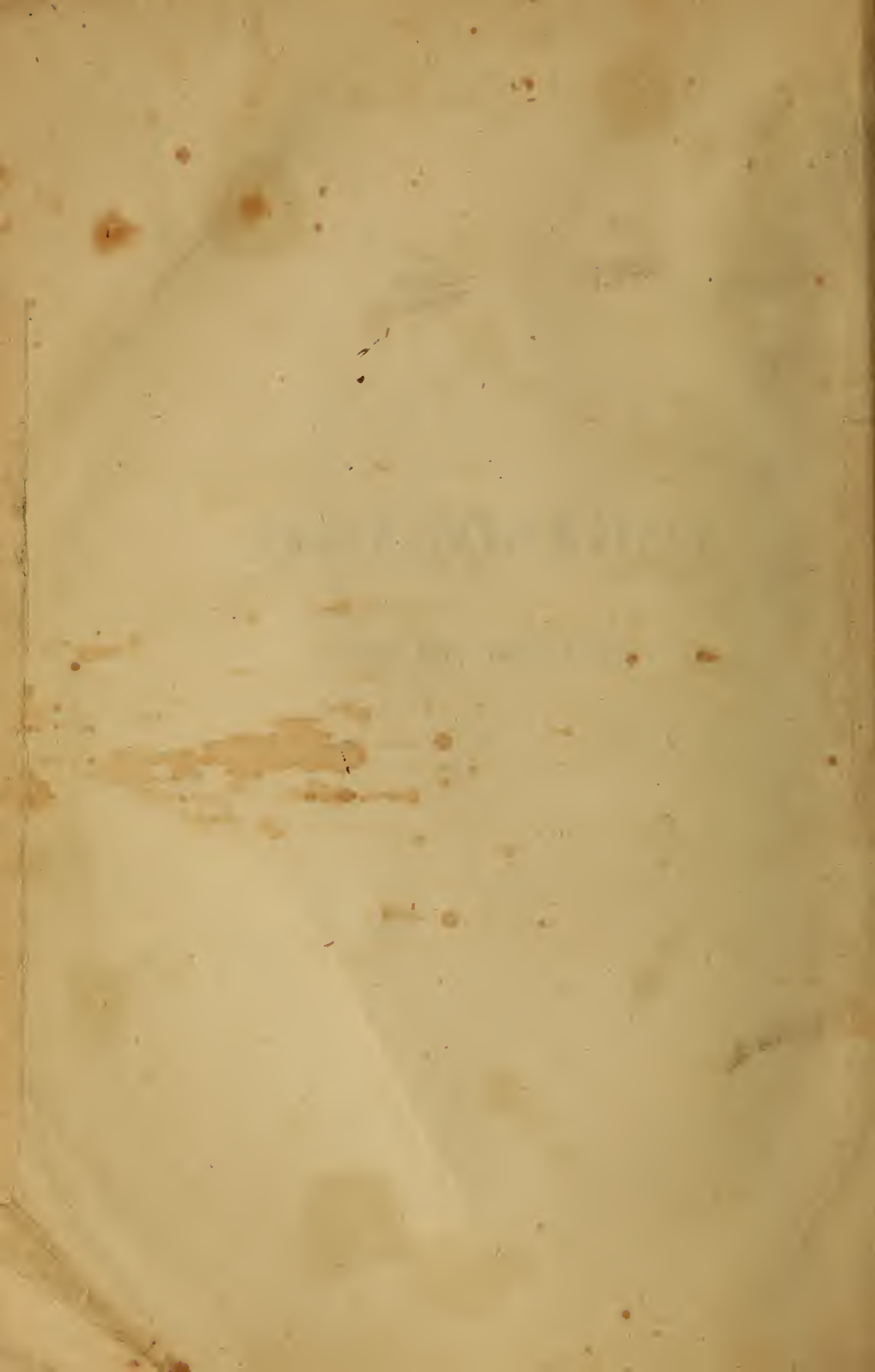

VOCABOLARIO

ITALIANO POLACCO

2471
DOKŁADNY
SŁOWNIK

WŁOSKO-POLSKI

ZEBRANY Z NASTĘPUJĄCYCH:

VOCABOLARIO UNIVERSALE ITALIANO
COMPILATO A CURA DELLA SOCIETÀ TIPOGRAFICA
TRAMATER E COMP.

VOCABOLARIO DEGLI ACCADEMICI DELLA CRUSCA
ALBERTI DI VILLANUOVA, BUTTURA, RENZI I INNYCH,

Z DODANIEM PRZYKŁADÓW Z NOWSZYCH PISARZÓW, KTÓRZY NIE SĄ
PRZYTACZANI W POWYŻSZYCH DZIEŁACH,

PRZEZ

AUTORA SŁOWNIKA ANGIELSKIEGO

Cezary Rykaczewski

BERLIN

W KSIĘGARNI B. BEHRA.

W LIPSKU
U MICHELSENA.

W RZYMIE
U JÓZEFA SPITHOVER

1856

PG6645
.16 R8

AUTOROWIE I DZIEŁA

Z KTÓRYCH CZERPANE BYŁY PRZYKŁADY.

A

- Adim.** ADIMARI Alessandro, 1579 + 1649.
Le odi di Pindaro.
- Alam.** ALAMANNI Luigi, 1495 + 1556.
Collivazione. Girone il Cortese.
- Albert.** ALBERTANO Gludice di Brescia, pisał po łacinie między 1238 a 1245.
Tre trattati, tłumaczenie.
- Alf.** ALFIERI Vittorio, 1749 + 1803.
Tragedie. Vita, ec.
- Alleg.** ALLEGRI Alessandro, przy końcu XVI wieku.
Lettere e Rime piacevoli.
- Ambr.** D'AMBRA Francesco, ... + 1558.
Il Furto. La Cofanaria, komedye.
- Amm.** Ant. Fra BARTOLOMEO da San Concordio Pisano dell'ordine de' Predicatori, ... + 1347.
Ammaestramenti degli Antichi.
- Ar.** ARIOSTO Lodovico, 1474 + 1533.
Orlando Furioso. Satire.
- Att.** Apost. Fra Domenico da Pisa.
Volgarizzamento d'alcune cose degli Atti degli Apostoli.

B

- Bald.** BALDINUCCI Filippo, 1624 + 1696.
Notizie de' Professori del disegno, da Cimabue in qua. Vocabolario toscano dell' arte del disegno.
- Beccar.** BECCARIA Cesare Bonesana, 1735 + 1793.
Dei delitti e delle pene. Ricerche intorno alla natura del stilo.
- Bemb.** BEMBO Pietro Cardinale, 1470 + 1547.
Asolani. Lettere volgari. Prose intorno alla volgar lingua. Rime: Sonetti, Canzone, ec. Volgarizzamento della Storia latina di Venezia.
- Bent.** BENTIVOGLIO Cornelio Cardinale, 1688 + 1732.
La Tebaide di Stazio.
- Bentiv.** BENTIVOGLIO Guido, 1579 + 1644.
Della guerra di Fiandra. Lettere.
- Bern.** BERNI Francesco, 148. + 1536.
Orlando Innamorato. Rime burlesche.
- Bin.** BINDO Bonichi da Siena, ... + 1337.
Rime antiche.
- Bocc.** BOCCACCIO Giovanni, 1313 + 1375.
Decamerone. Fiammetta. Filocolo. Filostrato. Ameto. Laberinto d'Amore. Teseide. Comento sopra i primi sedici capitoli dell' Inferno di Dante. Vita di Dante Alighieri. Lettere.
- Boiard.** BOIARDO Matteo Maria, 1430 + 1494.
Orlando Innamorato.
- Borg.** BORGHINI Don Vincenzo, monaco Benedetto, 1515 + 1580.
Dell' origine della città di Firenze. Trattato della Chiesa e de' Vescovi fiorentini. Delle Colonie latine. Se Firenze fu spianata da Attila, ec.

- Bott.** BOTTA Carlo, 1768 + 1837.
Storia d'Italia. Storia d'America.
- Brun.** BRUNETTO LATINI, 1230? + 1294.
Tesoro, dzieło pisane po francuzku, tłumaczone na włoskie przez Bono Giamboni.
Tesoretto e Favoleto. Pataffio, to ostatnie przypisywane temu autorowi.
- Buon.** BUONARROTI Michelagnolo il giovane, 1564 + 1646.
La Fiera. La Tancia, dwie komedye wierszem, z których pierwsza podzielona na pięć części, a każda część na pięć aktów, druga komedya wiejska.
- Burch.** BURCHIELLO, Poeta Fiorentino, ... + 1448.
Sonetti.
- But.** BUTI Francesco, ... + 1406.
Comento, ovvero Lettura sopra'l poema di Dante.

C

- Cant.** Carn. Canti Carnascialeschi.
- Car.** CARO Annibale, 1507 + 1566.
Eneide. Mattaccini, cioè: *dieci Sonetti burleschi. Lettere famigliari.*
- Cas.** CASA Monsignor Giovanni, 1503 + 1556.
Il Galateo, ossia il Trattato de' Costumi. Lettere. Rime contenenti 69 Sonetti e Consoni 4. Orazioni 3. Rime burlesche.
- Cast.** CASTI Giovanni Battista, 1721 + 1803.
Gli Animal parlanti, poemat heroicznokomiczny. *Novelle.*
- Cavalc.** CAVALCA, Fra Domenico dell' ordine de' Predicatori, ... + 1342.
Disciplina Spirituale. Trattato de' Frutti della lingua. Medicina del cuore. Specchio della Croce. Pungilingua.
- Cecch.** CECCHI Giovammaria, z XVI wieku.
La Dotè. La Moglie. Il Corredo. La Stiava. Il Donzello. Gl' Incantesimi. Lo Spirito. I Dissimili. Il Servigiale. L' Esaltazione della Croce, komedye.
- Cell.** CELLINI Benvenuto, 1500 + 1571.
Vita scritta da lui medesimo. Due trattati della Oreficeria, e della Scultura.
- Chiabr.** CHIABRERA Gabriello, 1552 + 1637.
Rime e Poesie diverse.
- Ciriff.** Calv. Ciriffo Calvaneo, e' l Povero Avveduto, wo trzech księgach, z których pierwsza Łukasza Pulci, dwie drugie Bernarda Giambullari.
- Cresc.** CRESCENZO Pietro, citizeno di Bologna, pisał po łacinie na początku XIV wieku, wkrótce potem dzieło jego było przełożone na włoski język pod tytułem:
Trattato dell' Agricoltura.

D

- D. DANTE ALIGHIERI, 1265 + 1321.**
Divina Commedia, złożona z 3 części:
Inferno, Purgatorio, Paradiso.
Convivio. Vita Nuova. Canzoni e altre Rime.

AUTOROWIE I DZIEŁA Z KTÓRYCH CZERPANE BYŁY PRZYKŁADY

- Pallav.** PALLAVICINO Sforza, Cardinale, 1607 + 1667.
Istoria del Concilio di Trento.
- Pass.** PASSAVANTI Jacopo dell'ordine de' Predicatori, + 1357.
Specchio di vera Penitenza.
- Pell. Silv.** PELLICO SILVIO, 1789 + 1852.
Le mie Prigioni. Dei Doveri dell'uomo. Francesca di Rimini, ec.
- Petr.** PETRARCA Francesco, 1304 + 1374.
Sonetti e Canzoni. Trionfi. Vite degli uomini illustri, pisane po lacinie, przełożone na włoski język.
- Pind.** PINDEMONTE Ippolito, 1753 + 1828.
Poesie campestri. Arminio. Viaggi. La fata Morgana.
- Poliz.** POLIZIANO Angelo, 1454 + 1494.
Poesie. Canzoni. Rime. Stanze.
- Pros. fior.** *Prose fiorentine*, dzieło w wielu tomach zawierające niektóre pisma prozajczne pisarzy florenckich.
- L. Pulc.** PULCI Luigi, 1431 + 1487.
Il Morgante Maggiore.

R

- Red.** REDI Francesco, 1626 + 1697.
Esperienze intorno alla generazione degli Insetti. Osservazioni intorno agli animali viventi, che si trovano negli animali viventi. Osservazioni intorno alle Vipere. Esperienze intorno a diverse cose naturali. Lettera intorno all'invenzione degli occhiali. Lettere familiari. Consulti medici. Sonetti. Bacco in Toscana, poemacik.
- Rucc.** RUCCELAI Giovanni, 1475 + 1526.
Le Api, poemat, i dwie tragedye: Oreste, Rosamunda.

S

- Sacch.** SACCHETTI Franco, 1335 + 1400.
Novelle (300). Sonetti. Ballate. Canzoni, ec.
- Sagg. nat. esp.** *Saggi di naturali esperienze, fatti in Firenze nell'Accademia del Cimento.*
- S. Ag. C. D.** *Volgarizzamento della Città di Dio di S. Agostino.*
- Sall.** *Traduzione della Storia di C. Crispo Sallustio da Carani.*
- Salv. Ros.** SALVATOR ROSA, 1615 + 1673.
Satire.
- Salv.** SALVIATI cavalier Leonardo, 1540 + 1589.
Il Granchio. La Spina, komedye wierszem. Avvertimenti della lingua sopra il Decamerone.
- Salvin.** SALVINI Anton Maria, 1653 + 1729.
Traduzione dell'Iliade. Traduzione dell'Odissea. Discorsi accademici.

- Prose toscane. Trifiodoro, la presa di Troia, ec.*
- Sannaz.** SANNAZZARO Jacopo, 1458 + 1530.
Arcadia. Egloghe, ec.
- Segner.** SEGNERI, il padre Paolo, 1624 + 1694.
Prediche. Il Cristiano istruito nella sua legge. Manna dell'anima.
- Sen.** *Volgarizzamento delle Declamazioni di Seneca. Volgarizzamento delle Pistole di Seneca.*
- Soder.** SODERINI Giovanvittorio, 1526 + 1596.
Trattato della coltivazione delle vite.
- Stor. Aiolf.** *La Storia, le prodezze di Aiolfo, romanzo.*
- Stor. Barl.** *Volgarizzamento della Storia di Barlaam e Giosafat.*
- Stor. Eur.** GIAMBULLARI Pierfrancesco, 1495 + 1564.
Storia d'Europa dall'anno 800 fino al 913.

T

- Tass.** TASSO TORQUATO, 1544 + 1595.
La Gerusalemme liberata. Aminta, favola boschereccia in versi.
- Tasson.** TASSONI Alessandro, 1565 + 1635.
La Secchia rapita, poemat heroiczno-komiczny.
- Tav. rit.** *Volgarizzamento del libro de' Cavalieri Erranti, detto la Tavola Rotonda.*

V

- Varch.** VARCHI Benedetto, 1502 + 1565.
Ercolano, ossia il Dialogo sopra le lingue. Storia Fiorentina. Lezioni dette nell'Accademia Fiorentina. Traduzione de' libri de' Benefizii di Seneca. Traduzione della Consolazione filosofica di Boezio. Rime pastorali. Sonetti pastorali. La Suocera, komedya proza.
- Vasar.** VASARI Giorgio, 1512 + 1574.
Trattato della Pittura.
- Ver.** VERRI Alessandro, 1741 + 1816.
Le Notti Romane.
- G. Vill.** VILLANI Giovanni, 1285 + 1348.
Storia.
- M. Vill.** VILLANI Matteo, + 1363, kontynuator historyi brata Jana.
- Vit. Cr.** *Vita di Gesù Cristo.*
- Vit. Plut.** *Volgarizzamento delle vite degli uomini illustri di Plutarco.*
- Vit. SS. PP.** *Volgarizzamento delle vite de' Santi Padri.*

Z

- Zan.** ZANOTTI Francesco Maria, 1692 + 1777.
Lettere.

OBJAŚNIENIE SKRÓCEN.

Alg.	Algebra.	Algebra.
Anat.	Anatomia.	Anatomia.
Arald.	Araldica.	Heraldyka.
Arch.	Architettura.	Architektura.
Arit.	Aritmetica.	Arytmetyka.
Astr.	Astronomia.	Astronomia

OBJAŚNIENIE SKRÓCEN

<i>Bot.</i>	<i>Botanica.</i>	Botanika.
<i>Cacc.</i>	<i>Cacciatori.</i>	Myśliwstwo.
<i>Chim.</i>	<i>Chimica.</i>	Chemia.
<i>Chir.</i>	<i>Chirurgia.</i>	Chirurgia.
<i>Comm.</i>	<i>Commercio.</i>	Handel.
<i>Eccl.</i>	<i>Storia ecclesiastica.</i>	Historia Kościoła lub wyraz kościelny.
<i>Entom.</i>	<i>Entomologia.</i>	Entomologia, nauka o owadach.
<i>Filos.</i>	<i>Filosofia.</i>	Filozofia.
<i>Fis.</i>	<i>Fisica.</i>	Fizyka.
<i>Fisiol.</i>	<i>Fisiologia.</i>	Fizjologia.
<i>Fort.</i>	<i>Fortificazione.</i>	Fortyfikacya.
<i>Geog.</i>	<i>Geografia.</i>	Geografia.
<i>Geom.</i>	<i>Geometria.</i>	Geometrya.
<i>Gram.</i>	<i>Grammatica.</i>	Grammatyka.
<i>Ict.</i>	<i>Ictiologia.</i>	Ichtiologia, nauka o rybach.
<i>Leg.</i>	<i>Legge.</i>	Prawo.
<i>Log.</i>	<i>Logica.</i>	Logika.
<i>Mar.</i>	<i>Marina.</i>	Marynarka.
<i>Mat.</i>	<i>Matematica.</i>	Matematyka.
<i>Med.</i>	<i>Medicina.</i>	Medycyna.
<i>Mil.</i>	<i>Militare.</i>	Wyraz wojskowy.
<i>Min.</i>	<i>Mineralogia.</i>	Mineralogia.
<i>Mit.</i>	<i>Mitologia.</i>	Mitologia.
<i>Mus.</i>	<i>Musica.</i>	Muzyka.
<i>Ornit.</i>	<i>Ornitologia.</i>	Ornitologia, nauka o ptakach.
<i>Ott.</i>	<i>Ottica.</i>	Optyka.
<i>Pitt.</i>	<i>Pittura.</i>	Malarstwo.
<i>Rett.</i>	<i>Rettorica.</i>	Retoryka.
<i>Scult.</i>	<i>Scultura.</i>	Snycerstwo.
<i>Stamp.</i>	<i>Stamperia.</i>	Drukarstwo.
<i>Stor. nat.</i>	<i>Storia naturale.</i>	Historia naturalna.
<i>Teol.</i>	<i>Teologia.</i>	Teologia.
<i>Zool.</i>	<i>Zoologia.</i>	Zoologia.

<i>accr.</i>	<i>accrescitivo.</i>	wyraz zgrubiały.
<i>ad.</i>	<i>addiettivo.</i>	przymiotnik.
<i>ad. m. f.</i>	<i>ad. mascolino e femminino.</i>	przymiotnik mający jedno zakończenie na oba rodzaje.
<i>av.</i>	<i>avverbio.</i>	przysłówek.
<i>bass.</i>	<i>voce bassa.</i>	wyraz płaski.
<i>cong.</i>	<i>congiunzione.</i>	spójnik.
<i>dim.</i>	<i>diminutivo.</i>	wyraz zdrobniały.
<i>fig.</i>	<i>figurativo.</i>	przenośny lub przenośne znaczenie.
<i>inter.</i>	<i>interiezione.</i>	wykrzyknik.
<i>lat.</i>	<i>voce latina.</i>	wyraz łaciński.
<i>p. ad.</i>	<i>participio addiettivo.</i>	przymiotnik imiesłowowy.
<i>peg.</i>	<i>peggiorativo.</i>	wyraz zgrubiały pogardę lub odrazę oznaczający.
<i>pl.</i>	<i>plurale.</i>	liczba mnoga.
<i>pop.</i>	<i>popolare.</i>	gminny.
<i>prep.</i>	<i>preposizione.</i>	przyimek.
<i>pron.</i>	<i>pronome.</i>	zaimek.
<i>prov.</i>	<i>proverbio.</i>	przysłowie.
<i>scherz.</i>	<i>scherzoso.</i>	wyraz żartobliwy.
<i>s. f.</i>	<i>sostantivo femminino.</i>	rzeczownik rodzaju żeńskiego.
<i>s. m.</i>	<i>sostantivo mascolino.</i>	rzeczownik rodzaju męskiego.
<i>sup.</i>	<i>superlativo.</i>	stopień najwyższy.
<i>v. a.</i>	<i>verbo attivo.</i>	słowo czynne.
<i>v. difett.</i>	<i>verbo difettivo.</i>	słowo utomne.
<i>v. impers.</i>	<i>verbo impersonale.</i>	słowo nieosobiste.
<i>v. ir.</i>	<i>verbo irregolare.</i>	słowo nieforemne.
<i>v. n.</i>	<i>verbo neutro.</i>	słowo niejaki.
<i>v. r.</i>	<i>verbo reciproco.</i>	słowo zaimkowe.
<i>v.</i>	<i>vedi.</i>	zobacz.

* oznacza wyraz używany w poezyl.
 † oznacza wyraz przestarzały, wyszły z użycia.
 — zastępuje miejsce wyrazu głównego.
 = oznacza różne znaczenia.

SŁOWNIK WŁOSKO-POLSKI

ABB

A

A, prep. tłumaczy się w języku polskim przez przyimki *do, w, na, po, podług, ku, około, pod, z*, położone z rozmaitemi przypadkami. Często się oddaje przez przysłowki lub różne inne sposoby mówienia. Używa się zaś:

1. Do wyrażenia celu, dążenia, kierunku, tudzież spoczynku w miejscu. Cesare va a Roma, *Cezar idzie do Rzymu*. Condurre a morte, *prowadzić na śmierć*. A destra, a sinistra, *na prawo, na lewo*. A tramontana rivolto, *obrócony ku północy*. E venne a terra a piombo, *i prostopadle spaść się na ziemię*. Pietro è a Roma, *Piotr jest w Rzymie*.

2. Do wyrażenia kształtu, postaci, tudzież sposobu jakim się ko robi lub odbywa. Scala a lumaca, *schody kręcone*. Si volgeano a routa, *obracali się jak kota*. A nuoto, *wpiław*. A capo chino, *ze schyłąg głową*. A chiome sciolte, *z rozpuszczonymi włosami*. Stare a bocca aperta, *stać z otwartą gębą*. A mezzo il petto, *w pół piersi*. Vestito a bianco, *ubrany w bieli*. Il mio vestito cade a pezzi, *moje odzienie rozlatuje się w kawałki*. A gran fatica, *z wielką trudnością*. A rompicollo, *na złamanie karku, na łeb na szyję*. A brano a brano, *kawałkami, w kawałki, po kawałku*. A gara, *na wyścigi, jeden przed drugim*. Chiamare a nome, *wolac po imieniu*.

3. Do wyrażenia kresu, końca. La novella giunse a me, *doszła mnie wiadomość*. Fin a quel dì, *aż do tego dnia*.

4. Do wyrażenia zgodności, następstwa, przybliżenia, zetknięcia się. Farai a modo mio, *zrobisz po mojemu*. A voglia, a talento, *podług woli, podług upodobania*. A questa noia succede il piacere, *po tej nudzie następuje przyjemność*. Ivi forse a tre miglia, *może około trzech mil*. La

nave percosse a certe spiagge, *okręt uderzył o pewne skąty*.

5. Do wyrażenia porównania. A petto di mio fratello io son troppo piccolo, *w porównaniu z moim bratem jestem za mały*. A paragon di, *w porównaniu z*.

6. Po słowach ruch oznaczających. Andare a vedere, *iść zobaczyć*. Corro a cercare, *biegnę szukać*. Andare ad incontrare alcuno, *wyjsc na spotkanie kogo*. Io vengo ad implorare pietà per lui, *przychodzę błagać o litość dla niego*.

7. A, przed imionami, ma często znaczenie przysłówka, i przez przysłowki na polskie się tłumaczy. Odiare a morte, *śmiertelnie nienawidzić*. Piagato, ferito a morte, *śmiertelnie ranny*. A tradimento, *zdradliwie, zradnie*. A salvamento, *bezpiecznie*. A caso, *przypadkiem, trafunkiem*. A bello studio, *umyślnie*. Avere a schivo, *brzydzić się*. A momenti, *wkrótce, za chwilę*. A migliaia, *tysiącami*.

ABACO, s.m. Arch. stolnica, *tablica czworograniasta na wierzchu kapitelu*.

ABADESSA, s. f. *xieni*.

A BARDOSSO, av. *oklep*.

ABATE, ABBATE, s.m. *opat; xiądz*. Come canta l'—, *risponde il sagrestano, prov. jak pan spiewa tak sluga skacze*.

ABAVO, s.m. *pradziad*.

ABAZIA, ABBAZIA, s. f. *opactwo*.

ABBACCHIARE, v. a. *objąć, otukać owoce żerdzią*. — alcuno, *wytluc kogo kijem*.

ABBACINAMENTO, s.m. *oślnienie, zamknięcie w oczach*. — dello spirito, *otłukanie umysłu*. — dell' aria, *del sole, zamknięcie powietrza, słońca*. — d'uno specchio, *przymknięcie zwierciadła*.

ABBACINARE, v. a. *zamknąć, zaciemnić; ćmić, zamknąć oczy, oślepić rażącym blaskiem, oślnić; omamić*.

ABBADARE, v. BADARE.

ABADESSA, s. f. *ksieni*.

ABBADIA, s. f. *opactwo*.

ABBAGLIAGGINE, ABBAGLIAN-

ABB

ZA, s. f. ABBAGLIAMENTO, s.m. *oślenie rażącym blaskiem, oślnienie*. = fig. *zasłepienie; nieuwaga, niebaczność*.

ABBAGLIARE, v. a. *oślnić, zasłepić blaskiem, razić oczy blaskiem*. Lasciarsi —, *fig. dać się omamić, złudzić*. = v. n. *zasłepić się, omamić się*.

ABBAGLIATORE, s.m. — TRICE, s. f. *zasłepiający, zasłepiająca; omamiiciel, omamiicielka*.

ABBAGLIO, s.m. *oślnienie, oślenie*. = fig. *błąd, omyłka, omamienie*. [kanie]

ABBAIAMENTO, s.m. *szcze-ABBAIARE, v. n. szcze-ABBAIARE, v. n. szcze-ABBAIARE, v. n. szcze-*

ABBAIATORE, s.m. — TRICE, s. f. *pies szcze-ABBAIATORE, s.m. — TRICE, s. f. pies szcze-ABBAIATORE, s.m. — TRICE, s. f. pies szcze-*

ABBAINO, s.m. *okienko w da-*

ABBALORDIRE, v. a. e. n. ir. *ogaluszyc, ogluszyć, odurzyć*.

ABBANDONAMENTO, s.m. *opuszczenie, stan opuszczenia*.

= *oslabienie, brak odwagi, zwątpienie*.

ABBANDONARE, v. a. *opuszczyć, porzucić, zostawić*. Pria ch' io t' abbandoni, *pera il mondo, Met. wprzód nim cię opuszczę, niech zginie świat*. — i suoi dritti, *zaniechać, zrzec się swych praw*.

= v. r. *Abbandonarsi ai vizj, ai piaceri, wylać się na rozpustę*.

ABBANDONATAMENTE, ABBANDONEVOLMENTE, av. *na oślep, szalenie*.

ABBANDONO, s.m. *opuszczenie, zaniebanie*. In —, *w zaniebdaniu*.

ABBARBAGLIAMENTO, ABBARBAGLIO, s.m. *oślenie rażącym blaskiem, oślnienie, zamknięcie oczu*.

ABBARBAGLIARE, v. a. *zasłepić blaskiem, oślnić, zamknąć oczy, razić oczy blaskiem*.

ABBARBICARE, v. n. *zapuszczackorzenie, wkorzenie się*. = Ar. *Orl. Fur. oplatać, ścisnąć*.

ABBARCARE, v. a. *nagromadzić, nakładsć na stos*. ABBARRARE, v. a. *zaprzecić drogę, zagrodzić drogę*.

ABBARUFFAMENTO, s. m. *nieład, nieporządek, zamieszanie.*

ABBARUFFARE, v. a. *kudłać, pokudłać.* = v. r. *wziąć się za tby, poczubić się.*

ABBASSAMENTO, s. m. *zníženie, opadanie, zmniejszenie.* = fig. *poniżenie, uniżenie, upodlenie.*

ABBASSARE, v. a. *zniżyć, spuścić.* — la voce, gli occhi, la testa, lo sguardo, *zniżyć głos, spuścić oczy, głowę, wzrok.* — l'orgoglio, fig. *zniżyć dumę.* Ecco chi abbasserà la tua superbia, *Filic. oto jest ten który poniży twą dumę.* = v. r. *uniżyć się, poniżyć się.* Abbassarsi alle preghiere, *Mei. uniżyć się do proźb.*

ABBASSO, av. *na dole.*

ABBASTANZA, av. *dosyć.*

ABBATACCHIARE, v. ABBAC-

CHIARE.

ABBATTERE, v. a. *zbić, obalić, wywrócić.* — case, città, alberi, *obalić domy, miasta, drzewa.* = *spuścić z ceny, zniżyć cenę.* = Esser abbattuto, fig. *być obarczonym smulkiem, znekannym słabością, przeciwnościami.* = Abbattersi, v. r. *walnąć, napotkać.* Oggi mi sono abbattuto in due sciagurati tratti al patibolo, *U. Fosc.*

ABBATTIMENTO, s. m. *obalenie, wywrócenie.* = fig. *niemoc, zwątpienie, frasznek.*

ABBATTUFFOLARE, v. a. *po-przeuracać, pomieszać.*

ABBAZIALE, ad. *należący do opata, lub opactwa.* [dlo]

ABBECEDARIO, s. m. *abec-*

ABELLARE, v. a. *upięknąć, ozdobić.* = v. n. *wypięknąć.*

ABELLIMENTO, s. m. — *tura*, s. f. *upięknienie, przyozdobienie.* = fig. *udanie, zmyślenie, fałszywy pozór.*

ABELLIRE, v. a. e n. ir. v. ABBELLARE. [szyciel.

ABELLITORE, s. m. *upiek-*

ABBENDARE, v. a. *związać, zawiązać.* — gli occhi, *zawiązać oczy.*

ABBERTESCARE, v. a. *otoczyć, otwarować basztami.* = v. r. *zatarasować się; fig. przegatować się do dania odporu.*

ABBEVERARE, v. a. *napoić.*

ABBEVERATICCIO, ABBEVERATO, s. m. *napój który kto inny niedopil.*

ABBEVERATOIO, s. m. *sadzawka lub koryto do pojenia bydła, koni.*

ABBICARE, v. a. † *składać, złożyć, zwałić na kupę,* v. AMMUCCHIARE. = v. r. *D. Inf. zwinąć się w kłęb.*

ABBICCI, s. m. *abecadło. Non*

saper l'—, *nie umieć ani be ani me.* [uczynić zdolnym.

ABBIENTARE, v. a. *uzdatnić, ABBIENTE, ad. m. f. mający.* = *zdatny, zdolny.* = *zamożny, dostatni.*

ABBIIETAMENTE, av. *podle.*

ABBIIETTARE, v. a. *zniżyć.*

ABBIIETTEZZA, ABBIEZIONE, s. f. *upodlenie.*

ABBIIETTO, —TA, ad. *podły.*

ABBIIGLIAMENTO, s. m. *ubranie, przyozdobienie,* v. ADDOBBO.

ABBIIGLIARE, v. a. *odziać, przyozdobić.*

ABBINDOLAMENTO, s. m. ABBINDOLATURA, ABBINDOLAZIONE, s. f. *oszukiwanie.*

ABBINDOLARE, v. a. *oszukiwać.* = v. r. *wykląć się, nie umieć dać sobie rady.*

ABBIOCCARE, v. n. *gdakać (o kokosz).* = fig. *upodlić się.*

ABBIOSCIARE, v. n. *upasć.* = v. r. *potknąć się, stracić ochotę, zrazić się.*

ABBISOGNARE, v. n. *być potrzebny, potrzebować.*

ABBIIURARE, v. a. *odprzysiędz się, wyrzec się.*

ABBIIURAZIONE, s. f. *odprzysiężenie się, wyrzeczenie się.*

ABBO, ABBIO, † mam. *E quanto lo Abbio in grado, D. Inf. i ile zjadł mam przyjemności.*

ABBOCCAMENTO, s. m. *pomówienie z kim, rozmowa.*

ABBOCCARE, v. a. *wziąć w gębę.* = *napelnić naczynie pod wierzech.* = v. r. *pomóc, rozmówić się z kim.*

ABBOCCATO, —TA, ad. *vaso abbocato, naczynie z szyjką.* = *Vino abbocato, wino delikatne.*

= *Uomo abbocato, żarłok.*

ABBOCCATOIO, s. m. *czeluszka pieca.*

ABBOMINABILE, ABBOMINEVOLE, ABBOMINOSO —SA, ad. *obrzydliwy, obrzydły.*

ABBOMINAMENTO, s. m. ABBOMINAZIONE, s. f. *obrzydzenie.*

ABBOMINANDO, —DA, ad. *obrzydliwy, obrzydły.*

ABBOMINARE, v. a. *brzydzić się, mieć w obrzydzeniu.*

ABBOMINATORE, s. m. —

TRICE, f. *brzydzący się, mający w obrzydzeniu.*

ABBOMINEVOLMENTE, ABBOMINOSAMENTE, av. *obrzydliwie, szkaradnie.* [nie.

ABBOMINIO, s. m. *obrzydzenie.*

ABBONACCIAMENTO, s. m. *cisza na morzu.*

ABBONACCIARE, v. a. *uciszyć, uspokoić.* = v. r. *uciszyć się, uspokoić się.* [szczenie.

ABBONAMENTO, s. m. *ulepszenie.*

ABBONARE, v. a. *ulepszyć, polepszyć.*

ABBONDANTE, ad. m. f. *obfity.* All' abbondante e sontuosa mensa, *Ar. Orl. Fur. przy obfitym i wystawnym stole.*

ABBONDANTEMENTE, av. *obficie.*

ABBONDANZA, s. f. ABBONDAMENTO, s. m. *obfitość.*

ABBONDANZIERE, s. m. *urzędnik we Florencji mający dozor nad zapasami zboża.*

ABBONDARE, v. n. *obfitować w co, mieć podostatkiem czego; być obfitym, licznym.*

ABBONDEVOLÈ, ABBONDOSO, ABBONDEVOLMENTE, v. ABBONDANTE, etc.

ABBONIRE, v. a. ir. *ulepszyć.* = *udobrucać, uśmierzyć, uspokoić.*

ABBORDAGGIO, s. m. *Mar. wskoczenie na okręt nieprzyjacielski w czasie bitwy.*

ABBORDARE, v. a. *wskoczyć na okręt nieprzyjacielski.* = *przystąpić, zbliżyć się do kogo.*

ABBORDO, s. m. *przystęp, zbliżenie się.* Andar all' —, v. ABBORDARE. = *Uomo di facile —, człowiek przystępny.*

ABBORACCIAMENTO, s. m. *partactwo,* v. ACCIABATTAMENTO.

ABBORACCIARE, v. a. *zrobić po partacku,* v. ACCIABATTARE. = v. n. *partaczyć, spieszyć się w robocie.* = *jeść niechlujnie.*

ABBORACCIATAMENTE, av. *po partacku, ladajako, byle zbyć.* [obrzydły, obrzydliwy.

ABBORREVOLE, ad. m. f. ABBORRIMENTO, s. m. *obrzydzenie.*

ABBORRIRE, v. a. ir. *brzydzić się, niecierpieć.*

ABBORRITORE, s. m. *mający w obrzydzeniu.*

ABBOTTARE, v. n. ABBOTTARSI, v. r. *napelnić się, nabrznieć.*

ABBOTTINAMENTO, s. m. *hupieżtwo, rabunek.* = *bunt, rozruch.*

ABBOTTINARE, v. a. *przeznaczyć na wspólne użycie,* v. ACCOMUNARE. = v. r. *zduńtować się.* [townik.

ABBOTTINATORE, s. m. *bun-*

ABBOTTONARE, v. a. *zapiąć na guzik.* Abbottonarsi il vestito, *zapiąć się.* [guzików.

ABBOTTONATURA, s. f. *rząd*

ABBCCZARE, v. a. *narysować główne tylko rysy, skreślić krótki rys.*

ABBOZZATICCIO, — CIA, ad. *po krótko skreślony.* = *na pół dojrzały.*

ABBOZZATORE, s. m. *szki-*

cownik, rzeźbiarz obrabiający pasag z grubsz.

ABBOZZATURA, s. f. ABBOZZO,

s. m. rys, szkic, pierwszy zarys.
 ABOZZOLARSI, v. r. St. nat. zasklepić się (w orzechu jedwabnym).

ABBRACCIABOSCHI, s. m. Bot. powójwonny, wiciokrzew, przewierceni.

ABBRACCIAMENTO, ABBRACCIO, s. m. uścisk, uściśnienie.

ABBRACCIARE, v. a. ścisnąć, ścisnąć, objąć, obejmować ramionami, uściskać. Fig. — una professione, jąc się jakiego rzemiosła, poświęcić się jakiemu stanowi. — un' opinione, un partito, przyjąć zdanie, przyłączyć się do stronnictwa. Chi troppo abbraccia poco stringe, prov. kto za wiele przedsięwzięrze, ten mało dokona.

ABBRACCIATORE, s. m. — TRICE, s. f. ścisłający, ścisłająca. [z uściśnięciem.

ABBRACCIONI, av. ścisłając, ABBRANCARE, v. a. uchwylić, porwać w szpony, w pazury. = wpedzić do stada = Mar. powiązać razem galerników.

ABBRIVIAMENTO, s. m. ABBREVIATURA, ABBREVIAZIONE, s. f. skrócenie.

ABBRIVIARE, v. a. skrócić. ABBREVIAMENTE, av. przez skrócenie.

ABBRIVIATIVO, — VA, ad. mógący skrócić.

ABBRIVIATORE, s. m. — TRICE, s. f. skróciiciel, skróciicielka.

ABBRIVARE, v. a. Mar. odcutnować, odwiązać statek od pala.

ABBRIVIDARE, — DIRE, v. n. zdrętwieć od zimna, czuć dreszcz w ciele, drzeć od zimna.

ABBRIVO, s. m. Mar. il vascello ha preso l'—, żagle dobrze rozpięte, okręt szybko płynie.

ABBRONZAMENTO, s. m. przypalenie, przypieczenie, przyrumienienie.

ABBRONZARE, v. a. przypalić, przypiekać, przyrumieniac. = spalić, opalić (o słoncu). = osmalić.

ABBRUSTIRE, ABBRUSTOLIRE, v. a. ir. przysmalić, przypalić, osmalić.

ABBRUSTITURA, s. f. przypalenie, osmalenie.

ABBRUCCIACCHIARE, v. a. v. ABBRUSTOLARE.

ABBRUCIAMENTO, s. m. palenie, spalenie.

ABBRUCIARE, v. a. palić, spalić, sparzyć, oparzyć. Esser abbruciato di danaro, fig. nie mieć ani szeląga, być gotym jak bizun, jak święty turecki.

ABBRUCIATIURA, — CIA, ad.

przypalony, przygorzały. Puzza d'—, trąci spalenizną.

ABBRUNAMENTO, ABBRUNIMENTO, s. m. spalenie, poczerwienie. — della faccia, sniadłość twarzy.

ABBRUNARE, v. a. opalić, osmalić, poczernić. = v. r. przyudzić żalobę.

ABBRUNIRE, v. a. ir. v. ABBRUNARE, = v. n. zciemnieć, zbrunatnieć, pośniedzić.

ABBRUSTIARE, v. a. smalić, osmalić (kurę, kapłona).

ABBRUSTOLARE, v. a. przypieć, przypalić, przyrumienić. — il caffè, palić kawę.

ABBRUTIMENTO, s. m. zbestwienie.

ABBRUTIRE, v. a. e. n. ir. zbestwić, stać się podobnym bydłeciu, zbestwić.

ABBUCCINARE, v. a. trąbić, = zagłuszyć krzykiem.

ABBUIARSI, v. r. zmierzchnąć się, mroczyć się.

ABBURATTAMENTO, s. m. pyłowanie.

ABBURATTARE, v. a. pyłować. = fig. dać cieżę, wychłostać, wywiczyc.

ABBURATTATOIO, s. m. pyłownik, wywiczyciel. [tel.

ABBURATTATORE, s. m. młynarz pyłujący mękę, pyłownik.

ABDICARE, v. a. złożyć koronę, urząd, władzę.

ABDICAZIONE, s. f. złożenie korony, abdykacya.

ABDOMINE, s. m. podbrzusze.

ABDUTTORE, s. m. Anat. muszkuł poruszający, ściągacz.

ABDUZIONE, s. f. Anat. funkcya muszkułw ściągających.

ABERRAZIONE, s. f. Astr. pozorny ruch w świetle gwiazd.

ABETAIA, s. f. jedlinka, lasek jodłowy.

ABETE, s. m. jodla.

ABETINO, — NA, ad. jodłowy.

ABILE, ad. m. f. zdalny, zdolny.

ABILITÀ, — TADE, — TATE, s. f. zdatność, zdolność; Giurisp. zdolność prawna, możność zawierania umów. Far — al pagare, dać czas do zapłacenia.

ABILITARE, v. a. uzdatnić, uczynić zdolnym.

ABILITATIVO, — VA, ad. mógący uczynić zdolnym do zawierania umów.

ABILITAZIONE, s. f. uzdatnienie, uzdolnienie.

ABILMENTE, av. zrećcznie, uprawnienie, umiejętnie.

ABISSARE, v. a. wtrącić, pogrążyć w przepaść.

ABISSO, s. m. otchłań, przepaść, otchłań piekielna.

ABITABILE, ad. m. f. mieszkalny. [odzienie.

ABITACCIO, s. m. peg. liche

ABITARE, v. a. e. n. mieszkać. = cieleśnie spółkować z kobietą.

ABITATO, s. m. miejsce zamieszkałe.

ABITATORE, s. m. — TRICE, s. f. mieszkawiec.

ABITAZIONE, s. f. mieszkanie, dom mieszkalny.

ABITO, s. m. odzież, odzienie, suknia, ubior, habit. L'— non fa il monaco, prov. habit nie czyni mnicha. Lasciar l'—, wywleć się, porzucić stan duchowny. = zwyczaj, nawyknięcie.

ABITUALE, ad. m. f. zwyczajny, zwykły. [czajnie.

ABITUALMENTE, ad. zwyczajnie.

ABITUARSI, v. r. przyzwyczaić się, nawyknać.

ABITUATEZZA, ABITUAZIONE, s. f. przyzwyczajenie, nawyknięcie.

ABITUDINE, s. f. zwyczaj.

ABITURO, s. m. mieskanie.

ABLATIVO s. m. Gram. szósty przypadek.

ABLUZIONE, s. f. płókanie, obmywanie, obmycie.

ABOLIBILE, ad. m. f. mógący być zniesionym, skasowanym.

ABOLIRE, v. a. ir. znieść, skasować. [skasowanie.

ABOLIZIONE, s. f. zniesienie, abominabile, abominare, v. abominabile, etc.

ABONDARE, v. ABBONDARE.

ABORIGEN, s. m. pl. odwieczni mieszkańcy kraju, rodzime plemię.

ABORRIRE, v. ABBORRIRE.

ABORTARE, v. n. — TIRE, — TIRSI, v. n. ir. poronić.

ABORTICCIO, — CIA, ad. poroniony, niedonoszony.

ABORTIVO, ABORTO, s. m. poronienie, zgubienie płodu.

ABOSINA, s. f. sliwka (owoc).

ABOSINO, s. m. sliwka (drzewo).

ABROGARE, v. a. znieść, skasować, odwołać, uchylić.

ABROGAZIONE, s. f. zniesienie, skasowanie, odwołanie prawa.

ABROSTINE, ABROSTINO, s. m. dzika winorośl.

ABROTANO, ABROTINO, s. m. Bot. boże drzewko.

ABSENZA, ASENZIA, s. f. nieprzytomność, nieobecność.

ABSIDE, s. m. Astr. punkta największej i najmniejszej odległości planety od słońca, ciężca od ziemi.

ABUSARE, v. a. e. r. nadużyć, nadużywać. A questo segno si abusa la pazienza degli Italiani?

Mont. do tego stopnia naduży-
wa się cierpliwość Włochów?
ABUSATORE, s. m. naduży-
wający.

ABUSAZIONE, ABUSIONE, s. f.
nadużywanie, nadużycie.

ABUSIVAMENTE, av. przez
nadużycie.

ABUSIVO, — VA. ad. stano-
wący nadużycie, wprowadzo-
ny przez nadużycie.

ABUSO, s. m. nadużycie.

ABUZAGO, v. BOZZAGO.

ACACIA, s. f. akacja.

ACAIU, s. m. mahoń drzewo,
drzewo mahoniowe.

ACANTO, s. m. Bot. barszcz
włoski, niedzwiedzia łapa.

ACARO, s. m. Entom. roztocz.

ACCA, s. m. nazwisko litery
H. w alfabecie włoskim. Non
valer un' —, nie być wartym
niucha tabaki, funia klaków.

ACCADEMIA, s. f. akademia,
ogródzisko Aten gdzie nauczał
Platon; akademia, towarzy-
stwo uczonych lub artystów;
uniwersytet. = Dare un' —, dać
koncert. [akademicku].

ACCADEMICAMENTE, av. po
ACCADEMICO, —CA, pl.
—CI, —CHE, s. e ad. akade-
mik, akademyczny.

ACCADERE, v. n. ir. zdarzyć
się, trafić się, wydarzyć się,
przytrafić się.

ACCADDEVOLE, ad. m. f. mo-
gący się zdarzyć.

ACCAFFARE, v. a. wyrywać,
wydrzeć z ręk.

ACCAGIONAMENTO, s. m.
przypisywanie komu czego, po-
sądzanie, obwinienie o co.

ACCAGIONARE, v. a. posąd-
zać o co, obwinić. [w sidła].

ACCALAPPIARE, v. a. złowić
ACCAMPAMENTO, s. m. obo-
zowanie, koczowisko.

ACCAMPARSI, v. r. obozo-
wać, stanąć, rozłożyć się obo-
zem.

ACCANALARE, v. a. powy-
rznąć na rowki, w żłobki.

ACCANATO, ACCANTO, —TA
ad. zajadły, zażarty, roz-
juszony, zapalczywy, zawzię-
ty, zacięty, zaciekły. Accanito
al giuoco, zacięty w grze. Accanito
al lavoro, uparty w pracy.

ACCANIMENTO, s. m. zaja-
dłość, wściekłość, zapalczy-
wość, zaciętość, zażartość.

ACCANIRE, v. a. ir. rozdra-
żnić. = v. r. być zażartym.

ACCANTAMENTE, av. zaja-
dle, zażarcie, zaciekle.

ACCANNELLARE, v. a. na-
winąć na cewkę.

ACCANTO, prep. obok, przy.

ACCANTONATO, —TA, ad.
wielościenny, graniasty.

ACCAPACCIATO, — TA, ad.
glowiasty.

ACCAPARRAMENTO, s. m.
nagromadzenie, skupienie, za-
kupienie.

ACCAPARRARE, v. a. nagra-
madzić, skupić, zakupić. = dać
zadatek.

ACCAPARRATORE, s. m. za-
kupień. = dający zadatek.

ACCAPELLARSI, v. ACCA-
PIGLIARSI.

ACCAPEZZARE, v. a. dokoń-
czyć, dokonać.

ACCAPIGLIAMENTO, s. m.
ACCAPIGLIATURA, s. f. pójście
z kim w czuby, zaczubki, por-
wanie się za lby.

ACCAPIGLIARSI, v. r. pójść
z kim w czuby, porwać się za
lby.

ACCAPITOLARE, v. a. zszyć
ciążkę sznurkiem poprze-
cznym na grzbiecie odokładki.

ACCAPPUCCIATO, —TA, ad.
zakapturzony. [mantel].

ACCAPPATOIO, s. m. puder.

ACCAPPIARE, v. a. zadzier-
gnąć, zawiązać na petelkę.

ACCAPPIATURA, s. f. za-
dzierz, petelka. = fig. sidło,
zasadzka.

ACCAPPONARE, v. a. wyka-
plonić koguta.

ACCAPPUCCIARE, v. a. za-
kapturzyć, przebrać.

ACCAPRICCIARE, v. n. ACCA-
PRIGGIARSI, v. r. czuć dreszcz
w ciele, drzeć ze strachu,
wzdrygać się. [pieszczoty].

ACCAREZZAMENTO, s. m.

ACCAREZZARE, v. a. pieścić,
głaskać, pochlebiać.

ACCAREZZEVOLE, ad. f. m.
pieszczący, pieszczotliwy.

ACCARNARE, ACCARNIRE, v.
n. upić się w ciało. = Accarnare,
v. a. D. Purg. zapuścić szpony
w ciało; fig. przeniknąć, wejść
w myśl.

ACCARTOCCIARE, v. a. za-
winąć w trąbkę papieru. = v. r.
zwinąć się w trąbkę.

ACCASAMENTO, s. m. prze-
jście na swoje gospodarstwo po
ślubie.

ACCASARE, v. a. budować
domy. = ożenić. = v. r. zala-
żyć gospodarstwo po ślubie.

ACCASATO, —TA, ad. zabu-
dowany domami. = mający
swoją dom, swoje gospodarstwo.

ACCASCIAMENTO, s. m. osta-
bienie, nadwyreżenie.

ACCASCIARE, v. a. osłabić,
nadwyreżać, zwątlić. = v. r.
osłabnąć, zwątlieć. Ma la sua
intenzion da quel... poco s'ac-
cascia, Ar. Or. Fur. ale nie
przeło myśli spuścić co z pier-
wszego przedsięwzięcia.

ACCATARRAMENTO, s. m.
zakatarzenie się.

ACCATARRARE, v. n. e. r. za-
katarzyć się.

ACCATASTARE, v. a. nakłaść
drzewa w stos. = fig. nagra-
madzić. = nałożyć podatki.

ACCATTABRIGHE, s. m. kło-
tniarz.

ACCATTAMENTO, s. m. przy-
jęcie, v. ACCOGLIENZA. = żebra-
nie, żebrania. [ca, kokietka].

ACCATTAMORI, s. f. zalotni-

ACCATTAPANE, s. m. żebrak.

ACCATTARE, v. n. pożyczycie
od kogo. = żebrać. = zjednać
sobie przyjaźń, łaskę.

ACCATTATAMENTE, av. po
żebracku.

ACCATTATORE, s. m. —TRI-
GE, s. f. pożyczający, pożycz-
ająca od kogo. = żebrak, że-
braczka.

ACCATTATURA, s. f. ACCATTO,
s. m. żebranie, żebrania. =
pożyczka.

ACCATTONE, s. m. żebrak.

ACCAVALCIARE, v. a. sie-
dzieć okrami jak na koniu.

ACCAVALLARE, v. a. nakłaść,
nawalić na kupę. = v. r. zebrać
się, zwalić się, zgromadzić się
w jedno miejsce (np. chmury).

ACCACEMENTO, s. m. ślepo-
ta, oślepienie. = fig. zaślepienie.

ACCERCARE, v. a. oślepić. =
zakryć, zasłonić. — una finestra,
zamurować okno. = v. r. ośle-
pnąć; fig. zaślepić się. Come
accercati or tanto puoi? Alf. jak
możesz tak dalece zaślepić się?

ACCETTORE, s. m. —TRICE,
s. f. ten który zaślepił.

ACCEDERE, v. n. przystąpić.

ACCEFFARE, v. a. wziąć
w pysk, podnieść ryjkiem.

ACCEGGIA, s. f. Orni. słomka.

ACCELERAMENTO, s. m. AC-
CELERANZA, s. f. przyspieszenie,
pospiech, przyspieszona szyb-
kość.

ACCELERARE, v. a. przyspie-
szyć. = v. r. spieszyć, pospie-
szać.

ACCELERATAMENTE, av.
spiesznie, szybko.

ACCELERATIVO, —VA, ad.
ACCELERATORE, s. m. przyspie-
szający, naglący, nadający
prędką ruch.

ACCELERAZIONE, s. f. przy-
spieszenie, pospiech.

ACCENDERE, v. a. ir. zapalić.
— lumi, candele, il fuoco,
zapalić świecę, ogień. — la
guerra, fig. zapalić wojnę. —
d'amore, di sdegno, zapalić mi-
łość, gniewem. = v. r. zapalić
się. Il fuoco s'accende, ogień się
rozpala. Accendersi di sdegno,
zapalić się gniewem. Si forte-

mente di lei s' accese, *Bocc. taką dla niej zapalał miłośnią, taką się do niej zapalił.*

ACCENDEVOLE, —DIBILE, ad. m. f. zapalny, palny, zapalający się. [palenie.]

ACCENDIMENTO, s. m. za-ACCENDITOIO, s. m. Artigl. przepalnik, zapalniczek.

ACCENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. ten, ta co zapala.

ACCENNAMENTO, s. m. wskazywanie, skinienie.

ACCENNARE, v. a. wskazywać, pokazywać, wskazać, pokazać, skinąć. — cogli occhi, col capo, skinąć oczyma, głową.

ACCENNATORE, s. m. ten co wskazuje. [ny, zapalny.]

ACCENSIBILE, ad. m. f. palenie

ACCENSIONE, s. f. zapalenie

ACCENTO, s. m. akcent, podniesienie głosu, przycisk; akcent, znamię pisarskie. = wyraz, słowo. Parole di dolore, accenti d'ira, D. Inf. wyrazi żalu i gniewu.

ACCENTUARE, ACCENTARE, v. a. wymawiać z przyciskiem, wymawiać wyraźnie i zrozumiale. = klaszć znamiona pisarskie nad literami.

ACCERCHIAMENTO, s. m. okieślenie; ogrodzenie; zagroda.

ACCERCHIARE, v. a. okieślić, zakreślić, ogrodzić, otoczyć.

ACCERCHIARE, v. a. obieć beczkę obręczami.

ACCERTAMENTO, ACCERTO, s. m. ACCERTANZA, ACCERTAZIONE, s. f. upewnienie, zapewnienie, pewność.

ACCERTARE, v. a. upewnić, zapewnić. = v. r. upewnić się, zapewnić się. Appreso lui, ti accerta, per te sempre parlai, Alf. bądź pewien żem za tobą przed nim zawsze mówił.

ACCERTAMENTE, av. pewnie, z pewnością.

ACCERTELLO, s. m. Ornit. pustolka. [namiętnie.]

ACCESAMENTE, av. gorąco.

ACCESO, —SA, p. ad. zapalony. Candela accesa, świeca zapalona. = fig. gorejący, palący, gorący. Voglia accesa, Petr. gorące pragnienie, gorąca żądza. = Colore acceso, kolor jaskrawy, jasny, żywy. = Debito acceso, dług niezapłacony.

ACCESSIBILE, ad. m. f. dostępny, przystępny.

ACCESSIONE, s. f. przybytek, wzrost, powiększenie. — di febbre, paroxizm.

ACCESSO, s. m. przystęp, dostęp, przystępność. = paroxizm. = Leg. zjechanie na grunt, śledztwo.

ACCESSORIAMENTE, av. przydatkowo; następnie.

ACCESSORIO, —RIA, ad. przydatkowy, dodatkowy.

ACCETTA, s. f. siekiera.

ACCETTABILE, ad. m. f. co można przyjąć, na co można przystać. [jęcie.]

ACCETTAMENTO, s. m. przyjęcie

ACCETTARE, v. a. przyjmować. — un dono, un'offerta, una carica, przyjmując dar, ofiarę, urząd. — l'eredità, una cambiale, przyjmując spadek, wezel. = przystać na co, zgodzić się.

ACCETTATORE, s. m. —TRICE, s. f. ten kto przyjmuje. = ten co ma wzgląd na osoby, stronny, parcyjny. [jęcie.]

ACCETTAZIONE, s. f. przyjęcie

ACCETTEVOLE, v. ACCETTABILE.

ACCETTEVOLMENTE, av. chętnie, z przyjemnością.

ACCETTO, —TA, ad. przyjemny, miły. = przyjęty, odebrany.

ACCHETARE, v. a. uciszyć, uspokoić, uśmierzyć, ukoić. = v. r. uciszyć się, uspokoić się.

ACCHETAZIONE, s. f. uciszenie, uspokojenie.

ACCHIAPPARE, v. a. schwytać, porwać, chapnąć, uchwycić.

ACCHIOCCIOLARE, ACCOCCIOLARE, v. a. posadzić w kuczki. = v. r. przysiąść na piętach, usiąść w kuczki.

ACCHIOCCIOLATURA, s. f. zwiniecie, skręcenie w trąbkę (naksztal skorupy ślimaka).

ACCIA, s. f. przedza konopna, liutana, nici. = siekiera.

ACCIABATTAMENTO, s. m. partacka robota.

ACCIABATTARE, v. a. zrobić po partacku.

ACCACCARE, v. AMMACCARE.

ACCIACCO, s. m. zniewaga, obelga. [ostrzony, wyostrzony.]

ACCIAIATO, —TA, ad. na-

ACCIAINO, ACCIAIUOLO, ACCIARINO, s. m. stalka do ostrzenia nożów.

ACCIAIO, s. m. stal.

ACCIAPINARE, v. n. gniewać się. = na przedce co zrobić.

ACCIARE, v. a. siekać, posiekać.

ACCIARO, s. m. stal. = * miecz, oręż, żelazo.

ACCIARPARÈ, v. a. mrurować. = partaczycy, fuszerować.

ACCIARPATORE, s. m. partacz, fuszer.

ACCIDENTALE, ad. m. f. przypadkowy, trafunkowy.

ACCIDENTALMENTE, av. przypadkiem, trafunkiem.

ACCIDENTARIO, —RIA, v. ACCIDENTALE.

ACCIDENTE, s. m. przypadek, traf, zdarzenie. = Med. symptomat.

ACCIDENTOSO, —SA, ad. nagły, przypadkowy. = nieszczęśliwy.

ACCIDENTUCCIO, s. m. dim. przypadeczek.

ACCIDIA, s. f. gnusność, próżnowanie, lenistwo.

ACCIDIOSAMENTE, av. gnuśnie, leniwie, opieszale.

ACCIDIOSO, —SA, ad. gnuśny, leniwy, opieszaly.

ACCIAGLIAMENTO, s. m. pośepność, ponurość.

ACCIAGLIARE, v. a. zszycy powieki drapieżnego ptaku dla przyswojenia go. = v. r. zmarzszczyć brew, czolo.

ACCIAGLIATO, —TA, ad. fig. smutny, ponury, pośepny.

ACCIGNERE, v. a. ir. opasać, otoczyć. = v. r. zabierać się do czego, przygotować się.

ACCIGNIMENTO, s. m. przygotowanie. [gacz sulna.]

ACCIMATORE, s. m. postrzy-

ACCINCIGLIARE, v. a. opasać pasem, zawiesić na temblaku.

ACCINCIGNARE, v. a. podpa-

ACCINGERE, v. ACCIGNERE.

ACCINTO, —TA, p. ad. opasany, otoczony. = gotów, przygotowany.

ACCIO, v. AVACCIO.

ACCIO, A CIO, ACCIOCCHÈ, ACCIO CHÈ, cong. dla tego aby, ażeby, aby. Acciocchè 'l mondo la consca e ami, Petr. ażeby ją świat znal i kochał. = † gdyż, ponieważ.

ACCIOTOLARE, v. a. wyłożyć, wybrukować kamykami.

ACCISMARE, v. a. D. Inf. rozciąć, rozplatać.

ACCIUFFARE, v. a. tuzubić, wyczubić, tuzać, wytuzać.

ACCIUGA, s. f. sardela, ryba mała, v. ALICE.

ACCIVANZARE, v. a. opatrzyć, zaopatrzyć, dostarczyć, v. CIVANZARE.

ACCIVETTATO, —TA, ad. fig. biegły, doświadczony, naucony doświadczaniem.

ACCIVIMENTO, s. m. przygotowanie, przygotowanie; opatrzenie, zapas, zasób.

ACCIVIRE, v. n. ir. przysposobić, wystarać się, dostac.

ACCLAMARE, v. a. obwołać, ogłosić, obrać przez wykrzyknienie jednogłośnie. = pochwalać przez okrzyk, poklaskować.

ACCLAMATORE, s. m. wy-dający okrzyk.

ACCLAMAZIONE, s. f. o-

krzyk, okrzyknięcie jedomyślne, jednogłośne, poklask, obwołanie, okrzyknięcie.

ACCLINO, —NA, ad. D. Par. nachylony, pochylony, schylony.

ACCLIVE, ad. m. f. na sztorc stojący, urwisty, przykry, (o gorze).

ACCOCCARE, v. a. wprawić cięciwę w rowek strzały. = Accoccarla a uno, fig. przywiązać komu łatkę.

ACCOCCOLARE, ACCOCCOVARRE, v. a. posadzić w kuczki. = v. r. przysiąść na piętach, usiąść w kuczki.

ACCODARE, v. a. powiżać (konie, osły, muly) za ogony, jeden za drugim. = v. r. tuż za kim postępować.

ACCOGLIENZA, s. f. przyjęcie, dobre przyjęcie.

ACCOGLIERE, v. a. ir. przyjąć. = zebrać, zgromadzić. = v. r. zebrać się, zgromadzić się. = zbliżyć się. Lo buon maestro a me tutto s' accolse, D. Inf. mój dobry mistrz tuż stanął przy mnie.

ACCOGLIMENTACCIO, s. m. zle przyjęcie.

ACCOGLIMENTO, s. m. zebranie, zbiór. = przyjęcie.

ACCOGLITICCIO, —CIA, ad. napredce zebrany, stąd i zowiad pozbierany.

ACCOGLITORE, s. m. —TRICE, s. f. ten kto przyjmuje. = zbieracz.

ACCOLITATO, s. m. jeden ze czterech niższych stopni święcenia.

ACCOLITO, s. m. akolit.

ACCOLARE, v. a. wziąć na plecy. = zaprzędz woły do jarzma. = v. r. wziąć na plecy. = Vestito accollato, suknia szyję zakrywająca.

ACCOLPATO, —TA, ad. obwiniony, oskarżony.

ACCOLTA, s. f. zbiór, zebranie, zgromadzenie. = przyjęcie.

ACCOLTELLANTE, ACCOLTELLATORE, s. m. szermierz, gladiator.

A COLTELLARE, v. a. pchnąć nożem. [jęty]

ACCOLTO, —TA, p. ad. przy-

ACCOMANDAGIONE, ACCOMANDIGIA, s. f. wsparcie, obrona. ACCOMANDARE, v. a. polecić, zalecić, poruczyć. = przyjmować sznurem, przywiązać. = v. r. polecieć się, poruczyć się.

ACCOMANDITA, s. f. v. CONSEGNA, DEPOSITO. = spółka handlowa.

ACCOMIGNOLARE, v. a. związać w kształcie dachu.

ACCOMMIATARE, v. a. odprawić, pożegnać. Io vi accommiato, ei disse, ite felici, Tass. Ger. żegnam was, rzekł, idźcie szczęśliwi. = v. r. pożegnać się.

ACCOMMIATATORE, s. m. ten co żegna, odprawia.

ACCOMMODABILE, ad. m. f. dający się załatwić, zgodzić.

ACCOMMODAMENTO, s. m. ułatwienie, załatwienie interesów; zgodzenie, pogodzenie, pojednanie.

ACCOMODARE, v. a. załatwić, zgodzić, urządzić; uporządkować, ułożyć, narządzić, przyszykować, przysządzić, przysposobić. = wygodzić, pozyszczyć. = v. r. stosować się, ulegać. Si hanno da — i servi al padrone, non si ha da — il padrone a' servi, Segn. słudzy powinni się stosować do humoru pana, a nie pan do humoru sług. = ubierać się, stroić się. Le donne stanno un anno ad accomodarsi, kobiety dużo trawią czasu na ubieranie się. = uśpić, siadać. S' accomodi, accomodatevi, proszę siadać.

ACCOMODATAMENTE, ACCOMODAMENTE, ACCOMODEVOLMENTE, av. stosownie, w sam czas, bardzo dobrze.

ACCOMODATO, —TA, ad. dogodny, stosowny, przyzwoity. = zamężna. Delle sorelle, le quali o non sono accomodate... Magal. z siostr, które albo nie są zamężne....

ACCOMODATORE, s. m. —

TRICE, s. f. fryzjer, fryzzeria. ACCOMODAZIONE, v. ACCOMODAMENTO.

ACCOMPAGNAMENTO, s. m. ACCOMPAGNATURA, s. f. towarzyszenie komu, towarzystwo, orszak.

ACCOMPAGNARE, v. a. towarzyszyć, iść za kim. = Mus. akompaniować. = v. r. przyspiesywać sobie grając. = ożenić się.

ACCOMPAGNATORE, s. m. — TRICE, s. f. towarzysz, towarzysza. = akompaniujący, głosem lub na instrumencie.

ACCOMPIERE, v. COMPIERE.

ACCOMUNAMENTO, s. m. spółność dóbr, wspólne użycie. ACCOMUNARE, v. a. unieść swoją część do wspólnego zbioru; żyć, używać wspólnie z innymi. = v. r. spoufalić się, żyć z kim za panie bracie.

ACCONCIAMENTE, ACCONCIATAMENTE, av. czysto, schludnie, porządnie, przyzwoicie; grzecznie; wygodnie, dogodnie; łatwo.

ACCONCIAMENTO, s. m. uporządkowanie; zgoda, zgodzenie, pojednanie; naprawienie, narządzenie, reparacja. = fig. sztuka, fortel, podstęp.

ACCONCIARE, v. a. v. ACCOMODARE. = stroić, zdobić, ozdobić, przyozdobić, trefić włosy, fryzować. Era da ridere, quando s' acconciava la testa, Bocc. potrzeba było śmiać się, gdy sobie treflił włosy. = przyrządzić, przygotować. = umieścić, uplacować. Avendo dunque il conte il figliuolo e la figliuola acconci, Bocc. Acconciarsi dell' anima, przygotować się na śmierć. = pojednać się, pogodzić się. Alla fine s' acconciò co' Fiorentini, G. Vill. nakoniec pojednał się z mieszkańcami Florencji. = Acconciarsi per servidore, Bocc. przystać za służącego, przyjąć służbę. = przyśtać, zgodzić się na co. Egli è si sciocco, che egli si acconcerà comunque noi vorremo, Bocc.

ACCONCIATORE, s. m. — TRICE, s. f. rzemieślnik trudniący się reparacją. = fryzjer.

ACCONCIATURA, s. f. naprawa, reparacja. = strój głowy kobiecej.

ACCONCIME, s. m. reparacja domów, zabudowań gospodarskich. [rzyść]

ACCONCIO, s. m. zysk, korzyść. ACCONCIO, —CIA, ad. ubrany, ustrojony. = skłaniający się, chętny, dogodny, przydatny, stosowny, i t. d.

ACCONSENTIMENTO, s. m. zezwolenie, przyzwolenie.

ACCONSENTIRE, v. a. zezwolić, przyzwolić, zgodzić się, przystać na co.

ACCONSENZIENTE, ad. m. f. zezwalający, przyzwalający.

ACCONTARE, v. a. policzyć w rzedzie, doliczyć. = v. r. spotkać się, pomówić, rozmówić się z kim. [domiony]

ACCONTATO, —TA, ad. uwieczniony. ACCONTO, s. m. poufały przyjaciel.

ACCONVENIRE, v. n. ir. przystawać, być stosownym, przyzwoitym. [chem, patką w łeb]

ACCOPPARE, v. a. zabić obugę, ACCOPIABILE, ad. m. f. mogący być złączonym.

ACCOPIAMENTO, s. m. ACCOPIATURA, s. f. połączenie, złączenie, spojenie, skojarzenie.

ACCOPIARE, v. a. parzyć zwierzęta, ptaki; do pary dobrać. = łączyć, kojarzyć, spajać. Accoppi al tradimento anche gli oltraggi? Alf. łączyz jeszcze obelgi ze zdradą?

ACCOPPIATORE, s. m. ten który dobiera do pary, łączy po dwoje razem.

ACCORAMENTO, s. m. ACCORAZIONE, s. f. strapienie, zmartwienie, frasunek, smutek, udręczenie.

ACCORARE, v. a. strapić, zmartwić. = v. r. strapić się, zmartwić się.

ACCORATOIO, s. m. utrapienie, udręczenie.

ACCORCIAMENTO, s. m. ACCORCIATURA, s. f. skrócenie, przykrócenie. = najkrótza droga.

ACCORCIARE, v. a. skrócić, przykrócić. = v. r. skrócić się.

ACCORCIAMENTE, av. przez skrócenie.

ACCORCIATIVO, —VA, ad. mogący skrócić.

ACCORCIATORE, s. m. —TRICE, s. f. ten kto skraca.

ACCORCIEVOLE, ad. m. f. mogący być skróconym, dający się skrócić.

ACCORDAMENTO, s. m. ACCORDANZA, s. f. zgoda, zgodność. = powszechna zgoda, zezwolenie.

ACCORDARE, v. a. nastroić instrument. = zgodzić, pogodzić, pojednać, zjednać. = zezwolić, dać, nadać, udzielić. Non ci fu detto che quanto avessimo chiesto, ci sarebbe accordato? Segn. = v. r. zgadzać się. A questo s'accordano tutti i filosofi. Bocc. [dnie.]

ACCORDAMENTO, av. zgodności, proporcjonalność wszystkich części obrazu.

ACCORDATORE, s. m. —TRICE, s. f. pojednawca. = ten który stroi instrumenta muzyczne.

ACCORDEVOLE, ad. m. f. dający się zgodzić. [zgodnie.]

ACCORDEVOLMENTE, av.

ACCORDO, s. m. zgoda, zgodność. Rimanere d'—, zgodzić się no co, przystać na co. Non è sempre d'— il labbro e il core, Metas. nie zawsze się zgadzają usta z sercem. = Mus. akord, zgodność tonów.

ACCORELATO, —TA, ad. ściśnięty, wystrojony, wystafirowany.

ACCORGERSI, v. r. ir. spostrzedz się, dostrzedz, dojrzeć.

ACCORGEVOLE, ad. m. f. oględny, przenikliwy.

ACCORGIMENTO, s. m. przeznaczenie, przenikliwość, roztropność.

ACCORRE, v. ACCOGLIERE.

ACCORRERE, v. n. ir. przybiegać, nadbiegać, przybieść, nadbieść.

ACCORUOMO, esclam. przybiegajcie na ratunek! gwałtu! Gridare —, gwałtu wołać.

ACCORTAMENTE, av. przeźornie, roztropnie.

ACCORTAMENTO, ACCORTARE, v. ACCORCIAMENTO, etc.

ACCORTEZZA, s. f. bystrość, przenikliwość; ostrożność, chyłność.

ACCORTO, —TA, p. ad. postrzeżony. = przeźorny, ostrożny, roztropny, chytry; zręczny. = D. Inf. doświadczony; szybki.

ACCOSCIARSI, v. r. usiąść w kuczki, v. ACCOGLIARSI.

ACCOSTAMENTO, s. m. zbliżenie się, przystąpienie.

ACCOSTANTE, ad. m. f. gibki, giętki. = zbliżający się, podobny. Vino —, wino dobre na pierśi. [blisko.]

ACCOSTANEMENTE, av.

ACCOSTARE, v. a. zbliżyć, przybliżyć. Fattolo ad una finestra —, Bocc. kazawszy mi zbliżyć się do okna. = v. r. zbliżyć się. = związać się, złączyć się, zawrzeć związek. S'accostarono co' Ghibellini, G. Vill. złączyli się z Gibellinami. Accostarsi al parer degli altri, przyłączyć się do czyjego zdania.

ACCOSTO, av. obok, przy.

ACCOSTUMARE, v. a. przyzwyczaić. = v. n. mieć zwyczaj, przyknąć. = v. r. przywyknąć, przyzwyczaić się.

ACCOSTUMATAMENTE, av. przez zwyczaj, ze zwyczajem.

ACCOTONARE, v. a. strzepić, kędzierzawić sukno, materję, dawać kulter na suknie. = v. r. kasmacieć (o suknie); mszyć się (o materjach).

ACCOVACCIARE, v. n. e. r. skulić się, skurczyć się, przycupnąć.

ACCOVACCIOLARSI, v. r. zaszyć się w jamie, w norze.

ACCOVARE, v. n. e. r. skryć się.

ACCOVONARE, v. a. wiazać w snopy.

ACCOZZAMENTO, s. m. accozzatura, s. f. zetknięcie się, złączenie, połączenie.

ACCOZZARE, v. a. zetknąć, złączyć, połączyć, zebrać, zgromadzić. = v. r. zetknąć się, zawrzeć się, zetrzeć się. Il re Carlo accozzosi coll'armata, G. Vill. król Karol stał się z wojskiem nieprzyjacielskim.

ACCREDITARE, v. a. zjednać, wziętość, zjednać wiarę.

ACCRESCERE, v. a. ir. pomnożyć, powiększyć. = v. n. e. r. wzrastać, wzmacniać się, powiększać się, rosnać. La febbre s'accresce, febra wzmacnia się.

Le città accrescono, miasta wzrastają.

ACCRESCIMENTO, s. m. wzrost, wzrastanie, wzmacnianie się, pomnażanie się, przybytek. [wzrastając.]

ACCRESKITIVAMENTE, av. ACCRESKITIVO, —VA, ad. mogący nadać wzrost.

ACCRESKITORE, s. m. —TRICE, s. f. powiększyciel.

ACCUDIRE, v. n. ir. przykładać się, starać się, mieć staranie, dokładać starania. —a' fatti suoi, pilnować swych interesów.

ACCULARSI, v. r. usiąść wygodnie, zgościć się, siedzieć z założonymi rękami.

ACCUMULAMENTO, s. m.

ACCUMULAZIONE, s. f. nagromadzenie, zbieranie, skupienie.

ACCUMULARE, v. a. gromadzić, zbierać, skupiać, nagromadzić, nazbierać. — danari, tesori, zbierać pieniądze, gromadzić skarby. = v. r. nazbierać się, nagromadzić się.

ACCUMULATAMENTE, av. stosami, obficie.

ACCUMULATORE, s. m. —TRICE, s. f. gromadźciel.

ACCUORARE, v. ACCORARE. Se mala signoria che sempre accuora popoli suggetti, D. Par. gdyby zły rząd który zawsze trapi narody podobite....

ACCURATAMENTE, av. dokładnie, akuratnie, starannie.

ACCURATEZZA, s. f. dokła dność, akuratność, pilność.

ACCURATO, —TA, ad. dokładny, akuraty, pilny, punktualny.

ACCUSA, ACCUSAZIONE, s. f. oskarżenie, obżalowanie.

ACCUSABILE, ad. m. f. mogący być oskarżonym.

ACCUSAMENTO, s. m. oskarżenie, posądzenie o co, nagana.

ACCUSARE, v. a. oskarżać, obwiniać. = wyznać. — il fatto, przyznać się do uczynku.

ACCUSATIVO, s. m. Gram. przypadek czwarty.

ACCUSATORE, s. m. —TRICE, s. f. oskarżyciel, oskarżycielka.

ACCUSATORIO, —RIA, ad. zawierający oskarżenie.

ACCUSAZIONCELLA, s. f. malenkie oskarżenie. [wy.]

ACEFALO, —LA, ad. bezgłowy.

ACERAIA, s. f. lasek klonowy.

ACERBAMENTE, av. ciępkło, twardo, ostro, surowo. = przeduczésnie. = uporczywie, z uporem. [INASPIRE.]

ACERBARE, ACERBIRE, v. ACERBETTO, —TA, ad. cierpkawy. = nieco uparty.

ACERBEZZA, ACERBITA, ACERBITADE, s. f. *cierpkość, niedojrzałość owoców.* = fig. v. RITROZIA.

ACERBO, —BA, ad. *przykry, cierpki, ostry, niedojrzaty (o owocach).* = fig. *tworący, ostry, surowy, okrotny, nieużyty, nieludzki.* = *mlody, niedojrzaty.* Acerba età, anni acerbi, *mlody, niedojrzaty wiek.* Acerbi onori, Davanz. *przedwczesne zaszczyty.*

ACERO, s. m. *klon.*

ACERRIMAMENTE, av. *bardzo ostro, surowie; żywawo, tego, waleń.*

ACERRIMO, —MA, ad. *bardzo ostry, surowy; żywawy, łęgi, waleń.* [stolka.

ACERTELLO, s. m. *Ornit. pu. ACERVO, s. m. v. MUCCHIO.*

ACETABOLO, s. m. *flaszka na ocet.* = Anat. *wklęsłość kości w którą inna zachodzi, czaszka.*

ACETATO, —TA, ad. *zaprawiony octem, kwasowaty.* = s. m. *Chim. occian.* [skisnąć.

ACETIRE, v. n. ir. *skwaśnieć, ACETO, s. m. ocet.*

ACETOSA, s. f. *szezaw.*

ACETOSELLA, s. f. *konński szczaw, szczawik.*

ACETOSITA, —TADE, —TATE, s. f. *kwas, kwaśność, kwaśny smak.*

ACETOSO, —SA, ad. *ociany, kwaśny, octowy.*

ACHILLEA, s. f. *Bot. krwawnik, zlocień, żeniszek.*

ACIDETTO, —TA, ACIDULO, —LA, ad. *kwasowaty.*

ACIDO, —DA, ad. *kwaśny.*

ACIDO, s. m. *Chim. kwas.*

ACIDUME, s. m. *kwas, kwaśne owoce.*

ACINO, s. m. *jagoda winogronu.* [sty.

ACINOSO, —SA, ad. *jagodzi- ACMA, s. f. Med. przesilenie choroby.*

ACONITO, s. m. *Bot. tojad.*

ACORI, s. m. pl. *ciemniennica, strupy na głowie u dzieci.*

ACORO, s. m. *Bot. tatarak, tatarskie ziele.*

ACQUA, s. f. *woda.* = *uryna, szczyń.* = *deszcz.* = *połysk (woda) drogich kamieni, dyamentów.* = fig. *Star sulle due acque, na dwóch stolkach siedzieć, obu stronictwo się czeptać.* Far venir l' — alla bocca, *sprawić oskome, zaostrzyć apetyt.* Pestar l' — nel mortaio, *przetakiem wodę czerpać.* Tirar l' — al suo molino, *na swoje koło wodę ciągnąć, starać się o swoje zyski.* — cheta vermini mena, *cicha woda brzegi podmywa.* =

Far —, *szczać; Mar. zaopatrzyć się w wodę do picia.*

ACQUACCIA, s. f. *wodzisko.*

ACQUAIO, s. m. *rura prowadząca wodę.*

ACQUAIUOLO, s. m. *woziwoda.* = *sprawdzający wodę na lęki.* = ad. *wodnisty, wodny.* Ciriegia acquaiuola, *czereśnia, trzesnia.*

ACQUARTIERARSI, v. r. *zając kwatery, stanąć na kwatery.*

ACQUATA, s. f. *Mar. zaopatrzenie okrętu w wodę słodką, zapas wody słodkiej, stanowisko w którym się taki zapas robi.*

ACQUATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, —TILE, —TIVO, ad. *wodny, żyjący w wodzie lub na wodzie.* [kwatinty.

ACQUATINTA, s. f. *Pitt. a. ACQUATO, ad. m. Vino —, wino zmieszane z wodą.*

ACQUATTARSI, v. r. *skulić się, przycupnąć.* [rzalka.

ACQUAVITE, s. f. *wódka, go- ACQUAZZONE, s. m. ulewa.*

ACQUAZZOSO, —SA, ad. *dżdżysty.* [ubka, dzbanek.

ACQUERECIA, s. f. *nale- ACQUERELLA, s. f. deszczyk.*

ACQUERELLARE, v. a. *malować akwarellą.*

ACQUERELLO, s. m. *liche wino, lura.* = *Pitt. akwarella.*

ACQUERUGGIOLA, s. f. *morszczyzna, drobny a zimny deszczyk, v. SPRUZZAGLIA.*

ACQUETARE, v. *ACCHETARE.*

ACQUETTA, —TINA, s. f. *drobny deszczyk.* = *wino z wodą.* = *napój zadany na otrucie.*

ACQUICELLA, s. f. *strumyk.* = *drobny deszczyk.*

ACQUIDOSO, —SA, ad. *wodnisty, mokry, wilgotny.*

ACQUIDOTTO, —DOCCIO, s. m. *wodociąg.* [lenie.

ACQUIESCENZA, s. f. *zezwo- ACQUISIZIONE, s. f. nabycie, nabytek, rzecz nabyta.*

ACQUISTARE, v. a. *nabyć.* = v. r. *Acquistarsi odio, biasmo, disprezzo, sciągnąć na siebie nienawiść, nagane, wzgardę.*

ACQUISTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *nabywca.*

ACQUISTEVOLE, ad. m. f. *nabywalny, nabytny.*

ACQUISTO, s. m. *nabycie, zdobycie.* Molto egli soffri nel glorioso —, *Tass. Ger.* [bloto.

ACQUITRINO, s. m. *bagno, ACQUITRINOSO, —SA, ad. bagnisty, błotnisty.* [szczyk.

ACQUOLINA, s. f. *drobny de- ACQUOSITÀ, —TADE, —TATE, s. f. wodnisty, wilgotność.*

ACQUOSO, —SA, ad. *wodnisty.*

ACRE, ad. m. f. *cierpki, kwaśny, gryzący, ostry, przykry.*

ACREDINE, v. *ACRIMONIA.*

ACREMENTE, av. *cierpko, ostro, kwaśno.*

ACREZZA, v. *AGREZZA.*

ACRIMONIA, s. f. *cierpkość, ostrość.* — *degli umori, ostrość humorów.* = fig. *gorzkość, gorycz.*

ACROSTICO, s. m. pl. —CHI, *akrostych, poezja w której początkowe litery każdego wiersza stanowią wyraz lub cały sens.* [lec, żądło.

ACULEO, s. m. *bodziec, ko-*

ACUME, s. m. *ostrze, koniec ostry, kończatość.* = fig. *bystrość dowcipu, v. ACUTEZZA.*

ACUMINATO, —TA, ad. *zaostrzony, kończaty; Bot. kończaty, spiczasty.*

ACUSTICA, s. f. *akustyka, teoria słuchu, brzmienia i głosu.*

ACUSTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *akustyczny, tyczący się słuchu albo głosu.*

ACUTAMENTE, ad. *ostro, subtelnie, delikatnie.*

ACUTEZZA, s. f. *ostrość, ostrze, koniec ostry.* — *d'una spada, d'un ago, ostrze szpady, igły.* — *della vista, dell'ingegno, fig. bystrość wzroku, dowcipu.*

ACUTO, —TA, ad. *ostry, spiczasty, kończaty.* Angolo acuto, *kąt ostry.* = fig. *przenikający, dojmujący; preraźliwy.* Dolore acuto, *ból dojmujący.* Voce acuta, *głos preraźliwy.*

ACUZIANGOLO, ad. es. *ostrokątny; trójkąt ostrokątny.*

ADACQUAMENTO, s. m. *pokropienie, zroszenie.*

ADACQUARE, v. a. *skrapiać, zraszać, rosic, polewać wodą.*

ADAGIARE, v. a. *wygodzić komu czem.* = v. r. *bawic się, zatrzymywać się, marudzić.* = *wygodnie usiąść lub położyć się.* Batte col remo qualunque s'adagia, *D. Inf. bije wiosłem każdego ktokolwiek chce sobie pofolgować.* [godnie.

ADAGIAMENTE, av. *wygodnie.*

ADAGIATO, —TA, ad. *lubiący wygody.* = *dobrze się mający, dostatni.*

ADAGIO, s. m. *przysłowie, przypowieść.*

ADAGIO, av. *wygodnie.* = *po woli, zwolna.*

ADAMANTE, s. m. *dyament.*

ADAMANTINO, —NA, ad. *tworzący jak dyament.*

ADDATTABILE, ad. m. f. *dający się zastosować, zdalny, przydatny do czego.*

ADDATTABILITÀ, s. f. *sposobność, zdatność do czego.*

ADDATTAMENTO, s. m. —

TANZA, —TAZIONE, s. f. przystosowanie, zastosowanie.

ADDATTARE, v. a. przystosować, zastosować. = v. r. stosować się. Addattarsi agli usi, ai costumi, alle circostanze, stosować się do zwyczajów, do okoliczności.

ADDATTO, —TA, ad. zdalny, dalny, sposobny, przydatny.

ADDARSI, v. r. oddawać się czemu, przykładać się do czego.

ADDECIMARE, v. a. nalożyć dziesięć.

ADDENTARE, v. a. wziąć w zęby, ukąsić.

ADDENTELLARE, v. a. zostawić kamienie wystające w murze, do których się później ma co przymurować.

ADDENTELLATO, s. m. kamień wystający w murze.

ADDENTRO, v. INDENTRO. $\frac{2}{2}$

ADDESTRAMENTO, s. m. uprawa, ćwiczenie, nauka.

ADDESTRARE, v. a. uprawiać, ułożyć, utrosować, nauczyć.

ADDESTRATORE, s. m. koniuszy, ten co trzyma strzemię przy wsiadaniu na konia.

ADDETTO, —TA, ad. oddany czemu, przykładający się do czego.

ADDIACENTE, ad. m. f. przyległy.

ADDIETRO, av. w tyle, w tył, wstecz, nazad. Incontinenti tornò —, Bocc. natychmiast nazad powrócił. Volgo — lo sguardo, Alf. obracam wzrok za siebie, oglądam się za sobą. Dare —, cofnąć się. = wprzód, przodem, dawniej. Per —, Ar. Orf. Fur. dawniej, przodem. Due secoli —, przed dwoma wiekami.

ADDIMESTICARE, v. a. oswoić, przyswoić, oblatkawić.

ADDIO, A DIO, s. e. av. pożegnania; bądź zdrów, do widzenia, żegnam.

ADDIRE, v. n. ir. podobać się. Non mi si addice, nie podobam się.

ADDIRIZZAMENTO, s. m. kierunek, przewodnictwo, prostowanie.

ADDIRIZZARE, v. a. sprostaować, nakierować, wyprostować. — una strada, wyprostować drogę. = fig. naprowadzić na dobrą drogę, poprawić, nauczyć. = v. r. skierować się, udać się dokąd.

ADDITAMENTO, s. m. pokazanie, wskazanie, ukazanie palcem. = dodanie, dodatek.

ADDITARE, v. a. pokazać, wskazać palcem; okazać. Ma prego che m' additi la cagione,

D. Purg. ale cię proszę abyś mi wskazał przyczynę. [ciel.

ADDITATORE, v. a. m. okazujący.

ADDITTO, —TA, ad. oddany, wylany, poświęcony.

ADDIZIONE, s. f. dodawanie; dodanie, dodatek.

ADDOBBAMENTO, s. m. przyozdobienie, ozdoba.

ADDOBBARE, v. a. ozdobić, przyozdobić, upięknąć.

ADDOBBO, s. m. umebłowanie domu. = sprzęty, meble.

ADDOLCIMENTO, s. m. osłodzenie, osłoda.

ADDOLCIRE, v. a. ir. słodzić, osłodzić. = fig. ukoić, uspokoić; D. Inf. zaspokoić, zadowolnić. = v. r. łagodnieć, zwolnić. Il tempo s' addolcisce, czas łagodnieje. I costumi s' addolciscono, obyczaje łagodnieją.

ADDOLCITIVO, —VA, ad. słodzący.

ADDOLORARE, v. a. zmartwić, zasmucić. = v. r. zmartwić się, zasmucić się. [sze.

ADDOMINE, s. m. podbrzusze.

ADDOPIAMENTO, s. m. —TURA, s. f. podwojenie.

ADDOPIARE, v. a. podwoić. = złożyć we dwoje.

ADDOPIO, A DOPPIO, av. podwójnie.

ADDORMENTAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. uspienie.

ADDORMENTARE, v. a. usypiać, uspić. = fig. ludzić, zwodzić pięknymi słówkami. = v. r. usnąć, zasnąć; zdrzymać.

ADDORMENTATICO, —CIA, ad. usypiający.

ADDORMENTATORE, s. m. ten który usypia.

ADDOSSAMENTO, s. m. włożenie ciężaru na plecy.

ADDOSSARE, v. a. włożyć co komu na plecy. — un negozio ad uno, obarczyć kogo jakim interesem. = v. r. wziąć co na plecy; podjąć się czego.

ADDOSSO, A DOSSO, av. na plecach, na grzbiecie, na karku. Andare, dare, venire —, rzucić się na kogo. L' abito che porto —, Bocc. suknia którą noszę. Non ho danari —, nie mam przy sobie pieniędzy. Porre gli occhi —, zwrócić oczy.

Mettere — una cosa ad uno, przypisywać co komu, zwalać co na kogo, posądzać o co.

ADDOTTO, —TA, p. ad. przywiedziony, przytoczony.

ADDOTTRINARE, v. a. nauczyć, v. AMMAESTRARE.

ADDRAPPATO, —TA, ad. odkryty sukniem, materyą.

ADDURRE, v. a. ir. przywozić, przytaczać, przywieść, przytoczyć.

ADDUTTORE, s. m. Anat. muszkuł sprowadzający do środka części залеżące od siebie.

ADDUZIONE, s. f. Anat. funkcja muszkułów sprowadzających.

ADEGUAMENTO, s. m. — ANZA, s. f. porównanie, równość, proporcja.

ADEGUARE, v. a. równać, porównywać.

ADEGUATAMENTE, av. równo, proporcjonalnie.

ADEMPIBILE, ad. m. f. dający się uskutecznić.

ADEMPIERE, —PIRE, v. a. dopełniać, dopełnić, pełnić, uskutecznić. — un dovere, pełnić powinnoć, dopełnić powinności. I vostri desideri saranno adempiti, Bocc. wasze życzenia zostaną spełnione.

ADEMPIMENTO, s. m. pełnienie, dopełnienie.

ADEMPITORE, s. m. pełniiciel, dopełniiciel. [= naprzód.

ADENTRO, av. wewnątrz.

ADENZIONE, s. f. Leg. odjęcie, pozabawienie (praw, przywilejów, donacji).

ADERBARE, v. a. paść trawą, wypuścić na trawę.

ADERENTE, ad. m. f. stronnik, stronniczka.

ADERENZA, s. f. przyległość, przyleganie. = skłonność, przywiązanie.

ADERIMENTO, s. m. przyleganie, przyłączenie się do jakiego zdania, stronnictwa.

ADERIRE, v. n. ir. przylegać, lgnąć, przystawać. — ad una fazione, przystać do jakiej faksji. Nerone aderiva più a' peggiori, Davanz. Neron lgnął więcej do gorszych.

ADESCAMENTO, s. m. nęta, żer posypany dla wabienia ptaków. = fig. przyluda, powab, ponęta.

ADESCARE, v. a. posypać lub położyć żer dla wabienia ptaków. = fig. ludzić, wabić, przynęcać, znęcić, przyłudzać, utłudzić. Per adescarli a virtù colla preda, Davanz. żeby w nich wzbudzić imiętwo powabem zdobywcy.

ADESCATORE, s. m. —TRICE, s. f. zwodziciel, zwodzicielka.

ADESIONE, s. f. Fis. przyleganie, czepianie się cząstek, spójność. = fig. v. ADERIMENTO.

ADESSO, av. teraz.

ADETTO, s. m. adept, uczeń, zwolennik. [legły.

ADIACENTE, ad. m. f. przyległość, bliskość.

ADIACENZA, s. f. przyległość, bliskość.

ADIETTIVO, s. m. *Gram.* przymiotnik.

ADIMARE, v. CHINARE, ABBASARE. = v. r. D. Purg. spuścić się na dół.

ADIPE, s. m. *tlustość.*

ADIPOŠO, —SA, ad. *tlusty.*

ADIRAMENTO, s. m. *rozgniewanie.*

ADIRARE, v. a. *rozgniewać.* = v. r. *rozgniewać się.* Come il re Carlo ebbe detta risposta s'adirò forte, G. Vill. [*wem.*]

ADIRATAMENTE, av. *z gniewem.*

ADIRATO, —TA, ad. *rozgniewany.*

ADIREVOLE, ad. m. f. *popudzający do gniewu.*

ADITO, s. m. *przystęp.*

ADIUTORE, s. m. *pomocnik.*

ADIZZAMENTO, v. AIZZA-

MENTO.

ADIZZARE, v. a. *poduszcząć, podszczuwać, podniecać, pobudzać.* [*oka.*] spojrzanie.

ADOCCHIAMENTO, s. m. *rzut oka.*

ADOCCHIARE, v. a. *popglądać, spoglądać, przypatrywać się, upatrywać się.* = *spostreżę, dojrzeć.*

ADOLESCENTE, s. m. *młodzieniec.* [*dzieniaszek.*]

ADOLESCENTULO, s. m. *młodość, młodociany wiek.*

ADOLESCENZA, s. f. *młodość, młodociany wiek.*

ADOMBRAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *cień, zacieleniowanie.* = fig. *przyciemienie, plama, zakata.*

ADOMBRARE, v. a. *rzucić cień, zakryć cieniem, zasłonić od słońca.* = *zaciemniać, zaciemniować.* = fig. *zakryć, ukryć, zasłonić, zaćmnić, przyciemnić.*

Strappare il sacro vel che al volgo adombra il ver, Alf. *zdrzeć zasłonę kryjącą prawdę przed ludźmi.* — gli occhi dell' intelletto, *przyciemnić, zaćmnić rozum.* = *skreślić, opisać w krótkości.* = v. r. *niedowierzać, nieufać, lekać się.*

ADOMBRATO, —TA, ad. *zakryty cieniem.* = *zaciemniowany.* = fig. *nieufny, lekliwy.* Cavallo adombrato, *koń płochliwy.*

ADONTARE, v. a. *obrazić, znieważać.* = v. n. *oburzyć się, rozgniewać się.*

ADONTOSO, —SA, ad. *zeldźywy, obelżywy.*

ADOPERAMENTO, —PRAMEN-

TO, s. m. *użycie.*

ADOPERARE, —PRARE, v. a. *używać.* — il tempo, *vocaboli scelti, używać czasu, dobranych wyrazów.* Bene — la sua giovinezza, *Bocc. dobrze użyć młodych lat.* = v. r. *dokładać starania, usiłować.*

ADORABILE, —RANDO, —RE-

VOLE, ad. *godny uczczenia, uwielbienia, czcigodny.*

ADORAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *czczenie, cześć, uwielbianie.*

ADORARE, v. a. *czcić, pokłon oddawać, kłaniać się bóstwu, wielbić, chwalić, uwielbiać.*

ADORATORE, s. m. —TRICE, s. f. *czciciel, wielbiciel, czci- cielka, wielbicielka.*

ADORATORIO, s. m. *świątynia pogańska.*

ADOREZZA, s. f. D. Purg. *miejsce na które jest cień rzucony, gdzie nie dochodzą promienie słońca.*

ADOREZZARE, v. impers. *być w cieniu, rzucać cień.*

ADORNAMENTE, —TAMENTE, ad. *ozdobnie.*

ADORNAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *przyozdobienie, ozdoba.*

ADORNARE, v. a. *zdobić, ozdobić.*

ADORNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ozdobiciel, ozdobicielka.*

ADORNO, s. m. *ozdoba.* = ad. *ozdobiony, przyozdobiony.* Tutte le cose di che il mondo è adorno, Petr.

ADOTTAMENTO, s. m. —CIONE, —ZIONE, s. f. *przysposobienie, przybranie.*

ADOTTARE, v. a. *przysposobić, przybrać (za swoje dziecko).* — un sistema, un metodo, una opinione, *przybrać, przyjąć system, metodę, zdanie.*

ADOTTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *przysposabiający, adoptujący za swoje dziecko.*

ADOTTIVO, —VA, ad. *przysposobiony, przybrany.*

ADOZIONE, v. ADOTTAMENTO.

ADRAGANTE, s. f. *gumma otrzymana z drzewa dragant.*

ADUGGIAMENTO, s. m. *cień szkodliwy roślinom.*

ADUGGIARE, v. a. *rzucić cień szkodliwy roślinom.* = fig. *rzucić urok, oczarować, urzec.*

ADUGNARE, v. ADUNGHIARE.

ADULARE, v. a. *pochlebiać.*

ADULATORE, s. m. —TRICE, s. f. *pochlebca, pochlebica.*

ADULATORIO, —RIA, ad. *pochlebiający, pochlebny.*

ADULAZIONE, s. f. *pochlebianie, pochlebstwo.*

ADULTERAMENTE, av. *po cudzołozku.*

ADULTERARE, v. n. *cudzołozzyć.* = v. a. *fig. fałszować.* — il vino, *le monete, fałszować wino, pieniądze.*

ADULTERATORE, s. m. —TRICE, s. f. *cudzołoznik, cudzołoznica.*

ADULTERAZIONE, —ANZA, s. f. —MENTO, s. m. *fig. fałszowanie-*

ADULTERINO, —NA, ad. *splodzony w cudzołoztwie.* = fig. *fałszowany.* [*łóztwo.*]

ADULTERIO, s. m. *cudzo-*

ADULTERO, —RA, ad. e. s. *cudzołoznik, cudzołoznica.*

ADULTO, —TA, ad. *dorosty.*

ADUNAMENTO, s. m. *zebranie, zbiór.*

ADUNANZA, s. f. *zebranie, zgromadzenie, zjazd, schadzka.*

ADUNARE, v. a. *zebrać, zgromadzić.* = v. r. *zebrać się, zejść się, schodzić się, zgromadzić się.* [*zająć.*]

ADUNGARE, v. a. *zakrzywić,*

ADUNCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *zakrzywiony, zagięty*

ADUNGHIARE, v. a. *uchwycić w szpony, w pazury.*

ADUNQUE, cong. *więc, przeto, zatem.*

ADUSTARE, v. a. *przypiec, przypalić, osmażyć.*

ADUSTEZZA, ADUSTIONE, s. f. *suchość, susza, posucha.*

ADUSTO, —TA, ad. *suchy, spięty.*

AERE, s. m. *powietrze.*

AEREO, —EA, ad. *powietrzny, napowietrzny.* = fig. *wietrzny, lekki, próżny.*

AEROLITE, s. m. *aerolit, kamień spadły z powietrza.*

AEROMETRO, s. m. *aerometr, narzędzie służące do mierzenia gęstości powietrza.*

AERONAUTA, s. m. *żeglarz napowietrzny.*

AEROSO, —SA, ad. *lekki, zwinnny.*

AEROSTATICA, s. f. *część fizyki traktująca o gęstości powietrza, aerostatyka.*

AEROSTATO, s. m. *balon napowietrzny.*

AESCARE, v. a. *założyć nętkę na haczyk u wędki.* = fig. v. *ADESCARE.* [*ność.*]

AFA, s. f. *zaduch, par, parafato,* —TA, ad. *zwięzły, zeschły (o owocach).* = *chudy (o zwierzętach).*

AFATUCCIO, —TICCIO, —CIA, ad. *chudorlawy, chudomykły.*

AFLIO, s. m. *Asir. punkt największej odległości planety od słońca, odstонецznik, punkt odstoneyzny.* [*wny, uprzęmy.*]

AFFABILE, ad. m. f. *rozmo-*

AFFABILITA, —TADÉ, —TATE, s. f. *rozmowność, uprzejmość.*

AFFABILMENTE, av. *uprzejmie.* [*się, krzując się.*]

AFFACCENDARSI, v. r. *zająć*

AFFACCENDATO, —TA, ad. *zajęty, zatrudniony.*

AFFACCETTARE, v. a. *krajać, ciąć w ścianki, w kostki (dyament).*

AFFACCHINARE, v. n. e. r. pracować jak tragarz, horować.

AFFACCIARE, v. a. zrównać, wyrównać. = v. r. pojawić się, pokazać się, stanąć. — alla finestra, stanąć przy oknie, w oknie.

AFFALDARE, v. a. fałdować.
AFFAMARE, v. a. wzbudzić apetyt; ogłodzić. — una città, ogłodzić miasto. = v. n. taknąć, być głodnym. I poveri che affamavano, ubodzy którzy taknęli.

AFFAMATELLO, —LA, —TIC-CIO, —CIA, —TUZZO, —TUZZA, ad. głodnawy, przygodny.

AFFAMATO, —TA, ad. głodny, zgłodniały. = fig. głodny krwi, okrutny. [być głodnym.

AFFAMIRE, v. n. ir. taknąć,
AFFANGARE, v. a. zabłocić, zbłocić. = v. n. zamienić się w błoto.

AFFANNARE, v. a. trapić, martwić, zasmucić. = v. r. biedzić się, trapić się, frasować się, martwić się.

AFFANNATO, —TA, ad. strapiony, zmartwiony. = zadyuszony.

AFFANNATORE, s. m. ten co przyczynia zmartwienia, niespokojności.

AFFANNO, **AFFANNAMENTO**, s. m. niepokój, niespokojność. = strapienie, zmartwienie, udreżenie, frasunek.

AFFANNONE, s. m. ten co udaje bardzo zatrudnionego, co się wtrąca do wszystkiego, wścibski.

AFFANNONERIA, s. f. wtrącanie się, wścibstwo.

AFFANNOSAMENTE, av. niespokojnie, przykro, trudno.

AFFANNOSO, —SA, —NEVOLE, ad. martwiący, trapiący.

AFFARDELLARE, v. a. upakować, zawinąć.

AFFARE, s. m. sprawa, interes, doczynienie. Affari particolari, interesa prywatne. Esser oppresso dagli affari, być obarczonym interesami. = stan, godność. Tu in ver donna mi sembri d'alto —, Alf. zdajesz mi się być panią wysokiego stanu.

AFFARSI, v. r. przystawać, przypadać, zdać się, przydać się, służyć.

AFFARUCCIO, s. m. dim. drobny interes, fraszka.

AFFASCIARE, v. a. wiązać w wiązki, w snopy.

AFFASCINARE, v. a. oczarować. = fig. zaślepić, omamić, złudzić.

AFFASTELLARE, v. a. v. **AFFASCIARE**. = pomieszać, powikłać, pogmatwać.

AFFATATO, —TA, ad. zaczarowany. L'elmo affatato a quel brando tagliente, Bern. Orł.

AFFATICAMENTO, s. m. trud, utrudzenie, strudzenie.

AFFATICANTE, ad. m. f. nieutrudzony, pracowity.

AFFATICARE, v. a. utrudzić, zmęczyć, znużyć. = v. r. utrudzić się, zmordować się, zmęczyć się, znużyć się; zadawać sobie pracy, starać się, usiłować. In che m' affatico io? Bocc.

AFFATICATORE, s. m. —TRICE, s. f. człowiek pracowity, kobieta pracowita.

AFFATTO, av. cale, wcale, całkiem, zupełnie. Niente —, nic zgoła. Non parla —, nic zgoła nie mówi.

AFFATTURAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. oczarowanie, czary.

AFFATTURARE, **AFFATTUCCHIARE**, v. a. oczarować, zaczarować.

AFFATTURATORE, s. m. —TRICE, s. f. czarownik, czarownica.

AFFAZZONAMENTO, s. m. przyozdobienie.

AFFAZZONARE, v. a. ozdobić, przyozdobić. [honor.

AFFÈ, av. na uczciwość, na

AFFERESI, s. f. Gram. odcięcie litery lub sylłaby na początku wyrazu.

AFFERMARE, v. a. twierdzić, utrzymywać. = v. r. obwarować się, wzmocnić swe stanowisko, okopać się. Quivi s' affermò, M. Vill.

AFFERMAMENTE, —TIVAMENTE, av. twierdząc, potwierdzając.

AFFERMATIVA, s. f. glosowanie za, afirmativa.

AFFERMATIVO, —VA, ad. twierdzący, potwierdzający.

AFFERMATORE, s. m. —TRICE, s. f. twierdziiciel.

AFFERMAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. twierdzenie, potwierdzenie.

AFFERRAMENTO, s. m. schwylenie, uchwycenie, porwanie.

AFFERRANTE, ad. m. f. chwytający, porwany. = s. m. * kon.

AFFERRARE, v. a. chwycić, chwycić, pochwycić, porwać;jąć, objąć, obejmować. Romilda ben mia tu sei mentr' io t' afferro, Alf. Romildo, moją niezawodnie jesteś gdy mam w mojem objęciu. = pojmwować, pażyć, zrozumieć. Ora afferro io, Salvin. teraz pojmuje. Se potessi — tutti i pensieri, che mi passano per la mente! Ū. Fosc. = v. r. pobić się, poczubić się, porwać się na siebie.

AFFERRATOIO, s. m. kleszcze, obcegi.

AFFETTARE, v. a. krajać w krążki, w talerzyki, pokrajać, poplatać. = rozsiekać, posiekać kogo. = starać się o co, piąć się do czego. — il dominio, piąć się do władzy. = nasładować; udawać. — il favellar toscano, nasładować mowę tokańską. — allegria, udawać wesolost.

AFFETTAMENTE, av. z przysadą, przysadnie. = namietnie.

AFFETTATO, —TA, ad. wymuszony, udany. Divozione, pietà affettata, udana pobożność. Gravità affettata, wymuszona powaga.

AFFETTATUZZO, s. m. człowiek nieco wymuszony.

AFFETTAZIONE, s. f. udawanie, przysada, wymuszenie.

AFFETTIVO, —VA, ad. kłiwy, wzruszający.

AFFETTO, —TA, ad. mający dobre lub złe chęci. = D. Par. zajety czem, oddany czemu.

AFFETTO, s. m. afekt, uczucie, miłość, kochanie, przywiązanie, namietność. = chęć, żądza.

AFFETTUOSAMENTE, **AFFEZIONATAMENTE**, av. szczerze, czule, namiejtnie.

AFFETTOSO, —SA, ad. serdeczny, pełen życzliwości; grzeczny, uprzejmy.

AFFEZIONARE, v. a. kochać, lubić, pokochać, polubić. = v. r. przywiązać się do kogo lub czego, pokochać, polubić.

AFFEZIONATO, —TA, ad. przychylny, życzliwy, kochający, przywiązany. = kochany, ukochany. = s. m. kochany przyjaciół.

AFFEZIONE, s. f. przywiązanie, czułość, kłiwieść. = choroba, dolegliwość, cierpienie.

AFFEZIONEVOLE, ad. m. f. przywiązujący do siebie, skłonny do kochania. [czka.

AFFIBBIAGLIO, s. m. sprzą

AFFIBBIAMENTO, s. m. zapięcie na sprzączkę.

AFFIBBIARE, v. a. zapiąć sprzączkę, spiąć haftkę. = Affibbiarà ad uno, fig. przypiąć komu łańkę.

AFFIBBIATOIO, s. m. —TURA, s. f. dziurka na guzik.

AFFIDARE, v. a. zabezpieczyć, upevníć. = powierzyć, poruczyć. = v. n. e. r. ufać, zaufać. [komu.

AFFIDATO, s. m. ten kto ufa **AFFIGURAMENTO**, s. m. —ZIONE, s. f. poznanie kogo po rysach twarzy.

AFFIGURARE, v. a. *poznać, rozpoznać.* = v. r. *wyobrazić, wystawić sobie.*

AFFILARE, v. a. *ostrzyć.* = v. r. *stanąć w szeregu jeden za drugim.*

AFFILATO, —TA, p. ad. *wystrzony.* = Naso affilato, nos cienki, wysmukły. Viso, volto affilato, twarz chuda.

AFFILATURA, s. f. *ostrze, brzuszek noża, i t. p.*

AFFILETARE, v. a. *zastawić sidła na ptaki.* [prostej.

AFFILO, A FILO, av. w linii AFFINAMENTO, s. m. *oczyszczanie kruszców.* = wyszukana subtelność; wydoskonalenie.

AFFINARE, v. a. *czyścić, oczyszczać kruszce.* = ostrzyć, wyostrzyć. = *ścienczyć.*

AFFINATOIO, s. m. *tygielak do topienia kruszców.*

AFFINATORE, s. m. *rzemieślnik oczyszczający kruszce.*

AFFINATURA, s. f. *czyszczenie kruszców.*

AFFINCHE, cong. *aby, a żeby.*

AFFINE, ad. m. f. *powinowaty.*

AFFINITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *powinowactwo, pokrewieństwo.* = fig. *podobieństwo, związek, stosunek.* = Chim. *powinowactwo.*

AFFIOCAMENTO, s. m. —TURRA, s. f. *chrypka, ochrzypłość.*

AFFIOCARE, v. n. *ochrzypnąć, dostać chrypki.*

AFFISSARE, v. a. *wpatrywać się, wlepić wzrok.*

AFFITTAIUOLO, s. m. *dzierżawca, arędarz.*

AFFITTARE, v. a. *nająć, dzierżawić.* — una casa, una carrozza, nająć dom, karetę. = *wydzierżawić, puścić w aręde.* — un podere, puścić w aręde *folwark.* [wynajmuje statek.

AFFITTATORE, s. m. *ten co*

AFFITTEVOLE, ad. m. f. *do najęcia, do wynajęcia.*

AFFITTO, s. m. *najem, najęcie, wynajęcie.* = *czynsz, zapłata za najęcie, za mieszkanie, komorne.*

AFFLATO, s. m. *dmuchanie, wianie na co; tchnienie, natchnienie.* — divino, natchnienie boskie.

AFFLIGGERE, v. a. *ir. strapić, zmartwić, zasmucić.* = v. r. *smuć się, trapić się, martwić się.*

AFFLIGGITORE, s. m. *martwiciel, trapiiciel.*

AFFLITTIVO, —VA ad. *zasmucający.* = Pena afflittiva, kara cielesna.

AFFLITTO, —TA, p. ad. *stra-*

piony, zmartwiony, zasmucony, stroskany.

AFFLIZIONCELLA, s. f. dim. *male zmartwienie.*

AFFLIZIONE, s. f. *strapienie, zmartwienie, smutek, udręczenie.*

AFFLUENZA, s. f. *napływ, natłok.* — di popolo, napływ ludu. = *obfitość, dostatek.*

AFFLUSSO, s. m. *napływ krwi, humorów.*

AFFOCALISTIARE, v. a. *Pitt. zamazać, rozmazać.*

AFFOCARE, v. a. *zapalić.* = v. r. *fig. zapalić się, pałać, płonąć.*

AFFOGAGGINE, s. f. —MENTO, s. m. *zaduszenie, uduszenie.*

AFFOGARE, v. a. *zadusić, udusić; utopić.* Fu affogato nel fiume Po, G. Vill. — una fanciulla, fig. *złe wydać za mąż dziewczynę.* = v. n. *opływać w co, mieć podostatkami; udusić się, zadusić się.* — nella roba, ne' danari, *opływać w dostatkach.* — ne' debiti, *tonąć w długach, mieć długów po uszy.* — di sete, *umierać z pragnienia.* Bisogna bere —, prov. *potrzeba zgrzyź ten orzech, płoknąć tę pigułkę.*

— in un bicchier d'acqua, fig. *nie umieć sobie dać rady, nie umieć trzech zliczyć.* = v. r. *utopić się.*

AFFOGATO, —TA p. ad. *uduszony; utopiony.* = Uova affogate, *jaja gotowane.* [CALCA.

AFFOLLAMENTO, s. m. v. AFFOLLARE, v. a. *cisnąć, tłoczyć.* = v. r. *cisnąć się, tłoczyć się.* Quanti pensieri mi si affollano in mente! *Met. ileż to myśli cisnie mi się do głowy!*

AFFOLLARE, s. m. D. *Purg. ciężkie oddychanie, zadyszenie.*

AFFOLLATAMENTE, av. *tlumem, gromadą, gromadnie.*

AFFOLLATO, —TA, p. ad. *ściśnięty, stłoczony.* Gente affollata, *tlum ludu, ciżba.* [spiech.

AFFOLTAMENTO, s. m. po-AFFOLTARE, v. n. —TARSI, v. r. *spieszyć się, v. FRASAGLIARE.* = *zarłocznie zajadać.* = *upaść na kogo, uderzyć.*

AFFONDAMENTO, s. m. *zatonienie, pograżenie.*

AFFONDARE, v. a. *zatonąć.* = fig. *zniszczyć, zgubić, zrujnować.* O cupidigia! che i mortali affondi! *D. Par. o chciwości! która gubisz ludzi!* = v. n. *e r. zatonać, utonąć.*

AFFONDATURA, s. f. *zakłęstość, wydrążenie.*

AFFOSSAMENTO, s. m. *wykopanie rowu, jamy, wydrążenie.* [otoczyć rowem.

AFFOSSARE, v. a. *kopać rów,*

AFFOSSATO, —TA, p. ad. *okopany rowem.* = Occhi affossati, *zakłęste, zapadłe oczy.*

AFFRAGNERE, AFFRANGERE, v. a. *ir. złamać, stłuc.* = fig. *utrudzić, zmordować, osłabić.*

AFFRALARE, —LIRE, v. a. *osłabić, zwatlić, pozabawić sił.*

AFFRANCARE, v. a. *oszczędzić, uwolnić, wyzwoić.* = v. AVVALORARE.

AFFRANTO, —TA, p. ad. *osłabiony, zwatłony.*

AFFRATELLANZA, s. f. —MENTO, s. m. *pobratanie się, braterstwo.*

AFFRATELLARSI, v. r. *pobratąć się, spoufać się, żyć za panie bracie.*

AFFREDDARE, v. a. *ochłodzić, oziębnić, wystudzić.* = v. r. *oziębnić się, wystygnać, ziębnąć.* = fig. *ostygnać, stać się oziębłym.*

AFFRENNAMENTO, s. m. *powściągnięcie, pohamowanie.*

AFFRENARE, v. a. *powściągnąć, powstrzymać, ustrzymać, hamować, pohamować.* — gli audaci, *Met. powściągnąć zuchwalczy.*

AFFRENTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *powściągacz, powściągaczka.* [spiech, szybkość.

AFFRETTAMENTO, s. m. *po- spieszanie, naglic.* — i passi, *przyspieszyć kroku.* = v. r. *spieszyć się, pospieszać.*

AFFRETTAMENTE, av. *spiesznie, szybko.*

AFFRICINO, AFFRICO, s. m. *wiatr południowo zachodni.*

AFFRICOGNO, ad. m. *cierpki, szczyptawy.*

AFFRITTELLARE, v. a. *smażyć jaja.* = fig. *przeszyć nożem.* = Uova affrittellate, *jaja sadzone.*

AFFRONTAMENTO, s. m. *napad, napaść, uderzenie.*

AFFRONTARE, v. a. *stawić mężnie czoło.* La morte in battaglia dappreso mille volte vidi e affrontai, Alf. *potysiąć razy widziałem w bitwach śmierć z blizko i mężnie stawilem czoło.* = *napaść, uderzyć; zrobić komu afront.* = v. r. *stać, leżeć, być położonym naprzeciwko.* Parte di Spagna ove s'afronta con Affrica, G. Vill. *ta część Hiszpanii która leży na przeciwko Afryki.* = *stanąć do boju; stawić pole.* = *spotkać, napotkać.* [FRONTO.

AFFRONTATA, s. f. v. AFFRONTATO, —TA, p. ad. v. AFFRONTARE. *Battaglia affrontata, walna bitwa.* [pastnik.

AFFRONTATORE, s. m. *na-*

AFFRONTO, s. m. *afront,*

zniewaga, obraza, obelga. = napasać, uderzenie, atak.

AFFUMATO, AFFUMICATO, — TA, p. ad. zadymiony, okopcony. = fig. podły, nikczemny.

AFFUMICAMENTO, s. m. zadymienie, okopcenie. = nakadzanie, fumigacja.

AFFUMICARE, AFFUMARE, v. a. zadymić, przydymić, okopcić.

AFFUSOLARE, v. a. ozdobić, przyozdobić.

AFFUSTO, s. m. łoże działka.

AFIACCACOLLO, av. na złamanie karku, bez względu na nic. [stracenie głosu.

AFONIA, s. f. Med. brak lub

AFORISMO, s. m. aforyzm, zdanie krótkie.

AFRETTO, AFRUZZO, — A, ad. kwaskowaty, cierpkawy.

AFREZZA, s. f. cierpkość, kwasek niedojrzałych owoców.

AFRO, — FRA, ad. cierpki, kwaśny. [aloesowe.

AGALOCO, s. m. drzewo

AGAPE, s. f. wieczerza pierwszych chrześcian pożywana w towarzystwie.

AGARICO, s. m. Bot. bedłka liściowa, hubka.

AGATA, s. f. agat (kamień). = długość nitki potrzebnej do nawleczenia igły.

AGAZZARE, v. ARROVELLARE.

AGENTE, s. m. agent, kommissarz, sprawujący czyje interesy. = Filos. działacz, siła działająca.

AGENZIA, s. f. urząd, obowiązki agenta, agencja.

AGEVOLAMENTO, s. m. ułatwienie. [D. Purg. dopomódz.

AGEVOLARE, v. a. ułatwić;

AGEVOLE, ad. m. f. łatwy, snadny.

AGEVOLEZZA, s. f. łatwość, snadność. = D. Purg. stodycz, uprzejmość. [snadnie.

AGEVOLMENTE, av. łatwo,

AGGAVIGNARE, v. a. porwać, uchwycić.

AGGELARE, v. a. zamrozić. = v. n. e. r. marznąć, zamarznąć, ściąć się, ścinać się od zimna.

AGGELAZIONE, s. f. zamrożenie, zamarzanie, marznienie.

AGGENTILIRE, v. a. ir. upięknąć, ładnym zrobić.

AGGETTARE, v. n. Arch. wystawać, wyskakiwać, być wydatnym. [części budowli.

AGGETTO, s. m. wystawianie

AGGHERMIGLIARE, v. a. trzymać w szponach, w pazurach.

AGGHERONATO, — TA, ad.

zesztukowany z rozmaitych kawałków różnofarbnych.

AGGHIACCIAMENTO, s. m. marznienie, zamarzanie, zamrożenie.

AGGHIACCIARE, v. a. zamrozić, zlodowacić. Il freddo agghiaccia i fiumi, zimno zamraża rzeki. La paura agghiaccia il sangue nelle vene, fig. strach ścina krew w żyłach. = v. n. e. r. ziębnąć, marznąć. Credi tu ch'io soffrissi ch'egli stesse laggiuso ad — ? Bocc.

AGGHIACCIO, s. m. hurty albo koszary w polu na owce.

AGGHIADAMENTO, s. m. odrętwienie, strętwienie.

AGGHIADARE, — DIRE, v. n. e. r. odrętwieć, zdrętwieć od zimna, marznąć, zmarznąć.

AGGIACENZA, s. f. przyległość. [zmieniania monety.

AGGIO, s. m. ażio, zysk ze

AGGIOGARE, v. a. zaprzędz do jarzma.

AGGIORNARE, v. a. naznaczyć dzień. = v. n. e. r. dzień, światłać.

AGGIRAMENTO, s. m. kręcenie, wykrętarstwo, maiactwo.

AGGIRARE, v. a. okrążyć, otoczyć. = podejść, oszukać. = v. n. e. r. obracać się, kręcić się; wałęsać się, błąkać się.

AGGIRATA, s. f. okrążenie, okrąg.

AGGITATORE, — TRICE, s. f. włóczęga. = zwodziciel, krecciel, matacz, intrygant.

AGGIUDICARE, v. a. przyznać.

AGGIUDICAZIONE, s. f. przyznanie.

AGGIUGNARE, AGGIUGNERE, v. a. ir. dołączyć, dodać; złączyć, przyłączyć. = dojsć do lat. Quantunque il maggiore a diciotto anni non aggiungesse, Bocc. = v. r. łączyć się.

AGGIUGNIMENTO, s. m. AGGIUNZIONE, AGGIUNTA, s. f. dołączenie, dodanie.

AGGIUGNIFINE, — IMEZZO, — INNANZI, s. m. Gram. zgłoska dodana na końcu, we środku, lub na początku wyrazu.

AGGIUGNITORE, s. m. — TRICE, s. f. ten który dodaje.

AGGIUNTOCHÈ, av. zwłaszcza że.

AGGIUSTABILE, ad. m. f. dający się narządzić, załatwić, pogodzić.

AGGIUSTAMENTO, s. m. narządzenie, przyrządzenie, załatwienie, zgodzenie.

AGGIUSTARE, v. a. narządzić, wyrównać; pogodzić, pojednać. — conti, pogodzić, zregulować rachunki. = v. r. pogodzić się, ułożyć się.

AGGIUSTAMENTO, av. jak należy, jak przystoi.

AGGIUSTATEZZA, s. f. przystojność, przyzwoitość, dokładność.

AGGIUSTATORE, s. m. mierzcz stępujący monetę do wagi prawnej. [BILE.

AGGIUSTEVOLE, v. AGGIUSTACI

AGGLOMERARE, v. a. nagromadzić. = v. r. nagromadzić się, zebrać się.

AGGLUTINARE, v. a. zlepiać, sklejać.

AGGLUTINAZIONE, s. f. zlepianie, sklejanie; zlepianie się, sklejanie się. [baciec.

AGGOBBIRE, v. n. ir. zgarbić

AGGOMITTOLARE, v. a. zwinąć na kłębek, zmotać. = v. r. zwinąć się w kłębek.

AGGOTTARE, v. a. pompować wodę z okrętu.

AGGRADEVOLE, ad. m. f. miły, przyjemny.

AGGRADEVOLMENTE, av. miło, przyjemnie.

AGGRADIMENTO, s. m. zezwolenie, przyzwolenie.

AGGRADIRE, v. a. e. n. ir. uprzyjemnić przyjmując co; podobać się.

AGGRADUIRSI, v. r. † zjednać sobie, znieuolić. Per — i soldati, Davanz. żeby sobie zjednać umysły żołnierzy.

AGGRAFFARE, AGGRAFFIARE, AGGRANCIRE, v. a. złapać, porwać, uchwycić, chapnąć.

AGGRANCHIARSI, v. r. skurczyć się, skosnieć, zdrętwieć od zimna, zgarnieć.

AGGRANDIMENTO, s. m. powiększenie.

AGGRANDIRE, v. a. ir. powiększyć, rozszerzyć. = v. r. wzrastać, rozszerzać się.

AGGRANDITORE, s. m. przesadzający w opowiadaniu.

AGGRAPPAMENTO, s. m. zahaczenie.

AGGRAPPARE, v. a. zahaczyć, uchwycić, porwać. = v. r. uchwycić się, uczepić się.

AGGRATICCIARSI, v. r. obwijać się, okręcać się (jak bluszc około drzewa). = v. a. scisnąć, objąć.

AGGRATIGLIARE, v. a. skrepować. = osadzić za kratą, w więzieniu.

AGGRAVAMENTO, s. m. — ZIONE, s. f. uciążenie, przeciążenie.

AGGRAVARE, v. a. obciążać, przeciążyć, przeladować. = przydawać wagi, ciężaru; fig. powiększyć winę, stać się jeszcze winniejszym. — un delitto, powiększyć przestępstwo. Ma il delitto tuo quin-

di aggravasti, *Alf.* = v. n. *zapaść* w cięższą chorobę. = v. r. *stać się cięższym, więcej zaciężyć.* = gniewać się, oburzać się.

AGGRAVIO, s. m. *zniewaga, obelga, obraza.* = *podatek.* = *szkoda, krzywda.* [wić.]

AGGREGARE, v. a. *ułaska-aggregamento*, s. m. — zione, s. f. *przyjęcie do towarzystwa.* [do towarzystwa.]

AGGREGARE, v. a. *przyjąć* *aggregazione*, s. m. *zbior, skupienie cząstek.*

AGGREGGIARE, v. a. *spędzić trzode, zgromadzić trzode.* = v. r. *zbierać się w gromady, chodzić stadami.*

AGGRESSIONE, s. f. *napaść, napad, zaczepka.* [nik.]

AGGRESSORE, s. m. *napast-aggricchiato*, —TA, ad. *wskróś przejęty zimnem, zdrętwiały.*

AGGRINCIARE, —ZARE, —ZIRE, v. n. *marszczyć się.*

AGGRIZZARSI, v. INTRIZZIRSI.

AGGROMMARE, v. n. *przyłgnąć, przyczepić się w kształcie skorupy.*

AGGRÖPPARE, —PIARE, —RUPPIARE, v. a. *związać razem, szczeplić, pozwiązywać = skupić, zgromadzić.*

AGGROTTARE, v. a. *usypać groble, tępę.* — le ciglia, fig. *zmarzczyć brew.*

AGGROVIGLIARSI, v. r. *zwinąć się w kłębek, skulić się.*

AGGRUMATO, —TA, ad. *zsiadły.* [zgromadzić.]

AGGRUOLARE, v. a. *skupić, aggruppamento*, s. m. *zawiazanie węzła.*

AGGUAGLIAMENTO, s. m. *porównanie, zrównanie.*

AGGUAGLIANZA, —ZIONE, s. f. *równość.*

AGGUAGLIARE, v. a. *porównać, zrównać.* — le fortune, le ricchezze, *porównać majątki, bogactwa.* = *równać się, wyrównywać.* I talenti militari del generale agguagliavano l'ardore delle truppe, *talenta wojskowe wodza wyrównywały zapalowi wojska.* = *porównywać z czym.* = *zrównać, wyrównać.*

AGGUAGLIATAMENTE, av. *zrówno, równo.* [gone.]

AGGUAGLIO, s. m. v. PARA-AGGUANTARE, v. a. *schwycić, uchwyć.*

AGGUATO, s. m. *zasadka, zaczajenie się, podstęp.*

AGGUEFFARE, v. a. † *dać, dotaczyć.* = v. r. D. Inf. *złączyć się.*

AGGUERRIRE, v. a. *wprawić*

do boju, oswoić z bojem, z wojną. AGGUINDOLAMENTO, s. m. *związanie, motanie.* = fig. *matactwo, oszukanstwo.*

AGGUINDOLARE, v. a. *związać na motowidło.* = fig. *podejść, oszukać.* = v. r. *włóczyć się, walczyć się, kręcić się.* [dolo.]

AGGUINDOLO, s. m. v. GUIN-AGHETTA, s. f. *glejta, niedokwas ołowiu.*

AGHETTO, s. m. *tasiemka ze skówką na końcu, zawłóczka.*

AGHIACCO, s. m. *Mar. drąg rudla.* [iglasty, szpilkowaty.]

AGHIFORME, ad. m. f. Bot. AGHIRONE, s. m. *czapla.*

AGIAMENTO, s. m. *wygoda, dogodność.* [dnie, dogodnie.]

AGIATAMENTE, av. *wygoda.* AGIATEZZA, s. f. *wygody, dostatki, bogactwo, zamożność.*

AGIATO, —TA, ad. *dostatni, zamożny, dobrze się mający.*

= Vestito agiato, *suknia wygodna.* Casa agiata, *dom wygodny.*

AGILE, ad. m. f. *lekki, skory, zwinny, rzeski.*

AGILITA, —TATE, —TATE, s. f. *lekkość, zwinność, szybkość, chyżość.*

AGILITARE, v. a. *zrobić lekkim, szybkim.* [zwinnie.]

AGILMENTE, av. *szybko.* AGINA, s. f. *szybkość, predkość.* Aver —, *być mocnym, krzepkim.*

AGIO, s. m. *wygoda, wczas.* Stare ad —, *być w dobrym bicie, dobrze się mieć.* Ad —, a bell' —, a grand' —, *wygodnie, dogodnie, z latwością, łatwo, snadnie.*

Aver —, *mieć wolny czas.*

AGIRE, v. a. ir. *działać.*

AGITAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *wzburzenie, wstrząśnienie, wzruszenie, poruszenie.*

AGITARE, v. a. *wzruszać, wstrząsać, miotać na różne strony, poruszać.* Come le fiamme da' venti agitate, *Bocc. jak płomienie wiatrami rozdęte.* Agitato dal mare, *Met. skołatany morzem.* = *roztrząsać.* Il negozio fu agitato a lungo. = v. r. *burzyć się, wzburzać się (o morzu).* [ciel, burzyciel.]

AGITATORE, s. m. *wichrzy-AGLIATA, s. f. sos z czosnkiem.* Far —, *gawędzić, pisać, paplać.*

AGLIO, s. m. *czosnek.* Capo d' —, *główka czosnku.* Esser verde come un —, *być czerstwym, czerstwo wyglądać.*

AGNATO, —TA, ad. *krewny po ojcu.* [stwo po nieczu.]

AGNAZIONE, s. f. *pokrewieństwo.* AGNELLETO, —TA, AGNEL-

LINO, —NA, AGNELLUCCIO, —CIA, s. m. f. dim. *jagniątko.*

AGNELLINO, —NA, ad. *jagnięcy.* [gnię.]

AGNELLO, —LA, s. m. f. *jagnionie.* s. f. *poznanie, rozpoznanie.*

AGNO, s. m. † *jagnię.* = *narbłość w pachwinie.* Tagliarsi l' —, *śmiało stawić się w niebezpieczeństwie.*

AGNOCASTO, s. m. Bot. *czysty baranek.*

AGNOLO, s. m. *anioł.*

AGO, s. m. *igła.* = *ządko.* = *języczek u wążek.* = *index, skazówka.* = *języczek w zamku uchodzący w dziurkę klucza.* = *iglica (ryba).* = *igła magnusowa.* = *Dare un ago per aver un palo, prov. wymienił strzyjek za stekiarkę kijek.*

AGOGNARE, v. a. e. n. *pożądać, pragnąć.*

AGOGNATORE, s. m. *ten który pożąda, gorąco pragnie.*

AGONALE, ad. m. f. *zapasniczy, szermierski.*

AGONE, s. m. *igłsko.* = * *miejsce walki, zapasów, szranki, zawód.* Audace entrò nel marziale —, *Ar. Orf. Fur.*

AGONIA, s. f. *konanie.* = *męki, cierpienia, niespokojność.*

AGONIZZARE, v. n. *konać.*

AGORAIO, s. m. *fabrykant igieł, iglarz.* = *igielnik, igielniczek, igielnica, igielniczka.*

AGOSTO, s. m. *sierpień.*

AGRAMENTE, av. *kwaśno; przykro, gorzko.*

AGRARIO, —IA, ad. *rolniczy.* Strumenti agrarj, *narzędzia rolnicze.* Legge agraria, *prawo rolne.* [bajansku.]

AGRESTAMENTE, av. *po gru-*

AGRESTATA, s. f. *napój z soku winogron i kukru.*

AGRESTE, AGRESTO, —STA, ad. *wieśniaczy, wieśniacki, wiejski, rolniczy, polny.* = *prostacki, grubijanski.*

AGRESTEZZA, s. f. *kwaśność, cierpkość.* = *wieśniactwo, gburowatość.*

AGRESTINO, —NA, AGRESTOSO, —SA, ad. *kwaśkowaty.*

AGRESTO, s. m. *niedojrzały winogrona; sok z niedożrzałych winogron.* Fare —, *oszczędzić, uciąć.* [kwaśny smak.]

AGRESTUME, s. m. *kwas.* AGRETTO, s. m. Bot. *rukiew, rzerzucha, nasturcja.*

AGRETTO, —TA, ad. *kwaśkowaty.* [kwaśny smak.]

AGREZZA, s. f. *kwasność.*

AGRIA, s. f. *liszaj.*

AGRICOLA, AGRICOLTORE, s. m. *rolnik.* [ctwo.]

AGRIFOGLIA, s. f. *rolnik.*

AGRIFOGLIO, s. m. Bot. *ostokrzew, iglicia włoska.*

AGRIGNO, —GNA, kwaskowaty. [nieczy.]
 AGRIMENSORE, s. m. mier-
 AGRIMENSURA, s. f. mierze-
 nie roli, rozmiar gruntów,
 miernictwo.
 AGRIMONIA, s. f. Bot. rzepik.
 AGRIOTTA, s. f. kwaśna trze-
 śnia, czereśnia.
 AGRIPERSA, s. f. Bot. maje-
 ran, majeranek.
 AGRO, s. m. kwaśny sok.
 AGRO, —RA, ad. kwaśny.
 Agro dolce, kwaśkowany, słod-
 kowaty. = fig. ciepki, przykry,
 surowy, nieludzki, okrutny.
 Carattere agro, ciepki charakter.
 Agre rampogne, gorzkie wyrzu-
 ty. Un agro nemico, okrutny
 nieprzyjaciel. = oderwany,
 trudny, zawity. = niegrze-
 czny, grubijanski.
 AGRUME, s. m. nazwisko nie-
 których jarzyn, jakoto: cebula,
 czosnek, i t. d. = kwaśne owo-
 ce, jak cytryna, pomarańcza.
 = fig. kwaśy, przykrość, nie-
 przyjemność.
 AGUATATORE, s. m. —TRI-
 CE, s. f. ten co robi zasadzki.
 AGUATO, v. AGGUATO.
 AGUCCHIARE, v. a. robić igłą,
 szyć. [brykant igiel, iglarz.]
 AGUCCHIAROLO, s. m. fa-
 AGUCCHIATORE, s. m. ten
 który pracuje igłą.
 AGUGLIA, s. f. orzeł. E aguglie
 nell' oro sovr' esso in vista al ven-
 to si movieno, D. Purg. i orły
 złotem przetykane unosiły się
 gwoli wiatru ponad nim. — di
 Cristo, S. Jan ewangelista.
 = obelisk, piramida, ostrostup.
 = igła. — della calamita, igła
 magnesowa. = iglica (ryba).
 AGUGLIATA, s. f. tyle nici ile
 potrzeb do nawleczenia igły.
 AGUGLINO, s. m. v. AQUILOTTO.
 AGUGLIONE, s. m. v. PUNGI-
 GLIONE. [gura u starożytnych.]
 AGURATA, s. m. godność au-
 AGUTETTO, —TA, ad. ostraw-
 wy, przyostry.
 AGUTEZZA, AGUTO, AGUZZA-
 MENTE, v. ACUTEZZA, ecc.
 AGUZZAMENTO, s. m. —ATA,
 —TURA, s. f. ostrzenie.
 AGUZZARE, v. a. ostrzyć, we-
 cować, wyostrzyć, zaostrzać.
 = fig. — i suoi ferruzzi, silić
 się na co, wysilać się, robić
 wysilenia, usiłować, sadzić się
 na co. — l' ingegno, zaostrzać
 dowcip, rozum. — l' appetito,
 ostrzyć apetyt. — le ciglia, D.
 Inf. wylężyć wzrok.
 AGUZZATORE, s. m. ostrzy-
 ciel, szlifierz.
 AGUZZETTO, s. m. —TA, s.
 f. faworyt, zausznik. = ad.
 ostrawy.

AGUZZINO, s. m. dozorca
 więźniów na galerach.
 AGUZZO, —ZA, ad. ostry. =
 fig. bystry, przenikliwy.
 AH, AH!, interj. ah! o!
 AHIBO, AIBO, neg. nie, wcale
 nie, gdzie tam.
 AHIME, AIME, interi. niestety!
 AIA, s. f. tok, klepisko. = gu-
 wernantka, ochmistrzyń.
 AIATA, s. f. cała przestrzeń
 toku zapelniona zbożem.
 AIATO, av. Andar —, aione,
 mitrzyć czas, marudzić, gu-
 zdzać się.
 AIERINO, —NA, ad. lazuro-
 wy, błękitny.
 AIETTA, s. f. dim. mały tok.
 = pokład ziemi, warstwa.
 AIO, s. m. guwerner, nau-
 czyciel, dozorca domowy.
 AIRONE, s. m. czapla.
 AITA, s. f. * pomoc.
 AITARE, AITATORE, —TRICE, v.
 AIUTARE, etc.
 AIUOLA, s. f. dim. mały tok.
 = brozdka. [ty.]
 AIUOLE, s. f. grzęda na kwia-
 AIUOLO, s. m. sieć na ptaki,
 siła.
 AIUTANTE, s. m. pomocnik,
 adjutant. = ad. krzepki, przy-
 sadowaty.
 AIUTARE, v. a. pomagać, do-
 pomagać. = v. r. posługować się
 czem, używać czego. [moc.]
 AIUTARELLO, s. m. mała po-
 AIUTATIVO, —VA, ad. po-
 mocniczy.
 AIUTATORE, s. m. —TRICE,
 s. f. pomocnik, pomocniczka.
 AIUTO, s. m. pomoc. Venir in
 — d' alcuno, przyjść komu na
 pomoc. — di costa, poredkawi-
 czne. = pl. wojska posiłkowe.
 AIZZAMENTO, s. m. podnie-
 cenie, poduszczenie, drażnie-
 nie.
 AIZZARE, v. a. drażnić, pod-
 niecać, poduszczać, podżegać.
 AIZZATORE, s. m. —TRICE,
 s. f. poduszczyciel, podżegacz.
 ALA, s. f. skrzydło. = fig.
 skrzydło wojska, budynku. =
 Star sull' ale, być na wylocie,
 być na wychodnem, na wyje-
 zdnem. Mettersi l' ale, spieszyć
 się, pospieszać.
 ALABARDA, s. f. halabarda.
 ALABARDIERE, s. m. hala-
 bartnik. [alabastrowy.]
 ALABASTRINO, —NA, ad.
 ALABASTRO, s. m. alabaster.
 ALACCIA, s. f. peg. skrzy-
 dliśko.
 ALACRITA, s. f. rzeskość,
 weselość, żywawość; chyżość.
 ALAMANNA, s. f. białe wi-
 nogrona. [u sukni.]
 ALAMARO, s. m. potrzeby
 ALANO, s. m. brytan.

ALARE, s. m. wilk kuchenny,
 kominowy.
 ALBA, s. f. zorza ranna,
 brzask, świt, jutrzienka.
 ALBAGIA, s. f. próżność,
 duma, zarozumiałość.
 ALBAGIOSO, —SA, ad. pró-
 żny, pyszny, dumny, zarozu-
 miaty. [buz.]
 ALBANELLA, s. f. Ornit. ko-
 ALBARDEOLA, s. f. Ornit.
 gesica, lyszczał.
 ALBEDINE, s. f. v. BIANCHEZZA.
 ALBEGGIAMENTO, s. m. bia-
 ławość. [dnięć, świtać.]
 ALBEGGIARE, v. n. bieleć. =
 ALBERARE, v. a. zatknąć,
 wywieścić szandar. [aprykoza.]
 ALBERCOCCA, s. f. morela,
 ALBERCOCCO, s. m. more-
 lowo drzewo. [czyna.]
 ALBERELLA, s. f. osika, osi-
 ALBERELLO, s. m. flasz-
 czka. = drzewko.
 ALBERESE, s. m. kamień wa-
 pienny. = grunt wapienny.
 ALBERETO, s. m. —TA, s. f.
 gaj osikowy. [wko, krzewina.]
 ALBERETTO, s. m. dim. drze-
 ALBERGARE, v. a. dawać ko-
 mu pomieszkanie, pomieścić
 w domu, w gospodzie; dać
 schronienie, przytułek; fig. cho-
 wać, kryć, ukrywać w sercu.
 Nell' egro petto alberghi tant' ira
 ancora? Alf. = v. n. mieszkac,
 przebywać. Ove alberga onestate
 e cortesia, Petr. = spać z kim.
 Ad—sen' andò segretamente colla
 Maddalena Bocc.
 ALBERGATORE, s. m. —TRI-
 CE, s. f. gospodarz, oberżysta,
 gospodyn.
 ALBERGO, s. m. dom zaje-
 zdny, oberża, gospoda. = * pa-
 łac, zamek królewski, przyby-
 tek, miejsce pobytu. In questo—
 di mestizia e d' orror, chi mai ti
 guida? Met.
 ALBERINO, s. m. kamień
 przedstawiający coś nakształt
 roślin. = drzewko, krzewina.
 = rodzaj grzybów, pieńka.
 ALBERO, s. m. drzewo. =
 olcha, olszyna. = maszt. =
 drzewo genealogiczne. = Fig.
 Andar sulle cime degli alberì,
 marzyć sobie, roić, snuć sobie
 po głowie. Al primo colpo non
 cade l' —, nie od razu Kraków
 zbudowamy.
 ALBERONE, s. m. drzewisko.
 ALBICANTE, ad. białawy.
 ALBICCIO, —CIA, ad. pod-
 chmielony, pod dobrą datę.
 ALBICOCCA, s. f. ALBICOCCO,
 s. m. v. ALBERCOCCA, etc.
 ALBO, —BA, ad. * biały. =
 un poco—, nieco podchmielony,
 mający trochę w czubku. =
 ALBO, ALBICO, s. m. ptoc (ryba).

ALBORE, s. m. *zorza ranna*, *brzask*, *świt*. = *światelko*.

ALBOROTTO, s. m. *gwar*, *rozruch*, *urządza*, *zgiełk*.

ALBUGINE, s. f. *bielmo na oku*.

ALBUGINOSO, —SA, ad. Anat. *białawy* (o kolorze tkanki, błon).

ALBUME, s. m. *białe jaja*.

ALBUMINOSO, —SA, ad. *białkowaty*.

ALBURNO, s. m. *biel w drzewie*, *obłóżka*, *miazga*.

ALCACHINGI, s. m. *Bot. garliczki*, *miechówki*, *psie wiśnie*.

ALCALI, s. m. *Chim.* (sól otrzymana z popiołu niektórych roślin) *alkali*.

ALCALICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *alkaliczny*.

ALCALIZAZIONE, s. f. *Chim.* *alkalizacja*. [zowac.]

ALCALIZZARE, v. a. *alkalizować*, s. m. *Zool.* *łoś*.

ALCEA, s. f. *Bot.* *ślaz dziki*, *ślaz polny*, *topolówka*.

ALCHIMIA, s. f. *alchemia*. = *tombak*. = fig. *oszukiństwo*, *szalbierstwo*.

ALCHIMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *alchemiczny*.

ALCHIMILLA, s. f. *Bot.* *przywrotnik*, *navrotek*, *gwiazdki*, *gwiazdosz*, *gęsie łapki*.

ALCHIMISTA, s. m. *alchemik*.

ALCHIMIZZARE, v. a. e n. *szukać kamienia filozoficznego*, = fig. *falszować*. [morodek.]

ALCIONE, s. m. *Ornit.* *zł. Alcol*, *Alcool*, *Alcoole*, s. m. *alkohol*, *wyskok winny*.

ALCOVO, s. m. *ALCOVA*, s. f. *alkowa*, *alkierz*. [sposobem.]

ALCONAMENTE, av. *żadnym*

ALCUNO, —NA, ad. *ktoś*, *niejaki*, *pewnie*, *jaki*, *którykolwiek*. = *z przeczeniem* *znaczyć* *nikt*, *żaden*.

ALDINO s. m. *kursywa włoska*, *tak* *nazwana* *od Aldo Manuzio*, *który najpierwszy* *takimi literami* *drukował*.

ALEGGIARE, v. n. *trzepotać skrzydłami*, *podlatywać*.

ALENA, s. f. *dech*, *oddech*.

ALENAMENTO, s. m. *oddychanie*.

ALENARE v. n. *dychać*, *oddychać*. = s. m. *oddychanie*.

ALERIONE, s. m. *Arald.* *orzełek bez dzioba* i *szponów w herbach*.

ALETTA, s. f. *dim.* *skrzydełko*. *Alette de' pesci*, *pletwy* *u ryb*.

ALFABETICAMENTE, av. *alfabetycznie*.

ALFABETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *alfabetyczny*.

ALFABETO, s. m. *alfabet*.

ALFIERE, —ro, s. m. *chorąży*. = *blazen*, *w szachach*.

ALGA, ALIGA, s. f. *Bot.* *porost wodny* (*roślina skryptopliowa*).

ALGEBRA, s. f. *algebra*.

ALGEBRAICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *algebraiczny*.

ALGEBRISTA, s. m. *algebrazysta*. [mrozący.]

ALGENTE, ad. m. f. *ziębiący*.

ALGORE, s. m. † *wielkie zimno*.

ALGOSO, ALIGOSO, —SA, ad. *pelen mchu* *czyli* *porostu morskigo*.

ALIA, s. f. *skrzydło budynku*.

ALICE, s. f. *sardela* (*ryba*).

ALIDADA, s. f. *Mat.* *dioptra*.

ALIENABILE, ad. m. f. *mogący się zbyć*, *sprzedać*, *odstąpić*.

ALIENARE, v. a. *sprzedać*, *zbyć*, *odstąpić*; fig. — gli affetti, i cuori, gli spiriti, *odstręczyć* *od siebie*, *odrazić* *serca*, *umysły*.

= v. n. *odłączyć się*, *rozstać się*.

ALIENATAMENTE, av. *przez roztrzępanie*, *po szalonymu*, *nierozważnie*.

ALIENATO, —TA, p. ad. *sprzedany*, *zbyty*, *odstąpiony*.

= *odłączony*, *oddalony*. = *Alienato da' sensi*, fig. *odchodzący* *od zmysłów*, *będący* *w odurzeniu*, *w zachwyceniu*.

ALIENAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *Leg.* *sprzedaż*, *zbycie*, *odstąpienie*. = *rozłączenie*, *rozstanie*. = *obtąkanie* *umysłu*, *pomieszanie* *zmysłów*.

ALIENO, —NA, ad. *obcy*, *cudzy*, *cudzoziemski*. = *Esser alieno da una cosa*, fig. *mieć wstręt* *od czego*, *nie mieć* *do czego* *ochoty*. [dlaty.]

ALIGERO, —RA, ad. *skrzyżowanie*, *pożywienie*.

ALIMENTAMENTO, s. m. *żywność*, *pożywienie*.

ALIMENTARE, v. a. *żywić*, *karmić*. = v. r. *żywić się*, *karmić się*.

ALIMENTARIO, —RIA, ad. *służący* *za pokarm*.

ALIMENTATORE, s. m. *żywiciel*, *karmiciel*.

ALIMENTIZIO, —ZIA, ALIMENTOSO, —SA, ad. *pożywny*, *pośilny*.

ALIMENTO, s. m. *żywność*, *pokarm*, *strawa*. [kawow.]

ALIOTTO, s. m. *wyłogi* *u rękawicy*.

ALIQUANTO, —TA, ad. *nieśpółmierny* (2 do 5).

ALIQUOTO, —TA, ad. *spółmierny* (2 do 4).

ALISEO, ad. m. *Mar.* *wiatr między zwrotnikami*, *wiejący* *od wschodu* *ku zachodowi*, *nazywa się* *także* *wiatrem powszechnym* *albo* *handlowym*.

ALISMO, s. m. *Bot.* *żabieniec*, *żabieniec*.

ALITARE, v. n. *dyszeć*, *sapać*.

ALITARE, s. m. *dużność*, *dychwawica*, *zadyszenie*.

ALITO, s. m. *dech*, *oddech*, *oddychanie*. *Riaver*, *raccogliere*, *odetchnąć*. *Rubar coll'*, fig. *zgrabnie* *ukrać*. = *technie*, *powiew* *wiatru*. = *męta*.

ALIVELOCE, ad. m. f. *prędkolotny*.

ALLA, s. f. *targ*, *targowisko* *pokryte* *dachem*. = *łokiec angielski*.

ALLACCEVOLE, ad. m. f. v. ALLACCIATIVO, = fig. *ociągający*, *powabny*.

ALLACCIAMENTO, s. m. *sznurowanie*, *zaplatanie*.

ALLACCIARE, v. a. *zasznurować*, *zawiązać*, *przywiązać*. = *Allaciarsella*, fig. *chłepić się*, *być* *zarozumiałym*.

ALLACCIATIVO, —VA, ad. *śłużący* *do sznurowania*, *zaplatania*.

ALLACCIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten* *co przywabia*, *przywiera*. [daż.] *podwiązanie*.

ALLACCIATURA, s. f. *ban*.

ALLAGAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *wylew*, *rozlew*, *zatop*, *zatonienie*, *wesbranie*, *zalanie*.

ALLAGARE, v. a. *zalać*, *zatonąć*. = fig. *zalać kraj* *cudzy* *wojskiem*.

ALLARGAMENTO, s. m. *rozszerzenie*, *rozpostrzenienie*.

ALLARGARE, v. a. *rozszerzyć*, *rozprzestrzenić*. — un vestito, *rozszerzyć suknie*. — i confini d'un regno, *rozszerzyć granicę państwa*. — la mano, fig. *hojnie szafować*. = v. r. *rozszerzyć się*.

ALLARGATOIO, s. m. *świderek zegarmistrzowski*.

ALLARMARE, v. a. *zatrwożyć*, *rzucić* *postrach*. = v. r. *lękać się*, *trwożyć się*.

ALLARME, s. m. *trwoga*, *postrach*, *popłoch*, *alarm*.

ALLASTRICARE, v. a. *wybrukować*.

ALLATO, A LATO, av. *obok*, *przy*. *Aver danaro —*, *mieć* *przy sobie* *pieniądze*. *Allato allato*, *tuż obok*. = *w porównaniu*, *obok*.

ALLATTAMENTO, s. m. *karmienie* *mlekiem*.

ALLATTANTE, ad. e. s. *mamka*.

ALLATTARE, v. a. *karmić* *mlekiem*, *dawać* *piers*. = v. n. *ssać*.

ALLEANZA, s. f. *przymierze*, *sojusz*. *Far —*, *zawrzeć* *przymierze*. [zreniec.]

ALLEATO, s. m. *sprzymierzenie*.

ALLEGABILE, ad. m. f. *mogący* *być* *przynocnym*.

ALLEGAMENTO, s. m. *przy-*

aloppa

toczenie, przywiedzenie czego na dowód, twierdzenie. = L'— de' frutti nuovi, *zawijazywanie się owoców.* — de' denti, *oskoma, trętwienie zębów, cierpnie zębów.*

ALLEGARE, v. a. *przytaczać, przywieść co na dowód, cytować.* = *sprawić oskome.* = *przymieszać kruszcu podlegszego.* = *zawrzeć alians.* = *zawijazować się (o owocach).*

ALLEGATORE, s. m. — TRICE, s. f. *ten co przytacza, przywodzi na dowód.*

ALLEGAZIONE, s. f. *przytoczenie, przywiedzenie na dowód, cytacja.*

ALLEGGERIMENTO, — GERAMENTO, — GIAMENTO, s. m. *ulżenie, ulga, folga.*

ALLEGGERIRE, ALLEGGIARE, v. a. *ulżyć ciężaru; fig. sprawić ulgę, posolgować.* = *Alleggerirsi*, v. r. *ubrać się w lżejsze suknie.*

ALLEGIATORE, s. m. — TRICE, s. f. *ten co ujmuje ciężaru, sprawia ulgę.*

ALLEGGIO, ALLEGERITORE, s. m. *Mar. statek mniejszy lóźnie idący za większym.*

ALLEGORIA, s. f. *allegorya.* ALLEGORICAMENTE, av. *allegorycznie.*

ALLEGORICO, — CA, pl. — CI, — CHE, ad. *allegoryczny.*

ALLEGORISTA, s. m. *allegoryk.*

ALLEGORIZZARE, v. a. *używać allegoryi, mówić allegorycznie.* [to.]

ALLEGRAENTE, av. *weso.* ALLEGRAE, v. *rallegrare.*

ALLEGRAIVO, — VA, ad. *rozweselający.*

ALLEGRIA, ALLEGREZZA, s. f. *wesołość.* [soły.]

ALLEGRO, — GRA, ad. *w.* ALLELUIA, s. f. *wyraz hebrajski znaczący chwalcie Boga, alleluja.*

ALLELUIARE, v. n. *D. Purg. śpiewać radośnie.*

ALLENAMENTO, s. m. *pauza dla wytchnienia.*

ALLENARE, v. n. *stracić oddech i siły.* = v. a. *wzmocnić, pokrzepić; uprawiać, wdrażać.* — *un cavallo al corso, uprawiać konia do biegu.* *Indurò i membri ed allenogli al corso, Tass. Ger.*

ALLENIRE, v. a. *ir. ukoić, ulagodzić, usmierzyć.*

ALLENAMENTO, s. m. *zwolnienie, folga.* = *powolność, opóźnienie, v. LENTEZZA.*

ALLENTARE, v. a. *zwołnić, posolgować.* — *le rendini, una cintura, popuścić cugłów, pasa.*

— *un movimento, zwołnić ruch.* = v. n. e. r. *D. Purg. stać się mniej przykrą (o górze) do wstąpienia na wierzchołek.* = *zwołnić, osłabnąć.* *Dovea allentarsi la persecuzione, V. SS. PP. prześladowanie powinno być zwołnić.*

ALLENTATURA, s. f. *kila, ruptura, przepuklina.*

ALLESSO, s. m. *mięso gotowane, sztuka mięsa.* = ALLESSO, — A, ad. *gotowany.* *Carne all'essa, mięso gotowane.*

ALLESTARE, ALLESTIRE, v. a. *przyrządzić, przygotować.* *Allestir il cannone, osadzić działo na łożu.* — *un utensile, okuć jakie narzędzie.*

ALLETAMARE, v. LETAMARE. ALLETTAUOLO, s. m. *ptak wabik.* [bienie.]

ALLETTAMENTO, s. m. *wa.* ALLETTARE, v. a. *wabić.* = *przywołać psy.* = *wyłożyć zboże (o deszczu, wiatrze).* = v. n. *leżeć w łóżku z choroby.*

ALLETTATIVA, s. f. — TIVO, s. m. *powab, przyłuda.*

ALLETTATORE, s. m. — TRICE, s. f. *wabiciel, wabicielka.*

ALLETTEVOLE, ad. m. f. *powabny.*

ALLEVAMENTO, s. m. *wychowywanie, wychowanie.* = *chów, hodowanie bydła.*

ALLEVARE, v. a. *chowac, hodować, wychowywać.* = *uczyć, kształcić.* = v. r. *wychowywać się.* *Con lui altri fanciulli dell'età sua s'allevano, Bocc. Allevarsi un serpe nel seno, fig. wychować sobie wężą w łonie.*

ALLEVATORE, s. m. — TRICE, s. f. *karmiciel, żywiciel, piastun, mamka.*

ALLEVIAGIONE, — ZIONE, — MENTO, v. ALLEGGERIMENTO.

ALLEVIARE, v. a. *ulżyć, przywieść ulgę, sprawić folgę.* = v. r. *zleść, zlegnąć.*

ALLEVIATORE, s. m. *przynoszący ulgę, pocieszyciel.*

ALLEZZARE, v. n. *śmierdzić, v. PUZZARE, LEZZO.*

ALLIBBIMENTO, s. m. *zblądnięcie, ostupienie, zadziwienie.*

ALLIBBIRE, v. n. *ir. zblądnać z zadziwienia, ostupić.*

ALLIEVO, s. m. *uczeń.* = *dziecko przy piersiach, wychowaniec.* = *mlode zwierzątko.*

ALLIGATA, ad. f. *Lettera —, Galil. Lett. list dołączony.*

ALLIGATORE, s. m. *Stor. nat. kaïman, krokodyl amerykański.*

ALIGNAMENTO, s. m. *rozkorzenie się, rozkrzewienie się.*

ALIGNARE, v. n. *rozkorze-*

nić się, wkorzenieć się, rozkrzewić się. = *wejść.* *Un odio in lui supponi, che allignar non può, Alf. = krzewić się, gnieździć się, mieszkac, znajdować się.* *Non ho da far nulla, e l'ozio non alligna in casa mia, Fortec. Ritec.*

ALLINDARE, — DIRE, v. a. *ozdobić, przyozdobić.* = v. r. *wystroić się.*

ALLINDATORE, s. m. *zdobiiciel, ozdobiiciel.*

ALLITERAZIONE, s. f. *alliteracja, używanie podobnie brzmiących wyrazów.*

ALLIVIDIMENTO, s. m. *posinienie, zsiniałość.*

ALLIVIDIRE, v. n. *ir. posinić, zsinieć.*

ALLOCCACCIO, s. m. *peg. brzydki lelek.*

ALLOCCHERIA, s. f. *latanie sów.* = *fig. gtupowatość.*

ALLOCCO, s. m. pl. — CHI, so-wa. = *fig. głupiec.*

ALLOCUZIONE, s. f. *przemówienie, mowa.*

ALLODIALE, ad. m. f. *allocalny, wolny od ciężarów lennych.* [ność.]

ALLODIALITÀ, s. f. *allocalność.* ALLODIO, s. m. *grunt wolny od wszelkich ciężarów lennych.*

ALLODOLA, s. f. *skowronek.* — LETTA, s. f. *dim. skowroneczek.*

ALLOGARE, v. a. *umieścić, uplacować.* — *una figlia, wydać za mąż córkę.* — *danari, umieścić sumę na procent.* = *wynając, wydzierżawić.*

ALLOGGIAMENTO, ALLOGGIO, s. m. *mieszkanie, stancya, kwatery.*

ALLOGGIARE, v. a. e. n. *da-wać komu pomieszkanie; mieszkać, mieścić się gdzie.* *Chi tardi arriva male alloggia, prov. kto późno przychodzi sam sobie szkodzi.*

ALLOGGIATORE, — TRICE, v. ALBERGATORE.

ALLOGLIATO, — TA, ad. *pełen kłopotu.* = *fig. tępy, niepojętny, głupi.*

ALLONTANAMENTO, s. m. — NANZA, s. f. *oddalenie.*

ALLONTANARE, v. a. *odda-lić.* = v. r. *oddalić się.*

ALLORA, av. *wówczas, wtedy, wówczas.* *Da — in qua, od owego czasu.* — *quando, gdy.* *Allora allora, tylko co, niedawno.*

ALLORINO, s. m. *wawrzynek.* = *ad. wawrzynowy.*

ALLORO, s. m. *wawrzyń, laur.* *Cingere il capo di vittoriosi —, Met. wienieciskronie zwyciężkim wawrzyń.*

ALLOTTA, av. † *wówczas, wtedy.*

ALLUDA, s. f. *barania skóra wyprawna*. = *ircha*.

ALLUDERE, v. n. ir. *przymawiać, natrącać o czem, dawać nieznaczenie do zrozumienia*.

ALLUMARE, v. a *zapalić; oświecić*. — un pezzo d'artiglieria, *zapalici działo*.

ALLUME, s. m. *alun*.

ALLUMINOSO, —SA, ad. *alunowy, zawierający alun*.

ALLUNGAMENTO, s. m. *przedłużenie*. = *oddalenie*.

ALLUNGARE, v. a. *przedłużać; wyciągnąć wzduż*. — il collo, *wyciągnąć szyję*. — il passo, *podwoić, przyspieszyć kroku*. — il discorso, *rozwolekać mowę*. — liquori, *rozebrać, rozmieszać płyn płynem*. = v. n. *rozciągnąć się, oddalić się*.

ALLUNGATIVO, —VA, ad. *przedłużający*. [dłużenie]

ALLUNGATURA, s. f. *przedłużenie*.

ALLUPARE, v. n. *być zgłodniałym jak wilk*. = Cavallo allupato, *koń ukąszony przez wilka*.

ALLUSIONE, s. f. *aluzja, przymówka, przytyk*. ALLUSIONCELLA, s. f. dim. *lelika przymówka*.

ALLUSIVO, —VA, ad. *przymawiający, natrącający o czem*.

ALLUVIONE, s. f. *odsep, odsepisko, przysypisko*.

ALMA, s. f. * *duśa*.

ALMANACCARE, v. n. fig. *roić co sobie, budować zamki na lodzie*.

ALMANACCO, s. m. *kalendarz, almanak*.

ALMANCO, ALMENO, cong. *przynajmniej*.

ALMO, —MA, ad. * *ożywiający, ożywczy, ożywny*. Poco era rimota l'alma luce del sol dall'oceano, *Tass. Ger.* = *miły, luby, błogi*. = *czcigodny, szanowny, dostojny*. Ch'ei fu dell'alma Roma e di suo'impero, nell'empireo ciel per padre eletto, *D. Inf.*

ALNO, s. m. *olsza, olśzyna*.

ALOE, s. m. *aloes, drzewo aloesowe*.

ALOETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *aloesowy, zmieszany z aloesem*.

ALONE, s. m. Astr. *obręcz światła, wieniec światła około słońca lub zięzyca*.

ALOPECIA, —ZIA, s. f. *wypadanie włosów, tyśienie*.

ALOSA, s. f. *koza, ryba morska z rodzaju śledziów*.

ALPE, pl. —PI, s. f. *Alpy*.

ALPESTRE, —STRO, STRA, ad. *alpejski, wysoki jak Alpy*. = *skalisty; urwisty; dziki*.

ALPINO, —NA, ad. *alpejski*. Sembra fra due montagne un ventó alpino, *Ar. Orł. Fur.*

ALQUANTI, —TE, pr. pl. *niektórzy, niektóre*.

ALQUANTO, —TA, ad. *kilka, kilku*. = s. m. *nieco, cokolwiek; nieco, trochę czasu, przez chwilę*. Divertiamoci —, *zabawmy się trochę*. Ella uscita dalla camera, e stata — tornò dentro piangendo, *Bocc.*

ALTALENA, s. f. *chustawka*.

ALTALENARE, v. n. *chustać się*.

ALTALENO, s. m. *belka lub tarcica przymocowana w swym środku i wahająca się*.

ALTAMENTE, av. *wysoko*. = *głęboko*. = *głośno*.

ALTANA, s. f. *galerya, ganek na wierzchu gmachu*.

ALTARE, s. m. *oltarz*. Altar maggiore, *wielki oltarz*. = Fig. Scoprir gli altari, *wyjawić sekret*. Spogliare un altare per vestirne un altro, *pożyczyć od jednego żeby oddać drugiemu*.

ALTARELLO, —RINO, s. m. dim. *oltarzyk*.

ALTEA, s. f. Bot. *ślaz ogrodowy, topolówka*.

ALTERABILE, ad. *podpadający zmianie, zepsuć*.

ALTERAMENTE, v. ALTIERAMENTE.

ALTERARE, v. a. *odmieniać, psuć, zmienić na gorsze*. = v. r. *poruszyć się, rozgniewać się, obruszyć się, oburzyć się*.

ALTERATAMENTE, av. *z gniewem, z oburzeniem*.

ALTERATIVO, —VA, ad. *mogący odmienić, zepsuć*.

ALTERATO, —TA, ad. *rozgniewany, oburzony*.

ALTERAZIONCELLA, s. f. *lekkie wzruszenie*.

ALTERAZIONE, —BILITÀ, s. f. — MENTO, s. m. *odmiana, zmiana; zepsucie, ubytek*. Libero è qui da ogni alterazione, *D. Purg.* *sprzeczać się*.

ALTERCARE, v. n. *kłócić się, altercazione*, s. f. *kłótnia, zwada, spór, sprzecзка*.

ALTERELLO, —LA, ad. *dosyć wysoki*.

ALTEREZZA, ALTIEREZZA, ALTERIGIA, s. f. *wyniosłość, duma, pycha*.

ALTERNAMENTE, —TAMENTE, —TIVAMENTE, av. *koleją, z kolei, na przemiany*.

ALTERNARE, v. a. *chodźcikolejno, lózować się, odbywać ca na przemiany*.

ALTERNATA, —TIVA, s. f. *wybór jednego z dwojga, alternata, alternatywa*.

ALTERNATIVO, —VA, —TO,

—TA, ad. *kolejny, idący kolejno, na przemiany*. Arpeggiare soavi note alternate col canto, *Alf. grać na arfie i śpiewać na przemiany*.

ALTERNAZIONE, s. f. *kolej, następowanie na przemian i z kolei*.

ALTERNO, —NA, ad. *Geom. na przemian*. Angoli alterni, *kąty naprzemianległe*. = Bot. *naprzemianległy*. Foglie alterne, *liście naprzemianległe*.

ALTERO, —RA, —ROSO, —SA, ad. v. ALTIERO.

ALTEZZA, s. f. *wysokość*. = *uspaniałość umysłu, szlachetność, wielkość duszy*. = *Książęca mość*. = *Jego Wysokość, tytuł dawany wyłącznie sultanowi tureckiemu*.

ALTICCIO, —CIA, ALTETTO, —TA, ALTERELLO, —LA, ad. *podpity, podchmielony*.

ALTIERAMENTE, av. *pyśznie, dumnie, wyniosłe*.

ALTIERO, —RA, ad. *pyśzny, dumny, wyniosły*. = *wzniosły, szlachetny, uśpaniały*.

ALTO, s. m. *wysokość*. = *altówka*.

ALTO, —TA, ad. *wysoki*. Alte mura, *wysokie mury*. = fig. *Alta ora, późna godzina*. Dire alte cose, *bredzić, gadać od rzeczy*. = *wzniosły, uśpaniały, wielki*. Alta bellezza, *wielka piękność*. = *głęboki*. Lo gittò giuso in quell'alto burrato, *D. Inf.* Alto sonno, *alto dołore, głęboki sen, głęboki żal*. = *trudny, niebezpieczny*. Entraí per lo cammino alto e silvestro, *D. Inf.* = *pyśzny, dumny, wyniosły*. Tenere, aver, andar la testa alta, *zadzierać głowę, pyśnić się*.

ALTO, av. *wysoko*. Qual suon potria mai salir tant' —? *Petr.* = *głośno*. Parlar —, *mówić głośno*. Fare —, *zatrzymać się, stanąć*. Alto! *Mil. stój!* = *Far — e basso, dokazywać, wyrabiać co się podoba*.

ALTORNO, prep. e av. *naokół, dokoła*.

ALTRAMENTE, ALTRIMENTI, av. *inaczej, podobnież*.

ALTERSI, av. *równie, także*.

ALTRETTALE, ad. m. f. *podobny, takiż, taki sam*. = av. *także*.

ALTRETTANTO, —TA, ad. *tyliż; tyleż, tyle dwoje*.

ALTRI, pron. *któ inny*. Nè voi, nè — mi potrà dire, etc. Senza aiuto d' —, *bez obcej pomocy*. È dolce il pianto più ch' — non crede, *Petr.* = *Altri.... altri, jedni.... drudzy*. Altri fa remi ed — volge sarte, *D. Inf.*

Altri canti i guerrieri prodi in battaglia, — il sangue civil sparso in Farsaglia, *Cast. Nov.* = Altri che, *jeżeli nie, wyjwoszy.* Chi m'inganna — che tu?

ALTRICE, s. f. *karmicielka. Tua patria essere io so di carni —, *Adim. Pind.* [onegdaj.

ALTRIERI, av. *pozawczoraj*, ALTRO, —TRA, ad. inny, in-szy. Altra cosa, *co innego.* Dall'altro canto, *z innej strony.* = s. m. *reszta.* Per altro, *z resztą.* Sopra gli omeri avea sol due grand'ali di color molle, tutto l'altro ignudo, *Petr.... reszta ciala była naga.* = Altro che, *nie innego tylko, jeno.* O Lisabetta, tu non mi fai — chiamare, *Bocc.* [gdzieindziej.

ALTRONDE, av. *skądind.* = ALTROVE, av. *gdzie indziej.* = *skądind.*

ALTRUI, pron. *кто inny, in-ni, drudzy.* Hai tu detto male d'—? *Bcc. czy mówiles źle o innych?* = ad. *czudzy.* Cupido dell'—, *chciwy cudzego.* Vivere a spese —, *żyć cudzym kosztem.*

ALTURA, s. f. *wysokość; wie-rzchołek.* = Persona di grande —, *fig. osoba wysokiego stamu.*

ALUNNO, s. m. uczeń, *wy-chowaniec.*

ALVEARE, ALVEARIO, s. m. *ul.* ALVEO, s. m. *ul.* = *koryto rzeki.*

ALVEOLO, s. m. dim. *ulek.* = Alveoli de' denti, *rowek, osada zębów w szczęce.* [wy.

ALVINO, —NA, ad. *brzuchoch-*ALVO, s. m. *brzuch.*

ALZAIA, s. f. *lina do holowan-
nia statków.* [statki.

ALZAIO, s. m. *ten co holuje* ALZAMENTO, s. m. ALZATA, —TURA, s. f. *wyniesienie, wzniesienie, podniesienie.* Altaza di spalle, *podniesienie, wzruszenie ramion.* Non ebbi per risposta che un'— di spalle, *Galil. Lett.*

ALZARE, v. a. *podnieść, wzniesić.* — la voce, *podnieść głos.* — i panni, *podnieść suknię, podkasać się; dać się użyć (o kobiecie).* = *fig. chwalić, wychwalać, wynosić pod niebiosa.* — il gomito, *pić wiele.* — le corna, *podnieść rogi, nadymać się.* = v. r. *podnieść się, wstać.* Alzarsi da tavola, *wstać od stołu.*

AMABILE, ad. m. f. *miły, przyjemny, słodki, przyjemny, luby, kochany* = *przyjemny (o winie, o potrawach).*

AMABILITÀ, s. f. *przyjemność, uprzejmość, słodycz w pożyciu.*

AMABILMENTE, av. *słodko, przyjemnie, uprzejmie.*

AMACO, s. m. *łożko płócien-*

ne rozpięte między drzewami, i t. p.

AMADORE, s. m. *kochanek, amant.* = *amator, miłośnik.*

AMALGAMA, s. m. *amalgam, mieszanina kruszców z żywym srebrem.*

AMALGAMARE, v. a. *amalgamować, mieszać kruszce z żywym srebrem.*

AMALGAMAZIONE, s. f. *amalgamowanie, amalgamacja.*

AMANDOLATA, s. f. *migdałowa zupa.* [lek.

AMANDOLINO, s. m. *migda-*AMANTE, s. m. *amant, kochanek, kochanka.* = *miłośnik.*

Amanti della patria, *Alf. miłośnicy ojczyzny.* — della verità, *miłośnik prawdy.* = *miłośnik, amator.* Egli è — di pittura. = ad. m. f. *kochający, miłujący, lubiący.*

AMANTEMENTE, av. *miłownie, z miłością, czule, tkliwie.*

AMANDENSE, s. m. *pisarek, kopista.*

AMARANTE, av. *gorzko.*

AMARANTO, s. m. *amarant, szarlatek (kwiat jesienny).* = *amarant, kolor amarantowy.*

AMARASCA, AMARINA, s. f. *trzęsina, czereśnia.*

AMARE, v. a. *kochać, miłować.* Amor, che a nullo amato amar perdona, *D. Inf.* *miłość która nikogo który jest kochany nie uwalnia od wzajemnego kochania.* = *lubić, podobać sobie.* L'uno ama la luce e l'altro le tenebre, *Mont.* *jeden lubi światło, drugi ciemność.* Il salice ama i luoghi umidi, ama l'ombra la violetta. = *Amar meglio, woleć, przekładać.* Meglio amavano di morire alla battaglia che vivere in servaggio, *G. Vill.* *woleli żyć w bitwie niż żyć w niewoli.* [rycz.

AMAREGGIAMENTO, s. m. *go-*AMAREGGIARE, —ZZARE, —RICARE, —RIRE, v. a. *zaprawić goryczą, dręczyć, trapić, zasmucać.* = v. n. *zgorzknąć.*

AMARELLA, s. f. *Bol. maruna.*

AMARETTO, —TA, ad. *gorzkawy.* [gorycz.

AMAREZZA, s. f. *gorzkość,* AMARITUDINE, s. f. *gorycz.*

= *fig. gorycz, strapienie, udreczenie.* = *surowość.*

AMARO, —RA, ad. *gorzki.* = *fig. gorzki, bolesny, okrutny.* Morte amara, *śmierć okrutna.* Amare lagrime, *gorzkie łzy.*

AMARULENTO, —TA, ad. *gorzkawy.*

AMATISTA, AMETISTA, s. f. *ametyst, kamień drogi.*

AMATITA, v. MATITA.

AMATORE, s. m. *amant, ko-*

chanek. = *amator, miłośnik.* AMATORIO, —RIA, ad. *miłowny.*

AMATRICE, s. f. *amantka, kochanka.* = *amatorka, miłośniczka.*

AMBAGE, s. f. *długa a czczą gadanina, płatanina wyrazów.*

AMBASCERIA, s. f. *poselstwo.*

AMBASCIA, s. f. *AMBASCIO, s. m. duszność, dychowica, trudność oddychania.* = *fig. trud, mozol, męka.*

AMBASCIADORE, —TORE, s. m. —TRICE, s. f. *posel.* Ambasciator non porta pena, *prov. posta nie ścinają, nie wieszają.*

AMBASCIARE, v. n. *zadyszec się, zasapać się.*

AMBASCIATA, s. f. *poselstwo.* = *komis, zlecenie.*

AMBASCIATORIO, —RIA, ad. *należący do poselstwa.*

AMBASCIOSO, —SA, ad. *strapiiony, zasmucony, zmartwiony.*

AMBE, ad. f. pl. *obie, obie-dwie.* — le mani, *obie ręce.*

AMBEDUE, —DUI, —DUO, ad. m. f. pl. *oba, obie, obadwa, obiedwie.*

AMBIANTE, ad. m. f. *idący jednochodą.* [dq.

AMBIARE, v. n. *iść jednocho-*AMBIDESTRO, —RA, ad. *władający z równą zręcznością obu rękami, oburęczny.*

AMBIDUE, —DUI, —DUO, ad. m. f. *oba, obie.*

AMBIENTE, ad. *okrążający, otaczający do kola.* Aria —, *powietrze do kola otaczające.*

AMBIGUAMENTE av. *wątpli-
wie, dwuznacznie.*

AMBIGUITÀ, s. f. *dwuznac-
zność, wątpliwość.*

AMBIGUO, —GUA, ad. *dwu-
znaczny, wątpliwy.* Uomo am-
biguo, *człowiek wahający się
w postępowaniu.*

AMBIO, s. m. *wolny kłus,
trucht, krocz, jednochoda.*

AMBIRE, v. a. *ir. ubiegać się
o co, piąć się do czego, stęgać
po co, kusić się o co.* [tryga.

AMBITO, s. m. *zabieg, in-*AMBIZIONE, s. f. *żądza wy-*

*niesienia się, ubieganie się o co,
żądza bogactw, dostojenstw,
znaczenia; duma, pycha.*

AMBIZIOSAMENTE, av. *am-
bitnie.*

AMBIZIOSO, —SA, ad. *gorz-
bitny, dumny.*

AMBO, ad. m. f. pl. *oba, obie.*

Ambo le chiavi, *oba klucze.*

Ambo le mani, *obie ręce.* Con
ambo le mani, *oburącz.*

AMBRA, s. f. *bursztyn.* =
griggia odorosa, ambra.

AMBRARE, v. a. *napuścić,*

zaprawić ambrą, rozlać woni ambrą.

AMBUSTIONE, v. COMBUSTIONE. = Med. blizna, ślad rany z oparzenia lub spalania.

AMELLO, s. m. Bot. aster, gawenda. [mnie.]

AMENAMENTE, av. przyję-
AMENDUE, AMENDUO, AMEN-
DUNE, ad. m. f. pl. oba, obie.

AMENDUNI, ad. m. pl. oba. —
caddero in terra, Bocc.

AMENITA, —TADE, —TATE, s. f. przyjemność, wesole położenie.

AMENO, —NA, ad. przyjemny, rozkoszny, wesoly (o miejscach, okolicach).

AMFIBIO, —BIA, ad. wodnoziemny, ziemnowodny. = s. m. zwierzę ziemnowodne, płaz.

AMIANTO, s. m. amiant, (kamień włókniasty z którego Rzymianie wyrabiali płótno).

AMICA, pl. —CHE, s. f. przyjaciółka. = metresa.

AMICABILE, AMICHEVOLE, ad. m. f. przyjacielski.

AMICARSI, v. r. poprzyjaźnić się, zaprzyjaźnić się. = v. a. pogodzić, pojednać.

AMICHEVOLMENTE, av. po przyjacielsku.

AMICIZIA, s. f. przyjaźń.

AMICO, —pl. —CI, s. m. przyjaciel. Da—, po przyjacielsku. = kochanek, amant.

AMICO, —CA, ad. przyjazny, sprzyjający, pomyślny, przychylny. La fortuna mi è stata poco amica in darmi così vecchio marito, Bocc.

AMIDAIO, s. m. krochmalnik.

AMIDO, s. m. krochmal.

AMIGDALE, s. f. Anat. gruczołki przy otworze gardła.

AMISTA, —TADE, —TATE, s. f. przyjaźń. = alians, przymierze.

AMMACCAMENTO, s. m. —TURA, s. f. siluczenie, kontuzya.

AMMACCARE, v. a. stłuc, splaszczyc.

AMMACCHIARSI, v. r. schować się w krzaki.

AMMAESTRAMENTO, s. m. —TURA, —ZIONE, s. f. uczenie, nauka; przestroga, nauka.

AMMAESTRARE, v. a. uczyć, nauczać, wyuczyć. Il fece nella nostra fede, Bocc. — un soldato, un cavallo, nauczyć musztry żołnierza, ujeździć konia.

AMMAESTRATAMENTE, —STREVLMENTE, av. błęgle, uprawiaie.

AMMAESTRATIVO, —VA, ad. uczący, nauczający.

AMMAESTRATORE, s. m. —

TRICE, s. f. nauczyciel, nauczyciel.

AMMAESTREVOLE, —STRABILE, ad. m. f. dający się nauczyć, pojętny.

AMMAGLIARE, v. a. powiązać, zesznurować nakształt oczek u sieci.

AMMAGRARE, —GRIRE, v. n. chudnąć, schudnąć. = v. a. wychudzić, schudzić.

AMMAIARE, v. a. Mar. opuścić, zwinąć żagle.

AMMALARE, v. n. e. r. zachorować. = v. a. przyprowadzić chorobę, zaszkodzić zdrowiu.

AMMALATICCIO, —TUCCIO, —CIA, ad. chorowity, słabowity.

AMMALATO, —TA, ad. chory.

AMMALIAMENTO, s. m. —TURA, s. f. oczarowanie, czary.

AMMALIARE, v. a. oczarować. = fig. przytępić umysł.

AMMALIATORE, s. m. —TRICIE, s. f. czarownik, czarownica.

AMMANETTARE, v. a. włożyć łańcuszki na ręce.

AMMANIERAMENTO, s. m. m. ozdobienie, ozdoba, manierność (w dziełach sztuki).

AMMANIERARE, v. a. ozdobić, przyozdobić, manierować.

AMMANAIARE, v. a. uciąć głowę toporem.

AMMANNARE, v. a. związać snopek zboża. = fig. D. Inf. przygotować, przysposobić.

AMMANSARE, v. a. ulagodzić, zlagodzić, oglaskać, przysłaskać, oswoić. = v. n. e. r. dać się oglaskać, oswoić się.

AMMANTARE, —TELLARE, v. a. okryć płaszczem = fig. zasłonić, zakryć.

AMMANTATURA, s. f. okrycie płaszczem.

AMMANTO, s. m. płaszcz; * wszelkie odzienie. [lizna.]

AMMARCIMENTO, s. m. zgni-
AMMARGINARSI, v. r. zasklepić się, zrosnąć się (o ranie).

AMMARTELLARE, v. a. nabawić kłopotu, zabić klin w głowę.

AMMASSAMENTO, AMMASSO, s. m. nagromadzenie, nawal, stos, kupa.

AMMASSARE, v. a. zgromadzić, zbierać, nagromadzić. = v. r. zbierać się, zgromadzać się, tłumnie schodzić się.

AMMASSATORE, s. m. zbieracz, gromadzieli.

AMMASSICCIARSI, v. r. stwardniać, stwardnieć.

AMMATASSARE, v. a. motać, namotać, zwinąć motek.

AMMATIRE, v. a. ir przyprowadzić do szału. = v. n. oszaleć, zwaryować.

AMMATTONAMENTO, s. m. wykładanie cegły, taflowanie posadzki.

AMMATTONARE, v. a. wykładać cegły, dawać kaflową posadzkę.

AMMAZZAMENTO, s. m. zabicie, zabójstwo, mord, rzeź.

AMMAZZARE, v. a. zabić, zamordować. = związać pęk kwiatów, zrobić bukiet. E poi ch'ella ammazza gli agli e le cipolle, L. Lip. Malm. = v. r. zabić się. Ammazzarsi in una cosa, fig. mordować się nad czym, zawiązać się, uwziąć się na co.

AMMAZZASETTE, s. m. samochwał, fanfaron.

AMMAZZATOIO, s. m. rzeźnia, rzeźnik.

AMMAZZATORE, s. m. —TRICIE, s. f. zabójca, morderca.

AMMAZZOLARE, v. a. związać pęk kwiatów, zrobić bukiet.

AMMELMARE, AMMEMMARE, v. n. zagrzeznąć, ugrzeznąć w błocie. = fig. zabrać w zły interes.

AMMENDA, s. f. wynagrodzenie szkody; kara pieniężna, grzywny. = poprawa, pokuta. I fui uom d'arme e poi fu cordigliero, credendomi sì cinto fare —, D. Inf. = kara. Ad ogni — che comandata mi sia mi proffero apparecchiato, Bocc. gołwo jestem poniesić wszelką karę jaka mi będzie wyznaczona. Fare — onorable, wyznać publicznie winę, odszekać.

AMMENDABILE, ad. m. f. dający się poprawić.

AMMENDARE, v. a. poprawić. = wynagrodzić szkodę. = v. r. poprawić się.

AMMENDAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. poprawa, polepszenie, ulepszenie.

AMMENDUE, v. AMBEDUE.

AMMESSO, —SA, p. ad. v. AMMETTERE.

AMMETTERE, v. a. ir. przypuścić, przyjąć. — uno in una dotta società, przyjęć kogo do uczynego towarzystwa. — le scuse, le pruove, przyjęć wymówki, zezwolić na dowody. — il cavallo, przypuścić ogiera do kłaczy.

AMMEZZAMENTO, s. m. podzielenie na dwoje.

AMMEZZARE, v. a. podzielić na dwoje, na połowę. = v. n. v. AMMEZZIRE.

AMMEZZIRE, v. n. e. r. ir. uleżeć się, zmięknąć (o owocach).

AMMICCARE, v. a. mrugać, mrugnąć, mrużyć, przymrużać oczy.

AMMICCATORE, s. m. —TRICE, s. f. *mrugający*. [RARE.]

AMMIGLIORARE, v. MIGLIORARE.

AMMINICOLARE, v. a. *podopierać*.

AMMINICOLO, s. m. *podpora*.

AMMINICOLA, s. f. *podpora*.

AMMINISTRAGIONE, —ZIONE, s. f. *rząd, zarząd, rządzenie, sprawowanie urzędu, zawiadowanie, administracja*. — della giustizia, *wymiar, szafunek sprawiedliwości*. — de' sacramenti, *udzielanie sakramentów*.

AMMINISTRARE, v. a. *rzędzić, zarządzać, zawiadować, administrować, prowadzić*. — la guerra, *prowadzić wojnę*. Quelli che avevano amministrata la guerra di Lucca perseguitava, Mach. Stor. = *dostarczyć, udzielać*.

AMMINISTRATORE, s. m. —TRICE, s. f. *rządca, zawiadowca*. = Leg. *administrator, kursor*. [kać, *pokrajac*.]

AMMINUTARE, v. a. *posie-*

AMMIRABILE, ad. m. f. *godny podziwienia, zadziwiający*.

AMMIRABILITÀ, s. f. *rzecz*

AMMIRAGLIA, s. m. *stopień admirała, admirałstwo*.

AMMIRAGLIO, s. m. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALITÀ, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

AMMIRALIA, s. f. *admirał*.

namoczyć, rozmoczyć, zmieknąć. — il ventre, *rozwołnić żołądek*. = fig. *złagodzić, zmieknąć*. = v. n. *rozmięknąć*. = v. r. *zmięknąć, rozszulić się; ulagodzić się, ukoić się*.

AMMOLLIMENTO, v. AMMOLLAMENTO, MOLLIFICAZIONE.

AMMOLLIRE, v. a. ir. *rozmięknąć*. = fig. *mięknąć, zmieknąć, rozczulić*. Amor, che ammollisce i duri cuori, Bocc.

AMMONIACO, s. m. *ammoniak, alkali lotne*.

AMMONIRE, v. a. ir. *napomnieć, upomnieć, napominać, upominać*. = Mach. *odsądzić, wykluczyć od sprawowania urzędu*.

AMMONITORE, s. m. —TRICE, s. f. *napominacz, upominacz*.

AMMONITORIO, —RIA, ad. *napominający, upominający*.

AMMONIZIONCELLA, s. f. dim. *małe napomnienie, przyjacielska przestroga*.

AMMONIZIONE, s. f. *napomnienie, upomnienie*.

AMMONTARE, —TICARE, v. a. *zwać na kupę, ułożyć w stos, nagromadzić, nazbierać*.

AMMONICCHIARE, —ZICHIARE, v. a. v. AMMONTARE. = Ammonticchiarsi, v. r. *zbiedz się do kupy, scisnąć się (o owcach, i t. p.)*.

AMMORBAMENTO, s. m. *zasmrodzenie*.

AMMORBARE, v. n. *zachorować*. = smierdzić. = v. a. *zasmrodzić*. [šmierdziuszek.]

AMMORBATELLO, s. m. dim.

AMMORBIDARE, v. a. *zmieknąć, zrobić miękkim, delikatnym, zniewiesiałym*. = fig. *złagodzić, uśmierzyć, ukoić*. = v. n. *stać się miękkim, delikatnym, zniewiesiałym*.

AMMORSELLATO, s. m. *siekanina*.

AMMORTAMENTO, —TIMENTO, s. m. *wygaszenie; zagaśnienie*.

AMMORTARE, v. a. *zagasić, wygasić, przytłumić*. —le passioni, fig. *przytłumić namiętności*.

AMMORTIRE, v. n. ir. *zemdlać*. = v. a. *zgasić, przytłumić*. — un colpo, *osłabić uderzenie, cios*. = v. r. *zgasnąć, wygasnąć*.

AMMORTIZAZIONE, s. f. *umorzenie długu publicznego, pożyczki przez splacenie kapitału*. [zmięknąć.]

AMMORVIDIRE, v. a. ir.

AMMORZARE, v. a. *zgasić, wygasić; umorzyć*. = v. r. *zgasnąć*. [który gasi.]

AMMORZATORE, s. m. *ten*

AMMOSCIRE, v. n. ir. *zwiądnąć; usychać, uschnąć*.

AMMOSTARE, v. a. *tłoczyć, wytłaczać winogrona*.

AMMOSTATOIO, s. m. *łtokar*

AMMOTTAMENTO, s. m. *zawalenie się ziemi*.

AMMOTTARE, v. n. *zawalić się, zasypać się, osypać się*.

AMMUCCHIARE, v. a. *nakładać na stos, zwać na kupę, nagromadzić*.

AMMUSARE, v. n. D. *Purg. przytknąć pysk do pyska; spokłać się oko w oko*.

AMMUTINAMENTO, s. m. *zbuntowanie się, bunt*.

AMMUTINARSI, v. r. *zbuntować się*. [towinik.]

AMMUTINATORE, s. m. *bun-*

AMMUTIRE, —TOLIRE, v. n. ir. *oniemieć*. = *zamilknąć*. = Ammutolare, *opadać, niszczyć (o winnym szwiepie, kiedy winogrod po związaniu się opada lub schnie)*.

AMMO, s. m. Anat. *druga błona okrywająca płód*.

AMNISTIA, s. f. *amnestya, przebaczenie, ulaskawienie*.

AMO, s. m. *haczyk w wędkę*. *Famomo*

AMORACCIO, s. m. *peg, wyuzdana miłość*.

AMORAZZO, s. m. *miłostka*.

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

AMORE, s. m. *miłość*. Andar in —, *grzać się, ciekąć się (o zwierzętach)*. — della virtù, della patria, delle leggi, *miłość*

chany, rozkochany, miłośny, namiętny. = miły, słodki, luby, przyjemny, grzeczny, uprzejmy. Io mi rivolsi all'amoroso suono del mio conforto. *D. Par.* obróciłem się na miły dźwięk głosu mego pocieszyciela.

AMOROSO, s. m. anant, kochanek. = rodzaj śliwki.

AMOVIBILE, ad. m. f. odwołalny, dający się usunąć od urzędu.

AMPIAMENTE, — PLAMENTE, av. obficie, hojnie, sowsicie.

AMPIEZZA, s. f. obszerność, szerokość, rozległość.

AMPIO, —PIA, AMPLO, —PLA, ad. obszerny, szeroki, rozległy; dostatni (o sukni); obfity, sowsity.

AMPLESSO, s. m. uściśnienie.

AMPLIAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. rozciągnięcie, rozszerzenie, powiększenie.

AMPLIARE, v. a. rozciągnąć, rozszerzyć, powiększyć, rozprzestrzenić. = v. r. rozciągnąć się, rozszerzyć się.

AMPLIATIVO, —VA, ad. uzupełniający lub dodający co do poprzedniczego.

AMPLIFICARE, v. a. rozszerzać, rozprawić szeroko.

AMPLIFICATIVO, —VA, ad. v. AMPLIATIVO.

AMPLIFICATORE, s. m. —TRICE, s. f. rozwickły pisarz, mouca.

AMPLIFICAZIONE, s. f. rozwickłość w mówieniu lub pisanii.

AMPLITUDINE, s. f. obszerność, szerokość. —del dominio, della potenza di Dio, *Guicc.* = Geom. linia pozioma wyciągnięta od jednego do drugiego końca paraboli, od wylotu działu do punktu gdzie kula pada. = Astr. łuk na horyzoncie między rzeczywistym a pozornym wschodem lub zachodem gwiazdy.

AMPOLLA, s. f. ampulka, flaszcza pękata. = klapsydra.

AMPOLLETTA, —LLINA, —LLUZZA, s. f. dim. ampuleczka.

AMPOLLOSAMENTE, av. napuszycie, nadejcie, nadejto.

AMPOLLOSA, s. f. napuszystość, nadejtość stylu.

AMPOLLOSO, —SA, ad. napuszysty, nadejty, szumny.

AMPUTAZIONE, s. f. Chir. odciecie członka, amputacja.

AMULETO, s. m. amulet, figurki noszone na szyi, i mające strzedz od wszelkiego złego.

ANA, s. f. Med. równa doza. Ad ana ad ana, po równej dozie.

ANABATTISTA, s. m. anabaptysta, sekta chrześcijańska chrzcząca dzieci w dorosłym wieku.

ANACE, s. m. *anysz*, v. ANICE.

ANAGORETA, s. m. pustelnik.

ANAGORETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. pustelniczy.

ANAGORETIZZARE, v. n. prowadzić pustelnicze życie.

ANACRONISMO, s. m. anachronizm, myłka w chronologii.

ANAFFIARE, v. INAFFIARE.

ANAGALLIDE, s. f. Bot. kurzyślak, kurzyślęp, kurzymor.

ANAGRAMMA, s. m. anagrammat, ułożenie z liter czegogo imienia innego wyrazu.

ANALISI, s. f. rozbiór, analiza.

ANALITICO, CA, pl. —CI, —CHE, ad. analityczny.

ANALIZZARE, v. a. rozbiierać, rozkładać, analizować.

ANALOGIA, s. f. podobieństwo, analogia. [logicznie.

ANALOGICAMENTE, av. analogicznie.

ANALOGICO, —CA, ANALOGO, —GA, ad. analogiczny, oparty na podobieństwie.

ANARCHIA, s. f. bezrząd, anarchia.

ANARCHICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. anarchiczny.

ANATEMA, s. f. kłatwa, wyklęcie. = s. m. wyklęty.

ANATEMIZZARE, v. a. wyklęć, rzucić kłatwę.

ANATOMIA, s. f. anatomia.

ANATOMICAMENTE, av. anatomicznie.

ANATOMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. anatomiczny.

ANATOMICO, s. m. anatomik.

ANATOMISTA, s. m. biegły anatomik.

ANATOMIZZARE, v. a. rozbiierać, rozczłonkować.

ANATRA, s. f. kaczką, v. ANTRA.

ANCA, pl. —CHE, s. f. biodro. Battersi l' —, fig. żałować czego.

ANCAIONE, *Andar*, = nalegać na jedną nogę, chromać, kulnąć na jedną nogę, utykać.

ANCELLA, ANCILLA, s. f. służebnica.

ANCHE, av. także, też. Per —, *jeszcze nie*. Non l' ho per anche veduto, *jeszczem go nie widział*.

ANCHEGGIARE, v. n. wywijając, machać nogami.

ANCIPITE, ad. m. f. ziemnowodny, wodoziemny. = obojęczny.

ANCO, av. † *jeszcze*. Di quanto per amor giammai soffersi, ed aggio a soffrir anco, *Petr.*

ANCOI, av. *dziś*, *dzisiaj*. Non molto dopo anco, *D. Purg.* nie za długo od dnia dzisiejszego.

ANGORA, s. f. kotwica.

ANGORA, av. *jeszcze*. = także, też, równie. = chociaż. = nawet.

ANGORACHE, ANCORCHE, ANCOCHÉ, ANCORQUANDO, cong. chociaż, lubo, chociaż nawet.

ANCORAGGIO, s. m. kotwiczne, oplata w portach od okrętów.

ANCORAMENTO, s. m. miejsce podatne do rzucenia kotwicy.

ANCORARE, v. n. ANCORARSI, v. r. rzucić kotwicę. = fig. zatrzymać się, osiedlić się. (twica.)

ANCORESSA, s. f. stara kowalica.

ANGORETTA, s. f. —TO, s. m. dim. kotwiczka, kotewka.

ANGUDINE, ANCUDE, s. f. kowadło. Esser tra l'ancudine e il martello, prov. być między młotem a kowadłem. = Ancudine, *Anat.* kowadelko, kostka w uchu.

ANGUDINETTA, —NUZZA, s. f. dim. kowadelko.

ANCUSA, s. f. Bot. wołowy język, czerwieniec, farbownik, miodunka.

ANDAMENTACCIO, s. m. peg. niezgrabny chód.

ANDAMENTO, s. m. chód. = fig. sposób postępowania, kroki, postęпки. Spiare gli andamenti di uno, *śledzić czyje kroki*, postęпки. = tryb, tor, porządek, kształt, postać. Le cose hanno ripreso l' — ordinario, *rzeczy przybrały zwyczajną postać*, powróciły do zwyczajnego toru.

ANDANTE, ad. idący. = s. Mus. andante, kawalek muzyki powoli-wykonany.

ANDANTEMENTE, av. bez ustanku, ciągle, płynnie, szybko.

ANDARE, v. n. ir. *chodzić*, *ić*, *pojść*. — pian piano, *ić powoli*. — al mercato, *al bosco*, *ić na targ*, *do lasku*. — a passeggiare, *a far visite*, *ić na spacer*, *na wizyty*. Il mio oriuolo non va, *gli affari vanno male*, *fig. mój zegarek nie idzie*, *interesa źle idą*. Andarsene, *andar via*, *odejść*. Andarsene, *fig. umierać*, *umrzeć*. = *podobać się*, *przypaść do smaku*. Quella ragazza non mi va, *ta dziewczyna na mnie podobą mi się*. = *przestawać, obcować*. Dimmi con chi vai e ti dirò chi sei, *powiedz mi z kim przestajesz*, *a powiem ci kto jesteś*. = *Złączone z przyrostkami ci, vi, qui*,

ne, tłumaczy się przez potrzebę, należy. Ci va pensato pria e non pentirsi poi, potrzeba wprzód namyślić się żeby potem nie żałować. Ne va il collo, idzie tu o życie, gardło. E se n' andasse il collo, sempre il vero sarò per dirti, L. Lipp. Malm. = Andar per l' animo, przysięść na myśl. Già per l' animo mi va quello che noi abbiamo in ciò a fare, Bocc. = Pięknie się używa z imiesłowami bezwzględniemi, ale się na polskie nie tłumaczy. — errando, błąkać się, tułać się. — cercando — szukać, wyszukiwać. — crescendo, rosnąć, wzrastać. — dimagrando, chudnąć. — investigando i diffetti, wysledzać wady, błędy. Va cantando, va leggendo, śpiewa, czyta. Che andate dicendo? co mówisz? Che andate voi cercando a quest' ora tutti e tre? Bocc. = Lasciare —, pozwolić odejść. Però, poi ch'è vuol ir, lasciamlo —, Bern. Orł.; fig. niezważać na co, pominać. = Lasciar — un pugno, un ceffo, uderzyć pięścią, wyćiąć policzek.

ANDARE, s. m. chód, krok. A grande —, szybkim krokiem. A lungo —, w końcu, z czasem. Dopo lungo —, długo potem. [aleje w ogrodzie.

ANDARI, s. m. pl. uliczki, ANDATA, s. f. ulica wysadzana drzewami, aleja. = chód, krok. = Andata di corpo, biegunka.

ANDATORE, s. m. chodzący, idący; podróżny. — in sul capano, skoczek na linie.

ANDATURA, s. f. chód, chodzenie, krok, stąpanie.

ANDAZZACCIO, s. m. straszna zaraza, morowe powietrze. [morek.

ANDAZZO, s. m. zaraza, po- ANDIRIVIENI, s. m. sing. e pl. przejście wązkie z pokoju do pokoju, kurytarz. = uliczka między dwoma murami. = manowiec, labirynt. = fig. kółowanie w mowie, ogródki, omówienia, zбочenia.

ANDITO, s. m. aleja, kurytarz. = droga wysadzona drzewami. = wchód, wejście.

ANDROGINO, s. m. zwierzę obupłciowe (o niektórych owadach).

ANDRONE, ANDARONE, s. m. przejście od bramy na dziedzińiec. = przedpokój. = ścieżka między dwoma rzędnami winnych szczepów. [chybek.

ANDROSEMO, s. m. Bot. po- ANEDDOTO, s. m. anegdota.

ANELANTE, ad. m. f. dyszą-

cy, zadyszany. = fig. gorąco pragnący, pożądający.

ANELANTEMENTE, av. z gorącem upragnieniem, v. BRAMOSAMENTE.

ANELARE, v. n. e. a. dychać, dyszeć, zadyszeć się. = fig. gorąco pragnąc czego, pożądać, wzdychać do czego.

ANELITARE, v. ANSARE.

ANELITO, s. m. ANELAZIONE, s. f. zadyszenie. = fig. żądza, upragnienie.

ANELLACCIO, s. m. peg. brzydkie pierścienisko.

ANELLINO, —LLETTO, s. m. dim. pierścienek, pierścieneczek.

ANELLO, s. m. pierścień, obręczka. — della catena, ogniwo łańcucha. = loki, kędziory włosów. = otwór kanału odchodowego.

ANELLONE, s. m. accr. duży pierścień, sygnet.

ANELLOSO, —SA, ad. nakształt pierścienia, obręczki.

ANELO, ad. * dyszający, dy-chający, zadyszany. [wiczny.

ANELOSO, —SA, ad. dycha- ANEMOMETRO, ANEMOSCOPIO, s. m. (narzędzie służące do poznania kierunku, chyżości i siły wiatrów), wiatromiar, anemometr. [wietrznica.

ANEMONE, s. f. Bot. zawilec. ANEURISMA, s. f. Med. nabrzmienie pochodzące z rozszerzenia arteryi.

ANFANAMENTO, s. m. plecnie andronów, baśni, dubów smalonych.

ANFANARE, ANFANEGGIARE, v. n. chodzić z kąta w kąt, wale- sać się bez celu. = pleść androny, duby smalone, gaduc od rzeczy, balamucić.

ANFANTORE, s. m. bredzi- ciel, balamut.

ANFANIA, s. f. androny, brednie, duby smalone, balamu- tchwo.

ANFIBIO, ad. ziemnowodny, wodoziemny. = s. m. zwierzę ziemnowodne.

ANFIBOLOGIA, s. f. dwuznac- czność, dwuznaczne rozumie- nie. [dwuznacznie.

ANFIBOLOGICAMENTE, av.

ANFIBOLOGICO, —CA, pl. — CI, —CHE, ad. dwuznaczny.

ANFISCI, s. m. pl. Geogr. dwu- cienni, mieszkańcy pasa gorą- cego oddaleni cokolwiek od zwrotników, i rzucający w ciągu roku cień na dwie przeci- wne strony, to jest raz na pół- noc, drugi raz na południe.

ANFITEATRO, s. m. amfiteatr.

ANFORA, s. f. miara płynów u starożytnych, około siedmiu

garcy naszych. = dzban, fla- szka, butelka. [nuszek.

ANFORETTA, s. f. dim. dzba- ANFRATTO, s. m. droga cie- mna i krzywa.

ANGARIA, v. ANGERIA.

ANGARIARE, —REGGIARE, v. a. przeladować, przeciążyć, uci- snąć zbytmiemi podatkami, u- ciemieżać, zdzierać.

ANGARIATORE, s. m. zdzier- ca, lupieżca. [na.

ANGELA, s. f. anioł dziewczęcy.

ANGELETTA, s. f. dim. anio- łek dziewczyna.

ANGELICA, s. f. Bot. dzięgiel.

ANGELICAMENTE, av. aniel- sko, po angielsku.

ANGELICO, —CA, pl. — CI, —CHE, ad. anielski.

ANGELO, s. m. anioł.

ANGELUCCIO, —LINO, s. m. dim. aniołek.

ANGERE, v. a. * dreczyć, mar- twić, trapić. = v. r. Il mar che fra i duoi liti s' ange, Ar. Orł. Fur. morze między dwoma ści- śnionie brzegami.

ANGHERIA, s. f. przecią- żenie, uciśnienie podatkami, zdzierstwo.

ANGHERIARE, v. ANGARIARE.

ANGINA, v. SQUINZIA.

ANGINOSO, —SA, ad. chory na ślinogorz.

ANGIOLETTO, ANGIOLINO, AN- GELINO, s. m. dim. aniołek, anio- leczek.

ANGLICANO, —NA, ad. ang- likański. La chiesa anglicana, kościół anglikański.

ANGLICISMO, s. m. wyraże- nie właściwe językowi angiel- skiemu.

ANGOLARE, ad. m. f. grania- sty, mający pięty. = postawiony w kącie. Pietra —, kamień wę- gielny, fundament budowli.

ANGOLARMENTE, av. nak- ształt kąta.

ANGOLO, s. m. kąt. — retto, acuto, ottuso, rettilineo, kąt pro- sty, ostry, rozwarty, prostok- reślny. = róg, kąt, węgiel, na- rożnik.

ANGOLOMETRO, s. m. Geom. kątomierz.

ANGOLOSO, —SA, ad. kąci- sty, kątowaty, graniasty, uło- żony w kąty, klinowaty.

ANGOSCEVOLE, ad. m. f. martwiący, trapiący, dreczący.

ANGOSCIA, s. f. —MENTO, s. m. ścisnienie serca, ciężkie strapienie, udrczenie, męki, katusza.

ANGOSCIARE, v. a. trapić, dreczyć, przyczyniać boleści, zmarliwienia. = v. r. dreczyć się, trapić się, martwić się, frasować się.

Tanfeibena

ANGOSCIOSAMENTE, av. *zumar-towieniem, z udręczeniem, z boleścią serca.*

ANGOSCIO, —SA, ad. *strapi-ony, zmartwiony, niespokoj-ny, zasmucony. Che si bagnava d'angoscioso pianto, D. Inf. któ-ry się kapał we łzach strapie-nia. — martwiący, trapiący, zasmucający.*

ANGUE, s. m. **wąż, v. SERPE.*

ANGUILLA, s. f. *węgorz.*

ANGUILLATA, s. f. *miejscę gdzie się polawiają węgorze, węgorznia.*

ANGUILLARE, s. m. *szpaler potocznych winnych laboro-ści.*

ANGUINAGLIA, —NATA, s. f. *pachwina. = dymienica.*

ANGUSTIA, s. f. *bieda, nę-żca, niedostatek. = strapienie, udręczenie. = krótkość. — di-tempo, krótkość czasu.*

ANGUSTIARE, v. a. *nalegać, dokuczać. = martwić, trapić, dręczyć. = v. r. trapić się, drę-czyć się, martwić się, frasować się.*

ANGUSTIOSO, —SA, ad. *zmartwiony, strapiony, udrę-czony. = pilny, nagły. = nie-spokojny.* [wążki.]

ANGUSTO, —TA, ad. *ciasny,*

ANICE, s. m. *anisz.*

ANIMA, s. f. *dusza, duch.*

Render l'—, *wyzionąć ducha.*
Dar l'—al diavolo, *diabłu duszę zaprzedać. = dusza, duch odłączony od ciała, cień. Or se giunta —iella? D. Inf. = dusza, osoba żyjąca, głowa, mieszka-niec. Dentro non vi si vede —nata, Bern. Orl. niewiadać wewnątrz ani żywej duszy. Quella città fa trenta mil' anime. = siła, moc, jedność, dusza. Nel suo discorso v'è dell'—, jego mowa jest sil-na, jedrna. Canta con —, spie-wa z duszą. = treść, podsta-wa, dusza. La buona fede è l'—del commercio, rzetelność jest duszą handlu. = Esser e corpo d'uno, być czym serdecz-nym przyjaciąelem. = rdzeń, drzewo, jądno. — degli alberi, rdzeń w drzewach. — del vio-lino, dusza u skrzypcu.*

ANIMALACCIO, s. m. *peg. brzydkie zwierzę. = glupiec.*

ANIMALE, s. m. *zwierzę. = fig. grubijanin, glupiec.*

ANIMALE, ad. m. f. *zwie-rzęcy. Vita —, życie zwierząt. Regno —, królestwo zwierząt.*

ANIMALESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *zwierzęcy.*

ANIMALETTO, —LINO, —LUCIO, —LUZZO, s. m. *dim. zwie-rzątko.*

ANIMALIPIANTE, s. m. *pl. zwierzokrzewy, zwierzozioła.*

ANIMALITÀ, s. f. *zwierzę-cość, natura zwierzęca.*

ANIMALONE, s. m. *accr. duże zwierzę.*

ANIMANTE, ad. m. f. *oży-wiający. = s. m. zwierzę.*

ANIMARE, v. a. *włać du-ższą, życie, ożywić. = dodać ducha, odważyć, zachęcić.*

ANIMASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *zwierzęcy.*

ANIMAVVERSIONE, s. f. *na-gana, upomnienie.*

ANIMAZIONE, s. f. *nadanie życia, ożywienie.*

ANIMELLA, s. f. *kłapa, kła-pka (w pompach, w machinach parowych). = mleczko cielec. = Anat. plewka, blona.*

ANIMO, s. m. *umysł, rozum, dusza. Animi di questa tempra, umysły tego hartu, tej mocy.*

Tutti gli animi erano agitati, *wszystkie umysły były poru-szone. = myśl. Cader, venir nell'—, przysiąc na myśl. Porsi, mettersi in — una cosa, przy-puścić co do myśli. = serce.*

Cova nell'—odio e rancore, *cho-wa, kryje w sercu nienawiść. = meżtwa, odwaga, śmiałość.*

Fare —, *nabrać odwagi. Soffe-rire l'—, bastar l'—, dar l'—, śmieć, odważyć się na co, zdobyć się na co. Perdersi d'—, stracić odwagę. Daratti l'—di toccarla? Bocc. czy będziesz śmiał się jej dotknąć? = cel, zamiar. Con —di fargli confes-sare, Bocc. żeby go sklonić do wyznania.*

ANIMOSAMENTE, av. *mę-żnie, odważnie. = przez nie-nawiść, zawziętość.*

ANIMOSITÀ, —TADÉ, —TA-TE, s. f. *mężtwa, odwaga, śmia-łość. = nienawiść, zawziętość, stronność.*

ANIMOSO, —SA, ad. *mężny, odważny, śmiały. = stronny, zawzięty, niesprawiedliwy. = v. BRAMOSO.*

ANISETTO, s. m. *anyżówka.*

ANITRA, s. f. *kaczka.*

ANITRACCIO, TROCCO, —TRINO, —TROCCO, s. m. *dim. —TRELLA, s. f. dim. kaczkę, ka-czątko.*

ANITRAIA, s. f. *kacznik, chlewek na kaczki.*

ANITRINA, s. f. *Bot. rzęsa wodna. = kaczkę.* [NITRITA]

ANITRIO, s. m. *rżenie v.*

ANITRIRE, v. n. *ir. rżec, za-rżec. = s. m. rżenie. Tanti ani-triri in voci di cavalli, Ar. Orl. Fur.* [CQUAMENTO.]

ANNACQUAMENTO, v. INNA-ANNACQUARE, v. INNACQUA-RE. = fig. *ścisnąć, ograniczyć władzę.*

ANNACQUATICCIO, —CIA, ad. *nieto smoczony, zwilżony.*

= fig. *staby, miękki, omdlały.*

ANNACQUATO, —TA, ad. *zmieszany z wodą (o winie). = Sole annacquato, słońce zachmurzone.*

ANNAFFIARE, —MENTO, —TOIO, v. INNAFFIARE, etc.

ANNALE, v. ANNUO.

ANNALI, s. m. *pl. roczniki, roczne dzieje, latopismo, wy-kład dziejów ściśle lat trzy-mający się.* [latopis.]

ANNALISTA, s. m. *annalista.*

ANNASARE, v. a. *wąchać, v. FIUTARE.*

ANNASPARE, v. a. *motać, namotać, v. INNASPARE. = v. n. fig. zaplątać się, zawikłać się.*

ANNATA, s. f. *przeciąg roku, rok. = annaty, opłata do Rzy-mu przy objęciu beneficjów, prelatur.*

ANNATACCIA, s. f. *zły rok, nieurodzaj.*

ANNEBBIAMENTO, s. m. *zam-glenie, zachmurzenie nieba.*

ANNEBBIARE, v. a. *zamglić, zachmurzyć. = v. r. zamglić się; fig. zaćmnić się, zaślepić się.*

= v. n. *zaświecić się, dostać śnieci (o zbożu).*

ANNEGAMENTO, s. m. *uto-pienie. = fig. zguba, ruina, zniszczenie.*

ANNEGARE, v. a. *utopić. = przeczyć, zaprzeczać. = v. r. utopić się, utonąć.*

ANNEGAZIONE, s. f. *wyrze-czenie się samego siebie, abne-gacja.*

ANNEGHIAMENTO, s. m. *niedbalstwo, lenistwo, gni-sność. = zgusnąć.*

ANNEGHIATTIRE, v. n. *ir.*

ANNERAMENTO, —RIMENTO, s. m. *pozcernienie.*

ANNERARE, —RIRE, —GRARE, v. a. *czernić, pozcernić. Anne-rare la fama d'uno, fig. oczernić kogo. = v. n. e. r. szczernić, pozcernić.*

ANNESSO, —SA, ad. *przy-lączony, dołączony. Annessi e connessi, zależność, przyle-głość.*

ANNESTAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *szczępienie drzew.*

ANNESTARE, v. a. *szczępić, v. INNESTARE.*

ANNICHIARE, —LIRE, v. a. *zniszczyć, zniweczyć. = v. r. zniszczyć, pójść w niwecz; ukorzyć się, upokorzyć się.*

ANNICHIILAZIONE, s. f. —LA-MENTO, s. m. *zniszczenie.*

ANNIDARE, v. n. *gnieździć się. = v. r. siedzieć w gnie-ździe, wysiadywać pisklęta. Qual torna a casa e qual s'annida*

ANTICAGLIA, s. f. *zabytek starożytności, pomniki starożytne.*

ANTICAGLIACCIA, s. f. *staroświeczyna, stare graty, starzyzna.*

ANTICAMENTE, av. *dawniej, niegdyś, w dawnych wiekach.*

ANTICAMERA, s. f. *przedpokój.*

ANTICATO, —TA, ad. *przestarzały, stary.* Consuetudine anticata, *zastarzały zwyczaj.* = *zestarzały w czem, przywykły do czego.*

ANTICHEGGIARE, v. n. *trzymać się staroświeckich zwyczajów.*

ANTICHTA, —TADE, —TATE, s. f. *starożytność; wieki starożytne; starożytni; zabytki starożytności.*

ANTICIPARE, v. a. *uprzędzić, brać przed czasem.* Gli ho anticipati danari, *zapłaciłem mu przed czasem.*

ANTICIPATAMENTE, av. *naprzód, z góry.*

ANTICIPAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *wzięcie lub danie przed czasem, uprzedzenie czego, zaplacenie z góry.*

ANTICO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *starożytny, dawny.* Gli antichi Greci, gli antichi Romani, *starożytni Grecy, Rzymianie.* Secondo l'antico costume, *podług dawnego zwyczaju.* = *stary.* Un frate antico, *stary mnich.* = s. m. *starożytność.* Studiar l'—, *uczyć się starożytności.* = Antichi, s. pl. *starożytni, przodkowie.*

ANTICOGNIZIONE, ANTICOGNOSCENZA, s. f. *przewidzenie, przeczorność.*

ANTICORRERE, v. n. ir. *naprzód biedz, wyprzedzić.*

ANTICORRIERE, s. m. *goniec zwiastujący co, v. FORIERE.*

ANTICORTE, s. f. *podwórko przed dziedzińcem, przedsiem.*

ANTICRISTIANO, —NA, ad. *niechrześcijański.* [chryst.

ANTICRISTO, s. m. *anty-*

ANTICUORE, s. m. *Med. boleść w żołądku z kłiwnością.*

ANTICURSORE, v. PRECURSORE. [sniejsza.

ANTIDATA, s. f. *data wczesna.*

ANTIDETTO, —TA, ad. *wyżej wymieniony, wyż rzezony.*

ANTIDIRE, v. n. ir. *przepowiadać, wróżyć.*

ANTIDOTO, s. m. *antydot, środek przeciw truciznie.*

ANTIFONA, s. f. *antyfon, śpiew przed psalmem lub modlitwą.*

ANTIQUIDICARE, v. a. *naprzód sądzić, przesądzać.*

ANTIGUARDARE, v. a. *przewidywać.*

ANTIGUARDIA, ANTIGUARDO, v. VANGUARDIA.

ANTIMETTERE, v. a. ir. *przekładać, przenosić.*

ANTIMONIO, s. m. *antimonium, kruszcz złożony z siarki i merkuryusza.*

ANTIMURALE, ANTIMURO, v. ANTEMURALE. [sne imię.

ANTINOME, s. m. *imię, chrześcijaństwo, s. f. leg. sprzeczność między dwiema ustawami.*

ANTIPAPA, s. m. *antypapież, nieprawy papież.*

ANTIPATIA, s. f. *wstręt, odraza, antypatia.*

ANTIPATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *odrażający, odstręczający, którego się nie może cierpieć.*

ANTIPATIZZARE, v. n. *mieć wstręt, odraze.*

ANTIPENSARE, v. n. *naprzód rozmyślić się, pomyślić.*

ANTIPENULTIMO, v. ANTEPENULTIMO.

ANTIPODI, s. m. pl. *Geogr. (mieszkańcy dwóch punktów przeciwnych średnicy kuli ziemskiej, do siebie nogami obroceńni), przeciwnożni.*

ANTIPRENDERE, v. a. ir. *wziąć, zająć naprzód, uprzędzić.* [starożytności.

ANTIQUARIO, s. m. *młośnik*

ANTIQUATO, —TA, ad. *przestarzały.* Voce antiquata, *wyraz przestarzały.*

ANTIQUO, v. ANTICO.

ANTISAPERE, v. a. ir. *wieźć naprzód, przewidywać.*

ANTISAPEVOLE, ad. m. f. *mogący być przewidzianym.*

ANTISAPUTA, s. f. *uprzednia wiadomość, przewiedzenie.*

ANTISCORBUTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *leczący szkorbut.*

ANTISPASMODICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *leczący spazmy i konwulsje.*

ANTITESI, s. f. *antyteza, figura retoryczna w której się stawiają przeciw sobie rzeczy przeciwne.*

ANTIVEDERE, v. a. ir. *przewidywać, przewidywać.*

ANTIVEDERE, —DIMENTO, s. m. *przewidywanie, przewiedzenie, przeczór.*

ANTIVEDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *przewidyjący.*

ANTIVEDUTAMENTE, av. *przezornie.*

ANTIVEDUTO, —TA, p. ad. *przewidywany. = przezorny.*

ANTIVEGNENTE, ad. m. f. *uprzedzający.*

ANTIVENEREO, —REA, ad. *leczący choroby weneryczne.*

ANTIVENIRE, v. a. ir. *uprzędzić.* [wili.

ANTIVIGILIA, s. f. *wilia*

ANTOLOGIA, s. f. *antologia, wybór najpiękniejszych kawałków prozy lub poezji.*

ANTONOMASIA, s. f. *antonomazja, figura retoryczna, przez którą się używa imię pospolite za imię własne i na odwrót, np. mowca rzymski zamiast Cycerona, Tytus zamiast dobrego króla.*

ANTRACE, ANTRACIA, s. f. *czerek gangrenowy, gangrena tkanki komórkowatej.*

ANTRO, s. m. *pieczara, jaskinia.* = Anat. *wydrążenie, wklęsłość ucha.*

ANTROPOFAGIA, s. f. *ludożerstwo.*

ANTROPOFAGO, pl. —GI, s. m. *ludożerca.*

ANTROPOLOGIA, s. f. *antropologia, nauka o człowieku. = Teol. wyobrażenie Boga jak człowieka.*

ANULARE, ANULARIO, s. e. ad. *czwarty palec u ręki od wielkiego, na którym się pierścieni nosi.*

ANZI, av. *owszem, przeciwnie.* = *prep. przed.* Ci leveremo anzi di, *Bocc.*

ANZIANITÀ, —TADE, —TATE, s. f. *starszeństwo.*

ANZIANO, s. m. *starszy wiekiem, starszy godnością; urzędnik, senator.* = ad. *starożytny, dawny.*

ANZICHE, av. *wprzód nim, raczej niż.* Mi vorrei sotterrar vivo — domandarvi vostra figlia in isposa, *U. Fosc.*

ANZI CHE NO, av. *raczej trochę, nieco.*

AONESTARE, v. a. *okryć pozorem uczciwość.*

AORTA, s. f. *Anat. arterya idąca od serca i rozpraszająca krew po całym ciele.*

AORTARE, v. n. *zrzucić plód (o zwierzętach).*

APARINE, s. f. *Bot. przytulia, lepczyca.*

APARTE, s. m. *na stronie (w grze aktora).*

APATIA, s. f. *odrętwienie, odrętwiałość; obojętność, nieczulość, oumarłość.*

APATISTA, s. m. *człowiek na wszystko obojętny.*

APE, s. f. *pszczola.*

APERTAMENTE, APERTO, av. *otwarcie; jawnie, widocznie.*

APERTO, —TA, ad. *otwarty, niezamknięty. Porta aperta, drzwi otwarte. = otwarty, rozwinięty, rozłożony. Fiori*

aperti, kwiaty rozkwitłe. Coll' ali aperte, z rozpostartemi skrzydłami. Ricevere uno a braccia aperte, przyjąć kogo z otwartymi rękami. = fig. otwarty, szczery. Cuore aperto, serce otwarte. = jasny, widoczny, oczywisty. = otwarty (w wymawianiu). O aperto, E aperto.

APERTORE, s. m. otwieracz. APERTURA, APERZIONE, s. f. otwór. = fig. napoczęcie, wzmianka. = otwartość. — di cuore, otwartość serca. — di mente, otwarty umysł, bystre pojęcie. = Mus. uwertura.

APETALO, —LA, ad. Bot. bezpłatkowy.

APIARE, APIARIO, APIAIO, s. m. + ul, v. ALVEARE.

APICE, s. m. szczyt, wierzch. Apice della gloria, delle grandezze, fig. szczyt sławy, wielkości.

APOCALISSE, —LISSI, s. f. objawienie S. Jana, Apokalipsa.

APOCINO, s. m. Bot. toina.

APOCOPA, —PE, s. f. odrzucenie litery na końcu wyrazu.

APOCRIFO, —FA, ad. podrzucony, podstawiony, podłożony; podejrzany, nieprawdziwy.

APODO, —DA, ad. beznogi (o niektórych owadach).

APOFTEGMA, v. APOTEGMA.

APOGEO, s. m. Astr. największa odległość słońca albo ziemi.

APOLOGITICO, —CA, ad. broniący, poświęcony obronie lub usprawiedliwieniu.

APOLOGIA, s. f. obrona, usprawiedliwienie.

APOLOGISTA, s. m. obrońca.

APOLOGO, s. m. bajka, apolog. [apoplexya.

APOPLESIA, —SSIA, s. f. APOPLETICO, —CA, pl. —

CI, —CHE, ad. apoplektyczny, grozący apoplexyą.

APOSTASIA, s. f. odszczepienstwo, odstąpienie od wiary.

APOSTATA, —TICO, s. m. odszczepieniec, odstępcza od wiary.

APOSTATARE, v. n. odszczepić się, odstąpić od wiary. = zrzucić habit mniszy.

APOSTATRICE, s. f. odstępczyni od wiary. = zakonnica która się wypiekleła.

APOSTEMA; s. m. wrzód.

APOSTEMATATO, —TA, —MO-

SO, —SA, ad. zamieniony na wrzód, ropiący się.

APOSTEMAZIONE, s. f. wrzodowacenie, tworzenie się wrzodu.

APOSTILLA, v. POSTILLA.

APOSTOLATO, s. m. apostołstwo.

APOSTOLICAMENTE, av. po apostołsku.

APOSTOLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, apostołski.

APOSTOLO, s. m. apostoł.

APOSTOLICONE, s. m. rodzaj maci.

APOSTROFARE, v. a. położyć apostrof na znak wyrzucenia głosi.

APOSTROFATURA, —ZIONE, s. f. kładzenie apostrofów.

APOSTROFE, —FA, s. f. apostrofa, zwrócenie mowy do kogo.

APOSTROFO, s. m. apostrof, odmieńsk skazujący wyrzucenie głosi.

APOTEGMA, s. m. zdanie stawiane jakiej osoby, przypowieść, sentencya, aluzyma.

APOTEOSI, s. f. ubóstwienie, policzenie w poczet Bogów.

APPACIAMENTO, v. PACIFICAMENTO.

APPACIARE, v. a. uspokoić, pogodzić, pojednać.

APPADIGLIONARE, v. n. rozbić namioty, stanąć obozem.

APPAGABILE, ad. m. f. dający się zaspokoić, zadowolnić.

APPAGAMENTO, APPAGO, s. m. zadosyć uczynienie, zaspokojenie, zadowolenie.

APPAGARE, v. a. zadosyć uczynić, zaspokoić, zadowolnić. = v. r. zadość sobie uczynić, zaspokoić się, nasycić się.

Dunque, crudel, t' appaga, ecco il ferro, ecco il sen, prendi e mi svena, Met.

APPALARE, v. a. dobrać do pary. [wyjawić.

APPALESARE, v. a. odkryć.

APPALLOTTOLARE, v. a. zakręglić w kształcie gatek, kulek.

APPALTARE, v. a. puścić w dzierżawę, wydzierżawić. — dazj pubblici, puścić w dzierżawę dochody krajowe. = v. r. Appaltarsi ad un teatro, trzy-

mac miejsce w teatrze.

APPALTATORE, s. m. dzierżawca, arędarz dochodów krajowych.

APPALTO, s. m. dzierżawa, aręda; najem, najęcie miejsca, łoży w teatrze.

APPALSTONE, s. m. wścibski, intrygant. = namowca, zwodziciel.

APPANAGGIO, s. m. dobra wyznaczone młodszemu synom, udział, dzielnica.

APPANNAMENTO, s. m. przyćmienie, zamglenie (blaszku, polorwu).

APPANNARE, v. a. przyćmnić, zamglnić, ćmnić, zaćmnić, za-

ciemnić. Se mortal velo il mio vedere appanna, che colpa è delle stelle? Petr. Alza su gli occhi, ch'io ne trarrò l'umida nube, e l'velo che la vista mortal t' appanna, e grava, Car. En. = fig. zaćmnić władzę umysłu. = v. n. Appannar alla (nella) ragna, upaść w sidła, w łapkę.

APPANNATO, —TA, —P. ad. przyćmiony, zaćmiony. = złapany w sidła. = fig. ciężki, gruby, nieokrzesany.

APPANNATOIO, s. m. zastona, opona.

APPARAMENTO, s. m. strój, ozdoba.

APPARARE, v. a. v. IMPARARE. = przygotować, v. APPRESTARE.

APPARATO, s. m. przygotowanie. — militare, przygotowania wojenne. — di vettovaglie, Ciucc. zapasy żywności. = ozdoby, dekoracje. — di chiesa, ozdoby kościoła. = okazalność, wystawność, przepych.

APPARECCHIARE, v. a. przygotować, robić przygotowania, ustawiać, szykować, porządkować. — la tavola, nakryć stół obrusem. = v. r. gotować się do czego. Apparecchiatevi all'armi, Tass. Ger.

APPARECCHIATOIO, s. m. gotowalnia, toaletta.

APPARECCHIATURA, s. f. —MENTO, s. m. przygotowanie, przyrządzenie. — delle vivande, przyrządzenie potraw. — della mensa, nakrycie stołu.

APPARECCHIO, s. m. przygotowanie, przyrządzenie. — d'una solenne festa, delle nozze, przygotowanie do święta uroczystego, do wesela. — delle vivande, przyrządzenie potraw. Fece grande — per passare in Sicilia, G. Vill. = okazalność, wystawność, przepych.

APPARENTARSI, v. IMPARENTARSI. = spoufać się, pobratnąć się.

APPARENTE, ad. m. f. widomy, okazały, znamienity. = pozorny.

APPARENTEMENTE, av. zapewne, snadź, może, na pozór, jak się zdaje.

APPARENZA, s. f. powierzchowność, postać zewnętrzna. = pozór. In —, na pozór. Ma l'— inganna, Met. ale pozory mylą. = zjawisko, fenomen.

APPARERE, v. n. ir. zjawić się, ukazać się. Dio apparve a Mosè, Bóg ukazał się Mojżeszowi. = zdawać się.

APPARIMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zjawienie, pokazanie się, objawienie się. — d'uno spettro,

d' una cometa, *zjawienie się upioru, komety.*

APPARIRE, v. n. ir. *okazać się, pojawić się, pokazać się komu, stanąć przed kim.* Che ella si guardasse d' apparirgli innanzi quel giorno, Bocc. = *stanąć w całym blasku, świetności.* = s. m. *zjawienie się, pokazanie się.*

APPARISCENTE, ad. m. f. *poказany, udatny, piękny z postawy, z wejrzenia.* = *widoczny, okazały, znamienity.*

APPARISCENZA, s. f. *poказność, piękna powierzchowność, udatność.*

APPARITORE, s. m. *bedel, woźny, policyant*

APPARTAMENTO, s. m. *apartament.*

APPARTARE, v. a. *oddzielić, odłączyć.* = v. r. *odejść, oddalić się.*

APPARTATAMENTE, av. *oddzielnie, osobno, odrębnie, na uboczu, na ustroju; na bok, na stronę.*

APPARTATO, —TA, p. ad. *oddzielony.* = *dobrany, wybrany.*

APPARTEGNENTE, —NENTE, ad. m. f. *należący; tyżący się czego, ściągający się do czego; przystojny, przyzwoity.* = *krewny; powinowaty.*

APPARTENENZA, s. f. *zależność; związek, styczność.*

APPARTENERE, v. n. *należać, tyżać się, ściągać się.* = *być czym krewnym.*

APPASSARE, v. a. *zrobić zwiednym.* = v. r. *więdnąć, zwiednąć.*

APPASSIMENTO, s. m. *zaraza na liście.*

APPASSIONAMENTO, s. m. —TEZZA, s. f. †, *namiętna miłość, przywiązanie.*

APPASSIONARE, v. a. *wzbudzić miłość, zająć serce.* = v. r. *gorąco pragnąć, zakochać się, polubić.*

APPASSIONATAMENTE, av. *namiętnie, z zapalem.*

APPASSIONATO, —TA, ad. *namiętnie kochający, namiętny.* = *strapiiony, zmartwiony.*

APPASSIRE, —IRSI, v. n. ir. *więdnąć, zwiednąć.*

APPASTARSI, v. r. *lgnąć, czepiać się, przylgnąć, przylepić się (jak ciasto).*

APPELLABILE, ad. m. f. *od którego można się odwołać, założyc apellacya.*

APPELLAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *nazwanie czego.* = *odwołanie się, apellacya.*

APPELLARE, v. a. *nazywać, wołać.* — *qualcuno per nome,*

wołać kogo po imieniu. — a battaglia, *wyzywać do boju.* = v. n. *odwołać się do wyższego sądu, apellować.*

APPELLATIVO, —VA, ad. v. APPELLABILE. = *Gram. Nome appellativo, imię pospolite.*

APPELLO, s. m. *apellacya.* = *wyzwanie do boju, na pojedynkę.*

APPENA, A PENA, av. *trudno, z trudnościami; zaledwie.*

APPENARE, v. a. *zmartwić, strapić.* = *znużyć, zmordować.* = v. n. *znużyć się, zmordować się.*

APPENATO, —TA, p. ad. *cierpiący, zmartwiony, strapiiony.* = *znużony, zmordowany.*

APPENDERE, v. a. ir. *powiesić, zawiesić.* — al collo, *powiesić na szyi.* = v. IMPICCARE.

APPENDICE, s. f. *dodatek na końcu dzieła.* [dodateczek.

APPENDICETTA, s. f. dim.

APPENECCHIARE, v. a. *nawinąć len lub wełnę na przęślicę, nawinąć kądziel.*

APPENSARE, v. a. *namyślać się, rozmyślać się.* Esser appensato, *być zamysłonym.* = v. r. *myśleć, sądzić, mniemać, wystawiać sobie w myśli.*

APPENSATAMENTE, av. *rozmyślnie, umyślnie.*

APPENSATO, —TA, p. ad. *rozmyślny, umyślny.*

APPESO, —SA, p. ad. *powieszony, zawieszony.*

APPESTARE, v. a. *zarazić.* = *zasmrodzić.*

APPETENTE, ad. m. f. *chciwy czego, pragnący.*

APPETENZA, v. APPETITO.

APPETIBILE, s. m. *rzecz pożądana.* = ad. m. f. *wzbudzający żądzę, pożądany, smaczny.*

APPETIRE, —TERE, v. a. en. ir. *żądać, pożądać, pragnąć.*

APPETITO, s. m. *apetyt.* = *żądza, chęć; skłonność.*

APPETITOSAMENTE, av. *chciwie, pożądliwie.*

APPETITOSO, —SA, ad. v. APPETIBILE. = *chciwy czego, pragnący.*

APPETIZIONE, s. f. *pożądanie, żądza, chęć.*

APPETTARE, v. a. *chować w sercu.* = *jedno za drugie pokazać ludzi, zwodzić.*

APPETTO, A PETTO, av. *na przeciwko.* Stare — ad uno, *sprzeciwiać się komu, sprzeczać się; utrzymywać w brew komu; stawiać czoło.* Combattere appetto appetto, *bić się w pojedynku.* = *w porównaniu.* Può stargli —, *może stać z nim na równi, jest wart jego.*

APPETTO, A PETTO, av. *na przeciwko.* Stare — ad uno, *sprzeciwiać się komu, sprzeczać się; utrzymywać w brew komu; stawiać czoło.* Combattere appetto appetto, *bić się w pojedynku.* = *w porównaniu.* Può stargli —, *może stać z nim na równi, jest wart jego.*

APPETTO, A PETTO, av. *na przeciwko.* Stare — ad uno, *sprzeciwiać się komu, sprzeczać się; utrzymywać w brew komu; stawiać czoło.* Combattere appetto appetto, *bić się w pojedynku.* = *w porównaniu.* Può stargli —, *może stać z nim na równi, jest wart jego.*

APPETTO, A PETTO, av. *na przeciwko.* Stare — ad uno, *sprzeciwiać się komu, sprzeczać się; utrzymywać w brew komu; stawiać czoło.* Combattere appetto appetto, *bić się w pojedynku.* = *w porównaniu.* Può stargli —, *może stać z nim na równi, jest wart jego.*

APPICEVOLIRE, v. a. ir. *uśmierzyć, ukoić, ulagodzić, udobrucić.*

APPIANARE, v. a. *zrównać co, wyrównać.* = fig. *ułatwić.* — le difficoltà, *usunąć przeszkody, trudności.*

APPIASTARE, v. a. *splaszczyc.* = *oczkuwać (szczęścić).* = v. r. *splaszczyc się.* = *lgnąć, czepiać się, przylepiać się, lipnąć.*

APPIASTRICCIAMENTO, s. m. *sklejenie się, zlepianie się, sklejuwanie.*

APPIASTRICCIARE, v. a. *skleić, zlepiać, przykleić, nakleić.* = v. r. *skleić się, zlepiać się, przylgnąć, przylepić się.*

APPIASTRO, APIASTRO, s. m. *Bot. rojownik, matecznik.*

APPIATTAMENTO, s. m. *przyczenie się, przytulenie się, przycupnienie.*

APPIATTARE, v. a. *schować, skryć, ukryć, utaić.* = *splaszczyc.* = v. r. *skulić się, przyczuć się, przytulić się, przycupnąć, skryć się.* Ove s' appiatta Egista? Alf. Qui poichè di Sigeo sciolse la Greca armata, si ratenne, e dietro appiattossi al suo lito ermo, e deserto, Car. En.

APPIATTAMENTO, s. m. *przyczenie się, przytulenie się, przycupnienie.*

APPIATTARE, v. a. *schować, skryć, ukryć, utaić.* = *splaszczyc.* = v. r. *skulić się, przyczuć się, przytulić się, przycupnąć, skryć się.* Ove s' appiatta Egista? Alf. Qui poichè di Sigeo sciolse la Greca armata, si ratenne, e dietro appiattossi al suo lito ermo, e deserto, Car. En.

APPIATTAMENTO, s. m. *przyczenie się, przytulenie się, przycupnienie.*

APPICCAGNOLO, —TOIO, s. m. *hak, kolek do wieszania czego.*

APPICCAMENTO, s. m. *in. powieszenie, zawieszenie.*

APPICCANI E, APPICCIANTE, ad. m. f. *lepkii, klejowaty.*

APPICCARE, v. a. *skleić, zlepiać.* = *powiesić.* Lo fece —, *każal go powiesić.* = Fig. Appiccarla ad uno, *kpić, drwić, żartować z kogo; wyplatać mu figla, psotę.* — la zuffa, *la battaglia, stoczyć bitwę.* — il fuoco, *podłożyć ogień, podpalić.* — l'amicizia, *zabrać przyjaźń, poprzyjaźnić się.* — un colpo, *uderzyć.* = v. r. *czepiać się, skleić się, lgnąć, lipnąć, przylepić się.* = *uczepić się, uchwyć się za co.* Venuti a una tavola alle mani, a quella s' appiccò, Bocc. = *czepiać się, przyrzucać się (o zarazach, chorobach).* = *przyjąć się (o roślinach).*

APPICCATICCIO, —CIA, ad. *lepkii, klejki.* = Male appiccaticcio, *zarazliwa choroba.* = Uomo appiccaticcio, fig. *człowiek nudny, naprzykrzony.*

APPICCATIVO, —VA, ad. *zarazliwy.*

APPICCATURA, s. f. —TOIO, s. m. *złączenie, spojenie.*

APPICCIARE, APPICCIARE, v. APPICCIARE.

APPICCIARE, APPICCIARE, v. APPICCIARE.

APPICCIARE, APPICCIARE, v. APPICCIARE.

APPICCIARE, APPICCIARE, v. APPICCIARE.

APPICCIARE, APPICCIARE, v. APPICCIARE.

APPICCIARE, APPICCIARE, v. APPICCIARE.

APPICCIARE, APPICCIARE, v. APPICCIARE.

APPICINIRE, —CCOLIRE, v. a. ir. *zmnieszyć, skrócić, uszczuplić.*

APPICCO, s. m. *złączenie, spojenie*. = Dare —, fig. *dać nadzieję.*

APPICCOLAMENTO, s. m. *zmnieszenie, uszczuplenie.*

APPICCOLARE, —CCIOLARE, —CCOLIRE, v. APPICINIRE. = v. n. *maleć, zmaleć, zeszcuplić.*

APPIE, APPIEDE, prep. u *nóg, u stop, u dołu.* [nie.]

APPIENO, av. *całkiem, zupełnie.*

APPIGNAMENTO, s. m. *nażecie domu.*

APPIGNARE, v. a. *wynająć komu, nająć od kogo dom.*

APPIGNASI, s. m. *karta albo tablica zawieszona na domie do najęcia.*

APPIGLIARE, v. a. *powiesić.*

= v. r. *imać się, jąć się, chwycić się, uczepić się.* Apigliarsi a un estremo rimedio, *chwycić się ostatecznych środków.* Che veggo il bene, ed al peggior m' appiglio, *Fort. Ricc.* = *zbliżyć się; wyrównać, równać się.* = *przyjąć się (o roślinach).*

APPIGLIO, s. m. *pretext, pozór, wybieg, wykręt.*

APPIGRIRE, v. n. ir. *zlenieć, zgnuśnić.*

APPILOTTARSI, v. r. *zasiędzic się gdzie, lenić się wyjść; wnieść się, zanęcić się.*

APPIO, s. m. *Bot. seler.*

APPLAUDIMENTO, s. m. *oklask.*

APPLAUDIRE, —DERE, v. a. e n. ir. *klaskać, dawać oklaski, poklaskiwać, okryć oklaskami.*

= v. r. *być zadowolnionym z siebie, wmszować sobie.*

APPLAUDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *poklaskujący, dający oklaski.*

APPLAUSO, s. m. *oklask.*

APPLAUSORE, v. APPLAUDITORF.

APPLICABILE, ad. m. f. *dający się zastosować.*

APPLICAMENTO, s. m. *przyłożenie, przystawienie, zastosowanie.*

APPLICARE, v. a. *przyłożyć, przystawić, kłaść na czym, powlec.* = *obrócić na co, użyć; stosować, zastosować.* = v. r. *przykladać się.* — alle scienze, alle arti, *przykladać się do nauk, sztuk.*

APPLICATAMENTE, av. *pilnie, uważnie.*

APPLICAZIONE, —TEZZA, s. f. *stosowanie, zastosowanie.* Applicazione dell' algebra alla geometria, *zastosowanie algebry do geometryi.* = *przykladanie się do czego, pilność.*

APPO, prep. * *obok, przy.* Giace il compagno — il compagno estinto, *Tass. Ger.* = *obok, w porównaniu.* = *podług czegoż zdania, u kogo.* = Appote, appo voi, *z tobą.*

APPOCO APPOCO, av. *stojącymi, powoli.*

APPOGGIAMENTO, s. m. *podpora, poręcz u schodów.*

APPOGGIARE, v. a. *podpieierać, podeprzeć.* = *oprzeć.* Quella donna sconsolata appoggiò la testa sul petto del suo figliuolo, *U. Fosc.* Appoggiar la labarda, *fig. objadać kogo, wprosić się na obiad do kogo.* = v. r. *podpieierać się, podeprzeć się.* Chi steso in terra e clii alla man s' appoggia, *Ar. Orf. Fur.* = *fig. opierać się na czem.* In questo unico esempio s' appoggia, *opiera się na tym jedynym przykładzie.* = *szukać wsparcia, protekcyi.*

APPOGGIATOIO, s. m. —GG'ATA, s. f. *podpora, podpórka; wsparcie, pomoc.*

APPOGGIO, s. m. *podpora.* = *fig. podpora, wsparcie, pomoc, plecty.* Coll' — degli amici di M. Cino, *G. Vill.*

APPELLAIARE, v. n. e r. *usiąść na grzędzie, na siadale (o kurach).* = *fig. osiąść, zamieszkać.*

APPONIMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *dodanie, dodatek.*

APPORRE, v. a. ir. *przyłożyć.* — il sigillo, *przyłożyć pieczęć.* = *dotawać.* = *fig. niesłusznie przypisywać, obwiniać.* = v. r. *zgadywać, domyślać się.* Tu non ti apponesti, *nie zgadłeś.*

APPORTARE, v. a. *przynosić, przynieść.* = *opowiadać.* = *sprawić, zrzadzić.* = v. n. v. APPRODARE. [ślnie.]

APPPOSITAMENTE, av. *umyślnie.*

APPOSITICIO, —CIA, ad. *przyprawiony, dorobiony.*

APPOSIZIONE, s. f. *przyłożenie, przystawienie.* = *Gram. appozycja.*

APPOSTA, av. *umyślnie, v. POSTA.*

APPOSTAMENTO, s. m. *zasadzenie się, zasadzka.*

APPOSTARE, v. a. *zasiąść na kogo, zasadzić się, czyhać, dybać.* = *Appostare un colpo, wyciąć, uderzyć.* [myślnie.]

APPOSTATAMENTE, av. u.

APPOSTATORE, s. m. *ten co czyni na kogo zasadzki.*

APPOSTO, —STA, p. ad. *przyłożony, v. APPORRE.* = *D. Inf. zamiast applicato, powieszony.*

APPRENDENTE, ad. e. s. m. f. *uczący się.* = *uczeń, chłopiec na terminie.*

APPRENDERE, v. a. e n. ir. *uczyć się, nauczyć się.* = v. r. *imać się, jąć się, czepiać się, chwytac się, lgnąć.* Amor ch' a cuor gentili ratto s' apprende, *D. Inf.* — d' amore, *zapalić się miłością, zakochać się.* = *bac się, v. TEMERE.*

APPRENDEVOLE, —SIBILE, ad. m. f. *łatwy do nauczenia się.*

APPRENDIMENTO, s. m. *uczenie się.* = *bojaźń, obawa.*

APPRENDITORE, v. APPRENDENTE.

APPRENSIONE, s. f. *pojmowanie.* = *bojaźń, obawa.*

APPRENSIVA, s. f. *władza pojmowania, pojność.*

APPRENSIVO, —VA, ad. *pojętny.* = *łekiwy.*

APPRENSORIO, —RIA, ad. *chwytny, chwytający.*

APPRESENTARE, v. a. *pokazywać.* = *zastępować kogo, wyreczać.* = v. r. *pokazać się.*

APPRESSO, —SA, p. ad. *nauczony, wyuczony.* = *zgęszczony, zsiadły, skręplony.* = *Il fuoco si è appreso, ogień zajął się.*

APPRESSAMENTO, s. m. *zbliżenie.*

APPRESSARE, v. a. *zbliżyć, przybliżyć.* = v. n. e r. *zbliżyć się, przybliżyć się.*

APPRESSO, prep. *przy, obok, blisko.* = *po.* = *u, v. PRESSO.* = *av. potem.* La notte —, *następnej nocy.*

APPRESSOCHE, av. *potem gdy.* = *prawie, omal, niemal, blisko, okolo.*

APPRESTAMENTO, s. m. *przygotowanie.*

APPRESTARE, v. a. *przygotować.* = v. r. *przygotować się.*

APPRESTO, s. m. *przygotowanie.* = *ad. gotów, przygotowany.*

APPREZZAZIONE, s. f. *ocenywanie, oszacowanie; szacunek.*

APPREZZABILE, ad. m. f. *szacowny, godny szacunku.*

APPREZZAMENTO, s. m. *ocenywanie, oszacowanie.*

APPEZZARE, v. a. *szacować, oceniać.* = *cenić, szacować, poważać.*

APPEZZATIVO, —VA, ad. v. APPREZZABILE.

APPEZZATORE, s. m. —TRICE, s. f. *oceniający, taxator.*

APPROCCIO, s. m. *Fort. przykopy, przyszańce.*

APPRODARE, v. n. *wylądować.* Mi convenne — in questo lido, *Bocc.* = *przydać się do czego, być przydatnym, użytecznym.* E venne a lui dicendo: che gli approda? *D. Inf.* = v. a. *zrobić mięszę.* [znaczą.]

APPROFITARE, v. n. e r. *ko-*

APPROFONDARE, — DIRE, v. a. *kopać w głąb, wykopać, wydźrążyć*. = fig. *zglebiać, zglebić*.

APPONTARE, v. APPRESTARE. APPROPRIARE, v. a. *przywłaszczać do własności*. = *twierdzić, ręczyć, upewniać*. = *naśladować dokładnie*. = *porównywać, przyrównywać*. Voi siete appropriati agli asini, Fr. Sacch. = v. r. *przywłaszczać sobie*.

APPROPINQUARE, v. n. e. r. *zbliżyć się*.

APPROPOSITO, av. *w sam czas, w samą porę, właśnie, jak należy, do rzeczy*.

APPROPRIARE, etc. v. APPROPRIARE.

APPROSSIMANTE, ad. m. f. *zbliżający się*. = *mający z czem pewien związek, podobny, zbliżający się*.

APPROSSIMARE, v. a. *zbliżyć, przybliżyć*. = v. r. *zbliżyć się*.

APPOSSIMATIVO, —VA ad. *rachowany, wzięty przez przybliżenie*.

APPROSSIMAZIONE, s. f. *zbliżenie się*. = *Mat. przybliżenie*.

APPROVABLE, ad. m. f. *zasługujący na pochwałę*.

APPROVAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. *pochwalenie, pochwała; zezwolenie*. = *potwierdzenie*.

APPROVARE, v. a. *pochwalić, pochwalać, zezwalać*. = *potwierdzić, zatwierdzić*.

APPROVATAMENTE, av. *za pozwoleniem*.

APPROVATIVO, —VA, ad. *pochwalający, pochwalny; pozwalający*.

APPROVATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten co chwali, pochwała, zezwala*.

APPROVAZIONE, s. f. v. APPROVAGIONE.

APPROVECCIARSI, v. r. *korzystać, zyskać*.

APPROVIGIONAMENTO, s. m. *zaopatrzenie w żywność*.

APPROVIGIONARE, v. a. *zaopatrzyć w żywność*.

APPUNTAMENTE, —TAMENTE, av. *właśnie, tak właśnie, nie inaczej*.

APPUNTAMENTO, s. m. *zгода, umowa*. Restare in — di... *zgodzić się na co*. = *wyznaczenie czasu i miejsca widzenia się*.

APPUNTARE, v. a. *fastrygować*. = *ostrzyć, zaostrzyć*. — gli orecchi, fig. *nastawić, nastoperczyć uszy*. = *naznaczyć nieobecnych, polożyć kreskę obok ich nazwiska*. = *Appuntar*

alcuno, zganić, zgromić kogo. = *zanotować*. = v. r. *umówić się, postanowić, zgodzić się na co*. Appuntossi che facessero massa nell' isola de' Batavi, Davanz. = *łączyć się, stykać się*. = *skłaniać się, dążyć, zmierzać*. Comincia dunque e di' ove s' appunta l' anima tua, D. Par. = *kończyć się, niknąć*. Ove s' appunta ogni ubi ed ogni quando, D. Par. = *zatrzymać się*.

APPUNTATO, —TA, p. ad. *fastrygowany*. = *zaostrzony, etc*. Scrivere, leggere appuntato, *dobrze punktuować w pisaniu, poprawnie czytać*. Parole appuntate, *wyszukane wyrazy*. = av. v. APPUNTAMENTE.

APPUNTATURA, s. f. *znak, nota*. Dare un' —, *naznaczyć nieobecnego, lub nieodbywającego swej powinności*. = *nałoga, bura*.

APPUNTELLARE, v. a. *podpierać, podeprzeć*.

APPUNTINO, av. *właśnie, w sam czas, w samą porę*. Arrivare —, *przyjść na oznaczoną porę*.

APPUNTO, av. *właśnie, w sam czas, właśnie gdy trzeba; właśnie co potrzeba; dokładnie; tak właśnie, rytyk, tak a nie inaczej*. Ecco — quello che voleva, *tego właśnie chciałem*. Tanto accade — nella poesia, *to się właśnie zdarza w poezyi*. = *Mettersi in —, przygotować się, ubrać się, wybrać się*.

APPURARE, v. a. *oczyścić, wyczyścić*. = *sprawdzić ostateczne rachunki*.

APPUZZAMENTO, s. m. *zasmrodzenie*. [dzic]

APPUZZARE, v. a. *zasmrodzić*.

APRICO, —CA, pl. —CHI e CI, —CHE, ad. *wystawiony na słońce, leżący na słońcu, nasłoneczny*.

APRILE, s. m. *kwiecień*.

APRIMENTO, s. m. —TURA, —ZIONE, s. f. *otwieranie, otwarcie; otwór*.

APRIRE, v. a. *otwierać, otworzyć*. Più volte già, per dir, le labbra apersi, Petr. *Giunse alla porta e con una verghetta l'aperse*, D. Inf. = *Fig. Aprir gli occhi dell' intelletto, otworzyć oczy rozumu*. — bottega, *zalożyć handel*. — la via, *utorować drogę*. — l'arco, *napiąć luk*. — la mente, *otworzyć myśl, serce*. Apri il tuo parer liberamente, Mont. = *rozciąć, rozłupać*. = v. r. *otworzyć się, rozstąpić się, popękać, porysować się (o murach)*. = *otworzyć się, rozkwićtnąć*. = *Aprirsi nelle braccia,*

otworzyć ręce, rozłożyć ręce, ramiona. La bella donna nelle braccia aprissi, D. Purg. = *fig. odkryć się, zwierzyć się, otworzyć się komu*.

APRITIVO, —VA, *roztworzący, rozwalniający*.

APRITORE, s. m. —TRICE, s. f. *otwieracz*. [dnik].

AQUARIO, s. m. Astr. *Wodniak*.

AQUATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *wodny, żyjący lub rosnący w wodzie lub przy wodzie*. = *mokry, wilgotny, dżdżysty*.

AQUATILE, v. AQUATICO.

AQUEDOTTO, AQUIDOCIO, s. m. *wodociąg*.

AQUEO, —EA, ad. *wodny, wodnisty*.

AQUILA, s. f. *orzeł*.

AQUILEGIA, s. f. Bot. *orklik*.

AQUILINO, —NA, ad. *orklik*.

Naso aquilino, *nos orli*.

AQUILONE, s. m. *wiatr północny*. [orklik].

AQUILOTTO, s. m. dim. *orkle*.

AQUOSITA, AQUOSO, v. ACQUOSITA, etc.

ARABILE, ad. m. f. *orny*.

ARACNOIDE, s. f. Anat. *blonka pajęczynowa powlekająca krystalinę oka*.

ARAGNA, s. f. ARAGNO, s. m. *pająk*.

ARALDICA, s. f. *heraldyka, nauka o herbach*.

ARALDO, s. m. *herold*.

ARAMENTO, s. m. —TURA, —ZIONE, s. f. *oranie*.

ARANCIA, s. f. *pomarańcza, v. MELARANCIA*.

ARANCIATA, s. f. —TO, s. m. *konfitury pomarańczowe*. = *gałki pomarańczowy*. = *pomarańczarnia, oranżerya*.

ARANCINATO, —TA, ad. *pomarańczowy*.

ARANCINO, s. m. *malenka pomarańcza chińska*.

ARARE, v. a. e. n. *orać*. = *Arar dritto, fig. prosto iść*.

ARATORE, s. m. *orać, rolnik*.

ARATRO, ARATOLO, s. m. *plug*.

ARAZZERIA, s. f. *dywan, obicia*. = *fabryka dywanów, obiciów*.

ARAZZIERE, s. m. *obiciarz, fabrykant dywanów, obiciów*.

ARAZZO, s. m. *dywan, obicie (od miasta Arras we Francyi północnej)*. [lubowny].

ARBITRAGGIO, s. m. *sąd polubowny*.

ARBITRARE, v. n. *wyrokwadzać, wyrzec w sprawie, rozstrząść sprawę nie podług prawa ale podług swego zdania*. = *mniemać, sądzić, myśleć*.

ARBITRARIAMENTE, av. *de-*

wolnie, s. amowolnie.

ARBITRARIO, —RIA, ad. zależący od woli. = dowolny, samowładny, samowolny.

ARBITRATO, s. m. sąd polubowyny. = sędziowie polubowni.

[polubowyny.

ARBITRATORE, s. m. sędzia
ARBITRIO, s. m. Filos. wolna wola. = władza samowolna, samowolność. = sąd polubowyny. = luk, kaprys, widzi mi się.

ARBITRO, —TRA, s. m. f. sędzia polubowyny. = pan samowładny, pan samowładna.

ARBORE, v. ALBERO.

ARBORETO, s. m. plac zasadzony drzewami.

ARBORE'TO, ARBOSCELLO, ARBUCELLO, ARBUSCELLO, s. m. dim. drzewko, drzewina.

ARBOROSO, —SA, ad. drzewisty, obfitujący w drzewo.

ARBUSTINO, s. m. dzika winorośl czepiająca się drzewa.

ARBUSTO, s. m. krzewo.

ARCA, s. f. skrzynia, kufer. = arka. — di Noè, arka Noego. L' — del Testamento, arka przymierza. = nadgrobek, urna. — de' funerali, trumna. = Quell' uomo è un' — di sienza, jestto głęboki erudyt.

ARCACCIA, s. f. peg. skrzyżnisko, kufrzysko.

ARCADORE, —TORE, s. m. łucznik. = fig. oszust, szalbierz.

ARCAISMO, s. m. wyrażenie lub wyraz przestarzały; używanie przestarzałych wyrazów.

ARCALE, s. m. Arch. obłak, kablak, łuk. = Anat. mostek, kość piersiowa.

ARCAME, s. m. szkielet, kościotrup.

ARCANGELO, s. m. archanioł.

ARCANO, s. m. tajemnica.

ARCANO, —NA, ad. tajemny, tajny, ukryty, skryty.

ARCARE, v. n. strzelać z łuku. = † oszukiwać. [strzaly.

ARCATA, s. f. dosięgłość
ARCATO, —TA, ad. zagięty w kablak, obłaczysty.

ARCAVOLO, —LA, s. prาดziad, prababka.

ARCHEGGIARE, v. a. zagiąć w kablak.

ARCHEOLOGIA, s. f. archeologia, nauka o pomnikach starożytności.

ARCHEOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. archeologiczny. [log.

ARCHEOLOGO, s. m. archeolog.

ARCHETIPO, s. m. wzór, model.

ARCHETTO, —TINO, ARCHICELLO, s. m. dim. łuczek, kablaczek.

= Archetto, smyczek. = sidło na ptaki.

ARCHIBUGIARE, v. a. strzelać z rusznicy, ze strzelby; zabijać ze strzelby, rozstrzelać.

ARCHIBUGIATA, s. f. strzał z rusznicy, wystrzał.

ARCHIBUGIERE, —SIERE, s. m. żołnierz uzbrojony rusznicyą. = puszkarz, rusznikarz.

ARCHIBUGIO, —BUSO, s. m. rusznica, strzelba.

ARCHIBUSIERA, s. f. strzelnica w murze twierdzy.

ARCHIMANDRITA, s. m. naczelnyk trzody. = archimandryta.

ARCHIPENZOLARE, v. a. ustawić pionowo za pomocą ołowianki.

ARCHIPENZOLO, s. m. sznur z ciężarkiem na końcu, pion, ołowianka mularska.

ARCHITETTARE, v. a. budować; dać plan budynku.

ARCHITETTO, s. m. budowniczy, architekt. = inżynier (w drogach żelaznych).

ARCHITETTONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. architektoniczny, należący do architektury.

ARCHITETTURA, s. f. budownictwo, architektura.

ARCHITRAVE, s. f. Arch. architrab, nadslupie.

ARCHIVIARE, v. a. umieścić, zapisać w archiwach.

ARCHIVIO, s. m. archiwa, archiwum, metryka.

ARCHIVISTA, s. m. archiwista, metrykant.

ARCHIVOLTO, s. m. Arch. gzyms naokolo framugi, arkady.

ARCI, wyraz grecki, któremu u nasodpowiada: arcy, nader, bardzo.

ARCIBELLO, —LA, ad. nader piękny.

ARCIBRICCONE, s. m. wierutny łotr, istny hulaj.

ARCIBUFFONE, s. m. całą gębą błazen. [diakon.

ARCIDIACONO, s. m. archi-

ARCIDUCA, pl. —CHI, s. m. arcyksiążę. [stwo.

ARCIDUCATO, s. m. arcyksięstwo.

ARCIDUCHESSA, s. f. arcyksiężna.

ARCIERA, s. f. kobieta strzelająca z łuku.

ARCIERE, —IERO, s. m. łucznik, strzelec z łuku. = (dawny) żołnierz gwardyi przybocznej. [TARSI.

ARCIFANFANARE, v. MILLAN-ARCIFANFANO, s. m. chelpliwiec, samochwał.

ARCIFURFANTE, s. m. zawołany łotr, oszust.

ARCIGIULLARE, s. m. arcy-

kuglarz; zawołany błazen; człowiek bardzo zabawny.

ARCIGNO, —GNA, ad. cierpki, kwaśny. Far viso arcigno, krzywić się, skrzywić się. Guardare con ochio arcigno, poglądać, spojrzeć pomurem okiem.

ARCIMAESTRO, s. m. doskonaly mistrz.

ARCIMENTIRE, v. n. ir. bezczelnie i gąc.

ARCIONE, s. m. łęk u siodła. = sidło. [lag.

ARCIPELAGO, s. m. archipelag.

ARCIPOETA, s. m. książe poetów.

ARCIPOLTRONE, s. m. ogromny leń.

ARCIPRESSO, s. m. cyprys.

ARCIPRETE, s. m. prałat.

ARCIVESCOVADO, s. m. arcybiskupstwo.

ARCIVESCOVALE, ad. m. f. arcybiskupi.

ARCIVESCOVO, ARCIVESCO, s. m. arcybiskup.

ARCO, pl. —CHI, s. m. łuk kola. = łuk do strzelania. Fig. L' — delle ciglia, brew. Stare coll' — teso, natężyc uwage.

Aver l' — lungo, być chytrym, przebiegłym. Chi troppo ira l' —, lo spezza, prov. kto nadto żąda, nic nie osiągnie. = kablak, obłak, arkada, sklepienie. — trionfale, brama triumfalna. — celeste, tęcza.

ARCOBALENO, s. m. tęcza.

ARCOLAIO, s. m. kolowrotek do zwiwania nici. [czek.

ARCONCELLO, s. m. dim. luden z dziewięciu urzędników rzeczypospolitej Atenskiej po śmierci Kodrusa.

ARCOREGGIARE, v. n. odrzygąć. = pierdzić.

ARCUATO, —TA, ad. zgięty w kablak, łękaty, łękowaty, łuczasty.

ARCUCCIO, s. m. kablak nad kolebką dziecięcia. [BUSO.

ARDEA STELLARE, v. TARA-

ARDENTE, ad. m. f. płonący, gorejący, gorący. I raggi del sole sono ardenti, promienie słońca są gorące, palące. = fig. gorący, palający, wrzący, gwałtowny, namiętny. Cavallo —, koń gorący, bystry. Occhi ardenti, oczy żywe, palające. Passioni ardenti, wrzące namiętności. Desiderj, desiri ardenti, gorące żądze, życzenia.

ARDENTELLO, —LA, ad. nieco rozpalony. = fig. śmiały, dumny.

ARDENTEMENTE, av. gorąco, żarliwie, z zapalen.

ARDENZA, v. ARDORE.

ARDERE, v. a. ir. palić, spa-

lic. — legna, olio, candele, *palić* drzewo, olej, *świece*. = fig. *wznieść płomień miłości*. La bella donna ch'ogni cor piu casto arder credeva ad un girar di ciglio, *Tass. Ger.* = v. n. *palić się, gorzeć, plonąć*. Vedrem ghiacciare il fuoco, arder la neve, *Petr.* Or che d'intorno d'alto incendio di guerra arde il paese, come qui state in placido saggio? *Tass. Ger.* = fig. *Arder di sdegno, d'amor, di gelosia, palić gniewem, miłością, zazdrością*. = *bassi, nie mieć ani grosza w kieszeni*.

ARDIGLIONE, s. m. *trzcienie*.
ARDIMENTO, s. m. *ardziezza*, s. f. *śmiałość, zuchwałość*.

ARDIRE, v. n. ir. *śmieć, odważyć się*. Nessuno avvicinarsi ardisca, *Mel.* = s. m. *śmiałość, odwaga*. [odważnie.]

ARDITAMENTE, av. *śmiało*.
ARDITO, —TA, ad. *śmiały, odważny*. = *zuchwały*.

ARDORE, s. m. *upal, skwar*. = fig. *zapal, gorąca żądza*.

ARDUAMENTE, av. *trudno, mozolnie*.

ARDUITÀ, —TADE, —TATE, s. f. *przykrość góry, przykra góra, urwisko*. = fig. *trudność, mozolność, ciężka praca*.

ARDUO, —DUA, ad. *przykry, urwisty*. = fig. *trudny, mozolny, przykry; niebezpieczny*.

ARENA, s. f. *piasek*. — minuta, *drobny piasek*. Luoghi d' —, *kopalnia piasku*. = * *pole bitwy, szranki*. = *cyrk, amfiteatr, dla tego że to miejsce było piaskiem wysypiane*.

ARENARIO, s. m. *Bocc. szermierz, gladiator*. [stość.]

ARENOSITÀ, s. f. *piaszczystość*.
ARENOSO, —SA, ad. *piaszczysty*.

AREOLA, s. f. *Anat. obwódka czerwona na okolo brodawki cyckowej*. = *obwódka promienista na okolo głowy świętych*. = v. *AIETTA, AIUOLA*.

AREOMETRO, s. m. *areometr, narzędzie do mierzenia ciężkości gatunkowej płynów*.

AREOPAGITA, s. m. *członek areopagu*.

AREOPAGO, s. m. *areopag, najuyższy sąd w Atenach czuwający nad całością praw*.

AREOSTATICA, s. f. *areostatyka, część fizyki trudniąca się waznieniem powietrza*.

AREOSTATO, s. m. *areostal, balon powietrzny*.

ARGANO, s. m. —NELLO, —NETTO, s. m. *dim. winda, żóraw do windowania ciężarów*.

ARGEMONE, s. f. *Bot. biel-mok, mak koleczysty*.

ARGENTAIO, —TARIO, —TIERE, s. m. *złotnik*.

ARGENTALE, ad. m. f. *srebrzysty, podobny do srebra*.

ARGENTARE, v. a. *posrebrzyć*. [brny.]

ARGENTEIO, —TEA, ad. *srebrzysty, lśniący jak srebro*.
ARGENTERIA, s. f. *srebro stolowe lub kościelne, naczynia srebrne*.

ARGENTINO, —NA, ad. *srebrzysty, lśniący jak srebro*.
Luce argentina, *Pind.* = *brzmiały jak srebro*. Suono argentino, *dźwięczny głos*.

ARGENTÒ, s. m. *srebro*. — battuto, *moneta srebrna*. — vivo, *żywe srebro*. Aver l' — vivo addosso, *fig. być bardzo żywym, ruchawym*.

ARGIGLIA, ARGILLA, s. f. *gлина*.

ARGIGLIOSO, —SA, ad. *gliniasty*. [grobel.]

ARGINAMENTO, s. m. *sypanie*.

ARGINARE, v. a. *sypanć groblę*.

ARGINE, s. f. *grobła, tama*. = fig. *tama, zapora*.

ARGINOSO, —SA, ad. *poprzecinany groblami*.

ARGOMENTACCIO, s. m. *peg-nędzny dowód*.

ARGOMENTARE, v. n. *dowodzić, rozumować*. = v. r. *myśleć, namyślać się*. = *gotować się, zabierać się do czego*. = *ubezpieczyć się, opatrzyć się*. = *D. Inf. starać się, usiłować*.

ARGOMENTATORE, s. m. *dowodzący czego*.

ARGOMENTAZIONE, s. f. *dowodzenie, rozumowanie*.

ARGOMENTO, s. m. *dowód, argument*. = *znak, oznaka, cecha*. = *treść księgi, pieśni*. = *machina, narzędzie*. = *lekarstwo*. = *sposób, środek, wynalazek*. = *kanka, klyster*.

ARGOMENTOSO, —SA, ad. *dowodny, przekonywający*. = *obfity w nowe pomysły, wynalazki*.

ARGUIRE, v. n. ir. *dowodzić, rozumować*. = *ganić, polajnić, strofować*.

ARGUTAMENTE, av. *dowcipnie, subtelnie*.

ARGUTEZZA, s. f. *bystrość umystu, dowcip, subtelność*.

ARGUTO, —TA, ad. *bystry, dowcipny*. [dowcip.]

ARGUZIA, s. f. *dowcipny żart*.

ARIA, s. f. *powietrze*. — pura, *calda, fredda, powietrze czyste, gorące, zimne*. Cambiar d' —, *odmienić powietrze*. = *Fig. Quest' affare è andato in —, ten interes poszedł z dymem, spelzył na niczem*. Favellar in —, *bredzić, gadać od rzeczy*. Far castelli in —, *budować zamki na lodzie*. Intender in —, *na pół tylko ro-*

zumieć. = *mina, postawa, powierzchność*. = *arya, piosenka*. [schlo.]

ARIDAMENTE, av. *sucho*.
ARIDITÀ, —TADE, —TATE, —DEZZA, s. f. —DORE, s. m. *suchość, posusza*.

ARIDO, —DA, ad. *suchy, wyschły*. Terra arida, *ziemia sucha*. Lo spazio era una rena arida e spessa, *D. Inf.* = fig. *suchy, oschły*. Soggetto arido, *przedmiot suchy, oschły*. Mente arida, *oschły umysł*.

ARIEGGIARE, v. n. *być do kogo podobnym z wejrzeniu*. = v. a. † *przewietrzyć, napuścić świeżego powietrza, wystawić na świeże powietrze*. = *trafić rysy twarzy*.

ARIETARE, v. a. *lamać mury taranem*. = fig. *uderzyć, stukać*.

ARIETE, s. m. *Baran, pierwszy znak zodiaku*. = *taran u starożytnych do łamania murów*.

ARIETTA, —TTINA, s. f. *dim. aryjka, spiewka, piosneczka*.

ARINGA, s. f. *mowa publiczna, głos*. = *śledź*.

ARINGARE, v. n. *mówić, mieć mowę*. = *polykać się na koniu z kopią*.

ARINGATO, —TA, ad. *gotów do boju, w szyku bojowym*. Il re Carlo veggendo Manfredi e sua gente venuti al campo e aringati a combattere, *G. Vill.*

ARINGATORE, s. m. *mowca*.

ARINGHIERA, s. f. *mowica*.

ARINGO, s. m. *szranki, plac walki*. = *turniej, turnieja*. = *zawód, walka*. Entrar nell' —, *wejść w zawód, w szranki*. E me frattanto ei lascia solo sudar nel periglioso —, *Alf.* = *mownica*. = *mowa, głos*.

ARIOLO, s. m. *wieszczek*.

ARIONA, s. f. *wspaniała postawa, mina*.

ARIONE, v. *AIRONE, AGHIRONE*.

ARIOSO, —SA, ad. *wystawiony na przewiew powietrza*. Di arioso, *dzień jasny, pogodny*. = fig. *dziwaczny, kapryśny, wymyślny*. = *piękny, ładny*.

ARISTA, s. f. *poledźwica wieprzowa*. = *ość u kłosa*.

ARISTOCRATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *arystokratyczny*.

ARISTOCRAZIA, s. f. *arystokracja, rząd arystokratyczny, możnowładztwo*. [kornak.]

ARISTOLOCHIA, s. f. *Bot. kolaritmetica*, s. f. *arytmetyka*.

ARITMETICO, pl. —CI, s. m. *arytmetyk*. [metyczny.]

ARITMETICO, —CA, ad. *arytmetyczny*.

ARLECCHINO, s. m. arlekin, blazen, buffon.

ARLOTTO, s. m. żartok. = niechluj. = głupiec.

ARMA, v. ARME.

ARMACOLLO, av. Tenere, portare a —, nosić na temblaku.

ARMADIACCIO, s. m. peg. stare szafisko. [ARMARIO.]

ARMADIO, s. m. szafa, v. ARMADURA, —tura, s. f.

zbroja, rynsztunek. — da petto, pancierz. Uomini coperti d' —, pancerni żołnierze, kirasierzy. = brzoń zaczepna. = stan wojсковy. = wszystko co służy do wzmocnienia lub podparcia czego.

ARMAIUOLO, ARMAIO, s. m. zbrojownik, puszkarz.

ARMAMENTARIO, s. m. zbrojownia, arsenal.

ARMAMENTO, s. m. uzbrojenie. — di vascelli, uzbrojenie okrętów.

ARMARE, v. a. zbroić, uzbroić. — la baionetta, nalożyć bagniet na karabin. = wzmocnić, opatrzyć w co = v. n. włożyć na siebie zbroję. = v. r. uzbroić się. Armarsi d' un bastone, uzbroić się kijem. = Armarsi di pazienza, di fermezza, fig. uzbroić się w cierpliwość, w stałość. = opatrzyć się w co. Or di' a fra Dolcin dunque che s' armi si di vivande che... D. Inf.

ARMARIO, s. m. szafa.

ARMATA, s. f. armia, wojsko; wojsko morskie, flota.

ARMATAMENTE, av. zbrojnie.

ARMATORE, s. m. dowódca statku korsarskiego. = okręt korsarski.

ARMATURA, v. ARMADURA.

ARME, ARMA, pl. ARMI, ARME, s. f. brzoń, oręż. — da fuoco, broń palna. — bianca, pataasz, lanca, etc. Uomo d' —, żołnierz, wojak. Far d' —, robić broń, władać orężem. Essere in —, być uzbrojonym. Dare, toccare all' —, dać hasła do boju. Saper d' armi, umieć władać orężem, znać sztukę wojskową. Muover l' armi, wypowiedzieć wojnę. Gridare all' armi, wolać do broni. Preso il suo arco e la sua spada, che altre arme non avea, Bocc. = narzędzie. L' avaro zappator l' — riprende, Petr. = herb.

ARMEGGERIA, —GGIATA, s. f. —GGIAMENTO, —GGIO, s. m. turniej, turnieja.

ARMEGGIARE, v. n. potykać się na turniejach, gonić do pierścienia. = fig. jękać się, zająkować się. = bredzić, prawić niedorzeczy. = rękami wyma-

chiwać, robić giesta, rzucać się.

ARMEGGIATORE, s. m. szermierz, gladiator.

ARPELLINO, s. m. Zool. gronostaj, v. ERMELLINO.

ARMENTARIO, s. m. pasterz trzódy, stada. = ad. bydłem, trzódami trudniący się, do nich należący.

ARMENTO, s. m. trzoda, stado. [arsenal.]

ARMERIA, s. f. zbrojownia, ARMIGERO, —RA, ad. mężny, bitny, odważny.

ARMILLA, ARMELLA, s. f. naramiennik, bransoletka. = Armille, obręcze na sferze wystawiającej bieg ciał niebieskich.

ARMISTA, s. m. herbarz.

ARMISTIZIO, s. m. zawieszenie broni, rozejm.

ARMONIA, s. f. harmonia, zgodność tonów. = harmonia, zgodność części. L' — dello stile, harmonia stylu. Questo verso è spiacevole d' —, Alf.

ARMONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ARMONIOSO, —SA, ad. harmonijny, przyjemnie brzmiący.

ARMONIOSAMENTE, av. harmonijnie.

ARMONIZZARE, v. n. wydawać harmonię, brzmieć słodko, przyjemnie. Là dove, armonizzando, il ciel t' adombra, D. Purg. = ułożyć porządnie, symetrycznie, pogodzić z sobą wszystkie części. Giovane ben armonizzato, młodzieniec dobrze zbudowany.

ARNESE, s. m. strój, suknie; sprzęty, meble. Essere, andare bene o male in —, być porządnym lub nieporządnym ubraniem. = bagaże, rynsztunek wojenny. = twierdza, forteca. Siede Peschiera bello e forte arnese da fronteggiar Bresciani e Bergamaschi, D. Inf.

ARNESETTO, s. m. dim. sprzecik, instrumentek.

ARNIA, s. f. ul. Già era in loco ove s' udia il ribombo.... simile a quel che l' arnie fanno rombo, D. Inf.

ARNIONE, ARNONE, s. m. nerki, cynadry.

ARO, s. m. Bot. aronek, obrazki, kleśnic.

AROMATARIO, s. m. kupiec korzenny.

AROMATICHEZZA, —TICITÀ, s. f. aromatyczność.

AROMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. aromatyczny, wonny, pachnący. = Fig. Uomo aromatico, dzinwak, kapryśnik. Cosa aromatica, rzecz słodka, niebezpieczna. = s. m. wonność otrzymana z ziół pachnących.

AROMATIZZARE, v. a. przy- mieszać ziół lub korzeni pachnących; napelnić wonią.

AROMATO, AROMO, s. m. zie- le mocno pachnące; wonne ko- rzenie.

ARPA, s. f. arfa.

ARPEGGIARE, v. n. grać na arfie. = uderzać szybko wszy- stkie tony akordu.

ARPEGGIO, ARPEGGIAMENTO, s. m. szybkie uderzenie wszy- stkich tonów akordu.

ARPESE, s. m. klamra, an- kra w murze.

ARPIA, s. f. harpia, potwór bajeźny żartoczny. Quivi le brutte arpie lor nido fanno, D. Inf.

ARPICARE, v. ARRAMPICARE.

ARPIONCELLO, —CINO, s. m. dim. kruczek, haczyk, zawi- aśka.

ARPIONE, s. m. zawiasa, czop zawiasy.

ARPONARE, v. a. zaczepić hakiem, ciągnąć hakiem.

ARPONE, s. m. hak używa- ny do polowu wielorybów.

ARRA, s. f. zadatek.

ARRABBATTARSI, v. r. krz- tać się, zabiegać, usiłować.

ARRABBIAMENTO, s. m. wściekanie się, wściekłość.

ARRABBIARE, v. n. wście- kać się, wściec się. = fig. wście- kać się ze złości, złościć się, rozzłościć się.

ARRABIATAMENTE, av. wściekle, szalenie.

ARRABIATELLO, —LA, s. m. f. mały złośnik, mała zło- śnica.

ARRABIATO, —TA, p. ad. wściekły. E come un can arrabiato l' assalta, Bern. Or. = fig. wściekły, szalony, za- żarty, rozchukany. = suchy jak szczepa.

ARRAFFARE, —FFIARE, —PPARE, —PPIGNARE, v. a. wy- drzeć, wyrwać. Se di noi chi mai fa fallo, la rimembranza un- quanto non si arraffa dai nostri cuor... Fort. Ricc. = zaczepić hakiem, porwać, uchwyć; szarpać, rozdzierać hakami.

ARRAMPICARE, v. n. —CAR- SI, v. r. wlażyć, wleść, wdra- pać się, wgramolić się.

ARRANCARE, v. n. biedz chromając, kulejąc. = Andar a voga arrancata, szybko płynąć, robiąc wszystkimi wiosłami.

ARRANDELLARE, v. a. zwią- zać krepulcem, skrepować. = cisnąć, rzucić. Prende l' altro nel petto e l' arrandella in mezzo alla città sopra le mura, Ar. Or. Fur. Lo ghiermi come un pollo, e a spento lune, lui con cavallo

arrandellò nel fiume, *Tasson. Secch.*

ARRANGOLARE, v. n. e r. *wściekać się ze złości.*

ARRANGOLATO, —TA, p. ad. *wściekły, szalony, zajadły. = fig. trudny, pracowity.*

ARRANTOLATO, —TA, ad. *ochryply.*

ARRAPINATO, —TA, ad. *gniewliwy, złośliwy. = nudny, przykry, nużący, mordujący, moźlny.*

ARRAPPARE, v. ARRAFFARE. ARRAPPATORE, s. m. — TRICE, s. f. *wydzierca; złodziej.*

ARRASPARÉ, v. RASPARÉ.

ARRATA, v. ARRA.

ARRECARÉ, v. a. *przynieść, przynosić. = novelle, przynieść wiadomość. = przynieść, sprawić, zrządzić. Ciò m' arredo noia e danno, to mnie naba-wiło kłopotu i przyniosło szkodę. = v. r. Arrecarsi uno a noia, obrzydzić, zmierzić sobie koku. — nimico uno, ściągnąć czynną nieprzyjaźń. Io non vorrei anche arrecarmi nimico Nicomaco, *Mach.* — in spalla, wziąć się na plecy. Arrecarsela, urazić się, obrazić się czem.*

ARRECATORE, s. m. — TRICE, s. f. *ten co przynosi.*

ARREDARE, v. a. *ubrać, uporządzić, opatrzyć; umebłować, wyporządzić, przyzdobić.*

ARREDO, s. m. *sprzęty, meble, ozdoby. Arredi d' una nave, liny, żagle okrętowe. — d' una sacristia, sprzęty, naczynia kościelne.*

ARREMBAGGIO, s. m. *Mar. wskoczenie na okręt nieprzyjacielski w czasie bitwy, uderzenie na siebie dwóch okrętów.*

ARREMBARE, v. a. e n. *Mar. wskoczyć na statek nieprzyjacielski.*

ARRENAMENTO, s. m. *utknięcie okrętu na piaskach, na mieliźnie. = fig. ustanie, ostygnięcie w działaniu.*

ARRENARE, v. n. *osiąść, utknąć na piasku, na mieliźnie. = fig. stanąć nagle, uciąć mowę, stracić wątek. = v. a. wy-szorować piaskiem.*

ARRENDAMENTO, s. m. *arendza, dzierżawa.*

ARRENDATORE, s. m. *arendarz, dzierżawca.*

ARRENDERE, v. a. ir. *ustąpić, poddać, oddać. Arrendè la terra a Francesi, salve le robe e le persone, *Guic.* = v. r. poddać się. Arrendersi a discrezione del vincitore, zdać się na łaskę*

zwycięzcy. — con patti, kapitulować. = giąć się, ugiąć się (o gałęziach).

ARRENDEVOLE, ad. m. f. *giętki, gibki. = fig. giętki, uległy, posłuszny, powodujący się. — alle opinioni, agli avvisi, al parere degli altri, *Cas. Galat.**

ARRENDEVOLEZZA, s. f. *giętkość, uległość, posłuszeństwo, powolność.*

ARRENDEVOLMENTE, av. *giętko, ulegle, z powolnością.*

ARRENDIMENTO, s. m. *podanie się.*

ARRESTARE, v. a. *zatrzymać, wstrzymać, zastanowić. Alza la man vittoriosa, ma poiché 'l viso mira il colpo arresta, *Ar. Orl. Fur.* = schwytać, pojąć, przytrzymać, aresztować. Corresi adunque con furore alle case del conte per arrestarli, *Bocc.* = włożyć kopią do toku. E la sua lancia a mezzo al corso arresta, *Bern. Orl.* = v. r. stanąć, zatrzymać się.*

ARRESTATORE, s. m. *ten co zatrzymuje, chwytka, ima.*

ARRESTO, s. m. *areszt, uwięzienie. = zwłoka, opóźnienie. = wyrok.*

ARRETATO, ARRETCATO, —TA, ad. *złapany w sieć, w sidła, uśi-dlony.* [s.]

ARRETRARE, v. n. e r. *cofnąć*

ARRETRATO, —TA, p. ad. *cofnięty; pozostający w tyle. = s. m. zaległość.*

ARRETTIZIO, —ZIA, ad. *uci-śniony, uciemniony. = opę-tany.* [zacięcić.]

ARREZZARE, v. a. *ocienić.*

ARRICCHIMENTO, s. m. *wzbogacenie.*

ARRICCHIRE, v. a. e n. ir. *wzbogacić, wzbogacić się.*

ARRICCIAMENTO, s. m. *strach, przestach od którego najeżają się włosy na głowie. = fryzowanie.*

ARRICCIARE, v. n. *najeżyć się. Ogni pelo arricciossi, *Ar. Orl. Fur.* = v. a. — il muso, le labbra, il naso, skrzywić się, szymać się, nadąsać się. — i capelli, fryzować, trefić włosy. — il muro, potynkować mur.*

ARRICCIATURA, s. m. *tynek, potynkowanie. = fryzura, włos utrefiony w pierścieniu.*

ARRIDERE, v. n. ir. *uśmiechać się; sprzyjać. La fortuna aride alle nostre imprese, fortuna nam się uśmiecha.*

ARRISCHIARE, v. a. *puścić, stawić na los szczęścia, odważyć, ryzykować, narazić na niebezpieczeństwo, odżalować. = v. r. odważyć się, osmieleć się. O morte! infiniti uomini che*

*non s' arrischiano di chiamarti, ti affrontano nondimeno intrepidamente, *U. Fosc.* Chi non s' arrischia non acquista, prov. kto chce wygrać kaczora, musi odważyć gestora.*

ARRISCHIATAMENTE, — CHIEVOLMENTE, av. *na ryzyko, na chybi trafi.*

ARRISCHIATO, —TA, ad. *śmiały, hazardowny, odważny.*

ARRISSARE, v. n. e r. *pokłócić się, powadzić się.*

ARRISTIARE, v. ARRISCHIARE. ARRIVAMENTO, s. m. *przybycie.*

ARRIVARE, v. a. *zbliżyć do brzegu, do lądu. — uno, dopędzić, dogonić, doścignąć kogo. = v. n. przybyć, zawinąć do lądu, wysiąść na ląd. = sięgać, dosięgnąć. La scala non arriva a' ponti della fabbrica, drabina nie dosięga rusztowania. — colla vista a un luogo, sięgać wzrokiem. = fig. dojść do czego, dostąpić, osiągnąć. È arrivato all' età di vent' anni, doszedł do lat dwudziestu. — al suo intento, dopiąć celu, osiągnąć cel. — alle dignità, alla perfezione, dojść do godności, do doskonałości. — a comprendere, zrozumieć, pojąć. — bene, poszczyć się, dobrze się powiesić; być dobre przyjętym.*

ARRIVATA, s. f. — vo, s. m. *przybycie.*

ARRIZZAMENTO, s. m. *najeżenie się włosów.*

ARRIZZARE, v. a. *najeżyć. I cinghiali arrizzar l' aspre lor terga, *Tass. Ger.**

ARROBBIARE, v. a. *farbować w marzannie.*

ARROCCARE, v. AFFIOCCARE.

ARROCCARE, v. a. *navinąć kądziel. = v. n. rokować w szachach.*

ARROCCHIARE, v. a. *pokrajac w talerzyki. = fig. niedbale co robić.*

ARROGANTACCIO, s. m. *pcg. zuhwalac.*

ARROGANTE, ad. m. f. *duunny, zuhwalcy.*

ARROGANTEMENTE, av. *duinnie, zuhwalce.*

ARROGANZA, s. f. *duma, zuhwalość.*

ARROGARE, — ARSI, v. n. e r. *przywłaszczyć sobie, przypisywać sobie.*

ARROGAZIONE, s. f. *Leg. przybranie sobie za syna.*

ARROGERE, v. a. *dodać dla zrównania. = dodać, dołączyć.*

E duolmi ch'ogni giorno arroge al danno, Petr. [nie.]

ARROGIMENTO, s. m. *doda-
ARROLAMENTO, s. m. zacią-
gnięcie do wojska, zaciąg wojska.*

ARRONCARE, v. a. *wypłéć chwast, wyrwać osét.*

ARRONCIGLIARE, v. a. v. RONCIGLIARE. = v. n. *zakrećać się (o ogonie świni); wic się, kręcić się, zwinąć się w kłębek (o węź); zawiąć się (o liściach).*

ARROSSARE, v. a. *poczerwienić. = v. n. zaczerwienić się, zarumienić się, zapłonąć ze wstydu.*

ARROSSIMENTO, s. m. *zaczerwienienie się, zarumienienie się, zaplonienie wstydem.*

ARROSSIRE, v. n. ir. *zaczerwienić się, zarumienić się, plonąć ze wstydu. Fare —, zarumienić, zawstydzić.*

ARROSTARSI, v. r. *rzucąć się, szamotać się, wydzierać się, bronić się, nie dawać się komu. = kręcić się, wic się, zwinąć się. Egli s'arresta, e fa lor aspra guerra, Ar. Or. Fur. Come angue suol, ch' o sia da ruota oppresso... o sia di sasso del viator percosso... s'arresta indarno, Car. En. = spieszyć się. = v. a. trząść, ustrząsać.*

ARROSTICCIANA, s. f. *przy-
piekana wieprzowina.*

ARROSTIMENTO, s. m. —STURA, STITURA, s. f. *pieczenie, przy-
piekanie.*

ARROSTIRE, v. a. ir. *piec, upiec. — un pollastro, upiec kurczę. Pane arrostito, grzanka. = wysuszyć.*

ARRÓSTO, s. m. *pieczenia, pieczyste. = Prov. Più a punto o a tempo che l' —, przybyć w sam czas. Molto fumo o poco —, wiele hałasu i zachodu, a mało korzyści, więcej huku niż puku. Fare un —, volg. pomylić się, poszkodzić się.*

ARROTAMENTO, s. m. *ostrze-
nie, szlifowanie.*

ARROTARE, v. a. *ostrzyć, szli ować, toczyć na toczydle. = dać polor, polerować. = v. r. wiercić się, kręcić się, krzątać się.*

ARROTATO, —TA, p. ad. *wy-
ostrzony. = Cavallo leardo arrotato, kon siwy, jablokowi.*

ARROTATORE, ARROTINO, s. m. *szlifierz. = fig. lapigrosz.*

ARROTOLARE, v. a. *zakre-
cić, okrećić, obwinąć, zwinąć w irgłkę.*

ARROVELLARE, v. n. *roz-
gniewać się, unieść się gniewem, upaść w gniew. = v. a. rozgniewać, obruszyć.*

ARROVELLATAMENTE, av. *wściekle, szalenie.*

ARROVENTAMENTO, s. m. *rozpalenie, rozżarzenie do czerwonoci.*

ARROVENTARE, v. a. *rozpa-
lić do czerwonoci.*

ARROVENTIMENTO, s. m. *rozpalenie się do czerwonoci.*

ARROVENTIRE, v. n. ir. —TIRSI, v. r. *rozpalić się, rozżarzyć się do czerwonoci.*

ARROVESCIMENTO, s. m. —TURA, s. f. *wywrócenie, obale-
nie.*

ARROVESCIRE, v. a. *wy-
wrócić, obalić, przewrócić, zwałić; wywrócić do góry nogami, poprzejuracać. — una camicia, un' abito, wzięć na wywrót koszulę, suknię. = v. r. przewrócić się, obalić się.*

ARROVESCIO, av. *na wy-
wrót, na wspank, na opak.*

ARRUFFARE, v. a. *kućlać, pokudlać, rozczochrać włosy. — le matasse, fig. bass. raffurować. = v. r. za tby się wodzić, czubić się.*

ARRUFFINARE, v. n. *raffuro-
wać. = v. a. fabrykować napoje, trunki.*

ARRUGGINIRE, v. a. ir. *okryć rdzą. = v. n. e. r. rdzewieć, zar-
dzewieć, okryć się rdzą. Gl' ingeni s' arrugginiscono, fig. umy-
sły rdzewieją.*

ARRUGGIADARE, v. a. *zrosić, skropić.* [sierz.]

ARRUOTAFORBICI, s. m. *szli-
ARRUOTARE, —MENTO, ARUO-
TOLARE, v. ARROTARE, etc.*

ARRUVIDARE, —DIRE, v. n. *chropocacić.*

ARSELLA, s. f. *ślimaczek morski w czarnej skorupie, jadalny.*

ARSENALE, s. m. *arsenał.*

ARSENIATO, s. m. *Chim. ar-
senian, sól pochodząca z połą-
czenia kwasu arsenikowego z jakąbądź zasadą.*

ARSENICO, s. m. *arszenik. =
ad. arsenikowy. Acido — kwas
arszenikowy, powstający z po-
łączenia metali arseniku z kwasorodem.*

ARSIBILE, ad. m. f. *palny.*

ARSICCIARE, v. a. *spalić na
słońcu, wysuszyć.*

ARSICCIO, —CIA, ad. *spalony, wysuszony; przygorzały, przypalony.*

ARSIONE, s. f. *palenie się, gorzenie, pożar. = fig. upał, pa-
łące pragnienie, gorączka.*

ARSO, —SA, p. ad. *spalony. = fig. nędzny, ubogi.*

ARSURA, s. f. *pożar. = skwar, upał. Estiva —, upał letni. = fig. cstałtnia nędza. = posucha. = gorączka, zgaga. ●*

ARTANITA, s. f. *Bot. gdula, wieprzowy chleb.*

ARTAMENTE, av. *sztucznie, zgrabnie, sprytnie.*

ARTE, s. f. *sztuka, kunszt. L' — del disegno, della pittura, della scultura, sztuka rysowania, malowania, rzeźbiarska. = rzemiosło. — del falegname, del muratore, stolarstwo, mularstwo. Chi ha —, ha parte, prov. kto ma rzemiosło, ma kawalek chleba. = zgrupowanie rzemieślników, cech. = mniejsze zgrupowanie cechu. = ławnik, rajca. = czary. Malagigi non volle gittar l' —, L. Pulc. Morg. = przemysł, sztuka, fortel, podstęp, oszukanie. Con —, ad —, av. umyślnie; złośliwie, na psotę.*

ARTEFATTO, —TA, ad. *sztuczny, kunsztowny.*

ARTEFICE, s. m. *rzemieślnik, robotnik. = autor, sprawca, twórca. Il sommo —, najwyższy twórca, Bóg.*

ARTEFICELLO, —CIUOLO, —CIUZZO, s. m. *zły rzemieślnik, niezgrabny robotnik.*

ARTEMISIA, s. f. *Bot. bylica.*

ARTERIA, s. f. *arterya, żyła*

ARTERIALE, ad. m. f. *arteryjowy, arteryjalny. [arterya.]*

ARTERIENZA, s. f. *dim. mala*

ARTETICA, s. f. *ból w stawach.*

ARTETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *artytyczny. = cierpiący ból w stawach.*

ARTICELLA, s. f. *dim. male rzemiosło, przynoszące mały zysk.*

ARTICO, ad. m. *północny. Polo —, biegun północny. Circolo —, kolo biegunowe północne.*

ARTICOLARE, v. a. *złożyć stawy członków. L' articolare del cerebro, s. skład, organizacja mózgu. = Articular le parole, wymawiać wyrazy.*

ARTICOLARE, ad. m. f. *stawowy, należący do stawów.*

ARTICOLATAMENTE, av. *wy-
raźnie, dobitnie.*

ARTICOLATO, —TA, ad. *stawowaty, mający stawy. = wy-
razny, dobitny, zrozumiały.*

ARTICOLAZIONE, s. f. *staw w ciełe. = wymawianie.*

ARTICOLO, s. m. *staw w ciełe. = artykuł np. wiary. = chwila. L' — della morte, godzina śmierci. = artykuł, paragraf. = Gram. artykuł, przedimek.*

ARTIFICIALE, ad. m. f. *sztu-
czny. Fuochi artificiali, ogni sztuczne, fajerwerki.*

ARTIFICIAMENTE, av. *sztucznie, kunsztownie.*

ARTIFICIATO, —TA, ad. sztuczny. = sfalszowany, sfabrykowany.

ARTIFICIAZIONE, s. f. Pitt. sztuka, staranność, wypracowanie.

ARTIFICIO, s. m. sztuka, przemysł. = podstęp, fortel, podejście. = machina, instrument.

ARTIFICIOSAMENTE, av. fortelnie, podejście, podstępnie.

ARTIFICIOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. sztuka, fortel, podstęp, podejście.

ARTIFICIOSO, —SA, —ZIOSO, —SA, ad. sztuczny, kunsztowny. = chytry, podstępny, przebiegły.

ARTIFIZIALE, —MENTE, —ZIATO, —FIZIO, v. ARTIFICIALE, etc.

ARTIFIZIERE, s. m. fajerwer-nik. [ślnik.]

ARTIGIANO, s. m. rzemie-ARTIGLIARE, v. a. uchwycić w szpony, w pazury.

ARTIGLIATO, —TA, ad. mający szpony, pazury.

ARTIGLIERE, s. m. ludwisarz. = artylerzysta.

ARTIGLIERIA, s. f. artyleria.

ARTIGLIO, s. m. szpona, pazur.

[jący szpony, pazury.

ARTIGLIOSO, —SA, ad. ma-ARTIMONE, s. m. maszt tylny, najmniejszy z trzech na wielkim statku. = żagiel tego masztu.

ARTISTA, s. m. artysta.

ARTISTAMENTE, av. sztucznie, kunsztownie, misternie.

ARTO, —TA, ad. ciasny, wązki.

ARTRITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. artrytyczny, stawowy.

ARTRITIDE, s. f. ból artrytyczny, ból w stawach.

ARUSPICE, s. m. wieszczbiarz u Rzymian wróżący z trzema bydła zabitego na ofiarę. [biarstwo.]

ARUSPICIO, s. m. wieszcz-

ARZIGOGOLARE, v. FANTASTICARE.

ARZIGOGOLO, s. m. wymysł dziwaczny, kaprys.

ARZILLO, —LA, ad. żwaawy, rzeski, hoży.

ASARO, s. m. Bot. kopytnik.

ASBESTO, s. m. asbest kamień. [wiwoy, glista.]

ASCARIDE, s. m. robak trze-

ASCE, s. f. siekiera. Far la giustizia coll' —, fig. dorywczo osądzić.

ASCELLA, s. f. pacha.

ASCENDENTALE, ad. m. f. idący w górę, wstępujący. Linea —, linia krewnych wstępujących, linia wstępująca.

ASCENDENTE, ad. m. f. idą-

cy w górę, wschodzący na horyzoncie. Astro —, gwiazda wschodząca. Nodo —, Astr. węzeł podniesienia. Piano —, płaszczyna idąca w górę. = s. m. fig. wyższość nad kim, przewaga, góra. Egli ha l' — sopra tal persona, on ma wyższość nad tą osobą.

ASCENDENTE, s. m. Astrol. znak zodiaku wschodzący na horyzoncie w chwili urodzenia, horoskop. = fig. pochodzenie od kogo, początek. = pl. przodkowie.

ASCENDENZA, s. f. przodkowie, krewni wstępnicy.

ASCENDERE, v. n. ir. wstąpić, wyleźć, wejść na górę. E così n' ascendemmo in loco aprico, Petr. — il soglio, wstąpić na tron. = alla somma di.... wynosić tyle a tyle, dochodzić do summy....

ASCENDIMENTO, ASCENSO, s. m. wstępowanie na coś; wzniesienie się, wyniesienie się, podniesienie się.

ASCENSIONARIO, —RIA, ad. Astr. wschodzący na horyzoncie.

ASCENSIONE, s. f. wzbicie się w górę, podniesienie się. — delle stelle, wschodzenie gwiazd. — dell' acqua nelle trombe, del mercurio nel barometro, podnoszenie się wody w rurach, merkuryusza w barometrze. = wniebowstąpienie.

ASCESSO, s. m. wrzód.

AS CETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. oddany bogomyślności, nabożeństwu.

ASCIA, v. ASCE.

ASCIALONE, s. m. Arch. podpora, mur lub drzewo podpierające belkę.

ASCIARE, v. a. ociosać.

ASCH, s. m. Georg. bezcienni, mieszkańcy pasa gorącego, którzy mając słońce w nadglówniku zenith, żadnego cienia w czasie południa nie rzucają.

ASCIUGLIERE, v. a. ir. wyrokiem uwolnić od oskarżenia.

ASCIOLTO, —TA, p. ad. uwolniony od oskarżenia.

ASCISSA, s. f. Geom. część średnicy zawarta między jej wierzchołkiem a linią spuszczoną nań z okręgu kota.

ASCITE, s. f. puchlina w dolnej części brzucha.

ASCITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. mający puchlinę w dolnej części brzucha.

ASCITIZIO, —ZIA, ad. skądinąd wzięty, zasiągnięty, przyjeźdy, obcy, nieswojski.

ASCIUGABERRETTE, s. m. bass. ten. co czapki kradnie.

ASCIUGAGGINE, s. f. suchość. ASCIUGAMENTO, s. m. suchość. — suszenie, wysuszenie; otarcie, ocieranie, wytieranie, wytarcie.

ASCIUGARE, ASCIUTTARE, v. a. suszyć, wysuszyć; otrzeć, obtrzeć, osuszyć, ocierać.

ASCIUGATOIO, s. m. ręcznik. ASCIUTTAMENTE, av. sucho. = fig. sucho, oziębło, w k. su słowach.

ASCIUTTEZZA, s. f. suchość, susza, posucha.

ASCIUTTO, —TA, ad. suchy. Mangiar pane asciutto, jeść suchy chleb. Passava Stige colle piante asciutte, D. Inf. przeszedł Styx suchą nogą. Con viso asciutto così al padre disse, Bocc. = suchy, wyschły, chudy. = fig. suchy, oschły, niesmaczny. = goły, bez grosza.

ASCLEPIADE, s. f. Bot. trojęść, tojęść.

ASCOLTA, s. f. słuchanie, podслуchwanie. = żołnierz na warcie.

ASCOLTAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. słuchanie.

ASCOLTARE, v. a. słuchać. Vuoi d' un labbro fedele consiglio ascoltare? Met. czy chcesz posłuchać rady ust wiernych? Voi ch' ascoltatte in rime sparse il suono, Petr. Senza — o consolazione o conforto da alcuno, per lungo spazio pianse, Bocc. = v. n. słuchać, nadслуchwać, podслуchwać. Attento si fermò, come uom che ascolta, D. Inf.

ASCOLTATORE, s. m. —TRICE, s. f. słuchacz, słuchaczka.

ASCOLTO, s. m. słuchanie, podслуchwanie. Star in —, podслуchwać.

ASCNDERE, —DIMENTO, v. NASCONDERE, etc.

ASCOSAMENTE, —STAMENTE, av. skrycie, pokryjomo.

ASCOSO, —SA, ASCOSTO, —TA, ad. skryty, ukryty.

ASCRITTO, —TA, p. ad. dopisany, przypisany, policzony w rzędzie. = przypisany, przysany.

ASCRIVERE, v. a. ir. przypisać, dopisać, policzyć w rzędzie. = przypisać, przypisywać, przysywać.

ASELLO, s. m. Stor. nat. ośliczek. — terrestre, wilgotnik, stonóg, prosionek, v. PORCELLINO.

ASFALTO, s. m. asfalt, smoła żydowska.

ASFODILLO, s. m. Bot. złotogłów.

ASILO, s. m. schronienie, przytułek.

ASIMA, ASIMATO, v. ASMA, etc.

ASINA, s. f. *oślica*.
 ASINACCIO, s. m. *peg. ośliško*.
 ASINAGGINE, s. f. *oślostwo*.
 ASINAIO, —NAIA, s. oślarz,
oślarka.
 ASINEGGIARE, v. n. *ryzcć*
jak osioł.
 ASINELLO, —NETTO, —NINO,
 s. m. —NELLA, s. f. *dim. osłę*,
oślątka. [ostowskiu].
 ASINESCAMENTE, av. *po*
 ASINESCO, —CA, pl. —CHI,
 —CHE, ad. *ośli, ostowski*.
 ASININO, —NA, ad. *ośli*.
 Bestia asinina, *osioł*. = *fig. ośli*,
ostowski.

ASINITÀ, —TADÉ, —TATE,
 ASINERIA, v. ASINAGGINE.

ASINO, s. m. *osioł*. Andar
 sull' —, *jechać na osłę*. = *fig.*
osioł, głupiec. = *Fig. e prov.*
 Esser l' —, *być popychaczem*
wszystkich. Disputare dell' om-
 bra dell' —, *kłócić się, sprze-*
zczać się o kozią wełnę, o fra-
szkę. Andare dietro al suo —,
iść swoją drogą, niewtrącać
się do nikogo. Legar l' —, *za-*
sypiać, usypiać bezpiecznie.
 Lavare il capo all' —, *nie pomo-*
żeć krukowi mydło. A lavar la
 testa all' — si perde il ranno ed
 il sapone, *i w Paryżu nie zro-*
bią z krupy ryżu. Raglio d' —
 non arrivò mai in cielo, *psie*
głosy nie idą pod niebiosa. Lega
 l' — dove vuole il padrone,
 na czym wózku jedziesz, tego
 piosnkę śpiewaj. Chi non può
 dare all' — dà al basto, *kto nie*
może po koniu to po holoblach.

ASMA, s. m. *duszność, dy-*
chawica.

ASMATICO, —CA, pl. CI, —
 CHE, ASMOSO, —SA, ad. *dycha-*
wiczny.

ASOLARE, v. ALITARE.

ASOLO, s. m. *powiew; dech*,
tchnienie. = *fig. wychnienie*,
odpoczynek. = *dziurka na*
guzik.

ASPARAGO, pl. —GI, s. m.
szparag.

ASPE, v. ASPIDE.

ASPERELLA, s. f. *Bot. skrzyp*,
chwościczka.

ASPERETTO, —TA, ad.
chropały.

ASPERGERE, v. a. *ir. kropić*,
pokropić, skropić. Da indi in
 qua cotante carte aspergo di la-
 grime e d' inchiestro, *Petr.* =
kropić święconą wodą w ko-
ściele. = *Aspergere di sale*,
zucchero, posypać solą, cukrem.

ASPERGINE, s. f. *kropienie*.

ASPERGITORE, s. m. *kropi-*
ciel, kropiący.

ASPERITÀ, v. ASPREZZA.

ASPERSIONE, s. f. *kropienie*,
roszenie, polewanie.

ASPERSORIO, ASPERGOLO, s.
 m. *kropidło*.

ASPERUGINE, s. f. *Bot. lep-*
czyca, ostre ziele.

ASPETTABILE, ad. m. f. *zna-*
komity, dostojny.

ASPETTARE, v. a. *czekać*,
oczekiwać; fig. — il tempo, mi-
trężyć czas, trwonić czas. —
 a gloria, *niecierpliwie oczeki-*
wać. = v. r. *należać, przystojęć*.
 ASPETTATIVA, s. f. *oczeki-*
wanie, nadzieja.

ASPETTATORE, s. m. —TRI-
 CE, s. f. *ten co czeka*. = v. SPET-
 TATORE.

ASPETTAZIONE, ASPETTAN-
 ZA, s. f. *oczekiwanie*.

ASPETTO, s. m. *mina, wej-*
rzenie, twarz. Si ch'io cangia-
 va il giovanile aspetto, *Petr.* =
obecność, widok. Omai è da
 fuggir l' — suo, *Alf.* Nel primo
 —, *na pierwsze wejście*. =
postać. Le cose cambiano d' —,
rzeczy odmieniają swą postać.
 = *Astr. położenie względem*
siebie planet.

ASPIDE, ASPIDO, s. m. *żmija*.

ASPIRANTE, ad. m. f. *wcią-*
gający w siebie. Tromba —,
pompa.

ASPIRARE, v. n. e a. *wcią-*
gać w siebie. = *fig. starać się*,
ubiegać się o co, wdychać do
czego. — al trono, *wdychać*
do tronu. = *wymawiać z przy-*
dechem. [dechem].

ASPIRATAMENTE, av. *z przy-*
 ASPIRATIVO, —VA, ad. *wy-*
mawiający się z przydechem.

ASPIRAZIONE, s. f. *wciąg-*
anie w siebie i wypychanie z sie-
bie powietrza. = *wymawianie*
z przydechem. = *znak przy-*
dechowy. [dło].

ASPO, NASPO, s. m. *motowi-*

ASPORTABILE, ad. m. f. *da-*
jący się przenieść.

ASPORTARE, v. a. *przenieść*.
 = *wyprowadzić z kraju*.

ASPRAMENTE, av. *chropo-*
wato, nierówno, nieładko. =
cierpko, przykro. Combattere
 —, *bić się zacięcie*. Vivere —,
prowadzić ostre życie.

ASPREGGIAMENTO, s. m. *ją-*
trzenie, rozjątrzenie, uraze-
nie, dotknięcie.

ASPREGGIARE, v. a. e n. *ją-*
trzyć, rozjątrzyć umysł, dot-
knąć, urazić; ostro się obcho-
dzić, huknąć, fukać.

ASPREZZA, s. f. *chropowa-*
tość. = *fig. ostrość*. L' — dell'
 animo, *della stagione, cierpkość*
umysłu, ostrość pory roku.
 L' — dello stile, *chropowato-*
stylu. L' — di costumi, *di carat-*
tere, surowość obyczajów, ciet-
pkość charakteru.

ASPRIGNO, —GNA, ad. *cier-*
pkawy, kwaskowaty.

ASPRO, —PRA, ad. *chropo-*
waty, szorstki; kwaśny. = *fig.*
dziki, okrutny; ostry, surowy;
prosty, nieokrzesany; uszczy-
pliwy. Vita aspra, *Bocc. życie*
surowe. Lingua aspra, *uszczy-*
pliwy język.

ASSA, ASSA FETIDA, s. f. *czar-*
cie lajno, rodzaj gumy.

ASSAETTANTE, ad. m. f. *ci-*
skający strzały, miotający po-
ciski. = *fig. uszczypliwy*.

ASSAGGIAMENTO, s. m. *pro-*
bowanie, kosztowanie, smako-
wanie.

ASSAGGIARE, v. a. *koszto-*
wać, smakować. = *probować*.
 — l' oro, *probować złota*. =
fig. macać, zgłębiać, badać, do-
ciekać, dowiadczać.

ASSAGGIATORE, s. m. *zna-*
wca wina, smakujący w do-
brzych winach. = *probierz, pro-*
bierca.

ASSAGGIATURA, s. f. ASSAG-
 GIO, s. m. *kosztowanie*. = *próba*.

ASSAI, s. e ad. *wiele, wielka*
liczba, dużo. Molti nobili citta-
 dini che avevano — figliuole e
 pochi danari, *Mach. Belf.* Molti
 pochi fanno un — prov. *ziarko*
do ziarka, a będzie miarka. =
av. wiele, bardzo. — vicino della
 porta, *tuż przy drzwiach*. —
 più, *daleko więcej*. Mi divertita
 — più la commedia, di quello
 che mi toccasse la tragedia, *Alf.*

Vit. — per tempo, *zrana, wcześ-*
nie, bardzo rano. Egli è —
 bello, buono, *dosyć piękny, do-*
bry. — bene, *bardzo dobrze*;
dosyć dobrze. Ei non è guarito,
 ma sta — bene, *jeszcze zupeł-*
nie niewyzdrowiał, ale dosyć
dobrze się ma. D' —, *wiele*
jeszcze brakuje, niedostaje. Non
 fu ricca città come Lione d' —,
wiele braknie aby to miasto
było tak bogate jak Lugdun.

ASSAISSIMO, ad. e av. *sup.*
bardzo wiele, nadzwyczajnie
wiele, niezmiernie.

ASSALIMENTO, ASSAGLIMEN-
 TO, ASSALAMENTO, s. m. *napa-*
dnienie, napad.

ASSALIRE, v. a. *ir. napaść*,
natrzeć, uderzyć. = *fig. kusić*.

ASSALITORE, s. m. *napa-*
stnik; fig. oszczerca, potwarca.

ASSALTARE, ASSALTATORE, v.
 ASSALIRE, etc.

ASSALTO, s. m. *natarcie, at-*
tak, szturm; napad, napaść.

ASSANNARE, AZZANNARE, v. a.
uchwycić w zęby, trzymać w zę-
bach. = *rozszerzać zębami,*
zajeść.

ASSANNO, AZZANNO, s. m.
ukąszenie, pokąsanie.

ASSAPERE, v. a. Fare —, *wiadomić, donieść.*

ASSAPORAMENTO, v. ASSAGGIAMENTO.

ASSAPORARE, ASSAVORARE, v. a. *kosztować, smakować; próbować.* = *uchać z przyjemnością.*

ASSASSINAMENTO, —SSINIO, s. m. —SSINERIA, —SSINATURA, s. f. *zabójstwo, morderstwo.*

ASSASSINARE, v. a. *zabić, zamordować.*

ASSASSINO, —NATORE, s. m. *zabójca, morderca; zbrojca, rozbojnik.* = *Occhi assassini, fig. zabójcze oczy.*

ASSE, s. f. *deska, tarcica.* = *oś w kół.* = *Geom. oś kuli; oś ziemi.* = *moneta rzymska miedziana.*

ASSECCARE, v. SECCARE. = *fig. zrujnować, przywieść do ostatniej nędzy.*

ASSEDERE, v. n. *siedzieć przy kim, z kim.* = *v. r. usiąść.*

ASSEDIANTE, ad. m. f. *oble-gający.*

ASSEDIARE, v. a. *oblegać, obleść.* Gli *assedati*, *obleżeni.*

ASSEDIATORE, s. m. *oble-gający.*

ASSEDIO, ASSEDIAMENTO, s. m. *obleżenie.* *Levar l'assedio*, *odstąpić odobleżenia.* *Metter l'—*, *obleść.* *Stringer l'—*, *ścisnąć odobleżeniem.*

ASSEGNABILE, ad. m. f. *da-jący się wyznaczyć, oznaczyć.*

ASSEGNAMEUTO, ASSEGNO, s. m. —ZIONE, s. f. *wyznaczenie, zapisanie dochodu; ustąpienie, cessa* = *dochód, intrata.*

ASSEGNARE, v. a. *wyznaczyć, oznaczyć, naznaczyć.* — *un termine per pagare*, *naznaczyć termin wypłaty.* — *ragione e conto*, *zdać rachunek, sprawę.* — *il luogo, il tempo*, *wyznaczyć czas i miejsce.* = *Assegnare un prigionie*, *oddać kogo pod wartę.* = *przytaczać, przy-wodzić.*

ASSEGNAMEUTE, av. o-szczędnie. = *w szczególności, mianowicie, wyraźnie.* [dnosc.]

ASSEGNAMEUTE, s. f. *oszczędność.* —TA, p. ad. *wyznaczoney, naznaczoney.* *Spese assegnate*, *oznaczone, ograniczone wydatki.* = *oszczędny.*

ASSEMBLEA, s. f. *zgromadzenie stanów, deputowanych.*

ASSEMBRAGLIA, s. f. *starcie się dwóch wojsk.*

ASSEMBRANZA, v. ASPETTO.

ASSEMBRARE, v. a. *zbierać, zebrać, sztykować, uszykować.* = *być podobnym.* = *v. n. e. r. zebrać się, uszykować się, stanąć do boju.*

ASSEMPRARE, v. a. *kopijować, naśladować.* = *v. n. D. Inf. być podobnym.*

ASSENNARE, ASSENNIRE, v. a. *nauczyć, dać przestroge, przestrzedz, ostrzedz.* *Sovr' a tutto io t'assenno...* *la gran Giunone invoca, Car. En.*

ASSENNATEMENTE av. *roztropnie, rozsądnie.*

ASSENNATEZZA, v. SENNO.

ASSENNATO, —TA, ad. *roztropny, rozsądny, mądry.*

ASSENSIONE, s. f. ASSENSO, ASSENTIMENTO, s. m. *przyzwolenie, zezwolenie.*

ASSENTAMENTO, v. ASSENZA.

ASSENTARE, v. a. *oddalić.* = *v. r. oddalić się, odejść, odjechać.* = *usiąść.*

ASSENTATORE, ASSENTORE, v. ADULATORE.

ASSENTE, ad. m. f. *nieobecny, nieprzytomny.*

ASSENTIRE, v. n. *zgadzać się, zezwalać, pozwolić nu co.* = *v. a. pochwalać, pochwalić, zezwolić.*

ASSENTITO, —TA, p. ad. *zezwoiony, pozwolony.* = *ostrożny, przeczorny.* *Stare —*, *mieć się na ostrożności.*

ASSENZA, ASSENZA, s. f. *nieobecność, nieprzytomność, niebytność.*

ASSENZIATO, —TA, ad. *zmieszany z piolunem, piolunkowy.* *Vino assenziato*, *wino piolunkowe.*

ASSENZIO, s. m. *piolun.* = *fig. gorycz.*

ASSERARSI, v. n. *robić się późno, zaczynać być późno.*

ASSERELLO, s. m. —LLA, s. f. *deszczulka; deszczulka przy gołębniku.*

ASSERENARE, v. a. *wypogodzić.* = *v. n. fig. wypogodzić się, wyjaśnić twarz.*

ASSERIRE, v. a. *ir. twierdzić, utrzymywać.*

ASSERO, s. m. *belka, dyl.*

ASSERRAGLIARE, v. a. *zatarasować, zaprzec drogę.* = *v. r. zatarasować się, zabarykadować się.*

ASSERRARE, v. a. *ścisnąć, stłoczyć.*

ASSERTIVAMENTE, v. AFFERMATIVAMENTE.

ASSERTORE, s. m. *twierdzi-ciel.* = *obronca.*

ASSERTORIO, —RIA, ad. *twierdzący.* [nie.]

ASSERZIONE, s. f. *twierdzenie.* —ASSESSORE, s. m. *assessor, podsędek.*

ASSETARE, v. a. *dać należytą miarę, wagę.* = *narządzać, naprawić, przyszykować, urządzić, ułożyć.* = *Un uomo*

assettato, człowiek stateczny. = *v. r. zgadzać się, przystać, przystawać, przydać się nu co.*

ASSETATORE, s. m. *ten co układa towary w okręcie, tądaje okręł.*

ASSETARE, —TIRE, v. a. *wzbudzić pragnienie.* *Un fonte sorga in lei che vaghe e monde ha l'acqua si che i riguardanti asseta, Tass. Ger.*

ASSETATO, —TA, p. ad. *spragniony.* = *fig. chciwy, pożądajcy.*

ASSETAMENTO, s. m. *przy-szykowanie, uszykowanie, narządzenie, przyrządzenie, przyprawy, pogodzenie.*

ASSETTARE, v. a. *przyszykować, uszykować, narządzić, uporządkować, rozporządzić, ułożyć, pogodzić.* = *v. r. uszykować się, zasiąść, usadowić się.* [kownie.]

ASSETTAMENTE, av. *szy-*

ASSETTATO, —TA, p. ad. v. *ASSETTARE.* *Con molte altre donne già a tavola erano per mangiare assetate, Bocc. już z wielą innymi kobietami zasiadły przy stole, każda na swoim miejscu.* *Abito assetato*, *suknia mocno przystająca, obcisła.*

ASSETTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten co szykuje, urządzi, narządza, i. t. d.* = *zwole-nik, zwoleńczka.*

ASSETATURA, s. f. *dokładność; przyzwoitość, przystojność.* = *ozdoba, przyzdobienie.*

ASSETATUZZO, —ZZA, ASSETTINO, —NA, ad. *wystrojony, wymuskany, wystafirowany.*

ASSETTO, s. m. *ład, porządek.* *Mettere, rimettere in —*, *uprowadzić ład, uporządkować.* = *ozdoba, strój* = *v. AC-COMODAMENTO.*

ASSEVERANTEMENTE, —RATAMENTE, av. *twierdząc z pewnością.*

ASSEVERANZA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *twierdzenie, zapewnienie, upewnianie.*

ASSEVERARE, v. a. *twierdzić, zapewnić, upewniać.*

ASSEVERATIVO, —VA, ad. *twierdzący.*

ASSICELLA, s. f. dim. *deszczulka, gont.*

ASSICULO, s. m. *czopek od zawiasy.*

ASSICURAMENTO, s. m. —ANZA, s. f. *upewnienie, zapewnienie.*

ASSICURARE, v. a. *upewniać, zapewnić.* = *zabezpieczyć.* = *v. r. upewnić się, zapewnić się o czem.* = *nabrać otuchy, od-wagi, smiałosci.*

ASSICURATORE, s. m. asse-
kurant, dający assekurację na
statek lub towary.

ASSICURAZIONE, s. f. zape-
wienie, ubezpieczenie. = zabez-
pieczenie, assekuracja.

ASSIDENZA, s. f. zasiadanie
przy czym, obecność, przyto-
mność.

ASSIDERARE, v. a. przezięb-
ić, zziębnić. = v. n. przemar-
znąć, zziębnąć, przeziębnąć,
zmarznąć.

ASSIDERAZIONE, s. f. zzię-
bienie, przeziębienie. = Agr.
usychanie roślin z wielkiej po-
suchy.

ASSIDERE, v. a. oblegać,
obledz. = v. r. usiąść.

ASSIDUAMENTE, av. ciągle,
ustawicznie, pilnie.

ASSIDUITÀ, --TADÈ, --TATE,
s. f. pilność, usilność.

ASSIDUO, --DUA, ad. pilny,
usilny; ciągly, ustawiczny.

ASSIÈPARE, v. a. ogrodzić,
otoczyć plotem. = fig. zastan-
iać widok, przeszkadzać wi-
dzieli. Che 'l ventre avanti gli oc-
chi ti s'assiepa, D. Inf.

ASSILLARE, v. n. gzić się (o
bydle). = fig. wściekać się, sza-
leć ze złości.

ASSILLITO, --TA, p. ad. gziący
się, ukąszony od gziaka. = fig.
szalejący ze złości, rozhukany,
rozjątrzony.

ASSILLO, s. m. Entom. gzik.
ASSIMIGLIARE, etc. v. ASSO-
MIGLIARE, etc.

ASSIMILARE, v. a. naślado-
wać, podrobić. = przyswajać
pokarm.

ASSIMILAZIONE, s. f. Fis.
przyswajanie pokarmu.

ASSIOMA, ASSIOMATE, s. m.
Geom. pewnik. = maksyma,
sentencya.

ASSISA, s. f. godło, dewiza.
= liberya. = podatek.

ASSISO, --SA, ad. siedzący.
ASSISTENTE, ad. m. f. obecny,
przytomny.

ASSISTENZA, s. f. obecność.
= pomoc.

ASSISTERE, v. n. stać przy,
być przytomnym, obecnym. =
v. a. pomagać, pomódz, dopo-
módz. -- un infermo, doglądać
chorego.

ASSISTITORE, s. m. dopomo-
życiel.

ASSITO, s. m. przepierzenie
z desek. [hacz.]

ASSIUOLO, s. m. Ornit. pu-
ASSO, s. m. as na kostce lub
w kartach. -- o sei, prov. albo
wszystko albo nic, albo staro-
sta albo kapucyn.

ASSOCIAMENTO, s. m. pacht
na bydło.

ASSOCIARE, v. a. oddać by-
dło na pacht.

ASSOCIARE, v. a. przypuścić,
przyjąć do towarzystwa. = to-
warzyszyć komu. = v. r. zawią-
zać towarzystwo.

ASSOCIATO, s. m. członek
uczonego towarzystwa. = pre-
numeratorem na drukujące się
dzielo.

ASSOCIAZIONE, s. f. stowa-
rzyszenie, towarzystwo. =
prenumerata. Prezzo d' --, cena
prenumeraty. = Associazione
d' idee, kojarzenie się wyobra-
żeń. = orszak pogrzebowy,
pogrzeb.

ASSODAMENTO, s. m. utwier-
dzenie, umocnienie, wzmocnie-
nie, ustalenie. = zgeszczenie,
stężenie.

ASSODARE, a^sSOLIDARE, v. a.
utwierdzić, wzmocnić, ustalić.
= v. r. twardnieć, stężeć. Il
cammino s'assoda, droga tward-
nieje.

ASSOGGETTARE, v. a. pod-
bić, zmusić do czego.

ASSOGGETTAMENTO, --TTA-
MENTO, s. m. podbicie, zmusze-
nie do czego.

ASSOLATIO, --TIA, ad. wy-
stawiony na słońce (o gruntach).

ASSOLATO, --TA, ad. wysta-
wiony na słońce.

ASSOLCARE, v. a. robić bró-
zdy, brózdzić.

ASSOLDAMENTO, s. m. za-
ciąg wojska na żold.

ASSOLDARE, v. a. zaciągnąć
wojsko; wziąć na żold. = v. r.
zaciągnąć się do wojska, przy-
stać do wojska.

ASSOLTO, --TA, p. ad. di
ASSOLVERE, uwolniony od winy,
od oskarżenia; rozgrzeszony.

ASSOLUTAMENTE, av. kon-
niecznie, nieodbitcie. = zupeł-
nie, całkowicie, całkiem. =
w ogólności.

ASSOLUTO, --TA, p. ad. di
ASSOLVERE, uwolniony od winy;
rozgrzeszony = niepodległy,
samowładny, od nikogo niezal-
eżący. Potere assoluto, władza
nieograniczona, rząd samo-
władny, samowładztwo = av.
niechybnie, niezawodnie.

ASSOLUTORIO, --RIA, ad.
mający moc odpuszczenia, roz-
grzeszenia, uwolnienia od
winy.

ASSOLUZIONE, s. f. rozgrze-
szenie, odpuszczenie grzechów.

ASSOLVERE, v. a. ir. uwolnić
od winy, od oskarżenia; roz-
grzeszyć. Ch' assolver non si
può chi non si pente, D. Inf. =
uwolnić od zobowiązania, od
dotrzymania obietnicy. Ma l'ona,
omai da ogni promessa fat-

tami io v' assolvo, Bocc. = doko-
nać, wykonać, dokończyć, wy-
doskonalić. = rozwiązać. Onde
morte m' assolve, amor mi lega,
Petr.

ASSOMARE, v. a. włożyć cięż-
zar.

ASSOMIGLIAGIONE, --ZIONE,
--ANZA, s. f. --MENTO, s. m. podob-
ieństwo.

ASSOMIGLIANTE, ad. m. f.
podobny.

ASSOMIGLIARE, v. n. być po-
dobnym. = v. a. porównywać.

ASSONANTE, ad. m. f. jedno-
brzmienny, harmonijny.

ASSONANZA, s. f. jedno-
brzmienność, zgodność tonów.

ASSONNAMENTO, s. m. uspie-
nie.

ASSONNARE, v. a. uspić. = v. n.
zasnąć, usnąć. = przestać,
ustać. Che in amarla non assonna,
Ar. Or. Fur. Non --, nie zasyp-
iać, nie tracić czasu. La figliuola
d' Amon, che per slegare di pri-
gione il suo amante non assonna,
Ar. Or. Fur. [nie.]

ASSOPIMENTO, s. m. uspie-
nie.

ASSOPIRE, v. a. ir. uspić.
ASSORBENTE, ad. m. f. poch-
łaniający, wciągający w sie-
bie. = s. m. Med. lekarstwo ni-
szczące kwasy powstające w żo-
łądku.

ASSORBERE, --BIRE, v. a. ir.
chłonąć, pochłonać; wciągając
w siebie.

ASSORBIMENTO, s. m. poch-
łonięcie, wciąganie, absorpcya.

ASSORBITO, --TA, p. ad. poch-
łoniiony. All' improvviso mori
Faraone il superbo con tutte le
sue milizie, assorbito dai gorgi
dell' Eritreo, Segner.

ASSORBITORE, s. m. pochła-
niacz. [szenie.]

ASSORDAMENTO, s. m. ogłu-
szanie.

ASSORDARE, v. a. ogłuszyć,
zaguszyć.

ASSORTIMENTO, s. m. loso-
wanie, wybranie losem. = dob-
bór, wybór.

ASSORTIRE, v. a. ir. losować,
wybierać losem. = dobrać, do-
bierać.

ASSORTO, --TA, p. ad. di
ASSORBERE pochłoniiony. E guidi in
porto me peregrino errante, e
fra gli scogli e fra l' onde agitato,
e quasi assorto. Tass. Ger.

ASSOTTIGLIAMENTO, s. m.
ścienczenie. = wyszukana sub-
telność.

ASSOTTIGLIARE, v. a. ścien-
czyć. = wycienzyć, wychu-
dzić. = fig. Assottigliare l' animo,
l' ingegno, wykształcić umysł. Il
molto leggere assottiglia l' animo,
e 'l poco lo ingrossa. = Assotti-

głaiarla, skąpić; subteliżować. = v.n. e.r. ścienczeć, schudnąć, poszczupleć, zeszcupleć. = Assottigliarsi, silić się, usiłować, zdobywać się na co.

ASSOTTIGLIATIVO, —VA, ad. ścienczący.

ASSOTTIGLIATO, —TA, p. ad. ścienczony. = fig. zubożały.

ASSOTTIGLIATURA, s. f. ścienczenie; ostrzenie, zaostczenie.

ASSOZZARE, v. a. powałać, zwalać, zbrudzić, zbrukać. = v.n. e.r. zwalać się, zabrukać, zbrudzić się.

ASSUEFARE, v. a. przyzwyczaić. = v.r. przyzwyczaić się, przywyknąć, nawyknąć.

ASSUEFATTO, ASSUETTO, —TA, ad. przyzwyczajony, przywykły, nawykły.

ASSUEFAZIONE, s. f. przywyknienie, nawyknienie.

ASSUGGETTIRE, v. a.ir. podbić, zmusić do czego.

ASSUMERE, v. a. ir. brać na siebie, przedsiębrać, zobowiązać się. — l' incarico, przyjęcie na siebie, podjąć się czego. Ed io sopra di me l'incarico assumo, ch'ei ne l'consenta, *Car. En.* = przybrać. Assunse il figliuolo dopo la sepoltura di lei il titolo e l' insegne di re di Navarra, *Dav. Stor.* = podnieść, wynieść, wywyższyc.

ASSUNTO, s. m. piecza, staranie. = dowództwo. Della schiera che vien primariamente la bella Bradamante avea —, *Bern. Orl.* = przedsięwzięcie. Pigliar l' — di fare, podjąć się czego. = dowodzenie tezy, twierdzenia.

ASSUNTO, —TA, p. ad. di ASSUMERE, wzięty, przedsięwzięty. = podniesiony, wyniesiony. Assunto al pontificato, wyniesiony na stolicę apostołską.

ASSUNZIONE, ASSUNTA, s. f. wyniesienie, wywyższenie. L' — di Maria al cielo, wieńcowanie N. Panny.

ASSURDAMENTE, av. niedorzecznie.

ASSURDITÀ, s. f. niedorzeczność, śmieszność.

ASSURDO, —DA, ad. niedorzeczny, przeciwny zdrowemu rozsądkowi, śmieszny. = s.m. niedorzeczność, śmieszność.

ASTA, ASTE, s. f. drąg, tyczka. — di bandiera, drzewce chorągwi. = dzida, kopia, włócznia, lanca. Vendere all' —, licytować, sprzedawać przez licytację. = noga cyrka. = kratka na szachownicy, warcabnicy. = wieżochłek litery.

ASTACO, pl. —CI, s. m. rak morski.

ASTALLAMENTO, s. m. mieszkanie, siedziba.

ASTALLARE, v. n. e.r. mieszkać; osiąść, zamieszkać.

ASTANTE, ad. e.s. doglądający chorych w infirmerji. = obecny, przytomny.

ASTATA, s. f. pchnięcie dzidy, lanca.

ASTATO, —TA, ad. uzbrojony kopią, dzidą, lanca.

ASTEMIO, —MIA, ad. niepijący wina.

ASTENERSI, v. r. ir. wstrzymywać się, powściągać się. Appena dal ridere potendosi astenere, *Bocc.* zaledwie mogąc wstrzymać się od śmiechu.

ASTERE, s. m. Bot. aster, jaster, gwiazdosz.

ASTERGENTE, ad. m. f. ocierający, czyszczący.

ASTERGERE, v. a. ir. obmyć, wyczyścić (o ranach).

ASTERIA, s. f. Min. gwiazdeczka.

ASTERISCO, s. m. gwiazdeczka, odsylacz.

ASTERSIONE, s. f. otarcie, oczyszczenie, obmycie.

ASTERISIVO, —VA, ad. ocierający, czyszczący, obmywający. [ścić.]

ASTIARE, v. a. e.n. zazdrościć.

ASTICCIUOLA, s. f. mala lanca. = rękójść, rączka pęzla. = przycięś.

ASTIGE, v. ASTACO.

ASTINENTE, ad. m. f. powściągliwy, wstrzemięzliwy.

ASTINENZA, —ZIA, s. f. powściągliwość, wstrzemięzliwość.

ASTIO, s. m. zazdrość; niewawiść; złość, zawziętość, chrapka.

ASTIOSO, —SA, ad. zazdrośny; zawzięty; długo pamiętający urazę.

ASTORE, s. m. jastrząb. Astori celestiali, *D. Purg.* aniołowie niebiescy.

ASTRAERE, v. a. ir. odciągać, odrywać, oddzielać myślą. = v. r. rozzerwać się.

ASTRAGALO, s. m. Arch. liśćwka, szmurkowata ozdoba szupa. = Anat. kut, kostka największa w przyszwie. = Bot. tragank.

ASTRALE, ad. m. f. gwiazdowy.

ASTRATAGGINE, s. f. rozrządzenie, nieprzytomność umysłu.

ASTRATTAMENTE, av. abstrakcyjnie, oderwanie, bezwzględnie.

ASTRATTIVO, —VA, ad. abstrakcyjny, oderwany, wyrażający myśl oderwaną.

ASTRATTO, s. m. *Filos.* przymiot uważany odrębnie od przedmiotu. In —, oderwanie, bezwzględnie. = ad. oderwany, metafizyczny; trudny do objęcia. = rozstrągnięty.

ASTRAZIONE, —TEZZA, s. f. abstrakcja, uważanie rzeczy oderwane, odrębnie od wszelkich okoliczności. = rozstrągnięcie, nieprzytomność umysłu.

ASTRETTO, —TA, p. ad. przymuszony, zniewolony.

ASTRIGNENTE, ad. m. f. ściśkający.

ASTRIGNERE, ASTRINGERE, v. a. ir. zmuszać, zmusić, przymusić, zniewolić.

ASTRINGENTE, s. m. lekarstwo, środek ściśkający. = ad. ściśkający. = silny, mocny, dobity, przekonywający (o dowodach).

ASTRINGENZA, —ZIA, s. f. mus, przymus.

ASTRO, s. m. gwiazda.

ASTROLABIO, s.m. astrolab, narzędzie do zdejmovania wysokości gwiazd.

ASTROLOGARE, —LAGARE, v. n. przepowiadać astrologicznie. = wróżyć. = marzyć, rozić.

ASTROLOGIA, s. f. astrologia, urojona sztuka przepowiadania przyszłości z obserwacji gwiazd. — giudiziaria, astrologia sądowa, stosująca postrzeżenia gwiazd do spraw ludzkich.

ASTROLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. astrologiczny.

ASTROLOGO, pl. —GI, s. m. astrolog. [mia.]

ASTRONOMIA, s. f. astronomia.

ASTRONOMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. astronomiczny.

ASTRONOMO, s. m. astronom. [zawily.]

ASTRUSO, —SA, ad. ciemny, ASTUCCIO, s. m. futerał, pułdelko. [przebiegle.]

ASTUTAMENTE, av. chytrze.

ASTUTO, —TA, ad. chytry, przebiegły.

ASTUZIA, ASTUTEZZA, s. f. chytryść, przebiegłość; sztuka, fortel, podstęp, podejście.

AȘURO, s. m. robaczek gryzący winne macice. [pki.]

ATANTE, ad. m. f. silny, krze.

ATEISMO, s. m. ateizm, bezbożność.

ATEISTA, ATEO, s. m. ateusz, ateista, bezbożnik.

ATEISTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. ateistyczny, bezbożniczy.

ATLETA, s. m. szermierz, zapasnik.

ATLETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. atletyczny, szermierski, zapasniczy.

ATMOSFERA, s. f. atmosfera, masa plynu sprężystego i przezroczystego, oblewająca zewsząd całą powierzchnię ziemi, rozciągająca się do pewnej nad nią wysokości.

ATMOSFERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. atmosferyczny.

ATOMISTA, s. m. filozof utrzymujący że świat powstał z atomów.

ATOMO, s. m. atom, proszek, pierwiastek niepodzielny.

ATRABILARE, —LARIO, —RIA, ad. hipokądryczny, tetryczny.

ATRABILE, s. f. hipokądryka, czarna melancholia.

ATREPICE, ATRIPLICE, s. f. Bot. loboda, lebidia.

ATRIO, s. m. sien, przedsien.

ATRO, —TRA, ad. czarny, ciemny. = fig. smutny, tragiczny.

ATROCE, ad. m. f. srogi, okrutny. = ogromny. = okropny, szkaradny, niesłychany.

ATROCEMENTE, av. srogo, okrutnie, nielitościwie.

ATROCITA, —TATE, —TATE, s. f. srogość, okrucieństwo.

ATROFIA, s. f. Med. schnięcie, usychanie ciała lub członka jakiego.

ATTACCAGNOLO, v. APPIC-CAGNOLO.

ATTACCAMENTO, s. m. przywiązanie, polączenie, złaczenie. = fig. przywiązanie, miłość.

ATTACCARE, v. a. przywiązać, związać. — i cavalli alla carrozza, zaprzędz konie do powozu. = fig. Attaccare gli occhi addosso ad uno, wlepić w kogo oczy, przypatrywać się komu. Mentre che tutto in lui veder m'attacco, D. Inf. — il male a uno, zarazić kogo. Attaccarla ad uno, wypłatać komu figla. = Attaccar lite, zaczepić, dać zaczepkę. — l'inimico, uderzyć na nieprzyjaciela. — la zuffa, wszcząć bitwę. Attaccarsi una zuffa spaventosa, Bern. Orł. wszczyzna się bitwa okropna. = v. r. lgnąć, lipnąć, przylepić się, czepić się, przyczepić się.

Attaccarsi al collo ad uno, uczyć się, wiesić się komu na szyi. Appena ella udi ch'è par-tiva, gli si attaccò al collo, U. Fosc. Attaccarsi a qualche cosa, usilnie się do czego przykladać.

ATTACCATICCIO, —CIA, ad. lipki, klejki. = Male attaccaticcio, zaraźliwa choroba.

ATTACCATURA, s. f. postro-niek, sznur do uwiązania;

przywiązanie. = Attaccatura del pane, przylepka.

ATTACCO, s. m. Dare —, dać nadzieję. = atak, uderzenie.

ATTAGLIARE, v. a. nalożyć podatek. = v. n. podobać się, przypadać do smaku. = v. r. stosować się do czyjej myśli, zdania, humoru.

ATTAMENTE, av. słusznie, należyście, jak należy.

ATTANAGLIARE, v. a. szarpać obiegami.

ATTAPINAMENTO, s. m. strapienie, smutek, niedola.

ATTAPINARE, v. n. biedować, prowadzić nędzne życie. = v. r. jęczeć, narzekać.

ATTARE, v. a. stosować, zastosować. = v. r. stosować się, być powolnym, dać się użyć.

ATTASTARE, v. a. macać. = dotknąć, uderzyć, namacać.

ATTECCHIMENTO, s. m. wzrost, zrastanie.

ATTECCHIRE, v. n. ir. rość, rosnąć. = zawiązywać się (o owocach). = Non attecchire, fig. nie postępować naprzód, zostawać ciągle w jednym stanie.

ATTEDIARE, v. a. nudzić, naprzykrzać się. = v. r. nudzić się.

ATTEGGEVOLE, ad. m. f. cały w ruchach, w gestach.

ATTEGGIAMENTO, s. m. gest, ruch, postawa.

ATTEGGIARE, v. a. Pitt. ożywić obraz, nadać piękną postawę figurom w obrazie. = v. n. robić giesta, wyrabiać rękami, rzucać się.

ATTEGGIATAMENTE, av. w gestach.

* ATTEGGIATORE, s. m. machający rękami, cały w ruchach. = aktor grający na migi.

ATTEMPARE, v. n. starzec się, zestarzec się.

ATTEMPATELLO, —LA, —TETTO, —TA, ad. podstarzały.

ATTEMPATO, —TA, ad. poddeszły w latach.

ATTEMPATOTTO, —TA, ad. stary ale czerstwy, jeszcze rzeski.

ATTEMPERAMENTO, v. TEMPERANZA.

ATTEMPERARE, v. a. utemperować, umiarkować. = powściągnąć, usmierzyć, pohamować. = wykonać, dopełnić przepisu.

ATTENDAMENTO, s. m. obozowanie, obozowisko.

ATTENDARE, v. n. e. r. rozbić namioty, obozować, stanąć obozem.

ATTENDERE, v. n. e. a. ir.

zajmować się czym, pilnować, doglądać czego, trudnić się czym. Attendo a' fatti miei, pilnuję mych interesów. = uwa-żać, baczyć, dawać baczenie.

Attendi a quello che ti voglio dire, Bocc. = czekać. E ora attendi qui; e drizzò il dito, D. Inf. = Attendere la promessa, dotrzymać słowa. = Attendere a fare, dire, nieprzestawać robić, mówić. = Attendere ad alcuno, porozumiewać się, być z kim w porozumieniu. = spodzie-wać się, mieć nadzieję, oczeki-wać. La donna lieta del dono e attendendo di avere degli altri, Bocc.

ATTENDITORE, s. m. uwa-żający, dający baczenie. = At-tenditore delle promesse, czło-więk słowny, dotrzymujący obietnic.

ATTENENTE, ad. m. f. nale-żący, zależny. = krewny, po-winowaty.

ATTENENZA, s. f. zażerność. = pokrewieństwo, powinowa-ctwo.

ATTENERE, v. a. e. n. ir. do-trzymać słowa, obietnicy. Non c'è attento quello che ci è pro-messo, Bocc. = v. r. należeć do kogo. L'eredità s'atteneva a me come più stretto parente, Ambr. = trzymać się, chwycić się czego, uchwycić się za co. S'egli non si fosse ben attento, egli sarebbe al fin nel fondo caduto, Bocc. Attenersi al consiglio d'uno, fig. chwycić się czyjej rady, iść za czyją radą. = Il tale m'at-tiene, on jest moim krewnym. = Attenersi a una cosa, zbliżyć się do czego.

ATTENTAMENTE, av. uwa-żnie, baczenie, pilnie.

ATTENTARSI, v. r. ośmielić się, odważyć się. Non s'atten-tava di dir nulla, Bocc.

ATTENTATO, s. m. Leg. za-mach, zamierzony ale niedo-konany występек.

ATTENTATORIO, —RIA, ad. naruszający, nadwyreżający.

ATTENTO, —TA, ad. baczny, uważny, pilny. State attenti e uvažajcie, bacznosc. Attento si fermò com'um ch'ascolta, D. Inf. = s. m. cel. = uwaga.

ATTENUANTE, ad. m. f. Med. zmniejszający ostrość humo-rów, łagodzący.

ATTENUARE, v. a. zmniejszyć, złagodzić, zwolnić.

ATTENUATO, —TA, p. ad. wycieniony, wychudzony.

ATTENUAZIONE, s. f. wycieni-czenie; zmniejszenie, zwolnie-nie, złagodzenie.

ATTENZIONE, s. uwaga,

baczność. Rivolgere l'— ad un oggetto, zwrócić na co uwagę.

ATTERRAMENTO, s. m. wywrócenie, obalenie.

ATTERRARE, v. a. wywrócić, przewrócić, obalić, powalić na ziemię. = Fig. Atterrar gli occhi, spuścić oczy. Come le pecorelle escon del chiuso ad una, a due, a tre, e l'altre stanno timidette atterrando gli occhi e'l muso, D. Inf. — l'orgoglio, ukrócić dumę, poniżyć, upokorzyć. = trapić, dręczyć, nękać, zasmucić. S'io credessi per morte esser scarca del pensiero amoroso che m'atterra, Petr. = v. r. rzucić się na ziemię, uderzyć czołem, padać na twarz, oddawać pokłon.

ATTERRATEZZA, s. m. obalacz, buźzyciel.

ATTERRIMENTO, s. m. strach, postrach, przestrach.

ATTERRIRE, v. a. ir. przestraszyć, rzucić postrach, przerazić. E intanto la madre di lui fu in quella sera atterrita di più fiero presentimento, U. Fosc. = v. r. przestraszyć się, przerazić się.

ATTESO, av. (zgadza się jako przymiotnik z następującym rzeczownikiem), zważywszy, mając wzgląd na. Attesi i rimorsi terribili ch'ella provava, Alf. = Atteso che, gdy, z powodu, ponieważ.

ATTESO, —SA, p. ad. di ATTENDERE, uważny, baczny, słuchający pilnie, uważnie. Quando colui che sempre innanzi atteso andava, cominciò, D. Inf. = roztropny, ostrożny, przemyślny.

ATTESTARE, v. a. złączyć dwa końce. = v. r. potykać się, zetrzeć się z kim.

ATTESTARE, v. a. zaświadczyć, dać świadectwo, świadczyć się. Ne attesto il cielo, świadczę się niebem.

ATTESTATO, s. m. —ZIONE, s. f. świadectwo.

ATTESTATORE, s. m. świadek, dający świadectwo, poświadczyciel.

ATTEZZA, v. ATTITUDINE. ATTICAMENTE, av. po atensku, po attycku.

ATTICCIATO, —TA, ad. silnej budowy ciała, krępy; gruby, pękaty, przysadkowaty.

ATTICISMO, s. m. attycyzm, gładkość, wyłowność, porządek, elegancja właściwa Atencyzkom.

ATTICŌ, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. attycki, właściwy Atenskiemu. = Ordine attico, porządek atenski w architekturze bez kolumn i kapitelów. = Sale attico, sál attycka, wykwiłtna żartobliwość.

ATTIGNERE, v. a. ir. ciągnąć wodę ze studni, czerpać, zacierpnąć; toczyć wino z beczki, utoczyć wina. La fante, attinto il vino, ritornando lo trovò a dormire, Lasc. = Attignere l'intendimento d'un autore, fig. pojąć, zrozumieć myśl autora.

ATTIGNIMENTO, s. m. czerpanie, loczenie.

ATTIGNITOIO, s. m. czerpaczka, czerpak, wiadro.

ATTIGUO, —GUA, ad. przytykający, przyległy.

ATTILLARE, v. a. wymuskać, wystróić. = v. r. wymuskać się, wystróić się.

ATTILLATAMENTE, av. strojnie, wymuskanie.

ATTILLATEZZA, —TURA, s. f. strojność, wymuskanie wystrojnie się, wystajfirowanie.

ATTILLATO, —TA, p. ad. strojny, wystrojony, wymuskany, wystajfirowany, ubrany jak lalka. Far l'attillato, sztafirkować się, koperczaki stroić, smalić cholewki.

ATTIMO, s. m. mgnienie oka, chwilka. In un —, w mgniemiu oka.

ATTINENTE, ATTINENZA, v. ATTENZIONE, etc.

ATTINGERE, v. a. ir. przybyć, dostać się dokąd, stanąć gdzie. E come prima il dolce lito attinge, Ar. Or. Fur. Febo predisse pure che tu nosco. Italia attingeresti, Car. En. = fig. dociec, przeniknąć, zbadać. Di tanto mutamento Nerone attinse il fine, Davanz. = rozeznać, rozpoznać. Si che la faccia ben cogli occhi attinghe (attinga), D. Inf.

ATTINGITORE, s. m. —TRICE, s. f. ten co ciągnie wodę ze studni lub toczy wino z beczki.

ATTINTO, —TA, p. ad. da ATTIGNERE, ATTINGERE, czerpany, zacierpnięty, etc.

ATTIRAGLIO, s. m. sprzęty, statki, narzędzia.

ATTIRARE, v. a. przyciągać, przyciągnąć. = v. r. ściągnąć na siebie, zasłużyć.

ATTITUDINE, s. f. postawa.

ATTIVAMENTE, av. czynnie.

ATTIVITA, —TÀDE, —TÀTE, s. f. czynność, działalność, ruch, pośpiech.

ATTIVO, —VA, ad. czynny, działający. = spieszny, pośpieszny, skrzętny. = Rimedio attivo, lekarstwo silnie działające, skuteczne. = Aver voce attiva e passiva, mieć prawo wybierania i bycia wybranym. = Verbo attivo, Gram. słowo czynne.

ATTIZZAMENTO, s. m. niecenie, rozniecanie ognia. = fig.

podniecanie, poduszczanie, podżeganie.

ATTIZZARE, v. a. niecić, rozniecać, rozdmuchiwać ogień. = fig. podniecać, poduszczac, podżegać.

ATTIZZATOIO, s. m. dmuchawka.

ATTO, s. m. czyn, uczynek, dzieło. = postawa, wejście, mina. E quanto mi pareo nell'— acerbo! D. Inf. = zżymanie się, grymas. = wymuszenie, przysada, wdzięczenie się. = znak, migi. Facendo i suoi atti come mutoli fanno, Bocc. = akt w sztukach teatralnych. = pl. aktu processu. E fece ardere i libri e gli atti della corte, G. Vill. = Porre in —, wykonać, uskutecznić.

ATTO, —TA, ad. zdolny, zdalny, sposobny. Ma nè per l'età nè per l'altre sue qualità atto a reggere peso sì grave, Guicc. Stor. = zrzeczny; stosowny; przyzwyczajony.

ATTONITO, —TA, ad. zdziwiony, zadumiały, zdumiały, osłupiały z zadziwienia.

ATTORCERE, v. a. ir. skrećić, okrećić, zakrećić.

ATTORCIGLIARE, —TIGLIARE, v. a. okrećić, obwinąć. = v. r. okrecać się, obwinąć się.

ATTORCIMENTO, s. m. okrećenie, obwinienie.

ATTORE, s. m. działacz, sprawca. = Leg. aktor, powód. = agent, kommissarz. = aktor, komediant.

ATTORIA, s. f. zarząd, administracja.

ATTORNIAMENTO, s. m. otoczenie, opasanie, obwód.

ATTORNIARE, v. a. otoczyć, opasać, obwieść, okrążyć. = Fig. Attorniare altrui con benefizi, obsypać kogo dobrodziejstwami. — con parole, złudzić, omanąć słowami.

ATTORNO, prep. e av. na okolo, dokola, wokolo. Andare —, krążyć, chodzić dokola. Mandare —, rozstlać na wszystkie strony.

ATTORTO, —TA, p. ad. da ATTORCERE, skrecony, okrecony. = Attorto d'errore, fig. uwikłany w błąd.

ATTOSCARE, v. a. otruć. = fig. zatruc, zaprawić goryczą, trucizną. = zasmodzić.

ATTOSO, —SA, ad. wdzięczący się, płochy, dziecinny.

ATTOSSICAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. otrucie.

ATTOSSICARE, v. a. OTTOSSICARE.

ATTOSSICATORE, s. m. trucićiel.

ATTRARE, v. ATTRARRE.

ATTRAIMENTO, s. m. przy-
ciąganie.

ATTRAPPARE, v. n. skurczyć
się (o nerwach). = v. a. smy-
knąć co zgrabnie. = zwiesić,
wiesić, oszukać.

ATTRAPPERIA, s. f. skurcze-
nie się nerwów.

ATTRARRE, v. a. ir. przycią-
gać. La calamita attrae il ferro,
magnes przyciąga żelazo. —
l'acqua, wciągać w siebie wo-
dę, przesiąkać wodą. = fig. po-
ciągać, przyludzać, przynęcać.
La qual m'attrasse all'amorosa
rete, Petr.

ATTRATTABILE, —TEVOLE,
ad. m. f. przyciągający, pocią-
gający, powabny. = v. TRATTA-
BILE.

ATTRATTIVA, s. f. —TTIVO, s.
m. pociąg, powab, ponaeta.

ATTRATTIVO, —VA, ad. przy-
ciągający, —VA, ad. pociągający,
ponętny, powabny.

ATTRATTO, —TA, p. ad.
przyciągnięty. = skurczony (o
nerwach). [VERSAMENTO.

ATTRAVERSAMENTO, v. TRA-

ATTRAVERSARE, v. a. prze-
chodzić, przejść, przebyć. =
zagrozić, przegrozić. Vide
leoni, e draghi pien di toscio, ed
altre fere attraversargli il calle,
Ar. Or. Fur. = przewiesić lub
położyć w poprzek, ukośnie. =
Fig. Attraversare la via, i disegni a
qualeheduno, zająć drogę, stan-
nąć na zawadzie, pomieścić
komu szyki, przetrząć jego za-
miary. — il discorso, przerwać
komu mowę. = v. r. krzyżować
się, minąć się.

ATTRAVERSO, av. wpoprzek,
na przelaj.

ATTRAZIONE, s. f. Fis. at-
trakcja, przyciąganie. = Med.
skurczenie się nerwów.

ATTRECCIARE, v. v. INTRE-
CIARE.

ATTREZZARE, ATTRAZZARE,
v. a. Mar. opatrzyć okręt we
wszystkie porządki.

ATTREZZO, ATTRAZZO, s. m.
sprzęt, narzędzie. = Attrezzi
d'una nave, zbiór wszystkich
porządków okrętowych.

ATTRIBUIMENTO, s. m. przy-
pisywanie, przyznawanie. —
a colpa, oskarżenie.

ATTRIBUIRE, v. a. ir. przypis-
ywać, przyznawać. — per sen-
tenza, przysądzić. = wyzna-
czyć, wydzielić. = v. r. przy-
znawać sobie, przypisywać,
przyniaszać.

ATTRIBUTO, —VA, ad.
przyznający.

ATTRIBUTO, s. m. Log. przy-
miot, własność. = godło, at-
trybut. I fulmini sono gli attributi

di Giove, la mazza l'— di Ercole,
pioruny są godłem Jowisza,
maczuga Herkulesa.

ATTRIBUZIONE, v. ATTRIBU-
IMENTO.

ATTRICE, s. f. aktorka.

ATTRISTAMENTO, s. m. —
ZIONE, s. f. zasmucenie.

ATTRISTARE, —TIRE, v. a.
zasmucić. = v. r. zasmucić się.

ATTRITARE, v. a. v. TRITARE.
= fig. v. SCONFIGGERE.

ATTRITO, —TA, ad. skru-
szony, żalujący za grzechy.

ATTRIZIONE, s. f. v. TRITA-
MENTO. = skrucha, żal za grze-
chy.

ATTRUPPATO, —TA, ad.
gromadnie zebrany.

ATTUALE, ad. m. f. rzeczywis-
ty, istotny. Peccato —, grzech
powszedni. = obecny, tera-
źniejszy.

ATTUALITÀ, —TADÉ, —TATE,
s. f. obecność, terażniejszość.

ATTUALMENTE, av. rzeczy-
wiście, istotnie. = teraz, w tej
chwili.

ATTUARE, v. a. wykonać,
uskutecznić. = v. r. wziąć się
szczerze do czego.

ATTUARIO, s. m. pisarz ak-
towy; notaryusz.

ATTUCCIO, s. m. dzieciństwo,
dziecinny postępek.

ATTUFFAMENTO, s. m. —TU-
RA, —ZIONE, s. f. zamurzenie.

ATTUFFARE, v. a. zamurzyć.
Fanno — in mezzo la caldaia la
carne, D. Inf. = v. r. zamurzyć
się, pogrzążyć się. — nei vizj, nel
sonno, vino, pogrzążyć się w roz-
koszach, we śnie, w winie.

ATTUOSO, —SA, ad. czynny,
działający.

ATTURARE, v. TURARE.

ATTUTARE, v. a. ukoić, uspo-
koić, usmierzyć. = v. r. ukoić
się, uspokoić się.

ATTUTIRE, v. a. ir. zamknąć
komu usta, nakazać milczenie.
= v. ATTUTARE.

AUDACE, ad. m. f. śmiały, zu-
chwały. Fortuna è amica degli
audaci, Met. śmiałym szczęście
sprzyja.

AUDACEMENTE, av. śmiało.

AUDACIA, s. f. śmiałość.

AUDIENZA, —ZIA, s. f. słuch.
v. UDITO. = posłuchanie, au-
diencyja. Dare, avere —, dać,
mieć posłuchanie. = przytomni
na audiencyi, słuchacze. = sala
audiencyonalna.

AUDIRE, AUDITO, v. UDIRE, etc.

AUDITORATO, s. m. urząd
audytora.

AUDITORE, s. m. audytor. —
di rota, audytor roty, jurydyk-
cyi kościelnej w Rzymie. = słu-
chacz, v. UDITORE.

AUDITORIO, s. m. sala au-
diencyonalna. = słuchacze. =
ad. słuchowy, należący do słu-
chu.

AUGE, s. f. Astr. największa
odległość słońca albo wierzchu
od ziemi, v. APOGEO. = fig. szczyt
sławy, szczęścia, i t. d.

AUGELLETTO, —LLINO, s. m.
dim. płaszek, płaszyna.

AUGELLO, s. m. * ptak.

AUGURALE, ad. m. f. do au-
gurów należący.

AUGURARÉ, —RIARE, v. a. e
n. wróżyć, przepowiadać. =
żyćczyć, winszować. = buon
capo d'anno, winszować nowe-
go roku. — la buona notte, ży-
czyćć dobrej nocy. = v. r. obie-
cywać sobie, mieć nadzieję, spo-
dziewać się. Giorno ben augu-
rato, dzień szczęśliwy.

AUGURATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. wróżek, wróżka.

AUGURE, AUGURO, s. m. augur,
wróżący z lotu ptaków w Rzy-
mian.

AUGURIO, s. m. wróżba,
wieszcza, przepowiednia.

AUGUROSO, —SA, —NOSO,
—SA, ad. wierzący we wróżby.

Bene, male auguroso, wróżący
szczęście, nieszczęście.

AUGUSTO, —TA, ad. tytuł
cesarzów rzymskich od miejsca
poświęconego przez augurów.

= fig. czcigodny, dostojny.

AULA, s. f. * pałac królewski.

AULICO, —CA, pl. —CI, —
CHE, ad. dworski, nadworny.

Consilio aulico, najwyższa rada
w Austrii. L'aulica turba che
l'odia, Alf. zgraja dworaków
która cię nienawidzi.

AUMENTARE, v. a. powię-
kszyć. = v. r. powiększyć się.

AUMENTATIVO, —VA, ad.
Gram. zgrubiały.

AUMENTATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. powiększyciel, powię-
kszcicielka.

AUMENTO, s. m. —TAZIONE, s.
f. powiększenie. — in grandez-
za, wzrost.

AUNARE, AUNANZA, v. ADU-
NARE, etc.

AUNCINARE, v. a. zawiesić
na haku; zachaczyć. = fig. za-
captić, zwięździć.

AUNCINARE, v. a. zaczepić
bosakiem, hakiem. = v. r. zgzić
się jak hak.

AURA, s. f. wietrzyk, zefir. =
powietrze. = fig. łaska, fawor,
wziętość. Aver l'— della corte,
del popolo, mieć łaskę w dworcu,
u ludu. Così diss'egli, e l'aure
popolari con applauso seguir le
voci estreme, Tass. Ger.

AURATO, —TA, ad. złocony,
pozlaczony.

AURELIA, s. f. poczwarka, owad zasklepiony.

AUREO, —REA, ad. złoty, złocisty, złotawy. Aureo seculo, wiek złoty. Aurca chioma, złotawe, pługie włosy. Regola aurea, Arit. reguła złota czyli reguła trzech.

AUREOLA, s. f. miesięczek, obwódka promienista którą malarze otoczyli głowy bożków pogańskich, cesarzów i świętych.

AURETTA, s. f. dim. wietrzyk. AURICOLA, AURICULA, s. f. Anat. komórka serca.

AURICOLARE, —CULARE, ad. m. f. uszny. Confessione —, spowiedź uszna. Testimonio —, świadek który słyszał co na własne uszy. Dito —, mały palec u ręki.

AURORA, s. f. zorza ranna, jutrzienka, świtanie. — boreale, zorza północna.

AUSARE, v. a. przyzwyczać. = v. n. nawyknąć, przywyknąć. = v. r. przyzwyczać się; D. Purg. przestawac z kim, spoufalic się.

AUSILIARE, ad. m. f. Gram. posilkowy.

AUSILIARIO, —RIA, ad. posilkowy. Milizie ausiliarie, wojska posilkowe. [cniak]

AUSILIATORE, s. m. pomo- AUSILIO, v. AIUTO.

AUSO, —SA, ad. śmiały. E qual persona non saria stata ausa? Ar. Orf. Fur.

AUSPICE, s. m. obrońca, protektor, opiekun.

AUSPICIO, —ZIO, s. m. wieszczba z lotu ptaków u Rzymian. = opieka, przewodnictwo. Ecco gli auspici onde a regnar salisti, Alf. [zoo]

AUSTERAMENTE, av. surowo- AUSTERITA, —TATE, —TATE, s. f. cierpkość. = fig. surowość obyczajów.

AUSTERO, —RA, ad. cierpki. = fig. surowy, ostry. = s. m. ostrość, surowość. L' amore appunto è quello che condisce l' —, di tutti gli altri precetti, Segner.

AUSTRALE, ad. m. f. południowy. [dniowy]

AUSTRO, s. m. wiatr południowy.

AUTENTICAMENTE, av. autentycznie.

AUTENTICARE, v. a. poświadczyc akt, nadać mu urzędowość.

AUTENTICAZIONE, s. f. poświadczenie aktu.

AUTENTICITÀ, s. f. autentyczność, prawdziwość.

AUTENTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. autentyczny, prawdziwy, istotny.

AUTOCRATE, s. m. samodzierca, samowładca.

AUTOCRATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. samowładny, samodziernczy.

AUROCRAZIA, s. f. samowładztwo, samodziernstwo.

AUTOGRAFO, —FA, ad. własnoręczny. = s. m. pismo własnoręczne.

AUTOMA, —TO, s. m. automa, samoruch.

AUTOMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. samoruszny.

AUTONOMIA, s. f. wolność rządu siew własnymi prawami, używania własnej narodowości.

AUTONOMO, —MA, ad. rządzący się własnymi prawami, niepodległy.

AUTORE, s. m. autor, twórca, sprawca, wynalazca. = poczatek, przyczyna, powód.

AUTOREVOLE, ad. m. f. poważny, wiarogodny. [waga]

AUTOREVOLMENTE, av. z powagą. AUTORITA, s. f. władza, zwierchność. — sovrana, najwyższa władza. — delle leggi, władza, panowanie prawa. = powaga, wziętość. = miejsce wyjęte z jakiego autora i przytoczone jako dowód.

AUTORITATIVAMENTE, av. z powagą, nakazującym tonem.

AUTORITATIVO, —VA, ad. wiarogodny.

AUTORIZZARE, v. a. upoważnić, umocowac. = v. n. zostac autorem.

AUTRICE, s. f. autorka.

AUTUNNALE, ad. m. f. jesien- nienny.

AUTUNNO, s. m. jesień.

AUZZARE, etc., v. AGUZZARE, etc.

AVACCIARE, v. a. + spieszyć, naglic, przyspieszac. E quell' angoscia che m' avacciava un poco ancor la lena, D. Purg.

AVACCIO, av. + przedko, szybko, na przedce. Tardi o —, przedziej czy później. = D. Inf. wkrótce, przedko, niebawem.

AVALE, av. teraz.

AVANIA, s. f. ciężkie podatki i kary pieniężne nakładane przez Turków na chrześcian. = krzywda, niesprawiedliwość.

AVANNOTTO, s. m. drobne rybki, drobiazg do zarybiania stawów. = fig. fryc, nowicusz.

AVANTI, prep. e av. przed. Camminando ora — ora appresso alla sua famiglia, Bocc. = raczej. Io ho disposto di voler te — che alcun altro per marito, Bocc. =

Andare —, postępować dalej, dalej rzecz prowadzić. Non bisogna più —, dosyc tego, nie

trzeba więcej. Qui lascio, più di lor non dico —, Petr. na tem przestaje, więcej o nich później nie powiem. — ogni cosa, przedewszystkiem. [nim]

AVANTICHIÈ, cong. wprzód.

AVANTIGUARDIA, v. VANGUARDIA.

AVANZAMENTO, s. m. postęp, postępowanie naprzód.

AVANZANTE, ad. m. f. przewyższający, przechodzący. = pozostający, zbywający, resztujący.

AVANZARE, v. a. zebrać, zgromadzić. In pochi anni grandissima quantità di danari avanzarono, Bocc. = powiększyć, rozszerzyć, pomknąć, posunąć. E molto avanzò il suo reame, G. Vill. = ubiedz, wyprzedzić, uprzędzić. = przewyższac w czem, przejść kogo.

Di ricchezze ogni altro avanzava che Italice fosse, Bocc. bogactwy wszystkich innych Włochów przewyższal. = v. n. wysunąć się naprzód, wystawać, sterczeć. = zostawać, pozostawać. Questo m' avanza di cotanta speme, Petr. oto co mi zostaje z tak wielkiej nadziei. = Avanzar negli anni, zachodzić w lata. = v. r. posunąć się naprzód, postępować, postąpić. = nabrac odwagi.

AVANZATICCIO, —ZUGLIO, s. m. resztki, szczatek, ostatek.

AVANZATO, —TA, p. ad. da AVANZARE. Ma erano queste virtù avanzate di grande intervallo da' vizj, Guicc. Stor. Avanzato in età, podeszły w latach. A notte avanzata, późno w nocy. A tempo avanzato, wolnego czasu.

AVANZO, s. m. reszta, ostatek, szczatek. = pozostałość, pozostała summa do wyptacenia. = skrawek sukna, materiji, resztki. = zysk, zarobek.

AVARACCIO, —CIA, ad. peg. sknera, kutwa.

AVARETTO, —TA, ad. przy- skąpszy, nieco skąpy.

AVARIA, s. f. uszkodzenie statku lub ładunku jego na morzu.

AVARIZIA, s. f. skąpstwo.

AVARIZIARE, v. n. skąpic, żalować komu lub sobie czego.

AVARO, —RA, ad. skąpy. = s. m. skąpiec.

AVARONACCIO, AVARONE, s. m. peg. sknera, kutwa.

AVELLANA, s. f. orzech laskowy.

AVELLANO, s. m. leszczyna.

AVELLO, s. m. grób.

AVENA, s. f. owies. = pi- szszalka, szałka.

AVERE, v. a. ir. *mieć*. — giu-
dizio, dell' onore, vent' anni,
*mieć rozum, honor, dwadzie-
ścia lat*. Tutto ciò si ha da Vir-
gilio, *wszystko to mamy z Vir-
giliusza*. Non — *che mangiare,
nie mieć nic do jedzenia*. — di
che, *mieć z czego, być zamo-
żnym*. Ho freddo, caldo, sonno,
*zimno mi, ciepło mi, spać mi
się chce*. = *mieć za co, poczyna-
tywać*. Avendolo per santissimo
uomo, *Bocc.* = Averla con alcu-
no, *mieć z kim na pieńku, gnie-
wać się na kogo*. = *Avere a fare,
a dire (da fare, da dire), mieć
do zrobienia, do mówienia*.
Ho da scrivere una lettera, *mam
list do pisania*. = *Z zaimkami
ci, vi, używa się zamiast esse-
re*. Quante miglia ci ha? (vi so-
no?), *ile mil?* Quanto ha di qui
al cielo? *Fr. Sacch.* Non ha mol-
to, *niedawno*. = *Avere a grado,
mieć przyjąć, podobać
sobie*. — *a sdegno, gardzić,
pogardzać*. [tek.]

AVERE, s. m. *mienie, mają-*
AVERNO, s. m. *piekło u sta-
roznych*.

AVERSIONE, s. f. *wstręt,
odraza, obrzydzenie*.

AVERTERE, v. a. *odwrócić,
oddalić*. [takowie.]

AVIDAMENTE, av. *chciwie*,
AVIDITA, —TADÉ, —TATE,
—DEZZA, s. f. *chciwość, ta-
komstwo*. [takowy.]

AVIDO, —DA, ad. *chciwy*,
AVITO, —TA, ad. **odzie-
dziczony od przodków*.

AVO, s. m. *dziad, przodek*.
AVOCARE, v. a. *Leg. przes-
nieść sprawę z sądu do sądu,
powołać do innego sądu*.

AVOLO, s. m. *dziad*. [sep.]
AVOLTOIO, —TORE, s. m.
AVORIO, s. m. *kość słoniowa*.
AVALLAMENTO, s. m. *wkle-
słość, wgdol, wydrążenie*.

AVALLARE, v. a. *zniżyć,
spuścić, opuścić na dół*. = v. n.
*zejść na dół, spuścić się na
dół, zstąpić*. Ora avalliamo
omai tra le grand' ombre e par-
leremo ad esse, *D. Purg.* =
v. r. *rzucić się na dół, spaść
z góry na dół*. Vengon di là ove
il Nilo s' avvala, *D. Inf.* = *rzucić
się w przepaść*. Che vo' gir' ol-
tre, e ritrovar la mie diletta spo-
sa, senza cui m' avvallo, e vengo
meno, *Fort. Ricc.*

AVALLORAMENTO, s. m.
mężtwo, odwaga.

AVALLORARE, v. a. *dodać
siły, wzmocnić, pokrzepić*. Il
vino avallora l' astemio, *Fort.
Ricc.* = *dodać odwagi, zache-
cać*. = v. r. *nabrać odwagi*. =
v. n. *nabierać sił, rosnąć*.

AVVAMPAMENTO, s. m. *pa-
lenie, płomień*.

AVVAMPARE, v. n. *palić się,
gorzeć, płonąć*. = fig. *płonąc
miłością*. Tutto s' avvampa d' ira,
Ar. Or. Fur. = v. a. *zapalić mi-
łością, wzniecić płomień mi-
łości*. E voi che amore avvampa,
non v' indugiate in sull' estremo
ardore, *Petr.* Avvampato di ver-
gogna, *Ar. Or. Fur.* *zaplonio-
ny wstydem*.

AVVANTAGGIARE, v. a. *za-
pewnić korzyść*. [korzyść.]

AVVANTAGGIO, s. m. *zysk*,
AVVANTAGGIOSAMENTE, av.
zyskownie, korzystnie.

AVVANTAGGIOSO, —SA, ad.
zyskowy, korzystny.

AVVANTARSI, v. r. *chelić się,
chlubić się*. [się.]

AVVEDERSI, v. r. *spozrzeć*

AVVEDEVOLÉ, ad. m. f. *ostro-
żny, przeczorny*.

AVVEDIMENTO, s. m. — du-
TEZZA, s. f. *ostrożność, prze-
zorność*.

AVVEDUTAMENTE, av. *prze-
zornie, roztropnie, rozsądnie*.

AVVEDUTO, —TA, ad. *ostro-
żny, przeczorny, roztropny,
rozsądny*. Fare —, *przestrzedz,
ostrzedz, umiadowić*.

AVVEGNACHÉ, AVVEGNADIO-
CHÉ, AVVEGNACHÉ, *cong. lubo*,
chociaż. = *gdy, ponieważ*.

AVVELENAMENTO, s. m.
otrucie.

AVVELENARE, v. a. *otruc.*
= fig. *zatruc, zaprawić gory-
czą*. = v. r. *otruc się*. Animo
avvenato, *umysł rozjątrzony*,
zajadły.

AVVELENATORE, s. m. —
TRICE, s. f. *truciciel*.

AVVENANTE, —NENTE, ad.
m. f. *śliczny, ładny, miły*,
przyjemny, przystojny. Al' —,
*w miarę, w stosunku, i tym
podobnie*.

AVVENEMENTENTE, —VOL-
MENTE, av. *ślicznie, ładnie*.

AVVENENZA, s. f. *wdzięk*,
*powaby, piękna powierzchow-
ność, nadobna postawa, pię-
kne ułożenie, przystojność*.

AVVENEVOLE, ad. *śliczny*,
*ładny, miły, przyjemny, przy-
stojny*. Ció t' è —, *to ci do twa-
rzy, w tem pięknie wyglądasz*.

AVVENIMENTO, s. m. *zda-
rzenie, wydarzenie; przypa-
dek, przygoda*. = *przybycie*.
= *biegunka*.

AVVENIRE, v. n. ir. *zdarzyć
się, wydarzyć się, trafić się*.
Non altrimenti a lui avvenne che
al duca avvenuto era, *Bocc.* —
bene o male, *udać się, nieudać
się*. = *przyjść, nadejść*. = v. r.
spotkać się.

AVVENIRE, s. m. *przyszłość*.
Le cose —, *przyszłe rzeczy*.
Nei tempi, nei secoli —, *w przy-
sztych czasach, wiekach*.

AVVENTICCIO, —CIA, ad.
nowo przybyły. = fig. *nowy*.

AVVENTAMENTO, s. m. *ci-
skanie, miotanie*.

AVVENTARE, v. a. *ciskać*,
miotać, rzucić grot, pociski.
= v. r. *cisnąć się, rzucić się na
kogo*. Si avventò sopra i nemici,
G. Vill. = *wkorzenił się, przy-
jąc się*.

AVVENTATAGGINE, —TEZZA,
s. f. *zapęd, pośpiech nie-
rozumny, skwapliwy, nag-
łość, nierozwaga*.

AVVENTAMENTE, av. *po-
pędliwie, nierozumnie, nie-
rozważnie, po szalonomu*.

AVVENTATELLO, s. m. *roz-
trzępaniec, wartogłów, so-
wizdrzał*.

AVVENTATO, —TA, p. ad.
ciśnięty, rzucony. = *roztrze-
pany, płochy, pusty*.

AVVENTIZIO, —ZIA, ad.
przychodni. = *Leg. przypadają-
cy w spadku, w posagu, z li-
nii pobocznej*.

AVVENTO, s. m. *adwent*. =
przybycie.

AVVENTORE, s. m. *zwykle
kupujący w sklepie*.

AVVENTURA, s. f. *przypa-
dek, przygoda, awantura*. Le
Avventure di Telemaco, *Przy-
padki Telemaka*. = *los*. Al' —,
*na los szczęścia, na chybi tra-
fi*. = *niebepieszństwo*.

AVVENTURARE, v. a. *stawić
na chybi trafi, na los szczę-
ścia, odważyć, odżatować*. =
v. r. *wystawiać się, narazić
się na niebezpieczeństwo*.

AVVENTURATAMENTE, —
REVOLMENTE, av. *szczęśliwie*.

AVVENTURATO, —TA, —
TUROSO, —SA, ad. *szczęśliwy*.
Terra sopra d' ogni altra avven-
turosa, *Bern. Or.* = *Cavalieri
avventurosi, donne avventurose,
błędni rycerze, błędne damy*.

AVVENTURIERE, s. m. *ochot-
nik, miłośnik niebezpieczeń-
stwa, żołnierz szukający przy-
god*. Son qui gli avventurieri,
invitti eroi, *Tass. Ger.*

AVVERAMENTO, s. m. *spra-
wdzenie, potwierdzenie*.

AVVERARE, v. a. *sprawdzić*.
= v. r. *przekonać się o pra-
wdzie, zapewnić się*.

AVVERBIALE, ad. m. f. *przy-
słówkowy*.

AVVERBIALMENTE, av.
przysłówkowo.

AVVERBIO, s. m. *Gram.*
przysłówek. [lenić.]

AVVERDIRE, v. a. ir. *pozie-*

AVVERIFICARE, v. a. *sprawdzić*. = *narządzić*, *przyrzędzić*.

AVVERISAMENTO, av. *nie-szczęśliwość*.

AVVERSARE, v. a. *sprzeciwiać się*.

AVVERSARIO, --RIA, ad. *przeciwny*. = s. m. *przeciwnik*, *nieprzyjaciel*. L' *antico* —, *czart*, *zły duch*.

AVVERSATIVO, —VA, ad. *Gram.* *służący do wyrażenia przeciwności*.

AVVERSATORE, s. m. —TRICE, s. f. *przeciwnik*, *przeciwniczka*.

AVVERSAZIONE, s. f. *przeciwność*, *sprzeciwianie się*, *opór*.

AVVERSIONE, s. f. *wstręt*, *odraza*, *obrzydzenie*.

AVVERSITA', s. f. *przeciwność*, *los przeciwny*.

AVVERSO, —SA, ad. *przeciwny*. *Fortuna avversa*, *los przeciwny*. Egli solo mi rimase fedele amico nell' avversa fortuna, *Met.*

AVVERTENTE, ad. m. f. *przezorny*, *roztropny*.

AVVERTEMENTE, av. *przezornie*, *ostrożnie*.

AVVERTENZA, s. f. *uwaga*, *wzgląd*. Ma fu questa — inavvertita da Malagigi per pensarvi poco, *Ar. Or. Fur.*

AVVERTIMENTO, s. m. *ostrzeżenie*, *uwiadomienie*.

AVVERTIRE, v. a. ir. *ostrzedzić*, *przestrzedz*, *uwiadomić*. = v. n. *mieć się na ostrożności*, *uważać*, *pamiętać*.

AVVERTITAMENTE, av. *uważnie*.

AVVERTITO, —TA, p. ad. *uwiadomiony*, *przestrzeżony*. *Stare* —, *mieć się na ostrożności*, *mieć co za przestrożę*.

AVVEZZAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *przyzwyczajenie*, *nauczenie*.

AVVEZZARE, v. a. *przyzwyczaić*. = v. r. *przyzwyczaić się*, *przywyknąć*, *nauczyć się*.

AVVEZZO, —ZA, ad. *przyzwyczajony*, *przywykły*, *nauczony*.

AVVIAMENTO, s. m. *zbliżanie się ku czemuś*, *dążenie*.

AVVIARE, v. a. *naprowadzić na drogę*, *wdrożyć*, *rozpocząć co*. = v. r. *puścić się w drogę*. = *dążyć do celu*, *iść dobrze*, *udawać się*. Bottega ben avviata, *sklep mający wielki obdyt*.

AVVICENDAMENTO, s. m. *kolejne luzowanie się*, *następowanie po sobie*.

AVVICENDARE, v. n. *odby-*

wać co kolejno, *luzować się*. = v. r. *zmieniać się kolejno*.

AVVICENDEVOLE, v. VICENDEVOLE.

AVVICINAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *zbliżenie się*, *sąsiedztwo*, *bliskość*.

AVVICINARE, v. a. *zbliżyć*, *przybliżyć*. — una sedia alla tavola, *przysunąć krzesło do stołu*. = v. r. *zbliżać się*, *zbliżać się*.

AVVIGNARE, v. a. *sadzić*, *szepcić winną macicę*.

AVVILIMENTO, s. m. *upodlenie*, *spodlenie*, *spodlenie się*. = *stracenie odwagi*, *bojaźń*, *tchórzostwo*.

AVVILIRE, v. a. ir. *upodlić*, *poniżyć*. = *odjąć odwagę*, *napędzić strach*, *nabawić trwo-gę*. Tali dubbj m'angustiarono, m'avvilivano, *Silv. Pel. M. P.* = v. r. *spodlić się*, *upodlić się*. = *stracić odwagę*, *przeleknać się*, *stchórzyc*, *padlajacy*.

AVVILITIVO, —VA, ad. u. *AVVILUPPAMENTO*, s. m. *obwijanie*, *obwicie*. = *zagnatanie*, *płatania*, *zawikłanie*.

AVVILUPPARE, v. a. *obwinać*, *zawinać*. = *platać*, *gmatwać*, *zagnatwać*. = v. r. *zaplatać się*, *zagnatwać się*.

AVVILUPPATORE, s. m. *warchoł*, *mnożący niesnaski*. = *matacz*, *szalbiarz*, *oszust*.

AVVINARE, v. a. *przyłączać wino do innego napoju*. = *Avvinato*, *pijany*.

AVVINAZZARE, v. a. *upoić*. = v. r. *podpić sobie*.

AVVINCIERE, —CHIARE, —GHIARE, v. a. *określić*, *obwinać*. = *związać*, *skrepować*. = v. r. *określać się*, *obwijać się*, *ściskać się*.

AVVINCIGLIARE, v. a. *określić*, *związać wciną*.

AVVINTO, —TA, p. ad. *okrecony*, *obwinięty*. Nè lieto più del carcer si disserra chi intorno al collo ebbe la corda avvinta, *Petr.* = *związany*, *skrepowany*. Avvinto fra catene, *okuty w kajdany*.

AVVISAMENTO, s. m. *uwiadomienie*, *wiadomość*. = *rozsądek*, *roztropność*, *przezorność*. = *bitwa*, *potyczka*. = *spojrzenie*.

AVVISARE, v. a. *uwiadomić*, *domieść*. = *przypatrywać się*, *celować*, *upatrywać*. Qual soleano i campion far nudì e unti, avvisando lor presa e lor vantaggio, *D. Inf.* E molte volte s'avvisar, s'accennaro, e s'investiro, *Car. En.* = *poznać*, *rozpoznać*. Con gran letizia... i Teuceri gli ricever... e le sembiance in loro

avvisaro, e l'valor de' padri stessi, *Car. En.* = *uważać*, *namyślać się*. = v. n. e. r. *przyjść na myśl*; *namyślać się*, *rozmyślać się*; *przewidzieć*; *przygotować się*. = *domyślać się*; *spodziewać się*. S'avvisò il resto, *Ar. Or. Fur.* Che amor sia del mal causa ognun s'avvisa, *Ar. Or. Fur.* E per la selva di nuovo s'invia, che aver più sicurezza ivi s'avvisa, *Fort. Ricc.* = *wymyślić*, *obmyślić srodek*, *sposób*. Ed avvisossi del modo nel quale ciò gli verrebbe fatto, *Bocc.* Così tutto avvisato, il tempo e 'l loco, propeggia i tralci, *Alam. Colt.* = *spotkać się*.

AVVISATAMENTE, av. *rozsądnie*, *roztropnie*. = *umyślnie*.

AVVISATO, —TA, ad. *uwiadomiony*. = *przezorny*, *roztropny*. = *gotów*, *przygotowany*.

AVVISATORE, s. m. —TRICE, s. f. *donosiciel*, *zawidomca*.

AVVISO, s. m. *uwiadomienie*, *wiadomość*. E prima che n'avesse alcuno, di molto spazio fu Ruggier lontano, *Ar. Or. Fur.* E promette gran premio a chi dia —, chi stato sia che gli abbia il figlio ucciso, *Ar. Or. Fur.* Lettere d' —, *listy zawiadamiające kupca o tem co się mu ma przestać*. — al lettore, *kilka słow do czytelnika*. = *zdanie*. Quando ciatucno ebbe detto il suo —, *Liv. M.* A mio —, *mojem zdaniem*. Che andiamo ai Pirenei io sono d' —, *Fort. Ricc.* = *rada*. Per mio —, *za moją radę*. = *roztropność*. Tu sei pien d' —, che damigella di tal sorte guidi, che non temi trovar chi te la invidi, *Ar. Or. Fur.* = *cel*, *zamiar*, *zamysł*. E riuscì l' —, *Ar. Or. Fur.* = *domysł*. E trovar, poi che guardar meglio al viso, che s'era al vero apposto il loro —, *Ar. Or. Fur.* = *Essere* —, *mysleć*, *zdawać się*. Ella con un' ardente face in mano questa notte m'apparve, e m'era — d'esser con' or son con vosco, *Car. En.* Le fu vedere un cavaliere —, *Ar. Or. Fur.* Quindici anni passar dovea di poco, quanto fu al conte al primo sguardo —, *Ar. Or. Fur.*; *przyjść na myśl*, *domyślić się*; *poznać*, *zobaczyć*. Se di scoprire avesse avuto — lo scudo... subito avria quel brutto stuol conquiso, *Ar. Or. Fur.* Quando poi gli è — d'esser solo, *Ar. Or. Fur.* = *Stare sull' —*, *mieć się na ostrożności*.

AVVISTARE, v. a. *upatrywać się*, *przypatrywać się*.

AVVITICCHIAMENTO, s. m. *określenie*; *węzeł*.

AVVITICCHIARE, v. a. okręcić, oplątać. = v. r. zaplątać się.

AVVITOLATO, —TA, av. pokręcony, pokrzyżowany.

AVVIVAMENTO, s. m. ożywienie.

AVVIVARE, v. a. ożywić, wlać ducha, czucie, życie. = oczyścić metal przed pozłoceniem. = v. r. nabrać sił.

AVVIVATOIO, s. m. narzędzie do złocenia.

AVVIZZARE, v. a. zmiękczyć.

AVVIZZIRE, v. n. ir. zmięknąć jak gnilka.

AVVOCARE, v. n. stawać w sprawach, bronić spraw. = v. a. przywołać sprawę.

AVVOCATA, —TRICE, s. f. opiekunka, ordowniczka.

AVVOCATO, —TORE, s. m. adwokat, obrońca. = opiekun, obrońca, ordownik.

AVVOCATURA, —ZIA, —ZIONE, s. f. powołanie, stan adwokata.

AVVOLGERE, v. a. ir. kręcić, skręcać; okręcać, zakręcać; obwinąć, zawiązać. = wplątać, wwikłać. Ed altri molti, che v'avea Atlante in strano intrico avvolti, Ar. Or. Fur. = Avvolgere uno, fig. wwozić kogo, wyprowadzić w pole. = v. n. e. r. włożyć się, waleśać się, błąkać się. Tutto 'l di per lo selvatico loco s'audò avvolgendo, Bocc. Or per valle or per monte s' avvolgea, Ar. Or. Fur. = Avvolgersi, obwinąć się, uwinąć się w co.

AVVOLGIMENTO, s. m. okręcenie, obwinienie. = kręcenie się, obracanie się. = zakręty, manowce. E se ne van dove un girevol calle li porta per secreti avvolgimenti, Tass. Ger. = Gli avvolgimenti dei cittadini per cose politiche, intrygi, kabaty polityczne. = oszukanie, wwie-

dzienie.

AVVOLGITORE, s. m. ten co kręci, zwija na kłębek. = włóczęga. = kręcieli, matacz.

AVVOLPINARE, v. a. podejść chytrym podstępem, zażyć z manki.

AVVOLTACCHIARE, —ARSI, v. AGGIRARSI.

AVVOLTARE, v. AVVOLGERE.

AVVOLTICCHIARE, v. ATTORCERE.

AVVOLTO, —TA, p. ad. okręcony, obwinięty, uwinięty, oplątany, zaplątany, wplątany.

AVVOLTURA, s. f. płatanina, zawikłanie, v. AVVOLGIMENTO.

AZIENDA, s. f. interesa domowe, domowe gospodarstwo.

— animale, ekonomia zwierzęca, funkcje ciała.

AZIONE, s. f. działanie. L'— del freddo, del caldo sopra i differenti corpi, działanie zimna, ciepła na różne ciała. = czyn, uczynek. Una buona, una cattiva —, dobry, zły uczynek. = sprawa, interes. = mowa, glos. = akcja, summa włożona w jakie przedsięwzięcie handlowe lub przemysłowe. = Avere — in qualche cosa, mieć prawo domagać się czego w sądzie.

AZIONISTA, AZIONARIO, s. m. akcjonariusz.

AZOTO, s. m. Chim. azot, saletroród.

AZZA, s. f. topór, berdysz.

AZZAMPARE, v. a. uchycić w szpony, pazury.

AZZANNARE, v. a. chapnąć, uchycić w zęby, porwać zębami.

AZZARDARE, v. a. hazardować, ryzykować.

AZZARDO, s. m. hazard, ryzyko.

AZZARDOSO, —SA, ad. hazardowny, niebezpieczny.

AZZECCARE, v. a. zamierzyć się, podnieść rękę; uderzyć, trafić. = fig. zgadnąć. = zwiścić, oszukać.

AZZERUOLA, s. f. owoc podobny do wiśni, v. LAZZERUOLA.

AZZICARE, v. a. † ruszać, wzruszyć. = v. r. ruszać się, szamotać się, rzuć się.

AZZIMARE, v. a. ustroić. = v. r. ustroić się.

AZZIMELLA, s. f. chleb niekwaszony, praśny, praśnik.

AZZIMINA, s. f. kolczuga, koleca zbroja, pancerna koszula.

AZZIMO, —MA, ad. niekwaszony, praśny.

AZZIMUTTALE, ad. m. f. słujący do mierzenia azymutu.

AZZIMUTTO, s. m. Astr. azymut, kolo pionowe przecinające poziom pod kątami prostymi.

AZZIRONE, s. m. motyka, graca.

AZZITARE, v. n. e. r. uciszyć się, umilknąć.

AZZOPPARE, v. n. okuleć, zakuleć, ochromieć. Che l' animo gentile, sebben intoppa alcuna volta, non però si azzoppa, fig. Fort. Rice.

AZZUFFAMENTO, s. m. pobicie się, bójka, bitwa.

AZZUFFARSI, v. r. pobić się, poczuć się. — col vino, zalewać się winem.

AZZUFFATORE, s. m. kłótniarz skory do bójki.

AZZUOLO, —LA, ad. ciemno błękitny.

AZZURREGGIARE, v. n. wpadać w kolor błękitny.

AZZURRETTO, —TO, ad. błękitnawy, niebieskawy.

AZZURRICCIO, —CIA, —RIGNO, —GNA, —RINO, —NA, ad. wpadający w kolor błękitny.

AZZURRO, —RA, ad. lazurkowy, błękitny, niebieski.

B

BABBACCIO, —CCIONE, BABBANO, BABBEO, BABBIONE, s. m. glupiec, jolop, gamoń, dureń, rura, duda, cymbał. [tulo.]

BABBO, s. m. papa, tata, ta-

BABBORIVEGGOLI, av. bass. Andare a —, zdradzić nogi, umrzeć.

BABBUASSAGGINE, s. f. gruby błąd, brednia, glupstwo.

BABBUASSO, s. m. e ad. glupiec, jolop, gamoń, dureń, czop, rura, duda.

BABBUINO, s. m. pawian, malpa. = fig. glupiec.

BABBUSCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. bass. wielki a gruby.

BACARE, v. n. zrobaczęć.

BACATICCIO, —CIA, BACATO, —TA, ad. robaczliwy. = chorobliwy.

BACCA, s. f. jagoda, v. COCCOLA.

BACCALA, —LARE, s. m. sztokfisz.

BACCALAIA, s. m. okręt do polowu sztokfiszca okolo Nowej Ziemi.

BACCANALE, s. m. bachanalia, święta na cześć Bachusa.

BACCANELLA, s. f. zgraja halasujących ludzi.

BACCANELLO, s. m. nieco halasu.

BACCANO, s. m. zgieleń, halas, harmider. = miejsce nierządu.

BACCANTE, s. f. bachantka, kapłanka Bachusa.

BACCELLACCIO, s. m. duży strąg. = fig. glupiec, jolop.

BACCELLETTO, s. m. dim. strączek. = Arch. listewka albo obwódka w kształcie strączka bobu.

BACCELLIERE, —LIERO, s. m. mający najniższy stopień naukowy, a dawniej wojskowy pośredni między donzello i cavaliere.

BACCELLO, s. m. strączek. = członek mężki.

BACCELLONE, s. m. duży strąg. = fig. glupiec, jolop.

BACCHEA, s. f. dom rozpusty, hulanki. Han fatto una — d'ogni badia, Matt. Franz. [sowy.]

BACCHEO, —EA, ad. bachu-

BACCHETTA, s. f. *pręt, laska, różga*. Passar per le bacchette, *biegać przez różgi*. Comandare a —, *rozkazywać, przewodzić, trzymać w ryzie*. = stępel u strzelby, *karabina, pistoletu*. = *paleczka do bębna*. = *bulawa hełmańska*. = *laska u malarza dla opierania ręki przy malowaniu*.

BACCHETTATA, s. f. *skropienie prętem, różgą*.

BACCHETTINA, —TTUZZA, s. f. dim. *pręcik, laseczka, róższczka*.

BACCHETTONA, s. f. *dewotka, bigotka, świętoszka*.

BACCHETTONE, s. m. *dewot, świętoszek, bigot, nabożnisz*.

BACCHETTONERIA, s. f. *dewocja, bigoterya, nabożnictwo*.

BACCHIARE, v. a. *objąć, otkuć owoce żerdzią*. = *zabić*.

BACCHIATA, s. f. *uderzenie żerdzią, drągiem*.

BACCHICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *bachusowy*.

BACCHIFERO, —RA, ad. *jaagodородny, wydający jagody*.

BACCHILLONE, s. m. *gap, głupiec, gamoń*.

BACCHIO, s. m. *drag, pałka*. In un — baleno, *w mgnieniu oka*.

BACHECA, s. f. *pudelko jubilerza z drogiemi kamieniami*.

BACHEROZZO, —ZZOLO, s. m. dim. *robaczek*.

BACHIOCCO, v. BABBUASSO.

BACIAMANO, s. m. *ucalowanie ręki*. [nie]

BACIAMENTO, s. m. *calowa*.

BACIAPILE, v. BACCHETTONE.

BACIARE, v. a. *calować*. — il chivavistello, fig. *odejść, odejść bez nadziei powrotu*. = v. r. *calować się*. = s. m. *calus*. Gli amorosi baciarli, *Bocc*.

BACIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *calus*.

BACINELLA, —NETTA, s. f. dim. *miseczka*.

BACINO, BACILE, s. m. *miednica, misa*. — Anat. *miednica*. = *miejsce obwarowane w porcie do budowy lub naprawy okrętów*. = *sadzawka*.

BACINO, s. m. dim. *calusek, buziak*.

BACIO, s. m. *calus, pocahmek*.

BACIO, s. m. *miejsce w cieniu czyli wystawione na północ*.

BACIOCCO, pl. —CHI, v. BABBUASSO.

BACIOZZO, s. m. *serdeczny pocahmek*.

BACIUCCHARE, —CHIARE, v. a. *calować bez ustanku, smoktać*.

BACIUCCHIO, —ZZO, s. m. *calusek, buziak*.

BACO, pl. —CHI, s. m. *robak*,

—da seta, *jedwabnik*. = *Avere i bachi, fig. cierpieć hypokondryę*. Far baco baco, *straszyć dzieci*.

BACOLINO, s. m. dim. *robaczek*. [kapłur]

BACUCCO, pl. —CHI, s. m.

BACUCCOLA, s. f. *orzecz laskowy*.

BADA, s. f. *czekanie, oczekiwanie*. Quando no, mel dico liberamente, *acciò ch' io non stia in questa*. — Tenere a —, *mitrzyć komu czas, zabalamucić, wytrzymywać, zwłaczać, odsyłać z dnia do dnia, odkładać*. Che con arte Annibale a — tenne, *Petr. Stare a —, ociągać się, wahać się, marudzić; nie mieć się na ostrożności*. Colto improvviso fu, *chè stava a —, Ar. Orl. Fur.*

BADALICCHIO, —LISCO, v. BASILISCO. [CARE]

BADALOC CARE, v. BALOC.

BADALONA, s. f. † *pekata, pucolowata kobieta*.

BADALONE, s. m. *głupiec, dureń*.

BADALUCCARE, v. n. *ucierać się, harcować dla zabawienia czyli odwrócenia uwagi nieprzyjaciela*. [cownik]

BADALUCCATORE, s. m. *har-*

BADALUCCO, pl. —CHI, s. m. *ularczka, harc*. = *rozrypka, zabawka dla przepędzenia czasu*. Stare a —, *na drobnościach czas marnować, bawić się fraszkami*.

BADAMENTO, s. m. *zwłoka, odwołka, opóźnienie*.

BADARE, v. n. *ociągać się, wahać się, marudzić*. = *zwłaszcza, baczyć, pilnie uważać, dawać pilne baczenie, zastanawiać się nad czem; patrzeć czego, doglądać, pilnować; strzedz się*. Se lo 'ntelletto tuo ben chiaro bada, *D. Purg.* Badate a quel che fate, *uważaj to co robisz*. Badate bene a quel ch' io parlo, *Fort. Ricc.* Badate a voi, *strzeż się, miej się na ostrożności*. Badate di non far rumore, *pamiętaj żebyś nie hałasował*. Bada che non ti anneghi, *Mont.* strzeż się, *pamiętaj żebyś się nie utopił*. Badate alle faccende, *al malato, pilnuj swego interesu, miej staranie o chorym*. — al suo servizio, *patrzec, pilnować służby*.

BADESSA, s. f. *ksieni, przełożona klasztoru*. [tor]

BADIA, s. f. *opactwo, klasztor*.

BADIALE, ad. m. f. *schierz*.

—duży, *ogromny, szżniisty*.

BADIGLIARE, etc., v. SBADIGLIARE, etc.

BADILE, s. m. *motyka wi-*

dłowata.

BAFFI, s. m. pl. *wąsy*.

BAFFUTO, —TA, ad. *wąsaty*.

BAGAGLIA, s. f. —GLIO, s. m. *bagaż wojska*. = *sprzęty, narzędzia*.

BAGAGLIONE, s. m. *ciura obozowy*. — *człowiek podlego stamu*.

BAGAGLIUME, s. m. *mnóstwo bagażów*.

BAGASCIA, s. f. *nierzędnicą, kurwa*.

BAGASCIONE, s. m. *dziecko kurewskie, skurwysyn, v. BARDASSA*. = v. BERTONE.

BAGATELLA, s. f. *kuglarskie sztuki*. = *fraszka*.

BAGATELLIERE, s. m. *ku-*

glarz, v. GIOCOLARE.

BAGATELLUZZA, s. f. dim. *drobna fraszka*.

BAGGIANATA, —NERIA, s. f. *głupstwo, brednia*.

BAGGIANO, BAGGEO, s. m. *głupiec, gamoń, jolop, dureń, kiep*.

BAGLIA, s. f. *Mar. ceber, kadz na okręcie*.

BAGLIORE, s. m. *blysk, blask nagły*. = *zaciemienie w oczach, chwilowe ośmienie*. [nik]

BAGNAIUOLO, s. m. *łazieb-*

BAGNAMENTO, s. m. *kąpanie, kąpanie się*.

BAGNARE, v. a. *kąpać*. = *oblać, skropić, zrosić*. — di pianto, *skropić łzami*. E di molte lagrime gli bagnai il morto viso, *Bocc.* Le mura son bagnate dal fiume, *mury są oblane rzeką*. = v. r. *kąpać się*.

BAGNATORE, s. m. *kąpiący się*. = *łaziebnik*.

BAGNATURA, s. f. *kąpanie się, kąpiel*.

BAGNO, s. m. *kąpiel; łaźnia*. — caldo, freddo, *kąpiel zimna, gorąca*. = *wanna*. = *Bagni, kąpiele, wody*. = *Bagno, galery, więzienie złoczyńców*.

BAGNOMARIA, BAGNOMARIE, s. f. *zanurzenie naczynia w ciepłej wodzie*. [stnicy]

BAGOLA, s. f. *jagoda obro-*

BAGOLARO, s. m. *Bot. ob-*

rośnina, *lotusowe drzewo*.

BAIA, s. f. *drwinki, kpmki, żarty, żarciki*. Dar la —, *drwić, kpić, żartować, stroić żarty*. Far le baie, *igrać, gzić się, swawolic*. Baie, *fraszki, bzdurstwa*. [zatoka]

BAIA, s. f. *Mar. zalewisko, BAIARE, v. n. szeczka*.

BAIATA, s. f. *drwinki, żar-*

ciiki.

BAIETTA, s. f. *kir, sukienko*

żałobne. = *mata zatoka*.

BAIO, —IA, ad. *gniady*.

BAIOCCO, pl. —CHI, s. m. *terażniejsza moneta miedzia-*

na rzymska, blisko trzy gro-
sze polskie.

BAIONE, —NACCIO, s. m. żar-
towniś, drwinkarz.

BAIONETTA, s. f. bagnat.

BAIOSO, —SA, ad. żartobli-
wy, zabawny, uciészny, krot-
ofilny.

BAIRE, v. ALLIBIRE.

BALANSTRATA, s. f. balu-
strada, sztachety, szranki,
kratki.

BALAUSTRÖ, s. m. szranki
około balkonu, balasy, słupki.

BALBETTARE, v. n. jękać
się, zająkować się, belkotać.

BALBO, —BA, BALBUZIENTE,
ad. jękać, jękała, belkot.

BALBUZIE, s. f. jękanie się,
belkotanie.

BALCONATA, s. f. balkon
z balustradą.

BALCONE, s. m. ganek, bal-
kon. = * miejsce na niebie
w którym się okazuje jutrze-
nia. = okno.

BALDACCINO, s. m. balda-
chim, baldakin.

BALDANZA, s. f. śmiałość,
odwaga.

BALDANZOSAMENTE, av.
śmiało, odwrotnie.

BALDANZOSO, —SA, BALDO,
—DA, ad. śmiały, = dumny,
wymiśły.

BALDORIA, s. f. płomień prę-
dko gasnący. = ognie zapal-
one na znak radości, illumina-
cja. = fig. Far —, hulac, ban-
kietować.

BALDRACCA, s. f. gospoda,
dom zajezdny. = nierządnic,
kurwa, od ulicy tego nazwiska
we Florencji gdzie takie ko-
biety mieszkały.

BALENA, s. f. wieloryb. =
Astr. konstellacya półkuli po-
łudniowej, Wieloryb.

BALENAMENTO, s. m. bty-
skanie.

BALENARE, v. n. btyśkać. —
a secco, btyśkać bez grzmotu,
na pogodę; fig. chwiać się, za-
taczać się; stracić wziętość,
łaskę, kredyt. = Balenare un
raggio di speranza, zabysłnąć
(o promyku nadziei). Di speme
or si che un raggio a me bale-
na, Alf.

BALENO, s. m. btyśkawica;
porun. In un —, w mgnieniu
oka. = wieloryb samiec.

BALISTRA, s. f. kusza rę-
czna. = Caricar la —, fig. jeść
popuszczając pasa.

BALISTRAIO, —STRIERE, s. m.
kuszny strzelec, łucznik. =
fabrykant kusz.

BALISTRARE, v. a. strzelać
z kuszy ręcznej. = ciskać,
miotac, rzucac. = fig. drażnić,

naprzykrzac się, dokuczac. =
wyrzucić, wyprzeć. Le nostre
terre non porgono nè turgurj nè
pane a tanti Italiani che la rivoluz-
ione ha balestrati fuori del cielo
natio, U. Fosc.

BALISTRATA, s. f. dosię-
głość strzaly wyrzuconej z ku-
szy. = rana zadana od takiej
strzaly.

BALISTRERIA, s. f. oddział
kusznych strzelców.

BALISTRIERA, s. f. strzel-
nica w murze twierdzy.

BALISTRO, v. BALESTRA.

BLESTRUCCIO, s. m. biała
jaskółka. = kablczek do zwi-
żania jedwabiu. = Aver le gam-
be a balestrucci, mieć kolana
wgięte ku sobie.

BALIA [bà-lia], s. f. mamka.

BALIA [-li-a], s. f. moc, si-
ła. = władza, zwierzchność.
Essere in sua —, niezależec od
nikogo.

BALIAGGIO, s. m. trybunał
i jurydykcyja pod rządem
bajlego.

BALIATICO, s. m. zapłata
mamki. ^[lego]

BALIATO, s. m. urząd baj-

BALIO [bà-li-o], s. m. mąż
mamki.

BALIO [-li-o], pl. —LII, s.
m. bajli, urzędnik po niektó-
rych miastach włoskich i kan-
tonach Szwajcaryi.

BALIOSO, —SA, ad. silny,
mocny.

BALIRE, v. a. ir. mameczyć,
wychowywać cudze dziecko. =
władac, rządzić. = Balire una
cosa a uno, zostawić co komu
do wolnego rozporządzenia.

BALISTA, s. f. kusza wojen-
na u starożytnych, machina
do ciskania kamieni i innych
wielkich pocisków.

BALISTICA, s. f. Mat. bali-
styka, nauka o miotaniu po-
cisków.

BALIVO, s. m. bajli, w pań-
stwie rzymskiem wykonywa
rozkazy gonfaloniera.

BALLA, s. f. bela, paka to-
wów. A segnali si conoscon le
balle, prov. poznać ptaka po
piórach, pana po cholewach.
Far le balle, fig. upakować się,
zrobić zawinątko na droge.
A balle, w wielkiej ilości, mno-
stwo, siła, podostatkiem.

BALLADORE, s. m. Ar. Orł.
Fur. v. BALLATOIO.

BALLARE, v. n. tańczyć, tań-
cować. Quando il gatto non c'è
i sorci ballano, prov. kiedy pa-
na nie ma w domu, śludzy się
bawic. — in campo azzurro,
dyndać, być powieszonym. =
chwiać się, kolysać się. I denti

mi ballano in bocca, zęby mi się
chwieję.

BALLATA, s. f. —TELLA, —
TINA, s. f. dim. piosneczka przy
której się tańczy. = Fig. Gui-
dar la ballata, rej wodzić, prze-
wodzić. Sconciar la —, popsuć
interes.

BALLATOIO, s. m. galerya
z tyłu okrętu.

BALLATORE, s. m. —TRICE,
s. f. tancerz, tancerka, tane-
cznica.

BALLERINO, s. m. tancmistrz.
= tancerz, tancznicz. — da
corda, skoczek na linie.

BALLETTO, s. m. balet.

BALLO, s. m. taniec; bal. =
fig. walka, bitwa. E se potesse
senza biasmo alcuno, si trarria
fuor del periglioso —, Ar. Orł.
Fur. = Uscir di ballo, wyjść
z balu, skończyć taniec; fig.
zaniechać czego, odstąpić, po-
prześcić. Fare un — in campo
azzurro, scherz. dyndać na źwu-
bieniu.

BALLONCHIO, s. m. obertas,
taniec chłopski.

BALLONZARE, —ZOLARE, v. n.
kręcić się, podskakiwać w tań-
cu bez taktu i porządku.

BALLOTTA, s. f. gotowany
kasztan. = galka do wotowa-
nia.

BALLOTTARE, v. a. glosow-
wać, wybierać rzucając galki.
BALLOTTAZIONE, s. f. —
MENTO, s. m. glosowanie, woto-
wanie przez galki.

BALOCAGGINE, —CHERIA, s.
f. brednia, fraszka, banialuka.

BALOCAMENTO, s. m. gap-
nienie się, barszkowanie.

BALOCARE, v. a. bawic, za-
trzymywać, zabalamuczyć kogo.
= v. n. gapić się, gawronić się.
Il popol stava tutto a — L. Pulc.
Morg. = v. r. bawic się, bara-
szkować.

BALOCO, pl. —CHI, s. m.
gap, gawron, jolop, dureń,
kiep. = cacko, bawidelko dzie-
cinne.

BALOCONE, av. jak gap,
jak gawron. = s. m. gapisko.

BALOGIA, s. f. kasztan go-
towany.

BALORDACCIO, v. BABBACCIO.
BALORDAGGINE, —DERIA, s.
f. głupowatość, basaiykowa-
tość; głupstwo, głupota, nie-
rozgarnienie.

BALORDAMENTE, av. głupio,
po głupiemu.

BALORDO, —DA ad. basa-
tyk, cymbal, czop, rura, duda.

BALSAMICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. balsamowy, balsam-
iczny.

BALSAMINO, s. m. drzewo

balsamowe. = balsamina, roślina. = balsamka, rodzaj jabłka.

BALSAMO, BALSIMO, s. m. balsam.

BALTEO, s. m. pas, pendent.

BALUARDO, s. m. bulwar; baszta.

BALZA, s. f. skała urwista, urwisko, przepaść. = firaneczka otaczająca u góry firanki łóżka; firanka u powozów. = falbana.

BALZANA, s. f. frędzla, falbana. = odmiana na nodze u konia.

BALZANO, —NA, ad. mający

odmianę na nodze (o koniu). = fig. Cervel balzano, cudak, dziwak.

BALZARE, v. n. podskoczyć, odskoczyć, odbić się od czego. — fuora, wyskoczyć, wybiedz szybko. = rzucić, wyrzucić, cisnąć. In quel tremendo urto il cavallo stramazzo balzandomi di sella pitù passi, U. Fosco. = trząść się, tłuć się w powozie, v. TRABALZARE. = dostać się komu, przejść w czynie ręce. Le ricchezze de' Cremonesi balzerieno in mano de' legati, Varch. = Balzato per la seconda volta dal trono, Mont. strącony po raz drugi z tronu.

BALZATORE, s. m. ten który podskakuje.

BALZELLARE, v. n. podskakiwać. = v. a. nałożyć nadszyczejny podatek.

BALZELLO, s. m. nadzwyczajny podatek. = Andare al —, czatować, zasiąść na zajęcia, pójść na wychodnego.

BALZELLONI, av. Andar —, podskakiwać w chodzie.

BALZETTO, s. m. dim. podskoczek.

BALZO, s. m. odskok, podskok, skok. Aspettar la palla al —, fig. upatrywać zręczność, czekać dogodnie pory, okazyi. = v. BALZA.

BAMBAGIA, s. f. bawełna. Esser tenuto nella —, fig. być delikatnie wychowanym.

BAMBAGINO, s. m. bawełnianka, dyma.

BAMBAGIOSO, —SA, ad. miękki jak bawełna.

BAMBINAGGINE, —NERIA, s. f. dzieciństwo, dziecienny postępek.

BAMBINELLO, —ETTO, —NUCCIO, s. m. dim. dzieciętko, dziecienny postępek.

BAMBINESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. dziecienny, dziecięcy.

BAMBINO, s. m. dziecko, dzie-

BAMBOCCIATA, s. f. obraz

przedstawiający dziwaczne figurę.

BAMBOCCIO, —CCIULO, s. m. dzieciuch. = gbpiec, dureń, kiep. = maryonетка, figurka. = Pitt. bohomasz.

BAMBOCCIONE, s. m. dzieciuch, dzieciak.

BAMBOLA, s. f. lalka. = zwierciadło.

BAMBOLEGGIAMENTO, s. m. v. BAMBINAGGINE.

BAMBOLEGGIARE, v. n. wyrabiać dzieciństwo, swawolnie jak dziecko, dziecinić się.

BAMBOLEGGIATORE, s. m. ten co wyrabia dzieciństwo.

BAMBOLINAGGINE, —LITÀ, v. BAMBINAGGINE.

BAMBOLINO, s. m. dim. dziecięcina, dzieciętko.

BAMBOLONE, s. m. accr. dzieciak.

BANCA, s. f. biuro płatnika wojskowego. Scrivere uno alla —, zaciągnąć kogo w kontrolę wojskową.

BANCARIO, —RIA, ad. bankowy. Cedola bancaria, bilet bankowy.

BANCHELLINO, s. m. Più cattivo che —, gorszy od diabła.

BANCHETTARE, v. n. bankietować, godować, biesiadować.

BANCHETTO, s. m. bankiet, uczta, gody. = ławeczka.

BANCHIERE, —CHIERO, s. m. bankier. = trzymający bank w kartach.

BANCHINA, s. f. ławeczka. = grzbiet szańca.

BANGO, s. m. bank. —fallito, bankructwo. Cedole di —, bilety bankowe. = bank w grach hazardowych. = stół w izbie sądowej. Far venir al —, zapoznać do sądu. Levare il —, zamknąć posiedzenie sądu. = hak, szkopol w morzu, mielizna.

Banchi di ghiaccio, bryły lodu.

BANCONCELLO, s. m. dim. deszczulka.

BANCONE, s. m. accr. ława, ławica. [kructwo.

BANCOROTTO, s. m. banda.

BANDA, s. f. pas sukna. = banda, zgraja. = oddział wojska. = muzyka pułkowa. = bok, strona. Da —, na stronie, na boku. Passar da —a —, przeszyć na wyłot. Io ti passerò con questo coltello da — a —, Varch. Da un'altra —, z innej strony.

Metter da —, odłożyć na bok, oszczędzić.

BANDEGGIARE, v. a. wywołać z kraju, posłać na wygnanie.

BANDELLA, s. f. zawiąsa u drzwi.

BANDERAIO, s. m. chorąży. = hafciarz robiący ornaty.

BANDERESE, s. e ad. Cavaliere —, pan wystawiający chorągiew ze swych wassalów.

BANDERUOLA, s. f. chorągiewka na dachu. = fig. osoba zmiennego charakteru.

BANDIERA, s. f. chorągiew, sztandar. = flaga, bandera. = lanca z chorągiewką. = oddział wojska, chorągiew. Erano a guardia del ponte quattro bandiere di fanti tedeschi, Guicc. = Fig. Voltar —, zwinąć chorągiewkę, zmienić zdanie, przekabacić się. Pazzo a —, wieruśny wariat. Far la —, kraść resztki sukna (o krawcu). = płoża kobieta.

BANDINELLA, s. f. długi ręcznik. = firanka.

BANDIRE, v. a. ir. ogłaszać, publikować, otrąbić. — la guerra, wypowiedzieć wojnę. — una festa, Ar. Orl. Fur. sprawić ucztę. = wygnać z kraju, wywołać.

BANDITA, s. f. miejsce na którym się zabrania polować, łowić ryby przez publiczne ogłoszenie. — della caccia reale, lasy lub grunta przeznaczone na polowanie dla króla.

BANDITO, s. m. banit, wygnaniec, wywołaniec. Andar —, pójść na wygnanie. = bandyt, rabuś, rozbojnik.

BANDITO, —TA, ad. skazany na banicy, wygnany, wywołany. = Tener corte bandita, trzymać stół otwarty.

BANDITORE, s. m. wozny.

BANDO, s. m. ogłoszenie, otrąbienie. = zapowiedź. = banicya, wygnanie. Cacciare in —, dar —, wygnać z kraju. N'andò così da me la pace in bando, Bocc. Mettere in —, puścić w zapomnienie.

BANDOLIERA, s. f. pas rzeźmienny przez plecy.

BANDOLO, s. m. nitka którą się zwijają pasma motka. Ritrovar il —, fig. rozwikłać zagmatwaną sprawę, rozwiązać trudność, przyjsć do tadu.

BARA, s. f. mary. = lektyka. = nosze dla rannych. Così dicendo, fece sul cavallo di verdi rami una — comporre, Ar. Orl. Fur.

BARABUFFA, s. f. halas, zgiełk, harmider, rejwach.

BARACANE, s. m. barakan.

BARACCA, pl. —CHE, s. f. bu- da, szalasz, namiot.

BARACCARE, v. n. postawić, budę, szalasz.

BARACCHIERE, s. m. markietan sprzedający wiktualy w obozie,

BARACCUCCIA, —CUZZA, s. f. dim. *budka, szalasiak*.

BARARE, v. a. *cyganić, oszukiwać, szachrować*.

BARARIA, s. f. *oszustwo, oszukaństwo*.

BARATRO, s. m. *przepaść do której strącono w Atyce wielkich złoczyńców; przepaść, otchłań*. = *piekło*.

BARATTA, s. f. D. Inf. *miejscę w piekło w którym odnoszą karę oszuści*.

BARATTAMENTO, s. m. *mienianie, frymarzenie*.

BARATTARE, v. a. *mieniać, facyendować*. = fig. *oszukiwać, szalbirować, szachrować, frymarzyć*.

BARATTATORE, s. m. *facyendarz, v. BARATTIERE*.

BARATTERIA, s. f. *zamiana, facyenda*. = fig. *oszustwo, szalbierstwo, szachrajstwo, frymark*.

BARATTIERE, —TIERO, s. m. *facyendarz*. = fig. *oszust, matacz, szalbierz, szachraj*.

BARATTO, s. m. *zamiana, facyenda*. Vorrei... con la giumenta mia fare un —, *Ar. Orł. Fur.* = fig. *oszukaństwo, szalbierstwo, frymark*.

BARATTOLO, s. m. *słoik na konfitury*.

BARBA, s. f. *broda u człowieka; broda u niektórych zwierząt*. Alla — mia, *pod moim nosem, wbrew mojej woli, na przekór, na złość*. = *korzeń wąsaly niektórych roślin*. = fig. *źródło, początek*. La superbia è — di tutti i vizj, *pycha jest początkiem wszystkich wad*. = *Prov. Far la — di stoppa, splotać komu figła, zażartować z kogo. Dar le barbe al sole, zarzść brodę, umrzeć*.

BARBABIETOLA, s. f. *burak*.

BARBACANE, s. m. *dolna część muru stoczysa, filar podpierający, zastrzał*.

BARBACCIA, s. f. *peg. brodzisko*.

BARBAGIANNI, s. m. *sowa, pułacz*. = fig. *glupiec, gap*.

BARBAGLIO, s. m. *zaemienie w oczach*. = *thum, ciżba*.

BARBALACCHIO, v. *BABBACIO*.

BARBANDROCCO, —CA, pl.

—CHI, —CHE, ad. v. *BABBUASSO*.

BARBARAMENTE, av. *po barbarzyńsku, okrutnie*.

BARBARE, v. n. *usić korzenie*. = fig. *Barbarla a uno, wyplatać komu figła*.

BARBAREGGIARE, v. n. *popetniać barbaryzmy, błędy przeciwko grammatyce*.

BARBARESCAMENTE, av. *po barbarzyńsku*.

BARBARICCIA, s. m. *kudłata broda, nazwisko jednego z czar-tów wymyślone przez Danta*.

BARBARICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *barbarzyński*.

BARBARIE, s. f. *barbarzyństwo, okrucieństwo*.

BARBARISMO, s. m. *barbaryzm, grubý błąd przeciw prawidłom grammatyki*.

BARBARO, —RA, ad. *barbarzyński, okrutny*. = *nieokrzestany, nieucywilizowany*. = s. m. *barbarzyńcic*.

BARBATA, s. f. *korzenie drzewa*.

BARBATELLA, s. f. *gałązka ucięta z drzewa i posadzona*.

BARBATO, —TA, ad. *brodaty*. = *wkorzeniony*.

BARBAZZALE, s. m. *łańcuszek u munsztuka, podbródek*.

BARBERARE, v. n. *kręcić się, obracać się (o wartalce)*.

BARBARESCO, pl. —CHI, s. m. *koń barbarzyński*. = *stajenny przy koniach barbarzyńskich*. = ad. *barbarzyński*.

BARBERO, s. m. *koń z Barbaryi*.

BARBETTA, s. f. dim. *bródka*. = *pletwy chrząstkowate niektórych ryb*.

BARBICAMENTO, s. m. *zapuszczenie korzeni, rozkorzenie nianie się*.

BARBICARE, v. n. *puszczać korzenie*. = fig. *wkorzenie się gdzie, dobrze się powieść, udać*.

BARBICELLA, —CINA, —CCI-
UOLA, —COLA, BARBOLINA, —
BUCIA, —BUZZA, s. f. dim. *bródka, brodeczka*.

BARBIERACCIO, s. m. *peg. barwierzysko, niezręczny golibroda*.

BARBIERE, —RO, s. m. *barwierz, golibroda*.

BARBIERIA, —BERIA, s. f. *barwiernia*.

BARBINO, —NA, ad. *skąpy*. = s. m. *pudel*.

BARBIO, s. m. *Ict. boleń*.

BARBOGIO, —GIA, ad. *stary gadula*.

BARBONE, s. m. *brodacz*. = *pudel*. = *fałdy pod językiem u konia*. = *lotr, rabuś, rozbójnik*.

BARBOZZA, s. f. *podbródek u konia*. = *podpinka pod brodę u helmu, szyszaka*.

BARBUCCINO, —NA, ad. *małą bródkę mający*.

BARBUGLIAMENTO, s. m. *belkotanie, szepienienie*.

BARBUGLIARE, v. n. *belkotać, szepienić*.

BARBUTA, s. f. *helm, szyszak*. = *żołnierz w szyszaku*.

BARBUTO, —TA, ad. *brodaty*. = *dorosły*.

BARCA, s. f. *barka, łódź, statek*. = *Fig. Tener la — dritta, dobrze kierować swe interesa*. Esser nella stessa —, *zostać wiotkłym w jedną z kim biedę*. = *bróg, styra, stóg zboża*.

BARCAIUOLO, —ROLO, —RU-
OLO, s. m. *przewoźnik, flis, majtek*.

BARCATA, s. f. *ładunek barki, statku*.

BARCHEGGIARE, v. n. *kierować barkę*. = fig. *dobrze kierować swe interesa*.

BARCHERECCIO, s. m. *mnóstwo łodzi, statków*.

BARCHETTA, —TTINA, s. f. —
—TTINO, —ETTO, s. m. dim. *łódka, czółenko*.

BARCO, pl. —CHI, s. m. *park, zwierzyńcic*.

BARCOLLAMENTO, s. m. *kolysanie się, chwianie się*.

BARCOLLARE, v. n. *kolysać się, chwiać się, gibać się*.

BARCOLLONE, av. *Andar —, zataczać się, gibać się w chodzie*. [wozowy]

BARCONE, s. m. *statek prze-*

BARDA, s. f. *zbroja na konia*. = *siodło bez lęków*.

BARDAMENTARE, v. a. *włożyć zbroje na konia; ubrać konia w rzęd*.

BARDANA, s. f. *Bot. łopian, łopuch*.

BARDASSA, s. m. *dziecko kurewskie, skurwysyn*.

BARDATURA, s. f. *uzbrojenie konia, rzęd żelazny na konia*.

BARDELLA, s. f. *siodło bez lęków*. = *poduszcza po bokach siodła*.

BARDELLONE, s. m. *siodło z grubego płótna wypchane kłakami dla ujeżdżania zrebców*. = *warsta cegieł w sklepieniu*.

BARDOSSO, A —, av. *oklep*. = *fig. w ostatnim, w najgorszym razie*.

BARDOTTO, s. m. *muł z ośli-cy i konia. Passar per —, niezaplacić swego rachunku*. = *holownik co statek ciągnie pod wodę*.

BARRELLA, s. f. *nosze, tragi*.

BARRELLARE, v. a. *nosić na noszach*.

BARGAGNARE, v. a. + *targować, godzić się o co*.

BARGAGNO, s. m. + *targ, u-mowa, ugoda*.

BARGELLO, s. m. *dowódzca straży miejskiej, cełmistrz*. = *dowódzca rontu czyli warty nocnej. Dare nel — fig. wpaść w łapkę*. = *wieżenie we Flo-rencyi*.

BARGIGLI, s. m. pl. *BARGIGLIONE, s. m. dzwoni i koguta i u capa*.

BARGIGLIUTO, —TA, ad. mający dzwonek (o kogucie i capie).
BARIGLIONE, s. m. baryta, fasa na marynaty, na pekejsz.

BARILAIO, s. m. pioniczny na statkach.

BARILE, s. m. baryta, baryłka. Un — d'olio, baryłka oliwy. = ul. = bebenek w zegarku.

BARILETTO, s. m. —LETTA, s. f. dim. baryteczka. = skrzyteczka. = bebenek w zegarku.

BAKITONO, s. m. e ad. Mus. kamerton.

BARLETTAIO, s. m. bednarz.
BARLETTA, v. **BARILETTO**. Fig. Sgocciare il —, wyjawić cały sekret, odkryć czyje fortele. = śruba stolarska do przymocowania drzewa w robocie.

BARLOTTO, s. m. —TTA, s. f. baryteczka.

BARLUME, s. m. bladawe światło, światelko. — di ragione, mdle światelko rozumu, iskierka rozumu. — di speranza, promyk nadziei. Al —, o zmroku, w szarą godzinę.

BARO, s. m. oszust, szachraj.

BAROCCIO, s. m. wóz o dwóch kołach.

BAROCCO, pl. —CHI, —CCOLO, s. m. oszustwo, v. SCROCCIO. = ad. śmieszny, dziwaczny.

BAROMETRO, s. m. barometr, narzędzie do mierzenia ciężkości powietrza.

BARONA, s. f. v. **BARONESSA**. = szachrajka, filutka.

BARONAGGIO, s. m. baronia.

BARONARE, v. n. szachrować, oszukiwać.

BARONATA, s. f. szachrajstwo, oszustwo, oszukaństwo.

BARONCELLO, s. m. lichy baron. = maly filut, lampart.

BARONCIO, s. m. ulicznik, obdarty chłopak.

BARONE, s. m. baron. = oszust, szachraj, filut, v. **BIRBONE**.

BARONERIA, s. f. filuterya, hullajtstwo, v. **FURFANTERIA**.

BARONESSA, s. f. baronowa.

BARONIA, s. f. baronia.

BARRA, s. f. drąg, belka; szyna, sztaba. = Barra di sabbia, hak, szkopol w morzu, mieżina. = linia prostopadła w nóżach znacząca takt, v. **SBARRA**. [rykada.

BARRICATA, s. f. zasiek, **BARRIERA**, s. f. rogatka, ostrokół. = fig. zapora, zawada, przeszkoda.

BARRIRE, v. n. ir. rzeć (o słobarrito, s. m. rzenie słonia).

BARRUCOLA, s. f. taczka.

BARUFFA, s. f. —FFO, s. m. bójka, ubijatyka.

BARULLARE, v. n. przedać częściami.

BARULLO, s. m. przekupnik wiktualów.

BARZELLETTA, s. f. v. **FACEZIA**.

BASAMENTO, s. m. podmurowanie, podstawa piedestalu.

BASCIÀ, **BASSÀ**, s. m. basza.

BASE, s. f. podstawa. = fig. podstawa, zasada, fundament.

La giustizia è la — di tutte le virtù, **Guicc**.

BASETTA, s. f. wąż.

BASETTINO, s. m. wążsik.

BASETONE, s. m. wążsal.

BASILICA, s. f. bazylika, kościół główny. = D. chór aniołów w niebie. Anat. żyła wielka w ramieniu.

BASILICO, s. m. Bot. bazylika, bazylik. = maść na ropienie rany.

BASILISCO, s. m. bazylizsek, wąż bajeczny który miał wzrokiem zabijać.

BASIMENTO, s. m. omdlenie, zemlenie.

BASIRE, v. n. ir. zemleć; umrzeć. — di fame, umierać z głodu, mrzeć głód.

BASSALTE, s. f. bazalt, czarna marmur.

BASSAMENTE, av. podle.

BASSARE, —MENTO, v. **ABBASSARE**, etc.

BASSETTA, s. f. baseta, sztos, gra w karty. = skórka jagnięcia. = Fig. Fare una —, zabić kogo nie chcący, lub przez źle doradzone lekarstwo. = podstawić komu nogę aby upadł.

BASSETTARE, v. a. bass. zabić przez niedozór lub gwałt wyrządzony.

BASSETTO, s. m. basella, kontrabas, = niski tenor. bas. = ad. niziuchny, niziutki.

BASSEZZA, s. f. nizkość, nizina. = fig. podłość, nikczemność. La — dello stile, plaskość stylu.

BASSO, s. m. nizina, dół; dolna część, spód, dno. Parti da —, dolne części, wstydlince członki. = bas, basella. = bas, niski tenor.

BASSO, —SA, ad. niski, niższy, dolny, przy ziemi leżący, spuszczonej na dół, głęboki.

L'altra fiata ch'io discesi **guaggiu** nel basso inferno, **D. Inf.** = Basso fiume, płytka rzeka. = Fig. niższy stopniem; pośledni, podły, nikczemny; lichy, plaski, płytki. Basso ufficiale, podoficer. Di bassa lega, podłego gatunku. Gente bassa, motłoch, pospólstwo. Anima bassa, podła, nikczemna dusza.

Bassa nascita, podle, nizkie urodzenie. Espressione bassa, stile basso, plaskie wyrażenie, styl plaski. = Basso mormorio, gluchy szmer.

BASSO, av. nizko, na dole, w dole, na dół. = podle, nikczemnie. = cicho, cichym głosem.

BASSONE, s. m. fagot.

BASSORILIEVO, s. m. płasko-rzeźba. [z ryżem.

BASSOTTI, s. m. pl. łazanki.

BASSOTTO, s. m. jamnik, gatunek psa na krótkich nogach. = kuc, pędrak, kucyk.

BASTA, s. f. fastryga.

BASTA, av. dosyc.

BASTABILE, **BASTANTE**, ad. m. f. dostateczny, wystarczający.

BASTAIO, **BASTARO**, **BASTIERE**, s. m. rymarz robiący siodła na osły.

BASTANTEMENTE, av. dosyc, dostatecznie.

BASTANZA, v. **DURATA**. A —, av. dosyc.

BASTARDA, s. f. rodzaj stajki. = kocciotek.

BASTARDACCIO, s. m. peg. bekarcisko.

BASTARDAGGINE, —DIGIA, s. f. bekarstwo.

BASTARDELLA, s. f. rądelek.

BASTARDELLO, —LA, ad. e s. dim. bekarci; bekarcie.

BASTARDO, s. m. bekart. = ad. bekarci.

BASTARDUME, s. m. plemię bekarcie. = wilk, wilki na drzewie.

BASTARE, v. n. wystarczać, być dostatecznym. Ho inteso che un gallo basta a dieci galline, **Bocc.** = trwać. Nel tempo che la sua signoria dee bastare, **Bocc.** = rozciągać się. Aveano fatto tanto grande il borgo, che bastava infino là, dove, etc. **Bocc.** = mieć dosyc sily. E tanto bastò la tempesta contro all' albore ch' egli cadde, i wicher tak był silny że upadło drzewo. = Bastar l'animo, mieć dosyc serca, odwagi; zdobyć się na dosyc odwagi. Disse che non gli basterebbe mai l'animo, commettere tanto eccesso in chiesa, **Mach. Stor.** Non mi è bastato il cuore, **U. Fosc.** nie mogłem się odważyć, zdobyć się na to. = A buon intenditor poche parole bastano, mądrej głowie dość na slowie. Basta il dirvi, dosyc ci powiedzieć że.

BASTEVOLE, ad. m. f. dostateczny.

BASTEVOLMENTE, av. dosyc, dostatecznie, podostatek, podostatkiem.

BASTIA, s. f. *wał na okolo miasta z basztami.*

BASTIMENTO, s. m. *statek, okręt.*

BASTINGA, s. f. *Mar. wór wypchany, służący do ochrony od strzałów.*

BASTIONARE, v. a. *otoczyć basztami.*

BASTIONE, s. m. BASTIONATA, BASTITA, s. f. *wał albo mur z basztami, baszta.*

BASTO, s. m. *siodło na osła. Da — e da sella, prov. i do tancica i do różańca.*

BASTONACCIO, s. m. *kiaśko.*

BASTONARE, v. a. *okładać kijem, dać kije, wybić kijem. — d'una santa ragione, tego wyokładać, wyłomotać kijem. = fig. uszczypliwie ganić, ni-cować. = sprzedać swe dobra. = Bastonare i pesci, być skazanym na galery.*

BASTONATA, s. f. *kije, wybicie kijami. Dar bastonate da ciechi, porządnie wygrzmocić kijem.*

BASTONCELLO, —CINO, s. m. *dim. kijek, laseczka. = tabliczka czekolady. = pasek na materyjach, na wstążkach. A bastoncini, w paski.*

BASTONE, s. m. *kij, laska, palka. = laska marszałkowska, buława hetmańska. — di vescovo, pastorał = fig. podpora. — della vecchiaia, kij podpora starości. = Mettere un legno su per un —, diabielnie się poszkapić, wystrzelić bką.*

BASTRACONE, s. m. *pop. człowiek silnej budowy ciała.*

BATACCHIA, —TA, v. BASTONATA.

BATACCHIARE, v. BASTONARE.

BATACCHIO, s. m. *kij, palka.*

BATOCCHIO, s. m. *kij ślepego. — della campana, serce u dzwonu.*

BATOLO, BATALO, s. m. *koniuszek kaptura. — godność duchowna.*

BATOSTARE, BATOSTA, v. AL-TERCARE, etc.

BATTADORE, s. m. *młoczek.*

BATTAGLIA, s. f. *bitwa, batalia. — affrontata, campale, walna bitwa. — navale, bitwa morska. Commettere —, stoczyć bitwę. Offerire la — wy-dać bitwę, stawić pole. = pojedynek. Appellare a —, wy-zwać na pojedynek. = Cittadine battaglie, G. Vill. wojny domowe.*

BATTAGLIARE, v. n. *bić się, wujować, bojować.*

BATTAGLIATORE, —GLIERE, —GLIERO, s. m. *wojownik, żołnierz.*

BATTAGLIEVOLE, —GLIERESCO, —GLIESCO, —CA, —GLIEROSO, —SA, ad. *skory do boju, bitny.*

BATTAGLIEVOLMENTE, av. *przez bitwę, za pomocą bitwy.*

BATTAGLIO, s. m. *serce u dzwonu.*

BATTAGLIONE, s. m. *batalion. = wielkie serce u dzwonu.*

BATTELLO, s. m. *bat, łódź.*

BATTENTE, s. m. v. BATTITOIO.

BATTERE, v. a. e. n. *bić, uderzyć. — il grano, młócić zboże. — la strada, tórować drogę. — la campagna, la marina, szukać, tropić, krążyć po morzu. — il fuoco, krzesać ogień. — l'ore, bić godziny. — il tempo, wybić takt. — l'inimico, pobić, zbić nieprzyjaciela. — in breccia, burzyć mury żeby w nich zrobić wyłom. — la ritirata, cofać się, rejterować się. — la cassa, bić w bęben, bębnić. — l'uscio, stukać, kołać do drzwi. — l'ali, trzepotać skrzydłami. — il capo nel muro, uderzyć głową o mur. — il ferro mentre è caldo, prov. drzeć tyka póki się daje. — due feri a un caldo, prov. przy jednym ogniu dwie pieczenie u piec. = bić o brzegi, płynąć. Il fiume batte le mura della città, rzeka płynie pod murami miasta. Dove l'onda del mar la batte basso, Bern. Orł. = Il sole batte in queste campagne, promienie słońca padają na te pola. Batteva la più bella luna del mondo, Manz. P. S. napiękniejszy księżyc świecił. La luna mezza sepolta fra le nuvole batte con raggi lividi le mie finestre, U. Fos. = Batter gli occhi, mrużyć oczyma, mrużyć oczy. In un batter d'occhi, w mgnieniu oka. Non batter gli occhi, ani mrużnąć, mieć oczy wlepione wco. = Fig. zgadzać się z sobą (o rachunkach i t. p.). = Il punto batte qui, na tem tu sek, na tem wszystko zależy. = Battere a un segno, zmierzać do jakiego celu, mieć co na widoku. = Battere il taccone, czmychnąć, drapnąć, zemknąć, uciec, wsiąść nogi za pas. Ma quando verso il di l'ora trascorse, fa di mestieri — il taccone, L. Lip. Malm. = v. r. bić się. Battersi alla pistola, alla spada, bić się na pistolety, na szpady. Battendosi la zucca, D. Inf. bijąc się w głowę. — il petto, bić się w pierś. Battersela, fig. drapnąć, zemknąć, uciec.*

BATTERIA, s. f. *baterya.*

BATTESIMALE, ad. m. f. *chrzcielny, chrztyowy, od chrztu,*

do chrztu służący. Il fonte —, chrzcielnica.

BATTESIMO, BATTESMO, s. m. *chrzest. Tenere a —, trzymać do chrztu. Dare il —, ochrzcić. Fede di —, metryka chrztu.*

BATTEZZAMENTO, s. m. *chrzczenie.*

BATTEZZARE, v. a. *chrzcić, ochrzcić. = v. r. chępić cię, chlubić się.*

BATTEZZATORE, —ZZIERE, s. m. *chrzcziciel.*

BATTICULO, s. m. *portki. = stłuczenie zadka. Ha dato un —, upadł i stłukł sobie zadek.*

BATTICUORE, s. m. *bicie serca.*

BATTIFUOCO, s. m. *krzesi-battigia, s. f. kaduk, choro-ba S. Walentego.*

BATTILANO, s. m. *greplarz wetny.*

BATTIMENTO, s. m. *bicie. — del cuore, del polso, bicie serca, pulsu. — di mani, kłaskanie.*

BATTINZECCA, pl. —CHE, s. m. *mincarze.*

BATTIPALLE, s. m. *stępel do nabijania działa.*

BATTIPALO, s. m. *machina do wbijania palów, baran, baba, kafar.*

BATTISEGOLA, s. f. *Bot. blawat, chaber, modrak.*

BATTISOFFIA, —FFIOLA, s. f. *przeleknienie, bicie serca, trwo-ga. L'Asia e l'Achia in questo tempo ebbero battisoffia, Tac. Dav. An. okolo tegoż czasu rozniešiona wieść po Azyi i Achai, wielkiej lubo nie długiej trwogi obywatelów nabawiła.*

BATTISTEO, —TERIO, —TERO, s. m. *chrzcielnica.*

BATTITO, v. BATTICUORE, BATTISOFFIA.

BATTITOIA, s. f. *Stamp. deszczulka dębowa podbita sosnową do pobijania i wyrównywania liter na formie.*

BATTITOIO, s. m. *skrzydło drzwi podwojnych.*

BATTITORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten co bije. — di grano, młockarz.*

BATTITURA, s. f. *bicie. — delle biade, młócenie, młocba.*

BATTOCCHIO, s. m. *serce u dzwonu.*

BATTOLOGIA, s. f. *klepanie, powtarzanie jednego.*

BATTUTA, s. f. *wybijanie taktu. Andare a —, iść w takt. — di polso, bicie pulsu, pulsacya.*

BATTUTO, s. m. *taras, pomost. = Battuti, flagelanci. = p. ad. bity. Via battuta, bity gościnnie. Argento battuto, srebro w blaszkach.*

BATUFFO, —LO, s. m. *kupa, stos.*

BAULE, s. m. *tlomok, waliza, kuferek.*

BAVA, s. f. *ślina*. = *wyczoski jedwabne, pella.*

BAYAGLIO, s. m. *fartuszek dziecienny na piersiach.*

BAVELLA, s. f. *wyczoski jedwabne, pella.*

BAVERO, s. m. *kolnierz u płaszczu.*

BAVIERA, s. f. *blacha ruchoma u hełmu podnosząca się i opadająca.*

BAVOSO, —SA, ad. *ślińczy, zaśliniony.*

BAZZA, s. f. *szczeście.*

BAZZECOLE, s. f. pl. v. BAZZICATURE.

BAZZICA, s. f. *pogadanka, gawędka*. = *poufały przyjaciel.*

BAZZICARE, v. n. *gawędzić, gadać, wadać się w gawędę.*

BAZZICATURE, s. f. pl. —CHERRIA, s. f. *cacka dziecienna, bawidelka, fraszki, drobnotki.*

BAZZOTTO, —TA, ad. *na pół ugotowany, miękki (o jajach).*

BE', zamiast BEL, BELLI, piękni, piękne.

BEARE, v. a. *uszcześliwić.*

BEATAMENTE, av. *szcześliwie.*

BEATIFICARE, v. a. *uszcześliwić*. = *poczytywać za szczęśliwego*. = *policzyć w rzędzie błogosławionych*. = *chwalić, wielbić.*

BEATIFICAZIONE, s. f. *uznanie za błogosławionego.*

BEATIFICO, —CA, ad. *uszcześliwiony.*

BEATITUDINE, s. f. *szcześliwość, stan błogosławiony, błogość*. = *Jego Świętobliwość, tytuł papieża.*

BEATO, —TA, ad. *błogosławiony, używający wiecznej szczęśliwości*. Beati quelli che hanno fame e sete della giustizia, błogosławieni którzy łakną i pragną sprawiedliwości. = *szcześliwy*. O me beato sopra gli altri amanti! Petr, o ileż jestem szczęśliwszy nad innych kochanków!

BEATRICE, ad. f. *uszcześliwiająca*. Dolce del mio pensiero —, Petr. = *kochanka Danta.*

BECCA, s. f. *podwiązka kiltajkowa.*

BECCABUNGIA, s. f. Bot. *bobownik, gatunek przetacznika, potocznie*. [ha.

BECCACCIA, s. f. *Ornit. słom-*

BECCACCINA, s. f. *bekas, krzyk.* [gojadka.

BECCAFICO, s. m. *Ornit. fi-*

BECCAIA, s. f. *rzeźniczka.*

BECCAIO, BECCARO, s. m. *rzeźnik*. = *fig. człowiek krwawy, okrutny.*

BECCALITE, s. m. *klótniarz, pieniacz.* [nie.

BECCAMENTO, s. m. *dzioba-*

BECCAMORTO, s. m. *grabarz, sprząający umarłych.*

BECCARE, v. a. *dziobać*. = *Beccarsi il cervello, fig. móżg sobie suszyć, łamać sobie głowę, biedzić się na próżno.*

BECCASTRINO, s. m. *bika, dziobas.*

BECCATA, s. f. *dziobnięcie, ukąszenie dziobem*. = *fig. dotknięcie uszczypliwem słówkiem, przytyk.*

BECCATELLA, s. f. *lekkie zadrażnienie dziobem*. = *kawał mięsa rzuconego w powietrze sokolowi, żeby go rozłakomić*. = *fraszka, drobnotka.*

BECCATELLO, s. m. *nur lub drzewo podpierające belkę*. = *gzyms wystający z muru i podpierający ganek.*

BECCATINA, s. f. v. BECCATELLA. Avera in sulla —, *być tkniętym do żywego.*

BECCATOIO, s. m. *korytko w klatce z żywnością dla ptaków.*

BECCHERIA, s. f. *rzeźnica*. = *fig. rzeź, rozlew krwi.*

BECCHETTO, s. m. *tasiemka do ściągania kapiszomu*. = *dziurki u trzewików do zawlekania sznurka*. = *dziób albo nos małego statku.*

BECCHICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *skuteczny na kaszel.*

BECCHINO, s. m. *grabarz, sprząający umarłych.*

BECCO, pl. —CHI, s. m. *dziób*. = *fig. nos, gęba, usta*. Colui che più al — mi s' accosta, D. Par. = *Pop. Mettere il — in molle, gwarzyć, szczebiotać, gawędzić, paplać*. Fare il — all' oca, *dokonać, skończyć, zakończyć intere-*

nas. Non aver un — d' un quattrino, *nie mieć złamanego szelagga*. = *dziób albo nos okretu.*

BECCO, s. m. *koziół*. = *Becco cornuto, rogacz, mąż niewiernej żony.*

BECCONE, —NACCIO, s. m. *accr. dziobas*. = *fig. czop, jotop, cymbał.*

BECCUCCIO, s. m. *rurka a-lenbikowa.*

BEENTE, ad. m. f. *pijący.*

BEFANA, s. f. *lalka w czarnej sukience którą w dzień trzech królów wystawiają na oknach*. = *diabeł, szatan*. = *straszydło, koczkodan, dzinolgg*. = *koczkodan, brzydka kobieta.*

BEFFA, s. f. *figiel, psota, psi-*

kus. Il cavalier non s' accorse della —, *Bocc*. = *drwinki, kpinki, żarty, żarciki*. Farsi beffe di, *kpić, drwić, żartować*. Mai di niun uomo ti farai beffe, *Bocc*.

Da beffe, *na śmiech, na kpiny, na żart*. = *fraszka, bzdura.*

BEFFARDO, —DA, s. *kpinkarz, drwinkarz.*

BEFFARE, v. a. e. r. *kpić, drwić, żartować, szydzić.*

BEFFATORE, s. m. —TRICE, s. f. *drwinkarz, szyderca.*

BEFFE, —GGIARE, v. BEFFA, etc.

BEFFEVOLE, ad. m. f. *godzien kpiniek.*

BEGHINO, BIGHINO, s. m. *obłudnik, świętoszek.*

BEGLI, przed samogłoską lub S z następują spogłoską; BEL, przed spogłoską zamiast Belli, *piękni, piękne*. Begli occhi, *piękne oczy*. Bel libri, *piękne książki*.

BELAMENTO, s. m. *beczenie*.

BELARE, v. n. *beczeć*. = *fig. beczeć, płakać.*

BEL BELLO, av. *powoli, pomalu*. Andare —, *iść powoli*; fig. *roztropnie postępować.*

BELENNITE, s. f. *piorunek, piorunowa strzałka.*

BELGIUINO, s. m. *benzoin, benzoos, gatunek wonnej żywicy.*

BELLADONNA, s. f. Bot. *wilcze jagody, psinki większe.*

BELLAMENTE, av. *pięknie, ślicznie*. = *grzecznie, uprzejmie*. = *powoli, pomalu.*

BELLATORE, —TRICE, v. GUERRIERE. [jor, błoto.

BELLETTA, s. f. *kabuza, bawelto.*

BELLETTA, s. m. *ruż, barwidło*. = *ad. ładniutki, śliczniutki.*

BELLEZZA, s. f. *piękność*. = *fisica, intellettuale, morale, piękność fizyczna, umysłowa, moralna*. = *E un' opera, piena di bellezze, jestto dzieło pełne piękności*. Fare del ben —, *robić wiele dobrego.*

BELLICATO, —TA, ad. *położony w środku.*

BELLICO [li-ko], —COLO, s. m. *pepek*. = *osrodek w owocu*. = *srodek.*

BELLICO, —CA [bèl-li-ko], pl. —CI, —CHE, ad. *wojowniczy, wojenny, bitny.*

BELLICONCHIO, s. m. *sznurerek pepkowy*. [har.

BELLICONE, s. m. *czarna, pu-*

BELLICOSAMENTE, av. *wojowniczo; odważnie, mężnie.*

BELLICOSO, —SA, ad. *wojowniczy, wojenny, bitny.*

BELLIMBUSTO, s. m. *piękna lalka ale do niczego niezdatna.*

BELLINO, —NA, ad. *ładniutki, śliczniutki, piękniutki*. =

Fare il —, pop. *udawać, zmyślać*.

BELLO, s. m. *piękność*. = *rzecz przystojna, przyswoita*. Parlando cose ch' il tacere è bello, *D. Inf.* = *pogodna pora, dogodna chwila, okazja*. Alza la spada, e quando vede il —, tira un fendente e in mezzo gliela taglia, *L. Lip. Malm.* = *Sul bello dell'età, w kwiecie wieku*. = *Bel di Roma, czyli Colosseo, Kolosseum, z czego żartobliwie przekrecono na Culiseo od Culo żadek*. Si china e mentre abbassa giù la chioma, alza le groppe e mostra il bel di Roma, *L. Lipp. Malm.*

BELLO, —LA, ad. *piękny*. Onde si bella donna al mondo nacque, *Petr.* Bello è il morir per la sua patria, *pięknie jest umrzeć za ojczyznę*. Non è bello quel che è bello, solo è bello quel che piace, *prov. nie to piękne co piękne, lecz co się komu podoba*. Farsi bello di checclesia, *stroić się w cudze pięcra*. = *Di bel di, di bel mezzodi, w biały dzień, w samo południe*. In bel centro della città, *w samym środku miasta*. Andare alle belle, *lasić się, piaszczyć się, uniażać się*. Bel bello, *powoli, pomahu, stopniami*. Onde il pubblico a cui pria tanto spiacque scandalo tal, bel bel vi si assueface, *Cast. Nov.*

BELLOCCHIO, s. m. *Min'r. gwiazdowiec*.

BELLOCCHIO, —CIA, ad. *piękny, dobrze zbudowany*.

BELLONE, ad. *bardzo piękny*.

BELTÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *piękność*.

BELVA, s. f. *zwierz.*

BELVEDERE, s. m. *behweder, galerya na wierzchu domu, z której piękny widok*. = *L. Lipp. Matm. v. culo*.

BELZUAR, s. m. *bezoar, kamień tworzący się w żołądku niektórych zwierzząt*.

BEMBÉ, av. *bardzo dobrze*.

BENACCONGIAMENTE, av. *w sam czas, w samą porę, stosownie, jak należy*.

BENAFFETTO, —TA, ad. *przychylny, życzliwy*.

BENAGURATO, —TA, ad. *dobrze wróżący, rokujący*.

BENAGUROSAMENTE, —RATAMENTE, av. *pod dobrą wróżbą*.

BENALLEVATO, —TA, ad. *dobrze wychowany*.

BENANDATA, s. f. *tryngiel, na pucio, poczesse*.

BENAVVENTURATAMENTE, —ROSAMENTE, av. *szczęśliwie, pomysłnie*.

BENAVVENTURATO, —TA,

—ROSO, —SA, ad. *szczęśliwy, pomysłny*.

BENCHÉ, cong. *chociaż, lubo*.

BENCREATO, v. BENALLEVATO.

BENDA, s. f. *binda, opaska, przepaska*. = *welon zakonnice*. = *Fig. Avere una — sugli occhi, mieć zasłonę na oczach, być zaslepionym*.

BENDARE, v. a. *zawiązać oczy*. = *fig. zaslepić, pozabawić rozumu*.

BENDATURA, s. f. *zawiazanie oczu*.

BENDELLA, —RELLA, s. f. *dim. opaseczka, przepaseczka*.

BENDONE, s. m. *pas u infuły*.

BENDUCCIO, s. m. *chusteczka dziecienna*.

BENE, s. m. *dobro*. Il pubblico —, *dobro publiczne*. = *immaginario, reale, durevole, dobro urojone, rzeczywiste, trwałe*. = *dobrze uczynki, dobrodziejstwo*. = *dobra, majątek*. Beni stabili, *mobili, dobra nieruchome, ruchome*. = *Aver —, być spokojnym*. Pigliar per —, *wziąć na dobrą stronę, w dobrem znaczeniu*. Dir — di alcuno, *mówić o kim dobrze*. Far del —, *wyświadczyć komu dobrodziejstwo*. Voler —, *dobrze komu życzyć, sprzyjać, być przychylnym, kochać*.

BENE, av. *dobrze*. Andar, star —, *dobrze się mieć*. Quest' abito ti sta —, *ta suknia dobrze na tobie leży*. = *stuszenie, sprawiedliwość*. Ben gli sta, *dobrze mu tak, zasłużył na to*. Però ti sta, *che tu se' ben punito, D. Inf.* = *bardzo*. Egli sta male bene, *bardzo jest chory*. = *muż tedy, muż więc*. Ben, *che vuoi dir? cóż tedy chcesz powiedzieć?*

BENEDETTO, s. m. *kaduk, choroba S. Walentego*. = *lagodny purgans*.

BENEDETTO, —TA, p. ad. *blogostawiony, poświęcony*. Acqua benedetta, *święcona woda*.

BENEDICENTE, ad. m. f. *dobrze o innych mówiący*.

BENEDICERE, BENEDIRE, v. a. *ir. blogostawić, poblogostawić, święcić, poświęcić*. Dio vi benedica, *niech cię Bóg blogostawi*.

BENEDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten który blogostawi lub dobrze o innych mówi*.

BENEDIZIONE, s. f. *blogostawienstwo*. La paterna —, *blogostawienstwo ojcowskie*. = *Fig. Dar la — ad una cosa, umyć od czego ręce*.

BENEFATTIVO, —VA, ad. *dobrze czyniący, dobroczynny*.

BENEFATTORE, s. m. —TRICE, s. f. *dobroczynca, dobrodziejka*.

BENEFICARE, —FICIARE, v. a. *wyświadczyć dobrodziejstwo*.

BENEFICATORE, —TRICE, v. BENEFATTORÉ.

BENEFICENZA, v. BENEFICENTIALE, ad. m. f. *beneficyalny, do beneficjów duchownych należący*.

BENEFICIATO, s. m. *bilet wygrywający na loteryi*.

BENEFICIATO, —TA, ad. *obdarzony dobrodziejstwem*. = *s. m. beneficjaryusz, posiadający duchowe beneficjum*.

BENEFICIO, BENEFICIO, BENEFIZIO, BENEFIZIO, s. m. *dobrodziejstwo; laska*. = *beneficjum, prebenda*.

BENEFICCIUOLO, —OTTO, s. m. *dim. maleńkie dobrodziejstwo*.

BENEFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *dobroczynny*.

BENEMERENTE, —RITO, —TA, ad. *zasłużony, godzien nagrody*.

BENEMERENZA, s. f. —RITO, s. m. *zasługa*.

BENEPLACITO, —MENTO, s. m. *wola, upodobanie*.

BENESSERE, s. m. *dobry byt*.

BENESTANTE, ad. m. f. *zdrowy*. = *dobrze się mający, zamożny, dostatni*.

BENEOGLIENTE, ad. m. f. *przychylny, życzliwy, laskaw na kogo*.

BENEOLENTEMENTE, av. *życzliwie, przychylnie, laskawie*.

BENEVOLENZA, s. f. *dobroć, życzliwość, laskawość*.

BENEVOLO, —LA, ad. *przychylny, życzliwy, laskaw*.

BENEFACENTE, ad. m. f. *dobroczynny*.

BENFATTO, —TA, ad. *dobrze zrobiony, zbudowany*.

BENIFICANTE, ad. m. f. *dobroczynny*.

BENIFICENZA, s. f. *dobroczynność; hojność, szczerobliwość*.

BENIFICIO, v. BENEFICIO.

BENIGNAMENTE, av. *laskawie, uprzejmie, lagodnie*.

BENIGNITA, —TADÉ, —TATE, s. f. *lagodność, powolność, stodycz, uprzejmość, laskawość*.

BENIGNO, —GNA, ad. *lagodny, laskawy, słodki, miły, uprzejmy, łudzki*.

BENINO, av. *dosyć dobrze, jako tako*.

BENINSIEME, s. m. *zgodność wszystkich części*.

BENINTESO, —SA, ad. *dobrze pojęty, dobrze wykonany, wykonany*. = *s. m. dobre wykonanie, wykończenie, doskonałość w dziełach sztuki*.

BENISSIMO, av. *bardzo dobrze, wysmienicie, wybornie.*
 BENIVOGLIENZA, —GLIENTE, —IVOLO, —LENZA, —LENZIA, v. *BENEVOLENZA*, etc.

BENLAVORATO, —TA, ad. *dobrze wypracowany, wykończony.*

BENMONTATO, —TA, ad. *jadący na dobrym koniu.*

BENNA, s. f. *wasąg.*
 BENNATO, —TA, ad. *dobrze urodzony. = szczęśliwy.*

BENONE, av. *bardzo dobrze.*
 BENSAL, av. *wszak wiesz dobrze, pewnie, tak jest, bez watpienia.*

BENSERVITO, s. m. *zaświadczenie służącego.*

BENSI, av. *pewnie, niezawodnie.* Non è vile quell' uomo che è travolto dal corso irresistibile d' una fiumana, — *chi ha le forze e non le adopra, U. Fosc.*

BENVENUTA, s. f. *szczęśliwe przybycie.*

BENVENUTO, BENTORNATO, —TA, ad. *pożądany, komu radzi.* Siate il —, *witam, jak się masz, rad jestem żeś powrócił.*

BENVOLONTIERI, av. *bardzo chętnie, z całego serca.*

BENVOLERE, v. *BENEVOLENZA.*
 BENVOLUTO, —TA, ad. *miły, kochany.*

BEONE, s. m. *pijaczysko.*
 BERBERI, —RO, s. m. *berberys, kwasnica, kalina włoska.*
 BERCILOCCHIO, s. m. *zeczowaty.*

BERE, BEVERE, v. a. ir. *pić, wypić, napić się.* — *cioccolata, caffè, iè, brodo, veleno, pié czokolade, kawę, herbatę, rosół, truciźnę.* Uova da —, *jaja na miękko.* — Fig. *Bere un affronto, znieść obelgę.* Dare a —, *wyprowadzić w pole, zwieść, w mówić co w kogo.* E chi t' ha dato a — *queste fole? Monti.* Bersi una cosa, *łatwo czemu u wierzyć, dać się zwieść.* = s. m. *napój, picie.*

BERGA, pl. —GHE, s. f. *nadbrzeże urwiste. = grobla, tama od powodzi.*

BERGAMOTTA, s. f. *bergamotka.*

BERGHINELLA, —LUZZA, s. f. *kobieta niskiego stanu i lada-jakich obyczajów.*

BERGOLINARE, v. n. *dowcipkować, baraszkwować.*

BERGOLO, —LA, ad. *lekki, ulotny; pusty, płochy.* = s. m. *rodzaj kosza. = fryc, nowicyusz, v. SORO, AVANNOTTO.*

BERICUCOLAIO, s. m. *piernikarz.*

BERICUCOLO, s. m. *piernik.*

BERILLO, s. m. *Min. beryl.*

BERLINA, s. f. *pregierz.* Mettere uno alla —, *postawić kogo u pregierza.* = Fig. *Andare in —, wystawić się na śmiech. = koczyk, koczobryk.*

BERLINGACCINO, —CCIULO, s. m. *czwartek na tydzień przed tłustym czwartkiem.*

BERLINGACCIO, s. m. *tłusty czwartek.*

BERLINGAMENTO, s. m. *szczebiotanie, świegotanie, paplanie, gadulstwo, gawędzenie.*

BERLINGARE, v. n. *szczebiotać, świegotać, paplać, gawędzić, gwarzyć, pleść.*

BERLINGATORE, —GAIUOLO, —GHIERE, s. m. *gadula, gawęda. = żartok, obżartuch.*

BERLINGHIERA, s. f. *gawędziarka, szczebiotka.*

BERLINGOZZO, s. m. *ciasteczko w listki.*

BERNOCCHIO, —CCOLO, s. m. *gula, guz, garb. — di bastone, sękna kiju. = guz od uderzenia. = narośl na liściu drzewa.*

BERNOCOLUTO, —TA, ad. *guzowaty, sękowaty.*

BERRETTA, s. f. *czapka. — da notte, szlafmyca. — da prete, biret.* Trarsi, far di —, *zdykać czapkę, czapkować.* Ognì — è buona per la notte, *prov. w nocy wszystkie koty bure.*

BERRETTACCIA, s. f. *peg. czapczyisko.* [cznik.

BERRETTAIO, s. m. *czape-*

BERRETTINO, —NA, ad. *bass, niepoczuw, ladaco.* Canaglia berrettina, *lajdak, oszust.*

BERRETTONE, s. m. —NA, s. f. *accr. duża czapka; bermysca.*

BERSAGLIARE, v. a. *strzelać do celu; strzelać na tyralierach. = fig. scigać, przesładować, nękać, dręczyć.* Bersagliato dalla fortuna avversa, *nekany losem przeciwnym.*

BERSAGLIERE, s. m. *strzelec celny, tyralier.*

BERSAGLIO, s. m. *cel = Fig. cel, zamiar. = spór, zwada. = Esser il — della fortuna, być igraszką losu.*

BERTA, s. f. *baran, baba, karsar. = figiel, psikus, swawola.* Voler la — *chcieć igrac, poswałować.* Dar la —, *wypłatać figla.*

BERTEGGIAMENTO, s. m. *pośmiewisko, drwinki, szydersstwo.*

BERTEGGIARE, v. a. e n. *żartować, drwić.*

BERTEGGIATORE, v. BEFFATORE.

BERTESCA, s. f. *zostana od pocisków nieprzyjacielskich. = rusztowanie; szubienica, L. Lipp. Malm.*

BERTOLOTTO, av. *Mangiaro*

a —, *jeść na borg. = s. m. v. BARDOTTO.*

BERTONE, s. m. *kochanek kurwy. = koń z obciążeniami uszami. = krótko ostrzyżona palka.*

BERTOVELLO, s. m. *więcierz; sieć na ptaki.*

BERTUCCIA, s. f. —CCIO, s. m. *malpa. = Pigliar la —, upić się.* Dir l' orazioni della —, *kląć, mruczeć, markotać pod nosem.*

BERTUCCINA, s. f. —CCINO, s. m. *dim. malpacza.*

BERTUCCIONE, s. m. *malpisko, malpica. = fig. brzydki jak malpa, brzydki, koczokodan.*

BERUZZO, —LO, s. m. *śniadanie chiłskie przy robocie w polu.*

BERZA, s. f. + *goleń.* Levare le berze, *prędko zbierać nogami, prędko uciekać, zmykać.*

BERZAGLIO, v. BERSAGLIO. Metter a —, *narazić na niebezpieczeństwo.* Dar nel —, *trafić, do celu.*

BESSA, —GGINE, s. f. *glupstwo, głupota.*

BESSO, —SA, ad. *głupi.*

BESTEMMIA, s. f. —MENTO, s. m. *bluźnierstwo; kłęcie, przeklinanie.*

BESTEMMIATORE, s. m. —

TRICE, s. f. *bluźnierca, bluźnierka.*

BESTIA, s. f. *zwierzę, bydlę, bestya. = fig. głupiec, bydlę, osioł.* Essere, andare in —, *rozżłościć się, wpaść w gniew.*

BESTIACCIA, s. f. *peg. szkaradne bydlę. = fig. głupiec, oślik.* [stuch bydła.

BESTIAIO, s. m. *bydlarz, pa-*

BESTIALE, ad. m. f. *bestyalny, bestyalski, bydlęcy, zwierzęcy. = ogromny, niezmierny.*

BESTIALITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. *bestyalstwo, bydlęcość, zwierzęcość.*

BESTIALMENTE, av. *po bestyalsku, po bydlęcemu.* Usare —, *obchodzić się po bestyalsku.* Viver —, *żyć jak bydlę.*

BESTIAME, s. m. *bydło. — grosso, bydło rogale. — minuto, bydło nierogale, nierogacizna.*

BESTIARIO, s. m. *dozorca zwierząt w menażery, = ten co walczył w cyrku z dzikimi zwierzętami.*

BESTIOLA, —UOLA, —LINA, s. f. *dim. —OLO, —UOLO, —LINO, —LUCCIO, s. m. dim. bestyjka, bydlętko, zwierzątko.*

BESTIONE, v. BESTIACCIA.

BETTOLA, —ETTA, s. f. *szynk, karczma, garkuchnia.*

BETTOLIERE, s. m. *szynkarz, karczmarz, garkuchnik.*

BETTONICA, s. f. *Bot. betonika, bukwnica.*

BETULA, BETULLA, s. f. brzoza.
BEUTA, BEVUTA, s. f. haust, tyk.
BEVA, s. f. napój. Esser nella sua —, fig. znajdować się w swoim żywiole.

BEVANDA, s. f. napój, trunk. = lekarstwo.

BEVANDACCIA, s. f. peg. brzydki napój, lura.

BEVANDINA, —DUCCIA, s. f. dim. przyjemny napójek.

BEVERAGGIO, s. m. napój. = tryngiel. [TOIO.]

BEVERATOIO, v. ABBEVERA-
BEVERE, v. BERE.

BEVERIA, s. f. v. SBEVAZZA-
MENTO. [STORE.]

BEVERO, s. m. bóbr, v. CA-
BEVERONE, s. m. napój. = woda z otrębami dla koni.

BEVIBILE, ad. m. f. dobry do picia.

BEVIMENTO, s. m. —TURA, —
ZIONE, s. f. picie; napój.

BEVITORE, s. m. —TRICE, s. f. piący, pijąca. Solenne bevitore, solenny pijak, bibosz.

BEZZICARE, v. a. dziobać. = v. r. fig. docinać sobie nawzajem, przycinać jeden drugiemu.

BEZZICATURA, s. f. dziobnięcie, zadraszenie dziobem.

BEZZO, s. m. pieniądź w dialekcie Wenecyanów.

BIACCA, s. f. białas.

BIADA, s. f. zboże. = owies.

BIADAIUOLO, s. m. handlujący zbożem.

BIADETTO, s. m. lazur, błękit. = ad. lazurowy, błękitny.

BIANCASTRO, —TRA, ad. białawy.

BIANCHEGGIAMENTO, s. m. bieleńie się.

BIANCHEGGIARE, v. n. bieleć, bieleć się. Alcune ossa e teschi, i quali biancheggiavano al raggio dubbioso delle stelle, Ver. Not. rom. = toczyć białe kątowny (o spienionem morzu).

BIANCHERA, s. f. bielizna.

BIANCHETTO, —TA, —CHIC-
CIO, —CIA, ad. białawy.

BIANCHEZZA, s. f. białość.

BIANCHI, s. pl. fakcja Białych która powstała w Pistoii 1300r. i przeniosła się do Florencji, złączyła się z Gibelinami przeciwko Czarnym, Neri. Do fakcji Białych należał poeta Dante Alighieri.

BIANCHIMENTO, s. m. bieleńie, pobielanie.

BIANCHIRE, v. a. ir. bieleć, pobielać.

BIANCO, s. m. biel, biały kolor. L' una vestito a — e l' altra a nero, Ar. Orl. Fur. = wapno do bielienia murów. = Bianco di piombo, białas, (podwęglan ołowiu). = Bianco dell' oc-

chio, błonka rogowa. = Di punto in —, poziomo, rdzennie. = Por nero in sul —, napisać czarno na białem. Far vedere — per nero, wmawiać w kogo że białe jest czarne. = okienko w piśmie.

BIANCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. biały. Pelle bianca, capelli bianchi, biała skóra, białe włosy. = Dar carta bianca, dać komu blankiet, zupełną wolność działania.

BIANCOLINO, —NA, ad. białutki, bielusienny.

BIANCOSO, —SA, ad. jasno-
biały.

BIANCOSPINO, s. m. głóg.

BIANCUCCIO, —CIA, ad. białawy.

BIASCIAMENTO, s. m. trudne życie.

BIASCIARE, v. a. powoli żuć, mamlać. = bąkać, niewyraźnie wymawiać lub czytać, przeciągać, przewlekać wyraz.

BIASIMARE, BIASMARE, v. a. ganić.

BIASIMATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. ganieć, ganiećka.

BIASIMEVOLE, ad. m. f. naganny.

BIASIMEVOLMENTE, av. na-
gannie.

BIASIMO, —MAMENTO, s. m. nagana.

BIBACITÀ, s. f. skłonność do pijaństwa.

BIBBIA, s. f. biblia, pismo święte. = fig. długie opowiadanie.

BIBBIO, s. m. kaczka dzika.

BIBLICO, —CA, pl. —CI, —
CHE, ad. biblijny.

BIBLIOGRAFIA, s. f. bibliogra-
fia.

BIBLIOGRAFO, s. m. bibliograf, mający znajomość wydań i druków.

BIBLIOMANE, s. m. biblioman, miłośnik starych książek.

BIBLIOMANIA, s. f. bibliomania.

BIBLIOTECA, s. f. biblioteka, księżnica, księgozbiór.

BIBLIOTECARIO, s. m. bibliotekarz.

BICA, s. f. bróg, styrtła, stóg zboża. = kupa, stos czegokolwiek. Saltare in sulla —, fig. gniewać się.

BICCHIERAIO s. m. kupiec szklanny.

BICCHIERE, —RO, s. m. szklanka, kieliszek.

BICCHIERETTO, —RINO, —
RUCCIO, s. m. dim. szklaneczka, kieliszczyk.

BICCHIERONE, s. m. szklanica, kielich.

BICCHIEROTTO, s. m. dość spora szklanka.

BICCIACUTO, s. m. topór obosieczny.

BICCIUGHERA, s. f. koń narowisty.

BICIPITE, ad. m. f. dwugłowy, dwugłowy.

BICOCCA, BICOCCA, s. f. mała twierdza na wierzchu skały.

BICOLORE, ad. m. f. dwubarwny, dwójkolorowy.

BICORNIA, s. f. kowadło o dwóch rogach.

BICORNE, —ORNO, —NA, —
NUTO, —TA, ad. dwurożny, dwurogi.

BIDALE, s. m. piechur.

BIDELLO, s. m. bedel, woźny.

BIDENTE, s. m. motyka dwuzębna.

BIDETTO, s. m. kuc, konik.

BIECAMENTE, av. zycznym, z ukosa. = fig. krzywo, krzywym okiem, zlem okiem.

BIECO, —CA, pl. —CHI, —
CHE, ad. zyzowaty. Sparsa il crin, bieca gli occhi, accessa il volto, Tass. Ger. = Atto bieco, fig. czyn haniebny.

BIETA, BIETOLA, s. f. burak.

BIETOLONE, v. BABBACCIO.

BIETTA, s. f. klin do lupania drzewa. = Mettere —, esser mala, —, fig. siać niezgodę. = Stamp. klinowate kawalki drzewa, które się wbijają na okolo formy. = podstawa, podkładka pod nierówno stojący sprzęt.

BIFOLCA, s. f. morg, v. BUBULCA.

BIFOLCHERIA, s. f. oranie, uprawa roli. = włodarstwo, funkcja ekonomy.

BIFOLCO, pl. —CHI, s. m. oracz, rolnik.

BIFORCAMENTO, s. m. rozsochatość, widłowatość.

BIFORCARE, v. n. rozdawać się, rozchodzić się widłowato, w kształcie rozsochy.

BIFORCO, pl. —CHI, s. m. widła, rozsocha.

BIFORCUTO, —TA, ad. rozsochaty, widlasty, widłowaty.

BIFORME, ad. m. f. dwukształtny.

BIFRONTI, ad. m. f. mający dwie twarze.

BIGA, pl. —GHE, s. f. wózek o dwóch kołach, bieda.

BIGAMIA, s. f. dwójżeństwo.

BIGAMO, s. m. dwójżeniec.

BIGATTO, —LO, s. m. wólek zbożowy. = jedwabnik. = Mal —, fig. łajdak, galgan. [rak.]

BIGELLO, s. m. pakłak, sie-

BIGEROGNOLO, —LA, ad. siwawy, siwowaty.

BIGHELLONE, s. m. tępą głowa, głupiec.

BIGICCIO, —CIA, ad. *sivawaty, siwowaty, szpakowaty.*

BIGIO, s. m. *sivwy kolor.* = ad. *sivwy, szary.*

BIGLIA, s. f. *bila, kula bilardowa.*

BIGLIARDO, s. m. *bilar.*

BIGLIETTO, s. m. *bilet, liścik, kartka.* = *rewers, oblig.* = *Aradl. v. PLINTO.*

BIGLIONE, s. m. *bilon, srebro niskiej próby, podła moneta.*

BIGONCIA, s. f. *kosz noszony na plecach.* = *kadłub, kadź, cęber, szaflik, faska.* = *ambona.* Montar in —, *wleść na ambona.*

BIGONCINA, —CETTA, —CIUOLA, s. f. —CIUOLO, —CIUOLETO, s. m. *dim. koszyk, koszyczek, i t. d.*

BIGORDO, s. m. *zdica, kopiaja, lanca.* [ka, szalka.]

BILANCETTA, s. f. *dim. ważbilancia, s. f. waga, szala.*

— dell' orafu *ważki na złoto.* = *waga, miara.* = *równowaga* między państwami. = *bilans, różnica wydatków i przychodów krajowych; stan interesów domu handlowego.* = *Far stare in —, sprawiedliwie ważyć.* Dare il tracollo alla —, *przechylić wagę.* = *Fig. Porre in — alcuna cosa, ważyć co, rozważać.* = *sięć na płocie.* = *orzczyk.*

BILANGIAIO, s. m. *fabrykant wag, szal, wążek.*

BILANCIAMENTO, s. m. *ważenie, rozważanie.*

BILANCIARE, v. a. *ważyć.* = *fig. ważyć, rozważać.* Qualor bilancio e la tua colpa e il merito, *Met.* = *zrobić bilans handlowy.* = v. n. *równoważyć się wzajemnie.*

BILANCIERE, s. m. *wahadło w zegarze.*

BILANCINA, s. f. —NO, s. m. *dim. ważka, szalka.* = *orzczyk.* Cavallo del bilancino, *koń orczykowy, na przyprzędzy idący przy hotoblowym.*

BILANCIO, s. m. *porównanie.* = *rozważenie.* = *bilans.* Tenere un libro per —, *utrzymać księgi handlowe na dwie ręce.* [passya.]

BILE, s. f. *żółć.* = *fig. złość.*

BILENCO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *krzywy, koślawy, v. SBILENCO.*

BILIA, s. f. *kij do zakręcenia powrozu.* = *Bilie, pop. koślawenogi.* [ciowy.]

BILIARIO, —RIA, ad. *żółbiligare, v. a. położyć na wadze.* = *fig. ważyć, rozważać.*

BILICO, pl. —CI, s. m. *waga, równowaga.* Tenere in —, *ważyć.* = *Bilico d' un ponte levatoio, co służy do zwodzenia mostu.* = *zawiasa.* Stare in —, *ważyć się, chwycić się, wahać się.* [wy.]

BILIFERO, —RA, ad. *żółcibilingue, ad. m. f. dwujęzyczny.* = *fig. tgarz.*

BILIORSÀ, s. f. *mara, nocnica, straszylko.*

BILIOSO, —SA, ad. *temperamentu żółciowego, złośliwy, passyonat.*

BILITTATO, —TA, ad. *nakrapiany, centkowaty.*

BILLERA, s. f. *bass. psikus, psi figiel.*

BILLI, s. m. pl. *kręgle.* Giuocare a —, *grać w kręgle.* = *wyraz służący dowołania kur.* = *fig. piészczoty, karesy.*

BILLIONE, s. m. *bilion, tysiąc milionów.*

BIMBO, s. m. *dzieciak tłusty, pucolowaty.* = *lalka.*

BINARE, v. n. *wrodzić bliźnięta.*

BINARIO, —RIA, ad. *złożony z dwóch jednostek.* Aritmetica binaria, *arytmetyka dwójna, którą Leibnic chciał wprowadzić na miejsce dziesiętnej.*

BINASCENZA, s. f. *urodzenie bliźniąt.*

BINATO, —TA, ad. e s. *bliźniak, bliźniaczka, bliźniący.* = *mający dwie natury (o Chrystusie).*

BINELLA, s. f. —LLO, s. m. *wstążka, tasiemka.*

BINDOLERIA, s. f. *kręcielstwo, matactwo, oszukaństwo.*

BINDOLO, s. m. *chustaćka.* = *motowidło.* = *Fig. matactwo.* = *kręciel, matacz.*

BIÑOCCOLO, s. m. *perspektywa na oba oczy.*

BINOMIO, s. m. *ilość algebraiczna złożona z dwóch wyrazów połączonych znakami + lub —.*

BIOCCA, s. f. *kwoka.*

BIOCCOLETTO, s. m. *dim. kosmyczek.*

BIOCCOLO, s. m. *kosmyk wełny.* Raccorre i bioccoli, *fig. bass. podsłuchiwać.*

BIOGRAFIA, s. f. *biografia, życiorys, żywot, życiopismo.*

BIOGRAFO, s. m. *biograf, życiopis.*

BIONDA, s. f. *woda lewandowa do farbowania włosów na blond.*

BIONDEGGIARE, v. n. *plowić.*

BIONDELLO, —LA, —TTO, —TA, ad. *blondyn, blondynka.*

BIONDEZZA, s. f. *blond.*

BIONDO, —DA, ad. *blondyn, blondynka.*

BIOSCIO, av. *na ukos, na opak, na skielz.* Andar le cose a —, *ić na opak.*

BIOOTTO, —TA, ad. † *lichy, nędzny.* A —, *złe, na opak.*

BIPARTITO, —TA, ad. *podzielony na dwoje.*

BIPEDE, ad. e s. *dwunożny, dwunogi, dwunożne zwierzę.*

BIPENNE, s. f. *obosieczna siekiera.*

BIQUADRATO, —TA, ad. *Alg. należący do potęgi czwartej.*

BIRACCHIO, s. m. *krzta, odrobina.* Non ne saper —, *nie a nic nie wiedzieć.*

BIRBA, s. f. *oszustwo, oszukaństwo; szelmstwo, łajdactwo, hullajtstwo.* Viveri di —, *żyć z oszukaństwa.* Andare alla —, *oszukiwać, szachrować.* = *oszust, totr, hullajt.* = *Mandar uno alle birbe, odestać kogo do stu diabłów.* = *podwójna kołaska.*

BIRBANTE, BIRBONE, s. m. *oszust, totr, łajdak, hullajt.*

BIRBONEGGIARE, v. n. *żebrac z próżniactwa, łajdaczyć się.*

BIRBONERIA, s. f. *łajdactwo, lotroństwo, hullajtstwo.*

BIRCIO, —CIA, ad. *zezowaty, kosooki; mający krótki wzrok.*

BIREME, s. f. *statek o dwóch rzędach wiosel, statek dwurzędny.* [gle.]

BIRILLI, s. m. pl. *gra w krębinarra, s. f. piucco.*

BIRRAIO, s. m. *pitowcar.*

BIRRARIA, s. f. *brówar.*

BIRRERIA, v. s. *SBIRRAGLIA.*

BIRRO, s. m. *zbir, ceklarz.*

BISACCIA, s. f. *sakwa.* — di soldati, *torniester.*

BISARCAVOLO, s. m. *ojciec prapradziada.*

BISAVO, —VOLO, s. m. —VA, —VOLA, s. f. *pradziad, prababka.*

BISBETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *cudaćki, cudaćzny, dziwny, dziwaczny, kapryśny.*

BISBIGLIARE, v. n. *szeptać, szemrać.*

BISBIGLIATORE, s. m.

TRICE, s. f. *szeptacz, szeptaczka.*

BISBIGLIATORIO, —RIA, s. *izba po klasztorach dla rozmowy z przychodniami, krata.*

BISBIGLIO, s. m. *szept, szepitanie, szmer.* = *szmer, szeplest.* Il — de' zeffiri fra le frondi son oggi più soavi che mai, *U. Fosca.* [nia.]

BISCA, s. f. *dom gry, szulerbiscaiuolo, biscaziere, s. m. szuler, kostera.*

BISCAZZA, —ACCIA, s. f. dom gry, szulernia.

BISCAZZARE, v. n. szulero-wać, kosterować.

BISCAZZO, s. m. psikus, psota, figiel.

BISCHERO, s. m. kotek u skrząpców, lutni, gitary.

BISCHETTO, s. m. deszczka na której szewc skóre kraje.

BISCIA, s. f. wąż. Ogni — ha il suo veleno, prov. każdy dudek ma swój czubek.

BISCOLORE, ad. m. f. pstry, nakrapiany.

BISCOTTARE, v. a. piec suchary.

BISCOTTETTO, —TTINO, —TELLO, s. m. dim. sucharek.

BISCOTTO, s. m. suchar.

BISESSUALE, ad. m. f. dwupłciowy.

BISESTARE, v. n. mieć dzień przybyszowy (o roku).

BISESTILE, ad. m. f. przybyszowy.

BISESTO, s. m. dzień przybyszowy. [czki.]

BISGENERO, s. m. mąż wnu-

BISILLABO, —BA, ad. dwuzgłoskowy.

BISLACCO, v. BISBETICO.

BISLUNGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. podługowaty, owalny.

BISMUTO, s. m. bizmut (półkruszec).

BISNIPOTE, s. m. prawnuk.

BISOGNA, s. f. —MENTO, s. m. interes.

BISOGNANTEMENTE, v. BASTEVOLMENTE.

BISOGNARE, v. n. imp. musieć. Bisogna che vada, muszę pójść.

BISOGNEVOLE, ad. m. f. potrzebny. Il — alla vita, co potrzebna do życia.

BISOGNINO, s. m. dim. potrzebka. Prov. Il — fa trottar la vecchia, głód wypęda z lasu wilka, potrzeba prawa i zakon lamie. — fa l'uom ingegnoso, potrzeba uczy rozum.

BISOGNO, s. m. potrzeba. Al —, w czas, w porę, wotenczas właśnie kiedy potrzeba. I danari gli vennero a gran —, G. Vill. Al — si conoscono gli amici, prov. w potrzebie poznajemy przyjaciela.

BISOGNOSAMENTE, av. nędznie, biednie.

BISOGNOSO, —SA, ad. zostający w potrzebie, nędzny, biedny.

BISSEZIONE, s. f. Geom. przecięcie na dwie równe części.

BISSO, s. m. bisior, cienkie piśno.

BISSONTE, s. m. żubr, tur.

BISTENTARE, v. n. źle się mieć, znosić biedę.

BISTENTO, s. m. dolegliwość, cierpienie; nędza, bieda.

BISTICCIAMENTO, s. m. spór, zwada, kłótnia.

BISTICCIARE, —CCICARE, v. n. rościć się, kłócić się, warcholnie się.

BISTICCIO, —CCICO, s. m. igra-szka słów, płaski żart, koncept z kalendarza. [glawy.]

BISTONDO, —DA, ad. okrąg-

BISTORI, s. m. Chir. bistury, lancet, tak nazwany od miasta Pistoja, gdzie naprzód był robiony.

BISTORTA, s. f. krętość, pokrzywienie. = Bot. rdest, węzłownik.

BISTORTO, —TA, ad. pokrzywiony, krzywy, koślawy. = fig. złośliwy.

BISTRATTARE, v. a. źle traktować, źle obchodzić się z kim.

BISULCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. Zool. raciczkowy (o zwierzętach przeżywających).

BISUNTO, —TA, ad. powalany, zabrudzony.

BITORZO, —LO, s. m. gula, guz, garb; sek, narośl.

BITORZOLATO, —LUTO, —TA, ad. sękowaty, chropowaty; pogarbiony.

BITUME, s. m. smola ziemna.

BITUMINOSO, —SA, ad. smolny.

BIVALVE, s. m. muszla dwuskorupna, dwuskorupiak. = ad. dwuskorupny.

BIVARO, s. m. bóbr, v. CASTORE.

BIVIO, s. m. rozstajna droga, dwudroże.

BIZZA, s. f. gniew, passya.

BIZZARAMENTE, av. śmiesznie, dziwacznie.

BIZZARRIA, s. f. gniew, passya. = dziwny wymysł, dziwaczność, kaprys. = żart, dowcipne słowo.

BIZZARRO, —RA, ad. zły, złośliwy, passjonal. = dziwny, dziwaczny, kapryśny. = żwawy, zabawny.

BIZZEFFE, A —, av. dużo, wiele, obficie. E si fa segni di croce a —, Fort. Ricc.

BIZZOCA, —CHERA, s. f. v. PINZOCHEA.

BIZZOCO, s. m. mnich zakonu S. Franciszka surowszej reguły, we Francji i Niemczech beggardami zwani. = świętoszek, nabożnis.

BLANDIMENTO, s. m. cackanie, pieszczenie.

BLANDIRE, v. a. ir. cackać, przymilać się, pieścić.

BLANDO, —DA, ad. słodki, miły, przyjemny.

BLASFEMO, —MA, ad. bluźnierczy. = s. m. bluźnierca.

BLASONARE, v. a. malować herby; opisywać herby.

BLASONE, s. m. heraldyka, nauka o herbach.

BLATTA, s. f. Entom. mól. = tarakan.

BLATTARIA, s. f. Bot. mszyca.

BLOCCARE, v. a. blokować, oblegać.

BLOCCATURA, s. f. BLOCCO, s. m. blokowanie, blokada, obleganie twierdzy dla niewypuszczenia do niej posiłków i żywności.

BOA, s. m. Zool. poloz, wąż dusiciel.

BOARO, s. m. wolarz, hajduk, hajdak.

BOATO, s. m. ryk, ryczenie.

BOATTIERE, s. m. wolarz, handlujący wolami.

BOCCA, s. f. gęba, pysk, usta. = pl. głowa, dusza, osoba. Novanta mila bocche, G. Vill. = Andare in — ad uno, popaść się w czyje ręce. Andar per le bocche, rozejść się po wszystkich ustach. Essere largo di —, mieć gębę przestronną, być pysklaty. Empiersi la — di checchessia, wymyślać, wygadywać o czem, blazgonić. Favellare a mezza —, mówić półgębkiem, z uszanowaniem. Sapere una cosa di — d'uno, wiedzieć co z czyich ust.

Cavar di —, wyjąć z gęby. Cavar di — una cosa ad alcuno, wybadać co z kogo, wyciągnąć na słowo. Rompere altrui le parole in —, przerwać komu mowę.

Essere in — alla morte, konać, dogorywać. Star a — aperta, stać z otwartą gębą, gapić się; słuchać uważnie. A — baciata, jednomyślnie. Sciorre la — al sacco, rozpuścić gębę, rozpuścić język, rozgadać się o czem. Dire a —, powiedziec ustnie. = fig. otwór. — di sacco, di vaso, otwór worka, naczyńca. — del fiume, ujście rzeki.

BOCCACCIA, s. f. peg, gębisko, pysk, morda. Far —, zżymać się, krzywić się, dąsać się.

BOCCALE, s. m. kufel, dzban. — di vetro, stój, słoik.

BOCCALETTO, —LINO, s. m. dim. dzbanuszek.

BOCCALONE, s. m. duży dzban.

BOCCATA, s. f. ile się czego w gębę zmieści. = uderzenie w policzek. [konanie.]

BOCCHEGGIAMENTO, s. m. BOCCHEGGIARE, v. n. ruszać ustami konając.

Ma in un tratto boccheggia, e se ne muore, Fort. Ricc. = scherz. kryć się z jedzeniem.

BOCCHETTA, —INA, s. f. —INO, s. m. dim. *gabka, gębunia, gębusia, buzia*. = Bocchetta, blacha zamku u drzwi.

BOCCHI, av. Far —, *zżymać się, krzywić się, dąsać się*.

BOCCHIDURO, s. m. *koń tuwary w pysku*.

BOCCHIPUZZOLA, s. f. Zool. *tchórz, v. PUZZOLA*.

BOCCIA, s. f. *pączek*. = *karafka, flaszka*. = Chim. *retorta*. = *pecherz, bąbel, v. BOLLA*.

BOCCICATA, s. f. *BOCCICONE*, s. m. Non ne sapere, non ne intendere *boccicata, nic a nic nie umieć, nie umieć ani be ani me, być jak w rogu*.

BOCCINO, —NA, ad. *rogaty (o bydle)*. = s. m. *cielę*. = *Perdere il —, bass. stracić rozum*.

BOCCIOLOSO, —SA, ad. *mający wiele pączków (o krzewach)*. = fig. *trędowaty*.

BOCCIONE, s. m. *butel, gąsior, gęsiór*.

BOCCIUOLO, s. m. *pączek*. = *rukra trzciny od kolanka do kolanka, v. CANNELINA*. = *strączki kassyi*. = *krążek z brzegami zagiętymi zasadzony w lichtarz*.

BOCCONCINO, —CELLO, s. m. dim. *kąsek, kąseczek*.

BOCCONE, s. m. *kęs, kawalek jaki się na raz w gębę zmiesci*. = *pigulka*. = Fig. *Pigliar il —, wziąć kubana, dać się przekupić. Prendere al —, złapać wędka, ulowić przynęconego*. = av. *gęba do ziemi, na brzuchu. E sopra il letto gettatosi —, Bocc.*

BOCIARE, v. a. † *rozgłosić*. = *gonić glosem zwierza*. = *Bociare in fallo, gadać płonne rzeczy*.

BOFFICE, s. m. *buchastość, odołość wełny, szerści, i tym podobnych rzeczy mocno niezwiązanych*. = *chleb przypieczony który się kraje do rosółu*.

BOFONCHIARE, v. *BOFONCHIARE*.

BOFONCHINO, v. *BOFONCHINO*.

BOIA, s. m. *kał*.

BOIESSA, s. f. *żona kata*.

BOLCIONARE, v. *ARIETARE*. = v. r. *zrujnować się*.

BOLCIONE, s. m. *taran do łamania murów*.

BOLDRONE, s. m. *runo, wełna*. = *goldra wełniana*.

BOLETO, s. m. *huba, grzyb biały*.

BOLGETTA, s. f. dim. *woreczek; skrzynezka*.

BOLGIA, s. f. *wór, sakwa*. *Piglia la valigia e le bolge di questo ospite, e serrate là entro in quella cameretta, Fir. As. Far bolge, nasiąknąć, przesiąknąć, wydąć*

się. = *otchłani piekielna. Di cui la prima — era repleta, D. Inf.*

BOLLA, s. f. *bąbel, bańka deszczu lub wody wrzącej*. = *bąbel, pecherz, pryszcz. Bolle del vaiuolo, pęchyrzyki ospy*. = *karbunkul, wrzód od dżumy*.

BOLLA, s. f. *pieczęć wyciśnięta na laku lub wosku*. = *pontificia, buła papieżka*.

BOLLARE, v. a. *pieczętować, piętnować*. — *la carta, szeptować papier*. — *con un ferro rovente, piętnować rozpalonem żelazem. Carta bollata, papier szepłowy*.

BOLLARIO, s. m. *bullarium, zbiór bul papieżkich*.

BOLLENTE, ad. m. f. *wrzący, kipiący*.

BOLLETTA, s. f. *świadcstwo opłaconego cla*. = *świadcstwo zdrowia*.

BOLLETTINO, s. m. *kartka, cedula*. = *prospekt, katalog wychodzących dzieł, i t. d.*

BOLLETTONE, s. m. *ćwiek szewski z główką czworogranną*.

BOLLICAMENTO, s. m. *pierswsze zawrzenie wody*.

BOLLICELLA, —CINA, —COLA, s. f. dim. *bąbelek na wodzie; pryszczki na cieple*.

BOLLIMENTO, s. m. *wrzenie, kipienie*.

BOLLIRE, v. n. ir. prop. e fig. *wrząc, kipieć*. = v. a. *gotować*.

BOLLITICCIO, s. m. *wywar, co pozostaje na dnie po wygotowaniu, osad*. — *del caffè, fusy kawy*. = *przypaleniźna, oskropek*.

BOLLITURA, s. f. v. *BOLLIZIONE*. = *dekott*.

BOLLIZIONE, s. f. *wrzenie, kipienie*.

BOLLO, s. m. *pieczęć*.

BOLLORE, s. m. *wrzenie, kipienie*. = *wrzątek, ukrop. Lungo la proda del — vermiglio, D. Inf.* = fig. *zapal, plomien. Il — della gioventù, zapal młodości. Nel giovin petto quindi frenar quel tuo — t'è d'uopo, Alf.* = *rozruch, powstanie. In questo — di città si levò un folle e matto cavaliere, G. Vill.*

BOLO, s. m. *gatunek ziemi używanej w medycynie, glina*. = *pigulka*.

BOLSAGGINE, s. f. *dychawica końska*. = *duszność, ciężki oddech*.

BOLSINA, v. *BULSINO*.

BOLSO, —SA, ad. *dychawiczny (o koniach)*. = *astmatyczny*. [nem.]

BOLZONARE, v. a. *bic tarab*. — **BOLZONATA**, s. f. *uderzenie taranem*.

BOLZONE, s. m. *taran*. = *strzala kuszna mająca galkę zamiast ostrza*.

BOMBA, s. f. *cel. Toccar —, trafić do celu*. = *Tornar a —, fig. powracać ciągle do swego przedmiotu, ciągle o jednym kletać*. = *bomba*.

BOMBARDA, s. f. *wielka armata*. = *statek wojenny z moździerzami do bombardowania*.

BOMBARDARE, v. a. *bombardować*.

BOMBARDATA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *bombardowanie*.

BOMBARDEVOLE, ad. m. f. *należący do bombardy*. = *hwaczny, zagłuszający*.

BOMBARDIERA, s. f. *otwór w szancu przez który się strzela z wielkiej armaty*.

BOMBARDIERE, s. m. *bombardyer*.

BOMBETTARE, v. n. *napijać się, lykac*.

BOMBIRE, s. m. *jedwabnik*. — **BOMBIRE**, v. n. *Petr. rozlegać się*.

BOMBOLA, s. f. *butelka*.

BONACCIA, s. f. *czista morską*. = fig. *szczęście*.

BONACCIO, —CIA, ad. *dobroduszny*.

BONARIAMENTE, av. *szczerze, po prostu*.

BONARIETA, —TADÉ, —TATE, s. f. *pozcziwość, dobroduszność*.

BONARIO, —RIA, ad. *pozcziwy, dobroduszny*.

BONCINELLO, s. m. *haczyk zamkowy, skobel*.

BONIFICAMENTO, s. m. *ulepszenie*.

BONIFICARE, v. a. *ulepszyć*. = *potracić w rachynku*.

BONIFICAZIONE, s. f. *ulepszenie*.

BONTÀ, s. f. *dobroć*. [RE.]

BORBOGLIARE, v. *BORBOTTARE*.

BORBOTTAMENTO, s. m. *mruczenie, marketnie, zrzedzenie*.

BORBOTTARE, v. n. *mruczeć, marketać, zrzedzić*.

BORBOTTATORE, s. m. *mruczydo, mruk, zrzedca*.

BORBOTTINO, s. m. *butelka z wąską szyjką*.

BORBOTTONE, ad. es. m. *mrukliwy, zrzedny; mruk, zrzedca*.

BORCHIA, s. f. *guz, główka ćwieka*.

BORDARE, v. a. *uderzyć*. = *Bordar un vascello, wskoczyć na okręt nieprzyjacielski*. = *burtować okręt*.

BORDATA, s. f. *Mar. wystrzał jednoczasowy ze wszystkich dział z jednej strony*

okrętu. Far piccole bordate, *lawirować, płynąć pod wiatr.*

BORDATURA, s. f. burtowa-
nie okrętu. = obrąbek, lamów-
ka, szlak.

BORDEGGIARE, v. n. Mar.
lawirować, płynąć pod wiatr.

BORDELLO, s. m. *halas, harmi-
der, rejwach.* = burdel,
zamtuz.

BORDO, s. m. *burt, brzeg
okrętu.* Nave di alto —, *okręt do
długiej żeglugi; okręt wojenny
o kilku maszlach.* Andar a —,
wsiąść na statek. = szlak, la-
mówka, obwódka.

BORDONE, s. m. *kostur piel-
grzymski.* = Mus. bas, tenor;
D. Purg. wótor, akompaniament.
= Astr. pięć gwiazd składają-
cych konstelację Oriona. =
Bordoni, *puch ptakow; mech,
meszek na twarzy.* Rizzarsi i
bordoni, *najeżyć się ze strachu.*

BOREA, s. m. *boreasz, wiatr
północny.*

BORALE, ad. m. f. *północny.*

BORGESÉ, BORGHESE, s. m.
mieszczanin. [stwu]

BORGHESIA, s. f. *mieszczan-
borghetto,* s. m. *miasteczko.*

BORGHIGIANO, s. m. *obywatel
z miasteczka.*

BORGO, pl. —GHI, s. m. *mia-
steczko; przedmieście; wieś
wielka.*

BORGOMASTRO, s. m. *bur-
mistrz.*

BORIA, BORIOSITÀ, s. f. *pró-
żność, duma, pycha, buta.*

BORIARE, v. n. e. r. *pysznić
się, nadyrać się, wynosić się.*

BORIOSAMENTE, av. *py-
sznie, dumnie.*

BORIOSO, —SA, ad. *próżny,
zarozumiały, pyszny, dumny,
butny.*

BORNI, s. m. pl. *kamienie
wystające w murze, do których
się później ma co przymuro-
wać.*

BORRA, s. f. *klaki, wetna lub
szerść do wyppychania czego.* —
di lana, *najgrubsza wetna* =
fig. *zapelnienie pisma niepo-
trzebnemi rzeczami.*

BORRACCIA, s. f. peg. v. BOR-
RA. = *flaszka skórzana, ma-
nierka.*

BORRACINA, s. f. dim. *fla-
szeczka skórzana.* Viaggia colla
sua — al fianco piena di vino,
Fr. Giord.

BORRACE, s. m. *borax, ga-
tunek soli ułatwiającej topie-
nie metalów.* = v. BORRAGINE.

BORRAGINE, BORRANA, s. f.
Bot. borak, borax, ogórecznik.

BORREVOLMENTE, av. fig.
rozwolekłe.

BORRO, BORRONE, s. m. *wyr-
wa, wyrwiisko, grunt powyry-
wany potokiem z gór, wądol.*

BORRONCELLO, BORRATTELLO,
s. m. dim *wądolek.*

BORSA, s. f. BORSELLO, s. m.
worek na pieniądze. = *kiesz-
nia.* Tener la — stretta, *skąpić,
dusić pieniądze.* Spendere a —
sciolta, *hojnie szafować.* Far —
zbiierać grosze. = *worek ja-
drowy.* = *bursa.* = *urna do
głosowienia.*

BORSAIO, s. m. *fabrykant
woreczków.*

BORSAIUOLO, s. m. *rzezi-
mieszek.*

BORSELLINA, s. f. —NO, s. m.
kieszonka.

BORSETTA, s. f. *woreczek,
kieszka, sakiewka.*

BORSOITO, s. m. *spory wo-
reczek.* [cik]

BORZACCHINO, s. m. *półbó-*

BOSCAGLIA, s. f. *laski, gaiki.*

BOSCAIUOLO, s. m. *drwal;
mieszkaniec leśny; gajowy, le-
śniczy.*

BOSCHERECCIO, —CIA, ad.
* *leśny; polny, wiejski.* Ninfe
boscherecce, *nimsy leśne.* Bosche-
rece incolte avene, *Tass. Ger.
proste piszczałki wiejskie.*

BOSCHETTINO, —TO, s. m.
lasek, guik. [gaj]

BOSCO, pl. —CHI, s. m. *las,*

BOSCOSO, —SA, ad. *lesisty.*

BOSSO, s. m. *bukszpan.*

BOSSOLAIO, s. m. *ten który
robi lub sprzedaje bukszpano-
we pudelka.*

BOSSOLETTO, —LINO, s. m.
dim. *pudeleczek.*

BOSSOLO, s. m. *bukszpan. =
pudło, pudelko drewniane.* —
della limosina, *karbona.* = *urna
w którą się rzucają gaiki przy
głosowaniu.* = *wydrążenie ko-
ści.* = *fig. szklanka.* = *Soffiar
nel —, różować się lub blan-
szować.*

BOTANICA, s. f. *botanika.*

BOTANICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. *batoniczny.* = s. m.
botanik.

BOTANOTECA, s. f. *herbarz,
zielnik.*

BOTARE, v. a. *ślubować, o-
biecać, poświęcić.*

BOTIO, —IA, ad. *który ślu-
bował, zrobił ślub.*

BOTOLA, s. f. *drzwi pozi-
ome zamykające się z góry na
dół, i prowadzące do lochu lub
podziemnej stancji.*

BOTOLO, s. m. *kundel, kun-
dys, mac, mucyk.*

BOTTA, s. f. *pchnięcie, ude-
rzenie.* Dare una —, *fig. do-
tknąć, przyciąć komu.* = *ropu-
cha.* Come disse la — all' erpice,

*prov. Mach. Mandr. odczep się
odemnie, daj mi czysty pokój.*

BOTTACCIO, s. m. *barylka.*
= *flaszka.* = Arch. *sznurko-
wata listewka u góry kolumny.*

BOTTAIO, s. m. *bednarz.*

BOTTE, s. f. *beczka.* La —
non può dare se non del vino ch'
ella ha, *prov. z pustej stodoły
nie wyleci tylko wróbel albo
sowa.*

BOTTEGA, pl. —GHE, s. f.
sklep, kram. Far —, *zalożyć
sklep.* Far —sopra (d') una cosa,
fig. *zyskiwać z czego.*

BATTEGAIO, —IA, s. *kra-
marz, kramarka.*

BOTTEGHETTA, —GHINA, —
—GUCCIA, —GUZZA, s. f. —GHINO,
—GUZZO, s. m. dim. *kramik,
sklepek.*

BOTTICELLA, s. f. —CELLO,
—CINO, s. m. dim. *beczulka,
beczuleczka.*

BOTTIGLIA, s. f. *butelka.*

BOTTIGLIERE, s. m. *kreden-
cerz, szafarz.*

BOTTIGLIERIA, s. f. *kredens,
oficyna.*

BOTTINO, s. m. *łup, zdo-
bycz.* Mettere a —, *wydać na
łup, złupić, zrabować.* = *ściek
wody, rynsztok,* v. FOGNA.

BOTTO, s. m. *uderzenie,
pchnięcie.* Di —, av. *znagła,
od razu, wraz, raptem.* Botto
botto, *bardzo często.*

BOTTONAIO, s. m. *guzikarz.*

BOTTONATURA, —NIERA, s. f.
rząd guzików, guziki u sukni.

BOTTONCELLO, —CINO, —
CELLINO, s. m. dim. *guziczek.*

BOTTONE, s. m. *guzik.* =
pączek. = *Botton di fuoco,
Chir. narzędzie do kauteryzacji.*
= *gałka u termometru.* =
*zarcik, ucinek, przytyk, przy-
cinek, złopłce słowko.*

BOTTUME, s. m. *stos beczek.*

BOVE, v. BUE.

BOVILE, s. m. *wołownia.*

BOVINO, —NA, ad. *woli,
wołowy.* = s. f. *łajno wole,
krowie.*

BOZZA, s. f. + *guz, gula.* =
Pitt. Scult. v. Abbozzo. = *Stamp.
korrekta.* = *łgarstwo, kłam-
stwo.*

BOZZACCHIRE, v. n. ir. *u-
schnąć w zawiązku (o owo-
cach).*

BOZZACCHIUTO, —TA, ad. *ma-
ły a pękaty, przysadkowa-
ty, kuc, pędrak, kucyk.*

BOZZACCIA, s. f. peg. *duży
guz, duża gula.*

BOZZAGÓ, BOZZAGRO, s. m.
Ornit. sak, myszotów.

BOZZARE, v. ABBOZZARE.

BOZZETTO, s. m. *pączek.* =
Pitt. rys, szkic.

BOZZIMA, s. f. szlichta, tkaczy klej. Dar la —, szlichtować płótno.

BOZZO, s. m. ciosowy kamień surowy. = † rogal, mąż niewiernej żony, v. BECCO. = bękart.

BOZZOLARE, v. a. pokosztować, sprobować.

BOZZOLO, s. m. guz, gula, bąbel, pryszcz. = orzech jedwabny. = miarka młynarska za zmiełenie zboża.

BOZZOLOSO, —SA, —LUTO, —TA, ad. guzowały, pryszczowały, chropowały.

BRACATO, —TA, ad. tłusty jak mnich.

BRACCARE, BRACCHIEGGIARE, v. a. en. tropić, szukać zwierzęziny (o psach).

BRACCHIEGGIO, s. m. tropienie zwierzęziny.

BRACCHERIA, s. f. psiarnia. BRACCHIERE, s. m. dojeżdżacz.

BRACCIAIUOLA, s. f. BRACCIALE, s. m. naramiennik, część dawnej zbroi.

BRACCIALETTO, s. m. bransoletka.

BRACCIATA, s. f. obremek. BRACCIATELLO, s. m. gatunek ciasteczka.

BRACCIERE, s. m. pachotek prowadzący damę pod rękę.

BRACCIO, pl. —CI, lepiej —CIA, s. m. ramię, ręka. Tre volte il cavalier la donna stringe colle robuste braccia, Tass. Ger. Campar delle sue braccia, żyć z pracy ręk. = Fig. A braccia quadre, hojnie, rozrzutnie. Pregare colle braccia in croce, pokornie prosić. Cascare le braccia, opuścić ręce z zadziwienia, z przestachu. Mi cascaron le braccia, ręce mi opadły. = ramię, ręka, tarcza, opieka, moc. — di Dio, ręka Boga. Essere il — destro d' alcuno, być czyją prawą ręką. = ręka, robotnik. Ci vogliono molte braccia per questo lavoro, potrzeba wiele rąk do tej roboty. = łokieć, miara. Perchè la fortuna non si vende a braccia, Bern. Orł. = odnoga rzeki, morza. = gałązka winnej macy, wąsy u roślin. = poprzeczne drzewo krzyża.

BRACCIOLINO, s. m. dim. ramionko.

BRACCIOULO, s. m. poręcz u krzesła.

BRACCO, pl. —CHI, s. m. pies do polowania. — da seguito, pies gonczy, ogar. — da fermo, da punta, da presa, wyżeł, legawiec, pies legawy.

BRACE, s. f. żar. Cader dalla

padella nella —, prov. z deszczu pod rynek. = drobny węgiel gazony.

BRACHE, s. f. pl. spodnie do kolan. Fig. Calarsi le —, podać się. Portar le —, za nos wodzić męża.

BRACHETTA, s. f. rozporek u spodni, fartuszek. = dim. v. BRACHE.

BRACHIERAIO, s. m. fabrykant bandażów.

BRACHIERE, s. m. bandaż, podwiązanie na rupturę.

BRACIAIUOLO, s. m. ten który sprzedaje drobny węgiel gazony.

BRACIERE, s. m. naczynie na żar do grzania się.

BRACIUOLA, s. f. zraz mięsa przypiekany na żarze, kotlet.

BRACONE, s. m. portki, szarawary. = fig. człowiek podły.

BRADO, —DA, ad. dziki (o woiach). = s. m. wół dziki.

BRADUME, s. m. trzoda wołów, cieląt.

BRAGE, v. BRACE.

BRAGHETTA, s. f. spodnie. BRAGHETTONE, s. m. accr. szerokie spodnie. BRAGHIERE, v. BRACHIERE. [bajor.

BRAGA, s. m. błoto, kaluża, BRAMA, s. f. żądza, chciwość, żądanie, pragnienie.

BRAMARE, v. a. żądać, pragnąć gorąco, pożądać.

BRAMOSAMENTE, av. z upragnieniem.

BRAMOSO, —SA, ad. żądający, pragnący, chciwy.

BRANCA, pl. —CHE, s. f. łapa ze szponami, z pazurami; szpony, pazury u ptaku drapieżnego; fig. łapa, ręka, garść. = gałąź. = poręcz u schodów. = łańcuch do szczypania złoczyńców skazanych do robot publicznych. = Branca orsina, Bot. barszcz, niedźwiedzia łapa, v. ACANTO.

BRANCARE, v. ABRANCARE. BRANCATA, s. f. pełna garść, przygarść, v. MANATA.

BRANCHIE, s. f. pl. dychawki, skrzele u ryb.

BRANCICARE, v. a. obracać w ręce, gmerać, dłużyć, macać. Questa notte io cercava brancicando quella mano che me l'ha strappata dal seno, U. Fosco.

BRANCICONE, v. BRANCOLONE. BRANCO, pl. —CHI, s. m. trzoda, stado. [maciu.

BRANCOLARE, v. n. isć po-

BRANCOLONE, BRANCONI, av. pomaciu, raczkim, v. CARPONE. Andar —, isć po maciu, raczkim. [sko.

BRANCONE, s. m. accr. łap-

BRANCUCCIA, s. f. dim. łapka, łapczka.

BRANDA, s. f. Mar. łóżko płócienne zawieszane.

BRANDELLINO, s. m. dim. kawaleczek.

BRANDELLO, s. m. kawalek, sztuka, płachta, v. BRANO.

BRANDIMENTO, s. m. machanie, wywijanie.

BRANDIRE, v. a. ir. machać, wywijać palaszem, dzidą. Ed egli a lui storpiò la manca mano, con una daga che brandita avia, Tasson. Sech.

BRANDO, s. m. * miecz, oręż, żelazo.

BRANO, s. m. kawał, sztuka, płachta, szmata. Cascar, cadere a brani, rozlecieć się w kawałki, w galgany. A brano a brano, po kawałku, w kawałki, kawałkami. Levare i brani di alcuno, fig. szarpać czyje sławę, nicować kogo.

BRASCA, s. f. kapusta.

BRAVA, s. f. gatunek wyki.

BRAVACCIO, ad. e. s. m. peg. junak, zawodnyak.

BRAVAMENTE, av. odważnie, walecznie; walnie, łepsko, gracko.

BRAVARE, v. a. śmiało się stawić. = grozić, odgrażać się. = drowić, najgrawać się, niedbać o co. = fukać, strofować, napominać.

BRAVATA, s. f. czeza pogroźka. = junakierya. = burra, nagana, napomnienie.

BRAVATORIO, —RIA, ad. odgrażający się.

BRAVEGGIARE, v. n. nabrać dobrej fantazyi (o koniach).

BRÁVO, s. m. najety zabójca, zbrojca.

BRÁVO, —VA, ad. mężny, waleczny, odważny. = zręczny, sprawny, zdalny. = Bestia brava, wół dziki, niezaprzęgany. = av. walnie, bravo.

BRÁVURA, s. f. męstwo, waleczność.

BRECCIA, s. f. wylom w murze od podsądzonej miny lub ognia działowego. = Far —, fig. zrobić wrażenie, przekonać. = rodzaj marmuru zielonkawatego. [włoka.

BRENNA, s. f. szkapa, wyjcz.

BRETTO, —TA, ad. jałowy, niewrodzony. = ubogi. = skąpy. = głupi.

BREVE, BRIEVE, s. m. relikiarz, szkaplerz. = breue papieżkie. Appicar brevi, prov. napróżno się polecać. = kartka do losowania.

BREVE, BRIEVE, ad. m. f. krótki. — cammino, krótka droga. Come il tempo è —, jak czas

jest krótki. = av. *krótko*, w *krótkości*. In —, fra —, w *króćce*.

BREVEMENTE, av. *krótko*, w *krótkości*, w *kilku* wyrazach; *jednym* słowem.

BREVETTO, s. m. *brevet*, *patent*.

BREVIARIO, BREVIALE, s. m. *breviarz*.

BREVILOQUENZA, s. f. *krótkomowność*, *zwięzłość* w *mówieniu*.

BREVILOQUIO, s. m. *mowa jedrna*, *zwięzła*.

BREVITA, —TADE, —TATE, BREVIA, s. f. *krótkość*. La *brevità della vita*, *krótkość życia*. = *krótkość*, *zwięzłość*.

BREZZA, s. f. —ZZOLINA, s. f. *dim. chłodny wietrzyk*.

BREZZEGGIARE, v. n. *chłodno powiewać* (o *wietrze*).

BREZZOLONE, s. m. *wiatr bardzo chłodny*. [za.]

BRIACHEZZA, v. UDBRIACHEZ-BRIACO, —CA, pl. —CHI, —CHE, *ad. pijany*. [czysko.]

BRIACONE, s. m. *pijak*, *piabrycca*, s. f. *urwisok*.

BRICCO, BRICCHETTO, v. ASINO. = BRICCO, s. m. *imbryk* (z *tureckiego sbrak*).

BRICCOLA, s. f. *gatunek kuszy wojennej z której pociski strzają*, *dzidy*, *i t. d. rzucano*.

BRICCOLARE, v. a. *rzucac pociski z kuszy wojennej*.

BRICCONATA, —NERIA, s. f. *filuterya*, *lotrostwo*, *hultajstwo*.

BRICONCELLO, —LA, s. e. *ad. dim. maty filut*, *mala filutka*. [hultaj.]

BRICONE, s. m. *filut*, *lotr*, BRICONEGGIARE, v. n. *hultać się*, *lotrować*.

BRIGIA, —CIOLA, —LETTA, s. f. —CIOLINO, —CIOLA, s. m. *dim. krzta*, *krkuszyna*, *odrobina*.

BRIEVE, v. BREVE.

BRIFFALDA, s. f. *nierządnicą*, *kurwa*.

BRIGA, s. f. *przykróść*, *kłopot*, *uprzykrzenie*. Alessandro, che al mondo — diè, *Petr. Egli piú — non ti darà*, *Bocc. = trud*, *mozól*, *zatrudnienie*. *Darsi —*, *piagliarsi la — di*, *krzącąc się*, *trudzić się*, *czynić zabiegi*, *starania*. *Pigliar — di*, *wtrącać się do czego*. *Comprār l'altrui brighe*, *wtrącać się do cudzych interesów*. *Dar —*, *dać orzech do zgrzyżenia*, *zabić komu sęka*. *A —*, *a gran —*, *a mala —*, *z trudnością*. = *spór*, *kłótnia*; *wojna*, *bitwa*. *Prima che Federigo avesse —*, *D. Purg. E vinse in campo la sua civil —*, *D. Par.*

BRIGADIERE, s. m. *brygadier*.

BRIGANTE, *ad. m. f. wscibski*,

intrzygant; *przebiegły*, *staranny*, *zabiegły*. = *buntowniczy*, *burzyciel* *spokojności*, *wichrzyciel*. = *Bern. Orl. czart*, *diabeł*. = *BRIGANTI*, s. m. *pl. rozbójnicy*.

BRIGANTINO, s. m. *mały statek*.

BRIGARE, v. a. e. n. *starac się*, *zabiegać*, *czynić starania*, *zabiegi*, *usiłować*, *dokładać starania*.

BRIGATA, s. f. *grono*, *kompania*, *towarzystwo*. — *d'amici*, *grono przyjaciół*. = *brygada*. = *oddział żołnierzy pod dowództwem brygadiera*. = *Petr. wojsko*. = *stado kuropatw lub innego ptactwa*.

BRIGATACCIA, s. f. *peg*, *zła kompania*.

BRIGATELLA, s. f. *dim. male grono*, *nieliczne towarzystwo*. = *L. Pulc. Morg. dzieci*, *potomstwo*.

BRIGLIA, s. f. *cugle*, *usza*, *uzdżenica*. *Correre a — sciolta*, *pedzić popuściwszy cugle*. = *fig. Scior la —*, *popuścić komu cugli*. *Tirar la —*, *trzymać kogo na wodzy*, *cugli komu skrócić*.

BRIGLIAIO, s. m. *rymarz robicy* *uzdżenice*.

BRIGLOZZO, v. CAVEZZONE.

BRIGOSO, —SA, *ad. kłótlivy*, *zwałdny*.

BRILLAMENTO, s. m. *blask*, *połysk*.

BRILLANTARE, v. a. *brylantować*, *rznać dyament*.

BRILLANTE, s. m. *brylant*. = *ad. m. f. Iskrzący*, *blyszczący*.

BRILLANTUZZO, —ZA, *ad. blyszczący*, *polyskający*. = *iskrzący się* (o *winie*). = s. m. *brylantcik*.

BRILLARE, v. n. *blyszczec*, *lśnić się*, *polyskiwać*. = *iskrzyć się* (o *winie*). = *fig. zajaśnieć*. *E si sentì — dentro il coraggio*, *Or. Arl. Fur. = unosić się na powietrzu* (o *sokole*). = v. a. *tluc proso*, *jęczmień*, *i t. d. Miglio brillato*, *jęgły*.

BRILLATOIO, s. m. *stępa*.

BRILLO, —LA, *ad. podpity*, *podchmielony*. = s. m. *falszzyw dyament*.

BRINA, BRINATA, s. f. *szron*; *fig. białość*. *Le brine del volto*, *delle braccia e del petto*, *Monti; siavizna*. *E perchè sur le brine mi spargono degli anni il mento e il crine*, *Tass. Rim.*

BRINATO, —TA, *ad. siwa- wy*, *szpakowaty*. = *w prązki*, *w smugi*.

BRINCIO, s. m. *skrzywienie* *geby*, *gdy się na płacz zanosi*.

BRINCOLI, s. m. *pl. liczmany*.

BRINDISI, s. m. *toast*, *spelnienie czyjgo zdrowia*.

BRINOSO, —SA, *ad. okryty szronem*.

BRIO, s. m. *żywość*, *hozość*, *rzekość*, *wesołość*.

BRIONIA, s. f. *Bot. przestęp*.

BRIOSO, —SA, *ad. żywy*, *hoży*, *rzekli*, *żwawy*, *wesoły*, *dziarski*.

BRIVIDO, s. m. *dreszcz*.

BRIZZOLATO, —TA, *ad. nakrapiany czarno i biało*, *srokaty*.

BRIZZOLATURA, s. f. *nakrapianie*, *srokacizna*.

BROCCA, s. f. *dżban*.

BROCCARE, v. SPRONARE.

BROCCATA, s. f. *starcie się*, *spotkanie*, *uderzenie*. = *fig. Bocc. pierwsza próba*.

BROCCATELLO, —TINO, s. m. *rodzaj marmuru żółto czerwonego*. = v. *BROCCATO*.

BROCCATO, s. m. *brokatella*, *złotogłów*. = *sztachety*, *ostrokół*.

BROCCATO, —TA, *ad. galonowany*, *szamerowany*. = *najeżony kolcami*.

BROCCETTO, s. m. *latorośl*.

BROCCIERE, —RO, s. m. *mały puklerz*.

BROCCO, pl. —CHI, s. m. *kollec*. = *latorośl*. = *węzełek*, *skręt na niciach jedwabiu*. = *szlak u płótna*. = *cel*. *Dar nel —*, *trafić do celu*. *Corre il —*, *fig. trafić*, *zgadnąć*. *Di —*, *natychniast*, *od razu*. *Dacchè l'Allocco in corte entrò*, *di —voller le altre egualmente aver l'Allocco*, *Cast. An. parl.*

BROCCOLOSO, s. m. *brokuly*.

BROCCOLOSO, broccoso, —sa, *ad. kolankowaty*, *sekowaty*.

BRODA, s. f. *reszta rosolu*, *rosół rozwiedziony wodą*. = *kaluża*, *bajor*. *Ed io, maestro, molto sarei vago di vederlo affuffare in quella —*, *D. Inf. = Rovesciar la — addosso ad alcuno*, *fig. bass. zwałić na kogo czyjje wine*.

BRODAIO, —IUOLO, s. m. *amator rosolu*.

BRODETTATO, —TA, *ad. ugotowany w rosolu*.

BRODETTO, s. m. *zupa z jajami*. = *sos*, *przyprawa*. = *mieszanina*. *Andare in —*, *ubawić się*.

BRÓDO, s. m. *rosół*.

BRODOLOSO, SA, *ad. pełen rosolu*.

BROGLIARE, v. n. *podburzac*, *podniecać*, *wichrzyć*. = *ubiegać się*, v. *BROGLIO*.

BROGLIO, s. m. *poruszenie*, *powstanie*, v. *SOLLEVATIONE*. = *Far —*, *czynić zabiegi* o *co*, *ubiegać się*.

BROLLO, —LA, *ad. v. BRULLO*.

= *D. Inf. piekły, skwarny, spalony.*

BRONCHI, s. m. pl. *Anat. odnogi krtani czyli kanału oddechowego, rozchodzące się po płucach.*

BRONCIO, s. m. *złość, zły humor, dąsy. Pigliare il —, portar il —, rozzłościć się, wpaść w passyę. Tener —, dąsać się, nadąsać się.*

BRONCO, pl. — **CHI**, s. m. *pień. Che tante voci uscisser di quei bronchi, D. Inf.*

BRONCONE, s. m. *galzż odcieta. = kół, tyczka, pal do podpierania wianej macicy.*

BRONCOTOMIA, s. f. *Chir. operacja krtani czyli rury oddechowej.*

BRONTOLAMENTO, s. m. *mruczenie, markotanie.*

BRONTOLARE, v. n. *mruczeć, markotać, zrzędzić.*

BRONTOLIO, s. m. *mruczenie, odmrukiwanie.*

BRONTOLONE, s. m. *mruk, zrzęda.*

BRONZINO, — **NA**, ad. *opalony, ogorzały (o twarz).*

BRONZISTA, s. m. *bronzy odlewający, fabrykant bronzów.*

BRONZO, s. m. *bronz. I sacri bronzi, dzwony.*

BRUCARE, v. a. *pogryść liście (o gąsienicach). = zedrzyć skórę, zadrasnąć. = porwać, unieść. = v. n. wymieść się, odejść.*

BRUCIARE, v. a. *palic.*

BRUCIATO, — **TA**, ad. *kasztanowaty. = s. f. pieczone kasztany.*

BRUCIO, s. m. *robak gryzący korzenie roślin.*

BRUCIOLATO, — **TA**, ad. *zjedzony od robaków. = fig. zakochany, rozkochany.*

BRUCIOLO, s. m. *heblowiny. = v. BRUCIO.*

BRUCIORE, s. m. *spalenie, oparzenie, oparzelina. Se tu ti senti il — addosso, non so che dire; ma io non voglio andarne di mezzo, Manz. P. S. jeżeli cię swierzbią plecy i t. d.*

BRUCO, pl. — **CHI**, s. m. *gąsienica. = znaczek ze wstążek z poduszeczką przy brewiarzu, wstążeczka w książce. = ad. m. źle ubrany; obszarpany.*

BRULICAME, v. **BULICAME.**

BRULICARE, — **LLICARE**, v. n. e a. *bzikać, brzęczeć, szmer wydawać (o owadach). E tutte (le formiche) insieme fan che tutta la via brulica, e ferve, Car. En. = gwarzyć. Il palazzo brulicava di signori d'ogni età e d'ogni sesso, Manz. P. S. pałac rozle-*

gał się od gwaru panów wszelkiego wieku i obojej płci.

BRULICHIO, s. m. *brzęczenie owadów. = gwar, głuchy szmer. = burczenie w brzuchu.*

BRULLAMENTE, av. v. *lachmanach, nędźnie.*

BRULLO, — **LA**, ad. *obnażony, ogołocony, obdarty, obszarpany. = odarty ze skóry, obłupiony; nagi, goty. Viene a colei che sulla pietra brulla avea da divorar l'orca marina, Ar. Orf. Fur. La schiena rimaneva della pelle tutta brulla, D. Inf.*

BRULOTTO, s. m. *statek z materjalami palnemi do palenia okrętów.*

BRUMA, s. f. *środek zimy. = gęsta mgła, pomorszczyzna. = robak gryzący okręty.*

BRUMALE, ad. m. f. *zimowy. = mglisty, zamglony.*

BRUNAZZO, — **ZA**, — **NETTO**, — **NOTTO**, — **TA**, ad. *brunatnawy.*

BRUNEZZA, s. f. *brunatność. = fig. ciemność.*

BRUNIRE, v. a. i. r. *polerować, odchedożyć, nadawać połysk.*

BRUNITOIO, s. m. *narzędzie do polerowania.*

BRUNITORE, s. m. *polerownik.*

BRUNITURA, s. f. *polerowanie, politura.*

BRUNO, s. m. *żałoba. Essere a —, być w żalobie.*

BRUNO, — **NA**, ad. *brunatny, ciemny. Abito bruno, suknia ciemnego koloru. Carnagione bruno, płeć ciemna. Donna bruno, brunetka. = fig. czarny, smutny, żalobny. = s. m. kolor ciemny, brunatny.*

BRUNOTTO, — **TA**, — **NOZZO**, — **ZA**, ad. *brunatnawy. = s. brunet, brunetka.*

BRUSCA, s. f. *szcotka do chędożenia kowi.*

BRUSCAMENTE, av. *porywczy, ostro, surowo, gwałtownie.*

BRUSCARE, v. **DIBRUSCARE.**

BRUSCHETTE, v. **BUSCHETTE.**

BRUSCHETTO, — **TA**, ad. *cierpkawy, kwaskowaty.*

BRUSCHEZZA, s. f. *kwaśność. = fig. ostrość, cierpkość, gburowatość, grubiaństwo.*

BRUSCHINO, — **NA**, ad. *ciemnobrunatny. = s. m. piecyk do palenia kawy.*

BRUSCO, — **CA**, pl. — **CHI**, — **CHE**, *cierpki, przykry, ostry, porywczy, gwałtowny, nieprzyjemny, odrażający. Fare il viso brusco, skrzywić się, kwaśno wyglądać. Tempo brusco, czas pochmurny.*

BRUSCOLINO, s. m. dim. *zdziebelko. = fig. najłżejsze*

wykroczenie, najmniejsza wina. Che mi sia privato un —, L. Pulc. Morg.

BRUSCOLO, s. m. *zdzbło. Levarsi un — di sù gli occhi, fig. uwolnić się od czegoś nieprzyjemnego. Ogli — gli pare una trave, każda fraszka zdaje mi się wielką rzeczą. = fig. plama. = najdrobniejsze szczygóły.*

BRUSTOLARE, v. **ABBRUSTOLARE.**

BRUTALE, ad. m. f. *bydłęcy, zwierzęcy, dziki.*

BRUTALITÀ, s. f. *bydłość, zwierzęcość.*

BRUTALMENTE, av. *po grubiańsku.*

BRUTEGGIARE, v. a. e n. *obchodzić się po grubiańsku.*

BRUTO, s. m. *zwierzę, bydło. = ad. bezrozumny.*

BRUTAMENTE, av. *podle, niekczemnie, haniebnie.*

BRUTTARE, v. a. *powalać, spłamić.*

BRUTTEZZA, s. f. *brzydłość, brzydota, szpetność.*

BRUTTO, — **TA**, ad. *brzydki, ohydny, szpetny, szkaradny. Brutta donna, brzydka kobieta. Il diavolo non è brutto come si dipinge, prov. nie taki diabeł straszny jak go malują. = brudny, plugawy. = fig. niewczywy, niegodziwy. = nieprzyjstojny, nieprzyzwoity. Ma perchè il pianto all'uomo fu sempre brutto, lecz ponieważ płacz nigdy nieprzyjstojności człowiekowi. Restar brutto, odejść z długim nosem, zostać oszukany. = s. m. brzydłość, szpetność, szkaradność.*

BRUTTURA, s. f. *brudy, nieczystość, plugawość. = fig. brzydota, plugawość, szkaradziństwo.*

BRUZZAGLIA, s. f. *motloch, hałstra, podły gmin. [10.]*

BRUZZO, — **ZOLO**, v. **CREPUSCOBUACIO**, v. **ASINACCIO**, **PECORONE.**

BUBBOLA, s. f. *Ornit. dudka. Dar bubble fig. wystryknąć kogo na dudka. = baśń, bajka, łągstwo.*

BUBBOLARE, v. a. *zrećźnie porwać, skraćć, grypsnąć, schaptesować. = przeswistać majątek.*

BUBBOLONE, s. m. *łągza.*

BUBBONE, s. m. *bąbel, bombon.*

BUBBONOCELE, s. m. *Chir. ruptura pachwinowa.*

BUBULCA, — **CATA**, s. f. *† kawał ziemi który parą wołów przez dzień zorać można, morg.*

BUCA, s. f. dziura. Cavar il granchio dalla — con le man d'altri, prov. korzystać z cudzej pracy. = jama na zboże. = grób, dół grobowy. Già surto fuor della sepulcral —, D. Purg. = Fare una —, naruszyć powierzonych sobie pieniędzy.

BUCACCHIARE, v. FORACCHIARE.

BUCACCIA, s. f. peg. dziurzyśko.

BUCARE, v. a. przedziurawić.

BUCATO, s. m. pranie bielizny w ługu, ługowanie, zolenie. Ogni cencio vuol entrare in —, prov. kiedy konia kują, żaba nogę nastawia. Risciacquare un — ad uno, fig. zmyć komu głowę, wytrzeć komu kapitulę, narzucić mu uszy. = chusty, bielizna będąca w praniu. Panno di —, wyprana bielizna.

BUCATO, —TA, p. ad. dziurawy, podziurawiony, przedziurawiony.

BUCCIA, s. f. kora, łub. = strączek, łuska, lupina, lupinka. = skóra zwierząt. = Buccia buccia, av. zlekkka. Tutti d'una —, wszyscy na jedno kopyto, do siebie podobni. La — ha da somigliare al legno, prov. rodem kuny czubate. = pączek. Era bella e fresca, come rosa che spuntà allora allora fuor della —, Ar. Orf. Fur. v. BOCCIUOLO.

BUCCINA, s. f. róg pasterski, trąba u starożytnych.

BUCCINARE, v. a. e. n. trąbić, grać na trąbie. = obwieścić przy ogłosie trąby, roztrąbić.

BUCCINATORE, s. m. trębacz. = fig. rozsiewacz wieści, pogłosek; zausznik.

BUCCINO, s. m. rodzaj skorupki.

BUCCIOLINA, s. f. dim. delikatna kora, skórka, lupinka.

BUCCIOSO, —SA, ad. mający grubą korę.

BUCCIUOLO, s. m. pączek. = część trzciny między kolankiem a kolankiem. = Innestare a —, oczkować, okulizować. = szyjka butelki.

BUCCOLA, s. f. strum, woleg pod gardłem w ludzi.

BUCCOLICA, s. f. wiersz pasterski, skotopaska, sielanka. = bass. jedzenie.

BUCCOLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. pasterski, sielski.

BUCHERAMENTO, s. m. zabiegi, intrygi na wyborach urzędniczych.

BUCHERARE, v. a. e. n. dziurawić, przedziurawić. = czynić zabiegi, intrygować na wyborach.

BUCHERATICCIO, —CIA, —RELLATO, —TA, ad. dziurawy, podziurawiony.

BUCHERATTOLO, —RELLO, s. m. —TTOLA, —RELLA, s. f. dim. dziurka, dziureczka.

BUCHETTO, BUCHINO, s. m. dziurka, dziureczka.

BUCIACCHIO, s. m. wolek, ciotek.

BUCINAMENTO, s. m. szmer, gwar, mruczenie. — d' orecchi, szum w uszach.

BUCINARE, v. n. szemrać, mrużyć, bąkać, gwarzyć. Si bucina qualche cosa del tale, coś o tem przebąkują. Quantunque in contrario avesse della vita di lui udito —, Bocc.

BUCINATORE, v. BUCCINATORE. BUCO, pl. —CHI, s. m. dziur. Cercare ogni —, szukać po wszystkich dziurach, kątach. Fare un — nell' aqua, prov. wodę czerpać przetakiem, nadaremnie usłować. [ka.

BUCOLINO, s. m. dim. dziur. BUDELLAME, s. m. trzewa, wnętrzności, jelita.

BUDELLINO, s. m. dim. kiszczka.

BUDELLO, pl. —LA, s. m. kiszka. Dare in budella, bass. nieudać się, nieposzczęścić się.

BUE, pl. BUOI, s. m. wół. = Fig. e prov. Mettere il carro innanzi a' buoi, zaczynać od końca, na opak co robić. Serrar la stalla quando son perduti i buoi, zamykać stajnię kiedy konia ukradziono, mądry Polak po szkodzi.

BUFALO, v. BUFOLO.

BUFERA, s. f. burza, zawierucha, wichler. La — infernal che mai non resta, D. Inf.

BUFFA, s. f. androny, baśnie, banieluki, brednie. = błażostwa, żarciki. = blaszka ruchoma u helmu, v. VISIERA. Mandar giù la —, fig. psu oczy zaprzędać, stracić wszelki wstyd. = maska.

BUFFARE, v. n. e. a. pleść banieluki, androny. = błażować, żartować. = dąć, wiać, dmuchać.

BUFFATA, s. f. nagły wydmuch wiatru.

BUFFETTARE, v. n. e. a. dmuchać, chuchać, dąć.

BUFFETTO, s. m. szczonek, = bufet. = ad. Pane buffetto, miękusz.

BUFFETTONE, s. m. klaps.

BUFFO, s. m. dmuch, chuch. = akto komedyi włoskiej. = ad. błażński, śmieszny, komiczny, krotofilny. L' opera buffa, opera komiczna, krotofilna.

BUFFONARE, —NEGGIARE, v.

n. e. a. błażnować, śmieść, rozśmieszać.

BUFFUNCELLO, —CINO, s. m. dim. błażenek, trefniś.

BUFFONE, s. m. bufon, błażen, śmieśzek; facecyonat. Far dosso da —, żartować z siebie samego. = kiep, błażen.

BUFFONERIA, s. f. błażenstwo.

BUFFONESCAMENTE, av. po błażensku. [żeński.

BUFFONESCO, —CA, ad. błażowski.

BUFFOLACCIO, s. m. peg. bawolisko.

BUFOLO, s. m. bawół. Menare altrui per il naso come un —, wodzić kogo za nos.

BUFOLONE, s. m. accr. bawolisko.

BUFONCHIARE, v. n. mrużyć, burzyć.

BUFONCHIELLO, s. m. dąsy, fochy, fomfry. Piagliare il —, urazić się, nadąsac się, v. BRONCIO. = ad. mrużący, pomrużujący, burzący, odburkujący.

BUFONCHINO, s. m. mruk, burzymucha.

BUGIA, s. f. kłamstwo, łgarstwo. La — ha le gambe corte, fig. łgarz powinien mieć dobrą pamięć. Le bugie son zoppe, prov. kłamstwem nie daleko zajdziesz.

BUGIARDACCIO, —CIA, ad. peg. paskudny łgarz.

BUGIARDAMENTE, av. kłamliwie, fałszywie.

BUGIARDELLO, —LA, —DINO, —NA, s. e. ad. dim. mały klamca.

BUGIARDO, —DA, s. klamca, łgarz, kłamczyna.

BUGIARDONE, s. m. accr. wielki łgarz.

BUGIARE, v. n. † v. MENTIRE. = v. a. wiercić, przewiercić, przedziurawić.

BUGIETTA, —UZZA, s. f. dim. małeńkie kłamstwo. Se alcuno andrà per entro la sua istoria spargendo alcuna bugiuzza, non si vuole rimproverargliela, Cas. Galat.

BUGIGATTO, —LO, s. m. dziurka, dziureczka. = komórka, kryjówka.

BUGIO, s. m. dziura. = ad. dęły, wydrążony, próżny, wewnątrz.

BUGLILOLO, s. m. kubel, ceber, szaflik.

BUGLOSSA, s. f. Bot. miodunka, wotowy język.

BUGNO, s. m. ul.

BUGNOLA, s. f. —LO, s. m. sypanka, stomianka, stomiennik. = ambona. = Esser in bugnola, entrar in bugnolo, rozgniewać się.

BU GNOLETTA, —LINA, s. f. koszałka, opalka.

B OGNOLOONE, s. m. accr. koala.

BUGRANE, s. f. klejonka, kleone płótno.

BUIO, s. m. ciemność. Al —, pociemku. = Fig. Far le cose al —, dziać na oślep, na chybi trafi. Essere al — di checchessia, być w czem ciemnym, nieświadomym.

BUIO, —IA, ad. ciemny. Notte buia, ciemna noc. Farsi buio, zamieć się, zachmurzyć się; zmierzchać się. = fig. ciemny, zawiły.

BULBO, s. m. cebula rośliny, korzeń roślin cebulastych.

BULBOSO, —SA, ad. cebulkowaty, główkowaty, cebulasty.

BULDRIANA, s. f. nierządnicza.

BULESIA, s. f. —sio, s. m. kut kości gołeniewej, część dolna nad kopytem koniemi.

BULICAME, s. m. wrzaska woła wytryskująca ze źródła. = wrzenie krwi.

BULICARE, v. BOLIRE.

BULIMA, s. f. ciężba, tłok, stłok, tłum. In —, av. tłumnie, gromadnie, hurmem.

BULIMACA, —NACA, s. f. Bot. wilżyna, wilżyna.

BULIMO, s. m. gwałtowne łaknienie, wilczy głód.

BULINO, s. m. rylec. Intagliare al —, sztychować, ryć na miedz.

BULLA, v. BOLLA.

BULLETTA, s. f. cedulka na wolne przejście towaru. = kartka do losowania. = bilet na loteryę. = świeczek z główką.

BULLETTARE, v. a. podbić bity świeczkami; obić świeczkami.

BULLETTINA, s. f. dim. maty świeczek z główką.

BULLETTINO, s. m. kartka, karteczka, cedulka. = gleit. = bilet na teatr. = ogłoszenie rządowe. = bilet do szpitalu.

BULSINO, s. m. dychawica, v. BOLSAGGINE. [kord.]

BUONACCORDO, s. m. klawiobuonamente, av. szczerze, po prostu.

BUONA VOGLIA, s. m. wioślarz z ochoty służący, nie galernik. = ochotnik.

BUONO, s. m. dobre. Pigliar il — e lasciar il cattivo, wziąć co dobre a zostawić co złe. = dobry. Calando i buoni e sollevando i pravi, D. Inf. = Buon per te, per me, per lui, szczęściem dla ciebie, i. t. d. = Andare, trattare colle buone, łagodnie się obchodzić, postępować z kim dobrym sposobem. Far —, dać

na kredyt, borgować; zezwalać, dozwałać. Far — al giuoco, grać na słowo, na honor. Esser il — e il bello appresso d'alcuno, być czyim faworytem. Nel —, sul —, w samym środku. In sul buon del desinare, Bocc.

BUONO, —NA, ad. dobry. Buon generale, buon soldato, dobry general, żołnierz. Quinci non passa mai anima buona, D. Inf. = Buon mercato, tanio. = wesoly. La donna fatto buon viso lietamente il ricevette, Bocc. = Di buon ora, wczesnie. Buon ora di notte, bardzo późno w nocy. Buon pro vi faccia, na szczęście, na zdrowie. Di buona voglia, z chęcią, chętnie. Alla buona, av. szczerze, po prostu, bez ceremonii, bez korowodów.

BUPRESTE, s. m. Entom. śmierzdział.

BURATTELLO, s. m. pytel.

BURATTERIA, s. f. pytylownia, młyn pytłowy.

BURATINAIO, s. s. m. ten co pokazuje marynetki. [tka.]

BURATTINO, s. m. maryjoneburatto, s. m. rzadkie płótno. = pytel.

BURBANZA, s. f. chelpliwość, pucha.

BURBANZARE, v. n. chelpić się, pysznic się.

BURBANZOSAMENTE, av. pysznie, chelpliwie.

BURBANZOSO, —SA, —ZESCO, —CA, —ZIERE, —ZIERO, —RA, ad. chelpliwy, pyszny, buńczuczny, bułny.

BURBERA, s. f. winda.

BURBERO, —RA, ad. ponury, posępny, zpedelba patrzący.

BURCHIA, s. f. Andare alla —, przywlaszczać sobie cudze myśli, pisma.

BURCHIELLO, —LETTO, s. m. dim. v. BURCHIO. [ta.]

BURCHIO, s. m. łyżwa, szku-burę, BURA, s. f. czepiga.

BURELLA, s. f. † D. Inf. wzięnie podziemne, ciemnica.

BURIANA, s. f. wicher, burza. Nuolo di —, mgła.

BURIASSO, s. m. herald. = szufler.

BURLA, s. f. figiel, psota, psikus. = drwinki, kpinki, żarty, żarciki. Fare o dire da —, zrobić lub powiedzieć co na śmiech, na żart.

BURLARE, v. a. e n. drwić, kpić, szydzić, żartować. = † rozrzucić, marnować, marnotrawić. Gridando: perchè tieni e perchè burli? D. Inf. = v. r. drwić, żartować, kpić z czego, nie dbać o co.

BURLATORE, s. m. kpinkarz, drwinkarz, trefniś.

BURLESCAMENTE, BURLEVOLMENTE, av. śmiesznie, żartobliwie, krotofilnie, żartem, na żart.

BURLESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. śmieszny, zabawny, żartobliwy.

BURLETTA, s. f. gmunna komedya.

BURLEVOLE, ad. m. f. godny śmiechu, śmieszny. — trefny, krotofilny, żartobliwy.

BURLOACCIO, BURLONE, s. m. bufon, facecyonat.

BURRAIO, s. m. maślarz.

BURRASCA, s. f. burza, nawalnicza, wicher, zawierucha. = fig. nieszczęście, niedola. = niebezpieczeństwo. Correr —, narażać się na niebezpieczeństwo.

BURRASCOSO, —SA, ad. burzliwy, wichrowaty.

BURRATO, s. m. przepaść, otchłań.

BURRATTARE, v. a. pytłować. = fig. rozrzasać.

BURRO, s. m. masto.

BURRONCELLO, s. m. dim. di BURRONE, s. m. przepaść, otchłań; urwiśko; głęboki wódol, wąwoz, parów.

BUSACCARE, v. a. oszukać, okpić, wystrychnąć na dudka.

BUSACCHERIA, BUSERIA, s. f. oszukaństwo, oszustwo.

BUSBACCO, pl. —CHI, BUSBACCONE, BUSBO, s. m. oszust, zwodziciel.

BUSCA, s. f. chodzenie, bieganie za czem, szukanie czego, staranie się o co. Andare in —, chodzić, biegać za czem. = kwesta.

BUSCALFANA, s. f. chuda szkap, wywłoka.

BUSCARE, BUSCACCHIARE, v. a. chodzić, biegać za czem; myszkować; zrzęcznie się czego wymagać, dostać. = zyskać. = wydrwić, zarwać co od kogo. = v. r. wystarać się, dostać.

BUSCATORIA, s. m. —TRICE, s. f. ten co szuka, myszkuje, biega za czem, chce czego dostać.

BUSCHETTE, s. f. pl. ciągnięcie stówek albo węzłków. Giuocare alle —, ciągnąć stonki albo węzłki.

BUSCIONE, s. m. † cierni, krzak ciernisty. Trovar — voto, Cacc. nie znaleźć zwierza w krzaku. [lo.]

BUSCO, BUSCOLINO, v. BRUSCO.

BUSECCIA, s. f. —CCONE, s. m. trzewy, wnętrzności, jelita, flaki, bebecy.

BUSNA, s. f. rodzaj trąby.

BUSO, —SA, ad. próżny; dziurawy.

BUSSA, s. f. przykrość, dolegliwość, męka, męczarnia, udrczenie.

BUSSAMENTO, s. m. stukanie, kolatanie.

BUSSARE, v. a. stukać, kolatać, uderzyć. = v. r. stuknąć się, uderzyć się.

BUSSE, s. f. pl. kuksy, szturchance.

BUSSETTO, s. m. kij bukszpanowy do gladzenia bótów, trzewików.

BUSSO, s. m. bukszpan, v. BOSSOLO. = hałas, stuk, puk.

BUSSOLA, s. f. bussola, igła magnesowa, Kompas. Perder la —, fig. stracić głowę, niewiedzieć co począć, jak sobie poradzić. = nazwisko konstelacji południowej. = zastona przedrzwiami. = szczotka. = lektyka.

BUSSOLANTE, s. m. ten co idzie obok lektyki papieża. = ten co ją niesie.

BUSSOLOTTA, v. BOSSOLO.

BUSTINO, s. m. dim. gorsecik.

BUSTO, s. m. bust, popiersie. = kadłub ludzki. = gorset.

BUTIRRO, s. m. masło.

BUTTAFUORI, s. m. Mar. drągi okute żelazem do odpierania w czasie bitwy okrętów natadowanych palnemi materiatami. = ten co wwiadania w teatrach aktorów mających wychodzić na scenę. = lista takich aktorów.

BUTTARGA, BUTTARGA, s. f. ikra suszona.

BUTTARE, v. a. rzucić, rzucić, ciskać, cisnąć, wyrzucić. — via, odrzucić, wyrzucić; fig. rozrzucić, trwonić, marnować. Buttar in faccia, fig. wyrzucić co komu na oczy, wykalcać czem oczy. = v. r. Buttarsi in terra, rzucić się na ziemię. — alla strada, puścić się na rozboj po drogach.

BUTTASELLA, s. f. Mil. trąbienie na koń, [ospowaty.

BUTTERATO, —TA, ad.

BUTTERO, s. m. znak, wyścisk, dotek od trzpienia frygi czyli wartalki. = dotek od ospy. = stadnik.

BUZZICARE, v. n. ruszać się z wolna. = głucho szemrać.

BUZZICHELLO, BUZZICHO, s. m. szmer, gwar. = fig. Buzzichello, mały spisek, kabala.

BUZZO, s. m. brzuch, kądun. = poduszeczka na szpilki. = dąsy, nadąsanie się. Far — ad uno, nadąsać się na kogo.

BUZZONE, BUZZICONE, s. m. bass. brzuchacz, brzuchal, baryła.

C

CA, s. m. † dom. E riducemi a ca per questo calle, D. Inf.

CABALA, s. f. kabala, u żydów podanie. = sztuka zgadywania zasadzona na wartości mistycznej liter. = intryga, kabala.

CABALISTA, s. m. biegły w kabale czyli podaniach żydowskich, kabalista.

CABALISTICO, —CA, pl. — CI, —CHE, ad. kabalistyczny.

CABOTTAGGIO, s. m. Mar. żegluga wzdłuż brzegów.

CACACCIANO, s. m. bass. tchórz.

CACAFRETTA, s. m. bass. człowiek którego co korci, który nie może usiedzieć na miejscu.

CACAIUOLA, CACACCIOLA, CACAIÀ, s. f. sraczka, biegunka, laxa. = Aver la cacaiuola nella lingua, nella penna, bass. mieć długi język, mieć swierzbiczkę do pisania. Aver le calze a cacaiuola, bass. mieć obwisłe, niepodwiązane pończochy.

CACAPENSIERI, s. m. ciężkosraj, kwasigroch, ciemiega.

CACARE, v. n. e. a. kakać, fajdkać, srać. — le curatelle, fig. biedzić się, ślepczeć, mozolić się nad czem. Io ne so ragionare, chè ho cacato le curatelle per imparare due acce, Mach. Mandr. Cacarsi sotto, ufajdkać się, zrobić pod siebie; fig. bass. popuścić w spodnie, sichórzyc. Chi vive sperando muore cacando, prov. pop. kto się karmi nadzieją, umiera z głodu.

CACASANGUE, s. m. krwawa biegunka.

CACASTECCHI, s. m. kutwa, sknera. = nieuk. = biegunka.

CACATA, v. CACATARE. = fig. bass. pokpienie sprawy.

CACATAMENTE, av. rozlażle, słamazarnie. [śnica.

CACATESSA, s. f. jędz, zło-

CACATOIO, s. m. przewet, transeł.

CACATURA, s. f. kakanie, fajdanie.

CACCA, s. f. łajno, gówno. = Cacca d'occhi, kaprawość, płynienie oczu, v. CISPA.

CACCAO, s. m. kakao, owoc głównie wchodzący do czekolady. L'albero del —, kokowe albo kokosowe drzewo.

CACCHIONE, s. m. czerw pszczelny. = pl. cacchioni, jaja złożone przez muchy w mięsie

lub w czem innym. Avere i — fig. mieć swego mola, mieć jaki frasunek, zmartwienie.

CACCHIONOSO, —SA, ad. pelen czerw, robaczliwy.

CACCIA, s. f. gon, pościg. = polowanie, łow. Andare a —, isć na polowanie. Andare a — di checcchia, fig. ubiegać się, upędzć się za czem, polować na co. Ma que' loro manigoldi non andranno più a — delle nostre parole e de' nostri pensieri, U. Fosc. = pogoń. Dar la —, gonić, ścigać nieprzyjaciela. = zabita zwierzyna. = miejsce do polowania. = myśliwi i psy, myśliwo.

CACCIADIAVOLI, s. m. eworcysta, v. SCONGIURATORE.

CACCIAFFANNI, ad. odpędzający troski, rozweselający.

CACCIAGIONE, s. f. polowanie. = zwierzyna ubita.

CACCIAMENTO, s. m. wypędzenie, wygnanie.

CACCIAMOSCHIE, s. m. oganiacz, oganka.

CACCIAPASSERE, s. m. straszylło ną wróble.

CACCIARE, v. a. gonić, ścigać, pedzić. = wypędzić, wygnąć. — le mosche, wypędzić muchy, oganiać muchy. — da un posto, wyparować, wyprzec ze stanowiska. = Cacciar una cosa in qualche luogo, wetknąć co gdzie, zarzucić, zawieruszyć. = ubić, zabić, zapędzić. — in capo una cosa ad uno, ubić co komu w głowę, nabić mu czem głowę. — un coltello nel cuore ad uno, utopić komu nóż w sercu. — un pugnalet nel seno, utopić sztylet w sercu. — mano alla spada, ściągnąć rękę do korda. = wyprawić, wystać na łeb na szyję, pchnąć dokąd. Rinaldo nostro n' ho avvistato or ora, ed ho cacciato il messo di galloppo, Ar. Orl. Fur. = Fig. e prov. Cacciar la noia in bando, odpędzić troskę, frasunek. In bando ogni timor geloso caccia, Alf. La fame caccia il lupo dal bosco, glód i wilka z lasu wywota. = Cacciar fuori, rzygac, womitować, bwoać. = v. n. polować. = v. r. wlecieć, wpaść dokąd, rzucić się w co. Dal Nume avverso spinto mi caccio tra fiamme, Car. En. Cacciarci innanzi in qualche luogo, zapędzić się gdzie. — intorno ad alcuno, puścić się za kim, rzucić się na kogo. — a correre, zmykać, uciekać. — in capo una cosa, ubić co sobie w głowę, przypuścić co do głowy. — un coltello nel cuore, utopić sobie nóż w sercu.

CACCIATA, s. f. wygnanie, wypędzenie.

CACCIATOIA, s. f. narzędzie do wbijania cwieków.

CACCIATORE, s. m. myśliciel, myśliciel. — maggiore, łowczy nadworny. [ni.]

CACCIATRICE, s. f. *łowczyca

CACCIAVITE, s. f. śrubsztak.

CACCOLE, s. f. pl. kaprawość, płynie z oczu. = łajna przylepiona do wetny owczej.

CACCOLOSO, —SA, ad. kaprawy.

CACHERELLO, s. m. łajno mysze, bobki zajęcze, owcze, królicze, i t. d. = ad. rozwalniający, ławujący.

CACHERIA, s. f. wdzięczenie się nieprzyjemne.

CACHEROSO, —SA, ad. wdzięczący się, przymilający się.

CACHESSIA, s. f. Med. słaba konstytucja ciała, połączona z ciężkim oddechem.

CACHETTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. chorowity, chlerający. [cho.]

CACHINNO, s. m. chych, chyc

CACIAIUOLO, s. m. sernik.

CACIATO, —TA, ad. posypany serem utartym.

CACIO, s. m. ser. Esser pane e —, prov. być nierozdzielny przyjacielem.

CACIOSO, —SA, ad. serny, serowaty.

CACITÀ, s. f. Med. zsiadłość mleka w piersiach karmiącej kobiety.

CACIUOLA, s. f. gomółka sera.

CACOFONIA, s. f. przykry zbieg głosów, liter; nieprzyjemny głos zład powstający.

CACOFONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. nieprzyjemnie brzmiący.

CACOGRAFIA, s. f. błąd przeciwko pisowni.

CACUME, s. m. lat. szczyt, wierzchołek.

CADAVERE, —RO, s. m. trup.

CADAVERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, CADAVEROSO, —SA, ad. trupiały, podobny do trupa.

CADENTE, p. ad. m. f. padający, upadający. = Età —, wiek podeszły. Guance cadenti, obwisłe policzki.

CADENZA, s. f. upadek. = spadek głosu, takt, pauza.

CADERÈ, v. n. ir. paść, upaść, spadać, upadać, spaść, spadać. E caddi come corpo marto cade, D. Inf. — boccone o bocconi, upaść na twarz, Zaryć nosem ziemię. — rovinosamente, runąć, zwałić się. = Fig. Cadere in mente, przyść na myśl. — in un pensiero, upaść na myśl. — della memo-

ria, wypaść z pamięci. — in tristezza, in ira, upaść w smutek, w gniew. — di speranza, stracić nadzieję. — d' animo, di cuore, stracić odwagę, upaść w rozpaczę. — malato, zachorować. — morto, umrzeć, poleść. — nel ridicolo, stać się przedmiotem pośmiewiska, zostać wysmianym. — nel disprezzo, popaść w pogardę. — dalle nuvole, osłupić z zadziwienia. Il sospetto del tradimento cadde in lui, Met. podejrzanie o zdradę padło na niego. Per questa mano cadrai, Met. z tej ręki polegiesz. — in un aguto, upaść w zasadzkę. — nelle mani d'alcuno, upaść w czyje ręce. — in contraddizione, upaść w sprzeczność. — sotto alcuna regola, podpadać pod jakie prawidło — in via, ustac w drodze. Cantai di Tebe e poi del grande Achille, ma caddi in via colla seconda soma, D. Purg. = dostać się komu, spaść na kogo. L' armi di Lepido e di Antonio caddero in Augusto, Davanz. los cresa potegę Lepida i Antoniusza do Augusta przeniosł. = przypadać, należeć. E se a me di ciò cadesse il riprendervi, io sobene ciò ch' io ve ne direi, Bocc. gdyby do mnie należało ganić cię za to, i t. d. = E meglio — dalla finestra che dal tetto, prov. z dwójga złego mniejsze wybierać potrzeba.

CADETTO, s. m. młodszy brat; Mil. kadet.

CADEVOLE, ad. m. f. groźący upadkiem.

CADIMENTO, s. m. upadanie, upadek; fig. upadek. Al quale erano davanti agli occhi li cadimenti de' re antichi, Bocc. — dell' animo, upadanie na umyśle, stracenie odwagi. Il sole è in —, słońce ma się ku zachodowi.

CADITOIO, —IA, ad. v. CADEVOLE, CADUCO.

CADUCEO, s. m. laska okrzona dwoma węzami bożka Merkuryusza, węzokręt.

CADUCITÀ, s. f. chylenie się do upadku; podupadanie, upadłość.

CADUCO, —CA, pl. CHI, —CHE, ad. chylący się do upadku; znikomy, ulomny, nietrwały, wątły, szkodliwy. O musa, tu che di caduchi allori non circondi la fronte in Elicona, Tass. Ger. o muzu, ty która wątłemi laurami nie wienoczesz słych skroni w Helikonie. O caduche speranze, o pensier folli! Petr. = Mal caduco, padaczka, kaduk, choroba Ś. Walentego.

CADUTA, s. f. spadnięcie, upadnięcie, upadek. Il cavallo gli cadde sotto, e della detta — subito mori, G. Vill. = fig. upadek. = wina, grzech, usterk. = spadek, sukcesya.

CADUTO, s. m. spadek, sukcesya.

CADUTO, —TA, p. ad. upadły. = Fig. Animo caduto, umysł podupadły, odstręczony, upodlony. = zniszczony, zrujnowany, podupadły. = zaszyły (o słowcu).

CAFFAGGIARE, v. n. chcieć rej wodzić, przewodzić.

CAFFARE, v. n. wyrzucić lichoc, to jest liczbę nieparzystą w grze w kostki podobnej do tryktraka.

CAFFE, s. m. kawa.

CAFFETTANO, s. m. kaftan.

CAFFETTIERA, s. f. imbryk od kawy.

CAFFETTIERE, s. m. kawiarz.

CAFFO, s. m. lichoc, liczba nieparzysta. Giuocare pari o —, grać w cetno czy lichoc. Esser —, fig. być jedynym w swoim rodzaju.

CAGGERE, v. n. ir. *padać, upadać. Siccome il Nil d'alto caggendo con gran suono i vicin d'intorno assorda, Petr.

CAGIONAMENTO, s. m. przyczyzna, źródło, powód, początek.

CAGIONARE, v. a. być przyczyzną, źródłem, początkiem, dać powód, sprawić, zrzadzić.

CAGIONATORE, s. m. —TRICE, s. f. sprawca, sprawczyński.

CAGIONE, s. f. przyczyzna, źródło, początek. Prima —, pierwsza przyczyzna, Bóg. = powód, pochop, okazya. Dar —, dać powód, okazję. = wina. Parre, coglier —, obwiniać, oskarżać. = pozór, wymówka. = A —, av. z przyczyzny, z powodu, przez wzgląd na co.

CAGIONEVOLE, —NOSO, —SA, ad. chorowity, słabowity.

CAGIONUZZA, —CELLA, s. f. dim. przyczyznka.

CAGLIARE, v. n. zsiadać się, zsiąść się, krzepnąć, skrzepnąć. = fig. stracić odwagę.

CAGLIO, v. GAGLIO.

CAGNA, s. f. suka. La — frettolosa fa i catellini ciechi, prov. co nagle to po diable.

CAGNACCIA, s. f. peg. suczyško.

CAGNACCIO, s. m. peg. psisko; człowiek chytry, podstępny. Fare il —, używać fortelów, podstępów.

CAGNARA, s. f. bass. rejwach, rwetes.

CAGNAZZO, —ZA, ad. *psi*. Viso cagnazzo, *Bocc. brzydka twarz.* = *sini*. Poscia vid'io mille visi cagnazzi fatti per freddo, *D. Inf.*

CAGNEGGIARE, v. n. *zgrzytać zębami; odgrażać się; jucznać.*

CAGNESCAMENTE, av. *po psiemu, zpodelba.*

CAGNESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *psi*. Volto cagnesco, *wściekły wzrok.* Guardare in cagnesco, *patrzyć zpodelba, krzywem okiem oglądać.* Stare in —, *mieć się na ostrożności.*

CAGNETTO, CAGNUCCIO, s. m. dim. *piesek.* = fig. *towarzysz, kamrat.*

CAGNINA, CAGNUOLINA, s. f. dim. *suczka, suczyna.*

CAGNOLETTO, —TA, s. dim. *piesek, suczka.*

CAGNOLINETTO, —TA, s. dim. *psina, psinka, suczeczka, suczyna.*

CAGNOLINO, —NA, CAGNOLO, —LA, s. dim. *piesek, suczka.*

CAGNOTTO, s. m. *przenajęty zbójca, v. BRAVO.* — di corte, di re, *favoryt.*

CAGNUOLA, s. f. *suczka.* = *kanikuła.*

CAGNUOLINO, s. m. dim. *psina, psinka.* Cagnuolini, *szczenięta.*

CAGNUOLO, CAGNUCCIO, s. m. dim. *psiak, piesek.* — di pelo lungo, *szpic.* — della razza de' levrieri, *charcik.*

CAIMANE, s. m. *kaiman, krokodyl amerykański.*

CALA, s. f. *mała zatoka, бухта.* = *Mar. nurzanie w wodzie majtki uwiązane go na drągu za karę.*

CALABRONE, s. m. *Entom. szerszeń.* Stuzzicare i calabroni, *fig. wywoływać wilka z lasu, drażnić tego który nam szkodzić może.*

CALAFATO, —FATO, s. m. *robotnik dychtujący szpary okretu.*

CALAFATARE, v. a. *dychtować czyli utykać szpary w okrecie.* = *dobrze zatknąć.*

CALAMAIO, s. m. *kalamarz.* A penna e —, av. *jak najdokładniej (o rachunkach).* = *Ict. czernica, sepia.*

CALAMANDREA, s. f. —DRINO, s. m. *Bot. ożunka, czosnak.*

CALAMEGGIARE, v. n. *świstać, gwiżdżać; fig. prześwisływać czas, nie nie robić.*

CALAMISTRO, s. m. *żelazko do trefienia włosów.*

CALAMITA, s. f. *magnes; igła magesowa; fig. pociąg, powab.*

CALAMITÀ, s. f. *kłęska, nie-szczęście, niedola.*

CALAMITARE, v. a. *magneso-wać, potrzeć magnesem.* Ago calamitato, *igła magesowa.*

CALAMINTA, s. f. *Bot. v. NE-PISELLA.*

CALAMITOSAMENTE, av. *nie-szczęśliwie.*

CALAMITOSO, —SA, ad. *nie-fortunny, nieszczęśliwy, okropny.*

CALAMO, s. m. *Bot. trzcina piórowa.* — aromatico, *tatarskie ziele, v. ACORO.* = *część lodgyi lub zdźbła między kolankiem a kolankiem.* = *pióro do pisania.*

CALANCA, s. m. *cyc, perkał.*

CALANDRA, s. f. —DRO, —DRINO, s. m. *skowronek górny.* Far calandrino qualcheduno, *Bocc. wystrychnąć kogo na dudka.*

Faril —, *udawać niewiadomość.*

CALAPPIO, s. m. *petlica, petelka.* = *tapka, potapka, samolówka.* Tendere i calappi, *stawić sidła, czynić zasadzki.* Dare nel —, *wpaść w sidła.*

CALARE, v. a. *spuścić, zniżyć, opuścić.* — giù qualche cosa, *spuścić co na dół.* — la bandiera, *spuścić flagę, banderę.* — la fronte, *spuścić czoło.* Calarla a uno, *fig. wyplatać komu figła.*

= v. n. *schodzić na dół, zstępować, zleźć.* Vedendoci — ciascuno ristette, *D. Inf.* = *zniżyć się, schylać się, nachylać się, opadać, ubywać, zmniejszać się.*

Quando vede il pastor — i raggi del gran pianeta, *Petr.* La luna quando cala e quando cresce, *Pass.* *xiężyć kiedy ubywa i kiedy przybywa.* = *spadać (o cenie).* E le possessioni in città calaron, *G. Vill.* = v. r. *spuścić się na dół.* Da una finestra si calò nel giardino, *Bocc.*

CALATA, s. f. *zejście na dół, zstąpienie.* Far la — verso Volterra, *fig. umrzeć.* = *pochyłość, spadzistość.* = *opadanie, spadanie, zniżenie; zmniejszenie.* = *rodzaj tańca.*

CALCA, s. f. *łok, stłok, tłum, scisk, ciżba.* Romper la —, *prze-ciskać się przez tłum.*

CALCAGNARE, v. n. *wziąć nogi za pas, zmykać, uciekać.*

CALCAGNINO, s. m. dim. *obcas u trzewika.*

CALCAGNO, pl. —GNI, s. m. —GNA, f. *pięta.* Sedere sulle calcagna, *siedzieć na piętach, siedzieć w kuczki.* = *Fig. Voltar le calcagna, mostrarsi il calcagno, dar delle calcagna, uderzyć w pięty, uciec, drapnąć, zemknąć.* Pagar di calcagna, *uciec nie zapłaciwszy.* Tenero di calcagna, *łatwy do zakochania się.*

Menar delle calcagna, *pedzić co tchu.* Che quanto può menar delle —, *colei lo caccia al bosco e alla calcagna, Ar. Orl. Fur.* E in questo mentre ecco il cervo e la cagna, *che menan quanto possono le —, Fort. Ricc.*

CALCAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *deptanie, tłoczenie nogami.*

CALCARE, v. a. *deptać, tłoczyć, podeptać, zdeptać.* — l'orme di alcuno, *wstępować w czyje ślady, naśladować.* = *fig. cisnąć, gnebić, cieniżyć.* Calcando i buoni e sollevando i pravi, *D. Inf.* = *śledzić na jachach, wysiadywać pisklęta.* = *tokować (o samcach w parzeniu się z samicami).* = *kalkować rysunek.* = *przybić tadunek.* = *walkować kapelusze.* = v. n. *cisnąć się, tłoczyć się.*

CALCAREO, —REA, CALCARIO, —RIA, ad. *wapienny.* Pietra, terra calcarea, *kamień wapienny.*

CALCATAMENTE, av. v. *ciżbie, w tłoku; ciasno, ściśle.*

CALCATORE, s. m. *deptacz.*

CALCATREPPPO, —POLO, s. m. *Bot. rodzaj osetu.*

CALCATRICE, s. f. *ta co depta.* = *waż przebywający w Nilu.*

CALCE, s. f. *kolba u strzelby; tylec u lancy, okucie spodu lancy, v. CALCIO.* = *wapno, v. CALCINA.*

CALCEDONIO, s. m. *Min. chalcodon; chalcodon marmur.*

CALCESE, s. m. *Mar. bocianie gniazdo, mostek na oko mazu.* = *blok, krządek do windy.*

CALCESTRUZZO, s. m. *wapno rozrobione, kit.*

CALCETTO, s. m. *chodaczek welniany lub płócienny.* = *trzewik o jednej cienkiej podszewie.* Fig. Cavare i calcetti altrui, *zająć kogo z manki, wybadać co od kogo, wyciągnąć na słówko.* Mettere altrui in un —, *zapedzić kogo w kozi rożek.*

CALCINA, s. f. *wapno.* — viva, spenta, *wapno niegaszone, gaszone.*

CALCINACCIO, s. m. *kawał wapna, gruzy.* = *zeschłe lajno ptasie.*

CALCINAIO, s. m. *piec wapienny.* = *kudź garbarska.*

CALCINARE, v. a. *wapnić, zwapnić.*

CALCINATORIO, —RIA, ad. *slużący do zwapnienia.*

CALCINATURA, —ZIONE, s. f. *Chm. wapienie.*

CALCIO, s. m. *uderzenie, potrącenie nogą.* Dare de' calci al veneto, *bass. dyndać na subie-niency.* Dar dove un —, *e dove un pugno, fig. za jednym zachodem*

dwie rzeczy zrobić. — di cavallo, *wierzganie*. Trarre, menar calci, *wierzgać*. = *pięta, stopa, noga*. Il papa gli pose il — in sul collo, e disse, *G. Vill.* = *tyłek lancy; kolba strzelby*.

CALCISTRUZZO, v. CALCESTRUZZO.

CALCITRARE, v. n. *wierzgać*. = *fig. być krnąbrnym, nieposłusznym*.

CALCITRAZIONE, s. f. *wierzganie*. = *fig. krnąbrność, nieposłuszeństwo*.

CALCITROSO, —SA, ad. *krnąbrny, nieposłuszny*.

CALCO, s. m. *kalk rysunku*.

CALCOGRAFIA, s. f. *sztymcharstwo*.

CALCOGRAFO, s. m. *sztymcharz, rytownik*.

CALCÒLA, s. f. *stopka tkacza*. = *Menar di calcòle, fig. Bocc. obcować cieleśnie*. [RE.]

CALCOLAIUOLO, v. TESSITO.

CALCOLARE, v. a. e. n. *liczyć, rachować, kalkulować*.

CALCOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *rachmistrz, kalkulator*.

CALCOLAZIONE, s. f. *rachowanie, liczenie*. [czenia.]

CALCOLERIA, s. f. *sztuka liczenia*.

CALCOLETO, s. m. dim. *rachunczek*. = *kamykzek pęchierzowy*.

CALCOLO, s. m. *rachunek*. Fare il —, *rachować, liczyć, porachować, obliczyć, zliczyć*. Tenere a —, *otworzyć z kim rachunek*. = *kamień w pęchierzach*.

CALCOLOSO, —SA, ad. *kamykowy, pelen kamyków*. = *cierpiący na kamieniu*.

CALCOSA, s. f. pop. *bita droga, gościniec*. Batter la —, *zbić ją bruki*.

CALCOLARE, etc. v. CALCOLARE, etc.

CALDA, s. f. *kłócie w bokach, pleura*. Prese una —, *dość pleury*.

CALDAIA, s. f. *kocioł*.

CALDAIUOLA, s. f. dim. *kociołek*.

CALDAMENTE, av. *gorąco*. Pregar —, *gorąco prosić*. = *prędko, szybko*.

CALDANA, s. f. *upał potłduniowy*. = *pleura*.

CALDANINO, —NUZZO, s. m. dim. di CALDANO, *naczynie napelnione żarem i przysypane popiołem do grzania się*. Sedeva in un cantuccio una vecchierella con un caldano fra piedi pieno di brace smorzate, *U. Fosco*. = *piec do suszenia, suszalnia*.

CALDARROSTARO, s. m. *przedający pieczonę kasztany*.

CALDARROSTE, s. f. pl. *pie-*

czonę kasztany. Caldalesse, *gotowane kasztany*.

CALDEGGIARE, v. a. *opiekować się, protegować*.

CALDERAIO, s. m. *katlarz*.

CALDERELLO, —RINO, —RUGIO, s. m. *szczygiel*, v. CARDELLINO.

CALDERONE, s. m. accr. *duży kocioł*. [tek.]

CALDEROTTO, s. m. *kocioł*. CALDETTO, —TA, ad. *cieplawy, letni*.

CALDEZZA, s. f. *ciepło, gorąco*, upał. = *fig. gorącość, zapal, żarliwość*. [gorączka.]

CALDICCIUOLO, s. m. *lekka CALDINA, s. f. —no, s. m. pop. miejsce ogrzane od słońca*.

CALDITÀ, s. f. *gorącość*.

CALDO, s. m. *gorąco, spieka, upał, skwar*. Il più gran — del giorno, *godzina największego upału wędnie*. Darsi un —, *po-grzać się*. Dare un —, *rozgrzać żelazo*. = *Venire, essere in —, grzać się, ciekąć się (o suce i wilczycy); biegać (o krowie i sarnie); lochać się (o matorze)*. = *fig. opieka, piecza, protekcyja*. = *gorącość, zapal*. Nel — del furore, della battaglia, *w zapale gniewu, i t. d.* = *żądza, życzenie*.

CALDO, —DA, ad. *gorący, ciepły*. Battere il ferro mentre è caldo, *prov. drzeć tyka kiedy się drzeć dają*. = *fig. gorący, ognisty, żarliwy*. Calde preghiere, *gorące prośby, modły*. Caldo amore, *gorąca miłość*. Piagnere, dolersi a caldi occhi, *rzewnie płakać*. A sangue caldo, *w pierwszym zapale*. Caldo caldo, *duchem, natychmiast, odrazu*.

CALDUCCIO, s. m. *ciepło umiarkowane*. = *ad. ciepły, letni*.

CALDURA, s. f. *gorąco, upał, spieka, skwar*.

CALEFACIENTE, CALEFATTIVO, —VA, ad. *rozgrzewający, ogrzewający*.

CALEFATARE, CALEFATO, v. CALAFATARE, etc.

CALEFAZIONE, s. f. *rozgrzewanie, ogrzewanie*. — del sangue, *rozgrzanie krwi*.

CALENDARIO, s. m. *kalendarz*. = *Avere alcuno sul —, pogardzać kim, lekceważyć*.

CALENDE, —DI, s. m. pl. *pierwszy dzień miesiąca u Rzymian*. Prov. Alle — greche, *na święty nigdy*. Avere il cervello fuor di —, *cierpieć pomieszanie zmysłów*. Il primo avea il cervel fuor di — *Tasson*. Secch.

CALENDULA, s. f. *Bot. nogietek*.

CALENZUOLO, s. m. *Orni. czysz*, v. LUCHERINO.

CALEPINO, s. m. *obszerny słownik różnyh języków, tak nazwany od autora Ambrosio da Calepio*. Che sapea tutto a mente il Calepino, *Tasson*. Secch.

CALERE, v. imp. ir. *dbać, stać o co*. Se di saper ch'io sia ti cal cotanto, *D. Inf. jeżeli ci tyle na tem zależy abyś wiedział kto jestem*. Si poco a lui ne calse, *D. Purg. tak mało dbał o to*. Non te ne caglia, *nie troszcz się o to, niech cię to nieobchodzi*. Mettere in non cale, *nie dbać, nie stać o co, nie troszczyć się o co*. Non me ne cale, *mniejśm mi o to*. E pien di fè, di zelo, ogni mortale gloria, impero, tesor mette in non cale, *Tass. Ger.* Di quel che non ti cale non ne dir nè bene nè male, *prov. nie mów ani źle ani dobrze o tem co do ciebie nie należy*.

CALESSO, s. m. *kolaska o dwóch kolach, kabryolet*.

CALESTRO, s. m. *grunt chudy i kamienisty*.

CALIA, s. f. *opilki złota; fig. fraszka, nic*. Viver —, *żyć bardzo krótko*. Nè liscia, nè —, *nie zgola*. Far —, *ciutać, oszczędzać*.

CALIBRARE, v. a. *nadawać kaliber, mierzyć kaliber*.

CALIBRATOIO, s. m. *Artigl. przepustnica*.

CALIBRO, s. m. *średnica otworu broni palnej, kaliber, wagomiar*. = *fig. charakter osoby*. Son tutte d' un medesimo —, *Menz. Sat. są wszystkie na jedno kopyto*.

CALICE, s. m. *kielich kościelny*. = *Kielich, szklanka*. = *Bot. kielich w kwiatach*. = * *kielich goryczy*.

CALICETTO, —CINO, —CIONCINO, —CIUZZO, s. m. dim. *kieliszek, kieliszeczek*. = *malenki kielich w kwiatach*.

CALICIONE, s. m. *duży kielich*. = *rodzaj piernika*.

CALIDITÀ, CALIDO, v. CALDEZZA, etc.

CALIFFATO, s. m. *kalifat*.

CALIFFO, *kalif, tytuł następców Mahometa*.

CALIGARE, v. n. *ćmić się w głowie od trunku, zamroczyć się; mieć ślepotę, niedowidzieć*.

CALIGINE, s. f. lat. *mgła, pomrok, zaćmienie powietrza*. — di vista, *zaćmienie oczu*. = *fig. ciemność, zaćmienie*.

CALIGINOSO, —SA, ad. *mglisty, ciemny, zaćmiony, zamglony*.

CALLA, —IA, s. f. *wązka ścieżka*. = *otwór, dziura w płocie*. = *Fig. Essere alla callaia di*

qualche cosa, kończyć swój zawód, swe urządowanie. Ritor-nare alla —, ciągle powracać do swego przedmiotu.

CALLAIUOLA, s. m. sieć na króliki, zające.

CALLE, s. m. * droga.

CALLIDITÀ, s. f. lat. chyłość, przebiegłość.

CALLIDO, —DA, ad. chytry, przebiegły, obrotny, sprytny.

CALLIGRAFIA, s. f. kaligrafia, sztuka pisania pięknego.

CALLIGRAFO, s. m. kaligraf, pięknie piszący. [tek.]

CALLO, s. m. odcisk, nagnio.

CALLOSITÀ, s. f. twardość, stwardniałość.

CALLOSO, —SA, ad. odcisnięty, stwardniały.

CALMA, s. f. cisza morska. = fig. spokojność umysłu.

CALMANTE, ad. m. f. łagodzący, usmierzający ból. = s. m. lekarstwo usmierzające ból.

CALMARE, v. a. uciszyć, uspokoić, ulagodzić, ukoić. Fig. — le passioni, przytłumić namiętności. — il dolore, ukoić ból. — una sedizione, uspokoić bunt. = v. n. e. r. uspokoić się, ucinąć.

CALO, s. m. zejście, zstąpienie, spadek. — di fiume, di monte, bieg rzeki, pochyłość góry. = znizenie, zmniejszenie, ubytek. — delle monete, del prezzo, zmniejszenie wartości pieniędzy, znizenie ceny.

CALORE, s. m. ciepło. = fig. gorącość, zapal. Pregare con —, garqco prosić.

CALORICO, s. m. Fis. cieplik.

CALORIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. ocieplający, ogrzewający.

CALOROSAMENTE, av. gorąco, z zapalem.

CALOROSO, SA, ad. gorący.

CALOSCIO, —SCIA, ad. miętki, delikatny, wielki.

CALPESTAMENTO, s. m. deptanie.

CALPESTARE, v. a. deptać, podeptać.

CALPESTATA, s. f. bita droga, bity gościniec.

CALPESTIO, s. m. tentent.

CALTA, s. f. Bot. knieć, kaczyniec, lotoc.

CALTERIRE, v. a. ir. zadrasnąć skórę; narząc, naciąć, nakarbować. = Fig. Coscienza calterita, zatwardziałe sumienie. Calterito, chytry, przebiegły.

CALTRITURA, s. f. draśnięcie, zadrasnięcie, nacięcie.

CALUGINE, —GGINE, s. f. puch, pierze na piskletach. = mech na tuarzy.

CALUNNIA, —ZIONE, s. f. potwarz, oszczerstwo.

CALUNNIARE, v. a. potwarzać, szkalować.

CALUNNIATORE, s. m. —TRICE, s. f. potwarca, oszczerca.

CALUNNIOSAMENTE, av. potwarczo.

CALUNNIOSO, —SA, ad. potwarczy.

CALVARE, v. a. zrobić ty-sym. = v. n. wyłysieć.

CALVEZZA, s. f. tysość.

CALVINISMO, s. m. kalwinizm.

CALVINISTA, s. m. kalwin.

CALVINISTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. kalwiński.

CALVISSIMO, —MA, ad. su p. lysiuć.

CALVIZIE, s. f. —ZIO, s. m. łysina.

CALVO, s. m. łysina. = ad. łysy.

CALZA, s. f. pończochy. = skówa u laski. = fartu szek u kobzy. = Calza a staffa, a staffetta, daszek rzemienny u strzemięcia od błota. = Tagliar le calze, fig. obmawiać, obgadnywać. = pl. v. CALZONI.

CALZAIUOLO, s. m. pończosz-nik.

CALZAMENTO, s. m. —TURA, s. f. obuwie.

CALZANTE, ad. m. f. dobrze leżący na nodze. = fig. stosowny, odpowiedni, trafny, do-bity.

CALZARE, v. a. wdziać poń-czochę, obuć obuwie. = podło-żyć podkładkę pod nierówno stojący sprzęt. = v. n. nosić o-buwie. = Ella calza, non mi calza, fig. to mi dogodnie, niedo-godnie.

CALZARE, s. m. obuwie.

CALZARETTO, —RINO, s. m. półbocik, ciężmy; krótkie obuwie aktorów.

CALZATO, —TA, p. ad. obuty, ozuty. = Cavallo calzato, koń z białą odmianą na nodze. Pic-cione calzato, gołąb z obroslemi nogami.

CALZATOIA, s. f. —TOIO, s. m. róg do wzuwania obuwia. = podkładka pod nierówno stoją-cy sprzęt.

CALZERONE, s. m. gruba poń-czocha pilśniowa lub wełniana.

CALZETTA, s. f. pończocha jedwabna. = szkarpetka.

CALZETTAIO, s. m. pończo-zsznik. = CALZETTAIA, s. f. ta co ceruje pończochy.

CALZINO, s. m. pończochy. Tirare il —, pop. umrzeć.

CALZO, s. m. obuwie.

CALZOLAIO, —RO, s. m. szewc. Il — va a piè nudi, prov.

najgorszy; bóły uszewca, szewc bez bólu wchodzi.

CALZ OLARETTO, —RUCCIO, s. m. di m. szewczyk. [wca.]

CAL ZOLERA, s. f. sk. flep sze-

CAL ZONI, s. m. pl. spodnie, plud ry. Portare i —, fig. (o żo-nie), meża za nos wodzić.

CALZUOLO, s. m. skówa u laski. [koszula.]

CAMAGLIO, s. m. pancerna

CAMALEONTE, CAMELONTE, s. m. kameleon, jaszczurka mieniąca kolory.

CAMAMILLA, s. f. rumianek.

CAMANGIARE, s. m. warzywo, jarzyna. = potrawa.

CAMARLINGA, v. CAMERIERA.

CAMARLINGATICO, —TO, s. m. godność kamerlinga, kamerlingostwo.

CAMARLINGO, CAMERLINGO, pl. —GHI, s. m. kamerling, kardynał przydujący w kamerze apostołskiej. = podskarbi. = szafarz, kanafarz, w niektórych zakonach. —† szambelan.

CAMATO, s. m. precik na konia. = laska, laseczka.

CAMAURO, s. m. krymka papierka.

CAMBELLOTTO, s. m. kamlot.

CAMBIABILE, ad. m. f. zmienny, niestaly.

CAMBIALE, s. f. wexel.

CAMBIALETTERA, s. f. Gram. zamiennia.

CAMBIAMENTO, s. m. zmiana, odmiana. Nel mondo tutto è soggetto al —, Met. w świecie wszystko ulega zmianie.

CAMBIARE, v. a. zamienić co na co innego, pomienić się. = zmieniać pieniądze. = zmienić, odmienić. — guardia, złozować wartę. — paese, aria, odmienić kraj, powietrze. = v. n. odmie-nić się, zmienić się. Il tempo cambia, czas się odmienia. = odwdzięczyć się. = zamienić pieniądze za wexel. = v. r. mienić się na twarzy. L'abbate udendo costui, si cominciò tutto a —, F. Sacch.

CAMBIATORE, —DORE, s. m. wexlarz.

CAMBIATURA, s. f. odmiana. Andar per —, jechać pocztą.

CAMBIEVOLE, ad. m. f. wzajemny. [jemnie.]

CAMBIEVOLMENTE, av. wzajemnie, s. m. zmiana, odmiana. = wzajemność, wet za wet, odwet. Render —, oddać wet za wet; wywzajemnić się. = Torre, cogliere in —, wziąć jedno za drugie, dać się wieść. La mia sorella avea ben conosciutoche questa donna in cambio l'avea tolta, Ar. Orf. Fur. moja siostra wiedziała dobrze że ta

kobieta wzięła ją z r. mężczyzną. = zastępca w i wojsku. = Lettera di —, wezel. I bare a —, dać pieniędzy na procent. = In —, av. zamiast.

CAMBISTA, s. m. wex'arz.

CAMBRÀIA, s. f. budynek (od miasta Cambrai we Francji).

CAMEDRIO, s. m. Bot. ożarówka, czosnak.

CAMERA, s. f. izba, pokój, stancja. — da letto, sypialny pokój. — locanda, pokój z meblami do najęcia. — del tesoro, izba skarbowa. — de' pari, de' deputati in Francia, izba parów, deputowanych we Francji. = Artigl. komora dział. [sko.]

CAMERACCIA, s. f. peg. izbi-camERALE, ad. m. f. należący do izby obrachunkowej, skarbowy, kameralny.

CAMERATA, s. f. osoby razem mieszkające. = kamrat, kolega.

CAMERELLA, s. f. izdebka, pokoik. = izdebka na stolec.

CAMERIERA, s. f. pokojówka, panna służebna. = subretka w komedji.

CAMERIERE, s. m. kamerdyner, lokaj. — del papa, szambelan papieża.

CAMERINO, —ROTTO, s. m. —RUCCIA, s. f. dim. izdebka, alkierzuk.

CAMERLINGATO, CAMERLINGO, r. CAMARLINGATO, etc.

CAMERONE, s. m. accr. duża izba.

CAMICE, —TTO, s. m. alba.

CAMICETTA, s. f. dim. koszulka.

CAMICIA, —scia, s. f. koszula. Stringe più la — che la gonnella, prov. bliższa koszula ciała niżeli kontusz.

CAMMELLINO, s. m. kłmłot.

CAMMELLINO, —NA, ad. wielbłąd.

CAMMELLO, s. m. wielbłąd.

CAMMEO, s. m. kamień rznięty w płaskorzeźbę.

CAMMINARE, v. n. iść, chodzić. — forte, iść prędko. Ho camminato molto, dużo chodziłem, nachodziłem się. = Fig. Camminar per perduto. iść po-macku, na oślep. — sulle orme altrui, wstępować w czyje ślady, naśladować. = s. m. chodzenie; podróż piesza.

CAMMINATA, s. f. komnata, izba, sala. = chód, przechadzka. Fare una —, pójść, po-biedz gdzie.

CAMMINATORE, s. m. —TRICE, s. f. chodzień, chodzieńka.

CAMMINETTO, s. m. dim. kominek.

CAMMINO, s. m. droga. = podróż, droga. = komin.

CAMO, s. m. lat. D. sznur, پوستronek, kantar, uździeńca.

CAMOMILLA, v. CAMAMILLA.

CAMORRO, s. m. v. VILLANO.

CAMOSCIARE, v. a. wyprawić na zamsz skórkę kóz dzikich. = matować srebro.

CAMOSCIATURA, s. f. wyprawa na zamsz.

CAMOSINO, —NA, ad. szamowy, zamszowy.

CAMOSCIO, s. m. kozioł dziki. = skóra zamszowa.

CAMOSCIO, —SCIA, ad. płaski (o nosie); płaskonosy.

CAMOZZA, s. f. koza dzika, gjezza.

CAMPACCHIARE, v. n. negadźnie życie prowadzić, biedować.

CAMPAGNA, s. f. pole. — rasa, otwarte pole. = Milit. kampania. Tener la —, stać w polu, stać obozem. Mettere in — e esercito, wyprawić wojsko w pole, wyruszyć z wojskiem w pole.

CAMPAGNUOLO, —LA, ad. polny, polowy. = s. m. wieśniak, ziemianin.

CAMPAIO, s. m. polowy, dozorca pól.

CAMPAIUOLO, —LA, ad. polny, polowy, wiejski.

CAMPALÈ, ad. m. f. polny. Battaglia —, walna bitwa. Oste —, wojsko w polu stojące przeciw nieprzyjacielowi.

CAMPAMENTO, s. m. obozowanie. = ocalenie, ucieczka.

CAMPANA, s. f. dzwon. = dzwon szklany do nakrywania czego. = Fig. Aver le campane grosse, niedostyszczać. Sonar le campane a doppio, grzmocić, bić co wlezie.

CAMPANAIO, —RO, s. m. dzwoniarz, dzwonnik.

CAMPANELLA, s. f. dim. dzwonek. = Bot. dzwonek. = kółko w firanek. = kółko żelazne u drzwi do kołatania. = gatunek kuleżyków. = Arch. ozdóbka stożkowata w suficie porządku doryckiego. = Attaccare altrui una —, fig. tatkę komu przypiąć, posadzać kogo o co.

CAMPANELLINO, —LUZZO, s. m. dim. dzwoneczek.

CAMPANELLO, s. m. dim. dzwonek. = gatunek wędzidla. = Tenere il —, fig. rej wodzić.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANIFORME, —NULLATO, —TA, ad. Bot. dzwonkowaty.

CAMPANILE, s. f. dzwonnica.

CAMPARE, v. a. ratować, ocalić, ochronić, wyratować. Che s' argomentin di — lor legno, D. Inf. Sa che l'amante suo non è si

forte, che contra lui l'abbia a — da morte, Ar. Orł. Fur. = v. n. ratować się ucieczką, uratować się, ocalić, uciec, uniknąć. — dalla morte, uniknąć śmierci. Se stati fossero aitati, campati sarieno, Bocc.

CAMPARE, v. n. żyć. — di qualche cosa, żyć z czego. — di latte, żyć mlekiem. — d'industria, żyć z przemysłu.

CAMPEGGIAMENTO, s. m. obozowanie.

CAMPEGGIARE, v. a. e n. leżeć obozem, oblegać. Campeggiando Attila re degly Unni Aquileia, Mach. Stor. fior. = wyjść z wojskiem w pole, rozpocząć kampanię. = dobrze się oddziać (o kolorach). = fig. dobrze się wydawać między innymi.

CAMPEGGIO, s. m. drzewo kamiesz.

CAMPERECCIO, —CIA, ad. polny, wiejski.

CAMPERELLO, CAMPICELLO, CAMPICCUOLO, s. m. dim. półko.

CAMPESTRE, —STRO, —STRA, ad. polny, wiejski.

CAMPIDOGGIO, s. m. Kapitol, Kapitoliów.

CAMPIO, —PIA, ad. polny. Pollo campio, kura żywiąca się w polu.

CAMPIONE, s. m. rycerz, obrońca walczący za co lub za kogo. = brulion, książka w którą się zapisują porządkiem sprzeczności, i t. p. = próbka.

CAMPIRE, v. n. ir. Pitt. malować tło obrazu.

CAMPO, s. m. pole. — fertile o sterile, pole żyzne lub nieżyzne. — seminato a grano, pole zasiane. — selciato, rżysko, ściernisko. = pole bitwy; obóz. Andar a —, poner —, porsi, stare a —, stać w polu, obozować, stanąć obozem, rozłożyć się obozem. Cesare si pose a — in monte che soprastava la città, G. Vill. Uscire a —, stoczyć bitwę. Levarsi da —, wyjść z obozu, zwinąć obóz. Restar morto sul —, fig. tatkę komu przypiąć, posadzać kogo o co.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

CAMPANELLOTTA, s. f. doś spory dzwonek.

alcuni dubbj, *Segn.* = *Pitt. tlo* obrazu. = *Arald. pole herb.*
 CAMPORECCIO, — CIA, ad. polny.

CAMUFFARE, v. a. e. r. *zakupurzyć się, przebrać się. = otumanić, omajaczyć, oszukać.*

CAMUSO, —SA, ad. *plaski (o nosie); piasnosy.*

CANAGLIA, —ACCIA, s. f. —GLIUME, s. m. *podły motloch, halastra.*

CANALE, s. m. *kanal. = tożę albo koryto rzeki. = kanal albo naczyne w ciełe ludzkim. — dell' uretra, kanal urynowy. — del polmone, kanal oddechowy, krtai. = kanal, ciałnina morska.*

CANALETTO, s. m. dim. *kanalik. = macznica, otwór ktorym męka z pod kamienia leci w dziurę. = gardziel, gardziolka.*

CANAPA, s. f. *konopie.*
 CANAPACCIA, v. ARTEMISIA.
 CANAPAIA, s. f. *konopisko, pole zasiane konopiami.*

CANAPE, s. m. *powróz konopny; nici konopne; paczeń, klaki konopne.*

CANAPE, s. m. *kanapa.*
 CANAPINO, —NA, ad. *konopny. = s. m. gatunek sukna.*

CANAPO, s. m. *lina, cuma.*
 CANAPUCCIA, s. f. *siemie konopne.* [nopna.]

CANAPULO, s. m. *łodyga konopna.*
 CANARINO, —NA, s. *kanarek, kanarzyca.*

CANARIO, s. m. *rodzaj tańca ze śpiewem. = kanarek.*

CANATA, s. f. *burza, burka, łajanie. Dare una —, dać burę, wylajac.* [psów.]

CANATTERIA, s. f. *zgraja*
 CANATTIERE, s. m. *psiarcz, psiarczyk.*

CANAVACCIO, CANOVACCIO, s. m. *kanwa, plótno grube lina-ne. = ścierka, ręcznik. = Canavaccio d' oro, złotogłów.*

CANAVAIO, v. CANOVAIO.
 CANCELLABILE, ad. m. f. *magący być wymazanym.*

CANCELLAGIONE, —MENTO, v. CANCELLATURA.

CANCELLARE, v. a. *otoczyć kratą, kratkami, sztachetami. = przemazać, wymazać, przekreślić, wykreślić. Ma tu che sol per — scrivi, D. Par. = fig. skasować, znieść; odwołac wyrok, uwolnić od winy. E furono cancellati da ogni bando e condannazione, G. Vill.*

CANCELLATURA, —ZIONE, s. f. *wymazanie, przekreślenie, wykreślenie; skasowanie.*

CANCELLERESCO, —CA, pl.

CHI, —CHE, ad. e. s. *okragłe pismo, dawniej używane w kancelaryjach.*

CANCELLERIA, s. f. *kancelarya państwa.*

CANCELLIERATO, s. m. *kancelerstwo.*

CANCELLIERE, s. m. *kancelarz. = pisarz, regent sądowy.*

CANCELLO, s. m. *kratka, sztachety.*

CANCEROSO, CANCHEROSO, —SA, ad. *skancerowany, mający raka.*

CANCHERELLA, CANCHERENA, v. CANCRENA.

CANCHERO, s. m. *rak. Ti venga il —! żebyś raka dostał! Canchero! do kata! do licha!*

CANCRENA, s. f. *gangrena. Farsi —, zgangrenować się.*

CANCRENARE, v. n. *zamienić się na gangrenę.*

CANCRENOSO, —SA, ad. *gangrenowaty.*

CANCRO, s. m. *rak, v. GRANCHIO. = Astr. Rak, czwarty znak zodiaku.*

CANDELA, s. f. *świeca. = Prov. e fig. Ogni santo vuol la sua —, trzeba przyznać każdemu co mu się należy. La — è al verde, świeca dogorywa, coś jest na schyłku, zbliża się ku końcowi. = Chir. świeczka, sonda kanalu urynowego.*

CANDELABRO, s. m. *świecznik z ramionami, pajek.*

CANDELLAIA, —RA, s. f. *gromnice, święto oczyszczenia P. Maryi.*

CANDELLIERE, s. m. *lichtarz. — a più viticci, świecznik z ramionami, pajek.*

CANDELOTTO, s. m. *gruba a krótka świeca.*

CANDELUZZA, —LETTA, s. f. dim. *świeczka.*

CANDI, s. m. *cukier lodowaty, kandys.*

CANDIDAMENTE, av. *szczerze, otwarcie.*

CANDIDATO, —TA, ad. *ubrany w biele. = s. m. kandydat.*

CANDIDEZZA, s. f. *białość. = fig. czystość. — di linguaggio, d' animo, czystość języka, umysłu.*

CANDIDO, —DA, ad. *biały. = fig. szczery, otwarty, prawy.*

CANDIRE, v. a. ir. *kandyzować, smażyć owoce w cukrze, robić konfitury.*

CANDITO, s. m. *smażone owoce w cukrze, konfekt, konfitury.*

CANDORE, s. m. *białość. = fig. czystość, niewinność, szczerść, otwartość, prostota ducha.*

CANE, s. m. *pies. = fig. huncwot, łajdak. = skąpiec, kutwa. = bisurman. Il sepolcro di Cristo è in man de' cani, Petr. = Ict. pies morski, ludojad. = kleszcze do rwanja żębów. = kurek u strzelby. = Astr. konstellacya wielkiego psa, kanikula. = Prov. e fig. Menar il — per l' aia, długie robić korowody, majaczyć, marudzić. Addrizzar le ganibe a' cani, chcieć niepodobnych rzeczy. — che abbaia poco morda, dzwoni głośny dla tego że próżny. Il — scottato coll' acqua calda ha paura della fredde, kto się na gorącym sparzy, ten i na zimne dmucha. Esser amici come cani e gatti, żyć jak pies z kotem. Chi il suo — vuol ammazzare, qualche scusa deve pigliare, kto chce psa uderzyć to kij znajdzie. Non invagliare il — che dorme, diavol nie spi, nie wywołuj wilka z lasu. Stentare come un —, klepać biedę. Mentre che il — piscia la lepre se ne va, wybierać się jak sówka za morze, zasypiać gruszkę w popiele. Chi dorme co' cani, si leva colto pulci, kto z psami lega, ten z pchtłami wstaje, z jakim kto przestaje takim się sam staje. La luna non cura l' abbaiar de' cani, psy wyją, a mieścić świeci; pies szczeka a ucieka, a pan drogą jedzie.*

CANE, s. m. *han, kan. — de' Tartari, han tatarski.*

CANESTRACCIO, s. m. *peg. koszyko.*

CANESTRELLO, —LINO, —ETTO, —ETTINO, —INO, —UCCIO, —UOLO, —uzzo, s. m. dim. *koszyk, koszyczek.*

CANESTRO, s. m. —STRA, s. f. *kosz.*

CANFORA, s. f. *kamfora.*

CANFORATO, —TA, ad. *zaprawiony lub potarty kamforą. = s. f. Bot. kamforowe ziele, kamforatka. [ny, odmienny.]*

CANGIABILE, ad. m. f. *zmienny.*
 CANGIARE, v. a. *zmienić, odmienić. — colore in viso, mienić się na twarzy. Color cangiante, kolor mieniący się. — d' opinione, odmienić zdanie. = odplacic. Dio te ne cangi, Panie Boże zapłać.*

CANGIARO, s. m. *kindżał.*
 CANGIO, ad. *Color —, kolor mieniący się.*

CANGRENA, v. CANCRENA.

CANICCIO, s. m. *plótek, krata, plecionka z trzciny.*

CANICOLA, —CULA, s. f. *Astr. konstellacya wielkiego psa, kanikula, Sirius. = dni gorące, kanikula.*

CANTERUTO, —TA, ad. *kątowaty, graniasty.*

CANTICA, s. f. *zbiór pieśni. = pieśni Salomona, pieśń nad pieśniami.*

CANTICO, pl. —CI, s. m. *pieśń, oda, hymn.*

CANTILENA, s. f. *piosnka, piosneczka, spiewka.*

CANTIMPLORA, s. f. *karafka.*

CANTINA, s. f. *loch.*

CANTINIERE, s. m. *piwniczey; sprzedający wino w lochu.*

CANTINO, s. m. *kwinta u skrzypców.*

CANTO, s. m. *spiew, spiewanie. = fermo, spiew zwyczajny kościelny. = primo, secondo soprano, prym, dyszkant. = armonioso, spiew harmonijny. II = degli uccelli, spiew ptaków. = spiew poety. Or sia qui fine del mio amoroso —, Petr. = spiew, pieśń poematu.*

CANTO, s. m. *krawędź, róg, kant. = bok, strona. = Fig. = prov. Pigliare un —, unikać spotkania wierzycieli. Dare un — in pagamento, zwinąć chora-giewkę nie zapłaciwszy. Volger largo a cantì, być niezmiernie ostrożnym. Lasciar da —, odłożyć na bok, zaniechać, pominąć. Metter da —, odłożyć na bok, oszczędzić, składać zapas. Dal — mio, tuo, suo, z mojej, twojej, jego strony, co do mnie, i t. d. Dall' un — z jednej strony. Dall' altro —, z drugiej, innej strony.*

CANTONATA, s. f. *Arch. węgiel, róg.*

CANTONCELLO, —CINO, s. n. *dim. kącik, zakątek.*

CANTONE, s. m. v. CANTONATA. = *kamień węgielny, narożny. = Arald. przegroda w polu herbowej tarczy. = kanton, powiat. Cantoni Svizzeri, kantony Szwajcarskie.*

CANTONIERA, s. f. *nierządnicza zatrzymująca przechodniów po rogach ulic.*

CANTORE, s. m. *spiewak. = kantor kościelny. = poeta.*

CANTUCCIAIO, s. m. *ciastecznik.*

CANTUCCIO, s. m. *kącik, zakątek. = kryjówka. = ciasteczko, sucharek.*

CANUTEZZA, s. f. *siwość, siwizna.*

CANUTIGLIA, s. f. *bajorek, nika szychowa, szych.*

CANUTO, —TA, ad. *siwy. = fig. dojrzały, wytrawny. Pensier canuti in giovenile etate, Petr. = *okryty śniegiem. L' Alpi canute.*

CANUTOLA, s. f. *Bot. szarota, kocanki.*

CANZONA, s. f. *pieśń, oda.*

CANZONACCIA, s. f. *peg. brzydka piosneczka.*

CANZONARE, v. n. *bajać, bredzić, bajdurzyć. = szydzić, drwić, żartować.*

CANZONATURA, s. f. *drwin-ki, pinki, żarty.*

CANZONICINA, —ETTA, —NINA, —NUCCIA, s. f. *dim. —CINO, s. m. dim. spiewka, piosnka, piosneczka.*

CANZONE, s. f. *pieśń liryczna, oda. = spiew, pieśń. = Mettere, essere in —, wysmiać, zostać wysmianym. Dar —, zbyć słowami, obietnicami.*

CANZONIERE, s. m. *zbiór pieśni lirycznych.*

CAOS, s. m. *chaos z którego świat powstał. = fig. chaos, od-męt, zamęt, nieład, zamieszanie.*

CAPACCHIONE, s. m. *gruba pomylka, gruby błąd, błąk.*

CAPACCIO, s. m. *peg. głowisko, zbisko. = człowiek uparty jak kozioł.*

CAPACE, ad. m. f. *obszerny, mogący wiele w sobie pomieścić. — di quattro persone, mogący pomieścić cztery osób, poczwórny. = fig. zdatny, zdolny, sposobny, pojętny. = przekonany. E capace lo fè ch'era in errore, Bern. Or. i przekonał go o jego błędzie.*

CAPACITA, —TADE, —TATE, s. f. *objętość. = fig. zdatność, zdolność, sposobność.*

CAPACITARE, v. a. *uzdatnić, uzdolnić. = przekonać, dać do zrozumienia. E per quanto mi affaticassi, non ebbi mai l'abilità di —, Gal. Lett. — v. r. przekonać się, nabyć przekonania.*

CAPAGUTO, —TA, ad. *ostry, spiczasty (o bronii).*

CAPANNA, s. f. *chata, chatupa. — del cammino, kaptur kominowy.*

CAPANNACCIA, s. f. *peg. chatcisko, chatupisko, chatupsko.*

CAPANNELLA, —NETTA, —NOLLA, —NUCCIA, —NUOLLA, s. f. *dim. —NELLO, —NETTO, —NUCCIO, s. m. dim. chatka, chatupka, chatupeczka. = Capannella, Capannolla, grono osób rozmawiających.*

CAPANNO, s. m. *budka ptaszka.*

CAPANNONE, s. m. *duża chatupa. = skok, sus konia.*

CAPANNUCCIA, s. f. *dim. chatka = jaselka.*

CAPARBIERIA, —BIETA, —TADDE, —TATE, —BIAGGINE, s. f. *upor, uporczywość.*

CAPARBIO, —BIA, ad. *uparty, uporczywy.*

CAPARRA, s. f. —MENTO, s. m. *zadatek.*

CAPARRARE, v. a. *dać zadatek.*

CAPASSONE, v. CAPOCCHIO.

CAPATA, s. f. *uderzenie się głową. = ukon.*

CAPECCHIO, s. m. *zgrzebie łbiane lub konopiane, paczeski, wyczoski.*

CAPELLA, s. f. *lat. kózka.*

CAPELLAMENTO, s. m. —TURRA, s. f. *włosy. = fig. włochate końce korzeni drzew.*

CAPELLETTO, —LINO, s. m. *dim. włosok. = CAPELLINO, —NA, ad. jasnokasztanowaty, płowy.*

CAPELLIERA, s. f. *włosy. = przyprawione włosy.*

CAPELLIZIO, s. m. *włosy.*

CAPELLO, pl. CAPELLI, CAPEGLI, CAPEI, s. m. *włos. Pigliarsi a' capelli, porwać się za lby, pójść w czubki. Arricciare i capelli, najeżyć włosy. Non sofferré che sia torto un —, fig. nie pozwolić aby komu włos z głowy spadł, aby komu zrobiono najmniejszą przykrość. Ma io fra gli altri non posso soffrire che a donna sia pur torto un sol —, Bern. Or. A —, doskonale, ani mniej ani więcej.*

CAPELLUTO, —TA, ad. *długowłosy, mający gęste włosy.*

CAPELVENERE, s. m. *Bot. złotowłos, Panny Maryi włoski.*

CAPERRE, v. CAPIRE.

CAPEROZZOLO, s. m. *głó-wka, koniec zaokrąglony; głó-wka czelonia męzkiego. [zo.]*

CAPESTRELLO, v. CAPESTRUZZO.

CAPESTRO, s. m. *powór, stryczek. = kantarek, uździenica. = sznurek do opasania się. Che già legava l'umile —, D. Par.... sznurek S. Franciszka. = fig. wisielec, szubienicznik, lotr, hultaj.*

CAPESTRUZZO, s. m. *dim. urwis, wisus, lotrzyk.*

CAPETTO, s. m. *dim. głó-wka.*

CAPEVOLE, ad. m. f. *mogący zmieścić, objąć w sobie.*

CAPEZZALE, s. m. *węz-głowie. = chusteczka kobieca na szyję.*

CAPEZZOLO, s. m. *broda-wka cyklowa. = cyc u wymienia krowy. = guz, gruczoł.*

CAPICERIO, s. m. *kanonik przydujący w chórze.*

CAPIDÒGLIA, s. f. —GLIO, s. m. *gatunek wiorlyba. Rotoni e capidogli assai ve n'era, Bern. Or.*

CAPILLARE, —RIO, —RIA, ad. *ciemki jak włosok, włoskowaty. Piante capillari, rośliny mające rurki włoskowate.*

CAPILLARITA, s. f. *włosko-watość.*

CAPILIZZIO, s. m. *włosy*. = *warkocz komety*.

CAPIMENTO, s. m. *objętość*.
CAPINERA, s. f. —RO, s. m. *Ornit. piegża czarnogłówna*.
CAPIPARTE, s. m. *głowa partii*.

CAPIPOPOLO, —LARE, s. m. *głowa ludu, trybun*.

CAPIRE, v. n. e. a. ir. *CAPERE*, v. n. *zmieścić się, pomieścić się; obejmować, objąć, zawierać w sobie, zmieścić, pomieścić*. Tante femmine concorsono nel castello, che appena vi capeano, *Bocc.* Mio ben non cape in intelletto umano, *Petr.* rozum ludzki nie może objąć (pojąć) mego szczęścia. Non — in sè stesso, nella pelle, nie posiadac się, ledwie ze skóry nie wyskoczyć. Com' abbia nelle vene acceso zolfo, non par che — possa nella pelle, *Ar. Orl. Fur.* = fig. *pojmovać, rozumieć*.

CAPITALE, s. m. *kapitał*. Stare in —, *pozostać przy kapitale, ani zyskać ani stracić*. = Fig. *Far* —di alcuno, *spuścić się na kogo, polegać na kim*. Or basta, chi del mio fa — diss'egli, fa la zuppa nel paniere, *L. Lipp. Malm.* dosyć tego, *rzekł, kto się spuszcza na mój majątek, bardzo się myli*. = s. f. *miasto stołeczne, stolica*.

CAPITALE, ad. m. f. *główny*. Peccati capitali, *grzechy główne, śmiertelne*. Nemico —, *główny nieprzyjaciel*. Pena —, *kara śmierci*. Lettere capitali, *duże litery*. = *Med.* *dobry na ból głowy*.

CAPITALMENTE, av. *gardłem, na gardło, śmierci*. Fu punito —, *na gardło skazany został*.

CAPITANANZA, —NERIA, s. f. *dowództwo nad wojskiem*.

CAPITANARE, —NEARE, v. a. e n. *wyznaczyć dowódcę; dowodzić, prowadzić do boju*.

CAPITANATO, —TA, ad. *magający dowódcę, będący pod dowództwem*. Gente mal capitana, *żołnierze mający złych dowódców*. = s. m. *dowództwo*.

CAPITANEGGIARE, v. a. *prowadzić wojsko, dowodzić wojskiem*.

CAPITANO, s. m. *wódz, dowódzca*. Canto l'armi pitose e il —, *Tass. Ger.* = *kapitan*. —d' un bastimento, *kapitan okrętu*. —del popolo, *trybun ludu*.

CAPITARE, v. n. *dojść, przybyć, przyjsć, stanąć gdzie*. In casa mia è capitato uno tuo servitore che viene da Lipari, *Bocc.* —fra le mani, *dostać się w re-*

ce czyje, nawinąć się pod rękę. Ma la sua moglie è più dotta di lui, e tristo chi le capita alle mani, *Fort. Ricc.* Pertanto sarai contento di non mi — più innanzi, *Mach. Belf.* dla tego pamiętaj abyś mi się nie pokazywał więcej na oczy. —in mente, *przyjsć na myśl*. —bene, male, *udać się, nieudać się*. —male, *skurwić się*. = v. a. *daprowadzić do końca, dokończyć*.

CAPITAZIONE, s. f. *podgółowne*.

CAPITELLO, s. m. *Arch. kapitel kolumny, słupgłówny*. = *Artigl. kapturek nad zapalem działa*. = *rzemyki u brzegu wiazki*. = *raczka pily*. = *kamień piekielny*.

CAPITOLANTE, ad. m. f. *magający głos w kapitule*.

CAPITOLARE, v. a. e n. *kapitulować*. = *podzielić na rozdziały*. —*umawiać się, układać się, traktować*.

CAPITOLAZIONE, s. f. *kapitulacya*. = *umowa, ugoda*.

CAPITOLESSA, s. f. *wiersz włoski żartobliwy, satyra*.

CAPITOLETTO, s. m. *rozdziałek*. = *wierszyki złożone ze strof trzywierszowych*.

CAPITOLINO, ad. *kapitoliniski*. Giove —, *Jowisz kapitoliniski*.

CAPITOLO, s. m. *rozdział*. = *przedmiot pisma*. = *poezya włoska żartobliwa w strofach trzywierszowych*. = *kapitula*. = pl. *artykuly umowy*.

CAPITOMBOLARE, v. n. *dać kozła, przewracać koziołki*.

CAPITOMBOLATORE, s. m. *przewracający koziołki*.

CAPITOMBOLO, s. m. *koziółek*.

CAPITONE, s. m. *wyczoski jedwabne, pella*.

CAPITOSO, —SA, ad. *uparty, uporczywy*.

CAPITOZZA, s. f. *dąb z obciętym wierzchołkiem*.

CAPITUTO, —TA, ad. *głowczasty, głowiasty (o kapuście, kalafiorach i t. d.)*.

CAPO, s. m. *głowa*. Questi fur cheri, che non han coperchio piloso al —, *D. Inf. A* —chino, *ze schyloną głową, chylkiem*. A —alto, *z podniesioną głową*. Accennare col —, *skinąć głową, kiwnąć*. = Fig. *Rompere il — altrui, zwracać komu głowę, klekać głowę*. Battere il — nel muro, *chcieć głową mur przepieć, kusić się o rzeczy niepodobne*. Corriere per lo —, *snuć się po głowie, przyjsć na myśl*. Subito mi corsero mille cose per lo capo, *Bocc.* Mi entrò nel —,

non mi trarrebbe dal —, *przyszło mi do głowy, tego mi nikt nie wybije z głowy*. Venire in —, *przyjsć do głowy*. Cavar altrui il ruzzo del —, *wypędzić komu muchy z nosa, nauczyć kogo rozumu*. Non levar mai il — dal lavoro, *nie odrywać się od pracy, siedzieć kolkiem przy robocie, przysiedzieć faldów*. Lavare il — altrui, *fargli una lavata di —, zmyć komu głowę, dać burę, wylajać*. = Fig. *głowa, naczelnik, wódz, dowódzca, zwierzchnik, przelozony*. Il papa è — visibile della Chiesa, *papież jest widomą głową kościoła*. —di casa, *gospodarz domu, ojciec rodziny*. —d' armata, *dowódzca wojska*. = *głowa, górna część*. —d' aglio, *główka czosnku*. —di chiodo, *główka świeczka*. A — del letto, *przy wezglówniu łóżka*. —di tavola, *wyższe, pierwsze miejsce u stołu*. = *pozatek*. Non trovar nè — nè coda, *nie módz znaleźć ani początku ani końca, nie wiedzieć z którego końca zacząć, nie umieć sobie dać rady*. Da —, *z początku; na nowo, zuowu*. E così detto da — il rabbracciò, *Bocc.* Da — a piè, *od stóp do głów; od deski do deski, od początku do końca*. —d' anno, *pozatek roku*. = *koniec*. In — d' otto o di più giorni in corte venne innanzi a Ginevra un viandante, *Ar. Orl. Fur.* In — all'orto, al ponte, na końcu ogrodu, mostu. In — al mondo, *na końcu świata*. Trarre, venire a —, *dokończyć, dokończyć, dokazać czego*. Cosa fatta —ha, *prov. co się stało, odstąpić się nie może*. Metter, far —, *wpadać (o rzekach); stykać się, łączyć się (o drogach)*. Ed ha nel mezzo un prato, dove fan — con ordine miro tutte le strade, *Fort. Ricc.* = *źródło wody*. = *Far* —in un luogo, *zbierać się gdzie, łączyć się*. Quelle fontane faceano — a un grande palagio. = *Far* —, *nabierać, naciągać (o wrzodzie)*. *Far* —, *przytykać, kończyć się; przybyć, mieszkac*. Il re fece — in Ravenna, *król przybył do Ravenny, i tam zamieszkał*. = *Capi d'accusa, artykuly, punkta oskarżenia*. = *Geogr.* *przyldek, sterta morską, v. PROMONTORIO*.

CAPOBANDITO, s. m. *herszt rozbójników*.

CAPOCACCIA, s. m. *wielki łowczy*. = fig. *naczelnik*.

CAPOCCHIA, s. f. *gruby koniec patki, kija*. = *główka szpilki, świeka*.

CAPOCCHIO, —CHIA, ad. *cie-*

łęca głowa, głowa do pozłoty, jolop, cymbal. Andiamo a trar di bizzarria questi capocchi, Tasson. Secca. rap.

CAPOCCHIUTO, —TA, ad. głowiały.

CAPOCENSO, s. m. pogłównie.

CAPOCROCE, s. m. plac gdzie się schodzi kilka ulic, rozdroże, rozstajna droga.

CAPOCUOCO, s. m. kuchmistrz.

CAPODIECI, s. m. dziesiętnik.

CAPO D'OPERA, s. m. arcydzielo.

CAPOFILA, s. m. skrzydłowy żołnierz.

CAPOGATTO, s. m. zakotowrocenie konia (choroba). = zraz, szcep winnej macy.

CAPOGIRO, s. m. zawrót głowy. = fig. kaprys, dziwactwo.

CAPOLAVORO, s. m. arcydzielo. [leb.]

CAPOLEVARE, v. n. upaść na capolino, s. m. dim. główka, główeczka. Far —, ukradkiem wyglądać.

CAPOMAESTRO, s. m. majster mularski. = dozorca, naczelnik.

CAPOMORTO, s. m. Chim. to co pozostaje po dystylacji, caput mortuum.

CAPONA, s. f. uparta kobieta.

CAPONAGGINE, s. f. upor, uporczywość.

CAPONAMENTE, av. upornie, uporczywie.

CAPONCELLO, s. m. uparty chłopak.

CAPONE, s. m. leb. = uparty, uporczywy. [czywość.]

CAPONERIA, s. f. upor, uporczywość.

CAPOPIE, —PIEDE, s. m. gruby błąd, błąk. — av. do góry nogami, na opak, na wywrót, opacznie.

CAPORALE, s. m. dowódzca, naczelnik. = kapral.

CAPORIONE, s. m. naczelnik okręgu miasta. [popie.]

CAPOROVESCIO, av. v. CAPOSOLO, s. m. dodatek do żoldu, gratyfikacya.

CAPOQUADRA, s. m. dowódzca eskadry.

CAPOTASTO, s. m. drzewko lub kawałek kości u rączki skrzypców, gitary, na których są oparte stróny.

CAPOVOLGERE, v. a. ir. —VOLTARE, przewrócić do góry nogami, przewracać.

CAPPA, s. f. kapa, kapica, płaszcz z kapturem. Uomo di spada e —, człowiek wojskowy, żołnierz. = kaptur mnisi. = płaszcz kardynalski z kapturkiem. = Cappa del cammino,

kaptur kaminowy. = Sotto la — del sole, fig. pod słońcem, na tym świecie. Era delle più pessime e più malvage femmine che nascessero mai sotto la — del sole. Fir. As.

CAPPEGGIARE, v. n. Mar. przechylić się, wywrócić się.

CAPPELLA, s. f. kaplica.

CAPPELLACCIO, s. m. peg. kapeluszyko. = Fare un — ad alcuno, fig. zburzyć, złać kogo. = drzewo obroste winną latorołą naksztalt altany.

CAPPELLAIO, s. m. kapelusznik. [nia.]

CAPPELLANIA, s. f. kapela.

CAPPELLANO, s. m. kapelan.

CAPPELLATA, s. f. uchylenie kapelusza, ukłon kapeluszem.

CAPPELLETTA, —LINA, —

LUCCIA, —LUZZA, s. f. dim. kapliczka.

CAPPELLETTO, s. m. dim. kapelusik. = wierzch namiotu.

= kaptur albo czapka alembikowa. = nabrzmienie w tyle nogi końskiej. = czapeczka zelazna w dawnem uzbrojeniu.

= kapa u bótów, trzewików.

= Cappelletti da bindolo, wiaderka przy studni z kolowrotem.

= Cappelletti, jazda dawniejsza.

CAPPELLIERA, s. f. pokrowiec na kapelusze.

CAPPELLINA, s. f. dim. kapelusik. = Fante della —, fig. chytry lis, szpakami karmiony.

CAPPELLINAIO, s. m. kolek na kapelusze.

CAPPELLINO, s. m. dim. kapelusik.

CAPPELLO, s. m. kapelusze, kapelusze kardynalski. Cavarsi il —, zdjąć, uchylić kapelusze.

Dare un — a uno, fig. † zawstydzic kogo. = kaptur na sokola. = wieniec, girlanda. = główka ćwieka. = kapelusze grzyba. = czapka alembikowa. = daszek na kominie.

CAPPELLONE, s. m. acer. duży kapelusze.

CAPPELLUTO, —TA, ad. czubaty.

CAPPERI, interi. do kata! do licha!

CAPPERO, s. m. kapar (drzewko); kapar (owoc).

CAPPERONE, s. m. kaptur u oponczy.

CAPPERUCCIA, s. f. —CCIO, s. m. kapa, kapica, kaptur.

CAPPIARE, v. a. v. ACCAPPIARE. Nelle parole tue mi cappa, D. Purg. zobowiąz mnie swemi słowcy.

CAPPIETTO, s. m. pętlica, pętka.

CAPPIO, s. m. węzeł. — score-

soio, pętlica do zadziernienia. = fontaż.

CAPPONAIÀ, s. f. kojec na kaptony.

CAPPONARE, v. a. kaplonić.

CAPPONATA, scAPPONATA, s. f. ucztà wieśniaków z okazji urodzin, na której jedzą kaptony.

CAPPONE, s. m. kaplon.

CAPPOTTO, s. m. kapota. — da donna, płaszcz kobiecy.

CAPPUCCIA, s. f. salata głowiała.

CAPPUCCINO, s. m. kapturerek. = kapucyn.

CAPPUCCIO, s. m. kaptur (dawniej używany we Włoszech zamiast kapelusza).

Egli avea cappe con cappucci bassi dinanzi agli occhi, D. Inf. = kapusta głowiała. = Bot. ostrożka.

CAPRA, s. f. koza. = kozioł garbarski. = kozioł mularski. = tortura. = Capra saltante, ogień błędny. = Prov. Salvar la — e i cavoli, tak zrobić żeby i wilk był syty i koza cała. Chi ha capre ha corna, bez pracy nie będą kotace, nie ma róży bez ciernia. Vassi — zoppa se lupo non l'intoppa, gdyby kózka nie skakała, toby nóżki nie zlamala.

CAPRAGGINE, —RIA, s. f. Bot. rutewka, rutwica.

CAPRAIO, —RO, s. m. kozłarz.

CAPRESTACCIO, CAPRESTO, v. CAPESTRO. [kózka.]

CAPRETTA, —TINA, s. f. dim.

CAPRETTO, CAVRETTO, CAPRETTINO, s. m. dim. koźlę, koźlatko.

CAPRICCIO, s. m. kaprys, fochy, fomry. = zachciewanie się, chętko. Avere o venire il —, zachciewać się, mieć chętkę. = dreszcz.

CAPRICCIOSAMENTE, av. kapryśnie.

CAPRICCIOSITÀ, s. f. humor kapryśnika.

CAPRICCIOSO, —SA, ad. kapryśny.

CAPRICORNO, s. m. Astr. Koziorożec, dziesiąty znak zodiaku.

CAPRIFICAZIONE, s. f. sposób ulepszenia fig dzikich przez zawieszenie onych w czerwcu na drzewie figowem, na kłórem znajdujący się owad wysysa z nich niesmaczny płyn mleczny.

CAPRIFICO, pl. —CHI, s. m. dzika figa.

CAPRIFOGGLIO, s. m. Bot. kazi powój, wiciokrzew, przewięcienn.

CAPRINO, —NA, ad. *kozi, kozli*. Lezzo caprino, *kozi smród, parkot*. Disputar della lana caprina, *prov. rozprawić o koziej wełnie*.

CAPRIO, s. m. —LETTO, s. m. *koźle, koźlatko*.

CAPRIOLA, s. f. *koza*. = sus, *koziolatek*.

CAPRIOLARE, v. n. *dawać susy, podskakiwać, koziolki przewracać*.

CAPRIOLO, —UOLO, s. m. *koźle, koźlatko, koziolatek*. = Capriolo delle viti, *wypustek winnej latorośli*. [nogi]

CAPRIPEDE, ad. m. *koziokapriuoła*, s. f. *koza*.

CAPRIZANTE, ad. m. f. *skaczący jak koza*. = nieregularny (o pulsie).

CAPRO, s. m. *koziol*. —emisario, u Żydów, *koziol obladowany przekleństwami i wygnany na pustynię dla odwrócenia meszczę od Izraela*. = *korсарz, statek korsarski*.

CAPRONE, s. m. *cap*. = fig. *libertyn*.

CAPRUGGINARE, v. a. *wstawiać w fugę dno beczki*. [tor]

CAPRUGGINE, s. f. *fuga, węg-capsola*, s. f. Bot. *torebka nasienna*. [szki]

CARABATTOLE, s. f. pl. *frakarabina*, s. f. *karabin*.

CARACOLLARE, v. n. *toczyć koniem, harcować na koniu*.

CARACOLLO, s. m. *toczenie koniem, lansady*.

CARAFFA, s. f. *karafka*.

CARAFFINA, s. f. —INO, s. m. *dim. karafinka*.

CARAFFONE, s. m. *accr. duża karafka*.

CARAMENTE, av. *czule, tkliwie, serdecznie*. = *drogo*.

CARAMOGIO, s. m. *pędrak, kuc*.

CARATELLO, s. m. *beczulka na śledzie, barylka na wino*. Bebbero in sette un — di vino, *Tasson. Secch*.

CARATO, s. m. *karat* (1/24 część uncji mówiąc o złocie); 4 grany (o dyamentach i perłach) = fig. *stopień dobroci, wartość*.

CARATTERE, s. m. *znak, znamię, cecha, pismo, charakter*. = *literary drukarskie*. = fig. *stopień, godność*. = *charakter człowieka, przymioty odróżniające go od innych ludzi*. Uomo di buon —, *człowiek dorego charakteru*. = *styl, sposób mówienia lub pisania*.

CARATTERISTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *charakterystyczny, znamionujący, cechujący*.

CARATTERIZZARE, v. a. o-
znaczyć, odznaczyć, *cechować, znamionować*.

CARBONATA, s. f. *węglarnia, jama w której się węgle wypalają*. = *węglarnia, komórka na węgle*. = *podziemne więzienie, ciemnica*.

CARBONAIO, s. m. *węglarz*.

CARBONARO, s. m. *węglarz, członek towarzystwa politycznego biorącego swój początek we Włoszech*.

CARBONARISMO, s. m. *węglarstwo, karbonaryzm*.

CARBONATA, s. f. *wieprzowina przypiekana na węglach*.

CARBONATO, s. m. *Chim. węglan* (sól powstająca z połączenia kwasu węglowego z jaką zasadą).

CARBONCELLO, —CHIO, s. m. *karbunkul (drogi kamień), karbunkul, wrzód ognisty*. = *Carboncello, węgielek*.

CARBONCINO, —ETTO, s. m. *dim. węgielek*.

CARBONE, s. m. *węgiel*. —fossile, *węgiel kopalny, ziemny*. = *śnieć w zbożu*. = v. CARBONCELLO.

CARBONELLA, s. f. *węgiel gazony z pieca piekarskiego*.

CARBONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *Chim. węglowy*. Acido carbonico, *kwas węglowy*.

CARBONIO, s. m. *Chim. węgiel*.

CARBUNCOLO, —CULO, s. m. *karbunkul (drogi kamień)*. = *czarnoziem przemieszana z piaskiem*.

CARCAME, s. m. *szkielet*. = *ściervo*. = *wieniec z perel lub kamieni*.

CARCARE, v. *CARICARE*.

CARCASSA, s. f. *rodzaj bomby*.

CARCASSO, s. m. *sajdak, v. TURCASSO*. = *zrąb okrętu*.

CARCERAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *więzienie, uwięzienie*.

CARCERARE, v. a. *wieźć, uwięzić*.

CARCERATO, —TA, p. ad. *uwięziony; s. więzien*.

CARCERE, s. m. *ef. więzienie*.

CARCERIERE, s. m. *dozorca więziennia*.

CARCIOFAIA, s. f. —FOLETTO, s. m. *miejsce zadane karczochemi*.

CARCIOFO, s. m. *karczoch*. = fig. *rura, duda, ciapa*.

CARCO, pl. —CHI, s. m. * *ciężar, brzemię*. = fig. *ciężar na sumieniu, grzech*. = *ad. obciążony, obarczony*.

CARDA, s. f. Bot. *oset*.

CARDAMINDO, s. m. Bot. *potocznik, rzerzucha górna*.

CARDARE, v. a. *greplować*.

= fig. *ogadywać pozaocznie, szarpać cudzą sławę*.

CARDATORE, s. m. *greplarz wetny*. = fig. *oszczerca*.

CARDATURA, s. f. *greplowanie wetny*.

CARDEGGIARE, v. *CARDARE*.

CARDELLETO, —LINO, s. m. *szczygiel*. = fig. *wietrznik, człowiek niestały*.

CARDIACA, s. f. Bot. *serdecznik, lwi ogon*.

CARDIACO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *sercowy, od chorób serca*.

CARDIALGIA, s. f. *Med. kordyaka, zwiędnięcie serca*.

CARDIALOGIA, s. f. *część anatomii traktująca o sercu*.

CARDINAIO, s. m. *greplarz wetny*.

CARDINALATICO, † —TO, s. m. *kardynalstwo, godność kardynalska*.

CARDINALE, s. m. *kardynał*. = ad. m. f. *kardynałny, główny, zasadniczy*.

CARDIALESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, —LIZIO, —ZIA, ad. *kardynalski*. Colore cardiale, *color szkarłatny*. Dignità cardinalizia, *godność kardynalska*.

CARDINE, s. m. *hak, czop zawiasowy, biegun*. = *biegun świata*.

CARDIO, s. m. *oset*. = *mięśnista i jadalna część liści niektórych roślin*. = *grepla ac wetny*. = *szczotka z ostu do drapowania sukna*.

CARDONE, s. m. *oset*.

CAREGGIARE, v. a. *karesować, pieścić, cackać*. = *stroić koperczaki, smalić cholewki*. = *cenić, szacować*. = v. r. *pieścić się, pielegnować się*.

CARELLO, s. m. *paduszka z kawałków sukna w kratki*. = *zatkadło stolca*. = v. *CERCINE*.

CARENA, s. f. *tram spodni w okrecie*.

CARENATO, —TA, ad. Bot. *łódkowaty*.

CARESTIA, s. f. *głód, drożyzna*. = *niedostatek, brak*. La — di danari, *brak pieniędzy*.

CARESTOSO, —SA, ad. *cierpiący niedostatek; drogi*.

CAREZZA, s. f. *kares, pieszczota*.

CAREZZAMENTO, s. m. *karesowanie, pieszczenie*.

CAREZZARE, v. a. *karesować, pieścić, cackać*.

CAREZZEVOLE, ad. m. f. *karesujący, pieszczący, cackający*; *mily, powabny*.

CAREZZEVOLMENTE, av. *pieszczolliwie*. [szczota]

CAREZZINA, s. f. *stodka pie-*

CAREZZOCCHIE, s. f. pl. *karesy jaurskie*.

CARIATIDE, s. f. Arch. karyatyda, figura ludzka dźwigająca gzymśny zamiast słupa.

CARIBO, s. m. *pieśń do tańca*. = *taniec*. Si fero avanti danzando al lor anglico —, D. Purg.

CARICA, s. f. ciężar. = *urząd*. = *zlecenie*. = *ładunek*, *nabój*.

CARICARE, v. a. włożyć ciężar, naladować. Comperò un grandissimo legno e quello tutto de' suo' denari caricò di varie mercanzie, Bocc. = *przeladować*.

— uno di bastone, obłożyć, wyokładać kogo kijem. — di colore, za dużo użyć farby, zbyt jasno kolorować. — di rimedj, przeladować lekarstwami; fig. — nel discorso, przesadzać w rozmowie. — la coscienza, obciążyć sumienie. — la mano, powiększyć dozę; powiększać, przesadzać. = Caricare il cannone, il fucile, nabić działo, strzelbę.

— Parco, napięć luk. = *uderzyć na nieprzyjaciela*, *szarżować*. Astolfo a quel che dice non dà mente, ma va pur dietro a — Grifone, Bern. Ort. = Caricare un oriuolo, nakręcić zegarek. — la tromba da cavar acqua, pompować wodę. = fig. oskarżać, umiać. = Caricarle vele, uciąć, rozdzęć żagle (o wietrze).

aura che soffia verso tramontana, la vela in guisa sulla prora carca, Ar. Ort. Pur. = v. r. obciążyć się, obladować się. — di sdegno, rozgniewać się. — di cibo, opakować się, objeść się.

CARICAMENTE, av. z przesadą, nakształt karykatury.

CARICATOIO, s. m. drąg do nabijania działa.

CARICATORE, s. m. — TRICE, s. f. ten co ładuje, nabija.

CARICATURA, s. f. ładowanie. = *nabijanie*. = fig. karykatura.

CARICE, s. f. Bot. turzycza, rznieżczka, osłoka.

CARICO, pl. — CHI, s. m. ciężar. — d' una nave, ładunek okrętu. = fig. zlecenie, polecenie. Dare il —, polecieć, poruczyć komu. Il primo a cui la reina tal — impose fu Filostrato, Bocc. = obwinienie, oskarżenie; ujma, uwłaczanie. Dar — ad uno, oskarżać, obwiniać, posądzać kogo o co. Ma quand' uno... si mette altrui a lodar fuor di misura con — d'altrui, fa villania, Bern. Ort. = Un carico di legnate, wyokładanie kijem, kije.

CARICO, — CA, pl. — CHI, — CHE, ad. obciążony, obarczony, obladowany. — di catene, okuty w kajdany. — di debiti,

di ferite, obciążony długami, zadłużony, okryty ranami.

CARIE, s. f. sprochniałość kości. [lamowania.]

CARIELLO, s. m. tasienka do CARINO, — NA, ad. mój miły, mój kochany, moja duszko.

CARIOSO, — SA, ad. spróchniały (o kości).

CARITÀ, — TADE, — TATE, s. f. miłość Boga i bliźniego. = *miłość*, *przywiązanie*. = *miłosierdzie*, *litość*, *politowanie*. = *jałmużna*. Fate la —, czynicie jałmużnę. = Carità pelosa, prov. dobroczynność interesowana.

CARITATEVOLE, — TIVO, — VA, CARITEVOLE, ad. miłosierny, świadczący biednym, ludzki, uczynny.

CARITATEVOLMENTE, CARITEVOLMENTE, CARITATIVAMENTE, av. uczynnie, miłosiernie.

CARLINA, s. f. Bot. dziewięc-sił, karolinek.

CARLONA, ALLA —, av. niedbale, opieczętane, byle zbyc.

CARME, s. m. * wiersz.

CARMINARE, v. a. greplować wełnę. — senza pettine, fig. wy-czesać bez grzebienia, wywałkować, wygarbować skórę. Dove misero Martellino era senza pettine carminato, Bocc. = wypędzać wiatry, być dobrym na wiatry.

CARMINATIVO, — VA, ad. dobry na wiatry.

CARMINIO, s. m. karmin.

CARNACCIA, s. f. peg. mięsisko.

CARNACCIOSO, — SA, — CCITO, — TA, ad. mięsisty, tłusty. Viso carnacciato, twarz pucolowata, pyzata.

CARNAGGIO, s. m. mięsiwa. CARNAGIONE, s. f. kolor cielisty, cielistość, cera.

CARNAIO, s. m. grób wspólny dla umierających po szpitalach.

CARNAIUOLO, v. CARNIERA.

CARNALE, ad. m. f. cielesny, zmysłowy, lubieżny. = *rodzony*. Fratello —, brat rodzony. Parente —, blizki krewny.

CARNALITA, s. f. cielesność, żądza cielesna. [snie.]

CARNALMENTE, av. cielesnie. CARNAME, s. m. ścierwo. = *mięsiwo*. Entrano a mensa, e in due boccon va via quanto c'è sopra d'uova e di —, Forteg. Ricc.

CARNASCIALARE, v. n. zapustować.

CARNASCIALE, s. m. zapusty, karnawał. [VALESCO.]

CARNASCIALESCO, v. CARNO-CARNATURA, v. CARNAGIONE.

CARNE, s. f. mięso. — di bue, di vitello, mięso wołowe, cielęc.

= *ciało*. Tu ne vestisti queste misere carni, e tu le spoglia, D. Inf. Essere in —, mieć dosyć ciała, trzymać się z kim, być tłustym. Rimettersi in —, nabierać ciała. = Prov. Mettere troppa — al fuoco, za wiele naraz przedsiębrać. Diventar — e ugnà, pobratnąć się z kim, być za panie bracie. Tra — e ugnà nesson vi pugna, wtóracć się do kłótni małżeńskich. Non esser nè — nè pesce, ani z pierza ani z mięsa. = fig. cielesność. Gli stimoli, i diletta della —, chucie, żądze cielesne, rozkosze zmysłowe. = Far carne, sprawić mord, rzeź. I soldati attendevano a far — e 'l popolo bottino, Davanz. żołnierze zajęci tylko byli rzezią a lud łupem.

CARNEFICE, s. m. kat.

CARNEO, — NEA, ad. mięsny.

CARNESALATA, — SECCA, s. f. mięso solone, pekiesfleisz.

CARNESCIALARE, — VALEGGIARE, v. n. zapustować.

CARNEVALESCO, v. CARNOVALESCO.

CARNICCIO, s. m. strona skóry zwierzęcej przylegająca do mięsa. = *oskrobiny*, *oskrobki skóry*. [sny, cielisty.]

CARNICINO, — NA, ad. mięsny.

CARNIERA, s. f. — RE, — RO, s. m. torba myśliwska. = *ładownica na proch i strót*, *kartusz*.

CARNIFICINA, s. f. lat. katusza, katownia, męczarnia. = *rzeź*, *rozlew krwi*.

CARNIVORO, — RA, ad. mięsożerny.

CARNOSITÀ, — TADE, — TATE, s. f. tusza, otyłość. = *narosł mięsna*.

CARNOSO, — SA, ad. mięsisty, tłusty, otyły. = *Ernia carnosa*, Med. wypuklina jąder, mięsna kila. [karnawał.]

CARNOVALE, s. m. zapusty, CARNOVALESCO, — CA, pl. — CHI, — CHE, ad. zapustny.

CARNUME, s. m. narosł mięsna, gula.

CARNUTO, — TA, ad. mięsisty, dobrej tuszy, otyły, pulchny.

CARO, s. m. drogość, drożyzna. Fu grandissimo — di tutte vittuovaglie, G. Vill. = *brak*, *niedostatek*. = av. drogo. Costar —, drogo kosztować.

CARO, — RA, ad. drogi. = fig. drogi, kochany. Tener caro, cenić wysoko, szacować, kochać. = *skąpy*.

CAROGNA, s. f. ścierwo. = *szkapa*, *wywłoka*. = bass. [łgdra, kłepa.]

CAROGNACCIA, s. f. peg. ścierwoska.

CAROLA, s. f. *obertas*, rej.
CAROLARE, v. n. *tańcować w koło*, rej wodzić.

CAROTA, s. f. *marCHEw.* = igrarstwo, kłamstwo. Cacciar, ficcar carote, igrac.

CAROTACCIA, s. f. peg, marchwisko. = fig. okropne igrarstwo.

CAROTAIO, —TIERE, s. m. *przedający marchew.* = fig. igrarz.

CAROTARE, v. n. igrac.

CAROTIDI, s. f. pl. *Anat. dwie gałęzie głównej arterji ciągnące się po obu stronach rury oddechowej.*

CAROVANA, s. f. *karawana.* = kilka okrętów razem płynących. = wielka liczba, mnóstwo.

CARPACCO, pl. —CHI, s. m. *kolpak grecki.*

CARPARE, v. a. v. *CARPIRE.* = v. n. *leść rączkiem, rączkować.*

CARPENTIERE, s. m. *sztelmach.* = cieśla.

CARPICCIO, s. m. *kije.* Dare un —, *wygrzmocić kijem, dać kije.*

CARPINE, —NO, s. m. *grab.*

CARPIONE, s. m. *karp.*

CARPIRE, v. a. ir. *schwycić, porwać, uchwyć, schwycić.* — in sul furto, *schwycić złodzieja na gorącym uczynku.* = fig. *szarpać.* [na.

CARPITA, s. f. *koldra wełniar.*
CARPO, s. m. *Anat. część ręki między przegubem a osadą palców, złożona z ośmiu kostek.*

CARPONE, av. *rączkiem.* Andar —, *leźć rączkiem, rączkować, iść na białku, na białku.*

CARRADORE, s. m. *sztelmach.* = furman, fernal.

CARRATA, CARRETTATA, s. f. *pełna fura czego.*

CARRATELLO, s. m. *beczółka, baryłka.*

CARREGGIARE, CARRETARE, v. a. *wozić.*

CARREGGIATA, s. f. *bity trakt, gościniec.* = Uscir della —, fig. *zbożyć z prostej drogi.*

CARREGGIATORE, CARRETTAIO, CARRETTIERE, s. m. *fornal, podwodnik.*

CARREGGIO, s. m. *cug wozów, pociągów.*

CARRETTA, s. f. *wóz o dwóch kołach, fura, podwoda.* — da cannone, *przedkara.*

CARRETO, —TINO, s. m. dim. *wózek, kariołka.* = taczka.

CARRETTONE, s. m. *furgon.*

CARRIAGGIO, s. m. *bagaż, pociąg, furgony,* — di munizione, *Strad. fer. wóz idący tuż za machiną parową z węglem ziemnym.* [tek.

CARRICELLO, s. m. dim. *wó-*

CARRIERA, s. f. *bieg, zawód, gonitwa.* Essere in —, *ubiegać się o co.* A tutta —, *popuścić wszy cugli, galopem.* Far (la) —, *biedź, pędzić.* = Fare una —, *pomylić się.* [zów.

CARRINO, s. m. *taborz wózek.*
CARRIUOLA, s. f. *karyolka.* = *łóżko na kółkach.*

CARRO, s. m. *wóz.* Mettere il — innanzi a' buoi, *prov. zaczynać od końca.* — funebre, *wóz pogrzebowy, mary.* — trionfale, *wóz tryumfalny.* = Astr. *wielka niedźwiedzica.* = A carra, a carri, *av. obficie, suto, podostatkiem.*

CARROCCIO, s. m. + *wóz w dawnych rzeczach pospolicznych włoskich, na którym włożono w bitwach chorągiew, i składano rannych.*

CARROZZA, s. f. *kareta, kocz, pojazzd.*

CARROZZABILE, ad. m. f. (o drodze), *którędy można przejechać wozem.*

CARROZZAIO, s. m. *kareciarz.* [karetą.

CARROZZARE, v. n. *jechać.*
CARROZZATA, s. f. *pełna kareta osób.*

CARROZZIERE, s. m. *stangret.* = *kareciarz.*

CARRUBA, s. f. *chleb ś. Jana, słodkie strącze, rożki.*

CARRUBIO, —BO, s. m. *Bot. drzewo różkowiec.*

CARRUCA, —COLA, s. f. *kluba, blok, krążek do windowania ciężarów.* = Unger le carrucole, *fig. posmarować komu łapę, przekupić.*

CARRUCCIO, s. m. *wózek.* = taczka. = *chodółka dziecienna, kółko do uczenia chodzić.*

CARRUCOLARE, v. a. *windować.* — uno, *fig. oszukać, uwieść kogo.*

CARTA, s. f. *papier.* Mettere in —, *ulożyć na piśmie, napisać pismo, rewers, oblig.* Far —, *zobowiązać się na piśmie.* Dar — bianca ad alcuno, *dać komu bankiet, pełnomocną władzę.* — canta e villan dorme, *opisz się dobrze i spij spokojnie.* = Carta di musica, *noty muzyczne.* — geografica, *marina, militare, karta geograficzna, morska, wojskowa.* = karta, *obie strony ćwiartki lub półarkusza.* = *karty do grania.* Far le carte, *tasować karty.* = Fig. *Far sempre le carte, uszedzie, i zawsze rej chceć wodzić.* Ginocar bene la sua —, *dobrze umieć korzystać z okazji.* Tener su le carte, *taić, ukrywać, swoje zamiary.* Voltar — odmienić dyskurs.

CARTACCIA, s. f. *zły papier dki, zły papier Stamp. makul.*
CARTAIO, —
CARTAMO, —
kosz.

CARTANONN *gamin welinowy*
CARTAPECO *gamin.*

CARTASTRA *bula.* = fig. *gal.*

CARTA SUGA *pier który zalet*

CARTATA, s. n. *nica.*

CARTEGGIAR *wracać karty w radzić się karty korespondować, korespondencyj.*
CARTEGGIO, s. *dencya listowna.*

CARTELLA, s. *napisania czego.* teka na papieru.

CARTELLARE, *manifesty, odezu*

CARTELLO, s. *głoszenie, obwie*

karta z napisem p

najęcia. = *pszak wyzywający na p*

CARTIERA, s. *stka.*

CARTILAGINEO

noso, —SA, *ad. chr*

CARTOCCIERE, *wnica.*

CARTOCCIO, s. *z papieru.* = *ozd kłoniczna w kszta*

w trąbkę zwinie

nek, nabój armatn

CARTOLAIO, s. *jący papier.*

CARTOLARE, — *dziennik, raptularz*

CARTOLARE, v. *wać stronice, pagi*

CARTOLINA, *car*

dim. karteczka, c

no, kłębek nici złot

brnych do hafowan

CARTOLINARE, *wić książkę w tekt*

CARTONCINO, s. *delko z tektury.*

CARTONE, s. m. *ktura.* = Pitt. *wóz*

tekturze do przen

ścianę malowidła

= *nadanie lustru*

il — *na dać lustr, d*

sukno.

CARTUCCIA, s. f. *dunek strzelcy, pist*

CARUNCULA, s. f. — *lacrimale, Anat. łzowy.*

CASA, s. f. dom. — di campagna, dom wiejski. Tornare a —, urocić do domu; fig. porócić do swego przedmiotu. Star di —, mieszkac, miec gdzie stancyj. In — mia, tua, u gnzie, u ciebie. In — di mio padre, w domu mego ojca. Czasem przymek di opuszcza się. Stava in — Germanico, mieszkał u Germanika. Se n'andò a — il padre (del padre), Bocc. = fig. ród, familja, dom. = wszyscy mieszkancy domu. Tutta la — si levò a romore, cały dom powstał. = kratka na szachownicy. = Casa calda, piekło. Questa è la via che mena a — calda, L. Lipp. Malm. = Prov. Casa fatta, e vigna posta, non si sa quel ch'ella costa, gospodarstwo kłopotarstwo. In quella — è poca pace, ove gallina canta e gallo face, piekło w tym domu gdzie żona rzędzi a mąż w kącie siedzi.

CASACCA, s. f. kabat, kaftan. Voltar —, fig. przekabacić się.

CASACCIA, s. f. peg. domisko.

CASACCIO, s. m. peg. brzydki przypadek. A —, av. naosłep, na chibi trafi.

CASALE, s. m. wieś.

CASALINGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. domowy. Pane casalingo, chleb domowy. Uomo casalingo, domator.

CASAMATTA, s. f. kazamata. = wieżenie wojskowe.

CASAMENTO, s. m. duży dom.

CASARE, v. a. wydać córke za mąż, ożenić syna.

CASATA, s. f. —to, s. m. dom, ród, familja, rodzina.

CASCAGGINE, s. f. spiączka, uspienie.

CASCAMENTO, s. m. upa dnienie, upadek.

CASCAMORTO, s. m. Fare il —, udawać zakochanego, chcieć sobie niby życie odebrać z miłości.

CASCANTE, ad. m. f. upadający, nachylony = słaby, chwiejący się. = wiszący, dyndający. = Cascante di vezzi, wdzieczący się, przymilający się.

CASCARE, v. n. paść, upaść. — morto, paść trupem. — della fame, umrzeć z głodu. — di fame, mrzeć głód, umierać z głodu. — di sonno, rozmarzyć się snem. = Fig. Cascare il naso, le braccia, il fiato, opuścić ręce z zadziwienia, ze strachu, być jak zwarzonym. Alla quale in quel punto casò il fiato, L. Lip. Malm. Pregare che altrui caschi il fiato, życzyć sobie czyjej śmierci. — in errore, popaść w błąd. — di collo ad alcuno, wypaść z czyjej łaski. — nell'

animo, przyjść na myśl. — di vezzi, wdzieczyć się, przymilac się, pieścić się.

CASCARILLA, s. f. kaskarylla.

CASCATA, s. f. upadek, spada. — d'acqua, wodospad, kaskada.

CASCATICCIO, —CIA, ad. podupady, wgtły, słaby, ulomny.

CASCATOIO, —IA, ad. v. cASCATICCIO. = ławcy do zakochania się. [ibica.

CASCHETTO, s. m. helm, przy-

CASCINA, s. f. fabryka serów, sernik. = zwierzyniec i przechadzka publiczna pod Florencyą.

CASCIO, s. m. ser.

CASCO, pl. —CHI, s. m. helm, przyłbica.

CASCOLA, s. f. słoma z której się kapelusze robią.

CASELLA, s. f. dim. domek. = domek z kart = komórka nasienna w strączkach roślin. = Fare caselle, fig. wybadać co z kogo.

CASELLINA, s. f. —NO, s. m. dim. celka, komórka.

CASEOSO, —SA, ad. serowaty.

CASERECCIO, —CIA, ad. domowy. Dei caserecci, bożki domowe.

CASERELLA, —LINA, s. f. dim. domek, domeczek.

CASERMA, s. f. koszary.

CASETTA, —TINA, s. f. dim. domek, domeczek. = Casette delle api, komórki w plastrze miodu.

CASETTINA, s. f. —TINO, s. m. dim. domek.

CASIERE, s. m. dozorca domu, murgrabia.

CASINA, CASININA, s. f. dim. domek, domeczek.

CASINO, s. m. dom wiejski. — in città, kasyno miejskie.

CASIPOLA, CASUPOLA, s. f. lichy domek, ciupa, dziura.

CASO, s. m. traf, przypadek, przygoda. In — di morte, na przypadku śmierci. — che, w przypadku gdyby. In ogni —, na wszelki przypadek. A —, trafunkowo, przypadkiem. Favelare a —, gadać bez zastanowienia. Democrito, che'l mondo a — pone, D. Inf. Demokryt który mniema że świat jest dziełem przypadku. = Far caso di una cosa, cenić co, szacować.

Egli non è uomo da farci —, nie możemy spuszczać się, liczyć na niego. Egli è il —, tak właśnie jest, tak a nie inaczej. = Gram. przypadek. = D. e Tass. upadek.

CASOCCIA, s. f. CASOLARACCIO, s. m. peg. zrujnowane domisko.

CASOLA, s. f. lichy domek. = kupa zboża.

CASOLARE, s. m. dom zrujnowany.

CASONE, s. m. accr. duży dom.

CASOSO, —SA, ad. lękliwy, bojaźliwy.

CASOTTO, s. m. —TA, s. f. accr. duży dom. = Casotto, budka dla szyldwach.

CASSA, s. f. skrzynia, kufer. = trumna. = ramy w których jest osadzony grzebień tkacki. = osada, łozę strzelby. = ul. = skrzynia, kassa. = skrzynia w której się sadzą cytryny, pomarańcze. = bęben. Batter la —, bębnić, bić w bęben.

CASSALE, ad. m. f. śmiertelny. Febbre —, gorączka śmiertelna.

CASSAMADIA, —PANCA, s. f. skrzynia nakształt dziełki, skrzynia podłużna w kształcie ławy.

CASSARE, v. a. skasować, znieść, obalić; wykasować, wykreślić. — soldati, uwolnić od służby, rozpuścić żołnierzy.

CASSATURA, ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. skasowanie, zniszczenie. [czka.

CASSERETTO, s. m. forte-

CASSERO, s. m. jama piersiowa. = forteca, zamek, twierdza.

CASSEROLA, —RUOLA, s. f. radelek.

CASSETTA, s. f. skrzynka. = spłuwaczka. = kosz lub skrzynka na śmiecie. = ul. = kabluczek nad kolebką. = karbonka. = kozioł u powozu. = skrzynia w którą się sypie mąka z pod kamienia młyńskiego. = kasza drukarska.

CASSETTAIO, s. m. fabrykant pudełek i skrzynek.

CASSETTINA, s. f. —NO, s. m. dim. skrzyneczka. = szufladka.

CASSETTONE, s. m. komoda; biurko.

CASSIA, s. f. kassya.

CASSIERE, s. m. kassyer.

CASSILAGINE, s. f. Bot. lulek, blekat, bielun, szalej.

CASSO, s. m. jama piersiowa. = kadłub. = zanadrze, pazucha.

CASSO, —SA, ad. pozabawiony, ogolony. Che Bradamante ha poi di vita casso, Ar. Orf. Fur. którego potem B... pozabawił życia.

CASSONE, s. m. accr. duża skrzynia, duży kufer. = grób.

Pop. Mandare uno al —, zabić kogo. Andare al —, umrzeć.

CASSONETTO, s. m. dim. skrzynka.

CASSULA, s. f. Bot. torebka

nasienna. — del cuore, Anat. komórka serca.

CASSULARE, ad. m. f. Anat. komórkowaty.

CASTAGNA, s. f. kasztan. Color — vecchia, ciemno kasztanowaty. Prov. La — di fuori è bella, e dentro ha la magagna, siedzi pod figurą a ma diavla za skórą. Cavar la — dal fuoco colla zampa del gatto, używać kogo za narzędzie do swoich celów.

CASTAGNACCIO, s. m. chleb z kasztanów.

CASTAGNETO, s. m. miejsce zasadzone kasztanami.

CASTAGNETTA, s. f. kasztanek. = kastaniety, dwa drewnianka byżeczkwate któremi się brzęka zaczepiwszy je za palce i uderzając je jedno o drugie.

CASTAGNINO, —NA, ad. kasztanowaty. = Terra castagnina, czarnaawa ziemia.

CASTAGNO, s. m. kasztan (drzewo). = ad. v. CASTAGNINO.

CASTAGNOLO, —LA, —GNUOLO, —LA, ad. kasztanowaty. = s. m. lasek kasztanowy.

CASTALDERIA, s. f. urząd komisarza, marszałka dworu.

CASTALDIONE, —DO, s. m. komisarz, marszałek dworu.

CASTAMENTE, av. czysto, niewinnie.

CASTELLACCIO, s. m. peg. stare zamczysko. [nova.]

CASTELLANA, s. f. kasztelania, kasztelanstwo. [lan.]

CASTELLANO, s. m. kasztelastellato, —TA, ad. Arald. otoczony basztami.

CASTELLETO, CASTIGLIONE, s. m. zameczek. = świder do żelaza i kamieni. = świder do wiercenia dzial.

CASTELLO, s. m. zamek, twierdza, forteca. = wieś, mia

steczko otoczone murem. = kasztel (dawniej na okrętach).

= baran, baba do wbijania palów. = kolowrót do windowania. = koperta wewnętrzna w zegarku. = ingrycht w zamku. = Far castelli in aria, prov. budować zamki na lodzie.

CASTIGARE, v. a. karać, ukarać. [kara.]

CASTIGO, pl. —GHI, s. m. CASTITÀ, s. f. czystość, niewinność.

CASTO, —TA, ad. czysty, niewinny. = prawy, sprawiedliwy.

CASTONE, s. m. oczko w pierścieniu na kamień.

CASTORIO, s. m. bobrowy strój, bobrowa essencya.

CASTORO, —RE, s. m. Zool. bóbr.

CASTRAPORCELLI, —PORCI, s. m. ten co wyrzyna wieprzki. = tpyi nóż, kozik.

CASTRARE, v. a. pokładać, walażyć (konia); kleszczyć, trzebić [byki]; mniszyć (świnie); rzezać, czyścić (barany).

CASTRATO, s. m. skop. = kastrat, rzezaniec. = ad. wyrznięty, wypokładany.

CASTRATURA, —ZIONE, s. f. pokładanie, rzeżanie. = Castratura, część wyrznięta.

CASTRONACCIO, s. m. peg. brzydki skop. = fig. barania głowa.

CASTRONCELLO, —CINO, s. m. dim. młody skop. = fig. barania głowa.

CASTRONE, s. m. skop. = fig. glupiec, jolop, barania głowa. = Male del —, kaszel, katar.

CASTRONERIA, —NAGGINE, s. f. głupstwo, barani rozum.

CASUALE, ad. m. f. przypadkowy, trafunkowy.

CASUALITÀ, s. f. przypadkowość. [padkowo.]

CASUALMENTE, av. przypadkowo.

CASUARIO, s. m. Ornit. kazuar.

CASUCCIA, —ZZA, —CCINA, s. f. dim. brzydki domek, lichy domeczek.

CASUCCIACCIA, s. f. peg. stary, lichy domek.

CASUPOLA, v. CASIPOLA.

CASURO, —RA, ad. nachylony do upadku, grozący upadkiem.

CATACLIŚMO, s. m. zalew, zatop, potop.

CATACOMBA, s. f. katakumba, pieczara.

CATADIOTTRICA, s. f. nauka o odbijaniu i łamaniu się światła.

CATAFALCO, pl. —CHI, s. m. katafalk. = podłoga w teatrze.

CATAFASCIO, av. A —, do góry nogami, w nieladzie, jak groch z kapustą.

CATAFORA, s. f. Med. spiączka, laryng.

CATAFRATTA, s. f. lat. pancerny na człowieka i na konia.

= CATAFRATTO, pancerny żołnierz, okryty zbroją od stóp do głów.

CATAPLESSIA, s. f. Med. katapleksya; strętwienie zupełne części ciała. [mary.]

CATALETTO, s. m. trumna.

CATALOGO, pl. —GHI, s. m. katalog. [pustynia.]

CATAPECCHIA, s. f. puszcza.

CATAPLASMA, s. m. katalplazm.

CATAPULTA, s. f. kusza wojenna, wielka murowa.

CATARRALE, ad. m. f. katarowy.

CATARRO, s. m. katar.

CATARRONACCIO, s. m. peg. —RONE, s. m. accr. brzydki katar, mocny katar.

CATARROSO, —SA, ad. zakatarzony; sprawujący katar.

CATARTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. Med. czyszczący, używany na przeczyszczenie.

CATARZO, s. m. wyczoski jedwabne, pellicia. = śmiecie, brud, plugawstwo.

CATATA, s. f. stos drew. = stos na którym palono umarłych.

CATASTARE, v. a. ułożyć w stos drzewo. = nalożyć podatek.

CATASTO, s. m. podatek wynaleziony przez rzplitą florencką 1427 r. w ciągu wojny z Filipem Visconti, księciem Medyolanu. = księga tegoż podatku. [fa.]

CATASTROFE, s. f. katastrofa.

CATECHISMO, —CISMO, s. m. katechizm.

CATECHISTA, s. m. katechetyk, uczący katechizmu.

CATECHISTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. katechetyczny; dydaktyczny.

CATECHIZZARE, v. a. uczyć katechizmu. — uno, fig. starać się kogo przekonać, kłaść mu w głowę.

CATECUMENO, s. m. katekumen, uczący się katechizmu.

CATEGORIA, s. f. kategoria.

CATEGORICAMENTE, av. kategorycznie.

CATEGORICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. kategoryczny.

CATELLO, —LINO, s. m. szczenie, wilcze, lisie.

CATELLONE, s. m. szczeniak. Catellon —, av. milczkiem, dybkiem chylikiem.

CATENA, s. f. łańcuch; łańcuch na szyję. = fig. łańcuchy, okowy, więzy, kajdany. Roder la —, tumić gniew, niechęć. = Catena di montagne, łańcuch, pasmo gór.

CATENACCIA, s. f. peg. łańcuszko.

CATENACIO, s. m. rygiel. = pop. szrama przez twarz.

CATENARE, v. INCATENARE.

CATENELLA, —NINA, —NUZZA, s. f. dim. łańcuszek. = Catenella, łańcuch u chomąta. = łańcuszek u musztuka.

CATENONE, s. m. accr. duży łańcuch.

CATERATTA, — TOLA, s. f. — della gora d'un molino, *śluga, upust.* — d'un fiume, *katarakta na rzecze.* = *katarakta, szare bielmo.*

CATERVA, s. f. tłum ludzi, zgraja, gromada.

CATERERE, s. m. *Chir. kate- terer, sonda.* [zdun.]

CATINAJO, s. m. *garniarz,* CATINELLA, —ETTA, —LINA, s. f. —NETTO, —NUZZO, s. m. dim. *miednica do umywania się, mieszeczka, czaszka.*

CATINO, s. m. *misa, miska.* = *kubel, szaflik kuchenny.* = *panew w którą się wlewa roztopiony metal.*

CATINOZZA, s. f. *kubel, stągiew na mięso solone.*

CATOTTRICA, s. f. *katoptryka, część fizyki traktująca o odbijaniu się promieni.* [gicé.]

CATRAME s. m. *smoła, dzie- cATTABRIGA, v. ACCATTA- BRIGHE.*

CATTARE, v. a. lat. *ujmować, chcieć zjednać, pozyskać.* — *la benevolenza d'alcuno, chcieć sobie zjednać czyją łaskę.*

CATTATORIO, —RIA, ad. wy- *łudzony, podchwycony, np. do- nacya, testament.*

CATTEDRA, s. f. *katedra nau- czycielska.* = *monnica.* = *stolica.* — *di San Pietro, stolica S Piotra.*

CATTEDRALE, ad. m. f. *kate- dralny.* Chiesa —, *kościół kate- dralny.* = s. f. *katedra.*

CATTEDRANTE, —TICO, s. m. *professor.*

CATTIVACCIO, —CIA, ad. e. s. *peg. ladaco, niecnota, nicpo- tym, niedobrego.*

CATTIVAMENTE, av. *źle.*

CATTIVARE, v. a. *wziąć w niewolę.* = *zniewolić, ująć, zjednać.* — *l'amore, etc., zje- dnać sobie czyją miłość, i t. d.* Cattivarsi *la benevolenza di alcuno, zjednać sobie czyją łaskę.*

CATTIVEGGIARE, v. n. *gryźć się, frasować się.* = *prowadzić życie rozwiązane.*

CATTIVELLACCIO, s. m. *peg. chudy pacholek, chudeusz.*

CATTIVELLINO, s. m. —LUC- cio, —CIA, ad. *wychudły, zbie- dzony, znużdzony.*

CTTIVELLO, —LA, s. e. ad. *biedak, nieborak.* = *szatapat, swawolnik, sowizdrzał, świ- szczyppalka.*

CATTIVIERA, s. f. *nierządni- ca, kurwa.*

CATTIVITÀ, s. f. *niewola.* = *złość, niepoczciwość, przewro- tność.* = *podłość.*

CATTIVO, —VA, s. e. ad. *wie- zien, jeniec.* = *nędzny, biedny.* Egli non ve n'è niuno si cattivo, *che non vi paresse uno impera- tore, Bocc.* = *podły, nikczemny.* Certo fui che quest'era la setta de' cattivi a Dio spiacenti, *D. Inf.* = *zły, lichy, nędzny.* Cattiv' uomo, *cattiva donna, cattivo vino, cattivo cavallo, cattive strade, zły człowiek, it. d.* Aver cattivo no- me, *mieć złe imię, złą reputa- cyą.*

CATTO, —TA, ad. *D. Purg.* *wzięty w niewolę.*

CATTOLICAMENTE, av. *po katolicku.*

CATTOLICISMO, s. m. *katoli- cyzm.*

CATTOLICITÀ, s. f. *nauka katolicka, kościół katolicki.* = *narody i państwa katolickie.*

CATTOLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. e. s. *katolicki, kato- lick, katolickza.*

CATTURA, s. f. *złapanie, poj- manie, areszt, rozkaz uwię- zienia.*

CATTURARE, v. a. *złapać, pojmać, przytrzymać, zaare- sztować.*

CAUDATO, ad. *ogoniasty.*

CAUDISONO, s. m. *grzecho- tnik.*

CAUSA, s. f. *sprawa, proces.* = *przyczyna.* Dio è la prima — *di tutte le cose, Bóg jest pierwszą przyczyną wszech rzeczy.* = *przyczyna, powód, ryma.* Acciocchè il pontefice e gli altri non avessero — *d'aver sospetto, Guicé.*

CAUSALITÀ, —TADÉ, —TADÉ, s. f. *to co jest przyczyną, po- wodem.*

CAUSALMENTE, av. *w spo- sób zgodny z przyczyną.*

CAUSARE, v. a. *być przyczyną, sprawić, zrządzić, zro- dzić, spowodować.*

CAUSATIVO, —VA, ad. *Gram.* *szlujący do wyrażenia przy- czynny.*

CAUSATORE, s. m. —TRICE, s. f. *sprawca, sprawczyni.*

CAUSIDICO, pl. —CI, s. m. *adwokat, patron, rzecznik.*

CAUSTICO, pl. —CI, s. e. ad. *lekarstwo gryzące; gryzący, wygryzający, szczypiący.*

CAUTAMENTE, av. *ostrożnie.*

CAUTELA, s. f. *ostrożność, przezorność.* = *chytraść, prze- biegłość.* = *Leg. rękojmia.*

CAUTELARE, v. a. *rzeczyć, dać porękę.* = *v. r. mieć się na ostrożności, zabezpieczyć się.*

CAUTELOSO, —SA, ad. *pod- stępny, chytry, przebiegły.*

CAUTERIO, —RO, s. m. *kau- terium, apertura.*

CAUTERIZZARE, v. a. *wypa- lić, wygryźć.*

CAUTO, —TA, ad. *ostrożny, przezorny.* = *chytry, prze- biegły.*

CAUZIONE, s. f. *Leg. kaucya, poręka, rękojmia.* = *rzeczciel.* = *ostrożność.*

CAVA, s. f. *dół, jama.* — *di metalli, di pietre, kopalnia kru- szców, kamieni.* — *del marmo, della lavagna, kopalnia mar- muru, łupku.* = *loch.* — *di dan- nari, loch na pieniądze w men- nicy.* = *jama dzikiego zwie- rza.* = *jaskinia, pieczara, grota.*

CAVADENTI, s. m. *wyrywa- jący zęby.* = *kleszcze do wyry- wania zębów.*

CAVAGNO, s. m. *kosz.* = *grzę- da w ogrodzie.*

CAVALCABILE, ad. m. f. *na którym można jechać (o koniu).*

CAVALCAMENTO, s. m. *jazda konna.*

CAVALCANTE, ad. e. s. *je- ździec; pocztylion, forys.* = *koń, mul.*

CAVALCARE, v. a. e. n. *jechać na koniu.* — *a bardosso, jechać oklep.* = *fig. panować, władać, rządzić.* Cui buon volere e giusto amor cavalea, *D. Purg.*

CAVALCATA, s. f. *kawakata, orszak konny.* = *wycieczka ja- zdy.* Nè già per loro — *uscirono le masnade de' Fiorentini, G. Vill.* = *jeżdżenie na koniu.*

CAVALCATOIO, s. m. *pieńiek lub miejsce wyższe z którego się na konia siada.*

CAVALCATORE, s. m. *je- ździec.* = *brejter.* = *żołnierz konny, kawalerzysta.*

CAVALCATURA, s. f. *koń lub mul na którym się jeździ.*

CAVALCAVIA, s. f. *arkada, galerja po nad drogą lub ulicą do przejścia z jednego domu do drugiego.*

CAVALCIARE, v. n. *siedzieć na czem jak na koniu.*

CAVALCIONE, —CIONI, av. *jak na koniu.* Stare a —, *siedzieć na czem jak na koniu.*

CAVALEGGIERE, —RO, s. m. *lekki kawalerzysta.*

CAVALIERATO, s. m. *godność kawalera, kawalerstwo.*

CAVALIERE, —RO, s. m. *braj- ter, koniuszy, masztalerz.* = *jeździec.* = *konny żołnierz, ka- walerzysta.* = *kawaler, szla- chcic.* = *Cavalier servente, ka- waler będący na usługach damy, amant, gach, ganrat.* — *errante, rycerz błędny.* — *d'industria, oszust.* = *konik w sza- chach.* = *Stor. rom. obywatel ze stanu rycerskiego (eques).*

CAVALLA, s.f. klacz, kobyła.
CAVALLACCIO, s.m. pęg. konisko, brzydka szkap, wywłoka.

CAVALLARO, —io, s.m. staidnik. = furman. = woźny. = gowiec, kurjer.

CAVALLERESCAMENTE, av. po kawalersku.

CAVALLERESCO, —CA, pl. —CHE, ad. kawalerski, rycerski. Ordine cavalleresco, stan rycerski.

CAVALLERIA, s. f. godność kawalerska. = rycerstwo. Romanzi di —, romanse błędnego rycerstwa wieków średnich. = kawaleria, jazda. = rycerstwo, bohaterstwo, mężstwo, odwaga.

CAVALLERIZZA, s. f. ujeżdżalnia.

CAVALLERIZZO, s. m. brejter, koniuszy, masztalierz. — maggiore, wielki koniuszy.

CAVALLETTA, s.f. konik polny. = pop. figiel, psikus, oszukanie. Fare una — ad uno, wypłatać komu figla, wyrządzić psotę. Uccidete il cognato traditore, che m'ha fatto si sporca —, Fort. Ricc.

CAVALLETTO, s.m. dim. konik. = konik drewniany. = kobylice, kozły, krokowie, i t. d. sztaluga do malowania obrazów. = zboże w garściach, na pokosach. = tortura. = rusztowanie cieleśskie. = Arald. krowieków, belka w herbie. = Stamp. trzymadło, kleszczyki.

CAVALLINA, s. f. klaczka. = Correr la —, fig. prowadzić rozwieszłe życie, wylać się na rozpuszt.

CAVALLINO, s. m. konik; źrebiec.

CAVALLINO, —NA, ad. konijski. Mosca cavallina, bąk konński. = Unghia cavallina, Bot. podobiał. Coda cavallina, Bot. konński ogon, skrząp, chwoszczka.

CAVALLIVENDOLO, s.m. han dlarz koni, rozturcharz.

CAVALLO, s. m. koń. — da sella, da carrozza, da vettura, koń wierzchowy, kareciany, pociągowy. — delle stanghe, koń do hotołbi. = żołnierz jezdny, jazda, konie. Il senato avea deliberato che sette compagnie di cavalli richiamate fossero, Bemb. Stor. = fala, batwan morski. Cavalli di rena, wysypiska piasku w morzu, przy wstęciu rzek. = konik w szachach. = Fig. Spropositi di —, poszkapienie się, wystrzelenie bąka. Essere, stare a —, mieć górę nad czem, przewodzić. Andare sul — di san Francesco, odbywać drogę

piechoto. Far una cosa a —, spiesznie co odbyć. = Prov. L'occhio del padrone ingrassa il —, oko pańskie konia tuczy. Le mosche si posano addosso i cavalli magri, na pochyle drzewo i kozy skaczą. A — donato in bocca non va guardato, darowanemu koniowi w zęby nie zaglądać.

CAVALONE, s.m. duży koń, konisko. = fala, wał, batwan morski.

CAVALUCCIO, s. m. licha szkap, chmyza. A —, jak na koniu. Portare altrui a —, wziąć kogo na barana. = Mandare un —, posłać pozew.

CAVALOCCHIO, s. m. osa. = fig. zdzierca.

CAVAMACCHIE, s. m. ten co wywabia plamy.

CAVAMENTO, s. m. kopanie. = rów, fossa.

CAVARE, v. a. dobyć, dostać, wyjąć, wyciągnąć, wydobyć. — di tasca la borsa, wyciągnąć kieskę z kieszeni. — l'abito, zdjąć suknie. — gli stivali, zdjąć bōty. — i denti wyrwać zęby. — gli occhi ad alcuno, wylupić komu oczy. — sangue, pusić krew. — altrui delle mani, di bocca chechessia, wyrwać co komu z raka, zęby. — d'una cosa alcun prezzo, ciągnąć korzystać z czego. — acqua, cignąć wodę. — la pelle, zdjąć skórę, obłupić. — le macchie, wywabiać plamy. — un chiodo, wyrwać gwoździ. — la maschera ad alcuno, zedrzyć z kogo maskę. — uno dal fango, wyciągnąć kogo z błota; fig. postawić na nogach, dopomódz. = kopać. — una grotta, un canale, kopać grocie, kanał. — le miniere, wydobywać co z kopalni. = Fig. uwolnić. — uno di pena, di guai, uwolnić kogo z kłopotu, z nieszczęścia. Piaccia agl'Iddj che sopravvenente morte tosto me ne cavì, Bocc. — i calcetti a uno, v. CALCETTO. = v. r. Cavarsi la fame, la sete, zaspokoić głód, pragnienie. — il pane di bocca per darlo agli affamati, odejmować sobie chleba od gęby, żeby go dać głodnym. — il cappello, zdjąć, uchylić kapelus. — il sangue, kazać sobie krew pusić. — la maschera dal viso, zdjąć sobie maskę z twarzy. = Fig. Cavarsi le sue voglie, zaspokoić swe chęci, zadowolnić się, dogodzić sobie. — un capriccio, dogodzić swemu kapryśowi. — di capo una cosa, wybić co sobie z głowy; z palca sobie co wyssać. — la stizza, wyrwrzeć swą złość. — la sete

col presciutto, samo chcąc sobie zaszkodzić.

CAVATRACCI, s.m. grajcarek u stępla.

CAVATA, s.f. kopanie rowów. = rów, fossa, jama. = Cavata di sangue, puszczenie krwi.

CAVATINA, s. f. Mus. spiewka krótka, aryjka.

CAVATORE, s.m. grabarz. = Cavator di denti, wyrwywający zęby.

CAVATURA, s. f. kopanie rowów. = dół, jama, rów; wklęsłość, zakłębłość.

CAVEDINE, s. f. Ict. sliż.

CAVELLE, s. f. coś, cokolwiek, prawie nic. Non ho udito —, nic nie słyszałem. Non far —, nic nie robić.

CAVERNA, s. f. pieczara, jaskinia. = dół grobowy, grób. = Caverna d'un cannone, komora dział.

CAVERNOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. wklęsłość, zakłębłość, dolkowatość.

CAVERNOSO, —SA, ad. pełen dółów, jam, jaskiń. = zakłębły, wądłowaty.

CAVEROZZOLA, s. f. dołek, jamka. = loszek, piñniczka.

CAVEZZA, s. f. kantar. Fig. Levare la —, spuścić z paska, dać wolność. Metter la — alla gola, nastąpić komu na gardło, wymusić co od kogo. = stryczek. Degno di —, wart stryczka, urwis, wisielec.

CAVEZZINE, s.f. pl. lejce, cugle.

CAVEZZONE, s. m. kawecan, kantar na dzikiego konia.

CAVEZZUOLA, s. f. kantar. = fig. trzpiot, swawolnik, pustak.

CAVIALE, s. m. kawiar, solona ikra jesiotra.

CAVICCHIA, s. f. —CHIO, s. m. kolek, kół. Dare del culo in sul cavicchio, prov. osiąść na koszu.

CAVIGLIA, s.f. kolek. = Anat. piszczel, kość goleniowa.

CAVIGLIO, s. m. v. CAVIGLIA.

CAVIGLIUOLO, s. m. dim. koleczek.

CAVILLARE, v. n. kręcić, wykrecić, wymyślać kruczki; sprzeczać się o drobnostki.

CAVILLATORE, s. m. —TRICE, s. f. wykrętarz, sofista.

CAVILLAZIONE, CAVILLITÀ, s. f. wykrętarstwo, chwytanie za słówka.

CAVILLOSAMENTE, av. powykretarsku, podchwytliwie.

CAVILLOSO, —SA, ad. wykrętarzski, podchwytliwy.

CAVITA, —TADÉ, —TATE, s. f. wklęsłość, wydrążenie, dołek, jama. — del cuore, Anat. dołek sercowy, dołek serca.

CAVO, s. m. wydrążenie. = forma wydrążona do odlewania robót gipsowych. = Cavo della vite, macica gwintowana, muterka, mutra. = wypust, juga. = Mar. lina, cima.

CAVO, —VA, ad. wydrążony, wklesty, zakłębły, głęboki. Vena cava, Anat. pusta żyła, żyła próżna.

CAVOLESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. kapuściany.

CAVOLINO, s. m. dim. młoda kapusta.

CAVOLO, s. m. kapusta. —fiore, kalafior. — cappuccio, bianco, głowiasta kapusta. — romano, fryzowana kapusta. — rapa, galarepa, brukiew, rzepa. Cavoli fermentati, kwaszona kapusta. Prov. — riscaldato non fu mai buono, odgrzewane rzeczy niedobre. Prendere un — per un fischio, wziąć czarne za białe. Stimare un —, nie mieć z lichą petelkę. Chè se una volta un re mandati al diavolo, più gli altri re non stimeransi un —, Cast. An. parl.

CAVOLONE, s. m. accr. duża kapusta.

[CAPRETTO. CAVRETTO, s. m. kozioł, v. CAVRIOLA, —IUOLA, s. f. sarna. = skok, sus, koziołek.

CAVRIOLO, —IUOLO, s. m. kozioł dziki.

CAZIOSO, —SA, ad. podch y tliwy, zdradliwy.

CAZZA, s. f. tygiel. = warzecha, v. MESTOLA.

CAZZABAGLIORE, s. m. scherz. zaćmienie w oczach, kurza ślepota.

CAZZATELLO, —LA, s. e ad. bass. kuc, pędrak.

CAZZAVELA, s. f. —LO, s. m. Ornit. mewca, rybitwa, rybółów.

CAZZO, s. m. członek mężski. = wyraz powszechnie używany do kłęcia.

CAZZOTTARE, v. a. uderzyć, szturchnąć pięścią, kulakiem.

CAZZOTTO, s. m. kuks, szturchaniec.

CAZZUOLA, s. f. kielnia mularska. = fajerka, kadzielnica.

CE, CI, pron. nas, nam. Ci vedete (vedete noi), widzicie nas. Ci parlate (parlate a noi), mówicie do nas. CE używa się zamiast ci ile razy łączy się z zaminkami: LO, LI, LA, LE, GLI, NE. Cel dirà, powie to nam. La natura assai ardentemente cel dimostra, Bocc. = ci, av. tu. Ci sto bene, jest mi tu dobrze. Se pure alcuni ce ne sono, Bocc.

CECAGGINE, s. f. ślepota.

CECARE, v. a. oslepić, zaslepić.

CECCA, v. GAZZERA.

CECE, s. m. cieciorka, ciecierzycza, włoski groch. Broda e ceci, bass. deszcz z gradem.

CECHEZZA, CECHITA, s. f. ślepoty.

CECINO, s. m. dim. ziareczko grochu. = dzieciątko.

CECITA, —TADE, —TATE, s. f. prop. e fig. ślepoty, zasłepienie, osłepienie.

CECOLINA, s. f. v. CIECOLINA.

CEDERE, v. n. ustępować, ulegać, poddać się. — alla forza, ustąpić, uleść przemocy. Non la — ad alcuno, nie ustąpić nikomu, stawić każdemu opór. Come la mosca cede alla zanzara, D. Inf. Alla volontà del papa cede tutte pazientemente, Gucc. Stor. = v. a. ustąpić co komu, zrobić cessyą.

CEDEVOLE, ad. m. f. ustępujący, ulegający, uległy, powolny. = mogący być odstąpionym.

CEDEVOLEZZA, s. f. ustępowanie, uleganie, uległość.

CEDIZIONE, s. f. ustąpienie, odstąpienie, cessyą.

CEDOBONIS, s. m. lat. cessyą dóbr.

CEDOLA, s. f. cedula, kartka; oblig, rewers.

CEDOLONE, s. m. afisz, obwieszczenie.

CEDRANGOLA, s. f. Bot. koniczyna.

CEDRARE, v. a. zaprawić cytryną.

CEDRATO, s. m. cytryna (drzewo i owoc).

CEDRINO, —NA, ad. cedrowy.

CEDRIUGLO, s. m. ogórek.

CEDRO, s. m. cedr. = drzewo cytrynowe; cytryna.

CEDRONELLA, s. f. Bot. melissa, ziele cytrynowe, rojownik, matecznik.

CEFFARE, v. a. v. CIUFFARE.

CEFFATA, s. f. uderzenie pięścią w pysk, policzek.

CEFFATELLA, —LLINA, —TINA, s. f. dim. mały policzek. Amica ceffatella, policzek dany żartem. Che fa la mamma? al più una ceffatina, poi gli dà un bacio e se lo stringe al seno, Sacc. Rim.

CEFFATONE, s. m. ogromny policzek.

CEFFATTO, s. m. v. BABBEO. = dziwaczne twarze na naczyniach malowane lubrznietę.

CEFFO, s. m. pysk, mordą. Non altrimenti fan di state i cani, or col —, or col piè, quando son morsi o da pulci o da mosche o da taffani, D. Inf. = scherz. twarz ludzka. Far —, brutto —, zżymać się, krzywić się. Battere il —, dar del — in ter-

ra, zaryc nosem ziemię. Del — su vi diè parecchie volte, Buon. Fier.

CEFFONE, s. m. legie wyściecie w pysk. = Dar ceffoni, kraść.

CEFFUTO, —TA, ad. pyskaty.

CELAMENTO, s. m. krycie, ukrywanie, tajenie; przechowywanie rzeczy ukradzionych.

CELARE, v. a. kryć, ukrywać, taić, utaić, zataić. Ottimamente a ciascuna persona il suo amor celando, Bocc. = v. r. ukryć się, skryć się.

CELATA, s. f. zasadzka. = helm, przyłbica.

CELATAMENTE, av. skrycie, potajemnie, pokryjomu.

CELEBRABILE, ad. m. f. godzien być sławionym.

CELEBRAMENTO, s. m. sławienie; sława.

CELEBRARE, v. a. sławić, wychwalać. = odprawiać mszę.

— l'uffizio divino, odprawiać nabożeństwo. — le feste, obchodzić święta.

CELEBRATORE, s. m. —TRICE, s. f. ten co sławi, wychwala.

CELEBRAZIONE, s. f. obchodzenie, obchód. La — d' una festa, d' una nozza, obchód uroczystości, obchód weselny. = część, chwala.

CELEBRE, ad. m. f. sławny. = Testimonianza —, świadectwo godne wiary.

CELEBREVOLÈ, ad. m. f. godzien być sławionym.

CELEBRITA, —TADA, —TATE, s. f. sławność, sława. = uroczystość.

CELEBRE, ad. m. f. prędki, szybki, chyży, rączy.

CELERITA, s. f. szybkość, chyżość.

CELESTE, —STO, —STA, ad. niebieski. Corpi celesti, ciała niebieskie. Colore —, kolor niebieski, błękit. I celesti, s. m. pl. Tass. Ger. niebianie.

CELESTIALE, ad. m. f. niebieski, niebiański, bozki. Regno —, królestwo niebieskie. Beltà —, bozka piękność.

CELESTIALENTE, av. niebiańsko, bozko.

CELESTINO, —NA, ad. niebieski, błękitny, v. CELESTRO, CELESTIALE.

CELIA, s. f. żart, figiel, psota, psikus. Far —, żartować, figlować. Non dico celie, nie żartuję. Reggere alla —, znać się na żartach.

CELIARE, v. n. żartować, figlować.

CELIATORE, s. m. —TRICE, s. f. figlarz, figlarka.

CELIBATO, s. m. *bezżeństwo*.
 CELIBE, ad. m. f. *bezżenny, niezamężna*.

CELIDONIA, s. f. *Bot. jaskółcze ziele, glistnik, glistewnik*. = kamyk w żółdku jaskółczym.

CELLA, s. f. *cela, izdebka, komórka*. = *piwnica, loch*. E alcuna volta nella — andava, e pel cocchiume le botti assaggiava, L. Pulc. Morg. = *komórka w plastrze miodowym*. = *kaplica domowa*.

CELLAIO, —RIO, CELLIERE, s. m. *loch, piwnica*. = *Cellaio, piwniczera*.

CELLERAIIO, —RAIO, s. m. *knaśarz*.

CELLETTA, CELLINA, CELLOLINA, CELLUZZA, s. f. *dim. celka, izdebka, komóreczka*.

CELLORIA, s. f. *szcherz, mōzgownica, głowa, rozum, olej w głowie*.

CELLULARE, ad. m. f. *Anat. komórkowaty*.

CELLULOSO, —SA, ad. *Bot. komórkowaty*.

CELONAIIO, s. m. *obcziarz*.

CELONE, s. m. *materyja w paski słuźąca na obcizia*.

CEMBALO, CEMBOLO, CEMBANELLO, s. m. *teorban, torban*. Figura da cembali, *brzydal, koczkoćan*.

CEMBOLISMA, —MO, s. m. *Astr. rok przybyszowy mający nie 12 ale 13 lunacyj*. = *ad. przybyszowy*.

CENA, s. f. *wieczerza*. Chi va a letto senza —, tutta notte si dimeia, *prov. kto idzie spac bez wieczery, temu się cygani śnią*. = *wieczerza paska*. — *domini, wielki czwartek*.

CENARE, v. n. *wieczerać*. = v. a. *jeść co na wieczery*. Egli ed elle cenarono un poco di carne salata, *Bocc*.

CENATA, s. f. *wieczerza*.

CENCERELLO, s. m. *dim. galganek, galganeček, szmatka, szmaciua*.

CENCERIA, s. f. *kupa galganów*.

CENCIACCIO, s. m. *peg. brzydki galgan, szmacisko*.

CENCIACIA, s. f. *galgany, łachmany, szmaty*.

CENCIAIUOLO, CENCIAIO, s. m. *galganiarz*.

CENCIAIATA, s. f. *uderzenie galganem*. Dar la —, *uderzyć galganem*; *fig. kpć, drwić, żartować*.

CENCIO, s. m. *galgan, szmatka*. = *łachmany, podarte suknie*. = *Fig. Cencio molle, człowiek ślamazarny, rozlazły*. Uscir di cenci, *wygrzebać się*

z biedy. Star ne' suoi cenci, *u- trzymyć się w swym stanie, nie pić się nad swój stan*. Ogni — vuol entrare in bucato, *prov. kiedy koma kuć, żaba nogę podnosi*.

CENCIOSO, —SA, ad. *w galganach, w łachmanach, obdarty, obszarpany*.

CENCIUME, s. m. *kupa galganów*.

CENERACCIO, s. m. *zola, popiół z którego ług zrobiono*.

CENERACCIULO, s. m. *plachta na popiół do cedzenia ługu*.

CENERARIO, —RIA, ad. *przeznaczony na popioły umarłych*. Urna ceneraria, *urna popielna*.

CENERATA, s. f. *ług*.

CENERE, s. f. *popiół*. Il di delle Ceneri, *popielec*. = s. m. * *popioły*. Or vo piangendo il suo cenere sparso, *Petr*.

CENERENTOLA, s. f. *kopciuszek*.

CENERICCIO, —CIA, CENERUGGIULO, —LA, —RINO, —NA, —ROGNOLO, LA, ad. *popielaty*.

CENERILLA, s. f. *rodzaj jaskółki*.

CENEROSO, —SA, ad. *okryty, zakurzony popiołem*.

CENETTA, s. f. *CENINO, s. m. dim. kolacyjka*.

CENNAMELLA, s. f. *piszczałka, łujarka*. = *piszczek*.

CENNAMO, s. m. *cynamon*.

CENNARE, v. n. *wskazywać, pokazywać*. Ed a quanti ne incontra di lontano, che non debban venir cenna cou mano, *Ar. Orl. Fur. v. ACCENARE*.

CENNO, s. m. *znak, skinienie, gest, mig*. — *d'occhi, mig, mgnienie okiem*. = *skinienie, rozkaz*. Ubbidire a cenni di alcuno, *być posłusznym na czyje skinienia*. Compiuti miei cenni hai tu? *Alf.* = *znak, sygnał, hasło, odgłos*. A — della campana, *G. Vill.* = *Dar cenno di chechessia, nadmienić o czym*. Intendere a cenni, *zrozumieć na samo skinienie, na same wzmiankę o czym*. [sztor.]

CENOBIO, s. m. *zakon, klasztor*.

CENOBITA, s. m. *zakonnik*.

CENOBITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *zakonny, zakonniczy, klasztorny*.

CENSO, s. m. *danina, podatek; czynsz*. = *majątek*. Trittolamo, uomo plebeo, di nulla fama, e di meno —; *Bocc.* = *wyznaczenie komu dochodu z dóbr*. = *spis, obrachowanie, obliczenie*.

CENSORARE, v. CENSURARE.

CENSORE, s. m. *Stor. rom.*

cenzor. = *cenzor pism*. = *krytyk*.

CENSORIO, —RIA, ad. *ściągający się do cenzora lub do cenzury*. [sztor.]

CENSUALE, ad. m. f. *czynny*. CENSUALISTA, s. m. *robiący spis, stanowiący daninę, czynsz*.

CENSUARIO, s. m. *czynszownik; pobierający czynsz*.

CENSUATO, —TA, ad. *oczyszczony*.

CENSURA, s. f. *Stor. rom. cenzura*. = *cenzurą pism, ksiązek*. = *cenzurą, napomnienie kościelne*. = *krytyka*.

CENSURABILE, ad. m. f. *ulegający napomnieniu, naganie*.

CENSURARE, v. a. *cenzurować, ganić, krytykować, nicować*. = *cenzurować pisma, książki*.

CENSURATORE, s. m. *cenzor, krytyk*.

CENTAUREA, s. f. *Bot. centurya, chaber łąkowy, jasiewicz*.

CENTAURO, s. m. *Mitol. centaur, chłopok z głowy do człowieka, a z nóg do konia podobny*. = *Astr. Centaur, konstelacya*.

CENTELLARE, v. a. *popijać, umoczyć usta*.

CENTELLINO, CENTELLO, s. m. *pokosztowanie, umoczenie ust*.

CENTENARIO, —RIA, ad. *stuletni*.

CENTESIMO, —MA, CENTESIMO * ad. *setny*.

CENTINA, s. f. *buksztele, kabłk, rusztowanie arkady, sklepienia*.

CENTINAIO, s. m. pl. —NAJ, m. —NAIA, f. *setek*. A centinaia, *stami, setkami*.

CENTINARE, v. a. *postawić buksztele*. = *zgiąć w kabłk*.

CENTINATURA, s. f. *buksztelunek*. = *zgięcie w kabłk*.

CENTO, s. e ad. *sto*.

CENTOGAMBE, s. m. *Stor. nat. stonoga*.

CENTOMILA, —LIA, s. e ad. *sto tysięcy*.

CENTONCHIO, s. m. *Bot. ptasia mieta, mokrzyca*.

CENTONE, s. m. *kapa na łóžko z rozmaitych kawatków*. = *zbiór poezyi rozmaitych autorów*. [wy.]

CENTRALE, ad. m. f. *środkowy*. CENTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *środkowy*.

CENTRIFUGO, —GA, pl. —GI, —GHE, ad. *odpychający od środka, odśrodkowy*.

CENTRIPETO, —TA, ad. *pryciągający do środka, dośrodkowy*.

CENTRO, s. m. *środek*. — di

gravità, środek ciężkości. Il — d'una città, środek miasta. — della terra, środek ziemi.

CENTUPLICARE, v. a. pomnożyć przez sto.

CENTUPLIO, —PLA, ad. stokroutny.

CENTURIA, s. f. Stor. rom. setnia, oddział stu żołnierzy pieszych. = centuria, jeden z działów ludu rzymskiego ustanowionych przez Serwiusza Tulliusza, i podług których tenże lud głosował.

CENTURIONE, s. m. Stor. rom. setnik, dowódzca stu żołnierzy.

CEPPAIA, s. f. część dolna pnia lub łodygi z której wyrastają korzenie, odziemek.

CEPPATA, s. f. kilka drzew lub łodyg z jednego korzenia wyrosłych.

CEPPATELLO, CEPPERELLO, CEPPETTO, s. m. dim. pieńek.

CEPPO, s. m. karcz, pień. = kłoda, pień, kłoc na którym kąt ścinał. — della incudine, kłoda na której osadzone jest kowalstwo. = dyby, kłoda. = fig. pięta, więzy, kajdany. Ceppi amorosi, więzy miłości. = początek rodu, gałąź, szcep. Lo — di che nacquerò i Calfucci era già grande, D. Par. Voi sentirete ricordar quel Ruggier, che fu di voi e de' vostri avi illustri il — vecchio, Ar. Orl. Fur. = Ceppo di case, kilka domów razem stojących.

CERA, s. f. wosk. = krążek wosku. = świeca woskowa. = fig. cera, mina. Far buona o mala — a uno, dobrze lub źle kogo przyjmując. Di buona —, uesoło. = Far buona —, gran —, jeść smaczne potrawy, biesiadować.

CERAIUOLO, s. m. woskownik. = fabrykant świec woskowych.

CERALACCA, s. f. lak.

CERAMELLA, v. CENNAPELLA.

CERASTA, —TE, s. f. wąż rogaty, rogacz, wąż królik.

CERAUNIO, —NO, s. m. piorunowa strzałka, piorunik (podobno żąb skamieniały jakiejś ryby przedpotopowej).

CERBERO, s. m. Mitol. cerber, pies piekielny trójgłowy.

CERBIATTO, —ETTO, s. m. —ETTA, s. f. jelenek, jelenię, jeleniako.

CERBIO, v. CERVIO, CERVO.

CERBOTTANA, s. f. wiatrówka, dmuchawka. = trąbka dla mówienia do głuchych. Sapere o intendere alcuna cosa per —, wiedzieć co piąte przez dziesiąte, słyszeć że dzwonią a nie wiedzieć w którym kościele.

CERCA, s. f. —MENTO, s. m. szukanie; kwesta. Andare, mettersi

in cerca, szukać czego; żebrać, kwestować.

CERCARE, v. a. szukać. — una cosa perduta, szukać zguby, zgubionej rzeczy. = przebiegać, obiegać, przetyrać. Cercò le selve, i campi, il monte, il piano, Ar. Orl. Fur. = Prov. Chi cerca trova, kto szuka ten znajdzie. — cinque piedi al montone, upatrywać, wynajdywać wady, błędy gdzie ich nie masz. — Maria per Ravenna, szukać czego się nie zgubiło, szukać wczorajszego dnia.

CERCARE, s. m. CERCATA, —TURA, s. f. szukanie.

CERCATORE, s. m. —TRICE, s. f. szukający, szukająca.

CERCHIAIO, s. m. obreęczarz, bednarz.

CERCHIAMENTO, s. m. —TURA, s. f. obijanie obreęczami.

CERCHIARE, v. a. obić, ścisnąć obreęczami. = okrążyć, opasać, otoczyć, ogrodzić. L'arbor che sovr' un colle o in spiaggia assiede, ben cerchi e guardi, Alam. Colt.

CERCHIELLINO, —LLO, —TTINO, —TTO, s. m. dim. obreęczek, kółko, kółeczko. = Cerchiellino, gronko osób, przyjaciół, gości. = Cerchiellino, cerchietto, obrączka, pierścioneczek.

CERCHIO, s. m. Geom. koło. = kolo, krąg, okrąg, obwód. Far —, okrążyć, otoczyć. In —, a —, w kolo, do kota. = Cerchio galvanico, krązek galwaniczny. = kolo, grono, zgromadzenie, towarzystwo. = wieniec. Tessedo un — all'oro terso e crespo, Petr. = Cerchio del mozzo d'una ruota, obod. = obreęcz.

CERCHIOLINO, s. m. dim. kółko, kółeczko.

CERCINE, s. m. poduszeczka wypchana kłakami do noszenia ciężarów na głowie.

CERCO, s. m. * v. CERCHIO. = cyrk. [cha.

CERCONCELLO, s. m. rzeźbiarz. CERCOPITECO, pl. —CHI, s. m. Zool. koczokodan.

CEREBELLO, s. m. Anat. mózdek.

CEREBRALE, ad. m. f. mózgowy. Febbre —, zapalenie mózgu.

CEREBRO, s. m. mózg.

CEREMONIA, CERIMONIA, s. f. ceremonia, obrzęd, obrządek. = ceremonia, korowody, ceregiele.

CEREMONIALE, CERIMONIALE, s. m. księga obrzędów.

CEREMONIERE, CERIMONIERE, s. m. mistrz ceremonii.

CEREMONIOSAMENTE, CE-

RIMONIOSAMENTE, av. ceremonialnie.

CERFOGLIO, s. m. Bot. trzebula, trybula.

CERFUGLIO, s. m. długi pukiel włosów, kosa, warkocz.

CERIMONIASTE, s. m. ceremonialiant.

CERIMONIOSO, CEREMONIOSO, —SA, ad. robiący ceremonie, ceremonialny.

CERINO, s. m. stoczek.

CERINTA, s. f. Bot. woskownica, gladysz, ośmiak.

CERNA, s. f. wybiórki, brak, drań, śmiecie. = wybór, dobór. = nowicyusz, fryc. = † nowozaczący żołnierz, rekrut.

CERNECCHIARE, v. a. wybierać, przebiegać.

CERNECCHIO, s. m. włos spadający na ucho, seledec.

CERNERE, v. a. pyłkować, przesiewać. = wybierać, przebierać, brakować. = † widzieć, postrzedz, dostrzedz. Ed io, maestro, già le sue meschite là entro certe nella valle cerno, D. Inf. i ja już, mistrzu, widzę wyraźnie jego wieże wznoszące się tam w dolinie naksztalił meczetów.

CERNERA, s. f. nit, zwora, zauwaska.

CERO, s. m. duża woskowa świeca. = Cero, bel cero, pień, cymbal, czop, drąg.

CEROSO, —SA, ad. woskowy; zauwierający wiele wosku.

CEROTTO, s. m. maść woskowa. = duża świeca woskowa.

CEROZZA, CERONA, s. f. accr. cera, twarz.

CERRETANO, s. m. szarletan, kuglarz.

CERRETO, s. m. lasek dębowy, dąbrowa.

CERRETTO, s. m. dębczak.

CERRO, s. m. dąb rosnący tylko we Włoszech. = frezła, szlak. = pek włosów.

CERRUTO, —TA, ad. zarostły dębami.

CERTAME, s. m. lat. bój, walka. Singolar —, pojedynk. = spór, sprzeczka.

CERTAMENTE, av. pewnie, z pewnością, niezawodnie.

CERTEZZA, CERTITUDINE, s. f. pewność.

CERTIFICAMENTO, s. m. zapewnienie, upewnienie; poświadczenie.

CERTIFICARE, v. a. zapewnić, upewnić; zaświadczyć, poświadczyć.

CERTIFICATO, s. m. zaświadczenie. = ad. zaświadczony.

CERTIFICAZIONE, s. f. zaświadczenie, poświadczenie.

. CERTO, s. m. pewność, rzecz pewna.

CERTO, —TA, ad. pewny, niewątpliwy, niezawodny, istoty, rzetelny, prawdziwy. Qual che tu sii, od ombra, od uomo certo, *D. Inf.* = pewny czego, niewątpliwy. Incontinentemente intesi e certo fui che questa era la setta de' cattivi. *D. Inf.* = pewny, oznaczony. = pewien, nieoznaczony, jakiś. Dando loro una certa quantità di danari, *Bocc.* Un certo che, *cos.* = pewien, jakiś, niejaki, jeden. Un certo, *ktos.* pewna osoba. = niestety. I suoi frutti... certi son dolci e certi acetosi, niektóre z jego owoców są słodkie a niektóre kwaśne.

CERTO, av. pewnie, zaprawdę, zaiste. — che si, tak zaiste, bez wątplenia.

CERTOSA, s. f. klasztor kartuzów.

CERTOSINO, s. m. kartuz.

CERTUNO, pron. m. *ktos.* Vidi — avvicinarsi, *U. Fosc.* = pl. Certuni, niestety, pewne osoby.

CERULEO, —LEA, ad. modry, błękitny.

CERÙME, s. m. wosk w uszach, wilgoć uszu, gnój uszny.

CERUMINOSO, —SA, ad. podobny do wilgoci uszu.

CERUSIA, s. f. chirurgia.

CERUSICO, pl. —CI, s. m. cyrulik, chirurg.

CERUSSA, s. f. blejwas.

CERVA, s. f. łani, łania.

CERVELLACCIO, s. m. peg. brzydki mózg. = mózgowiec, uparta głowa, dziwak, cudak.

CERVELLAGGINE, s. f. kaprys, fomfry, wymysł, dziwactwo.

CERVELLATA, s. f. kiszka nadziana mięsem solonem.

CERVELLETTO, s. m. dziwak, cudak.

CERVELLIERA, s. f. hełm, przyłbica.

CERVELLINAGGINE, s. f. trzpiotostwo, roztrzępanie.

CERVELLINO, s. m. czepek wełniany. = dziwak, cudak.

CERVELLINO, —NA, ad. puśty, swawolny, roztrzępany, szalony.

CERVELLO, pl. m. —LI, f. —LA, s. m. mózg. = fig. rozum, rozsądek, roztargnienie, pojęcie, głowa, mózg. Stillarsi o beccarsi il —, suszyć sobie mózg, łamać sobie głowę nad czem. — fatto a orioli, pusta głowa, wietrzniak, wartogłowa, sowizdrzał. Dar il — a rimpedulare, być zupełnie roztrzępanym. Uscire del —, stracić rozum.

Rimettere altrui il — in capo, nauczyć kogo rozumu, ustatkować kogo. Aver il — nella lingua, mówić rozsądnie. Aver il — secco, mieć się na ostrożności; być upartym, kapryśnym. Dar di volta al —, esser fuori di —, być nieprzy swoich zmysłach, mieć nie spełna rozum. Avere il — nelle calcagna, sopra la berretta, sopra la chioma, być porywczym, niecierpliwym, gorąco kłapanym; mieć pstro w głowie, nie mieć oleju w głowie. — d' oca, barania albo cieleca głowa. = humor albo charakter. — balzano, dziwaczny humor; dziwak.

CERVELLONE, s. m. łęga głowa. = dziwak, oryginal.

CERVELLUTO, —TA, ad. rozumny, rozsądny.

CERVELLUZZO, s. m. dziwak, cudak.

CERVETTA, s. f. młoda łani.

CERVETTINO, CERVETTO, CERVIADELLO, CERVIAITTO, s. m. jelenek, jelenię, jeleniątko.

CERVIA, s. f. łani, łania.

CERVICALE, ad. m. f. Anat. karkowy, szyjowy.

CERVICE, s. f. kark. Uomo di dura —, fig. człowiek nieugięty, uparty.

CERVIERE, s. m. Zool. ryś, ostrowidz.

CERVINO, —NA, ad. jeleni.

CERVIO, CERVO, s. m. jeleni.

CERVOGIA, —SA, s. f. rodzaj pnia.

CESARE, s. m. Cezar. O — o Nicolò, prov. albo starosta albo kapucyn.

CESAREO, —REA, ad. cesarski. Operazione cesarea, wycięcie płodu z macicy, operacja macicy.

CESELLARE, v. a. robić, wyrabiać rylem, rytować.

CESELLETTO, —LLINO, s. m. dim. mały rylec.

CESELLO, s. m. rylec do rytowania na miedzi.

CESIO, —SIA, ad. błękitny, modry (o oczach).

CESIOIE, s. f. pl. nożyce.

CESPITE, CESPO, s. m. darni, murawa. — di virgulti, krzaczek, krzew.

CESPUGLIATO, —TA, ad. krzaczkowaty.

CESPUGLIO, —ETTO, s. m. krzaczek, krzew.

CESPUGLIOSO, —SA, ad. zarosty krzakami, krzaczysty.

CESAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. ustanie, przerwa.

CESSAME, s. m. smiecie, plugastwo.

CESSARE, v. n. ustać, przestać, zaprzestać. Nella sua in-

fermità non cessava di pregare Iddio, *G. Vill.* — dall' operare, przestać pracować, wycpać po pracy. Il vento cessa, *wiatr ustaje.* — dal fuoco, *Mil.* przestać dawać ognia. = v. a. unikać. E dieci passi femmo in sull' estremo, per ben cessar l'arena e la fiammella, *D. Inf.* Cessi Iddio, *uchowaj Boże, nie daj Boże.* = v. r. oddalić się, — dalla patria, oddalić się, wyjść z ojczyzny. = poprzestać, powstrzymać się. Cessatevi dal ragionare, poprzestaj mówić.

CESSIONARIO, s. m. ten na którego rzecz robi się cessionya.

CESSIONE, s. f. ustąpienie, odstąpienie, cessionya.

CESSO, s. m. ustanie, przerwa. Stare in —, przestać. Ma stien le male branche un poco in —, *D. Inf.* lecz niech pazury szatanów przestają trochę mnie szarpać. = oddalenie, ustronie. Andare in —, odejść na stronę, oddalić się. Di —, av. zdaleka.

CESSO, s. m. przewet, tranzet. = male, parszywe dłużki.

CESTA, s. f. kosz. = wycierz.

CESTACCIA, s. f. peg. koszyśko.

CESTAROLO, s. m. koszykarz, koszownik.

CESTELLA, —ETTA, —ERELLA, s. f. CESTELLO, —LLINO, —TINO, s. m. dim. koszyk, koszyczek. = Cestino, gołębnik. = machina na kołach w której dzieci uczą się chodzić.

CESTIRE, v. n. ir. krzewić się (o zbożu).

CESTO, s. m. krzewisko. — d' alberi, kepa drzew, kłęb. Un bel —, scherz. piękna lala. = przepaska Wenery.

CESTO, s. m. rękawica żelazna, którą wdziewali szermierze.

CESTOLA, —LINA, s. f. dim. koszyk, koszyczek.

CESTONE, s. m. duży kosz plectony z tyka kszatanowego lub innego drzewa. Avere il capo come un —, mieć w głowie jak w trybunale, mieć głowę czem skłopotana.

CESTUTO, —TA, ad. krzewisty, gęsty. Cavolo cestuto, głowiasta kapusta.

CESURA, s. f. średniówka, cesura.

CETACEO, —CEA, ad. z rodzaju wielorybów, wielorybi.

CETERA, CETRA, CITRA, s. f. cytra, rodzaj liry. = puklerz u starożytnych podobny do liry.

CETERA, ECETERA, s. f. i tam dalej. = kłopot.

CETERARE, CETRARE, v. II. grać na cytrze.

CETERATORE, s. m. — TRI-CE, s. f. cytrzysta.

CETEREGGIARE, — RIZZARE, v. n. grać na cytrze.

CETINA, s. f. jama w której się węgle wypalają. = tran wielorybi.

CETO, s. m. wieloryb.

CETRANGOLO, CETRO, s. m. rodzaj cytryny, v CEDRO.

CETRIUOLO, CETRIOLO, s. m. ogórek.

CHE, s. m. co, coś, jakaś rzecz. Un non so che, niewiem co.

CHE, pron. (na obie liczby i na oba rodzaje) który, która. La donna ch'era d'alto ingegno, Bocc. ch'biata która miała wzniosły umysł. Il libro che leggo, la lettera che scrivo, książka którą czytam, list który piszę. Questo è il diavolo di che l'ho parlato, Bocc. jest to ten sam diabeł o którym ci mówiłem. = co. Che dite? co mówicie? Di che vivem noi? Bocc. z czego żyć będziemy? Il che non accadrà mai, co się nigdy nie zdarzy. A che tanti pensieri? Petr. po co tyle myśli? A che ciarlar tanto? po co tyle paplać? = jaki, który. Che libro leggete? jaką czytasz książkę? Che ora è? która godzina? A che giuoco giuochiamo? w jaką grę gramy? = co za. Che sguardo! co za wzrok!

CHE, cong. ażeby. Se vuoi ch'io pianga, piangi tu primo, Met. Comanda che la moglie sia uccisa, Bocc. = że, iż. Digli che l'amo, powiedz mu że go kocham. = czemu, dla czego. Che non rispondi? dla czego nieodpowiadasz? Padre mio, che non m'aiuti? D. Inf. = bo, albowiem, gdyż. Aprimi la porta, ch'io me ne voglio andare avanti che apparisca il giorno, Fir. As. = aż póki, aż dopóki, aż dopóki. Non riposò mai che non l'ebbe ritrovato, nie odpoczął nigdy aż dopóki go nieznalazł. = Non che... ma, nie tylko nie... ale.

CHECCE, CHE CHE, av. cokolwiek tylko, wszystko co. — egli oda, wszystko co usłyszy. = pron. jakikolwiek. Che che egli o biasimo a loda si meritasse, certa cosa è, che etc. Cas. Galat.

CHECCHESIA, av. cokolwiek bądź. T

CHENOPODIO, s. m. Bot. gęsia stopa, maczyniec.

CHENTE, ad. m. f. jaki, co za. Non potrei dirvi chenti e quanti sieno i diletta di amore, Bocc. = jakikolwiek bądź. —

la cagione si sia, jakokolwiek jest tego przyczyna.

CHERCA, HERICA, s. f. korona księża.

CHERCO, pl. — CI, s. m. ksiądz z wygoloną koroną. Or mi dimostra che gente è questa e se tutti fur cherci, D. Inf.

CHERCUTO, ad. m. wygolony na głowie. Questi chercurti alla sinistra nostra, D. Inf.

CHERERE, CHIERERE, † *, v. CHIEDERE. [wny.]

CHERICALE, ad. m. f. duchow. CHERICAMENTE, av. duchowemu.

CHERICATO, s. m. ksiądz, kapłan. = stan duchowny, duchowienstwo.

CHERICO, pl. — CI, s. m. ksiądz, kapłan, osoba duchowna. Dà da bere al prete, ch'è il — ha sete, prov. żądać niby dla kogo innego, a tym czasem dla siebie. = uczony, pismienny.

CHERICUZZO, CHERICUZZO, s. m. księżyna.

CHERMES, s. m. czerwiec polski (coccus polonicus).

CHERMISI, s. m. karmazyn.

CHERMISINO, — NA, ad. karmazynowy. T

CHERUBICO, — CA, pl. — CI, — CHE, ad. cherubinowy, anielski. [cherubin.]

CHERUBINO, — BO, s. m.

CHETAMENTE, av. cicho, spokojnie.

CHETARE, v. a. uciszyć, uspokoić. = v. r. uciszyć się, uspokoić się.

CHETEZZA, s. f. cichość, spokojność.

CHETICHELLA, a CHETICHELLI, av. cichaczem, po cichu. Fare a cheticelli, robić co po cichu, cichaczem.

CHETO, — TA, ad. cichy, spokojny. Parendogli ogni cosa cheta, per l'albergo, Bocc. Starsi cheto, milczeć. Acqua cheta, cicha woda; fig. z cicha pęk. Cheto cheto, cheton chetone, av. cichuteńko, cichaczem.

CHEUNQUE, ad. e av. kokolwiek; cokolwiek.

CHI, pron. m. f. sing. e pl. ten który, ta która, ci którzy, te które. Le quali da chi non le conosco son tenute grandi donne, Bocc. Chi ha derubato per ambizione le intere province, manda solennemente alle forche chi per fame invola del pane, U. Fosc. = kto (w zapytaniach). Chi potrebbe di tutti il nome dirti? kto-by ci mógł powiedzieć nazwiska wszystkich? Chi mi chiama? kto mnie woła? Di chi vi lagna-te? na kogo się skarżycie? = nikt, żaden, któryby (z prze-

zieniem). Non vi è chi sappia, nie masz nikogo któryby wiedział. = kokolwiek, kto. Parli chi vuole in contrario, Bocc. = jeżeli kto. Come pienamente si legge per Lucano poeta, chi le storie vorrà cercare, G. Vill. = Chi.... chi, jedni.... drudzy. Chi nudi e chi di strane pelli involti, Ar. Orl. Fur. jedni nadzy, drudzy odziani dziwnemi skórami. A chi un gentil sorriso, a chi un sogghigno, a chi un scherzo comparte ed a chi un detto, Cast. An. Parl. Chi bee ne' vetri, e chi negli elmi a prova, chi tien la man nella fresca onda immersa; chi se ne spruzza il volto, e chi le tempie, Tass. Ger.

CHIACCHI BICHACCHI, pop. głuptionsa, błaznstwa, banialuki, androny.

CHIACCHIERA, — TA, s. f. — MENTO, s. m. gadulstwo, papłotanie, gawęda, szczebiotanie, szczebiotliwość. = baśń, plotka.

CHIACCHIERARE, v. n. gadać, bajać, świegotać, pleść, gawędzić.

CHIACCHIERATORE, s. m. — TRICE, s. f. gawęda, gadula, T cherso — pleciuch, papla.

CHIACCHIERONE, s. m. wielki gadula, gadulawy.

CHIACCHILLARE, v. n. trwożyć czas na czezej gawędzie.

CHIAMAMENTO, s. m. wola-nie; wzywanie; wywoływanie.

CHIAMARE, v. a. wolać, zawołać, wezwać, przyzwać, powołać, przzywolać. Andreuccio, non rispondendogli il fanciullo, cominciò più forte a —, Bocc. — il medico, zawołać doktora.

Farsi — tale, kazać kogo zawołać. — in aiuto, wołać na pomoc, na ratunek. — in giudizio, powołać przed sąd, zapozwać. — in testimonio, powołać, wezwać na świadectwo. = zwolywać. Chiamagli abitator dell' ombre eterne il raucio suon della tartarea tromba, Tass. Ger. = uytwać. Chiamare fuori alcuno, wzywać kogo na pojedynek. = zaprosić. Chiamare a cena, a desinare, zaprosić na wieczerę, na obiad. = obwołać, okrzyknąć. Incontinenti i cardinali furono rinchiusi, e addi 20 del detto gennaio, chiamarono papa Innocenzio, G. Vill. = żądać, prosić. Cagion mi sprona ch'io mercè ne chiami, D. Purg. = nazywać, nazwać.

Quella che di più età era, Pampinea chiameremo, Bocc. = v. r. nazywać się. Mi chiamo Giovanni, nazywam się Jan. = uznać się, poczytywać się. Chiamarsi vinto, offeso, uznać

T helideo

się za zwyciężonego, i t. d. — (per) contento, obbligato, uznać się zadowolnionym, zobowiązany.

CHIAMATA, —ZIONE, s. f. *wolanie*. = *powołanie*. Ma tu qual chiamata avesti per passar da Saracino alla greggia di gente battezzata? *Fort. Ricc.* = *wzwanie*, *zaproszenie*. = *obwołanie*, *wybranie*, *obranie*. = *znak*, *hasło do boju*. Far la chiamata, *zabębnić lub zatrzeć do apelu lub do boju*. = *odsylacz*.

CHIAMATORE, s. m. —TRICE, s. f. *iten co wola*, *nizywa*.

CHIAPPA, s. f. *obrypka, chapanka*. = *kamień*. Che noi appena, ei lieve ed io sospinto, potevam su montar di chiappa in chiappa, *D. Inf.* = *półdupka*, *zadek*. E per tentargli nella pazienza, le chiappe squadernò, con riverenza, *L. Pulc. Morg.*

CHIAPPARE, v. a. *chapać*, *chapać*, *chwycić*, *chwycić*, *uchwycić*. = *Chiappare al boccone*, *wabić*, *nęcić*. = *uderzyć*, *ugodzić*. = *marce* a Florian l'avea diretta per chiapparlo nel mezzo della testa, *L. Lipp. Malm.* = *natrafić*, *znaleźć*.

CHIAPPOLA, —LERIA, s. f. *fraszka*, *blażeństwo*, *głupstwo*. = *Chiappola*, *chiappolino*, *so-wiźdrzał*, *trzpiot*, *puszak*, *fircyk*.

CHIAPPOLARE, v. SCARTARE. CHIAPPOLO, s. m. *brak*, *wybiórki*, *drań*. Lasciar nel —, *odrzucić*, *zaniebzać*, *zapomnieć*.

CHIARA, s. f. *białe jajo*. CHIARAMENTE, av. *jasno*, *wyraźnie*, *dobitnie*, *zrozumiale*; *widocznie*, *oczywiście*; *otwarcie*.

CHIARARE, v. a. *wyjaśnić*, *zrobić jaśniejszym*. = *wyjaśnić*, *rozjaśnić*, *objaśnić*. = v. r. *wyjaśnić się*, *wypogodzić się*. Il tempo si chiarò, e si sereno il cielo, *Liv. M.*

CHIARATA, s. f. *lekarstwo z białka na ranę*.

CHIARELLA, s. f. *wino roz-wiedzione wodą*.

CHIARETTO, —TA, ad. *jasnawy*, *dość jasny*.

CHIAREZZA, s. f. *jasność*, *światło*. = *Chiarezza di voce*, *czystość głosu*. = *jasność*, *wyraźność*, *zrozumiałość*. La — sia compagna a tuoi scritti, *Menz. Poet.* = *Chiarezza di famiglia*, *światłość rodu*, *urodzienia*.

CHIARIFICARE, v. a. *klarować*. —il vino, *klarować wino*. = *wyjaśnić*, *zrobić jaśniejszym*,

czystszy. — l'occhio, *la voce*, *rozjaśnić wzrok*, *zrobić głos czystszy*. = *wyjaśnić*, *objaśnić*.

CHIARIFICAZIONE, s. f. *klarowanie*. = *wyjaśnienie*, *objaśnienie*.

CHIARIGIONE, s. f. —MENTO, s. m. *wyjaśnienie*, *objaśnienie*. = *oświadczenie*.

CHIARILLO, s. m. *jasny dzień*, *pogoda*.

CHIARINA, s. f. —NO, s. m. *klarynet*.

CHIARIRE, v. n. ir. *wyjaśnić się*, *wypogodzić się*. = *wyklarować się*. = v. a. *objaśnić*, *przekonać* o błędzie. Questo fu il colpo che chiari la gente pagana affatto, *Bern. Ori.* = *objaśnić*, *oświecić*. Da poi che Carlo tuo... m'ebbe chiarito, *D. Par.* = *oświadczyć*, *ogłosić*. Citò prima, e poi chiari ribello di santa Chiesa il cardinal Colonna, *Varch. Stor.* = *klarować* *pliny*. = v. r. *objaśnić się*, *przekonać się*.

CHIARITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *jasność*, *blask*, *światło*. = *objaśnienie*. = *jasność*, *zrozumiałość* *stylu*.

CHIARO, —RA, ad. *jasny*, *widny*, *świecący*, *blyszczący*. Due bicchieri che parevan d'ariento, si eran chiari, *Bocc.* = *jasny*, *klarowny*, *czysty*, *przezroczysty*. Spengo la sete mia nell'acqua chiara, *Tass. Ger.* Chiare, fresche, dolci acque, *Petr.* = *czysty*, *głosny*, *donosny*, *dobitny*. E risonar pel clautro udì di trombe acuti suoni e chiari, *Ar. Ori. Fur.* = *pogodny*, *wesoły*, *wypogodzony*. Da' più begli occhi e dal più chiaro viso che mai splendesse, *Petr.* = *światły*, *ślawny*, *znakomity*, *dostojny*. = *szczerzy*, *prawy*. Uomo di chiara fede, *Bocc.* = *jasny*, *łatwy do pojęcia*, *oczywisty*, *widoczny*. Far chiaro uno di qualche cosa, *objaśnić kogo w czem*. Se tu mi fai chiaro di quattro cose, io ti perdonerò in tutto, *Fr. Sacch.*

CHIARO, av. *jasno*; *czysto*; *przezroczyście*, i t. d. Ah! lassa me, che assai — conosco come, etc. *Bocc.*

CHIARORE, s. m. *jasność*, *blask*, *światło*. Il — del giorno, *jasność dnia*. = *żywość kolorów*, *cery*. = Il chiaror della giovanezza, *blask*, *kwiat młodości*.

CHIAROSCURARE, v. a. e n. *Pitt.* *malować obraz jednym kolorem*.

CHIAROSCURO, s. m. *obraz malowany jednym kolorem*.

CHIASSAIUOLO, s. m. —LA, s. f. *rowek na polu do ścięku wody*.

CHIASSATA, s. f. *huk*, *pak*, *halas*, *wrzawa*, *zgiełk*, *tantas*, *harmider*, *rejwach*.

CHIASO, s. m. *uliczka*, *zaułek*. = *burdel*, *zamtuz*. = *halas*, *wrzawa*, *zgiełk*, *wrzask*. = *żart*, *drwinki*.

CHIASOLINO, s. m. dim. *uliczka*, *zaułek*.

CHIATTA, s. f. *plaski statek*, *ponton*, *prom*, *krypa*.

CHIAVACCIA, s. f. *peg. klu-czysko*.

CHIAVAIO, —RO, s. m. *klu-cznik*. = *ślusarz*. [sarz.]

CHIAVAIUOLO, s. m. *ślu-*

CHIAVARDA, s. f. *sworzeń*.

CHIAVARE, v. a. *przycięć* *quożdżem*. = *zamknąć na klucz*. Fecero — la porta della torre e la chiave gittare in Arno, *G. Vill.* = *przebić na wyłot*, *przedziurawić*, *przewiercić*. = *oblapiać*. = fig. *wrazić w umysł*, *wyrzyc*. Che costea corte-se opinione ti sia chiavata in mezzo della testa, *D. Purg.*

CHIAVATURA, s. t. *przybicie quożdżem*. = *okucie*.

CHIAVE, s. f. *klucz*. Serrato l'uscio colla —, *Bocc.* Le chiavi di San Pietro, *klucze s. Piotra*. = Fig. Questa città è la — del regno, *to miasto jest kluczem królestwa*. Io son colui che teni — ambo le chiavi del cuor di Federigo, *D. Inf.* — *kruczek*, *smoczek przy fontanie*. = *ankra*, *klamra do spajania muru*. = *klapka w instrumentach dętych*. = *klucz w notach muzycznych*. = *klucz do strojenia instrumentów*. = *klucz do pisania cyframi*.

CHIAVERINA, s. f. *pacisk*, *grot*, *dziryt*, *rohatoryna*.

CHIAVETTA, CHIAVICINA, s. f. dim. *kluczyk*. [sztok.]

CHIAVICA, s. f. *kloaka*, *ryn-*

CHIAVISTELLO, s. m. *rygiel*. Baciare il —, *pop. wyjąć*, *odjechać bez powrotu*, *wynieść się z domu niezaplaciwszy za mieszkanie*.

CHIAZZA, s. f. *plama na skórze*, *centka*.

CHIAZZARE, v. a. *centkować*, *nakrapiać*.

CHIAZZATO, —TA, p. ad. *centkowany*, *nakrapiany*, *tarrantowaty*, *moragowaty*.

CHICCA, s. f. (wyraz dziecinny) *owoc*, *cukierki*, *takoctwo*.

CHICCHERA, s. f. *filiżanka*.

CHICCHESSIA, pron. *ktokolwiek* *gdźś*.

CHICCHI BICHACCHI, CHICCI BICHICCI, *pop. brednie*, *bania-*

luki, androny, terefere, koszal-ki opalki.

CHICCHIRIATA, s. f. —RICHI, s. m. kukuryku.

CHICCHIRILLARE, v. n. ba-wić się fraszkami; bajdurzyć, pleść koszałki opalki.

CHICCHIRILLO, s. m. —IRLE-RA, s. f. szczebiotanie, paplanie.

CHICCO, pl. —CHI, s. m. ziarno w owocu.

CHIEDERE, v. a. ir. żądać, prosić, wymagać. — in prestito, prosić o pożyczanie. — in dono, prosić o darowanie. — in grazia, prosić o co jako o łaskę. — per dono, prosić o przebaczenie. — la carità, la limosina, prosić o jałmużnę. = pytać, zapytać się.

CHIEDIBILE, ad. m. f. mog-
cy być żądanym. [nie.]

CHIEDIMENTO, s. m. żąda-

CHIEDITORE, s. m. żądający.

CHIEGGIA, s. f. urwista ska-
ła, urwiśca.

CHIERCA, CHIERCALE, v. CHER-

CA, etc.

CHIERERE, v. a. † żądać, pro-
sić, pytać. Di quel si chiere e di
quel si ringrazia, D. Par.

CHIESA, s. f. kościół, zgrom-
adzenie wiernych. = kościół,
świątynia poświęcona chwale
Boga.

CHIESETTA, —TTINA, —SIC-
CIUOLA, —SINA, —SUCCIA, s. f. dim.
kościółek.

CHIESTA, s. f. żądanie, pro-
śba. = pytanie, zapytanie.

CHILO, s. m. Fisiol. chł., płyn
wyrabiający się w trawieniu
pokarmów.

CHIMERA, s. f. Mitol. chime-
ra, potwór bajeczny z paszczą
lwią, ciałem kozy a ogonem
smoka. = fig. przywidzenie,
urojenie.

CHIMERICAMENTE, av. przez
przywidzenie, przez urojenie.

CHIMERICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. tworzący sobie uro-
jenia; urojony, przywidziany.

CHIMERIZZARE, v. n. roić so-
bie, snuć sobie po głowie, mar-
zyć, budować zamki na lodzie.

CHIMERIZZATORE, s. m. ma-
rzyćciel, fantastyk.

CHIMICA, s. f. chemia.

CHIMICAMENTE, av. chemi-
cznie.

CHIMICO, pl. —CI, s. m. che-
mik. = ad. chemiczny.

CHINA, s. f. pochylność, spa-
dzistość. A —, av. pochylony. La-
sciar andar l'acqua alla —, prov.
zostawić rzeczy jak są.

CHINAMENTO, s. m. nachyle-
nie, pochylność.

CHINARE, v. a. chylić, schylić,
nachylić, pochylić. — gli occhi,

la testa, schylić oczy, głowę. —
le spalle, gli omeri, fig. ugiąć
karku, kolana, upokorzyć się.
= v. n. chylić się, nachylać się.
Il di chinava, dzień był ku schy-
lkowi. = v. r. nachylić się.

CHINATA, s. f. pochylność,
spadzistość.

CHINATAMENTE, av. pochyl-
to. = fig. chyłkiem, pokryjomu.

CHINATEZZA, —TURA, s. f.
nachylenie, pochylność.

CHINATO, —TA, p. ad. nachy-
lony, pochylony. = fig. † zbity
z łomu, upokorzony. = s. m. po-
chylność.

CHINCAGLIA, —GLIERIA, s. f.
sprzęty i narzędzia mosiężne i
żelazne.

CHINEA, s. f. szłapak, stępak,
kroczał, jednochodnik.

CHINEVOLE, ad. m. f. giętki.

CHINEVOLMENTE, av. gię-
tko. = fig. uniżenie; pokornie.

CHINO, s. m. pochylność, spa-
dzistość. = ad. pochylony, spa-
dzisty; schylony, nachylony.

CHINTANA, v. QUINTANA.

CHIOCCARE, v. a. bass. bić,
grzmocić, walkować. — la frusta,
klaskać biczem.

CHIOCCIA, s. f. kwoka.

CHIOCCIARE, v. n. kwokać.
= zacząć cherlać. = ruszać się,
chwiać się, kłapać (o podkowie),
v. CROCCHIARE. = s. m. kwokanie.

CHIOCCIO, —CIA, ad. ochryp-
ły, chrapliwy, chryplawy. Com-
inciò Pluto colla voce chioccia,
D. Inf. = Essere o star chioccio,
cherlać.

CHIOCCIOLA, s. f. ślimak.
Scala a —, schody kręcone. =
muccia gwintowana, Mutterka,
mutra.

CHIOCCIOLETTA, s. f. —LINO,
s. m. dim. ślimaczek. Fare un
chiocciolino, zwinąć się w kłę-
bek, skulić się spiąć.

CHIOCCO, pl. —CHI, s. m.
klask, trzask z bicia.

CHIODAGIONE, CHIOVAGIONE,
s. f. okucie, obicie ćwiekami.

CHIODAIA, s. f. kowadło na
gwoździe.

CHIODAIUOLO, s. m. gwo-
ździarz, ćwiekarz.

CHIODARE, v. a. przybić, o-
bić gwoździami.

CHIODERIA, s. f. ćwiekarnia,
gwoździarnia. [ćwieczek.]

CHIODETTO, s. m. gwoździec.

CHIODO, s. m. gwoździec, ćwiec.

— Fig. e prov. Battere due chiodi
a un caldo, przy jednym ogniu
dwie pieczenie upiec, za jednym
zachodem dwie rzeczy zrobić.

Aver fisso o fermo il —, fermare
il —, postanowić, umyślić, zde-
cydować się. Son cinque cavalier
ch'han fisso il — d'esser i primi

a terminar sua lite, Ar. Orf. Fur.
Io di mai non l'amar fisso avea
il —, Ar. Orf. Fur. Trarre dall'
asse — con —, klin klinem wy-
bijać.

CHIOMA, s. f. włosy. E'l capo
tronco tenea per le chiome, D.
Inf. — del cavallo, grzywa kon-
ska. — di leone, grzywa lwa.
— di comete, ogon komety. =
* gałęzie drzewa. Se tu vedessi
starsi il pino e l'abete e'l faggio
e l'orno senza usata lor frondosa
—, Guar. Past. fid.

CHIOMANTE, CHIOMATO, —TA,
ad. włosisty. = gałęzisty.

CHIOSA, s. f. glossa, objaśnie-
nie wyrazu innym używanym,
komentarz, przypisek. = plama
na skórze. = blaszka
otocziana.

CHIOSARE, v. a. pisać glossy,
objaśniać, komentować, tłumac-
zyć.

CHIOSATORE, s. m. przypis-
nik, autor glossy, komentator.
= krytyk.

CHIOSTRA, s. f. mieszkanie. =
okrag, obwód. Quando noi fummo
in sull'estrema — di Malebolge, D.
Inf. = dolina, zacisze, ustro-
nie. In quella di bei colli ombro-
sa —, Petr. = fig. la chiostra
della volontà, dell'anima, głębia,
głęb serca, duszy.

CHIOSTRO, s. m. klasztor. =
miejsce otoczone drzewami. Co-
si men vivo in solitario — saltar
veggendo i capri snelli e i cervi,
Tass. Ger. = grota, pieczara.
= sala, komnata. Nel primo —
una femmina cana fila a un aspo
traea, Ar. Orf. Fur. = Superni
chiosi, niebo. = Tenebroso
chiostro, Ar. piekło.

CHIOTTO, —TA, ad. milczq-
cy. E senza pur fiatar mi stava
chiotto, Bern. Orf. i anim słow-
ka nie pisnąt.

CHIOVARE, v. a. przybić gwo-
źdzem. = zagwoździć konia.
= Chiovare l'artiglieria, zagwo-
ździć działą.

CHIOVATURA, s. f. zagwo-
źdzenie konia.

CHIOVELLO, s. m. dim. ćwie-
czek, gwoździec.

CHIOVO, s. m. ćwiec, gwoździec.
= Chiovo di garofano, gwoździec,
goździec.

CHIRAGRA, CIRAGRA, s. f. chi-
ragra, ból w stawach rąk.

CHIRAGRICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. chiragryczny.

CHIRAGROSO, —SA, CHIRA-
GRATO, —TA, ad. cierpiący na
chiragra.

CHIROGRAFARIO, s. m. Leg.
wierzyciel którego prawo opie-
ra się na własnoręcznym skryp-
cie dłużnika.

CHIROGRAFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *własnoręczny*.
CHIROGRAFO, s. m. *własnoręczne pismo, cyrograf*.

CHIROMANTE, s. m. *wróźący z dłoni*.

CHIROMANZIA, s. f. *wróżenie z dłoni*.

CHIRURGIA, s. f. *chirurgia*.

CHIRURGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *chirurgiczny*.

CHIRURGO, pl. —GHI, —GI, s. m. *chirurg*.

CHITARRA, s. f. *gitarra*.

CHITARRINO, s. m. —NA, —GLIA, s. f. dim. *gitarra*.

CHIUCCHIURLAIA, s. f. *gwar, zgiełk, wrzawa*. = *brednie, androny*.

CHIUDENDA, s. f. *zagroda; opasanie murem; ostrokól, palisada*.

CHIUDERE, v. a. ir. *zamykać, zamknąć*. Prestamente andò a — l'uscio, *Bocc.* — gli occhi, *zamknąć oczy*. Non — l'occhio, *nie zmrużyć oka, nie spać*. — la bocca, la mano, il tiratolo, *stulić gębę, ścisnąć kulaś, zamknąć szufladę*. — fra quattro mura, *zamknąć między czterema ścianami, wsadzić do więzienia*. Fig. — la bocca a qualcuno, *zamknąć komu gębę*. — gli occhi per fingere di non vedere, *zamykać na co oczy, przez szpary patrzeć*. — l'orecchio, *zatulić sobie uszy*. — una processione, un corteo, *zamykać procesję, orszak, iść na końcu*. = fig. *zawrzeć w czem, zamknąć*.

Così potess'io ben — in versi i miei pensier come nel cuor gli chiudo, *Petr.* = v. r. *zamknąć się*. Chiudersi in casa, in un chiostro, *zamknąć się w domu, w klasztorze*. = *okryć się*. Subitamente il cielo si chiuse d'oscure nuvoli, *Bocc.* = *zasklepić się, odrętwieć*. Al tornar della mente che si chiuse, *D. Inf.*

CHIUDIMENTO, s. m. *zamykanie, zamknięcie*.

CHIUDITORE, s. m. *zamykacz*.

CHIUNQUE, pron. *ktokolwiek, którykolwiek*. — fra voi la piange è un ingrato, *Ver. N. R.*

CHIURLARE, v. n. *naśladować głos pułhacza*.

CHIURLO, s. m. *pułhacz*. = *kulik*. = *polowanie szowq.* = *glupiec, jolop*.

CHIUSA, s. f. *śluz, tama, zapora, zastawa*. = *zamknięcie, obwód, otoczenie, zagroda*. — d'un campo, *ogrodzenie pola*. — delle fiere, *klatka na dzikiego zwierza*. Mettere in —, *osadzić w więzieniu*. = *zamknięcie, zakończenie sonetu*.

CHIUSAMENTE, av. *pokryjomy, skrycie*.

CHIUSINO, s. m. *zasuwka, zatykadło, nakrywka kamienna*.

CHIUSO, s. m. *zamknięcie, zagroda, ogrodzenie*. = *stajnia, owczarnia*. Come le pecorelle escon dal chiuso, etc. *D. Inf.* = fig. *ziemia zamieszkała*.

CHIUSO, —SA, p. ad. *zamknięty*. = *ukryty*. O scoglio od altro che nel mar è chiuso *D. Inf.* = Chiuso nell'armi, *okryty zbroją*. = Fig. Tener gli occhi chiusi ad alcuno, *przez szpary na kogo patrzeć*. A occhi chiusi, *z zamkniętymi oczyma, na oślepie*.

CI, av. *tu, tam, ztąd*. Il tale non ci era, non ci andava, *taki a taki nie był tam, nie chodził tam*. Non è via da uscirci, *niepodobna wyjść ztąd*.

CI, pron. *nas, nam*. Kładzie się przed słowem, jeżeli to nie jest ani w trybie bezokolicznym, ani rozkazującym, ani w gerundium. Donne, il vostro senno più che 'l nostro avvedimento, ci ha qui guidati, *Bocc.* Ci ruberanno, e forse ci torranno anche la vita, *okradną nas, a może nawet odbiorą nam życie*. Zrasta się zaś ze słowem ile razy to ostatnie jest użyte w powyższych trybach. Dirci, mandarci, *powieździe nam, przysłać nam*. Diteci, scrivete ci, *powieździe nam, napiszcie do nas*. A mandoci, vendendoci, *kochając nas, widząc nas*. Ci przed LO, LI, GLI, LA, LE, NE, *zamienia się na CE*. Ce lo scrivo, *o tem do nas pisze*. Ce ne racconterà, *opowie nam o tem*.

CIABATTA, s. f. *stare obuwie, stary trzewik*. = *gałgany, stare graty, rupiecie*.

CIABATTAIO, s. m. *ten co przedaje stare obuwie*.

CIABATTIERE, —TTINO, s. m. *łatacz starego obuwia*. = *fuszer, parłacz*. [wieprz.]

CIACCO, pl. —CHI, s. m.

CIALDA, s. f. CIALDONE, CIALDONCINO, s. m. *wafel*. Inciampar nelle calde, *prov. nie umieć sobie w niczem dać rady*.

CIALDONAIO, s. m. *piekarz wafłóv*. [szalierz.]

CIALTRONE, s. m. *oszust, CIAMBELLA, s. f. obwarzanek, kołacz*. = *Far la —, hasać, płaść (o koniu)*.

CIAMBELLAIO, s. m. *piekarz obwarzanków, kołacznik*.

CIAMBELLETTA, —LLINA, s. f. —LLINO, s. m. dim. *obwarzaneczek*. E un di loro lo serviva a far berlingozzi, *ciambelette, zuchcherini, e altre così fatte cose*, *Fir. As.* [lot.]

CIAMBELLOTTA, s. m. *kam-*

CIAMBERLANO, —LLANO, s. m. *szambelan*.

CIAMMENGOLA, s. f. *fraszka*. = *pop. ladaco kobieta*.

CIAMPANELLA, s. f. *Dare in ciampanelle, pustować, swawolić, figlować*.

CIANCERELLA, —RULLA, —CETTA, s. f. dim. *cacko, zabawka dziecienna*. = *fraszka, brednia, koszalki opalki*.

CIANCIA, s. f. *glupstwo, blażeństwo, fraszka, brednia, banialuki, androny, duby smalone*. Far —, *bredzić, bajdurzyć, prawić androny, duby smalone, pleść koszalki opalki*. = *Dar la —, kpić, drwić, żartować*. Non prendano i mortali il voto a —, *D. Par. niech sobie nie żartują śmiertelni ze ślubów*.

CIANCIAFRUSCOLE, CIANCIANFRUSCOLE, s. f. pl. *fraszki, banialuki*.

CIANCIAMENTO, s. m. *gawędzenie, gadulstwo, paplanie*.

CIANCiare, v. n. *gawędzić, paplać, bredzić, pleść koszalki opalki, prawić androny, duby smalone*.

CIANCIAITORE, s. m. —TRICE, s. f. *gadula, papla, balamut*.

CIANCIERO, —RA, v. CIANCIOSO.

CIANCIONE, s. m. accr. *gadula, gadatywus*. = *glupstwo, blażeństwo, brednia, balamutstwo*. Cotai altri ciancioni, *Bocc.*

CIANCIOSAMENTE, av. *żartując, blaszując*.

CIANCIOSELLO, —LA, ad. *szczebiotliwość, gadatliwość*.

CIANCIOSO, —SA, ad. *szczebiotliwy, gadatliwy*. = *wystrojony, piękny, ładny, śliczny*.

CIANCIVENDOLO, s. m. *gadula, samochwał*.

CIAPPOLA, s. f. *dłotko służące do obrabiania metalów przed daniem emalii*.

CIARAMELLA, s. f. *piszczałka*. = *gadula*.

CIARAMELLARE, v. CIARLARE.

CIARLA, s. f. *gawęda, pogadanka, gadanina*.

CIARLAMENTO, s. m. *gawędzenie, gadanie*.

CIARLARE, v. n. *gawędzić, gadac, pleść, paplać*.

CIARLATANERIA, s. f. —NISMO, s. m. *szarlataneria*.

CIARLATANESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *szarlataniski*.

CIARLATANO, s. m. *szarlatan, kuglarz*.

CIARLATORE, —DORE, s. m. —TRICE, s. f. *gadula, gadatywus*. = *lgarz, chępliwiec*.

CIARLERIA, CIARLATA, s. f. *gawęda, pogadanka, gadanina*.

CIARLIERO, s. m. —RA, s. f. *gadula, gadatywus.*

CIARLONE, s. m. *wielki gadula.*

CIARPA, s. f. *szarfa; pas. = galgamy, szmaty.*

CIARPAME, s. m. *kupa galganów, szmat.*

CIARPARE, v. ACCIARPARE, ACCIABATTARE, CIARLARE.

CIARPIERE, CIARPONE, s. m. *partacz, fuszer.*

CIASCHEDUNO, —NA, CIASCUNO, —NA, *pron. każdy.*

CIBACCIO, s. m. *peg. zły pokarm.*

CIBALE, ad. m. f. *pokarmowy.*

CIBAMENTO, s. m. *karmienie, żywienie.*

CIBARE, v. a. *karmić, żywić. = v. r. karmić się, żywić się.*

CIBO, s. m. *pokarm, potrawa, strawa, pożywienie, żywność.*

CIBORIO, s. m. *cyborium.*

CIBREO, s. m. *potrawka z szybek i podobów kurzych.*

CICALA, CICALADA* s. f. *Entom. konik polny. = fig. gadula, plecuch.*

CICALAMENTO, s. m. *szczebiotanie, święgotanie.*

CICALARE, v. n. *szczebiotać, święgotać, plesć, paplać. = v. a. wypaplać co.*

CICALATA, s. f. *gadanina, gawęda.*

CICALATORIO, —RIA, ad. *szczebiotliwy, święgotliwy.*

CICALÉCCIO, CICALERIA, v. CICALATA, CICALAMENTO.

CICALIERE, CICALINO, s. m. —RA, s. f. *szczebiot, szczebiotka.*

CICALIÒ, s. m. *szczebiotanie, święgotanie.*

CICALONE, —NACCIO, s. m. —LACCIA, s. f. *nieznośny gadula.*

CICALUZZA, s. f. *dim. mały konik polny. = fig. mała szczebiotka.*

CICATRICE, s. f. *blizna. = podstęp.*

CICATRIZZARE, v. a. *goić ranę. = v. r. zagoić się, zronąć się.*

CICATRIZZAZIONE, s. f. *gojenie rany.*

CICCIA, s. f. *(wyraz dziecinny), mięso.*

CICCIOLO, s. m. *włókna mięsa po wygotowaniu z niego soku. Far — d'alcuno, bass. rozsiękać kogo.*

CICCIONE, s. m. *czerak, urzód.*

CICERBITA, s. f. *Bot. łoczyna, mleczyk, zajęcza kapusta.*

CICERCHIA, s. f. *Bot. leńdzian, groszek, soczewiczka.*

CICERONE, s. m. *cycero (na-*

zwisko liter drukarskich). = ten co pokazuje cudzoziemcom ciekawości miejscowe.

CICHINO, av. *trochę, troszka, odrobina.*

CICISBEA, s. f. *kokietka, zalotnica.*

CICISBEARE, v. n. *zalecać się do kobiet, smalić cholewki, stroić koperczaki.*

CICISBEATO, s. m. —TURA, s. f. *zalotnictwo, gachowanie, gachostwo. [gach.*

CICISBEO, s. m. *zalotnik,*

CICLO, s. m. *Astr. cykl, okres czasu. Ciclo lunare, okrąg wiążący, przeciąg lat 19 po upływie których, nowie i odmiany światła wiążącego znowu wracają do tych samych dni i leduo nie do tych samych godzin miesiąca.*

CICLOPE, s. m. *Mitol. cyklop, jednooki olbrzym.*

CICOGNA, s. f. *bocian. = zrzęb na którym dzwon wisi.*

CICOGNINO, s. m. *dim. bocianię, bocianek.*

CICOREA, —RIA, s. f. *cykorya.*

CICUTA, s. f. *Bot. cykuta, świętnia wesz.*

CIECAMENTE, av. *po ciemku. = fig. ślepy, na oślep. [pic.*

CIECARE, v. a. *oślepić, zaślepić.*

CIECHITA, —TADE, —TATE, s. f. *ślepotka. = fig. oślepienie, zaślepienie.*

CIECIO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *ślepy. — d' un occhio, ślepy na jedno oko. = Fig. Amianti ciechi, zaślepieni kochankowie. Ciecio amore, ślepa miłość. Ciecia obediensa, ślepe posłuszeństwo. Cieca passione, ślepa namiętność. = ciemny, niewidny. E l' aer ciecio a quel romor riombomba, Tass. Ger. = Lanterna cieca, latarnia ślepa. Lettere cieche, listy bezimiennie. Strada cieca, ulica bez wychodu. Intestino ciecio, Anat. ślepa kiszka, kątnica, kątna kiszka.*

CIECÒ, —CA, s. ślepy, ślepa. = Fig. e prov. Giudicare alla cieca, na oślep sądzić. Beato chi ha un occhio in terra dei ciechi, pomiędzy ślepmi jednooki król. Non avere da far cantare un cieco, nie mieć złamanego szeląga. Bastonate da ciechi, tegie wygrzmoczenie kijem, sucha łaznia. [gorz.

CIECOLINA, s. f. *mały węgiel.*

CIELO, s. m. *niebo, przepaść odległości w której tonie wzrok ludzki. Perciocchè oscurissimo di nuvoli era il cielo, Bocc. = niebo, mieszkanie błogostawionych. Lo ciel poss'io serrare e disserrare, come tu sai, però son due le chiavi, D. Inf. = powie-*

trze, temperatura, klima. Tremo al più caldo; ardo al più freddo cielo, Petr. Spesso cangiando ciel si cangia sorte, Bocc. = Cielo del letto, kotara, pawilon nad łóżkiem. — di un forno, czelusić pieca. — d' una camera, sufity. = Prov. Dare un pugno in —, v. Pugno. Toccare il — col dito, nie posiadać się z radości.

CIERA, s. f. *cera, kolor twarzy, v. CERA.*

CIFERA, CIFRA, s. f. *cyfra. Favellare in —, mówić nie jasno.*

CIFERISTA, s. m. *piszący cyframi.*

CIFRARE, v. a. en. *cyfrować, pisać cyframi.*

CIGLIO, pl. m. —GLI, f. —GLIA, s. m. *brew, brwi; rżesa u powieki. Ebano i cigli, e gli occhi eran due stelle, Petr. Aggrottare le ciglia, zmarszczyć brew. Guardare con torvo —, patrzeć marsmem, krzywym okiem. Alzar il ciglio o le ciglia, podnieść oczy, wzrok.*

CIGLIONE, s. m. *ziemia usypiana nad dołem, fossą, szan cem.*

CIGLIUTO, —TA, ad. *mający gęste rzęsy.*

CIGNA, s. f. *pas. Carrozza, letto sulle cigne, karetka, łóżko na pasach. Star sulle cigne, fig. cherlać, kawczyć.*

CIGNALE, v. CINGHIALE.

CIGNERE, CINGERE, v. a. ir. *opasać, przypasać. Ella gli cinse una bella e leggiadra cinturetta d'argento, Bocc. — la spada, przypasać szpadę. — altrui la spada, pasować kogo na ryce rza. = opasać, otoczyć, obwieść. Fece — la terra di fossi e steccati, M. Vill. = v. r. opasać się. = Cignersela, długo pamiętać urazę.*

CIGNO, s. m. *łabędź.*

CIGNONE, s. m. *pas, poprag. — della carrozza, pas na którym karetka zawieszona.*

CIGOLAMENTO, s. m. *skrzywienie kół, drzewi.*

CIGOLARE, v. n. *skrzypicie. = syczeć, jak mokre drzewo w ogniu. Come d' un tizzo verde ch' arso sia dall' un de' capi, che dall' altro geme e cigola per vento che va via, D. Inf. = Prov. A voler che il carro non cigoli, bisogna ugnere ben le ruote, żeby kto czego nie wyspiewał, trzeba mu datkiem zamknąć gębę. La più cattiva ruota del carro sempre cigola, v. RUOTA.*

CIGOLIO, s. m. *skrzypienie.*

CILECCA, s. f. *zdrzenie kogo pokazując mu co a nie dając, obiecania cacanka. Deh non mi far la —, Fort. Ricc.*

CILESTRO, —RA, CILESTRINO, —NA, ad. *niebieski, błękitny*. —azzurro, *lazurowy, jasno błękitny*.

CILIARE, ad. *powiekowy*. Muscolo —, *muszkuł zamykający powiekę*.

CILICINO, —NA, ad. *włosienicowy*.

CILICCIO, CILICIO, s. m. *włosienica*.

CILIEGIA, —GIO, v. CIRIEGIA. CILINDRICAMENTE, av. *walcowato*.

CILINDRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *walcowy, walcowaty*. [der.]

CILINDRO, s. m. *walec, cylinder*. CILINDROIDE, s. m. *Geom. walec którego podstawy są elipsy*.

CIMA, s. f. *szczyt, wierzchołek*. Poichè l'occhio m'avea tutto tratto ver l'alta torre alla — rovente, *D. Inf.* = *gałąź*. Così di quella scheggia usciva insieme parole e sangue, ond'io lasciai la cima cadere, *D. Inf.* = *Cima d'ali, końce skrzydeł*. Ali bianche vesti, ch'han d'or le cime, *Tass. Ger.* = *wysoki stopień, szczybel, szczyt*. E'l conte, montato nella — della sua superbia, *M. Vill.* = *Cima d'uomini, wybór ludzi*. — di ribaldi, *lotr ostatniej próby*. = *Di cima in fondo, av. zgruntu, do szczytu, z kretelem*.

CIMARE, v. a. *postrzygać sukno*. = *obcinać wierzchołki drzew*.

CIMATO, —TA, p. ad. *strzyżony*. Bagnato e —, fig. *szczęwny his, szpakami harmoniony*.

CIMATORE, s. m. *postrzygacz sukna*.

CIMATURA, s. f. *postrzyganie sukna*. = *ostrzyżki od sukna*.

CIMBALO, v. CEMBALO.

CIMBERLI, av. *Essere, andare in —, być wesółym*.

CIMBOTTO, —LO, s. m. *brzdęknięcie o ziemię*. Ad ogni passo che noi facevamo, tombolavamo così bei cimbottołi ch'egli era talvolta da ridere, *Fir. As.*

CIMBOTTOLE, v. n. *brzdęknąć o ziemię, zaorać nosem*.

CIMENTARE, v. a. *próbować, doświadczać*. = *odważyć, narazić*. = v. r. *wystawić się, narazić się*.

CIMENTO, s. m. *próba*. A troppo gran — riduci il mio rispetto, *Met.* = *niebezpieczeństwo*. [bezpieczny.]

CIMENTOSO, —SA, ad. *niecimice*, s. f. *pluskwa*.

CIMIERE, —RI, —RO, s. m. *szyszak, kita u helmu*. = *fig. rogi*.

CIMINO, s. m. *lmin.*

CIMITERIO, —TERO, s. m. *cmentarz*.

CIMOSSA, s. f. *szlak sukna, płótna, materyj*.

CIMURRO, s. m. *zółta*. Avere il —, fig. *gniewać się, dąsać się*.

CINABRO, s. m. *cynober, siarczyk merkuryusza*. Labbro di —, * *usta koralowe*.

CINCIGLIO, s. m. *frędzla przy dawnem uzbrojeniu, pas z frędzłami*.

CINCINNO, —LO, s. m. *pukiel włosów*.

CINCISCHIARE, v. a. *źle krajać (o nieostrzych nożycach, nożach, i t. d.)*. = v. n. *marudzić, guzdrać się, mitrężyć czas*. = *belkotać, jąkać się, zacinać się w mowie, bąkać; cedzić przez zęby, półgębkiem mówić*. E avendole cincischiate così là queste parole, indarno cercarono di consolare la poverella, *Fir. As.*

CINERARIO, —RIA, ad. *przezznaczony na popioły umarłych*. = s. m. *urna z popiołami, popielnica*. [nie.]

CINERAZIONE, s. f. *spowiecie*. CINERIZIO, —ZIA, ad. *popielaty*. [kora.]

CINGALLEGRA, s. f. *Ornit. si-cingere, v. CIGNERE*.

CINGHIA, s. f. *pas, popregą*. = *Cinghia di ferro, sztaba żelaza do spajania muru*.

CINGHIALE, s. m. *dzik, odyniec*.

CINGHIARE, v. a. *ścisnąć popregą, podpiąć*. = *opasać, otoczyć*.

CINGHIATURA, s. f. *podpasanie popregą*. = *podbrzuszekonia*.

CINGHIO, s. m. *okrąg, obwód*.

CINGOLO, —LETO, s. m. *pas, pasek*.

CINGUETTAMENTO, s. m. —TTERIA, s. f. *szczebiotanie, papiianie*.

CINGUETTARE, CINGOTTARE, v. n. *szczebiotac (o dzieciach zaczynających gadać)*. = *szczebiotac, swiegotac (o ptakach)*. = *szczebiotac, paplac*. Ma cinguettando e di gioielli e di nastri e di vezzi e di cuffie, si rinfrancò, *U. Fosc.*

CINGUETTATORE, —TTERO, s. m. —TTERIA, s. f. *szczebiot, szczebiotka*.

CINICO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *cyniczny, z sekty Cyników*.

CINIGLIA, s. f. *wstążka kosmata*.

CINISMO, s. m. *cynizm, filozofia Cyników*.

CINNAMIFERO, —RA, ad. *wydający cynamon*.

CINNAMO, CINNAMOMO, s. m. *cynamon*.

CINO, s. m. *dzika róża*.

CINOCEFALO, s. m. *Zool. magot*.

CINOGLOSSA, s. f. *Bot. psi język, ostrzeń*.

CINOSURA, s. f. *Astr. mniejsza Niedźwiedzica*.

CINQUANTA, ad. e s. *pięćdziesiąt*.

CINQUANTESIMO, —MA, ad. *pięćdziesiąty*. [siątka.]

CINQUANTINA, s. f. *pięćdziesięcinque, ad. e s. pięć*.

CINQUECENTESIMO, —MA, ad. *pięsetny*.

CINQUECENTISTA, s. m. *pisarz XVI wieku*. [set.]

CINQUECENTO, ad. e s. *pięć*.

CINQUEMILA, ad. *pięćtysięcy*.

CINQUENNIO, s. m. *pięciolecie*.

CINQUINA, s. f. *piątka*.

CINTA, s. f. *obwód, okrąg*. = pas. — di spada, *pendent od szpady*. = *Arch. spłyn*.

CINTO, s. m. pas. = *Astr. obwód światła około słońca lub ziemięcy*, v. ALONE.

CINTO, —TA, p. ad. *opasany, otoczony*.

CINTOLA, s. f. *pas*. Fig. *Starsi colle mani alla —, stać, siedzieć z założeniami rękami, być jak malowany, nie mieć robić*. Esser largo, stretto in —, *udawać hojnego, być skąpym*.

CINTOLINO, s. m. *dim. pasek*.

CINTOLO, s. m. *pas*. = *szlak u sukna*.

CINTURA, s. f. *pas*. = *pasowanie na rycerza*.

CINTURETTO, s. m. *pasek*. = *opaska na okołu muru*.

CINTURINO, s. m. *dim. pasek*.

CIO, pron. to. Ciò che mi dite, *to co mi mówisz*. Con tutto ciò, *z tem wszystkimi, mimo to jednak*.

CIOCCA, s. f. *grono kwiatów, owoców, liści*. = *kosmyk, pęk, garść włosów*. La man si caccia ne' cape' d'oro e a ciocca ciocca straccia, *Ar. Orl. Fur.* A ciocche, *pełno, dużo, obficie*. Come spesso per una grande allegrezza noi veggiamo venir giù le lagrime a ciocche, *similmente etc. Fir. As.*

CIOCCHETTA, s. f. *dim. kosmyczek*.

CIOCCIA, s. f. *(wyraz dziecinny), cycka, pierś*.

CIOCCIARE, v. a. *ssać, v. POPPARE*.

CIOCCO, pl. —CHI, s. m. *polano, szczapa, łupa*. Poi come nel percuoter de' ciocchi arsi surgono innumerabili faville, *D. Par.* = *fig. pien, cymbal, czop, batwan*.

CIOCOLATA, —TE, —TTE, s. f. czekolada. Mattone di —, tabliczka czekolady.

CIOCOLATTIERA, s. f. —TIERE, s. m. czekoladniczka. CIOCOLATTIERE, s. m. czekoladnik.

CIOÈ, Cioè a dire, av. to jest, jako to.

CIOMPERIA, s. f. galganiństwo, szubrawstwo.

CIOMPO, s. m. greplarz wulny. = galgan, obdartus, szubrawiec.

CIONCARE, v. n. chłać, wychylać kufle. = v. a. uciąć, ściąć, odciąć. [fel.]

CIONCATORE, s. m. dusikucionco, —CA, pl. —CHI, —

CHE, ad. ucięty, odcięty. = fig. podcięty, bezsilny, bezwładny. Appo di cui il nostro valore è cionco, Fort. Ricc. La speranza cionca, D. Inf. odjęta nadzieja. = ścięty, podparty, pijany.

CIONDOLAMENTO, s. m. dyndanie, kołysanie się.

CIONDOLARE, v. n. dyndać, kołysać się, trząść się, kiwać się, chwiać się. = dłużyć, marudzić, guzdrać się, mitrzążyć czas.

CIONDOLO, —LINO, s. m. dzynndzik, koniuszek, ogónek, dynda. E ad altri pur concesses esenzioni, e ranghi e gradi e distintivi fregli, ciondoli, ciondolini, e ciondoloni, Cast. An. parl. = kulczyk.

CIONDOLONE, s. m. maruda, ciemięga, guzdralski, dłu-bata.

CIONDOLONE, —NI, av. dyndając, kołyszając się, kiwając się, gibając się. Andar —, kołyszając się, gibając się idąc.

CIONNO, —NA, ad. ladaco, nic potem, nic nie wart. Mona cionna, ladaco kobieta.

CIONTA, s. f. uderzenie kijem.

CIOTOLA, s. f. kubek, czara.

CIOTOLETTA, —LINA, s. f. —

LINO, s. m. dim. kubeczek, czarka.

CIOTOLONE, s. m. accr. du-ży kubek. [pic biczem.]

CIOTTARE, v. a. zaciąć, skro-

CIOTTO, s. m. kamień, kamyk. = kulawy.

CIOTTOLARE, v. a. rzucić na kogo kamieniem. = brukować ulicę.

CIOTTOLATA, s. f. uderzenie kamieniem.

CIOTTOLATO, s. m. droga wysadzana kamykami, krzemikami.

CIOTTOLETTO, s. m. dim. kamyczek.

CIOTTOLO, s. m. kamyk, glazik, krzemień. Lavare il capo co' ciottoli, fig. ogadywać kogo.

CIOTTOLONE, s. m. accr. du-ży kamień, glaz.

CIPARISSO, s. m. Bot. roman.

CIPERO, s. m. Bot. cybora.

CIPIGLIARE, v. n. krzywo

patrzeć, zmarszczyć czoło.

CIPIGLIO, s. m. zmarszczona brew, kozioł na czole, mars na czole. Far —, zmarszczyć brew, postawić kozła. Guardar con —, patrzeć marsem, krzywem okiem.

CIPIGLIOSO, —SA, ad. o lada co marszczący się, dqsający się, gniewliwy, opryskliwy.

CIPOLLA, s. f. cebula. = cebula niektórych roślin. = wole, pupuszek niektórych ptaków. = Più doppio ch'una — fig. chytry jak lis.

CIPOLLETTA, —LLINA, s. f. szczypiórek.

CIPORRO, v. GRANCIPORRO.

CIPRESSETO, s. m. gaj cyprysowy.

CIPRESSO, s. m. cyprys; drzewo cyprysowe. = kark.

CIPRINO, s. m. Ict. jaź.

CIRCA, prep. około, w kolo, do kola. = względem, co się tyczy, co do. = av. okolo, prawie, niemal, blisko.

CIRCAINTELLIZIONE, s. f. wszechstronne, gruntowne poznanie czego.

CIRCEA, s. f. Bot. czarnokwit.

CIRCENSE, ad. m. f. lat. cyrkowy. Ludi circensi; igrzyska, w dawnym Rzymie.

CIRCLO, pl. —CHI, s. m. cyrk.

CIRCOLARE, v. n. krążyć, cyrkulować. = dysputować, bronić tezy.

CIRCOLARE, ad. m. f. okrągły. = krążący dokola. Lettera —, okolnik, cyrkularz.

CIRCOLARITA, s. f. okrągłość.

CIRCOLARMENTE, av. w kolo, do kola.

CIRCOLATORIO, —RIA, ad. cyrkulujący.

CIRCOLAZIONE, s. f. cyrkulacja, obieg, krążenie. — del sangue, cyrkulacja krwi. — delle monete, obieg pieniędzy. = Mus. przejście przez wszystkie razem tony.

CIRCOLETTO, s. m. dim. kółko.

CIRCOLO, s. m. kolo. = Geogr. cyrkul., obwód, okrąg. = kolo, grono zgromadzonych osób, towarzystwo. — politico, klub polityczny. = Circolo vizioso, błędny sposób rozumowania, kiedy się przytacza za dowód to co było do dowiedzenia podane.

CIRCONCIDERE, v. a. ir. oberznąć, obrzezać. = Circoncidere la lingua, fig. powścią-

gnąć, pohamować język.

CIRCONCISIONE, s. f. —DIMENTO, s. m. obrzezanie.

CIRCONCISO, —SA, p. ad. obrzezany. = s. m. obrzezaniec.

CIRCONDAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. otoczenie, opasanie.

CIRCONDARE, v. a. otoczyć, opasać. Udrallo il bel paese ch' Apennin parte e il mar circonda e l' Alpe, Petr. — d' assedio, opasać miasto, obledz. = v. r. ogarnąć się.

CIRCONDARIO, —RIA, ad. otaczający, okoliczny.

CIRCONDURRE, v. a. ir. oprowadzać, obwodzić.

CIRCONDUZIONE, s. f. Rett. wywód, rozwodzenie się nad czem.

CIRCONFERENZA, s. f. obwód, okrąg kola.

CIRCONFENZIALE, ad. m. f. obwodowy, okręgowy.

CIRCONFLESSIONE, s. f. zagięcie, zalamanie.

CIRCONFLESSO, —SA, p. ad. zagięty, zalamany. Accento circonflesso, Gram. akcent oznaczony daszklem.

CIRCONFLETTERE, v. a. ir. zagiąć, zalamać. = v. r. zagiąć się.

CIRCONFONDERE, v. e. a. ir. oblewać, rozlewać, wylewać w kolo.

CIRCONFULGERE, v. n. ir. zajasnieć, rzucić promienie do kola.

CIRCONFUSO, —SA, p. ad. obłany, rozlany do kola.

CIRCINLOCUZIONE, CIRCUMLOCUZIONE, s. f. kolowanie, omówienie, ogródka w mowie.

CIRCONSCRITTO, —TA, p. ad. opisany, określony.

CIRCONSCRIVERE, v. a. ir. opisać, określić, ograniczyć.

CIRCONSCRIVIMENTO, s. m. opisanie słowne.

CIRCONSCRIZIONE, s. f. opisanie, określenie, ograniczenie. = opisanie wielu słowy.

CIRCOSPETTO, —TA, ad. obejrzany do kola. = oględny, przezorny, ostrożny.

CIRCONSPETZIONE, s. f. oględność, przezorność, ostrożność, baczność.

CIRCONSTANTE, ad. m. f. otaczający, okoliczny. = przytomny, obecny.

CIRCONSTANZA, —ZIA, s. f. okoliczność. = bliskość sąsiedztwa.

CIRCONSTANZIARE, v. a. wyszczególniać, opowiedzieć lub opisać wszystkie szczegóły.

CIRCONVALLARE, v. a. otoczyć szansem, okopać, oszańcować.

CIRCONVALLAZIONE, s. f. Fort. okopanie, oszańcowanie.
CIRCONVENIRE, v. a. ir. podejść z zdradą, podstęp uczynić, oszukać.

CIRCONVENZIONE, s. f. podstęp, podejście.

CIRCONVICINO, —NA, ad. sąsiedni, bliski, okoliczny.

CIRCOSCRIVERE, CIRCOSTANTE, CIRCOSTANZA, CIRCOSTANZIARE, v. CIRCOSCRIVERE, etc.

CIRCUMENTO, s. m. obchodzenie, kołowanie.

CIRCUIRE, v. a. e n. ir. obchodzić, kołować, okrążyć. I Portoghesi hanno... circuito tutta la terra, Guicc. Stor. = ołoczyć, opasać.

CIRCUITO, CERCUITO, s. m. kołowanie, obejście, okrążenie. — di parole, kołowanie w mowie, ogródkii. = okrąg, obwód. = okrąg, obieg.

CIRCUITO, —TA, p. ad. okrążony, otoczony. S' avvenne in un pratello d' altissimi alberi circuito, Bocc.

CIRCUZIONE, s. f. obchodzenie, okrążanie. — di parole, omówienie, ogródkii w mowie.

CIRCULARE, etc. v. CIRCOLARE, etc.

CIRCUMPSIONE, s. f. opędzenie dokola.

CIRCUNCIGNERE, v. a. ir. opasać naokolo, otoczyć.

CIREGETO, —GIETO, s. m. sudek wiśmowy.

CIRIEGIA, s. f. wiśnia, —GIO, s. m. wiśnia, wiśmowe drzewo.

CIRIEGIUOLO, —LA, ad. wiśmowy. = s. m. gatunek winnej macyi i winnego grona.

CIRIUOLA, s. f. mały węgorz.

CISALE, s. m. miedza.

CISALPINO, —NA, ad. cisalpiński.

CISCRANNA, s. f. v. SCRANNA. = stare graty, rupiecie.

CISPA, s. f. płyn ciekący z oczu, gnój oczny.

CISPICOŚO, —SA, CISPARDO, —DA, CISPO, —PA, CISPOŚO, —SA, ad. kaprawy.

CISPITA, —TADE, —TATE, CISPPOSITA, s. f. kaprawość oczu.

CISTERNA, s. f. cysterna, dół na wodę deszczową wymurowany lub kamieniem wykładany. = fig. otchłan, przepaść. Ella ruina in si fatta —, D. Inf.

CISTIO, CISTO, s. m. Bot. czystek.

CITARE, v. a. pozywać, pozwać, zapozwać. = cytować, przytoczyć, przywieść. = Ar. Ori. Fur. zwywać, wołać, powoływać.

CITATORE, s. m. ten który przytacza, przywodzi.

CITATORIA, s. f. pozew.

CITAZIONE, s. f. pozwanie, zapozwanie; pozew. = cytowanie, przytaczanie; cytacya.

CITERIORE, ad. m. f. Geogr. z tej strony położony.

CITISO, s. m. Bot. szczydrzeniec, żarnowiec.

CITRAGGINE, s. f. Bot. rojownik, matecznik. [ba.]

CITRINELLA, s. f. Ornit. zie-citrinezza, CITRINITA, s. f. żółtość; żółtaczka. [wy.]

CITRINO, —NA, ad. cytrynowy.

CITRIOLO, CITRIUOLO, v. CETRIUOLO. [lop.]

CITRULLO, s. m. glupiec, jop-citta, s. f. † v. ZITELLA.

CITTA, —TADE, —TATE, s. f. miasto. = mieszkańcy miasta, całe miasto. E tosto la — si mise in cuore di girgli incontro e fargli un bell' onore, Tasson.

Secch. = Città di Dio, niebo. —dolente, piekło. Per me si va nella — dolente, D. Inf.

CITTADELLA, s. f. miasteczko. = cytadela, twierdza.

CITTADINA, s. f. obywatelka.

CITTADINAMENTE, av. po obywatelsku.

CITTADINANZA, s. f. mieszczanie, mieszkańcy miasta. = obywatelstwo, prawo obywatelstwa. = grzeczność miejska.

CITTADINESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. obywatelski.

Modi cittadineschi, grzeczne obyczaje.

CITTADINO, s. m. obywatel; mieszczanin. = spółobywatel. Quell' anima gentil fu così presta... di fare al — suo quivi festa, D. Purg.

CITTADINO, —NA, ad. obywatelski. Discordie cittadine, niezgody domowe. = grzeczny, słodki. Voce cittadina, Bocc. = miejski. E queste son le cittadine mura, Fr. Sacch.

CITTADINUZZO, —NELLO, s. m. dim. mały mieszczanin.

CITTINO, s. m. dim. chłopaczek.

CITTO, s. m. chłopak. CITTONE, s. m. accr. duży chłopak. CITTOLO, s. m. chłopczyk.

CITTOLA, s. f. dziewczyna.

CIUCO, pl. —CHI, s. m. osioł.

CIUFFAGNO, —GNA, ad. chwytający.

CIUFFARE, v. a. chwycić, schwytać, porwać, uchwycić za łeb, za włosy. E veggendo che l' aquila già la voleva —, la pregò ch' ella gli dovesse perdonare la vita, Fir. Disc.

CIUFFETTO, s. m. czub, czubek. = Fig. Tener la fortuna pel —, mieć szczęście. Chiedere a —, żądać trudnej rzeczy.

CIUFFO, s. m. czub, czupryna. S' io ti piglio quel — tuo canuto... ben tel diviglierò, Buon. Fier. Salir sul — della fortuna, być na szczęście szczęścia. Sul — alla fortuna è già salito, Menz. Sat. = morda, pysk. Dar di —, ukąsić. = czub ptaków. Alodola col —, czubaty skowronek, dzierlatka.

CIUFFOLE, s. f. pl. fraszki, blażeństwa.

CIURLO, s. m. kręcenie się na jednej nodze.

CIURMA, s. f. rudelnicy, niewolnicy na galerze. = hurma, zgraja. [mieszek.]

CIURMABORSE, s. m. rzezi- CIURMADORE, s. m. czarodziej. Era gran — e con gl' incanti, e col tatto, ogni serpe addormentava, Car. En. = oszust, kuglarz. [lastra.]

CIURMAGLIA, s. f. szuja, ha-

CIURMARE, v. a. czarować od ukąszenia wężów. = tumanić, majaczyć, oszukiwać. = v. r. używać zaczarowanych napojów; fig. upić się.

CIURMATORE, v. CIURMADORE.

CIURMERIA, s. f. czary, gusta.

CIUSCHERO, —RA, ad. bass. podпиты, podchmielony.

CIVALA, s. f. warzywa strączkowe. = wot, kreska.

CIVANZA, s. f. zysk, korzyść.

CIVANZARE, v. a. dostarczyć się, opatrzyć w co. = v. r. wystarać się, zaopatrzyć się.

CIVETTA, s. f. Ornit. puszczyk. = Fig. kokieta, umizgalska, zalotnica. Fare la —, krygować się, umizgać się, wdzięczyć się, przymlać się (o zalotnych kobietach). Giuocare a —, grać w pewną grę w której jeden drugiego uderza; strzelać oczyma, kłaniać się na wszystkie strony, stroić koperczaki; kryć się, ukikać.

CIVETTARE, v. n. polować z puszczykiem. = fig. umizgać się, kokieterować (o kobietach).

CIVETTERIA, s. f. zalotnictwo, zaloty, kokieteria.

CIVETTINA, —TUZZA, s. f. dim. mały puszczyk. = fig. mała kokieta.

CIVETTINO, s. m. trzpiot, fircyk, wiercipięta, mizgus.

CIVETONE, s. m. accr. duży puszczyk. = fig. umizgalski, galant, gach.

CIVICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. obywatelski. Corona civica, wieniec obywatelski z liścia dębowego, dawany przez Rzymian temu który obywatela od śmierci oswobodził i razem nieprzyjacielu zabił. Guardia civica, gwardia narodowa.

CIVILE, s. m. rejestr, księga notaryuszów. = scena wystawiająca domy wiejskie, i t. p. = zadek. Onde ciascuno alla real presenza alza il — e abbassa giù le corna, *L. Lipp. Malm.*

CIVILE, ad. m. f. cywilny, obywatelski. Azione, causa —, sprawa cywilna (nie kryminalna). Morte —, śmierć cywilna, pozbawienie praw obywatelskich. = grzeczny, uprzejmy.

CIVILISTA, s. m. jurysta biegły w prawie cywilnym.

CIVILITÀ, s. f. grzeczność.

CIVILIZZARE, v. a. cywilizować.

CIVILMENTE, av. grzecznie.

CIVILTÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. obywatelstwo, prawo obywatelstwa. = grzeczność.

CLACCHE, s. f. pl. kalosze.

CLADE, s. f. lat. porażka, rzeź.

CLAMARE, v. n. e a. lat. wołać, krzyknąć głośno.

CLAMAZIONE, s. f. wołanie, wzywianie.

CLAMORE, s. m. lat. wołanie, krzyk, głośna skarga.

CLAMOROSO, —SA, ad. krzykliwy, wrzaskliwy.

CLANDESTINAMENTE, av. potajemnie, skrycie.

CLANDESTINO, —NA, ad. tajemny, skryty. [trąb.

CLANGORE, s. m. lat. odgłos

CLARETTO, s. m. wino jasne.

CLARIFICARE, v. CHIARIFICARE.

CLASSE, s. f. lat. flota. = klasa, rząd, gromada.

CLASSICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. klasyczny, wzorowy. Autori classici, pisarze klasyczni. Opera classica, dzieła klasyczne.

CLASSIFICARE, CLASSARE, v. a. klasyfikować, dzielić na klasy.

CLASSIFICAZIONE, s. f. klasyfikacja, podział na klasy.

CLAUSOLA, —SULA, s. f. klauzula, warunek.

CLAUSTRALE, ad. m. f. klasztorny.

CLAUSTRO, s. m. lat. klasztor. = v. CHIUSURA.

CLAUSURA, s. f. klauzura w klasztorze.

CLAVICEMBALO, —CORDIO, s. m. klawicymbał, klawikord.

CLAVICOLA, s. f. Anat. obojczyk.

CLAVICOLARE, ad. m. f. obojczykowy.

CLEMATIDE, s. f. Bot. powojnik, powój motyli.

CLEMENTE, ad. m. f. łaskawy, ludzki, łitościwy, miłośny.

CLEMENTEMENTE, av. ła-skawie, ludzko.

CLEMENZA, —ZIA, s. f. ła-skawość, miłośliwość, ludzkość, łagodność.

CLERICALE, v. CHERICALE.

CLERO, s. m. duchowieństwo.

CLESSIDRA, —CLEPSIDRA, s. f. klepsydra.

CLIENTE, —TOLO, s. m. klient, którego sprawę broni adwokat. = zależący od kogo, podwładny, stronnik. Ciascono con quella quantità d' amici e di clienti atti all' arme vada a Padova, *Guic. Stor.*

CLIENTELA, s. f. opieka prze-ważnej osoby. = cały orszak klientów.

CLIMA, CLIMATE, s. m. klimat, strefa, na które dawni Geografowie dzielili całą ziemię ze względu na dzień najdłuższy w każdym jej miejscu; takich stref uważali 24 odrównika do każdego kola biegunowego, i 6 od kola biegunowego do biegun. = linia oddzielająca na globie klimata czyli strefy ziemni godzinne. = klima, klimat, powietrze. = kraj, kraina.

CLIMATERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. klimakteryczny (o każdym siódmym roku życia ludzkiego, który był uważany jako niebezpieczny, a mianowicie rok 49, 56, 63 i 70).

CLINICA, s. f. klinika, medycyna praktyczna przy łóżku chorego.

CLINICO, —CA, pl. —CI; —CHE, ad. kliniczny. [ZIALE.

CLISTERE, —RO, v. SERVI-CLITORIDE, s. f. lechtaczka, jęczyzek w częściach rodzących kobiet.

CLIVO, s. m. lat. wzgórek, pagórek; spadziństwo, pochyłość. = ad. pochyły, spadzisty.

CLIZIA, s. f. Bot. v. ELITROPPIA, GIRASOLE.

CLOACA, s. f. kloaka, rynsztok podziemny.

CO, s. m. skrócenie z CAPO, głowa. Tosto che l'acqua a correr mette co, *D. Inf.* odkąd woda zaczyna płynąć w korycie rzeki. Qual fu la tela, onde non trasse insino al co la spola, *D. Par.* (jaki było płótno którego niedołatka), jaki ślub którego niedopelnita.

COABITARE, v. n. mieszkąć z kim, spółmieszkać. = żyć w stanie małżeńskim.

COABITATORE, s. m. —TRICE, s. f. spółmieszkaniec.

COABITAZIONE, s. f. spółmieszkanie. = życie małżeńskie.

COADIUTORE, s. m. —TRI-

CE, s. f. pomocnik, koadjutor. **COADIUTORIA**, s. f. koadjutoria.

COADUNARE, —ZIONE, v. ADUNARE, etc.

COAGULABILE, ad. m. f. mogący skrzepnąć, zsiąść się.

COAGULARE, COAGOLARE, v. a. sprawić zsiadłość, skrzepnienie. = v. r. zsiąść się, skrzepnąć.

COAGULAZIONE, s. f. zsiadanie się, zsiadłość, krzepnienie, skrzepłość.

COAGULO, s. m. podpuszka, kwasidło.

COALIZIONE, s. f. *Fisiol.* wspólne żywienie się części. = sprzymierzenie się, koalicya, spiknienie się na kogo.

COALIZZARE, v. n. e. sprzymierzyć się, zawiązać koalicyę, spiknąć się na kogo.

COARTARE, v. a. lat. ścieśnić, ograniczać. Laonde venon talia alla Scrittura, ch' uno la fugge e l' altro la coarta, *D. Par.*

COARTATIVO, —VA, ad. ścieśniający. = *Med.* ścisakający.

COARTAZIONE, s. f. ścieśnienie.

COATTIVO, —VA, ad. *Leg.* zmuszający, przymuszający.

COAZIONE, s. f. przymus.

COBALTO, s. m. kobalt, kruszec z którego się wydobywa arszenik.

COCCA, s. f. karb, rowek wycięty w kolbie strzały w który się uprawia cieżwa łuku. Star in —, prov. być gotowym. = * strzala. = galka, obrączka na wrzecionie. = zawiązanie nitki na końcu wrzeciona. = szlak u sukna.

COCCARE, v. a. założyć rowek strzały na cieżwę łuku. = wyszczerzać zęby (o małpie). — uno, fig. drwić, szydzić z kogo. [bik.

COCCHETTA, s. f. dim. karcocCHHIATA, s. f. serenada dana przez muzyków na wozie jadących. = wiersze śpiewane podczas takiej serenady. = pełen powóz osób.

COCCHIERE, s. m. woźnica.

COCCHINA, s. f. dim. roweczek w kolbie strzały. = tanciec wiejski.

COCCHIO, s. m. powóz, kocz.

COCCHIONE, s. m. accr. wóz, duży powóz.

COCCHIUME, s. m. dziura szpuntowa. = szpunt, czop. = otwór kanału odchodowego.

COCCIA, s. f. nabrzmiałość, nabrzękość. = blacha, garda u szpady, jurdyment. = bass. łeb, głowizna. Aver la — dura, mieć twarde łeb.

COCIGE, s. m. *Anat. kość kuprowa, ogonowa, guzica.*
 COCCINGLIA, s. f. *koszenila, czwercie amerykański.*
 COCCIO, s. m. *czerep, skorpupa* = fig. *cherlak, człowiek słabego zdrowia.*
 COCCIUOLA, s. f. *pęcherzyk, bąbelki od ukąszenia przez komara* = *oparzelina.*
 COCCO, pl. — CHI, s. m. *czerewiec robaczek* = *czerwocowa jagoda* = *sukno szkarlatne* = *drzewo kokosowe* = *orzecz kokosowy* = (*wyraz dziesięciny*), *jajo*. [kodyl.
 COCCODRILLO, s. m. *kro-*
 COCCOLA, s. f. *jagoda niektórych drzew, i krzewów, jako to: cyprysu, jaluwcu, wawrzynu, i t. d.* — *dell'allo-ro, bobek*. — *del ginepro, jaluwec* = *fig. łeb, głowa*. *Girarla* —, *bass. kręcić głową, zmieszać się.*
 COCCOLINA, s. f. *dim. jagódka* = *kaszel koklusz.*
 COCCOLONE, s. m. *bekas, dubelt* = *COCCOLONI, av. Star, mettersi* —, *przysiąść, przycupnąć.*
 COCCOVEGGIA, —GGIARE, v. CIVETTA, CIVETTARE.
 COCENTE, ad. m. f. *palący, skwarny.*
 COCERE, v. CUOCERE.
 COCIMENTO, s. m. *palenie, pieczenie* = *trawienie pokarmów* = *świerzbienie, świerzb.*
 COCIORE, s. m. *pieczenie, palenie, rana piekąca, ból piekący.*
 COCITOIO, —IA, ad. *łatwy do gotowania.*
 COCITURA, s. f. *wrzątek, kipiąca woda, w której się co gotowało* = *gotowanie, warzenie, pieczenie* = *oparzelina, rana od upieczenia.*
 COCLEA, s. f. *macica gwintowana, mutra, muterka* = *Anat. wklęsłość ucha*. [rzęcha.
 COCLEARIA, s. f. *Bot. wacCOLLA, s. f. kukła, kaptur mniisi.*
 COCOLLATO, —TA, ad. *zszyty kaptur.*
 COCOMA, s. f. *kociółek do gotowania wody.*
 COCOMERAIO, s. m. *grzędakawonów* = *przedający kawony.*
 COCOMERO, s. m. *kawon* = *Prov. Avere un — in corpo, mieć co na sercu, lękać się, obawiać się. Non saper tenere un — all'erta, nie umieć dotrzymać sekretu.* [ży kawon.
 COCOMERONE, s. m. *accr. du-*
 COCOMERUZZO, —RELLO, s. m. *dim. mały kawon.*

COCUZZA, s. f. *bania, dynia, arbuza, v. ZUCCA.*
 COCÜZZO, —LO, s. m. *ciemie głowy* = *szczyt, wierzchołek góry, wieży, i t. d.* = *matnia u niewodu.*
 CODA, s. f. *ogon, chwost*. — *del leone, del cavallo, del paone, ogon lwa, konia, pawia*. — *de' pesci, ogon ryb* = *ogon sukni* = *kosa, warkocz, arcab* = *koniec, tył*. *Alla coda, na końcu, z tyłu*. *Andare alla —, far la —, mettersi alla —, iść z tyłu, stanąć z tyłu*. — *dell'occhio, kącik w oku*. *Guardare colla — dell'occhio, patrzeć, spozierać z pod oka, z boku*. *Coda di rondine, fuga w kształcie jaskółczego ogona* = *Fig. Mettersi la — tra le gambe, wziąć ogon między nogi, spuścić nos na kwintę, odejść z nosem, z kwitkiem*. *Alzar la —, zadrzeć ogon, nabrać fantazyi, zadzierać nosa*. *Aver la — taccata di mal pelo, być mściwym*. *Guastar la — al fagiano, opuścić najpiękniejszy ustęp jakiej historii*. *Saper dove il diavolo tiene la —, nie być w ciemie bitym, umieć sobie poradzić*. *Lisciar la —, pieścić, cackać*. *Far — o codazzo, świecić komu baki, pochlebiać*. *Appor code a code, odkładać odiednia do dnia, odwlekać* = *Prov. Dove il capo non va, mettere la —, gdzie nie można przeskoczyć tam trzeba przeleźć*. *L'asino non conosce la — se non quando l'ha perduta, mądry Polak po szkodzie*. *È meglio esser capo di gatto che — di leone, lepiej być głową kota niż ogonem lwa*. *Mangiare il porro per la —, od końca zaczynać, na opak co robić* = *Bot. Coda cavallina, skrzyp, chwościczka*. — *di leone, łwi ogon, serdecznik*. — *di volpe, wyczyniec, lisi ogon*. — *di topo, mysi ogon, ukwap.*
 CODACCIUTO, —TA, ad. *ogoniasty.*
 CODALE, ad. m. f. *ogonowy.*
 CODARDAMENTE, av. *po tchórzosku, tchórzliwie.*
 CODARDIA, —DIGIA, s. f. *tchórzostwo, bojaźliwość.*
 CODARDO, —DA, ad. *tchórzliwy, bojaźliwy*. s. m. *tchórz.*
 CODARDONE, s. m. *accr. ogromny tchórz.*
 CODAZZA, s. f. *ogon* = *fig. szary koniec, poślednia część.*
 CODAZZO, s. m. *orszak postępujący za kim*. *Far —, iść za kim żeby mu baki świecić.*
 CODERINO, —NA, ad. *ogonowy, od ogona*. *Ciccia coderina, mięso od ogona.*

CODESTO, —TA, pron. *tamten, tamta, ten, ta.*
 CODETTA, s. f. *dim. ogonek.*
 CODIARE, v. n. *iść trop w trop za kim, śledzić, szpiegować.*
 CODIATORE, s. m. *szpieg.*
 CODICE, s. m. *kodeks* = *re-kopim.*
 CODICILLO, s. m. *dodatek do testamentu.*
 CODIMOZZO, —ZA, ad. *z uciętym ogonem, kusy.*
 CODINO, s. m. *dim. ogonek* = *harcap* = *nazwisko stronników dawnych rządów, nadane im od harcapiów w rewolucyi włoskiej 1848.*
 CODIONE, s. m. *kuper, guzica.*
 CODITREMOLA, s. f. *Ornit. pliszka.*
 CODIGNA, etc. v. COTIGNA. etc.
 CODONE, s. m. *podogonie* = *długi ogon* = *kaczka z długim ogonem.*
 CODRIZZO, s. m. *kuper, zad, zadek* = *zadarty ogon.*
 CODUTO, —TA, ad. *ogoniasty.*
 COEFFICIENTE, s. m. *Alg. mnożnik.*
 COERCITIVO, —VA, ad. *zmuszający, przymuszający.*
 COEREDE, s. m. f. *spółdziedzic, spółdziedziczka.*
 COERENTE, ad. m. f. *wiążący się z czem, mający z czem związek.*
 COERENTEMENTE, av. *łącznie, zgodnie, stosownie.*
 COERENZA, s. f. *spójność, łączność, związek.*
 COESIONE, s. f. *Fis. skupienie cząstek ciała, spójność.*
 COETANEO, —NEA, ad. *rowiesny; współczesny.*
 COETERNITA, s. f. *Teol. współwieczność.*
 COETERNO, —NA, ad. *spółwieczny*. [sny.
 COEVO, —VA, ad. *spółczesny.*
 COFACCIA, v. FOCACCIA.
 COFANAIO, s. m. *koszykarz.*
 COFANETTO, s. m. *dim. koszyk.*
 COFANO, s. m. *kosz* = *kufer, skrzynka.*
 COGITABONDO, —DA, ad. *zamyślony, zadumany.*
 COGITATIVA, s. f. *władza myślenia.*
 COGITATIVO, —VA, ad. *myślący*. *Virtù, facoltà cogitativa, władza myślenia.*
 COGITAZIONE, s. m. *myślenie, myśl.*
 COGLIA, s. f. *worek jądrowy.*
 COGLIERE, CORRE, v. a. *ir. zbierać, ruwać, zrywać kwiaty, owoce*. *La quale andava per li campi certe erbe cogliendo, Bocc. = zbierać, zebrac.* — *i rima-*

sugli, *zbierać resztki, ostalki*. = *schwycić, zachwycić, zejść na czem, zaskoczyć, złapać*. — all'improvviso, *zejść kogo niespodzianie*. Il giorno è venuto ed hammi qui colto, *Bocc.* — sul fatto, *złapać, zejść na uczynku*. = *dosięgnąć, dogonić, dopędzić*. = *nabawić się choroby*. — freddo, *zaziębić się*. = *dotknąć, dosięgnąć, trafić, uderzyć ugodzić*. E nessun sasso più i Giganti colse, *Fort. Ricc.* E come augello in ramo, ove men teme ivi piuttosto è colto, *Petr.* Io dubito che mal non ce ne colga, *L. Pulc.* *boję się aby się nam co ztego nie stało*. = *Fig.* Cogliere di mira una cosa, *upatrzyć cogo, wybrać*. — il vero senso d' un autore, *schwyć prawdziwą myśl autora*. — la rosa e lasciar star la spina, *wybrać co najlepszego, a zostawić co najgorszego*. — in cambio, in iscambio, *wziąć jedno za drugie*. Cor l'agresto, *kraść*. Cor cagione, *szukać pozoru, pretextu, wymówki*. Cogliera o non la corre, *potrafić co zrobić lub nie potrafić, udać się lub nie*. Cogliersela, *drapnąć, zemknąć, uciec*. Essi da savj quand' han veduto il bel se la son colta, *Buon. Fier.*

COGLIO, s.m. * *skala*. = *wylinka węzła*. Over tra fiori un ginocvel serpente uscito pur mo fuor del vecchio —, *Poliż.*

COGLIONARE, v.a. *bass.* *kpić, drwić, sztydzić, wyśmiewać*.

COGLIONATORE, s.m. *drwin-karz, szydera*.

COGLIONATURA, s.f. *kpiniki, drwiniki, żarciki*.

COGLIONE, s.m. *jądra*. = *fig. bass.* *glupiec, kiep, dureń*.

COGLIONERIA, s.f. *glupstwo, blażeństwo*.

COGLITORE, s.m. *zbieracz*.

COGNATA, s.f. — *TINA*, s.f. *dim.* *bratowa; siostra żony*.

COGNATO, s.m. — *TINO*, s.m. *dim.* *szwagier; brat żony; mąż siostry*. = *krewny po linii żeńskiej*. = *ad.* *mający z czem związek, stosunek, podobieństwo*.

COGNAZIONE, s.f. *pokrewieństwo, powinowactwo*.

COGNITO, — *TA*, *ad.* *lat.* *znany*.

COGNITORE, s.m. *znawca*. = *sędzia lub kommissarz zdający raport*.

COGNIZIONCELLA, s.f. *dim.* *powierzchnowa znajomość*.

COGNIZIONE, s.f. *poznanie*. = *wiadomość, znajomość*. Per supposito che i comici greci e latini avessero avuta — degli oc-

chiali, *Red. Lett.* = *Leg.* *możność roztrząsania i sądenia sprawy*.

COGNO, pl. f. — *GNA*, s.m. *miara wina zawierająca dziesięć barytek*. = *kosz, koszalka*. = *Cogno d' una calza, klinu pończochy*.

COGNOME, s.m. *imię familijne, nazwisko, przezwisko*.

COGNOMINARE, v.a. *nadać imię, nazwać, przeważać*. = *v. r.* *nazwać się, przeważać się*.

COGNOSCIBILE, — *BILITÀ*, etc. v. *CONOSCIBILE*, etc.

COGOMA, v. *COCOMA*.

COIACCIO, s.m. *peg. zła skóra*.

COIAIO, — *RO*, s.m. *garbarz*. = *przedający skóry, skórnik*.

COIAME, s.m. *skóra (pod względem gatunku)*.

COIETTO, s.m. *kawalek skóry*. = *kaftan skórzany*.

COINCIDENTE, *ad.* *m. f.* *Geom.* *przystający*.

COINCIDENZA, s.f. *przystawanie*.

COINCIDERE, v. n. *ir.* *Geom.* *przystawać do siebie*.

COITO, s.m. *sprawa cielesna, spółkowanie; parzenie się zwierząt*.

COLÀ, s.f. *cedzido*.

COLÀ, *av.* *tam*. Di là a —, *zjad tam (dokąd zmierzamy)*. = *okolo (co do czasu)*. — *di maggio, okolo miesiąca maja*.

COLAGGIU, — *GGIUSO*, *av.* *tam na dolo*.

COLAMENTO, s.m. *cedzenie, cieczenie, plynienie*. = *plyn przedzony*.

COLARE, v.a. *cedzić, odcedzić, przedcedzić*. = *lać, ulać, odlewać, odlać*. — *una campana, i cannoni, ulać dzwon, lać działo*. = *struwić, zmarnować*. = *Colar a fondo, Mar.* *zatopić statek*. = *D. Inf.* *czcić*. = *v. n.* *ciec, cedzić się, kapać, sączyć się*. L'umor che dalle viti cola, *D. Purg.* = *chudnąć, marnieć*. = *Colar a fondo, zatopić, utonąć*.

COLASSU, — *SSUSO*, *av.* *tam wysoko*.

COLATICCIO, p. *STALLATITE*.

COLATIO, — *TIA*, — *TIVO*, — *VA*, *ad.* *dający się stopić, topny*.

COLATO, s.m. *plyn przedzony*.

COLATO, — *TA*, p. *ad.* *cedzony, przedzony*. = *Aria colata, wiatr wiejący przez szpary, cug, przeciąg wiatru*.

COLATIO, s.m. *cedzido, filtr*. = *zownik*. = *tygiel do topienia kruszców*.

COLATURA, s.f. *plyn przedzony*. — *di cera*, *di cera nakapany ze świecy*.

COLAZIONCINA, — *NETTA*, s. *dim.* *śniadanko*.

COLAZIONE, s.f. *śniadanie*.

COLCARE, v. *CORICARE*.

COLCHICO, s.m. *Bot.* *zimowit, zimokwit*.

COLEI, *pron.* *f.* *tanta, ta*.

COLENDISSIMO, — *MA*, *ad.* *sup.* *czcigodny, szanowny, dostojny*.

COLERE, v.a. * *czcić*.

COLIBRI, s.m. *Ornit.* *kolibr.*

COLICA, s.f. *kolka*.

COLICO, — *CA*, pl. — *CI*, — *CHE*, *ad.* *kolkowy*. *Dolori colici, bole kolkowe, rzniecie w żołądku*. = *s.m.* *chory na kolkę*.

COLISEO, v. *COLOSSEO*.

COLLA, s.f. *powróż używany dawniej w turach*.

COLLA, s.f. *klej*. — *di pesce, karuk*. — *di farina, kłajster*.

COLLACRIMARE, v. n. *opłakiwać, plakać razem z kim*.

COLLANA, s.f. *naszyjnik, łańcuch noszony na szyi*. — *di perle, sznurek perel.*

COLLANETTA, — *NUCCIA*, — *NUZZA*, s.f. *dim.* *łańcuszek na szyję*.

COLLARE, s.m. *obróż, obróżka*. = *Collare alla spagnuola, kresa hiszpańska*. = *kolnierz*. Prender uno pel —, *uchwycić kogo za kolnierz, porwać za kark*.

COLLARE, v.a. *zrzucić z góry na dół wziętego na torturę i przywiązane go do belki ze związanymi w tył rękami*. = *kleić, nakleić, przykleić*. = *Collare con fune, spuścić po sznurze*. Deliberarono di legarlo alla fune e di collarlo nel pozzo, *Bocc.* = *windować w górę; fig.* *wynieść, wznieść, podnieść*. = *v. r.* *spuścić się po sznurze*.

COLLARETTAIO, s.m. *ten co robi kolnierzki, krezy, i t. d.*

COLLARETTO, s.m. *kolnierz, kolnierzek*.

COLLARINO, s.m. *kolnierzek*. = *Arch.* *obwódka, fryz kapitelu*.

COLLATA, s.f. *uderzenie wkark*. Dar la —, *uderzyć w kark*. = *dotknięcie ramienia szpadą pasując na rycerza*.

COLLATERALE, s.m. *krewny poboczny*. = *komissarz wojenny*. = *pisarz sędziego, podśadek*. = *ad. m. f.* *poboczny*. Parente, linea —, *krewny poboczny, linia poboczna*.

COLLATORE, s.m. *kolator, dający beneficjum duchowne*.

COLLATTANEO, — *NEA*, s. *brat mleczny, siostra mleczna*.

COLLAZIONARE, v.a. *porównać, konfrontować dwa listy, dwa pisma*.

COLLAZIONE, s. f. konferencja, pomówienie, rozmowa. = skonfrontowanie, porównanie dwóch tekstów, pism. = kolarstwo, kolatura.

COLLE, s. m. wzgórek, pagórek.

COLLEGA, pl. —GHI s. m. kolega.

COLLEGAMENTO, s. m. związanie, złączenie, związki.

COLLEGANZA, s. f. sprzymierzenie, związki.

COLLEGARE, v. a. związacz, złączyciel, spojarczyk. = v. r. złączyć się, połączyć się, zawrzeć związki, przymierze.

COLLEGATARIO, —RIA, s. spółspadkobierca.

COLLEGATO, s. m. atiant, sprzymierzeniec. = ad. związany, złączony, przywiązany. = sprzymierzony.

COLLEGATORE, s. m. zawierający ligę, przymierze.

COLLEGAZIONE, s. f. sprzymierzenie.

COLLEGIALE, ad. m. f. kolegialny. = s. m. uczeń kolegialny.

COLLEGIALMENTE, av. kolegialnie.

COLLEGIATA, s. f. kolegialta, kościół kolegialny.

COLLEGIO, s. m. collegium. Il — de' cardinali, collegium kardynałów. — d' elettori, zgromadzenie wyborców koncem wybrania deputowanego, sejmik polski.

COLLERA, s. f. cholera, żółć. = cholera, złość, gniew, passya. Entrare in —, wpaść w passyę, rozgniewać się. Sfogar la sua —, wywrzeć złość.

COLLERICAMENTE, av. ze złością, z gniewem.

COLLERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. mający wiele żółci. = choleryczny, złośnik, pasyjonat.

COLLEROSSO, —SA, ad. żółciowy.

COLLETTA, s. f. zbiór, zebranie osób. = kollektka, kwesta. = pobór podatków. = modlitwa przy mszy przed epistolą.

COLLETTAIO, s. m. ten który robi lub sprzedaje kolnierzyki.

COLLETTIVAMENTE, av. razem, zbiorowo.

COLLETTIVO, —VA, ad. Gram. zbiorowy.

COLLETTIZIO, —ZIA, ad. zewsząd pobierany, naprędce zebrany. Esercito collettizio, wojsko ztąd i zowąd zebrane, zbierana drużyna.

COLLETTO, s. m. wzgórek,

pagórek. = paczka towarów. = kaftanik skórzany. = kolnierzyk damski.

COLLETTORE, s. m. zbieracz, kolektor. = poborca.

COLLETTORIA, s. f. urząd poborcy. = pobór podatków.

COLLEZIONE, s. f. pobór podatków. = zbiór. — di libri, di quadri, di statue, di medaglie, zbiór książek, i t. d.

COLLICELLO, s. m. dim. pagóreczek, wzgóreczek.

COLLICINO, s. m. dim. szyjka.

COLLIGIANO, —NA, ad. góral.

COLLILUNGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. dłuższy.

COLLINA, s. f. wzgórek, pagórek.

COLLINETTA, s. f. —TTO, s. m. dim. wzgóreczek, pagóreczek.

COLLISIONE, s. f. lat. starcie się, uderzenie o siebie. = fig. nieprzyjemny zbieg samogłoszek.

COLLO, s. m. szyja, kark. Dunque ora è il tempo di tirare il — dal giogo antico, Petr. Rompersi il —, skrócić sobie kark; fig. niedopiąć swego; stracić reputację; zrujnować się, i t. d. Tirare il — ai polli, skrócić szyjkę kurczęciu, zarznąć. Scarico di — (o koniu), z zalamanym karkiem. Avere o fare il — torto, chodzić z zakrzywioną głową (o świętoszkach). Portare, avere in —, nieść na barkach, na plecach, na rękę. Gettar le braccia al —, rzucić się komu na szyję, objąć za szyję, uściskać. = Fig. Cadere di —, popaść w nielaskę. Fare allungare il — a uno, długo kogo uwodzić, kazać długo na co czekać. = Il collo del piede, podbicie nogi. = della vessica, szyja, otwór pęcherza. — della matrice, pochwa maciczna. — d' una camicia, kolnierz koszuli. — del fiasco, szyjka flaszki. = paka towarów. E colli e casse, e ciò che v'è di grave, gitta da prora e da poppa e da sponda, Ar. Orł. Fur.

COLLOCAMENTO, s. m. — ZIONE, s. f. umieszczenie, uplacowanie.

COLLOCARE, v. a. umieścić, uplacować. — in matrimonio, wydać za mąż, ożenić. — darnaro a frutto, umieścić, uplacować kapital. — una pietra, położyć kamień. = v. r. umieścić się.

COLLOCUZIONE, s. f. rozmówienie się, pomówienie, rozmowa.

COLLOQUINTIDA, s. f. Bot. kolokwint, ośli ogórek.

COLLOQUIO, s. m. rozmowa. =

wa. = izba w klasztorach do rozmowy z obcemi.

COLLOTORTO, s. m. świętoszek, nabożniś, hipokryt.

COLLOTTOLA, s. f. kark. Avere gli occhi nella —, prov. być chytrym, nie w ciemiej biłym.

COLLUDERE v. n. ir. zmówić się z kim przeciw komu.

COLLUSIONE, s. f. zмова, kondykt.

COLLUSIVAMENTE, av. zmoownie.

COLLUSIVO, —VA, ad. zmoowny, kondyktowy.

COLLUVIE, s. f. lat. napływ ludu.

COLMARE, v. a. napelnić zwierchem, przepelnić miarę. = Fig. Colmar di beni, di favori, obсыпать dobrodziejstwami, łaskami. — di lodi, di benedizioni, obсыпать pochwałami, błogostawienstwami. — di gioia, napelnić radością. Avere colmo o — lo staio, przebrać miarę. L' avara Babilonia ha colmo il sacco d' ira di Dio, Petr. = v. n. lać się przez wierzch.

COLMATA, s. f. przepelnienie. = podniesienie gruntu, grobla, tama.

COLMATURA, COLMEZZA, s. f. przepelnienie miary.

COLMO, s. m. wierzch, wierzchołek, szczyt. = fig. szczyt wielkości, sławy, potęgi, i t. d. Allora fu Genova e' il suo potere sul maggior — ch' ella fosse mai, G, Vill. Nel — della collera, del dolore, w największym gniewie, bolu. = D. średni wiek ludzki, lat 35. = kupa, stos snopów, zboża.

COLMO, —MA, ad. pełny, przepelniony, pełniuteński. = fig. obarczony, obladowany, obস্যpany, obciężony. = wypukły.

COLO, s. m. przetak; opatka.

COLOCASIA, s. f. Bot. kolokassya, obrázky egipskie.

COLOFONIA, s. f. kolofonia.

COLOMBA, s. f. gołębic. — che ride vuol la fava, prov. uśmiech kobiety jest znakiem zezwolenia.

COLOMBACCIO, s. m. grzywacz, dziki gołąb. [tębnik.

COLOMBAIA, —RA, s. f. go-

COLOMBELLA, s. f. dziki gołąb. = gołąbek.

COLOMBINA, s. f. dim. gołąbek, gołąbka. = lajno gołębie.

COLOMBINO, —NA, ad. gołębi. Letame colombino, lajno gołębie.

COLOMBO, s. m. gołąb. = Fig. Colombo da pelare, człowiek którego łatwo oszukać,

fryc w grze. Pigliare a una fava due colombi, przy jednym ogniu dwie pieczenie upiec, za jednym zachodem dwa interesy odbyć. Tirare a suoi colombi, sobie samemu szkodzić.

COLON, s. m. Anal. kiszka moryskowa.

COLONIA, s. f. osada. = rój pszczoł.

COLONIALE, COLONARIO, —RIA, ad. osadniczy, osadowy.

COLONNA, s. f. kolumna, słup, filar. — Traiana, Antonina in Roma, kolumna Trajana, Antonina w Rzymie. = Colonna di punto fermo, słup utrzymujący schody. = Fig. wsparcie, podpora, filar. = Colonna vertebrale, Anat. kolumna pancerzowa. — voltiana, o del Volta, Fis. stos Wolty. = kolumna w księżce. = Colonna d'acqua, d'aria, kolumna wody, powietrza. = kolumna wojska.

COLONNATA, s. f. —to, s. m. kolumnada.

COLONNELLO, s. m. dim. mała kolumna. [wnik.]

COLONNELLO, s. m. pulkono.

COLONNETTA, s. f. dim. mała kolumna. — di letto, słupek przy łóżku.

COLONNINO, s. m. dim. mała kolumna. = słup szubienicy.

COLONO, s. m. osadnik, kolonista. = rolnik.

COLORAMENTO, s. m. pomalowanie kolorem. — degli occhi, zamienienie oczu.

COLORARE, v. a. farbować, kolorować, malować. — le stampe, kolorować ryciny. = fig. nadać koloru pozor, wystawić w pięknych kolorach, ubarwić, ukraścić, upięknąć.

COLORATAMENTE, av. pod pozorem, pod pokrywką.

COLORATO, —TA, p. ad. farbowany, kolorowany, malowany Carta colorata, papier malowany. = fig. pozorny, udany. Colorata ragione, Bocc.

COLORAZIONE, s. f. farbowanie, kolorowanie. = fig. udanie, pokrycie pięknym pozorem.

COLORE, s. m. kolor, farba, barwa. — rosso, verde, giallo, kolor czerwony, i t. d. — del viso, kolor twarzy. Mutarsi di mille colori, mienić się. Come il piovano ode costui, si mutò di mille colori, Fr. Sacch. Nov. = fig. pozor, pokrywka, pretext, wymówka. Sotto — d'onestà, G. Vill. = kwiaty, ozdoby reторыczne.

COLORETTO, s. m. dim. kolołek. = fig. nieznaczący pozor.

COLORIRE, v. COLORARE. — i

suoi disegni, fig. doprowadzić do dojrzałości swoje zamiary.

COLORISTA, s. m. Pitt. kolorysta, celujący w doborze kolorów.

COLORITO, s. m. Pitt. kolorysta, dobór kolorów w obrazie. = Il — del volto, cera twarz.

COLORITO, —TA, p. ad. kolorowany, malowany.

COLORITORE, s. m. malarz; kolorujący rysunki.

COLORO, pron. pl. ci, te. — che non furono mai sventurati, non sono degni della loro felicità, U. Fosc. [salny.]

COLOSSALE, ad. m. f. koloso.

COLOSSEO, s. m. amfiteatr wystawiony w Rzymie przez Flawiana Wespazjana, Kolosseum, Kolizeum.

COLOSSO, s. m. kolos. — di Monte Cavallo in Roma, duże statuy wystawiające Kastora i Poluxa, trzymających konie olbrzymiej wielkości, dzieło Fidiasza i Pracytelesa. — di Rodi, kolos Rodyjski.

COLPA, s. f. wina. La — è tua, è mia, è nostra, wina jest twoja, i t. d. Se non son ricco non è — mia, jeżeli nie bogaty, nie jest moja wina. Dar la —, zwałac winę na kogo. Aver —, być winnym, stać się winnym czego. Chiamarsi in —, przyznać się do winy. A — vecchia pena nuova, prov. pokutować za dawne grzechy.

COLPARE, v. a. obwiniać. = v. n. popętnić winę, stać się winnym. = v. r. obwiniać się.

COLPEGGIARE, v. a. e. n. stuknąć, pukać; stuknąć, uderzyć, szturchnąć.

COLPETTINO, s. m. dim. lekkie uderzenie. = av. nieco, trochę. Così ribere ancora un —, napił się jeszcze trochę.

COLPEVOLE, ad. m. f. winny; występny.

COLPEVOLMENTE, av. winnie; występnie.

COLPIRE, v. a. ir. uderzyć, ugodzić. — nel sogno, trafić do celu. = fig. uderzyć, zrobić urażenie. Non c'è uomo, che le bellezze della natura, qualche volta almeno, non abbian colpito, Pind. = fig. dopiąć, potrafić, dokazać swego.

COLPO, s. m. cios, raz, uderzenie. — mortale, śmiertelny cios. Dar, far —, zadać cios, uderzyć. Render — per —, oddać wet za wet. Fallire il —, nie trafić, chybić. A un —, od razu, zjednem cięciem. Seicento ne impiccarono ad un —, G. Vill. L'albero non cade per un —, prov. nie od razu Kraków

zbudowany. — d'occhio, rzut oka. Di primo —, zrazu, na pierwszy rzut oka. — maestro, di maestro, mistrzowskie dzieło. Dare un — alla botte e uno al cerchio, prov. kilka interesów razem zalać; pokierować dobrze kilka trudnych spraw.

COLPOSO, —SA, ad. winny; występny.

COLTA, s. f. pobór podatków. = nazbierane kwiaty, ziola, i t. d. = woda zatrzymana dla obracania koła młynskiego. = Far colta (zamiast far colpo), uderzyć, ranić.

COLTELLA, s. f. kordelas. = krój pilga, v. COLTRO.

COLTELLACCIO, s. m. duży nóż, nożyisko. — da cucina, nóż kuchenny. — di beccajo, nóż rzeźniczy. = Stare come capre e coltellacci, żyć jak pies z kotem, koty z kim drzeć.

COLTELLATA, s. f. pchnięcie nożem. = fig. wielka boleść, zmartwienie.

COLTELLESCA, —LLERA, s. f. pokrowiec na nóż, pudelko na noże. [wnik.]

COLTELLINAIO, s. m. nożo-

COLTELLINO, s. m. dim. nożyk.

COLTELLO, s. m. nóż. — a molla, da tasca, nóż składany. = sztylet, pugińal. = fig. wielkie zmartwienie. Mettere alcuno alle coltella, rozjątrzyć kogo do żywego. = lotki czyli pióra najgrubsze w skrzydłach ptaków. [duży nóż.]

COLTELLONE, s. m. acer.

COLTIVAMENTO, s. m. uprawa roli.

COLTIVARE, v. a. uprawiać rolę. = Fig. Coltivar le scienze, le arti, trudnić się naukami, pięknymi sztukami. — la memoria, ćwiczyć pamięć. — l'amicizia, zachowywać związki przyjaźni. [wne.]

COLTIVATO, s. m. pole uprawne.

COLTIVATORE, s. m. rolnik.

COLTIVAZIONE, —TURA, s. f. uprawianie roli.

COLTIVO, —VA, ad. uprawny, orny. Terre coltivate, grunta orne.

COLTO, s. m. pole uprawne. = v. CULTO.

COLTO, —TA, ad. uprawny. = Uomo colto, coltissimo, fig. człowiek światły, ukształcony.

COLTO, —TA, p. ad. zebrany, zerwany, uzbierany. = zebrany, zgromadzony. = przyjęty. = schwytany, złapany, pojmany, zaskoczony. E dalla notte in palazzo slam colti, Fort. Ricc. = trafiony, uderzony. Dal traditor fu in mezzo gli occhi colto, Ar. Orl. Fur.

COLTRE, s. f. *koldra*. = fig. *baldachim*; *honory*, *zaszczyty*. Che seggendo in piuma in fama non si vien, nè sotto —, *D. Inf.* = *całun*, *kir*. Per lui non si trovò bara nè —, *Menz. Sat.* = *nóż*. A scempi, a bestie, a ghiotti fan carezze, che son degni di — e di cavezza, *Bern. Orl.* = *pewna miara gruntu*.

COLTRETTE, s. f. *COLTRONCINO*, s. m. *dim. kolderka*.

COLTRICE, s. f. *piernat*, *pierzyna*.

COLTRICETTA, — *CINA*, s. f. *dim. piernacik*, *pierzynka*.

COLTRICIONA, s. f. *accr. duży piernat*, *duża pierzyna*.

COLTRO, s. m. *krój pługa*.

COLTRONE, s. m. *kapa na łóżko*.

COLTURA, s. f. *uprawa roli*. E tosto s'avvederà dalla ricolta della mala —, *D. Par.* = *pole uprawne*. = *kultura umysłowa*. = v. **CULTO**.

COLUBRINA, s. f. *wężownica*, *śmigłowica*.

COLUBRO, s. m. *lat. * wąż*.

COLUI, *pron. tamten*, *ten*.

COLUMBARIA, s. f. *Bot. kozyszko*.

COLURO, s. m. *Astr. koła wrębne*, *dwa koła wielkie przez bieguny świata i przez punkta równocne i stanowisk słońca przechodzące, do siebie pionowe i dzielące ekliptykę i zwierzytnic niebieski na cztery ciwärtki równe*.

COMA, s. f. *lat. wlosy*, v. **CHIOMA**. = *Gram. koma*, *przecinek*.

COMADRE, v. **COMARE**.

COMANDAMENTO, — **DARE**, s. m. *rozkaz*, *zalecenie*, *polecenie*. Fare il —, *wypelnic rozkaz*. Fare —, *dac rozkaz*, *rozkazywac*. — dell'anima, *polecenie duszy*, *modlitwa konajacych*. — di morte, *wyrok śmierci czytany na skazanemu*. = *Comandamento*, *przykazanie*. I dieci comandamenti della legge di Dio, *dziesięcioro Bożego przykazania*.

COMANDANTE, s. m. *dowódzca*, *komendant*.

COMANDARE, v. a. *rozkazywac*, *kazac*, *rozkazac*. Currado credendo che fosse figliuolo di villano, non conoscendo che fusse suo padre, il camando a uccidere nella foresta, *G. Vill.* = *zalecic*, *polecic*. E piaciendogli di partirsi il comandò a Dio, *Bocc.* = *dowódzic*. — un vascello, un reggimento, un esercito, *dowodzic okrelem*, *i. d.*

COMANDATA s. f. *rozkaz króla*.

COMANDATIVO, — **VA**, ad. *rozkazujący*, *nakazujący*.

COMANDATO, — **TA**, p. ad. *nakazany*, *przepisany*. Di comandati, *posty nakazane przez kościół*. All'ora comandata, *o naznaczonej godzinie*.

COMANDATORE, s. m. *rozkażodawca*. = *gatunek woźnego*.

COMANDO, s. m. *rozkaz*, *zalecenie*, *wola*. E ciò che per me si può è allo — tuo, *Bocc.* Dare il —, *nađac władzę*. Esercitare il —, *wykonywać władzę*. Stare a — di alcuno, *być na czyje za-wolanie*. = *dowództwo*.

COMARE, s. f. *kuma*, *kmotra*. = *akuszerka*, *baba*. = *gradziecinna*. = *naczynie napelnione gorącą wodą do grzania się*.

COMACIAMENTO, s. m. *spójenie*, *zbićcie dwóch deszczek*.

COMACIARE, v. a. *spoić*, *zbić deszczki*, *kamienie*; *przyłożyć jedno do drugiego, złączyć*, *skleić*.

COMBATTERE, v. n. *walczyć*, *bić się*, *potykać się*. Era apparecchiato di — a corpo a corpo col re Carlo, *G. Vill.* = v. a. *atakowac*, *szturmowac*. Assediarono la città di Noli, traboccandola, combattendola per più volte, *G. Vill.* = *Combattere le passioni*, *walczyć z namiętnościami*. — la miseria, *pasowac się z biedą*, *oganiac się od biedy*. — alcuna cosa ad uno, *zaprzeczac ko komu*, *spierac się z kim o co*. = *nękać*, *gnębić*. Non vedi tu la morte che 'l combatte? *D. Inf.* = *Combattere una querela*, *bić się za czyje sprawę*. E se 'l demonio uscito dell'inferno combattesse per lui le sue querele, *Bern. Orl.* = v. r. *bić się*. Combatteronsi più di sei ore con incredibile gagliardia, *Bemb. Stor.*

COMBATTIMENTO, s. m. *bitwa*, *walka*, *potyczka*. — delle giosstre, *turnieja*.

COMBATTITORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *walczący*, *walcząca*.

COMBIBBIA, s. f. *wino razem pite*. = *osoby razem pijące*.

COMBINAMENTO, s. m. — **ZIONE**, s. f. *kombinacya*, *połączenie*.

COMBINARE, v. a. *wiązac*, *łączyć w pewien szyk*, *porządek*.

COMBRICCOLA, s. f. *zgraja osób zgromadzonych w zlym celu*. Egli ci va attorno la notte una certa — di giovani, etc., *Fir. As.*

COMBUSTIBILE, ad. m. f. *palny*, *łatwo palący się*.

COMBUSTIBILITÀ, s. f. *palność*.

COMBUSTIONE, s. f. *palenie*.

= *ogień*, *pożar*. = fig. *zapalczywość*. Vedeva il conte in gran —, *cogli occhi ardenti e la faccia avvampata*, *Bern. Orl.*

COMBUSTO, — **TA**, ad. *spalony*, *zgorzaty*. Poi che 'l superbo Ilion fu combusto, *D. Inf.*

COMBUTTA, s. f. *bass. spółka*. Fare a —, *mettere a —, oddać do spółki*, *do spólnego użycia*.

COME, *av. jak*, *jako*, *tak*, *jak*.

Tu sei scaltro — me, *jestes tak chytry jak ja*. = *jak*, *jakim sposobem*. — andrò io nella camera dell'abbate? *Bocc. Il —, jak*, *jakim sposobem*. Tutti hanno un qualche idea del — si nutrano, e — crescono le piante, *Pind.* = *jak tylko*, *skoro tylko*. — libero fui da tutte quante quell'ombre, *D. Purg.* = *Come se*, *jak gdyby*. = *chociaż*, *pomimo*. Giacinto colla moglie, — contro al piacer di lei fosse, *giele diede*, *Bocc.* = *jak*, *jakkolwiek bądź*. Però giri fortuna la sua ruota — le piace, *D. Inf.*

COMECCHÈ, **COMECHÈ**, *av. aczkolwiek*, *chociaż*. = *jakkolwiek*, *kędykolwiek*. Nuovi tormenti e nuovi tormentati mi veggio intorno — io mi muova, e — io mi volga e ch' i mi guati, *D. Inf.*

COMMENTARE, v. a. *komentowac*, *robić przypisy do dzieła*.

COMMENTARIO, s. m. *komentarz*, *przypisy*. = *komentarze*, *pamiętniki*. Cesare scrisse i commentarj, *Cezar pisał pamiętniki*.

COMMENTATORE, s. m. *komentator*, *przypisnik*.

COMENTO, s. m. — **TAZIONE**, s. f. *komentarz*, *przypiski*. Fare comenti, *komentowac*, *rozumowac*, *rozprawiac o czem*.

COMETA, s. f. *kometa*. = *tycina koińska*.

COMETARIO, — **RIA**, ad. *kometowy*. Orbe cometario, *droga komety*. [*wa*]

COMICAMENTE, *av. komicz-*

COMICO, pl. — **CI**, s. m. *komik*, *aktor komedy*. = *autor komedyi*.

COMICO, — **CA**, pl. — **CI**, — **CHE**, ad. *komiczny*.

COMIGNOLO, s. m. *szczyt*, *wierzchołek*, *wierzch dachu*.

COMINCIAMENTO, s. m. *po-czątek*, *zaczęcie*.

COMINCIANTE, ad. m. f. e. s. *zaczynający*, *po-czątkujący uczen*.

COMINCIARE, v. a. e. n. *zaczac*, *poczac*, *rozpoczac*. — a parlare, *zaczac mówic*. — da capo, *zaczac z poczatku*. = *wystąpić pierwszy raz na scenę* (o aktorze lub aktorce). = *Cominciar la festa*, *la danza*, *zaczac*

cokolwiek bądź. Disse Marfisa a gli altri: ora che resta, poichè son qui, di — la festa? ... Si ch'eran presso a — la danza, *Ar. Orf. Fur.*

COMINCIATIVO, —VA, ad. *zaczynający, początkujący.*

COMINCIATORE, s. m. —

TRICE, s. f. *fundator, założyciel, dający początek.*

COMINO, s. m. *kmin.* Dare il —, *nęcić gołębie kminem; fig. zwabiać kupujących.*

COMITANTE, ad. m. f. lat. *towarzyszący.*

COMITATO, s. m. *komitet. = v. COMITIVA.*

COMITIVA, s. f. *orzszak, towarzystwo.* Con grande —, *z wielkim orszakem, poczem ludzi.*

COMITO, s. m. *dozorca więźniów na galerach.*

COMIZIALE, ad. m. f. lat. *sejmowy, tyczący się zgromadzenia ludu. = Morbo —, kaduk, wielka choroba, dla tego tak u Rzymian nazwana, że gdy kogo podczas sejmowania kaduk rzucił, przerywano obrady dla złej wroźby.* Verso —, *wiersz kończący się na połowie wyrazu którego druga połowa przenosi się na początek następnego: v. Ar. Orf. Fur. Cant. 28, st. 41, e Cant. 41, st. 32.*

COMIZIO, s. m. *Stor. rom. sejm, zgromadzenie ludu rzymskiego w celu obierania urzędników lub radzenia o sprawach rzeczywospolitej.*

COMMALLEVADORE, s. m. *Leg. spółręczyciel.*

COMMANDITA, s. f. *towarzystwo handlowe.*

COMMEDIA, s. f. *komedya.*

COMMEDIAIO, s. m. *lichy autor komedyi.*

COMMEDIAANTE, s. m. *komediant.*

COMMEDIARE, v. n. *pisac komemorable, ad. m. f. godny wspomnienia, pamiętny.*

COMMEMORARE, v. a. *przywozić na pamięć, wspominać; chwalić, stawiać; uroczyćście obchodząc.*

COMMEMORATIVO, —VA, ad. *zrobiony lub obchodzony na pamiętkę czego.*

COMMEMORAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *obchodzenie pamiętki; wzmianka, wspomnienie, pamiętka.*

COMMENDA, s. f. *komenderya, komendorstwo.*

COMMENDABILE, —DEVOLE, ad. m. f. *zasługujący na pochwałę, chwalebny.*

COMMENDABILMENTE, av. *chwalebnie.*

COMMENDAMENTO, s. m. *pochwala.*

COMMENDARE, v. a. *chwalić.* Perciocchè la gratitudine, tra le altre virtù, è sommamente da —, *Bocc. = v. RACCOMANDARE.*

COMMENDATARIO, s. m. *osoba duchowna lub świecka pobierająca dochód.*

COMMENDATIZIA, s. f. *list rekomendacyjny.*

COMMENDATIZIO, —ZIA, ad. *polecający, rekomendacyjny.*

COMMENDATORE, s. m. —TRICE, s. f. *chwałca. = komandor, komandor, komtur.*

COMMENDAZIONE, s. f. *chwalenie, pochwała.*

COMMENSALÉ, ad. e. s. *spółstolownik.* Commensali, *goście, biesiadnicy.*

COMMENSURABILE, ad. m. f. *Geom. wymierny, spółmierzny.*

COMMENSURABILITA, s. f. *Geom. spółmierzność dwóch wielkości.*

COMMENSURARE, v. a. *mierzyć jedno drugiem, wymierzać.*

COMMERCIO, —ZIO, s. m. *handel. = fig. związki, stosunki, spółkowanie, obcowanie. — carnale, amoroso, spółkowanie cielesne. — di lettere, korespondencya listowna.* Aver —, *mieć z kim stosunki, bywać u kogo, spółkować, przestawać, obcować z kim.*

COMMESSARIA, s. f. —TO, s. m. *komissarstwo.* [RIO.]

COMMESSARIO, v. COMMISSA-COMMESSAZIONE, s. f. *biesiada rozpustna.*

COMMESSO, s. m. *stolownik. = delegat, deputat; niższy urzędnik, ofycjalista. = moźdzajka, sztukaterya.*

COMMESSO, —SA, p. ad. *popelniony. = złączony.* In sulle man commesse mi protesi guardando il fuoco, *D. Purg. = włożony, nalożony.* Perchè si teme ufficio non commesso, *D. Purg. = wbity, wiloczony.* Anima trista come pal commessa, *D. Inf. = wykładany, wysadzany (o robotach).*

COMMESSURA, s. f. *zwarcie, zwora; wprawienie, osadzenie; fuga, spojenie.*

COMMESTIBILE, ad. m. f. *jadalny, służący do jada. = Commestibili, s. m. pl. jadlo, wiktualy.*

COMMESTIONE, COMMISTIONE, s. f. *zmieszanie, mieszanina.*

COMMETTERE, v. a. *ir. rozkazać, polecić.* Ad Emilia commise il ragionare, *Bocc. = powierzyć, poruczyć.* A lui la cura e la sollecitudine di tutta la no-

stra famiglia commetto, *Bocc.* Già commetta al terren la sua sementa, *Alam. Coll. = popelnić co ztego. — un errore, popelnić błąd. — un peccato, popelnić grzech, zgrzeszyć. — delitto, popelnić występki. = Commetter battaglia, stoczyć bitwę, = Commetter zitanie, siać niezgodę. = złączyć, zblić, spojzić. = v. r. Commettersi al giudizio altrui, zdać się na czyj sąd. — alla fortuna, puścić się na los szczęścia. — al cimento, narazić się na niebezpieczeństwo.*

COMMETTIMALE, s. m. *broiciel, rozsiewacz niezgód.*

COMMETTITORE, s. m. *poruczyciel. = przestępca, winowajca. = robotnik pracujący nad moźdzajką.*

COMMETTITURA, v. COMMESSURA. — dell'osso, *staw kości.*

COMMIAIO, s. m. *odprawienie, odprawa, pożegnanie.* Dar —, *odprawić, pożegnać.*

COMMILITONE, s. m. lat. *spółzotnierz.*

COMMINTORIA, s. f. *Leg. zagrożenie karą.*

COMMINTORIO, —RIA, ad. *zawierający zagrożenie.* Pena, clausola comminatoria, *zagróżona kara, zagrażające zastrzeżenie.*

COMMUNAZIONE, s. f. *zagrożenie.*

COMMISCHIAMENTO, s. m. *zmieszanie.*

COMMISCHIARE, v. a. *zmieszać.*

COMMISERABILMENTE, av. *litościwie.* [s.]

COMMISERARE, v. a. *litować*

COMMISERAZIONE, s. f. *litość, politowanie, miłosierdzie.*

COMMISEREVOLE, —RABILE, ad. m. f. *godzien politowania.*

COMMISSARIATO, s. m. *komissaryat.*

COMMISSARIO, s. m. *komissarz. — di polizia, komissarz policyi. = ezekutor testamentu.*

COMMISSIONARIO, s. m. *komissant handlowy.*

COMMISSIONE, s. f. *komis, polecenie, zlecenie. = władza udzielona przez kogo działania w jego imieniu. — libera, pełnomocna władza. = popelnienie czego.*

COMMISSURA, s. f. *Anat. spojenie stawów.*

COMMISTO, —TA, ad. *zmieszany.*

COMMOSSO, —SA, p. ad. *wzruszony, poruszony. — da ira, da pietà, da dolore, poruszony gniewem, i t. d.*

COMMOTIVO, —VA, ad. *wzruszający, poruszający.*

COMMOVIMENTO, s. m. poruszenie, rozruch, zaburzenie. Perocchè furono quasi commovimenti a tutto il mondo, G. Vill.

COMMOVITURA, —ZIONE, s. f. poruszenie, wzruszenie. — d' animo, wzruszenie umysłu.

COMMUOVERE, v. a. ir. wzruszyć, poruszyć. Ma perchè t' ha perciò questa parola commosso? Bocc. = podniecić, podburzyć, pobudzić. — al riso, pobudzić do śmiechu. Con questo romore tutta la terra commossono, Att. apost. = v. r. wzruszyć się, poruszyć się. Ah!, quanto nella mente mi commossi, quando mi volsi per veder Beatrice! D. Purg.

COMMUTARE, etc. v. MUTARE, etc.

COMMUTATIVO, —VA, ad. mogący być odmiennym.

COMMUTAZIONE, s. f. odmienienie, przemienienie. — di pena, odmienienie kary na inną mniejszą. = wstrząśnienie, zaburzenie. Commutazioni di regni, G. Vill.

COMODAMENTE, av. wygodnie. = łatwo. = miernie.

COMODARE, v. a. pożyczyć komu.

COMODATARIO, s. m. Leg. biorący pożyczkę z obowiązkiem zwrotienia w naturze.

COMODATO, s. m. lat. pożyczka bez procentu, wygodzenie.

COMODATORE, s. m. pożyczający co komu bez procentu.

COMODEVOLMENTE, av. wygodnie, dogodnie.

COMODEZZA, s. f. wygoda, dogodność z powodu bliskości czego.

COMODITÀ, s. f. wygoda, dogodność; dogodna okazyja, pora. La — fa l' uomo ladro, prov. okazyja czyni złodzieja.

COMODO, s. m. wygoda, dogodność. I comodi della vita, wygody życia. Con —, a suo —, jak będzie komu najwygodniej, najdogodniej.

COMODO, —DA, ad. wygodny, dogodny.

COMODUZZO, s. m. dim. wygodka.

COMPACITÀ, s. f. Fis. spójność części. [właściciel.

COMPADRONE, s. m. spół-

COMPAGNA, s. f. + towarzystwo. = towarzyszyka.

COMPAGNACCIO, s. m. pegzły towarzysz.

COMPAGNESCO, —CA. pl. — CHI, — CHE, ad. + towarzyski.

Compagnesche discordie, niezgody między towarzyszami.

COMPAGNESSA, s. f. scherz. towarzyska.

COMPAGNEVOLE, ad. m. f. towarzyski, łatwy w pożyciu. = towarzyski, zrodzony do towarzystwa. Dice il filosofo che l' uomo è naturalmente —, D. Conv.

COMPAGNIA, s. f. kompania, towarzystwo. Di —, v. towarzystwie z kim. = liga, związek. = towarzystwo religijne, kongregacya. — de' gesuiti, zgromadzenie, zakon jezuitów. = kompania, spółka handlowa. — delle Indie, kompania indyjska. — di sicurezza, kompania assecuracyjna. = Compagnia di commedianti, trupa aktorów. = kompania, oddział żołnierzy pod dowództwem kapitana.

COMPAGNO, s. m. towarzysz. — di viaggio, towarzysz podróży. — di scuola, towarzysz szkolny. — nel delitto, współwinowajca. Buon —, człowiek wesoly, lubiący dobrze zjeść, dobrze się napić.

COMPAGNONE, s. m. towarzysz. = człowiek sężnisty. = v. BUON COMPAGNO.

COMPANATICO, s. m. —CA, s. f. wszystko co się je z chlebem.

COMPARABILE, ad. m. f. dający się porównać.

COMPARAGIONE, v. COMPARAZIONE.

COMPARARE, v. a. porównać, porównywać. — il Tasso a Virgilio, porównywać Tassa z Wirgiliuszem. — Roma a Parigi, Rzym z Paryżem. = v. r. porównywać się.

COMPARATICO, —RAGGIO, s. m. kumostwo; kmotrostwo.

COMPARATIVAMENTE, av. w porównaniu.

COMPARATIVO, s. m. Gram. stopień wyższy. = ad. porównawczy.

COMPARAZIONCINA, s. f. dim. male porównanie.

COMPARAZIONE, s. f. porównanie, przyrównanie. Ma le comparazioni son tutte odiose, Bern. Or. A —, wporównaniu. Senza —, bez porównania. Far — d' una cosa con altra, porównywać co z czem.

COMPARE, s. m. kum, kmotr.

COMPARGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. stawienie się przed sądem.

COMPARIRE, v. n. ir. okazać się, pokazać się. Avendo seco portate tre belle e ricche robe... per — orrevole alla festa, Bocc. = stać się, stanąć przed sądem.

COMPARISCENZA, s. f. okazałość, piękna uroda, nadobna

postawa. Far —, zdawać się pięknym na póżór.

COMPARITÀ, s. f. okazanie się, pokazanie się.

COMPARSA, s. f. okazanie się, pokazanie się. = piękna powierzhowność. = przybycie. = pozew. = Comparsa nelle commedie, figuranci w komedii, osoby nie mówiące.

COMPARTICIPARE, etc. v. PARTECIPARE, etc.

COMPARTIMENTO, s. m. rozporządzenie, rozdzielenie.

COMPARTIRE, v. a. reg. e ir. rozdzielić, rozporządzić, podzielić, rozłożyć. Vien oramai, ch' è 'l tempo che ci è imposto più utilmente — si vuole, D. Purg. = udzielić części, wydzielić. E le virtù che l' anima comparte lascian le membra quasi immobil pondo, Petr. = v. r. podzielić się, rozdzielić się, obdzielić się czem.

COMPARTITORE, s. m. ten co dzieli, rozdziela, rozdaje.

COMPASCUO, s. m. spólny wypas.

COMPASSARE, v. a. mierzyc cyrklem. = fig. rozmierzyć, zachować proporcję.

COMPASSIONAMENTO, s. m. politowanie, miłosierdzie.

COMPASSIONARE, v. a. e n. litować się.

COMPASSIONATORE, s. m. człowiek litościwy, miłosierny.

COMPASSIONE, s. f. politowanie, litość, miłosierdzie. U mana cosa è aver — degli afflitti, Bocc. Esser tocco di —, być tkniętym litością. Muover a —, wzbudzać litość.

COMPASSIONEVOLE, ad. m. f. godzien litości, oplakany. Avendo Elisa colla sua — novella il suo dover fornito, Bocc. = litościwy, miłosierny. Uomo —, człowiek litościwy.

COMPASSIONEVOLMENTE, av. litościwie, miłosiernie.

COMPASSIVO, —VA, ad. ubolewający, litujący się.

COMPASSO, s. m. cyrkiel. = Compasso nautico, kompas, busola. = przedział, przegroda, przegródka.

COMPATIBILE, ad. m. f. godzien przebaczenia. = zgodny.

COMPATIBILITÀ, s. f. zgoda, zgodność.

COMPATIMENTO, s. m. boleńie, ubolewanie, żal. = poblanianie. = cierpliwość.

COMPATIRE, v. n. ir. boleć, ubolewać, żalować, użalić się nad kim. = poblażać, folgować, być powolnym, wyrozumiałym, przebaczać, darować, znosić cierpliwie. Sono stato anch'io

sventurato; ho sentito le passioni e ho imparato a compatirle, *U. Fosc.* Tutti in questo mondo ci dobbiamo — l'un l'altro, *Gold.* *wszyscy* sobie przebaczać, być jedni dla drugich powolni, wyrozumiali.

COMPATRIOTA, —TTA, —OTTO, s. m. —OTTA, s. f. rodak, ziomek, rodaczka.

COMPATTO, —TA, ad. gęsty, dobrze spójny.

COMPENDIARE, v. a. zebrać w krótkości, skrócić.

COMPENDIARIO, —RIA, ad. należący do krótkiego zbioru, skrócony.

COMPENDIO, s. m. skrócenie, krótki zbiór.

COMPENDIOSAMENTE, av. wskróceniu, krótko.

COMPENDIOSO, —SA, ad. krótki, treściwy, zwięzły.

COMPENSABILE, ad. m. f. mogący być wynagrodzonym.

COMPENSAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. wynagrodzenie.

COMPENSARE, v. a. wynagrodzić, wrócić szkodę.

COMPENSATORE, s. m. —TRICE, s. f. wynagrodziciel.

COMPENSAZIONE, s. f. wynagrodzenie.

COMPENSO, s. m. zaspokojenie. Deh! metti al mio voler tosto —, beato spirito, *D. Par.* zaspokój niezwołocznie moję chęć, duchu szczęśliwy. = środek, sposób.

COMPERA, s. f. —MENTO, s. m. kupno, sprawunek.

COMPERARE, COMPARARE, v. a. kupować, kupić. —caro, a caro prezzo, a buon mercato, kupić drogo, tanio. *Prov.* — la gatta in sacco, kota w worku targować. — e non vendere, słuchać a nie mówić. — brigue a darsi contanti, szukać kłótni, wręcać się w cudze sprawy.

COMPÉRATORE, s. m. kupujący.

COMPERO, COMPRO, —RA, ad. kupiony.

COMPENTE, ad. m. f. właściwy (o sędzie do którego jaka sprawa należy), zdolny sędzić o czym. Giudice —, właściwy sędzia. Accusatori competenti, oskarżyciele zdolni zeznać w sądzie. = dostateczny, wystarczający.

COMPÉTENTEMENTE, av. należnie; dostatecznie.

COMPÉTENZA, s. f. spółbieganie się, konkurencja. A —, na wyścigi, jeden przed drugim.

COMPETERE, v. n. ubiegać się o co, chcieć osiągnąć przed drugim. = przynależec.

COMPETITORE, s. m. spółbiegacz, spółzawodnik.

COMPIACENTE, ad. m. f. uprzejmy, grzeczny, usługowy, uprzedzający.

COMPIACENZA, s. f. grzeczność, uprzejmość, uprzedzenie czyich życzeń, chęć przypodobania się. = zadowolenie, ukontentowanie.

COMPIACERE, v. n. ir. chcieć przypodobać się, uprzedzać czyje życzenia, zadosyć uczynić, zezwolić. = v. r. mieć w czem upodobanie, przyjemność, upodobać sobie. = raczyć. Oggi S. A. s'è compiaciuta di dirmi, dziś Jego X. Mość raczył mi powiedzieć.

COMPIACEVOLE, ad. m. f. miły, łuby, v. r. COMPIACENTE.

COMPIACIMENTO, v. COMPIACENZA.

COMPIAGNERE, COMPIANGERE, v. n. ir. boleć, ubolewać, oplakiwać. = v. r. uskarżać się, żalać się, utyskiwać, rozwódzić żale. Si compianso... lo re Carlo per lettere e ambasciatori al re di Francia suo nipote, *G. Vill.* = v. a. litować się, żałować.

COMPIAGNITORE, s. m. uskarżający się, rozwodzący żale.

COMPIANTO, s. m. narzekanie, lament wielu osób. Quivi le strida, il — e 'l lamento, *D. Inf.* = p. ad. oplakiwany. Il mio nome sarà sommessamente compianto dai pochi uomini buoni, *U. Fosc.*

COMPIERE, v. a. dopełnić, wypełnić, dokończyć, uskutecznić. — voti, dopełnić ślubów. — il numero, dopełnić liczbę, dokończyć, uzupełnić.

COMPIETA, s. f. ostatnia godzina kanoniczna po niesporach. Cantare il vespero e la — a uno, fig. wytrzeć komu kapitulę, złać, zburzyć.

COMPIGLIARE, v. a. e n. obejmować, zajmować, rozciągać się. = v. r. zsiąść się, skrzepnąć.

COMPILAMENTO, s. m. —TURA, s. f. kompilacja, zebranie z różnych dzieł.

COMPILARE, v. a. pisać, układać. Cominciai a — questo libro, *G. Vill.* = spisywać. Mentre che i patti si compilavano, *G. Vill.* = zbierać z różnych dzieł.

COMPILATORE, s. m. zbieracz, kompilator.

COMPILAZIONE, s. f. zbieranie z różnych dzieł, zbierania, kompilacja. Piacquè a Dio d' inanimarlo alla correzione e — delle leggi, *Com. D. Par.* =

zbiór z różnych dzieł, kompilacja.

COMPIMENTO, s. m. dopełnienie, dokończenie, wykonanie, dokończenie, uskutecznienie. Dar —, dokończyć, dokończyć. Per dare all' opera —, *Bocc.*

COMPIRE, v. a. ir. dopełnić, dokończyć, dokończyć, uskutecznić.

COMPITAMENTE, v. COMPIUTAMENTE. = grzecznie, układnie. COMPITARE, v. a. e n. liczyć, rachować. = zgloskować, sylabizować. A guida di maestro che insegni leggere e — a fanciulli, *Cas. Galat.*

COMPITAZIONE, s. f. v. COMPUTAZIONE. = zgloskowanie.

COMPITEZZA, s. f. grzeczność, układność, poler.

COMPITO, —TA [—pi-to], p. ad. dokończony, dokonany. La mia favola breve è già compiuta, *Petr.* = dokonany, ubiegły, zesły, przeszły (o czasie). = grzeczny, układny, polerowny, obyczajny, okrzęsany, ukształcony.

COMPITO [kóm-pi-to], s. m. robota zadana, pens.

COMPITORE, s. m. dokonywacz, dokonawca.

COMPITURA, s. f. nasienie zwierząt.

COMPIUTAMENTE, av. całkiem, zupełnie, dokładnie.

COMPIUTO, —TA, p. ad. di COMPIERE, COMPIRE, dopełniony, dokończony, dokonany, uskuteczniony. = Uomo compiuto, człowiek dorosły. Età compiuta, wiek dojrzały. = doskonały, wyborny, wykształcony. = zamiast EMPITO, napelniony. Di che stupor dovea esser compiuto! *D. Par.*

COMPLEMENTO, s. m. dopełnienie. = *Geom.* dopełnienie kąta do 90°.

COMPLESSIONALE, ad. m. f. kompleksyjny, należący do kompleksy, z niej pochodzący.

COMPLESSIONATO, —TA, ad. Bene —, mający zdrową kompleksyę, dobrze zbudowany, silny. Male —, zlej kompleksy.

COMPLESSIONE, s. f. kompleksya, temperament, konstytucya. — delicata, forte, kompleksya delikatna, mocna.

COMPLESSIVO, —VA, ad. wiele obejmujący, obszerny.

COMPLESSO, s. m. objęcie wielu rzeczy, zbiór wielu części. = uściśnienie, ucalowanie. Gli avuti con Ruggier complessi, *Ar. Or. Fur.* = *Anat.* nazwisko dwóch muszkułow karku.

COMPLESSO, —SA, ad. Uom ben complessoso, człowiek dobrze zbudowany, barczysty, dobrej tuszy. = p. ad. di COMPLETTERE, objęty; złożony.

COMPLETIVO, —VA, ad. dopełniający, kompletujący.

COMPLETO, —TA, ad. kompletny, zupełny. Vittoria completa, zupełne zwycięstwo. La rotta è stata completa, rozgrom był zupełny.

COMPLETTERE, v. a. obejmować, zawierać w sobie.

COMPLICARE, v. a. wikłać, powikłać, zawikłać. — un negozio, zawikłać sprawę.

COMPLICATO, —TA, p. ad. złożony z kilku części. Malattia complicata, choroba w której się okazują symptomata innej jeszcze choroby. = zawikłany, zawiły.

COMPLICAZIONE, s. f. powikłanie, zawiąkanie.

COMPLICE, s. e. ad. współwinowajca.

COMPLICITÀ, s. f. spółnictwo zbrodni.

COMPLEMENTARE, v. a. złożyć, wynurzyć oświadczenia, witać, prawić komplementa.

COMPLEMENTO, s. m. complement. Mandarla in —, zbywać komplementami, grzecznościami. = Aver il — in un negozio, mieć znaczny udział w domu handlowym.

COMPLIMENTOSO, —SA, ad. pełen komplementów, oświadczeń, grzeczności.

COMPLIRE, v. a. e. n. prawić komplementa. = La tal cosa mi comple, non mi comple, to mi na rękę, nie na rękę.

COMPONENTE, ad. m. f. wchodzący w skład czego. = s. m. część w skład czego wchodząca.

COMPONICCHIARE, v. a. e. n. pisać, bazgrać z wielkim mozolem.

COMPONIMENTO, s. m. utwór, dzieło, płód umysłowy. = skromne ułożenie.

COMPONITORE, s. m. autor, pisarz. = kompozytor muzyki. = zecer.

COMPORRE, v. a. ir. składać, złożyć. = ułożyć co, pisać. = zmyślić, skonponować. Certo so che menti, e composto fra te t'hai queste cose, Ar. Or. Fur. = ułożyć, uczesać. — i capelli, ułożyć włosy. = pojednać, pogodzić. Nè tutto il mondo mai gli avria composti se, etc. Ar. Or. Fur. = ukoić, uspokoić. E poi che giunto al sommo duce gli spiriti alquanto e l'animo compose, Tass. Ger.

= składać litery drukarskie. = v. r. zgodzić się, pojednać się.

COMPORTABILE, ad. m. f. znośny. = stosowny, przyzwyczajony.

COMPORTAMENTO, s. m. postępowanie, sprawowanie się.

COMPORTARE, v. a. znieść, znosić, cierpieć, scierpieć. = pozwalać, dozwałać. Secondo che comportava la loro tenera età, Bocc. = È un vino che comporta l'acqua, to wino znosi dobrze wodę. = v. r. Comportarsi bene o male, dobrze lub źle sprawować się, postępować. — colla moglie o col marito, żyć zgodnie w małżeństwie. = posiadać się. Costui per gaudio appena si comporta, Ar. Or. Fur.

COMPORTEVOLE, ad. m. f. znośny.

COMPORTEVOLMENTE, av. znośnie, jako tako.

COMPORTO, s. m. ułożenie się wierzyciela z dłużnikiem o termin wypłaty, przedłużenie terminu.

COMPOSITIVO, —VA, ad. Mat. syntetyczny.

COMPOSITO, —TA, ad. Arch. Ordine —, porządek złożony (z jońskiego i korynckiego).

COMPOSITOIO, s. m. Stamp. węgielnica, winkelak, prawnidło drukarskie.

[TORE. COMPORSITORE, v. COMPONICOMPOSIZIONCELLA, s. f. dim. maleńki utwór, dziełko.

COMPOSIZIONE, s. f. składanie, układanie, złożenie. = dzieło, utwór, płód umysłowy.

= uгада, umowa. Venir a — con creditor, ułożyć się z wierzycielami o termin wypłaty. = skład, budowa ciała.

COMPOSTA, s. f. mieszanina. = komput z owoców.

COMPOSTAMENTE, av. grzecznie. = skromnie.

COMPOSTEZZA, s. f. skromne ułożenie.

COMPOSTO, —STA, p. ad. złożony, ułożony; zalatwiony, udany, fakszytowy. = poważny. Uomo composto, człowiek poważny, stateczny. = s. m. skład.

COMPRA, COMPRARE, etc. v. COMPERA, etc.

COMPRENDERE, v. a. e. n. ir. obejmować, zajmować. La minore oste teneva più d'una e mezza lega, comprendendo tutto il paese, G. Vill. = obejmować, zawierać, zamykać w sobie. Che — non può prosa nè verso, Petr. = dreczyć, dolegać (o chorobach). Essendo compreso forte di gotta nelle mani e ne'

piedi, G. Vill. = schwytać na uczynku. = zavrzcć w krótkości, skrócić. = wcielić. = podjąć się czego. = fig. pojmwować, pojąć, rozumieć. zrozumieć. = v. r. rozzejść się, rozgłosić się. La novella si comprese si per la terra che.... Fr. Saach.

COMPRENDIMENTO, s. m. pojmwowanie, pojęcie. = okrąg, obwód. [pojętny.

COMPREDITIVO, —VA, ad.

COMPREDITORE, s. m. — TRICE, s. f. ten, ta co pojmuje.

COMPREDNICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. pop. rozgarniony, rozsądny, roztropny.

COMPREDNONIO, s. m. pop. zdrowy rozsądek, rozgarnienie.

COMPRESIBILE, —DIBILE, ad. m. f. zrozumiały.

COMPRESIONE, s. f. zdolność pojmwowania, pojęcie.

COMPRESIVA, s. f. władza pojmwowania, pojętność.

COMPRESIVAMENTE, av. pojętnie.

COMPRESIVO, —VA, ad. wiele w sobie obejmujący, zawierający. = zrozumiały.

COMPRESA, s. f. —so, s. m. okrąg, obwód, obejście. Si fuggiro nel — del palazzo dov'era il duca, G. Vill.

COMPRESO, —SA, p. ad. objęty, zawarty w czem. = fig. pojęty, zrozumiany. = zdjęty, przejęty, ogarniony. Compreso dal terrore, zdjęty strachem. E la regina intanto più dal veleno era dal serpe infetta, e già tutta compresa, Car. En.

COMPRESSA, s. f. śmatka w kilkoro złożona na ranę.

COMPRESSIBILE, ad. m. f. ścisły, dający się ścisnąć.

COMPRESSIBILITÀ, s. f. Fis. ścisłość.

COMPRESIONE, s. f. ciśnienie, ścisnienie, przyciśnięcie.

COMPRESSO, —SA, p. ad. ścisły, przyciśnięty. = barczysty, krępy. = rozgnieciony.

COMPRESSORE, ad. m. Muscolo —, muszkuł sciskający.

COMPRIERE, v. a. ir. ścisnąć, ścisnąć, przycisnąć. = fig. powściągnąć, ukrócić, przyltumić. = zgwałcić kobietę. E quella, un dl che sola ritrovolla, compresse, e di sè gravida trovolla, Ar. Or. Fur.

COMPRO, —PRA, ad. kupiony. E questa greggia e l'orticeel dispensa cibi non compri alla mia parca mensa, Tass. Ger.

COMPROMESSARIO, —MISSARIO, s. m. kompromissarz, sędzia polubowny.

COMPROMESSO, s. m. kompromis.

COMPROMETTERE, v. a. e. n. ir. zdać się, zapisać się na kompromis. Non potendo a ciò contraddire, si compromiso a sei popolani di Firenze, G. Vill. = skompromitować, narazić, wystawić na co. = v. r. skompromitować się.

COMPROPRIETARIO, s. m. Leg. spółwłaściciel.

COMPROMOVAMENTO, s. m. — zione, s. f. pochwalenie, przyzwolenie, pozwolenie.

COMPROVARE, v. a. pochwalać, przyzwalać, zezwalać.

COMPROVATORE, s. m. pochwalacz, przyzwoliciel.

COMPUGNERE, COMPUNGERE, v. a. ir. zmartwić, zranić, rozdzierać serce.

COMPULSARE, v. a. Leg. zmusić do stawienia się przed sądem.

COMPULSORIA, s. f. pozew o uniesienie opłat do skarbu.

COMPUNTIVO, — VA, ad. skruszający, pobudzający do skruchy.

COMPUNTO, —TA, p. ad. zmartwiony, zgryziony. Da gran dolor compunto, Ar. Or. Fur. przejęty wielkim bólem. = żalujący za grzechy, skruszony. Esser —, żalować za grzechy.

COMPUNZIONE, s. f. —gni-mento, s. m. żal za grzechy, skrucha.

COMPUTARE, v. a. liczyć, rachować, obrachować, wyrachować. = policzyć urządzenie, umieścić w poczet.

COMPUTO, —TAMENTO, s. m. —zione, s. f. liczenie, rachowanie, obrachowanie, rachunek.

COMTO, —TA, ad. D. Conv. ozdobiony, przyzdobiony.

COMUNALE, ad. m. f. zwyczajny, pospolity, ordynaryjny. In —, av. zwyczajnie, pospolicie.

COMUNALMENTE, av. zwyczajnie, pospolicie. = wspólnie.

COMUNAMENTE, av. zwyczajnie, pospolicie, w ogólności, w powszechności.

COMUNE, s. m. ogół mieszkańców miasta, całe miasto, gmina. = ogół ludzi. Da ciò anche procede che il — della gente più si lasci convincere dagli esempj, Segner. In comune, wspólnie, do wspólnego użytku. I loro beni misero in comune, G. Vill.

COMUNE, ad. m. f. spólny, należący do wielu. = zwyczajny, powszedni, powszechny, pospolity, ordynaryjny. Uso —,

zwyczaj powszeczny. L'opinione —, mniemanie powszechne. Luoghi comuni, myśli, zdania często powtarzane, oklepiane. [dóbr.

COMUNELLA, s. f. spólnosc
COMUNEMENTE, av. powszechnie, pospolicie, zwyczajnie. = spólnie z innymi.

COMUNICABILE, ad. m. f. dający się udzielić. = łatwo się udzielający, rozmowny, towarzyski.

COMUNICANTE, ad. m. f. udzielający. = s. komunikant, biorący komuniją.

COMUNICARE, v. a. udzielić komu. — una malattia, un segreto, nabiwić kogo choroby, powierzyć sekret, przypuścić do sekretu. — le proprie idee ad alcuno, udzielić komu swych myśli. = komunikować, dawać komuniją. = v. n. komunikować się.

COMUNICATIVA, s. f. łatwość udzielania nauki.

COMUNICATIVO, —VA, ad. dający się łatwo udzielić. = lubiący się udzielać, rozmowny, towarzyski. [lacz.

COMUNICATORE, s. m. udzielnica
COMUNICAZIONE, s. f. udzielnica, udzielenie. — di mali, zarazenie, zaraza. = komunikacja, związek. — dell'Oceano col Mediterraneo, komunikacja Oceanu z morzem Śródziemnym. — colle persone, udzielnica się osobom, spółkowanie, obcowanie.

COMUNICHINO, s. m. komunikant, hostya.

COMUNIONE, s. f. spólnosc, spólnie używanie. — di beni, spólnosc dóbr. = komunija.

COMUNITA, —TATE, —TATE, s. f. spólnosc, związek, styczność, łączność. Tutte le scienze hanno una certa — e colleganza insieme, Varch. Ercol. = Comunità di beni, spólnosc dóbr. = ogół mieszkańców miasta, miasto, wieś, gmina. = ratusz. = In comunità, av. spólnie.

COMUNQUE, —MENTE, av. jakkolwiek. Egli è si sciocco ch'egli s'acconcerà — noi vorremo, Bocc. = jak tylko, skoro tylko. — questo romor fu sentito a furia ognun si leva, L. Pulc. Morg.

CON, prep. z, ze. Vera pietà con grave dolor mista, Petr.

CONATO, s. m. lat. usiłowanie.

CONCA, s. f. koncha. Fig. e prov. Essere una — fessa, być chorowitym, słabowitym. Basta più una — fessa ch'una salda, dłużej czasem pociągnie chory od zdrowego. = ceber, szaflik,

stągiew. = żołnik. = wklęsłość, jama, dół. = grób. = chrząstka zewnętrzna ucha w kształcie skorupy ślimaka, koncha uchowa.

CONCAMERATO, —TA, ad. Arch. sklepiony.

CONCATENARE, v. a. spoić łańcuchem, złączyć, skojarzyć. I vizj sono concatenate l' uno coll' altro, But. D. Inf.

CONCATENAZIONE, s. f. —mento, s. m. spojenie, skojarzenie, złączenie.

CONCAVATO, —TA, ad. wydrążony.

CONCAVITÀ, —TATE, —TATE, s. f. wydrążenie, wklęsłość.

CONCAVO, —VA, ad. wklęsły
CONCAVO-CONCAVO, wklęsło-wklęsły
CONCAVO-CONVESSO, wklęsło-wypukły.

CONCEDERE, v. a. reg. e ir. dozwolić, pozwolić. Lo tempo è poco omai che n'è concesso, D. Inf. Maestro, or mi concedi ch'io sappia quali sono, D. Inf. = dać, nadać, udzielić, ustąpić. Nè sapeva come negarlo e' l' concedergliene non le pareva far bene, Bocc. — in matrimonio una fanciulla, wydać za mąż dziewczynę. — una grazia, wysłuchać łaskę. = przynosić, wydawać. Essendo ogni cosa piena di quei fiori che concedeva il tempo, Bocc. = v. r. dać się użyć (o kobiecie). = Concedersi vinto, użnąć się za zwyciężonego. Da questo passo vinto mi concedo, D. Par.

CONCEDIBILE, ad. m. f. dający się udzielić.

CONCEDIMENTO, s. m. ustąpienie, przyzwolenie, dozwolenie, nadanie, przystawienie na co.

CONCEDITORE, s. m. nada-wca; przyzwoliciel.

CONCENTO, s. m. zgodność tonów, harmonijny dźwięk. = Ar. Or. Fur. słodki szmer.

CONCENTRAMENTO, s. m. ześrodkowanie, sprowadzenie do środka.

CONCENTRARE, v. a. ześrodkować, sprowadzić do środka. = zgłębić. = v. r. zbieguć się w jeden punkt, skupić się. = Fig. Odio concentrato, głęboko wkorzeniona nienawiść. Concentrato in se stesso, zamysłony, zagłębiony w myślach.

CONCENTRAZIONE, s. f. ześrodkowanie, sprowadzenie do jednego środka, skupienie. = Chim. zgęszczenie plynu przez gotowanie lub zamrożenie.

CONCENTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. Geom. spółśrodkowy.

CONCEPIBILE, ad. m. f. mogący być pojętym.

CONCEPIMENTO, s. m. zajęcie w ciężę, poczęcie. = fig. pojmovanie, pojęcie.

CONCEPIRE, CONCEPERE, v. a. ir. zająć w ciężę, poczęć. = fig. pojmovać, rozumieć. = powziąć. — l' amore per alcuno, powziąć miłość do kogo. Deporre il concepito timore, złożyć powziętą bojaźń.

CONCERNENTE, —NEVOLE, ad. m. f. tyczący się, ściągający się.

CONCERNENZA, s. f. związek, stosunek, styczność.

CONCERNERE, v. a. ściągać się, tyczyć się, odnosić się do czego.

CONCERTANTE, s. m. dający koncert.

CONCERTARE, v. a. zgodzić tony. = fig. ułożyć co, nastroić, ukartować.

CONCERTATO, s. m. zgoda, zgodzenie się na jedno. = p. ad. zgodzony (o tonach). = ułożony, nastrojony, ukartowany.

CONCERTO, s. m. koncert. = fig. zgoda. Operar di —, działać zgodnie z kim.

CONCESSIBILE, ad. m. f. mogący być udzielonym, nadanym, zezwolonym.

CONCESSIONARIO, s. m. Leg. otrzymujący nadanie czego.

CONCESSIONE, s. f. udzielenie przywileju, nadanie, ustąpienie, concessya.

CONCESSO, —SA, p. ad. nadany, udzielony. = przyznany, dozwolony, przyzwolony.

CONCEPTACCIO, s. m. peg. koncept z kalendarza.

CONCETTARE, —TTIZZARE, v. n. dowcipkować, wynajdować dowcipne koncepta, gadać koncepta, sadzić się na koncepta.

CONCETTINO, s. m. dziecinny konceptik, igraszka słów.

CONCETTO, s. m. myśl, pomysł, domysł. = wyobrażenie, pojęcie, zdanie, opinia. = koncept, dowcipne słówko. = niesmaczny koncept, błyskotka dowcipu, wyskok imaginacyi. = Avere, tenere in —, cenić, szacować.

CONCETTO, —TA, —PUTO, —TA, p. ad. poczęty. = powzięty, pojęty.

CONCETTONE, s. m. scherz. dowcipny koncept.

CONCETTOSAMENTE, av. sentencyonalnie.

CONCETTOSO, —SA, ad. pełen dowcipnych konceptów.

CONCEZIONE, s. f. poczęcie. = niepokalne poczęcie P. Maryi = myśl, pomysł.

CONCHETTA, s. f. dim. szaflik, stągiewka.

CONCHIGLIA, s. f. —ETTA, s. f. dim. koncha, muszla, muszelka.

CONCHIGLIOGIA, s. f. nauka o skorupiakach.

CONCHIUDERE, v. a. ir. zawarzyć umowę, przymierze. = wnikoskować, wyprowadzać, wyciągać wnioski. = zamknąć.

CONCHIUSIONE, s. f. zawarcie, zamknięcie dzieła.

CONCHIUSO, —SA, p. ad. zawarty, zamknięty, ukonczony.

CONCIA, s. f. garbarnia. = garbnik, dębowa kora do garbowania skór. = zaprawa skór proskiem garbarskim. = układanie sokola do polowania. = zaprawa wina. = fig. zaprawa, przyprawa.

CONCIABROCCHIE, s. m. garczolat.

CONCIACALZETTE, s. ten. ta co cyruje pończochy.

CONCIARE, v. a. naprawiać, reparaować, latać. Conciar male, zepsuć, uszkodzić, pomiać, poźniechać; przetrzepać, wytrzepać, wybić, wytluc, i t. d.

= Conciar pelli, cuoia, garbować, wyprawić skóry. Conciar uno pel di delle feste, fig. tego kogo oporzędzić, tego mu wygarbować skórę, skroić mu kurtę. = Conciar porci, vitelli, czyścić wieprze, byki. — cavalli, pokładać, walażyć konie. = zaprawiać wino. = gnoić pole, v. CONCIMARE. = Conciar alcuno, conciansi con qualcheduno, pogodzić się z kim.

CONCIATETTI, s. m. pobijacz dachów.

CONCIATORE, s. m. garbarz. — in alluda, białoskórnik. — di uccelli di rapina, sokolnik. — di fornace, hularz, hutnik.

CONCIATURA, s. f. reparacya, naprawka. — di testa, fryzura.

CONCIERO, s. m. v. CONCIATURA. = poprawka. La quale (lettera) mandai subito a ritorre per farvi alcuni concieri, Tass. Lett.

CONCILIABILE, ad. m. f. dający się pogodzić, pojednać.

CONCILIABOLO, —BULO, s. m. schadzka, tajemne zgromadzenie.

CONCILIAMENTO, s. m. — zione, s. f. pojednanie, pogodzenie.

CONCILIARE, v. a. pojednać, pogodzić, zjednać, zgodzić. = pozyskać sobie, zniewolić, ująć. = Conciliar la fame, la sete, il sonno, wzbudzić apetyt, pragnienie, sprawić sen. = v. r.

pozyskać, ująć, zjednać sobie, zniewolić sobie. Conciliarsi l' amore di alcuno, pozyskać czyję miłość.

CONCILIARE, ad. m. f. Guicci. należący do koncylium.

CONCILIATORE, s. m. — TRICE, s. f. pojednawca.

CONCILIATORIO, —RIA, ad. pojednawczy.

CONCILIO, s. m. koncylium, zbor, sobór.

CONCILIUZZO, s. m. dim. nieliczny zbor.

CONCIMARE, v. a. gnoić pole.

CONCIME, s. m. naprawka, reparacya. = gnoj, nawóz. = kora garbarska uarta na proszek.

CONCIO, s. m. zgoda, umowa. = barwido, ruż. = ozdoba, strój. = gnoj, nawóz. = A concio, in concio, av. w stanie. Non essendo i Perugini in — da riparare a' nemici, M. Vill. Rencari in —, przygotować się, postawić się w stanie.

CONCIO, —CIA, ad. narządony przyrządzony. = ustrojony. = czysty, schludny, chędogi. = Mal concio, źle ubrany, niechliwny; zepsuty; oporzędzony, obity, wulturny.

CONCIOFOSSECHÉ, CONCIOFOSSECOSSACHÉ, CONCIOSIACHÉ, CONCIOSIACOSACHÉ, cong. gdy, gdyż, albowiem, ponieważ, z powodu że.

CONCISAMENTE, av. zwięźle, krótko, treściwie.

CONCISIONE, s. f. pocięcie na drobne kawalki. = fig. zwięźłość, krótkość, treściwość.

CONCISO, —SA, ad. zwięzły, krótki, treściwy.

CONCISTORIALE, ad. m. f. konsystoryalny.

CONCISTORIO, —RO, s. m. konsystorz. = zgromadzenie kardynałów zwolanych przez papieża. = zgromadzenie, zebrań.

CONCITAMENTO, s. m. — zione, s. f. poruszenie, wzruszenie, rozruch.

CONCITARE, v. a. poruszyć, wzruszyć, wzniecić, pobudzić, podzegać, poduszcząć. Gfuno di — la furia, e l'ira di Turno unqua non resta, Car. En. = v. r. ściagnąć na siebie, zjednać sobie.

CONCITTADINO, s. m. spółobywatel.

CONCLAVE, —VI, s. m. konklawe, miejsce gdzie kardynałowie zebrani obierają papieża. = konklawe, zgromadzenie kardynałów w celu obrania papieża.

CONCLUDENTE, ad. m. f. do-

wodny, nieodbity, stanowczy (dowód). [dowodnie.

CONCLUDENTEMENTE, av. CONCLUDERE, v. a. ir. v. CONCHUDERE. = wnioskować, wprowadzić wniosek.

CONCLUSIONE, s. f. wniosek, konkluzja. Aspettava diretta mente contraria — a questa, Bocc. = teza, zadanie. = ukończenie, zakończenie, koniec. Venire a —, zakończyć, ukończyć. In —, av. zgoda, słowem, nakoniec.

CONCLUSIVAMENTE, av. do wodnie.

CONCLUSIVO, —VA, ad. v. CONCLUDENTE.

CONCLUSO, —SA, p. ad. zakończony, ukończony. = zawarty, zamknięty. = skrócony.

CONCOIDE, s. f. Geom. konkoida, linia muszlowa.

CONCOLA, s. f. dim. miseczka.

CONCOLORE, ad. m. f. lat. tegoż koloru.

CONCORDANTE, ad. m. f. zgodny, podobny.

CONCORDAGIONE, —DANZA, s. f. zgodność, podobieństwo. = Gram. zgoda między wyrazami. Fare la —, zgodzić z sobą wyrazi. = Concordanza della Bibbia, konkordacja, spis alfabetyczny wszystkich wyrazów znajdujących się w Biblii.

CONCORDARE, v. a. zgodzić, v. ACCORDARE. = v. n. e. r. zgadzać się, stosować się, być podobnym.

CONCORDATO, s. m. konkordal, umowa między papieżem a królem. = umowa kupca upadłego z wierzycielami.

CONCORDE, ad. m. f. zgodny, stosowny, odpowiedni. = zgodny, zgadzający się na co.

CONCORDEVOLE, ad. m. f. zgodny, odpowiedni.

CONCORDEVOLMENTE, —DANTAMENTE, —DATAMENTE, —DEMENTE, av. zgodnie, jednomyślnie.

CONCORDIA, s. f. zgoda, jedność, pokój. Ridurre, venire a —, zgodzić się, pogodzić się. In —, di —, av. zgodnie.

CONCORRENTE, s. m. konkurent, spółbiegacz, spółzawodnik. = ad. przyczyniający się, przykładający się do czego.

CONCORRENZA, s. f. konkurencja, spółzawodnictwo, spółubieganie się. In —, a —, av. ubiegając się o co, wspólnie.

CONCORRERE, v. n. ir. zbiegać się, zbiedzać się zewsząd, gromadzić się, kupić się. Erano quivi quasi tutti i Pratesi concorsi, Bocc. Fig. — in una opinione, zgodzić się z kim w zdaniu, być tegoż zdania. — alla spesa,

przyczyniać się do wydatku. = ubiegać się z kim o co, spółubiegać się. = Geom. schodzić się, stykać się.

CONCORRIMENTO, s. m. zbieganie się, zbiegowisko.

CONCORSO, s. m. zbieg, zbieżenie się. = zbieg przyczyn, okoliczności. = skupienie, zebranie, zbiór. Democrito lo formò (il mondo) di leggeri corporuzzi da un concorso fortuito, Cic. Tusc. Demokryt utworzył świat ze skupienia się przypadkowego drobnych cząstek. = ubieganie się o co, konkurs.

CONCOTTO, —TA, p. ad. strawiony, przetrawiony.

CONCOZIONE, s. f. trawienie pokarmów.

CONCREATO, —TA, p. ad. spółstworzony. = wrodzony. Achille più volte già mostrò di cacciar da sè la concreata ira, Achilles kilka razy już udawał że chciał oddalić od siebie gniew mu wrodzony.

CONCREDERE, v. n. e. a. myślić, sądzić, mniemać. = powierzyć, poruszyć co komu. = v. r. porozumieć się, zgodzić się.

CONCREDITORE, s. m. powierzyciel. = spółwierzyciel.

CONCRETO, s. m. skupienie się cząstek. Ch'è ben altro che saper se il gelo si faccia in rarefatto o per —, Menz. Sat. = Filos. konkretum. In —, złączenie.

CONCRETO, —TA, ad. zrostły, spojony, skupiony. = Filos. złączony z eswym przymiotem.

CONCREZIONE, s. f. Fis. e Chim. zroszenie, skupienie się cząstek, stan stały. = Chir. narośl, gula, guz.

CONCUBINA, s. f. nalożnica.

CONCUBINARIO, —TORE, s. m. żyjący z nalożnicą, żyjący na wiarę z kobietą.

CONCUBINATO, s. m. nalożnictwo.

CONCUBINESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. nalożny, nalożniczy.

CONCUBINO, s. m. nalożnik.

CONCUBITO, s. m. spółkowanie, obcowanie męzczyzny z kobietą.

CONCULCABLE, ad. m. f. zasługujący na zdeptanie.

CONCULCAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zdeptanie, podeptanie.

CONCULCARE, v. a. zdeptać, podeptać, zadeptać, rozgnać. Co' piedi si concalchino i bruchi, o con fuoco s' ardano, Cresc. Agr. = Fig. Conculcare le leggi, podeptać, zdeptać prawa. Violata la religione, conculcate e cose sacre, Guicc. Stor.

CONCULATORI, s. m. ten co depcze, gwałci prawa, i. t. d.

CONCUOCERE, v. a. ir. strawić, przetrawić.

CONCUIPERE, —PISCERE, v. a. ir. lat. pożądać.

CONCUPISCENZA, —ZIA, s. f. pożądliwość, chuć, żądza.

CONCUPISCIBILE, —SCEVOLE, —SCIVO, —VA, ad. pożądliwy. Spento del cuore il concupiscibile amore verso la donna, Bocc. = Appetito concupiscibile, żądza posiadania czego.

CONCUPISCIBILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. pożądliwość.

CONCUSSARE, v. a. wstrząsnąć, wzruszyć. v. SCUOTERE.

CONCUSSIONARIO, s. m. zdzierca, łupieżca.

CONCUSSIONE, s. f. wstrząśnienie, wzruszenie. = zdzierstwo, łupieżstwo.

CONCUSSIVO, —VA, ad. wstrząsający, wzruszający.

CONDANNA, s. f. potępienie, skazanie; wyrok potępiający, skazujący na karę.

CONDANNABILE, ad. m. f. godzien potępienia.

CONDANNAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. potępienie, skazanie na karę, ukaranie, kara.

CONDANNARE, v. a. potępić skazać na karę. — alcuno all' esilio, ai ferri, skazać kogo na wygnanie, na więzy. — nella testa, skazać na gardło. — in contumacia, skazać zaocznie. Tal colpa a tal martirio lui condanna, D. Inf. = Condannare un ammaloato, osądzić chorego za nieuleczonego. = ganić, naganiać. [Tępicieł.

CONDANNATORE, s. m. potępiacz.

CONDANNATORIO, —RIA, ad. zawierający potępienie, karę.

CONDANNEVOLE, ad. m. f. zasługujący na potępienie, na karę; naganny.

CONDEBITORE, s. m. Leg. spółdlużnik.

CONDECENTE, —CEVOLE, ad. m. f. przystojny, przyzwoity.

CONDECENTEMENTE, —VOLMENTE, av. przystojnie, przyzwoicie.

CONDEGNAMENTE, av. godnie, jak się należy, jak sobie kto zasłużył.

CONDEGNO, —GNA, ad. godny, należy, zasłużony.

CONDENSABILITÀ, s. f. Fis. latwość zgęszczenia się.

CONDENSAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zgęszczenie.

CONDENSARE, v. a. zgęścić, —P aria, zgęścić powietrze. = v. r. zgęścić się, zgęstnieć.

CONDENSATORE, s. m. *Fis.* kondensator, narzędzie służące do zgęszczenia powietrza, pary, gazy elektrycznego.

CONDENSO, —SA, ad. gęsty, zgęszczony. = fig. ściśnięty, ściśnięty. E 'ntato lagrimando sfogo di dolorosa nebbia il cor condenso, *Petr.*

CONDESCENTE, ad. m. f. powolny na czyje żądania, laskawy.

CONDESCENZA, —ZIONE, s. f. —DIMENTO, s. m. powolność na czyje żądania, laskawość, ludzkość, uczynność.

CONDESCERE, v. n. ir. zejść, zstąpić z kim razem. = fig. skłonić się, przychylić się, zgodzić się na co, laskawie zezwolić. Dove tu non condiscenda piacevole a' prieghi miei, *Bocc.* = zstąpić, przejść z jednego przedmiotu do drugiego.

CONDICEVOLE, ad. m. f. przystojny, przyzwoity, stosowny, odpowiedni.

CONDILOMA, s. m. *Chir.* narośl na ciele, a mianowicie weneryczna.

CONDIMENTO, s. m. przyprawa, zaprawa. = fig. okrasa, ozdoba. E Martinazza che di quei balletti sarebbin in corte tutto il —, *L. Lipp. Malm.*

CONDIRE, v. a. ir. przyprawić, zaprawić. — con pepe, zaprawić pieprzem. = fig. zaprawić, okrasić. Le parole vostre, le quali sono condite di tanto senno, *Bocc.* = dostarczyć, opatrzyć.

CONDISCENZA, CONDISCENDERE, etc. v. CONDESCENZA, etc.

CONDISCEPOLO, s. m. spółuczeń.

CONDITO, —TA, p. ad. zaprawiony, przyprawiony. = fig. okraszony, ozdobiony, oślodzony. E che 'l vero, condito in molli versi, i più schivi allettando ha persuaso, *Tass. Ger.*

CONDIZIONALE, ad. m. f. warunkowy.

CONDIZIONALMENTE, av. warunkowo.

CONDIZIONARE, v. a. zrobić zdającym do czego, na jaki użytek. = v. r. uzdatnić się.

CONDIZIONATO, —TA, p. ad. zdalny, przydatny. Bene o male —, dobrze lub źle zrobiony, w dobrym lub złym stanie. = warunkowy.

CONDIZIONE, s. f. stan, kondycja. — alta, illustre, wysoki, świetny stan. Bassa —, niski stan. = warunek, zastrzeżenie. Con —, warunkowo. A — che, z warunkiem aby.

CONDOGLIENZA, —LENZA, s. f. ubolewanie.

CONDOLERE, v. n. e r. ir. ubolewać nad kim lub z kim nad sobą, skarżyć się, narzekać, utyskiwać.

CONDOMINIO, s. m. spółpaństwo, spółdzielstwo.

CONDONABILE, ad. m. f. godzien przebaczenia.

CONDONARE, v. a. darować, przebaczyć.

CONDONAZIONE, s. f. przebaczenie. [*dor.*]

CONDORE, s. m. Ornit. kondotta, s. f. prowadzenie, konwoj, eskorta. = przewożenie, dostawa. = dowództwo. = zarząd, zawiadowanie. = postępowanie, sprawowanie się, konduita. Aver una buona o cattiva —, mieć dobrą lub złą konduite.

CONDOTTIERE, s. m. przewodnik. = wódz, dowódca wojsk zaciężnych w wiekach średnich we Włoszech. = furman przewożący towary własnymi końmi. = konduktor dyżansu, tudzież wagonów na drodze żelaznej.

CONDOTTO, s. m. prowadzenie. = wodociąg, rura do prowadzenia wody. = Anat. kanał, rurka. — dell' urina, rurka moczowa.

CODOTTO, —TA, p. ad. prowadzony, sprowadzony. = Ben condotto, dobrze zrobiony, dobrze wykonany (o dziełach sztuki). Mal condotto, przywieziony do złego stanu (o osobach).

CONDUCENTE, ad. m. f. prowadzący do czego.

CONDUCERE, v. CONDURRE.

CONDUCEVOLE, ad. m. f. prowadzący do czego. = sprzyjający, pomyślny.

CONDUCIBILE, ad. m. f. zdalny, przydatny, sposobny.

CONDUCIMENTO, s. m. prowadzenie, przewodniczenie, przewodnictwo, kierunek.

CONDUCITORE, s. m. przewodnik. = dowódzca. = nauuczyciel.

CONDURRE, v. a. ir. prowadzić, zaprowadzić, doprowadzić. — un armento al pascolo, pędzić trzódę na paszę. — in casa, in chiesa, alla passeggiata alcuno, zaprowadzić kogo do domu, itd. — cavalli, vettura, una barca, powozić, i t. d. — un' armata, prowadzić wojsko, dowodzić wojskiem. — in un luogo, zaprowadzić dokąd, doprowadzić. Questa via conduce a Roma, ta droga prowadzi do Rzymu. — via, wprowadzić, unieść, por-

wać. = rzadzić, zarządzać, zawiadować, kierować. — un lavoro, kierować jaką robotą.

— una casa di commercio, zarządzać domem handlowym. — bene o male un affare, pokierować dobrze lub źle jaki interes. — a buon fine, a buon stato, szczęśliwie doprowadzić do końca. = Condurre alcuno a fargli far quel che si desidera, skłonić, nakłonić kogo do swoich zamiarów. = nająć, ugodzić. = v. r. Condursi, udać się dokąd. — alla presenza, stanąć przed kim. = sprawować się, postępować. — bene o male, dobrze lub źle sprawować się. — a far checcchia, skłonić się do czego. Quasi da necessità condotto a scriverle mi conduco, *Bocc.*

CONDUTTO, —TA, p. ad. zamiaszt condotto, prowadzony, przyprowadzony. Dove il re Carlo, rotto e mal condotto, colle reliquie sue s'era ridotto, *Ar. Orl. Fur.* gdzie król Karol porażony na głowę, i przywieziony do niedźnego stanu, schronił się był ze szczątkami swego wojska.

CONDUTTORE, s. m. przewodnik. = dzierżawca, arendarz. = *Fis.* przewodnik ciepłota, elektryczności, konduktor na dachu. [*Bile.*]

CONESTABILE, v. CONTESTA-CONFABULARE, v. n. gadać, gwarzyć, gawędzić.

CONFABULATORIO, —RIA, ad. tyczący się potocznej rozmowy.

CONFABULAZIONE, s. f. potoczna rozmowa, pogadanka.

CONFACENTE, —CEVOLE, ad. m. f. dobrze dobrany do pary, stosowny, odpowiedni.

CONFACIMENTO, s. m. —CENZA, —CEVOLEZZA, s. f. dobre dobranie, stosowność, odpowiedniość.

CONFARE, CONFARSI, v. n. e r. ir. być dobrze dobranem, zgadzać się z sobą. Che come ben confan le viti e gli olmi, confanno i due consorti, *Ar. Egl.* = przystawać, być przystoiwitem. E noi, autore di questa opera, tutto che a noi non si confacesse, etc. *G. Vill.* chociaż nam wcale nie przystoi jako autorowi tego dzieła. = stosować się, zgadzać się, odpowiadać. Vedi oggimai qual esser dee quel tutto che a così fatta parte si confaccia, *D. Inf.* = godzić się do czego, być godnym. Come voi vi siate inchinato a tor per moglie una che non si coufarrebbe a scalzarvi, *Fior. Pecor.*

CONFEDERAMENTO, s. m. sprzymierzenie, skonfederowanie.

CONFEDERARSI, v. r. skojarzyć się przymierzem, zawrzeć konfederacyę.

CONFEDERAZIONE, s. f. przymierze, związek, konfederacya. = związek, podobieństwo.

CONFERENZA, s. f. — RIMENTO, s. m. konferencya, rozmowa, pomówienie.

CONFERIRE, v. n. ir. rozmówić się, pomówić, naradzić się. = v. a. nadać, udzielić. — altrui cariche, benefizj ecclesiastici, nadać komu urząd, i t. d. — grazie, favori, wyświadczyć łaskę.

CONFERMA, — GIONE, s. f. — MENTO, s. m. potwierdzenie, utwierdzenie.

CONFERMARE, v. a. utwierdzić, wzmocnić, ustalić. Il santo frate con molti esempli confermò la divozione di costei, Bocc. = potwierdzić, zatwierdzić. Confermò ed approvò ciò che papa Bonifazio avea fatto, G. Vill. = potwierdzić nowemi dowodami. Ho ricevute lettere che confermano questa nuova. = bierzować. = v. r. utwierdzić się w czem.

CONFERMATIVO, — VA, — TORIO, — RIA, ad. potwierdzający.

CONFERMATORE, s. m. — TRICE, s. f. twierdźciel, twierdźcielka; potwierdźciel, potwierdźcielka. Io ve ne son —, ja ci ręczę za to.

CONFERMAZIONE, s. f. potwierdzenie. = bierzowanie.

CONFERMO, — MA, ad. utwierdzony, wzmocniony. = potwierdzony.

CONFESSAMENTO, s. m. wyznanie, przyznanie się.

CONFESSARE, v. a. wyznać, przyznać się do czego. — il torto, przyznać się do winy. Tu medesimo confesserai esser vero, Bocc. = zaświadczyć że się co odebrało, dać na to rewery. = wyznawać religij, zasady jakieg. = spowiadać, słuchać spowiedzi. Io stava come il frate che confessa lo perfido assassino, D. Inf. = v. r. Confessarsi, spowiadać się. Ciascuno si confessò dal proprio prete, niech każdy się spowiada w własnego proboszcza. — vinto, uznać się za zwyciężonego. = Mi sarei confessato da lui, da lei, prov. miałem go za świętego, miałem ją za świętą.

CONFESSATO, — TA, p. ad. wyznany. = s. wyspowiadany.

CONFESIONALE, — NARIO, s. m. konfesyonal. = ad. należący do spowiedzi.

CONFESSIONE, s. f. wyznante. = spowiedź. = Konfiteor, modlitwa przed spowiedzią. = Confessione augustana, luterana, wyznanie wiary augsburskie, luterskie. = rewery na pożyczone pieniądze.

CONFESSORE, — SORO, — SATORE, s. m. spowiednik. = święty błogosławiony.

CONFETTARE, v. a. smażyć konfitury. = Fig. Confettare i ragionamenti, słodzić wyrazy, obwijając w bawełnę wyrazy. Confettare uno, grzecznym być dla kogo. = v. n. jeść konfitury. E poi la donna fe' venire confeteti e vini, e bevuto, e confettato ch' ebbero insieme, etc. Fior. Pecor. = v. r. ulepszyć się, polepszyć się (o gruncie).

CONFETTATORE, — TTIERE, s. m. konfiturnik, cukiernik.

CONFETTIERA, s. f. stoik na konfitury.

CONFETTO, s. m. konfekt. = konfitury, owoce smażone. = ad. smażony. = Terra confetta, ziemia przetrawiona, syпка. Poi della terra che ne traesti pria confetta e trita gli riempi a metà, Alam. Colt.

CONFETTURA, — ZIONE, s. f. konfekt. = konfitury.

CONFICAMENTO, s. m. — TURA, s. f. przybicie gwoździem, zabicie gwoździa.

CONFICCARE, v. a. przybici gwoździem, zbić gwoździami, wbić gwoźdź. — in sulla croce, wbić na krzyż. — l'artiglierie, za-gwoździć działa. = fig. urazić, wpoić w umysł, w pamięć. = zapędzić kogo w ką, w kozi rozek.

CONFICERE, v. a. poświęcić hostyę na ołtarzu.

CONFIDAMENTO, s. m. — DANZA, s. f. ufność, otucha, nadzieja. Ne fatti della guerra non si deve avere niuna stabile —, G. Vill.

CONFIDARE, v. n. e a. CONFIDARSI, v. r. mieć w kim ufność, ufać, zwierzać się komu. L'abate con un monaco bolognese di cui egli molto si confidava, Bocc. = Confidarsi in alcuno, polegać na kim, spuścić się na kogo, ufać komu.

CONFIDENTE, s. m. poufalec, powiernik.

CONFIDENTEMENTE, av. z ufnością. = poufale.

CONFIDENZA, s. f. ufność, otucha, pewna nadzieja. — in Dio, ufność w Bogu. = sekret, tajemnica, zwierzenie się. Ne feci la — a lui solo, jemu tylko zwierzyłem się. = poufalość.

CONFIDENZIALE, ad. m. f.

konfidencyonalny, udzielony w sekrecie.

CONFIGURARSI, v. r. przybrać postać, podobieństwo.

CONFIGURAZIONE, s. f. postać, kształt.

CONFINANTE, ad. m. f. graniczący, pograniczny, ościenny.

CONFINARE, v. a. wygnać, postać na wygnanie. = ograniczyć, wytknąć granice. = v. n. graniczć. Quella parte di Numidia, la quale con Mauritania si confina... fu data a Giugurta, Sall. Giug. = v. r. zamknąć się. A dir che tu non abbia la forza di confinarti in casa per due ore, Salvin.

CONFINE, — NO, s. m. granica. = wygnanie za granicę. Mandare in —, dare il —, postać na wygnanie. Qui ci ha mandato il barbaro in —, Ar. Or. Fur. E darci qui gli piacque il —, Ar. Or. Fur. Rompere il —, wrócić z wygnania bez pozwolenia.

CONFINE, ad. m. f. graniczący, pograniczny. = fig. pośredni. Tra giovane e fanciullo età — prese, Tass. Ger.

CONFIRMARE, etc. v. CONFIRMARE, etc.

CONFISCA, s. f. konfiskacya.

CONFISCABILE, ad. m. f. mogący być zabrany na skarb.

CONFISCAMENTO, s. m. zabranie na skarb, skonfiskowanie.

CONFISCARE, v. a. zabrać na skarb, skonfiskować.

CONFISCAZIONE, s. f. konfiskacya. = dobra skonfiskowane.

CONFITTO, — TA, p. ad. przybity gwoździem. = fig. wryty, utkwiony, wpojony w umysł. E 'l volto, e le parole, elle mi stanno altamente confitte in mezzo 'l core, Petr. Ho un secreto che da più mesi mi sta confitto nel cuore, U. Fosco. = s. m. ukrzyżowany. Quel confitto che tu miri consigli i farisei, D. Inf.

CONFILAGRAZIONE, s. f. Teol. splonienie światła ogniem, koniec świata.

CONFILATILE, ad. m. f. lany, z lanego kruszcu.

CONFILITTO, s. m. starcie się, walka, utarczka.

CONFLUENTE, s. m. spływ, zlewek dwóch rzek. = ad. m. f. spływający się.

CONFLUTTUAZIONE, s. f. Guicc. Stor. wahanie się, niepewność.

CONFONDERE, v. a. ir. zmieszać, pomieszać. = wtrącić w głąbię, w przepaść. = fig. zmieszać, zawstydzić. — i superbi, zawstydzić pysznych. — l'errore, zbić błęd. — i nemici,

rozbić, znieść, pobić na głowę nieprzyjaciela. = wziąć jedno za drugie. = v. r. zmieszać się, zawstydzić się.

CONFONDIBILE, ad. m. f. *mojący być zmieszany.*

CONFONDIMENTO, s. m. *pomieszanie, zmieszanie. = zgruba, ruina, upadek.*

CONFORMARE, v. a. *zgodzić, stosować co do czego. = v. n. e. r. zgodzać się z czem, stosować się do czego.*

CONFORMATIVO, —VA, ad. *zgodzający się, stosujący się.*

CONFORMAZIONE, s. f. *zgodzenie się, zastosowanie się. — alla volontà di Dio, zgodzenie się z wolażą bożą.*

CONFORME, ad. m. f. *teższe formy, jednokształtne. = e Conforme, av. stosownie, zgodnie; jak. Conforme mi dite, jak mi mówicie.*

CONFORMISTA, s. m. *wyznający religią panującą w Anglii. Non —, różnowierca, dyssydent.*

CONFORMITA, s. f. *zgodność z czem, podobieństwo. — di voleri, zgoda. In —, stosownie do.*

CONFORTAMENTO, s. m. *pokrzepienie. = pomoc, posilek. = ulga. = pocieszenie.*

CONFORTARE, v. a. *pokrzepić, wzmocnić, zasilić, posilić. Ma qui m'attendi e lo spirito lasso conforta e ciba di speranza buona, D. Inf. = cieszyć, pocieszać. Prima benignamente il cominciò a —, Bocc. = Confortare la memoria, przywrócić dobre imię, przywrócić do czci i sławy. E se di voi alcun in mondo riede, conforti la memoria mia che giace ancor del colpo che 'nvidia le diede, D. Inf. = zachęcić, skłonić, pobudzić. — alla guerra, zachęcać do wojny. Tal ch'io non penso udir cosa giammai che mi conforti ad altro ch'a trar guai, Petr. = v. n. e. r. pocieszyć się, powziąć otuchę, nadzieję.*

CONFORTATIVO, —VA, ad. *pokrzepiający, wzmacniający, posilający, posilny. = s. m. lekarstwo wzmacniające.*

CONFORTATORE, s. m. — TRICE, s. f. *pocieszyciel, pocieszycielka. = ksiądz dysponujący na śmierć skazanego winowajcę.*

CONFORTATORIO, —RIA, ad. *pocieszający.*

CONFORTAZIONE, —GIONE, v. CONFORTO.

CONFORTEVOLE, v. CONFORTATIVO.

CONFORTINAIO, s. m. *piernik.*

CONFORTINO, s. m. *piernik.*

CONFORTO, s. m. *pokrzepienie, wzmocnienie, posilenie, pocieszenie, pociecha. = folga, ulga, ulżenie. = pomoc, posilek. = nadzieja, otucha. A guisa d'uom che in dubbio si racerta, e che muti 'n — sua paura, D. Inf. = zachęta, namowa. A — di lui rotto avea il patto, Ar. Or. Fur. = pocieszyciel. I mi rivolsi all' amoroso suono del mio —, D. Par.*

CONFRATE, —LLO, s. m. *spółkonfraternita, s. f. bractwo.*

CONFREDIGLIA, s. f. *schadzka, pokatne zgrupowanie.*

CONFRICARE, v. a. *trzeć, nacierać. = v. r. trześć się, smarować jeden drugiego. [MENTO.]*

CONFRICAZIONE, v. FREGACONFRONTAMENTO, s. m. *skonfrontowanie.*

CONFRONTARE, v. a. *konfrontować, porównać. — le scritture, skonfrontować pisma. = stawić świadków w obec oskarżonego lub jełnych przeciw drugim.*

CONFRONTO, s. m. —TAZIONE, s. f. *konfrontacja, porównanie. A confronto, av. w porównaniu z...*

CONFUSAMENTE, av. *w nieładzie, w nieporządku.*

CONFUSIONE, s. f. *nieład, nieporządek, odmet, zamieszanie. = zawstydzienie, pomieszanie, zmieszanie.*

CONFUSO, —SA, ad. *zmieszany, pomieszany. = ciemny, zawity, niezrozumiały. = pomieszany, zawstydzony. Alla confusa, av. nieporządnie, w nieładzie, jak groch z kapustą.*

CONFUTABILE, ad. m. f. *mojący być zbitym.*

CONFUTARE, v. a. *zbijać, zbić czyje twierdzenia, dowody.*

CONFUTATIVO, —VA, ad. *slużący do zbitia, zbijający.*

CONFUTATORE, s. m. *zbijacz.*

CONFUTAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *zbijanie, zbitcie.*

CONGEDARE, v. a. *odprawić, odpuścić, rozpuścić.*

CONGEDO, s. m. *uwolnienie od służby wojskowej, rozpuszczenie wojska. = rekreacja po szkołach. = pożegnanie.*

CONGEGNAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *spojenie, złączenie.*

CONGEGNARE, v. a. *spoić, złączyć, zbić do kupy. Mostrò che si poteva — una parte di nave che s'aprissi, Davanz. Tac. An.*

CONGELAMENTO, s. m. *zamrożenie.*

CONGELARE, v. a. *zamrozić. = v. n. marznąć, zamarznąć.*

CONGELAZIONE, s. f. *zamrożenie. = zamarzenie, zamrznienie, zmarzłość. La grandine è una — di goccioline di pioggia fatta in aere per asprezza di freddo e di vento, Com. D. Inf.*

CONGENERE, ad. m. f. *należący do tegoż rodzaju, przyrodny.*

CONGENITO, —TA, ad. *wrodzony, przyrodzony.*

CONGERIE, s. f. lat. *kupa, zebranie.*

CONGETTURALMENTE, av. *na domysł, z domysłu.*

CONGETTURARE, v. CONGHETTURARE.

CONGHETTURA, **CONGETTURAZIONE**, s. f. *domysł, przypuszczenie.*

CONGHETTURALE, **CONGETTURALE**, ad. m. f. *domysłowy, oparty na domysle.*

CONGHETTURARE, v. a. e. n. *domyslać się, przypuszczać.*

CONGHETTURATORE, s. m. *sądzący z domysłu.*

CONIUGALE, ad. m. f. *malżeński. [słowo.]*

CONIUGARE, v. a. *czasować*

CONIUGAZIONE, s. f. *czasowanie słów, koniugacja.*

CONIUGNERE, **CONIUGERE**, v. a. i. r. *łączyć, złączyć. Vede una torre in mezzo a un lungo muro che congiungeva un con un altro monte, Bern. Or. = v. r. Congiungersi, łączyć się, parzyć się, skleszczyć się (o psach i wilkach).*

CONIUGNIMENTO, s. m. *złączenie, połączenie. = łączenie się, parzenie się zwierząt.*

CONIUGNITORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten co łączy, kojarzy.*

CONIUGNITURA, s. f. *połączenie, złączenie, spojenie.*

CONIUGNERE, etc. v. CONGIUGNERE, etc.

CONIUNTA, s. f. *żona, małżonka.*

CONGIUNTAMENTE, av. *łącznie, wspólnie, razem.*

CONGIUNTIVO, —VA, ad. *łączący. = s. m. Gram. tryb łączący.*

CONGIUNTO, s. m. *mąż, małżonek. Messa del —, msza słuchana przez nowożeńców.*

CONGIUNTO, —TA, s. krewny, krewna. = p. ad. *złączony, połączony. Parente, amico congiunto, blizki krewny, ścisły przyjaciel.*

CONGIUNTURA, s. f. *złączenie, spojenie. — delle coste, miejsce gdzie się kończą żebra. — delle dita, stawy w palcach. = okazja, okoliczność, zbieg okoliczności. Il popolo anche di*

questo in tal — s'addolorò, Davanz.

CONGIUNZIONE, s. f. *złączenie, połączenie, spojenie.* — *de' corpi celesti, połączenie ciał niebieskich, np. słońca, ziemi, gwiazdyca i ziemi, gdy ich środki znajdują się na tej samej linii.* — *di uomo con donna, spółkowanie mężczyzny z kobietą.* — *degli animali, parzenie się zwierząt.* — *związek, węzeł, skojarzenie.* = Gram. *spójnik.*

CONGIURA, — **ZIONE**, s. f. — **MENTO**, s. m. *sprzysiężenie, spisek.*

CONGIURARE, v. n. *sprzysiężać się, spiknąć się.* = *zaklinać, v. SCONGIURARE.*

CONGIURATO, s. m. *sprzysiężony, spiskowy.* = p. ad. *sprzysiężony.*

CONGLOBATO, — **TA**, ad. lat. *skupiony, zgromadzony.*

CONGLOBAZIONE, s. f. *Retl. zebranie, nagromadzenie dowodów.*

CONGLOMERATO, — **TA**, ad. *skupiony, nagromadzony.*

CONGLUTINAMENTO, s. m. — **ZIONE**, s. f. *sklejenie się.*

CONGLUTINARE, v. a. *skleić, zlepiać.*

CONGLUTINATIVO, — **VA**, ad. *służący do sklejenia, do zlepiania.*

CONGRATULARSI, v. r. *winszować, cieszyć się.*

CONGRATULATORE, s. m. *winszujący.*

CONGRATULATORIO, — **RIA**, ad. *zawierający powinszowanie.*

CONGRATULAZIONE, s. f. *powinszowanie.*

CONGREGA, s. f. *zgrupowanie księży w celu odprawienia nabożeństwa.*

CONGREGABILE, ad. m. f. *mogący być zgromadzonym.*

CONGREGARE, v. a. *zebrać, zgromadzić, zwołać.*

CONGREGAZIONE, s. f. — **MENTO**, s. m. *zebranie, zgromadzenie duchowne.* — *di cardinali e prelati, kongregacja kardynałów w Rzymie.*

CONGRESSO, s. m. *kongres.* = *Leg. † śledztwo nakazane przez sąd celem przekonania się o możliwości spółkowania małżonków.*

CONGRUA, s. f. *dochód plebana.*

CONGRUAMENTE, av. *należycie, stosownie, przyzwoicie.*

CONGRUENTE, ad. m. f. *dośćateczny, należyty, odpowiedni, stosowny.*

CONGRUENZA, s. f. *odpowiedniość, stosowność.*

CONGRUITÀ, s. f. *przyzwoitość.* = *Teol. skuteczność łaski bożej bez naruszenia wolnej woli człowieka.*

CONGRUO, — **UA**, ad. *stosowny, przyzwoity.* All' ora congrua, o godzinie przyzwoitej. = *Ius congruo, Leg. pierwszeństwo jakie ma przed innemi sąsiad do kupienia pobliskiego domu.*

CONIARE, v. a. *bić monetę, medale.* = *zbić, ścisnąć klinami.*

CONIATORE, s. m. *mincarz.* = *falszercz.*

CONICAMENTE, av. *w kształcie ostrokągu.*

CONICO, — **CA**, pl. — **CI**, — **CHE**, ad. *kręgielkowaty, kręgłowy, ostrokągowy.* Sezioni coniche, przecięcia ostrokągowo.

CONIETTURALE, **CONIETTURARE**, v. **CONGIETTURARE**, etc.

CONIFERO, — **RA**, ad. *Bot. szyszkowodny.*

CONIGLIERA, — **RIA**, s. f. — **RE**, s. m. *królikarnia.*

CONIGLIETTO, — **UOLO**, — **UZZO**, s. m. *dim. króliczek.*

CONIGLIO, s. m. *królik.* = *Avere i conigli nel corpo, fig. być tchórzem podszyty, mieć tchórzka.*

CONIGLIONE, s. m. *accr. duży królik.*

CONIO, s. m. *klin.* = *stępel menniczny.* = *stępel, wycisk, piętno.* = *pieniądz, moneta.* Femmine da —, *D. Inf. kobiety u których dostać można za pieniądze.*

CONIUGALE, ad. m. f. *małżeński.*

CONIUGARE, v. a. *złączyć.* = *Gram. czasować.* = v. r. *złączyć się węzłem małżeńskim, pobrać się.*

CONIUGAZIONE, s. f. *Gram. czasowanie, konjugacja.*

CONIUGE, s. lat. *mąż lub żona.*

CONIUGIO, s. m. *lat. małżeństwo.*

CONIUNTIVO, — **VA**, ad. *łączący.* = s. m. *Gram. tryb łączący.*

CONIZZA, s. f. *Bot. szlachtawa, chlastawa, rdest pchlany.*

CONNATURALE, ad. m. f. *teżej natury.*

CONNAZIONALE, ad. m. f. *jednego narodu.*

CONNESSIONE, — **SSITÀ**, s. f. *łączność, styczność, związek.*

CONNESSO, — **SA**, p. ad. *złączony, mający z czem związek.*

CONNESTABILE, — **BOLE**, v. **CONTESTABILE.**

CONNETTERE, v. a. *ir. łączyć,*

złączyć, spoić, związać. Non —, *pleść bez związku, bez sensu.*

CONNIVENTE, ad. m. f. *patrzący przez szpary, pobłażający; będący z kim w znowie.*

CONNIVENZA, s. f. *pobłażanie; zмова, porozumienie się.*

CONNO, s. m. **CONNELLINO**, dim. *części ustydliwie kobiety.*

CONNOTATI, s. m. *pl. rysopis osoby.*

CONNUBIO, s. m. *lat. małżeństwo.*

CONO, s. m. *Geom. ostrokąg, bryła powstająca z obrotu trójkąta prostokątnego około jednego z boków kąta prostego.* — *troncato, ostrokąg ścięty (pla szczyzną równoległą do podstawy).* = *Bot. szyszka.*

CONOCCHIA, s. f. *prześlica.* = *kądział.*

CONOIDE, s. f. *Geom. bryła stożkowata powstająca z obrotu przecięcia ostrokągowych około ich osi.*

CONOSCENTE, ad. m. f. *znający.* = *wdzięczny.* = *łatwy do poznania.* = s. osoba znana. In casa di un mio —, *u jednego z moich znajomych.*

CONOSCENTEMENTE, av. *wdzięcznie.*

CONOSCENZA, s. f. *znajomość, wiadomość, poznanie, wiedza.* = *znajomość, z kim.* Far nuove conoscenze, *zapoznać się, zaznajomić się z kim.* = *wdzięczność.*

CONOSCERE, v. a. *ir. poznać, rozpoznać, nabyć wiadomości o czem, wiedzieć.* = *znać kogo, co.* — *d'amore, poznać niewiastę, spółkować z nią.* = *poznać, rozpoznać.* Mi ha conosciuto subito, *zaraz mnie poznał.* Poi la rividi in altro abito sola, *tal ch'io non la conobbi.* Petr. = *być wdzięcznym.* = v. r. *Conoscersi di, znać się na czem.*

CONOSCIBILE, ad. m. f. *łatwy do poznania.*

CONOSCIBILITÀ, s. f. *łatwość poznania.*

CONOSCIMENTO, s. m. — **TURA**, s. f. *poznanie, rozpoznanie, rozum, rozsądek, rozeznanie.* = *doświadczenie.* = *przytomność umysłu.* Dopo alquanto spazio di tempo fu raccolto di terra senz' avere conoscenza niuno e spirito poco, *M. Vill.* [TIVO.]

CONOSCITIVO, v. **INTELLETT-CONSCITORE**, s. m. — **TRICE**, s. f. *znawca.*

CONOSCIUTAMENTE, av. *rozmysłnie, z wiedzą, dobrze wiedząc o czem.*

CONOSCIUTO, —TA, p. ad. *znany*.

CONQUASSIBILE, ad. m. f. *dający się wzruszyć*.

CONQUASSARE, v. a. *wzruszyć, wzruszać, zatrząść, skołatać*. Pareva che... avesse Italia, vastata e conquistata da tanti mali, a riposarsi per qualche anno, *Guicc. Stor.*

CONQUASSO, —SSAMENTO, s. m. —SSAZIONE, s. f. *wstrząśnienie, wzruszenie, trzęsienie*. Misericordia! che la terra s'apre, non sentite il conquasso? *Buon. Pier.* Andare in conquasso, *runąć, zwałić się*.

CONQUIDERE, v. a. ir. *drećczyć, trapić, martwić*. = *zapękać, pokonać, podbić, zmiekczyć, rozczulić*. E gli conquise e intenerigi il cor, *Ar. Orf. Fur.* = *dokuczyć, naprzykrzać się*. = v. r. *trapić się, drećczyć się, martwić się*. Che tale oggi s'affanna e si conquide, che domani s'allegra, e scherza, e ride, *Fort. Ricc.* = *stracić odwagę*. Ruppesi l'asta, e l're non si conquise, ma tratta fuor la spada, ond' era cinto, divise d'un fendente il capo armato a Giandon, *Tasson. Secch.*

CONQUISO, —SA, p. ad. *strąpiony, zmartwiony, zasmucony*. E all'arrivar del cavalier d'Anglante, presago del suo mal, parve conquiso, *Ar. Orf. Fur.*

CONQUISTA, s. f. —TO, —MENTO, s. m. *zdobyć, zdobyć*.

CONQUISTARE, v. a. *zdobyć*.

CONQUISTATORE, s. m. *zdobywca, podbójca*.

CONSCRARE, CONSGRARE, CONSECRARE, v. a. *poświęcić, wyswięcić*. — un vescovo, *wyswięcić biskupa*. — a Dio, *poświęcić Bogu*. — *poświęcić, przypisać*. — agli amici, ai parenti, *poświęcić przyjaciółom, rodzicom*. = *Consecrare il tempo a qualche cosa, poświęcić czas na co, czemu*. = *uświęcić, wstawić, rozstawić*. Forse avverrà che l' bel nome gentile consacrerò con questa stanza penna, *Petr.* = v. r. *poświęcić się*.

CONSCRAZIONE, CONSGRAZIONE, CONSECRAZIONE, s. f. *poświęcenie*. = *ubóstwienie, policzenie w poczet świętych*.

CONSANGUINEO, —NEA, ad. e. s. *krewny, krewna po ojcu*.

CONSANGUNITA, —TADE, —TATE, s. f. *pokrewienstwo*.

CONSAPEVOLE, ad. m. f. *wiedzący o czem, świadomy czego*. Far —, *wiadać*.

CONSAPEVOLEZZA, s. f. *wiadomość o czem*.

CONSAPEVOLMENTE, av. *wiedząc o czem*.

CONSCIENZA, v. COSCIENZA.

CONSCIO, v. CONSAPEVOLE.

CONSCRITTO, ad. m. f. *padri conscritti, senatorowie rzymscy którzy z rycerskiego stanu przypisani do rady senatu, dopelniali liczby senatorów*.

CONSCRIVERE, v. a. ir. *spisać, spisować*. [CRARE, etc.]

CONSECRARE, etc. v. CONSA-

CONSECRATIVAMENTE, av. *jeden po drugim, raz po raz, następnie*.

CONSECUTIVO, —VA, ad. po *sobie następujący*.

CONSECUZIONE, s. f. *nabyćcie, osiągnięcie, otrzymanie, dostąpienie, dopięcie*.

CONSEGNA, s. f. *rzecz wręczona, wręczenie*. Notate la — che v'è fatta, *Tasson. Secch.* = *rozkaz lub zakaz dany straży, sztydwachowi*. = *dozorca w forlicy spisujący przybywających*.

CONSEGNAMENTO, s. m. *skład, depozyt*.

CONSEGNARE, v. a. *wręczyć, doręczyć, oddać do rąk wiatnych*. = *wyznaczyć, przeznaczyć*. Proibi ai Signori radunarsi in palagio, e consegnò loro una casa privata, *Mach. Stor.* = *Consegnare alla memoria, przekazać pamięci, potomności*.

CONSEGNAZIONE, s. f. *wręczenie, doręczenie, oddanie, przesłanie, dostawa*.

CONSEQUENTE, ad. m. f. *następujący po czem, wypadający lub wynikający z czego*. Per —, av. *następnie, więc, zatem, przeto*. = s. m. *Mat. następnik stosunku*.

CONSEQUENTEMENTE, av. a *zatem, więc, przeto*. = *następnie, potem*.

CONSEQUENZA, s. f. *ważność*. Cosa di —, *rzecz ważna*. = *następstwo, skutek*. = *Log. następstwo, wniosek*. In — per —, av. a *zatem, więc, przeto*.

CONSEGUIBILE, ad. m. f. *dający się osiągnąć*.

CONSEGUIMENTO, s. m. *otrzymanie, osiągnięcie, dostąpienie, dopięcie*.

CONSEGUIRE, v. a. ir. *otrzymać, osiągnąć, dostąpić, dopiąć*. — il suo desiderio, il suo fine, *osiągnąć życzenie, cel*. = *dalej rzecz prowadzić*. Tratteremo... che ci sono di necessità a raccontare per — la nostra storia, *G. Vill.* = v. n. *następować po czem, wynikać z czego*.

CONSEGITARE, v. a. *dalej rzecz ciągnąć, prowadzić*. = v. n. *następować, wynikać*.

CONSEGUITO, —TA, p. ad. *otrzymany, osiągnięty*.

CONSENSO, —TIMENTO, s. m. *zezwolecie, przyzwolenie, zgoda*. Di comun —, *za wspólną zgodą*.

CONSENTIRE, v. n. *zezwolić, przyzwolić, zgodzić się, przystać na co*. = *wierzyć*. Chè io, che l'vidi, appena il mi consento, *D. Inf.*

CONSENTITORE, s. m. —TRICE, s. m. *zezwoleiciel*.

CONSENZIENTE, ad. m. f. *zezwalający, przyzwalający, dozwalający*.

CONSEQUENTE, etc. v. COS-
SEQUENTE, etc. [skupienie]

CONCERTO, s. m. *zebranie*. CONCERTO, —TA, ad. spleciony, spleciony, uwity. = *poplątany, splątany*. Tali e più inestricabili e conserte son queste vie, *Tass. Ger.*

CONSERVA, s. f. *spół służąca*.

CONSERVA, s. f. *schowanie na co*. — della neve, *lodownia*. — d'acqua, *sadzawka*. = *kwiaty lub owoce smażone w cukrze*. = *Andar di —, navigar di —, iść razem, płynąć razem (o statkach)*. = *Conserve, konserwy, okulary do zachowania wzroku*.

CONSERVABILE, ad. m. f. *dający się zachować*.

CONSERVADORE, s. m. *zachowawca, konserwator*.

CONSERVAMENTO, v. CONSERVAZIONE.

CONSERVARE, v. a. *zachowywać, zachować, dochować, przechować*. — l'amicizia, *la memoria, zachować przyjaźń, pamięć czego*. — la salute, *zachować zdrowie*. — una medaglia, un manoscritto, *zachować medal, rękopism*. — gli ordini, *Mil. pilnować szeregu, nie występować z szeregu*. = v. r. *Conservarsi bene, dobrze się utrzymywać, dobrze wyglądać*.

CONSERVATIVO, —VA, ad. *zachowawczy*.

CONSERVATOIO, s. m. *miejsce gdzie się co przechowuje*. = *skład*.

CONSERVATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zachowawca, zachowawczy*. = *konserwator, urzędnik*. — d'una libreria, *konserwator biblioteki*.

CONSERVATORIO, s. m. *dom przytulny dla kobiet i dzieci*. = *konserwatoryum muzyki*.

CONSERVAZIONE, s. f. *zachowanie, przechowanie, dochowanie*. — della vita, della salute, *zachowanie życia, zdrowia*.

CONSERVO, s. m. *spół służąca*.

CONSESSO, s. m. *grono osób siedzących*.

CONSIDERABILE, ad. m. f. znaczny, znakomity.

CONSIDERABILMENTE, av. znacznie, bardzo, nader.

CONSIDERAMENTO, s. m. uważanie.

CONSIDERARE, v. a. uważać, rozważać, patrzeć z uwagą, przypatrywać się. Cominciò considerarlo, e da lato e da capo, e per tutto, Bocc.

CONSIDERATAMENTE, av. uważnie, rozważnie.

CONSIDERATIVO, —VA, ad. uważający, uważny.

CONSIDERATO, —TA, p. ad. uważany, — rozważny, uważny, roztropny, ostrożny, przeczorny, = szacowany, ceniony, poważany. = Considerato che, zważwszy że.

CONSIDERATORE, s. m. —TRICE, s. f. uważający, rozważający.

CONSIDERAZIONE, s. f. uwaga, wzgląd na co. Cadere in —, przyjść na uwagę, przyjść na myśl. Operare senza —, działać bez uwagi. = znaczenie, powaga, wziętość. = szacunek, poważanie. Venire in —, zjednać sobie szacunek. = ostrożność, przeczorność, roztropność.

CONSIGLIANTE, s. e. ad. radzący, doradzający; chcący zawsze doradzać.

CONSIGLIARE, v. a. radzić, obraďować, naradzać się. = v. r. radzić się kogo, zasięgać rady. Colla fante si consiglio, Bocc. = umyślić, postanowić. Lasciarsi —, usłuchać czyjej rady, dać się namówić. = A chi consiglia non duole il capo, prov. od rady głowa nie boli, łatwo radzić.

CONSIGLIATAMENTE, av. rozważnie, roztropnie.

CONSIGLIATO, —TA, ad. rozważny, roztropny, ostrożny.

CONSIGLIATORE, s. m. —TRICE, s. f. doradca, doradzi-cielka.

CONSIGLIERE, s. m. —RA, s. f. radzca, radczyni. — di stato, radzca stanu. = consiglieri, pomocnicy sternika.

CONSIGLIETTO, s. m. dim. rada malej wagi.

CONSIGLIO, s. m. rada, radzenie. Aver — con alcuno, radzić się kogo, zasięgać rady. Domandar —, żądać czyjej rady. Dar —, dać radę, doradzać. Pigliar —, uradzić, uchołoić, postanowić. Si piglia finalmente per — che i duo guerrier faccian tregua, Ar. Orł. Fur. = rada, zbiór radców. Tener, raunar —, zebrać radę. — di stato, rada stanu. — di guerra, sąd wojenny. = Prov. Consiglio veloce

e pentimento tardo, późny żal po szkodzi. — di volpi, tribolo di galline, kiedy liszy radzą strach koło kur.

CONSIMILE, ad. m. f. podobny. CONSISTENTE, ad. m. f. stężaty, tęgi. = lipki, klejki.

CONSISTENZA, —ZIA, s. f. tęgość, twardość, stężalość. = fig. stałość, trwałość, ustalenie.

CONSISTERE, v. n. zależeć od czego. Il punto principale consiste... wszystko zależy na tem aby. = istnieć obok siebie. = trwać, utrzymywać się.

CONSISTORIO, —ro, s. m. konsystorz, zgromadzenie kurdynałów zwolanych przez papieża. = zgromadzenie, rada.

CONSOCIAZIONE, s. f. stowarzyszenie, przzymierze.

CONSOLANTE, ad. m. f. pocieszający.

CONSOLARE, v. a. cieszyć, pocieszać. = v. r. pocieszać się.

CONSOLARE, ad. m. f. konsularny. Dignità —, godność konsularna. = s. m. mąż konsularny, były konsul. L'escirto della Germania bassa stette un pezzo senza —, Davanz. Tac. Stor.

CONSOLATAMENTE, av. z pociechą, spokojnie.

CONSOLATIVO, —VA, ad. pocieszający.

CONSOLATO, s. m. Stor. rom. konsulat, godność konsula. Roma da principio ebbe i re, da Lucio Bruto la libertà e l'—, Dav. Tac. Ann. = mieszkanie konsula handlowego.

CONSOLATO, —TA, ad. pocieszony, = spokojny, łagodny.

CONSOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. pocieszyciel, pocieszycielka.

CONSOLATORIAMENTE, av. z pociechą.

CONSOLATORIO, —RIA, ad. pocieszający.

CONSOLAZIONCELLA, s. f. mala pociecha.

CONSOLAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. pocieszenie, pociecha. Pigliar —, pocieszać się. = osoba będąca czyją pociechą. Dolce mia —, słodka moja pociecho.

CONSOLIDA, s. f. Bot. żywo-kost.

CONSOLIDAMENTO, s. m. zrośnienie, zasklepienie rany.

CONSOLIDARE, v. a. sprawić zrośnienie się rany. = fig. utrwalić, ustalić. La pace è consolidata, pokój jest ustalony. = v. r. zrosnąć się, zasklepić się (o ranie). = fig. ustalić się.

CONSOLIDATIVO, —VA, —DANTE, ad. sprawujący zrośnienie się rany.

CONSOLIDAZIONE, s. f. zrośnienie się, zasklepienie rany. = fig. utrwalenie, ustalenie.

CONSOLO, —LE, s. m. Stor. rom. konsul, jeden z dwóch rocznych urzędników w Rzymie. = lawnik, urzędnik miejski w pewnych miastach. = wójt, soltys po wsiach. = konsul handlowy. = prezes akademii.

CONSOLO, s. m. pociecha.

CONSOGLIANTE, ad. m. f. podobny.

CONSOGLIARE, v. a. zrobić podobnym.

CONSONANTE, ad. m. f. zgodnie brzmiący; zgodny, stosowny. = s. m. Gram. spółgloska.

CONSONANTEMENTE, av. zgodnie, stosownie.

CONSONANZA, s. f. zgodność tonów, harmonia. = zgoda, harmonia, dobre porozumienie. = Gram. jednobrzmięność w zakonczeniu wyrazów.

CONSONARE, v. a. zgodzić tony. = v. n. fig. zgodzać się.

CONSONO, —NA, ad. zgodnie brzmiący. = fig. zgodny, zgodzający się, stosowny.

CONSPITO, —TA, ad. uspiozny. = fig. wprawiony w zachwycenie.

CONSORTE, s. m. f. mąż, żona. = towarzysysz, towarzyszka. = ad. zgodny. Tosto vedrebbe che la lingua al pensier non è —, Menz. Sat.

CONSORTERIA, s. f. towarzysystwo. = ścisły związek. = familia.

CONSORTO, s. m. towarzysysz, spółnik.

CONSORZIO, s. m. towarzysystwo, spółka.

CONSPIRARE, etc. v. COSPIRARE, etc. [TE, etc.

CONSTANTE, etc. v. COSTANTE, etc.

CONSTARE, v. n. imp. być widocznem, jawnem, oczywistem. = składać się z czego.

CONSTERNARE, v. a. przerazić, zatrwożyć. Lungo a dir fora.... come la mente consternata giacque del giudice meschin, Ar. Orł. Fur.

CONSTERNAZIONE, v. CONSTERNARE.

CONSTITUENTE, CONSTITUERE, etc. v. COSTITUENTE, etc.

CONSTRIGNERE, CONSTRINGERE, v. COSTRIGNERE, etc.

CONSTRUIRE, CONSTRUTTO, COSTRUTTORE, v. COSTRUIRE, etc.

CONSUETAMENTE, av. zwyyczajnie, zwykle.

CONSUETO, —TA, ad. zwykły, zwyyczajny. = przywykły, przyzwyczajony. = s. m. zwyyczaj. Al —, jak zazwyczaj, jak zwykle.

CONSUETUDINARIO, —RIA, ad. *zwyczajowy, zwyczajny.*

CONSUETUDINE, s. f. *zwyczaj.*

CONSULARE, ad. m. f. *konsularny.*

CONSULENTE, s. m. *Leg. patron, adwokat.*

CONSULTA, s. f. *obradowanie, obrady, narada. = rada, zbiór radzących. = trybunał najwyższy w Rzymie. = Consulta di Lione, Stor. mod. zgromadzenie Włochów zwolane przez Napoleona do Lugdunu, w celu urzędzenia krajów włoskich oderwanych od Austrii.*

CONSULTARE, v. n. *radzić, naradzać się, obradować, uradzić. I signori francesi consultarono di darsi, Segn. Stor. = radzić się, zasięgać rady. — i libri, radzić się książek. — l'avvocato, radzić się adwokata.*

CONSULTATIVO, —VA, ad. *doradczy, doradzający.*

CONSULTAZIONE, s. f. *naradzenie się, narada. = narada lekarzy, konsylium.*

CONSULTIVO, —VA, ad. *doradczy. Voto consultivo, głos doradczy.*

CONSULTO, s. m. *zdanie, opinia na piśmie adwokata lub lekarza.*

CONSULTORE, s. m. *doktor teologii wyznaczony przez papieża do wyrzeczenia w jakiej materii. — del S. officio, radca w trybunale S. Inkwizycji.*

CONSULTORIAMENTE, av. *rozważnie, rozmyślnie.*

CONSULTORIO, —RIA, ad. *dający radę lub idący za nią.*

CONSUMA, s. f. —MENTO, s. m. *spożycie, spożywanie. = zniszczenie, zguba, ruina. = fig. ucisk, strapienie, zmartwienie.*

CONSUMARE, v. a. *zużyć, spojżyć, trawić, zniszczyć. Che il tempo a — i desiderj della liberta non basti, è certissimo, Mach. Stor. — że czas nie może przytłumić żądzy wolności, jest rzeczą pewną. Che poco umor già per continua prova — vidi marmi e pietre salde, Petr. = strwoić, zmarnować, zmarnotrawić. = dopełnić, dokonać, spełnić. — il matrimonio, spełnić małżeństwo. — un delitto, dokonać występku. Perché pensando consumai la 'mpresa che fu nel cominciar cotanto tosta, D. Inf. = v. r. trawić się, zniszczyć się czem, ginąć, usychać z żalu, pragnienia, tęsknoty. Ella si consuma in pianti, rozplywa się, tonie w strumieniach łez. Pregandomi ch'io vi dica ch'egli*

si consuma e strugge per voi, Fior. Pecor. = zejść, upłynąć (o czasie). Si consumò tutta la notte.... in consultazioni d'ambe le parti, Davil. Stor.

CONSUMATO, s. m. *bulion.*
CONSUMATO, —TA, p. ad. *zużyty, spożyty. = spełniony, dopełniony, dokonany. Il sacrificio della nostra patria è consumato, U. Fos. = doskonale, biegly, wytrawny.*

CONSUMATORE, s. m. —TRICE, s. f. *niszczyciel, marnotrawca.*

CONSUMAZIONE, s. f. *zużycie, strawienie, zniszczenie, spożycie.*

CONSUMERE, v. a. ir. *zużyć, strawić, zniszczyć.*

CONSUMO, s. m. *niszczenie, zużywanie, zużycie, wychodzenie sukni, znoszenie bótów, i t. d. = ubytek, strata w rzeczy zużytej.*

CONSUNTIBILE, ad. m. f. *Leg. uległy zużyciu.*

CONSUNTIVO, —VA, ad. *Med. wygryzający, rozpedzający humory, narosłe ciała.*

CONSUNTO, —TA, p. ad. da *CONSUMERE, zużyty, zniszczony, strawiony. E d' amorosa sete arso e consunto, Guar. Past. fid. = s. suchotnik.*

CONSUNZIONE, s. f. *dokonywanie, dokończenie, dopełnienie, spełnienie. — de' secoli, spełnienie wieków, koniec świata. = suchoty. Dare in —, dostać suchot.*

CONSUONARE, v. *CONSONARE. v. a. zdawać się, A me non consuona, mnie się to nie zdaje.*

CONSUSTANZIALE, ad. m. f. *Teol. spółistotny.*

CONSUSTANZIALITÀ, s. f. *Teol. spółistotność osób w Trójcy (zatwierdzona naprzód na zborze powszechnym w Nicei 325 r. później na powtórny zborze w Konstantynopolu 381 roku).*

CONTADINA, s. f. *wieśniaczka, chłopka. = taniec wiejski.*

CONTADINACCIO, s. m. *peg. chłopisko. [pstwo, chlopi.*

CONTADINAME, s. m. *chłop.*

CONTADINANZA, s. f. *wieśniactwo, stan wieśniaczy.*

CONTADINELLA, s. f. *ładna wieśniaczka.*

CONTADINELLO, —NETTO, —NOTTO, s. m. *dim. chłopek, kmiołek.*

CONTADINESCAMENTE, av. *po chłopsku.*

CONTADINESCO, —CA, —PI.

CHI, —CHE, ad. *chłopski, kmiecy, wieśniaczy, wiejski.*

CONTADINO, s. m. *chłop, kmieć, wieśniak.*

CONTADINO, —NA, ad. *wiejski.*

CONTADO, s. m. *pola i wsi w bliskości miasta. = hrabstwo.*

CONTAGIO, s. m. *CONTAGE*, CONTAGIONE, s. f. zaraza, zaraźliwa choroba. = Contagione, fig. zaraza.*

CONTAGIOSO, —SA, ad. *prop. e fig. zaraźliwy.*

CONTAMENTO, s. m. *liczenie, rachowanie, opowiadanie.*

CONTAMINABILE, ad. m. f. *mogący być splamiony.*

CONTAMINARE, v. a. *powalać, splamnić, skaląć, pokalać. = fig. zmaczać, skazić, zhańbić. = obrazić, ubliżyć, zrobić ujmę, zakatę. Alla donna parve che quelle parole alquanto mordessero la sua onestà o la doverser — nell'animo di coloro che le udirono, Bocc.*

CONTAMINATORE, s. m. *ten co plami.*

CONTAMINAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *powalanie, splamnienie, skalanie. = fig. zmacza, zakata, hańba, sromota.*

CONTANTE, ad. m. f. *liczący, rachujący. = Contante, contanti, s. gotowizna, gotówka. A contanti, in contanti, za gotówkę, za gotowe pieniądze. Pagare in contanti, zapłacić gotówką.*

CONTARE, v. a. *liczyć, rachować. — danari, liczyć pieniądze. — sulle dita, liczyć na palcach. = wyplacić, wyliczyć. = cenić, szacować. = v. n. opowiadać. = mieć wziętość, być w poszanowaniu.*

CONTATORE, s. m. *rachmistrz.*

CONTATTO, s. m. *zelknięcie się, styczność.*

CONTAZIONE, s. f. *liczenie, rachowanie.*

CONTE, s. m. *hrabia.*

CONTEA, s. f. *hrabstwo.*

CONTEGGIARE, v. *CONTARE.*

CONTEGNA, s. f. *dumna postawa.*

CONTEGNO, s. m. *obwód, okrąg, objętość. Per veder della bolgia ogneto contegno, D. Inf. = postawa, powierzchność, mina. Andare in —, stąpać pysznie. Stare in —, przybrać poważną minę.*

CONTEGNOSO, —SA, ad. *poważny, pyszny.*

CONTEMPERANZA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *temperament.*

CONTEMPERARE, v. a. *zachować stosunek, zastosować, umiarkować. Si temperi il terreno alla natura delle piante, Cresc. potrzeba dobrać grunt*

stosowny do natury roślin. = umiarkować, złagodzić, ulagodzić.

CONTEMPLAMENTO, v. CONTEMPLAZIONE.

CONTEMPLARE, v. a. patrzeć na co, wpatrywać się w co, oglądać z podziwieniem. = rozmyślać. = v. r. przypatrywać się sobie z upodobaniem, siebie samego podziwiać.

CONTEMPLATIVA, s. f. D. Conv. władza rozmyślania.

CONTEMPLATIVO, —VA, ad. zatopiony w myślach, w rozmyślaniu. Vita contemplativa, życie poświęcone rozmyślaniu, bogomyślność.

CONTEMPLATORE, s. m. —TRICE, s. f. rozmyślacz.

CONTEMPLAZIONE, s. f. rozmyślanie, rozważanie. A—, av. przez wzgląd na.

CONTEMPORANEO, —NEA, ad. e s. współczesny, współczesna.

CONTENDERE, v. a. e n. ir. spór wiesić, spierać się, sprzeczać się, zaprzeczać. = zakazywać, zabraniać. = usiłować, siłić się, starać się. = bronić sprawy w sądzie. = trudnić się, zatrudniać się, zajmować się = v. r. stawić opór, opierać się, bronić się.

CONTENDEVOLMENTE, av. spornie.

CONTENDIMENTO, s. m. spór, sprzeczka, kłótnia.

CONTENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. sprzecznik, kłótniarz.

CONTENENTE, ad. m. f. zamykający, zawierający w sobie. = umiejący się powstrzymać. = av. natychmiast, v. INGATANENTE.

CONTENENZA, s. f. objętość. = rzecz objęta w innej. = v. CONTEGNO.

CONTENERE, v. a. ir. obejmować, zamykać, zawierać w sobie. = hamować, powściągać, powstrzymywać. Fuggi il riso, contieni la lingua, Pass. = v. r. hamować się, powściągać się, wstrzymywać się od czego, być panem siebie. = zatrzymać się, stanąć. Si che la gente in mezzo si contenne, D. Purg.

CONTENIMENTO, s. m. objętość. = powściągliwość. = v. CONTEGNO.

CONTENNENDO, —DA, ad. Galil. godzin pogardy.

CONTENTAMENTO, av. z ukontentowaniem.

CONTENTAMENTO, s. m. —TURA, s. f. ukontentowanie.

CONTENTARE, v. a. zaspokoić, zadowolnić, zadosyć u-

czynić, sprawić przyjemność. = v. r. zaspokoić się, sprawić sobie przyjemność. = zezwolić, pozwolić. Di che ella contentandosi i, Bocc.

CONTENTAZZA, v. CONTENTO. CONTENTIBILE, ad. m. f. lat. godzin pogardy, v. DISPREZZABILE.

CONTENTIVO, —VA, ad. zatrzymujący.

CONTENTO, s. m. ukontentowanie, zadowolenie.

CONTENTO, —TA, ad. ukontentowany, kontent, rad, zadowolony. Far, render contento, ukontentować, zaspokoić. Star contento, być zadowolonym, zaspokojonym.

CONTENUTO, s. m. rzecz zawarta w innej. Il continente è maggiore del —, rzecz zawierająca jest większa od zawartej. = treść, osnowa. = p. ad. objęty, zawarty.

CONTENZIONE, s. f. spór, sprzeczka, zwada.

CONTENZIOSAMENTE, av. spornie, sprzecznie.

CONTENZIOSO, —SA, ad. sporny, będący przedmiotem sporu. = sporny, spreczny, kłótniwy, zwałdliwy.

CONTERIA, s. f. paciorki szklane robione w Wenecyi.

CONTERMINALE, —NO, —NA, ad. pograniczny, nadgraniczny, ościenny.

CONTERMINARE, v. n. graniczny.

CONTESA, s. f. spór, kłótnia, zwada, zajsicie. — di parole, sprzeczka. Far —, stawić opór, opierać się. Legar si sente e non sa far —, Ar. Orl. Fur.

CONTESO, —SA, p. ad. zaprzeczony, zakazany.

CONTESSA, s. f. hrabina.

CONTESSERE, v. a. spleść, upleść; ktać, utkać.

CONTESSINA, s. f. młoda hrabina.

CONTESSUTO, —TA, p. ad. spleciony; utkany.

CONTESTABILE, s. m. kone tabl, hetman.

CONTESTARE, v. a. e n. Leg. wprowadzić sprawę przed sąd i słuchać opowiedzi strony przeciwej. Lite testata, wytoczony proces, wnioski poczynione przez obie strony.

CONTESTAZIONE, s. f. sprawa przed sąd wytoczona. = spór, sprzeczka.

CONTESTO, s. m. text, osnowa, brzmienie. = tanka, tkanina. = Contesti, s. m. pl. spółwiadkowie.

CONTESTO, —TA, p. ad. spleciony, wpleciony, przepla-

tany; utkany. = złożony, utworzony, zrobiony.

CONTEZZA, s. f. wiadomość, uwiadomienie. Dammi tu — particolare e vera del tutto, Bemb. = wiadomość, znajomość. — pubblica, powszechna wiadomość, głośność. = scisła znajomość. Aver — di alcuno, być z kim w zażyłości.

CONTI, s. m. pl. D. święci w niebie.

CONTICINIO, s. m. głucha pora nocy, głębokie nocne milczenie.

CONTICINO, s. m. dim. rachunek. Far un —, jadać w oberzy.

CONTIGIA, CONTINGIA, s. f. trzewik ze skóry w desenie. = strój, ozdoba.

CONTIGIATO, —TA, ad. wystrojony, przyozdobiony.

CONTIGUITA, —TADE, —TATE, s. f. stykanie się, styczność, przytykanie do czego, przyległość, sąsiedztwo.

CONTIGUO, —GUA, ad. przytykający, przyległy, ościenny.

CONTINENTE, s. m. staty ład.

CONTINENTE, ad. zawierający w sobie. = wstrzemięzliwy, powściągliwy. = Febbre continente, febra codzienna. = s. m. naczynie co zawierające. — d' un libro, osnowa książki.

CONTINENTEMENTE, av. wstrzemięzliwie, powściągliwie.

CONTINENZA, —ZIA, s. f. objętość, rzecz zawarta, treść, osnowa. Sommariamente qui appresso di tutta l' opera vi pongo la —, Bocc. = wstrzemięzliwość, powściągliwość. = postawa, powierchowość, v. CONTEGNO. = tegość, steżalość, v. SALDEZZA, FERMEZZA.

CONTINGENTE, ad. m. f. mogący się zdarzyć, przypadkowy, trafunkowy. — część przypadająca na każdego.

CONTINGENTEMENTE, av. przypadkowo, trafunkowo.

CONTINGENZA, s. f. traf, trafunek, przypadek. = Filos. możność zdarzenia się, obrot wypadków, tok zdarzeń.

CONTINGERE, v. n. ir. lat. zdarzyć się, trafić się.

CONTINGIBILE, ad. m. f. mogący zdarzyć się, przypadkowy.

CONTINGIBILITA, s. f. możność zdarzenia się, przypadkowość. [TINTARE, etc.

CONTINOVARE, etc. v. CON-

CONTINUA, v. CONTINUAZIONE. CONTINUAMENTE, —ATAMENTE, av. ciągle, ustawicznie, niustannie, wciąż.

CONTINUAMENTO, s. m. kontynuowanie, ciągnięcie dalej, dalszy ciąg.

CONTINUARE, v. a. e. n. kontynuować, dalej co ciągnąć, nieustawać, nieprzestawać. = ciągnąć się, przedłużać się, nieprzerwywać się.

CONTINUATORE, s. m. kontynuator, autor dalszego ciągu dzieła.

CONTINUAZIONE, s. f. kontynuacja, dalszy ciąg. — di un' opera, dalszy ciąg dzieła.

CONTINUITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. ciągłość, nieprzerwany bieg, ciągle trwanie, nieprzerwane następstwo.

CONTINUO, s. m. ciąg, ciąg. Soluzione del —, przerwa, przestwór.

CONTINUO, —NUA, ad. ciągły, nieprzerwany, nieustanny. Quantità continua, ilość ciągła. Febbre continua, febra codzienna.

CONTINUO, av. ciągle, wciąż, ustawicznie. Al, del, di — ciągle, ustawicznie.

CONTO, s. m. rachunek. — spento, fermo, zapłacony rachunek. Dare denari a — dać pieniądze a konto, na zadatek. A buon —, tanio. Al far de' conti, in fin de' conti, ściśle obrachowawszy, wszystko dobrze zważywszy. Far —, conti, obrachować, porachować się z kim. Tener —, zapisywać swe wydatki. Tenga V. S. — di quello che spende, niech pan zapisuje swe wydatki. = Fig. Far conto, rachować na kogo lub na co, spuszczać się, polegać, zakładać sobie; projektować, zamyslać, zamierzać; myśleć, sądzić, wyobrażać sobie. Far male i conti, pomylić się. Dar — di se, render —, zdać liczbę, sprawę. Ella gli rende — pienamente del giorno che mandato fu da lei a mandar soccorso in Oriente, Ar. Or. Fur. Render buon —, dawać mężny opór, dać dowody mężstwa. A solo a solo avean combattuto con tutti e due e buon — renduto, Bern. Or. Tener —, mieć co na względzie, na uwadze, uważać na co. = zysk, korzyść. Por —, tornar —, mieć w czym korzystać, zyskiwać. = szacunek, poważanie. Uom di —, człowiek wzięty, poważany. Cosa di niun —, rzecz nic nie znacząca. = opowiadanie, v. racconto.

CONTO, —TA, ad. znany, głośny. E la ruina, che ne' campi Idei venne di Grecia... cui non è conta? Car. En. = widoczny, oczywisty, jawny, jasny. E

parlo cose manifeste e conte, Petr. = wytresowany, wyuczony. Con cagne magre, studioso e conte, D. Inf.

CONTORCERE, v. a. ir. określić, opłatać, obwinąć. = zwrócić, obrócić przeciw sobie. L'armata spada in sé stessa contorse, Petr. = v. r. skrzywić się; zżywać się.

CONTORCIMENTO, s. m. wykrzywianie się, zżywanie się.

CONTORNARE, v. a. Pitt. nakreślić pierwsze rysy obrazu. = v. n. udać się, uciekać się.

CONTORNO, s. m. rys, zarys, kontur. = okolica.

CONTORSIONE, s. f. wykrzywianie się, zżywanie się.

CONTORTO, —TA, p. ad. wykrzywiony, skrzywiony, pokrzywiony. = fig. zły, ladacko.

CONTRA. CONTRO, prep. przeciw, przeciwno, naprzeciw, naprzecinko.

CONTRABANDIERE, s. m. kontrabandzista.

CONTRABANDO, s. m. kontrabanda. Di —, fig. pokryjony, potajemnie. = przemycony towar.

CONTRABASSO, s. m. kontrabas (instrument muzyczny). Far il —, fig. sprzeciwić się każdemu, mówić czarno jeżeli kto mówi biało.

CONTRABATTERIA, s. f. bateria wystawiona na przeciw baterii nieprzyjacielskiej.

CONTRABILANCIARE, v. a. równoważyć.

CONTRACCAMBIARE, v. a. zamienić za co, pomienić się. = odwdzięczyć, odplacić, oddać wet za wet, wywzajemnić się.

CONTRACCAMBIEVOLE, ad. m. f. wzajemny.

CONTRACCAMBIO, s. m. zamiana. = wzajemność. — d'amicizia, wzajemna przyjaźń. In —, w zamian, wet za wet, wzajemnie. Rendere il —, oddać wet za wet; wywzajemnić się, odwdzięczyć.

CONTRACCAVA, v. CONTRAMINA.

CONTRACCHIAVE, s. f. klucz dorobiony.

CONTRACCIFERA, s. f. klucz do czytania pisma cyframi napisanego.

CONTRACCOLPO, s. m. odbicie uderzenia, ciosu, pocisku.

CONTRACCRITICA, s. f. krytyka na krytykę.

CONTRADA, s. f. ulica. = kraj, kraina, okolica. — mia, sua, moja, jego ojczyzna.

CONTRADANZA, s. f. kontradans.

CONTRADETTA, —TTO, v. CONTRADDIZIONE.

CONTRADDICENTE, ad. m. f. sprzeciwiający się, sprzecząc się, zaprzeczający.

CONTRADDICIMENTO, s. m. —DIGENZA, s. f. sprzeciwianie się, sprzeczenie się, zaprzeczanie.

CONTRADDITTORE, s. m. sprzecznik.

CONTRADDIRE, v. a. ir. sprzeciwiać się komu, sprzeczać się, zaprzeczać. = v. r. być w sprzeczności z sobą samym, zbijać się.

CONTRADDIRITTO, s. m. kara pieniężna, grzywna.

CONTRADDISTINGUERE, v. a. ir. odznaczyć, odróżnić. = v. r. odznaczyć się.

CONTRADDITTORE, s. m. sprzecznik. = przeciwnik, strona przeciwna.

CONTRADDITTORIAMENTE, av. sprzecznie z czem, naocznie, w obec stron prawiących się, roztrząsając rzecz za i przeciw.

CONTRADDITTORIO, —RIA, ad. sprzeczny, przeciwny. = s. m. Leg. Essere in —, rozprawić się przed sądem.

CONTRADDIVETO, s. m. zakaz. Aver —, być zakazanym.

CONTRADDIZIONE, s. f. —DIAMENTO, s. m. sprzeciwianie się, zaprzeczanie, sprzeczność.

CONTRADIARE, v. a. sprzeciwiać się komu, działać wbrew woli czyjej, robić na przekór.

CONTRADIO, —DIA, ad. przeciwny; szkodliwy.

CONTRADIO, s. m. przeciwnik, nieprzyjaciel, rywal. = obraza, obelga, zniewaga. = Δ suo —, av. wbrew jego woli, na przekór.

CONTRADIRE, etc., v. CONTRADDIRE, etc.

CONTRADOTE, s. f. oprawa posagu.

CONTRAENTE, ad. m. f. zawierający umowę.

CONTRAERE, v. CONTRARRE. = v. r. ściągnąć się, skurczyć się, zbiedzić się.

CONTRAFFACENTE, ad. m. f. winny, winowajca.

CONTRAFFACIMENTO, s. m. sfalszowanie, podrobienie aktu, pisma.

CONTRAFFACITORE, s. m. fałszerz. = naśladowca, malpa.

CONTRAFFARE, v. a. ir. fałszować, podrobić, sfabrykować. — la scrittura, sfalszować pismo, akt. — la moneta, fałszować pieniądze. — la stampa de' libri, przedrukować cudze dzieło. = naśladować ruchy, gięsta,

udawać, przedrzeźniać. — il portamento, il favellare, la voce di qualcuno, udawać chód, mowę, głos czyj. — un quadro di Raffaello, Vasar. naśladować, przelamować obraz Rafaela. = v. r. przebrać się. = zesześcić się.

CONTRAFFATTO, —TA, p. ad. sfalszowany, podrobiony. = naśladowany. = przebrany. = skrzywiony, wykrzywiony, szpetny, brzydki. E benchè ella fosse contraffatta della persona, ell'era pure alquanto maliziosetta, Bocc.

CONTRAFFATTORE, CONTRAFFATURA, —ZIONE, v. CONTRAFACITORE, etc.

CONTRAFFINEZZA, s. f. grzeźność za grzeźność.

CONTRAFFODERA, s. f. podwójna podszeźwa.

CONTRAFFORTE, s. m. mur postawiony dla wzmocnienia głównego. = sztaba żelazna we drzwiach lub oknie.

CONTRAFORZA, s. f. siła przeciw sił.

CONTRAFRASE, s. f. antyfraza. [fraza.]

CONTRAFUGA, s. f. Mus. kontrafuga. [odraza.]

CONTRAGENIO, s. m. wstąpienie, szaniec ostanający bastyon.

CONTRAIMENTO, s. m. ugodą, umowa.

CONTRALTO, s. m. Mus. kontralt, głos wyższy od tenora a niższy od dyszkanca.

CONTRAMALIA, s. f. czary przeciwko czarom, odczynienie.

CONTRAMMANDARE, v. a. dać rozkaz przeciwny pierwszemu.

CONTRAMMARCIA, s. f. Mil. wsteczny marsz.

CONTRAMMINA, s. f. Mil. przeciwpodkop.

CONRAMMINARE, v. a. kopać miny przeciw minom nieprzyjaciela. = fig. zniweczyć potajemnie czyje zamysły.

CONTRAMIRAGLIO, s. m. kontradmiral. = okręt kontradmiralski.

CONTRANNATURALE, ad. m. f. przeciwny naturze.

CONTRAOPERAZIONE, s. f. działanie lub skutek dwóch przeciwnych przyczyn.

CONTRAPOTENZA, s. f. opór przeciw działającej sił.

CONTRAPASSO, s. m. kara odwetu.

CONTRAPPELO, s. m. kiemnek pod włos. Dare il —, golić pod włos; fig. obmawiać, ogaadywać. Andar —, fig. iść na opak, na wspank.

CONTRAPPENSARE, v. n. ustłować zniweczyć czyje zamiaty.

CONTRAPPESAMENTO, s. m. równowaga.

CONTRAPPESARE, v. a. sprawiedliwie ważyć, równo ważyć. = fig. ważyć jedno i drugie na szali rozsądku.

CONTRAPPESÒ, s. m. ciężar przeznaczony do równoważenia innego. = waga u zegara ściennego.

CONTRAPPONIMENTO, s. m. opór, przeszkoda.

CONTRAPPORRE, v. a. stawiać co na przeciwko czego. = v. r. stanąć na przeszkodzie, na ustrzeżie; stawiać opór, człoto.

CONTRAPPOSIZIONE, s. f. opór przeciw oporowi.

CONTRAPPOSTO, s. m. v. CONTRAPPOSIZIONE. = v. ANTITESI.

CONTRAPPROCCI, s. m. pl. Mil. okopy sypane przez obleżonych przeciwko przykopom nieprzyjaciela.

CONTRAPPUNTEGGIARE, v. a. stebnować.

CONTRAPPUNTO, s. m. muzyka znaczone punktami zamiat nót wynalezionych przez Guido d'Arezzo. Fare il —, akompaniować, wtoraować. = stebnowanie. [ciewnie.]

CONTRARIAMENTE, av. przeciw.

CONTRARIARE, v. a. sprzeciwiać się, robić na przekorę; opierać się, stawiać opór.

CONTRARIETA, —TATE, —TATE, s. f. przeciwność, przeciwnieństwo. = złość, przekora.

CONTRARIO, s. m. rzecz przeciwna. Al —, per —, przeciwnie.

CONTRARIO, —RIA, ad. przeciwny, szkodliwy.

CONTRARIVOLUZIONARIO, s. m. kontrrewolucjonista.

CONTRARIVOLUZIONE, s. f. kontrrewolucya, rewolucya podniesiona na zniweczenie poprzedniczej i przywrócenie obalonej władzy.

CONTRARRE, v. a. ir. zawrzeć umowę. Di pari consentimiento contrassero le sponsalizie, Bocc. — amicizia, odio, zawrzeć przyjaźń, powziąć nienawiść. = Contrarre debiti, zaciągnąć długi, zadłużyć się. = sciągnąć, scisnąć, skurczyć. = v. r. skurczyć się.

CONTRARISPONDERE, v. n. ir. odpowiedzieć na odpowiedź.

CONTRARISPOSTA, s. f. odpowiedź na odpowiedź.

CONTRASCARPA, s. f. Fort. przeciwnaskarpa.

CONTRASCRIPTA, s. f. wazajenny revers, oblig.

CONTRASSEGNARE, v. a. położyć znak lub podpis obok lub pod innym, kontrasygnować.

CONTRASSEGNAZIONE, s. f. kontrasygnacja, podpis urzędnika kontrasygnującego.

CONTRASSEGNO, s. m. znak lub podpis położony obok innego. = znak, znamię, cecha, oznaka. = fig. znak, dowód, zakład. In — del mio affetto, na znak mego przywiązania. = hasło.

CONTRASSIGILLARE, v. a. przyłożyć pieczęć małą naprzeciwko wielkiej.

CONTRASSIGILLO, s. m. pieczęć mała naprzeciwko wielkiej położona.

CONTRASTABILE, ad. m. f. sporny, będący przedmiotem sporu.

CONTRASTABILMENTE, av. spornie. [TRASTO.]

CONTRASTAMENTO, v. CONTRASTAMPA, v. CONTROLPROVA.

CONTRASTAMPARE, v. a. odcisnąć próbę rysunku lub ryciny na stronę odwrotną. = Stamp. odbijać drugą stronę arkusza.

CONTRASTARE, v. a. opierać się, sprzeciwiać się; przeszkadzać, stać na przeszkodzie, na ustrzeżie, na zawadzie. — a Dio, Passav. sprzeciwiać się Bogu. Uccidendo chiunque ciò — presume, Bocc. = sprzeczać się.

E così mentre che i piacevoli uomini contrastavano della mia morte, noi eravamo già arrivati a casa, Fir. As.

CONTRASTATORE, s. m. sprzecznik, przeciwnik.

CONTRASTO, s. m. —STANZA, s. f. spór, sprzecška, zwada, klótnia, zacięcie. Il — fra gli eredi è stato di profitto agli avvocati, spór pomiędzy dziedzicami przyniósł korzyść adwokatom. = zawada, przeszkoda, przeciwnieństwo. Fortuna che le fè lungo —, Ar. Orl. Fur. los który jej długo był przeciwny. = kontrast, przeciwnieństwo. Il lusso e la miseria ci presentano un — evidente, zbytek i nędza przedstawiają nam wyraźny sprzecznosc. = zaprzeczenie. Senza —, bez zaprzeczenia.

CONTRASTUZIA, s. f. Mil. podstęp przeciw podstępowi.

CONTRATTAGLIARE, v. a. sikać rysując lub sztychując, krzyżować linie podłużne poprzedzonymi.

CONTRATTAGLIO, s. m. wyrabianie materyi w kwiaty, w floresy.

CONTRATTAMENTE, av. przeciw skróceniu, w skróceniu.

CONTRATTARE, v. a. kup-
czyć, kontraktować. — debiti,
zaciągnąć długi, zadłużyć się.
— la pace, zawarzyć pokój.

CONTRATTAZIONE, s. f. —
MENTO, s. m. kupczenie, targo-
wanie, kontraktowanie; umo-
wa, ugoda, negocjacja.

CONTRATTEMPO, s. m. od-
bitka, odbicie pchnięcia lub cię-
cia w sechtowaniu. = fig. prze-
szkoda, niepomyślny przypa-
dek. A —, av. niewczesnie, nie
w porę.

CONTRATTILE, ad. m. f. da-
jący się skurczyć.

CONTRATTILITÀ, s. f. wła-
sność kurczenia się.

CONTRATTO, s. m. kontrakt,
ugoda, umowa.

CONTRATTO, —TA, p. ad.
ściągnięty, ściśniony, zwięzo-
ny, skurczony. = której kto do-
stał, nabawił się (o chorobie).
Ammalato com' era d' infermità
contratta intorno a Pisa, Guicc.
= skurczony, rażony parali-
żem.

CONTRATTURA, s. f. skur-
czenie nerwów.

CONTRAURTARE, v. a. ude-
rzyć z przeciwnej strony.

CONTRAVVALERE, v. n. ir.
tyleż ważyć, równoważyć się.

CONTRAVVALLAZIONE, s. f.
Fort. przeciw-kolokopy, kon-
trawalacja.

CONTRAVVEDERE, v. a. ir.
patrzyć na co krzywym okiem,
widzieć co z żalem.

CONTRAVVELO, s. m. le-
karstwo przeciw truciźnie, an-
tydot.

CONTRAVVENIMENTO, s. m.
—ZIONE, s. f. przestąpienie,
przekroczenie, przewinięcie.

CONTRAVVENIRE, v. n. ir.
przestąpić, przekroczyć, prze-
winić, zawinąć.

CONTRAVVENTORE, s. m.
przekroczyiciel.

CONTRAZIONE, s. f. ścią-
gnięcie, skurczenie.

CONTRIBOLATO, —TA, ad.
strapiony, zmartwiony, stro-
skany.

CONTRIBUIRE, v. n. ir. za-
płacić część na siebie przypa-
dającą. = przykładac się, przy-
czyniac się do czego.

CONTRIBUTO, s. m. kwota,
ilość wniesiona przez każdego.

CONTRIBUTORE, s. m. wno-
szący swą część do składki, na
podatek, i t. d.

CONTRIBUZIONE, s. f. po-
datek. = kontrybucja nalożo-
na przez nieprzyjaciela.

CONTRIMBOSCATA, s. f. za-
sadzka przeciwko zasadzce.

CONTRIRE, v. a. o. CONTRITARE,

= v. n. skruszyć się, żalować
za grzechy.

CONTRISTAMENTO, s. m. —
ZIONE, s. f. zasmucenie.

CONTRISTARE, v. a. zasmu-
cić. = v. r. zasmucić się.

CONTRISTATIVO, —VA, ad.
zasmucający.

CONTRISTATORE, s. m. —
TRICE, s. f. ten który zasmuca.

CONTRITAMENTE, av. ze
skruczą, z żalem.

CONTRITARE, v. a. zetrzeć,
utrzeć; utłuc, potłuc.

CONTRITO, —TA, p. ad. star-
ty, utarty, pokruszony. = skru-
szony, żalujący za grzechy.

CONTRIZIONCELLA, s. f. dim.
lekka skrucza.

CONTRIZIONE, s. f. skrucza,
żal za grzechy.

CONTRO, s. m. rzecz prze-
ciona. Ci è pro e il contro, G.
Vill. jest w tem za i przeciw.

= prep. przeciw, przeciwno,
naprzecinko, przeciwieństwo — di
lui, przeciw niemu. — alla peste,
przeciw zarazie. — a grato, —
voglia, pomimo woli, pomimo-
wolnie. Darsi —, sprzeciwiać
się sobie samemu, zbijać się.

CONTROPROVA, CONTRASTAM-
PA, s. f. próba rysunku lub ry-
ciny dająca w odbiciu stronę
odwrotną rysunku, dla popra-
wienia uchybień na blaszce.

CONTRORDINE, s. m. roz-
kaz przeciwny poprzedniemu.

CONTROSTAMPARE, v. a.
Stamp. podwójnie się odbijać,
przedstawiać podwójne odbicie
liter dla niedokładnej prasy.

CONTROSTOMACO, av. po-
niewolnie, ze wstrętem, z nie-
chęcią.

CONTROVERSIA, s. f. spór,
spieczka, dysputa.

CONTROVERSISTA, s. m. bie-
gły w sporach teologicznych.

CONTROVERSO, —SA, p. ad.
będący przedmiotem sporów,
rozpraw.

CONTROVERTERE, v. a. roz-
trząsać punkta sporne.

CONTROVERTIBILE, ad. m.
f. mogący być przedmiotem
rozpraw, roztrząsań.

CONTROVERTIBILMENTE,
av. spornie.

CONTROVOLONTÀ, av. po-
niewolnie, przeciw woli.

CONTUMACE, ad. m. f. e. s.
pozwany nie stawiający się przed
sądem. = krnąbrny, nieposluš-
szny, uparty.

CONTUMACEMENTE, av. nie-
posłusznie.

CONTUMACIA, —CE, s. f. nie-
stawienie się w sądzie. Senten-
za ottenuta in —, wyrok zao-
czny. = nieposłuszeństwo,

krnąbrność, upor. Ver è che
quale in — muore alla santa Chie-
sa, ancor ch' al fin si penta, star'
le convien da questa ripa in fuore,
D. Purg. = Far la —, star in —,
odbywać kwarantane.

CONTUMELIA, s. f. lat. obel-
ga, zniewaga, szelżywe łajanie,
żenie.

CONTUMELIOSAMENTE, av.
obelżywie, szelżywie, sromotnie.

CONTUMELIOSO, —SA, ad.
obelżywy, szelżywy, sromotny,
haniebny.

CONTURBAGIONE, s. f. —
MENTO, s. m. pomieszanie, nie-
spokojność.

CONTURBARE, v. a. zatru-
żyć, pomieszać, nabawić nie-
spokojności, zakłócić spokoj-
ność, wicherzyć, burzyć. — la
quiete, zaburzyć pokój. E contur-
ba ed acqueta gli elementi,
Petr. = v. r. zmieszać się, za-
trwożyć się.

CONTURBATIVO, —VA, ad.
burzący, wicherzący.

CONTURBATORE, s. m. wi-
chrzyciel, burzyciel.

CONTUSIONCELLA, s. f. dim.
lekkie stłuczenie. [kontuzya]

CONTUSIONE, s. f. stłuczenie.

CONTUSO, —SA, ad. lat. stłu-
czony; zgnieciony.

CONTUTTO, CONTUTTOCCÈ,
cong. chociaż, aczkolwiek.

CONTUTTOCÌO, av. z tem
wszystkiem, mimoto, jednak,
wszelako.

CONVALESCENTE, ad. es. m.
f. przychodzący do zdrowia,
konalalescent.

CONVALESCENZA, s. f. przy-
chodzenie do zdrowia.

CONVALIDARE, v. a. nadać
ważność, uznać co za ważne.

= v. r. nabrać sił, pokrzepić się.

CONVALLE, s. f. dolina.

CONVENENTE, s. m. ugoda,
umowa, obietnica. Il re molto
bene osservò alla giovane il —,
Bocc. = zdarzenie, wypadek.

La menò a vedere tutto il —,
Fir. = przyczyna, powód. E per-
tal — sarete vincitore, Tasson.

Tav. Rit.

CONVENENZA, s. f. ugoda,
umowa, warunk. = zgodność
z czem, odpowiedzialność, przy-
zwoitość.

CONVENEVOLE, s. m. stu-
sność, sprawiedliwość. Più del
—, więcej niż słuszna. = przy-
zwoitość, stosowność. = I conve-
nevoli, komplementa, grzeczno-
ści. Starai sui convenevoli, pre-
strzegac ceremonii. Fare i —,
prawić komplementa. E poichè
i — fatti hanno, in verso Sara-
gozza se ne vanno, L. Pulc. Morg.

CONVENEVOLE, ad. m. f. *stuszy, sprawiedliwy. = przyzwolony, stosowny. Io la mariterò a quel tempo che — sarà, Bocc.*
 CONVENEVOLEZZA, s. f. *konwencyonalność, stosowność.*

CONVENEVOLMENTE, —LEMENTE, —NIEMENTE, av. *przyzwolenie, stosownie.*

CONVENIENTE, ad. m. f. *przyzwolony, stosowny.*

CONVENIENZA, s. f. *przyzwoloność, stosowność. = ceremonia, komplement. = zgodność z czem.*

CONVENIMENTO, v. CONVENZIONE.

CONVENIRE, v. n. ir. *scho-dzić się, zejść się, zebrać się, zgromadzić się, zjechać się. E Boemondo sol qui non convenne, Tass. Ger. sam tylko Boemond nie przybył tu wraz z innemi. = zgadzać się, zgodzić się, przystać na co. — nella stessa sentenza, zgodzić się z kim w zdaniu. = podobać się, przypaść do gustu. Questo alloggio mi conviene, to mieszkanie podoba mi się. = ugodzić się, umówić się. — del prezzo, umówić się o cenę. — dell'ora, del tempo, umówić się o godzinę, o czas. = przystać, przystawać, być przyzwolonym, stosownym. Voi farete di queste canzoni quell' uso che vi parrà meglio convenirsi, Zan.... użytek jaki ci się zdawać będzie najstosowniejszy. = Użyte nieosobliwie tłumaczy się przez: musicie, potrzeba, należy powinien, powinniśmy, i t. d. Tacere mi conviene, potrzeba mi milczeć. Ad un partito conviene pure appigliarsi, Met.*

CONVENTARE, v. a. *nadać stopień doktora. = v. r. doktoryzować się, v. DOTTORARSI.*

CONVENTICOLO, s. m. —LA, s. f. *schadzka potajemna.*

CONVENTINO, s. m. dim. *konwencik.*
 CONVENTO, s. m. *zgromadzenie, kongregacja. = konwent, zakon, klasztor. = zakonnicy klasztorni. = spojenie, złączenie cegieł, kamieni w murze. = uwienienie poety. = umowa, ugoda.*

CONVENTO, —TA, p. ad. *zamieszkanie konwentu. Tutta l'oste di Aulo, siccome avea convento a Giugurta, era partita di Numidia, Sallust. Giug. całe wojsko Aulusza, jak się to podobato Jugurcie, ustąpiło z Numidii.*

CONVENTUALE, ad. m. f. *konwentowy, klasztorny. = s. m. zakonnik reguły Ś. Franciszka.*

CONVENTUCCIO, s. m. dim. *peg. maty, liche konwent.*

CONVENZIONALE, ad. m. f. *konwencyonalny. = s. m. członek konwencji francuzkiej 1793 roku.*

CONVENZIONARE, v. n. *ugodzić się, umówić się.*

CONVENZIONE, s. f. *zgoda, ugoda, umowa. = zgromadzenie. — nazionale della repubblica francese, konwencya narodowa rzeczywosopolitej francuzkiej.*

CONVERGENTE, ad. m. f. *Geom. dążący do jednego punktu.*

CONVERGENZA, s. f. *dążenie wielu linii do jednego punktu.*

CONVERGERE, v. n. ir. *dążyć do jednego punktu.*

CONVERSA, s. f. *furtianka, konwerska.*

CONVERSAMENTO, s. m. *rozmawianie, rozmowa.*

CONVERSARE, v. n. *konwersować, rozmawiać, prowadzić dyskurs. — co libri, co morti, bawić się czytaniem. = bywać gdzie, uczęszczać, obcować z kim, przestawać. = przebywać gdzie. = s. m. rozmawianie.*

CONVERSATIVO, —VA, —BILE, —SEVOLE, ad. *rozmowny, towarzyski.*

CONVERSATORE, s. m. —TRICE, s. f. *osoba rozmawiająca, bywająca gdzie.*

CONVERSAZIONE, s. f. *konwersacja, rozmowa, dyskurs. Piacevole o seccante —, przyjemna lub nudna rozmowa. = przestawanie, obcowanie, towarzysstwo. La loro — fuggiva il profeta, Passav.*

CONVERSI, s. m. pl. *D. Inf. mieszkańcy piekła.*

CONVERSIONE, s. f. *zwrot, obrot. = nawrócenie do Boga. = Mil. zachodzenie w prawo lub w lewo. = zamiana, odmiana, przemiana.*

CONVERSO, s. m. *laik, pałka, konwers.*

CONVERSO, —SA, p. ad. *obrócony, zamieniony. Per lo qual è chi creda più volte il mondo in caos converso, D. Inf. = obrócony do kogo, ku czemu. = Converso da mala vita a buona, nawrócony. = Per converso, av. przeciwnie.*

CONVERTIBILE, ad. m. f. *dający się zamienić, przemienić, nawrócić.*

CONVERTIMENTO, s. m. *obrócenie, zwrócenie, nawrócenie. = obrócenie na co, zamiana.*

CONVERTIRE, —TERE, v. a. *zwrócić, obrócić. = obrócić na*

co, użyć na co, przeznaczyć. Montarono le dette possessioni più di fiorini 15000, e convertissi a rifacimento de' ponti, G. Vill. = nawracać na wiarę. = przemienić, zamienić, przeistoczyć, przeobrazić. Taccia di Cadmo e d' Aretusa Ovidio, ch'è se quello in serpente e quella in fonte converte in poetando, i' non lo 'nvidio, D. Inf. = v. r. nawrócić się. = zamienić się, przemienić się, obrócić się w co. L'aer gravato e l'importuna nebbia... tosto conven che si converta in pioggia, Petr. = Convertirsi in fuga, ucciec, zemknąć.

CONVERTITO, —TA, s. *nawrócony, nawrócona. = p. ad. nawrócony; przemieniony, i t. d.*

CONVERTITORE, s. m. *nawróciiciel, nawracacz.*

CONVESSITÀ, s. f. *CONVESSO, s. m. wypukłość.*

CONVESSO, —SA, ad. *wypukły. = CONVESSO-CONVESSO, wypukło-wypukły. CONVESSO-CONCAVO, wypukło-wkłęsy.*

CONVIARE, v. CONVOGLIARE.

CONVICINO, —NA, ad. *po-bliżki, sąsiedni.*

CONVINCENTEMENTE, av. *do przekonania.*

CONVINCERE, v. a. ir. *przekonać, przeświadczyć. = v. r. przekonać się.*

CONVINCIMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *przekonanie, przeświadczenie.*

CONVINCITIVO, —VA, ad. *przekonywający.*

CONVINTO, —TA, p. ad. *przekonany, przeświadczony.*

CONVITARE, v. a. *zaprosić (na ucztę). = v. r. zaprosić się.*

CONVITATO, —TA, s. *gość zaproszony. = p. ad. zaproszony.*

CONVITATORE, s. m. *zaprosiciel.*

CONVITO, s. m. *uczta, gody, biesiada.*

CONVITO, s. m. *spółżycie, obcowanie osób razem mieszających. = miejsce ich pobytu, konwikt.*

CONVITTORE, s. m. *spółstolownik, konwiktork.*

CONVIVA, s. m. *gość zaproszony do stołu. = spółstolownik.*

CONVIVALE, ad. *biesiadny.*
 CONVIVARE, v. n. *jeść u jednego stołu.*

CONVIVATORE, s. m. *gość zaproszony do stołu.*

CONVIVERE, v. n. ir. *żyć z kim razem.*

CONVIVIO, s. m. *uczta, biesiada. = tytuł komentarza nad trzema pieśniami dzieła Danta.*

CONVIZIARE, v. a. lat. *lżyć*, *lajac*, *szkalować*.

CONVIZIATORE, s. m. *lżyciel*, *szkalownik*.

CONVIZIO, s. m. *lżenie*, *lajanie*, *szkalowanie*.

CONVIZIOSO, —SA, ad. *lżący*, *obelżywy*. [lajanie]

CONVOCAMENTO, s. m. *zwołanie*, *zwołanie*, *zwołanie*, *zwoływanie*. [lajanie]

CONVOCATORE, s. m. *zwołanie*, *zwołanie*, *zwołanie*. — d'un concilio, *zwołanie soboru*.

CONVOGLIARE, v. a. *konwojować*, *eskortować*.

CONVOGLIO, s. m. *konwoj*, *eskorta*. = *Mil. zapasy żywności*, *amunicji*. = *Mar. jeden lub kilka okrętów wojennych eskortujących statki kupieckie*. = *pojcież wozów razem bieżących po drodze żelaznej*.

CONVOLARE, v. n. *lecieć*, *bieźć* z kim dokąd. = *Convolare in seconde nozze*, *wejść w powtórne ślubny*.

CONVOLGERE, v. a. *ir. określić*, *obwinąć* kilka razy. = v. r. *tarzać się*, *taczać się*. — *nel fango*, *tarzać się w błocie*.

CONVOLTO, —TA, p. ad. *określony*, *obwinięty*. = *przewrócony*, *wywrócony*. *Qui s'attuffò e tornò su convolto*, *D. Inf. tu się zanurzył i przewrócił się do góry*. = *wytarzany*, *splugawiony*.

CONVOLVOLO, s. m. *Bot. powój*, *wilec*, v. *VILUCCHIO*.

CONVULSIONE, s. f. *konwulsje*.

CONVULSIVO, —VA, ad. *konwulsyjny*.

CONVULSO, —SA, ad. *cierpiący* *konwulsje*.

CONZARE, v. a. *bass. wybić*, *wytłuc*, *wygrzmocić*.

COOBBLIGATO, —TA, ad. *spółobowiązany* w *kontrakcie*.

COONESTAMENTO, s. m. *porzód*, *pokrywka*, *plaszczyk*.

COONESTARE, v. a. *nadać* *czemu* *uczciwy* *porzód*, *okryć* *plaszczykiem* *ślusznosci*, *sprawiedliwości*.

COOPERARE, v. n. *spólnie* z kim *działać*, *pomagać*, *przynosić* *się*, *przysłudzać* *się*.

COOPERATORE, s. m. —TRICE, s. f. *spólnie* z kim *działający*, *pomocnik*, *pomocniczek*.

COOPERAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *spólnie* z kim *działanie*, *pomoc*.

COORDINARE, v. a. *uporządkować*, *uszykować*, *porządnie* *ułożyć*.

COORDINAZIONE, s. f. *uporządkowanie*, *uszykowanie*.

COORTARE, v. a. *zachęcać*, *upominać*, *zagrzewać*.

COORTE, s. f. *Stor. rom. khorta*. I *Romani* *dividevano* *la loro* *legione*, *che* *era* *composta* *di* *cinque* *in* *sei* *mila* *uomini*, *in* *dieci* *coorti*, *Mach. Art. guer.* — *pretoriana*, *przyboczna* *straż* *pretora* *a* *później* *osoby* *cesarza*.

COPERCHIARE, v. a. *przykryć* *nakrywą*.

COPERCHIELLA, s. f. *przykrycie*. = *fig. pokrywka*, *plaszczyk*, *porzód*.

COPERCHIETTO, —CHINO, s. m. *dim. nakrywka*, *nakrywaczka*.

COPERCHIO, s. m. *nakrywka*, *pokrywa*, *wieko*. = *Il soperchio rompe il —*, *prov. zbytek* *w* *każdej* *rzeczy* *szkodliwy*.

COPERNICANO, ad. — sistema, *system* *Kopernika*.

COPERNICO, pl. —CI, s. m. *narzędzie* *do* *mierzenia* *obrotu* *gwiazd*.

COPERTA, s. f. *nakrycie*, *przykrycie*. = *koldra*. = *czaprak*. = *Coperta* *della* *lettera*, *koperta*. = *Coperta* *d'un* *libro*, *okładka*. = *fig. pokrywka*, *plaszczyk*, *porzód*.

COPERTACCIA, s. f. *peg. koldrzyśko*, *koc*.

COPERTAMENTE, av. *pokryjomy*, *skrycie*, *potajemnie*.

COPERTINA, s. f. *dim. kolderdka*. — *da* *letto*, *kolderdka* *na* *noży*. = *czaprak*.

COPERTINO, s. m. *namiot* *nad* *statkiem*.

COPERTO, s. m. *miejsce* *nakryte*, *poddasze*, *schronienie*. *Mettersi*, *essere* *al* —, *fig. schronić* *się*.

COPERTO, —TA, p. ad. *nakryty*, *okryty*, *pokryty*, *przykryty*. = *Fig. ciemny*, *niejasny*, *zawily*; *skryty*, *obłudny*. *Parlar* *coperto*, *mowa* *skryta*. = *zasłoniomy*, *zakryty*, *zabezpieczony*. *Si* *raccolse* *in* *un* *seno* *di* *mare* *da* *quel* *vento* *coperto*, *Bocc.* = *Colore* *coperto*, *kolor* *ciemny*.

Vino *coperto*, *wino* *zbyt* *gęste*, *zbyt* *czerwone*.

COPERTOIO, s. m. *pokrywka* *garnka*. — *del* *calice*, *nakrywka* *kielicha*. = *rozjazd* *na* *kuropaty*. [kozła]

COPERTONE, s. m. *fartuch* *u* *COPERTURA*, s. f. *nakrycie*, *pokrycie*. = *fig. pokrywka*, *porzód*.

COPIA, s. f. *obfitość*. *In* *grandissima* —, *Bocc.* — *di* *danari*, *obfitości* *pieniędzy*. *Avere* *in* *gran* —, *opływać* *w* *co*, *mieć* *czego* *podostatkiem*. *Far* — *d'alcuna* *cosa*, *dać* *czego* *obficie*, *suto*, *do* *woli*. *Far* — *di* *sè*, *być* *powolną*

na *żądanie* *kochanka*. *E* *da* *quel* *solo* *amata*, *a* *cui* *di* *sè* *fece* *si* *larga* —, *Ar. Ori. Fur.* = *kopia*. — *d'un* *quadro*, *d'una* *statua*, *kopia* *obrazu*, *posqgu.* = *exemplarz*.

COPIARE, v. a. *kopiuować*, *przepisywać*. = *fig. naśladować*.

COPIATORE, s. m. *kopista*, *przepisywacz*. = *malarz* *robiący* *kopie* *obrazów*.

COPIOSAMENTE, av. *obficie*.

COPIOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *obfitość*, *dostatek*.

COPIOSO, —SA, ad. *obfity*. *Stile* *copioso*, *styl* *obfity*, *bogaty*. *Pittore* *copioso* *d'invenzioni*, *Vasar*.

COPISTA, s. m. *kopista*. — *di* *musica*, *piszący* *noty* *muzyczne*. [chy kopista]

COPISTACCIO, s. m. *peg. li*

COPOLUTO, —TA, ad. *mający* *wypukłą* *głowę*.

COPPA, s. f. *tył* *głowy*, *zatyłek*, *potylicca*. *Sopra* *le* *spalle*, *dietro* *della* *coppa*, *coll'* *ale* *aperte* *gli* *giaceva* *un* *drago*, *D. Inf.*

COPPA, s. f. *czasza*, *czara*. *Servir* *di* —, *być* *podczaszym*. = *filiżanka*. = *Coppe*. *jedna* *z* *czterech* *masci* *kart* *zwaných* *Tarochi*. *Accennar* *coppe* *e* *dare* *in* *denari*, *rispondere* *coppe*, *na* *opak* *działać*, *dać* *wbrew* *przeciwną* *żądaniu* *odpowiedź*. I *Bolognesi* *richiedean* *danari* *al* *Papa*, *ed* *egli* *rispondeva* *coppe*, *e* *mandava* *indulgenze* *per* *gli* *altari*, *Tasson*. *Secch*. *Coppe* *della* *billancia*, *szalki* *u* *wagi*. = *Egli* *è* *una* — *d'oro*, *prov. trzeba* *go* *złotem* *odważyć*.

COPPAROSA, s. f. *koperwas*, *witryol*, *siark* *żelaza*.

COPPELLA, s. f. *tygieledek* *do* *czyszczenia* *srebra*, *kupella*. *Argento* *di* —, *srebro* *najlepszej* *proby*. = *garnek*.

COPPELLARE, v. a. *czyścić* *srebro* *lub* *złoto* *w* *tygielku*.

COPPETTA, s. f. *banka* *do* *puszczania* *krwi*.

COPPIA, s. f. *para*, *stadło*. = *para* (o *rzeczach*), *prawie* *nigdy* *o* *zwierzętach*. *A* *coppia* *a* *coppia*, *po* *dwoch*, *parami*.

COPPIERE, —RO, s. m. *podczaszy*, *czesnik*.

COPPIETTA, s. f. *dim. parka*.

COPPO, s. m. *dzbanek*. = *czaszka* *głowy*. *Fu* *ferito* *a* *traverso* *della* *faccia*; *l'elmetto* *volò* *via* *con* *tutto* *il* —, *Bern. Ori* = *dolek* *oka*.

COPPONI, s. m. *pl. heblowiny*, *strugowiny*, *trzaski*.

COPRIMENTO, s. m. *przykrycie*, *nakrycie*. = *skakanie* *samców* *na* *samice*.

COPRIRE, v. a. ir. nakryć, pokryć, okryć, przykryć. = zatkać. Ond' io gli orecchi con la man copersi, *D. Inf.* = fig. zakryć, skryć, ukryć, zataić. = skakać na klacz, na samiec (o zwierzętach czworonogich). = v. r. nakryć głowę, włożyć ezapkę lub kapelusza.

COPRITORE, s. m. di case, pokrywacz dachów. = ogier.

COPRITURA, s. f. nakrycie, pokrycie, przykrycie. = fig. pozór, pokrytka. = skakanie samca na samiec.

COPULA, s. f. lat. złączenie, spojenie, skojarzenie. = zaspakajanie popędu płciowego. = Gram. spójnik.

COPULARE, v. a. łączyć, spajać, kojarzyć. = v. n. popęd płciowy zaspakajając.

COPULATIVAMENTE, av. łącznie.

COPULATIVO, —VA, ad. łączący, spajający.

COPULAZIONE, s. f. łączenie, spajanie, kojarzenie. = popędu płciowego zaspakajanie.

CORACCIO, s. m. peg. złe serce.

CORAGGIO, s. m. odwaga. Far —, dodać odwagi. Farsi —, nabrać odwagi.

CORAGGIOSAMENTE, av. odważnie, mężnie.

CORAGGIOSO, —SA, ad. odważny, mężny. *fratek.*

CORALLETTO, s. m. dim. koral. **CORALLINO**, —NA, ad. * koralowy.

CORALLO, s. m. koral, krzew kamienisty rosnący na dnie morza, biały, czerwony i czarny.

CORALLUME, s. m. zbiór koralów razem rosnących.

CORALMENTE, **CORALEMENTE**, av. serdecznie. = chórem, w chórze.

CORAME, s. m. skóry, kupa skór. = skóra surowa. = obicie skórzane.

CORATA, s. f. części otaczające serce.

CORATELLA, s. f. podroby, podróbki, wątróbka ptaków, małych zwierząt, i ryb.

CORAZZA, s. f. kiryś. = fig. obrona, tarcza. = kiryśier.

CORAZZAIO, s. m. fabrykant kiryśów.

CARAZZIERE, s. m. kiryśier.

CORBA, s. f. kosz z łożyny, z rókiny. = nabrzmienie na nodze konia. *[czek.]*

CORBACCHNIO, s. m. dim. kru. **CORBACCHIONE**, s. m. accr. duży kruk. — di campanile, fig. szczytany lis, chytrek. Ma facevano il gonzo i corbachioni, *Fort. Ricc.*

CORBACCIO, s. m. peg. kru. czysko.

CORBARE, v. n. pyszczyć się.

CORBELLARE, v. a. kpić, drwić, żartować z kogo.

CORBELLATORE, s. m. kpin-karz, drwinkarz, szyderca.

CORBELLATURA, s. f. kpienie, drwienie, szydzenie.

CORBELLERIA, s. f. kpiniki, drwinki, fraszka.

CORBELLETTA, —LLINO, s. m. dim. koszyk, koszyczek.

CORBELLO, s. m. kosz.

CORBELLONE, s. m. accr. duży kosz.

CORBEZZOLA, s. f. jagoda chróściny.

CORBEZZOLO, s. m. *Bot.* chróścina jagodna, mącznica. = Corbezzoli! fraszki, futalaszki.

CORBO, s. m. kruk. *Aspettare il —*, prov. czekać na próżno.

CORBONA, s. f. lat. karbona. = worek, kieska. *Mettere in —*, odłożyć, schować dla siebie.

CORCARE, v. *CORICARE*.

CORDA, s. f. postronek, powróż, sznur, lina. — dell' arco, cięciwa łuku. — cotta, lona, v. *MICCIA*. = strona instrumentu muzycznego. = Corde del collo, nerwy szyi. = rodzaj tortury, kiedy przywiązano do belki rzucano nagle o ziemię. *Dar la corda a uno*, wziąć kogo na torturę; fig. badać kogo, chcieć co z kogo wybadać, wymacać. = *Palla a corda*, gra w piłkę. *Fare alla —*, grać w piłkę. = *A corda*, av. pod sznur, równo, poziomo; prostopadłe. = *Fig.* *Toccare altrui la —*, macać, badać kogo, nadmieniać, napominać o czym.

Chi tropo la (la corda) tira, la strappa, zbyt wyleżona strona pęknie, kto zbyt wiele zamierza, nic nie otrzyma.

CORDAIO, —RO, s. m. powroźnik.

CORDAME, **CORDAGGIO**, s. m. sznur, powrozy, liny.

CORDEGGIARE, v. n. być ustawionym pod sznur, równo, poziomo. *Far —*, ustawić pod sznur, wyciągnąć, wyrównać pod sznur.

CORDELLA, —LLINA, s. f. dim. sznurek, sznureczek, wstążeczka, tasiemka, zawłóczka, sznurówka.

CORDERIA, s. f. fabryka powroźów, lin.

CORDIACA, s. f. choroba serca, kordyaka.

CORDIACO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. sercowy.

CORDIALE, s. m. kordyjał, napój posilający. = ad. m. f.

sercowy. = serdeczny, szczerzy. = dobry, skuteczny na ból serca. = *Orazione cordiale*, cicha modlitwa, westchnienie do Boga. *Nemico —*, śmiertelny nieprzyjaciel. *Pittima —*, plaster na serce; fig. kulwa, sknera.

CORDIALITÀ, s. f. serdeczność, szczerść.

CORDIALMENTE, av. serdecznie, szczerze.

CORDICELLA, —CINA, s. f. dim. sznurek, sznureczek.

CORDIFORME, ad. m. f. serduszkowy.

CORDIGLIERO, s. m. franciszkan.

CORDIGLIO, s. m. sznurek noszony przez niektórych zakonników.

CORDOGLIO, s. m. ból, boleść, żal, gorycz, smutek, strapienie, troska. = płacz nad śmiercią czyją.

CORDOGLIOSAMENTE, av. z bolem serca, boleśnie.

CORDOGLIOSO, —SA, ad. boleśny, żbolaty.

CORDONCELLO, —CINO, s. m. dim. sznurek, sznureczek, tasiemka. *Cordoncini d' un libro*, sznurki na grzbiecie książki oprawionej.

CORDONE, s. m. sznurek, tasiemka, tasiemka na okolo kapelusza. = *Arch.* obdaszek. = kordon zdrowia.

CORDOVANIERE, s. m. garbarz wyprawiający kordyany.

CORDOVANO, s. m. kordyban, korduan, korduan (skórka kozła której wyprawa była wynaleziona w Kordubie, w Hiszpanii). = *safian*. = fig. skóra, ciało. *Ma ecco omai l' ora fatale è giunta ch' io lasci il mio terrestre —*, *L. Lip. Matm.* *Restar —*, *esser fatto il —*, wyjść na dudka, dać się oszukać.

CORE, v. *CUORE*.

COREGGIA, s. f. —UOLO, s. m. pas rzemienny, rzemień, rze-
myk. = stryczek. *E di ch' io vo' venir colla — al collo*, *L. Pulc. Morg.* = piard.

COREGGIAIO, s. m. rymarz.

COREGGIALE, s. m. bicz, harapnik, dyscyplina.

COREGGIATO, s. m. cep.

COREGGIERO, s. m. pierdział, pierdola.

COREGGINA, **COREGGIOLA**, s. f. dim. rzezyk, rzezyczek. = cichy piard.

COREGGIONE, s. m. accr. duży pas rzemienny. = głośny piard. *[UOLA.]*

COREGGIUOLA, v. **CORREGGI-CORRETO**, s. m. dim. serdu-szko.

CORIACEO, —CEA, ad. *twardą jak skóra, tykowany.*

CORIANDRO, v. CURIANDOLO.

CORIBANTE, s. m. *korybant, kapłan Cybeli.*

CORICAMENTO, s. m. *kładzenie się, położenie się.*

CORICARÉ, v. a. *położyć w łóżku.* — un bambino, un ammalato, *położyć dziecko, chorego.* = *obalić na ziemię, zabić.* = v. r. *położyć się spać.* = *zachodzić, zająć (o słońcu, gwiazdach).* Il sol si corica, *słońce zachodzi.* = *być położonym, leżeć (o wyspie).* Oltre l'Irlanda un'isola si corica, *Ebuda nominata, Arl. Orl. Fur.*

CORIDALIO, s. m. *Bot. kokorycz, dymnica, v. FUMMOSTERNO.*

CORIFEŃ, s. m. *wódz tańca, choru.* = *fig. naczelnik partyi, przywódzca, herszt.*

CORILO, s. m. * *leszczyna, orzeszyna.*

CORIMBIFERO, —RA, ad. *wydający bluszczowe jagody.* = * *uwienczony bluszczem.*

CORIMBO, s. m. *lat. grono bluszczowych jagód.*

CORIO, s. m. *skóra, v. CUOIO.* Anat. *blona zewnętrzna otaczająca płód.*

CORISTA, s. m. *chorzysta, choralista.*

CORIZZA, s. f. *katar, sapka.*

CORNA, s. f. *pl. rogi, v. CORNO.* = *Alam. Colt. dereniowa jagoda, v. CORNIOLA.*

CORNACCHIA, s. f. *wrona.* = *fig. gaduła, gadatywus.* — *di campanile, chytry lis.*

CORNACCHIAIA, s. f. *mnóstwo wron.* = *szczebiotanie, paplanie, v. MULACCHIAIA.*

CORNACCHIAMENTO, s. m. *gwarzenie, gawędzenie, gadulstwo.*

CORNACCHIARE, v. n. *naśladować krakanie wrony.* = *fig. gwarzyć, gawędzić, szczebiotać, paplać.* [uronie.]

CORNACCHINO, s. m. *dim.*

CORNACCHIONE, s. m. *accr. wronisko.* = *fig. ogromny gaduła, gadatywus.*

CORNACCHIUZZA, s. f. *dim. wronka.* = *rozwiązła kobieta.*

CORNAMENTO, s. m. *dzwonięcie, szum w uszach.*

CORNAMUSA, s. f. *dudy, koba.* Fare alcun —, *fig. w pole kogo wyprowadzić, wystrychnąć na dudka.*

CORNAMUSARE, v. a. *grać na dadach, na kobzie.*

CORNARE, v. n. † *grać na trąbie, trąbić.* = *dzwonić, szumieć w uszach.*

CORNARO, —TO, v. CORNUTO.

CORNATA, s. f. *ubodzenie ro-*

gami. Dare, menare una —, ubodź rogami.

CORNATURA, s. f. *kształt rogów.* I buoi di Rieti hanno una — grandissima, *woty z okolic Rieti mają ogromne rogi.*

CORNEA, s. f. *Anat. błonka rogowa.*

CORNEGGIARE, v. n. *bośdź rogami.* = *wyrastać (o rogach).* = *schodzić, zejść (o więźcu w nowiu).* La luna appena corneggiava ancora, *L. Pulc. Morg.*

CORNEO, —NEA, ad. *rogowaty.*

CORNETTA, s. f. *trąbka, kornet.* = *chorągiewka jazdy.* = *chorągiew jazdy, kornet.*

CORNETTINO, s. m. *gładzidło szewskie.*

CORNETTO, s. m. *dim. rożek.* = *rożek, trąbka, kornet.* = *rodzaj bankido puszczania krwi.* = *guz na czole.* = *chorągiew jazdy.*

CORNIA, v. CORNIOLA.

CORNICE, s. f. *Arch. gzyms, bant.* = *ramy obrazu, zwierciadła.* = * *wrona, v. CORNACCHIA.* = *D. Inf. kręta droga pod górę.*

CORNICELLA, s. f. —LLO, s. m. *dim. rożek.* = *trzonek noża.*

CORNICIAME, s. m. *robota rogowa.*

CORNICINA, s. f. —NO, s. m. *dim. rożek.*

CORNICIONE, s. m. *Arch. tablatura pilastru lub kolumny.*

CORNICOLARE, —TO, —CULATO, —TA, ad. *zagięty nakształt rogów.* [gato.]

CORNICOLARMENTE, av. *rog.*

CORNIFERO, —RA, —COLARIO, —RIA, ad. *rogaty.*

CORNIOLA, s. f. *dereniowa jagoda.* = *krwawnik (kamień).*

CORNIOLA, s. m. *Bot. dereń, świdwa.*

CORNIOLUZZA, s. f. *dim. mały krwawnik.*

CORNO, pl. f. —NA, —m. —NI, s. m. *rog. Corna del cervo, rogi jelenia.* Corna delle lumache, *rogi ślimaków.* Corna della copia, *rog obfitości.* = *Corno da polvere, rożek na proch.* = *Fig. rogi więźca.* = *guz na czole.* = *skrzydło wojska.* = *sedno.* = *odnoga rzeki, drogi.* E giunge ove la strada fa due corna, *Ar. Orl. Fur.* = *rogi przypięte męzowi.* Molti di molte anco sicuri stanno, *che con le corna in capo se ne vanno, Ar. Orl. Fur.* = *nieślawa, zła reputacja.* Quel che farà per levarsi le corna, *anderete nel canto seguente, Bern. Orl.* = *rogi, дума, pycha.* Rompere o fiaccare le corna ad alcuno, *przytrzeć komu rogów, poniżyć dumę, upokorzyć, pobić*

na głowę. Vedete il re Francesco innanzi a tutti, *che così rompe a' Svizzeri le corna, Ar. Orl. Fur.* Or venuto è chi gli ha spezzato il —, *Ar. Orl. Fur.* = *Recarsi o avere uno sulle corna, nienawdzić kogo, mieć na kogo chrapkę, zawziętość.* Non era al mondo coppia di persone, *che sulle corna avesse più Rinaldo, Bern. Orl.* = *Non istimare uno,* *mieć kogo za lichą petelkę.* Non valere un —, *nie być wartym złamanego szeląga, funta kłaków.*

CORNOMOZZO, —ZA, ad. *mający ukruszone rogi.*

CORNUTA, s. f. *rodzaj jadowitego węzła.*

CORNUTO, —TA, ad. *rogaty.* Vidi dimon cornuti con gran ferze, *D. Inf. Becco cornuto, rogal, mąż niewiernej żony.* Argomento cornuto, *dilemma.*

CORO, s. m. *chór, zbiór spiewających.* = *chór, spiew przez wiele głosów spiewany.* = *chór, w kościele przy wielkim otarzu.* = *chór aniołów.* = *wiatr północno zachodni.*

COROGRAFIA, s. f. *chorografia, krajopisarstwo.*

COROGRAFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *chorograficzny, krajopisarski.*

COROIDE, s. f. *Anat. błona cienka.* [kwiatu.]

COROLLA, s. f. *Bot. korona*

COROLLARIO, s. m. *Geom. wniosek.* = *dodatek do dowodów.*

COROLLATO, —TA, COROLLIFERO, —RA, ad. *Bot. mający koronę.*

COROLLULA, s. f. *dim. Bot. koronka kwiatu.*

CORONA, s. f. *korona królewska.* = *władza królewska.* = *fig. część, sława, zaszczyt.* = *obwód, okrąg, koło.* Far —, *otoczyć, opasać.* = *Corona di fiori, wieniec.* — *di spine, korona cierniowa.* = *Corona d' alberi, wierzchołek drzew.* Tagliare o scappare a —, *ściąć wierzchołek drzewa.* = *koronka, różaniec.* = *księża korona.* = *Astr. korona, konstellacya; wieniec na okoto więźcyca.*

CORONAIO, s. m. *fabrykant koronek, różańców.*

CORONALE, ad. m. f. *koronny.* = *s. f. jeden ze szwów czaszki.*

CORONARE, v. a. *koronować, ukoronować.* Il conte conquistò poi la Scozia, *e funne re coronato, Bocc.* = *otoczyć, opasać.* Che in tutto quel che l'Ocean corona, *non fu mai vista la più bella cosa, Bern. Orl.* = *v. r. koronować się.*

CORONARIA, s. f. Anat. żyła pochodząca od żyły próżnej i obwijająca serce nakształt korony.

CORONAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. koronacja.

CORONCIAIO, s. m. odmawiający rożaniec, klepiący paciery.

CORONCINA, —NELLA, —NETTA, CORONELLA, —NETTA, s. f. dim. korona. [pukłość kości.

CORONOIDE, s. f. Anat. wyCORPACCIATA, s. f. obżeranie się, obżarstwo. Fare una d'alcuna cosa, opchać się czem, wypchać czem kichę; fig. spędzić na czem ochotę.

CORPACCIO, s. m. peg. cielsko.

CORPACCIUTO, —TA, ad. brzuchaty, pękaty. = grubopłaski (o koniu). = obszerny, szeroki.

CORPACCIUTONE, s. m. accr. brzuchal, okara.

CORPICIUOLO, —CIOLO, —CELLO, —CINO, s. m. dim. ciałko, delikatny skład ciała.

CORPO, s. m. ciało, materia. — solido, semplice, composto, ciało stałe, proste, złożone. = ciało ludzkie lub zwierzęce.

Del — bella, e d'anima altera, Bocc. Combattere corpo a corpo, bić się wręcz. Guadagnar del suo —, siedzieć na kapitale a żyć z procentu (o nierządniczy). = postać, postawa. — ben fatto, ben formato, pękna postawa. = kadlub, ludów. = brzuch, żywot, łono. La mamma mia dolce che mi portò in — nove mesi, Bocc. Nati a un —, bliźnięta. Smuovere il —, rozwolnić żołdek. Andar del —, mieć biegunkę. = ciało, zgromadzenie. — legislativo, ciało prawodawcze. = Corpo d'armata, korpus, wojsko. = Corpo d'una colonna, grubość, objętość kolumny. = Corpo di guardia, kordygarda. = Corpo del delitto, lice przestępstwa. = Corpi superiori, celesti, ciała niebieskie. = Corpo del Signore, ciało Jezusa Chrystusa. — di Cristo, Boże Ciało. = Corpo pieno non crede al digiuno, prov. kto się dobrze najadł, myśli że nikomu jeść się nie chce. Corpo del diavolo! corpo del mondo! corpo di Bacco! do diabła! do kata!

CORPORALE, s. m. korporal, chusta pod hostyą.

CORPORALE, ad. m. f. cielski. Pena —, kara cielska. = Nemico —, śmiertelny nieprzyjaciel. = osobisty. Battaglia —, pojedynk.

CORPORALITÀ, —REITÀ, s. f. byt cielski, natura cielska.

CORPORALMENTE, av. cielsnie. = rzeczywwiście, istotnie.

CORPORATURA, s. f. budowa ciała, kibić, talia. = podbrzusze.

CORPORAZIONE, s. f. korporacja, ciało, zgromadzenie, cech.

CORPOREO, —REA, ad. cielski, materalny

CORPORONE, † v. BOCCONE.

CORPULENTO, CORPOLENTO, —TA, ad. tłusty, otyły.

CORPULENZA, s. f. tusza, otyłość.

CORPUSCOLO, —SCULO, CORPUZZO, s. m. drobne ciałko, cząsteczka, atom.

CORPUSCULARE, ad. m. f. z drobnych ciałek złożony, atomiczny. Fisica —, system tłumaczący wszystko przez zbieg i ruch drobnych ciałek.

CORPUSDOMINI, s. m. lat. hostya. = Bożeciało.

CORRE, v. COGLIERE.

CORREDARE, v. a. umeblować. — un appartamento, umeblować pokój. = opatrzyć, przystąpić, dołączyć. Libro corredato di note, książka do której są przyłączone noty. = ubrać, ozdobić, ustroić.

CORREDO, s. m. sprzęty, meble. = ozdoba, strój, ubranie. Avegnachè una donna sia... vestita di drappi nobilissimi e porti addosso tutto il suo —, Fir. As. = wyprawa dana córce idącej za mąż. = Corredo della calamita, sztabka lub opłiki pozawieszane u magnesu. = † uorta, biesiada. A un suo — andarono a mangiar con lui molti notabili cittadini, e cavalieri, Fr. Sacch.

CORREGGERE, v. a. ir. karać, karcieć, strofować, zgromić. = poprawiać, poprawić. — una bozza della stampa, poprawić arkusz druku, zrobić korektę. = fig. złagodzić, umiarować, osłodzić. = rządzić wladac. Tenne la terra che il soldan corregge, D. Inf. Perchè tutti costoro con altri molti il mio scettro corregge, Arl. Or. Fur. = v. r. poprawić się.

CORREGGEVOLE, CORREGGIBILE, ad. m. f. dający się poprawić, poprawny. Il dispotismo di molti non è correggibile che dal dispotismo di un solo, Beccar. D. e P.

CORREGGIMENTO, s. m. poprawianie, poprawa. = rząd, kierunek, władza.

CORREGGITORE, s. m. poprawiacz. = pan, rządcza, wladca.

CORREGGIUOLA, s. f. Bot. rdzest. [Lo.

CORREGGIUOLO, v. CROGIUO-

CORRELATIVO, —VA, ad. względny, wyrażający wzgląd wzajemny między dwoma wyrazami lub rzeczami.

CORRELAZIONE, s. f. wzajemny wzgląd, stosunek.

CORRELIGIONARIO, s. m. spółwyznawca.

CORRENTE, s. f. wart, prąd wody, murl. = fig. opinia powszechna, zwyczaj przyjęty w świecie. Lasciarsi giù trasportar dalla —, Segner. = kon biegowy, rumak. Sali non Brun sopr' nno suo gran —, L. Pulc. Morg. = lata na krokwiach. = Arch. tryglif, ozdoba architektoniczna doryckiego porządku. = rodzaj tanca ze spiewem, kurant.

CORRENTE, ad. m. f. biegnący, bieżący. = płynący. Mi rivedrai sopra un ruscel —, Petr. = Fig. Conto —, bieżący rachunek. Moneta —, pieniądz w kursie będący. A penna —, szybko, łatwo. I di miei più correnti che saetta sensene (se ne sono) andati, Petr. Giorno, anno —, dzień, rok bieżący. Venerdì prossimo, 6 del —, w przyszły piątek, szóstego bieżącego miesiąca. Uomo —, człowiek z którym łatwo dojść do ładu, jedyny do interesow. Strada — draga bita, uczęszczana.

CORRENTE, —MENTE, av. szybko, płynnie.

CORRENTIA, s. f. prąd wody, murl.

CORRENZIA, s. f. ped, impet.

CORREO, s. m. Leg. spówinny.

CORRERE, v. a. e. n. ir. biegać, biedz, bieżeć, pobiegnąć. — precipitosamente, biedz szybko. — dietro a uno, addosso altrui, pobiedz za kim, rzucić się na kogo. — verso, contro alcuno, wybiedz, pobiedz przeciw komu. — a rompicollo, biedz na złamaniu karku, na łeb na szyję. — all' armi, rzucić się do oręża, chwycić za oręż. — il mondo, biegać po świecie. — un cavallo, pedzić na koniu. — a tutta briglia, a briglia sciolta, pedzić co tchu popuszczwszy ugule. — giostra, odbywać turnieje, gonieć na ostre. — lance, aste, potykać się z kopią w rękę. Ma gli piace veder qualche bel tratto di correr l' asta o di girar la spada, Ar. Or. Fur. — le strade, le città, i campi, biegać po ulicach, i t. d. — il mare, żeglować, krążyć po morzu. L'acqua ch'io prendo, giammai non si corse, D. Par. nikt jeszcze nie żeglował po morzu na które się puszczam. — provincia, terra, città,

zdobyć, op. motać, spustoszyć. Con quante barbate si correbbe Firenze? Fr. Sacch. — per sua alcuna cosa, rozpósciarać się jak po swojem. Spartaco, dategi tante grosse sconfitte, correa per sua e abbruciava Italia, Davanz. Tac. Spartakus zadawszy nam tyle ciężkich klęsk, rozpósciarać się po calych Włoszech, pustosząc kraj ogniem. = ciec, płynąc. Di fonte o di ruscel chiare acque e dolci per gli erbosi sentier corrin vicine, Alam. Coll. Si videro i fumi stessi correr rossi d'uman sangue, Bamb. Asol. widziano rzeki nawet płynące krwią ludzką. Scorrere in gin, zbiedz; spływać, spłynąć. = fig. upływać, uchodzić, ubiegać (o czasie). = Fig. Correre a furia, działać na oślep, nierozważnie. — dietro a uno, nadskakiwać komu, błażyć, upraszać. Correre o non correre moneta, kupić co za gotowe pieniądze lub na kredyt. — altrui la berretta, il cappello, zwałżyć komu czapkę, kapelusze. Corre voce, fama, rozchodzi się pogłoska. — dietro agli onori, alle ricchezze, ubiegać się, upędzac się za zaszczytami, i t. d. — agli occhi, alla vista, uderzać w oczy. — alla bocca, mieć co na ustach, na końcu języka. — l'obbligo ad uno, być komu obowiązany, poczuwać się do obowiązku. — una cosa, z lekka o czem nadmienić, dotknąć, pominąć. — il soldo, la paga, gl'interessi, bieda (o żołdzie, o procentach). — pericolo, risico, wystawiać się, narażać się na niebezpieczeństwo. Ho corsi assai pericoli, Mach. Leggete piano, non correte, czytając powoli, nie leć, nie spiesz się. — per l'animo, przyjąć na myśl, snuć się po głowie. = być, znajdować się, zachodzić. Vi corre una differenza fra voi e me, zachodzi różnica między mną a tobą.

CORRERIA, s. f. wycieczka, zagon, napad.

CORRESPETTIVAMENTE, av. Leg. względnie, odnośnie.

CORRESPETTIVITÀ, s. f. stosunek, wzgląd.

CORRESPETTIVO, —VA, ad. względny. [prawnie.

CORRETTAMENTE, av. popr. —CORRETTIVO, —VA, ad. poprawiający; miarkujący, tagodzący moc lub skutki czego.

CORRETTO, —TA, p. ad. poprawiony; poprawny.

CORRETORE, s. m. poprawiacz, poprawca. = censor, przyganiacz. = rektor zgromadzenia duchownego.

CORRETTORIA, s. f. urząd rektora.

CORRETTORIO, —RIA, ad. poprawczy.

CORREZIONE, s. f. poprawianie, poprawienie, poprawa. —d una frase, d'un discorso, popr. —d użyciu frazesu, mowy. — delle bozze di stamperia, popr. —d arkuszy drukarskich, korekta. = nagana, zgromienie, upomnienie, strofowanie. = ukaranie, kara.

CORRIBO, v. CORRIVO.

CORRIDERE, v. n. ir. Segner. Crist. ist. śmiać się wraz z drugimi.

CORRIDOIO, s. m. korytarz.

CORRIDORE, s. m. korytarz. = biegacz, biegus, skorochod. = kon biegus, rumak. = ad. bieżący, szybki, chyży, rączy. Cavallo, can —, rączy koń, gonczy pies.

CORRIERE, —RO, s. m. kurjer, goniec. Piccione —, gołąb służący za kurjera. — alato, goniec skrzydlaty, amiol. = Alodola —, skowronek leśny. = statek z depeżami.

CORRIGIBILE, ad. m. f. dający się poprawić, poprawny.

CORRIMENTO, s. m. bieganie.

CORRISPONDENTE, s. korespondent, korespondentka. = ad. m. f. odpowiedni, stosowny, proporcjonalny.

CORRISPONDENTEMENTE, av. odpowiednio, stosownie, proporcjonalnie.

CORRISPONDENZA, s. f. korespondencya. = proporcya, odpowiedniość. = wzajemność. = zgoda, harmonia, dobre porozumienie.

CORRISPONDERE, v. n. ir. korespondować. = odpowiadać sobie, zgadzać się. La fine non ha corrisposto al principio, koniec nie odpowiedział początkowi. = być wzajemnym, odwzajemnić się, wywzajemnić się.

CORRITOIO, CORRITORE, v. CORRIDOIO, etc.

CORRIVO, —VA, ad. płocho, lekkomyślny, latwowierny.

CORROBORARE, v. a. wzmocnić, utwierdzić. Quest'acqua potrebbe — lo stomaco, Red. = fig. wzmocnić, utwierdzić, poprzeć czem, dodać odwagi.

CORROBORATIVO, —VA, ad. wzmacniający.

CORROBORATORE, s. m. —TRICE, s. f. wzmocniiciel, pokrzepiciel, pokrzepicielka.

CORROBORAZIONE, s. f. wzmocnienie, utwierdzenie. = Guicc. Stor. poparcie, dowód, potwierdzenie.

CORRODENTE, ad. m. f. gryzący.

CORRODERE, v. a. ir. gryźć, wygryzać. = v. r. niszczyć od wygryzienia; próchnić (o zębach).

CORRODIMENTO, s. m. gryzienie.

CORROMPERE, v. a. ir. psuć, zepsuć. = fig. zepsuć, skazić; przekupić. — con donativi, przekupić datkiem. = v. r. psuć się, zepsuć się. E crebbe tanto la pestilenza, che vi si corruppe l'aria, G. Vill. = fig. zepsuć się, skazić się. I costumi si corrompono, każą się obyczaje.

CORROMPEVOLE, ad. m. f. skazieliwy.

CORROMPIMENTO, v. CORRUZIONE.

CORROMPITORE, s. m. —TRICE, s. f. skaziiciel, skaziicielka.

CORROSIONE, s. f. gryzienie.

CORROSIVO, —VA, ad. gryzący, wygryzający. = s. m. lekarstwo wygryzające.

CORROSO, —SA, p. ad. wygryziony.

CORROTTAMENTE, av. zepsutym sposobem. [LE.

CORROTTIBILE, v. CORRUTTIBILE.

CORROTTO, —TA, p. ad. zepsuty, zgnity. Prima col puzzo de'lor corpi corrotti, Bocc. = zwałcona, pozbaciona panienistwa. Se alcuno contrae colla corrotta, ovvero disonesta, il matrimonio tiene? Maestruz. = fig. zepsuty, skażony; przekupiony. Costumi, uomini corrotti, obyczaje zepsute, i t. d. Lingua corrotta, język zepsuty. Testimonj corrotti, świadkowie przekupieni.

CORROTTO, s. m. płacz, łkanie, szloch, lament. Mentre il — grandissimo si faceva, Bocc. = żaloba.

CORRUCCIARSI, v. r. złościć się, gniewać się, sierzdzić się. Ed or più brutta par, che si corruccia, Ar. Or. Fur.

CORRUCCIATAMENTE, CORRUCCIosamente, av. zgniewem, ze złością.

CORRUCCIO, s. m. gniew, złość. = zamiast CORROTTO, żaloba. Abito di —, suknia żalobna.

CORRUCCIOSO, —SA, —CCIATO, —TA, ad. gniewliwy, zagniewany. [szczyć.

CORRUGARE, v. a. lat. mar. —CORRUGATORE, s. m. Anat. muszkuł podnoszący brwi.

CORRUGAZIONE, s. f. marszczenie.

CORRUSCARE, v. n. lat. migać się, iskrzyć się.

CORRUSCAZIONE, s. f. miga-
nie się *światła*.

CORRUTTELA, s. f. zepsucie.
Evitar la — del sangue, *Red.* =
zepsucie, skażenie. — de' buoni
costumi, skażenie obyczajów.
= zły przykład, zgorzenie.

CORRUTTIBILE, **CORRUTTEVO-
LE**, ad. m. f. ulegający zepsuciu,
skaziteln.

CORRUTTIBILITÀ, —TADÉ, —
TATE, s. f. skazitelnosć.

CORRUTTIVAMENTE, v. **COR-
ROTTAMENTE**. [jacy.]

CORRUTTIVO, —VA, ad. **psu-
CORRUTTORE**, s. m. —TRICE,
s. f. skazitel, skazitelnica.

CORRUZIONE, s. f. zepsucie,
zgnilizna. = fig. zepsucie, ska-
żenie. — del secolo, de' costumi,
della gioventù, skażenie wie-
ku, i t. d. — di donna, gwałt,
zwałcenie kobiety. = narusze-
nie, zwałcenie traktatów.

CORSA, s. f. bieg. I Fiammin-
ghi, affannati per la — non li po-
teron seguire, *M. Vill.* Dare una
— insino ad un luogo, *pobiedz*
dokąd. — di cavalli, *wyścigi, go-
nitwy konne.* Levarsi a —, *po-
biedz, skoczyć dokąd.*

CORSALE, **CORSARE**, **RO**, s. m.
korsarz, rozbójnik morski.

CORSALETTO, s. m. *kirys.*

CORSEGGIAMENTO, s. m.
*korsarstwo, rozbijanie na mor-
zu.*

CORSEGGIARE, v. n. *bawić*
się korsarstwem, rozbijać na
morzu. = v. a. *Corseggiar la terra,*
pastuszyc, łupić kraj.

CORSESCA, s. f. *krótka pika.*
CORSESCATA, s. f. *raua za-
dana taką piką.*

CORSIA, s. f. *wart, nurt, prąd*
wody. = *środek stajni.* = *ku-
lissy w teatrze.* = *przejście*
z tyłu na przód okrętu.

CORSIERE, —ro, s. m. *koń do*
pobiegu, rumak.

CORSIVAMENTE, av. *pedem,*
lekko, spieszenie, nieuważnie.

CORSIVO, —VA, ad. *bieżący,*
szybki, płynny. *Stile corsivo,*
styl płynny. *Carattere corsivo,*
*pismo szybkie; Stamp. kursy-
wano, druk naśladowujący pismo.*

CORSO, s. m. *bieg.* A mezzo il
—, *w pół biegu, w pół drogi.*
— degli astri, *bieg, obrót gwiazd.*
= *korsarstwo.* Andar in —, *u-
dać się na rozbój morski.* =
ulica tak nazwana w Rzymie,
we Florencji i w każdym innym

*mieście gdzie puszczają samo-
pas konie na wyscigi.* = *plynie-
nie, cieczenie.* = fig. *trwanie,*
przeciąg, ciąg. Nel — de' due
susseguenti giorni, *wciągu dwóch*
następnych dni. — degli anni,
de' mesi, delle ore, *przeciąg*

lat, i t. d. — della vita, *ciąg ży-
cia.* Fare il — degli studj, *odbyć*
kurs nauk. — di monete, *kurs*
pieniędzy. Moneta che ha —,
pieniądze mające kurs.

CORSO, —SA, p. ad. *bieżony,*
ubieżony, i t. d.

CORTALDO, s. m. *koń, kuc.*

CORTAMENTE, av. *krótko.*

CORTE, s. f. *dwór, pałac kró-
lewski; osoby należące do dwor-
ru.* = *Corte celeste, niebo.* =
*sąd, trybunał; władza sądo-
wnicza; sędziowie.* = *bankiet,*
uczta, biesiada. Tener —, *trzy-
mać stół otwarty, sproszyć wiele*

*gości, wyprawić ucztę, igrzys-
ka.* E da lui sente tra via, *che là*
dentro dovea splendida — tener
il ricco re della Soria, Ar. Orl. Fur.
Libera — fa bandire intorno,
*ove sicuro ognun possa ve-
nire, Ar. Orl. Fur.*

CORTEARE, v. n. *towarzy-
szyć nannie młodej.*

CORTECCIA, s. f. *kora, łub.*
= *skórka chleba.* = *Corteccia*
della muraglia, tynk muru. =
fig. *powierzchność.* = *skóra.*
Toccare la — d'alcuna cosa,
z lekka czego dotknąć.

CORTECCIUOLA, s. f. dim.
ciénka kora. = *skórka, skóre-
czka.*

CORTEGGIAMENTO, s. m.
nadskakiwanie komu.

CORTEGGIARE, v. a. e n.
*nadskakiwać komu, zastugi-
wać się, przypochlebiać się.* —
*servilmente, płaszczyć się, pod-
lić się.* — una donna, *umizgać*
się do kobiety. = *dworować,*
szumieć, żyć szumnie.

CORTEGGIATORE, s. m. *za-
lotnik.*

CORTEGGIO, s. m. *dwór.* =
orszak, poczet.

CORTEO, s. m. *orszak osób*
towarzyszących pannie młodej.
= *orszak assistujących przy*
chrzcinach. = *biesiada wypra-
wiona przez nowo kreowanych*

kawalerów.

CORTESE, ad. m. f. *grzeczny,*
uprzejmy. = *hojny, szczodry.*
Esser — ad uno d'alcuna cosa,
*dogodzić, wygodzić komu, po-
życzyć co komu.* *Nè può trovar*
alcun, per preghi o pianti, che del
giovenco suo gli sia —, Alam. Colt.
= *Star cortese, pop. stać*
z założeniami rękami, siedzieć
jak malowany.

CORTESEGGIAMENTO, s. m. †
hojność, szczodroblwość.

CORTESEGGIARE, v. a. † *hoj-
nie podejmnąć, traktować,*
częstować.

CORTESEMENTE, av. *grze-
cznie, uprzejmie.* = *skromnie.*

CORTESIA, s. f. *grzeczność,*

uprzejmość. = In —, per —,
*przez grzeczność, z grzeczno-
ści, z łaski, łaskawie, grzecz-
nie.* E poi lo prega che per —
gl' inegni andare in parte ov' ella
sia, *Ar. Orl. Fur.* = *Cortese*
presso le donne, zaloty, umizgi.

Le —, l'audaci imprese io canto,
Ar. Orl. Fur. = *Far cortesia,*
*zrobić przyjęmość, grzecz-
ność.* Far — d'una cosa, *udzie-
lić co komu, podzielić się z kim.*

Benchè Rinaldo con pochi denari
fosse sovente, pnr n'avea si al-
hora che — ne fece a' marinari,
Ar. Orl. Fur. Far — della sua
persona, *Ovid. Pist.* *być powol-
ną na żądanie kochanka.* =
hojność, szczodroblwość. Non
si lasciar vincere di —, *nie dać*
się przewyższyć w hojności.

CORTEZZA, s. f. *krótkość.*

CORTICE, s. m. *Anat. substan-
cja popielata mózgu okrywają-
ca białą szpikową.* = v. **COR-
TECCIA.**

CORTICELLA, s. f. —CINO, s.
m. dim. *podwórko.*

CORTIGIANA, s. f. *dwórka.* =
zalatnica, nierządnicą.

CORTIGIANAMENTE, av. *po*
dworsku, dworsko.

CORTIGIANELLO, —NETTO,
s. m. dim. *dworaczek.*

CORTIGIANERIA, s. f. *intryga*
dworska, obietnice dworskie.

CORTIGIANESCO, —CA, pl.
—CHI, —CHE, ad. *dworski.*

CORTIGIANO, s. m. *dworak.*
= *sedzia.*

CORTIGIANO, —NA, ad.
dworski. Alla cortigiana, *av. po*
dworsku.

CORTILE, s. m. *dziedziniec,*
podwórze. Pisciar nel cortile,
*prov. pop. szpiegować, podslu-
chiwać.*

CORTILETTO, —LUZZO, s. m.
dim. *podwórko, podwórek.*

CORTILONE, s. m. accr. *duży*
dziedziniec.

CORTINA, s. f. *kotara, firan-
ki.* = *zasłona we drzwiach.* =
kortyna, zasłona w teatrze. =
kortyna, mur między dwiema
basztami.

CORTINAGGIO, v. **CORTINA.**

CORTINATO, —TA, ad. *za-
sloniony firankami.*

CORTO, —TA, ad. *krótki.* Via
corta, *krótka droga.* Di corta
statura, *nizkiego wzrostu.* — di
vista, *krótkiego wzroku.* Colla
veduta corta d'una spanna, *D. Par.*
Tenere a corto, trzymać
krótko, w ryzie, w klubach. Alle
corte, *słowem, zgola, krótko*
mówiąc. A farla corta, *żeby*
*skończyć w krótkości, żeby za-
wrzeć w kilku słowach.* = *krót-
ki, krótkotrwały.* Memoria corta,

krótka pamięć. = krótki, treściwy, zwięzły. = s. m. krótkość. = Corto, av. krótko. Di —, wkrótce. [ka.]

CORTUSA, s. f. Bot. żarzący-CORVETTA, s. f. korweta, lansady konia. = korweta, statek wojenny.

CORVETTARE, v. n. korwetaować, iść w lansadach, dawać susy, skakać.

CORVETTATORE, s. m. koń idący w lansadach, skakun.

CORVO, s. m. kruk. Esser più raro che i corvi bianchi, fig. być bardzo rzadkim. Corvi con corvi non si cavan mai gli occhi, prov. kruk krukowi oka nie wykole.

COSA, s. f. rzecz, cos. Cose rare, curiose, rzeczy rzadkie, ciekawe. — di conseguenza, rzecz ważna. Cose da nulla, frazki, fatalaszki. Cose da mangiare, wiktualy, jadlo. Ogni —, wszystko. Intende bene le cose del fabbricare, Vasar. zna się dobrze na budownictwie. È una —, una — medesima, to wszystko jedno, na jedno wychodzi. — ricordata per via va, prov. o wilku mowa a wilk tuż. = co. Ove si levò su... e disse, — fatta capo ha, quasi volendo intendere che uomo morto non fa mai guerra, Fior. Pecor. v. CAPO. Io non so nè — sia il mondo, nè — io stesso mi sia, U. Fosca. La qual — veggendo Andreuccio, Bocc. Non so che — avete fatta, nie wiem coś zrobił. Che cosa dite? co mówisz? = Cose, pl. rzeczy, efekta, sprzęty. Si renderono a patti che non fossero morti nè rubati di cose loro, G. Vill.

COSACCIA, s. f. peg. brzydka rzecz. = accr. wielka rzecz.

COSARELLA, s. f. dim. mała rzecz, frazka. [DERE.]

COSCENDERE, v. CONDISENCOSCIA, s. f. udo. — di bue, ćwiartka wolu. — di castrato, pozostałek baraniny. — di salvagine, udziec zwierzyny.

COSCIALE, s. m. nagolenica, część zbroi okrywająca udo. = drag rozdarty pod wozem w który się uprawia dyszel.

COSCIENZA, —ZIA, s. f. sumienie. — stretta, scrupuloza, ląga, skrupulatna, nieskrupulatna sumienie. Libertà di — in materia di religione, wolność sumienia w materyach religijnych. Recare, recarsi a —, skrupulizować, wzdragać się. In —, in buona —, sumiennie, szczerze. = wiedza, wiadomość. Non era stato cletto da tutti gli altri regi... ma da tre solamente, senza — degli altri, Guid. G. ... bez wiedzy innych.

COSCIENZIATO, —TA, —ZIO-

so, —SA, ad. sumienny.

COSCIENZIOSAMENTE, av. sumiennie.

COSCRITTO, v. CONSCRITTO.

COSECANTE, s. f. Geom. dościszna, steczna dopełnienia do 90°.

COSELLA, COSELLINA, COSELLUZZA, COSERELLA, COSETTA, COSETTINA, s. f. dim. frazka, fatalaszka, cacko, zabawka.

COSETTO, s. m. dim. nieco, trochę, krzta, odrobina. = maluczki, maluchny.

COSÌ, av. tak, tym sposobem, w taki sposób. E fattolsi chiamare, gli disse —, Bocc. = równie, podobnie. E quel che l' un voleva all' altro piace, ed il contrario era — discaro, Bocc. = tak, tak dalece, do tego stopnia. In — angusta e solitaria villa era un grand' uom che d' Africa s' appella, Petr. = Z poprzedzającym come, zaraz, natychmiast. E come il barrattier fu disparito, — volse gli artigli al suo compagno, D. Inf. = W wykrzyknieniach, życzeniach: o by, — cresca il bel lauro in fresca riva! Petr. = Così, così, jako tako.

COSÌ FATTAMENTE, av. tym sposobem, tak.

COSÌ FATTO, —TA, ad. taki, podobny. Mentre tra le donne erano così fatti ragionamenti, Bocc.

COSMETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. służący do upięknienia cery, włosów, ciała, i t. d.

COSMOGONIA, s. f. kosmogonia, system stworzenia świata.

COSMOGRAFIA, s. f. kosmografia, światopisarstwo.

COSMOGRAFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. kosmograficzny.

COSMOGRAFO, s. m. kosmograf, światopis.

COSMOLOGIA, s. f. kosmologia, nauka o prawach którym ulega świat fizyczny.

COSMOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. kosmologiczny.

COSMOPOLITA, s. m. kosmopolita, obywatel świata.

COSO, s. m. cokolwiek czego się nieprzypomiana nazwisko. ciapa, muna, głupiec. = członek mężki.

COSOFFIOLA, s. f. v. FACCONDIERA. = v. BATTISOFFIOLA.

COSPARGERE, v. a. ir. skropić, pokropić, zrosić. = posypać, usłać kwiatami.

COSPARSO, —SA, p. ad. skropiony, pokropiony, zroszony. = posypyany, usłany.

= fig. wyryty, nacechowany. La fronte serenavasi cosparsa di pietà, Chiabr. Canz. wygozdziło się czolo na którym się malowała litość.

COSPERGERE, v. a. ir. lat. skropić, zrosić. = posypać, przyprószyć. = rozlać, wylać.

COSPERSO, —SA, p. ad. skropiony, zroszony. = rozsypany, posypyany, przyprószony. = rozlany, wylany. = fig. obłany, odkryty rumieńcem.

COSPETTACCIO, —TTAZZO, —TTONACCIO, —TTONE, s. m. junak, zawadyk, samochwał.

COSPETTO, s. m. widok, obecność, oblicze. = interi. do kata i do licha!

COSPICUAMENTE, av. widocznie, jasno, jawnie.

COSPICUITA, s. f. widoczność, jawność.

COSPICUO, —CUA, ad. widoczny, widzialny, jawny. = fig. okazały, znakomity, dostojny.

COSPIRARE, v. n. knuć spiski, sprzysiądz się, spiknąć się. — contro lo stato, il sovrano, knuć spisek przeciw państwu, i t. d. — contro alcuno, spiknąć się na kogo. = przykladać się, przyczyniać się. Tutti cospirano al pubblico bene, Salvin.

COSPIRATORE, s. m. sprzysiężony, spiskowy.

COSPIRAZIONE, s. f. sprzysiężenie, spisek.

COSSENSO, s. m. Geom. dostawa, wstawa dopełnienia kąta lub łuku do 90°.

COSSO, s. m. przyszczyk, guz na czole, brodawka. = narośl na ogórku.

COSTA s. f. żebro. = bok. Si pon la spada alla sinistra —, szpada nosi się na lewym boku. — d' una nave, bok, burt okrętu. = grzbiet noża. = brzeg. Navigar costa a costa, płynąć wzdłuż brzegów.

COSTA, av. tam. Via —, precz ztąd. Fatti in — non mi toccare, Bocc.

COSTAGGIÙ, tam na dole.

COSTALE, ad. m. f. żebrowy.

COSTANTE, ad. m. f. stały, stacyczny. = pewny, niezawodny. = av. podczas.

COSTANTEMENTE, av. stale.

COSTANZA, s. f. stałość.

COSTARE, v. n. kosztować. — caro, kosztować drogo. = v. imp. być rzeczą jawną, pewną, niezawodną.

COSTASSU, av. tam na górze.

COSTATO, s. m. pierś, żebra, boki. Di —, av. z boku.

COSTEGGIARE, v. a. płynąć

wzdłuż brzegów. = iść obok siebie. — il nemico, zachodzić z boku nieprzyjaciela. = v. n. ciągnąć się wzdłuż brzegów (o górach, i t. p.). = radlic.

COSTEL, pron. f. ta (kobieta). Quante volte diss'io, — per certo nacque in paradiso, Petr. Con qual fasto già mi guarda —, Met. = w poezji używa się mówiąc o cnocie, występku, przyjaźni, kraju, wyobrażając to wszystko pod postacią kobiety. O Alberto.... ch'abbandoni costei (Italia) ch'è fatta indomita e selvaggia, D. Inf.

COSTELLATO, —TA, ad. formujący gwiazdozbiór. = jasny jak gwiazda. = Costellati, D. Par. błogosławieni w niebie jasniejący jak gwiazdy.

COSTELLAZIONE, s. f. gwiazdozbiór, konstellacja.

COSTERECIO, s. m. schab.

COSTERELLA, s. f. wzgórek, pagórek. = żeberko.

COSTERNARSI, v. r. przerazić się, zatrwożyć się.

COSTERNAZIONE, s. f. przestraszenie, przerażenie, trwoga. = Mettere in —, obalić.

COSTI, av. tam (gdzie jest osoba do której się mówi). E tu che se' — anima viva, partiti da costesi che son morti, D. Inf.

COSTIERA, s. f. brzeg morski.

COSTIERE, ad. Pilota —, sternik znający położenie brzegów morskich.

COSTIERO, —RA, ad. bocznny. Tirar costiero, Mil. strzelać z boku. Navigar da costiero, płynąć wzdłuż brzegów.

COSTINCI, av. ztamtąd (gdzie jest osoba do której się mówi). E di — di' chi sei, Car. En.

COSTIPAMENTO, s. m. — zione, s. f. zatwardzenie żołądka.

COSTIPARE, v. a. zatwardzić żołądek. = zgęścić. = v. r. zgęścić się, zgęstnieć.

COSTIPATIVO, —VA, ad. zatwardzający.

COSTITUENTE, ad. m. f. stanowiący co; konstytucyjny. = s. f. zgromadzenie konstytucyjne.

COSTITUIRE, v. a. ir. stanowić, postanowić. — la dote, wyznaczyć posag. = v. r. Costituirsi prigione, udać się dobrowolnie do więzienia.

COSTITUITO, —TA, p. ad. po stanowiony. = przywiedziony do czego. Costituito in somma miseria, Guicc. Stor.

COSTITUTIVO, —VA, ad. stanowiący co, tworzący. = s. iustota, essencya.

COSTITUTO, s. m. indaga-

cya obwinionego, zapytania czynione obwinionemu, i jego odpowiedzi.

COSTITUZIONALE, ad. m. f. konstytucyjny, istniejący na mocy konstytucji, działający stosownie do konstytucji. Monarchia, governo —, monarchia, rząd konstytucyjny.

COSTITUZIONE, s. f. konstytucya, ustawa konstytucyjna. = Costituzione di dote, wyznaczenie posagu. = konstytucya ciała.

COSTO, s. m. koszt, nakład. Aver senza —, mieć co bez kosztu. Torre danari a —, pożyczyć od kogo pieniądze na duży procent. A — della vita, z niebezpieczeństwem życia. Ad ogni —, niech kosztuje co chce, koniecznie.

COSTOLA, s. f. Anat. żebro. = Fig. Esser della — d' Adamo, pochodzić z dawnej szlachty. Essere alle costole, wisieć ciagle przy kim, czepiać się kogo. Mettere i cani alle costole di alcuno, z blizką na kogo nastawać, nacierać. Riveder le costole ad uno, wylatać komu żebra. = Costola di cavolo, di lattuga, żebro, żyłka środkowa kapusty, salaty. = grzbiet noża.

COSTOLATURA, s. f. COSTOLAME, s. m. żebra.

COSTOLIERE, s. m. kordelas.

COSTOLINA, s. f. dim. żeberko.

COSTORO, pron. pl. ci, te.

COSTORETIVO, —VA, ad. ścisłkający.

COSTRETTO, —TA, p. ad. ściśniony, ściśnięty, zamknięty. — d infermità, przyciśniony chorobą. = przyciśnięty, zmuszony, przymuszony, znaglony.

COSTRIGNERE, COSTRINGERE, v. a. ir. ścisnąć, ścisnąć, przycisnąć; związać. = zmusić, przymusić, znaaglić.

COSTRIGNIMENTO, COSTRINGIMENTO, s. m. ściśnienie, ściśnięcie, przyciśnienie. = zmuszenie, przymuszenie, znaglienie.

COSTRINGENTE, ad. m. f. przymuszający.

COSTRIZIONE, s. f. ściśnienie, zwięźlenie.

COSTRUIRE, v. a. ir. budować. = Gram. zrobić porządek gramatyczny.

COSTRUITO, s. m. budynek. = użytek, pożytek, zysk, korzyść. Cavar —, ciągnąć korzyść. = porządek, związek części mowy. Cavar —, wyciągnąć wniosek. Trar —, pojąć, zrozumieć. Le donne e i cava-

lier mirano fisi, senza trarne —, le figure, Ar. Orf. Fur.

COSTRUITO, —TA, p. ad. zbudowany.

COSTRUTTORE, s. m. budo-wniczy, budujący.

COSTRUTTURA, s. f. budowanie; budowa.

COSTRUZIONE, s. f. budowanie. = Gram. składnia.

COSTUI, pron. m. ten (człowiek).

COSTUMACCIO, s. m. peg. brzydki zwyczaj, nałóg.

COSTUMANZA, s. f. zwyczaj. = obyczajność, grzeszność. = obcowanie, przestawanie, towarzystwo.

COSTUMARE, v. n. przywyknąć. = obcować, przestawać. = v. a. nauczyć obyczajności.

COSTUMATAMENTE, av. obyczajnie, grzecznie.

COSTUMATEZZA, s. f. obyczajność, grzeszność.

COSTUMATO, —TA, ad. obyczajny, grzeszny, moralny. = nawykły, przywykły.

COSTUMAZIONE, s. f. nauka obyczajności.

COSTUME, s. m. zwyczaj. Come è il —, jak jest zwyczaj. = obyczaj, obyczaje. Formare i costumi, kształcić obyczaje.

COSTURA, s. f. szew.

COSUCCIA, COSUZZA, s. f. dim. fraszka, fatalaszka.

COTALCHE, av. tak iż.

COTALE, pron. m. f. taki.

La giovane mossa da un — fanciullesco appetito, Bocc. Io son di cotali, jestem z takiej familii. = pewna osoba, pewien, ktoś. Dotali uscir della schiera ov'è Dido, D. Inf. = av. tak, tak samo, podobież. Vid'io lo minotauro far —, D. Inf. La donna rivolta a lui un cotal pocolino sorridendo, disse, Bocc.... usmiechając się nieco, rzekła.

COTANGENTE, s. f. Geom. dostyczna, stycznca dopelnienia kąta lub łuku do 90°.

COTANTO, —TA, ad. taki, tak wielki. Questo m'avanza di cotanta spene, Petr. = Due cotanti, tre cotanti, dwakroć, trzykroć tyle, dwójnasob, trójnasob. E guadagneremo due cotanti, Bocc.

COTANTO, av. tyle, tak dalece, tak bardzo, do tego stopnia. Questa è la terra che — piaccio a Venere, Petr.

COTE, s. f. oselka, brusek. = fig. co zaostrza, dodaje siły, dzielności. Perchè della virtù — è lo sdegno, Tass. Ger. = kamień probierczy. Credetel pure a me che — fui di fede all' un, e d' onestate all' altro, Guar. Past. Fid.

COTENNA, s. f. skóra słoni-
ny. Far —, *tyć, utyc*; fig. *py-
sznić się, nadywać się*. = skó-
rka na czaszce człowieka. =
skóra.

COTENNOSO, —SA, ad. *po-
kryty gęstą plewką (o krwi)*.

COTESTI, COTESTUI, pron. m. *sing. ten (używa się tylko o osobie blizkiej tej do której się mówi)*.

COTESTO, —TA, pron. *ten, ta, ów, owa*.

COTICONE, s. m. *mający twardą skórę, twardą głowę*. = fig. *prostak, gbur*.

COTIDIANA, s. f. *febra codzienna*. [dzień.

COTIDIANAMENTE, av. co-
COTIDIANO, —NA, ad. co-
dzienny. Il pane cotidiano, *chleb powszedni*.

COTILEDONE, s. m. Bot. *roz-
tóg, pepowica*.

COTOGNA, s. f. *pigwa*.

COTOGNATO, s. m. *marme-
lada z pigwy*.

COTOGNINO, —NA, COTOGNO-
LO, —LA, ad. *mający kolor, zapach lub smak pigwy*.

COTOGNO, s. m. Bot. *pigwa (drzewo)*.

COTONE, s. m. *bawełna*.

COTONINA, s. f. *plótno ża-
łowe*.

COTORNICE, s. f. *przepiórka, = (dziś), kuropatwa*.

COTRONE, s. m. *medal mie-
dziany otoczony obrączką. = wata*.

COTTA, s. f. *suknia wierz-
chnia dawniej na zbroi noszo-
na. = suknia kobieca. = plaszczy-
rycerski używany przez herol-
dów. = komża. = gotowanie, warzenie. Di tre cotte, trzy razy przetwarzony*.

COTTICCIO, —CIA, ad. *na-
pół pijany, podchmielony. = nieco zakochany. = s. m. żela-
zo trzy razy rozpieczone*.

COTTIMO, s. m. *ugodzenie się o jaką robotę hurtem. Dare, fare, pigliare in —, a —, ugodzić się o co hurtem, podjąć się wykonania jakiej roboty, zgodzić się hurtem. Poetare a —, pisać wiersze za pieniądze*.

COTTO, s. m. *co się gotuje w garnku. = Lavoro di —, ro-
bota z ziemi wypalanej*.

COTTO, —TA, p. ad. *goto-
wany; pieczony. = pijany*. Cotto come una monna, *pijany jak sztok, jak bela*. = fig. Cotto di alcuna persona, *szalenie w kim zakochany. = Pietra cotta, cegła. = Non la voler più cotta né più cruda, prov. nie przebierać, brać co się należy. = nie chciał ani znać*

*ani słyszeć o kim, o czym. Per-
ch'ei non mi vuol più cotta, nè cruda, L. Lipp. Malm.*

COTTOIO, —IA, ad. *łatwy do gotowania, dobrze się gotujący. = fig. łatwy do zakochania się*.

COTTOLA, s. f. *skrót. z COL-
LOTTOLA, kark*.

COTTURA, s. f. *gotowanie, pieczenie. = wszystko gotowane. = zamiast SCOTTATURA, oparzelina*.

COTULA, s. f. Bot. *rumiel*.

COTURNATO, —TA, ad. *ozuty w koturn*.

COTURNO, s. m. *koturn, półbóitek. = fig. tragedia. Materia da coturni e non da socchi, Petr.*

COVA, s. f. *jama, legowisko, lożysko dzikiego zwierza. = skorupa żółwia*.

COVACCINO, s. m. *podpa-
łek, podplomyk*.

COVACCIO, —LO, s. m. *ja-
ma, legowisko dzikiego zwie-
rza*.

COVAIA, s. f. *jaja pszczoł i wyległe z nich robaczki*.

COVARE, v. a. *siedzieć na jajach, wysiadywać pisklęta. = Fig. ogrzewać, wygrzewać. = Covare il fuoco, grzać się przy ogniu. — il male, nosić w sobie chorobę. = Covar odio, gniewać w sercu nienawiść. = pożerać oczyma, utopić w kim wzrok. = v. n. tleć przed wybuchnięciem (o ogniu, zaraźliwych chorobach, i t. p.). = panować, górować. Che negli assalti la fortuna cova, Fr. Sacch. Rim. = Gatta ci cova, prov. jest tu jakaś zdrada. = v. r. gniewać się, wylegać się, dojrzywać. Nido di tradimenti in cui si cova quanto mal per lo mondo oggi si spande, Petr.*

COVATA, s. f. *pisklęta razem wysiedziane. — di bambini, fig. dzieci jak maku, rój dzieci. Cattiva —, osoba niegodziwego rodzaju*.

COVATICCIO, —CIA, ad. *(o kurze), mająca usiąść na jajach. Gallina covaticcia, kwoka*.

COVATURA, COVAZIONE, s. f. *siedzenie na jajach, wysiadywanie piskląt*.

COVAZZO, s. m. *jama, nora. = fig. e pop. dom, ojczyzna*.

COVELLA, COVELLE, s. m. f. *krzta, odrobina, prawie nic, v. CAVELLE. Fatti ci voglion qui, perch' il discorso, fuor ch' ai sen-
sali, non fruttò covelle, L. Lipp. Malm. Dare in covelle, w niczem nie mieć szczęścia*.

COVERCHIARE, etc. v. COPER-
CHIARE, etc.

COVERCHIO, s. m. *nakrywa, pokrywa. = wejście na most. Ma i demon che del ponte avean —, gridar: qui non ha luogo il santo volto, D. Inf.*

COVERTO, —TA, ad. *na-
kryty, zakryty. = fig. skryty, ciemny, zawity. E quei che 'ntese il mio parlar coverto, D. Inf.*

COVIELLO, s. m. *arlekin, bu-
fon udający junaka. In abito Scarnecchia da — tinta di brace l'una e l'altra guancia, L. Lipp. Malm.*

COVIERE, s. m. + *kanafarz w dawnych klasztorach*.

COVIGLIARI, v. r. *zasyć się w noc; skurczyć się, przycu-
pnąć*.

COVIGLIO, s. m. ul.

COVILE, s. m. *jama, legowisko dzikiego zwierza. = fig. łóżko. Aprile cava la vecchia dal —, prov. kwiecień sprowadza ciepło*.

COVO, s. m. *nora, jama. — della lepre, kotlina zająca. — del segnale, legowisko dzika. — del lupo nel giorno, dzienne legowisko wilka. Piglar la lepre al —, przydybać zająca w kotlinie; fig. zejść kogo na uczynku, na gorącym uczynku*.

COVOLO, v. o. covo.

COVONARE, v. n. *wiązać snopy; układać snopy na kupę*.

COVONCELLO, —CINO, s. m. *dim. snopek, snopeczek*.

COVONE, s. m. *snop. Far i covoni, wiązać snopy*.

COVRIRE, etc. v. COPRIRE, etc.

COZIONE, s. f. *gotowanie, pieczenie*.

COZZARE, v. a. *bośdź rogami. Ognuno fugge il bue che cozza, Cas. Galat. = Fig. uderzyć, stuknąć, kolatać. — le mura, tuc, bić, druzgotać mury. Prendere a — con uno, iść z kim na udry. Non può — col ciel l'ingegno umano: ch' eterno è l'uno, e l'altro è frate e vano, Tasson. Seech. Cozzar col muro, prov. chciać głową ścianę przebić, zachcieć rzeczy niepodobnych. Senza star a voler — col muro, L. Lip. Malm.*

COZZATA, s. f. *ubodzenie rogami*.

COZZO, s. m. *bodzenie rogami, uklóćcie rogami. Quel che insegna agli augelli il canto e 'l volo, a' pesci il moto ed a' montoni il —, Tass. Am. = Fig. starcie się, uderzenie, stuknięcie o siebie. Dar di —, uderzyć, stuknąć o co; natknąć się na co, nadybać, napotkać co. Venne in quel che cercava a dar di —, Ar. Or. Fur. = opierać się, sprzeciwiać się czemu. Che giova nelle fata dar di —? D. Inf.*

COZZONE, s. m. rozstrucharz. = faktor. = swat.

CRANICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. czaszkowy.

CRANIO, s. m. czaszka głowy.

CRANIOLOGIA, s. f. nauka o kształtach czaszki ludzkiej, i wnioski ztąd o charakterze i zdolnościach człowieka.

CRAPULA, CRAPOLA, CRAPOLO-SITÀ, s. f. pijaństwo, pijatyka, opilstwo, obżarstwo.

CRAPULARE, CRAPOLARE, v. n. upijać się, obżerać się.

CRAPULONE, s. m. pijaczysko; żarłok, obżartuch.

CRAPULOSO, —SA, ad. opity; obżarty.

CRASSEZZA, CRASSIZIE, s. f. gęstość, gęszcz. Il quale posto dentro l'acqua non divide e penetri la sua crassizie, Gal. = Crassezza, tłuściość. = pokost na obrazach. = Crassizie, sknerstwo.

CRASSO, —SA, ad. gęsty. = tłuisty. = Ignoranza crassa, error crasso, fig. gruba niewiedomość, i. d. [trzejszy]

CRASTINO, —NA, ad. jutrzyszy.

CRATERE, s. m. —RA, s. f. czara, czasza do picia. = krater, czelusz gór wulkanicznych.

CRAVATTA, s. f. chustka na szyję.

CRAZIA, s. f. gracya, cieniutki pieniażek tokański, prawie cztery grosze polskie.

CREANZA, s. f. wychowanie. Buona, mala —, dobre, złe wychowanie. = względ, uszanowanie.

CREANZATO, —TA, ad. obycajny, dobrze wychowany.

CREARE, v. a. stworzyć, wprowadzić z nicstwa. = tworzyć, zrodzić, zrzędzić, sprawić. Il tempo le crea (l'usanze), Cas. Galat. czas tworzy zwyczaj. = kreować, utworzyć, ustanowić, obracać, wybrać, mianować. = tworzyć, utworzyć dzieło jakie. = wychowywać, uczyć. = chować, hodować.

CREATIVO, —VA, ad. twórczy.

CREATO, s. m. stworzenie; sluga. = świat stworzony. E la legge di Dio stabilita in tutto il —, Segner. Pred.

CREATO, —TA, p. ad. stworzony. = wychowany. Bene o mal creato, dobrze lub złe wychowany. = Ben creato, wybrany przez Boga, błogosławiony. O ben creato spirito ch'a'rai di vita eterna la dolcezza senti, D. Par.

CREATORE, s. m. stwórca, stworzyciel. = ad. Ingegno —, geniusz twórczy.

CREATURA, s. f. stworzenie, istota stworzona. Era una delle più belle creature che mai dalla natura fosse stata formata, Bocc. = kreatura. Egli era una — del papa, G. Vill. = nowo narodzone dziecko.

CREATURELLA, s. f. nędzne stworzenie, nędzna istota.

CREATURINA, s. f. dobre, poczciwe, mile stworzenie, poczciwa dusza, istota.

CREAZIONE, s. f. stworzenie, stworzenie świata. Non vogliono accettare che questa sia la cagion della — delle cose, S. Agost. C. D. = obór, wybór, kreacja.

CREBO, —BRA, ad. * gęsty, częsty, często powtarzany.

CREDENZA, s. f. wiara, religia. Ma pure ostinato (il giudeo) in su la sua credenza, volgersi non si lasciava, Bocc. = przekonanie, mniemanie, zdanie, opinia. Ferma —, mocne, nie-wzruszone przekonanie. Da falsa — ingannato, Bocc. = wiara. Dare o aver —, wierzyć, uwierzyć. = kredyt, borg. A —, na kredyt, na borg. Dare a —, far —, dać na kredyt, borgować. Lettera di —, list wierzytelny dany posłowi. = kredens, szafa; naczynia kredensowe. = kosztownice potraw i napojów przez podczaszego.

CREDENZIALE, ad. m. f. wierzytelny. Lettera —, list wierzytelny.

CREDENZIERA, s. f. kredens. = kredencierzowa.

CREDENZIERE, —RI, s. m. kredencierz. = powiernik.

CREDENZONE, s. m. accr. wielki kredens. = bardzo łatwowieorny.

CREDERE, v. a. e. n. wierzyć w co, wierzyć w kogo, wierzyć czemu, uwierzyć. Io credo in uno Dio solo ed eterno, D. Par. = sądzić, rozumieć, myśleć, mniemać. Vi credeva Italiano, Polacco, sądziłem żeś Włoch, żeś Polak. Czasem w tem znaczeniu przybiera zaimeki MI, TI, SI, z przyimkiem di przed słowami DIRE, PENSARE. Teco io mi credo di poter dire ogni cosa, Fior. Pecor. sądzę że mówiąc z tobą wszystko ci mogę powiedzieć, Darsi a —, sądzić, mniemać. Datti a — che nelle cose umane sia costanza o fermezza alcuna? Varch. Boez. = Dar a —, wmowić co w kogo. = dać na kredyt, borgować. — sulla parola, dać co na słowo. = słuchać, być posłusznym. Mentre al governo ancor crede la vela, Petr. gdy jeszcze żagiel jest posłuszny sternikowi. = v. r. Credersi all'

altrui fede, zaawierzyć komu. Nulla mi val, che supplicando parli della fe' ch'avea in lui Zerbin avuta, e ch'io nelle sue man m'era creduta, Ar. Or. Fur. Prov. Chi fa quel che non dee, gl'intervien quel che non crede, kto się wtrąca w nie swoje rzeczy, może mu się zdarzyć to czego się nie spodziewa. Non — dal tetto in su, w nic nie wierzyć. = s. m. wierzenie, wiara.

CREDEVOLE, CREDIBILE, ad. m. f. wiarogodny, podobny do wiary. = łatwowieorny, v. CREDULO. [dnosc]

CREDIBILITÀ, s. f. wiarogocREDIBILMENTE, av. wiarogodnie.

CREDITO, s. m. wierzytelność, należytość, summa należna. = kredyt. Dar —, wpisać w rejestr co się komu winno; fig. dać wiarę, uwierzyć. Danne — a me, chęć il ver ti dico, Bern. Or. Vendere a —, sprzedać na kredyt. = fig. wziętość, poważanie, szacunek. Esser in —, być goślnym, być w użycianiu, w modzie.

CREDITOIO, —IA, ad. godny wiary, podobny do wiary.

CREDITORE, s. m. wierzyciel, kredytor. = wierzący, łatwowieorny.

CREDITRICE, s. f. wierzycielka, kredytorka.

CREDO, s. m. kredo, wierzę w Boga, wyznanie wiary.

CREDULITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. łatwowieornosc.

CREDULO, —LA, ad. łatwowieorny.

CREMA, s. f. śmietana. — di tartaro, cremor di tartaro, kremortartara, winian potażu.

CREMISI, s. f. karmazyn.

CREMISINO, CREMESINO, —NA, ad. karmazynowy. = s. m. materia karmazynowa.

CREMORE, s. m. ekstrakt, esencja. Cremor di tartaro, v. CREMA.

CREOLO, —LA, s. kreol, kreolka (urodzony w osadach z rodziców europejskich).

CREPACCIARE, v. n. † popełkać się, porysować się.

CREPACCIO, s. m. —CIA, s. f. † rysa, szpara, szczelina, rozpadlina.

CREPACUORE, s. m. boleść, rozdarcie serca.

CREPARE, v. n. popadać się, popełkać się, porysować się; pęknać, pękać, rozpęknąć. = Crepar delle risa, pękać ze śmiechu, śmiać się do rozpuku. — di fatica, ciężko pracować, horować. — di sdegno, di dolore, pękać ze złości, umierać z bólu,

Mangiar a crepa pelle, a crepa pancia, a crepa corpo, jeść do rozpuku. = dostać rozpukliny, kily, raptury. = zdechnąć, umrzeć.

CREPATURA, s. f. szpara, szczelina, rozpadlina. = przepuklina, kila, ruptura.

CREPITANTE, ad. m. f. trzeszczący, trzaskający.

CREPITARE, v. n. trzeszczeć, trzaskać, palić się z trzaskiem. = s. m. chrzęst, szcęk orzęza. Sentesi prima il — dell'arme, Rucc.

CREPITAZIONE, s. f. Chim. trzeszczenie, peknięcie niektórych soli rzuconych na ogień.

CREPITO, CREPOLI, s. m. trzeszczenie palców, kości.

CREPOLARE, v. n. pękać, popękać, popadać się z trzaskiem. = pierzchnąć, opierzchnąć (o ustach, o skórze).

CREPOLIO, s. m. trzeszczenie, peknięcie.

CREPONE, s. m. kir.

CREPUNDE, s. f. pl. lat. cacka, bawidelka, zabawki dziecinne.

CREPUSCOLO, s. m. m. zorza wieczorna lub ranna.

CRESCENDO, s. m. Mus. crescendo (coraz to wyżej, przędziej, mocniej i zwawiej).

CRESCENTE, ad. m. f. rosnący, wzrastający. Luna, —, więzyć w nowiu, aż do pełni.

CRESCENZA, s. f. rośnienie, wyrastanie, wzrost. — d'un fanciullo, rośnienie dziecka. — d'un fiume, wezbranie rzeki. Tagliare un vestito a —, przykroić suknię na wyrost. = narośl, gula, v. CARNSITÀ.

CRESCERE, v. n. ir. rość, rosnąć, wzrastać, wyrastać, wyrosnąć, wyrosnąć. I fanciulli crescono sempre, dzieci ciągle rosną. Le piante crescono, rośliny rosną. = wzbierać, przybierać (o wodach, rzekach). Le acque crescono, woda wzbiera. = urosć, powiększyć się, pomnożyć się, wzmódz się. Di che la paura gli crebbe forte, Bocc. = v. a. rozszerzyć, rozprzestrzenić, powiększyć. E crebbero assai la città di Pisa, G. Vill. = wychować. = s. m. rośnienie.

CRESCIMENTO, s. m. rośnienie.

CRESCIONE, s. m. Bot. rzeź. CRESCITORE, s. m. — TRICE, s. f. powiększyciel, powiększycielka.

CRESCIUTO, —TA, p. ad. urosły, wyrosły, wzrosły. Giovane cresciuto, dorosły młodzieniec. = wychowany, hodowany.

CRESCIUTOCCIO, —CIA, ad. dość słuszny, spory.

CRESCENTINA, s. f. grzanka z oliwą.

CRESIMA, CRESMA, s. f. krzyżmo, chrzymo, olej święty. = bierzmowanie.

CRESIMANTE, —TORE, s. m. bierzmujący.

CRESIMARE, v. a bierzmować. = v. r. bierzmować się.

CRESPA, s. f. marszczka, zmarszczka. Colla fronte piena di crespe, Fir. As. = Crespe delle vesti, faldy sukien. Far crespe, faldować, v. INCRESPIARE.

CRESPAMENTO, s. m. marszczenie, faldowanie. — de' capelli, kędzierzawość włosów.

CRESPELLO, s. m. chrust. = Far crespelli delle ciglia, pop. zmarszczyć brew.

CRESPÉZZA, s. f. zmarszczenie. — di capelli, kędzierzawość włosów. [berys.

CRESPINO, s. m. Bot. bęrczo.

CRESPPO, —PA, ad. zmarszczony, posfaldowany. L'onde tremole e crespe, Car. En. = kędzierzawy. Barba crespa, broda kędzierzawa. = Foglia crespa, Bot. liście zmarszczone.

CRESPOLO, s. m. małeńka zmarszczka.

CRESPONE, s. m. kir.

CRESPOSO, v. CRESPPO.

CRESTA, s. f. grzebień u koga, kury, i innych ptaków. = grzebień na helmie, kita. = czepek. = szczyt, wierzchołek. = Fig. Alzare la —, podnieść głowę, zadzierać głowę, nabrać śmiałości, urosć w dumę. Trovati i capi rizzaron le creste, Davanz. znalazłszy hersztów podnieśli głowy. Abbassar la —, spuścić nos, zwiesić głowę, spuścić z tonu. Far abbassar la —, przytrzeć komu rogów, uszkromić. = szyszka weneryczna. = Cresta di gallo, Bot. szelązek, chroszcz.

CRESTAIA, s. f. kobieta robiąca czepki.

CRESTOMAZIA, s. f. wypisy dla młodzieży.

CRESTOSO, —SA, CRESTUTO, —TA, ad. z grzebieniem, czubaty.

CRETA, s. f. kreda. — da stoviglie, glina garncarska.

CRETACEO, —CEA, CRETOSO, —SA, ad. kredziasty, gliniasty.

CRETINISMO, s. m. niedołęztwo, ułomność umysłowa zdarzająca się między mieszkańcami Alp.

CRETINO, —NA, ad. s. niedołąga umysłowy.

CRETONE, s. m. warsta gliny.

CRIARE, v. CREARE.

CRIBRARE, v. a. lat. przesiewać, opalać.

CRIBRAZIONE, s. f. przesiewanie. = Fisiol. oddzielanie cząstek różnej natury.

CRIBRO, s. m. sito, przetak, opalka.

CRICCA, s. f. trójka. = trzy asy, trzy damy, lub trzy walety w ręku. = Cricca di bastonate, trzy razy ściągnięcie kijem. = przystan dla okrętów, zatoka.

CRICCH, s. m. trzask łamiącego się lodu lub siluczonego szkła. Non avria pur dall'orlo fatto —, D. Inf.

CRICCHIO, v. CAPRICCIO.

CRICOIDE, CRICOIDE, CRICOTIROIDE, ad. e s. m. Anat. jedna z pięciu chrząstek krtni służących do urabiania głosu.

CRIMENLESE, s. m. lat. obraza majestatu. = okropna zbrodnia.

CRIMINALE, ad. m. f. kryminalny. Causa, foro, giudice —, sprawa, sąd, sędzia kryminalny. = s. Esercitare il —, byc sędzią kryminalnym.

CRIMINALISTA, s. m. biegły w prawie kryminalnem.

CRIMINALITÀ, s. f. kryminalność.

CRIMINALMENTE, av. kryminalnie.

CRIMINARE, v. a. sądzić kryminalnie. = oskarżyć, obwinąć.

CRIMINAZIONE, s. f. oskarżenie.

CRIMINE, s. m. lat. zbrodnia.

CRIMINOSO, —SA, ad. zbrodniczy.

CRINALE, s. m. lat. ozdoba z włosów. [sy.

CRINE, s. m. włosien. = wioCRINIERA, s. f. grzywa.

CRINITO, —TA, CRINUTO, —TA, ad. mający długie włosy. Furie crinite di serpenti, Ar. Orł. Fur. fryze mające węże zamiast włosów.

CRINONE, s. m. włosowy mól napastujący dzieci. [jów.

CRIOCCA, s. f. zgraja hultakCRISALIDE, s. m. Stor. nat. poczwarka.

CRISANTEMO, s. m. Bot. złotokwiat, złocien.

CRISE, CRISI, s. f. Med. przesilenie w chorobie, kryza. = fig. chwila stanowcza.

CRISMA, v. CRESIMA.

CRISOCOLLA, s. f. borax, gatunek soli ulatwiającej topienie kruszców.

CRISOCOMA, s. m. Bot. złotogłów.

CRISOLITO, s. m. chryzolit (kamień drogi).

CRISOPASSO, —zzo, s. m. chryzopas (kamień drogi).

CRISTALLINO, —NA, ad. kryształowy. Umore cristallino, kryształina, plyn kryształowy w oku, kryształek. Cielo cristallino, niebo bardzo jasne. = kryształny, podobny do kryształu.

CRISTALLIZZARE, v. a. kryształizować. = v. r. kryształizować się.

CRISTALLIZZAZIONE, s. f. kryształizacja.

CRISTALLO, s. m. kryształ symetryczny. = kryształ, szkło kryształowe. — di rocca, kryształ kopalny. = Liquido cristallo, fig. *woda przezroczyta jak kryształ. E 'l mormorar de' liquidi cristalli, Petr. = lód. E già son quasi di cristallo i fiumi, Petr.

CRISTALLOGRAFIA, s. f. krytalografia, nauka o formowaniu się kryształów.

CRISTALLOIDE, s. f. Anat. błona zawierająca kryształinę w oku.

CRISTATO, —TA, ad. mający grzebień, czubaty.

CRISTEO, **CRISTERE**, —RO, enema, lewatywa. = s. m. klistier, kanka.

CRISTERIZZARE, v. a. dawać eneme.

CRISTIANACCIO, —CIA, s. p. g. zły chrześcjanin, zła chrześcjanica. Buon —, pocziwa dusza.

CRISTIANAMENTE, av. po chrześcjanemu.

CRISTIANELLO, —LA, s. dobry czleczek, czleczyzna, dobra kobiecina.

CRISTIANESIMO, —NESMO, s. m. chrystianizm, religia chrześcjanica.

CRISTIANITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. chrześcjanstwo, wszystkie narody i państwa chrześcjanckie. = chrystyanizm, religia chrześcjancka.

CRISTIANO, —NA, ad. e s. chrześcjancki; chrześcjanin, chrześcjanica.

CRISTIANONE, s. m. accr. człowiek dużego wzrostu.

CRISTIERE, v. CRISTEO.

CRISTO, s. m. namaszczony, pomazany. Non volea metter mano nel cristo di Dio, cioè in Saul, re, Cavalc. = Chrystus.

CRISTUTO, —TA, ad. mający duży grzebień, czubaty.

CRITERIO, s. m. to co służy do przekonania się o prawdziwości.

CRITICA, s. f. krytyka, sąd o czem. = krytyka, pismo sądzące o dziele jakim. = krytyka, nagana, przygana.

CRITICAMENTE, av. krytycznie.

CRITICARE, v. a. krytykować, surowo o czem sądzić, ganić.

CRITICATORE, s. m. —TRICE, s. f. krytyk, surowy sędzia.

CRITICAZIONE, s. f. krytykowanie, ganienie.

CRITICHETTO, —TA, s. zły krytyk. [cyzm.]

CRITICISMO, s. m. krytycyzm.

CRITICO, pl. —CI, s. m. krytyk, surowy sędzia.

CRITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. krytyczny, zawierający krytykę. = krytyczny, stanowczy. Giorni critici d'un malato, dni krytyczne chorego. Tempi critici, czasy krytyczne, ciężkie.

CRIVELLAIO, —RO, s. m. sitarz, przetacznik.

CRIVELLARE, v. a. przesiewać. = fig. ganić, cenzurować, nicować, przysganiać. = przeszyć, przebić, skłuć.

CRIVELLATURE, s. f. pl. wysiewki, przesiewki.

CRIVELLAZIONE, s. f. przesiewanie.

CRIVELLINO, s. m. dim. sitko.

CRIVELLO, s. m. sito, przetak.

CRIVellone, s. m. rzadkie płótno.

CROCCARE, v. n. skrząpać, skrząpieć (o drzewiach).

CROCCHIARE, v. a. grzmocić, walcować, bić co wlezie. Ond'ei che in testa quell'umor s'è fitto che l'umor si crocchi, L. Lip. Malm.... aby się ludzie bili między sobą. = v. n. chrobotać, skrząpieć. E dove crocchia alcun letto, o tentenna, ivi l'ostier tosto d'andare accenna, Fort. Ricc. = chwiać się, kłapać (o tem co się odrywa, co nie jest dobrze przybite). = chrobotać, szczełkać (o garnku nadtluczonym). = gwarzyć, gawędzić, paplać. = kwokać. = cherlać, kawęczeć.

CROCCHIO, s. m. grono osób rozmawiających. Stare a., rozmawiać, bawić się rozmową. = chrobotanie. = Esser crocchio, cherlać, kawęczyć.

CROCCHIONE, s. m. gaduła, gadatywus.

CROCCIA, s. f. † ostryga, v. OSTRICA. = kula, podpora kulowego.

CROCCIARE, v. n. kwokać.

CROCE, s. f. krzyż. Ella (la povertà) con Cristo salse in sulla —, D. Par. = krzyż, znak krzyża, przeżegnanie się. Fecesi il segno della — il frate, Bern. Or. = Dar, pigliare, predicar la —, zaciągac do krucjaty, wziąć krzyż, opowiadać krucjatę. = Croce santa, elementarz, abeca-

dło. = fig. krzyż, krzyż pański, utrapienie. Ognuno ha la sua —, każdy ma swój krzyż. = Far croce, star colle braccia in —, stać z założonymi rękami, siedzieć jak malowany. = oroder, krzyż. — della Legion d'onore, della Corona di ferro, krzyż Legii honorowej, i. l. d. = Non si può cantare e portar la —, prov. nie można razem śpiewać i plakać, nie można dwóch srok za ogon trzymać, dwóch robót robić.

CROCELLINA, **CROCETTA**, s. f. dim. krzyżyk, krzyżyczek.

CROCEO, —CEA, ad. szafranowy.

CROCERIA, s. f. mnóstwo krzyżowników.

CROCESIGNATO, —TA, ad. oznaczony znakiem krzyża świętego.

CROCEVIA, s. f. krzyżowa droga. [pienie.]

CROCIAMENTO, s. m. utracić, v. a. trapić, dręczyć, v. CRUCIARE. = naznaczyć kogo znakiem krzyża. = v. r. wziąć krzyż, zaciągnąć się na krucjatę.

CROCIATA, s. f. krucjata. = podatek na krucjatę. = krążenie po morzu. = krzyżowa droga. = część kościoła w kształcie krzyża.

CROCIATO, s. m. męka, katusza. = krzyżownik, krzyżak. = p. ad. dręczony, męczony, katowany. = naznaczony krzyżem. [droga.]

CROCICCHIO, s. m. krzyżowa

CROCIDARE, v. n. krakać (o kruki).

CROCIERA, s. f. konstellacja ze czterech gwiazd złożona. = krążenie statków wojennych po morzu.

CROCIFERO, s. m. niosący krzyż na processyi; prałat poprzedzający papieża. = kawaler ozdobiony krzyżem.

CROCIFIGGERE, v. a. ir. CROCIFICCARE, ukrzyżować. = fig. trapić, dręczyć, męczyć.

CROCIFISSAIO, s. m. fabrykant krucyfiksów.

CROCIFISSIONE, s. f. CROCIFIGGIMENTO, s. m. ukrzyżowanie.

CROCIFISSO, s. m. krucyfiks. = p. ad. ukrzyżowany.

CROCIFISSORE, s. m. wbijający na krzyż. E pregò il Padre per i suoi crocifissori, Sant. Agost. Serm.

CROCIONE, s. m. accr. duży krzyż. Quando la gente vide quei crocioni, Tasson. Secch. Fare un — ad una cosa, pożegnać się z czem na zaw sze. E fatto un — alla bottega, Menz. Sat.

CROCIUOLO, v. **CROGIUOLO**.
CROCO, s. m. *szafrań*.
CROCODILO, s. m. *krokodyl*.
CROGIOLARE, v. a. Dare il crogiolo, *studzić naczynia w hutach*. = v. r. *dobrze się ugotować*. = fig. *wylegać się w łóżku, wygrzewać się przy ogniu, dogadzać sobie*.

CROGIOLO, s. m. *ugotowanie na wolnym ogniu*. = Pigliar il —, fig. v. **CROGIOLARSI**.

CROGIUOLO, s. m. *tygielek do topienia kruszców*. = fig. *próba, doświadczenie, dociekanie, badanie, śledzenie*. Questo infame crociuolo della verità (la tortura) è un monumento ancora esistente dell'antica e selvaggia legislazione, *Beccar. D. e P.*

CROIO, —IA, ad. † *twardy*. = *D. Inf. natężony, wyprężony*. = *prosty, nieokrzesany*. = *rozgniewany*, v. **ADIRATO**.

CROLLAMENTO, s. m. *chwianie, wstrząśnienie, wzruszenie*. = *zawałenie się ziemi, muru*.

CROLLARE, v. a. *chwiać, wstrząsnąć, wzruszyć, obruszać, zachwiać*. — il capo, *trząść, kiwać głową*. — un albero, *trząść drzewo*. Sta come torra ferma che non crolla giammai la cima pel soffiar de' venti, *D. Purg.* = v. n. *chwiać się, kiwać się*. = v. r. *rozsypanie się, pójść w rozsypkę*. I nemici nel principio dubitarono e crollaron-si, *G. Vill.*

CROLLATA, v. **CROLLAMENTO**.
CROLLATELLA, s. f. *dim. lek- kie wstrząśnienie*.

CROLLO, s. m. *kłóvanie głow- eg*. = *wstrząśnienie, wzru- szenie, zachwianie*. Dar —, *wstrząsnąć, wzruszyć, za- chwiać, obalić, zachwiać się, chwiać się, potknąć się, dyn- dać, wisieć*. Avrebbe dato in sulle forche un —, *Ar. Orf. Fur. już- by był wisiał na szubienicy*. Ma dinne, se tu sai, perché tai crolli diè dianzi il monte? *D. Purg.* *lecz powiedz, jeżeli wiesz, dla czego ta góra tak się chwiła niedawno?* = fig. *szkoda, strata, zguba, mieszczęcie*. Dar l'ultimo —, *zadrzeć nogi, sko- nać, umrzeć*. E 'l busto... di sel- la cadde e diè l'ultimo —, *Ar. Orf. Fur. Esser in sul — della bilancia, chylić się do upadku, omal- nie upaść*.

CROMA, s. f. *Mus. ogonatka*.
CROMO, s. m. *Chim. chrom, metal którego wszystkie kombinacje z innymi ciałami są kolorowe*.

CRONACA, **CRONICA**, s. f. *kro- nika*.

CRONICACCIA, s. f. *peg. licha kronika*.

CRONICISTA, **CRONISTA**, s. m. *kronikarz*.

CRONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *chroniczny* (o chorobach długich i rozwijających się z czasem).

CRONOGRAMMA, s. f. *chro- nogram, napis którego litery początkowe stanowią datę wypadku jakiego*.

CRONOLOGIA, s. f. *chronolo- gia, rachuba czasu*.

CRONOLOGICAMENTE, av. *chronologicznie*.

CRONOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *chronologiczny*.

CRONOLOGISTA, **CRONOLOGO**, pl. —GI, —GHI, s. m. *chronolog*.

CRONOMETRO, **CRONOSCOPO**, s. m. *chronometr, zegar jak najdokładniejszy używany w żegludze do wyznaczania przez rachubę czasu długości geograficznej miejsca w którym się okręt znajduje*.

CROSCIARE, v. n. *łać się, luno- nąć, pluszczyć* (o deszczu). — colpi, *grzmocić, walcować, bić co wlezie*. = *trzeszczeć, pękać, trzaskać* (o mokrem drzewie na ogniu). = *glegotać* (w garnku gdy się gotuje), *kipieć, wrzeć*. = *chrzęstać, chrząstać*. Un crosciar di mascelle orrendo, *Car. En. chrząst okropny szczęk*. = *Crosciare un riso, parsknąć ze śmiechu*.

CROSCIO, s. m. *glegotanie w garnku, kipienie, wrzenie*. = *Croscio di risa, parsk, parsk- nięcie ze śmiechu*. = *Andare a —, chwiać się, gibać się, kiwać się, zataczać się*.

CROSTA, s. f. *skorupa*. — di pane, *skórka chleba*. = *tort, pa- sztet*, v. **CROSTATA**. = *skorupa z przyschłej rany*. = *łuszcza odpadająca od obrazów*. = *bo- homaz* (o złym obrzędzie). = *wy- kładanie, inkrustacja*. = *łód*. E un de' tristi della fredda — gridò a noi, *D. Inf.*

CROSTACEO, v. **CRUSTACEO**.

CROSTATA, s. f. *tort z owo- ców*.

CROSTATURA, s. f. *inkrusta- cja, wykładanie kamieniem lub czem innym*. [chleba].

CROSTINO, s. m. *grzanka*.
CROSTOSO, —SA, **CROSTUTO**, —TA, ad. *skorupiasty, skorupia- sty*. [kleszczojad].

CROTOFAGO, s. m. *Ornit.*

CROTOLOFORO, s. m. *wąż grzechotnik*.

CROVELLO, s. m. *maślacz, kapka*.

CRUCCEVOLE, ad. m. f. *zło- śnik, passionat*.

CRUCCIA, s. f. *dziobas, biga, bika*.

CRUCCIARE, v. a. *drażnić, dokuczać, gniewać*. = v. r. *tra- pić się, dręczyć się*. = *rozgnie- wać się*.

CRUCCIATAMENTE, **CRUCCIO- SAMENTE**, av. *z gniewem, z pas- syą*.

CRUCCIATO, —TA, p. ad. *rozgniewany, rozjątrzony*. Nel tempo che Giunone era crucciata per Semelè contro 'l sangue te- bano, *D. Inf.* = *rozłukany* (o morzu). È un orribil cosa il mar crucciato, *Bern. Orf.*

CRUCCIO, s. m. *gniew, złość*. = *strapienie, zmartwienie, u- dręczenie*. Dar —, v. **CRUCCIARE**.

CRUCCIOSO, —SA, ad. *roz- gniewany*. I più de' Fiorentini ne furono crucciosi, *G. Vill.*

CRUCCIOSO, —SA, ad. *roz- gniewany*. I più de' Fiorentini ne furono crucciosi, *G. Vill.*

CRUCIAMENTO, s. m. —ZIO- NE, s. f. *udręczenie, umęczenie, katusza*.

CRUCIARE, v. a. *dręczyć, mę- czyć, katować*. = v. r. *wziąć krzyż, zaciągnąć się na wojnę krzyżową*.

CRUCIATA, s. f. *krucjata, wojna krzyżowa*.

CRUCIATO, s. m. *męka, katu- sza*. = ad. *męczony, katowany*. = *ukrzyżowany*.

CRUDAMENTE, av. *surowo*, **CRUDELLAMENTE**, —CIA, ad. *peg. okrutnik, okrutnica*.

CRUDELE, ad. m. f. *okrutny*. Cuor —, *serce okrutne*. Morte —, *śmierć okrutna*. Combattimento —, *bitwa okrutna, krwawa*.

CRUDELEZZA, **CRUDELLITÀ**, v. **CRUDELLÀ**.

CRUDELLAMENTE, av. *okrutnie*.

CRUDELLÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *okrucieństwo*. = *ostrość klimatu, pory roku*. Tanta e tale fu la — del cielo, *Bocc.*

CRUDETTO, —TA, ad. *nieco surowy, przysurowy, przy- twardy*.

CRUDEZZA, s. f. *surowość, surowizna*. **CRUDEZZE**, *Med. su- rowość w żółdku, niestra- wność*. = *Crudezza del clima, ostrość klimatu*. = *okrucień- stwo*.

CRUDITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *surowość, surowizna*.

CRUDO, —DA, ad. *surowy, nieugotowany, nieupieczony*. = *surowy, niedojrzały*. Frutte crude, *surowe owoce*. Vino cru- do, *wino kwasne, cierpkie*. = *surowy, niemoczony, niebielo- ny*. Filo crudo, *nieci surowce*. Seta cruda, *jedwab surowy, nie- wygotowany*. = *ostry, zimny*.

CRUDITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *surowość, surowizna*.

CRUDO, —DA, ad. *surowy, nieugotowany, nieupieczony*. = *surowy, niedojrzały*. Frutte crude, *surowe owoce*. Vino cru- do, *wino kwasne, cierpkie*. = *surowy, niemoczony, niebielo- ny*. Filo crudo, *nieci surowce*. Seta cruda, *jedwab surowy, nie- wygotowany*. = *ostry, zimny*.

CRUDITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *surowość, surowizna*.

CRUDO, —DA, ad. *surowy, nieugotowany, nieupieczony*. = *surowy, niedojrzały*. Frutte crude, *surowe owoce*. Vino cru- do, *wino kwasne, cierpkie*. = *surowy, niemoczony, niebielo- ny*. Filo crudo, *nieci surowce*. Seta cruda, *jedwab surowy, nie- wygotowany*. = *ostry, zimny*.

CRUDITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *surowość, surowizna*.

CRUDO, —DA, ad. *surowy, nieugotowany, nieupieczony*. = *surowy, niedojrzały*. Frutte crude, *surowe owoce*. Vino cru- do, *wino kwasne, cierpkie*. = *surowy, niemoczony, niebielo- ny*. Filo crudo, *nieci surowce*. Seta cruda, *jedwab surowy, nie- wygotowany*. = *ostry, zimny*.

CRUDITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *surowość, surowizna*.

CRUDO, —DA, ad. *surowy, nieugotowany, nieupieczony*. = *surowy, niedojrzały*. Frutte crude, *surowe owoce*. Vino cru- do, *wino kwasne, cierpkie*. = *surowy, niemoczony, niebielo- ny*. Filo crudo, *nieci surowce*. Seta cruda, *jedwab surowy, nie- wygotowany*. = *ostry, zimny*.

CRUDITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *surowość, surowizna*.

CRUDO, —DA, ad. *surowy, nieugotowany, nieupieczony*. = *surowy, niedojrzały*. Frutte crude, *surowe owoce*. Vino cru- do, *wino kwasne, cierpkie*. = *surowy, niemoczony, niebielo- ny*. Filo crudo, *nieci surowce*. Seta cruda, *jedwab surowy, nie- wygotowany*. = *ostry, zimny*.

CRUDITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *surowość, surowizna*.

CRUDO, —DA, ad. *surowy, nieugotowany, nieupieczony*. = *surowy, niedojrzały*. Frutte crude, *surowe owoce*. Vino cru- do, *wino kwasne, cierpkie*. = *surowy, niemoczony, niebielo- ny*. Filo crudo, *nieci surowce*. Seta cruda, *jedwab surowy, nie- wygotowany*. = *ostry, zimny*.

ku. Verno crudo, ostra zima. = Metalli crudi, *kruche metale*. Colori crudi, *Pitt. twarde kolory*. = *przykry*. E quanto alle tortuosità (del fiume Bisenzio) ve n'è alcuna oltremodo cruda, *Gal. Lett.* = Fig. *okrutny, niełitośńcy*. La morte fia men cruda, *Petr.* = *okrutna, nieuproszona, nieubłagana w miłości*. Quindi passando la vergine cruda, *D. Inf.* = *twardy, przykry, ostry, nieprzyjemny*. Ratto che n'teser le parole crude, *D. Inf.*

CRUENTARE, v. a. lat. *skrwawić, zbroczyć krwią*.

CRUENTO, —TA, ad. *skrwawion.* = fig. *straszny, okropny*.

CRUNA, s. f. CRUNO, s. m. *uszek u igły*. E si ver noi aguzzavan le ciglia come vecchio sartor fa nella cruna, *D. Inf.* = fig. *wgłód, wgwóz*.

CRURALE, ad. Anat. *udowy*.

CRUSCA, s. f. *otręby*. Fu necessitato sfamarsi, entro una cacciata vile, di pan di —, *Segner.* = fig. *wybiórki, drań*. A misura di —, *hojnie, obficie, niezabłując czego*. = CRUSCA, nazwisko Akademii florenckiej założonej w roku 1582, i mającej za godło pytel z tym napisem: il piu bel fior ne coglie. Vocabolario della Crusca, *słownik tej Akademii*.

CRUSCAIO, s. m. *przedający otręby*. = fig. *purysta językowy*.

CRUSCANTE, CRUSCHEVOLE, ad. m. f. ten który nie uznaje żadnego wyrazu jeżeli nie jest zapisany w słowniku Akademii Crusca.

CRUSCAIO, s. m. *przedający otręby*. = fig. *purysta językowy*.

CRUSCANTE, CRUSCHEVOLE, ad. m. f. ten który nie uznaje żadnego wyrazu jeżeli nie jest zapisany w słowniku Akademii Crusca.

CRUSCATA, s. f. *rzecz błaha, fraszka*.

CRUSCHEGGIARE, v. n. *trzymać się ślepo słownika Akademii Crusca*.

CRUSCHELLO, s. m. *mąka razowa, gryz*.

CRUSCHERELLA, s. f. *grzechocina, w której zagrzebują pieniądze w kupę otrąb, a potem dzieląc ją na kupki, wygrzebują co się któremu losom dostanie*. [y.]

CRUSCONE, s. m. *grube otrębiasty, skorupiaty*. —SA, ad. *otrębiasty, pełen otrąb*.

CRUSTACEO, —CEA, ad. *skorupiasty, skorupiaty*. = s. m. *skorupiak*.

CUBARE, v. n. lat. *leżeć*. Cubarsi, *legnąć w grobie*. = v. a. *zamienić na szescian*.

CUBATURA, CBICAZIONE, s. f. *Geom. wyrachowanie w częściach sześciennych, sprowadzenie bryły jakiegokolwiek do szescianu*.

CUBICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *sześcienny*. Numero cubico, *liczba sześcienna, szescian powstający z pomnożenia kwadratu przez pierwiastek*.

CUBITALE, ad. m. f. *lokciowy*. Lettere cubitali, *uncyalne litery*.

CŪBITO, s. m. *część niższa ramienia od łokcia do przegubu ręki*, v. GOMITO, = *miara długości łokcia*.

CUBO, s. m. *Geom. szescian, bryła mająca sześć ścian kwadratowych równych*.

CUBO, —BA, ad. *sześcienny*.

CUCCAGNA, s. f. *Bocc. kraj obfitujący we wszystko, mlekem i miodem płynący, raj*. E la prigione è divenuta, come dir, —, *Cecc. Esalt. cr.* E pensano le donne alla —, *al bel paese, dove i fiori e i frutti degli alberi son pani, e son presciuti*, *Fort. Ricc.*

CUCCIAIA, s. f. *brona do czyszczenia rzek, kanałów*. = *żelazko do prasowania*. = *łopatka, czerpaczka, czerpak*.

CUCCIAIATA, s. f. —TINA, s. f. dim. *pełna łyżka lub łyżeczka*.

CUCCIAINO, —RINO, s. m. dim. *łyżeczka*.

CUCCIAIO, —RO, s. m. *łyżka*.

CUCCIAIONE, s. m. *accr. duża łyżka*.

CUCCHIARA, s. f. *kielnia*. = *łyżka żelazna półwałcowa służąca do sypania prochu w moździerze*. = *duża łyżka*.

CUCCHIARATA, v. CUCCIAIATA.

CUCCIA, s. f. *łóżko*. = *budka dla psa*.

CUCCIARE, v. a. *położyć*. = v. n. *leżeć*.

CUCCIO, s. m. *piesek*. = fig. *gamoń, ciapa, ciemięga*.

CUCCIOLACCIO, s. m. *pekaty piesek*. = fig. *wielki gamoń*.

CUCCIOLINO, s. m. dim. *piesek*.

CUCCIOLO, s. m. *piesek, psina*. = ad. *maluczki, malusienki*.

CUCCIOLOTTO, s. m. *gamoń, munia, ciapa*.

CUCCO, s. m. (*wyraz dziecienny*), *jajo*. = *pieszchoch, zepsute dziecko*. = *Vecchio cucco, zdzieciniały starzec, stary a głupi*. = *kukulka*.

CUCCOVAIA, —TA, s. f. *banialuki, androny, duby smalone*.

CUCCUINO, v. CUCULO.

CUCCUMA, s. f. *bass. mienawieć, gniew*. Egli ha — in corpo, *Varch. Ercol.*

CUCIMENTO, s. m. *szycie*.

CUCINA, s. f. *kuchnia*. A grossa cucina povertà è vicina, *prov. rozrzutność prowadzi do ubóstwa*. = *potrawy, jadlo*. = *Esser di buona o di cattiva* —, fig. *być powolnym lub niepowolnym dla kogo*. Orlando, ch'era di buona —, *chinessi in terra riverentemente, Bern. Orl.*

CUCINARE, v. n. *gotować jeść, kucharzyć*.

CUCINATURA, s. f. *gotowanie, kucharstwo*. [chenka]

CUCINETTA, s. f. dim. *ku-*

CUCINIERA, s. f. *kucharka*.

CUCINIERE, CUCINERO, CUCINATORE, CUCINAIQ, s. m. *kucharz*.

CUCINO, v. CUSCINO.

CUCINUZZA, s. f. *peg. licha, niedzna kuchenka*.

CUCIRE, v. a. *szyc, uszyć*. = *insieme due pezzi, zszyć dwa kawalki*. — la bocca, fig. *zawiązać komu gębę*. — a refe doppio, *obie strony oszwabić*. = v. n. *szyc, trudnić się szyciem*. In capo della scala si pose a sedere e cominciò a —, *Bocc.*

CUCITO, s. m. *szew*. = p. ad. *szyty, uszyty*.

CUCITORE, s. m. *krawiec*.

CUCITRICE, s. f. *szwaczka*.

CUCITURA, s. f. *szycie*. = *szew*. = *Chir. zszycie rany*.

CUCULIARE, v. n. *kukać*. = fig. *kpić, drwić, żartować*. Ma chi le lodi senza merito insacca, guardi non esser poi de' cuculiatu, *Menz. Sat.* *ale kto przyjmuje pochwały niezasluzyszzy na nie, niech pamięta aby później nie był wyszytany*.

CUCULIATURA, s. f. *kpinki, drwiniki*, v. CORBELLATURA

CUCULIO, s. m. *kukanie*. = fig. *gwarzenie*.

CUCULLA, s. f. —LLO, s. m. *kukla, kaptur*, v. COCOLLA.

CUCULLATO, —TA, ad. *zakupczony*. = s. m. *mnich*.

CUCULLIFORME, ad. m. f. *kukulasty*.

CUCULO, s. m. *kukulka*.

CUCUMA, s. f. v. COCOMA. = v. CURCUMA.

CUCURBITA, s. f. *Chim. kukurbita, naczynie szklanne do dystylacji*. = *dynia, bania, arbuz*.

CUCURBITACEO, —EA, ad. *Bot. z rodzaju roślin dyniowych*.

CUCURBITALE, ad. m. f. *w kształcie kukurbity*.

CUCUZZA, s. f. *dynia, bania, arbuz*, v. ZUCCA. = *leb, głowizna*.

CUCCUZZOLO, s. f. *ciemie głowy*. = *wierzch, szczyt, wierzchołek*.

CUFFIA, s. f. *czeppek, stroik, kornet*. — d' acciaio, *helm, przyłbica*. Ogni — è buona per la notte, *prov. w nocy wszystkie kotły bure*.

CUFFIACCIA, s. f. *peg. brzydki czeppek, czupiradło*.

CUFFIARE, v. **CUFFIARE**.

CUFFIETTA, **CUFFINA**, s. f. *dim. czepczek dziecienny*.

CUFFIONE, s. m. *duży czeppek*.

CUFFIOTTO, s. m. *czapka, kaczynka*. — **NA**, s. (*syn, córka wuja lub ciotki*), *kuzyn, kuzynka*.

GUI, *pron. czyj, którego, którego, których, któremu, której, którym*. Używa się z przyimkami **DI**, **A**, **IN**, **PER**. Niuna cosa è, *di cui tanto si parli*, *Bocc. Quel Dio a cui tu ricorri*, *U. Fosc. Il buon uomo in casa cui morto era*, *Bocc. Powyższe przyimki odrzucają się zazwyczaj, kiedy przed cui znajduje się przedimek. Colui lo cui saper tutto trascende, ten którego wiedza wszystko przechodzi. La cui salute dal mio viver pende*, *Petr. Al cui valore ogni vittoria è certa*, *Tass. Ger.*

GUIUSSO, s. m. *pedanteria, przytaczanie łacińskich sentencji*.

CULACCINO, s. m. *reszta wina na dnie kieliszka*.

CULACCIO, s. m. *peg. dupisko, dupsko*. = *pośladek bydlęcia*.

CULAIA, s. f. *brzuch zepsutego drobitu*. *Far* —, *bass. zachmurzyć się (o niebie)*.

CULAIO, — **IA**, *ad. tylny, zadni, od zadka*. *Mosca* —, *natrętna mucha*; *fig. nudnik, natręt, przyczepa*.

CULATA, s. f. *stłuczenie zadka*. *Batt re una* —, *uderzyć zadkiem o ziemię*.

CULATTA, s. f. *tylna część wielu rzeczy*. — *del cannone, dell' archibuso, greco dziala, tylna śruba strzelby*; = *osad w tygielku, fus po stopieniu kruszc*.

CULATTARE, v. a. *wziąć kogo za ręce i nogi i uderzyć zadkiem o ziemię*. — *le panche, siedzieć z założonymi rękami, jak malowany*.

CULATTATA, s. f. *bass. stłuczenia zadka*.

CULEGGIARE, v. n. *bass. wywijając, kręcić zadkiem idąc*.

CULISEO, v. **COLOSSEO**.

CULLA, s. f. *kołyska, kolebka*.

CULLAMENTO, s. m. *kołysanie, kolebanie*.

CULLARE, v. a. *kołysać, kolebać*.

CULMINARE, v. n. *Astr. górować*.

CULMINAZIONE, s. f. *Astr. górowanie gwiazdy, moment gdy gwiazda przyjdzie do południka miejsca, czyli raczej gdy południk miejsca przez obrót dzienny ziemi przyjdzie do gwiazdy*.

CULMINE, s. m. *lat. szczyt, wierzchołek*.

CULO, s. m. *tył, zadek, dupa*. *Modi bassi. Dar barba in* —, *drwić, kpić z kogo*. *Fare altrui in* — *rosso, osiec, wychłostać, oćwiczyć, wyćwiczyć dziecko*. *Dar del* — *in terra, uderzyć zadkiem o ziemię*. *Avere il fuoco in* —, *być gorąco kapanym, być prędkim, porywczym*. *Avere uno o una cosa in* —, *mieć kogo lub co gdzieś*. *Avere un* — *come un vicinato, mieć ogromny zadek*. *Avere tanti anni sul* —, *mieć tyle a tyle lat*. *Mostrare il culo, wypiąć zadek na kogo*; *fig. odkryć swoje zamiary, zdradzić się*. *Rimaner col* — *in mano, nie dopiąć swego, osiąść na koszu, wyjść na kpa*. = *La camicia non gli tocca il* —, *szczęśliwy, kontent jakby go kto na sto koni wsadził*. = *dno butelki, garnka, szklanki, i t. d.*

CULTIVAMENTO, **CULTIVARE**, *etc. v. COLTIVAMENTO, etc.*

CULTO, s. m. v. **COLTO**. = *część Boga*.

CULTO, — **TA**, *ad. v. COLTO*. = *zamieszkaný*. *Era a quel tempo ivi una selva antica.... di stretti colli, e sol da bestie culti*, *Ar. Or. Fur.*

CULTORE, s. m. v. **COLTORE**. = *czciiciel Boga*.

CULTURA, s. f. v. **COLTIVATURA**.

CUMINO, s. m. *kmin*.

CUMULARE, v. a. *nasikładać, nagromadzić, nasypać z wierzchem*. = *piastować razem kilka urzędów*.

CUMULATAMENTE, *av. obficie, z wierzchem*.

CUMULATORE, s. m. *zgromadziiciel*.

CUMULAZIONE, s. f. *nagromadzenie*.

CUMULO, s. m. *kupa, stos*. = *mogila*.

ČUNA, s. f. *kołyska, kolebka*. = *fig. gniazdo, siedziba*.

CUNEALE, **CUNEIFORME**, *ad. m. f. klinowaty, kliniasty*.

CUNZIA, s. f. *Bot. cybora, cyperowie korzenie*. = *gatunek pachnidła*.

CUNZIERA, s. f. *naczynie na pachnidła*.

CUOCA, s. f. *kucharka*.

CUOCERE, v. a. *ir. gotować, warzyć, piec*. *Avendo ella fatti*

— *due grossi capponi*, *Bocc.* — *pane, piec chleb*. = *piec, palić (o słońcu)*. = *trawić pokarm*. = *palić, piec (o boju)*. = *Fig. trapić, dręczyć, gryźć, martwić*. *Qual fu a sentir che 'l ricordar mi cuoce? Petr. còz dopiero bylo to czuć, jeżeli samo przypomnienie mnie dręczy?* = *v. r. gotować się, piec się; oparzyć się; fig. upić się*. — *nel suo brodo, fig. uprzeć się przy swoim zdaniu*.

CUOCIORE, s. m. *pieczenie w ciele, ból pieczący*.

CUOCITURA, s. f. *gotowanie, pieczenie*.

CUOCO, *pl.* — **CHI**, s. m. *kucharz*.

CUOIAIO, s. m. *garbarz*.

CUOIAMO, s. m. *skóry*.

CUOIO, *pl. m.* — **OI**, *f.* — **IA**, s. m. *skóra wyprawna*. = *paragamin*. = *Fig. Distender le cuoia, przeciągać się, wyciągać się*. *Tirar le cuoia, zdradzić nogi, umrzeć*. **CUOIA** **VECCHIE** **E NUOVE**, s. f. *pl. stary i nowy Testament*. *La larga ploia dello Spirito Santo, ch' è diffusa in sulle Vecchie e in sulle Nove Cuoia, D. Par. obfity potok łaski Ducha S. który jest rozlany w księgach starego i nowego Testamentu*.

CUOPRIRE, v. **COPIRE**.

CUORE, **CORE**, s. m. *serce*. *Battimento del* —, *bicie serca*. = *Fig. serce, sielisko uczuć*. *Buon* —, *cattivo* —, *dobre serce, złe serce*. *Dare ad uno il* —, *oddać komu swe serce*. *Crepare, scoppiare il* —, *krajać się, rozdzielać się, pękać (o sercu)*. *Stringere il* —, *ściskać serce*. *Toccare il* —, *dotknąć serce, rozczulić, wzruszyć, rozrzewnić*. *Dispiacere insino al* —, *niezmiernie się niepodobać*. *Andare a* —, *przyjść do serca, do smaku*. *Essere, avere, a* — *o nel* —, *mieć co na sercu, wziąć do serca, bardzo się czem zająć*. = *środek, ognisko*. *Siede Parigi in una gran pianura nell' ombilico a Francia, anzi nel* —, *Ar. Or. Fur.* *Albergando per necessità il più della sua gente a campo nel* — *del verno, G. Vill.* = *szczerść, otwartość*. *Avere sulla lingua quel che si ha nel* —, *co w sercu to na języku*. *Dire col* —, *venir col* — *in mano, mówić szczerze, otwartość*. = *męztwo, odwaga*. *Sofferire, bastare il* —, *zdożyć się na odwagę*. *Aver il* —, *mieć odwagę*. *Cascare, mancare il* —, *stracić odwagę, zmieszać się, zatruwić się*. *Far* —, *farsi* —, *nabrać odwagi*. = *Star di buon* —, *być wesółym, spokoj-*

nym. = Cor mio, *moje serce, moje życie, moja duszko.* Così, cor mio, vogliate, le dicea, dopo ch'io sarò morto, e amarmi ancora, *Ar. Orl. Fur.* = Cuori, s. m. pl. *czerwiń.*

CUORICINO, s. m. dim. *serduszko.*

CUPERE, v. lat. difett. (używa się tylko w 3 osobie liczby pojed.), *żądać, chcieć.* Immagini chi bene intender cupe quel ch'io or vidi, *D. Par.*

CUPEROSA, s. f. *Chim. siarkan metaliczny.* — *bianca, siarkan cynku.* — *azzurra, siarkan miedzi.* — *verde, siarkan żelaza, koperwas.*

CUPEZZA, s. f. *głębia, głębołość.*

CUPIDAMENTE, av. *chcwie.*

CUPIDIGIA, **CUPIDEZZA**, **CUPIDINE**, **CUPIDITÀ**, —**TADE**, —**TATE**, s. f. *chcliwość, łakomstwo.*

CUPIDINO, **CUPIDO**, s. m. *kupidyn, bóg miłości.*

CUPIDO, —**DA**, ad. *chciwy, łakomy.*

CUPO, s. m. *głębia, głębołość.* = ad. *głęboki.* Lo fondo è cupo si che non ci basta luogo a veder, *D. Inf.* = *ciemny.* Color cupo, *ciemny kolor.* = *Fig. smutny, posepny, ponury.* = *skryty, ukryty, nieszczerzy, obłudny.*

CUPOLA, s. f. *kopuła.*

CURA, s. f. *piecza, staranie.* A lui la — e la sollecitudine di tutta la nostra famiglia commetto, *Bocc. Aversi* —, *dbać o siebie, pieścić się, cackać się.* — *soverchia, wymus, przysada.* Prender —, *tener* —, *dbać o co, mieć o czym staranie.* = *usiłność, pilność, przykładanie się.* Le donne son venute in eccellenza di ciascun arte ove hanno posto —, *Ar. Orl. Fur.* = *rzqd, zarzd.* = *troska, kłopot.* Cure amorose, *troski miłosne.* = *probostwo, parafia.* = *kuracya, leczenie.* = *blecharnia.*

CURABILE, ad. m. f. *dający się uleczyć.*

CURANDAIO, s. m. *blecharz.*

CURANTE, ad. m. f. *staranny, dbaly.* Non —, *niedbaly.* = s. m. *lekarz.*

CURANZA, s. f. *staranność, dbałość.* Non —, *niedbałość.*

CURARE, v. a. *mieć pieczę, staranie, troskliwie, troszczyć się o co, starać się.* — *l'anime, mieć staranie o duszach, być duchownym przewodnikiem sumienia.* = *dbać, stać o co, wysoko cenić, szacować.* Non —, *non curarsi, nie dbać, nie stać, lekceważyć, nie troszczyć się.* Poco delle altrui fatiche curandosi, *Bocc.* — il cal-

do, il freddo, *być czułym na gorąco, na zimno.* = *kurować, leczyć.* = *bielić, blechować plótno.*

CURASNETTA, s. f. *strug, nóż do obrznięcia kopył konskich.*

CURATELLA, s. f. *podrobki ptactwa i ryb, v. CORATELLA;* scherz. *wnętrznosci ludzkie.* Cacar le curatelle, *bass. przeleknąć się; mozolić się nad czym, krwawo pracować, krwawo się pocić.* Ho cacato le curatelle per imparar due acca, *Mach. Mandr.* dužom się namozolił *żęby się mato co nauczyć.*

CURATIVO, —**VA**, ad. *leczący, lekarski.*

CURATO, s. m. *proboszcz, pleban.*

CURATORE, s. m. *mający o czym staranie, dozorca.* = *lekarz.* = *komisarz, plenipotent.* = *Leg. kurator, opiekun.*

CURATRICE, s. f. *Leg. kuratorka.*

CURAZIONE, —**GIONE**, s. f. *leczenie, kurowanie, kuracya.*

CURCUMA, s. f. *Bot. szafraniec, ostrzyż, żółcień.*

CURIA, s. f. *Stor. rom. jedna z 30 kuryj na które tribus były podzielone.* = *sqd, trybunał.*

CURIALE, s. m. *prawnik, jurysta, adwokat.*

CURIANDOLO, s. m. *Bot. kolędra.*

CURICCIATTOLA, s. f. dim. *małeńka kuracya.*

CURIOSACCIO, —**CIA**, ad. *bardzo ciekawy.*

CURIOSAMENTE, av. *ciekawie.* = *pilnie, starannie.* Fabrizio mandò al re Pirro che si guardasse —, *Senec. Pist.*

CURIOSETTO, —**TA**, ad. *niec co ciekawy.*

CURIOSITÀ, —**TADE**, —**TATE**, s. f. *ciekawość.* = *pl. ciekawości, rzeczy ciekawe.*

CURIOSITÀUCCIA, s. f. dim. *małeńka ciekawość.*

CURIOSO, —**SA**, ad. *ciekawym.* = *ciekawym, rzadki, niezwyčajny.* = *troskliwy.* Il curioso amante, *Ar. Orl. Fur.* = *śmieszny, ucieśzny, zabawny.*

CURRO, s. m. *kółka podstawione pod to co się wlecze.* Esser sul —, *fig. być na drodze do czego.* Fratel mio, noi siam sul — d'andar a far un ballo in campo azzurro, *L. Lipp. Malm.*

CURSORE, s. m. *biegus, goniec.* = *woźny, komornik.*

CURULE, s. f. *krzesło senatorskie ze sloniowej kości u Rzymian.* = *krzesło wygodne, sofa.* = ad. *Sedia curule, krzesło senatorskie.*

CURVA, s. f. *Geom. linia krzywa.*

CURVARE, v. a. *krzywić, skrzywić, zgiąć w kablak.* = v. r. *skrzywić się, zgiąć się.*

CURVATURA, **CURVEZZA**, s. f. *skrzywienie, zagięcie, załamanie; krzywość.* Curvatura d'una volta, *zagięcie sklepienia.*

CURVETTO, —**TA**, ad. *niec skrzywiony, krzywołaty.*

CURVILINEO, s. m. *Geom. figura zawarta liniami krzywymi.* = ad. *krzywokreślny.*

CURVIPEDO, —**DA**, ad. *krzywonogi.*

CURVITÀ, —**TADE**, —**TATE**, s. f. *krzywość.*

CURVO, —**VA**, ad. *krzywy.* = *fig. niesprawiedliwy.* = *schylony, pochylony.*

CUSCINELLO, —**TTO**, s. m. dim. *poduszeczka.*

CUSCINO, s. m. *poduszka.*

CUSCUTA, —**TE**, s. f. *Bot. kanianka.*

CUSOFFIOLA, s. f. *strach, przeleknienie.* = *interi. kpiny! drwiny!*

CUSTODE, s. m. *stróż, dozorca.* Angelo —, *anioł stróż.*

CUSTODIA, s. f. *straż.* Dare, tenere in —, *dać do strzeżenia, strzedz, schować.* Aver in —, *prendere in —, mieć co pod strażą, strzedz czego pilnie.*

= *cymborym.* = *juterał, pokrowiec.* = *dell' oriuolo, koperta zegarka.*

CUSTODIRE, v. a. *ir. strzedz, pilnować, doglądać.*

CUSTODITAMENTE, av. *pilnie, starannie.*

CUTANEO, —**NEA**, ad. *Med. skórnym.*

CUTE, s. f. *skóra ludzka.*

CUTERZOLA, s. f. *mrówka skrzydlata.*

CUTICAGNA, s. f. *kark, tył szyi.* = *D. Inf. czupryna.*

CUTICOLA, s. f. *nadskórek.*

CUTRETTA, —**TTO**, s. f. *Ornit. pliszka.*

D

DA, prep. *tłumaczy się na polskie przez przyimki od, do, z, za, przed, przez, u, czasem się wcale nie tłumaczy, służą zaś:*

1. Do wyrażenia z jakiego miejsca lub od kogo. *Da Parigi a Genova tornando, Bocc. wracając z Paryża do Genui.* Partiti da cotesli che son morti, *D.*

Inf. oddał się od tych którzy umarli. Spine dall' altra sponda i suoi soldati, *Tass. Ger.*

2. Do wyrażenia pochodzenia czyli rodu z jakiego miejsca, tudzież początku co do czasu. *Andreuccio da Perugia, Bocc. Andreuccio z miasta Perugia.* Da lontano, *z daleka.* Da gran tempo, *oddawna.* Sin da bambino, *od dziecięcia.* Da che venni al mondo, *odkąd przyszedłem na świat.* Da quel tempo ebbi gli occhi umidi e bassi, *Petr.* Da mattina a sera e da sera a mattina, *od rana do wieczora i od wieczora do rana.*

3. Do wyrażenia tego co komu przystoi, co się komu należy, lub co kto sobie niesłusznie przywłaszcza. *Ragazza da marito, panna na wydaniu.* Parlare da monarca, *mówić jak monarcha.* Far da santo, *udawać świętego.* Pazzo da catena, *taki wariat że go wiązać trzeba, furyat.* Uomo da far paura, *człowiek straszny.*

4. Do wyrażenia tego co do kogo należy, lub użytku na jaki co jest przeznaczona. *Gioie da donna, Bocc. klejnoty damskie.* Tabacco da fumare, *tytón do kurzenia.* Tavolino da scrivere, *stolik do pisania.* Mancando polvere da schioppo, e viveri da bocca, *Mur.*

5. Do wyrażenia różnicy. Quand' era in parte altr' uomo da quel ch' io sono, *gdym był począsi innym człowiekiem od tego jakim dziś jestem.* Diverso assai son io da quel che fui, *Met.*

6. Do wyrażenia sposobu, trybu, zwyczaju jakim się co odbywa. Da scherzo, *żartem.* Da uom d' onore, *jako człowiek uczciwy.* Non permette che i fanciulli vestano mai da donna, *nie pozwala nigdy aby chłopcy przebierali się za kobiety.* Or si veste da schiava, or da regina, *Cast. An. Parl.*

7. Do wyrażenia położenia miejsca lub kierunku. Da un lato, *z jednej strony.* Dallato, *z boku.* La donna veggendol da casa sua molto spesso passare, disse, *Bocc. niewiasta widząc go często przechadzającego się przed swym domem, rzekła.*

8. Do wyrażenia przez przybliżenie odległości miejsca lub czasu. Cominciò ad andare da Gerusalemme a Nazarette, che v' hae da settantaquattro miglia, *Vit. Crist. zaczął iść z Jeruzalem do Nazaret dokąd jest mil około siedmdziesiąt cztery.* Da sette mesi, *blisko siedm miesięcy.*

8. Do wyrażenia sprawcy, przyczyny, lub przez kogo co jest zrobionem, i tu należą wszystkie biernie lokucye. *Assediato da un esercito numeroso, obłożony od licznego wojska.* Fu da loro vinto e ucciso, *został przez nich zwyciężony i zabity.* Valle ombrosa da molti alberi, *dolina zacieniona wielu drzewami.* Spogliati dagli uni, scherniti dagli altri, *traditi sempre da tutti, abbandonati da' nostri medesimi concittadini, U. Fosc.*

10. Do wyrażenia tego co się ma robić, lub należy uczynić. Sto da scrivere, *mam do pisania.* La gratitudine è sommamente da commendare, *Bocc. wdzięczność należy bardzo chwalić.* Da biasimare, *do nagany, nagannie, godzinę nagany.*

11. Do wyrażenia w czym domu, u kogo. Da me, da te, u mnie, u ciebie. *Andatevene da lui, Bocc. pójdźcie do niego.*

DABBENAGGINE, s. f. *dobrodusznosc, poczciwość.*

DABBENE, DA BENE, ad. *dobry, dobroduszny, poczciwy.* Uomo, donna —, *człowiek dobroduszny, kobieta zacna, poczciwa, cnotliwa.*

DABBUDA, s. m. *cymbały.* = cymbalista.

DACCHE, DA CHE, cong. *gdy, ponieważ.* = *odkąd, jak tylko, skoro tylko.*

DADAIUOLO, s. m. *koster.* DADDOSSO, DA DOSSO, av. *z grzbietu, z pleców.* Levare — i panni ad uno, *zdjąć z kogo suknie.* Levare gli occhi — ad uno, *spuścić z kogo oczy.* La quale guardando fiso fiso, non mi levava mai gli occhii —, *Fir. As.*

DADDOVERO, DA DOVERO, av. *doprawdy, prawdziwie, serio.* = ad. *prawdźniwy, istotny, rzetelny.*

DADEGGIARE, v. n. *grać w kości, kosterować.*

DADICCIUOLO, s. m. *dim. kostka do grania.*

DADO, s. m. *kość do grania.* Piantare il —, *rzucić z lekka kości.* Il — è tratto, *kość jest rzucona (facta est alea), już się stało, odstąpić nie może.* Tirare un gran —, *uniknąć wielkiego niebezpieczeństwa.* = *sześcian, bryła sześcienna.* = *rodzaj tortury na nogi.* = *piedestal, podstęp.*

DAFNOIDE, s. f. *Bot. wilcze licho, wawrzynek.*

DAGA, s. f. *szpada krótka, i szeroka, dziś nie używana.*

DAINA, s. f. *danielica, damula.*

DAINO, s. m. *Zool. daniel.* DALLATO, DA LATO, av. *z boku.* [ustawicznie, uciąż.

DALLE DALLE, av. *ciagle.* DALMATICA, s. f. *dalmatyka, strój dyakona.*

DAMA, s. f. *dama, pani.* = *warcab.* Giuocar a —, *grać w warcaby.*

DAMARÉ, v. a. *dojechać do damy, zrobić damę (grając w warcaby); dorobić królowę (w szachach).*

DAMASCARE, v. a. *wyrabiać tkaninę w desen.*

DAMASCATO, s. m. *bielizna stolowa w desen.*

DAMASCATURA, s. f. *blachmal, damascęńska robota.*

DAMASCHINARE, v. a. *blachmalować, nabijać szablę lub co innego drótem srebrnym lub złotym.*

DAMASCHINO, —NA, ad. *blachmalowy, damascęński.* = *damascenol (róza).*

DAMEGGIARE, v. n. *udawać wielką panią.* = *zalecać się do kobiet, stroić koperckin, smalich choelek.*

DAMERINO, s. m. *umizgalski.*

DAMIGELLA, s. f. *panna, panienka.* Non è convenevole che una bella —, *come voi siete, senz' amante dimori, Bocc.* = *panna z orszaku królowej.* = *Entom. ważka, jętka, panna.*

DAMIGELLO, s. m. *panicz, młodzieniec.*

DAMIGIANA, *oplatanka.*

DAMINA, s. f. *młoda dama.*

DAMMA, DAMMO, v. DAINA, [szek.]

DAINO, [szek.]

DAMMASCO, s. m. *adama.* DAMO, s. m. *amant, galant.*

DAMUZZA, —CCIA, s. f. *peg. ladacko kobieta, niecnota.*

DANAIO, —IUOLO, s. m. *denar.* = *pieniądz.* = $\frac{1}{24}$ część uncyi.

DANAIOSO, —ROSO, —SA, ad. *pieniężny.*

DANARESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *ściągający się do pieniędzy.*

DANARO, s. m. *pieniądz, pieniądz.* Danari contanti, *gotowe pieniądze, gotówka.* Danari morti, *pieniądz nieprzynoszący procentu.* Esser arse, *abbruciato di —, nie mieć grosza przy duszy.* = *jedna z czterech masek kart. zwanych Tarocchi. Accenar coppe e dare in danari, v. COPPA.*

DANARUZZO, s. m. *dim. pieniązek.*

DANDA, s. f. *Arit. dzielenie włoskie.*

DANNABILE, ad. m. f. *godzien potępienia, naganny.*

DANNABILMENTE, av. *niebezpiecznie*.

DANNARE, v. a. *skazać, potępić*. = *ganić, naganić, przynęcać*. = *przemazać, przekreślić*. = *zranić, skaleczyć*. E, se non che fu scarso il colpo alquanto... che poco più che la pelle gli danna, *Ar. Orł. Fur.* = v. r. *zastąpić na piekło, zgubić duszę*.

DANNATO, s. m. *potępieniec*.
DANNATORE, s. m. *potępiiciel*.
DANNAZIONE, —GIONE, s. f. *potępienie duszy*.

DANNEGGIAMENTO, s. m. *uszkodzenie*. [dzic.]

DANNEGGIARE, v. a. *uszkodzić*.
DANNEGGIATORE, s. m. *wyprzedzający szkodę*.

DANNEVOLE, ad. m. f. *na-ganny*. — *szkodliwy, v. dannoso*.

DANNEVOLMENTE, av. *szkodliwie*.

DANNIO, —IA, ad. † *mogący być uszkodzonym*. = *szkodliwy, szkodny*. *Fiere dannie*, *zwierzęta szkodliwe*.

DANNO, s. m. *szkoda, strata, uszczerbek*. *Arrecare o far —*, *przynieść szkodę, uszkodzić, zoszkodzić*. *Farsi un —*, *zaszkodzić sobie samemu*. *Mio, tuo, suo —*, *tym gorzej dla mnie, i t. d.* *Egli è un —*, *un peccato, szkoda, co za szkoda*. *A danni d'alcuno*, *na czynie szkodę, zgubę*.

DANNOSAMENTE, av. *szkodliwie*.

DANNOSO, —SA, ad. *szkodliwy; niebezpieczny*.

DANTE, s. m. *skóra wyprawna Daniela lub jelenia*.

DANZA, s. f. *taniec, v. ballo*. *Menar la —*, *wieść taniec, przewodniczyć w tańcu; fig. rej wodzic*. *Essere o entrare in —*, *fig. wdać się w jakiś zawity interes, znajdować się w kłopotcie*. *Ed anch'io fui alcune volte in —*, *Petr.*

DANZARE, v. *BALLARE*.

DANZATORE, s. m. —TRICE, s. f. *tancerz, tanecznicza*.

DAPOICHE, DA POICHE, cong. *odkąd, skoro tylko, od czasu jak*.

DAPPIE, DAPPIEDE, av. *z dołu, z pod spodu*. *Farsi dappie*, *rozpocząć na nowo*.

DAPPOCACCIO, —CIA, ad. *peg. nie potem, wielkie ładaco, gnuśnik, zawałidroga, leni, darmojad*.

DAPPOCAGGINE, —CHEZZA, s. f. *niezdolność, niezdolność, nieudolność, niedoleżność*. = *lenistwo, ospalstwo*.

DAPPOCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *niezdolny, niezdolny, nieudolny, niedoleżny*. =

gnuśny, leniwy. = *podły, nieczemy, tchórzliwy*.

DAPPOI, DA POI, av. *potem*.

DAPPRESSO, DA PRESSO, av. *zblizka*.

DAPPRIMA, DA PRIMA, av. *zaraz, odrazu, zпочzątku*.

DARDEGGIARE, v. n. *ciskać groty, miotać pociski*.

DARDIERO, s. m. *łucznik*.

DARDO, s. m. *grot, pocisk, strzala*.

DARE, v. a. ir. *dać, dawać*. *Datemi il cappello, la spada, dai mi kapelus, szpadę*. — *in pagamento, dać w zapłatę, zapłacić czem*. — *uno schiaffo, dać policzek*. = *dać, darować*. *E possessioni e case ci ha date e dà continuamente al mio marito, Bocc.* = *dać, ofiarować*. — *da pranzo, da bere, una festa di ballo, dać komu obiad, i t. d.* = *dać, oddać*. — *il cuore, fig. oddać swe serce*. *Non mi dà il cuore d'inviartele, U. Fosc.* *nie mogę przewieźć na siebie, zdobyć się na to abym ci je (listy) posłał, v. sofferire*. — *Dare al mondo, wydać na świat, urodzić*. = *przynosić dochód, intratę*. *Questo mi dà tre mila scudi, to mi przynosi trzy tysiące talarów*. = *dać, dozwolić, pozwolić*. *Ed agli amanti è dato sedersi insieme, Petr.* = *zprzypuścić co, założyć*. *Ciò dato, to zprzypuścić*. = *Dare in checchia, uderzyć, trafić, napotkać*. — *in uno scoglio, uderzyć o szkopuł, o skałę*. — *la testa contro il muro, uderzyć się głową o ścianę*. — *di cozzo, boszć rogami*. — *nel segno, trafić do celu; trafić, zgadnąć*. *In una gente avete dato, che da stirpe è dura, Car. En.* = *Dare in checchia, wpaść*. — *nella ragna, nella trappola, wpaść w sidła, w potapkę*. — *nella rete, wpaść w sieć*. — *in un gran pianto, rozplakać się, rozbeczeć się*. — *nelle furie, wpaść w złość, w pasyję*. — *in iscandescenza, wpaść w niecierpliwność*. — *nel ridicolo, wpaść w śmieszność*. = *wydawać z siebie, wyziewać*. *La terra lagrimosa diede vento, D. Inf.* = *okazywać, dać do zrozumienia*. *Il colore del tuo abito dà che tu sii fornaio o carbonaio, Esop.* *Fav. kolor twego odzienia pokazuje żeś jest piekarzem lub węglarzem*. = *wpadać (o kolarach)*. — *nel bigio, wpaść w siwy kolor*. = *nazywać, tytułować*. — *del briccone, del ladro, nazywać kogo łotrem, złodziejem*. — *dell' illustrissimo, tytułować jaśnie wielmożnym*. — *del tu, del voi, tykać kogo, nazywać*

waszczęć. = *sprawić, zrobić, uczynić*. — *piacere, afflizione, sprawić przyjemność, zmartwić*. — *noia, nudzić, naprzykrzać się, dokuczać*. = *Dare orecchio, skłonić ucho, nastawić ucha*. — *a credere, w mówić co w kogo*. — *da pensare, dać do myślenia*. = *Dare di mano, ściągnąć rękę do czego, jąc*. — *di piglio, porwać, schwytać, uchwycić*. = *Dare le vele ai venti, rozpuścić żagle na wiatr*. = *v. r. zacząć*. *Darsi a credere, zacząć myśleć*. — *a correre, побiedz, puścić biegiem*. — *a fuggire, zacząć uciekać*. = *oddać się*. *Darsi a qualche cosa, oddać się czemu*. = *znajdować się, być, istnieć*. *Era la più bella giovane che mai si desse al mondo, Bocc.* *Darsi il caso, zdarczyć się*. = *Darsi vanto, przyznawać sobie chwałę, chlubić się*. = *Darsi per vinto, uznać się za zwyciężonego*.

DARSENA, s. f. *wewnętrzna część portu*.

DASSAI, d'ASSAI, ad. m. f. *zdolny, zdolny, zręczny, sprawni*. [zdolność]

DASSAIEZZA, s. f. † *zdolność*.

DASSEZZO, d'ASSEZZO, av. *wkońcu, nareszcie, naostatek*.

DATA, s. f. *data*. *In — de' sette di giugno, pod datę 7 dnia czerwca*. *A cinque giorni, a un mese di —*, *w pięć dni, w miesiąc od daty wezła*. = *uderzenie (wgrze w pilkę)*. = *rodzaj, gatunek*. *E fatta da vicin la riverenza, parole pronunzi di questa —*, *L. Lipp.* *Malm.* = *Esser su una —*, *być jednego stanu, jednego stopnia*.

DATARE, v. n. *datować*. *A — di quel giorno, poczwwszy od tego dnia*.

DATARIA, DATERIA, s. f. *kancelarya w Rzymie złożona z kardynałów do przyjmowania proz*.

DATARIO, s. m. *kardynał przydujący w tej kancelarii*.

DATIVO, s. m. *Gram. przypadek trzeci*. = *ad. dający, szczydry, hojny*.

DATO, s. m. *dar*. = *p. ad. dany*. *Dato che, dawszy że*.

DATORE, s. m. —TRICE, s. f. *dawca, dawczyni*.

DATTERO, s. m. *daktyl, owoc palmy*.

DATTILICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *daktyliczny (o wierszu)*.

DATILIFERO, —RA, ad. *wydający daktyle*.

DATTILO, s. m. *daktyl, stopa wiersza łacińskiego lub greckiego złożona z sylaby długiej i dwóch krótkich*.

DATTORNO, av. *uokolo*, *wkolo*, *dokola*.

DAVANTE, —TI, prep. *przed*. Davanti ai colpi della morte fuggi, Petr. Non sta bene parlar così — a una fanciulla, Fort. Ricc. Pararsi davanti, stanąć przed kim; stanąć w umyśle, przyjść na myśl. = av. *wprzód*, *pierwej*. Davantiche, *wprzód nim*.

DAVANZALE, s. m. *gzyms przy oknach*. = *przód ołtarza*.

DAVVANTAGGIO, av. *więcej*.

DAVVERO, DA VERO, av. *doprawdy*, *prawdziwie*, *serio*.

DAZIO, s. m. *clo*, *myło*, *danna*.

DAZIONE, s. f. *poddanie się*. — *danie*, *dawanie*.

DEA, s. f. *bogini*. = *kochanka*, *bóstwo*.

DEBACCARE, v. n. *hałasować*, *krzyzczyć*, *gniewać się*, *złościć się*, *wściekać się*, *szaleć*.

DEBACCATORE, s. m. *złośnik*, *krzykacz*, *szaleniec*.

DEBBIARE, v. a. *wycinać drzewa*, *karczować*; *paść karczunek na gruncie dla użytku*.

DEBBIO, s. m. *palenie krzaków*, *cierni wyciętych*.

DEBELLARE, v. a. *zawojować*, *podbić*, *ujarzmiać*; *zwyciężyć*, *porazić*, *pobić na głowę*.

DEBELLATORE, s. m. *podbójca*, *zwycięzca*.

DEBELLAZIONE, s. f. — MENTO, s. m. *zawojowanie*; *rozbić*, *rozgromienie wojska nieprzyjacielskiego*, *zdobycie twierdzy*.

DEBILE, ad. m. f. *slaby*, *bezsilny*, *oslabiony*. = *slaby*, *wąty*. Si è — il filo a cui si attiene la gravosa mia vita, Petr.

DEBILITARE, v. a. *osłabić*.

DEBILITAZIONE, s. f. — MENTO, s. m. *osłabienie*.

DEBILMENTE, v. DEBOLMENTE.

DEBITAMENTE, v. *należyście*, *jak się należy*, *przyzwoicie*, *sprawiedliwie*, *szuszenie*.

DEBITO, s. m. *powinność*, *obowiązek*. — *coniugale*, *powinność małżeńska*. = *dlug*. Aver debiti, pagar debiti, mieć długi, narobić długów, popłacić długi.

DEBITO, —TA, ad. *powinny*, *obowiązany*. = *winny*, *należny*. = *należyty*, *szuszny*, *sprawiedliwy*.

DEBITORE, s. m. — TRICE, s. f. *dłużnik*, *dłużniczka*.

DEBITUZZO, DEBITUOLO, s. m. *dim*, *dłużek*.

DEBOLE, ad. m. f. *slaby*, *bezsilny*. = *slaby*, *wąty*. = *slaby*, *miękki*, *wiotchy*. = *niedoleżny*, *głupi*. = Uomo debole, człowiek slabego charakteru. = s. m. v. DEBOLEZZA.

DEBOLETTA, —TA, ad. *slabowity*, *przyslabszy*.

DEBOLEZZA, s. f. *slabosc*, *bezsilnosc*, *niemoc*, *oslabienie*. = *niedolnosc*, *niedoleznosc*. = Fig. Debolezza di spirito, *slabosc umyслу*. — d'un ragionamento, *slabosc rozumowania*. = *slabosc*, *uolnosc*.

DEBOLINO, —NA, DEBOLUZZO, —ZA, ad. *slabowity*, *mizerny*.

DEBOLMENTE, av. *bezsilnie*, *slabo*.

DECA, s. f. *dziesiatek*, *czesc dzieła Liviusza zlozona z dziesieciu ksiąg*.

DECACCORDO, s. m. *cymbaly o dziesieciu stronach*.

DECADE, s. f. *dekada*, *ksiega zlozona z dziesieciu rozdzialow*.

DECADENZA, s. f. DECADIMENTO, s. m. *chylenie się do upadku*, *upadanie*, *podupadanie*, *upadek*.

DECADERE, v. n. e. r. *chylić się do upadku*, *upadać*, *podupadać*.

DECADUTO, —TA, p. ad. *podupadły*, *upadły*.

DECAGONO, s. m. *Geom. dziesięciobok*, *dziesięciokąt*.

DECALOGO, s. m. *dziesięcioro boże przykazanie*.

DECALVARE, v. a. *wytluszyć*.

DECAMERONE, s. m. *dekameron*, *tytuł dzieła Boccaccio z zawierającego dziesięciomienne powieści*.

DECANATO, s. m. *dziekanstwo*.

DECANO, s. m. *dziekan*.

DECANTARE, v. a. *wychwalać*. = *Chim.* *odcedzić*, *odlać płyn*.

DECANTAZIONE, s. f. *odcedzenie*.

DECAPENTAGONO, s. m. *Geom. piętnastobok*, *piętnastokąt*.

DECAPITARE, v. a. *ściąć* *winnowajcę*.

DECAPITAZIONE, s. f. *ścięcie*.

DECASILLABO, —BA, ad. *dziesięciogłoskowy*.

DECEMBRE, v. DICEMBRE.

DECENNALE, ad. m. f. *dziesięciolecie*.

DECENNARIO, —RIA, ad. *dziesiąty*.

DECENNE, ad. *dziesięciolecie*. = *niezmiernie długi*; *ogromny*.

DECENNIO, s. m. *dziesiątek*.

DECENTE, DECEVOLE, ad. m. f. *przystojny*, *przyzwoity*, *należyty*. = *skromny*, *grzeczny*, *dobrze ułożony*.

DECENTEMENTE, av. *przystojnie*, *przyzwoicie*, *skromnie*.

DECENZA, s. f. *przyzwoitość*.

DECEZIONE, s. f. *oszukanie*. = *Rett.* *zadziwienie*.

DECIDERE, v. a. ir. *rozciąć*, *przeciąć*, *odciąć*. = Fig. Decidere una lite, una questione, *osądzić sprawę*, *rozstrzygnąć pytanie*. Montan potrà nostre question —, *Sannaz.* Deciderla con alcuno, *zalatwić z kimspór*.

DECIFERARE, etc. v. DICIFERARE, etc.

DECIMA, s. f. *dziesiąta część*. = *dziesięcina*.

DECIMABILE, ad. m. f. *uległy dziesięcinie*.

DECIMALE, ad. m. f. *dziesiąty*. *Frazione*, *calcolo* —, *ułamek dziesiątny*, *i t. d.*

DECIMARE, v. a. *nalożyć dziesiątę*; *pobierać dziesiątę*. = *dziesiątkować*, *karacć co dziesiątego żołnierza*. = *fig.* *ukraść*, *zaciąć część czego*.

DECIMATORE, s. m. *mający prawo do dziesiątyni*.

DECIMAZIONE, s. f. *dziesiątkowanie*, *karanie dziesiątego*.

DECIMINO, s. m. —NA, s. f. *gatunek czynszu gruntowego*. = *księga czynszowa*.

DECIMO, s. m. *dziesiąta część*. = ad. *dziesiąty*. = *pop. głupi*. = *chudy*, *wychudły*, *niezdny*, *mizerny* (o dzieciach.)

DECIMONONO, —MANONA, ad. *dziewiętnasty*.

DECIMOPRIMO, —MAPRIMA, ad. *jedenasty*.

DECIMOQUARTO, —MAQUARTA, ad. *czternasty*.

DECIMOQUINTO, —MAQUINTA, ad. *piętnasty*.

DECIMOSECONDO, —MASECONDA, ad. *dwunasty*.

DECIMOSESTO, —MASESTA, ad. *szesnasty*.

DECIMOSETTIMO, —MASETTIMA, ad. *siedmasty*.

DECIMOTERZO, —MATERZA, ad. *trzynasty*.

DECIMOTTAVO, —MAOTTAVA, ad. *osmnasty*.

DECINA, s. f. *dziesiątek*.

DECISIONE, s. f. *sąd*, *wyrok*, *rozstrzygnięcie*, *postanowienie*, *decyzja*.

DECISIVAMENTE, av. *stanowczo*,

DECISIVO, —VA, ad. *stanowczy*.

DECISO, —SA, p. ad. *rozstrzygnięty*.

DECISORE, s. m. *rozstrzygacz*.

DECLAMARE, v. n. *deklamować*, *mieć mowę*. = *gardłować*, *wyrzekać*, *powstawać na kogo*.

DECLAMATORE, s. m. —TRICE, s. f. *deklamator*, *deklamatorka*.

DECLAMATORIO, —RIA, ad. deklamacyjny, deklamatorski.
DECLAMAZIONE, s. f. deklamacya.

DECLARATORIO, —RIA, ad. zawierający deklaracyę.

DECLINABILE, ad. m. f. Gram. odmienny, odmieniający się przez przypadki.

DECLINAMENTO, s. m. chylenie się do upadku, schylek. — del sole, schylek słońca.

DECLINARE, v. n. chylić się, nachylić się, pochylić się, zniżyć się, spuścić się na dół. Sopra Tamigi il volator declina, Ar. Orł. Fur. = Astr. e Fis. zbaczać od równika (o gwiazdzie); zbaczać od bieguna (o igle magnesowej). = Declinare a manca, a destra, zbroczyć, obrócić się, zwrócić się w lewo, w prawo. = schodzić, zstąpić, zejść. Declinava dal monte, Bocc. = v. a. poniżać, poniżyć. = unikać, uchylić się, uniknąć. L' intrepido soldan che l' fero assalto sente venir, nol fugga e nol declina, Tass. Ger. = nieuznawać jurysdykcji. = Gram. odmieniać przez przypadki, przypadkowić. = s. m. chylenie się, schylek. Al — dell' anno, przy schyłku roku.

DECLINATORIO, —RIA, ad. nieuznający jurysdykcji.

DECLINAZIONE, s. f. nachylenie, pochyłość. = schylek, ubytek. = Astr. e Fis. zbroczenie gwiazdy, jej odległość od równika; zbroczenie igły magnesowej od bieguna północnego. = Gram. przypadkowanie, deklinacya.

DECLINO, s. m. schylek.

DECLIVE, DECLIVIO, —VIA, —VO, —VA, ad. pochyły, spadzisty.

DECLIVITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. pochyłość, spadzistość.

DECOLLARE, v. a. odciąć głowę.

DECOLLAZIONE, s. f. ścięcie.

DECOMPORRE, v. a. ir. rozłożyć na części, na pierwiastki, rozebrać.

DECOMPOSIZIONE, s. f. rozkład, rozbiór.

DECOMPOSTO, —TA, p. ad. rozłożony, rozebrany.

DECORARE, v. a. ozdobić, przyozdobić. = ozdobić, zaszczycić godnością, orderem.

DECORAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. ozdobienie. Decorazioni teatrali, dekoracye teatru.

DECORO, s. m. przystojność, przystość.

DECOROSAMENTE, av. przystojnie, przystoście.

DECOROSO, —SA, DECORO, —

RA, ad. przystojny, przystoście.

DECORRIMENTO, s. m. upływanie czasu.

DECORSO, s. m. upływ czasu.

DECORSO, —SA, ad. upływny.

DECOTTACCIO, s. m. peg. brzydki dekolt. [kokcik.]

DECOTTINO, s. m. dim. de-

DECOTTO, s. m. dekolt. = ad. zgotowany, zwarzony. = fig. który strwnił majątek.

DECOTTORE, s. m. bankrut.

DECOZIONE, s. f. dekolt. = gotowanie, warzenie. = bankructwo.

DECREMENTO, DECRESCIMENTO, s. m. ubywanie, ubytek.

DECREPITÀ, —TADÉ, —TATÉ, —TEZZA, s. f. zgrzybiałość.

DECREPITARE, v. a. Chim. trzymać sól na ogniu aż dopóki nieprzeszanie trzeszczec.

DECREPITAZIONE, s. f. Chim. kalcynacya soli. [biały.]

DECREPITO, —TA, ad. zgrzybiały.

DECRESCENDO, s. m. Mus. coraz wolniej, słabiej i ciszej.

DECRESCENTE, ad. m. f. ubywaający. Proporzio —, Mat. postępowanie.

DECRESCERE, v. n. ir. ubywać, zmniejszać się, maleć. Decresce in mezzo il campo; ecco è sparito, Tass. Ger.

DECRESCIUTO, —TA, p. ad. zmniejszony, zmalaty.

DECRETALE, s. f. dekretal, ustawy papieżkie, prawo kanoniczne. = v. DECRETO.

DECRETALISTA, s. m. biegły w prawie kanonicznem.

DECRETALMENTE, av. stanowczo.

DECRETARE, v. a. postanowić, zawyrokować, osądzić.

DECRETAZIONE, s. f. wydanie wyroku, zawyrokowanie.

DECRETO, s. m. dekret, wyrok; ustawa, rozporządzenie. — del senato, ustawa, uchwała senatu. = dekretal, prawo kanoniczne.

DECRETO, —TA, ad. zawyrokowany, postanowiony, uchwalony.

DECUBITO, s. m. Med. pierwszy dzień leżenia w łóżku.

DECUMANO, —NA, ad. dziesięty (o legii rzymskiej.) = duży, ogromny, sążnisty.

DECUPLO, —PLA, ad. dziesięciokrotny.

DECURIA, s. f. Stor. rom. dekurya, dziesięciu żołnierzy z dowódcą.

DECURIARE, v. a. podzielić na dekurye.

DECURIONE, s. m. dekuryon, przelożony nad dziesięciu jeźdźcami.

DEDALEGGIARE, v. n. chcieć latać jak Dedal, naśladować Dedala.

DEDALO, —LA, ad. zręczny, zdatny, biegły. Oh stupenda opra! o dedalo architetto! Ar. Orł. Fur.

DEDICA, s. f. dedykacya, przypisanie dzieła.

DEDICARE, v. a. dedykować, poświęcić komu dzieło. — a Dio, poświęcić Bogu. = v. r. poświęcić się czemu. [jący.]

DEDICATORE, s. m. dedykujący.

DEDICATORIA, ad. e s. f. dedykacya.

DEDICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. dedykowanie, dedykacya.

DEDITO, —TA, ad. oddany, wylany dla kogo, przychylny, przywiązany. — ai piaceri, oddany rozkoszom.

DEDIZIONE, s. f. poddanie się.

DEDOTTO, —TA, p. ad. wprowadzony, wyciągnięty jako wniosek.

DEDUCENTE, ad. m. f. wprowadzający wnioski, wnioskujący. = prowadzący do czego. Vizio — a morte, Bocc.

DEDUCIBILE, ad. m. f. dający się z czego wprowadzić.

DEDURRE, v. a. ir. wyciągać, wyprowadzać wnioski, wnioskować, wnosić. = Dedurre le sue ragioni, okazać swe dowody, wystąpić ze swemi dowodami. = v. r. zdecydować się, postanowić.

DEDUZIONE, s. f. wniosek wyprowadzony. = odrzucenie, potrącenie.

DEFALCAMENTO, DEFALCO, s. m. odciągnięcie, odrzucenie, defalka.

DEFALCARE, v. DIFFALCARE.

DEFATIGARE, v. a. zmęczyć, zmęczyć, zmordować.

DEFATTO, DE FATTO, av. jakóż, w rzeczy samej, w istocie.

DEFECARE, v. a. oczyścić, lutrować plyn.

DEFECAZIONE, s. f. oczyszczenie, lutrowanie.

DEFENDERE, etc. v. DIFENDERE, etc.

DEFERENTE, ad. m. f. Vasi deferenti, naczynia prowadzące nasienie do jąder.

DEFERENZA, s. f. wzgląd, uszanowanie.

DEFERIRE, v. n. ir. uleż w zdaniu przez wzgląd dla kogo, okazać wzgląd, uszanowanie, powolność dla kogo. = v. a. donieść kogo do władzy.

DEFESSO, —SA, ad. zmordowany, zmęczony.

DEFETTIVO, etc. v. DIFETTIVO, etc.

DEFICIENTE, ad. m. f. bra-

kujący, niedostateczny, niedokładny.

DEFICIENZA, s. f. brak, niedostateczność, niedokładność, wada.

DEFINIBILE, ad. m. f. dający się opisać, określić.

DEFINIRE, v. a. ir. opisać, określić, dać czego definicyę. = rozstrzygnąć, zatwierdzić, zagodzić. [tecznie.]

DEFINITIVAMENTE, av. ostatecznie, —VA, ad. ostateczny, stanowczy.

DEFINITORE, s. m. ten co opisuje, określa; ten co rozstrzyga. = definytor, pomocnik Generała lub Prowincyala w niektórych zakonach.

DEFINITORIO, s. m. Eccl. rada definytorów zakonnych i miejsce ich zgromadzenia.

DEFINIZIONARIO, s. m. książka zawierająca definicyę wyrazów.

DEFINIZIONE, s. f. określenie, definicya. [nie.]

DEFLESSIONE, s. f. zбочenie, DEFLORE, v. a. pozbawić dziewiczyg kwiatu panienstwa, v. DISFLORE.

DEFLOREAZIONE, s. f. pozbawienie kwiatu panienstwa. = okwitanie.

DEFUSSO, s. m. spływanie humorów na dół.

DEFORMARE, v. DIFORMARE. DEFORMAZIONE, s. f. zeszczenie.

DEFORME, ad. m. f. niekształtny, szpetny, brzydki.

DEFORMEMENTE, av. niekształtnie, brzydko, szpetnie.

DEFORMITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. niekształtność, szpetność.

DEFRAUDARE, v. a. oszukać, podejść. = skraść, ukraść sztucznie.

DEFRAUDATORE, s. m. —TRICE, s. f. oszust, szalbierz, oszustka, szalbierka.

DEFRAUDAZIONE, s. f. oszukanie.

DEFUNTO, —TA, s. zmarły, nieboszyk, nieboszka. = ad. stracony, porwany, uchwycony.

DEGAGNA, s. f. rodzaj sieci na ryby.

DEGENERARE, v. n. odrodzić się, wyrodzić się. = wyrodzić się, spodłec, wydawać gorsze gatunki (o drzewach i roślinach).

DEGENERAZIONE, s. f. odrodzenie się, wyrodzenie się. = wyrodzenie się, spodenie, zmizernienie.

DEGENERE, ad. m. f. odrodny, wyrodny.

DEGLUTIZIONE, s. f. polowanie.

DEGNAMENTE, av. godnie, sprawiedliwie, słusznie.

DEGNANTE, ad. m. f. ludzki, uczynny, uprzemy.

DEGNARE, v. n. DEGNARSI, v. r. raczyć, chcieć. Ella non degna di mirar si basso, Petr. = raczyć przyjąć łaskawie. = v. a. uznać godnym, za godnego. Se voi siete ombre che Dio su non degni, D. Purg.

DEGNAZIONE, s. f. dobroć, łaskawość, wzgląd dla niższego.

DEGNEVOLE, ad. m. f. do bry, łaskawy.

DEGNIFICARE, v. a. zrobić godnym.

DEGNITÀ, v. DIGNITÀ; ASSIOMA.

DEGNO, —GNA, ad. godny, zacny, dostojny. = godzien czego, zasługujący na co. Degno d'eterna fama, Bocc. Secondo ch'è degno, wedle jego zasługi, jak sobie zasłużył.

DEGRADARE, v. DIGRADARE. DEGRADAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. degradacya, zdegradowanie. = uszkodzenie, zepsucie.

DEGUSTAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. kosztowanie, pokosztowanie.

DEGUSTARE, v. a. kosztować, próbować.

DEH, interi. ach! dla Boga! niestety! perchè vai? deh! perchè non t'arresti? D. Purg. Deh! quanto mal feci... Bocc. Deh! andate, andate; fannosi così fatte cose? Bocc. = ale. Deh, che dico io? ale co mówię?

DEI, s. m. pl. bogowie. = * zamiasł DEVI, powimienes, powinias.

DEI, s. m. dej, dawniej wielkorządca Algieru.

DEICIDA, s. m. Bogobójca (o żydach).

DEICIDIO, s. m. Bogobójstwo, umeczenie Chrystusa.

DEIFICARE, v. a. ubóstwić, policzyć w rzedzie Bogów.

DEIFICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. ubóstwienie.

DEIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. bozki, zbliżający się do bóstwa.

DEIFORME, ad. m. f. bozki, podobny do bóstwa.

DEISMO, s. m. deizm, wierzenie w jednego Boga, odrzucając wszelkie objawienie.

DEISTA, s. m. deista.

DEITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. bóstwo.

DELATORE, s. m. donosiciel, delator.

DELAZIONE, s. f. doniesienie, delacya.

DELEGARE, v. a. delegować,

wysłać w jakim celu, zdać, przelać na kogo.

DELEGATO, s. m. delegowany, komissarz, sędzia delegowany. [skrypt papieża.]

DELEGATORIO, s. m. re-

DELEGAZIONE, s. f. delegacya, zlanie na kogo władzy.

DELETTABILE, DELETTARE, etc. v. DILETTABILE, etc.

DELETTO, s. m. wybór. — de'migliori soldati, Mach. wybór, dobór najlepszych żołnierzy.

DELFINO, s. m. delfin, ryba z familii wielorybów. = Delfin, najstarszy syn króla Francyi, przed 1830. = konik w szachach. = Astr. konstellacya Delfin. = fig. garbus.

DELIBERARE, etc. v. DILIBERARE, etc.

DELIBERAZIONE, —GIONE, s. f. narada; uradzenie, postanowienie, uchwała. — del senato, uchwała senatu.

DELICATAMENTE, av. delikatnie.

DELICATELLO, —LA, —TETTO, —TA, —TUZZO, —ZA, s. e ad. delikatnik, delikatka.

DELICATEZZA, s. f. delikatność. = delikatność, delikatne obejście się, nieubliżenie w niczem. = delikatność, doskonałość smaku. Fini il marmo con pazienza e —, Vasar.

DELICATO, —TA, ad. delikatny, miękki, słaby, wątlwy, zniewieściaty. = rozkoszny, w rozkosznem położeniu. Culte pianure e delicati colli, Ar. Orł. Fur. = słodki, miły (o dzwieku). = wyborny, wysmienity, smaczny. = słaby, kruchy, złomny. = delikatny, słabowity. = delikatny, skrupulatny. = Affare delicato, delikatny interes, ślizki, niebezpieczny.

DELINEAMENTO, s. m. —TURA, —ZIONE, s. f. rys, zarys, nakreślenie.

DELINEARE, v. a. nakreślić. = fig. skreślić, opisać.

DELINQUENTE, s. e ad. m. f. winowajca, winny, winna.

DELINQUENZA, s. f. przewinienie, wina, wykroczenie.

DELINQUERE, v. n. przewinąć, zawinąć.

DELIQUESCENTE, ad. m. f. Chim. topniejący (o solach).

DELIQUESCENZA, s. f. Chim. wilgotnienie, topnienie.

DELINQUIO, v. SVENIMENTO.

DELIRARE, v. n. szaleć, dostać szalu, gadać od rzeczy jak z gorączki. — d'amore, szaleć, oszaleć z miłości.

DELIRIO, DELIRAMENTO, s. m. szalenstwo, szał, gorączka.

DELIRO, —RA, ad. szalony, gadający od rzeczy jak z gorączki.

DELITTO, s.m. przestępstwo, wykroczenie, występki.

DELIVRARE, v. LIBERARE.

DELIZIA, s. f. pieszczota, rozkosz, uciecha. Tito fu chiamato la — del genere umano, *Met.* Delizie, pl. rozkosze, uciechy. Le delizie ammolliscono coi corpi gli animi dei giovinecci, *Bocc.*

DELIZIARE, v. n. DELIZIARSI, v. r. opływać w rozkoszach.

DELIZIOSAMENTE, av. rozkosznie. [koszny]

DELIZIOSO, —SA, ad. rozdelubro, v. TEMPIO.

DELUCIDARE, v. a. wyświecić, objaśnić.

DELUCIDAZIONE, s. f. wyświecenie, objaśnienie.

DELUDERE, v. a. ir. złudzić, zwieść, omamić, oszukać.

DELUDITORE, s. m. —TRICE, s. f. zwodziciel, zwodzicielka.

DELUSIONE, s. f. —DIMENTO, s. m. złudzenie, uludzenie, omamienie, oszukanie.

DELUSO, —SA, p. ad. oszukany, omyłony. Deluse speranze, omylone nadzieje.

DELUSORIO, —RIA, ad. zwodniczy, ludzący, mamiący.

DEMAGOGO, pl. —GHI, s. m. demagog.

DEMARCAZIONE, s. f. odgraniczenie, rozgraniczenie.

DEMENTARE, v. a. lat. pozabawić rozumu, przywieść do szalenstwa.

DEMENTE, ad. m. f. szalony, obłąkany.

DEMENTIA, —ZIA, s. f. szalenstwo, szal, obłąkanie umysłu.

DEMERITARE, v. n. stać się niegodnym.

DEMERITEVOLE, ad. m. f. niegodny.

DEMERTO, DEMERTO, * s. m. wina, przewinienie. Dio... che dal ciel vede, e riconosce i meriti e i demeriti altrui, *Car. En.* = kara.

DEMOCRATE, s. m. demokracja, stronnik wszechwładztwa ludu.

DEMOCRATICAMENTE, av. demokratycznie, gminowładnie.

DEMOCRATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. demokratyczny, gminowładny. = s. m. demokracja.

DEMOCRATIA, s. f. demokracja, gminowładztwo.

DEMOLIRE, v. a. ir. rozwalić, zburzyć, obalić.

DEMOLIZIONE, s. f. rozwalenie, obalenie.

DEMONIACO, —CA, pl. —CI, —CHE, s. opętaniec, opętany, opętana przez szatana. = ad. diabelski, czartowski, szatański. = wściekły, szalony.

DEMONIO, s. m. zły duch, szatan, czart, diabeł.

DEMONOGRAFO, s. m. piszący o złych duchach.

DEMONOLOGIA, s. f. traktat, pismo o złych duchach.

DEMONOMANIA, s. f. sążenie się opętany.

DENAI0, DENARO, etc. v. DANAI0, etc.

DENDRITE, s. m. dendryt, kamień z piętnem drzew lub roślin na sobie. [RE, etc.]

DENEGARE, etc. v. DINEGARE.

DENIGRARE, v. a. oczernić, osławić.

DENIGRATO, —TA, p. ad. oczerniony, osławiony. = ad. w żalobie, odziany kirem.

DENIGRAZIONE, s. f. oczernienie, osławienie.

DENNO, zamiast DEBBONO, powinni.

DENODARE, v. a. rozwiązać.

DENOMINARE, v. a. mianować, nazwać, nazywać. = v. r. nazywać się.

DENOMINATIVO, —VA, ad. służący do nazwania, mianujący.

DENOMINATORE, s. m. Arit. mianownik.

DENOMINAZIONE, s. f. nazwanie, nazwisko, mianowanie.

DENOTARE, v. a. oznaczać. = wskazać, pokazać, wyrazić.

DENOTATIVO, —VA, ad. służący do oznaczenia, oznaczający. [zenie.]

DENOTAZIONE, s. f. oznaczenie.

DENSARE, v. CONDENSARE.

DENSITA', —TADÉ, —TATE, DENSEZZA, s. f. gęstość. = grubość, miąższość. = gestwina, gęszc.

DENSO, —SA, ad. gęsty. I metalli sono corpi densi, kruszcze są to ciała geste. = gruby, zsiadły, zgęszczony. = s. m. gęstość. [sko.]

DENTACCIO, s. m. peg. zębi-

DENTALE, s. m. drzewo

u pługą na które się nasadza lemiesz. = ad. zębowy, zębny

(o literach które się wymawiają za pomocą zębów).

DENTAME, s. m. DENTATURA, s. f. szereg zębów, zęby.

DENTARIA, s. f. Bot. żywiec.

DENTATA, s. f. ukąszenie.

DENTATO, —TA, ad. mający zęby. = zębaty, w ząbki, ząbkowaty.

DENTE, s. m. ząb. Denti molari, zęby trzonowe. = ząb u kota zębatego, u klucza, i. t. d.

= Fig. Mostrare i denti, pokazać komu zęby, odcinać się komu. Tener l'anima co' denti, ledwie dyszeć z głodu. Ond' è ridotto, per il mal governo, si strutto che e' tien l'anima co' denti, *L. Lipp. Malm.*; dogorywać, konać. Pigliar il morso co' denti, wziąć na kiel, zaciąć się, być kragtbrnym, upartym.

Dir checcchia fuor de' denti, wręczyć co powiedzieć, bez ogródek, nie obwijając w bawelnę.

Dir checcchia fra denti, odmrukiwać, brzdąkać pod nosem. Stare a' denti asciutti, nie jeść, być na czczo. Metterci l'unghia e i denti, brnąć się do czego na pazury, na wszystkie sposoby. = Prov. La lingua batte dove il — duole, radzi mówimy o tem co nas dolega.

Ognuno sente dove gli duole il —, każdy wie co go dolega.

Più vicino è il — che nessun parente, bliższa koszuła ciała niżeli kaftan. = Dente canino, Bot. psi ząb. Dente cavallino, Bot. v. CASILAGINE.

DENTECCHIARE, DENTELLARE, v. DENTECCHIARE.

DENTELLATO, —TA, ad. Ar. itd. w ząbki, ząbkowaty.

DENTELO, s. m. Arch. obwódka w ząbki pod gzymsem. = ząb wielu narzędzi. = obrąbek, szlarka w ząbki.

DENTECCHIARE, v. a. głodać, żuć, ogryzać.

DENTICELLO, DENTINO, s. m. dim. ząbek.

DENTISTA, s. m. dentysta.

DENTIZIONE, s. f. wyrzynanie się zębów. [ząb.]

DENTONE, s. m. accr. duży

DENTRO, av. wewnątrz. = prep. w. Dentro alle mura della città, *Bocc.* Metter —, wsadzić, włożyć, i t. d. Risolvere o — o fuora, oświadczyć się za lub przeciw. = s. m. wnetrze.

DENUDARE, v. a. obnażyć, ogolocić. = fig. odkryć, odsłonić.

DENUNZIA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. doniesienie, denuncyacja.

DENUNZIARE, v. DINUNZIARE.

DENUNZIATORE, —ZIANTE, s. m. donosiciel, denuncyant.

DEO, pl. DEI, DII, Bóg, v. DIO. Al tempo degli dei falsi e bugiardi, *D. Inf.*

DEOSTRUENTE, ad. m. f. Med. otwierający zatkane kanały.

DEOSTRUERE, v. a. odelknąć, otworzyć, rozwolnić.

DEPELARE, v. DIPELARE.
DEPENDENTE, ad. m. f. za-
leżny. = s. m. klient.

DEPENDERE, etc. v. DIPEN-
DERE, etc.

DEPILATORIO, s. m. maść
od której wypadają włosy.

DEPLORABILE, DEPLORANDO,
—DA, ad. oplakany, pożało-
wania godny.

DEPLORABILMENTE, av. do
pożalowania.

DEPLORARE, v. n. oplaki-
wać, żałować, ubolewać.

DEPONENTE, ad. m. f. skła-
dający. = Gram. Verbo —,
słowo w języku łacińskim ma-
jące zakończenie biernie a zna-
czenie czynne, słowo czynno-
biernie.

DEPONIMENTO, s. m. zło-
żenie z urzędu.

DEPOPULAZIONE, s. f. wy-
łudnienie.

DEPORRE, v. a. ir. składać,
złożyć, położyć na ziemi. Pesci
marini vi entrano per deporvi
l' uova, Galat. = złożyć z urzę-
du. = złożyć co, odłożyć na
bok. — l' orgoglio, złożyć py-
chę, dumę. Deposta avea l' usata
leggiadria, Petr. = zeznać,
złożyć świadectwo w sądzie.
= złożyć, oddać na skład, v.
DEPOSITARE.

DEPORTARE, v. a. wygnać
z kraju.

DEPORTAZIONE, s. f. wy-
gnanie z przeznaczeniem miej-
sca pobytu w dalekim kraju.

DEPOSITARE, v. a. złożyć
co u kogo, oddać na skład.

DEPOSITARIO, —RIA, s.
depozytariusz, ten komu się
powierza depozyt.

DEPOSITARIA, s. f. miejsce
składu. = kassa publiczna,
skarb.

DEPOSITO, s. m. depozyt,
rzecz oddana na skład. Metter
in —, złożyć, oddać na skład.

DEPOSIZIONE, s. f. sklada-
nie, złożenie. = zeznanie,
świadectwo złożone w sądzie.
= Deposizione di croce, zdjęcie
z krzyża.

DEPOSTO, s. m. zeznanie.
= Un deposito di croce, obraz
przedstawiający zdjęcie z krzy-
ża. = p. ad. złożony, v. DE-
PORRE.

DEPRAVARE, v. a. zepsuć,
skazić obyczaj, gust.

DEPRAVATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. skaziciel, skazicielka.

DEPRAVAZIONE, —VITÀ, s. f.
zepsucie, skażenie.

DEPRECABILE, ad. m. f. obu-
dzający politowanie.

DEPRECATIVAMENTE, av.
prosząc, błagając.

DEPRECATIVO, —VA, ad.
błagający, usilnie proszący.

DEPRECAZIONE, s. f. błaga-
nie, usilna prośba, modlitwa o
odwrócenie czego złego, od-
praszanie, przepraszanie.

DEPREDARE, v. a. e n. łupić,
zdzierać, grabieżyć, rabować,
pustoszyć.

DEPRADATORE, s. m. lu-
piezca, grabieżca.

DEPRESSIONE, s. f. przygnie-
cenie, uciśnienie, poniżenie.

DEPRESSO, —SA, p. ad. przy-
gnięciony, uciśniony, poniżony.
= Foglia depressa, Bot. liść o-
padły, zwieszony. = Polso de-
presso, Med. puls słaby.

DEPRIMERE, v. a. ir. przy-
gnięść, uciśnić, poniżyć. — l' a-
nimo, przygnębić, upokorzyć u-
mysł. Depresse questa elezione
molto l' animo del re di Francia,
Guicc. Stor.

DEPURAMENTO, s. m. —ZIO-
NE, s. f. oczyszczenie.

DEPURARE, v. a. oczyścić.

DEPURATIVO, —VA, ad. czy-
szczący, oczyszczający.

DEPUTARE, v. a. wyprawić
posłów. = przeznaczyć na co.

DEPUTATO, s. m. deputowa-
ny, poseł na sejm. = ad. wyzna-
czony, przeznaczony. Venendo
l' ora deputata ivi si ritrovarono,
Fior. Pecor.

DEPUTAZIONE, s. f. wysłanie
kogo; deputacya, osoby wysta-
ne. [czyć.]

DEREDARE, v. a. wydziedzic-
zyć.

DERELITTO, —TA, ad. opu-
szczony.

DERELIZIONE, s. f. opuszcze-
nie, porzucenie czego, kogo;
stan zaniedbania, opuszcze-
nia.

DERETANO, s. m. tył, zadek,
tyłek, ogon. E l' — indarno (la
biscia) aggira e snoda Ar. Orł.
Fur. = ad. tylny. E gli feri ne'
deretan ginocchi li destrier, Ar.
Orł. Fur. = ostatni. Quest' è la
deretan opera, Liv. M.

DERIDERE, v. a. ir. wyśmie-
wać, naśmiewać się.

DERIDITORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. wyśmiewacz, wyśmie-
waczka.

DERISIBILE, ad. m. f. godzien
pośmiewiska, śmieszny.

DERISIONE, s. f. pośmiewisko.

DERISIVAMENTE, av. przez
pośmiewisko.

DERISO, —SA, p. ad. wy-
śmiały. [wacz.]

DERISORE, s. m. wyśmie-
derisorio, —RIA, ad. szy-
derski.

DERIVA, s. f. Mar. zbaczanie
okrętu, płynienie ukośne, kął
tego zbroczenia.

DERIVARE, v. n. tryskać,
wytryskać. = pochodzić, wy-
pływać, brać początek. = Gram.
pochodzić. Questa voce deriva
dal... ten wyraz pochodzi od...
= v. r. wytryskać, płynąć z kąd.
L' oliva è secca, ed è rivolta altrove
l' acqua che di Parnasso si de-
riva, Petr.

DERIVATIVO, —VA, ad. po-
chodny.

DERIVAZIONE, s. f. odprowa-
dzenie, odciągnięcie na bok. —
di umori, odprowadzenie hu-
morów. = Gram. pochodzenie
wyrazów.

DEROGABILE, ad. m. f. dający
się naruszyć, odmień (o pra-
wie).

DEROGARE, v. n. naruszyć,
odmień prawo, ustawę. = u-
czynić ujmę, uwłaczać, ubliżyć.

DEROGATORIO, —RIA, ad.
ujmujący, naruszający.

DEROGAZIONE, DEROGA, s. f.
—MENTO, s. m. naruszenie, od-
mienie prawa, ustawy.

DERRATA, s. f. żywność na
przedaż. = wszelki towar. =
porcja, doza.

DERVIGI, s. m. pl. derwisze,
zakonnicy tureccy.

DESCACCIO, s. m. peg. sto-
lisko.

DESCENDERE, etc. v. DISCEN-
DERE, etc.

DESCHETTACCIO, s. m. peg.
ławisko, stołczyzno.

DESCHETTO, s. m. dim. stolik.
= zydełko, ławeczka.

DESCO, pl. —CHI, s. m. stół
jadalny. Trovarsi o starsi a —
molle, jeść stojący, bez nakry-
cia. = stół w jalkach rzeźni-
czych. = stół za którym zasiada
urzędnik.

DESCRITIBILE, —VIBILE, ad.
m. f. dający się opisać.

DESCRITTIVO, —VA, ad. o-
pisowy.

DESCRITTO, —TA, p. ad. o-
pisany. = Mil. wpisany do kon-
troli, zaciągnięty.

DESCRITTORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. opisujący, opisująca.

DESCRIVERE, v. a. ir. opisy-
wać, opisać. = zapisać, wcią-
gnąć, zaciągnąć do rejestru. =
napisać, wypisać. Sette P nella
fronte mi descrisse col puntone
della spada, D. Purg.

DESCRIZIONE, s. f. opisanie.
— d' una battaglia, d' un incendio,
d' un paese, opisanie bitwy, i. t. d.

DESERTAMENTO, DESERTA-
RE, etc. v. DISERTAMENTO, etc.

DESERTO, s. m. pustynia,
puszcza. Predicare nel —, wo-
łać jak na puszczy, gadać jak
do głuchych, groch na ścianę
rzucić.

DESERTO, —TA, ad. *pusty, bezludny. = opuszczony, porzucony.* Io resterò colla disgrazia mia, e sarò sempre misero e deserto, *Bern Orl.*

DESIABILE, DESIANZA, DESIARE, v. *DISIABILE, etc.*

DESIDERABILE, ad. m. f. *pożądaný.*

DESIDERABILMENTE, av. *z upragnieniem.*

DESIDERARE, v. a. *żądać.*

DESIDERATORE, s. m. —TRICE, s. f. *żądający, żądajca.*

DESIDERAZIONE, s. f. *żądanie, pragnienie.*

DESIDERIO, s. m. *żądanie, życzenie, żądza. = ardente, gorąca żądza, upragnienie. = moderato, żądanie umiarkowane. = insaziabile, żądza nieasycona. = delle ricchezze, della gloria, żądza bogactw, sławy.* Ardere di —, *paść żądzą.*

DESIDEROSAMENTE, av. *chciwie, pożądliwie.*

DESIDEROSO, —SA, ad. *chciwy, pożądlivy, pragnący.*

DESIDIA, s. f. lat. *gnusność, próżnowanie, lenistwo.*

DESIGNARE, v. *DESIGNARE.*

DESIGNAZIONE, s. f. *oznaczenie. = wyznaczenie kogo do czego.*

DESINARE, v. n. *jeść obiad, obiadować.* Dare da —, *zaprosić na obiad.* Fare da —, *przygotować obiad. = s. m. obiad.*

DESINATA, s. f. *obiad.*

DESINATORE, s. m. *obiadujący; zaproszony na obiad.*

DESINENZA, s. f. *zakończenie wyrazów.*

DESIO, s. m. * *żądanie, żądza.*

DESIOSAMENTE, av. *chciwie.*

DESIO, —SA, ad. *chciwy, pragnący.*

DESIRARE, v. *DESIDERARE.*

DESIRE, DESIRO, s. m. *żądza, pragnienie. = Desire, Ar. Orl. Fur. kochanek.*

DESISTERE, v. n. *zaprzestać, zaniechać, odstąpić od czego, porzucić, zrzec się.* Ed i soavi e dolci rusignoli non desisestevan mai dal canto usato, *Fort. Ricc.*

DESOLAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *spustoszenie, dezolacja, szkody porobione.*

DESOLARE, v. a. *spustoszyć, porobić szkody.*

DESOLATO, —TA, p. ad. *spustoszony, zruynowany. = strapiiony, zmartwiony.*

DESOLATORE, s. m. *pustoszciciel.*

DESUPERARE, etc. v. *DISPERARE, etc.*

DESPETTO, —TA, ad. lat. *pogardzony.*

DESPOTICAMENTE, av. *despotycznie.*

DESPOTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *despotyczny, samowładny.*

DESPOTISMO, s. m. *despotyzm, samowładztwo.*

DESPOTO, —TA, s. m. *despota, samowładzca.*

DESSO, —SA, ad. *ten sam, ta sama, on sam, ona sama.* Romolo! e quegli severamente proruppe: si, son desso, *Ver. N. R.*

DESTAMENTO, s. m. *obudzenie.*

DESTARE, v. a. *obudzić, przebudzić. —dal sonno, obudzić ze snu. = fig. obudzić, wzniecić, rozniecić, podniecić, pobudzać. —le flamme, l'incendio, wzniecać płomień, i t. d. = na nowo co zacząć. = v. r. obudzić się, ocknąć się.*

DESTATOIO, s. m. *excytarz, zegar do budzenia rano.*

DESTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *budziiciel, budziicielka. = pobudziciel, pobudzicielka.*

DESTERITA, s. f. *zręczność.*

DESTILLARE, etc., v. *DISTILLARE, etc.*

DESTINARE, v. a. *przeznaczyć. = v. r. zamyślić.* Che al mio padre per moglie non mi chiede, per furto indi levarmi si destina, *Ar. Orl. Fur.*

DESTINATAMENTE, av. *nieodzwonnie, nieuchronnie.*

DESTINAZIONE, s. f. *przeznaczenie czego na jaki cel; miejsce przeznaczenia.*

DESTINO, s. m. *przeznaczenie, wyrok nieodzwonny, los, zarządzanie niebios, wyrok opatrności.*

DESTITUIRE, v. a. ir. *opuścić, porzucić. = złożyć z urzędu. = degradować.*

DESTITUITO, —TA, p. ad. *zrzucony z urzędu. = degradowany.*

DESTITUTO, —TA, ad. *opuszczony, pozbawiony pomocy.* Il regno di Navarra destituito d'ogni aiuto, *Guicc. Stor. = zruzucony z urzędu.*

DESTO, —TO, ad. *obudzony.* Sogno o son desto? *Met. czy marzę czy jestem na jawie?* = *fig. rzeczki, żwawy, hoży.*

DESTRA, s. f. *prawa ręka, prawica.*

DESTRAMENTE, av. *zręcznie.*

DESTREGGIARE, v. n. *zręcznie co robić.*

DESTREZZA, s. f. *zręczność, wprawność, biegłość.* Con —, *zręcznie. = bystrość umysłu, spryt.*

DESTRIERE, —ro, s. m. *dzielny koń, rumak.*

DESTRO, s. m. *dogodność.* Secondo che più il — gli venia, *Bocc. podług tego jak to mu było dogodnie. = izdebka na stolec, stolec.*

DESTRO, —TRA, ad. *zręczny, wprawny, biegły. = lekki, zwinny, rzutki. = prosty. = prawy.* Man destra, *ręka prawa. = chytry, przebiegły. = przychylny, sprzyjający, łaskawcy.* Fato destro, *D. Inf. = dobry, zacny, uczciwy. = av. v. DESTRAMENTE.* Non mi viene a —, *to mi nie na rękę.*

DESTRUGGERE, —TTORE, —ZIONE, v. *DISTRUGGERE, etc.*

DESUMERE, v. a. *wnioskować, domyślać się, miarkować, pomiarkować, zrozumieć.*

DETENERE, v. a. ir. *zatrzymać.*

DETenORE, DETENITORE, s. m. *niestłusznie co posiadający.*

DETENUTO, —TA, p. ad. *zatrzymany, przytrzymany.*

DETENZIONE, s. f. *przytrzymanie w więzieniu. = niestłuszne czego zatrzymanie, posiadanie.*

DETERGERE, v. a. ir. *Med. oczyścić, przemyć, obmyć.*

DETERIORARE, v. a. *pogorszyć, uszkodzić, zepsuć.*

DETERIORAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *uszkodzenie, zepsucie.*

DETERMINARE, v. a. *określić, ograniczyć, oznaczyć. = postanowić, ustanowić. = postanowić, rozstrzygnąć, osądzić. = postanowić, przedsięwziąć.* Mi sono determinato a lavorare, *postanowiłem pracować.*

DETERMINATAMENTE, av. *stanowczo.*

DETERMINATIVO, —VA, ad. *stanowczy, ostateczny.*

DETERMINATO, —TA, p. ad. *oznaczony, naznaczony.* All' ora determinata, *Bocc. = gotów na wszystko, odważny, śmiały, determinowany.*

DETERMINAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *postanowienie, krok stanowczy.*

DETERSIVO, —VA, ad. *Med. obmywający, czyszczący.*

DETERSO, —SA, p. ad. *oczyszczony, obmyty.*

DETESTABILE, DETESTANDO, —DA, ad. *obrzydły, obmierzły, ohdny, szkaradny.*

DETESTABILMENTE, av. *obmierzle, ohdnie.*

DETESTARE, v. a. *brzydzić się, mieć w obrzydzeniu, nieławić.* Non credo che fusse al tempo suo uomo che detestasse tanto il viver molle quant'egli, *Mach. Art. Guer.*

DETESTAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. obrzydzenie.

DETONAZIONE, s. f. Chim. wystrzał, huk powstający od piorunujących soli.

DETRARRE, DETRAERE, DETRAGGERE, v. a. ir. zedrzeć, odebrać,ściągnąć, zwaćc. = odtrącić, odjąć, potrać. = uwla-
czać komu, obmawiać kogo.

DETRATTARE, v. a. Mach. odmówić.

DETRATTORE, s. m. obmowca, uwolczyciel.

DETRATTORIO, —RIA, ad. uwolczający, obmowny.

DETRAZIONE, —TTURA, s. f. uw. złacanie, obmowa, ujma. = otrącenie, potrącenie, ujęcie.

DETRIMENTO, s. m. szkoda, uszczerbek.

DETRUMENTOSO, v. DANNOSO.

DETRONIZZARE, v. a. detronizować, złożyć z tronu.

DETRUDERE, v. a. ir. lat. zepchnąć, strącić, rzucić.

DETRUSO, —SA, p. ad. zepchnięty, strącony. Che sarà detruso là dove Simon mago è per suo merito, D. Par.

DETTA, s. f. powiedzenie czyje, zdanie, opinia. Stare a — di alcuno, spuścić się na to co trzecia osoba powie, zdać się na sąd trzeciego. Essere in — con uno, porozumieć się, zgadzać się z kim. Essere in — nel giuoco, mieć szczęście w grze.

DETTA, s. f. dług. Star della —, rzęczyć za kogo. Pigliarsi una —, podjąć się czego.

DETTAME, s. m. natchnienie, popęd wewnętrzny, głos sumienia.

DETTAMENTO, s. m. DETTATURA, s. f. dyktowanie.

DETTARE, v. a. dyktować. = Fig. podszeptać, skłonić do czego, namówić. = utworzyć, napisać. = powiedzieć. = przepisać komu prawa.

DETTATO, s. m. styl, wystąpienie. = płód, utwor umysłowy. = słowo, wyraz. = sentencya, maxyma, przypowieść, przysłowie.

DETTATORE, s. m. dyktujący.

DETTAZIONE, v. DETTAME.

DETTO, s. m. mowa, wyraz, słowo. = dowcipne słowo, sentencya. = dzieło, utwor umysłowy, pismo. Alzando lei che ne' miei detti onoro, Petr. = zdanie, opinia. Starsene al —, zdać się na czyje zdanie. Dal — al fatto, — fatto, av. natychmiast, wlot, wskok. = p. ad. powiedziany; nazwany; rzeczony.

DETURPARE, v. a. oszpecić.

DETURPATORE, s. m. oszpeciciel.

DETURPAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. oszpecenie, zeszpecenie.

DEUTERONOMIO, s. m. deuteronom, piąta księga Mojżeszowa.

DEVASTARE, v. a. pustoszyć.

DEVASTATORE, s. m. —TRICE, s. f. pustoszyiciel, pustoszycielka.

DEVASTAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. pustoszenie. [VERE.]

DEVERE, s. m. † Petr. v. DO-

DEVIAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zboczenie z drogi.

DEVIARE, v. n. zboczyć z drogi. = fig. zboczyć, wybończyć od przedmiotu, od prawidła, i. t. d. = v. r. obłąkać się, zablądzić.

DEVOLUTIVO, —VA, ad. przenoszący, na kogo prawo.

DEVOLUTO, —TA, p. ad. przeniesiony, przelany (o prawie).

DEVOLUZIONE, s. f. Leg. przeniesienie, przelanie prawa na kogo.

DEVOLVERE, v. a. odstąpić komu przez przeniesienie, przelanie swych praw. = v. r. spaść na kogo, dostać się komu tym sposobem. [MENTE.]

DEVOTAMENTE, v. DIVOTAMENTE.

DEVOTO, —TA, ad. pobożny. = poświęcony, ofiarowany jako wotywa. = przychylny, oddany komu, wylany dla kogo. = obudzający pobożne myśli, święty. La stanza quadra e spaziosa pare una devota e venerabil chiesa, Ar. Or. Fur.

DEVOZIONE, s. f. nabożność, pobożność, nabożeństwo. Fare le sue divozioni, odprawiać nabożeństwo, modlić się. = przychylność, wylanie dla kogo. = Stor. Rom. poświęcenie życia dla dobra rzeczypospolitej, jak to uczynili obaj Decuszowie.

DI, prep. z, ze, o, często się weale na polskie nie tłumaczy, używa się zaś:

1° Do wyrażenia względu zależności lub należenia czego do czego. Un tetaro pieno di gente, tetratr pelen ludzi. Vuoto di ogni valor, pien d'ogni orgoglio, Petr.

2° Do wyrażenia pochodzenia ząd, od kogo, lub przybycia z jakiego miejsca, tudzież kierunku. Sono di Roma, vengo di Roma, jestem z Rzymu, przybywam z Rzymu. Fratello di padre ma non di madre, brat po ojcu ale nie po matce. Di su e di giù, z góry i z dołu, pod górę i na dół. Di qua di là, di giù e di su gli mena, D. Inf.

3° Do wyrażenia materiału z którego co jest zrobione, wtedy oddaje się przez przymiotnik utworzony z rzeczownika mate-

ryał onaczającego. Un cerchio di ferro, kolo żelazne. Una tavola di marmo, stół marmurowy.

4° Do wyrażenia pewnej liczby lub części wziętej z ogółu podobnych rzeczy. Di tutti i generi di poesia, ze wszystkich rodzajów poezyi. Cortesissimo giovane è costui di quanti mai io ne vedessi, jestto najprzeznieszy młodziencze ze wszystkich jakich kiedy widziałem. Ho di buoni libri, mam dobre książki.

5° Do wyrażenia przedmiotu o którym się pisze lub mówi. Ragionare di suoi affari, mówić o swych interesach.

6° Do wyrażenia powodu, przyczyny, sposobu. Piangere di piacere, d' affanno, plakać z radości, ze smutku. Di buona voglia, di buon grado, chętnie, z chęcią. Vivere di rapina, żyć z rozboju.

7° Do wyrażenia czasu. Di notte, w nocy. Di buon mattino, di buon ora, wczesnie. Di giorno, w dnie. Di giorno in giorno, odednia do dnia.

8° Oddaje się przez szósty przypadek. Coronato d' ulivo, uwien-
czony gałązką oliwną.

9° Kładzie się przed trybtem bozokolicznym. Stanco di lavorare, znużony pracą.

DI, pl. DI, s. m. dzień; Di neri, dni postne; dni nieszczęśliwe. Forse presago de' di tristi e negri, Petr. A' miei di, za dni moich. Vivere di di in di, di per di, żyć z dnia na dzień. Sul far del di, o świecie, nadedniem. Al di d'oggi, dziś, dnia dzisiejszego. A' di, addì (w datach), dnia, pod dniem. Valicaron a Messina a' di 24 di dicembre, G. Vill.

DIABETE, —FIGA, s. f. diabetis, obfite odlewianie uryny z materiją słodką.

DIABETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. diabetyczny.

DIABOLICAMENTE, av. diabelnie, po diabelsku.

DIABOLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. diabelski, szatański; zły jak diabeł, kudzyczny.

DIACCIAIA, DIACCIARE, DIACCIO, etc. v. GIACCIAIA, etc.

DIACCIOLO, —LA, ad. łomki, kruchy jak lód.

DIACINE, esclam. tam do diabla! tam do kaduka!

DIACODION, s. m. syrop z główek maku białego.

DIACONATO, s. m. diakonat, drugi stopień święceni.

DIACONESSA, s. f. diakonka, w pietrawiastkowym kościele kobieta używana do pewnych postug.

DIACONO, s. m. diakon.

DIADEMA, s. m. zawicie białe

z delikatnego płótna, którem królowie wschodni zawijali sobie głowy; (dziś) koronę królewską.—obwódka promieniasta na okoto głowy świętych w obrączach.

DIAPANITA, —TADE, —TATE, s. f. przezroczyść.

DIAPANO, —NA, ad. przezroczyści.

DIAPORESIS, s. f. obfite poty.
DIAFORETICO, CA, pl. —CI, —CHE, ad. sprawujący obfite poty.

DIAPHRAGMA, DIAFRAMMA, s. m. Anat. błona podpierstowa.

DIAGNOSI, s. f. dyagnostyka, część medycyny o rozpoznaniu chorób.

DIAGNOSTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. dyagnostyczny.

DIAGONALE, ad. Geom. przekątni. Linea —, przekątnia, linia poprowadzona od wierzchołka kąta równoległoboku do wierzchołka kąta przeciwnego.

DIAGONALMENTE, av. ukosnie, poprzecznie.

DIAGRAMMA, s. m. Geom. figura, wykreślenie.

DIAGRANTE, v. DRAGANTE.

DIALETTICA, s. f. dyalektyka, umiejętność rozumowania.

DIALETTICAMENTE, av. dyalektycznie.

DIALETTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. dyalektyczny.

DIALETTO, s. m. dyalekt, narzecze.

DIALOGHETTO, s. m. dim. rozmówka.

DIALOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. dyalogiczny.

DIALOGISTA, s. m. autor rozmów.

DIALOGIZZARE, v. n. prowadzić rozmowę; pisać rozmowy.

DIALOGO, pl. —GHI, s. m. dyalog, rozmowa.

DIAMANTACCIO, s. m. peg. dyament małej wartości.

DIAMANTE, s. m. dyament (węgiel krystalizowany, ciało z dotąd znanych najtwardsze). = fig. twardość, niezłomność. Nè petto hai tu di ferro o di —, ch'è vergogna ti sia l'essere amante, Tass. Ger.

DIAMANTINO, s. m. dim. dyamentek. = ad. dyamentowy. = fig. twardy, niezłomny.

DIAMETRALE, ad. m. f. przechodzący przez środek koła.

DIAMETRALMENTE, av. na obu końcach średnicy; zupełnie przeciwnie.

DIAMETRO, s. m. Geom. średnica, linia przechodząca przez środek koła i dzieląca je na dwie równe części.

DIAMIN, DIAMINE, v. DIACINE.

DIANA, ad. f. Stella —, ranna zorza. = s. f. Milit. pobudka ranna. Batter la —, bębnić na pobudkę; kłapać zębami od zimna. = Mitol. Dyana córka Jowisza i Latony, bogini lasów i myślistwa. = rzeka o której mieszkańcy Sieny mniemali że płynie pod ich miastem, i dla odkrycia której wiele napróżno ziemi nakopali. Tu gli vedrai tra quella gente vana che spera in Talamone, e perderagli più di speranza ch' a trovar la —, D. Purg.

DIANZI, av. niedawno, tylko co. — io adorava le sepolture di Galileo, del Machiavelli, e di Michelangelo, U. Fosc.

DIAPASON, s. m. Mus. dyapazon, cala przestrzeń dźwięków od najniższego do najwyższego które może przebiegać głos lub instrument.

DIAQUILONNE, s. m. dyachilum (maść).

DIARIO, s. m. dyariusz, dziennik. = ad. dzienny. Febbre diaria, febra codzienna.

DIARISTA, s. m. autor dyariusza. [gunka.]

DIARREA, DIARRIA, s. f. bieg. DIASCANE, DIASCOLO, v. DIACINE.

DIASPRO, s. m. jaspis.

DIASTILO, s. m. Arch. budowla której kolumny są rozdzielone w odległości trzech średnic jedna od drugiej.

DIASTOLE, s. f. Med. rozszerzenie się serca i żył krwistych.

DIATRIBA, s. f. krytyka złośliwa.

DIAVOLA, v. DIAVOLESA.

DIAVOLACCIO, s. m. peg. diabliśko.

DIAVOLERIA, s. f. sztuczka diabelska, diabelstwo. = kłopot, tarapaty. Naffe! Dio ci aiuti con queste diavolerie, Mach. Mandr.

DIAVOLESSA, s. f. diaboliczna, jedza, złościna.

DIAVOLETO, s. m. psikus, figiel.

DIAVOLETTINO, —LETO, —LINO, s. m. dim. diabełek.

DIAVOLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, —LESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. diabelski, czartowski.

DIAVOLINI, s. m. pl. cukierki czekoladowe.

DIAVOLO, s. m. diabeł, czart, szatan, bies. E vidi dietro a noi un — nero, D. Inf. = Fig. Far il — e peggio, wyrabiać sceny, breweryje. Avere il — in testa, nell' ampolla, być chytrym, przebiegłym. Entrare il —, siac nie-

zgode. Avere il — addosso, być złym, być silnym, mieć wiele odwagi, talentu, i. t. d.; szaleć, wyrabiać breweryje. Saper dove il — tien la coda, nie być w ciebie bitym, być sprytnym, przebiegłym, obrotnym. Darsi al —, oddać się diabłu, rozpacząć. Trovar il — nel catino, znaleźć przyszedłszy swój obiad zjedzony. Un — caccia l'altro, klin klina wybija. Che il — lo porti, niech go diabeł porwie. Andate al —, idź do diabła. Che — va cercando? czego on u diabła szuka? Ove — siete stato? gdzie byłeś u diabła? = Prov. Il — non è così brutto o nero, come si dipinge, nie taki diabeł straszny jak go malują. La farina del — va tutta in crusca, źle nabyte dobra nikomu nie przyniosą korzyści. Il — dove non può mettere il capo, ponvi la coda, gdzie nie można przeskoczyć, tam podłość trzeba.

DIAVOLONE, s. m. accr. diabliśko.

DIBARBARE, —BICARE, v. a. wyrwać z korzenia.

DIBASSARE, v. ABBASSARE.

DIBASTARE, v. a. zdjąć siodło z osła.

DIBATTERE, v. a. kłócić, zakłócić, rozbić, rozmyślać. = wstrząść, wzruszyć. — i denti, kłapać zębami. Cangiar colore e dibattero i denti, ratto che interse le parole crude, D. Inf. = trzepać skrzydłami. E i venticelli dibattendo l'ali lusingavano il sonno de' mortali, Tass. Ger. = fig. roztrząsać; sprzeczać się, kłócić się. = Dibatter l'acqua nel mortaio, prov. v. ACQUA, MORTAIO. = v. r. rzucać się, szamać się; dreczyć się.

DIBATTIMENTO, s. m. wzruszenie, wstrząśnienie. = fig. spór, roztrząsanie, kłótnia.

DIBATTITORE, s. m. roztrząsający jaki przedmiot, prowadzący spór.

DIBATTO, s. m. spór, zajście, zwada, sprzeczka, kłótnia.

DIBATTUTO, —TA, p. ad. v. DIBATTERE. = Uomo dibattuto, człowiek strapiiony, skolatany smutkiem.

DIBOSCAMENTO, s. m. wycięcie, wykarczowanie lasu.

DIBOSCARE, v. a. wyciąć las.

DIBRANCARE, v. SBRANCARE.

DIBRUCARE, DIBRUCARE, v. a. obcinać, krzącać gałęzie drzew.

DIBUCCIARE, v. a. obdzierać korę; odzierać z łupin.

DICACITÀ, s. f. gadatliwość.

DICADERE, etc. v. DECADERE, etc.

DICALVARE, v. DECALVARE.

DICAPITAMENTO, etc. v. DECAPITAMENTO, etc.

DICARE, v. a. poświęcić. — a Dio, poświęcić Bogu.

DICASTERO, s. m. dikasterium, urząd, biuro.

DICCO, pl. — CHI, s. m. grobla.

DICEMBRE, s. m. grudzień.

DICEPPARE, v. a. obciąć latorośl winną aż po pień.

DICERE*, v. DIRE.

DICERIA, s. f. mowa. = druga i nudna mowa. = dykteryja.

DICERIUZZA, s. f. dim. krótka mowa.

DICERVELLARE, v. a. wybić mózg, zauracać głowę. Domandole Pluton quel ch'ella vuole, che stridendo ogni di da dicervella, L. Lipp. Malm.

DICEVOLE, ad. m. f. v. CONVENIENTE, DECENTE.

DICEVOLEZZA, s. f. stosowność, przyzwoitość.

DICEVOLMENTE, av. stosownie, przyzwoicie.

DICHIARARE, v. a. oświadczyć. = ogłosić, objawić. = wybrać, ogłosić.

DICHIARATAMENTE, av. jawnie, otwarcie.

DICHIARATIVO, —VA, ad. zawierający oświadczenie, wyjaśnienie.

DICHIARATORE, s. m. — TRICE, s. f. oświadczyiciel, oświadczycielka, i t. d.

DICHIARAZIONE, —GIONE, s. f. —MENTO, s. m. oświadczenie, wyjaśnienie, wytłumaczenie. = postanowienie sądowe.

DICHIARIRE, v. a. ir. objasnić wątpliwość, oświecić. = v. DICHIARARE.

DICHINAMENTO, s. m. schylek, pochylność. = nachylenie się, schylenie się. = fig. schylek, chylenie się do upadku, upadanie na siłach i t. d.

DICHINARE, v. n. chylić się, nachylić się. = v. r. schylać się, nagiąć się, ugiąć się. Essendo di cor libero e non uso a dichinarsi, Davanzo.

DICHINEVOLE, ad. m. f. uginający się, giętki.

DICHINO, s. m. schylek, pochylność, v. DICHIAMENTO.

DICIANNOVE, s. dziewiętnaście.

DICIANNOVESIMO, —MA, ad. dziewiętnasty. [ście.

DICIASSETTE, s. siedemnaście.

DICIASSETTESIMO, —MA, ad. siedemnasty.

DICIBILE, ad. m. f. mogący być powiedzianym, wyrażonym.

DICIFERARE, v. a. odcyfrować, wyczytać. = rozwikłać, rozwiżać trudność.

DICIFERATORE, s. m. bie-

gły w czytaniu pisma cyframi pisanego.

DICIOCCARE, v. a. oberwać, oskubać gronko owoców, kwiatów. [osmnasty.

DICIOTTESIMO, —MA, ad.

DICIOTTO, s. osmnastcie.

DICITORE, s. m. opowiadacz. = mowca, v. ORATORE.

DICITURA, s. f. wystowienie.

DICOTOMIA, s. f. Astr. polowicznie oświecenie tarczy więzycza.

DICOTOMO, —MA, ad. do połowy oświecony (o więzyczu).

DICOTTO, —TA, ad. zgotowany, upieczony, = wysuszony na słońcu.

DIDASCALICO, DIDATTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. dydaktyczny, nauczający.

DIDIACCIAMENTO, s. m. tajanie lodów, odwilż, roztop.

DIDIACCIARE, v. a. odmrozić, roztopić lód. = v. n. rozmarznąć, lopiąć, tajeć.

DIDOTTO, —TA, p. ad. da

DIDURRE, v. DEDURRE.

DIE, s. m. * dzień.

DIECI, DIECE, s. dziesięć.

DIECINA, v. DECINA.

DIERESI, s. f. Gram. rozdzielenie dwugłoski na dwie samogłoski. = Chir. operacja części nienaturalnie zrosłych.

DIESIS, s. m. Mus. znak skazujący podniesienie głosu o pół tonu.

DIETA, s. f. dieta, wstrzymanie się od pewnych pokarmów. = sejm, zjazd stanów państwa. = dzień. Spazio d'una — droga odbyta w jednym dniu.

DIETARE, v. a. † przepisać dietę, trzymać na diecie.

DIETETICA, s. f. Med. dietetyka, nauka o zachowaniu zdrowia.

DIETETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. dietetyczny.

DIETREGGIARE, v. n. cofnąć się w tył, wrócić wstecz.

DIETRO, prep. za. — alla casa, — al giardino, za domem, i t. d. Condursi —, tener —, iść, postępować za kim. Allora si mosse ed io gli tenni —, D. Inf. Correr — alle ricchezze, fig. ubiegać się za bogactwem. = o. Lo scriver in questo tempo — materie pertinenti alla lingua, Salvo. Av. = av. w tyle, w tył. Dare in —, cofnąć się.

DIETROGUARDIA, v. RETROGUARDIA.

DIFENDERE, v. a. ir. bronić, zasłaniać od czego. = zakazać, zabronić. Che te lo difendi io, tanto che in mano questa vindice mia spada sostengo, Ar. Or. Fur. v. PROIBIRE. = v. r. bronić się.

DIFENDEVOLE, —DITIVO, —VA, ad. obronny, mogący obronić.

DIFENDIMENTO, —SIONE, v. DIFESA.

DIFENDITORE, s. m. — TRICE, s. f. obronica, obronicielka.

DIFENSIBILE, ad. m. f. mogący być obronionym.

DIFENSIVO, —VA, ad. obronny, odporny.

DIFENSORE, s. m. obronica.

DIFESA, s. f. obrona. Armarsi per la — della patria, uzbroid się na obronę ojczyzny. = opór. Avendo Astolfo esercito infinito da non gli far sette Afriche —, Ar. Or. Fur. = zemsta. O — d'Iddio perchè pur giaci? D. Purg. = zakaz, zabronienie. Da ora innanzi oni — è tarda, Petr. = szance, okopy. Già la morte, o il consiglio, o la paura dalle difese ogni pagano ha tolto, Tass. Ger.

DIFESO, —SA, p. ad. obroniony.

DIFETTARE, v. n. brakować, niedostawać. Un vecchiarlo a cui la mente già difettava, Fr. Sacch. = v. a. uznać za niezdolnego, ganić, przyganiać.

DIFETTIVO, —VA, ad. defektywny, niezupłtny, niecały. = ulomny. = Gram. ulomny.

DIFETTO, s. m. defekt, wada, ulomność, przywara. = błąd, wina. Per celar il — della figliuola, Bocc. Recare, recarsi a — checchessia, poczytywać sobie za winę, stać się winnym czego. Perchè ad onta si rechi od a — ch' altri si sia primiero in giostra messo, Tass. Ger. Trovarsi in —, zawinić, przewinić. Chi è in — è in sospetto, prov. na złodzieju czapka gore, uderz w stół a nożyce się odezwą. = brak, niedostatek. = Difetti, pl. defektowe arkusze książki.

DIFETTOSAMENTE, DIFETTUALMENTE, DIFETTOSAMENTE, DIFETTIVAMENTE, av. niezupelnie, niedokładnie, niedoskonale.

DIFETTUCCIO, —ZZO, s. m. dim. malenka wada.

DIFETTUOSITA, s. f. wada, ulomność. [porzucenie kogo.

DIFEZIONE, s. f. odstąpienie, DIFFALCARE, v. a. odtrącić, potrącić, odjąć.

DIFFALCO, s. m. odtrącenie, potrącenie, defalka. In —, av. do odtrącenia, do potrącenia.

DIFFALTA, s. f. wina, wada, uchybienie, niedotrzymanie słowa. = brak, niedostatek. Per — di vettovaglie, G. Vill.

DIFFALTARE, v. n. brakować, zabraknąć.

DIFFAMARE, v. a. osławić, oszkalować, potwarzać.

DIFFAMATORE, s. m. po-
twarca, oszczerca.

DIFFAMATORIO, —RIA, ad.
oszczerzy, potwarzcy.

DIFFAMAZIONE, s. f. —MEN-
TO, s. m. oszczerstwo, potwarz.

DIFFERENTE, ad. m. f. różny,
rozmaity.

DIFFERENTEMENTE, av. róż-
nie, rozmaicie.

DIFFERENZA, —ZIA, s. f. róż-
nica. = zajęcie, spór, zwiada,
nieporozumienie, zatarga.

DIFFERENZIALE, ad. m. f. *Mat.* różniczkowy. Quantità —
ilość różniczkowa, nieskończe-
nie mała, różniczka. Calcolo —
rachunek różniczkowy.

DIFFERENZIARE, v. a. od-
różniać, rozróżniać. = *Mat.*
szukać różnicy ilości odmienn-
ej, wziąć ilość nieskończenie
małą.

DIFFERENZIATAMENTE, av.
z odróżnieniem, w odróżnie-
niu.

DIFFERIMENTO, s. m. odkła-
danie, v. DILAZIONE.

DIFFERIRE, v. a. e. n. ir. od-
kładać, odwlekać. = różnić się.

DIFFICILE, ad. m. f. trudny,
ciężki. — a contentare, wyma-
gający, wymyślny, wybredny.

DIFFICILMENTE, av. trudno.

DIFFICOLTÀ, —TÀDE, —TÀ-
TE, s. f. trudność.

DIFFICOLTARE, —CULTARE,
v. a. utrudniać.

DIFFICOLTOSO, —CULTOSO,
—SA, ad. trudny do wszystkie-
go, z którym trudno trafić do
ładu; wybredny.

DIFFIDARE, v. n. nieufać,
niedowierzać. = v. a. pozba-
wić nadziei.

DIFFIDENTE, ad. m. f. nie-
ufny, niedowierzający.

DIFFIDENZA, —ZIA, —DANZA,
s. f. —DAMENTO, s. m. nieufność,
niedowierzanie.

DIFFINIRE, v. a. ir. zakoń-
czyć, zatłwić, rozstrzygnąć
— le differenze, zatłwić zaj-
ścia, spory. = określić, opisać.

DIFFINITAMENTE, —TIVA-
MENTE, av. ostatecznie, koniec
końców.

DIFFINITIVO, —VA, —TORIO,
—RIA, ad. ostateczny, stano-
woczy.

DIFFINIZIONE, s. f. określe-
nie, definicya.

DIFFONDERE, v. a. ir. rozlać.
= v. r. rozlać się, oblać się,
zalać się. E cadde tramortite si
diffuse di gelato sudor, e gli occhi
chiusi. *Tuss. Ger.* = Diffonder-
si nel dire, rozciągać się, roz-
wlekać się nad czem.

DIFFONDITORE, s. m. roz-
lewacz.

DIFFORMARE, v. a. oszpe-
cić przez zepsucie kształtu.

DIFFORMATAMENTE, av.
niekształtnie.

DIFFORMAZIONE, s. f. o-
szpeccenie.

DIFFORME, ad. m. f. nie-
kształtny, szpetny, brzydki.
= różny. = niestosowny, prze-
ciwny. Le azioni de' cittadini
conformi o difforni alla legge
scritta, *Beccar. D. e P.*

DIFFORMITÀ, s. f. niekształ-
tność.

DIFFRAZIONE, s. f. *Ott.* ła-
manie się światła.

DIFFUSAMENTE, av. roz-
wlekle.

DIFFUSIONE, s. f. rozlanie.

DIFFUSIVO, —VA, ad. rozle-
wający.

DIFFUSO, —SA, p. ad. rozla-
ny, wylany. Stile diffuso, styl
rozwlekły.

DIFILARE, v. a. rzucić, ci-
snąć co na kogo. = rzucić się,
skoczyć na kogo.

DIFILATAMENTE, DIFILATO,
av. wprost, obces.

DIFINITO, s. m. defini-
cja, określenie. = ukończenie.

DIFINIRE, etc. v. DIFFINIRE, etc.

DIFRIGI, s. m. fus, żużel
miedzi.

DIGA, s. f. grobla.

DIGENERARE, v. DEGENERARE.

DIGERIRE, v. a. ir. trawić
pokarm. Il nostro stomaco dige-
risce più facilmente l'acqua che
il vino, *Red. Lett.* = Fig. prze-
trawić co, zgłębić, zgruntuować.
= strawić, przemieść na so-
bie, ścierpieć. Non potendo —
l'ignominia di.... *Segner. Pred.*

DIGERITO, —TA, p. ad. stra-
wiony. = Fig. ułożony, por-
ządnie zebrany. = przetra-
wiony, zgłębiony.

DIGERITORE, s. m. trawiący.

DIGESTIBILE, ad. m. f. stra-
wony.

DIGESTIONE, s. f. DIGERIMEN-
TO, DIGESTIMENTO, s. m. tra-
wienie.

DIGESTIRE, v. DIGERIRE. =
fig. porządnie ułożyć, zebrać.

DIGESTIVO, —VA, ad. uła-
twiający trawienie.

DIGESTO, s. m. zbiór ustaw
dawnych prawników rzym-
skich zebranych i ułożonych
z rozkazu Justyniana.

DIGESTO, —TA, p. ad. stra-
wiony. = fig. porządnie ze-
brany, ułożony. [RE.]

DIGHIACCIARE, v. DIDIACCIARE.

DIGIUGNARE, v. a. zdjąć ja-
rzmę, wyprządz z jarzma.

DIGITALE, s. f. *Bot.* napar-
stnik, naparstnica. = ad. pal-
cowy.

DIGITO, s. m. palec, v. DITO.
= cal, 1/16 część stopy.

DIGIUGNARE, v. DIGIUGNARE.

DIGIUNARE, v. n. pościć. Chi
digiuna e altro ben non fa, a casa
del diavolo se ne va, prov. sie-
dzi pod figurą a ma diavla za
skóra. = być na czczo.

DIGIUNATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. poszczający, poszcząca.

DIGIUNO, s. f. pl. suchedni.

DIGIUNO, s. m. post. Rompe-
re, pascere il —, przestać po-
ścić. = głód. Poscia, più che il
dolor, potè il —, *D. Inf.* = fig.
długie rozłączenie, oddalenie.

Send'io tornato a solvere il — di-
veder lei, che sola al mondo
curo, *Petr.* = ad. będący na
czczo. A —, av. na czczo. =

Di lagime digiuno, fig. który
nigdy nie uронil łzy. = Il sa-
tollo non crede al digiuno, prov.
sity nie wjerzy głodnemu.

DIGNITÀ, —TÀDE, —TÀTE,
s. f. godność, znacność, powa-
ga. = godność, dostojenstwo,
wysoki urząd. = wspaniała
postawa.

DIGNITOSO, —SA, ad. + pe-
ten godności, godny. [RE.]

DIGOCCIOLARE, v. GOCCIOLA-
RE.

DIGOZZARE, v. a. poderznąć
gardło. = odstonić szyję, wy-
gorsować się.

DIGRAMENTO, s. m. —
ZIONE, s. f. zejście na dół stop-
niami. = *Pitt.* stopniowe osła-
bienie kolorów, światła w o-
brazie.

DIGRADARE, v. n. zejść
schodzik po stopniach. Venimmo
al punto dove si digrada, *D.*

Inf. = zmniejszać się, słabnąć
stopniami. = schylać się nie-
znacznie, stanowić niezna-
czną pochylność. = v. a. zde-
gradować. = uszkodzić, poro-
bić szkody, v. PEGGIORARE. =

podzielić na stopnie, posto-
pniować. = *Pitt.* ostateć kolo-
ry, światło w obrazie.

DIGRASSARE, v. a. zebrać lu-
stość; wywabiać tłuste plamy.

DIGREDIRE, v. n. ir. lat. zbo-
czyć z drogi. = fig. zboczyć od
przedmiotu.

DIGRESSIONCELLA, —CINA,
s. f. dim. ustępek.

DIGRESSIONE, s. f. zbocze-
nie, ustęp.

DIGRESSIVO, —VA, ad. ro-
biący ustępy, zbaczający od
przedmiotu.

DIGRESSO, —SA, ad. ten
który zboczył z drogi. = s. m.
zboczenie z drogi.

DIGRIGNARE, v. a. e. n. wy-
szczyrać zęby. Come soglion
talor due can mordenti.... av-
vicinarsi digrignando i denti, *Ar.*

Orl. Fur. = zgrzytać zębami. = wykrzywiać gębę, zżymać się na co.

DIGROSSAMENTO, s. m. ociosanie z grubego.

DIGROSSARE, v. a. ociosać z grubego. = nakreślić szkieł obrazu. = fig. okrzesać, wyksztalcić, v. DIROZZARE.

DIGRUMARE, v. a. przeżuwać, v. RUMINARE.

DIGRUMATORE, s. m. zwierzę przeżuwające.

DIGUAZZAMENTO, s. m. klócenie, beltanie.

DIGUAZZARE, v. a. klócić, beltać. = v. n. e. r. rzucac się, ciskać się.

DIGUSCIARE, v. SGUSCIARE.

DILACCARE, v. a. odciąć topatkę baranią. = v. r. rozdzierać się. Or vedi come io mi dilacco, *D. Inf.*

DILACCIARE, v. a. rozsznurować, rozwiązać.

DILACERAMENTO, s. m. podarcie, rozdarcie, rozszarpanie.

DILACERARE, DILANIARE, v. a. podrzec, rozedrzeć, rozszarpać.

DILAGARE, v. a. zalać, zatopić. Ondeggio il sangue per campagna, e corse come un gran fiume, e dilagò le strade, *Ar. Orl. Fur.*

DILAGATAMENTE, av. przez zalanie powodzią. = nawalnie, gwałtownie.

DILAPIDAMENTO, s. m. — zione, s. f. roztrwonienie, zmarowanie. [nic.]

DILAPIDARE, v. a. roztrwonidylata, s. f. *Leg. delata*, odłożenie, odroczenie sprawy.

DILATABILE, ad. m. f. rozszerzalny.

DILATABILITÀ, s. f. *Fis.* rozszerzalność.

DILATARE, v. a. rozszerzyć, rozprzestrzenić. — coll' armi i confini dell' impero, *Met.* = odłożyć, odroczyć. = v. r. rozszerzyć się.

DILATATIVO, —VA, ad. rozszerzający.

DILATATORE, s. m. *Chir.* narzędzie służące do rozszerzenia otworu w ciełe.

DILATAZIONE, s. m. rozszerzenie.

DILATORIO, —RIA, ad. *Leg.* zwlekający, dążący do zwłoki.

DILAVAMENTO, s. m. — zione, s. f. podmycie, wydrążenie przez potok spadający z góry.

DILAVARE, v. a. podmyć.

DILAVATO, —TA, p. ad. podmyty, wymyty. = blady. Rosso dilavato, bladoczerwony. = blady, wyblady.

DILAZIONCELLA, s. f. *dim.* krótka zwłoka.

DILAZIONE, s. f. zwłoka.

DILEFIARE, v. n. bass. schnąć, usychać z fraszku.

DILEGGIABILE, ad. m. f. godzin posmiewiska.

DILEGGIAMENTO, DILEGIONE, s. m. posmiewisko, szyderstwo, najgrawanie się, urągowisko.

DILEGGIARE, v. a. szydzić, drwić, nasmiewać się. Rinaldo, quando questo ebbe sentito, lo dileggiava, e chiamata codardo, *L. Pulc. Morg.*

DILEGGIATEZZA, s. f. zuchwalestwo, bezczelność.

DILEGGIATORE, s. m. szyderca.

DILEGGIATORINO, DILEGGINO, s. m. elegancik, galancik. = mały drwinikarz.

DILEGINE, ad. m. f. miękki, słaby, wiotchy, wietki (o materjach i papierze).

DILEGAMENTO, s. m. odalenie.

DILEGUARE, v. a. oddalić. = v. r. oddalić się, zniknąć. Il signor nostro s'è in un sol punto diliguato e mostro, *Tass. Ger.* = rozptylać się, zalać się łzami. Come sarebbe possibile che tu non ti diliguassi in amaro pianto, *Segner. Mann. Feb.*

DILEGUO, s. m. wielkie oddalenie, kraj świata. Andare, mandare in —, zająć, zasać na kraj świata.

DILEMMA, s. m. *Log.* dilemma, rozumowanie złożone z dwóch części z których każda prowadzi do jasnego i prawdziwego wniosku.

DILETICAMENTO, s. m. łaskotanie.

DILETICARE, v. SOLLETCARE.

DILETICO, s. m. łaskotka, łecht.

DILETTABILE, DILETTEVOLE, ad. m. f. miły, luby, słodki.

DILETTABILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. rozkosz, słodycz.

DILETTABILMENTE, DILETTEVOLMENTE, av. miło, luby, słodko. [zione.]

DILETTAMENTO, v. DILETTANTE, ad. m. f. miły, luby, słodki. = s. m. artysta nie z profesyi ale z gustu.

DILETTARE, v. a. sprawiwać rozkosz; bawić, rozrywać. = v. r. rozkoszować; mieć upodobanie; bawić się, rozrywać się.

DILETTATORE, s. m. —TRICE, s. f. sprawujący, sprawująca rozkosz.

DILETTAZIONE, s. f. rozkosz, przyjemność, upodobanie.

DILETTEVOLE, —MENTE, v. DILETTABILE, etc.

DILETTIVO, —VA, ad. miłujący, kochający.

DILETTO, s. m. rozkosz, przyjemność, upodobanie. Prender a —, mieć upodobanie. Ma tu prendi a — i dolor miei, *Petr.*

Prender — d'altrui, zażyć z kim cielesnej rozkoszy. Andare a —, pójść na przechadzkę. Tenere a —, mieć co na czyje zawołanie. A —, a bel —, av. umyślnie, samochoć. = ad. ukochany. A Dio diletta obbediente ancella, *Petr.* Donna diletta, kochanka.

DILETTOSAMENTE, av. przyjemnie.

DILETTOSO, v. DILETTABILE.

DILEZIONE, s. f. miłość.

DILIBERAMENTO, s. m. v. LIBERAZIONE. = ostrożność, przezorność; rozwaga; namysł, rozmysł.

DILIBERARE, v. a. uwolnić. Diliberò di sua prigione Federigo, *G. Vill.* — dalla promessa, uwolnić od dotrzymania obietnicy. = radzić, obradować. = umyślic, postanowić. Diliberò di volere andare a vedere la magnificenza di questo abate, *Bocc.* Ho diliberato di non allontanarmi di questi colli, *U. Fosc.* = postanowić, uchwalić. = v. r. zleźć, odbyć półóg. = pozbyć się, uwolnić się.

DILIBERATAMENTE, av. rozmyślnie, umyślnie.

DILIBERATO, —TA, p. ad. uwolniony. = postanowiony, uchwalony. = gotów na wszystko, determinowany. A dirtela, io son diliberato; e tu sai ch' uom diliberato non vuol consigli, *Salv. Granch.* [RAZIONE.]

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILIBERAZIONE, v. DELIBERAZIONE.

DILUCIDARE, v. a. *wyjaśnić, objaśnić.*

DILUCIDAZIONE, s. f. *wyjaśnienie, objaśnienie.*

DILUNGAMENTO, s. m. — **ZIONE**, s. f. *oddalenie.*

DILUNGARE, v. a. *oddalić. = przedłużyć, wyciągnąć, rozciągnąć. = przedłużać, odkładać, odwlekać. = v. r. oddalić się.*

DILUNGATORE, s. m. *odwłóczyciel.*

DILUNGO, av. *ciągle, wciąż.* Suonare a —, *dzwonić z całej sily rozkołysawszy dzwony.*

DILUVIANO, —**NA**, ad. *potopowy.*

DILUVIARE, v. n. *lać jak z cebra (o deszczu).* = bass. *zreć, pożerać.* [żarłok.]

DILUVIATORE, —**VIONE**, s. m.

DILUVIO, s. m. *potop. = rozlew, wylew, zalew. = Fig. wielka obfitość; potoki łez; nawał nieszczęść. = żartowco, żartoczość.* [wyny.]

DILUVIOSO, —**SA**, ad. *ule-*

DIMAGRARE, —**CRARE**, —**GHERARE**, v. a. *wychudzić. = v. n. e r. schudnąć.*

DIMAGRAZIONE, s. f. —**MENTO**, s. m. *chudnienie, schudnienie, wychudnienie.*

DIMANDA, —**GIONE**, —**ZIONE**, —**DITA**, s. f. —**MENTO**, s. m. *pytanie. = prośba, żądanie. = Dimanda, dimandita, Leg. żądanie, domaganie się; wnioski prokuratora; zapytania czynione obwinionemu, indagacja.*

DIMANDANTE, ad. m. f. *żądający; proszący. = s. Leg. powód, powódka.*

DIMANDARE, v. a. *pytać, zapytywać. = żądać, wymagać, domagać się. — in giudizio, dochodzić czego, upominać się o co drogą sądową.*

DIMANDASSERA, **DIMAN DA SERA**, av. *jutro w wieczór.*

DIMANDATO, s. m. *rzecz żądana.*

DIMANDATORE, s. m. —**TRICE**, s. f. *żądający, żądająca. = Leg. powód, powódka.*

DIMANE, —**NI**, av. *jutro.* *Diman mattina, dimattina, jutro rano.* *Dimani sera, jutro w wieczór.* *Diman l'altro, pojutrze. = Dimane, s. f. ranek.* Quando fui desto innanzi la —, *D. Inf.*

DIMEMBRARE, v. **SMEMBRARE.**

DIMENAMENTO, **DIMENIO**, s. m. *ruszanie się, wiercenie się, krecenie się, fercanie się.*

DIMENARE, v. a. *ruszać, trząść, wstrząsać, wzruszać, krecić, wiercić, przewracać. — la pasta, miesić ciasto. — la coda, krecić, wiercić ogonem. = v. r. rzucić się, eiskać się, szamo-*

lać się. Chi va a letto senza cenare tutta notte si dimena, *prov. v. CENA. = krzątać się, wiercić się, krecić się, fercać się, trzepotać się, dygotać. = v. n. drzeć, drgać (o liściach).*

DIMENSIONE, s. f. *wymiar, rozmiar.*

DIMENTARE, v. a. *pozbawić rozumu, zawrócić głowę, odurzyć.*

DIMENTICANZA, —**GGINE**, —**GIONE**, s. f. —**MENTO**, s. m. *zapomnienie.* Mettere in dimenticanza, *puścić w zapomnienie.*

DIMENTICARE, v. a. n. e r. *zapominać, zapomnieć.* Si dimentica a un tratto le ingiurie fattegli, *Segner. Mann. Marz.*

DIMENTICATOIO, v. **DIMENTICANZA.**

DIMENTICHEVOLE, **DIMENTICO**, —**CA**, pl. —**CHI**, —**CHE**, ad. *łatwo zapominający.*

DIMENTIRE, v. a. ir. *zadać kłamstwo, zaprzeczać.*

DIMERITARE, v. **DEMERITARE.**

DIMESSO, —**SA**, p. ad. *spuszczony na dół.* E tenea dimesse le palpebre lagrimose, *Ver. N. R.* = *upokorzony, pokorny.* E sono in non molti anni si dimesso, ch' appena riconosco omai me stesso, *Petr.* = *rozpuzczony (o włosach).* Veggo... e bruna e taciturna starsi una donna coi crini dimessi, *Fort. Ricc.*

DIMESTICAMENTO, s. m. *oswojenie.*

DIMESTICARE, v. a. *oswoić, przyswoić. = spoufalić. = v. r. oswoić się; spoufalić się.*

DIMESTICAZIONE, s. f. *oswojenie, przyswojenie.*

DIMESTICHEVOLE, ad. m. f. *łatwy do oswojenia.*

DIMESTICHEZZA, s. f. *poufalość, zażyłość = pieśczoły, karesy.*

DIMESTICO, —**CA**, pl. —**CI**, —**CHE**, ad. *domowy, swojski.*

Animal domestico, *zwierzę domowe, swojskie. = domowy, ogrodowy, niedziko rosnący.* Piante domestiche, *frutti domestici, rośliny, owoce ogrodowe. = domowy, gospodarski.* Cura, *bisogna domestica, kłopoty, potrzeby gospodarskie. = domowy, krajowy. = nawykły, przywykły. = poufaly, = częsty.*

Febbre domestica, *febra często powracająca.*

DIMETTERE, v. a. ir. *odłożyć na bok, zaniechać. = opuścić.* Cristo fu tentato nel deserto e non però il dimise il demonio, *Fr. Giord.* = *odpuścić, darować urazę. = zamiast PERMETTERE, pozwolić.* Forse m'avresti ancora lo star dimesso, *D. Inf.* = v. r.

złożyć urząd, władzę. = upokorzyć się, unżyć się.

DIMEZZAMENTO, s. m. *podzielenie na dwie połowy.*

DIMEZZARE, **DIMIDIARE**, v. a. *podzielić na połowę.*

DIMINUIMENTO, s. m. *zmniejszenie, uszczuplenie, ujęcie.*

DIMINUIRE, v. a. ir. *zmniejszyć, uszczuplić, ująć.*

DIMINUITO, —**TA**, p. ad. *zmniejszony, uszczuplony.* Avviene alcuna volta che l'uomo proffera parola, per la quale la fama altrui è diminuita, *Maestr.*

DIMINUTAMENTE, —**TIVAMENTE**, av. *przez zmniejszenie.*

DIMINUTIVO, s. m. *Gram. wyraz zdrobniały. = ad. drobny, maluczki.* [sznienie.]

DIMINUZIONE, s. f. *zmniejszenie.*

DIMISSIONE, s. f. *dymissya, uwolnienie od służby.*

DIMISSORIA, s. f. *Eccl. pozwolenie biskupa na święcenie kleryka przez innego biskupa.*

DIMODOCHÈ, **DI MODO CHÈ**, cong. *jak iż.*

DIMOIARE, v. n. *rozmarznąć, roztajać. = namoczyć chusta przed zoleniem.*

DIMOLTO, v. **MOLTO.**

DIMOLTONE, av. accr. *bardzo wiele.* Questa è una superbissima strofe che mi piace di molto, ma di molto, e poi di moltone, *Red. Lett.*

DIMONIO, v. **DEMONIO.**

DIMORA, s. f. *mieszkanie, miejsce pobytu. = mieszkanie, czas pobytu.* Tu sai ch'è fece in Alba sua — per trent'anni, *Petr.* = *zwlóka, odwlóka.* Quando s'accorse d'alcuna — ch' i' faceva dimanzi alla risposta suppi ricadde, *D. Inf.*

DIMORAGIONE, s. f. —**MENTO**, s. m. *mieszkanie, pobyt.*

DIMORARE, v. n. *mieszkać.* Or che di là dal mal fiume dimora, *D. Inf.* = *przebywać, zostać. = v. a. opóźnić.*

DIMORAZIONE, v. **INDUGIO.**

DIMORO, s. m. *mieszkanie. = omieszka, zwlóka.* Domandò il duca mio senza — *D. Inf.*

DIMORSARE, v. a. *rozkąsić.*

DIMOSTRABILE, ad. m. f. *magący być okazanym.*

DIMOSTRAGIONE, s. f. —**MENTO**, s. m. *okazanie, okaz, znak, oznaka.*

DIMOSTRANTEMENTE, —**TIVAMENTE**, av. *jasno, dowodnie.*

DIMOSTRARE, v. a. *okazać, dowieść.* Interamente come l'atto stava le dimostrarono, *Bocc.* = v. r. *okazać się, pokazać się.* Lei lagrime... ora per allegrezza largamente si dimostrarono, *Fir. As.* = *udawać.*

DIMOSTRATIVA, s. f. *latwość okazania*.

DIMOSTATIVO, —VA, ad. *dowodnie okazujący*. Eloquenza dimostrativa, *wymowa dowodząca, na rozumowaniu oparta*. = *okazujący*. Pronome dimostrativo, *Gram. zaimek okazujący*.

DIMOSTRATORE, s. m. —TRICE, s. f. *okazujący, dający oznaki czego*.

DIMOSTRAZIONE, s. f. *okazywanie*. — *matematica, dowodzenie matematyczne*. = *dowód, oznaka*. = *udawanie*. Far —, *udawać*.

DIMOSTRO, —TRA, ad. *zamiast dimostrato, okazany, dowiedziony*.

DIMOZZARE, DIMOZZICARE, v. MOZZARE, SMOZZICARE.

DINANZI, s. m. *przód, front, fasada*. = prep. *przed*. Or ho — *agli occhi un chiaro specchio*, Petr. — *la chiesa di S. Francesco, G. Vill.* — *al giudice, przed sędzią*. Mettere, *torze una cosa* — *agli occhi di alcuno, przelotnie co komu przed oczy, usunąć co z przed oczu*. Levarsi una cosa —, *pozbyć się czego, odczepić się, odkaraskać się*. Me lo sono levato —, *pozbyłem się go, odczepiłem się od niego*. — *a me non fur cose create, D. Inf.* = *av. wprzód, przedtem*. — *cie, wprzód nim*. = *ad. poprzedzający, uprzedni*. Il di, il verno —, *dzień poprzedni, i t. d.* = *przed (co do czasu)*.

DINASTA, s. m. *książe, król, lik ulęgający innemu mocarstwu*.

DINASTIA, s. f. *dynastia*.

DINDERLO, s. m. —LINO, s. m. *dim. szlarka, frędzla*. = *trzępiot*.

DINDO, s. m. (*wyraz dziecienny*), *pieniądz*. Se fossi morto innanzi che lasciassi il pappo e 'l dindi, *D. Purg.*

DINDONARE, v. n. *dzwonić (o dzwonie)*. Cominciò il campanaccio a —, *Tasson. Secch.*

DINEGARE, v. a. *zaprzeczyć, odmówić*.

DINEGAZIONE, s. f. *zaprzeczenie, odmówienie*.

DINEGRARE, DINIGRARE, v. DENIGRARE.

DINEGO, s. m. *zaprzeczenie*.

DINOCCARE, —OLARE, v. a. e n. *skrócić kark, zwichnąć, wywichnąć*. = v. r. *Dinocarsi il piede, la mano, wywichnąć sobie nogę, rękę*. = *Fare il dinocolato, udawać chorego*.

DINODARE, v. DISNODARE.

DINOMINARE, v. a. *nazwać*. = *wyliczyć*.

DINOMINAZIONE, v. DENOMINAZIONE.

DINOTARE, v. DENOTARE.

DINTORNAMENTO, s. m. *okrążenie, otoczenie*.

DINTORNARE, v. a. *okrążać, otaczać*.

DINTORNO, s. m. *okolica*. = *zarys, kontur*. = *obwód, krąg, brzeg*. = *av. na okolo, do koła*.

DINUDARE, v. a. *obnażyć, ogolocić*. = *fig. odstąpić, odkryć*. Acciò che meglio il vero io ti dinudi, *Ar. Orf. Fur.*

DINUMERARE, v. NUMERARE.

DINUMERAZIONE, s. f. *rozdliczenie, obliczenie*.

DINUNZIA, —ZIONE, s. f. *ogłoszenie*. = *denuncyacja, doniesienie do władzy*.

DINUNZIARE, v. a. *ogłosić, obwieścić, oświadczyć*. = *denuncyować, donieść do władzy, udać do sądu*.

DINUNZIATIVO, —VA, ad. *ogłaszający*. = *donoszący, udający do władzy*.

DINUNZIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *denuncyator*.

DIO, s. m. *Bóg*. — *il voglia, volesse, dalby to Bóg*. Andarsi con —, *pójść z Bogiem*. Ognun per se, e — *per tutti, każdy dla siebie, a Bóg dla wszystkich*. — *sia con voi, niech cię Bóg prowadzi*. — *me ne liberi, uchowaj Boże, broń Boże*. Per l' amor di —, *na miłość Boga*. Per Dio, *dla Boga, przebóg*. Per Dio, *non date a questa istoria orecchia, Ar. Orf. Fur.*

DIOCESANO, —NA, ad. e s. *diecezjalny, mieszkaniec diecezji, biskup diecezji*.

DIOCESI, s. f. *diecezja*.

DIOTRA, s. f. *dyoptra, przegładnica, celownik*.

DIOTRICA, s. f. *dyoptryka, część optyki mówiąca o kierunku zamanych promieni światła*.

DIOTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *dyoptryczny*.

DIPANARE, v. a. *związać na kłębek*.

DIPARTENZA, —TTA, s. f.

DIPARTIRE, s. m. *odjazd, wyjazd*. = *pożegnanie*. Fatte col duca poi le dipartenze, *si misero di subito in cammino, L. Lipp. Malm.*

DIPARTIMENTO, s. m. *odjazd*. — *podział, wydział*. — *della guerra, dell' interno, wydział wojny, spraw wewnętrznych*. = *departament we Francji*.

DIPARTIRE, v. a. *ir. podzielić, rozdzielić*. = *odciąć, odgrać*. Ma le pensa dal busto — *il capo mezzo fitto nella sabbia,*

Ar. Orf. Fur. = *oddzielić, odłączyć, oddalić*. Ma io però da' miei non ti diparto, *Petr.* — *v. r. odjechać, odejść, oddalić się*.

DIPELARE, v. PELARE.

DIPELLARE, v. a. *oblupić*.

DIPENDENTE, ad. m. f. *zależny*. [leżnie.]

DIPENDENTEMENTE, av. *zależnie*.

DIPENDENZA, s. f. *zależność*.

DIPENDERE, v. n. *ir. zależec*

od kogo, od czego.

DIPENNARE, v. a. *przekreślić*.

DIPIGNERE, DIPINGERE, v. a.

DIPALWAĆ. — *a olio, a fresco, malować olejno, fresko*. — *di rosso, di verde, malować czerwono, zielono*. Chiunque comincia fa così; ed anche Michelagnolo dipina e principio dei fantoci, *Cas. Lett.* = *fig. odmalować, opisać*.

DIPINTO, —TA, p. ad. *malowany, odmalowany*. — *a più colori, pstry, upstrzony*. = *malowany, różowany*. = *Fig. malujący się na twarz*. Io mi tacea ma 'l mio desir dipinto m' era nel viso, *D. Par.* = *ubarwiony*. Prato dipinto, *łaka ubarwiona kwieciami*. = *falszywy, udany, obłudny*. Laggiù trovammo una gente dipinta, *D. Inf.* Egli è dipinto, *tak piękny że go można malować*. Quell' abito vi sta dipinto, *ta suknia leży na tobie jak ulana*.

DIPINTORE, s. m. —RESA, —TRICE, s. f. *malarz, malarka*. Dipintore de' miei stivali, *lichy malarz*. Questo è un tale, che si chiama Perlone, de' pintore de' miei stivali, *L. Lipp. Malm.*

DIPLOMA, s. f. *dyplom*.

DIPLOMATICA, s. f. *dyplomatyka, nauka o dyplomatach, przywilejach dawnych*.

DIPLOMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *dyplomatyczny*. Corpo diplomatico, *ciało dyplomatyczne*. = *s. m. dyplomata*.

DIPLOMAZIA, s. f. *dyplomacja*.

DIPOPOLARE, v. a. *wyludnić*.

DIPORRE, v. DEPORRE.

DIPORTAMENTO, s. m. *postępowanie, prowadzenie się*.

DIPORTARSI, v. r. *buwić się*.

= *przechadzać się*. = *postępować, prowadzić się, sprawować się*.

DIPORTEVOLE, ad. m. f. *zabawny*.

DIPORTO, s. m. *zabawa, rozrywka*. = *chód, ułożenie, postawa*.

DIPPOI, av. *potem*.

DIPRESSO, prep. *blizko*.

DIRADARE, v. a. *rozrzędzić*.

= *v. r. rozrzędzić się*.

DIRADICARE, wyrwać z korzeniem. = fig. wykorzystać.

DIRAMARE, v. a. obciąć gałęzie. = v. r. rozgałęzić się. = rozdzielić się na dwie lub więcej odnogi (o rzekach).

DIRAMAZIONE, s. f. rozgałęzienie.

DIRE, v. a. e. n. ir. mówić, powiedzieć, rzec. = bene, male di alcuno, mówić dobrze, źle o kim. — ciò che uno pensa, powiedzieć co się myśli. Pigliar a —, zacząć mówić, odezwać się, zabrać głos. Aver che —, mieć co do powiedzenia. Aver che — con alcuno, mieć z kim na pieńku. Non c'è che —, nie ma co na to powiedzieć. Far dir di sé e de' fatti suoi, przyjąć na ludzkie języki. Dicesi, si dice, dicono, mówią, powiadają. — i suoi peccati, powiedzieć, wyznać swe grzechy. = nazywać, nazwać. Sono piuttosto da dir asini, Bocc. = Voler dire, venir a —, znaczyć. Ma io non so quel che vollesse —, Bern. Orl. Quello ch'egli aveva risposto non veniva a dir nulla, Bocc. = Cioè a —, vale a —, to jest, jako to. = s. m. mówienie, mowa. Al dir d'ognuno, jak wszyscy mówią. Come il soverchio — reca fastidio, così reca il soverchio tacere odio, Cas. Galat.

DIREDARE, **DIREGITARE**, v. a. wydziedziczyć.

DIRENATO, s. m. przelamanie krzyża, przerwanie się w krzyżu.

DIRETRO, s. m. tył.

DIRETTAMENTE, av. wprost.

DIRETTIVO, —VA, ad. prostujący, kierujący.

DIRETTO, —TA, ad. prosty, wyprostowany. Per diretto, av. wprost, prosto. = p. ad. kierowany, skierowany. = słuszny, sprawiedliwy.

DIRETTORE, s. m. —TRICE, s. f. dyrektor, dyrektorka.

DIRETTORIO, s. m. dyrektoryat, władza wykonawcza z pięciu członków we Francji od r. 1795 do 1799.

DIREZIONE, s. f. kierunek, dążenie. = dyrekcyja, kierunek, zarząd. Aver la —, kierować, rządzić, zarządzać. = urząd dyrektora. La — della posta, dyrekcyja poczty.

DIRICCIARE, v. a. wyluskać kasztan z łupiny.

DIRIDERE, v. DERIDERE.

DIRIGERE, v. a. ir. kierować, rządzić = kierować, zwrócić, obrócić. — il pensiero, l'intenzione, zwrócić na coś myśl.

DIRIMENTE, ad. m. f. rozrywający. Impedimento —, Leg. can. przeszkoda, przyczyna rozrywająca małżeństwo.

DIRIMERE, v. a. rozrywać, rozłączyć. = Dirimere liti, godzić spory.

DIRIMPETTO, av. naprzeciw.

DIRISIONE, v. DERISIONE.

DIRITTAMENTE, av. prosto. = słusznie, sprawiedliwie. = tak własnie, nie inaczej.

DIRITANGOLO, ad. m. Geom. prostokątny.

DIRITTEZZA, s. f. prostosc. = słusznosc, sprawiedliwosc.

DIRITTO, s. m. prawo, nalezytosc. = prawo pisane. — di cittadino, prawo obywatelstwa.

— di guerra, prawo wojny. = clo, oplata. = wladza, panowanie. = ad. prosty. Il cammin dritto, prosta droga. = prostopadly, pionowy. = prawy. A man dritta, po prawej ręce.

— Nel diritto mezzo, w samym środku. = wyprostowany, stojący. Levatis tutti diritti, Bocc.

= Fig. prawy, słuszny, sprawiedliwy, prawdziwy. = chytry, przebiegły. = av. prosto.

DIRITTURA, s. f. linia prosta.

A —, av. prosto, wprost. = fig. prawość, słusznosc, sprawiedliwosc. = clo, oplata, podatek.

DIRIZZAMENTO, s. m. wyprostowanie. = sprostowanie, poprawienie.

DIRIZZARE, v. a. prostować, wyprostować. = fig. sprostować, poprawić, naprowadzić na dobrą drogę, narządzić co zepsutego. = zwrócić, obrócić, skierować. = v. r. Dirizzarsi in piedi, poustać na nogi, stanąć równemi nogami.

DIRIZZATOIO, —CRINE, s. m. iglica do włosów.

DIRIZZATORE, s. m. —TRICE, s. f. nauczyciel, nauczycielka.

DIRIZZATURA, s. f. przedział włosów na wierzchu głowy.

DIRO, —RA, ad. lat. łdziki, okrutny, straszny.

DIRICCAMENTO, s. m. zburzenie.

DIRICCARE, v. a. zburzyć, zwalić, obalić. = v. n. upaść, runąć. [ciel.]

DIRICCATORE, s. m. burzydirocciatore, v. n. upaść ze skały. = v. r. rozlać się (o wodzie spływającej z góry).

DIROMPERE, v. a. ir. rozbić, rozłupić. = zrobić miękkim, giętkim. = fig. przerwać; zepsuć. = v. r. stać się miękkim, giętkim. = poróżnić się, pokłócić się.

DIROMPIENTO, s. m. roz-

bicie, rozerwanie. = przerwanie, przerwa.

DIROTTA, s. f. ulewa. = fig. wielka obfitosc. A —, obficie, nad miarę. Lavoro alla —, Cavalc. niezmierna praca. Piangere a —, wylewać potoki łez.

DIROTTAMENTE, av. nad miarę, niezmiernie. Piangere —, rzewnie płakać.

DIROTTISSIMO, —MA, ad. sup. Dare in un pianto —, promperre in un — pianto, zalać się rzewnemi łzami. = urwisty. Montagna —, urwista góra.

DIROTTO, —TA, ad. giętki, gibki. = urwisty. = rozbity, stłuczony. = niezmierny, zbyteczny; ulewny. = nawykły, uprawnny, wdrożony.

DIROZZAMENTO, s. m. okrzesanie, ukształcenie.

DIROZZARE, v. a. ociosać z grubszego. = fig. okrzesać, ukształcić. = v. r. okrzesać się.

DIRUGGINARE, **DIRUGGINIRE**, v. a. oczyścić ze rdzy. = Dirugginare i denti, zgrzytać zębami.

DIRUPAMENTO, s. m. zawalenie się, osypianie się ziemi. = przepaść.

DIRUPARE, v. a. stracić w przepaść. = v. n. oderwać się i runąć. Qual gran sasso talor, che o la vecchiezza solve da un monte, o svelle ira dei venti ruinoso dirupa, Tass. Ger. = v. r. runąć z wysokości skały.

DIRUPO, **DIRUPATO**, s. m. przepaść, urwisko.

DIRUTO, —TA, ad. lat. zburzony.

DISABILITÀ, s. f. niezdolność.

DISABITARE, v. a. wyludnić. = v. r. wyludnić się.

DISABITATO, —TA, ad. wyludniony, niezamieszkały, pusty. = Gola disabitata, żarłoczne gar dło. Corpo disabitato, głodny zolądek.

DISABITAZIONE, s. f. wprowadzenie się z mieszkaniem.

DISACERBARE, v. a. odjąć kwas, zlagodzić cierpkość, o-słodzić. O Lauretta! io piansi con te sulla bara del tuo povero amante, e mi ricordo che la mia compassione disacerbava l' amarezza del tuo dolore, U. Fosco.

DISACRARE, v. a. zdjąć święcenie, obrócić na świecki użytek. = v. r. uwolnić się od ślubu.

DISADATTAGGINE, s. f. niezgrabność, nieszykownosc.

DISADATTAMENTE, av. niezgrabnie.

DISADATTO, —TA, ad. niezgrabny, nieszykowny, nieokrzesany, ociężały.

DISADORNARE, v. a. zdjąć ozdoby.

DISADORNO, —NA, ad. nie-
ozdobny, niemający wdzięków.
DISAFFEZIONARE, v. a. od-
stręczyć, odrzucić od siebie.
DISAGEVOLE, ad. m. f. trudny.
DISAGEVOLEZZA, s. f. tru-
dność. [dno.]
DISAGEVOLMENTE, av. tru-
disAGGRADARE, v. n. nie-
podobać się.
DISAGGRADEVOLE, ad. m. f.
nieprzyjemny, niemiły.
DISAGIARE, v. a. robić sub-
jekcyą. = v. r. zrobić sobie sub-
jekcyą.
DISAGIATO, —TA, p. ad. nie-
wygodny. = słaby, chorowity.
= będący w potrzebie, w nie-
dostatku.
DISAGIATORE, s. m. ten któ-
ry robi subjekcyą.
DISAGIO, s. m. niewygoda,
subjekcyą. Que' due fasci vi fan-
no camminare a —; lasciatene
portare uno anche a me. U. Fosc.
Dar —, robić subjekcyą. Tener a
—, kazać długo czekać. =
brak, niedostatek. Stare a —,
znajdować się w niedostatku.
Patrir —, cierpieć niedostatek.
DISAGIOSAMENTE, DISAGIA-
TAMENTE, av. niewygodnie.
DISAGIOSO, —SA, ad. niewy-
godny; będący w niedostatku;
przykry, nieprzyjemny.
DISALBERGARE, v. n. wy-
nieść się z mieszkania.
DISALBERGATO, —TA, p. ad.
wyprowadzony z mieszkania.
= niemający mieszkania.
DISALLOGGIARE, v. a. wype-
dzić z mieszkania.
DISAMABILE, ad. m. f. nieu-
miejący podobać się.
DISAMARE, v. a. przestać
kochać.
DISAMATORE, s. m. —TRICE,
s. f. ten który przestał, ta która
przestała kochać.
DISAMBIZIOSO, —SA, ad. nie-
mający ambicji.
DISAMENITÀ, s. f. nieprzy-
jemność. [przyjemny].
DISAMENO, —NA, ad. nie-
DISAMINA, —ZIONE, s. f. —
MENTO, s. m. examín. = bada-
nie, dociekanie.
DISAMINARE, v. a. examino-
wać, badać, dociekać, roz-
trząsać.
DISAMORARE, v. a. wybić
z głowy kochanie, odstręczyć
od miłości.
DISAMORATO, —TA, p. ad.
który przestał kochać. = ozię-
bły, nieczuły, obojętny.
DISAMORE, s. m. —VOLEZZA,
s. f. oziębłość, nieczułość, obo-
jętność.
DISAMOREVOLE, ad. m. f.
niegrzeczny, nieuślužny.

DISAMOROSO, —SA, ad. o-
ziębły, nieczuły, obojętny.
DISANIMARE, v. a. odjąć ży-
cie, zabić. = odjąć odwagę,
zatrwożyć. Forse la mia mesta
acoglienza, e il meschino suo
stato l'hanno disanimato, U. Fosc.
= v. r. stracić odwagę.
DISAPPARARE, v. a. e n. za-
pomnieć co się umiało.
DISAPPASSIONATEMENTE,
av. bez passyi, z zimną kwią,
obojętnie.
DISAPPASSIONATEZZA, s. f.
nieczułość, obojętność.
DISAPPASSIONATO, —TA,
ad. nieczuły, obojętny.
DISAPPESTATO, —TA, ad.
wyleczony z zarazy.
DISAPPLICARE, v. n. niepil-
nować roboty.
DISAPPLICATEZZA, —ZIONE,
s. f. niepilność, niedbalstwo.
DISAPPLICATO, —TA, p. ad.
niepilny, niedbaly.
DISAPPRENDERE, v. a. ir. za-
pomnieć co się umiało.
DISAPPRENSIONE, s. f. śmia-
łość, odwaga.
DISAPPROVARE, v. a. niepo-
chuwać, ganić, naganiać.
DISAPPROVAZIONE, s. f. na-
gana, zganiecie.
DISARGINARE, v. a. prze-
rwać, rozkopać groble.
DISARMAMENTO, s. m. roz-
brojenie.
DISARMARE, v. a. rozbroić.
= v. n. rozbroić, rozpuścić wojs-
ko. I Pisani... disarmaro con
loro danno e vergogna, G. Vill.
= v. r. zdjąć zbroję, odpasać
oreź.
DISARMO, v. DISARMAMENTO.
DISARMONIA, s. f. brak har-
monii, niezgoda.
DISARMONICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. nieharmonijny.
DISASPIRE, v. a. ir. ulogo-
dzić, usmierzyć, ukoić.
DISASSEDIAO, —TA, ad. u-
wolniony od obłężenia.
DISASSUEFATTO, —TA, ad.
odzwyczajony.
DISASTRO, s. m. klęska, nie-
szczęście.
DISASTROSO, —SA, ad. nie-
szczęśliwy, okropny.
DISATTENTO, —TA, ad. nie-
ważny, niepilny.
DISATTENZIONE, s. f. nieu-
waga, niepilność.
DISATTRISTATO, —TA, ad.
rozczesłony.
DISAUGURARE, v. a. źle sobie
wróżyć.
DISAUTORARE, v. a. odebrać
władzę.
DISAVANZARE, v. n. ponieść
straty.
DISAVANZO, s. m. strata.

Mettere a —, policzyć co do stra-
ty, mieć za stracone.
DISAVVANTAGGIARSI, v. r.
stracić korzyść.
DISAVVANTAGGIO, s. m.
strata, szkoda.
DISAVVANTAGGIOSAMEN-
TE, av. ze stratą, niekorzy-
stnie.
DISAVVANTAGGIOSO, —SA,
ad. niekorzystny, szkodliwy.
DISAVVEDIMENTO, s. m. —
DUTEZZA, s. f. niebaczność, nieu-
waga, nieostrożność.
DISAVVEDUTAMENTE, av.
niebacznie, nieuważnie.
DISAVVEDUTO, —TA, ad. nie-
baczny, nieuważny.
DISAVVENENTE, —NEVOLE,
ad. m. f. nietadny, brzydki,
szpetny.
DISAVVENUTEZZA, —NEN-
ZA, s. f. brzydłość, szpetność.
DISAVVENUTO, v. n. ir. niepa-
szczęścić się. = nie przypaść
do smaku, niepodobać się.
DISAVVENTURA, s. f. przy-
goda, przypadek, nieszczęśliwość.
DISAVVENTURATAMENTE,
—ROSAMENTE, av. nieszczęśli-
wie.
DISAVVENTURATO, —TA,
—ROSO, —SA, ad. nieszczęśliwy.
DISAVVERTENZA, s. f. nieu-
waga, niebaczność.
DISAVVEZZAMENTO, v. di-
suso.
DISAVVEZZARE, v. a. odzwyc-
zczać. = v. r. odzwyczajając się,
odwyknąć.
DISAVVISAMENTO, s. m. nie-
uwaga, niebaczność.
DISBANDARSI, v. ir. rozpięz-
chnąć się, rozsypać się, pojsć
w rozsypek, porozchodzić się.
DISBANDEGGIATO, —TA, ad.
wygnany z kraju.
DISBANDIRE, v. SBANDIRE.
DISBRAMARE, v. a. e r. za-
spokoić, zadowolić. Tanto eran
gli occhi miei fissi ed attenti a di-
sbramarsiladecenne sete, D. Purg.
Voglioti dimstrar l'ordine e 'l
modo che a — tuoi desiderj giovi,
Ar. Orl. Fur.
DISBRANDARE, v. a. roz-
broić przeciwnika.
DISBRIGARE, v. a. rozpltać,
wywikłać, wydobyć z czego,
uwolnić z kłopotu. Quanto più
batte l'ale, e più si prova di —
più vi si lega stretto, Ar. Orl.
Fur. = v. r. rozpltać się, uwol-
nić się z kłopotu. Caddero ambi
egualmente; e i due campioni fur
presti a disbrigarisi dagli arcioni,
Ar. Orl. Fur.
DISCACCIAAMENTO, s. m. wy-
gnanie, wypędzenie.
DISCACCIARE, v. a. wygnać,
wypędzić z kraju lub z kądkol-

wiek. = odpędzić od siebie. Discaccio i miei desiderj, condanno le mie speranze, piango i miei inganni, *U. Fosc.*

DISCACCIATIVO, —VA, ad. wypędzający.

DISCACCIATORE, s. m. — TRICE, s. f. ten, ta co wypędza.

DISCADERE, v. n. ir. podupać. = spaść, przypaść na lennodawcę, wrócić do lennodawcy po wygaśnięciu familii lennika lub z innej przyczyny.

DISCADIMENTO, s. m. podupadanie. — di forze, upadanie na siłach.

DISCALZARE, v. SCALZARE.

DISCAPITARE, v. SCAPITARE.

DISCAPITO, s. m. szkoda, strata.

DISCARCO, —RICO, s. m. zdiećcie ciężaru, sprawienie ulgi. = fig. uwolnienie, usprawiedliwienie, ulga sumienia. La donna in suo discarco, ed in vergogna d' Auselmo, il capo gl' intronò di gridi, *Ar. Or. Fur.* Ora in — di me dirò sol questo, che sperato, nè pensato ho pur mai d' allontanarmi da te furtivamente, *Car. En. Disse* (il re) pubblicamente, non per odio contro alla reina, ma per discarico di coscienza, *Dav. Scism.* = Dare il discarico a chicchessia, uwolnić kogo od obowiązku.

DISCARICAMENTO, s. m. zrzućcie ciężaru, rozładowanie.

DISCARICARE, DISCARCARE, v. a. zdjąć ciężar, rozładować. = fig. sprawić, przynieść ulgę, ulżyć. Deh! discarica la coscienza tua, *Vit. di S. Francesco.*

DISCARNARE, v. SCARNARE, = v. r. chudnąć, mizernieć. Che l' imagine lor vie più m' asciuga che 'l male ond' io nel volto mi discarno, *D. Inf.*

DISCARO, —RA, ad. e av. nieprzyjemny, niemily; nieprzyjemnie, przykro. Se non v' è discaro, jeżeli to wam przykro nie będzie.

DISCATENARE, v. a. spuścić z łańcucha, rozkuć.

DISCAVALCARE, v. n. zsiąść z konia.

DISCENDENTE, ad. f. Linia —, linia zstępna.

DISCENDENTE, ad. m. f. schodzący, zstępujący. Nodo —, Astr. węzeł spadania. = pochodzący od kogo, wyprowadzający swój początek. = s. m. pl. potomkowie, potomstwo.

DISCENDENZA, s. f. pochodzenie od kogo, początek rodu. = potomstwo, rod, plemię, familia.

DISCENDERE, v. n. ir. zejść

na dół, zstąpić. = wysiść ze statku, wyładować. = pochodzić od kogo = przejść od jednego przedmiotu do drugiego, wdać się w szczegóły.

DISCENDIMENTO, s. m. schodzenie na dół. = zejście, miejsce którego się schodzi.

DISCENSIONE, s. f. DISCENSO, s. m. zejście.

DISCENSIVO, —VA, ad. schodzący, zstępujący.

DISCENTE, ad. m. f. uczący się.

DISCEPOLATO, s. m. czas strawiony na nauce pod jakim mistrzem.

DISCEPOLO, s. m. uczeń. Discipoli di G. C. uczniowie Chrystusa.

DISCERNERE, v. a. poznać, rozeznać, rozpoznać. La notte era si buia e si oscura, ch' egli non potea — ove s' andasse, *Bocc.* = rozróżniać, odróżniać jedno od drugiego. — le parole, zrozumieć, dosłyszeć co kto zdaleka mówi. = sądzić, myśleć. Ond' io per lo tuo me' (meglio, bene) penso e discerno che tu mi segua, *D. Inf.*

DISCERNEVOLE, —NITIVO, —VA, ad. rozeznający, rozgarniony.

DISCERNIBILE, ad. m. f. widzialny, widoczny.

DISCERNIMENTO, s. m. rozeznanie, rozpoznanie, rozgarnienie. = fig. sąd, poznanie.

DISCERNITORE, s. m. rozpoznawca.

DISCESA, s. f. —so, s. m. zejście, pochylność, spadzistość. = fig. Discesa, upadek, schylek.

DISCESO, —SA, p. ad. v. DISCENDERE.

DISCETTARE, v. a. lat. spór o co wieść, klócić się, sprzeczać się, rozpierać się, przegadywać się, przemawiać się, roztrząsać. = sprawić zamienie wzroku przez rozproszenie promieni światła.

DISCETTAZIONE, s. f. spór, sprzeczką, zwada, roztrząsanie.

DISCEVERARE, v. a. oddzielić, odłączyć. = v. r. oddzielić się, odłączyć się.

DISCEZIONE, s. f. dyssekcja, rozebranie trupa. = rozcięcie.

DISCHIARARE, v. DICHIARARE.

DISCHIATTARE, v. n. wyrozić się, odrodzić się.

DISCHIAVACCIARE, v. a. o demknąć. — i ferri da' piedi, zdjąć kajdany z nóg.

DISCHIAVARE, v. a. odemknąć kluczem. = zdjąć jarzmo niewoli, uwolnić, oswobodzić. Qualcun si troverà che ti dischia-

verà, *Buon. Fier.* = v. SCOCCARE.

DISCHIEDERE, v. a. ir. nie pozwalać, nie być po temu. Pure il tempo e 'l luogo non lo dischiede, *Salvin. Pros. tosc.* a jednak czas i miejsce nie jest od tego, jest po temu.

DISCHIERARE, v. a. pomieścić szeregi żołnierzów. = v. SCOMPAGNARE. = v. r. włożyć z szeregu. [włosy.]

DISCHIOMARE, v. a. obciążyć DISCHIUDERE, v. a. ir. otworzyć. = wyłączyć, wykluczyć.

DISCHIUMARE, v. a. zebrać piangę, odszumować.

DISCHIUSO, —SA, p. ad. otwarty. = D. Par. wyłączony, wykluczony.

DISCIGNERE, v. SCIGNERE.

DISCINDERE, v. a. rozciąć, rozłupać, rozzerwać, rozdzielać.

DISCINTO, —TA, p. ad. rozpasany. Discinti e scalti sopra l' erbe tenere, *Sannaz. Arcad. Egl.*

DISCIOGLIERE, DISCIORRE, v. a. ir. rozwiązać, odwiązać. — un dubbio, una questione, fig. rozstrzygnąć wątpliwość, rozwiązać pytanie. = rozpuścić, roztopić. = fig. rozrywać, rozzerwać; uwolnić, oswobodzić. = v. r. rozwiązać się, odwiązać się. = rozpuścić się, roztopić się. — in lagrime, fig. rozplywać się we łzach, zalewać się łzami. = fig. uwolnić się. — da un obbligo, uwolnić się od obowiązku. Di questo amor non potendo —, deliberò di morire, *Bocc.*

DISCIOGLIMENTO, s. m. rozwiązanie. = rozpuszczenie się, roztopienie się, rozkład. = rozwiązanie intrygi w sztuce teatralnej.

DISCIOGLITORE, s. m. rozwiązujący. = rozpuszczający. = tłumacz.

DISCIOLTAMENTE, av. przedko, żywawo. = v. DISSOLUTAMENTE.

DISCIOLTO, —TA, p. ad. rozwiązany. = rozpuszczony, roztopiony. = uwolniony. = żywy, rzezki, dziarski, rześwy, rzutki, ochoczy, skory. Ho il braccio a tal mestier disciolto, *D. Inf.* mam rękę skora do tego (do uderzenia).

DISCIPLINA, s. f. dyscyplina, którą się dawniej ćwiczyli pokutujący za grzechy. Darsi la —, dyscyplinować się. = dyscyplina do ćwiczenia dzieci. = Fig. różga karząca, karność, przepis. — militare, karność wojskowa. = uczenie, kształcenie, nauka, wychowanie. Dar —, uczyć, kształcić, wychowywać.

= sztuka, talent. Medaglia fatta con gran —, *Benv. Cell. Vit.*

DISCIPLINABLE, —NEVOLE, ad. m. f. dający się ująć w karby karności, karny.

DISCIPLINARE, v. a. dyscyplinować, smagać dyscypliną. = fig. uczyć, kształcić. = v. r. dyscyplinować się.

DISCIPLINATA, s. f. smagania dyscypliną.

DISCO, pl. —CHI, s. m. dysk, krążek żelazny, miedziany lub kamienny, który atletowie czyli zapaśnicy ciskali. = krąg, tarcza planety, wieżyca. = powierzchnia szkła w teleskopie.

DISCOCCARE, v. SCOCCARE.

DISCOLAMENTE, av. rozwiązłe, rozpustnie.

DISCOLETTO, —TA, ad. nieco uparty, lubiący się przekomarzać. = mały libertyn.

DISCOLO, —LA, ad. uparty, swarliwy. = nieuk. = dziś znaczy: rozwiązły, rozpustny, uyzdany, lampart, urwis, libertyn. Alla discola, av. rozwiązłe.

DISCOLORAMENTO, v. SCOLORAMENTO.

DISCOLORARE, v. a. odebrać kolor. = v. r. blakować, stracić kolor, splowić. = fig. bladnąć, blednieć. Amor m' assale, ond' io mi discoloro, *Petr.* [dość.]

DISCOLORAZIONE, s. f. bladnosc, spłowienie.

DISCOLORITO, —TA, ad. blade, wyblady.

DISCOLPA, s. f. —MENTO, s. m. uniewinienie.

DISCOLPARE, v. a. uniewinić, usprawiedliwić. = v. r. uniewinnić się, usprawiedliwić się.

DISCOMODARE, —DITÀ, —DO, v. INCOMODARE, etc.

DISCOMPAGNARE, —TURA, v. SCOMPAGNARE, etc.

DISCOMPORRE, —STEZZA, —STO, v. SCOMPORRE, etc.

DISCONCLUSO, —SA, ad. przerwany, niedokończony.

DISCONFESSARE, v. n. odwołać wyznanie.

DISCONFIGGERE, —TTA, v. SCONFIGGERE, SCONFITTA.

DISCONFORTATE, v. SCONFORTARE. = v. r. stracić odwagę, zrazić się, zniechęcić się.

DISCONFORTO, v. SCONFORTO.

DISCONGIUGNERE, DISCONGIUGERE, —GNIMENTO, v. DISGIUGNERE, etc.

DISCONSCENTE, —ZA, etc. v. SCONSCENTE, etc.

DISCONSEGUIRE, v. a. ir. nieosiągnąć, niedopiąć, niedostąpić.

DISCONSENTIMENTO, s. m. nieporozumienie, niezgoda.

DISCONSENTIRE, v. n. niezgadzać się, niepozwałać na co.

DISCONSIDERARE, v. n. nieuważać, niebaczyć, niezastanawiać się.

DISCONSIGLIAMENTO, —RE, —TAMENTE, —TO, v. SCONSIGLIARE, etc.

DISCONSIGLIATORE, s. m. odradzający. [LARE.]

DISCONSOLARE, v. SCONSOLARE.

DISCONTENTARE, —TEZZA, —TO, v. SCONTENTARE, etc.

DISCONTINUARE, v. a. przestać, przerwać.

DISCONTINUATAMENTE, av. nieciągłe, przerywanym sposobem.

DISCONTINUAZIONE, s. f. przestanie, przerywanie, przerwa.

DISCONTINUO, —NUA, ad. przerywany, przerywany.

DISCONVENENZA, —VOLE, —VOLEZZA, —VOLMENTE, etc. v. SCONVENENZA, etc.

DISCONVENIRE, v. n. ir. nieprzystość, nie być przyzwoitem, nieuchodzić. *Disciuvansi a ignor l'esser si parco, Petr.*

DISCOPERTAMENTE, av. otwarcie, jawnie. [odkryty.]

DISCOPERTO, —TA, p. ad.

DISCOPRIMENTO, s. m. odkrycie, wyjawienie.

DISCOPRIRE, v. a. ir. odkryć. E Nicolò, che la costuma ricca del garofano prima discoperse, *D. Inf.* = odkryć, wyjawić, wynurzyć. La cagione per la quale era venuto gli discoperse, *Bocc.* = v. r. odkryć się, dać się poznać.

DISCOPRITORE, s. m. ten który co odkrył.

DISCORARE, v. a. odjąć odwagę, zrazić, odstręczyć, zniechęcić. = v. r. stracić odwagę, odstręczyć się, zniechęcić się.

DISCORDAMENTO, s. m. niezgoda, sprzeczność.

DISCORDANTE, ad. m. f. niezgodny, sprzeczny. Voce —, glos [alszywy].

DISCORDANTEMENTE, av. niezgodnie, sprzecznie.

DISCORDANZA, s. f. niezgodność tonów. = fig. niezgodność, rozdwojenie, nieporozumienie. — d'opinioni, niezgodność, różność zdań. = Gram. błąd przeciw składni.

DISCORDARE, v. n. niezgadzać się z sobą (o głosach, tonach, instrumentach). = fig. niezgadzać się, różnić się w zdaniu.

DISCORDATORE, s. m. niezgodnik, klótniarz.

DISCORDE, ad. m. f. niezgodny, sprzeczny, różny.

DISCORDEMENTE, av. niezgodnie.

DISCORDEVOLE, ad. m. f. niezgadający się, lubiący się sprzeczać, klótniwy, swarliwy. = różny, niepodobny, nieodpowiedni.

DISCORDIA, s. f. niezgoda, waśń, zwaśnienie, poróżnienie, niesnaska. Venire in —, poróżnić się, powasnić się z kim. Stare in —, niezgadzać się. — nella famiglia, niezgoda familijna. *Discordie civili, niesnaski krajowe.* — de testimonj, sprzeczność między zeznaniami świadków.

DISCORDIATORE, v. DISCORDATORE.

DISCORRENTE, ad. m. f. rozbiegający się na różne strony. = rozmawiający.

DISCORRERE, v. n. e. a. ir. biegać tu owdzie. — un paese, przebiegać, przebieść kraj. *Andar discorrendo, biegać, przebiegać.* Nudo va discorrendo il piano e 'l colle, *Ar. Or. Fur.* ; fig. przebiegać w myśli. In un momento or questo, or quel partito, or tutti insieme va discorrendo, *Car. En.* = płynąć. La fonte discorrea per mezzo un prato, *Ar. Or. Fur.* = mijać, upływać, uchodzić. Colui (il tempo) che mai non stette, ma discorrendo suol tutto cangiare, *Petr.* = mówić, rozmawiać, prowadzić rozmowę. — familiarmente, rozmawiać poufale. — scientificamente, rozprawić o naukowych rzeczach. = Va discorrendo, andiamo discorrendo, i tak dalej, i tym podobnie.

DISCORREVOLE, ad. m. f. płynący, potoczysty. = szybko upływający, przemijający. = płynnie mówiący. = *Mente —, myśl rozstragniona.*

DISCORRIMENTO, s. m. rozbieganie się. = rozplywanie się, plywienie, splywanie, splyw.

DISCORRITORE, s. m. —TRICE, s. f. rozprawiacz, rozprawiaczka.

DISCORSETTO, —SINO, s. m. dim. rozmówka, pogadanka, krótka mowa.

DISCORSEVOLE, ad. m. f. rozprawiający.

DISCORSIVAMENTE, av. w rozmowie, zgadawszy się o czem.

DISCORSIVO, —VA, ad. rozprawiający.

DISCORSO, s. m. rozprawianie, rozumowanie. = dyskurs, mowa, rozmowa. = mowa, pismo, traktat, rozprawa. *Acciòchè coloro che questi miei discorsi leggeranno, Mach. Disc.*

= *wiesc*, *pogłoska*. = *bieg*.
Ma, or lento ando or raccogliendo il morso, escon del bosco dopo un gran —, *Ar. Orl. Fur.* = *blad*.

DISCORTESE, —MENTE, —SIA, v. SCORTESE, etc. [RE.]

DISCORTICARE, v. SCORTICARE
DISCORZARE, v. SCORZARE.

DISCOSCENDERE, v. SCOSCENDERE.

DISCOSCESO, —SA, ad. *urwisty*, *przepaścisty*. = s. m. *przepsać*, *urwisko*.

DISCOSCIARE, v. a. *wywichnąć udo*. = v. r. *urwać się*, *oderwać się*, *utworzyć oderwisko*.

DISCOSTAMENTO, s. m. *oddalenie*.

DISCOSTARE, v. a. *oddalić*, *odsunąć*. = v. r. *odsunąć się*, *oddalić się*.

DISCOSTO, —TA, ad. *daleki*, *odległy*, *oddalony*. = av. *daleko*, *zdaleka*, *w oddaleniu*.

DISCOVERIRE, etc. v. DISCOVERIRE, etc.

DISCREDENTE, ad. m. f. *niewierzący radom*, *nieluchający przestroy*. = *Far* —, *wywieść z błędu*.

DISCREDENZA, s. f. *niedowiarstwo*.

DISCREDERE, v. a. e n. *nie wierzyć*, *niedowierzać*. *Far* —, *wybić z głowy*, *wyperswadować*, *przekonać*. Tutto 'l mondo non mi avrebbe fatto — che... *Bocc.* = v. r. *wyjść z błędu*, *oświecić się* o czem. = *Discredersi* con uno, *zwinierzyć się* komu. Il dolersi e discredersi cogli amici fu alleggiamento de' tribolati, *Fir. Disc.*

DISCREDITAMENTO, v. DISCREDITO.

DISCREDITARE, v. a. *zdyskredytować*, *pozbawić wiary*, *osławić*. = v. r. *stracić wiary*, *wiarę*, *powagę*.

DISCREDITO, s. m. *dyskredyt*, *stracenie wiary*, *wiary*, *znaczenia*.

DISCREPANTE, ad. m. f. *niezgodzący się*, *różniący się*, *różny*, *przeciwny*.

DISCREPANZA, s. f. *niezgoda*, *różność*, *sprzeczność*.

DISCREPARE, v. n. *niezgadzać się*, *różnić się*.

DISCRESCENZA, s. f. *ubywanie*, *ubytok*.

DISCRESCERE, v. n. ir. *ubywać*, *zmniejszać się*.

DISCRETAMENTE, av. *dy skretnie*, *ostrożnie*, *roztropnie*. = v. DISTINTAMENTE.

DISCRETEZZA, v. DISCREZIONE.

DISCRETIVA, s. f. *Filos.* *władza rozpoznawania*.

DISCRETIVO, —VA, ad. *dający lub mający rozpoznanie*.

DISCRETO, —TA, ad. *dyskretny*, *roztropny*, *dochoujący sekretu*. = *letni*, *dorosły*, *mający wiek rozsądku*. — *Quantità discreta*, *Mat.* *ilość odrębna*, *osobna*. = *justny*, *zrozumiały*. Mi mosse la 'nfiammata cortesia di fra Tommaso e 'l discreto latino, *D. Par.* = *rozumny*, *mądry*. De' medicanti la discreta aita, *Tass. Ger.*

DISCRETORIO, s. m. *miejsce zgromadzeń przełożonych pewnych klasztorów*.

DISCREZIONE, s. f. *dyskretycja*, *dyskretywość*, *ostrożność*, *baczność*, *roztropność*, *umiarkowanie*. Con — lungamente ne prese il suo piacere, *Bocc.* = *Gli anni della —*, *wiek rozsądku*. = *Stare a —*, *być do czyjego wolnego rozporządzenia*, *zostawać na zawołaniu*. Rendersi, arrendersi a —, *zdać się*, *poddać się na łaskę zwycięzcy bez żadnej kapitulacji*. = *odróżnienie*, *odrębność*.

DISCRIMINALE, —TURA, v. DIRIZZATOIO, etc.

DISCRIVERE, etc., v. DESCRIVERE, etc.

DISCUCIRE, v. a. *rozpruć*.

DISCULMINARE, v. a. *zrzucić dach*.

DISCUOLIARE, v. a. *zdrzeć skórę*, *obłupić*. = *fig.* *otworzyć komu oczy*.

DISCUSSIONE, s. f. *dyskusya*, *roztrząsanie*.

DISCUSO, —SA, p. ad. *roztrząsany*.

DISCUTERE, v. a. ir. *roztrząsać*, *rozbiierać* jaki przedmiot.

DISDEGNAMENTO, s. m. *gniew*.

DISDEGNARE, v. a. *pogardzić*. = v. r. *rozniewać się*.

DISDEGNO, s. m. *gniew*. Recarsi a — alcuna cosa, *rozniewać się*, *urazić się* o co. = *wzgarda*. Avere a —, *pogardzać*.

DISDEGNOSAMENTE, av. *z gniewem*. = *z pogardą*.

DISDEGNOSO, —SA, ad. *rozniewany*, *oburzony*. = *pogardliwy*, *dumny*.

DISDETTA, s. f. —TO, s. m. *zaprzeczenie*, *odmówienie*; *odwołanie*, *cofnienie swego słowa*. = *Disdetta*, *nieszczęście w grze*. Essere in —, *mieć szczególne nieszczęście*. Sacco di —, *osoba której się nic niewiedzie*.

DISDETTO, —TA, p. ad. v. DISDIRE.

DISDICCIATO, —TA, ad. *nieszczęśliwy w grze*.

DISDICEVOLE, —CENTE, ad.

m. f. *nieprzystojny*, *nieprzyzwoity*, *niegrzeczny*.

DISDICEVOLEZZA, s. f. *nieprzystojność*, *nieprzyzwoitość*.

DISDICEVOLMENTE, av. *nieprzystojnie*, *niegrzeczwoicie*.

DISDITTORE, s. m. *ten co daje i odwołuje swe słowo*.

DISDIRE, v. a. ir. *zaprzeczyć*, *odmówić*, *niepozwolić*, *nieprzystać na co*. — non poteano la richiesta dei Fiorentini, *G. Vill.* = *wypowiedzieć*, *wymówić*. — il fitto e la casa, *wypowiedzieć mieszkanie*. — la ragione, la compagnia fra mercanti, *rozewać spółkę handlową*. — la posta (w kartach), *nie stawiać więcej*, *przeszć grać*. = *zakazać*. = *nieprzystojnie*. = v. r. *odwołać*, *cofnąć dane słowo*.

DISDORARE, v. a. *zdjąć pozłotę*. = *fig.* v. DISONORARE.

DISEBBRIARE, v. n. e r. *wytrzeźwić się*.

DISECCAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *wysuszenie*; *suchość*.

DISECCARE, v. a. *wysuszyć*.

DISECCATIVO, —VA, ad. *osuszający*, *wysuszający*.

DISEGNAMENTO, s. m. *rysunek*.

DISEGNARE, v. a. *rysować*. — il naturale, *rysować z natury*. — d'acquerello, *rysować wodnemi kolorami*. = *Fig.* *opisać*, *określić*. = *naznaczyć*, *mianować*. — il suo successore, *naznaczyć następcę*. = *zamierzać*, *zamyslać*. — e non colorire, *układać projekta a niewykonywać*.

DISEGNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *rysownik*, *rysownicza*.

DISEGNETTO, —UCCIO, s. m. *dim.* *rysunek*.

DISEGNO, s. m. *rysunek*. = *sztuka rysowania*. = *plan budowl*, *abrys*. = *fig.* *zamian*, *zamysł*, *plan*, *projekt*. *Far* — sopra una cosa, *zamyslać* o czem, *kusić się* o co. Io non ne fo più —, *wie mam już nadziei otrzymania tego*, *nie myślę już o tem*. *Far disegni in aria*, *prov. budować zamki na lodzie*.

DISELLARE, v. a. *rozsiodłać*.

DISEMBRICIARE, v. a. *odkryć dach* *zrzucając dachówki*.

DISENFIARE, v. a. *rozpędzić nabrzmiałość*; *wypuścić powietrze z czego nadętego*. = v. r. *stęchnąć*.

DISENNATO, DISENSATO, —TA, ad. *obraný z rozumu*, *szalony*, *głupi*. [RARE.]

DISEPELLIRE, v. DISOTTER-DISEREDAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *wydziedziczenie*.

DISEREDARE, DISEREDITARE, v. a. *wydziedziczyć*.

DISEREDE, s. m. *wydziedziczony*.

DISERRARE, v. a. *otworzyć* = Diserrare un colpo, *ciąć, uderzyć*.

DISERRATO, —TA, p. ad. *otworzony, otwarty*. = fig. *jasny, widoczny*.

DISERTAMENTO, s. m. —ZIONK, s. f. *spustoszenie*.

DISERTARE, v. a. *spustoszyć, porobić szkody*. = *spustoszyć, wyludnić*. = *zubożyć, wycieńczyć*. = v. n. *zbiedz z wojska, zdezertować*. = *poronić*.

DISERTATORE, s. m. *pustoszyciel*.

DISERTO, v. DESERTO.

DISERTORE, s. m. *zbieg, dezertler*.

DISERVIGIO, s. m. *złe przyśłużenie się*.

DISERVIRE, v. a. *szkodzić komu*.

DISERZIONE, s. f. *zbiegostwo, dezercja*.

DISFACIMENTO, s. m. *spustoszenie, zniszczenie*. = *porażka, klęska zadana*.

DISFACITORE, DISFATTORE, s. m. *pustoszyciel*. [ZIONE]

DISFAMAMENTO, v. DIFFAMADISFAMARE, v. a. *nasycić głód*. = Fig. *zaspokoić ochotę*. = *osławić*. = *rozgłosić*.

DISFARE, v. a. ir. *rozrobić, popsuć co było zrobione*. Non si può — quel che è fatto, *prov. co się stało odstąpić się nie może*. = *rozebrać, rozłożyć*. = *rozpuścić, roztopić*. = *śluc, rozbić*. = *rozbic, pobić na głowę*. — un esercito, *rozbić wojsko; rozwiązać, rozpuścić wojsko*. = *zabić*. Siena mi fe', *disface mi Maremma, D. Purg.* = *zniszczyć, zgubić, zrujnować*. = v. r. *śluc się, zbić się*. = *omdleć, zemdleć, niszczyć, marnieć, ginać, schnąć, usychać ze zmartwienia, ze smutku*. E si le vene e 'l cuor m' asciuga e sugge, *ch' invisibilmente io mi disfacio, Petr.* = *Disfarsi dalle risa, pękać ze śmiechu*. = *Disfarsi d' una cosa, pozbyć się czego*.

DISFAVILLARE, v. n. *iskrzyły się, v. sfavillare*. = *pochodzić, brać początek*.

DISFASCIARE, v. SFASCIARE.

DISFATTA, s. f. *porażka, klęska*. [DISFARE]

DISFATTO, —TA, p. ad. v.

DISFAVORE, s. m. *nielaska, DISFAVOREVOLE*, ad. m. f. *przeciwny, Nielaskawy, nieprzyjazny*.

DISFAVOREVOLMENTE, av. *niewygodnie*.

DISFAVORIRE, v. a. ir. *zaszkodzić komu u kogo*. = Esser

disfavorito dal vento, *mieć wiatr przeciwny*.

DISFERMAMENTO, s. m. *Rett. zbijanie dowodów*.

DISFERMARE, v. a. *osłabić, nadwyrężyć, nadwątlić*.

DISFERRARE, v. a. *wydobyć żelazo z rany*. = *rozkuć z kajdan*. [pojedynek]

DISFIDA, s. f. *wyzwanie na*

DISFIDARE, etc. v. SFIDARE, etc.

DISFIGURARE, v. SFIGURARE.

DISFIGURAZIONE, s. f. *oszczenie, zeszpecenie*.

DISFINGERE, etc. v. FINGERE, etc.

DISFINIRE, v. DIFFINIRE.

DISFIORAMENTO, s. m. *okwitanie, opadanie kwiatów*. = v. DEFLORAZIONE.

DISFIORARE, v. a. *zerwać kwiat*. = *oskubać kwiat*. Mori fuggendo, e disfiorando il giglio, *D. Inf.* = v. DEFLORARE.

DISFOGARE, etc. v. SFOGARE, etc.

DISFOGLIARE, v. SFOGLIARE.

DISFORMARE, etc. v. SFORMARE, etc. = v. n. *roźnić się, być różnym*.

DISFORME, v. DIFFORME, etc.

DISFORNARE, v. SFORNARE. = fig. *uwołnić z kłopotu*.

DISFORNIRE, v. SFORNIRE.

DISFRANGARE, v. a. *osłabić, zwątlić, odjąć odwagę*. = *pozabawić kogo wolności*.

DISFRATTARE, v. SFRATTARE.

DISFRENARE, etc. v. SFRENARE, etc.

DISGAMBARE, v. a. *wybić nogę, okulawić, ochromić*. E dagli una percossa così pazza che lo disganba in men d' un batter d' occhio, *Fort. Rice*.

DISGANGHERARE, v. SGANGHERARE. [NARE]

DISGANNARE, v. DISINGANNARE.

DISGENIO, s. m. *wstręt, odrazą*.

DISGITTARSI, v. r. *zniechęcić się, odstręczyć się*.

DISGIUGNERE, DISGIUGNERE, v. a. ir. *rozłączyć, rozdzielić, rozsforować*. = *wyprządnąć woły z jarzma*. = v. r. *rozłączyć się, i. t. d.* [łączenie]

DISGIUGNIMENTO, s. m. **DISGIUNTAMENTE**, —TIVAMENTE, av. *osobno, odrębnie*.

DISGIUNTIVO, —VA, ad. *rozłączający*. [łączony]

DISGIUNTO, —TA, p. ad. **DISGIUNZIONE**, s. f. *rozłączenie, rozdzielenie*.

DISGOCCIOLARE, v. n. v. SGOCCIOLARE. = fig. *kapieć, skapieć, rozejść się, zabrać, zostać zużytym, wypotrzebowanym*. [SGOMBAMENTO]

DISGOMBAMENTO, v.

DISGOMBRARE, v. a. e. n. v. SGOMBRARE. = *użyć ciężaru*. La quale ogni altra salma di noi osi pensier disgombrà allora, *Petr.* = v. r. *upadać (o rzekach)*.

Ogni fiume nel mare si disgombrà.

DISGOMBRO, —BRA, ad. *wypróżniony, próżny, wolny*. Avrà cheti i pensier, placido il core, e di doglia e timor l' alma disgombrà, *Car. En.*

DISGONFIARE, v. SGONFIARE.

DISGORGARE, v. SGORGARE.

DISGRADARE, v. a. *okazać niewdzięczność*. = *wepodobać się, nieprzypadać do smaku*. = *lekkie ważyć, pogardzać*. = *podzielić na stopnie*.

DISGRADEVOLE, ad. m. f. *nieprzyjemny, przykry*.

DISGRADIMENTO, s. m. *wzgarda*. [jąć, odrzucić]

DISGRADIRE, v. a. ir. *nieprzypadać av. na przekorę, pomimo*. Esser a —, *niepodać się, nie być przyjemnym*.

DISGRANELLARE, v. a. *wymiąć ziarna z kłosa*.

DISGRATICOLARE, v. a. *wyłamać kratę, odjąć kratę*.

DISGRATO, —TA, ad. *nieprzyjemny*. [żenie]

DISGRAVAMENTO, s. m. **DISGRAVARE**, v. a. *zdjąć ciężar, użyć ciężaru*. = *Disgravare ogni torto, odpuścić winę*. Pensa ch' io sono presso a Colui ch' ogni torto disgrava, *D. Par.* = v. r. *użyć sobie ulgę*. Però d' ogni tristizia ti disgrava, *D. Inf.*

DISGRAVIDAMENTO, s. m. *pológ*.

DISGRAVIDARE, v. n. *zleźć, porodzić, powić dziecko*.

DISGRAZIA, s. f. *nielaska*. Caduto era in — al re Agramante, *Ar. Or. Fur.* = *nieszczęście, niedola*. Per —, *nieszczęściem*. Le disgrazie non vengon mai sole, *prov. nieszczęścia w parze chodzą*.

DISGRAZIAMENTE, —ZIONSAMENTE, av. *nieszczęśliwie; na nieszczęście*.

DISGRAZIATO, —TA, ad. *nędzny, nieszczęśliwy*. = *nieprzyjemny*.

DISGREGAMENTO, s. m. *rozłączenie*. = *de' raggi, rozproszenie promieni światła*.

DISGREGARE, v. a. *rozproszyć, rozsypać, rozłączyć, rozdzielić*. E così la licenziosa fortuna le robe d' una sola casa... disgregò in picciol tempo nello arbitrio d' infinite persone, *Fir. As.* = v. r. *rozłączyć się; rozproszyć się*. — la vista, *osłabić sobie wzrok*.

DISREGATIVO, —VA, ad. *sprawujący osłabienie wzroku*.

DISGREGAZIONE, s. f. rozproszenie, rozsypanie. — di spirito, della vista, obłąkanie umysłu, osłabienie wzroku.

DISGROPPARE, v. a. rozwiązać węzeł.

DISGUARDARE, v. a. D. prześłać patrząc.

DISGUSTARE, v. a. obrzydzić, ohydzić, odstręczyć, wpoić odrazę. = sprawić przykrość; urazić, narazić się komu; rozgniewać, obrazić. E falsa penitenza Iddio disgusta, *Fort. Ricc.* = v. r. Disgustarsi con alcuno, poróżnić się, pogńiewać się z kim.

DISGUSTO, s. m. niesmak, wstręt, obrzydzenie, odraza, = nieprzyjemność, przykrość. E questi forse non recano tutti a Dio — grandissimo? *Segn. Pred.*

DISGUSTOSO, —SA, —STEVOLE, ad. nieprzyjemny, niesmaczny, przykry.

DISIA, DISIANZA, DISIARE, v. DESIDERIO, etc.

DISIECORARE, v. a. wydrzeć serce, wstręcić. Par che mi spole, snerve, e mi disiecore, *San. naz. Arc. egl.*

DISIGILLARE, v. a. odpieczętować. = v. r. łajec, topnieć. Così la neve al sol si disigilla, *D. Inf.*

DISIMBRACCIARE, v. a. zdjąć z ramienia. Lo scudo prestamente disimbraccia, *Boiard. Ord.*

DISIMPACCIARE, v. a. uolnić z kłopotu. = v. r. uolnić się z kłopotu.

DISIMPARARE, v. a. zapomnieć co się umiało.

DISIMPEDIRE, v. a. ir. usunąć przeszkody.

DISIMPEGNARE, v. a. rozwiązać, rozplątać; uolnić z kłopotu. = v. r. uolnić się od czego. Disimpegnandosi dal verificar ciò che scriveva, *Salvin. Prosc. tosc.* = Disimpegnarsi di sua parola, cofnąć dane słowo. — dalla commissione, dopełnić polecenie. [nie się od czego.]

DISIMPEGNO, s. m. uolnienie.

DISIMPIEGATO, —TA, ad. bez posady, bez miejsca.

DISINCLINAZIONE, s. f. brak skłonności, wstręt, odraza.

DISINFIAMMARE, v. a. odjąć zapalenie.

DISINFIGNERE, DISINFIGNERE, v. a. ir. zmyślać, udawać.

DISINFINTAMENTE, av. otwarcie, szczerze.

DISINFINTO, —TA, ad. szczerzy, otwarty.

DISINANNARE, v. a. wprowadzić z błędu. = v. r. wyjść z błędu.

DISINGANNO, s. m. wprowadzenie i wyjście z błędu.

DISINNAMORARSI, v. r. przestać kochać.

DISINTENDERE, v. a. ir. nierozumieć.

DISINTERESSAMENTO, DISINTERESSE, s. m. —TEZZA, s. f. bezinteresowność.

DISINTERESSARSI, v. r. przestać się czem interesować.

DISINTERESSANTE, av. bezinteresownie.

DISINTERESSATO, —TA, ad. bezinteresowny.

DISINVITARE, v. a. odwołać zaproszenie, odpraszać.

DISINVOLTAMENTE, av. zęcznie, zwinnie, zgrabnie.

DISINVOLTO, —TA, ad. rozwinęty, rozwity. = zwinny, skrętny, zgrabny, zreżony, żywawy, żywy, rzeski, skory, rzutki, hozy.

DISINVOLTURA, s. f. zwinność, skrętność, żywawość, żywość, zreżność.

DISIO, DISIRE, DISIRO, v. DESIDERIO.

DISISTANCARSI, v. r. odpocząć po znużeniu.

DISISTIMA, s. f. stracenie szacunku, lekceważenie, pogarda.

DISLACCIARE, v. a. rozwiązać, odwiązać. E dal braccio lo scudo si dislaccia, *Bern. Orl.*

DISLAGARE, v. n. e. r. rozlać się jak jezioro. = rozszerzać się, rozlegać się. = wznosić się. E diedi il viso mio incontra l'poggio che inverso l'ciel più alto si dislaga, *D. Purg.*

DISLEALE, ad. e. s. m. f. wiarolomny, zdradziecki; zdrajca, wiarolomca.

DISLEALMENTE, av. wiarolomnie, zdradziecko.

DISLEALTA, wiarolomstwo, zdrada.

DISLEGARE, v. a. rozwiązać. = fig. uolnić. = odkryć, objawić. = Dislegare i denti, spędzić oskome z zębów.

DISLEGHEVOLE, ad. m. f. łatwy do rozwiązania.

DISLOCARE, v. a. przenieść na inne miejsce.

DISLOGAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. wywichnienie.

DISLOGARE, DISLUOGARE, v. a. wyrzucić ze stawu, wywichnąć. = v. r. wywichnąć sobie kość ze stawu.

DISMAGARE, v. a. sprowadzić drogi, obłąkać. Io son, eantava, io son dolce sirena, che i naviganti in mezzo al mar dismago, *D. Purg.* = v. r. rozłączyć się.

DISMAGLIARE, v. a. rozpuścić, rozwiązać oczka w stalce. = fig. szarpać ciało pazurami. O tu che colle dita ti dismaglie, *D. Inf.*

DISMANTELLARE, v. SMANTELLARE.

DISMEMBRAMENTO, s. m. rozczłonkowanie, rozbiór, podział.

DISMEMBRARE, v. a. rozczłonkować, rozebrać na części. = zapomnieć.

DISMESSO, —SA, p. ad. opuszczony, zaniechany, wyszły z użytkowania.

DISMETTERE, v. a. ir. opuścić, zaniechać, odwyknąć. Ancor che veglio, e debole, e tremante, l'arni che da gran tempo avea dismesse, addur si fece, *Car. En.*

DISMISURA, s. f. nadmiar, zbytek. A —, av. niezmiernie.

DISMISURARE, v. n. e. r. przebrać miarę, wyjść z granic.

DISMISURATO, —TAMENTE, v. SMISURATO, etc.

DISMONTARE, v. n. v. SMONTARE. = zejść na dół, zstąpić. E l'balzo via là oltre si dismonta, *D. Inf.*

DISMORBARE, v. a. oczyścić, uolnić od smrodu, od zarazy. In questa buca l'odioso Nume... gittossi, e dismorbò l'aura di sopra, *Car. En.*

DISMUOVERE, v. a. ir. v. SMUOVERE. = oddalić, odwrócić.

DISNAMORARSI, v. r. przestać kochać.

DISNATURARE, v. a. odmienić naturę.

DISNEBBIARE, v. a. rozpedzić mgłę. = fig. wyjaśnić, oswiecić. Che puote — vostro intelletto, *D. Purg.*

DISNERVARE, etc. v. SNERVARE, etc.

DISNIDARE, v. SNIDARE.

DISNOCCIOLARE, v. SNOCCIOLARE.

DISNODARE, v. a. rozwiązać. = fig. rozwikłać, wyjaśnić, jasno opowiedzieć. Non può la lingua — parola, *Arl. Orl. Fur.* nie może język wyrzec ani słowa, v. SNODARE.

DISNODEVOLE, ad. m. f. łatwy do rozwiązania.

DISNODARE, v. SNODARE.

DISOBBEDIENZA, etc. v. DISUBBEDIENZA, etc.

DISOBBLIGANTE, ad. m. f. niegrzeczny, nieuczynny, nieużyty.

DISOBBLIGANTEMENTE, av. niegrzecznie, nieuczynnie.

DISOBBLIGARE, v. a. uolnić od obowiązku. = sprawić przykrość, narazić się komu. = v. r. uolnić od obowiązku.

DISOBBLIGAZIONE, s. f. narazenie się komu, urażenie kogo. Aver — ad uno, mieć do kogo urazę.

DISOBBLIGO, s. m. v. DISOBBLIGAZIONE. = ad. Sendo disobbligato. io non ti sono più tenuto di cosa alcuna, *Mach. Belf. dopelniszy przyjętego na siebie obowiązku, nicem ci więcej nie winien.*

DISOCCUPATO, —TA, ad. niezajęty, wolny. = niezajęty, niezatrudniony.

DISOCCUPAZIONE, s. f. bezczynność, próżnowanie.

DISOLAMENTO, —ZIONE, v. DESOLAMENTO, etc. = DISOLAMENTO, DISOLATURA, = oberznięcie rogu u kopyta końskiego.

DISOLARE, v. a. v. DESOLARE. = oberznąć kopyto końskiego.

DISONESTA, —TEZZA, s. f. sprośność, wszeteczeństwo. = nieuczciwość.

DISONESTAMENTE, av. nieuczciwie, sprośnie, wszetecznie. = niezmiernie, ogromnie.

DISONESTARE, v. DISONORARE.

DISONESTO, —TA, ad. nieuczciwy. = sprośny, wszeteczny. Disoneste canzoni, sprośne piosneczki. = niezmierny ogromny. Con una grossa e disonesta lancia, *Bern. Orł.*

DISONNARI, v. r. obudzić się.

DISONORAMENTO, s. m. zhanbienie.

DISONORANZA, v. DISONORE.

DISONORARE, v. a. zhanbić, znieważyć, splamić. = zdjąć ozdobe. Abbatte e sfronda e sfiora l'erbe, e gli alberi scorza e disonora, *Bern. Orł.* = pogardzać. = v. r. zhanbić się.

DISONORE, s. m. hańba, zniewaga, sromota, niestawa.

DISONOREVOLE, ad. m. f. hańbiący, haniebny.

DISONOREVOLMENTE, —RATAMENTE, av. haniebnie, sromotnie.

DISOPPILANTE, —LATIVO, —VA, ad. Med. odykający zatkane kanały.

DISOPPILARE, v. a. Med. odetkać zatkane kanały.

DISOPRA, di SOPRA, av. w górze, na górze; wyżej, zwyż.

DISORBITANTE, ad. m. f. ogromny, niezmierny.

DISORBITANTEMENTE, av. zbytnie, nad miarę, niezmiernie.

DISORBITANZA, s. f. zbytek. DISORDINACCIO, s. m. peg. wielki nieład.

DISORDINAMENTO, —NANZA, —NAZIONE, v. DISORDINE.

DISORDINARE, v. a. wprowadzić nieład, pomieszać, przewracać, przewrócić porządek. = v. n. prowadzić życie nieporządne, rozwiązać. = v. r. upaść w nieład, pomieszać

się; rozbić się, pierzchać w nieładzie.

DISORDINATAMENTE, av. nieporządnie, w nieładzie. Vivere —, prowadzić rozwiązłe życie.

DISORDINATO, —TA, p. ad. nieporządny, będący w nieładzie. = nieporządny, rozwiązły, rozpustny. = zbyteczny, niepomiarkowany. Fecero molti capitoli e forti ordini contro i disordinati ornamenti delle donne, *G. Vill.*

DISORDINE, s. m. nieporządek, nieład. = nieporządne życie, rozpusta, swawola.

DISORGANIZZARE, v. a. zdeorganizować, rozprządz, zepsuć porządek, wprowadzić nieład.

DISORREVOLE, v. DISONOREVOLE.

DISSOCCARE, v. a. powyjmować kości. = v. r. fig. zgrzyźć się. Infin ch' i' mi disosso, e snervo e spollo, *Petr.*

DISOTTANO, —NA, ad. dolny, niższy.

DISOTTERRARE, v. a. odkopać, odgrzebać, wygrzebać, wyjąć z grobu.

DISOVOLATO, —TA, ad. wywichnięty, zwichnięty.

DISPACCARE, v. SPACCARE.

DISPACCIARE, v. a. uwolnić z kłopotu. = wyprawić, wysłać umyślnego, posłać, rozesłać depeze.

DISPACCIO, s. m. depeza, list urzędowy.

DISPAIARE, v. a. rozerwać parę. = fig. zepsuć kształt.

DISPARARE, v. DISPARARE.

DISPARATO, —TA, ad. różny, odmienny, przeciwny.

DISPARECCHI, pron. m. pl. wiele, kilkanaście. Egli era parecchi e disparecchi giorni che egli non gli aveva mai veduti, *Fir. As.*

DISPARECCHIARE, v. SPARECCHIARE.

DISPARENZA, s. f. zniknięcie.

DISPARERE, s. m. różność zdań, różne zdanie. Ed essendo i pareri, o piuttosto i dispareri molti, e molto varii, etc. *Varch. Stor.*

DISPARERE, v. n. anom. zniknąć. = źle wyglądać.

DISPARGERE, —GIMENTO, v. SPARGERE, etc.

DISPARI, ad. m. f. nierówny, różny, niepodobny. = nieparzysty. Numero —, liczba nieparzysta.

DISPARIMENTE, DISPARMENTE, av. nierównie, różnie.

DISPARIRE, v. SPARIRE.

DISPARISCENTE, ad. m. f. niekształtny, brzydki, szpetny.

DISPARITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. nierówność, różność.

DISPARITO, —TA, p. ad. da DISPARIRE, znikły. = fig. zmieniony, blady, mizerny.

DISPARTE, av. In —, osobno, odrębnie; na boku, na stronie, na bok, na stronę.

DISPARTIRE, v. a. r. SPARTIRE. = zatłwić, zgodzić spór. = Dispartire da altro, rozróżnić. = v. r. oddalić się, rozłączyć się, rozstać się.

DISPARTITAMENTE, av. oddzielnie, odrębnie.

DISPARTITO, —TA, p. ad. rozdzielony. = niezgodny. = Alla disparità, av. osobno, oddzielnie, odrębnie.

DISPARTITORE, s. m. rozdzielacz.

DISPARUTEZZA, s. f. chudość, błądź.

DISPARUTO, —TA, ad. chudy, mizerny. = p. ad. da DISPARIRE, znikły.

DISPASSIONAMENTO, s. m. bezczułość, odrętwienie.

DISPASTOIARE, v. SPASTOIARE.

DISPENDIO, s. m. wydatek.

DISPENDIOSAMENTE, av. z wielkim wydatkiem.

DISPENDIOSO, —SA; ad. kosztowny. [TORE.]

DISPENDITORE, v. SPENDITORE. DISPENZA, s. f. rozdzielenie, rozdanie. = delle lettere, roznoszenie listów. = szafarnia, spiżarnia. = dispensa, pozwolenie.

DISPENSABILE, ad. m. f. potrzebujący dyspensy; któremu może być dana dispensa.

DISPENSAGIONE, —MENTO, v. DISPENZA.

DISPENSARE, v. a. rozdzielać, rozdawać, szafować, obdzielać. = udzielić pozwolenie, uwolnić od czego. Ma perchè santa Chiesa in ciò dispensa, *D. Par.* =łożyć czas na co. Ha poco tempo, e 'l poco ch' ha, dispensa con gran misura, *Ar. Orł. Fur.* = dostarczyć. = v. r. uwolnić się od czego.

DISPENSAMENTE, —TIVAMENTE, av. za dyspensą, za pozwoleniem.

DISPENSATORE, s. m. —TRICE, s. f. rozdawca, szafarz, i. t. d.

DISPENSAZIONE, s. f. rozdzielanie, szafunek. = opatrność, v. PROVIDENZA.

DISPENSIERA, s. f. szafarka.

DISPENSIERE, —RO, —RI, s. m. szafarz.

DISPENSIBILE, ad. m. f. rozpaczający.

DISPERANTE, ad. m. f. przywodzący do rozpacz.

DISPERARE, v. a. *odjąć nadzieję, przywieść do rozpacz.* = v. n. e. r. *stracić nadzieję, rozpaczac.* = s. m. *rozpaczać, rozpacz.* Un sol rimedio a chi speme non ave è disperarsi, *Car. En.*

DISPERATAMENTE, av. z rozpaczą. = *niezmiernie, strasznie, ogromnie.*

DISPERATO, —TA, p. ad. *przywiedziony do rozpacz.* Alla disperata, av. z rozpaczą, w rozpacz. Cura disperata, *choroba której nie ma nadziei wyleczenia.* = *opuszczony od lekarzy.* = *ogromny, niezmierny, straszny.* Strida disperate, *straszne krzyki.* = s. *desperat, desperatka.*

DISPERAZIONE, —GIONE, —TEZZA, s. f. —MENTO, s. m. *rozpacz.* Condure alla disperazione, *przyprować do rozpacz.* Darsi alla —, *oddac się rozpacz.*

DISPERDERE, v. a. *rozrzucić, rozsytać, rozproszyc, strwoić, stracić, zatracić, zgubić.* = v. r. *zrujnować się.* = *ponozić.*

DISPERDIMENTO, v. **DISPERGIMENTO.**

DISPERDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *marnotrawca, utratnik.* = *zatrącający, zatrącająca.* D'ogni peccato è l'ira radice, e d'ogni virtù disperditrice, *Cavalec. Mird. Cuor.*

DISPERGERE, v. a. ir. *rozsytać, rozrzucić, rozproszyc.* = *rozproszyc wojsko nieprzyjacielskie.* Sicché per due fiata gli dispersi, *D. Inf.* = *strwoić, zmarnować, rozproszyc.* = *pomieszać, rozstargnąć myśl.* Per non scontrar chi i miei sensi disperga, *Petr.* = *rozsiac wieść, puścić pogłoskę.* = v. r. *rozbięz się, rozsytać się, rozproszyc się.* Chi qua chi là ci dispergemmo, *Car. En.*

DISPERGIMENTO, s. m. *rozsypanie, rozproszenie.*

DISPERGITORE, s. m. —TRICE, s. f. *rozproszyciel, i t. d.*

DISPERSIONE, s. f. *rozsypanie, rozproszenie, rozsypanie, roztrwonienie.* = *rozstargnienie.*

DISPERSO, —SA, p. ad. *rozproszony, i t. d.* = *Donna che s'è dispersa, kobieta która poronila.*

DISPETTABLE, —TEVOLE, v. **DISPREGEVOLE.**

DISPETTARE, v. a. *pogardzać.* = v. r. *rozżłościć się.*

DISPETTIVAMENTE, av. *pogardliwie.*

DISPETTO, s. m. *gniew, złość,*

przekora. In, a, per —, *na złość, na przekorę, wbrew przeciw, pomimo.* A lor —, *pomimo ich woli.* = *afront, hanba, zniewaga, obelga.* A donna non si fa maggior — che quando o vecchia o brutta le vien detto, *Ar. Or. Fur.* = *pogarda.* Avere in, a —, *pogardzać, lekceważyć.*

DISPETTO, —TA, ad. *pogardzony.*

DISPETTOSAMENTE, av. *ze złością, z gniewem.*

DISPETTOSO, —SA, ad. *pogardliwy, dumny, hardy.* = *robiący na przekorę, przekorny.* = *gniewliwy, opryskliwy.*

DISPIACERE, —CIMENTO, s. m. —CENZA, —ZIA, —CEVOLEZZA, s. f. *przykróść, nieprzyjemność.* = *obelga, zniewaga.*

DISPIACERE, v. n. ir. *niepodobac się.* = *obrazić, urazić.* Per non — a' Perugini, *G. Vill.*

DISPIACEVOLE, —CENTE, ad. m. f. *nieprzyjemny, przykry, odrażający.*

DISPIACEVOLMENTE, av. *nieprzyjemnie.*

DISPIACIUTO, —TA, p. ad. v. **DISPIACERE.** La qual cosa era soprommodo dispiaciuta, *Varch. Stor.* *co się niezmiernie niepodobalo.*

DISPIANARE, v. a. v. **SPIANARE.** = *rozciągnąć, rozestlać.* = v. r. *rozciągnąć się.* Alzò le gambe e in terra si dispiana, *L. Pulc. Morg.*

DISPIANTARE, v. **SPIANARE.**

DISPICCARE, v. **SPICCARE.**

DISPICCIARE, v. **SPICCIARE.**

SPEDIRE.

DISPIEGARE, v. **SPIEGARE.**

DISPIETATO, etc., v. **SPIETATO**, etc.

DISPIGNERE, v. **SCANCELLARE.**

DISPITTO, s. m. † *D. Inf.* *wzgarda.*

DISPODESTARE, v. a. *odjąć władzę.* = v. r. *złożyć władzę.*

DISPOGLIARE, etc., v. **SPOGLIARE**, etc.

DISPONIBILE, ad. m. f. *będący w gotowości; zostawiony do wolnego rozporządzenia.*

DISPONIMENTO, s. m. *rozkład, układ.* = v. **DEPONIMENTO.**

DISPORRE, v. a. ir. *przygotować.* Ogni cosa a ciò opportuna disposerò, *Bocc.* = *dysponować, rozporządzać, rozrzadzić.* — de'suoi beni, *rozporządzać swymi dobrami.* = *rozstawić, rozłożyć.* Indi a Mesapo incarco si dà, che sentinelle, e guardie, e fochi disponga anzi alle porte, *Car. En.* = *skłonić, nakłonić do czego.* Tu m'hai con desiderio il cuor disposto si al venir colle parole tue che... *D. Inf.* = *ukła-*

dać, ułożyć. — il crine, *ułoży włosy.* Com'ella s'orna e come il crin dispone, *Ar. Or. Fur.* = *Disporre d'una dignità, złożyć z urzędu.* = † *narazić na niebezpieczeństwo.* = † *wytłumaczyć, objaśnić.* = v. r. *przygotować się, zabierać się do czego.* — a lavorare, a viaggiare, a combattere, *zabierać się do pracy, i t. d.*

DISPOSARE, **DISPONSARE**, etc., v. **SPOSARE**, etc.

DISPOSITIVAMENTE, av. *porządnie.*

DISPOSITORE, s. m. *ten który przygotowuje, rozporządza, i t. d.*

DISPOSIZIONE, s. f. *rozkład, układ, rozporządzenie, stan, położenie.* La — d'un appartamento, d'un giardino, *rozporządzenie pokoju, ogrodu.* Avendo prima per tutto considerata la — del luogo, *Bocc.* = *skłonność, chęć, usposobienie do czego.* La — degli animi de' cittadini, *usposobienie umysłów obywateli.* = *rozporządzenie, przepis.* Secondo la — della legge, *podług rozporządzenia prawa.* — testamentaria, *rozporządzenie testamentowe.*

DISPOSSESSARE, v. a. *wyznać z posiadania.*

DISPOSTAMENTE, av. *porządnie.*

DISPOSTEZZA, s. f. *żywość temperamentu; piękny skład ciała.*

DISPOSTO, —TA, p. ad. v. **DISPORRE.** *Disposto alla vendetta skłonny do zemsty, mściwy.* = *Ben disposto di corpo, żywawy, rześwy, rzeski.* Mal —, *ciężki, ociężały; słaby, niezdrów.* = *Esser disposto del corpo, mieć wolny żołądek.*

DISPOTICAMENTE, —TICO, —TISMO, —TO, v. **DESPOTICAMENTE**, etc.

DISPREGEVOLE, —GIABILE, —ZZABILE, —ZZEVOLE, ad. m. f. *godzien pogardy.*

DISPREGEVOLMENTE, —ZZANEMENTE, —ZZEVOLMENTE, av. z *pogardą.*

DISPREGIAMENTO, —ZZAMENTO, s. m. *pogardzanie.*

DISPREGIARE, —ZZARE, v. a. *gardzić, pogardzać.* = *ganić, upodlegać.* Chi disprezza vuol comprare, *prov. kto gani, ten chce kupić.*

DISPREGIATORE, —ZZATORE, s. m. —TRICE, s. f. *gardziciel, gardzicielka.*

DISPREGIO, **DISPREZZO**, s. m. *wzgarda, pogarda.* Avere in —, *mettere in —, gardzić, pogardzać.* Io parlo per ver dire, non

per odio d'altrui nè per disprezzo, Petr.

DISPREZZATIVO, —VA, ad. oznaczający pogardę.

DISPRIGIONARE, v. SPRIGIONARE.

DISPROPORZIONARE, etc. v. SPROPORZIONARE, etc.

DISPROVVEDUTO, etc. v. SPROVVEDUTO, etc.

DISPRUNARE, v. SPRUNARE.

DISPULZELLARE, v. SVERGINARE.

DISPUMARE, v. a. zebrać pianę, odszumować.

DISPUTA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. dysputa, kłótnia, spór, zwada, sprzeczką.

DISPUTABILE, —TIVO, —VA, ad. ulegający sporowi, sporny.

DISPUTABILMENTE, av. kłócąc się, sprzecząc się.

DISPUTARE, v. n. kłócić się, sprzeczać się, dysputować, rozprawiać. — dell'ombra dell'asino, pop. sprzeczać się o kozia wetną, o fraszkę. = v. a. roztrząsać, rozbiierać. Scrissero le loro leggi in dieci tavole, ed avanti che le confermassero, le messero in pubblico, acciocché ciascuno le potesse leggere e disputarle, Mach. Disc.

DISPUTATORE, s. m. —TRICE, s. f. kłótniarz, kłótniarka.

DISQUISIZIONE, s. f. poszukiwanie, badanie.

DISRAMARE, v. a. obcinać galezie. [GOLATO, etc.

DISREGOLATO, etc. v. SREDISROMPERE, v. ROMPERE.

DIRUGGINARE, v. DIRUGGINARE.

DIRUVIDIRE, v. a. wykrzesać, okrzesać kogo.

DISSAGRARE, v. a. odjąć charakter świętości, obrócić na świecki użytek.

DISSALARE, v. a. wymoczyć co solonego.

DISSAPORE, s. m. niesmak, kwas, uraza.

DISSAPORITO, —TA, DISSAVOROSO, —SA, ad. bez smaku, niesmaczny. [kcyca.

DISSECAZIONE, s. f. dysse-

DISSECCARE, v. a. osuszyć, wysuszyć. = Chir. rozciąć, rozkroić.

DISSECCATIVO, —VA, —NTE, ad. osuszający.

DISSEMINARE, v. a. rozsiał, rozsypać. = rozsiał wieść, i. l. d.

DISSEMINATORE, s. m. Teol. rozsiewacz fałszywych nauk.

DISSEMINAZIONE, s. f. rozsianie, rozgłoszenie.

DISSENNARE, v. DEMENTARE.

DISSENNATO, —SATO, —TA, ad. bezrozumny, głupi.

DISSENSIONE, s. f. niezgoda,

nieznaska. Mettere in —, porócić.

DISSENTERIA, s. f. dyssenterya, krwawa biegunka.

DISSENTERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. dyssenteryczny.

DISSENTIRE, v. n. niezgadzać się, być różnego zdania.

DISSENZIENTE, ad. m. f. niezgadający się, będący różnego zdania. = Dissenzienti, s. m. pl. dyssydenci, roznowiercy w Anglii i innych krajach.

DISSERRARE, v. a. otworzyć, odemknąć. Lo ciel poss'io serrare e — come tu sai, D. Inf. = rzucac, ciskać, miotać. Più colpi tuttavia disserra al vento, Ar. Or. Fur. = objawiać, okazywać. Con quell'aspetto che pietà disserra, D. Purg. = v. r. otworzyć się; otworzyć sobie drzwi, wyjść. Nè lieto più dal carcer si disserra chi 'ntorno al collo ebbe la corda avvinta, Petr. = rzucić się, cisnąć się na kogo. E poi contra Rinaldo si disserra, Ar. Or. Fur.

DISSERTAZIONCELLA, s. f. dim. rozprawka.

DISSERTAZIONE, s. f. rozprawa, pismo.

DISSERVIGIO, etc. v. DISSERVIGIO, etc.

DISSESTARE, v. a. zepsuć.

DISETARE, v. a. gasić pragnienie.

DISETTORE, s. m. dyssektor.

DISETZIONE, s. f. dyssekcyja, rozbiór trupa.

DISSIDENTE, ad. m. f. różniący się w zdaniu. = s. dyszydent w Polsce.

DISSILLABO, —BA, ad. dwuzgłoskowy.

DISSIMBOLO, —LA, ad. niepodobny, różny.

DISSIMIGLIANTE, etc. v. DISSOMIGLIANTE, etc.

DISSIMILARE, —LE, ad. m. f. niepodobny.

DISSIMILITUDINE, s. f. niepodobieństwo, różność.

DISSIMULANTEMENTE, —LATAMENTE, av. obłudnie.

DISSIMULARE, v. a. e n. ukrywać, zmyślać, udawać. = fałszować, v. FALSIFICARE.

DISSIMULATORE, s. m. —TRICE, s. f. obłudnik, obłudnica.

DISSIMULAZIONE, s. f. skrytość, obłuda.

DISSIPABILE, ad. m. f. dający się rozproszyć.

DISSIPAMENTO, s. m. rozproszenie, v. DISSIPAZIONE.

DISSIPARE, v. a. rozproszyć, roztrwoić. = v. r. rozproszyć się. Come quando la nebbia si dissipa, D. Inf.

DISSIPATORE, s. m. —TRI-

CE, s. f. rozrzutnik, rozrzutnica.

DISSIPAZIONE, s. f. rozrzutność, marnotrawstwo; roztrwonienie. Congiunti ancora con ismisurata prodigalità, e — di danari, Guicc. Stor. = roztrągnięcie, płochość. [lóg.

DISSODARE, v. a. orać od-

DISSOLUBILE, ad. m. f. Chim. rozpuszczalny.

DISSOLUTAMENTE, av. rozwiąże, rozpastnie.

DISSOLUTEZZA, s. f. rozwiążność, rozpusta. — di costumi, rozwiążność obyczajów.

DISSOLUTIVO, —VA, ad. rozpuszczający.

DISSOLUTO, —TA, p. ad. rozpuszczony. = fig. rozwiązły, rozpastny. Con sue femmine stando in vita dissoluta, G. Vill. = niezmierny, przesadzony.

DISSOLUZIONE, s. f. rozkład ciała na swe pierwiastki. = rozwiązanie, rozprzężenie. — del matrimonio, rozwiązanie małżeństwa. = Chim. roztopienie, rozpuszczenie; przejście do stanu płynnego. = fig. v. DISSOLUTEZZA.

DISSOLVENTE, ad. m. f. Chim. rozpuszczający. = s. m. roz-

twarzacz.

DISSOLVERE, v. DISCIOLIARE, DISSOMIGLIANTE, ad. m. f. niepodobny, różny.

DISSOMIGLIANZA, s. f. niepodobieństwo, różnica.

DISSOMIGLIARE, v. n. niebyć podobnym, różnić się.

DISSOMIGLIEVOLE, ad. m. f. niepodobny.

DISSONANTE, ad. m. f. różnobarzmienny. = fig. niezgodny, różny, sprzeczny, przeciwny.

DISSONANZA, s. f. Mus. niezgodność tonów. [się.

DISSONNARI, v. r. obudzić

DISSOVVENIRE, v. n. ir. zapomnieć.

DISSUADERE, v. a. ir. odradzać. [dzanie.

DISSUASIONE, s. f. odrad-

DISSUASO, —SA, p. ad. odradzony. [gący odradzić.

DISSUASORIO, —RIA, ad. modissuetudine, s. f. odwy-

kłość, odwyknienie.

DISSUGGELLARE, v. a. odpieczętować.

DISSURIA, s. f. Med. trudność w odlewaniu uryny.

DISTACCAMENTO, s. m. —TURA, s. f. odwiązanie; rozłączenie. = Distaccamento di truppe, oddział wojska.

DISTACCARE, v. a. odwiązać. — i cani, odwiązać psy, spuszczać z uwięzi, rozsforsować. =

odciągnąć, odwieść od czego. = odłączyć, oddzielić, odkomenderować. = v.r. odwiązać się; oddzielić się, odłączyć się, rozłączyć się.

DISTACCO, s. m. rozłączenie się, rozbrat.

DISTAGLIARE, v. a. Geom. przecinać. = v.r. przecinać się.

DISTAGLIATURA, s. l. przecięcie. = nacięcie, karb.

DISTANTE, ad. m. f. oddalony, odległy.

DISTANZA, —ZIA, s. f. odległość. Di distanza in distanza, w pewnych odległościach.

DISTARE, v. n. być odległym.

DISTEMPERARE, etc., v.

STEMPERARE, etc.

DISTENDERE, v. a. ir. rozciągnąć, wyciągnąć, rozszerzyć, wyleżyć, wyprzeżyć, przedłużyć. — per terra, rozciągnąć na ziemi. — le vele, rozwinąć, rozpuścić żagle. = położyć trupem, zabić. = ułożyć na piśmie, spisać, napisać. = odpuszczać co było napięte, wyprężone, np. ciętwę u luku. = v. r. rozciągać się, rozszerzać się. = rozbić się po różnych miejscach. I cavalieri si distendevano per la villa, M. Vill. = rozciągać się, rozciągać się w mowie.

DISTENDIMENTO, DISTENDIO, s. m. —TURA, s. f. rozciągnięcie, rozszerzenie.

DISTENEBRARE, v. a. rozpuścić ciemności.

DISTENERE, v. a. ir. zatrzymać, przytrzymać.

DISTENIMENTO, s. m. przytrzymanie w więzieniu. = nieśluszne zatrzymanie czego. = odroczenie wykonania wyroku.

DISTENSIONE, s. f. rozszerzenie się.

DISTESA, s. f. rozciągnięcie. Alla —, av. wciążyć, ciągnąć.

DISTESAMENTE, av. obszernie.

DISTESO, s. m. formula.

DISTESO, —SA, p. ad. rozciągnięty, i t. d. = rozległy, szeroki. = Andar disteso, iść wprost dokąd.

DISTESSERE, v. STESSERE.

DISTICO, pl. —CI, s. m. dwuwiersze.

DISTILLAMENTO, v. DISTILLARE.

DISTILLARE, v. a. dystylować, pędzić przez alembik. = v. n. kapać. = fig. sączyć się. Per lagrime ch'io spargo a mille a mille, convien che 'l duol per gli occhi si distille, Petr.

DISTILLATOIO, s. m. alembik.

DISTILLATORE, s. m. dystylator.

DISTILLATORIO, —RIA, ad. należący do dystylacji.

DISTILLAZIONE, s. f. dystylacja, przepędzanie przez alembik. = ściekanie humorów.

DISTINGUERE, v. a. ir. rozróżniać, rozemnać, rozpoznąć. — il bianco dal nero, il sole dalla luna, odróżnić białe od czarnego, i t. d. — dal male il bene, odróżniać dobre od złego. Tucidide vid'io, che ben distingue i tempi, e i luoghi, e lor opre legiadre, Petr. = podzielić. = Distinguere con più colori, upstrzyć. = v. r. odznaczyć się, odróżnić się.

DISTINGUIBILE, ad. m. f. dający się rozróżnić.

DISTINGUIMENTO, v. DISTINZIONE.

DISTINGUITORE, s. m. —TRICE, s. f. ten, ta co rozróżnia.

DISTINTAMENTE, av. wyraźnie, dobitnie.

DISTINTIVO, s. m. —VA, s. f. cecha odróżniająca, znak, znamię, oznaka. Distintivi d'onore, oznaki godności. = ad. cechujący, odznaczający, odróżniający, znamienujący.

DISTINTO, —TA, p. ad. odróżniony, oddzielony, oddzielny, odrębny. = podzielony. Evi una istoria in più parti distinta, Bern. Or. = wyraźny, wybitny. = znakomity. = ustalony czem, ozdobiony, ubarwiony. Di marini verdi e bianchi ha 'l suol distinto, Bern. Or. = Distinto, av. wyraźnie.

DISTINZIONCELLA, s. f. dim. małeńka różnica.

DISTINZIONE, s. f. odróżnienie, oddzielenie, odosobnienie. = różnica. — dell'uomo degli altri animali, różnica człowieka od innych zwierząt. Senza fare — alcuna dalle cose oneste a quelle che oneste non sono, Bocc. = podział (np. narodziały, it. p.) = oznaka poważania, szacunku. Tratar con —, przyjąć kogo, i t. d.

DISTOGLIERE, v. a. ir. odwrócić, odwieść, odstreczyć kogo od czego, odradzić co komu. Nè cosa è che da questo lo distoglia, Bern. Orl.

DISTOLTO, —TA, p. ad. odwrócony, porwany.

DISTONARE, v. STUONARE.

DISTORCERE, v. a. ir. skrzywić, wykrzywić; skrećić, przekrećić. Qui distorse la bocca, e di fuor trasse la lingua, D. Inf. = v. r. krzywić się, wykrzywiać głęę; skrećić się, skurczyć się. Quando ni vide tutto si distorse, D. Inf.

DISTORNAMENTO, s. m. odwrócenie, przeszkodzenie.

DISTORNARE, v. a. oderwać,

odwrócić, odciągnąć, odwieść, odstreczyć od czego, przeszkodzić czemu. Pianse, percosse il biondo crine e 'l petto, per — la tua fatale andata, Tass. Ger. = v. r. odwrócić się.

DISTORRE, v. DISTOGLIERE.

DISTORTO, —TA, v. STORTO.

DISTRAERE, —GGERE, v. DISTRARRE.

DISTRAIZIONE, s. f. —IMENTO, s. m. porwanie, zarwanie. Distraizone di danaro, odwrócenie pieniędzy od swego przeznaczenia. = Distraimento di mente, rozstargnienie umysłu.

DISTRARRE, v. a. ir. oderwać, odwrócić, odciągnąć od czego. Difficilissimo è — lo avaro dal vizio dell'avarizia, Fr. Giord. = Leg. odwrócić od swego przeznaczenia, obrócić na swój użytek. = v. r. rozzerwać się.

DISTRATTO, —TA, p. ad. odwrócony. = zarwany. = rozstargniony.

DISTRAGNIONE, s. f. rozstarganie. = porwanie, zarwanie. = oderwanie, rozzerwanie. = rozstargnienie, rozstrzepanie.

DISTRETTA, s. f. uisk, niedostatek.

DISTRETTAMENTE, av. ściśle, surowo. [surowość.]

DISTRETTEZZA, s. f. ściśłość.

DISTRETTO, s. m. obwód, okrąg, powiat. = miejsce zamknięte, więzienie. Ma quando senti poi ch'era in —, Ar. Orl. Fur. = Esser in —, być w niedostatku.

DISTRETTO, —TA, p. ad. ściśnięty, przyciśniony. = ściśły. Amico distretto, ściśły przyjaciel. Ode Marfisa esser con lui distretta molto in amor, Ar. Orl. Fur. — di sangue, złączony ścisłym pokrewieństwem. = srogi, ostry, ściśły, surowy. = uciśniony. Esser — di paura, być zdjęty strachem. In servitù distretto, Ar. Orl. Fur. trzymany w niewoli. = cierpiący niedostatek. Esser — di vettovaglia, cierpieć niedostatek żywności.

DISTRETTUALE, ad. m. f. z jednego obwodu, powiatu.

DISTRIBUZIONE, v. DISTRIBUZIONE.

DISTRIBUIRE, v. a. ir. rozdać, dzielić, rozdzielać, obdzielać. — le vettovaglie a' soldati, rozdawać żywność żołnierzom. Distribuendo ugualmente la luce, D. Inf.

DISTRIBUITORE, —BUTORE, s. m. —TRICE, s. f. rozdawca, rozdawczyni.

DISTRIBUIVAMENTE, av. udzielać, wymierzając co się komu należy. = porządnie,

DISTRIBUTIVO, —VA, ad. rozdzielający, rozdający. Giustizia distributiva, sprawiedliwość wymierzająca kary i nagrody.

DISTRIBUZIONECELLA, s. f. dim. male rozdanie.

DISTRIBUZIONE, s. f. rozdawanie, obdzielanie, rozdawnictwo. = część na każdego przypadająca.

DISTRIGARE, —CARE, v. a. rozplątać, rozwikłać. = rozwikłać, wyjaśnić, wytłumaczyć. = v. r. rozplątać się, wywikłać się, odczepić się.

DISTRIGNERE, **DISTRINGERE**, v. a. ir. ścisnąć, skrepować.

DISTRIGNIMENTO, **DISTRINGIMENTO**, s. m. ściśnienie, skrepowanie.

DISTRUGGERE, v. a. ir. zburzyć, zwalić, obalić. = wyciąć, wytępić, zgładzić. E racquistarono il castello, e i traditori distrussero, G. Vill. = zniszczyć, podrzeć, spalić, np. list, i t. p. Trasse di tasca una lettera, e me la consegnò tremando, e scongiurandomi di distruggerla, quand'io l'avessi letta, Silvio Pel. M. P. = v. r. topic się, roztopić się, rozplywać się. Il cuor di pianger tutto si distrugge, D. Rim.

DISTRUGGIMENTO, v. DISTRUZIONE.

DISTRUGGITIVO, **DISTRUTTIVO**, —VA, ad. niszczący, burzący.

DISTRUGGITORE, **DISTRUTTORE**, s. m. —TRICE, s. f. burzyciel, pustoszyiciel, niszczyiciel, i t. d.

DISTRUTTIVAMENTE, av. burząc, niszcząc, pustosząc.

DISTRUTTO, —TA, p. ad. zburzony, obalony, rozwalony, zniszczony. = v. STRUTTO.

DISTRUZIONE, s. f. zburzenie, wywrócenie, obalenie, zniszczenie; zguba.

DISTURBARE, v. STURARE.

DISTURBARE, v. a. poprzewracać, pomieszzać. = naprzykrzać się, przeszkadzać, zawadzać.

DISTURBATORE, s. m. natręt, uprzykrzony człowiek.

DISTURBO, —BAMENTO, s. m. —BANZA, s. f. † niedład, nieporządek, zamieszanie. = subiekcja, przeszkoda, naprzykrzenie.

DISUBBIDIENTE, —DENTE, ad. m. f. nieposłuszny.

DISUBBIDIEMENTE, av. nieposłusznie.

DISUBBIDIENZA, —ZIA, s. f. nieposłuszeństwo.

DISUBBIDIRE, v. a. ir. być nieposłusznym, niesłuchać.

DISUDIRE, v. n. ir. udawać

że się nie słyszało, niby niedo-słyszec.

DISUGGUAGLIANZA, **DISUGUAGLIANZA**, **DISUGUALITÀ**, s. f. nierówność. [wny.]

DISUGUALE, ad. m. f. nierówny. **DISUGUALMENTE**, av. nierówno.

DISUMANARE, v. a. wyzuć z człowieczeństwa, z natury ludzkiej. = v. r. wyzuć się z uczuć ludzkości.

DISUNIONE, s. f. rozdzielenie, rozłączenie. = fig. rozdzielenie, niejedność, niezgoda, rozterka, niesnaska. Era tanta la — nella repubblica romana, tra la plebe e la nobiltà, Mach. Disc.

DISUNIRE, v. a. ir. rozłączyć, rozdzielić. = fig. rozzerwać jedność, sprawić rozdzielenie, wprowadzić niezgodę, poróżnić.

DISUNITAMENTE, av. oddzielnie, osobno, odrębnie.

DISUNTO, —TA, ad. oczyszczony z tłuściości. Titoli disunti, fig. czyste tytuły, nieprzynoszące żadnej korzyści.

DISUSANZA, s. f. odwykłość, odwyknienie, zaniechanie zwyczajów, zaprzestanie używania.

DISUSARE, v. a. zaprzestać, zaniechać używania czego. L'arme che disusò gran tempo avanti, Tass. Ger. = odzwyczaić. = v. r. odzwyczaić się, odwyknąć.

DISUSATAMENTE, av. przeciw zwyczajowi.

DISUSATO, —TA, p. ad. wyszły z użycia, nieużywany. = odzwyczajony, odwykły.

DISUSO, s. m. nieużywanie.

Andar in —, wyjść z używania.

DISUTILACCIO, —CIA, ad. m. f. peg. zawaładroga, darmojad.

DISUTILE, ad. m. f. nieużyteczny, nieprzydatny. = (o osobach), do niczego niezdolny.

DISUTILITÀ, v. INUTILITÀ.

DISUTILMENTE, av. nieużytecznie; napróżno, nadaremnie.

DISVALERE, v. a. ir. szkodzić. = v. n. stracić wartość, spaść z ceny.

DISVALORE, s. m. strata wartości. [GIO.]

DISVANTAGGIO, v. SVANTAGGIAMENTO, s. m. rozmańność.

DISVARIARE, v. n. różnić się.

DISVARIARE, s. m. rozmańność, różność. = rozstargnienie.

DISVEDERE, v. a. ir. zaniebdać, lekceważyć.

DISVEGLIARE, v. SVEGLIARE.

DISVEGLIERE, v. SVEGLIERE.

DISVELARE, etc., v. SVELARE, etc.

DISVELATORE, s. m. odkrywacz, wyjawiciel.

DISVENIRE, v. n. ir. omdleć, zemleć. Indi gelata, e smorta disvenne, e cadde, Car. En. = ostatebnąć.

DISVERTURA, v. SVENTURA. **DISVERGINARE**, v. SVERGINARE.

DISVESTIRE, v. a. v. SVESTIRE. = fig. wyzuć z czego, ogolocić, pozbawić.

DISVEZZARE, v. a. odzwyczaić. = v. r. odzwyczaić się, odwyknąć.

DISVIAMENTO, s. m. —TEZZA, s. f. zboczenie z drogi, zablądzenie, obłąkanie.

DISVIARE, v. a. sprowadzić z drogi, zbląkać. = v. n. e. r. zboczyć z drogi, zablądzić, obłąkać się.

DISVIATAMENTE, av. na bezdrożu; w obłąkanu.

DISVIATORE, s. m. —TRICE, s. f. zwodziciel, zwodzicielka.

DISVILUPPARE, v. a. rozwinąć; rozwikłać, rozplątać. = v. r. wyrwać się, wywinąć się. Sè de' lacci di vituperosa morte disviluppò, Bocc. v. SVILUPPARE.

DISVISCHIARE, v. a. odkleić, odlepić. = v. r. odkleić się, odlepić się. = fig. odczepić się, uwolnić się.

DISVITICCHIARE, v. a. odkreślić. = fig. rozwinąć; rozpoznać.

DISVIZIARE, v. a. poprawić z wad. = oczyścić. = v. r. odwyknąć od jakiej wady, od natogu.

DISVOGLIATO, v. SVOGLIATO.

DISVOLERE, v. a. ir. niechęć już więcej, odechcieć się.

DISVOLGERE, etc. v. SVOLGERE, etc.

DITALE, s. m. paluch. = narparstek.

DITELLO, pl. f. —TELLA, —TELLE, s. m. pacha.

DITENERE, v. a. ir. zatrzymać, zabrać. = przytrzymać, wwięzić.

DITENITORE, s. m. —TRICE, s. f. zatrzymujący, i t. d.

DITENUTO, —TA, p. ad. zatrzymany, przytrzymany.

DITERMINARE, etc. v. DETERMINARE, etc.

DITIRAMBO, s. m. dytyramb, wiersz na cześć Bachusa.

DITO, pl. m. —TI, f. —TA, s. m. palec. Mostrare a —, pokazywać palcem. Annoverare sulle dita, rachować, liczyć na palcach. = Fig. Non ardire alzar il —, nieśmiać palca podnieść.

Mordersi le dita, gryźć sobie palce, załować. Legarsela al —, popamiętać co komu, pamiętać

dlugo urazę z chęcią pomśczenia się. Aver qualche cosa su per le dita, su per la punta delle dita, znać co na palcach.

DITRAPPARE, v. a. porwać, zacapić.

DITRARRE, v. a. ir. przywłaśczyć sobie, ukraść.

DITRINCIARE, v. a. pokrajać, posiekać.

DITTA, s. f. firma handlowa.

DITTAMO, s. m. Bot. dyptan.

DITTARE, v. a. dyktować. = opowiadać, powiedzieć. Per carità ne consola e ne ditto onde vien... D. Purg.

DITTATORE, s. m. v. DETTATORE. = dyktator u Rzymian.

DITTATORIO, —RIA, ad. dyktatorski.

DITTATURA, s. f. dyktatura.

DITONGO, s. m. dyftong, dwugłoska.

DITURPARE, v. DETURPARE.

DIURESI, s. f. Med. obfite odlewanie wryny.

DIURETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. pędzący wrynę.

DIURNO, —NA, ad. dzienny.

= s. m. książka zawierająca godziny kanoniczne.

DIURNAMENTE, av. długo.

DIURNITÀ, —TÀDE, —TÀTE, s. f. długość czasu, długi przeciweg czasu.

DIUTURNO, —NA, ad. długi.

DIVAGAMENTO, s. m. kółowanie, krązenie.

DIVAGARE, v. n. krążyć, kółować, wólczyć się, wałęsać się. = fig. zboczyć, wyboczyć od przedmiotu.

DIVALLAMENTO, s. m. spadzistość, stoczystość.

DIVALLARE, v. n. zejść na dół, zstąpić.

DIVAMPARE, v. n. zając się płomieniem, palić się, płonąć.

DIVANO, s. m. dywan, rada państwa, w państwach mahometanskich.

DIVARIO, s. m. rozmaitość; różnica. = rozrywka.

DIVASTARE, etc. v. DEVASTARE, etc.

DIVECCHIAMENTO, s. m. odświeżenie rzeczy starych.

DIVECCHIARE, v. a. wznowiać, odświeżać.

DIVERERE, v. n. ir. Dare a —, okazać, pokazać; dać do zrozumienia.

DIVEGLIERE, —LLERE, v. a. ir. wyrwać z korzeniem.

= orać, kopać ziemię odłogiem leżącą. = Divellere i vizj, wykorzenić wady. = v. r. oderwać się, urwać się.

DIVGLIMENTO, DIVELLIMENTO, s. m. wyrwanie z korzeniem.

DIVELTO, s. m. karczowanie; grunt wykarczowany. = p. ad. wyrwany z korzeniem; wytrzebiony.

DIVENIRE, v. n. ir. stać się, zostać. A te piace ch'io divenga cristiano, Bocc. = zdarzać się, trafić się. Come diviene a molte donne che per la morte de' mariti diventano sante e oneste, Cavalc.

Med. Cuor. = przybyć.

DIVENTARE, v. n. stać się, zostać. — di mille colori, mienić się. = v. a. przemienić. Fu diventata in serpente, Fr. Giord.

DIVENUTO, —TA, p. ad. v. DIVENIRE.

DIVERBIO, s. m. rozmowa.

DIVERGENTE, ad. m. f. rozchodzący się. = różny, rozmaity.

DIVERGENZA, s. f. Geom. rozchodzenie się, oddalenie się od siebie dwóch linii nierównoległych. = różność, rozmaitość. —d'opinione, di parere, różność zdań.

DIVERGERE, v. n. Geom. rozchodzić się, oddalać się.

DIVERSAMENTE, av. różnie.

DIVERSARE, v. n. różnić się.

DIVERSIFICAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. różność, różnica, niepodobieństwo.

DIVERSIFICARE, v. a. urozmaicić. = v. n. różnić się.

DIVERSIFICO, v. DIVERSO.

DIVERSIONE, s. f. odwrócenie, skierowanie w inną stronę. —d'acque, di umori, odwrócenie biegu wody, i t. d. = Mil. dywersja, rozzerwanie sił nieprzyjacielskich.

DIVERSITÀ, s. f. różność, rozmaitość. = przeciwność.

DIVERSO, —SA, ad. różny, rozmaity. = dziwny, potworny, nadzwyczajny. Cerbero, fiera crudele e diversa, D. Inf. Entramo giù per una via diversa, D. Inf. = † okrutny.

DIVERTICOLO, s. m. zboczenie, ustępek. = wybieg, wymówka.

DIVERTIMENTO, s. m. odwrócenie. = rozrywka, zabawa. Dar un —, dać bal.

DIVERTIRE, —TERE, v. a. odwrócić, skierować w inną stronę. = rozrywać, bawić. = v. r. odwrócić się; zboczyć od przedmiotu. = rozrywać się, bawić się.

DIVESTIRE, v. a. rozebrać, zdjąć odzienie. = ogołocić, wyczuć.

DIVEZZARE, v. a. odzwyczaić. = odłączyć dziecko od piersi. = v. r. odzwyczaić się.

DIVEZZO, —ZA, ad. odzwyczajony, odwykły.

DIVIAMENTO, v. DISTRAZIONE.

DIVIARE, v. DEVIARE.

DIVIATAMENTE, av. prędko.

DIVIATO, —TA, ad. prędko.

DIVIDENDA, s. f. część zysku przypadająca na każdego spółnika. = część przypadająca na każdego wierzyciela po likwidacji upadłości.

DIVIDENDO, s. m. Arif. podzielną.

DIVIDERE, v. a. ir. dzielić, podzielić, rozdzielić. = odbywać działanie dzielenia. = przeciągć, rozciąć. Mi si divide il cor, Met. serce mi się kraje. Ma l' un de' cigli un colpo avea diviso, D. Pugn. = oddzielić, odłączyć. Quando in voi advien che gli occhi giri, per cui solo dal mondo l' son diviso, Petr. = Dividere una questione, rozstrzygnąć spór. = v. r. podzielić się; rozłączyć się, rozstać się.

DIVIDITORE, s. m. —TRICE, s. f. dzielący, dzielący.

DIVIETAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zakazanie.

DIVIETARE, v. a. zakazać.

DIVIETO, s. m. zakaz. Far —, zakazać. Esser in —, być zakazanym. Dar —, wyłączyć wykluczyć, rugować sędziogo.

Aver —, być wyłączonym od sprawowania urzędu. = granica, kraniec. Farañ che l' generoso entro ai divieti d'Abila angusti l' alta mente accheti, Tass. Gerl.

DIVINAMENTE, av. od Boga, z Boga, przez Boga. = bozko, cudownie.

DIVINARE, —TORE, v. INDOVINARE, INDOVINO.

DIVINATORIO, —RIA, ad. wieszczbiarski.

DIVINAZIONE, s. f. wieszczba, wieszczenie, wrózenie, wróżba.

DIVINCOLAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. skręcenie, splątanie.

DIVINCOLARE, v. a. skręcić, okręcić, spleść, splatać. = rozplątać, rozpleść. = v. r. skręcić się, spleść się. = rozpleść się, wyplątać się, wywinąć się.

DIVINITA, s. f. bóstwo, Bóg.

DIVINIZZARE, v. a. ubóstwić.

DIVINIZZAZIONE, s. f. ubóstwienie, apoteoza.

DIVINO, —NA, ad. bozki, boży. Leggi divine, prawa bozkie. = bozki, cudny. Comprò un palagio in un sito divino, Bern. Orf. = wieszczę, prorocki. Quando prevede coll'occhio divino, Ar. Orf. Fur.

DIVISA, s. f. podział. = chęć, wola, upodobanie. = liberya, odzież, ubior. La — carceraria, odzież więźniów. = dewiza, godło, znamię. = oddział, za-

step. Parrano a lor l'angeliche
divise, Petr. [*nie*]

DIVISAMENTE, av. oddziel-
nosc, rozdzielanie. = zamysł,
zamiar. = v. DIVISA.

DIVISARE, v. a. e. n. dzielić,
podzielić. = opisać, skreślić,
opowiedzieć. = rozkazać, po-
lecić. = urozmaić, upstrzyć,
ubarwić. = mówić, rozmawiać.
= myśleć, zamyslać, domyslać
się.

DIVISAMENTE, av. oddziel-
nie, porządnie. = na domysł.
DIVISATO, —TA, p. ad. v. DI-
VISARE. = Ornamento divisato,
ozdoba ubarwiona. Panno divi-
sato, materya, sukno w paski,
w centki. [*ny*]

DIVISIBILE, ad. m. f. podziel-
nosc, podzielność.

DIVISIONE, s. f. Arit. dziele-
nie. = podział. — de' beni, pod-
ział dóbr. — d' un regno, pod-
ział królestwa na prowincyje.
= Mil. dywizya. = fig. roz-
dwojenie, niezgoda, niesnaska,
porozumienie.

DIVISIVO, —VA, ad. dzielący.

DIVISO, s. m. myśl, zamiar,
zamysł. = p. ad. podzielony,
rozdzielony, rozłączony. = róż-
ny, niepodobny.

DIVISORE, s. m. Arit. dzie-
ląca.

DIVISORIO, —RIA, ad. dzie-
lący, oddzielający.

DIVIZIA, etc. v. DOVIZIA, etc.

DIVO, —VA, s. * bóg, bogini.
= Diva, bóstwo, kochanka. =
ad. bozki.

DIVOLGAMENTO, s. m. —ZIO-
NE, s. f. rozgłoszenie.

DIVOLGARE, v. a. rozgłosić.
DIVOLGATAMENTE, av. pu-
blicznie.

DIVOLGATORE, s. m. —TRICE,
s. f. rozglosiciel, rozglosi-
cielka.

DIVOLGERE, v. a. ir. obwinąć,
zwinąć.

DIVOLTO, —TA, p. ad. obwi-
nięty, zwinęty.

DIVORACITÀ, v. VORACITÀ.

DIVORAGIONE, s. f. —MENTO,
s. m. pożeranie.

DIVORAMONTI, s. m. † v.
SMARGIASSO, SPACCONE.

DIVORARE, v. a. żreć, poże-
rać. = pożreć, zajeść. Ella fu
presto divorata da molti lupi,
Bocc. = niszczyć, pustoszyć.
Ardendo e divorando con ferro e
con fuoco, M. Vill. = Fig. Divo-
rare libri, pożerać książki, czy-
tać prędko. — cogli occhi, po-
zerać oczyma. — la strada, prę-
dko iść, biec. Ma benchè Bri-
gliador la via divora pur con Ba-

jardo non la può durare, Bern. Orl.

DIVORATIVO, —VA, ad. po-
chlaniający, pożerający.

DIVORATORE, s. m. —TRICE,
s. f. pochloniciel, pochlonicielka.
Fiamma divoratrice, plomienie
pochlaniające, ogień pożerczy.

DIVORATURA, —ZIONE, s. f.
pochlonienie, pożarcie.

DIVORZIO, s. m. rozwód. Far
— con chechessia, fig. uczynić
z czem rozbrat.

DIVOTAMENTE, av. pobo-
żnie.

DIVOTO, —TA, s. nabożniś,
devotka. = przyjaciel, przyja-
ciółka duchowna. Ed appresso
colla sua divota si coricò, Bocc.

DIVOTO, ad. DIVOZIONE, s. f.
v. DEVOTO, etc.

DIVULGARE, etc., v. DIVOL-
GARE, etc.

DIVULSO, —SA, p. ad. wy-
rywany, oderwany.

DIVONARIO, s. m. słownik,
dykcyonarz.

DIZIONE, s. f. wyraz, wyra-
żenie. = panowanie; juryz-
dykcyja.

DOBBLA, DOBLA, DOBBRA, v.
DOPPIA.

DOBLONE, DOBLONE, s. m.
dublon, pieniądz złoty wart
40 lir.

DOBBLETTO, DOBBRETTO, s. m.
plócienko.

DOCCIA, s. f. DOCCIO, s. m. ru-
ra wodna. = rura od rymcy.
= strumień wody puszczony na
chorą część ciała w kąpielach.
= dłoto do zlobkowania.

DOCCIAIO, s. m. rurnik.

DOCCIARE, v. n. ciec, sączyć
się, tryskać. = v. a. Med. puszczyć
strumień wody na chorą część
ciała.

DOCCIATURA, s. f. puszcze-
nie strumienia wody na chorą
część ciała.

DOCCIONE, s. m. rura. — da
cesso, rynsztok od przewtu.

DOCILE, ad. m. f. powolny,
uległy. Fanciullo, cavallo —,
dziecko posłuszne, i t. d.

DOCILITÀ, s. f. powolność,
uległość.

DOCUMENTO, s. m. doku-
ment, akt, dowód. = nauka.

DODECAEDRO, s. m. Geom.
dwunastoscian.

DOBECAGONO, s. m. Geom.
dwunastokąt.

DODECIMO, DODICESIMO, —MA,
ad. dwunasty.

DODICI, s. dwanaście.

DOGA, s. f. klepka. = pasek,
prążka materyi.

DOGANA, s. f. komora celna.
= clo.

DOGANIERE, s. m. celnik.

DOGARE, v. a. obić klepkami.

DOGE, DOGIO, s. m. doża, da-
wniej w Wenecyi i Genui.

DOGLIA, s. f. ból, boleść, cier-
pienie, strapienie. = pl. boleści
przy porodzeniu.

DOGLIANZA, s. f. ubolewanie,
jęki, narzekanie, żale.

DOGLIENTE, —ZA, v. DOLEN-
TE, DOGLIANZA.

DOGLIETTO, s. m. dim. be-
czulka. [*ka*]

DOGLIO, s. m. beczka, baryl-
DOGLIOSAMENTE, av. bole-
śnie.

DOGLIOSO, —SA, ad. bole-
śny, zbolaty. = bolący.

DOGLUZZA, s. f. ból przed
porodzeniem.

DOGMA, s. m. dogmat, zasa-
da niewzruszona i niewątpliwa
w religii lub filozofii.

DOGMATICAMENTE, av. dog-
matycznie.

DOGMATICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. dogmatyczny.

DOGMATIZZARE, v. DOMATIZ-
ZARE.

DOLCE, s. m. DOLCIA, s. f. krew
wieprzowa.

DOLCE, s. m. słodycz. Inspido
è qual — che condito non è di
qualche amaro, e tosto sazia,
Tass. Amin. = Dolci, pl. słody-
cze. = ad. m. f. słodki. = fig.
słodki, miły, luby, kochany. Il
suon de' primi dolci accenti suoi,
Petr. La mamma mia dolce, Petr.

= łatwy. La salita della scala non
è —, Vasar. = miękki, lekki.
Legno —, drzewo miękkie. Ter-
ra —, ziemia lekka. = Vivanda

— di sale, potrawa niedosolona.
= łatwotwierny, glupi. — di sa-
le, kiep, durén, muniia, niunia.
= av. słodko. Dolce dolce, av.
słodzuchno, słodziutenko. =
powoli, pomalu, nieznacznie.

DOLCEFRIZZANTE, ad. m. f.
słodkokwaskowaty.

DOLCEMENTE, av. słodko. =
słodko, przyjemnie, mile. = po
głupiemu.

DOLCEZZA, s. f. słodycz, słod-
kość. = fig. słodycz, przyje-
mność, łagodność, powolność.
La — del canto, d' una lingua,
słodycz spiewu, i t. d. La — del
clima, łagodność klimatu. = pro-
stota, głupota.

DOLCIAMARO, —RA, ad. słod-
dkogorzki.

DOLCIFICARE, v. a. słodzić.

DOLCIFICAZIONE, s. f. osło-
dzenie.

DOLCIGNO, —GNA, DOLCET-
TO, —TA, ad. słodkawcy, słodko-
waty.

DOLCIONE, —NA, ad. mumia,
ciapa.

DOLCIORO, s. m. DOLCITUDINE,
s. f. słodycz.

DOLCIUME, s. m. *ślodycz.*
DOLCO, —CA, ad. *łagodny*, *ciepły* (o powietrzu i porze roku).

DOLENTE, ad. m. f. *bolejący*, *boleśny*, *zbołaty* — de' suoi peccati, *bolejący nad swoimi grzechami*. = *smutny*, *zalośny*. Per me si va nella città —, *D. Inf.* = *smutny* *zmartwiony*, *strapiomy*. = *zły*, *ładaco*, *nicyptom*.

DOLENTAMENTE, av. *boleśnie*.

DOLERE, v. n. ir. *boleć*, *dolegać*. Używa się nieosobście z zamkami MI, TI, GLI, LE, CI, VI, LORO. Le doleva si forte la testa, *Bocc. Prov.* *Langue ogni membro quando il capo duole*, *Bern. Orl.* *każdy członek cierpi kiedy głowa boli*. = fig. *boleć*, *ubolewać*, *żałować*. Più l'altrui fallo ch' il mio mal mi duole, *Petr.* = v. r. *żalić się*, *użalać się*, *uskarżać się*, *narzekać*, *utyskiwać*.

DOLORARE, v. n. *cierpieć ból*.
DOLORAZIONE, s. f. *boleść*, *cierpienie*.

DOLERE, s. m. *ból*. Dolori del parto, *boleści przy rodzeniu*. = fig. *ból*, *boleść*, *żał.* — de' peccati, *żał za grzechy*.

DOLoretto, —RUZZO, s. m. dim. *lekkie ból*.

DOLORIFERO, —RA, **DOLORIFICO**, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *boleśny*. [śnie]

DOLOROSAMENTE, av. *boleśnie*.
DOLOROSETTO, —TA, ad. *niewo zmartwiony*, *markotny*. = *podły*.

DOLOROSO, —SA, ad. *boleśny*, *dolegający*, *dojmujący*. = fig. *zbołaty*, *zmartwiony*. Il padre e la madre dolorosi di questo accidente, *Bocc.* = *smutny*. Dolorosa fine, *G. Vill.* = *ładaco*. = *nędźny*, *nieszczęśliwy*.

DOLASAMENTE, av. *zdradliwie*, *podstępnie*.

DOLOSITA, s. f. *zdradliwe podejście*, *podstępność*.

DOLOSO, —SA, ad. *zdradliwy*, *podstępny*. [LERE]

DOLUTO, —TA, p. ad. v. **DOLZORE**, s. m. † *ślodycz*. Letizia qui trascende ogni —, *D. Par.*

DOMABILE, ad. m. f. *dający się uskromić*.

DOMANDA, s. f. *żądanie*. Soddisface alla sua domanda, *Bocc.* = *pytanie*, *zapytanie*. = *proźba*.

DOMANDARE, v. a. *żądać*, *wymagać*. = *pytać*, *zapytać*. = *prosić*.

DOMANE, —NI, av. *jutro*. Domandassera, *jutro w wieczór*.

DOMANIALE, ad. m. f. *należący do dóbr narodowych lub królewskich*.

DOMARE, v. a. *ogłaskać*, *oswoić*. = *ukrócić*, *uskromić*, *ugiąć*. = *podbić*, *ujarzmić*, v. SOGGIOGARE.

DOMATIZZARE, v. n. *uczyć dogmatów*, *dogmatyzować*.

DOMATO, —TA, p. ad. v. **DOMARE**. = *zużyty*, *wytarty*, *wychodzony*, *znoszony* (o sukniach).

DOMATORE, s. m. *poskromiciel*.

DOMATTINA, av. *jutro rano*.

DOMENEDDIO, s. m. *Pan Bóg*, v. DIO.

DOMENICA, s. f. *niedziela*.

DOMENICALE, ad. m. f. *pański*, *bozki*; *niedzielny*. Orazione —, *modlitwa pańska*, *ożen nasz*.

DOMENICANO, —NA, s. e ad. *dominikan*, *dominikanka*; *dominikański*, *i t. d.*

DOMESTICARE, etc., v. **DOMESTICARE**, etc.

DOMEVOLÈ, v. **DOMABILE**.

DOMICILIO, s. m. *mieszkanie*, *miejsce pobytu*.

DOMINARE, v. a. *panować*, *rządzić*, *władać*. = *panować*, *górować*. Le fortèzze dominano la città, *twierdza panuje nad miastem*.

DOMINATORE, s. m. —TRICE, s. f. *władca*, *pan*, *pani*.

DOMINAZIONE, s. f. *panowanie*, *władza*.

DOMINE, s. m. *Pan*, *Bóg*. —, *aiuto*, *Bocc.* = *ksiądz*. = *esclam.* E che — poteva egli fare? *mój Boże, co on mógł zrobić?*

DOMINIO, **DOMINO**, * s. m. *panowanie*, *władza*. = *państwo*, *posiadłość*.

DOMMA, etc. v. **DOGMA**, etc.

DOMMASCHINO, v. **DAMASCHINO**.

DOMMASCO, s. m. *adamaszek*.

DOMO, —MA, **DOMITO**, —TA, ad. * *uskromiony*, *podbity*.

DONADELLO, s. m. *skrócenie grammatyki łacińskiej przez Donatello*. Non saper leggere il —, *prov. być wielkim nieukiem*.

DONAMENTO, v. **DONAZIONE**.

DONARE, v. a. *darować*. Io intendo... di donarti quella parte di ciò che riscuoterai, *Bocc.* = *Donar la città*, *poddać miasto*. = *Donar fede*, *dać słowo*, v. **DARE**. = v. r. *oddać się*, *poświęcić się* czemu. = s. m. v. **DONO**.

DONATARIO, —RIA, s. *donataryusz*.

DONATIVO, s. m. *donatywa*, *dar*.

DONATORE, s. m. —TRICE, s. f. *donator*, *donatorka*.

DONAZIONE, s. f. *darowanie*; *dar*, *podarek*.

DONDE, av. *z kąd*. E domandava — venisse, *Bocc.* = *z kąd, jak*. — sai tu il mio stato? *Petr.* = *przez co, czego*. Mi dite quel dond'io non son mai sazio, *Petr.*

DONDECHE, av. *z kądkolwiek*.

DONDOLARE, v. a. *dyndać*, *kolysać*, *chwiać*, *chustać*, *machać*. — la mattea, *pleść koszałki opatki*, *bredzić*. = v. n. e. r. *dyndać*, *chwiać się*, *kiwać się*, *kolysać się*. = fig. *marudzić*, *mitrzyć czas*, *siedzieć z założonymi rękami*, *próżnować*.

DONDÓLO, s. m. *dynda*; *wahadło*, v. **PENDOLO**, = *żarty*, *blażeństwa*. Voler il —, *lubić pożartować*.

DONDOLONA, s. f. *duża pyzata dwołeczyna*.

DONDOLONE, s. m. *próżniak*, *ciemnięga*. = *A dondoloni*, av. *dyndając*.

DONNA, s. f. *kobieta*, *niewiasta*. = *pani*, *władczyni*. = *mężatka*. = *żona*. = *Donna amata*, *innamorata*, *kochanka*. = *Nostra Donna*, *Najświętsza Panna*.

DONNACCIA, s. f. *kobiecko*.

DONNAIO, —IOLO, s. m. *kobieciarz*.

DONNEARE, v. n. *umizgać się do kobiet*. = v. **DOMINARE**.

DONNEGGIARE, v. n. *panować*, *przewodzić*, (o kobiecie).

DONNESCAMENTE, av. *po kobiecemu*. = *jak pani*, *po pańsku*.

DONNESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *kobiece*, *niewieści*.

DONNETTA, s. f. *ładaco kobieta*.

DONNICCIUOLA, s. f. *prosta kobieta*, *baba*.

DONNICCIUOLO, s. m. *babiarz*.

DONNICINA, s. f. dim. *kobietka*.

DONNINA, s. f. dim. *ładna kobietka*.

DONNINO, s. m. *galant*, *mizgus*.

DONNO, s. m. *pan*. Questi pareva a me maestro e —, *D. Inf.* E' l' suo cieco furor in van riprendi, che già sulla ragione è fatto —, *Tasson. Sech.* = *tytuł dawany księżetom i księżom*, *przez skróć*. *Don*.

DONNOLA, s. f. *Zool. łasica*.

DONNOLETTA, s. f. dim. *łasiczka*.

DONNONE, s. m. *accr. duża kobieta*.

DONNUCCIA, s. f. *peg. lada co kobieta*.

DONO, s. m. *dar*, *podarunek*. Oltre a ciò gli donò grandissimi doni, *Bocc.* — *della natura*, *dar natury*. In —, av. *w darze*, *darmo*.

DONORA, s. f. pl. *wyprawa córki*.
 DONUZZO, —LO, s. m. dim. *podarumeczek*.
 DONZELLA, s. f. *panna*. = *panna służebna*.
 DONZELLARSI, v. DONDOLARSI.
 DONZELLETTA, —LLINA, s. f. dim. *panienka, panieczka*.
 Uscir di donzellina, *wyrość z różgi, przyjść do lat*.
 DONZELO, s. m. *panicz*. = *pachotek*. — d'armi, *giermek*. = *wózny, komornik*.
 DONZELLONE, s. m. *leń, próżniak*.
 DOPO, prep. po. — pranzo, *po obiedzie*. = av. *potem*; z tyłu. N' andavam l'un dinanzi e l'altro —, *D. Inf.*
 DOPOCHE, DOPO CHE, cong. *potem gdy*.
 DOPPIA, s. f. *moneta złota tokańska, wartująca 20 lir.* = *szlarka, falbana*. [nie].
 DOPPIAMENTE, av. *podwój-*
 DOPPIARE, v. a. *podwoić*.
 DOPPIATURA, s. f. *podwojenie*.
 DOPPIERE, —RO, s. m. *po-*
 chodnia złożona z kilku świc
 woskowych razem sklejonych.
 = *świecznik z ramionami*.
 DOPPIEZZA, s. f. *dwuzna-*
 czność, *nieszczerość, obłuda*.
 DOPPIO, s. m. *dwójnasób,*
dwa razy tyle. Egli era il — più
 ricco, *Bocc.* = *uderzenie we*
wszystkie dzwony. Suonare a
 —, *dzwonić we wszystkie dzwo-*
ny; fig. *bić co wlezie*.
 DOPPIO, —PIA, ad. *podwój-*
ny, dubeltowy. = *dwojaki,*
dwoisty. = *podwójny, dwuzna-*
czny, obłudny, nieszczery.
 DOPPIONE, v. DOBLONE.
 DORAMENTO, s. m. *złocenie*.
 DORARE, v. a. *złocić*.
 DORATO, —TA, p. ad. *złoty,*
złociany. = *złotawy,*
złocisty. = fig. *ubarwiony,*
upiękwny.
 DORATORE, s. m. *poztłotnik*.
 DORATURA, s. f. *poztłota*. =
 fig. *ubarwienie, upięknienie*.
 DORERIA, s. f. *złotelnia*.
 DORICO, s. m. Arch. *porząd-*
ek dorycki. = ad. *dorycki*.
 DORIZZARE, v. n. *pracować*
w gęście doryckim.
 DORMALFUOCO, pl. —CHI,
 s. m. *spioch, leniuch*.
 DORMENTORIO, —RO, s. m.
sypialnia po klasztorach.
 DORMICCHIARE, —GLIARE,
 —TARE, v. n. *drzymać*.
 DORMIGLIONE, s. m. *drzym-*
ala.
 DORMIGLIOSO, —SA, ad. *ro-*
zespany, zaspany, ospały.
 DORMIRE, v. n. *spać*. — un

sonno, *smacznie zasnąć, tego*
się przespać. = Fig. Dormire
 tutti i suoi sonni, *dogadzać so-*
bie. — a chius' occhi, *zasypiać*
spokojnie. — al fuoco, *zasypiać*
gruski w popiele, o nic się nie
troszczyć. = s. m. *spanie*.
 DORMITA, s. f. Fare una —,
długo się wysypiać.
 DORMITORE, s. m. —TRICE,
 s. f. *spioch, spiozszka*. [RIO].
 DORMITORIO, v. DORMENTO-
 DORMITURA, —ZIONE, s. f.
spanie.
 DORONICO, s. m. Bot. *omieg,*
kozi korzeń.
 DORSALE, ad. m. f. *grzbie-*
towy.
 DORSO, v. DOSSO.
 DOSE, DOSA, s. f. *doza*.
 DOSSALE, s. m. *przód ołta-*
rza. [pielicy].
 DOSSI, s. m. pl. *blamy po-*
 DOSSIERE, —RO, s. m. *koldra*.
 DOSSO, s. m. *grzbiet*. Dar,
 volger il —, *obrócić się tyłem*.
 Cadere addosso, *upaść na grzbiet*.
 Metter le mani addosso, *uderzyć*
po grzbiecie. Ritrovare il — a
 uno, *pomacać kogo kijem po*
grzbiecie. Non contento di ricer-
 cargli con bastone le braccia, e le
 gambe, volle ancora con esso ri-
 trovargli tutto il —, *Lasc. Nov.*
 Mettersi addosso, *włożyć co na*
grzbiet, ubrać się. Abito tagliato
 a —, *suknia dobrze leżąca, jak*
ulana. = *Levarsi, togliersi di —,*
fig. zrzucić jaki ciężar z karku,
pozbyć się, odczepić się. = Il
 dosso d'un libro, *d'una monta-*
gna, grzbiet książki, góry.
 DOTALE, ad. m. f. *posagowy*.
 DOTARE, v. a. *naznaczyć*
posag, wyposażyć. = *nadać,*
uposażyć. Dotandogli di beni e
 rendite del comune, *G. Vill.* =
udarować, obdarzyć, uposażyć,
ozdobić (o darach Boga i na-
ture). [ciel].
 DOTATORE, s. m. *wyposaży-*
 DOTAZIONE, s. f. *wyposaże-*
nie, uposażenie.
 DOTE, s. f. *posag*. = *dar na-*
tury.
 DOTONE, s. m. accr. *duży*
posag.
 DOTTA, s. f. † *wątpliwość;*
bojaźń; podejrzenie.
 DOTTAMENTE, av. *uczenie*.
 DOTTO, —TA, ad. *uczony*.
 DOTTORACCIO, s. m. *peg,*
doktorzysko.
 DOTTORALE, ad. m. f. *doktor-*
ski, nauczycielski.
 DOTTORARE, v. a. *doktory-*
zować. = v. r. *doktoryzować się*.
 DOTTORATO, s. m. *doktorat*.
 DOTTORE, s. m. *doktor*. — di
 legge, *di medicina, doktor pra-*
wa, i t. d. — de' miei stivali, i

doktor konował. I dottori della
 Chiesa, *doktorowie kościoła*.
 DOTTORELLO, —RETTO, s. m.
lichy doktor.
 DOTTORESSA, s. f. *uczona*
kobieta.
 DOTTOREVOLE, ad. m. f.
udający uczonego.
 DOTTORICCHIO, —RINO, —
 RUCCIO, s. m. dim. *niepoczesny*
pedancik. [ki doktor].
 DOTTORONE, s. m. accr. *wiel-*
 DOTTRINA, s. f. *nauka, wiad-*
omości, uczoność. = *kate-*
chizm. [ukowy].
 DOTTRINALE, ad. m. f. *na-*
 DOTTRINALMENTE, av. *u-*
czenie. [czenie].
 DOTTRINAMENTO, s. m. *u-*
 DOTTRINARE, v. a. *uczyć,*
nauczać.
 DOVE, s. m. *gdzie, gdzieś*. Ed
 andare altrove, e il — io ho già
 pensato, *Bocc.* = av. *gdzie*. =
dokąd. = *kiedy*. = *gdyby, jeże-*
liby, byle tylko. = *gdy, ponie-*
waż. = *gdy, gdy tymczasem*.
 DOVECCHÈ, DOVE CHE, DOVE
 CHE SIA, av. *gdziekolwiek,*
dokądkkolwiek. = *gdzie*. = *pod-*
czas gdy. = *choć*.
 DOVERE, v. n. ir. *być winnym*
komu. I figli debbono il rispetto
 ai genitori, i servi ai padroni, tutti
 alle leggi civili, *dzieci winne są*
uszanowanie rodzicom, i t. d.
 = *być winnym co, być dłużni-*
kiem. = *być obowiązany, po-*
winnym. = *musieć, być obowi-*
zanym uczynić co. = *należać*.
 Un tal comando ubbidir non si
 deve, *Met.* *nie należy słuchać*
takiego rozkazu.
 DOVERE, s. m. *powinność,*
obowiązek. Fare il suo —, *pel-*
nić swą powinność. = *należy-*
tość, należność. Aver il suo —,
 odebrat swą *należytość*. = *pe-*
wna miara, umiarkowanie,
przyzwoitość, szlachność. Oltre
 il — *nad miarę, niezmiernie,*
więcej jak należy, więcej niż
potrzeba. Oltre il —, *barbuto, Ar.*
Orl. Fur. A —, av. jak należy,
jak szlachna. Più del —, *więcej*
niż należy, niż potrzeba. Stare
 a —, *być jak należy*. Far stare a
 —, *zmusić do obowiązku, wjść*
w ryzę, w karby, w kluby.
 DOVEROSO, —SA, ad. *nale-*
żny, należyty.
 DOZZINA, s. f. *tuzin*. Tener a
 —, *trzymać stołowników*. Stare
 a —, *stołować się; być ordyna-*
ryjnym.
 DOZZINALE, ad. m. f. *tuzin-*
kowy, ordynaryjny.
 DOZZINALMENTE, av. *tuzi-*
namy, ordynaryjnie.
 DOZZINANTE, s. m. *stoło-*
wnik.

DRABA, s. f. *Bot. glodek.*
 DRACO, DRACONE, v. DRAGO.
 DRAGA, s. f. *smoczyca.* Ma riscaldata (Bradamante) a guisa d'una —, *Bern. Orl.* = *gąbie żelazne do czyszczenia rzek, i. t. d.*
 DRAGANTE, s. m. *dragant, drzewko i guma z niego ciekąca.*
 DRAGARE, v. a. *czyścić rzeki grabiami żelaznemi.*
 DRAGHETTO, s. m. *smoczek.* = *kurek u strzelby.* [kord.
 DRAGHINASSA, s. f. *scherz.*
 DRAGMA, v. DRAMMA.
 DRAGO, s. m. *smok.*
 DRAGONATO, —TA, ad. *Arald. z ogonem smoczym.*
 DRAGONE, s. m. *smok.* = *dragon.* = *Astr. Smok, konstellacya.*
 DRAMMA, s. f. *drachma, ósma część uncyi, ćwierć łota.* = *fig. krzta, odrobina.*
 DRAMMA, s. m. *dramat.*
 DRAMMATICAMENTE, av. *dramatycznie.*
 DRAMMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *dramatyczny.*
 DRAPPELLA, s. f. *ostrze lancy.*
 DRAPPELLARE, v. n. *machac chorągiewiami.*
 DRAPPELLETTO, s. m. dim. *gronko osób.*
 DRAPPELLO, s. m. *chorągiew, oddział żołnierzy pod jedną chorągwią.* Segui l'usata insegna il fier — sotto Clotario, *Tass. Ger.* = *chorągiew, sztandar.* = *grono, kompania.* = *kawał materji.*
 DRAPPELLONE, s. m. *firan-ka na okolo baldachimu.* = *kawał materji z wyszytymi herbami.* E sopra la bara un drappo a oro con drappelloni pendenti coll'arme del popolo e del comune, *M. Vill.*
 DRAPPERIA, s. f. *blawatna materja.* = *fabryka blawatów.*
 DRAPPIERE, —RO, s. m. *blawatnik.*
 DRAPPO, s. m. — di lana, *su- kno.* — di seta, *materja blawatna.* — di oro, *złotogłów, brokatela.* = *plachta okrywająca głowę i ramiona prostych kobiet w okolicach Florencyi.*
 DRENTO, v. DENTRO.
 DRIADA, s. f. *dryada, nimfa lesna.*
 DRITTO, etc., v. DIRITTO, etc.
 DRIZZARE, v. DIRIZZARE.
 DROGA, s. f. *ziola i inne ingrediency lecarskie.*
 DROGHERIA, s. f. *ziola lecarskie, medykamenta; handel ziół.*
 DROGHIERE, —RO, s. m. *prze- dający ziola lecarskie i inne medykamenta.*

DROGMANNO, v. TURCIMANNO.
 DROMEDARIO, s. m. *wielbłąd o jednym garbie, dromader.*
 DRUDA, s. f. *kochanka; na- łożnica.* [szczyoty.
 DRUDERIA, s. f. *miłośno pie- drudo, s. m. gach, gamrat.*
 DRUDO, s. m. *wierny kochanek.* = *miło- śnik.* Dante nazywa S. Dominika drudo amoroso della Fede cristiana. Dentro vi nacque l'amoro- ro —, *D. Par.*
 DRUDO, —DA, ad. *dzielny, waleczny.* = *rozkochany, mi- łośny.*
 DRUIDO, s. m. *druid, kaplan u starożytnych Gallów i Bry- tanów.*
 DŪ, † zamiast due, dwa. = *zamiast DUE, gdzie.*
 DUALE, ad. m. *Gram. po- dwójny.*
 DUBBIAMENTE, DUBBIARE, DUBBIETTA, DUBBIEVOLE, v. DUBBIOSAMENTE, etc.
 DUBBIETTO, s. m. *mała wąt- pliwosc.*
 DUBBIO, DUBBITAMENTO, DUBITO, s. m. DUBBIEZZA, DUBBIOSITÀ, DUBITANZA, DUBBITAZIONE, s. f. *powąt- piewanie, wątpliwosc, niepe- wność.* In dubbio, *wątpliwie.* Senza dubbio, *niewątpliwie.* Stare, essere in dubbio, *zostawać w wątpliwosci, wątplić, powąt- piewać.* Mettere, rivotar in dub- bio, *podać w wątpliwosc.* E se forse alcuni dubbj hai intorno alla feda, *Bocc.*
 DUBBIOSAMENTE, DUBITE- VOLMENTE, DUBITATIVAMENTE, DUBITOSAMENTE, av. *wątpliwie.*
 DUBBIOSO, DUBITOSO, —SA, DUBBIO, —BIA, DUBITABILE, DUBITE- VOLE, ad. *wątpliwy, niepewny.*
 DUBITARE, v. n. *wątpić, po- wątpiewać.* = *łekać się, oba- wiać się, niedowierzać.* Io dubito che mal non ve ne coglia, *L. Pulc. Morg.*
 DUCA, pl. —CI, s. m. *wódz, dowódzca.* Ritrovar puoi il gran — de' Greci, *D. Par.* = *prze- wodnik.* Tu —, tu signore, e tu maestro, *D. Inf.*
 DUCA, pl. —CHI, s. m. *książe.*
 DUCALE, DUCHEVOLE, ad. *ksią- żęcy.* [żątka.
 DUCARELLO, s. m. dim. *ksią- ducato, s. m. księstwo.* = *księstwo, tytuł księcia.* = *dukat.*
 DUCATONE, s. m. *moneta sre- brna.*
 DUCATUZZO, s. m. dim. *ma- lenkie księstwo.*
 DUCE, s. m. *wódz, i t. d.*
 DUCHE, s. m. *wódz, i t. d.*
 DUCENTO, etc. v. DUGENTO, etc.
 DUCHEA, DUCEA, s. f. *księstwo.*
 DUCESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *książyćcy.*

DUCHESSA, s. f. *księżna.* = *przewodniczka.*
 DUCHESSINA, s. f. *młoda księżna.*
 DUCHETTO, s. m. *ksiąźątka.*
 DUCHINO, s. m. *młody książe.*
 DUE, s. dwa. A due a due, *po dwóch, po dwie.* Stare infra —, *wahać się.* Tener tra —, *utrzymywać w zawieszaniu, w niepewności.* = *Due di quadri, dwójka dzwonkowa.*
 DUECENTO, s. *dwieście.*
 DUELLANTE, DUELLATORE, DUELISTA, s. m. *pojedynkarz.*
 DUELLARE, v. n. *pojedynko- wać się.*
 DUELLARIO, —RIA, ad. *po- jedynkowy.*
 DUELLO, s. m. *pojedynek.*
 DUEMILA, —LIA, s. dwa ty- siące.
 DUETANTI, DUE COTANTI, av. *dwa razy tyle.*
 DUETTO, s. m. *Mus. duet.*
 DUGENCINQUANTA, s. *dwie- ście piędziesiąt.*
 DUGENTO, s. *dwieście.*
 DUINO, s. m. *dwie dwójki w grze kości.* [khorz.
 DULCAMARA, s. f. *Bot. słod- dulcicanoro, —RA, ad. słodkobrzmący.*
 DULCIFICARE, etc. v. DOLCI- FICARE, etc. [świętych.
 DULIA, s. f. *Teol. czczenie.*
 DUMILA, —LIA, s. dwa ty- siące.
 DUMO, s. m. *ciernie, zarośle.*
 DUNA, s. f. *wydmisko, zasp.*
 DUNQUE, cong. *więc, prze- to, zatem.* [nasty.
 DUODECIMO, —MA, ad. *dwu- duodenario, —RIA, ad. podwunastny, liczbę dwunastu zamykający.*
 DUODENO, s. m. *Anat. dwu- nasto-palcowa kiszka, dwu- nastnica.*
 DUOLO, s. m. *ból, boleść, cierpienie.* = *placz, lament, żal, jęki, narzekanie.*
 DUOMO, s. m. *bazylika, ka- tedrala.*
 DUPLICARE, v. a. *podwoić.*
 DUPLICATA, s. f. *duplikat.*
 DUPLICATAMENTE, v. DOP- PIAMENTE.
 DUPLICATURA, s. f. *Stamp. myłka w druku, składając dwa razy toż samo.* [jenie.
 DUPLICAZIONE, s. f. *podwo- dwojność.* = *fig. dwu- znaczność, nieszczerosc, ob- łąda.*
 DUPLIO, s. m. *ilość dwa ra- zy wzięta, dwa razy tyle, dwójnasób.* [staly.
 DURABILE, ad. m. f. *trwały,*
 DURABILITÀ, —TADE, —TA-

TE, s. f. —MENTO, s. m. *trwanie, stałość.*

DURABILMENTE, av. *trwale, stale, wiecznie, na zawsze.*

DURACINE, ad. f. pl. *twarde (o owocach).* Cirięgia duracina, *czereśnia.* Pesca duracina, *gatunek brzoskwiń.* Pesche duracine, *fig. tegie wygrzmoczenie kijem.*

DURAMADRE, DURA MADRE, s. f. *Anat. błona twarda, wyścielająca wklęsłość czaszki.*

DURAMENTE, av. *twardo, ostro, przykro.* = *trudno.*

DURANTE, ad. m. f. *trwający.* = av. *podczas, wczasie.* — la primavera, *podczas wiosny.* = s. m. *kalamajka (sukno).*

DURARE, v. n. *trwać, istnieć; trwać długo, na długo wystarczyć.* = *rozciągać się.* = v. a. *wytrwać, wytrzymać, ścierpieć, wycierpieć.* I Sanesi non potendo piñi — la guerra co' Fiorentini, *G. Vill.* — fatica, *znosić trud, trudzić się, biedzić się, męczyć się, mordować się.* — fatica per impoverire, *mozolić się bez żadnej korzyści.* Chi la dura la vince, *przez pracę i cierpliwość przełamuje wszelkie trudności.*

DURATA, s. f. *trwanie, wytrwanie, trwałość.*

DURATIVO, —VA, ad. *trwały, stały.*

DURATURO, —RA, ad. *mający trwać długo.*

DURAZIONE, s. f. *trwanie.*

DURETTO, —TA, ad. *przytwardszy.* = *przytrudniejszy.*

DUREVOLE, ad. m. f. *trwały, stały.* [state.]

DUREVOLMETE, av. *trwale, twardo.*

DUREZZA, s. f. *twardość.* — di ventre, *zatwardzenie żołądka.* = *narosł na skórze, stwardniałość.* = *fig. ostrość, cierpkosć, przykrość.* — di stile, *twardość stylu.* Con —, *twardo, przykro, cierpko, surowo, ostro.*

DURITA, v. DUREZZA.

DURO, s. m. *twardość, rzecz twarda.* Trovar —, *napotkać przeszkody, trudności.*

DURO, —RA, ad. *twardy.* Pan duro, *pietra dura, chleb, kamień twardy.* Cavallo duro di bocca, *koń twardy w pysku.* = *Fig. zatwardziały, zahartowany, silny, krzepki.* = *twardy, okrutny, niehumaniczny.* = *nieublagany, nieużyty, uparty.* = *przykry, nieprzyjemny, cierpki, ostry, surowy.* Carcere duro, *ciężkie więzienie austriackie na Szpilbergu lub w Monaczcu.* = *pyszny, dumny.* = *przykry, bolesny.* = *przykry,*

trudny. = *Duro caso, straszny, okrutny przypadek.* = *Star alla dura, tener duro, być niezachwianym, niewzruszonym.* Tener duro per uno, *mocno przy kim obstać.*

DUROTTO, —TA, ad. *dość twardy.*

DUTTILE, ad. m. f. *ciągły, który się łatwo ciągnąć daje, a nie rozrywa się.* Oro —, *ciągle złoto.*

DUTTILITÀ, s. f. *ciągłość, własność ciągnięcia się.*

DUTTO, s. m. *kanal, naczynie, rura w ciele ludzkim lub zwierzęcem.*

E

E, cong. i, a. *Przybiera d gdy następny wyraz zaczyna się także na e, przed innymi samogłoskami podług upodobania.* Ed era tardi, *i było późno.* Voi ed io, *wy i ja.*

E', zamiast EGLI, *on;* zamiast ESSI, *EGLINO, oni.*

È, 3 osoba l. p. cz. *teraz jest.*

EBANO, s. m. *heban.*

EBBIO, EBULO, s. m. *hebd, chebd.*

EBBREZZA, EBBRIACHEZZA, EBBRIETÀ, EBREZZA, EBBRIETÀ, —TATE, —TATE, EBREZZA, s. f. *pijaństwo, opilstwo.* = *fig. opanowanie, odurzenie.*

EBBRIACO, —CA, EBBRIOSO, —SA, EBRO, —BRA, EBRIACO, —CA, EBRIATO, —TA, EBRIO, —BRIA, EBRIOSO, —SA, EBRO, —BRA, ad. *pijany.* = *fig. opanowany.* Ebro d' amore, d' orgoglio, *opojony miłością, dumą.*

EBDOMADARIO, —RIA, ad. *tygodniowy.*

EBERE, v. n. *używa się tylko w 3 osobie l. p., EBE, osłabnąć.* La spada di Medoro anco non ebe, *ma si sdegnia ferir l'ignobil plebe,* *Ar. Ori. Fur.* [stu.]

EBETAZIONE, s. f. *tepość umywalki.* EBETE, ad. m. f. *tepy.* = *fig. tępy, niepojętny.*

EBOLLIMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *wrzenie, kipienie.*

EBRAICAMENTE, av. *po hebrajsku.*

EBRAICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *hebrajski.*

EBRAISMO, s. m. *hebraizm.*

EBRAIZZARE, v. n. *pełnić zakon żydowski.*

EBREA, s. f. *żydówka.*

EBREO, s. m. *żyd.* = *fig. żyd, lichwiarz.*

EBREO, —EA, ad. *hebrajski, żydowski.*

EBRIEZZA, EBRIETÀ, EBRO, etc. v. EBBREZZA, etc.

EBURE, v. AVORIO.

EBURNO, —EA, —NO, —NA, ad. *z kości słoniowej; biały jak kość słoniowa.*

ECATOMBE, s. f. *ofiara ze stu wołów u starożytnych.*

ECCELENTE, ad. m. f. *zbyteczny.* [tecznie.]

ECCELENTEMENTE, av. *zbyeccedenza, s. f. v. ECCESO.*

ECCEDERE; v. n. *przebrać miarę; wyjść za obręb.* = *wykroczyć, przekroczyć.*

ECCELENTE, ad. m. f. *wyborny, wysmienity, doskonały.* Uomo, vino, medico —, *człowiek wyborny i t. d.*

ECCELENTEMENTE, av. *wybornie, doskonale.*

ECCELENTISSIMO, —MA, ad. sup. *najwyborniejszy.* = *tytuł książąt, i t. d.*

ECCLENZA, —ZIA, s. f. *wybornosć, doskonałość.* Per —, *av. wybornie, doskonale.* = *tytuł przywiązany do pewnych godności.* *Jasnie Wielmożny.*

ECCELLERE, v. n. *celować, przewyższać.*

ECCELSAMENTE, av. *wysoko, wzniosłe.*

ECCELSITUDINE, s. f. *dawniej tytuł książąt.*

ECCELSO, —SA, ad. *wysoki, wzniosły.* = *fig. wzniosły, wspaniały, górny, szczytny.*

ECCENTRICAMENTE, av. *mimośrodkiem, pozaśrodkiem.*

ECCENTRICITÀ, s. f. *Mat. odległość między środkami dwóch kół różnośrodkowych.* = *mimośród czyli odległość ogniska od środka elipsy.*

ECCENTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *różnośrodkowy, mimośrodkowy.*

ECESSIVAMENTE, av. *niezmiernie.*

ECESSIVO, —VA, ad. *zbyteczny, zbytmierny.*

ECESSO, s. m. *nadmiar, przewyżka.* = *zbytek, szaleństwo.* Dare in eccessi, *zbytować, szaleć; robić lub wygadywać nieprzyzwoite rzeczy.* = *gwalt, bezprawie; wykroczenie, występek.* = *przesada.*

ECCETERA, av. *i tam dalej.*

ECCETTO, ECCETTOCHÉ, prep. *e av. oprócz, okrom, wyjąwszy, prócz tego że.*

ECCETTUALE, v. a. *wyjąć, wylączyć, zrobić wyjątek.*

ECCETTATIVO, —VA, ad. *wyjątkowy.*

ECCETTUATO, —TA, p. ad. *wyjęty.* = *av. e prep. v. ECCETTO.*

ECCETTUAZIONE, s. f. wyjątek. Senza —, bez wyjątku.

ECCEZIONE, s. f. wyjątek. Non v'è regola senza —, nie ma się prawda bez wyjątku. = Leg. środek sądowy kładący zaraz na wstępie tamę dalszej procedurze.

ECCIDIO, s. m. zburzenie, zagałda, rzeź, rozlew krwi, wycięcie w pień, wylepienie.

ECCITAMENTO, s. m. podniecenie, podnieta, zachęta, pobudka. Eccitamenti a eroiche e virtuosi azioni, *Met.*

ECCITARE, v. a. wzniecać. — la sete, l'appetito, wzniecać pragnienie, i t. d. = dodawać bodźca, zachęcać, pobudzać. — alcuno allo studio, a ben fare, zachęcać kogo do nauki, i t. d. = wzbudzać, pobudzać, podniecać. — le risa, pobudzać do śmiechu, rozśmieszać.

ECCITATORE, s. m. — TRICE, s. f. poduziciel, i t. d. Conosce il popol suo l'altera voce e 'l grido eccitator della battaglia, *Tass. Ger.*

ECCITAZIONE, v. INCITAZIONE. ECCLESIA, s. f. lat. v. CHIESA. ECCLESIASTE, ECCLESIASTES, s. m. eklezjasta, kaznodzieja pański, księga Pisma S. przypisywana Salomonowi.

ECCLESIASTICAMENTE, av. podług przepisu kościoła.

ECCLESIASTICO, s. m. eklezjastyk, jedna z ksiąg Pisma S. = kapłan, ksiądz.

ECCLESIASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. kościelny, duchowny.

ECCO, av. oto, otoż. Ecomi, eccoti, eccoci, eccolo, eccola, oto jestem, i t. d. otoż i on, otoż i ona. [się.]

ECHEGGIARE, v. n. rozlegać

ECHINO, s. m. Zool. jeż morski.

ECHIO, s. m. Bot. żmijowiec. ECLETICO, pl. —CI, s. m. Filos. eklektyk. = ad. eklektyczny, wybierający z każdego systemu filozoficznego co najwięcej trafia do jego przekonania.

ECLÉTISMO, s. m. eklektizm. ECLISSAMENTO, s. m. zaćmienie.

ECLISSARE, v. a. zaćmić. = fig. zaćmić się (o słońcu i księżycu).

ECLISSE, eclissi, s. m. zaćmienie słońca przez księżyc, lub księżycą przez ziemię; pierwsze przypadające wtedy gdy księżyc przyjdzie do linii wzdłużowej, czyli do przecięcia ekliptyki ze swoją drogą, w czasie nowiu; drugie wtenczas gdy

księżyc dojdzie do tejże linii w czasie pełni.

ECLITTICA, s. f. Astr. ekliptyka, płaszczyna zaćmień, droga biegu rocznego ziemi około słońca.

ECO, ecco, s. m. echo.

ECONOMATO, s. m. funkcja ekonoma.

ECONOMIA, s. f. ekonomia, gospodarstwo. = ekonomia, oszczędność.

ECONOMICA, s. f. ekonomia polityczna.

ECONOMICAMENTE, av. ekonomicznie, gospodarnie, oszczędnie.

ECONOMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. ekonomiczny, gospodarny, oszczędny.

ECONOMISTA, s. m. ekonomik. [dzać.]

ECONOMIZZARE, v. n. oszczędzić. ECONOMO, s. m. ekonom, gospodarz.

ECUMENICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. ekumeniczny, powszechny (o soborach).

EDACE, ad. * żarłoczny.

EDACITA, s. f. żarłoczność.

EDERA, s. f. Bot. bluszcz.

EDERACEO, —CEA, ad. bluszczowy.

EDEROSO, —SA, ad. zarosły bluszczem.

EDIFICAMENTO, s. m. budowanie.

EDIFICARE, v. a. budować. = fig. budować dobrym przykładem. = v. r. zbudować się.

EDIFICATORE, s. m. —TRICE, s. f. budownik, i t. d.

EDIFICATORIO, —RIA, ad. budujący dobrym przykładem.

EDIFICAZIONE, s. f. budowanie. = fig. zbudowanie.

EDIFICIO, —zio, s. m. budowa.

EDITORE, s. m. edytor, wydawca dzieła.

EDITTO, s. m. edykt, postanowienie monarchy.

EDIZIONE, s. f. edycja, wydanie.

EDUCANDA, s. f. panna na wychowaniu w klasztorze.

EDUCARE, v. a. wychowywać. EDUCATORE, s. m. nauczyciel. [wychowanie.]

EDUCAZIONE, s. f. edukacja. EFFABILE, ad. m. f. wypowiedziany.

EFFEMERIDE, EFEMERIDE, s. f. efemeridy, tablice codziennych obserwacji astronomicznych.

EFFEMINARE, EFFEMINARE, v. a. zrobić zniewiesiałym. = v. r. zniewiesić.

EFFEMINAMENTE, av. zniewiesiałe.

EFFEMINATEZZA, —TAGGINE,

s. f. —MENTO, s. m. zniewiesiałość.

EFFEMINATO, —TA, p. ad. zniewiesiały. [srogo.]

EFFERATAMENTE, av. dziko, EFFERATEZZA, EFFERITÀ, s. f. dzikość, srogość.

EFFERATO, —TA, ad. dziki, srogi, okrutny.

EFFERVESCENZA, s. f. Chim. burzienie się pochodzące z zmieszania alkali z kwasami. = fig. wzburzenie umysłu, namiętność.

EFFETTIVAMENTE, EFFETTUALMENTE, av. jakoż, w istocie, istotnie, rzeczywistość.

EFFETTIVITÀ, s. f. rzeczywistość, istotność.

EFFETTIVO, —VA, EFFETTUALE, ad. rzeczywisty, istotny, rzetelny. = sprawujący pewny skutek, skuteczny.

EFFETTO, s. m. skutek. Dare —, porre in —, recare, mandare ad —, przyprzodzić do skutku, uskutecznić. = Effetti, pl. rzeczy, sprzęty, manatki.

EFFETTORE, s. m. —TRICE, s. f. sprawca, sprawczyni.

EFFETTUARE, v. a. uskutecznić. [tecznie.]

EFFETTUAZIONE, s. f. uskuteczenie, s. f. skutek.

EFFICACE, EFFETTUOSO, —SA, ad. skuteczny.

EFFICACEMENTE, av. skutecznie.

EFFICACITÀ, —CIA, s. f. skuteczność.

EFFICIENTE, ad. m. f. sprawujący pewny skutek.

EFFICIENZA, —ZIA, s. f. niemyślny skutek.

EFFIGIAMENTO, s. m. robienie wizerunków.

EFFIGIARE, v. a. zrobić wizerunek.

EFFIGIATO, —TA, p. ad. malowany, lany, rżnięty. Le porte qui d'effigiato argento su cardini stridean di lucid'oro, *Tass. Ger.*

EFFIGIE, s. f. wizerunek. EFFIMERO, —RA, ad. jedno-

dzienny, jednodniowy.

EFFLORESCENZA, s. f. wysypka.

EFFLUSSO, s. m. wylew.

EFFLUVIO, s. m. wyciew

EFFONDERE, v. a. ir. wylać, rozlać. = v. r. wylać się, rozlać się. [NE.]

EFFONDIMENTO, v. EFFUSIO. EFFORO, s. m. esor, urzędnik w Sparcie, którego władza utrzymywała w równej wadze władzę królewską i senatu.

EFFRENATO, etc. v. SFRENATO. EFFUSIONE, s. f. wylanie, rozlanie. — del sangue, rozlew krwi. = fig. wylanie serca.

EFFUSO, —SA, p. ad. *wylany*.
 EFFIMERO, v. EFFIMERO.
 EGENTE, v. BISOGNOSO.
 EGESTIONE, s. f. *wyrzucenie z siebie, wypróbnienie, odchód*.
 EGIDA, s. f. *egida, tarcza Pallady z głową Meduzy*.
 EGIRA, s. f. *wieczka Mahometa z Mekki do Medyny, hegira, era Mahometanów przypadająca na rok 622 po narodzeniu Chrystusa*.
 EGLI, pron. pers. on. = *zamiast EGLINO, oni*. Se cosa appare ond' — *abbian paura, D. Purg.* = *Używa się dla zapelnienia lub ozdoby wyrażenia*. — *è vero che ho amato, Bocc. prawda żem kochał*. — *non sono ancora molti anni passati, che... nieupłynęło jeszcze wiele lat odkąd, i t. d.*
 EGLOGA, s. f. *ekloga, sielanka w kształcie rozmowy między pasterzami*.
 EGOISMO, s. m. *egoizm, samolubstwo*.
 EGOISTA, s. m. *egoista, samolub*.
 EGREGIAMENTE, av. *wyborony, wysmienity, walny*. Nell' *egregia città di Firenze, Bocc.*
 EGRESSO, s. m. *wyjście*.
 EGRIUDINE, v. MALATTIA.
 EGRO, —GRA, ad. *slaby, chory*. Ella già sente morirsi, e 'l piè le manca egro e languente, *Tass. Ger.*
 EGUAGLIARE, etc. v. UGUAGLIARE, etc.
 EGUALE, ad. m. f. *równy*. = *szluszny, sprawiedliwy*.
 EGUALITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *równość*.
 EGUALMENTE, av. *równie, zarówno*.
 EI, *zamiast, EGLI, on, i zamiast, EGLINO, ESSI, oni*. Ond' ei si gittar tutti in sulla piaggia, *D. Purg.*
 EL, *zamiast, EGLI, ESSO, on*.
 ELABORARE, v. a. *wyrobić, wypracować*.
 ELABORATEZZA, s. f. *wypracowanie, wykończenie*.
 ELABORAZIONE, s. f. *Fisiol. przerabianie pokarmów*.
 ELAFOBOSCO, s. m. *Bot. przewiercien.*
 ELASTICITÀ, s. f. *sprężystość*.
 ELASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *sprężysty*.
 ELATINA, s. f. *Bot. elatynek, powójczyk*.
 ELATO, —TA, ad. *podniesiony*. = *fig. wyniosły*.
 ELCE, ELCINA, s. f. *wieżozółd*.
 ELEFANTE, s. m. *śłoń*.
 ELEFANTESCO, —CA pl. —CHI, —CHE, —TINO, —NA, ad. *ślony*.

ELEFANTESSA, s. f. *ślonica*.
 ELEGANTE, ad. m. f. *elegancki, wytworny, pełen wdzięku*.
 Donna —, *discorso, stile —, kobieta pełna wdzięku, i t. d.*
 ELEGANTEMENTE, av. *wytwornie*.
 ELEGANZA, —ZIA, s. f. *elegancja, wytworność*. *Scriver, favella con —, pisać, mówić wytwornie*.
 ELEGGERE, v. a. ir. *wybiierać, obierać*.
 [LE, etc.
 ELEGGIBILE, etc. v. ELIGIBILE.
 ELEGIA, s. f. *elegja*.
 ELEGIACO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *elegijny*. = *s. m. pisarz elegij*.
 ELEMENTALE, —TARE, —TARIO, —RIA, ad. *elementarny, będący pierwiastkiem ciała*. = *elementarny, początkowy; elementarny, zawierający pierwsze początki*.
 ELEMENTARE, v. a. *złożyć z pierwiastków*.
 ELEMENTO, s. m. *żywiol, pierwiastek, ciało proste z którego są złożone inne i na które się rozkładają*. = *Elementi, pl. początki jakiej nauki, sztuki*.
 ELEMOSINA, s. f. *jałmużna*.
 ELEMOSINARIO, —NIERE, s. m. e ad. *jałmużnik, dający jałmużnę*.
 ELEMOSINUZZA, s. f. dim. *malenka jałmużna*.
 ELENCO, pl. —CHI, s. m. *katolog książek*.
 ELENIO, s. m. *Bot. oman*.
 ELETTA, v. ELEZIONE.
 ELETIVAMENTE, av. *obieralnie*.
 ELETTIVO, —VA, ad. *wybieralny, mający prawo być wybranym*. = *obieralny, elekcijny*. *Re, trono elettivo, król, tron obieralny*.
 ELETTO, —TA, p. ad. *wybrany, obrany*. = *Eletti, s. m. pl. wybrani pańscy*. *Che 'l ciel t' accoglie infra gli eletti suoi, Tass. Ger.*
 ELETTORALE, ad. m. f. *elektorski, należący do elektora*. *Rzeszy niemieckiej*. = *wyborowy, tyżący się wyborów*.
 ELETTORATO, s. m. *elektorat*.
 ELETTORE, s. m. —TRICE, s. f. *elektor, elektorka*. = *wyborca*.
 ELETTOVARIO, ELETUARIO, s. m. *elektuarz, konfekt w kształcie powidel*.
 ELETTRICAMENTE, av. *elektrycznie*.
 ELETTRICITÀ, s. f. *elektryczność*.
 ELETTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *elektryczny*. *Mac-*

china elettrica, conduttore elettrico, telegrafo elettrico, macchina elektryczna, i t. d.
 ELETTORIZZAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *elektryzowanie*.
 ELETTORIZZARE, v. a. *elektryzować*.
 ELETTRO, s. m. *bursztyn*. = *złoto w którym jest piąta część srebra*.
 ELETTROMETRO, s. m. *elektrometr*.
 ELEVAMENTO, s. m. *podniesienie, wzniesienie*.
 ELEVARE, v. a. *podnieść, wzniesić, podwyższyć*.
 ELEVATEZZA, s. f. *wyniosłość, wysokość*. — *d'animo, di cuore, d'ingegno, fig. wzniosłość umysłu, i t. d.*
 ELEVATO, —TA, p. ad. *podniesiony*. *Ingegno elevato, wzniosły umysł, geniusz*.
 ELEVAZIONE, s. f. *podniesienie, wzniesienie, podwyższenie*. — *dell' ostia, podniesienie Hostyi*. — *di mente, wzniesienie myśli*. — *del polo sull' orizzonte, Astr. podniesienie bieguna świata nad poziom, wysokość bieguna świata, odległość Zenit miejsca jakiego od równika, szerokość geograficzna tegoż miejsca*.
 ELEZIONARE, v. a. *wybiierać, trudnić się wyborami*.
 ELEZIONE, s. f. *wyбір, obranie, obiór*. = *wyбір zależący od wolnej woli człowieka*. = *Pitt. wybor, pomysł w ułożeniu figur obrazu*.
 ELIACO, ad. *Astr. Il sorgere — d' un pianeta, wyjście planety z promieni słońca*. *Il tramontar — d' un pianeta, zniknięcie planety w promieniach słońca*.
 ELICA, s. f. *Geom. linia spiralna*.
 ELICE, s. f. v. ELCE. = *krętość zewnętrzna ucha*.
 ELICERE, v. a. * *wyciskać, wydobywać*. *E parole e sospiri anco vi elice, Petr.*
 ELICETO, s. m. *gaj więzozółdów*.
 ELICOIDE, ad. *Geom. spiralny*.
 ELICONA, —NE, s. m. *Helikon, góra w Beocyi w bliskości Parnasu poświęcona Muzom, dziś Zagara w Liwadii*.
 ELIDERE, v. a. ir. *Gram. wyrzucić literę z wyrazu*.
 ELIGIBILE, ad. m. f. *wybieralny*.
 ELIGIBILITÀ, s. f. *wybierność, obieralność*.
 ELIMOSINA, v. ELEMOSINA.
 ELIOSCOPIO, s. m. *helioskop, teleskop do obserwacji słońca*.
 ELISIO, s. m. *Campi elisij, po-*

la elizejskie, pobyt wieczny cnotliwych. [tnia.]

ELISIONE, s.f. Gram. wyrzu-

ELISIRE, s. m. elixir.

ELITROPIO, s. m. —PIA, s. f. Bot. słonecznik.

ELITTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. eliptyczny.

ELLA, s. f. Bot. oman.

ELLA, pron. pers. ona. Używa się także zamiast voi w stylu grzecznym. Ella degnasi ascoltarmi, Pan, Pani raczysz mnie słuchać.

ELLEBORO, s. m. Bot. ciemierzcha.

ELLERA, v. EDERA.

ELLISSE, ELISSE, s. f. Mat. elipsa, linia krzywa w sobie za mknięcia, mająca środek w którym każda linia prosta tam przechodząca i nazwana średnicą elipsy, przecięta jest na dwie równe części.

ELLISSI, s. f. Gram. wyrzutnia.

ELLISSOIDE, s. m. Mat. elipsoidalna, bryła powstająca z obrotu elipsy około jednej z dwóch jej osi.

ELLITTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. eliptyczny, polegający na wyrzuceniu głosek lub wyrazów. = eliptyczny, należący do elipsy.

ELMO, ELMETTO, s. m. hełm, przyłbica. [wieniec.]

ELOCUZIONE, s. f. wystąpienie, —TA, ad. Bocc. chwalebny.

ELOGIETTO, s. m. dim. krótka pochwała.

ELOGIO, s. m. pochwała, mowa pochwalna.

ELOGISTA, s. m. chwalcą.

ELOQUENTE, ad. m. f. wymowny. [mowienie.]

ELOQUENTEMENTE, av. wymownie.

ELOQUENZA, —ZIA, s. f. wymowa.

ELOQUIO, s. m. mowa.

ELSA, s. f. ELSO, s. m. furdyment, gifes, kaptur u rękojęści szpady.

ELSINE, s. f. Bot. pomurnik.

ELUCBRATO, —TA, ad. wypracowany.

ELUCBRAZIONE, s. f. wypracowanie.

ELUDERE, v. a. ir. wymyknąć, obmyknąć, uniknąć, zreczenie wymyknąć się przed czym.

EMACIARE, v. a. wychudzić. = v. n. e. r. schudnąć.

EMACIAZIONE, s. f. chudość, wychudzenie.

EMANARE, v. n. wychodzić, rozchodzić się, wypływać. Da quel vaso emana un odore soavisimo, z tego naczynia wychodzi bardzo przyjemny zapach. =

v. a. wydać, ogłosić. Fecero — un decreto dal senato, Salvin. wyjednali u senatu wydanie postanowienia.

EMANAZIONE, s. f. wypływanie, wypływ. = wyziewy, zapachy, pary wydobywające się z czego.

EMANCIPARE, v. a. uwolnić syna (o ojcu).

EMANCIPAZIONE, s. f. uwolnienie syna.

EMBLEMA, s. m. emblemat, symbol, godło.

EMBLEMATICAMENTE, av. emblematycznie.

EMBLEMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. emblematyczny.

EMBOLISMO, s. m. rok przyszybowy, w którym przybywa jeden miesiąc synodyczny, czyli zamiast dwunastu mający trzynastą lunacy, co pochodzi ztąd że rok więzycowy jest o 11 dni krótszy od roku słonecznego.

EMBRICATO, —TA, ad. Bot. dachówkowaty.

EMBRICE, s. m. karpówka, dachówka w karpia łuskę. Scoprire un —, fig. odkryć co skrytego. Ti ricordo il fare in modo ch'egli non si sappia mai ch'io abbia scoperto questo —, Fir. Disc.

EMBRICIATA, s. f. uderzenie od spadłej dachówki.

EMBRICIATO, —TA, p. ad. pokryty dachówką.

EMBRIONE, s. m. zaród, zapłodek, płód.

EMBROCCARE, v. a. Med. obmywać, okładać czem ciekłym częścią chora.

EMBROCCAZIONE, EMBROCCA, s. f. obmywanie części chorej, i płyn którym się obmywa.

EMENDA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. poprawa.

EMENDABILE, —DEVOLE, ad. m. f. dający się poprawić.

EMENDARE, v. a. poprawić, naprawić. = wynagrodzić szkodę. = v. r. poprawić się.

EMENDAMENTO, s. m. poprawnie. [prawiający.]

EMENDATIVO, —VA, ad. poprawiający.

EMENDATORE, s. m. poprawiacz.

EMERGENTE, s. m. —ZA, s. f. trafunek, wypadek, przypadek, nagła potrzeba. = ad. m. f. wynurający się z wody. = Raggi emergenti, promienie światła wychodzące na nowo po przejściu przez środek jakiego ciała. = Danno —, Leg. szkoda wymiłka.

EMERGERE, v. n. ir. wynurzyć się z wody, wypłynąć na wierzch. = fig. wyjść na jaw,

pojawić się, okazać się. Ben mi par di veder ch'al secol nostro tanta virtù fra belle donne emerge, Ar. Or. Fur.

EMERITO, ad. m. Mil. wystużony (żołnierz).

EMERSIONE, s. f. wynurzenie się, wypłynienie z wody. = Astr. pokazanie się, wyjście znnowa na widok planety przedtem ukrytego.

EMETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. sprawiający wymity. = s. m. emetyk.

EMIGRANIA, EMIGRANIA, v. MIGRANA. [ju.]

EMIGRARE, v. n. wyjść z kraju.

EMIGRATO, —TA, s. e. p. ad. wyszły z kraju, emigrant.

EMIGRAZIONE, s. f. wyjście z kraju, emigracja.

EMINENTE, ad. m. f. wysoki, wyniosły, górnący. = znamienity, celujący. = v. IMMINENTE.

EMINENTEMENTE, av. w wysokim stopniu.

EMINENTISSIMO, s. m. przewielebny.

EMINENZA, s. f. wysokość, wyniosłość. = nabrzmiałość. = przewielebność, tytuł kardynałów.

EMINENZIALE, ad. m. f. Mat. zawierający inne zrównanie.

EMIOLIA, s. f. Mat. stosunek półtoraczny, zawieranie w sobie innej wielkości półtora raza.

EMISFERICO, —CA, pl. —CI, CHE, ad. półkulisty.

EMISFERO, —RIO, —PERO, —PERIO, s. m. półkula ziemska.

EMISSARIO, s. m. v. STALLONE. = Emissario de' laghi, spust, śluza w jeziorach. = wystawiec, szpieg.

EMISSIONE, s. f. wypuszczenie krwi. [sze.]

EMISTICHIO, s. m. półwier-

EMOLLIENTE, ad. m. f. Med. miękczący.

EMOLO, v. EMULO.

EMOLUMENTO, s. m. zysk, korzyść. = pensya.

EMOROIDALE, ad. m. f. hemoroidalny.

EMORRAGIA, s. f. krwotok.

EMORROIDE, s. f. hemoroidy.

EMOZIONE, s. f. wzruszenie.

EMPETIGGINE, v. LATICA.

EMPETRO, s. m. Bot. bagnówka, matpia jagoda.

EMPIAMENTE, av. bezbożnie, okrutnie.

EMPIASTRARE, v. a. przyłożyć plaster.

EMPIASTRO, s. m. plaster.

EMPIERE, v. a. nalać pełno, napętnić. = nasycić, nakarmić. — fino alla gola, opchać

kogo czem. = Empiere di tristezza, di gioia, *napelnic smutkiem, radością.* = *zapelnić czyje miejsce.* Sostien persona tu di capitano, e di mia lontananza empi il difetto, *Tass. Ger. = nasycić, zaspokoić.* Che mai non empie la bramosa voglia, *D. Inf.*

EMPIETÀ, —TADE, —TATE, s. f. *bezbożność, niehumanizm, okrucieństwo.*

EMPIEZZA, v. EMPIETÀ. = v. ADEMPIMENTO.

EMPIENTO, s. m. *napelnienie.* = *dopelnienie, wypełnienie.*

EMPIO, —PIA, ad. *bezbożny, poganski, bisurmański.* Rinaldo corre e caccia il popol empio, *Tass. Ger. = okrutny, srogi, niehumaniczny.* Dimmi perchè quel popolo è sì empio, *D. Inf.*

EMPIREO, s. m. *najwyższe niebo.* = ad. *empirejski, niebieski.* Ch'è fu dell'alma Roma e di suo impero nell'empireo ciel per padre eletto, *D. Inf.*

EMPIRICAMENTE, av. *empirycznie, praktycznie.*

EMPIRICO, pl. —CI, s. m. *lekarz praktyczny, empiryk.* = *szarlatan.* = ad. *empiryczny, praktyczny.*

EMPIRISMO, s. m. *empiryzm, sztuka leczenia opierająca się na samem tylko doświadczeniu.*

EMPITO [em-pi-to], s. m. *pęd, impet.* Ruppe l'aste e gl'intoppi, e l'violento — vinse, e penetrò fra esse, *Tass. Ger. v. IMPETO.*

EMPITO [—pi-to], EMPIUTO, —TA, p. ad. *napelniony.*

EMPITURA, s. f. *napelnienie.* = to *czem się napelnia.*

EMPORIO, s. m. *skład towarów, targowisko.*

EMUGNERE, v. a. ir. v. SMUGNERE. Se mai per prieghi ira di cor s'emunse, *Ar. Or. Fur.* jeżeli kiedy próżby wycisnęły gniew z serca.

EMULARE, v. n. *chcieć komu wyrównać, albo go przewyższyć.*

EMULATORE, s. m. —TRICE, s. f. *spółzawodnik, i t. d.*

EMULAZIONE, s. f. *emulacja, półzawodnictwo.*

EMULO, s. m. *spółzawodnik.*

ENALLAGE, s. f. *Gram. zamiana.*

ENCICLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *okólny, rozestany do kota.* Lettera enciclica, *list pasterski.*

ENCICLOPEDIA, s. f. *encyklopedia, ogół wszystkich wiadomości ludzkich.*

ENCICLOPEDICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *encyklopedyczny.*

ENCLITICO, —CA, ad. *Gram. Parola enclitica, przyrostek.*

ENCOMIARE, v. LODARE.

ENCOMIASTE, —TORE, s. m. *chwalca.*

ENCOMIASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *pochwalny.*

ENCOMIO, v. LODÈ.

ENDECAEDRO, s. m. *Geom. jedenastościan.*

ENDECAONO, s. m. *Geom. jedenastokąt.*

ENDECASILLABO, ad. e s. m. *jedenastozgłoskowy (wiersz).*

ENDEMIO, —MIA, ad. *właściwy pewnemu krajowi, endemiczny (o chorobach).*

ENDICA, s. f. *zakup zboża, i t. d. dla zarobku.*

ENDICAIUOLO, s. m. *zakupien.*

ENDICE, s. m. *znak.* = *jako podłożone pod kurę, podkładka.*

ENDICUZZA, s. f. dim. *magazynek zakupnia.*

ENDIVIA, s. f. *Bot. endywia.*

ENEO, —NEA, ad. *bronzoowy.*

ENERGIA, s. f. *energia, sprężystość, tegie działanie.*

ENERGICAMENTE, av. *energicznie, silnie, mocno.*

ENERGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *energiczny, silny, tegi, sprężysty.*

ENERGUMENO, —NA, ad. *opętany.*

ENERVARE, —ZIONE, v. SNERVARE, etc.

ENFASI, s. f. *dobitne wymawianie; napuszystość.*

ENFATICAMENTE, av. *napuszystość.*

ENFATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *napuszysty.*

ENFIAGIONCELLA, s. f. dim. *małenka nabrzękość.*

ENFIAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *nabrzękość, obrzękość, puchlina.*

ENFIARE, v. a. *naďać, wzdymać.* I venti fecero — i mari, *Fr. Giord. wiatry wzdymały morze.* = v. r. *nabrzmić, spuchnąć.* = fig. *nadywać się, ďać, pysznić się; zaperzyć się, zaindywyczyć się.*

ENFIATAMENTE, av. *pysznie, napuszysto.*

ENFIATELLO, —TINO, —TUZZO, —TUZZINO, v. ENFIAGIONCELLA.

ENFIATICCIO, —CIA, ad. *niecok nabrzękły.*

ENFIATIVO, —VA, ad. *nadymający, sprawujący oďecie.*

ENFIATO, s. m. *nabrzękość.*

ENFIATURA, s. f. v. ENFIAGIONE, = fig. *nadętość, pycha.*

ENFIO, v. GONFIO.

ENFITEUSI, s. m. *emfiteuzys, dzierżawa na długie lata.*

ENFITEUTA, s. m. *wypusz-*

czający dobra w dzierżawę emfiteutyczną.

ENFITEUTARIO, s. m. *dzierżawca emfiteutyczny.*

ENFITEUTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *emfiteutyczny.*

ENIGMA, s. m. *zagadka.*

ENIGMATICAMENTE, ENIMATICAMENTE, av. *zagadkowo.*

ENIGMATICO, ENIMMATICO, pl. —CI, —CHE, ad. *zagadkowy, trudny do odgadnięcia.*

ENIMMATIZZARE, —TICHIZZARE, v. n. *mówić zagadkowo.*

ENNAGONO, s. m. *Geom. dziewięciokąt, dziewięciobok.*

ENNICO, v. ETNICO.

ENORME, ad. m. f. *ogromny, niezmierny.* = *niegodziwy, okropny, szkaradny.*

ENORMEMENTE, av. *ogromnie, niezmiernie.* = *niegodziwie, okropnie, szkaradnie.*

ENORMITÀ, —TADÈ, —TATE, —MEZZA, s. f. *ogromność.* = *niegodziwość, szkaradność.*

ENTE, s. m. *istota, jestestwo.* — *supremo, najwyższa istota.* — *immaginario, istota urojona.* L'uomo è un — ragionevole, *Zan.*

ENTITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *Filos. istotność, to stanowi istotę.*

ENTOMO, s. m. *owad.* ENTOMATA, —TI, s. pl. *owady.*

ENTOMOLOGIA, s. f. *nauka o owadach.*

ENTRAGNO, s. m. *wnętrznosci.* = fig. *wnętrze.* [oba.]

ENTRAMBO, —BI, ad. m. pl. *ENTRAMENTO, s. m. wchodzenie.* = *wchód, wejście.*

ENTRANTE, s. m. *początek.* All' — della settimana, *del mese, dell'estate, na początku tygodnia, i t. d.* = ad. m. f. *przenikający; umiędający się przypodobać, wkręcić.*

ENTRARE, v. n. *wchodzić, wejść.* Lasciate ogni speranza voi che ntrate, *D. Inf.* — in una città, in un palazzo, in una chiesa, *wejść do miasta, i t. d.* = Fig. *Entrare in ragionamento, in conversazione, wejść, wďać się w rozmowę.* — in collera, *wpasć w gniew, rozgniewać się.* — in sospetto, *powziąć podejrzenie.* — *malleadore, ręczyć za kogo.* — in santo, v. SANTO. — in religione, *wstąpić do zakonu.* — in sacris, *odebrać pierwsze z większych święceń, wyswięcić się na dyakona.* — in ballo, *zacząć co.* — in guerra, *zacząć wojnę.* — in possesso, *wejść w posiadanie.* — in trattato, *wejść w układy.* — ne' fatti d'altri, *wtrącać się do cudzych interesów.* — troppo innanzi, *zadaleko się za-*

puścić, posunąć. — in danari, odebrać pieniądze. — paura, scrupolo, lękać się, mieć w czem skrępał. — a parte, należeć do czego, mieć w czem udział. — in pensiero, przyjąć na myśl.

ENTRATA, s. f. wchód, wnieście, wejście. — d'una casa, wchód do domu, drzwi. Uscite, ci gridò, qui è l' —, D. Inf. Fare, dare l' —, wejść dokąd, upuścić kogo gdzie. = Nella prima —, Bocc. na wstępie, na początku. All' — di dicembre, G. Vill. = intrata, dochód, przychód. Mettere a —, fig. mieć co za rzecz pewną. = Entrata e uscita, księga dochodów i rozchodów. = Mus. uwertura.

ENTRATACCIA, s. f. peg. brzydki wchód.

ENTRATUCCIA, —TELLA, s. f. dim. intratka, dochodzić.

ENTRATURA, s. f. wolne wejście, wolny wstęp. Aver — con chichessia, mieć z kim stosunki. = upustne, wstępne, pewna opłata przy wejściu do cechu.

ENTRO, prep. w, do. Dissemi — l' orecchie, powiedział mi do ucha. = av. wewnątrz, w. Questa camera acconciò la buona femina, e fecevi — letto, Bocc.

ENTUSIASMO, s. m. entuzjazm, zapal.

ENTUSIASTE, —sto, s. m. zapaleniec, zagorzalec, fanatyk.

ENTUSIASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. zapalony, zagorzały, szalony.

ENULA, s. f. Bot. oman.

ENUMERARE, v. a. wyliczać.

ENUMERAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. wyliczanie.

ENUNCIARE, v. a. wyrazić, wysłowić, wypowiedzieć.

ENUNCIATIVO, —VA, ad. wyrażający.

ENUNCIAZIONE, ENUNCIAZI-ONEN, s. f. wyrażenie.

EOO, EOA, ad. wschodni. Sor-geva il nuovo sol de' lidi eoi, Tass. Ger.

EPA, s. f. brzuch. [sko.]

EPACCIA, s. f. peg. brzusz-EPATE, s. m. Anat. wątroba.

EPATICA, s. f. Bot. wątrobnica, wątrobnie ziele.

EPATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. wątrobiany, wątrobny.

EPATTA, s. f. epaktka, liczba jedenastu dni dodana do roku ciężycowego dla zrównania go z rokiem słonecznym.

EPICAMENTE, av. w guście epicnym.

EPICENO, —NA, ad. Gram. rodzaju spólnego na obie płci, np. LEPRE, VOLPE.

EPICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. epiczny, bohatyrski.

EPICRANIO, s. m. skóra pokrywająca czaszkę.

EPICUREISMO, —RISMO, s. m. epikureizm, zasady filozofii Epikura.

EPICUREO, —RA, ad. epikurejski.

EPIDEMIA, s. f. epidemia, choroba powszechnie panująca.

EPIDEMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. epidemiczny.

EPIDERMIDE, s. f. nadskórek.

EPIFANIA, s. f. święto trzech królów.

EPIGASTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. nadbrzuszy.

EPIGASTRIO, s. m. Anat. nadbrzusze.

EPIGLOTTA, —TTIDE, s. f. Anat. języczek.

EPIGLOTTITE, s. f. zapalenie języzka.

EPIGRAFE, s. f. napis na marmurach, medalach, tytułowej karcie lub na początku rozdziałów.

EPIGRAMMA, s. m. epigrammat (poezja). = epigrammat, ucinek, przycinek.

EPIGRAMMATARIO, —ISTA, s. m. autor epigrammatów.

EPIGRAMMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. epigrammatyczny, ucinkowy.

EPIGRAMMETTO, s. m. dim. epigrammagik.

EPILESSIA, s. f. wielka choroba, kaduk, padaczka.

EPILETICO, —EPILETICO, pl. —CI, —CHE, ad. cierpiący wielką chorobę.

EPILOGARE, v. a. skrócić.

EPILOGATURA, —ZIONE, s. f. EPILOGO, —GAMENTO, s. m. krótki zbiór, skrócenie, treść.

EPIPLOO, s. m. Anat. błona tłuszczowa brzucha, kaldun.

EPISCOPALE, ad. m. f. biskupi.

EPISCOPATO, v. VESCOVADO.

EPIIODIARE, v. n. robić ustepy.

EPIIODICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. ustepowy, epizodyczny.

EPIIODIO, s. m. ustep, epizod.

EPISTILIO, v. ARCHITRAVE.

EPISTOLA, v. PISTOLA, LETTERA.

EPISTOLARE, —LICO, —CA, ad. listowy. [stów.]

EPISTOLARIO, s. m. zbiór listów.

EPISTOLARMENTE, av. listownie. [ścił.]

EPISTOLETTA, s. f. dim. list.

EPITAFFIO, —FIO, s. m. napis na nagrobku.

EPITALAMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, należący do wiersza weselnego.

EPITALAMIO, s. m. wiersz weselny.

EPITETO, s. m. przymiotnik.

EPITOMARE, v. a. skrócić dzieło. [ciel.]

EPITOMATORE, s. m. skróci-EPITOME, s. m. skrócenie, krótki zbiór.

EPITTIMA, v. PITTIMA.

EPIZOOZIA, s. f. zaraza na bydło.

EPOCA, s. f. epoka, znaczniejsze zdarzenie w dziejach jakiego narodu, od którego się lata liczą.

EPOPEA, —IA, s. f. poemat bohatyrski, epepeja.

EPPURE, E PURE, cong. jednak.

EPULONACCIO, s. m. accr. di EPULONE, żarłok, obżartuch.

EQUABILE, ad. m. f. równy, jednostajny.

EQUABILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. równość, jednostajność.

EQUABILMENTE, av. równie.

EQUALITÀ, v. EGUALITÀ.

EQUAMENTE, av. sprawiedliwie.

EQUANIMITÀ, s. f. jednostajność umysłu, równomyślność.

EQUANIMO, —MA, ad. będący zawsze jednostajnego umysłu, równomyślny.

EQUATORE, s. m. Astr. równik, płaszczyna największego równoleżnika, obrotem ziemi około swej osi opisana, i aż do gwiazd przecięgnięta, której osią jest linia obrotu dziennego ziemi, jej zaś biegunami są dwa punkta północny i południowy.

EQUAZIONE, s. f. Alg. zrównanie. = Astr. różnica między czasem średnim a czasem rzetelnym przez zegar słoneczny wskazanym.

EQUESTRE, ad. m. f. konny, jezdny. Statua —, statua konna. Nè ferve men l'altra battaglia —, Tass. Ger. = tyccący się stanu rycerskiego. Ordine —, stan rycerski.

EQUIANGOLO, —LA, ad. równokątny.

EQUICRURE, ad. m. równoramienny. Triangolo —, trójkąt równoramienny.

EQUIDISTANTE, ad. m. f. równooddalony.

EQUIDISTANTEMENTE, av. w równej odległości.

EQUIDISTANZA, s. f. równa odległość.

EQUILATERO, —RA, ad. równoboczny. Triangolo equilatero, trójkąt równoboczny.

EQUILIBRARE, v. a. ułożyć, ustawić do równowagi. = v. r. równoważyć się.

EQUILIBRAZIONE, s. f. —BRIO, s. m. równowaga.

EQUINO, v. CAVALLINO.

EQUINOZIALE, s. m. linia równonocna, równik, v. EQUATORE. = ad. równonocny. Punto —, punkt równonocny, w którym ekliptyka przecina równik.

EQUIPAGGIO, s. m. Mar. służba okrętowa i żołnierze. = ekwipaż, zaprząg. = pociągi wojskowe. [wnać.]

EQUIPARARE, v. a. porównać. EQUIPOLLENTE, ad. m. f. równej sily.

EQUIPOLLENZA, s. f. równa sily.

EQUIPONDERANZA, s. f. równowaga.

EQUIPONDERARE, v. n. tyłuż zaważyć.

EQUISETO, s. m. Bot. chwościska, skrzyp, koński ogon.

EQUITA, —TATE, —TATE, s. f. słuszność, sprawiedliwość, prawność.

EQUIVALENTE, ad. m. f. równej wartości, wartujący tyłuż. = s. m. v. EQUIVALENZA.

EQUIVALENTAMENTE, av. tyłuż wartując.

EQUIVALENZA, s. f. równa wartość.

EQUIVALERE, v. n. ir. tyłuż wartować.

EQUIVOCALÉ, v. EQUIVOCO.

EQUIVOCAMENTE, av. dwuznacznie.

EQUIVOCARE, v. n. pomylić się w znaczeniu wyrazów, wziąć jeden wyraz za drugi. = dwuznacznie się wyrażać.

EQUIVOCAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. dwuznaczność.

EQUIVOCO, pl. —CI, s. m. dwuznacznik.

EQUIVOCO, —CHESCO, —CA, —COSO, —SA, ad. dwuznaczny.

EQUO, —QUA, ad. słuszny, sprawiedliwy.

ERA, s. f. era, punkt stały czasu od którego się lata liczą.

ERADICARE, v. a. wykorzenić.

ERADICATIVO, —VA, ad. mogący wykorzenić.

ERADICATORE, s. m. —TRICE, s. f. wykorzeniciel, i t. d.

ERARIO, s. m. skarb publiczny.

ERBA, s. f. trawa, ziele. = Fig. e prov. Ogni — si conosce al seme, poznać człowieka z jego dzieł. La mal' — cresce presto, źleło nie sieją, nie zbierają, samo rośnie. Mangiarsi l' — e la paglia sotto, strwonić majątek. Fare d'ogni — fascio, brać co się nawinie, nie przebierać. Erano giunti questi mariuoli predando più tosto che predicando, a una certa villa, e d'ogni — facevan fascio, Fir. As. Più conosciuto che la mal' —, znany jak zły szeląg. Io ti conosco mal' —,

znam cię źółko żeś pokrzyma. Dare — trastulla, obiecywać grzski na wierzbie, pokazywać dudki na kościele, karmić płonemi obietnicami, v. PASTOCCHIA. Questa non è — di tuo orto, v. FARINA. [chwast.]

ERBACCIA, s. f. zielsko. ERBACEO, —CEA, ad. Bot. podobny do trawy.

ERBAGGIO, s. m. warzywa, jarzyna.

ERBATO, —RO, s. m. trawnik. = zielnik.

ERBAUOLO, s. m. przędający ziola. [zielny.]

ERBALE, ad. m. f. trawisty, ERBARIO, s. m. zielnik. = ad. trawny, zielny.

ERBAROLO, v. ERBAUOLO. = sprzedający warzywa.

ERBATA, s. f. zboże na pniu.

ERBATO, —TA, ad. trawny.

ERBETTA, ERBICCIUOLA, s. f. trawka.

ERBIVORO, —RA, ad. trawożerny.

ERBOLAIO, —RO, s. m. zbierający ziola, v. ERBAUOLO. = zielnik, v. ERBARIO. [czka.]

ERBOLINA, s. f. dim. trawerborare, v. n. herboryzować, zbierać rośliny, ziola.

ERBORAZIONE, s. f. herboryzacja.

ERBOSETTO, —TA, ad. dość okryty trawą.

ERBOSO, —SA, ad. trawisty.

ERBUGGE, s. f. pl. —CCT, s. m. pl. warzywo, ogrodowina, jarzyna.

ERBUCCIA, v. ERBETTA.

ERCULEO, —LEA, ad. herculesowy. = fig. silny, krzepki.

EREDE, s. m. EREDA, s. f. dziedzic, dziedziczka.

EREDITA, s. f. ERETAGGIO, s. m. dziedzictwo. [czyć.]

EREDITARE, v. n. odziedziczyć.

EREDITARIO, —RIA, ad. dziedziczny.

EREMITA, s. m. pustelnik.

EREMITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. pustelniczy.

EREMO, EREMITAGGIO, —TORIO, —TORO, s. m. domek pustelniczy, pustynia, odludność.

ERESIA, s. f. herezyja, kacerstwo.

ERESIARCA, pl. —CHI, s. m. herezyjarca, głowa herezyji.

ERETICALE, ad. m. f. hereetycki, kacerski. [retycku.]

ERETICAMENTE, av. po hereetycku.

ERETICARE, v. n. popaść w herezyję.

ERETICITÀ, s. f. hereetyczność, hereetyctwo, kacerstwo.

ERETICO, pl. —CI, s. m. hereetyk, kacurz. = ad. hereetycki, kacerski.

ERETTO, —TA, p. ad. prosty wyprostowany. = postawiony, wzniesiony.

EREZIONE, s. f. postawienie, wzniesienie. — d' un monumento, wzniesienie pomnika. = fig. erekcja, zakład, fundacja.

ERGASTOLO, s. m. więzienie.

ERGERE, ERIGERE, v. a. ir. podnieść, wyprostować. = postawić, wzniesić.

ERICA, s. f. Bot. wrzos.

ERINGE, s. f. —GIO, s. m. Bot. mikołajek, bożydar.

ERISAMO, s. m. Bot. pszonak, gorczyznik.

ERISIPELA, s. f. Med. róża.

ERMAFRODITO, s. m. hermafrodyt, zwierzę obupłciowe.

ERMELLINO, s. m. Zool. groznostaj.

ERMETICAMENTE, av. hermetrycznie, szczelnie.

ERMETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. hermetryczny, alchemiczny.

ERMO, —MA, ad. pustelniczy; pusty, bezludny.

ERNIA, s. f. kiła, ruptura, przepuklina.

ERNIARIA, s. f. Bot. sporysz, żabie gronka.

ERNIARIO, —RIA, ad. kilowy.

ERNIOSO, —SA, ad. kilowaty.

ERODENTE, ad. m. f. Chir. e Med. wygrzyzający.

EROE, s. m. Mitol. urodzony z boga i kobiety, lub z człowieka i bogini. = bohater.

EROICAMENTE, av. heroicznie.

EROICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. heroiczny, bohaterzski.

Gesta eroiche, dzieła bohaterzskie. Versi eroici, wiersz bohaterzski, hezamet.

EROICOMICO, —CA, ad. heroikomiczny, pół bohaterzski, pół śmieśzny.

EROLINA, EROESSA, Salvin. s. f. bohaterka.

EROISMO, s. m. bohaterzstwo.

EROMPERE, v. n. ir. wylamać się, wyrwać się; rozlać się przeważszy co.

EROSIONE, s. f. wygrzyzienie.

EROSIVO, —VA, ad. wygrzyzający.

EROTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. miłozny. Poema erotico, poemat miłozny.

ERICAMENTO, s. m. bronowanie. = gramolenie się do góry. = czepianie się, wspinanie się roślin.

ERICARE, v. a. bronować.

ERICATOIO, s. m. rozjazd, sieć na przepiórki.

ERICATURA, s. f. bronowanie.

ERIPICE, s. m. brona.

ERRABONDO, —DA, ad. *blakający się, błędny, zabłąkany*.
 ERRAMENTO, s. m. *błądzenie*.
 ERRANTE, ad. m. f. *blądzący, mylący się*. = *błędny, blakający się*. Cavaliere —, *rycerz błędny*. Stelle erranti, *gwiazdy błędne*.
 ERRARE, v. n. *blądzić, mylić się*. Oggi ha sette anni che se al contar non erro che sospirando vo, Petr. = *blądzić, blakać się*. Fuggi (Erminia) tutta la notte, e tutto il giorno errò senza consiglio e senza guida, Tass. Ger. = v. a. Errare il cammino, *zblądzić z drogi, zabłądzić*.
 ERRATA, s. f. v. RATA. = *errata, sprostowanie myłek druku*.
 ERRATAMENTE, av. *błędnie, mylnie*.
 ERRATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *blakający się, błędny, zabłąkany*. = Febbre erratica, *febra nieregularna*.
 ERRATO, —TA, p. ad. v. ERRARE. = *obłąkany, zmieszany*. Lo romito uscì fuori tutto errato, Cavalc. Med. cuor. Esser, andar errato, *blądzić, mylić się*.
 ERRE, s. f. *nazwisko alfabetyczne litery R*. = Perdere l'erre, *fig. upić się*.
 ERRINO, s. m. *proszek na zychanie*.
 ERRONEAMENTE, av. *błędnie, mylnie*.
 ERRONEO, —NEA, —NICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *błędny, mylny*. [by błąd.]
 ERRORACCIO, s. m. *peg. gruciorrore*, s. m. *błąd, omyłka*. —di stampa, *omyłka w druku*. = *fig. błąd, pobłądzenie, omyłka*. Far chechessia per —, *zrobić co przez omyłkę*. = *obłąd, manowiec, bezdroże*. E cavalcando d'uno in altro —, L. Pulc. Morg.
 ERRORETTO, —RUCCIO, —RUZZO, s. m. *dim. maleńki błąd*.
 ERRORE, s. m. *accr. duży błąd*.
 ERTO, s. f. ERTO, s. m. *przykra ścieżka, droga pod górę*. Ed ecco, quasi al cominciare dell'erta, una lonza leggiera... D. Inf. Voi colla guida del nascente sole su per quell'erto moverete il piede, Tass. Ger. = *przykra góra*. Andare all'erta, *cofnąć się wstecz w górę, do źródła*. Tu vedrai primo all'erta andare i fiumi, Ar. Or. Fur. Stare all'erta, *fig. dawać baczość, mieć oko na co, pilnować się, mieć się na ostrożności*. Stà il conte all'erta e guarda molto bene, quando la spada verso lui ne viene, Bern. Or. [ry.]
 ERTEZZA, s. f. *przykrość góro*.
 ERTO, —TA, ad. *przykry (o górze)*. Tra erto e piano era un

cammino sghebo, D. Inf. *była skośna droga częścią idąca przykro pod górę, częścią po równinie*. = p. ad. da ERGERE, *prosty, wyprostowany*. Altre stanno a giacere, altre stanno erte, D. Inf. *jedne leżą, drugie stoją prosto*. A capo erto, z podniesioną głową. = Erto, av. *przykro pod górę*. = *szybko, chyżo*.
 ERUBESCENZA, s. f. *zarumienienie się*.
 ERUCA, s. f. Bot. *rokieta*. = *gąsienica*.
 ERUDITAMENTE, av. *uczenie*.
 ERUDITO, —TA, ad. es. *uczony, uczona*. [erudycy.]
 ERUDIZIONE, s. f. *uczoność*.
 ERUTTARE, v. a. e. n. *odrzucać*. = *wybuchać (o wulkanach)*.
 ERUTTATORE, s. m. *odrzucający*.
 ERUTTAZIONE, s. f. *odrzuwanie*. = *wybuchanie (o wulkanach)*. = *Eruttazione di truppe, Mach. wycieczka z twierdzy*.
 ERUZIONE, s. f. *wybuch*. = *Med. wyrzuty, wysypka*. = *Eruzioni vulcaniche, wybuchy wulkaniczne*.
 ERVO, s. m. Bot. *gesia wyka*.
 ESACERBAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *rozjątrzenie*.
 ESACERBARE, v. a. *rozjątrzyć*. = v. r. *rozjątrzyć się*.
 ESAEDRO, s. m. *Geom. sześciang.*
 ESAGERARE, v. a. *przesadzać, powiększać nad miarę*.
 ESAGERATIVO, —VA, ad. *przesadzający*.
 ESAGERATORE, s. m. —TRICE, s. f. *lubiący przesadzać*.
 ESAGERAZIONE, s. f. *przesada*.
 ESAGITARE, v. a. *prześladować, kłopotać, dokuczać, napyrzać się*. [dowanie.]
 ESAGITAZIONE, s. f. *prześladowanie*.
 ESAGONO, s. m. *Geom. sześciokąt, sześciobok*. = ad. *sześciokątny, sześcioboczny*.
 ESALABILE, ad. m. f. *dający się wyparować*. [nie.]
 ESALAMENTO, s. m. *parowanie*.
 ESALARE, v. n. *wyziewać, parować*. = v. a. *Esalar lo spirito, wyzionąć ducha*.
 ESALAZIONE, s. f. *wyziew, para*.
 ESALTARE, v. a. *podwyższyć, wywyższyć*. = *wynosić, wielbić, wychwalać*. = v. r. *wywyższać się, wynosić się*. Non dee l'uomo avvilirsi, nè fuori di modo esaltarsi, Cas. Galat.
 ESALTARE, s. m. —TRICE, s. f. *wychwalcz*.
 ESALTAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *podwyższenie*. — della Croce, *podwyższenie Ś. Krzyża*.

ESAME, s. m. *examen*. = *rój pszczoł, v. SCIA ME*.
 ESAMETRO, s. m. *hexametrum*, *wiersz grecki lub łaciński z sześciu stóp złożony*.
 ESAMINA, —ZIONE, s. f. —MENTO, ESAMINE, s. m. *examen*. = *badanie, śledzenie, dociekanie, roztrząsanie*.
 ESAMINARE, v. a. *examinować*. = *stuchać obwinionego, ciągnąć indagacyę*. = *badac, śledzić, roztrząsać*. = *próbować*.
 ESAMINATORE, s. m. *examinator*. = *indagator*.
 ESANGUE, ad. m. f. *pozbawiony krwi, nieżywy*. Avrai questa lettera quando io sarò — sotterra, U. Fosc. = *fig. zbladły, wybladły*.
 ESANIMARE, v. a. *odjąć życie*. = *przerazić, przestraszyć*.
 ESANIMO, —MA, ad. *przerazony, struchlały*. [sympka.]
 ESANTEMA, s. m. *Med. wy-*
 ESASPERAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *rozjątrzenie, oburzenie*.
 ESASPERARE, v. a. *jątrzyć, rozjątrzyć*. [dnie.]
 ESATTAMENTE, av. *dokładnie*.
 ESATTEZZA, s. f. *dokładność*.
 ESATTO, —TA, ad. *dokładny, akuratywny*. = *dokładny, ścisły*. Scienze esatte, *nauki ścisłe (matematyka, nauki fizyczne)*. = p. ad. v. ESIGERE.
 ESATTORE, s. m. *exaktor, poborca*.
 ESAUDIMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *wysuchanie proźb*.
 ESAUDIRE, v. a. ir. *wysuchac kogo lub czyich proźb*. Se pregò non fu esaudita, Bocc.
 ESAUDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *wysuchujący, i. t. d. proźb*.
 ESAURIBILE, ad. m. f. *dający się wyczerpać*.
 ESAURIRE, v. a. ir. *wyczerpać, wycieńczyć*. — ogni mezzo, le ricchezze, l'erario, le forze, *wyczerpać wszelkie środki, bogactwa, skarby, siły*.
 ESAURITO, —TA, p. ad. *ESAURITO, —TA, ad. wyczerpany*.
 ESAZIONE, s. f. *podatki*. = *Esazione ingiusta, dzierstwo*.
 ESCA, s. f. *pakarm, strawa, jadlo*. = *neł, neta, netka, przynełta*. Dar l'—, *nećić, przynećić ryby*. = *fig. przynećić, przyłuda*. Prendi, s'esser potrà, Goffredo all'—, Tass. Ger. = *hubka, zagiew, czyr*. Non metter l'— vicino al fuoco, *prov. nie trzeba przylewać oliwy do ognia*. = *podnieca, bodzić, v. STIMOLO*.
 ESCANDESCENTE, ad. m. f. *zaperzony*.

ESCANDESCENZA, —ZIA, s. f. zaperzenie się, zaczerwienienie się ze złości.

ESCARA, s. f. skorupka z przyschłej rany, strup.

ESCATO, s. m. miejsce gdzie się sypie przynęta dla ptaków. = fig. przynęta, przyluda.

ESCLAMARE, v. n. zawołać.

ESCLAMATIVO, —VA, ad. wołający. Gli esclamativi accenti, głośne wotania, narzekania.

ESCLAMATORE, s. m. głośno wołający.

ESCLAMAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. wykrzyknienie.

ESCLUDERE, v. a. ir. wyłączyć, wykluczyć. = odciać, wyrzucić, wykasować. = v. r. niewdawać się, niewtrącać się do czego.

ESCLUSIONE, —SIVA, s. f. wyłączenie, wykluczenie.

ESCLUSIVAMENTE, av. wyłącznie.

ESCLUSIVO, —VA, ad. wyłączny.

ESCLUSO, —SA, p. ad. wyłączony, wykluczony.

ESCOGITARE, v. a. lat. myśleć, wymyśleć.

ESCOGITATIVA, s. f. Filozofia, władza myślenia. [kląc.]

ESCOMUNICARE, v. a. ir. wykomunikować, s. f. wykomunikowanie, s. f. wyklęcie, klątwa.

ESCORIAZIONE, —TICAMENTO, v. SCORTICAMENTO.

ESCREMENTALE, —TIZIO, —ZIA, —TOSO, —SA, ad. ekskrementowy.

ESCREMENTO, s. m. gnój, ekskrement, łajno.

ESCRESCENZA, s. f. wyrostek, narośl.

ESCRETORIO, —RIA, ad. Fizjologia, Med. wydzielający, służący do wydzielenia, oddawania.

ESCREZIONE, s. f. wydzielenie humorów i t. p. z ciała.

ESCURSIONE, s. f. wycieczka.

ESCUSABILE, ESCUSARE, —ZIONE, v. SCUSABILE, etc.

ESCUSAZIONCELLA, s. f. dim. mała komórka.

ESECRIBILE, ad. m. f. obrzydliwy, obmierzły.

ESECRIBILMENTE, av. obrzydlie.

ESECRANDO, —DA, ad. godzien obrzydzenia.

ESECRARE, v. a. mieć w obrzydzeniu, przeklinać.

ESECRATORIO, ad. m. Giuramento —, przysięga połączona z przekleństwami.

ESECRAZIONE, s. f. obrzydzenie, zgroza, przekleństwo.

ESECUTIVO, —VA, ad. wykonawczy.

ESECUTORE, s. m. —TRICE, s. f. wykonawca, i t. d.

ESECUZIONE, ESEGUZIONE, s. f. ESEGUITO, s. m. wykonanie.

ESEGUIBILE, ad. m. f. dający się wykonać.

ESEGUIRE, v. a. ir. wykonać, uskutecznić.

ESEGUITORE, v. ESECUTORE.

ESEMPIGRAZIA, av. naprzykład.

ESEMPIO, s. m. przykład. Dare —, dać przykład. Prendere —, brać przykład. Per —, av. naprzykład.

ESEMPLARE, —RIO, s. m. przykład, v. ESEMPIO. = exemplar, model, typ, wzór.

ESEMPLARE, ad. m. f. przykładowy. Uomo —, człowiek przykładowy.

ESEMPLARE, v. a. malować, kopiować.

ESEMPLARITÀ, s. f. przykładowość, dobry przykład.

ESEMPLARMENTE, av. przykładowie.

ESEMPLATIVAMENTE, av. przez przykłady, na przykładach.

ESEMPLATIVO, —VA, ad. służący za przykład.

ESEMPLIFICARE, v. a. przytaczać przykłady. = v. RASSOMIGLIARE.

ESEMPLIFICATAMENTE, av. przez przykłady.

ESEMPLIFICATORE, s. m. przytaczający przykłady.

ESEMPLIFICAZIONE, s. f. przytaczanie przykładów.

ESEMPIO, s. m. przykład. Dar buono —, dawać dobry przykład. = model, wzór. Come pittor che con — pinga, D. Purg.

ESENTARE, ESENZIONARE, v. a. wyjąć, uwolnić od czego.

ESENTE, ad. wyjęty, uwolniony od czego.

ESENZIONE, s. f. wyjęcie, uwolnienie. — dal servizio militare, uwolnienie od służby wojskowej.

ESEQUIALE, ad. m. f. pogrzebowy.

ESEQUIARE, v. a. sprawić pogrzeb.

ESEQUIE, s. f. pl. ewekwie, pogrzeb.

ESERCITAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. ćwiczenie.

ESERCITARE, v. a. ćwiczyć, kształcić, formować, uprawiać, wkładać do czego. — il corpo, ćwiczyć, kształcić ciało. = trudnić się czem. — la mercatura, trudnić się handlem. — la terra, uprawiać ziemię. = v. r. ćwiczyć się, kształcić się, uprawiać się do czego. — a cantare,

a ballare, a scrivere, ćwiczyć się w śpiewaniu, i t. d.

ESERCITATIVO, —VA, ad. ćwiczący się.

ESERCITATORE, s. m. —TRICE, s. f. ćwiczyiciel, i t. d.

ESERCITO, s. m. wojsko. = D. Inf. tłum, ciżba.

ESERCIZIO, s. m. ćwiczenie, ruch, agitacja. = ćwiczenie, kształcenie się, uprawa. = trudnienie się czem. = Esercizj militari, ćwiczenia wojskowe.

ESEREDARE, ESEREDITARE, v. a. wydziedziczyć.

ESERGO, s. m. exerga, miejsce na monetach gdzie się kładnie napis.

ESIBIRE, v. a. ir. pokazać, okazać akt w procesie, zaprodukować.

ESIBITORE, s. m. ten który okazuje, produkuje.

ESIBIZIONE, s. f. Leg. okazanie, zaprodukowanie akta. = Esibizione in contanti, okazanie gotówki w celu kupienia czego. = ofiara, przysługa.

ESIGENZA, —ZIA, s. f. wymaganie, potrzeba.

ESIGERE, v. a. lat. wymagać, upominać się drogą sądową.

ESIGIBILE, ad. m. f. o co się można upomnieć, co można odebrać.

ESIGUO, —GUA, ad. maty, szczupły.

ESILARARE, v. a. rozweselić.

ESILE, ad. m. f. cienki, delikatny, szczupły, drobny; chudy.

ESILIARE, v. a. wygnąć, wypędzić z kraju. [gnanie]

ESILIO, ESIGLIO, s. m. wygnanie, wydalenie.

ESIMERE, v. a. wyjąć, uwolnić od czego. = v. r. uwolnić się od czego.

ESIMIO, —MIA, ad. wyborczy, przedziwny, szczególny, osobliwy, rzadki. [byt.]

ESISTENZA, s. f. istnienie.

ESISTERE, v. n. istnieć, być.

ESISTIMARE, —ZIONE, v. STRIMARE, ESTIMAZIONE.

ESITABONDO, —DA, ad. wahający się, niepewny.

ESITARE, v. n. wahać się, chwiać się. = v. a. przedawać.

ESITAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. wahanie się.

ESITO, s. m. wyjście, wychód. = odchód, odbyt towarów. = skutek, wypadek. E quindi augurano l' — della battaglia, Davanz. Tac.

ESIZIALE, ad. m. f. zgubny, szkodliwy.

ESIZIO, v. ECCIDIO, ROVINA.

ESODO, s. m. Exodus, druga Księga Mojżesza w której jest mowa o wyjściu Izraelitów z Egiptu.

ESOFAGEO, —GEA, ad. należący do kanału pokarmowego.

ESOFAGO, pl. —GHI, s. m. Anat. kanał pokarmowy, gardziel.

ESORBITANTE, ad. m. f. zbytmi, ogromny.

ESORBITANTEMENTE, av. nad miarę. [ność.]

ESORBITANZA, s. f. zbytecz-ESORCISMO, s. m. exorcyzm.

ESORCISTA, s. m. exorcysta, wypędzający złego ducha z opętanego.

ESORCIZARE, v. a. exorcyzmować, wypędzać złego ducha z opętanego.

ESORDIO, s. m. Rett. wstęp do mowy, przemówienie.

ESORTARE, v. a. napominać, upominać, zachęcać, dawać ochoty, doradzać.

ESORTATIVO, —VA, —TORIO, —RIA, ad. napominający.

ESORTATORE, s. m. —TRICE, s. f. napominacz.

ESORTAZIONE, s. f. napomnienie. male upomnienie.

ESORTAZIONE, s. f. napomnienie.

ESOSTOSI, s. f. Chir. martwa kość.

ESOTERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. pospolity.

ESOTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. zagraniczny.

ESPASIONE, s. f. rozciągłość.

ESPANSIVO, —VA, ad. rozciągły.

ESPEDIENTE, s. m. środek, sposób, fortel. = ad. m. f. pomocny, skuteczny, potrzebny, użyteczny. [TAMENTE.]

ESPEDITAMENTE, v. SPEDIRE.

ESPEDITIVO, —VA, ad. szybki co zatłuwający, czynny.

ESPEDIZIONE, v. SPEDIZIONE.

ESPELLERE, v. SCACCIARE.

ESPERIENTEMENTE, —MENTALMENTE, av. przez doświadczenie.

ESPERIENZA, —ZIA, s. f. doświadczenie. Aver, prendere, portare —, poznać. Acciò che tutta piena — d' esto giron porti, D. Inf.

ESPERIMENTALE, ad. m. f. oparty na doświadczeniu.

ESPERIMENTARE, v. a. doświadczać, próbować.

ESPERIMENTATO, —TA, ad. doświadczony. = biegly.

ESPERIMENTATORE, s. m. doświadczyciel.

ESPERIMENTO, s. m. doświadczenie. [chodnia.]

ESPERO, s. m. zorza za-ESPERTAMENTE, av. biegle.

ESPERTO, —TA, ad. doświadczony, biegly. = doświad-

czony, wypróbowany. = av. z doświadczenia. — favello, Bocc. [dany.]

ESPETIBILE, ad. m. f. pożądany.

ESPETTATIVA, s. f. oczekiwanie, nadzieja.

ESPETTAZIONE, s. f. powzięta o kim nadzieja. Giovane di soimma —, młodzieniec największych nadziei.

ESPETTORARE, v. a. Med. wypłuć, wykaszlać.

ESPETTORAZIONE, s. f. wyplucie, wykaszlanie.

ESPIABLE, ad. m. f. dający się odpokutować.

ESPIARE, v. a. odpokutować. = wypatrzeć.

ESPIATORIO, —RIA, ad. zmażujący winę przez pokutę.

ESPIAZIONE, s. f. odpokutowanie.

ESPIARE, v. a. złupić, ogolocić, zrabować.

ESPIATORE, s. m. zdzierca, łupieżca.

ESPILAZIONE, s. f. zdzierstwo, łupieżstwo.

ESPIRARE, v. n. wyzionąć ducha.

ESPIRAZIONE, s. f. wyzionienie ducha. = upłynienie terminu.

ESPLETIVO, —VA, ad. Gram. zapełniający, dodatkowy.

ESPLICABILE, ad. m. f. dający się wytłumaczyć.

ESPLICARE, v. a. wytłumaczyć, objaśnić. = v. r. wytłumaczyć się, wyrazić się.

ESPLICATIVO, —VA, ad. tłumaczący, objaśniający.

ESPLICATORE, s. m. tłumacz.

ESPLICAZIONE, s. f. wytłumaczenie, v. SPIEGAZIONE.

ESPLICITAMENTE, av. jasno, wyraźnie.

ESPLICITO, —TA, ad. jasny, wyraźny, dobitny.

ESPLORAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. przepatrywanie, wywiadywanie się, szukanie drogi, śledzenie.

ESPLORARE, v. a. przepatrywać, wywiadywać się, śledzić, badać. Veramente la mandava per — gli animi de' cittadini, Guicc. Stor.

ESPLORATORE, s. m. —TRICE, s. f. badacz, śledziciel, postrzegacz. = postany na zwiady dla wywiadczenia się o nowym kraju. = szpieg wysłany na zwiady. Esploratori, szpica, flankiery.

ESPLOSIONE, s. f. wybuch, wystrzał.

ESPOSIVO, —VA, ad. wybuchający, pękający z hukiem.

ESPONENTE, ad. m. f. wy-

kładający. = s. m. Arit. e Alg. wykładnik stosunku, potęgi.

ESPORRE, v. a. ir. wykladać, wystawić. — le mercanzie in vendita, wystawić towary na sprzedaż. — il santissimo, wystawić przenajświętszy Sakrament. — gli oggetti d' arte in luogo pubblico, wystawić dzieła sztuki na widok publiczny. — un fanciullo, porzucić dziecko. — la biancheria bagnata all' aria, al sole, wywiesić mokre chusty, i t. d. = wysta-

wić, narażać. — i soldati alla mitraglia, wystawić żołnierzy na ogień karłowozowy. = wydać na świat, urodzić. Ingravida intanto ed espon fuori, Tass. Ger. = fig. przelożyć, wylżyć, wytłumaczyć, oświadczyć. — l' ambasciata, oświadczyć swoje zlecenie. = v. r. wystawić się, narażać się na co. Piazza cosa è — a manifesto pericolo, Fir. Disc.

ESPORTARE, v. a. wywozić towary z kraju.

ESPORTAZIONE, s. f. Neol. wywóz towarów.

ESPOSITIVO, —VA, ad. wykładający, objaśniający.

ESPOSITORE, s. m. —TRICE, s. f. wykładacz, tłumacz.

ESPOSIZIONE, s. f. wyłożenie, wystawienie, wystawa. — di oggetti o di persone alla pubblica vista, wystawienie rzeczy lub osób na widok publiczny. — del santissimo, wystawienie przenajświętszego Sakramentu.

ESPOSTO, —TA, p. ad. wyłożony, wystawiony. = przelożony, oświadczony. Esposta la sua causa al gran Tonante, supplichevolmente se gli raccomandò, Fir. As. = narażony. Ma come alle procelle espосто monte, Tass. Ger. = Fanciullo esposto, podrzutek.

ESPRESSAMENTE, —IVAMENTE, av. wyraźnie, formalnie.

ESPRESSIONE, s. f. wyciskanie soku i t. p. = Fig. wyrażenie. = wyraz. — degli cechi, della voce, wyraz oczu, głosu.

ESPRESSIVO, —VA, ad. wyrazisty, wyraźny, dobitny. = s. f. wyrażenie.

ESPRESSO, —SA, p. ad. wyciśnięty, wyczołoczony. Il cader dilatò le piaghe aperte, e 'l sangue espresso dilagando scese, Tass. Ger. = wyrażony. Lo suon delle parole vere espresse, D. Inf. = wyrazny, dobitny. = av. v. ESPRESSAMENTE. = Mus. z wyrazem, z czuciem. [ziciel.]

ESPRESSORE, s. m. wyrazi-

ESPRIMERE, v. a. ir. wy-

szac, wycisnąć sok i t. p. = fig. wyrazić. — non potrei colla favella, Bocc.

ESPROBAZIONE, s. f. wy-rzut, nagana.

ESPUGNABILE, —EVOLVE, ad. m. f. mogący być zdobytym.

ESPUGNARE, v. a. zdobyć, wziąć szturmem.

ESPUGNATORE, s. m. —TRICE, s. f. zdobywca.

ESPUGNAZIONE, s. f. zdobycie twierdzy.

ESPULSIONE, s. f. wygnanie. ESPULSIVO, —VA, ad. wy-pędzający. [LARE.

ESPUNGERE, etc. v. CANCEL-ESPURGARE, v. PURGARE.

ESPURGAZIONE, s. f. wy-plucie.

ESQUISITAMENTE, —TEZZA, —TO, v. SOQUISITAMENTE, etc.

ESSEDOCHE, cong. gdy, ponieważ.

ESSENZA, —ZIA, s. f. istota rzeczy. = essencya, likwor.

ESSENZIALE, ad. m. f. należący do istoty rzeczy. = istotny, główny. = s. m. istota rzeczy, rzecz główna.

ESSENZIALITA, s. f. istotność.

ESSENZIALMENTE, av. istotnie.

ESSERE, v. n. ir. być, istnieć, mieć byt. Dio è grande, Bóg jest wielki. — da uno, być u kogo. — male con alcuno, być z kim w złych stosunkach. — in uno, być na czym miejscu, być kim. S'io fossi in voi, gdybym był to-bię. — per sé, żyć tylko dla siebie. Nè fur fedeli a Dio, ma per sé foro, D. Inf. — in altro mondo, fig. myśleć o niebieskich migdałach. = s. m. byt, jest-stwo. Dar l'— dać byt, dać jest-stwo. Rimanere in—, istnieć, trwać, żyć, chować się. = istota, jest-stwo, istałość, natura. E quivi gli narrò di suo —, Mach. Belf. = stan. Ben essere, dobry byt, dobry stan, pomyślność.

ESSICCAZIONE, s. f. wysuszenie.

ESSO, —SA, pron. pers. on, ona. Łącząc się z przymkami CON, PER, służy tylko do zapelnienia zdania, lub dodania większej mocy wyrażeniu. Con esso lui, lei, loro, z nim, i t. d. Con esso i piè, D. Purg. nogami, piechoto.

ESTASI, s. f. uniesienie, zachwyecenie, szal, odurzenie.

ESTATE, s. f. lato.

ESTATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. będący w zachwyceniu.

ESTEMPORALE, —NEO, —NEA, ad. powiedziany bez przygotowania, improwizowany.

ESTENDERE, v. STENDERE. ESTENDIBILE, —SIVO, —VA, ad. rozciągliwy.

ESTENSIONE, s. f. rozciąganie, rozciągłość.

ESTENSO, v. ESTESO.

ESTENSORE, s. m. redaktor. = Anat. muszkuł służący do rozciągania.

ESTENUARE, v. a. wycieńczyć, wychudzić, osłabić. = v. r. wycieńczyć się.

ESTENUATIVO, —VA, —NTE, ad. wycieńczający.

ESTENUAZIONE, s. f. wycieńczenie, osłabienie.

ESTERIORE, ad. m. f. zewnętrzny, zwierzchni. = s. m. zwierzchnia część, powierzchowność.

ESTERIORITÀ, s. f. zewnętrzność.

ESTERIORMENTE, av. zewnętrznie, zewnętrznie.

ESTERMINARE, v. a. wytepić, wyciąć w pień.

ESTERMINATO, —TA, p. ad. wytepiiony. = v. SMISURATO.

ESTERMINATORE, s. m. —TRICE, s. f. wytepiiciel, i t. d.

ESTERMINAZIONE, s. f. —NIO, s. m. wytepienie, zagłada, wyrzucie, rzeź. [trznie.

ESTERNAMENTE, av. zewnętrznie.

ESTERNARE, v. a. wynurzyć, wyrazić, oświadczyć.

ESTERNO, —NA, ad. zewnętrzny. = obcy, zagraniczny. = wczorajszy. = s. m. zewnętrzna część.

ESTERO, —RA, ad. obcy, cudzoziemski, zagraniczny. Estere genti, obce narody.

ESTESAMENTE, av. obszernie, rozwlekle.

ESTESO, —SA, p. ad. szeroki, obszerny, rozległy.

ESTETICA, s. f. estetyka, nauka o piękności w sztukach i w poezyi.

ESTETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. estetyczny.

ESTIMA, —RE, v. STIMA, etc. ESTIMATIVA, s. f. władza sądzenia. [czunkowy.

ESTIMATIVO, —VA, ad. szacowniczy, oceniacz, i t. d.

ESTIMAZIONE, s. f. szacowanie, ocenianie.

ESTIMEVOLE, ad. m. f. szacowny.

ESTIMO, s. m. podatek rozłożony stosownie do oszacowania dóbr nieruchomych. In questo mezzo Germanico, che pigliava l'— delle Gallie, ebbe la nuova della morte di Augusto, Dav. Tac. Ann.

ESTINGUERE, v. a. ir. gasić, zagasić. — il fuoco, il lume, za-

gasić ogień, i t. d. = umorzyć, spluć. — un debito, splacić dług. = fig. zabić. L'ira cieco del tutto, non pur lippo fatto avea Silla, e all'ultimo l'estinse, Petr. gniew nie tylko przyćmił wyrok, lecz zupełnie zaslepił Syllę, a na końcu utracił go do grobu. = v. r. zgasić. = wygasnąć (o rodzinie, familii).

Era destinato che la progenie sua... s'estinguesse, Guicc. Stor.

ESTINGUIBILE, ad. m. f. dający się zgasić.

ESTINGUIMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zgazzenie, wygaśnienie. = umorzenie, splucenie.

ESTINGUITORE, s. m. —TRICE, s. f. gaszący, gasząca.

ESTINTIVO, —VA, ad. mogący zgasić. = mogący umorzyć.

ESTINTO, —TA, p. ad. zgasty. = wylepiiony, zgladzony, zabity. = zmarły, nieżywy.

Estinta Erifila giacea tra' fiori e l'erbe. Ar. Or. Fur.

ESTIRPAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. wyrwanie z korzeniem. = wykorzenie, wytepienie.

ESTIRPARE, v. a. wyrwać z korzeniem. = wykorzenie, wytepić, wyplenić.

ESTIRPATORE, s. m. —TRICE, s. f. wytepiiciel, i t. d.

ESTIVALE, —VO, —VA, ad. letni.

ESTO, —TA, v. QUESTO.

ESTOLLENZA, v. SUPERBIA.

ESTOLLERE, v. a. podnieść, wznieść, podwyższyć. Atlante, che col dorso il mondo estolle, Buon. Tanc. — a sommi gradi, wynieść na najwyższe godności. Astolfo, il rumor sente, e l' capo estolle, Ar. Or. Fur. = wywyższać, wychwalać, wynosić pod niebiosa. = v. r. wznosić się, podnosić się. E sopra le sue rive alta s'estolle l'erbeta, Tass. Ger. La fama del mio sangue spiega i vanni per tutto 'l mondo, e fino al ciel s'estolle, Ar. Or. Fur. = oderwać się od czego, zrobić z czem rozbrat. Chi non suda, non gela, e non si estolle dalle vie del piacere, là non perviene, Tass. Ger. = wzbic się w dumę, pysznić się, chełpić się.

ESTORCERE, ESTORQUERE, v. a. ir. wydrzeć, zdzierać.

ESTORSIONE, s. f. zdzierstwo.

ESTORTO, —TA, p. ad. wy-darty, zdarty.

ESTRADOTALE, ad. m. f. dany córce oprócz posagu.

ESTRAGIUDICIALE, ad. m. f. sądowy. Scrittura —, akt, dokument nie produkowany w sądzie.

ESTRAGIUDICIALMENTE, av. drogą sąsadową.

ESTRANAMENTE, av. zewnętrznie.

ESTRANEO, —NEA, —NIO, —NIA, —NO, —NA, ad. obcy, cudzoziemski, zagraniczny. Così di naviganti audace stuolo che mova a ricercar estraneo lido, *Tass. Ger.* Mercè chiamando con estrania voce, *Petr.* = s. v. FORRESTIERE.

ESTRAORDINARIAMENTE, av. nadzwyczajnie.

ESTRAORDINARIO, —RIA, ad. nadzwyczajny, niezwykły.

ESTRARRE, v. a. ir. wyciągać, wydobywać. — essence, spiriti, wyciągać essence. = sprowadzać. — mercanzia da un paese, sprowadzać towary z jakiego kraju. = wyciągać, wypisywać zdania z książki.

ESTRATTIVO, —VA, ad. służący do wyciągania.

ESTRATTO, s. m. ekstrakt, essencja. = ekstrakt, wyciąg, wypis, wyimek, wyjętek.

ESTRATTO, —TA, p. ad. wyciążnity, wydobyty.

ESTRAVAGANTE, s. f. *Eccl.* extravagans, tytuł ustaw papieżkich wciągniętych do zbioru prawa kanonicznego po zebrawiu dekretalów. = ad. m. f. szalony, niedorzeczny. = dziwny, dziwaczny, v. FANTASTICO.

ESTRAVAGANZA, v. STRAVAGANZA.

ESTRAVASATO, ad. m. wylany na zewnątrz (o krwi).

ESTRAZIONE, s. f. wyciąganie, wydobywanie. — della pietra, wydobywanie kamienia z pęcherza. — delle radici, *Arit.* wyciąganie pierwiastków. = ciągnięcie loteryi.

ESTREAMENTE, av. bardzo, niezmiernie, nader.

ESTREMARE, v. a. przywieść do ostateczności.

ESTREMITÀ, s. f. koniec, kraniec, konczyzny, brzeg. In sull' — d'un alta ripa, *D. Inf.* = ostateczność, ostatnia niedza.

ESTREMO, s. m. koniec, granica, kres. — della vita, koniec, kres życia. Essere agli estremi, być na samem skonaniu. = fig. ostateczność. Tutti gli estremi son dannosi, prov. wszystkie ostateczności są szkodliwe. = ad. skrajny, najdalszy. = ostatni, ostateczny. Estrema unzione, ostatnie olejem świętym namaszczenie. Per l'estreme giornate di sua vita, *Petr.* = niezmierny, nadzwyczajny, niesłychany. Nè v'è fra tanti alcun che non l'ascolte com'egli suol le maraviglie estreme, *Tass. Ger.*

ESTRINSECAMENTE, av. zewnętrznie. = fig. otwarcie, z wyłaniem.

ESTRINSECAMENTO, s. m. wydobycie na wierzch.

ESTRINSECO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. zewnętrzny.

ESTRO, s. m. zapal poetyczny, uniesienie.

ESTRUDERE, v. a. ir. wypchnąć, wypędzić, wyrzucić.

ESTRUSIONE, s. f. wypchnięcie. [pchnięty]

ESTRUSO, —SA, p. ad. wyestruante, ad. m. f. wrzący, kipiący.

ESTUAZIONE, v. BOLLIMENTO.

ESTUBERANZA, ESTUMESCENZA, v. GONFIEZZA.

ESTURBARE, v. a. wyparować, wyrugować.

ESUBERANTE, ad. m. f. bujny, wybujaty, obfity, zbyteczny.

ESUBERANZA, s. f. bujność, wybujalność, zbyteczna obfitość.

ESULÀ, s. f. *Bot.* psie mleko.

ESULCERAMENTO, s. m. — zione, s. f. rozjątrzenie.

ESULGERARE, v. a. jątrzyć, rozjątrzyć.

ESULE, ad. e s. wygnany, wygnaniec.

ESULTANTE, ad. m. f. wyskakujący z radości, radośny, uradowany.

ESULTANZA, s. f. Manz. radość, wesele.

ESULTARE, v. n. wyskakiwać z radości, radować się, cieszyć się, weseleć się.

ESULTATORJAMENTE, av. radośnie, wesole.

ESULTATORIO, —RIA, ad. radośny, weselny.

ESULTAZIONE, s. f. radość, wesele. [nie trupa]

ESUMAZIONE, s. f. wykopanie.

ESURIRE, v. n. ir. łaknąć.

ETA, ETADE, ETATE, s. f. wiek ludzki. Di mezza età, średniego wieku. Di grande età, podeszłego wieku. Età cadente, zgrzybiałość. = wiek. Età d'oro, d'argento, di rame, di ferro, * wiek złoty. i. t. d.

ETERA, ETRA, s. m. * powietrze, niebo.

ETERE, s. m. wyższe warsty powietrza. = *Chim.* eter, wyskok.

ETEREO, —REA, ETERIO, —RIA, ad. lotny, lekki, subtelny. = niebieski, bozki.

ETERIZZARE, v. a. *Chim.* przywieść do czystości eteru.

ETERNALE, v. ETERNO.

ETERNALMENTE, ETERNAMENTE, av. wiecznie, na wieki.

ETERNARE, v. a. uwiecznić. — il suo nome, uwiecznić swemie. = v. n. uwiecznić się. M' in-

segnavate come l'uom s'eterna, *D. Inf.*

ETERNITÀ, s. f. wieczność.

ETERNO, —NA, ad. wieczny, odwieczny. = s. m. Przedwieczny. = av. wiecznie. Ed io eterno duro, *D. Inf.* = Ab eterno, odwiecznie, przedwiecznie. In —, na wieki.

ETEROCILITO, —TA, ad. *Gram.* odmiennie przypadkujący się.

ETERODOSSIA, s. f. różnowierstwo, odszczepienstwo od jedności wiary.

ETERODOSSO, —SA, ad. różnowierny.

ETEROGENEITÀ, s. f. różnorodność.

ETEROGENEO, —NEA, ad. różnorodny.

ETEROSCII, s. m. pl. *Geogr.* jednocienni czyli różnocienni, mieszkańcy pasów umiarkowanych tak nazwani że rzucają cień w jedną zawsze stronę względem siebie, czyli w stronę przeciwną jedni względem drugich, to jest północni ku północy, południowi ku południowi.

ETESIE, s. f. pl. ETESIO, —SIA, ad. Venti etesj, wiatr letni północny od dawnych Greków tak nazwany, dla tego że na ich morzu od początku Lipca stalecznie panował.

ETICA, s. f. etyka, nauka moralna.

ETICAMENTE, av. moralnie.

ETICHETTA, s. f. etykieta, ceremonia.

ETICO, pl. —CI, s. m. suchotnik. = uczący się etyki. = ad. suchotny, wyschły, wychudły.

ETIMOLOGIA, s. f. etymologia, źródłosłów.

ETIMOLOGICAMENTE, av. etymologicznie.

ETIMOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. etymologiczny, źródłosłowy.

ETIMOLOGISTA, —GICO, —GO, s. m. etymolog.

ETIMOLOGIZZARE, v. n. dochodzić pochodzenia wyrazów.

ETNICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. poganiski.

ETRA, v. ETERE.

ETTADEGAGONO, s. m. *Geom.* siedemnastokąt.

ETTAGONO, s. m. *Geom.* siedmiokąt, siedmiobok.

ETTANGOLARE, ad. m. f. siedmiokątny.

ETTE, s. m. Un —, nic.

EUCARISTIA, s. f. ciało i krew pańska.

EUCARISTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. eucharystyczny.

EUFIMISMO, s. m. *Kett.* eufemia, zastąpienie wyrażenia

rażącego przyzwyczajenie inmem lagodniejszym, grzeczne omówienie.

EUFONIA, s. f. Mus. eufonia, głos przyjemny osoby lub instrumentu. = Gram. zagłębienie przykrego brzmienia.

EUFORBIO, s. m. —BIA, s. f. Bot. euforbja, wilczy mlecz, ostromlecz.

EUNUCO, pl. —CHI, s. m. eunuch, rzeźbiarz, trzebieńiec.

EUPATORIO, s. m. Bot. sadziciel, upatek.

EURO, s. m. wiatr wschodni.

EUROPEO, —PEA, ad. e. s. europejski, europejski.

EVACUAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. wypróżnienie, stolec.

EVACUANTE, ad. m. f. wypróżniający, = s. m. lekarstwo na przeczyszczenie.

EVACUARE, v. a. wypróżnić, przeczyszczyć.

EVACUATIVO, —VA, ad. wypróżniający, przeczyszczający.

EVACUAZIONCELLA, s. f. dim. lekki purgans.

EVADERE, v. n. ir. ująć, uniknąć, wymknąć się.

EVANGELICAMENTE, av. ewangelicznie.

EVANGELICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. ewangeliczny.

EVANGELIO, —LO, s. m. ewangelia. È un —, è cosa certissima, to jest taka prawda jak ewangelia.

EVANGELISTA, s. m. ewangelista.

EVANGELIZZARE, v. n. opowiadać ewangelia.

EVAPORAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. parowanie, ułotnienie się.

EVAPORATIVO, —VA, ad. parujący, ułotniający się.

EVAPORATORIO, v. SUFFUMIGAZIONE. [się.]

EVASIONE, s. f. wymknięcie

EVASIVO, —VA, ad. wykrotny, unikający stanowczego wyrażenia o czem.

EVENTENIMENTO, EVENTO, v. AVVENIMENTO.

EVENTAZIONE, s. f. upuszczenie krwi.

EVENTUALE, ad. m. f. mogący się zdarzyć.

EVENTUALITÀ, s. f. możliwość zdarzenia się, wszelki przypadek.

EVERSIONE, s. f. wywrócenie, obalenie.

EVERSORE, v. DISTRUGGITORE.

EVIDENTE, ad. m. f. widoczny, oczywisty.

EVIDENTEMENTE, av. widocznie, oczywiście.

EVIDENZA, s. f. widoczność,

oczywistość. Ad —, widocznie, oczywiście.

EVITABILE, ad. m. f. dający się uniknąć.

EVITARE, v. a. uniknąć, uchronić się.

EVITATORE, s. m. —TRICE, s. f. unikający, unikająca.

EVITAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. uniknięcie, uchronienie się.

EVIZIONE, s. f. Leg. ewikcja, wyrugowanie z posiadania.

EVO, s. m. wiek, stulecie. Medio —, wieki średnie. Scrittori del medio —, pisarze wieków średnich.

EVOCARE, v. a. wywoływać. —P ombre dal sepolcro, wywoływać cienie umarłych.

EVOLUZIONE, s. f. rozwijanie się, obroty wojskowe.

EXEGETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. exegetyczny, należący do wykładu gramatycznego Pisma Ś.

EZIANDIO, av. także, także, jako też, tudzież.

F

FABBRICA, s. f. budowanie, murowanie. = budowa. = fabryka, rękodzielnia.

FABBRICARE, v. a. budować, murować. = budować statki, okręty. = przerabiacz plody surowe. = fig. zmyślać, ukłmć, skłamać.

FABBRICATORE, s. m. —TRICE, s. f. fabrykant, rękodzielnik, i t. d. = fig. kłamca, oszczerca, i t. d.

FABBRICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. budowanie. = fabrykowanie.

FABBRICUCCIA, s. f. dim. fabryczka. = budynek.

FABBRILE, FABRILE, ad. m. f. kowalski. Arte —, kowalstwo. = Mercanzie fabbrili, materiały do budowl.

FABRO, FABRO, s. m. kowal. = fig. wynalazca, twórca, autor, sprawca. Fu miglior — del parlar materno, D. Purg. = Gran — di calunnie adorne in modi novi, che sono accuse e paion lodi, Tass. Ger.

FABBRUZZO, s. m. dim. kowalczyk.

FABULEGGIARE, FABULOSAMENTE, —SO, v. FAVOLEGGIARE, etc.

FACCELLA, —LLINA, s. f. luzyczko, światło świecenia.

FACCENDA, s. f. sprawa, za-

trudnienie, interes. Metter ir —, dar —, dać zatrudnienie.

zając, zatrudnić. Far faccende. odbywać wiele interesów. Ser —, v. FACCENDIERE. [NERIA.]

FACCENDIERA, v. AFFANNO.

FACCENDETTA, —DUOLA, —DUZZA, s. f. dim. małeńki interes.

FACCENDEVOLE, ad. m. f. sprawny, skrzętny, obrotny.

FACCENDIERA, s. f. wóscibska.

FACCENDIERE, —DONE, s. m. wóscibski.

FACCENDOSO, —SA, ad. zajęty, zatrudniony.

FACCENTE, ad. m. f. pilny, pracowity, skrzętny.

FACCETTA, s. f. twarzyczka. = ścianka w rżniętych kamieniach.

FACCHINEGGIARE, v. n. ciężko pracować, herować.

FACCHINERIA, s. f. ciężka praca, tragarza.

FACCHINO, s. m. tragarz, drążnik.

FACCIA, s. f. twarz, oblicze.

Dire in —, powiedzieć co w oczy. Far —, stawić czoło, dawać opór. Non aver —, nie mieć czoła. Uomo senza —, człowiek bezczelny. = pysk, morda. Cota' si fecer quelle faccie lorde dello demonio Cerbero, D. Inf. = Fig. fasada, facyata.

= karta, strona. = pozór, podobieństwo. E più direi, ma il ver di falso ha —, Tass. Ger. = obecność, oblicze. In — al mondo, w obec świata. In — al cielo ed alla terra, w obliczu nieba i ziemi. = postać. Si che si cangia subito la — della battaglia, Ar. Or. Fur.

FACCIACCIA, s. f. peg. twarzysko.

FACCIATA, s. f. facyata, fasada. = strona boczna.

FACCIUOLA, v. QUARTINO.

FACE, s. f. pochodnia. = *światło, jasność. = pl. oczy.

FACELLA, —LLINA, v. FACCELLA. [bliwie.]

FACETAMENTE, av. żartobliwie, zabawny, ucieśny, krotofilny.

FACETA, —TA, ad. żartobliwy, zabawny, ucieśny, krotofilny.

FACIA, s. f. facecja, żart.

FACIDANNO, s. m. człowiek niebezpieczny, szkodliwy.

FACILE, ad. m. f. łatwy, snadny. Uomo —, człowiek łatwy w życiu. — all' ira, skory do gniewu.

FACILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. łatwość, snadność.

FACILITARE, v. a. ułatwić.

FACILMENTE, av. łatwo, snadnie.

FACIMALE, s. m. (o dziedziach), psotnik, swarwolik.

FACIMENTO, s. m. *robienie, robota, dzieło.*
 FACINOROSO, —SA, ad. *zbrodnicy, występny.*
 FACITOIO, —IA, ad. bass. *łatwo do zrobienia.*
 FACITORE, s. m. —TORA, —TRICE, s. f. *robotnik, robotnica.*
 FACITURA, s. f. *robotnia.*
 FACIVETTA, s. f. scherz. *kobieta krygująca się.*
 FACULTÀ, etc. v. FACULTÀ, etc.
 FACONDAMENTE, av. *wymownie.*
 FACONDIO, s. f. *wymowa.*
 FACONDIOSO, —SA, —DO, —DA, ad. *wymowny.*
 FACULTÀ, s. f. *zdolność, sposobność, władza.* — di fare, dire, *władza robienia, mówienia.* — della mente, *władza umysłu.* — fisica, morale, intellettuale, *władza fizyczna, i t. d. = własność, przymiot.* — del corpo, delle piante, *własności ciała, roślin.* = *władza, moc.* — legislativa, *władza prawodawcza.* = *środkii, dostatkii, zamożność, majątek.* Avendo in cortesia tutte le sue facultà spese, *Bocc.* = *sztuki wyzwołone, umiejności.* = *wydział, fakultet.*
 FACULTOSO, —SA, ad. *dostatni, zamożny, majątny.*
 FAENZA, s. f. *fajans, tak nazwany od miasta włoskiego Faenza gdzie był naprzód robiony.* [sek.]
 FAGGETO, s. m. *bukowy la-*
 FAGGINO, —NA, ad. *bukowy.*
 FAGGIO, s. m. *buk.*
 FAGGIUOLA, s. f. *bukiew, buczyna.*
 FAGIANA, s. f. *bażancica.*
 FAGIANAIA, —NIA, —NIERA, s. f. *bażantarnia.*
 FAGIANO, s. m. *bażant.* Guastar la coda al —, v. CODA.
 FAGIANOTTO, s. m. dim. *młody bażant.*
 FAGIOLATA, v. PAPPOLATA.
 FAGIOLO, FAGIUOLO, s. m. *fasola.* = v. MINCHIONE.
 FAGNONE, —NA, s. e ad. *z cicha pęk, z głupia frant.*
 FAGOTTINO, s. m. dim. *zawiniątko, paczka.*
 FAGOTTO, s. m. *pęk, pakiet.* Far —, *zwinąć chorągiewkę, zabrać swoje manatki, wynieść się.* = *fagot.*
 FAINA, s. f. *Zool. kuna białoszaja.*
 FALALELLA, s. f. *próżniak zbrający po ulicach śpiewając piosneczki.*
 FALANGE, s. f. *falanga macedońska.* = *hufiec, oddział wojska.* = Anat. *przedział w palcu od kłykcia do kłykcia.*

FALANGINA, s. f. Anat. *śrędni przedział w tych palcach które się składają z trzech części.*
 FALANGIO, s. m. *kosarz, pająk jadowity.* [czniza.]
 FALANGITE, s. f. Bot. *pajęc.*
 FALANGARIDE, s. f. Bot. *mysi ber.*
 FALBO, —BA, ad. *ptowy, bułany.*
 FALCARE, v. a. *zgiąć, zagiąć.* = v. SOTTRARRE, DEFALCARE.
 FALCATO, —TA, p. ad. *zgięty, zagięty.* = Carri falcati, *wozy uzbrojone kosami.* = Luna falcata, Galil. *więźez w nowiu.*
 FALCATORE, FALCIATORE, s. m. *kosarz.*
 FALCE, s. f. *kośa.* — da mietera, *sierp.* = *zgięta część tylnej nogi końskiej.*
 FALCETO, s. m. FALCIUOLA, s. f. *sierp.*
 FALCIARE, v. a. *kościć.*
 FALCIATA, s. f. *cięcie kośa.*
 FALCIFERO, ad. m. *uzbrojony kośa (o Saturnie).*
 FALCIFORME, ad. m. f. Anat. *kosisty.*
 FALCINELLO, s. m. Ornit. *kukodziób.*
 FALCIONE, v. RONCA.
 FALCO, pl. —CHI, s. m. *sokol.*
 FALCOLA, s. f. —ETTA, s. f. dim. *świeca woskowa.*
 FALCONARE, v. n. *polować z sokolem.* [kolik.]
 FALCONCELLO, s. m. dim. *sokolnica (armata).* [ctwo.]
 FALCONERIA, s. f. *sokolnicza.*
 FALCONETTO, s. m. dim. *sokole.* = *sokolka (armatka).*
 FALCONIERE, s. m. *sokolnik.*
 FALDA, s. f. *blaszka, platek, listek.* — di neve, *platek sniegu.* Pioven di fuoco dilatate falde, D. Inf. = *poła sukni.* = *suknia kobieca.* = *brzeg, krawędź, kraj.* = *podnóże góry, stopa.* Alle falde d'una montagna, *u stóp góry.* = *skrzydło u kapelusza.* = *dolny brzeg sukni, falbana.* = Di falda in falda, *wskrós, woszędzie.* A falda a falda, *powoli, stopniami; szczegółowo.*
 FALDATA, s. f. *mnóstwo fal-dów.*
 FALDATO, —TA, ad. *złożony z blaszek, z platków, z listków.* = *faldowany, marszczony.*
 FALDELLA, s. f. *szarpia.* = *dziesięć funtów wetny gotowej do gępiowania.* = *motek jedwabiu.* = v. TRUFFERIA.
 FALDELLATO, —TA, ad. *faldowany, marszczony.*
 FALDELLETTA, —LLINA, —LLUZZA, —DETTA, s. f. dim. *plalecetek sniegu.* = *drobniutka szarpia.*

FALDIGLIA, v. GUARDINFANTE.
 FALDINI, s. m. pl. *poły u sukni.*
 FALDISTORIO, —RO, s. m. *taboret na którym siadają pracu-* [da.]
 FALDONE, s. m. accr. v. FAL-
 FALLEGNAME, s. m. *stolarz.*
 FALENA, s. f. Entom. *ćma, motyl nocny.*
 FALILELA, s. f. *piosneczka.*
 E cantando venia la —, Tasson. *Secch.*
 FALIMBELLO, s. m. —LUZZO, s. m. dim. *trzpiot, sowizdrzał, fircyk, świszczypalka.*
 FALLACE, —BILE, ad. m. f. *klamliwy, zwodniczy; ludzacy, mamiący; mylny, płonny.*
 FALLACEMENTE, av. *falszywie, podstępnie.*
 FALLACIA, s. f. *podejście, podstęp, oszukaństwo, uwiedzenie.*
 FALLANTE, ad. m. f. *zwodniczy, ludzacy, mamiący.*
 FALLARE, v. n. *blądzić, grzeszyć, chybić, uchybić, zawinąć, chybić, uchybić celu.* Il conte, che si vede andar fallato contra la moglie il suo primier disegno, pensa di vendicarsi in altro lato, Tasson. *Secch.* = *odstępować od prawidła.* Questo falla in alquanti casi, *Maestrusz.* = *brakować, zabraknąć.* = *omieszkąć, uchybić.* Digli per mia parte, che mi venga stasera a parlare, e non falli, Fior. Pecor. = v. a. *mylić, omylić.* Se non mi falla il pensiero, *Lasc. Nov.* = v. r. *omylić się, pobłdzić.* v. SBAGLIARE.
 FALLATORE, FALLITORE, s. m. —TRICE, s. f. *winowajca, wykroczyciel, i t. d.*
 FALLIBILE, ad. m. f. *omylny, mogący się omylić.* = *ludzacy, zwodniczy (o rzeczach).*
 FALLIBILITÀ, s. f. *omylność.*
 FALLIMENTO, s. m. *bląd, wi-na, uchybienie.* = *upadłość, bankructwo.*
 FALLIRE, v. n. ir. *blądzić, chybić, uchybić, pomylić się, popełnić bląd.* = *skonczyć się, wygasnąć, zabraknąć, ustać.* In lui falli il primo lignaggio de' re di Francia, G. Vill. = *brakować, zabraknąć.* Ov' al bisogno suo fallisse il grano, *Alam. Coll.* = *upaść, zbankrutować.* = v. a. *zwieść, omylić, oszukać.* = v. r. *omylić się.* = s. m. v. FALLO.
 FALLITO, s. m. *upadły kupiec, bankrut.* = v. FALLO. = p. ad. v. FALLIRE.
 FALLO, s. m. *bląd, wi-na, przewinienie, uchybienie, wykroczenie, grzech.* Senza —, *niechybnie.* In —, *naprawdę, nadaremnie.* Metter il piede in —, *potknąć się, usterknąć.* Andare in —, *chybić, nieudać się.*

FALÒ, s. m. ogień z chrustu; ognie rozkładane dla zabawy na uroczystości. Far —, zapalić takie ognie; fig. jaśnieć, błysnąć się; przeświatać mając [działacwo.

LOTICHERIA, s. f. kaprys.
ALOTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. kapryśny, dziwaczny.
FALPALÀ, FALBALÀ, s. f. falbana.

FALSAMENTE, av. fałszywie.
FALSAMENTO, s. m. fałszowanie. [szerz monety.

FALSAMONETE, s. m. fałsz.
FALSARDO, s. m. v. MALIARDO. = fałsz.

FALSARE, v. a. fałszować. = v. INGANNARE.

FALSARIGA, s. f. papier poliniowany i podkładany pod inny dla prostego pisania.

FALSARJO, s. m. fałszerz. — di monete, fałszujący pieniądze. [etc. v. FALSARIO, etc.

FALSATORE, FALSEGGIATORE, FALSETTO, s. m. Mus. piskliwy dyszkant.

FALSIDICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. kłamliwy.

FALSIFICAMENTO, s. m. — zione, s. f. fałszowanie.

FALSIFICARE, v. a. v. FALSARRE. = okazać fałsz czego. Falsificato fia lo tuo parere, D. Par. okaże się że twoje zdanie jest fałszywe.

FALSIFICATORE, v. FALSARIO.

FALSITA, —TÀDE, —TÀTE, FALSEZZA, s. f. FALSO, s. m. fałsz, kłamstwo, fałszywość. Posare in falso, Arch. stać bokiem, pochylać, krzywo. Mettere un piede a falso, potknąć się, usterknąć.

FALSO, —SA, ad. fałszywy, zmyślony, udany. = fałszywy, dorobiony, podrobiony. = fałszywy, kłamliwy, zwodniczy. Al tempo degli dei falsi e bugiardi, D. Inf. = fałszywy, zdradliwy, obłudny. = av. fałszywie.

FALTA, s. f. brak.
FALTARE, v. n. cierpieć brak. = zabraknąć, brakować. Non faltò di cuore, M. Vill.

FAMA, s. f. wieść, pogłoska. = sława, cześć, chwala.

FAMARE, v. a. chwalić, sławić.

FAME, s. f. głód. Veder la — in aria, umierać z głodu. Morto di fame, fig. holiysz. La — caccia il lupo dal bosco, prov. głód wypędza wilka z lasu. E dopo il pasto ha più — che pria, D. Inf. = fig. żąda, chciwość. Ahi dell'oro, empia, ed escrabil —, Car. En.

FAMELICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. zgłodniały. = fig. v. AVIDO.

FAMIGERATO, v. FAMOSO.

FAMIGLIA, s. f. czeladź, służby. = familia, ród, rodzina. Di orrevole —, Bocc. = oddział służby policyjnych.

FAMIGLIARE, s. m. sluga. = Famigliare intrinseco, poufaty przyjaciel. = ad. m. f. poufaty, przyły. Discorso —, poufała rozmowa.

FAMIGLIARITÀ, —TÀDE, —TÀTE, s. f. poufalość, zażyłość.

FAMIGLIARMENTE, —RESCAMENTE, av. poufale.

FAMIGLIO, s. m. sluga. = woźny, komornik. = policyant.

FAMIGLIUOLA, s. f. dim. famiglika, mała rodzina.

FAMILIARE, etc. v. FAMIGLIARE, etc.

FAMOSAMENTE, av. publicznie, w obec wszystkich.

FAMOSITÀ, v. FAMA.

FAMOSO, —SA, ad. sławny, uławiany, słynący. = ostawiający, oszczerczy. Libello famoso, paszkwil. = otwarty, publiczny. = pop. zgłodniały.

FAMUCCIA, s. f. zachciewanie się jeść.

FAMULENTO, —TA, ad. Sanasz. zgłodniały.

FANÀLE, s. m. latarnia na okręcie lub na wieży w porcie.

FANATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. fanatyczny, zagorzały, zapalony.

FANATISMO, —CISMO, s. m. fanatyzm.

FANCIULLA, s. f. dziewczyna. = dorosła panna.

FANCIULLACCIA, s. f. peg. dziewczynisko.

FANCIULLAGGINE, —LLERIA, s. f. dzieciństwo, postęпки, mowy dzieciinne.

FANCIULLAIA, s. f. działwa, mnóstwo dzieci.

FANCIULLEGGIARE, v. n. dziecić się.

FANCIULLESCAMENTE, av. dzieciinne.

FANCIULLESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. dziecienny.

FANCIULLETTA, —TÀ, —LLINO, —NA, s. dim. chłopczyk, dziewczynka.

FANCIULLEZZA, s. f. dzieciństwo, wiek dziecienny. = dzieciństwo, postęпки, mowy dzieciinne.

FANCIULLO, s. m. dziecię. = ad. młody, świeży, nowy. = dziecienny.

FANCIULLUZZO, —ZA, s. dim. chłopczyk, dziewczynka.

FANDONIA, s. f. bałamuctwo, bańaluka, androny, duby smalone.

FANELLO, s. m. Ornit. makołagwa, czeczotka, konopka.

FANFALUCA, s. f. iskra unosząca się z ognia. = fig. bańaluka, brednia.

FANFANO, —NA, s. e. ad. fanfaron, chępliwiec.

FANFERA, v. VANVERA.

FANFERINA, s. f. kpiniki, drwinki. Far la —, metter in —, drwić, szydzić.

FANGACCIO, s. m. peg. bajor, kałuża, błotko.

FANGHIGLIA, s. f. il, szlam, mul.

FANGO, s. m. błoto. Bruttar di —, zablócić. = Fig. Viver nel — de' vizzi, de' peccati, ulgnąć w grzechach. Uscir dal —, wybrnąć z nędzy, z kłopotu.

FANGOSO, —SA, ad. błotnisty. = zablócony.

FANTACCIA, s. f. peg. ladaco sluga.

FANTACCINO, s. m. żołnierz pieszy.

FANTAIO, s. m. umizgający się do służących.

FANTASIA, s. f. fantazyja, imaginacyja, wyobraźnia. = fantazyja, urojenie, kaprys, widzimi się. = upodobanie, gust, chęć, ochota. Io più non ho di guerra —, Bern. Or. Io ho altra —, mam co innego w głowie, o czym innym myślę. Tener —, być roztargnionym. Aver —, zachciewać się czego. = widmo, mara. Vedendo ch'io era uomo e non —, Vit. SS. Pad. = Mus. fantazyja.

FANTASIACCIA, s. f. peg. dziwne urojenie.

FANTASIMA, s. f. —MO, —SMA, s. m. mara, widmo, strach. = zmora, nocnica.

FANTASIUCCIA, s. f. dim. małe przywidzenie, przemijający kaprys.

FANTASMAGORIA, s. f. snucie się widmów, tworów dziwacznych.

FANTASTICAGGINE, —CHERRIA, s. f. fantastyczność, dziwaczność, dziwaczne wymysły, kaprysy.

FANTASTICAMENTE, av. fantastycznie, przez urojenie.

FANTASTICARE, —SIARE, v. a. e. n. fantastykować, snuć sobie po głowie, myśleć o niebieskich migdałach, budować zamki na lodzie, dziwaczyć, cudażyć.

FANTASTICATORE, s. m. —TRICE, s. f. fantastyk, dziwak, cudak, i. t. d.

FANTASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. fantastyczny, urojony, przywidziany. = tworzący sobie urojenia, smujący sobie dziwne rzeczy po głowie. = dziwny, dziwaczny, cuda-

cki, *chimeryczny, kapryśny*. = *dziwny, niezwykły, nadzwyczajny*.

FANTE, s. m. f. *sluga, służący, służąca*. = *Lesto* —, *chytrek, szpakami karmiony, lisem podszyty*. = *pieszy żołnierz*. = *niżnik, w kartach zwanych Tarocchi*. = *chłopak*.

FANTEGGIARE, v. n. *plaszczyc się, uniżać się, podlic się*.

FANTERIA, s. f. *piechota*.

FANTESCA, s. f. *służąca*.

FANTESCACCIA, s. f. *peg, służąca fladra*.

FANTICELLA, s. f. *dim. licha, biedna służąca*.

FANTILITÀ, v. INFANZIA. = *dziecinstwo, dziecinność*.

FANTINERIA, s. f. *chytrość, podstęp*.

FANTINO, —CELLO, —CINO, —GINO, —SINO, s. m. *dziecko, chłopak, chłopczyną*. = *frant, chytrek*. = *Fare il fantino, jumażyc*. = *jockey ungielski. Corsa al fantino, wyscigi konne*.

FANTOCERIA, —CIATA, s. f. *dziecinstwo, blazenstwo*.

FANTOCCIAIO, s. m. *Vasar. malarz bohomasów*.

FANTOCCINO, s. m. *lalka, marynetka*. = *gap, gauron, głupiec*.

FANTOCCIO, s. m. *lalka*. = *koczkodan, bohomas*. *Pittore da —, malarz bohomasów*. = *drzewko obcięte na kłosem się ptaki łowią na lep*.

FANTOCCIONE, s. m. *accr. duża lalka*.

FANTOLINO, s. m. *dim. dzieciątko*.

FANTONE, s. m. —NACCIO, s. m. *accr. dragal, zawalidroga*.

FARCHETOLA, s. f. FARCIGLIONE, s. m. *Ornit. cyranika*.

FARDA, s. f. *plwocina, smar-kiel*.

FARDAGGIO, s. m. *pakunek żołnierza*.

FARDATA, s. f. *uderzenie zasmarkana chustką lub czem brudnem*. *Fig. Dare una —, przyciąć komu, drwić z kogo*. *Avere una —, zostać wyśmianym*.

FARDELLETO, —LLINO, s. m. *dim. zawiniątko*.

FARDELLO, s. m. *zawinięcie, pakiet*. *Far —, fig. zwinąć chorągiewkę, zabrać manatki*; *pop. zdrzeć nogi, umrzeć*. *Ad ogni passo trova gente morta o per lo men, che sta per far —, L. Lipp. Malm.*

FARE, v. a. *ir. robić, czynić; uczynić, czynić*. *Fate quel che dico, e non fate quel che fo, czynicie to co mówię, a nie czynicie tego co czynię*. = *stworzyć*.

Fecemi la divina potestate, *D. Inf.* = *utworzyć, napisać*. — *un libro, napisać dzieło*. = *tworzyć, stanąć*. *Il senso, non la bellezza fa la donna, rozum a nie piękność stanowi kobiecie*. = *zdziałać, zrobić, wykonać, dopełnić*. *Comandò e così fu fatto, rozkazał i zostało wykonane*. = *Fare la parte, grać rolę*. — *la commedia, grać komedję*. = *cenić, zaceniać chcąc sprzedać*. *Quanto fa quella mercanzia? ile żądasz za ten towar? = wyścierać*. *Questo panno non farà il vestito, tego sukna nie wystarczy na suknię*. = *czynić, wynosić*. *Dieci via dieci fa cento, dziesięć razy dziesięć jest sto*. = *podskoczyć (o cenie)*. *Il grano ha fatto una lira lo stajo, zboże podskoczyło o lirę na korcu*. = *ujść, ubiedz, ujechać*. — *cento miglia, ujść lub ujechać sto mil*. = *Farla ad uno, wypłatać komu figla*. *Chi fa l'aspetti prov. poczekał, będzie ci oddane wet za wet*. = *bawić się, trudnić się jakim rzemiosłem*. — *il beccajo, l'oste, być rzeźnikiem, karcznarzem*. = *v. n. przystojęć, być przyzwoitem*. *Non fa per te lo star fra gente allegra, Petr. nie przystoi ci i t. d.* = *zależeć, obchodzić kogo*. *Che vi fa egli che non vi ami? co cię to obchodzi że cię nie kocha?* = *Fare per uno, zdać się na co, przydać się komu*. *Poich' egli ha inteso quel che fa per lui, etc. Lipp. Malm.* = *Fare a farsela, fare a fare, oddać wet zawet, odplacić*. = *Fare a scacchi, grać w szachy*. = *Fare sapere, donieść, uwiadomić, powiedzieć*. = *Farsi ad uno, zbliżyć się, przystąpić do kogo*. *Entrò una ragazza scialza, assiderata, e fattasi all'ortolano, lo richiese della limosina, U Fosc. Farsi ad uscio, alla finestra, stanąć we drzwiach, w oknie*. *Fatevi in qua in là, zbliż się, oddal się*. = *Farsi giorno, dzień, świtac*. = *Farsi a parlare, etc., zacząć mówić i t. d.* = *Używa się do wyrażenia czasu upłynionego*. *Tre secoli fa, dieci anni fa, quindici giorni fa, przed trzema wiekami, i t. d.*

FARETRA, s. f. *kolezan, sądak*.

FARETRATO, —TA, ad. *mający na sobie sądak*. *Il faretrato acciero, bożek miłości, kupidyń*.

FARFALLA, s. f. *motyl*. = *fig. trzpiot, sówizdrzał*. = *ćwieczek z mosiężną główką*.

FARFALLETTA, s. f. —LLINO, —NA, s. *dim. motylek*. *Aver de' farfallini, delle farfalle, fig. mieć*

zajczki, bzika w głowie. *Ha il mazzocchio pien di farfallini, è matto in somma, L. Lipp. Malm.* = *fig. płocho, niestaly*.

FARFALLONE, s. m. *accr. duży motyl*. = *fig. plwocina*. = *Far un —, wystrzelić bąka, poszkapić się*. *Dir farfalloni, lgać, strzelać bez prochu*.

FARFARELLO, s. m. *zły duch, diabel*.

FARFARO, s. m. *Bot. podbiał*.

FARINA, s. f. *mąka*. *Fior di —, najczystsza mąka*. = *stacjata, mąka pyłowana*. *Far —, mleć*. = *Fig. Questo non è — del tale, to nie on wymyślił, nie jego w tem głowa, na tem się on niezna, to nie jego koncept*. *A me non fa —, to mi wszystko jedno, mnie nic do tego, nie moja rzecz sądzić o tem*.

FARINACCIO, s. m. *kość do grania naznaczona z jednej tylko strony*.

FARINACCIOLO, —LA, ad. *mączysty, syпки, miatki, kruchy*.

FARINACEO, —CEA, ad. *mączny*. = *s. m. pl. potrawy mączne*.

FARINAUOLO, s. m. *mącznik*.

FARINATA, s. f. *lemieszka*.

FARINGE, s. f. *Anat. otwór gardła*. [*sty.*]

FARINOSO, —SA, ad. *mączsarsa*. —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *faryzeuszowski*.

FARISEO, s. m. *faryzeusz*.

FARLINGOTTO, s. m. *szwarzgot*.

FARMACEUTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *farmaceutyczny*.

FARMACIA, s. f. *farmacya, część medycyny o preparowaniu lekarstw*. = *farmacya, apteka*.

FARMACO, s. m. *lekarstwo*.

FARMACOLOGIA, s. f. *nauka o preparowaniu lekarstw*.

FARMACOPEA, s. f. *apteka*. = *książka o preparowaniu lekarstw*.

FARNETICAMENTO, v. FARNESIA.

FARNETICARE, v. n. *gadać od rzeczy, pisać jak w gorączce*.

FARNETICHEZZA, s. f. —TICO, s. m. *szalenstwo*.

FARNETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *odchodzący od zmysłów, szalony*.

FARO, s. m. *far, latarnia morska*. = *ciaśnina morska*.

FARRAGINE, —GGINE, s. f. *mieszanina*. [*ny.*]

FARRATA, s. f. *placek pszen- FARRICELLO, s. m. pęczak pszen- FARRO, —RE, s. m. pszenica. FARSA, s. f. farsa, komedia.*

7 fared

FARSATA, s. f. kolnierz kaftana.

FARSETTAIO, s. m. krawiec od kaftanów. [faniak.

FARSETTINO, s. m. dim. kaftan.

FARSETTO, s. m. kaftan.

FARSETTONE, s. m. accr. duży kaftan.

FASCETTA, s. f. dim. opaska, tasiemka.

FASCETTINO, —TTO, s. m. dim. fasykuł, wiązeczka, pęk, plik.

FASCIA, s. f. przepaska, przewiązka. = FASCE, pieluchy, pieluszki. Bambino in —, dziecię w pieluszkach. Dalle — fig. od pieluch. = kola na kuli ziemskiej sztucznej.

FASCIARE, v. a. obwinąć, okręcić, obwiązać. = powijać, upowijać. = fig. otoczyć, okrążyć.

FASCIATA, v. FASCIATURA.

FASCIATELLO, s. m. wiązeczka.

FASCIATURA, s. f. obwiązanie, okръcenie. = przewiazka, bandaż. = powijacz, powijaczka, powijak.

FASCICOLO, s. m. fasykuł, wiązka, pęk, pakiet. = poszyt, zeszyt.

FASCINA, s. f. wiązka chróstu, gać, faszyzna.

FASCINARE, v. a. wiązać chróst; obcinać gałęzie. = fig. rzucić urok, urzec, oczarować.

FASCINATA, s. f. wiązki chróstu, gać.

FASCINATORE, s. m. —TRICE, s. f. czarodziej, czarodziejka. [czary.

FASCINAZIONE, s. f. urok.

FASCIO, s. m. wiązka, pęk. Far d'ogni erba —, v. ERBA. — di spighe, garsć zboża. — di chia-vi, di frecce, pęk kłuców, strzał. = fig. brzemie, ciężar. Io son s' stanco sotto il — antico delle mie colpe, Petr. = Mil. koszty bronii. = Mandare in —, zniszczyć, zabić.

FASCIUOLO, FASCITELLO, FASCIUCCIO, s. m. dim. wiązeczka.

FASCIUME, s. m. gruz, gruzy.

FASCIUOLA, —LETTA, s. f. dim. opaseczka, tasiemeczka.

FASE, s. f. Astr. odmiana w świetle wiązki.

FASTELLACCIO, —LLONE, s. m. accr. duża wiązka źle związana. = fig. drygał, basatyk, czop, cymbał, dryblas, baryła.

FASTELLETTO, —LLINO, —LLUCCIO, s. m. dim. wiązeczka chróstu, i t. d.

FASTELLO, s. m. wiązka drewna.

FASTI, s. m. pl. dzieje, roczniki u Rzymian.

FASTIDIARE, † v. FASTIDIRE.

FASTIDIO, s. m. wstąpienie, obrzydzenie, przykrość, uprzykrzenie, nuda, unudzenie. Avere in —, mieć co w obrzydzeniu. Non pigliarsi — di niente, o nic nie dbać, o nic się nie troszczyć. = kłótnia, obrzydliwość, zbieranie się na wymioty. = wszawość, dostanie włosów. Gli levai daddosso il molto —, del quale egli era ripieno, Fir. As.

FASTIDIOSACCIO, s. m. peg. nudziarz do uprzykrzenia.

FASTIDIOSAGGINE, —SITÀ, s. f. —MENTO, s. m. nuda, przykrość, uprzykrzenie; rzecz nudna, uprzykrzona.

FASTIDIOSAMENTE, av. ckliwie, do uprzykrzenia, do znużenia.

FASTIDIOSETTO, —TA, ad. nieco naprzykrzony.

FASTIDIOSO, —SA, ad. wzbudzający ckliwość, odrazę; nudny, naprzykrzony. = wybierający, wybrzydny, wymysłny.

FASTIDIRE, v. n. ir. brzydzić się, mieć od czego wstąpienie, odrazę. = v. a. wzbudzać ckliwość, nudzić, naprzykrzać się, dokuczać.

FASTIDIUME, s. m. mnóstwo przykrości, nieprzyjemności.

FASTIGIO, s. m. szczyt.

FASTO, s. m. przepych, okazalność.

FATOSAMENTE, av. okazale, wystawnie.

FATOSETTO, —TA, ad. lubiący nieco przepych.

FATOSO, —SA, ad. okazaty, wystawny, pełen przepychu; pyszny, dumny, nadęty.

FATA, s. f. (istota zmyślona), czarnoksiężnica, sybilla, wróżka. [nie.

FATAGIONE, s. f. oczarowanie.

FATALE, ad. m. f. fatalny, nieuchronny, nieodzowny, zwyroków przeznaczenia.

FATALISMO, s. m. fatalizm, przypisywanie wszystkiego przeznaczeniu.

FATALISTA, s. m. fatalista, wierzący w przeznaczenie.

FATALITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. fatalność, przeznaczenie, nieodzowność losu, zarządzanie losu.

FATALMENTE, av. fatalnie, nieuchronnie, koniecznie; nieszczęśliwie.

FATARE, v. n. pochodzić z przeznaczenia. = v. a. zaszarować, sprawić przez czary aby kto niemógł być zranionym.

FATATAMENTE, av. z wyroków przeznaczenia.

FATATO, —TA, p. ad. przeznaczony na coś. = zaszarowany, niemogący być ranionym; niemogący być przeszczepionym; przebitym, przekłótnym (o zbroju).

FATATURA, s. f. zaszarowanie; czary, gusta.

FATICA, s. f. fatyga, trud, utrudnienie. = praca, robota. = A mala —, z wielką trudnością. Con gran —, pracowicie, z utrudzeniem. A —, av. z żalem, z przykrością.

FATICABILE, —CHEVOLE, ad. m. f. pracowity. = trudny, mozolny. [praca.

FATICACCIA, s. f. peg. ciężka

FATICARE, v. a. trudzić, męczyć, użyć, mordować. = v. n. e. r. trudzić się, męczyć się, mordować się, mozolić się, pracować. Son giovine e posso meglio — di voi, Bocc.

FATICATORE, s. m. pracownik.

FATICOSAMENTE, av. z wielkiem utrudzeniem.

FATICOSETTO, —TA, ad. przytrudniejszy, nieco morderczy.

FATICOZO, —SA, ad. męczący, morderczy, trudzący, trudny, mozolny. = pracowity.

FATIDICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. wieszcz, prorocki.

FATO, s. m. fatum, los, przeznaczenie.

FATTA, s. f. sposób, tryb. = trop, ślad zwierząt. Essere in sulla —, fig. być na dobrej drodze.

FATTAMENTE, av. Si —, tak iż, tak dalece że.

FATTEVOLE, FATTIBILE, ad. m. f. dający się zrobić, łatwy do zrobienia.

FATTEZZA, s. f. skład twarzą, rysy twarzy, fizyognomia, postać, postawa, uroda. = v. FOGGIA. [dło.

FATTIBELLO, s. m. rumieniec.

FATTICCIO, —CIA, ad. dobrej tuszy, pulchny, tłusty, krepki. = v. FATTIZIO.

FATTICCIONE, s. m. accr. tłuszcioch.

FATTICCIOTTO, —TA, ad. tłuszcioszek, tlustawy.

FATTISPECIE, s. m. opowiadanie jakiego zdarzenia.

FATISSIMO, —MA, ad. sup. przejrzały, przestaly, uleżały (o owocach).

FATTIZIO, —ZIA, ad. sztuczny, udany, dorobiony, przyprawny.

FATTO, s. m. czyn, uczynek, fakt, dzieło. Colto sul —, zapano na gorącym uczynku. — d'arme, walka, bitwa, potyczka.

ka. = sprawa, interes, zajęcie, zatrudnienie. Fare i fatti suoi, odbywać, zatawiać swe interesa. Andar bei fatti suoi, odejść, oddalić się, pójść swoją drogą, w swoje strony. Non mi dar noia, va pe' fatti tuoi, nie nudź mnie, odezper się odemnie, daj mi czysty pokój. — sta, jest rzecz niezaprzeczona; tak się rzecz ma. = sprawa, sprawka, czynnik, postępek. Mi lagno de' fatti tuoi, narzekam na twe postęпки. De' fatti miei, suoi, o mnie, o nim. In breve ella non ne vuole udir nulla de' fatti vostri, Fior. Pecor. = Di fatto, av. zaraz, wnet; w istocie, istotnie. In sul —, in fatti, av. jakoż, w istocie, w rzeczy samej. In sul —, zaraz, niezwłocznie. In — e in detto, całkiem, zupełnie. = Gran fatto, av. wiele, dużo; wielka sztuka, bardzo trudno. Egli è gran —, che alcuno parli molto senza errar molto, Cas. Galat. = Non parer suo —, niepokazywać po sobie, udawać że się o niczem nie wie. Dice le cose che non par suo —, Bern. Orł. = p. ad. zrobiony, uczyniony, dokonany, zbudowany, utworzony. Uomo fatto, człowiek dojrzałego wieku. Gio-vane ben fatto, dobrze zbudowany młodzieniec. Egli ha lo spirito ben fatto, ma zdrowcy umysł, zdrowo sądzi o rzeczach. = dojrzały (o owocach).

FATTOIANO, s.m. oliwnik.
FATTOIO, s.m. oliwiarnia.
FATTORA, s.f. dziewczyzna w sklepie. = totumfacka zakomniczek.

FATTORE, s.f. sprawca, autor, twórca. Il — supremo, najwyższy twórca. = dzierżawca, arędarz. = ekonom, włodarz. = chłopak w sklepie. = Arit. czynnik, mnożnik (mnożna i mnożący). = cyga, fryga, wartalka.

FATTORESSA, s.f. dzierżawczyni, possessorka.

FATTORIA, s.f. gospodarstwo folwarczne. = duża dzierżawa, znaczny folwark. = faktoria w Indiach wschodnich.

FATTORINO, —RELLO, —RUZZO, s.m. chłopak w sklepie.

FATTUCCHIARA, —CHIERA, s. czarownicia.

FATTUCCHIARE, v. a. czarować.

FATTUCCHERIA, s.f. czary, gusła. [unik.]

FATTUCCHIERO, s.m. czarofattura, s.f. robota, dzieło. = kształt, forma, robota.

= zapłata za zrobienie. = rachunek podany przez kupca. Fornare alla —, zgadzać się

z rachunkiem. = zła rada, pod-mowa. = czary, gusła.

FATTURARE, v. a. sfalszować, rozbelać czem wino. = v. AFFATTURARE.

FATTURO, —RA, ad. † mający być zrobionym. Fatto avea prima, e poi era fatturo, D. Par.

FATUITÀ, s. f. głupstwo, blażeństwo.

FATUO, —TUA, ad. głupi, blażeński, śmieszny. = Fuoco fatuo, ogień błędny.

FAUCI, s. f. pl. otwór gardła. = wszelki otwór; wąwóz; ujście rzeki. [lesny.]

FAUNO, s. m. faun, bożek

FAUSTAMENTE, av. szczęśliwie, pomyślnie.

FAUSTO, —TA, ad. fortunny, szczęśliwy.

FAUTORE, s. m. —TRICE, s. f. łaskawca, opiekun, obrońca, i. t. d. = uczestnik zbrodni, popełznik.

FAVA, s. f. bób. = Fig. Ciò non vale una —, to nie warto funta kłaków. C'è tutta una —, to wszystko jedno. Pigliar due colombi a una —, v. COLOMBO. Non è uomo da uccellare a fave, nie w ciemię bity. = wot, kreska. = główka członka męskiego.

FAVATA, s. f. zupa z bobu. = fig. v. MILLANTERIA.

FAVELLA, s. f. mowa, język. Perder la —, stracić mowę. = mowa, rozmowa. Fig. Render —, pogodzić się z kim. Tener — a uno, dąsać się na kogo, niegadać do kogo. [wienie.]

FAVELLAMENTO, s. m. mówienie.

FAVELLANTE, ad. m. f. mówiący. = rozmowny, gadatliwy. Donamelo dunque, disse la donna, che era —, Lasc. Nov.

FAVELLARE, v. n. mówić. = s. m. mówienie, mowa.

FAVELLATORE, s. m. —TRICE, s. f. mówiący, mówiąca.

FAVELLATORIO, —RIA, ad. mogący mówić.

FAVELLIO, s. m. gadatliwość.

FAVILLA, s. f. iskra. = fig. trochę, nieco, krzta, odrobina. Pigliare alcuna — di rimedio, zażyć trochę lekarstwa. = *blask, światło. Beatrice mi guardò cogli occhi pieni di faville d'amor, D. Par.

FAVILLARE, v. n. iskrzyć się, błyszczeć.

FAVILLETTA, —TTINA, —LLINA, —LUZZA, s. f. dim. iskierka.

FAVO, s. m. plaster miodu.

FAVOLA, s. f. bajka, powieść. Le favole di Fedro, d'Esopo, di della Fontaine, bajki Fedra, i. t. d. = bajka mitolo-

giczna. = baśń, bajka, kłamstwo, = smiecu, posmiewisko. Fare una — d'uno, wystawić kogo na posmiewisko. Esser — del mondo, przyjść na ludzkie języki, stać się celem posmiewiska. Ma ben veggio or si come al popol tutto — fui gran tempo, Petr. La — sarà dell' uccellino, prov. zawsze jedną i też samą śpiewa piosneczkę.

FAVOLACCIA, s. f. peg. bradniż, androny, duby smalone.

FAVOLARE, —TORE, v. FAVOLEGGIARE, etc. [ka.]

FAVOLATRICE, s. f. bajarfavoleggiamento, s. m. bajanie.

FAVOLEGGIARE, v. n. bająć, opowiadać bajki. = żartować z kogo.

FAVOLEGGIATORE, s. m. bajkopis. = bajarz, kłamca.

FAVOLETTA, —LUCCIA, —LUZZA, s. f. dim. bajeczka.

FAVOLONE, s. m. bajarz.

FAVOLOSAMENTE, av. bajecznie.

FAVOLOSITÀ, s. f. bajecność.

FAVOLOSO, —SA, —LESCO, —CA, ad. bajeczny.

FAVONE, s. m. accr. duży plaster miodu.

FAVONIO, s. m. wietrzyk zachodni, zefir.

FAVORE, s. m. favor, łaska, względy. Fattemi il —, bądź tak łaskaw. = pomoc, wsparcie. Assedi detto papa col — de' Romani, G. Vill.

FAVOREGGEVOLE, —GGIANTE, v. FAVOREVOLE. [RE.]

FAVOREGGIARE, v. FAVORIRE.

FAVOREVOLE, ad. m. f. łaskawy, przychylny, życzliwy; sprzyjający, przyjazny; pomyślny, korzystny.

FAVOREVOLMENTE, av. łaskawie, przychylnie, i. t. d.

FAVORIRE, v. a. ir. być łaskawym na kogo, okazywać łaskę, względy; sprzyjać, wspierać, dopomagać. = v. n. być łaskawym, okazać grzeczność. Favorisca di entrare, d'accomodarsi, di dire, bądź łaskaw wejść, usiąść, powie-

dzied. [REVOLMENTE.]

FAVORITAMENTE, v. FAVORITO.

FAVORITO, —TA, s. favorito, [faworytka. = p. ad. v. FAVORIRE.]

FAVULE, s. m. bobowisko. = bobowiny.

FAZIONATO, —TA, ad. zbudowany, ukształcony. Ben fazioneato, dobrze zbudowany, kształtnej postawy.

FAZIONE, s. f. czyn, dzieło. = cera, mina, sifyzognomia; postać, postawa. Se le fazioni

che porti non son false, *D. Inf.* = *fakcyja, partya, rokosz*. = *podatek, danina*. = *warta*. = *bitwa*. Uomo o gente da —, *człowiek lub ludzie zdolni do oręża*.

FAZIOSO, —SA, *ad. skory do rokoszu, buntowniczy*.

FAZZOLETTO, s. m. *chustka*.

FE, s. f. *wiara, v. FEDE*.

FE, FE', FEO, *zamiast FECE, zrobił, zrobila*.

FEBBRAIO, s. m. *lutycy*.

FEBBRE, s. f. *febra, gorączka*. Stare colle febbri, *fig. drzewc ze strachu*. E stavano colle febbri di non toccar qualche tentennata, *Lasc. Nov.*

FEBBRETTA, —TTUCCIA, —

ICELLA, —ICCIATTOLA, —ICINA,

—UZZA, s. f. *dim. lekka febra*.

FEBBRICITÀ, —TADE, —TATE,

s. f. *stan gorączkowy*.

FEBBRICITARE, —CARE, v. n.

miec febre.

FEBBRICONE, s. m. *maligna*.

FEBBRICOSO, —SA, *ad. chory na febrę*. = *sprawujący febre*.

FEBBRIFERO, —RA, *ad.*

sprawujący febrę.

FEBBRIFUGO, pl. —GI, s. m.

lekarstwo na febrę.

FEBBRILE, *ad. m. f. febro-*

wy, gorączkowy. [*febra*]

FEBBRONE, s. m. *accr. tega*

FECCIA, s. f. *osad, fus,*

drożdże, lagier, męty. — *del*

vino, lagier winny. — *dell'*

olio, fus oliwiny. *Levar la —, od-*

lać drożdże, i t. d. — *del popo-*

lo, fig. moloch, pospółstwo.

FECCIAIA, s. f. *otwór u spo-*

du beczki dla oddania drożdży.

FECCIOSO, —SA, *ad. pelen*

drożdży, mętny. = *fig. nudny,*

naprzykrzony, natrętny.

FECOLA, s. f. *mączka, sub-*

stancja pokarmna roślin.

FECONDAMENTE, *av. plo-*

dnie, żywnie.

FECONDARE, v. a. *zapłodnić*.

Le uova non eran state fecondate

da maschi, *Red. Ins.* = *użyźnić*.

FECONDATORE, s. m. *za-*

pladniający.

FECONDAZIONE, s. f. *za-*

plodnienie.

FECONDITÀ, —TADE, —TATE,

s. f. *plodność, żywność, obfitość*.

FECONDO, —DA, *ad. płodny,*

żywny, obfity. = *Ingegno fe-*

condo, estro fecondo, fig. plo-

dny dowcip, bujny zapał poe-

tyczny.

FEDE, s. f. *wiara, cnota teo-*

logiczna. — *è sostanza di cose*

sperate, D. Par. = *wiara, reli-*

gia chrześcijańska. *Per la fe, per*

la patria tutto lice, Tass. Ger.

= *dobra wiara*. = *wiara*,

wierność. A —, *di buona —, con —, wiernie, stale, niezłomnie*. = *wiara, ufność*. *Prestare, dar —, wierzyć, uwierzyć czemu, dać wiarę*. = *świadectwo*. *Far —, zaświadczyć*. *E per certificazione delle loro parole mostravano le fedi, Lasc. Nov.* = *obrzeczka ślubna*.

FEDECOMMESSARIO, —ISSARIO, s. m. *fideikomissaryusz*.

FEDECOMMESSO, s. m. *fideikomis, rzecz powierzona w testamentacie, depozyt z warunkiem oddania go komu się należy*. — *p. ad. powierzony komu*.

FEDECOMMETTERE, v. a. *ir. powierzyć co komu, z warunkiem oddania komu innemu*.

FEDEDEGNO, —GNA, *ad. wiarogodny*.

FEDELE, s. m. *wierny, prawowierny, chrześcijanin*. = *wassal, lennik*. = *ad. m. f. wierny, up. sluga, kochanek, pies*. = *wierny, prawowierny*. *Il popolo —, wierny lud*.

FEDELMENTE, *av. wiernie*.

FEDELTA', —TADE, —TATE,

s. f. *wierność, wiara*.

FEDERA, s. f. *cwelich*. = *poszezka, nawłoczek na poduszke, v. FEDERA*.

FEDIFRAGO, —GA, *ad. Mach.*

Princ. wiarołomny.

FEDIMENTO, FEDIRE, v. FERIMENTO, etc.

FEDITÀ, s. f. *plugastwo*.

FEDO, —DA, *ad. lat. pluga-*

wy, brudny, ohydny. = *D. Inf.*

śmierdzący. [*TICA*]

FEGATELLA, s. f. *Bot. v. EPA-*

FEGATELLO, s. m. figatele,

kawalki wątroby obwiniete

w siatkę ciejącą i tak przysma-

żane. ↙

FEGATO, s. m. *wątroba*.

FEGATOSO, —SÀ, *ad. mają-*

cy czerwonosc wątrobianą na

twarzą.

FELCE, s. f. *Bot. paproć*.

FELCIATA, s. f. *ustanie pa-*

procią.

FELE, v. FIELE.

FELICE, *ad. m. f. szczęśliwy*.

FELICEMENTE, *av. szczęśli-*

wie.

FELICITÀ, —TADE, —TATE, s. f.

szczęście, szczęśliwość.

FELICITARE, v. a. *uszczę-*

śliwić.

FELICITATORE, s. m. —TRI-

CE, s. f. *uszczęśliwiciel, i t. d.*

FELLO, —LA, *ad. zdraźcie-*

ki, wiarołomny, niegodziwy,

bezbóżny, srogi, dziki, okrutny.

FELLONE, s. m. *zdrajca, wia-*

rolomca, przemiewierca, bun-

townik. = *okrutnik*. = *ad. m.*

accr. v. FELLO.

FELLONSCAMENTE, FELLO-

NOSAMENTE, *av. zdraźciecko*. =

srogo, okrutnie.

FELLONSO, —SA, *ad. zdraźciecki,*

przeniewierny, wiarołomny. =

srogi, okrutny.

FELLONESSA, s. ead. f. *zdra-*

czynnia, wiarołomna, okrutna.

FELLONIA, s. f. *zdrada, wia-*

rolomstwo, przemiewierstwo,

bunt.

FELPA, s. f. *felpa*.

FELTRARE, v. a. *folować*. =

cedzić, filtrować.

FELTRO, s. m. *pilsń*. = *opon-*

cza pilsnianna. = *Stamp. szma-*

ta w prasach drukarskich.

FELUCA, s. f. *feluka, mały*

statek.

FEMMINA, s. f. *samica*. = *ko-*

bieta. = *żona*. = *Chiave —,*

klucz z dziurą.

FEMMINANCCIA, s. f. *peg. ko-*

biecisko.

FEMMINACCILO, *ad. m. ko-*

bieciarz.

FEMMINELLA, s. f. *kobiecina*.

= *włókna białe w szafianie*. =

petelka. = *kratka żelazna*

w furcie.

FEMMINEO, —NEA, FEMMINE-

SCO, —CA, *ad. kobiecy, niewie-*

ści, żeński.

FEMMINESCAMENTE, —NIL-

MENTE, *av. po kobiecemu*.

FEMMINETTA, —NINA, s. f. *dim.*

kobietka. [*ska*]

FEMMINENZA, s. f. *pleć żeń-*

skona paniński. = *pokój kobiecy*.

= *seraj*.

FEMMINILE, *ad. m. f. kobiecy,*

niewieści, żeński.

FEMMINILITÀ, s. f. *żeńskość,*

natura kobeca.

FEMMININO, —NA, *ad. kobie-*

cy, żeński. = *zniewiescialy*. =

Gram. żeński.

FEMMINOCCIA, s. f. *tlusta,*

pyzata kobieta.

FEMMINUCCIA, —ZZA, s. f.

kobiecina.

FEMORE, s. m. *kość udowa*.

FENDENTE, s. m. *cięcie*. =

ad. m. f. tnący.

FENDERÈ, v. a. *ir. łupać, roz-*

łupać; ciąć, przeciąć, rozciąć;

pruć, rozpruć; drzec, rozdzie-

rać. *Coll' unghie si fendea cias-*

una il petto, D. Inf. *Fesso l'elmo*

gli avria fin tra le gotte, A. Orl.

Fur. = *orać pole*. = *v. n. e. r.*

rozłupać się, porysować się,

peknać. *Il campanile della mag-*

giore chiesa tutto si fesse, G. Vill.

= *rozdzielić się, rozdziwić się*.

La guardia de Circassi in due si

fende, *Tass. Ger.*

FENDIMENTO, v. FESSURA.

FENDITOIO, s. m. *narzędzie*

do łupania; scyzoryk do rozklucia pióra.

FENDITORE, s. m. tnący; łupający drzewo.

FENERATORE, s. m. lat. lichwiarz.

FENICE, s. m. fenix (ptak bajeczny). = fig. fenix, człowiek rzadki, rzecz rzadka.

FENICONTERO, s. m. Ornit. czerwolak.

FENILE, s. m. siennica.

FENOMENO, s. m. fenomen, zjawisko naturalne.

FERA, s. f. dziki zwierzę. = fig. *kobieta okrutna w miłości.

FERACE, ad. m. f. płodny, żyzny, obfity.

FERACITÀ, v. FERTILITÀ.

FERALE, ad. m. f. smutny, śmiertelny.

FERALMENTE, av. dziko, srogo, okrutnie.

FERCOLO, FERCULO, s. m. mięsivo. = potrawa. = nosidło, i to co się niesie w tryumfie, jak to bron, łupy zdobycie, i t. d.

FERETRO, s. m. mary.

FERIA, s. f. ferye, dni w których się sądy nie odbywają.

FERIALP, ad. m. f. powszedni.

FERIALMENTE, av. ordynaryjnie. [sądach].

FERIARE, v. n. mieć ferye (o FERIATO, —TA, p. ad. v. FERIARE. = s. m. ferye sądowe.

FERIGNO, v. INFERIGNO. = v. FERINO. [rana.

FERIMENTO, s. m. zranienie, FERINO, —NA, ad. zwierzęcy.

FERIRE, v. a. ir. ranić, zranić. — a morte, zranić śmiertelnie. — nel cuore, fig. dotknąć do żywego. = zadać cios, uderzyć, ugodzić. — torneamenti, D. Inf. odbywać turnieje. = pa-

dać na co, uderzać w co (o promieniach słońca i o wietrze).

Sentiva alcun soave e piccol venticello venir da quella parte e ferivale per mezzo la fronte, Bocc. = Fig. mieć co na celu, zmierzać do czego. Non so dove voglia andare a —, nie wiem do czego zmierza. — il punto, trafić, zgadnąć. = s. m. ramię.

FERISTO, s. m. † drąg żelazny do rozpięcia namiotu.

FERITA, s. f. rana.

FERITÀ, s. f. dzikość, okrucieństwo.

FERITO, —TA, p. ad. ranny, zraniony.

FERITOIA, s. f. strzelnica w murach twierdzy.

FERITORE, s. m. —TRICE, s. f. raniący, raniąca. Buon feritori, l'uno di dardo e l'altro di saette, Car. En.

FERMA, s. f. czas na który się zgodziło sługe. = werbunek,

zaciąganie żołnierzy. = stawanie psów do zwierzyny. Bracco da —, wyżeł, legawiec. = ugoda, umowa.

FERMAGLIO, s. m. zapinka, spinka. = łańcuch orderu złotego Runa i innych.

FERMAMENTE, av. mocno, silnie, stale, trwale, niewzruszenie. = pewnie, niezawodnie.

FERMAMENTO, s. m. ustanowienie, założenie. = potwierdzenie. = uzbrojenie, obwarowanie. = zatrzymanie się, zastanowienie się. = firmament, sklepienie niebieskie.

FERMARE, v. a. zatrzymać, zastanowić. — il piede, il passo, zatrzymać krok, zatrzymać się, stanąć. — gli umori, il sangue, zatrzymać humory, krew. = postawić, umieścić. Appresso ai quali ambi un altar fermaro, Ar. Orł. Fur. = przymocować, przytwierdzić. = ustalić, ugruntować, utwierdzić. Fermato poi pienamente il dominio loro, i Pontefici seguenti hanno... signoreggiata quella città, Guicc. stor. — l'animo, postanowić, umyślić. — la speranza, mieć niezachwianą nadzieję. — il chiodo, fig. postanowić, umyślić. — nella memoria, utkwic w pamięci, wrazić w pamięć. = Fermare la starna, stanąć do kuropatwy. = postanowić, umyślić. Ho fermato di non parlare di politica, Silo. Pel. M. P. = v. r. zatrzymać się, stanąć.

FERMATA, s. f. zatrzymanie się, stanięcie. = wypoczynek wojska maszerującego.

FERMATO, —TA, p. ad. v. FERMARE. = stały, niezachwiany, niewzruszony, mający mocne postanowienie. Chi è fermato di menar sua vita su per l'onde fallaci, Petr.

FERMENTARE, v. a. sprawić fermentacyę. = v. n. fermentować, burzyć się (o umysłach).

FERMENTATIVO, —VA, ad. sprawujący fermentacyę.

FERMENTAZIONE, s. f. fermentacya.

FERMENTO, s. m. rozczyn, kwas.

FERMEZZA, s. f. tęgosc, moc. = stalosc, statecznosc. = hart duszy, tęgosc charakteru, wytrwalosc. = trwanie, trwalosc. = Fermezze, pl. bransoletki.

FERMO, s. m. umowa, ugoda. = pewnosc. Aver, tener per —, mieć, poczytywać za rzecz pewną. = Cane da —, wyżeł, legawiec. = av. Per —, pewnie, niezawodnie.

FERMO, —MA, ad. zatrzymany, zastanowiony, nieru-

chomy. Star —, nie ruszać się. Sicché 'l piè fermo sempre era il più basso, D. Inf. Fermo le piante sbigottito e smorto, Petr. = stały, niezachwiany, niewzruszony. Eccoli dunque fermo nella mia risoluzione, fermo più che mai, U. Fosc. = stały, trwały, wytrwały, długo trwający. = twardy, uparty. = Notte ferma, noc głęboka. = Terra ferma, stały ląd. = Canto fermo, śpiew kościelny.

FERO, v. FIERO.

FEROCE, ad. m. f. dziki, srogi, okrutny. = śmiały, odważny. = straszny.

FEROCEMENTE, av. dziko, okrutnie.

FEROCITÀ, FEROCIA, s. f. dzikość, srogość, okrucieństwo. = śmiałość, mężstwo, odwaga.

FERRACCIO, s. m. peg. złe żelazo.

FERRAGOSTO, s. m. pierwszy dzień sierpnia.

FERRAGUTO, ad. e. s. m. włóczęga, złodziej. Era da cinque cento ferraguti, Tasson. Secch.

FERRAIO, s. m. kowal.

FERRAIOLO, —IUOLO, s. m. płaszcz okolisty. = kowalik.

FERRAMENTO, FERRAME, s. m. żelaztwo; narzędzia żelazne; okucie, podkova konńska.

FERRANA, s. f. kilka gatunków zboża razem zmieszane, i posianego na paszę dla bydła.

FERRANDINA, s. f. materya pół jedwabna, pół wełniana.

FERRARE, v. a. kuć, okuć, podkuć. — a ghiaccio, ostro okuć, na lód. = Ferrare agosto, obchodzić pierwszy dzień sierpnia. = Lasciarsi —, fig. pozwalać z sobą wyrabiać co się komu podoba, dać sobie po nosie jeździć. = Chi ferra inchioda, chi fa, falla, prov. kto kuje może zagwoździć, kto co robi, może się pomylić.

FERRATA, s. f. kratka żelazna. — d'una finestra, ganek, balkon.

FERRATO, —TA, p. ad. okuty, podkuty. Strada ferrata, droga żelazna. = Acqua ferrata, woda zaprawiona żelazem.

FERRATORE, v. FABBRO.

FERRATURA, s. f. okucie, podkucie konia. = ślad podków konskich.

FERRAVECCHIO, s. m. przedający stare żelaztwo.

FERREO, —REA, ad. żelazny, twardy jak żelazo. Ferreo sonno, Tass. Ger. sen twardy, nieprzespany, wieczny.

FERRERIA, s. f. żelaztwo.

FERRETTO, s. m. dim. że-

lazko; haczyk żelazny. — di spada, haczyk przy pendencie. = ad. zaczynający świec, szpalkowaty.

FERRIATA, v. FEFRATA.

FERRIERA, s. f. kaleta skórzana kowalska. = pokrowiec na narzędzia chirurgiczne. = huta żelazna, hamernia, kuźnica. = kopalnia żelaza.

FERRIGNO, —GNA, ad. żelazisty. = mający smak lub kolor żelaza. = fig. twardy jak żelazo, okrutny, nieczuły, niełitościnowy. = silny, krzepki.

FERRO, s. m. żelazo. = żelazko do prasowania. = podkowa konńska. = tyżwy do ślizgania się. = orez, szpada, pałasz. Venire ai ferri, dotrzeć sprawy, zatłwić interes. In qualche modo io v' venir a ferri, Buon. Tanc. = Ferri, pl. okowy, kajdany. Mettere i ferri, okuć w kajdany. = Fig. Mettere a — e a fuoco, ogniem i mieczem pustoszyć. Battere il ferro mentre quegli è caldo, prov. drzeć lyka póki się dają.

FERROLINO, s. m. dim. żelazko, kółko żelazne, haczyk.

FERRUGIGNO, —GNA, —NOSO, —SA, ad. żelazny, mający kolor żelaza, rdzawy, zawierający w sobie żelazo Acque ferrugineose, wody żelazne.

FERRUMINAMENTO, s. m. lutowanie.

FERRUMINARE, v. a. lutować.

FERRUZZO, s. m. dim. żelazko. Aguzzare i suoi ferrucci, fig. brać się na sposoby, na pazury, skoczyć do głowy po rozum, sadzić się, zdobywać się na co.

FERTILE, ad. m. f. płodny, żyzny, urodzajny, obfity, bujny.

FERTILITÀ, —LEZZA, s. f. płodność, żyzność, urodzajność, obfitość.

FERTILIZZARE, v. a. użyźnić.

FERTILMENTE, av. żyznie, obficie. [rzętko.]

FERUCOLA, s. f. dim. zwie-

FERUGGINE, s. f. rdza.

FERUTA, s. f. *rana, v. FERITA.

FERVENTE, ad. m. f. rozpalony, gorący; wrzący, kipiący. = fig. gorący, żarliwy. Amor —, gorąca miłość.

FERVENTEMENTE, FERVIDAMENTE, av. gorąco, żarliwie.

FERVERE, v. n. wrzeć, kipieć; być gorącym, rozpalonym; palić; palić, piec. (o stołcu). Taccite all' ombra, mentre che 'l sol ferve, D. Purg. = fig. wrzeć (o bitwie, niezgodzie). Ferve l'orida guerra, wre okropna wojna. Nè ferve men l'altra battaglia equestre, Tass. Ger.

FERVIDEZZA, FERVEZZA, v. FERVORE.

FERVIDO, —DA, ad. gorący, wrzący, kipiący; rozpalony, skwarony, piekący. Fervida state, skwarne, gorące lato. = fig. palący, gorący, żarliwy. Fervida devozione, gorąca, żarliwa modlitwa.

FERVORE, s. m. upał, skwar, spieka. = fig. żarliwość, zapal, ogień. Pregar con fervore, Bocc. gorąco prosić, błagać.

FERVOROSO, —SA, ad. pełen ognia, zapatu.

FERZA, s. f. bat, batóg, kańczuk, harapnik. = Ferza del sole, del caldo, fig. skwar, upał stołcu.

FERZARE, v. SFERZARE.

FESSO, s. m. szpara, szczelina, v. FESSURA. = ad. rozłupany, pęknięty.

FESSOLINO, FESSUOLO, s. m. dim. szparka, szczelinka.

FESSURA, s. f. szpara, szczelina, pęknięcie, rysa, rozpadlina.

FESTA, s. f. święto, dzień święteczny. — solenne, mobile, święto uroczyste, ruchome. Guardar la —, far —, obchodzić święto, świętować. = obchód uroczysty, zabawy publiczne, widowiska. Stare in — e in allegrezza, wesolo się bawić, godować, biesiadować. = feta, g. la. = uprzejme przyjęcie. Far — ad uno, przyjęć kogo mile, uprzejmie. = Fig. Cosa da di delle feste, rzecz przepyszna, wyborna, wysmienita. Conciar uno pel di delle feste, porządnie kogo ogadać, oszkalować, skroić mu kurtę.

FESTACCIA, s. f. święto uroczyste.

FESTANTE, FESTEGGEVOLE, FESTEVOLE, ad. m. f. wesoly, radośny.

FESTARE, v. a. świętować.

FESTEGGIAMENTO, FESTEGGIO, s. m. zabawy, rozrywki.

FESTEGGIARE, v. a. obchodzić święto. = sprawić gale, fetę; przyjmować kogo wśród oznaków radości; weselić się, radować się; bawić się, przepełzać czas na zabawach.

FESTERECCIAMENTE, av. uroczysto, świętecznie.

FESTERACCIO, —CIA, ad. uroczysty, święteczny.

FESTEVOLE, v. FESTANTE.

FESTEVOLMENTE, FESTEGGEVOLMENTE, av. radośnie, wesolo.

FESTICCIUOLA, s. f. dim. male święto.

FESTICHINO, —NA, ad. jasno zielony.

FESTINARE, v. n. pospieszać.

FESTINATAMENTE, FESTINAMENTE, av. spiesznie, pospiesznie.

FESTINAZIONE, s. f. pospiech.

FESTINO, s. m. feta, gala. = uczta, biesiada.

FESTINO, —NA, ad. spieszny.

FESTIVAMENTE, av. uroczysto, świętecznie.

FESTIVITÀ, s. f. święto, uroczystość.

FESTIVO, —VA, ad. święteczny. = wesoly, radośny.

FESTOCCIA, s. f. uprzejme przyjęcie.

FESTONE, s. m. —NCINO, s. m. dim. feston, girlanda.

FESTOSAMENTE, av. radośnie, wesolo.

FESTOSO, —SA, ad. radośny, rad, wesoly.

FESTUCA, s. f. —CO, s. m. zdzbro, słomka [cy.]

FETENTE, ad. m. f. śmierdzący.

FETERE, v. PUZZARE.

FETIDAMENTE, av. smrodliwie.

FETIDO, —DA, ad. śmierdzący. = fig. sprośny, plugawy.

FETO, s. m. płód we wnętrznościach.

FETORE, s. m. smród, fetor.

FETTA, s. f. platek, zraz mięsa, talerzyk; kromka chleba. = Fetta di stame, wstążka, tasiemka.

FETTERELLA, FETTINA, FETTOLINA, s. f. dim. plateczek, zrazik mięsa; kromeczka chleba.

FETTUCCIA, —ZZA, s. f. dim. v. FETTERELLA. = wstążka, tasiemka.

FETTUCCIAIO, s. m. tasiemkarz.

FEUDALE, ad. m. f. feudalny, lenny.

FEUDALITÀ, s. f. feudalność, lenność.

FEUDATORIO, —RIA, s. wasal, lennik, wassalka. = ad. feudalny, lenny.

FEUDISTA, s. m. biegły w prawie lennem.

FEUDO, s. m. lenność, grunt lenny. = oplata, czynsz z gruntu posiadanego prawem lennem.

FIA, razy. Due — due, quattro, dwa razy dwa cztery.

FIABA, s. f. baśń, bajka.

FIACCA, s. f. lomot, łoskot, trzask, huk, stuk.

FIACCACOLLO, av. na złamanie szyi, na łeb na szyję, spieszenie. Ognuno a — ivi rovina, Bern. Orł.

FIACCAGOTE, s. f. loki spadające na policzki.

FIACCAMENTE, av. słabo, rozlazle, leniwie, opteszale.

FIACCAMENTO, s. m. —TU-

RA, s. f. *zbiecie, stłuczenie, złamanie, zgruchotanie, zdruzgotanie.*

FIACCARE, v. a. *łomotać, tłuc, zbić, zgruchotać, zdruzgotać, rozbić.* — le corna ad uno, *przytrzeć komu rogów.* = *znużyć, zmęczyć, zmordować, osłabić, zwątlić.* — l'ira, *fig. udobrudzić się, uspokoić się, przytłumić gniew.* = v. r. *Fiaccarsi il collo, skrócić sobie kark.*

FIACCHERELLO, —LA, —ETTO, —TA, ad. *nieco osłabiony, nadzwyczajny, mdły, przysłabszy.*

FIACCHEZZA, s. f. *znużenie, zmordowanie, osłabienie, omdlenie.*

FIACCO, s. m. *zniszczenie, spustoszenie, ruina, zguba.*

FIACCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *znużony, zmęczony, zmordowany, strudzony, słaby, wątlý, mdły, omdlały, osłabiony.*

FIACCOLA, s. f. *pochodnia, luzycuo.*

FIADONE, FIALE, FIALONE, v. FAVO.

FIAMMA, s. f. *plomień.* Color di — *viva, kolor plomienisty.* *Levar —, zająć się plomieniem, plonąć; fig. zapalić się gniewem.* *Mettere a fuoco e —, spalić do szczytu, z kretesem.* = *fig. plomień miłości.* = *koszatka wciązana za wozem.* = *Mar. wstęga wążyczna u maszty.* = *Bot. v. OROBANCHE.*

FIAMMASALSA, s. f. *liszaj.*

FIAMMEGGIARE, FIAMMARE, v. n. *plonąć, pałać; rzucić plomieniem, rzucić blask, błyszczeć, iskrzyć się.*

FIAMMELLA, —TTA, —ICELLA, —OLINA, s. f. *dim. plomyk.*

FIAMMESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *palący się plomieniem, jasny od plomieni.*

FIAMMIFERO, —RA, ad. *wydający plomienie.*

FIANCARE, v. a. *wzmocnić sklepienie, arkadę.*

FIANCATA, s. f. *ukłucie konia ostrogą.* *Dare una —, fig. przyćmić komu, dać przytyk.*

FIANCHEGGIAMENTO, s. m. *Arch. podpora.*

FIANCHEGGIARE, v. n. *uderzyć, natrzeć z boku.* = *Fig. wesprzeć, poprzeć.* = *przyćmić komu.*

FIANCO, pl. —CHI, s. m. *bok, łądzwie.* *Mal di —, kłócić w boku.* *Essere al — d'uno, czepiać się kogo, wisieć przy kim.* = *brzuch, cialo.* *Alzare il —, far buon —, opchać się, obezreć się.* *Spillaro una botticina... e per la sera fecero un — da papi, Lasc.*

Nov. = *bok, strona, brzeg.* *Fianchi degli edifizj, ściany gmachów.* *Porta del —, drzwi boczne.*

FIANCUTO, —TA, ad. *mocny w łądzwiach, w biodrach.*

FIASCA, s. f. *plaska flaszką.*

FIASCAIO, s. m. *przedający flaszką.*

FIASCHEGGIARE, v. n. *kupować wino flaszkami.* = *fig. bass. być zmiennym, niestaym.*

FIASCHETTA, —TTINA, s. f. *dim.* —TTINO, —TUZZO, s. m. *dim. flaszczyka.*

FIASCO, pl. —CHI, s. m. *flaszką.* *Attaccare il —, wywiesić flaszkę próżną, na znak że się tam wino sprzedaje na flaszkę.* = *Fig. Appicare il —, przypiąć komu latkę.* *Far —, pop. spudlować, nie popisać się, nie udać się.* [flasza.]

FIASCONE, s. m. *accr. duża.*

FIATA, s. f. *raz.* *Ma pria nel petto tre fiata mi diedi, D. Purg. Lunga —, długo.* *Alla —, czasem, niekiedy.*

FIATAMENTO, s. m. *oddychanie.*

FIATARE, v. n. *oddychać.* = *powiewać (o wietrzyku).* = *pisnąć, przemówić słówko.* *Non osó —, nie śmiać pisać stówka.* *E senza piú — mi stava chiotto, Bern. Orl. = wgać, v. FIUTARE.*

FIATO, s. m. *dech, oddech.* *Pigliar —, odetchnąć.* *L'ultimo —, ostatnie tchnienie.* *Tutto in un —, jednym tchem, jednym ciągciem, bez wycieczki, od razu.* *Cascare il —, fig. być zdjęty strachem, przeleknąć się; paść trupem, umrzeć.* *Tener co' denti il —, ledwie dyszeć, dogorywać.* = *decie.* *Strumenti da —, dęte instrumenta.*

= *chnienie zefiru, wietrzyk.* *Del lito occidental si muove un —, Petr. = smród.* = *wyziew wóni.* *E da ciascuna pianta e ciascun fiore usciva un — di soave odore, Bern. Orl. = glos, odezwanie się.* *L'aguta punta mosse di qua, di là e poi diè cotal —, D. Inf. = sita, v. LENA. = troche, nie.* *Quando in sul desco poi non restó —, M. Lipp. Malm.*

FIATOSO, —SA, ad. *cuchnący.*

FIBBIA, s. f. *sprzączka.*

FIBBIAGLIO, v. FERMAGLIO.

FIBBIAIO, s. m. *sprzączkarz.*

FIBBIARE, v. AFFIBBIARE.

FIBBIETTA, —TTINA, s. f. *dim. sprzączka.*

FIBRA, s. f. *Anat. włókno, żyłka.* = *Bot. włókno.*

FIBRETTA, —ILLA, s. f. *włókienka.* [sty.]

FIBROSO, —SA, ad. *włóknisty.*

FIBULA, s. f. *lat. sprzączka.* = *Anat. mniejsza piszczel.*

FICA, s. f. *części wstydliwie kobiety.* *Far le fiche, pokazać komu figę.* *Alla fin delle sue parole il ladro, le mani alzò con ameneude le fiche, D. Inf.*

FIACCIO, s. m. *peg. zła figa.*

FICAIA, s. f. *drzewo figowe.*

FICATO, PAN FICATO, s. m. *placek z figami.*

FICCABILE, ad. m. f. *dający się wbić.*

FICCAMENTO, s. m. *wbicie.*

FICCANASO, —SA, ad. *wściśbshi, i t. d.*

FICCARE, v. a. *utkwic, wbić, wtłoczyć, wetknąć, wepchnąć.* = *Fig. Ficar gli occhi, il viso a qualcuno, wtłoczyć w kogo oczy.* — *il naso, wtukać, wściabiać nos.* — *il chiodo, nieodmiennie co postanowić.* = v. r. *wtłoczyć się, wkręcić się, wściбіć się.* — *sotto, podleźć, schować się pod co.* — *in un luogo, zaszyć się w kąć, skryć się.* — *in testa, fig. wbić sobie co w głowę, zaciąć się, wciążyć się na co.*

FICCATOIA, s. f. *grzeź.*

FICHERETO, FICHETO, s. m. *gatk figowy.*

FICO, pl. —CHI, s. m. *figa.* = *drzewo figowe.* = *szyszka, brodawka weneryczna.* = *Fig. Non istimare uno —, nie dbać, dbać jak pies o piątą nogę.* *Non valere uno — nie być wart funta kłaków.*

FIDA, —GIONE, s. f. *poręka.*

FIDANZA, s. f. *ufność.* = *obietnica, zaręczenie.* *Fare a — con alcuno, zaufać komu.*

FIDANZARE, v. a. *rećczyć.* = *zaręczyć, obiecać za żonę; obiecać pojąć za żonę, zaręczyć się.*

FIDARE, v. a. *powierzyć, poruczyć.* = *zaręczyć, zapewnić.* = v. r. *ufać, zaufać, zawieryć komu.* *Di chi deggio fidarmi? Met. Ma nulla è al mondo in ch'nomi saggio si fidi, Petr. Moltissimi intanto si fidano nel giovine Eroe di sangue italiano, U. Fosc. Chi si fida rimane ingannato, prov. kto ufa bywa oszukany.*

FIDATAMENTE, av. *ufnie; w dobrej wierze.*

FIDATO, —TA, ad. *powierzony.* = *wierny, zaufany.*

FIDEIUSSORE, s. m. *rećczyciel.*

FIDEIUSSURIA, s. f. *rekojmia.*

FIDEIUSSORIO, —RIA, ad. *rekojmieski.*

FIDO, —DA, ad. *wierny, zaufany.*

FIDUCIA, s. f. *ufność, zaufanie, otucha.*

FIDUCIALE, ad. m. f. *ufny, ufający.*

FIDUCIALMENTE, av. *ufnie*.
 FIE, FIA, * *zamiast SARÀ, będzie*. [rzyć].
 FIEDERE, v. a. * *ranić, ude-*
 FIELE, s. m. *zółć, = pęch-*
rzyk zółciowy. = Fig. gorycz.
= gniew, złość, nienawiść. Non
aver —, nie pamiętać uraz, być
bez zółci. Di cattivo —, zacięty,
zawzięty.
 FIENAIÀ, s. f. *kosa do trawy.*
 FIENALE, ad. m. f. *sienny.*
 Falce —, v. FIENAIÀ.
 FIENGRECO, FIENOGRECO, s.
 m. Bot. *boża trawka.*
 FIENILE, s. m. *siennica.*
 FIENO, s. m. *siano.*
 FIENO, FIEN, * *zamiast SA-*
RANNO, będq.
 FIERÀ, s. f. *dziki zwierz. =*
jarmark. Scorcio di —, pojar-
marcze.
 FIERALE, v. BRUTALE.
 FIERAMENTE, av. *dziko, sro-*
go, okrutnie. = niezmiernie,
strasznie, bardzo, nader. Esser
= innamorato, być strasznie
zakochanym.
 FIEREZZA, FIERITÀ, s. f. *dzi-*
kość, srogość, okrucieństwo.
 FIERO, —RA, ad. *dziki, sro-*
gi, okrutny. = straszny, okrop-
ny. Fiero caso, fiero accidente,
straszny, okropny przypadek.
= dziwny, nadzwyczajny. = du-
mny, pyszny. = przykry, nie-
przyjemny. = zręczny, sprytny.
 FIERUCOLA, s. f. *zwierzątka.*
 = *mały jarmark.*
 FIEVOLE, ad. m. f. *slaby, mdły.*
 FIEVOLEZZA, s. f. *slabosc, o-*
mdlalosc.
 FIEVOLMENTE, av. *slabo,*
mdto.
 FIFA, s. f. *Ornit. czajka.*
 FIGGERE, FIGERE, v. FICCARE.
 FIGLIA, v. FIGLIUOLA.
 FIGLIARE, v. n. *ocielić się,*
okocić się, oprosić się, ozrebić
się.
 FIGLIASTRA, s. f. *pasierbica.*
 FIGLIASTRO, s. m. *pasierb.*
 = *D. Inf. syn wyrodny.*
 FIGLIATICCIO, —CIA, ad.
 siemienny, siemienny.
 FIGLIATURA, s. f. *okocenie,*
ocielenie, i t. d. = pomiot,
gniązdo.
 FIGLIAZIONE, v. FILIAZIONE.
 FIGLIO, s. m. *syn. = dziecko,*
dziecie.
 FIGLIOCIO, —CIA, s. *syn*
chrzesny, córka chrzesna.
 FIGLIUOLA, s. f. *córka.*
 FIGLIOLACCIO, s. m. *peg.*
złotliwe dziecko.
 FIGLIOLAGGIO, s. m. † *sy-*
nostwo.
 FIGLIULANZA, s. f. *dzieci,*
potomstwo. = przyjęcie do bra-
ctwa.

FIGLIUOLETTO, —LINO, —
 LINETTO, s. m. dim. *dzieciatko,*
dziecina, dziecięcisko.
 FIGLIUOLO, s. m. *syn; chłó-*
piec. = potomek. = wyrostek,
latorośl.
 FIGLIULONE, s. m. accr. *sy-*
nal, duży chłopak.
 FIGNOLARE, v. n. *kurczyć się*
z bólu, stękać.
 FIGNOLO, s. m. *czerak.*
 FIGULO, s. m. *garncarz, zdun.*
 FIGURA, s. f. *figura, kształt,*
postać. = figura, osoba wyma-
lowana, i t. d. = obraz, model.
= figura, postać, przenośnia,
godło, tajemnica. = Arit. cyfra,
liczba. = Mat. figura. = Rett.
figura retoryczna. = figura
w tańcu. = Figura da cembalo,
del calotta, v. CEMBALO. = Poniam
—, przypuścmy, dajmy na to.
 FIGURABLE, ad. m. f. *dający*
się wyobrazić.
 FIGURACCIA, s. f. *peg, kocz-*
kodan.
 FIGURALE, ad. m. f. *wyra-*
żony pod postacią, pod figurą.
 FIGURALMENTE, av. *pod po-*
stacią. [brażenie].
 FIGURAMENTO, s. m. *wyo-*
brzający, ad. m. f. wyo-
brzaający. = s. m. f. v. COMPARSA.
 FIGURARE, v. a. *nakreślić,*
wymalować. = wyrazić, wyo-
brać jako godło. = opisać,
odmalować, określić, skreślić.
= rozpoznać po uwarz. = v. r.
wyobrażać sobie. Figuratevi,
wyobraż sobie.
 FIGURATAMENTE, —TIVA-
 MENTE, av. *przenośnie. = figu-*
rycznie, pod postacią.
 FIGURATIVO, —VÀ, ad. *prze-*
nośny. = figuryczny, tajemni-
czy.
 FIGURAZIONE, s. f. *wyobra-*
żenie. = obraz, wizerunek.
 FIGUREGGIARE, v. n. *uży-*
wać figur retorycznych.
 FIGURETTA, —RINA, —TTINA,
 s. f. dim. *figurka. Figurina gra-*
ziosa, kształtna figurka. — di
gesso, figurka gipsowa. — da
fontane, brzydal, koczkodan.
 FILA, s. f. *rzqd, szereg osób*
lub rzeczy ustawionych jedna
za drugą. Alla —, jeden po dru-
gim.
 FILACCIA, s. f. *strzępek.*
 FILALORO, s. m. *robotnik*
ciągący złoto w dróty.
 FILAMENTO, s. m. *wótkno*
w drzewie, tyko; włókienko
w roślinach. = włókno musz-
kularne, nerwowe.
 FILAMENTOSO, —SA, ad.
 Bot. *włókniasty.*
 FILANDRA, s. f. *robak w so-*
kole. = ziele czepiające się do
spodu okrętu.

FILANTROPIA, s. f. *filantrop-*
ia, miłość ludzi.
 FILANTROPO, s. m. *filantrop.*
 FILARE, v. a. *prząść. — gros-*
so, grubo prząć; fig. zwozić,
oszukiwać. Ei sa che 'l diavolo è
bugiardo, e quanto ei sia sottile,
e fill grosso, L. Lipp. Malm. Non
è più tempo che Bertla filava, prov.
dawne czasy minęły. = ciągnąc
złoto, srebro w dróty. = Filar
sangue, plynąc, lać się, ciec (o
krwi), rozlewać krew. = fig.
knuć, knować, v. ORDIRE. = v.
n. ciec, przeciekać (o plynach
z beczek). = ciągnąc się (o se-
rze). = s. m. rzqd, szereg drzew.
 FILARMONICO, —CA, pl. —
 CI, —CHE, ad. *lubiący muzykę.*
 FILASTROCCA, —COLA, s. f.
brednie, androny, duby sma-
rne. V: canta alle puttane infam-
i e scioche queste tue vergo-
gnose filastrocche, Tasson. Secch.
= rozwlekła mowa, długa li-
tania, perora.
 FILATERA, —TTERA, s. f. *rzqd,*
szereg; pasmo, v. FILASTROCCA.
 FILATERIA, s. f. *filaktera,*
jakie żydzy noszą na głowie i
czem sobie okracają rękę mo-
dłąc się. = v. PENTACOLO. [tane.
 FILATESSA, s. f. *nici splą-*
 FILATICCIO, s. m. *gruby je-*
dwab. = materyja z grubego
jedwabiu.
 FILATO, s. m. *nici, przedzi-*
wy. Il — dei ragnatelli, paję-
czyzna. [cy na kolowrotku.
 FILATOIAIO, s. m. *przędzą-*
 FILATOIO, s. m. *kolowrotek.*
 FILATORE, s. m. — TRICE,
 s. f. *przędarz, prządka.*
 FILATURA, s. f. *przedzenie.*
 = *przedzarnia.*
 FILELLO, s. m. *wiązadlo,*
żyłka pod językiem.
 FILETTARE, v. a. *ozdobić ni-*
tką złotą. = wyrzynać na na-
czynniu marszczki, faldy, kar-
by.
 FILETTO, s. m. —INO, dim.
niteczka, włókno, włókienko. =
trenzelka. Tenere in — alcuno,
fig. zwozić, łudzić kogo; mo-
rzyć głodem. = wędzidelko pod
główką członka męskiego. =
v. FILELLO.
 FILIALE, ad. m. f. *synowski.*
 FILIALMENTE, av. *po syno-*
wsku.
 FILIAZIONE, s. f. *rodowód.*
 FILIBUSTIERE, s. m. *rozboj-*
nik morski.
 FILIERA, s. f. *kawatek stal*
podziurawionej przez którą
ciągną w dróty metale. = fig.
proba, doświadczanie, roz-
trzaskanie. = szereg, pasmo.
 FILIGGINE, etc., v. FULIGGI-
 NE, etc.

FILIGRANA, s. f. *filigran*, roboty złotnicza.

FILIPENDULA, s. f. Bot. zwie-
sinosek, kropidło.

FILIREA, s. f. Bot. trzemcha.

FILLO, pl. f. —LA, s. m. *nić*, *nitka*, *włókno*. = *sznurek*. — di perle, di corali, = *sznurek per-
reł*, i t. d. = *rząd*, *szereg*, *pasmo*. Mettere uno in sul suo —, *postawić kogo na swoim
miejscu*, *wskazać mu drogę*. = *ostrze*, *brzuszek*. Spada di —, *szpada mająca brzegi ostre*.

Mandare, mettere a fil di spada, *wyciąć w pień*. = Fil d'acqua, *struga*. = Aver il vento in fil di ruota, *mieć wiatr z tyłu*. = Filo della sinopia, *sznurek czer-
wony którym tracze znaczą
drzewo które mają piłować*.

Andar pel — della sinopia, v. *SI-
NOPIA*. = av. A filo, w linii pro-
stej. Essere a —, *być gotowym*. Mettere a — altrui per far che-
chessia, *wprawić kogo do czego*; *wzbudzić chętkę*. A filo a filo, *po jednemu*. Filo per filo, fil filo, *porządnie, jeden za
drugim, następnie*. Vederla fil filo, *z bliska co patrzyć*.

FILODOSSO, s. m. *samolub*.

FILOLOGIA, s. f. *filologia*, nauka języków.

FILOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *filologiczny*.

FILOLOGO, pl. —GHI, s. m. *filolog*.

FILOMELA, —NA, s. f. *słowik*.

FILONE, s. m. *główna żyła kruszczy w kopalni*.

FILOSO, —SA, ad. *włóknisty*.

FILOSOFALE, ad. m. f. *filozoficzny*. Pietra —, *kamień filozoficzny, mniemana sztuka
robienia złota*.

FILOSOFARE, —FIGARE, v. n. *filozosować*.

FILOSOFASTRO, —FUOLO, —FACCIO, s. m. *wódz filozof, mędrzek*.

FILOSOFESSA, —FA, s. f. *fi-
lozofka*. [lozofka]

FILOSOFETTO, —FINO, —FUZZO, s. m. dim. *mniemany filozof*.

FILOSOFIA, s. f. *filozofia*, nauka przyrodzenia i moralności.

FILOSOFICAMENTE, av. *fi-
lozoficznie*. [lozoficznie]

FILOSOFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *filozoficzny*.

FILOSOFO, s. m. *filozof, mędrzec*.

FILOSOFONE, s. m. accr. *wielki filozof*.

FILTRO, s. m. *trunek miłośny*. = *cedzidło*.

FILUGELLO, s. m. *Baco* —, *robak jedwabnik*.

FILUZZO, s. m. dim. *niteczka, włótkienko*.

FILZA, s. f. *sznurek paciorek*, i t. d. = *fig. szereg, rząd, pasmo*. — di parole, *długie pasmo wyrazów*.

FIMBRIA, s. f. *obrąbek, szlarka, garnirowanie, frędzla u sukni*.

FIMBRIATO, —TA, ad. *obrąbiony, obszyty sznurkiem, frędzlą*.

FIME, FIMO, s. m. *łajno*.

FIN, v. FINO.

FINADESSO, FINO AD ORA, av. *dotąd, do tego czasu*.

FINALE, s. m. Mus. *final*. = ad. m. f. *ostatni, ostateczny, końcowy*. Prigione —, *wieczne więzienie*.

FINALMENTE, av. *w końcu, na koniec, naostatek*.

FINAMENTE, av. *doskonale, wybornie*.

FINANZA, s. f. v. FINE. = pl. *finanse, skarb i dochody kra-
jowe*.

FINANZIERE, s. m. *finansista*. = *strażnik pograniczny*.

FINARE, v. n. *skończyć się, przestać, ustać*. = v. a. *pokwitować*.

FINCHÈ, FINTANTOCHÈ, cong. *póki, dopóki, dopóki*. Finch'io respiri, più pace non avrò, *Met*.

FINE, s. m. e f. *koniec, kres*. — d'una opera, d'un discorso, *koniec dzieła, mowy*. = *ko-
niec, granica, kraniec*. = *cel, zamiar, koniec*. Per qual — ce-
larmelo? *na jaki koniec to ukrywać przedemną?* Qual è il — politico delle pene? *Beccar*.

D. e P. = *Alla fin delle fini, koniec końców*. Stare in —, *być na schyłku życia*. Far bel —, *cattivo* —, *pięknie, źle skończyć*. = ad. v. FINO.

FINEMENTE, av. v. FINAMENTE.

Pagar —, *wszystko wypłacić*.

FINESTRA, s. f. *okno*.

FINESTRATO, s. m. *rząd okien*.

FINESTRELLO, —INO, s. m. dim. —LLA, —TTA, —STRUCCIA, —ZZA, s. f. dim. *okienko, okie-
neczko*. [że okno]

FINESTRONE, s. m. accr. *du-
żyna*. FINEZZA, s. f. *ciężkość*. = *delikatność*. = *wytworność, do-
skonalskość*. = *delikatna robo-
ta*. = *grzeszność, uprzejmość*.

FINGERE, v. a. e n. ir. *zmy-
ślać, udawać*.

FINGIMENTO, s. m. *zmyśle-
nie, udanie*.

FINGITORE, s. m. —TRICE, s. f. *zmyślacz*.

FINIMENTO, s. m. *skończenie*.

FINIMONDO, s. m. *koniec, kraj świata*. = *skończenie
świata*. = *klęska, nieszczęście*.

= *człowiek niezmiernie le-
kliwy*.

FINIRE, v. a. ir. *kończyć, skończyć*. = *wykończyć, wy-
doskonalić*. = *zabić, dobić*. = *zakwitować, pokwitować*. = v. n. *skonać, umrzeć*. = *skończyć się, przestać, ustać*.

FINITA, s. f. *skończoność*.

FINITAMENTE, av. *ostatecz-
nie*. [nie]

FINITEZZA, s. f. *wykończe-
nitimo*. —MA, ad. *pogra-
niczny, ościenny*.

FINITIVO, —VA, ad. *mający się skończyć, kończący*.

FINITO, —TA, p. ad. *skoń-
czony*. = *wykończony*. = *okre-
ślony, ograniczony*. = *znużo-
ny*. = *bliski końca, na skona-
niu*. Farla finita, *ostatecznie
zakończyć, aby o tem więcej
nie było mowy*.

FINITORE, s. m. *kończący*.

FINO, —NA, ad. *ciemny, sub-
telny, delikatny*. Un udito fino, *sluch delikatny*. = *wyborny, przedni, wyśmienity*. = *chytry, przebiegły*.

FINO, INFINO, prep. *od, do, aż do (co do miejsca i czasu)*. Fin dal mare, *poczwszy od morza*. Fino alla fine, *aż do końca*. Fin da quel tempo, *od owe-
go czasu*. Fin dalla cuna, *od ko-
lebki*. Fin a quando? *dopóki?* *dopokąd?* Fin qui, *dotąd, do
tego czasu*. Fino a quel punto, *fino a quel segno, aż do tego
stopnia, tak dalece*. [śnik]

FINOCCHIANA, s. f. Bot. *ole-
finocchio*, s. m. Bot. *koper, kopr*. Fig. *Voler la parte sua fino al — nie ustąpić ani krztyni, ani odrobiny, ani na jotę*. Passer di —, *dar —*, v. INFINOCCHIARE. Finocchi, *esclam. niestety!* *wielki Boże!*

FINORA, FIN ORA, av. *dotąd, do tego czasu*.

FINTA, —GGINE, s. f. *udanie, zmyślenie*.

FINTAMENTE, av. *nieszczere, obłudnie*. [zmyślony]

FINTO, —TA, ad. *udany, FINZIONE, s. f. udanie, zmy-
ślanie, kłamstwo*. = *zmyśle-
nie, fikcja, utwór wyobraźni*.

FIO, s. m. *lenność, grunt lenny, v. FEUDO*. = *opłata lenna, danina*. Scmunico Frde-
rigo, *ed assolvette tutti i suoi baroni da —, G. Vill. = kara*. Pagare il —, *przypłacić za co, odpokutować*. Di tal superbia qui si paga il —, *D. Purg.*

FIOCCAGGIONE, —GIONE, v. FIOCHEZZA.

FIOCCA, v. FIOCCO.

FIOCCARE, v. n. *padać w du-
żych platkach (o śniegu)*. Armi

fioccaro di neve in guisa, e coprir d'ombra il sole, *Car. En.*

FIOCCHETTATO, —TA, ad. *czętkowany, nakrapiany.*

FIOCCETTO, s. m. dim. *plataczek śniegu.*

FIOCCO, pl. —CHI, s. m. *platek śniegu. = kosmyk wełny, jedwabiu. = kutas, fiók, v. NAPPA; kutas do pudrowania. = figiel, psota; drwinki. = popędliwość. = rzeź, mord, rozlew krwi. = obfitość. Fare il — degli uccelli, de' pesci, napać dużo ptaków, ryb. Fare una cosa co' fiocchi, robić co pompatycznie. Uscir co' fiocchi, wyjść z fiokami, z ceregielami.*

FIOCCOSO, —SA, ad. *pelen płatków. = posypyany szronem, szpakowaty.*

FIOCHETTO, —TA, ad. *nieco ochryply. [chrypka.*

FIOCHEZZA, s. f. *ochryłość, FIOCINA, s. f. oścień rybacki.*

FIOCINE, s. m. *skórka jagody winogronu.*

FIOCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *ochryply, chrypliwy. Voci alte e fioche, D. Inf. = słaby, mdły. Fioco lume, D. mdłe światło.*

FIONDA, s. f. *proca.*
FIONDATORE, s. m. *procnik, procarz.*

FIORALA, s. f. *kwaciarka.*

FIORALISO, s. m. *Bot. blawat.*

FIORCAPPuccio, s. m. *Bot. ostrożka, sroczka.*

FIORDALISO, s. m. *lilia. = trzy lilie, herb Burbonów i dawnej Francji.*

FIORE, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIORINO, s. m. *kwiat. Un fior non fa ghirlafanda, non fa primavera, prov. jeden kwiat nie stanowi wiosny. = barwa na niektórych owocach. = Fiori, Stamp. ozdóbka z kwiatów. = pleśń na winie. = Fior di latte, smietanka. = Fior di verginità, kwiat papieński, panienstwo. = miesiącza. = żołędź w kartach. = A fior d'acqua, di terra, ponad wodą, przy samej ziemi. = Fig. kwiat, wybór. Nel — dell'età, w kwiecie wieku.*

FIOREGGIARE, v. n. *kwitnąć.*

FIORELLINO, —LLO, s. m. dim. *kwiatek, kwiateczek.*

FIORENTE, —ISCENTE, ad. m. f. *kwitnący.*

FIORETTO, s. m. *kwiatek. = bibula. = pewien krok w tańcu. = floret. = cukier rafinowany.*

FIORIFERO, —RA, ad. *kwiatotorny.*

FIORINO, s. m. *pieniądz złoty bity naprzód we Florencji 1253 roku, różnej w różnych czasach wartości.*

FIORIRE, v. n. ir. *kwitnąć. = fig. kwitnąć, słygnąć. = v. a. uślać kwiatami. = fig. ubarwić, przyzdobić. = Fiorir le spalle, wypiętnować liłę na ramieniu zлочыны.*

FIORISTA, s. m. *miłośnik kwiatów. = malarz kwiatów.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FIORITO, —TA, p. ad. *kwiecisty. = w kwiaty. Drappo fiorito, materya w kwiaty. = Fig. Barba fiorita, siwa broda. Fiorita truppa, dobór wojska. Nell'età sua più bella e più fiorita, Petr. w samym kwiecie wieku.*

FISCHIO, s. m. *świsł, gwizd. = świstawka. [dzika kaczką.*

FISCHIONE, s. m. *świsłtula, FISCO, s. m. skarb publiczny.*

FISCO, s. m. *skarb publiczny. Applicar al —, zabrać na skarb, skonfiskować.*

FISICA, s. f. *fizyka, nauka o przyrodzeniu. = medycyna.*

FISCALE, ad. m. f. *fizyczny. FISCAMENTE, av. fizycznie.*

FISCARE, —GGINE, v. *FANTASTICARE, etc.*

FISICO, pl. —CI, s. m. *fizyk. = lekarz. = ad. fizyczny, naturalny, przyrodzony.*

FISICOSO, —SA, ad. *dźwony, dźwięczny, wymyślny, wybrzdny; sprzeczny, zwadliwy.*

FISIMA, s. m. *dźwięczny humor, kaprys. Andare in —, rozgniewać się.*

FISIOLOGIA, s. f. *fizjologia, nauka o składzie i funkcjach ciała ludzkiego w stanie zdrowia.*

FISIOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *fizjologiczny.*

FISIOLOGO, pl. —GI, s. m. *fizjolog.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISO, —SA, ad. *pilnie uważający. = av. v. FISEMTE. Fiso fiso, bardzo pilnie, bardzo uważnie.*

FISTOLAZIONE, s. f. zamie-
nienie się na fistule.

FISTOLO, s. m. diabeł. =
bardzo żywy, fertyczny.

FISTOLOSO, —SA, ad. pi-
szczalkowaty.

FISTOLA, s. f. piszczałka,
fujarka. [ślin.]

FITOLOGIA, s. f. opisanie ro-
FITTA, s. f. ziemia uginająca
się pod nogami, ziemia osypa-
na. = łupanie, łamanie w ko-
ściach. [wca.]

FITTAUOLO, s. m. dzierz-
FITAMENTE, FITTIVAMENTE,
v. FINTAMENTE.

FITTERECCIO, —CIA, ad. po-
bierny z dzierzawy.

FITILE, ad. m. f. gliniany.

Vasi fitili, nacznia gliniane.

FITTIVO, —VA, ad. zmysł-
ny, udany.

FITTIZIO, —AMENTE, v. FIN-
TO, etc.

FITTO, s. m. czynsz, najem,
komorne. = dzierzawa, aren-
da.

FITTO, —TA, p. ad. da FIGGE-
RE, utkwiony, wetknięty, wra-
żony, przybity, wbity. = gęsty,
ścisniony, nabity, napchany,
szczelny, dychtowny. Accorsero
bestie in folla, e fitte zeppe tosto
ne fur del suo quartier le soglie,
Cast. An. parl. = przebity,
przeszyty, zraniony. = Di fitto
meriggio, di fitto verno, w samo
południe, wśród zimy. = Star
fitto addosso a uno, chodzić
w ślad za kim, czepiać się ci-
gle kogo, ścigać, gonić. = A ca-
po fitto, głową na dół. = Fitto
fitto, av. ciasniuteńko, jak na-
pchał.

FITTONO, s. m. główny ko-
rzeń drzewa.

FITTUARIO, v. FITTAUOLO.

FIUMALE, —TICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. rzeczny.

FIUMANA, —IA, —RA, s. f.
rozlew rzeki; rzeka która wy-
lala. = fig. rozprzeżenie, wy-
uzdanie. Nella — di tanta nequi-
zia, Mont. Masch.

FIUME, s. m. rzeka. = Fiume
di parlar, fig. potok wymowy.
Che spande (Virgilio) di parlar sì
largo fiume, D. Inf.

FIUMETTO, —ICELLO, —ICINO,
s. m. dim. rzeczka.

FIUTARE, v. a. wchać, wie-
trzyć. — le orme d'alcuno, tropić,
śledzić kogo. = fig. macać,
badać.

FIUTO, s. m. wch, powonie-
nie. = wchanie.

FLACIDEZZA, —DITÀ, s. f.
flakowatość, rozlazłość, mięk-
kość.

FLACIDO, —DA, ad. flako-
wały, rozlazły, miękki.

FLAGELLANTE, ad. m. f. bi-
czujący. = s. m. biczownik, se-
kta fanatyków w średnich wie-
kach.

FLAGELLARE, v. a. bicz-
wać, ćwiczyc, chłostać, smagać.

FLAGELLATORE, s. m. bicz-
jący, dający chłostę.

FLAGELLAZIONE, s. f. —MEN-
TO, s. m. ćwiczzenie, chlostanie.
Flagellazione di Cristo, biczowa-
nie Chrystusa. [czyk.]

FLAGELLETTO, s. m. dim. bi-
FLAGELLIFERO, —RA, ad.
uzbrojony biczem.

FLAGELLO, s. m. bicz. = chł-
sta. = fig. bicz boży, kaźń,
kleska, człowiek zesłany na u-
karanie ludzi za grzechy. =
wielka obfitość. A —, av. obficie.

FLAGIZIO, etc. v. SCCELLERA-
TEZZA, etc.

FLAGRARE, v. n. lat. palić
się, płonąć, paląc.

FLAMULA, s. f. Bot. jaskier,
żabinek.

FLANELLA, s. f. flanela.

FLATO, s. m. FLATUOSITÀ, s. f.
odętość, wiatry (w ciele).

FLATUOSO, —SA, ad. spra-
wiający wiatry, odymający.

FLAUTISTA, s. m. fletnista.

FLAUTO, s. m. flet, flotrows.

FLAUVO, —VA, ad. płowy,
żółty.

FLEBILE, ad. m. f. płacziwy.
= oplakany. [wie.]

FLEBILMENTE, av. płaczi-
FLEBOTOMARE, v. a. pu-
szczać krew.

FLEBOTOMIA, s. f. puszcze-
nie krwi.

FLEMMMA, s. f. flegma. = fig.
flegma, powolność, zimna krew.

FLEMMAGOGO, pl. —GHI, ad.
e s. (o lekarstwach), czyszczą-
cy flegmę.

FLEMMATICITÀ, —TADÉ, —
TATE, s. f. obfitość flegmy. = fig.
flegmatyczność, charakter fle-
gmatyczny.

FLEMMATICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. mający dużo
flegmy. = fig. flegmatyczny.

FLEMMONE, s. m. wrzód po-
chodzący z zapalenia.

FLEMMONOSO, —SA, ad.
flegmisty.

FLESSIBILE, ad. m. f. giętki,
gibki.

FLESSIBILITÀ, s. f. giętkość.
FLESSIONE, FLESSURA, s. f.
zagięcie, zgięcie.

FLESSORIO, —RE, ad. Anat.
Muscolo —, mięskul zginający.

FLESSUOSO, FLESSO, —SA, ad.
zgięty, zagięty, pogięty; po-
krzywiony, kręty.

FLOCCIDO, v. VIZZO, FLOSCIO.

FLORALE, ad. m. f. Bot. kwia-
towy (o liściach).

FLORESCENZA, s. f. kwitnie-
nie. [stość.]

FLORIDEZZA, s. f. kwieci-
FLORIDO, —DA, ad. kwieci-
sty. = świeży, czerstwy, ru-
miany. = fig. kwitnący.

FLORIFERO, —RA, ad. kwia-
torodny.

FLORILEGIO, s. m. zbieranie
kwiatów. = antologia, wybór
najpiękniejszych kawałków pro-
zy lub poezji.

FLOSCEZZA, s. f. flakowa-
tość, rozlazłość, osłabienie.

FLOSCIAMENTE, av. słabo,
jakby w omdleniu.

FLOSCIO, —CIA, ad. flako-
wały, miękki, rozlazły. = sta-
by, mdły, omdlały.

FLOTTA, s. f. flota.

FLUIDEZZA, —DITÀ, s. f. cie-
kość, płynność.

FLUIDO, s. m. płyn, ciecz. —
elettrico, magnetico, plyn elek-
tryczny, i t. d. = ad. płynny,
ciekły.

FLUIRE, v. n. ir. płynąć, cieć.

FLUORE, s. m. Med. upławy.

FLUSSIBILE, ad. m. f. płynny,
ciekły. = wolny, rozwolniony.

Ventre —, wolny, żołądek.

FLUSSIBILITÀ, s. f. ciekłość,
płynność.

FLUSSIONE, s. f. płynienie
krewi; katar, fluycya. = Mat.
rachunek różniczkowy.

FLUSSO, s. m. biegunka. — di
sangue, krwawa biegunka. =
Flusso e riflusso del mare, przy-
ptyw i odpływ morza.

FLUSSO, —SA, ad. znikomy,
ułamny, nietrwwały, wątki, sta-
by, kruchy.

FLUTTO, s. f. fala, bahwan,
wał.

FLUTTAMENTO, s. m. koły-
sanie się morza. = fig. waha-
nie się, niepewność.

FLUTTUARE, v. n. wahać się.

FLUTTUAZIONE, s. f. waha-
nie się.

FLUTTUOSO, —SA, ad. bu-
rzliwy, kołatany falami.

FLUVIALE, ad. m. f. rzeczny.

FOCA, s. f. foka, ciele morskie.

FOCACCIA, s. f. placek. Ren-
der pan per —, fig. oddać wet
za wet.

FOCACCIUOLA, —ETTA, s. f.
dim. placuszek.

FOCAIA, ad. f. Pietra —, krze-
mien.

FOCAIUOLO, —LA, ad. lekki,
pulchny (o gruncie).

FOCE, s. f. gardło, v. FAUCI.
= ujście rzeki. E facian siepe ad
Arno in sulla —, D. Inf. = otwór,
wychód, odchód.

FOCO, s. m. ogień, v. FUOCO.

FOCOLAIO, s. m. oguśnik
przy machinie parowej.

FOCOLARE, s. m. ognisko. = ad. domowy. Dei focolari, *bożkowie domowi*.

FOCONE, s. m. accr. wielki ogień. = panewka u palnej broni. = zapal u dział.

FOCOSAMENTE, av. ogniście.

FOCOSO, —SA, ad. palący, piekący. = fig. ognisty, gorący.

FODERA, s. f. podszewka. — di guanciaie, *poszewka*.

FODERAIÒ, s. m. kuśnierz.

FODERARE, v. a. podszyc. = podszyc futrem.

FODERATORE, s. m. oryl.

FODERATURA, s. f. podszycie.

FODERETTA, s. f. dim. podszeweczka. = poszeweczka.

FODERO, FODRO, s. m. v. FODERA. = suknia podszycia futrem. = pochwa. = platwa, *tratwa*. = v. VETTOVAGLIA.

FOGETTA, —TTINA, s. f. dim.

—TTINO, s. m. dim. czapeczka.

FOGGIA, s. f. sposób, tryb, kształt. = sposób życia, postępowania. = sposób ubierania się, krój sukien, moda. = +część *kaptura okrywająca twarz*.

FOGGIARÈ, v. FORMARE.

FOGLIA, s. f. liść; assol. liście *morwowe*. Foglie lunghe, *spesse*, *seche*, *liście długie*, i t. d. = Foglia d'oro, d'argento, di rame, *liście złota*, i t. d.

FOGLIACCIO, s. m. zły *arkusz papieru*. = Stamp. *makulatura*.

FOGLIACEO, —CEA, ad. Bot. *liściasty*; *liściowy*.

FOGLIAME, s. m. liście. = ozdoba *naśladująca liście*.

FOGLIATO, —TA, ad. liściasty, liściasty. = w listki (o ciastce).

FOGLIETTA, s. f. dim. listek. = *bezułka 50 flaszek*.

FOGLIETTINO, s. m. dim. listeczek.

FOGLIETTO, s. m. kartka, *ciwiartka*, v. GAZZETTA.

FOGLIO, s. m. arkusz. Un — di carta, *arkusz papieru*. A foglio a foglio, *od kartki do kartki*, *od deski do deski*. In —, in folio. — di torchio, *Stamp. ostatnia korekta*.

FOGLIOLINA, —UCCIA, —UZZA, s. f. dim. —LINO, —UZZO, s. m. dim. listek, listeczek.

FOGLIOSO, FOGLIUTO, v. FOGLIATO.

FOGNA, s. f. kloaka, *rynstok*.

FOGNAIUOLO, s. m. ten co *buduje lub czyści kloaki*.

FOGNARE, v. n. robić kloaki. = *sprowadzać wodę rurami*.

= Fognare le misure, *oszukiwać na wadze*.

FOGNO, —GNA, ad. Debito fogno, *dług przepadły*.

FOIA, s. f. *jużność*, *lubieżność*.

= *grzanie się*, *ciekanie się zwierząt*. Aver la —, *grzać się*, (o psach i wilkach), *biegać się*, (o krowach i sarnach), *lochać się*, (o swiniach i dzikach), *bełkać*, *bezczać* (o jeleniach).

FOIOSO, —SA, ad. jurmy, *lubieżny*. = (o zwierzętach), *grzejący się*, *ciekający się*, i t. d.

FOLA, s. f. baśń, bajka, *baniachuka*, *brednia*, *androny*, *duby smalone*. Sogni d'infermi e fole di romanzi, *Petr.* = v. FOLLA.

FOLAGA, s. f. Ornit. *łyska*.

FOLATA, s. f. — di venti, *wicher*, *wydmuch wiatru*. — d'uccelli, *stado ptaków*.

FOLCIRE, v. a. lat. *podpierać*. Che pur col ciglio il ciel governa e folce, *Petr.*

FOLGORANTE, —REGGIANTE, ad. m. f. *miotający pioruny*, *piorunujący*. = fig. *rażący blaskiem*, *jasny*. Al — sguardo, *Guar. Past fid.*

FOLGORARE, v. n. *trząskać trzaskając* (o piorunach). Egli folgora, *pioruny trzaskają*, *piorun trzaskał*. = Fig. *piorunem co zrobić*, *prędko się uwinąć*. = *rzucić blask*, *razić blaskiem*, *żasnąć*.

FOLGORATORE, s. m. *miotający pioruny*.

FOLGORE, [fól-go-re], s. m. *piorun*, *pogromca*, *pogrom*. Quei due folgor di guerra, *Bern. Orl.*

FOLGORE, [fol-gó-re], s. m. *blask*, v. FULGORE.

FOLGOREGGIARE, v. n. v. FOLGORARE. = *pedzić*, *lecieć*, *biedz jak strzala*.

FOLLA, s. f. tłum, *zgraja*, *gromada*. In —, *tłumnie*, *gromadnie*. = *kupa*, *stos różnych rzeczy*. = fig. *tłum*. Qual — di sensazioni e d'idee, *Pind.*

FOLLARE, v. a. *folować*.

FOLLATORE, s. m. *folusznik*.

FOLLE, s. e ad. m. f. *glupi*, *nierozsądny*; *plochy*, *szalony*.

= D. Inf. *śmiały*. = Lor. *Med. miech kowalski*.

FOLLEGGIAMENTO, s. m. *odchodzenie od rozumu*, *szalenie*, *szal*, *głupstwo*.

FOLLEGGIARE, v. n. *szaleć*, *igrać*, *swawolnić*, *puścić*.

FOLLEGGIATORE, s. m. —

TRICE, s. f. *swawolnik*, *puśtak*, i t. d.

FOLLEMENTE, av. po *szaloniemu*, *plocho*, *nieroztropnie*.

FOLLETO, s. m. *zły duch mieszkający w powietrzu* i *robiący ludziom różne psoty*. Ei nacque d'un — e d'una fata, *L. Lipp. Malm. Fare il —*, *wyrabiać sceny*, *brawerye*. = *potępieniec*, *dusza potępienia*.

FOLLIA, FOLLEZZA, s. f. FOLLORE, s. m. *pomieszanie zmysłów*, *szaleństwo*, *waryjacja*. = *glupstwo*, *nierozsądek*, *plochosc*.

FOLLIGOLA, s. f. —COLO, —CULO, s. m. *Bot. torbka nasienna*, *strączek*.

FOLLICOLARE, ad. m. f. *zamknięty w torbecce*, *w strączku*.

FOLLONE, s. m. *folusznik*.

FOLTA, v. FOLLA.

FOLTAMENTE, av. *tłumnie*, *gromadnie*.

FOLTEZZA, s. f. *gęstość*.

FOLTO, —TA, ad. *gęsty*.

FOMENTA, s. f. *Med. naparzanie*.

FOMENTARE, v. a. *naparzać*, *okładać czem ciepłym*. = fig. *podniecać*, *podżegać*.

FOMENTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *podżegacz*, i t. d. Più presto fautore di pace che — di guerre, *Guicc. Stor.*

FOMENTAZIONE, s. f. *naparzanie*, *cieple okładanie*.

FOMENTO, s. m. *plyn ciepły do naparzania*.

FOMITE, s. m. *hubka*, *żagiew*, *czyr.* = fig. *zarzewie*, *podnieta*. — del peccato, *podnieta do grzechu*.

FONDA, s. f. *worek*, *pochwa*, *torba*. — della pistola, *pokrowiec na pistolet*. = *proca*, v. FROMBOLA. = *obfitość*.

FONDACAIO, —CHIERE, s. m. *sukiennik*.

FONDACCIO, s. m. *osad*, *fus*.

FONDACHETTO, s. m. dim. *sklepek sukienny*.

FONDACO, pl. —CHI, s. m. *sklep sukienny*.

FONDAMENTALE, ad. m. f. *fundamentalny*, *zasadniczy*.

FONDAMENT'ALISME, av. *fundamentalnie*. = *do szczytu*.

FONDAMENTO, pl. m. —TI, f. —TA, s. m. *fundament*, *podstawa*. = fig. *zasada*, *podstawa*.

Far —, *zasadzać się*, *polegać na czem*. Nell'amicizia di quel re faceva grandissimo —, *Guicc. Stor.* = *powód*, *pryczyna*. = *stolec*, *otwór odchodowy*.

FONDARE, v. a. *złożyć fundamenta*. = *złożyć*, *ustanowić*. = v. r. *gruntować się*, *zasadzać się*, *opierać się*, *polegać*.

FONDATA, s. f. *lagier winny*.

FONDAMENTE, av. *na pewnym fundamencie*, *gruntownie*.

FONDATEZZA, s. f. *fundamentalność*, *gruntowność*.

FONDATO, —TA, p. ad. v.

FONDARE. = *głęboki*; *tlusty* (o ziemi). = *gęsty* (o leście). = *Nel*

fondato inverno, w środku zimy. = Discorso fondato, głęboka, gruntowna mowa. = Fondato in qualche scienza, ugruntowany w jakiej nauce.

FONDATORE, s. m. —TRICE, s. f. założyciel, i t. d.

FONDAZIONE, s. f. fundacja, zakład, założenie.

FONDERE, v. a. ir. topić, roztopić. = rozpuścić. = trwonić.

FONDERIA, s. f. gisernia, ludwisarnia. = laboratorio chemiczne. [CIO.]

FONDIGLIUOLO, v. FONDAC-FONDITORE, s. m. giser, ludwisarz.

FONDO, s. m. dno, spód. — d' un fiume, dno, koryto rzeki. = głębia, głębina. Andare a —, zatonąć, utonąć. Andare al —, fig. przepaść, zgubić się, stracić wszystko do szczytu. Dar —, Mar. rzucić kotwicę. Dar — all' avere, fig. strwonić majątek. Io non so come, ma a dirtela, darei — a un tesoro, U. Fosc. Da capo a —, z gruntu, ze szczytem, zkretešem. Nel — della sua fortuna, M. Vill. w ostatniej toni. = fig. gruntu. Toccare, andare al — di checchessia, zgłębić, zgruntować. = Fondo d' un quadro, tło obrazu. = posiadłość ziemską, majątek nieruchomy. = ad. głęboki. Pestilenza fonda, chwila największego grasowania zarazy.

FONDUTO, —TA, p. ad. stopiony.

FONTALE, ad. m. f. pochodzący ze źródła, początkowy, pierwotny. = s. m. f. v. FONTE.

FONTALMENTE, —NALMENTE, av. początkowo, pierwotnie.

FONTANA, s. f. fontana, krynica, źródło. = fig. źródło niewyczerpane.

FONTANELLA, s. f. dim. fontanka, źródełko. = apertura.

FONTANEVOLE, FONTANOSO, —SA, ad. źródlisty. [mistrz.]

FONTANIERE, s. m. rurfontaniano, —NA, ad. krynicy, źródłany.

FONTE, s. m. f. źródło, krynica. = fig. źródło, początek, przyczyna. = Sacro fonte, chrześcijańska.

FONTICELLO, s. m. —CELLA, —CINA, s. f. dim. źródełko, krynica.

FORA, FORE, FORI, v. FUORA. FORA, * zamiast SAREBBE, byłby, i t. d. Donne mie, lungo — a raccontare, Petr.

FORACCHIARE, v. a. podziurawić.

FORAGGIAMENTO, s. m. furazowanie, picowanie.

FORAGGIARE, v. a. furazować, picować.

FORAGGIERE, s. m. furazujący, picownik. [wność.]

FORAGGIO, s. m. furaz, żyforame, s. m. dziura, otwór w zadku.

FORAMELLO, v. SAGCENTINO.

FORAMINOSO, —SA, ad. podziurawiony, dziurkowany.

FORANEO, v. FORENSE.

FORARE, v. a. przedziurawić, świdrować, wywiercić dziurę. = Forare i più segreti luoghi, zapuścić się w głębi.

FORASIEPE, s. m. Ornit. strzyżyk, królik. = fig. chudy pacholek.

FORASTICO, v. RUBESTO.

FORATERRA, s. m. kół którym się robi w ziemi dziura dla posadzenia czego.

FORATO, —TA, p. ad. v. FORARE. = Capo forato, fig. ostrzelony przez głowę, nie mający piątej klepki w głowie.

FORATIO, —RE, s. m. świder. [dziurę.]

FORATORE, s. m. wierzący FORATURA, —TA, s. f. świodrowanie.

FORBICETE, —CINE, s. f. pl. dim. małe nożyczki.

FORBICI, s. f. pl. nożyczki. Avere uno nelle —, fig. mieć kogo w swej garści, w swej mocy. = nożyce raka, niedzwiałka. [cznik.]

FORBICIARO, s. m. nożyforbicioni, s. m. pl. nożyce.

FORBIRE, v. a. ir. czyścić, chędożyć, polerować. = otrzeć, obtrzeć. — gli occhi, otrzeć oczy. La bocca sollevò dal fiero pasto quel peccator forben-dola a' capelli, D. Inf. = oczyścić. Da' lor costumi fa che tu ti forbi, D. Inf.

FORBITAMENTE, av. polerownie.

FORBITEZZA, s. f. glans, polowanie. = fig. gładkość wystowienia.

FORBITOIO, s. m. narzędzie do polerowania.

FORBITORE, s. m. polerownik. [nie.]

FORBITURA, s. f. polerowanie.

FORBOTTARE, v. a. bić, tłuc, kolatać. = lżyć, znieważać.

FORCA, s. f. widły, = droga rozstajna. = szubienica. Mandare alle forche, postać na szubienicę; fig. odesłać do wszystkich diabłów, na cztery wiatry. = (Avanzo di) forca, urwis, wisielec, szubienicznik. = Far le forche, udawać że się o czem nie wie. = dyszel u wotowozu.

FORCATA, —TURA, s. f. krok. = co można wziąć od razu na widły.

FORCELLA, s. f. mostek, kość piersiowa. = e —LLETTA, s. f. dim. widelki = kół, tyka do podpierania winorośli.

FORCHÈ, v. FUORCHÈ.

FORCHETTA, s. f. widelec. = mostek, kość piersiowa. = widelki w piersiach kury. = drzewo rosocbate. = Favellare in punta di —, fig. mówić z przy-sadą, zbyt wytwornie.

FORCHETTIERA, s. f. pokrowiec na widelec.

FORCHETTO, s. m. narzędzie o dwóch zębach żelaznych.

FORCHETTONE, s. m. accr. duży widelec.

FORCHIUDERE, v. a. ir. wy-przeć, wyrugować.

FORCINA, s. f. dim. widelec. = widelki.

FORCIPE, s. m. Chir. kleszcze.

FORCONE, s. m. widły o trzech zębach żelaznych.

FORCUTAMENTE, av. widłowo, widlasto.

FORCUTO, —TA, ad. widlasty, rosocchaty, widłowy.

FORCUZZA, s. f. widelki.

FORENSE, ad. m. f. palestrancki, sądowy, prawny.

FORESE, s. wieśniak, wieśniaczka.

FORESELLO, —LA, —ETTO, —TA, —OZZO, —ZA, s. dim. kmio-tek, kmiołka.

FORESTA, s. f. bór, las.

FORESTARIA, —TERIA, s. f. mnóstwo cudzoziemców. = gospoda dla cudzoziemców po klasztorach.

FORESTIERAMENTE, av. po cudzoziemsku.

FORESTIERE, —RO, —RA, s. cudzoziemiec, cudzoziemka.

FORESTO, —TA, ad. pusty, niezamieszkały.

FOREFECCHIA, s. f. Entom. szczypanka.

FORFICE, etc. v. FORBICE, etc.

FORFICIATA, s. f. cięcie, ukrojenie nożyczkami.

FORFORA, —RE, —RAGGINE, s. f. papry, łuska na głowie.

FORIERA, s. e ad. f. poprzeczniczka, zwiastunka. Era verso la metà di maggio, e l'alba pareva — di un bellissimo giorno, było w połowie maja, i jutrzienka zwiastowała dzień najpiękniejszy.

FORIERE, —RO, s. m. furyer. = fig. goniec, poprzednik.

FORMA, s. f. forma, kształt, postać. = dusza. L'invisibil sua — è 'n paradiso, Petr. = postać. E due di loro in — di messaggi corsero in contra noi, D. Par. = Stamp. forma, litery złożone do druku. = forma do odlewania figur gipsowych. = macica

forlo —

drukarska. = Gram. forma. = sadzawka w porcie dla budowania statków. = kopyto sześkie.

FORMABILE, ad. m. f. mogący przyjąć pewien kształt.

FORMAGGIAIO, s. m. sernik.

FORMAGGIO, s. m. ser.

FORMAIO, s. m. kopyciarz.

FORMALE, ad. m. f. stanowiący, formalny.

FORMALISTA, s. m. formalista, ścisły przestrzegacz form.

FORMALITA, —TADÉ, —TATE, s. f. formalność.

FORMALIZZARSI, v. r. urazić się.

FORMALMENTE, av. formalnie.

FORMARE, v. a. formować, kształcić. — una statua, odlać statuę. = utworzyć, ukształcić.

Era una delle più belle creature che mai dalla natura fosse stata formata, Bocc. = wyrobić, urobić. — la parola, urabiać głos, wymawiać wyrazy, przemówić. Ond'io non pote' mai — parola, D. Purg. = Formare un assedio, obłędz — un processo, uformować proces.

FORMATAMENTE, av. kształtnie. = formalnie, stanowczo.

FORMATELLO, ad. e s. m. Stamp. dawny druk średni.

FORMATIVO, —VA, ad. formujący, nadający kształt.

FORMATO, —TA, p. ad. v. FORMARE. = silnej budowy cięła. = lany, odlewany.

FORMATORE, s. m. —TRICE, s. f. kształciciel, i t. d. = odlewacz, giser.

FORMAZIONE, s. f. formacja, ukształcenie, utworzenie. — de' vocaboli, tworzenie wyrazów.

FORMELLA, s. f. dół w którym się sadzą drzewa. = nabrzmienie na zgięciu kolana końskiego. = dim. foremka.

FORMENTO, v. FRUMENTO.

FORMENTONE, s. m. kukurza. = (w Piemencie), gryka.

FORMICA, s. f. mrówka.

FORMICIAIO, s. m. mrowisko.

Stuzzicare il —, prov. v. VESPAIO.

FORMICARE, v. n. snuć się jak mrówki.

FORMICHETTA, —CUCCIA, s. f. dim. mroweczka.

FORMICHERE, s. m. Zool. mrowkojad.

FORMICOLAIO, s. m. mrowisko. = fig. mrowie, mrowisko, rój, gromada.

FORMICOLARE, v. n. snuć się jak mrówki. Le anticamerale, il cortile e la strada formicolavano di servi, di paggi, Manz. P. S. roje slug, paziów, smutły się i t. d.

FORMICOLIO, —LAMENTO, s.

m. mrowie, przechodzenie mrowia po ciełe, ostrość krwi która sprawia wysypkę drobną na ciełe ze świerzbem.

FORMICONE, s. m. accr. duża mrówka. — di sorbo, Varch.

Ercol. człowiek ostrożny, nie dający się wyciągnąć na stółko.

FORMIDABILE, —DOLOSO, —SA, ad. straszny.

FORMIDINE, s. f. strach, przestrah.

FORMISURA, av. nad miarę.

FORMOLA, —MULA, s. f. formuła. [larz.]

FORMOLARIO, s. m. formuły.

FORNACE, s. f. piec. — da fondere, piec szmelcarski. — da calcina, piec wapienny. — da mattoni, piec ceglarski. Fare una —, być cegielnikiem. Era innamorato d'una bellissima donna... moglie d'un buon uomo... il quale faceva uba —, Lasc. Nov.

FORNACELLA, —GETTA, —CINA, s. f. —CINO, s. m. dim. piecyk.

FORNACIAIO, s. m. della calcina, wapiennik. — da tegole, dachówkarz.

FORNAIO, —RO, s. m. —IA, —BA, s. f. piekarz, piekarka.

FORNATA, s. f. pieczywó.

FORNELLETTO, —LLINO, s. m. dim. piecyk.

FORNELLO, s. m. piec. Alti fornelli, lufa żelazna.

FORNICARE, v. n. porubstwowem się bawić, nierząd pa-trzecz.

FORNICARIAMENTE, av. nierządnie. [rzędny.]

FORNICARIO, —RIA, ad. nie-

FORNICATORE, s. m. —TRICE, s. f. porubnik, wszelecznik.

FORNICATORELLO, —LA, s. dim. v. FORNICATORE. = szczywanly lis.

FORNICAZIONE, s. f. porubstwo, nierząd z wolną. = cudzołóstwo.

FORNIMENTO, s. m. sprzęt, rynsztunek. — da camera, sprzęty, meble. — da cavallo, rzęd na konia. = wapno z piaskiem. = furdymant, gifes. = lederwerki.

FORNIRE, v. a. ir. skonać, dokonać; dopiąć, dokazać, dopełnić. E se la prima prova gli vien fatta, e non fornisce la seconda poi, egli vien morto, Ar. Orf. Fur. = dostarczyć, opatrzyć. — la nave di mercanzia, naładować okręt towarami. = przystać, zaniechać. [ty.]

FORNITO, s. m. meble, sprzęt.

FORNO, s. m. piec piekarski. — Forno di pasticci, blat do pieczenia tortów. = Tempestare il pan nel —, fig. utonąć na brzegu.

FORNUOLO, s. m. latarnia do łapania ptaków w nocy. Esser nel —, fig. być szalenie zakochanym.

FORO, s. m. dziura. = zamiaszt furono, byli, były.

FORO, s. m. forum trybunskie. = tżba sądowa, trybunał. — interno, własne sumienie.

FORRA, s. f. wąwóz. = otchłani piekielna.

FORSE, av. może. Stare in —, wahać się. = okolo, blisko. — a tre miglia, Bocc.

FORSENNARE, v. VANEGGIARE.

FORSENNATAGGINE, —TEZZA, s. f. szat, szaleństwo.

FORSENNATAMENTE, av. szalenie.

FORSENNATO, —TA, ad. szalony, zapamiętały.

FORTE, s. m. największa część. II — del bosco, blizko. — = twierdza, warownia. — ad. m. f. silny, mocny, tegi, krepny. = silny, potężny, bystry. Uomo di — ingegno, człowiek bystrego umysłu. = trudny, ciężki. = cierpki, ostry, szczypiący. = tegi, mocny (o trunkach). = gęsty. Questa selva selvaggia ed aspra e forte, D. Inf. = mocny, silny, jedyny (o stylu). = meżny, waleczny, odważny. Darà il ciel, darà il mondo ai forti aita, Tass. Ger. = tegi mocny (o materjach). = av. mocno, bardzo. Desiderare, — bardzo pragnąć. Io amai sempre, e amo — ancora, Petr. = twardo. Dormir —, twardo spać. = przedko. Fuggire, andar —, przedko uciekać, isc. = Parlar —, głośno mówić.

FORTEMENTE, av. bardzo, mocno; silnie; odważnie, walecznie. [pian.]

FORTEPIANO, s. m. forte-

FORTERELLO, —LA, FORTETTO, —TA, FORTICELLO, —LA, ad. dość silny.

FORTERRUZZO, —ZA, ad. dosyć mocny; kwaskowaty.

FORTEZZA, s. f. moc duszy, tegość charakteru, meztwo, odwaga. Armarsi di —, uzbroić się meztwem. = moc, siła, energia. = mocny smak, kwas. = twierdza, warownia.

FORTIFICABILE, ad. m. f. dający się obwarować.

FORTIFICATORE, s. m. —TRICE, s. f. wzmacniający, wzmacniająca.

FORTIFICAZIONE, —GIONE, s. f. —MENTO, s. m. wzmocnienie, utwierdzenie, = fortyfikacja, obwarowanie. = twierdza, warownia.

FORTIGNO, —GNA, ad. ostry, kwaskowaty. [teczka.]

FORTINO, s. m. zamek, for-

FORTUITAMENTE, av. przy-
padkowy. [padkowy.]

FORTUITO, —TA, ad. przy-
FORTUNE, s. m. kwasy (ce-
bula, czosnek, i t. d.).

FORTUNA, s. f. los, dola,
przeznaczenie. = los, przypadek, traf. Non si volle mettere alla — della battaglia, G. Vill. = Far —, zapewnić sobie szczęście. = niedola, nieszczeście. = burza, nawalnica. = dobra, majątek. = zgiełk, zaburzenie.

FORTUNALE, v. BURRASCA.
FORTUNALMENTE, v. FORTUITAMENTE.

FORTUNARE, —NEGGIARE, v. n. doświadczać różnych kolei losu, różnych przygód, nie-szczęść. = v. TUMULTUARE. = v. a. uszczęśliwić.

FORTUNATAMENTE, av. szczęściem.

FORTUNATO, —TA, ad. szczęśliwy.

FORTUNIVOLE, v. FORTUITO.
FORTUNOSAMENTE, av. trafem, przypadkiem, niespodzianie. = szczęściem. = v. TEMPESTUOSAMENTE.

FORTUNOSO, —SA, ad. przy-
padkowy, niespodziewany. = niebezpieczny, hazardowny. = v. TEMPESTOSO.

FORTUZZO, —ZA, ad. kwa-
skawaty.

FORVIARE, v. n. † zbłądzić z drogi. = fig. zbaczyć od przedmiotu. [woli.]

FORVOGLIA, av. pomimo

FORZA, s. f. siła. — motrice, siła poruszająca. — centrifuga, siła odśrodkowa. = siła, moc, władza. Prender —, nabrać sił. A, di —, di tutta —, z całej siły, usilnie. = przymoc, przymusi, gwałt. A, per —, gwałtem z przymusu, pomimowolnie. Far — a uno, przymusić kogo do czego. Far — a una vergine, zgwałcić dziewczynę. = Forze, pl. siła zbrojna lądowa, wojsko.

FORZAMENTO, s. m. przy-
mus, gwałt.

FORZARE, v. a. przymusić, zmusić, użyć gwałtu. = v. r. starać się, usilować.

FORZATAMENTE, av. z przy-
musu, gwałtem.

FORZATO, s. m. złoczyńca
skazany do robót publicznych. = p. ad. zmuszony, przymuszony. = niezmierny, nadzwyczajny. [jacy.]

FORZATORE, s. m. zmusza-
FORZERINAIO, s. m. fabry-
kant kufrowo.

FORZEVOLTE, ad. m. f. przy-
muszający.

FORZEVOLMENTE, av. gwał-
tem, z przymusu.

FORZIERE, —RO, s. m. ku-
fer, skrzynia.

FORZIERETTO, —RINO, —
RUOLO, —RUZZO, s. m. dim. kufe-
rek, skrzynka.

FORZORE, s. m. kwas.

FORZOSAMENTE, av. silnie,
mocno.

FORZOSO, —SA, FORZUTO, —
TA, ad. silny, mocny, krzepki.

FOSCAMENTE, av. ciemno.

FOSCO, —CA, pl. —CHI, —
CHE, ad. ciemny. = śniady, czarniawy. = mglisty, zamglo-
ny; pochmurny. = fig. smutny,
ponury, posepny.

FOSFATO, s. m. Chim. fosfat,
fosforan, sól powstająca z po-
łączenia kwasu fosforycznego
z zasadą.

FOSFORESCENZA, s. f. fos-
forescencya, własność niektó-
rych ciał i istot organicznych
świecenia w ciemności.

FOSFORICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. fosforyczny.

FOSFORO, s. m. Chim. fosfor.

FOSSA, s. f. rów, fossa. =
dół, jama. = grób. = kopalnia.

FOSSACCIA, s. f. peg. rowisko.
FOSSAIUOLO, s. m. grabarz.
FOSSARELLO, s. m. —TELLA,
s. f. dim. rowek, dołek, jamka.
Per una vigna calatosi perenne
in un fossarello, Lasc. Nov.

FOSSATELLO, s. m. dim. stru-
myk, struga. = rowek.

FOSSATO, s. m. potok, stru-
myk. = rowek na polu do ście-
ku wody.

FOSSERELLA, —ETTA, —ICEL-
LA, —ICINA, s. f. dim. rowek, ro-
weczek.

FOSSILE, s. m. płód kopalny.
= ad. m. f. kopalny. Carbon —,
węgiel ziemny.

FOSSO, —NE, s. m. szeroki
rów, kanał.

FOTTIVENTO, v. CHEPPIO.

FRA, prep. między, wśród,
w. — tutte le donne la tale è bel-
lissima, między wszystkimi
kobietami ta jest najpiękniej-
sza. — 'l sonno, we śnie. — via,
w drodze, na drodze. Avea —
labbrì sempre il tuo nome, Met.
= Fra pochi giorni, za kilka
dni.

FRÀ, s. m. skrót. z FRATE,
mnich, zakonnik. Używa się
przed imionami własnymi. Frà
Puccio non andava mai fuori della
terra, Bocc.

FRACASSAMENTO, s. m. stłu-
czenie, zgruchotanie, wstrzę-
szenie, szkody zład wynika-
jące.

FRACASSARE, v. a. tłuc, gru-
chotać, zdruzgotać. = v. n. ru-
nać, rozwalić się. = podupaść,
zrujnować się.

FRACASSIO, s. m. zgiełk,
halas.

FRACASSO, s. m. szkoda, zni-
szczenie. Questi tremuoti fecero
nella Magna grandi fracassi, M.
Vill. = stuk, trzask, łoskot, ło-
mol. E già venia su per le torbi-
de onde, un — d' un suon pien di
spavento, D. Inf. = tak dużo że
aż strach. Tanti gioielli poi, ch'è
un —, L. Lipp. Malm.

FRACASSOSO, —SA, ad. hu-
czący, halasujący. [NO.]

FRACCURRADO, v. BURATTI-
FRACIDARE, v. INFRACIDARE.
= Aver fracido, znudzić. Tu m'hai
fracido, znudziłeś mnie o-
kropnie. [zna.]

FRACIDEZZA, s. f. zgnili-
FRACIDICCIO, —CIA, ad.
nadgnity.

FRACIDO, —DA, ad. zgnity,
zbutwiał. = Fig. Innamorato
fracido, szalenie zakochany.
Lingua fracida, obmowny język.
= s. m. v. FRACIDUME.

FRACIDUME, s. m. stek zgni-
lizny. = v. FRACIDEZZA. = fig.
znużenie.

FRADICEZZA, etc. v. FRACI-
DEZZA, etc.

FRADICIO, —CIA, ad. v. FRA-
CIDO. = mokry, wskrós prze-
mokły.

FRAFAZIO, s. m. scherz. ten
który każdemu wynagradza
szkody. [ziele.]

FRAGARIA, s. f. poziomkowe
FRAGILE, ad. m. f. łomny,
kruchy. = Fig. złomny, wątki,
nietrzymały. = słaby, ulomny,
krewki.

FRAGILEZZA, s. f. łomność,
łomkość. = v. FRAGILITÀ.

FRAGILITÀ, —TATE, —TATE,
s. f. łomność, łomkość. = Fig.
wątkość, nietrzymałość. = słabość,
ułamność, krewkość. L'uma-
mana —, ułamność natury ludz-
kiej, ludzkie krewkości.

FRAGILMENTE, av. słabo,
ułamnie.

FRAGNERE, v. FRANGERE.

FRAGOLA, s. f. poziomka.

FRAGORE, s. m. łoskot, huk,
trzask. — de' tuoni, łoskot pio-
runów. = v. FRAGRANZA.

FRAGOSO, —SA, —ROSO, —SA,
ad. huczny, głośny. [ny.]

FRAGRANTE, ad. m. f. † won-
FRAGRANZA, s. f. wonność.

FRAILE, FRALE, —LEZZA, v.

FRAGILE, etc.

FRAMMENTO, s. m. odłam. =
ułomek, część zatraconego
dzieła.

FRAMMENTUCCIO, s. m. dim.
odłamek.

FRAMMESCOLARE, FRAME-
SCOLARE, v. a. zmieszać, pomie-
szać razem.

FRAMMESSO, s. m. rzecz włożona, wtrącona między inne. = wyrażać zawarte nawiąsami. = Dare in —, wdać się w co. = p. ad. v. FRAMMETTERE.

FRAMMETTERE, v. a. ir. przekładać co czem; włożyć, wtrącić, dodać. = Frammettere la sua mediazione, wdać się ze swem pośrednictwem, użyć swej pomocy dla zgodzenia sporu. = Frammettere la lingua favellando, płatać językiem, jękać się. = v. r. wdać się w co, wtrącić się do czego.

FRAMMETTIMENTO, s. m. wlanie się w co.

FRAMMISCHIARE, v. FRAMMESCOLARE.

FRANA, s. f. osypanie się ziemi, zakłębłość stąd wynikająca.

FRANARE, v. n. osypać się, zasypać się, zapaść się.

FRANCAGIONE, s. f. uwolnienie, oswobodzenie.

FRANCAMENTE, av. śmiało, odważnie.

FRANCAMENTO, s. m. pewność, ufność.

FRANCARE, v. a. uwolnić, oswobodzić. — di tutte le gravanze, uwolnić od wszelkich ciężarów. — le lettere, opłacać listy na pocztę. [len.]

FRANCATRIPPE, s. m. pop.

FRANCATURA, s. f. opłacanie listów na pocztę.

FRANCASCENTE, — SEMENTE, av. po francusku.

FRANDESCANO, s. m. franciszkanin.

FRANCESE, —SCO, —SCA, ad. e s. m. f. francuski, francuz, francuska.

FRANCEGGIARE, v. n. używać francuskich wyrażań lub zakończeń.

FRANCESIMO, s. m. francuszczyzna.

FRANCHEGGIARE, v. FRANCARE. = D. dodać odwagi.

FRANCHEZZA, s. f. śmiałość, mężstwo, odwaga.

FRANCHIGIA, s. f. wolność, swoboda, przywilej. = miejsce przytulku, gdzie dawniej niewolno było aresztować.

FRANCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. wolny od niebezpieczeństwa; mający sobie nadany przywilej. = wolny, swobodny. = Franco di porto, opłacony, frankowany. = śmiały, mężny, odważny.

FRANCOLINO, s. m. Ornit. frankolin.

FRANGENTE, s. m. fale morskie rozbijające się o skały. = nieprzewidziany przypadek, kłopot. — In questo —, podczas

gdy to się działo, wśród takich okoliczności.

FRANGERE, v. a. e n. ir. rozbić, rozłupić; złamać. — i ceppi, skruszyć więzy, okowy. = przewyciężyć, pokonać, podbić. = v. r. łamać się; łupić się, rozbić się. Come fa l'onda la sovra Cariddi, che si frange con quella in cui s'intoppa, D. Inf. = przewyciężyć się. Come si frange il sonno ove di butto nuova luce percuote il viso chiuso, D. Inf. = zmiękczyć się, rozczulić się. Allor disse 'l maestro : non si franga lo tuo pensiero, D. Inf.

FRANGIA, s. f. frezla. [złq.]

FRANGIARE, v. a. obszyć frę-

FRANGIBILE, ad. m. f. łomny, łomki.

FRANGIBILITÀ, s. f. łomność, łomkość.

FRANGIMENTO, s. m. tłuczenie, złamanie. = szczątka z rozbicia, ze stłuczenia. [na.]

FRANGOLA, s. f. Bot. kruszy-

FRANMASSONE, s. m. wolny mularz.

FRANNOLO, —LA, s. głupi dziad, głupia baba.

FRANTENDERE, v. a. ir. niedostyszczać, lub udawać że się niedostyszczało.

FRANTO, —TA, p. ad. stłuczony, złamany.

FRANTUME, s. m. szczątka, okruchy.

FRAPPA, s. f. kawał oddarty od sukni. = pl. Pitt. liście.

FRAPPARE, v. a. przykroć suknię, pokrajac materyę. = pościć, pokrajac, posiekac. = fig. łgać w celu oszukania.

FRAPPATORE, s. m. oszust.

FRAPPEGGIARE, v. a. en. Pitt. malować landszasty, pejzaże.

FRAPONIMENTO, s. m. —SIZIONE, s. f. włożenie, wstawienie. = wstawienie się, wdanie się.

FRAPPORRE, v. a. ir. włożyć, wstawić, wtrącić. — ostacoli, stawic przeszkody, zawady. = v. r. wstawić się, wdać się.

FRAPPOSTO, —TA, p. ad. włożony, i t. d. [zesów.]

FRASARIO, s. m. zbiór frasca, s. f. gałąź z liściem, wiecha. Prov. A buon vino non bisogna —, nietrzeba wiechy kiedy dobre wino. Saltare di palo in —, wyrwać się jak Filip z konopi, odezwać się nie do rzeczy. Render frasche per foglie, oddać wet za wet. = chróst, krzaki. = fig. trzpiot, fircyk, pustak, półgłówek, sowizdrzał, świszczypatka. = pl. fraszki.

FRASCAME, s. m. gałęzie, krzaki. [sta.]

FRASCANTE, s. m. pejzazy-

FRASCATO, s. m. buda z gałęzi, letnik, altanka.

FRASCHEGGIARE, v. n. szleścić po liściach. = fig. barszkować, biaznować.

FRASCHEGGIO, s. m. szelest liści.

FRASCHERIA, s. f. fraszka.

FRASCHETTA, s. f. dim. gałązka. = fig. trzpiotek. = Stamp. rama u dekla w prasie drukarskiej. = gałązka lepowa.

FRASCHIERE, s. m. trzpiot.

FRASCOLINA, s. f. dim. gałązka. = fig. fraszka.

FRASCONAIA, s. f. drzewka na których się ptaki lapią.

FRASCONCINO, s. m. gałęzie, chróst.

FRASCONE, s. m. gałęzie, wiązki chróstu. = fig. blazeństwo.

FRASE, s. f. frazes.

FRASEGGIAMENTO, s. m. używanie frazesów.

FRASEGGIARE, v. n. używać frazesów.

FRASEGGIATORE, s. m. używający frazesów. [gia.]

FRASEOLOGIA, s. f. frazeologia

FRASSIGNUOLO, s. m. modrzew.

FRASSINEO, —NEA, ad. je-sionowy.

FRASSINETO, s. m. gaj je-sionowy.

FRASSINO, s. m. jesion.

FRASTAGLIAME, —MENTO, s. m. wykrawanie, wycinanie. = ciecicie, nacięcie, nakarbowanie.

FRASTAGLIARE, v. a. wykrawać, wycinać. = ciąć, pościć, porząbać, pokiereszować. = fig. jękać się, zacinać się. = poplątać się, powikłać się w mo-wie.

FRASTAGLIATA, s. f. wykrawanie, wycinanie. = fig. płatanina, zawikłanie, odmet, zamieszanie.

FRASTAGLIATAMENTE, av. bez ładu, jak groch z kapustą.

FRASTAGLIATURA, s. f. nacięcie, wycięcie. = karb, rowek.

FRASTAGLIO, s. m. —GLIA, s. f. ciecicie, przecięcie; kresa, szrama.

FRASTENERE, v. a. ir. zatrzymać, zabawić, zabałamuć. [cić.]

FRASTORNARE, v. a. zawró-

FRASTUONO, s. m. huk, szum, łoskot; halas, wrzawa.

FRATACCHIONE, s. m. thisty, opasły mnich.

FRATACCIO, s. m. peg. ladaco mnich.

FRATAGLIA, s. f. rój mnichów.

FRATAIO, —IA, ad. lubiący, lubiąca mnichów.

FRATE, s. m. v. FRATELLO. = *brat, towarzysz*. O frati, dissi, che per cento milia perigi siete giunti all'occidente, *D. Inf.* = *mnich, zakonnik*. = *Chim. re-torta*. = *dachówka przedziurawiona w kształcie lejki*.

FRATELLANZA, s. f. braters-two.

FRATELLESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, FRATELLEVOLE, ad. braterski, bratni.

FRATELLEVOLMENTE, av. po bratersku.

FRATELLINO, —UCCIO, s. m. dim. braciszek.

FRATELLO, s. m. *brat*. = *Petr. rowieśnik*. = *laik, braciszek*.

FRATERIA, s. f. klasztor mnichów.

FRATERNALE, etc. v. FRATER-FRATERNALMENTE, —NA-MENTE, av. po bratersku.

FRATERNITA, s. f. braters-two.

FRATERNITA, s. f. bractwo. FRATERNO, —NA, ad. braterski, bratni.

FRATISCAMENTE, av. po mnichowsku.

FRATESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, FRATILE, ad. *mnisi, mnichowski*.

FRATICELLO, —CINO, s. m. dim. *mały mnich*.

FRATICIDA, s. m. bratobójca.

FRATINO, s. m. *mały mnich*. = ad. *mnichowski*.

FRATISMO, s. m. *mnichostwo*. FRATOCCIO, —TONE, —TOTTO, s. m. *accr. tłusty, opasty mnich*.

FRATRICIDA, etc. v. FRATICIDA, etc.

FRATTA, s. f. *ciernie, krzaki, glogi*. Esser per le fratte, *podupaść, stracić majątek, przyjść do nędzy*. Per rimetter in sesto, ed in possesso una cugina sua ch'è per le fratte, *L. Lipp. Malm.*

FRATTAGLIE, s. f. pl. *podróbki*.

FRATTANTO, av. *tyczasem*.

FRATTO, v. FRANTO.

FRATTOIO, s. m. *międlica, ciernica, tarlica*. = *młyn oliwny*.

FRATTURA, s. f. *złamanie kości*.

FRATTURATO, —TA, ad. *mający złamaną kość*.

FRAUDARE, v. a. *oszukiwać*.

FRAUDATORE, s. m. —TRICE, s. f. *oszust, szalbierz, i t. d.*

FRAUDE, —DOLENZA, —ZIA, —DULENZA, —ZIA, s. f. *oszukiwstwo, szalbierstwo*.

FRAUDEVOLE, —MENTE, v. FRAUOLENTO, etc.

FRAUOLENTEMENTE, av. po szalbiersku.

FRAUOLENTO, —TA, ad. *szalbierski*.

FRAVOLA, v. FRAGOLA.

FRAVVEGGOLE, v. TRAVEGGOLE. [Arit. ulamek.]

FRAZIONE, s. f. *złamanie*. = FRECCIA, s. f. *strzala*.

FRECCIARE, v. a. *wypuścić strzałę*. = fig. *pożyczać i tu i owdzie, zarywać od wielu pieniędzy*.

FRECCIATA, s. f. *rana zadana strzałą*.

FRECCIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *strzelający, strzelająca z łuku*.

FREDDAMENTE, av. *zimno, oziębłe*. = *leniwie, ślamazarnie*.

FREDDARE, v. a. *oziębic, wystudzić*. = *Freddar uno, fig. zabić kogo*. È un uomo dabbene che ha freddato un birbone superbo, *Manz. P. S.* = v. r. *zaziębic się, przeziębnać*.

FREDDAZZA, s. f. *zimno*. = fig. *oziębłość*. = v. *PIGREZZA*.

FREDDICCIO, —CIA, ad. *chłodny, zimnawy*. = s. m. *trochę zimno*. Avendo poco o niente addosso, li cominciò a fare —, *Lasc. Nov.*

FREDDO, s. m. *zimno*. Iddio manda il — secondo i panni, *Bóg jest litościwy dla wszystkich*. = ad. *zimny*. = fig. *zimny, bez życia, leniwy*.

FREDDOLOSO, FREDDOSO, —SA, ad. *zbyt czuły na zimno, zmarzłuch*.

FREDDORE, v. FREDDO.

FREDDOTTO, —TA, ad. *dość zimny*.

FREDDURA, s. f. *zimno; chłód*. = fig. *opieszałość; niedorzeczność, głupstwo*. *Freddure chiamate be' motti, e frizzi di spirito, U. Fosco*. *Dir freddure, plesć niedorzeczy, bredzić, bałamucić*.

FREGA, v. FREGOLA. = *tarcie*.

FREGACCIOLARE, v. a. *z lekka nacierać*.

FREGAGIONCELLA, s. f. dim. *lekkie nacieranie*.

FREGAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. *tarcie, nacieranie*. = *Fregagioni, fig. glaskanie, pie-szczoty*.

FREGARE, v. a. *trzeć, nacierać*. = *kreślić linie*. E' l' buon Sordello in terra fregò il dito, *D. Purg.*..... *nakreślił coś palcem na ziemi*. Che i piè di così sicuro per lo 'nferno fregghi, *D. Inf.* *który stąpasz tak bezpiecznie po piekle*. = v. r. *Fregarsi attorno ad alcuno, czepiać się do kogo, wieszać się przy kim*.

FREGATA, s. f. *fregata*.

FREGATURA, v. FREGAGIONE.

FREGIAMENTO, s. m. *ozdobienie*.

FREGIARE, v. a. *ozdobić, przyozdobić*. = v. r. *ustroić się*.

FREGIATURA, s. f. *ozdoba*.

FREGIO, s. m. *szlak, lamówka, garnirowanie*. — di trine, galloni, *szamerowanie*. = *ozdoba*. = *Arch. fryz; taflowanie ścian, sufitu*.

FREGO, pl. —GHI, s. m. *linia pociągłona piórem, pedzlem*. Dare, far un —, *przekreślić*. = *kresa, szrama na twarzy*. = *plama, zakata*.

FREGOLA, s. f. *tarlisko, tarło, tarcie się ryb*. = fig. *ochota, żądza, pożądliwość, swierzbiczka*. Entrare in —, *abrać ochoty*. Ond'egli entrato in — si fatta, fece toccar tamburo, *L. Lipp. Malm.*

FREGOLO, s. m. *ikra*.

FREMERE, —IRE, v. n. *huczeć, szumieć (o morzu)*. = *rzeć*. S'udian fremer cavalli, e squillar trombe, *Car. En.* = *ryczeć*.

Fremiron gli orsi, *Varch. Dafn.* = *drzeć, trząść się*. — di sdegno, *drzeć ze złości*.

FREMITO, s. m. *huk, szum*. — Il del vento, *szum wiatru*. = *Fremito di cavallo, rżenie konia*. Del liono il — feroce, *Cast. An. parl.* *okropny ryk lwa*. Che importa ch'abbia il vigore e il — delleone, se ha la mente volpina, *U. Fosco*.

FRENAIO, s. m. *słószarz robiący wędzida*.

FRENARE, v. a. *cheltznąć, kielznąć*. = fig. *trzymać na wodzy, powściągać, hamować, ukrócić żądze, namiętności*.

FRENELLA, s. f. *wędzido*. = *flanella*.

FRENELLO, s. m. *kaganiec*. = *łańcuch na szyję, bransoletka*. = *wędzidelko pod językiem*.

FRENESIA, FRENETICIZZAZIONE, s. f. —CAMENTO, s. m. *szal, szaleństwo*.

FRENETICARE, v. n. *szaleć, odchodzić od rozumu*.

FRENETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *es. szalony, szaleniec*. = s. m. v. FRENESIA.

FRENTICA, —DE, s. f. *zapalenie mózgu, maligna*.

FRENO, s. m. *wędzido, kielzno*. A — sciolto, *popuszczony wędzida*. = fig. *wodza, hamulec*. Metter il — a uno, *powściągać, pohamować*. Mordere, roder il —, *tumić gniew*. Tener in —, *trzymać na wodzy*.

FRENOLOGIA, s. f. *frenologia, system Galla upatrujący związek między kształtem czaszki a władzami umysłowymi i skłonnościami człowieka*.

FRENULO, s. m. Anat. wędzidełko.
 FREQUENTARE, v. a. ucześć, uczuć.
 FREQUENTATIVO, ad. częstotliwy.
 FREQUENTATORE, s. m. uczęszczający.
 FREQUENTAZIONE, s. f. uczęszczanie. = Rett. powtórzenie.
 FREQUENTE, ad. m. f. częsty.
 FREQUENTEMENTE, av. często.
 FREQUENZA, —ZIA, s. f. orszak, zgromadzenie, tłum ludu.
 FRESCAMENTE, av. świeżo, niedawno.
 FRESCANTE, s. m. malarz malujący fresco.
 FRESCARE, v. n. Mar. ochłodzić się (o wietrze).
 FRESCHEZZA, s. f. chłód. = Fig. świeżość, czerstwość młodości. = świeżość, nowość. = Pitt. świeżość kolorytu.
 FRESCO, pl. — CHI, s. m. chłod. Prender il —, ochłodzić się, wyjść na chłód, przechadzać się po chłodzie. = ad. chłodny. = świeży, czerstwy. = świeży. Uova fresche, świeże jaja. = Di fresco, av. świeżo, niedawno. = Stiam freschi, w łęgiej jesteśmy biedzie, tarapacie.
 FRESCOCCIO, —CIA, —so, —sa, —zzo, —za, ad. świeży, czerstwy. [dek.]
 FRESCOLINO, s. m. dim. chłod.
 FRESCURA, s. f. łęgi chłód.
 FRETTA, s. f. spieszka. In, a, con —, spieszuie.
 FRETTOLOSAMENTE, av. spieszenie.
 FRETTOLOSO, —SA, ad. spieszny, spieszący się, prędki.
 FRIABILE, ad. m. f. mialki, kruchy, syplki.
 FRIABILITÀ, s. f. mialkość, kruchość, syplkość.
 FRICASSEÀ, s. f. potrawka.
 FRIERE, s. m. kawaler zakonu wojennego.
 FRIGGERE, v. a. ir. smażyć, skwarzyć. = fig. spalić, opalić. = v. n. wrzec, kipiec, = skwiercząć, jęcząć, (o dzieciach).
 FRIGGIO, s. m. skwierczenie, syczenie wody wylanej na ogień.
 FRIGIDEZZA; v. FREDDEZZA.
 FRIGIDITÀ, s. f. zimno. = przeziębienie. = niemożność płodzenia.
 FRIGIDO, —DA, ad. zimny. = niezdolny do zapłodnienia.
 FRIGNA, v. POTTA.
 FRIGNUCCIO, s. m. Cercar di —, chcieć oberwać po plecach.
 FRIGORIFICO, —CÀ, pl. —CI, —CHE, ad. ziębiący.

FRINFINO, v. VANERETTO.
 FRINGUELLO, s. m. Ornit. zięba. Meglio è — in man che tordo in frasca, prov. lepsze dziś jajko niż jutro kokosz.
 FRISCCELLO, s. m. pyłek mączny.
 FRISONE, s. m. Ornit. grubodziób.
 FRITILLARIA, s. f. Bot. korona cesarska.
 FRITTA, s. f. frytla, zacier szklany.
 FRITTATA, s. f. jajecznica z szynką. = Fig. Far una —, pop. wystrzelić baka, poszkapać się. Rivoltar —, odmienić zdanie.
 FRITTELLA, s. f. ciasto smażone w oliwie, z jabłkami, rodzynkami, mlekiem i ryżem. = plama, centka. = fig. trzpiot, sowizdrzał, szalapat.
 FRITTO, —TA, p. ad. smażony. Esser fritto, fig. być do szczętu zrujnowanym; umrzeć.
 FRITTUME, s. m. —RA, s. f. smażenie. = wszystko co jest smażone. = drobne ryby smażone.
 FRIVOLEZZA, s. f. czczość, marność.
 FRIVOLO, —LA, —LE, ad. czczy, błihy, marny; plochy.
 FRIZZAMENTO, s. m. pieczenie, świerzwienie.
 FRIZZANTE, ad. m. f. piezący, szczypiący. = Scrittura —, fig. pismo pełne dowcipu.
 FRIZZARE, v. a. gryźć, piec, szczypać, świerzbieć. = szczypać w język, podniebienie (o winie). = fig. być uszczypliwym, ucinkowym.
 FRIZZO, s. m. v. FRIZZAMENTO. = fig. dowcipne słowo.
 FRODARE, FRODOLENZA, etc. v. FRAUDARE, etc.
 FRODE, FRODA, s. f. FRODO, FRODAMENTO, s. m. v. FRAUDE. = przemykanie towaru przez granicę. = Cogliere in frodo, złapać na gorącym uczynku. [TE.]
 FRODOLENTE, v. FRAUDOLENTE.
 FROGE, s. f. pl. skóra na nozdrzach końskich.
 FROLLAMENTO, s. m. —TURÀ, s. f. skruszenie mięsa.
 FROLLARE, v. a. skruszyć mięso.
 FROLLO, —LA, ad. kruchy (o mięsie). = Esser frolo, pop. cherlać, kawęcząć; wychudnąć, zmizernieć z głodu.
 FROMBA, —TORE, v. FROMBOLA, etc.
 FROMBO, v. STREPITO, FRULLO.
 FROMBOLA, s. f. proca. = kamyl w potoku, w rzece.
 FROMBOLARE, v. a. ciskać z procy.

FROMBOLIERE, —LATORE, s. m. proczar.
 FRONDA, FRONDE, v. FOGLIA.
 FRONDEGGIARE, v. n. FRONDIRE, v. n. ir. puszczać liście.
 FRONDESCENZA, s. f. rozwijanie się liści.
 FRONDETTA, s. f. listek. = gałązka.
 FRONDIFERO, —RA, ad. liściorodny.
 FRONDITO, FRONDUTO, —TA, —BOSO, SA, ad. liścisty, liściasty.
 FRONDURA, s. f. gęste liście, gęste gałęzie.
 FRONTALE, s. m. czołko; część zbroi okrywająca czoło. = część ubrania nad konia nad oczyma. = przód oltarza. = ad. Anat. czołowy.
 FRONTE, s. f. czoło. = głowa. = twarz. = front, przód. = Fig. Tener —, iść z podniesioną głową. Mostrar la —, stare a —, stawić czoło, opierać się. = invetriata, incallita, miedziane czoło.
 FRONTEGGIARE, v. n. stać na przeciwko, stać przodem, obrócić się przodem, stać czołem do nieprzyjaciela, stać na granicy.
 FRONTICHINATO, —TA, ad. Bocc. zschylonem czołem.
 FRONCICINA, s. f. dim. małeńkie czoło.
 FRONTIERA, s. f. granica. = twierdza na granicy. = front wojska. = front, fasada.
 FRONTSPIZIO, s. m. Arch. fronton, ozdoba architektoniczna w trójkąt nad drzwiami lub oknami budowy. = karta tytułowa, rycina na czele książki.
 FRONTONE, s. m. accr. duże czoło. = blacha w kominie dla odbijania ciepła.
 FRONTOSO, —SA, ad. bezczelny.
 FRONZIRE, v. FRONDIRE.
 FRONZUTO, —TA, ad. okryty gęstym liściem.
 FROTTA, s. f. FROTTO, s. m. zgraja, gromada. In frotta, tłumnie, gromadnie. = pulk, batalion. = v. FROTTOLA.
 FROTTOLA, s. f. żartobliwa piosnečka. = spiewka dziecięca. = baśń, banialuka, brednia, androny, duby smalone, koszałki opalki. Far frottole, prawić androny.
 FROTTOLARE, v. n. prawić androny, duby smalone. = blaźnować, żartować. [LA.]
 FROTTOLISSIMA, v. FROTTOLARE.
 FRUGACCHIAMENTO, —RE, v. FRUGARE, FRUGARE.
 FRUGALE, ad. m. f. skromny w jedzeniu, w picciu.

FRUGALITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. skromność w jedzeniu, w pićciu, życie skromne.

FRUGALMENTE, av. skromnie (co do jadła).

FRUGARE, v. a. macać, gmerać w czym kijem. — col gomito, szturchać, trzącąc łokciem. = gmerać, dłużyć. = przetrząsać, przewracać, myszkować, szperać, szukać, wywiadywać się. Frugò, bussò, girò più di tre miglia, L. Lipp. Malm. = dodawać bodźca, podniecać, pobudzać, napędzać. = karcić, karać. La rigida giustizia che mi fruga, D. Inf.

FRUGATA, s. f. —MENTO, s. m. macanie, gmeranie. = myszkowanie, szukanie, szperanie.

FRUGATOIO, v. FRUGONE.

FRUGATORE, s. m. ten co maca, szuka, szpera.

FRUGIFERO, —RA, ad. owocodny, plenny, żyzny, urodzajny, obfity. [nożerny]

FRUGIVORO, —RA, ad. żar-frugololare, v. a. łapać ptaki, łowić ryby ze światłem w nocy. Ricciardo allora, siccome il cacciatore, che va d'inverno a — pel bosco, etc. Fort. Ricc. Frugnolando, ramatando, grossa preda riportando, Buon. Tanc. = fig. zasiedzać kogo blaskiem pochodni, przykładając mu ją do twarzy.

FRUGNOLATORE, s. m. łowiący ptaki lub ryby ze światłem w nocy.

FRUGNOLO, s. m. latarnia do łowienia ptaków lub ryb w nocy. Andare a —, polować lub łowić ryby w nocy; fig. włożyć się po nocy. Entrare, insaccare nel —, fig. rozniewać się; zakochać się.

FRUGOLO, s. m. —LINO, —LETTO, s. m. dim. niespokojny chłopak, co się zawsze wiewi, nieposiedzi na miejscu.

FRUGONE, s. m. żerdź, tyczka. = uderzenie pięścią, szturchanie. = av. pokryjomu, ukradkiem.

FRUIRE, v. GODERE.

FRUIZIONE, s. f. używanie dóbr, majątku.

FRULLA, v. FRULLO.

FRULLARE, v. a. fruceć, zerwać się z szelestem (o ptakach). = swistać, gwizdać, szumić (o wietrze). = Frullare la cioccolata, beltać czekoladę żęby piana wystąpiła. = Frullare per lo cervello, wijać się, snuć się, swistać w głowie. La Musa mia... è rozza villanella, e si trastulla cantando a aria, conforme le frulla, Fort. Ricc. = Farla —, pokierować jaki interes.

FRULLINA, s. f. kopytka do bellania czekolady.

FRULLO, s. m. fru, szelest zrywającej się kuropatwy. = Un frullo, una frulla, fraszka, nic. Io non ne darei una frulla, nie dałbym za to funta kłaków.

FRULLONE, s. m. pytel.

FRUMENTACEO, —CEA, ad. podobny do pszenicy.

FRUMENTARIO, —RIA, ad. zbożowy.

FRUMENTIERE, s. m. live-rant zboża dla wojska.

FRUMENTO, s. m. zboże; pszenica.

FRUMENTOSO, —SA, ad. zbożysty, obfitujący w zboże.

FRUSCIARE, v. SECCARE, IMPORTUNARE.

FRUSCIO, s. m. pęd; huk, szum, szelest.

FRUSCO, —LO, s. m. suche gałęzie na drzewie.

FRUSTA, s. f. bicz, batóg. = przecik, różga. Dar la —, ćwiczyć, chłostać, smagać.

FRUSTAGNO, s. m. barchan.

FRUSTAMATTONI, s. m. ten co chodzi do karczmy lub sklepu nie dając nic utargować, zawalidoga.

FRUSTANEAMENTE, av. nadaremnie, naprzóżno.

FRUSTARE, v. a. smagać, ćwiczyć, chłostać. = Farsi —, wystawiać się na smiech. = włożyć się po świetle. = drzeć, szarzać suknie.

FRUSTATORE, s. m. ćwiczący, zadający chłostę. Nuovi tormenti e nuovi frustatori, D. Inf.

FRUSTATORIO, —RIA, ad. czyniący zawód, naprzóżny, nadaremny.

FRUSTATURA, s. f. ćwiczenie, chłosta.

FRUSTINO, s. m. dim. biczyk.

FRUSTO, s. m. kawalek. A frusto a frusto, av. po kawalku, kawalkami. Mendicando sua vita a frusto a frusto, D. Par. żebrząc po kawalku chleba dla utrzymania życia. = ad. wytarty, wyszarżany, zużyty, (o sukniach). Medaglia frusta, pieniądz wytarty. Donna frusta, kobieta stara już nieplodna. — fig. zużyty, stargany. Sono le forze vostre ora si fruste...? Ar. Orf. Fur.

FRUSTRATO, —TA, ad. zawiedziony, oszukany.

FRUSTRATORIO, —RIA, ad. nadaremny, bezskuteczny.

FRUTICE, s. m. krzew, krzak.

FRUTICELLO, —ETTO, s. m. dim. krzewina.

FRUTTA, FRUTTE, s. f. pl. frukt, owoce. Viveano quasi come

bestie di frutta e di ghiande, G. Vill. = wety. Le frutta di frate Alberigo, fig. morderstwo popełnione przez Alberigo na nieprzyciąciolach zaproszonych na ucztę, podczas gdy dano wety. Rispose adunque: Io son frate Alberigo; Io son quel delle frutta del mal orto, D. Inf. = fig. kije. Ma mio costume all' oste è dar le frutta, L. Pulc. Morg.

FRUTTAIOLO, —LA, s. przekupien, przekupka owoców.

FRUTTARE, —TIFICARE, v. a. e n. wydawać owoce. = fig. przynosić pożytek.

FRUTTATO, —TA, p. ad. v. FRUTTARE. = s. m. plód, owoc, plon.

FRUTTERELLE, s. f. dim. drobne owoce.

FRUTTEVOLE, —IFERO, —RA, FRUTTIFICO, —CA, ad. owocodny, urodzajny, żyzny, plenny. Albero fruttifero, drzewo owocowe. = v. SALUTIFERO. FRUTTICELLO, s. m. dim. drobny owoc.

FRUTTIFICAZIONE, s. f. Bot. owocowanie. = plon, korzyść, użytek.

FRUTTIVORO, —RA, ad. owocozerny.

FRUTTO, pl. m. —TI, e f. —TA, s. m. owoc, v. FRUTTA. = dochód, intrata. = plon, zysk, korzyść. = procent. = jablon.

FRUTTUOSAMENTE, av. z owocem, z korzyścią.

FRUTTUOSITÀ, s. f. plenność, żyzność, urodzajność.

FRUTTUOSO, —SA, ad. plenny, żyzny, urodzajny. = korzystny, użyteczny.

FU, s. m. Bot. bieldrzan, kozłek.

FUCATO, —TA, ad. ubarwiony, farbowany; przyprawny.

FUCILARE, v. a. zabić ze strzelby. = rozstrzelać.

FUCILATA, s. f. strzał.

FUCILE, s. m. krzesiwo. Pietra da —, krzesiwo. — dell' archibuso, zamek u strzelby. = fuza, strzelba.

FUCILIERE, s. m. fizylier.

FUCINA, s. f. kuźnia. — infernale, piekło. Sicché tornato all' infernal —, Bern. Orf. = fig. kuźnia. O — d' inganni e prigione dura, Petr.

FUCINATA, s. f. mnóstwo.

FUCO, pl. —CHI, s. m. truteń.

FUGA, s. f. ucieczka. = Mus. fuga. = Fuga di stanze, szereg izb ze drzwiami w linii prostej.

FUGACE, ad. m. f. pierzchliwy. = szybki, ulotny, przemijający. [wość]

FUGACITÀ, s. f. pierzchliwość. = szybkie upływanie czasu.

FUGAMENTO, s. m. rozproszenie, rozsyпка.

FUGARE, v. a. przymusić do ucieczki.

FUGATORE, s. m. ten coprzymsza do ucieczki.

FUGGEVOLE, v. FUGACE.

FUGGIACCHIARE, v. n. często uciekać.

FUGGIASCAMENTE, av. pokryjomu, ukradkiem.

FUGGIASCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. błagający się, tulający się. Star fuggiasco, kryć się, chować się. Alla fuggiasca, ukradkiem.

FUGGIBILE, ad. m. f. czego lub kogo należy unikać.

FUGGIFATICA, ad. m. f. unikający pracy. [nie]

FUGGIMENTO, s. m. uciekanie.

FUGGIRE, v. n. uciekać, uciec, zbiedz, pierzchać. = ująć, ulecieć, uchodzić, przeminąć, zabraknąć. Le fuggi l'animo, Bocc. = schronić się. = v. a. unikać, chronić się.

FUGGITA, s. f. szybka ucieczka. = miejsce ucieczki, schronienie.

FUGGITIVAMENTE, av. bieżąc, pobieżnie.

FUGGITIVO, —VA, ad. zbiegły. Capo de' ladroni e guida de' fuggitivi, M. Vill. = fig. ulotny, przemijający, znikomy. Diletti fuggitivi e ferma noia, Petr. = czego należy unikać.

FUGGITORE, s. m. —TRICE, s. f. zbieg, zbiegła kobieta.

FUIO, —IA, s. v. LADRO. = ad. v. BUJO. = zły, występny, niegodziwy. Non è ladron nè lo anima fuia, D. Inf.

FULGENTE, ad. m. f. błyszczący, jasny. = s. m. blask.

FULGERE, v. n. błyszczać.

FULGIDEZZA, —DITÀ, v. FULGORE.

FULGIDO, —DA, ad. błyszczący, lśniący, jasny.

FULGORE, s. m. blask, jasność. [nowy]

FULGURALE, ad. m. f. piorunowy.

FULGURE, s. m. piorun.

FULIGINNE, s. f. sadza.

FULIGINOSO, —SA, ad. pełen sadzy.

FULMINARE, v. a. razić, uderzyć, zabić piorunem; miotać, ciskać pioruny. = fig. piorunować, kłóć. = rzucić kłótwe, wyklinać = skazać, potępić.

FULMINARIO, —TORIO, —RIA, ad. piorunowy. = miotający pioruny.

FULMINATORE, s. m. —TRICE, s. f. miotający, miotająca pioruny.

FULMINAZIONE, s. f. piorunowanie, miotanie piorunów.

= rzucenie kłótwy, wyklęcie. = Chim. piorunowanie.

FULMINE, s. m. piorun.

FULMINEO, —NEA, ad. piorunujący, pogromczy. Nuda avea in man quella fulminea spada, Ar. Or. Fur.

FULVIDO, v. FULGIDO.

FUMACCHIO, s. m. finfa, dym pod nos puszczoney. = głowienka dymiąca się.

FUMAIUOLO, s. m. komin na dachu. = głowienka dymiąca się.

FUMALE, ad. m. f. dymowy.

FUMANTE, ad. m. f. kurzący, dymiący. = s. m. dym, dom, famila.

FUMARE, v. a. palić fajkę, kurzyć, kopcić. = v. n. dymić. = fig. gniewać się, dąsać się.

FUMARIA, s. f. Bot. dymnica, kokorycz.

FUMATA, s. f. sygnał dany za pomocą dymu.

FUMEA, s. f. dym, para. = humory bijące z żółądka do głowy. [dzić]

FUMICARE, v. a. dymić, wędzić.

FUMICAZIONE, —GAZIONE, s. f. kadzenie, nakadzanie. = finfa.

FUMIFERO, —RA, —COSO, —SA, ad. dymiący, kopcący.

FUMMARE, etc. v. FUMARE, etc.

FUMO, FUMMO, s. m. dym. Convertirsi in —, fig. pójść z dymem, spełznąć na niczem.

Molto — e poco arrostò, v. ARROSTO. = para, wyziew. = fig. częstość, próżność; pycha, duma. Ora il tuo — e l' tuo rigoglio è rotto, Bern. Or.

FUMOSITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. dymność; dymy, pary, wyziewy.

FUMOSO, —SA, ad. dymny. = fig. próżny, dumny, pyszny.

FUMOSTERNO, v. FUMARIA.

FUNAIO, —LO, —IUOLO, s. m. powoźnik.

FUNAMBOLO, —LA, s. skoczek, skoczka na linie.

FUNATA, s. f. kilka osób związanych jednym sznurem. Fare una —, powiązać wiele osób. = skropienie sznurem.

FUNDA, v. FIONDA.

FUNDITORE, s. m. procarz.

FUNE, s. f. sznur, powoź. = tortury.

FUNEBRE, ad. m. f. pogrzebowy. = fig. grobowy, posępny, smutny.

FUNERALE, s. m. pogrzeb. = e FUNEREO, ad. v. FUNEBRE.

FUNESTARE, v. a. zasmućić. Io ho funestato la tua giovinezza, U. Fosc.

FUNESTO, —TA, ad. nie-szczęśny, smutny, tragiczny.

FUNGAIA, s. f. grzęda na pieczarki.

FUNGHETO, s. m. miejsce gdzie grzyby zrodziły.

FUNGO, pl. —GHI, s. m. grzyb. — malefico, grzyb będący trucizną. Fig. Far le nozze co' funghi, oszczędzać, ciułać. Un bel —, ładny chłopiec. = fus ołowiu. = narośl mięsna. = Fungo del lucignuolo, grzybek u świecy.

FUNGOSO, —SA, ad. pełen grzybów. = gąbkowaty, gąbkowaty.

FUNICELLO, s. m. —LLA, —CINA, s. f. dim. sznurek, sznurczek.

FUNZIONCELLA, s. f. dim. funkcjka.

FUNZIONE, s. f. działanie, funkcja ciała. Funzioni animali, naturalni, funkcje zwierzęce, i t. d. = obrzęd, ceremonia. Funzioni ecclesiastiche, obrzędy duchowne. [bulany]

FUOCATO, —TA, ad. jasno.

FUOCETTO, —CHINO, —CUCIO, s. m. dim. ogieniek.

FUOCO, pl. —CHI, s. m. ogień. — lavorato, fajerwerki.

— di liono, ogień ogromny, piekielny. — lento, wolny ogień. Prov. e fig. Metter troppa carne al —, przedsiębrać na raz wiele rzeczy. Aver il — addosso, spieszyć się, pilno być komu.

Pigliar —, zająć się płomieniem; wpaść w gniew. = dym, dom, osada. La tal città, o villa fa tanti fuochi, takie miasto, taka wieś ma tyle dymów. = Milit. ogień. = Med. Fuoco salvatico, wysypka na ustach. = Geom. ognisko. = Fig. plomień miłości, przedmiot miłości. Ch' i' veggio nel pensier, dolce mio —, Petr. = gniew. Occhi di —, oczy iskrzące się od gniewu.

FUOCOSO, —SA, ad. ognisty.

FUORA, FUORI, FUORE, prep. e av. zewnątrz, na dworze.

Fuor di casa, po za domem, nie w domu. — di città, za miastem, nie w mieście. — di strada, z drogi, na uboczu. — dell' uso, dell' opinione, nad zwyczaj, nad spodziewanie. — di tempo, nie w swoim czasie, nie w czas, późno. — di misura, di modo, nad miarę, niezmiernie. — di mano, nie pod ręką. — d' ordine, dell' ordinario, nad zwyczaj, niezmiernie, zbytecznie.

Esser — di sè, stracić przytomność, odejść od zmysłów, z gniewu, i t. d. Fuor fuora, fuor fuori, wskróś, na wylot.

Ebro passo fuor fuori con un colpo di lancia, Car. En. Usci fuori l'acqua in gran copia, Bocc.

wytrysnęła woda w znacznej obfiości. Dar voce —, puścić pogłoskę, rozgłosić. Fazio dette voce fuori di avere fatto parecchi pani d'ariento, *Lasc. Nov.* = oprócz, wyjwoszy. Dalla libertà in fuori, oprócz wolności.

FURCĤE, FURICĤE, cong. prócz, oprócz, wyjwoszy, jeżeli nie. Per noi dunque quale asilo più resta — il deserto e la tomba? *U. Fosc.*

FURSOLAMENTE, av. *Bocc.* oprócz tego tylko.

FURUSCITO, —TA, ad. wyszły z kraju, wychodzien. Così noi tutti Italiani siamo furusciti e stranieri in Italia, *U. Fosc.*

FURACE, FURANTE, ad. m. f. złodziejski.

FURAMENTO, s. m. kradzież, złodziejstwo.

FURARE, v. RUBARE. = v. r. Furarsi da luogo, da persona, wykraść się, zemknąć.

FURATORE, s. m. —TRICE, s. f. złodziej, złodziejka.

FURBACCHIOTTO, FURBACCIOTTO, FURBETACCIO, FURBETELLO, FURBETTO, s. m. dim. mały oszust.

FURBAMENTE, FURBESCAMENTE, av. przez oszukaństwo.

FURBERIA, s. f. oszukaństwo, szalbierstwo.

FURBESCO, —CA, pl —CHI, —CHE, ad. oszustowski, szalbierski. Il parlare furbesco, język złodziejów i oszustów, v. GERGO.

FURBO, s. m. oszust, szalbierz.

FURENTE, v. FURIBONDO.

FURERE, v. n. Używa się tylko w gerund. szaleć ze złości. Così furendo il Saracin bizzarro si volge al nano, e dice, *Ar. Or. Fur.*

FURETTO, s. m. lasica.

FURFANTACCIO, s. m. peg. lotrzyško, łajdaczysko.

FURFANTARE, v. n. lotrować, łajdaczysię.

FURFANTATO, —TA, p. ad. v. FURFANTARE. = sfalszowany.

FURFANTE, s. e. ad. m. f. oszust, lotr, łajdak.

FURFANTELLO, —TINO, s. m. dim. lotrzyk, łajdaczyna.

FURFANTERIA, —TAGGINE, s. f. lotrostwo.

FURFANTESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. lotrowski, łajdacki.

FURFANTONE, s. m. accr. lotrzyško, łajdaczysko.

FURFATORE, s. m. oszust.

FURIA, s. f. szal, szaleństwo, wściekłość. Dar nelle furie, wpaść we wściekłość, rozzłościć się. = ped, impet, umieszczenie, popędliwość; gwałtowność, nawałność. = Mitol. Furya, jedza piekielna. = fig. furya, złośli-

ca, jedza. = mnóstwo, ogromna moc. Si fece una gran — di frittate, *L. Lipp. Malm.* = A furia, av. szalenie, wściekle. A — di percosse, bijąc co wlezie. A — di popolo, tłumnie. Correre a —, działać spiesznie, nierozważnie. In —, prędko, szybko, spiesznie; gwałtownie, nawałnie; bez liku, i t. d.

FURIALMENTE, av. D. szalenie. [szalony.]

FURIATO, —TA, ad. furyat, FURIBONDARE, v. n. szaleć, hałasować jak szalenie.

FURIBONDO, —DA, ad. wściekły, szalony, zajady, rozchukany. [nie.]

FURIOSAMENTE, av. szalenie.

FURIOSETTO, —TA, ad. mający czasem przystępy szaleństwa.

FURIOSO, —SA, ad. wściekły, szalony; zażarty; rozchukany; gwałtowny. [LO.]

FURONCELLO, v. LADRONCELL.

FURONCOLO, s. m. czerak.

FURONE, s. m. accr. ogromny złodziej.

FURORE, s. m. wściekłość, szaleństwo. Ira è breve —, *Petr.* = gwałtowność, popędliwość. = *Ar. Or. Fur.* szal. poetyczny. = A furore, av. szalenie.

FURTIVAMENTE, av. ukradkiem. [wy.]

FURTIVO, —VA, ad. ukradko.

FURTO, s. m. kradzież. = rzecz ukradziona. = Di, per —, av. ukradkiem.

FURUNCULO, v. FURONCOLO.

FUSAGGINE, s. f. FUSANO, s. m. Bot. trzmielina, montwa.

FUSAIO, s. m. tokarz od wrzecion.

FUSCELLETTO, —LLINO, —LLUZZO, —LLO, s. m. zdzbiło, zdziebelko, słomka. = skazówka dla dzieci. = Fig. Cercar col fuscellino, pilnie szukać. Cercar le busse col fuscellino, samochcąc oberwać po grzbiecie. Che per servire a dame, tali allocchi cercan l'occasione col fuscellino, *L. Lipp. Malm.* Romper il fuscellino, zerwać przyjaźń, skwitować z przyjaźni. Camminar su fuscilli, mieć nogi jak piszczałki.

FUSERAGNOLO, s. m. laskonogi.

FUSIBILE, ad. m. f. topniasty, topny, roztopny.

FUSIBILITÀ, s. f. topniastość, topność.

FUSIONE, s. f. topienie się metalów.

FUSO, pl. m. FUSI, e. f. FUSA, s. m. wrzeciono. = każda gałąź rogów jelenia. Far le fusa torte, pop. przyprowadzić rogi mę-
żowi. Non si fidar di femmina,

ch'è usa a far le fusa torte al suo marito, *Burch. Son.* Dicendo, che di fresco avea trovato la moglie, che gli fea le fusa torte, *Tasson. Secch.* = v. FUSTO.

FUSO, —SA, p. ad. stopiony, lany.

FUSOLO, s. m. piszczał, goleń. = wad, walec w młynie.

FUSONE, s. m. jelen w drugim roku. = A fusone, av. suto, obficie.

FUSTICELLO, FUSTUCCIO, s. m. dim. mała łodyga; pieniek.

FUSTICONE, s. m. accr. gruba łodyga.

FUSTO, s. m. łodyga, badył. = pień. = zdzbiło, zdziebło. = kadlub, tułów, talia, kibić. Bel —, fig. piękna lala ale głupia, v. CERO. = kolumna bez podstawy i kapitulu. = v. FUSO.

FUTA, s. f. D. Purg. wiczeczka.

FUTILE, ad. m. f. białhy, czczy, marny. [szłość.]

FUTURAMENTE, av. na przy-

FUTURO, s. m. przyszłość. = Gram. czas przyszły. = ad. przyszły.

G

GABARA, —RA, s. f. gabara, statek.

GABARIERE, s. m. właściciel gabary. [CHETONE.]

GABBADEO, —DDEO, v. BAC-

GABBAMENTO, s. m. oszukaństwo.

GABBAMONDO, s. m. oszusta.

GABBANO, s. m. opończka.

GABBARE, v. a. oszukiwać, zwięść, uwieść, wyprowadzić w pole. = omylić. E non fia che la strada ne gabbi, *Car. En.* = v. r. omylić się. = v. n. drwić, żartować.

GABBATORE, s. m. —TRICE, s. f. oszust, oszustka.

GABBEVOLE, ad. m. f. oszukujący. = żartobliwy, blażeński, śmieszny.

GABBIA, s. f. klatka. = Mar. bociamie gniazdo. Vela di —, żagiel bociamiego gniazda. = wcięcz. = forma z drótu na stroiki. = więzienie.

GABBIAIO, s. f. fabrykant klatek.

GABBIANO, s. m. Ornit. me-
wa, rybitwa.

GABBIANO, —NA, ad. grubiański. = s. m. grubianin, gbur.

GABBIAATA, s. f. pełna klatka ptaków.

GABBIOLA, —LINA, s. f. dim. —NCELLU, s. m. dim. *klateczka*.
GABBIONATA, s. f. *szaniec z koszów*.

GABBIONE, s. m. *duża klatka*. Glugnere al —, fig. *zowieść, uwieść*. Si dicea come una donna avea giunto un suo amante al —, Fior. Pecor. = Fort. *kosz szanowcy*.

GABBO, s. m. *żart, drwinki*. Piagnere a —, *drwić, żartować*. Non è impresa da piagnere a gabbo, D. Inf. Farsi gabbo di checchessia, *kpić, drwić z czego*.

GABELLA, s. f. *clo, akcyza*. = *magazyn soli*. — del sale, *podatek od soli*.

GABELLABILE, ad. m. f. *uległy optacie cla*. = fig. *uległy krytyce, naganny*.

GABELLARE, v. a. *placić clo*. = *przepuścić przez komorę*; fig. *przypuścić za prawdę, uwierzyć*.

GABELLIERE, s. m. *celnik*. = *strażnik magazynu solnego*. = *areżarz podatku od soli*.

GABINETTO, s. m. *gabinet*. = *gabinet, rząd, ministerjum*. = *kuferek*.

GAGGIO, s. m. *zakład*. = *fant zastawiony*. = *zakładnik*. = *zakład, rękojmia*. = *pensya*. = *nagroda*.

GAGLIARDA, s. f. *taniec skoczny lombardzki*.

GAGLIARDAMENTE, av. *żwawo, rzezko; mocno, silnie; mężnie, śmiało, odważnie*.

GAGLIARDAZZO, s. m. *bardzo silny; bardzo odważny*.

GAGLIARDETTO, —TA, ad. *dość silny*.

GAGLIARDEZZA, s. f. *siła, moc, krzepkość*.

GAGLIARDO, —DA, ad. *silny, mocny, krzepki, tegi, dzielny*. Egli non è verisimile, che un uomo solo abbia ammazzato tre giovani così gagliardi, Fir. As. = *rzezki, rzezwy, żywy*. Avete voi considerato, quanto in una città simile a questa importa, e quanto sia gagliardo il nome della libertà? Mach. Stor. = *mężny, waleczny, odważny*. = *Cervel gagliardo, humor dziwaczny, kapryśny*. = s. m. *Mar. kastel*.

GAGLIO, s. m. *podpuszczka*. = *Bot. przytulia*.

GAGLIOFFACCIO, ad. *peg.* = *FFONE*, ad. *accr.* v. *GAGLIOFFO*.

GAGLIOFFAGGINE, s. f. *łotrostwo, łajdactwo*.

GAGLIOFFAMENTE, av. *po łajdacku*.

GAGLIOFFERIA, s. f. v. *GAGLIOFFAGGINE*. = *blażenstwo, rubaszne żarty*.

GAGLIOFFO, ad. e s. m. *gągan, szbrawiec, lotr, łajdak, hultaj*.

GAGLIOSO, —SA, ad. *łatwo zsiadający się, krzepnący*.

GAGLIUOLO, s. m. *strzęczek*.

GAGNO, s. m. *owczarnia*. = fig. *sidła, matnia*. Esser nel gagno, *wpaść w matnię*. = *brzuch*.

GAGNOLAMENTO, —LIO, s. m. *skomlenie*.

GAGNOLARE, v. n. *skomleć, skowyczeć*. = fig. *jęczeć, narzekać*.

GAIALENTE, av. *wesoło*.

GAIETTO, —TA, ad. *wesoluchny, wesolutki*. = *centkowany, nakrapiany*. Di quella fiera la gaietta pelle, D. Inf.

GAIEZZA, s. f. *wesołość*.

GAIO, —IA, ad. *wesoly*.

GALA, s. f. *chustka haftowana którą kobiety nosily na szyi*. = *strój galowy*. Star sulle galle, *ubierać się modnie*. Far —, *esser in —, bawić się, weselić się*. *Giorno di —, dzień galowy*. *Di —, av. wesoło*.

GALANTE, ad. m. f. *grzeczny, uprzejmy dla kobiet*. Far il —, *nadskakiwać damom, umizgać się do kobiet*. = s. m. *galant, gach*. È donna in questa Terra, che pubblicamente non abbia il suo? Lasc. Nov. = av. v. *GALANTEMENTE*.

GALANTEGGIARE, v. n. *zalecać się do kobiet, smalić cholewki*; *stroić koperczaki*.

GALANTEMENTE, av. *uprzejmie, grzecznie, jak przystoi na kawalera*. [zality.

GALANTEO, s. m. *umizg*.

GALANTERIA, s. f. *uprzejmość, grzeczność*. = *galanterya, zalotność*.

GALANTINO, —NA, ad. *ładniuchny, śliczniutki*. = *galancik, umizgalski*.

GALANTUCCIO, s. m. dim. *dość grzeczny kawaler*.

GALANTUOMO, s. m. *człowiek zacyjny, uczciwy*.

GALAPPIO, s. m. *samolówka, potrzask*. = fig. *sidła*. [czna.

GALASSIA, s. f. *droga mleczobłona*.

GALBANIFERO, —RA, ad. *wydający galbanum*.

GALBANO, s. m. *galbanum, rodzaj gummy*.

GALEA, v. *GALERA*.

GALEAZZA, s. f. *statek większy od galery*.

GALEFFARE, v. *BEFFARE*.

GALEGA, s. f. *Bot. rutewka*.

GALENA, s. f. *galena, kruszec ołowiany, siarczyny ołowiu*.

GALEONE, s. m. *galeon, statek hiszpański do handlu z Ameryką*. = *nygus, próżniak, włóczęga*.

GALEOTTA, s. f. *galeotta statek*.

GALEOTTO, s. m. *galernik, rudelnik*. = *D. Purg. sternik*.

GALERA, s. f. *galera*. *Mandare in —, posłać na galery*.

GALETTA, s. f. *suchar okrętowy*. [nie.

GALIGAMENTO, s. m. *ośnienie*.

GALIGARE, v. n. *†osnąć*.

GALIZIA, non potere, o non toccare a dir —, *nie móż się przymówić w dyskursie, dla tego że kto inny ciągle rozprawia*.

GALLA, s. f. *galas*. = *żołędz. = pigulka*. = *imbir*. = *na-brzmienie nad kopytem koni-skiem*. = *Stare, essere a —, pływac po wierzchu wody*. Venire a —, fig. *wypłynąć, wyjść jak oliwa na wierzch*. Ma non gran tempo stè tal fatto sotto, che venne a —, e il seppe la regina, Fort. Ricc.

GALLARE, v. *GALLEGGIARE*. = fig. *cieszyć się, kokoszyć się*. = *zostać zapłodnionem przez koguta (o jaju)*.

GALLASTRONE, s. m. *stary kogut*.

GALLEGGIAMENTO, s. m. *plywanie po wierzchu wody*.

GALLEGGIARE, v. n. *plywać, unosić się na wodzie*.

GALLERIA, s. f. *galerya*.

GALLETINO, —TTO, s. m. dim. *kogucik*.

GALLICANO, —NA, ad. *gallikański (o kościele i duchowieństwie francuzkiem)*.

GALLICINIO, s. m. *pianie koguta; godzina północna*.

GALLICISMO, s. m. *gallicyzm, sposób mówienia właściwy językowi francuzkiemu*.

GALLINA, s. f. *kura*. — *prataiuola, kurka wodna*. — *regina, jarząbek*. Latte di —, v. *LATTE*. Soffiare il naso alle galline, fig. *wtrącać się do wszystkiego, udawać osobę wielki wpływu mającej*. = *Prov. Chi di — nasce couvien che razzoli, rodem kury czubate, nie porodzi sowa sokola*. Fare come la —, di monte Cuccoli, *strwonić majątek nim się go odziedziczy*.

GALLINACCIA, s. f. *stara kura*. = *Bot. drykaliw, swierzbnica*. = *jarząbek*.

GALLINACCIO, s. m. *indyk*. = *ad. kurzy, kokoszy*.

GALLINATO, s. m. *kurnik*.

GALLINELLA, s. f. dim. *kurka, kureczka*. = *kurka wodna*. = *Böt. v. CRANTONIO*. = *Gallinelle, kurki, siedm gwiazd między Bykiem a Baranem, plejady*.

GALLIONE, s. m. *ćwik*. = fig. *dryblas, basalyk, dyląg*.

GALLO, s. m. *kogut*. — di montagna, *cietrzew*.

GALLONARE, v. a. *obszyć galonem*.

GALLONE, s. m. *galon*. = † *bok*: *żebro*. Con furia trasse il brando dal —, *Bern. Orł.* Ed attaccato sel lega al —, *Bern. Orł.* Si ruppe un braccio, e si sciupò un —, *Fort. Ricc.*

GALLORIA, s. f. *wielka radość, wesolosc*.

GALLORIARE, v. *GALLUZZARE*. **GALLOZZA**, s. f. *galas*. = *banka na wodzie*.

GALLOZZOLA, — **LETTA**, — **LINA**, s. f. dim. *galeczka galasu*. **GALLUZZA**, s. f. *galas*.

GALLUZZARE, v. n. *wyskakiwać z radości*.

GALOPPARE, v. n. *galopować, czwalać*.

GALOPPATA, s. f. *przejazdzka galopena*. [pujacy]

GALOPPATORE, s. m. *galopowca, s. m. galop, czwał*.

Di, a —, av. *galopen, czwałem*.

GALOSCIA, s. f. *kalosze*.

GALUPPO, s. m. *ciura obozowy*. = *galgan, obdartus*.

GALVAŃICO, — **CA**, pl. — **CI**, — **CHE**, ad. *galwaniczny*.

GALVANISMO, s. m. *galwanizm, elektryczność wydobyta z zetknięcia dwóch ciał różnej natury, który to fenomen został odkryty przez Ludwika Galvani z Bononii*.

GAMBA, s. f. *noga (od kolana do stopy)*. = *Fig.* *Dolersi di — sana, skrzyć się bez przyczyny*. Mettersi la via tra le gambe, *wziąć nogi za pas, puścić się w drogę*. Darla a gambe, *w nogi, zmykać, uciekać, uciec*. Andare a gambe levate, *zlecieć, zwałić się, runąć; zgubić się, zrujnować się*. Mandare a gambe levate, *zepchnąć, strącić; zgubić, zrujnować*. Essere, stare sulla —, *być ustawicznie na nogach, nie posiedzieć*. Essere, starsi bene in gambe, in —, *dobrze się trzymać na nogach, być zdrowym, czerstwym*. Guarda la —, *strzeż się, uciekaj*, v. **TOCCATORE**.

GAMBACCIA, s. f. *peg. nożyisko*.

GAMBALE, s. m. *łodyga, badył*. — d' alberti, *pień*.

GAMBATA, s. f. *uderzenie, potrącenie nogą*. = *Fig.* *Dar la —, odsadzić kogo od panny*. Aver la —, *dostać grochowy wianek*.

GAMBERACCIA, s. f. *noga oworodziła*. [czek]

GAMBERELLO, s. m. dim. *ragambere*, s. m. *rak*. — di

mare, rak morski. Fare come il —, *cofać się wstecz*.

GAMBERUOLO, s. m. *GAMBIERA*, s. f. *część dawnej zbroi okrywająca nogi*.

GAMBETTARE, v. n. *drygać, podrygiwać, wywijać nogami*.

GAMBETTO, s. m. *podstawienie komu nogi aby upadł*. Dare il —, *podstawić komu nogę, przez nogę kogo przewinąć, przesadzić*.

GAMBO, s. m. *łodyga, badył; ogonek dymu, i t. p.* — del grano, *źdźbło, ździebło*, — d' albero, *pień*. = *taska w literze*.

GAMBONE, s. m. *accr. duża noga*. Stare al —, *fig. niechcieć ustąpić kroku*. Dar — a uno, v. **PEDUCCIO**.

GAMBUCIA, s. f. dim. *nóżka*.

GAMBULE, s. m. *część zbroi okrywającej udo*.

GAMBUTO, — **TA**, ad. *majgocy łodygę*. = *dhugonogi (o zwierzętach)*. [ska]

GAMELLA, s. f. *misa żołnierza*.

GAMMAUTTE, s. m. *Chir. lancet do rozciniwania wrzodów*.

GAMMURRA, **GAMURRA**, s. f. *suknia kobieca*.

GANÀ, s. f. *(wyraz hiszp.)*, *wielka ochota*. Far alcuna cosa di —, *di buona —, robić co z ochotą*.

GANASCIA, s. f. *szczeka*. = *Ganasce*, *kły górne dzika*. = *pyszczyk kleszczów, obęggów*.

GANGHERA, s. m. *dotek w peplu*.

GANGHERARE, v. a. *zawiesić na haku zawiasowym*.

GANGHERELLO, — **RETTO**, — **RINO**, s. m. dim. *zawiaska*.

GANGHERO, s. m. *hak, biegun, czop zawiasowy*. Mettere in gangheri, *zawiesić na haku zawiasowym*. Cavar di gangheri, *zdjąć z haków zawiasowych*. = *Fig.* *Dare un —, dać kominka, wywinąć kominka przed psami (o zajacji)*. Stare in gangheri, *posiadać się, hamować się*. Uscir de' gangheri, *wyjść z cierpliwości; dostać luzka, pomieszania zmysłów*. Fare uscir, *cavar de' gangheri*, *wyprowadzić z cierpliwości, rozgniewać*.

GANGLIFORME, ad. m. f. *węzłowaty*.

GANGLIO, s. m. *Anat. ganglion, węzeł nerwowy*.

GANGOLA, s. f. *gruczoł pod językiem*. = *skrofule, zawalki*.

GANGOLOSO, — **SA**, ad. *gruczołkowaty*. = *skrofuliczny*.

GANIMEDE, s. m. — **DUZZO**, s. m. dim. *elegancik, galancik*.

GANNIRE, v. *GAGNOLARE*.

GANZARE, v. a. *umizgać się*.

GANZO, — **ZA**, s. *(wyraz florencki)*, *kochanek, kochanka*.

GARA, s. f. *zawód, spótnbieganie się, spółzawodnictwo*.

A —, av. *na wyszcigi, jeden przed drugim, kto lepiej*. Andare, fare a —, *spótnbiegac się, iść na wyszcigi, wyszcigać się z kim*.

GARABULLARE, v. a. *oszukiwać*, v. *INGANNARE*. = *Andarsi garabullando, włóczyć się, waleśać się*.

GARAGOLLARE, v. n. v. *CARACOLLARE*. = *fig. iść pomacku, macać, kolować*.

GARAMONCINO, **GARAMONE**, s. m. *nazwiska liter drukarskich*.

GARANTIA, etc. v. **GARENTIA**, etc.

GARBARE, v. n. *podobac się*. = *być grzecznym, pięknie ułożonym*.

GARBATAMENTE, av. *grzecznie, układnie*.

GARBATEZZA, s. f. *grzeczność, układność, piękny kształt, piękne ułożenie*.

GARBATO, — **TA**, *grzeczny, kształtny, udatny, układny*.

GARBATUCCIO, — **CIA**, ad. *bardzo grzeczny*.

GARBATURA, s. f. v. **GARBATEZZA**. = v. **GARBO**.

GARBEGGIARE, v. **GARBARE**.

GARBINO, s. m. *wiatr południowy zachodni*.

GARBO, s. m. *doskonałość, dobry gatunek, piękność (od ulicy tego nazwiska we Florencji gdzie robiono najpiękniejszą suknię)*; v. **GARBATEZZA**. Di —, *dobry, doskonały, wysmienity, przedni, wyborny (o rzeczach)*. Uomo di —, *człowiek przyzwoity, rzetelny, akuracyjny, szcyny*. = *Con poco —, niepowabnie, bez wdzięku*. Senza garbo, *niewytwornie, poprostu*. = *Arch.* *zgięcie, zagięcie w kablak*.

GARBUGLIO, s. m. [nielad, odmeł, nieporządek, zamieszanie, gmatwanina].

GAREGGIAMENTO, v. **GARA**.

GAREGGIARE, v. n. *iść na wyszcigi, ubiegać się, chcieć przewyższyc, ubiedz do mety, i t. d.*

GAREGGIATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *spółzawodnik, spółzawodniczka*.

GAREGGIOSO, v. **GAROSO**.

GARETTO, s. m. *podkolanek, zakolanek*. [gliare]

GARGAGLIARE, † v. **GORGOGARGAGLIATA**, s. f. *gwar, wrzawa, szgiel*.

GARGANTIGLIA, s. f. *naszyjnik z perel lub kamieni*.

GARGARISMO, s. m. *plóka-*

nie gardła, i to czem się gardło płócze.

GARGARIZZARE, v. a. płókać gardło.

GARIGLIO, s. m. co jest zawarte w każdej przegródce orzecha włoskiego.

GAROFANARE, v. a. zaprawić gwoździkami.

GAROFANATO, —TA, p. ad. pachnący gwoździkami.

GAROFANO, s. m. gwoździk.

GARONTOLARE, v. a. pop. wytluc pieśnią.

GARONTOLO, s. m. uderzenie pieśnią.

GAROSELLO, s. m. karuzel. = ad. nieco kłótlawy.

GAROSO, —SA, ad. kłótlawy.

GARPA, s. f. gruda, strup koński w pęcinach.

GARRESE, s. m. kłób koński.

GARREVOLE, ad. m. f. krzykawy, zrzędnny.

GARRIMENTO, s. m. szczebiotanie ptaków lub kobiet. = łajanie, zrzędenie.

GARRIRE, v. n. ir. szczebiotać. = swarzyć, łajać, zrzędzić (o sumieniu). Purchè mia coscienza non mi garra (zamiast garrisca), D. Inf. [dny].

GARRITIVO, —VA, ad. zrzęgarrITO, s. m. szczebiotanie.

GARRITORE, —TRICE, s. e. ad. zrzęga. = La garritrice rana, fig. skrzekliwa żaba.

GARRULAMENTE, av. szczebiotliwie.

GARRULARE, v. n. szczebiotać, gwarzyć, gawędzić.

GARRULITÀ, s. f. szczebiotliwość, gadatliwość. = ogadywanie, obmawianie.

GARRULO, —LA, —LETO, —TA, ad. szczebiotliwy, gadatliwy. Le femmine di loro naturalezza sono garrulle, Fr. Giord. Pred.

GARZA, s. f. Ornit. czapla sultañska czyli biata. = rodzaj koronki.

GARZONACCIO, —STRO, s. m. chłopczyśko, mazgaj.

GARZONCELLO, —NETTO, s. m. dim. chłopaczek, chłopczyzna.

GARZONE, s. m. chłopiec, chłopak, młodzieniec. = chłopiec do usług. = Garzone di bottega, chłopiec usługujący w sklepie. = chłopiec, czeladnik.

GARZONEGGIARE, v. n. dorosć lat młodzieńszych.

GARZONEVOLMENTE, av. jak przystoi na młodego chłopca.

GARZONILE, ad. m. f. † młodzieńczy.

GARZONOTTO, s. m. chłopak dorosły.

GARZUOLO, s. m. ósrodek w kapuscie, w salacie.

GAS, s. m. gaz.

GASTIGAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. karanie, kara.

GASTIGAMATTI, s. m. kij, batóg.

GASTIGARE, v. a. karać, ukarać. = ganić, strofować. = v. r. poprawić się.

GASTIGATEZZA, s. f. poprawność w dziełach sztuki.

GASTIGATO, —TA, p. ad. ukarany. = Modo di parlare gastigato, sposób mówienia poprawny.

GASTIGATORE, s. m. —TRICE, s. f. karciciel, karcicielka.

GASTIGO, pl. —GHI, s. m.

GASTIGATURA, —TOIA, —ZIONE, s. f. karanie, kara.

GASTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. gastryczny, zółdkowy.

GASTRIDE, —DITE, s. f. zapalenie żółdka.

GASTROMANE, s. e. ad. gastronom.

GASTROMANIA, —NOMIA, s. f. gastronomia, znanie się na kuchni.

GATTA, s. f. kotka. = Prov. e fig. Tenere un occhio alla padella, e uno alla —, na wszystko mieć baczne oko. Stare in barba di —, di micio, weselić się, bawić się wesolo. Vendere, comprare — in sacco, kota w worku sprzedawać, targować. Gatta ci cova, v. COVARE. Far la — morta, il gattono, la — di Masino, ukrywać swoje zamiary, zacząć się, być z cicha pęk. Tanto va la — al lardo, ch'ella vi lascia la zampa, o il zampino, dopóty dzban wodę nosi póki się ucho nie urwie, v. SECCHIA.

GATTACCIO, s. m. peg. kociśko.

GATTAIA, —IUOLA, s. f. kocia dziura.

GATTARIA, s. f. Bot. krzeczina, kocia mięta.

GATTERO, GATTICE, s. m. więz długozypulkowy.

GATTESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. koci.

GATTINO, —NA, s. kotek, kotka.

GATTO, s. m. kot. Aver mangiato il cervel di —, fig. nie mieć piątej kleпки w głowie, dostać bzika. = fig. szczywany lis. = baba, baran, kafar.

GATTOLINO, s. m. kotek.

GATTOMAMMONE, s. m. Zool. koczokodan.

GATZONE, s. m. accr. koczur, matus. = v. ORECCIONE.

GATTOZIBETTO, s. m. Zool. wiewera.

GATTUCCIA, s. f. chuda kotka.

GATTUCCIO, s. m. kotek. I gattucci hanno aperto gli occhi, v. MUCINO. = rodzaj ryby morskiej. = pila z rączką.

GAUDENTEMENTE, av. wesolo.

GAUDERE, v. GODERE.

GAUDIO, s. m. wesolość, radość.

GAVAZZA, s. f. —zo, s. m. szumna wesolość.

GAVAZZARE, v. n. hulacć, szumić, halasować. La superbia con lei salta e gavazza, Ar. Orł. Fur.

GAVAZZIERE, s. m. hulaka.

GAVETTA, s. f. pakiet stróń muzycznych.

GAVIGNE, s. f. pl. gruczoły za uchem.

GAVINE, s. f. pl. nabrzmienie gruczołów za uchem.

GAVOCCIOLO, s. m. morowa bolączka.

GAZZA, GAZZERA, s. f. sroka. Pelar la gazza e non farla stridere, prov. oskubać kogo tak delikatnie aby niepisnąć.

GAZZARA, GAZZERIA, s. f. GAZZURRO, s. m. obchód jakiej uroczystości przy odgłosie dziać i muzyki.

GAZZARINO, —NA, ad. Maglia gazzarina, kołczuga płaska.

GAZZELLA, s. f. Zool. gazella.

GAZZERA, s. f. Gazza marina, Ornit. kraska.

GAZZEROTTO, —TA, s. sroczka. = fig. szczebiot, szczebiotka.

GAZZETTA, s. f. gazeta.

GAZZETTINO, s. m. dim. gazetka.

GAZZUOLA, s. f. dim. sroczka.

GELAMENTO, s. m. zamrożenie, zamarzenie.

GELARE, v. a. mrozić, ziębić. = v. n. marznąć, zamrznąć.

GELATA, s. f. szron na drzewach; mróz; zimno.

GELATAMENTE, av. bardzo zimno. = fig. oziębłe, leniwe.

GELATINA, s. f. galareta zgłowy i nóg wieprzowych. = zmarzta woda. Degna piu d'esser fitta in —, D. Inf. = fig. zguba, ruina, bieda, nędza, śmierć. Ognun volea pur Gano in —, L. Pulc. Morg.

GELATINOSO, —SA, ad. galaretowaty.

GELATO, s. m. lody, sorbet. =, p. ad. zmarzły, zamarzony. = fig. zdjęty strachem, drżący ze strachu. Mi vultu indietro e stretto m'accostai tutto gelato alle fideate spalle, D. Purg.

GELDRA, s. f. motloch, szuja, zgraja.

GELICIDIO, s. m. mróz, gołoledź. = Gelicidio degli alberi, szczelina w drzewie pęknięcie od mrozu.

GELIDEZZA, s. f. chłód.

GELIDO, —DA, ad. zmarzły, zamarzony, zimny. = *chłodny. E sotto l'ombra di perpetue fronde mormorando sen va (l'acqua) gelida e bruna, Tass. Ger.

GELO, s. m. zimno, mróz. = lód, Farsi di —, fig. drzeć ze strachu.

GELONE, s. m. accr. tegi mróz. GELOSACCIO, —CIA, ad. peg. niezmiernie zazdrośny.

GELOSAMENTE, av. zazdrośnie. = starannie, troskliwie.

GELOSA, s. f. zazdrość. = podejrzenie, obawa, niespokojność. = żaluzja.

GELOSO, —SA, ad. zazdrośny. = podejrzliwy, niespokojny, nieufny. = trudny, niebezpieczny, ślizki. = Bilancia gelosa, czule szalki. Strumento geloso, niebezpieczne narzędzie.

GELSA, s. f. morwa (owoc).

GELSO, s. m. morwa (drzewo).

GELSOMINO, s. m. Bot. jaśmin.

GEMEBONDO, —DA, ad. jęczycy.

GEMELLIPARA, s. f. kobieta rodząca bliźnięta. = samica rodząca po dwoje.

GEMELLO, s. m. bliźniak, bliźniatko. = pl. v. GEMINI.

GEMELLO, —LA, ad. bliźnięcy. Figliuoli gemelli, bliźnięta.

GEMERE, GEMIRE, v. n. jęczeć, stękać, narzekać. = gruchać (o turkawce), kwilić (o ptakach). = kapac, ciec kroplami, sączyć się.

GEMINARE, v. a. podwoić. = v. n. składać się we dwoje.

GEMINAZIONE, s. f. podwojenie, powtórzenie.

GEMINI, s. m. pl. Astr. Bliźnięta, trzeci znak zodiaku.

GEMINO, —NA, ad. podwojny.

GEMITTO, —TIVO, s. m. sączenie się wody, w grotach.

GEMITO, s. m. jęk, płacz.

GEMMA, GEMMIERA, s. f. klejnot. = pączek winorośli. = kiel nasion wyrastający z ziemi. = spodni listek rogu baraniego, z którego popiołu robi się kupella do czyszczenia srebra.

GEMMAIO, s. m. kopalnia drogiej kamieni.

GEMMANTE, ad. m. f. lśniący jak drogi kamień.

GEMMARE, v. n. puszczać pączki, (o winnej latorośli).

GEMMATO, —TA, p. ad. v.

GEMMARE. = wysadzany drogiemi kamieniami, kameryzowany.

GENA, s. f. D. Par. jagoda, policzek, v. GOTA, GUANCIA.

GENALE, ad. m. f. Anat. policzkowy.

GENEALOGIA, GENEOLOGIA, s. f. genealogia, rodowód.

GENEALOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. genealogiczny.

GENEALOGISTA, s. m. genealog.

GENERABILE, ad. m. f. mogący być spłodzonym.

GENERABILITA, s. f. siła płodząca.

GENERALATO, s. m. stopień generala.

GENERALE, s. m. general. = Generale de' frati, general zakonu. = ad. m. f. powszechny, ogólny, generalny. In —, av. w ogólności.

GENERALEGGIARE, —LIZZARE, v. a. uogólniać.

GENERALISSIMO, s. m. naczelný wódz.

GENERALITA, —TADÉ, —TATE, s. f. ogólność, powszechność, ogół.

GENERALMENTE, —LEMENTE, av. w ogólności, w powszechności, ogólnie, ogółowo.

GENERARE, v. a. plodzić, rodzić. = v. PRODURRE. = ZRODZIĆ, sprawić, zrzędzić.

GENERATIVO, —VA, ad. plodzący, rodzący.

GENERATORE, s. m. —TRICE, s. f. rodzic, rodzicielka. = Geom. punkt z którego zaczyna się linia.

GENERAZIONE, s. f. rodzenie, płodzenie. = plemię, pokolenie. = pokolenie z ojca do syna.

GENERE, s. m. rodzaj. —umano, rodzaj ludzki, ludzie. = Stor. nat. rodzaj. = sposób, tryb. = Gram. rodzaj. = In genere, av. w ogólności.

GENERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. rodzajowy.

GENERO, s. m. zięć.

GENEROSAMENTE, av. wspaniale, szlachetnie. = hojnie, szczerze.

GENEROSITA, —TADÉ, —TATE, s. f. wspaniałość, szlachetność. = hojność, szczerobliwość.

GENEROSO, —SA, ad. wspaniały, szlachetny. La generosa e bellissima città di Firenze, Lasc. Nov. = hojny, szczerdy. = Vino generoso, wyborne wino.

GENESI, s. f. Genesis, księga rodzaju, pierwsza księga Mojżesza o stworzeniu świata.

GENETLIACO, pl. —CI, s. m.

astrolog układający horoskop nowo narodzonego dziecięcia. = ad. pisany (wiersz) na czyje urodziny.

GENGIA, —VA, s. f. dziąsła.

GENGIOVO, s. m. imbir.

GENIA, s. f. podły ród, podle plemię, szuja, halastra.

GENIALE, ad. m. f. luby, przyjemny. = Letto geniale, łóżko małżeńskie.

GENIALITA, s. f. sympatia, spółczucie.

GENIALMENTE, av. przez sympatyj.

GENIO, s. m. gieniusz, duch opiekuńczy, anioł stróż. = skłonność, smak, gust, upodobanie. Andar a —, dar nel —, przypaść do smaku, podobać się. A mio —, podług mego upodobania, gustu. Perché contro il suo — ella ti piglia, Fort. Ricc. = Genio d'una lingua, duch języka. = gieniusz.

GENIALE, ad. m. f. rodzajny. = urodzony.

GENITIVO, s. m. Gram. przyadek drugi.

GENITO, —TA, s. syn, córka.

GENITORE, s. m. —TRICE, s. f. rodzic, rodzicielka, ojciec, matka. I genitori, rodzice.

GENITURA, s. f. nasienie zwierzęce. = v. GENERAZIONE, NASCIMENTO.

GENNAIO, —RO, s. m. styczeń.

GENTACCIA, —GLIA, —GLIACCIA, s. f. GENTAME, s. m. motloch, pospólstwo, szuja, halastra.

GENTE, s. f. ludzie. = mezzana, ludzie średniego stanu. Minuta —, drobny lud, gmin.

Di buona —, z dobrej familii. = Gente d'arme, a cavallo, wojsko, jazda. = lud, naród.

GENTERELLA, GENTICCIUOLA, s. f. dim. drobny lud, gmin.

GENTILDONNA, s. f. szlachcianka.

GENTILE, ad. m. f. ładny, śliczny. = grzeczny, uprzejmy, ludzki, ujmujący. = delikatny, słaby. = Grano gentile, pszenica. = s. poganin, batwochwalca. I Gentili, poganie.

GENTILESCAMENTE, av. po pogańsku.

GENTILESCO, v. GENTILE.

GENTILESSIMO, s. m. —LITA, s. f. pogaństwo, batwochwalstwo.

GENTILETTO, —TA, —LINO, —NA, ad. ładniutki, śliczniutki.

GENTILEZZA, —LITA, s. f. szlachetność, szlachectwo. = dobroć serca, ludzkość, grzeczność, uprzejmość. = słaba konstytucja.

GENTILORE, v. INGENTILIRE.

GENTILIZIA, s. f. szlachectwo.

GENTILIZIO, —ZIA, ad. *rodowy*.

GENTILMENTE, av. *ładnie, ślicznie. = grzecznie, uprzejmie. = szlachetnie, wspaniale. = powoli.*

GENTILOTTO, s. m. *możny szlachcic.*

GENTILUOMINERIA, s. f. *chelpienie się ze szlachectwa.*

GENTILUOMO, s. m. *szlachcic. — per procuratore, nieszlachcic mieniący się być szlachcicem.*

GENTUCCA, D. Inf. —CCIA, s. f. *motloch, pospólstwo.*

GENTUCCIACCIA, s. f. *pegody motloch, halastra, szuja.*

GENUFLESSIONE, s. f. *kłęczenie, przykłękanie.*

GENUFLESSO, —SA, p. ad. *na kolanach, kłęczący, na kłęczkach.* [CHIARE.

GENUFLETTERE, v. INGINOC-

GENUINO, —NA, ad. *rodzimy, naturalny; prawdziwy, szczerzy.*

GENZIANA, s. f. *Bot. goryczka.*

GEOCENTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *Astr. widziany z ziemi (o planecie).*

GEODESIA, s. f. *geodezya, sztuka mierzenia i dzielenia ziemi.*

GEOGRAFIA, s. f. *geografia, opisanie ziemi.*

GEOGRAFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *geograficzny.*

GEOGRAFO, s. m. *geograf.*

GEOLOGIA, s. f. *geologia, nauka o ziemi, jej utworzeniu się, kształcie, i pokładach.*

GEOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *geologiczny.*

GEOLOGO, pl. —GI, s. m. *geolog.*

GEOMANTE, s. m. *oddający się geomancji.*

GEOMANZIA, s. f. *geomancja, sztuka wróżenia z pewnych linii kreślonych na ziemi.*

GEOMETRA, —RO, s. m. *geometra.*

GEOMETRIA, s. f. *geometrya.*

GEOMETRICAMENTE, av. *geometrycznie.*

GEOMETRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *geometryczny.*

GEOMETRIZZARE, v. n. *myśleć, działać, postępować ze ścisłością geometryczną.*

GEOMETRUZZO, s. m. *peg. lchy geometra.*

GEORGICA, s. f. *ziemiaństwo, poemat o rolnictwie.*

GERANIO, s. m. *Bot. geranium, bocianie noski, bodziszek.*

GERARCA, pl. —CHI, s. m. *naczelnik hierarchii.*

GERARCHIA, s. f. *hierarchia.*

GERARCHICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *hierarchiczny.*

GERFALCO, pl. —CHI, s. m. *Ornit. raróg.*

GERGO, s. m. *język złodziejów, oszustów, cyganów.*

GERGONE, av. *Parlar —, szwargotać językiem złodziejów i oszustów.*

GERLA, s. f. *kosz z prętów do roznoszenia na plecach chleba po mieście.*

GERMANAMENTE, av. *wierne, prawdziwie.*

GERMANO, —NA, ad. e. s. *Fratello germano, sorella germana, brat cioteczny, wujeczny, stryjeczny, siostra cioteczna, i t. d. = ad. prawdziwy, szczerzy, naturalny.*

GERMANO, s. m. *krzyżówka (kaczka dzika).*

GERME, s. m. *zaród, zarodek. = ziarno, nasienie. = v. GERMOGLIO.*

GERMINARE, v. GERMOGLIARE.

GERMINATIVO, —VA, ad. *mogący zejść, przyjąć się, rozkrzewić się (o roślinach).*

GERMINAZIONE, s. f. *Bot. wschodzenie nasion.*

GERMINI, v. MINCHIARE.

GERMOGLIAMENTO, s. m. *wschodzenie nasion, puszczanie kłów, rozwijanie się pączków.*

GERMOGLIARE, v. n. *wschodzić, puszczać kły; puszczać odrostki, latorośle. = fig. rozdzić się, krzewić się.*

GERMOGLIO, s. m. *kiet (w rośl nie); latorośl, odrostek, wyrostek, (w drzewach).*

GEROGLIFICAMENTE, av. *hieroglificznie.*

GEROGLIFICARE, v. a. *używać hieroglifów.*

GEROGLIFICO, CA, pl. —CI, —CHE, ad. *hieroglificzny. = s. m. hieroglif, charakter w piśmie obrazowym dawnych Egiptyan.* [Podwójzki.

GERRETTIERA, s. f. *order*

GERSA, v. BELLETO.

GERUNDIO, s. m. *Gram. gerundium, imiesłów bezwzględny.*

GESMINO, v. GELSOMINO.

GESSAILOLO, —IUOLO, s. m. *odlewający figury gipsowe. = sprzedający gips.*

GESSO, s. m. *gips.*

GESSOSO, —SA, ad. *powleczony gipsem. = pomieszany z gipsem, zawierający gips.*

GESTA, s. f. v. STIRPE. = pl. *dziela sławne, czynny waleczne. = dzieło, czyn. Carlo Magno perdé la santa —, D. Inf.*

GESTEGGIARE, GESTIRE, v. n. *robić giesta, giestykulować.*

GESTICULATORE, s. m. *giestykulator.*

GESTICULAZIONE, s. f. *giestykulacja.*

GESTO, s. m. *giest, ruch rąk, ciała. = dzieło, czyn znakomity. L'alto valor e i chiari gesti suoi, Ar. Orł. Fur. = zarząd, kierunek.*

GESU, s. m. *Jezus.*

GESUITA, s. m. *jezuita.*

GETO, s. m. *peca, pęcza, pęta, (rzemyk przywiązany do nogi sokola). Becarsi i geti, fig. usiłować napróżno dopiąć, dokazać czego.* [nie.

GETTAMENTO, s. m. *rzucanie.*

GETTARE, v. a. *rzucac, rzucić. — da cavallo, zrzucić z konia. — a terra, rzucić, obalić na ziemię. — a basso, wyrzucić, przewrócić, obalić. — il fuoco, wyziewać płomień. — via, odrzucić, wyrzucić, porzucić; fig. — przedać zapół darmo, oddać za bezcen; rozrzucac, trwożnić, marnowac. — via la fatica, napróżno się trudzić, pracować. = Fig. Gettare la polvere negli occhi, zamydlić komu oczy. — le parole al vento, groch na ścianę rzucac. — checchessia dietro a uno, narzucać się czem komu. — lagrime, ronić łzy. — sospirai, wzdychać. — gli occhi addosso, zwrócić na kogo uwagę, upatrywac w pewnych zamiarach. = Gettar odore, wydawać zapach. — puzzo, śmierdzić. = Gettar i fondamenti, zalożyć fundament. — un ponte, rzucić most. = lac, odlewać w formie. = sprawic, zrządzić, być przyczyną. Gittó per tutta l'Italia general carestia, M. Vill. = spuszczać (o piórze). Scriver come la penna getta, pisac jak pióro bieży, napisać co przyjdzie na myśl; fig. zarabiać piórem. Se la penna non gettasse qualche scudo, Cecch. Servig. gdyby pióro nie zarobiło jakiego talara. = v. r. rzucac się, rzucić się. Gettarsi ginocchione, rzucić się na kolana. = Fig. Gettarsi all' avaro, zeskapiec, poskapiec. — bandito, puscic się na rozboj. — indietro una cosa, — le cose dietro, dopo le spalle, zaniebdywać rzeczy, stac się opieszalym. = upadac (o rzekach).*

GETTATA, s. f. *rzut — di mano, rzut kamienia. = nasienie naraz wyrzucone z ręki. = ziemia wyrzucona na brzeg rowu. = v. GITTATA.*

GETTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *rzucający, rzucająca. = giser, ludwisarz.*

GETTITO, s. m. *uomitowana krewiá.*

GETTO, s. m. rzut. = wapno z piaskiem. Muraglia di —, sciana z kamyków wtykanych w wapno. = Getto d'acqua a pioggia wodotrysk. = lanie w formie kruszców, gipsu, odlewane w formie. Far di —, lac, odlewac w formie. = Far getto Mar. wyrzuć towary w morze.

GETTONE, s. m. liczman.

GHEFFO, GUEFFO.

GHEPPIO, s. m. Ornit. pu-stotka. [stivo.

GHERMINELLA, s. f. kuglar-

GHERMIRE, v. a. ir. uchwyć w pazury: fig. schwyć, uchwyć, porwać. = v. r. uchwyć się za barki. El' uno e l'altro insieme s'è ghermito, Bern. Or.

GHERMITORE, s. m. chwy-tacz.

GHERONE, s. m. kawał przy-szukowany od sukni, klin u sukni, poła. Pigliarsela per un —, pop. wynieść się z kąd cichaczem, czmychnąć.

GHETTO, s. m. list rozwo-dowy u żydów. = żydowszczyzna, część miasta zamieszkała przez żydów.

GHEZZO, —ZA, ad. czaruj (o murzynach). Schiavo ghezzo, murzyn.

GHIACCESCO, —CA, pl. —

CHI. —CHE, ad. lodowaty.

GHIACCIAIA, s. f. lodownia.

GHIACCIARE, v. n. marznąć, zamrażać. = v. a. zamrozić, zmrozić.

GHIACCIATO, —TA, p. ad. zamrożony, zmarzły. = fig. zimny jak lód, obojętny, nie-ludzki, nielitościwy.

GHIACCIO, s. m. lód. = mróz, zimno. = Rompere il —, fig. przelamać pierwsze trudności, utorować drogę do czego.

GHIACCIOSO, —SA, ad. lodowy. = zmarzły, zimny jak lód.

GHIACCIUOLO, s. m. sopol wiszący w zimie u strzechy.

GHIADO, s. m. trzaskący mróz. = nóz. Morto a —, prze-szyty nożem; umarły z głodu. Che morto sia a —! Fr. Sacch. Gli venne un — al core, Bern. Or.

GHIAGGIUOLO, s. m. Bot.

GHIATA, s. f. żwir.

GHIAIATA, s. f. żwir nawie-ziony dla zaspania kałuży.

GHIAIOSO, —SA, ad. żwirowaty.

GHIANDA, s. f. żołędź. = główka członka męskiego.

GHIANDAIA, s. f. Ornit. sojka.

GHIANDAIONE, s. m. accr. duża sojka. = fig. gadula.

GHIANDELLANO, s. m. dim.

malenka żołędź. = mala od-ległość.

GHIANDIFERO, —RA, ad. rodzący żołędzie. La ghiandi-fera quercia, Alam. Colt.

GHIANDOLINA, —DUCCIA, —DUZZA, —DINA, s. f. dim. ma-lenka żołędź. = gruczołek.

GHIARBALDANA, s. f. krzta, odrobina, nic.

GHIATTIRE, v. a. ir. zacząć gonić glosem (o psie gończym).

GHIAZZERINO, v. GAZZERINO.

GHIAZZERUOLA, s. f. łódź, łódka.

GHIBELLINO, s. m. Gibelin, należący do stronnictwa poli-tycznego w średnich wiekach we Włoszech i Niemczech, popierającego interesa cesarza przeciwko papieżowi, tak na-zwanego od książąt szwab-skich z domu Wajblingów, z któ-rego cesarze Konrad III, Fry-deryk Barbarossa, Henryk VI, Fryderyk II i Konrad IV, 1137 — 1254.

GHIRA, s. f. skówka.

GHIRATO, —TA, ad. okuty w skówkę.

GHIGNACCIO, s. m. szy-derski uśmiech.

GHIGNAMENTE, av. z u-śmiechem.

GHIGNARE, v. n. uśmiechać się z przekąsem, śmiać się w duchu.

GHIGNATA, v. SGHIGNAZZATA.

GHIGNATORE, s. m. uśmiech-livy.

GHIGNAZZARE, v. n. par-skać, pękać ze śmiechu.

GHIGNO, s. m. GHIGNETTO, —TTINO, s. m. dim. uśmiech, u-śmieшек. [wianie.

GHINDAGGIO, s. m. windo-

GHINDARE, v. a. Mar. win-dować.

GHIOMO, v. GOMITOLO.

GHIOTTA, s. f. gęboka misa kuchenna, v. LECCARDA.

GHIOTTACCIO, —CIA, s. peg. brzydki obżartuch.

GHIOTTAMENTE, av. żarło-cznie, obżarcie.

GHIOTTERELLINO, —NA, GHIO-TTERELLO, —LA, GHIO-TTINO, —NA, GHIO-TTONCELLO, —LA, GHIO-TTONCINO, —NA, GHIO-TTUZZO, —ZA, s. dim. żarłoczek, żarłoczekka.

GHIOTTO, —TA, s. e ad. żar-łok, obżartuch, żarłoczny, ob-żarty; łakomy, łasy na przy-smaczki. = fig. cheiwy. Fece la voglia sua dell'oro ghiotta, D. Purg. = hultajski, łajdaki. = Aver un certo ghiotto, mieć coś pociągającego.

GHIOTTONE, s. m. accr. o-gromny żarłok, obżartuch. = fig. totr, łajdak.

GHIOTTONEGGIARE, v. n. obżerać się, opychać się.

GHIOTTONERIA, s. f. żarło-czność, obżarstwo. = hultaj-stwo, lotrostwo, łajdaństwo.

GHIOTTORNIA, —TONIA, s. f. obżarstwo. = lakocie, łakotki. = fig. cheiwość, łakomstwo.

GHIOWA, s. f. gruda, bryła ziemi.

GHIOWO, [ghiò-co], s. m. kielb. — fig. głupia głowa.

GHIOWO, [ghiò-dzo], s. m. kawaleczek; kropla.

GHIRIBIZZAMENTO, s. m. marzenie, rojenie.

GHIRIBIZZANTE, —TORE, s. m. —TRICE, s. f. fantastyk, marzyciel. [CARE.

GHIRIBIZZARE, v. FANTASTI-

GHIRIBIZZO, s. m. przywi-dzenie, urojenie, widzi mi się.

GHIRIBIZZOSO, —SA, v. FAN-TASTICO.

GHIRIGORO, s. m. flores na-okolo podpisu. = fig. zakręty, manowce.

GHIRLANDA, s. f. girlanda, wieniec. Di verde lauro una — colse, Petr. Morir colla —, fig. umrzeć z wieniec, w stanie pa-nieńskim. = obrecz, obwód, okrag. — di luce attorno a un pianeta, wieniec światła na-okolo planety.

GHIRLANDARE, v. a. uwień-czyć girlandą.

GHIRLANDELLA, —DETTA, —DUZZA, s. f. dim. wianeczek, wianuszek.

GHIRO, s. m. Zool. kosztarka.

GHIRONDA, s. f. kobza.

GIA, zamiast ANDAVA, szedł, szła.

GIA, av. już. — da gran tem-po, już od dawna. = dawniej, niegdys, kiedyś, przedtem. La casa fu — de' padri gesuiti, Pind. — governatore di..., były gubernator. Questo paese ebbe — nome di regno, ten kraj nazywał się niegdys królestwem. Siccome io intesi —, Bocc. = już, na ko-niec. Che — vi sfida Amore, ond'io respiro, Petr. = tak jest, tak. = Casem służy tylko do za-pełnienia, i nie tłumaczy się na polskie. Caddi non — come persona viva, Petr. = niebo-szczyk, nieboszczka.

GIACCHÉ, cong. gdy, ponie-waż. — servir si debbe 'a un sol sí serva, Cast. An. parl. v. DAC-CHÉ, POICHÉ.

GIACCHERA, v. GIARDA.

GIACCHIATA, s. f. rzut sieci.

GIACCHIO, s. m. sieć na ryby która się z brzegu rzUCA i za-raz wyciąga skoro do dna dój-dzie.

GIACENTE, ad. m. f. leżący.

= *położony*. = *Leg. otwarty, wakujący*. Eredità —, *otwaria sukcesyja*.

GIACERE, v. n. ir. *leżeć*. Camera nella quale giaceva l' infermo, *Bocc.* — con alcuno, *leżeć z kim, obcować, spółkować*. Far — morto, *położyć trupem*. Qui giace, *tu leży, spoczywa (na nagrobkach)*. = *leżeć, być położonem*. Giace in Arabia una valletta amena, *Ar. Orł. Fur.* = *stać, gnić, nieptynąć (o wodzie)*. = s. m. *leżenie*.

GIACIGLIO, s. m. *legowisko*. GIACIMENTO, s. m. *leżenie*. GIACINTO, s. m. *hiacynt*. = *Min. hiacynt*.

GIACITOLO, v. GIACIGLIO. GIACITORE, s. m. *leżenie*. GIACITURA, s. f. *leżenie*. = *Giacitura del discorso, fig. układ, rozkład mowy*.

GIACIUTO, —TA, p. ad. v. GIACERE.

GIACIO, pl. —CHI, s. m. *kolca zbroja, kolczuga*. [bek. GIACOBBEA, s. f. *Bot. jakób-giaculatoria*, s. e. ad. f. *strzelista modlitwa*.

GIARDINETTO, s. m. *gagatek*. GIALLAMINA, s. f. *Min. gal-maja, galman*.

GIALLASTRO, —TRA, —ETTO, —TA, —ICCIO, —CIA, —IGNO, —GNA, —INO, —NA, ad. *żółtawy*. GIALLEGGIANTE, ad. m. f. *wpadający w żółty kolor*.

GIALLEGGIARE, v. n. *wpadać w żółty kolor; żółknąć*.

GIALLEZZA, s. f. *żółtość*. GIALLO, s. m. *kolor żółty*. — di terra ocra, *okra, farba żółta*. — di Siena, *żółty marmur z okolic Sieny*. = ad. *żółty*. = *żółty, bładny (o cerze)*.

GIALLOPALLIDO, —DA, —GNO, —GNA, —GNOLO, LA, —SMORTO, —TA, ad. *żółtoblady, bladożółty*. [tość.

GIALLORE, —UME, s. m. *żółty*. GIALLOSO, s. m. *robak w gruszcze*. = ad. *żółtawy*.

GIAMBARE, v. BURLARE. GIAMBICO, pl. —CI, ad. m. *jambiczny*.

GIAMBO, s. m. *jamb, stopa w wierszach greckich i łacińskich złożona z krótkiej i długiej*. Dare il —, *kpić, drwić*. Tu vuoi il —, *czy kpiasz, dajesz pokój, odczep się*. Egli è Senese, che sempre vogliono il — di altrui, *Lasc. Com.*

GIAMMALI, GIA MALI, av. *kiedyś, dawniej, przedtem*. = z *przeżyciem, wigdy*.

GIAMMENGOLA, s. f. *fraszka, furda*.

GIAMPAGOLAGGINE, s. f. *bass. opieszalność, lenistwo*.

GIANNETTA, s. f. *kopia, włócznia*. = *laska kapralów w wojsku austryackiem*.

GIANNETTARIO, —TTIERE, s. m. *kopijnik*.

GIANNETTATA, s. f. *ukłóćcie kopia*.

GIANNETTINA, s. f. dim. *krótka kopia*. [pański.

GIANNETTO, s. m. *koń hisz-giannizzerare*, v. a. *obrzęcać podług obrządku tureckiego*.

GIANNIZZERO, s. m. *janczar*. GIANSENSIMO, s. m. *janse-nizm, nauka Janseniusza, biskupa Ipru, w wieku XVII, o łasce, polepiona przez papieża Urbana VIII*. [sta.

GIANSENISTA, s. m. *janseni-giara*, s. f. *kufel o dwóch uchach*. = *gąsior*.

GIARDA, s. f. *włogaczna*. = *psikus, figiel, żart, psota*. Da lei ben ti guarda, ch' ella non ti facesse qualche —, *Bern. Orł.*

GIARDINAIO, —IA, —NIERE, —RO, s. ogrodnik, *ogrodniczka*.

GIARDINETTO, s. m. dim. *ogródek*.

GIARDINIERA, s. f. *wazon na kwiaty*. = *ogrodniczka*.

GIARDINO, s. m. *ogród kwiatowy*. [rek.

GIARETTA, s. f. dim. *gąsio-giargone*, s. f. *rodzaj dya-mentu żółtego*.

GIARRO, —RA, v. GIARA.

GIAVA, s. f. *magazyn w porcie na sprzęty okrętowe*. = *kepna na rzece*.

GIAVAZZO, v. GIAIETTO.

GIAVELOTTO, s. m. *rohatoryna*.

GIBBO, s. m. lat. *garb*. = *wypukłość*.

GIBBOSO, —SA, GIBBUTO, —TA, ad. *garbaty*.

GIBBERNA, s. f. *ładownica*. = *de' cacciatori, torba myśliwska*.

GICARO, GIGHERO, s. m. *Bot. kolokassya, aronek, aronowa broda*.

GIELARE, GIELO, v. GELARE, etc. GIEROGLIFICO, v. GEROGLIFICO.

GIGA, s. f. *rodzaj instrumentu muzycznego*. = *rodzaj pieśni i tańca*.

GIGANTACCIO, s. m. *peg. olbrzymisko*.

GIGANTE, s. m. *olbrzym, wielkolud*.

GIGANTEGGIARE, v. n. *być olbrzymiego wzrostu*.

GIGANTESCAMENTE, av. *po olbrzymisku*.

GIGANTESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, —TINO, —NA, —TEO, —TEA, ad. *olbrzymi, olbrzymowaty*.

GIGANTESSA, s. f. *olbrzymka*.

GIGANTOMACHIA, s. f. *wojna olbrzymów*.

GIGANTONE, s. m. accr. *nadzwyczajny olbrzym*.

GIGLIACEO, —CEA, ad. *Bot. liliowaty*.

GIGLIATO, —TA, ad. *ozdobiony lilią, herbem Burbonów lub herbem Florencyi*.

GIGLIETO, s. m. *miejsce zasadzone liliami*.

GIGLIETTO, GIGLIETTINO, s. m. dim. *lilijka*. = *koronka podobna do lilii*.

GIGLIO, s. m. *lilia*. = *herb Burbonów i Florencyi*.

GIGLIOZZO, s. m. accr. *duża lilia*.

GINECEO, s. m. *mieszkanie niewiast w dawnych Grekach*.

GINECOCRAZIA, s. f. *rząd kobiet*.

GINEPRAIO, —ETO, s. m. *krzaki jałowcowe*. = *fig. zawikłanie, labirynt, kłopot, tarapatka, wertepa*. Uscire di —, *wypłatać się, wybrnąć z czego*. Io vo' dar la sentenza, acciocchè oggimai questi poveri uomini eschino di così fatto —, *Lasc. Nov.*

GINEPRO, s. m. *Bot. krzak jałowcu*. = *ziarno jałowcu*. = *jałowiec*.

GINESTRA, —GGINE, s. f. *Bot. janowiec, żarnowiec miotłowy*.

GINESTRETO, s. m. *miejsce zarosłe janowcem*. = *fig. v. GINEPRAIO*.

GINESTREVOLE, ad. m. f. *zarosły janowcem*.

GINGELLO, v. GRIMALDELLO.

GINGIA, —VA, v. GENGIA.

GINGLIMO, s. m. *Anat. przegięcina, przegub, wyodręzenie na końcu kości w które inna kość wchodzi*.

GINNASIO, s. m. *gimnazjum, szkoła ćwiczeń ciała*.

GINNASTA, s. m. *gimnasta, nauczyciel ćwiczeń ciała u dawnych Greków*. [ka.

GINNASTICA, s. f. *gimnasty-ginnastico*, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *gimnastyczny*.

GINNETTO, v. GIANNETTO.

GINNICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *gimniczny, szermierski, zapaśniczy*.

GINNOSOFISTA, s. m. *gimnosofista, z sekty filozofów indyjskich martwiących ciało i chodzących nago*.

GINOCCHIELLO, s. m. *noga wieprzowa*. = *nakolank*.

GINOCCHIETTO, s. m. dim. *kolanko*.

GINOCCHIO, pl. m. —CHI, e. f. —CHIA, s. m. *kolano*.

GINOCCHIONE, —NI, av. *na kolanach, na kłęczkach*. Cader —, *upaść na kolano*.

GIOCARE, —co, v. GIUOCARE, ec.
 GIOCHETTO, s. m. dim. *igrawny*.
 GIOCHEVOLE, ad. m. f. *zabawny*.
 GIOCHEVOLMENTE, av. *zabawnie*.
 GIOCOFORZA, av. *koniecznie*.
 GIOCOLARE, —ro, s. m. *kuglarz*.
 GIOCOLARE, v. n. *kuglarzyć*.
 GIOCOLARITÀ, s. f. *śmieszność, blażeństwo*.
 GIOCOLARMENTE, v. GIOCOSAMENTE.
 GIOCOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *kuglarz, kuglarka*.
 GIOCOLINO, —LARINO, —CUCIO, s. m. dim. *zabawka, igrawszka, rozrywka*.
 GIOCOLO, s. m. *igrawszka, żarty*.
 GIOCONDAMENTE, av. *wesoło*.
 GIOCONDARE, v. n. e. r. *bawić się, weselić się*.
 GIOCONDEVOLE, ad. m. f. *wesoly, uciśniany, radośny*.
 GIOCONDEZZA, —DITÀ, —TATE, —TATE; s. f. *radość, wesołość*. = La giocondità delle cose, *wszystko co czyni przyjemność*.
 GIOCONDO, —DA, ad. *rad, wesoly, radośny*. = *zabawny, uciśniany, rozweselający*.
 GIOCONDOSO, —SA, ad. *pełen radości*.
 GIOCOSAMENTE, —LOSAMENTE, av. *żartobliwie, śmiesznie, uciśnianie*. = *wesoło, radośnie*.
 GIOCOSITÀ, s. f. *żartobliwość, żarty*.
 GIOSOSO, —SA, ad. *żartobliwy, śmieszny, uciśniany*. = *wesoly, zabawny, rozweselający*. = *w żarcie, żartem*.
 GIOGAIA, s. f. *podgardle wółu*. = *pasma gór*.
 GIOGLIATO, —TA, ad. *pelen kąkolu, zarosły kąkołem*.
 GIOGLIO, s. m. *kąkol*.
 GIOGO, pl. —GHI, s. m. *jarzmo*. = *fig. jarzmo niewoli*. = *szczyt, wierzchołek góry*.
 GIOGOSO, —SA, ad. *górzysty*.
 GIOIA, s. f. *radość, wesele*. = *drogi kamień, klejnot*. = *wyłot dziada*.
 GIOIANTE, ad. m. f. *rad, kontent, radośny, wesoly*.
 GIOIELLARE, v. n. *kameryzować, wysadzać drogiemi kamieniami*.
 GIOIELLETTO, —LLINO, s. m. dim. *gioietta*, —IETTA s. f. dim. *klejnotek*.
 GIOIELLIERE, s. m. —RA, s. f. *juwiler, jubilerka*.
 GIOIELLO, s. m. *klejnot*.
 GIOIOSAMENTE, av. *wesoło*.
 GIOIOSETTO, —TA, ad. *wesołutki*.
 GIOIRE, v. n. ir. *bawić się,*

weselić się, cieszyć się. = v. a. *używać, v. GODERE*. = s. m. *uciecha, radość*.
 GIOLITO, s. m. *wypoczynek po pracy lub podróży*. Stare in —, *Mar. sztachować, stać na kotwicy w porcie, lub na morzu w gród ciszy morskiej*.
 GIOMELLA, v. GIUMELLA.
 GIORNALE, s. m. *dziennik handlowy*. = *dziennik, gazeta*. = *dyariusz*. = ad. m. f. *dzienny, codzienny*.
 GIORNALETTO, s. m. dim. *notatki codzienne*.
 GIORNALIERE, s. m. *robotnik dzienny*.
 GIORNALIERO, —RA, ad. *dzienny, dniowy*.
 GIORNALISTA, s. m. *dziennikarz*.
 GIORNALMENTE, av. *co*.
 GIORNATA, s. f. *cały dzień*. Per questa prima —, *Bocc. Alla —, codzienn; odednia do dnia, s. dzień drogi*. = *bieg życia ludzkiego*. E compie' mia — innanzi sera, *Petr.* = *dzień bitwy, bitwa*. Far —, *wydać, sioczyć bitwę*.
 GIORNATELLA, s. f. *dzionek, dzień stracony na fraszkach*.
 GIORNEA, s. f. *strój męzki*. = *plaszcz wojskowy*. Allacarsi, la —, *z zapalem brać się do czego*. Metter la —, *zmitreżyć czas*. Non voglio starmi a metter la —, *Bern. Ori.*
 GIORNERELLO, s. m. dim. *schierz, dzionek*.
 GIORNO, s. m. *dzień*. Mezzo —, *południe*. Si fa —, *dnieje, świta*. All' abbassar del —, *przy słońcu dnia*. Tutto il —, *cały dzień*. Di giorno in giorno, *giorno per giorno, odednia do dnia, dzień po dzień*. Fra —, *w ciągu dnia, po południu*. Da quel —, *od owego dnia*. Il — innanzi, *dniem wprzód, w wiliq*. Il — dopo, *nazajutrz*. — di festa, *di lavoro, dzień świąteczny, roboczy*. Il — di Pasqua, *dzień wielkanocny*. = *wschód*. Ed ella prese il suo destrier che intorno giva pascendo, ed andò contro il —, *Art. Ori. Fur.*
 GIOSTRA, s. f. *potykanie się na koniu z kopią w rękę*. = *schierz, figiel, psikus, psota*. Far una — a uno, *wyplatać komu figla*.
 GIOSTRARE, v. n. *potykać się na koniach z kopią, kruszyć kopie, gonić na ostre; bić się, walezyć*. = *fig. walczyć się, waleć się*. = *majaczyć, oszukiwać, podejść, zacząć z manki*.
 GIOVAMENTO, s. m. —GIONE, s. f. *pomoc, ulga, folga*. Se questo non facesse giovamento com-

posto gli faremo un argomento, *L. Lipp. Malm.*
 GIOVANA, s. f. *młoda kobieta, dziewczyna*.
 GIOVANACCIO, —STRO, —ZZO, s. m. *młodzik, młokos*.
 GIOVANAGLIA, s. f. *młódź, młodzież*.
 GIOVANE, s. m. f. *młodzieniec, dziewczyna*. = *Giovane tenerella, młoda latorośl*. = *ad. młody*.
 GIOVANEGGIARE, v. n. *postępować jak przystoi na młodzienuca*.
 GIOVANESCO, v. GIOVANILE.
 GIOVANETTINO, s. m. dim. *młodzieniaszek*.
 GIOVANETTO, —TA, —LLO, —LA, s. m. *młodzieniec, dziewczyna*. = *ad. młodzieuchny, młodzieutki, młodzieutenki*. Il giovanetto tempo, *la giovanetta età, młody wiek, młodość*.
 GIOVANEZZA, s. f. *młodość*.
 GIOVANILE, ad. m. f. *młodzieuchy, młodociany*. Età —, *wiek młody, młodość*.
 GIOVANILMENTE, av. *jak przystoi na młodzienuca*.
 GIOVANINO, —NA, ad. *młodzieuchny*. Ella è pur giovanina e tenerina, *Lasc. Nov.*
 GIOVANISSIMO, —MÀ, ad. sup. *młodzieutki, młodzieutenki*.
 GIOVANONA, —TTA, s. f. *dziewwoja, dziewucha*.
 GIOVANONE, —TTO, GIOVINOTTO, s. m. *duży, krepny, przystojny młodzieniec*.
 GIOVARE, v. a. e. n. *pomagać, pomóc, dopomódz; postużyć, służyć, przydać się na co, przynosić korzyść, pożytek*. Religion non giova al sacerdote, nè l'innocenza al pargoletto giova, *Ar. Ori. Fur.* = *podobac się*. = v. r. *Giovares d'alcuna cosa, używać czego, użytkować, ciągnąć korzyść*.
 GIOVATIVO, —VÀ, ad. *pomocny, użyteczny, korzystny*.
 GIOVATORE, s. m. —TRICE, s. f. *uśpomoczniciel, i t. d.*
 GIOVE, s. m. *Astr. Jowisz, planeta mający cztery satelity, pięć razy odleglejszy od słońca aniżeli ziemia, 1474 razy większy od ziemi, obracający się około swej osi w przeciągu 9 godzin 55 minut, a około słońca w przeciągu blisko lat 12 = Mitol. Jowisz*.
 GIOVEDÌ, s. m. *czwartek*.
 GIOVENCA, s. f. *jalowica*.
 GIOVENCO, pl. —CHI, s. m. *ciociek, byczek*.
 GIOVENILE, ec. v. GIOVANILE, ec.
 GIOVENTÙ, —TUDE, —TUTE, s. f. *młodość*. = *młodzież*. =

fig. *pierwiastek, początek*. O primavera, — dell'anno, *Guar. Past. fid.*

GIOVEVOLE, ad. m. f. *pomocny, użyteczny, przydatny, korzystny*.

GIOVEVOLEZZA, v. UTILITÀ. GIOVEVOLMENTE, av. *użytecznie, korzystnie*.

GIOVIALE, ad. m. f. *Jowiszowy. = jowialny, wesoly, krotchwilny*.

GIOVIALITÀ, s. f. *jowialność, wesoly humor*.

GIOVIALONE, ad. m. f. *accr. bardzo wesoly, bardzo zabawny*.

GIOVINASTRO, s. m. *młodzik*.

GIOVINE, s. e. ad. *młody, młodzieniec, młody*.

GIOVINETTO, —TA, —LLO, —LA, s. e. ad. *młodzieniec, dziewczyna; młodzieńczy, młodzieńki*.

GIOVINEZZA, s. f. *młodość*. GIRACAPPO, s. m. *zawrót głowy*.

GIRAFFA, s. f. *Zool. girafa*. GIRAMENTO, s. m. *obracanie się, krążenie, kołowanie*. — di capo, *zawrót głowy*.

GIRAMONDO, s. m. *obieżyświat*.

GIRANDOLA, s. f. *żyrandola, pająk*. Dar fuoco alla —, fig. *zacząć co (o osobie bez której nikt nie śmie przystąpić do czego)*. = fig. *krętanina, klopot, tarapata*. = *urojenie, przywidenie*.

GIRANDOLARE, v. FANTASTICARE.

GIRANDOLETTA, —LINA, s. f. dim. *żyrandolka*.

GIRANDOLINO, s. m. *chorygiewka na dachu*. = fig. *wieźlnik, swiszczypalka*.

GIRANDOLONE, s. m. *włóczęga*.

GIRANTE, ad. m. f. *kręcący się, obracający się*. = s. m. *indossant wexlu*.

GIRARE, v. n. *kręcić się, obracać się, krążyć*. — attorno, *kręcić się do koła, włóczyć się, biegać, błąkać się, krążyć*. — per il capo, *kręcić się, smuć się po głowie*. = *rozciągać się, mieć tyle a tyle obwodu*. E gira la detta provincia di Toscana 700 miglia, G. Vill. = *dostać jakby zawrotu głowy, bredzić, gadać od rzeczy, być nie spełnia rozumu*. = v. a. *kręcić, obracać*. = *krążyć, obiegać*. Non vede il sol che tutto il mondo gira, cosa tanto gentile, D. Conv. Tanto di mare ho corso, tante terre ho girate, Car. En. = *puścić w obieg*. — i danari ad uno, *zrobić na rzecz czyje przekaz, kazać ko-*

mu wypłacić. — una cambiale, *puścić w obieg wexel, indosso-wać wexel*. = s. m. *obrót*. In un — del sole, *w jednym dniu*. = *kręcenie się, krążenie, obracanie się*.

GIRARROSTO, s. m. *koło służące do obracania różna*.

GIRASOLE, s. m. *Bot. słonecznik*.

GIRATA, s. f. *obrót*. = *przekazanie należyłości którą się ma u kogo na rzecz osoby której się winno*. — di una cambiale, *indossowanie wexlu*.

GIRATINA, —ETTA, s. f. dim. *mały okrąg, małe okrążenie*.

GIRATIVO, —VA, ad. *kręcący się, obracający się, krążący*.

GIRATOIO, s. m. *korba*.

GIRAVOLTA, s. f. *okrąg, obieg, obieżeństwo, okręcenie się do koła*. Dare una —, *obejść, obieźć, objechać do koła*.

GIRAZIONE, s. f. *kręcenie się, krążenie*.

GIRE, v. n. * *iść, pójść*. Lasciamo il muro e gimmo in ver lo mezzo, D. Inf.

GIRELLA, s. f. —LETTA, —LINA, s. f. dim. *krążek, klubka*. Dar nelle girelle, *pop. dostać bzika, pomieszania zmysłów*.

GIRELLAIO, s. m. *fabrykant krążków do windy*. = fig. *wartogłów, wietrznik*.

GIRELLO, s. m. *kółko*. = *plachta którą się dawniej opasywano po wierzchu zbroi*.

GIREVOLE, ad. m. f. *obrotny, pokrotny, kołowrotny, wartki*. = fig. *płochy, niestały*. [s. GIREVOLMENTE, av. *kręcąc*

GIRFALCO, v. GERFALCO.

GIRITONDO, —DA, ad. m. *okrągły*.

GIRLO, s. m. *fruczałka*.

GIRO, s. m. *obrót*. — del sole, *obrót słońca*. = *krąg, krążenie*. In —, *av. w okrąg, do koła; okrągło*. — di parole, *okrążenie słowne*.

GIROMANZIA, s. f. *wróżenie o przyszłości kręcąc się w kółko*.

GIRONDA, v. GHIRONDA.

GIRONE, s. m. *accr. duży krąg, duże koło*. Andar a —, *gironi, krążyć, waleśać się, włóczyć się*. — di vento, *wicher*.

GIRONZARE, v. n. *włóczyć się bez celu*.

GIROVAGO, —GA, ad. m. *włóczęga*. [s. *wienie*]

GIT, s. m. *czarnuszka (nawet chód, kurs)*. Far — chodzie, *przechadzać się*.

GITERELLA, s. f. dim. *mały kurs*.

GITTAIONE, GITTERONE, GIT-TONE, s. m. *Bot. czarnuszka*.

GITTARE, ec. v. GETTARE, ec.

GITTATA, s. f. *rzut*. = *grobla, tama w porcie*. = *ziemia wyrzucona na wierzch z rowu*.

GITTO, v. GETTO. = A —, *av. dokładnie*.

GIÙ, av. *na spodzie, na dole, na spód, na dół*. Venir —, *andar —, all' in —, zejść na dół*; fig. *chylić się do upadku, upadać*. Mandar —, *połknąć, pochłonać*; fig. *znieść, szcierpieć; obalić, wywrócić, zniszczyć*. Dar —, *upaść*; fig. *podupaść*. Tirar —, *ściągać na dół, zniżać, spuszczać*; fig. *kląć, przeklinać, bluźnić*. Por — l'odio, *la paura*, fig. *złożyć nienawiść, obawę*. Piaciavi por — l'odio e lo sdegno, Petr. Torsi — d'alcuna cosa, *opuścić, poprzestać, zaniechać, wstrzymać się od czego*.

GIUBBA, s. f. *kaftan, kabat*. = *grzywa*. [s. *wiadzy*]

GIUBBATO, —TA, ad. *grzybi*.

GIUBBERELLO, —TTO, —TTINO, s. m. dim. *kaftanik, kabacik*.

GIUBBILAMENTO, v. GIUBBILAZIONE.

GIUBBILARE, v. n. *radować się, weselić się*. = v. a. *dać łaskawy chleb*.

GIUBBILEO, s. m. *jubileusz*. GIUBBILOSO, —SA, ad. *radośny*.

GIUBBONCELLO, —CINO, s. m. dim. *kaftanik*.

GIUBBONE, s. m. *kurтка*.

GIUBILARE, v. GIUBBILARE.

GIUBILATORE, s. m. *wyskakujący z radości*.

GIUBILAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *GIUBILO, GIUBILIO, s. m. radość, wesele*.

GIUCARE, GIUCARE, v. n. *grać*. — alle carte, *agli scacchi, grać w karty, w szachy*. A che giuoco giuochiamo noi? *w jaką grę grać będziemy?* — netto, *fig. otwarcie postępować*. = *igrać, bawić się; żartować*. = *zakładać się, złożyć się o co*. = *Giucar alle pugna, bić się na kulaki*. — di calcagna, *zemknąć, drapnąć*. — d'arme, *sechtować się*. = *Giucar d'autorità, porządzić się, rozkazać co nieprosząc o pozwolenie*. = *Giucar di vela, di remo, płynąć rozpuszczony żagle, robiąc wiosłami*.

GIUCATORE, s. m. —TRICE, s. f. *gracz, graczka*.

GIUDAICO, —CA, pl. —CI, —CHE, GIUDESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *żydowski*.

GIUDAISMO, s. m. *zakon żydowski*.

GIUDAIZZARE, v. n. *zachowywać lub przejmować zwyczaje, zakon i obrządk żydowski*.

GIUECCA, s. f. *największa*

otchłań piekielna, w której cierpią karę zdrajcy swych dobroczyńców, tak nazwana przez Dantę od Judasza Iskarioty.

GIUDEO, —DEA, s. żyd, żydowska.

GIUDICAMENTO, s. m. sądzenie. = wyrok sądowy. = zdanie, opinia.

GIUDICARE, v. a. sądzić, osądzić. — una quistione, osądzić jaką sprawę. = Giudicare alla grossa, sądzić z powierzchowności. = Giudicare alcuno, źle o kim sądzić. = v. n. sądzić, mniemać. = v. r. mieć się za bliższego zgonu. [RIO.]

GIUDICATIVO, v. GIUDICIALI. GIUDICATO, s. m. urząd sądowy, sądownictwo. = wyrok; zdanie. Star al —, poprzedzić na wyroku, zdaniu czyjem. Passar in —, być rzeczą osądzoną, niewątpliwą.

GIUDICATORE, v. GIUDICE.

GIUDICATORIO, —RIA, ad. sądowniczy, mający władzę sądzenia.

GIUDICATURA, s. f. urząd sądowy, sądownictwo. = wyrok wydany w sprawie. = sąd, sędziowie. [nie.]

GIUDICAZIONE, s. f. sądzę. GIUDICE, s. m. sędzia. = doktor prawa.

GIUDICHEVOLMENTE, v. GIUDICIOSAMENTE.

GIUDICIALE, ad. m. f. sądowniczy, sądowy, sądowy.

GIUDICIALMENTE, —RIAMENTE, av. sądownie.

GIUDICIARIO, s. f. sąd, trybunał.

GIUDICIARIO, —RIA, ad. sądowniczy, sądowy, sądowy. Potere giudiciario, władza sądownicza. = Astrologia giudiciaria, astrologia sądowa, chcąc przepowiedzieć z gwiazd wypadki życia ludzkiego.

GIUDICIO, s. m. sąd, trybunał. = wyrok sądowy, sąd. Giudizi di Dio, Leg. sądy bożkie, próby ognia, wody wrzącej i pojedynku. — universale, sąd ostateczny. = sąd, mniemanie, zdanie. = sąd o rzeczach, rozsądek, rozum. Uomo di —, człowiek mający zdrowy rozsądek. Abbiare —, mieć rozsądek, zastanów się.

GIUDICIOSAMENTE, av. rozsądnie.

GIUDICIOSO, —SA, ad. rozsądny, roztropny.

GIUDIZIALE, GIUDIZIO, ec. v. GIUDICIALE, ec.

GIUGERO, s. m. morg.

GIUGGIOLA, s. f. jujuba (owoc).

GIUGGIOLINO, —NA, ad. koloru jujuby, żółto czerwony. = jujubowy. Stroppo giuggiolino, syrop jujubowy.

GIUGGIOLO, s. m. Bot. jujuba.

GIUGNERE, GIUGNERE, v. n. ir. przybyć, stanąć, przyjść. — a riva, in porto, wylądować, zawinąć do portu. Già era il sole all' orizzonte giunto, D. Purg. =

dosięgnąć, dopędzić, dogonić, złapać. Noi giugneremo al furto questo ladro, Fior. Pecor. = dojsz do pewnego stopnia. — al più alto segno, dojsz do najwyższego stopnia. = przyjść, nadejść (o czasie). = dokazać co, skłonić do czego. = podejść, oszukać, wywieść w pole. Non ti lasciar mai —, nie daj się nigdy oszukać. Per certo io ho giunta costei, Fior. Pecor. = dodać, dokładać. Pur vai... giugnendo legna al fuoco ove tu ardi, Petr. = zaprzędz woly do pluga. = Giungere le mani, składać ręce (prosząc kogo o co). = Giugnere addosso a uno, wpaść na kogo. Ma non avrà da noi riparo e scampo, se con tant' armi gli giugniamo addosso, Tasson. Secch. = dosięgnąć, trafić. Fu il cavalier romañ nel petto giunto, Tasson. Secch. Ma egli non giunse, com' egli credette, Fir. As. = v. r. złączyć się, skojarzyć się.

GIUGNIMENTO, s. m. złączenie; połączenie.

GIUGNO, s. m. czerwiec.

GIULEBBARE, v. a. gotować do gęstości ulepkę.

GIULEBBE, —BO, s. m. ulepek.

GIULIANA, s. f. Bot. wieczernik.

GIULIANO, ad. m. Período —, peryód juliański ułożony przez Juliusza Skaligera a obejmujący 7980 lat.

GIULIO, s. m. mały rzymski pieniądz, których idzie półtora na lirę. [śnie.]

GIULIVAMENTE, av. rado.

GIULIVETTO, —TA, ad. wesoluchny, wesolutki.

GIULIVITA, s. f. wesolość, radość.

GIULIVO, —VÁ, GIULIO, —IA, ad. wesoly, radośny.

GIULLARE, —RO, s. m. blażen, bufon.

GIULLERIA, s. f. blażeństwo. = wesole życie.

GIUMELLA, s. f. podwójna garsć, przycgarść.

GIUMENTA, s. f. kłacz.

GIUMENTO, s. m. koń, muł, osioł.

GIUNCAIA, s. f. —CHETO, s. m. sitowie, sitowisko. [towień.]

GIUNCARE, v. a. usłać st-

GIUNCATA, s. f. ustanie sitowiem. = miko zsiadłe.

GIUNCHIGLIA, s. f. Bot. żonkil, żółty narcyz.

GIUNCO, pl. —CHI, s. m. sit. — odorato, cybora. Cercar il nodo nel —, fig. upatrywać wad, błędów.

GIUNCOSO, —SA, ad. zarostly sitowiem.

GIUGNERE, v. GIUGNERE.

GIUNONE, s. f. Astr. Junona, jeden z mniejszych planet między Marsem a Jowiszem. = Mitol. Junona.

GIUNTA, s. f. przybycie. A prima —, av. na samym wstępie, z początku, z razu. = do datek, dokładka, dokład, miara z czubem. È più là — che la derrata, prov. sos lepszy od pieczeni. = giunta, rada polityczna. [razem.]

GIUNTAMENTE, av. łącznie.

GIUNTARE, v. a. oszukiwać.

GIUNTATO, —TA, p. ad. oszukany. = mający mocne stawy. Cavallo giuntato, koń mocny w nogach.

GIUNTATORE, s. m. oszust, szalbierz.

GIUNTERIA, s. f. GIUNTO, s. m. oszukaństwo.

GIUNTO, —TA, p. ad. przybyły. = dosięgnięty, dopędzony, schwytany = oszukany. = złączony, złożony. Colle mani giunte, ze złożonymi rękami.

GIUNTURA, s. f. staw.

GIUOCACCHIARE, v. n. grać o malo co. [dka gra.]

GIUOCACCIO, s. m. peg. brzy.

GIUOCARE, v. GIUOCARE.

GIUOCATORE, s. m. —TRICE, s. f. gracze, graczka.

GIUOCATORONE, s. m. szuler z professyi.

GIUOCHEVOLE, v. GIUOCOSO.

GIUOCO, pl. —CHI, s. m. gra, zabawa, igraszka = igrzysko.

Giuochi olimpici, igrzyska olimpijskie. = igraszka, żart.

Pigliarsi —, igraszkę sobie robić, żartować z kogo. Per, a —, przez żart, żartem. = czyn, sprawa, interes, robota.

— di poche tavole, drobny interes, frazka. Badare al —, dawać baczenie na to co się robi.

— d' amore, sprawa cielesna. — di mano, sztuczki kuglarzkie.

GIUOCOFORZA, av. konieczne.

GIUOCOLARE, v. GIUOCOLARE. = v. n. igrać, bawić się, swawolić.

GIUOCOLINO, s. m. dim. —LO, s. m. igraszka, swawola.

GIURA, v. CONGIURA.

GIURACCHIAMENTO, s. m. kłectwo.

GIURAMENTO, s. m. przysięga. Dar il — a uno, odebrać od kogo przysięgę. — falso, krzywo przysięstwo.

GIURANTEMENTE, —TAMENTE, av. pod przysięgą.

GIURARE, v. a. przysięgać. Vi fido che giammai non ruppi fede al mio signor, *D. Inf.* = obiecać pod przysięgą. = słubować, poślubić, zareczyć.

GIURATIVO, —VA, ad. służący do przysięgi, do przekleństwa.

GIURATO, s. m. przysięgły, sędzia przysięgły, sąd przysięgłych. = p. ad. przysiężony, zaprzysiężony. Donna giurata, kobieta zareczona. Fratelli giurati, wierni przyjaciele. Nemico giurato, śmiertelny nieprzyjaciel.

GIURATORE, [s. m. —TRICE, s. f. przysięgający, i t. d.

GIURATORIO, —RIA, ad. Cauzione giuratoria, kaucya pod przysięgą.

GIURAZIONE, s. f. przysięga.

GIURE, s. m. prawoznawstwo.

GIURECONSULTO, GIURISCONSULTO, s. m. jurysta, prawnik.

GIURIDICAMENTE, av. sądownie.

GIURIDICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. sądowy, sądowy.

GIURISDIZIALE, ad. m. f. sądowniczy, sądowy.

GIURISDIZIONALE, ad. m. f. należący do jurysdykcji.

GIURISDIZIONE, GIURIDIZIONE, s. f. sądownictwo. = jurysdykcyja, obręb sądu.

GIURISPERITO, s. m. jurysta biegły w prawie.

GIURISPRUDENTE, s. e ad. m. jurysta, prawnik, biegły w prawie.

GIURISPRUDENZA, s. f. prawoznawstwo, prawnictwo.

GIURISTA, s. m. jurysta, prawnik. = ad. prawny.

GIUS, s. m. prawo.

GIUSO, av. na dole, na dół, v. giù. Lo gittò — in quell' alto burrato, *D. Inf.*

GIUSQUIAMO, s. m. Bot. luklek, blekot.

GIUSTA, prep. podług.

GIUSTACORPO, s. m. gorset, stanik. [kabat.

GIUSTACUORE, s. m. kaftan.

GIUSTAMENTE, av. sprawiedliwie, słusznie. = tak właśnie. = jak należy.

GIUSTEZZA, s. f. dokładność, akurtność, ścisłość, trafność.

GIUSTIFICABILE, ad. m. f. dający się usprawiedliwić.

GIUSTIFICANZA, s. f. usprawiedliwienie.

GIUSTIFICARE, v. a. usprawiedliwiać, dowodzić. = usprawiedliwiać, uściwinać. = Teol. usprawiedliwić przez wianie łaski. = v. r. usprawiedliwić się.

GIUSTIFICATAMENTE, av. przez usprawiedliwienie.

GIUSTIFICATIVO, —VA, ad. przywiedziony na usprawiedliwienie.

GIUSTIFICATORE, s. m. —TRICE, s. f. usprawiedliwiciel, i t. d.

GIUSTIFICAZIONE, s. f. usprawiedliwienie.

GIUSTIZIA, s. f. sprawiedliwość. = sąd kryminalny. = szubienica. = miejsce traceniac zлочynców. Fu — di Dio che quel Brunello fusse dal re mandato alla —, *Bern. Orl.*

GIUSTIZIARE, v. a. stracić zлочynce.

GIUSTIZIERATO, s. m. obręb jurysdykcji.

GIUSTIZIERE, —RO, s. m. kat. = sędzia.

GIUSTO, —TA, ad. słuszny, sprawiedliwy. = należyty, słuszny, dokładny. = proporcjonalny, średniego wzrostu. Uomini neri e di statura giusti, *L. Pulc. Morg.* = który mituje rodziców, krewnych, ojczyznę. Poeta fui e cantai di quel giusto figliuol d' Anchiše che venne da Troia, *D. Inf.* = s. m. słuszność, sprawiedliwość.

GIUSTO, prep. podług, według, stosownie. = av. słusznie, sprawiedliwie. = właśnie, jak należy. Giusto giusto, tak właśnie, tak a niemażej.

GIUVENCA, s. f. jatowica.

GLABA, s. f. gałzka ucięta z drzewa i posadzona.

GLACIALE, ad. m. f. lodowaty.

GLADIATORE, s. m. gladiator, szermierz, wysiekacz.

GLADIATURA, s. f. szermierstwo.

GLADIO, s. m. miecz.

GLADIOLO, s. m. Bot. mieczyk.

GLANDULA, s. f. Anat. gruczoł. [czołowaty.

GLANDULARE, ad. m. f. gruczołowy.

GLANDULETTA, s. f. dim. gruczołek.

GLANDULIFORME, ad. m. f. gruczołkowaty.

GLANDULOSO, —SA, ad. pełen gruczołów.

GLASTO, —RO, s. m. Bot. urzet, sinilo.

GLAUICO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. modroblady, zielonokowaty.

GLAUCOMA, s. f. Chir. bielmo.

GLEBA, s. f. skiba, bryła ziemi.

GLENOIDE, s. f. Anat. wklęsłość łopatkii w której jest osadzone ramię.

GLOBETTINO, —TTO, s. m. dim. kulka, galeczka.

GLOBO, s. m. kula, kula ziemiska. Globi celesti, ciała niebieskie. = kłęb. Globi di fumo, di polvere, *Met. kłęb dymu, i t. d.*

GLOBOSITA, s. f. kulistość.

GLOBOSO, —SA, GLOBULARE, ad. kulisty, okrągły.

GLOBULO, s. m. dim. kulka, kuleczka.

GLORIA, s. f. chwala, sława, chluba. Farsi — di alcuna cosa, chlubić się czem. = wieczna chwala w niebie. = Sonare a —, dzwonić w wiele dzwonów razem. Aspettare a —, czekać niecierpliwie.

GLORIARE, v. a. chwalić, sławić, wielbić, uwielbiać. = v. r. chlubić się, szczyścić się, chętnić się.

GLORIATO, v. GLORIOSO.

GLORIAZIONE, s. f. chętniwość.

GLORIFICARE, v. a. chwalić, wielbić, uwielbiać. = przyjąć do wiecznej chwaly.

GLORIFICATORE, s. m. przyjmujący do wiecznej chwaly. Dio è glorificatore de' santi, Bóg przyjmuje do swojej chwaly świętych.

GLORIFICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. wyniesienie do chwaly wiecznej. = chwalenie, wielbienie Boga.

GLORIOSAMENTE, av. chlubnie, chwalebnie.

GLORIOSETTO, —TA, ad. nieco chętniwy.

GLORIOSO, —SA, ad. chlubny, chwalebny; sławny. = prężny, chętniwy. = przenajświętszy. = bijący do głowy (o winie). [wa.

GLORIUZZA, s. f. czcza sławna.

GLOSSA, s. f. glossa, objaśnienie wyrazu innym użytym słowem; przypis, komentarz.

GLOSSARE, v. a. pisać glossy, robić przypisy.

GLOSSATORE, s. m. glossator. = krytyk niesprawiedliwy.

GLOSSARIO, s. m. słownik.

GLUTINATIVO, —VA, —NO, —SO, —SA, ad. klejki, lipki.

GLUTINE, s. f. klej, karuk.

GLUTINO, s. m. klejowaty, pierwiaszek we krwi.

GLUTINOSITÀ, s. f. klejkowatość, klejkość.

GNAFALIO, s. m. Bot. szarota, kocanki.

GNAFFE, escl. na honor, na uczciwość.

GNAGNERA, s. f. bass. gniew, złość.

GNAULARE, v. MIAGOLARE.

GNAULIO, s. m. miauczenie wiewi kotów razem.

GNOCO, pl.—CHI, s. m. ciasto gniecione z anyżem. Ugnun può far della sua pasta gnocchi, prov. każdy może rozrzucić swoim, robić co mu się podoba. = fig. basatyk, cymbal, gap, ciemęga.

GNOMONE, s. m. Geom. figura geometryczna zawierająca trzy prostokąty. = index na zegarze słonecznym. = zęby przednie konia z których się lata poznają.

GNOMONICA, s. f. gnomonika, sztuka robienia zegarów słonecznych.

GNOMONICO,—CA, pl.—CI, —CHE, ad. gnomoniczny.

GNORRI, s. m. v. IGNORANTE. Fare lo gnorri, udawać głupiego, być z cicha pęk. Il buon gobbo di Peretola, inteso questo e facendo lo —, se ne stette zitto zitto, Red.

GOBBA, s. f. garb.

GOBBETTO, —TA, s. dim. garbusek, garbuska.

GOBBICCIO, —CIA, —UZZO, —ZA, ad. nieco garbaty.

GOBBO, s. m. garb. = garbus. = ad. garbaty; wypukły.

GOCCIA, s. f. kropla. A goccia a goccia, kroplami, po kropli, stopniami, powoli.

GOCCIAMENTO, v. GOCCIO-LAMENTO.

GOCCIARE, v. GOCCIOLARE.

GOCCIOLA, s. f. kropla. = fig. trochę, troszka, odrobina, krzta. = rysa, szpara w murze. = Arch. v. CAMPANELLA. = apoplexya. Mori il re Carlo in Ambuosa per accidente di —, Guicc. Stor.

GOCCIOLAMENTO, s. m. kapanie. = Chim. dystylacja.

GOCCIOLARE, v. n. kapać. = v. a. puszczać po kropli.

GOCCIOLATO, —TA, p. ad. v. GOCCIOLARE. = nakrapiany, centkowany.

GOCCIOLATOIO, s. m. rynna, GOCCIOLATURA, s. f. dotek wydrążony od spadających kropli.

GOCCIOLETTA, —LINA, s. f. dim. kropelka, kropelczka.

GOCCIOLO, s. m. kropla. = fig. trochę, odrobina, krzta.

GOCCIOLONE, s. m. duża kropla. = fig. gap, gawron, rura, duda. [plisty.]

GOCCIOLOSO, —SA, ad. krogodere, v. n. cieszyć się, mieć przyjemność, doznawać rozkoszy, mieć w czem upodobanie. Ne godo, rad jestem, cieszę się z tego. = bawić się,

hulać. = v. a. używać, mieć do wolnego użytku, używać z przyjemnością. Godansi l'inquisitione a loro piacere la Spagna e l'Italia, chè la Fiandra non l'ha mai ricevuta se non per forza, Bent. — la salute, być w dobrem zdrowiu. — una casa, n. podere, posiadać dom, i t. d.

GODERECCIO, —CIA, ad. przyjemny, podobający się.

GODEVOLE, GODIBILE, ad. m. f. dający się użyć.

GODIMENTO, s. m. używanie, rozkosz, przyjemność.

GODITORE, s. m. człowiek lubiący dobre życie.

GOFFACCIO, v. GOFFONE.

GOFFAGGINE, v. GOFFERIA.

GOFFAMENTE, av. po głupiemu.

GOFFEGGIARE, v. n. po głupiemu postępować, głupio się znalesć. [glupota.]

GOFFERIA, GOFFEZZA, s. f. GOFFISSIMO, —MA, ad. sup. głupiuchny, głupiusienki, głupiuleni.

GOFFO, —FA, s. e. ad. głupiec, kiep, duren, dudek. Rimaner —, wyjść na kpa, na dudka. = basatykowały, cymbałowały. = s. m. pewna gra w karty.

GOFFONE, GOFFACCIO, s. m. accr. ghuftas, czop, rura, duda, cymbal, basalyk.

GOGA MAGOGA, s. f. kraj świata. Andare in —, pójść na kraj świata.

GOGNA, s. f. kuna; kloda, dyby. = pregiierz, v. BERLINA. Fig. więzy, okowy. = kłopot. = urwis, wisielec.

GOGNOLINO, s. m. dim. mały urwis, lampart.

GOLA, s. f. gardło. Gridare quanto se n'ha nella —, wrzeszczeć na całe gardło. = paszcza zwierząt. = Fig. obżarstwo, lakomstwo. = żartok. Ehi, gola, quest' altra io voglio per me, Lasc. Nov. = żądza, chuć, pożądlivość. = szyja komina. = Esser a — in chechessia, mieć czego po szyję. Mentir per la —, bezczelnie łgać. Tirare uno per la —, zwabić lub sklonić kogo smaczniejadłem, lakotkami. = pl. Gole, ciasne przejścia, wwozy.

GOLACCIA, s. f. peg. ogromne gardło. = fig. nienasycony apetyt, obżarstwo.

GOLEGGIARE, v. n. † pragnąć, pożądać.

GOLETTA, s. f. kotnierz. = część zbroi spinająca szyję.

GOLFO, s. m. golf, odlewisko morskie, zatoka. = Nuotar nel gofo, fig. optywać jak paczek w maśle.

GOLO, s. m. bass. zaproszony na wesele.

GOLOSACCIO, —CIA, s. ogromny żartok.

GOLOSAMENTE, av. żartolocznie.

GOLOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. żarłoczność, obżarstwo. = fig. chciwość, lakomstwo.

GOLOSO, —SA, ad. żarłoczny, obżarty. = fig. chciwy, nienasycony.

GOLPATO, —TA, ad. śniecisty, zaśniecony.

GOLPE, s. f. śnieć. = † lis, v. VOLPE.

GOLPONE, s. m. accr. duży lis. = fig. szczywany lis.

GOMBINA, s. f. gązwyu cepa. GOMENA, v. GOMONA.

GOMITATA, s. f. szturchnienie lokciem. Dare una, — szturchnąć, tracić, potracić lokciem.

GOMITELLO, s. m. dim. lokietek. Dormire a —, spać podparwszy się lokciem.

GOMITO, pl. m. —TI, f. —TA, s. m. lokiec. = róg budynku. = Fatto colle gomita, fig. źle zbudowany, jakby siekierą wyrzębany. = Gomito di mare, załom morza, odnoga morska. = lokiec, półtory stopy.

GOMITOLARE, v. a. zwinąć na kłębek.

GOMITOLO, s. m. kłębek. = Gomitolo di pecchie, fig. rój pszczoł.

GOMITONE, —NI, av. na lokciach, opartzysz sięna lokciach.

GOMMA, s. f. guma. = nabrzmiałość weneryczna.

GOMMAGUTTE, s. f. gumigula.

GOMMARABICA, GOMMA ARABICA, s. f. guma arabska.

GOMMARESINA, s. f. guma żywiczana.

GOMMATO, —TA, ad. gumowany, wagumowany.

GOMMIFERO, —RA, ad. wydający gumę.

GOMMOSO, —SA, ad. gumowany. = v. GOMMIFERO.

GOMONA, s. f. Mar. lina kotwiczana, kiersziak.

GONDA, GONDOLA, s. f. —LETTA, s. f. dim. gondola, statek wenecki. [dolier.]

GONDOLIERE, s. m. gondonfalonerata, s. f. orszak ludzi postępujących za chorągwią. [giew.]

GONFALONE, s. m. chorągwie.

GONFALONERATO, —NIERATO, —NIERATICO, s. m. chorągwie, godność chorążego.

GONFALONIERE, —RO, s. m. chorąży w wojsku. = burmistrz miasta. — di Giustizia, urzędnik z władzą wykonawczą

w Rzplitej florenckiej, podobnie jak Doża w Wenecyi. = tytuł udzielany także przez papieżów.

GONFIA, v. GONFIAVETRI.

GONFIAGGINE, s. f. odętość, nabrzmiałość, nabrzękłość. = fig. nadymanie się, pycha, duma.

GONFIAGGIONE, s. f. —MENTO, s. m. nabrzmienie, obrzękłość, napuchnienie.

GONFIAGOTE, —NUGOLI, s. m. odmigała, odmipysk.

GONFIARE, v. a. nadymać, wydymać, odymać. = Gonfiare alcuno, fig. tasić się, pochlebiać, basować, świecić komu bałę. = v. n. e. r. nadąć się, wzdymać się. Il mare comincia a gonfiarsi, morze zaczyna wzdymać się. = fig. dąć, nadymać się, pyścić się.

GONFIATAMENTE, av. nadzieje, nadzieja.

GONFIATO, —TA, p. ad. v. GONFIARE. = fig. nadzieja, napuszony. = s. m. nadzieje, wyście.

GONFIATOIO, v. SCHIZZATOIO.

GONFIATORE, s. m. nady-macz.

GONFIATURA, s. f. odętość, nabrzmiałość, obrzękłość.

GONFIAVETRI, s. m. robotnik wydymający naczynia szklane w hucie.

GONFIETTO, s. m. dim. mała nabrzękłość.

GONFIEZZA, s. f. nabrzmiałość, nabrzękłość. = fig. nadzieć, pycha.

GONFIO, —FIA, ad. nabrzmiały, nabrzękły, obrzękły, spuchły. = fig. nadzieja, napuszony, szumny. Parole gonfie, wyrazy szumne, napuszyste. = nadzieja, napuszony. = s. m. nabrzękłość.

GONFIOTTO, s. m. pecherz nadziei do pływania.

GONFOSI, s. f. Anat. osada gwoździowata kości.

GONGA, s. f. nabrzmienie gruczolów.

GONGOLARE, v. n. cieszyć się, weselić się.

GONGOLO, s. m. weselość. Tener in —, bawić, rozrywać, rozweselać.

GONNA, GONNELLA, s. f. suknia kobieca, i mężka. Varie (nazioni) di lingue, d'arme, e delle gonne, Petr. = spódnica.

GONNELLETTA, s. f. —LLINO, s. m. —NA, —LUCCIA, s. f. dim. spódniczka. = Gonnellino de' bambini, długa spódniczka dziecinna. [spódnica.]

GONNELLONE, s. m. długa

GONORREA, s. f. tryper.

GONZO, —ZA, ad. głupi, gburowaty.

GORA, s. f. sluzka, upust w młynie. = Morta —, woda stojąca, zgnila. Mentre noi correvam la morta —, D. Inf. fig. życie śmiertelne. Il vecchiarel devoto li conforta a voler..... mondi passar per questa morta — che ha nome vita, Ar. Or. Fur.

GORBIA, s. f. skówa na końcu łaski. = ostrze strzaly, pocisku. = kij okuty.

GORELLO, s. m. dim. rowek dla ścieku wody.

GORGA, s. f. gardziel. = v. GORGO.

GORGATA, s. f. łyk, haust. Bere a —, lykac, chłac.

GORGERINO, s. m. —NA, s. f. kuhnierzyk na gors.

GORGHEGGIAMENTO, —GGIO, s. m. wywodzenie trelów, drganie głosu śpiewając. = Gorgheggiamento degli uccelli, szczebiotanie ptaków.

GORGHEGGIARE, v. n. wywodzić trele. = szczebiotać, świegotać (o ptakach).

GORGHETTO, s. m. strumyk.

GORGIA, s. f. gardziel. Tirar di —, wywodzić trele.

GORGIERA, s. f. kryza. = kuhnierzyk na gors. = ryngraf. = gardziel. A cui segó Fiorenza la —, D. Inf. = scherz. wole, podgardle, strum. Nomato era costui Filippo Ugone Brescian, di quei della — doppia, Tasson. Secc.

GORGIERETTA, —RINA, s. f. dim. v. GORGIERA.

GORGIONE, s. m. lykajło, moczymorda.

GORGO, pl. —GHI, s. m. wir, topiel, toń. Io sentia già della mia destra il —, D. Inf. = strumien. Corrente e chiaro gorgo, Petr.

GORGOGLIAMENTO, s. m. bulkotanie wody. = burczenie w brzuchu.

GORGOGLIARE, v. n. bulkotac. Quest' inno si gorgoglian nella strozza, D. Inf. = mruczeć, szemrać (o płynącej wodzie). Il fiume — fra tanto udio con nuovo suono, Tass. Ger. = glegotać, klekotać (o wrzających płynach). Così nel cavo raine umor che bolle per troppo fuoco entro gorgoglia e fuma, Tass. Ger. = burczeć w brzuchu. E gorgogliandomi le budella, cominciai a tremar sì forte, ecc. Fir. As. = być toczonym przez robactwo (o warzywach).

GORGOGLIO [—gól-lio], —NE, s. m. wotek, robak toczący groch i zboże.

GORGOGLIO [—l-o], s. m. częste burczenie w brzuchu

GORGOLESTRO, s. m. Bot. mdrek; polozcznik.

GORGOZZA, s. f. —ZZULE, —ZZULO, s. m. gardło.

GORGOZZARE, v. n. płókać sobie gardło.

GORRA, s. f. toza, wić. = czapka chłopska. [TA.]

GORZARETTO v. GORGIERET-

GORZARINO, GORZERINO, s. m. kuhnierzyk na gors. = gardło. Che la spada gli entrò nel gorzarino, L. Pulc. Morg.

GOTA, s. f. lice, policzek.

GOTACCIA, s. f. peg. brzydkie policzki.

GOTATA, s. f. policzek.

GOTELINA, s. f. dim. liczko.

GOTICO, GOTTICO, pl. —CI, —CHE, ad. Arch. gotycki.

GOTTA, s. f. podagra. = kropla. = Gotta serena, jasna ślepotą.

GOTTATO, —TA, ad. † nakrapiany.

GOTTO, s. m. kubek.

GOTTOSO, —SA, ad. podugryczny. = fig. kulawy.

GOSTUZZA, s. f. dim. liczko.

GOVERNALE, s. m. ster, rüdel. [dzenie.]

GOVERNAMENTO, s. m. rząd. GOVERNARE, v. a. rządzić, władać, kierować. = Governare una nave, sterować, kierować statkiem. = urządzić, za-wiadować, dogłdać, dozorować. — un' inialato, dogłdać chorego. — i bambini, dogłdać dzieci. — un giardino, urządzić, uprawiać ogród. — cavalli, dogłdać koni. = zbić, wybić, wytłuc. = przyprowadzić, nabawić czego. Ed io... rispondeva loro, che Amore era quegli, che m' avea così governato, D. Vit. = v. r. rządzić się, postępować, prowadzić się.

GOVERNATORE, s. m. —RA, —TRICE, s. f. gubernator, wielkórządca, i. t. d.

GOVERNAZIONE, v. GOVERNAMENTO.

GOVERNIME, s. m. gnój, nawóz.

GOVERNO, s. m. rząd, kierunek, ster rządu. = gubernatorstwo. = sztuka rządzenia. = ster, rüdel. = przyrzuczenie wina.

GOZZAIA, s. f. pełne wole u ptaków. = strum, wole u ludzi. = fig. zawziętość, mienawieść, chrapka.

GOZZO, s. m. wole u ptaków. = gardło, gardziel. = strum, wole, podgardle u ludzi. = gąsior, retola.

GOZZOVIGLIA, s. f. —GLIO, s. m. luszyk, hulanka. Far —hulac, luszykować.

GOZZOVIGLIARE, v. n. *ku-*
luszykować. [VIGLIA.
GOZZOVIGLIATA, v. gozzo-
GOZZUTO, —TA, ad. *wolaty.*
GRACCHIA, s. f. *urona.* =
fig. *gadula.*
GRACCHIARE, v. n. *krakać.*
I serpenti fischiar, gracchiaro i
corvi, Varch. Dafn. = fig. *gwa-*
rzyć, gawędzić, paplać.
GRACCHIATA, s. f. —MENTO,
s. m. *krakanie.*
GRACCHIATORE, —ONE, s. m.
gadula.
GRACCO, pl. —CHI, —CULO,
s. m. *Ornit. kawka.*
GRACIDARE, v. n. *skrzeczeć*
(o *żabach*). Le rane gradidar,
baiaro i cani, Varch. Dafn. =
gdakać (o kurach); gęgać (o gę-
siach). = fig. *wrzeszczeć, hala-*
sować.
GRACIDATORE, s. m. v. GRAC-
CHIA. = fig. *szkalownik, oga-*
dywacz.
GRACIDAZIONE, s. f. *skrzec-*
zenie, skrzek.
GRACIDOSO, —SA, ad. *skrzec-*
kliwy.
GRACILE, ad. m. f. *cieńki,*
wysmukły, szczupły.
GRACILISSIMO, —MA, ad.
sup. *cienuchny, szczupłutki.*
GRACILITA, s. f. *chudość,*
cieńkość, szczupłość.
GRACIMOLAMENTO, s. m.
obrywanie gron winnych.
GRACIMOLO, v. RACIMOLO.
GRADA, s. f. D. *Purg. krata.*
GRADATAMENTE, av. *stop-*
niami, powoli.
GRADAZIONE, s. f. *przejście*
po stopniach. = Rett. *stopnio-*
wanie. = Gradazione di colore,
Pitt. *stopniowanie.*
GRADELLA, —RELLA, s. f.
kosz na ryby.
GRADEVOLE, ad. m. f. *przy-*
jemny, miły, podobający się.
GRADEVOLMENTE, av. *chętnie,*
z ochotą. = v. AMOREVOL-
MENTE, GRAZIOSAMENTE.
GRADIMENTO, s. m. *chętne,*
wdzięczne przyjęcie, zezwo-
lenie, zadowolenie.
GRADINATA, s. f. *schody.*
GRADINO, s. m. dim. *gradus,*
stopień. — degli altari, *gradus*
u ołtarzów. A gradino a gradi-
no, av. *stopniami, powoli.*
GRADIRE, v. a. ir. *wdzięcznie*
co przyjmując, pochwalać, zezwa-
łać, podobać sobie co. = *przy-*
podobać się komu, stosować się
do czyjego gustu. = *isć po*
schodach.
GRADITO, —TA, p. ad. *miły,*
wdzięcznie przyjęty. = *miły,*
przyjemny (o rzeczach).
GRADIVAMENTE, v. GRATUI-
TAMENTE.

GRADO, s. m. *gradus, stop-*
nień. A grado a grado, *stopnia-*
mi, powoli. — di parentado, *stop-*
nień pokrewieństwa. = *Geom.*
e *Astr. stopień.* = Fig. *stopień,*
ranga, godność. Venire in —,
wykierować się, polepszyć swój
los. = *dobra wola, ochota,*
gotowość. Di —, *chętnie, z o-*
chotą. Di buon —, *dobrowolnie,*
ochoczo. Di mal —, a mal —,
malgrado, pomimowoli, nie-
chętnie, rad nie rad. Contro a
suo —, *wbrew jego woli.* Esse-
re in — di fare una qualche co-
sa, *być w stanie co zrobić;*
zrobić co z ochotą. = *wdzię-*
czność. Saper, sentir —, *być*
wdzięcznym za co. Avere a —,
przyjąć z wdzięcznością. An-
dare a —, *essere in —, przypadać*
do smaku, podobać się. Ed al
mio padre, ed al mio figlio in —
fia la tua morte, *Car. En.*
GRADUALE, ad. m. f. *stopnio-*
wy. = s. m. *Eccl. graduał.*
GRADUARE, v. a. *podzielić*
na stopnie. = *nadać stopień,*
rangę. = *Leg. kolokować wie-*
rzyteli.
GRADUATAMENTE, —LMEN-
TE, av. *stopniowo, stopniami.*
GRADUATORIA, s. f. *Leg.*
spis wierzycieli podług pier-
wszeństwa ich wierzytelności.
= *eadywizya, kolokacya.*
GRADUAZIONE, s. i. *podział*
na stopnie. = *kolokacya.*
GRAFFIAMENTO, v. GRAFFIA-
TURA.
GRAFFIARE, v. a. *drapać,*
udrapnąć, drapnąć, drasnąć,
zadrasnąć. — il volto, *podra-*
pac twarz. [brzepak.
GRAFFIASANTI, s. m. *łzi-*
ograczytury, s. f. *podra-*
panie, zadraśnienie, kresa
z podrapania.
GRAFFIO, s. m. v. GRAFFIATU-
RA. = *hak, haczyk.* Graffi di
coscienza, *fig. robak sumienia.*
GRAFICA, s. f. *sztuka kre-*
ślenia na płaszczyźnie przed-
miotów będących w znacznej
wysokości. = *Astr. opisanie*
gwiazd.
GRAFICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. *graficzny.*
GRAFOMETRO, s. m. *Geom.*
kątomiar. [DINE.
GRAGNOLA, —UOLA, v. GRAN-
GRAMAGLIA, s. f. *suknia ża-*
łobna. [smucić.
GRAMARE, v. a. *trapić, za-*
GRAMATICA, s. f. gramatyka.
GRAMATICAGGINE, s. f. *dro-*
bnostka grammatyczna.
GRAMATICALE, ad. m. f. *gram-*
matyczny.
GRAMATICAMENTE, —CA-
MENTE, av. *grammatycznie.*

GRAMATICHERIA, s. f. *sąd-*
zenie się na grammatyczną
ściłość języka.
GRAMATICETTA, —CHINA,
s. f. dim. *grammatyczka.*
GRAMATICISTA, s. m. *gram-*
matyk.
GRAMATICO, pl. CI, —TISTA-
s. m. *nauczyciel lub autor gram-*
matyki.
GRAMATICUCCIA, s. f. dim.
licha grammatyczka.
GRAMATICUCCIO, —ZZO, s.
m. dim. *niezdny grammatyk.*
GRAMEZZA, s. f. *smutek,*
strapienie, frasunek, troska.
GRAMIGNA, s. f. *Bot. płczy-*
ca (trawa).
GRAMIGNATO, —TA, ad. *kar-*
miony płczyca.
GRAMIGNUOLA, s. f. *drobna*
płczyca.
GRAMINACEO, —CEA, ad.
trawiasty. [cyi.
GRAMMA, s. m. *gram, 1/24 un-*
GRAMMATICA, ec. v. GRAMA-
TICA, ec.
GRAMO, —MA, ad. *smutny,*
łębny, markotny, stroskany. =
fig. niezdrów.
GRAMOLA, v. MACIULLA.
GRAMOLARE, v. a. *miedlic,*
trzcę len. = *Gramolare la pasta,*
gniść, miscić ciasto.
GRAMPA, s. f. *sazon, pazur.*
GRAMUFFA, av. *Favellare in*
—, *scherz, mówić niezrozum-*
iale dla nieumiejących gram-
matyki.
GRAN, skróc. z GRANDE, ad.
m. f. *wielki.* Nigdy się nie kład-
nie przed wyrazami zaczynają-
cemi się na samogłoskę lub s.
z następną spółgłoską. — *regina,*
wielka królowa. — *caso, wielki*
przyrządek. — *che! co za wielka*
rzecz! — *fatto! dziwna rzecz!*
GRANA, s. f. *kiermes, czer-*
wiec. = *włos, kutner na suk-*
nie. = *flader, słój na drze-*
wie, kamieniach. = *Tingere in*
grana, fig. zdobywać się na
wszystkie sposoby, brać się na
pazury.
GRANAGLIA, s. f. *złoto i sre-*
bro razem stopione. = *metal*
siekany w kawałki.
GRANAGLIARE, v. a. *posie-*
kać metal na drobne kawałki.
GRANAIO, —RO, s. m. *szpi-*
chlerz. — *del sale, magazyn soli.*
GRANAIO, —IA, ad. *zbożo-*
wy. Fosse granaie, *dolny na zboże.*
GRANAIOLO, —IUOLO, s. m.
kupec zboża.
GRANARE, v. a. *kłosić się,*
wysypywać się (o zbożu).
GRANATA, s. f. *miotła.* =
granat ręczny. = *Min. granat.*
= *Saltar la —, fig. wyjść z pod*
opieki, wyrosnąć z różgi.

GRANATAIO, s. m. *miotlarz*.
GRANATATA, s. f. *uderzenie miotła*. [dyer.]

GRANATIÈRE, s. m. *grano*.

GRANATINO, s. m. —NA, —TUZZA, s. f. *dim. miotelka*.

GRANATO, s. m. *Min. granat. = Bot. granatowe drzewo. = granat, owoc tego drzewa*.

GRANATO, —TA, p. ad. *ziarnisty. = fig. tęg, silny, krzepki*.

GRANBESTIA, v. ALCE.

GRANCIELLA, s. f. *mały rak morski*.

GRANCEVOLA, GRANCEOLA, s. f. *rak morski, połowający się w lagunach Wenecji*.

GRANCHIELLA, —SSA, s. f. *rak morski samica*.

GRANCHIETTO, —OLINO, s. m. *dim. raczek*.

GRANCHIO, s. m. *rak*. Fig. *Pigliare un —, wystrzelić baka, pomylić się, poszkapać się. Che ha a far la luna co' granchj? co za podobieństwo! co za porównanie! podobne jak pięść do nosa. Avere il —, nella scarsella, niechętnie rozwiązywać worek, skąpić. = fig. kurcz. = Astr. Rak, czwarty znak zodiaku*.

GRANCHIONE, s. m. *accr. duży rak*.

GRANCIA, s. f. *Med. dzięgna, wrzodki białe, gąbczaste na dolnej wardze i w gbie*.

GRANCIPORRO, s. m. *duży rak morski*. *Pigliare, prendere un —, v. GRANCHIO. Perché m'han detto, che Vergiglio ha preso un — in quel verso d'Omero, Bern.*

GRANCIRE, v. a. ir. *schwyć, porwać, uchwycić*.

GRANDE, s. m. *wielki pan, magnat*. *Farsi —, star in sul —, zakrawać na pana, grać rolę pana, przybierać ton pański. = człowiek dużego wzrostu. Mira quel — ch'è coperto a bruno, Tass. Ger. = In grande, na wielką stopę, skalę; w naturalnej wielkości.*

GRANDE, ad. m. f. *wielki, ogromny, duży, rozległy, szeroki*. *Sentendo che gli suoi poderi erano grandi, Bocc. = wysoki, słuszny. = rosy (o koniu). = znaczny. = wielki, znamienity*. *Grand' uomo, gran ministro, wielki człowiek, wielki minister*. *Gran bellezza, gran merito, wielka piękność, zastuga. = podeszły*. *Grande età, wiek podeszły. Nel più gran verno, w samym środku zimy. = tęg, mocny*. *Gran vino, mocne, tegie wino*.

GRANDEGGIARE, v. n. *zakrawać na pana, przybierać ton pański*.

GRANDEMENTE, av. *wielce, bardzo, mocno, nader, niezmiernie. = wspaniale, okazale*.

GRANDE TTO, —TA, ad. *dość duży, spory*.

GRANDEZZA, s. f. *wielkość, rozległość. — d'una città, d'un edificio, wielkość miasta, budynku. = wielka liczba, mnogość, mnożstwo. = wielkość, wspaniałość, okazałość. — d'animo, wielkość duszy, wspaniałość, ogromność, szkaradność zbrodni*.

GRANDICCIUOLO, —LA, —CELLO, —LA, ad. *dość duży, słuszny*.

GRANDIGIA, s. f. *pycha, duma*.
GRANDILOQUENZA, s. f. *szumność wymowy*.

GRANDILOQUO, —QUA, ad. *szumny, nadęty, napuszony*.

GRANDINARE, v. n. *padać (o gradzie)*.

GRANDINATA, s. f. *podanie gradu*.

GRANDINATO, —TA, p. ad. *wybity przez grad*.

GRANDINE, s. f. *grad. = gradobicie. = jęczmień na oku*.

GRANDINOSO, —SA, ad. *gradobitny*.

GRANDIOSITÀ, s. f. *przepych, wspaniałość, okazałość*.

GRANDIOSO, —SA, ad. *pyśzny, wspaniały, okazały. = pyszny, dumny*.

GRANDISONANTE, —NO, —NA, ad. *huczny, szumny*.

GRANDONE, —NA, ad. *accr. bardzo duży*.

GRANDOTTO, —TA, ad. *dość duży, spory*. [księżę.]

GRANDUCA, s. m. *wielki*.

GRANDUCALE, ad. m. f. *na-leżący do wielkiego księcia*.

GRANDUCATO, s. m. *wielkie księstwo*.

GRANDUCHESSA, s. f. *wielka księżna*.

GRANELLETTO, —INO, —UZZO, s. m. —TTA, s. f. *dim. ziarno, ziareczko, jaderko*.

GRANELLO, pl. m. —LI, f. —LA, s. m. *ziarno, ziarko. = ziarno owocu. = jagoda winnego grona, ziarno winnej jagody. = ziarno piasku, prochu i t. p. = jadro, v. TESTICOLO*.

GRANELLOSO, —SA, ad. *ziarnisty. = mający dużo ziarenek (o owocach)*.

GRANFATTO, av. *pewnie, zaiste. = wiele, dużo, siła. = Non è —, niedawno*.

GRANIFERO, —RA, ad. *wydający zboże*.

GRANIGIONE, s. f. —MENTO, s. m. *wydawanie ziarna, wysypywanie się kłosów*.

GRANINO, s. m. *drobny piw strzelecki*.

GRANIRE, v. n. ir. v. GRANARE. = *dawać ziarno w sztyhowaniu, rytowaniu*.

GRANITO, s. m. *granit*.

GRANITO, —TA, p. ad. v. GRANIRE. = *mocny, tęg, silny*. *Quello è prosperevole, e con granite forze, Fav. Esop.*

GRANITOSO, —SA, ad. *po dobny do granitu*.

GRANITURA, s. f. v. GRANIGIONE. = *Granitura della moneta, obwódka ziarnkowata na monetach*.

GRANMAESTRO, s. m. *wielki mistrz*. *Il — di Malta, wielki mistrz kawalerów Maltańskich. = ad. m. biegły, uczony*.

GRANMERCÈ, s. m. GRANDISSIMA MERCÈ, av. *bardzo pięknie dziekuje*.

GRANO, s. m. *zboże, pszenica*. *Cercar migliori pan che di —, prov. wybierac, wybrzydzac, wymyslać. = ziarno*. *A grano a grano, av. po ziarku. — d'India, kukuruza. = gran, których idzie 576 na uncję, a 9,216 na funt. = fig. drobina, krzta*.

GRANOCCHIELLA, s. f. *Zool. drzewianka*. [sty.]

GRANOSO, —SA, ad. *ziarni-*

GRANTURCO, s. m. *sultan turecki. = kukuruza*.

GRANULARE, ad. m. f. *ziarnkowaty*. [wac.]

GRANULARE, v. a. *ziarnowanie*.

GRANULAZIONE, s. f. *ziarnowanie*.
GRAPPA, s. f. *ogonek owoców, a mianowicie wiśni. = strupy, gruda na nodze konskiej. = Stamp. klamra, klammerka*.

GRAPPARE, v. AGGRAPPARE.

GRAPPINO, s. m. *Mar. kotwica o pięciu gałęziach. = Grappino a mano, hak do zahaczania statku nieprzyjacielskiego*.

GRAPPO, s. m. *zahaczenie uchwycenie, porwanie. = v. GRAPPOLO*.

GRAPPOLETTO, —LINO, —LUCCIO, s. m. *dim. gronko winne*.

GRAPPOLO, s. m. *winne grono*.

GRASCIA, s. f. *żywność, wikłwały, strawa. = komisarjat żywności, w Rzymie i Florencji*. *Esser sopra la —, sopra le grascie, być komisarzem położonym nad żywnością*. *Andare alla —, fig. pójść z dymem*. *Il buon padre, sapendo che... la limosina delle trecento lire andrebbe alla — aiutava quanto egli poteva la cosa, Lasc. Nov. = zysk, korzyść. = tłuściość*.

GRASCINO, s. m. niższy urzędnik przelożony nad żywnością.

GRASPO, s. m. winne grono obserwane z jagód.

GRASSACCIO, —CIA, ad. *tuścioch, tuścioszka*.

GRASSAMENTE, av. *tuścio*. = fig. *obficie*.

GRASSATORE, s. m. *rozbójnik, hajdamaka*.

GRASSAZIONE, s. f. *rozbijanie po drogach*.

GRASSELLINO, —NA, —TTO, —TA, ad. *tuściuchny, pulchny*.

GRASSELLO, s. m. *tuściz*. = *tusty kit*. = ad. *Fico grassello, v. GRASSULA*.

GRASSEZZA, s. f. *tuściość, otyłość*. = fig. *obfitość, dostatek*.

GRASSO, s. m. *tuściz, tuściość*. = ad. *tusty, tuczny*. = *tusty, otyły*. = Fig. *obfity, żyzny; tusty, pulchny*. = *głupi, tępy, niepojętny, zakuty*. = *Riso grasso, chychotanie, pustý śmiech*. = *Parole grasse, tuste, wszeteczne wyrazy*.

GRASSOCCIO, —CIA, —RTO, —TA, —NE, —NA, ad. *tuściuchno, tuścioszka*.

GRASSOLINO, —NA, —TINO, —NA, ad. *tuściuchny, pulchny, tuściutki*.

GRASSOSO, —SA, ad. *tusty, pulchny (o ziemi)*.

GRASSULA, s. f. *mieszta figa*.

GRASSUME, s. m. *tuściość*. = *gnój, nawóz*.

GRATA, s. f. *krata, v. GRATICOLOLA*. = *krata w klasztorach papińskich*.

GRATAMENTE, av. *łaskawie*.

GRATELLA, s. f. *krata*. = *del confessionario, kratka u konfessionału*. = *del focolare, kratka przed ogniem*. = *roszt*.

GRATICCIA, s. f. *więcierz*. = *del confessionario, v. GRATELLA*.

GRATICCIARE, v. a. *dać kratę, otoczyć kratą*.

GRATICCIATA, s. f. —CCIO, s. m. *łasa, kratka z łożyny*. = *Graticciata, palisada, ostrokół dla wzmocnienia gruntu, żeby się ziemia nieosypywała*.

GRATICCIUOLA, s. f. dim. *kratka, krataczka*.

GRATICOLA, s. f. *roszt*. = *krata*. = *Graticola di peschiere, zastawa u sadzawki*.

GRATICOLARE, v. a. *pokratakować papier lub płótno dla dokładniejszego przerysowania*.

GRATICOLETTA, s. f. dim. *kratka, krataczka*.

GRATIFICARE, v. n. *sprawić przyjemność, uprzyjemnić*. = *obdarzyć, wyświadczyć przysługę, dobrodziejstwo*. = v. r.

sprawić sobie przyjemność, zadobrowliwić się.

GRATIFICAZIONE, s. f. *gratyfikacja, dar, dobrodziejstwo*.

GRATIS, av. *darmo, z łaski*.

GRATITUDINE, s. f. *wdzięczność*.

GRATO, s. m. v. GRADO. = *Di grato, z łaski, dobrowolnie*. = *ad. wdzięczny*. = *dobroczynny, uczynny*. = *miły, luby, przyjemny*. *Un grato ritiro, mile ustroenie*.

GRATTABUGIA, s. f. *szcotka dróciána do polerowania kruszców, przed ich złoceniem*.

GRATTABUGIARE, v. a. *polerować kruszcę szcotką drócianą*.

GRATTACAPO, s. m. *drapanie się w głowę*. = fig. *kłopot, frasunek*. *Dare un —, nabawić kogo kłopotu, sęć komu zadać, zabić komu klin w głowę*.

GRATTAGRANCHIO, s. m. *ból w uszach*. [panie. GRATTAMENTO, s. m., drapac, v. a. drapać, podrapać. = *trzeć, utrzeć na tartce*. = Fig. *Grattare gli orecchi, głaśkać uszy, pochlebiać*. — *la tigna, la rognia, zbić, wygrzmocić, wyłoić, wygarbować skórę*. — *il capo alla cicala, dać powód do szkalowania, do obmowy*. — *dove pizzica, pochlebiać, trafić w humor*. = v. r. *drapać się, podrapać się*. = *Grattarsi la pancia, fig. głaśkać się po brzuchu, siedzieć z zutożnemi rękami, siedzieć jak malowany, próżnować*. *Poi nel bisogno si gratta la pancia nell'ozio immerso, Ar. Orf. Fur.*

GRATTACCIO, s. m. *drapanie*. = *Non temer —, fig. nie lekąć się oberwać po skórze*.

GRATTATURA, s. f. *podrapanie, znak od podrapania*.

GRATTUGIA, s. f. *tartka kuchenna*. = *żelazo z dziurami do cedzenia rozrobionego wapna*.

GRATTUGIARE, v. a. *trzeć na tartce*.

GRATUIRE, v. GRATIFICARE.

GRATUITAMENTE, av. *darmo, z łaski*.

GRATUITO, —TA, ad. *dany, zrobiony z łaski, bezpłatny*.

GRATULARE, v. n. e r. *winszować czego komu, cieszyć się z czyjego szczęścia*.

GRATULATORIO, —RIA, ad. *zawierający powinnowanie, tyżący się powinnowania*.

GRATULAZIONE, s. f. *winszowanie*.

GRAVACCIO, —CIA, ad. *przy ciężki, ociężały*.

GRAVAMENTO, GRAVAME, s.

m. ciężar, uciążenie, obciążenie. = *ciężkie podatki, przeciążenie podatkami*. = *zatradowanie dóbr, zagrabienie ruchomości*.

GRAVARE, v. a. *nalożyć ciężar, uciążyć, przeciążyć*. = *zatradować, zagrabiać majątek*. = fig. *być komu ciężarem, stać mu się uciążliwym*. = *obwiniać o co, zwałać na kogo winę*. = v. n. *ciężać*.

GRAVATIVO, —VA, ad. *ciążący, uciążliwy; obciążający*.

GRAVATORIO, —RIA, ad. *obciążający podatkami*.

GRAVAZIONE, s. f. *ciężenie*.

GRAVE, s. m. *ciężar, ciato ciężkie*. *Il senso ci mostra un cadente venir subito con gran velocità, Galil. Dial.*

GRAVE, ad. m. f. *ciężki*. = *Fig. surowy, poważny*. = *przykry, uciążliwy, mudy*. *Per non esser lor — assai mi guardo, Petr.* = *ciężki, ogromny*. *Colpa —, ciężka wina*. = *obciążony, obarczony dziećmi*. = *ważny, przeważny*. = *dojmujący, bolesny, dotkliwy*. = av. *poważnie*. *Parlar —, poważnie mówić*. = *ciężko, niebezpiecznie*. *Malato —, ciężko chory*. *Avere a grave, z przykrością co znośić*. *Il papa ebbe questa cosa molto a —, M. Vill.*

GRAVEDINE, s. f. *ciężkość głowy, fluxya*.

GRAVEMENTE, av. *ciężko*. = *Fig. ciężko, niebezpiecznie*. = *serio, poważnie*.

GRAVETTO, —TA, ad. *przy ciężki*. = fig. *przytrudny*. = *trudny uciążliwy, przykry*.

GRAVEVOLE, v. GRAVOSO.

GRAVEZZA, s. f. *ciężkość, ciężar*. = *del capo, ciężkość głowy*. = *Fig. uciążliwość, przykrość*. = *ostrość, surowość*. = *zniewaga, obelga*. = *powaga, poważne ułożenie*. = *ciężkość*. *La — del suo peccato, ciężkość jego grzechu*. = *złeczenie*. = *podatki, obciążenie podatkami*.

GRAVICCIUOLO, —LA, ad. *przy ciężki, ociężały*. *Ben vedete come io son graviciuolo, e male atta al camminare, Fir. Disc.*

GRAVIDAMENTO, s. m. —BANZA, —DEZZA, s. f. *ciężarność, brzemiennność, cięża*.

GRAVIDATA, ad. f. *Donna —, kobieta ciężarna*.

GRAVIDO, —DA, ad. *ciężki, obciążony, obladowany*. = f. *ciężarna, brzemienna, w ciąży*.

GRAVINA, s. f. *mitłek miłarski*.

GRAVITÀ, s. f. *ciężkość, własność ciał dla której wszystkie*

ciężą do środka ziemi. = fig. powaga, poważne ułożenie.

GRAVITARE, v. n. ciężyc.

GRAVITAZIONE, s. f. Fis. ciężenie, siła ciężkości.

GRAVOSAMENTE, v. GRAVE-MENTE.

GRAVOSITÀ, s. f. ciężkość.

GRAVOSO, —SA, ad. ciężki. = Fig. uciążliwy, naprzykrzony. = ostry, srog, przykry.

GRAZIA, s. f. wdzięk, powab. Le tre Grazie, Gracye, trzy nimfy. = łaska, darowanie winy. = łaska Boża. = wdzięki, fawory. = dzięki, podziękowanie. Render grazie, podziękować, złożyć dzięki. Non ne saper nè grado nè —, nie mieć żadnej wdzięczności. = av. Di grazia, dla Boga. Far chechessia in — d'alcuno, uczynić co przez wzgląd dla kogo.

GRAZIABILE, ad. m. f. mogący otrzymać ulaskawienie.

GRAZIARE, v. a. wyświadczyć komu łaskę. = ulaskawić, ułoić do kary.

GRAZIATO, —TA, ad. e. s. ulaskawiony. = v. GRAZIOSO.

GRAZIETTA, GRAZIOLINA, s. f. dim. mała łaska.

GRAZIOLA, GRAZIADI, s. f. Bot. konitrad.

GRAZIOSAMENLE, av. łaskawie. = wdzięcznie, ze wdziękiem. = v. GRATIS.

GRAZIOSETTO, —TA, —SINO, —NA, ad. ładny, śliczny, miły, luby.

GRAZIOSITÀ, s. f. powabność.

GRAZIOSO, —SA, ad. pełen wdzięku, powabny. = grzeszny, uprzejmy. = wdzięczny = v. GRATUITO.

GRECAIUOLO, s. m. sprzedający wino zwane greco.

GRECAMENTE, av. po grecku.

GRECASTRO, s. m. żyd grecki.

GRECHESCO, GRECESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. grecki.

GRECHETTO, s. m. wino greckie.

GRECHIZZARE, GRECIZZARE, v. n. mówić po grecku.

GRECISMO, s. m. greczyzm.

GRECISTA, s. m. biegły w języku greckim.

GRECITÀ, s. f. wszyscy Grecy i cała Grecja. [nek.]

GRECIUOLO, s. m. greczy-greco, pl. —CI, s. m. Grek.

pl. —CHI, wino greckie. lo vorrei nel bicchier vedere il —, Bern. Orł. = wiatr grecki, północno-wschodni. Ma — a poco a poco si rinforza, Bern. Orł. = ad. grecki.

GRECOLATINO, —NA, ad. grecko łaciński.

GRECOLO, s. m. umiejący trochę po grecku.

GREGALE, ad. m. f. z tejże trzody. = fig. towarzyski.

GREGARIO, —RIA, ad. tródnny. = prosty, pospolity.

GREGGE, s. m. f. —GIA, s. f. trzóda owiec, kóz. = owczarnia. = fig. tłum, zgraja. Una pecora mala corrompe l'altra e tutta la greggia, G. Vill.

GREGGIO, —GIA, ad. surowy (o kruszczach, drogich kamieniach i jedwabiu).

GREGGIUOLA, s. f. dim. trzódką.

GREGORIANO, —NA, ad. gregoriański (o śpiewie i kalendarzu). [tuch.]

GREMBIALE, —ULF, s. m. far-

GREMBIALINO, —ULINO, s. m. dim. fartuszek.

GREMBIATA, —LATA, s. f. pełen fartuch czego, mała ilość.

GREMBO, GREMIO, s. m. łono. = v. UTERO. = podolek. = fartuch. = fig. środek czego, łono.

Nel grembo della terra, we wnętrznościach ziemi. Nascere in grembo della fortuna, Met. urodzić się na łonie szczęścia.

GREMIRE, v. GHERMIRE.

GREMITO, —TA, p. ad. schwycony, uchwycony, porwany. Messa una branca fuor, l'ebbe gremito, Bern. Orł. = gesty, dychtowny, szczelny. = pełen, napelmony. — di mosche, obśadył muchami.

GREPIA, v. MANGIATOIA.

GREPPO, s. m. brzeg usypany rowu. = wierzchołek urwisty. = słuczony czerep. = Far greppo, greppa, skrzywić się (o dziecku gdy mu się na płacz zanosi).

GREPPOLA, s. f. lagier winny, wajnsztyń. [łoczyna.]

GRESPIGNO, s. m. Bót. mlecz.

GRETO, s. m. brzeg piaszczysty, kamienisty, który morze odsłania odpływając. = brzeg takiż rzeki.

GRETOLA, s. f. pręcik łożyny, wici z których się klatki robią. = krzta, odrobina. Trovar la —, fig. rozwiłkac trudność.

GRETOSO, —SA, ad. piaszczysty, kamienisty.

GRETTAMENTE, av. skąpo, nędznie, chudo, lichy.

GRETTEZZA, GRETITUDINE, GRETERIA, s. f. GRETO, s. m. bradne skąpstwo, sknerstwo.

GRETO, —TA, ad. skąpy, sknera, kutwa. = goly jak święty burecki. = nędzny, lichy, mizerny (o rzeczach i dziełach sztuki).

GRICCIO, —LO, s. m. v. GHIRIBIZZO. = drzączka, dresscz.

GRIDA, s. f. obwołanie. = obwołanie, obwieśczenie, ogłoszenie. Dar fuori una —, wydając ogłoszenie. = v. FAMA.

GRIDACCHIARE, v. n. halasować.

GRIDALTO, ad. m. głośno skrzeczca (o żabie).

GRIDAMENTO, s. m. krzyczenie.

GRIDARE, v. a. e. n. krzyczeć. — a più non posso, quanto se n'ha nella gola, v. GOLA. — addosso a uno, gardować na kogo.

— accorr' uomo, wolać na ratunek. = okrzyknąć, wykrzyknąć, obwołać. E da tutti gridato re, Dav. Tac. Ann. = ogłaszać, obwołować, obwieśczać. = łajac, fukac, buzować, strofować. = mruzczeć, szemrać (o wodzie).

GRIDATA, s. f. krzyki. = bu-ra, łajanie, wylajanie.

GRIDATORE, s. m. krzykalo. = woźny ogłaszający co.

GRIDO, s. m. ciągłe krzyki, nieustanna wrzawa.

GRIDO, pl. m. —DI, f. —DA, s. m. krzyk, głos, wołanie. — doloroso, płacz, jęki. — di scherno, wysmianie, pośmiewisko. — d' applauso, okrzyk, poklask. = wieść, pogłoska. E di tornar sembiante fecero tal, che se ne sparse il —, Car. En. = imię, reputacja. Uomo più che maturo e di ottimo —, Alf. Vit. =

Andarsene alle grida, łatwo uwierzyć. Lasciare alle grida, Cacc. spścić psy nie widząc zwierza; fig. działać spiesźnie, bez zastanowienia.

GRIEVE, ec. v. GRAVE, ec.

GRIFAGNO, —NA, ad. mający rok (o sokole); drapieżny (o innych ptakach).

GRIFARE, v. a. pop. rozbrać, zmięć, pozmiechać.

GRIFFO, v. GRIFONE.

GRIFO, s. m. ryjek świni. = dziób. = fig. twarz, pysk. Torcere il —, skrzywić się na co, zżymać się. Però ti china e non torcer il —, D. Inf. = rodzaj sieci. = fig. zagadka.

GRIFONE, s. m. gryf, ptak bajeczny. Da due grifoni in ciel si fe' portare, Bern. Orł. = Dare un — a uno, uderzyć kogo pięścią w pysk.

GRIGIO, —GIA, ad. szary, siwy, szaraczkowy.

GRIGIOFERRO, ad. szarozelazny.

GRIGIOLATO, —TA, ad. siwonakripany.

GRILLAIA, s. f. jatowy grunt, jatowizna. Ma purchè la Tancia m'ami, vadia mal la mia —, Bu-on. Tanc.

GRILLARE, v. n. zacząć wrzeć, kipiść.

GRILLETTO, s. m. dim. świerszczyk. = cyngiel.

GRILLINO, GRILLOLINO, s. m. dim. świerszczyk.

GRILLO, s. m. świerszcz. = konik polny. = rusztowanie mularskie, które się winduje do góry i jest zwierzechu zawieszona. = Fig.uchy w nosie, fomsfry. Pigliar il —, montare o saltare il — a uno, dąsac się, stroić fochy, grymasić. Tu ha' l capo pien di grilli, — L. Pulc. Morg. Vi è venuto il — di maritarvi, Manz. P. S. przyszyła ci fantazję ożenić się.

GRILLONE, s. m. accr. duży świerszcz.

GRILLOSO, —SA, ad. mającyuchy w nosie, kapryśny, grymasny, dziwaczny.

GRILLOTALPA, s. f. Entom. świerszcz ziemny.

GRIMALDELLO, s. m. wytrych. Aprir col —, otworzyć wytrychem.

GRIMO, —MA, ad. zmarszczony (o starcu).

GRINZA, s. f. marszczka. = Cavar il corpo di grinze, najęść się, zaspokoić głód.

GRINZETTA, s. f. dim. mała marszczka.

GRINZO, —ZA, —ZUTO, —TA, —ZOSO, —SA, ad. zmarszczony.

GRISETTO, ad. e s. m. jasno sieraczkowy; jasny sieracek.

GRISPIGNOLO, s. m. Bot. mleczyk, loczyga.

GROMMA, s. f. wainsztyn, lagier winny suchy, winian potażu. = osad jaki składa woda w rurach, lub na statkach na otwartem powietrzu.

GROMMARE, v. n. okryć się wainsztynem. = okryć się skorupą. D' uoman sangue avido si, che l' suol n' avea mai sempre tepido, ne grommavan le pareti, Car. Ln.

GRONDA, s. f. rynna. A —, av. rynienkowitzo, żłobkowitzo.

GRONDAIA, s. f. woda ściekająca z rynny. Fuggir l'acqua sotto le grondaje, prov. skryć się od deszczu pod rynną.

GRONDANTE, ad. m. f. ciekący, kapiący.

GRONDARE, —DEGGIARE, v. n. ciec, ściekać, kapać.

GRONDATOIO, s. m. okap, daszek.

GRONGO, s. m. węgorzzyb.

GROPPA, s. f. krzyże konia.

GROPIERA, s. f. podogonie.

GROppo, s. m. węzeł, v. nodo. = kupa, kłęb. Così mischiate (le api) insieme fanno un —, Rucc. Un gruppo ver noi

di pelverio nell'aura ondeggia, Car. En. = grono figur, grupa. = worek napakowany pieniędzmi. — Gruppo di vento, wicher. = fig. sek, trudność, kłopot.

GROPONE, s. m. zadek, tyłek, posładek zwierząt. = kuper u ptaków, guzia.

GROPPOSO, —SA, ad. sękowaty, węzłowaty.

GROSSA, s. f. duża ilość, mnóstwo; ogół, hurt. Alla —, hurtem, ryczałtem. = dwanaście tuzinów. = Dormir nella grossa, fig. twardo spać.

GROSSACCIO, —CIA, ad. grubal, okara.

GROSSACCIUOLO, —LA, ad. grubopłaski, przysadkowaty, pękaty. [napl, grodetur.

GROSSAGRANA, s. f. grode. GROSSAMENTE, av. dużo, wiele. = po grubiańsku.

GROSSEGGIARE, v. n. dąć, nadymać się.

GROSSERELLO, —LA, —TO, —TA, ad. przygrubszy. = prostakowaty.

GROSSEZZA, s. f. grubość, miąższość. = v. PREGNEZZA. = grubiaństwo; głupota.

GROSSIERE, —RO, s. m. kupiec hurtowy. = grubiański, głupi.

GROSSO, s. m. v. GROSSEZZA. = część główna, il — dell' esercito, główna część wojska. = lagier, osad, fus. = grosz, dawny pieniądz wart był 5 soldów. Pagare un —, zapłacić grosz za zbroczenie od przedmiotu. Onde il compagno prese più ardire, messer dicendo: voi n' avete un —, Burch. Son. v. SOLDI.

GROSSO, —SA, ad. gruby. = gęsty. Sangue grosso, krew gęsta. = ciężki, nieokrzesany, niekształtny. = wielki, duży, znaczny. = fig. grubiański, gburowaty; głupi, ciemny. = Femmina grossa, v. GRAVIDA. = Fare il grande e il grosso, dąć, udawać pana. Esser grosso con uno, gniewać się na kogo. È stato sempre — con Galeno, L. Lipp. Malm. = In grosso, av. hurtem, ogółem.

GROSSOLANAMENTE, av. po grubiańsku.

GROSSOLANO, —NA, ad. prosty, niezgrabny, prosto zrobiony. = prostakowaty, grubiański. Alla grossolana, po grubiańsku, po prostu.

GROSSOTTO, —TA, —CCIO, —CIA, ad. przygrubszy.

GROSSUME, s. m. v. GROSSEZZA.

GROTTA, s. f. grot, pieczara, = urwista skala.

GROTTACCIA, s. f. peg, ciemna, głęboka pieczara.

GROTTERELLA, GROTTICELLA, GROTTICINA, GROTTOLA, s. f. dim. grotka.

GROTTESCA, s. f. śmieszne malowidła.

GROTTESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. dziwaczny, śmieszny.

GROTTO, s. m. Ornit. pelikan.

GROTTONE, s. m. accr. duża grotka.

GROTTOSSO, —SA, ad. pelen pieczar, jaskin.

GROVIGLIUOLA, s. f. skręt, węzełek na nici mocno skręconej.

GRÙ, pl. GRU, GRUA, GRUGA, GRUVA, s. f. Ornit. żoraw. = Mar. żoraw do windowania.

GRUCCIA, s. f. kula, podpora kulawego. Fig. Tenere in sulla —, uwodzić kogo. Stare in sulla —, oczekiwac, wyglądać czego w zawieszeniu, w niepewności. = noga drewniana.

GRUFOLARE, v. a. ryc ziemie (o świniach). = v. n. krząkać, (o świniach). = v. r. drapać się ryjkami.

GRUGNARE, GRUGNIRE, v. n. kwiczeć.

GRUGNETTO, s. m. dim. mały ryjek. = fig. twarz markotna, skwaszona. Ma Beco non potendo affatto ingozzate quella dormita, che Nencio avea fatta colla moglie, stava anzi cheno in — un poco, Lasc. Nov.

GRUGNITO, s. m. kwik, kwiczenie świni.

GRUGNO, s. m. ryjek świni. = fig. twarz, pysk, morda. = kozioł, mars na czole. Far il —, postawić kozła, skrzywić się, zmarszczyć się.

GRULINO, s. m. żorawie.

GRULLO, —LA, ad. schorzały, zniechęcony, mizerny. Se ne van discorrendo grulli grulli del bisogno ch' essi han ch' il vitto giunga, L. Lipp. Malm. = v. MOCIO.

GRUMA, v. GROMMA.

GRUMATA, s. f. woda z rozpuszczonym winianem potażu.

GRUMETTO, s. m. dim. gruzelka.

GRUMO, s. m. gruzła krwi wypuszczonej z żyły. [zuoLO. GRUMOLO, —LETO, v. GAR-GRUMOSO, —SA, ad. gruzłowaty, zsiadły.

GRUOGO, s. m. Bot. krokos.

GRUPPETTO, s. m. dim. kupa, grupka.

GRUPPITO, —TA, ad. lskniący, mający naturalny polor (o dyamentach).

GRUPPO, v. GROppo.

GRUZZO, —LO, s. m. węzełek uciulanych pieniędzy. Aver fatto gruzzolo, uzbierać, uciulać tro-

chę pieniędzy. = kupa czego-kolwiek.

GUADAGNABILE, ad. m. f. zyskowny; mogący być zyskanym.

GUADAGNARE, v. a. zyskiwać, zarabiać. — la vita, zarabiać na życie. — di peccato, zarabiać pilnując nierezędu. = pozyskać sobie, zjednać. — alcuno, zjednać sobie kogo. = Guadagnarsi del male, zarazić się.

GUADAGNATO, —TA, p. ad. zyskany; pozyskany. = s. m. zysk.

GUADAGNATORE, s. m. — TRICE, s. f. zyskujący, zyskująca.

GUADAGNETTO, —UCCIO, —uzzo, s. m. dim. maleńki zysk, zarobczek.

GUADAGNEVOLE, ad. m. f. mogący być zyskanym.

GUADAGNO, —GNAMENTO, s. m. zysk, zarobek. Far guadagno, zyskać, zarobić. Far guadagni illeciti, mieć niegodznie zyski.

GUADAGNOSO, —SA, ad. zyskowny, korzystny.

GUADARE, v. a. brodzić.

GUADE, s. f. v. VANGAIUOLE.

GUADO, s. m. bród. Passare il —, przebrnąć, przebyć w bród. Fig. Rompere il —, utorować, pokazać drogę. Tentare il —, macać, próbować czy się uda.

GUADO, —NE, s. m. Bot. urzel, sinilo.

GUADOSO, —SA, ad. mogący być przebyty w bród.

GUAGNELE, Alle—, zamiast PEL SANTO VANGELO, pop. na E-wanalię, na uczciwość, na honor. Alle — che ben mi starei, se io non sapessi che io dormo, Fr. Sacch.

GUAIACO, s. m. Bot. gwajak.

GUAIAME, s. m. otawa, potraw.

GUAINA, s. f. pochwa. = pokrowiec, futerał. Render coltelli per guaine, prov. oddać wet za wet. = Anat. pochwa maciczna.

GUAINAIO, s. m. robiący futerały.

GUAINELLA, v. CARRUBBIO.

GUAINETTA, s. f. dim. pochewka. = futerałik.

GUAIIO, s. m. jęk, stęk. Trar guai, jęczeć. Tal ch'io non penso udir giammai che mi conforte ad altro ch' a trar guai, Petr. = biada, niedola, nędza. Italia che suoi guai non par che senta, Petr. Guai a voi, biada tobie. Guai a me! biada mnie nędzemu!

GUAIOLARE, v. n. GUAIOLIRE, GUAIRE, v. n. ir. skomleć, skowyczeć. = jęczeć, stękać, piszczeć, skwirczeć, narzekać, utyskiwać. Falananna sentendo le

percosse cominciò a stridere, e guaire, Lasc. Nov. [sukno.

GUALCARE, v. n. folować

GUALCHIERA, s. f. folusz.

GUALCIRE, v. a. ir. miąć, pomiąć, zmiąć, zgnieść, poźmniechać.

GUALDANA, s. f. oddział zbrojnych żołnierzy. Eran per tutto gualdane, giramenti, scorribande di cavalieri, Car. En.

GUALDIROSSO, ad. scherz. rudy, ryży. [plama.

GUALDO, s. m. wada, skaza,

GUALDRAPPA, s. f. czaprak.

GUALERCIO, —CIA, —CIMO, —CHIA, ad. brudny, niechlujny. = v. GUERCIO.

GUANACO, s. m. Zool. lama.

GUANCIA, s. f. jagoda, policzek, lice. Battersi la —, fig. żałować czego.

GUANCIALE, s. m. poduszka.

GUANCIALETTO, s. m. dim. poduszczyk. = Guancialetto di spilli, poduszczyk na szpilki.

GUANCIALINO, s. m. dim. poduszczyk. = Chir. kompressa.

GUANCIATA, s. f. uderzenie w twarz, policzek.

GUANCIATINA, s. f. dim. mały policzek.

GUANCIONE, s. m. legi policzek. [cznik.

GUANTAIO, s. m. rękawiczka

GUANTIERA, s. f. skrzyneczka na rękawiczki.

GUANTO, s. m. rękawiczka. Fig. Donar —, dać zadatek.

Mandare il — in segno di disfida, rzucić rękawicę, wyzwać na pojedynek. Toccarselo col —, być bardzo skrupulatnym. Dar nel —, wpaść, dostać się w czyje ręce.

GUARAGNO, † v. STALLONE.

GUARAGUASCO, s. m. Bot. dziewczanna, v. TASSOBARASSO.

GUARANTIRE, v. GUARENTIRE.

GUARDABOSCHI, s. m. leśniczy, gajowy. [grabia.

GUARDACASA, s. m. mur-

GUARDACORDE, s. m. bębenek w zegarku.

GUARDACORPO, s. m. gwardy przyboczna.

GUARDACOSTE, s. m. straż nadbrzeżna. = statek użyty do strzeżenia brzegów.

GUARDACUORE, s. m. † gorset, stanik.

GUARDADONNA, s. f. kobieta doglądająca położnicy.

GUARDAGIOIE, s. m. szkatuleczka na klejnoty.

GUARDAMACCHIE, s. m. półobrączka otaczająca cyngiel u broni palnej.

GUARDAMAGAZZINO, s. m. dozorca magazynu.

GUARDAMANDRIE, v. MANDRIANO.

GUARDAMANO, s. m. wszelkie narzędzie ochraniające rękę rzemieślnika. = gifes, furdyment.

GUARDAMENTO, s. m. patrzenie, wzrok. = dozorca, stróż, przystawa.

GUARDANASO, s. m. półmaska.

GUARDANATICHE, s. m. scherz. spodnie.

GUARDANIDIO, s. m. podkładka, jakko podłożone pod kure. [sznik.

GUARDAPOLLI, s. m. kokoch. GUARDAPORTONI, s. m. od-

dzwierny, szwajcar.

GUARDARE, v. a. patrzeć, spojrzeć, poglądać, przypatrywać się. — bieco, cagnesco, patrzeć zezem, z podelba,

ziem okiem. = być obroconym ku jakiej stronie. = chować, zachowywać. = strzedz, doglądać, pilnować. Anastagiopapa guardo, D. Inf. = zachowy-

wać, chronić, uchować od czego. Dio mi guardi, niech mnie Bóg zachowa. = uchować, u-

wolnić. Se a Dio piacerà, egli ci guarderà voi e me di questa no-

ia, Bocc. = uważać, uważać. Guarda la mia virtù s' ella è posente, D. Inf. = v. r. patrzeć

na siebie. = strzedz się, chronić się od czego. Dal troppo favellare, conviene che gli uomini costumati si guardino, Cas. Galat.

GUARDAROBBA, s. f. garderoba. = szafarnia. = dozorca sprzetów królewskich, szatny.

GUARDASIGILLI, s. m. pieczętarz, kanclerz.

GUARDATORE, s. m. — TRICE, s. f. patrzący, patrząca, widz. = zachowujący, zachowująca. = stróż, dozorca.

GUARDATURA, s. f. wzrok, spojrzenie. = v. GUARDIA.

GUARDAVIVANDE, s. m. spiżarnia, szafa.

GUARDIA, s. f. straż, dozór, opieka, obrona, piecza. A lui la — delle sue cose avea commessa, Bocc. = stróż, strażnik, dozorca, v. CUSTODE. — del fuoco, pompier, człowiek użyty do sikawek w czasie pożaru. — d' inferno, doglądający chorego. = straż, warta. — del corpo, gwardy, straż przyboczna. Corpo di —, kurdygarda, odwach. = Stare, avere a —, stać na warcie, strzedz, pilnować. Esser di —, być na warcie. Mettersi, porsi in —, mieć się na ostrożności (wfechtowaniu). = żołnierz stojący

na warcie, szyldwach. = Guardia della spada, gifes, blacha u rękojści szady. = lancuszek u musztuku. = długie zęby psa.

GUARDIACAMPESTRE, s. m. polowy.

GUARDIANATO, s. m. —NERIA, s. f. funkcya stróża, dozorczy, i t. d.

GUARDIANO, s. m. stróż, dozorca. — dell' orto, stróż ogrodowy. — di pecore, owczarz. — di buoi, wolarz. — di porci, swiniarz, pastuchświń. — di vacche, krowiarz, pastuch krów. = Guardiano di convento di frati, guardyan zakonu.

GUARDINFANTE, s. m. robron.

GUARDINGAMENTE, av. ostrożnie, oględnie, przezornie.

GUARDINGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. ostrożny, oględny, przezorny.

GUARDIOLO, —OLO, s. m. metody dozorca.

GUARDO, s. m. wzrok, spojrzanie, rzut, oka.

GUARENTIA, —TIGIA, s. f. zareczenie, rękojmia, gwarancja.

GUARENTIRE, v. a. ir. ręczyć, być rękojmą. = zabezpieczać, chronić, bronić, zastanąć od czego.

GUARI, av. wiele, dużo. Używa się zawsze z przeczeniem. Non ha —, egli — non è che, niedawno, tylko co. Non istette —, niedługo się zabawiał, niewiele upłynęło czasu. Non — di tempo, nē vi andò —, niedługo, wkrótce potem. Non fu — di via andato, niedużo uszedł drogi. Tu vedi qua queste rovine non — lungi da noi, Fir. As.

GUARIBILE, ad. m. f. dający się uleczyć.

GUARIGIONE, s. f. —MENTO, s. m. uleczenie, wyleczenie.

GUARIRE, v. a. ir. uleczyć, wyleczyć, wykurować. = v. n. uleczyć się.

GUARNACCA, —CIA, s. f. szlajrok. = dawna długa sukienka.

GUARNELLETTO, s. m. dim. sukienka.

GUARNELLO, s. m. półpłocienka. = sukienka z półpłocienka.

GUARNIGIONE, s. f. garnizon, załoga. = garnirowanie.

GUARNIMENTO, s. m. amunicja, prowiant, żywność. = Guarnimento di una nave, rynsztunek okrętowy, uzbrojenie okrętu. — del cavallo, rózęd na konia. = v. GUARNITURA.

GUARNIRE, v. GUERNIRE.

GUARNITURA, —ZIONE, s. f.

ozdoba, przystrojenie. = garnirowanie.

[zdowy GUASCHERINO, ad. m. gnia

GUASCOTTO, —TA, ad. napół ugotowany lub upieczony.

GUASTADA, s. f. karafka.

GUASTADETTA, —DINA, —DUZZA, s. f. dim. karafinka.

GUASTADORE, s. m. niszczyciel. = pionier, saper.

GUASTAFESTE, s. m. natrętny gość, który zaburza spokojność i zasepia wesołość biesiady.

GUASTAMENTO, s. m. —TURA, s. f. psucie, zepsucie, zniszczenie, spustoszenie, szkody stąd wynikłe.

GUASTAMESTIERI, s. m. kupiec, robotnik psujący innym przez zbyteczne zniżenie ceny.

GUASTARE, v. a. psuć. = niszczyć, pustoszyć. = trwożyć, marnować. = v. r. zepsuć się, zgnić.

GUASTATORE, s. m. —TRICE, s. f. niszczyciel, psotnik. = marnotrawca. = pionier, saper.

GUASTO, s. m. zepsucie, szkoda. = spustoszenie, zniszczenie. Mettere a —, dare il —, pustoszyć, łupić, rabować.

Far —, zmiatać z talerza, dużo jeść. = ad. zepsuty, popusyty. = zwiędły, wyszarzawny, wytarty. Guasta bellezza, Bocc. = zniszczony, spustoszony, zrujnowany. In mezzo 'l mar siede un paese guasto, D. Inf. = przywiedziony do nędznego stanu. Latin sem noi, che tu vedi si guasti, D. Inf. = Cane guasto, pies wściekły. Urlando per le vie come un can —, Buon. Fier. = urzeczony, oczarowany. O io sono impazzato, o io sono affatturato e guasto, Lasc. Nov. = fig. szalenie zakochany. = Avere il sangue guasto con alcuno, nienawidzić kogo.

GUATAMENTO, s. m. partrzenie.

GUATARE, ec. v. GUARDARE.

GUATTERA, s. f. pomywaczka. [kuchcik.

GUATTERINO, s. m. dim.

GUATTERO, s. m. kuchta.

GUATTIRE, v. GUAIRE.

GUAZZA, v. RUGIADA.

GUAZZABUGLIARE, v. a. bazgrać, gwazdać, mazać, rozmazać, rozbrać.

GUAZZABUGLIO, s. m. mieszanina, bigos hultajski. Versarono aceto, vino, olio, sale e farina, e fecero un — il magliero del mondo, Lasc. Nov. — d'acqua, bajor, kaluża.

GUAZZAMENTO, s. m. bella-

nie, klócenie.

GUAZZARE, v. a. bellać, klócić, mieszać, macić. = przebyć w bród. = Guazzare un cavallo, plawić konia. = v. r. kapać się, pływać.

GUAZZATOIO, s. m. miejsce do pławienia i napawania koni. = bajor, kaluża.

GUAZZETTO, s. m. sos, potrawka z sosem.

GUAZZO, s. m. bród. = Pitt. farba rozrobiona klejem lub gumą; malowanie taką farbą. Dipingere a —, malować taką farbą. = kaluża, błoto rozbarane. = krewa rozlana. Del sangue Tedesco orribil — Parma vedrà, Ar. Or. Fur.

GUAZZOSO, —SA, ad. zroszony, wilgotny, mokry. = rozbabrany, rozbellany.

GUBERNACULO, s. m. ster, rudel.

GUEFFO, GHEFFO, s. m. † D. Inf. balkon, część wystająca muru.

GUELFO, s. m. Gwelf, ze stronnictwa włoskiego w średnich wiekach trzymającego za papieżem przeciw cesarzowi, którego interes popierałi Gibellini; nazwisko poszło od Welfów książąt Bawaryi. = dawny pieniędź florencki.

GUERCIO, —CIA, ad. GUERCIACCIO, —CIA, ad. peg. zezowaty; kosooki.

GUERIRE, ec. v. GUARIRE, ec.

GUERNIGIONE, s. f. garnizon, załoga.

GUERNIMENTO, v. GUARNIMENTO.

GUERNIRE, v. a. ir. przystroić, ustroić, przyzdobić, ugarnirować. = wzmocnić, obwarować. E per li Fiorentini fu guernito Montalimo, G. Vill. = opatrzyć w co. Guarnire, attrazzare una nave, opatrzyć okręt we wszystkie przybory.

GUERNITURA, —ZIONE, v. GUARNITURA.

GUERRA, s. f. wojna. — rotta, wojna otwarta. Tiridate a — rotta infestava l' Armenia, Dav. Tac. Ann. — viva, wojna wypowiedziana, rozpoczęta. — civile, wojna domowa. Far —, prowadzić wojnę. Morir in —, zginąć na wojnie. = walka, bitwa. = niesnaska, niezgoda, zatarga. = zawada, przeszkoda. = A guerra finita, av. aż do śmierci, aż do końca, do ostatka.

GUERREGGEVOLE, ad. m. f. wojenny, bitny, groźny.

GUERREGGEVOLMENTE, av. wojennie.

GUERRIGIAMENTO, s. m. wojowanie.

GUERREGGIANTE, ad. m. f. *wojujący*. [wać.]

GUERREGGIARE, v. n. *wojować*.
GUERREGGIATORE, s. m. —
TRICE, s. f. *wojownik*.

GUERREGGIOSO, —SA, ad. *będący teatrem wojny, wystawiony na zniszczenia wojny*.

GUERRESCO, —CA, pl. —
CHI, —CHE, ad. *wojenny, wojowniczy, zdolny do wojny*.

GUERRICIUOLA, s. f. dim. *mala wojna*.

GUERRIERO, —RE, s. m. —
RA, s. f. *wojownik, wojowniczek*.

GUERRIERO, —RA, ad. *wojenny, wojowniczy, bitny, waleczny*.

GUEGGIARE, v. n. *hukać* (o puhaczu).

GUFO, s. m. *Ornit. puhacz*. = *peleryna gronostajowa kanonikowa*.

GUGLIA, s. f. *ostrosłup, piramida, obelisk*. La guglia di San Pietro è la più alta, obelisk stojący przed kościołem Ś. Piotra jest najwyższy, v. AGUGLIA. = *worek którego dno jest spiczaste*.

GUIDA, s. f. *przewodnik*. Alla —, a —, av. *pod przewodnictwem*.

GUIDAIUOLA, s. f. —LO, s. m. *przewodnik trzody, bydle postępujące na czele trzody*.

GUIDALESCO, s. m. *sedno*.
GUIDAMENTO, s. m. *prowadzenie*.

GUIDAPOPOLO, s. m. *herszt buntu*.

GUIDARE, v. a. *prowadzić*. = *przewodniczyć, kierować*. = v. r. *postępować, prowadzić się*.

GUIDARMENTI, s. m. *pasterz*.

GUIDATORE, s. m. —TRICE, s. f. *przewodnik, przewodniczka*.

GUIDERDONAMENTO, s. m. *nagrodzenie*.

GUIDERDONARE, v. a. *nagradzać*.

GUIDERDONATORE, s. m. —TRICE, s. f. *nagrodziciel, nagrodzicielka*.

GUIDERDONE, s. m. *nagroda*.

GUIDONE, s. m. † *szubrawiec, obszarpaniec, holysz*. = (dziś) *chorągiewka służąca do wyrównywania frontu batalionu*. [stwo.]

GUIDONERIA, † s. f. *szubrawiec*.
GUIGGIA, s. f. *wierzch pantofla*. = *chodak*. E fuori uscì vestito di giubba con le guigie a' piedi avvolte, *Car. En.* = *rękojęse puklerza*.

GUINDOLO, s. m. *motowidło*.

GUINZAGLIO, s. m. *smycz, sfora*. = *Egli non può star in —,*

fig. nogi go koraq, nie może ustać lub posiedzieć na miejscu.

GUISA, s. f. *sposób, tryb, kształt*. A guisa, in —, av. *na kształt czego, jak*. In questa —, *tym sposobem*.

GUITTO, —TA, ad. *brudny, obdarty*. = *lichy, nędzny, mizerny*. Egli era tanto d' animo guitto, e tanto meschino, che usava dire, *Varch. Stor. v. GUIDONE*. = *skąpy*.

GUIZZANTE, ad. m. f. *kręcący się, wierzący się, fertający się*.

GUIZZARE, v. n. *pluskać, szustać, szusnąć, pomykać, mknąć się* (o rybach w wodzie). = *fig. rzucać się, ciskać się, drygać, skakać*. = *kręcić się, wiercić się, fertać się, szustać się*. — *co' piedi, wywijając nogami*. = *migać się*. Guizza dentro lo specchio vostra image, *D. Purg.*

GUIZZO, s. m. *pluskanie ryb w wodzie, szybkie ich miganie się*. = *fig. drganie, dygotanie*.

GUIZZO, v. vizzo.

GUSCIO, s. m. *strączek*. = *łupina orzecha*. = *skorupa jaja*.

— di testuggini, *skorupa żółwiów*. = *Fig. pudło karety*. = *zrąb okrętu*. = *Guscio della bilancia, miseczka u szalek*. = *Guscio di guancialino, poszewka*.

— = *Aver il guscio in capo, mieć jeszcze mleko pod nosem*.

GUSTABILE, ad. m. f. *mogący przysać do smaku*.

GUSTACCIO, s. m. *peg. nieprzyjemny smak*.

GUSTAMENTO, GUSTATO, s. m. *smakowanie, smak*.

GUSTARE, v. a. *smakować, kosztować z upodobaniem*. = *kosztować, skosztować*. = *polubić co, znajdować upodobanie w czym, podobać sobie*. = † *sprawić przyjemność, rozвесelić*.

GUSTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *kosztujący, smakujący*.

GUSTAZIONE, s. f. *smakowanie*.

GUSTEVOLE, ad. m. f. *smaczny, przyjemny*.

GUSTO, s. m. *smak, jeden z pięciu zmysłów*. = *gust, smak, uczucie, poznanie wad i zalet w dziełach sztuki*. Aver buono, cattivo —, *mieć dobry, zły smak*.

— = *gust, upodobanie, skłonność do czego, przyjemność*. Con —, *z przyjemnością*. A mio —, *według mego zdania*. Ci ho —, *miło mi, przyjemnie mi, rad jestem, lubię to*. Di cotesta università, di cotesti amici.... ho avuto gran — d' intendere quel ch' ella me n' ha avisato, *Zan.*

GUSTOSAMENTE, av. *smacznie, gustownie, przyjemnie*.

GUSTOSO, —SA, ad. *gustowny, smaczny, przyjemny*.

GUTTURALE, ad. m. f. *gardłowy*.

GUTTURALMENTE, av. *przez gardło, gardłem*.

I

Ta głoska często dodaje się na początku wyrazów, zaczynających się na s z następną spółgłoską, mianowicie po przyimkach PER, CON, IN, a to dla złagodzenia brzmienia: per istrada, con ispirito, in Spagna.

IBERNO, —NA, ad. *zimowy*.

IBI, s. m. *Ornit. ibis*.

ICNEUMONE, s. m. *Zool. iczneumon*.

ICNOGRAFIA, s. f. *Arch. plan budowl.*

ICNOGRAFICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. *ichnograficzny*.

ICONOCLASTA, s. m. *Stor. obrazoburca*.

ICONOGRAFIA, s. f. *opisanie obrazów, malowideł*.

ICONOGRAFICO, —CA, ad. *ikonograficzny*.

ICONOLATRA, s. m. *czciiciel obrazów*.

ICONOLOGIA, s. f. *nauka o figurach na pomnikach starożytnych*.

ICONOLOGICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. *ikonologiczny*.

ICONOLOGISTA, s. m. *trudniący się opisaniem figur na pomnikach starożytnych*.

ICONOMACO, pl. —CI, s. m. *nieprzyjaciel czci obrazów*.

ICORE, s. m. *Med. wodniścość krwi*.

ICOROIDE, s. f. *ostrość materij urzędowej*.

ICOROSO, —SA, ad. *ostry, (o materij urzędowej)*.

ICOSAEDRO, s. m. *Geom. dwudziestokąt*.

ICOSAGONO, s. m. *Geom. dwudziestokąt*.

ICTIOFAGO, pl. —GI, s. m. *rybożerca*.

ICTIOLITI, s. m. pl. *Stor. nat. ryby skamieniałe i kamienie z wyciskami ryb*.

ICTIOLOGIA, s. f. *ichtyologia, część historii naturalnej o rybach*.

ICTIOLOGISTA, s. m. *ichtyolog, trudniący się opisaniem ryb*.

IDALGO, s. m. *hidalgo, tytuł szlachten hiszpańskiej pochodzącej od dawnych chrześcian,*

bez przymieszania krwi arabskiej lub żydowskiej.

IDATIDE, s. f. Med. peche-
rzyk wodnisty na powiece lub
innej części ciała.

IDDIO, s. m. Bóg.

IDEA, s. f. pomysł, myśl,
idea, wyobrażenie. = umysł,
imaginacja. = przypomnienie,
pamięć czego.

IDÉALE, ad. m. f. myślą po-
jęty, pomysłowy, idealny, u-
tworzony w myśli. = urojony,
wymyślony.

IDÉALISMO, s. m. Filos. idea-
lizm.

IDEALISTA, s. m. idealista.

IDEALMENTE, av. w myśli,
idealnie.

IDEARE, v. n. e. r. wyobra-
zić sobie, pojąć.

IDENTICAMENTE, av. tak
samo, jednako.

IDÉNTICO, —CA, pl. —CHI,
—CHE, ad. tosame.

IDENTIFICARE, v. a. złąc
z czem, ściśle połączyć. = v. r.
złąc się, w jedno się złączyć,
przejąć się czem.

IDENTIFICO, v. IDENTICO.

IDENTITÀ, s. f. tosamotć.

IDEOLOGIA, s. f. ideologia,
nauka o tworzeniu się myśli.

IDEOLOGICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. ideologiczny.

IDEOLOGO, s. m. ideolog,
rozważający naturę myśli, po-
mysłów. = ideolog, któremu
się marzy po głowie.

IDI, s. m. Antiq. rom. idus,
w kalendarzu starożytnych
Rzymian, dziewiąty dzień po
nonach, to jest 15ty marca,
maja, lipca i października, a
13ty innych miesięcy.

IDILLO, s. m. idylla, sielanka.

IDIOMA, s. m. język, dyalekt,
narzędzie.

IDIOMATICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. idiomatyczny, wła-
ściwy jakiegomu językowi.

IDIOPATIA, s. f. choroba wła-
ściwa jakiej części ciała.

IDIOPATICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. idiopatyczny.

IDIOTA, s. e. ad. głupiec, nie-
doległa umysłowy.

IDIOTAGGINE, s. f. niedo-
łężstwo umysłowe.

IDIOTAMENTE, av. po glu-
piemu.

IDIOTISMO, s. m. sposób mó-
wienia właściwy jakiemu ję-
zykowi.

IDIOTIZZARE, v. n. używać
takich sposobów mówienia.

IDOLATRAMENTO, s. m.
czczenie bałwanów.

IDOLATRARE, v. n. czcić bał-
wany. = v. a. fig. ubóstwiać,
uwielbiać, kochać szalenie.

IDOLATRIA, s. f. bałwo-
chwalstwo.

IDOLATRICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, —TRIO, —RIA, ad. bał-
wochwalczy. = s. v. IDOLATRO.

IDOLATRO, —TRE, —TRA, s.
m. bałwochwalec. [wanek.

IDOLETTO, s. m. dim. bał-
DOLO, s. m. bałwan, posąg.
= fig. bóstwo, bożyszcze, przed-
miot miłości.

IDONEAMENTE, av. przy-
zwoicie, stosownie.

IDONEITÀ, s. f. zdolność,
zdatność.

IDONEO, —NEA, ad. zdolny,
zdający; przydatny, stosowny.

IDRA, s. f. Mitol. hydra. =
wąż wodny. = Astr. nazwisko
dwóch konstellacji na półkuli
południowej.

IDRAGOGO, pl. —GI, s. m.
Med. lekarstwo wyprowadza-
jące z ciała wilgoci.

IDRARGIRO, s. m. Chim. ży-
we srebro, merkuryusz.

IDRATO, s. m. Chim. wodan,
kombinacja wody z niedokwa-
sem metalicznym.

IDRAULICA, s. f. hydraulika,
nauka o prowadzeniu i pod-
noszeniu wód.

IDRAULICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. hydrauliczny. = s.
m. hydraulik.

IDRIA, s. f. dzban na wodę.

IDROCEFALO, s. m. Med. pu-
chlina wodna w głowie.

IDROCELE, s. f. kłta wodnista.

IDROFOBIA, s. f. (wstręt od
wody), wścieklizna.

IDROFOBO, —BA, ad. (maja-
cy wstręt od wody), wściekły.

IDROGENO, s. m. Chim. wo-
doród.

IDROGRAFIA, s. f. hidrogra-
fia, opisanie mórz i żeglugi na
nich.

IDROGRAFICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. hydrograficzny.

IDROGRAFO, s. m. hydrograf.

IDROLOGIA, s. f. hidrologia,
nauka o rozmaitych gatunkach
wody.

IDROMANIA, s. f. mania rzu-
cenia się w wodę.

IDROMELE, s. m. miód pity.

IDROMETRO, s. m. hidro-
metr, narzędzie do mierzenia
ciężkości, siły lub ilości wody.

IDRONFALO, s. m. Med. wy-
puklina wodnista na pepku.

IDROPICARE, v. n. dostać
wodnej puchliny.

IDROPICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. chory na wodną
puchlinę. [chlina.

IDROPISIA, s. f. wodna pu-
IDROSCOPIA, s. f. mniema-
na władza czucia wód sączą-
cych się pod ziemią.

IDROSCOPO, s. m. czujący
wody sączące się pod ziemią.
= zegar wodny.

IDROSTATICA, s. f. hidro-
statyka, nauka o ciężkości wo-
dy i innych płynów.

IDROSTATICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. hydrostatyczny.

IEMALE, ad. m. f. zimowy.

IENA, IENE, s. f. Zool. hiena.

IERI, av. wczora, wczoraj.

IGIENA, s. f. higiena, sztuka
zachowania zdrowia.

IGNARO, v. IGNORANTE.

IGNATONE, s. m. v. MANGIO-
NE. = chudy pacholek.

IGNAVIA, s. f. gnuśność.

IGNAVO, —VA, ad. gnuśny.

IGNEO, —EA, ad. ogniowy.
= fig. gorący, porywczy.

IGNICOLÒ, s. m. iskra. =
Stor. czciel ognia.

IGNITO, —TA, ad. rozpalo-
ny, rozogniony, rozżarzony.

IGNIZIONE, s. f. Chim. spło-
nienie, spalanie się płomieniem.

IGNOBILE, ad. m. f. nieszla-
checkiego rodu. = nieszlache-
tny, nieczny, haniebny.

IGNOBILITÀ, —ITÀ, s. f. nie-
szlacheckie urodzenie. = nie-
cność, haniebność.

IGNOBILMENTE, av. nieszla-
chetnie, niecznie, haniebnie.

IGNOMINIA, s. f. hańba, sro-
mota, zniewaga.

IGNOMINIOSAMENTE, av.
haniebnie, sromotnie.

IGNOMINIOSO, —SA, ad. ha-
niebny, sromotny.

IGNORANTACCIO, —CIA, s.
ogromny głupiec, wielki nieuk.

IGNORANTAGGINE, s. f. glu-
pota, nieukostwo.

IGNORANTE, ad. m. f. e. —
TELLO, —LA, s. e. ad. dim. —
TUZZO, s. m. dim. nieuk, ciemny,
nieoświecony.

IGNORANTEMENTE, av.
przez niewiadomość.

IGNORANTISMO, s. m. cie-
mnota.

IGNORANTONE, s. m. accr.
ogromny nieuk.

IGNORANZA, —ZIA, s. f. nie-
wiadomość, nieświadomość,
nieznajomość. = brak oświe-
cenia, ciemnota. — crassa, gru-
ba ciemnota.

IGNORARE, v. a. e. n. niewie-
dzieć czego, o czem; być nie-
świadomym.

IGNOTAMENTE, av. inkogni-
to, skrycie, pokryjomu.

IGNOTO, —TA, ad. nieznan.

IGNUDAMENTE, av. goło,
nago.

IGNUDARE, v. a. obnażyć,
ogolocić.

IGNUDISSIMO, —MA, ad.
sup. goluśienki, nagusienki.

IGNUDO, —DA, ad. *goly, nagi*. — nato, *goliśienki*, jak *go matka urodziła*. = *Fig. goly, obnażony, ogołocony*. = *goly (o dobytym palasz)*. = s. m. *nagość*.

IGROMETRO, s. m. *wilgociomierz, narzędzie wskazujące stopień wilgotności powietrza*.

IL, pl. I, LI, przedimek rodzaju męskiego. *Il mondo, świat*. = *Będąc także zaimkiem łączącym się z zaimkami osobistymi ME, TE, SE, CE, NE, VE, i traci głoskę I: MEL, TEL, SEL, CEL, i t. d. albo ME 'L, TE 'L, i t. d. Questa mattina me 'l fe' sapere una povera femmina, Bocc. tego ranka dała mi o tem znać pewna biedna kobieta*. = *Traci także tę głoskę następując po wyrazach jednozłotkowych A, CHE, CON, DA, SE, SU, i t. d. tworząc AL, CHE 'L, COL, DAL, SE 'L, SUL, i t. d. Una donna più bella assai che 'l sole, Petr.*

ILARE, ad. m. f. *wesoły*.

ILARITÀ, s. f. *wesołość*.

ILEO, ILIO, s. m. *Anat. kość kieszkowa*. = *kiszka kręta, cienka*.

ILIACO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *kiszkowy (o muszku- le)*. *Passione iliaca, rznięcie w brzuchu, kolki z wymiotami*.

ILICE, s. f. *więzozółd*.

ILLACCIARE, v. INLACCIARE.

ILLAGRIMABILE, ad. m. f. *nie mogący płakać, niezuchy*.

ILLÀIDIRE, v. IMBRATTARE.

ILLANGUIDIRE, v. n. ir. *osłabnąć, opaść na siłach, obumierać, omdlewać*.

ILLANGUIDITO, —TA, p. ad. *osłaby, opadły na siłach*.

ILLÀQUEARE, v. a. *więzić*.

ILLASCIVIRE, v. LASCIVIRE.

ILLATABILE, ad. m. f. *nie dający się rozszerzyć*.

ILLATIVAMENTE, av. *Filos. przez wnioskowanie*.

ILLATIVO, —VA, ad. *wnio- skujący*.

ILLÀUDABILE, ad. m. f. *niegodzien pochwały*.

ILLAZIONE, s. f. *wniosek*.

ILLECEBRA, s. f. *przyłuda, powaby, ponęta*. = *pieszczoły*.

ILLECEBROSO, —SA, ad. *powabny, ponętny*.

ILLECITAMENTE, av. *bez pozwolenia, nieprawnie*.

ILLECITO, —TA, ad. *zabroniony, niepozwolony, zakazany, nieprawny*. [wny]

ILLEGALE, ad. m. f. *nieprawnie*.

ILLEGITTIMAMENTE, av. *nieprawnie*.

ILLEGITTIMO, —MA, ad. *nieprawny, niesprawiedliwy*.

ILLESO, —SA, ad. *nienaru- szony, nienadwierzony, cały, nieknięty*.

ILLETARGHITO, —TA, ad. *wpadły w letarg*.

ILLETTERATO, ILLITTERATO, —TA, ad. *nienauczony, nieo- święcony*. [lanie]

ILLIBATEZZA, s. f. *niepokal- anie*.

ILLIBATO, —TA, ad. *czysty, niepokalany, nieskażony*.

ILLIBERALE, ad. m. f. *ską- py*. = *Le arti illiberali, rzem- iostła*.

ILLIBITAMENTE, av. *bez- wstydnie*. = v. ILLECITAMENTE.

ILLIMITAMENTE, av. *nieo- graniczenie*.

ILLIMITATO, —TA, ad. *nieo- graniczony*.

ILLIMITAZIONE, s. f. *nieo- graniczoność*.

ILLIQUIDIRE, v. n. ir. *roz- puścić się, roztopić się*.

ILLIQUIDITÀ, s. f. *Leg. nie- jasność rachunku*. [jasny]

ILLIQUIDO, —DA, ad. *nie- llividire, v. n. ir. zsinieć, posinieć*.

ILLODABILE, v. ILLAUDABILE.

ILLUCENTE, ad. m. f. † *lśniący*.

ILLUDERE, v. DELUDERE.

ILLUMINAMENTO, v. ILLU- MINAZIONE.

ILLUMINARE, v. a. *oświe- cać*. *Il sole illumina la terra, słońce oświeca ziemię*. = *fig. oświecić, objaśnić*. = *przy- wrocić wzrok*.

ILLUMINATIVO, —VA, ad. *oświecający*.

ILLUMINATO, —TA, p. ad. *oświecony*. = s. *widzący, wi- domy*.

ILLUMINATORE, s. m. — TRICE, s. f. *oświeciciel, oświe- cicielka*.

ILLUMINAZIONE, s. f. *oświe- cenie*. = *illuminacja, oświe- cenie miasta*.

ILLUSIONE, s. f. *złudzenie, omamienie*.

ILLUSO, —SA, p. ad. *da ILLU- DERE, złudzony, omamiony*.

ILLUSORE, ILLUSITORE, s. m. *omamiel*. = *szyderca*.

ILLUSORIO, —RIA, ad. *złud- dzący, namigający*.

ILLUSTRAMENTO, s. m. *o- święcenie; blask, świetność*.

ILLUSTRARE, v. a. *oświecić*. — *l' intelletto, oświecić umysł*.

= *uświecić, nadać blask*. = *objaśnić autorów*. = *ozdobić rycinami*.

ILLUSTRATORE, s. m. — TRICE, s. f. *oświeciciel, oświe- cicielka*.

ILLUSTRAZIONE, v. ILLU- STRAMENTO, DICHIARAZIONE.

ILLUSTRE, ad. m. f. *świetny, sławny, dostojny*.

ILLUSTREMENTE, av. *świe- tnie, sławnie*.

ILLUSTREZZA, s. f. *oświe- cenie, światło*. = *fig. świe- tność, blask*. [top]

ILLUVIONE, s. f. *zalew, za- runek*.

IMAGE, s. f. * *obraz, wize- runek*.

IMAGINARE, IMAGINE, IMAGO, v. IMMAGINARE, ec.

IMAGINOSO, —SA, ad. *roj- cy, snujący sobie po głowie*.

IMANO, s. m. *iman, kapłan u Muzulmanów*.

IMBACCARE, v. n. e r. v. IM- BROMIARE.

IMBACUCCARE, v. a. *zaka- pturzyć, przebrać, zamasko- wać*. = *obwinąć, odziać*. = v. r. *zakapturzyć się*.

IMBALCANATO, —TA, ad. *jasnoróżowy*.

IMBALDANZIRE, —DIRE, † v. n. ir. *ośmielić się*. = *pysznić się*.

IMBALLARE, v. a. *upakować*.

IMBALORDIRE, v. a. ir. *za- galszyć, odurzyć, zahukać*.

IMBALORDITO, —TA, p. ad. *zagalszony, zahukany*.

IMBALSAMARE, —SIMARE, v. a. *nabalsamować, namaścić*.

IMBALSAMAZIONE, s. f. *na- balsamowanie*.

IMBALSIMIRE, v. n. ir. *zami- enić się w balsam*.

IMBAMBIAGIRE, v. a. *obwi- nąć w bawelnę; podszyc baw- elną*.

IMBAMBOLARE, v. n. *mieć lży w oczach, jak dziecko kie- dy mu się na placz zanosi; rozczulić się, rozrzewnić się, rozkwilić się*.

IMBANDIGIONE, s. f. —MEN- TO, s. m. *zastawienie stołu po- trawami*.

IMBANDIRE, v. a. ir. — *la mensa, zastawić stół potra- wami*.

IMBANDITORE, s. m. —TRI- CE, s. f. *wydający, wydająca ucze*.

IMBARAZZANTE, ad. m. f. *sprawujący kłopot, niedogo- dny, zawadzający, będący przeskodą, stojący na za- wadzcie*.

IMBARAZZARE, v. a. *spra- wić kłopot, nabawić kłopotu, być przeskodą, przeszkad- zać, zawadzać, stać na za- wadzcie*.

IMBARAZZO, s. m. *ambaras, kłopot, zawada*. = *nieład, zamieszanie*.

IMBARBERESCARE, v. IM- BECCARE, IMBOCCARE.

IMBARBERIRE, v. n. ir. *stać się barbarzyńskim*.

IMBARBOGIRE, v. n. ir. *zdziębnieć.*

IMBARCAMENTO, s. m. *wejście na okręt, wsadzenie na okręt.*

IMBARCARE, v. a. *wsadzić, włożyć na okręt.* = Fig. *rozkocharać.* = *wplątać, uwikłać w co kogo.* = *Imbarcare esperienza, D. Purg. radzić się doświadczenia.* = v. r. *wsiąść na okręt.* = fig. *wplątać się, uwikłać się w co złego.* = *zakochać się.*

IMBARCATORE, s. m. *ładujący okręt.*

IMBARCO s. m. v. IMBARCAMENTO. = fig. *nieroztropne przedsięwzięcie.*

IMBARDARE, v. a. *włożył na konia rząd żelazny.* = fig. v. ALLETTARE. = v. r. *zakochać się.*

IMBARRARE, v. a. *zaprzęć drogami.* = fig. *zagrodzić do czego drogę, przeszkodzić.*

IMBASAMENTO, s. m. *podstawa.* [RIA, ec.

IMBASCERIA, ec. v. AMBASCE-IMBASTRADIMENTO, v. TRALIGNAMENTO.

IMBASTARDIRE, v. n. ir. *zbeharcić, wyrodzić się, spodłść, znikczemnieć.* = v. a. *szkazić, spodłść, znikczemnić.*

IMBASTARE, v. a. *włożył siodło na ostą.*

IMBASTIMENTO, s. m. *fastrygowanie.*

IMBASTIRE, v. a. ir. *fastrygować.* = Fig. v. IMBANDIRE. = *zacząć co, wziąć się do czego.*

IMBASTITURA, s. f. *fastryga.*

IMBASTO, v. BASTO.

IMBATTERSI, v. r. *natknąć się na kogo, spotkać przypadkiem.*

IMBATTO, s. m. *przypadkowe spotkanie.* = *przeszkoda, zawada.* [CARE.

IMBAVAGLIARE, v. IMBACUC-IMBAVARE, v. a. *zaślinić.*

IMBECCARE, v. a. *karmić pszkę.* = fig. *nakłaść komu w głowę, nauczyć co ma powiedzieć, nabechtac.*

IMBECCATA, s. f. *pokarm włożony w dziób.* = fig. *namowa, nabechtanie.* *Pigliar —, wziąć kubana, dać się przekupić.* = *dostać kaszlu.*

IMBECHERARE, v. IMBECCARE.

IMBECILLE, v. DEBOLE.

IMBECILLITÀ, s. f. *niedołężność.*

IMBELLE, ad. m. f. *niezdatny do wojny.*

IMBELLETTARE, v. a. e. r. *rużować się, blanszować się.*

IMBELLIRE, v. a. ir. *upiększyć, upięknąć.*

IMBENDARE, v. a. *związać, zawiązać, obwiązać.*

IMBERBE, ad. m. f. *bez brody.*

IMBERCIARE, v. a. *trafić do celu.*

IMBERCIATORE, s. m. *celny strzelec.*

IMBERCIO, s. m. *trafny strzał.*

IMBERE, v. IMBEVERE.

IMBERRETTATO, —TA, ad. *z czapką na głowie.*

IMBERTESCARE, v. a. *obwierać parapetami.*

IMBERTONARSI, —NIRSI, v. INNAMORARSI.

IMBESTIALIRE, v. n. e. r. ir. *bestwić się, rozbestwić się, wpaść w gniew niepohamowany, wściekać się ze złości.*

IMBESTIARE, v. a. *zbydlęcić, zbestwić.* = v. r. *zbydlęcić, zbestwić się.*

IMBEVERE, v. n. e. r. *przesięknąć.* = v. a. *umoczyć.* = fig. *napoić, wpoić, wrazić w umysł.*

IMBEVUTO, —TA, p. ad. *przezięty.* = fig. *napojony, wpojony.* *Opinione imbevuta col latte, zdanie z mlekiem wysane.*

IMBIACCAMENTO, s. m. *blanszowanie się.*

IMBIACCARE, v. a. *blanszować warz.*

IMBIACCATO, —TA, p. ad. *blanszowany.* = fig. *udany, zmysłony, v. FINTO.*

IMBIADARE, v. a. en. *zasiać zbożem.*

IMBIANCAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *bielenie.* = *pranie białizny.* = *bielenie płótna.* = fig. *udanie, ubarwienie.*

IMBIANCARE, v. a. *bielić, wybielić, pobielać.* = *bielić płótno.* = v. r. *wybieleć, zbieleć.* = Fig. *zbladnąć.* = *wytłumaczyć się, oczyścić się.*

IMBIANCATORE, s. m. *po-bielacz.*

IMBIANCHIRE, v. a. ir. v. IMBIANCARE. = v. n. fig. *odejść z kwitkiem, z nosem.*

IMBIBIZIONE, s. f. *nasięknienie, przesięknienie.*

IMBIETOLIRE, v. n. ir. *rozczulić się, rozrzewnić się, rozkwilić się, usychać z miłości.*

IMBIETTARE, v. a. *wbić klin.*

IMBIONDIRE, v. a. ir. —DARE, v. a. *zrobić blond, nadać kolor płowcy.* = v. n. *słowić, zostać blondynem, blondynką.*

IMBISACCIARE, v. a. *włożyć w sakwę.*

IMBITUMARE, v. a. *oblać, polać smolą ziemną.*

IMBIZZARRIMENTO, s. m. *rozdzasanie się, rozjątrzenie.*

IMBIZZARRIRE, IMBIZZIRE, v. n. *rozdzasć się, rozjątrzyć się, obruszyć się, wpaść w pasy.*

IMBOCCARE, v. a. *kląć komu pokarm w gębę.* *Chi per man d'altri s'imbecca, tardi si satolla prov. przez posty wilk nie tyje.* — uno, fig. *nakłaść komu w głowę, nauczyć, rozpowiedzieć co kto ma zrobić lub powiedzieć,* v. IMBECCARE. = *Imboccare l'artiglierie, zdemonstrować działo trafniejszy w jego otwór.* = *wprawić, wstawić, osadzić jedno w drugie, fugować.* = v. r. *wpadać (o rzekach).*

IMBOCCATURA, s. f. *węździ-dło, musztuk.* = *ujście rzeki.* = *koniec ulicy, drogi.* = *Mus. za-dęćcie.*

IMBOCCHI, s. m. *grymas, skrzywienie się.* *Far l'—, skrzywić się, zżymać się.*

IMBOCCIARE, v. a. *ostawić.*

IMBOLARE, v. INVOLARE. = v. n. *D. Inf. nikać.*

IMBOLIO, s. m. D —, av. *ukradkiem.*

IMBOLLICAMENTO, s. m. *opryszczenie.*

IMBOLLICARE, v. n. *popryszczyć się.*

IMBOLSIMENTO, s. m. *du-szność; dychawica.*

IMBOLSIRE, v. n. ir. *dostać dychawicy.* = v. a. *przyzwyczaić do gnuśności.* *Imbolsivano il corpo nell' ozio, e l'animo nelle libidini, Dav. Tac.*

IMBOLSITO, —TA, p. ad. *dy-chawiczny.*

IMBONIRE, v. a. ir. *udobruchać, uspokoić.*

IMBORCHIARE, v. a. *Mar. oprzeć okręt tyłem o co, przy-wiązać z tyłu.*

IMBORCHIATURA, s. f. *Mar. oparcie okrętu tyłem o co.*

IMBORGARSI, v. r. *okryć się miasteczkami.*

IMBORSARE, v. a. *schować do worka.* = *włożyć do worka nazwiska kandydatów do urzędów, lub imiona osób do losowania.*

IMBORSAZIONE, —TURA, s. f. —MENTO, s. m. *schowanie do worka.* = *włożenie do worka nazwisk kandydatów do urzędów, z którego potem losem ciągnięto, jak się działo we Florency.*

IMBOSCARE, v. n. e. r. *zasi-gnąć na kogo, zrobić zasadzkę.*

IMBOSCATA, s. f. —MENTO, s. m. *zasadzka.* [lasem.

IMBOSCHIRE, v. n. ir. *zarość*

IMBOSSOLARE, v. a. *pobić, pokryć krokwie łalami.* = *włożyć galki, biletu do urny.*

IMBOTTARE, v. a. *wlać do beczki.* — *sopra la feccia, fig. poprawić się z pieca na łeb.* = *chlać, tykać.*

IMBOTTATOIO, s. m. lejek, lejka.

IMBOTTIRE, v. a. ir. pikować, wataować.

IMBOTTITO, s. m. suknia pikowana, wataowana.

IMBOTTITURA, s. f. pikowanie, wataowanie.

IMBOZZACCHIRE, v. n. ir. nie wchodzić, nie przyjąć się (o roślinach); uschnąć w związku (o owocach); nie rosnąć (o zwierzętach).

IMBOZZIMARE, v. a. szlichtować płótno.

IMBOZZIMATURA, s. f. szlichtowanie.

IMBRACCIARE, v. a. ująć ręką puklerz. = v. ABRACCIARE.

IMBRACCIATOIE, s. f. pl. kleszcze, szczypeczyki złotnicze.

IMBRACCIATURA, s. f. ujęcie, rączka, rękojeść puklerza i t. p.

IMBRAGACCIATO, —TA, ad. uwięzły, zagrzeszły w błocie.

IMBRAGARE, v. a. nakleić, podkleić rozdartą kartę w książce.

IMBRANDIRE, v. a. ir. jąć za pałasz, v. IMPUGNARE.

IMBRATTARE, v. a. zabrudzić, zwałać, powalać, splamić; zamazać, pomazać, zabazgrać, zagwałdać; zbroczyć.

IMBRATTATORE, s. m. bazgracz.

IMBRATTATURA, s. f. —MENTO, s. m. powalenie, splamienie; zamazanie, zabazgranie. = rys, szkic.

IMBRATTO, s. m. plama, brud, plugastwo. = liche malowidło, gwazdanina, bazgranina. = dług. = jadlo świni.

IMBRECCIARE, v. IMBERCIARE. IMBRENTINA, —TINE, —TANE, s. f. Bot. czystek (cistus creticus). = v. IMBROGLIO.

IMBRIACARE, v. a. upoić. = v. n. e. r. upić się.

IMBRIACATURA, —CHEZZA, s. f. —MENTO, s. m. pijaństwo.

IMBRIACO, —NE, v. UBBRIACO, ec.

IMBRICCONIRE, v. n. ir. rozhułtać się. [pot.]

IMBRIGAMENTO, s. m. kłó-

IMBRIGARE, v. a. zawikłać, poplątać. = v. r. usiłować, starać się. = wtrącać się, wdać się w co.

IMBROGLIARE, v. a. uzdać. = fig. trzymać na wodzy. [nie.]

IMBROGLIATURA, s. f. uzda-

IMBROCCARE, v. a. trafić do celu. = fig. brać na cel, być na wstręście. Sempre fortuna alle gran cose imbrocca, L. Pulc. Morg.

= v. n. usiąść na drzewie (o ptakach łowczych).

IMBROCCATA, s. f. ciężce pałasze z góry na dół.

IMBRODARE, v. n. e. r. walać się w błocie. = fig. chelpić się.

IMBRODOLARE, v. a. zatłuścić, powalać, zapaskudzić. = v. r. tarzać się w błocie; zawalać się, zapaskudzić się.

IMBROGLIARE, v. a. mącić, zamącić, zawikłać, zamątwiać, poplątać. = v. r. poplątać się, zawikłać się.

IMBROGLIO, —GLIAMENTO, s. m. zamątwianie, zawikłanie, gmatwanina, plątanie, mieszanie, zamieszanie, nielad, kłopot.

IMBROGLIONE, —GLIATORE, s. m. mąciiciel, warchol, intrygant.

IMBROMIARE, v. n. e. r. pop. upijać się, upić się. E mal fa chi s'imbromia, e chi s'imbacca, Fort. Ricc.

IMBRONCIARE, v. n. nadąsać się, rozgniewać się.

IMBRUNARE, v. n. —NIRE, v. n. ir. zciemnieć, zbrunatnieć. = v. a. zaciemnić, przyćmić. Le quali (formiche)... come piuttosto s'accorsero di quel mele, ad un tratto imbrunirono quel corpo, Fir. As. = opalić (o słońcu). = v. r. zciemnieć, zbrunatnieć; ściemnić się; opalić się, ogorzeć.

IMBRUSCHIRE, v. n. ir. rozgniewać się, obruszyć się.

IMBRUTTARE, v. IMBRATTARE.

IMBRUTTIRE, v. n. ir. zbrzydnić.

IMBRUZZICCHIARE, IMBUDEL-LARE, v. a. nadziewać kiszki mięsem.

IMBUBBOLARE, v. a. wystrychnąć na dudka, wyprowadzić w pole.

IMBUCARE, v. a. wetknąć w dziurę. = v. n. e. r. wleźć do dziury.

IMBUCATARE, v. a. zolić chusty. = v. r. blanszować się.

IMBUFONCHIARE, v. n. burczeć, brzdąkać pod nosem. Sono imbufonchiate, Buon. Tanc. poprząkaly się między sobą.

IMBUIRE, v. n. ir. zostać wółem, zgłupieć.

IMBÙITO, —TA, ad. napojony, przesiękły czem.

IMBULLETTARE, v. a. obić świeczkami z główką.

IMBUONDATO, IN BUON DATO, av. dużo, suto, obficie.

IMBURCHIARE, † IMBURIASSARE, † v. IMBOCCARE, IMBICCARE.

IMBUSTO, s. m. kadłub, tułów. = stanik, gorset. = Bello imbusto i scherz. piękny gagic, gagatek, piękna lala i

IMBUTO, s. m. lejek, lejka, v. PEVERA. Mangiar coll' —, fig. pożerać, pochłaniać.

IMENE, s. f. Anat. błonka nielkniętego panienstwa.

IMENEÓ, —NEA, ad. weselny. = s. m. hymen, bożek mat-
szństwa. = wesele.

IMITABILE, ad. m. f. naśladowny.

IMITARE, v. a. naśladować.

IMITATIVO, —VA, ad. naśladowczy. = godzien naśladowania.

IMITATO, —TA, p. ad. naśladowany. = s. m. kopia, naśladowanie.

IMITATORE, s. m. —TRICE, s. f. naśladowca, naśladowniczka.

IMITATORIO, —RIA, ad. naśladowczy. [wanie.]

IMITAZIONE, s. f. naśladowanie.

IMMACCHIARSI, v. r. ukryć się w krzakach.

IMMACULATO, —TA, ad. niepokalany, niesplamiony.

IMMAGINABILE, ad. m. f. jakli sobie można wyobrazić.

IMMAGINAMENTO, s. m. wyobrażenie, myśl, pomysł.

IMMAGINARE, v. a. e. n. wyobrazić sobie w myśli, pomyśleć. Senza orrore non posso immaginarlo, Met. = s. m. v. IM-

MAGINAZIONE.

IMMAGINARIAMENTE, —TIVAMENTE, av. przez imaginacyę.

IMMAGINARIO, —RIA, ad. urojony, przywidziany.

IMMAGINATIVA, s. f. władza wyobrażania.

IMMAGINATIVO, —VA, ad. mający bogatą wyobraźnię, zasobny w pomysły.

IMMAGINATO, —TA, p. ad. wyobrażony, pomysłony. = wyobrażony, wymalowany. = wymysłony, udany.

IMMAGINATORE, s. m. —TRICE, s. f. łatwo mogący co wymyślić.

IMMAGINAZIONE, s. f. wyobrażenie, imaginacya. = myśl, pomysł; urojenie, przywidzenie.

IMMAGINE, s. f. wyobrażenie, obraz, wizerunek. = statua, figura, posąg. = obraz, podobieństwo. La sembianza è l'— dell'anima, Met.

IMMAGINETTA, s. f. dim. obrazek, = mała statua.

IMMAGINEVOLE, ad. m. f. dający się wyobrazić.

IMMAGINEVOLMENTE, av. przez imaginacyę.

IMMAGO, s. f. * obraz, postać. = struch, upiór. [dnęc.]

IMMAGRIRE, v. n. ir. schu-

IMMALINCONICARE, —cui-

RE, —NIRE, v. n. wpaść w melancholię, zasmucić się. = Immlinconichire, v. a. zasmucić.

IMMALSANIRE, v. a. ir. nawabić choroby.

IMMANCABILE, ad. m. f. niechychny, niezawodny.

IMMANCABILMENTE, av. niechychnie, niezawodnie.

IMMANE, ad. m. f. okrutny, dziki, nieludzki.

IMMANENTE, ad. m. f. Filose Teol. stale z kim lub z czemłączony, nierozdzielny.

IMMANIFESTO, —TA, ad. niejasny, niewyraźny.

IMMANITÀ, s. f. okrucieństwo, nieludzkość.

IMMANSUETO, —TA, ad. dziki, nieogłaskany.

IMMANTINENTE, —TANENTE, —TENENTE, av. z nagła, wnet, natychmiast.

IMMARCESCIBILE, ad. m. f. nie uległy zgniliznie.

IMMARCIRE, v. MARCIRE.

IMMARGINARE, v. a. skleić obie wargi rany. = v. r. zasklepić się, zrosnąć się.

IMMASCHERARSI, v. r. zamaskować się.

IMMASTRICIARE, v. a. powlec mastyczem.

IMMATERIALE, ad. m. f. niematerialny.

IMMATERIALITÀ, s. f. niematerialność.

IMMATERIALMENTE, av. niematerialnie.

IMMATTIRE, v. IMPAZZARE.

IMMATURAMENTE, av. zawczesnie, przedwczesnie.

IMMATURITÀ, s. f. niedojrzałość.

IMMATURO, —RA, ad. niedojrzały.

IMMEDESIMARE, v. a. złączyć, zjednoczyć. = v. r. wejść, wniknąć w co.

IMMEDIATAMENTE, av. bezpośrednio, natychmiast, zaraz, wnet.

IMMEDIATO, —TA, ad. bezpośredni, zaraz po czem następujący.

IMMEDICABILE, ad. m. f. nieuleczony.

IMMEDICABILMENTE, av. nieuleczalnie.

IMMEDITATO, —TA, ad. nierozmyślony, niepomysłany naprzód.

IMMEGLIARE, v. n. † polepszyć się. Perché vi si immegli, D. Par.

IMMELARE, v. a. osłodzić miodem.

IMMELATURA, s. f. osłodzenie miodem.

IMMEMORABILE, ad. m. f. niepomniący, niezapamiętany.

IMMEMORE, ad. m. f. niepomniący, nieudziękczny. [zmiernie.]

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSITA, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSITA, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMENSAMENTE, av. nieimmensita, s. f. niezmierność, przestrzeń bez granic.

IMMODESTO, —TA, ad. nieskromny.

IMMOLARE, v. a. zabić na ofiarę, poświęcić na ofiarę.

IMMOLATORE, s. m. ofiarnik, kapłan odprawiający ofiarę.

IMMOLAZIONE, s. f. zabicie ofiary, poświęcenie na ofiarę.

IMMOLLAMENTO, s. m. zwilżenie, zmoczenie, skropienie, zroszenie.

IMMOLLARE, v. a. zmoczyć. Ogni acqua immolla, prov. wszystko może pomódz lub zaszkodzić. = v. r. zmoknąć, zamoczyć się.

IMMONDEZZA, —DIZIA, s. f. nieczystość, brud, plugawość. = fig. skalanie się, nieczystość.

IMMONDO, —DA, ad. nieczysty, brudny, plugawy. Immondo del sangue, Met. zbroczony krwią. = fig. sprośny, wszęteczny.

IMMORALE, ad. m. f. niemoralny.

IMMORALITÀ, s. f. niemoralność.

IMMORBIDARE, —DIRE, v. ANMORBIDARE.

IMMORTALARE, —LIZZARE, v. a. unieśmiertlić. = v. r. unieśmiertlić się.

IMMORTALE, ad. m. f. nieśmiertelny.

IMMORTALITÀ, s. f. nieśmiertelność.

IMMORTALMENTE, av. nieśmiertelnie.

IMMORTIRE, v. ANMORTIRE.

IMMOSCADARE, v. a. piżmować; perfumować.

IMMOTO, —TA, ad. nieruchomy, niewzruszony.

IMMUNE, ad. m. f. wyjęty, uwolniony od czego, uprzywilejowany.

IMMUNITÀ, s. f. przywilej, swoboda.

IMMUTABILE, ad. m. f. nieodmienny.

IMMUTABILITÀ, s. f. nieodmienność.

IMMUTABILMENTE, av. nieodmiennie.

IMMUTARE, v. MUTARE.

IMMUTAZIONE, s. f. nieodmienność. = przemienienie.

IMO, s. m. dół, spód, dno. Da — a sommo, av. od stop do głow, z dołu do góry; fig. z gruntu, ze szczętem, z kretelem.

IMO, —MA, ad. dolny, spodni, niższy. = fig. podły, niskiemny. [BRATTARE.]

IMPACCHIUCARE, v. IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIAMENTO, v. IMPACCIAMENTO, [Bski.]

IMPACCIARE, v. a. *zapłatać, zawikłać, uwikłać, zamotać*. Se stesso miseramente impacciò, *Bocc.* = *zawalić, zaprzętnąć, pozostawić czem.* = *przeszkadzać, zawadzać.* = v. r. *wtrącać się do czego.* E mai più d'impacciarsi gli giurava, *Bern. Orl.*

IMPACCIATIVO, —VA, ad. *przeszkadzający, zawadzający.*

IMPACCIATO, —TA, p. ad. v. **IMPACCIARE**. Esser più impacciato che un pulcin nella stoppa, *nie umieć się wyplatać z czego, nie umieć sobie dać rady.*

IMPACCIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *mudnik, natręł.*

IMPACCIO, s. m. *kłopot, ambaras.* = *przeszkoda, zawada.* = *Darsi gl' impacci del rosso, wtrącać się do cudzych interesów.* [RE.]

IMPACCIACARE, v. **IMBRATTARE**. **IMPADDONIRE**, v. a. ir. *uczynić panem.* = v. r. *stać się panem, opanować, podbić, zawojować.* = fig. *pojąć, zrozumieć z gruntu, wydoskonalić się w czem.*

IMPADULAMENTO, —LARE, v. **IMPADULAMENTO**, ec.

IMPAGABILE, ad. m. f. *nieopłacony, nieoceniony, nieoszacowany.*

IMPAGLIACCIATA, s. f. *mierzwa; pościółka dla bydła.*

IMPAGLIARE, v. a. *wypchać słomą.* = *obwinąć w słomę.*

IMPAGLIATA, ad. e. s. f. *kołbieta w pologu.*

IMPAGLIATO, —TA, p. ad. *wypchany słomą.* = *Grano bene o male impagliato, zboże gęste, obrzednie.*

IMPAGLIATORE, s. m. *wypychający słomą.* — d' uccelli, *umiejący wypychać słomą ptaki nieżywe.* — di sedie, *oplatający krzesła słomą.*

IMPALANDRANATO, —TA, ad. *odziany oponieżą.*

IMPALARE, v. a. *wbić na pal.* = *Impalare le viti, gli alberi, popodpierać winorośl, drzewa tyczkami.*

IMPALATURA, —ZIONE, s. f. *wbiecie na pal.*

IMPALAZZATO, —TA, ad. *zbudowany w guście palacu.*

IMPALCAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *danie podłogi z tarcic.*

IMPALCARE, v. a. *zrobić, dać pulap, sufity.* = *dać podłogę z tarcic.*

IMPALIZZARE, v. a. *Fortif. otoczyć ostrokołem, opalisdować.*

IMPALLIDIRE, v. n. ir. *zbladnąć.* = v. a. *okryć bladeścią.*

Nè mai, come ora, simile spavento le agghiaccio il sangue, e impallidille il volto, Ar. Orl. Fur.

IMPALMAMENTO, s. m. *podanie sobie ręki.* = *zrękwiny, zaręczyny.*

IMPALMARE, v. a. *podać sobie nawzajem rękę na znak obietnicy, i t. p.* = v. a. e. r. *zrękwować, zaręczyć do małżeństwa.*

IMPALPABILE, ad. m. f. *niedotykalny, nienamucalny.*

IMPALPABILMENTE, av. *niedomacalnie.*

IMPALTENARSI, v. r. *tarzać się w błocie (o świni).*

IMPALUDAMENTO, s. m. *zamienienie się w bagno.*

IMPALUDARE, v. n. *zamienić się w bagno; rozlać się jak jezioro.* = v. a. *pogrążyć w bagno.*

IMPAMPINARSI, v. r. *wwieńczyć się liściami winnym.* Per te prende i tuoi tirsi, a te s' impampina, *Car. En.*

IMPANAZIONE, s. f. *Teol. przytomność chleba razem z ciałem J. Chrystusa w eucharystyi, mniemanie Lutrow.*

IMPANCARSI, v. r. *usiąść, zasiąść do stołu.* = *usiąść, położyć się na ławce.*

IMPANIAMENTO, s. m. v. **INVISCHIAMENTO**. = fig. *uwięzienie w sidłach.*

IMPANIARE, v. a. *obmazać, pomazać lepem.* = v. r. *fig. wpaść w sidła, uwięznąć w sidłach.*

IMPANIATO, —TA, p. ad. *obmazany lepem; oblepiony lepem (o ptakach).* = *powalony, zagwazdany.* = *uwikłany, usidłony.* = fig. *zakochany.*

IMPANIATORE, s. m. *ptaśznik.* = fig. *zwodziciel, ludziciel.* [CIARE.]

IMPANICCIARE, v. **IMPASTICARE**. **IMPANNATA**, s. f. *plótno rozpięte w ramach okna.*

IMPANNATO, —TA, ad. *okryty, zakryty plótnem.*

IMPANTANARE, v. a. *wprowadzić w bagno, w błoto.* = v. n. e. r. *zamienić się w bagno, w błoto.* = *zagrzęznąć, utknąć w błocie.*

IMPAPPIFICARE, v. a. *okryć kapuzą (jaką dawniej nosili podróżni).*

IMPAPPOLATO, —TA, ad. *oblepiony ciastem.*

IMPARACCHIARE, v. n. *uczyc się niewiele i leniwie.*

IMPARADISARE, v. a. *umieścić w raju.* = v. r. *przenieść się myślą do raju.* E l' anima mia s' imparadisa nella contemplazione della bellezza, *U. Fosc.*

IMPARAGONABILE, v. **IMPARREGGIABILE**.

IMPARAMENTO, s. m. *uczenie się.*

IMPARARE, v. a. *uczyć się, nauczyć się.* = *uczyć, nauczyć.* Collo sbagliar s' imparà, o guastando s' imparà, *prov. nauka z trudnością przychodzi, nieodrązu można się czego nauczyć.*

IMPARATICCIO, —CIA, ad. *Opera imparaticcia, dzieło wykonane przez ucznia, niedoskonale.*

IMPARREGGIABILE, ad. m. f. *nieporeównany, niezrównany.*

IMPARREGGIABILMENTE, av. *bez porównania.*

IMPARENTARSI, v. r. *spokrewnić się, spowinowacić się.* = *pobratać się, spoufalić się.*

IMPARI, ad. m. f. *nieparzysty.*

IMPARMENTE, av. *nierówno.* [różność.]

IMPARITÀ, s. f. *nierówność.*

IMPARTIBILE, ad. m. f. *niedzieln.*

IMPARTIRE, v. a. ir. *rozdzielić, udzielić.*

IMPARTIALE, ad. m. f. *bezstronny.*

IMPARNIALITÀ, s. f. *bezstronność.*

IMPASSIBILE, ad. m. f. *niecierpliwy, nieczuły.*

IMPASSIBILITÀ, s. f. *niecierpliwość, nieczułość.* [TIA.]

IMPASSABILITÀ, v. a. **APAPASSIONARE**, v. a. *drećczyć, dokuczać, naprzykrzać się.*

IMPASTAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *zalepienie, oblepienie; zamazanie, zagwazdanie.* = *mieszamina, mieszanie, rozczynianie ciasta.* = *Impastatura, Pitt. gruntowanie.*

IMPASTARE, v. a. *rozczyniać ciasto.* = *mieszać różne ingrediencye apteczne.* = *Impastar la sabbia colla calca, mieszać wapno z piaskiem, rozczyniać wapno.* = *kleić, lepić.* = *Pitt. pokłasić kolory na płótnie, gruntować.* = fig. *pomieszać wiele rzeczy razem.*

IMPASTATO, —TA, p. ad. v. **IMPASTARE**. = *Bene o male impastato, zdrowy lub słaby komplecy.*

IMPASTICCIARE, v. a. *zrobić z czego pasztet.* = fig. *nabawić kłopotu.*

IMPASTO, —TA, ad. *będący na czczo, głodny.* Come impasto leone in stalla piena, *Ar. Orl. Fur.*

IMPASTOCCHIARE, v. a. *karmić kogo piękniemi obietnicami, pokazywać mu gruszki na wierzbie, dudki na kościele.*

IMPASTOIARE, v. a. *pełać, spłać. = skrupować, związać.*
IMPASTURA, s. f. *pećina koniska.*

IMPATIBILE, ad. m. f. *nieznośny. = v. IMPASSIBILE.*
IMPATRIARE, v. n. *powrócić do ojczyzny.*

IMPATTARE, v. *PATTARE.*
IMPAURARE, v. a. *nastraszyć.*
IMPAURIRE, v. n. *ir. nastraszyć się, przeleknąć się.*

IMPAVIDAMENTE, av. *nieustraszenie.*
IMPAVIDO, —DA, ad. *nieustraszony.*

IMPAZIENTARE, v. a. *zniecierpliwic. [cierpliwcy.]*
IMPAZIENTE, ad. m. f. *niecierpliwie.*
IMPAZIEMENTAMENTE, av. *niecierpliwie.*

IMPAZIENTIRE, v. n. e. r. *ir. niecierpliwic się.*

IMPAZIENZA, —ZIA, s. f. *niecierpliwosc.*

IMPAZZAMENTO, s. m. *zwarjowanie, oszalenie.*

IMPAZZARE, v. n. —ZZIRE, v. n. *ir. zwarjować, oszalec. = fig. szalec za kim, kochać do szaleństwa. All' impazzata, av. po szalonemu.*

IMPECCABILE, ad. m. f. *bezgrzeszny.*

IMPECCABILITÀ, s. f. *bezgrzeszność, nieomylnosc.*

IMPECIARE, v. a. *oblepic smolą; pomagać czem lepkiem.*

IMPECIATURA, s. f. *oblepienie smolą.*

IMPEDALARE, —LIRE, v. n. —LARSİ, v. r. *zgrubić w todydze.*

IMPEDANTARE, v. n. *spędaciec.*

IMPEDIBILE, ad. m. f. *czemu można przeszkodzić.*

IMPEDIENTE, ad. m. f. *przeszkadzający.*

IMPEDIMENTARE, —TIRE, v. IMPEDIRE.

IMPEDIMENTO, s. m. *przeszkoda, zawada.*

IMPEDIRE, v. a. *ir. przeszkadzac, stac na zawadzie. — il passo, zastapic komu w drodze, zagrodzić drogę, zajsc komu w drogę. — la voce, przerwac komu mowę.*

IMPEDITIVO, —VA, ad. *przeszkadzający.*

IMPEDITO, —TA, p. ad. v. IMPEDIRE. = *zajety, zatrudniony, v. OCCUPATO. = tknięty, rażony paraliżem.*

IMPEDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *przeszkadzający, przeszkadzająca.*

IMPEGNAMENTO, v. IMPEGNO.

IMPEGNARE, v. a. *zastawic, dac w zastaw. = Impegnare la parola, la fede, dac słowo, przy-*

rzec, przyobiecac, slubowac wiare. = v. r. zobowiazac się.

IMPEGNATIVO, —VA, ad. *zajmujący, interesujący.*

IMPEGNO, s. m. *zobowiazanie, obowiazek, obietnica. = postanowienie, mocne przedsiwzięcie, uoziętosć, uozięcie się na co. = zajęcie, zatrudnienie.*

IMPEGOLARE, v. IMPECIARE.

IMPELARE, v. n. *zarastac włosem, okryc się włosem. = v. r. Impelarsi la veste, zabrac wlosy na suknie.*

IMPELLERE, v. a. *ir. popędzic, podniecic, pobudzic.*

IMPELLICCIARE, v. a. e. r. *wdzic futro, odzic się w futro.*

IMPENDENTE, ad. m. f. *blizki, zagrażający. = wqpliwcy, niepewny.*

IMPENDERE, v. IMPICCARE.

IMPENETRABILE, —TREVOLE, ad. m. f. *nieprzenikniony. = fig. trudny do zrozumienia.*

IMPENETRABILITÀ, s. f. *nieprzeniknitosć.*

IMPENETRABILMENTE, av. *nieprzenikliwie.*

IMPENITENTE, ad. m. f. *nieżalujący za grzechy, zatwardziały w grzechu.*

IMPENITENZA, s. f. *trwanie w grzechu, zatwardzitosć w grzechu.*

IMPENNACCHIARE, v. a. *przyozdobic piorami.*

IMPENNAMENTO, s. m. *rozpostarcie skrzydel.*

IMPENNARE, v. a. *przyprawic skrzydla. = nasadzic strzałę piorami. = Merc. zapisać w rubryce że się co komu dalo na kredyt. = v. r. porastac w pierze, dostac pierza. = wzniesic się na skrzydlach. = stawac dęba (o koniach).*

IMPENNATA, s. f. *co można napisac jednym umoczeniem pióra.*

IMPENNATURA, s. f. *wina pieniężna, sztraf.*

IMPENNELLARE, v. a. *pociagnac pedzlem. = uderzyc.*

IMPENSATO, —TA, ad. *niepomysłany, niespodziany. All' impensata, Impensatamente, av. niespodzianie.*

IMPENSIERIRSI, v. r. *zatonpic się w myslach, zamyslic się, zadumac się.*

IMPENSIERITO, —RATO, —TA, ad. *zamysłony, zadumany.*

IMPENARE, v. a. *pieprzyc.*

IMPERADORE, —TORE, s. m. *cesarz. [wa.]*

IMPERADRICE, s. f. *cesarzowa.*

IMPERARE, v. n. *rozkazywac, rzadzic, wladac, panowac.*

IMPERATIVAMENTE, av. *spobem, tonem rozkazującym.*

IMPERATIVO, —VA, ad. *rozkazujący, nakazujący. = Gram. tryb rozkazujący.*

IMPERATORIA, s. f. *Bot. miarz, starodub, mistrzownik.*

IMPERATORIO, —RIA, ad. *cesarski.*

IMPERCETTIBILE, ad. m. f. *niedojrzany okiem, niedostrzeżony, nieznaczny. = niedocieczony, niezrozumiały.*

IMPERCETTIBILITÀ, s. f. *nieznaczność. = niedocieczonosć.*

IMPERCETTIBILMENTE, av. *nieznacznie.*

IMPERCHÉ, cong. *gdyż, poniewaz. = L'imperchè, s. m. przyczyna.*

IMPERCIO, av. *dla tego, dla tej przyczyny.*

IMPERCIOCCHE, cong. *gdyż, poniewaz, bo, albowiem.*

IMPERDONABILE, ad. m. f. *niedoprzebaczenia.*

IMPERFETTAMENTE, av. *niedoskonale.*

IMPERFETTO, —TA, ad. *niedokonany, niedoskonaty, niedokladny. = Gram. czas przeszly niedokonany.*

IMPERFEZIONCELLA, s. f. *dim. mala niedoskonalosć.*

IMPERFEZIONE, s. f. *niedoskonalosć, niedokladnosć. = wada; przywara.*

IMPERIALE, ad. m. f. *cesarski. = przedni, wyborny, wysmienity.*

IMPERIARE, v. IMPERARE.

IMPERICOLOSIRE, v. n. *ir. byc w niebezpieczenstwie.*

IMPERIO, s. m. *wladza, panowanie. = cesarstwo.*

IMPERIOSAMENTE, av. *tonem rozkazującym.*

IMPERIOSITÀ, s. f. *duma, wynioslosć.*

IMPERIOSO, —SA, ad. *rozkazujący, dumny, wynioly.*

IMPERITAMENTE, av. *niebiegle. [gly.]*

IMPERITO, —TA, ad. *niebiegle.*

IMPERIZIA, s. f. *niebieglosć.*

IMPERLAQUALCOSA, av. *dla tego.*

IMPERLARE, v. a. *ozdobic perlami, obsypac perlami. Mentre ancora la notturna rugiada l'erbe imperla, Alam. Colt.*

IMPERMEABILE, ad. m. f. *nieprzeciekający, nieprzemakający.*

IMPERMEABILITÀ, s. f. *gestosć materji nieprzesiękającej.*

IMPERMISTO, —TA, ad. *niezmieszany, czysty.*

IMPERMUTABILITÀ, v. IMPERMUTABILITÀ.

IMPERNARE, v. a. wsadzić na czop zawiąsy. = osadzić, oprawić w rączkę, w trzonek.

IMPERO, v. IMPERIO.

IMPERO, av. dla tego, dla tej przyczyny.

IMPEROCCHÈ, cong. gdyż, ponieważ, bo, albowiem.

IMPERSCRITIBILE, ad. m. f. Leg. nieprzeczadawny.

IMPERSCRUTABILE, ad. m. f. niezbadany, niedościgły, niepojęty.

IMPERSEVERANTE, ad. m. f. niewytrwały.

IMPERSEVERANZA, s. f. niewytrwalosc.

IMPERSEVERARE, v. n. niewytrwać, niedotrwać.

IMPERSONALE, ad. m. f. nieosobisty.

IMPERSONALMENTE, av. nieosobiście.

IMPERSONATO, —TA, ad. dobrej tuszy, krepny.

IMPERSUASIBILE, ad. m. f. niedający się namówić, przekonac.

IMPERTANTO, av. mimo to jednak, wszelako.

IMPERTERITO, —TA, ad. nieustraszony.

IMPERTINENTE, ad. m. f. nienależący do rzeczy, niestosowny. = niegrzeczny, nieprzystoiwy, nieprzystojny.

IMPERTINENTEMENTE, av. nieforzeczy, niestosownie, nie w swoim miejscu lub czasie.

IMPERTINENZA, s. f. impertynenoya, niegrzeczność.

IMPETURBABILE, ad. m. f. niezachwiany, niewzruszony.

IMPETURBABILITÀ, s. f. umysł niezachwiany.

IMPETURBABILMENTE, av. niewzruszenie.

IMPETURBATO, —TA, ad. niewzruszony, spokojny.

IMPETURBAZIONE, s. f. spokojność.

IMPERVERSAMENTO, s. m. szalenie, wściekanie się.

IMPERVERSARE, v. n. szaleć ze złości, z miłości; szumieć, halasować, wyrabić brawerye. Onde d'amore, e d'ira accesa, infuriata, e fuori uscita di sè medesima, imperversando score per tutta la città, *Car. En.* = szumieć, huczec, rozhuć się. E di più siti rapidi uscendo imperversaro i venti, *Car. En.*

IMPERVERSATO, —stro, —TA, —so, —sa, ad. wściekły, szalony, rozhućany.

IMPERTIRE, v. n. ir. zostać przewrotnym, złym.

IMPERVIO, —VIA, ad. nieprzebyty, niepodobny do przebycia, bezdrożny.

IMPESO, —SA, p. ad. da IMPENDERE, zawieszony, powieszony.

IMPESTARE, v. APPESTARE.

IMPETIGINE, —GINE, s. f. liszaj.

IMPETIGINOSO, —SA, ad. liszajowaty.

IMPETO, s. m. pęd, zapęd, popędliwość.

IMPETRABILE, ad. m. f. dający się uprosić.

IMPETRAGIONE, —ZIONE, s. f. uproszenie.

IMPETRARE, v. a. uprosić, otrzymać. = iron. Bocc. ściągnać co na siebie, zasłużyć. = D. nabyć. = v. n. e. r. skamienieć.

IMPETRATIVO, —VA, —TORIO, —RIA, ad. mogący i dający się uprosić.

IMPETRICATO, —TA, ad. twarzą jak kamień. = kamienisty (o niektórych owocach).

IMPETTITO, —TA, ad. wyprostowany, wyprężony, sztywony.

IMPETUOSAMENTE, av. gwałtownie, popędliwie, natarczywie.

IMPETUOSITÀ, s. f. natarczywość, v. IMPETO.

IMPETUOSO, —SA, ad. gwałtowny, popędliwy, rozhućany, burzliwy, natarczywy.

IMPEVERATO, —TA, ad. zaprawiony pieprzem.

IMPIACEVÓLIRE, v. a. ir. ugłaskać, ulagodzić, ukoić, uciśzyć, uspokoić, udobruchać.

IMPIAGARE, v. a. v. PIAGARE. = Impiagare il terreno, *Alam. Colt.* kopać, prac, orać ziemię.

IMPIAGATURA, s. f. zranienie; rana.

IMPIALLACCIARE, v. a. wykladać drzewem, formiować.

IMPIALLACCIATURA, s. f. wykładanie drzewem, formiowanie.

IMPIALLICCIARE, v. a. heblować.

IMPIANELLARE, v. a. kłaść na latach cienkie cegielki, na których potem uklada się dachówka.

IMPIANTARE, v. a. złożyć co, rozpocząć jakie dzieło. = v. r. stanąć, zająć stanowisko.

IMPIANTO, s. m. założenie czego, rozpoczęcie.

IMPIASTRAFOGLI, s. m. bazygracz, gryzmota.

IMPIASTRAGIONE, s. f. oczkowanie, okulizacya.

IMPIASTRAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zabazgranie, zagwazdanie. = przyłożenie plasteru. = zaszmarowanie, pomazanie, oblenie.

IMPIASTRARE, v. a. Pitt. zabazgrać, zagwazdać. = polepić, oblenie. = przyłożyć plaster. = oczkować. = v. r. oblenie się czem.

IMPIASTRATORE, s. m. lichy malarz.

IMPIASTRICCIAMENTO, s. m. zamazanie, zagwazdanie, zaszmarowanie.

IMPIASTRICCIARE, —CCICARE, v. a. przyłożyć plaster. = obmazac, pomazac, posmarować, gwazdać, zagwazdać.

IMPIASTRICCIO, —TRO, s. m. plaster.

IMPIATTARE, v. a. ukryć, skryć, schować. = v. r. skryć się, schować się.

IMPICCAGIONE, —TURA, s. f. —MENTO, s. m. powieszenie.

IMPICCIARE, v. a. powiesić na szubienicy. = v. r. powiesić się. Chi è quel che di rabbia non s'impicchi? *Buon. Fier.*

IMPICCATELLO, s. m. dim. mały urwis.

IMPICCATO, —TA, p. ad. powieszony. = s. szubienicznik, wisielec.

IMPICCATOIO, —IA, ad. będadcy w wieku w którym prawo pozwalalo powiesić, to jest mający lat 18. Vedendosi già grandi impiccatoi, *L. Lipp. Malm.* = godzien, godna szubienicy.

IMPICCIARE, v. IMBROGLIARE. = v. r. wtrącać się do czego.

IMPICCIO, v. IMPACCIO.

IMPICCOLIRE, v. n. ir. zmaleć, zeszcupić, zmniejszyć się.

IMPIDOCCHIARE, —CHIRE, v. a. zawżyć, zarazić wszami.

= v. n. dostać wszów, owszawieć.

IMPIEGARE, v. a. używać, postugiywać się. = zająć, zatrudnić.

IMPIEGO, pl. —GHI, s. m. zajęcie, zatrudnienie, urząd, plac, miejsce, posada.

IMPIETÀ, v. EMPIETÀ.

IMPIETOSIRE, v. a. ir. pobudzać do litosci. = v. r. rozlućować się, ulitować się.

IMPIETRAMENTO, s. m. skamienienie, skamienialosc.

IMETRARE, —TRIRE, v. a. skamienić w kamień. = v. n. skamienieć.

IMPIGLIARE, v. a. ująć, uchwyć, przytrzymać. = zdjąć, ogarnąć (o strachu). Tanto spavento ognun impiglia, che a fugger dassi, *Fort. Ricc.* = v. n. przyjąć się (o roślinach). = v. n. e. r. wdawać się, wtrącać się do czego. = zaplatać się, uplatać się, zawiklać się.

IMPIGLIATORE, s. m. zatrzymujący. = wścibski.

IMPIGLIO, s. m. kłopot, ambaras.

IMPIGNERE, IMPINGERE, v. a. ir. popędzać, popychać, pobudzać, podniecać. = v. r. starać się, usiłować. = stawiać opór, sprzeciwiać się.

IMPIGRIRE, v. n. ir. zlenieć, zgumiśnieć.

IMPIGRO, —GRA, ad. pilny, czynny.

IMPILLACCHERARE, v. a. obryzgać, zaszargać.

IMPINGUATIVO, —VA, ad. tuczny.

IMPINZARE, v. a. opychać, karmić do zbytku. = v. r. opychać się, objadać się.

IMPIOMBARE, v. a. zalać olowiem.

IMPIUMARE, v. a. opierzyć, okryć pierzem. = dać kolor, ufarbować (o farbierzach).

IMPIUTO, —TA, ad. napętniony.

IMPLACABILE, ad. m. f. nieublagany, nieprzeblagany.

IMPLACABILITÀ, s. f. nieublaganość.

IMPLACABILMENTE, av. nieublagania.

IMPLICARE, v. a. plątać, wikłać, zawikłać, uwikłać. = Implicar contraddizione, zawierać w sobie sprzeczność; mówić rzeczy sprzeczne, z których jedna jest przeczeniem drugiej.

IMPLICATORE, s. m. plączący, wikłający.

IMPLICAZIONE, s. f. plątanina, zawiklanie.

IMPLICITAMENTE, av. domyślnie, przez dorozumienie się tego co w czem jest zawarte, ukryte.

IMPLICITO, —TA, ad. zawarty w czem lub niewyrażony, domyślny.

IMPLORARE, v. a. błagać.

IMPLORAZIONE, s. f. błaganie.

IMPOETARE, v. n. er. zostać poetą.

IMPOETICHIRE, v. a. ir. zrobić poetycznym.

IMPOLITICAMENTE, av. niepolitycznie.

IMPOLITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. niepolityczny.

IMPOLMINATO, —TA, ad. wątrobiany. = żółty (o cerze).

IMPOLTRONIRE, v. a. ir. przyzwyczajać do lenistwa. = v. r. zlenieć, rozlenić się.

IMPOLVERARE, v. a. posypać prochem, pyłem. = v. r. okryć się pyłem, zapylić się.

IMPOMICIARE, v. a. gładzić pumexem.

IMPONDERABILE, ad. m. f. Fis. niedający się zważyć.

IMPONIMENTO, s. m. nalożenie.

IMPONITORE, s. m. nakładający, —di leggi, prawodawca.

IMPOPULARSI, v. r. zaluźnić się.

IMPORCARE, v. a. brózdzić.

IMPORPORARSI, v. r. okryć się purpurą. = fig. okryć się rumieńcem.

IMPORRARE, —RIRE, v. n. spleśnieć, zbutwieć (o drzewie i płótnie zleżałem).

IMPORRE, v. a. ir. nakładać, nalożyć podatki. = nakazać, rozkazać, przepisać, polecić. = zacząć (spiewać nieszpór).

= Imporla troppo alta, fig. szumić, za dużo wydawać. = umieścić, położyć, v. PORRE. = zwałać co na kogo, przypisywać mu co niesłusznie. = naznaczyć, wyznaczyć. = Impor (carne), nabrać ciata.

IMPORTABILE, —TEVOLE, v. INCOMPORTABILE.

IMPORTANTE, ad. m. f. ważny, wielkiej wagi.

IMPORTANTEMENTE, av. ważnie.

IMPORTANZA, —ZIA, s. f. ważność.

IMPORTARE, v. a. oznaczać, wyrażać, znaczyć. = wynosić (o summach). = v. n. imp. Questo importa a me, to do mnie należy, mnie obchodzi, moja w tem rzecz. = Importar molto, być ważnym, wielkiej wagi.

IMPORTAZIONE, s. f. wprowadzanie towarów.

IMPORTUNAMENTE, —NAMENTE, av. niewczesnie, nie w swoim czasie.

IMPORTUNARE, v. a. być kominatretnym, naprzykrzać się.

IMPORTUNITÀ, —NEZZA, s. f. natrętność.

IMPORTUNO, —NA, ad. natrętny, naprzykrzony.

IMPORTUOSO, —SA, ad. niemający portu.

IMPOSITORE, s. m. nakładający.

IMPOSIZIONE, s. f. podatek. = nalożenie, nakładzenie.

IMPOSSARSARI, v. IMPADRONIRSI.

IMPOSSIBILE, ad. m. f. niepodobny. = s. m. rzecz niepodobna, niepodobieństwo.

IMPOSSIBILITÀ, s. f. niemożność, niepodobieństwo.

IMPOSSIBILITARE, v. a. zrobić niepodobnym do uskutecznienia.

IMPOSSIBILMENTE, av. jak być nie może.

IMPOSTA, s. f. podatek. = okiennica; rama u okna. = odzwieriek.

IMPOSTARE v. a. Merc. kredytować lub debitować, zapisać że się komu winno lub że kto winien. = Arch. oprzeć sklepienie na wystających kamieniach. = oddać list na pocztę. = Milit. celować, wziąć na cel.

IMPOSTATURA, s. f. Arch. kamienie na których spoczywa półkole arkady. = Impostatura d'una porta, lizstwy u drzwi, odzwieriek. [dowaciec.]

IMPOSTEMIRE, v. n. ir. wrzopostORE, s. m. oszust, = oszczerca, potwarca.

IMPOSTURA, s. f. oszukaństwo. = oszczerstwo, potwarz.

IMPOSTURARE, v. a. potwarzać, szkalować.

IMPOTENTE, ad. m. f. kaleka, niedolega. = niezdatny do płodzenia.

IMPOTENZA, —ZIA, s. f. kalectwo. = bezsilność, = niezdatność do płodzenia.

IMPOVERIMENTO, s. m. zubożenie.

IMPOVERIRE, v. n. e. r. zubożać. = v. a. zubożyć.

IMPRATICABILE, ad. m. f. niepodobny do wykonania. = niepodobny do przejechania (o drodze).

IMPRATICHIRSI, v. r. wprawić się, wdrożyć się, włożyć się do czego.

IMPRECARE, v. MALEDIRE.

IMPRECATIVO, —VA, ad. zlorzeczający.

IMPRECIAZIONE, s. f. zlorzeczenie, przekleństwo.

IMPREGNAMENTO, s. m. zapłodnienie kobiety lub samicy. = umoczenie, namoczenie. = nasiąknięcie, przesiąknięcie.

IMPREGNARE, v. a. zapłodnić kobietę, v. INGRAVIDARE. = fig. D. wlać, napętnić. = Fis. namoczyć, nasiącić.

IMPREGNATURA, s. f. cigza, brzemienność.

IMPREDNENTE, s. m. f. uczeń, uczennica.

IMPREDNERE, v. a. ir. v. IMPARARE. = jąć, przedsięwziąć, zacząć. —briga, szukać kłótni, zaczepki.

IMPREDNIMENTO, s. m. przedsięwzięcie.

IMPREDNITORE, s. m. przedsiębierca.

IMPRESA, s. f. przedsięwzięcie. = czyn waleczny. = godło, dewiza.

IMPRESARIO, s. m. przedsiębierca. = dyrektor teatru.

IMPRESCRITIBILE, ad. m. f. Leg. nieprzedawniony

IMPRESSARE, v. a. nalegać, nastawać.

IMPRESSIONARE, v. a. *wra-
zić, wpoić w umysł.*

IMPRESSONE, s. f. *wyci-
śnienie, wycisk, odcisk. =
druk, wydrukowanie, odbicie.
= Fig. wrażenie. Uomo di pri-
ma —, człowiek dający się la-
towo uprzędzić. = Far — ne'
nemici, przelatać szeregi nie-
przyjacielskie.*

IMPRESSORE, s. m. *drukarz.*

IMPRESTARE, v. a. *pożyczyć
komu, i od kogo.*

IMPRESTITO, —STO, s. m. *po-
życzka. [księdzem.*

IMPRETARSI, v. r. *zostać*

IMPRETENDENTE, ad. m. f. *nie
wymagający.*

IMPRETERIBILE, ad. m. f. *nie-
chybny.*

IMPRETERIBILMENE, av. *nie-
chybnie. [BILE.*

IMPREZZABILE, v. INESTIMA-
IMPRIA, v. IMPRIMA, PRIMA.

IMPRIGIONAMENTO, s. m. *uwię-
żenie. [zić.*

IMPRIGIONARE, v. a. *uwię-
żać.*

IMPRIMA, IN PRIMA, IMPRIMA-
MENTE, IMPRIMERAMENTE, av. *na-
przód.*

IMPRIMERE, v. a. ir. *wyci-
snąć, odcisnąć. = wrazić,
wpoić w umysł.*

IMPROBABLE, ad. m. f. *nie-
podobny do prawdy.*

IMPROBABILITÀ, s. f. *niepo-
dobieństwo do prawdy.*

IMPROBABILMENTE, av. *w
sposób niepodobny do pra-
wdy. [twóć.*

IMPROBITÀ, s. f. *nieuczci-
wość.*

IMPROMESSO, s. m. *obietni-
ca, rzecz obiecana.*

IMPROMETTERE, v. a. ir. *v.
PROMETTERE. = v. r. obiecy-
wać co sobie, spodziewać się.*

IMPROMTA, s. f. *wycisk, od-
cisk, cecha, piętno.*

IMPROMTACCIO, —CIA, ad. e
s. peg. *nieznośny natręt.*

IMPROMTAMENTE, av. *na-
trętnie.*

IMPROMTAMENTO, s. m. *wy-
ciśnienie. = v. IMPORTUNITÀ.*

IMPROMTARE, v. a. *wyci-
snąć, wypiętnować, wyrzyć. —
nell' animo, fig. wyrzyć w umyśle.
= pożyczyć od kogo, i komu.
= v. INCALZARE.*

IMPROMTEZZA, —TITUDINE,
s. f. *natrętność. = usilne pro-
śby, naleganie.*

IMPROMTO, —TA, ad. e s. *na-
trętny. = zakryty. = s. m.
v. IMPROMTA.*

IMPROMPERARE, v. a. *łyżć,
znieważać.*

IMPROMPERIO, s. m. *wy-
rzut; obelga, zniewaga.*

IMPROPORZIONALMENTE,
av. *nieproporcjonalnie.*

IMPROPORZIONATO, —TA,
—NALE, ad. *nieproporcjonalny.*

IMPROPRIAMENTE, —PIA-
MENTE, av. *niewłaściwie.*

IMPROPRIETÀ, —PIETÀ, s. f. *s. f.
niewłaściwość.*

IMPROPRIO, —PRIA, —PIO,
—PIA, ad. *niewłaściwy.*

IMPROSPERIRE, v. n. ir. *prz-
yjsić do pomysłnego stanu.*

IMPROVATIVO, —VA, ad. *nie-
poptwierdzający, niepochwala-
jący.*

IMPROVAZIONE, s. f. *naga-
na, zganienie. [VERARE.*

IMPROVERARE, v. RIMPRO-
IMPROVIDAMENTE, av. *nie-
ogłędnie, nieprzezornie.*

IMPROVIDENZA, s. f. *nieo-
głędność, nieprzezorność, nie-
baczność.*

IMPROVIDO, —DA, ad. *nie-
ogłędny, nieprzezorny, nie-
baczny.*

IMPROVEDUTAMENTE, v. *IN-
AVVERTENTEMENTE, IMPROVISA-
MENTE.*

IMPROVEDUTO, v. SPROV-
VEDUTO, IMPROVVISO.

IMPROVVISAMENTE, av. *z-
nienacka, niespodzianie.*

IMPROVVISAMENTO, s. m. *im-
provizacya, mowa, i t. d.
powiedziana bez przygotowa-
wania.*

IMPROVVISARE, v. a. *impro-
wizować wiersze. = fig. zgra-
bnie się o co przymówić.*

IMPROVVISATA, s. f. *impro-
wizacya. = nagle zejście, za-
skoczenie.*

IMPROVVISATORE, s. m. *im-
provizator.*

IMPROVVISO, —SA, ad. v. *S-
PROVVEDITO. = niespodziany,
nieprzewidziany. All' impro-
viso, av. niespodzianie, znie-
nacka.*

IMPROVVISTAMENTE, v. IM-
PROVVISAMENTE. [DUTO.

IMPROVVISTO, v. SPROVVE-
IMPRUDENTE, ad. m. f. *nie-
roztropny.*

IMPRUDENTEMENTE, av. *nie-
roztropnie.*

IMPRUDENZA, —ZIA, s. f. *s. f.
nieroztropność.*

IMPRUNARE, v. a. *otarnić.
= fig. opatrzyć, obwarować.*

IMPUBE, —RE, ad. m. f. *nie-
dorosły, małoletni.*

IMPUDENTE, ad. m. f. *bez-
wstydy.*

IMPUDENTEMENTE, av. *bez-
wstydnie. [dnosć.*

IMPUDENZA, s. f. *bezwsty-
dnicamentem, av. bez-
wstydnie, sprośnie, wszete-
cznie.*

IMPUDICIZIA, s. f. *bezwstydy,
nierząd.*

IMPUDICO, —CA, pl. —CI,
—CHE, ad. *niewstydlivy, spro-
śny, wszeteczny.*

IMPUGNARE, v. a. *pać, ująć
w garść (miecz, pałasz). =
fig. zbijać dowody, i t. d.*

IMPUGNATORE, s. m. *zbi-
jący.*

IMPUGNATURA, s. f. *ujęcie
w garść. = ujęcie, rączka, rę-
kojeść.*

IMPUGNAZIONE, s. f. —MEN-
TO, s. m. *zbijanie.*

IMPULITO, —TA, ad. *nie-
czysty, nieochędzony.*

IMPULSIONE, s. f. *popęd.*

IMPULSIVO, —VA, ad. *na-
dający popęd.*

IMPULSO, s. m. *popęd. = fig.
popęd, bodziec, namowa.*

IMPUNEMENTE, —NITAMEN-
TE, av. *bezkarnie.*

IMPUNIBILE, ad. m. f. *nie-
zasługujący na karę.*

IMPUNITÀ, s. f. *bezkarność.*

Pigliar l' —, *wydać spólmików
aby ujsć kary.*

IMPUNITO, —TA, ad. *nieu-
karany, bezkarny.*

IMPUNTARE, v. a. *wrazić,
wetknąć w co ostrze. = Impun-
tare in qualche cosa, fig. natra-
fić na trudność, na przeszkodę.
= v. n. e. r. stanąć, zatrzy-
mać się. = zapaść, usiąść po
spłoszeniu (o kuropatwach). =
zaciąć się w mowie, uciąć.*

IMPUNTIRE, v. a. ir. *gęsto
szyc.*

IMPUNTUALE, ad. m. f. *nie-
punktualny.*

IMPUNTUALITÀ, s. f. *nie-
punktualność. [szew.*

IMPUNTURA, s. f. *drobny*

IMPURAMENTE, av. *nie-
czysto.*

IMPURITÀ, s. f. *nieczystość,
nieochędostwo. = nieczystość,
nierząd.*

IMPURO, —RA, ad. *nieczy-
sty, nieochędzony, brudny. =
nieczysty, v. IMPUDICO.*

IMPUTABILE, ad. m. f. *mo-
gący być komu przypisywanym.*

IMPUTAMENTO, s. m. —ZIO-
NE, s. f. *posądzenie o co.*

IMPUTARE, v. a. *przypisać
co komu, posądzić kogo o co.
Nessuno fu imputato, U. Fosco.*

IMPUTATORE, s. m. *posąd-
zający kogo o co.*

IMPUTRIDIRE, v. n. ir. *zgnić.*

IMPUZZARE, —ZZOLIRE, v. n. *za-
szmiardnąć, szmiardzić się.*

IN, prep. w. In un lettuccio
dormiva, spał, spałata w łóż-
czku. Si misero in camino, pu-
ścili się w drogę. In dieci giorni,
w dziesięciu dniach, w dzie-
sięć dni. = na. La regina la co-
rona si trasse e mise in capo a...

Bocc. = z. Queste mie carte in lieta fronte accogli, *Tass. Ger.* = za. Elessero in papa, *wybrali za papieża*. Richiedere in moglie, *żądać za żonę, starać się o rękę.* = do. Fuggire in America, *ucieć do Ameryki.* = *przećw.* Vide il popolo di Roma in lui rivolto, *widział lud rzymski obrócony przeciw sobie.* = *nakształt.* Colle mani in croce, *z rękami nakrzyż.*

INABILE, ad. m. f. *niezdalny, niezdolny.*

INABILITÀ, —TAZIONE, s. f. *niezdalność, niezdolność.*

INABILITARE, v. a. *uczynić niezdolnym.* = v. r. *stać się niezdolnym.*

INABISSARE, v. a. *wtrącić w przepaść, w otchłan.* = v. r. *wpaść w przepaść, pogrążyć się w przepaści.*

INABITABILE, —TEVOLE, ad. m. f. *niemieszkalny.*

INABITANTE, ad. m. f. *nie-szkający, zamieszkały.*

INABITATO, —TA, ad. *niezamieszkały.*

INACCESSIBILE, ad. m. f. *niedostępny.*

INACCORTO, —TA, ad. *nieostrożny, nieroztropny.*

INACERBARE, —BIRE, v. *ESACERBARE.*

INACETARE, v. n. v. *INACETIRE.* = v. a. *ułać octem.* = v. r. *myć się, nacierać się octem.*

INACETIRE, v. n. ir. *skisnąć, skwaśnieć.*

INACQUARE, v. a. *INNAQUARE.* *INACQUOSO,* —SA, ad. *nie mający wody.* [strzyć]

INACUTIRE, v. a. ir. *zao-*

INADATTABILE, ad. m. f. *niedający się zastosować.*

INADATTABILITÀ, s. f. *niemożność zastosowania.*

INADEGUATAMENTE, av. *nierówno, nieproporcjonalnie.*

INADEGUATO, —TA, ad. *nie-*

równy, nieproporcjonalny.

INADEMPIBILE, ad. m. f. *niedający się wypełnić.*

INADEMPIMENTO, s. m. *niedopełnienie, niewykonanie.*

INAGRARE, *INAGRESTIRE,* *IN-*

AGRIRE, v. n. ir. *skisnąć, skwa-*

śnieć. = fig. *skwaśnieć, ste-*

trzyć.

INAIARE, v. a. *rozestąć sno-*

py na klepsku.

INALBARE, v. *IMBIANCARE.*

INALBERAMENTO, s. m. *po-*

stawienie masztu na statku.

INALBERARE, v. a. *wyleść*

na drzewo. = *Inalberar la in-*

segna, *wynosić chorągiew.* = *postawić maszt na okręcie.* = v. n. e. r. *stawać dęba, wspinać się na tylnych nogach.* =

fig. *pysznić się, wynosić się.* = v. *INFURIARE.* [zmija]

INALE, s. m. *Bocc. Com. Inf.*

INALIDIRE, v. n. ir. *schnąć.*

INALIENABILE, ad. m. f. *nie-*

sprzedajny.

INALIENABILITÀ, s. f. *nie-*

sprzedajność, niemożność zby-

cia, odstąpienia.

INALTERABILE, ad. m. f. *nie-*

dający się zepsuć, nadwę-

żyć; niezmienny, nienaru-

szony.

INALTERABILITÀ, s. f. *nie-*

zmiennosc.

INALTERATO, —TA, ad. *nie-*

odmieniony, niezmienny.

INALZARE, v. *INNALZARE.*

INALZATORE, s. m. *wyno-*

szący pod niebiosa, wychwa-

lający.

INAMABILE, ad. m. f. *niemi-*

ły, nieprzyjemny.

INAMARE, v. a. *złapać na*

wędkę.

INAMARIRE, v. n. ir. *zgorz-*

knieć; fig. gryźć się, frasować

się. = v. a. *zrobić gorzkim; fig.*

zaprawić goryczą, zasmu-

cić.

INAMENO, —NA, ad. *nieprzy-*

jemny. [lic.]

INAMIDARE, v. a. *nakrochma-*

INAMISSIBILE, ad. m. f. *nie*

mogący być utraconym.

INAMISSIBILITÀ, s. f. *Teol.*

niemożność utracenia.

INAMISTARSI, v. r. *zaprzy-*

jaźnić się. [RIGIBILE.]

INAMMENDABILE, v. *INCOR-*

INAMMISSIBILE, ad. m. f. *nie-*

mogący być przyjętym, przy-

puszczonym.

INANELLARE, v. a. *la chioma,*

ułożyć włosy w pukle, utrefić.

INANIMARE, —MIRE, v. a. *do-*

dać odwagi, ochoty, zachęcić.

INANIMATO, —TA, ad. *nie-*

żywy, bez życia; nieżywytny.

INANIMATORE, s. m. *do-*

dający odwagi, zachęcający, pobu-

dzający.

INANITÀ, s. f. *czczość, pró-*

żność, marność. [lądka.]

INANIZIONE, s. f. *czczość zo-*

INAPPASSIONARE, v. a. *dra-*

żnić, dręczyć.

INAPPELLABILE, ad. m. f. *od*

którego nie można apellować.

INAPPELLABILMENTE, av. *bez*

apellacji.

INAPPETENTE, ad. m. f. *po-*

zbawiony apetytu.

INAPPETENZA, s. f. *brak*

apetytu.

INAPPURABILE, ad. m. f. *nie-*

dający się wyjaśnić, rozwikłać.

INAVVIBILE.

INARBORARE, v. a. v. *INALBE-*

RARE. = *zasadzić drzewami.*

INARCAMENTO, s. m. *zakrzy-*

wienie, zagięcie.

INARCARE, v. n. *zagiąć się,*

zakrzywić się, spaczyć się. =

v. a. fig. *Inarcare le ciglia,* *zmar-*

zczyć brwi z zadziwienia.

INARCATORE, s. m. *marsz-*

czący brwi.

INARENARE, v. a. *zasuć, za-*

sypać piaskiem. [brzyć.]

INARGENTARE, v. a. *posre-*

INARGENTATO, *INARIENTATO,*

—TA, ad. *posrebrzany.* = fig. *srebrny, srebrzysty.*

INARIDARE, —DIRE, v. a. *osu-*

szyc, wysuszyć. = *wyczerpnąć,*

wycieńczyć. = v. n. *wyschnąć,*

uschnąć.

INARIPICARE, v. n. e. r. *zaczepić*

się, zawadzić, zahaczyć

o co.

INARRARE, v. *INNARRARE.*

INARRENDEVOLE, ad. m. f. *nie-*

ugięty, niezgięty.

INARRIVABILE, ad. m. f. *nie-*

dostępny.

INARICOLATO, —TA, ad. *nie-*

wyraźny (o głosie).

INARTIFICIOSO, —SA, ad. *nie-*

niekunsztowny.

INASINIRE, v. n. ir. *zostać o-*

stem; zgłupieć.

INASPARE, v. *INNASPARE.*

INASPETTAMENTE, —

TTABILMENTE, av. *nie spodzianie.*

INASPETTATO, —TA, ad. *nie-*

oczekiwany, niespodziany.

INASPRARE, *INASPERIRE,* *IN-*

SPRIRE, v. a. *rozjrząć.* = v. n. e. r. *stać się okrutnym, nie-*

ludzkim. = *rozjrząć się.*

INATTACCABILE, ad. m. f. *nie-*

mogący być atakowanym.

INATTENZIONE, s. f. *nie-*

waga.

INATTITUDINE, s. f. *niezda-*

tność, niezdolność, niepospo-

ność.

INATTIVITÀ, s. f. *nieczyn-*

ność; niekuteczność.

INATTIVO, —VA, ad. *nie-*

czynny.

INAUDIBILE, ad. m. f. *nieda-*

jący się słyszeć, niedosłyszany.

INAUDITO, —TA, ad. *nie-*

ślychany.

INAUGURARE, v. a. *inaugu-*

rować, poświęcić, otworzyć

gmach i t. d.

INAUGURATO, —TA, p. ad. *po-*

święcony. = *wybrany, ogło-*

szony, wykrzykniony.

INAUGURAZIONE, s. f. *inau-*

guracja, poświęcenie.

INAURATO, —TA, ad. *po-*

złany. [pieć.]

INAVARIRE, v. n. ir. *zesk-*

INAVVEDUTAMENTE, av. *nie-*

bacznie, niechęcy.

INAVVEDUTEZZA, s. f. *nie-*

waga, niebaczność.

INAVVEDUTO, —TA, ad. nieważny, niebaczny, nieroztropny.

INAVVERTEMENTE, av. przez nieuwagę, przez rozstrągnięcie, nieostrożnie, nierozważnie.

INAVVERTENZA, —ZIA, s. f. nieuwaga, niebaczność. [To.]

INAVVERTITO, v. INAVVEDU-
INAZIONE, s. f. nieczynność.
INCACARE, v. n. bass. niepo-
czuwać się do żadnej wdzię-
czności.

INCACIARE, v. INCALCIARE.
INCACIARE, v. a. zaprawić
serem.

INCADAVERIRE, v. n. ir. stru-
pieszc, zgnić, zbutwieć.

INCAGIONARE, v. a. obwi-
niać, oskarżać, posądzać o co.

INCAGLIARE, v. n. utknąć,
osiąść na piasku, na mieliźnie.

INCAGLIO, s. m. Mar. utknie-
nie statku na mieliźnie. = fig.
przeszkoda, zawada.

INCAGNARE, v. n. e. r. wście-
kać się ze złości. Fantastica, in-
cagnata e pernalosa, Buon. Tanc.

INCALAPPIARE, v. a. przy-
wiązać. = fig. powikłać. = v. r.
wpaść w zasadzkę, w sidła.

INCALCARE, v. CALCARE.

INCALCIAMENTO, s. m. go-
nienie, ściganie. Dar l'—, go-
nić, ścigać.

INCALCIARE, v. a. gonić, ści-
gać. = nalegać, pobudzać, na-
stawiać, naprzykrzać się.

INCALCINARE, v. a. powlec
wapnem, tynkować.

INCALCINATURA, s. f. tynk.
INCALCITRARE, v. CALCIT-
TRARE.

INCALESCENZA, s. f. wewnę-
trznie ogrzanie się.

INCALIGNATO, —TA, ad.
zaciemiony, zamglony.

INCALLIMENTO, s. m. stwar-
dniałość.

INCALLIRE, v. n. ir. stwar-
dnieć. = v. a. zatwardzić, za-
hartować. All'onde, al gelo noi
gl' induriamo, e gl' incalliamo
in prima, Car. En.

INCALLITO, —TA, p. ad.
stwardniały. Fronte incallita,
fig. miedziane, wytarte czoło.

INCALMARE, v. INESTARE.

INCALVARE, —VIRE, v. n. wy-
łysieć. [ganie, gonienie.]

INCALZAMENTO, s. m. ści-
INCALZARE, v. a. ścigać, go-
nić, v. INCALCIARE.

INCALZATORE, s. m. ściga-
jący, gonący; przesładowca.

INCALZONARI, v. r. wdziać
spodnie.

INCAMATATO, —TITO, —TA,
ad. prosty, sztywny (jakby kij
połknął).

INCAMERAMENTO, —ZIONE,
v. CONFISCAZIONE.

INCAMERARE, v. a. uwieźć.
= Eccles. zabrać na skarb,
skonfiskować. = ścieśnić komo-
rę broni palnej.

INCAMICIARE, v. a. powlec
wapnem, potynkować. = v. r.
włożyć koszulę lub komżę.

INCAMICIATA, s. f. wycie-
czka nocna z fortecy.

INCAMICIATURA, s. f. tynk.

INCAMMINAMENTO, INCAM-
MINO, s. m. wdrożenie, wprowa-
dzenie na drogę, dążenie drogą.

INCAMMINARE, v. a. wdro-
żyć, naprowadzić na drogę. =
fig. nakierować, pokierować. =
v. r. puścić się w drogę.

INCAMMUFFARE, v. a. zaka-
pturzyć.

INCANCHERARE, —RIRE, v.
n. skancerować się. = v. a. fig.
rozjatrzyć.

INCANDESCENTE, ad. m. f.
rozżarzony do białości.

INCANDESCENZA, s. f. roz-
żarzenie do białości.

INCANITO, v. ACCANITO.

INCANNARE, v. a. zwiijać ni-
ci na cewkę. = polknąć, po-
chlonać.

INCANNATA, s. f. trzcina
rozłupana z powtykanemi wi-
szniami. = fig. sidła, za-
sadzka.

INCANNUCCIARE, v. a. dać
kratę z trzcim, otoczyć taką
kratą.

INCANNUCCIATA, s. f. łubki
w które wprawia złamana
kosć. = krata, szpaler, szta-
chetki ze trzciny.

INCANTAGIONE, —ZIONE, s.
f. —MENTO, —TESIMO, s. m. czar-
owanie, czarowanie.

INCANTARE, v. a. czarować,
oczarować. — la nebbia, pop-
zjęś rano smaczne śniadanie.
= sprzedawać przez licytację.

INCANTATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. czarodziej, czaro-
dziejka.

INCANTATORIO, —RIA, ad.
czarujący, czarowniczy.

INCANTEVOLE, ad. m. f. czar-
ujący, oczarowany, zrobiony
za pomocą czarów.

INCANTO, s. m. czary, gusła.
= Guastar l'—, fig. sniweezyc
czyje zamiary. = aukcja, licy-
tacja. Vendere, comprare all'—,
przedać, kupić na licytacji.

INCANTUCCIARSI, v. RINCAN-
TUCCIARSI.

INCANUTIMENTO, s. m. osi-
wienie.

INCANUTIRE, v. n. e. r. ir. osi-
wieć, postwieć.

INCAPACE, ad. m. f. niezda-
tny, niezdolny.

INCAPACITÀ, s. f. niezda-
tność, niezdolność.

INCAPAMENTO, s. m. upor-
czywość, upor.

INCAPARBIRE, v. n. e. r. ir.
uprzec się, zaciąć się.

INCAPPAMENTO, s. m.
danie zadatku.

INCAPPARRARE, v. a. dać za-
datek.

INCAPELLARSI, v. r. di raggi,
Gal. Lett. promienie, rzucac pro-
mienie, v. INGHIRLANDARSI.

INCAPESTRARE, v. a. wło-
żyć kantarek na konia. = v. r.
zaplątać się (o koniu).

INCAPESTRATURA, s. f. za-
plątanie się; rana z zapląta-
nia się.

INCAPOCCHIRE, v. n. ir.
zdurnieć, zgłupieć.

INCAPONIRE, v. n. e. r. ir.
uprzec się, zaciąć się.

INCAPPARE, v. n. wpaść
w zasadzkę, w sidła. E s'ei
c'incappa, che mi vengala rabbia,
s'egli mi scappa, L. Lipp. Malm.
= natknąć się na kogo, nady-
bać, napotkać. = potknąć się,
utknąć. = v. a. v. INCAPPIARE.

INCAPPELLARE, v. a. nalo-
żyć kapelusza. = Incapellare gli
uccelli da preda, wdziać kaptur
na ptaki łowcze. = v. r. nakryć
głowę kapeluszem; fig. rozgnie-
wać się.

INCAPPERUCCIARE, v. a. za-
kapturzyć. = v. r. wziąć kaptur,
zostać mnichem.

INCAPPIARE, v. a. zadzier-
gnąć petlicę.

INCAPPO, s. m. sidła, za-
sadzka, samolówka.

INCAPPUCCIARE, v. a. zaka-
pturzyć.

INCAPRICCIATO, —CCITO, —
TA, ad. zakochany, zaślępiiony.

INCAPRICCIARSI, v. INVA-
GHIRSI.

INCARARE, v. RINCARARE.

INCARBONCHIARE, v. n. do-
stać koloru takiego jak kar-
bunkul.

INCARBONCHIRE, v. n. ir.
zaśnieć się, dostać śnieci.

INCARCARE, v. a. *obarczyć,
obciążać, obladować. = lżyć,
znieważać. Minaccia sempre,
maledice, e incarca, Ar. Orl. Fur.

INCARCERAGIONE, —ZIONE,
s. f. —MENTO, s. m. uwięzienie.

INCARCERARE, v. a. uwieźć,
osadzić w więzieniu.

INCARCO, v. INCARICO.

INCARICA, s. f. ciężar jaki
odrazu udźwignąć można.

INCARICARE, v. a. obarczyć,
obciążyć, obladować. = obwi-
niać, oskarżać. = poruczyć,
zlecić, polecić. = v. r. podjąć
się czego.

INCARICO, pl. — CHI, s. m. *ciąg* *zar.* = *podatek.* = *poruczenie,* *zlecenie,* *połecenie,* *urząd.* = *obelga,* v. INGIURIA.

INCARNAGIONE, s. f. *cera,* *pleć.*

INCARNARE, v. n. e. r. *Teol.* *wcielić się.* = *zasklepić się,* *zrosnąć się* (o ranach). = v. a. *przedstawić w żywych kolorach,* *udoskonalic.* — il disegno, *Ar. Orł. Fur. uskutecznic zamysl.* Nè col mio stile il suo bel viso incarno, *Petr.* = *ranić.* E appunto nell' orecchio lo 'ncarna, *L. Pulc. Morg.*

INCARNATIVO, —VA, ad. *sprawyjący narastanie lub zarosnienie mięsem.*

INCARNATO, —TA, p. ad. v. *INCARNARE.* = *cielisty.*

INCARNAZIONE, s. f. *wcielenie.* = *cera,* *pleć.*

INCAROGNARE, v. n. *stać się ściernem.* = v. r. *fig.* *szalenie się zakochać.*

INCARRUCOLARE, v. a. *złożyć sznur w karb kluby.* = *wymknąć się z karbu.*

INCARTARE, v. a. *obwinąć, zawinąć w papier.* = *rozciągnąć, rozestać jak papier.*

INCARTEGGIARE, v. a. *ułożyć na piśmie.*

INCARTOCCIARE, v. a. *włożyć co w trąbkę papieru.* = v. r. *zwinąć się w trąbkę, skulić się.*

INCASCIATO, —TA, ad. *posypany utartym serem.*

INCASSAMENTO, s. m. *schowanie do kassy.* = *osadzenie, osada, oprawa.* = *dotek, jamka oka.*

INCASSARE, v. a. *schować do kassy.* = *osadzić, oprawić.*

INCASSATURA, s. f. *oprawa, osada.*

INCASTAGNARE, v. a. *fornirować drzewem kasztanowem lub innem.* = v. r. v. AVVILUPPARSI.

INCASTELLAMENTO, s. m. *kozły, rusztowanie.* [CARE.

INCASTELLARE, v. *FORTIFICARE.*

INCASTELLATO, —TA, p. ad. *obwarowany (zatkami).* = *schroniony lub zamknięty w zamku.* = *ciasny w kopycie* (o koniu).

INCASTELLATURA, s. f. *wykopcyenie.*

INCASTITÀ, s. f. *nieczystość.*

INCASTONARE, v. a. *oprawić, osadzić kamień w pierścieniu.*

INCASTARE, v. a. *oprawić, osadzić, oprawić.* = *fig.* *ubarwić, upięknic.* Adornava e incastava il suo dire per si fatta forma, che udendolo colui, a cui toccava, se ne ridea, *Sacch. Nov.*

INCASTRATURA, INCASTONATURA, s. f. *oprawa, osada.*

INCASTRO, s. m. *strug kowalski do wystrugania kopyta.* = *fuga.*

INCATTARARE, —RIRE, v. n. *zakatarzyć się.*

INCATENACCIARE, v. a. *zarygłować, zamknąć na rygiel.*

INCATENARE, v. a. *wiązać na łańcuchu; okuć w łańcuchy.* = *zamknąć port łańcuchem.* = *spoić mur kłamrą żelazną.* = v. r. *wiązać się, spajać się.*

INCATENATURA, s. f. —MENTO, s. m. *wiązanie lub okucie łańcuchem.* = *ciągnięcie się łańcuchem, ciąg, pasmo, związek.*

INCATORZOLIMENTO, s. m. *opadanie, suszenie pączków.*

INCATORZOLIRE, v. n. ir. *opadać, usychać* (o pączkach drzew).

INCATRAMARE, v. a. *Mar.* *posmarować dziegciem.*

INCATTIVIRE, v. n. ir. *stać się złym, zepsuć się.*

INCAUTAMENTE, av. *nieostrożnie.*

INCAUTELA, s. f. † *nieostrożność.*

INCAUTO, —TA, ad. *nieostrożny.*

INCAVALCARE, v. a. *wsadzić jak na konia.* — un cannone, *osadzić działo na łożu.*

INCAVALLARE, v. a. v. INCAVALCARE. = v. r. *wsiąść na konia; zaopatrzyć się w konie.*

INCAVARE, v. a. *wykopać jamę.*

INCAVERNARSI, v. r. *skryć się w jaskini.*

INCAVERNATO, —TA, ad. v. INCAVERNARE. = *Occhi incavernati, oczy zakłęste.*

INCAVEZZARE, v. a. *złożyć kantar na konia.*

INCAVICCHIATO, —TA, ad. *przybity kołkiem.* = *oprawiony, osadzony.*

INCAVIGLIARE, —CHIARE, v. a. *wbić kolek, przybić kołkiem.* = v. n. *wisieć na kolku.* = v. r. *Anat. wchodzić jedno w drugie* (o stawach).

INCAVO, s. m. *dół, jama.* Lavoro d'—, *rzeźba na szkle i drogich kamieniach.* [rwać.

INCEDERE, v. n. ir. *postępowanie.*

INCELEBRE, ad. m. f. *nieślawny.*

INCENDERE, v. a. ir. *zapalić.* = *wypalić aperturę na ciele.*

= *fig.* *drećzyć.* = v. r. *zapalić się; fig.* *zapalić się gniewem.*

INCENDEVOLE, —DIBILE, ad. m. f. *zapalny.*

INCENDIAMENTO, —DIMEN-

TO, s. m. *zapalenie, podpalenie.*

INCENDIARIO, —RIA, s. podpalacz. = *podżegacz.*

INCENDIO, s. m. *pożar, ogień.*

INCENDITIVO, —VA, ad. *łatwo podpalający, dobry do podpalenia.*

INCENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. v. INCENDIARIO. = *chirurg wypalający apertury.*

INCENERAMENTO, s. m. *obrócenie w popiół.*

INCENERIRE, —RARE, v. a. *obrócić w popiół, spalić na popiół.* = *posypać popiołem.* = v. r. *spowielec.*

INCENSAMENTO, s. m. *kadzenie.*

INCENSARE, v. a. *kadzić, palić kadzidło.* = *fig.* *kadzić komu, pochlebiać.*

INCENSATA, —TURA, s. f. *kadzenie.* [mica.

INCENSIERE, s. m. *kadzidło.*

INCENSO, s. m. *kadzidło.* Dar — ai morti, a' grilli, *fig.* *kadzić umarlemu, tyle pomóż co kadzidło umarlemu.*

INCENSO, —SA, p. ad. *zapalony.*

INCENSURABILE, ad. m. f. *nienaganny.*

INCENTIVO, s. m. *podpał, podżoga, bodziec, pobudka, podnieta.*

INCENTRARSI, v. r. *zejść się w środku, skoncentrować się.*

INCEPPARE, v. a. *nałożyć więzy, okuć w kajdany.* Che vuoi tu imprendere fra due potenti nazioni che... si collegano soltanto per incepparci? *U. Fosc.*

INCERARE, v. a. *woskować.* = v. n. *zółknąć* (o dojrzewającym zbożu).

INCERATO, s. m. *cerata.* = *suwaki.*

INCERCINARE, v. a. *włożyć poduszeczkę wypchaną kłakami* (do noszenia ciężarów) *na czyje głowe.*

INCERCONIRE, v. n. ir. *skwasnieć* (o winie).

INCERTEZZA, —TITUDINE, s. f. *niepewność.*

INCERTO, s. m. *rzecz niepewna.* = *niepewny dochód, obryski.* = ad. *niepewny; wątpliwy.*

INCESO, s. m. *kauteryum, apertura wypalona kamieniem piekielnym.* = p. ad. *zapalony.* = *mający aperturę.*

INCESPARE, INCESPICARE, v. n. *zaplać się w krzakach, w cierniach; utknąć, uwieznąć.* = *krzewić się.* = v. a. *darnić, odarnić.*

INCESSABILE, INCESSANTE, ad. m. f. *nieprzystanny, nieustanny.*

INCESSABILEZZA, INCESSAN-

ZA, s. f. *nieprzerwany ciąg, ciągłe trwanie.*

INCESSABILMENTE, INCES-SANTEMENTE, INCESSTAMENTE, av. *nieustannie, wciąż, ustawicznie.*

INCESTARE, v. a. *włożyć do kosza.*

INCESTO, s. m. *kazirodztwo.*

INCESTUATO, INCESTO —TA, INCESTUOSO, —SA, ad. *kazirodny.*

INCESTUOSAMENTE, av. *kazirodnie.*

INCETTA, s. f. *zakupienie hurtem dla sprzedawania częściami.*

INCETTARE, v. a. *zakupić hurtem.*

INCETTATORE, s. m. *zakupień, monopolista.*

INCHIAVARDARE, v. a. *przybić, spoić sworzniem.*

INCHIAVARE, v. a. *zamknąć na klucz.* [DARE.]

INCHIAVELLARE, v. INGHIO-INCHIAVISTELLARE, v. INCATENACCIARE.

INCIDENTE, v. a. ir. *wypytywać, dopytywać się, badać, dociekać, wybadywać. = po-ciągnać, zapoznać do sądu.*

INCHEditORE, s. m. *badacz.*

INCHIESTA, s. f. *badanie, śledzenie, dociekanie; indaga-cya, śledztwo.*

INCHIESTO, —TA, p. ad. v. INCHIEDERE.

INCHINAMENTO, v. INCHINAZIONE.

INCHINARE, v. a. *schylić, nachylić, pochylić. Ratto inchinai la fronte vergognosa, Petr. = uklonić się, witać; oddawać pokłon, bić czołem. E del paese il Genio, e della terra il primo Nume primieramente inchina, Car. En. = v. r. schylić się, nachylić się ku zachodowi (o gwiazdach).*

INCHINAZIONE, s. f. *schylenie, nachylenie. = skłonność. = Mat. pochyłość.*

INCHINEVOLE, ad. m. f. *skłonny. = alla compassione, skłonny do litości.*

INCHINEVOLMENE, av. *skłonnie. = uniżenie, pokornie. Rilverire —, kłaniać się uniżenie.*

INCHINO, s. m. *ukłon. Con riverenze, inchini e gentilezze, Bern. Or. = kwanie głową osoby zmorzonej snem. = ad. nachylony; skłonny.*

INCHINUZZO, s. m. *nieznaczące kiwnięcie głową, nieznaczny ukłon.*

INCHIODARE, v. a. *przybić gwoździem; zagwoździć konia. — le artiglierie, zagwoździć działa. — altrui nel letto,*

zatrzymać w łóżku (o obłożnej chorobie).

INCHIODATO, —TA, p. ad. v. INCHIODARE. = *Inchiodato in letto, fig. złożony obłożny chorobą. = fig. stanowczy, nieodzowny.*

INCHIODATURA, s. f. *przybić gwoździem; wbić gwoździa. = zagwoźdzenie konia. = Ritrovar l'—, fig. odkryć ukrytą prawdę, dociec prawdy.*

INCHIOSTRARE, v. a. *oblać, zwałać atramentem.*

INCHIOSTRO, s. m. *atrament.*

INCHIOVATURA, v. INCHIODATURA.

INCHIUDERE, v. a. ir. *zamknąć, zawrzeć w czym, zawierać w sobie.*

INCHIUSO, —SA, p. ad. *zamknięty, zawarty w czym.*

INCIAMPARE, —PICARE, v. n. *potknąć się, usterknąć. Fig. — in un errore, wpaść w błąd. — nelle cialde, v. CIALDA.*

INCIAMPO, s. m. *potknięcie się, usterk. = fig. zawada, przeszkoda.*

INCIDENTE, s. m. *wypadek zaszył wśród lub obok głównego, uboczna okoliczność. = ad. Raggio —, promień wpadający.*

INCIDENTEMENTE, av. *mimochodem, nawiasem.*

INCIDENZA, s. f. *złoczenie, ustęp, v. INCIDENTE. Per —, ubocznie, nawiasowo. = Geom. wpadanie, zejście się, zetknięcie linii lub płaszczyzny z inną. L'angolo d'—, kąt wpadania.*

INCIDERE, v. a. ir. *ciąć, naciąć. = rznąć, rzezać na kamieniu, na metalach. = zrobić ustęp, powiedzieć co nawiasem, mimochodem. = fig. przeciąć, przetrząć, zmniejszyć.*

INCIELARE, v. a. *umiścić w niebie.*

INCIFERATO, INCIFRATO, —TA, ad. *pisany cyframi.*

INCIGNERE, v. n. e. r. *zająć w ciążę, począć.*

INCIMURRIRE, v. n. ir. *dośćać żołdów, żołzować.*

INCINERAZIONE, s. f. *Chim. spoielenie. = zapalenie ścierni na polu.*

INCINTA, ad. f. *brzemienna, ciężarna.*

INCIOCARE, v. n. *trącić, uderzyć o co, stuknąć.*

INCIOTTOLARE, v. a. *wybrukować, wyłożyć kamyczkami.*

INCIPIENTE, ad. m. f. *poczynający, początkowy. = s. u-czeń.*

INCIPRIATO, —TA, ad. *posypany proszkiem cypryjskim.*

INCIPRIGNIRE, v. n. ir. *jątrzyć się (o ranach). = fig. rozjątrzyć się.*

INCIRCA, av. *blisko, około prawie, niemal.*

INCIRCANCISO, ad. e. s. m. *nieobrzezany.*

INCIRCNSCRITTO, —TA, ad. *nieokreślony, nieograniczony.*

INCIRCOSPETTO, —TA, ad. *nieprzezorny, nieostrożny nieogłędny.*

INCISCHIARE, v. a. *ciąć, krajać. Non temo già che più mi strazi (Amor) ... nè m' apra il cor, perchè di fuor l'incischi con sue saette, Petr.*

INCISIONE, INCISURA, s. f. *cięcie, nacięcie.*

INCISIVO, —VA, INCISORIO, —RIA, ad. *tnący, przecinający. Denti incisivi, zęby przednie.*

INCISORE, s. m. *rzeźbiarz.*

INCITAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *pobudzenie, podniecenie, podżeganie, poduszczanie.*

INCITARE, v. a. *pobudzać, podniecać, podżegać, poduszczać.*

INCITATIVO, —VA, ad. *podniecający.* [gacz.]

INCITATORE, s. m. *podzie-INCUSCHERARE, v. a. pod-*

poić. = v. n. e. r. podpisać, pod-

chmielić sobie.

INCIVETTIRE, v. n. ir. *zostać kokiłką.*

INCIVETTITO, —TA, p. ad. v. *INCIVETTIRE. = złowrog, złowieszczy. Vedrebbe il suo presagio incivettito, Menz. Sat.*

INCIVILE, ad. m. f. *niegrzeczny.*

INCIVILIRE, v. n. ir. *nabrać poluru, ukształcić się, okrzestac się.* [cznie.]

INCIVILMENTE, av. *niegrzecz-*

niecnie.

INCLEMENTE, ad. m. f. *nie-laskawy. = ostry, srogi, zimny (o powietrzu i porach roku).*

INCLEMENZA, s. f. *nie-laskawość. = nielagodność, ostrość klimatu i pór roku.*

INCLINABILE, ad. m. f. *da-*

jący się nachylić.

INCLINAMENTO, s. m. *nachylenie, pochyłość. = skłon-*

ność.

INCLINANTEMENTE, av. *skłonnie, przychylnie.*

INCLINARE, v. a. *schylić, nachylić, pochylić; zgiąć, nagiąć; przychylić, sklonić. — le orecchie, sklonić ucho. = v. n. nachylać się, przychylić się, skłaniać się ku czemu. = Astr. schylać się, zachodzić.*

INCLINATIVO, —VA, ad. *przechylający, skłaniający.*

INCLINATORE, s. m. —TRICE, s. f. ten, ta co skłania do czego.

INCLINAZIONE, s. f. skłonność, chęć, pociąg do czego. = Astr. pochyłość, nachylenie. — dell'asse della terra, pochyłość osi ziemskiej do ekliptyki. = nachylenie się gwiazdy do równika.

INCLINEVOLE, v. INCBINEVO. INCLITO, —TA, ad. sławny, znakomity, dostojny.

INCLUDERE, v. INCLUDERE. INCLUSA, s. f. list załączony w innym.

INCLUSIVAMENTE, —VE, av. włącznie.

INCLUSO, —SA, p. ad. włączony, załączony, zawarty w czem.

INCOATIVO, —VA, ad. Gram. wyrażający zaczęcie.

INCOCCARE, v. a. założyć cięciwę łuku w rowek strzały. = v. n. zaciąć się w mowie, zająkować się. Risponde, ma due o tre volte s' incocca prima il parlar che uscir voglia di bocca, Ar. Orl. Fur.

INCOCCIARE, v. n. zaciąć się, uprzeć się. [rzyc.]

INCODARDIRE, v. n. ir. sicho. INCOERENTE, ad. m. f. niepołączony, bez związku.

INCOERENZA, s. f. brak spójnienia, związku. [pojęty.]

INCOGITABILE, ad. m. f. nie- INCOGLIERE, INCORRE, v. a. ir. dogonić, dopędzić, złapać, schwycić. = v. n. zdarzyć się, spotkać. [nieznana.]

INCOGNITA, s. f. Alg. ilość INCOGNITAMENTE, av. niewydając swego nazwiska, potajemnie, skrycie, bez wiedzy czyjej.

INCOGNITO, —TA, ad. nieznan-y. = s. m. rzecz nieznan-a. = av. inkognito.

INCOGNOSCIBILE, ad. m. f. nie mogący być poznany.

INCOLA, —LO, v. ABITATORE. INCOLLAMENTO, s. m. klejenie.

INCOLLARE, v. a. kleić, skleić, nakleić, podkleić.

INCOLLATORE, s. m. przy-
lepiacz afiszów.

INCOLLERARSI, —RIRSI, v. r. rozgniewać się.

INCOLORARSI, v. r. dostać kolorów, rumienić się.

INCOLPABILE, —PEVOLE, ad. m. f. niewinny. [winnie.]

INCOLPABILMENTE, av. nie-
INCOLPAMENTO, s. m. —
ZIONE, s. f. obwinienie.

INCOLPARE, v. a. obwiniać. — un altro, zwałć winę na kogo.

INCOLPATORE, s. m. —TRICE, s. f. obwiniciel, obwinicielka.

INCOLTO, —TA, ad. nieuprawny. = pusty. = fig. nieukształcony. Costumi incolti, dzikie obyczaje.

INCOLTO, —TA, p. ad. v. INCOGLIERE. Glien' è incolto male, zdarzyło mu się, spotkało go nieszczęście.

INCOMANDATO, —TA, ad. nienakazany.

INCOMBENZA, v. INCUMBENZA. INCOMBERE, v. impers. należeć, tyczyć się. Incombe a te, do ciebie należy, jest twoją powinnością.

INCOMBUSTIBILE, ad. m. f. niepalny.

INCOMBUSTIBILITÀ, s. f. niepalność. [spalony.]

INCOMBUSTO, —TA, ad. nie-
INCOMINCIAGLIA, s. f. nudne początki.

INCOMINCIAMENTO, s. m. —ANZA, s. f. zaczęcie, początek. INCOMINCIANTE, ad. m. f. zaczynający, początkujący.

INCOMINCIARE, v. a. zaczynać, zacząć.

INCOMINCIATORE, s. m. —TRICE, s. f. dający, dająca czemu początek.

INCOMMENSURABILE, ad. m. f. Geom. niespółmierny. = niemierzony, niezmierny.

INCOMMENSURABILITÀ, s. f. Geom. niespółmierność. = niemierzoność, niezmierność.

INCOMMODO, ec. v. INCOMODO, ec.

INCOMMUTABILE, ad. m. f. nieodmienny.

INCOMMUTABILITÀ, s. f. nieodmienność.

INCOMMUTABILMENTE, av. nieodmiennie.

INCOMODAMENTE, av. niewygodnie.

INCOMODARE, v. a. niepokoić, trudzić, nudzić, naprzykrzać się.

INCOMODITÀ, s. f. niewygodność, niedogodność. = naprzykrzenie, unudzenie, utrudzenie. = strata, szkoda, uszczerbek. = dolegliwość, lekka choroba.

INCOMODO, s. m. v. INCOMODITÀ. = ad. niewygodny, niedogodny. = uprzykrzony, nudny, natrętny.

INCOMPARABILE, ad. m. f. nieporównany, nierówny.

INCOMPARABILMENTE, av. bez porównania.

INCOMPARARSI, v. r. pokumać się.

INCOMPARTIBILE, ad. m. f. niepodzielny.

INCOMPATIBILE, ad. m. f. niezgodny, przeciwny.

INCOMPATIBILITÀ, s. f. niezgodność, przeciwnieństwo.

INCOMPENSABILE, ad. m. f. nienagrodzony.

INCOMPETENTE, ad. m. f. niewłaściwy, nie mogący sądzić jakiej sprawy.

INCOMPETENTEMENTE, av. niewłaściwie.

INCOMPETENZA, s. f. niewłaściwość sądu.

INCOMPIUTO, —PLETO, —TA, ad. niedokonany, niedokończony, niecały, niekompletny.

INCOMPLESSO, —SA, ad. niezłożony, prosty, jednoraki.

INCOMPORTABILE, —TEVOLE, ad. m. f. nieznośny.

INCOMPORABILMENTE, av. nieznośnie.

INCOMPPOSITAMENTE, av. nieporządn-y; nieprzystojny.

INCOMPOSSIBILE, v. INCOMPATIBILE.

INCOMPOSTO, —SITO, —TA, ad. popsuty; nieporządn-y, w nieładzie; zamieban-y. = nieozdobny. = nieskromny.

INCOMPRESIBILE, ad. m. f. niepojęty, nieogarniony, niezrozumiały.

INCOMPRESIBILITÀ, —TADDE, —TATE, s. f. niepojętość, niezrozumiałość.

INCOMPRESIBILMENTE, av. niedopojecia.

INCOMPRESIONE, s. f. niepojętość.

INCOMPRESIVO, —VA, ad. niepojętny.

INCOMPRESSIBILE, ad. m. f. nieściśliwy.

INCOMPRESSIBILITÀ, s. f. Fis. nieściśliwość.

INCOMUNICABILE, ad. m. f. niedający się udzielić. = v. IMPRATICABILE.

INCONCEPIBILE, ad. m. f. niepojęty.

INCONCEPIBILITÀ, s. f. niepojętość, niezrozumiałość.

INCONCILIABILE, ad. m. f. niedający się pojednać.

INCONCLUDENTE, ad. m. f. nie niewodzący, niewodny.

INCONGLUSO, —SA, ad. niedowiedziony.

INCONCOTTO, —TA, ad. nie-
strawiony.

INCONCUSO, —SA, ad. nie-
wzruszony, niezachwiany.

INCONDITO, —TA, ad. nie-
porządn-y, pomieszany.

INCONGIUNGIBILE, ad. m. f. niedający się łączyć, spoić.

INCONGIUNTO, —TA, ad. nie-
złączony, oddzielny, odrębny.

INCONGRUENTE, ad. m. f. niezgodny, niewłaściwy, nie-

przystojny, nieprzystwoity, niestosowny, nieproporcjonalny.
INCONGRUENTEMENTE, av. nieprzystwoicie, nieprzystojnie.

INCONGRUENZA, —IA, s. f. nieskładność, niezgodność, niestosowność, nieprzystwoitość, nieprzystojność.

INCONGRUO, v. **INCONGUENTE**.
INCONOCCHIARE, v. a. nawinąć kądziel.

INCONQUASSABILE, ad. m. f. niewzruszony, niezachwiany.
INCONSEGUENZA, s. f. niekonsekwencja, brak loicznego następstwa, niedorzeczność w postępowaniu.

INCONSIDERABILE, ad. m. f. niepojęty. = nieznaczny.

INCONSIDERATAMENTE, av. nierozważnie, nierozmyślnie, bez zastanowienia.

INCONSIDERATEZZA, —ZIONE, s. f. nierozważność, nierozmyślność.

INCONSIDERATO, —TA, ad. nierozważny, nierozmyślny, płochy, lekkomyślny.

INCONSISTENTE, ad. m. f. nieoparty na żadnej zasadzie, niegruntowny.

INCONSOLABILE, ad. m. f. niepocieszony, nieukoiony.

INCONSOLABILMENTE, av. nie do pocieszenia.

INCONSOLAZIONE, s. f. smutek niepocieszony, żal nieukoiony. [TE.]

INCONSTANTE, v. **INCONSTANTE**.
INCONSUETO, —TA, ad. niezwykły, niezwyyczajny.

INCONSULTAMENTE, av. płocho, nierozważnie, bez zastanowienia.

INCONSULTO, —TA, ad. płochy, nierozważny, lekkomyślny.

INCONSUMABILE, ad. m. f. niezaużyty, niepożyty. = nie dający się skończyć, dokonać.

INCONSUTILE, ad. m. f. niezszyty, bez szwu.

INCONTAMINABILE, ad. m. f. niemogący być pokalanym.

INCONTAMINATAMENTE, av. niepokalanie.

INCONTAMINATO, —TA, ad. niepokalany.

INCONTANENTE, av. natychmiast, zaraz potem.

INCONTENTABILE, ad. m. f. niezadowolony, nienasycony.

INCONTENTABILITÀ, s. f. niesytość. [niezaprzeczony.]

INCONTENTABILE, ad. m. f. niezadowolony, nienasycony.

INCONTENTABILMENTE, av. bez zaprzeczenia.

INCONTINENTE, ad. m. f. nieustrzeżony, niepowściągliwy. = av. v. **INCONTANENTE**.

INCONTINENTEMENTE, av. nieustrzeżenie, nieustrzeżenie.

INCONTINENZA, —ZIA, s. f. nieustrzeżenie, niepowściągliwość, rozwiązłość.

INCONTI, —TA, ad. niezadobny, zamiedbany.

INCONTRA, prep. przeciw. **ALL'** —, av. przeciwieństwo, na odwrót. = zamiast. [tkanie.]

INCONTRAMENTO, s. m. spotkanie, napotkanie. = iść naprzeciw komu, uderzyć, zacześć. = v. n. nadejść, zdarzyć się, przytrafić się. = v. r. trącić, uderzyć o co, zetrzeć się z kim.

— in alcuno, spotkać się z kim, nadybać kogo. — in un punto, zetknąć się, spotkać się, schodzić się w jednym punkcie.

INCONTRASTABILE, ad. m. f. niezaprzeczone, nieuogłupliwy; nieodporny.

INCONTRASTABILMENTE, av. bez zaprzeczenia.

INCONTRASTATO, —TA, ad. niezaprzeczany, nieulegający sporowi.

INCONTRO, s. m. spotkanie, uderzenie, starcie się. = prep. przeciw; naprzeciw komu, czemu; naprzeciwko. = av. przeciwieństwo.

INCONTROVERTIBILE, ad. m. f. nieulegający sporowi, oczywisty.

INCONTURBABILE, ad. m. f. niewzruszony, niezmieszany, spokojny.

INCONVENEVOLE, —NIENTE, ad. m. f. nieprzystwoity, niestosowny.

INCONVENIENTE, s. m. niedogodność, trud, subjekcja, ambaras.

INCONVENIENTEMENTE, av. nieprzystwoicie, niestosownie.

INCONVENIENZA, s. f. niedogodność; nieporządek; nieprzystwoitość, zdrożność.

INCONVINCIBILE, ad. m. f. nie dający się przekonać. = v. INVINCIBILE.

INCORAGGIAMENTO, —GGIAMENTO, s. m. dodanie odwagi, zachęcenie, odwaga.

INCORAGGIARE, —GGIRE, v. a. dodać odwagi, zachęcić.

INCORARE, **INCORARE**, v. a. dodać odwagi, zachęcić. Quasi ammiraglio... vien a veder la gente... ed a ben far la incurora, D. Purg. = przekonać, namówić. = v. n. uwoziść się, usadzić się na co.

INCORDARE, v. n. dostac kurczu nerwów. = v. a. nawiązać stróny.

INCORDATURA, s. f. ochwat. = nawiązanie strón.

INCORNICIARE, v. a. oprawić w ramy.

INCORONARE, v. a. ukoronować; uwienczyć.

INCORONAZIONE, s. f. ukoronowanie, koronacja.

INCORPORABILE, ad. m. f. dający się wcielić. [REO.]

INCORPORALE, v. **INCORPORALITÀ**, s. f. bezcielesność. [bezcielesnie.]

INCORPORALMENTE, av. **INCORPORAMENTO**, s. m. —ZIONE, s. f. wcielenie.

INCORPORARE, v. a. wcielić do czego. = wcielić do skarbu, skonfiskować. È subitamente tutti i beni di Fazio incorporarono, Lasc. Nov. = v. r. wcielić się, przyoblec ciało. = wyrzucić siebie w pamięci.

INCORPORAITÀ, s. f. bezcielesność.

INCORPOREO, —REA, ad. bezcielesny.

INCORPORO, s. m. wcielenie; rzecz wcielona.

INCORRE, v. **INCOGLIERE**.

INCORRERE, v. n. ir. popaść w co, ściągając na siebie, zaśłużyć. — in errore, wpaść w błąd.

INCORRETTAMENTE, av. niepoprawnie.

INCORRIGIBILE, ad. m. f. niepoprawny.

INCORRIGIBILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. niepoprawność.

INCORRIGIBILMENTE, av. bez poprawy.

INCORROTO, —TA, ad. niezepsuty, niezgnity. = fig. nieskazitelny.

INCORRUTTIBILE, ad. m. f. niepodlegający zepsuciu. = fig. niedający się ująć datkiem, prawy, nieskazitelny.

INCORRUTTIBILITÀ, —TADÉ, —TATE, **INCORRUZIONE**, s. f. niepodleganie zepsuciu. = fig. prawosc, nieskazitelność.

INCORRUTTIBILMENTE, av. bez zepsucia. = fig. nieskazitelnie.

INCORSO, s. m. v. **INCONTRO**. = p. ad. v. **INCORRERE**.

INCORTINARE, v. a. zawieść franki.

INCONSTANTE, ad. m. f. niestały, niestateczny, zmienny.

INCONSTANEMENTE, av. niestałe.

INCOSTANZA, —ZIA, s. f. niestałość, niestateczność, zmienność.

INCOSTITUZIONALE, ad. m. f. niekonstytucyjny.

INCOSTITUZIONALITÀ, s. f. niekonstytucyjność.

INCOSTITUZIONALMENTE, av. niekonstytucyjnie.

INCOTICATO, —TA, ad. *zaskorupiały*.

INCOTTO, s. m. *plama na nogach ze zbyt blizkiego grzania się przy ogniu*. = ad. *spieczony, zwarzony, sprażony*. — *dal sole, spalony od słońca*.

INCREANZA, s. f. *nieobyczajność, niegrzeczność*.

INCREATO, —TA, ad. *niestworzony, odwieczny, przedwieczny*.

INCRIBILE, ad. m. f. *niepodobny do wiary*.

INCRIBILITÀ, s. f. *niepodobienstwo do wiary*.

INCRIBILMENTE, av. *nie do uwierzenia*.

INCREDULITÀ, s. f. *niedowiarstwo*.

INCREDULO, —LA, ad. *niewierny, niewierzący*.

INCREMENTO, s. m. *wzrost*.

INCREPARE, ec. v. *SGRIDARE*, ec.

INCRESCERE, v. n. ir. *żałować, być komu przykro; nudzić się, niepodobać sobie*. E non t'increse di lei, di te, di sua madre infelice? *Car En. czy nie żal ci jej, i t. d.* Bacciuolo se ne maravigliò e increbbegliene assai, *Fior. Pecor... i przykro mu to bardzo było*. = *naprzykrzyć się, obmierzać*. Io farò sì che la vedrai tanto, che ella ti increcherà, *Bocc. v. RINGRESCERE*.

INCRESCIVOLE, ad. m. f. *nieudny, naprzykrzony*.

INCRESCIVOLMENTE, av. *nieudnie, przykro*.

INCRISPAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *marszczenie, faldowanie*. = *fald, marszczka*.

— *della pelle, marszczenie się skóry*. — *della fronte, zmarszczenie czola*. — *dell'acqua, marszczki na wodzie*.

INCRISPARE, v. a. *marszczyć, faldować*. — *la fronte, zmarszczyć czolo*.

INCRETARE, v. a. *nawieść kredy na pole*.

INCRINARE, v. n. *peknać, rozłupać się, porysować się*.

INCRINATURA, s. f. *peknięcie, rysa*.

INCRITICABILE, ad. m. f. *niepodlegający krytyce, nienaganny*.

INCROCIAMENTO, s. m. *krzyżowanie się, położenie na krzyż*. — *di strade, krzyżowanie się dróg*.

INCROCIARE, v. a. *krzyżować po morzu*. = v. r. *krzyżować się, przecinać się*.

INCROCIATO, —TA, p. ad. *żony na krzyż*.

INCROCIATORE, s. m. *okręt wojenny, lub korsarski*.

INCROCICCHIAMENTO, s. m. *nałożenie na krzyż; przecinanie się na krzyż*.

INCROCICCHIARE, v. a. *złożyć na krzyż* = v. r. *krzyżować się*.

INCROIARE, v. n. *stać się twarzym, nieużytym*.

INCRONICARE, v. a. † *rozwolekle opowiadać*. = v. r. *wtrącać się, wdawać się*.

INCROSTARE, v. a. *wykładać marmurem*.

INCROSTATURA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *wykładanie marmurem*.

INCROSTICATO, —TA, ad. *wysadzany, wykładany*. = *zaskorupiały*.

INCRODELIMENTO, s. m. *stanie się okrutnym*.

INCRODELIRE, v. n. ir. *stać się okrutnym, srogim*. = fig. *jątrzyć się, zaognić się (o ranach)*. = v. a. *jątrzyć, rozjątrzyć*.

INCRODIRE, v. a. ir. *zrobić ostrym, przykrym*.

INCROVENTO, —TA, ad. *niezbroczony*.

INCROSCARE, v. a. *posypać otrębami*. = v. r. *bass. wtrącać się*.

INCUBAZIONE, s. f. *lężenie, wysiadywanie jaj*.

INCUBO, s. m. *diabeł obcujący z kobietą wedle gminnej powieści*. = *Med. duszenie w śnie, zmora*.

INCUDE, —DINE, s. f. *kowadło*. *Star fra l'incudine e il martello, prov. być między młotem a kowadłem*.

INCUDINELLA, —NETTA, s. f. *dim. kowadelko*.

INCULCARE, v. a. *wbijać w pamięć, wrazać, wpajać w umysł*.

INCULCAZIONE, s. f. *wbijanie w pamięć, częste powtarzanie, klektanie, oklektanie*.

INCULTO, v. INCOLTO.

INCUMBENZA, s. f. *funkcja, komis, polecenie, zlecenie, piecza, staranie, obowiązki*.

INCUCERE, v. a. ir. *zleka gotować; przyrumienić, przygrzać*.

INCUCORARE, v. INCORARE.

INCURABILE, ad. m. f. *nieuleczony*.

INCURABILITÀ, s. f. *niepodobienstwo wyleczenia*.

INCURATO, —TA, ad. *nieuleczony; nieleczony*.

INCURIA, s. f. *niebaldstwo, niepilność, niestaranność, opieśnienie*.

INCURIOSITÀ, s. f. *nieciekawość*.

INCURSIONE, s. f. *napad,*

najechanie, zagony nieprzyjacielskie.

INCURVARE, v. a. *skrzywić, zakrzywić, zgiąć*. = v. r. *skrzywić się, zgiąć się*. = fig. *padać na twarz, ugiąć kolano, bić czołem*.

INCURVAZIONE, —TURA, s. f. *zakrzywienie, zagięcie*.

INCURVO, —VA, ad. *krzywy, zagięty w kabląk*.

INCUSARE, v. ACCUSARE, BIASIMARE.

INCUSTODITO, —TA, ad. *niestrzeżony*.

INCUTERE, v. a. reg. e ir. —terrore, *napędzić strachu, nabawić strachu, przestraszyć*.

INDACO, s. m. *Bot. indycht, indychowe ziele*. = *indycht, farba niebieska*.

INDAGABILE, ad. m. f. *dający się śledzić, poszukiwać*.

INDAGARE, v. a. *indagować, śledzić, badać, wypytywać, dociekać*.

INDAGATORE, s. m. *indagator, badacz*.

INDAGAZIONE, INDAGINE, s. f. *badanie, dociekanie, śledzenie; indagacja, śledztwo*.

INDANAIARE, v. a. *nakrapiać, centkować*.

INDARNO, av. *napróżyć, nadaremnie*.

INDEBITAMENTE, av. *nienależnie, niesłusznie, niesprawiedliwie*.

INDEBITARSI, v. r. *zadłużyć się*.

INDEBITO, —TA, ad. *nienależny, niesłuszny, niesprawiedliwy*.

INDEBOLIMENTO, s. m. *osłabienie*.

INDEBOLIRE, —BILIRE, v. a. ir. *osłabić*. = v. n. *osłabnąć*.

INDECENTE, ad. m. f. *nieprzystojny, nieprzyzwoity, obrażający skromność*.

INDECENTEMENTE, av. *nieprzystojnie, nieprzyzwoicie*.

INDECENZA, s. f. *nieprzystojność, nieprzyzwoitość*.

INDECISO, —SA, ad. *nieroztrzygniony*. = *niezdecydowany, wahający się*.

INDECLINABILE, ad. m. f. *niezmienny*. = *Gram. nieodmienny przez przypadki*.

INDECLINABILITÀ, s. f. *niezmiennność*.

INDECLINABILMENTE, av. *niezmiennie, nieodmiennie*.

INDECOMPONIBILE, ad. m. f. *niedający się rozłożyć na części, niepalstki*.

INDECORAMENTE, av. *haniebnie*.

INDECORE, —RO, —RA, * INDECOROSO, —SA, ad. *nieprzystojny, nieprzyzwoity*.

INDEFENSIBILE, ad. m. f. nieobronny.

INDEFENSIBILMENTE, av. nieobornnie; nieodpornie, bezodpornie.

INDEFESSAMENTE, av. nieznużenie, niezmordowanie.

INDEFESSO, —SA, ad. nieznużony, niezmordowany.

INDEFETTIVO, —VA, INDEFICIENTE, ad. niemogący zabrać, nieprzerwanie trwający.

INDEFICIENTEMENTE, av. ciagle, nieustannie.

INEFICIENZA, s. f. nieustanność, niewyczerpana obfitość. [dający się określić.]

INDEFINIBILE, ad. m. f. nie-
INDEFINITAMENTE, av. nieograniczenie.

INDEFINITEZZA, —TUDINE, s. f. niedeterminacja, wahanie się.

INDEFINITO, —TA, ad. nieokreślony, nieznaczony. = niezdecydowany, wahający się.

INDEGNAMENTE, av. niegodnie, niecznie.

INDEGNARSI, v. r. rozgniewać się, oburzyć się.

INDEGNATIVO, —VA, ad. oburzający.

INDEGNAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. gniew, oburzenie.

INDEGNITA, s. f. niegodność; niegodny, nieczny czyn, postępek; obelga, zniewaga.

INDEGNO, —GNA, ad. niegodzien, niezastugujący. = niegodny, niegodziwy, nieczny.

INDELEBILE, ad. m. f. niezmazany, niezalarty. Ecco, che ella (la natura) finalmente con caratteri indelebili ci mostra chi ella è. Gal. Lett.

INDELEBILMENTE, av. niezmazanie, wiecznie, nazawsze.

INDELIBERAZIONE, s. f. niedeterminacja, wahanie się.

INDEMONIATO, —TA, ad. opętany od szatana.

INDENNE, ad. m. f. mający wynagrodzone szkody.

INDENNITA, —ZZAZIONE, s. f. —ZZAMENTO, s. m. wynagrodzenie szkody.

INDENNIZZARE, v. a. wynagrodzić szkody.

INDENTARE, v. a. wprawić jedno w drugie (np. jedno zębate koło w drugie). = v. n. wyrzynać się (o zębach).

INDENTATURA, s. f. zęby, karby na czem. = wyrzynanie się zębów.

INDENTRO, av. wewnątrz.

INDEPENDENTE, ad. m. f. niepodległy, niezależny, udzielny.

INDEPENDENTEMENTE, av. niepodległe, niezależnie.

INDEPENDENZA, s. f. niepodległość, niezależność.

INDESCRIVIBILE, ad. m. f. niedający się opisać, nieopisany.

INDESCRIVIBILMENTE, av. nie do opisania.

INDESTINARE, v. a. zostawić losowi.

INDETERMINABILE, ad. m. f. niedający się oznaczyć, nieoznaczony.

INDETERMINATAMENTE, av. w sposób nieznaczony.

INDETERMINATO, —TA, ad. nieoznaczony, nieokreślony. = niedeterminowany, wahający się.

INDETERMINATORE, s. m. —TRICE, s. f. człowiek niedeterminowany, i t. d.

INDETERMINAZIONE, s. f. niedeterminacja.

INDETTARE, v. a. e. r. ugodzić się, umówić się, ułożyć się, dać sobie słowo. = v. IMBOCCARE.

INDEVOTO, —TA, ad. nie-nabożny.

INDEVOZIONE, s. f. niepo-
bożność.

INDI, av. ztamąd. = potem, poczem. — a poco, — a pochi giorni, wkrótce potem, w kilka dni potem. Da — in qua, od owego czasu, odtąd.

INDIARSI, v. r. stać się Bogiem, zostać ubóstwionym.

INDIAVOLAMENTO, s. m. diabelstwo, sztuczka diabelska. Guasparri, avendo il pensiero a quelli indivolamenti e streghe-rie, ne veniva adagio e sospettoso, Lasc. Nov.

INDIAVOLARE, v. n. wyrabiać sztuki diabelskie, braverie, wściekać się ze złości. = v. a. wywoływać diabły.

INDIAVOLATO, —TA, ad. opętany, szalony.

INDIAVOLIO, s. m. sztuczki, psoty, figle diabelskie.

INDICARE, v. a. wskazać, wskazywać, pokazywać; zna-
czyć, oznaczać, być znakiem czego.

INDICATIVO, —VA, ad. wska-
zujący. = ad. e s. m. Gram. tryb oznajmujący.

INDICATORE, s. m. —TRICE, s. f. ukaziciel, i t. d.

INDICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. wskazanie, pokazanie.

INDICE, s. m. znak, skazówka. — magnetic, Gal. Lett.

igla magnesowa. = palec wska-
zujący. = index, spis rzeczy zawartych w książce. = index, lista książek zakazanych przez Rzym.

INDICERE, v. a. ir. zapowiedzieć, oznajmić, ogłosić, zwo-
łać na jaki dzień.

INDICEVOLE, INDICIBILE, ad.

m. f. niewypowiedziany, niewymowny.

INDICIBILMENTE, av. niewypowiedzianie, niewymownie.

INDIETREGGIARE, v. n. + cofnąć się.

INDIETRO, av. wtył, wzad, wtył, ztyłu. Indietro indietro, bardzo daleko ztyłu. Dare, andare, tirarsi, farsi —, cofnąć się wtył. Lasciare — una cosa, pominać co, zamilczeć o czem.

INDIFESO, —SA, ad. bezobronny, nieobronny.

INDIFFERENTE, ad. m. f. obojętny. = nieróżniący się, podobny. = obojętny, ani zły ani dobry.

INDIFFERENTEMENTE, av. obojętnie. = bez różnicy, zarówno. [tność.]

INDIFFERENZA, s. f. obojęt-
INDIFFERIBILE, ad. m. f. nie-
dający się odwielekać, odkładać na później.

INDIFFINITAMENTE, av. w sposób nieznaczony.

INDIGE, D. Par. 3 osoba słowa

INDIGERE, potrzebować.

INDIGENO, —NA, s. e. ad. krajowy, krajowiec.

INDIGENTE, ad. m. f. ubogi, biedny.

INDIGENZA, s. f. nędza, bieda, niedostatek, ubóstwo.

INDIGESTIBILE, ad. m. f. nie-
strawny.

INDIGESTIONE, —STIBILITÀ, s. f. niestrawność. = suruwizna.

INDIGESTO, —TA, ad. nie-
strawiony. = fig. nieprzetra-
wiony, niewytrawny, niepor-
ządknie ułożony.

INDIGNATO, —TA, ad. roz-
gniewany. [ZIONE.]

INDIGNAZIONE, v. INDEGNA-
INDIGROSSO, IN DI GROSSO, av. hurtem. Comprare o vendere —, zakupić, sprzedać hurtem. = ogólnie, niedokładnie.

INDILIGENZA, s. f. niepilność.

INDIMINUIRE, v. a. ir. zmniejszyć.

INDIMOSTRABILE, ad. m. f. niemogący być okazany, do-
wiedzionym.

INDEPENDENTE, ec. v. INDE-
PENDENTE, ec.

INDEPENDENTI, s. m. pl. da-
wna sekta Independentów w Anglii.

INDIRE, v. INDICERE.

INDIRETTAMENTE, av. nie-
wprost, ubocznie. [czny.]

INDIRETTO, —TA, ad. ubo-
INDIRIGERE, v. DIRIGERE.

INDIRIZZARE, v. a. naprosto-
wać, nakierować, naprowadzić na drogę, wskazać drogę. = adressować list. = v. r. zgłosić się, udać się do kogo.

INDIRIZZO, —ZZAMENTO, s. m. naprowadzenie na drogę, nakierowanie, skierowanie, kierunek. — di una lettera o persona, adres listu lub osoby.

INDISCERNIBILE, ad. m. f. niedający się rozpoznać.

INDISCIPLINABILE, ad. m. f. niesworny, niekarny.

INDISCIPLINATO, —TA, ad. niewyuczony, nieulożony, nieukształcony.

INDISCRETAMENTE, av. nierozważnie, płocho.

INDISCRETO, —TA, ad. niedyskretny, ciekawy; płochy, lekkomyślny, nierozważny.

INDISCREZIONE, —TEZZA, s. f. niedyskretność, zbytńia ciekawość; nierozważa, płochość.

INDISCUSSO, —SA, ad. nierozstrząsany. [chęć.]

INDISIARE, v. a. wzbudzić

INDISPENSABILE, ad. m. f. konieczny potrzebny, nieodbity, konieczny.

INDISPENSABILITÀ, s. f. konieczność, konieczna potrzeba.

INDISPENSABILMENTE, av. koniecznie, nieodbitnie.

INDISPERATO, —TA, ad. nieumarkowany, niewstrzemięzliwy.

INDISPETTITO, —TA, ad. zagniewany, urażony, tknięty do żywego.

INDISPOSIZIONCELLA, s. f. lekka choroba, niedomaganie.

INDISPOSIZIONE, s. f. zły rozkład, nieład, nieporządek, zamieszanie. = niechęć. = słabość, zły stan zdrowia.

INDISPOSTO, —TA, ad. nieporządkny, w nieładzie. = słaby, niezdrów.

INDISPOTABILE, ad. m. f. niemogący być przedmiotem sporu, niezaprzeczony.

INDISPOTABILMENTE, av. bez zaprzeczenia.

INDISSOLUBILE, ad. m. f. nierozpuszczalny. = nierozłączny, nierozrywany.

INDISSOLUBILITÀ, s. f. nierozpuszczalność. = nierozrywany związek, nierozłączność.

INDISSOLUBILMENTE, av. nierozrywanie, nierozłącznie.

INDISTINGUIBILE, ad. m. f. niedający się rozpoznać.

INDISTINTAMENTE, av. niewyraźnie.

INDISTINTO, —TA, ad. nieoddzielony, nieodróżniony; niewyraźny, ciemny.

INDISTINZIONE, v. CONFUSIONE.

INDISUSATO, —TA, ad. niewyszły jeszcze z użytkowania.

INDIVIDUALE, ad. m. f. indywidualny, osobisty.

INDIVIDUALITÀ, s. f. indywidualność.

INDIVIDUALMENTE, av. indywidualnie, każdy z osobna.

INDIVIDUARE, v. a. wyszczególnić, rozebrać na szczegóły.

INDIVIDUAZIONE, s. f. wyszczególnienie.

INDIVIDUO, s. m. indywiduum, jednostka, istota, osoba.

INDIVIDUO, —DUA, ad. niepodzielny.

INDIVINAGLIA, s. f. głupie wrożenie.

INDIVINAMENTO, —NARE, ec. v. INDOVINAMENTO, ec.

INDIVINATORIO, —RIA, ad. wieszczbiarski.

INDIVISAMENTE, av. bez podziału, spólnie, razem. = bez różnicy, zároveň.

INDIVISIBILE, ad. m. f. niepodzielny, nierozdzielny.

INDIVISIBILITÀ, s. f. niepodzielność, nierozdzielność.

INDIVISO, —SA, ad. niepodzielony.

INDIVOTO, —ZIONE, v. INDEVOTO, ec.

INDIZIARE, v. a. dać poznałość, poszlakę, wzbudzić podejrzenie.

INDIZIO, s. m. oznaka, poznałość, poszlaka. Gli indizii di un delitto, poszlaki popełnionego występku.

INDIZIONE, s. f. indykcyja, przesiąg lat 15. = zwolanie soboru, synodu.

INDOCILE, ad. m. f. niepojętny, nieposłuszny, niesworny.

INDOCILIRE, v. a. ir. przyzwyczaić do posłuszeństwa.

INDOCILITÀ, s. f. niepojętność, tępość.

INDOLCARE, —CIARE, v. a. osłodzić.

INDOLCIRE, v. a. ir. osłodzić. = v. n. słodnić, słodnić. = Fig. zlagodnić, ukoić się, uśmierzyć się. = starać się przypodobać. = zdziwnić, zgłupić.

INDOLE, s. f. przyrodzenie, przymiot, charakter, skłonność.

INDOLENTE, ad. m. f. nieczuły na ból. = niedbały, opieczęły, ocięzły.

INDOLENTIRE, —ZIRE, v. n. ir. stać się na wszystko nieczułym, zobojętnieć, odrętwieć, upaść w odrętwiałość.

INDOLENZA, —ZIA, s. f. nieczułość na ból. = niedbalstwo, opieczęłość.

INDOMABILE, ad. m. f. nieugięty, nieposkromiony.

INDOMANDATO, —TA, ad. nieządany. = niepytany.

INDOMITO, —TA, INDOMO, —MA, ad. nieujędzony (o koniu);

dziki, szalony, niepohamowany, nieposkromiony. [NIRSI.]

INDONNARSI, v. IMPADRONIARSI, v. ADDOPPIARE.

INDORAMENTO, s. m. pozłota.

INDORARE, v. a. złocić, pozłocić. = fig. złocić. Il sole indora le cime delle montagne, słońce złoci wierzchołki gór.

INDORATORE, s. m. pozłotnik.

INDORATURA, s. f. pozłota. = fig. ubarwienie, pokrywa.

INDORMENTATO, —TA, ad. uspiomy.

INDORMENTIMENTO, s. m. uspienie. = kurcz.

INDORMITIRE, v. a. ir. uspić; sprawić ścierpnięcie, wprawić w odrętwienie.

INDORMIRE, v. n. usnąć. = odrętwieć, ścierpnąć. = zasypiać co, niestać, niedbać.

INDOSSO, av. na grzbiecie, na plecach.

INDOTATO, —TA, ad. niemający posagu.

INDOTTA, s. f. namowa, podmowa.

INDOTTAMENTE, av. niewiedzenie; przez niewiadomość.

INDOTTIVO, —VA, ad. namawiający, skłaniający.

INDOTTO, —TA, p. ad. da

INDURRE, namówiony, skłoniony. = przyobleczony, odziany, opasany. Ed egli e Ferrar gli aveano indotte l'armi, Ar. Or. Fur. [czony.]

INDOTTO, —TA, ad. niewiedzący, przez niewiedzenie.

INDOTTINABILE, ad. m. f. niedający się nauczyć, niepojętny. [czyc.]

INDOTTINARE, v. a. nau-

INDOVARSİ, v. r. umieścić się, zająć miejsce.

INDOVEROSAMENTE, v. INDOVUTAMENTE.

INDOVINAMENTO, —NATICO, s. m. wieszczenie, wrożenie, przepowiadanie, zgadywanie.

INDOVINARE, v. a. wieszczyc, wrożyć, przepowiadać, zgadywać.

INDOVINATORE, s. m. —TRICE, s. f. wrożek, wrożka.

INDOVINATORIO, —RIA, ad. umiejący wrożyć.

INDOVINAZIONE, s. f. wrożenie, przepowiadanie. [ka.]

INDOVINELLO, s. m. zagad-

INDOVINO, —NA, s. wrożek, wrożka.

INDOVUTAMENTE, v. INDEBITAMENTE.

INDOZZAMENTO, s. m. choro-

roba. = urzeczenie, czary, uroki.

INDOZZARE, v. n. źle się ho-

dować (o bydłe, koniach i t.p.). = v. a. urzec, oczarować.

INDRACARE, —GARE, v. n. wściekać się ze złości.

INDRAPPELLARE, v. a. uszykować wojsko do boju.

INDRIETO, v. INDIETRO.

INDRIZZARE, v. INDIRIZZARE.

INDRUDIRE, v. n. ir. zakochać się.

INDUARE, v. a. podzielić na dwoje. = v. r. podwoić się, powiększyć się w dwójnasób. = złączyć się we dwoje.

INDUBITABILE, ad. m. f. niewątpliwy. [wątpliwość.]

INDUBITABILITÀ, s. f. nieindubitabilimente, —TAMENTE, av. niewątpliwie.

INDUBITATO, —TA, ad. niewątpliwy.

INDUCERE, v. INDURRE.

INDUCIMENTO, s. m. namówienie, skłonienie. [ca.]

INDUCITORE, s. m. namowindugevole, ad. m. f. odkladający, odwołujący.

INDUGIARE, v. a. odkładać, odwołać. = v. r. ociągać się. Ond'io consiglio... voi ch' amore avampa, non v' indugiate su l'estremo ardore, Petr.

INDUGIATORE, s. m. odkładacz, odwołujący.

INDUGIO, —AMENTO, s. m. —GIA, s. f. odwołka, zwłoka.

INDULGENTE, ad. m. f. pobłażający, folgujący, powolny.

INDULGENZA, —ZIA, s. f. pobłażanie. = odpust, odpuszczenie grzechów.

INDULGERE, v. a. ir. pobłażać, pozwalać, folgować.

INDULTARIO, s. m. otrzymujący co na mocy indultu.

INDULTO, s. m. indult, pozwolenie udzielone przez papieża.

INDURABILE, ad. m. f. łatwo twardniejący.

INDURAMENTO, s. m. stwardnienie; twardzina, stwardniałość. — di cuore, fig. zatwardziałość serca.

INDURARE, v. a. stwardzić, stężyć. = v. n. e. r. e. INDURIRE, v. n. ir. stwardnieć, stężeć. = fig. stać się upartym. = v. INASPRIRE.

INDURRE, v. a. ir. namówić, skłonić. — alcuno a far qualche cosa, skłonić kogo do czego. — a mal fare, namówić na złe. — a tumulto, podnieść do buntu. — per forza, zmusić, przymusić. = wprowadzić. — in errore, wprowadzić w błąd. = sprawić, zrzucić. = v. r. skłonić się do czego.

INDUSTRE, v. INDUSTRIOSO.

INDUSTRIA, s. f. przemysł,

zręczność, biegłość. = przemysł, sztuka, kunszt.

INDUSTRIARSI, v. r. przemyslać, starać się, usiłować, siłić się, zdobywać się na co.

INDUSTRIOSAMENTE, av. przemysłnie.

INDUSTRIOSO, —SA, ad. przemysłny, staranny, pilny.

INDUZIONE, s. f. namowa, = wywód, wnioskowanie, wniosek.

INEBBIAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. upicie się. = fig. opojenie, szal.

INEBBIARE, INEBRIARE, v. a. upoić. = v. r. upić się.

INECCITABILE, ad. m. f. niedający się obudzić. Sonno —, sen nieprzebudzony, wieczny, nieprzespany.

INEDIA, s. f. niejedzenie, wstrzymanie się od pokarmu.

INEDITO, —TA, ad. niewydany, niezgotowany drukiem.

INEFFABILE, ad. m. f. niewypowiedziany, niewymowny.

INEFFABILITÀ, s. f. niewymowność.

INEFFABILMENTE, av. niewymownie.

INEFFEMMINATO, —TA, ad. zmowieściaty.

INEFFICACE, ad. m. f. nieskuteczny. [czność.]

INEFFICACIA, s. f. nieskuteczność.

INEGUALE, ad. m. f. nierówny, chropowaty.

INEQUALITÀ, —GLIANZA, s. f. nierówności, chropowatość.

INEQUALMENTE, av. nierówno.

INELEGANTE, ad. m. f. niewytworny, nieozdobny, niepowabny.

INELIGIBILE, ad. m. f. niemogący być wybranym.

INELUTTABILE, ad. m. f. nieuchronny, nieodzowny, nieochybny.

INEMENDABILE, ad. m. f. niepoprawny. [ie.]

INENARRABILE, v. INEFFABILE

INENTRO, av. wewnątrz.

INEQUALE, —LITÀ, v. INEGUALE, ec.

INEQUIVALENTE, ad. m. f. niewyrównywający co do wartości.

INERADICABILE, ad. m. f. niepodobny do wykorzenia.

INERBARE, v. a. okryć trawą.

INERENTE, ad. m. f. tkwiący w czem, nierozłącznie spójny. [czność.]

INERENZA, s. f. nierozłączność.

INERIRE, v. n. ir. tkwić.

INERME, ad. m. f. bezbronny.

INERPICARE, v. n. e. r. wdrapać się, ugramolić się.

INERTE, ad. m. f. nieżywy,

nieżywozny, martwy. = gmuśny, leniwy. [uczony.]

INERUDITO, —TA, ad. nie.

INERZIA, s. f. Fis. siła bezwładności. = ociężałość, lenistwo. [dność.]

INESATEZZA, s. f. niedokładność.

INESATTO, —TA, ad. niedokładny. = niewybrany, niezaplacony.

INESAURIBILE, ad. m. f. niedający się wyczerpać, nieprzebrany. [wyczerpany.]

INESAUSTO, —TA, ad. nie.

INESCAMENTO, s. m. needanie, przynęcenie; net, netka, przynęta. [nęcać.]

INESCARE, v. a. needić, przynęcać.

INESCOGITABILE, ad. m. f. niepojęty. [TABLE.]

INESCRUTABILE, v. INSCRUTABILE, ad. m. f. któremu nie można przebaczyć.

INESCUSABILMENTE, av. nie do przebaczenia.

INESEGUIBILE, ad. m. f. niedający się wykonać.

INESEGUITO, —TA, ad. niewykonany, nieskuteczny.

INESERCITABILE, ad. m. f. niemogący się wyćwiczyć. = Monte —, góra nieprzebyta, niedostępna.

INESERCITATO, —TA, ad. niećwiczony, nieumiejętny, niewprawy.

INESICCABILE, ad. m. f. niedający się osuszyć. = niewyczerpany, nieprzebrany.

INESORABILE, ad. m. f. nieubłagany. [blaganie.]

INESORABILMENTE, av. niewiedziadycznie.

INESPERIENZA, s. f. niedoświadczenie.

INESPERTO, —TA, ad. niedoświadczony.

INESPIABILE, ad. m. f. niepodobny do odpokutowania.

INESPLEBILE, ad. m. f. nie-nasycony.

INESPLICABILE, ad. m. f. niepodobny do wytłumaczenia.

INESPLICABILMENTE, av. nie do wytłumaczenia.

INESPRIMIBILE, ad. m. f. niepodobny do wyrażenia.

INESPUGNABILE, ad. m. f. niepodobny do zdobycia.

INESTIMABILE, ad. m. f. nieoceniony, nieoszacowany.

INESTIMABILMENTE, av. nie do ocenia.

INESTINGUIBILE, ad. m. f. niewygasły, niezgasły.

INESTINGUIBILMENTE, av. niewygasła.

INESTIRPABILE, ad. m. f. niedający się wykorzeniać.

INESTRICABILE, —GABILE, ad. m. f. niepodobny do rozwikłania.

INESTRICATIONE, av. nie do rozwikłania.
 INESTRIGATO, —TA, ad. nierozwikłany.
 INETERNARE, v. a. + uwiecznić.
 INETICHITO, —TA, ad. mający suchoty.
 INETTITUDINE, s. f. niezdatność, niezdatność, nieumiejętność, niezręczność.
 INETTO, —TA, ad. niezdatny, niezdatny, głupi, niedorzeczny.
 INEVITABILE, ad. m. f. nieuchronny.
 INEVITABILITÀ, s. f. nieuchronność.
 INEVITABILMENTE, av. nieuchronnie.
 INEZIA, s. f. głupstwo, niedorzeczność.
 INFACCENDATO, —TA, ad. zajęty, zatrudniony.
 INFACETO, —TA, ad. niedowcipny.
 INFACONDO, —DA, ad. niewymowny.
 INFAGOTTARI, v. r. obwinąć się, otulić się.
 INFALLIBILE, ad. m. f. niezomylny; nieochybny, niezawodny.
 INFALLIBILEZZA, —LITÀ, s. f. niezomylność.
 INFALLIBILMENTE, av. niezawodnie, nieochybnie.
 INFALOTICHIRE, v. n. ir. umierać z nudów.
 INFAMATO, s. m. —ZIONE, s. f. osławienie, oszkalowanie.
 INFAMARE, v. a. osławić, oszkalować, ogadać.
 INFAMATORE, s. m. —TRICE, s. f. szkalownik, szkalownica.
 INFAMATORIO, —RIA, ad. szkalowniczy, obmowny, potwarczy.
 INFAME, ad. m. f. bezecny, haniebny.
 INFAMEMENTE, av. bezecznie, haniebnie.
 INFAMIA, —TÀ, s. f. infamia, niestawa, hanba.
 INFAMIGLIARSI, v. r. + zająć gospodarstwo.
 INFAMIRE, v. n. ir. + zgłodnieć.
 INFANCIULLIRE, v. n. ir. dziecić się.
 INFANDO, —DA, ad. straszny, okropny.
 INFANGARE, v. a. zbłocić, zabłocić. = v. r. zabłocić się, zaszarać się, ugrząść w błocie.
 INFANTARE, v. a. e. n. powić dziecko, porodzić. = fig. dać początek.
 INFANTASTICHIRE, v. n. ir. zdziwaczec.

INFANTATA, s. f. położnica.
 INFANTE, s. m. dziecko. = żołnierz pieszy. = infant, syn króla hiszpańskiego i portugalskiego.
 INFANTERIA, s. f. piechota.
 INFANTICIDA, s. e. ad. m. f. dzieciobójca, dzieciobójczyni.
 INFANTICIDIO, s. m. dzieciobójstwo.
 INFANTILE, ad. m. f. dziecienny.
 INFANZIA, —TILITÀ, s. f. dzieciństwo, wiek dziecienny. = fig. początki, pierwiastki.
 INFANOATO, —TA, ad. zsięniały (o ranie).
 INFARCIRE, v. a. ir. nadziawać.
 INFARDARE, v. a. powalać płucocinami, lub innym plugawcem. = v. r. blanszować się, rużować się.
 INFARETRATO, —TA, ad. noszący sądak.
 INFARFALLIRE, v. n. Stor. nat. przeobrazić się na motyla.
 INFARINARE, v. a. posypać mąką.
 INFARINATO, —TA, p. ad. obсыpany mąką. = fig. ten który tylko liźnął czego, mający powierzchowną znajomość.
 INFARINATUCOLO, s. m. niedok.
 INFARINATURA, s. f. powierzchowna znajomość.
 INFASTIDIARE, v. n. e. r. o. brzydzić sobie.
 INFASTIDIMENTO, s. m. o. brzydzenie, sprzykrzenie sobie; natretność, umudzenie.
 INFASTIDIRE, v. a. ir. nudzić, naprzykrzać się, dokuczać. = brzydzić się, nabrać wstrętu od czego, nudzić się.
 INFATICABILE —GABILE, ad. m. f. nieznużony, niezmużony, niezmużony.
 INFATICABILITÀ, s. f. niezmużoność.
 INFATICABILMENTE, av. nieznużenie, niezmużowanie.
 INFATUARE, v. a. nabić głowę czem, zawrócić głowę, odurzyć.
 INFALTO, —TA, ad. niezszczęsny.
 INFCONDITÀ, s. f. niepłodność.
 INFCONDO, —DA, ad. niepłodny, jałowy.
 INFEDERE, ad. m. f. niewierny, wyznający fałszywą wiarę. = niewierny, wiarałomny, zdradziecki. = Memoria —, fig. niewierna pamięć.
 INFEDELMENTE, av. niewiernie.
 INFEDELTÀ, —LITÀ, s. f. niewierność.

INFEDERARE, v. a. nawlec poszewkę.
 INFELICE, ad. m. f. nieszczęśliwy.
 INFELICEMENTE, av. nieszczęśliwie.
 INFELICITÀ, s. f. nieszczęśliwość, nieszczęście, niedola.
 INFELONIRE, v. n. ir. zdziżyć, stać się okrutnym.
 INFEMMINARE, v. a. it. zrobić niewieścianym. = v. n. e. r. zniewieścić.
 INFERRIGO, ad. m. Pane —, chleb razowy.
 INFERIORE, ad. m. f. niższy.
 INFERIORITÀ, s. f. niższość.
 INFERIRE, v. a. ir. wnioskować, domyślać się.
 INFERMAMENTE, av. słabo, choro.
 INFERMARE, v. a. nabawić choroby. = osłabić, zwątlić. Inferma, annulla questa lor pace, Car. En. = v. n. e. r. zachorować.
 INFERMERIA, s. f. infirmaryja.
 INFERMICCIO, —MUCCIO, —CIA, ad. chorowity, słabowity.
 INFERMIERE, s. m. —RA, s. f. infirmarz, infirmarka.
 INFERMITA, s. f. choroba.
 INFERMIO, —MA, ad. chory, słaby. = niezdrowy. Luogo infermo, miejsce niezdrowe.
 INFERNALE, ad. m. f. piekielny.
 INFERNIFOCARE, v. a. zapalić ogromny ogień.
 INFERNO, s. m. piekło. = fig. prawdziwe piekło, miejsce bardzo niewygodne. = sciek pod prasą do oliwy. = ad. piekielny.
 INFEROCCIRE, v. n. ir. stać się dzikim, srogim, okrutnym.
 INFERRATA, —RIATA, s. f. krata żelazna u okna.
 INFERTILE, v. INFCONDO.
 INFERVORAMENTO, s. m. dodanie zapachu, gorliwości.
 INFERVORARE, —RIRE, v. a. dodać zapachu. = v. r. nabrać zapachu, gorliwości.
 INFERZATO, —TA, ad. spleciony jak batóg.
 INFESTAMENTO, av. do uprzykrzenia, dokuczliwie.
 INFESTAMENTO, s. m. —GIONE, —ZIONE, s. f. napadanie, grasowanie po kraju; szkody, spustoszenie. = naprzykrzanie się, dokuczanie.
 INFESTARE, v. a. napadać, grasować, pustoszyć, plondrować. = naprzykrzać się, dokuczać.
 INFESTATORE, s. m. —TRICE, s. f. natręt, natrętnica.
 INFESTEVOLÉ, INFESTO, —TA, ad. natrętny, naprzykrzony, dokuczliwy; nieprzyjazny.

INFESTUTO, s. m. *ochwat*.
 INFETTAMENTO, s. m. *zapowietrzenie, zarażenie*.
 INFETTARE, v. a. *zapowietrzyć, powietrzem zarażać, skażić, zepsuć, zarażić złym przykładem, błędami i t. d.*
 INFETTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zarażiciel, zarazi- cielka*.
 INFETTIVO, —VA, ad. *zara- żający, zaraźliwy*.
 INFETTO, —TA, ad. *zarażo- ny; zepsuty, skażony*. — di ve- leno, *zatruty*. — di peste, *za- powietrzony*.
 INFEUDARE, v. a. *nadać len- nością, lennictwo komu nadać*.
 INFEUDAZIONE, s. f. *nada- nie lenności*.
 INFEZIONE, s. f. *smród; za- raza*. [slabienie.
 INFIACCHIMENTO, s. m. o- INFACCHIRE, v. a. ir. *osta- bić, zwątlić, nadwyrężyć*. = v. n. e. r. *ostabnąć*.
 INFIAMMABILE, ad. m. f. *palny, zapalny*.
 INFIAMMABILITÀ, s. f. *zapa- lnosć*.
 INFIAMMAGIONE, —MENTO, v. INFIAMMAZIONE.
 INFIAMMARE, v. a. *zapalić*. = fig. *zagrać, zapalić, roz- palić*. = v. n. e. r. *zapalić się*.
 INFIAMMATAMENTE, av. *z zapalem*.
 INFIAMMATIVO, —VA, —TO- RIO, —RIA, ad. *Med. zapalający, sprawujący zapalenie, nale- żący do zapalenia*.
 INFIAMMATORE, s. m. — TRICE, s. f. *zapalający, zapa- lająca*.
 INFIAMMAZIONE, s. f. *zapa- lenie, pożar*. = *Med. zapalenie*.
 INFIASCARE, v. a. *butelko- wać, nalać w butelki*.
 INFIATO, —TA, ad. *obrzę- kły, nabrzmiaty, opuchły*, v. ENFIATO. [nie.
 INFIDAMENTE, av. *niewier- ny*.
 INFIDELE, ec. v. INFEDELE, ec.
 INFIELARE, v. a. *zaprawić zólcia*.
 INFIERIRE, v. n. ir. *srożyć się, nasrożyć się*.
 INFIEVOLIRE, —MENTO, v. IN- DEROLIRE, ec.
 INFIGGERE, v. a. ir. *wbić, włoczyć, przybić ćwiekiem*.
 INFIGNERE, v. n. e. r. *zmy- ślać, udawać*.
 INFIGNEVOLE, ad. m. f. + *zmy- ślony, udany*.
 INFIGNIMENTO, s. m. —TU- DINE, s. f. + *zmyślenie, udanie*.
 INFIGNITORE, INFIGNITORE, s. m. *zmyślnacz, udawacz*.
 INFIGURABILE, ad. m. f. *niedający się wyobrazić*.

INFILACAPPI, s. m. *iglica od włosów*.
 INFILARE, v. a. *nawlec igłę; namazać paciorki, perły*. = fig. *Infilare (infilare le pentole), stracić majątek, życie*.
 INFILZARE, v. a. *nazać, nani- żać*. — esempi, fig. *naprzy- taczać wiele przykładów*. = *przetknąć, przebić, przeszyc*. *Crede — Astolfo come un tordo, Bern. Orl.* = v. r. *przebić się, przeszyc się*. = *Infilzarsi da se, fig. wpaść w matnię, w sidła*.
 INFILZATA, s. f. *długi szereg czego, pasmo*.
 INFILZATURA, s. f. *przebi- cie, przesyżycie na wylot*.
 INFIMAMENTE, av. *najniżej*.
 INFIMO, —MA, ad. *najniż- szy, najpośledniejszy, ostatni*. = fig. *podły, podłego urodze- nia*. = s. m. *najniższe miejsce*.
 INFINATTANTO, INFINATTAN- TOCCHÈ, INFINCHE, INFINECCHÈ, av. *aż dopóki, aż póki, aż dopókad*.
 INFINE, av. *nakoniec*.
 INFINGARDACCIO, —CIA, ad. *peg. brzydki leniuch, próżniaczysko*.
 INFINGARDAGGINE, —DE- RIA, —DIA, s. f. *gnusność, opie- szalność, lenistwo*. = *udanie, obtuda*.
 INFINGARDAMENTE, av. *le- niwie, gnuśnie, opieszale*.
 INFINGARDIRE, v. a. ir. *przy- zwyczaić do lenistwa*. = v. n. e. r. *zlenieć, rozlenić się*.
 INFINGARDO, —DA, ad. *le- niwy, gnuśny, opieszaly*. = *u- dany, obtudny*.
 INFINGARDONE, ad. *accr. ogromny len, wielki próżniak*.
 INFINGERE, ec. v. INFINGE- RE, ec.
 INFINITÀ, s. f. *nieskończo- ność; niezliczone mnóstwo*.
 INFINITAMENTE, av. *nies- kończenie, bez końca*.
 INFINITESIMALE, ad. m. f. *Mat. Calcolo —, rachunek ilo- ści nieskończenie małych*.
 INFINITIVO, s. m. *Gram. tryb bezokoliczny*.
 INFINITO, —TA, ad. *nieskoń- czony, bez początku i końca, bez granic, niezliczony, nie- przeliczony*. = s. m. *nieskończo- ność*. In —, *do nieskończono- ści, nieskonczenie, bez końca*.
 INFINITUDINE, s. f. *nieskoń- czoność*.
 INFINO, prep. *aż do*. — al fi- me, *aż do rzeki*. = *Infino da ora, odtąd, od tego czasu*. — allora, *od owego czasu*.
 INFINOATTANTO, INFINOCHÈ v. INFINATTANTO.
 INFINOCCIARE, v. a. *otu- manić, wyprowadzić w pole,*

wystrychnąć na dudka, poka- zywać gruszki na wierzbie, dudki na kościele.
 INFINOCCIATURA, s. f. *dud- ki na kościele*.
 INFINORA, av. *aż dotąd, aż do tej chwili*.
 INFINTAMENTE, av. *obtu- dnie*.
 INFINTANTO, —CHÈ, av. *aż póki, aż dopóki, aż dopókad*.
 INFINTO, —TA, ad. *udany, zmyślony, obtudny*.
 INFINZIONE, INFINTA, s. f. — to, s. m. *udanie, zmyślenie*.
 INFIOCCARE, v. a. *przoy- zdobić fiokami*.
 INFIORARE, —RIRE, v. a. *przoyzdobić, uślać kwiatami, okryć kwieciami*. = fig. *upieknieć, ubarwić*. = v. r. *kwitnąć, okryć się kwiatem; ubrać się w kwia- ty*.
 INFIORESCENZA, s. f. *Bot. kwiatostan*. [TÀ, ec.
 INFIRMITÀ, ec. v. INFIRMI- TÀ.
 INFISCARE, v. a. *zabrać na skarb, skonfiskować*.
 INFISSO, —SA, p. ad. *da IN- FIGGERE, wbiły, włoczoney*.
 INFISTOLIRE, v. n. ir. *zami- enić się w fistulę*.
 INFLESSIBILE, ad. m. f. *nieu- gięty, niezgięty*.
 INFLESSIBILITÀ, s. f. *nieu- giętość*. [gięcie.
 INFLESSIBILMENTE, av. *nieu- gięty*.
 INFLESSIONE, s. f. *nagięcie, zgięcie*. — di voce, *urabianie głosem, przejście z jednego to- nu do drugiego*. — del raggi, della luce, *łamanie się promie- ni, światła*.
 INFLESSO, —SA, p. ad. *zgię- ty, nagięty, pogięty*.
 INFLETTERE, v. PIEGARE.
 INFLIGGERE, v. a. ir. *wymie- rzyć karę, dotknąć karą*.
 INFLITTO, —TA, p. ad. *wy- mierzony (o karze)*.
 INFILIZIONE, s. f. *Leg. wy- mierzenie kary*.
 INFLUENZA, —ZIA, s. f. *wpływ*. = *Med. grypa*.
 INFLUERE, —IRE, v. a. *wpły- wać, wpłynąć na co*.
 INFLUSSO, —VIO, v. INFLUENZA.
 INFOCAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *zapalenie, po- żar, pożoga*. = fig. *zapał, ognistość*.
 INFOCARE, v. a. *zapalić, pod- palić*. — un ferro, *rozżarzyć żelazo*.
 INFOCOLATO, —TA, ad. *roz- palony, rozżarzony*. = fig. *rozogniony, zapalony gniewem*. *Infocolati e adirati si erano dette villanie da cane, Lasc. Nov.*
 INFOLGORATO, —TA, ad. *ra- żony piorunem*.

INFOLLIRE, v. n. ir. dostać pomieszania zmysłów, oszaleć. = v. a. przywieść do szalenstwa.

INFONDERÉ, v. a. nalać czem. = zalać, zatopić. = fig. wlać, przelać, upoić.

INFONDIMENTO, s. m. nalanie.

INFORABILE, ad. m. f. niedający się przewiercić.

INFORCARE, v. a. wziąć na widła. = Inforcare gli arcioni, la sella, wziąć na konia.

INFORCATA, —TURA, v. FORCATA, ec.

INFORMARE, v. a. nadać formę, uformować. = donieść, dać znać,awiadomić. = kształcić, uczyć, nauczyć. = v. r. nabrać kształtu. = pytać o co, wypytywać, wywiadywać się.

INFORMATIVO, —VA, ad. nadający kształt. = Processo informativo, protokół.

INFORMATO, —TA, p. ad. v. INFORMARE. = krępy, przysadkowaty.

INFORMATORE, s. m. —TRICE, s. f. donosiciel, donosicielka.

INFORMAZIONE, —GIONE, s. f. informacja, wywiadzenie się, dowiedzenie się. —wiadomość. = instrukcja, edukacja.

INFORME, ad. m. f. niekształtny, bez kształtu. = Stelle informi, drobne gwiazdy niepoliczzone między konstelacje.

INFORMICOLAMENTO, s. m. zapalenie krwi, świerzbienie skóry. [łość]

INFORMITÀ, s. f. niekształt

INFORMAPANE, s. m. lopata piekarska.

INFORNARE, v. a. wsadzić chleb do pieca.

INFORNATA, s. f. pieczywo.

INFORNARE, v. a. uprawić w wątpliwość. = v. n. wątpić, powątpiewać.

INFORTIRE, v. a. wzmocnić. = v. n. e. r. skwaśnić.

INFORTUNARE, v. n. rozbić się na morzu.

INFORTUNATAMENTE, av. nieszczęśliwie.

INFORTUNATO, —TA, ad. nieszczęśliwy. = będący przy czyną nieszczęścia.

INFORTUNIO, s. m. nieszczęście, niedola.

INFORZARE, v. n. e. r. skwaśnić. = v. a. wzmocnić, ulepszyć. = v. n. wzmocnić się; stać się lepszym.

INFORZATO, s. m. druga księga Digestów.

INFOSCATO, —TA, ad. zaciemniony, zaciemniający.

INFOSARE, v. a. włożyć w jamę, zakopać.

INFOSATO, —TA, p. ad. v. INFOSARE. = wkłesły, zakłesły, zapadły.

INFRA, prep. między, pomiędzy. = w, za. Infra quattro giorni, za cztery dni.

INFRACIDAMENTO, INFRACIDAMENTO, s. m. INFRACIDATURA, INFRACIDATURA, s. f. gnicie, zgnilizna, zgnilość.

INFRACIDARE, INFRACIDARE, INFRACIDARE, v. n. gnić, zgnieć, zbutwieć. = v. a. zgnoić. = fig. naprzykrzać się, nudzić.

INFRAGNERE, v. a. ir. zlamac; stłuc; tłuc, utłuc, potłuc; zgnieść, rozgnieść.

INFRAGNIMENTO, s. m. —TURA, s. f. złamanie; stłuczenie.

INFRALIMENTO, s. m. osłabienie.

INFRALIRE, v. n. ir. osłabić. = v. a. osłabić.

INFRAMMESSO, s. m. —SA, s. f. wdanie się, pośrednictwo. = p. ad. v. INFRAMMETTERE.

INFRAMMETTENTE, ad. m. pośrednik.

INFRAMMETTERE, v. FRAMMETTERE.

INFRAMMISCHIARE, v. FRAMMISCHIARE. [czużić.

INFRANCESARSI, v. r. zfrancuskić, powtarzać jedno.

INFRANCESCARE, v. n. kłetać, powtarzać jedno.

INFRANGERE, v. INFRAGNERE.

INFRANGIBILE, ad. m. f. niezłomny.

INFRANTO, —TA, p. ad. da INFRAGNERE, INFRANGERE, złaman; stłuczony i t. d.

INFRANTOIATA, s. f. ilość oliwek razem tłuczonych.

INFRANTOIO, s. m. narzędzie do tłuczenia oliwek; młyn oliwny. = rodzaj oliwek łatwych do tłuczenia.

INFRASCAMENTO, s. m. ogależenie. = fig. nadmiar, zbytek.

INFRASCARE, v. a. ogależić, umać. = fig. v. INFINOCCIARE.

INFRASCATO, —TA, v. INFRASCARE. — fig. zawikłany, uplątany.

INFRASCITTO, —TA, p. ad. niżej podpisany.

INFRASCRIVERE, v. a. ir. podpisać.

INFRATARE, v. a. mniszyć, omniszyć. = v. r. omniszyć się, zostać mniczem.

INFRATTORE, s. m. — delle leggi, gwałciiciel, naruszyiciel praw.

INFRAZIONE, s. f. złamanie. = fig. przelamanie, zgwałcenie, naruszenie prawa.

INFREDDAGIONE, —TURA, s. f. przeziębienie, zaziębienie.

INFREDDAMENTO, s. m. zi-

mno. Esser di forte —, być z natury zimnym; studzić, ziębić.

INFREDDARE, v. n. przeziębienie się, dostać kataru. = v. a. oziębic.

INFREDDATIVO, —VA, ad. oziębający.

INFRENARE, v. a. okiełznać. = fig. powściągać, hamować.

INFRENESITO, —TIGATO, —TA, ad. oszalały.

INFREQUENTE, ad. m. f. nieczęsty.

INFREQUENZA, —ZIA, s. f. rzadkość.

INFRESCAMENTO, ec. v. RINFRESCAMENTO, ec.

INFRESCATOIO, s. m. ochłodnik.

INFRIGIDANTE, ad. m. f. Med. chłodzący.

INFRIGIDARE, v. a. chłodzić.

INFRIGIDIRE, v. n. ir. ochłodzić. = v. a. oziębic, ochłodzić.

INFRIGNO, —GNA, ad. zmarszczony.

INFROLLIRE, —ARE, v. n. skręszć.

INFRONDARSI, v. r. puszczać liście, okryć się liściami.

INFRUSCARE, v. a. pomieszać, powikłać, zagmatwać.

INFRUTTUOSAMENTE, av. nadaremnie, naprzóżno.

INFRUTTUOSO, —SA, INFRUTTIFERO, —RA, ad. bezowocny, nadaremny, naprzóżny, bezskuteczny.

INFULA, s. f. strój na głowę pogańskich kapłanów. = (dzis) infula, mitra.

INFUNARE, v. a. związać sznurem.

INFUNATURA, s. f. związanie sznurem.

INFUNDIBOLO, s. m. lejek, lejka. = Anat. wydrążenie w które ścieka uryna z nerek.

INFUOCARE, ec. v. INFOCARE, ec. [lenie.

INFURIAMENTO, s. m. oszalenie.

INFURIARE, v. n. oszaleć, wpaść w szalenstwo; szaleć, wściekać się ze złości.

INFURIATAMENTE, av. szalenie.

INFURIATO, —TA, ad. wściekły, szalony, rozhułany, zafady.

INFUSERARE, v. a. nalać wodą, namoczyć, skropić, odwilżyć. [pny.

INFUSIBILE, ad. m. f. nieto-

INFUSIBILITÀ, s. f. Chim. nietopność.

INFUSIONE, s. f. nalanie, namoczenie. = infuzja.

INFUSO, —SA, p. ad. nalany. = wiany, udzielony przez Boga. Scienza infusa, wiadomość wrodzona, wlana przez Boga.

INFUSORIO, pl. —RJ, s. m. *Stor. nat. wymoczki.*

INFUTURARSI, v. r. *sięgać późnego wieku, przyszlósć, polomności. Postiachè s'infutura la tua vita, D. Par. = starzeć.*

INGABBIARE, v. a. *zamknąć w klatce. = fig. zwięzić, oszukać.*

INGABELLARE, v. a. *nałożyć podatek.*

INGAGGIARE, v. a. — a usura, *zastawić co, dać fant w zastaw. = wyzwać do boju. — guerra, battaglia, rozpocząć wojnę, stoczyć bitwę. = v. n. umówić się o co i dać zakład. = v. r. zobowiązać się. — soldato, przystać do wojska.*

INGAGGIATORE, s. m. *werbownik.*

INGAGGIO, s. m. *co się daje na zadatek zwerbowanemu żołnierzowi.*

INGAGLIARDIA, s. f. *Varch. Stor. osłabienie.*

INGAGLIARDIMENTO, s. m. *nabranie sił, orzeźwienie.*

INGAGLIARDIRE, v. n. ir. *nabrać sił, orzeźwić, przyjsć do zdrowia. = v. a. wzmożnić, pokrzepić.*

INGALAPPIARE, v. a. *złapać w potrzask.*

INGALLARE, v. a. *farbować galasem.*

INGALLATA, s. f. *farbowanie w galasie.*

[LUIZARSI.]

INGALLUZZARSI, v. RINGALI.

INGANGHERARE, v. a. *osadzić na czopach zawiasoszą.*

INGANNABILE, —MENTO, v. INGANNEVOLE, ec.

INGANNARE, v. a. *omylić, oszukać, podejść, zwięzić, uwieścić. = v. r. omylić się, popelinić błąd.*

INGANNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *oszusta, oszustka; zwodziciel, zwodzicielka.*

INGANNERELLO, —NUZZO, s. m. *dim. małe oszukanie.*

INGANNEVOLE, ad. m. f. *omylny, zwodniczy.*

INGANNEVOLMENTE, av. *omylnie.*

INGANNO, s. m. *oszukanie, oszukaństwo. = błąd, omyłka.*

INGARBARE, v. a. *przyrzędzic, przyszykować.*

INGARBUGLIARE, INGARBULLARE, v. a. *pomieszać jak groch z kapustą, poprzewrać do góry nogami; zagnawać, zawikłać. = fig. oszukać, oszłomić, otumanić.*

INGASTADA, —DUZZA, INGASTARA, v. GUASTADA.

INGASTIGATO, v. IMPUNITO.

INGAVINARE, v. a. *okryć gruczołami skrofulicznymi.*

INGAZZULLITO, —TA, ad.

orzeźwiony, pokrzepiony, posilony, rozweselony.

INGENAMENTO, s. m. *przemysł, przebiegłość.*

INGEGNARE, v. a. *oszukać, podejść. = v. r. siłić się, starać się, usilować.*

INGEGNERE, —RO, s. m. *inżynier; mechanik; architekt.*

INGEGNERIA, s. f. *inżynieria.* [so.]

INGEGNEVOLE, v. INGEGNO.

INGEGNO, s. m. *gieniusz, dowcip, talent. Alto, vasto —, wyższy, obszerny gieniusz. Acutezza d' —, bystrość umysłu. = przemysł. = podstęp, podejście, fortel. = sprężyna; machina. = wąsy, ząb, broda u klucza. = sprężyna w zamku. = A ingegno, av. umyślnie; podstępnie.*

INGENOSAMENTE, av. *zręcznie, dowcipnie, przemysłnie.*

INGENOSO, —SA, ad. *bystry, sprytny, zręczny, dowcipny. = przemysłny. = mądre wynależony.*

INGELOSIRE, v. n. ir. *stać się zazdrośnym. = v. a. wzbudzić zazdrość.*

INGEMMAMENTO, s. m. *kameryzowanie.*

INGEMMARE, v. a. *kameryzować, wysadzać drogiemi kamieniami. = ozdobić, upięknic. = oczkować, okuliżować.*

INGENERABILE, ad. m. f. *nie mogący być spłodzonym.*

INGENERARE, ec. v. GENERARE, ec.

INGENITO, —TA, ad. *urodzony. = Teol. nieurodzony (atrybut Bogaprzędwiecznego).*

INGENTILIRE, v. a. ir. *uszłachcić, nadać szlachectwo. = nadać polor, ukształcić. = v. n. zostać szlachcicem. = nabrać poloru, okrzesać się.*

INGENUAMENTE, av. *prostodusznie.*

INGENUITA, s. f. *szczerota, prostoduszność.*

INGENUO, —NUA, ad. *prostoduszny. = Arti ingenue, sztuki wyzwolone.*

INGERIMENTO, s. m. *wmieszanie się.*

INGERIRSI, v. r. *mieszać się, wtrącać się do czego.*

INGESSARE, v. a. *powlec gipssem. = osadzić co w murze i obtynkować gipssem.*

INGESSATURA, s. f. *wmurowanie czego i obtynkowanie.*

INGESTO, —TA, ad. *uprowadzony, wmieszany, wetknięty, włożony.*

INGHIOTTIMENTO, s. m. *pochlonyenie, polknięcie. = fig. przepaść, otchłani.*

INGHIOTTIRE, v. a. ir. *pochlonać, polknąć.* [dło.]

INGHIOTTITOIO, s. m. *gar-*

INGHIOTTITORE, s. m. *pochlonać.*

INGHIOTTONIRE, v. a. ir. *rozłakomić. = v. n. rozłakomić się.*

INGHIRLANDAMENTO, s. m. *uwienczenie.*

INGHIRLANDARE, v. a. *uwienczyć. E ciò dicendo, di frondi s'inghirlanda, Car. En. = fig. otoczyć, opasać. = v. r. uwienczyć się promieniami.*

Giove e più Saturno, ricevendo il lume per la molta lontananza assai più languido e fiocco, s'inghirlandano sì, ma non come Marte e Mercurio, Gal. Lett.

INGIACARE, v. a. e. r. *wdziać pancierz.*

INGIALLARE, v. a. *żółcić.*

INGIALLIRE, v. n. ir. *żółknąć.*

INGIELLARE, v. n. *marznąć.*

INGIgliarsi, v. r. *ustroić się w lilie.*

INGINOCCHIARSI, v. r. *ukłknąć.*

INGINOCCHIATA, s. f. *klęczenie. = krata przy oknie z kółkami.*

INGINOCCHIATOIO, —RO, s. m. *ławeczka do modlenia się na kolanach.*

INGINOCCHIATURA, s. f. *zgięcie, zagięcie, zatam.*

INGINOCCHIAZIONE, s. f. *ukłknienie.*

INGINOCCHIONE, —NI, av. *na kolanach, na klęczkach.*

INGIOCONDO, —DA, ad. *nieprzyjemny.* [RE.]

INGIOIELLARE, v. INGEMMARE.

INGIOVANIRE, v. a. ir. *odmłodzić. = v. n. odmłodzić.*

INGIUGNERE, v. a. ir. *złączyć, spoić. = polecić, nakazać, przykazać.*

INGIUNCARE, v. a. *ustać sítowiem lub czem zielonem. Poi lontan dalla gente o casetta o spelunca di verdi frondi ingiunca, Petr. = v. r. zarosć sítowiem.*

INGIURIA, s. f. *obelga, zniewaga.* [wazać.]

INGIURIARE, v. a. *lżyć, znieważać.*

INGIURIATORE, s. m. *lżyciel.*

INGIURIOSAMENTE, av. *obelżywie.*

INGIURIOSO, —SA, ad. *zelżywy, obelżywy.*

INGIUSTAMENTE, av. *nie-sprawiedliwie.*

INGIUSTIZIA, s. f. *niesprawiedliwość.*

INGIUSTO, —TA, ad. *niesprawiedliwy, niestuszny. = s. m. rzecz niestuszna, niesprawiedliwość.*

INGLESARE, v. a. angli-zować konia.
 INGLESE, s. e. ad. m. f. Anglik, Angielka, angielski.
 INGLOURIO, —RIA, —so, —SA, ad. niesławny, nieznaný.
 INGLUVIE, ec. v. VORACITA, ec. INGOLBIRI, v. n. ir. zgarbacieć. [liczkować.
 INGOLFARE, v. a. † wy-płynąć.
 INGOLFO, s. m. policzek, uderzenie w twarz. = kawałek, kasek włożony komu w gębę; fig. dar, prezent dla zamknięcia komu gęby. Pigliar l'—, dać się ująć datkiem, wziąć kubana.
 INGOIARE, v. a. pochłonać, polknąć. — le parole, fig. polyczyć słowa, niewyrażnie mówić.
 INGOIATORE, s. m. pochłon.
 INGOLARE, v. a. polyczyć nie żując.
 INGOLFAMENTO, s. m. wypłynienie na otwarte morze; wpływienie do zatoki.
 INGOLFARSI, v. r. wpłynąć do zatoki. = tworzyć odlewisko, zatokę (o morzu). = zająć, zapuścić się daleko, postąpić daleko. = fig. zapuszczać się w co, zagłębiać się, zatapiać się w czem. Dov' erano le ore ch' io m' ingolfava nello studio della Bibbia, o d' Omero? *Silv. Pel. M. P.* Ingolfato fin sopra i capelli nelle faccende della guerra, *Manz. P. S.*
 INGOMBRAMENTO, —BRO, s. m. zawalenie, zapelnienie, zapchanie, natłok.
 INGOMBRARE, v. a. zawa-lić, zapchać, zapelnić, zatkać, napelnić, zalegać. Una multitudi-ne non numerabile ingombrava le strade, tłum nieprzeliczony zalegał ulice. Ingombroto dalle tenebre, pogrążony w ciemnościach.
 INGOMBRO, —BRA, ad. zawa-lony, zapchany, zapelniony, zatkany. [wać.
 INGOMMARE, v. a. nagumo-nić.
 INGONNELLATO, —TA, ad. ubrany w spodnicę.
 INGORIARE, v. a. dać skó-wkę u laski, okuć w skówkę.
 INGORBIATURA, s. f. okucie w skówkę. [stwo.
 INGORDAGGINE, s. f. obzar-loczność.
 INGORDAMENTO, av. żar-locznie, lakomo.
 INGORDARSI, v. r. stać się żartocznym.
 INGORDEZZA, —DIA, —DIGIA, s. f. żarloczność, obzarstwo; chciwość, lakomstwo.
 INGORDIGIACCIA, s. f. peg-nienasycone lakomstwo.
 INGORDINA, s. f. pilnik.
 INGORDO, —DA, ad. żarto-

czny, obzarty; chciwy, lakomy, nienasycony. = niezmierny, nadzwyczajny.
 INGORGAMENTO, —GO, s. m. zatkanie, zamulenie.
 INGORGARE, v. n. zatkać się, zamulić się. = v. a. v. INGORGIARE.
 INGORGARE, v. a. † polyczyć, pochłaniać nie żując.
 INGOZZARE, v. a. polyczyć, pochłaniać. = fig. uwierzyć oszukaniu, wyjść na dudka; znieść zniewagę, urazę. Bisogna ch' io l'ingozzi, *Buon. Tanc.* = przywłaszczyć sobie.
 INGRADARE, v. n. iść po stopniach. = v. r. powiększać się, rozciągając się stopniami.
 INGRADIMENTO, s. m. powiększenie się, wzrost.
 INGRANDIRE, v. n. ir. powiększać się, wzrastać. = v. a. powiększać, pomazać.
 INGRANDITORE, s. m. —TRICE, s. f. przesadzający w mo-wie.
 INGRANIRE, v. a. ir. ziarnować, śrótować.
 INGRASSAMENTO, s. m. tuczenie; tucza. — de' campi, gnojenie pól.
 INGRASSARE, v. a. tuczyć. = Ingrassare i campi, gnoić pola. = v. n. stłuszczyć, utyc. = Fig. z bogactwem. = Ingrassare in chechessia, mieć w czem przy-jemność, upodobanie, rozkosz.
 INGRASSATIVO, —VA, ad. tuczający, tuczny.
 INGRASSATORE, s. m. —TRICE, s. f. ten, ta co tuczy, wy-pasa, karmi.
 INGRATACCIO, —CIA, ad. peg. brzydki niewdzięcznik.
 INGRATAMENTE, av. nie-wdzięcznie.
 INGRATELLO, s. m. dim. ma-ły niewdzięcznik.
 INGRATICCHIARE, —COLARE, v. a. dać kratę, otoczyć kratą.
 INGRATICOLAMENTO, s. m. otoczenie kratą; miejsce otoczone kratą.
 INGRATICOLATO, s. m. kra-ta; otoczenie kratą.
 INGRATITUDINE, —TEZZA, s. f. niewdzięczność.
 INGRATO, —TA, ad. nie-wdzięczny. = niemily, nie-przyjemny.
 INGRAVIDAMENTO, s. m. za-plodnienie kobiety; cięża, brze-mienność.
 INGRAVIDARE, v. a. za-plodnić kobietę. = v. n. zająć w ciężę.
 INGRAZIANARSI, v. r. wkra-sić się, wkroczyć się w czyją łaskę.
 INGRAZIARSI, v. r. dostać się do czyjej łaski.

INGREDIENTE, s. m. ingredi-ent, rzecz wchodząca do czego.
 INGRESSO, s. m. wejście, wniście. = wchód, sieni, przysionek.
 INGROGNARE, v. n. krzywić się na co, zżymać się, dąsać się o co.
 INGROMMARSI, v. r. okryć się skorupą, winianem potażu.
 INGROPPARE, v. a. zebrać w kupę, utworzyć grupę. = nieść na krzyżu, na grzbiecie.
 INGROSSAMENTO, s. m. odcie, wzdęcie, pogrubienie.
 INGROSSARE, v. a. powię-kścić grubość. = zapodnić kobieć, zrobić brzucha. E così favellando gli rispose: non aver pensiero ch' io te l'ingrossi, no, *Lasc. Nov.* = Fig. Ingrassare la coscienza, mieć przestrome sumienie, nie być bardzo skrupulatnym. — la memoria, stępić umysł, pamięć. = v. n. e. r. zgrubieć, pogrubieć. = powię-kścić się. Tanto ognor più la folta calca ingrassa, *Bern. Orl.* = zająć w ciężę. = fig. dąsać się, urazić się.
 INGROSSATIVO, —VA, ad. po-większający grubość, gęstość.
 INGROSSO, av. hurtem, w ogóle.
 INGROTTARE, v. a. ukryć w pieczarze. = schować co gdzie, wsadzić, włożyć pod co.
 INGRUGNARE, v. INGROGNARE.
 INGRUGNATELLO, —LA, ad. nieco nadąsany.
 INGRUMITO, ad. m. zsiadły, skrępy (o krwi).
 INGUAINARE, v. a. włożyć do pochwy.
 INGUANTARSI, v. r. włożyć rękawiczki.
 INGUANTATO, —TA, p. ad. v. INGUANTARSI. = oprawiony, osadzony.
 INGUBBIARE, v. a. bass. na-jąć się po same dziurki, o-pchać się, obeżreć się.
 INGUIDALESCATO, —TA, ad. odsedniony (o koniu).
 INGUIDERDONATO, —TA, ad. nienagrodzony.
 INGUIGLIARE, v. a. obuć pantofle, brzewiki, i t. p.
 INGUINAGLIA, s. f. INGUINE, s. m. pachwina.
 INGUINALE, ad. m. f. pa-chwinowy.
 INGURGITAMENTO, s. m. polyczenie, pochłanianie.
 INGURGITARE, v. a. pochłaniać, polyczyć.
 INGURGITATORE, s. m. pochłon, żartok.
 INGUSTABILE, ad. m. f. nie-smaczny.

INIBIRE, v. a. ir. *zakazać, zabronić.*

INIBITA, s. f. *Leg. zakaz.*

INIBITORIA, s. f. *dekret zakazujący.*

INIBIZIONE, s. f. *zakaz dany przez wyższego sędzię mższemu, aby zaniechał dalszej procedury.*

INIETTARE, v. a. *napryskać, nasprycować. [sprycowanie.*

INIEZIONE, s. f. *injekcja.*

INIMICARE, v. a. *postępować z kim jak z nieprzyjacielem. = v. r. poróżnić się, sciągnąć na siebie czuję nieprzyjaźń. State a rischio a ogni modo o di inimicarvi il ricco o di maltrattare il povero, U. Fosc.*

INIMICHEVOLE, ad. m. f. *nieprzyjacielski.*

INIMICHEVOLMENTE, av. *po nieprzyjacielsku.*

INIMICIZIA, s. f. *nieprzyjaźń.*

INIMICO, pl. —CI, s. m. *nieprzyjaciel.*

INIMITABILE, ad. m. f. *niepodobny do naśladowania.*

INIMITABILMENTE, av. *niedonaśladowania.*

INIMMAGINABILE, ad. m. f. *nepodobny do wyobrażenia.*

ININTELLIGIBILE, ad. m. f. *niezrozumiały.*

ININTELLIGIBILITÀ, s. f. *niezrozumiałość.*

ININQUANTE, av. *niegodziwie, niesłusznie, niesprawiedliwie.*

INIQUITÀ, —TANZA, s. f. *niegodziwość, niesłuszność, niesprawiedliwość. = nierówność, nieproporcjonalność.*

INQUITIRE, v. n. ir. *† stać się niegodziwym.*

INQUITOSO, —SA, ad. *zły, niegodziwy, okrutny.*

INIUO, —QUA, ad. *niegodziwy, występny.*

INIRASCIBILE, ad. m. f. *niezdający się pobudzić do gniewu.*

INIZIALE, ad. m. f. *początkowy.*

INIZIARE, v. a. *† zacząć. = (dzis) przypuścić do tajemnic religijnych; nauczyć początków. Egli è iniziato nella filosofia, ma pierwsze znajomości filozofii.*

INIZIATIVA, s. f. *inicjatywa, początkowanie.*

INIZIATORE, s. m. *nauczyciel pierwszych początków.*

INIZIAZIONE, s. f. *inicjacja.*

INIZIO, s. m. *początek.*

INIZZARE, ec. v. AIZZARE, ec.

INLACCIARE, v. a. *opłatać, upłatać, wvikłać. = v. n. e. r. zapłatać się, wpaść w sidła.*

INLAGARSI, v. r. *rozlać się jak jezioro.* [DIRE.]

INLANGUIDIRE, v. ILANGUI-

INLAPPOLARSI, v. r. *ubrać się w kwiaty lopianu (które się czepiają do sukni).*

INLAQUEARE, v. INLACCIARE.

INLATO, s. m. *bok, strona.*

INLAUDABILE, ad. m. f. *niegodziwie pochwały.*

INLEARSI, v. r. *D. Par. uniknąć w nią.*

INLECITO, ec. v. ILLECITO, ec.

INLEGGIADRIRE, v. n. ir. *wypieknąć.*

INLEGITIMITÀ, s. f. *nieprawność.*

INLEGGITIMO, v. ILLEGITTIMO.

INLIBRARE, v. a. *zrównoważyć.*

INLICITO, ec. v. ILLECITO, ec.

INLITTERATO, INLETTERATO, —TA, ad. *niepiśmienny, nieuczony.*

INLIVIDIRE, v. a. ir. *nabić komu sińców, siniaków.*

INLUCIDARSI, v. r. *zajaśnieć, wstawić się.*

INMALINCONICARE, —CHIRE, —NIRE, v. n. *wpaść w melancholię.*

ININACQUAMENTO, s. m. *polewanie wodą, zroszenie, skropienie. = dolanie wody do wina i t. p.*

ININACQUARE, v. a. *polewać wodą, zrosić, skropić. = dolać wody do wina.*

ININAFFIAMENTO, ININAFFIO, s. m. *polewanie wodą, zroszenie, skropienie, pokropienie.*

ININAFFIARE, v. a. *polewać wodą (kwiaty i t. p.), rosic, zrosic, skrapiac, pokropic.*

ININAFFIATOIO, s. m. *polewaczka.*

ININAFFIATURA, v. ININAFFIAMENTO.

ININAGRESTIRE, v. INAGRESTIRE.

ININALBARE, v. n. *zacząć się męcić lub bieleć (o płynach).*

ININALBERARE, v. INALBERARE.

ININALZAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *podniesienie, wyniesienie, wzniesienie, wywyższenie.*

ININALZARE, v. a. *podnieść, wzniesić. Poiché innalzi un poco più le ciglia, D. Inf. = fig. wzniesić, wynieść, podnieść do godności, podwyższyć, wywyższyć. — al trono, wynieść na tron. La fortuna... or questo abbassa, ed ora innalza quello, Fort. Ricc. = v. n. e. r. podnieść się, wzniesić się.*

ININAMICARSI, v. r. *† zaprzyjaźnić się.*

ININAMIDARE, v. a. *nakroczać.*

ININAMORACCHIARSI, v. r. *niecio się zakochać.*

ININAMORAMENTO, s. m. *zakochanie się.*

ININAMORAMENTUZZO, —CCHIAMENTO, s. m. *romansik, miłośćka.*

ININAMORARE, v. a. *rozkochać; wzbudzać miłość, zniewalać serce, ujmować, zachwycać, zachęcać. Colei lo cui bel viso adorno di ben far co' suoi esempj m'innamora, Petr. = v. r. zakochać się. = polubić, pokochać co.*

ININAMORATA, s. f. *kochanka.*

ININAMORATAMENTE, v. *miłośnie.*

ININAMORATELLO, —LA, —TINO, —NA, —TUZZO, —ZA, ad. *dim. nieco zakochany.*

ININAMORATIVO, —VA, ad. *wzbudzający miłość.*

ININAMORATO, —TA, ad. *zakochany, rozkochany. = ujęty, zobowiązany, zachwycony. = s. m. kochanek.*

ININAMORAZZAMENTO, s. m. *miłośćka, romansik.*

ININAMORAZZARSI, ININAMORBARSI, v. r. *niecio się zakochać.*

ININANELLAMENTO, s. m. *utrefienie włosów w pierścieniu.*

ININANELLARE, v. a. *utrefić włosy w pierścieniu. = dać pierścien przy zaręczynach, zaręczyć się.*

ININANIMARE, —MIRE, v. INANIMARE, ec.

ININANTE, —TI, v. INANZI.

ININANZI, s. m. *wzór, oryginalny który się kładzie przed oczy do kopiowania.*

ININANZI, prep. *przed. Siccome molti — a noi hanno fatto, Bocc. — al di, przededniem. — tempo, przed czasem. Mettere — agli occhi, stawić przed oczy, przekładać co komu. = (wyżej) nad co, nad kogo) nad. Io t'ho sempre amato, e avuto caro innanzi ad ognialtr' uomo. = przed kim, w obec kogo. = av. wprzód, pierwej, przedem, dawniej. = raczej, przedziej. Vuot' tu innanzi star qui, che, ecc. Bocc. = potem, poczem, nadal, na przyszłość.*

Da oggi —, da ora —, od dzisiaj, od tej chwili nadal, odtąd. Da ora — ogni difesa è tarda, Petr. = Andare —, wzrastać, powiększać się, pomnażać się; dalej ciągnąć co, nieprzestawać; wypełnić, dopełnić, wykonać; zostać wykonanym. Va da — la sentenza letta da lui, niech wyrok przez niego przeczytany zostanie wykonanym. Essere — appresso a qualcuno, fig. być u kogo dobrze położonym. = Venire —, farsi —, wyśląć na przód, stawić się, stanąć, okazać się, pojawić się,

zbliżyć się. = Più innanzi, nadto, oprócz tego, dalej. Innanzi innanzi, przedewszystkiem. — tratto, v. TRATTO.

INNARIDIRE, v. INARIDIRE.

INNARIO, s. m. zbiór hymnów.

INNARPICARE, v. INARPICARE.

INNARRABILE, v. INENARRABILE.

INNARRARE, v. a. opowiadać. = dać zadatek, nająć, zgodzić. Fece fare il disegno, e di quell' arte — con gran premio i miglior mastri, Ar. Orł. Fur. INNARSICCIATO, s. m. oparzelina.

INNARSICCIATO, —TA, ad. oparzony, sparzony; przypalony, spalony; przypieczony; ogorzaly.

INNASCONDERE, v. NASCONDERE.

INNASPARE, v. a. motać, związać na motowidło. = Innaspere da piede, Fr. Sacch. plątać nogę.

INNASPATURA, s. f. motanie, związanie.

INNASPRIRE, v. a. ir. zrobić chropowatym. = v. n. schropowacieć.

INNATO, —TA, ad. wrodzony. INNATURALE, ad. m. f. nie-naturalny.

INNAURARE, v. INDOURARE.

INNEBIARE, v. n. e. r. zamglić się. = zaćmieć się (o wzroku).

INNEBRIAMENTO, ec. [ny.]

INNEGABILE, ad. m. f. niezaprzeczony.

INNEGABILMENTE, av. bez zaprzeczenia.

INNEGGIARE, v. n. pisać lub spiewać hymny.

INNENARRABILE, v. INENARRARE.

INNEQUIZIA, v. NEQUIZIA.

INNERARE, v. n. szernieć.

INNERPICARE, v. INERPICARE.

INNESSO, v. INSERITO.

INNESTAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. szczepienie drzew.

INNESTARE, v. a. szczepić.

INNESTATOIO, s. m. nóż ogrodniczy do szczepienia.

INNESTATORE, s. m. szczenik.

INNESTATURA, s. f. miejsce w którym zazszczone jest drzewo; szasz.

INNESTO, s. m. szasz, zraz. = fig. spojenie, złaczenie.

INNO, s. m. hymn.

INNOBEDIENZA, INNUBIDIENZA, v. DISUBEDIENZA.

INNOBILTÀ, —LEZZA, s. f. nieszlachectwo.

INNOCENTE, ad. m. f. niewinny. = Lo spedale degl' Innocenti, dom podzulków, dzieciątko Jezus. Di' più tosto, in

che noi siam parenti, ch' io non paia a costoro degl' Innocenti, L. Lipp. Malm.

INNOCENTEMENTE, av. niewinnie.

INNOCENTINO, —NA, ad. niewiniątko.

INNOCENZA, —ZIA, s. f. niewinność.

INNOCUO, —CUA, ad. nieszkodliwy.

INNOLTRARE, v. a. posunąć naprzód, pomknąć dalej. = v. r. posunąć się naprzód, postąpić naprzód, zapuścić się, pomknąć się dalej.

INNOMINABILE, ad. m. f. nie dający się wymienić.

INNOMINATAMENTE, av. bez wymienienia nazwiska.

INNOMINATO, —TA, ad. e. s. bezimienny. = Anat. niemający osobnego nazwiska (o niektórych zylach, chrząstkach i t. p.). = Innominati, nazwisko członków Akademii florenckiej.

INNOSTRARE, v. a. okryć purpurą. La figlia di Sion più non s' inostra di sua letizia antica, Menz.

INNOTTUSIRE, v. n. ir. stępieć.

INNOVARE, v. a. wznowiać.

INNOVATORE, s. m. —TRICE, s. f. nowator, nowatorka.

INNOVAZIONE, s. f. nowości, wznowienie. [LARE.]

INNOVELLARE, v. RINNOVELLARE.

INNUMERABILE, ad. m. f. nieprzeliczony, niezliczony.

INNUMERABILITÀ, s. f. niezliczone mnóstwo.

INNUMERABILMENTE, av. nie do zliczenia.

INNUZZOLIRE, v. a. ir. wzbudzić chęć, zaostrzyć ochotę, sprawić oskome.

INOBBEDIENTE, ad. m. f. nieposłuszny.

INOBBEDIENTEMENTE, av. nieposłusznie. [DIENZA.]

INOBBEDIENZA, v. DISUBEDIENZA.

INOCCHIARE, INOCULARE, v. a. oczkować, okulizować.

INOCULAZIONE, s. f. oczkowanie, okulizacja. = szczepienie ospy. [dszic.]

INODIARE, v. a. znieuwić.

INODORABILE, —RIFERO, —RA, ad. niepachnący.

INODORARE, v. a. wąchać; napelnić wonią.

INOFFENSIVO, —VA, ad. nieszkodzący, nieszkodliwy.

INOFFICIOSITÀ, s. f. Leg. nieważność aktu naruszającego prawa dziedziców.

INOFFICIOSO, —SA, ad. Leg. Testamento —, testament w którym prawy dziedzic wydziedziczony jest bez przyczyny.

= v. INOFFIZIOSO.

INOFFIZIOSO, —SA, ad. niegrzeczny, nieużyty, nieuczynny.

INOLIARE, v. a. napaścić oliwą. = namaścić olejem świętym. = Esser inoliato, dojrzewać (o oliwkach).

INOLTRE, v. INOLTRE.

INOLTRARE, v. a. ocieniać.

INONDAMENTO, s. m. zalanie, wylanie.

INONDARE, v. a. zalać, wylać, zatopić. = zalać kraj (o wojskach).

INONDAZIONE, s. f. zalew, wylew, zatop. = zalanie kraju, najście, wkroczenie. L' de' Barbari, zalanie państwa rzymskiego przez barbarzyńców.

INONESTÀ, s. f. nieuczciwość; nieprzystojność, nieprzyzwołość.

INONESTAMENTE, av. nieuczciwie; niegrzecznie, nieprzyzwoicie. [czczony.]

INONESTO, —TA, ad. nieuczciwy; niegrzeczny, nieprzyzwoity. [czczony.]

INONORATO, —TA, ad. niewiNOPE, ad. m. f. lat. biedny, ubogi.

INOPERANTE, —ROSO, —SA, ad. bezczynny, próżniący, próżniaki. [bóstwo.]

INOPIA, s. f. niedostatek, u-INOPINABILE, ad. m. f. niepodobny do wiary.

INOPINATAMENTE, av. niespodzianie.

INOPINATO, INOPPINATO, —TA, ad. niespodziany.

INOOPORTUNAMENTE, av. nie w swoim czasie.

INOOPORTUNITÀ, s. f. niewczesność.

INOOPORTUNO, —NA, ad. niewczesny.

INORARE, v. a. złocić. = uczcić, uszanować. = upraszać, błagać.

INORCARSI, v. r. zbrzydzać. = wywierzyc się na kogo.

INORDINATAMENTE, av. nieporządnie, bez ładu.

INORDINATEZZA, s. f. nieporządek, nieład.

INORDINATO, —TA, ad. nieporządnny.

INORGANICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. nieorganiczny.

INORGOGLIARE, —GLIRE, v. a. wzbic w dumę. = v. r. wzbic się w dumę, wynosić się, dąć, pyszczyć się.

INORNATO, —TA, ad. nieozdobny.

INORPELLAMENTO, s. m. przyozdobienie błyskotkami,

świecidelkami. = fig. *falszawy blask, pozór.*

INORPELLARE, v. a. przyozdobić błyskotkami, świecidelkami. = fig. *naład fałszywy blask, ubarwić, okrasić.*

INORPELLATURA, s. f. błyskotki, świecidelka. = fig. *powierzchnowa znajomość czego, v. INORPELLAMENTO.*

INORRIDIRE, v. a. ir. przejąć zgrozą. = v. n. *wzdrygać się, być przejętym zgrozą.*

INOSPITALE, ad. m. f. niegoscinny. = fig. *dziki, okrutny.*

INOSPITALITÀ, s. f. niegoscinność.

INOSPITE, ad. m. f. pusty, niezamieszkały.

INOSERVABLE, ad. m. f. niemogący być zachowanym.

INOSERVABILMENTE, av. niemogąc być zachowanym.

INOSERVANTE, ad. m. f. niezachowujący.

INOSERVANZA, s. f. niezachowanie praw, i t. p.

INOSERVATO, —TA, ad. niezachowany. = *niepostrzeżony.*

INOSIRE, v. n. ir. skostnieć. INQUETAMENTE, av. niespokojnie.

INQUIETARE, v. a. niepokoić. = v. r. *niepokoić się, niecierpliwic się.* [pokojenie.]

INQUIETAZIONE, s. f. niepokojność.

INQUIETEZZA, s. f. niespokojność. [spokojny.]

INQUIETO, —TA, ad. nieinquietudine, s. f. niespokojność, niespokój; troskliwość, trwoga, obawa.

INQUILINO, s. m. komornik, lokator. = *przybysz do kraju, do miasta.*

INQUINARE, v. a. splamnić, skałać, pokalać.

INQUIRIRE, —SIRE, v. a. ir. śledzić, badać, ciągnąć indagacyę z obwinionego.

INQUISITO, —TA, p. ad. badany, indagowany, zostający pod śledztwem sądownym.

INQUISITORE, s. m. indagator. = *inkwizytor ś. Inkwizycyi.*

INQUISIZIONE, s. f. inkwizycja, indagacya, śledztwo sądowe. = *ś. Inkwizycja.*

INRACCONTABILE, ad. m. f. niepodobny do powiedzenia.

INRADIARE, —ZIONE, v. ir. RADIARE, ec.

INRAGIONEVOLE, ec. v. ir. RAGIONEVOLE, ec.

INRAZIONABILE, ec. v. ir. RAZIONALE, ec.

INRECUPERABILE, v. ir. RECUPERABILE. [GABILE.]

INREFRAGABILE, v. ir. REFRA-

INREFRENABILE, v. ir. REFRENABILE. [LARE, ec.]

INREGOLARE, ec. v. ir. REGOLARE, ec.

INRELIGIOSAMENTE, av. niereligijnie. [gijność.]

INRELIGIOSITÀ, s. f. niereligijność.

INRELIGIOSO, —SA, ad. niereligijny, bezbożny. = *przeciwny religii, obrażający religii.*

INREMEABILE, ad. m. f. lat. (o miejscu), skąd niemożna powrócić.

INREMEDIABILE, —DIEVOLE, v. ir. REMEDIABILE. [SIBILE.]

INREMISSIBILE, v. ir. REMISSIBILE, ad. m. f.

INREMUNERABILE, ad. m. f. niepodobny do wynagrodzenia.

INREMNERATO, —TA, ad. niewynagrodzony.

INREPARABILE, ad. m. f. niepowetowany. [powetowanie.]

INREPARABILMETE, av. nieinreprensibile, ad. m. f. nięganny.

INREPROBABLE, ad. m. f. wolny od zarzutu, nięganny.

INREPUGNABILE, v. ir. REFRA- GABILE.

INRESOLUTO, —TA, ad. niezdecydowany, wahający się.

INRESOLUZIONE, s. f. wahanie się. [dlenie.]

INRETAMENTO, s. m. usi-

INRETARE, v. a. złapać w si- dła, usidlić.

INRETICELLATO, —TA, ad. Alf. Vit. *okryty siatką.*

INRETIRE, v. ir. RETIRE.

INRETRATTABILE, ad. m. f. niecofniony, nieodzowny.

INREVERENTE, ad. m. f. uchybiający uszanowaniu.

INREVERENEMENTE, av. bez winnego uszanowania.

INREVERENZA, s. f. nieuszano- wanie.

INREVOCABILE, —CHEVOLE, ad. m. f. nieodwołalny, nieod- zowny.

INREVOCABILITÀ, s. f. nie- odwołalność, nieodzowność.

INREVOCABILMENTE, — CHEVOLMENTE, av. nieodzownie.

INRICCHIRE, v. ir. RICCHIRE.

INRICORDEVOLE, v. ir. RICOR- DEVOLE.

INRIGARE, v. ir. INAFFIARE.

INRIGIDIRE, v. n. ir. stężeć, stwardnieć. [DIABILE.]

INRIMEDIABILE, v. ir. REME- DIABILE, v. ir. REMES- SIBILE. [NERATO.]

INRIMUNERATO, v. ir. REMU- NERATO, v. ir. DERISIONE.

INRITAMENTO, —ZIONE, v. ir. IRITAZIONE.

INRITROSIRE, v. n. ir. stać się krnąbrnym, zaciętym, upar- tym. [RENTE.]

INRIVERENTE, v. ir. INREVE-

INROMITARSI, v. r. zostać pu- stelnikiem.

INRORARE, v. ir. RORARE.

INROSSARE, v. a. poczer- wienić, pomalować czerwoną.

INRUGGINIRE, v. n. ir. zar- dzewieć.

INRUGLIADARE, v. a. zrosić, zwiłżyć, zmoczyć.

INRUVIDIRE, v. n. ir. schro- powacieć. = v. INASPIRE.

INSACCARE, v. a. schować do worka; napakować, nalado- wać brzuch. E mangia e beve, e insacca per due verri, Pulc. Morg. = v. r. fig. zamknąć się.

INSALARE, v. a. osolić, po- solić, nasolić. = pop. fig. prze- solić, za drogę przedawać. = fig. *przezornie postępować, o- strożnie działać.* = v. r. *solnieć.*

INSALATA, s. f. salata.

INSALATAIO, s. m. przeda- jący salatę i inne warzywa.

Il nostro monaco s'è accostato a un —, Lasc. Nov. [ka.]

INSALATERA, s. f. salater-

INSALATINA, —TUCCIA, — TUZZA, s. f. dim. salatika.

INSALATO, —TA, ad. słony, solony, osolony. = fig. *dowcipny.*

INSALAFURA, s. f. solenie, osolenie, nasolenie. = sól, woda słona. = *czas solenia.*

INSALEDBILE, ad. m. f. nie- dający się złutować.

INSALDARE, v. a. nakro- chmalic. = *złutować.* = fig. *wzmocnić, ustalić, utwierdzić.*

INSALDATORA, —TRICE, s. f. kobieta prasująca białinę.

INSALEGGIARE, v. a. z lekka posypać solą.

INSALINARE, v. ir. SALINARE.

INSALIVAZIONE, s. f. mieszanie się śliny z pokarmami przy żuciu. = v. SALIVAZIONE.

INSALUBRE, ad. m. f. nie- zdrowy, szkodliwy zdrowiu.

INSALUBRITÀ, s. f. szkodli- wość zdrowiu.

INSALUTANTE, ad. m. f. nie- witający.

INSALUTATO, —TA, ad. nie- powitany, niepożegnany. Partire —, *odejść bez pożegnania.*

INSALVABILE, ad. m. f. nie- mogący ująć czego, uratować się od czego.

INSALVATICARE, —CHIRE, v. n. zarosć cierniami, głogami. = fig. *zdziczeć, sprostać.* = v. a. *przywieść do stanu dzikości.*

INSANABILE, ad. m. f. nieu- leczoney. = fig. *niepodobny do zaradzenia.*

INSANABILMENTE, av. bez nadziei uleczenia.

INSANAMENTE, av. szalenie.

INSANGUINAMENTO, s. m. skrwawienie.

INSANGUINARE, v. a. *skrwawić*.

INSANIA, v. PAZZIA. [jacy.]

INSANIENTE, ad. m. f. *szaleń*
INSANIERE, v. n. ir. lat. *osza-*
leć, zwaryować. = v. a. *przy-*
wieść do szaleństwa.

INSANO, —NA, ad. lat. *szalony, warijant*.

INSAPIENZA, s. f. *nierozum*.

INSAPONARE, v. a. *namydlić*.

INSAPONATA, s. f. *namydlenie*.

INSAPORARE, v. a. *nadać smak*. = v. r. *dobrze smakować*.

INSAPUTA, s. f. Alla mia, tua, sua —, *bez mojej wiedzy, i t. d.*

INSATURABILE, INSAZIABILE, ad. m. f. *nienasycony*.

INSAZIABILITÀ, —ZIETÀ, s. f. *niesytosc*.

INSAZIABILMENTE, av. *nienasyczenie*. [BILE.]

INSCAMPABILE, v. INEVITABILE

INSCIHAVIRE, v. a. ir. *przy-*
wieść do stanu niewoli.

INSCRIDIONARE, v. a. *wsadzić na rożen*.

INSCRITIBILE, ad. m. f. *Geom. dający się wpisać*.

INSCRITTIVO, —VA, ad. *napisowy*.

INSCRITTO, —TA, p. ad. *napisany, wypisany*.

INSCRIVERE, v. a. ir. *napi-*
sać, wypisać, położyć napis. = *po-*
łożyć adres na liście, adre-
sować. = *Geom. wpisać*.

INSCRIZIONCELLA, s. f. dim. *napisek*.

INSCRIZIONE, s. f. *napis*.

INSCRUTABILE, ad. m. f. *niedo-*
ścigły, nieprzenikniony.

INSCRUTABILITÀ, s. f. *niedo-*
ścigłość.

INSCULPERE, v. a. ir. *uży-*
wa się tylko w 3 osobie l. p. cz.
przesz. wyrzyc. Dove Medoro in-
sculpe l' epigramma, Ar. Ori. Fur.

INSCULTO, —TA, p. ad. *wy-*
ryty. [LE.]

INSCUSABILE, v. INESCUSABILE

INSECABILE, ad. m. f. *nieda-*
jący się przeciąć.

INSECCHIRE], v. a. ir. *zrobić*
oschłym. Lo studio insecchisce la
maniera, Vasar.

INSEDIARE, v. a. + *posadzić*
na krzesło. = fig. *wprowadzić*
w posiadanie, instalować.

INSEGNA, s. f. *chorągiew*. = *od-*
dział żołnierzy pod jedną
chorągwią, chorągiew. = *herb*
familii lub kraju. = *sztyl*. = *znak*, *oznaka*, *cecha*. Diceva d' Amore, perchè io portava nel viso tante delle sue insegne, che questo non si potea ricoprire, D. Vit.

INSEGNABILE, INSEGNEVOLE. +

ad. *nauczliwy*.

INSEGNAMENTO, s. m. *ucze-*
nie, nauczanie.

INSEGNARE, v. a. *uczyć*,
nauczyć. = *pokazywać, wska-*
zywać. E le madri di gioia pal-

pitanti t' insegneran col dito ai pargoletti, Mont.

INSEGNATIVO, —VA, ad. *u-*
czący, nauczający.

INSEGNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *nauczyciel, nauczy-*
cielka. [gonić, pędzić.]

INSEGUIRE, v. a. ir. *ścigać*,

INSEGITAMENTO, s. m. *po-*
ścig, pogoń.

INSEGUITO, —TA, p. ad. *ści-*
gany, goniony.

INSELCIARE, v. a. *brukować*,
wykładać kamykami.

INSELLARE, v. a. *osiadłać*,
okubaczyć. = *wsiąść na konia*.

INSELVARSÌ, v. r. *zarosć la-*
sem. = *schronić się do lasu*.

INSELVATICARE, —CHIRE, v. INSAIVATICARE.

INSEMBRA, ec. + v. INSIEME.

INSENARE, v. a. *schować w za-*
nadrze. = fig. *zachować w pa-*
mieci.

INSENNATO, v. INSENSATO.

INSENSAGGINE, —TAGGINE, —TEZZA, s. f. *nierozum, nie-*
rozsządek, głupstwo, niedorzecz-
ność.

INSENSATAMENTE, av. *nieroz-*
umnie, głupio.

INSENSATO, —TA, ad. *nieroz-*
umny, szalony.

INSENSIBILE, ad. m. f. *niez-*
czuły, pozbawiony czucia. = *niez-*
czuły, nieużyty, nieporuszony. = *niedo-*
strzeżony, niezna-
czny. Infiniti oggetti per la loro piccolezza restano da gran distanza insensibili, Gal. Lett.

INSENSIBILITÀ, s. f. *niezczu-*
łość.

INSENSIBILMENTE, av. *niez-*
czule. = *nieznacznie*.

INSEPARABILE, ad. m. f. *nieroz-*
łączny, nierozdzielny.

INSEPARABILMENTE, av. *nieroz-*
łącznie, nierozdzielnie.

INSEPOLFO, —TA, ad. *niero-*
pochowany, niepogrzebany.

INSEPOLTURA, s. f. *pozba-*
wienie pogrzebu. [RE.]

INSERENARE, v. RASSERENARE

INSERIRE, v. a. ir. *wetknąć*,
wsadzić, wprowadzić; umie-
ścić. = *dodać jeden dzień do*
miesiąca lutego w roku przy-
byszowym. = *szczepić*.

INSERPENTITO, —TA, ad. *pelen*
jadu jak wąż.

INSERRARE, v. SERRARE.

INSERITO, INSERITO, —TA, p. ad. v. INSERIRE. = s. m. *szczep;*
szczepienie drzew.

INSERVIENTE, ad. m. f. *slu-*
żący do czego.

INSERZIONE, s. f. —IMENTO, s. m. *włożenie, wsadzenie, w-*
tknięcie; umieszczenie.

INSETARE, v. a. *obwinąć*,
pokryć jedwabiem. = *szczepić*.

INSETATURA, —ZIONE, s. f. *sz-*
czepienie winnej macicy.

INSETO, s. m. *szczep, zraz*.

INSETTIVORO, —RA, ad. *o-*
wadożerny.

INSETTO, s. m. *owad*. [GIA.]

INSEFTOLOGIA, v. ENTOMOLO-

INSEVERITO, —TA, ad. *na-*
srożony.

INSIDIA, s. f. *zasadzka; pod-*
stęp, fortel.

INSIDIARE, v. a. *zasadzić się*,
zasięgnąć na kogo, czyhać na
kogo. — la vita, *czyhać, dybać*
na czyje życie.

INSIDIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *czy-*
niący, czyniąca za-
sadzki.

INSIDIEVOLE, ad. m. f. *zda-*
tny do zasadzki.

INSIDIOSAMENTE, av. *zdra-*
dliwie, podstępnie.

INSIDIOSO, —SA, ad. *kmij-*
cy zasadzki, zdracliwý, pod-
stępny.

INSIEME, v. BENINSIEME.

INSIEME, av. *razem, wspól-*
nie, wraz z kim. Insieme insie-

me, *wszyscy, wszystko razem*. = Si dicono — villanie, *łajają się*, *wymyślają sobie nawzajem*.

INSIEMENTE, av. *razem*,
wspólnie. [w krzak.]

INSIEPARSI, v. r. *zaszyć się*

INSIGNE, ad. m. f. *slawny*,
znamienny, walny, przeważ-
ny, dostojny.

INSIGNIFICANTE, ad. m. f. *nie*
nieznaczący, błąh.

INSIGNIRE, v. a. lat. *odzobić*.

INSIGNORIRE, v. a. ir. *zro-*
bić panem; nadać dobra. = v. r. *opanować, posiąść*.

INSINATTANTO, —INSINTANTO, INSIANTANTOCHÈ, v. INFINATTANTO.

INSINCERTA, s. f. *nieszcz-*
erość.

INSINO, —CHÈ, v. INFINO.

INSINUANTE, ad. m. f. *umie-*
jący się ukreć, przypodobać.

INSINUARE, v. a. *dać do zro-*
zumienia, napomknąć, nadmie-
nić, przymówić się o co. = v. r. *ukreć się, wcisnąć się, wśli-*
znąć się.

INSINUAZIONE, s. f. *danie*
do zrozumienia, napomknie-
nie, nadmienie, przymowie-
nie się o co.

INSIPIDAMENTE, av. *nies-*
maczny, po głupiemu.

INSIPIDEZZA, s. f. *brak sma-*
ku. = fig. *niesmaczność, niedo-*
ręczność, głupstwo.

INSIPIDIRE, v. n. ir. *stracić*
smak.

INSIPIDO,—DA, ad. bez smaku. = fig. niesmaczny, suchy, oschły, zimny, nieprzyjemny, głupi, niedorzeczny.

INSIPIENTE, INSIPIENZA, —ZIA, v. sciocco, ec.

INSISTENZA, —ZIA, s. f. nastawianie, naleganie, upor.

INSISTERE, v. n. ir. наста-
wać, nalegać. = stać nad czym.

INSITO, —TA, ad. wrodzony.

INSORMZABILE, ad. m. f. niezgasły.

INSOAVE, ad. m. f. niesma-
czny, nieprzyjemny.

INSOAVITÀ, s. f. nieprzyje-
mność.

INSOCIABILE, ad. m. f. nie-
towarzyski, odludny.

INSOCIABILITÀ, s. f. nietowa-
rzyskość.

INSOFFERENZA, s. f. nieto-
lerancya.

INSOFFICIENTE, —ZA, v. IN-
SUFFICIENTE, ec.

INSOFFRIBILE, ad. m. f. nie-
znośny.

INSOFFRIBILMENTE, av. nie-
znośnie.

INSOGETTABILE, ad. m. f. nie-
dający się podbić.

INSOGNARSI, v. r. uroić sobie.

INSGNO, s. m. sen, marze-
nie, urojenie.

INSOLARE, v. a. wystawić na
słońce.

INSOLCARE, v. a. brózdzić. =
nakreślić plan budynku.

INOLENTACCIO, —CIA, IN-
SOLENTONE, ad. e s. zuchwalec.

INOLENTE, ad. e s. m. f. zu-
chwały.

INOLENTELLO, —LA, ad. e
s. dim. nieco zuchwały.

INOLENTEMENTE, av. zu-
chwale.

INOLENTIRE, v. n. ir. stać
się zuchwałym.

INOLENZA, —ZIA, s. f. zu-
chwałość, zuchwalstwo.

INSOLFARSI, v. r. zamie-
nić się na siarkę.

INSOLITAMENTE, av. nie-
zwyczajnie, niezwykajnie.

INSOLITO, —TA, ad. nie-
zwyczajny, niezwykajny.

INSOLLARE, v. n. zmięknąć,
rozmięknąć. = v. a. fig. osł-
bić, zniweczyć skutek.

INSOLUBILE, ad. m. f. nie-
rozpuszczalny. = niepodobny
do rozwiązania. Problema —,
zagadnienie niepodobne do roz-
wiązania.

INSOLUBILITÀ, s. f. nieroz-
puszczalność. = niepodobień-
stwo rozwiązania.

INSOLUBILMENTE, av. nie-
rozłącznie.

INSOLVIBILE, ad. m. f. nie-
będący w stanie zapłacić.

INSOLVIBILITÀ, s. f. niemo-
żność zapłacenia.

INSOMMERGIBILE, ad. m. f.
nieający się zamurzyć.

INSONNARE, v. a. uspić.

INSONNE, ad. m. f. bezsen-
ny.

INSONNIO, s. m. bezsenność.

INSOPPORTABILE, —TEVO-
LE, ad. m. f. nieznośny.

INSOPPORTABILMENTE, av.
nieznośnie. [nac.]

INSORDIRE, v. n. ir. ogtuch-
INSORGENTE, s. m. po-
wstaniec.

INSORGERE, v. n. e. r. wstać,
podnieść się. = powstać, zro-
bić powstanie.

INSORGIMENTO, s. m. po-
wstanie, v. INSURREZIONE.

INSORMONTABILE, ad. m. f.
nieprzezwyćzony, nieprze-
partny.

INSORTO, —TA, p. ad. po-
wstały. = powstaniec.

INSOSPETTIRE, v. n. mieć
w podejrzeniu. = v. a. podać
w podejrzenie.

INSOSTENIBILE, ad. m. f.
którego trudno bronić, przy
którym się nie można utrzy-
mac. = nieznośny.

INSOZZARE, v. a. zbrudzić,
zbrukać, splamici, zwałać.

INSOZZIRE, v. n. ir. zbrud-
dzić się, i t. d.

INSUPERABILE, ad. m. f. nie-
spodziewany.

INSUPERANZIRE, v. n. ir. po-
wziąć nadzieję, spodziewać
się. [spodzianie]

INSUPERAMENTE, av. nie-
spodziewany, niespodziany.

INSUPERATO, —TA, ad. nie-
spodziewany, niespodziany.

INSPESSAMENTO, s. m. zgę-
szczenie.

INSPESSIRE, v. n. ir. zgęścić,
zgestnieć.

INSPEITTORE, s. m. inspek-
tor, nadzorca.

INSPEZIONE, s. f. wpatry-
wanie się w co, oglądanie
czego. = inspekcya, nadzór.
= urząd inspektora.

INSPIRARE, v. a. natchnąć,
wlać ducha. = v. n. nadąć, nad-
dmuchać.

INSPIRATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. dający, dająca na-
tchnienie. [nie.]

INSPIRAZIONE, s. f. natchnie-
nie.

INSTABILE, ad. m. f. niestaly.

INSTABILITÀ, —TADÉ, —TA-
TE, s. f. niestalość, niestate-
czność. [le.]

INSTABILMENTE, av. niesta-
lony.

INSTALLARE, v. a. wprowa-
dzić do zajęcia miejsca, instal-
ować. [lacya.]

INSTALLAZIONE, s. f. insta-
lacja.

INSTANCABILE, ad. m. f. nie-
znużony, niezmordowany.

INSTANCABILMENTE, av.
nieznużenie, niezmordowanie.

INSTANTANEO, v. INSTANTANEO.

INSTANTE, s. m. moment,
chwila.

INSTANTE, ad. m. f. nasta-
jący, nalegający. [nie.]

INSTANTEMENTE, av. usil-
nie.

INSTANZA, —ZIA, s. f. in-
stancya sądowa. = naleganie,
usilne proźby. = przykład, do-
wód. [wac, nalegać.]

INSTARE, v. a. e. n. ir. nasta-
wać.

INTELLARSI, v. r. okryć się
gwiazdami.

INTERILIRE, v. n. ir. stać
się niepodnym.

INSTIGARE, v. a. podmarwiać,
podżegać, podszczuwać, na-
bechtac, podbechtac.

INSTIGATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. poduszyciel, i t. d.

INSTIGAZIONE, s. f. —MENTO,
s. m. namowa, podmowa, pod-
żeganie, poduszczenie, na-
bechtanie, podbechtanie.

INSTILLARE, v. a. wpusz-
zcac kroplami. = fig. wpajać,
wrazać, natchnąć.

INSTINTO, s. m. instykt,
zmysł zwierzęcy. = instykt,
przecucie. [wić, zalożyć.]

INSTITUIRE, v. a. ir. ustan-
owić.

INSTITUTA, s. f. instytucye
Justyniana, elementarny wy-
kład prawa rzymskiego.

INSTITUTISTA, s. m. pro-
fessor wykładający instytucye.

INSTITUTO, s. m. instytucya,
ustanowienie, zakład.

INSTITUTORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. nauczyciel, nauczy-
cielka.

INSTITUZIONE, s. f. posta-
nowienie, ustawa, prawo. =
v. INSTRUZIONE. [stupialy.]

INSTOLIDITO, —TA, ad. o-
instruire, v. a. ir. uczyć,
nauczać. = uwiadomic, do-
nieść o czym.

INSTRUMENTALE, —RIO, —
RIA, ad. instrumentalny. Musi-
ca instrumentale, muzyka in-
strumentalna.

INSTRUMENTO, s. m. instru-
ment. = akt, kontrakt. = nar-
zędzie. [nauczający.]

ISTRUTTIVO, —VA, ad.
instrutto, —TA, ad. uc-
zony. = opatrzone w co. =
uszykowany. Non altramente
ch' a battaglia instrutti, Car. En.

ISTRUTTORE, s. m. nau-
czyciel.

ISTRUZIONE, s. f. uczenie.
= nauka. = instrukcya, prze-
pis, pravidło.

INSTUPIDIRE, v. n. ir. ostu-
pieć z zadziwienia, stanąć jak
wryty. [soavità, ec.]

INSUAVITÀ, INSUAVE, v. IN-

INSUCIDARE, INSUDICIARE, v. a. zbrudzić, zbrukać. = fig. zepsuć.

INSUETO, v. INCONSUETO. INSUFFICIENTE, ad. m. f. niedostateczny.

INSUFFICIENTEMENTE, av. niedostatecznie.

INSUFFICIENZA, —ZIA, s. f. brak, niedostatek.

INSUFLARE, v. a. wdąć, wdmuchnąć. = fig. natchnąć.

INSUFLAZIONE, s. f. Med. wdmuchnienie gazu lub powietrza w człowieka. = Eccl. natchnienie.

INSULSAMENTE, av. głupio. INSULSO, —SA, ad. głupi, niedorzeczny, niesmaczny.

INSULTARE, v. a. znieważać, zelżyć, zhanbić.

INSULTATORE, s. m. —TRICE, s. f. zelźciel, zelźcielka.

INSULTO, s. m. obelga, zniewaga.

INSUPERABILE, ad. m. f. nieprzewyciężony, nieprzeparty.

INSUPERABILITÀ, s. f. niemożność przewyciężenia.

INSUPERABILMENTE, av. nie do przewyciężenia.

INSUPERBIMENTO, s. m. wzbicie się w dumę.

INSUPERBIRE, v. n. ir. zdumnieć, spysznieć.

INSURGENTE, v. INSORGENTE.

INSURGERE, v. n. ir. wstać, podnieść się, powstać. = nastać, uszcząć się.

INSURREZIONALE, ad. m. f. insurekcyjny.

INSURREZIONE, s. f. insurekcyja, powstanie.

INSURTO, —TA, p. ad. v. INSURGERE. [rze.

INSUSO, av. na górze, w górnym.

INSUSSISTENTE, ad. m. f. nie istniejący. = bezzasadny, słaby, błahy.

INSUSSISTENZA, s. f. bezzasadność, błahość, marność.

INTABACCARSI, v. r. szaleć się, zakochać. = zatopić się w czem, oddać się zupełnie czemu.

INTACCAMENTO, s. m. v. INTACCATURA. = v. OFFESA.

INTACCARE, v. a. nakarbować, naciąć. = wyszczerbić. = Fig. żądać więcej niż należy. = zaciągnąć dług. = kraść. = urazić, obrazić. = napocząć, zaciąć. = nadwerżyć, uszczerbić.

INTACCATURA, s. f. karb, nacięcie, rowek.

INTACCO, pl. —CHI, s. m. szkoda, uszczerbek, nadwerżenie. = obraza. = plama, skaza.

INTAGLIAMENTO, s. m. na-

cięcie, pocięcie. = v. INTAGLIATURA.

INTAGLIARE, v. a. ryć, rytować, sztychować na metalu; rznąć, wyrzynać na kamieniu; żłobić dłotkiem kamień lub drzewo.

INTAGLIATO, v. INTAGLIO.

INTAGLIATO, —TA, p. ad. v. INTAGLIARE. = nacięty, pokrajany, porąbany, posiekany. = dobrze zrobiony, jak ulany.

INTAGLIATORE, s. m. snycerz, rzeźbiarz. = sztycharz.

INTAGLIATURA, s. f. sztych, sztychowanie. = rycie na metalu.

INTAGLIO, s. m. rycina, sztych, kopersztych. — in rame, rycie ryłcem na miedzi: sztych, rycina rznęta na miedzi. = robota wyrzynana dłotkiem. = krój sukni.

INTAGLIUZZARE, v. a. pociąć, pokrajać, posiekać.

INTANARSI, v. r. skryć się w jaskini. = ukryć się w jakim zakątku.

INTANFARSI, v. r. spleśnieć, zbutwieć (o chlebie, masle).

INTANGIBILE, ad. m. f. nie-tykalny.

INTANTO, av. tymczasem. = Intanto quanto, — inquanto, o tyle o ile, podług tego jak, w miarę jak.

INTANTOCHE, av. tymczasem, podczas tego. = aż dopóki. = tak iż. = o tyle o ile.

INTARLAMENTO, s. m. zrobienie, robaczliwość, stoczenie od robactwa, spróchniałność.

INTARLARE, v. n. zrobaczęć, spróchnieć.

INTARSIARE, v. a. wykladać, formirować kawaleczkami drzewa rozmaitego koloru.

INTARSIATURA, s. f. formirowanie drzewem różnego koloru.

INTARTARITO, —TA, ad. okryty winianem potażu.

INTASAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zapchanie, zatkanie. = zatkanie kanałów w ciele, zatwardzenie.

INTASARE, v. a. napętnić winianem potażu. = zatkanąć szczelnie, zatkanąć czopem, zaszpuntuować. [ro.

INTASATURA, v. INTASAMENTO.

INTASCARE, v. a. schować do kieszeni. = Fig. przywłaszczać sobie co. = v. n. uchodzić do czego.

INTASSARE, v. a. napiąć łuk.

INTATTO, —TA, ad. nie-knięty, nienaruszony.

INTAVOLARE, v. a. zrobić

TARE. = Mus. pisać tablaturę dla grających lub śpiewających. = Intavolare una stanza, dać podługę lub sufity w pokoju, tuflować pokój. = Intavolar negozio, trattato, fig. zajęć się rozstrząsaniem jakiej sprawy, wytoczyć rzecz, rozpocząć interes.

INTAVOLATO, s. m. Arch. kornesy. = hebel stolarski do laskowania. = futrowanie, taflowanie ścian lub sufitu.

INTAVOLATURA, s. f. Mus. tablatura, znaczenie tonów literami i cyframi zamiast nót. = przepis, instrukcyja dana na piśmie. = pobicie dachu latami.

INTEGAMARE, v. a. włożyć w rynek.

INTEGRALE, ad. m. f. całkowity. [wicie.

INTEGRALMENTE, av. całkowicie.

INTEGRAMENTE, av. nieskazitelnie.

INTEGRANTE, ad. m. f. uzupełniający.

INTEGRARE, v. a. uzupełnić. = Mat. wynaleść ilość integralną ilości różniczkowej.

INTEGRITÀ, s. f. nienaruszona całość. = Fig. doskonałość. = prawość, nieskazitelność.

INTEGRO, —GRA, ad. cały, nienaruszony. = fig. nieskazitelny, prawy, nieposzlakowany.

INTEGUMENTO, s. m. Anat. błona, skóra, powłoka.

INTELAIARE, v. a. nalożyć przedzęna warsztat. — un negozio, fig. v. INTAVOLARE.

INTELAIATA, s. f. tkanie płótna; fig. knowanie.

INTELAIATURA, s. f. szkielet. = zrąb. = rama, osada, oprawa. = warsztat tkacki.

INTELLETTIVA, s. f. władza pojmowania.

INTELLETTIVAMENTE, av. umysłowo.

INTELLETTIVO, —VA, ad. umysłowy.

INTELLETO, s. m. rozum, rozsądek, umysł. = rozumienie, pojęcie. Aver — di checcesia, mieć o czem pojęcie. Donne, ch' avete — d' amore, D. Rim. = rozumienie, znaczenie, sens.

INTELLETTORIO, s. m. jasno pojmujący.

INTELLETTUALE, ad. m. f. umysłowy. = duchowny.

INTELLETTUALITÀ, s. f. umysłowość.

INTELLETTUALMENTE, av. umysłowo. [GENZA.

INTELLEZIONE, v. INTELLIGENTE.

INTELLIGENTE, ad. m. f. obdarzony rozumem. = rozumny, mądry, uczony.

INTELLIGENZA, —ZIA, s. f. rozum, rozsądek. = rozumienie, znajomość, pojęcie. = porozumienie się z kim. — segreta, tajemne porozumienie się, znoszenie się z kim. = pl. a. nielowie.

INTELLIGIBILE, ad. m. f. zrozumiały. = umysłowy.

INTELLIGIBILITÀ, s. f. zrozumiałość.

INTELLIGIBILMENTE, av. zrozumiale.

INTEMERATA, v. PAPPOLATA. **INTEMERATO**, —TA, ad. lat. niezgwałcony, nieskażony, nie naruszony. [czac.]

INTEMPELLARE, v. a. + z. **INTEMPERANTE**, ad. m. f. niewstrzemięzliwy.

INTEMPERANZA, —ZIA, s. f. niewstrzemięzliwość, nieumiarkowanie.

INTEMPERARSI, v. r. umiarkować się, upamiętać się.

INTEMPERAMENTE, av. niewstrzemięzliwie.

INTEMPERATO, —TA, ad. niewstrzemięzliwy, nieumiarkowany.

INTEMPERIE, —RATURA, s. f. nieporządek w funkcjach ciała ludzkiego. = Intemperie dell'aria, della stagione, slota, niepogoda.

INTEMPESTIVAMENTE, av. nie w czas, nie w porę.

INTEMPESTIVO, —VA, ad. niewczesny, przedwczesny.

INTENDACCHIARE, v. a. o. pacznie lub powierzchownie co rozumieć.

INTENDENTE, s. m. intendencja, nadzorca.

INTENDENTE, ad. m. f. znający się na rzeczy, pojętny, roztropny, rozgarniony. = uwiadomiony, przestrzeżony. = pilny, uważny.

INTENDENTEMENTE, av. pilnie, uważnie, bacznie.

INTENDENZA, s. f. v. INTENDIMENTO, = urząd intendenta, intendentura.

INTENDERE, v. a. ir. rozumieć, pojąć. Intendami chi può, ch' i' m' intend' io, Petr. Dare ad —, dać do zrozumienia. = styścić o czem. = myśleć, sądzić, mniemać, rozumieć. Darsi ad —, mniemać, sądzić. = znać się na czem. Chi per prova intende amore, który doskonale zna się na miłości. = natężyć, wyteżyc, napiąć. — l'arco, napiąć łuk. — gli occhi, wyteżyc wzrok. = v. n. chcieć, zamyslać, zamierzać, zakładać sobie. = przykiadać się do czego, trudnić się, zajmować się czem. A questo intende il papa e i car-

dinali, D. Par. Che 'l maggior padre ad altr' opera intende, Petr. = v. r. znosić się z kim, mieć z kim porozumienie. Discretamente con lui s' incominciò ad intendere, Bocc. = Intendersi in donna, zając się kobietą, zakochać się.

INTENEVOLE, ad. m. f. zrozumiały.

INTENEVOLMENTE, av. mędrze. = zrozumiale. = pilnie, uważnie.

INTENDIMENTO, s. m. rozum, umysł. Buona è la signoria d' Amore, perochè trae lo 'ntendimento del suo fedele da tutte le rie cose, D. Vit. = rozumienie, znaczenie. = cel, zamiar, zamysł. = kochanek, kochanka.

INTENDITIVO, v. INTELETTIVO.

INTENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. znawca. Ammiratore più che — dell' antichità classica, Giob. A buon intenditore poche parole, prov. mądrej głowie dość dwie słowie. [cmienie.]

INTENEBRAMENTO, s. m. za-
INTENEBRARE, v. a. zaćmnić. = uszkodzić, zepsuć.

INTENEBRATO, —TA, p. ad. zaćmiony. = zmieszany, pomieszany.

INTENEBRIRE, v. n. ir. zaćmnić się, zachmurzyć się, zasepić się. = fig. zmieszać się.

INTENERIMENTO, s. m. rozczulenie, rozrzewnienie.

INTENERIRE, v. a. ir. skruszyć, zmiękczyć. = fig. rozczulić, rozrzewnić. = v. n. e. r. rozczulić się, rozrzewnić się.

INTENSAMENTE, —SIVAMENTE, av. z wyteżeniem, gwałtownie.

INTENSIONE, —SITÀ, s. f. natężenie, wyteżenie.

INTENSIVO, —VA, ad. mocny, tęgi, dobitny, przenikający.

INTENSO, —SA, ad. mocny, tęgi, silny, gwałtowny. = mający wyteżoną uwagę, uważny, pilny, v. ATTENTO, INTENTO.

INTENTABILE, ad. m. f. o co się pokusić nie można.

INTENTAMENTE, av. pilnie, bacznie, uważnie.

INTENTARE, v. a. kusić się o co, kasac się na co, próbować, doświadczać. = uformować, wyteżyc proces.

INTENTATO, —TA, p. ad. v. INTENTARE. = niepróbowany, o co się kto nie kusił, czego nie próbował. Per non lasciare alcuna cosa intentata, Mach. Stor.

INTENTAZIONE, s. f. kuszenie się o co, próbowanie. = uformowanie procesu.

INTENTIVAMENTE, av. pil-

nie, uważnie. = silnie, zwyteżeniem, potężnie.

INTENTO, s. m. cel, zamiar. = ad. bardzo zajęty, pilny, uważny, baczny. Stare — ad ascoltare, pilnie słuchać. Mentr' io son a mirarvi intento e fiso, Petr. = gotów, przygotowany.

INTENZA, s. f. + v. INTENZIONE. = osoba kochana.

INTENZIONALE, ad. m. f. intencyonalny.

INTENZIONALMENTE, av. w pewnej intencji.

INTENZIONATO, —TA, ad. mający pewną intencję. = obiecany.

INTENZIONE, s. f. intencja, chęć, wola, zamiar, zamysł, cel. Aver l' —, osiągnąć cel. Dare —, obiecać, dać nadzieję. Trarre —, D. Purg. mieć na celu, dążyć, zmierzać do czego.

INTERAME, s. m. trzewa, jelita.

INTERAMENTE, av. całkiem, całkowicie, zupełnie.

INTERATO, —TA, ad. autentyczny, prawdziwy. = v. INTRIZZITO.

INTERCALARE, s. m. wiersz wtrącony do textu. = dzień dodany w roku przybyszowym.

INTERCALARE, v. a. wtrącić, wsunąć, dodać.

INTERCALARIO, —RIA, ad. wtrącony, dodany.

INTERCALAZIONE, s. f. wtrącenie, dodanie.

INTERCEDERE, v. n. ir. wstawiać się, przyczyniać się, prosić za kim, wdąć się w co, być pośrednikiem.

INTERCEDITRICE, s. f. pośredniczka, ordędowniczka.

INTERCESSIONE, s. f. wstawienie się, przyczynienie się za kim, pośrednictwo.

INTERCESSORE, —DITORE, s. m. pośrednik, ordędownik.

INTERCETTARE, v. a. przejąć, zatrzymać w drodze.

INTERCETTO, —TA, ad. przejęty, zatrzymany. = przecięty, zagrodzony (o drodze).

INTERCHIUDERE, v. a. ir. przymknąć drzwi, okno. = zamknąć w czem. = v. r. zamknąć się w śród czego.

INTERCIDERE, v. a. ir. przeciąć, rozciąć. = v. IMPEDIRE.

INTERCISAMENTE, v. INTERROTTAMENTE.

INTERCLAVICOLARE, ad. m. f. Anat. międzyobczykowy.

INTERCOLONNIO, —LUNNIO, s. m. Arch. międzyfilarsze, międzykolumnowe.

INTERCOSTALE, ad. m. f. Anat. międzybrzowy.

INTERCOSTALMENTE, av. między żebrami.

INTERCUTANEO, —NEA, ad. Anat. między skórą a mięsem.

INTERDETTO, —DICIMENTO, s. m. —DIZIONE, s. f. zakaz, zakazanie. = Eccl. interdykt. = Bocc. przeszkoda. = p. ad. zakazany, zabroniony. = wykłety.

INTERDIRE, —DICERE, v. a. ir. zakazać, zabronić.

INTERESSANTE, ad. m. f. interesujący, zajmujący.

INTERESSARE, v. a. interesować, zajmować. = v. r. zajmować się czem.

INTERESSATAMENTE, av. interesownie.

INTERESSATO, —TA, —SSO, —SA, ad. interesowany, mający w czem interes. = interesowany, chcący zysku. = mający w czem udział.

INTERESSE, —so, s. m. interes, zajęcie. = interes, to co nas obchodzi. = interes, sprawa, zatrudnienie. Badare a suoi interessi, pilnować swych interesów. = procent, prowizya. = zysk. = strata, szkoda.

INTERESSINO, —UCCIO, s. m. dim. interesik.

INTEREZZA, s. f. calość.

INTEREZZIONE, s. f. Gram. wykrzyknik.

INTERIM, av. tymczasowo. = s. m. przeciąg czasu, tymczasowy rząd, tymczasowe sprawowanie urzędu. = formularz wiary ogłoszony przez Karola V w Niemczech 1548 r.

INTERINARE, v. a. Leg. ustanowić, mianować tymczasowo.

INTERINO, —NA, ad. tymczasowy.

INTERIORA, s. f. pl. —RI, s. m. pl. wewnętrzności, trzewia, jelita. = fig. wnętrze.

INTERIORE, s. m. wnętrze, środek, głąb. = pl. fig. serce, wewnętrzne uczucia. = ad. m. f. wewnętrzny.

INTERIORITÀ, s. f. wnętrze, środek, głąb.

INTERIORMENTE, av. wewnętrznie; w głąb serca.

INTERLINEA, s. f. odstęp między wierszami. = Stamp. bla-szki między wierszami.

INTERLINEARE, ad. m. f. międzywierszowy. = v. a. interliniować, pokłaść interlinie.

INTERLOCUTORE, s. m. osoba dramatu.

INTERLOCUTORIO, —RIA, ad. Leg. przedstanowczy (o wyroku nakazującym produkowanie nowych dowodów, lub zjazd na gruncie celem wydania wyroku stanowczego).

INTERLUNIO, s. m. czas przez który więzyc nie pokazuje się na horyzoncie.

INTERMEDIO, s. m. mała sztuka między dwiema większemi. = ad. środkowy, środkowy. Le isole intermedie, wyspy między Korsyką a Sardynią.

INTERMENTIRE, v. n. ir. ściernąć, zdrewnieć.

INTERMETTERE, v. INTRALASCIARE. [MEZZAMENTO.

INTERMETTIMENTO, v. TRAMERMEZZO, v. INTERMEDIO.

INTERMEZZO, —ZA, ad. środkowy, pośredni.

INTERMINABILE, ad. m. f. niemający końca.

INTERMINATO, —TA, ad. nieograniczony.

INTERMISSIONE, s. f. przerwa, przestank.

INTERMISTO, —TA, ad. przemieszany, zmieszany.

INTERMITTENTE, ad. m. f. przerywany. Febbre —, febra przerywana.

INTERMITTENZA, s. f. nieregularność pulsu.

INTERNAMENTE, av. wewnętrznie.

INTERNARSI, v. r. zapuścić się w głąb; wniknąć, przeniknąć. O Dio che scerni.... l'opre più occulte, e nel mio cor t'interni, Tass. Ger. Quanto più m' interno in considerer la vanità dei discorsi popolari, tanto più gli trovo leggieri e stolti, Gal. Dial.

INTERNO, s. m. wnętrze. = ad. wewnętrzny.

INTERODIO, s. m. odległość między kolankiem a kolankiem łodygi. [nuncyusz.

INTERUNZIO, s. m. inter-

INTERO, —RA, ad. cały, zupełny, kompletny. Cavallo intero, koń cały, niewyrzynięty. Intero intero, calusienki. Conto intero intero, okrągły rachunek.

INTEROSSEO, —SEA, ad. Anat. międzykostny.

INTERPELLARE, v. a. wezwać, powołać, pozwać do sądu.

INTERPELLAZIONE, s. f. wezwanie; pozwanie.

INTERPETRAMENTO, ec. v. INTERPRETAMENTO, ec.

INTERPOLARE, v. a. wciśnąć, wtrącić do textu, dodać co do cudzego dzieła.

INTERPOLATAMENTE, av. tu i owdzie, kiedy niekiedy.

INTERPOLATO, —TA, p. ad. wtrącony, dodany do textu. = przerywany.

INTERPOLAZIONE, s. f. wtrącenie wyrazów do textu. = wyrazy wtrącone do textu.

INTERPONIMENTO, s. m. włożenie, wstawienie, wstawienie. = fig. wdanie się, pośrednictwo.

INTERPORRE, v. a. ir. wsta-

wić, włożyć między dwie rzeczy. Vengo a pregarla, che a favor del mio negozio voglia — ed impiegare quella autorità ec. Gal. Lett. = v. r. wdać się w co.

INTERPOSITORE, s. m. pośrednik.

INTERPOSIZIONE, s. f. v. INTERPONIMENTO. = wdanie się, pośrednictwo. = Interposizione di tempo, upływ czasu, odwłoka.

INTERPOSTO, —SITO, —TA, p. ad. włożony, wstawiony, wsadzony między dwie rzeczy. = Parlare, trattare per interposta persona, mówić, traktować o co za pośrednictwem kogo.

INTERPRETAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. tłumaczenie.

INTERPRETARE, v. a. tłumaczyć.

INTERPRETATIVAMENTE, av. tłumacząc tak lub inaczej.

INTERPRETATIVO, —VA, ad. tłumaczący.

INTERPRETE, —TATORE, s. m. tłumacz, drogmán.

INTERPUNZIONE, s. f. punktuacja.

INTERPAMENTO, —RIMENTO, s. m. odsepiško.

INTERRARE, v. a. oblepić gliną, ubijać ziemię na cembrowinę do studni, wylepić dno sadzawki, i t. p. = pogrzebać.

INTERRATO, —TA, p. ad. v. INTERRARE. = błdy, wybladły.

INTERREGNO, s. m. bezkrólewie.

INTERRIARE, v. INTERRARE.

INTERRO, v. INTERRAMENTO.

INTERROGARE, v. a. pytać, zapytać.

INTERROGATIVAMENTE, av. w kształcie zapytania.

INTERROGATIVO, —VA, ad. pytający. Punto interrogativo, znak zapytania.

INTERROGATORE, s. m. —TRICE, s. f. zapytujący, zapytująca.

INTERROGATORIO, s. m. v. INTERROGAZIONE. = indagacya, zapytania czynione obwinionemu, i jego odpowiedzi.

INTERROGAZIONCELLA, s. f. dim. małeńkie zapytanie.

INTERROGAZIONE, s. f. pytanie, zapytanie.

INTERROMPERE, v. a. ir. przerwać. — il lavoro, przerwać pracę. — la parola, przerwać komu mowę. = v. n. przestać, ustać.

INTERROMPIMENTO, s. m. przerwanie, przerwa.

INTERROTAMENTE, av. przerywanie.

INTERROTTO, —RUTTO, —TA, p. ad. przerywany, przerywany. [rywacz.]

INTERRUTTORE, s. m. przerywacz.
INTERRUZIONE, s. f. przerwa.

INTERSECARE, —GARE, v. a. przerywać, przecinać, przepłatać, krzyżować. = v. r. przecinać się nawzajem.

INTERSECAZIONE, —SEZIONE, s. f. —SEGAMENTO, s. m. przecięcie się linii, punkt przecięcia.

INTERSTIZIO, s. m. odstęp, przedział. = pewny przeciąg czasu. [TENERE, ec.]

INTERTENERE, ec. v. INTRAT-
INTERTURBARI, v. r. zmieszczaj się.

INTERVALLATO, —TA, ad. rozstawiony w pewnych odstępach.

INTERVALLO, s. m. przedział, odstęp. = przeciąg czasu. Aver lucidi intervalli, v. LUCIDO. = Milit. odstęp.

INTERVENIMENTO, s. m. wypadek, przypadek. = wdanie się, pomoc.

INTERVENIO, s. m. warstwa kamieni przerywająca żyłę miedzi.

INTERVENIRE, v. n. ir. zająć, zdarzyć się, nastąpić, trafić się. = Intervenire ad alcuna cosa, wchodzić w co, wdać się w co; być czemu przytomnym, znajdować się gdzie. Un sottuoso banchetto, al quale intervennero i principali signori della corte, uspaniała ucsta, na której znajdowali się przedniejsi panowie dworscy.

INTERVENO, s. m. wdanie się, przytomność, obecność.

INTERVENUTO, —TA, p. ad. v. INTERVENIRE.

INTERVENZIONE, s. f. interwencja.

INTERVERTEBRALE, ad. m. f. Anat. międzypacierzowy.

INTESA, s. f. cel, zamiar. = Aver l' —, star sull' —, mieć się na ostrożność.

INTESAMENTE, av. pilnie, uważnie.

INTESCHIATO, —TA, ad. u-party. = rozgniewany, rozchukany.

INTESO, —SA, ad. zajęty, zatrudniony. Povera e nuda vai, filosofia, dice la turba a vil guadagno intesa, Petr. Ed a più dire inteso lo risospinse, Car. En. = p. ad. pojety, zrozumiany. = słyszany. = Bene, male inteso, dobrze, źle zrobiony, zbudowany.

INTESSARE, v. a. przepłatać, wplatać, przetykać czem

tkając. Tu rischiara il mio canto, e tu perdona se intesso fregi al ver, Tass. Ger.

INTESSIMENTO, s. m. —TURA, s. f. tkanie; przepłatanie.
INTESTABILE, ad. m. f. niemogący zrobić testamentu.

INTESTARE, v. n. e. r. zaciąć się, wziąć się, uprzeć się. = v. a. Intestare in uno luoghi di monte, wyznaczyć komu dochód dożywotni.

INTESTATO, —TA, p. ad. u-party. = zmarły bez testamentu. = mający sobie zapisany dochód dożywotni.

INTESTINALE, ad. m. f. kiszkowy.

INTESTINO, s. m. kiszka, jelito, wewnętrzności. = ad. wewnętrzny. Guerra, discordia intestina, wojna domowa, niezgoda wewnętrzna.

INTESTO, —TA, zamiast INTESSUTO, p. ad. przetykany. Depon Clorinda le sue spoglie in teste d'argento, Tass. Ger.

INTIEPIDARE, —DIRE, v. n. prop. e fig. letnieć, zletnieć, stygnąć, wystygnąć. = v. a. letnieć, zletnieć, ostudzić, wystudzić.

INTIERO, —RAMENTE, v. INTERO, ec.

INTIGNARE, v. n. r. zalegnąć się (o molach).

INTIGNATURA, s. f. zalegnięcie się mólów. = fig. upor.

INTIGNERE, v. a. ir. umoczyć. = fig. wciągnąć do spisku.

INTIGNOSIRE, v. a. ir. zarażać parchami.

INTIMAMENTE, av. ściśle, serdecznie.

INTIMARE, v. a. zawiadomić urzędownie, zapowiedzieć.

INTIMATORE, s. m. —TRICE, s. f. zawiadomiciel, i t. d.

INTIMAZIONE, s. f. zapowiedzenie.

INTIMIDIRE, v. n. ir. przelęknąć się.

INTIMO, s. m. wewnątrz, głębi serca. = serdeczny przyjaciół. = ad. wewnętrzny. = serdeczny, ścisły, poufaty.

INTIMORIRE, v. a. ir. nabawić strachu. = v. r. przestraszyć się.

INTINGERE, v. INTIGNERE.

INTINGOLO, s. m. —ETTO, dim. potrawka z sosem.

INTINTO, s. m. sok mięsina.

INTINTO, —TA, p. ad. umoczony. = fig. uwikłany, wplątany, wciągnięty do spisku.

INTINTURA, s. f. maczanie, umoczenie. [RIZZIMENTO.]

INTIRIZZAMENTO, v. INTIRIZZARE, v. n. drętwieć, zdrętwieć, skostnieć, ziębnąć, przeziębnić, przeziębnić się,

dotać dreszczu. = v. a. wprawić w odrętwienie, zrobić sztywnym. = v. r. wyprężyć się, wyprostować się; fig. zadziierać głowę, dąć, nadymać się.

INTIRIZZATO, —TA, p. ad. zdrętwiały, skostniały. = sztywny, wyprężony. = zdrętwiały od zimna, przeziębły. = fig. buńczuczny, butny, hardy, dumny.

INTIRIZZAMENTO, s. m. odrętwienie. — di freddo, odrętwienie, skostnienie z zimna.

INTIRIZZARE, INTIRIZZITO, v. INTIRIZZARE, ec.

INTIRIZZO, v. INTIRIZZAMENTO.

INTISICARE, —CHIRE, v. a. przyprowadzić suchoty, wpędzić w suchoty. = v. n. wpaść w suchoty, dostać suchot.

INTITOLAMENTO, s. m. tytułowanie. = tytuł.

INTITOLARE, INTITULARE, v. a. tytułować. = poświęcić, przypisać.

INTITOLAZIONE, s. f. intitulacja. = poświęcenie, przypisanie. [BILE.]

INTOCCABILE, v. INTANGI-
INTOLLERABILE, —RANDO, —DA, ad. nieznośny.

INTOLLERABILITÀ, s. f. nieznośność.

INTOLLERABILMENTE, av. nie do zniesienia.

INTOLLERANZA, s. f. nietolerancja. = niecierpliwść.

INTONACARE, INTONACO, v. INTONICARE, ec.

INTONARE, v. a. zanócić, zaintonować. = dorobić muzykę do śpiewu. = śpiewać, zaśpiewać. = fig. przymówić się o co. = Intonarla troppo alta, fig. zadużo zakroić; przybierać ton pański, wynosić się nad swój stan. [cya.]

INTONAZIONE, s. f. intonacja.

INTONCHIARE, v. n. być stoczonym przez wółki (o zbożu).

INTONICARE, v. a. tynkować, potynkować. = v. r. fig. blanszować się.

INTONICO, pl. —CHI, —CATO, s. m. —TURA, s. f. tynk, potynkowanie. Dar l'intonico, dąć tynk, potynkować. = fig. barwa, pozór, płaszczyk, pokrywka. E coprian sotto intonaco di miele un cor maligno, un' anima di fielle, Cast. An. parl.

INTONSO, —SA, ad. nieostrzyżony.

INTOPPAMENTO, s. m. zawadzenie, trącenie, uderzenie o co. = spotkanie. = v. INTOPPO.

INTOPPARE, v. a. n. e. r. zawadzić, trącić, uderzyć o co, potknąć się, usterknąć. = spotkać, nadybać, napotkać.

INTOPPO, s. m. *zawada, przeszkoda.*

INTORARE, v. n. *wpaść w złość (naksztalt rozhukanego wołu).*

INTORBARE, INTORBIARE, v. INTORBARE.

INTORBIDAMENTO, s. m. — ZIONE, s. f. *mącenie, zamęcenie.*

INTORBIDARE, v. a. *mącić, zamącić. = v. n. stać się mętnym, mącić się.*

INTORBIDIRE, v. n. e. r. *stać się mętnym. = fig. zamćić się, zasepic się.*

INTORCERE, v. a. ir. *skrećić, zakrećić, okrećić.*

INTORMENTIMENTO, s. m. *cierpienie, drętwienie.*

INTORMENTIRE, v. n. ir. *cierpnąć, drętwieć.*

INTORNARE, —EARE, —IARE, v. CIRCONDARE.

INTORNO, s. m. *okrag, obwód. = prep. okolo, do koła. — alla casa, all' occhio, na okolo domu, i t. d. = okolo, niemal, mniej więcej. = o, względem, co się tyczy. Scrivere — a chechessia, pisać o czem. = av. wokolo, dokola, naokolo. Intorno intorno, naokolusienko, dokolusienka.*

INTORPIDIRE, v. n. ir. *ostupieć, zgłupieć.*

INTORTICCIATO, —GLIATO, INTORTO, —TA, ad. *skrecony, pokręcony; okrecony; obwinięty.*

INTOSCANIRE, v. n. ir. *naśladować sposoby mówienia tokańskie.*

INTOSSICARE, v. a. *otruć.*

INTOZZARE, v. n. *stać się krępyim, przysadkowatym. = v. r. fig. rozgniewać się.*

INTRA, IN TRA, v. INFRA.

INTRABESCARSI, v. r. bass. *zakochać się.*

INTRABICCOLARE, v. n. *wleść na co skąd można sobie kark skrećić.*

INTRACCHIUDERE, v. a. ir. *przymknąć. = pozamykać do koła, pozatykać wszystkie otwory.*

INTRACCIGLIO, s. m. *międzybrwie.*

INTRADUCIBILE, ad. m. f. *niedający się przetłumaczyć.*

INTRADUE, INTRA DUE, av. Essere, stare —, *wahać się.*

INTRA FATTO, av. *całkiem, zupełnie.*

INTRA FINE FATTA, av. *wcale. = v. INTRA FATTO.*

INTRALASCIAMENTO, s. m. *przerwanie, zaniechanie.*

INTRALASCIARE, v. a. *prze- stać, przerwać, zaniechać.*

INTRALCIAMENTO, s. m. *zaplątanie, zawikłanie.*

INTRALCIARE, v. a. *platać, wikłać, zaplatać, zawikłać. = v. r. zaplatać się.*

INTRALCIATAMENTE, av. *w zawikłaniu.*

INTRAMESSA, s. f. *włożenie, wstawienie, wtrącenie.*

INTRAMESSO, s. m. *potrawa dana między jedną a drugą. = p. ad. v. INTRAMETTERE.*

INTRAMETTERE, v. a. ir. *wstawić, włożyć, wetknąć między dwie rzeczy. = wprowadzić. Il quale (Alfieri) intromise i Subalpini alla vita italica, Giob. = v. r. wdawać się, wtracać się do czego. E però non si deve intromettere uom mai in quelle cose che a lui non toccano, Fir. Disc.*

INTRAMETTIMENTO, INTRAMEZZAMENTO, INTRAMEZZARE, v. TRAMEZZAMENTO, ec.

INTRAMISCHIANZA, s. f. *mieszanina.*

INTRAMISCHIARE, v. a. *wmieszać, przymieszać.*

INTRAMMISSIONE, v. INTRAMESSA.

INTRANGREDIBILE, ad. m. f. *niedający się przekroczyć.*

INTRANSITIVO, ad. Gram. *nieprzechodni (o słowach niejakich).*

INTRANTE, v. INSINUANTE.

INTRAPORRE, INTRAPPORRE, v. INTERPORRE.

INTRAPRENDENTE, ad. m. f. *przedsiębiorczy.*

INTRAPRENDERE, v. a. ir. *przedsiębrać. = przejść, za- trzymać.*

INTRAPRENDIMENTO, s. m. *przedsięwzięcie.*

INTRAPRENDITORE, —SORE, s. m. *przedsiębiorca.*

INTRARE, s. m. *wejście, wni- ście. = fig. mina, postawa. = v. n. wchodzić, wejść.*

INTRAROMPERE, v. INTERROMPERE.

INTRATA, s. f. *wejście, wni- ście. = intrata, dochód.*

INTRATESSERE, v. a. *prze- platać, przetykać czem tkając.*

INTRATTABILE, ad. m. f. *nie- towarzyski, niehudzki, nie- użyty.*

INTRATTANTO, av. *tymcza- [sem.]*

INTRATTENERE, v. a. ir. *ba- wić, rozrywać. = utrzymy- wać na swoim koszcie. — una donna, utrzymywać kobietę. — alcuno al suo servizio, ugodzić się ze służą. = v. r. bawić gdzie; bawić się.*

INTRATTENIMENTO, s. m. *zabawa, zabawienie się gdzie lub zabawienie kogo. [RE.]*

INTRAVENIRE, v. INTERVENIRE.

INTRAVERSARE, v. a. *poło- żyć wpoprzek, nawkrzyż. =*

radlic. = v. n. fig. zboczyć z drogi, obłąkać się. = v. r. stawieć opór, sprzeciwić się.

INTRAVERSATURA, s. f. *prze- cięcie wpoprzek; fig. zawada, przeszkoda.*

INTRECCIAMENTO, s. m. *splatanie; splątanie, plątani- na. — di parole, fig. plątani- na wyrazów.*

INTRECCIARE, v. a. *pleść, splatać; przeplatać. Le villanelle vennero... intrecciando i giuochi e le danze di canzonette e di brindisi, U. Fosc.*

INTRECCIATOIO, s. m. *iglica wetknięta w warkocz.*

INTRECCIATURA, s. f. *war- kocz, splot, plecionka. = siatka.*

INTRECCIO, s. m. v. INTRECCIATURA, INTRECCIAMENTO. = Intreccio d'errori, *pasmo błędów.*

INTRECCIAZZO, s. m. *intryga w sztukach dramatycznych.*

INTREMIRE, INTREMENTIRE, v. n. ir. *zadrzeć, wzdrzygnąć się.*

INTREPIDAMENTE, av. *nieustraszenie.*

INTREPIDENZA, —DITÀ, s. f. *nieustraszość. [straszony.]*

INTREPIDO, —DA, ad. *nieu- straszony.*

INTRESCARE, INTRICARE, ec. v. INTRIGARE, ec.

INTRIDERE, v. a. ir. *rozro- bić, rozpuścić, rozczynieć wo- dq. — il gesso, rozrobić gips. = zboczyć. — le mani nel san- gue, zboczyć ręce w krwi. Il sangue spicciano d'ogni vena la terra, lo stramazzo, e 'l desco intrise, Car. En.*

INTRIGAMENTO, s. m. *poplą- tanie, zawikłanie, zagmatwa- nie; nielad, zamieszanie. = intrygowanie.*

INTRIGARE, v. a. *poplątać, powikłać, zawikłać, zagmat- wać. = intrygować.*

INTRIGATAMENTE, av. *w za- wikłaniu.*

INTRIGATORE, s. m. —TRI- CE, s. f. *intrygant, intrygantka.*

INTRIGO, pl. —CHI, s. m. *intryga, kłopot, ambaras. = plątani- na, v. INTRIGAMENTO.*

INTRINSECO, s. m. *tajniki, głąb serca.*

INTRINSECO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *wewnętrzny, szcze- ry, serdeczny.*

INTRINSICAMENTE, av. *we- wnętrzenie.*

INTRINSICARE, v. n. e. r. *stać się zażyłym, spoufalić się.*

INTRINSICHEZZA, —CITÀ, s. f. *serdeczna przyjaźń, za- żyłość.*

INTRINSICO, pl. —CI, s. m. *szczyry, poufaly przyjaciel. = ad. v. INTRINSECO.*

INTRISO, s. m. *rozczyna.*

Metter le mani in ogni —, fig. *wściabić nos do wszystkiego.* = p. ad. v. INTRIDERE. Intriso di sangue, *prześiękły, zbroczony krwią.*

INTRISTARE, —STIRE, v. n. *zepsuć się, popsuć się.* = *usychać i opadać* (o kwiatach drzew a mianowicie winnej latorośli).

INTRODOTTO, —TA, p. ad. *wprowadzony.* = s. m. *wprowadzenie.*

INTRODUCIMENTO, s. m. *wprowadzenie.*

INTRODUCITORE, s. m. —TRICE, s. f. *wprowadziciel.*

INTRODURRE, —DUCERE, v. a. ir. *wprowadzić.* = *wprowadzić, zaprowadzić zwyczaj, i t. p.*

INTRODUTTIVO, —VA, ad. *wprowadzający, wstępny.*

INTRODUTTORE, —TRICE, v. INTRODUCITORE.

INTRODUTTORIO, —RIA, ad. *wstępny.*

INTRODUZIONCELLA, s. f. dim. *wstępik.*

INTRODUZIONE, s. f. *wprowadzenie.* = *wstęp do dzieła.*

INTROITO, s. m. *wstęp, początek, zaczęcie.* = *modlitwy które kapłan odmawia przystępując do ołtarza.*

INTROMESIONE, s. f. *wprowadzenie.*

INTROMESSO, v. INTRAMESSO.

INTROMETTERE, v. INTRAMETTERE. [POSIZIONE.]

INTROMETTITURA, v. INTERINTRONAMENTO, s. n. —TURA, s. f. *zagłuszenie.*

INTRONARE, v. a. *gluszyć, zagłuszyć, ogłuszyć.* Cerbero, ch' intruona l' anime sì, ch' esser vorrebbero sorde, *D. Inf.*

INTRONATELLO, —LA, ad. e s. *przygłuchy, nieco głuchy, trochę ogłuszony.*

INTRONATO, —TA, p. ad. *zagłuszony; oszołomiony.*

INTRONFIARE, v. n. † *gniewać się, sierznić się.*

INTRONIZZARE, v. a. *wynieść na tron.*

INTRONIZZAZIONE, s. f. *wymieszenie na tron.*

INTRUDERE, v. a. ir. *wetknąć, wtłoczyć, wcisnąć.* = v. r. *wcisnąć się, wkroczyć się.*

INTRUONARE, v. INTRONARE. INTRUPPARI, v. r. *przystać do wojska.*

INTRUSIONE, s. f. *narzucanie się, wdzierstwo.*

INTRUSO, —SA, s. intruz, *wdzierca, natręt, gość nieproszony.* = ad. *wprowadzony nieprawie, narzucony.*

INTUARSI, v. r. † *wniknąć w siebie, v. INMIARE.*

INTUITIVAMENTE, av. *wpatrując się.*

INTUITIVO, —VA, ad. *Teol. widzący Boga, wpatrujący się w Boga (o oświecanych).*

INTUITO, s. m. *widzenie.*

INTUIZIONE, s. f. *Teol. widzenie Boga.*

INTUMESCENZA, s. f. *nabrzmienie, nabrzmiałość; puchnienie, puchlina.*

INTUMIDIRE, v. n. e. r. ir. *nabrzmić, obrzęknąć, napuchnąć.*

INTUMORITO, —TA, ad. *nabrzmiaty, obrzękły, opuchły.*

INTUONARE, ec. v. INTONARE, ec.

INTURGIDIRE, INTERGIDITO, v. INTUMIDIRE, INTUMORITO.

INTUZZARE, v. RINTUZZARE.

INUBBIENZA, s. f. *niepośluszeństwo.* [CARE.]

INUBBRIACARE, v. IMBRIACARE, v. INAUDITO.

INUGGERE, v. UGNERE.

INUGUALITÀ, INUGUALE, v. INEGUALITÀ, ec.

INULA, s. f. *Bot. oman.*

INULTO, —TA, ad. *niezieszczony.*

INUMANAMENTE, av. *nie-ludzko, okrutnie.*

INUMANITÀ, s. f. *nie-ludzkość, okrucieństwo.*

INUMANO, —NA, ad. *nie-ludzki, okrutny.*

INUMATO, —TA, ad. *nieporzeczany.*

INUMIDIRE, v. a. ir. *zwilżyć, zmoczyć.*

INURBANAMENTE, av. *nieo-byczajnie.*

INURBANITÀ, s. f. *nieo-byczajność, niegrzeczność, nie-okrzeszenie, prostactwo.*

INURBANŌ, —NA, ad. *nieo-byczajny, niegrzeczny, nie-okrzesany.*

INUSATO, INUSITATO, —TA, ad. *nieużywany; niezwyyczajny, niezwykły.*

INUSITAMENTE, av. *prze-ciezo zwyczajowi.*

INUTILE, ad. m. f. *nieużyteczny, na nic niezdatny.*

INUTILITÀ, s. f. *nieużyteczność.*

INUTILMENTE, av. *nieużytecznie, napróżno.*

INUZZOLIRE, v. INNUZZOLIRE, INVADERE, v. a. ir. *najść, napaść, najechać.* = *natrzeć, uderzyć, rzucić się na kogo.*

INVAGHICHIARSI, v. r. *zakochać się nieco.*

INVAGHIMENTO, s. m. *zakochanie.*

INVAGHIRE, v. a. ir. *wznieść miłość, rozkochać, zachwy-*

cić, = v. n. e. r. *zakochać się; pokochać, polubić.* Ardentemente se ne invaghi, *gorąco sięw niej zakochał.*

INVAGHITO, —TA, p. ad. *zakochany, rozkochany.*

INVAIARE, v. n. *szczernieć.*

INVALIDAMENTE, av. *nie-ważnie.*

INVALIDARE, v. a. *Leg. u-nieważnić, za nieważny u-znać akt, i t. p.*

INVALIDAZIONE, s. f. *Leg. unieważnienie.*

INVALIDITÀ, s. f. *nieważność.* = *osłabienie, upadek sił.*

INVALIDO, s. m. *invalid wojskowy.* = *kaleka, niedolega.* = ad. *nieważny (akt, kontrakt, i t. p.).* = *chorowity, słabowity.*

INVALIGIARE, v. a. *zapa-kować w tumorok.*

INVALORIRE, v. a. ir. *wzmocnić, pokrzepić; dodać odwa-gi.* = v. r. *wzmocnić się, nabrać sił, pokrzepić się.*

INVANIMENTO, s. m. *spy-znienie.*

INVANIRE, v. n. ir. *spetznać na niczem, obrócić się w niewecz.* = *zniknąć, v. SVANIRE.* = *spy-znieć, zdumnieć.* = v. a. *obrócić toniecz, znieczczyć, uda-remnić.*

INVANO, IN VANO, av. *napróżno, nadaremnie.*

INVARIABILE, ad. m. f. *nie-odmienny.*

INVARIABILITÀ, s. f. *nieod-miennność.* [odmiennie.]

INVARIABILMENTE, av. *nie-odmiennie.*

INVARIATO, —TA, ad. *nie-odmienny.*

INVASARE, v. a. *opętać (o szatanie).* = *włać, przelać.* = v. n. *ostupieć, odejść od przytomności.* = v. r. *wyrzć, wpoić w umysł.*

INVASATO, —TA, p. ad. v. *INVASARE.* = *zamurzony, zatopiony we śnie, w rozpuście.*

INVASAZIONE, s. f. *opętanie.*

INVASELLARE, v. a. *włać w naczyne.*

INVASIONE, s. f. *najście, napać, najechanie.* [DERE.]

INVASO, —SA, p. ad. v. *INVA-INECCHIAMENTO, s. m. ze-
starzenie się.*

INVECCHIARE, v. n. *starzeć się, zestarzeć się.* = *zadawnić się (o chorobach i nalogach).* = v. a. *zrobić starym.*

INVECCHIUZZICARE, —ZZIRE, v. n. *zaczynąć się starzeć.* = v. *INTRISTIRE.*

INVEDOVITO, —TA, ad. *o-wodowiaty, owdowiaty.*

INVEGETABILE, ad. m. f. *nie-mogący urosć (o roślinach).*

INVEIRE, v. n. ir. gwałtownie powstawać na co, gromić, grzmieć przeciw komu.

INVELENIRE, v. n. e. r. gniewać się, sierzdzić się.

INVEDICATO, —TA, ad. zniekarakany, v. INULTO.

INVENIA, s. f. przebaczenie. = pl. uniżoność, czułość, hold. = tłum wyrazów, czeza gadanina.

INVENIRE, v. TROVARE.

INVENTARE, v. a. wynaleźć, wymyśleć. — cose false, zmyślić.

INVENTARIARE, v. a. sporządzić inventarż, wciągnąć do inventarża. [tarz.]

INVENTARIO, s. m. inwen-

INVENTATORE, v. INVENTORE.

INVENTIVA, s. f. władza wynalazcza.

INVENTIVO, —VA, ad. wynalazczy, obfity w wynalazki.

INVENTORE, s. m. —TRICE, s. f. wynalazca, wynalazczyni.

INVENUSTA, v. SGARBATEZZA.

INVENZIONCELLA, —CINA, s. f. dim. maleńki wynalazek.

INVENZIONE, s. f. wynalezienie. = wynalazek. = zmyślenie.

INVER, v. INVERSO.

INVERARSİ, v. r. † mieć jakis pozór prawdy.

INVERDIRE, v. n. ir. zieleńić się. [zest.]

INVERECONDIA, s. f. beż-

INVERECONDO, —DA, ad. bezwstydną.

INVERGARE, v. VERGARE.

INVERISIMILE, ad. m. f. niepodobny do prawdy.

INVERISIMILITUDINE, —GLIANZA, s. f. niepodobieństwo do prawdy.

INVERISIMILMENTE, av. niepodobne do prawdy.

INVERMIGLIARE, v. a. poczerwienić, urumienić.

INVERMINAMENTO, s. m. zrobaczenie, zależenie się robaków.

INVERMINARE, v. n. zroba-

INVERNARE, v. n. zimować.

INVERNATA, s. f. cała zima.

INVERNICARE, —CIARE, v. a. pokostować, lakierować.

INVERNICATURA, s. f. pokostowanie, lakierowanie. = lakier, pokost. = fig. błyskotka, świecidełko, barwidło.

INVERNO, s. m. zima.

INVERO, IN VERO, av. do prawdy, prawdziwie.

INVERSAMENTE, av. przeciwnie, naodwrót.

INVERSIONE, s. f. przewrócenie, wywrócenie.

INVERSO, prep. ku. = woprótnianiu, względem. = na-przeciw.

INVERSO, —SA, odwrotny. = p. ad. da INVERTERE, przewrócony; nachylony, spuszczoney.

INVERTEBRATO, —TA, ad. Stor. nat. bezpacierzowy.

INVERTERE, v. a. ir. przewrócić, wywrócić. = D. Inf. zgiąć, nagiąć, nachylić.

INVERZICARE, v. INVERDIRE.

INVECCARE, —SCHIARE, v. a. oblepić, pomazać lepem. = fig. usidlić, uwikłać w więzy miłości. Ove tu prima, e poi fu' invescato' io, Petr. = v. r. Invescarsi nell' amore di una donna, ułgnąć w więzach miłości, przy-

lepić się, przyłgnąć do kobiety.

INVECCATO, —SCHIATO, —TA, p. ad. ztapany na lep. = fig. usidłony, uwikłany.

INVESTIGABILE, ad. m. f. niedośledzony, niezbadany, niedocieczony.

INVESTIGAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. śledzenie, dociekanie.

INVESTIGARE, v. a. śledzić, badać, dociekać.

INVESTIGATORE, s. m. —TRICE, s. f. śledziciel, badać, i t. d.

INVESTIRE, v. a. dać inwestyturę, udzielić władzę i tytuł. = przyoblec władzę, nadać władzę, upoważnić do czego. =łożyć, obrócić pieniądze na kupienie czego. = opasać, otoczyć miejsce obronne. = uderzyć, ugodzić. Ed a ferire alzato l' investì nella fronte, Car. En. = być słuszną rzeczą, dostać co się zasłużyło.

INVESTITURA, s. f. inwestytura, nadanie lenności.

INVETERARE, v. n. starzec się. = zadawnić się. Mal inveterato, zadawniona choroba.

INVESTRARE, v. a. dać szyby u okien. = zeszklić. = polewać naczynia, dawać polewę.

INVESTRATA, INVETRATA, s. f. szyby w oknie.

INVETRIATO, INVETRIAMENTO, s. m. INVETRIATURA, s. f. polewa, glazura. = szyby w oknie, drzwi szklane, przepierzenie szklane.

INVETRIATO, —TA, ad. polewany, glazurowany. = szklisty. = szklany. = fig. bezczelny. Fronte, faccia invetriata, czoło miedziane, wytarte.

INVETTIVA, s. f. gwałtowne powstanie, gromienie. Far invettive, powstawać, gromić. Piene tutte la stamperie d' invettive contro del mio discorso, Gal. Sag.

INVETTIVAMENTE, av. gromiąc, łajcąc.

INVESTITO, —VA, ad. powstający, gromiący.

INVEZIONE, s. f. zgromienie, wyłajanie, zjeżdżenie.

INVIAMENTO, s. m. wprowadzenie na drogę.

INVIARE, v. a. naprowadzić na drogę, wprowadzić w bieg, nadać obrót, skierować ku celowi. = posłać, wysłać.

INVIAIO, s. m. posel, posłannik. = p. ad. v. INVIARE.

INVIDIA, s. f. zazdrość, za-wiść. = Bot. v. ENDIVIA.

INVIDIABILE, ad. m. f. go-dzien zazdrości.

INVIADIARE, v. a. zazdrościć. = żądać, pragnąć.

INVIADIATORE, s. m. —TRICE, s. f. zazdrośnik, zazdrośnica.

INVIDIETTA, —UCCIA, s. f. dim. maleńka zazdrość.

INVIDIOSACCIO, —CIA, peg. ad. niezmiernie zazdrośny.

INVIDIOSAMENTE, av. za-zdrośnie.

INVIDIOSO, —SA, INVIDO, —DA, ad. zazdrośny, zawistny.

INVIIARE, —TIRE, v. n. spleśnieć, zgorzknąć.

INVIOLE, ad. m. f. mogący być posłanym.

INVIOLABILE, v. n. zle-nić, rozlenić się.

INVIGORIRE, v. a. ir. wzmo-cnić, pokrzepić. = v. n. nabrać sił, wzmocnić się, pokrzepić się.

INVILIRE, v. a. ir. przestra-szyć, nastraszyć. = v. AVVILIRE. = v. n. przestraszyć się, spodlić się.

INVILUPPAMENTO, s. m. ob-wijanie; zapląkanie, uwikłanie.

INVILUPPARE, v. a. zawi-nąć, obwinać. = zaplątać, u-wikłać, uwikłać. = v. r. zawi-nąć się, obwinać się, otu-lić się, zaplątać się.

INVILUPPATAMENTE, av. w zawiłaniu.

INVILUPPO, s. m. zawił-ko. = fig. zawiłanie, kłopot.

INVINCIBILE, ad. m. f. nie-zwyciężony.

INVINCIBILITÀ, s. f. niezwy-ciężoność. [zwyciężenie.]

INVINCIBILMENTE, av. nie-INVINCIDIRE, v. a. ir. roz-mięknąć. = v. n. rozmięknąć, sflakowacieć.

INVIO, s. m. postanie, posyłka.

INVIOLE, ad. m. f. nie-tykalny, niezgwalony, niena-ruszony.

INVIOLE, ad. m. f. nie-tykalnie, nienaruszanie.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalny, niezgwalony, nienaruszony.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalnie, nienaruszanie.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalny, niezgwalony, nienaruszony.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalnie, nienaruszanie.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalny, niezgwalony, nienaruszony.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalnie, nienaruszanie.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalny, niezgwalony, nienaruszony.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalnie, nienaruszanie.

INVIOLE, —TA, ad. nie-tykalny, niezgwalony, nienaruszony.

INVIOLENTO, —TA, ad. *nie-gwałtowny*.
 INVIPERARE, —RIRE, v. D. *rozszłościć się jak gadzina*.
 INVISCARE, —SCHIARE, v. INVESCARE.
 INVISCERARSI, v. r. *przeniknąć do wnętrzości*.
 INVISCHIAMENTO, s. m. *oblepienie się, złapanie się na lep*.
 INVISCIDIMENTO, s. m. *zgręśnienie klejkowate*.
 INVISCIDIRE, v. n. ir. *stać się klejkim*.
 INVISIBILE, ad. m. f. *niewidzialny*.
 INVISIBILIO, av. *w niesieniu, w zachwyceniu*. Son ito — per piacere, *Byon. Tanc.*
 INVISIBILITÀ, s. f. *niewidzialność*.
 INVISIBILMENTE, av. *niewidzialnie*.
 INVITAMENTO, s. m. *zaproszenie*.
 INVITARE, v. a. *zapraszać, zaprosić*. = *zachęcać, pociągac, wabić*. = v. n. *postawić stawkę, dolożyć do stawki*. = v. r. *zaprosić się nawzajem*. = *oświadczyć się z gotowością usłużenia*.
 INVITATIVO, —VA, ad. *zachęcający, pociągający, powabny*.
 INVITATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zaprosiciel, zaprosicielka*.
 INVITATORIO, s. m. *antyfona spiewana z Venie exultemus*. [VITO]
 INVITATURA, —ZIONE, v. INVITATEVOLE, v. INVITATIVO.
 INVITO, s. m. *zaproszenie*. Tener lo —, *przyjąć zaproszenie*. Sacro —, *zaproszenie na odpust, na uroczystość*. = *stawa, płatka*.
 INVITO, —TA, ad. lat. *niechętny, poniewolny, zmuszony*.
 INVITTO, —TA, ad. *niezwyciężony, niepokonany*.
 INVIZIARE, v. a. † *zepsuć, skazić*. = v. n. *zepsuć się*.
 INVOCARE, v. a. *wolać, zwywać*.
 INVOCATORE, s. m. —TRICE, s. f. *wołający, zwywający*.
 INVOCAZIONE, s. f. *wolanie, zwywanie*.
 INVOGLIA, s. f. *plótno zgrzebne do obwijania pak*.
 INVOGLIAMENTO, s. m. *chęć, żądza*.
 INVOGLIARE, v. a. *wzbudzić ochotę, zachęcić, skłonić, rozochocić*. = *obwijac w grube plótno*. = v. r. *zachęcić, nabrać ochoty, rozochocić się*.
 INVOGLIO, v. INVUGLIA, = v. INVOLTO. [niątko].
 INVOGLIUZZO, s. m. *zawi-*

INVOLAMENTO, s. m. *ukradzenie*.
 INVOLARE, v. a. *ukraść*. Ivi è il mio cor e quella che 'l m' invola, *Petr.* = *porwać, unieść, uprowadzić*. Tanti miei conoscenti involati da morte! *Silo. Pel. M. P.*
 INVOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *złodziej, złodziejka*.
 INVOLGERE, v. a. ir. *obwinąć, zawiąć*. = v. r. *obwinąć się, otulić się*. = *uplątać się, uwikłać się*. E con quanta fatica oggi mi spetro dell' error ov' io stesso m' era involto, *Petr.*
 INVOLGIMENTO, v. RAVVOLGIMENTO.
 INVOLIO, —LO, s. m. *kradzież*.
 INVOLONTARIAMENTE, av. *mimowolnie, nieumyślnie, niechcący*.
 INVOLONTARIO, —RIA, ad. *mimowolny, nieumyślny*.
 INVOLPARE, v. n. *zaśnieć się (o zbożu)*. [jak lis].
 INVOLPIRE, v. n. ir. *schytrzeć*.
 INVOLTARE, v. a. *obwinąć, zawiąć*. [kiecik].
 INVOLTINO, s. m. dim. *pa-*
 INVOLTO, s. m. *zawinięcie, pakiet*. = *torebka nasienna*. = p. ad. *obwinięty, zawięty, otulony*. = *zaplątany, wplątany, uwikłany*. = *kręty, pokrzywiony, pogięty*. Non rami schietti, ma nodosi e involti, *D. Inf.*
 INVOLTURA, s. f. *zawiniętko*. = *kręcielstwo, matactwo, podstęp, podejscie, oszukanie*. = *kopot, zawiąkanie, plątania, intryga*. = *plątania, gmatwanina wyrazów*. = *nieład, zawiąkanie w procesie*.
 INVOLUCELLATO, —TA, ad. *Bot. mający torebkę nasienną*.
 INVOLUCELLO, INVOLUCRO, s. m. *Bot.* —CRETTO, s. m. dim. *torebka nasienna*.
 INVOLUTO, —TA, p. ad. da INVOLVERE, *obwinięty, odkryty, osłoniony*. Ch' è di torbidi nuvoli involuto, *D. Inf.* = *Bot. zwinęty w trąbkę (o liściach)*.
 INVOLUZIONE, s. f. *zwinięcie, obwiniecie*. = *Bot. zwinięcie w trąbkę*.
 INVOLVERE, v. INVOLGERE.
 INVOLVIMENTO, s. m. v. INVOLUZIONE. = *fig. zaplątanie, uwikłanie, chytrłość, przebiegłość*.
 INVULNERABILE, ad. m. f. *nie mogący być ranionym*.
 INZACCHERATO, —TA, ad. *obrzygany, zaszargany*.
 INZAFARDARB, v. INZAVARDARE.
 INZAFFATO, —TA, ad. *nakłany, napchany*.
 INZAFFIRARSI, v. r. *ustroić się w szafiry*.

INZAMPAGLIATO, —TA, ad. *ujęty w szpony; fig. uwikłany, zaplątany*. [CHIARE].
 INZAMPOGNARE, v. INFINOCINZAVARDARE, v. a. *pomażać, polepić, skleić*.
 INZEPPAMENTO, s. m. —TURRA, s. f. *napchanie, natkanie, natłoczenie; słok, natlok*.
 INZEPPARE, v. a. *włoczyć, wbić, wetknąć*. = *nagromadzić, napchać, napakować*.
 INZIBETTATO, —TA, ad. *upizmowany*.
 INZOCCOLATO, —TA, ad. *ozuty w sandały*. [vać].
 INZOLFARE, v. a. *nasiarko-*
 INZOTICHIRE, v. n. ir. *stać się prostokowatym, nieokrzesanym*. = *skwośnieć, zepsuć się*.
 INZUCCHERARE, v. a. *cukrować*.
 INZUCCHERATAMENTE, av. *słodko*.
 INZUCCHERATO, —TA, p. ad. *opocukrowany*. = *fig. słodki, luby*.
 INZUPPAMENTO, s. m. *namoczenie, przesięknienie, przemoknienie*.
 INZUPPARE, v. a. *namoczyć, umoczyć*. = v. r. *przesięknąć, zmoknąć, przemoknąć*.
 IO, pron. pers. ja.
 IODATI, s. m. pl. *Chim. jodaty, sole powstające z połączenia kwasu jodowego z zasadami*.
 IODE, IOIDE, s. m. *Anat. kostka przy korzeniu języka*.
 IODICO, ad. *Acido —, kwas jodowy, powstający z połączenia kwasorodu z jodem*.
 IODIO, IODO, s. m. IODINA, s. f. *Chim. jod, jodyna*.
 IODURO s. m. *Chim. jodur, kombinacja jodu z ciałami prostemi*.
 IONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *joński*. Dialetto ionico, *dialekt joński, jeden z pięciu greckich*. Ordine ionico, *porządek joński w architekturze*.
 IPECACUANA, s. f. *hipekakuana, proszek na wymioty*.
 IPECOO, s. m. *Bot. kreciszek*.
 IPERBATO, s. m. *Reti. przekładnia*. = *Geom. linia krzywa po której bieży ciało wyrzucone w przestrzeń np. pocisk z dział*.
 IPERBOLA, —LE, s. f. *Geom. hiperbola, linia krzywa utworzona z jednego z przecięć ostrokątych*. = *Reti. hiperbola, przesadnia*.
 IPERBOLEGGIAMENTO, s. m. *przesadzanie w wyrażeniach*.
 IPERBOLEGGIARE, v. n. *przesadzać, powiększać*.
 IPERBOLEGGIATORE, s. m.

TRICE, s. é ad. *przesadzający, przesadzający*.

IPERBOLICAMENTE, av. *przesadnie, z przesadą*.

IPERBOLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, —LO, —LA, ad. *hiperboliczny, przesadzony; skłonny do przesadzania*.

IPERBOREO, —REA, ad. **północny*.

IPERDULIA, s. f. *Teol. cześć oddawana Najświętszej Panie*.

IPERICO, pl. —CI, s. m. *Bot. dziurawiec, s. Jana ziele*.

IPOCONDRIA, s. f. *hipokondrya, melancholia*.

IPOCONDRIACO, —DRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. e s. *hipokondryczny, hipokondryk*.

IPOCONDRO, s. m. v. IPOCONDRIA. = pl. *Anat. strona w której są położone wątroba i śledziona*.

IPOCRISIA, —TA, s. f. *hipokryzja, obtuda*.

IPOCRITA, —TO, s. m. *hipokryt, obtudnik*.

IPOCRITACCIO, —CIA, ad. e s. *peg. przebrzydły, hipokryt*.

IPOCRITO, —TA, ad. *obłudny*.

IPOCRITONE, s. m. *accr. ogromny hipokryt*.

IPOFTALMIA, s. f. *Med. ból oczu pod błonką rogową*.

IPOGASTRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *podbrzuszny*.

IPOGASTRIO, s. m. *Anat. podbrzusze*.

IPOGLOSSO, ad. *Anat. podjęzykowy (nerw)*.

IPOSTASI, s. f. *Teol. był osoby w Trójcy. = Med. osad w urynie*.

IPOSTATICAMENTE, av. *osobowo*.

IPOSTATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *osobowy*.

IPOTECA, s. f. *hipoteka*.

IPOTECARE, v. a. *hipotekować*.

IPOTECARIAMENTE, av. *hipotecznie*.

IPOTECARIO, —RIA, ad. *hipoteczny*.

IPOTENUSA, s. f. *Geom. przeciwprostokątnia*.

IPOSTESI, s. f. *hipoteza, przypuszczenie, domysł*.

IPOSTETICAMENTE, av. *opierając się na domyśle, przez przypuszczenie*.

IPOSTETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *domysłowy, oparty na domyśle, na przypuszczeniu*.

IPOCENTAURO, s. m. *hipocentaur, pół konia pół chłopa*.

IPOCRASSO, s. m. *napój z wina, cukru i cynamonu*.

IPOCRENE, s. f. *hipokrena, źródło Helikonu, poświęcone Muzom*.

IPPODROMO, s. m. *hipodrom, ujeżdżalnia*.

IPOGRIFO, s. m. *hipogryf, pół konia pół gryfa*.

IPOPOPOTAMO, IPOTAMO, s. m. *Zool. hipopotam, koń rzeczny w Nilu mieszkający*.

IRA, s. f. *gniew. Venire in ira, rozgniewać się*.

IRACONDAMENTE, av. *gniewliwie, z gniewem*.

IRACONDIA, IRACUNDIA, s. f. *gniew, porzuczość*.

IRACONDO, IRACUNDO, —DA, —DIOSO, —SA, ad. *gniewliwy*.

IRAMENTO, s. m. *rozgniewanie, gniew*.

IRARE, v. n. e r. *gniewać się*.

IRASCIBILE, ad. m. f. *gniewliwy, opryskliwy*.

IRASCIBILITÀ, s. f. *gniewliwość, opryskliwość*.

IRATAMFNTE, av. *z gniewem*.

IRATO, —TA, p. ad. *rozgniewany*.

IRCO, pl. —CHI, s. m. *koziol*.

IRE, v. n. Słowo ułomne, mające tylko 2 os. l. m. cz. ter. *IRE, cz. przeszły: IVA, IVANO, 1 i 2 os. l. m. cz. przyszłego IREMO, IRETE, i imiestów cz. przeszłego, ITO, ITA, iśc. — del corpo, laować*.

IREOS, s. m. *Bot. kosaciec*.

IRI, s. m. *IRIDE, s. f. tęcza. = tęcza na okolo zrzenia oka. = v. IREOS*.

IRONIA, s. f. *ironia, szyderstwo, przekąs*.

IRONICAMENTE, av. *ironicznie, z przekąsem*.

IRONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *ironiczny*.

IROSAMENTE, IROSO, v. IRACONDAMENTE, ec.

IRRADIARE, IRRAGGIARE, v. n. e r. *promienić, rzucić promienie, rozpromienić się*. I pianeti più vicini al sole molto maggiormente si irraggiano, che i più remoti, *Gal. Lett.* = v. a. *oświecać promieniami*.

IRRADIATO, —TA, p. ad. *promieniący, promienisty. = oświecony promieniami*.

IRRADIAZIONE, s. f. *IRRAGGIAMENTO, s. m. promienienie, rzucanie promieni, blask*.

IRRADICABILE, ad. m. f. *niedający się wykorzenić*.

IRRAFFRENABILE, ad. m. f. *niepovściągnięty, niepohamowany, nieukrócony*. [RE, ec.

IRRAGGIARE, ec. v. IRRADIARE.

IRRAGIONEVOLE, —NABILE, IRRAZIONABILE, ad. m. f. *bezrozumny, nierozumny. = niestuszny, niesprawiedliwy*.

IRRAGIONEVOLMENTE, IRRAZIONABILMENTE, av. *nierozumnie*.

IRRAZIONABILITÀ, s. f. *nie rozum, niedorzeczność*.

IRRAZIONALE, ad. m. f. *nierozumny, nieobdarzony rozumem. = nierozsądny. = Mat. niedający się wyrazić przez żaden stosunek (o ilościach)*.

IRRAZIONALITÀ, s. f. *nierozum*. [nieprzejednany]

IRRECONCILIABILE, ad. m. f. IRRECONCILIABILMENTE, av. *nieprzejednanie*.

IRREPERABILE, av. *ad. m. f. nieodzyskany, niepowetowany*.

IRREFRAGABILE, ad. m. f. *nieodparty, niezbity (dowód)*.

IRREFRAGABILMENTE, av. *nie do odparcia, nie do zbitcia*.

IRREFRENABILE, v. IRRAFFRENABILE.

IRREGOLARE, ad. m. f. *nie regularny; niesforemny. = utracający prawa kapłańskie*.

IRREGOLARITÀ, s. f. *nieregularność. = utrata praw kapłańskich*. [regularnie]

IRREGOLAMENTE, av. *nie regularnie*.

IRREGOLATAMENTE, —LATO, v. SREGOLATAMENTE.

IRRELIGIONE, s. f. *bezbożność*.

IRRELIGIOSAMENTE, —SITÀ, ec. v. INRELIGIOSAMENTE, ec.

IRREMEDIABILE, ad. m. f. *niedający się uleczyć, któremu niepodobna zaradzić, zapobiedz*.

IRREMEDIABILMENTE, av. *nie do leczenia, nie do zapobieżenia*.

IRREMISSIBILE, ad. m. f. *nie odpuszczony*.

IRREMISSIBILMENTE, av. *nie do odpuszczenia*.

IRREMUNERABILE, IRREPABILE, IRREPRENSIBILE, IRREPROBABLE, v. INREMUNERABILE, ec.

IRREPUGNABILE, v. IRREFRAGABILE.

IRREQUIETO, v. INQUIETO.

IRRESISTIBILE, ad. m. f. *nieodporny, nieodparty*.

IRRESISTIBILMENTE, av. *nieodpornie*.

IRRESOLUBILE, ad. m. f. *upartny, uporczywy (o chorobach)*.

IRRESOLUTO, —ZIONE, v. INIRRETAMENTO, v. INRETAMENTO.

IRRETIRE, v. a. ir. *złapać w sieć. = Fig. usidlić. = zawiązać, zagmatwać*.

IRRETITO, —TA, p. ad. *złapany w sieć; usidiony*. [TRATTABILE]

IRRETRATTABILE, v. INREVERENZA, ec. v. INREVERENZA, ec.

IRREVOCABILE, ec. v. INREVOCABILE, ec.

IRRICCHIRE, ec. v. ARRICCHIRE, ec.

IRRICORDEVOLÉ, ad. m. f. łatwo zapominający, niepamiętny.

IRRIDERE, v. a. ir. wysmiał, wyszydzić. [waga.]

IRRIFLESSIONE, s. f. nierozirreflessiwo, —VA, ad. nierozważny.

IRRIGARE, v. INNAFFIARE.

IRRIGATORE, s. m. skrapiający.

IRRIGIDIRE, v. INRIGIDIRE.

IRRIGUO, —GUA, ad. skrapiający, roszący. [DIABILE.]

IRRMEDIABILE, v. IRREME-

IRRIMESSIBILE, v. IRREMIS-

SIBILE.

IRRISSIONE, s. f. wysmianie.

IRRISO, —SA, p. ad. wysmia-

ny.

IRRISOLUTO, —TA, ad. niezdecydowany, wahający się.

IRRISOLUZIONE, —TEZZA, s. f. niedecyzja, wahanie się.

IRRISORE, s. m. wysmiwacz, szyderca. [derczy.]

IRRISORIO, —RIA, ad. szy-

rryritabile, ad. m. f. drażliwy.

IRRITABILITÀ, s. f. drażliwość. [NE.]

IRRITAMENTO, v. IRRITAZIO-

IRRITANTE, IRRITATIVO, —VA, ad. drażniący, jątrzący.

IRRITARE, v. a. Med. jątrzyć, rozjątrzyć. = fig. drażnić, rozjątrzyć, rozgniewać.

IRRITATORE, s. m. —TRICE, s. f. drażniiciel, drażnicielka.

IRRITAZIONE, s. f. Med. jątrzenie. = fig. rozdrażnienie, rozjątrzenie.

IRRITO, —TA, ad. lat. nieważny, nadaremny.

IRRITROSIRE, v. INRITROSIRE.

IRRIWERENTE, ec. v. INRIVERENTE, ec.

IRRRORARE, v. a. zrosić.

IRRUGGINIRE, v. INRUGGINIRE. [DARE.]

IRRUGIADARE, v. INRUGIADARE.

IRRUVIDIRE, v. INRUVIDIRE.

IRRUZIONE, s. f. wkroczenie, wtargnięcie.

IRSUTO, IRTO, —TA, ad. najeżony, kudłaty, szorstki. I capelli scomposti e irti, Ver. N. R.

ISABELLA, s. f. maść koni ciemno bulanych.

ISAGONO, ad. m. Geom. równokątny.

ISCHIO, s. m. Anat. jedna z trzech kości kulszowych. = Bot. rodzaj dębu.

ISCURETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. Med. pędzący uryng.

ISCURIA, s. f. Med. zatrzymanie uryng.

ISOLA, s. f. wyspa.

ISOLANO, —NA, s. e ad. wyspiarz, wyspiarka, wyspiarski.

ISOLATO, s. m. kilka domów oddzielnie stojących. = ad. dzielny, odłączony, odrębny.

ISOLATORE, s. m. Fis. stolczyk na którym staje osoba chcąca się elektryzować.

ISOLETTA, s. f. ISOLOTTO, s. m. dim. wysępka.

ISONNE, —A, av. darmo, bezpłatnie. Due o tre fiaschi davane a quattrino, ed a poveri davalo a —, L. Lipp. Malm.

ISOPERIMETRO, —TRA, ad. Geom. mający obwód równy obwodowi innej figury.

ISOPO, s. m. Bot. hizop.

ISOSCELE, ad. e. s. Geom. równoramienny.

ISPEZIONE, v. INSPEZIONE.

ISPIDO, —DA, ad. najeżony, kosmaty. = kolczaty, ciernisty.

ISPIRARE, v. a. Med. wciągać powietrze, oddychać.

ISPIRAZIONE, s. f. Med. oddychanie.

ISRAELE, —LLE, —LLO, s. m. Izrael.

ISRAELITA, ad. e. s. izraelski, Izraelita.

ISRAELITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. izraelski.

ISSA, s. f. chwila obecna.

ISSARE, v. a. Mar. windować, hisować, podnieść, wywiesić. — la bandiera, wywiesić banderę.

ISSO, —SA, pron. lat. + żamiast ESSO, on, ona.

ISTANTANEAMENTE, av. natychmiast.

ISTANTANEO, —NEA, ad. w mgnieniu oka dokonany, niezwłoczny. = chwilowy, przemijający.

ISTANTE, s. m. chwila, moment. = In istante, av. stojąc.

ISTARE, ISTANZA, —ZIA, ISTANTEMENTE, v. INSTARE, ec.

ISTERALGIA, s. f. Med. ból w macicy.

ISTERIA, s. f. Med. histeryja, spazmy kobiet.

ISTERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. maciczny.

ISTERITE, —TIDE, s. f. Med. zapalenie macicy.

ISTEROCLE, s. f. Med. ruptura macicy.

ISTEROTOMIA, s. f. Chir. operacja macicy. [mo.]

ISTESSAMENTE, av. tak samo.

ISTESSO, v. STESSO.

ISTIGARE, ec. v. INSTIGARE, ec.

ISTINTO, v. INSTINTO. [ec.]

ISTITUIRE, ec. v. ISTITUIRE,

ISTMO, s. m. międzymorze. = Anat. międzygardle.

ISTORIA, s. f. historia.

ISTORIARE, v. a. wyryć, wymalować i t. d. jakie zdarzenie historyczne; przyzodobicznie opowiadanie.

ISTORICAMENTE, v. ISTORIALMENTE, av. historycznie.

ISTORICO, pl. —CI, s. m. historyk, dziejopis. = ad. historyczny.

ISTORIELLA, —TTA, s. f. dim. historyjka, powiastka.

ISTORIOGRAFO, s. m. historyograf, opisujący dzieje społeczne. [zwierz.]

ISTRICE, s. m. Zool. jeżostrzyg.

ISTRIONE, s. m. aktor u sta-

rożytnych.

ISTRUIRE, ec. v. INSTRUIRE, ec.

ISTRUMENTALE, —TO, v. INSTRUMENTALE, ec.

ISTUPIDITO, —TA, ad. zgłupiały. [ska.]

ITALIANAMENTE, av. z włoski.

ITALIANARE, v. a. przethmaczyć na włoski język.

ITALIANEGGIARE, v. n. mówić dobrze po włosku.

ITALIANISMO, s. m. włoszczyzna, obyczaj włoski. = sposób mówienia właściwy językowi włoskiemu.

ITALIANITÀ, s. f. Giob. narodowość włoska.

ITALIANIZZARE, v. n. naśladować obyczaje włoskie; v. ITALIANARE.

ITALIANO, —NA, s. e ad. Włoch, Włoszka, włoski.

ITALICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. włoski. Carattere italiano, Stamp. kursywa.

ITALO, —LA, ad. włoski.

ITERARE, v. a. powtarzać, ponawiać. [krotnie.]

ITERATAMENTE, av. kilkakrotnie.

ITERATORE, s. m. powtórzyciel, ponowiciel.

ITERAZIONE, s. f. powtórzenie, ponowienie.

ITINERARIO, s. m. opisanie drogi, podróży.

ITTERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. od żółtaczki.

ITTERIZIA, ITERRIA, s. f. żółtaczka.

ITIOLOGIA, v. ICTIOLOGIA.

IVA, s. f. Bot. iwomianek.

IVI, av. tam. = potem. Ivi a parecchi di, da — a pochi di, w kilka dni potem.

IXIA, s. f. Bot. stwardzięcznia.

IZZA, s. f. złość, chrapka.

J

Tuculo—

JATTANZA, —ZIA, s. f. chelpliwosc.

JERACIO, s. m. —CIA, s. f. Bot. jastrzębiec.

JERI, IERI, av. wczoraj.

JERMATTINA, av. wczoraj rano.

JEROFILE, s. f. Bot. goździk.
JEROLIFICO, ec. v. GEROLIFICO, ec.

JOSA, A —, av. suto, obficie, JOTA, s. m. jota. Z przeczeniem: ani na jotę, ani odrobiny, ani na włos.

JUBILEO, v. GIUBILEO.
JUDICARE, ec. v. GIUDICARE, ec.
JUGERO, s. m. morg.
JUGO, v. GIOGO.
JUGOLO, s. m. Anat. szyja, gardło.

JUGULARE, ad. m. f. szyjny, JURA, v. CONGIURA.
JURE, s. m. prawo.

JURIDICAMENTE, ec. v. GIURIDICAMENTE, ec.

JURISCONSULTO, ec. v. GIURISCONSULTO, ec.

JUS, s. m. prawo.
JUSDICENZA, v. GIURISDIZIONE.

JUSPATRONATO, s. m. prawo kolatora.

JUSQUIAMO, v. GIUSQUIAMO.
JUSSIONE, s. f. Leg. rozkaz.

JUSTIZIA, ec. v. GIUSTIZIA, ec.

L

LA, art. r. ż. La camera, pokój. = pron. pers. ja. Io la cerco, szukam ja. Kładzie się jako przyrostek po trybie bezokolicznym i po gerundium. Vengo a vederla, przychodzę ja widzieć. Venedola, widząc ja.

LA, av. tam. Là là, stamtąd, z tamtej strony. = Andare in là, zwolekać. Entrar troppo in là in parlando, za daleko się posunąć, przebrać miarę; wygadać się, wymówić się z czego. Passar più là, saper più là, dalej się posunąć, dalej postąpić, zgłębić.

LABARDA, s. f. halabarda. Appoggiar là —, fig. v. APPOGGIARE.

LABARO, s. m. chorągiew wojskowa na której Konstantyn W. kazal położyć znak krzyża na miejscu orla rzymskiego.

LABBIA, s. f. D. Purg. twarz. LABBALE, ad. m. f. wargowy, ustny. Lettera —, litera wargowa. = Anat. wargowy.
LABBRICIUOLO, —ETTO, —UCCIO, s. m. dim. usteczka.

LABBRO, pl. m. —BRI, f. —BRA, —BIA, *s. m. warg, usta. Arricciar le labbra, skrzywić się. = brzeg, krawędź naczyńia. = Labbro di Venere, Bot. szczęć, drapacz.

LABERE, v. n. * słowo ulomne mające tylko 2.os.cz. t., ześliznąć się; spadać, splywać. Che diretto ad Annibale passaro l'alpestre rocce, Pò, di che tu labi, D. Par.

LABERINTO, LABIRINTO, s. m. labirynt. = fig. labirynt, kłopot. = Anat. wklęsłość ucha.

LABILE, ad. m. f. ślizki. = fig. słaby, wątpli. La mia canuta e — vecchiezza, Menz. Memoria —, słaba, krótka pamięć.

LABILITA, s. f. chylenie się do upadku, ulomność, znikomość.

LABINA, s. f. śniegozwał.

LABORATORIO, s. m. laboratorium chemiczne.

LABORIOSAMENTE, av. pracowicie.

LABORIOSITÀ, s. f. pracowitość.

LABORIOSO, —ROSO, —SA, ad. pracowity.

LABRACE, s. m. Ict. mnogolin.

LACCA, s. f. D. Inj. otchlan, przepaść. = brzeg, v. RIPA. = udo zwierząt czworonożnych; lopatka odcięta, pozostałość, ciwiarka. = laka, (guma i żywica). Cera —, lak. = lakier, pokost.

LACCHE, s. m. lokaj.

LACCETTA, s. f. v. RACCHETTA. = dim. v. LACCA.

LACCHEZZINO, —ZZO, s. m. łakoc, łakotka. = fig. żarcik, smieszne słówko.

LACCIA, s. f. Ict. koza.

LACCIARE, v. ALLACCIARE.

LACCIO, s. m. sznurek z pętelką. = fig. sidła, więzy. = stryczek, kara szubienicy.

LACCIOLETTO, —OLO, —UOLO, s. dim. sznureczek z pętelką. = fig. sidelko.

LACERABILE, ad. m. f. dających się podrzeć.

LACERAMENTO, s. m. —ZIONNE, s. f. rozdarcie, podarcie.

LACERARE, v. a. drzeć, rozdrzeć, podrzeć, rozszarpać. = fig. szarpać cudzą sławę.

LACERATORE, s. m. —TRICE, s. f. rozdzieracz, i t. d. = fig. szarpiący, szarpiąca cudzą sławę.

LACERO, —RA, ad. podarty; obszarpany.

LACERTA, v. LUGERTA.

LACERTO, s. m. polokcie, przedramię.

LACINIATO, —TA, LACINOSO, —SA, ad. Bot. poszarpany (o liściach).

LACO, pl. —CHI, s. m. * jełonicznie, krótko. [zioro.]

LACONICAMENTE, av. lakonicznie, krótko.

LACONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. lakoniczny, krótki, wężłowaty, zwięzły. = s. m.

człowiek lakoniczny. = av. lakonicznie, krótko.

LACONISMO, s. m. lakonizm, krótkomówność.

LACONIZZARE, v. n. wyrażać się krótko, wężłowato.

LACRIMA, ec. v. LAGRIMA, ec.

LACRIMA CRISTI, s. m. nazwisko wina zbieranego u stóp Wezuwiovszu.

LACUNA, s. f. v. LAGUNA. = miejsce próżne wpismie, karty brakujące w księżce.

LACUNALE, —NOSO, —SA, ad. ługowaty, bagnisty.

LADANO, s. m. ladanum, płyn sączący się z rośliny bagno.

LADDOVE, LA DOVE, av. tam gdzie. = cong. gdy, kiedy.

LADDOVUNQUE, av. wszędzie. [tnie.]

LADRAMENTE, av. niechętny.

LADRO, —DRA, ad. e s. złodziejski, złodziej, złodziejka. La comodità fa l'uomo ladro, prov. okazja czyni złodzieja.

Fig. Occhi, giorni ladri, zabójcze oczy, złe dni. = brzydki, szkaradny nieprzyjemny.

LADRONACCIO, —CIA, s. e ad. peg. brzydki złodziej.

LADRONAGLIA, —IA, s. f. stek złodziejów. = Ladronaia, kradzież, zdzierstwo.

LADRONCELLERIA, s. f. mala kradzież.

LADRONCELLO, —LA, LADRUCCIO, —CIA, s. m. f. dim. mały złodziej; filut, filutka.

LADRONE, s. m. rozbójnik. — di mare, rozbójnik morski.

LADRONECCHIO, —GGIO, s. m. kradzież, złodziejstwo, rozbój.

LADRONEGGIARE, v. n. rozbijać, dawać się rozbojem.

LADRONESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. rozbójniczy, zbojecki, złodziejski.

LÀ ENTRO, LA GIÙ, LAGGIUE, LAGGIUSO, av. tam na dole.

LAGHETTO, —TINO, s. m. dim. jezioro.

LAGNA, s. f. † zmartwienie, frasunek, troska. = žal, płacz, skarga, narzekanie.

LAGNAMENTO, s. m. žal, płacz, skarga, jęki, narzekanie.

LAGNANSI, v. r. żalić się, skarżyć się, użalać się, utyskiwać, narzekać. = jęczeć, stękać.

LAGNEVOLE, ad. m. f. żalony, bolesny.

LAGNIO, s. m. ciagle skargi, jęki, narzekania.

LAGNOSAMENTE, av. żalownie, bolesnie.

LAGNOSO, —SA, ad. żalony, bolesny.

LAGO, pl. —GHI, s. m. jezioro. = dół, jama, wklęsłość. — del core, komórka serca; fig.

glęb serca. Allor fu la paura un poco queta, che nel — del cor m'era durata, *D. Inf.*

LAGONE, s. m. accr. jezierzysko.

LAGRIMA, s. f. łza. = fig. kropła.

LAGRIMABILE, ad. m. f. oplakany.

LAGRIMALE, s. m. kąt oka. = ad. łzawny, łzowy. Fistola —, fistula łzowa.

LAGRIMARE, v. n. płakać. = kapać. = v. a. oplakiwać. La faccia tua chi'io lagrimai già morta, *D. Purg.*

LAGRIMATO, —TA, p. ad. v. LAGRIMARE. = Pace lagrimata, gorąco pożądaný pokój.

LAGRIMATORIO, —RIA, ad. Anat. łzowy, łzawny. = Urna lagrimatoria, łzawica, dzbanuszek jaki zwykle znajdujący w grobach starożytnych Rzymian.

LAGRIMAZIONE, s. f. plakanie, płacz. = Med. plynienie łez.

LAGRIMETTA, —MUCCIA, —MUZZA, s. f. dim. łezka.

LAGRIMEVOLE, ad. m. f. oplakany.

LAGRIMOSAMENTE, av. ze łzami.

LAGRIMOSO, —SA, ad. zaplakany. Gli occhi lagrimosi, zapłakane oczy. Porsi ver lui le guance lagrimose, *D. Purg.* = zroszony łzami. La terra lagrimosa diede vento, *D. Inf.* = kapiący, sączący się. = mokry.

LAGUME, s. m. ługowisko. = błoto rozbabrane, kałuża.

LAGUNA, s. f. ługowisko, jezierzysko, stawisko.

LAI, s. m. pl. placz, jęki, narzekanie. Nell'ora che comincia i tristi lai la rondinella presso la mattina, *D. Purg.*

LAICALE, ad. m. f. świecki.

LAICALMENTE, LAICAMENTE, av. po świecku. = po głupiemu.

LAICO, pl. —CI, s. m. osoba świecka. = laik, palka. = nieuk, człowiek ciemny.

LAIDAMENTE, av. brzydko, szkaradnie, nieuczciwie, niegodziwie, niecznie, haniebnie.

LAIDEZZA, LAIDITÀ, s. f. szpetność, brzydkość. = fig. szpetność, ohydność, szkaradność, szkaradziństwo, sprośność.

LAIDIRE, LAIDARE, v. a. oszpecić, splugawić, zhanbić.

LAIDO, —DA, ad. szpetny, brzydki, szkaradny, ohydny, bezecny, plugawy, sprośny.

LAMA, s. f. pochyla płaszczyna skropiona wodą, bagnista równina; rów, wodol. Noi troverem tra via tosto una — che fa due parti di questa pianura, *Ar.*

Orl. Fur. = klinga, brzeszczot, główńia. Venire a mezza —, fig. v. SPADA. = Zool. lama. = s. m. Lama, kaplan u Tybetańców i Mongolów.

LAMBENTE, ad. m. f. liżący. = Fuoco —, ogień błędny.

LAMBICCAMENTO, s. m. przepędzanie przez alembik.

LAMBICCARE, v. a. przepędzać przez alembik. = fig. wdawać się w drobiazgi, zbyt ściśle roztrząsać. = Lambiccarsi il cervello, suszyć sobie mózg, łamać głowę nad czym.

LAMBICCATO, s. m. wyskok.

LAMBICCIO, —CCO, v. LAMBICCO.

LAMBIMENTO, s. m. liżanie.

LAMBIRE, v. a. ir. liżać; chlić, chleptać. = fig. lekko dotknąć, drasnąć.

LAMBITIVO, s. m. Med. lambitivum.

LAMBRUSCA, s. f. —CO, pl. —CHI, s. m. dzika winorośl.

LAMBRUSCARE, v. n. e. r. zdziżyć.

LAMENTABILE, —BILMENTE, v. LAMENTEVOLE, ec.

LAMENTAMENTO, s. m. —TANZA, s. f. lamentowanie.

LAMENTARE, v. a. n. e. r. lamentować, płakać, oplakiwać. = s. m. lament. E' dolce amaro lamentar ch' i' udiva, *Petr.*

LAMENTATORE, s. m. —TRICE, s. f. lamentujący, i t. d.

LAMENTATORIO, v. LAMENTEVOLE.

LAMENTAZIONCELLA, s. f. dim. ciche narzekanie.

LAMENTAZIONE, s. f. lament, placz, skarga, narzekanie. = Le lamentazioni di Geremia, treny Jeremiasza.

LAMENTEVOLE, ad. m. f. płaczliwy, żaloszny, bolesny; oplakany. [z płaczem.]

LAMENTEVOLMENTE, av.

LAMENTO, s. m. lament.

LAMENTOSO, —SA, ad. bolesny, żaloszny.

LAMETTA, s. f. dim. blaszka.

LAMICARE, v. n. mżyć, mrzyć (o drobnym deszczu).

LAMIERA, s. f. pancierz, kiryś z blachy żelaznej. = blacha.

LAMINA, s. f. blacha. = Lamina d'acqua, struga wody ciurkiem płynącej z paszczy łwów, i t. d. w wodotryskach.

LAMINARE, v. a. rozplaszczać metal na blachy.

LAMINATOIO, s. m. machina do rozplaszczania metalu na blachy. [szka.]

LAMINETTA, s. f. dim. blacha.

LAMINOSO, —SA, ad. blaszkaty. [czwara.]

LAMMIA, s. f. larwa, po-

LAMPA, s. f. lampa. = fig. v. LUCE, SPLENDORE.

LAMPADA, —DE, —NA, s. f. lampa przed ołtarzem.

LAMPANAJO, s. m. lampiarz.

LAMPANEGGIO, s. m. światło świecyca.

LAMPANETTA, s. f. dim. lampka, lampeczka. Gli fece accendere una — che di e notte sempre stava accesa, *Lasc. Nov.*

LAMPANONE, s. m. accr. duża lampa.

LAMPANTE, ad. m. f. błyszczący, świecący. = LAMPANTI, s. pl. scherz. brzęcząca moneta.

LAMPARE, v. LAMPEGGIARE.

LAMPASCO, s. m. żaba pod językiem u konia.

LAMPASSATO, ad. Arald. z wywieszonym językiem (o łwie w tarczy).

LAMPEGGIAMENTO, s. m. błyskanie.

LAMPEGGIANTE, ad. m. f. błyskający, błyszczący.

LAMPEGGIARE, v. n. błyskać, błyszcząć.

LAMPIONE, v. LAMPONE.

LAMPO, LAMPEGGIO, s. m. błysk, blask. E di tu spada al minaccioso lampo smarri l'avverso campo, *Menz.* = Il maggior lampo, słońce. Che state erano ascose al maggior lampo, *Ar. Orl. Fur.* = *Fis.* miganie się światła.

LAMPONE, s. m. malina. = krzak malinowy.

LAMPREDA, s. f. minog.

LAMPREDOTTO, s. m. mały minog. = potrawka z trzewiów cielecych.

LAMPASANA, s. f. Bot. mlecz, łoczyna.

LANA, s. f. wełna. Far d'ogni — un peso, fig. popelmać wszelkie zdrożności, nieprzebierać, nie być skrupulatnym.

La quale faceva, come s'usa dire, d'ogni — un peso, e soprattutto ruffiana eccellente, *Lasc. Nov.* v. ERBA. Prov. Distapar della — caprina, sprzczać się o kozią wełnę, o fraszkę. Dar — da pettinare, zadać komu sęka, dać orzech do zgryzienia.

LANAIUOLO, s. m. wełniarz.

LANCE, LANCELLA, s. f. szalka, szalka.

LANCEOLARE, —LATO, —TA, ad. Bot. lancetowaty (o liściach).

LANCETTA, s. f. Chir. lancet. = index u zegarka, skazówka zegaru słonecznego. = strzala, pocisk. = czółno przy okrecie.

LANCIA, s. f. lanca, dzida, pika, włócznia, kopія. = kopytnik. = fig. kamrat, obrońca.

Fig. Esser — d'uno, być czym

popiecznikiem. Portar bene sua —, dobrze się prowadzić. = czótno przy okęcie.

LANCIADORE, s.m. kopijnik.
LANCIAMENTO, s.m. ciskanie, miotanie.

LANCIARE, v. a. wypuścić, ciskać, miotać. Armi da —, grot, strzał, pociski. = Lanciare un bastimento in mare, zepchnąć z warsztatu statek na wodę. = Lanciar cantoni, campanilli, fig. przesadzać, igać, strzelać bez prochu; chęlc się, chwalić się. = v. r. rzucić się na co.

LANCIATA, s. f. rzut pocisku. = ukłócie lancą.

LANCIATORE, s.m. —TRICE, s. f. ciskający, ciskająca pociski.

LANCIERE, s. m. ułan.

LANCINANTE, ad. m. f. rwący, łupający (o bólu).

LANCIO, s. m. popęd, rzut. Di primo —, av. z razu, od razu, na samym wstępie.

LANCIONIERE, s. m. żołnierz rzucający pociski.

LANCIOTTARE, v. a. przeżyć grotm, pociskiem.

LANCIOTTATA, s. f. rana zadana od pocisku.

LANCIOTTO, s. m. grot, dziur, rohatyna.

LANCIOLA, s. f. dziur. = Chir. lancet. = Bot. babka lancetowata.

LANDA, s. f. niwa, pole, łąka. = piaszczysty step. [wka.]

LANDRA, s. f. kurwa szczytowa.

LANEFICE, s. m. welniarz.

LANFA, ad. f. Acqua —, wódka z kwiatu pomarańczowego.

LANGRAVIATO, s. m. landgrafstwo.

LANGRAVIO, s. m. landraf.

LANGUENTE, ad. m. f. omdlały, omdlewający. = staby, wiotki, miękki (o rzeczach).

LANGUIDAMENTE, av. mdło.

LANGUIDETTO, —TA, ad. mdławy. = nadwiędły (o kwiatkach).

LANGUIDENZA, s. f. —MENTO, s. m. omdlewanie, mdłość.

LANGUIDO, —DA, ad. mdły, omdlały; miękki, rozlazły.

LANGUIRE, v. n. ir. mdleć, omdlewać. = wędznąć, usychać (o kwiatkach).

LANGUORE, s. m. mdłość, omdlenie.

LANIAMENTO, s. m. rozdarcie, rozszarpanie.

LANIARE, v. a. rozszarzać, poszarpać, rozszarpać. = fig. szarpać czyje sławę.

LANIATORE, s. m. rozdzielacz.

LANIERE, ad. Falcone —, raróy, modry sokot.

LANIFERO, —RA, ad. welniany. = v. LANIGERO.

LANIFICIO, —ZIO, s. m. przetwarzanie welny, sukienictwo.

LANIFICO, —CA, ad. Arte lanifica, sukienictwo.

LANIGERO, —RA, ad. noszący welnę, welnorodny.

LANINO, s. m. welniarz (robotnik).

LANISTA, s. m. lat. mistrz szermierski.

LANO, —NA, ad. welniany. Panno lano, sukno.

LANOSO, —SA, ad. welnisty. = odkryty welną. Lanosi armeni, owce.

LANTERNA, s. f. latarnia. —magica, latarnia magiczna, pokazująca za pomocą szkielek różne figurki. Mostrare, dare altrui lucciole per lanterne, prov. v. LUCCIOLA. = latarnia morska. = wieżyczka szklana na kopule. [piarz.]

LANTERNAIO, s. m. latarniarz.

LANTERNETTA, s. f. —NINO, s. m. dim. latarka.

LANTERNONE, s. m. accr. duża latarnia. = fig. przewodnik ślepych.

LANTERNUTO, —TA, ad. scherz. suchy jak szczepa.

LANUGGINE, LANUGINE, s. f. mech na brodzie; fig. młokos; młodość, młodość. = welnianka, puch na niektórych roślinach.

LANUGINOSO, —SA, ad. kosmaty, mchem zarosty. = tylko co zaczynający zarastać. = Bot. kulterowaty, odkryty welnianką, puchem. = w puchu (o ptakach).

LANUTO, v. LANOSO.

LANUZZA, s. f. delikatna welna.

LANZENETTO, LANZICHENECO, LANZICHINECCO, pl. —CHI,

LANZO, s. m. lancknecht, piechur niemiecki.

LAONDE, av. dla tego, przeto, stąd, przez co.

LAPAZIO, s. m. Bot. gatunek szczawiu. [wy.]

LAPIDA, s. f. kamień grobowy.

LAPIDARE, v. a. ukamienować.

LAPIDARIA, s. f. nauka o napisach na kamieniach.

LAPIDARIO, —RIA, ad. Stile lapidario, styl napisowy. = s. m. jubiler.

LAPIDATORE, s. m. kamionownik. [nowanie.]

LAPIDAZIONE, s. f. ukamienowanie.

LAPIDE, s. f. v. LAPIDA. = drogi kamień.

LAPIDEFATTO, —TA, ad. skamieniały. [mienny.]

LAPIDEO, —DEA, ad. ka-

LAPIDESCENTE, ad. m. f. zamieniający w kamień (o wodach).

LAPIDIFICAZIONE, s. f. Min. zamienianie się w kamień.

LAPIDOSO, —SA, ad. kamienisty. [zować.]

LAPILLARE, v. a. krystalizować.

LAPILLO, s. m. ciało skryształizowane (cukier, sól). = drogi kamień.

LAPIS, s. m. czerwony otówek, cynober. = zwyczajny otówek.

LAPISLAZZALO, —ZULI, —ZOLI, —ZARI, s. m. Min. lazur.

LAPPA, s. f. gatunek szerszenia.

LAPPE LAPPE, av. Far —, kłapać zębami z głodu, ślinkę połykać. Far il cul —, bass. drzeć ze strachu.

LAPPOLA, s. f. Bot. łopian, łopuch. = Fig. furda, fraszka, drobnotka. Non stimare una —, mieć kogo za hetkę pętelkę, za nic. = natręt.

LAPPOLONE, s. m. duży łopuch. = fig. ogromny natręt.

LQUEATO, —TA, ad. futrowany, wykładany (o ścianach, suficie).

LARDARE, LARDELLARE, v. a. szpikować słoninę. [niniarz.]

LARDARUOLO, s. m. słonina.

LARDATO, —TA, p. ad. szpikowany. = fig. zatuszczony, brudny. [lec.]

LARDATOIO, s. m. szpiku-

LARDATURA, s. f. szpikowanie.

LARDELLO, s. m. —LINO, dim. słoninka do szpikowania.

LARDIERO, —RA, ad. omaszczony stoninę.

LARDO, s. m. słonina; świni-
nina solona. Fig. Nuotar nel —, oplывать jak pączek w maśle.

Gettar il — a' cani, rozrzucić, marnotrawić. [ny.]

LARDONE, s. m. poleć słoniny.

LARGACCIO, —CIA, ad. peg. bardzo szeroki. —di bocca, fig. gębaty, pyskaty.

LARGAMENTE, av. suto, obficie, sownie, hojnie, szczerobliwie.

LARGARE, v. a. rozszzerzyć. = puścić wodze. Larga' il desio, ch' i' teng' or molto a freno, Petr.

LARGHEGGIARE, v. n. dać nieograniczone pozwolenie, nadać wszelką wolność działania. = hojnie szafować, sownie wynagrodzić. = Largheggiare di parole, fig. złote góry obiecywać.

LARGHEGGIATORE, s. m. człowiek hojny, szczerobliwy.

LARGHETTO, —TA, ad. dość szeroki.

LARGHEZZA, s. f. szerokość. = Geogr. szerokość geograficzna. = hojność, szczođroblivość. Far —, hojnie szafować. = wolność, pozwolenie.

LARGHISSIMO, —MA, ad. sup. bardzo szeroki. = bardzo obfity. = bardzo hojny. = Larghissima pioggia, rzęszysty deszcz.

LARGHITA, v. LARGHEZZA.

LARGIMENTO, s. m. szafowanie. — di doni, szafowanie, rozdanie hojnych darów.

LARGIRE, v. a. ir. hojnie rozdać, szafować. = dać pozwolenie.

LARGITÀ, s. f. hojność.

LARGITORE, s. m. —TRICE, s. f. hojnie szafujący, szafująca.

LARGIZIONE, s. f. hojny dar.

LARGO, s. m. szerz, szerzyna, szerokość. = Largo largo, z drogi, na bok. = Pigliar il —, wypłynąć na otwarte morze.

LARGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. szeroki, obszerny, przestronny, rozległy, dostatni. = obfity. = szczođry, hojny, wspaniały. Dare a larga mano, dać szczođrze, hojnie. = Stare alla larga, stać na uboczu, na ustroniu, zdala od czego, unikać spotkania, nie utracić się do czego. Far largo, ustąpić z drogi. = Farsi largo, pęknać, rozedrzeć się. = av. szeroko, v. LARGAMENTE. In lungo e in largo, wzdłuż i w szerz, na wszystkie strony. Fig. Volgere —, unikać trudności. Giucocar —, być zdala od czego.

LARGOVEGENTE, ad. m. f. przezorny, przenikliwy, bystry.

LARGURA, s. f. obszar, przestwór, rozłóg.

LARI, s. m. pl. bożkowie domowi u starożytnych.

LARICE, s. m. Bot. modrzewo.

LARICINO, —NA, ad. modrzewowy.

LARINGE, s. f. Anat. krtań.

LARINGITE, —TIDE, s. f. zapalenie krtań.

LARVA, s. f. larwa, widmo, mara. = maska. V'è il falso Zelo, che d'amor s'è posto una — sul volto, Mont.

LASAGNA, s. f. laszanka. Aspettar a bocca aperta le lasagne, aspettar che le lasagne piovano altrui in bocca, o in gola, prov. zkeąc póki pieczone gołąbki nie wleą do gąbki. Ma come quella... che aspetta, che le piovano in bocca le lasagne, L. Lipp. Malm. = wosk którym się wy-lewa forma przed ulaniem stauy. [makaronów.

LASAGNAIO, s. m. fabrykant

LASAGNINO, ad. Cavolo —, fryzowana kapusta.

LASAGNONE, s. m. cymbał, czop, basatyk, lyla.

LASCA, s. f. (białoryb) kleń. La celeste —, D. Purg. Ryby y zodiaku.

LASCIAMENTO, s. m. opuszczenie.

LASCIAMISTARE, s. m. człowiek ocięzaly, ciemięga. Esser pieno di —, fig. nudzić się niezmiernie.

LASCIARE, v. a. zostawić, niezabrać, nieodebrać. Lui dentro all'arca lasciarono racchiuso, Bocc. — in vita, zostawić przy życiu, darować życie. = zostawić co komu w spadku, zapisać. E a loro ogni suo bene e mobile e stabile lasciò, Bocc. = zostawić, porzucić, opuścić. = nietykać, nieruszać, niezaczepiać, dać pokój. — stare alcuno, dać komu pokój. — stare, przestać, zaprzestać, przerwać robotę. Lascia d'amarmi, przestań mnie kochać. Dirò solo ch'ei visse e lasciò vivere, Cast. An. parl. powiem tylko że on żył i przestał żyć. = puścić, wypuścić, popuścić. — il cane, spuścić psa z więzi, ze sfory. — la briglia, popuścić ujętów. — andare un colpo, uderzyć, ugodzić. — cadere, upuścić. = pozwolić. Lascia pria ch'io finisca e poi rispondi, Met. Lascia ch'io vada, pozwól mi odejść. = v. r. zostawić, zachować co dla siebie. Lasciarsi sempre una porta aperta per..., zostawić za sobą drzwi otwarte, mieć zawsze jakiś uciebieg, wymówkę. = Lasciarsi uscire di bocca qualche parola, wymówić się z czem. = dać się. Lasciarsi sedurre, ingannare, dać się zwieść, uwieść, oszukać. — trasportare dallo stegno, unieść się gniewem. — prendere dal boccone, dać się złudzić, omamić. — mangiare la torta in capo, dać po sobie jeździć, dać się wodzić za nos.

LASCIATA, v. LASCIAMENTO.

LASCIATURA, s. f. Stamp. opuszczenie.

LASCIBILE, ad. m. f. † rozwiązly.

LASCIO, s. m. puścizna, spuścizna, zapis testamentowy. = testament. = smycz lub swora na psy.

LASCITO, s. m. zapis testamentowy. [źnie.

LASCIVAMENTE, av. lubieżnie.

LASCIVIA, LASCIVITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. lubieżność.

LASCIVIENTE, ad. m. f. lubieżny. = igrający, pusty, swawolny.

LASCIVIRE, v. n. ir. stać się lubieżnym, żyć lubieżnie.

LASCIVO, —VA, ad. lubieżny. = pusty, swawolny.

LASCIVOLO, —LÀ, —ETTO, —TA, ad. nieco lubieżny. = nieco pusty.

LASERPIZIO, s. m. Bot. laszerek, bućien.

LASSA, s. f. smycz.

LASSARE, v. a. zmuzżyć, zmęczyć, zmordować. = zostawić, opuścić. O tu che porte parte teo di me parte ne lassi, Tass. Ger.

LASSATIVO, —VA, ad. laxujący.

LASSAZIONE, LASSEZZA, s. f. zmuzżenie, zmordowanie.

LASSITÀ, s. f. Med. rozwolnienie, osłabienie.

LASSITUDINE, s. f. spracowanie, zmordowanie.

LASSO, —SA, ad. zmuzżony, strudzony, zmordowany. Occhi miei lassi, Petr. = D. Inf. zachodzący (o słońcu). = rozwolniony. = nieszczęśliwy, nędzny. Lasso me! biada mnie nędzemu!

LASSU, LASSUSO, * av. tam wysoko.

LASTRA, s. f. tafla kamienna na posadzkę; kamień brukowy. = płyta marmuru. = blacha, tafla. — di vetro, szyba szklana. — di ghiaccio, szyba lodu. = Prender ucellini alle lastre, tapać ptaki samolotką.

LASTRAIUOLO, s. m. brukarz. [kowanie.

LASTRICAMENTO, s. m. bruk.

LASTRICARE, v. a. brakować. — ad uno la via, fig. usłać, utórować komu drogę do czego.

LASTRICATO, —TA, p. ad. brukowany. = fig. ustamy, okryty. = s. m. bruk.

LASTRICATURA, s. f. brukowanie; tafłowanie posadzki.

LASTRICO, pl. —CHI, s. m. bruk. Ridursi sul —, fig. osiąść na bruku, stracić sposób do życia, pójść z torbami.

LASTRONE, s. m. duży kamień brukowy. Dare il culo sul —, osiąść na bruku, zbankrutować. = zatykadło pieca piekarskiego.

LASTRUCCIA, —ETTA, s. f. dim. tafelka, szybka, blaszka.

LATEBRA, s. f. lat. * kryjówa, schronienie.

LATEBROSO, —SA, ad. peten kryjówkę.

LATENTE, ad. m. f. kryjący się, ukryty.

LATENTEMENTE, av. skrycie.

LATERALE, ad. m. f. boczny, poboczny.

LATERALMENTE, av. z boku.

LATERINA, s. f. tranzet.

LATIBOLO, s. m. kryjówka.
= fig. tajemnica.

LATICLAVIO, s. m. Antiq. rom. pas purpurowy którym była oblamowana z przodu suknia senatora rzymskiego.

LATIFOLIO, —LIA, ad. Bot. szerokolosci.

LATINACCI, s. m. peg. zła łacina.

LATINAMENTE, av. przestronnie, wygodnie. = dobra łacina.

LATINANTE, v. LATINISTA.

LATINARE, v. LATINIZZARE.

LATINISMO, s. m. latynizm.

LATINISTA, LATINIZZANTE, s. m. łacinnik.

LATINITÀ, s. f. LATINAMENTO, s. m. łacina.

LATINIZZAMENTO, s. m. tłumaczenie na łaciński język.

LATINIZZARE, v. a. nadać wyrazowi formę łacińską. = przełożyć na łaciński język.

LATINO, s. m. łacina. = język, mowa. Ciascuno parla il suo —, każdy mówi swoim językiem. E cantino gli angelli ciascuno il suo — da sera e da mattino sulli verdi arbuscelli, D. Rim. Il cavalier che intese quel —, Bern. Or. = nauka, doktryna. Del cui — Agostin si provvide, D. Par. = ćwiczenie łacińskie. = Far il — a cavallo, fig. pomimo woli co robić.

LATINO, —NA, ad. łaciński. = jasny, zrozumiały. = szeroki, obszerny, przestronny, wygodny. = Latino di bocca, pyskаты, gębaty, szkalujący, lżący. Chi è latino di bocca, per lo più è anche latino di mano, Manz. P. S. kto pyskаты ten i rąk przy sobie nie trzyma. = Vela latina, żagiel trójkątny. = av. po łacinie.

LATINUCCIO, s. m. dim. ćwiczenie łacińskie początkowego ucznia.

LATITARE, v. n. chować się, ukrywać się. [się.]

LATITAZIONE, s. f. chowanie

LATITUDINARIJ, s. pl. Teol. obojętni w materji religij.

LATITUDINE, s. f. szerokość.

= Geogr. szerokość geograficzna, odległość miejsca jakiegokolwiek ziemi od równika.

LATO, s. m. bok. II — manco, bok lewy. II — destro, bok prawy. = strona. Egli mandò in ogni —, rozestął na wszystkie strony. = Latì del triangolo, boki trójkąta. = A lato, allato, w. obok, przy.

LATORE, s. m. niosący. -- di reggi, prowadzący.

LATRABILE, ad. m. f. zdolny do szczekania.

LATRABILITÀ, s. f. zdolność szczekania.

LATRARE, v. n. szczekać. = fig. warczeć, burczeć, fukać.

LATRATO, LATRAMENTO, s. m. szczekanie.

LATRATORE, s. m. szczekacz.

LATRIA, s. f. cześć Bogu tylko należna.

LATRINA, v. LATERINA.

LATROCINIO, s. m. kradzież.

LATROCINO, —NA, ad. obrzydły, ohydny. [na.]

LATTA, s. f. blacha (pobiela).

LATTAIO, —IA, ad. † mleczny. Nutrice buona lattaiia, mamka mająca dużo mleka. = s. m. v. LATTARO. = blacharz.

LATTAICOLA, s. f. Bot. mleczuj, loczyga. [czny.]

LATTAUOLO, s. m. zęb mleczny.

LATTANTE, ad. m. f. Fanciullo —, dziecko przy piersi. Donna —, mamka.

LATTARE, v. n. dawać pierś, karmić pierś. = ssać.

LATTARO, —RA, s. m. mleczarz, mleczarka.

LATTATA, s. f. napój z cukru, jęczmienia i nasienia melonowego używany w febrze. Fare una —, fig. kazać przynieść po jedzeniu innego wina i inne kieliszki.

LATTATO, —TA, ad. mleczny.

LATTATRICE, s. f. mamka.

LATTE, s. m. mleko. — rapreso, mleko zsiadłe, kwaśne. Capo di —, smietana. = fig. * dziesięcino, wiek dziecienny. Ch' or foss' io spento al — Petr.

Avere il — alla bocca, mieć jeszcze mleko pod nosem. = Latte di gallina, fig. ptasie mleko. E non vi manca — di gallina, L. Lipp.

Malm. = Pesci di latte, mleczak, samiec (o rybach).

LATTEGGIANTE, ad. m. f. mleczny. [cy mlekiem.]

LATTENTE, ad. m. f. karmiący.

LATTEO, —TEA, ad. mleczny, podobny do mleka. Via latte, Astr. droga mleczna. Vene latte, Anat. naczynia rozprzewadzające chyl.

LATTERUOLO, s. m. potrawa z mleka kwaśnego.

LATTICINIO, s. m. nabiał, mleczyno.

LATTICINOSO, —SA, ad. wydający mleko (o niektórych roślinach). = mleczny, biały jak mleko.

LATTIFICCIO, s. m. biały sok fig niedojrzałych i innych roślin.

LATTIME, s. m. ciemienucha.

LATTIMOSO, —SA, ad. mający ciemienuchę.

LATTONZO, —ZOLO, s. m. cielu nie mające roku.

LATTOSO, —SA, ad. mleczny.

LATTOVARIO, LATTUARIO, —RO, s. m. elektuarz, powidła.

LATTUGA, s. f. salata. Dar la — in guardia a' paperi, prov. v. PAPERIO.

LAUDA s. f. hymn, pieśń.

LAUDABILE, ad. m. f. chwalebny.

LAUDABILMENTE, av. chwalebnie.

LAUDANO, s. m. laudanum.

LAUDARE, ec. v. LODARE, ec.

LAUDEVOLEZZA, s. f. chwalebność.

LAUREA, s. f. wieniec warzynowy. = stopień doktora.

LAUREANDO, —DA, ad. mający otrzymać stopień doktora.

LAUREATO, —TA, ad. ucienczony wieniec wawrzynowym. Poeta laureato, ucienczony poeta. = s. m. ten który otrzymał stopień doktora.

LAUREAZIONE, s. f. uwienczenie wawrzynem.

LAUREO, —REA, LAURINO, —NA, ad. wawrzynowy, lawrowy.

LAURO, s. m. wawrzyn, laur.

LAUTAMENTE, av. suto, hojnie, obficie.

LAUTEZZA, s. f. przepych w ucztach.

LAUTO, —TA, ad. wspaniały, okazały, przepyszny, wysmienity.

LAUZZINO, AUZZINO.

LAVA, s. f. lawa.

LAVABILE, ad. m. f. dający się obmyć.

LAVABO, s. m. umywalnia po zakryściach. = ręcznik którym kapłan obciera ręce.

LAVACAPO, s. m. zmycie komogłowy, bura, burka, kapituła.

LAVACECI, s. m. pop. kiep, gamoń, dureń, ciemięga, kulfon.

LAVACRO, s. m. sadzawka w której piorą chusty. = mycie, obmywanie. II — della confessione, fig. spowiedź. Sacro —, chrzest.

LAVAGNA, s. f. tupek.

LAVAGNATO, —TA, ad. siwy, popielaty.

LAVAGNINO, —NA, ad. w warstach podobnych do łupku. [mik.]

LAVAMANE, s. m. umywalnia.

LAVAMENTO, s. m. mycie, obmywanie. — de' piedi, Eccl. mycie nóg. = Chim. płokanie.

LAVANDA, s. f. mycie. = Bot. lewanda.

LAVANDAIA, —RA, —DIERA, s. f. praczka.

LAVARE, v. a. myć; prać; płókać (szkła). — le piaghe, obmywać, przemywać rany. = Fig. Lavar il capo a uno, zmyć komu głowę, zburzyć, wyla-

jać; — (co' ciottoli, colle frombole), *ogadać, oszkalować*. — il capo all' asino, *wyświadczyć przystugę niewdzięcznemu*, v. ASINO. Lavarsi le mani d' alcuna cosa, *umywać od czego ręce*. Una mano lava l' altra, tutte due lavano il viso, *prov. ręka rękę myje, noga nogę podciera*.

LAVASCODELLE, s. m. *po-mywacz*.

LAVATIVO, s. m. *lewatywa*.

LAVATOIO, s. m. *sadzawka w której piorą chusty*.

LAVATORE, s. m. —TRICE, s. f. *prac. pracza*.

LAVATURA, s. f. *mycie; pranie*. = *pomyje*. = *wódka do mycia się*.

LAVAZIONE, v. LAVAMENTO.

LAVEGGIO, s. m. (w Lombardyi), *garnek żelazny zawieszony nad ogniem do gotowania rosolu*. = (w Toskanii), *garnek napełniony żarem do grzania się w zimie*.

LANENDULA, v. LAVANDA.

LAVINA, s. f. *śniegozwał*.

LAVINARE, v. n. *zawalić się, ospać się*.

LAVORACCHIARE, v. n. *trochę popracować i porzuć*.

LAVORACCIO, s. m. *peg. zła robota*.

LAVORANTE, s. m. *robotnik, rzemieślnik*.

LAVORARE, v. n. *pracować*. = v. a. Lavorare il podere, l' orto, *uprawiać grunty, ogród*. — alcuna cosa, *obrabiać, wyrabiać, gladzić, doskonalić*.

LAVORATIO, —TIA, —TIVO, —VA, ad. *orny*. = *Giorno lavoratio, dzień roboczy*.

LAVORATO, s. m. *grunt uprawny*.

LAVORATO, —TA, ad. *obrobiony, wyrobiony, wypracowany*. = *Acqua lavorata, wódka*. = *Fuoco lavorato, fajerwerk*.

LAVORATORE, s. m. *robotnik; rolnik*. [ca.]

LAVORATRICE, s. f. *robotnica*.

LAVORAZIONE, s. f. LAVORECCIO, s. m. *robota okolo roli, uprawa roli*.

LAVORERIA, LAVORIERA, s. f. *grunta, pola uprawiane*.

LAVORETTO, LAVORIETTO, s. m. *dim. robotka*.

LAVORIO, s. m. *ciągła praca*. = *fabryka, laboratorium, warsztat*.

LAVORO, s. m. *praca, robota*. = *robota, wyrób*. Lavori di terra cotta, *cegl, dachówki*.

LAZEGGIARE, v. n. *blaznować, dowcipkować*.

LAZZARONI, s. m. pl. *lazzaroni, motloch neapolitański*.

LAZZERETTO, s. m. *lazaret*

zapowietrzonych. = *dom w którym się odbywa kwarantana*.

LAZZERO, s. m. *lazarz, uedzarcz*.

LAZZERUOLA, s. f. *owoc drzewka: LAZZERUOLO, s. m. berrek? (Crataegus azarolus)*.

LAZZETTO, —TA, ad. *kwasowaty*.

LAZZEZZA, LAZZITÀ, s. f. *kwaskowatość*.

LAZZO, —ZA, [là-co], ad. *kwasny, cierpki*. Ed è ragion, che tra gli lazzi sorbi si disconven fruttare al dolce fico, *D. Inf.*

LAZZO, [là-dzo], s. m. *blazeństwo, koncepta, żarciki, którym komedyanci śmieszą widzów*. Tenere il —, *znać się na żartach*.

LE, art. f. pl. *Le donne, kobiety*. = *pron. f. pers. jej, je*. La giovane cominciò a dubitare che vergogna le potesse tornare, *Bocc*. Ben le riconosco, *dobrze je poznaje*. Ten zaimek poprzedza MI, TI, SI, CI, VI, a następuje po ME, TE, SE, CE, VE. Le vi porgo, ve le porgo, *wam je ofiaruję*. Caro vi sarebbe che io ve le rendessi, *Bocc*. Czasem się kładnie przed, czasem po zaimek NE. Ne le fece una ghirlanda, *zrobił z nich dla niej girlandę*. Dopo molte riconfermazioni fattele, *Bocc*.

LEALE, s. m. *ścieżka wzdłuż rzeki dla holowania statków*.

LEALE, ad. m. f. *wierny, prawy, uczciwy, zacny, rzetelny, słowny*. = *tuwary, legi*.

LEALMENTE, av. *wiernie, uczciwie, rzetelnie*.

LEALTA, LEANZA, s. f. *wierność, prawość, rzetelność, słowność*.

LEARDO, —DA, ad. *jasnoświaty (o koniu)*. — *pomato, rosato, moscato, siwo-jabłkowity*.

LEBERRA, LEBERRIA, s. f. *trąd*.

LBBROSO, —SA, ad. *trędowaty*.

LECCAMENTO, s. m. LECCATA, s. f. *lizanie*.

LECCAPIATTI, —PESTELLI, s. m. *lizun, pieczeniarsz*.

LECCARDA, s. f. *brytwana*.

LECCARDIA, v. LECCORNIA.

LECCARDO, —DA, ad. *lasy, łakotliwy*.

LECCARE, v. a. *lizać*. = *Fig. drasnąć, zadrasnąć, lekko ranić*. La lancia in cima gli leccò la spalla, *Salvin. Iliad*. = *lizać się, łasić się*.

LECCATAMENTE, av. *pieszczotliwie, przysadnie*.

LECCATO, —TA, p. ad. *lizany, oblizany*. = *Parlare leccato, fig. przysadna, pieszczona mowa; gladka mowa*. Raccontaci

quella tua novella, *acciocchè questo mio Agnolo... frusca la piacevolezza del tuo leccato parlare*, *Vir. As.*

LECCATORE, s. m. *łakotnik*.

LECCATURA, s. f. *lizanie*. = *fig. zadrasnienie*.

LECCETO, s. m. *gaik więzozłodowy*. = *fig. kłopot, tarapat*.

LECCHERIA, v. LECCORNIA.

LECCHETTINO, s. m. *dim. lizanie się; słodkie, pochlebne wyrazy*. [tka.]

LECCHETTO, s. m. *dim. łakotnik*.

LECCIO, s. m. *więzozłod*.

LECCONCINO, s. m. *dim. łakotnik*.

LECCONE, s. m. —NESSA, s. f. *łakotnik, łakotnica*.

LECCORNIA, —NERIA, s. f. *łakotliwość*. = *łakocie, łakotka*. = *fig. chciwość, łakomstwo*.

LECCUME, s. m. *łakocie, łakotka*.

LECCERE, v. n. *ma tylko 3 os. licz. p. cz. ter. Lece, wolno, gozdzi się*.

LECCAMENTE, av. *godziwie, zgodnie z prawem*.

LECCITO, s. m. *rzeczą dozwołona*. Non è — di fare, dire, *nie wolno, niegodzi się robić, mówić*. Farsi uno, *pozwolić sobie*. = *ad. godziwy, pozwołony, zgodny z prawem*.

LEDERE, LEDIRE, v. a † *obrazić, urazić*.

LEDO, s. m. *Bot. bagno*.

LEENA, v. LEONESSA.

LEGA, s. f. *liga, konfederacya, związek, przymierze, alians*. = *przysada, przemieszanie podlegszego kruszczo w monetach*. Dov' io falsai la lega suggellata del Batista, *D. Inf.* (to jest czerwone złote florenckie z wizerunkiem Jana Chrzciciela). = *trzy mile włoskie czyli mila polska*. = *milibeya*.

LEGACCIA, s. f. —CIO, —CIOLO, s. m. *wiązadlo*. — di paglia, *pourosto*. — per le calze, *podwiązka*. I legaccioli del peccato, *fig. więzy grzechu*.

LEGACCIO, s. m. *nota, rachunek, rejestr, inventarz*.

LEGAGIONE, s. f. *wiązanie*.

LEGALE, ad. m. f. *prawny, zgodny z prawem*.

LEGALITÀ, s. f. *legalność, prawność*. = *poświadczenie aktu*. [częć akt.]

LEGALIZZARE, v. a. *poświadczyć*.

LEGALIZZAZIONE, s. f. *poświadczenie aktu*.

LEGALMENTE, av. *legalnie, prawnie*.

LEGAME, s. m. *wiązadlo*. = *Fig. węzeł, związek, np. przyjaźni*. = *więzy, pęta, niewola*.

LEGAMENTO, s. m. *wiąza-*

nie. = fig. *związek, skojarzenie, połączenie.* = Arch. *duże kamienie narożne służące do wzmocnienia ścian.*

LEGANZA, † v. LEGA.

LEGARE, v. a. *wiązać, przywiązać.* — *strettamente, ciasno wiazać, skrepować.* Legar un libro, *oprawić książkę.* = Legar pietre in anella, *oprawiać kamienie w pierścionki.* Fig. *związać, uwikłać w więzy, spętać.* Che i be' vostr' occhi, donna, mi legaro, Petr. = *wiazać, obowiązywać.* Le parole, i contratti legano gli uomini, *słowa, umowy wiążą ludzi.* = Legar l'asino dove vuole il padrone, *prov. v. asino.* — l'asino, fig. *zasnąć.* E fatto un chiocciolin sul l'altro lato, le vien di nuovo l'asino legato, L. Lipp. Malm.... *znovu zaśnęła.* Essendo Gulfo entrato nel letto, quando fu per — l'asino, il compagno cominciò col mantaco a soffiare, Fr. Sacch. = *legować, zapisać testamentem.* = v. r. *wiazać się, złączyć się, zawrzeć przymierze.* = *zobowiązywać się.* = Legarsela al dito, v. DITO.

[ryusz.

LEGATARIO, s. m. *legat.*
LEGATO, s. m. *legat papieżki.*
= *legat, rządcą prowincji w państwie papieżkim.* = *legat, zapis.*

LEGATORE, s. m. *wiązający.*
— di libri, *introligator.*

LEGATURA, s. f. *wiązanie.*
= *podwiązanie, przewiązanie.* = *wiązadło.* = *wapno z piaskiem, kit mularski.* — di mattoni a scacchi, *robota mularska w szachownicę.* = *Legatura di libri, oprawa książek.*

LEGATUZZO, s. m. dim. *zapisik testamentowy.*

LEGAZIONE, s. f. *poselstwo, legacja.* = *urząd legata w państwie papieżkim, tudzież prowincya pod jego rządem.*

LEGGE, s. f. *prawo, zakon.*
La necessità non ha —, *prov. potrzeba prawom lamie.* = *przepis, prawidło.* = *nauka prawa.* = *prawo fizyczne.* Leggi del moto, *prawa ruchu.* — della natura, *prawa natury.*

LEGGENDA, s. f. *legenda, żywot świętego.* = *powieść, powiastka, bajka.*

LEGGENDAIO, s. m. *ten co sprzedaje legendy.*

LEGGERAMENTE, LEGGERMENTE, v. LEGGIERMENTE.

LEGGERE, v. a. ir. *czytać, przeczytać, odczytać.* — *speditamente, czytać płynnie.* = *czytać, wykladać jaki przedmiot.* = *fig. czytać w czem, przeniknąć myśl.*

LEGGEREZZA, s. f. *lekkość, szybkość.* = *lekkość, błażość.* = *lekkość, płochość, nieśmiałość.*

LEGGIACCIA, s. f. *peg, złe prawo.* = *Dar delle leggiaccie, bass. odpowiedzieć od rzeczy.*
LEGGIADRAMENTE, av. *pięknie, ładnie, ślicznie, powabnie.*
LEGGIADRIA, s. f. *ładność, śliczność, wdzięk, lubość, powab, urok.*

LEGGIADRINO, —NA, —ETTO, —TA, ad. *ładniuchny, śliczniutki.*

LEGGIADRO, —DRA, ad. *ładny, śliczny, luby, miły, powabny.* = s. m. *galant, miżguś.*

LEGGIBILE, ad. m. f. *czytelny.*
LEGGICCHIARE, v. a. *bkać czytając.*

LEGGIERE, —RI, —RO, —RA, ad. *lekki.* = *lekki, łatwy.* = *lekki, szybki.* = *lekki, nieśmiały, płocho, lekkomyślny.* = *lekki, mało znaczący, małoważny.* = Di leggieri, av. *łatwo.*

LEGGIERMENTE, av. *lekko, lekkomyślnie, płocho.* = *łatwo.*

LEGGIO, s. m. *pulpit kościelny.* = *pulpit.* = *koszty, sztalgugi malarskie.*

LEGGITORE, s. m. —TRICE, s. f. *czytelnik, czytelniczka.*

LEGIÓNARIO, —RIA, ad. *legionowy.* = s. m. *legionista.*

LEGIÓNIE, s. f. *legia rzymska, z piechoty i jazdy, naprzód z trzech później za Mariusza z 6,000 złożona.* = *fig. mnóstwo, ogromna liczba.*

LEGISLATIVO, —VA, ad. *prawodawczy.*

LEGISLATORE, s. m. *prawodawca.*

LEGISLATURA, s. f. *władza prawodawcza.* = *ciało prawodawcze.*

LEGISLAZIONE, s. f. *prawodawstwo.*

LEGISTA, s. m. *prawodawca.* = *prawnik.*

LEGITIMA, s. f. *część z prawa przypadająca dzieciom.*

LEGITTIMAMENTE, av. *prawnie.*

LEGITTIMARE, v. a. *uprawnić, przyznać dziecku za swoje.*

LEGITTIMAZIONE, —GIONE, s. f. *uprawnienie dziecka naturalnego.* = *usprawiedliwienie.*

LEGITTIMITÀ, s. f. *prawność, zgodność z prawem.* = *prawowitość władzy, panowania.* = *stan dziecka uprawnionego.*

LEGITTIMO, —MA, ad. *prawy, słuszny, godziwy.* = *prawy, zgodny z prawem.*

LEGNA, v. LEGNE.

LEGNAGGIO, s. m. *plemie, ród, familia.*

LEGNATA, s. f. *stos drzewa;*

drewnia, drwalnia. = *miasieczko pod Florencyą sławne z dobrej kapusty.* Portare i cavoli a —, *prov. drwa do lasu wozić, tłusty polec smarować.*

LEGNAIUOLO, s. m. *cieśla; stolarz.*

LEGNAMARO, s. m. *cieśla.*

LEGNAME, s. m. *drzewo; budulec.*

LEGNARE, v. a. *řbać drzewo na opał.* = *bass. dać palki, kije.*

LEGNE, pl. —GNA, s. f. *drzewo na opał.* = *Fig. Aggiunger legne al fuoco, podmiecać do gniewu czlowieka porywczego.* Tagliar le legne addosso ad uno, *ogadywać, obmawiać.* Un di coloro fu, ch' alla pancaccia taglian le legne addosso alle persone, L. Lipp. Malm. *Tagliarsi le legne addosso, mamemu sobie zaszkodzić.*

LEGNERELLO, LEGNETTO, s. m. dim. *drewnienko.* = *bat, czółno.*

LEGNO, s. m. *drzewo, drewno.* — *lucido, próchno.* — *santo, gwajak.* Morire in su tre legni, *skończyć życie na szubienicy.* = *drzewo krzyża, krzyż...* quel frutto benigno, che l'aspra morte sostenne sul —, *per scampar noi dall' oscura caverna, D. Rim.* = *statek, okręt.* = *wóz, powóz, drózka.*

LEGNOSETTO, —TA, ad. *nico drewniasty.*

LEGNOSO, —SA, ad. *drewniasty, drewnisty, drzewiasty.*

LEGNUZZO, s. m. *drewnka.*

LEGORIZIA, s. f. *lukrecya, v. REGOLIZIA.*

LEGULEIO, s. m. *jurysta znający wszystkie kruczki prawne.*

LEGUME, s. m. *warzywa strączkowe.*

LEGUMINOSO, —SA, ad. Bot. *groźkowy, strączkowy.*

LEI, pron. pers. f. *ona.* Di lei, a lei, jej. *Parlo di lei, mówię o niej.* Risposi a lei, *odpowiedziałem jej.*

LELLARE, v. n. *bass. marudzić, guzdrać się.*

LEMMO, s. m. *brzeg sukni, pola.* Dare, porre il lembo, *lembuccio in mano altrui,* — *fig. odprawić kogo, odczepić się, odkaraskać się od kogo, dać komu krzyżyk na drogę.* = *fig. brzeg, krawędź, kraj.*

LEMBUCCIO, v. LEMBO.

LEMMA, s. m. *Geom. lemma, podanie przybrane z innej części matematyki.*

LEMME LEMME, av. *powoli, zwolna.*

LEMURI, s. m. pl. *duchy, strachy, upiory.*

LENA, s. f. *dech, oddech*. E come quel che con — affannata, ec. *D. Inf.* La — m'era dal polmon si smunta, ec. *D. Inf.* = fig. *moc, siła*. Essendo egli di pochissimo spirito e di gentilissima —, *Varch Stor.* O Musa (la cicala), che ti metti al sol' di state sopr' un palo a cantar con si gran —, *L. Lipp. Malm.*

LENDINE, s. f. *gnida*. = fig. *charlak, szubrawiec*.

LENDINOSO, —SA, ad. *gni-dzisty*.

LENIENTE, ad. m. f. *Med. tagodzący, kojący*.

LENIFICAMENTO, s. m. *złagodzenie, uśmierzanie, ukojenie*.

LENIFICARE, v. a. *Med. złagodzić, uśmierzyc ból*.

LENIFICATIVO, v. LENIENTE.

LENIMENTO, v. LENIFICAMENTO.

LENITÀ, s. f. *tagodność*.

LENITIVO, v. LENIENTE. = s. m. *środek tagodzący*.

LENO, —NA, ad. *miekkki, rozlazły, flakowaty*. = *wolny, powolny*. Correr più leno, *zwołnić kroku*. = *Vino leno, słabe wino*. Il vino è leno, *beczka wina jest na schyłku*. = *gietki, gibki*.

LENOGINO, s. m. *wdział, powab, ponęta*.

LENSA, LENTA, v. LENZA,LENTE.

LENTAMENTE, LENTEMENTE, av. *powoli*.

LENTARE, v. a. *zwołnić, opuścić, posłogować*. = v. r. *spowolnić, ustawać*.

LENTE, s. f. *Bot. soczewica*. = *Ott. soczewka, szkiełko*. = *Lente del bilanciere, waga u wahadła w zegarze*. = *Lente palustre, Bot. rzasa*.

LENTEZZA, s. f. *powolność*.

LENTICCHIA, v. LENTE.

LENTICOLARE, —FORME, ad. m. f. *soczewkowaty* [*piega*].

LENTIGGINE, —GLIA, s. f.

LENTIGINOSO, —TICCHIOSO, —SA, ad. *piegowaty*.

LENTISCHIO, —SCO, s. m. *lentyszek, mastykowe drzewo*.

LENTO, —TA, ad. *powolny*. Cuocere, bollire a fuoco lento, *gotować na wolnym ogniu*. = *opieszaty, powolny, leniwy*. = *miekkki, gibki*. = av. *powoli, zwołna*. Lento lento, *pomalusienku*.

LENZA, s. f. *włosień u wędki; wędka*. = *lampas płocienny*.

LENZOLETTO, s. m. dim. *prześcieradelko*.

LENZUOLACCIO, s. m. *peg. grube prześcieradlo*. Di un — lì fecero una lunghissima veste, *Lasc. Nov.*

LENZUOLO, s. m. *prześcieradlo*. Distendersi più che il —

non è lungo, prov. *więcej wydawać niż się ma dochodu*. = *calum*.

LEOFANTE, v. ELEFANTE.

LEONATO, —TA, ad. *plowly*. — seuro, *ciemnozółty*.

LEONCELLO, —CINO, s. m. dim. *lewek, łwie, łwiątko*. = v. MENSOLA.

LEONE, s. m. *lew*. Fig. Un cuore, un coraggio da —, *łwie serce*. Fare le volte del leone, far la leonessa, fig. *czekać na kogo przechadzając się*. = *Astr. Lew, piąty znak zodiaku*.

LEONESSA, s. f. *łowica*.

LEONINO, —NA, ad. *łwi*. = Verso leonino, *wiersz łaciński rymowany średnich wieków*.

LEOPARDO, s. m. *Zool. lam-part*.

LEPIDAMENTE, v. FACETAMENTE. [*wość*].

LEPIDEZZA, s. f. *żartobli-*

LEPIDIO, s. m. *Bot. pieprzycza*.

LEPIDO, —DA, ad. *żartobli- wy*.

LEPORAIO, LEPORARIO, LEPRAIO, s. m. *zwierzyniec*. = *królikarnia*.

LEPORINO, —NA, ad. *zajęczy*.

LEPPARE, v. a. *pop. porwać, capnąć*. = v. n. *zemknąć, drapnąć*.

LEPPO, s. m. *D. Inf. smród pochodzący z palącej się tustości*.

LEPRE, s. m. f. *zając*. = *Prov. e fig. Pigliarla — col carro, zwołna, ostróżnie kolo czego chodzić*. Uno leva la —, e un altro la piglia, *jeden pracuje, drugi z jego pracy korzysta*. Veder dove la — giace, *widzieć gdzie jest sęk, gdzie trudność*.

LEPRETTINO, LEPRATTO, LEPRONCELLO, LEPROTTINO, LEPROTTO, s. m. dim. *LEPRETTA, LEPRICCIUOLA, s. f. dim. zajączek*.

LERCIARE, v. a. *zbrudzić, zbrukać, zwałać*.

LERCIO, —CIA, —SO, —SA, ad. *brudny, niechlujny*.

LERO, s. m. *Bot. gęsia wyka*.

LESINA, s. f. *szydło*. = *skąpstwo, sknerstwo*. = fig. *sknera, kutwa*.

LESIONE, s. f. *szkoda, krzywda; obraza, nadwyrężenie*.

LESIVO, —VA, ad. *Contratto lesivo, kontrakt zawarty z pokrzywdzonym jednej strony*.

LESO, —SA, ad. *obrażony, nadwyrężony, uszkodzony*. Esser reo di lesa maestà, *być winnym zbrodni obrażonego majestatu*.

LESSARE, v. a. *gotować*.

LESSATURA, s. f. *gotowanie*.

LESSICO, pl. —CI, s. m. *le-*

wykon, słownik.

LESSICOGRAFO, s. m. *lezy-kograf, słownikarz*.

LESSO, s. m. *gotowanie*. = *szutka mięsa*. = fig. *potępie-niec*. Ch' e fanno ciò per li lessi dolenti, *D. Inf.* = ad. *gotowa-ny, warzony*. Fecce portare i due capponi lessi, *Bocc.* Chi la vuol lessa, e chi arrosto, *prov. jeden lubi to a drugi owo*.

LESTAMENTE, av. *lekko, zwa-wo, zwinnie, zrzęcznie*.

LESTEZZA, s. f. *lekkość, szyb-kość, zwinność*. = *zrzęczność, chytrość*.

LESTO, —TA, ad. *lekki, sko-ry, zwaawy, rzeski, dziarski*. = *chytry, przebiegły*.

LETALE, ad. m. f. * *śmiertelny*.

LETAMAIO, s. m. *kupa gnoju, gnojowisko*. Pubblico —, *ścier-wisko*.

LETAMAIOLO, s. m. *zamia-tacz ulic*.

LETAMARE, v. a. *gnoić pole*.

LETAME, s. m. *gnój, nawóz*.

LETAMINAMENTO, s. m. —

TURA, —ZIONE, s. f. *gnojenie*.

LETAMINARE, v. LETAMARE.

LETAMINOSO, —SA, ad. *gno-jony, wygnojony*.

LETANIE, LETANE, s. f. pl. *li-tania*. = fig. *długie a nudne wyliczanie, opowiadanie czego*.

LETARGIA, s. f. LETARGO, s. m. *letarg, spiączka*. = fig. *letarg, obumaryłość, odrętwienie*.

LETARGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *letargiczny*. = fig. *obumary, zgnuśnialy, uspijony*.

LETIFICARE, v. a. *rozwe-selać*.

LETIGGINE, —NOSO, v. LEN-TIGGINE, ec. [*łość*].

LETIZIA, s. f. *radość, weselo-*

LETIZIARE, v. n. † *radować się*. [*czysko*].

LETTACCIO, s. m. *peg. łóz-*

LETTERA s. f. *litera, gloska*. = *słowo, wyraz*. Le sa-gre Lettere, *pismo święte*. = *list*. — di cambio, *wexel*. — di credenza, *list wierzitelny*. = *Lettere, nauki*.

LETTERALE, ad. m. f. *dosto-wny*. Senso —, *znaczenie do-słowne*.

LETTERALMENTE, av. *do-słownie, co do słowa*. = † *dob-rog lacing, grammatycznie*.

LETTERARIO, —RIA, ad. *li-teracki, naukowy*.

LETTERATELLO, —TINO, —TUCCIO, s. m. *nędzny literat*.

LETTERATISSIMO, —MA, ad. sup. *bardzo uczony*.

LETTERATO, s. m. *literat*. = ad. *uczony*.

LETTERATONE, s. m. *acer-wielki literat*. [*tura*].

LETTERATURA, s. f. *litera-*

LETTERECCIO, —CIA, ad. *łożkowy*. [Lo.]

LETTERELLO, v. LETTICCIUO-
LETTERETTA, —RINA, —
RUCCIA, —RUZZA, s. f. dim. —
RINO, s. m. dim. *lišcik*.

LETTERONE, —NA, s. accr. *duża litera*.

LETTERUTO, s. m. scherz. *literat*.

LETTICCIUOLO, LETTICELLO, s. m. *łożeczko, sofka, kanapka*.
LETTIERA, s. f. *łożko (bez pościeli)*. = *mierzwa, postanie pod bydło, konie*.

LETTIGA, —CA, s. f. *lektyka*.

LETTIGHETTA, —GHINA, s. f. dim. *malenika lektyka*.

LETTIGHIERE, —RO, s. m. *lektykarz*. [czko.]

LETTINO, s. m. dim. *łoże-*

LETTO, s. m. *łożko*. — portatile, *łożko na pasach*. Stare in —, *leżeć w łożku*. Andare a letto, *pojsć do łożka*. Essere, stare tra il — e il lettuciuolo, *cherlak, kawęczec*. = Letto d'erba, *murwa*. = *łoże, koryto rzeki*.

LETTO, —TA, p. ad. *czytany*.

LETTORATO, s. m. Eccl. *lektorstwo*.

LETTORE, s. m. *czytelnik*. = *lektor, professor publiczny*.

= Eccl. *lektor*. = v. ELETTORE.

LETTORIA, s. f. *stopień professorsora*.

LETTORICE, s. f. *czytelniczka*.

LETTUCCINO, —CCIO, s. m. dim. *łożeczko*. = Lettuccio, *niecki*. Entrate nella soffitta, e quivi in sul — dove si pone il pane a lievitar, dormendo, vi starete tanto, ecc. *Lasc. Nov.*

LETTURA, s. f. *czytanie*. = pl. *komentarz nad prawami*. = *cycero, litery drukarskie*. = v. LETTORIA.

LETTURINA, s. f. *szybkie odczytanie*. Dare una —, *szybko odczytać*. [lokwiat.]

LEUCANTEMO, s. m. Bot. *złoleucio*.

LEUCOIO, s. m. Bot. *fiolek biały*.

LEUCOMA, s. m. Chir. *skalka na oku*.

LEUTO, v. LIUTO.

LEVA, s. f. *lewar, drąg, drąg do dzwigania*. Mettere o dare a —, *dźwignąć, podważyć*. Mettere la porta a —, *podważyć drzwi, podnieść drąg*. Mettere a — altrui, fig. *odbruszyć kogo*. Mettere a — una starna, *ruszyć kuropatwę*. = *Leva d'acqua, rurmus, wodociąg*. = *zaciąg żolnierzy; pobór, nabór rekrutów*. Far — di soldati, *zaciąg wojsko*.

LEVABILE, ad. m. f. *dający się usunąć, znieść, skasować*.

LEVALDINA, s. f. *filiterne zacapienie, porwanie*.

LEVAMENTO, s. m. *wschód słonca*. = *podniesienie*. = *odcięcie, zdjęcie, odjęcie, usunięcie, zmieszenie, skasowanie*. = *Levamento d'un campo, d'un assedio, zdjęcie obozu, wyruszenie z obozu, odstąpienie od oblężenia*.

LEVANTE, s. m. *Wschód, kraje wschodnie*. = *wiatr wschodni*.

LEVANTE, ad. m. f. *podnoszący, podnoszący się, wschodzący*. Sole —, *słońce wschodzące*.

LEVANTINO, s. e ad. m. *mieszkaniec Wschodu, rodem ze Wschodu*.

LEVARE, v. a. *podnieść*. — il capo, *podnosić głowę*; fig. *zadzierać głowę*. — a galla, *trzymać na wierzchu wody, nie dać utonąć*. — il bollore, *la fiamma, zagotować się, zająć się płomieniem*. — del sacro fonte, *trzymać do chrztu*. = *zjąć, odjąć, pozabawić, odebrać, wydrzeć; usunąć, uchylić, uprzęgnąć, oddalić; porwać, unieść, uchwycić*. — un anello del dito, *zjąć pierścień z palca*. Levatemi dal viso i duri veli, *si ch'io sfoghi 'l dolor, D. Inf.* A chi levò dal busto il capo netto, *Ar. Or. Fur.* Gli levò la vita e la parola, *Ar. Or. Fur.* — ogni speranza, *odjąć wszelką nadzieję*. Sperando che quel parentado facesse quelle famiglie più unite, e levasse via le inimicizie e gli odj... *Mach. Stor. Fior.* — l'assedio, *odstąpić od oblężenia*. — le tende, *zwinąć namioty, wyruszyć z obozu*; fig. *zakończyć, ukończyć*. Al levar delle tende, *av. ukończyć, nakoniec*. — la pianta di edificj, *città, zając plan budynku, miasta*. — d'errore, *wyprowadzić z błędu*. Per — te d'errore, e me d'impaccio, *son contenta d'udirli, Guar. Past. Fid.* — di pericolo, *uwołnić z niebezpieczeństwa*. — di memoria, *wybić z pamięci*. — di ragione, *obrać z rozumu, pozabawić rozumu*. — di sella, *szrucić z konia*. Tu dei saper che ti levò di sella l'alto valor d'una gentil donzella, *Ar. Or. Fur.* = *ruszyć*. — la lepre, *ruszyć zającą*. = *Levar genti, milizie, zaciągając wojsko*. = *Levar mercanzie, zakupować hurtem towary*. = *Questo cavallo non leva se non tanto, ten koni tylek tylko unieść może (w tem znaczeniu mówi się także o statkach i t. p.)*. = *być ważnym, wielkiej wagi*. Cid poco leva, *to rzecz małej*

wagi, mniejsza o to = *zakazać, zabronić*. = v. r. *podnieść się, wstać*. = *wschodzić (o słoncu)*. = *ruszyć się, ustąpić, usunąć się, odejść, oddalić się*. E si levò di Scozia immantinente, *Ar. Or. Fur.* = *znovu się okazać, powrócić*. = *powstać, zbuntować się*. Levarsi a romore, *powstać, zburzyć się*. Levossi un grandissimo rumore, *powstał wielki rozruch*. = *Levarsi i panni d'addosso, zdjąć suknie, rozebrać się*. — di bocca alcuna cosa, *wyjąć co sobie z gęby, odjąć od ust*; fig. *pozabawić się, ogolocić się*. E reputato avria cortesia sciocca, *per darla altrui, levarsela di bocca, Ar. Or. Fur.* = *Levarsi alcuno d'innanzi, d'appresso, pozbyć się kogo; sprzątnąć z tego świata, zabić, zgladzić*. = *Levarene dal pensiero, wybić co sobie z głowy, przestać o czem myśleć*. = *Levarsi a volo, v. VOLO*. = v. n. *Levarla, uciekać, zmykać*.

Schizza con un salto, e levala fuori dell'aperta porta, *Fr. Sacch.*

LEVATA, s. f. v. LEVAMENTO. — del sole, *delle stelle, wschód słonca, gwiazd*. — dell'assedio, *odstąpienie od oblężenia*.

LEVATO, —TA, p. ad. v. LEVARE. A bandiere levate, *z rozwiniętymi chorągiewkami*. Cogli orecchi levati, *z podniesionymi uszami*.

LEVATOIO, ad. Ponte —, *most zwodzony*.

LEVATORE, s. m. *chwalca*. — di sè stesso, *samochwalc*.

LEVATRICE, s. f. *baba, akuszerka*.

LEVATURA, s. f. *Esser di poca —, nie mieć wiele oleju w głowie; być płochym, łatwym do namówienia na co*.

LEVAZIONE, v. LEVAMENTO.

LEVE, —MENTE, —ZZA, v. LIEVE, ec.

LEVISSIMO, —MA, ad. sup. *leciuchny, leciuteński*.

LEVISTICO, s. m. Bot. *lubczyk, lubiśnik*.

LEVITA, s. f. *lekkość, lekkomyślność, płochość*.

LEVITARE, v. a. *rozczynić, ukwasić*. Far — la pasta, *rozczynić ciasto*.

LEVRIERA, s. f. *charcica*.

LEVRIERE, —RI, —RO, s. m. *chart*.

LEVRIERINO, —NA, s. dim. *charcik, charciczka*.

LEZIA, s. f. LEZIO, s. m. *pie-szczota*.

LEZIONCELLA, —CINA, s. f. dim. *lekcyjka*.

LEZIONE, s. f. *czytanie*. = *lekcyja*. = v. ELEZIONE.

LEZIOSAGGINE, s. f. *pie-szczotliwość*.

LEZIOSAMENTE, av. *pie-szczotliwie*.

LEZIOSO, —SA, ad. *pieszczotliwy, zmiewieściaty, przysadny*.

LEZZARE, v. n. *śmierdzieć*.

LEZZO, s. m. *smród, fetor*.

LEZZOSO, —SA, ad. *śmierdzący*.

LEZZUME, s. m. *brudy, plugastwo*.

LI, av. *tam*. Di li, da li, *złtamąq*. Infino a li, *aż do o-wego czasu*. Di li ziąq, *ztego, przez to*.

LI, pron. pers. *ich, je*. Li chiamo, *wolam ich, je*. = Używa się zamiast GLI, *jemu*. Li dissi, *powiedziałem mu*. E indietro venir li convenne, *D. Inf.* = Dawniej używano LI zamiast LE, *jej, od niej*. Dimandandoli pane, *Esop. Fav.* *żądając od niej chleba*; zamiatst loro, *im*. Trovando cagioni non vere a darli (alle rane), *Esop. Fav.*

LIBAMENTO, s. m. LIBAGIONE, —ZIONE, s. f. *lanie wina i t. p. na cześć bóstwa*.

LIBARE, v. a. *lać wino na cześć bogom pokosztowawszy go wprzód*. = *pokosztować*.

LIBBIA, s. f. *odcięta gałązka oliwna*.

LIBBRA, s. f. *funt, we Florency 11 uncyi*. = *rodzaj podatku*.

LIBECCIO, s. m. *wiatr południowo zachodni*.

LIBELLISTA, s. m. *paszkwi-*

LIBELLO, s. m. *paszkwił*. = *księżeczka*. = *żądanie na piśmie zamieszone przed sąd*.

LIBENTE, ad. m. f. *rad*, *chętny*.

LIBERALACCIO, s. m. *peg. brzydki marnotrawca*.

LIBERALE, ad. m. f. *hojny, szczerdy, szczerobliwy*. = *ludzki, uczynny, dobroczynny*. = *miły, grzeczny*. = *Liberale di parole, di atti, woluomowny, rozwiązły, rozpustny*. = *Arti liberali, sztuki wyzwolone*.

LIBERALI, s. m. pl. *liberaliści, stronnicy rządu konstytucyjnego*.

LIBERALISMO, s. m. *libera-*

LIBERALITÀ, s. f. *hojność*.

LIBERALMENTE, av. *hojnie*.

LIBERAMENTE, av. *wolno, dobrowolnie*. = *otwarcie*. = *zupelnie, całkowicie, bez wyjątku*. = *v. LIBERALMENTE*.

LIBERARE, v. a. *uwolnić, oswobodzić*. — *dal giogo, uwolnić od jarzma*. = *Liberare all'incanto, oddać na licytacji więcej dającym*. = *v. r. uwolnić się*.

LIBERATORE, s. m. — TRICE, s. f. *uwolniciel, oswobodziciel*.

LIBERAZIONE, s. f. — MENTO, s. m. *uwolnienie, oswobodzenie, wybauwienie*.

LIBERO, —RA, ad. *wolny, swobodny, niepodległy*. = *szczerzy, otwarty*. = *Aria libera, wolna, otwarte powietrze*. L'occhio libero, *gołe oko*. Via libera, *wolna droga*. = *Alla libera, bez ceremonii*.

LIBERTÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. *wolność*. Roma da principio ebbe i re, da Lucio Bruto la — e il consolato, *Dawanz. Tac. An.* = *v. LIBERALITÀ*.

LIBERTA, s. f. *wyzwolenica*.

LIBERTINAGGIO, s. m. *rozwiązłość, rozpusta*. Uomo dato al —, *człowiek oddany rozpustcie*.

LIBERTINO, —NA, ad. *syn, córka wyzwolenca*. = *pop. rozpustnik*.

LIBERTO, s. m. *wyzwoleniec*.

LIBIDINE, s. f. *lubieżność*.

LIBIDINOSAMENTE, av. *lubieżnie*.

LIBIDINOSO, —SA, ad. *lubież-*

LIBISTICO, v. LEVISTICO.

LIBITO, s. m. *wola, upodobanie*. A —, *do woli, do upodobania*.

LIBRA, s. f. *waga, v. BILANCIA*. Tenere in —, *trzymać w równowadze*. = *Astr. Waga, siódmy znak zodiaku*.

LIBRACCIO, s. m. *peg. brzydka książka*.

LIBRAINO, s. m. *lichy księ-*

LIBRAIO, s. m. *księgarz*.

LIBRAMENTO, s. m. *ważenie się, równowaga*. = *kołysanie się, bujanie*. — *della luna, v. LIBRAZIONE*.

LIBRARE, v. a. *ważyć*. = *v. r. ważyć się, trzymać się w równowadze*. = *Librarsi su l'ale, plawić się, unosić się, bujać na skrzydłach*. Pria sul Libano monte si ritenne, e si librò sull'adeguate penne, *Tass. Ger.*

LIBRARIO, —RIA, ad. *księżkowy*.

LIBRAZIONE, s. f. *della luna, Astr. ważenie się zięzycy, pochodzące od wahanía się jego osi obrotu*.

LIBRERIA, s. f. *księgarnia, księgozbiór, biblioteka*. = *księgarstwo*.

LIBRETTINE, s. f. pl. *arytme-*

LIBRETTINO, LIBRETTO, LI-

BRETTUCCINO, LIBRETTUCCIO, LI-

BRICCINO, LIBRICCIUOLO, LIBRICOLO,

LIBRUCCIO, LIBRUZZO, s. m. dim.

księżeczka. = *Libriccino, libret-*

to, godzinki.

LIBRO, s. m. *książka*. Libri santi, *Stary i Nowy Testament*.

Parlare come un — stampato, *mówić płynnie jak z książki, wytrząsać jak z rękawa*. = *Libro del quaranta, pop. talia kart*.

LICCIO, s. m. *sznurki z ciężarkami wiszące pod warsztatem tkackim, służące do podnoszenia i opuszczania osnowy*.

LICENZA, —ZIA, s. f. *pozwolenie, wolność*. — *poetica, wolność poetyczna*. = *pożeganie, odprawienie, uwolnienie od służby wojskowej*. Prendere —, *pożegnać się*. = *za wiele sobie pozwalanie, smiałość, zuchwalość*. = *swawola, rozpusta*. = *stopień licencyata w uniwersytecie*.

LICENZIAMENTO, s. m. *odprawienie, pożeganie, rozpuszczenie (wojska)*.

LICENZIARE, v. a. *odprawić, pożegnać, rozpuścić (wojsko)*. = *dać pozwolenie*. = *v. r. odprawić się, pożegnać się*. Mi licenziai dall'Italia, *Benf.*

LICENZIATO, s. m. *licencyat*. = *p. ad. rozpuszczony (o wojsku)*.

LICENZIATURA, s. f. *dypłom*

LICENZIAMENTE, av. *roz-*

pusztnie, swawolnie.

LICENZIOSITÀ, s. f. *rozwią-*

żłość, rozpusta.

LICENZIOSO, —SA, ad. *roz-*

puszny, swawolny, rozwiązły.

LICEO, s. m. *lyceum, szkoła w Atenach w której Arystoteles dawał lekcye filozofii*. = *lyceum, wyższa szkoła*.

LIGERE, ec. v. LECERE, ec.

LICHENE, s. f. *Bot. porost*.

LIDIA, ad. f. *Pietra* —, *ka-*

mień próbieńczy.

LIDO, s. m. *brzeg, nadbrzeże, brzeg morza*. = ** kraj, kraina*.

LIENTERIA, s. f. *oddawanie pokarmów niestrawionych*.

LIETAMENTE, av. *wesoło*.

LIETENZA, s. f. *wesołość*.

LIETO, —TA, ad. *wesoły, rado-*

dośny. = *Erba lieta, trawa zielona, gesta i bujna*. Paese lieto, *kraj wesoły*. = *Terreno lieto, grunt żyzny, urodzajny*. = *LIE-*

TA, s. f. płomień jasny bez dymu.

LIEVA, v. LEVA. = *Lieva lieva, interi, strzeż się!* *umyjak!*

z drogi! na bok!

LIEVE, ad. m. f. *lekki*. = *Fig-*

tatcy, snadny. = *lekki, płochy, lekkomyślny*. = *lekki, biały, małoważny*. = *nędryny, lichy, ubogi*. = *podły, nikczemny*. =

av. lekko. Ben vedi omai... quanto all'alma bisogna ir — al periglioso varco, *Petr.*

LIEVEMENTE, av. *lekko*. =

powoli. = lekko, szybko. = łatwo. = lekko, łagodnie.

LIEVEZZA, s. f. lekkość.

LIEVITARE, v. LEVITARE.

LIEVITO, s. m. kwas, rozczyn. = fig. podżoga, podnieta.

LIGAME, v. LEGAME.

LIGAMENTO, s. m. Anat. wiązadło.

LIGAMENTOSO, —SA, ad. Anat. wiązadłany.

LIGIO, —GIA, ad. poddany pana lennego, wassal.

LIGNEO, v. LEGNOSO.

LIGUSTICO, v. LEVISTICO.

LIGUSTRO, s. m. Bot. ligustr.

LILA, s. f. Bot. lilak, bez turcecki, bez włoski.

LIMA, s. f. pilnik; fig. z cicha pęk; obmowny. Far lima lima, strugać komu marchew, drwić z kogo. Chi nudo scappa fuori, e non fa stima che dietro gli sia fatto lima lima, L. Lipp. Malm. Ma non per questo maltrattar si dee, né farle lima lima, e vella vella, Fort. Ricc. = fig. męka, udęczenie, katusza. Ahi, angosciosa e dispettata — che sordamente la mia vita scemi, D. Rim. = rozdzaj ziemi lekkiej i chudej. = Ict. gatunek ślądy.

LIMACCIO, s. m. mul, il, błoto, kał.

LIMACCIOSO, —SA, ad. mulisty, błotnisty, szlamowaty.

LIMAMENTO, s. m. —TEZZA, s. f. pilowanie pilnikiem. = fig. gładzenie.

LIMARE, v. a. pilować pilnikiem. = Fig. gładzić, oczyszczać. = gryźć, dręczyć. Sol questa nuova donna il cor gli lima, Bern. Orł. = naprzykrzać się, dokuczać, nalegać. La balia le ricorda, e rode e lima, Ar. Orł. Fur.

LIMATAMENTE, ad. fig. gład-

LIMATURA, s. f. v. LIMAMENTO. = opilki. Viver di —, żyć psim swędem, łała czem.

LIMBELLO, —LUCCIO, s. m. skrawek skóry surowej, odkryjony w kształcie języka przez garbarza. = (przez podobieństwo), język. Rizzato in pie... in tal modo cavò fuori il limbello, L. Lipp. Malm... tak zaczął mówić.

LIMBICCARE, v. LAMBICCARE.

LIMBICO, s. m. alembik.

LIMBO, s. m. przedpiekle.

LIMITARE, v. a. odgraniczyć, rozgraniczyć; ograniczyć, okreslić, scieśnić.

LIMITARE, s. m. próg. = Il — della vecchiezza, fig. początek starości. [niczenie.

LIMITATAMENTE, av. ogra-

LIMITATIVO, —VA, ad. ograniczający, scieśniający.

LIMITAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. ograniczenie, określenie.

LIMITE, s. m. kopiciec, granica. Porre i limiti, posypać kopce, postawić słupy graniczne.

LIMITROFO, —FA, ad. po-graniczny, ościenny.

LIMO, s. m. il, mul, błoto. = fig. glina z której człowiek ulepiony. Amor nasce in tre modi in vostro —, D. Purg.

LIMONATA, —NEA, s. f. limonada.

LIMONCELLO, —LLINO, —CINO, s. m. dim. cytrynka.

LIMONE, s. m. cytryna z drzewo cytrynowe.

LIMONELLA, s. f. Bot. cytrynówka.

LIMOSINA, s. f. jałmużna. = pl. miłosierne uczynki.

LIMOSINARE, v. a. prosić o jałmużnę. = dać jałmużnę.

LIMOSINARIO, —RIA, —NIERO, —RA, ad. dający jałmużnę, świadczący biednym.

LIMOSINATIVO, —VA, ad. tyżący się jałmużny.

LIMOSINATORE, s. m. —TRICE, s. f. jałmużnik, jałmużnica.

LIMOSINIERE, s. m. jałmużnik, kapelan.

LIMOSINUCCIA, s. f. dim. malenka jałmużna.

LIMOSITA, s. f. mulistość.

LIMOSO, —SA, ad. mulisty, błotnisty.

LIMPIDEZZA, —DITÀ, s. f. czystość, klarowność płynów. —di coscienza, fig. czystość sumienia.

LIMPIDO, —DA, ad. czysty, przezroczysty.

LIMULA, LIMUZZA, s. f. dim. pilniczek.

LINARIA, s. f. Bot. linianka.

LINCE, s. m. Zool. ryś, ostrowidz. Aver gli occhi di —, fig. mieć bystry wzrok.

LINCIO, —CEA, ad. ryśi, ostrowidzowy. Occhi lincei, fig. oczy ostrowidzowe, wzrok bystry.

LINCI, av. ztamtąd.

LINDA, s. f. diopatra, celownica.

LINDAMENTE, av. gładko, pięknie, wytwornie.

LINDEZZA, LINDURA, s. f. strojność, ozdobność, wytworność.

LINDO, —DA, ad. strojny, ozdobny, wytworny, czysty, chędogi, śliczny, ładny. = Composizione lindo, dzieło gładzone, poprawiane, starannie wykończono.

LINEA, s. f. linia. —retta o diritta, curva, linia prosta, krzywa. —verticale, perpendicolare,

orizzontale, linia prostopadła, pozioma. = Linea di scrittura o di stampa, wiersz pisany, drukowany. = Linea d'esercito in battaglia, linia bojowa. = ród, plemień, dzielnica. —retta, collaterale, linia prosta, poboczna. = Linea equinoziale, równik.

LINEALMENTE, LINEARMENTE, av. w linii prostej.

LINEAMENTO, s. m. linie nakreślone. = pl. rysy twarzy.

LINEARE, —RIO, —RIA, ad. liniowy. [kreslić.

LINEARE, v. a. rysować, LINEATO, —TA, ad. rysowany. = prążkowany, paskowaty.

LINEATURA, —ZIONE, s. f. porysowanie, pokreślenie.

LINEETTA, LINEUZZA, s. f. dim. linijka.

LINFIA, s. f. lat. woda. = Med. wilgoć.

LINFATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. wodnisty, wilgotny.

LINGUA, s. f. język. Aver il cervello nella —, mówić dobrze a zle działac. Aver sulla punta della —, mieć co na końcu języka. La — batte dove il dente duole, v. DENTE. Lasciar la — a casa, al beccajo, zapomnieć języka w gębie. — che taglia e fora, uszczypliwý język. Meter la — in molle, rozpuścić język, trzepać, pyłować językiem. Non morir la — in bocca, mieć wyprażony język, umieć się wygadać. Perché non gli moria la — in bocca, ricominio quest'altra filastroca, L. Lipp. Malm. Mala —, tabana, złośliwy język. Aver la — lunga, mieć długi język. = język, mowa, = język, naród. = wiadomość. Avere, prender, chieder —, zaciągnąć, powziąć języka. Dar —, uwiadomić, donieść. = koniuszek płomienia. = języczek u wazki. = Lingua di terra, klin, cypel ziemi. = Bot. Lingua di cane, v. CINOGLOSSA. —serpentina, v. OFIOGLOSSO.

LINGUACCIA, s. f. złośliwy język.

LINGUACCIUTO, —TA, LINGUARDO, —DA, ad. wyszczekany; obmowny.

LINGUAGGIO, s. m. mowa, język.

LINGUALE, ad. m. f. Anat. językowy.

LINGUATTOLA, s. f. Jct. język, v. SOGLIA. [BARE.

LINGUEGGIARE, v. CHIACCHIERARE.

LINGUELLA, s. f. filtr pilśniowy.

LINGUETTA, s. f. języczek. = filtr, v. LINGUELLA. = płomień u lampy. = falc, kant do

wpuszczenia w fugę. = stroik u klarynetu, oboju.

LINGUETTARE, v. n. belkotac językiem, zajękiwać się, szeplenić. = v. a. precedzić plyn przez filtr piślniany.

LINGUISTA, s. m. lingwista.

LINGUOSO, LINGUUTO, v. LINGUACCIUTO.

LINIMENTO, s. m. maść rzadka, olejek lagodzący.

LINO, s. m. len. = ad. lina-ny. Panno lino, płótno lina-ny.

LINSEME, s. m. sienię lina-ny.

LINTIGGINE, ec. v. LENTIGGINE, ec. [jednorożec.

LIOCORNO, s. m. Zool. e lct.

LIOFANTE, v. ELEFANTE.

LIONATO, v. LEONATO.

LIONE, ec. v. LEONE, ec.

LIOPARDO, v. LEOPARDO.

LIPPA, s. f. Bot. owies glu-chy, owsik, owsiucha.

LIPPIDOSO, —TUDINE, v. CI-SPOSO, CISPITA.

LIPPO, —PA, ad. kaprawy. = zezowaty. = mający krótki wzrok.

LIQUABILITÀ, s. f. topność.

LIQUAMENTO, v. LIQUEFAZIONE. [objasnić.

LIQUARE, v. a. wyjaśnić.

LIQUATIVO, LIQUEFATTIVO,

—A, ad. topnisty, topny.

LIQUEFARE, v. a. topić, roz-topić. = v. r. roztopić się.

LIQUEFAZIONE, s. f. topie-nie, roztopienie.

LIQUIDAMENTE, av. jasno. = łatwo.

LIQUIDARE, v. a. topić, roz-topić. = likwidować.

LIQUIDAZIONE, s. f. topie-nie, roztopienie. = likwidacya, obrachowanie.

LIQUIDIRE, v. n. ir. topić się, roztopić się.

LIQUIDITÀ, —DEZZA, s. f. płynność, ciekiłość.

LIQUIDO, —DA, ad. ciekły, płynny. = jasny. = Lettere li-quire, spółgłoski L, M, N, R. = s. m. plyn, ciecz.

LIQUIRIZIA, v. REGOLIZIA.

LIQUORE, s. m. plyn, ciecz. = likwor. [likwoerek.

LIQUORETTO, s. m. dim.

LIRA, s. f. lira, pieniądz srebrny, w Toskanii wart 12 kracyi, czyli zł. a. gr. 12. Spen-der la sua — per venti soldi, fig. odebrać lub wiedzieć co się należy. = lira, instrument muzyczny. = Lira, konstellacya północna.

LIRICA, s. f. poezya liryczna.

LIRICO, —CA, pl. —CI, —CIE, ad. liryczny.

LISCA, s. f. październ. = oś u ryb. = fig. fraszka.

LISCEZZA, s. f. gładkość.

LISCIA, s. f. gładyszka, gładzido; żelazko do prasowa-nia.

LISCIAMENTE, av. gładko.

LISCIAMENTO, s. m. gładze-nie. = fig. pochlebianie.

LISCIAPIANTE, s. m. gładzi-dło szewskie.

LISCIARDA, —DIERA, s. f. —DIERACCIA, s. f. peg. kobieta któ-ra się różuje, blanszuje.

LISCIARE, v. a. gładzić, po-lerować. — la coda al diavolo, fig. napróżno pracować. = kłaść róz na twarz. = fig. cackać, pieścić, pochlebiać. = v. r. ró-zować się, blanszować się.

LISCIATOIO, s. m. gładzido.

LISCIATORE, s. m. —TRICE, s. f. gładziciel; kobieta używa-jąca blanszu.

LISCIATURA, s. f. muskanie się, blanszowanie; strój wy-muskany. Egli ha perduta la —, fig. napróżno się starał, niedo-piął swego, niewskórał.

LISCIO, s. m. blansz, róz. = gładzenie, muskanie.

LISCIO, —IA, ad. gładki, ró-wny. = Fig. La cosa non è liscia, rzecz nie jest jasna. Passarsela liscia, gładko się z czego wy-winąć.

LISCIVA, s. f. ług.

LISCOSO, —SA, ad. ościsty.

LISIMACHIA, s. f. Bot. tojeść, bażanowiec.

LISSIVAZIONE, s. f. Chim. ługowanie.

LISSIVALE, —VIOSO, —SA, ad. ługowy. [wać.

LISSIVIARE, v. a. e. n. ługo-

LISTA, s. f. listwa, szlak, pas, prążek, smuga. = lista, spis, katalog. Andare, essere in capo di —, wodzić prym, być pierwszym do czego. = v. LI-STELLA.

LISTARE, v. a. obszyć galo-nami, szamerować.

LISTELLA, s. f. Arch. listwa.

LITARGIRIO, —LIO, —RO, s. m. Chim. białokrusz, glejta, niedokwas ołowiu.

LITE, s. f. spór, zwada, sprzeczką, kłótnia. = sprawa, proces.

LITIASI, s. f. Med. kamień.

LITIASIA, s. f. jęczmien na powiece.

LITIGAMENTO, s. m. kłóce-nie się, v. LITE.

LITIGARE, v. n. prawować się, pieniać; wymyślać kru-czki, sprzeczać się.

LITIGATORE, s. m. —TRICE, s. f. piemacz, piemaczką.

LITIGGINE, LITIGINE, —NOSO,

v. LENTIGGINE, ec.

LITIGIO, s. m. spór, zwada, sprzeczką, kłótnia.

LITIGIOSO, —SA, ad. pie-niacki.

LITO, v. LIDO.

LITOFAGO, s. m. robaczek żyjący w tupku.

LITOFFITO, s. m. Stor. naz. litofit, roślinna skamieniała.

LITOGRAFIA, s. f. opisanie kamieni. = litografia, rycie na kamieniu.

LITOGRAFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. litograficzny.

LITOGRAFO, s. m. opisujący kamienie. = litograf.

LITOLOGIA, s. f. nauka o ka-mieniach.

LITOLOGO, pl. —GI, s. m. naturalista, trudniący się nau-ką o kamieniach.

LITORALE, ad. m. f. nad-brzeżny, nadmorski. = s. m. brzegi nadmorskie.

LITOSPERMA, s. m. Bot. na-wrot, wróble proso.

LITOTOMIA, s. f. sztuka wy-dobycia kamienia z pęche-rza.

LITOTOMO, s. m. Chir. nar-zędzie używane w opera-cjach kamienia pęcherzowego. = e LITOTOMISTA, s. m. chirurg robiący te operacye.

LITTERA, LITTERALE, ec. v. LETTERA, ec.

LITTORALE, v. LITORALE.

LITTORANO, —NA, ad. † mieszkający nad brzegiem mo-rza, rzeki, i t. p. Di quella val-le fu io littorano, D. Par.

LITTORE, s. m. lictor, ur-zędnik zajmujący urząd rzym-skich z toporem obwiązany-m różgami.

LITURA, s. f. skrobanina.

LITURGIA, s. f. Eccl. liturgia.

LITURGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. liturgiczny.

LITURGISTA, s. m. liturgista.

LIUTAIO, LIUTIERE, s. m. fa-brykant instrumentów rznie-tych. [czólny.

LIUTO, s. m. lutnia. = bat,

LIVELLA, s. f. siódwaga, gruntuaga, v. TRAGUARDO.

LIVELLARE, v. a. zrównać, wyrównać płaszczyznę; uło-żyć do poziomu, równowazać.

LIVELLARIO, s. m. dzier-żawca emfiteutyyczny. = ad. emfiteutyyczny, czynszowy.

LIVELLATORE, s. m. wła-ściciel gruntu puszczonego w dzierżawę emfiteutyyczną. = równający płaszczyznę, ukła-dający do poziomu.

LIVELLAZIONE, s. f. układa-nie, ustawianie do poziomu, równowazenie.

LIVELLO, s. m. czynsz, = poziom, płaszczyzna pozioma. Di, a —, poziomo.

LIVIDASTRO, —TRA, ad. *si-*

nawy.
LIVIDEZZA, s. f. *siność, si-*
niak. = fig. v. LIVORE.

LIVIDO, —DA, ad. *si*ny. = D.
Inf. czarny, smętny, posepny.
= s. m. *si*niak.

LIVIDORE, —DURA, v. LIVI-
DEZZA, LIVORE.

LIVIDUME, s. m. *si*niak.

LIVORE, s. m. *zazdrość, za-*
wiść; nienawiść, uraza, ansa,
chrapka na kogo.

LIVOROSAMENTE, av. *nie-*
navistnie, zazdrośnie, z urazą.

LIVOROSO, —SA, ad. *zazdro-*
śny, zawistny, zawzięty.

LIVREA, s. f. *liberya, barwa.*
= *studzy, służba.* = *pałac.*

LIZZA, s. f. *ostrokół, palissa-*
da. = *szranki, placwalki, plac*
wyscigów konnych.

LO, pl. GLI, art. m. używa się
przed imionami na s z następną
spółgłoską, tudzież przed zaczy-
nającymi się na samogłoskę. Lo
spirito, *duch; l'amore, miłość.*

LO, pron. pers. m. go, to. Venir
lo vide disarmato, *Bocc. Sallo*
amor, lo sanno i nuni, wie o tem
miłość, wiedzą o tem Bogowie.
Poprzedza zaimki mi, ti, si, ci,
vi, a następuje po me, te, se, ce,
ve. Non è più da celaroti, *Bocc.*
Fattoselo chiamare, Bocc. kaza-
wszy go sobie przywołać. = *Ve*
lo prometto, obiecuję ci to. Se
porlo in ridicolo vorrai non isper-
ar che tel perdoni mai, Cast.
An. parl.

LOBATO, —TA, LOBOLATO, —
TA, ad. Bot. e Stor. nat. *klap-*
kowaty, klapkowy.

LOBETTO, LOBULO, s. m. dim.
klapka.

LOBO, s. m. Anat. *klapka*
serca, wątroby. [waty]

LOBULARE, ad. m. f. *klapko-*
wole.

LOCALE, ad. m. f. *miejscowy.*
Memoria —, *pamięć lokalna.*
Costumi locali, *obyczaje miej-*
scowe.

LOCALITÀ, s. f. *miejscowość.*

LOCALMENTE, av. *miejscow-*
wo.

LOCANDA, s. f. *stancja z me-*
blami; gospoda.

LOCANDIERE, —RA, s. go-
spodarz, gospodyni.

LOCARE, v. a. *lokować, umie-*
ścić. [tman]

LOCATIERE, s. m. Mar. ro-
locazione, s. f. umieszcze-
nie, położenie. = najęcie, wy-
najęcie komu.

LOCHII, s. m. pl. Med. *oczy-*
szczenie kobiet po łożu.

LOCO, pl. —CHI, s. m. * *miej-*
sce. = *czas, pora, okazja.*

LOCOMOTIVA, s. f. *lokomo-*
tywa, parowóz.

LOCOMOTIVO, —VA, ad. *u-*
latwiający przenoszenie się
z miejsca na miejsce. [NENTE.]

LOCOTENENTE, v. LUOGOTE-

LOCUPLEAZIONF, s. f. *zbo-*
gacenie się.

LOCUSTA, s. f. *szarańcza. =*
langusta (rak morski).

LOCUTORIO, s. m. *lokutarz,*
izba po klasztorach do rozmo-
wy z przychodniami.

LOGUZIONE, s. f. *sposób mó-*
wienia. = pomowienie, rozmó-
wienie się, rozmowa.

LODA, v. LOBE. [bny]

LODABILE, ad. m. f. *chwale-*
ny.

LODABILITÀ, s. f. *chwale-*
ność.

LODAME, s. m. *liczne po-*
chwaly. [nie]

LODAMENTO, s. m. *chwale-*
ny.

LODARE, v. a. *chwalić, wiel-*
bić. Lodato sia Dio, niech będzie
Bóg pochwalony. = wydać wy-
rok polubowny. = pchwalić,
potwierdzać. = Lodarsi d'uno,
być zadowolonym z kogo.

LODATAMENTE, av. *chwa-*
lebnie.

LODATORE, s. m. —TRICE,
s. f. *chwalca.*

LODE, s. f. *pochwała. = pl.*
Lodi, laudes, nabożenstwo po
jutrzni.

LODEVOLE, ad. m. f. *chwa-*
lebny.

LODEVOLMENTE, av. *chwa-*
lebnie.

LODO, s. m. v. LOBE. = *sąd,*
wyrok polubowny.

LODOLA, s. f. *skowronek.*

LODOLETTA, —TTINA, s. f.
dim. *skowroneczek.*

LOFFA, LOFFIA, s. f. *bzda.*

LOGARITMICO, —CA, pl. —
CI, —CHE, ad. *logarytmowy.*

LOGARITMO, s. m. Mat. *lo-*
garytm, liczby składające po-
*stęp arytmetyczny odpowia-
dające liczbom postępu geometry-*
cznego.

LOGGIA, s. f. *ganek, balkon*
przykryty, krużganek. = dom,
mieszkanie; izba, sala, kom-
natna. Tenere a —, fig. uwo-
dzić, durzyć, tumanić.

LOGHICCIUOLO, s. m. dim.
folwareczek. Con la moglie e
brigata se n'era ito di fuori a uno
suo picciolo —, Lasc. Nov.

LOGICA, s. f. *logika, nauka*
ściślego rozumowania.

LOGICALE, ad. m. f. *logiczny.*

LOGICAMENTE, av. *logicznie.*

LOGICARE, v. n. *pozornie*
lub subtelnie rozmawiać.

LOGICO, pl. —CI, s. m. *logik,*
= ad. *logiczny.*

LOGLIO, s. m. *kąkol.*

LOGLIOSO, —SA, ad. *kąkol-*
listy.

LOGOGRIFO, s. m. *logogryf,*
rodzaj zagadki.

LOGORANZA, s. f. + *zużycie,*
sponiewieranie.

LOGORARE, v. a. *zużyć, wy-*
szarzać, sponiewierać suknie,
fig. zużyć. E vede quanto m'è
grave quest'ozio di oscuro e fred-
do egoista in cui logoro tutti
i miei giorni, U. Fosco. = zużyć,
wydać, wypotrzebować. E lo-
gori questi cinquanta ducati, ne
converrà andare accattando, Lasc.

LOGORATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. *ten, ta co zużywa,*
poniewiera.

LOGORIZIA, v. REGOLIZIA.

LOGORO, s. m. *ptak wypcha-*
ny, którym się przywabia sokół.

LOGORO, —RA, ad. *zużyty,*
wylaty, wyszarzany, spo-
niewierany. Quando un vestito è
logoro e bisogna deporlo, che im-
porta dovunque sia gettato? Silv.
Pel. M. P.

LOGUCCIO, s. m. dim. *małe*
miejsce.

LOIA, s. f. *plugastwo.*

LOLLA, s. f. *plewa.*

LOLLIGINE, s. f. *lct. sepia,*
czernica.

LOLO, av. pop. *bardzo często.*

LOMBAGINE, s. f. *ból w łą-*
dźwiach.

LOMBALE, —RE, ad. m. f. *łą-*
dźwiowy. [ca]

LOMBARDA, s. f. *rodzaj łan-*
ny.

LOMBARDO, s. m. *Lombard-*
czyk. = lombard.

LOMBO, s. m. Anat. *łądźwie;*
całber. — del cervo, całber jeleni.

LOMBRICO, pl. —CHI, s. m.
głsta ziemna.

LOME, s. m. *światło, v. LUME.*

Non fiere gli occhi suoi lo dolce
—? D. Inf.

LOMIA, s. f. *rodzaj cytryny*
n niemającej wiele soku.

LONGANIMITÀ, —TADÈ, —TATE,
s. f. *dlugocierpliwność, po-*
wolność.

LONGEVITÀ, s. f. *dlugowie-*
czność.

LONGEVO, —VA, ad. *dlugo-*
żyjący. [za]

LONGINQUITÀ, v. LONTANAN-

LONGINQUO, —QUA, ad. *od-*
dalony, odległy.

LONGITUDINALE, ad. m. f.
podłużny.

LONGITUDINE, s. f. *dlugość.*
= *Geog. długość geograficzna,*
odległość jakiego miejsca na
kuli ziemskiej od pierwszego
południka.

LONTANAMENTE, av. *daleko,*
zdaleka.

LONTANANZA, —NEZZA, s. f.
oddalenie, odległość.

LONTANARE, v. a. v. ALLON-

TANARE. = v. n. *trwać.*

LONTANETTO, —TA, ad. przydalszy, dosyć daleki.
 LONTANO, —NA, ad. odległy, oddalony, daleki. Star lontanano, być gdzieś daleko, niebyć obecnym. Tener — oddalić. = dtugi. Di cui la fama ancor nel mondo dura, e durerà quanto 'l mondo lontana, *D. Inf.* = Fig. różny, wcale inny. = niechętny, nieskłonny. = av. daleko. — di qui, daleko ztąd. — alle nostre contrade, *Bocc.*
 LONTRA, s.f. Zool. wydra.
 LONZA, s.f. Zool. rys, ostrowidz. = lampart. = ogon, głowa i nogi pozostałe przy skórze zabitego bydłęcia.
 LONZO, —ZA, ad. miękki jak flak, rozlazły.
 LOPPA, s.f. plewa. Non è —, fig.to nie łatwo.
 LOPPOSO, —SA, ad. plewisty, plewny.
 LOQUACE, ad. m. f. gadatliwy, wielomowny.
 LOQUACEMENTE, av. gadatliwie.
 LOQUACITÀ, s. f. gadatliwość, wielomowność.
 LOQUELA, s. f. język, mowa.
 LORDAMENTE, av. brudno.
 LORDARE, v. a. zbrudzić, zbrukać, splamić, zwałać.
 LORDARELLO, —LA, ad. nieco brudny.
 LORDÈZZA, LORDIZIA, s. f. brud, nieczystość.
 LORDEZZACCIA, s. f. peg. brudziśko, plugastwo.
 LORDO, —DA, ad. brudny, zbrukany, zwalany, powalony, niechlujny. — di sangue, krwią zbroczony. = sprośny.
 LORDUME, s. m. LORDURA, s. f. brud, plugastwo. = fig. plugawo, sprośno mowy lub postępków.
 LORICA, s. f. pancerz, kirys.
 LORICATO, —TA, ad. pancerny.
 LORO, pr. pl. ich, swój. Loro fratello, *ich* brat. Di loro, a loro, o nich, *im*. Non ragioniam di loro, *D. Inf.* nie mówmy o nich.
 LOSCO, —CA, pl: —CHI, —CHE, ad. niedowidzący, krótkiego wzroku. = jednooki. Sur un grande elefante un duce losco. *Petr.* = fig. tępy, głupi.
 LOTARE, v. a. Chim. kitować.
 LOTATURA, s. f. kitowanie.
 LOTO, s. m. kal, błoto. = kit do oblepiania naczyń, korków. = brud, plugastwo. = *Bot.* lotusowe drzewo, obrośtnica.
 LOTOLENTE, —TO, —TA, LOTOSO, —SA, ad. błotnisty.
 LOTTA, s. f. zapasy, szermierka. = fig. bój, walka, spór. = usiłowanie. Far le sue

lotte, *wysiłać się, wysadzić się.*
 LOTTARE, LOTTEGGIARE, v. n. pasować się, walczyć.
 LOTTATORE, s. m. zapasnik.
 LOTTO, s. m. loterya. = numer wygrzywający.
 LOZANGA, s. f. Geom. czworobok podłużny.
 LOZANGATO, —TA, ad. mający kształt czworoboku podłużnego.
 LOZIO, v. ORINA.
 LOZIONE, s. f. obmywanie, optókinwanie. = *Chim.* płókanie.
 LUBRICARE, v. a. zrobić ślisko. — il corpo, rozwołnić żołądek.
 LUBRICATIVO, —VA, ad. rozwałniający.
 LUBRICHEZZA, LUBRICITÀ, s. f. lubieżność. = wolność żołądka.
 LUBRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. śliski. = śliski, niepewny. = łatwo wpadający w grzech. = mający wolny żołądek. = s. m. miejsce śliskie.
 LUCETTO, s. m. dim. szczupaczek.
 LUCCHETTO, s. m. kłódka.
 LUCCIANTE, s. m. scherz. oko.
 LUCCICARE, v. n. błyszczeć się, lśnić się, polyskiwać. = s. m. blask, polysk. Il — dell' armi, *Dav. Tac. Ann.*
 LUCCICHIO, s. m. błyszczenie się, polyskiwanie, miganie się światła.
 LUCCIO, s. m. szczupak.
 LUCCIOLA, s. f. błyszcząca mucha, świecąca w nocy jak *s. Jański* robaczek. Far vedere le lucciole a uno, uderzyć kogo tak żeby mu aż świeczki w oczach stanęły. = Spacciar, mostrar lucciole per lanterne, *prov.* pokazywać komu gruszki na wierzbie, dudki na kościele, puszczać blichtry, tumanić.
 LUCCIOLATO, s. m. *s. Jański* robaczek.
 LUCCIOLETTA, s. f. dim. muszka błyszcząca. Le lucciolette, che son de' fanciulli i più soavi e semplici trastulli, *Fort. Ricc.*
 LUCE, s. f. światło. = Fig. zrzemica. = pl. oczy. = Luci del cielo, gwiazdy. = dzień. *!a medesima —, Ar. Orf. Fur.* tegoż samego dnia. = *Petr.* życie. = La verace —, *D. Par.* prawdziwe światło, Bóg. = Dare, mettere in luce, wydać na świat, ogłosić dzieło. Venire in —, wyjść (na świat), okazać się. = Ritornare un' arte in —, odnowić, wprowadzić na nowo jaką sztukę, kunszt. = Mettere una cosa in chiara —, objaśnić co, rzucić na co jasne światło. = otwór, okno.

LUCENTE, ad. m. f. światły, świecący. = fig. świetny, sławny.
 LUCENTEMENTE, av. jasno.
 LUCENTEZZA, v. LUCIDEZZA.
 LUCERE, v. n. ir. świecić, błyszczeć się, polyskiwać = fig. świecić, jaśnieć.
 LUCERNA, s. f. lampa, kaganiec. = Fig. światło, blask, jasność. = przewodnik. = * oko; słońce.
 LUCERNATA, s. f. ile się zmiesci oleju w lampie.
 LUCERNETTA, —NINA, —NUZZA, s. f. dim. lampeczka, lampka, kaganek.
 LUCERNIERE, s. m. postument lampy. Servir da —, fig. służyć komu za narzędzie, ułatwiać komu załatwienie.
 LUCERTA, —TOLA, s. f. ja-szczurka.
 LUCERTOLONE, —TONE, s. m. accr. duża ja-szczurka.
 LUCHERA, —RIA, s. f. wzrok.
 LUCHERARE, v. n. † grozić oczyma. *[czyż]*
 LUCHERINO, s. m. Ornit.
 LUCIDAMENTE, av. jasno.
 LUCIDARE, v. a. objaśnić, wyjaśnić, rozjaśnić. = przerysować przez przezroczysty papier.
 LUCIDAZIONE, s. f. objaśnienie. = przerysowanie za pomocą przezroczystego papieru.
 LUCIDETTO, —TA, ad. dość jasny.
 LUCIDEZZA, s. f. blask, jasność, światłość. = fig. świetność.
 LUCIDITÀ, s. f. światłość. = fig. jasność, zrozumiałość.
 LUCIDO, —DA, ad. światły, jasny, świecący. Stelle lucide, gwiazdy jasne (w odróżnieniu od mgławic). = jasny, wyraźny, zrozumiały. = Lucidi intervalli, chwile w których warjat zdaje się być przy zdrowych zmysłach. = s. m. papier przezroczysty do przerysowywania.
 LUCIFERO, s. m. Astr. planeta Venus, gdy jest ranną zorzg. = *Lucifer*, starszy czart.
 LUCIFICARE, v. LUCIDARE.
 LUCIGNOLATO, —TA, ad. skrócony jak knot.
 LUCIGNOLO, s. m. —LETTO, —LINO, dim. knot, kncocik. = Lucignolo, len, wełna nawinięta na kądziel.
 LUCRARE, v. GUADAGNARE.
 LUCRATIVO, —VA, ad. zyskowy.
 LUCRO, s. m. zysk, korzyść.
 LUCROSAMENTE, av. zyskowo.
 LUCUBRARE, v. a. pracować

w nocy przy świetle. = *glądzić, polerować.*

LUCUBRATO, —TA, p. ad. *wypracowany, wykończony.*

LUCULENTO, v. LUCENTE, LUMINOSO.

LUDERE, v. SCHERZARE.

LUDIBRIO, s. m. *pośmiewisko, uragowisko, szyderstwo.*

LUDIFICARE, v. a. *żartować, drwić, nasmiewać się.*

LUDIFICAZIONE, s. f. *ludzenie, oszukanie, drwiny.*

LUDO, s. m. *gra, igrzysko.* Un trambusto di danze, e di guerrier cautili e ludi, *Mont.*

LUE, s. f. *zaraza, morowe powietrze.* = Lue gallica o venerea, *franca.*

LUFFO, s. m. *stos, kupa (klaków, wełny, bawełny, sukien, i t. p.).*

LUFFOMASTRO, s. m. *marszałek dworu królewskiego.*

LUGLIATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *dojrzewający w lipcu (o winogronie).*

LUGLIO, s. m. *lipiec.*

LUGLIOLO, —LA, ad. *Uva, vite lugliola, v. LUGLIATICO.*

LUGUBRE, ad. m. f. * *smutny, żalobny, posępny, ponury.*

LUI, s. m. *Ornit. mysikról (pokrzwaka).*

LUI, pron. pers. m. *jego, go.* E lui dichiara la ragione e il fatto pubblico impiego a sostenere non atto, *Cast. An. parl.* Di lui, a lui, da lui, con lui, *jego, jemu, od niego, z nim.* La donna disse lui, *kobieta rzekła do niego.* Morto lui, *po jego śmierci.* Regnando lui, *za jego panowania.* Poveretto lui! *felice lui! co to za biedny! szczęśliwy człowiek!*

LUIGI, s. m. *luidor.*

LUISSIMO, ad. sup. *on sam.*

LULLA, s. f. *klepka z dna beczki.*

LUMACA, s. f. *ślimak.* Scala a —, *schody kręcone.*

LUMACHELLA, —CHETTA, —CUZZA, s. f. dim. —CHINO, s. m. dim. *ślimaczek.*

LUMACHISTA, s. m. *amator muszel.*

LUMACONE, s. m. *duży ślimak.* = fig. *pop. człowiek skryty.*

LUME, s. m. *światło, blask, jasność.* = *światło dzienne.* = fig. *światło, oświecenie, oświata.* = fig. *światło, pochodnia wieku.* Varrone il terzo gran — romano. = *gwiazda.* Fra tanti amici lumi, *Petr.* = * *oko.* Vive faville uscian de' duo bei lumi, *Petr.* = *światło (świeca, lampa zapalona, i t. p.).* = *kwiat jasnego koloru.* Di mille vaghi lumi colorito (il giardino),

Bern. Orł. = *Far lume, poświęcić, przyświecać komu.* Farsl — con le mani, *iść pomacku.* Il giovane... cominciò a camminare per la sala, facendosi — con le mani, *Lasc. Nov.* = *Fig. Dar lume, oświecić, wyjaśnić, rzucić na co światło.* Pigliar —, *zasięgnąć światła, objaśnić się.* Dar nei lumi, *wpasć w złość.* = *Pitt. światło w obrazie.*

LUMEGGIAMENTO, js. m. *Pitt. rozkład światła w obrazie.*

LUMEGGIARE, v. a. *Pitt. rozdzielić, rozłożyć światło w obrazie.*

LUMETTO, s. m. dim. *światelko.* — di ragione, *fig. światło rozumu.*

LUMIA, v. LOMIA.

LUMICINO, s. m. dim. *światelko.* Esser al —, *fig. dogorywać, końać.*

LUMIERA, s. f. *pochodnia.* = *światło.* — di verità, *fig. światło prawdy.* Dagli occhi suoi gitava una — la qual pareva un spirito infiammato, *D. Rim.* = *świecznik, pajęk.* = *kopalnia alunu.*

LUMINARE, s. m. *światło (słońce i zięźyc).*

LUMINARIA —RA, s. f. v. LUMINARE. A muover le stelle e le planete e le altre luminarie, *Genes.* = *wiele światel zapalonych.*

LUMINATIVO, —ZIONE, v. IL LUMINATIVO, ec.

LUMINELLO, s. m. *rurka w lampie na knot.*

LUMINIERA, s. f. *światło.* = v. LUCERNIERE.

LUMINOSAMENTE, av. *jasno.*

LUMINOSITÀ, s. f. *jasność.*

LUMINOSO, —SA, ad. *jasny, świecący, lskujący, połyskujący, blyszczący.* = *jasny, światły, rzucający światło.*

LUNA, s. f. *zięźyc, gwiazda ziemiska przez się ciemna, blyszcząca światłem od słońca rzucanem, odległa od środka ziemi 51694,5 mil geog., aprze-to blisko 406 razy bliższa ziemi jak słońce, 49 razy mniejsza od ziemi.* — *nuova, crescente, scema, zięźyc na nowiu, zięźyc dwurożny, zięźyc w ostatniej kwadrze.* Fig. *Mostrar la — nel pozzo, pokazywać dudki na kościele, durzyc, tumanić.* La — non cura l'abbaiar de' cani, *psy wyją, a nieszczęściwie, v. CANE.* Più sù sta mona —, *trafil jak kulą w ptot; nie okpiasz, znamy się na farbowanych lisach.* = *Mezze lune, Fort. luneta, półszaniec.*

LUNAGIONE, —MENTO, v. LUNAZIONE.

LUNARE], s. m. v. LUNAZIONE. = ad. *zięźycowy.*

LUNARIA, s. f. *Bot. miesięcznica, miesięcznik.*

LUNARIO, s. m. *kalendarz.*

LUNARISTA, s. m. *autor kalendarza.*

LUNATA, s. f. *faldy w kształcie półzięzyca.*

LUNATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *lunaty, lunatyk.* Più lunatico de' granchi, *prov. bardzo nieśmiały, kapryśny, chimeryczny.* = s. m. *astronom znający bieg i odmiany zięzyca.* [Zycowy.]

LUNATO, —TA, ad. *półzięzyca.*

LUNAZIONE, s. f. *lumacya, przeciąg czasu od nowiu do nowiu.*

LUNEDI, s. m. *poniedziałek.*

LUNETTA, s. f. *miesięczek.* = *Arch. okienko w sklepieniu.* = *Fort. luneta, półszaniec.*

LUNGA, s. f. *dłużce, pas rzeźmienny który wiażywano do pęty sokoła.* = *długość, dłużyna.* Dare la —, *le lunghe, andar per le lunghe, mandar in —, mardzić, zwlekać, odwolekać, zwłóczyć, odkładać na potem.* Per —, *w końcu, z czasem.* Da, dalla —, *z daleka.* Di gran — *daleko więcej, bardzo, bez porównania, nierównie.* = *dzwon rozkolymany, przewlokle dzwoniennie.* Suonar la —, *fig. być głośnym.*

LUNGACCIO, —CIA, ad. *bardzo długi, przydługi.*

LUNGAGNOLA, s. f. *sieci na zwierzęta.* = *długie, rozwlekle opowiadanie.*

LUNGAMENTE, av. *dlugo.*

LUNGARNO, s. m. *wybrzeże, ulica wzdłuż rzeki Arno we Florencyi i Pizie.*

LUNGE, av. *daleko.* Riuscir —, *chybić, zawieść, omylić.* Gli era l' avviso riscuito — di trovarla al castel di... *Ar. Orł. Fur.* = *prep. Lunge dal vero, daleko od prawdy.*

LUNGHERIA, s. f. *długość.*

LUNGHESSO, prep. *wzdłuż, obok, przy.*

LUNGHETTO, TA, ad. *przydłuższy.*

LUNGHEZZA, s. f. *długość.* = *długie trwanie, rozwlekłość.* = *Geog. długość geograficzna, v. LONGITUDINE.*

LUNGHERA, s. f. *rozwlekła mowa, rozwlekle opowiadanie.*

LUNGI, av. *daleko.* Farsi —, *oddalić się.* = *prep. Lungi a, da, al, dal, z daleka, daleko od, z dala od czego.* — *da voi m'agiro, krążyć z daleka od was.*

LUNGIFERITORE, s. m. *ten co rani z daleka.*

LUNGITANO, —NA, ad. † *daleki, odległy.* [gosc.]

LUNGO, pl. —GHI, s. m. *dlu-*

LUNGO, —GA, ad. *dlugi.* Silaba lunga, zgloska dluga. = *daleki, odlegly.* = Brodo lungo, rosol rzadki. = Uomo lungo, czlowiek opieszaly, marudny.

LUNGO, prep. *wzdłuż.* — il, al, del Rodano, *wzdłuż Rodanu.* Il cammino — 'l quale sen giva un rivo chiaro molto, *D. Vit.* = av. *dlugo.* Aspetto —, *czekam dlugo.* Andare, mandare in —, *v. LUNGO.*

LUNULA, s. f. *Geom. figura utworzona przez luki dwoch kól przecinajacych się z sobą.*

LUOGACCIO, s. m. *peg. brzydkie miejsce.*

LUOGHETTO, LUOGHICCIUOLO, LUOGUCCIO, s. m. *dim. male miejsce.*

LUOGO, pl. —GHI, s. m. *miejsce które ciato zajmuje w przestrzeni.* = *miejsce, plac, strona.* = *ród, familia.* Un Milanese d'assai orrevol luogo. = Luogo di Scrittura, d'autore, *miejsce pisma s. z.*, *autora.* = *miejsce, plac, urzqd, posada.* = Luogo forte, *miejsce obronne, warowne.* = *wygoda, potrzeba.* = Aver luogo, *mieć miejsce, nastąpić, zdarzyć się, zająć.* Avere il — innanzi gli altri, *mieć miejsce przed innymi.* Dar —, *przestać, zaprzestać, wstać.* Tener —, *mieć pierwsze miejsce, starsze miejsce.* Cedere il — *ustąpić miejsca, kroku.* Lasciar —, *pozwolić.* = In luogo, *zamiasł.* A — e tempo, *w swoim miejscu i czasie.* = Luogo di Monte, *bilet bankowy, obligacya skarbowa.*

LUOGOTENENTE, s. m. *namiestnik; porucznik.* — generale, *general lejtnant.* — ammiraglio, *wiceadmiral.*

LUOGOTENENZA, s. f. *namiestnictwo; porucznikostwo.*

LUPA, s. f. *wilczyca.* = *fig. nierządnicza.*

LUPACCIO, s. m. *wilczyisko.* = *fig. żartok.*

LUPAIO, s. m. *myśliwy polujący na wilki.*

LUPATTELLO, LUPATTINO, LUPATTO, LUPETTO, LUPICINO, LUPACCHINO, LUPACCHIOTTO, s. m. *dim. wilczek, wilczę, wilczytko.*

LUPESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, LUPIGNO, —GNA, ad. *wilczy.* I tiranni lupigni, *fig. tyran i chciwi krwi, okrutni.*

LUPINO, s. m. *Bot. łubin, wilczy groch.* Non valer un —, *nie być wart funta kłaków.* = *odcisk, nagmiotek.*

LUPINO, —NA, ad. *wilczy.* Voce lupina, *głos chrapliwy.* = *wilczaty (o koniu).*

LUPO, s. m. *wilk.* Prov. Chi ha il — in bocca, *to ha sulla coppa, albo il. — è nella favola, o wilku mowa a wilk tuż, o wilku gadka a wilk w sieci.* Delle pecore annoverate mangia il —, *i liczone wilk bierze.* Chi pecora si fa, il — se la mangia, *na pochyle drzewo i kozy skaczą.* Chi ha il — per compare, *porti il can sotto il mantello, kiedy idziesz do wilka na ucztę, weź psa z sobą.* Il — cangia il pelo, *na non il vizio, natura wilka do lasu ciągnie.* A carne di — *zanne di cane, trafila kosa na kamień.* La fame caccia il — *dalla tana, v. FAME.* Dar la pecora in guardia al —, *zrobić wilka pastuchem.* Il — non mangia della carne di —, *ogni carne mangia il —, e la sua lecca, kruk krakowi oka nie wykole.* Non si grida mai al —, *ch'ei non sia in paese, nie darmo ludzie o tem gadaj, musi to być prawda.* = *czarna maska.* = *Lupo cerviere, ostrowidz, rys.* = *Lupo mannarò, wilkolek.*

LUPPOLO, s. m. *chmiel.*

LURCO, —CA, pl. CHI, —CHE, ad. *obżarty, opity, chciwy, lakomy.* E come là tra i Tedeschi lurchi, *D. Inf.*

LURCONE, ad. *accr. niezmiernie obżarty.*

LURIDO, —DA, ad. *blady.* *zółtawy, śniady, siny.* = *straszny, okropny.* Vede luride forche e capi mozzi, *Mont.*

LUSIGNUOLO, s. m. *stówek.*

LUSINGA, s. f. *pochlebstwo.* Tirar con lusinghe, *przychłdzać.*

LUSINGAMENTO, s. m. *pochlebianie.*

LUSINGARE, v. a. *pochlebiać.* = *v. r. pochlebiać sobie.*

LUSINGATORE, s. m. — TRICE, s. f. *pochlebca, pochlebnicza.*

LUSINGHERIA, s. f. *tudzenie przez pochlebstwa.*

LUSINGHEVOLE, ad. m. f. *pochlebiający, pochlebny.*

LUSINGHEVOLMENTE, av. *pochlebnie.*

LUSINGHERE, —RO, —RA, s. e ad. *pochlebca, pochlebnicza; pochlebny.*

LUSSARE, v. a. *wywichnąć.*

LUSSAZIONE, s. f. *Chir. zwichnienie, wywichnienie.*

LUSSO, s. m. *zbytek, przepych.*

LUSSUREGGIARE, —REGGIARE, v. n. *oddać się rozpucie, wylać się na rozpustę, prowadzić życie rozwiązłe.*

LUSSURIA, s. f. *lubieżność, rozwiązłość, zbytek.*

LUSSURIANTE, ad. m. f. *oddany zbytcom, rozkoszom, zbytujący.* = *zbyt bujny, gę-*

sty, rozkoszny (o roślinach).

LUSSURIARE, v. n. v. *lussurreggiare.* = *bujac, wybijac.*

LUSSURIOSAMENTE, av. *lubieżnie.* = *zbytkownie.*

LUSSURIOSO, —SA, ad. *lubieżny.*

LUSTRA, s. f. *łożysko, legowisko dzikiego zwierza.*

LUSTRARE, v. a. *oświecać.* O Febo che 'l gran mondo lustrì, *Ar. Or. Fur.* = *polerować, glansować.* = *poostrzyć pilnik.* = *v. n. świecić, blyszczec, polyskować, lsknić.*

LUSTRATIVALI, s. m. *chlopiec glansujący bity.*

LUSTRATORE, s. m. *glansownik, glansownik.*

LUSTRATURA, s. f. *glansowanie, polerowanie.*

LUSTRE, s. f. pl. *farbowane lisy, blichtry.* Far le —, *puszczac blichtry, ganic niby żeby lepiej pochwalic; przymlac się o co, v. MOINE.*

LUSTRINO, s. m. *lustryna.* = *bajorek, szych.*

LUSTRO, s. m. *blask, jasność.* = *potysk, lustr, glans.* Dar il — a un drappo, *glansować, maglować sukno, materya.* = *pólor marmuru, i t. p.* = *fig. blask, świetność.*

LUSTRO, s. m. *Antiq. rom. przeciąg lat pięciu po uplynieciu których czyniono blagabne ofiary koncem oczyszczenia ludu.* = *v. LUSTRA.*

LUSTRO, —TRA, ad. *lskniący.*

LUSTRORE, v. *SPLENDORE.*

LUTARE, ec. v. *LOTARE, ec.*

LUTERANISMO, s. m. *luteranizm.*

LUTERANO, —NA, s. e ad. *luter, luterka, luterski.*

LUTERIZZARE, v. n. *zlutrzec.*

LUTIFIGOLO, s. m. *Bocc. garnarcz, zdun.*

LUTO, s. m. *glina; mul, blo-*

to. = *kil.*

LUTOSO, —SA, ad. *blotnisty.*

LUTTA, v. *LOTTA.*

LUTTARE, v. n. † *jęczec, narzekac, oplakiwac.* I son essa che lutto, madre, *alla tua ruina, D. Purg.*

LUTTO, s. m. *żałoba.* = *żał, smutek, placz, narzekanie.*

LUTTOSO, LUTTUOSO, —SA, ad. *smutny, żalony, oplakany.*

LUTTUOSAMENTE, av. *smutnie, żalownie, bolesnie.*

LUTULENTO, —TA, ad. *blotny, blotnisty; zablocony.*

MA, cong. lecz, ale. Ma parliamo della guerra, ale mówimy o wojnie. = ba nawet, a nawet. Il più delle volte, ma quasi sempre avviene, najczęściej ba nawet zawsze zdarza się. = Ma che, jeżeli nie, tylko, wyjąwszy, jeno. Nè si dimostra ma che per effetto, D. Purg. = s. m. ale. Non ci sarà alcun ma, nie będzie tam żadnego ale. Non sa lodare senza qualche ma, nie umie chwalić bez ale.

MACCA, s. f. obfitość. A —, podostatkiem, suto. Alla — di cotali larghezze correva il volgo, Dav. Tac. Stor. zbiegął się gmin na hojny takich dobrodziejstwo szafunek = darmo, bezpłatnie. Il mangiare a — mi piace sempre più il doppio, Lasc.

MACCATELLA, s. f. zakata, wada, przywara.

MACCHERONE, s. m. makaron włoski. = cymbał, czop.

MACCHERONEA, s. f. wiersz makaroniczny, w którym łacińska jest przeplatana wyrazami innego języka.

MACCHERONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. makaroniczny.

MACCHIA, s. f. makula, plama. — solare, plama na słońcu. = Macchie della pelle, delle piunte, centki na skórze, na piórach, nakrapianie, srokaczna, pstroczna. = Macchia dell'occhio, plamka, skałka na oku. = fig. plama, zakata; grzech; nagana. = znamię przyrodzone. = Pitt. koloryt, cień.

MACCHIA, s. f. krzaki, zaroście. = Dipingere alla —, malować z pamięci, niemając oryginału przed sobą; fig. scherz. wyskoczyć z krzaków na kogo. Ed è di quei pittor, ch' i viandanti con lo stuoipo dipingono alla —, L. Lipp. Malm. [plamsko.

MACCHIACCIA, s. f. peg. MACCHIARE, v. a. plamic, poplamic. = fig. splamic, zrobić zakatę. = v. r. splamic się.

MACCHIARELLA, —RELLA, —ETTA, —GIUZZA, s. f. dim. plamka, plameczka. Spruzzolato di macchiette, nakrapiany, centkowany, pstry, srokaty.

MACCHIAVELLISMO, s. m. machiawelizm, zasady sławnego publicysty Machiavela, wyłożone w dziele jego del Principe. [Machiavelista.

MACCHIAVELLISTA, s. m.

MACCHIAVELLISTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. machiawelski.

MACCHINA, s. f. machina. = gmach. = samoruch, automat. = v. MACCHINAZIONE.

MACCHINALE, ad. m. f. machinalny. [chinalnie.

MACCHINALMENTE, av. machinalnie.

MACCHINAMENTO, v. MACCHINAZIONE. [wac.

MACCHINARE, v. a. knuć, knochinac.

MACCHINATORE, s. m. —TRICE, s. f. knowacz, intrygant.

MACCHINAZIONE, s. f. machinacya, praktyka, knowanie spisków, spisek. = † machina wojenna. [chinka.

MACCHINETTA, s. f. dim. machinista.

MACCHINISTA, s. m. mechanik. [gromna machina.

MACCHINONE, s. m. accr. o-

MACCHINOSO, —SA, ad. knujący spiski. = należący do machiny.

MACCHIONE, s. m. gęste krzaki, zaroście. Star saldo al —, nie dać się zwabić z krzaku na lep (o ptakach); fig. nie dać się uwieść, mieć się na ostrożności. Avendo avuto innanzi la lezione, si stette sempre mai sodo al —, L. Lipp. Malm.

MACCHIOSO, —SA, ad. plamowaty, pstry, nakrapiany, centkowany, moragowaty.

MACCIANGHERO, —RA, ad. krępy, przysadkowaty. = prostakowaty, gburowaty.

MACCO, s. m. lemięszka z rozartego bobu. = rzeź, rozlew krwi. = Esser macco di una cosa, mieć czego dużo i tanio. A —, av. obficie, podostatkiem, dużo, bez liku, suto.

MACE, s. f. muszkatolowa skórka. [źnik.

MACELLAIO, —RO, s. m. rze-

MACELLAMENTO, s. m. rzeżenie bydła.

MACELLARE, v. a. rznąć bydło. = fig. zepsuć.

MACELLESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. rzeźniczy.

MACELLO, s. m. rzeźnica, rzeźnia, jatki rzeźnicze. = rzeź. = fig. rzeź, rozlew krwi. Andare al —, iść na rzeź. Far —, sprawić wielki rozlew krwi, wyciąć w pień. = Condurre altrui al —, fig. przyprowadzić kogo o zgubę.

MACERARE, v. a. macerować, moczyć w czem. — il lino, la canapa, rosic len, moczyć konopie. = fig. martwić, macerować ciało.

MACERATOIO, s. m. staw, sadzawka w których się moczą konopie.

MACERAZIONE, s. f. —MENTO,

s. m. macerowanie, maceracya, moczenie. = fig. macerowanie, martwienie ciała.

MACERIA, v. SFASCUME.

MACERO, —RA, ad. moczony, namoczony, wymoczony. = s. m. moczenie, maceracya.

MACIA, s. f. stos kamieni do murowania; mur suchy z kamieni. = fig. kryjówka.

MACIGNO, s. m. kamień młyński. = kamień, głaz. Pietra macigna, bardzo twardy kamień. Cuor di —, fig. kamienne serce.

MACILENTE, ad. m. f. błądy, wyblady, chudy, wychudy.

MACILENZA, s. f. chudość.

MACINA, v. MACINE.

MACINAMENTO, s. m. miele- nie, mlewo.

MACINARE, v. a. mleć. — a due palmenti, mleć na dwa kamienie; fig. zyskać dwa razy na czem; jeść za dwóch; spółkować z kobietą. = rozcierać, tłuc, potłuc. = Pitt. rozcierać farbę.

MACINATA, s. f. ilość oliwek razem wziętych do rozarcia. = mlewo zboża.

MACINATO, —TA, p. ad. mielony, zmielony. = rozarty, potłuczony. = fig. zniszczony, zrujnowany, przywiedziony do nędznego stanu. = s. m. mlewo, męka.

MACINATOIO, s. m. młyn oliwny.

MACINATORE, s. m. rozcierający farbę.

MACINATURA, s. f. melcie, mielenie, mlewo.

MACINAZIONE, s. f. mielenie. = rozcieranie, tłuczenie.

MACINE, s. f. kamień młyński. Essere alla —, fig. pojsć z torbami, skapcaniec.

MACINIO, s. m. melcie, miele- nie, mlewo.

MACIS, v. MACE.

MACIULLA, s. f. cierlica, tar- lica, miedlica.

MACIULLARE, v. a. trzeć, miedlic len, konopie. = pop. żuć, zajadać.

MACOLA, ec. v. MACULA, ec.

MACRO, —CRA, ad. chudy. = fig. czczy, pusty, jałowy; wyzuty, ogołocony.

MACULA, s. f. makula, plama. = fig. plama, zakata.

MACULARE, v. a. plamic, poplamic; fig. splamic, zhanbić. = zbić kogo bez litosci.

MACULATO, —TA, p. ad. splamiony. = nakrapiany, centkowany, moragowaty.

MACULATORE, s. m. —TRICE, s. f. plamicący, plamicą.

MACULAZIONE, s. f. plamiczenie.

MACULETTA, —LUZZA, s. f. dim. *plamka, plameczka*.
MACULO, v. MACULATO.
MACULOSO, —SA, ad. *plamowaty, nakrapiany*.
MADAMA, s. f. *pani (o kobietach i do kobiet wysokiego urodzenia)*.
MADAMIGELLA, s. f. *panna*.
MADDALEONE, s. m. *watek, laska maści*.
MADERNALE, v. MADORNALE.
MADERNALOCCIO, —CIA, ad. *gruby, duży, spory*.
MADIA, s. f. *dzieża, dzieżka*.
MADIDO, —DA, ad. *mokry*.
MADIÈ, MADESI, MADIÒ, interi. † *dalibóg*.
MADONNA, s. f. *pani, dziewczyczka*. Donna e —, *zupelna pani*. Il re di questo regno giunto a morte, la mia cugina qui... lasciò donna e —, L. Lipp. Malm. = *Najświętsza Panna*.
MADORE, s. m. *pot, wilgoć*.
MADORNALE, ad. m. f. *macierzysty, macierzynski*. = *pierwszy, główny, walny; najgrubszy, największy*. = *urodzony z prawego małżeństwa*.
MADRE, s. f. *matka*. = *samica*. = *fig, przyczyna, początek*. = *przełożona po klasztorach*. = *forma do odlewania*. = *lagier winny*. = *Anat. macica*. = *muterka, v. MADREVITE*. = *Dura, pia madre, Anat. dwie błony mózgowie, błona twarda, błona cienka*.
MADREGGIARE, v. n. *wdać się w matkę*.
MADREPERLA, s. f. *perłowa macica*.
MADREPORA, s. f. *Stor. nat. madrepora, koralik*.
MADRESELVA, v. ABRACCIA-BOSCHI.
MADREVITE, s. f. *macica gwintowana, mutra, muterka*.
MADRIGNA, s. f. *macocha*.
MADRINA, s. f. *baba, akuszka*. = *matka chrzestna*.
MADRONE, s. m. *Mal di —, ból w boku*.
MAESTÀ, MAESTADE, MAESTATE, s. f. *majestat, majestatyczność*. = *Maestà divina, bozki majestat*. = *tytuł dawany monarchom: Najjaśniejszy Pan, Jego Królewuska lub Cesarska Mość*.
MAESTEVOLE, ad. m. f. *majestatyczny*.
MAESTEVOLMENTE, MAESTOSAMENTE, av. *majestatycznie*.
MAESTOSO, —SA, ad. *majestatyczny, wspaniały, dostojny*.
MAESTRA, s. f. *pani*. = *ochmistrzyni, nauczycielka*. = *główny sznur do nastawienia sieci*. = *główny korzeń*. = *ług z którego się mydło robi*.

MAESTRALE, s. m. *wiatr północno-zachodni na brzegach morza Śródziemnego*.
MAESTRALEGGIARE, v. n. *plynąć na zachód*.
MAESTRAMENTO, s. m. *przyjęcie w poczet doktorów lub mistrzów*.
MAESTRANZA, s. f. *robotnicy użyci do jakiej roboty*. Noi le selve, la —, i ferramenti e tutto, che sia lor di mestiero appresteremo, Car. En. = v. MAESTRIA.
MAESTRARE, v. a. *przyjąć za doktora, za majstra*. = v. AMAESTRARE.
MAESTRATO, s. m. *magistrat, urząd miejski*.
MAESTRESSA, † v. MAESTRA. = *majstrowa*.
MAESTREVOLE, ad. m. f. *mistrzowski, kunsztowny, mistrzyni, sztuczny*.
MAESTREVOLMENTE, av. *sztucznie, kunsztownie, mistrzynie*.
MAESTRIA, s. f. *biegłość*. Con —, *kunsztownie, mistrzynie*. = *chytrość, fortel, podstęp*. = *wyższość, władza*.
MAESTRO, s. m. *mistrz, biegły w jakiej sztuce, w jakim kunszcie, w jakiej nauce*. = *metr, nauczyciel*. = *majster*. = *doktor*. = *Maestro di casa, marszałek domu*. — di bottega, *kupiec, rzemieślnik majster*. = *Maestro di cerimonie, mistrz ceremonii*. — di capella, *kapelmajster*. = *wiatr północno-zachodni*.
MAESTRO, —TRA, ad. *biegły, doświadczony*. Colpo maestro, *dzieło mistrzowskie*. = *główny*. Strada maestra, *główny trakt, bity gościniec*. Penne maestre, *lotki, najdłuższe pióra w skrzydle ptaka*. = *Mal maestro, wielka choroba*.
MAESTRONE, s. m. *wielki, zawołany mistrz*.
MAGA, s. f. *czarownica*.
MAGAGNA, s. f. *kalectwo, skałczenie*. = *wada, skaza, włoćność; plama, zakata, przytóra*.
MAGAGNAMENTO, —TURA, v. MAGAGNA.
MAGAGNARE, v. a. *zepsuć, nadwyryżyć, naruszyć, skałeczyc*.
MAGAGNATO, s. m. *kaleka*. = p. ad. *zepsuty, nadwyryżony, uszkodzony; skałeczony, ułomny*. = *fig. udany, zmyślny, obtudny*. [zynier].
MAGAZZINIÈRE, s. m. *maga*.
MAGAZZINO, s. m. *magazyn*.
MAGGESE, MAGGIATICO, s. m. —CA, s. f. *odłóg, ugor*.

MAGGIO, s. m. *maj*. — orto-lano, assai paglia e poco grano, prov. *maj jest dżdżysty, będzie dużo słomy a mało ziarna*. Signor di —, *holysz udający panna*. Non siam di —, *ja nie wiążę, nie powtarzam*.
MAGGIO, ad. m. † *większy*.
MAGGIORANZA, —ZIA, s. f. *wyższość, zwierzchność, władza, panowanie, przodkowanie, naczelnictwo, starszeństwo, pierwszeństwo*. = *znaczniejsza wielkość*. = *większość, większa część*.
MAGGIORDOMO, s. m. *marszałek dworu*.
MAGGIORE, s. m. *większa część*. = *major*. = *starszy, przełożony, naczelnik*. = *Dare il suo —, wysilić się, wysadzić się na co*. = s. m. f. *starszy, starsza wiekiem*. = *peñoletni, peñoletnia*. = pl. MAGGIORI, *przodkowie*. = s. f. *Log. główne założenie w syllogizmie*.
MAGGIORE, ad. m. f. *większy, główniejszy*. Stato —, *sztab główny*. Altar —, *wielki ołtarz*. = *starszy*. Fratello —, *brat starszy*.
MAGGIOREGGIARE, v. n. *przewodzić, rej wodzić, burmistrzować*.
MAGGIORELLO, —LA, —ETTO, —TA, ad. *nico starszy wiekiem; nico większy*.
MAGGIORENTI, s. m. pl. *starsi, starszyzna, przedniejsi panowie*.
MAGGIORIA, v. MAGGIORANZA.
MAGGIORMENTE, av. *więcej, tym więcej, bardziej*.
MAGGIORNATO, s. m. *starszy wiekiem*.
MAGHERO, v. MAGRO.
MAGIA, s. f. *magia, czarodziejstwo*. [czny].
MAGICALE, ad. m. f. *magicznie*.
MAGICAMENTE, av. *magicznie*.
MAGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *magiczny, czarodziejski*.
MAGIO, s. m. *mag*. La festa de' Magi, *święto trzech królów*.
MAGIONCELLA, —NETTA, s. f. dim. *domek, domeczek*.
MAGIONE, s. f. *dom, mieszkanie*. = *Magion di Dio, fig. kościół katolicki*. E, ben guardi alla Magion di Dio, ch' arde oggi tutta, Petr.
MAGISTERIATO, s. m. *stopen magistra*.
MAGISTERO, s. m. *dzielo mistrzowskie, dzieło sztuki*. Nel suo mirabil —, Petr. *w dziele stworzenia świata*. = *biegłość, zdolność; kunszt, sztuka*. = *machina, narzędzie*,

sprężyna. = przepis, nauka, prawidło. = v. MAGISTERIATO. = Chim. precipitat, osad.

MAGISTRALE, —TREVOLE, ad. m. f. nauczycielski (ton, głos). = wielki, wspaniały, okazały.

MAGISTRALITÀ, s.f. nauka, zdolność nauczycielska.

MAGISTRALMENTE, av. po nauczycielsku. = głównie.

MAGISTRATO, s. m. urzędnik sądowy lub administracyjny. = sąd, trybunał, sędziowie. = magistrat, senat, rada. [stratura.]

MAGISTRATURA, s. f. magia. MAGLIA, s.f. oko, oczko w sieci, w pończosze. = Le maglie d'una catena, ogniewa łańcucha. = oczko kolczej zbroi; kolczuga, kołcza zbroja. = bielmo konskie.

MAGLIATO, —TA, ad. związany, skrepowany.

MAGLIO, s. m. młot drewniany. = baba, kafar. = palka okuta po obu końcach z kijem po środku do popychania kuli w pewnej grze. = Anat. młotek w uchu. [zrenicy.]

MAGLIOLINA, s.f. plamka na MAGLIUOLO, s. m. szczerp winny. = sęk w drzewie.

MAGNAMENTE, v. MAGNIFICAMENTE.

MAGNANIMAMENTE, av. wielkomyślnie.

MAGNANIMITÀ, s. f. wielkomyślność, wspaniałomyślność.

MAGNANIMO, —MA, ad. wielkomyślny, wspaniałomyślny.

MAGNANO, s. m. ślósarz, zamkarz.

MAGNARE, v. a. pop. jeść.

MAGNATE, s. m. magnat.

MAGNATIZIO, —ZIA, ad.

magnacki.

MAGNESIA, s.f. magnezyna.

MAGNETE, s. m. magnes.

MAGNETICO, —CA, —CI, —CHE, ad. magnetyczny, magnesowy. [tyzm.]

MAGNETISMO, s. m. magnetyzm.

MAGNETIZZARE, v. a. magnetyzować.

Farsi —, magnetyzować się.

MAGNETIZZATORE, s. m. magnetyzer.

MAGNIFICAMENTE, —CAMENTE, av. wspaniale. = dużo, wiele, obficie.

MAGNIFICAMENTO, s. m. wychwalanie, uwielbianie.

MAGNIFICARE, v. a. chwalić, wychwalać, wielbić, uwielbiać.

MAGNIFICATORE, s. m. —TRICE, s. f. chwalca, chwalczyni. [wspaniały.]

MAGNIFICENTE, ad. m. f.

MAGNIFICENTEMENTE, av. wspaniale.

MAGNIFICENZA, —ZIA, s. f. wspaniałość, przepych, okazałość. = świetna pochwała.

MAGNIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. wspaniały, przepyszny, okazały.

MAGNILOQUENZA, s. f. szumność, napuszystość stylu.

MAGNILOQUO, —QUA, ad. szumny, napuszysty.

MAGNITUDINE, s. f. wielkość.

MAGNO, —GNA, ad. wielki.

Carlo magno, Karol Wielki. = v. MAGNIFICO.

MAGO, pl. —GI, —GHI, s. m. czarodziej. = ad. czarodziejski.

MAGOGA, v. GOGA.

MAGOLATO, s. m. rowek między bródami.

MAGONA, s. f. huta żelazna, hamernia. = skład na wiele rzeczy. = wielka obfitość.

MAGRAMENTE, av. chudo.

MAGRETTO, —TA, MAGRICIUTOLO, —LA, MAGRINO, —NA, ad. chudorlawy.

MAGREZZA, s. f. chudość. = jałowość, nieurodzajność gruntu. = brak, niedostatek.

MAGRISSIMO, —MA, ad. sup. chudziusienki, chudziutenki.

MAGRO, —GRA, ad. chudy, wychudy. = jałowy, nieurodzajny, płonny. = chudy, szczupły, nędzny. = Far magro, pościć, być z postem.

MAI, av. nigdy. = Sempre mai, na zawsze. Mai sempre, zawsze, nieustannie, ciągle. = Mai più, nakoniec, nareszcie, naostatek. = kiedy. Se mai degno ne fui, lo sono adesso, Met. = Mai che, zamiast Se non, tylko. Non avea pianto mai che di sospiri, D. Inf. (non v'era pianto se non di sospiri). = Mainò, wcale nie, ureczam że nie. Maisi, tak jest, proszę mi wierzyć. Służą do odpowiadania na wątpliwe pytania. Tu hai errato? mainò, aleś się może pomylił? ureczam że nie. Tu non andasti? maisi, aleś może nieposzedł? owszem, proszę mi wierzyć że tam był. = nie. Mai di ciò che ora mi parli dubitai, Bocc. I Perugini mai si vollero dichiarare, M. Vill.

MAIALE, s. m. wieprz; wieprzowina.

MAIO, s. m. Bot. złoty deszcz, wielkokwiat, drzewko rosnące w Alpach (Cytisus laburnum). = wszelkie drzewo. = maj, który wieśniacy wtykają pierwszego Maja przy drzwiach swych panów i kochanek. Appiccar il — ad ogni uscio, fig. kochać się we wszystkich kobietach.

MAIOLICA, s. f. fajans, tak nazwany po polsku że mieszkający Foenzy pierwsi wprowadzili go do Włoch z wyspy Majoriki. [ran.]

MAIORANA, s. f. Bot. maje-

MAIORASCATO, —SCO, s. m. majorat, ordynacja. [litera.]

MAIUSCOLA, s. f. wielka

MAIUSCOLO, —LA, ad. główny, znaczny. Error maiuscolo, gruby błąd. = Carattere maiuscolo, lettera maiuscola, wielka litera.

MAIZ, s. m. kukuruza.

MALABILE, ad. m. f. niezdatny, niezręczny.

MALACCIO, s. m. peg. chorobski. Messero queste parole paura ai circostanti, ch'ei non fosse morto di qualche cattivo v. Lasc. Nov.

MALACCORCIO, v. SCONCIO.

MALACCORTO, —TA, ad. nieroztropny, nierozważny.

MALACREANZA, s. f. niegrzeczność, nieobyczajność.

MALADETTAMENTE, av. przeklęcie, bardzo źle.

MALADETTO, —TA, p. ad. przeklęty. = zły, niegodziwy.

MALADIRE, —DICERE, ec. v. MALEDIRE, ec.

MALAFATTA, s. f. skaza na suknie, na płótnie; błąd.

MALAFFETTO, —TA, ad. niezyczliwy, niechętny.

MALAFITTA, s. f. ziemia grzeška, grzeż.

MALAGEVOLE, ad. m. f. niełatwy. = nieużyty, uparty. = av. trudno.

MALAGEVOLEZZA, s. f. niełatwość. [dno.]

MALAGEVOLMENTE, av. trumalagiato, —TA, ad. niedostatni, ubogi.

MALAGURATO, —TA, ad. złowieszczy, nieszczęśliwy.

MALAGURIO, s. m. —RA, s. f. zła wieszczba, zła przepowiednia.

MALAGUROSO, —RIOSO, —SA, ad. złowrog, złowieszczy.

MALALINGUA, s. f. zły język, obmowca.

MALAMENTE, av. złośliwie. = zbytecznie, niezmiernie.

MALANCONIA, ec. v. MALINCONIA, ec.

MALANDARE, v. n. przyjąć na zły koniec, przepaść, zginąć, skapcanieć.

MALANDRA, s. f. strupy konskie w pecinach.

MALANDRINESCO, —CA, —BRINO, —NA, —DRO, —DRA, ad. rozbójniczy, zbójcecki, rabusiowski. Alla malandrinesca, av. po zbójceku, jak zbójca.

MALANDRINO, s. m. rozbój-

nik, zbójca, rabuś, hajdamaka.

MALANNO, MAL ANNO, s. m. bieda, nędza, niedola, лихо. Dare il — a qualcuno, przeklinać kogo, życzyć mu wszelkiego złego. — che ti colga, niech cię kaduk porwie, niech cię licho porwie. Cacciare con il —, przepędzić do licha, na cztery wiatry.

MALAPPROPOSITO, av. nie stosownie, niewpore, nie na swoim miejscu.

MALARDITO, —TA, ad. zuchwały, bezczelny.

MALARE, v. AMMALARE.

MALARRIVATO, —TA, ad. który przyszedł na zły koniec, nędzny, nieszczęśliwy. = w złym czasie lub nie w porę przybył.

MALASSETTO, —TA, ad. zepsuty, będący w nieładzie.

MALATICCIO, —CIA, ad. chorowity, słabowity.

MALATO, —TA, s. e. ad. chory, słaby.

MALATOLTA, MALA TOLTA, s. f. zdzierstwo.

MALATTIA, s. f. choroba.

MALATTIUCIA, —UZZA, s. f. dim. lekka choroba.

MALAUGIORAMENTE, av. pod złą wieszczbą, nieszczęśliwie.

MALAUGIOSO, MALAURIOSO, MALAUROSO, v. MALAGUROSO.

MALAVENTURA, MALA VENTURA, s. f. nieszczęśliwy traf, nieszczęśliwa przygoda.

MALAVOGLIA, —GLIENZA, s. f. niechęć, niezyczliwość.

MALAVVEDUMENTE, av. nieprzewornie, nieostrożnie.

MALAVVEDUTO, —TA, ad. nieostrożny, nieroztropny, nierozważny.

MALAVVENTUROSAMENTE, av. nieszczęśliwie.

MALAVVENTUROSO, —SA, —RATO, —TA, ad. nieszczęśliwy.

MALAVVEZZO, —ZA, ad. źle wychowany. [zyczliwy.

MALBIGATTO, —TA, ad. niemalcaduco, s. m. padaczka.

MALCAPITATO, —TA, ad. zgubiony, zryjnowany.

MALCAUTO, v. MALAVVEDUTO.

MALCOMPOSTAMENTE, av. w nieporządku, w nieładzie.

MALCOMPOSTO, —TA, ad. popłaty.

MALCONCIO, —CIA, ad. zbity, wybitny, wytłuczony, skolany. = powalany, zbrukany, poszarpany, poźmiechany, podarty.

MALCONDESCENDENTE, ad. m. f. niegrzeczny, nieusłużny.

MALCONDOTTO, v. MALCONCIO.

MALCONSCENTE, ad. m. f. niewdzięczny.

MALCONSIGLIATO, —TA, ad. nieroztropny, nierozważny.

MALCONTENTO, —TA, ad. niekontent.

MALCORRISPONDENTE, ad. m. f. nieodpowiedni, niestosowny.

MALCORRISPOSTO, —TA, ad. nieodwzajemniony.

MALCOSTUMATO, —TA, ad. nieobyczajny; rozwagiły.

MALCREATO, —TA, ad. źle wychowany, nieobyczajny.

MALCUBATO, —TA, ad. chorowity, słabowity.

MALCURANTE, ad. m. f. o nic niestojący, niedbający.

MALDETTO, —TA, ad. ogadany. [mowny.

MALDICENTE, ad. m. f. obmowa, potwarz, oszczerstwo.

MALDITTORE, s. e. ad. obmowca, potwarca.

MALDISPOSTO, —TA, ad. niechętny; niezyczliwy.

MALDUREVOLE, ad. m. f. krótkotrwały.

MALE, s. m. złe. = choroba. = strata, szkoda. = trud, fatyga. = złoczynstwo. = niedola, nieszczęście. = ból, cierpienie, dolegliwość. = Far male, agir —, parlar —, źle robić, źle postępować, mówić źle. Far —, ad alcuno, szkodzić, zaszkodzić, urazić, sprawić nieprzyjemność. Dir — ad alcuno, łajkać kogo, łżyć. Dir — d' alcuno, obmawiać, ogadywać kogo. Farsi —, skaleczyć się; zaszkodzić sobie. Avere a, per —, recarsi a —, wziąć co za złe, urazić się czem. Chi l'ha per mal si scinga, mniejsza o to jeżeli się kto tem urazi.

MALE, av. źle. = ze szkodą, ze stratą, z ujmą. = trudno. z trudnością. Padre mio, voi siete oggimai vecchio, e potete — durar fatica, Bocc. = Często się tłumaczy przez nie. Mal sapea che dire, niewiedział co powiedzieć. Ch'agli amorosi fatti mal s'accorda, Petr. = Star male con alcuno, być z kim w poróżnieniu, być źle u kogo położonym. — in ordine, rozstrojony, cierpiący, niedomagający, źle ubrany, i t. d. Saper — altrui d'una cosa, urazić się na kogo.

MALEBOLGE, s. m. tak nazwana przez Danta jedna z ośmiu piekielnych.

MALEBRANCHE, s. m. pl. D. Inf. czarci, szatani (od ostrych pazurów).

MALEDETTO, —TA, p. ad. przeklęty. = potępiony, potę-

pieniec. Itene, maledetti, al vostro regno, Tass. Ger. [ZA-

MALEDICENZA, v. MALDICENZA. MALEDICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. obmowny.

MALEDIRE, —DICERE, v. a. ir. zlorzeczć, kląć, przeklinać.

MALEDIZIONE, s. f. zlorzeczenie, przekleństwo. = zaraza.

MALEFATTA, v. MALAFFATTA.

MALEFICAMENTE, av. złośliwie.

MALEFICENZA, v. MALEFICIO.

MALEFICIATO, —TA, ad. urzeczony.

MALEFICIO, s. m. złoczynstwo, występek. = czary, uroki, urzeczzenie. [czynny.

MALEFICIOSO, —SA, ad. zło-

MALEFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. złoczynny, zły, szkodliwy. = szkodliwy zdrowiu. Fungo malefico, grzyb będący trucizną. = należący do czarów, do uroków.

MALEMERITO, —TA, ad. niegodzien nagrody.

MALENCONIA, —CONICO, v. MALINCONIA, ec.

MALEO, —LEA, ad. chorowity, słabowity.

MALERBA, s. f. chwast, ziel-sko. Esser conosciuto più che la —, fig. być znanym jak zły szlag.

MALESCIO, —IA, MALESCO, —CA, ad. Noce malescica, orzech trudny do wyhskania. = cherylający, kaweczający.

MALESTANTE, av. m. f. biędny, ubogi, chudy pacholek.

MALESTRUO, —UA, ad. + brojący wiele złego.

MALEVEDERE, s. m. niezyczliwość, niechęć.

MALEVOGLIENTE, ad. m. f. niechętny, niezyczliwy.

MALEVOGLIENZA, s. f. niechęć, niezyczliwość.

MALEVOLO, —LA, ad. niechętny, niezyczliwy, zazdrośny.

MALFACENTE, —GIENTE, ad. m. f. złoczynny; szkodliwy.

MALFACIMENTO, s. m. zło-

czynność.

MALFARE, v. n. ir. źle postępować, źle czynić.

MALFATO, —TA, p. ad. v. MALFARE. = niekształtny, szpe-

tny, brzydki. = s. m. v. MISFATTO.

MALFATTORE, s. m. —TRICE, s. f. złoczynca.

MALFATTORIA, s. f. urok.

MALFERUTO, s. m. spleć, spleczeni konia.

MALFONDATO, —TA, ad. chwycający się.

MALGOVERNO, s. m. D. Inf. v. SCEMPINO, STRAGE.

MALGRADITO, —TA, ad. źle przyjęty.

MALGRADO, prep. *mimo, pomimo, ubrew czyjej woli.* — mio, tuo, suo, nostro, vostro, pomimo mojej, i t. d. woli. — di lei, pomimo jej woli. = s. m. przykrość, nieukontentowanie. — che voi ne abbiate riavro' colei ch'è meritamente mia, *Bocc.*
MALGRAZIOSO, —SA, ad. *niegrzeszny, nieokrzesany.*

MALIA, s. f. *czary.*
MALIARDO, —DA, s. *czarownik, czarownica.*

MALIFICIO, ec. v. *MALEFICIO*, ec. [bula.]

MALIGIA, s. f. *czerwona ce-
MALIGNAMENTE*, av. *złośliwie.*

MALIGNARE, v. n. *złościć się.* = v. a. *ostrzo się obchodzić.*

MALIGNITÀ, s. f. *złość, złośliwość* = *szkodliwość.*

MALIGNO, —GNA, ad. *zły, złośliwy, niepocziwy, jadowny, zjadliwy.* = *szkodliwy.* = *Febbre maligna, maligna, zapalenie mózgu.* = s. m. *zły duch.*

MALIGNOSO, v. *MALIGNO.*
MALIGNUZZO, —ZA, —ETTO, —TA, ad. *nieczo złośliwy.*

MALIMPIEGATO, —TA, ad. *złe użyty.*

MALINCONIA, s. f. *melancholia.* = *smutek, zmartwienie, frasunek.* *Dare, indur —, zasmucić, zafrasować.* *Darsi —, wpaść w melancholię; zasmucić się, zmartwić się, frasować się.*

MALINCONIACCIA, s. f. *peg. czarna melancholia.*

MALINCONICO, —LICO, —CA, pl., —CI, —CHE, ad. *melancholizny, posępny, ponury.*

MALINCONIOSO, —KOSO, v. *MALINCONICO.*

MALINCONOSO, —CUORE, A —, av. *poniewolnie, niechętnie.* *E così male in corpo portandolo, quasi ammorbati lo posarono su la bara, Lasc. Nov.*

MALINTESO, —SA, ad. *złe zrozumiany, źle nauczony.*

MALIOSO, —SA, ad. *czarodziejski.*

MALISCALCO, pl. —CHI, s. m. *feldmarszałek.* = *wielki pan.* = *kowal.*

MALISTALLA, s. f. *masztalna, masztarnia.*

MALITO, —TA, ad. † *chorowity, słabowity.*

MALIVOGLIENZA, ec. v. *MALEVOGLIENZA*, ec.

MALIZIA, s. f. *złość, przekora.* A —, *na złość, na przekorę.* = *chytrość, fortel, podstęp.* = *choroba.* = *zaraza.*

MALIZIARE, v. n. *narowić się, znarowić się (o koniu).*

MALIZIATAMENTE, v. *MALIZIOSAMENTE.*

MALIZIATO, —TA, ad. *złośliwy; chytry.* = *sfalszowany.*

MALIZIETTA, s. f. *dim. zło-
stka, mała przekora.*

MALIZIOSAMENTE, av. *złośliwie; fortelnie, zrzęcznie.*

MALIZIOSETTO, —TA, *MALIZIUTO*, —TA, ad. *dim. nieco złośliwy; pusty, swawolny; sprytny, dowcipny, filuterny, figlarny.*

MALIZIOSITÀ, v. *MALIZIA.*

MALIZIOSO, —SA, ad. *złośliwy, zły, posotny, figlarny.*

MALLEABILE, ad. m. l. *dający się rozplaszczyc pod młotem.*

MALLEABILITÀ, s. f. *rozplaszczalność.*

MALLEO, v. *MARTELLO.*

MALLEOLO, s. m. *Anat. kostka u nogi.*

MALLEVADORE, s. m. *ręczyciel, rękojmia.* *Chi del suo vuol esser signore non entri —, prov. kto ręczy, jęczy; kto ręczy tego diabeł meczy.*

MALLEVARE, v. n. *ręczyć.*

MALLEVERIA, —VADORIA, s. f. *poręka, rękojmia.*

MALLO, s. m. *łupina zielona na orzechu włoskim lub na migdale.*

MALMAESTRO, v. *MALCADUCO.*

MALMARENARE, v. a. *złe traktować, źle się z kim obchodzić; jeździć po kim; wybić, wytłuc, przetrzepać, wytrze-
pać, i t. d. = pomagać, zmięć, poźmiechać.* = *fig. dręczyć.*

MALMERITO, s. m. *złe przy-
służenie się komu.*

MALMETTERE, v. a. i. r. *strwo-
nić, zmarnować.* [piekło.]

MALMONDO, s. m. *D. Inf.*

MALNATO, —TA, ad. *złe urodzony.* = *fig. źle nabyty.* *E dov' hai posto spene? nelle mal nate ricchezze tante? Petr. = niegodziwy, niecny, występny.*

Chè in cor bennato amor malnato è breve, Mont.

MALNATURATO, —TA, ad. *słabiej kompleksy.*

MALNOTO, —TA, ad. *nieznany.*

MALO, —LA, ad. *zły.* — *esempio, zły przykład.*

MALORA, *MALORCIA*, s. f. *zgu-
ba, ruina, pohybel.* *Andare in, alla —, zrujnować się, zgubić się, zginąć, przepaść.* *Via in —, vada in —, idź do licha, na zlamanie karku, na cztery wiatry.* *Mandar in — alcuna cosa, zaprzepaścić co, zatracić, zagubić.*

MALORDINATO, —TA, ad. *nieporządkny, będący w niela-
dzie, zepsuty, popsuty.*

MALORE, s. m. *choroba.* = *fig. pomieszanie, niespokojność.*

MALOTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *szkodliwy zdrowiu, niezdrowy, jadowny.*

MALPARATO, —TA, ad. *przywiedziony do złego stanu; obdarty, obszarpany; obity, wy-
bity, poszturchany, wytłuczony.* [ka dziura.]

MALPERTUGIO, s. m. *brzyd-
MALPIGLIO*, s. m. *zmarszcze-
nie się, zżymanie się.*

MALPRATICO, v. *INESPERTO.*

MALPREPARATO, —TA, ad. *złe przygotowany.* [woda.]

MALPRORO, s. m. *szkoda, krzy-
MALPROCEDERE, s. m. *złe
obejście się.**

MALPROPRIO, —IA, ad. *nie-
właściwy.*

MALPROVVEDUTO, —TA, ad. *złe w co opatrzoney.*

MALSALDATO, —TA, ad. *złe
zagojony.*

MALSANIA, s. f. *złe zdrowie.*

MALSANICCIO, —CIA, ad. *chorowity, słabowity.*

MALSANO, —NA, ad. *chory, słaby.* = *niezdrowy, uszkodzony
zdrowiu.* = *obłąkany, mający
pomieszane zmysły.*

MALSICURO, —RA, ad. *nie-
pewny, niebezpieczny.*

MALSINCERO, —RA, ad. *nie-
szczerzy.*

MALSOFFERENTE, ad. m. f. *niecierplivy.*

MALTA, s. f. *mul, szlam, blo-
to.* = *wapno z piaskiem.*

MALTALENTO, s. m. *niechęć,
złe chęci, ansa, chrapka.*

MALTEMUTO, —TA, ad. *któ-
rego się nikt nie obawia.*

MALTESSUTO, —TA, ad. *złe
utkany.* = *fig. źle zrobiony, źle
urządzoney.*

MALTOLTO, *MAL TOLTO*, s. m. *zdzierstwo, łupieżtwo.* = *wła-
ność wydarta komu.*

MALTORNITO, —TA, ad. *chropowaty, nieładki, nieok-
rzesany.*

MALTRATTAMENTO, s. m. *zły
traktament, źle obejście się;
uciężenie, gniebienie, ucisk.*

MALTRATTARE, v. a. *złe
traktować, źle się z kim obcho-
dzić, jeździć po kim.*

MALTROVAMENTO, s. m. *zło-
śliwy wynalazek, potwarz.*

MALURIA, ec. v. *MALAGURIO*, ec.

MALUSATO, —TA, ad. *złe
użyty.* [choroba.]

MALUZZO, s. m. *dim. lekka
MALVA*, s. f. *Bot. śláz.*

MALVACEO, —CEA, ad. *Bot.
podobny do ślazu.*

MALVAGIA, s. f. *małmazya.*

= v. *MALVAGITÀ.*

MALVAGIAMENTE, av. *zło-
śliwie.*

MALVAGIO, —GIA, ad. *zły,*

złośliwy, niepoczciwy, niegodziwy. Cuore malvagio, złe serce.

MALVAGIONE, s. m. accr. niepoczciwiec, niegodziwiec.

MALVAGITA, s. f. złość, złośliwość, niepoczciwość, niegodziwość.

MALVAGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. nieskory, nieciekaw.

MALVATO, —TA, ad. nalany [ze ślazem.]

MALVAVISCHIO, v. ALTEA.

MALVEDERE, v. a. ir. patrzeć krzywym okiem, nienawidzić.

MALVERSARE, v. n. przeniwierzyc się na urządzenie.

MALVERSAZIONE, s. f. przeniwierzzenie się.

MALVESTITO, —TA, ad. źle odziany.

MALVISSUTO, —TA, ad. który prowadził złe życie.

MALVISTO, —TA, ad. źle widziany, nienawidzony.

MALVIVENTE, ad. m. f. źle żyjący, rozwiązły, rozpustny.

MALVIVO, —VA, ad. na pół umarły.

MALVIZZO, s. m. Ornit. gatunek kwiczoła.

MALVOGLIENTE, ad. m. f. niechętny, niezyczliwy.

MALVOLENTIERI, av. niechętnie, poniewolnie, ze wstrętem, bez ochoty, = trudno.

MALVOLERE, s. m. niechęć.

MALVOLUTO, —TA, ad. nienawidzony, niecierpiący.

MAMMA, s. f. mama. = cycka, pierś. = Mamma del vino, lagier winny.

MAMMALE, v. MAMMIFERO.

MAMMANA, s. f. ochmistrzyzna. = baba, akuszarka.

MAMMARIO, —RIA, ad. Anat. cyzkowy.

MAMMELLA, —ILLA, s. f. cycka, pierś. Dar le mammelle, dawać pierś, karmić piersią. = fig. bok, strona. Però scendemmo alla destra mammella, D. Inf.

MAMMELLETTA, —LLINA, s. f. dim. cyceczka.

MAMMIFERO, —RA, ad. Zool. mający cyki, ssący.

MAMMILLARE, ad. m. f. cyzkowaty.

MAMMINA, s. f. dim. mamunia, matunia, matula.

MAMMOLA, s. f. dziecko. = Violetta —, mammoletta, wonny fialek.

MAMMOLINO, —NA, ad. dziecinny.

MAMMOLO, —LA, s. dziecko, dziecięcisko. = ad. e. s. wonny fialek; winogron czerwony.

MAMMONA, —NE, s. m. (wyraz syryjski), mamona, bog

skarbow. = Mammone, koczko-dan (gatunek matpy).

MAMMOSO, —SA, ad. cyzkowaty. = cycasty, cycasta.

MAMMUCCIA, s. f. mamunia, matunia. = Fare alle mammucce, bawić się lalkami, cackkami, fraszkami.]sko.

MANACCIA, s. f. peg. ręczy.

MANANTE, ad. m. f. płynący.

MANATA, s. f. garsć, przygarść czego. = wiązka. = garsć zboża użętego.

MANATELLA, —TINA, s. f. dim. maleńka przygarść.

MANCAMENTO, s. m. ubytek, brak, niedostatek. — di forze, ubytek sił, upadek na siłach. = uchybienie. = wada.

MALCANZA, s. f. zemdlecie, omdlenie, mdłości. = v. MANCAMENTO.

MANCARE, v. n. braknąć, zabraknąć, niedostawać. Niuna cosa è mancata a questo convito, Bocc. = Manca poco, nie wiele brakuje, o malo co, malo nie, malo co, malo że nie, o-mal. Poco mancò ch'io non rimasi in cielo, Petr. = omieszkać, zaniechać. Da me non manca, non mancherà, nieomieszka. = Mancar di fede, di speranza, d'animo, nieotrzymać słowa, stracić nadzieję, odwagę. = ująć, zmniejszyć, ubliżyć. Non ti mancheremo del nostro aiuto, nie ubliżymy ci naszej pomocy. = uchybić.

MANCATORE, s. m. —TRICE, s. f. uchybiający przyrzeczeniu, niesłowny.

MANCEPPARE, v. a. uwolnić, wypuścić z władzy ojcowskiej.

MANCEPPAZIONE, s. f. uwolnienie z władzy ojcowskiej.

MANCHEVOLE, ad. m. f. ułankowy, niezupełny, niecały, niedostateczny, błędny, ułomny.

MANCHEVOLEZZA, s. f. niezupełność, niecałość.

MANCHEVOLMENTE, av. niezupełnie, w ulamkach, niedokładnie.

MANCHEZZA, v. MANCANZA.

MANCIA, s. f. tryngiel, kuban, łapowe, porękawiczne, dar, prezent, podarunek. = Non ho anco presa la prima —, jesczem dziś nic nie utarował. garsć czego.

MANCIATA, s. f. garsć, przygarść.

MANCIATELLA, s. f. dim. maleńka przygarść, garstka.

MANCINO, s. m. mańkut. — manritto, oburęczny.

MANCINO, —NA, ad. lewy. A —, na lewo, w lewo.

MANCINOCOLO, —LA, ad. † zyzowaty na lewe oko.]nik.

MANCIPIO, s. m. lat. niewool-

MANCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. ulamkowy, niezupełny, niekompletny, niecały, niedokładny. — d' una mano, bez ręki. = przecięty, krótki. Però i di miei fien lagrimosi e manchi, Petr. = nieszczęśliwy, nieszczęsny. = lewy. Da man manca, z lewej strony, po lewej ręce. = mniejszy. = s. m. brak, niedostatek. — di voto, D. Par. niedopelnienie ślubu.

MANCO, av. mniej. Venir, venirsi —, zabraknąć, ubywać, ubyc; zemdleć, omdleć. = Venir —, umrzeć. Che non fu mai la più beata morte, che se per man di lei venisse —, Ar. Orl. Fur. = Venir — del detto suo, nieotrzymać słowa. Né il nostro imperator credo vogli anco venir del detto suo per questo —, Ar. Orl. Fur. = z przeczuciem, ani nawet. Non ci ho — pensato, ani nawet o tem niepomysłał.

MANDAFUORA, v. BUTTAFUORI, SCENARIO.

MANDAMENTO, s. m. rozkaz, polecenie, zlecenie.

MANDARE, v. a. posłać. — per uno, posłać po kogo. — via, odesłać, odprawić. — via tutta la servitu, odprawić wszystkich służących. — in bando, posłać na wygnanie. — all' altro mondo, wysłać, wyprawić na drugi świat. — sano altrui, pozbyć się kogo, odczepić się, odkaraskać się. — da Erodè a Pilato, odsyłać od Anasza do Kajfasza. = Mandar fuora voce, odore, wydawać głos, zapach. = Mandare ad effetto, a compimento, uskutecznić, przyprowadzić do skutku. — Mandar giù, obalić, wyrzucić, zwalić; polknąć, pochłoniąć; fig. znieść (zniewagę). = Mandare in lungo, odkładać, odwiekać. = Mandare alla memoria, nauczyć się na pamięć. = Mandare a male, roztrwonić, zmarnować, zepsuć, zniweczyć, zrujnować. = Mandare a fondo, zatopić, utopić. = Mandare in pezzi, rozbić na drobne kawałki. = Mandarla buona, poszczęścić, zdarzyć szczęście. Iddio ve la mandi buona, niech wam Bóg szczęści. = rozkazać, polecić. = zesłać, złać, udzielić.

MANDARINO, s. m. mandaryn, urzędnik chiński.

MANDATA, s. f. postanie, missya.

MANDATARIO, s. m. posłanik, poseł, deputowany. = agent, mandatariusz.

MANDATO, s. m. mandat, zlecenie, polecenie, rozkaz. =

posłaniec. Non torna nè il messo nè il —, *prov. nie widać ani posła ani osła.*

MANDATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten, ta co posyła, rozkazuje, poleca.*

MANDIBOLA, —BULA, s. f. *Anat. szczęka.* [szczękowy.]

MANDIBOLARE, ad. m. f. MANDIRITTO, s. m. *cięcie z prawej ku lewej stronie.*

MANDOLA, s. f. *mandora, bandura.*

MANDORLA, s. f. *migdał = czworobok podłużny.*

MANDORLATO, s. m. *mleko migdałowe = ciasto migdałowe = krata w czworoboki podłużne.*

MANDORLINO, —NA, ad. migdałowy.

MANDORLO, s. m. *drzewo migdałowe.*

MANDRA, s. f. *trzęda, stado — di cavalli, stado (ogierzy i klaczy) = owczarnia. = zgraja, banda, gromada ludzi.*

MANDRACCHIA, s. f. *nierzędzina, kurwa.*

MANDRACCHIOLA, s. f. *dim. kurewka.*

MANDRAGOLA, —RA, s. f. *Bot. pokrzywa, wilcze jagody.*

MANDRIA, v. MANDRA.

MANDRIALE, —NO, s. m. *pastuch; stadnik.*

MANDRITTO, v. MANDIRITTO.

MANDUCARE, v. MANGIARE.

MANE, s. f. *rano, ranek. Sta — dziś rano.* [piga.]

MANEGGIA, s. f. *kłęk, cze-maneggevole, maneggiabile, ad. m. f. dający się obracać na wszystkie strony. = gietki, powolny.*

MANEGGIAMENTO, s. m. *obraccanie w ręku.*

MANEGGIARE, v. a. *dotykać, dotknąć się ręką, obracać w ręku. = używać czego, kierować czym; trudnić się, zajmować się czym. — un cavallo, zażywać, ujeżdżać konia. — le armi, władać, robić orężem. = v. r. ruszać się, być w ruchu.*

MANEGGIATORE, s. m. *ten który się czym trudni.*

MANEGGIO, s. m. *interes, sprawa, = zarząd, kierunek, sprawowanie czego. Aver il — di alcuna cosa, zarządzać, zawiadować czym. = Maneggio occulto, tajemne knowanie, praktyka, spisek, kabala, intryga. = manesz.*

MANELLA, s. f. *garść zboża użętego.*

MANESCALCO, v. MANISCALCO.

MANESCAMENTE, av. *rekami, wręcz. Combattere —, bić się wręcz.*

MANESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *ręczny, przypadający do ręki. Lancia manesca, groł ręczny. = nietrzymający rąk przy sobie, skory do bójk.*

= mający długie ręce, sprytny w rękach, lubiący schaptosować = podręczny. Se tu avessi testè i danari maneschi, potresti tu fuggirte, Lasc. Nov. = będcy na doręczu, napodoredźnu.

Robe manesche, L. Lipp. Malm. rzeczy łatwe do zagarnienia.

MANETTE, s. f. pl. *kajdanki na ręce.*

MANEVOLE, ad. m. f. *gietki.*

MANFANILE, s. m. *dzierżak, cepisko.*

MANGANARE, MANGANEGGIARE, v. a. *v. aikać z kuszy = maglować = zgruchotać, rozgnieść.* [wanie.]

MANGANATURA, s. f. *maglo-manganella, s. f. —LLO, s. m. kusza ręczna. = Manganelle, stale, ławki na okoto chóru.*

MANGANESE, s. m. *manganiz (metał).*

MANGANO, s. m. *kusza wojenna = magiel.* [jadalny.]

MANGERECCIO, —CIA, ad. MANGIAFERRO, s. m. *junak.*

MANGIAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. *jedzenie, jadanie.*

MANGIAGUADAGNO, s. m. *wyrobnik, żyjący z zarobku.*

MANGIAPANÈ, s. m. *chlebojad, darmojad.*

MANGIAPELO, s. m. *mól gryzący futra.*

MANGIAPEPE, s. m. *Ornit. pieprzójad, v. TUCANO.*

MANGIARE, v. a. e. n. *jeść, zjeść. — a crepa pelle, a crepa corpo, v. CREPARE. — in pugno, przekąsić naprędce. = Fig. Mangiare col capo nel sacco, o nic nie stac, o nic nie dbać. — del pan pentito, v. PANE. = fig. przeświatać, strwonić. = v. r. Mangiarsi uno cogli occhi, pożerać kogo oczyma, z pożydlivością patrzeć na kogo. = s. m. jedzenie, jadanie.*

MANGIATA, v. CORPACCIATA.

MANGIATIVO, —VA, ad. *jadalny.*

MANGIATOIA, s. f. *żłób. Alzar la —, fig. bass. wjąć komu obroku, jada; uchylić komu pomocy. = scherz. stół do jedzenia.*

MANGIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *jedzący, żarłok.*

MANGIERIA, s. f. *zdzierstwo.*

MANGIONE, s. m. *żarłok.*

MANGIUCCHIARE, v. a. *jeść rozlażle.*

MANIA, s. f. *mania, szal.*

MANIACO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *maniak, szalony.*

MANIATO, —TA, ad. *pdobniusienski, wykapany, v. MIANIATO. Il quale fantoccio vestito de' panni del pedagogo, tutto maniato pareva lui, Lasc. Nov.*

MANICA, s. f. *rekaw. = v. MANICO.* [woisko.]

MANICACCIA, s. f. *peg. reka-*

MANICAMENTO, s. m. *jedzenie. — di stomaco, rznięcie w żołądku.*

RE, ec. MANICARE, ec. v. MANGIAMANICARETTO, s. m. *potrawka.*

MANICHETTO, s. m. *dim. rączka, trzonek. Fare un — o manichino, fig. drwić z kogo z dodaniem stosownego giestu.*

MANICHINO, s. m. v. MANICHETTO. = *mankiet u koszuli. = zarekawek z futra. = osoba drewniana na której malarze i snycerze próbują dra-peryi.*

MANICO, pl. —CHI, s. m. *rekojsze, rączka, trzonek, dzierżak. — dell' aratro, kłęk, cze-piga. — d' un vaso, ucho u naczyń. — di violino, di chitarra, szyja u skrzypców, gitary. Dimenarsi nel —, fig. guzdrać się.*

MANICOTTO, s. m. *zarekawek.* [wiszący.]

MANICOTTOLO, s. m. *rekaw*

MANIERA, s. f. *sposób, tryb. = rodzaj, gatunek. = sposób postępowania, prowadzenia się. = zwyczaj, obyczaj. = wielkość, uspaniałość, świetność. = Pitt. e Scult. maniera, tryb właściwy każdemu artyście. = Di — che, tak iż.*

MANIERARE, v. a. *wpięknąć, przyozdobić. = maniewować, ubiegać się za wyszukaniemi ozdobami.*

MANIERE, —RO, s. m. *pałac.*

MANIERISTA, s. m. *wymuszony, nienaturalny w swych dziełach artysta.*

MANIERO, ad. m. *Falcone —, dobrze ułożony szokol.*

MANIEROSO, —SA, ad. *dobrze ułożony, obyczajny, grzeczny.* [czny.]

MANIFATTO, —TA, ad. *re-manifattore, —TTURIERE, s. m. rękodzielnik.*

MANIFATTURA, s. f. *robotaręczna. = sztuka, kunszt. = robenie czego. — d' una lettera, napisanie listu. = fabryka, rękodzielnia.*

MANIFESTAMENTE, av. *jawnie, otwarcie.*

MANIFESTARE, v. a. *pokazać na jaw, objawić.*

MANIFESTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *objawiciel, obia-wicielka.*

MANIFESTAZIONE, s. f. — MENTO, s. m. objawienie.

MANIFESTO, s. m. manifest, oświadczenie. = raport, doniesienie.

MANIFESTO, —TA, ad. widoczny, oczywisty, jawny. = av. jawnie, wyraźnie, dobitnie, dokładnie. Si ch'ei distinto e — intese, Tass. Ger.

MANIGLIA, s. f. bransoletka. = rączka u pily. = manil w grze Lombra.

MANIGLIO, s. m. bransoletka.

MANIGNONE, s. m. odzieblina na rękach. [stwo.

MANIGOLDERIA, s. f. lotromanigoldo, s. m. kat. = lotr, rakarz, łajdak.

MANIGOLDONE, s. m. accr. —DACCIO, s. m. peg. łajdaczysko.

MANIMESSO, —SA, ad. zaczęły, napoczęły.

MANINA, s. f. —NO, s. m. dim. rączka. [NIA, ec.

MANINCONIA, ec. v. MALINCO-MANINCONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. melancholizny, smutny, posępny. = fig. czczy, jalowy.

MANIPOLARE, v. a. manipulować, robić ręką.

MANIPOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. manipulator.

MANIPOLAZIONE, s. f. manipulacja.

MANIPOLO, s. m. garsć użętega zboża, snopek. = Eccl. manipularz. Baciare il —, fig. upokorzyć się.

MANISCALCO, pl. —CHI, s. m. kowal, konowal.

MANNA, s. f. manna. = chleb, pokarm. Dà oggi a noi la cotidiana —, D. Purg. = smaczna potrawa, przysmaczek. Ch' un diavol cotto ancor mi parrà —, L. Lip. Malm. = garsć zboża, snop, wiązka.

MANNIA, s. f. topór, siekiera. = topór katowski.

MANNAIETTA, s. f. dim. toporek, siekierka.

MANNARO, ad. m. v. LUPO MANNARO.

MANNERINO, s. m. baranek wyrznięty.

MANO, s. f. ręka. = Fig. pomoc, wsparcie. = ręka, pismo, charakter. = moc, władza. = stan, urodzenie. = kupa, gronada. = pewna liczba. Con piccola — d'armati, z małą garską ludzi zbrojnych. = Allargar la —, otworzyć rękę; fig. hojnie rozdawać. Alzar le mani, podnieść ręce; zamierzyć się, podnieść rękę na kogo. Avere per le mani, mieć dużo, do wyboru. Aver buono in —, mieć w rękę. Aver la —, mieć starsze

miejsce; być na ręce, zaczynać grę. Capitar nelle mani, dostać się w czyje ręce. Cadere in — di alcuno, wpaść w czyje ręce. Car di — altrui, wymusić, wynukać co od kogo. Dar — v. passo, ustąpić kroku. Darvi dentro colle mani e co' piedi, chwycić się czego rękami i nogami. Dar la —, podać rękę, dłoń. Dar di —, jąc, chwycić, uchwycić. Dar nelle mani, in —, oddać w ręce, wręczyć, doręczyć. Dar nelle mani, fra —, nawinąć się pod rękę, wpaść w ręce. Dar la prima —, rozpocząć co, wziąć się do czego. Dar una o più mani, kilka razy co poprawiać, przerabiać (w malarstwie, snycerstwie i t. p.). Dar l'ultima —, po raz ostatni co poprawić, wykończyć, wydoskonalić. Dar la buona —, dać na wódkę, na piwo. Fare man bassa, wyciąć w pień; złupić, porwać, zagarnąć. Fuori di —, nie podrękać. Giurar nelle mani, złożyć przed kim przysięgę. Levare —, wstać od roboty. Giuocar di —, smykać, chaptesować, kraść. Menar le mani, bić co wlezie; ciąć, rąbać; zreźnie kraść. Metter le mani addosso altrui, porwać, uchwycić kogo za kark, ściągnąć rękę na kogo, targnąć się na kogo. Metter le mani in pasta, wziąć się do roboty. Mettere, por —, zacząć co. Mettere, porre tra le mani, oddać w czyje ręce. Mordersi le mani, fig. żałować czego. Ma sommen (me ne sono) anche poi morse le mani, L. Lipp. Malm. Portare in palma di — alcuno, fig. nosić kogo na rękach, wynosić pod niebiosy, wychwalać. Star colle mani a cintola, starze a sedere co le mani in —, fig. stać z założonymi rękami, siedzieć jak malowany. Stretto di —, skąpy. Toccar con —, dotknąć ręką; fig. pojąć dokładnie. Far toccare con —, fig. jasno i zrozumiale wytłumaczyć. Ugnere le mani, fig. v. UGNERE. Uscir di —, wymknąć się z rąk. Venire alle mani, pobić się, pozabić się, stoczyć bitwę, zetrzeć się z sobą. Vincer la —, ubiedz, uprzędzić. Una mano lava l'altra e le due il viso, prov. v. LAVARE. = av. A mano, pod ręką, na doręczu. A — manca, stanca, po lewej ręce, na lewo, w lewo. A man dritta, po prawej ręce, na prawo, w prawo. A man piene, garsciami, obficie, hojnie, suło, dowoli. A man salva, bezpiecznie. A man vote, z próżnemi rękami, z niczem. Di mano in mano, a mano a mano, powoli, stopniami, niezna-

cznie, następnie, kolejno, jedno po drugim.

MANOLETTO, s. m. + pacholek, sluga. Questa figliuola dell'oste mandò al frate per un suo — una scatola di confetto, Fior.

MANOMESSA, s. f. przedaż wina z napoczęłej beczki.

MANOMESSO, —SA, p. ad. napoczęty, zaczęty. = wyzwołony, wolnością darowany (nie-wolnik).

MANOMETRO, s. m. manometr, barometr użyty do mierzenia samej tylko sprężystości w powietrzu zamkniętem.

MANOMETTERE, v. a. ir. napocząć, zacząć (postaw sukna, beczkę wina i t. p.). = fig. źle traktować, skrzywdzić, nadwyrężyć, uszkodzić, zgniebić, pogniebić, ucieszyć. = wyzwoleń, wolnością niewolnika darować.

MANOPOLA, s. f. żelazna rękawica. = półrękawek. = rękawiczka dla ochrony ręki w ciężkiej jakiej robotcie.

MANOSCRITTO, s. m. manu-skrypt, rękopism. = ad. pisany ręką.

MANOSO, —SA, ad. dający się obrac w rękę, giętki, wygodny w użyciu.

MANOVALDERIA, s. f. opieka.

MANOVALDO, v. MONDALDO.

MANOVALE, s. m. robotnik. = mularczyk. = ad. v. MANUALE.

MANOVELLA, s. f. drag, lewar. = Mar. korba, rękojeść rudla.

MANOVRA, s. f. Mar. liny u żagli i wszystko co służy do kierowania okrętem.

MANOVRARE, v. a. e. n. manewrować okrętem.

MANRITTA, v. MARRITTA.

MANROVESCIO, s. m. uderzenie, cięcie na odlew.

MANSARDA, s. f. okno w dachu, stencja pod dachem.

MANSARE, v. AMMANSARE.

MANSIONARIO, s. m. Eccl. mansjonarz. [szkanie.

MANSIONE, s. f. + dom, miejsce.

MANSO, s. m. grunt, włość.

MANSO, —SA, ad. łagodny, oswojony.

MANSUEFARE, v. a. ir. oswoić, ułaskać, ulagodzić. Roma in antico conquistò e mansuefeca il mondo colla spada e colle leggi, Giob.

MANSUESCERE, v. n. difett. lat. zacząć się oswajać, dać się ułaskać, złagodnieć.

MANSUETAMENTE, v. a. łagodnie, łaskawie, spokojnie.

MANSUETO, —TA, ad. łagodny, cichy, spokojny. Dice mansueto riso, Petr.

MANSUETUDINE, s. f. łagodność, łaskawość, cichość. [dąc.]
MANTACARE, v. a. w miech
MANTACO, —CHETTO, —CZUZO, v. MANTICE.

MANTECA, s. f. pomada.
MANTELLACCIO, s. m. peg. płaszczysko.

MANTELLARE, v. a. okryć płaszczem. = fig. okryć płaszczkiem, v. PALLIARE. = v. r. okryć się, obwinąć się płaszczem. = fig. okryć się płaszczkiem.

MANTELLETTA, s. f. płaszczek; płaszczki biskupi, księży po pas.

MANTELLETO, s. m. płaszczek. = machina wojenna pod zastłoną której postępowało do szturm.

MANTELLINA, s. f. płaszczek, v. MANTELLETTA.

MANTELLINO, s. m. płaszczek. = firanka, zastłona przed obrazem.

MANTELLO, s. m. płaszcz. = fig. płaszczek, pokrywka. = Ricopirsi col — d'altri, zwałac winę na kogo innego. Aver — a ogni acqua, przystać na wszystko, nie przebierać, nie być wymyślnym. Cavare cappa o —, wykroić z czego coś można. Voltar —, zwinąć chorągiewkę, zmienić zdanie, przekabacić się. Né di state né di verno non andar senza —, mieć się zawsze na ostrożności, nie dać się podejść. = maść koni.

MANTELLONE, s. m. accr. okolisty płaszcz.

MANTELLOTO, —UCCIO, s. m. dim. płaszczek.

MANTELLUCCIACCIO, s. m. dim. peg. płaszczyna. [NENTE, v. IMANTI-

MANTENENTE, v. IMANTI-
MANTENERE, v. a. ir. trzymać, utrzymywać; dawać na utrzymanie, żywić. = Mantener la parola, dotrzymać słowa. — in isola, fig. trzymać w zawieszaniu. = twierdzić, utrzymywać. — i suoi dritti, bronić swych praw, obstawiać przy swych prawach. = v. r. utrzymywać się, żywić się. = Mantenersi nel suo stato, utrzymywać się w swoim stanie.

MANTENIMENTO, s. m. utrzymanie. — dell' ordine, utrzymanie porządku. — in possesso, utrzymanie przy posiadaniu.

MANTENITORE, s. m. —TRICE, s. f. utrzymywacz. — di dottrina, obrońca jakiej nauki. — d' una donna, utrzymujący kobietę. [v. MANTENERE.

MANTENUTO, —TA, p. ad.
MANTICE, s. m. miech, mie-
szek. — dell' organo, miech u or-

ganów. — del calesso, składana buła u powozu. = fig. podmowa, podżoga; podmowca, podżegacz. [szek.]

MANTICETTO, s. m. dim. mianticciaro, s. m. fabrykant miechów, mieszków, i sprzedający takowe.

MANTIGLIA, s. f. mantyla.

MANTILE, s. m. gruby obrus.
MANTO, s. m. MANTINO, s. m. dim. płaszcz; kwef, welon, zastłona. = Manto reale, imperiale, papale, płaszcz królewski, cesarski, papieżki. = mantyla. = fig. płaszczek, pokrywka. Sotto il manto della religione, pod płaszczkiem religii.

MANTORE, av. † nieraz.

MANFRUGGIARE, v. a. pomagać, poźmiechać.

MANUALE, ad. m. f. ręczy.

MANUALITA, s. f. stan rzeczy od ręki zrobionej.

MANUALMENTE, av. ręcznie.

MANUBRIO, s. m. rączka, rękojeść, korba, trzonek, ucho.

MANUCARE, v. MANGIARE.

MANUCCIA, —ZZA, s. f. dim. rączka

MANUMISSIONE, s. f. wyzwolenie niewolnika.

MANUMISSORE, s. m. MANUMITTENTE, ad. m. f. wyzwoliciel.

MANUTENZIONE, s. f. Leg. utrzymanie.

MANZA, s. f. metresa, kochanka. Perchè il detto Galgano sempre vestiva e portava la divisa della detta sua —, Fior. Pecor. = krowa.

MANZO, s. m. wół; wołowina.

MAOGANI, s. m. mahoń.

MAOMETTANO, —NA, ad. e. s. mahometński, mahometanin.

MAOMETTISMO, s. m. mahometanizm.

MAPPAMONDO, s. m. mappa całego świata.

MARACHELLA, s. f. szpiegostwo; fig. chytryść, fortel, podstęp, oszukaństwo.

MARAGNUOLA, s. f. stóg, stożek siana.

MARAME, s. m. wybiórki, dran, smiecie. Da quale di costoro hai tu compro questo —? Fir. As. = mnóstwo czego.

MARANGONE, s. m. Ornit. nurek. = nurek, który wydobywał coś z wody. = stolarczyk.

MARASCA, s. f. trześnia, czeresnia.

MARASMO, s. m. wycieńczenie, chudnienie.

MARAVIGLIA, s. f. dziw, dziwko, cud, cudo. Le sette maraviglie del mondo, siedm cudów świata. Tal par gran —, e poi si sprezza, Petr. = zadziwienie, podziwienie. Far —, zadziwić,

zdumieć. Far maraviglie, cuda robić, cudów dokazywać. Far maraviglie d'una cosa, wychwalać co, wynosić pod niebiosa. Farsi —, zdziwić się, zdumieć. A —, av. cudownie, cudnie, wybornie, przedziwnie.

MARAVIGLIABILE, —BOLE, —GIEVOLE, ad. m. f. cudowny, zadziwiający, zdumiewający.
MARAVIGLIAMENTO, s. m. zdumienie, zadziwienie.

MARAVIGLIARE, v. n. e. r. dziwić się, zadziwić się.

MARAVIGLIOSAMENTE, av. cudnie, przedziwnie.

MARAVIGLIOSO, —SA, ad. cudny, przedziwny. = zadziwiony, zdumiały, zdziwiony.

MARCA, s. f. marchia, prowincya pograniczna.

MARCARE, v. a. znaczyć, naznaczyć. = v. n. graniczyć.
MARCASSITA, s. f. Min. markasyt.

MARCESCIBILE, ad. m. f. uległy zgniliznie.

MARCHESA, —NA, s. f. margrabina, markizowa.

MARCHESATO, s. m. margrabstwo. [bia, markiz.

MARCHESE, s. m. margra-

MARCHESINO, —NA, s. m. lordy margrabia, margrabianka.

MARCHIANA, s. f. duża winśnia. = coś ogromnego.

MARCHIARE, v. a. znaczyć, piętnować, cechować.

MARCHIO, s. m. znać, piętno, cecha, stępel. = piętno do wypalania ramion żołtynców, i piętno wypalone.

MARCIA, s. f. marsz, pochód.

— forzata, nagły marsz.

MARCIA, s. f. ropa, otok.

MARCIAAMENTO, s. m. maszerowanie.

MARCIPIEDE, s. m. chodnik.

MARCIARE, v. a. gnoić. = v. n. maszerować.

MARCIATA, s. f. marsz, pochód. = marsz, muzyka przygrywająca w marszu.

MARCIDO, —DA, ad. zgnity.

MARCIGIONE, s. f. zgnilizna.

MARCIO, s. m. dubeltowa stauka.

MARCIO, —CIA, ad. zgnity. = Fig. zepsuty, skażony. = podły, nieczemny. = A marcia forza, a marcio dispetto, mimo czujego oporu, w brew czujjej woli, gwałtem. = Cotto marcio, cotta marcia, szalenie zakochany, zakochana.

MARCIOSO, —SA, ad. ropia-
sty, ropisty.

MARCIRE, v. n. ir. *gnić; narwać, naciągnąć (o wrzodach), ropić się.* = fig. *zepsuć się.*

MARCÍUME, s. m. *zgnilizna.* = *ropa biaława.* = fig. *podłość, nikczemność, lajdactwo.*

MARCO, pl. —CHI, s. m. *grzywna, 8 uncji srebra.* = v. MARCHIO.

MARCORELLA, s. f. Bot. MARE, s. m. *morze.* = fig. *wielka obfitość.* — di *lagrime, potoki lez.*

MAREA, s. f. *wezbranie marmurek.* MAREGGIARE, v. n. *plywać po morzu, unosić się na morzu.* — di *sangue, plywać we krwi.* Tutta allora mareggiò di cittadino sangue la Gallia, *Mont.* = v. n. e r. *cierpieć chorobę morską.*

MAREGGIATA, v. MAREA. MAREGGIO, s. m. *kołysanie się morza.*

MAREMMA, s. f. *kraj nadmorski, pomorze; niższa część Toskanii i państwa papieżkiego.* = France maremmie, *gdzieś bardzo daleko, na końcu świata.*

MAREMMANO, —NA, ad. *nadmorski; bagnisty.* [szalek.

MARESCIALLO, s. m. *marmurek.* MARESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *nadmorski.*

MARESE, s. m. *stau, bagno.* MARETTA, s. f. *lekka fala na morzu.*

MAREZZARE, v. a. *marmurzyć.* MAREZZO, s. m. *slader na drzewie, słój.* = *marmurek, papier marmurkowy.*

MARGA, s. f. *marginel.* MARGHERITA, MARGARITA, s. f. *perła.* Gettar le margherite ai porci, fig. *rzucić perły świńom, dawać coś drogiego tym co się na tem nie znajdują.* = D. Par. *ciążyć i planeta Merkuryusz.* = *tortury.* Toccar le margherite, *być na torturach.* = Bot. *stokroć.*

MARGHERITINA, s. f. Bot. *stokroć.* = *falszywa perła.*

MARGINALE, ad. m. f. *marginowy, na marginesie zapisany.*

MARGINATO, s. m. Bot. *wcięcie, wykrojenie, wyżłobienie w liściach, owocach, nasionach.* = ad. *mający margines, brzeg.* = *zagojony (o ranie).*

MARGINE, s. f. *blizna, ślad rany.* = s. m. e. f. *marginies.* = *brzeg, krawędź.*

MARGO, s. m. * *brzeg strumyka, rzeki.*

MARGOTTA, s. f. MARGOLATO, s. m. *latorośl przyjęta i zakopana w ziemię żeby się przyjęła.*

MARGOTTARE, v. a. *przyjąć i zakopać w ziemię latorośl.*

MARGUTTO, —TA, ad. *brzydki i złośliwy.*

MARICELLO, s. m. *mała zatoka.* = Il maricello del cuore, fig. *niespokojność serca.*

MARINA, s. f. *morze.* = *brzeg morski.* = Fig. *La marina è turbata, gniewać się.* Far —, *udawać nędzę żeby pobudzić do litości.* = av. *Marina marina, wzdłuż brzegów morza.* Andarsene marina marina, *plynąc wzdłuż brzegów morza.*

MARINAIO, —RO, s. m. *marynarz, majtek.*

MARINARE, v. a. *marynować.* = *osadzić okręt pojmamy swojemi ludźmi.* = v. n. *gryźć się, mieć zmartwienie.*

MARINARESCAMENTE, av. *po żeglarsku.*

MARINARESCO, MARINESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *żeglarski.* L'arte marinaresca, *sztuka marynarska.*

MARINERIA, s. f. *marynarka, żegluga.* = *siła morska.*

MARINO, s. m. *wiatr morski, wiatr zachodni.* = Alzare a —, *prov. drapnąć, zemknąć.* = ad. *morski, marynarski.* = Le zucche marine! *to niepodobna!*

MARIOLARE, v. a. *szachrować w grze.*

MARIOLERIA, s. f. *szachrajstwo, szalbierstwo w grze.*

MARIOLO, v. MARIUOLO. MARISCALCO, v. MANISCALCO.

MARITACCIO, s. m. *peg. męzysko, zły mąż.*

MARITAGGIO, —MENTO, s. m. —GIONE, s. f. *małżeństwo.*

MARITALE, ad. m. f. *małżeński.* [wydaniu.

MARITANDA, s. f. *panna na MARITARE, v. a. żenić, ożenić, wydać za mąż.* = fig. *złączyć.* — la vite all'olmo, *złączyć winną latorośl z wierzem.* = v. r. *pójść za mąż.*

MARITATO, —TA, p. ad. v. *żonaty, mężatka.*

MARITARE, = s. *żonaty, mężatka.*

MARITO, s. m. *mąż.* Dar —, *wydać za mąż.* Esser da —, *być na wydaniu.*

MARITTIMA, s. f. v. MARINA. = Pitt. *obraz wystawiający widok morski.*

MARITTIMO, —MA, ad. *nadmorski, morski.*

MARIUOLA, s. f. *rodzaj rośliny.* = *filutką, oszustka.*

MARIUOLERIA, v. MARIOLERIA. MARIUOLO, s. m. *oszust, szalbierz, filut, lotr.*

MARIZZARE, v. MAREZZARE. MARMAGLIA, s. f. *motloch.*

MARMAGLIACCIA, s. f. *peg. halaustra, szuja.*

MARMATO, —TA, ad. *powleczony sztukiem.*

MARMISTA, s. m. *marmurnik.*

MARMO, s. m. *marmur.* MARMOCCHIO, s. m. *dzieciak.*

MARMORARE, v. a. *marmurować, wykladać marmurem.* = *marmurkować.* [stwo.

MARMORARIA, s. f. *snycerz.* MARMORARIO, —IO, s. m. *snycerz.*

MARMORATO, s. m. *marmurowanie, wykladanie marmurem.*

MARMOREO, —REA, MARMORINO, —NA, ad. *marmurowy.* = Marmorino, s. m. *sztuk podobny do marmuru.*

MARMORIZZATO, —TA, ad. *marmurkowany.*

MARMOROSO, —SA, ad. *marmurowaty.*

MARMOTTA, s. f. —TO, s. m. *Zool. bobak, świszcz.*

MAROSO, s. m. *fala, balwan morski.* = fig. *wzburzenie umysłu, niespokojność.* = bagno.

MARRA, s. f. *motyka, graca.* = *kopyść do rozrabiania wapna.* — da calcina, *deszczulka mularska do wyrównywania wapna narzucanego na mur.* = Ferro di due, di quattro mare, *kotwica.* = Spada di marra, *floret do fechtowania.*

MARRAIUOLO, s. m. *saper, pionier, podkopnik.*

MARRANO, s. m. *zdrójca, wiarołomca.*

MAREGGIARE, v. a. *robić motyką, gracować.*

MARRETTO, s. m. dim. *motyczka.* [ka, *prawica.*

MARRITTA, s. f. *prawa ręka.* MARRITTO, s. m. *ciężie lub uderzenie prawą ręką, lub z prawej ku lewej.* = *robiący prawą tylko ręką.*

MARROBIASTRO, s. m. Bot. *szanta czarna.*

MARROBBIO, MARRUBBIO, s. m. Bot. *szanta, krzeczina.*

MARROCCHINO, s. m. *safian.* = *wyprawiający skóry na safian.*

MARRONE, s. m. —CELLO, dim. *motyka.* = *kasztan.* = fig. *błąd, błąk, omyłka.* Far (un) marrone, *wystrzelić bąka, poszkąpić się.*

MARRONETO, s. m. *miejsce zasadzone kasztanami.*

MARROVESCOIO, v. MANROVESCOIO.

MARRUFINO, s. m. *komisant w handlu sukienym, białym.*

MARTE, s. m. Astr. *Mars, czwarty z porządku planeta, mniejszy od ziemi, obraca się około słońca w przeciagu ro-*

ku 1, dni 321, godzin 17, a około swej osi w godzinach 24, minutach 39, na 32 milionów mil geogr. odległy od słońca. = *Mitol.* Mars, bożek wojny.

MARTELLI, s. m. woterek.

MARTELLACCIO, s. m. peg-młocisko.

MARTELLARE, v. a. *bić młotem, kuć, klepać.* = fig. *bić, grzmocić; dręczyć, dokuczać.* Tramortito per lo grave dolor che lo martella, *Bern. Orł.* = v. n. *dzwonić na gwałt.* = *drgać (o sercu).* = *rwąć, narywać (o wrzodzie).*

MARTELLATA, s. f. *uderzenie młotem.* = fig. *wstrząśnienie umysłu.*

MARTELLETTO, —LLINO, s. m. dim. *młotek, młoteczek.*

MARTELLINA, s. f. *młotek mularski.* = *młotek do obrabiania twardych kamieni.*

MARTELLO, s. m. *młot.* Il — d'argento spezza le porte di ferro, *złoto otwiera wstęp do wszystkiego.* — della porta, *kołatka u drzwi.* Essere tra l'incudine e il —, *prov. v. incubine.* = fig. *strapienie, udrczenie.* Reggere al —, *nieupadać pod ciosem, mężnie co znosić.* Starre a —, *być jak należy.* = *Sonare a —, dzwonić na gwałt.* = fig. *klin w głowie, kłopot; zazdrość.* Aver —, *być zazdrośnym (o kochanku i mężu).* Ch'altro non è il martel ch'una pazia, *Fir.*

MARTELLONE, s. m. *accr. duży młot.* [prostak.]

MARTIGNONE, s. f. *† gbur.*

MARTINACCIO, s. m. *gatu-niek dużego ślimaka.*

MARTINELLO, s. m. *drag, lewar.* [czka.]

MARTIRA, s. f. *męczennik.*

MARTIRE, s. m. *męczennik.*

MARTIRE, s. m. *męka, katusza.* = fig. *męka, kalusza, udrczenie.*

MARTIRIO, —RO, s. m. *męczeństwo, męka, śmierć męczeńska.* = *katusza, katownia, katowanie; tortury.* = fig. *v. MARTIRE.*

MARTIRIZZAMENTO, s. m. *męczenie, umęczenie.*

MARTIRIZZARE, MARTIRARE, v. a. *męczyć, umęczyć.*

MARTIROLOGIO, s. m. *ka-talog męczenników.*

MARTORA, s. f. —RO, s. m. *Zool. kuna.* = *skóra kuny.*

MARTORE, s. m. v. MARTIRE, = *scherz. † chłop, gbur.*

MARTORELLO, s. m. *biedny, umęczony człowiek, biedna o-fiarca.* [rizzare.]

MARTOREZZARE, v. MARTI-

MARTORIAMENTO, v. MAR-TORIO.

MARTORIARE, v. a. *kato-wać, zadawać torturę.* = *męczyć, umęczyć.* = fig. *dręczyć.*

MARTORIO, —RO, s. m. *tortury, katusza.* Chi mi sicura che io non sia preso e posto al martoro? *Lasc. Nov.* = *umęczenie, męczeństwo.*

MARZA, s. f. *zraz, szczep.*

MARZAIUOLO, —LA, ad. *marcowy.* [pan.]

MARZAPANE, s. m. *marcy-MARZEGGIARE, v. n. mówi się o pogodzie marcowej, kiedy deszcz ze śniegiem pada a potem słońce świeci.*

MARZENGO, s. m. *jara psze-nica.* [wy, wojenny.]

MARZIALE, ad. m. f. *marso-MARZO, s. m. marzec.*

MARZOCCO, pl. —CHI, s. m. —CHINO, dim. *lew wykuty z ka-mienia, ulany z brązu, lub odmalowany.* = fig. *czop, bał-wan, cymbał, kulfon, rura, duda.*

MARZOLINO, —NA, ad. *mar-cowy.* = s. m. *ser włoski ro-biony w marcu.*

MARZUOLO, —LA, ad. *po-siany w marcu, jary.*

MASCAGNO, —GNA, ad. *chy-try, przebiegły.*

MASCALCIA, s. f. *kowalstwo, konowalstwo.* = *sedno; fig. wada, skaza.*

MASCALZONE, s. m. *drab, żołnierz obdarty.* = *hajdamaka, rozbójnik; lotr, łajdak.*

MASCELLA, s. f. *szczeka.* = *policzki, lice.* = *pyszczek kur-ka na skatkę.*

MASCELLARE, ad. m. f. *szczę-kowy. Dente —, ząb trzonowy.*

MASCELLONE, s. m. *accr. du-ża szczeka.* = *tegi policzek.*

MASCHERA, s. f. *maska.* = *maska, osoba zamaskowana.* = fig. *maska, pokrywka. Gitarra la —, cavarsi la —, zrzucić ma-skę. Far le maschere, udawać.*

MASCHERACCIA, s. f. *peg-maszkarą.* E in sulla vetta della croce vi era una — contraffatta, la più spaventosa cosa del mondo, *Lasc. Nov.*

MASCHERAIO, s. m. *przeda-jący maski.* [skowanie się.]

MASCHERAMENTO, s. m. *ma-MASCHERARE, v. a. masko-wać.* = fig. *osłaniać, zakrywać, taić pod pokrywką.* = v. r. *maskować się.* [rada.]

MASCHERATA, s. f. *maska-MASCHERETTA, s. f. dim. maseczka.* [siniec.]

MASCHERIZZO, s. m. *siniać.*

MASCHERONE, s. m. *duża maska.* = *głowa z otwartą gę-*

bą, przez którą woda wytryska z fontany.

MASCHIAMENTE, av. *w ro-dzaju męzkim, po męzku.*

MASCHIEZZA, s. f. *mężkość, plec męzka.*

MASCHILE, ad. m. f. *męzki.* = Il maschile, *Gram. rodzaj męzki.* = *samcowy, samczy.*

MASCHILMENTE, v. MASCHIA-MENTE.

MASCHIO, s. m. *samiec.* = *męzczyzna.* I fatti son maschi e le parole son femmine, *prov. gdzie potrzeba czynów tam słowa nic nie znaczą.*

MASCHIO, —CHIA, ad. *sam-czy; męzki.* Figliuolo maschio, *syn, chłopiec.* Ebbero tre figliuoli maschi, *ed una femmina, Lasc. Nov.* = fig. *silny, jędrny, mocny.* = *wielki, ogromny.*

MASCOLINITA, s. f. *plec męzka.*

MASCOLINO, MASCULINO, —NA, MASCOLO, —LA, ad. *męzki, rodzaju męzkiego.* = *Mascolo, s. m. samiec; męzczyzna.*

MASNADA, s. f. *oddział zbroj-nych ludzi.* = *zgraja, banda.* = *familia.*

MASNADIERE, s. m. *zbojca, rozbójnik, hajdamaka.* = *† żoł-nierz.*

MASSA, s. f. *masa, kupa.* Far —, *skupić, zmasować.*

MASSACRO, s. m. *Arald. głowa jelenia z rogami.*

MASSAIA, —RA, s. f. *gospo-dyń, gosposia, klucznica.*

MASSAIO, —RO, s. e. ad. *pod-skarbi.* = *gospodarz, człowiek gospodarny.* = *stary, podsta-rzały.*

MASSERIA, s. f. *chudoba, do-bytek.* = *duża ilość towarów.* = *† chata, chałupa.*

MASSERIZIA, s. f. *grosz o-szczędności.* = *gospodarność, oszczędność.* La — della casa, *gospodarstwo domowe; sprzęt domowe.* = *towary.*

MASSERIZIACCIA, s. f. *peg-stare graty.*

MASSERIZIOSO, —SA, ad. *gospodarny, oszczędny.*

MASSICCIO, —CIA, ad. *lity, nieuydrążony wewnątrz.* = *fig. główny, ważny.* Errore massiccio, *gruby błąd.* [kocy.]

MASSILARE, ad. m. f. *szczę-MASSIMA, s. f. maxyma.* = *Mus. nota znacząca cztery ta-ktly.*

MASSIMAMENTE, MASSIME, MASSIMO, av. *nadewszystko, głó-wnie, szczególnie, zwłaszcza.*

MASSIMO, —MA, ad. *najwię-kszy.* Cerchio massimo, *Geom. kolo wielkie dzielące kulę na dwie równe części.*

MASSO, s. m. skala, głaz, opoka.
MASTACCO, v. **ATTICCIATO**.
MASTELLO, s. m. —LA, s. f. kubel, szaflik.
MASTICA, v. **MASTICE**.
MASTICACCHIARE, v. a. e. n. żuć powoli, jeść bez apetytu.
MASTICAMENTO, s. m. żucie, żwanie.
MASTICARE, v. a. żuć, zwać. = Fig. Masticar le sillabe, mówić niewyraźnie jakby miał kłaki w gębie. — bene una cosa, dobrze co przetrwać, dobrze się nad czym namyśleć, zastanowić. — male una cosa, nie móż znieść czego, przewieść na sobie.
MASTICATICCIO, s. m. kawalek pożyty. [tytuł.
MASTICATORE, s. m. żujący
MASTICATORIO, —RIA, ad. służący do żucia.
MASTICATURA, s. f. żucie, żwanie. = pokarm pożyty.
MASTICAZIONE, v. **MASTICAMENTO**.
MASTICE, —co, s. m. mastycę, żywica ciekąca z mastykowego drzewa.
MASTICINO, —NA, ad. mastykowy.
MASTIETTARE, v. a. przybić zawiasy, okuć drzwi.
MASTIETTO, s. m. czopek, haczyk. [dys.
MASTINO, s. m. kundel, kowkastio, s. m. samiec. = czop, hak. = mały moździerz do strzelania. = gwintownica.
MASTRICE, v. **MASTICE**.
MASTRO, s. m. pan, v. **MAESTRO**. — di strade, nadzorca drogowy. = ad. główny. Mastrą sala, mastra porta, cc.
MASTRUSCIERE, s. m. woźny, odźwierny.
MATASSA, s. f. motek. Ritrovare il capo della —, fig. rozplątać coś zawikłanego. Arruffar le matasse, fig. bass. v. **ARRUFFARE**. = fig. kupa, gromada.
MATASSATA, s. f. wiele motków. = fig. zawikłanie, plątanina. [czek.
MATASSINA, s. f. dim. motka.
MATATESI, v. **METATESI**.
MATEMATICA, s. f. matematyka. = + wrożenie.
MATEMATICALE, ad. m. f. matematyczny.
MATEMATICALMENTE, —camente, av. matematycznie.
MATEMATICO, pl. —CI, s. m. matematyk. = ad. matematyczny.
MATERASSAIO, s. m. materacnik. [materac.
MATERASSO, s. m. —SA, s. f. **MATERIA**, s. f. materya,

ciato. = materya, rzecz, przedmiot. Entrare in —, zacząć o czym mówić. Uscir di —, odstąpić od przedmiotu, bredzić, gadać od rzeczy. In — di chiacchieria, co się tyczy, względem, w przedmiocie. = powód, okazyja, przyczyna. Dare —, dać powód, pochoć, okazać. = materyja, ropa.
MATERIALACCIO, —CIA, —LISSIMO, —MA, ad. gburzysko.
MATERIALE, s. m. materyał.
MATERIALE, ad. m. f. materyalny, powstały z materyi. = nieokrzesany, gburowaty.
MATERIALISMO, s. m. materyalizm.
MATERIALISTA, s. m. materyalista. [alność.
MATERIALITÀ, s. f. materyalność; niekształtność.
MATERIALMENTE, av. materyalnie; niekształtnie.
MATERIATO, —TA, ad. + materyalny, złożony z materyi.
MATERIOSO, —SA, ad. + dający pochoć do czego.
MATERNALE, ad. m. f. macierzysty, macierzynski.
MATERNAMENTE, av. po macierzynsku.
MATERNITÀ, s. f. macierzyństwo. [rzynski.
MATERO, —NA, ad. macierzysty.
MATEROZZOLO, s. m. kawalek drzewa do którego pęk kłuczowy jest przyczepiony.
MATITA, s. f. ołówek czerwony lub czarny.
MATTITATOIO, s. m. sztuczny kłówek.
MATRACCIO, s. m. retorta.
MATRE, + v. **MADRE**.
MATRICALE, —RIA, s. f. Bot. rumianek, maruna.
MATRICE, s. f. macica.
MATRICIDA, s. m. matkobójca. [bójstwo.
MATRICIDIO, s. m. matkobójstwo.
MATRICIOSO, —SA, ad. cierpiący bole historyczne.
MATRICOLA, s. f. wkupne, opłata do cechu. = matrykula. — di truppe, kontrola wojskowa. — di contribuzioni, księga podatków.
MATRICOLARE, v. a. zapisać do matrykuly.
MATRIGNA, s. f. macocha, = fig. zła matka. [coszy.
MATRIGNALE, ad. m. f. matrygniany.
MATRIGNARE, —GNEGGIARE, v. n. macochować, macoszyć.
MATRIMONIAIO, s. m. swat.
MATRIMONIALE, ad. m. f. małżeński.
MATRIMONIALMENTE, av. po małżeńsku. [stwo.
MATRIMONIO, s. m. małżeństwo.
MATRINA, s. f. matka chrześna.

MATRONA, s. f. matrona. = zaufana sługa, powiernica.
MATRONALE, ad. m. f. dotyczący się matrony. = Viola matronale, Bot. wieczerzik damski.
MATRONIMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. nazywający się po matce.
MATTA, s. f. + mata na której spali i modlili się mnisi. = trzoda, zgraja.
MATTACCINO, s. m. kuglarz tańczący w masce.
MATTACCIO, —CIA, ad. e. s. peg. ogromny waryat, ogromna waryatka.
MATTACCIUOLO, —LA, ad. postrzelony, mający bzika.
MATTAFIONI, **MATTAFUNI**, s. m. pl. Mar. rabandy.
MATTAMENTE, av. po waryacku.
MATTANA, s. f. zmudzenie, nuda. Dar —, nudzić, naprzykrzać się. Sonare a —, nudzić się niezmiernie.
MATTARE, v. a. + matować, dać mata w szachach.
MATTEA, s. f. Uccellare, minchionare la —, drwić, kpić, żartować, blaźnować. Dondolare la —, v. **DONDOLARE**.
MATTERELLO, s. m. walek, walkownica do ciasta.
MATTERELLO, —RULLO, —LA, ad. mający bzika, prawie waryat.
MATTERIA, v. **MATTEZZA**.
MATTERONE, —NA, v. **MATTACCIO**.
MATTEZZA, **MATTIA**, s. f. waryacja, pomieszanie zmysłów.
MATTINA, s. f. —NO, s. m. ranek, poranek. = wschód. E volta nostra poppa nel mattino, D. Inf.
MATTINARE, v. a. zagrać komu na dzień dobry. = spiewać jutrznią.
MATTINATA, s. f. cały ranek. = granie na dzień dobry przed oknami kochanki.
MATTINATORE, s. m. grający na dzień dobry.
MATTO, —TA, ad. e. s. waryat, waryatka. = fig. niezmierny, ogromny, straszny, niewypowiedziany. Andar matto di chechessia, szaleć, przepadać za czym.
MATTONAMENTO, s. m. wykładanie ceglami. [ceglami.
MATTONARE, v. a. wykladać ceglami.
MATTONATO, s. m. posadzka ceglana. Restare in sul —, fig. zostać na bruku.
MATTONCELLO, —CINO, s. m. dim. cegielka.
MATTONE, s. m. cegla.
MATTONIERO, s. m. ceglarsz, strycharz.

MATTUGIO, —GIA, ad. *ma-*
leiki (o ptakach).

MATTUTINALE, ad. m. f. *ran-*
ny, poranny.

MATTUTINO, s. m. *ranek, po-*
ranek. = jutrznia. = ad. ran-
ny, poranny. [le.]

MATURAMENTE, av. *dojrza-*
maturationem, s. m. *doj-*
rzewanie owoców. = wystanie
się wzrodo.

MATURARE, v. n. *dojrzewać,*
dojrzyć. = wystać się, nacią-
gnąć (o wrzodzie). = v. a. do-
prowadzić do dojrzałości; wy-
tracić, przetrwać. Io meditat
lungamente queste idee, e le
maturali in silenzio, Giob. = zmię-
czyć, osłabić. Sicché la pioggia
non par che 'l maturi, D. Inf.

MATURATIVO, —VA, ad.
przypuszczający dojrzenie.
= sprawiający ropienie (o ma-
ściach).

MATURAZIONE, s. f. *przy-*
spieszanie dojrzałości.

MATUREZZA, s. f. *dojrzałość.*
MATURITÀ, s. f. *dojrzałość.*
= Fig. wiek dojrzały. = wy-
trawność rozumu.

MATURO, —RA, ad. *dojrza-*
ły. = wystały (o wrzodzie). =
Fig. dojrzały, doskonały. =
mądry, dojrzały, wytrawny.

MAUSOLEO, s. m. *grobowiec.*
— d' Adriano in Roma, *grobo-*
wiec Adriana w Rzymie, dziś
zamek S. Aniola.

MAVI, ad. e. s. *jasnoblękitny.*

MAZZA, s. f. *trzcina, laska,*
pręt; kij, pałka; maczuga. Men-
ar alla —, prowadzić na rzeź.
E come il conducessero alla —,
Ar. Orł. Fur. Alzar la —, fig.
zagrozić karą. = Menar la —
tonda, postępować bez żadnej
ceremonii. Mettere troppa —,
zadaleko się posunąć, prze-
brać miarę.

MAZZACAVALLO, s. m. *zór-*
raw studzienny.

MAZZACCHERA, s. f. *narzę-*
dzie do łowienia żab i węg-
rzów.

MAZZAFRUSTO, s. m. *pałka*
z procą do ciskania kamieni.
= fig. członek mężk.

MAZZAMURRO, s. m. *okru-*
chy sucharów.

MAZZAPICCHIARE, v. a. *stu-*
kać młotkiem.

MAZZAPICCHIO, s. m. *młot-*
tek drewniany o dwóch głów-
kach. = tłuć, stępor do ubija-
nia ziemi. = fig. członek mężk.

MAZZASETTE, s. m. *junak,*
zawadyk.

MAZZATA, s. f. *uderzenie*
maczugą, pałką. Convienti ga-
stigare con le mazzate, Bern. Orł.
Mazzate sudice, da ciechi, un ca-

rico di mazzate, *tegie kije, pałki.*
Per la spada d'Orlando, che non
hanno, e forse non sono anco per
avere, queste mazzate da ciechi
si danno, Gal. Sag.

MAZZERANGA, s. f. *tłuć, stę-*
por do ubijania ziemi.

MAZZERANGARE, v. a. *ubi-*
jać stęporem. = fig. zdeptać,
podeptać.

MAZZERARE, v. a. *wrzucić*
do wody związawszy ręce i
nogi, i uwiązawszy kamień do
szyi. E mazzerati presso alla Ca-
tolica per tradimento d' un tiran-
no fello, D. Inf.

MAZZERO, s. m. *pałka glo-*
wiasta. = przasnik.

MAZZETTA, s. f. *młotek sny-*
cerski.

MAZZETTINO, s. m. dim. *buk-*
kiecik, pęczek.

MAZZETTO, s. m. *pek, wiąz-*
ka. Un — di fiori, pęk kwiatów,
bukiet.

MAZZICARE, v. a. *palkować.*
= kuć żelazo.

MAZZICATORE, s. m. *kowal.*

MAZZIERE, s. m. *bedel nio-*
sący łaskę na uroczystościach.

MAZZO, s. m. *pek, wiązka.*
— di carte, *talía kart. = plik.*
— di lettere, *plik listów. = buk-*
kiet. = młot, v. MAGLIO. = Fig.
Meitersi in —, wtrącić się do
czego. Alzare i mazzi, wzięść
nogi za pas, uciec, zemknąć.

MAZZOCCHIAIA, s. f. *fry-*
zierka. = v. MAZZOCCHIO.

MAZZOCCHIO, s. m. *warkocz,*
kosa. = wiązka, pęk czego. =
łodyga dzikiej cykoryi, endy-
wii. = gatunek pszenicy. = pał-
ka, = kaptur; fig. głowa.

MAZZOCCHUTO, —TA, ad.
głowiasty. [kiczik.]

MAZZOLINO, s. m. dim. *buk-*
kiecik.

MAZZUOLA, s. f. dim. *lase-*
czka, pręcik. = stracenie zło-
czynicy przez uderzenie w łeb
maczugą.

MAZZUOLO, s. m. dim. *bukie-*
cik. = wiązeczka, pakiecik. =
młotek sycerski. = pałka do
rozbijania grudy na polu.

ME, pron. pers. *mnie, mi.* Po-
przedza zawsze inne zaimki IO,
LI, GLI, LA, LE, NE, formując MEL,
MELO, MELI, MEGLI, MELA, MELE,
MENE lub MEN. Mel direte, *powie-*
cie mi to. Ancor men duol pur
ch'io me ne rimembri. = W wy-
krzykniakach znaczy ja. O me
beato sovra gli altri amanti, Petr.

ME', av. * *zamiast MEGLIO, le-*
piej. = s. m. dobro, pożytek.
On'd'io per lo tuo me' penso e
discerno, D. Inf.

ME' * *zamiast MEZZO, środek.*

MEANDRO, s. m. *zakręt, za-*
łom.

MEARE, v. n. *przenikać.* Co-
me a raggio di sol che puro mei
per folta nube, *D. Par.*

MEATO, s. m. *meat, rurka,*
kanal. — urinario, kanal ury-
nowy.

MECCANICA, s. f. *mechanika.*
MECCANICAMENTE, av. *me-*
chanicznie.

MECCANICO, pl. —CI, s. m.
rzemieślnik. = mechanik. = ad.
mechaniczny. [mizm.]

MECCANISMO, s. m. *mecha-*
MECO, ze mną.
MECONIO, s. m. *sok narko-*
tyczny wydobyty z maku.

MEDAGLIA, s. f. *medal, star-*
ry pniężnik, numizmat, medal
bity na pamiątkę czego. Il roves-
cio della —, fig. zła strona
w czem, rzecz całkiem prze-
cioną.

MEDAGLIETTA, s. f. dim. *ME-*
DAGLINO, s. m. dim. medalik.

MEDAGLIONE, s. m. accr.
medalion.

MEDAGLISTA, s. m. *lubo-*
wnik medalów. [samo.]

MEDESIMAMENTE, av. *tak*
MEDESIMEZZA, s. f. losamot.

MEDESIMO, —MA, ad. *ten*
sam, ta sama, tenże, taż, tak-
ież, takaż, jednaki, jednaka.
= av. Medesimo, tak samo.

MEDIANA, MEDIA, s. f. *Anat.*
żyła środkowa w ramieniu.

MEDIANO, —NA, ad. + *śred-*
ni, środkowy; mierny.

MEDIANTE, prep. *za pośred-*
nictwem, za pomocą czego,
przez. = wśród, pośród, mię-
dzy, pomiędzy.

MEDIARE, v. n. *środkować.*
Tra la quiete, e qualisla grado
di velocitá mediano infiniti gradi
di velocitá minori, Gal. Dial.

MEDIASTINO, s. m. *Anat.*
blona międzypiersiowa.

MEDIATAMENTE, *MEDIATE,*
av. pośrednio.

MEDIATO, —TA, ad. *pośred-*
ni, środkowy, średni. = do-
godny.

MEDIATORE, s. m. —TRICE,
s. f. pośrednik, pośredniczka.

MEDIAZIONE, s. f. *pośredni-*
ctwo. [na, lucerna.]

MEDICA, s. f. *Bot. dziecieli-*
MEDICABILE, ad. m. f. daję-
cy się uleczyć. [karz.]

MEDICACCIO, s. m. *lichy le-*
MEDICAMENTARIO, —RIA,
ad. traktujący o lekarstwach.

MEDICAMENTO, *MEDICAME,*
**s. m. lekarstwo.* [lekarSKI.]

MEDICAMENTOSO, —SA, ad.
MEDICARE, v. a. leczyć, ku-
rować; fig. zaradzić, zapo-
biedz.

MEDICASTRO, —STRONE, —

STRONZOLO, s. m. *lichy lekarz.*

MEDICATO, —TA, p. ad. v. MEDICARE. = Vino medicato, *napewka winna*.

MEDICATORE, s. m. —TRICE, s. f. lekarz, *lekarka*.

MEDICAZIONE, s. f. leczenie, *kuracja*.

MEDICEO, —CEA, ad. Medycusów. I planeti Medicee, 4 satelity Jowisza odkryte i tak nazwane przez Galileusza 1610 r.

MEDICHESSA, s. f. lekarka. MEDICHEVOLE, ad. m. f. mogący uleczyć.

MEDICHIÑO, s. m. lekarzcyk. MEDICINA, s. f. medycyna, sztuka leczenia. = lekarswo. Per — (z przeczeniem), ani na lekarstwo, ani żadnego, nic zgola. Non veggendosi per le strade un testimonio per —, tornossene in casa, e aperse la scarsella di colui, *Lasc. Nov.* = Cercar il mal per —, *samo chcąc nabawić się czego złego.* = fig. lekarstwo, środek.

MEDICINALE, s. m. lekarstwo. = ad. m. f. lekarski. = Vasi medicinali, naczynia, stoją na lekarstwo.

MEDICINALMENTE, av. po lekarsku. = jak chory.

MEDICO, pl. —CI, s. m. lekarz. = ad. lekarski.

MEDICONE, s. m. biegły lekarz.

MEDICONZOLO, —ZOLINO, MEDICUCCIO, s. m. lekarzynia, doktorzynia.

MEDIETA, s. f. połowa.

MEDIO, —DIA, ad. m. f. średni, środkowy, pośredni. Medio proporzionale, *Geom.* (wyraz) średnio proporcjonalny. = Medio evo, *średnie wieki.* = s. m. średni palec.

MEDIOCRE, ad. m. f. mierny, pomierny, średni.

MEDIOCREGGIARE, v. n. być miernym w czem. = utrzymać się w mierności, w miernym stanie.

MEDIOCREMENTE, av. miernie, średnio.

MEDIOCRITÀ, s. f. mierność, mierny stan. = mierność, brak zalet.

MEDITAMENTO, s. m. rozmyślanie, rozpamiętywanie, dumanie. = myśl.

MEDITARE, v. n. rozmyślać, dumać, rozpamiętywać, zatapić się w myślach, zamyślać się. = zamyślać co, układać sobie co. [myślnie.]

MEDITATAMENTE, av. rozmyślnie. MEDITATIVO, —VA, ad. myślący, rozmyślający.

MEDITAZIONCELLA, s. f. dim. krótkie namyślenie się.

MEDITAZIONE, s. f. rozmyślanie, dumanie, rozpamiętywanie.

MEDITERRANEO, s. m. morze Śródziemne. = ad. śródziemny. Città mediterranea, *Bocc.* miasto położone w głębi kraju.

MEDITICO, —CA, pl. CI, —CHE, ad. zaraźliwy, smrodliwy. [w wyziewy.]

MEDITISMO, s. m. zarażliwość. MELIO, av. lepiej. Di bene in —, *coraz lepiej.* = s. m. rzecz lepsza.

MELA, s. f. jabłko. Conoscere il pesco dalla mela, *prov. v.* MELO. = bania, gałka na kopule. = pl. półdupki.

MELACCHINO, —NA, ad. słodźuchmy (o winie białym).

MELACITOLA, v. MELISSA.

MELACOTOGNA, s. f. pigwa (owoc). [ostodzony miódem.]

MELADDOLCITO, —TA, ad. MELAGRANA, —NATA, s. f. granat. [natowe drzewo.]

MELAGRANO, s. m. Bot. grama. MELANCOLIA, ec. v. MALINCORNIA, ec.

MELANGOLA, s. f. zielona, twarda pomarańcza.

MELANGOLO, s. m. drzewo takie pomarańcze wydające.

MELANSAGGINE, s. f. glistwisto, głupota.

MELANTRO, —TIO, s. m. Bot. v. GITTATIONE, NIGELLA.

MELANZANA, s. f. Bot. gruska miłośna.

MELARANCIA, s. f. pomarańcza. = fig. bajka, zmyślenie.

MELARANCIO, s. m. drzewo pomarańczowe. Far d'un pruno un —, *prov.* chcieć coś niepodobnego.

MELARIO, s. m. ul. MELASSA, s. f. melas.

MELATA, s. f. miodowica, miodowa rosa. = marmelada z jablek.

MELATO, —TA, ad. zaprawiony miodem. = fig. słodki, miodowy.

MELÈ, s. m. miód. Non si può avere il — senza le pecchie o le mosche, *prov.* niemasz róży bez cierniów.

MELENSO, —SA, ad. głupi.

MELETO, s. m. sad jabłonny. = scherz. zadek. [reli.]

MELIACA, s. f. gatunek morelowego.

MELIACO, s. m. gatunek drzewa morelowego.

MELICERIDE, s. f. Med. ogni-pióro, słodki strup.

MELICHINO, s. m. jablecznik. MELICO, v. MELODICO.

MELIFERO, MELIFERO, —RA, ad. miodorodny.

MELIGA, —CA, v. SAGGINA.

MELIOTO, MELLIOTO, s. m. Bot. melilot, *nostrzyk*.

MELINA, s. f. —NO, s. m. biała ziemia z wyspy Melos, używana w malarstwie.

MELISSA, s. f. Bot. rojownik, *matecznik*. [miód.]

MELLIFICARE, v. n. robić

MELLIFICIO, s. m. robota pszczelna w ulu.

MELLIFLUAMENTE, av. miodoplynnie.

MELLIFLUO, —FLUA, ad. miodoplynnny. = fig. słodkoplynnny. [stwo, głupota.]

MELLONAGGINE, s. f. głup.

MELLONAIIO, s. m. grzędę melonów.

MELLONCELLO, —CINO, s. m. dim. melonek.

MELLONE, s. m. melon. = fig. głupiec, czop, fotop, balwan, rura, duda. [szlam.]

MELMA, MELMETTA, s. f. muł, MELMOSO, —SA, ad. multi-

sty, szlamowaty.

MELO, s. m. jabłoni. Noi conosciamo il — dal pesco, *prov.* znamy się na farbowanych lisach.

MELOCOTOGNO, s. m. pigwove drzewo.

MELODIA, s. f. melodya.

MELODIOSAMENTE, av. melodyjnie, *dźwięcznie*.

MELODIOSO, —SA, MELODICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. melodyjny, *słodkobrzniący*.

MELODRAMMA, s. m. melodrama.

MELODRAMMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. melodramatyczny.

MELOTE, —TA, s. f. skóra owcza z runem. [blon.]

MELUGGINE, s. f. dzika jama.

MELUME, s. f. śnieć padająca na winorośl.

MELUZZA, MELUZZOLA, s. f. dim. jabuszko.

MEMBRANA, s. f. błona, pliva. = pargamin.

MEMBRANACEO, —CEA, —NOSO, —SA, ad. błoniasty, *pliu-kowaty*.

MEMBRANETTA, —NUZZA, s. f. dim. błonka, *pliu-ka*.

MEMBRARE, v. n. pamiętać, *ponieć, przypominać sobie*.

Arsi di stegno membrando, *che per lei Troia cadea, Car. En.*

MEMBRETTO, MEMBRICCUOLO, MEMBRINO, MEMBROLINO, s. m. dim. maty członek.

MEMBRO, pl. f. —BRA, s. m. członek, część ciała. = pl. m. —BRI, fig. członek, część czego-

kolwiek; członek towarzystwa, *zgrupadzenia, i t. p.* = Arch.

członek, jako to: *pedestał, ko-*

lumna, kapitel, i. t. d. = Alg. wyraz zrównania.

MEMBRONE, s. m. accr. duży członek.

MEMBRUTO, —TA, ad. krępy, przysadkowy.

MEMORABILE, MEMORANDO, —DA, MEMOREVOLE, ad. pamiętny. MEMORABILMENTE, av. pamiętnie. [mínac.]

MEMORARE, v. a. przypominanie. MEMORATIVA, s. f. władza pamięci.

MEMORATIVO, —VA, ad. przypominający.

MEMORIA, s. f. pamięć. —fe dele, locale, pamięć wierna, lokalna. Imparare a —, uczyć się na pamięć. = pamięć, przypominanie, pamiętka. Di buona —, świętej pamięci, sławnej pamięci. = nota, notatka.

MEMORIACCIA, s. f. peg. zła pamięć.

MEMORIALE, s. m. nota, notatka. = pamięć, przypominanie, pamiętka. = memoriał. = ad. m. należący do pamięci.

MEMORIOSO, —SA, ad. pamiętny, godzien pamięci.

MEMORIUC CIA, s. f. krótka pamięć.

MENA, s. f. sprawa, interes, negocjacja. = knowanie, praktyka. —stan, rodzaj, gatunek. E vidivi entro terribile stipa di serpenti, e di sì diversa mena, ec. D. Inf.

MENADITO, sapere, conoscere a —, umieć, znać co na palcach.

MENAGIONE, s. f. rozwołanie żółdka, biegunka.

MENALE, s. f. windówka.

MENAMENTO, s. m. prowadzenie. = poruszenie, wstrząśnienie.

MENARE, v. a. prowadzić. — il cieco, prowadzić ślepego.

— per il naso, prowadzić, wodzić za nos. — via, uprowadzić. — donna, o moglie, pojąc za żonę, ożenić się. — la vita, prowadzić życie. — i giorni, przepędzać dni. = sprawić rozwołanie żółdka. = trząść, wstrząsać, ruszać, poruszać. — il capo, trząść głowę, kiwać głowę. — le labbra, ruszać wargami. = ciągnąć za sobą, sprawić, zrzucić. = traktować o czym; knuć spiski. = Menare un pugno, uderzyć kulakiem, szturchnąć. — colpi, zadąć cios, ugodzić, uderzyć. Messer Antonio e Stefano dall' altra parte assalirono Lorenzo, e menatogli più colpi d'una leggiera ferita nella gola lo percossero, Mach. Stor. — la frusta in su la schiena, chłostać, ćwiczyc po grzbie-

cie. — la spada, ciąć palaszem. Menare, assol. ciąć, bić, rąbać, grzmocić. = pędzić, porywać. Così quel fiato gli spiriti mali, di qua, di là, di giù, di su gli mena, D. Inf. — di punta, zranić ostrzem. — a capo, przywieść do skutku. — le calcole, v. CALCOLE. — le mani, bić, walić, grzmocić rękami; spieszyć się, chcieć się prędko z czem uwinąć. — le gambe, zbierać nogami, biedz co tchu; wziąć nogi za pas, uciec, zemknąć. — delle calcagna, zbierać pięty, zmykać co tchu. — per la lunga, odkładać, odulać. — per parole, uwodzić kogo, ludzi obietnicami. Non può più menarla in lungo, nie pociągnie dugo, prędko skończy życie. — buono, potwierdzić, pochwalić. — trattato, czynić praktyki.

MENARROSTO, s. m. koło do obracania różna.

MENATA, v. MANATA. = v. MENAMENTO.

MENATOIO, s. m. wszelkie narzędzie służące do poruszenia, nadania ruchu. = fig. członek mężki.

MENATORE, s. m. —TRICE, s. f. przewodnik, przewodniczka.

MENATURA, s. f. staw. = poruszenie, wstrząśnienie.

MENDA, s. f. błąd, omyłka, wada. = wynagrodzenie szkody. [vuy.]

MENDACE, ad. m. f. kłamliwy. MENDACEMENTE, av. kłamliwie.

MENDACIO, s. m. lat. kłamstwo. = kłamca.

MENDARE, v. a. wynagrodzić szkodę.

MENDICAGGINE, —GIONE, —NZA, v. MENDICITÀ.

MENDICANTE, ad. e s. żebrak, żebraczka. = Mendicanti, cztery zakony żebrzące, jako to: franciszkanie, karmelicy, augustianie i kapucyni.

MENDICARE, v. a. żebrać. = fig. żebrać, błażyć, upraszać.

MENDICATAMENTE, av. po żebracku.

MENDICATORE, s. m. —TRICE, s. f. żebrak, żebraczka.

MENDICATORIO, —RIA, ad. żebracki.

MENDICAZIONE, s. f. żebranie, żebraniina.

MENDICITÀ, s. f. żebractwo, żebraniina.

MENDICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. e s. żebracki, żebrak, żebraczka.

MENDICUME, s. m. żebractwo, żebracy.

MENDO [mén-do], s. m. wynagrodzenie szkody.

MENDO [mén-do], s. m. naróg, narów, wada.

MENDOSO, —SA, ad. błędny, pełen błędów. = Costole mendose, Anat. 5 żeber mniejszych.

MENINGE, s. f. Anat. nazwisko dwóch błon mózgowych, z których jedna twarda, druga miękka, druga cienka, pia madre.

MENIPOSSENTE, ad. m. f. mniej potężny.

MENNO, s. e. ad. m. kastrat, rzezaniec. = mężczyzna który nie zarastając zdaje się być wyrzniętym.

MENO, ad. comp. mniejszy. Senz' esso fora la vergogna —, D. Purg. = s. m. mniejsza część. Come dal suo maggiore è vinto il —, D. Purg. Dal più al meno, mniej więcej.

MENO, av. mniej. Nè più nè —, ani mniej ani więcej. Venir —, mdleć, zemdleć, omdleć. Io sentia dentro al cor già venir — gli spiriti che da voi ricevon vita, Petr. Venir meno di forze, upadać na siłach. Esser da — di alcuno, być niższym od kogo, nie wyrównywać mu w czem.

MENOMABILE, ad. m. f. dający się zmniejszyć.

MENOMAMENTO, s. m. ujęcie, zmniejszenie.

MENOMANZA, s. f. zmniejszenie, umniejszenie, uszczuplenie. = brak, niedostatek. = v. ABBASSAMENTO.

MENOMARE, v. a. zmniejszyć, ująć, uszczuplić.

MENOMO, —MA, ad. najmniejszy.

MENOMUCCIO, —CIA, ad. najmniejszy ze wszystkich.

MENOVILE, ad. m. f. podły, podlego urodzenia.

MENSA, s. f. stół jadalny. = Mensa episcopale, dochody biskupie.

MENSALE, s. f. Geom. czworobok nieforemny.

MENSETTA, s. f. dim. stolik.

MENSOLA, s. f. Arch. krokoszyna.

MENSTRUALE, ec. v. MESTRUALE, ec. [czny.]

MENSUALE, ad. m. f. miesięczny.

MENSALE, s. f. Bot. mięta.

MENTALE, ad. m. f. umysłowy.

MENTALMENTE, av. myślą, w myśl.

MENTASTRO, s. m. dzika mięta.

MENTE, s. f. umysł, rozum, pojęcie. = pamięć. Tenere, sapere a —, zatrzymać w pamięci, umieć na pamięć. Uscir di —, wyjść z pamięci. Imparare a —, uczyć się na pamięć. Por mente, baczyc, uważać, zważać, pamiętać. Pregoti, ch' alla — altrui

mi rechi, *D. Inf.* = *myśl*. Mi va, mi corre, mi viene, mi cade una cosa per la —, *przychodzi mi na myśl, snuje mi się w myśli*. = *duch, dusza*. = *Teol. Bóg; istota rozumna*. = *wola, chęć, myśl, serce*. Acconciate le menti vostre nel piacer di Dio, *skłaniajcie serca, myśli wasze do woli Boga*.

MENTECATTAGGINE, s. f. *szalenstwo, głupstwo, nierozum*.

MENTECATTO, —TA, ad. *szalony, waryat, obrany z rozumu*.

MENTICARE, v. DIMENTICARE.

MENTIRE, v. n. ir. *łgać, kłamać*. — per la gola, *per la stróża, bezczelnie łgać*. — altrui, *zadać komu kłamstwo*. = v. a. *sfalszować*.

MENTITA, s. f. *zadanie kłamstwa*. Dare una —, *zadać komu kłamstwo*. Toccare una —, *mieć sobie zadane kłamstwo*.

MENTIFAMENTE, av. *klamliwie*.

MENTITO, —TA, p. ad. v. MENTIRE. = *falszywy, udany*. E poi tra via m' apparve quel traditor in si mentite larve, *che più saggió di me ingannato avrebbe, Petr.*

MENTITORE, s. m. —TRICE, s. f. *łgacz, kłamacz*.

MENTO, s. m. *podbródek*.

MENTOSTO, av. *później*.

MENTOVARE, v. a. *wzmiankować, nadmienić*.

MENTOVAZIONE, v. MENZIONE.

MENTRE, av. *podczas, tymczasem*. — che, *pod czas gdy; aż póki*. Sappi, che se' nel mondo girone.. e sarai mentre che tu verrai nell' orribil sabbióne, *D. Inf.* = s. In quel, in questo —, *tym czasem, pod czas gdy to się dzieje*.

MENZIONARE, v. MENTOVARE.

MENZIONE, s. f. *wzmianka*.

MENZOGNA, s. f. *łgarstwo, kłamstwo*. = *zmyślenie, fikcja*.

Una verità ascosa sotto bella —, *D. Conv.*

MENZOGNATORE, v. MENTITORE.

MENZOGNERAMENTE, av. *klamliwie*.

MENZOGNERE, —RO, —RA, ad. *klamliwy, zmyślony, falszywy, zwodniczy, udany*.

MENZONARE, v. MENTOVARE.

MENZONIERE, —RO, v. MENZOGNERE.

MERAMENTE, av. *tylko, jeno, jedynie, li tylko*.

MERAVIGLIA, ec. v. MARAVIGLIA, ec.

MERCANTARE, —TEGGIARE, v. n. *kupczyć, handlować*.

MERCANTE, s. m. *kupiec, Fa-*

re orecchie di —, *udawać głuchego*.

MERCANTESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *kupiecki, handlowy*.

MERCANTESSA, s. f. *kupcowa*.

MERCANTEVOLE, —TILE, ad. m. f. *kupiecki, handlowy, Città mercantile, miasto handlowe*. Alla mercantile, av. *po kupiecku*.

MERCANTILMENTE, av. *po kupiecku*.

MERCANZIA, s. f. *towar*. = *handel*. = *trybunał handlowy we Florencyi*.

MERCANZIUOLA, s. f. dim. *drobny towar*. = *drobny handel*.

MERCARE, v. n. *handlować, kupczyć*. Guerreggio in Asia, e non vi cambio o merco, *Tass. Ger. wojnę w Azji, handlow nie widuję i nie przekupuję*. = v. a. *kupić, nabyć, dostać*. E questa è quella spada che tu cerchi, che tua sarà se con virtù la merchi, *Ar. Or. Fur.* = v. r. *przeładować się*. Là dove Cristo tutto di si merca, *D. Par.*

MERCATABILE, ad. m. f. *dający się zbyć, sprzedac*.

MERCATANTARE, v. n. *handlować, kupczyć, prowadzić handel*.

MERCATANTE, + ec. v. MERCANTE, ec.

MERCATANTONE, s. m. *bo-gaty kupiec*.

MERCANTUOLO, —TUZZO, —TUZZOLO, s. m. dim. *kupczyzna*.

MERCATANZIA, v. MERCANZIA.

MERCATARE, v. n. *handlować, prowadzić handel*. = *targować towar*.

MERCATO, s. m. *targ, targowisko, rynek*. = *ludzie kupujący i sprzedający na targu*. = *kupno i sprzedaż*. = *fig. targ, umowa, ugoda*. = *Far — di chechessia, handlować czem*. Far buon —, *tanio kupić; fig. nie dbać o co*. Tre donne fanno un —, *prov. dosyć trzech kobiet żeby narobić wiele halasu*.

MERCATURA, s. f. *handel*.

MERCE [mér-cze], s. f. *towar*.

MERCÈ [—czê], MERCEDE, s. f. *nagroda, zapłata*. Render —, *nagrodzić*. Che di mal' opra il gastigo è mercede, *Port. Ricc.* = *dzięki*, Render —, *złożyć dzięki*. = *dobry uczynek, zasługa*. E s' egli hanno mercedi, non basta, perch' e' non chber bontasmo, *D. Inf.* = *pomoc, łaska*. Andare all' altrui mercede, *żebrać wsparcia, pomocy*. Rimettersi alla mercè altrui, *zdać się na łaskę czyje*. = *łitość, żłtowanie, miłosierdzie, przebaczenie*. Piacciayi omai di que-

sto (cor) aver mercede, *Petr. Mercè nè donna nè donzella trova, Ar. Or. Fur.* = *Merce chè, Segner-dla tego że, ponieważ*.

MERCENARIAMENTE, av. *najemniczo*.

MERCENARIO, —NAIO, —NNA-RIO, —NNAIO, s. m. *najemnik*. = *ad. najemniczy, najemny, najęty*.

MERCENNUME, s. m. + *najęta robota*.

MERCERIA, s. f. *handel drobnych towarów jako to: płótna, wstążek, tasemek, i t. p.* = *sklep z takimi towarami*.

MERCIAIO, —DRO, s. m. *handlujący drobnymi towarami*.

MERCIAIUOLO, s. m. *kramarz obnoszący drobne towary*. [zany handel.

MERCIMONIO, s. m. *zakam*.

MERCOLEDÌ s. m. *środa*.

Guardare verso —, *fig. gapić się, gawronić się, zapatrzeć się na co*. [szczyr.

MERCORELLA, s. f. *Bot.*

MERCURIALE, ad. m. f. *merkuryalny*. = *fig. żywy jak żywe srebro*.

MERCURIO, s. m. *merkuriusz, żywe srebro*. = *Astr. Merkuriusz, planeta najbliższy słońca, obraca się około niego w przeciągu 87 dni, 23 godzin, odległy od słońca 8 milionów mil geogr.*

MERDA, s. f. *łajno*.

MERDOŚO, —ŚA, ad. *powalany łajnem*. = *fig. brudny, plugawy*.

MERENDAS, s. f. *podwieczorek*.

MERENDARE, v. n. *jeść podwieczorek*.

MERENDONE, —ACCIO, s. m. *batwan, jolop, czop, rura, duda*.

MERETRICARE, v. n. *kurwić się*. [ca, kurwa.

MERETRICE, s. f. *nierządni-*

MERETRICIAMENTE, av. *po kurewsku*.

MERETRICIO, s. m. *nierząd, kurewstwo*. = *dom nierządnic*.

MERETRICIO, —CIA, ad. *kurewski*.

MERETRICOLA, s. f. *kurewka*.

MERGERE, v. a. ir. *lat. zanurzyć, zatopić*. = *fig. strącić, pogrzyć*.

MERGO, s. m. *Ornit. murek*. = *gatunek przygięty i zakopana w ziemię żeby się przyjęła*.

MERIDIANO, s. m. *Astr. południk, płaszczyzna koła wielkiego przechodząca przez ziemną kreskę, przez bieguny świata, i środek ziemi*.

MERIDIANO, MERIGGIANO, —NA, MERIDIONALE, ad. *południowy*.

MERIGGIARE, v. n. *spać, spo-czywać w południe; siedzieć w chłodzie w południową godzinę*.

MERIGGIO, s. m. *miejsce wystawione na południe*. = południe, strona południowa świata. = południe, godzina południowa, moment w którym południk miejsca przechodzi przez środek słońca nad poziomem. = ad. południowy.

MERIGGIONE, av. w cieniu, w chłodzie o południu.

MERITAMENTE, av. słusznie, sprawiedliwie. [da.

MERITAMENTO, s. m. nagromadzenie, v. a. nagrodzić. Per — Castruccio del servizio fattogli. G. Vill. = v. a. e. n. zastugiwać na co, być godnym czego = płacić procent. = uczynić godnym. L'umiltà merita all'uomo la grazia, pokora czyni człowieka godnym taski = Meritar d'uno, zasłużyć się komu.

MERITEVOLE, ad. m. f. zasługujący na co, godny czego.

MERITEVOLMENTE, av. słusznie, sprawiedliwie.

MERITO, MERTO, * s. m. zastuga, zaleta. = nagroda. Dio ve ne renda merito, Bóg zapłać. = procent. = owoc. = Merito della causa, dowody na których jest oparta jaka sprawa. Entrare nei meriti, roztrząsać, zgłębiać jaką sprawę, dochodzić na czem ona jest oparta.

MERITORIAMENTE, av. zasłuznie.

MERITORIO, —RIA, ad. zasługujący na względy, godzien nagrody.

MERITOSO, —SA, ad. zasługujący na co, godzien czego.

MERLARE, v. a. blankować, porobić blanki na murze.

MERLATA, s. f. blanki na murze.

MERLATURA, s. f. v. MERLATA. = robota w zębki, ząbkowanie.

MERLETTO, s. m. koronka. = galon, taśma, burt.

MERLO, s. m. blanki na murze. = koronka.

MERLO, s. m. MERLA, s. f. Ornit. kos. Il — ha passato il Po, prov. młodość upłynęła, piekność znikła, starość nadeszła. E già di là del rio passato è il merlo, Petr.

MERLOTTO, —TA, s. młody kos. = fig. kiep, duren, czop, jolop. Credi tu pur ch'io sia così merlotto, L. Lipp. Malm.

MERLUZZO, s. m. koronka. = sztokfisz.

MERO, —RA, ad. czysty, szczyry. = Mero imperio, Leg. władza nieograniczona.

MESATA, s. f. cały miesiąc.

MESCECERE, v. a. e. n. mieszać. = nalewać do picia.

MESCHIAMENTO, s. m. mieszanie.

MESCHINA, s. f. służebnica. E quei che ben conobbe le meschine della regina dell'eterno pianto, guarda, mi disse, le feroci Erine, D. Inf.

MESCHINACCIO, —CIA, ad. chudy pacholek.

MESCHINAMENTE, av. nędznie, lichy, biednie.

MESCHINELLO, —LA, —TTO, —TA, ad. nieborak, nieboraczka, biedak, biedaczka.

MESHINIA, —ITA, s. f. bieda.

MESCHINO, —NA, ad. biedny, nędzny, lichy.

MESCHITA, s. f. meczet.

MESCIBILE, ad. m. f. dający się z czem mieszać.

MESCIROBA, s. f. nalewka.

MESCITORE, s. m. nalewacz.

MESCOLAMENTO, s. m. mieszanie.

MESCOLANZA, s. f. mieszanina. = salata z różnych ziół.

MESCOLARE, v. a. mieszać, zmieszać, pomieszać. — le carte, i colori, tasować karty, roztrzeć kolory. = v. r. łączyć się, parzyć się. [mieszanie.

MESCOLATAMENTE, av. pomieszanie.

MESCOLATO, s. m. kilka gatunków wełny razem zmieszanej; sukno z takiej wełny. = mieszanina. = p. ad. pomieszany, zmieszany.

MESCOLATURA, v. MESCOLANZA. [na.

MESCULIO, s. m. mieszanina.

MESE, s. m. miesiąc. Non aver tutti i suoi mesi, fig. nie mieć piątej klepki w głowie. = miesięczka.

MESENTERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. należący do błony kiszkiwej.

MESENTERIO, s. m. Anat. błona kiszkiwej cienka.

MESENTERITE, s. f. Med. zapalenie błony kiszkiwej.

MESERAICO, v. MESENTERICO.

MESSA, s. f. wprowadzenie, wstęp. = summa wniesiona przez każdego spółnika. = odrośl, wypuszek, wyrostek. = danie na stół.

MESSA, s. f. msza. [stwo.

MESSAGGERIA, s. f. poselstwo.

MESSAGGIERA, s. f. postannica, postanka.

MESSAGGIERE, —RO, s. m. postaniec.

MESSAGGIO, s. m. poselstwo, zlecenie. = poseł, postannik.

Per li messaggi dell'eterno regno, D. Purg.

MESSALE, s. m. mszał.

MESSE, s. f. żniwo.

MESSERATICO, s. m. tytuł mościpana.

MESSERE, s. m. † pan, jego mość. Dar del —, mościvac, dawać tytuł pana. = pan domu. Far il —, rządzić, burmistrzować, przewodzić. = tył, zadek. Io sono di parere che... le vada uno di noi dietro al —, gli altri da' fianchi, Fort. Ricc.

MESSIA, s. m. Messyas.

MESSIONE, v. MISSIONE.

MESSEITICCO, s. m. odrośl, wypuszek, parostek.

MESSO, s. m. posłaniec, poseł. = woźny, komornik. = danie na stół. [TERE.

MESSO, —SA, p. ad. v. MET-MESSORE, v. MIETTITORE.

MESTARE, v. a. mieszać, wymieszać warzęcha lub rękę. = pomieszać. = fig. rządzić, zawiadywać. = v. r. mieszać się, wtrącać się.

MESTATOIO, s. m. kopystka, łopatką do mieszania. [jacy.

MESTATORE, s. m. mieszaninista, s. f. pierwszy grunt dany na płótnie lub drzewie do malowania.

MESTICARE, v. a. dać grunt na płótnie lub drzewie przed malowaniem.

MESTICHINO, s. m. kopystka do mieszania i zbierania farb rozrobionych.

MESTIERE, —RO, s. m. rzemieślniczość, powołanie. Strapazzar il —, robić co byle zbyć. = † D. Vit. ezekwie, nabożeństwo żałobne. = v. MESTIERI.

MESTIERI, s. m. potrzeba. Aver, esser, far —, być potrzebnym. Non è —, niepotrzeba. Fa —, potrzeba.

MESTIZIA, s. f. smutek. *mestino*

MESTO, —TA, ad. smutny. = fig. ciemny, posępny.

MESTOLA, s. f. warzęcha. = palant. = kielnia. = rączka lub kopystka do zgartywania piwnej w banku. = fig. Bocc. cymbał, głupiec.

MESTOLATA, s. f. pełna warzęcha czego. = uderzenie warzęcha.

MESTOLONE, s. m. cymbał, głupiec, balwan. = v. PALETTONE.

MESTRUALE, ad. m. f. miesięczny (o regularności miesięcznej kobiet).

MESTRUANTE, —ATA, ad. f. mająca miesięczkę.

MESTRUO, s. m. miesięczka. = Chim. roztwarzacz. = ad. v. MESTRUALE. = miesięczny.

MESTURA, s. f. mieszanina.

META, s. f. polowa.

META, s. f. meta, kres.

META, s. f. łajno. — del bue, łajno wolu.

METACARPO, s. m. Anat. średni rządek kości ręki.

METAFISICA, s. f. metafizyka, nauka o duszy i Bogu, o władzach umysłowych, o świecie w ogólności, jego początku, celu, i t. d.

METAFISICALE, ad. m. f. metafizyczny.

METAFISICAMENTE, av. metafizycznie.

METAFISICARE, v. n. rozprawić metafizycznie.

METAFISICO, pl. —CI, s. m. metafizyk, = ad. metafizyczny.

METAFORA, s. f. Rett. metafora, przenośnia.

METAFORICAMENTE, av. przenośnie.

METAFORICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. metaforyczny, przenośny.

METAFORIZZARE, —REGGIARE, v. n. używać przenośni.

METALLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, —NO, —NA, ad. metaliczny, kruszcowy.

METALLIERE, s. m. ludwisarz, = metalurg. [szec.]

METALLO, s. m. metal, krum-

METALLURGIA, s. f. metalurgia, sztuka wydobywania kruszców.

METALLURGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. metalurgiczny.

METALLURGO, pl. —GI, s. m. metalurg.

METAMORFOSE, —SI, s. f. przemiana, przeobrażenie.

METATARSO, s. m. Anat. średni rząd kości stopy.

METATESI, MATATESI, s. f. Gram. przekładnia liter, np. Giugnere zamiast Giugnere, i t. d.

METEMPSICOSI, s. f. metempsychoza, przechodzenie dusz.

METEORA, s. f. meteor, twór napowietrzny.

METEORICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. meteoryczny.

METEOROLOGIA, s. f. meteorologia, znajomość odmian atmosfery, to jest zimna lub ciepła, gęstości i sprężystości powietrza, kierunku wiatrów, i t. d.

METEOROLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. meteorologiczny, = s. m. meteorolog.

METEOROLOGO, pl. —GI, s. m. meteorolog.

METICCIO, —CIA, ad. mieszaniec, mieszanka, z Europejczyka i Indyjanki.

METODICAMENTE, av. metodycznie.

METODICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. metodyczny.

METODIZZARE, v. n. ułożyć metodycznie. [sły porządek.]

METODO, s. m. metoda, sci-

METONIMIA, s. f. Rett. metonimia, figura w której się bierze rzecz zawierająca za zawartą i na odwrót.

METRICAMENTE, av. wierszem miarowym.

METRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. metryczny, miarowy, = s. m. wierszopis, poeta.

METRO, s. m. metr; dziesięć milionowa część ćwierci południka ziemskiego, czyli odległości biegnąca od równika, 3 stopy, 5 caliów, 8 linij. = metr, miarawjersza, = wiersz.

METROMANIA, s. f. mania pisania wierszów.

METROPOLI, s. f. stolica, = kościół metropolitalny.

METROPOLITA, s. m. metropolitu.

METROPOLITANO, —NA, ad. metropolitalny.

METROPOLITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. należący do metropolity.

METTERE, v. a. ir. kłaść, położyć, włożyć, postawić, posadzić, = puszczając parosiki, odrastać. = Mettere a entrata, policzyć do dochodu; fig. wwieźć. — al di sotto, ucinając, przysięgnąć. — in esecuzione, in opera, in pratica, przywieść do skutku, wykonać. — in fuga, zmusić do ucieczki. — al niente, zniszczyć, zniweczyć. — a petto chicchessia, postawić kogo przeciw komu. — a petto, porównywać. — in non cale, v. cale. — un abito, ec. wdziać suknie. — a bottino, wydać na lup, złupić, zrabować. — a soggadro, sos sopra, przewrócić do góry nogami, pomieszać. — bene, dopomódz. — nel capo, nakłaść w głowę, nauczyć. — il cervello a bottega, silić się na co. — compassione, wzbudzać litość. — da banda, odłożyć na stronę, pominać, zaniechać. — cuore, dodać odwagi, zachęcić. — in cuore, przekonać, namówić. Mettersi in cuore, zdecydować się, conto, być dogodnym, być komu na rękę. — cura, strzedz się. — fece, capo, wpaść (o rzekach.) — fuoco, zapalić. — guai, jęczeć, płakać. — fuori, dostać, wydobyć. — la testa fuori, wytknąć, wysadzić głowę. — i denti, wyrzynać się (o zębach). — mano alla spada, ściągnąć rękę do palasza. — in campo, v. campo. — a rischio, narazić, puścić na los niepewny. — in abbandono, opuścić, zaniebdać. — in cielo, fig. wynosić pod niebiosa. — in faccende, dostarczyć roboty, zatrudnić, zająć. — in forse, wątpliwać. — insieme, zebrać, złączyć. — in mezzo, położyć, postawić między dwoma; odkładać, zwolekać; oszukać,

zwieść. — in molle, namoczyć — in obbligo, puścić w zapomnienie. — in puntelli, podeprzeć. — male, poróżnić osoby. — grida, strida, krzyżeć, wydawać krzyki. — un sospiro, westchnąć. — mestizia, terrore, paura, zasmucić, nabawić strachu. — in ferri, okuć w kajdany. — in dubbio, podać w wątpliwość. — in serbo, schować, zachować. — all'incanto, puścić na licytacyę. — pegno, dać zastaw, złożyć się o co. — piede, stanąć gdzie nogę, wejść. — romore narobić halasu. = v. r. Mettersi a lavorare, zasiąść do roboty. — a tavola, usiąść do stołu. — a correre, zacząć biec. — in dosso alcuna cosa, wdziać co na siebie. — in istrada, puścić się w drogę. = v. n. wychodzić, prowadzić (o drodze, drzwiach). = wpaść (o rzekach). Dove presso a Borda mette Garonna, Ar. Orł. Fur.

METTILORO, s. m. robotnik dający pozłotę na drzewie.

METTITORE, s. m. kładący. = Stamp. robotnik układający druk w stronie.

MEU, s. m. Bot. kopr, olesnik.

MEZZADO, † v. MEZZANINO.

MEZZADRIA, s. f. dzierżawa z której połowa dochodu przypada na właściciela gruntu, a druga połowa na dzierżawcę.

MEZZADRO, MEZZAIUOLO, s. m. dzierżawca dzielący się połową dochodu z właścicielem ziemskim. [ko.]

MEZZALANA, s. f. półskien-

MEZZALUNA, s. f. Fort. półszaniec, luneta, = półżęczyca, herb turecki.

MEZZANA, s. f. tafla ceglana. = średnia strona u skrzypców, lutni. = żagiel maszty tylnego.

MEZZANAMENTE, av. miernie.

MEZZANETTO, —TA, ad. średniej wielkości.

MEZZANINO, s. m. między piętrze.

MEZZANITA, s. f. średniość, mierność, = pośrednictwo.

MEZZANO, s. m. v. MEZZANINO. = kępa na środku rzeki.

MEZZANO, s. m. pośrednik, faktor, swat. = ad. średni, środkowy, pośredni. = średni, mierny.

MEZZANOTTE, s. f. północ, moment w którym południk miejsca przechodzi przez środek słońca pod poziomem.

MEZZATINA, s. f. Pitt. kolor między jasnym i ciemnym.

MEZZEREON, s. m. Bot. wilcze lyko.

MEZZETTA, s. f. pewna mia-

ra ziemi. = półtory kwaterki (1/4 di fiasco fiorentino).

MEZZINA, s. f. *dzbanek*.

MEZZO [mè-dzo], s. m. *środek*.

Mezzo mezzo, sam *środek*. Produrre in —, *wytoczyć na środek, wystąpić z czem*. Tener la via di —, *trzymać środek, iść śródkiem, unikać ostateczności*. Togliere di —, *sprzątnąć, uprzątnąć, zgładzić*. Mettere in —, *oszukiwać*. Andarne di —, *wmieścić się w co, oberwać po plecach wplątawszy się w co*. Metter tempo in —, *odkładać, odwlekać*. In quel, in questo —, *tymczasem, gdy się to dzieje lub działo*. = *środek, sposób*. Aver —, *mieć środek, sposób*. Non c'è —, *niemasz środka, sposobu*. = *polowa*. A —, w *polowie*, na *polowę*. = *pośrednictwo*. Esser di —, *pośredniczyć*.

MEZZO, —ZA, ad. *pół*. Una mezz' ora, *pół godziny*. Mezza luna, *półksiężyc*. Una mezza dozzina, *pół tuzina*. Una dozzina e mezzo, *półtora tuzina*. Una mezza libbra, *pół funta*. Una libbra e mezzo, *półtora funta*. = *średni*. Di mezza età, *średniego wieku*. Di mezza statura, *średniego wzrostu*. = *środkowy, pośredni*. Mezzo tempo, *wiosna lub jesień*. I Romani, domi tutti i popoli mezzi fra loro e i Cartaginesi, *Mach. Disc. Dec. T. L. Rzymianie pokonaawszy wszystkie ludy i t. d.* = *av. na pół, po połowie, w połowie*.

MEZZO, —ZA [mè-co], ad. *zwiędły i zgnyły*. Non era in lui di sano altro che nome; corrotto tutto il resto, e più che mezzo, *Ar. Orł. Fur.* [s. i. e.]

MEZZOBUSTO, s. m. *popier*.
MEZZOCERCHIO, s. m. *półkole*.

MEZZODÌ, s. m. *południe*.
MEZZOGIORNO, s. m. *południe, strona świata; kraj południowy*. = *południe, moment w którym południk miejsca przechodzi przez środek słońca nad poziomem*. = *wiatr południowy*.

MEZZOQUARTO, s. m. *pół ćwierci funta*.

MEZZORILEVO, s. m. *pół płaskorzeźba*.

MEZZULE, s. m. *średnia klepka dna beczki*.

MI, pron. pers. *mnie, mi*. Dimmi qualche cosa, *powiedz mi co*. Lo duca mio mi prese per la mano, *D. Inf. Przed ne, lo, la, le, zamienia się na me*. Me ne scrive, *me lo dice, pisze mi o tem, mówi mi to*. Popredza zaimki tó, sí, ci, vi, tudzież te ne, se ne, ve ne, ce ne. Potendomiti celare,

mi ti feci palese, *Bocc. Następuje zaś po zaimkach il, lo, li, gli, la, le. Nè negare il mi puoi... e per torglimi d'addosso, Bocc.* = *Czasem tłumaczy się na polskie przez siebie*. Io mi son giovinetto, *jestem sobie młody*. Io mi credo, *myślę sobie*. Qui mi sto solo, *Petr. Eson pur quel ch'io m'era, Petr.* Czasem się wcale nie tłumaczy. Io medesimo non so quel ch'io mi voglio, *Petr.*

MIAGOLARE, MIAGULARE, v. n. *miauczeć*. = *fig. jeczeć*.

MIAGOLATA, s. f. *miauczenie*.

MIAGOLIO, s. m. *miauczenie wielu kotów razem*.

MIAGRO, MIARO, s. m. *Bot. lnianka*.

MIAO, s. m. *miau*.

MIASMA, s. m. *miazma, wyziew zaraźliwy*.

MICA, av. neg. *wcale nie, nic*.

MICA, s. f. *okruszyna, odrobina*. = *mika, tyszczał*.

MICACEO, —CEA, ad. *zawierający mikę*.

MICANTE, ad. m. f. *błyszczący, lskniący*.

MICCA, s. f. † v. *MINESTRA*.

MICCIA, s. f. *lont*. = *oślica*.

MICCICHINO, —NA, ad. *malutki, maluczki, malutki, malusiński*. = *av. troszeczkę, odrobinkę*. Tu non hai pacienza un miccichino, *Buon. Tanc.*

MICCINO, —NINO, s. m. *trochę, troszka, nieco, odrobina*. Dammene un —, *daj mi tego odrobinkę*. = *av. Aspetta tanto ch'io torni un —, poczekaj chwilę póki niepowrócę*. Fare a — d'una cosa, *używać czego po odrobinkę, niezmiernie oszczędzać*. Favellare a —, *cedzić przez zęby, mówić półgębkiem*.

MICCIO, s. m. *osiół*.

MICHELACCIO, s. m. *len, darmojad*.

MICIDIALE, s. e ad. *zabójca, zabójczy*.

MICINO, s. m. dim. *kotek*.

MICIO, —CIA, s. kot, *kotka*.

MICOLINO, s. e ad. m. *odrobina*. = *av. troszka*.

MIGRANICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *od bólu głowy*.

MICROCOSMO, s. m. *mikroskosmos, świat w miniaturze, człowiek*.

MIGROMETRO, s. m. *drobniemierz, narzędzie astronomiczne służące do mierzenia średnicy gwiazd*.

MICROSCOPICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *mikroskopiczny*.

MICROSCOPIO, s. m. *drobnowidz, mikroskop*.

MIDOLLA, s. f. *miękkusz chleba*. = *e MIDOLLO, s. m. szpik*

w *kościach*. = *Anat. mlecak pa-cierzowy*. = *Midolla d'un albero, drdzeń, rdzeń*. = *fig. tresć*.

MIDOLLARE, ad. m. f. *szpikowy*. [glupowaty]

MIDOLLONACCIO, —CIA, ad. *MIDOLLOSO*, —SA, ad. *pelen szpiku*. = *Pane midolloso, chleb mający duży miękkusz*.

MIELE, s. m. *miod*.

MIETERE, v. a. *żąć*. Di mia semenza cotal paglia mieto, *D. Purg.* = *fig. zbierać owoce, skarbić sobie*. — *allori, zbierać wawrzyny*. Vera donna, ed a cui di nulla cale se non d'onor che sov'ogni altra miete, *Petr.*

MIETTITORE, s. m. —TRICE, s. f. *żniwiarz, żniwiarka*.

MIETTITURA, s. f. *żniwo, żęcie*. = *żniwa, żniw pora*.

MIETUTO, —TA, p. ad. *żęty*.

MIGA, av. neg. v. *MICA*.

MIGLIACCARE, v. n. *objadać się potrawą zwaną Migliaccio*.

MIGLIACCIO, s. m. *budź z krwi wieprzowej z jajami*.

MIGLIAIO, pl. m. —AJ. f. —IA, s. m. *okolo tysiąca, tysiąc, krocie*. A migliaia, *av. tysiącami*. = *mila*.

MIGLIALSOLE, s. m. *Bot. wroble proso*. [dunst]

MIGLIAROLA, s. f. *brok*.

MIGLIO, s. m. *proso*.

MIGLIO, pl. m. —GLI, f. —GLIA, s. m. *mila*. — d'Italia, *mila włoska których idzie 60 na stopień geograficzny, ćwierć mili polskiej*.

MIGLIORAMENTO, s. m. *polepszenie*, = *fig. sam wybór*.

MIGLIORANTE, ad. m. f. *przychodzący do zdrowia*.

MIGLIORANZA, s. f. *lepszość*.

MIGLIORARE, v. a. *polepszyć, ulepszyć*. = *v. r. polepszyć się = odzyskiwać zdrowie, przychodzić do siebie*.

MIGLIORATIVO, —VA, ad. *polepszający*.

MIGLIORE, ad. m. f. *lepszy*.

MIGLIORMENTE, av. *lepiej*.

MIGNA, s. f. *mnośtwo kwiatów oliwnych*.

MIGNATTA, s. f. *pijawka*. = *fig. lapigrosz; pijawka*. Perchè ambidui furon mignatte delle borse altrui, *L. Lipp. Malm.*

MIGNELLA, s. m. *kutwa*.

MIGNOLARE, v. n. *kwitnąć (o drzewach oliwnych)*.

MIGNOLI, s. m. pl. *kwiaty oliwne*.

MIGNOLO, s. m. *mały palec*.

MIGNONE, s. m. —CELLO, s. m. dim. *ładny, śliczny; faworyt, pieszczoszek*.

MIGRANA, s. f. *migrena, ból w połowie głowy*. [ju]

MIGRARE, v. n. *wyjsc z kra-*

MILA, pl. di MILLE, *tysiące*.
 Cento —, *sto tysięcy*.
 MILENSAGGINE, s. f. *glupstwo, głupota*.
 MILENSO, —SA, ad. *glupi*.
 MILIARE, ad. m. f. *Med. podobny do ziarnek prosa, krupkiasty*. Febbre —, *febra z wysypką, szkarlatyna*.
 MILIONE, s. m. *milion*.
 MILIONESIMO, —MA, ad. *miliony*.
 MILITANTE, ad. m. f. *walczący, wojujący*. Chiesa —, *kościół wojujący*.
 MILITARE, ad. m. f. *wojskowy; wojenny*.
 MILITARE, v. n. *służyć wojskowo*. = *walczyć za co; fig. mówić za czem, służyć na poparcie*. —contro, *walczyć przeciw czemu; zbijać*. Ragioni che militano contro di noi, *dowody które są przeciw nam*.
 MILITARMENTE, av. *wojskowo*.
 MILITATORE, s. m. *wojak*.
 MILITE, s. m. lat. *żołnierz*.
 MILIZIA, s. f. *wojsko, milicya*. = *zastępy aniółów*. Quella — del celeste regno, *D. Par.* = *sztuka wojenna*. = *walka, wojna*. La vita dell' uomo è una — sulla terra, *fig. życie człowieka jest walką na ziemi*.
 MILLANTA, —MILLE, ad. num. *bez liku*.
 MILLANTAMENTO, MILLANTATURA, MILLANTO, v. MILLANTERIA.
 MILLANTARE, v. a. *chwalić, wychwalać, zachwalać*. = v. n. e. r. *chwalić się, chwalić się*.
 MILLANTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *chelpiowiec, samochwał, chelpicielka*.
 MILLANTERIA, s. f. *chelpliwość, samochwalstwo*.
 MILLE, s. num. *tysiąc*. A mille a mille, av. *tysiącami*. Per lagrime ch'io spargo a mille a mille, *convien che 'l duol per gli occhi si distille*, Petr. = *Stare in sul —, przybierać ton pański*.
 MILLEFIORI, s. m. *gatunek tabaki*. = *uryna krowia używana w lekarstwach*. = *Acqua vite di —, wódka z różnych kwiatów*.
 MILLEFOGLIE, s. f. *Bot. krwawnik*.
 MILLENARI, s. m. pl. *zwolennicy sekty chrześcijańskiej, utrzymujący że po sądzie ostatecznym cnotliwi panować będą na ziemi przez lat tysiąc*.
 MILLENARIO, —RIA, ad. *zawierający w sobie tysiąc*.
 MILLEPIEDI, s. m. *Stor. nat. tysiącnóg*.
 MILLESIMO, s. m. *tysiąc lat*. = ad. *tysięczny*.

MILZA, s. f. *śledziona*. Tirare, *stiracchiare le milze, fig. klepać biedę*. [*giesti*].
 MIMICA, s. f. *mimika, migi*.
 MIMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, MIMESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *mimiczny, na migi*.
 MIMMA, s. f. *dziewczynka*.
 MIMO, s. m. lat. *komedyanł*.
 MIMOSA, s. f. *Bot. czulek*.
 MINA, s. f. *waga u Greków, sto drachm attyckich*. = *kopalnia kruszców*. = *mina, podkop*.
 MINACCEVOLE, ad. m. f. *groźny*. [*groźnie*].
 MINACCEVOLMENTE, av.
 MINACCIA, s. f. —MENTO, s. m. *groźba, pogrożka, groźenie*.
 MINACCIARE, v. n. *grozić, pogrozić, odgrzązać się*.
 MINACCIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *groźiciel, groźicielka*.
 MINACCIATURA, MINACCIO, v. MINACCIA. [*źnie*].
 MINACCIOSAMENTE, av. *grominaccioso*, —SA, MINACE, ad. *groźny, odgrządzający się*.
 MINARE, v. a. *robić miny, podkopy*. [*kopnik*].
 MINATORE, s. m. *minier, podminator*. —RIA, ad. *groźący*.
 MINCHIATE, s. f. pl. *gra w karty których jest 96, z których 56 zowią się cartacce, 40 Farocchi, a jedna il matto*.
 MINCHIONARE, v. a. *drwić, kpić, szydzić*.
 MINCHIONATORE, s. m. *sztyderca, kpiarz, drwinkarz*.
 MINCHIONATURA, s. f. *drwinki, kpinki, szyderstwo*.
 MINCHIONCELLO, s. m. *fircytek, wiercipięta*.
 MINCHIONE, s. m. *kiep, dureń*. Minchione minchione, *ten co udaje głupiego*.
 MINCHIONERIA, s. f. *kpinki, drwinki*. = *fraszka, furda*. = *gruby błąd, głupstwo, niedorzeczność*.
 MINCIABBIO, s. m. *podpepie*.
 MINERALE, s. m. *minerał*. = ad. *mineralny, kopalny*. Acque minerali, *wody mineralne*.
 MINERALISTA, s. m. *mineralog*. [*logia*].
 MINERALOGIA, s. f. *mineralologia*.
 MINERALOGISTA, s. m. *mineralog*.
 MINERARIO, s. m. *górnik*.
 MINESTRA, s. f. *zupa*.
 MINESTRACCIA, s. f. *peg. zła zupa*. [*rozdaje zupę*].
 MINESTRAIO, s. m. *ten co MINESTRARE, v. a. robić, rozdáwać zupę*. = v. AMMINISTRARE.
 MINESTRELLA, —INA, —UCIA, s. f. dim. *zupka*.

MINGHERLINO, —NA, ad. *chudortawy*.
 MINIARE, v. a. *malować miniatury*. = v. r. *blanszować się, różować się*.
 MINIATO, —TA, p. ad. v. *miniare*. = *podobniustienki*. Il quale vestito poi minutamente di tutti i panni suoi, tutto miniato parevã lui, *Lasc. Nov.*
 MINIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *malarz, malarzka miniatur*.
 MINIATURA, s. f. *miniatura*.
 MINIERA, s. f. *mina, kopalnia*. = *kruszc surowy, ruda*.
 MINIMAMENTO, MINIMARE, v. MENOMAMENTO, ec.
 MINIMI, s. m. pl. *minimusz, zakon zalożony w Kalabrii przez S. Franciszkã di Paola, w XV wieku*.
 MINIMO, —MA, ad. *najmniejszy*. = s. m. *odrobina*.
 MINIO, s. m. *mina, niedokładnie czerwony ołówek*. = *miniatura*. [*uścieryalny*].
 MINISTERIALE, ad. m. f. *minister*.
 MINISTERO, —RO, s. m. *pomoc, wsparcie, pośrednictwo*. = *czyn, dzieło*. = *urząd ministra; ministeryum, rząd; ministrowie*.
 MINISTRARE, v. n. *sprawować urząd*. = v. a. *dostarczyć, udzielić, opatrzyć w co*. = *rzędzić, zarządzać, świadczyć*. = *robić służbę okolo dziala*.
 MINISTRATIVO, —VA, ad. *mogący udzielić, dostarczyć*.
 MINISTRATORE, s. m. —TRICE, s. f. *administrator, administratora*.
 MINISTRAZIONE, s. f. *administracja*.
 MINISTRIERE, s. m. + *dwo-rak*. = *minstrel, śpiewak i poeta w średnich wiekach*.
 MINISTRO, s. m. *wykonawca woli, służa, agent*. —d'uno stato, *minister stanu*.
 MINORANZA, s. f. *mniejszość*. = *zmniejszenie, uszczuplenie*.
 MINORARE, v. a. *zmniejszyć, uszczuplić*.
 MINORASCO, s. m. *część spadku przypadająca na młodszego brata*.
 MINORATIVO, —VA, ad. *drobny, zdrobniały*. = *niewielki, rozwalniający*.
 MINORE, ad. m. f. *mniejszy, niższy*. = *młodszy*. —figliuolo, *młodszy syn*. = *matoletni*. = *Frati minori, franciszkanie, obserwanci*. = s. f. *Log. minor, drugie z porządku zalożenie w syllogizmie*.
 MINORINGO, pl. —GHI, ad. e. s. m. *mniejszy, niższy*.
 MINORITA, s. f. *Leg. malolętność*.

MINUALE, ad. m. f. gminny, gminnego urodzenia.

MINUETA, —TTINA, s. f. —TTO, s. m. menuet.

MINUGIA, s. f. —GIO, s. m. pl. —GIA, —GE, kiszka, jelito. = Minuge, stróny z kiszek.

MINUGIAIO, s. m. robiący stróny z kiszek.

MINUIRE, v. a. ir. zmniejszyć. = v. n. zmniejszyć się.

MINUSCOLO, —LA, ad. mniejszy. Lettere minuscole, litery mniejsze.

MINUTA, s. f. minuta pisma.

MINUTAGLIA, s. f. drobiazg, drobnostka. = drobny lud, społeczeństwo.

MINUTAMENTE, av. po trochu, po odrobinie. = szczegółowo, po szczególe.

MINUTERIA, s. f. drobiazg, drobnostka. = drobniejsze jubilerskie roboty.

MINUTEZZA, s. f. drobnostka, drobny szczegół. = małość, maluczkosc.

MINUTIERE, s. m. jubiler.

MINUTISSIMO, —MA, ad. sup. drobniczny, drobnusienki, drobnusienki.

MINUTO, s. m. minuta, 1/60 godziny lub stopnia kola. = zupa z drobnych ziól. = owce, świnię, kozy.

MINUTO, —TA, ad. drobny, mały. = cienki, szczupły, delikatny. = drobny, pomniejszy, drobiazgowy. = gminny, nizkiego urodzenia. = szczupły, chudy. = szczegółowy, dokładny.

MINUTO, av. drobno, drobiazgowo. Minuto minuto, drobnicuchno, drobnicuko, drobnusienko. [bnostka.]

MINUZIA, —ZIUCOLA, s. f. dro-MINUZAME, s. m. —AGLIA, s. f. drobne kawalki, okruszyny. = drobne żelaztwo.

MINUZARE, v. a. drobno posiekać, podrobić, rozdrobić. = fig. wyluszczyć najdrobniejszy szczegół.

MINUZATA, s. f. liście i kwiaty któremsi uscielają ulice w pewne święta.

MINUZZO, —ZZOLO, s. m. —LINO, s. m. dim. krzta, olruszyna chleba. = av. nic a nic.

MIO, s. m. moje.

MIO, MIA, pl. MIEI, MIE, pron. poss. mój, moja, moi, moje.

MIOLOGIA, s. f. miologia, nauka o muszkulach.

MIOPE, s. m. krótkowidz.

MIOPIA, s. f. krótki wzrok.

MIRA, s. f. cel, celik na strzelbie. Togliere di —, brać na cel, celować. = fig. cel, za-

miar. Por, aver la —, zmierzać do czego, mieć co na celu. Pigliar, toglier di — alcuno, v. pigliare. Coglier la —, trafić, osiągnąć cel.

MIRABILE, ad. m. f. cudny, przedziwny.

MIRABILMENTE, av. na podziw, cudnie, przedziwnie.

MIRACOLO, s. m. cud. Far, operar —, uczynić cud. = dziw, чудо. Far miracoli, dokazywać cudów.

MIRACOLONE, s. m. scherz. wielki cud, cudowisko.

MIRACOLosamente, av. cudem, cudownie.

MIRACOLOSO, —SA, ad. cudowny, stynący cudami. = cudny, przedziwny.

MIRADORE, v. MIRATORE.

MIRAGIO, s. m. zjawisko zdarzające się w pustyniach Wschodu, przedstawiające jakoby obszar wody. [dło.]

MIRAGLIO, s. m. † zwierciar-

MIRAMENTO, s. m. pilne patrznie, wpatrywanie się.

MIRANDO, v. MIRABILE.

MIRARE, v. a. pilnie patrzeć, wpatrywać się, przypatrywać się. = celować, przymierzyć się do celu. = fig. rozważać, uważać. = s. m. patrznie.

MIRATORE, s. m. widz. = zwierciadło.

MIRIADE, s. m. 10 tysięcy.

MIRIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. przedziwny, cudny.

MIRMICOLEONE, s. m. Entom. mrówkolew.

MIRRA, s. f. mira, wonna guma zielona i gorzka.

MIRRATO, —TA, ad. zaprawiony mirą; nalany mirą. = fig. zaprawiony goryczą; strapiiony, zbolaty.

MIRTEO, —TEA, MIRTINO, —NA, ad. mirtowy. [wy.]

MIRTETO, s. m. gaik mirtu.

MIRTILLO, s. m. jagoda mirtowa.

MIRTO, s. m. Bot. mirt.

MISALTA, s. f. wieprzowina solona. [przowinę.]

MISALTARE, v. a. solić wie-

MISANTROPIA, s. f. mizantropia, nienawiść ludzi.

MISANTROPO, s. m. mizantrop, odludek.

MISAVVEDUTAMENTE, av. niespodzianie, znienacka.

MISAVVENIMENTO, s. m. MISAVVENTURA, s. f. nieszczęśliwy przypadek, przygoda.

MISAVVENIRE, MISCADERE, v. n. ir. nieposzczęścić się, źle się zdarzyć.

MISCEA, s. f. mieszanina, zbiór ciekawosci. = szafa.

MISCELLANEA, s. f. rozma-

tości, zbiór rozmaitych pism. MISCELLANEO, —NEA, ad. pomieszany, zmieszany.

MISCHIA, s. f. utarczka ręczna, ubijatyka. = zwada.

MISCHIAMENTO, s. m. MISCHIANZA, MISCHIATA, s. f. mieszanie. = Mischiata, tasowanie kart.

MISCHIANTE, ad. m. f. mieszający. = kłótniarz.

MISCHIARE, v. a. mieszać, zamieszać, pomieszać. = fig. kłócić się, narobić halasu, wyrabiać bratwoye. = v. r. mieszać się w co, wtrącać się do czego. [mieszanie.]

MISCHIATAMENTE, av. pomieszanie.

MISCHIATO, —TURA, v. MISCHIAMENTO.

MISCHIO, s. m. mieszanina, zamieszanie. = marmur różnobarwny.

MISCHIO, —IA, ad. pstry, nakrapiany, różnobarwny.

MISCIBILE, ad. m. f. dający się z czem mieszać.

MISCONOSCENTE, ad. m. f. niewiedzący.

MISCONOSCERE, v. n. ir. nie znać, nie chciał znać.

MISCONTENTO, —TA, ad. niekontent.

MISCREDENTE, ad. m. f. niedowierzący, niewierny. = s. niedowiarek. [wiarstwo.]

MISCREDENZA, s. f. niedowierzenie, różnobarwny.

MISCREDERE, v. n. niedowierzać, niewierzyć.

MISCUGLIO, s. m. mieszanina. = rozbeltany napój. = Miscuglio di più colori, pstrokaczna, srokaczna.

MISDIRE, v. a. ir. obmawiać, ogadywać. = zaprzeczać.

MISERABILE, ad. m. f. nędzny, biedny, nieszczęśliwy. = bardzo mały, bardzo ciasny.

MISERABILITÀ, v. MISERIA.

MISERABILMENTE, av. nędznie, biednie.

MISERACCIO, —CIA, s. nędzarz, biedak, biedaczka.

MISERAMENTE, av. nędznie, biednie, smutno, boleśnie. Che piangean tutte (le anime) assai —, D. Inf. = do żywego, okrutnie.

MISERANDO, v. MISERABILE.

MISERAZIONE, v. MISERICORDIA.

MISERELLO, —LA, ad. dim. biedaczek, biedaczka.

MISEREVOLE, ec. v. MISERABILE, ec.

MISERIA, s. f. bieda, nędza. = skąpstwo.

MISERICORDEVOLE, —DIEVOLE, ad. m. f. godzien politowania. = litościwy, miłosierny.

MISERICORDEVOLMENTE,

— DIEVOLMENTE, — DIOSAMENTE, av. *litościwie, miłosiernie*.
MISERICORDIA, s. f. *litość, miłosierdzie, politowanie*. Aver —, *mieć litość, litować się*. Gridar, chledere —, *wzywać litości*.
MISERICODIOSO, —SA, ad. *litościwy, miłosierny*.
MISERO, —RA, ad. *niezdny, biedny*. — *RA*, ad. *niezdny, ciasny, lichy*. = *Mach. skąpy*.
MISERONE, ad. e. s. m. *accr. niezdny, niekzennik*. = *skąpiec*.
MISERRIMO, —MA, ad. *sup. bardzo biedny*.
MISERTA, v. MISERIA.
MISFARE, v. n. ir. *wyrzucić co ztego*. = v. CONTRAVVENIRE. [zbrodnia].
MISFATTO, s. m. *występek*.
MISFATTORE, v. DELINQUENTE.
MISGRADITO, —TA, ad. *złe przyjęty*.
MISLEA, s. f. † v. MISCHIA.
MISLEALE, ad. m. f. *wiarołomny, niewierny*. = *Argento* = fig. *podłe srebro*.
MISLEALTA, MISLEANZA, v. DISLEALTA. [narz.].
MISSIONARIO, s. m. *missyjo*.
MISSIONE, v. f. *postanie*. = *missya* do opowiadania wiary Chrystusa. = *Med. puszczenie krwi*.
MISSIVO, —VA, ad. *Lettera missiva, list, pismo*.
MISTAMENTE, av. *w pomieszaniu*.
MISTERIALE, MISTERIOSAMENTE, av. *tajemniczo*.
MISTERIO, —RO, s. m. *tajemnica*.
MISTERIOSO, —SA, ad. *tajemniczy, tajemny*.
MISTIA, v. MISCHIA.
MISTIANZA, s. f. *mieszanina*.
MISTICAMENTE, av. *mystycznie*.
MISTICHITÀ, s. f. *mystyczność, tajemniczość*.
MISTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *mistyczny, alegoryczny*.
MISTIERI, v. MESTIERI.
MISTIO, v. MISCHIO.
MISTIONE, s. f. *mieszanina*.
MISTO, —TA, ad. *zmieszany, pomieszany*. = *mieszany, złożony*. Corpo misto, *ciało złożone*.
MISTURA, s. f. *mieszanina*.
MISTURATO, —TA, ad. *mieszany, sfalszowany, rozbeltanany (o winie)*.
MISURA, s. f. *miara*. = *cel*. Pigliar la —, *celować*. = *miara, rytm*. = *Mus. takt*. = *fig. środek, sposób, krok przedsięwzięty*. = *miara, umiarkowanie*. Fuor di —, oltre —, *nad*

miarę. Esser tagliati ad una —, *być z kim na jedno kopyto*.
MISURABILE, ad. m. f. *dający się zmierzyć*. [rzenie].
MISURAMENTO, s. m. *mięsuranza*, s. f. † *rozmiar*.
MISURARE, v. a. *mierzyć*. = *stosować, miarkować, porównywać*. = v. r. *miarkować się, ograniczać się w wydatkach*.
MISURATAMENTE, av. *z umiarkowaniem, w miarę*.
MISURATEZZA, s. f. *umiarkowanie*.
MISURATO, —TA, p. ad. v. MISURARE. = s. m. *rzecz mierzona*.
MISURATORE, s. m. *mierzący*. — *di terre, mierniczy*. — *del tempo*, *Gal. Lett. zegar astronomiczny, chronometr*.
MITE, ad. m. f. *lat. cichy, spokojny, łagodny*.
MITEMENTE, av. *łagodnie*.
MITERA, s. f. *mitra papierowa którą kładziono na głowę złoźyńcom stojącym u pregierrza lub wodzonym na oslach*. = e *MITERINO*, —NA, ad. e. s. *szubienicznik*.
MITIDIO, s. m. *pop. rozszdek, rozgarnienie, umiarkowanie*.
MITIGAMENTO, s. m. *uśmierzanie, uspokojenie, złagodzenie*. = *Mitigamento del tempo, ocieplenie*.
MITIGARE, v. a. *uśmierzyć, ukoić, złagodzić; zwolnić, ulżyć*.
MITIGATIVO, —VA, ad. *łagodzący, uśmierający*.
MITIGATORE, s. m. — *TRICE*, s. f. *łagodziciel, łagodzicielka*.
MITIGAZIONE, s. f. *złagodzenie, uśmierzanie*.
MITOLOGIA, s. f. *mitologia*.
MITOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *mitologiczny*.
MITOLOGISTA, MITOLOGO, pl. —GI, s. m. *mitolog*.
MITRA, MITRIA, s. f. *mitra*.
MITRARE, MITRIARE, v. a. *ukozyć mitrę na głowę*. = *fig. ukoronować*.
MITRIDATO, s. m. *antydot przeciw truciznie*.
MIVA, s. f. *lekarstwo z miodu i z soku pigwowego*. [teraz].
MO, skrót. z *tacim*. *MODO*, av. *MOBILARE*, v. a. *meblować*.
MOBILE, s. m. *ruchomość, dobra ruchome*. = *ciało ruchome*. = ad. m. f. *ruchomy*. Feste mobili, *święta ruchome*. = *fig. plochy, zmienny, niestaly*. Femmina è cosa mobil per natura, *Petr*.
MOBILITÀ, s. f. *ruchomość, własność ruchu*. = *fig. plochość, zmienność, niestalość*. [TOIO].
MOCCATOIO, v. *SMOCCOLA-*

MOCCECA, pl. —CHI, s. m. *pop. blazen, kiep, smarkacz*. = s. f. *lenistwo; mazgajstwo*.
MOCCICAIA, s. f. *materia lipka, klejka*. [się].
MOCCICARE, v. n. *usmarkać*.
MOCCICHINO, s. m. † *chustka do nosa*.
MOCCICONE, s. m. *zasmarkaniec, mazgaj*.
MOCCICONERIA, s. f. *glupstwo, mazgajstwo*.
MOCCICOŠO, MOCCIOSO, —SA, ad. *smarkaty*. = *mazgajowaty*.
MOCCIO, s. m. *smark, smarkiel*. Affogar ne' mocchi, *nie umieć sobie dać rady, nie umieć trzech zliczyć*. Il terzo tanto pauroso e pigro, che sempre pareva che affogasse ne' mocchi, *Fir. Disc.* = *nosaczna końska*.
MOCCOLAIA, s. f. *grzybek na knocie u lampy lub świecy*.
MOCCOLETTO, —LINO, s. m. *dim. świeczka*.
MOCCOLO, s. m. *ogarek*. = *świeczka woskowa*. = *pop. koniec nosa*.
MOCCOLONE, s. m. *accr. duży kawalek świecy*. = v. *MOCCICONE*.
MOCO, pl. —CHI, s. m. *wyka*. Aver gli occhi a mochi, *prov. pilnować się, mieć się na ostrożności*.
MODA, s. f. *moda*. Alla —, *av. modnie*.
MODALE, ad. m. f. *Log. warunkowy, określony*.
MODANO, s. m. *narzędzie astronomiczne do mierzenia wielkości gwiazd*. = *deszczulka na której się robią oka sieci*. = *forma, kaliber*. = *Arch. modul, miara do oznaczenia stosunków między częściami budowy, brana z długości średnicy spodu kolumny*.
MODELLAMENTO, s. m. *modelowanie*. [wac].
MODELLARE, v. a. *modelować*.
MODELLATORE, s. m. *modelownik*.
MODELLETO, —LLINO, s. m. *dim. modelik*.
MODELLO, s. m. *model*. = *żywy model w sali rysunków*. = *fig. model, wzór, przykład*.
MODERAMENTO, —RANZA, v. MODERAZIONE.
MODERARE, v. a. *miarkować, umiarkować, potęsić, uśmierzać*. = v. r. *miarkować się, umiarkować się*.
MODERATAMENTE, av. *z umiarkowaniem*.
MODERATORE, s. m. *moderator, rzędca*.
MODERAZIONE, —TEZZA, s. f. *umiarkowanie, wstrzeźliwość*.

MODERNAMENTE, av. *nie-dawno, nowocześnie*. [uśość.]
 MODERNITA, s. f. *nowoczesny*.
 MODERNO, —NA, ad. *nowoczesny, nowożytny*. [imnie.]
 MODESTAMENTE, av. *skromnie*.
 MODESTIA, s. f. *skromność*.
 MODESTO, —TA, ad. *skromny*.
 MODICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *szczypty; mierny*.
 MODIFICARE, v. a. *modyfikować, umiarkować*.
 MODIFICATIVO, —VA, ad. *umiarkujący, łagodzący*.
 MODIFICAZIONE, s. f. *modyfikacja, umiarkowanie*.
 MODO, s. m. *sposób, tryb, środek*. Trovar —, *znaleźć środek*. Aver il —, *mieć środki, mieć z czego*. In che —, in veruno —, *jakim sposobem, żadnym sposobem*. Ad ogni —, *wszelkim sposobem, koniecznie*. Di — che, in — che, in quel — che, *tak iż, tak dalece że*. = *wola, upodobanie, widzimi się*. Fare a suo —, *zrobić co po swojemu*. = *miara, umiarkowanie*. = *zwyczaj, obyczaj, postępowanie*. Cangiar modi, *odmienić sposób postępowania*.
 MODULARE, v. a. *urabiać głos, robić przejścia z tonów do tonów*.
 MODULAZIONE, s. f. *urabianie głosu, modulacja*.
 MODULO, s. m. v. MODELLO. = *średnica numizmu*. = Arch. v. MODANO.
 MOGGIATA s. f. *kawał ziemi który zasiada można miarą zwaną Moggio*.
 MOGGIO, s. m. *miara sześcienne, we Florencyi 24 staje*. v. STAIO.
 MOGIO, —GIA, ad. *ślamażarny, rozlazły, nieglaźny, ospoty, mazgajowaty*.
 MOGLIAZZO, s. m. † *matężstwo, wesele*.
 MOGLIE, s. f. *żona*. Dar —, *ożenić*. Aver —, *być żonatym*. Pigliar, menar, toglier —, *pojąć żonę, ożenić się*. Doglia di — morta dura fino alla porta, *prov. niedługo trwa żal po straconej żonie*. [MOGLIE.]
 MOGLIERA, —RE, —RI, † v. MOINE.
 MOINE, s. f. pl. *pieszczoty, przymilanie się*. Far —, *przymilić się*.
 MOINIERE, s. m. *umiejący przymilić się, przypochebić się*.
 MOLA, s. f. *kamień młyński*.
 MOLAZZO, = *zasiada, zasnieć*.
 MOLARE, ad. m. f. *trzonowy*. Dente —, *zęb trzonowy*.
 MOLATO, —TA, ad. *wystrzony na łoczyde*.
 MOLCERE, v. a. lat. * *ma tylko*

3 os. l. p. *MOLCE, miękzyć, łagodzić, koić*. Fuor di man di colui che punge e molce, *Petr.*
 MOLE, s. f. *gmach, pomnik wspaniały*. Ogn' ampia mole breve sarebbe al suo gran nome augusto, *Menz.* = *wielkość, ogrom*. La — immensa della sfera stellata, *Gal. Dial.* = *rzecz wielkiej wagi, wielkie a trudne przedsięwzięcie*. Di tanta — fuil dar principio alla romana gente, *Car. En.*
 MOLECOLA, s. f. *drobne ciało, atom, proszek*.
 MOLENDIA, v. MULENDA.
 MOLESTAMENTE, av. *przykro*. Sopportar —, *z przykrością znosić*.
 MOLESTAMENTO, s. m. *naprzykrzenie*.
 MOLESTARE, v. a. *naprzykrzać się, trapić, dręczyć, dokuczać*.
 MOLESTATORE, s. m. *człowiek naprzykrzony*.
 MOLESTIA, s. f. *przykrość, naprzykrzenie*. Dar — ad alcuno, *naprzykrzać się komu*. Dar si —, *grzyść się, trapić się, frasować się*.
 MOLESTO, —TA, ad. *przykry, naprzykrzony, używany, nudy, natrętny, nieprzyjemny*.
 MOLLA, s. f. *sprężyna*.
 MOLLACCIO, —CIA, ad. *rozmiękły, jłakowaty, rozlazły*.
 MOLLAME, s. m. *miękus*.
 MOLLARE, v. a. *zwołnić, opuścić*. = v. n. *zwołnić, rozmięknąć*.
 MOLLE, ad. m. f. *mokry, wilgotny*. — di sudore, *spocony*. Tener o mettere in —, *namoczyć, rozmoczyć*. = *miękki*. = Fig. *cichy, powolny, łagodny*. = *miękki, delikatny*. = *miękki, powolny na czyje żądania*. E come a quel fu molle suo re, *cosi fia a lui chi Francia regge*, *D. Inf.*
 MOLLE, MOLLI, s. f. pl. *szczypczyki do ognia*.
 MOLLEGGIANTE, ad. m. f. *sprężysty*. [sprężystość.]
 MOLLEGGIARE, v. n. *mieć*.
 MOLLEMENTE, av. *miętko, rozlazłe, łagodnie*. = *miętko, rozkosznie, zniewieściale*.
 MOLLETTA, s. f. *sprężynka przy sznurze u studni*.
 MOLLETTE, s. f. pl. *szczypczyki*.
 MOLLETTINA, s. f. dim. *sprężynka*. = pl. *szczypczyki*.
 MOLLEZZA, s. f. *miękość*. = Fig. *łagodność, powolność*. = *miękość, delikatność, zniewieścialsłość*. [ba.]
 MOLLICA, s. f. *mięksiz chle*.
 MOLLICCHIOSO, —SA, ad. *miękuchoy*.

MOLLICCICO, —CA, pl. —CHI, —CHE, MOLLICCIO, —CIA, ad. *miękawy*. = *nico wilgotny*.
 MOLLICELLO, —LA, ad. *mięciuchy; kruchy, pulchny; giętki, gibki*.
 MOLLIFICAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *zmięczenie*.
 MOLLIFICARE, v. a. *zmieknąć*.
 MOLLIFICATIVO, MOLLITIVO, —VA, ad. *zmieknający*.
 MOLLISSIMO, —MA, ad. sup. *miękusienki*.
 MOLLIZIE, s. f. *miękość, zniewieścialsłość*.
 MOLLORRE, MOLLUME, s. m. *wilgoć po deszczu*.
 MOLLUSCO, s. m. *Stor. nat. mięczak*. Vermi molluschi, *mięczaki*. [w porcie.]
 MOLO, s. m. *tama kamienna*.
 MOLOSSO, s. m. *brytan*.
 MOLTANGOLARE, ad. m. f. *wielokątny*.
 MOLTIGGIO, s. m. *szlam, mul*.
 MOLTIFORME, ad. m. f. *wielokształny*.
 MOLTILATERO, —RA, ad. *wieloboczny*.
 MOLTILQUENZA, s. f. MOLTILQUO, s. m. *wielomówność*.
 MOLTILQUO, —QUA, ad. *wielomowny*.
 MOLTIPARO, —RA, ad. *wielorodny*.
 MOLTIPLICABILE, ad. m. f. *mnożny*.
 MOLTIPLICAMENTO, s. m. *mnożenie*.
 MOLTIPLICANDO, s. m. *Arit. mnożna*.
 MOLTIPLICARE, v. a. *mnożyć, rozmnażać, pomnażać*.
 MOLTIPLICATAMENTE, av. *wielekrot*.
 MOLTIPLICATORE, s. m. *mnożyciel*. = *Arit. mnożnik*.
 MOLTIPLICAZIONE, s. f. *Arit. mnożenie*. = *pomnażanie, rozmnażanie*.
 MOLTIPLICE, ad. m. f. *mnogi, wieloraki, rozliczny*.
 MOLTIPLICEMENTE, av. *wielorako*.
 MOLTIPLICITÀ, s. f. *mnożność, mnóstwo*.
 MOLTIPLUDINE, s. f. *mnóstwo*.
 MOLTO, —TA, ad. *mnogi, liczny, znaczny, wielki*. Molti fanciulli, *wiele dzieci*. Molti cavalli, *wiele koni*. Molti libri, *wiele książek*. Molti anni, *wiele lat*.
 MOLTO, av. *wiele, znacznie, wielce, obficie, bardzo, uduer*. Piu che —, *zanadto, za wiele*. Uomo da —, *człowiek pełen zalet*. = s. m. *wiele*.
 MOMENTANEMENTE, av. *w momencie, nagle*.

MOMENTANEO, —NEA, ad. momentalny, chwilowy, przemijający.

MOMENTO, s. m. moment, chwila. = *Mec. ciężar, siła ciężkości. Cosa di —, di gran —, fig. rzecz wielkiej wagi.*

MONA, v. MONNA. [nica.]

MONACA, s. f. mniszka, zakon-

MONACALE, MONACHILE, ad. m. f. mniszki, zakonny.

MONACANDA, s. f. kobieta mająca zostać mniszka.

MONACATO, s. m. mnichostwo.

MONACAZIONE, s. f. obłożyny, wzięcie habitu.

MONACELLO, —LA, MONACHETTO, —TA, s. mniszek, młoda mniszka. = Monachetto, skobel. = Arch. podpora w więzieniu dachu.

MONACHINA, s. f. dim. młoda mniszka. = pl. iskierki palące się papieru. Tornerà bene il farne una baldoria, che le daranno almen qualche diletto le monachine, quando vanno a letto, L. Lipp. Malm.

MONACHINO, s. m. mniszek. = Ornit. gil. = ad. szary, siwy.

MONACHISMO, s. m. mnichostwo.

MONACON, pl. —CI, s. m. mnich, zakonnik. L'abito non fa il —, prov. habit niestanowi mnicha. = Ornit. gil.

MONACORDO, v. MONOCORDO.

MONACUCCIA, s. f. dim. małe mniszka.

MONADE, s. f. Filos. jednostka, monada z których podług Leibnica mają się składać wszystkie istoty. [monarcha.]

MONARCA, pl. —CHI, s. m. MONARCALE, MONARCHICO, —CA, ad. monarchiczny.

MONARCHIA, s. f. monarchia. [chista.]

MONARCHISTA, s. m. monar-

MONARO, v. MUGNAIO.

MONASTERIO, —RO, s. m. monaster, klasztor.

MONASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. klasztorny, zakonny.

MONCHERINO, MONCHINO, s. m. kikut. = odcięta ręka.

MONCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. bez ręki lub ze skróconą ręką. = ucięty. E cai del braccio e chi del naso è monco, Mont. = fig. niezupełny.

MONCONE, v. MONCHERINO.

MONDAMENTE, av. czysto, chętelogo.

MONDAMENTO, s. m. czyszczenie, chędożenie.

MONDANAMENTE, av. światowato. [wość.]

MONDANITÀ, s. f. światowo-

MONDANO, —NA, ad. należący do systemu świata. Corpi mondani, Gal. Dial. ciała niebieskie. = światowy, doczesny. = świecki. = s. f. nierządnicą.

MONDARE, v. a. czyścić, chędożyć. — il grano, czyścić zboże = obracć z czego.

MONDATORE, s. m. czyściciel.

MONDATURA, s. f. czyszczenie, chędożenie, obieranie z czego. = śmiecie, co pozostaje po oczyszczeniu czego.

MONDAZIONE, s. f. czyszczenie, chędożenie.

MONDEZZA, s. f. czystość, chędogość, ochędogość.

MONDEZZAIO, s. m. kupa gnoju, miejsce gdzie wywożą nieczystości.

MONDIALE, ad. m. f. światowy. La macchina —, świat.

MONDIFICAMENTO, —CA, —RE, ec. v. MONDAMENTO, MONDARE, ec.

MONDIGLIA, s. f. śmiecie, plugastwo. — di grano, przesiewki, przesiewiny, poślad, zgońiny. = podły kruszec, miedz. Ei m' indussero a battere i fiorini, ch' avevan tre carati di —, D. Inf.

MONDISSIMO, —MA, ad. sup. czyszcicielny, czyściutki, czyściusienki.

MONDIZIA, s. f. czystość.

MONDO, s. m. świat cały, świat powszechny. = świat ziemski, ziemia. L'antico —, dawny świat. Il nuovo —, nowy świat. Uscir dal —, zejść z tego świata. Dar al —, wydać na świat, powić, urodzić. = L'altro —, tamten świat, przyszłe życie. Mandar nell'altro —, pośłać na drugi świat. = fig. świat, ludzie, rzeczy tego świata. Pigliar il — come e' viene, brać rzeczy jak są. = Un mondo, fig. dużo, mnóstwo, bez liku.

MONDO, —DA, ad. czysty, oczyszczoney, przebrany.

MONDUALDO, s. m. opiekun kobiet.

MONELLERIA, s. f. filuterya, oszukiństwo. = nagabanie, przekomarzanie się.

MONELLESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. filuteryjny.

MONELLO, s. m. filut, lotr, oszust. = swawolnik, pustak.

MONETA, s. f. moneta, pieniądź. — bianca, srebrne pieniądze. — di rame, miedzianki.

MONETAGGIO, s. m. koszta bicia monety.

MONETARE, v. a. en. bić pieniądze.

MONETARIO, —RIA, ad. monetowy.

MONETIERE, s. m. mincarz. — falso, fałszerz monety.

MONETINA, MONETUZZA, s. f. dim. pieniądźek.

MONILE, s. m. złoty łańcuszek na szyję, sznurek perel.

MONIMENTO, s. m. pomnik grobowy, grobowiec. = pomnik. = napomnienie.

MONIRE, MONITORE, v. AMMONIRE, ec.

MONITORIO, s. m. monitorium, kościelne napomnienie.

MONIZIONE, v. AMMONIZIONE. = v. MUNIZIONE.

MONNA, s. f. dodawano ten wyraz do imion kobiet stanu niższego. — cionna, ludaco kobieta. Un certo diavol d' unione — cionna, figliuola d' un guidone ignudo e scalzo, ne venne presto a farle dar lo sbalzo, L. Lipp. Malm. = Zool. koczokodan. Pigliar la —, upić się. Cotto come una —, pijany jak baba, jak sztok.

MONNINO, s. m. dim. malpe-

czka. = pl. ucinki, przycinki.

MONNONE, s. m. duża młpa.

MONNOSINO, —NA, ad. v. GRADIOSO. = s. m. malpie.

MONNUCCIA, s. f. dim. malpe-

czka.

MONOCOLO, s. m. jednooki. = ad. Cannocchiale —, lornetka.

MONOCORDO, s. m. Mus. monokord.

MONOCROMATO, ad. m. jednokolorowy. Quadro —, obraz malowany jednym tylko kolorem. [stivo.]

MONOGAMIA, s. f. jednożeń-

MONOGAMO, s. m. jednożeń-

niec.

MONOGRAMMA, s. f. monogrammat, cyfra złożona ze spletanych liter.

MONOLITO, s. m. monolit, piramida, obelisk z jednego tylko kamienia.

MONOLOGO, pl. —GHI, s. m. monolog.

MONOMACHIA, s. f. monomachia, pojedynek.

MONOMANIA, s. f. monomania, obłąkanie zależące na zajęciu się jedną tylko myślą.

MONOMANIACO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. chory na monomanią.

MONOPETALO, —LA, ad. Bot. jednolistny.

MONOPOLIO, MONIPOLIO, s. m. monopol.

MONOPOLISTA, s. m. monopolista.

MONOSILLABA, s. f. —BO, s. m. wyraz jednozgłoskowy.

MONOSILLABO, —BA, ad. jednozgłoskowy.

MONOFELITA, s. m. Eccl. jednotocota.

MONOTONIA, s. f. monotonia, jednotonność.

MONOTONO, —NA, ad. jednotonny, jednostajny.

MONSIGNORE, s. m. tytuł dawany pralatom.

MONSONE, s. m. Mar. wiatr peryjodycznie wiejący dla żeglujących do Indyi.

MONSTRO, ec. v. MOSTRO.

MONTA, s. f. skakanie samców na samice, stanowienie klaczy.

MONTAGNA, s. f. góra.

MONTAGNACCIA, s. f. peg. górzyzko.

MONTAGNETTA, —TOLA, —OLA, s. f. dim. górka, pagórek.

MONTAGNOŚO, —SA, ad. górzyzły.

MONTAMBANCO, pl. —CHI, s. m. kułgarz rynekowy.

MONTAMENTO, s. m. iście pod górę.

MONTANARO, —RA, s. góral, góralka.

MONTANELLO, s. m. Ornit. czeczolka.

MONTANESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, —NINO, —NA, ad. e s. górny; góral, góralka.

MONTANO, —NA, ad. górny.

MONTANZA, s. f. iście pod górę. = wysokość, wyniosłość. = fig. godność, dostojenstwo.

MONTARE, v. n. e a. iść pod górę, wchodzić na co, wstępować na co, wleźć, wyleźć na co. — sopra l'albero, wyleźć na drzewo. — a cavallo, wsiąść na konia. = skakać (o samcach).

I galli montan le galline, koguty skaczą na kury. = wynosić tyle a tyle (o sumnach). = pojąć w górę (o cenie). = podnosić się, rość, rosnąć. = Montar la stizza, la collera, la bizzarria, wpaść w gniew. — in furore, wpaść we wściekłość. — in superbia, wzbić się w dumę. = znaczyć, być ważną rzeczą. Nulla monta, nie nie znaczą. Quel che monta più, co ważniejsza. Una sol' alma in così grave e grand' affare che monta? Car. En.

MONTATA, s. f. ścieżka, schody, droga pod górę. = iście pod górę. = wzrost; podniesienie się.

MONTATILE, ad. m. f. na który można wstąpić, wyleźć.

MONTATO, —TA, p. ad. v.

MONTARE. Ben montato, mający pod sobą dobrego konia; dobrze siedzący na koniu.

MONTATOIO, s. m. kamień lub kłoc z którego się wsiada na konia.

MONTATORE, s. m. ogier.

MONTE, s. m. góra. Promettere mari e monti, obiecywać złote góry. = stos, kupa. Un

— di checchessia, kupa czego. = Porre, buttare a monte alcuna cosa, porzucić co, zaniechać. Andar a —, rozchwiać się, spelnąć na niczem, pojsć z dymem. = lombard.

MONTICELLO, —LLINO, s. m. dim. wzgórek, pagórek.

MONTIERA, s. f. kaszkiet, kapelusz hiszpański.

MONTONCELLO, —CINO, s. m. dim. baranek. MONTONGINO, baranek, skórka barania.

MONTONE, s. m. baran. Cercar cinque piedi al —, prov. v. CERCARE. = barania skóra. = złote runo. = fig. barania głowa. = taran, dawna machina do łamania murów. [stość.

MONTUOSITÀ, s. f. górzyzły.

MONTUOSO, —SA, ad. górzyzły.

MONUMENTO, v. MONIMENTO.

MONZICCHIO, s. m. stos, kupi.

MORA, s. f. morwa. = Mora prugnoła, jeryzyna. = stos kamieni. ... sopra la sua fossa per ciascuno dell'oste gittato una pietra; onde si fece una grande — di sassi, G. Vill. Sotto la guardia della grave —, D. Purg. = kupa chróstu, gałęzi. = odwłoka. Esser in —, Leg. nie zapłacić na terminie. = zabawa w której szybko otwierając palce ręki każe się drugiemu zgadywać ile otworzonych a ile zamkniętych. Fare alla —, grać w taką grę.

MORAIUOLA, s. f. morwa.

MORALE, s. m. dobre obyczaje, moralność. = ad. m. f. moralny. Dottrina —, nauka moralna.

MORALISTA, s. m. moralista.

MORALITÀ, s. f. moralność.

MORALIZZARE, MORALEGGIARE, v. n. moralizować, prawić moralny. [ralizowanie.

MORALIZZAZIONE, s. f. moralizowanie.

MORALMENTE, av. moralnie.

MORATO, —TA, ad. czarujący.

MORBETTO, s. m. dim. lekka choroba. = urwis, wścielec.

MORBIDAMENTE, av. miękko, delikatnie. [kzenie.

MORBIDAMENTO, s. m. zmiękniecie.

MORBIDETTO, —TA, ad. miękki, pulchny.

MORBIDEZZA, s. f. miękkość, giętkość. = fig. miękkość, delikatność, pieśczołliwość, zniebieszczałość. = Pitt. delikatność pęzła.

MORBIDO, —DA, ad. miękki, giętki, pulchny. = fig. miękki, delikatny, pieśczożony, zniebieszczały. = Pitt. malowany delikatnym pęzlem.

MORBIDOTTO, —TA, ad. miękki, pulchny.

MORBIFERO, —RA, MORBIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. sprocaudzający chorobę.

MORBILLO, s. m. kur, odra.

MORBINO, s. m. swawola, pustota. [chorowity.

MORBISCIATO, —TA, ad.

MORBO, s. m. choroba. = morowe powietrze, zaraza. = smród, fetor. [wicie.

MORBOSAMENTE, av. chorowicie.

MORBOSO, —SA, ad. niezdrowy, chorobie podległy.

MORCHIA, MORCIA, s. f. fus oliwowy. Po di putrida morchia il tutto sparga, Alam. Colt.

MORCHIOSO, —SA, ad. pełen usów oliwy.

MORDACCIA, s. f. knebel.

MORDACE, ad. m. f. kąsający, szczypiący, gryzący, ostry (o humorach i lekarstwach). = fig. uszczyplivy, jadowity.

MORDACEMENTE, av. szczypiąc, gryząc. = fig. z przekąsem, uszczypliwie.

MORDACETTO, —TA, ad. nieco szczypiący. = fig. nieco uszczyplivy.

MORDACITÀ, s. f. własność szczypiąca, gryząca. = fig. uszczypliwie.

MORDENTE, s. m. kompozycja używana w zloceniu i posrebrzeniu. = ad. m. f. kąsający.

MORDERE, v. a. ir. kąsać. = szczytać, gryźć. = fig. ugryźć kogo, przyciąć komu. = v. n. gryźć się. = v. r. Mordersi le mani, il dito, fig. żalować czego.

MORDICAMENTO, s. m. kąsanie. = szczypanie, gryzienie po ciele.

MORDICANTE, —TIVO, —VA, ad. gryzący, szczypiący.

MORDICARE, v. n. gryźć, szczytać.

MORDICAZIONE, s. f. szczypanie po ciele.

MORDIGALLINA, s. f. Bot. kurzymor, kurzyślep.

MORDIMENTO, s. m. kąsanie, ukąszenie. = fig. przycink, obmowa.

MORDITORE, s. m. —TRICE, s. f. kąsający, kąsająca. = fig. uszczyplivy, uszczypliw.

MORDITURA, v. MORSURA.

MORDUTO, —TA, p. ad. ukąszoney.

MORELLA, s. f. Bot. psianka.

MORELLO, —LA, ad. czarujący, śniady. Cavallo di pelo morello, koń kury. Di pel morello e da tre piè balzano, Ar. Orł.

MORESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. maurytański, od

Maurów przyjęty. = s. f. rodzaj tańca.

MORFIA, s. f. bass. gęba.

MORFIRE, v. n. bass. obżerać się.

MORFONDUTO, s. m. ochwat.

MORIA, s. f. morowe powietrze, mor, pomorek we Florency 1348, opisany przez Bokacjusza.

MORIBONDO, —DA, ad. umierający, konający. [liska.

MORICIA, s. f. gruzy, zwa-

MORICE, pl. —CI, s. f. hemoroidy.

MORICINO, —NA, s. e ad. murzynek, murzynka.

MORIENTE, ad. m. f. umierający.

MORIGERARE, v. a. uczyć obyczajności. [czajność.

MORIGERATEZZA, s. f. obyczajność.

MORIONE, s. m. przyłbica.

MORIRE, v. n. ir. umrzeć, skonać. = umierać z czego, ginąć od czego. — di fame, di sete, di sonno, umierać z głodu, i t. d. — delle risa, umierać z śmiechu. = v. a. zabić. Il qual m' ha due fratelli e 'l padre morto, Ar. Orł. Fur. Chè questo è il colpo di che Amor m' ha morto, Petr.

MORISCHI, s. m. pl. Maurowie pozostali w Hiszpanii po obaleniu ich państwa.

MORMORACCHIARE, v. n. obmawiać, ogadywać.

MORMORAMENTO, s. m. mruczenie, szemranie, szmer.

MORMORARE, v. n. mruczeć, szemrać, szeleścić, szumić (o wodzie, wietrze, liściach). = szeptać, gwarzyć.

= szemrać przeciw komu, sarkać na kogo. = obmawiać, ogadywać. = mruczeć, brzdąkać pod nosem, markoląć.

MORMORATORE, s. m. —TRICE, s. f. mruk, mruczyciel. = obmowca.

MORMORAZIONE, s. f. mruczenie, szemranie, sarkanie. = szmer, gwar. = obmowa.

MORMOREGGIARE, v. n. brzęczeć (o owadach). = szmer wydawać, szeleścić. = mruczeć, szemrać, gwarzyć. = brzdąkać pod nosem, markoląć.

MORMOREVOLE, ad. m. f. mruczący. = obmawiający.

MORMORIO, s. m. mruczenie, szemranie, szmer, szelest. = głuchy szmer, gwar. = brzęczenie owadów. = szmer wody, strumienia. = obmowa. [wo.

MORO, s. m. morwove drzewo.

MORO, —RA, s. e ad. Murzyn, Murzynka. = Maur, czarny. [roidalny.

MOROIDALE, ad. m. f. hemor-

MOROIDE, v. MORICE.

MOROLA, s. f. morwa.

MOROSO, —SA, ad. marudny.

MORSA, s. f. pl. MORSE, kamienie wystające w murze do których się później ma co przy-murzywać. = dudki na konia. = sruńszlak.

MORSECCHIARE, MORSEGGIARE, MORSICARE, v. a. gryźć, gło-dać, obkasywać.

MORSECCHIATURA, MORSICATURA, s. f. ukąszenie. [ka.

MORSELLETTO, s. m. pigul-

MORSO, s. m. ukąszenie. Dar di —, ukąsć. E molto meno si dee porgere pera, o altro frutto, nel quale tu avrai dato di —, Cas. Galat. = znak od ukąszenia.

= zgryzota, wyrzuty sumienia. = wędzidło. = kęs, kąsek. = ból, szczypanie. = Primo o secondo —, duże zęby konskie. = p. ad. ukąszony.

MORSURA, s. f. ukąszenie. = szczypanie, gryzienie po ciele. = fig. pokusa.

MORTADELLA, s. f. —LLO, s. m. kielbaska bonońska.

MORTALETTO, s. m. dim. moździerz.

MORTAIO, s. m. moździerz. Pestar l'acqua nel mortaio, prov. v. ACQUA. = Artigl. moździerz.

MORTALE, s. m. człowiek śmiertelny, śmiertelnik. I mortali, ludzie. = ad. m. f. śmiertelny. Malattia—choroba śmiertelna. Nemico —, śmiertelny nieprzyjaciel. Peccato —, grzech śmiertelny. = ziemski, ludzki. Se mortal velo il mio veder appanna, Petr.

MORTALITÀ, s. f. śmiertelność. = śmiertelność, natura śmiertelna. = rzeź, rozlew krwi.

MORTALMENTE, av. śmiertelnie. Peccare —, grzeszyć śmiertelnie. = niezmiernie, okropnie, kaducznie. [le.

MORTAMENTE, av. obumar-

MORTARETTO, s. m. mały moździerz, wiwatówka.

MORTE, s. f. śmierć, zgon, skon. Articolo o punto di —, godzina śmierci. Esser colla — in bocca, być śmiertelnie chorym. Andare alla —, iść na śmierć. Campar da —, uniknąć śmierci. Dar —, porre a —, zadać śmierć. Giudicare a —, skazać na śmierć. Odinare a —, fig. śmiertelnie nienawidzić. Essere una —, fig. śmierci się równać, być nieznośnym, nie dozniesienia. = Morte civile, Leg. śmierć cywilna, pozabawienie praw obywatelskich.

MORTELLA, —ETTA, s. f. Bol. czernica, borówka.

MORTICCIO, —CIA, ad. obu-

marły. Color morticcio, blady kolor.

MORTICINO, —NA, ad. Carne, lana morticina, mięso, wolina ze zdechłej owcy. = Legname morticino, drzewo uschłe.

MORTIFERO, —RA, ad. śmiertelny, zadający śmierć.

MORTIFICAMENTO, s. m. martwienie ciała.

MORTIFICARE, v. a. kruszyć mięso. = Fig. martwić ciało. = zmartwić kogo. = v. r. Med. zamienić się w gangrenę.

MORTIFICATAMENTE, av. z umartwieniem.

MORTIFICATIVO, —VA, ad. kruszący; martwiący.

MORTIFICAZIONE, s. f. umartwienie ciała. = fig. zmartwienie, frasunek. = Med. zmartwienie, odrętwienie pochodzące z gangreny.

MORTO, s. m. umarły, trup, ciało. Andare al —, iść na czyj pogrzeb. Sonare a —, dzwonić na pogrzeb. Guardare un —, siedzieć przy ciele. = Trovar il morto, fig. znaleźć skarb. = ad. umarły, zmarły. Corpo morto, trup. = Fig. Lingua morta, język umarły. Carbone morto, zgusłe węgle. Danaro morto, leżące pieniądze. Mano morta, niemożność alienowania dóbr należących do jakiej korporacji. Pianta morta, uschła roślina. Piazza morta, żołąd który kapitan pobiera na zmarłego żołnierza. Fuoco morto, apertura. Essere morto o innannorato morto d'alcuno, szalenie się w kim zakochać, przepadać za kim z miłości. = smutny, bolesny. Tacito vo', che le parole morte farian pianger la gente, Petr.

MORTORIO, —RO, s. m. exekwiew, pogrzeb. = grób.

MORVIGLIONE, s. m. ospa wietrzna, wietrzyca.

MOSAICO, v. MUSAICO.

MOSCA, s. f. mucha. = Fig. Le- varsi le mosche d'intorno a naso, niedać sobie pod nosem brzdąkać, niedać sobie w koszę napluć. Saltar la —, mieć muchy w nosie, rozgniewać się, obruszyć się. Salta la — subito a colui, Bera. Orł. Essere o restare come — senza capo, pozostać gołym jak bizun, jak święty turrecki. Le mosche si posa o addosso a cavalli magri, prov. v. CAVALLO. In bocca chiusa non entrò mai —, prov. pieczone gołąbki nie lecą do gąbki. — cieca, ciuciubabka. Menare, zombare a — cieca, grzmocić co wlezie, bić do upadłego. Con quel battochio zomba a — cieca senza riguardo, L. Lipp. Malm. Darla

a — cieca, wgadujący o kim co ślina do gęby przyniesie. — culaia, uprzykrzona mucha; fig. narret, przyczepa.

MOSCADA, s. f. muszkatołowa galka.

MOSCADATO, —TA, ad. piżmowany.

MOSCADELLO, s. m. —LLA, s. f. muszkatała, rodzaj winogron; wino muszkatołowe.

MOSCADO, s. m. piżmo. — v. MOSCADA.

MOSCAIO, s. m. roje much. = fig. nuda, uprzykrzenie.

MOSCAIOLA, —IUOLA, s. f. szafa z siatką od much.

MOSCARDINO, s. m. cukierek pachnący piżmem. = e MOSCARDO, Ornit. krogulec.

MOSCATO, ad. e s. m. nakrapiany (o koniu).

MOSCHEA, s. f. meczel.

MOSCHERINO, MOSCERINO, s. m. muszka. = Montare o venire il —, o lada co obruszyć się. Levarsi il moscherini dal naso, nie dać sobie po nosie jeździć.

MOSCHETTA, s. f. dim. muszka. = v. MOSCHETTO.

MOSCHETTARE, v. a. zastrzelić, zabić z muszkietu.

MOSCHETTATA, s. f. wystrzał z muszkietu, postrzał z niegoż.

MOSCHETTERIA, s. f. oddział muszkietierów. = strzały, pukalina z muszkietów.

MOSCHETTIERE, s. m. muszkietnik, muszkietier.

MOSCHETTINA, s. f. dim. muszka.

MOSCHETTO, s. m. muszkiet.

MOSCHETTONE, s. m. accr. duży muszkiet.

MOSCHINO, MOSCINO, s. m. muszka. [tony]

MOSCIAMÀ, s. m. tuńczyk somocio, r. vizzo.

MOSCIONE, s. m. owad legnący się w moszczu (eulex vinarius). = scherz. moczymorda.

MOSCOLO, s. m. † mech. = muszkul.

MOSCONACCIO, MOSCONE, s. m. accr. muszysko, muszyca.

MOSSA, s. f. ruch, poruszenie. — in avanti, indietro, ruch naprzód, w tył.

MOSSE, s. f. pl. miejsce z którego puszczają się konie w gonitwach. Dar le —, dać znak do wypuszczenia koni. = Fig. Pi gliar le —, puścić się, wyruszyć w drogę. Non potere star alle —, siedzieć jak na szpilkach, niecierpliwie się, nie móż już wytrzymać z niecierpliwości.

Queste son buon —, nareszcie dorzekalem się. Furar le —, podchwycić kogo, v. uovo; ubiedz,

uprzędzić kogo. Stare in sulle —, być na wychodnem, na wyjeźdmem, na wylocie. Ho poi saputo ch' e' sta sulle — per Roma, U. Fosc. Dar le — a' tremuoti, scherz. v. GIRANDOLA.

MOSSO, —SA, p. ad. v. MUOVERE. = spadły, upadły. La terza paraa neve testè mossa, D. Purg.

MOSSOLINO, v. MUSSOLINO.

MOSTACCIO, s. m. wps.

MOSTACCIACCIO, s. m. peg. twarzysko.

MOSTACCIATA, s. f. policzek.

MOSTACCINO, —UZZO, s. m. dim. twarzyczka.

MOSTACCIO, s. m. twarz.

MOSTACCIONE, s. m. legi policzek.

MOSTAIA, s. f. rodzaj słodkich winogron.

MOSTARDA, s. f. musztarda. Far venir la — al naso, fig. dokuczyć, rozgniewać.

MOSTO, s. m. moszcz.

MOSTOSO, —SA, ad. zawierający moszcz.

MOSTRA, s. f. okaz, okazanie. = wystawa towarów w oknie sklepowem. = próbka. = wyłogi u sukni. = cyferblat. = rewija, musztra, parada. = fig. pozór.

MOSTRABILE, ad. m. f. dający się pokazać.

MOSTRAMENTO, s. m. okazywanie. = oznaka; fig. pozór.

MOSTRARE, v. a. pokazywać, pokazać. — a dito, pokazywać, wytykać palcem. — il viso, coraggio, pokazać zęby, ostro się postawić. — buon viso, przyjęć kogo dobrze. — esempio, pokazać przykład, dać przykład. = wykazać co, dowieść czego. — con evidenza, dowodnie okazać. pokazywać, uczyć. = v. r. okazać się, pokazać się. = v. n. udawać, uduć.

MOSTRATORE, s. m. —TRICE, s. f. okaziciel, okazicielka.

MOSTRAZIONE, v. MOSTRAMENTO.

MOSTRO, s. m. potwór, dziwoląg. = dziko, nadzwyczajne zwierisko. [so, ec.]

MOSTROSO, ec. v. MOSTRUO-

MOSTRUOSAMENTE, av. potwornie.

MOSTRUOSITÀ, s. f. potworność.

MOSTRUOSO, —SA, ad. potworny. = ogromny, nadzwyczajny. = brzydki, szpetny.

MOTA, s. f. bojor, kaluża.

MOTIVARE, v. a. wyluszczyć powody.

MOTIVO, s. m. powód, pochop, przyczyna. = rozruch, poburzenie. = ad. mogący poruszyć.

MOTO, s. m. ruch. — retto, ruch po linii prostej. — circolare, ruch kołisty, to jest po obwodzie kola. — annuo della terra, obrót roczny ziemi. — diurno, obrót jej dzienny.

MOTORE, —SA, m. poruszyciel, siła poruszająca. L' eterno —, Bóg przedwieczny.

MOTOSO, —SA, ad. błotnisty, szlamowaty.

MOTRICE, ad. f. Causa —, siła nadająca ruch.

MOTTA, s. f. osunienie, osypanie się ziemi; zakłębłość, jama, dół.

MOTTEGGIAMENTO, s. m. żartowanie, żarty.

MOTTEGGIARE, v. n. żartować, docinać, przycinać uszczypliwie ale nieznacznie.

MOTTEGGIATORE, s. m. żartownik.

MOTTEGGIO, s. m. żart.

MOTTEGGIOSO, —SA, —GGEVOLE, ad. żartobliwy.

MOTTETTO, s. m. żarcik. = krótka poezja dawnych pisarzy łoskańskich.

MOTTO, s. m. wyraz, słowo. Fare o toccar un —, przemówić słowo, wzmiankować, napomknąć. Non far —, milczeć.

Talor risponde, e talor non fa —, Petr. Non far nè — nè tutto, pup. ani ust nie otworzyć, ani pisać. = żartobliwie słowko, żarcik; przypowieść. Tu, che dell' umil stil contento sei gl' idiotismi ed i proverbi e i moti pur della plebe in mente aver tu dei, Menz. Art. poet.

MOTTOZZO, MOTTUZZO, s. m. żarcik. Fare un —, żartować.

MOTUPROPRIO, s. m. nastawa wydana z własnej woli papieża lub sanowadnego monarchy.

MOVENTE, ad. m. f. poruszający. = pochodzący, biorący początek. = rzutki, lekkie, zwinny. = giętki, gibki.

MOVENZA, s. f. ruch.

MOVERE, v. MUOVERE.

MOVEVOLE, MOVIBILE, ad. m. f. ruchomy. = łatwy do poruszenia, do nakłonięcia.

MOVIMENTO, s. m. r ch, poruszenie. = rozruch, zaburzenie. = źródło, początek. = Movimenti della fortuna, zmiany, koleje losu. = Di proprio —, z własnego powodu.

MOVITIVA, v. MOVIMENTO.

MOVITIVO, s. m. początek, źródło, przyczyna.

MOVITORE, ec. v. MOTORE, ec.

MOVIZIONE, MOZIONE, s. f. ruch, poruszenie, wzruszenie

MOZZAMENTO, s. m. odcięcie, ucięcie. = Gram. wyrzutnia

= fig. odjęcie, ujęcie, wyznaczenie.
MOZZARABO, s. m. chrześciana pochodzący od Arabów w Hiszpanii.

MOZZARE, v. a. odciać, uciąć. — il capo, ścinać głowę. — un discorso, le cerimonie, skrócić mowę, dać pokój ceremoniom. = fig. odłączyć, oddzielić.

MOZZETTA, s. f. kusy płaszcz pralatów.

MOZZICODA, s. m. kuc, kucyk, kurta.

MOZZICONE, s. m. kikut.

MOZZINA, ad. e s. m. chytry.

MOZZO [mó-co], s. m. miejsce w którym co odcięto. = Mozzo di stalla, chłopak stajenny. = Mar. młody majtek na statku. = ad. odcięty, ucięty. = fig. przecięty, skrócony. E fur tutte le lunghe mozze, Ar. Orf. Fur. = odjęty. Perché ricalcitate a quella voglia, a cui non puote il fin m' i ess-r mozzo? D. Inf.

MOZZO [mó-dzo], s. m. karwal czego np. smoly, wosku i t. p. odcięty od swej massy. = Mozzo della ruota, piasta.

MOZZORECCHI, s. m. bass. szelma, skurczyupałka.

MUCCHIERELLO, —ETTO, s. m. dim. kupała.

MUCCHIO, s. m. kupa, stos.

MUCCIARE, v. n. † żartować. = wykręcać się, szukać wybiegów. Dilli, che non mucci, D. Inf. = v. n. e r. umknąć.

MUCIA, **MUSCIA**, s. f. kotka.

MUCIDO, —DA, ad. miękki. = spleśniały, stęchły, kwitnący (o mięsie i t. p.). Saper di mucido, trącić stęchłążną. = wilgotny, mokry. = fig. rozlazły.

MUCILAGGINE, s. f. klej roślinny.

MUCILAGGINOSO, **MUCOSO**, —SA, ad. klejkowaty.

MUCINO, —NA, s. kotel, kotka. I mucini hanno aperto gli occhi, fig. znamy się na farbowanych bisach.

MUCOSITA, s. f. klejkowatość.

MUDA, s. f. lenienie, pierzenie się ptaków. = klata w której się pierzą. = wieża w której Pizanie zamknęli hr. Ugolino z dwoma synami i tylną żoną, i gdzie ich głodem umorzili. Breve pertugio dentro dalla —, D. Inf. = v. MUTA.

MUDAGIONE, v. **MUDA**.

MUDARE, v. n. lenić, pierzyć się (o ptakach). = zrzucić rogi i dostać nowych (o jeleniu).

MUFFA, s. f. pleśń, stęchliwość.

Aver —, stęchłążną czuć. = Venire la —, fig. rozgniewać się.

MUFFARE, **MUFFEGGIARE**, v. n. butwieć, pleśnieć, stęchać.

MUFFATICCIO, —CIA, ad.

nadbutwiały, nadpleśniały, przytechły.

MUFFETTO, s. m. wymuskany galanek.

MUFFO, —FA, ad. spleśniały, **MUGGIAMENTO**, s. m. ryczenie.

MUGGIARE, v. n. ryczeć. = Fig. ryczeć, szumieć (o morzu).

= ryczeć, beczeć, wrzeszczeć. **MUGGHIO**, s. m. ryk.

MUGGINE, s. f. Ict. łępotglów. **MUGGIOLARE**, **MUGIOLARE**,

v. **MUGOLAR**.

MUGGIRE, **MUGGITO**, **MUGLIARE**, ec. v. **MUGGIARE**, ec.

MUGHETTO, s. m. Bot. konwalia.

MUGNAIO, s. m. młynarz. = Ornit. v. **GABBIANO**. = ad. młyński. Mola mugnaia, kamień młyński.

MUGNERE, v. a. ir. doić. — una vacca, doić krowę. = fig. doić, ssać, skubać. = wyiskuć. La divina giustizia... in eterio munge le lagrime che col bollor dissera a Rinier da Corneto, D. Inf.

MUGNITRICE, s. f. dójka.

MUGOLAMENTO, s. m. skomlenie, skowyczenie.

MUGOLARE, v. n. skomleć, skowyczeć. = mruczeć, ryczeć. Irato mugolò il tuono, Mont.

MUGOLIO, s. m. ciągle skomlenie, skowyczenie. = Mugolio della tempesta, świst wiatru. = Mugolio delle persone, głuchy gwar.

MULA, s. f. mulica. Far da —, far — di medico, fig. czekać długo na kogo stojąc; niecierpliwie oczekiwać. = pantofel, sandał. = pantofel papieża ze znakiem krzyża.

MULACCHIA, s. f. wrona.

MULACCHIAIA, s. f. mnóstwo wron. = fig. szczebiotanie, paplanie.

MULACCIO, s. m. peg. multi-

MULAGGINE, s. f. uporeczywość.

MULATTIERE, s. m. mulnik.

MULATTO, —TA, —ZZO, —ZA, s. e ad. wrodzony z murzyną i z białą, lub z białą i z murzyną, mulat, mulatka.

MULENDA, s. f. zaptala od mliwa.

MULIEBRE, ad. m. f. lat. kobiecy, niewieści.

MULINAIO, —RO, s. m. młynarz.

MULINARE, v. **FANTASTICARE**.

MULINELLO, s. m. dim. młynek. = narzędzie do odrywania zamków. = drąg do podnoszenia ciężarów. = wir wody lub wiatru. = fig. fortel.

MULINO, s. m. młyn. — da

acqua, młyn wodny. — da braccia, żarna. — da vento, wiatrak. — da olio, młyn oliwny. — da polvere, młyn prochowy, prochoenia. Tirare l'acqua al suo —, prov. na swoje koło wodę ciągnąć.

MULINO, —NA, ad. muli.

MULO, s. m. mul. = fig. bękart.

MULSA, s. f. —so, s. m. miód

MULTA, s. f. lat. wina pieniężna.

MULTARE, v. a. skazać na winy pieniężne.

MULTIPLICARE, ec. v. **MOLTIPLICARE**, ec.

MULTIVOLVO, —VA, ad. Bot. e Stor. nat. wieloletszczykornowy, wielokłapowy, wieloskorupowy.

MUMMIA, s. f. mumia u Egipcjan. = mumia, czarny i wyschły jak szespa. = Far le mummie, pokazywać się i chować się.

MUNGERE, v. **MUGNERE**.

MUNICIPALE, ad. m. f. muniypalny, miejski.

MUNICIPIO, s. m. lat. muniypium w dawnym państwie rzymskim, miasto muniypalne rządzące się własnymi prawami, ludzież mające przywilej obywatelstwa rzymskiego.

MUNIFICENTE, ad. m. f. hojny, szczerobliwy.

MUNIFICENTEMENTE, av. hojnie.

MUNIFICENZA, —ZIA, s. f. hojność, szczerobliwość.

MUNIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. hojny, szczerodny.

MUNIMENTO, v. **MONIMENTO**.

MUNIRE, v. a. ir. otoczyć murem, szanecem. = v. r. obwarować się, wzmoćnić się, uzbroić się.

MUNITO, —TA, p. ad. obwarowany, wiarowany.

MUNIZIONE, s. f. obwarowanie, uzbrojenie. = Munizione da guerra, amunicya, prowiant, żywność.

MUNTO, —TA, p. ad. doiony, wydojony. = fig. suchy, chudy, woschły. = Munto di senno, fig. obrany z rozumu.

MUNUSCOLO, s. m. dim. podarunek.

MUOVERE, v. a. ir. ruszać, ruszyć, poruszać, poruszyć. Quando vede il pastor calar i raggi del gran pianeta... move la schiera sua soavemente, Petr. — la testa dal sonno, podnieść głowę ze snu. Non spero che giammai dal pigro sonno mova la testa per chiamar eh' uom faccia, Petr. Colui che muove 'l cielo e l'altre stelle, D. Par. — parole,

wyrzec wyrazy, mówić. Disperate parole indarno muovi, Alf. = Fig. poruszyć, pobudzić, skłonić, podniecić. = wzruszyć, poruszyć, rozczulić. — a pietà, a compassione, pobudzić do litości. = czerpać, zasięgnąć. Amor, che muovi tua vertù dal cielo, come 'l sol lo splendore, D. Rim. = odmienić, zmienić. = Muover guerra, podnieść wojnę, wydać wojnę. = Muover lite, wytoczyć proces. — dubbio, quistione, rzucić wątpliwość, wszczynać kwestyę. = Muover il corpo, rozwałniać żołądek. = v. n. brać początek, wypływać, pochodzić. Scorrer l' Egitto e penetrar sin dove fuor d' incognito fonte il Nilo muove, Tass. Ger. = ruszyć, wyruszyć. — con un poderoso esercito contro il nemico, wyruszyć z potężnym wojskiem przeciw nieprzyjacielowi. = puszczac liście, parostki, rość, rosnąć. = v. r. ruszać się. — in giro, obracać się do koła. = fig. poruszyć się, skłonić się. MURACCIO, s. m. murzysko. MURAGLIA, s. f. mur. MURAGLIONE, s. m. mur grubý.

MURALE, ad. m. f. murowy. Corona —, Stor. rom. wieniec murowy, który dawano temu co pierwszy skoczył na mury nieprzyjacielski.

MURAMENTO, s. m. murowanie, mury.

MURARE, v. a. murować. — e piastre è dolce impoverire, prov. kto się buduje i prawuje ten się powoli zrujnuje. — una porta, finestra, zamurować drzwi, okno. — a secco, v. secco. = Murare nido, słuc gniazdo. = v. r. skleić się. = Mararsi una casa, murować sobie dom. — in casa, zamknąć się w domu.

MURATA, s. f. więzienie w twierdzy.

MURATO, —TA, p. ad. murowany. = sklejoný.

MURATORE, s. m. mularz.

MURATORIO, —RIA, ad. mularski. [mularka.

MURATURA, s. f. murowanie, MURELLO, MURICIOLO, —TOLO, s. m. podmurek, przy-murek.

MURIATI, s. m. pl. Chim. solany, kombinacy kwasu solnego z zasadą alkaliczną, ziemną lub metaliczną.

MURIATICO, pl. —CI, ad. m. Acido —, kwas solny.

MURICCIA, s. f. stos kamieni.

MURICE, s. m. Stor. nat. skorupiak z kolczastą konczą.

MURO, pl. m. MURI, f. MU-

RA, s. m. mur. Le mura d' una città, mury, waly na okolo miasta. — a secco, mur kamienny bez wapna. — soprarmat-tone, mur ceplany. Essere o stare a muro a muro, mieszkać z kim o ścianę. Dar la testa nel —, uderzyć łbem o ścianę. Parlare al —, fig. groch na ścianę rzucić, gadać jak do ściany.

MUSA, s. f. Mitol. muza. = poeta. Se fede nierta nostra maggior musa (Virgilio), D. Par. = dudy, multanka. = rodzaj jabłka. = v. muso. Stare alla —, gapić się, gawronić się.

MUSAICO, s. m. mozajka. — di legnami, fornirowanie z drzewa w różne kolory.

MUSARDO, —DA, ad. gapiący się, gawroniący się.

MUSARE, v. n. gapić się, gawronić się. Ma tu chi sei, che 'n sullo scoglio muse? D. Inf.

MUSATA, s. f. wykrywanie gęby, skrzywienie się.

MUSCATO, MUSCHIATO, —TA, ad. piżmowany. [mch.

MUSCHIO, s. m. piżmo. = MUSCHIOSO, MUSCOSO, —SA, ad. obrosły mchem, zamuszony.

MUSCO, s. m. Bot. mech.

MUSCOLARE, ad. m. f. muszkulowy.

MUSCOLEGGIARE, v. a. Pitt. e Scult. wyciążyć muszkulę.

MUSCOLETTA, —LINO, s. m. dim. ma y muszkul.

MUSCOLO, s. m. Anat. muszkul. [o muszkulach.

MUSCOLOGIA, s. f. nauka

MUSCOLOSO, —SA, ad. muszkulowy.

MUSEO, s. m. muzeum.

MUSERUOLA, s. f. kaganiec. = część uździenicy na noz-dru. [czek.

MUSETTO, s. m. dim. pysz-

MUSICA, s. f. muzyka. = pop. kłótnia, sprzeczka. Finiamo questa —, zakończmy ten spór.

MUSICALE, ad. m. f. muzyczny. [zycznie.

MUSICALMENTE, av. mu-

MUSICARE, v. n. grać na jakim instrumencie.

MUSICHEVOLE, ad. m. f. muzyczny.

MUSICHINO, —ETTO, s. m. dim. mały muzyk.

MUSICO, —CA, pl. —CI, —CHI, —CHE, s. m. muzyk, muzykantka. [muzyk.

MUSICONE, s. m. sławny

MUSINO, s. m. dim. pyszczek. = mały węgorz.

MUSO, s. m. pysk, morda. = pysk człowieka. Forcere il —, wykrywać gębę, krzywić się, dąsać się. = ad. v. MUSARDO.

MUSOLIERA, s. f. kaganiec.

MUSONE, s. m. wycięcie w pysk. = ad. m. f. nadgśnyk; hardy. Fare il —, v. CHETICHELLI.

MUSORNO, s. m. gap, gawron.

MUSSOLINA, s. f. i. —NO, —LO, s. m. mustin. [wqśsik.

MUSTACCHINO, s. m. dim.

MUSTACCHIONI, s. m. pl. accr. wqśsicka.

MUSTELLA, s. f. Zool. łasica.

MUSTELLINO, —NA, ad. łasiczy. [wie.

MUSTIO, s. m. mech na drzewo.

MUSULMANO, —NA, s. m. muzulman, muzulmanka.

MUTA, s. f. odmiana, zmiana. A muta a muta, kolejno. = Muta a quattro, a sei, czwórka, szóstka koni. = Mil. łózowanie warty. Dar la —, złózować warte; odmienić garnizon.

MUTABILE, ad. m. f. zmienny, niestaly.

MUTABILITÀ, s. f. zmienność, niestalość.

MUTABILMENTE, av. zmiennie, niestale.

MUTAMENTO, s. m. odmianie, odmiana, zmiana.

MUTANDE, s. f. pl. galki.

MUTARE, v. a. odmienić, zmienić, przemienić. — la guardia, odmienić warte. — opinione, odmienić zdanie. = odmienić miejsce, mieszkanie. = przetłumaczyć z jednego języka na drugi. = v. r. odmienić się.

Questa buona donna si mutò tutta ai costumi, Fr. Sacch. = Mutarsi, assol. zmienić bieleżnię, przewlec się, przewdzić się.

MUTATAMENTE, av. odmiennie. [uacz.

MUTATORE, s. m. odmieniacz.

MUTAZIONE, s. f. odmiana, zmiana, przemiana.

MUTEVOLE, — MENTE, v. MUTABILE, ec.

MUTILAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. odcięcie, ucięcie, skaleczenie, kalectwo.

MUTILARE, v. a. odciąć, uciąć członek, skaleczyć.

MUTILATORE, s. m. odcinacz.

MUTILO, —LA, ad. odcięty, ucięty, skaleczony.

MUTO, —TA, ad. e s. niemy, niema. = pozbawiony czego.

Io venni in luogo d' ogni luce mutolo, D. Inf. = Personaggi muti, osoby niemówiące na scenie. = Mute, mutole, Gram. litery nieme, niewymawiające się. = Conversare alla muta, rozmawiać na migi.

MUTOLEZZA, MUTEZZA, s. f. niemość, niemota.

MUTOLO, —LA, ad. niemy.

MUTUAMENTE, av. wzajemnie, obopólnie.

MUTUARIO, —RIA, MUTUAN-
TE, ad. e s. *Leg. zaciągający*
pożyczkę. [mnosc.]
MUTUAZIONE, s. f. *wzajem-*
MUTUO, s. m. Leg. pożyczka.
MUTUO, —TUA, ad. *wzajem-*
ny, obopólny.
MUZZO, —ZA, ad. *kwasko-*
wato słodkowaty.

N

NABISSARE, v. n. *hałasować,*
wyrabiać brawerye. = v. a.
wywrócić, w niewecz obrócić.

NABISSO, s. m. *przepaść,*
otchlan. = pop. *złośliwy dzie-*
ciak, istny szatan.

NACCHERA, s. f. *kotły.* =
perłowa macica. = pl. *grze-*
cholku.

NACCHERINO, s. m. *ten co*
w kotły bije. = *bębenek, kocio-*
łek. = *ładne dziecko, ładne*
zwierzátko.

NADIR, s. m. *Ast. nadir, punkt*
w którym linia wierzchołkowa
przeciętniona przez środek
ziemi, przecina kulę niebieską
w stronie nam niewidzianej.

NAFTA, s. f. *Min. nafta, klej*
kamienny.

NANERELLO, NANEROTTOLO,
NANETTO, NANUZZO, s. m. *dim. kar-*
lę, kurlik, karzełek, karlątko.

NANFA, v. LANFA.

NANNA, s. f. *Ninna —, (wy-*
raz używany przez niemki ko-
łysząc dzieci), lulu. Far la nan-
na, lulać, spać.

NANNI, s. m. *Far —, udawać*
głupiego.

NANO, —NA, s. e ad. *karzeł,*
karlika, karłowaty.

NAPO, v. NAVONE.

NAPPA, s. f. *kutas, fontaż.*

NAPPELLO, s. m. *Bot. czar-*
nobyl. [kutasik.]

NAPPETTA, NAPPINA, s. f. *dim.*

NAPPO, s. m. *czara.* = *mie-*
dnicza, miska.

NAPPONE, s. m. *accr. duży*
kutas.

NARCISO, s. m. *Bot. narcyz.*

NARCOTICO, —CA, pl. —CI,

—CHE, ad. *narkotyczny, usy-*
piający. [wy.]

NARDINO, —NA, ad. *nardo-*
NARDO, s. m. Bot. narda,
narduszek.

NARICE, s. f. *nozdrze.*

NARRAGIONE, —MENTO, v.

NARRAZIONE.

NARRARE, v. a. *opowiadać.*

NARRATIVA, s. f. *opowiada-*
nie; powieść.

NARRATIVAMENTE, av. *przez*
opowiadanie.

NARRATIVO, —VA, —TORIO,
—RIA, ad. *opowiadający, wła-*
ściwy opowiadaniu.

NARRATORE, s. m. —TRICE,
s. f. *opowiadacz, opowiadaczka.*

NARRAZIONCELLA, s. f. *dim.*
powiastka. [nie; powieść.]

NARRAZIONE, s. f. *opowiad-*

NASACCIO, s. m. *peg. nosisko.*

NASAGGINE, s. f. *scherz. nosal.*

NASALE, s. m. *część helmu*
zakrywająca nos. = *Med. pro-*
szek na kichanie. = ad. m. f.
nosowy. Lettera —, litera no-
sowa.

NASARE, v. ANNASARE.

NASATA, s. f. *finfa, bura.*

NASCENTE, ad. m. f. *rodzący*
się, poczynający się, powstłu-
jący, nowo nastający, wschodzą-
cy. Luna —, więżyć w nowin.

NASCENZA, s. f. *urodzenie.*
— *delle piante, wschodzenie ro-*
ślin. = *narosł, gula, czerak.*

NASCERE, v. n. *ir. rodzić się,*
urodzić się. *Dama, nascono*
in questo paese solamente galline
senza gallo alcuno? Bocc. = ro-
snąć, wschodząc (o roślinach).

L' *erba nasce, trawa wschodzi.*
= *wschodząc (o gwiazdach), =*
poczynać się, wypływać ze źró-
dlu, brać początek (o rzekach);
wytrysnąć (o źródłach). = *fig.*
powstać, stać się, zdurzyć się;
nastać, nastąpić; wymknąć, wy-
plywać, pochodzić. Non voglio
tacere certa meraviglia, che mi
nasce nell' animo, Gal. Lett. La
meraviglia nasce da ignoranza,
Fort. Ricc. = s. m. rodzenie się,
urodzenie.

NASCIMENTO, s. m. *urodze-*
nie. = *początek.* — *dei nervi,*
początek nerwów.

NASCITA, s. f. *urodzenie; u-*
rodziny. = *urodzenie, stan,*
ród. Esser di buona, di bassa —,
być dobrego, podłego urodzenia.

NASCITO, s. m. *Astrol. stan*
nieba w chwili urodzenia dzie-
cka. [jący się urodzić.]

NASCITURO, —RA, ad. ma-

NASCONDELLO, s. m. *kry-*
jówka.

NASCONDERE, v. a. *ir. kryć,*
skryć, ukryć, zakryć. = v. r.
kryć się, skryć się, ukryć się.

NASCONDEVOLE, ad. m. f.
mogący ukryć.

NASCONDIGLIO, s. m. *kry-*
jówka. — *delle fiere, pieczara,*
jaskinia zwierząt. — *di ladri,*
jaskinia lotrów.

NASCONDIGLIUOLO, s. m.
dim. kryjóweczka.

NASCONDIMENTO, s. m. *kry-*
cie, ukrywanie. = *schronienie,*
ukrycie, kryjówka.

NASCONDITORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. *ukrywacz i t. d.*

NASCOSAMENTE, —STAMEN-
TE, av. *skrycie, pokryjomu.*

NASCOSO, —SA, —STO, —STA,
p. ad. *skryty, ukryty, zakryty.*

Di *nascosto, av. ukradkiem, po-*
kryjomu.

NASELLO, s. m. *dim. nosek.*
= *osoba z małym noskiem.* =
skobel. = *Ict. willinek.*

NASETTO, s. m. *dim. nosek.*
= *osoba z małym nosem.*

NASEVOLE, ad. m. f. *scherz.*
nosowy.

NASINO, s. m. *dim. nosek.*

NASO, s. m. *nos.* = *Fig. Me-*
nar, pigliar per il —, wodzić za
nos. Restar, rimanere con un pal-
mo di —, con tanto di —, odejść
z nosem, dostać nosa, odejść
z kwitkiem. Dar di — per tutto,
wsćbićka wszędzie nos. Dar nel
—, niepodobać się. Dar di — in
tasca, nudzić kogo. Venir la muf-
fa al —, urazić się.

NASONE, —RRE, s. m. *accr.*
duży nos.

NASPARE, v. ANNASPARE.

NASPO, s. m. *molowidło.*

NASSA, s. f. *więcierz.*

NASSO, s. m. *cis (drzewo).* =
wyspa Naxos gdzie Ariadna
była opuszczona przez Tezeu-
sza. Rimanere in —, osiąść na
koszu. [nik. wstążkarz.]

NASTRAIO, s. m. *wstążecz-*
NASTRIERA, s. f. fontaż. =
pudełko na wstążki.

NASTRINO, s. m. *dim. wstą-*
żeczka.

NASTRO, s. m. *wstążka.*

NASTURCIO, —ZIO, s. m. *Bot.*
rukiew. — *d' India, nasturcja.*

NASUTO, —TA, ad. *nosuty.*

NATALE, s. m. *urodzenie, u-*
rodziny. = *Boże Narodzenie.*
= *ad. rodem zjad a zjad. =*
rodziny. Il paese, la terra —,
kraj rodzinny. Il di —, dzień
rodzinny.

NATALIZIO, —ZIA, ad. *ojczy-*
sty, rodowy, rodzinny. = s. m.
urodziny. [cy.]

NATANTE, ad. m. f. *plywają-*
NATARE, v. NOTARE.

NATATORIA, s. f. *staw, sa-*
dzawka. = *pletwa u ryb.*

NATATORIO, —RIA, ad. *ślu-*
żący do pływania.

NATICA, s. f. *półdupek.*

NATICUTO, —TA, ad. *dupia-*
sty.

NATIO, —TIA, ad. *rodem*
zjad. = rodzinny. = *wrodzo-*
ny, naturalny. [nie.]

NATIVAMENTE, av. *natural-*
NATIVITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f.
urodzenie, urodziny. = *La*
natività di Cristo, Boże naro-
dzenie. = *Astrol. horoskop.*

NATIVO, —VA, ad. *rodem z kąd.* = *naturalny*. Il calor nativo, *ciepło naturalne*.

NATO, —TA, p. ad. *urodzony*. Esser nato vestito, *prov. w czepku się urodzić*. = s. lat. *syn, córka*; pl. *nati, dzieci*. Israele col padre, e co' suoi nati, *D. Inf.* [psota.]

NATTA, s. f. *figiel, psikus*. NATURA, s. f. *natura, przyrodzenie, przyroda*. = *stan naturalny człowieka*. = *świat cały, natura*. = *wolność wrodzona, charakter naturalny*. = *skłonność naturalna, natura*. = *części płciowe żeńskie*.

NATURACCIA, s. f. *peg. zła natura, zły charakter*.

NATURALE, s. m. *natura, charakter, skłonność, usposobienie*. = *naturalista*. = *Pitt. model wzięty z natury*. Dipingere, *ritrarre dal —, malować z natury*. = *wielkość naturalna*. = *ad. m. f. naturalny, wrodzony, przyrodzony*. Legge —, *prawo natury*. Desiderio —, *żądzu przyrodzona*. Storia —, *historia naturalna*. Produzioni naturali, *plody natury*. Morte —, *śmierć naturalna*. = *naturalny, z nieprawego łoża*. = *naturalny, niewytworzony, niewymuszony*. = *naturalny, niesztuczny, niesfabrykowany*.

NATURALEGGIARE, v. a. *wyobrazić tak jak co jest w naturze*.

NATURALEZZA, —LITÀ, s. f. *naturalność, stan naturalny*.

NATURALISTA, s. m. *naturalista, badacz natury*.

NATURALIZZARE, v. a. *naturalizować, nadać naturalizacyę*.

NATURALIZZAZIONE, s. f. *naturalizacya, indygenat*.

NATURALMENTE, adv. *naturalnie*.

NATURANTE, ad. m. f. *Cagione —, pierwsza przyczyna*.

NATURARE, v. a. *zamienić w naturę*. = v. r. *przyswyczać się do czego*.

NAUFRAGARE, v. n. *rozbić się z okrętem*. [okrętu.]

NAUFRAGIO, s. m. *rozbięcie NAUFRAGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. e. s. rozbity, rozbitek*.

NAUFRAGOSO, —SA, ad. *na którym łatwo może rozbić się okręt*.

NAUSEA, NAUSA, s. f. —MENTO, s. m. *ckliwość, nudność*.

NAUSEABONDO, —DA, ad. *mający ckliwość*.

NAUSEARE, v. a. *wzbudzać ckliwość*. = v. n. *brzydzic się, dostać ckliwości, mieć nudności*.

NAUSEOSO, —SA, NAUSEATIVO, —VA, ad. *ckliwy, obrzydliwy*.

NAUTA, s. m. lat. *żeglarz*.

NAUTICA, s. f. *żeglarstwo*.

NAUTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, NAUTILE, ad. *żeglarski*. Carta nautica, *karta żeglarska*.

NAUTILIO, s. m. *Stor. nat. głębiak, żeglarzyk*.

NAVALE, ad. m. f. *morski*. Battaglia —, *bitwa morska*. = s. m. *warsztat okrętowy, dok*.

NAVATA, s. f. *ładunek okrętu*. = *nawa kościelna, v. NAVE*.

NAVE, s. f. *okręt, statek*. = *nawa kościelna*. [wny.]

NAVICABILE, ad. m. f. *żeglowność, żegluga*.

NAVICAMENTO, s. m. *żeglowanie, żegluga*.

NAVICANTE, ad. m. f. *żeglujący*. = s. m. *żeglarz*.

NAVICARE, v. n. *żeglować, płynąć*. — a vele spiegate, *płynąć z rozwiniętymi żaglami*.

— a seconda, *pomyślną mieć żeglugę*. — secondo i venti, *fig. stosować się do okoliczności*.

— per perduto, *zdać się, puścić się na los szczęścia*. = v. a. *splawiac*.

NAVIGATORE, s. m. —TRICE, s. f. *żeglarz, żeglarka*.

NAVIGAZIONE, s. f. *żegluga*.

NAVICELLA, s. f. dim. *łódź, czółno*. = *puszka na kudzido*.

NAVICELLAIO, NAVALESTRO, NAVICHIERE, s. m. *przewoźnik*.

NAVICELLO, s. m. dim. *łódka, czółno*.

NAVICOLARE, NAVIFORME, ad. m. f. *czolokolowaty, łódkowaty*.

NAVIGARE, ec. v. NAVICARE, ec. NAVIGATORIO, —RIA, ad. od *żeglugi*. L'arte navigatoria, *sztuka żeglarska*.

NAVIGIO, s. m. *okręt, statek*.

NAVIGLIO, NAVILIO, s. m. *okręt, statek*. = *flota*.

NAVILE, ad. m. f. *morski*. = s. m. *statek, okręt*.

NAVOLO, s. m. *najem statku*.

NAVONE, s. m. *rzepa [brassica napus]*. = *fig. gamon, kulfon*.

NAZIONALE, ad. m. f. *narodowy*. = s. m. *rodak*. [wosc.]

NAZIONALITÀ, s. f. *narodowość*.

NAZIONE, s. f. *naród*. = *urodzenie, ród*.

NÈ, cong. neg. *ani, nie*. Nè vecchiazza, *nè infermità, nè paura* di morte, *Bocc*. Czasem ma za sobą drugie przeczenie. Leggendaria nè beltade tanta non vide il sol, *Petr.* = *lub, albo*. Se gli occhi suoi ti fur doici nè cari, *Petr.* = *Nè pure, nè anche, nè meno, nè ancora, ani nawet*.

Non te lo direi nè anche se mi pagassi, *niewpowiedziabym ci tego nawet choćby mi zapłacił*.

Non ci pensa nè meno, *Menz. Sat.*

NE, pron. pers. *jego, jej, ich*.

Evvi animal si ardito e si gagliardo che sostenerne (del leone) possa il solo sguardo? *Cast. An. parl.* = *znich*. Tre ne stramazza a terra, e due ne schiaccia, *ne getta uno lontan dugento braccia, Cast. An. parl.* = *nam, dla nas*. Il mandario fuori di casa nostra ne sarebbe gran biasimo, *Bocc.* = *nas*. Perché crudo destin ne disunisci tu, s' amor ne stringe? Sole in tanta afflizione n' hanno lasciate, *Bocc.* = *o nim, o nich*. Son vari i gusti e disputarne è vano, *Cust. An. parl.* = *z niego, z nich, z tamąd, z tego, ztąd, za to, o to, i. t. d.* Ne seguirebbe, *z tegoby wyni- kło*. Al bosco corse Diana ed Ellice caccionne, *do gaju pobiegła Diana i Elizę z niego wygnala*.

Le donne mi davai si poco salario ch'io non ne poteva neppure pagare i calzari, *Bocc*. Di quello alcuni rami colti ne le fece una girlanda, *Bocc.* = *Popredza zaimki i. o, gli, la, le, z kłóreni się spaja. Voi dovette preganelo, powinienes go o to prosic. E avendo alcun danaio ed avendonegli alquanto prestati*.

ed avendonegli alquanto prestati, *Bocc*. Następuje po zaimkach me, te, se, ce, ve, z kłóreni się przasta. L'abate avaisando che questo accorto non sene fosse, *Bocc.... że on tego nie postrzepl. Vene chiego perdono, proszę was za to o przebaczenie*.

— Czasem jest partykula zapehniająca zdanie i nie tłumaczy się na polskie. La donna sene venne.... e del buon uomo domandò che ne fosse, *Bocc. kobieta odeszła i zapytała tego dobrego człowieka co by to było*.

Se ne parti, *odszedł, odjechał, wyjechał*. Quello a guisa d' un corpo santo nella Chiesa maggiore ne portarono, *Bocc*. Del corpo lunare sempre ne è la metà della superficie tocca d' raggi del sole, *Gal. Lett.*

NEBBIA, s. f. *mgła*. Imbottarla —, *fig. mitrzyć czas, marnudzić*. = *fig. ciemnota*.

NEBBIONE, s. m. accr. —NACCIO, *peg. gestu mgła, brzydka mgła*.

NEBBIOSO, —SA, ad. *mglisty, zamglony*.

NEBULA, s. f. lat. *mgła*. A me parve vedere nella mia camera una — di color di fuoco, *D. Vit.* = *fig. ciemnota, przycinienie*.

NEBULETTA, s. f. dim. *lekka mgła*.

NEBULOSO, —SA, ad. *mglisty, zamglony*. = *Stelle nebulo- se, Astr. mgławidła, v. NUBILOSA*. = *fig. ponury, posepny*.

NECESSARIAMENTE, av. koniecznie.

NECESSARIO, s. m. prewet, tranzet; gabinet na stolec.

NECESSARIO, —RIA, ad. potrzebny, konieczny.

NECESSITÀ, s. f. potrzeba, konieczność. = Prov. Far di — virtù, z potrzeby cnotę robić. La — non ha legge, potrzeba prawo łamie. La — fa la vecchia trottare, bieda ma nogi, v. BISOGNINO.

NECESSITANTE, ad. m. f. Grazia —, Teol. łaska niewołająca. [zniewolić.]

NECESSITARE, v. a. zmusić, NEEDEDZOSO, —SA, ad. będący w potrzebie, biedny.

NECROLOGIO, s. m. nekrolog. NEFANDEZZA, —DIGIA, —DITÀ, s. f. niesłychana zdrożność, okropna zbrodnia.

NEFANDO, —DA, ad. niegodziwy, obrzydły, przeklęty, nieczny, haniebny.

NEFARIAMENTE, av. niegodziwie, występnie.

NEFARIO, v. SCELLERATO.

NEFASTO, —TA, ad. (u Rzymian, o dniach w których nie wolno było pretorowi sądzić spraw), oplakany, smutnej pamięci. Giorni nefasti, dni nieszczęśliwe, pamiętne jakim nieszczęściem, klęską.

NEFRALGIA, NEFRITIDE, s. f. Med. nerczane boleści.

NEFRITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. nerkowy, od bolu nerek. = cierpiący ból w nerkach. [się zaprzeczyć.]

NEGABILE, ad. m. f. dający NEGAMENTO, v. NEGAZIONE.

NEGARE, v. a. przeczyć, zaprzeczyć. = zaprzeczyć, zapierać się czego. = s. m. zaprzeczenie. Il contraddire alla geometria è un — scopertamente la verità, Gal. Sag.

NEGATIVAMENTE, av. przecząco.

NEGATIVO, —VA, ad. przeczący, zaprzeczający, odmowny. = Mat. ujemny. = s. f. negatywa. = przeczenie; odmowa, odmówienie.

NEGATORE, s. m. zaprzeczający.

NEGAZIONE, s. f. przeczenie, zaprzeczenie. = przeczenie, wyraz przeczący.

NEGHITTOSAMENTE, NEGLETTAMENTE, av. niedbale, opieśzale.

NEGHITOSO, —SA, ad. niedbaly, opieśzaly.

NEGLETTO, —TA, ad. zaniedbany, zaniechany.

NEGLEZIONE, s. f. + v. NEGLIGENZA.

NEGLIGENTARE, v. n. zaniedbać się, opuścić się.

NEGLIGENTE, ad. m. f. niedbaly. [dbale.]

NEGLIGENTEMENTE, av. niedbalec, nygus.

NEGLIGENTONE, s. m. acer. —TACCIO, peg. ogromny niedbalec, nygus.

NEGLIGENZA, —ZIA, s. f. niedbalstwo.

NEGLIGERE, v. a. ir. lat. zaniedbać, zaniechać, niedbać.

NEGOSSA, s. f. —so, s. m. sieć tu ryby zawieszona na tytce.

NEGOZIANTE, s. m. kupiec. NEGOZIARE, v. n. kupczyć, handlować. = negocjować, traktować. = spółkować z kobietą.

NEGOZIATIVO, —VA, ad. tycający się handlu lub negocjacji. [negocjacja.]

NEGOZIATO, s. m. umowa, NEGOZIATORE, s. m. kupiec. = negocjator.

NEGOZIAZIONE, s. f. negocjacja, układy.

NEGOZIETTO, —UCCIO, s. m. dim. handelek. = interesik.

NEGOZIO, s. m. handel, kupiectwo. = sprawa, interes, rzecz. [ty interesami.]

NEGOZIOSO, —SA, ad. zajęty

NEGREGGIARE, v. n. wpadać w czarny kolor. Far —, poczernić. [niawy.]

NEGRETTO, —TA, ad. czarny

NEGREZZA, s. f. czarność.

NEGRO, —GRA, ad. czarny. = fig. smutny, pomury, posępny, czarny. Or tristi auguri e sogni e pensier negri mi danno assalto, Petr. = s. murzyn, murzynka.

NEGROFUMO, s. m. kopeć.

NEGROMANTE, s. m. —TESA, s. f. czarnozieżnik, czarnozieżniczka.

NEGROMANTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. czarnozieżnik.

NEGROMANZIA, s. f. czarnozieżnictwo. [czarny kolor.]

NEGRORE, s. m. czarność,

NEMBO, s. m. ulewa. = chmara, cma, mństwo. Un — di palle, grad kul. Dopo Turno venia di fanti un —, Car. En.

NEMBOSO, —SA, ad. ulewony.

NEMICAMENTE, NEMICHEVOLMENTE, av. po nieprzyjacielsku.

NEMICARE, v. NIMICARE.

NEMICHEVOLE, ad. m. f. nieprzyjacielski, krwawy, okrutny. Battaglia —, krwawa bitwa.

NEMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, s. nieprzyjaciel, nieprzyjaciółka. = Il gran —, czarł, szatan. = ad. nieprzyjazny, przeciwny szkodliwy.

NEMISTA, v. NIMICIZIA.

NEMMENO, av. ani nawet.

NENIA, s. f. pienia pogrzebowe u Rzymian.

NENUFAR, v. NINFEA.

NEO, s. m. plamka na ciele, pieprz. = miszka którą sobie damy przylepiąją do twarzy. = fig. wada, skaza.

NEOFITO, s. m. nowooczczeniec, wychrzta, przechrzta.

NEOLOGIA, s. f. Gram. wyraz nowo utworzony, kucie nowych wyrazów.

NEOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. nowo utworzony.

NEOLOGISMO, s. m. tworzenie nowych wyrazów.

NEOMENIA, s. f. Astr. pierwszy dzień nowu.

NEPITELLA, s. f. Bot. kocia miętiew, krzecina. [wieki.]

NEPITELLO, s. m. brzeg nepote, s. m. f. synowiec, siostrzeniec; synowica, siostrzenica; wnuk, wnuczka.

NEPOTINO, —NA, s. m. f. młody synowiec, młoda synowica, i. t. d.

NEPOTISMO, s. m. wpływ synowców pamiętającego papieża do spraw publicznych. = obśadzanie urzędów krewnemi.

NEPURE, av. ani nawet.

NEQUISSIMO, —MA, ad. bardzo ładaco.

NEQUITA, s. f. niegodziwość, nieczny postępek, złość.

NEQUITOSO, —SA, ad. niegodziwy, występny, zdradźca.

NEQUIZIA, NEQUITEZZA, + s. f. niegodziwość, złość, zdrożność.

NERBARE, v. a. wysmagać bykowcem. [bykowcem.]

NERBATA, s. f. wysmaganie

NERBO, s. m. nerw. = fig. siła, tęgosc, jedrność. Esser di buon —, aver buon —, być bardzo silnym. Il — delle genti, wybor wojska. = bykowiec, byczy korzeń. = stróna.

NERBOLINO, s. m. dim. mały nerw.

NERBORUTO, —TA, NERBOSO, —roso, —sa, ad. nerwisty, silny, jedrny.

NERBOSAMENTE, av. silnie, tęgoc, jedrnie.

NERBUTO, —TA, ad. mający nerwy. = v. NERBORUTO.

NEREGGIAMENTO, s. m. czarność.

NEREGGIARE, v. n. wpadać w czarny kolor, czernieć.

NERETTO, —TA, ad. czarniawy.

NEREZZA, s. f. czarność.

NERICANTE, ad. m. f. czarniawy.

NERICCIO, —CIA, ad. czarniawy, śniady, smaglawy.

NERICIGLIA, s. e ad. f. czar-nobrewca.

NERIO, v. OLEANDRO.

NERISSIMO, —MA, ad. sup. czar-niuchny, czar-niutki, czar-niśniutki.

NERO, s. m. czarny kolor. Vestire a —, di —, ubierać się czarno, nosić żałobę. — di fumo, czarny proszek z upalanej kości słoniowej. = murzyn, negr. = ad. czarny. = ciemny. Pan nero, notte nera, chleb czarny, i. t. d. = fig. czarny, wysłępny, zbrodnicy. Ei son tra l'anime più nere, D. Inf. = L'angelo nero, czart, szatan. = Di neri, dni postne. Far di nero, pościć. Giorni neri, dni feralne, nieszczęśliwe.

NERVATA, v. NERBATA.

NERVEO, —VEA, ad. nerwo-woy. Fibre nervee, włókna nerwowa.

NERVETTO, —TINO, s. m. dim. małenki nerw.

NERVO, s. m. nerw. = fig. siła, moc, jedność, sprężyna. Le infanterie sono il — degli eserciti, Mach. II — dell'età, siła wieku. Far chechessia di buon —, z calem wyłączeniem nad czem pracować. = ciężwa łuku. Sibila il teso —, e fuori spinto vola il pennuto stral, Tass Ger.

NERVOSITÀ, s. f. siła, moc, jedność.

NERVOSA, —SA, ad. nerwo-woy. Febbre nervosa, febra nerwo-woa. Temperamento nervoso, temperament nerwo-woy. = fig. jedrny, dobitny, silny. Parole nervose, orazione nervosa, wyrazy dobitne, motwa jedrna.

NERVUTO, —TA, ad. nerwi-sty, silny, jedrny.

NESCIENTE, ad. m. f. nie-świadomy. [świadomie.]

NESCIENTEMENTE, av. nie-NESCIENZA, s. f. nieświadomość, niewiadomość.

NESCIO, —IA, ad. nieświa-domy. Fare il nescio, udawać że się czego nie wie.

NESPOLA, s. f. niesplik, nie-szpułka (owoc). = okrągły dzwonek z galeczką metalu wewnątrz. = wygrzmoczenie, poszturchanie. Dar nespole, wygrzmoczyć, wybić jak w bęben. Ed appiccoglier uua — acerba, tanto che tutto pel colpo traballa, L. Pulc. Morg. = Non mandare nespole, fig. nie mieć wiele ole-ju w głowie.

NESPOLINA, s. f. dim. nie-szpułeczka.

NESPOLO, s. m. Bot. nie-szpułka, niesplik.

NESSO, s. m. Giob. węzeł, spójność.

NESSUNO, —NA, ad. żaden, nikt. Nessuna cosa, nic. = jaki. Quando s'accampano in nessuno luogo per cagion di guerra. = = w zapytaniach, kto. C'è egli stato nessuno? czy był tu kto?

NESTAIUOLA, s. f. szkółka drzewek.

NESTARE, v. ANNESTARE.

NESTO, s. m. zraz, szczep. = szczepienie.

NETTACCESSI, s. m. czyszczący tranzety.

NETTAMENTE, av. czysto, chędogo. = fig. szczerze, otwar-cie.

NETTAMENTO, s. m. czy-szczenie, chędożenie.

NETTAPANNI, s. m. ten co wy-wabia płamy z sukien.

NETTARE, s. m. Mitol. nek-tar, napój bogów.

NETTARE, v. a. czyścić, chę-dożyć. — una piaga, obmyć ranę. = fig. drapnąć, zemknąć.

NETTAREO, —REA, ad. nek-tarowy.

NETTATIVO, —VA, ad. Med. przeczyszczający; obmywają-cy ranę.

NETTATOIO, s. m. ścierka, lub co innego czem się czyści.

NETTATURA, v. PURGATURA.

NETTEZZA, s. f. czystość, o-chędostwo. = fig. szczerłość, otwartość.

NETTISSIMO, —MA, ad. sup. czysciuchny, czysciutki, czy-sciutenki.

NETTO, —TA, ad. czysty, chędogi, ochędogny. = Fig. czy-sty, prawy. = prędki, szybki. = Gluocar netto, ostrożnie po-stępować. = Farla netta o netto, gładko okpić. = av. czysto. = Al netto, Com. po odtrąceniu kosztów, w czystym zysku. = Tagliarè, portar via di —, ołciąć gładko za jednym zamachem; wszystko zagarnąć. Raddoppia il colpo il valoroso, e — gli tronca dalle spalle il capo ignudo, Tas-son Sech.

NETTUNO, s. m. Astr. Ne-ptun, planeta odkryty 1846 r. przez Leverrier w Paryżu, a wkrótce potem dostrzeżony przez Galla w Berlinie, 30 ra-zy odleglejszy od słońca niżeli ziemia, odbywający swój obrót około niego w przeciągu 16½ lat i 8 miesięcy. = Mitol. Neptun, bożek morza.

NE UTI NE PUTI, av. e ad. ni z pierza ni z mięsa.

NEUTRALE, v. NEUTRO.

NEUTRALITÀ, s. f. neutral-ność.

NEUTRALMENTE, av. neu-tralnie.

NEUTRO, —TRA, ad. neu-

tralny, obojętny. = Gram. nie-jaki.

NEVAIO, NEVAZIO, NEVAZZO, s. m. ogromna ilość śniegu spadła od razu.

NEVARE, v. imp. + śnieżyć. Già su per l'Alpi neva d'ogni intorno, Petr.

NEVATO, —TA, ad. oziębiony śniegiem lub lodem.

NEVE, s. f. śnieg. Fare alla —, grac w śnieżki. Bianca — è il bel collo, e il petto latte, fig. Ar. Orl. Fur. Aver pisciato in più d'una —, prov. bass. nie z jed-nej dzięzły lub pieca chleb jeść, obiedz wiele świata.

NEVICARE, v. imp. śnieżyć.

NEVICOSO, NEVOSO, —SA, ad. śnieżny, śnieżysty.

NEVISCHIO, s. m. —IA, s. f. próśnienie śniegu, drobny śnieg.

NEVOSITÀ, s. f. śnieżnica.

NEVRALGIA, s. f. newralgia, ból nerwów.

NIBBIO, s. m. Ornit. kania. Dire come il —, powiedzieć że co jest moje (dla tego że głos tego ptaka podobny jest do brzmienia wyrazu Mio). = Nuovo nibbio, fig. gauron, babwan.

NICCHIA, s. f. framuga.

NICCHIARE, v. n. stękać, ję-czyć (o kobietach w pologu). = plakać z cicha, jęczyć, narze-kać. Quindi sentimmo gente, che si nicchia nell'altra bolgia, D. Inf.

NICCHIETTA, s. f. dim. fra-mużka.

NICCHIO, s. m. skorupa, kon-cha, muszla. = części wstydliwe kobiety. [rupka, muszka.]

NICCHOLINO, s. m. dim. sko-NICCOLO, s. m. Min. onyx.

NICOZIANA, s. f. Bot. tytuł.

NIDIACE, ad. m. f. gniazdosz (sokol) wyjęty z gniazda. = fig. fryc, mlotosk.

NIDIATA, NIDATA, s. f. cale gniazdo piskląt. = fig. cała kupa.

NIDIFICARE, v. n. robić gniazdo, gniezdzić się, wysiad-wać piskląt. = fig. osiąść.

NIDIO, NIDO, s. m. gniazdo. = fig. gniazdo ojcyste, dom, mie-szkanie, siedziba. E' l'vicario di Cristo con la soma delle chiavi e del manto al nido torna, Petr. Non è questo il mio nido ove nudrito fui sì dolcemente? Petr. = Nido fatto, gaza morta, prov. sroka umarła gdy sobie gniazdo ustala.

NIDIUZZO, s. m. dim. gniazdeczko. = fig. lichy domek, ciupa.

NIEGO, s. m. odmowa.

NIELLARE, v. a. dawać dese-nie na naczyniach srebrnych, złotych.

NIELLO, s. m. *desen na srebrze, złocie.*

NIENTE, s. m. *nic, nicłość, nicestwo.* — affatto, wcale *nic, nic a nic.* Aver per —, *za nic mieć; nabyć zabezpiecz.* Mettere al —, *w niewecz obrócić.* Tornare in —, *spelnzając na niczym.* — *trochę, nieco, cokolwiek.* Come ella vede un giovane — *riguardevole*, ella s'accende delle sue bellezze, *skoro tylko zobaczy młodzieńca cokolwiek przystojnego i t. d.* — *w zapytaniach, co, v. NULLA.*

NIENTEDIMENO, —MANCO, NIENTEMENO, —MANCO, av. *nie mniej jednak, wszelako, jednakże, a przecież.*

NIENTISSIMO, s. m. sup. *nic a nic, nic zgola.* [szka.]

NIGELLA, s. f. Bot. *czarnunighttoso*, ec. v. **NEGHITTO**, ec.

NIMICARE, v. a. *nienawidzić, przesładować.* — v. r. *ściągnąć na siebie czyję nieprzyjaźń, poróżnić się z kim.*

NIMICHEVOLE, ad. m. f. *nieprzyjacielski, nieprzyjazny.*

NIMICHEVOLMENTE, av. *po nieprzyjacielsku.*

NIMICIZIA, NIMISTÀ, s. f. *nieprzyjaźń.*

NIMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, s. ead. *nieprzyjaciel, nieprzyjaciółka.*

NINFA, s. f. Mitol. *nimfa.* Far la —, *fig. mizgusiować, wierzcić pięta.* = Entom. *poczwarzka.* = Anat. *Nimfe, nimfy.*

NINFEA, s. f. Bot. *grzybien, wodna lilia.*

NINFERNO, s. m. pop. *piekło.*

NINFETTA, s. f. *muta nimfa.* = *ładna kobiątka.*

NINNA, s. f. (wyrząd *dziecimny*) *lulu.* Far la — *nanna, kolyśać dziecko śpiwając lulu.* Tu vuoi la —, *kpiasz, dajże pokój, odczep się odemnie.* = *dziewczynka.*

NINNARE, v. a. *kolyśać dziecko.* = *Ninnarla, nurudzić, ociągając się.*

NINNARELLA, s. f. *pioseneczka do usypiania dzieci.*

NINNOLARE, v. n. *bawić się bzdarstwami.*

NIPOTE, ec. v. **NEPOTE.**

NIQUITÀ, v. **INIQUITÀ.**

NIQUITOSAMENTE, av. *ze złością, z gniewem.*

NIQUITOSO, —SA, ad. *zły, niepokorny.*

NISSUNO, v. **NESSUNO.**

NITIDO, —DA, ad. lat. *jasny, lskniący.*

NITRO, s. m. *jasność, blask.*

NITRATO, s. m. Chim. *saletrzan, sól powstająca z połączenia kwasu saletrowego z zasadą.*

NITRENTE, ad. m. f. *rżący.*

NITRICO, ad. m. Chim. *Acido —, kwas saletrowy.*

NITRIRE, v. n. ir. *rżać.*

NITRITO, s. m. *rżenie.*

NITRITORE, s. m. *koń często rżący.*

NITRO, s. m. *saletra.* [ród.]

NITROGENO, s. m. *saletronitrosità, s. f. *smak saletrowy.* [trzan.]*

NITROSO, —SA, ad. *saletniuno*, v. **NESSUNO.**

NO, av. *nie.*

NOBILE, s. *szlachcic, szlachciana.* = ad. *szlachecki.* = *fig. szlachteny, wspaniały.*

NOBILEZZA, **NOBILITÀ**, v. **NOBILTÀ.**

NOBILITARE, v. a. *nadać szlachectwo, uszlachcić.* = *fig. uszlachetnić.* = v. n. e ir. *wzniesić się, wslawić się.*

NOBILITATORE, s. m. *nadający szlachectwo.* [tnie.]

NOBILMENTE, av. *szlache-*

NOBILTÀ, s. f. *szlachectwo.* = *szlachta.* = *Fig. szlachetność.* = *wyborność, wysmienność.*

NOCCA, s. f. *kłykiec.*

NOCCHERE, —RO, s. m. *sternik.*

NOCCIO, s. m. *sęk.* = *kamyk w owocach.*

NOCCHIOSO, **NOCCHIOLATO**, —SA, **NOCCHERUTO**, **NOCCHIOLATO**, **NOCCHIUTO**, —TA, ad. *sękowaty, kłykiasty.*

NOCCIOLA, s. m. *pestka, jądło.* = *ziarnko w jagodzie winogronu.* = *Fig. Due anime in un —, dwie dusze w jednym ciele, nierozzerwana przyjaźń.* Tu non vali una man di noccioli, *niejesteś zdatny do niczego.* = *gruczoly, ból gardła.* = *pl. gra dziecienna w postaci brzoskwiniowie znana jeszcze u Greków i Rzymian (Judas ocellatarum).* [stkow.]

NOCCHIOLUTO, —TA, ad. *pe-*

NOCCIUOLA, s. f. *orzec laskowy.*

NOCCIUOLO, s. m. *leszczy-*

NOCCO, Qui giace —, *prov. w tem tu sęk.*

NOCE, s. m. *orzec włoski (drzewco).* — di Benevento, *lysa góra, gdzie się czarownice zbierają.* = s. f. *orzec włoski* = *owoc twardy różnych drzew.* — di galla, *gulas.* — della terra, *orzec ziemny, galucha.* = *ta część kuszy na którą się zakłada cięciwa.* La corda è in sulla —, *fig. luk jest napięty, rzecz napięta.* = *Aver*

mangiato noci, fig. docinać językiem, mieć złośliwy język.

Stare in sul noce, *fig. kryć się przed więzieniem.* = *kul, kosska u nogi.*

NOCELLA, s. f. *orzec laskowy.* = *główka cyrki.*

NOCE MOSCADA, s. f. *muszkatołowa galka.*

NOCENTE, **NOCEVOLE**, ad. m. f. *szkodliwy.*

NOCENTINO, s. m. *podrzutek, chłopak wychowany u dzieciątka Jezus.*

NOCCERE, v. **NUOCERE.**

NOCEVOLMENTE, **NOCIAMENTE**, av. *szkodliwie.*

NOCIMENTO, s. m. *szkoda.*

NOCINO, —NA, ad. *orzecowy.* = *Lingua nocina, złośliwy język.*

NOCITORE, s. m. *szkodnik, szkodziciel.*

NOCIVO, —VA, **NOCITIVO**, —VA, ad. *szkodliwy.*

NOCUMENTO, s. m. *szkoda.*

NOCUMENTUCCIO, s. m. dim. *mala szkoda.*

NODELLO, s. m. Anat. *staw.* = *kolanko w łodydze rośliny.*

NODEROSO, —SA, **NODERUTO**, —TA, ad. *sękowaty, kolankowaty.* [taż.]

NODETTO, **NODINO**, s. m. *fon-*

NODO, s. m. *węzeł.* — *scorso-*

io, pella, petlica. = *staw, artykułacja.* = *kolanko w łodydze rośliny.* = *sęk w drzewie.* = *Fig. węzeł, związek.* — *maritale, węzeł małżenski.* — *d'una comedia, węzeł w komedii, intryga.* = *Far — nella gola, zapchać się, zatkać się, zwijsć krwią, materyą.* = *fig. uduśnienie, zaduszenie.* Degno di non so che, *degnio d'un —, Bern. Orł.* = *Astr. węzeł, punkt przecięcia ekliptyki z drogą jukiego ciała niebieskiego, np. dwa punkta w których droga sięczyca przecina drogę ziemską.* — *ascendente, węzeł podniesienia, jeden z dwóch punktów do którego przyszedłszy sięczyca, zaczyna wznosić się nad ekliptykę.* — *discedente, węzeł spądania, drugi punkt przecięcia, od którego sięczyca zaczyna się zniżać pod ekliptykę.*

NODOSITÀ, s. f. *sękowatość.*

NODOSO, **NODOROSO**, —SA, ad. *sękowity.*

NODRICE, **NODRIRE**, ec. v. **NU-**

TRICE, **NUTRIRE**, ec.

NOI, pron. pers. pl. *my.*

NOIA, s. f. *muta, przykreść.*

Recarsi, avere a —, *nudzić się czem, przykrzyć sobie.* Dar —, *nudzić, przykrzyć się.* Darsi —, *troszczyć się, turbować*

się. Venire a —, nudzić, nie-podobac się.

NOIARE, v. a. nudzić, dokuczać, naprzykrzać się. [bieta.

NOIATRICE, s. f. nudna kobieta.

NOIEVOLE, noioso, —sa, ad. nudny, naprzykrzony.

NOIOSAMENTE, av. nudnie.

NOL, skróc. z NON IL, NON LO, Nol so, nie wiem tego. Nol dico, nie mówię tego. [statok.

NOLEGGIARE, v. n. nająć.

NOLEGGIATORE, s. m. najmujący okręt u kogo.

NOLEGGIO, s. m. najęcie okrętu.

NOLO, s. m. v. NOLEGGIO. = najęcie, najem. Pigliare i libri a —, najmować książki do czytania. [kie imię.

NOMACCIO, s. m. peg. brzytwa.

NOLEGGIARE, ad. m. f. koczujący.

NOMADI, s. m. pl. ludy koczujące.

NOMARE, ec. v. NOMINARE, ec.

NOME, s. m. imię. A mio, i in suo —, w mojem, w jego imieniu.

Aver —, nazywać się. = Mil. hasło, hasło do boju. = imię, własność. Aver —, mieć imię. Acquistar —, zrobić sobie imię. Portar mal —, mieć złe imię, złą reputację. = Gram. imię. — proprio, imię własne.

NOMENCLATORE, s. m. autor nomenklatury. = nomenklatura. [menklatura.

NOMENCLATURA, s. f. nomenklatura.

NOMIGNOLO, v. SOPRANNO.

NOMINA, s. f. nominacja.

NOMINALE, ad. m. f. imienny.

NOMINANZA, s. f. sława, dobre imię.

NOMINARE, v. a. zwać, nazywać, dać imię. = wymienić po imieniu. = Nominare alcuno per suo nome, fig. lżyć, znieważać kogo. = mianować na urząd.

NOMINATAMENTE, av. po imieniu, imiennie. = mianowicie.

NOMINATIVO, s. m. Gram. pierwszy przypadek.

NOMINATO, —TA, p. ad. nazwany, mianowany. = sławny.

NOMINATORE, s. m. ten co daje imię. = mianujący na urząd.

NOMINAZIONE, s. f. nazywanie, nazwanie. = mianowanie na urząd. = sława, dobre imię.

NON, av. nie.

NONAGENARIO, —RIA, ad. dziewięćdziesiątletni.

NON CHE, av. nietylko, cóż dopiero. Letta si dispartio non che secura, Petr. Spero trovar pietà, non che perdono, Petr. = nie tak jednak aby nie. E solo e a piè fu a dileguarsi presto non che

commission prima non lasci a un suo scudier... Ar. Orl. Fur. = także, równie, tudzież. Utile non che dilettevole impressa, Cust. An. parl. = Non che altro, przystajmniej.

NONCURANTE, ad. m. f. nie-dbający, niestojący o co.

NONCURANZA, s. f. niedbałość, niedbalstwo, zaniechanie.

NONDIMENO, —MANCO, av. niemniej, jednakże, przecież, wszelako.

NONE, s. f. pl. Antig. rom. siódmy dzień marca, maja, lipca i października w których ldy przypadały na 15ty, innych zaś miesięcy dzień piąty w których przypadały na 13ty, tak nazwane że było dziewięć dni środkujących między Nonami i Idmiami.

NON FORSE, cong. aby nie. —avvegia, aby się nie zdarzyło.

Guardati — caschi, patrz abyś nieupadł.

NONNA, s. f. babka. = pl. torba futrzana do trzymania nóg w cieple. [starzec.

NONNO, s. m. dziad. = dziad.

NONNULLA, s. f. nic. Far l metà di —, nic nie robić.

NONO, —NA, ad. dziewiąty.

NONOSTANTE, av. pomimo, chociaż. Ciò —, mimo to jednak.

NON PERCIO, NON PERCIO DI MENO, NON PERÒ DI MENO, NON PERTANTO, av. nieprzeto jednak, v. NONDIMENO.

NON SO, niewiem. = s. m. Un — che, cos; jakiś, ktoś.

NONUPLO, —PLA, ad. dzie-więćrotny.

NONUSO, s. m. nieużywanie.

NORCINO, s. m. chirurg leczący choroby części rodnych.

NORD, NORDE, NORTE, s. m. północ, strona nieba.

NORMA, s. f. węgielnica. = wzór, prawidło, reguła.

NOSCO, z nami.

NOSTALGIA, s. f. choroba z tęsknoty do kraju.

NOSTRALE, ad. m. f. nasz, krajowy. Vino nostrale, wino krajowe. [szemu.

NOSTRALMENTE, av. po naszym, naszymu.

NOSTRO, —TRA, pron. poss. nasz, nasza. = s. m. nasze dobra, nasz majątek. = pl. I nostri, nasi rodzice, krewni, i t. p.

NOTA, s. f. nota, przypis, przypisek. = nota muzyczna. = skaza, plama, zakata. = pl. fig. glosy. Ora incomincian le dolenti note a farmisi sentire, D. Inf. Note degli eterni giri, D. Purg. harmonia niebieska. = A chiare note, av. jasno, ja-wnie.

NOTABILE, s. m. wyraz, zdanie godne uwagi. = I notabili, przedniejsi obywatela. = ad. m. f. znaczny, znamienity. — differenza, znaczna różnica.

NOTABILMENTE, av. znacznie, widocznie. [ryusz.

NOTAIO, —ro, s. m. nota-

NOTAMENTO, s. m. pływani. [uwagi.

NOTANDO, —DA, ad. godny

NOTANTEMENTE, NOTAMEN-TE, av. mianowicie.

NOTARE, v. a. notować, za-

pisywać. = zanotować, uważać. = dać złą notę, zadawać co komu, osławiać. Or Rodomonte, che notar si vede dinanzi a quei signor... Ar. Orl. Fur. = pisać noty muzyczne; śpiewać z not.

NOTARE, v. n. pływać. — nel lardo, fig. opływać jak pączek w maśle. [TERIA.

NOTARIA, NOTARIATO, v. NO-

NOTARO, v. NOTAIO.

NOTAMENTE, av. mianow-

wicie. [bi.

NOTATOIO, s. m. pęcherz ry-

NOTATORE, s. m. —TRICE,

s. f. pływacz, pływaczka.

NOTATURA, s. f. pływani.

NOTERELLA, s. f. notatka.

NOTERIA, s. f. notaryuszostwo.

NOTEVOLE, ec. v. NOTABILE, ec.

NOTIFICAMENTO, s. m. —

GIONE, —ZIONE, s. f. zawiadomie-

nie, uwiadomienie.

NOTIFICARE, v. a. zawiado-

mić, uwiadomić.

NOTIFICATORE, s. m. uwia-

domiciel.

NOTIZIA, s. f. znajomość,

wiadomość. Dar —, uwiadomić,

dać znać. — prima, pierwsze

porządki jakiej nauki, peunik.

NOTIZIETTA, s. f. dim. wia-

domostka.

NOTO, —TA, ad. znany.

NOTO, s. m. wiatr południo-

wy.

NOTOLA, NOTULA, NOTOLETTA,

s. f. dim. notka, notatka.

NOTOMIA, s. f. anatomia. =

Far — d' una cosa, fig. rozierać

co, wchodzić w najdrobniejsze

szczegóły. Far —, posiekać, po-

grzącać, rozsiekać kogo. Ne vo-

glion far salsiccia e —, Bern. Orl.

NOTOMISTA, s. m. anatom.

NOTOMIZZARE, v. a. analo-

mizować, rozierać, rozczłon-

kować. = fig. rozierać jakie

pismo, zrobić jego recenzję.

NOTORIAMENTE, av. wido-

cznie, oczywście.

NOTORIETA, s. f. powszechna

wiadomość, głośność, jaw-

ność.

NOTORIO, —RIA, ad. znany,

powszechnie wiadomy, głośny, jawny.

NOTOSO, —SA, ad. mający złą notę, notowany.

NOTRICAMENTO, ec. v. NUTRICAMENTO, ec.

NOTTAMBULO, s. m. chodzący po nocy, lunatyk.

NOTTATA, s. f. cała noc.

NOTTE, s. f. noc. Di —, di — tempo, w nocy. Di prima —, w pierwospy. Mezza —, północ. = Fig. Dir buona —, pożegnać się z tym światem. Buona — pagliericcio, niema rady, trzeba umierać.

NOTTETEMPO, NOTTE TEMPORE, av. v. nocy.

NOTTIVAGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. włóczący się po nocy.

NOTTOLA, s. f. zasuwka u drzwi i okien. = niedoperz.

NOTTOLAFA, s. f. cała noc.

NOTTOLINA, s. f. —NO, s. m. dim. v. NOTTOLA. = scherz. gardziel, krtani. Serrare il nottolino, zadusić, zadławić.

NOTTOLONE, s. m. nocny włóczęga. Dove vuoi tu andar testè —? Fir. As.

NOTTURNO, —NA, ad. nocny. = av. v. nocy. Io esco vespertino, e tornerò notturno, Buon. Fier. = s. m. Eccl. nokturn.

NOVALE, ad. m. f. Campo —, ugor, odlóg.

NOVAMENTE, v. NUOVAMENTE.

NOVANTA, s. m. dziewięćdziesiąt.

NOVANTENA, s. f. dziewięćdziesiąt czego.

NOVANTESIMO, —MA, ad. dziewięćdziesiąty.

NOVARE, v. a. wprowadzać nowe rzeczy, wznowiać.

NOVATORE, s. m. nowator.

NOVAZIONE, s. f. Leg. odnowienie kontraktu.

NOVE, s. num. dziewięć.

NOVECENTO, s. num. dziewięćset.

NOVELLA, s. f. powieść. = baśń, brednia, androny. = wiadomość. Come cre' che Fabbrizio si faccia lieto udendo la —, Petr. = części wstydlive kobiety. = Metere in novelle, wysmiać, wyszydzić.

NOVELLAMENTE, av. nowo, świeżo, n'eduwno; znowu.

NOVELLAMENTO, s. m. opowiadanie powieści.

NOVELLARE, v. n. m. opowiadać powieści. = bająć, paplać. = ogadywać. = v. n. e. r. odnawiać się. Quando la luna viene in sul —, gdy jest więżyć w nowiu.

NOVELLATA, s. f. powieść, baśń, bajka, bamałuka.

NOVELLATORE, s. m. opowiadacz powieści.

NOVELLETTA, —INA, —UCCIA, —UZZA, s. f. dim. powiastka, bajeczka.

NOVELLIERA, s. f. opowiadaczka powieści.

NOVELLIERE, —RO, s. m. bajarz, nowiniarz. = plotkarz, papla. = postać, v. MESSO.

NOVELLINITA, s. f. nowość.

NOVELLINO, —NA, NOVELLISIMO, —MA, ad. nowiusienki, nowiutki, nowiutenki.

NOVELLISTA, s. m. pisarz powieści. = gazeciarz, nowiniarz.

NOVELLIZIA, s. f. nowalia.

NOVELLO, —LA, ad. nowy. = młody. = wół w trzecim roku. = Vendere o comprare a novello, sprzedać lub kupić na piuu. [powieść.]

NOVELLOZZA, s. f. śmieszna

NOVEMBRE, s. m. listopad.

NOVERARE, v. a. liczyć.

NOVERATORE, s. m. —TRICE, s. f. liczący, i t. d.

NOVERAZIONE, s. f. liczenie.

NOVERO, v. NUMERO.

NOVESIMO, —MA, ad. dziewięty. [życa.]

NOVILUNIO, s. m. now wiec.

NOVISSIMO, —MA, ad. sup. najnowszy, najświeższy. = ostatni.

NOVITA, s. f. nowość.

NOVIZIA, s. f. odbywająca nowicyat. = młoda mężatka.

NOVIZIATO, —TICO, s. m. nowicyat (czas i miejsce).

NOVIZIO, s. m. odbywający nowicyat. [usz.]

NOVIZIO, —ZIA, ad. nowicy.

NOVO, v. NUOVO.

NOZIONE, s. f. znajomość, wiadomość.

NOZZE, s. f. pl. wesele. Far —, sprawić wesele. = Fig. Andar a —, iść śmiało, wesolo jak do tańca. Aver piu che un paio di —, być obarczonym interesami.

Far le — coi funghi, prov. v. FUNGO.

NOZZERESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. weselny, ślubny.

NOZZOLINE, s. f. pl. skromne wesele.

NUBE, s. f. chmura.

NUBILE, ad. m. f. mający wiek zdalny do zamęścia lub ożenienia.

NUBILETTA, v. NUOLETTA.

NUBILITA, —TADE —TATE, s. f. pochmurność.

NUBILO, —LA, NUBILOSO, —SA, ad. pochmurny. = NUBILOSO, s. f. Astr. mgławidło. Una — non è altro, che un aggregato di molte stelle minute invisibili a noi.

NUBILETTA, v. NUOLETTA.

NUBILITA, —TADE —TATE, s. f. pochmurność.

NUBILO, —LA, NUBILOSO, —SA, ad. pochmurny. = NUBILOSO, s. f. Astr. mgławidło. Una — non è altro, che un aggregato di molte stelle minute invisibili a noi.

Gal. Sag.

NUCA, s. f. kark. = D. Inf. kość pacierzowa.

NUCLEO, s. m. Giob. zawiązek, zarodek.

NUDAMENTE, av. goło, nago. = fig. wręcz, bez ogródki, nie obwijając w bawelne.

NUDARE, v. a. obnażyć. = fig. obnażyć, ogolocić.

NUDELLO, —LA, ad. prawie nagi.

NUDISSIMO, —MA, ad. sup. golusienki, nagutenki.

NUDITA, —TADE, —TATE, s. f. gołość, nagosć.

NUDO, —DA, ad. goły, nagi.

NUDRIMENTO, v. NUTRIMENTO.

NUDRIRE, v. a. ir. karmić, żywić, hodować. = Fig. chować, żywić w sercu, przechowywać. = wychowywać. E 'l gran Chirone il qual nudri Achille,

D. Inf. = v. r. karmić się, żywić się. = Nudrirsi di speranze, fig. karmić się nadzieją.

NUDRITORE, s. m. —TRICE, s. f. karmiciel, karmicielka.

NUDRITURA, v. NUTRITURA.

NUGOLA, —LO, —LAGGIA, —LATO, —LOSITA, v. NUVOLO, ec. = chmara, gromada. Nugolo di colombi, di stormi, stado gołębi, i t. d. Venne d'api una nugola a posarsi, Car. En. Veggo di barbari immenso un —, Mont.

NUGOLOSO, —SA, ad. pochmurny.

NULLA, s. m. nic, nicosć, nicestwo. Io mi rammento di —, nic sobie nieprzypominam. Ridurre in —, u nicecz obrócić, zniweczyć. Mandare in —, znieść, skasować, unieważnić. Non ne perder —, być bardzo do kogo podobnym. — sarebbe del tornar mai suso, D. Inf. nie byłoby żadnego sposobu na tyłten świat powrócić. — piu, nic więcej, nic nadto. Una ragazza bella che — piu, dziewczynka rzadkiej piękności. = co, cokolwiek.

Domandala e scongiurala se ella vuol — da te, Lasc. Nov. Hai tu — sopra coscienza? czy masz co na sumieniu?

NULLADIMENO, av. niemniej jednak, a przecież, wszelako.

NULLEZZA, s. f. + nicosć, nicestwo.

NULLITA, —TADE, —TATE, s. f. nieważność, nicosć.

NULLO, —LA, ad. żaden. Nulla nube vela il cielo, żadna chmura nie zastania nieba. = s. m. nikt.

NUME, s. m. bóstwo, Bóg. = dusza bogostawiona, święty wiebiecki. Che fe' de' cari a Dio beati numi, Ar. Orl. Fur.

NUMERABILE, ad. m. f. dająca się zliczyć.

NUMERALE, ad. m. i. *liczbowy, liczebnik.* [bnie.
 NUMERALMENTE, av. *liczebnik.*
 NUMERARE, v. a. *liczyć.*
 NUMERARIO, —RIA, ad. *liczebnik.* Valor numerario, *wartość liczebna (o pieniądzu).*
 NUMERATIVO, —VA, ad. *liczebnik.*
 NUMERATORE, s. m. *licznik.*
 NUMERAZIONE, s. f. *liczenie.*
 NUMERICAMENTE, av. *liczebnik.*
 NUMERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *liczbowy, liczebnik.*
 NUMERO, s. m. *liczba.* = *liczba, cyfra, numer.* = *liczba, ilość.* = *rytm, miara wiersza.* = *Libro de' Numeri, Numeri, 4ta księga Mojżesza.* = *Numero aureo, liczba złota (pozostała po podzieleniu pewnej liczby lat więcej 1 przez 19 to jest przelota okręgu ziemskiego), i tak rok 1855 skaże nam 97 upłynionych okręgów ziemskich od Ery chrześcijańskiej i liczbę złota 13).* [cznie.
 NUMEROSAMENTE, av. *liczebnik.*
 NUMEROSITÀ, s. f. *znaczna liczba.* = *harmonia w wierszu.*
 NUMEROSO, —SA, ad. *liczny, mnogi.* = *harmonijny.*
 NUMISMATICA, s. f. *numizmatyka.*
 NUMISMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *numizmatyczny.*
 NUMMO, s. m. *pieniądz, dawna moneta rzymska złota lub srebrna.*
 NUMMOLARIA, s. f. *Bot. pieniążek, pięćdziesiątka.*
 NUNCIARE, ec. v. NUNZIARE, ec.
 NUNCUPATIVO, —VA, ad. *Leg. słowny, nie na piśmie (o testamentie).*
 NUNZIA, s. f. *Tass. Ger. posłannica, oznajmicielka.*
 NUNZIARE, v. a. *oznajmić, obwieścić, donieść, zwiastować.*
 NUNZIATORE, s. m. *oznajmiciel.*
 NUNZIATURA, s. f. —TO, s. m. *urząd nuncjusza.*
 NUNZIO, s. m. *poseł, posłaniec, oznajmiciel.* — apostolico, *nuncjusz papieżki.*
 NUOCERE, v. n. ir. *szkodzić.*
 NUORA, s. f. *synowica.*
 NUOTARE, v. n. *plywać.*
 NUOTATORE, s. m. *plywacz.*
 NUOTO, s. m. *plaw.* Passare a —, *przebyć w plaw, przepłynąć.* [domość.
 NUOVA, s. f. *nowina, wiadomość.*
 NUOVAMENTE, av. *nowo, świeżo, niedawno.*
 NUOVO, —VA, ad. *nowy, świeży, nowo zrobiony, nowo nastaly.* Nuovo anno, *nowy rok.*

Esser nuovo in un luogo, *świeżo dokąd przybyć.* Nuova luna, *nowy, nowocześnie, nowożytny.* = *nowocześnie.* = *zadziwiający, dziwny.* Questa cosa mi giunge nuova, *to dla mnie nowina, to mnie zadziwia.* Mostrarsi o farsi nuovo d' alcuna cosa, *udawać że się czego nie wie, okazywać udane zadziwienie.* = *Nuovo giorno, dzień następny, nazajutrz.* = *Di nuovo, znowu.* Di bel nuovo, *jeszcze raz.*
 NUTAZIONE, s. f. *Astr. wahanie się, kołysanie się osi ziemi, i innych planet.*
 NUTRIBILE, ad. m. f. *pożywny, posiłny.* = *dający się żywić.*
 NUTRICAMENTO, s. m. *żywienie, kurmienie.* [mic.
 NUTRICARE, v. a. *żywić, karmić.*
 NUTRICATORE, s. m. —TRICE, s. f. *karmiciel, karmicielka.*
 NUTRIZIONE, s. f. *żywienie, żywienie się.*
 NUTRICE, s. f. *mamka.* = *fig. karmicielka.* Dell' Eneida dico, *la qual funmi — poetando, D. Purg.* = *s. m. nauczyciel.*
 NUTRICHEVOLE, NUTRIMENTALE, NUTRIMENTOSO, —SA, NUTRITIVO, —VA, ad. *pożywny, posiłny.*
 NUTRIZIONE, v. NUTRITORE.
 NUTRIMENTO, s. m. *żywność, pokarm, żywienie.*
 NUTRIRE, v. NUDRIRE.
 NUTRITO, —TA, p. ad. *żywiony, karmiony.* = *fig. wychowany, napojony czem.*
 NUTRITORE, s. m. *żywiciel, karmiciel.*
 NUTRITURA, —ZIONE, s. f. *żywienie, karmienie.* = *żywność, pokarm.*
 NUVOLA, s. f. *chmura, obłok.*
 NUVOLAGIA, s. f. *dużo chmur, chmury.*
 NUVOLATO, s. m. *dużo chmur.* = *pochmurność, zachmurzenie.* = *ad. ciemnobłękitny.*
 NUVOLETTA, s. f. —TTO, s. m. *dim. chmurka.*
 NUVOLO, s. m. *chmura, obłok.* — di buriana, *mgła, pomroka.* = *męty w płynie.* = *fig. chmara, zgromada, gromada, kupa.*
 NUVOLONE, s. m. *duża, gęsta chmura.*
 NUVOLOSITÀ, s. f. *zachmurzenie, pochmurność.*
 NUVOLOSO, —SA, ad. *pochmurny.* = *fig. cmiący.*
 NUVOLUZZO, s. m. *dim. chmurka.*
 NUZIALE, ad. m. f. *ślubny, weselny, małżeński.*
 NUZIALMENTE, av. *jak na weselu.* Vestito —, *ubrany na weselu.*

O

O, OH, interi. o!
 O, cong. albo, lub. *Przed samogłoską przybiera czasem literę d.* Qualche tu sii od ombra od uom certo, *D. Inf.*
 OASI, s. f. *(obszar ziemi okryty roślinami w śród piaskowych pustyni Afryki), wyspa łagodna.*
 OBBDIENTE, ad. m. f. *posłuszny.* [slusznie.
 OBBDIENTEMENTE, av. *posłusznie.*
 OBBDIENZA, —ZIA, s. f. *posłuszeństwo.*
 OBBDIRE, v. n. ir. *być posłusznym, słuchać, v. UBBIDIRE.*
 OBBDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *posłuszny, posłuszna.*
 OBBDIENTE, ec. v. OBBDIENTE.
 OBBIETTARE, v. a. *zarzucać, zrobić zarzut.*
 OBBIETTIVO, —VA, ad. *Filos. przedmiotowy.* = *Obj. przedmiotowy.* Vetro obbiettivo, *szkło przedmiotowe (wybupkie).*
 OBBIETTO, s. m. *przedmiot.* = *przedmiot, cel.* = *powód, przyczyna.* = *przeszkoda.* Ma puossi a voi (occhi) celar la vostra luce per meno —, *Petr.*
 OBBIETTO, —TA, ad. *zarzucony.*
 OBBIEZIONE, s. f. *zarzut.*
 OBBIOSO, —SA, v. UBBIOSO.
 OBBLATORE, —ZIONE, v. OBBLATORE, ec.
 OBBLIAMENTO, s. m. *zapomnienie.*
 OBBLIARE, v. a. *zapominać.* = *v. r. zapomnieć się.*
 OBBLIATORE, s. m. *zapominający.*
 OBBLIGAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. *zobowiązanie się.*
 OBBLIGANTE, ad. m. f. *obowiązujący, wkladający obowiązek.* = *obowiązujący, grzeszny, usługny.*
 OBBLIGANTEMENTE, av. *u-przejmie, grzesznie.*
 OBBLIGARE, v. a. *zobowiązać, włożyć obowiązek, skłonić, znievolić.* = *zobowiązać sobie kogo.* = *v. r. zobowiązać się.*
 OBBLIGATAMENTE, av. *z powinności, w skutku zobowiązania się.*
 OBBLIGATO, —TA, p. ad. *zobowiązany; znievolony.*
 OBBLIGATORIO, —RIA, ad. *obowiązujący.* [wiązanie.
 OBBLIGAZIONE, s. f. *zobo-*

OBBLIGO, pl. —GHI, s. m. obowiązek, powinność. Far l'— suo, pełnić powinność.

OBBLIO, s. m. zapomnienie.

OBBLIOSO, —SA, ad. zapomniący.

OBBLIQUAMENTE, av. ukośnie, skośnie. [śnie.]

OBBLIQUARE, v. n. iść ukośnie, skośnie. **OBBLIQUITA**, s. f. ukośność. = Obblighità dell' ecclittica. Ast. e Geogr. nachylenie ekliptyki do równika, kąt pod którym ekliptyka przecina równik, a którego miarą jest odległość każdego zwrotnika od równika, czyli 23° 28'.

OBBLIQUO, —QUA, ad. ukośny, skośny. I raggi più obblighi illuminano ineno, Gal. Dial. = fig. niesłuszny, niesprawiedliwy. = Gram. Casi obblighi, wszystkie przypadki oprócz pierwszego.

OBBLITO, —TA, ad. lat. zapomniany. [OBBLIO, ec.]

OBBLIVIONE, **OBBLIVOSO**, v. **OBROBRIATO**, —TA, ad. zhanbiony, zelżony.

OBROBRIO, s. m. hanba, zniewaga, sromota, zakala.

OBROBRIOSAMENTE, av. haniebnie, sromotnie.

OBROBRIOSO, —SA, ad. haniebny, sromotny, obelżywy, zelżony.

OBROBRIUZZO, s. m. dim. mały zniewaga.

OBUMBARE, v. a. zaćmić, przycmiec.

OBUMBRAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. zaćmienie, przycmienie.

OBURATO, —TA, ad. stwardniały, zatwardziały.

OBURAZIONE, s. f. stwardniałość, zatwardziałość.

OBEDIENTE, **OBEDIRE**, ec. v. **OBEDIENTE**, ec.

OBELISCO, pl. —CHI, s. m. obelisk.

OBESITÀ, s. f. otyłość.

OBESO, —SA, ad. otyły.

OBICE, s. m. zamawa. = Mil. granatnik. [RE, ec.]

OBETTARE, ec. v. **OBBIETTARISTA**, s. m. oboista.

OBURGAZIONE, s. f. tajanie.

OBIZZO, s. m. granatnik.

OBILATO, s. m. braciszek, laik.

OBILATORE, s. m. ofiarujący.

Il principe mal consigliato disprezza l' offerte, e l' — in vece di premio, e di grazie, ne riporta disturbo, e vilipendio, Gal. Lett. = postępujący cenę na licytacji.

OBLAZIONE, s. f. ofiara.

OBLIARE, **OBLIO**, ec. v. **OBLIARE**, ec.

OBBLIQUAMENTE, **OBBLIQUARE**, ec. v. **OBBLIQUAMENTE**, ec.

OBLITERARE, v. a. zatrzeć, zamazać; zgładzić, zagładzić.

OBLIVIONE, s. f. zapomnienie.

OBUNGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. podłużny, podługowaty.

OBOÈ, s. m. obój.

OBOLO, —LE, s. m. obol, miedziany pieniążek grecki.

OBRIZZO, s. m. czyste złoto (wyraz używany w Pismie Ś.).

OBRETTAZIONE, s. f. Lor. Med. v. **DETRAZIONE**.

OBUMBARE, ec. v. **OBUMBARE**, ec.

OCA, s. f. gęś. = Fig. Cervel d'oca, ciętą głową, ciapa. Non è o non pare un' oca, nie w ciemnię bity. E' non è tempo di far fieno a oche, nie pora bawić się fraszkami. Parere un' oca impastoiata, nieumieć sobie w niczem dać rady. Tu se l' oca, staniesz się pośmiewiskiem wszystkim. Far il becco all' oca, dokończyć roboty, dokończyć dzieła. Presa che l' ha, gli è fatto il becco all' —, che subito dottela prena infin sopr' agli occhi, L. Lipp. Malm. I papperi vogliono menar l' oche a bere, prov. jaja chcą być mędrsze niż kury.

OCCASIONALE, ad. m. f. sprawujący co. Causa —, przyczyna sprawująca skutek.

OCCASIONALMENTE, av. przy zdarzonej okazji.

OCCASIONARE, v. a. sprawić, szczać, dać okazję, pochop, powód do czego.

OCCASIONE, s. f. okazja, pochop, powód, przyczyna. Dare, porgere —, dać okazję, pochop, powód do czego. Usare l' —, Gnieć korzystać z okazji.

OCCASO, s. m. zachód słońca. = zachód, strona nieba. = fig. koniec, śmierć.

OCCHIACCIO, s. m. peg. oczysko. Fare ochiacci, fig. patrzeć krzywem okiem; wytrzeszczać oczy.

OCCHIAIA, s. f. dołek oczny. = siniość pod okiem.

OCCHIALAIO, —LISTA, s. m. okulnik.

OCCHIALE, s. m. okulary. = ad. m. f. oczny. Dente —, ząb podoczny. [lka.]

OCCHIALETTO, s. m. lorne.

OCCHIARE, v. a. upatrywać.

OCCHIATA, s. f. rzut oka. Dare un' —, rzucić okiem.

OCCHIATELLA, —TINA, s. f. dim. mały rzut oka.

OCCHIATO, —TA, ad. oczkowaty, oczasty. [spojrzenie.]

OCCHIATURA, s. f. wzrok, **OCCHIAZZURRO**, —RA, ad. mający błękitne oczy.

OCCHIBAGLIJOLO, s. m. † zamknięcie oczu, olsnienie.

OCCHIEGGIARE, v. n. strzelać oczyma, spojrzeć miłośnie.

OCCHIELATURA, s. f. dziurki na guziki w sukni.

OCCHIELLO, s. m. dziurka na guzik.

OCCHIETTINO, —TTO, s. m. dim. oczko. = **OCCHIETTO**, pętelka.

OCCHIO, s. m. oko. = fig. oko, wzrok, wejrzenie, spojrzenie. = oczko w drzewie, w latości. = okno okrągłe lub owalne. = czarna plamka na fasoli. = Negli, in su gli occhi d' uno, w czyich oczach, przed oczyma, w obec kogo.

In mezzo di tant' occhi, w obliczu, w przytomności tylu osób. A chius' occhi, na oślep. Andare a chius' occhi, iść gdzie na oślep, bez obawy. Passare a chius' occhi checchia, pominać, lekceważyć. A occhi aperti, uważnie. A quattro occhi, na czterech oczach, na osobności. Non aver rasciutto gli occhi, mieć jeszcze mleko pod nosem. Aver gli occhi nella collotola, v. **COLLOTOLA**. Avere innanzi agli occhi, mieć co przed oczyma. Buttare la polvere negli occhi, zamylać komu oczy. Cavarsi gli occhi, wydrzeć sobie oczy. Chiuder gli occhi, zamknąć oczy, umrzeć; udawać że się czego nie widzi, przez szpary na co patrzeć. Chiuder l' —, przymrużać oko. Costare un —, drogo kosztować. Dar d' —, mrugnąć, mrugnąć. Dar nell' —, wpaść w oko, podobać się. Cadere sotto gli occhi, wpaść w oczy. Esser l' — d' alcuno, być czymś prawem okiem. Far gli occhi rossi, mieć łzy w oczach. Guardare colla coda dell' —, v. **CODA**. In un batter d' —, w mgnieniu oka. Perder l' —, stracić glans, lustr. Perder d' —, stracić z oka. Stare cogli occhi addosso ad alcuno, mieć na kogo oko; niespuszczać z oka. Star coll' — teso, pilnie czuwać, pilnować. = Annestare a —, oczkować, okulizować. Prov. L' — del padrone ingrossa il cavallo, v. **CAVALLO**. In terra de' ciechi beato chi ha un —, v. **CIECO**. Lontano dagli occhi, lontano dal cuore, co z oka to i z myśli. Occhio di gatta, Min. kocię oko, gwiazdeczka.

OCCHIOLINO, s. m. dim. oczko.

Far l' —, mrugać, mrugnąć.

OCCHIONE, s. m. acer. duże oko.

OCCHIUZZO, —ZZO, s. m. dim. oczko.

OCCHIUTO, —TA, ad. oczka-

sty (o ogonie pawia). = mający dużo pączków (o winorośli).
 OCCIDENTALE, ad. m. f. zachodni. [strona świata.
 OCCIDENTE, s. m. zachód.
 OCCIPITALE, ad. m. f. od tyłu głowy.
 OCCIPITE, —zio, s. m. tył głowy, potylicy, zatylek.
 OCCORRENTE, ad. m. f. nadchodzący, zdarzający się. = s. m. wszystko czego potrzeba.
 OCCORRENZA, s. f. traf, zdarzenie, przypadek. = potrzeba.
 OCCORRERE, v. n. ir. pokazać się, stanąć przed. = zdarzyć się, nastąpić się, nastąpić. = przychodzić na myśl, nasuwać się, nastąpić się. = być potrzebnym. Che ti occorre? czego ci potrzeba?
 OCCORRIMENTO, s. m. zdarzenie, wypadek. = przyjście na myśl, przypomnienie.
 OCCORSO, —SA, p. ad. v.
 OCCORRERE, = s. m. traf, zdarzenie, przypadek, wypadek.
 OCCULTAMENTE, av. skrywie, pokryjomy.
 OCCULTAMENTO, s. m. —zione, —TEZZA, s. f. ukrywanie, przechowywanie. = Occultazione, Astr. zakrycie gwiazdy przez inną.
 OCCULTARE, v. a. kryć, ukrywać, zakrywać. = v. r. kryć się.
 OCCULTATORE, s. m. —TRICE, s. f. ukrywacz, i t. d. —de' talenti, ten co zakopuje swe talenia.
 OCCULTO, —TA, ad. ukryty, zakryty, utajony, skryty, tajemny. = s. m. skrytość, tajemnica. Perciocchè solo Iddio sa gli occulti, Vit. SS. Pad.
 OCCUPAMENTO, s. m. zajęcie w posiadanie.
 OCCUPARE, v. a. zająć w posiadanie. = zająć nieprawie, zagarnąć. = zajmować tyle a tyle miejsca. = zatrudnić, zająć czem. — l' animo, zająć umysł.
 OCCUPATORE, s. m. —TRICE, s. f. zaborca, przywłaszczyciel. = Leg. pierwszy zaborca, który co przed innymi zajął w posiadanie.
 OCCUPAZIONE, s. f. zajęcie, zatrudnienie. = zabór, przywłaszczenie. [ro.
 OCCURSIONE, v. OCCORRIMENTO.
 OCEANO, s. m. ocean. = fig. ogrom.
 OCLOCRAZIA, s. f. panowanie motłochu.
 OCONE, s. m. accr. duża gęś.
 OCRA, OCRIA, s. f. okra, żółta farba.

OCULARE, ad. m. f. oczny. = naoczny. Testimonio —, świadek naoczny. = rozważony.
 OCULARMENTE, —TAMENTE, av. naocznie, na własne oczy. = Ocultamente, fig. bacznie, uważnie.
 OCULATEZZA, s. f. baczność, czujność.
 OCULATO, —TA, ad. naoczny. Testimonio oculato, naoczny świadek. = fig. mający bystry wzrok, przezorny.
 OCULISTA, s. m. okulista.
 OD, zamiast O, przed samogłoską, cong. albo.
 ODA, ode, s. f. oda.
 ODIARE, v. a. nienawidzić.
 ODIATORE, s. m. nienawistnik.
 ODIERNAMENTE, av. dziś.
 ODIERNO, —NA, ad. dzisiejszy.
 ODIEVOLE, ODIBILE, ODIABILE, ad. m. f. godzien nienawieści, obmierzły.
 ODIO, s. m. nienawiść, wstręt, odraza. [wistnie.
 ODIOSAMENTE, av. nienawistnie.
 ODIOSITA, s. f. nienawistność.
 ODIOSO, —SA, ad. obmierzły, nieznośny. Ma le comparazion son tutte odiose, Bern. O. l.
 ODIRE, v. UDIRE.
 ODOMETRO, s. m. narzędzie do mierzenia drogi, przebieżonej. [zębów.
 ODONTALGIA, s. f. Mea. 50l
 ODORABILE, ad. m. f. który można powąchać. = Senso —, v. ODORATO.
 ODORAMENTO, s. m. wąchanie. = zapach.
 ODORARE, v. a. wąchać, powąchać. = fig. wywąchać, przewąchać co. = v. n. pachnąć.
 ODORATIVO, —VA, ad. mogący wąchać. [woniemia.
 ODORATO, s. m. zmysł powonienia.
 ODORARE, s. m. woń, zapach. Fig. reputacja, sława. — di santità, świętość, świętość. = poszlaka, poznaka. Avere — d' una cosa, przewąchać co.
 ODORIFERO, —RA, ODORIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. wonny, pachnący. [pachy.
 ODORISTA, s. m. lubiący zapach.
 ODOROSAMENTE, av. z zapachem.
 ODOROSETTO, —TA, ad. dość przyjemnie pachnący.
 ODOROSO, —SA, ad. wonny, pachnący.
 OFFA, s. f. lat. kęś.
 OFFELLA, s. f. andrut, ciasteczko nakształt opłatków.
 OFFELLARO, s. m. ciastecznik.

OFFENDERE, v. a. ir. razić, obrazić. Altri (animali) però che 'l gran lume gli offende, non escon fuor se non verso la sera, Petr. = obrazić, urazić, skrzywdzić. = v. ir. obrazić się, razić się. [czepny.
 OFFENDEVOLE, ad. m. f. zagrażający się obrazić, uszkodzić.
 OFFENDIMENTO, s. m. obrażenie, obraza.
 OFFENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. obraziciel, obraziicielka.
 OFFENSIONE, s. f. obraza, uraza. = szkoda. = grzech, przewinienie.
 OFFENSIVAMENTE, av. zaczepnie. [czepny.
 OFFENSIVO, —VA, ad. zagrażający się obrazić, uszkodzić.
 OFFENSORE, s. m. obraziciel.
 OFFERIRE, v. a. ir. ofiarować, dać w ofierze, przynieść w ofierze, poświęcić Bogu na ofiarę. = v. r. stanąć przed oczyma, nawinąć się przed oczy; ofiarować się, okazać się gotowym.
 OFFERITORE, s. m. przynoszący ofiarę.
 OFFERTORIO, —RIA, ad. należący do ofiary.
 OFFERTA, s. f. ofiara, dar, podarunek. = Offerta all' incanto, postępowanie ceny na licytacji. = Offerta di bocca, słowna obietnica. = ofiara poświęcona Bogu. [rowany.
 OFFERTO, —TA, p. ad. ofiary.
 OFFERTORIO, s. m. Eccl. ofiarta, ofertoryum. = ad. tycający się ofiary.
 OFFESA, s. f. obraza, uraza. Porre in obbligo le offese, puszczac w niepamięć urazy, niepamiętać uraz.
 OFFESO, —SA, p. ad. obrażony, urażony.
 OFFICIALE, v. UFFICIALE.
 OFFICIARE, v. UFFICIARE.
 OFFICINA, v. BOTTEGA.
 OFFICIO, OFFIZIO, ec. v. OFFICIO, ec.
 OFFICIOSAMENTE, av. usłużnie.
 OFFICIOSITÀ, s. f. usłużność.
 OFFICIOSO, —SA, ad. usłużny. [mienienie wzroku.
 OFFUSCAMENTO, s. m. zaciemnienie.
 OFFUSCARE, v. a. zaciemnić, przyćmwić. — l' intelletto, zaciemnić rozum. [nie.
 OFFUSCAZIONE, s. f. zaciemnienie.
 OFFICERIA, s. f. biuro, dykasterya. [urzędnik.
 OFFICIALE, s. m. oficyalista, oficio, s. m. funkcyj, czynność. = biuro, dykasterya. = powinność, obowiązek. = nabożeństwo.

OFIGLOSSO, s. m. *Bot. języczek, nysieprzał.*
 OFTALMIA, s. f. *choroba oczu.*
 OFTALMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *oftalmiczny, od choroby oczu.* [GOGA.]
 OGA MAGOGA, v. GOGA MA-
 OGGETTARE, v. a. *zarzucać.*
 OGGETTO, v. OBBIETTO.
 OGGI, av. *dzisiaj, dzisiaj.* — ad otto, od *dzisiaj za tydzień.* D' — in domane, od *dzisiaj do jutra.* D' — in poi, d' — innanzi, *na potem, na przyszłość, od tej chwili, odtyl.* = Prov. Cavami d' — e mettini in domani, *żyć z dnia na dzień.* Non esser più d' — e di ieri, *nie być wczorajszym, nie być już młodym.*
 OGGIDI, OGGIORNO, av. *dzisiaj, dzisiaj, za dni naszych.*
 OGGIMAI, v. ORAMAI.
 OGLIARO, s. m. *oliwiarz.*
 OGLIO, v. OLIO.
 OGNĪ, ad. m. f. *każdy.* — cosa, *wszystko.* Il giovanetto gli disse — cosa, *Bocc.* — dove, *wszędzie.* Ad — modo, *wszędziei sposobami, koniecznie.*
 OGNIDI, av. *codzień.*
 OGNISANTI, s. m. *dzień Wszystkich Świętych.*
 OGNĪ VOLTA CHE, OGNĪQUALVOLTA, av. *ile razy.*
 OGNORA, OGNOTTA, av. *zawsze, zawsze.* — che, *ile razy.*
 OGNUNO, pron. m. sing. *każdy.*
 OGNUNQUE, † v. QUALUNQUE.
 OHIMÈ, OHÌÈ, interi. *niestety!*
 OIBÒ, interi. *ba, wcale nie, gdzieś tam, ale właśnie.* = *Stuży także do wyrażenia obrzydzenia.* — che schifezza è questa, *co za plugawstwo.* = *tudzież do nagany i strofowania.* —, non fate tal cosa, *pse, nie rób tego.*
 OISÈ, interi. *co za biedak!* *co za nieborak!*
 OITÈ, OTÙ, interi. *o jak jesteś nieszczęśliwy!*
 OLA, interi. *hola!*
 OLEACEO, —CEA, ad. *olejowaty, oleisty.*
 OLEANDRO, s. m. *Bot. plochowiec, oleander.*
 OLEASTRO, s. m. *dzikie oliwne drzewo.*
 OLENTE, ad. m. f. *wonny.*
 OLIOSITÀ, s. f. *oleistość.*
 OLEOSO, —SA, ad. *olejowaty, oleisty.*
 OLEZZARE, v. n. *pachnąć.* E si fer manto di molli erbetto e d' olezzanti fiori, *Mont.*
 OLFARE, v. ODORARE.
 OLFATTORE, ad. Nervo —, *Anat.* *jeden z nerwów powonienia.*
 OLFATTORIO, —RIA, ad. *wchowy.*
 OLIANDOLO, s. m. *oliwiarz.*

OLIATO, —TA, ad. *zaprawiony oliwą.*
 OLIBANO, s. m. *kadzidło białe.* = *drzewko, kadzidłowe.*
 OLIGARCHIA, s. f. *oligarchia, możnoieladztwo.*
 OLIGARCHICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *oligarchiczny, możnoieladny.*
 OLIMPIADE, s. f. *olimpiada, przeciąg lat czterech między igrzyskami olimpijskimi.*
 OLIMPICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *olimpijski.*
 OLIO, s. m. *oliwa; olej.*
 OLIOSO, —SA, ad. *olejkowaty, oleisty.*
 OLIRE, v. n. ir. *pachnąć.* Prendendo la campagna lento lento su per lo suol che d'ogni parte oliva, *D. Purg.* La qual di rose, di fiori d'aranci, e d' altri odori tutta oliva, *Bocc.* Il timo e la viola, onde il b'l suolo soavemente d'ogni parte oliva, *Mont.*
 OLITORIO, —RIA, ad. *warzywny.*
 OLIVA, s. f. *oliwka.* = * *drzewo oliwne.* Incoronato di fronde d' —, *mołoczony gałązką oliwną.* Venir coll' —, *flg. przyjsć z gałązką oliwną, godłem pokoju.*
 OLIVARE, ad. m. f. *podobny do oliwki.* Corpi olivari, *Anat. gruczoly.*
 OLIVASTRO, —TRA, ad. *olichowaty, oliwkowy.*
 OLIVETO, s. m. *gaj oliwny.* = *ogrojec, góra oliwna za bramami Jeruzalem.*
 OLIVO, s. m. *oliwne drzewo.*
 OLLABA, interi. *o do stu katóto!* [oy.]
 OLMETO, s. m. *lasek wiązolmo.*
 OLMO, s. m. *wiąz, brzość.*
 OLOCAUSTO, s. m. *calopalenie.*
 OLOGRAFO, —FA, ad. *własnoręczny (o testamentie).*
 OLOSTIO, s. m. *Bot. mokrzyżcznik.* [cc.]
 OLTRA, OLTRECHÈ, v. OLTRE, OLTRECCIÒ, OLTRE' A CIÒ, av. *oprócz tego, nadto.*
 OLTREACOTANZA, s. f. † *śmiałość, zuchwałość.* Ond' esta — in voi si alletta, *D. Inf. v. TRACOTANZA.*
 OLTREACOTATO, —TA, ad. *zarozumiały, dumny.* D'oltreacota schiatta, *D. Par.*
 OLTREAGGIARE, v. a. *lżyć, znievažać.*
 OLTREAGGIATORE, s. m. — TRICE, s. f. *obelżyciel, obelżycielka.*
 OLTREAGGIO, s. m. *krzywda, szkoda.* = *znievažaga, obelga.* A —, av. *bez miary, niezmiernie.*
 OLTREAGGIOSAMENTE, av.

obelżywie. = *bez miary, zbytecznie.*
 OLTREAGGIOSO, —SA, ad. *obelżywy.* = *wiepomiarokowauy, zbyteczny.*
 OLTREMARAVIGLIOSO, —SA, ad. *niezmiernie zadziwiający.*
 OLTREMARÈ, v. OLTREMARÈ.
 OLTREMARINO, —NA, ad. *zamorski.* = *Azzurro oltramarino, ultramarina, farba jasnobłękitna robiona z lapis lazuli.*
 OLTREMARIBILE, ad. m. f. *nad podziur.*
 OLTREMISSURA, OLTREMODO, v. OLTREMISSURA, cc.
 OLTREMONDANO, —NA, ad. *nadziemski, niebieski.*
 OLTREMONTANO, —NA, ad. *zagórny.*
 OLTREPAGATO, —TA, ad. *przełcanoy.*
 OLTREPASSARE, v. a. *przekroczyć, przestąpić.*
 OLTREPOSSENTE, ad. m. f. *przemozny.*
 OLTRETRAKO, s. m. *część miasta Florencji po lewym brzegu rzeki Arno.*
 OLTRESELVAGGIO, —GIA, ad. *niezmiernie dziki.*
 OLTRE, prep. *za, po za.* Cadere — il giuocellio, *spadać po za kolana.* D'oltre, *z poza.* Molti ambasciatori d'estere potenze d'oltre i monti veniano e d'oltre i mari, *Cast. An. parl.* = *więcej niż, z górą, z okładem.* — alle tre parti degli abitanti, *Bocc.* = *nad.* Fiorenza oltra ogni città bellissima, *Bocc.* — le belle bella, *piękniejsza nad wszystkie inne.* = *Oltre a ciò, oprócz tego, nadto.* = *Di oltre in oltre, av. wskrós, na wyłot.* = *av. gdzieś bardzo daleko.* = *dalej, naprzód.* = *Colà oltre, to tamtej góziei stronie.*
 OLTRECHÈ, av. *oprócz tego że.* = *nadto, z resztą.*
 OLTREDICHE, v. OLTRECHÈ, OLTRECCIÒ.
 OLTREMARAVIGLIOSO, v. OLTREMARAVIGLIOSO.
 OLTREMARÈ, av. *za morzem.*
 OLTREMERABILMENTE, av. *nad podziur.* [re.]
 OLTREMISSURA, av. *nadmiana.*
 OLTREMODO, av. *niezmiernie, nadzwyczajnie.*
 OLTREMONTI, av. *za górami.*
 OLTRENUMERO, av. *bez liku.*
 OLTREPASSARE, v. OLTREPASSARE.
 OMACCINO, s. m. dim. *człeczek, człeczyna.*
 OMACCIO, s. m. *niepoczciwy człowiek.*
 OMACCIONE, s. m. accr. *dryblas, dytag.* — da bene, da gar-

bo, dobre czelczyko. Far l'—, dodawać sobie znaczenia.

OMACCIOTTO, s.m. *kuc, kurdupel*.

OMAGGIO, s. m. *hold was-sala*. = *hold, uszanowanie, czobitość*.

OMAI, av. *teraz*; już. Lagrime — dagli occhi uscir non ponno, Petr.

OMBE, av. *więc, tedy, owoż*. OMBELICALE, ad. m. f. *pepkowy*.

OMBELICATO, —TA, ad. *pepkowaty*.

OMBELICO, OMBELLICO, OMBELICO, pl. —CHI, s. m. *pepek*. = *środek*. Siede Parigi in una gran pianura, nell' ombilico a Francia, anzi nel core, Ar. Or. Fur. *na wielkiej równinie miasto Paryż leży, prawie w środku Francji*.

OMBRA, s. f. *cień*. Disputar dell'— dell' asino, *prov. sprzeczać się o fraszke*. = *Ombra vana, cień, mara, widmo, strach*. Ombre di morti, *cienie zmarłych*. = *Pill. cień w obrazie*. = *Fig. cień*. S'alcun — di colpa i suoi gran vanti rende mendaci, Tass. Ger. = *cień, skrzydło, tarca, zastona, opieka*. E sotto l'— delle sacre penne governò 'l mondo, D. Par. = *pozór; podejrzenie*.

OMBRACOLO, —CULO, s. m. *altanka, szataś z galęzi*. = *fig. cień, opieka*.

OMBRAMENTO, s. m. *ocienienie, zaciemnienie; cień*.

OMBARE, v. a. *ocienić, zaciemnić*. = *Pill. cieniować*. = v. n. *strachac się (o koniu)*. Come falso veder (fa rincarare) bestia quand' ombra, D. Inf. = *fig. mieć podejrzenie, niedowierzac*.

OMBRATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. † *podejrziwy, nieufny*.

OMBRATILE, ad. m. f. *przywidziany, urojony*. [me]

OMBRATURA, s. f. *ciemniowac*. OMBRAZIONE, s. f. *zaciemnienie*.

OMBREGGIAMENTO, s. m. *ocienienie, ciemność*.

OMBREGGIARE, v. n. *ocienić, zaciemnić*. = *Pill. cieniować*. = *fig. zakryć, zastonić, ostonić* = *strachac się (o koniu)*.

OMBRELLA, s. f. *mały cień*. = *parasol*. = *Bot. baldaszek*.

OMBRELLAIO, —LLIERE, s. m. *fabrykant parasolów*.

OMBRELLIFERO, —RA, ad. *Bot. baldaszkowaty*.

OMBRELLINO, s. m. *dim. parasolik*.

OMBRELLO, s. m. *parasol*.

OMBRIFERO, —RA, ad. *ciemnisty*.

OMBRILUNGO, —GA, ad. *rzucający długi cień*.

OMBRINA, s. f. *mały cień*. = *Ict. lipień*.

OMBROSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *ciemność*. = *fig. ciemność, ciemnota; niepewność, wątpliwość*.

OMBROSO, —SA, ad. *ciemisty*. = *Fig. lekliwy, pochliwy (o koniu)*. = *nieufny, podejrziwy*.

OMEI, s. m. pl. *jęki, narzekania*. Di gioia insieme, e largitor d'—, *Menz*. [me]

OMELIA, s. f. *homelia, kazamento*, s. m. *Anat. blona luszczowa*.

OMERALE, ad. m. f. *Anat. łopatkowy*.

OMERO, s. m. *barcki, plecy*. = *Anat. kość wyższa ramienna, od łopatki do łokcia*.

OMESSO, —SA, p. ad. *opuszczony*.

OMETTERE, v. a. *ir. opuścić*.

OMETTO, OMETTOLO, OMICCIATTOLO, OMICCIATTOLO, OMICCIUOLO, OMICCELLO, s. m. *dim. czelczyk, czelczyka, kc watek czelka*.

OMICIDA, s. m. *morderca, zabójca*. = *ad. Coltello —, noż morderczy*.

OMICIDALE, OMICIDIARIO, —RIA, ad. *morderczy, zabójczy*.

OMICIDIO, s. m. *morderstwo, zabójstwo*.

OMMISSIONE, s. f. *opuszczenie*. OMMETTERE, ec. v. *omettere*, ec.

OMNIVORO, —RA, ad. *wszystkożerny*.

OMOGENEITÀ, s. f. *jednorodność*.

OMOGNEO, —NEA, ad. *jednorodny*.

OMOLOGARE, v. a. *potwierdzic akt*.

OMOLOGAZIONE, s. f. *potwierdzenie aktu zrobionego przed notaryuszem*.

OMOLOGO, —GA, pl. —GI, —GHE, ad. *Geom. podobny, podobnie położony*.

OMONIMO, —MA, ad. *jednomienny*.

OMOPLATA, s. m. *Anat. łopata*.

ONAGRA, s. f. *dzika oślica*. = *Bot. wiesiolek, swieca nocna*.

ONAGRO, s. m. *dziki osiol*.

ONCIA, s. f. *uncja, u nas 1/16, w Włoszech 1/12 część funta*. = *cal*.

ONCINO, v. *UNCINO*.

ONDA, s. f. *fala, balwan, woda*. A onde, *ciurkiem, strumieniem*. Le goccioline del sudor del sangue discorrevano a onde, *krwawy pot lał się strumie-*

niem. = *Drappo o tela a onde, materya, płótno w desenie podobne do fali*. = *A onde, wahać się, kolyścić się*. Andare a onde, *fig. chwaciać się, wahać się*. = * *morze*. = * *lży*. Qual foco non avrian già spento e morto l' onde che gli tristi occhi versan sempre? Petr.

ONDATA, s. f. *fala morska*.

ONDATO, —TA, ad. *w desenie podobne do fali*.

ONDE, av. *skąd*. = *kędy, którędy*. Intanto a quello stretto — si varca alla fata più bella è Ruggier giunto, Ar. Or. Fur. = *jakim sposobem*. = *przez co, dla czego, dla tego, przeto, zatem*. = *zamiast zaimku względnego: z którego, z której, z których, przez które, któremi i t. d.* Di quei sospiri ond' io nutriva il core, Petr. L'asta — trafitto portava il petto, Car. En. = *aby, ażeby, dla tego aby*.

ONDECHÉ, av. *skądkolwiek*.

ONDEGGIAMENTO, s. m. *kolyśnięcie się fali*. = *przelatwanie się pływ. powiewnego*. = *kolyśnianie się, powiewanie*.

ONDEGGIANTE, ad. m. f. *kolyśzący się, powiewujący, powiewny, bujący*.

ONDEGGIARE, v. n. *plywać po wierzchu wody, unosić się wraz z wodą*. = *luc się, plynąć*. E sulle tue catene... un rio di pianto ondeggia, *Menz*. = *Far —, kolyśać fale morskie, zbożę, kity uszyszakowi i t. d.* = *kolyśać się, powiewać*. Tricolor cimiero gli ondeggiava sul capo, *Mont*. = *fig. chwaciać się, wahać się*.

ONDOSO, —SA, ad. *falisty*.

ONDULAZIONE, s. f. *kolysanie się, wahanie się*.

ONDUNQUE, av. *zawszgd*.

ONERARIO, —RIA, ad. *Leg. mający włożony na siebie pewien ciężar lub obowiązek*.

ONEROSO, —SA, ad. *uciążliwy*.

ONESTÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *uczciwość, zacność; skromność, cnota*.

ONESTAMENTE, av. *uczciwie; nolliwie*. = *wygodnie*. = *n. leżycie, dostatecznie*.

ONESTARE, v. a. *okryć pozorem uczciwosci*. = v. *ORNARE, ABBELLIRE*.

ONESTEGGIARE, v. n. *działać uczciwie*.

ONESTO, —TA, ad. *zacny, uczciwy; nollinny, skromny*. = s. m. *uczciwość*. = av. *uczciwie; skromnie*.

ONFACINO, s. m. *oliwa z niedojrzalych oliwek*. [onich]

ONICE, ONICHINO, s. m. *Min.*

ONNINAMENTE, av. *zgota, calkiem, zupełnie.*

ONNIPOTENTE, ONNIPOSSENTE, ad. m. f. *wszechmocny.* = s. m. *Bóg wszechmocny.*

ONNIPOTENTEMENTE, av. *wszechmocnie.*

ONNIPOTENZA, s. f. *wszechmocność.* [wiedztwo.

ONNISCENZA, s. f. *wszechonomatopeia*, —PEA, s. f. *nasładowanie dźwięku naturalnego.*

ONORABILE, ONORANDO, —DA, ad. *szanowny, czcigodny.*

ONORANZA, v. ONORE.

ONORARE, v. a. *czcić, szanować, poważać; zaszczycać.* Alzando lei che ne' miei detti onoro, Petr.

ONORARIO, —RIA, ad. *honorowy (tytuł i t. p.).* = s. m. *honorarium, nagroda lekarza, prawnika i t. p.*

ONORAMENTE, av. *zaszczytnie; zacie.*

ONORATO, —TA, p. ad. *szanowany, uczczony.* = *szanowany, zacy;* *zaszczytny.*

ONORATORE, s. m. —TRICE, s. f. *oddający, oddająca cześć.*

ONORE, s. m. *część, szacunek, uszanowanie.* Far — nel ricevere un personaggio, *przyjmować kogo z wszelką uctiwością.* Con gran festa ed — dalla donna fu ricevuto, Bocc. = *część, chwala.* = *chwala, zaszczyt.* Quei, ch'è de' poeti — e lume, Menz. = *honor, cześć, imię, reputacja.* Non l'altrui fama, e non sporcar l' — nelle satire tue, Menz. Art. poet. = *godność, dostojenstwo, stopień, zaszczyt.* = *pompa pogrzebowa.* Con grandissimo — fu portato alla sepoltura, Bocc. = *Farsi —, chlubić się, szczyścić się.* = *Uscire a —, wyjść z czego z honorem.* = *Uomo d' —, człowiek zacy, szanowny.* Punto d' —, *punkt honoru.*

ONOREVOLE, ad. m. f. *zacy, szanowny, czcigodny.* = *wspaniały, okazały.* = *Stare sull' —, przestrzegać swej godności.*

ONOREVOLEZZA, s. f. *zacy, szanowność.* = *wspaniałość, okazłość.*

ONOREVOLMENTE, av. *zacie, zaszczytnie.* = *wspaniale, okazale.* [RE, ec.

ONORIFICARE, ec. v. ONORANONORIFICO, —CA, pl. —CI, —

CHE, ad. *honorowy, zaszczytny.*

ONOSMA, s. m. *Bot. długosz.*

ONTA, s. f. *wstyd, hańba.* Prendersi ad —, *mieć sobie za hańbę.* Ad —, *pomimo, wbrew, na przekór, na wzgardę.*

ONTANETO, s. m. *olszyna.*

ONTANO, s. m. *olsza, olcha.*

ONTARE, v. *DISONORARE.*

ONTOLOGIA, s. f. *ontologia, nauka o jestestwach.*

ONTOSAMENTE, av. *haniebnie, sromotnie.*

ONTOSO, —SA, ad. *haniebny, sromotny.* = *zawstydzony.*

ONUSTO, —TA, ad. lat. *obarczony, obciążony.*

OOLITE, s. f. *Min. ikrzyca.*

OPACITÀ, s. f. *nieprzezroczystość.*

OPACO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *nieprzezroczysty.*

OPALE, —LO, s. m. *Min. opal.*

OPEFICE, s. m. *rzemieślnik, robotnik.*

OPERA, s. f. *praca, robota.* = *robotnik.* In questo lavoro ci vuol dieci opere, *do tej roboty trzeba 10 robotników.* = *robota, coś zrobionego.* = *plód umysłowy; dzieło sztuki.* = *opera, sztuka teatralna ze spiewem i muzyką.* = *interes, sprawa, rzecz.* La signoria parentole piena informazione aver dell'opera, Bocc. = *cech rzemieślniczy.* = *robota fortifikacyjna, szanca.* = *Dare opera, dokładać starania.* Mettere in —, *przywieść do skutku, uskutecznić.* Seguendo questa verità... cercai di metterla in —, Varch. Boez. Chi ben comincia è alla metà dell' —, *prov. dobry początek jest połową dzieła.*

OPERABILE, ad. m. f. *dający się zrobić.*

OPERACCIA, s. f. *peg. zła robota, zle dzieło.*

OPERATIO, OPERIERE, s. m. *robotnik.* = *Operaio di chiese, skarbnik parafji.*

OPERAMENTO, s. m. *robienie, działanie.*

OPERARE, v. a. *robić, działać.* = *sprawić skutek, skutkować.* = *używać.*

OPERATIVO, —VA, OPERATORIO, —RIA, ad. *działający, skuteczny, skutkujący.* = *roboczy, pracowity.*

OPERATORE, s. m. *działacz; robotnik.* = *Chir. operator.*

OPERAZIONCELLA, s. f. dim. *robotka.* = *lekki purgans.*

OPERAZIONE, —GIONE, s. f. *działanie, robota, dzieło.* = *Chir. operacja.*

OPERETTA, OPERUCCIA, s. f. dim. *robotka.* = *dzielko.*

OPEROSO, —SA, ad. *roboczy, pracowity.* = *Operoso di brighe, di tradimenti, intrygant, zdawca.*

OPIFICIO, s. m. *dzieło, robota.*

OPIMO, —MA, ad. *łusty, żyzny, bogaty, obfity.* Spoglie opime, *bogate łupy.*

OPINABILE, ad. m. f. *podobny do prawdy.*

OPINABILMENTE, av. *podług podobieństwa do prawdy.*

OPINARE, v. n. *sądzić, mniemać, myśleć.* = *dać swe zdanie.*

OPINATIVO, —VA, ad. *dający swe zdanie; myślący.*

OPINIONE, s. f. *opinia, zdanie, mniemanie.* Avere buona —, *mieć dobrą opinią, tuszyc sobie.* Avere grande — di sé, *być zamniemałym, zarozumiałym o sobie.*

OPPIARE, v. a. *zadąć opium.* — la mente, *fig. odurzyć, oszołomić.*

OPPIATO, —TA, p. ad. *zmieszany z opium.* = s. m. *Med. opiata.*

OPPIILARE, v. a. *zatkąć kanały w ciele.*

OPPIILATIVO, —VA, ad. *Med. zatykający.*

OPPILAZIONE, s. f. *zatkanie kanału w ciele.*

OPPIO, s. m. *Bot. dereń biały (viburnum opulus).* = *opium.*

OPPONENTE, ad. m. f. *przeciwny, opierający się czemu.*

OPPOSITIONE, v. OPPOSITIONE.

OPPORRE, v. a. *ir. stawić co naprzeciw czemu.* — un argine all' anarchia, *Cast. An. Parl. położyć tamę anarchii.* = v. r. *opierać się, stawic opór; stawac na przeszkodzie; niepozwalac; zachodzić w drogę; sprzeciwiać się, zaprzeczac.*

OPPORTUNAMENTE, —NATAMENTE, av. *w czas, w porę.*

OPPORTUNITA, s. f. *okazyja, zrzeczność, pora, pogoda.* = *potrzeba.*

OPPORTUNO, —NA, ad. *w czas przychodzący, dogodny, sposobny, požądany.* = *potrzebny.* = s. m. *potrzeba.*

OPPOSITAMENTE, av. *przeciwnie.*

OPPOSITO, —TA, ad. *naprzeciw leżący, stojący, położony.* = *przeciwny, sprzeciwiający się.* = s. m. *rzecz przeciwna.*

OPPOSITORE, s. m. *przeciwnik.*

OPPOSIZIONE, s. f. *przeciwpołożenie, przeciwstawienie, przeciwność.* = *opór, sprzeciwianie się, zaprzeczenie, przeszkoda.* = *opozycja w ciułach obradujących.* = *Astr. położenie dwóch ciał niebieskich odległych od siebie o 180°, np. gdy słońce jest w znaku Barana, a księżyc w znaku Wagi.*

OPPOSTO, —TA, p. ad. v. *OPPORRE.* = *naprzeciw stojący.* = *przeciwny, odwrotny.* = s. m. *rzecz przeciwna.*

OPPRESSARE, v. a. *gnieść, przgniatać; sprawić ciężkość, dusić w piersiach.* = fig. *uciskać, gniebić, ciemnieżyć.*

OPPRESSATORE, v. OPRESORE.

OPPRESSIONE, —SSURA, s. f. *ciężkość w piersiach, duszność.* = fig. *ucisk, gniebienie, uciemnienie.*

OPPRESSIVO, —VA, ad. *gnębiący, uciskający, uciemniający.*

OPRESSO, —SA, p. ad. v. **OPPRIMERE**.

OPPRESSORE, s. m. *ciemniźca, ciemniźciciel, gniebiel.*

OPPRIMERE, v. a. ir. *gnieść, uciskać, gniebić, ciemnieżyć.*

OPPUGNARE, v. a. *szturmować, dobywać.*

OPPUGNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *napastnik, napastnica.*

OPPUGNAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *szturm; walka.*

OPPURE, av. *albo, czyli.*

OPRA, **OPRARE**, v. **OPERA**, ec.

OPULENTE, —TO, —TA, lat. ad. *bogaty, zamożny.*

OPULENZA, s. f. *bogactwo.*

OPUSCOLO, s. m. *dzieltko.*

OR, v. **ORA**.

ORA, s. f. *godzina. Una mezz' ora, pół godziny. Un' ora e mezzo, półtory godziny. = czas, godzina. L'ora della cena venuta, Bocc. Anzi ora, przed czasem. Di buon' ora wczesnie, rychło. Ogni ora, co godzina. D'ora in ora, ora per ora, od godziny do godziny, od czasu do czasu. Non veder l'ora, pragnąć widzieć co jak najprędzej, niecierpliwie oczekiwać, korcić.*

ORA, av. *teraz. Per ora, na teraz, tą razą. Or ora, ad ora ad ora, zaraz, niebawonie, wkrótce, za chwilę.* = **Or...** or, jużto... jużto; raz... to znowu. *Il capo or ne descrive ed or la coda, or la criniera ed or il dettano, Cast. An. parl. = owoż, tedy (itaque).*

ORA, s. f. * *wietrzyk, zefir.*

ORACOLISTA, s. m. *wydający wyrocznie.*

ORACOLO, s. m. *wyroczenia. = przepowiednia. = v. ORATORIO.*

ORARO, v. **OREFICE**.

ORAGANO, s. m. *burza.*

ORAMAI, av. *teraz; już; jużto.* Io sono — vecchia e stanca, *Ū. Fosc. = odtąd, nadal.*

ORARE, v. a. *modlić się.* = *czcić, wielbić. E che altro è da voi all' idolatre, se non ch' egli uno, e voi n'orate cento? D. Inf. = mieć mowę.*

ORARIO, —RIA, ad. *godzinny. = obserwujący godzinny.*

ORATA, s. f. *lct. złotek.*

ORATO, —TA, p. ad. v. **ORARE. = złocony.** = s. m. *rzecz pozłacana.*

ORATORE, s. m. *modliciel. = mowca. Sacro —, kaznodzieja. = † posel. [mównie.]*

ORATORIAMENTE, av. *wy-*

ORATORIO, s. m. *modlnica, oratoryum. = śpiew kościelny z muzyką. = ad. krasomowski.*

ORAZIONCELLA, —CINA, s. f. *dim. krótki mowa. = Orazioncina, bura.*

ORAZIONE, s. f. *modlitwa. Fare —, modlić się. = prośba na piśmie. = mowa ustna lub pisana.*

ORBACCA, s. f. *bobek. = bobka owcza lub kozia.*

ORBARE, lat. v. **PRIVARE**.

ORBATO, —TA, ad. *osierocony, wyzuty, ogołocony. = oślepiiony.*

ORBE, s. m. *kula, sfera, glob.*

ORBICOLARE, **ORBICULATO** —TA, ad. *kulisty, sferyczny.*

ORBICULO, s. m. *krążek, blok.*

ORBITA, s. f. *kolej wozu. = Astr. krąg, droga przebiegana przez ciało niebieskie. = dołek oczny.*

ORBITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *ślepoty. = fig. osierocenie, ogołocenie.*

ORBO, —BA, ad. e s. *ślepy. Per niente l'orbo non canta, prov. boli gardło śpiewać darmo. = fig. osierocony, ogołocony, pozbaawiony.*

ORCA, s. f. *lct. becзка.*

ORCETTO, s. m. *dzbanuszek.*

ORCHESTRA, s. f. *orkiestra.*

ORCIO, s. m. *dzban na oliwę, na wodę. Far fuoco nell' —, fig. z cicha co knować. Tanto va l' — per l'acqua ch' egli si rompe, prov. do czasu dzban wodę nosi, aż się ucho urwie.*

ORCIOLAIO, s. m. *garnarcz.*

ORCIOLETTO, —LINO, s. m. *dim. dzbanuszek.*

ORCIUOLO, s. m. *dzbanek, garnek. Fig. Non conoscere gli uomini dagli oriucoli, nie umieć rozoznać pięści od nosa. Essere come l' — de' poveri, blazgonić. Sgocciolar l' —, wygadać się ze wszystkiego.*

ORDA, s. f. *horda.*

ORDIGNO, **ORDEGNO**, s. m. *machina, narzędzie, instrument, sprzężnia. = kształt, struktura, budowa, porządek. = praktyka, knowanie.*

ORDIMENTO, s. m. *osnowanie płótna. = uknowanie czego.*

ORDINALE, ad. m. f. *zwyyczajny, pospolity. = Numero —, imię liczbowe porządkowe.*

ORDINALMENTE, av. *porządkowo, porządkiem.*

ORDINAMENTO, s. m. *uporządkowanie, uszykowanie; szyk, porządek.*

ORDINANDO, s. e ad. m. *kleryk mający być święconym.*

ORDINANTE, s. e ad. m. *ordynujący, wyświęcający.*

ORDINANZA, s. f. *rozkaz; sankcja, potwierdzenie. = szyk wojskowy. Stare in —, stać w szyku bojowym. Mettere in —, sprawić, uszykować do boju.*

ORDINARE, v. a. *uszykować, uporządkować, porządnie ułożyć. Mondo si suppone dall' autore esser perfettamente ordinato, Gal. Dial. = urządzić, uregulować. = rozkazać, rozporządzić, przepisać. = ordynować, wysyłać. = przyrzędzić, przygotować jedzenie. Dove fatto aveva — una splendida cena, Lasc. Nov.*

ORDINARIAMENTE, av. *ordynaryjnie; zwyczajnie, pospolicie.*

ORDINARIO, —RIA, ad. *zwyyczajny, zwykły, pospolity. = prosty, ordynaryjny. = zwyyczajny (o urzędnikach w służbie zwyczajnej). = zwyczajny, naturalny. = s. m. zwyyczaj właściwy komu, czemu. = Eccl. biskup we swej dycezyi. = kurjer zwyczajny. = av. D' —, zwykle, zwyczajnie.*

ORDINATA, s. f. *Geom. prostopadła spuszczone z obwodu linii krzywej do jej osi, lub z obwodu półkola do srednicy.*

ORDINATAMENTE, av. *porządnie.*

ORDINATIVO, —VA, ad. *porządkowy.*

ORDINATORE, s. m. —TRICE, s. f. *rządca, zawiadowca, gospodarz.*

ORDINAZIONE, s. f. *rozporządzenie; rozkaz. = uszykowanie, uporządkowanie. = ordynowanie, wysylenie.*

ORDINE, s. m. *porządek, ład. = przyrzędzenie jedzenia. = szyk, szereg. — di battaglia, szyk bojowy. = pismo, szereg. = rozkaz. = zakon, reguła. = święcenie duchownego. = Ordini Generali, Stany Generalne. = Arch. porządek. = reguła, prawo, sposób.*

ORDINE, s. m. *porządek, ład. In — a checchessia, w przedmiocie, względem, co się tyczy. = order. Conferire un —, ozdobić orderem.*

ORDINGO, v. **ORDIGNO**.

ORDIRE, v. a. ir. *snuć przędzę, osnuć. Il vate ordiva... di regali sventure e di delitti una terribil tela, fig. Mont. = fig. knuć spiszek, zdradę. = budować. D'intorno inosservabile e*

confuso ordin di logge i demon fabri ordiro, *Tass. Ger.*

ORDITO, s. m. *osnowa tkacka*. = L'ordito del ragno, *pajęczyzna*. = fig. *początek*. = p. ad. *osnowany*. = fig. *osnowany, zacząty*.

ORDITOIO, s. m. *snowidło, snownica, snubalnia*.

ORDITORE, s. m. *snujący*. = fig. *knowacz*. [snucie.]

ORDITURA, s. f. *snowonie*.

ORECCHIARE, v. n. *podsluchiwać*. [w ucho.]

ORECCHIATA, s. f. *uderzenie*.

ORECCHIETTA, s. f. dim. *uszek*. [z usznicą.]

ORECCHINO, s. m. *kułczyk*.

ORECCHIO, pl. m. CIII, f. —

CHIE, — CHIA, s. m. *ucho*. = Dare o prestar orecchi, *porger l' —, nastawić, skłonić ucho*.

Stare cogli orecchi tesi o levati, stare in orecchi, *nastoperzyć uszy, słuchać pilnie, przysłuchiwać się*. Gonfar gli orecchi, *glaskać uszy, pochlebiać*. Tirare, *riscaldare gli orecchi, ustrzec komu uszy*. Torre gli orecchi, *zagłuszyć*. Sinfolare altrui negli orecchi, *szeptać do ucha, podpowiadać*. Sturar gli orecchi ad uno, *odknąć komu uszy*.

Vehire alle orecchie, *dojść do uszu*. Fare orecchie da mercante, v. *MERCANTE*. Entrare una pulce nell' orecchia, v. *PULCE*.

ORECCHIONE, s. m. *accr. duże ucho*. = pl. *wrząd zasuszny*. [szaty.]

ORECCHIUTO, —TA, ad. u-

OREFICE, s. m. *złotnik*.

OREFERIA, s. f. *złotnictwo*.

OREFIA, s. f. *naczynia złote*.

ORETTA, s. f. dim. *godzinka*.

OREZZA, s. f. *orezzo, orezzamento*, s. m. *wietrzyk*.

ORFANELLO, —LA, —ETTO, s. e ad. dim. *sierotka, sierocy*.

ORFANITA, —TADÉ, —TATE, s. f. *sierotowo*.

ORFANO, —NA, s. *sierota*.

ORGANALE, ad. m. f. *organowy*. = Vene organali, *żyły gardła*.

ORGANARE, v. ORGANIZZARE.

ORGANETTO, s. m. dim. *organek*. [uczenie.]

ORGANICAMENTE, av. *organicznie*.

ORGANICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *organiczny*.

ORGANISTA, s. m. *organista*.

ORGANIZZARE, v. a. *organizować, urządzać*.

ORGANIZZATORE, s. m. *organizator*.

ORGANIZZAZIONE, s. f. *organizacja, skład, układ, budowa, porządek*.

ORGANO, s. m. *organ*. = *organ*. = fig. *organ, pośrednik*.

ORGANUTO, —TA, ad. *opatrzonny organami*.

ORGASMO, s. m. *Med. burzenie się, wrzenie krwi*.

ORGIE, s. f. pl. *święta na cześć Bachusa*.

ORGOGLIARE, v. n. e. r. † *pyśnić się*. [ma.]

ORGOGGIO, s. m. *pycha, dumność*.

ORGOGGIOSAMENTE, av. *pyśźnie*. [dim. *pyśnisznie*.]

ORGOGGIOSETTO, —TA, ad. *ORGOGGIOSITÀ*, s. f. *pyśność*.

ORGOGGIOSO, —SA, ad. *pyśny, dumny, butny*.

ORGOGGIUZZO, s. m. dim. *pyśzka*.

ORIAFIAMMA, ORIFIAMMA, s. f. *chorągiew na której był wymalowany płomień w płu zlotem*. Pacifica —, *D. Par. Najświętsza Panna*.

ORICALCO, pl. —CHI, s. m. *moźdz.* = *naczynie mosiężne*. = pl. *trąby, surmy*. E fa gridarlo al suon degli oricalchi *vincitor della giostra*, *Ar. Ori. Fur.* [z uconiościami.]

ORICANNO, s. m. *flaszeczka*.

ORICHICCO, pl. —CHI, s. m. *klej, wiśnitowy, śliwowy*.

ORICRINITO, —TA, ad. *Menz. Art. poet. złotowłosy*.

ORIENTALE, ad. m. f. *wschodni*.

ORIENTARE, v. a. *obrócić, skierować na wschód*. = v. r. *orientować się*.

ORIENTE, s. m. *wschód, strona nieba*. = *Wschód*. Già sesto anno volgea ch' in — passò il campo cristiano, *Tass. Ger.*

ORIFICIO, —ZIO, s. m. *otwór*.

ORIGANO, s. m. *Bot. lebiorka, macierzyna*.

ORIGINALE, s. m. *oryginal, pismo oryginalne; wzór w sztukach pięknych*. = ad. m. f. *oryginalny, pierwotny, początkowy*. Peccato —, *grzech pierwotny*. = *Uomo* —, *oryginal*.

ORIGINALITÀ, s. f. *oryginalność*.

ORIGINALMENTE, —RIAMENTE, av. *pierwotnie, początkowo*.

ORIGINAMENTO, v. ORIGINE.

ORIGINARE, v. a. *dać początek*. = v. n. *brać początek*.

ORIGINARIO, —RIA, ad. *pierwotny, początkowy, pierwotny*. = *dający początek*.

ORIGINE, ORIGINAZIONE, s. f. *początek, źródło, przyczyna*.

ORIGLIARE, v. n. *podsluchiwać*.

ORIGLIERE, v. GUANCIALE.

ORINA, s. f. *szczygu, uryna*.

ORINALE, s. m. —ETTO, —LI-

NO, dim. *urywał, urywałik*.

ORINARE, v. n. *szczać*.

ORINARIO, —RIA, *ORINOSO*, —SA, ad. *urynowy*.

ORINATIVO, —VA, ad. *pejący urynę*.

ORINCI, av. *gdzie bardzo daleko*. Andare, *mandare in —, zająć, zasłać tam gdzie pieprz rośnie*.

ORIOLAIO, ORIUOLAIO, s. m. *zegarmistrz*.

ORIONE, s. m. *Astr. Orion, konstellacya półkuli południowej*.

ORIUOLO, ORIOLO, s. m. *zegarek, zegar*. — a sole, *kompass, zegar słoneczny*.

ORIZZONTALE, ad. m. f. *poziomy*. [ziomo.]

ORIZZONTALMENTE, av. *poziomie*.

ORIZZONTO, s. m. *Astr. poziom, horyzont, widnokrąg*.

ORLARE, v. a. *obrabiać*.

ORLATURA, s. f. *obrabianie; obrąbek*.

ORLICCIO, s. m. *przyłepka*. = *brzeg, krawędź*.

ORLICCIUZZO, —ZZINO, s. m. dim. *przyłepczka*.

ORLO, s. m. *obrabek, szlak, krajka*. = *brzeg, krawędź*.

ORMA, s. f. *ślad, trop*. = fig. *wzór, przykład*. Dar l' —, *pokazać, nauczyć*.

ORMAI, ORAMAI.

ORMARE, v. n. *tropić*.

ORMATORE, s. m. *mysłowy tropiący zwierza*.

ORNAMENTALE, ad. m. f. *ozdobny*.

ORNAMENTO, s. m. *ozdoba*.

ORNARE, v. a. *zdobić, ozdobić*. [unie.]

ORNAMENTE, av. *ozdobnie*.

ORNATO, —TA, p. ad. *ozdobiony*. Ornato ditore, *ozdobny mowca*. = s. m. *ozdoba*.

ORNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ozdobiciel, ozdobicielka*.

ORNATURA, —TEZZA, s. f. *ozdoba, ozdobność*. [dek.]

ORNITOGALLO, s. m. *Bot. śnieg*.

ORNITOLOGIA, s. f. *ornitologia, nauka o ptakach*.

ORNITOLOGO, pl. —GI, s. m. *ornitolog*.

ORNO, s. m. *grab, grabina*.

ORO, s. m. *złoto*. Tutto ciò che riluce non è —, *prov. nie wszystko złoto co się świeci*.

OROBANCHE, s. m. *Bot. wilk zielony, zaraza*. [jęczy.]

OROBO, s. m. *Bot. grzech zabobny*.

OROLOGIO, s. m. *zegar*.

OROSCOPO, s. m. *Astrol. horoskop*.

ORPELLARE, v. a. *ozdobić błyskotkami*. = fig. *ubarwić, okryć fałszywym pozorem*.

ORPELLO, s. m. *szych, świecidelko*. = fig. *błyskotka*. Acconciar l' —, *ubarwić*. E seppe tanto

accocciar ben l' — che Carlo toglieva per oro quello, *L. Pulc. Morg.* — e tresche credi, che sien paludamento regio, *Menz. Art. poet.*

ORPIMENTO, s. m. auripigment, złotokost.

ORRANZA, s. f. zaszczyt, szacunek. Questi chi son, ch' lianno cotanta —? *D. Inf. v. ONORANZA.*

ORRENDAMENTE, av. strasznie, okropnie.

ORRENDO, —DA, ad. straszny, okropny. [LE, ec.

ORREVOLE, ec. v. ONOREVO-

ORRIBILE, ad. m. f. straszny, okropny. [okropność.

ORRIBILITÀ, s. f. straszność, ORRIBILMENTE, av. strasznie, okropnie. [RORE.

ORRIDIZZA, ORRIDITÀ, v. OR-

ORRIDO, —DA, ad. straszny, okropny.

ORRORE, s. m. strach, przestach, przerażenie, wzdrzy, anie się, zgroza. = przerażająca ciemność. Un solitario — d'ombrosa selva, *Petr.* = wstret, obrzydzenie. Aver in —, brzydzic się.

ORSA, s. f. niedźwiedzica. = Orsa maggiore, minore, *Astr.* większa i mniejsza Niedźwiedzica.

ORSACCHIO, ORSACCHINO, ORSACCHIOTTO. ORSATTO, ORSETTO, ORSICELLO, s. m. dim. niedźwiadek. [wiedziśko.

ORSACCIO, s. m. pęć, międz-

ORSATA, s. f. męczenie, szumranie, sarkanie. [dzi.

ORSINO, —NA, ad. niedźwiol-

ORSO, s. m. niedźwiol. =

Fig. Menar l' — a Modua, *tlusty poleć smarować.* Pigliar l' —, upić się. Vender la pelle dell' — prima di pigliarlo, *prov.* przedawać skórę niedźwiedzia nim go się złowi, przed wieciami ryby łapać. L' — sogna pere, *kazdy marzy o tem o czem myśli.*

ORSŪ, av. muž, dalej, żywawo.

ORTAGGIO, s. m. ogrodowina, warzywo. [uy.

ORTENSE, ad. m. f. ogrod-

ORTICA, s. f. pokrzywa.

ORTICELLO, —CINO, s. m. dim. ogrodek warzywny.

ORTICHEGGIARE, v. a. sparrzyć, wysmagać pokrzywą.

ORTICHIATO, ORTICIAIO, s. m. miejsce zarosłe pokrzywą.

ORTICOLTURA, s. f. ogrodnictwo.

ORTO, s. m. ogród warzywny. = Non è erba del tuo orto, *fig. v. ERBA.*

ORTO, s. m. * wschód, strona nieba. = wschód słońca lub planety.

ORTODOSSIA, s. f. prawowierność.

ORTODOSSO, —SA, ad. prawowitny.

ORTOGRAFIA, s. f. ortografia, pisownia. = *Arch. elevacya.*

ORTOGRAFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. ortograficzny.

ORTOGRAFIZZARE, v. a. pisac ortograficznie.

ORTOLANO, s. m. ogrodnik. = Ornit. trznadel. = ad. *ogrodowy.

ORTOPEDIA, s. f. *Med.* ortopedja, sztuka prostowania ułomnych dzieci.

OR VIA, v. orsŪ.

ORVIETANO, s. m. orwielan, antydot.

ORZA, s. f. *Mar.* lina przywiązana do drugą żaglowego po lewej stronie okrętu. Da —, ni lewo. Or da poggia or da —, *D. Purg.* to z prawej to z lewej strony.

ORZAIUOLO, s. m. jęczmień na oku. [w lewo.

ORZARE, v. n. *Mar.* płynac

ORZATA, —DA, s. f. tyzana z jęczmienia. = pęczak jęczmienny.

ORZATO, —TA, ad. zmieszany z jęczmieniem.

ORZO, s. m. jęczmień. L' — non è fatto per gli asini, *prov. nie dla psa kielbasa.*

OSANNA, hozanna, *wyraz hebrajski znaczący: zbaw nas Panie, proszę cię.*

OSANNARE, v. n. spiewać hozanna.

OSARE, v. p. śmieć. T

OSCENAMENTE, av. sprośnie, wszetecznie.

OSCENITÀ, s. f. sprośność, wszeteczność.

OSCENO, —NA, ad. sprośny, wszeteczny, plugawy.

OSCILLARE, v. n. *Mecc.* wahać się, kolytać się.

OSCILLATORIO, —RIA, ad. wahający się.

OSCILLAZIONE, s. f. wahanie się, kolytanie się.

OSCIO, s. m. kuglarz.

OSCURABILE, ad. m. f. dający się zaćmnić.

OSCURAMENTE, av. ciemno.

OSCURAMENTO, s. m. zaćmienie.

OSCURARE, v. a. zaćmnić, zaciemnić. = *fig.* przyćmnić, rzucić ciemność.

OSCURARE, v. a. zaćmnić, zaciemnić. = *fig.* przyćmnić, rzucić ciemność. = v. r. ściemnić się, zaćmnić się. La mia vista si oscura, *cmi się mi w oczach.* = pelznąć (o kolorach).

OSCURATORE, s. m. —TRICÉ, s. f. zaciemniający, i t. d.

OSCURAZIONE, s. f. zaćmienie.

OSCURITÀ, —EZZA, s. f. ciemność. = *fig.* ciemnota.

OSCURO, —RA, ad. ciemny. = *Fig.* smutny, posępny, pochmurny. = ciemny, niejasny. = uizki, podły (o urodzeniu).

OSCURO, —RA, ad. ciemny. = s. m. ciemność. = av. ciemno.

OSPEDALE, s. m. szpital. — de' pazzi, *dom wariatow.*

OSPITALE, OSPITABILE, ad. m. f. gościnnie.

OSPITALITÀ, s. f. gościnność.

OSPITALMENTE, av. gościnnie. [goś.

OSPITE, s. m. gospodarz. =

OSPIZIO, s. m. gospoda. Doloroso, —, *dom boleści, piekło.*

O tu che vieni al doloroso —, *D.*

OSSACCIO, s. m. pęć, kościśko. — senza polpa, *fig.* chudak, chudaczek.

OSSAIO, s. m. ten co wyrabia różne rzeczy z kości.

OSSALIDA, s. f. szczaw.

OSSAME, s. m. kości. = *Arch.* cztery ściany budynku.

OSSARIO, s. m. kościwna.

OSSATURA, s. f. kościokład. = zryb, wiązanie.

OSSECRARE, v. a. błagać, zaklinać. [modły.

OSSECRAZIONE, s. f. gorące osseo, —SEA, ad. kościwny.

OSSEQUIARE, v. a. okazywać głębokie uszanowanie.

OSSEQUIO, s. m. uszanowanie, posłuszeństwo, uległość. = pl. ezekieo.

OSSEQUIOSAMENTE, av. z uszanowaniem, miżenie.

OSSEQUIOSO, SA, ossi: QUENTE, ad. pełen uszanowania, miżony, pokorny. *Fosberg*

OSSEVELLO, s. m. dim. kostka, kosteczka. = pestka.

OSSERVABILE, ad. m. f. dający się obserwować, widzialny; godzien uwagi.

OSSERVAGIONE, s. f. — MENTO, s. m. uważanie = zachowywanie, przestrzeżenie.

OSSERVANDISSIMO, —MA, ad. wielce szanowny.

OSSERVANTE, ad. m. f. przestrzegający, ściśle zachowujący. = *Eccl.* regularny. = s. m. obserwant, reformat.

OSSERVANZA, —ZIA, s. f. zachowywanie, przestrzeżenie. = obserwacya, uwaga, posirzeżenie. = uszanowanie, względy. = *Eccl.* obrządek, ceremonja. = reguła, obserwacya u zakonników.

OSSERVARE, v. a. uważać, zastanawiać się. = robić postreżenie, obserwacye. = dochowywać słowa, przyrzeczenia. Dogliendosi della fede ch' egli era stata mal osservata, *Bocc.* = zachowywać prawo, prze-

pis, regulę. = zważać, uważać. = pilnować, strzedz, czuwać. = Osservare alcuno, czcić, szanować, poważać.

OSSERVAMENTE, av. uważnie, ostrożnie.

OSSERVATIVO, —VA, ad. godny uwagi.

OSSERVATORE, s. m. —TRICE, s. f. obserwator. = dostrzegacz, postrzegacz. = przestrzegacz, dochowawca, dochowujący.

OSSERVATORIO, s. m. obserwatorium.

OSSERVAZIONCELLA, —LUCCIA, s. f. dim. małeńka uwaga.

OSSERVAZIONE, s. f. uważanie, postrzeganie. = zachowanie, przestrzeganie. = uwaga, postrzeżenie.

OSSESSO, —SA, ad. opętany od szatana. = mający duszność w piersiach.

OSSETTO, OSSICELLO, OSSICINO, s. m. dim. kostka, kosteczka.

OSSIA, av. albo, czyli.

OSSIACANTA, s. f. Bot. głóg.

OSSIDO, s. m. Chim. niedokwas. [śnieć.]

OSSIFICARE, v. n. e. r. skostoczyć.

OSSIFICAZIONE, s. f. skostnienie. [gnat.]

OSSIFRAGA, s. f. Ornit. łomikwaś.

OSSIGENARE, v. a. Chim. kwasic.

OSSIGENAZIONE, s. f. Chim. kwasoród.

OSSIMELE, s. m. napój z octu, wody i miodu.

OSSO, pl. m. —SI, f. —SA, s. m. kość. Prov. e fig. Egli è — e pelle, chudziuteńki, tylko go skóra i kości. Coll' arco e col midollo dell' —, z całej siły, rekami i nogami. Non va mai carne senz' —, nie masz niczego bez alo. Torre o rodere un — duro, mieć twardej orzech do zgrzyśnienia. Aver l' — del poltrone, mieć lenia.

OSSOSO, —SA, OSSUTO, —TA, ad. kościasty.

OSSUARIO, s. m. kościśnica.

OSTACOLO, s. m. przeszkoda.

OSTAGGIO, s. m. zakładnik.

OSTARE, v. a. stać na przeszkodzie, opierać się, sprzeciwiać się. Gli ostano i Fati, Car. En.

OSTATORE, s. m. przeciwnik.

OSTE, s. m. gospodarz, oberżysta. Fare il conto senza l' —, fig. postanowić co nie pomówiwszy z osobą do której to głównie należy. = Lasc. Nov. dziedzic, pan.

OSTE, s. m. e. f. wojsko. Andare, venire a —, wyruszyć w pole.

OSTEGGIARE, v. n. leżeć obozem. = v. a. uderzyć na nieprzyjaciela. [OSTELLO.]

OSTELLIERE, v. OSTE. = v. OSTELLO, s. m. dom, mieszkanie. = Fig. ciału ludzkie, mieszkaniu duszy. = siedziba, siedzisko. Ah! serva Italia di dolore —, D. Par. E poi immaginate s'io son d'ogni dolore — e chiave, D. Son. Io ti conforto che al paterno —, più tosto che tu puoi, vogli redire, Ar. Or. Fur.

OSTENSIBILE, ad. m. f. mogący być okazany.

OSTENSORIO, s. m. monstrancja.

OSTENTARE, v. a. popisywać się z czem. [pliwiec.]

OSTENTATORE, s. m. chelostentazione, s. f. —MENTO, s. m. chelpliwość.

OSTENTO, s. m. dziw, cudo.

OSTEOLOGIA, s. f. osteologia, część anatomii o kościach.

OSTERIA, s. f. austerya.

OSTESSA, s. f. gospodyni, karczmarka. = gospodynin, pani. Io ti darò un carlino, e v'che domattina per tempo tu vada a Firenze, e dia questa lettera in mano alla tua —, Lasc. Nov.

OSTETRICE, v. LEVATRICE.

OSTETRICIA, s. f. sztuka położnicza.

OSTETTRICIO, —CIA, ad. położniczy.

OSTIA, s. f. ofiara poświęcona Bogu. = hostya, komuni-kant. = oplatek.

OSTICHEZZA, s. f. cierpkosć.

OSTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. cierpki, kwaśny. = fig. nieprzyjemny, nieznośny, przykry. Ostico gli parve a Floriano, L. Lipp. Malm. L'andare così pel mondo è pure ostico, L. Pulc. Morg.

OSTIERE, —RO, s. m. gospodarz. = gospodarz.

OSTILE, ad. m. f. nieprzyjazy, przeciwny, szkodliwy.

OSTILITÀ, s. f. nieprzyjaźń, niechęć. = kroki nieprzyjacielskie.

OSTILMENTE, av. po nieprzyjacielsku.

OSTINARSI, v. r. uprzeć się.

Ostinatamente, av. upornie. [nieceo uporny.]

OSTINATELLO, —LA, ad. uporny, uporczywy.

OSTINAZIONE, s. f. —NCELLA, dim. upor, uporczywość.

OSTRACISMO, s. m. ostracyzm, sąd w Atenach przez który lud skazywał na dziesięcioletnie wygnanie obywateli, których się zbytniej potę-

gi obawiał, albo których o zamysły jednynowładztwa podsądzał.

OSTRACOLOGIA, s. f. nauka o skorupiakach.

OSTRICA, s. f. ostrzyga.

OSTRICETTA, s. f. dim. małeńka ostrzyga.

OSTRO, s. m. purpura. = wiatr południowy. [zatkać.]

OSTRUIRE, v. a. ir. zapchać.

OSTRUTTIVO, —VA, ad. sprawiający zatwardzenie.

OSTRUZIONE, s. f. —NCELLA, dim. zatwardzenie, obstrukcja.

OSTUPEFARE, v. a. uprawić w osłupienie.

OTRE, s. m. buklak; wór skórzany. = Otre pien di vino, fig. opój.

OTRELLO, OTRICELLO, s. m. dim. buklaszek.

OTTA, s. f. † godzina. A —, czasem. A bell' —, w czas. A un' —, w tymże czasie, zarazem. [śmieszian.]

OTTAEDRO, s. m. Geom. ośmiokąt.

OTTAGESIMO, —MA, ad. ośmdziesiąty.

OTTAGONO, s. m. Geom. ośmiobok, ośmiokąt.

OTTALMIA, s. f. ból oczu.

OTTALMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. od bólu oczu.

OTTANGOLARE, ad. m. f. ośmiokątny.

OTTANGOLO, s. m. Geom. ośmiokąt. [siqt.]

OTTANTA, s. num. ośmdziesiąt.

OTTANTE, s. m. Astr. oktant, ósma część kolia czyli 45°.

OTTANTESIMO, —MA, ad. ośmdziesiąty.

OTTARDA, s. f. Ornit. drop.

OTTATIVO, s. m. Gram. tryb życzący.

OTTAVA, s. f. oktawa, przeciąg ośmiu dni; oktawa, ósmy dzień. = Mus. oktawa. = strofu ośmiowerszowa.

OTTAVO, —VA, ad. ósmy.

OTTEMPERARE, v. n. być posłusznym.

OTTENEBRARE, v. a. zaćmieć. — la vista, zaćmieć wzrok.

OTTENERE, v. a. ir. otrzymać, osiągnąć, dostać, dopiąć.

OTTENIBILE, ad. m. f. dający się otrzymać.

OTTENIMENTO, s. m. otrzymanie. [trzymany.]

OTTENUTO, —TA, p. ad. o-

OTTICA, s. f. Fis. optyka.

OTTICO, —CA, ad. optyczny.

OTTILE, s. m. Astr. odległość planety od słońca, lub jednego od drugiego na 45°.

OTTIMAMENTE, av. bardzo dobrze.

OTTIMATI, s. m. pl. przedniejsi obywatele.

OTTIMO, —MA, ad. *bardzo dobry*.

OTTO, s. num. *ośm.* = *ośmka*.

OTTOBRE, s. m. *październik*.

OTTOCENTESIMO, —MA, ad.

ośmsetny.

OTTOCENTO, s. num. *ośmset*.

OTTODECIMO, —MA, ad.

ośmnasty.

OTTOGENARIO, —RIA, ad.

ośmdziesiątletni.

OTTONAIO, s. m. *mosiężnik*.

OTTONE, s. m. *mosiądz*.

OTTUPLO, —PLA, ad. *ośmiornasobny*.

OTTUSANGOLO, ad. m. *Geom. rozwartokątny*.

OTTUSIANGOLO, s. m. *Geom. kąć rozwartą*. [pość.]

OTTUSITÀ, OTTUSIZZA, s. f. *tę*.

OTTUSO, —SA, ad. *tępy*. =

Geom. rozwarty. = fig. *tępy*, *przylepiony*.

OVAIA, s. f. *jajecznik u samicy*. = *Cascar l'—*, *stracić odwagę*, *opuścić ręce*.

OVALE, ad. m. f. *fajowaty*,

owalny.

OVARIO, s. m. v. OVAIA. = *Bot.*

torebka nasienna.

OVATO, —TA, ad. *owalny*. =

s. m. *owal*.

OVAZIONE, s. f. *mniejszy tryumf u Rzymian*, *tak nazwany dlatego że się kończył ofiarą owcy (ovis) w kościele Jowisza Kapitolińskiego*.

OVE, av. *gdzie*. = *byle tylko*, *jeżeli tylko*. = *gdy tymczasem*, *zamiast żeby*. = *gdy*, *kiedy*. I

cadrei morto — *più viver bramo*, *Petr.* = *gdy*, *w którym*, *w którym*, *w których*. = *Ove che*, *ove che sia*, *gdziekolwiek*, *wszędzie*.

OVIDUTTO, s. m. *kanalacyjny*. [wały.]

OVIFORME, ad. m. f. *fajkowate*.

OVILE, s. m. *owczarnia*. = *spólne mieszkanie*.

OVIUCCIO, s. m. dim. *owczarenka*. [dny.]

OVIPARO, —RA, ad. *fajkowane*.

OVOLO, s. m. *Arch.* *ozdoba fajkowa*.

OVRA, ec. † v. OPERA, ec.

OVUNQUE, av. *gdziekolwiek*, *wszędzie*.

OVVERO, OVVERAMENTE, av.

albo, *czyli*.

OVVIARE, v. n. *zapobiedz*.

OVVIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zapobiegający*. [żenie.]

OVVIAZIONE, s. m. *zapobiegawość*.

OVVIO, —VIA, ad. *zspolity*.

OZIO, s. m. *próżnowanie*. L'— è il padre di tutti i vizj, prov. *próżnowanie jest matką wszystkich występków*. = *wczas*, *wypoczynek*.

OZIOSAMENTE, av. *próżnowająco*. = fig. *niepotrzebnie*.

OZIOSETTO, —TA, ad. *lubiący trochę próżnować*.

OZIOSITÀ, —TADÉ, —TATE, OZIOSAGGINE, s. f. *próżniactwo*.

OZIOSO, —SÀ, ad. *próżnujący*, *próżniacki*. = *niepotrzebny*, *zbyteczny*.

OZZIMO, s. m. *Bot.* *bazylika*.

P

PACATAMENTE, av. *spokojnie*.

PACATEZZA, s. f. *spokojność*.

PACATO, —TA, ad. *spokojny*.

PACCA, s. f. *bass.* *cięcie*, *ranna*. *Rilevare delle pacche*, *odebrać rany*.

PACCHIAMENTO, s. m. *uczta*, *hulanka*.

PACCHIARE, v. n. *bass.* *żreć*.

PACCHIAROTTO, PACCIANO, s. m. *bass.* *gamon*, *jolop*.

PACCHIONE, s. m. *żarłok*.

PACCIAME, PACCIUME, v. PATUME.

PACCIOTTA, s. f. *obżarstwo*.

PACE, s. f. *pokój*, *spokojność*. *Darsi—*, *uspokoić się*. *Dio vi dia—*, *niech cię Bóg prowadzi*, *blagosławi*. *Dio gli faccia—*, *daj mu Panie pokój wieczny*, *Panie świeć nad jego duszą*. *In santa—*, *w pokoju*, *spokojnie*. *Far—*, *pogodzić się*, *pojednać się*. *Lasciare uno in—*, *dać komu pokój*. *Con buona—*, *za pozwoleniem*. *Sia detto colla vostra—*, *z przeproszeniem*, *uczciwszy uszy*. *Pigliar alcuna cosa in—*, *spokojnie co znosić*. *Darsi l'animo in—*, *nie myśleć już o czem więcej*. = *pokój po wojnie*.

PACHETTO, s. m. *pakiet*.

PACIFERO, —RA, ad. *przynoszący pokój*.

PACIFICABILE, ad. m. f. *dający się uspokoić*. [nie.]

PACIFICAMENTE, av. *spokojnie*.

PACIFICAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *uspokojenie*, *pacyfikacja*.

PACIFICARE, v. a. *uspokoić*.

PACIFICATORE, s. m. *uspokoiiciel*.

PACIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *spokojny*.

PACIOZZA, s. f. *pokój*, *zgoda*, *pojednanie*. *E fecero insieme una bella—*, *scusandosi ciascuno*, *e versando tutta la broda addosso a Nepo*, *Lasc. Nov.*

PADELLA, s. f. *patelnia*. *Prov. Cader dalla— nella brace*, v. BRACE. *La— dice al piauolo*, *fatti in là*, *che tu mi tigni*, *kocioł*

garnkowi przygania, *a oba smola*. *Aver un occhio alla—*, *e uno alla gatta*, v. GATTA. = *jablko goleniowe*, *czaszka goleniowa*. = *wnętrze alembika*. = *naczynie miedziane do potrzeb naturalnej dla chorych*.

PADELLAIO, —RO, s. m. *fabrykant patelni*. [telnia.]

PADELLATA, s. f. *pełna patelnia*.

PADELLETTA, —LLINA, s. f. dim. —LLINO, —LLOTTO, s. m. dim. *patelnia*.

PADELLONE, s. m. *accr.* *duża patelnia*.

PADIGLIONE, s. m. *pawilon*, *namiot*. = *Mar.* *flaga*, *pawilon*, *bandera*.

PADRE, s. m. *ojciec*. = fig. *ojciec*, *twórca*, *sprawca*. = *Santi Padri*, *Ojcowie Kościoła*. *I padri cappuccini*, *ojcowie kapucyni*.

PADREGGIARE, v. PATRIZZARE. [ni.]

PADRONA, —NESSA, s. f. *panownia*, *władza*.

PADRONANZA, s. f. *panowanie*, *władza*.

PADRONATO, —NAGGIO, —NATICO, s. m. —NERIA, s. f. *kolatorstwo*. = v. PROTEZIONE.

PADRONCINO, —NA, s. *młody pan*, *młoda pani*.

PADRONE, s. m. *pan*. — d'una casa, *pan domu*. — di casa, *gospodarz*. = *kapitan statku*, *szypers*. = *kolator*. = *opiekun*, *protektor*. = *Padrone di cause*, *patron*, *advokat*.

PADRONEGGIARE, v. n. *panować*, *władac*, *rządzić*, *rejnować*, *przewodzić*.

PADULE, ec. v. PALUDE, ec.

PAESANO, s. m. *wieśniak*. = ad. *rodak*, *ziomek*. *Un cavaliere mio—*, *Alf. Vit.*

PAESE, s. m. *kraj*. *Tanti paesi*, *tante usanze*, *prov. co kraj to obyczaj*. = *powiat*, *provincia*, *strona*, *okolica*, *wieś*. = *ojczyzna*. = *Scoprire il—*, *pojść na zwiady*, *ogłądać pozycyę*. *Scoprire—*, *fig.* *zasięgnąć języka*, *dowiedzieć się*. = *Pitt.* *krajobraz*.

PAESELLO, PAESETTO, PAESINO, PAESUCCIO, s. m. dim. *mały kraj*, *mała okolica*, *partykularz*.

PAESETTO, s. m. *krajobraz*.

PAESISTA, s. m. *malarz krajobrazów*.

PAFFUTO, —TA, ad. *poculowaty*, *pyzaty*. *Occhi azzurri*, *guance pari alle rose*, *fresca*, *candida*, *paффutella*, *U. Fosca*.

PAGA, s. f. *placa*, *pensya*, *zöld*. = *żołnierz*. = *Paga morta*, *stary sluga na łaskawym chlebie*.

PAGABILE, ad. m. f. *mający się zapłacić*.

PAGAMENTO, s. m. *placenie*,

placa, zapłata. Dare un canto in —, zapłacić na świętego Jutra, jak ruk świśnie.

PAGANAMENTE, PAGANICAMENTE, av. po pogańsku.

PAGANESIMO, PAGANESMO, *, s. m. pogaństwo, religia pogańska. = poganie.

PAGANICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. pogański.

PAGANIZZARE, v. n. żyć w pogaństwie.

PAGANO, —NA, s. pogańin, pogańska. = ad. pogański.

PAGARE, v. a. płacić. — di contanti, zapłacić gotówką. — in sul tapetto, zapłacić w skutku wyroku sądownego. = Pagare il fio o la pena di alcuna cosa, v. fio. — di buona, di mala moneta, fig. oddać wet zawet. — lo scotto, v. scotto. = odplacić, zemścić się.

PAGATISSIMO, —MA, ad. sup. bardzo rad, bardzo kontent.

PAGATORE, s. m. płatnik.

PAGATORELLO, s. m. nie lubiący płacić.

PAGGERIA, s. f. móstwo pażów, pachotstwo.

PAGGETTO, —INO, s. m. dim. mały paż. = calus, buziak.

PAGGIO, s. m. paż, pachotek.

PAGHERO, s. m. Com. obity, rewers, bilet.

PAGINA, s. f. stronica, karta.

PAGLIA, s. f. słoma. Fig. Aver — in becco, knuc coś. Rompere il collo in un fil di —, nie umieć sobie dać rady. Col tempo e colla — si maturan le nespole, cierpliwością wszystkiego dokazać można. [sko.]

PAGLIACCIA, s. f. peg, słom-pagliaccio, s. m. sieczka. = pajac.

PAGLIAIO, s. m. kupa słomy. = brój, styrta zboża. Dar fuoco al —, fig. zapalić dom.

PAGLIAIUOLO, s. m. przedający słomę.

PAGLIARESCO, —CA, pl. —GHI, —CHE, ad. słomiany.

PAGLIATO, —TA, ad. paliowy.

PAGLIERICCIO, s. m. sieczka, mierzwa. = pajac. = siennik. [u wólów.]

PAGLIOLAIA, s. f. podgarle

PAGLIONE, s. m. mierzwa.

PAGLIOSO, —SA, ad. słomisty. = fig. wylany na rozpuszt.

PAGLIUGA, —COLA, —ZZA, s. f. słomka.

PAGLIUOLA, s. f. słomka. = histek złota. [ma.]

PAGLIUOLO, s. m. mięta słom-pagnotta, s. f. bochenek.

PAGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. rad, kontent, zadowolony, zaspokojony. = s.

m. † placa. Essere, avere —, odebrać należność. Non avere —, być nieopłaconym (o rzecz-osach).

PAGOLINO, ó. PAOLINO.

PAGONAZZIGGIO, —CIA, PAGONAZZO, PAGONE, ec. v. PAVONE, ec. PAIO, pl. f. PAIA, s. m. para. Un — di stivali, d'uova, di forbici, para bótów i t. d. Un — di carte, di scacchi, talia kart, szachy.

PAIOLATA, s. f. pelen kociol.

PAIUOLA, s. f. przedziono.

PAIUOLO, —ETTO, s. m. kociolatek. = pelen kociolatek. = Negare il paiuolo in capo, fig. zapierać się w życie oczy.

PALA, s. f. łopata. Chi non è nel forno è in sulla —, prov. być blizkim zguby, wisieć za jedną nogę. = deszczka kolu młynskiego.

PALADINESCO, —CA, ad. rycerski.

PALADINO, s. m. paladyn, błędny rycerz w średnich wiekach; tytuł dany przez Karola W. dwunastu bohaterom, którzy towarzyszyli w jego wyprawach (comites palatini). = zbierający błoto po ulicach.

PALAFITTA, s. f. palisada w rzece.

PALAFITTARE, v. a. bić pale.

PALAFITTATA, s. f. palisada, ostrokół.

PALAFRENIERE, —RO, s. m. masztalerz.

PALAFRENO, s. m. koń wierzchoły. [lucy.]

PALAGETTO, s. m. dim. pa-

PALANCA, s. f. pal, kół. = PALANCATO, s. m. tania z palów na rzece; palisada.

PALANDRANA, s. f. —NO, s. m. płaszcz od słoty, oponczka.

PALARE, v. a. bić pale.

PALATA, s. f. palisada, ostrókół. = zamurzenie wszystkich wiosel w wodę. = pelnu łopata. = uderzenie łopaty.

PALATINA, s. f. futerko które damy noszą na szyi.

PALATO, s. m. podniebienie. = † palisada.

PALAZZO, —GIO, s. m. pałac.

PALAZZONE, s. m. accr. duży pałac.

PALAZZOTTO, —ZINO, s. m. dim. palacyk. [podłoga.]

PALCATO, —TA, ad. mający

PALCHETTO, s. m. mata podłoga; most, rusztowanie mularskie lub mularskie. = Palchetti del teatro, łoża.

PALCO, s. m. posadzka. = krokiew. = sufil. E così là prese per la mano, e menolla in una anticamera e mostrolle un giovane ch'era impiccato per la gola al

—, Fior. Pecor. I palchi eran azzurri pien di stelle. L. Pulo. Morg. = piętro. I convèsi, per veder bene ogni cosa se n'erano andati sul — di sopra. Lusca. Nov. = rusztowanie. = Palco de' ciarlatani, stół z turcic na którym kuglarze lub komedyanci bawią lud. = Palco di teatro, łoża. = scenico, teatr, scena. Produrre in —, wystawić na scenie. = rogi jelenie.

PALCUTO, —TA, ad. rogaty.

PALEGGIAMENTO, s. m. szulowanie zboża ze siałku.

PALEO, s. m. cyga, fryga, wartulka. = Bql. perz.

PALEOGRAFIA, s. f. paleografia, sztuka czytania dawnych rękopismów.

PALESAMENTO, s. m. objawienie, wyjawienie.

PALESARE, v. a. objawić, odkryć, odsłonić, wyjawić. — un segreto, wyjawić tajemnicę.

PALESATORE, s. m. —TRICE, s. f. objawiciel, objawicielka.

PALESE, ad. m. f. jawni. = e PALESAMENTE, av. jawnie.

PALESTRA, s. f. szkoła rycerska gdzie sposobiono młodzież do ćwiczeń ciała. = zapasnicтво, ćwiczenia zapasnicze. = fig. walka, zapasy.

PALESTRITA, s. m. zapasnik.

PALETTA, —INA, s. f. łopatka do ognia. = Pitt. paletu.

PALETTO, s. m. mały pal. = kłamka.

PALETONE, s. m. Ornit. lyszczak, gęścia.

PALIFICARE, v. a. opalisa dowca.

PALINGENESIA, s. f. odrodzenie się świata po jego zniszczeniu.

PALINODIA, s. f. odpiewanie; odwołanie, odszczerkanie.

PALIO, s. m. płaszcz. = papieżki płaszcz. = baldachim. = sztuka sukna lub materji dawna w nagrodę temu który pierwszy dobiegł do mety. = Fatta la festa, e corso il palio, fig. już po wszystkim, już po sprawie.

PALIOTTO, s. m. dim. płaszczyk. = zasłona albo firanka z przodu ołtarza.

PALISCHERMO, —CALMO, s. m. łódz, łódka.

PALIZZATA, PALIFICATA, s. f. palisada, ostrokół.

PALLA, s. f. kula. — dà schioppo, kula karabinowa. — dà cannone, kula armatnia. = pilka.

Aspettar la — al balzo, fig. czekać dogodnej pory. = gułka.

PALLARE, v. n. grać w piłkę, w kulę. = v. a. podźwieć jak piłkę. = ruszać, wstrząsać.

PALLATA, s. f. uderzenie piłką, *śniężka*. Di buone pallate toccarono nelle tempie e nel viso, *Lasc. Nov.*

PALLEGGIARE, v. n. odbijać piłkę, podawać sobie nawzajem piłkę nie grając. = fig. odsyłać od Anaszu do Kajjusza; żartować z kogo.

PALLENTE ad. m. f. bledniejący.

PALLESKO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. należący do kuli, do piłki. = PALLESCHI, s. m. pl. stronnicy Medyceuszów tak nazwani od herbu tej familii mającej osześć kul w turczy.

PALLETTA, s. f. dim. kulka. = *pileczka*. = *guleczka*.

PALLIAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. osłonięcie.

PALLIARE, v. a. osłonić pozorem, ubarwić.

PALLIATIVO, —VA, ad. Med. uśmierzający na chwile.

PALLIDACCIO, —CIA, ad. wyblady.

PALLIDAMENTE, av. blade.

PALLIDETTO, —TA, —DICCIO, —DUCCIO, —CIA, ad. bladawy. [bladłość.]

PALLIDEZZA, —BITÀ, s. f. PALLIDO, —DA, ad. bludy.

PALLIDUME, —DURE, s. m. bladłość.

PALLINA, s. f. dim. kulka. = *pileczka*. = *kartacz*.

PALLINO, pl. —NI, s. m. brok.

PALLIO, v. P. PALIO.

PALLONACCIO, s. m. peg. balonisko. = fig. człowiek uadęty. [lon.]

PALLONARE, v. n. grać w balonik.

PALLONGINO, s. m. dim. balonik. [nia.]

PALLONE, s. m. balon do gry.

PALLORE, s. m. bladłość.

PALLOTTA, s. f. dim. kulka. = *pileczka*. = *guleczka*.

PALLOTTOLA, s. f. kula, kula karabinowa. = *galka*. Non accozzare tre pallottole in un bacino, fig. nie umieć trzech zliczyć, nie umieć sobie dać rady. = *bila*. Aver faccia di —, fig. mieć czolo wytartę.

PALLOTTOLETTA, —LINA, s. f. dim. kulka, *kuleczka*. = *guleczka*. Le pallottoline del rosario, *paciorki różniana*.

PALMA, s. f. palma, *gajdz palmowa*. = fig. *palma*. — del martirio, *palma męczesńska*. = *dłoń*. Fig. Il male si dee portar in — di mano, nie potrzeba tuć swej choroby chcąc być wyleczony. Portare uno in — di mano, nosić kogo na rękach.

PALMARE, ad. m. f. Anat. dloniowy.

PALMATA, s. f. uderzenie

in dłoń. Dare, prendere la —, fig. posmarować komu łapę, *wziąć kybuna*.

PALMATO, —TA, ad. Bot. dloniasty. = Zool. dloniatonogi.

PALMENTO, s. m. tloczarnia winogron. = *młyn*. Macinare a due palmenti, *mleć na dwa kamienie*; fig. *jeść za dwóch*, v. MACINARE. [wy.]

PALMETO, s. m. *galk palmowa*.

PALMIERE, s. m. *pielgrzym*.

= *drzewo palmowe*.

PALMPEDE, s. m. *ptak plewonogi*.

PALMIZIO, s. m. *drzewo palmowe*. = *palma w wierzbą niedziele*.

PALMO, s. m. *piędz*. Rimanere con un — di naso, v. NASO.

= *Palmo di terreno*, *piędz ziemi*. Difendere sino all' ultimo — di terreno, *bronić ostatniej piędzi ziemi*.

PALMONA, s. m. *żerdz lepowa* ua *ptaki*.

PALO, s. m. *pal*, *kól*. Saltare di — in frasca, v. FRASCA.

PALOMBO, s. m. *siniak*, *dziłki gólak*.

PALPABILE, ad. m. f. *namacalny*, *dotykalny*. = fig. *jawny*, *widoczny*.

PALPABILMENTE, av. *namacalnie*, *dotykalnie*.

PALPAMENTO, s. m. *macanie*, *dotykanie*.

PALPARE, v. a. *macać*, *dotykać*. = Fig. *glaskać*, *pieszczyć*. = *dotknąć czego palcem*, *przekonac się*.

PALPATIVO, —VA, ad. *mający zmysł dotykania*.

PALPATORE, s. m. —TRICE, s. f. *dotykający*, *dotykająca*. = fig. *pochlebca*, *pochlebniczka*.

PALPEBRA, s. f. *powieka*.

PALPEGGIARE, v. a. *macać*, *dłubac*, *gmerać*.

PALPEGGIATA, —TINA, s. f. *lekkie dotknięcie*.

PALPITANTE, ad. m. f. *drżący*, *drgający*.

PALPITARE, v. n. *drgać*, *bicć (o sercu)*.

PALPITAZIONE, s. f. *palpito*, *palpitemento*, s. m. *drgunie*, *bicie serca*. [bracki.]

PALTONATO, —TA, ad. *żep*.

PALSTONE, s. m. *żebrak*, *włóczęga*, *charłak*, *obdartus*.

PALTONEGGIARE, v. n. *żebrac*, *włóczyć się*.

PALTONERIA, s. f. *żebraniśna*. = *rozpusła*.

PALTONIERE, s. m. v. PALSTONE. = *rozpuslnik*.

PALUDALE, PALUDANO, —NA, ad. *bagnisty*, *blotnisty*.

PALUDAMENTO, s. m. *woj-*

skowy płaszcz starożytnych Rzymian.

PALUDE, s. m. f. *bagno*, *bloto*.

PALUDOSO, —SA, PALUSTRE, ad. *bagnisty*, *blotnisty*.

PALVESE, v. PAVESE.

PAMPANO, PAMPINO, s. m. *liście winnej latorośli*. Assai pampani e poca uva, *prov. wiele zachodu a mało przychodu*.

PAMPANOSO, —SA, PAMPANUTO, —TA, PAMPINO, —NEA, PAMPINOSO, —SA, ad. *okryty winnemi liściami*.

PAMPINIFERO, —RA, ad. *wydający winne liście*.

PANA, v. PANIA.

PANATA, s. f. uderzenie bochenkiem chleba. = *zupa z chleba*.

PANATTIERA, s. f. *kosz chlebowy*. = *torba paslerska*, *tołtka*.

PANATTIERE, s. m. v. FORNAIO. = *szafarz*.

PANCA, s. f. *ława*, *ławka*. Rizzarsi a —, fig. *podnieść się, stanąć znou w nogach, znou przyjsć do dobrego stanu*.

PANCACCIA, s. f. *ławka*. = *grono osób siedzących na ławie i bawiących się rozmową w chłodzie wieczornym*.

PANCACCIERE, s. m. *ten co siada na ławce w miejscach publicznych dla pogadanki*.

PANCALE, s. m. *sukno dla przykręcia ławki*.

PANCATA, s. f. *osoby siedzące na ławce*. = *rząd szczepów winnych*.

PANCERONE, s. m. *accr. duży pancerz*. [szek.]

PANCETTA, s. f. dim. *brzuch*.

PANCHETTA, —TTINA, s. f. dim. *ławeczka*.

PANCIA, s. f. *brzuch*, *kątdun*, *wantuch*. Grattarsi la —, fig. v. GRATTARE. La pelle della —, *skórka z brzucha, brzuszek*.

PANCIERA, s. f. *pancerz*.

PANCIOLLA, s. f. *brzuch garnka*. Tenere, stare a —, *leżeć do góry brzuchem, próżnować*. Acciò... allegro, a piè pari, ed in panciolla senza briga vivesse in pace, e in ozio, *L. Lipp. Maln.* [chaty.]

PANCIUTO, —TA, ad. *brzuch*.

PANCOLI, s. m. pl. *tapczan*.

PANCONCELLATO, —TA, ad. *obity łatan*.

PANCONCELLATURA, s. f. *obicie łatan*.

PANCONCELLO, s. m. *łata*.

PANCONCE, s. m. *tarcica*. = *rodzaj bardzo twardej ziemi*.

= *warsztat stolarski*. [ba.]

PANCOTTO, s. m. *zupa z chleba*.

PANCREAS, s. m. *Anat. gruczoł żółdkowy*.

PANDETTE, s. f. pl. *pandekta*, decyzye prawników rzymskich zebrane z rozkazu Justyniana.

PANE, s. m. *chleb*. Mangiare il — a tradimento, darmo jeść chleb, nie być wartym kawałka chleba. Mangiare il — pentito, żalować swoich własnych dobrych uczynków. Cercar in glior — che di grano, v. GRANO. Dire al pan pane, nazywać wszystko po imieniu. Esser come — e cacio, być czym niezrodzielnym przyjacielem. Dare altrui il — colla balestra, żalować czego komu. Render — per focaccia, render tre pani per coppia, v. FOCACCIA. Lasciare andare due pani per coppia, puszcząć co pazem, omijając, zostawiać jak jest. = głowa cukru; krążek mydła. = ziemia przylegająca do korzeni. = Pane zamiast Panie, pl. di Pania, lep, smola, D. Inf.

PANEGIRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *panegiryczny*, pochwalny. = s. m. *panegiryk*, pochwała.

PANEGIRISTA, s. m. *chwalca*. PANELLO, s. m. *galgany namoczone w oleju, i służące do iluminacyi*. Si fecero per tutto feste, ma la sera non s'arsero panelli per difetto d'olio, Varch. Stor. Trovato avendo il suo fratello... più lordo e più unto d'un —, L. Lipp. Malm. [ca.]

PANERECIO, s. m. *zanokci*. PANERINA, PANERUZZOLA, s. f. PANERINO, PANERUZZOLO, s. m. dim. *koszyk, koszczek*.

PANGRATTATO, s. m. *chleb utarty*.

PANIA, s. f. *lep*. = *gałzka oblepiona lepem dla brania ptaków*. = *Amorose panie, fig. sidła, więzy miłości*. Chi mette il piè sull' amorosa — cerchi ritrarlo, e non v' invischi l' ale, Ar. Orf. Fur. = *La pania non tiene, to się na nic nie przyda, nic z tego nie będzie*.

PANIACCIO, —LO, s. m. *skóra w której się chowają gałzki oblepione lepem*. Io son troppo rinvolto nel paniaccio, fig. Buon. Tanc. [dzieci.]

PANICCIA, s. f. *papka dla PANICCIO, s. m. zlepek*.

PANICHINA, s. f. *nierzędnica*.

PANICO, s. m. *CA. ber, prosa*.

PANICO, —CA, ad. *Timore —, trwooga, popłoch*.

PANICOLATO, —TA, ad. *Bot. kiciasty*.

PANIGOLO, s. m. *Bot. kita, wiecha*. [ka.]

PANIERA, s. f. *kosz, koszal*.

PANIERAIO, s. m. *koszalkarz*.

PANIERE, s. m. *kosz, koszal*

ka. Fig. Chi fà l' altrui mestiere, fa la zuppa nel —, *nic ten nie robi, kto się porywa do tego na czem się nie zna*. Far la zuppa nel —, *bicz z piasku kręcić, wodę czerpać przelakiem*. Chi del mio fa capitale, diss' egli, fa la zuppa nel —, L. Lipp. Malm. *kto liczy na to co mu dam, ten nie nie wskóra*.

PANIERETTO, —RINO, —RONCINO, —RUZZO, s. m. —RINA, —RUZZOLA, s. f. dim. *koszyk, koszałeczka*. Assettar l' uova nel panieruzzolo, fig. *dobrze pokierować swe interesa*.

PANIONE, PANIUZZO, s. m. PANIUZZA, PANIUZZOLA, s. f. *gałzka lepowa*.

PANNA, s. f. *Mar. Mettere in —, sztachować, zastanowić okręt*.

PANNACCIO, s. m. *paklak*.

PANNAIUOLO, s. m. *sukiennik*.

PANNATURA, s. f. *PANNEGIAMENTO, s. m. Pitt. draperya*.

PANNEGGIARE, v. a. *Pitt. dawac draperyz*.

PANNELLO, s. m. *plócienko*. = *kawatek plótna*.

PANNICELLO, s. m. *kawatek sukna*. = *Pannicelli d' un bambino, pieluszki*. = *pl. lachmany*. = *Pannicelli caldi, fig. lekarstwo które ani pomoże ani zaszkodzi*.

PANNICOLO, s. m. v. PANNICELLO. = *Bot. v. PANICOLO*. = *Anat. błona podpiersiowa*.

PANNIERE, s. m. *sukiennik*.

PANNILINO, s. m. *bielizna*.

PANNINA, s. f. *postaw sukna*. Esser della medesima —, prov. *być z kim na jedno kopyto*.

PANNO, s. m. *sukno*. = *Panno di lino, plótno*. Panni lini, chusty, bielizna; gatki. = *pl. Panni, suknie, odzież, odzienie*. = *Non poter stare ne' panni, nie posiadać się z radości*. Starsi ne' suoi panni, *przestawać na swoim*. I panni rifanno le stanghe, *suknia zdobi człowieka*. In questo — non c' è taglio, *z tego się nam nic nie okroi*. Iddio manda il freddo secondo i panni, v. FREDDO. Serrare i panni addosso ad alcuno, *przycisnąć kogo, zmusić do czego*. Vestirsi, mettersi i panni altrui, *oblec się w czyjś skórę, postawić się na czyjsem miejscu*. Signori miei, si degnino di mettersi ne' miei panni, *Manz. P. S. Non si fare stracciar i panni, nie dać się ciągnąć za rękaw, nie dać się długo prosić*. Venire a panni d' alcuno, *iść za kim*. Però va oltre io ti verrò a panni, D. Inf. = *bielmo na oku*. = *skórka pływająca po wierzchu wina*.

PANNOCCHIA, s. f. *kiść, kita, wiecha u prosa, sitowia i l. p.* E spicca i capi come una — di panico, o di miglio, o di saggina, L. Pulc. Morg. [czka.]

PANNOCCHIETTA, s. f. *kitep*. PANNOCCHIUTO, —TA, ad. *kiciasty*.

PANNUME, s. m. *Med. co zastłania wzrok*. [la.]

PAN PORCINO, s. m. *Bot. gadu*.

PANTALONE, s. m. *maska w komediach włoskich przedstawiająca Wenecyanina*. = *pl. pantalon, pludry*.

PANTANACCIO, s. m. *peg. błotko*.

PANTANO, s. m. *bagno, błoto*.

PANTANOSO, —SA, ad. *bagnisty, błotnisty*. = *Pantanoso nel viso, fig. blanszowany*.

PANTEISMO, s. m. *panteizm, uznawanie Boga w całej naturze*.

PANTEISTA, s. m. *panteista*.

PANTEON, s. m. *panteon, świątynia wzniesiona w Rzymie, przez Agryppę zięcia Augusta, na cześć wszystkich bogów, dziś kościół zwany Rotonda*.

PANTERA, s. f. *Zool. lampart*. = *sieć na kuropatwy*.

PANTERINO, —NA, ad. *lamparci*.

PANTOMIMO, s. m. *aktor grający pantominy*.

PANTRACCOLA, s. f. *bajka, baśń*.

PANTUFOLA, PANTOFOLA, s. f. *pantofel*.

PANUNTO, s. m. *pop. fig. grzanka*.

PANZA, v. PANCIA.

PANZANE, s. f. pl. *androny, bantaluki, duby smalone*. Dar —, v. INFINOCCIARE, DAR PASTO.

PANZERONE, s. m. *accr. duży pancierz*. [szek.]

PANZETTA, s. f. dim. *brzu*.

PANZIERA, s. f. PANZERUOLA, dim. *pancierz*.

PAOLINO, s. m. *jakiś ptak*.

Fig. Nuovo —, *gap, gawron; fryc, dukdek*. Gente paolina, *gapie, gawrony*.

PAOLO, s. m. *parweł, pieniądz srebrny rzymski i toskiński wartości 8 kracyi, 28 gr. pol.*

PAONE, PAONEGGIARE, PAONESA, ec. v. PAVONE, ec.

PAPA, s. m. *papież*.

PAPABILE, ad. m. *mający być obrany papieżem*.

PAPAFICO, s. m. *Mar. maszt nad bocianiem gniazdem*.

PAPALE, ad. m. f. *papieżki*.

PAPASSO, s. m. *pop pogański*. = *rodzaj gry dziecinnej*.

PAPATO, s. m. *papiestwo*.

PAPAVERO, s. m. *Bot. mak*.

PAPERELLO, —RINO, s. m. dim. *geste, gąsiątko*.

PAPERINO, —NA, ad. *gesi*. = *papieżki*. Alla *paperina*, av. *wsparziale, okazale*.

PAPERO, s. m. —RA, s. f. *gąsiak, gaska*. = Dar la lattuga in guardia a' papperi, prov. *zrobić wilka pastuchem*. I papperi vo glien menare a ber le oche, v. oca.

PAPERONE, —OTTO, s. m. accr. *spory gąsiak*.

PAPESCO, v. PAPALE.

PAPIGLIONACEO, PAPILIONACEO, —CEA, ad. Bot. *motylkowy, groszkowy*.

PAPILIONE, v. FARFALLA.

PAPILLA, s. f. *brodawka cyckowa*. [dawczaty]

PAPILLARE, ad. m. f. *bro-*

PAPIRO, s. m. *papier, drzewo egipskie, na którego liściach dawniej pisano, i z których robiono knoty do lamp i t. p.*

PAPISMO, s. m. *papizm*.

PAPISTA, s. m. *papista*.

PAPPA, s. f. *papka dla dzieci*.

PAPPACCHIONE, s. m. *żartok*. PAPPAFICO, s. m. *kaptur, kapuza uopornicy lub piaszcza*. Spadace al fiasto aveano... e cappelline in tencia e pappafichi, *Tasson. Secc.*

PAPPAGALESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *papuży*.

PAPPAGALLO, s. m. *papuga*.

PAPPAGALESSA, s. f. *papuga (samica)*.

PAPPALARDO, —DONE, s. m. *świętoszek*. = *żartok*. = *niuńka, ciapa, munia*. [stwo]

PAPPALECCO, s. m. *obżar-*

PAPPARDELLE, s. f. pl. *łazanki gotowane w rosole z mięsem lub krwią zajęczą*. Condotto delle —, *scherz, gardło*.

PAPPARE, v. n. *zreć, zajądać*. [dzenie]

PAPPATA, s. f. *smaczne je-*

PAPPATACI, s. m. *Mach, mąż patrzący przez szpary na nierząd żony za smaczne je-*

PAPPATOIO, s. m. *drąg żelazny w hucie szklanej do mieszania roztopionego szkła*.

PAPPATORE, s. m. *żartok*.

PAPPATORIA, s. f. *bass, obżarstwo*. [kowe]

PAPPINA, s. f. *lody śmietan-*

PAPPINO, s. m. *śluga szpitalny*. [dziewiczny]

PAPPO, s. m. *chleb (w języku*

PAPPOLATA, s. f. *mięso rozgotowane*. = *fig. banialuka, czcza gadanina*.

PAPPONE, —LONE, s. m. *obżartuch*.

PAPPUCCIA, s. f. *papuś*.

PARABOLA, s. f. *Geom. parabola, linia krzywa otwarta, niemająca żadnego środka, któ-*

rej oś jest nieskończona. = *parabola, podobieństwo*. = *baśń, zmyślenie*.

PARABOLANO, s. m. *żgarz, gaduła, samochwał*. = *ad. zmyślony, fałszywy, próżny*.

PARABOLICO, —CA, pl. —CI, —CHE, *ad. Geom. paraboliczny*.

PARAGENTESI, s. f. *Chir. przekłócie brzucha mającemu wodną puchlinę*.

PARACLETO, —LITO, s. m. *duch pocieszyciel, Duch Święty*.

PARACRONISMO, s. m. *omyłka przeciw chronologii, zależąca na położeniu wypadku później niż się zdarzył*.

PARADISO, s. m. *raj*. — *terrestre, raj ziemski*. Mettere una cosa in —, *wynosić co pod niebiosą*. = *fig. najwyższe szczęście*. = *paradyś, galerya*.

PARADOSSO, s. m. *paradox*. = *ad. paradoksalny*.

PARAFERNA, s. f. *ruchomości które żona przynosi mężowi oprócz posagu*.

PARAFERNALE, ad. m. f. *nadposagowy*.

PARAFIMOSI, s. m. *Chir. narbrzmienie napletka*.

PARAFRASARE, v. a. *wykładać text z dodatkami, pisać parafrazę do textu*.

PARAFRASI, s. f. *parafraza, obszerniejszy wykład textu*.

PARAFRASTE, —SATORE, s. m. *autor parafrazy*.

PARAFULMINE, s. m. *kandyktor chroniący od piorunu, wynaleziony przez Franklina*.

PARAGGIO, s. m. *porównanie*. Sobieski invito, al cui — io scerno ogn' altro eroe famoso scemo di gloria, *Menz*. = *Mar. przestrzeń morza*. = *Uomo d'alto, di basso* —, *człowiek wysokiego, niskiego urodzenia*.

PARAGONABILE, ad. m. f. *dający się porównać*.

PARAGONARE, v. a. *porównywać*. = *v. r. porównywać się*.

PARAGONE, s. m. *kamień próbierny*. Oro di —, *czyste złoto*. = *Fig. próba, doświadczenie*. Più volte s'eran già non pur veduti, ma al — dell'arme combattuti, *Ar. Orł. Fur.* = *porównanie*. Un cavaliere... che di prodezza non ha —, *Bern. Orł...* *który nie ma sobie równego*.

A —, av. *w porównaniu*.

PARAGRAFO, s. m. *paragraf*.

PARAGUANTO, s. m. *poręka-wiczne, kuban*.

PARALASSE, —LLASSE, s. f. *Astr. paralaksa, różnica między rzetelną a pozorną położeniem ciała niebieskich*.

PARALELLAMENTE, av. *równoległe*.

PARALLELEPIEDO, s. m. *Geom. równoległoscian*.

PARALELLO, —LA, ad. *równoległy*. = *s. m. porównanie*. PARALELLOGRAMMO, s. m. *Geom. równoległobok*.

PARALISI, —SIA, s. f. *paraliż*.

PARALITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, *ad. ruszony paraliżem*.

PARALLELISMO, s. m. *Geom. równoległość*.

PARALOGISMO, s. m. *Log. fałszywe rozumowanie, w którym przypuszcza się to co jest dane do dowiedzenia*.

PARALOGIZZARE, v. n. *fałszywie rozumować*.

PARAMENTO, s. m. *ornaty kapłańskie*. = *bogate obicie*. = *bogata szata*. = *czaprak*.

PARAMOSCHE, s. m. *oganiaczka*.

PARANGONE, s. m. *Stamp. paragon*.

PARANINFO, —FA, s. *družba, družka*.

PARANOMASIA, s. f. *igraszka słów podobnie brzmiących, a mających różne znaczenie, v. BISTICIO*.

PARAPETTO, s. m. *Arch. parapet, przedpięstien*.

PARAPIGLIA, s. f. *ciężba, łtok*.

PARARE, v. a. *ozdobić*. = *obić, dać obicie*. = *nadstawić*. Chi ti dà una gota, para l'altra, *któ ci da w jeden policzek nadstaw mu drugi*. = *odbić pchnięcie, cięcie, uderzenie*. = *Parare il lume, il sole, la vista, zastaniać światło i t. d.* = *Parar le mosche, oganiać muchy*. = *v. r.*

Pararsi dinanzi ad alcuno, *stając przed kim, przedstawić się, pojawić się, okazać się, nawinąć się*. — *altrui dinanzi una cosa, nasunąć się, stawoć w umyśle, stanąć w myśli, przyjść na myśl*. = *zastonić się, schronić się*. = *v. n.* Non saper dove una cosa voglia andare a —, *nie wiedzieć do czego co zmierza, na czym się skończy*. E stette aspettando, dove andassero a — *questi preamboli, Manz. P. S.*

PARASELENE, s. f. *złudzenie wizerunków pobocznych, które w czasie tryg mrozów przy wypogodzonem niebie widzieć się dają*.

PARASITO, —TA, ad. *Bot. e Stor. nat. pasożytny*.

PARASOLE, s. m. *parasol*.

PARASSITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, *ad. pasożytny*.

PARASSITO, s. m. —TACCIO, —TONACCIO, s. m. *peg*. —TONE, s. m. *accr. pasibrzech, darmojad, pasożyt, pieczeniarsz*.

PARATA, s. f. *Milit. wał, szaniec, zasłona*. = *parada woj-*

skowa. = Veder la mala —, fig. widzieć niebezpieczeństwo. = Far la —, opatrzyć się w potrzebne rzeczy. = Restare in —, mieć się na ostrożności (w sechtowaniu).

PARATO, s. m. —TINO, dim. obicie.

PARATURA, s. f. strój, ozdoba. = obicie.

PARAVENTO, s. m. parawan. PARCA, s. f. Mitol. parka, których było trzy: Kłoto, która nawijała przedzę, Lachesi, która przędła, i Atropos, która uciwała nie życia ludzkiego.

PARCAMENTE, av. oszczędnie, skąpo.

PARCITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. oszczędność, skąpstwo.

PARCO, pl. —CHI, s. m. park, zwierzynek = park artylerji.

PARCO, —CA, ad. oszczędny, miarkowany, wstrzemięźliwy. = skąpy.

PARDO, v. LEOPARDO.

PARACHI, —IE, ad. pl. kilka, kilkanaście.

PARAGGIABILE, ad. m. f. dający się porównać.

PARAGGIAMENTO, s. m. zrównanie, ustalenie równo.

PARAGGIARE, v. a. równać, zrównać, porównać. = ustanowić równo jedno przy drugim, ustawić do poziomu. = v. r. zrównać się, dorównać, wyrównać. — a uno, porównywać się z kim.

PARAGGIATURA, s. f. miejsce zrównane.

PARAGGIO, s. m. równanie.

PARALIO, —GLIO, s. m. złączenie słone pobocznych.

PARENTADO, —TAGGIO, s. m. pokrewieństwo, powinowactwo. Far —, spokrewnić się. Far un —, ożenić się, wyjść za mąż. = krewni, powinowaci. = ród, urodzenie. = rodzina, familia. In —, av. w familii, między krewnymi.

PARENTE, ad. m. f. krewny. Le donne parenti e vicine, kuzynki i sąsiadki. M'è piu vicino il dente che il —, prov. V. DENTE. = pl. rodzice. E li parenti miei furon Lombardi, D. Inf.

PARENTELA, s. f. v. PARENTADO. = związek, podobieństwo. PARENTESI, s. f. nawias. Far —, fig. przerywać mowę.

PARENTEVOLE, ad. m. f. serdeczny. [serdecznie.

PARENTEVOLMENTE, av. PARERE, s. m. zdanie, opinia, mniemanie; rada. Esser di —, być zdania. Al mio, al tuo —, mojemu, twojemu zdaniem. Bel — mi avete dato, Manz. P. S. = zdanie sędziów.

PARERE, v. n. ir. zdawać się. — il secento, pięknie się wydawać. Non so se a voi quello se ne parrà, che a me ne parrebbe, niewiem czy ci się zdawać będzie o tem to co by mnie się zdawało. — mill'anni che segua alcuna cosa, niecierpliwie oczekiwać, wyglądać z utęsknieniem. = okazywać się. = v. r. D. Inf. okazać się.

PARETAIO, s. m. miejsce gdzie jest rozpięta sieć na ptaki.

PARÈTE, s. m. f. sciana. = sciana, powierzchnia wewnętrzna naczyń, żołądka. = fig. zasława, sciana. Dinne, com'è che fai di te — al sol? D. Purg. = sieć na ptaki. [ka.

PARTELO, s. m. dim. sciana. PARGOLEGGIARE, v. n. dziecić się.

PARGOLETTA, s. f. dziecuch.

PARGOLETTA, s. f. dziecuch.

PARGOLETTA, s. f. dziecuch.

PARI, ad. m. f. parzysty. Numero —, liczba parzysta. Giuocare a — o casso, v. CAFFO. = równy, podobny. — mio, mia, nostro, nostra, ec. równy, równa mnie, nasz równy, równi nasi. Pari pari, równusiutki. = av. równo, na jednej równi, w równi, zarówno. Andar di pari, al pari, iść z kim w równi. Levarla del pari, wyjąć bez zysku ani straty. Poi che Madonna... riconobbe e vide gir di pari la pena col peccato, b-nigna mi ridusse al primo stato, Petr.

PARIALE, ad. m. f. Osso —, kość skromiowa.

PARIETARIA, s. f. Bot. pomurnik, pomurne ziele.

PARIGLIA, s. f. równa liczba ok na kilku kostkach. = odwet. Rendere la —, oddać wet za wet.

PARIMENTE, av. równie, podobnie.

PARITÀ, —TADÉ, TATÉ, s. f. równość, podobieństwo.

PARLAMENTARE, v. n. radzić, obradować. = parlamentować, układać się z nieprzyjacielem.

PARLAMENTARIO, s. m. członek parlamentu.

PARLAMENTO, s. m. mowa; rozmowa. Farà venirla — seco, D. Inf. = parlament, senat. = zgromadzenie ludu. Far —, zwołać lud.

PARLANTE, ad. m. f. mówiący. Mal —, ogadujący.

PARLANTINA, s. f. gadatliwość. Ha una buona —, jest wygadany.

PARLANTINO, —NA, ad. gadatliwy.

PARLARE, v. a. o n. mówić. — a mezza bocca, mówić półgłosem. — fra i denti, cedzić przez zęby. — riserbato, mówić ostrożnie. — risentito, mówić z czuciem, z mocą. = pop. zalecać się do panny. Il giovane che mi parlava, młodzieniec który się starał o moje rękę. = s. m. mówienie, mowa. [wa.

PARLATA, s. f. —TO, s. m. mowa. PARLATORE, —DORÉ, † s. m. mówca. Bel —, człowiek płynnie mówiący.

PARLATARIO, s. m. izba po klasztorach dla rozmowy z przychodniymi. = parlament.

PARLATRICE, s. f. kobieta wielomówna. [mowa.

PARLATURA, —DURA, † s. f. PARLETICO, s. m. drganie głowy i rąk starców.

PARLETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. tknięty paraliżem.

PARLEVOLE, ad. m. f. rozpowiadający. = dający się wyrazić. Con dolor non —, z żalem niepodobnym do wyrażenia. [plotka.

PARLIERE, s. m. † papla.

PARLOTTARE, v. n. gwarzyć.

PARMIGIANO, s. m. okolica miasta Parmy. = ser parmazan.

PARNASO, —SSO, s. m. Parnas, góra w Focydzie poświęcona Apollinowi.

PARODIA, s. f. parodia, komiczne przerobienie poważnego przedmiotu.

PAROLA, s. f. słowo, wyraz. = mowa, władza mówienia. Quivi perdè la vista e la —, D. Purg. = głos, ton. = maxyma, zdanie, słowo wyrażone przez kogo. = słowo dane komu, obietnica. = Ammazzar le parole, polykać słowa. Avere, chiedere, domandar la —, mieć czyje słowo, prosić o dostrzymanie słowa. E Martinozzo, dicendogli che aveva alligata la figliuola, gli domandò la —, Lasc. Nov. Avere parole con alcuno, przemówić się z kim. Dar —, dać komu słowo. Dar parole, uwodzić, tudzież ploneni obietnicami. Pigliar in —, uchwycić za słowo. Pigliar la —, zabrać głos. Pigliar —, odebrać rozkaz. Rompere le parole in bocca, przerywać komu mowę. Riscaldarsi di parole, venire a parole, pokłócić się. Uoino di sua —, człowiek słowny. Le parole non s'infizzano, prov. słowo wieat, pismo grunt. = Milit. hasło. Dar la —, dać hasło. Pigliar la —, odebrać hasło.

PAROLACCIA, s. f. peg. wyraz grubijanski. = wyraz sprośny, wszelaczny.

PAROLAIO, s. m. gadula.
PAROLETTA, —LINA, —LINFETTA, —LUCCIA, —LUZZA, s. f. dim. słotoko. Dar paroline, farle paroline, obciycwać gruski na wierzbie.

PAROLI, s. m. parol, zagięcie karty na potrójną stawkę w grze faraona.

PAROLONE, s. m. —NA, s. f. wyraz szumny.

PAROLOZZA, s. f. wyraz grubijanski.

PAROSISMO, s. m. parozym.
PAROTIDE, s. f. Anat. gruczoly za uchem.

PARRICIDA, s. m. ojcobójca.

PARRICIDIO, s. m. ojcobójstwo.

PARROCCHIA, s. f. parafia.
PARROCCHIALE, ad. m. f. parafialny.

PARROCCHIANO, s. m. paroch, pleban. = pl. parafianie.

PARROCO, pl. —CHI, s. m. paroch, pleban, proboszcz.

PARRUCCA, s. f. peruka.

PARRUCCACCIA, s. f. peg. peruczysko.

PARRUCCHIERE, s. m. perukarz.

PARRUCCHINO, s. m. dim. peruczka.

PARSIMONIA, s. f. oszczędność; skąpstwo.

PARSO, —SA, p. ad. v. PARERE.

PARTE, s. f. część. Mettere alcuno a — di chechessia, przypisać kogo do części, dać udział w czym. Io l'ho messo a — con me del regno mio, e di me stessa, *Car. En.* = częścią, począsi; jedni, drudzy. — presi in battaglia e — uscisi, — feriti da pungenti strali, *Petr.* = strona. Da — o per — d'alcuno, z czyjej strony. Dalla — mia, tua, ec. z mojej, z twojej strony. Star, tirar da —, *stac na stronie, wziąć na stronę.* Porre da —, odłożyć na stronę. A —, osobno, oddzielnie. Da parte a parte, a parte a parte, *wskrós, na wylot.* La luce che m'arde e strugge dentro a parte a parte, *Petr.* = miejsce, strona, kraj, kraina. = partya, stromnictwo, fukeya. S'incominciò a divider tutta l'Italia a — di Chiesa e d'Imperio, *G. Vill.* = strona pracująca się. Esser giudice e —, *być sędzią i stroną.* = powinność, obowiązek. Fate voi la — vestra ch'io farò la mia, *pebi swą powinność a ja dopełnić mojej.* = przymiot, zaleta. Le rare parti dell'ingegno e dell'animo, *Giob.* = PAR-

TECHÈ, cong. *podczas gdy.* — lo scolare questo diceva, *Boc.*

PARTECIPARE, v. n. uczestniczyć, mieć udział. = podzielać, dzielić z kim. = v. a. udzielić wiadomości.

PARTECIPATORE, s. m. uczestnik.

PARTECIPAZIONE, —PANZA, s. f. —MENTO, s. m. uczestnictwo, udział.

PARTECIPE, ad. m. f. uczestnik. Far —, udzielić wiadomości.

PARTEFICE, ad. m. f. v. PARTECIPE. = ten który się z kim czem podzielił. Partefici divennero del poder di Masetto.

PARTEGGIAMENTO, s. m. podział.

PARTEGGIARE, v. n. należeć do jakiej partyi.

PARTENZA, s. f. odjazd, wyjazd.

PARTEVOLE, PARTIBILE, ad. m. f. podzielny.

PARTICELLA, —CINA, s. f. dim. czystka, cząsteczka. = Particella, *Gram.* partykula.

PARTICIPARE, ec. v. PARTECIPARE, ec.

PARTICIPIO, s. m. *Gram.* imiesłowo.

PARTICOLA, s. f. cząstka. = *Gram.* partykula. = hostya.

PARTICOLARE, ad. m. f. szczególny, osobliwy. = ciekawcy. = s. m. = szczegół. Dar qualche — sopra una cosa, dać o czym szczegóły. In —, av. w szczególności.

PARTICOLAREGGIAMENTO, s. m. wyszczególnienie.

PARTICOLARITA, —TATE, —TATE, s. f. szczegół. = szczegółne zdarzenie.

PARTICOLARIZZARE, —REGIARE, v. a. wyszczególnić.

PARTICOLARMENTE, av. szczególnie, w szczególności.

PARTICOLA, —CULARE, ec. v. PARTICOLA, ec. [na]

PARTIGIANA, s. f. partyzantka.

PARTIGIANATA, s. f. ukłócić partyzantką.

PARTIGIANO, s. m. partyzant, stronnik.

PARTIGIONE, s. f. podział.

PARTIMENTO, s. m. podział. = odjazd.

PARTIRE, v. a. ir. dzielić, podzielić, rozdzielić. Udrallo il paese che Appenin parte e l'mar circonda e l'Alpe, *Petr.* = rozdzielić się z kim. = rozjąc, rozbroić, rozłączyć bijących się. Quando pur vede che l'pregar non vale, di partirle per forza si dispone, *Ar. Orf. Fur.*

PARTIRE, v. n. e. r. odjechać, wyjechać, odejść. = oddać się,

odłączyć się. Partiti da costesti che son morti, *D. Inf.* Partirsi (dal mondo), *zejść ze świata.* La bella donna che cotanto amavi stabilmente s'è da noi partita, *Petr.* = *krując się, pokać.* I, che temo del cor che mi si parte, *Petr.*

PARTITA, s. f. odjazd, wyjazd, odejście. Ultima —, *smierć.* = część, porcja. = oddział partyzantów. = artykuł w rachunkach knpieckich. = partya w grze. Fare una —, grać partyką. Vincere una —, wygrać partyką.

PARTITAMENTE, av. oddzielnie, osobno, odrębnie.

PARTITANTE, s. m. partyzant, stronnik.

PARTITO, s. m. sposób. Pensò far pace con alcun —, *Dittam.* Avere il cervello a —, *mieć olej w głowie.* = *umowa, ugoda, uwarunek.* = postanowienie, decyzja. — reciso, *niezmienne postanowienie.* A — preso, po dojrzałem namyśleniu się. = stan, położenie, *niebezpieczeństwo.* Vedi a qual — e' m'ha ridotto, *patrz do jakiego przywiódł mnie stan.* A mal —, *w złym stanie, w niebezpieczeństwie.* Ridure a mal —, *przypieść do złego stanu, do przykrego położenia.* Mettere a —, *wrazic na niebezpieczeństwo.* Egli è il meglio che noi ci stiamo pianamente con questo poco che noi abbiamo, che tu lo metta più a —, *Fior.*

Pecor. = Andare, mandare, mettere a —, *fare il —, zbierać glosy, wota, kreskę.* Rendere il —, *dać glos, kreskę i glosować, wotować.* Vincere il —, *przekreskować, przeglosować.* = *Ingannarsi a —, grubo się pomylić.* = *partya, małżeństwo pod względem majątku.* = *Femmina di —, nierządnicza.*

PARTITO, —TA, p. ad. v. PARTIRE. = podzielony, rozdwojony. A che verranno li cittadini della città partita? *D. Inf.*

PARTITORE, s. m. rozdzielca. = *Arit. liczba dzielca.* = *oddzielający się od kogo, rozstający się z kim.* = *sprawca poróżnienia.* [tytura]

PARTITURA, s. f. *Mus.* partycja, s. f. podział.

PARTO, s. m. półg. Donna di —, *położnica.* Esser di —, *fare il —, leżeć w pologu, odprawiać półg.* Star sopra —, *być w pologu.* Dolori del —, *bole przy porodzeniu.* Nati o prodotti a un —, *bliźnięta.* Morire di —, *umrzeć z pologu.* = *po-*

wyjechać, odejść. = *fig. twór, u-*

twór, plód. Questo piccol — del mio ingegno, *Gal. Lett.* = *potkot*, *pomiot*. [łożnica.

PARTORIENTE, s. i. e. ad. *partorire*, v. a. ir. *wrozić*, *powić*, *wydać plód na świat*. = *fig. zrodzić, sprawić*. — *odio, sospetto, ec. sprawić nienawiść, i t. d.*

PARTORITRICE, s. f. *łożnica*. = *fig. sprawczyni*. Quanto di male fu partoritrice! *But.* [stać, kształt.

PARUTA, s. f. *D. Purg. po*
PARUTO, —TA, p. ad. v. *PARERERE*.

PARVENZA, s. f. *małość*. = *fig. pl. D. Par. gwiazdy*.

PARVIFICARE, v. a. *zmniejszyć*. [zmniejszenie.

PARVIFICAZIONE, s. f.

PARVIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *lichy, nędzny*.

PARVITÀ, s. f. *małość*.

PARVO, —VA, ad. lat. *mały*.

PARVOLO, PARVULO, PARVOLETTO, PARVOLINO, s. m. *dim. dziecko, dzieciątko*.

PARZIALE, ad. m. f. *parcjalny, stronny*. = *cząstkowy*.

PARZIALEGGIARE, v. n. *przyłączyć się do stronictwa, wziąć czyją stronę, okazać się parcjalnym*.

PARZIALITÀ, s. f. *stronność, parcjalność*.

PARZIALMENTE, av. *stronnie, parcjalnie*. [mocny.

PASCALE, ad. m. f. *wielkopostny*.

PASCERE, v. a. *paść, karmić*. Quale sov' esso il nido si riggira poichè ha pasciuto la cignona i figli *D. Par.* = *paść się*. Da fame costretta a — erbe si diede, *Bocc.* = v. r. *fig. paść się, karmić się*. — *d'aria, di fumo, fig. karmić się próżnymi nadziejami*. Ch'io mi pasco di lagrime tu il sai, *Petr.*

PASCIBIETOLA, ad. e s. *glupiec*.

PASCIMENTO, s. m. *pasienie*. = *fig. pasza, pokarm*.

PASCIONA, s. f. *pasza*. = *obfitość rzeczy potrzebnych do życia*.

PASCITORE, s. m. —TRICE, s. f. *pastorz, pasterka*.

PASCIUTO, —TA, p. ad. *pasiony, harmony*.

PASCO, s. m. * *żer, pasza*.

PASCOLAMENTO, s. m. *pasienie; pasza*.

PASCOLARE, v. *PASCERE*.

PASCOLO, s. m. *pastwisko*. = *pasza, pastwa, pokarm*. — *alla passione, fig. nasycenie namiętności*.

PASQUA, s. f. *pascha, Wielkanoc*. Dar la mala —, *fig. życzyć komu złego*.

PASQUALE, ad. m. f. *wielkonoctny*.

PASQUILLO, s. m. —NATA, s. f. *paszkwił*.

PASQUINO, s. m. *posąg gladiatora w Rzymie, na którym przylepiano paszkwiłe*.

PASSABILE, ad. m. f. *niezgorzszy*.

PASSAGGERE, —RO, ad. e s. m. *passażer*.

PASSAGGIO, s. m. *przejście, przechód*. — *da questo mondo, zejście z tego świata*. = *przejście, miejsce przechodu*. = *przełóż; przewozowe*. = *Mus. pasaż*.

PASSAMANAIO, —IA, s. s. *szmuklerz, szmuklerka*. [sma.

PASSAMANO, s. m. *burt, tap*

PASSAMENTO, s. m. *przechodzenie*.

PASSAPORTO, s. m. *paszport*.

PASSARE, v. n. *przechodzić, przejść*. — *a nuoto, a guazzo, przebyć w pław, w bród*. — *in un luogo, pojsć dokąd*. = *uchodzić, mijać, przemijać*. Il tempo, il duolo, ec. *passano, czas uchodzi, ból przemija*. Cosa bella e mortal *passa e non dura, Petr.* = *Passar di vita, umrzeć*. *Passa la bella donna e par che dorma, Tass. Ger.* = *Vi passa una differenza, zachodzi w tem różnica*. = *Passar per uno sciocco, uchodzić za głupiego*. = v. a. *przeszyć, przebić*. — *uno colla spada, przeszyć kogo szpadą*. — *da banda a banda, przebić na wylot*. = *Passar la strada, uñ fiume, przejść przez ulicę, przebyć rzekę*. = *Passar il tempo, przepędzać czas*. — *la notte, przepędzić noc*. — *gli anni, przepędzić, przeżyć lata*. *Passarla bene, przepędzać czas wesoło*. = *Passar i termini, wyjść z granic*. = *Passar per le armi, rozstrzelać*. = *Passar a rassegna, odbywać przegląd wojska*. = *Passarsela leggermente, tacitamente, pominać co, zamilczec o czem*. = *Passar di bellezza, di sapere, przewyższać w piękności i t. p.*

PASSATA, s. f. *Fare una* — *con uno intorno a qualche negozio, wdać się z kim w jaki interes*. = *Dar —, udawać głuchego lub odpowiadać nie do rzeczy*. = *Far — negli onori, nelle lettere, postąpić na wyższy stopień, uczynić postęp w naukach*. = *Far una, due passate, mieć zatrzymanie miesiączki przez jeden, dwa miesiące*.

PASSATEMPO, s. m. *przepędzenie czasu, rozrywka*.

PASSATO, —TA, p. ad. *przeszły, upłyniony, i t. d.* = s. m.

czas przeszły, przeszłość. = *pl. przodkowie*.

PASSATOIO, s. m. *kładka*. = *ad. łatwy do przejścia*.

PASSATORE, s. m. *przechodzeń*.

PASSEGGIARE, v. n. *przechadzać się*. = v. a. *Passeggiare un cavallo, przeprowadzać konia*.

PASSEGGIATA, s. f. —MENTO, s. m. *przechadzka*.

PASSEGGIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *przechadzający się*.

PASSEGGIERE, —RO, s. m. *podróżny, przechodzeń*. = *strażnik komory celnej*. = *przewoźnik*.

PASSEGGIERO, —RA, ad. *przechodni*. = *służący do przewozu*. = *fig. przemijający*.

PASSEGGIO, s. m. *przechadzka, spacer*.

PASSERA, s. f. —RE, —RO, s. m. *wróbel*. *Cacciar le passere, fig. odpędzać smutek*.

PASSERAIO, s. m. *świertgotanie wróblów*. = *fig. gwał wiehu osób*.

PASSERETTA, —RINA, s. f. —RINO, s. m. *dim. wróbel*.

PASSEROTTO, s. m. *wróbel z guiazda*. *Dire, fare un —, fig. wystrzelić baka*.

PASSETTO, —TA, ad. *nadwiedły, nadpleśniaty*.

PASSIBILE, ad. m. f. *cierpiętlivy*. [wość.

PASSIBILITÀ, s. f. *cierpiętlivost*.

PASSINO, s. m. *miara długości we Florencji (3 braccia) których idzie tysiąc na miłę*. = *kawał płótna*. = *dim. kroczek*.

PASSIONARE, v. a. *dręczyć*. = v. n. *cierpieć*.

PASSIONATAMENTE, av. *namiętnie*.

PASSIONATO, —TA, p. ad. *męczony*. = *namiętny*.

PASSIONE, s. f. *ból, cierpienie, męka*. — *di G. C. męka Chrystusa Pana*. = *namiętność*.

PASSIVAMENTE, —VE, av. *biernie*.

PASSIVITÀ, s. f. *bierność*.

PASSIVO, —VA, ad. *bierny, odbierający wrażenia*. = *Gram. Verbo passivo, słowo bierno*.

PASSO, s. m. *krok*. *Andare di —, isć wolnym krokiem*. *Uscire di —, studiare il —, przyspieszyć kroku*. *Muovere il —, stąpić krok, postąpić, isć*. — *non moverai, che l'ombra mia non ti sia intorno, Car. En.* *A passo a passo, passo innanzi passo, passo passo, noga za nogą, powoli, stopniami, jedno po drugim*. *Passo passo andavam senza sermone, D. Inf.* *Passo passo si va a Roma, prov. powoli najdalej zajdziesz*. = *Fig. Ultimo —, śmierć*. *Pigliare*

i passi (innanzi), **przedsiewziąć kroki**. Fare un — falso potknąć się, **poblądzić**. = **przechód, przejście**. = **przelot**. Uccelli di —, ptaki przelotne. = **miejsce w dziele, w autorze**. = Alto passo, **otwarte morze, ocean**. = I passi del tempo, * **bieg czasu**. = Io ti vo' dire un — più là, **wiecej ci jeszcze powiem**.

PASSO, —SA, ad. **związły, uschły, zeschły**. = ten który ucierpiał. [ki.]

PASSOLA, —ULA, s.f. **rodzyna**. **PASSURO**, —RA, ad. **mający cierpieć**.

PASTA, s. f. **ciasto**. Col rime-nar-la pasta, il pan s' affina, **prov. uprawa prowadzi do doskonałości**. = **kompozycja nasładowująca drogie kamienie**. = Fig. Di buona —, **dobroduszny**. Uomini di grossa —, **Cas. Galat. ludzie ograniczeni, głupi; zakute, kapuszciane głowy**. Mettere mano in —, **wdać się w co, wtrącić się do czego**.

PASTACCIO, v. **PASTRICCIANO**.

PASTADELLA, s. f. **chrust**.

PASTAIO, s. m. **fabrykant makaranu**.

PASTEGGIABILE, ad. m. f. **stolowy (o winie)**. [dło.]

PASTEGGIAMENTO, s. m. **ja**. **PASTEGGIARE**, v. n. **dawać jeść, żywić, traktować**. = **razem jadac**.

PASTELLO, s. m. **kawałek ciasta**. = **Pitt. pastel**.

PASTICCERIA, s. f. **sklep pasztetnika**.

PASTICCIERE, **PASTELLIERE**, s. m. **pasztetnik**.

PASTICCIO, s. m. **pasztet**. = **Pitt. kopia obrazu wielkiego mistrza**. — Mus. **opera z pozbiieranych kawałków**.

PASTICCIOOTTO, —CETTO, s. m. **dim. pasztecik**.

PASTIGLIA, **PASTICCA**, s. f. —co, s. m. **troczka**. = **wonny cukierek**.

PASTINACA, s. f. **pasternak**. Ficcar pastinache, **fig. igać**.

PASTO, s. m. **jadło, pokarm, strawa**, = **obiad, wieczerza**. Mangiare a — nell' osteria, **stolować się w austeryi**. Fare a —, **żądać tyle od osoby**. = **uczta, biesiada**. = **letkie, ptuca bydlece**. Dar — **fig. durzyć, zwo-dzić piękniemi obietnicami, obiecywać gruszki na wierzbie, ludzić próżną nadzieją**. = **fig. pokarm**. La pazienza è — del poltrone, **Bern. Orł.** = **A tutto —, av. ciagle, ustawicznie**.

PASTO, —TA, ad. * **nakar-miony, nasycony**.

PASTOCCHIA, s. f. **gruszki na wierzbie, dudki na kościele**.

= **Dar pastocchie, obiecujący gruszki na wierzbie, v. PASTO**. **PASTOCCHIATA**, v. **PAPPO-LATA**.

PASTOIA, s. f. **pęto**. = **fig. przeszkoda, zawada**.

PASTONA, s. f. **chleb podługowaty z kasztanów**.

PASTONE, s. m. **accr. duży kawał ciasta**.

PASTORALE, s. m. **pastorał**. = s. f. **sielanka, pasterka**. = ad. m. f. **pasterski**. = **pasterski, od pasterza duchownego**.

PASTORALMENTE, av. **popa-sterku**.

PASTORE, s. m. **pasterz**. = **fig. pasterz duchowny**.

PASTORECCIO, —CIA, ad. **pasterski**. [czka.]

PASTORELLA, s. f. **pastere**. **PASTORELLO**, —TTO, s. m. **pastuszek, pasterek**. [stwo.]

PASTORIZIA, s. f. † **paster**. **PASTOSITA**, s. f. **Pitt. deli-katność koloryty**.

PASTOSO, —SA, ad. **kłaj-strowaty, miękki jak ciasto, pulchny**. = **Colorito pastoso, deli-katny koloryt**.

PASTRANO, s. m. **oponcza**.

PASTRICCIANO, s. m. **dziki pasternak**. = **fig. pop. niunia, gamon, ciapa, cymbał, czop, rura, duda**. Egli un cotal — e noi astuti come il diavolo, **Fir. Disc. Buon —, dobre człeczysko**.

PASTUME, s. m. **ciasta**.

PASTURA, s. f. **pastwisko, pastewnik**. = **pasza**. Essere in —, **być na paszy**. Tenere in —, **fig. v. PASTO**. = **pastwa, pokarm**. Mori ad un tratto, e di marin vitello che la mirò cadere, **fu —, Fort. Rice.** = **tajno jeleni, sarny, wilków, dzików**.

PASTURALE, s. m. **pecina**. = **pastorał**.

PASTURARE, **PASTORARE**, v. a. e n. **paść bydło**.

PASTUREVOLE, ad. m. f. **pa-steuny**.

PATACCA, s. f. —co, s. m. **dawna drobna moneta**. Non valere una —, **nie być wartym szeląga**. = **mały statek przy większych**.

PATATA, s. m. **kartofel**.

PATELLA, s. f. **muszla**. = **Anat. czaszka goleniowa**.

PATENA, [—tè-na], s. f. **patyna**. = [pà-te-na], **Pitt. skorpupa jaką się z czasem obraz powleka**.

PATENTE, s. f. **patent**. = **ad. m. f. jawny, widoczny**. = **Porta —, drzwi otworem stojące**.

PATENTEMENTE, av. **jawnie**.

PATERECCIO, —CIOLO, s. m. **zanokcica**.

PATERINO, s. m. **pataryn,**

heretyk XI wieku, jeden z tych którzy za Manichejów poczytywani, znani byli gdzie indziej pod nazwiskiem bulgarów, dobrych ludzi (bos homos).

PATERNALMENTE, av. **po ojcowsku**.

PATERNITÀ, —TATE, **s. f. ojcowstwo**. = **wielebność**.

PATERNO, —NA, **PATERNALE**, ad. **ojcowski**. Beni paterni, **dobra ojczyste**.

PATERNOSTRO, s. m. **ojczyszcz.** = **pl. wielkie ziarna rożancowe; rożaniec**.

PATETICAMENTE, av. **pate-tycznie**.

PATETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. **patetyczny, czuły, rozrzewniający, rozczulający**.

PATIBOLO, s. m. **szubienica**.

PATIMENTO, s. m. **cierpienie**.

PATINA, s. f. v. **TONDO**. = **powłoka grysspanowa na starych medalach**.

PATIRE, v. n. ir. **odbiierać wrażenia od działacza, znajdować się w stanie biernym**. = **cierpieć**. — **forza, cierpieć gwałt**. — **di renella, di stomaco, cierpieć na kamień, na żółdek**. Il grano ha patito, **zboże przycierpiało**. = **cierpieć, znosić**. — **freddo, caldo, patirsi la fame, la sete, znosić zimno, i t. d.** = **Patir d' una cosa, cierpieć niedostatek czego**. = **Patir la voglia di checchessia, nie móc zaspokoić swej żądzdy**. = **Non patir dimora, indugio, nie cierpieć zwłoki**.

PATITORE, s. m. **cierpiący**.

PATITOLGIA, s. f. **patologia, nauka o chorobach**.

PATOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. **patologiczny**.

PATRASSO, s. m. **scherz**. Mandare a — (ad patres), **posiść na drugi świat**. Andare a —, **umrzeć**.

PATRIA, s. f. **ojczyzna**.

PATRIARCA, pl. —CHI, s. m. **patryarcha**.

PATRIARCALMENTE, av. **patryarchalnie**. [archat.]

PATRIARCATO, s. m. **patry**. **PATRIARCHIA**, s. f. **stolica patryarchy**.

PATRIGNO, s. m. **ojczym**.

PATRIMONIALE, ad. m. f. **ojczysty, dziedziczny**.

PATRIMONIO, s. m. **ojcowizna, majątek ojczysty**. Il — della Chiesa, **dobra kościelne**.

PATRINO, s. m. **ojciec chrześny**. = **sekundant**.

PATRIO, —IA, ad. **ojczysty**.

PATRIOTTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. **patryotyczny**.

PATRIOTTISMO, s. m. **patryotyzm**.

PATRIOTTO, PATRIOTA, s. m. *patryota*.
PATRIZATO, s. m. *patrycyat*.
PATRIZIO, s. m. *patrycyusz*, *szlachcic rzymski*. = ad. *patrycyuszowski*.

PATRIZARE, v. n. *mieć co z ojca, wdać się w ojca*.

PATROCINARE, v. a. *opiekować się, mieć w swojej opiece*.
PATROCINATORE, s. m. *opiekun, obrońca*. [obrona.

PATROCINIO, s. m. *opieka*,
PATRONA, s. f. *patrontasz*.
PATRONIMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *pochozący od ojca (o imieniu)*.

PATRONO, —NA, s. m. *patron, obrońca sądowy*. = *patron, patronka (o świętych)*.

PATTARE, v. n. *skwitować się*. = v. a. *porównać rok więźcicy w ze stoncznym*.

PATTEGGIAMENTO, s. m. *godzenie się, umawianie się*.

PATTEGGIARE, v. n. *godzić się, umawiać się*.

PATTEGGIATORE, s. m. *zawierający umowę*.

PATTI, ad. m. pl. *Restar* — e pagati, *skwitować się*.

PATTINO, s. m. *łyżwa do ślizgania się*.

PATTO, s. m. *ugoda, umowa*.
Romper e i patti, *zerwać umowę*.
Stare a' patti di checchessia, *przystać na co, zgodzić się na co*.
Patti chiari, *amicizia lunga*, *prov. kochajmy się jak bracia, a rachujmy się jak żydzi*. = *warunek*.
Con — che, *z tym warunkiem aby*.
Ad ogni —, *koniecznie*.
A — nessuno, *żadnym sposobem*.

PATTONA, s. f. *placek z mąki kasztanowej*.

PATTOVIRE, PATTURE, v. n. *ir. godzić się, umawiać się*.

PATTUGLIA, s. f. *patrol*.

PATTUME, s. m. *śmiecie, plugastwa*.

PAURA, s. f. *bojaźń, obawa, strach*.
Mettere —, *nabawić strachu*.
Stare in —, *lękać się*.
Entrare —, *przestraszyć się*.
Gli entrò tanta — addosso, *tak się przelęknął*.

PAURICIA, s. f. dim. *nieco strachu*.
E avevano anzi che no un po' di —, *Lasc. Nov.* [wie.
PAUROSAMENTE, av. *lekli-paurosetto*, —TA, ad. *nieco lekliwy, płochliwy*.

PAUROSO, —SA, ad. *lekliwy, bojaźliwy, trwożliwy, przelękły*.
Volsse gli occhi verso quella parte ove io era molto pauroso, *D. Vit.* = *D. Inf. straszny*.
Io discerneva una figura d'un Signore di pauroso aspetto, *D. Vit.*

PAUSA, s. f. *pauza, przestank*.

PAUSARE, v. n. *zrobić pauzę, zatrzymać się, stanąć, wy-począć*.

PAVE, * tylko w 3 os. licz. p. cz. ter. od słowa łacińskiego PAVEO, *boi się*.

PAVEFATTO, —TA, ad. *prze-straszony*.

PAVENTARE, v. n. *bać się*.

PAVENTEVOLE, ad. m. f. *straszny*.

PAVENTO, s. m. *strach*.

PAVENTOSAMENTE, av. *lękliwie*.

PEVENTOSO, —SA, ad. *straszny*. = *lekliwy, bojaźliwy*.

PAVESAIIO, —RO, s. m. *żołnierz uzbrojony pawęzą*.

PAVESE, s. m. *pawęża, pająk, puklerz*.

PAVIDO, —DA, ad. *bojaźliwy, lekliwy, trwożliwy*.

PAVIMENTARE, v. a. *brukować*. = *układać podłogę z cegły lub tarcic*.

PAVIMENTO, s. m. *bruk*. = *podłoga, posadzka*.

PAVONAZZICCO, —CIA, ad. *fiioletowy*. [let.

PAVONAZZO, —CCIO, s. m. *fiopavoncella*, s. f. *Ornit.*

PAVONCELLO, —CINO, s. m. dim. *pawie, pawiatko*.

PAVONE, s. m. *paw*.

PAVONEGGIARE, v. n. e r. *nadymać się jak paw, pysznić się, buńczuczyc się*. = v. a. *upieknąć, przyozdobić, ubarwić*.

PAVONESSA, s. f. *pawica*.

PAZIENTE, ad. m. f. *cierpliw*. = s. *pacyent, pacjenta*.

PAZIENTEMENTE, av. *cierpliwie*.

PAZIENZA, —ZIA, s. f. *cierpliwość*.
Rinnegar la —, *stracić cierpliwość*.

PAZZACCIO, s. m. peg. *ogromny waryat*. [nemu.

PAZZAMENTE, av. *po szalony*.
PAZZEGGIARE, v. n. *szaleć, waryować*.

PAZZERELLO, PAZZARELLO, —LA, s. e. ad. dim. *mały waryat, i t. d.*

PAZZERESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *szalony, waryacki*.
Alla pazzeresca, av. *po szalonemu*.

PAZZERICCIO, —CIA, ad. *postrzelony przez głowę, mający bzika w głowie*.

PAZZERONE, s. m. *napół waryat*.
Voi siete una gabbia di pazzeroni, *Lasc. Com.*

PAZZESCAMENTE, av. *po szalonemu*.

PAZZESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *szalony, waryacki*.

= *Alla pazzesca*, av. *po szalonemu*. [waryacya.

PAZZIA, s. f. *szalenstwo*.

PAZZIARE, v. n. *szaleć, waryować*. [gacy bzika.

PAZZICCIO, —CIA, ad. *ma-pazziuola*, PAZZIUZZA, s. f. dim. *malenka waryacya*.

PAZZO, —ZA, ad. e. s. *waryat*. — *da catena*, *da bandiera*, *taki waryat że mu głowę ogolić i związać trzeba*. = *szalona palka, sowizdrzał*. = *Essere o andare pazzo di checchessia*, *szaleć, przepadać za czym*.

PECCA, s. f. *grzech, wina, skaza*.
L' uom ch'è nacque e visse senza —, *D. Inf.* [szny.

PECCABILE, ad. m. f. *grzesz*.

PECCADIGLIO, s. m. *grzeszek*. [grzeszny.

PECCAMINOSO, —SA, ad. *grzesz*.
PECCARE, v. n. *grzeszyć*, *popętnić grzech*. = *biażyć, pobiłdzać*.

PECCATACCIO, s. m. *peg. brzydki grzech*.

PECCATO, s. m. *grzech*. = *wina, przewinienie*. — *confessato mezzo perdonato*, *prov. wina wyznana na pół darowana*. = *Che —! che gran —! co za szkoda!*

PECCATORACCIO, s. m. *peg. wielki grzesznik*.

PECCATORE, s. m. —TRICE, s. f. *grzesznik, grzeszniczka*.

PECCATORELLO, —RUCCIO, —TUZZO, s. m. dim. *grzeszek*.

PECCHERO, s. m. *puhar*.

PECCHIA, s. f. *pszczoła*.

PECCHIARE, v. a. *szalać, smoktać*. = *fig. chlać, żłopać*.

PECCHIONE, s. m. *truteń*.

PECCIA, v. PANCIA.

PECCIATA, s. f. *udowzenie nogą w brzuch*.

PECE, s. f. *smoła*.
Esser macchiati d' una —, *fig. mieć z kim jedne wady*. [lony.

PECIOSO, —SA, ad. *zasmoc*.

PECORA, s. f. *owca*.
Una — marcia ne guasta un branco, *prov. jedna parszywa owca całą trzodę zarazi*.
Carta di —, *par gamin*.

PECORACCIA, s. f. *peg. owczyśko*. = *fig. barania głowa*.

PECORAGGINE, s. f. *głupstwo, nierozsądnienie*.

PECORAIO, —IA, s. *owczarz, owczarka*.

PECORARE, v. n. *beczeć*.

PECORECCIO, s. m. *fig. Entrar nel —, zaplątać się w mowie, nie umieć skończyć dyskursu*.
Uscir del —, *wybrnąć z kłopotu*.

PECORELLA, s. f. *owiczka*.

PECORILE, s. m. *owczarnia*. = ad. m. f. *owczy*.

PECORINA, s. f. młoda owieczka. = bobka owcza.

PECORINO, s. m. jagnię. = bobka owcza. = ad. owczy. = fig. głupowaty.

PECORONE, s. m. acer. duża owca. = fig. barania głowa. Entrare nel —, uprzeć się, zaciąć się. Studiare il —, być ostem.

PECULATO, s. m. kradzież skarbu publicznego.

PECULIARE, ad. m. f. wtaściwy, szczególny. [gólnie.]

PECULIARMENTE, av. szczególnie.

PECULIO, s. m. trzoda. = zarobek osoby będącej pod władzą innej. Aver fatto un po' di —, uciąć trochę grosza.

PECUNIA, s. f. pieniądże.

PECUNIALE, —RIO, —RIA, ad. pieniężny.

PECUNIOSO, —SA, ad. pieniężny, mający pieniądze.

PEDAGGIÈRE, s. m. mytnik.

PEDAGGIO, s. m. myto.

PEDAGNUOLO, —LA, ad. ścięty na pniu. [TERIA.]

PEDAGOGHERIA, v. PEDAN-

PEDAGOGIA, s. f. pedagogia.

PEDAGOGICO, —CA, pl. —

CI, —CHE, ad. pedagogiczny.

PEDAGOGO, pl. —GHI, s. m. pedagog, nauczyciel.

PEDALE, s. m. pień. = dziurżak cepa. = pedał u fortepianu, u organów. = pociągiciel szewski. [wozu.]

PEDANA, s. f. stopień u pedantacciu, s. m. peg. obmierzty pedant.

PEDANTE, s. m. —TELLO, —TUCCIO, —TUCCOLO, —TUZZO, dim. pedant, szkotarz. = pedagog, nauczyciel.

PEDANTERIA, —TAGGINE, s. f. pedanteria.

PEDANTESCAMENTE, av. po pedancku.

PEDANTESCO, —CA, pl. —

CHI, —CHE, ad. pedancki.

PEDATA, s. f. ślad. Seguitar le pedate di alcuno, iść w trop za kim; fig. wstępować w czyje ślady, naśladować. = uderzenie nogą. = krok, chód, stąpanie. Ed ecco s'ode un rumor di pedate nella stanza vicina, Manz. P. S.

PEDESTRE, ad. m. f. piechotny, pieszy. Gente —, piechota. Statua —, posąg pieszy. = fig. pokorny, umiżony.

PEDICCIUOLO, s. m. ogonek, szypulka.

PEDICELLATO, —TA, ad. Bot. szypulkowaty.

PEDICELLO, v. PELLICELLO.

PFIDICULARE, ad. m. f. wsza- wy. morbo —, choroba wsza- wa. = s. f. Bot. gnidosz.

PEDIGNONE, s. m. odzjębli- na na nogach. [nóg.]

PEDILUVIO, s. m. moczenie

PEDINA, PEDONA, s. f. pion w szachach. Fare una pedina a uno, fig. podstawić komu nogę, odsadzić kogo od czego. = warcab. = fig. scherz. prostaczka.

PEDISSEQUO, —QUA, ad. postępujący w ślad za kim. La sapienza umana, se vuol far cose che durino, dee essere pedisse- qua della divina, Giob.

PEDONAGGIO, s. m. —GLIA, s. f. piechota.

PEDONE, s. m. człowiek pie- szy. = pieszy żołnierz.

PEDOTO, PEDOTTO, PEDOTTA, s. m. sternik.

PEDOVARE, v. n. iść piechoto.

PEDUCCIO, s. m. odcięta no- ga barana, wieprza. = dim. nóżka. Far —, polakiwać, potwierdzać co kto powiedział.

PEDULE, s. m. stopa pon- czochy.

PEGGIO, ad. m. f. gorszy. E temo no l'secondo error sia —, Petr. = av. gorzej. Di male in —, coraz gorzej. Alla —, jak najgorzej. Al —de' peggi, w naj- gorszym razie. Andare a —, po- gorszać się. [gorszenie.]

PEGGIORAMENTO, s. m. po-

PEGGIORARE, v. a. pogor- szyć. = v. n. pogorszyć się. Onde il Sere, peggiorando forte, perdè la sera al tramontar del sole, la favella, Lasc. Nov.

PEGGIORATIVAMENTE, av. coraz gorzej.

PEGGIORATIVO, —VA, ad. pogorszający.

PEGGIORE, s. m. rzecz gor- sza. E veggio il meglio ed al — m' appiglio, Petr. = ad. m. f. gorszy.

PEGGIORMENTE, av. gorzej.

PEGNO, s. m. zakład, zastaw. Dar in —, dać na zastaw. Met- ter —, położyć zakład. = fig. znak, dowód, rękojmia. In —d' amicizia, d' amore, na znak przyjaźni, miłości. Dar la fede in —, ślubować wiarę.

PEGNORARE, v. a. zagrabić majątek dłużnika.

PEGOLA, s. f. pierzga.

PELACANE, s. m. garbarz.

PELACUCCHINO, s. m. † Non ne darei un —, nie dalbym za to funta kłaków.

PELAGO, s. m. topiel, bez- deń, toni. Per non entrar in un — infinito di problemi a me insolubili, voglio far qui fine, Gal Lett. = morze, ocean. = fig. kłopot.

PELAMANTELLI, s. m. oszust.

PELAME, s. m. kolor szersci, maść. Esser di un —, fig. być z kim na jedno kopyto.

PELAMENTO, s. m. skubanie.

PELANIBBI, s. m. zdzierca.

PELAPIEDI, s. m. bass. szu- brawiec. [nia.]

PELAPOLLI, s. m. ciapa, mu- PELARE, v. a. skubać. = fig. skubać, drzeć ze skóry, obdzie- rać. = v. r. opadać (o liściach).

PELATINA, s. f. Med. wypra- danie włosów.

PELATURA, v. PELAMENTO.

PELETTO, s. m. dim. wlosek; puch. [rzysko.]

PELLACCIA, s. f. peg. skó- PELLAME, s. m. skóry.

PELLE, s. f. skóra. = Fig. e prov. Non capir nella —, ledwie ze skóry niewyskoczyć z rado- ści. E le donzelle non capisco- no per gioia nella —, Fort. Ricc. Lasciar la —, zdradzić nogi, u- mrzeć. Salvar, scampare la —, ocalić skórę. Scherzare, ec. sopra la — d' alcuno, zaprawiać się na czyjej skórze. Esser osso e —, tylko skóra i kości. Io son pronto a dar la — pel mio pa- drone, Manz. P. S. gotów jestem nastawić skórę za mego pana. = Pelle pelle, av. powierzchni.

PELLEGRINAGGIO, s. m. —

ZIONE, s. f. pielgrzymka.

PELLEGRINARE, v. n. piel- grzymować. [wość.]

PELLEGRINITÀ, s. f. osobi- PELEGRINO, —NA, s. piel- grzym, pielgrzymka. = wesz. = ad. obcy, cudzy. Che fan qui tante pellegrine spade? Petr. = rzadki, osobliwy. Pellegrine composizioni, Bent. = piękność osobliwsza. Mosse una Pellegrina il mio cor vano, Petr. = Fal- cone pellegrino, sokot pelegryn czyli przelotnik.

PELLICANO, s. m. Ornit. pel- likan.

PELLICERIA, s. f. kuśnier- stwo. = ulica we Florencji na której mieszkali kuśnierze. Ri- vedersi in —, zobaczyć się na drugim świecie. Addio Cupido, dove tu ti sia, a rivederci ormai in —, L. Lipp. Malm.

PELLICCIA, s. f. futro, szuba.

PELLICCIAIO, —IUOLO, —IE- RE, s. m. kuśnierz.

PELLICCIARE, v. a. podszyc futrem.

PELLICCIONE, s. m. duża szuba, kiereja. Scuotere il —, fig. spółkować.

PELLICELLA, —CINA, —COLA, s. f. dim. skóra, pliuca, błonka.

PELLICELLO, s. m. Stor. nat. roztocz, świerzbowiec.

PELLICEO, —CEA, ad. skór- ny, futrzany.

PELLICIATO, s. m. skórka, płótno lub kitajka na których się smaruje plaster.

PELLICINO, s. m. ucho za które się bierze paka, worek i t. p. Scutotereil —, fig. wygadać, wypłacić, wypiewać wszysko. — matnia u niewodu.

PELLOLINA, s. f. dim. skórka.
PELLUCIDO, —DA, ad. przezroczyły.

PELO, s. m. włos. = szerść. = włos na suknie, kutner. = Fig. włos, krzta, odrobina. = stan, stopień, urodzenie. = ryśa, szpara. = Pelo dell'acqua, bieg wody. = Non aggiunger — a un discorso, ani na włos nie dodawać. Fu quel che dico e non v'aggiungo un —, Ar. Orł. Fur. Cangiare il —, starzec się, siwieć. Di di' n' di vo cangiando il viso e l' —, Petr. Il — si cangia, e l' costume non mai, Fort. Ricc. v. LUPO. Tondo di —, v. TONDO. Andare a —, przypadać do gustu, podobać się. Lasciarci del —, stracić na czem, drogo co przypłacić. Vedere o conoscere il — nell' uovo, dostrzegać najdrobniejszych szczegółów. Non torcere un — ad alcuno, postępować z kim łagodnie, żeby mu ani włos z głowy nie spadł. = A pelo, av. dobrze, doskonale.

PELOLINO, PELUZZINO, PELUZZO, s. m. dim. włosek.

PELONE, s. m. accr. gruby włos.

PELOSITÀ, s. f. kosmatość.
PELOSO, —SA, ad. kosmaty, wloschaty.

PELTRATO, —TA, ad. pobielany cyna.

PELTRO, s. m. cyna oczyszczona żywym srebrem. = pieniądze, skarby. Questi non pascera terra, nè —, masapienza, ec. D. Inf.

PELURIA, s. f. puch, mech.

PELVI, s. f. Anat. miednica.

PENA, s. f. kara. — del capo, della vita, kara gardła, kara śmierci. = ból, cierpienie. = trud, praca, mozół. A —, a gran —, a mala —, av. zaledwie.

PENACE, ad. m. f. dolegliwy.

PENALE, ad. m. f. karny.

PENALITÀ, s. f. karność.

PENALMENTE, av. pod karą.

PENANTE, ad. m. f. cierpiący, bolejący.

PENARE, v. n. a venire, ociągając się z przyjściem. = ciężko pracować, biedzić się, mazać się. Penò a ravisarmi, U. Fos. z trudnością mię poznała. = cierpieć, boleć. = v. a. dręczyć.

PENDAGLIO, —GLIA, s. dyn-da. = obladra przy pendencie. = firanka u wierzchu kotary.

PENDETE, s. m. spadziste miejsce. = drogi kamień wiszący u kulczyków lub na szyi.

= v. PENDAGLIO. = ad. m. f. wiszący. = toczący się, nieosądzony (proces). = zawisty. = wątpliwy, niepewny. Stare, restare in —, być w zawieszaniu.

PENDENTEMENTE, av. pochylony.

PENDENZA, s. f. zwieszistość, pochylność. = fig. skłonność.

PENDERE, v. n. wisieć. = nachylać się, przechylać się. = zawisnąć. = toczyć się (o procesie). = wpadać (o kolorach). Di carnagione tanto ulivigna, che pendeva in bruno, Lasc. Nov.

PENDEVOLE, ad. m. f. zwieszisty, obwisły.

PENDICE, s. f. PENDIO, s. m. pochylność, spadzistość góry. = Pigiari il pendio, prov. zwinąć chorągiewkę.

PENDOLO, —DULO, s. m. wahadło, perpendykuł u zegara. = ad. wiszący, zawieszony.

PENDOLONE, v. SPENZOLONE.

PENDUTO, —TA, p. ad. powieszony, zawieszony.

PENETRABILE, ad. m. f. przenikający, przenikliwy. = dający się przeniknąć.

PENETRABILITÀ, s. f. przenikliwość ciała.

PENETRAGIONE, —MENTO, v. PENETRAZIONE.

PENETRARE, v. a. przenikać; przedrzeć się dokąd. = fig. przeniknąć, zgłębić, dociec, gruntuć pojąć. = v. r. przeniknąć się, przejąć się.

PENETRATIVO, —VA, PENETREVOLE, ad. przenikający. = przenikliwy, bystry.

PENETRATORE, s. m. —TRICE, s. f. ten, ta co przenika.

PENETRAZIONE, s. f. przenikliwość. = fig. przenikliwość, bystrość umysłu.

PENETREVOLMENTE, av. przenikliwie.

PENISOLA, s. f. półwyspa.

PENITENTE, ad. e s. m. f. pokutujący.

PENITENZA, —ZIA, s. f. pokuta. = żal za grzechy. = kara. Perché egli temesse pubblica —, Mach. Stor.

PENITENZIALE, s. m. Eccl. rytuał pokuty. = ad. m. f. pokutny. Salmi penitenziali, psalmi pokutne.

PENITENZIARE, v. a. naznaczyć pokutę.

PENITENZIARIO, —ZIERE, s. m. Eccl. penitencjaryusz. = ad. Neol. poprawczy, mający na celu moralną poprawę skazanych na więzienie przestępców.

PENITENZIERIA, s. f. godność i rezydencja penitencjaryuszów w Rzymie.

PENITENZIUCCIA, s. f. dim. lekka pokuta.

PENNA, s. f. pióro. Dar di —, wymazać, przekreślić. Come la — getta, jak pióro bieży. Lasciar nella —, zapomnieć o czem pisząc. A — e calamaio, starannie, dokładnie. Testo a —, rękopism. = Penne maestre, lotki.

PENNACCHIERE, s. f. —CCHIO, s. m. kita z piór, pióropusz.

PENNACCHINO, —CHIETTO, —CHIUOLO, s. m. dim. kitka, kitezka.

PENNAIOLO, s. m. piórnik. = przedający pióra.

PENNAMATTA, s. f. puch.

PENNATA, s. f. tyle atramentu ile na raz pióro utrymać może.

PENNATO, —TA, ad. okryty pierzem. = s. m. siekierka.

PENNECCHIO, s. m. kądziel. = scherz. włosy. Dietro gli grida: gli abbrucia il —, L. Lipp. Malm.

PENNELLARE, —LLEGIARE, v. a. pracować pędzlem, malować.

PENNELLATA, s. f. pociąggnięcie pędzlem.

PENNELLETO, —LLINO, s. m. dim. pędzelek, pędzik.

PENNELLO, s. m. pędzel. Toccar i pennelli, malować, być malarzem. = Fig. Avere o tenere l'occhio al —, mieć się na ostrożności. Fare alcuna cosa a —, doskonale co zrobić. Fatto a —, podobny, wykapany.

PENNELLONE, s. m. accr. duży pędzel. [pletwa u ryb.

PENNETTA, s. f. piórko. =

PENNINO, s. m. ozdoba z dyamentów na głowie.

PENNITO, s. m. laseczka cukru jęczmiennego.

PENNONCELLO, s. m. chorągiewka przy lancy. = kita na helmie.

PENNONE, s. m. chorągiew.

PENNONIERE, s. m. chorągwy.

PENNUTI, s. m. pl. * ptaki, ptactwo. [rzysty.

PENNUTO, —TA, ad. pienennuza, —UCCIA, s. f. dim. piórko. [cién.

PENOMBRA, s. f. Astr. przypenoso, —SA, ad. mżący, mozolny; przykry, bolesny. = Settimana penosa, wielki tydzień.

PENSAMENTO, s. m. —GIONE, s. f. myślenie, myśl. M' incominciaron molti e diversi pensamenti a combattere ed a tentare, D. Vit.

PENSARE, v. n. myśleć, rozmyślać. Dar che —, dać do myślenia. = umyślić, postanowić. = myśleć, sądzić, miećcać.

PENSATA, s. f. myśl. Per la non —, av. niespodzianie.

PENSATAMENTE, av. rozmyślnie, umyślnie.

PENSATOIO, —IA, ad. *dający do myślenia*. = s. m. Mettere nel —, *dać do myślenia, nabawić niespokojności*. L' amor m' ha messo 'n un gran —, *Buon. Tanc.*

PENSATORE, s. m. —TRICE, s. f. *człowiek myślący, kobieta myśląca*.

SENSEVOLE, ad. m. f. † Non —, *nieprzewidywany, niespodziany*.

PENSIERACCIO, s. m. *pegzła myśl*.

PENSIERATO, —TA, ad. *zamysły*. PENSIERETTO, —RINO, —RUZZO, s. m. *dim. mała myśl*.

PENSIERO, —RE, s. m. *myśl*. Mettere in —, *przywieść na myśl*. Andare, essere, stare sopra —, *zamyslać się*. Darsi — di alcuna cosa, *dbać, stać, troszczyć się o co*. Chi di piacere, o di dispiacere altrui non si dà alcuno —, *è zottico e scostumato, e disavvenente, Cas. Galat.* Non aver — di nulla, *Fir. As. nie troszczyć się, nie bój się o nic.* = *troska, frasunek*. Niun — non pagò mai debito, *prov. nigdy żal nie wrócił straty*.

PENSIEROSO, —SA, ad. *zamysłony*. [zwieszony]

PENSILE, ad. m. f. *wieszący*. PENSIONARE, v. a. *pensyonować, wyznaczyć pensyę*.

PENSIONARIO, s. m. *pobie-rający pensyę*. = v. TRIBUTARIO.

PENSIONCELLA, s. f. *dim. pensyjka*.

PENSIONE, s. f. *pensya*.

PENSOSO, —SA, PENSIVO, —VA, ad. *zamysłony*.

PENTACOLO, s. m. *talizman, noszenie na szyi*.

PENTAGONO, s. m. *Geom. pięciobok, pięciokąt*.

PENTAMETRO, s. m. *pentamet, wiersz z pięciu stóp*.

PENTATEUCO, s. m. *pentateuch, pięciorto ksiąg Mojżeszowych*.

PENTECOSTE, PENTECOSTA, PENTICOSTA, s. f. *Zielone świątki*.

PENTERE, v. PENTIRSI.

PENTIMENTO, s. m. *żał, żal za grzechy*.

PENTIRSI, v. r. *żałować czego; żalować za grzechy*. Ch' assolver non si può chi non si pente, *nie pentere e volere insieme puossi, D. Inf.*

PENTOLA, s. f. *garnek*. = Fig. Bollire in —, *warzyć się, knuć się*. Ci bolle qualcosa in —, *coś się kluje, knuje*. Saper quel che bolle in —, *wiedzieć co się dzieje u kogo w domu*. Schiumar la —, *zabrać dla siebie co najłepszego*. Portar a pentole, *wziąć kogo na barana*.

PENTOLACCIA, s. f. *pegzłarnia*.

PENTOLAIO, —RO, s. m. *garniarz, zdun*. Far come l' asino del —, *fig. zatrzymywać się z każdym dla pogawędzenia*.

PENTOLATA, s. f. *uderzenie garnkiem*.

PENTOLETTA, —LINA, s. f. *dim. garnuszek*.

PENTOLINO, s. m. *garnuszek*. = *fig. chudopacholski obiadek*.

PENTOLONE, s. m. *accr. duży garnek*. = *fig. czop, cymbał*. = *pop. okara, brzuchal*.

PENTUTO, —TA, p. ad. v. PENTIRSI.

PENULTIMAMENTE, ad. *na przedostatniem miejscu*.

PENULTIMO, —MÀ, ad. *przedostatni*.

PENURIA, s. f. *brak, niedostatek*. — e abbondanza mettono in prezzo, e avviliscono le cose, *Gal. Dial.*

PENURIARE, v. n. *cierpieć niedostatek*.

PENURIOSO, —SA, ad. *cierpiący niedostatek*.

PENZOLANTE, ad. m. f. *dynadający, zwisty, obwisty*.

PENZOLARE, PENZIGLIARE, v. n. *dynać, kołysać się wisząc*.

PENZOLO, s. m. *pek gałguzek winnych z gronkami*. Fare —, *pop. dyndać na szubienicy*.

PENZONE, —NI, av. *dyndając, kołysząc się*.

PEONIA, s. f. *piwonja*.

PEPAIUOLA, s. f. *pieprzniczka*.

PEPATO, —TA, ad. *Pan pepato, pieprk*.

PEPE, s. m. *pieprz*. Fig. Far pepe, *dmuchać w palce*. Di —, *chytry, szcwany, kuty*. Come di —, *av. tak właśnie jak potrzeba*.

PEPERINO, s. m. *Min. kamień wulkaniczny, dobry do budowy (lapis albanus)*.

PER, prep. *przez*. Passare per l' Italia, *przejechać przez Włochy*. Per me si va nella città dolente, *D. Inf.* = *przez, ze, z*. Ha fatto questo per timore, *zrobił to z bojaźni*. Io parlo per vere dire, non per odio d'altrui né per disprezzo, *Petr.* = *dla*. Io farei tutto per mio padre, *uczyniłbym wszystko dla mego ojca*. = *po*. Andate per vino, andate per un medico, *idź po wino, i t. d.* = *po*. S' aggirò penseroso per l' orto, *U. Fosc.* Per spelonche deserte e pellegrine, *piansi molti anni, Petr.* Molti giorni andò cercando invano pe' boschi ombrosi e per lo campo aprico, *per ville, per città, per monte e piano, Ar. Orf. Fur.* = *za*. Per gli ca-

pegli presolo, *wziąwszy go za włosy*. = *za*. Reputato per santo. *poczytywany za świętego*. Avei alcuna per moglie, *mieć kogo za żonę*. = *przez, przez przeciąg*. Per giorno, *przez dzień, na dzień*. = *Per tali parole rispose, odpowiedział takimi słowy*. Per ventura, *przypadkiem*. Per parte di, *ze strony czyjej*. Da per me, *ec. z mojej strony, i t. d.* Per mio avviso, *mojem zdaniem*. Per modo che, *tak iż*. = *Per quanto è possibile, o ile można*. Per quanto, *chociaż, jakkolwiek*. Per quanto sia astuto, *jakkolwiek jest chytry*. = *Per Dio, per amor di Dio, przebóg, dla Boga*. Io te ne scongiuro per il nostro amore infelice, *per le lagrime che abbiamo sparse, U. Fosc.* = *Esser per fare, cadere, partire, morire, ec. mieć co zrobić, o malo co nie upaść, być na wyjeźdnem, być bliskim śmierci*. = *Przed trybem bezokolicznym: aby, żeby, ażeby*. Mente il legal per guadagnar la lite, *mente il reo per nascondere il delitto, Cast. An. parl.* Per ritrovar, *ove 'l cor lasso appoggi fugo, Petr.*

PERA, s. f. *gruszka*. Fig. Aver la — mezza, *mieć szczęście*. Dar la —, *wypłatać komu figla*. L'orso sogna pere, *prov. v. orso. = sakwa, torba*.

PERCETTIBILE, ad. m. f. *dający się dostrzedz*.

PERCEZIONE, s. f. *pojmo-*

wanie. PERCHÈ, cong. *czemu, dla czego*. = *dla tego że*. Si per ché... come per ché, *już to dla tego że... już znowu dla tego że*. = *gdyż, bo, bowiem, albowiem, ponieważ*. = *dla tego też, jakoż, przeto*. Il tale commise un tale peccato, — gli furono cavati gli occhi. = *aby, ażeby*. = *że*. Che vi fa egli — ella sopra quel veron si dorma, *Bocc.* = *† lubo, chociaż*. Perchè ne' vostri visi guati, non riconosco alcun, *D. Purg.* Perch'io viva, di mille un non scampa, *Petr.* = *dla którego, dla której, dla których*. Essendo quei begli occhi asciutti, perch'io lunga stagion cantai ed arsi, *Petr.* Cacciando il lupo e i lupicini al monte, — i Pisan veder Luca non ponno, *D. Inf.* = *s. m. przyczyna*. Colui che si nasconde il suo primo —, *D. Purg.* Tu visite non fai senza un —, *Cast. An. parl.*

PERCHIO, v. CHIAVISTELLO.

PERCIO, av. *dla tego, przeto, więc*. = *jednak*. Non perciò, non perciò di meno, *nie przeto jednak*.

PERIODICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. peryodyczny.

PERIODO, s. m. Cron. peryod, okres. — Astr. peryod, czas obrotu planety około słońca, lub satelity około swego planety. — solare, lunare, okrąg słoneczny, wjeżykowy.

PERIOSTIO, s. m. Anat. przykoście, błona przykostna.

PERIPATETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. perypatetyczny. = s. m. perypatetyk, zwolennik Arystotelesa.

PERIPATETISMO, s. m. perypatetyzm, szkoła Arystotelesa.

PERIPEZIA, s. f. wypadek odmeniający postać rzeczy.

PERIPLO, s. m. Geogr. ant. opłynienie brzegów kraju.

PERIRE, v. n. ir. ginąć, zginąć. = v. a. zgubić.

PERISCHII, s. m. pl. Geogr. wokolocienni, mieszkańcy obudwóch pasów ziemskich, którzy gdy mają dzień, słońce im niezachodzi, ale się ciągle kręci nad poziomem; a zatem ich cien obraca się wokóło.

PERISTALTICO, —CA, ad. Moto peristaltico, ruch robaczkowy postępujący żołądka i kiszki.

PERISTILIO, s. m. Arch. plac w około otoczony kolumnami, krużganek.

PERITAMENTE, av. biegle.

PERITANZA, s. f. wstydlivość, nieśmiałość.

PERITARSI, v. r. wstydzic się, nieśmieć. Percioche io mi perito, risposi, salutare una donna che io non conosco, Fir. As.

PERITO, —TA, ad. biegly. = p. ad. v. PERIRE.

PERITONEO, s. m. Anat. błona brzuchowa wodnista.

PERITOSO, —SA, ad. wstydlivy, nieśmiały. [komy.]

PERITURO, —RA, ad. zni-periURO, —RO, v. SPERGIURO, ec.

PERIZIA, s. f. biegłość.

PERIZOMA, s. m. f. (wyraz grecki), zastłona część wstydlivy. Si che la ripa ch'era — dal mezzo in giù, ne mostrava ben tanto di sopra, ec. D. Inf.

PERLA, s. f. perla [ly.]

PERLAGIONE, s. f. lustr. per-

PERLAGIO, —TA, ad. perlowy.

PERLETTA, PERLINA, s. f. dim. perletka.

PERLINO, s. m. dim. perletka. = fig. v. SENNINO.

PERLONE, s. m. len, leniuch.

PERMALOSO, —SA, ad. obraźliwy, opryskliwy.

PERMANENTE, PERMANEVOLE,

PERMANSIVO, —VA, ad. stały, nieustający, niezmienny.

PERMANENTEMENTE, v. STABILMENTE.

PERMANENZA, s. f. ciągłe trwanie, nieustający byt.

PERMANERE, v. n. ir. ciągle trwać, nieustawać.

PERMEABILE, ad. m. f. prze-siękający, przeciekający.

PERMEAZIONE, s. f. przesiękanie, przeciekanie.

PERMESSIVO, PERMISSIVO, —VA, ad. pozwalający.

PERMESSO, —SA, p. ad. p-zwolony. = s. m. pozwolenie.

PERMETTERE, v. a. ir. p-zwalać.

PERMISCHIAMENTO, s. m. permistione, s. f. przemieszanie. = zamieszanie, rozruch.

PERMISCHIARE, v. a. prze-mieszać.

PERMISCUO, —CUA, ad. p-mieszany. [nie.]

PERMISSIONE, s. f. pozwolenie.

PERMISSIVAMENTE, av. za pozwoleniem.

PERMOVIMENTO, s. m. poruszenie. — d'ira, obruszenie.

PERMUTABILE, ad. m. f. odmienny.

PERMUTAMENTO, s. m. PERMUTA, s. f. odmiana.

PERMUTARE, v. a. zamieniać, odmieniać, zmieniać.

PERMUTAMENTE, av. przez zamianę. [mienny.]

PERMUTATIVO, —VA, ad. za-permutatore, s. m. —TRICE, s. f. facyendarz, facyendarza.

PERMUTAZIONE, s. f. zamiana, facyenda. = zmiana, odmiana.

PERNICE, s. f. kuropatwa.

PERNICIOSO, PERNZIOSO, —SA, ad. zgubny, szkodliwy.

PERNICIOTTO, s. m. młoda kuropatwa.

PERNICONE, s. m. lubaszka.

PERNIZIE, s. f. zguba, zatracenie, ruina.

PERNO, PERNIO, s. m. czop, kolek, biegun na którym się co obraca. = fig. biegun, zawiasa, filar, podpora.

PERNOTTARE, v. n. czuwać w nocy, przepędzić noc na czem: przenocować. [wo.]

PERO, s. m. gruszka (drze-

PERO, cong. dlatego, przeto, zatem. — che, dlatego że. = jednak, atoli, wszelako.

PEROCCHÈ, cong. bo, gdyż, ponieważ. = aby, ażeby. = chociaż. [leniowa.]

PERONE, s. m. Anat. kość goproneo, —NEA, ad. gole-niowy (o muszkulach).

PERORARE, v. n. kończyć mo-

wę. = mieć mowę, przemawiać.

PERORAZIONE, s. f. Rett. domówienie.

PERPENDICOLARE, ad. m. f. prostopadły, pionowy.

PERPENDICOLARMENTE, av, prostopadle.

PERPENDICOLO, s. m. pion, ołowianka. = linia prostopadła. A —, av. pionowo.

PERPETRARE, v. a. Leg. popełnić co, dopuścić się czego.

PERPETUALMENTE, PERPETUAMENTE, av. wiecznie.

PERPETUARE, v. a. uwiecznić. = v. r. uwiecznić się.

PERPETUATO, s. m. Tass. ten co uwiecznia.

PERPETUAZIONE, —GIONE, s. f. uwiecznienie.

PERPETUITÀ, —TADE, —TATE, PERPETUALITÀ, s. f. wieczność.

PERPETUO, —TUA, PERPETUALE, † ad. wieczny. In perpetuo, av. na wieki, na wieczne czasy.

PERPLESSITÀ, —TADE, —TATE, s. f. pomieszanie umysłu, wątpliwość.

PERPLESSO, —SA, ad. pomieszany, niespokojny. = zakwikany, popłotany.

PERQUISITIVO, —VA, ad. śledczy, badawczy.

PERQUISIZIONE, s. f. śledztwo, poszukiwanie.

PERSA, s. f. Bot. majeran.

PERSECUTORE, s. m. —TRICE, s. f. prześladowca, prześladowczy.

PERSECUZIONE, s. f. dim. male prześladowanie.

PERSECUZIONE, PERSEGUIGIONE, s. f. PERSEGUIMENTO, s. m. prześladowanie.

PERSEGUIRE, v. a. ir. prześladować.

PERSEGUIRE, v. a. scigać, gonić, pedzić. = prześladować. = dalej ciągnąć, dalej, rzecz prowadzić.

PERSEGUITAZIONE, PERSEGUIGIONE, s. f. dalsze prowadzenie rzeczy. = prześladowanie.

PERSEGUITO, —TA, ad. scigany, goniony. = prześladowany. [TORE.]

PERSEQUITORE, v. PERSEVERANTE, ad. m. f. wytrwały, dotrwały.

PERSEVERANTEMENTE, PERSEVERANTEMENTE, av. wytrwale.

PERSEVERANZA, —ZIA, PERSEVERAZIONE, s. f. wytrwałość, dotrwałość.

PERSEVERARE, v. n. wytrwać, dotrwać. = v. a. dalej ciągnąć, nieustawać.

PERSICA, —CO, v. PESCA, PESCO.

PERSICARIA, s. f. Bot. rdest pchłany.

PERSICATA, s. f. konfitury z brzoskwin.
 PERSISTERE, v. n. trwać w czem, wytrwać, upierać się.
 PERSINO, v. PERFINO.
 PERSO. —SA, ad. ciemnopurpurowy. Perso è un color misto di purpureo e di nero, ma vince il nero, *D. Conv.* [DERE].
 PERSO, —SA, p. ad. v. PER-
 PERSONA, s. f. osoba, ktoś. = (z przeczeniem) nikt. Non c'è —, niema nikogo. = życie, gardło. E di ciò n'andava pena la —, to ciągnęło za sobą karę gardła. = Teol. osoba w Trójcy. = Gram. osoba. = Stare in petto e in —, stać prosto jak koteł. Andare in sulla —, iść z podniesioną głową. Andare in —, pójść samemu. Sostener —, grać czyją rolę.
 PERSONACCIA, s. f. peg. drągal, dryblas.
 PERSONAGGIO, s. m. osoba znakomita. = osoba. = osoba w sztuce dramatycznej, aktor. Fare, rappresentare, sostenere un —, grać jaką rolę. = maskarada, maski. Con trionfanti, personaggi e farse, danze e conviti, *Ar. Or. Fur.*
 PERSONALE, ad. m. f. osobisty. = s. m. Maff, osoba.
 PERSONALITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. osobistość, istnienie osobowe. [biście].
 PERSONALMENTE, av. osobobnie.
 PERSONCINA, s. f. dim. osobka.
 PERSONIFICARE, v. a. uosobić, wystawić jako osobę żyjącą. [sobienie].
 PERSONIFICAZIONE, s. f. uosobienie.
 PERSPICACE, ad. m. f. prze-gładny, przeczorny.
 PERSPICACEMENTE, av. przeczornie.
 PERSPICACIA, PERSPICACITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. przezorność.
 PERSPICUITÀ, s. f. jasność.
 PERSPICUO, —CUA, ad. przezroczysty, jasny.
 PERSPIRAZIONE, s. f. transpiracja, lekkie poty.
 PERSUADERE, v. a. ir. przekonać. = wmówić co w kogo, namówić na co. = v. r. przekonać się; sądzić, mniemać.
 PERSUADEVOLE, —DIBILE, ad. m. f. łatwy do przekonania.
 PERSUASIONE, s. f. przekonanie. [konywania].
 PERSUASIVA, s. f. dar przekonania.
 PERSUASIVO, —VA, —DENTE, ad. przekonujący.
 PERSUASO, —SA, p. ad. przekonany. [nywacz].
 PERSUASORE, s. m. przekonawca.
 PERTANTO, av. jednak. = przeto, zatem, więc, tedy.

PERTEMPISSIMO, av. sup. bardzo wczesnie.
 PERTENERE, v. n. ir. należeć.
 PERTICÀ, s. f. tyczka, żerdź. = laska miernicza.
 PERTICARE, v. a. wytluc żerdzią. = mierzyć laską.
 PERTICATA, s. f. uderzenie żerdzią.
 PERTINACE, ad. m. f. uparty.
 PERTINACEMENTE, av. upornie. [por].
 PERTINACIA, —CITÀ, s. f. upartostwo.
 PERTINENTE, ad. m. f. należący.
 PERTINENZA, —ZIA, s. f. należność, zależność. = rzecz należąca do kogo. Questo è di mia —, to do mnie należy. Egli s'impiccia di quello che non è di sua —, wtrąca się do tego co do niego nie należy.
 PERTUGIARE, v. a. przedziurawić.
 PERTUGIO, s. m. —GETTO, dim. dziura, otwór.
 PERTURBAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zamieszanie, zaburzenie.
 PERTURBARE, v. a. pomieszać, zaburzyć. = v. r. zmieszać się.
 PERTURBATORE, s. m. —TRICE, s. f. burzyciel, wichrzyciel.
 PERVENIMENTO, s. m. przybycie, przyjście.
 PERVENIRE, v. n. ir. przyjść, dojsz, przybyć. = a notizia, dojsz do czyjej wiadomości.
 PERVERSAMENTE, av. złośliwie.
 PERVERSARE, v. n. v. IMPERVERSARE. = v. a. łajać, strofować.
 PERVERSIONE, —SITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. przewrotność, złośliwość.
 PERVERSO, —SA, ad. zły, przewrotny, zepsuty.
 PERVERTIMENTO, s. m. przewrócenie, zepsucie, skazanie.
 PERVERTIRE, —TERE, v. a. ir. wywrócić, przewrócić, zepsuć, skazić. = v. r. zepsuć się.
 PERVERTITORE, s. m. przewróciciel, kaziciel.
 PERVICACE, ad. m. f. uparty, krnąbrny.
 PERVICACIA, s. f. krnąbrność, upor. [nek].
 PERVINCA, s. f. Bot. barwierzewo, —VIA, ad. przechodni, do przechodu służący.
 PERSAMENTO, s. m. ważenie.
 PESANTE, ad. m. f. wiele wający, ciężki. = fig. ważny.
 PESANTEMENTE, av. ciężko. = fig. rozważnie.
 PESANZA, —TEZZA, s. f. ciężkość. = fig. ciężkość na sercu.
 PESARE, v. n. ważyć tyle a

tyle. = ważyć, być ciężkim. = fig. ciężki na sercu, być uciążliwym, przykrym. Ond' io divenni in picciol tempo poi di si frale e debole conditione, che a molti amici pesava della mia vista, *D. Vit.* = v. a. ważyć, odważyć. — altrui colle proprie bilance, prov. mierzyć kogo swoim lokciem. = fig. ważyć, rozważać. — le parole, ważyć słowa.
 PESARUOLO, PESAROLO, s. m. duszenie nocne, zmora.
 PESATAMENTE, av. rozważnie.
 PESCA, s. f. brzoskwinia. = śnieć na twarz. L' un col bataglio, e l' altro con la scure s' appiccon pesche, che non son mature, *L. Pulc. Morg.*
 PESCA, s. f. rybołówstwo. = ryby złowione.
 PESCAZIONE, s. f. rybołówstwo. — di perle, połów perł.
 PESCAIA, s. f. upust, służa. Assordare, secare una —, fig. zagłuszyć swą gadatliwość.
 PESCIARE, v. a. łowić ryby; łowić perły, korale, i t. p. — nel torbido, prov. w mętnej wodzie ryby łowić. = Fig. Pescar per lo vero, szukać, dociękać prawdy. — a fondo, pescare addentro, zgłębiać co. — poco a fondo, nie dosyć zgłębiać co. — per sé, pracować dla siebie. Non saper quel ch' uom si peschi, niewiedzieć samemu co się robi.
 PESCIARECCIO, —CIA, ad. rybacki.
 PESCATÀ, s. f. miot, ton.
 PESCATELLO, s. m. drobne rybki.
 PESCATORE, s. m. —TRICE, s. f. rybak, rybaczka.
 PESCATORELLO, s. m. dim. rybaczek. [rybacki].
 PESCATORIO, —RIA, ad. PESCE, s. m. ryba. = Fig. e prov. Nuovo —, nowicjusz, fryc. Esser sano come un —, być zdrowszym jak ryba. Non saper se è carne o —, niewiedzieć czy z pierza czy z mięsa. Insegnar notare a' pesci, uczyć mądrego rozumu. Il — grosso mangia il minuto, mocniejszy dusi słabszego. I pesci grossi stanno al fondo, co najlepszego to na spodzie. Chi dorme non piglia pesci, zasypiać gruszki w po-piele.
 PESCEDUOVA, s. f. —vo, s. m. scherz. rytecznica.
 PESCETELLO, PESCEOTTO, PESCIATELLO, PESCIOLINO, PESCIOTTO, PESCIUOLO, s. m. dim. rybka.
 PESCHERIA, s. f. rybołówstwo. = rynek rybny.
 PESCHIERA, PESCHINA, s. f. sadz rybny.

PESCIAIUOLO, PESCIVENDOLO, s. m. *przekupień ryb*.
PESCIOSO, PESCO, —SA, ad. *rybny*. [drzewo].

PESCO, s. m. *brzoskwinia*.
PESO, s. m. *waga*. Comprare, vendere a —, *kupować, przedać na wagę*. Moneta di —, *pieniądz ważny*. = *ciężar*. Pigliare, e portar di —, *dźwignąć, podnieść ciężar z ziemi*. — terreno, * *ciało ludzkie*. = *Fig. ważność*. = *ciężar, ucizłość*. = *stan, stopień*. [LONE].

PESOLO, PESOLONE, v. PENZO.
PESSIMAMENTE, av. sup. *najgorzej*. [szy].

PESSIMO, —MA, ad. *najgorzej*.
PESTA, s. f. *ślad, trop; ścieżka, bita droga*. Andar per la —, *iść bitą drogą*. = *deptanie, łoczenie*. = *słotk, natłok*. Lasciare, rimanere nelle peste; *fig. zostawić, zostać w kłopotcie*. Se ne andò alla patria sua, *lasciando il suo scolare, come si dice, nelle peste*. Gal. Sag.

PESTAMENTO, s. m. *tluczenie*. = *deptanie*.

PESTAPEPE, s. m. *kulfony, ciemięga, safandula*.

PESTARE, v. a. *tluc*. = *zbić, wytłuc*. = *deptać, łoczyć*. Sdraiatevi su i vostri prati, *se ne avete, e non venite a — l'erba degli altri*, U. Fosc. — *le orme di alcuno, wstępować w czyje ślady*. Questi, l'orme di cui pestar mi vedi, D. Inf.

PESTAROLA, s. f. *siekacz*. Che gli tagliò quella testaccia riccia con una — *da salsiccia*, Tasson. Secch.

PESTATA, v. PESTAMENTO.

PESTE, s. f. *morowe powietrze*. = *fig. zaraza, trucizna*. = *smród, fetor*.

PESTELLO, PESTATOIO, s. m. *tluczek*.

PESTIFERO, —RA, ad. *zarazony; zarazliwy*. = *fig. zguźbny, jadowity*.

PESTILENTE, ad. m. f. *zarazliwy*. = *fig. niegodziwy, jadowity*. Lingua —, *jadowity język*.

PESTILENZA, v. PESTE.

PESTILENZIALE, —ZIOSO, —SA, ad. *zarazliwy*.

PESTIO, s. m. *tupanie, deptanie*.

PESTO, —TA, ad. *utłuczony*. = *podptany, zdeptany*. = *zbić, potłuczony*. Ma tante volte al lardo vanno i gatti, *che ci son colti e pesti tutti quanti*, Fort.

PESTONE, s. m. *tluczek*. = *tluk do ubijania ziemi*.

PETACCHINA, s. f. *patynki*.

PETACCIUOLA, s. f. *Bot. babka*.

PETALO, s. m. *Bot. platek, listek kwiatu*.

PETARDO, s. m. *pierdola*. = *petarda*. [żnik].

PETASITE, s. f. *Bot. lepniec*.

PETECCHIA, s. f. v. PETECCHIE.

= s. m. *pop. kutwa, sknera*.

PETECCHIALE, ad. m. f. Febbre —, *szkarlatyna*.

PETECCHIE, s. f. pl. *Med. przystudzenie*. [ca].

PETERECCIO, s. m. *zanokcietitore*, s. m. *żądający*.

= *Leg. powód*.

PETIZIONE, s. f. PETITO, s. m. *prośba, petycja*.

PETO, s. m. *piard*. Riavere il —, *bass. przyjąć do zdrowia*.

PETRAIA, s. f. *stos kamieni*.

PETRELLA, PETRICCIOLA, s. f. *dim. kamyk, kamyczek*. = *Petrelle, formy do wylewania naczyn cynowych*. [RE].

PETRIFICARE, v. PIETRIFICAZIONE, s. f. *skamieniałość*.

PETRIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *zamieniający w kamień*.

PETRIGNO, —GNA, PETRINO, —NA, ad. *kamienisty*. = *fig. twardy, uparty*. [mienny].

PETROLIO, s. m. *olej kamienisty*, s. m. *duży kamień*.

PETROSELLINO, —SELLO, —SEMOLO, —SILLO, s. m. *pietruszcza*.

PETROSO, —SA, ad. *kamienny*. = *fig. kamienny*.

PETRUCIOLA, —COLA, —ZZA, s. f. *dim. kamyk, kamyczek*.

PETTATA, s. f. *uderzenie piersi lub w pierś*. = *bass. przykra droga pod górę*.

PETTEGOLA, s. f. *szczebiotka, plotka*.

PETTEGOLEGGIARE, v. n. *biegać za dziewczkami*. = *szczebiotać, paplać, bawić się plotkami*.

PETTIERA, v. PETTORALE.

PETTIGNONE, —GLIONE, s. m. *podpepie, podpepcze*.

PETTINARE, v. a. *czesać*. = *Fig. wybić, wyczubić, wytuzać*. Dove io sono stato pettinato come voi potete vedere, *Bocc. — all'insu, podczesać, wyskubać kogo z ostatniego*. — *col pettine e col cardo, pop. jeść i pić dużo*. Avere da —, *mieć wiele kłopotów, być w obrotach, w tarapacie*.

PETTINARO, PETTINAGNOLO, s. m. *grzebienniarz*.

PETTINATORE, s. m. *ten co czesze*. — *di lana, greplarz*.

PETTINUATRA, s. f. *czesanie*. = *greplowanie wlny*.

PETTINE, s. m. *grzebień*. = *grzebień, szcotka do lnu, ko-*

nopi. = *płoch, berdo tkackie*. = *Venir il nodo al —, fig. napotkać na trudność*. Ogni nodo viene al pettine, *prov. zły postępek prędzej lub później zostaje ukarany*.

PETTINIERA, s. f. *futerał na grzebień*.

PETTO, s. m. *piers*. Aver a — un bambino, *mieć dziecko przy piersiach*. Darsi nel —, *zranic się w piersi*. Stare a —, *stać na przeciwno*. Dar di —, *uderzyć, trafić o co*. = *fig. serce, odwaga, mężstwo*. Uomo di —, *człowiek mężny*. Pigliare, avere a — *checcchia, wziąć do co serca, dbać, troszczyć się o co*. Porsi la mano al —, *świadczyć się sumieniem*. Aver in —, *mówi się o papieżu, kiedy zamysła mianować kardynałów*.

PETTOCCIO, s. m. *accr. duża pierś*.

PETTORALE, s. m. *napierśnik konia*. = *ad. m. f. piersiowy*. = *Giudizio —, sąd dorywczy, doraźny*.

PETTORALMENTE, av. *dorywczo, doraźnie*.

PETTORAGGIARE, v. a. e. r. *uderzyć piersią o pierś*.

PETTORUTO, —TA, ad. *piersisty*. = *fig. nadęty, pyszny*.

PETULANTE, ad. m. f. *swawolny*.

PETULANTEMENTE, av. *swawolnie*.

PETULANZA, —ZIA, s. f. *swawola, zuchwałość*.

PETUZZO, s. m. *dim. cichy piard*.

PEUCEDANO, s. m. *Bot. gorysz, gorycznik, wieprzyniec*.

PEVERA, s. f. *lewarek*.

PEVERADA, s. f. *rosół z pieprzem*.

PEVERE, s. m. *pieprz*.

PEVERO, s. m. *potrawka z pieprzem*.

PEZZA, s. f. *kawalek płótna, materyi, i t. d.* Mettervi le pezze e l'unguento, *fig. trudzić się dla kogo i dolożyć jeszcze ze swojej kieszeni*. = *sztuka płótna, postaw sukna*. = *Gran —, buona —, dużo, wiele*. È gran —, *od dawna*. Si clarò lunga —, U. Fosc. *dlugo się gawędziło*.

PEZZACCIO, s. m. *duży kawał*. — *di poltrone, ogromny leniuch*.

PEZZAME, s. m. *kawałki*.

PEZZATO, —TA, ad. *Cavallo pezzato, koń srokaty*. = *nakrapiany (o marmurze)*.

PEZZENDO, Andar —, *żebrac*.

PEZZENTE, ad. e. s. m. *żebrak, chariat*.

PEZZETTA, s. f. *dim. sztuczka*. = *kawalek płótna usfar-*

bowanego karmazynowo, którym dawniej rużowały się kobiety.

PEZZETTINO, —TRO, s. m. dim. kawaleczek.

PEZZO, s. m. kawał, kawałek, sztuka. Tagliare a pezzi, pokrać, pokrajac, porąbać, posiekać w kawałki. Cadere in pezzi, rozlecieć się w kawałki. Levare i pezzi d'uno, fig. szarpać, obmawiać, nicować kogo. = kawał czasu. È un — che vi aspetto, od dawna, długo czekam na ciebie. = kawał drogi. Avendo fuggito un gran — tird fuori la spada, ubiegłszy kawał drogi, dobył szpade. = Pezzo d'asino, di ribaldo, ośliśko, łajdaczyśko. = Pezzo d'artiglieria, działo.

PEZZOLATA, s. f. pocięcie na kawałki.

PEZZOLINA, s. f. —NO, s. m. dim. kawaleczek.

PEZZUOLA, s. f. chustka do nosa. = kawaleczek.

PIACENTARE, v. a. pieścić, pochlebiać, liźać się.

PIACENTE, ad. m. f. podobający się. Dio —, jeżeli się Bogu podoba.

PIACENTEMENTE, av. mile, przyjemnie. = chętnie.

PIACERE, s. m. rozkosz, uciecha, przyjemność. Dar, arcarci —, sprawić przyjemność. Far —, robić co dla podobania się, dla przyjemności. = wola, upodobanie. Far il — altrui, stosować się do czujnej woli. Far il suo —, robić podług swej woli. = usługa. Esser al — d'alcuno, być gotowym na czuje usługi.

PIACERE, v. n. ir. podobać się. Piacesse a Dio, dalby to Bóg, oby, bodajby. = podobać co sobie, lubić. = v. r. Piacersi di alcuna cosa, upodobać sobie co.

PIACEROSO, —SA, ad. uślužny.

PIACERUCCIO, —ZZO, s. m. dim. mała przyjemność.

PIACEVOLE, ad. m. f. miły, luby, słodki, przyjemny.

PIACEVOLEGGIARE, —LARE, v. n. żartować, igrać, buwić. Onde cominciò a dire alcuna canzonetta, e a — per cavargli la maninconia, Fior. Pecor. = v. a. pieścić, cackać, przymilać się; łagodnie się z kim obchodzić.

PIACEVOLEZZA, s. f. słodczyz, uprzejmość. = wesoly żart. = rzecz zabawna. A ognuno che a casa gli capitava... raccontava questa —, Lasc. Nov. PIACEVOLINO, —NA, ad. dość przyjemny.

PIACEVOLMENTE, av. miło, przyjemnie.

PIACEVOLONE, —LACCIO, —CIA, ad. bardzo ucieśzny, bardzo zabawny.

PIACIMENTO, s. m. wola, upodobanie. [PIACERE.

PIACIUTO, —TA, p. ad. v.

PIAGA, s. f. rana. = fig. rana. Rinfrescare le piaghe, odświeżać rany. Aver unguento ad ogni —, prov. mieć maść na każdą ranę.

PIAGARE, v. a. ranić.

PIAGGIA, s. f. pochyłość góry. = brzeg morski płaski. Andar piaggia piaggia, płynąć wzdłuż brzegów morza. = *kraina.

PIAGGIAMENTO, s. m. łazszenie się, liźanie się.

PIAGGIARE, v. n. płynąć wzdłuż brzegów morza. = v. a. fig. pochlebiać, lasić się, liźać się. = godzić, jednać. Poi appresso conven... che l'altra (la parte de'Neri) sormonti, con la forza di tal, che testè piaggia (piaggerà), D. Inf. [liżun.

PIAGGIATORE, s. m. liżus,

PIAGHETTA, s. f. dim. ranka.

PIAGNERE, PIAGNERE, v. n. ir. plakać. = wydawać głos podobny do jęków płaczącego. Dove rotte dal vento piangono l'onde. = Piagnere indosso, fig. źle leżeć (o sukniach). = v. a. oplakiwać. Quel ch' in Tessaglia ebbe le man si pronte a farla del civil sangue vermiglia, pianse morto il marito di sua figlia, Petr. = v. r. plakać, narzekać na kogo. Che se tu a ragion di lui ti piangi, D. Inf.

PIAGNIMENTO, PIAGNEVOLE, PIAGNEVOLMENTE, v. PIANGIMENTO, ec.

PIAGNISTEO, —STERO, s. m. placz wielu osób razem.

PIAGNONE, —NA, s. placzki najete na pogrzeb. = nazwisko zwolenników mnicha Savonarola we Florencyi.

PIAGNUCOLARE, v. u. maczać się, z cicha plakać.

PIAGUCCIA, —ZZA, s. f. dim. ranka.

PIALLA, s. f. hebel.

PIALLACCIO, s. m. deska z jednej strony opitowana.

PIALLARE, v. a. heblować.

PIALLATA, s. f. heblowanie.

PIALLATURA, s. f. heblowiny.

PIALLETTO, s. m. dim. hebelelek.

PIALLONE, s. m. duży hebel.

PIAMADRE, v. MADRE.

PIAMENTE, av. pobożnie,

PIANA, s. f. belka. = kiel koński.

PIANAMENTE, av. cicho. = powoli. = oszczędnie.

PIANARE, v. a. równać. = fig. v. APPIANARE.

PIANELLA, s. f. papuc. — di sughero, sandał, treпка. = płaska dachówka. = dawne uzbrojenie głowy.

PIANELLAIO, s. m. papuciarz.

PIANELETTA, —LINA, —LUZZA, s. f. —LINO, s. m. dim. pantofelek.

PIANEROTTOLO, s. m. ustępek na schodach.

PIANETA, s. f. ornat.

PIANETA, s. m. planeta.

PIANETTO, av. powoli.

PIANEZZA, s. f. v. PIANURA, = gładkość, równość. — di coscienza, fig. spokojność sumienia.

PIANGERE, v. PIAGNERE.

PIANGEVOLE, ad. m. f. oplakany. [czem.

PIANGEVOLMENTE, av. z płaczeniem, s. m. płacz.

PIANGITORE, s. m. —TRICE, s. f. plaksa. [LARE.

PIANGOLARE, v. PIAGNUCOPIANIGIANO, —NA, ad. z równiny, na równinie. = s. mieszkaniec równiny.

PIANO, s. m. v. PIANURA. = Mat. płaszczyna. — orizzontale, inclinato, verticale, płaszczyna pozioma, i t. d. = piątro. = In piano, av. poziom.

— ad. płaski, równy. Superficie piana, powierzchnia płaska. In piana terra, na równej ziemi. Andar per la piana, iść drogą równą, prostą. = jasny.

La mia scrittura è piana, D. Purg. = cicho, spokojny.

PIANO, av. cicho, pocichu. = powoli, pomalu. = Piano pianissimo, pian piano, pian pianino, jak najciszej; jak najpowolniej, noga za nogą. Pian piano si va ben ratto, prov. powoli prędzej zajdziesz.

PIANOFORTE, s. m. fortepian.

PIANTA, s. f. roślina, drzewo. = przodek. = stopa, poduszka. = grunt na którym stoi budynek. = plan budynku. Far la —, levar la —, zdjąć plan budynku. = Far checcchia di —, na nowo co rozpocząć. Rinnozare di —, odnowić z gruntu.

PIANTABILE, ad. m. f. mogący być posadzonym.

PIANTADOSO, —SA, ad. okryty roślinami. [ka.

PIANTAGGINE, s. f. Bot. bab-PIANTAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. sadzenie roślin. = uprawa tytoniu, trzciny cukrowej i t. p. w Ameryce.

PIANTANIMALE, s. m. zwierzkow.

PIANTARE, v. a. sadzić, posadzić. — una vigna, gli alberi, sadzić winnicę, drzewa. — carrote, fig. łąć, durzyć, zwodzić. = wbić, wsadzić, wetknąć; fig

utopić w kim wzrok, wlepić w kogo oczy. = postawić, zatoczyć działa. = Piantare le insegne, zatknąć chorągwie. = obiad, zostawić gdzie kogo. = wstać od gry będąc wygranym. = v. r. stanąć (o wojsku).

PIANTATA, s. f. szereg szcze-pów.

PIANTATORE, s. m. sadziciel, sadzca. — di dadi, fig. szachraj w grze kości.

PIANTERELLA, PIANTICELLA, s. f. dim. roślina, szczepek.

PIANTO, s. m. placz. = p. ad. v. PIANGERE.

PIANTONCELLO, —CINO, s. m. dim. młody szczepek.

PIANTONE, s. m. szczepek, płonka. = fig. potomek.

PIANURA, s. f. płaszczyna, równina. [kach].

PIARE, v. n. kwilić (o pła-PIASTRA, s. f. blacha. = pan-cerz blaszany. = piast, we Florencji wart 7 lir. [szka].

PIASTRETTA, s. f. dim. bla-PIASTRICCIO, s. m. gadani-na, bawialuka, bałamucstwo. Che piastricci mi fate? Manz. P.

PIATIRE, v. n. ir. pieniać. = kłócić się. = Piatire il pane, mrzeć głód. = co' cimiteri, stać jedną nogą w grobie. Piatisce coi cimiteri, e cerca di moglie, Lasc. Com.

PIATIFORE, s. m. pieniacz. = kłótniarz.

PIATO, s. m. proces, sprawa. = spór, kłótnia. = troška, kłopot. Darsi — de' fatti altrui, wtrącać się do cudzych interesów. = partya. Gli fu arretrato alle mani molti buoni piati di parentato, Morell. Cron.

PIATTA, s. f. statek płaski.

PIATTAFORMA, s. f. Fort. ta-ras, pomost.

PIATTELLATA, s. f. uderze-nie płazem.

PIATTELLETTO, —LLINO, s. m. dim. talerzyk.

PIATTELLO, s. m. talerz. — LLONE, accr. duży talerz.

PIATTERIA, s. f. naczynia stołowe.

PIATTO, s. m. półmisek. = potrawa, danie. = stół, wikt.

PIATTO, —TA, ad. płaski. Di piatto, av. płazem szablą, szpa-dy. = leżący płackiem na zie-mi, skulony. Di piatto, av. pokr-ryjonom.

PIATTOLA, s. f. Entom. ta-rakan. = mendowieszka. = Dare in piattole, v. CIAMPANELLA.

PIATTOLOSO, —SA, ad. wsza-wy.

PIATTONARE, v. a. płażować.

PIATTONATA, s. f. płażowa-nie.

PIATTONARE, s. m. accr. duży półmisek. = Di —, av. płazem. Colseho in sulla testa di —, Bern. Orf. = mendowieszka.

PIAZZA, s. f. plac, rynek. Far il bello in —, zbijać bruki. Sono di quella cosa piene le piazze, cale miasto wie o tem. = plac, miejsce. = Piazza d' arme, wa-rownia, twierdza; plac broni. = giełda. Che fa la —? jaki jest kurs papierów? jaka cena to-warów? = Piazze morte, żoł-nierze ubyli z kompanii.

PIAZZATA, s. f. Fare una —, wpaść w języki.

PIAZZEGGIARE, v. n. prze-chadzać się po placach, zbijać bruki.

PIAZZETTA, s. f. placyk. = plama. Certe piazzette della luna, plamy na wieżycy.

PICCA, s. f. pika, dzida. = PICCANTE, ad. m. f. kolący, szczypiący. Vino —, kwaśne wino, lura. Sapor —, smak o-stry, kwaśny. = Motto —, u-szczypliwe słówko.

PICCARE, v. a. klucć, ukłuć, kolnąć. = szczytać (o czym kwaśnem). = fig. dotknąć, ura-zić, obrazić. = v. r. Piccarsi di alcuna cosa, mieć pretensję do czego. — con uno, przesadzać się z kim.

PICCATA, s. f. uklucie piłą.

PICCATIGLIO, s. m. stekani-na.

PICCHETTATO, —TA, ad. cętkowany, nakrapiany.

PICCHETTO, s. m. pikietta, gra w karty. = Mil. pikietta.

PICCHIAMENTO, s. m. stukanie, pukanie.

PICCHIAPETTO, s. m. świę-toszek, jezusek. = krzyżyk na piersiach.

PICCHIARE, v. a. stukać, pu-kać, kolatać do drzwi. = stuk-nąć, uderzyć, grzmotnąć kogo. = Picchiare co' piedi, — l'uscio co' piedi, fig. przyjść do kogo z podarunkami. = v. r. bić się.

PICCHIATA, s. f. stuknienie, uderzenie. = fig. strata, szkoda.

PICCHIARE, —TA, p. ad. v. PICCHIARE. = cętkowany, na-krapiany.

PICCHIERE, s. m. pikinier.

PICCHIERELLA, s. f. pop. Fare o dare la —, stuknąć, palnąć, gruchnąć. = Aver la —, Eg. id-kać.

PICCHIETTARE, v. a. cętko-wać, nakrapiać.

PICCHIETTATURA, s. f. na-krapianie, srokacizna.

PICCHIETTO, PICCHIO, s. m. Ornit. dzięciol.

PICCHIO, s. m. stuknienie. Dare un —, stuknąć, puknąć.

PICCIA, s. f. kilka chlebów razem zrostłych.

PICCINO, PICCININO, —NA, ad. maluchny, maluczki. Diventar piccino piccino, unżyć się, stracić odwagę. [kość].

PICCIOLEZZA, s. f. malen-ki, drobny. = s. m. dawny pie-niążek florencki, których szło 4 na quattrino.

PICCIOLO, —LA, ad. malen-ki, drobny. = s. m. dawny pie-niążek florencki, których szło 4 na quattrino.

PICCIONCELLO, —CINO, s. m. dim. gołąbek.

PICCIONE, s. m. gołąb. = fig. kiep, dudek.

PICCIUOLO, s. m. —LETTO, dim. ogonek, szypulka u owo-ców. = uszko u guzika. = Star bene o male, esser forte o debolo sui picciuoli, fig. być mocnym lub słabym w nogach.

PICCO, s. m. szczyt urwistej góry.

PICCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. ukluty, ubodzony. = A picco, av. prostopadły.

PICCOLAMENTE, av. mało, szczipło. = lichy, nędznie.

PICCOLELLO, —LA, PICCO-LETTO, —TA, PICCOLINO, —NA, ad. maluchny, maluczki.

PICCOLEZZA, s. f. szczipłość, malenkość. La — di questa mia casetta, Fir. As.

PICCOLO, —LA, ad. mały. = krótki. In piccola ora appresso, w godzinę potem.

PICCONE, s. m. oskard. = długa pika.

PICCONIERE, s. m. pionier.

PICCOSO, —SA, ad. urażliwy.

PICCOZZA, s. f. —ZZINO, s. m. siekierka, toporek.

PICEA, s. f. świerk.

PIDOCCHIERIA, s. f. skner-stwo. = bzdurstwo.

PIDOCCHIETTO, —INO, s. m. dim. wieszka. —ACCIO, peg. wszy-sko.

PIDOCCHIO, s. m. wesz. Scor-ticare il —, fig. kutwić, liczyć krupy.

PIDOCCHIOSO, —SA, ad. wszawy.

PIEDE, PIÈ, s. m. noga. = pień, łodyga, odziomek. Far —, przyjąć się (o roślinach); fig. założyć mocne fundamenta. = roślina, flanca. = stopa, 12 cal-ów. = stopa, miara wiersza. = stopa, spód. Piè del monte, spód góry. = podstawa, oparcie.

A piede, appiede, a' piedi, appiè, av. piechoto; u stop, u dół, na dół. Gente a piede, piechota. A piè giunti, a piè pari, av. równemi nogami; fig. łatwo, wygodnie. Serviti delle buone

vivande, bene acconce, e stagionate, se ne stettero a piè pari, *Lasc. Nov.* Piede innanzi piede, noga za nogą, powoli, pomatu. Con piè secco, av. suchą nogą; fig. na oślepe, bez zastanowienia. Battere i piedi, tupać nogami. Dar de' piedi, uderzyć nogą. Essere, stare, rimanere in piedi, stać na nogach; fig. pozostać, trwać w całości, w dawnyim stanie. Fare i piè gialli, skwaśnieć (o winie). Levarsi in piedi, powstać, wstać. Mettere il piede, i piedi, por piede in qualche luogo, postać gdzie nogą, wejść dokąd. Mettersi la via tra' piedi, wziąć nogi za pas, puścić się w drogę. Trarre il piede d'alcun luogo, wyjść z kąda, wycofać się. Stare in punta di piede, stać, stanąć na palcach. Tener fermo il piede, stać mocno, dotrzymywać placu.—Fig. Andare a piè d'Iddio, umrzeć. Guardarsi a' piedi, rozpatrzeć się w sobie samym uim się w szacnie przyciągać drugim. Por piedi innanzi ad alcuno, przewyższyć, zakasować kogo. Tenare il piede in due, in più staffe, na dwóch stótkach siedzieć, nosić płaszcz na obu ramionach.

PIEDESTALLO, s. m. Arch. piedestał, podstupie.

PIEDICA, s. f. sidło na ptaki. = koszty trućów, sztaluga.

PIEDINO, s. m. dim. nóżka.

PIEGA, s. f. fald. Fig. Essere in —, dar —, cofnąć się, ustąpić. Prender —, wziąć pewien obrot. Onde stassene (la Volpe) attenta e vigilante quale — ad osservare prendan le cose, *Cast. An. Parl.*... uważając pilnie jaki obrót wezmą rzeczy. Secondo la — che piglieranno le cose, *Bent.* Prendere o pigliare mala —, skłaniać się do złego.

PIEGAMENTO, s. m. zwijanie, składanie materij i t. p.

PIEGARE, v. a. faldować, składać materiję i t. p. — le mani, złożyć ręce. = zgiąć, ugiąć, nagiąć, nachylić. — il collo sotto il giogo, nachylić kark pod jarzmo. — l'orecchio a checchessia, skłonić ucho do czego. = v. n. e r. zgiąć się, skulić się, spaczyć się. = fig. skłonić się do czego; ustąpić, cofnąć się.

PIEGATURA, s. f. fald, faldowanie; zgięcie.

PIEGHEGGIARE, v. a. Pitt. wyobrazić faldy sukni.

PIEGHETTA, PIEGOLINA, s. f. dim. faldzik.

PIEGHETTO, s. m. dim. pakiecik listów.

PIEGHEVOLE, ad. m. f. giętki, gibki. = fig. giętki, potooluy.

PIEGHEVOLEZZA, s. f. giętkość, gibkość. = fig. giętkość, potoolność. [tko]

PIEGHEVOLMENTE, av. giętko, pl. —GHI, s. m. pakiet listów.

PIENA, s. f. powódz. = nawal, tłum. Andarsene colla —, być uniesionym przez tłum ludzi; fig. iść ślepo za panującym zwycięzajem.

PIENAMENTE, av. zupełnie. PIENEZZA, s. f. pełność, zupełność.

PIENISSIMO, —MA, ad. sup. pełniusienki, pełniutenki.

PIENITUDINE, s. f. pełność, zupełność. = sytość.

PIENO, s. m. pełność. Avere, esservi il suo —, fig. mieć wszystkiego do woli. = głqb, piodek. Nel — della notte, del verno, w głębi nocy, w środku zimy. = ad. pełny. Un fiasco pieno di vino, flaszką pełną winą. = Fig. A ver piena memoria di checchessia, mieć co w żywej pamięci. Avere il suo pieno respiro, mieć wolny oddech. In pieno popolo, w obec wszystkich. Pieno d'anni, pelen lat, stary. = syl, nasycony. Aver pieno lo stefano, najęść się do woli. = syl, zadowolony. Portar piene le voglie, zaspokoić swe chęci. = Colpo pieno, botta piena, ugodzenie, trafienie. Corre in pieno o in piena, ugodzić tam gdzie kto mierzył. = Luna piena, pełnia. Fiore pieno, kwiat pełny.

PIENOTTO, —TA, ad. dość pełny. = pulchry. Mano pienotta, ręka pulchna.

PIETA [piè-ta], s. f. *bolesć, żal, smutek. La notte, ch'io passai con tanta —, *D. Inf.* Non odi tu la — del suo pianto? *D. Inf.* = miłość, przywiązanie do rodziców (pietas). Nè dolcezza di figlio, nè la — del vecchio padre, *D. Inf.*

PIETA, —TADE, —TATE, s. f. miłość rodziców, ojczyzny. = pobożność. = liłość.

PIETANZA, s. f. porcja po klasztorach.

PIETICA, v. PIEDICA.

PIETOSAMENTE, av. litośnie, zahośnie, bolesnie.

PIETOSETTO, —TA, ad. dim. tknięty nieco litością.

PIETOSO, —SA, ad. litoscawy. = pobudzający do litości. = nabożny, pobożny. Canto l'armi pietose e il capitano, *Tass. Ger.*

PIETRA, s. f. kamień. = kamień w pęcherzu. = Pietra di paragone, kamień probierczy. = Pietra filosofale, v. FILOSOFIALE. = Pietra di scandalo, fig. kamień obrzyd.

PIETRAMÉ, s. m. stos kamieni. PIETRATA, s. f. uderzenie kamieniem.

PIETRELLA, —UZZA, —UZZOLA, uzzolina, s. f. dim. kamyk, kamyczek.

PIETRIFICARE, v. a. zamienić na kamień. [FICAZIONE]

PIETRIFICAZIONE, v. PETRIPIETRONÉ, s. m. accr. duży kamień. [nisty]

PIETROSO, —SA, ad. kamiebievano, s. m. pleban.

PIEVE, s. f. plebania.

PIFARA, s. f. fujarka, piszczalka. Fra il suon d'argute trombe e di canore pifare, *Ar. Or. Fur.*

PIFFERARE, v. n. grać na piszczalce. = fig. wygrzmocić.

PIFFERELLO, s. m. węgielnica.

PIFFERO, s. m. fujarka, piszczalka. = piszczyk.

PIFFERONE, s. m. accr. duża fujara.

PIGIARE, v. a. tłoczyć, deptać. — le uve, tłoczyć winogrona.

PIGIATORE, s. m. tlokarz.

PIGIATURA, s. f. tłoczenie.

PIGIO, s. m. tłok, natłok.

PIGIONALE, —NANTE, ad. es. lokator, komornik.

PIGIONE, s. f. komorne. Stare a —, mieszkac w najetym domu.

Pigliare a —, nająć od kogo mieszkanie. [ujecie]

PIGLIAMENTO, s. m. brajcie.

PIGLIAMOSCHE, s. m. Ornit. muchołowska.

PIGLIARE, v. a. brać, wziąć; jąć, ująć, pojąć, pojmąć; chwycić; łapać, łowić. — aria, przezwietrzyć się. — moglie, pojąć za żonę, ożenić się. — sopra di sé, wziąć co na siebie. — un impegno, podjąć się czego. — diletto, mieć w czem upodobanie. — diporto, przechadzać się. — la fuga, uciec. — lingua, zasiagnąć języka. — in parola, brać, chwycić, wziąć za słowo. — la febbre, il sonno, dostać febrę, i t. d. — errore, pomylić się. — in cambio, wziąć jedno za drugie. — la via, puścić się w drogę. — fiato, odetchnąć. — riposo, odpocząć. — a male, wziąć za złe. — partito, postanowić. — di mira, celować, zmierzać, mieć co na celu; upatrzyć co do kogo, brać za cel czego. — terra, wylądować. — animo, nabrać odwagi. — in fastidio checchessia, nabrać do czego obrzydzenia. Pigiarla, pigliarsela con alcuno, zadziierać, szukać zaczepki, przycepić się do kogo. — il panno pel verso, brać się dobrze do czego.

Pigliarla per uno, *wziąć czyje stronę*. = *zwieść, oszukać*. = *wybierać*. Le femmine pigliano sempre il peggio. = *zacząć*. Pigliar a fare, a dire, *zacząć robić, mówić*. = v. r. Pigliarsi ai capelli, *wodźić się za bly, czubić się*. — pena d'alcuno, *troiszczyć się o kogo*. = Si piglia ella giuoco di me? *Manz. P.S. czy pan żartujesz ze mnie?*

PIGLIATO, —TA, p. ad. *wzięty, i t. d.* = s. m. *rzecz wzięta*.
PIGLIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *biórący, biorąca*. — d'animi, fig. *ujmujący umyśły, serca*.

PIGLIO, s. m. *ujęcie*. Dar di —, *ująć, uchwycić, porwać, ściagnąć rękę, targnąć się na co*. Gli diede a prima giunta ella di — in mezzo il petto e da terra levollo, *Ar. Orł. Fur. Ei son tiranni, che dier nel sangue, e nell'aver di —, D. Inf.; fig. zacząć, przedsięwziąć*. = *wzrok, spojrzanie*. Col — minaccioso ed iracundo, *z groźnem i gniewliwym spojrzeniem*. Lo duca a me si volse con quel — dolce, ec. *D. Inf.*

PIGMEO, s. m. *pigmejczyk, karzeł*.

PIGNA, s. f. *Arch. izbica*.
PIGNATTA, s. f. *garnek*.
PIGNATELLO, —TTINO, s. m. dim. *garnuszek*.

PIGNARE, v. PINGERE.
PIGNONE, s. m. —NCELLO, dim. *podmurowanie brzegu rzeki*.

PIGOLARE, v. n. *piszczeć (o piskletach)*. = *piszczeć, skwierczeć, utyskiwać na niedostatek*.

PIGOLONE, s. m. *skwierczek*.

PIGRAMENTE, av. *leniwie*.

PIGRIZIA, PIGREZZA, s. f. *gnuśność, lenistwo*.

PIGRO, —GRA, ad. *gnuśny, leniwy, opiejący*.

PILA, s. f. *pal pod mostem*. = *Pila dell'acqua santa, kropielnica*. = *koryto kamienne do napawania koni, bydła; naczynie kamienne na wodę*. = *kadź kamienna w której się wyciska oliwa*. = *spodnia część stepła mennicznego*. = *Pila del Volta, Fis. stos Wolty*.

PILASTRATA, s. f. *szereg filarów*.

PILASTRO, s. m. *Arch. filar*.

PILATRO, s. m. *Bot. ś. jańskie ziele, dziurawiec*.

PILLIERE, s. m. *stup, pal*.

PILLACCHERA, s. f. *bloto którem się kto obryzał*. = *Fig. plama, zakala, przywara*. = *kutwa, sknera, zmindu*.

PILLACOLA, s. f. *bobka owcza, kozia*.

PILLARE, v. a. *tluc, utłuc*.

PILLO, s. m. *tluk, tłuczek*.

PILLOLA, s. f. *pigulka*. Inghiotti la —, fig. *polknąć pigulkę, znieść afront*.

PILLOLETTA, —LINA, s. f. dim. *piguleczka*.

PILLONE, s. m. *tluk, stępor*.

PILLOTTA, s. f. *balon do gramia*

PILLOTTARE, v. a. *polewać tłustością pieczyste*. = fig. *dokskwiercać, dokuczać, dopiekać*.

PILORO, s. m. *Anat. otwór spodni żołądka przez który pokarm przechodzi do kiszek*.

PILOSO, —SA, ad. *kosmaty, włośchaty*.

PILOTA, —TO, s. m. *sternik*.

PILUCARE, v. a. *obrywać jagody z winnego grona*. = fig. *skubać, dręczyć, pożerać*. La piaga della giustizia, che si gli pilucca, *D. Purg.* = *poszczypać*. Questo rovaiaccio m'ha tutto piluccato il viso, *Lasc. Com.*

PILUCONE, s. m. *tapigrosz*.

PIMACCIO, v. PRIMACCIO.

PIMACCIUOLO, v. PIMACCIUOLO.

[drzeniec]

PIMPINELLA, s. f. *Bot. biepina*, s. f. *szyszka sosnowa*.

= *ostrokrag brązowy zdjęty z grobu Adriana i postawiony przed dawnym kościołem S. Piotra w Rzymie*. La faccia sua mi pareva lunga e grossa, come la — di san Pietro a Roma, *D. Inf.*

[dynku]

PINACOLO, s. m. *szczyt bu-*

PINACOTECA, s. f. *galerya obrazów*.

[górek]

PINCA, s. f. *podługowaty o-*

PINCIONE, s. m. *Ornit. zięba*.

PINCONE, s. m. *kiep, kulfon*.

PINEALE, ad. f. *Glandula —, Anat. gruczołek mózgowy*.

PINETA, s. f. —TO, s. m. *so-*

śńina.

PINGERE, v. a. *ir. malować*. = *pchać, popychać, pędzić*. — il viso, *zapaść wzrok*. Fa che pinghe, mi disse, un poco 'l viso più avanti, *D. Inf.* = v. r. *pomkąć się, postąpić na przód*. Ed io, seguendo lei, oltre mi pinsi, *D. Purg.*

PINGÜE, ad. m. f. *lat. tłusty*.

PINGUEDINE, s. f. *tlustość*.

PINGUEDINOSO, —SA, ad. *Med. tłuszczowy*. [rodny]

PINIFERO, —RA, ad. *sosno-*

PINNA, s. f. *pletwa u ryb*.

PINO, s. m. *sosna*.

PINOCCHIATO, s. m. —TA, s. f. *pinelki, pinele*.

PINOCCHIO, s. m. *nasienie sosnowe*. [popęd]

PINTA, s. f. *pchnięcie*. = fig.

PINTO, —TA, p. ad. *malowa-*

ny = *pchnięty*.

PINTORE, ec. v. PITTORE, ec.

PINZACCHIO, v. TONCHIO.

PINZO, —ZA, ad. *pełni-*

sienki.

PINZOCHERA, s. f. *kobieta święcka ale nosząca habit zakonny, dewotka*.

PINZOCHERATO, —TA, ad. *zatopiony w bogoteryi*.

PINZOCHERO, s. m. —RONE, s. m. *accr.* —NA, s. f. *świętoszek, bigotka*.

PIO, *PIA*, ad. *nabożny*. = *litościwy*.

PIOGGERELLA, PIOGETTA, s. f. *dim. deszczyk*.

PIOGGIA, s. f. *deszcz*. La — cade a secchi, *deszcz leje jak z wiadra*. = fig. *co spada z góry w wielkiej ilości*. Una — di fior sopra 'l suo grembio, *Petr.*

PIOGGIOSO, v. PIOVOSO.

PIOMBAGGINE, s. f. *otówek*. = *Bot. otownica*.

PIOMBARE, v. n. *stać pionowo*. = *spać z góry na dół*. — addosso ad uno, *rzucić się na kogo*. = v. a. *ustawić pionowo*.

= *strącić, pogrzążyć w przepaść*. = *miotac pociski*. — colpi, *grzmocić, wygrzmocić*. = v. r. *ciążyć*.

PIOMBATO, —TA, p. ad. v. PIOMBARE. = *obity ołowiem*. = *siny*. = *ciężki jak ołów*.

PIOMBINARE, v. a. *mierzyć głębokość ołowianka; pionować mur*. = *czyścić kloaki*.

PIOMBINO, s. m. *ołowianka, ciężarek otowiany uwiązany na sznurku, pion, sonda*. = *klocek do robienia koronki, galonów*. = *ciężarek zawieszony na bezmianie*. = *obraczki otowane u spodu niewodu*. = *narzędzie do czyszczenia kloaków*. = *ad. otowiasty, siny*. *Matita piombina, otówek*.

PIOMBO, s. m. *otów*. A —, av. *pionowo*. Uscir di —, *wyjsć z kierunku pionowego, stać pochylto*. = *Andare col calzar o piè di —*, *prov. postępować ostrożnie*. = *pion, ołowianka mularska*. [jak otów]

PIOMBOSO, —SA, ad. *ciężki*

PIOPPA, s. f. —PO, s. m. *topola*. [sadzone topolami]

PIOPPETO, s. m. *miejsce zapiesięty wodę*. E come l'aere quando è ben piono, *D. Purg.*

PIOTA, s. f. *darrń*. = *stopa*. Forte spingava con ambe le piete, *D. Inf.*

PIOTARE, v. a. *odarnić*.

PIOVA, s. f. + *deszcz*. Io sono al terzo cerchio della — eterna, *D. Inf.*

PIOVANATO, s. m. *plebania*.

PIOVANO, s. m. *pleban*.

PIOVANO, —NA, ad. *deszczowy*.

PIOVERE, v. n. ir. *padać* (o deszczu). — a bigonce, *łać jak z cebra*. — a paesi, *stronami padać*. = fig. *łać się, ciec, płynąć strumieniami*. Piovonmi *amare* lagrime dal viso, *Petr.* = *spać z nieba*. Fiamma dal ciel su le tue trecie piova, *malvagia, Petr.* = v. a. *sytać, synąć czem* (o kulach, pociskach, it. p.). Dardi e saette addosso ognun gli piove, *Bern. Orf.* Volavano scintille da tutte le parti, e sembrava che il cielo le piovesse, *Silv. Pel. M. P.* = *zlewać, zsytać, spuszczać*. Se l'eterno Giove della sua grazia sopra me non piove, *Petr.* Là dove il ciel tutte le grazie piove, *Tasson. Secch.*

PIOVEVOLE, ad. m. f. *padający jak deszcz*.

PIOVIFERO, —RA, ad. *sprawdzający deszcz*.

PIOVIGGINARE, **PIOVICCIARE**, v. n. *pokrapiać, mżyć* (o drobny deszczu).

PIOVIGGINOSO, —SA, ad. *zwiłżony deszczem*.

PIOVITURA, s. f. *łota*.

PIOVOSO, —SA, ad. *dżdżysty*.

PIOVUTO, —TA, p. ad. da **PIOVERE**. = *spadły z nieba*. Io vidi più di mille in sulle porte dal ciel piovuti, *D. Inf.* Il demonio dal cielo è piovuto oggi, *Ar. Orf. Fur.*

PIPA, s. f. *lulka, fajka*.

PIPARE, v. n. *kurzyć, palić lulkę*.

PIPERITE, s. f. *Bot. pieprzypipistrello*, s. m. *Zool. niełoperz*.

PIPITA, s. f. *zadzier na palcu*. = *pypec u kur*. Egli ha la —, fig. *zapomniał języka w gębie*.

PIPIPO, v. **BECCUCIO**.

PIPPIONATA, v. **PAPPOLATA**.

PIPPIONE, s. m. —ACCIO, acc. —CINO, dim. *gółb*. = fig. *kiep, dudek*. Pelare un —, *oskubąć dudka*.

PIRA, s. f. *lat. stos na którym palono umarłych*. = *Arch. urna z której zdają się wybuchać płomienie*.

PIRAMIDALE, —DATO, —TA, ad. *piramidalny*.

PIRAMIDALMENTE, av. *piramidalnie*.

PIRAMIDE, s. f. *piramida*. = *Geom. ostrosłup*.

PIRATERIA, s. f. *rozbój po morzu*.

PIRATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *rozbójniczy, korsarski*.

PIRATO, —TA, s. m. *rozbójnik morski, korsarz*.

PIRITE, s. f. *Chim. piryty, siarczyk żelaza lub miedzi*.

PISCIA, s. f. *szczyzny*.

PISCIACCHERA, **PISCIALETTO**, s. f. *pop. siksa* (o nowo narodzonej dziewczynie). Partorigli una bella piscialetto, che fusti tu, *L. Lipp. Malm.* [nie.]

PISCIAMENTO, s. m. *szczytanie*. **PISCIARE**, v. n. *szczytać*. Mentre il can piscia la lepre se ne va, *prov. v. CANE.*

PISCIATOIO, s. m. *urynał*. = *miejsce do szczytania*. = *członek mężki*. E ponzato alquanto, sdilacciandosi la bracheta, cacciò mano al —, *Lasc. Nov.*

PISCIATURA, s. f. *szczytanie*. = *szczyzny*.

PISCINÀ, s. f. *probatica, sadzawka obok kościoła Jerozolimskiego, w której myto owce przeznaczone na ofiarę, i gdzie także kąpali się chorzy*. = *sadz rybny*.

PISCIOSO, —SA, ad. *szczocho, siksa*. = *obeszczany*.

PISCOSO, —SA, ad. *rybny*.

PISELLAIO, s. m. *grzędą grochu*.

PISELLO, s. m. *groch*.

PISPIGLIARE, v. n. *szczytać*. Che ti fa ciò che quivi si pispiglia? *D. Purg.*

PISPIGLIO, s. m. *szept*.

PISPINO, s. m. —NELLO, dim. *wodotrysk*.

PISPISARE, v. n. *szczybiotać* (o jaskółkach). = *szczytać*. **PISPOLA**, s. f. *Ornit. skowronek leśny*. Ucellare a pispole, fig. *uprzydzać się za drobnymi zyskami*.

PISSIDE, s. f. *puszka na hostye*. = *naczynie*. = *wkleśłość*.

PISSI PISSI, s. f. *szept*. Far —, *szczytać*.

PISTACCHIO, s. m. *Bot. pistacja* (owoc i drzewo). Non valer un —, *pop. nie być wartym funta klaków*.

PISTAGNA, s. f. *szlarka, falbana*.

PISTILLO, s. m. *Bot. słupek, organ samicy kwiatów*.

PISTOLA [pi-sto-la], s. f. *list*.

PISTOLA [—stò-la], s. f. *pistolet*.

PISTOLESSA, s. f. *list długi, lub źle napisany*.

PISTOLETTA, s. f. dim. *liścik*. = *pistoletcik*.

PISTOLETTATA, s. f. *wystrzał i postrzał z pistoletu*.

PISTRINO, s. m. *żarna, stępa*.

PITAFFIO, s. m. *nagrobek*.

PITALE, s. m. *stolec w stancy chorego*.

PITOCARE, v. n. *żebrać*.

PITOCCHERIA, s. f. *żminda ctwo*.

PITOCOCCO, pl. —CHI, s. m. *żebrak*. = *rodzaj dawnego ptaszca*.

PITTIMA, s. f. *plaster z aromatyecznych ziół i wina*. = *pop. żminda, łapigross*.

PITTORE, s. m. *malarz*.

PITTORELLO, —RUZZO, s. m. *nędzny malarz*. [łowiczko.]

PITTORESCAMENTE, av. *malowniczo*.

PITTORESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *malarski; malowniczy*.

PITTRICE, s. f. *malarka*.

PITTURA, s. f. *malarstwo*. = *malowidło, obraz*.

PITTURACCIA, s. f. *brzydkie malowidło, bohomoż*.

PIÙ, av. *więcej*. *Szuję do tworenia, stop. wyż.* — forte, *mocniejszy*. Una donna più bella assai che 'l sole, *Petr.* = *dłużej*. Quasi più viver non dovesse, *Bocc.* Il più, *najwięcej*. Il più, per lo più, *często, najczęściej*. Più volte, *più dni, kilka razy, kilka dni*. Il più delle volte, *bardzo często, najczęściej*. Non più, *dosyć*.

PIUMA, s. f. *puch*. = *pióro*. = *mech na brodzie*. Molle — dal mento appena usciva, *Tass. Ger.* = fig. *miękkość*. La gola e 'l sonno e 'l oziose piume hanno del mondo ogni virtù sbandita, *Petr.*

PIUMACCIO, —ETTO, v. **PRIMACCIO**.

PIUMACCIUOLO, s. m. *materacyk, poduszeczka*. = *Chir. materacyk, kompressa*.

PIUMATO, —TA, **PIUMOSO**, —SA, ad. *piersiasty*.

PIUMINO, s. m. *pióro damskie*.

PIUOLO, s. m. *kotek*. Porre, tenere a —, *postawić kogo kotkiem*. Stare a —, *stać kotkiem, długo czekać*. Scala a piuoli, *drabina*. *Piuoli di scala, szczeble u drabiny*.

PIUTOSTO, av. *prędzej, rychlej, wcześniej*. Come —, *skoro, jak tylko*. Il quale come — mi vide, disse, *Pir. As.* = *raczej*.

PIVA, s. f. *dudy, kobza*.

PIVALE, s. m. *Eccl. kapa*.

PIVIERE, s. m. *parafia*. = *Ornit. siewka*.

PIZZAGALLINA, s. f. *Bot. mokrzyca, ptasia mięta*.

PIZZICAGNOLO, s. m. *stólniarz*. [klotniarz.]

PIZZIQUESTIONI, s. m. **PIZZICARE**, v. a. *dziobać*. = *szczytać*. = v. n. *swierzbieć*.

Mi pizzicano le mani, fig. *swierzbieć mnie ręce*. — di checclesia, *trącić czem, zakracać na co*. — dell'eresia, *trącić kacerstwem*. Ed alle risse incitata talmente, ch'ella pizzica poi dell' insolente, *L. Lapp. Malm.*

PIZZICATA, s. f. *Mus. palcami na stronach a nie smyczkiem*. = *drobne cukierki*.

PIZZICO, s. m. *szczypta*. = v. PIZZICOTO.

PIZZICORE, s. m. *świerzb*. = fig. *świerzbiczka, chętko*.

PIZZICOTTATA, s. f. —COTTO, s. m. *uszczyplenie*. Lo quale... voleva darle non so in qual parte un pizzicotto, *Fort. Rice*.

PLACABILE, ad. m. f. *dający się ubłagać*. L'anno — del Signore, *rok odpustu*.

PLACABILMENTE, av. *blagabnie*.

PLACAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *blaganie*.

PLACARE, v. a. *blagać*. — lo sdegno, *przeblagać gniew*. = v. r. *dać się przeblagać, ukoić się*. [żysko.]

PLACENTA, s. f. Anat. *łożącznica*.
PLACIDAMENTE, av. *łagodnie, spokojnie*.

PLACIDEZZA, PLACIDITÀ, s. f. *łagodność, spokojność*.

PLACIDO, —DA, ad. *łagodny, spokojny, cichy*.

PLAGIARIO, ad. e s. m. *złodziej literacki*. [dztwo.]

PLAGIO, s. m. *pismokradca*.

PLANETARIO, —RIA, ad. *planetarny*.

PLANIMETRIA, s. f. *Geom. planimetria, nauka o płaszczyznach*.

PLANISFERIO, s. f. *sfera prostokształna, karta wyobrażająca dwie połowy kuli na powierzchni płaskiej*.

PLASTICA, s. f. *plastyka, lepienie z gliny, z gipsu*. [ny.]

PLASTICARE, v. a. *lepić z gliny*.

PLASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *plastyczny*.

PLATANO, s. m. *jaśwor*.

PLATEA, s. f. *grunt budynku*. = *parter w teatrze*.

PLAUSIBILE, ad. m. f. *pozyorny, mający pozor prawdy*.

PLAŪSO, s. m. *oklask*.

PLEBAGLIA, —CCIA, s. f. *mołoch, pospólstwo*.

PLEBE, s. f. *lud, gmin*.

PLEBEAMENTE, —IAMENTE, av. *gminnie*.

PLEBEISMO, s. m. *gminny sposób mówienia*.

PLEBEO, —BEA, PLEBEIO, —IA, ad. *gminny, pospolity*. = s. *plebejusz*.

PLEIADI, s. f. pl. *Astr. plejady, siedem gwiazd między Bzykiem a Baranem*. [nie.]

PLENARIAMENTE, av. *zupelnym*.

PLENARIO, —RIA, ad. *zupelnym*. *Indulgenza plenaria, odpust zupełny*.

PLENILUNIO, s. m. *pełnia*.

PLENIPOTENZA, s. f. *plenipotencya, pełnomocnictwo*.

PLENIPOTENZIARIO, s. m. *plenipotent, pełnomocnik*.

PLENITUDINE, v. PIENEZZA.

PLEONASMO, s. m. *pleonazm*.

PLETORA, s. f. *Med. obfitość krwi, humorów*.

PLETTRO, s. m. lat. *brzękadło do liry*.

PLEURA, s. f. Anat. *pleura, błona piersiowa*.

PLEURISIA, PLEURITIDE, s. f. *Med. pleura, zapalenie błony piersiowej*.

PLEURITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *chory na pleurę*.

PLICA, s. f. *Med. koltun*.

PLICO, pl. —CHI, s. m. *plik listwo*.

PLINTO, s. m. *Arch. podstępie, tablica na postawku kolumny*. = *Arald. tabliczka malowana lub metalowa w tarczy*.

PLIOIA, s. f. † *deszcz*. = fig. *wylew łaski Ducha S.*

PLORARE, v. n. *plakać*. Di fuor mostro allegranza, e dentro dallo cor mi struggo e ploro, *D. Son*.

PLURALE, ad. e s. *Gram. liczba mnoga*.

PLURALITÀ, s. f. *większość liczebna; wielość*.

PLURALMENTE, av. v. *liczbie mnogiej*. [wy.]

PLUVIALE, ad. m. f. *deszczopneuma, s. f. dech, duch, dusza*.

PNEUMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *pneumatyczny (o machinie)*.

PNEUMATOCELE, s. f. *Med. wydęcie worka jądrowego*.

PNEUMONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *plucowy*.

PO', av. *skrót z poco, mało*.

POANA, s. f. *Ornit. myszółów*.

POCANZI, poc' ANZI, av. *niedawno, tylko co*.

POCHETTO, POCHEZZA, POCCHINO, s. m. dim. *bardzo mało, odrobina*.

POCHEZZA, s. f. *mało, brak, szczupłość*.

POCO, pl. —CHI, s. m. *mało*. Un uomo da —, v. DAPPOCO. Molti pochi fanno un assai, *prov. v. ASSAI*. = ad. *szczupły, nieliczny, mało, kilka*. Poco danaro, *mało pieniędzy*. Pochi giorni, *kilka dni*. Poco tempo, *mało czasu*. Per poco tempo, *na krótki czas*. Poco sole, *słońce nad zachodem*. Prima che 'l poco sole omai s'annidi, *D. Purg*. A poco andare, *nieszadługo*. = av. *mało*. Un poco, *trochę, nieco*. A poco a poco, *po trochu, zwolna*. Poco stante, *poco dopo, niezabawem, wkrótce potem*.

Poco fa, *niedawno*. Da poco, *da poco in qua, od niedawnego czasu*. Ogni poco, *co chwila*.

POCOLINO, v. POCETTO.

PODAGRA, s. f. *podagra*.

PODAGRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, *PODAGROSO*, —SA, ad. *podagryczny*. [sita.]

PODERE, s. m. *władza, moc*.

PODERE, s. m. *folwark z gruntami, włości*.

PODERETTO, —RINO, s. m. —RUCCIO, —RUZZO, dim. *folwarczek, zaścianek*.

PODERONE, s. m. *accr. duża włość*.

PODEROSAMENTE, av. *mocno, silnie, potężnie*.

PODEROSO, —SA, ad. *mocny, silny, potężny*.

PODESTA, s. m. *burmistrz*. Prov. II — nuovo caccia il vecchio, *nowe sitko na kołku*. Fare come il — di Sinigaglia, *che comanda e fa da sé, chuda fara samąciądź pleban dzwoni, sam pan sam sługa*.

PODESTA, —TATE, —TATE, s. f. *moc, władza*. Venire in — d' altrui, *dostać się w czyjś moc*.

PODESTERIA, s. f. *urząd burmistrza; jego rezydencya; czas jego urzędowania*.

PODICE, s. m. *otwór kanatu odchodowego*.

POEMA, s. m. *poema, poemat*.

POEMETTO, s. m. dim. *poemacik*.

POESIA, s. f. *poezja*. = *poezja, wiersze*.

POETA, s. m. *poeta*.

POETACCIO, POETASTRO, POETINO, POETUCCIO, POETUZZO, s. m. *peg, licy poeta, wierszokiel*.

POETARE, POETEGGIARE, POETIZZARE, v. n. *писаć wiersze*. = *Poetarsi*, v. r. *zostać wienieczonym poetą*.

POETESSA, s. f. *poetka*.

POETICA, s. f. *poetyka*.

POETICO, —CA, pl. —CI, —CHE, *POETESCO*, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *poetyczny*.

POGGERETTO, POGGETINO, POGGETTO, s. m. dim. *wzgórek, pagórek*.

POGGIA, s. f. *Mar. lina uwiązana do drąga żaglowego z prawej strony okrętu*.

POGGIARE, v. n. *isć pod górę*. = fig. *wzniesić się, wzbąć się w górę, wzlecieć, podnieść się*. E fui l' uccel che più per l' aere poggia, *alzando lei che ne' miei detti onoro, Petr.* = v. a. *podpierać*.

POGGIO, s. m. *wzgórek*.

POGGIOLINO, POGGIUOLO, POGGIUOLA, v. POGGERETTO.

POI, av. *potem*. Molto poi, *długo potem*. Poco poi, *wkrótce potem*. D' allora in poi, *od oweego czasu, nadal*. Del senno di

poi ne son piene le fosse, Manz. P. S. *každy mądry po niewczasie*. = *zamiatś Poichè*, gdy. Poi fummo dentro al soglio della porta, D. Purg.

POICHÈ, cong. gdy, kiedy. = *gdyż, ponieważ*.

POLA, s. f. urona.

POLACCA, s. f. *polonez*.

POLACCO, pl. —CHI, s. m. Polak.

POLARE, ad. m. f. *biegunowy*. Circoli polari, *koła biegunowe*. Stella —, *gwiazda biegunowa*.

POLARITÀ, s. f. *polarnosc*, własność magnesu obracania się ku biegunowi północnemu.

POLEDRO, ec. v. PULEDRÒ.

POLEGGIO, v. PULEGGIO.

POLEMICA, s. f. *polemika*, spór teologiczny lub literacki.

POLEMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *polemiczny*.

POLEMONIA, s. f. Bot. *koziolatek, wielosił*.

POLENTA, —DA, s. f. *małyga*. [łoscian.]

POLIEDRO, s. m. *Geom. wielopiękąt*.

POLIGALA, s. f. Bot. *krzyżownica, męczelnica*.

POLIGAMIA, s. f. *wielozęstwo*. [niec.]

POLIGAMO, s. m. *wielozęstwy*.

POLIGLOTTO, —TA, ad. *wielojęzyczny*. = s. f. *Biblia w kilku językach*.

POLIGONO, s. m. *Geom. wielokąt, wielobok*. = Bot. *rdest wodny*. = ad. *wielokątny*.

POLIPO, s. m. *polip, gatunek zwierzo krzewu*. = *Med. polip*.

POLISILLABO, —BA, ad. *wielozgłoskowy*.

POLITEISMO, s. m. *politeizm, wielobóstwo*. [ca.]

POLITEISTA, s. m. *wielobóstwowy*.

POLITICA, s. f. *polityka, sztuka rządzenia*. = *zręczność, obrotność*. [tycznie.]

POLITICAMENTE, av. *politycznie*.

POLITICASTRO, —Cuzzo, s. m. *zły polityk*.

POLITICO, pl. —CI, s. m. *polityk*. = ad. *polityczny*. = *zręczny, obrotny*.

POLITIGONE, s. m. *accr. wielki polityk*.

POLITO, v. PULITO.

POLIZIA, s. f. *czystość, chędogość*. = *policya*. [ka.]

POLIZZA, s. f. *cedula, kart-policzka*.

POLIZZETTA, —ZINA, s. f. dim. —ZINO, —ZOTTO, s. m. dim. *cedulka, karteczka*.

POLLA, s. f. *źródło, zdroj*.

POLLAIO, s. m. *kurnik*. Io ho scopato già forse un —, L. Pulc. Morg. *dosyć już nakradłem*. = Fig. *pop. Cascar da —,*

skapcaniec; umrzeć. Andare a —, *pójść spać*. = *siedziba, gniazdo ojczyste*.

POLLAIOLO, —IUOLO, s. m. *handlujący drobiem*.

POLLAME, s. m. *drób*.

POLLANCA, s. f. —CHETTA, dim. *indyjczę*.

POLLARE, v. RAMPOLLARE.

POLLASTRA, s. f. *pułarda*.

POLLASTRIERO, —RA, s. nosiciel biletów miłosnych.

POLLASTRO, s. m. —ELLO, —INO, dim. *kurczę, kurczątko*.

POLLASTRONE, s. m. *accr. kurczak*. = fig. *chtystek, miłkos*.

POLLASTROTTO, s. m. dim. *kurczątko*. = fig. *munia, niunia, ciapa*.

POLLEBBRO, s. m. *pop. gamon, ciemęga*.

POLLERIA, s. f. *kurnik*. = *targ na drób*.

POLLICE, s. m. *wielki palec u ręki*. = *cal*.

POLLINA, s. f. *łajno kurze*.

POLLINARO, v. POLLAIOLO.

POLLINO, s. m. *wesz ptasia*. = ad. *Pidocchio pollino, kurza wesz*.

POLLO, s. m. *kogut i kura*. = *mlode zwierzę*. = Fig. *Conoscere chi sono i suoi polli, Buon. Fier. wiedzieć z kim się ma do czynienia*. Essere o stare a — *pesto, mangiar — pesto, być burdzo chorym na ciełe lub umyśle*. = *bilecik miłosny*. Portar polli, *nosić bilety miłosne*.

POLLONE, s. m. —CELLO, dim. *latorośl, odrośl, wyrostek*. = fig. *gałąź, odnoga*.

POLLUTO, —TA, ad. *splamiony, zmazany, skalany*.

POLLUZIONE, s. f. *pollucya*. — *volontaria, samogwałt*. = *zmasa, skalanie*. [cowy.]

POLMONARE, ad. m. f. *plućnik*.

POLMONARIA, s. f. Bot. *miódka, płucnik*.

POLMONARIO, —RIA, ad. *plućnicowy*. = s. *chory na płuca*.

POLMONE, s. m. —CELLO, dim. *plućka*. [qun.]

POLO, s. m. *Geogr. Astr. biepolonia*, s. f. *Polska*.

POLPA, s. f. *Anat. mięksiz*. — *della gamba, tyłka*. = *ciasto*. Mentre ch'io forma fui d'ossa e di polpe, che la madre mi diè, D. Inf. = *mięksiz w owocach*.

POLPACCIO, s. m. *tyłka*.

POLPACCIUTO, POLPUTO, —TA, POLPOSO, —SA, ad. *mięsisty*.

POLPASTRELLO, s. m. *koniec mięsisty palca*.

POLPETTA, s. f. *galka z ściekanego mięsa*. Ne avrebbe fatto polpette, fig. *posiekałby go na kawatki*.

POLSEGGIAMENTO, s. m. *biacie pulsu*. [tka.]

POLSETTO, s. m. *bransole*.

POLSO, s. m. *puls*. = *prze-gub ręki*. = fig. *sila, moc, po-łęga*. Mercante di buon —, *zamozny kupiec*. Ingegno di —, *silny, potężny geniusz*. Non troverai un libro di — uscito da questa officina, Giob. *Toccare il — a chicchessia, macac, badać kogo*.

POLTIGLIA, s. f. *papka*. = *mul, bioto*.

POLTIGLIOSO, —SA, ad. *blotnisty, mulisty*.

POLTRACCHIO, s. m. —ELLO, dim. *źrebię, źrebiątko*.

POLTRIRE, POLTREGGIARE, v. POLTRONEGGIARE.

POLTRO, —TRA, ad. † *mlody (o koniach)*. Ond'io mi scossi come fan bestie spaventate e poltre, D. Purg. *La bestia ch'era spaventosa e poltra senza guardarsi i piè, corse a traverso, Ar. Orf. Fur. v. POLEDRO*. = *leniwy*. E più mi piace di posar le poltre membra, ec. *Ar. Sat.*

POLTRONACCIO, —CIA, s. peg. *POLTRONCIONE*, s. m. *accr. leniuch, próźniaczysko*.

POLTRONCELLO, —LA, s. dim. *leniek*.

POLTRONE, s. m. *leń, leniwiec, próźniak*. = *chartak, szubrawiec*. = *ichórz*.

POLTRONEGGIARE, v. n. *gnuśnić, próźnować*.

POLTRONERIA, s. f. *gnuśność, próźniactwo, lenistwo*. = *ichórzostwo*.

POLTRONESCAMENTE, av. *gnuśnie, leniwie*.

POLTRONESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *gnuśny, leniwy, próźniacki*.

POLTRONIERE, —RO, v. POLTRONE. [oślątko.]

POLTRUCCIO, s. m. † *źrebię, polve*, s. f. * *proch*.

POLVERACCIO, s. m. *gnój owczy*.

POLVERE, s. f. *proch, pył, kurz, kurzuwa*. = *proch strzelecki*. = fig. *Buttar la — negli occhi ad alcuno, v. occhio*. Scuotore la — ad alcuno, *wytrzepać kogo*. Convertirsi in —, *pójść z dymem, spietznąć na niczem*.

POLVERIERA, s. f. v. POLVERIO. = *prochownia*.

POLVERINO, s. m. *piaseczniczka*. = *podsyпка*.

POLVERIO, s. m. *tuman pyłu, kurzuwa*.

POLVERISTA, s. m. *fabrykant prochu*.

POLVERIZZABILE, —ZZEVOLE, ad. m. f. *dający się zetrzeć na proch*.

POLVERIZZAMENTO, s. m. — ZAZIONE, s. f. *starcie, utłuczenie na proch.*

POLVERIZZARE, v. a. *zetrzeć, utłuc na proch.*

POLVEROSO, —SA, ad. *zapyłony, zakurzony.*

POLVIGLIO, s. m. *pytek. = poduszcza z wonnemi ziołami.*

POMATA, s. f. *pomada.*

POMATO, —TA, ad. *zasadzony jabloniami. = v. POMELATO.*

POME, s. m. † *jabłko. Come al fanciul si fa, ch'è vinto al —, D. Purg. [kowiety.]*

POMELLATO, —TA, ad. *jabł-*

POMELLO, s. m. dim. *jabłuszko. = guz, gula, galka.*

POMETO, POMARIO, POMIERE, —RO, s. m. *sad jablonny.*

POMICE, s. f. *pumecz, kamień purchaty. Più arido che la —, fig. sknera, kutwa.*

POMICIARE, v. a. *gładzić pumexem. [rodny.]*

POMIFERO, —RA, ad. *jabłko-*

POMO, pl. m. POMI, f. POME, POMA, s. m. *jabłko. = pierś kobieca, cycka. = Pomo d'Adamo, Anat. grdyca, grdyka. = Pomo della spada, della sella, galka u szpady; kula, kolba u siódła.*

POMOSO, —SA, ad. *jabłczysty.*

POMPA, s. f. *pompa, wystawa, okazłość. = duma, próżność.*

POMPEGGIARE, v. n. *paradować. = v. r. stroić się okazale.*

POMPOSAMENTE, av. *pompatycznie.*

POMPOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *pompatyczność.*

POMPOSO, —SA, ad. *pompatyczny.*

PONDERABILE, ad. m. f. *dujący się ważyć.*

PONDERARE, v. a. *ważyć. = fig. rozważać, zastanawiać się.*

PONDERATAMENTE, av. *rozważnie.*

PONDERAZIONE, s. f. *ważenie. = Pitt. rozkład części w obrzędzie. [fig. ważność.]*

PONDEROSITÀ, s. f. *ciężkość.*

PONDEROSO, —SA, ad. *ciężki. = fig. ważny.*

PONDI, s. m. *morzysko, rznięcie w brzuchu, krwawa biegunka. [ważność.]*

PONDO, s. m. *ciężar. = fig.*

PONENTE, s. m. *zachód, strona świata. = wiatr zachodni. = kraj zachodni.*

PONERE, v. PORRE.

PONIMENTO, s. m. *kladzenie, położenie. — di pianta, sadzenie rośliny. — del sole, zachód słońca. [sadzący.]*

PONITORE, s. m. *kladący. =*

PONSÒ, s. m. *kolor ponsowy.*

PONTAGGIO, s. m. *mostowe.*

PONTARE, v. a. *przeć, cisnąć, naciskać, ciężyc, opierać się na czym. Piede su cui l'uman tronco si punta, Mont.*

PONTE, s. m. *most. — leva-toio, most zwodzony. — di bar-che, most na tyżwach. = ruszowanie mularzy i malarzy.*

PONTEFICE, s. m. *najwyższy kapłan u dawnych Rzymian. = papież.*

PONTICELLO, s. m. dim. *mostek. = podstawek u skrzypców.*

PONTIFICALE, ad. m. f. *pontyfikalny. = s. m. pontyfikal.*

PONTIFICAMENTE, av. *pontyfikalnie. [złwo.]*

PONTIFICATO, s. m. *papie-pontificio, —CIA, ad. pa-pieżki.*

PONTONE, s. m. *ponton.*

PONZAMENTO, s. m. *parcie, silenie się.*

PONZARE, v. a. v. *PONTARE. = v. n. silić się, nateżać się, wyprześć się (o kobiecie rodzącej lub o osobie siedzącej na stolek a mającej zatwardzenie żołądka). = fig. mówić z trudnością. [lanek.]*

POPLITE, s. m. *Anat. podko-*

POPLITEO, —TEA, ad. *Anat. podkolankowy, podgoleniowy (o muszkule).*

POPOLACCIO, s. m. —GLIA, s. f. *gmin, motloch.*

POPOLANO, —NA, s. e ad. *parafianin. = mieszczanin; mieszka-niec. = ludowy, gminny.*

POPOLARE, ad. m. f. *gminny. = popularny, kochany od ludu.*

POPOLARE, v. a. *zaludnić.*

POPOLARESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *gminny.*

POPOLARITÀ, s. f. *popularność. [MENTE, av. gminnie]*

POPOLARMENTE, —RESCA-

POPOLATORE, s. m. *ten który zaludnia.*

POPOLAZIONE, s. f. *ludność.*

POPOLAZZO, s. m. *pospółstwo.*

POPOLESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *popularny. = Luogo popolesco, miejsce uczęszczane. = gminny, pospolity.*

POPOLO, s. m. *lud, gmin. Reggersi a —, rzadzić się gminowładnie. = lud, naród. = pa-rafianie. = mnóstwo. Il — delle api, rój pszczół.*

POPOLOSO, —SA, ad. *ludny.*

POPONAIIO, s. m. *przekupień melonów. = miejsce zasadzone melonami. [melon.]*

POPONE, s. m. *POPONCINO, dim.*

POPPIA, s. f. *cycka. Poppe vi-ze, miękkie, obwisłe cycki. Dar le poppe, dawać piersi.*

POPPIA, s. f. *tył okrętu, rufa.*

POPPACCIA, s. f. *peg, duża cyca.*

POPPARE, v. a. *ssać.*

POPATOLA, s. f. *lalka.*

POPATORE, s. m. *cycal, cy-coch, sysak, sysuń.*

POPPELLINA, s. f. dim. *cyceczka. [cycata.]*

POPPUTO, —TA, ad. *cycaty,*

PORARE, v. n. *wsiąkać przez porę.*

PORCA, s. f. *bródza; grzędą. = maciora. = śladra.*

PORCACCIO, s. m. *świntuch.*

PORCAIO, —RO, s. m. *świ-niarz.*

PORCASTRO, s. m. *wieprzek.*

PORCELLA, s. f. *młoda ma-ciora.*

PORCELLANA, s. f. *Bot. portulaka, kurza noga. = ziemia porcelanowa, porcelana.*

PORCELLETTO, —LINO, s. m. dim. *prosiątko. = Porcellino d'India, świnka morska. = Por-cellino terrestre, Stor. nat. wil-gotnik, stonóg, prosionek.*

PORCELLO, s. m. *prosię.*

PORCELLOTTO, s. m. *pro-siak, podświnek.*

PORCHEGGIARE, v. n. *po świnsku co robić.*

PORCHERECCIO, —CIA, ad. *świnski. = Spiedo porchereccio, oszczep.*

PORCHERIA, s. f. *świnstwo.*

PORCHETTA, s. f. —TO, s. m. *prosię.*

PORCILE, s. m. *świniniec.*

PORCINO, —NA, ad. *wie-przowy. = fig. świnski, zaświ-niony.*

PORCO, pl. —CI, s. m. *wieprz, świnią. Comprir il —, kupić wieprza; fig. zemknąć. = fig. świnią, niechłuj. = Zool. świni-a morska, (delfin). = Porco spino, jeź.*

PORCONE, s. m. *accr. duży wieprz. = fig. ogromny świntuch.*

PORFIDO, s. m. *porfir.*

PORGERE, v. a. *ir. nadstawić, wyciągnąć, podać. — la mano, podać rękę. — l'orecchio, nad-stawić ucho. — le guance, nad-stawić policzki. Porsi vrg lui le guance lagrimose, D. Purg. = dać, udzielić, podać. — aiuto, dać pomoc. — conforto, cieszyć. — credenza, dać wiarę. Ove porge ombra un pino alto od un colle, talor m'arresto, Petr. = Porger omaggio, złożyć hold. — prieghi, zasylać modły, zano-sić prosby. = v. r. przedstawić się, okazać się. Si pia l'ombra d'Anchise si porse, D. Par. = s. m. Bel porgere, mal porgere, piękne, źle wystowienie.*

PORGIMENTO, s. m. podanie.
 PORO, s. m. por, dziurka
 w skórze zwierząt i w roślinach.

POROSITÀ, s. f. dziurkowanie.
 POROSO, —SA, ad. dziurkowały.

PORPORA, s. f. purpura, skorupiak morski (murex) z którego krwi otrzymywali starożytni farbę purpurową. = purpura, szkarłat. = sukno lub materya tegoż koloru. = fig. purpura, godność królewska, kardynalska.

PORPORATO, —TA, ad. odziany purpurą. = s. m. kardynał.

PORPOREGGIARE, v. n. wpadać w kolor purpurowy.

PORPORINO, —NA, ad. purpurowy.

PORRATA, s. f. zupa z porów.

PORRE, v. a. ir. kłaść, położyć, przyłożyć. — il piede, stanąć nogą, postać gdzie nogą. — a fuoco, przystawić garnek do ognia. — la chioccia, posadzić kurę na jajach. — da canto, da un lato, odstąpić, odłożyć na bok. — da parte, składać pieniądze. — giù, złożyć, położyć na ziemi. — ad alcuna arte, oddać na naukę do jakiego rzemiosła. — a freno la lingua, powściągać język. — a sacco, a ruba, złupić, zrabować. — in bando, wygnąć z kraju. — in campo, in mezzo, v. CAMPO. — in croce, wbić na krzyż; fig. dręczyć, dokuczać. — in luce, wydać na świat, ogłosić. — in oblio, puścić w niepamięć. — in pratica, in uso, in opera, wykonać. — ogni arte in uso, używać wszelkich sposobów. — in effetto, skutecznie. — mente, zważać, baczyć, pomnieć. — l' animo, uwziąć się na co, posłanować. — in non cale, nie dbać o co. — mano, przyłożyć rękę do czego, zacząć robotę. — le mani addosso, porwać kogo za kark. — l'occhio, gli occhi addosso a checchessia, upatrzyć sobie co, kusić się o co. — modo, niarkować, hamować, położyć tamę. — fine, położyć koniec. — silenzio, nakazać milczenie. — nome, dać imię, nazwać. — caso, przypuścić. = wskazać, wyznaczyć. Luogo certo non c'è posto, D. Purg. = v. n. urządzić, umyślić. E dice che tra loro hanno posto d'uccidermi. = siedzieć na jajach. L'anitra che ha posto non è si buona ad usare. = wyładować. Non ardiro di porre nè a Nizza, nè a Marsilia, anzi arrivare all'Agumorta. = przypuszczać, Poniamo che tu mi

ami. = v. r. Porsi (a sedere) u-
 siąść. Tutti sopra la verde erba
 si posero, Bocc. Porsi giù, a letto,
 położyć się w łóżku, zachoro-
 wać. = Porsi con alcuno, spou-
 falić się z kim; przyjąć służbę
 u kogo. = Porsi in cuore, umy-
 ślić, postanowić. = Porsi a fare
 qualche cosa, zacząć co robić.
 Si poser trame e cabale ad ordi-
 re, per fare il conte Babuin par-
 tire, Cast. An. parl.

PORRO, s. m. PORRETTA, s. f.
 por. Fig. e prov. Por porri, ma-
 rudzić, guzdrać się, gawronić
 się. Predicare a' porri, groch na-
 ścane rzucać. Mangiarsi il porro
 per la coda, zaczynać co od
 końca, na opak brać się do
 czego. = fig. brodawka na rę-
 ce. = krostka na owocach.

PORTA, s. f. brama, wrota,
 drzwi. = dwór, państwo na
 Wschodzie. Tosto gli dei d'abis-
 so in varie torme concorron d'og-
 ni lato all' alte porte, Tass. Ger.
 = uście rzeki. Per sette il Nilo
 sue famose porte, Tass. Ger. =
 fig. wchód, wrota. Non basta,
 perch' e' non ebber battesimo
 ch'è porta della fede che tu credi,
 D. Inf. = Vena porta, Anat. ży-
 ła wrotna prowadząca krew
 ze śledziony do wątroby.

PORTABLE, ad. m. f. dają-
 cy się nieść. = znośny.

PORTACAPPELLO, s. m. fu-
 terał na kapelusz.

PORTAFIASCHI, s. m. kosz
 na szlaski.

PORTAFOGLI, PORTALETTERE,
 s. m. pulares.

PORTAMANTELLA, PORTA-
 CAPPE, s. m. tłumok, walizka.

PORTAMENTO, s. m. nosze-
 nie. = chód, krok, postawa. = po-
 stępowanie, sprawowanie się.

PORTANTE, ad. m. f. niosący.
 = s. m. kroczy, trucht. = koń
 kroczy, sztapak.

PORTANTINA, s. f. lektyka.

PORTANTINO, s. m. lektyka-
 karz.

PORTARE, v. a. nieść, nosić.
 — in collo, nosić na barana.
 — la mano a checchessia, sięgać
 ręką po co. Chi sei che al brando
 mio porti l'ardita destra? Mont.
 — via, unieść, porwać. = przy-
 tacać. Il Galileo porta l'auto-
 rità d'Archimede. = zamykać,
 zawierac. Tanto ch'io vidi delle
 belle cose che porta il ciel, D.
 Inf. = słać. L'amor proprio
 lo porta a disprezzarmi. =
 trzymać. Onde portar convenim-
 mi il viso basso, D. Purg. = pro-
 wadzić (o drodze). Questa strada
 porta a Roma, questo sentiero
 porta alla strada maestra. = Por-

tare alcuno, wspierać kogo. —
 in pace zność cierpliwie. — in-
 vidia, zazdrość. — odio, nie-
 nawidzić. — la pena, być ukar-
 nym. — la fede in grembo,
 niedotrzymywać słowa. — l'ar-
 me alla sepoltura, umrzeć ostat-
 nią z rodziną. — il basto, słu-
 żyć za poppychadło. Portarla al-
 ta, przybierać ton pański. =
 opinione, mieć opinię. Come il
 corpo stea nel mondo su nulla
 scienza porto, D. Inf. = v. u.
 przydać się O frate, l'andar su
 che porta? D. Purg. = v. r.
 Portarsi in qualche luogo, udać
 się dokąd. = posłepować, pro-
 wadzić się.

PORTATA, s. f. raport. =
 stan, stopień. = ładunek sta-
 tku. = krostka na owocach.

PORTATILE, PORTATIVO, —VA,
 ad. dający się nosić.

PORTATO s. m. noszenie pło-
 du. = pomiot. = fig. zamiar.
 Questo invidioso — convenne par-
 torisse dolorosa fine G. Vill.

PORTATORE, s. m. —TRICE,
 s. f. nosiciel; oddawca. I porta-
 tori mi trovarono in letto afflittis-
 simo, Gal. Lett. = cierpliwie
 znoszący.

PORTATURA, s. f. noszenie.
 = opłata za przyniesienie, za
 przesłanie. = krój sukni, o-
 dzienie. = pomiot.

PORTENTO, s. m. cud, dziwo.
 PORTENTOSO, —SA, ad. dzi-
 wny.

PORTICELLA, PORTICCIUOLA,
 PORTELLA, PORTICINA, s. f. dim.
 drzewiczki.

PORTICO, pl. —CI, s. m. por-
 tyk, krużganek.

PORTIERA, s. f. zasłona u
 drzwi

PORTINAIA, s. f. odzieżniara.

PORTINAIO, —RO, PORTIERE,
 odzieżniary. Frate portinaio, fur-
 tyan.

PORTO, s. m. port. Venire a —,
 zawiąć do portu. Condurre, ve-
 nire a buon —, fig. zaprowadzić,
 przybyć szczęśliwie. = prze-
 wóz, dostawa. = prom, krypa.
 Per altre vie, per altri porti ver-
 ra a piaggia, D. Inf.

PORTOLANO, PORTULANO, s.
 m. sternik wprowadzający o-
 kretę do portu. = książka o
 portach. = łódźwierny.

PORTONE, s. m. brama,
 wrota.

PORTULACA, v. PORCELLANA.
 PORTUOSO, —SA, ad. por-
 towy. [częstka]

PORZIONCELLA, s. f. dim.

PORZIONE, s. f. porcja, część.

POSA, s. f. odpoczynek, wy-
 technienie. Dare —, dac wypo-
 cząć. Non spero del mio affanno

aver mai —, Petr. = *ustanek, przestanek*. = Gram. punkt, *przestanek*.

POSAMENTO, s. m. *odpoczywanie*. = *podstawa*.

POSANZA, † v. POSA.

POSAPPIANO, s. m. *człowiek powoli chodzący*. = *znak na pakach z rzeczami łomkami*.

POSARE, v. a. *położyć na ziemi*. = *Posare le guardie, le sentinelle, rozłożyć warty, strażę*. = *ustawać się*. Si lasci — lo spazio d'un'ora, *potrzeba temu plynowi dać się ustać przez godzinę*. = *dać wypocząć*. Tutta la gente alleggiar fece al bosco, e quivi la posò per tutto il giorno, *Ar. Or. Fur.* = *fig. spoczywać na niewzruszonej zasadzie*. = v. n. e. r. *odpoczywać*. = *dać pokój*. Posa posa Scarmiglione, *D. Inf.* = *Posarsi dal parlare, przestać mówić*.

POSATA, s. f. *przestanek, ustanek*. = *nóż, tyłka i grabki*.

POSATAMENTE, av. *powoli*.

POSATEZZA, s. f. *spoczynek, spokojność*.

POSATO, —TA, p. ad. v. POSARE. = *spokojny, stateczny, statkujący*. [wklatac.]

POSATÓIO, s. m. *siadło*

POSATURA, s. f. *osad, fus, grzezy*.

POSICIA, av. *potem —CHE, cong. (potem) gdy, ponieważ*.

POSCRITTA, s. f. —TO, s. m. *przypisek do listu*. [jutrze]

POSDOMANE, —NI, av. POSITIVAMENTE, av. *pewnie, niezawodnie*. = *umiarkowanie*. = *rzeczywistość, istotnie*.

POSITIVO, s. m. *pozytywka*. = *rzecz pewna, niewątpliwa*.

POSITIVO, —VA, ad. *pewny, niewątpliwy*. = *Gius o diritto positivo, prawo pisane*. = *rzeczywisty, istotny*. = *skromny w ubraniu*. Abito positivo, *suknia powszednia*. = *Gram. stopień równy*.

POSITURA, s. f. *położenie, postawa*.

POSIZIONE, s. f. *położenie miejsca*. = *stan, położenie*. = *stanowisko, pozycja*. = *propozycja*.

POSOLATURA, s. f. POSOLINO, s. m. *podogonie*.

POSPAŃTO, s. m. *wety*.

POSPORRE, v. a. ir. *kląć, poczem*. = *mniej szacować, poniżać*.

POSPPOSITIVO, —VA, ad. *kladziony po czem*.

POSPOSIZIONE, s. f. *położenie po czem*.

POSPPOSTO —TA, p. ad. v. POSPORRE.

POSSA, POSSANZA, s. f. *moc, siła, władza, potęga*. [dać]

POSSEDERE, v. a. ir. *posiadać*.

POSSESSAMENTO, s. m. *posiadanie*.

POSSESSITORE, s. m. —TRICCE, s. f. *posiadacz, posiadaczka*.

POSSEDUTO, —TA, p. ad. *posiadający*.

POSSENTE, ad. m. f. *mocny, silny, potężny*. = *zdatny, zdolny, dostateczny*. [leno]

POSSESTEMENTE, av. *możliwie*.

POSSESSIVITÀ, s. f. *posiadanie*. Entrare in — di alcuna cosa, *wejść w posiadanie czego*. Prendere la —, *zająć co w posiadanie*. = *dobra, grunta z mieszkaniem na wsi*.

POSSESSIVO, —VA, ad. *Gram. dzierżawczy*.

POSSESSO, s. m. *posiadanie*. Porre in —, *wprowadzić w posiadanie*. Stare in —, *posiadać*.

POSSESSORE, s. m. *posiadacz*.

POSSESSORIO, ad. m. *Leg. Giudice —, sędzia wprowadzający w posiadanie*.

POSSIBILE, ad. m. f. *mogący być lub zdarzyć się, możebny*. = s. m. *rzecz możebna*.

POSSIBILITÀ, POSSIBILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *możliwość, możebność*. [być może]

POSSIBILMENTE, ad. *jak*

POSTA, s. f. *miejsce odpooczynku*. = *klatka na konia w stajni*. = *stacya pocztowa*. = *odległość od jednej stacyi do drugiej*. = *poczta listowa*. Correr la —, *andare in —, per le poste, jechać pocztą*. = *miejsce lub czas zejścia się*. Darsi la —, *wyznaczyć czas i miejsce widzenia się*. = *zasadzka*. Far la —, *zasadzić się na kogo*. = *każdy artykuł w rachunku*. = *ferma, ukończony interes*. = *cel, zamiar*. A —, a bella —, *umyślnie*. — fatta, *rozmyślnie*. = *dogodna pora, zręczność*. = *ślad, trop*. Ond'io dagl'incarcati mi parti' dietro alle poste delle care piante, *D. Inf.* = *stuwka*. Vincere la —, *wygrać stawkę*. Reggere a ogni —, *grać o wszelką stawkę*. = A posta d'alcuno, *podług czyjej woli, podług czyjego upodobania*. Io voglio mostrar a te, ed a ciascuno, come io so dare e torre ogni cosa a mia —, *Mach. Belf.* Digi ch'io sono apparecchiata a ogni sua —, *Fior. Pecor.* = *Di questa —, tyli, tak duży*.

POSTA, s. f. *położenie*. = *postawienie, posadzenie*,

POSTCOMUNE, s. m. *modlitwa którą kapłan odmawia przy mszy po komunii*.

POSTEMA, s. f. *wrzód*.

POSTEMATO, —TA, ad. *narwany (o wrzodzie)*.

POSTEMOSO, —SA, ad. *o wrzodziły*.

POSTERGARE, v. a. *zostawić co z tytu; fig. odrzucić, zaniechać*. [wie]

POSTERI, s. m. pl. *potomkowie*.

POSTERIORE, s. m. *tył, tyłek*. = ad. m. f. *tylny, zadni*. = *późniejszy, następnny*.

POSTERIORMENTE, av. *później, potem*.

POSTERITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *potomność*. = *późniejszość*.

POSTICCIO, —CIA, ad. *przyprawy, dorobiony*.

POSTICIPARE, v. a. *odłożyć na później*

POSTICIPAZIONE, s. f. *odłożenie na później*.

POSTIERE, s. m. *pocztmistrz*.

POSTIGLIONE, s. m. *postyllion*.

POSTILLA, s. f. *dopisek na marginesie czyjego pisma*. = *wizerunek odbity w szkle lub wodzie*. Quali per vetri trasparanti... o per acque nitide tornan de' nostri visi le postille, *D. Par.*

POSTILLARE, v. a. *dopisać co na marginesie czyjego pisma*. [pisnik]

POSTILLATORE, s. m. *przypostyllatura*, s. f. *dopisywanie czego na marginesie*. = *nota na marginesie*.

POSTLIMINIO, s. m. *Leg. prawo powrotu do ojczyzny po upłynionym czasie wygnania*. = *Buon. Fier. powrót z niewoli*.

POSTO, s. m. *miejsce*. = *stanowisko*. Prendere o pigliar —, *zająć stanowisko*. Tener gran —, *fig. żyć szumnie, po pańsku*.

POSTO, —TA, p. ad. v. PORRE.

POSTOCHE, cong. *przypuszciszowy że; w przypadku gdyby; chociażby*. [tu]

POSTREMO, —MA, ad. *ostateczny*.

POSTRIBOLO, s. m. *bódel*.

POSTULANTE, ad. e. s. *żądający; kandydat*.

POSTULARE, v. a. *żądać urzędu*. [żądanie]

POSTULATO, s. m. *Geom.*

POSTULAZIONE, s. f. *żądanie urzędu*.

POSTUMO, —MA, s. e. ad. *po grobowiec*. = *Opera postuma, dzieło wydane po śmierci autora*.

POSTURA, s. f. *położenie, postawa, postać*. = *spisek, zmowa*.

POTABILE, ad. m. f. *pitny*.

POTAGIONE, —ZIONE, s. f. POTAMENTO, s. m. *obcinanie winnej macy.*

POTARE, v. a. *obcinać winną macyę; krzesać drzewa. = ciąć; obciąć, odciąć.*

POTASSA, s. f. *Chim. potaż.*

POTASSIO, s. m. *Chim. potaż, metal wydobyty z alkali potażem zwanego.*

POTATOIO, s. m. *siekierka do obcinania gałęzi.*

POTATURA, s. m. *obcinacz.*

POTATURA, s. f. v. POTAGIONE. = *gałęzie obcięte. = czas obcinania winnej macy lub drzew.*

POTENTATO, —TARIO, s. m. *mocarz, potentat. = możnowładztwo.*

POTENTE, ad. m. f. *mocny, silny, potężny, możny. = s. m. możny pan.*

POTENTEMENTE, av. *mocno, silnie, potężnie, dzielnie.*

POTENTILLA, s. f. *Bot. srebrnik, pieczęst.*

POTENZA, —ZIA, s. f. *moc, siła, potęga. = siła zbrojna. Accolsono la loro — a piede, G. Vill. = mocarstwo, państwo. = Mat. potęga. = Filos. władza umysłowa.*

POTENZIALE, ad. m. f. *zawierający w sobie siłę ukrytą.*

POTENZIALMENTE, av. *silnie, potężnie.*

POTERE, v. n. ir. *módz. Non — la vita, le polizze, nie módz ustać na nogach. Sia che si può, fosse che potesse, niech co chce będzie. A più —, a più non posso, z całej siły, ile możliwości. Prov. Chi non può, sempre vuole, kto nie może ten zawsze chce. Chi non fa quando e' può, non fa quando e' vuole, potrzeba korzystać z dogodnej okazji. = dochodzić (o promieniach słonecznych) = s. m. moc, siła, władza. Fare il suo —, robić co jest w naszej mocy.*

POTESTÀ, —TADÈ, TATE, s. f. *władza. — regia, władza królewska. = v. PODESTÀ.*

POTTA, s. f. *części wstydlive kobiety. = Tak nazywa przez żart Tassoni burmistrz modeneńskiego zamiast PODESTÀ. Tenże poeta utworzył wyraz POTTICIDIO, wyrznięcie meszkańców Modeny. Fe' de' nemici un—orrendo, Tasson. Secch.*

POTUTO, —TA, v. p. ad. v. POTERE.

POVERACCIO, —CIA, ad. peg. *niędzarsz.*

POVERAGLIA, s. f. *biedactwo, hotota, szuja.*

POVERAMENTE, POVERETTAMENTE, av. *biednie, ubogo.*

POVERELLO, —LA, POVERETTO, —TA, POVERINO, —NA, ad. dim. *biedaczek, biedaczka. = nieboraczek, nieboraczka, niebożę, niebożętko.*

POVERO, —RA, ad. *biedny, ubogi. = Fig. lichy, niędzny. Povera terra, niędzny grunt. Povero stato, niędzny stan. Aver povero cuore, nie mieć serca, odwagi. Povero stile, niędzny styl. = biedny, nieszczęśliwy. Povera ragazza, biedna dziewczyna. Povera Italia, da tanti tiranni oppressa, nieszczęśliwe Włochy, gnębione przez tylu tyranów. = Sotto pover cielo, D. Purg. pod niebem bez gwiazd.*

POVERTÀ, —TADÈ, TATE, s. f. *ubóstwo.*

POZIONE, s. f. *napój.*

POZIORE, ad. m. f. *Leg. poprzedni.*

POZIORITÀ, s. f. *poprzędność.*

POZZA, s. f. *bajor, katuza.*

POZZANGHERA, s. f. *katuza na drodze, wybój pelen wody. = katuza w której się dzik tarza.*

POZZETTA, s. f. dim. *mała katuza. = dolek na twarzy.*

POZZO, s. m. *studnia.*

POZZOLANA, s. f. *pocolana, ziemia wulkaniczna z okolic Wezuwiuszu i Rzymu, używana w mularstwie.*

PRAMMATICA, s. f. *prawo dla ukrócenia zbytków. = Prammatica sanzione, sankcja pragmatyczna, opisująca następowstwo na tron, jaką była Karola VI w Niemczech 1713-1720, ostatniego z młodziej linii Habsburgów.*

PRANZARE, v. n. *jeść obiad.*

PRANZO, s. m. *obiad.*

PRATELLINO, PRATELLO, s. m. dim. *lączka.*

PRATERIA, s. f. *łąki, blonie.*

PRATICA, s. f. *praktyka, wykonanie. Porre in —, wprowadzić w praktykę, wykonać. = zwyczaj, używanie, uprawa. Far —, nabyć uprawy. = bywanie u kogo, przedstawianie, obcowanie. Trattener la —, utrzymywać z kim stosunki. = praktyki, knowanie. Far le pratiche, praktyki czynić. Ness cò molte pratiche far poi per inclinarla ai desiderj suoi, Ar. Or. Fur. = Mar. pozwolenie wylądowania.*

PRATICABILE, ad. m. f. *dający się wykonać. = Passo —, miejsce którego przejść można.*

PRATICABILMENTE, av. *w sposób podobny do wykonania.*

PRATICAMENTE, av. *praktycznie.*

PRATICARE, v. a. *praktykować, wykonywać, używać, zajmować się czem. Le piante, ec. si conoscono per praticarle, nabywamy znajomości roślin i t. d. zajmując się niemi. = traktować, negocjować. = Praticare insieme, v. n. bywać u kogo, przestawać z kim, widywać się. [czka.*

PRATICELLO, s. m. dim. *łąka. PRATICO, —CA, ad. świadomy, wprawny, doświadczony. E prendono per guida un contadino pratico di que' luoghi, Fort. Ric. = praktycznie.*

PRATO, s. m. *łąka.*

PRAVAMENTE, av. *źle, przewrotnie.*

PRAVITÀ, TADÈ, —TATE, s. f. *zepsucie, skażenie; złość, przewrotność.*

PRAVO, —VA, ad. *zły, przewrotny. = s. m. niegodziwiec. Calcando i buoni e sollevando i pravi, D. Inf.*

PREACCENNARE, v. a. *naprzód wskazać.*

PREALEGATO, —TA, ad. *wprzód przytoczony.*

PREAMBOLARE, v. n. *zrobić przedmowę.*

PREAMBOLO, —BULO, s. m. *przedmowa, wstęp.*

PREBENDA, s. f. *Eccl. prebenda. = zapas żywności, pieniędzy; strawa, jadło. = obrok.*

PREBENDARIO, s. m. *prebendarz.*

PREBENDATO, —TA, ad. *mający prebendę. = s. m. dochód z prebendy.*

PRECIARIAMENTE, av. *przez uproszenie, z łaski.*

PRECARIO, —RIA, ad. *uproszony, jakby z łaski dany.*

PRECAUZIONE, s. f. *ostrożność.*

PRECE, s. f. *prośba, modlitwa.*

PRECEDENTE, ad. m. f. *poprzedni.*

PRECEDENTEMENTE, av. *wprzód, poprzednio.*

PRECEDENZA, s. f. *poprzędnictwo, przodkowanie.*

PRECEDERE, v. a. *poprzędzać. [pierwszy kantor.*

PRECENTORE, s. m. *Eccl. PRECESSIONE, s. f. Astr. poprzędzanie czyli cofanie się punktów równonocnych.*

PRECESSORE, s. m. *poprzędnik. [zwać.*

PRECETTARE, v. a. *Leg. poprzęctwować. —VA, ad. zawierający przepisy. = prawomocny.*

PRECETTO, s. m. *przepis. = reguła, prawidło. = Leg. pozew.*

PRECIATORE, s. m. *nauczyciel.*

PRECETTORELLLO, s. m. *li-
chy nauczyciel.*

PRECIDERE, v. a. ir. *przeciąć.*
— le lunghe, *przeciąć, skrócić
zwłokę.*

PRECINTO, s. m. *obwód, opa-
sanie. = ad. opasany, otoczony.*

PRECIPITAMENTO, s. m. *rzu-
cenie się w przepaść. = obale-
nie, wyrzucenie.*

PRECIPITANZA, s. f. *pospiech.*
PRECIPITARE, v. a. *strącić
w przepaść, pogrążyć w prze-
paści. O figlia mia, tu vuoi dun-
que—teco noi tutti? U. Fosco. =
naglić, przyspieszać. — gl' in-
dugi, przewać zwłokę. Preci-
pitò dunque gl' indugi, e tolse
stuol di scelti compagni, Tass.*

Ger. = v. n. *Chim. osiadać na
spodzie, tworzyć osad. = sko-
czyć z góry, rzucić się, runąć.*
= v. r. *Precipitarsi in uno, sko-
czyć, rzucić się na kogo. = fig.*

*zanadto się spieszyć, działać na
osłep.*

PRECIPITAMENTE, av. *nag-
le, spiesznie. [osad.]*

PRECIPITATO, s. m. *Chim.*

PRECIPITAZIONE, s. f. *strą-
cenie w przepaść. = skwapli-
wość. = Chim. precypitacja.*

PRECIPITE, ad. m. f. *pedzą-
cy na leś na szyję. A freno sciol-
to così il timor precipiti gli cac-
cia, Tass. Ger.*

PRECIPITOSAMENTE, av. *nag-
le, spiesznie.*

PRECIPITOSO, —SA, ad. *ur-
wisty. = fig. porywczy, popę-
dliwy. = nierozważny, nieroz-
myślny. Precipitoso giudizio,
nierozważny sąd.*

PRECIPIZIO, s. m. *przepaść.*
— Fig. *Mandare in —, strącić
w przepaść, zgubić. Andare in
—, zginąć, przepaść. = upad-
dek. Ed a' voli tropp' alti e re-
pentini sogliono i precipizi esser
vicini, Tass. Ger. = pęd, impet,
szybkość.*

PRECIPUAMENTE, av. *głó-
wnie.*

PRECIPUO, —PUA, ad. *głó-
wny, szczególnie.*

PRECISAMENTE, av. *ściśle.*

PRECISIONE, s. f. *ściśłość,
dokładność.*

PRECISO, —SA, p. ad. *prze-
cięty, odcięty. Allor erri quando
l' antica strada di liberta' mi fu
precisa e tolta, Petr. = treści-
wy, ścisły, dokładny. = av.
ściśle. [świetnie.]*

PRECLARAMENTE, av. *prze-
preclaro, —RA, ad. prze-
świetny, znakomity, sławny.*

PRECLUDERE, v. a. ir. *zamy-
kać co przed kim, zagrozić
drogę do czego.*

PRECOCE, ad. m. f. *ranny,*

*dojrzewający przed czasem (o
owocach). = przedwczesny.*

PRECOGITARE, v. *PREMEDI-
TARE.*

PRECONIO, s. m. *pochwała.*

PRECONIZARE, v. a. *wy-
chwalać, zachwalać, prze-
chwalać. = oznajmić w kon-
systorzu nominacją biskupa (o
papieżu). [chwalca.]*

PRECONIZZATORE, s. m.

PRECONIZZAZIONE, s. f. *wy-
chwalanie. = oznajmienie u-
czynione przez papieża w kon-
systorzu o nominacji kogo na
biskupstwo. [wiedzenie.]*

PRECONOSCENZA, s. f. *prze-
PRECONOSCERE, v. a. ir.
wiedzieć naprzód.*

PRECORDII, s. m. pl. *Anat.
trzewa leżące w bliskości
serca.*

PRECORRERE, v. a. ir. *u-
bieżdż, uprzędzić.*

PRECORRITRICE, s. f. *po-
przedniczka.*

PRE CORSO, —SA, p. ad. v.

PRECORRERE, [dnik.]

PRECURSORE, s. m. *poprze-
PREDĀ, s. f. łup, zdobycz.*

Far —, *łupić, rabować. Dare in
—, wydać na łup. Darsi in —
alle passioni, fig. poddać się na-
miętnościom.*

PREDACE, ad. m. f. *łupieżki.*

PREDAMENTO, s. m. *łupież-
two. [wać.]*

PREDARE, v. a. *łupić, rabo-
PREDATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. łupieżca, rabuś.*

PREDATORIO, —RIA, ad. *łu-
pieżny, rozbójniczy.*

PREDECESSORE, s. m. *po-
przednik. I nostri predecessori,
nasi przodkowie.*

PREDĒLLA, s. f. *ławka
w kształcie skrzyni. = stolec.
= krzesło na którym się sadza
kobieta podczas porodu. = sto-
pa ołtarza. = ławka w kon-
fesyjonał. = cugle. Guarda
com' essa fiera è fatta fella per
non esser corretta dagli sproni,
poi che ponesti mano alla —,
D. Purg.*

PREDĒLLINA, —LUCCIA, s. f.

—LINO, s. m. dim. *zedelek. Por-
tare uno a predelline, nieść ko-
go we dwóch na podłożonych
pod niego rękach.*

PREDĒLLONE, s. m. *zedel.*

PREDĒSTINARE, v. a. *Teol.
przenaznaczyć na wieczne
zbawienie.*

PREDĒSTINAZIONE, s. f. *PRE-
DESTINO, s. m. przenaznaczenie.*

PREDĒTERMINARE, v. a. *Teol.
kierować wolą ludzką.*

PREDĒTERMINAZIONE, s. f. *kierunek woli ludzkiej przez
Boga.*

PREDĒTTO, —TA, p. ad. *prze-
powiedziany. = wyż rze-
czony.*

PREDICA, s. f. *kazanie. =
fig. perora, napomnienie.*

PREDICAMENTO, s. m. *opo-
wiadanie nauki. = Log. ka-
tegoria.*

PREDICARE, v. a. *opowia-
dać słowo Boże, kazać. = pra-
wić moralę. = ogłaszać. = u-
praszać. = zachwalać. = roz-
głosić. [dykał.]*

PREDICATO, s. m. *Log. pre-
PREDICATORE, s. m. kazno-
dzieja.*

PREDICATORELLO, s. m. *li-
chy kaznodzieja.*

PREDICAZIONE, s. f. *opo-
wiadanie nauki.*

PREDICAMENTO, s. m. *prze-
powiadanie. [wiadacz.]*

PREDICITORE, s. m. *prze-
PREDICUCCIA, PREDICĒTTA,
s. f. dim. *krótkie kazanie.**

PREDILETTO, —TA, ad. *uko-
chany. [łowanie.]*

PREDILEZIONE, s. f. *zami-
PREDILIGERE, v. n. ir. szcze-
gólnie sobie upodobać, ukochać,
zamiłować.*

PREDIMOSTRAZIONE, s. f. *u-
przednie okazanie.*

PREDIO, s. m. *foiwark, włość.*

PREDIRE, v. a. ir. *prze-
powiadać. [wiednia.]*

PREDIZIONE, s. f. *prze-
PREDOMINANTE, ad. m. f.
górujący.*

PREDOMINARE, v. n. *góro-
wać, panować, przemagać,
mieć wyższość. [szosć.]*

PREDOMINIO, s. m. *wyż-
PREDONE, s. m. rozbójnik,
łupieżca.*

PRECECELLENTE, ad. m. f. *celujący nad innymi.*

PRĒLEGGERE, v. a. ir. *u-
przednio wybrać, przekładać.*

PREMINENZA, v. *PREMI-
NENZA.*

PRESISTENTE, ad. m. f. *wprzód istniejący.*

PRESISTENZA, s. f. *poprze-
dnie istnienie.*

PRESISTERE, v. n. *istnieć
przed czem.*

PRĒFATO, —TA, ad. *wyż
wyrzeczony.*

PRĒFAZIO, s. m. —ZIONE, s. f. *przedmowa. = Prefazio, mo-
dlitwa we środku mszy.*

PRĒFAZIONCELLA, s. f. dim. *krótka przedmowa.*

PREFERENZA, s. f. —RIMEN-
TO, s. m. *pierwszeństwo dane
komu, czemu.*

PREFERIBILE, —REVOLE, ad. m. f. *zasługujący na pierwszeń-
stwo. [sić, przekładać.]*

PREFERIRE, v. a. ir. *przeno-*

PREFETTO, s. m. *prefekt*.
PREFFIGGERE, v. a. ir. *postanowić*. = v. r. *umyślić*. — uno scopo, *zalażyć sobie cel*.
PREFFIGGIMENTO, s. m. *postanowienie uprzednie*.
PREFIGURAMENTO, s. m. *wyobrażenie sobie czegoś mającego nastąpić*.
PRESSO, —SA, p. ad. v. **PREFFIGGERE**.
PREGARE, v. a. *prosić*. = Pregare felicità o malanno, *życzyć szczęścia, nieszczęścia*.
PREGATORE, s. m. *proszący*.
PREGHEVOLE, ad. m. f. *blągający*.
PREGHIERA, s. f. *proźba*. = modlitwa.
PREGIABILE, **PREGEVOLE**, ad. m. f. *szacowny*. [wność].
PREGIABILITÀ, s. f. *szacowność*.
PREGIARE, v. a. *cenić, szacować*. = *oceniać, oszacować*. = v. r. *szacować się*.
PREGIATISSIMO, —MA, ad. sup. *bardzo szacowny*.
PREGIATORE, s. m. *szacownik*.
PREGIO, s. m. *cena, wartość*. = *wartość, zaleta*. Tenere, avere in —, *cenić, szacować*. Venire, essere in —, *być szacowanym*. = Meritare, portare, valere il —, *być wartym fatygi, zachodu*. [dźić].
PREGIUDICARE, v. n. *szko-pregiudicativo*, —VA, **PREGIUDIZIOSO**, —SA, **PREGIUDICIALE**, ad. *szkodliwy*.
PREGIUDICIO, —ZIO, s. m. *szkoda, ujma, uszczerbek*.
PREGNANTE, ad. e s. f. *ciążarna, brzemienna*.
PREGNEZZA, s. f. *ciąża, ciężarność, brzemiennosc*.
PREGNO, —GNA, ad. *ciążarna, brzemienna*. = pelen czego, *napelniony, obciążony*. Sicché 'l pregno aere in acqua si converse, *D. Purg.* Gli occhi pregni di largime, *Petr.*
PREGO, s. m. *proźba; modlitwa*. [pokoztować].
PREGUSTARE, v. a. *naprzód*.
PRELATIZIO, —ZIA, ad. *pralacki*.
PRELATO, s. m. *pralat*. = *przełożony*.
PRELATURA, s. f. *pralatura*. = v. *PRELAZIONE*.
PRELAZIONE, s. f. *wyższosc, pierwszeństwo*.
PRELEVARE, v. a. *odebrać część naprzód*.
PRELIBARE, v. a. v. **PREGUSTARE**. = fig. *zlekką czego dotknąć*.
PRELIMINARE, ad. m. f. *przedwstępny; przedugodny*. = s. m. *punkta przedugodne*.

PRELODATO, —TA, ad. *wyż wymieniony*.
PRELUCERE, v. n. ir. *iść naprzód ze światłem, przyswiecać*.
PRELUDIO, s. m. *Mus. prze-grawka*. = *wstęp do czego*.
PREMATURAMENTE, av. *przedwcześnie*.
PREMATURO, —RA, ad. *przedwczesny*.
PREMEDITARE, v. a. *wprzód się nad czym namyślać*.
PREMEDITAMENTE, av. *rozmyślnie*. [mysl].
PREMEDITAZIONE, s. f. roz-
PREMENTOVATO, —TA, ad. *wyż wzmiankowany*.
PREMERE, v. a. *cisnąć, wyciskać*. = *Premere co' piedi, deptać, tłoczyć nogami*. = fig. *gnębić, gniesć, cisnąć, uciskać*. = *naglić, nalegać*. = v. n. *cisnąć się, tłoczyć się*. Questa gente che preme a noi è molta, *D. Purg.* = *korcić, obchodzić, zajmować*. Una fanciulla che le preme assai, *Manz. P. S.* *dziewuczyna która pana mocno obchodzi*. E non può aver più ferma e maggior cura che unir tesoro, e questo sol gli preme, *Ar. Or. Fur.* Che hai tu che ti preme? *co cię tak korci?*
PREMESSA, s. f. *Log. założenie (major i minor)*.
PREMETTERE, v. a. ir. *naprzód polożyć, przelożyć*. = *wprzód co powiedzieć, zalażyć*.
PREMIARE, v. a. *nagradzać*.
PREMIATIVO, —VA, ad. *mogący nagrodzić*.
PREMIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *nagrodziciel, nagrodzicielka*.
PREMINENTE, ad. m. f. *wyższy, ce'ujący*.
PREMINENZA, —ZIA, s. f. *wyższosc, pierwszeństwo*.
PREMIO, s. m. *nagroda*.
PREMITO, s. m. *kurcz żółtka*.
PREMITURA, s. f. *wyciskanie*. = *sok wyciśnięty*.
PREMONIZIONE, s. f. *uprzednie napomnienie*.
PREMORIENZA, s. f. *zejście z tego świata przed kim*.
PREMORIRE, v. n. ir. *umrzeć przed kim*.
PREMOSTARE, v. a. *naprzód okazać, przepowiedzieć*.
PREMUNIRE, v. a. ir. *obwarować, zabezpieczyć, zapobiedz*. = v. r. *zabezpieczyć się*.
PREMURA, s. f. *skwapliwość, troskliwość*. Ho — di parlargli, *chciałbym koniecznie z nim pomówić, mam pilny interes do niego*.
PREMURosamente, av. *pilno, skwapliwie*.

PREMUROSO, —SA, ad. *pilny, nagły, skwapliwy*.
PRENARRARE, v. a. *naprzód opowiedzieć*.
PRENARRAZIONE, s. f. *uprzednie opowiedzenie*.
PRENCE, ec. v. **PRINCIPE**, ec.
PRENDERE, v. a. ir. *wziąć, brać*. = *Prender abbaglio, pomylić się*. — animo, ardire, baldanza, *nabrać odwagi, ośmielić się*. — aria, *przewietrzyć się* — il cammino, la via, *puścić się w drogę*. — campo, v. **CAMPO**. — cibo, *posilić się*. — cura, *miec staranie*. — forma di checchesia, *przemienić się w co*. = *przejąć, przeniknąć (o ziemię)*. Onde mi prese un gielo, qual — suol colui, che a morte vada, *D. Purg.* = *Prendere bene o male, zdarzyć się dobrze lub źle*. Se non fosse il gran prete a cui mal prenda, *D. Inf.*... *którego niech pomsta ogarnie*. = v. n. *zacząć*. Presi a bacciarla, *zaczętem ją całować*. = *krzepnąć, zsiadać się*. = v. r. — pensiero, *troszczyć się, turbować się*. — dell' amor di alcuno, *zakochać się w kim*. — giuoco d' uno, *zarłotać z kogo*. — maraviglia, *zdziwić się*. = *piacere, nabrać w czem upodobania*. — pietà, *litować się*. — scandalo, *zgorzszyc się z czego*.
PRENDIBILE, ad. m. f. *dający się wziąć*.
PRENDIMENTO, s. m. *branie, wzięcie*.
PRENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *biórący, biorąca*.
PRENOME, s. m. *imię chrzestne*.
PRENOMINATO, —TA, ad. *wyż mianowany*.
PRENOTARE, v. a. *wprzód zanotować*.
PRENOZIONE, s. f. *uprzednia wiadomość*.
PRENUNCIARE, —ZIARE, v. a. *przepowiedzieć, zwiastować*.
PREOCCUPARE, v. a. *zająć uprzednio, uprzędzić*. = v. r. *Preoccuparsi d'una persona, uprzędzić się o kim*.
PREOCCUPAZIONE, s. f. *uprzednie zajęcie, uprzedzenie*.
PREORDINARE, v. **PREDESTINARE**. [uać].
PREPARARE, v. a. *przygotować*.
PREPARATIVO, —VA, —TORIO, —RIA, ad. *przygotowawczy*.
PREPARATORE, s. m. —TRICE, s. f. *przygotowywacz*.
PREPARAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *przygotowanie*.
PREPONDERANTE, ad. m. f. *przeważający*.
PREPONDERANZA, —RAZIONE, s. f. *przewaga*.

PREPONDERARE, v. a. *więcej zaważyć*. = fig. *przeważać, przemagać*.

PREPORRE, v. a. ir. *przełożyć kogo nad czem; przekładać, przenosić nad co*.

PREPOSITIVO, —VA, ad. *położony przed czem*.

PREPOSIZIONE, s. f. *Gram. przymiek*.

PREPOSTERAMENTE, av. *naopak, nawspak, opacznie*.

PREPOSTERO, —RA, ad. *opaczny*.

PREPOSTO, —TA, p. ad. v. *PREPORRE*. = s. m. *przełożony*.

PREPOTENTE, ad. m. f. *przemozny*.

PREPOTENZA, s. f. *przemówność*.

PREPUZIO, s. m. *napletek*.

PREROGATIVA, —ZIONE, s. f. *prerogatywa*.

PRESA, s. f. *wzięcie, pojmanie, złapanie*. — d' una città, d' una fortezza, *wzięcie, zdobycie miasta, i t. d.* Venire alle prese, *zewrzeć się, pobić się*. = *doza lekarstwa, ile się go na raz zażywa*. = *niuch, szczypta tabaki*. = *zwierzyna złowiona, lub zabita*. = *wjęcie, uszko, antaba*. = Dare le prese, *dać do wyboru*. Aver le prese, *mieć dane do wyboru*.

PRESAGIO, s. m. *przepowiednia*.

PRESAGIRE, v. a. ir. *przepowiadać, wróżyć*.

PRESAGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, s. *wróźbiarz, wróżka*.

PRESAME, s. m. *podpuszczadło, podpuszczka*. Il convito è — d' amisti, *fig. biesiada krzepi przyjaciół*.

PRESBITA, s. m. *Olt. widzący lepiej zdaleka niż zblizka*.

PRESBITERALE, ad. m. f. *kapłański*.

PRESBITERATO, s. m. *kapłaństwo*.

PRESBITERIANO, —NA, ad. *prezbiteriański*.

PRESBITERIO, s. m. *prezbiterium, chor.* = *duchowieństwo świeckie*.

PRESCIENTE, ad. m. f. *wiedzący naprzód*.

PRESCIENZA, —ZIA, s. f. *Teol. wiedza przyszłości*.

PRESCIUTO, s. m. *szynka*.

PRESCRITIBILE, ad. m. f. *Leg. ulegający przedawnieniu*.

PRESCRITTO, s. m. *przepis*. = p. ad. *przepisany, nakazany*.

PRESCRIVERE, v. a. ir. *przepisać, nakazać*. = v. n. *uabyć przez przedawnienie*.

PRESCRIZIONE, s. f. *przepis*. = *przepis lekarski*. = *Leg. przedawnienie*.

PRESEDERE, v. n. ir. *prezycdować*.

PRESEGGENZA, s. f. *przedkownicie, prezycdencyja*.

PRESENTAGIONE, s. f. *przedstawienie*. = pl. *kancelaryja sądowa*.

PRESENTANEO, —NEA, ad. *prędkie, skuteczny*.

PRESENTARE, v. a. *ofiarować*. = *podać, oddać*. = *przedstawić, wprowadzić*. = *Presentare l' arme, prezentować broń*. — una battaglia, *stawić pole, wzywać do boju*. = v. r. *przedstawić się*. — innanzi agli occhi, *stanąć przed oczyma*.

PRESENTATORE, s. m. *przedstawiacz*.

PRESENTAZIONE, s. f. *przedstawienie*.

PRESENTE, s. m. *dar, podarunek*. = *teraźniejszość*. = *Gram. czas teraźniejszy*. = s. f. *list niniejszy*.

PRESENTE, ad. m. f. *obecny, przytomny*. = *teraźniejszy*. = *skuteczny (o lekarstwach)*. = prep. — di lei, — agli occhi miei, *w jej obecności, w moich oczach*. = av. Di —, al —, teraz.

PRESENTEMENTE, av. *teraz, obecnie*. = *osobiście*. = *natychniast*.

PRESENTIMENTO, s. m. *przeczuć*.

PRESENTIRE, v. a. *przeczuć*.

PRESENTUCCIO, —uzzo, s. m. *dim. podarumeczek*.

PRESENZA, —ZIA, s. f. *obecność, przytomność*. = Uomo di poca —, *człowiek nieporęczny*.

PRESENZIALE, ad. m. f. *obecny, przytomny*.

PRESENZIALMENTE, av. *o blicznie, osobiście*.

PRESEPE, PRESEPIO, s. m. *stajnia, obora*. = *złób, jasła*.

PRESERELLA, s. f. *dim. malenka szczypta*.

PRESERVAMENTO, s. m. *zachowanie, ocalenie*.

PRESERVARE, v. a. *zachować, ocalić, ochronić*. — da ogni male, *zachować od wszelkiego zlego*.

PRESERVATIVO, —VA, ad. *ochraniający, zapobiegający*. = s. m. *przerwytywa*.

PRESERVAZIONE, s. f. *zachowanie, ochronianie*. [ty.

PRESECCIO, —CIA, ad. *wzięty*.

PRESECCIO, PRESECCIO, s. m. *prezes, prezydent*. [cy.

PRESECCIO, s. f. *prezydent*.

PRESECCIO, v. a. *zostawić załogę w mieście*.

PRESECCIO, s. m. *załoga*.

PRESECCIO, s. m. *samotok, samotność*.

PRESO, —SA, p. ad. *wzięty, pojmany*. = *zaczęty, przed-siewzięty*. Preso dalla fame, dal sonno, dalla stanchezza, *zdjęty głodem, snem, zmęczony*. = = Errore preso, *błąd popełniony*. = *zakochany*.

PRESO'NTUOSAMENTE, av. *zarozumiale*.

PRESO'NTUOSO, —SA, ad. *zarozumiały*.

PRESSA, s. f. *ciężba, tłok, tłum*. = *pośpiech*. = *naleganie*. Far —, *nalegać*.

PRESSANTE, ad. m. f. *nalegający*. = *nagły, pilny*.

PRESSAPOCO, av. *mniej więcej, prawie*. [nalegać]

PRESSARE, v. a. *naciskać*.

PRESSATURA, s. f. *naciskanie, naleganie*.

PRESSEZZA, v. *vicinità*.

PRESSEZZA, s. f. *ciśnienie*. — atmosferica, *ciśnienie atmosfery*.

PRESSO, —SA, ad. *blizki*.

PRESSO, prep. *przy, obok*. = *blizko, okolo*. = w porównaniu. = u. Presso gli Ateniesi, u *Ateńczyków*. = av. *blizko*. Di presso, *da presso, z blizka*. L' anno da —, *w rok potem*. Pressochè, *niemal, prawie*. La giovane riman presso che morta, *quand' ode che 'l suo amante è così lunge*. *Ar. Or. Fur.* Presso a poco, *a un di presso, bezmala, mniej więcej*. Presso presso, *blizkiuchno, blizutko, blizutienko*.

PRESSORE, s. m. *ciśnący*.

PRESSURA, s. f. *ciśnienie*. = *fig. ucisk, ucimienienie*.

PRESTANTE, av. *prędko*.

PRESTAMENTO, s. m. *pożyczka*.

PRESTANTE, ad. m. f. *lat. wyborczy, znakomity, celujący*.

PRESTANZA, s. f. *pożyczka*. = *podatek*.

PRESTANZONE, s. f. *podatek*.

PRESTARE, v. a. *pożyczyć komu*. — ad usura, *pożyczać na lichwę*. = *udzielić, użyzyć*. — orecchie, *skłonić ucho*. — obbedienza, *stuchać, być posłusznym*. — omaggio, *złożyć hold*. — fede, *dać wiarę, uwierzyć*. — mano, *podać rękę, dopomódz*. = v. n. *roziągac się (o materyi, skórze, strónach, i t. p.)* [chwiaz.

PRESTATORE, s. m. *li-*

PRESTAZIONE, v. *PRESTANZA*.

PRESTEZZA, s. f. *szybkość, prędkość*.

PRESTIGIARE, v. a. *maja-*

PRESTIGIARE, v. a. *maja-*

PRESTIGIATORE, s. m. *ku-*

PRESTIGIO, s. m. *czary, u-*

PRESTIGIO, s. m. *czary, u-*

PRESTIGIO, s. m. *czary, u-*

PRESTIGIOSO —SA, ad. czarodziejski, uroczy.

PRESTITO, PRESTO, s. m. PRESTITA, s. f. pożyczka. Dare in prestito, pożyczyć komu. Prendere, togliere in —, pożyczyc od kogo. = Presto, lombard.

PRESTO, —TA, ad. prędki, skory, szybki, chyży. Una lonza leggiera e presta molto, D. Inf. = gotów. = nagły. = av. prędko, szybko. Quanto più —, jak najprędzej. = prędko, wkrótce.

PRESUMERE, v. n. ir. być zarozumiałym, uprzędzonym o sobie. = mniemać, myśleć, sądzić.

PRESUMITORE, PRESUNTORE, s. m. człowiek zarozumiały.

PRESUNTIVO, —VA, ad. domniemany. [zarozumiale.

PRESUNTUOSAMENTE, av. PRESUNTUOSELLO, —LA, ad. nieco zarozumiały.

PRESUNTUOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. zarozumiałość.

PRESUNTUOSO, —SA, ad. zarozumiały.

PRESUNZIONE, s. f. zarozumiałość. = domniemanie, domysł.

PRESUPPORRE, v. n. ir. naprzód przypuścić.

PRESUPPOSIZIONE, s. f. PRESUPPOSITO, PRESUPPOSTO, s. m. uprzednie przypuszczenie.

PRESURA, s. f. arestyl, więzienie. = wzięcie, złapanie. = podpuszka. [żysko.

PRETACCIO, s. m. pęg. księ-

PRETAIO, —IA, ad. lubiący księży.

PRETARIA, s. f. rój księży.

PRETAZZUOLO, s. m. księżyna.

PRETE, s. m. ksiądz. Prov. Dà bere al — ché il chierico ha sete, v. CHIERICO. Erra il — sull' altare, koń ma cztery nogi a potknie się. Non è un male ché il — ne goda, niewielkie to nieszczęście, będzie on zdrów dla tego. = kleryk, fiatek. Avea seco un suo nipote, anch' egli —, ma giovane tanto, che non diceva ancora messa, Lasc. Nov.

PRETELLE, s. f. pl. forma kamienna do odlewania naczyń cynowych.

PRETENDERE, v. a. ir. rościć prawo, wymagać. = ubiegać się, starać się. = użyć czego za pozor.

PRETENSIONE, PRETENDENZA, s. f. pretensya.

PRETERIRE, v. a. ir. pominąć, zaniechać.

PRETERITO, —TA, ad. przeszły. = s. m. przeszłość. = Gram. czas przeszły.

PRETERIZIONE, s. f. Rett. pominienie, kiedy mowca zapowiada że pominie jakiś przedmiot, a jednak o nim mówi.

PRETERMETTERE, v. a. ir. opuścić, zaniechać.

PRETERMISSIONE, s. f. Opuśczenie, zaniechanie.

PRETERNATURALE, ad. m. f. nadprzyrodzony.

PRETESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. księży.

PRETESTO, s. m. pozor, pretekst, pokrywka.

PRETOSEMOLA, PRETOSELLO, PRETESMOLA, s. m. pietruszka.

PRETTEMENTE, av. czysto.

PRETTO, —TA, ad. czysty, szczery (o winie). = Puro e pretto, pretto sputato, wykapany. A pretto mezzogiorno, na samo południe.

PREVALENZA, s. f. wyższość wartości.

PREVALERE, v. n. ir. prze- magać, przeważać. = v. r. korzystać. — delle grazie d'alcuno, korzystać z czyjej łaski.

PREVALSO, —SA, p. ad. v. PREVALERE.

PREVARICARE, —LICARE, v. a. en. przestąpić, przekroczyć.

PREVARICATORE, s. m. przekroczyiciel.

PREVARICAZIONE, s. f. — MENTO, s. m. przekroczenie.

PREVEDERE, v. a. ir. przewidywać. [sione.

PREVEDIMENTO, v. PREVIDIMENTO, —TA, p. ad. przewidziany.

PREVENIMENTO, s. m. uprzedzenie.

PREVENIRE, v. a. ir. uprzedzić, ubiedz. = Prevenire il desiderio d'alcuno, uprzedzać czyje życzenia. = zabięgać, zapobiegać, zapobiedz. Qual è la miglior maniera di — i delitti? Beccar. D. e P.

PREVENTO, PREVENUTO, —TA, p. ad. v. PREVENIRE. = Prevenuto, posadzony, obwiniony.

PREVENZIONE, s. f. uprzedzenie, ubiezenie. [duciró.

PREVERTIRE, v. a. ir. odwrócić.

PREVIDENZA, —ZIA, PREVISIONE, s. f. przewidywanie, przewidzenie. [dni.

PREVIO, —VIA, ad. uprzedzający, —SA, PREVISTO, —TA, p. ad. przewidziany.

PREVOSTO, s. m. przelozony.

PREZIOSAMENTE, av. wspa- niale. = kosztownie.

PREZIOSITÀ, s. f. kosztowność.

PREZIOSO, —SA, ad. kosztowny, drogi. Pietra preziosa, drogi kamień. = s. f. kobieta pełna śmiesznej przysady.

PREZZABILE, ad. m. f. szacowny.

PREZZACCIO, s. m. bezcen.

PREZZARE, v. a. cenić, szacować. [wnik.

PREZZATORE, s. m. szacownik.

PREZZEMOLO, v. PRETOSKMOLO. [groda, zapłata.

PREZZO, s. m. cena. = naprzędzanie, v. a. nająć.

PRIA, av. wprzód. — che, nim. [RA, ec.

PRIEGO, —GARE, v. PREGHI- PRIGIONARE, v. a. więzić.

PRIGIONE, s. f. więzienie. Mettere in —, osadzić w więzieniu. Star in —, siedzieć w więzieniu. = Fig. cialo, więzienie duszy. = więzy miłości. = s. m. więzień; jeniec.

PRIGIONIA, —NERIA, s. f. uwięzienie, niewola.

PRIGIONIERE, —RO, s. m. więzień; jeniec. = dozorca więzienia.

PRIMA, s. f. Eccl. pryma.

PRIMA, av. wprzód, naprzód, pierwszy. — di fare o dire pensa a quello, che può seguire, prov. wprzód nim co zrobisz lub powiesz, pomyśl o tem co może nastąpić. Come —, skoro tylko, jak tylko. = prep. przed. — di tutto, przedewszystkiem.

Pochi giorni prima, przed kilku dniami. Levarsi — del sole, wstać przed wschodem słońca. — della sua fuga, przed jego ucieczką.

PRIMACCIO, —CIOLO, s. m. poduszka w kształcie walka szerokości łózka.

PRIMACHE, PRIMA CHE, av. nim. — il sol tramonti, nim słońce zajdzie.

PRIMAIO, —IA, ad. + pierwszy. = Da primaio, od początku.

PRIMAMENTE, PRIMARIAMENTE, av. naprzód, głównie, przedewszystkiem.

PRIMARIO, —RIA, ad. pierwszy, główny. [cypal.

PRIMASSO, s. m. scherz. prym.

PRIMATE, s. m. prymas.

PRIMATICCIAMENTE, av. wcześniej.

PRIMATICCIO, —CIA, ad. wczesny (o owocach). = Verno primaticcio, wczesna zima. = pierwszy.

PRIMATO, s. m. prym, przodek, pierwszeństwo. Tenere il —, v. PRIMEGGIARE.

PRIMAVERA, s. f. wiosna. = fig. kwiaty wiosenne. E vedi lume... intra due rive dipinte di mirabil —, D. Par. [stwo.

PRIMAZIA, s. f. prymas.

PRIMAZIALE, ad. m. f. prymasowski.

PRIMEGGIARE, v. n. *prym wodzić, przodkować, mieć pierwszeństwo*. Le due nazioni che oggidi primeggiano nella vita politica sono gl' Inglese e gli Americani boreali, *Giob.*

PRIMERAMENTE, av. *na-przód*. [wszzy.]

PRIMIERO, —RA, ad. *pier-PRIMIPILO*, s. m. *Antiq. rom. dowódzca pierwszej kompanii pulku rzymskiego*. = tak nazywa Dante S. Piotra jako głowę Kościoła katolickiego. *Comincia' lo dall' alto —, D. Par.*

PRIMITIVAMENTE, av. *pier-wiastkowo*.

PRIMITIVO, —VA, ad. *pier-wiastkowy, początkowy*. = *Gram.* Nome primitivo, imię pierwotne.

PRIMIZIA, s. f. *pierwociny*. = *przodek*. *Ditemi dunque, cara mia —, quai furo i vostri antichii, D. Par.*

PRIMO, —MA, ad. *pierwszy*. = *pierwszy, główny*. = s. pl. I primi, *przodkowie*. *Poi disse: Fieramente furo avversi a me, e a' miei primi, D. Inf.*

PRIMOGENITO, —TA, s. *pier-worodny*.

PRIMOGENITURA, s. f. *pier-worodność, pierworodztwo*. = *prawo starszego syna*. = *majorat, ordynacya*.

PRIMORDIALE, ad. m. f. *pier-wotny, pierwotkowy*.

PRINCIPALE, ad. m. f. *pier-wszy, główny*. [wnie.]

PRINCIPALMENTE, av. *głó-PRINCIPATO*, s. m. *księstwo*. = *Mach. naczelne dowództwo*. = *fig. przodek, pierwszeństwo*.

PRINCIPE, s. m. *książe*. = *monarcha, król*. = *króliewicz*.

PRINCIPESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *książęcy*.

PRINCIPESSA, s. f. *księżna*.

PRINCIPIAMENTO, s. m. *za-częcie*.

PRINCIPIANTE, ad. m. f. *za-czynający, poczynający*.

PRINCIPIARE, v. a. *zacząć*.

PRINCIPIATORE, s. m. *po-czątkodawca*. [żółtko.]

PRINCIPINO, s. m. dim. *księ-PRINCIPIO*, s. m. *początek*.

Far, dar —, *zacząć, dać początek*. = *pl. początki nauki*.

PRIORATICO, s. m. † *rada priorów w Rzplitej florenckiej*.

PRIORATO, s. m. v. *PRIORATICO*. = *przeorstwo*.

PRIORÉ, s. m. *prior*. = *przeor*.

PRIORIA, s. f. *kościół pod władzą przeora*.

PRIORITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *pierwszość, poprzedniość*.

PRISCAMENTE, av. *dawno*.

PRISCO, —CA, pl. —CHI, —

CHE, ad. lat. *dawny, starożytny*. PRISMA, s. m. *Geom. graniastostup*. = *Fis. pryzma, szkło trójkątne*.

PRISMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *graniastostupowy*.

PRISTINAMENTE, av. *dawno*.

PRISTINO, —NA, ad. lat. *da-vny*. [VAZIONE.]

PRIVAGIONE, —MENTO, v. *PRIVANZA*, s. f. † *taszka u wielkiego pana*.

PRIVARE, v. a. *pozbawić czego, ogolocić, wyzuć z czego*.

— di vita, *pozbawić życia*. = v. n. † *mieć taszkę u wielkiego pana*. = v. r. *Privarsi di qualche cosa, odmawiać sobie, żałować sobie czego*. [sztok.]

PRIVATA, s. f. *kloaka, ryn-*

PRIVATAMENTE, av. *poufale, zażyłe*. = *prywatnie*.

PRIVATIVAMENTE, av. *z wyłączeniem innych*.

PRIVATIVO, —VA, ad. *po-zbawiający*.

PRIVATO, s. m. *prywatny*. = *człowiek prywatny*. = *faworyt króla*.

PRIVATO, —TA, p. ad. *po-zbawiony, ogolony*. = ad. *prywatny*. = *szczególny*. = *ukryty*. In privato, *prywatnie, poufale*.

PRIVATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten, ta co pozbawia kogo czego*.

PRIVAZIONE, s. f. *pozbawienie, ogolnienie, wyrzucenie z czego; brak, niedostatek*.

PRIVILEGIARE, v. a. *nadać przywilej, uprzywilejować*. = *nadać lenność*.

PRIVILEGIO, s. m. *przywilej*.

PRIVO, —VA, ad. *pozbawiony, ogolony, wyzuty*. D'ogni balanza privo, *Ar. Orł. Fur.*

PRIZZATO, —TA, ad. *nakrapiany, cętkowany*.

PRO, s. m. *korzyść, użytek, pożytek*. A pro, in pro, *na czyj korzyść, na czyj użytek*. Buon pro vi faccia, *niech ci to wyjdzie na pożytek, na zdrowie*. Dare il buon pro, *życzyć, wimszować komu*. Tornare a pro, *przyniesić korzyść, wyjść na dobre*.

PRO, skróc. z *PROBE*, ad. v. *PRODE*. [prababka.]

PROAVO, —VA, s. *pradziad*, *PROBABLE*, ad. m. f. *prawdopodobny*.

PROBABILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *prawdopodobieństwo*.

PROBABILMENTE, av. *prawdopodobnie, zapewne*.

PROBITA, —TADÉ, —TATE, s. f. *prawość, uczciwość*.

PROBLEMA, s. m. *Geom. zagadnienie*. = *zagadnienie, za-*

PROBLEMATICALMENTE, av. *zagadkowo*.

PROBLEMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *zagadkowy*.

PROBO, —BA, ad. *prawy, uczciwy*. [nia.]

PROBOSCIDE, s. f. *trąba sło-*

PROCCACCIAMENTO, s. m. *PROCCACCIA*, † s. f. *staranność, starunek; wystaranie się, dostanie czego*.

PROCCACCIANTE, *PROCCACCE-*

VOLE, ad. m. f. *staranny, za-*

biegły, przemysłny.

PROCCACCIARE, v. a. *biegać za czem, starać się o co*. — *fa-*

ma ad uno, *zjednać komu sławę*. E perciò *proccacciate di farmi divenir santo, Bocc.* = v. r. *wy-*

starać się, dostać czego, zjednać sobie co. *Proccacciarsi la benevolenza, l'affetto, zjednać sobie względy, miłość*.

PROCCACCIATORE, s. m. *czło-wiek staranny*.

PROCCACCIO, s. m. *zapas*. = *użytek, korzyść*. = *kurjer wo-*

zący listy i przesyłki od mi-

asta do miasta. = *Andare in —, chodźć po kweście*.

PROCCACE, ad. m. f. *swalony, zuchwały, bezwstydy*.

PROCCANTO, s. m. *przemowa*.

PROCEDERE, v. n. *iść, po-*

stępować naprzód. = *dalej co*

robić, *dalej rzecz prowadzić*.

= *dobrze iść, być na dobrej*

drodce. = *obchodzić się z kim*

źle lub dobrze. = *Procedere*

contro alcuno, *postępować prze-*

ciwko komu sądownie. = *pocho-*

dzić, brać początek. = s. m.

postępowanie. Il *proceder tuo*

non mi piace, *twoje postępowanie*

nie podoba mi się.

PROCEDIMENTO, s. m. *po-*

stępowanie naprzód.

PROCELLA, s. f. *burza, na-*

walnica. = *Fig. niebezpieczeń-*

stwo. = *lłum, nawal*. Ma im-

provvisamente una — di Bolo-

gnesi, ec. *Tasson. Secch.*

PROCELLOSO, —SA, ad. *burzliwy*.

PROCESSARE, v. a. *prawo-*

wać, procesować.

PROCESSIONALMENTE, av. *procesjonalnie*.

PROCESSIONE, s. f. *proce-*

syja. *Andare a —, iść za proces-*

syją. = *Teol. pochodzenie Du-*

cha Ś. od Ojca i od Syna.

PROCESSIVO, —VA, ad. *po-*

stępujący.

PROCESSO, s. m. *postęp*. In

— di tempo, *w postępie czasu*.

= *proces, sprawa*. Far —, *zro-*

bić proces. = *Anat. wypukłość*

kości. = *Chim. proces chemi-*

czny.

PROCESSURA, s. f. procedura.
 PROCINTO, s. m. opasanie. =
 Essere in —, *zabierać się do czego*. L' uno fuggiasco della sua casa, l' altra in — di abbandonarla, *Manz. P. S.* [cyta.]
 PROCLAMA, s. m. proklama.
 PROCLAMARE, v. a. ogłosić.
 PROCLIVE, s. m. skłonność. = ad. m. f. skłonny.
 PROCLIVITÀ, s. f. pochylność.
 PROCO, pl. —CI, s. m. za-
 lotnik.
 PROCOMBENTE, ad. m. f. *Bot. pochylły (o łodydze)*.
 PROCONSOLO, s. m. pro-
 konsul. = Pescare per il —, *na-
 próżno pracować*.
 PROCRASTINARE, v. a. od-
 kładać na jutro.
 PROCREAMENTO, s. m. —
 zione, s. f. płodzenie dzieci.
 PROCREARE, v. a. rodić,
 płodzić.
 PROCREATORE, s. m. —TRI-
 CE, s. f. rodzic, rodzicielka.
 PROCURA, s. f. prokuracja,
 plenipotencya.
 PROCURAGIONE, s. f. pro-
 kuracja, urząd prokuratora.
 PROCURARE, v. a. starać się
 o co, dostać czego. = *sprawo-
 wać czyje interesa. = baczyć,
 uważać*.
 PROCURATORE, s. m. pro-
 kurator, plenipotent, adwokat.
 = *sprawca, przyczyna*.
 PROCURAZIONE, s. f. stara-
 nie, piecza. = *wikł biskupa
 gdy objędzą śwąg dycezyę*.
 PROCURERIA, s. f. prokura-
 torstwo.
 PRODA, s. f. brzeg. = *przód
 okrętu*.
 PRODE, s. m. korzyść, poży-
 tek. Non saprei dir quanto mi fe-
 ce —, *D. Purg.*
 PRODE, ad. m. f. dzielny,
 waleczny, mężny.
 PRODEMENTE, av. mężnie.
 PRODEZZA, s. f. dzielność,
 waleczność, męstwo. — *czyn
 waleczny*. Far prodezze, *doka-
 zywać cudów waleczności*.
 PRODIGALITÀ, —TATE, —
 TATE, s. f. rozrzutność, marno-
 trawstwo.
 PRODIGALIZZARE, v. n. trwo-
 nić, marnotrawić.
 PRODIGALMENTE, av. prodiga-
 mente, av. rozrzutnie.
 PRODIGO, s. m. cudo, dzi-
 wowisko. = *dziwołag, potwór*.
 PRODIGIOSAMENTE, av. dzi-
 wnie.
 PRODIGIOSITÀ, s. f. dzi-
 wność. [wny.]
 PRODIGIOSO, —SA, ad. dzi-
 wny.
 PRODIGO, —GA, pl. —GHI,
 —GHE, ad. rozrzutny, marno-
 trawny,

PRODITORIO, —RIA, ad.
 zdradziecki.
 PRODOTTO, s. m. Arit. mno-
 gosc. = *plód. = Chim. produkt.*
 = p. ad. wydany, spłodzony. =
*wydobyty, otrzymany, i. l. d. =
 przytoczony. = Linea prodotta
 da un punto, linia wychodząca
 z punktu.*
 PRODUCENTE, ad. m. f. pro-
 dukujący.
 PRODUCIBILE, ad. m. f. mo-
 gący być produkowanym.
 PRODUCIMENTO, v. PRODU-
 ZIONE. [DUTTORE.]
 PRODUCITORE, ec. v. PRO-
 DURRE, v. a. ir. spłodzić,
 wydać plód. = *produkować,
 wydawać*. Vedi l' erbeta, i fiori,
 e gli arboscelli che quella terra
 sol da se produce, *D. Purg.* =
*zrodzić, sprawić. — buono o
 cattivo effetto, sprawić dobry
 lub zły skutek. = wydobyć, o-
 kazać*. Ciascuno produce fuori il
 suo anello, *każdy wydobywa i*
pokazuje swój pierścień. =
*przytaczać. — un esemplo, przy-
 toczyć przykład. = Geom. po-
 prowadzić linię. E questo si
 rappresenterà col — altre linee dal
 punto A, Gal. Dial.*
 PRODUTTIVO, —VA, ad. pro-
 dukcyjny.
 PRODUTTORE, s. m. —TRI-
 CE, s. f. produktor, i. l. d.
 PRODUZIONE, s. f. produkcya.
 PROEMIALE, ad. m. f. wstę-
 pny. [pnie.]
 PROEMIALMENTE, av. wstę-
 pnie.
 PROEMIARE, v. n. zrobić wstęp,
 powiedzieć co na wstępie.
 PROEMIO, s. m. wstęp, przed-
 mowa.
 PROFANAMENTE, av. z neu-
 szanowaniem rzeczy świętych.
 PROFANAMENTO, s. m. —
 zione, s. f. profanacya.
 PROFANARE, v. a. profa-
 nować, spospolitować rzeczy
 święte. [fanator.]
 PROFANATORE, s. m. pro-
 profano, —NA, ad. e. s. świe-
 cki. Autor profano, *autor świe-
 cki. = niezamjący rzeczy
 świętych.* [ku.]
 PROFENDA, s. f. porcja obro-
 fendare, v. a. dać
 obrok. [PROFFERIRE, ec.]
 PROFERIRE, PROFERTA, v.
 PROFESSA, s. f. profeska.
 PROFESSARE, v. a. wyznać
 co publicznie. = *Professor un'
 arte, trudnić się jakim rze-
 miosłem. = nauczać publicznie.*
 PROFESSIONE, s. f. wyznanie
 publiczne. — di fede, *wyzna-
 nie wiary. = stan, powołanie,
 rzemiosło. = śluby zakonne.*
 PROFESSO, s. m. profes.

PROFESSORE, s. m. profes-
 sor.
 PROFETA, s. m. prorok.
 PROFETARE, —TEGGIARE, —
 TIZZARE, v. a. prorokować.
 PROFET SSA, s. f. prorokini.
 PROFETICAMENTE, av. pro-
 rocko, po prorocku.
 PROFETICO, —CA, pl. —CI,
 —CHE, PROFETALE, ad. proro-
 cki, proroczy.
 PROFEZIA, s. f. prorocत्वo.
 PROFFERENZA, s. f. wyma-
 wianie. = *ofiarą*.
 PROFFERIMENTO, s. m. wy-
 mawianie.
 PROFFERIRE, v. a. ir. wyma-
 wiać. = *odkryć, wynurzyć. =
 ofiarować. = v. r. przedstawić
 się, nastęrczyć się.*
 PROFFERITO, PROFFERTO, —
 TA, p. ad. v. PROFFERIRE.
 PROFFERITORE, s. m. wy-
 mawiający, = *ofiarujący*.
 PROFFERTA, s. f. ofiara.
 PROFICIENTE, ad. m. f. do-
 skonalszy się.
 PROFILARE, v. a. odryso-
 wać w profilu.
 PROFILATO, —TA, p. ad.
 odrysowany w profilu. Naso
 profilato, *nos spiczasty*.
 PROFILO, s. m. Pitt. profil.
 = *Arch. widok budowy z boku*.
 PROFITTABLE, PROFICUO,
 —CUA, PROFITTEVOLE, ad. użyte-
 czny, korzystny.
 PROFITTARE, v. n. korzy-
 stać. = *przynosić korzyść*.
 PROFITTEVOLMENTE, av.
 użytecznie, korzystnie.
 PROFITTO, s. m. korzyść,
 zysk, pożytek.
 PROFULUO, s. m. plynie-
 nie. — di sangue, *krwotok. —
 di ventre, biegunka. = Profu-
 lio di parole, fig. obfitość wy-
 razów*.
 PROFONDAMENTE, av. głą-
 boko. = *Dormire —, twardo
 spać. = fig. głąboko, grunto-
 wnie. Investigare —, zglębiać*.
 PROFONDAMENTO, s. m. po-
 grążenie w głąbi.
 PROFONDARE, v. n. pogrą-
 żyć się, zatonać. = v. a. po-
 grążyć. = *kopać w głąb. = v.
 r. pogrążyć się, pójść na dno.*
 = *fig. zagłębiać się, zatapiać
 się w czem.* [głąboko.]
 PROFONDAMENTE, av.
 PROFONDATO, —TA, p. ad.
 pogrążony, zatopiony. = *Città
 profundata, miasto zburzone*.
 PROFONDAZIONE, s. f. kopa-
 nie w głąb.
 PROFONDERE, v. a. ir. roz-
 lać, wylać. = *fig. hojnie sza-
 fować, rozdać. Che il più bello,
 il più grande e prezioso hai lor
 profuso de' celesti doni, Mont.*

PROFONDITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *głęb, głębka, głębokość*. = Fig. Profondità della notte, *głębokość nocy*. = *niezglebione sady Bozkie*.

PROFONDO, —DA, ad. *głęboki*. = Fig. Profonda notte, *noc głęboka*. Profonda riverenza, *profondo inchino, głęboki ukłon*. Profondo silenzio, *profondo dolore*, *profondo rispetto*, *głębokie milczenie*, i t. d. Nelle parti della più profonda Alemagna, *w głębi Niemiec*. Gemere di più profondo cuore, *jęczeć z głębi serca*. Il profondo mezzodi, *samo południe*. Tintura più profonda, *ciemniejsza furba*. Assai giovane, ma in scienza profondo molto, *bardzo młody ale głębokiej nauki*. = s. m. *głębia*. = av. *głęboko*.

PROFUGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, ad. *zbiegły, tulający się*. PROFUMAMENTO, s. m. *perfumowanie*. [wać]

PROFUMARE, v. a. *perfumować*. PROFUMATAMENTE, av. *wonno*. = fig. *czysto, chędogo, starannie*.

PROFUMATUZZO, s. m. *wyperfumowany elegancik*.

PROFUMIERA, s. f. *fajerka*. PROFUMIERE, —RO, s. m. *perfumarz*.

PROFUMINO, s. m. *naczynie na wonności*. = v. PROFUMATUZZO.

PROFUMO, s. m. *zapach, won, perfumy*. [ny]

PROFUMOSO, —SA, ad. *wonny*. PROFUSAMENTE, av. *rozrzutnie*. [tność]

PROFUSIONE, s. f. *rozrzutność*. PROFUSO, —SA, p. ad. *rozrzutniony*. = *rozrzutny*.

PROGENIA, —NIE, s. f. *ród, plennie*. [dek]

PROGENITORE, s. m. *przoprogenitrice*, s. f. *prababka*. [tować]

PROGETTARE, v. a. *projektować*. PROGETTO, s. m. *projekt*. PROGRAMMA, s. m. *program*. PROGREDIRE, v. n. ir. *postępować*.

PROGRESSIONE, s. f. *postępowanie*. = *Arit. postep*.

PROGRESSIVAMENTE, av. *postępnie*.

PROGRESSIVO, —VA, ad. *postępowy, postepny*.

PROGRESSO, s. m. *postep*. Far —, *zrobić postep*. In — di tempo, *w postępie czasu*.

PROIBIRE, v. a. ir. *zakazywać*. — le porte, *zakazać komu wstępu do domu*.

PROIBITIVO, —VA, *prohibent*, ad. *zakazujący*. [zany]

PROIBITO, —TÀ, p. ad. *zaka-*

PROIBITORE, s. m. —TRICE, s. f. *ten, ta co zakazuje*.

PROIBIZIONE, s. f. *zakaz*. PROIETTO, s. m. *pocisk*. = *Arch. wystawa*.

PROIEZIONE, s. f. *Mecc. rzut*. = *Pitt. projekcja*.

PROLATORE, s. m. *wymawiający*. = *wydawca*.

PROLAZIONE, s. f. *wymawianie*. [dzieci]

PROLE, s. f. *potomstwo*, **PROLEGOMENO**, s. m. *prolegomena, przedstowie*.

PROLEPSI, s. f. *Rett. uprzedzenie zarzutów przeciwnika*.

PROLETARIO, s. m. *proletaryusz*.

PROLIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *plodny, siemienny*.

PROLISSAMENTE, av. *rozwlekle*.

PROLISSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *rozwlekłość*.

PROLISSO, —SA, ad. *rozwlekły*. = *rozwity, rozpuszczony*. Tutte legan di bende forastiere il crin proliisso e crebro, *Mont*.

PROLOGARE, v. a. *zrobić prolog*; *opowiadać z przedwstępnymi uwagami*.

PROLOGHEGGIARE, **PROLOGIZZARE**, v. n. *zrobić prolog*.

PROLOGO, pl. —GHI, s. m. *prolog, wstęp do sztuki dramatycznej*.

PROLUNGAMENTO, s. m. *przedłużenie*.

PROLUNGARE, v. a. *przedłużyć*. = *przedłużać, zwłoczyć, zwlekać*. = v. r. *przedłużać się*.

PROLUNGATAMENTE, av. *dlugo, rozwlekle*.

PROLUNGATIVO, —VA, ad. *przedłużający*.

PROLUNGAZIONE, s. f. *przedłużenie, zwłoka*.

PROMÈRE, v. a. lat. *ma tylko 3 osobę licz. pojed. cz. teraz*. *wydać, odkryć, wyjawić, okazać, wyluszczyć*. Fai come quei che la cosa per nome apprende; ma la sua quiditate veder non puote. s' altrui non la prome, *D. Par*.

PROMESSA, s. f. *obietnica*. Far —, *obietcać, przyrzec*. Rompere la —, *niedotrzymać obietnicy*. Ogni — è debito, *kazda obietnica jest długiem*. = *zareczenie*.

PROMISSIONE, s. f. *obietcanie*. = v. *PERMISSIONE*.

PROMESSO, —SA, p. ad. *obietany*.

PROMETTERE, v. a. ir. *obietcywać, przyrzekać*. — Roma e toma, *maré i monty*. v. MONTE. — *alcuna, zareczyć pannę*. =

Promettere per altrui, ręczyć za kogo. = *ręczyć, zareczyć*. Io ti prometto ch' ella è così, *rzęczę ci za to*. = v. r. *obietcywać sobie, mieć nadzieję*. = *Prometteri d' uno, spuszczać się na kogo, polegać na kim*.

PROMETTITORE, s. m. —TRICE, s. f. *obietcownik*.

PROMINENTE, ad. in. f. *wydatny*. [tność]

PROMINENZA, s. f. *wydatność*.

PROMISCUAMENTE, av. *pomieszanie, bez różnicy*.

PROMISCUO, —CUA, ad. *pomieszany, nieodróżniony*.

PROMISSIONE, s. f. *obietnica*. Terra di —, *ziemia obietcana*.

PROMISSORIO, —RIA, ad. *zawierający obietnicę*.

PROMONTORIO, s. m. *przyładek*.

PROMOSSO, —SA, p. ad. v. *PROMOVERE*.

PROMOTORE, **PROMOVITORE**, s. m. —TRICE, s. f. *promotor, popieracz*.

PROMOVERE, **PROMUOVERE**, v. a. ir. *promowować, posunąć na wyższy stopień*. = *pokierować; pomknąć, posunąć naprzód*. = *wspierać, popierać*. = *poruszyć*.

PROMOVIMENTO, s. m. **PROMOZIONE**, s. f. *promocja, podniesienie na wyższy stopień*.

PROMULGARÈ, v. a. *ogłosić prawo*. = *rozgłosić*.

PROMULGATORE, s. m. *ogłosiciel prawa*. = *rozgłosiciel*.

PROMULGAZIONE, s. f. *ogłoszenie prawa*. [TARE, ec]

PROMUTARE, ec. v. **PERMUTARE**, ec. v. **PERMUTARE**, ec. v. **PRONIPOTE**, **PRONIPOTE**, s. m. *prawnik*. [kwy]

PRONO, —NA, ad. lat. *nachylony; skłonny*.

PRONOME, s. m. *Gram. zaimek*. [kwy]

PRONOMINALE, ad. m. f. *zaimkowy*.

PRONOMINATO, —TÀ, ad. *slawny*.

PRONOSTICAMENTO, s. m. —CANZA, —CAZIONE, s. f. *przepowiedanie*.

PRONOSTICARE, v. a. *przepowiedywać, przepowiadać*.

PRONOSTICATORE, s. m. *przepowiedacz*.

PRONOSTICO, pl. —CI, —GHI, s. m. *prognozyk, przepowiednia, wróżba*.

PRONTAMENTE, av. *prędko*.

PRONTARE, v. a. *nalegać, naglić*. = v. r. *silić się*.

PRONTEZZA, **FRONTITUDINE**, s. f. *prędkość*. = *Prontezza dell'ingegno, bystrość umysłu*. = *gotowość*.

PRONTO, —TÀ, ad. *prędki*.

— all'ira, *a prender fuoco*, *prędki do gniewu*, *porywczy*. = *gotów,*

skory. — ad ogni cenno, *gotów na każde skinienie*. Aver in pronto, mieć co na pogotowiu. Lo spirito è pronto ma la carne è stanca, Petr. = ochoczy, pochopny.

PRONUBA, —BO, s. † swazszka, družka, swat, družba, dziewość.

PRONUNZIARE, ec. v. PRONUNZIARE, ec.

PRONUNZIA, s. f. —MENTO, s. m. *wymawianie*. = ogłoszenie wyroku.

PRONUNZIARE, v. a. *wymawiać*. = przepowiadać. = ogłosić wyrok.

PRONUNZIATORE, s. m. *wymawiający*.

PRONUNZIAZIONE, s. f. *wymawianie*. = ogłoszenie wyroku.

PROPAGABILE, ad. m. f. *dający się rozkrzewić*.

PROPAGANDA, s. f. *propaganda, zgromadzenie w Rzymie dla rozkrzewienia wiary*. = propaganda, upowszechnienie zasad.

PROPAGARE, v. a. *rozkrzewiać, upowszechniać*. = v. r. *krzewić się*.

PROPAGATORE, s. m. *rozkrzewiacz*.

PROPAGAZIONE, s. f. *rozkrzewianie, upowszechnienie*. = *rozrodzenie się, rozmnożenie się*. = Propagazione della luce, del suono, Fis. *rozchodzenie się światła, głosu*.

PROPAGGINAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *rozkrzewianie winorośli ściełak na ziemi nieodcięte gałązki*.

PROPAGGINARE, v. a. *rozkrzewiać winorośl, v. PROPAGGINAMENTO*. = *zakopać żywcem głowę na dół (kara średnich wieków, v. D. Inf. XIX, 49)*.

PROPAGGINE, s. f. *winna gałązka przygięta do ziemi żeby się przyjęła*. = Anat. *rozgałęzione arteryi, nerwów*.

PROPALARE, v. a. *objawiać, rozgłosić*. [ściel.]

PROPALATORE, s. m. *rozgłosprompendero*, v. n. ir. *mieć skłonność do czego*.

PROPENSIONE, s. f. *dążenie ciała do środka ziemi*. = fig. *skłonność, najczęściej do złego*.

PROPIAMENTE, PROPRIETA, ec. v. PROPRIAMENTE, ec. [zko.]

PROPINQUAMENTE, av. bli-

PROPINQUITÀ, —TADÉ, —TADÉ, s. f. *bliskość*. = *pokrewieństwo*. [zki.]

PROPINQUO, —QUA, ad. bli-

PROPIZIARE, v. a. *ubliagać*.

PROPIZIATORE, s. m. *ubliagający*.

PROPIZIATORIO, s. m. *wieko złote arki przymierza*.

PROPIZIATORIO, —RIA, ad. *blagabny*. [nie.]

PROPIZIAZIONE, s. f. *blagawstwo*.

PROPIZIO, —ZIA, ad. *miłościwy, laskawy*. = *pomyślny (wiatr)*.

PROPOLI, s. f. *pierzga*.

PROPONENTE, ad. m. f. *propowujący*.

PROPONIMENTO, s. m. *zamysł, zamiar, cel*. Pigliare un —, *umyślić, postanowić*. Rompere un —, *odmienić zamiar*.

PROPONENTE, s. m. *propowujący*.

PROPORRE, v. a. ir. *propowować, przełożyć, przedstawić*. — un problema, *zadać zadanie*. = v. n. e. r. *zamierzyć, złożyć sobie*.

PROPORZIONALE, ad. m. f. *proporcjonalny*.

PROPORZIONALITÀ, s. f. *proporcjonalność*.

PROPORZIONALMENTE, — NATAMENTE, av. *proporcjonalnie*.

PROPORZIONARE, v. a. *zachować proporcję*.

PROPORZIONE, s. f. *proporcja*. = Mat. *proporcja*. Regola di —, *prawidło do znajdowania* di trzech danych liczb *czwartej proporcjonalnej*.

PROPORZIONEVOLE, —VOLMENTE, v. PROPORZIONALE, ec.

PROPOSITO, s. m. *cel, zamiar, zamysł*. = *rzecz, przedmiot, materya*. Stare nel —, *trzymać się swego przedmiotu*. A —, *dorzeczy, stosownie*. Favellare, rispondere a —, *mówić, odpowiadać dorzecznie*. = Venire a —, *przyjść w sam czas*. Tornare a —, *stać w przygodzie, przydać się w razie potrzeby*. = *powód, przyczyna*.

PROPOSIZIONE, s. f. *propozycja, przełożenie, przedstawienie, zdanie*. La qual — a tutti piacqué, *Bocc.* = *zamysł, postanowienie*. La mia bellezza fu cagione di rompere le mie proposizioni, *Bocc.* = *Log. propozycja, część zdania, syllogizmu*. = Pane di —, *chleb pokładny, w starym zakonie*.

PROPOSTA, s. f. *propozycja, projekt podany*. = *postanowienie*. = Sciocca — non vuol risposta, *prov.* *jakie pytanie taka odpowiedź*.

PROPOSTO, s. m. † *prowoł.* = *prezydent rady we Florencji*. = *wódz, naczelnik*.

PROPOSTO, —TA, p. ad. v. PROPORRE. = s. m. v. PROPOSITO.

PROPRIAMENTE, av. *właściwie, właśnie, jak należy*.

PROPRIETA, s. f. *własność*,

przymiot. = *własność, rzecz posiadana*. [ściel.]

PROPRIETARIO, s. m. *właściciel*.

PROPRIO, —IA, ad. *własny*. = *właściwy*. = s. m. *własność*.

PROPRIO, —IA, ad. *własny*. = *właściwy*. = s. m. *własność*. = *właściwy przymiot*. Lasciare il — per l'appellativo, *opuszczyć co pewnego dla niepewnego*. = av. *właśnie*. E veggendoli venire — alla sua volta, *a widząc ich idących wprost ku sobie*. = *całkiem, zupełnie, słowo w słowo, jak ułaj, rychtyk*.

PROPUGNACOLO, —CULO, s. m. lat. *tarcza, zasłona, przedmurdze*.

PROPUGNARE, v. a. *bronić, walczyć w obronie czyjej*.

PROPUGNATORE, s. m. — TRICE, s. f. *obronica, obronicielka*.

PROPUGNAZIONE, s. f. *walka w obronie czego, kogo*.

PROPULSARE, v. a. lat. *odpedzić, oddalić od siebie*. [dla.]

PROQUOIO, s. m. *trzęsąca byprora*, s. f. *prząd okrętu*.

PROROGA, —ZIONE, s. f. *odroczenie, odłożenie, limita*. È ben vero, che a un silenzio di due anni poca giunta è la — d'un mese, *Gal. Lett.*

PROROGARE, v. a. *odroczyć*.

PROROGATIVA, s. f. *pycha; zuchwałość*.

PROMPERE, v. n. ir. *wypaść, wylecieć z trzaskiem; wybuchnąć*. — in pianto, *rozplakać się*. — in invettive contro alcuno, *z hukiem na kogo powstać*. — in detti, *odezwać się raptem*. Marco allora con fremente voce proruppe, *Ver. N. R.* = v. r. *Prorompersi in fellonia, posunąć się do zdrady*.

PROMPIMENTO, s. m. *wypadnienie z trzaskiem*.

PROTOTTO, —TA, p. ad. v. PROMPERE.

PROSA, s. f. *proza*.

PROSAICO, PROSASTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *prozaiczny*.

PROSAISMO, s. m. *prozaiczność*.

PROSAPIA, s. f. *linia rodu*.

PROSARE, v. a. e. n. *pisać prozą*. = *Prosare alcuno, wydrukować kogo*.

PROSATORE, s. m. *prozator*.

PROSCENIO, s. m. *miejsce przed sceną*.

PROSCIUGLIERE, ec. v. SCIOGLIERE, ec. [suszyć.]

PROSCIUGARE, v. a. *przeprószyć*.

PROSCIUTTO, s. m. *szynka*.

PROSCRITTO, —TA, p. ad. v. PROSCRIVERE. = s. *dotknięty proskrypcją*.

PROSCRIVERE, v. a. ir. *wywołać z kraju*. = fig. *zniesć, zakazać*.

PROSCRIZIONE, s.f. *proskrypcya*, wywołanie z kraju z konfiskacyą majątku.

PROSEGGIARE, v. n. *pisać proz.*

PROSEGUENTE, ad. m. f. *naprosegimento*, s.m. *dal-szy ciąg.*

PROSEGUIRE, —TARE, v. a. *dalej ciągnąć, dalej rzecz prowadzić.* — il discorso, *dalej mówić.* — la via, *dalej iść.* — una cosa intralasciata, *wziąć się na nowo do czego.*

PROSELITO, s. m. *prozelita.*

PROSODIA, s. f. *prozodya*, *iloczas.*

PROSONE, s. m. *pieszczący się w mowie.*

PROSONTUOSO, ec. v. *pre-sontuoso*, ec.

PROSOPOPEA, —PEIA, s. f. *Ret. prozopopea*, *figura przez którą mowca wprowadza osobę lub rzecz jakoby przemawiającą do słuchaczów.* = przysada. = *wzór, zbiór wszystkich zlego.*

PROSPERAMENTE, av. *szczęśliwie, pomyślnie.*

PROSPERARE, v. a. *poszczęścić, zdarzyć szczęście.* = v. n. *szczęścić się, dobrze się powodzić.*

PROSPERAZIONE, s.f. *szczęśliwe powodzenie.* [RO.]

PROSPEREVEROLE, v. *PROSPEREVEROLMENTE*, —

ROSAMENTE, av. *pomyślnie, szczęśliwie.*

PROSPERITÀ, —TADE, —TATE, s. f. *pomyślność, dobre powodzenie.* = *czerstwość zdrowia, dobra tusza.*

PROSPERO, —RA, ad. *pomyślny, szczęśliwy.* = *pomyślny (o wietrze)* = s. m. *stan pomyślny.*

PROSPEROSO, —SA, ad. v. *PROSPERO.* = *czerstwy.*

PROSPETTARE, v. n. *sięgać daleko okiem.*

PROSPETTIVA, s. f. *perspektywa*, *część optyki ucząca rysować przedmioty tak jak się w oddaleniu oku przedstawiają.*

PROSPETTIVISTA, s. m. *malarz perspektywy.*

PROSPETTO, s. m. *obraz przedstawiający jaki widok.* Il — di Napoli, *widok Neapolu.* = *widok, zamysł, zamiar.*

PROSSIMAMENTE, —MANAMENTE, av. *blizko, niedawno, wkrótce, niezadługo.* La notte — passata, *przeszła noc.*

PROSSIMANO, —NA, ad. *blizki.* = *blizki krewny.*

PROSSIMITÀ, —TADE, —TARE, s. f. *blizkość.* = *pokrewień-*

stwo, powinowactwo. La *prossimitade* è seme d' amistà, *D. Conv.*

PROSSIMO, s. m. *blizni.* = ad. *blizki.* = *blizki krewny.*

PROSTATA, s. f. *Anat. gruczoł prostatyczny, w szyi pęcherza.* [NARSI.]

PROSTERNARSI, v. *COSTER-PROSTERNAZIONE*, v. *COSTERNAZIONE.*

PROSTERNERE, *PROSTENDERE*, v. a. *obalić, powalić, rzucić, zwalić na ziemię.* = v. r. *oddać pokłon, bić czołem, upaść na twarz, stać się pod nogi.* = fig. *rozciągać się, rozwolekać się w mowie.*

PROSTESO, —SA, p. ad. v. *PROSTENDERE.* *Prosteso a' piedi, rozciągnięty u nóg czyich.*

PROSTITUIRE, v. a. *wydać na nierząd, puścić na frymark.* = *upodlić, frymarczyć czem, zaprzędać.* = v. r. *na nierząd się udać, nierządu patrzeć.*

PROSTITUTA, s. f. *nierząd-nica.*

PROSTITUZIONE, s. f. *nierząd, wszeteczeństwo.* = *frymark, upodlenie.*

PROSTRARE, v. a. *obalić na ziemię.* = fig. *spodlić.* = v. r. *upaść na twarz, paść na kolana, bić czołem.*

PROSTRATO, —TA, p. ad. *obalony na ziemię, leżący pomostem; leżący u nóg czyich.* = *Prostrato di forze, upadły na siłach.* — in letto, *złożony obojętną chorobą.* Trovomi in circa un mese in qua sommanente afflito, e prostrato in letto, *Gal. Lett.* = *nachylony ku ziemi.* Dio fece le bestie prostrate, *Caval. Frutt. ling.*

PROSTRAZIONE, s. f. *obalenie na ziemię.* = *pokłon, bicie czołem.* = *upadek na siłach, niemoc, bezwładność.*

PROTEGGERE v. a. *ir. protegować, wspierać, wspomagać, opiekować się.*

PROTEGGITORE, v. *PROTE-TORE.*

PROTENDERE, v. a. *ir. rozciągać, wyciągać.* = v. r. *wyciągać się, przeciągać się.*

PROTERVAMENTE, av. *zuchwale, bezczelnie.*

PROTERVIA, *PROTERVITÀ*, s. f. *zuchwałość, hardość, upor, krnąbrność.*

PROTERVO, —VA, ad. *zuchwały, hardy, krnąbrny; swa wolny.* Le capre rapide e proterve, *D. Purg.*

PROTESO, —SA, p. ad. v. *PROTENDERE.*

PROTESTA, —GIONE, —ZIONE, s. f. *protestacya.*

PROTESTANTE, s. m. *protestant* (od *protestacyj zamiesionych przez Lutra przeciwko wyrokowi Karola V 1529 r.*).

PROTESTARE, v. a. *oświadczyć, wynurzyć, wyznać.* — la guerra, *wypowiedzieć wojnę.* = v. a. e. n. *protestować (się).* = *zaprotestować wezwał.*

PROTESTO, s. m. *protestacya.* = *zaprotestowanie wezwał.*

PROTETTO, —TA, p. ad. v. *PROTEGGERE.*

PROTETTORALE, ad. m. f. *protektorski.*

PROTETTORATO, s. m. *protektorat.*

PROTETTORE, s. m. —TRICE, s. f. *protektor, opiekun, obrońca, patron, dobroczyńca.* = *święty patron.*

PROTEZIONE, s. f. *protekcya, opieka.* *Pigliare in —, wziąć pod swą opiekę.*

PROTO, s. m. *mistrz, majster.* = *Stamp. prot.*

PROTOCOLLO, s. m. *protokół notaryuszów.* = *protokół obrad pełnomocników na kongresie.*

PROTOMEDICO, *PROTOFISICO*, s. m. *naczelny lekarz.*

PROTONOTARIO, s. m. *protonotaryusz, naczelnik kancelaryi papieżkiej.*

PROTOTIPO, s. m. *prototyp, pierwotny oryginał.* = ad. *oryginalny, wzorowy.*

PROTRAERE, *PROTRARRE*, v. a. *ir. kreślić linie, figury.*

PROTRAZIONE, s. f. *kreślenie.*

PROTUBERANZA, s. f. *guz, gula, wypukłość, garb.*

PROVA, s. f. *próba, doświadczenie.* Dare, torre a —, *dać, wziąć na próbę.* Far la —, *próbować, doświadczać.* Intender per —, *znać z doświadczenia.* Ove sia chi per — intenda amore spero trovar pietà, *Petr. A —, w zawody, na wyszcigi, kto lepszej.* Cantare a —, *spiewać w zawody, v. GARA.* A tutta —, *jak najmocniej, jak najhartowniej.* Ch' a Giove tolte son l' arme di mano temprate in Mongibello a tutta —, *Petr.* = *próba, dowód waleczności.* Porsi in —, *venire in —, stanąć do rozprawy, spróbować się, zmierzyć się z kim.* Anch' io vo' pormi a si lodeval prove, *Ar. Or. Fur.* = *zawada, przeszkoda.* Vincere la —, *łopiąć, dokazać swego.* E non lo bramo tanto per diletto, quanto perchè vorrei vincera la —, *Ar. Or. Fur.* Io vinceram la pruova, *D. Inf.* ja pokonam tę przeszkodę. = *dowód, świadectwo.* = *świadek.* — *Arit.* *próba.* = *reptycya sztuki teatralnej lub*

muzyki. = próba ognia, wody wrzącej, rozpalonego żelaza w wiekach średnich. = Far prova, przyjąć się (o roślinach); fig. pójść pomyślnie, udać się. = Far prova, sprawić skutek.

PROVAGIONE, s. f. próba, doświadczenie. = dowód.
PROVAMENTO, s. m. dowodzenie. [zacięty]

PROVANO, —NA, ad. uparty, PROVANZA, v. PROVA.

PROVARE, v. a. e n. doświadczać, próbować. — un abito, przymierzyć suknie. = próbować, kosztować. = dosiudzić, doznawać. — molto dispiacere, doznać wielkiej nieprzyjemności. = doświadczać, macać, badać, dociekać. = dowodzić. Come ho io finora in questa fiorentissima e celebre academia provato, *Salvin. Disc.* = v. n. przyjąć się. L'ulivo non prova in ogni luogo, *drzewo oliwne nie przyjmuje się w każdym miejscu.*

PROVATAMENTE, av. po spróbowaniu, po doświadczeniu.

PROVATIVO, —VA, ad. dowodzący, dowodny.

PROVATORE, s. m. —TRICE, s. f. doświadczyciel.

PROVATURA, s. f. ser bawoli.

PROVAZIONE, v. PROVAGIONE.
PROVECCARE, —CHIARE, v. n. r. opatrzyć się w co, opatrzyć się pi trzeby życia, zarabiac na życie. Povera gen. e... che'n terra e'n acqua a proveccchiarsi attende, *Tasson. Secch.*

PROVECCIO, s. m. zysk, zarobek. [DERE, ec.]

PROVEDERE, ec. v. PROVVEDERE.
PROVENIENTE, ad. m. f. pochodzący z kąd.

PROVENIMENTO, s. m. wypadek, zdarzenie.

PROVENIRE, v. n. ir. pochodzić, wynikać. = przyjąć się, rosnać, krzewić się.

PROVENTO, s. m. prowent, produkt, plód.

PROVERBIALE, ad. m. f. przysłowiowy.

PROVERBIALMENTE, av. przysłownie.

PROVERBIARE, v. a. łajać, przymawiać, przycinać. Sempre t'odo proverbiali, *Buon. Tanc.* = v. r. łajać się, przycinać sobie nawzajem.

PROVERBIATORE, s. m. łajacz.

PROVERBIO, s. m. przysłowie. = przysłówek, przysłowka.

PROVERBIOSAMENTE, av. z gniewem, ze złością.

PROVERBIOSO, —SA, ad. obelżywy,

PROVERBISTA, s. m. zbieracz przysłowiów. = lubiący używać przysłowiów.

PROVETTO, —TA, ad. podeszły.

PROVIANDA, s. f. prowiant.

PROVIVAMENTE, v. opatrnie.

PROVIDENZA, —ZIA, s. f. opatrność boska. = obaczność, oględność, przezorność.

PROVIDO, —DA, ad. obaczny, opatrny, oględny, przezorny.

PROVINCA, s. f. Bot. barwinek.

PROVINCIA, s. f. prowincja.

PROVINCIALE, s. m. mieszkankie prowincji. = prowincyal. = ad. prowincjonalny.

PROVOCAMENTO, s. m. wyzwanie.

PROVOCARE, v. a. wyzywać, podniecać, pobudzać. = Provocarsi l'amicizia d'alcuno, *zjednać sobie przyjaźń.*

PROVOCATIVO, —VA, ad. sprawiający (o lekarstwach).

PROVOCATORE, s. m. wyzywacz.

PROVOCAZIONE, s. f. wyzwanie, zaczepka.

PROVVEDERE, v. a. ir. opatrzyć w co. = opatrzyć środki, zarządzać, zapobiegać. — a una necessità, opatrzyć potrzebę. — alla salute, opatrzyć zdrowie. Mentre all'altro disordine io provveggo, *Ar. Orf. Fur.* Non sia adunque V. Maestà negligente in — alla sua salute, *vgendo il pericolo manifesto, Fir. Disc.* = wynagrodzić. = baczny, zważać. = obmyślić środki, rozporządzić. = v. r. opatrzyć się w co.

PROVVEDIMENTO, s. m. —DIGIONE, s. f. opatrzenie, obmyślenie środków; ustawa, rozporządzenie. = opatrność.

PROVVEDITORE, s. m. † prowedytor, urzędnik w Wenecji i Florencji; w Wenecji jeden ze szlachty cudzoziemskim kondottierom do boku dodany. = liverant.

PROVVEDUTAMENTE, av. obacznie, opatrnie, oględnie, przezornie.

PROVVEDUTO, —TA, p. ad. opatrzony. = ad. obaczny, opatrny, oględny, przezorny.

PROVVIDENTE, ad. m. f. przewidujący, przezorny.

PROVVISARE, —TORE, v. IM-PROVVISARE, ec.

PROVVISORIALE, ad. m. f. tymczasowy.

PROVVISORIALMENTE, av. tymczasowo.

PROVVISIONARE, v. a. wyznaczyć pensyq.

PROVVISIONATO, —GIONATO, —TA, p. ad. pensjonowany, platny.

PROVVISONE, —GIONE, s. f. zasób, zapas. Provisioni da guerra e da bocca, *zapasy amunicyi, żywności.* = pensya. = dobra wyznaczone na utrzymanie. = Com. komissowe. = opatrzenie środków, zarządzenie, zapobieżenie. = ustawa, rozporządzenie. = Per modo di —, av. tymczasowo.

PROVVISIONIERO, s. m. liwerant.

PROVVISTO, —TA, p. ad. opatrzony. = obmyślony, zaradzony, zapobieżony. = uprzedzony, nauyczny. La donna già provvista non gli cede in dir menzogne, *Ar. Orf. Fur.*

PRUA, s. f. przód okrętu.

PRUDENTE, ad. m. f. roztropny. [trotnie.]

PRUDENTEMENTE, av. roz-

PRUDENZA, s. f. roztropność.

PRUDENTIALE, ad. m. f. ty-

PRUDERE, v. n. świeżbić.

PRUDORE, s. m. —DURA, s. f. świeżb.

PRUGNA, s. f. sliwka (owoc).

PRUGNO, s. m. sliwka (drzewo).

PRUGNOLA, s. f. tarnośliwka (owoc). —LO, s. m. tarnośliwka (drzewo).

PRUINA, s. f. szron.

PRUINOSO, —SA, ad. okryty szronem.

PRUNAIA, s. f. —IO, s. m. tarnisko, ciernisko.

PRUNAME, s. m. tarnina, ciernie.

PRUNELLA, s. f. Bot. żywokost, głowienki.

PRUNETO, s. m. plot tarniowy, tarnina. [sty.]

PRUNOSO, —SA, ad. cierni-

PRUOVA, v. PROVA.

PRURIGINE, s. f. świeżb.

PRURIGINOSO, —SA, ad. świeżbiący. [biec.]

PRURIRE, v. n. ir. świeżb.

PRURITO, s. m. świeżb.

Chi si sente il — si gratti, *prov. na złodzieju czapka gore.* = fig. chętką świeżbiącza.

PRUSSICO, ad. m. Acido —, *Chim. kwas pruski, kwas wodosinny.*

PRUZZA, s. f. świeżb.

PSICOLOGIA, s. f. psychologia, nauka o duszy.

PSICOLOGICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. psychologiczny.

PSILIO, v. PULICARIA.

PUBLICAMENTE, av. *publicznie*.
PUBLICICANO, s. m. *celnik*.
PUBLICICARE, v. a. *publikować, ogłosić, obwieścić*. — la guerra, *wydać wojnę*. — un libro, *wydać, ogłosić dzieło*.
PUBLICICATORE, s. m. *ogłosiciel*.
PUBLICICAZIONE, s. f. — **MENTO**, s. m. *publikacja, ogłoszenie*. [cysta].
PUBLICICISTA, s. m. *publicysta*.
PUBLICICITÀ, s. f. *jawność*.
PUBLICICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *publiczny, powszechny*. = *publiczny, jawny*. = s. m. *publiczność*.
PUBE, s. m. *kość łonowa*.
PUBERTA, —TADE, —TATE, s. f. *wiek młodzieńczy*.
PUBESCENTE, ad. m. f. lat. *dorastający lat młodzieńczych*.
PUDENDE, s. f. pl. *części wstydlive*. [dlitwie].
PUDICAMENTE, av. *wstydlivość*.
PUDICIZIA, s. f. *wstydlivość*.
PUDICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *wstydlivy, skromny*.
PUDORE, s. m. *wstydl*.
PUERILE, ad. m. f. *dziecinny*.
PUERILMENTE, av. *dziecinnie*.
PUERIZIA, —LITÀ, s. f. *dziecinstwo, wiek dziecinny*. = *dziecinstwo, dziecinność*.
PUERPERA, s. f. *poloźnica*.
PUERPERIO, s. m. *pológ*.
PUGILATO, s. m. *walka na kulaki*. [v. PUGILATO].
PUGILE, s. m. *kulacznik*. = **PUGILLATORE**, v. PUGILE.
PUGILLO, s. m. *szczypta ziół*.
PUGNA, s. f. *bitwa, walka*.
PUGNACE, ad. m. f. *bitny*.
PUGNACEMENTE, av. *bitnie*.
PUGNALATA, s. f. *pchnięcie pugnałem*.
PUGNALE, s. m. *puginał*.
PUGNALETTO, —LINO, s. m. dim. *puginałik*.
PUGNARE, v. n. *bić się, walczyć, politykać się*. = fig. *walczyć, sprzeciwiać się, opierać się*. [s. f. *bojownik*].
PUGNATORE, s. m. —TRICE, **PUGNELLO**, s. m. —ETTO, dim. *garść, garstka*.
PUGNENTE, ad. m. f. *kolący, szczypiący*. = fig. *dolegliwy, dojmujący*. = *ostry, uszczyplivy*. = *Freddo* —, *przenikające zimno*.
PUGNERE, v. a. ir. *kluć, ukłuć, kolnąć*. = fig. *ukłuć, ubość, uszczyplnąć, przyciąć komu*. = *Pugnarsi* in qualche affare, *brać się do czego na pazury*.
PUGNERECCIO, —CIA, ad. *ostry, kolący*.

PUGNETTO, s. m. v. PUNGOLO. = v. PUGNELLO.
PUGNIMENTO, s. m. *klucbie*. = fig. *skrucha, żal za grzechy*.
PUGNITICCO, —TOIO, s. m. *bodziec, oścień*. [krzew].
PUGNITOPO, s. m. Bot. *ostop*.
PUGNITURA, s. f. *klucbie*.
PUGNO, pl. m. —GNI, f. —GNA, s. m. *pięść, kulak*. *Avere o tenere in —*, *mieć co w garści*; *fig. mieć co w ręku, w swej mocy*. *De' regnanti sta il cor nel — di quel Dio, ec. Mont. L' Austria avea in — tutta la penisola, Giob. Mettere le pugna in su i fianchi, wziąć się pod bok*. *Mangiar in —*, *na przedce przekasać*. *Serrar le pugna, pop. ścisnąć pięści, unrzeć*. = *uderzenie pięścią*. *Dare un —*, *uderzyć pięścią*. *Dare un — in cielo, fig. zachciwać niepodobnych rzeczy*. *E il cavarmi di mano adesso un pelo, sarebbe un voler dare un — in cielo, L. Lipp. Malm. Dar dove un calcio, dove un —*, *fig. krzytać się, v. CALCIO*. = *garść czego*. = *ręka, pismo, podpis*. *La ricevuta è di suo —*, *rewers jest przez niego podpisany*. *Questo libro è scritto di mio proprio —*, *ta książka jest pisana moja własną ręką*.
PUGNUOLO, s. m. *garstka*.
PULA, s. f. *plewa*.
PULGE, s. f. *pchła*. *Mettere una — all' orecchio, fig. zabić komu cwięk, klin w głowę, sęk komu zadać, narwać żyć piwa*. *E a me nondimeno era entrata una — nell' orecchio non piccola, Fir. As.*
PULCELLA, s. f. —LETTA, dim. *prawiczka, panna, panienska*.
PULCELLAGGIO, s. m. *prawiczeństwo, pamięństwo*.
PULCELLONA, s. f. *stara panna*.
PULCELLONE, av. *Star, esser —*, *zestarzec się panną*.
PULCESECCA, s. f. *znak od uszczyplnienia*. [nel].
PULCINELLA, s. m. *poliszny*.
PULCINETTO, s. m. dim. *kurczki*.
PULCINO, s. m. *kurczę*. *Più impacciato che un pulcin nella stoppa, fig. osoba neumiejąca sobie dać rady*. *Pare un pulcin rivolto nella stoppa, L. Lip. Malm.* = *pisikę innych ptaków*.
PULCIOSO, —SA, ad. *pchlisty*.
PULCRO, —CRA, ad. lat. *piękny*. *La faccia pulcra, angelica, modesta, L. Pulc. Morg.*
PULEDRINO, —RUCCIO, s. m. dim. *żrebiątko*.
PULEDRO, s. m. *żrebię*.
PULEDROCCIO, —OTTO, s. m. *żrebak*.

PULEGGIA, s. m. *blok*.
PULEGGIO, s. m. Bot. *polej*. = *Pigliar — (zamiast pileggio), drapnąć, zemknąć*. *Dar —*, *odprawić*.
PULICA, —GA, s. f. *bulka w szklic*. [nik].
PULICARIA, s. f. Bot. *pieszcz*.
PULIMENTO, s. m. *polerowanie; polor*.
PULIRE, v. a. ir. *czyścić, chędożyć*. = *polerować*. = fig. *gladzić, poprawiać dzieło*. = *po-chlebiac*.
PULITAMENTE, av. *czysto, chędogo*.
PULITEZZA, s. f. *czystość, chędogość, ochędóstwo*. = *grzechczność, obyczajność*. = *wytwórność, elegancja*.
PULITO, —TA, p. ad. *czysty, chędogi, ochędóżny*. = *polerowany*. = *grzeczny, obyczajny*. = *elegancki, wytworny*. = *przystojny, przyzwoity*. *I Parigini vedendo la sua pulita vita, Franc. Sacch.* = *gładki, wytworny (o stylu)*. = av. *czysto, chędogo*. = *elegancko, wytwornie*. *Parlar —*, *wytwornie mówić*. *Far —*, *dobrze co zrobić, jak należy*.
PULITORE, s. m. *gladzieciel, polerownik*.
PULITURA, s. f. *politura*. = *gładkość stylu*.
PULIZIA, v. POLIZIA.
PULLULAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *krzewienie się roślin*.
PULLULARE, v. n. *puszczać parostki, krzewić się*. = fig. *mnożyć się*. *Io mi sento — da tante bande tanti dubbj, che ec. Gal. Dial.* = *wzdymać się (o wodzie)*... *sotto acqua ha gente, che sospira, e fanno — quest' acqua al summo, D. Inf.*
PULLULATIVO, —VA, ad. *krzewiący się*.
PULMONARIO, —RIA, ad. *plucowy*.
PULPITO, s. m. *ambona*.
PULSATILE, s. m. f. *bijący*. *Vene pulsatile, żyły pulsowe*.
PULSATILLA, s. f. Bot. *saska*.
PULSATORIO, —RIA, ad. *Dolore —*, *ból rwący*.
PULSAZIONE, s. f. *bicie pulsu*. = *Pulsazione d' invidia, uczucie zazdrości*.
PULZELLA, ec. v. PULCELLA, ec.
PUNGA, s. f. D. Inf. *zamiast PUGNA, bitwa*.
PUNGELLO, s. m. *oścień*. = fig. *bodziec, podmieta*. *Achitofel non fe' più d' Absalone e di David co' malvagi pungelli, D. Inf.*
PUNGEMENTEMENTE, av. *dosadnie, dobitnie*.
PUNGERE, v. PUGNERE.
PUNGETTO, v. PUNGELLO,

PUNGIGLIONE, s. m. *oścień*. = *żądło*; *szpon na końcu ogona niedźwiadka*. = fig. *bodziec, podnieta*.

PUNGIGLIOSO, —SA, ad. *kolący*.

PUNGIMENTO, v. PUGNIMENTO.

PUNGITIOLO, s. m. *oścień*.

PUNGOLARE, v. a. *bość, kluć, ukłuć, kolangć*.

PUNGOLO, s. m. *oścień*. *Ricalcitrare contro il —*, fig. *przeciwko ościeniowi wierząc*. = fig. *bodziec, podnieta*.

PUNIBILE, ad. m. f. *karalny*.

PUNIGIONE, s. f. —MENTO, s. m. *karanie, kara*.

PUNIRE, v. a. ir. *karacć, ukarać*.

PUNITORE, s. m. —TRICE, s. f. *który, która karze*.

PUNIZIONE, s. f. *karanie; kara*.

PUNTA, s. f. *kolec, koniec ostrzy, ostrze*. La — *del naso, koniec nosa*. La — *del desio, fig. bodziec żądzy*. *Avere alcuna cosa sulla — della lingua, fig. v. LINGUA*. *Star punta a punta, fig. klócić się ząb za ząb, iść na udry, koty z kim drzeć*. *Menar di —, zranic ostrzem*. = *ukłucie, znak od ukłucia*. = *koniec czego, cypel*. *Stare in — di piedi, stać na palcach*. *Voltar le punte ad alcuno, poróżnić się z kim*. — *di terra, cypel ziemi*. = *pleura*. = *Punta di soldati, bestiami, oddział żołnierzy, trzóda bydła*. = *Parlar per —, mówić wprost do kogo*. *Volgendo suo parlare a me per —, D. Purg.* = *Pigliar la —, kważnieć (o winie)*.

PUNTAGLIA, s. f. † *bitwa, walka*. *Tener la —, dotrzymać kroku, stawiećmężnie czelo*. *Ma stetter poi così fino alla sera, per mostrar di non ceder la —, Tasson. Secch.*

PUNTAGUTO, —TA, ad. † *konczaty*.

PUNTALE, s. m. *sztyfcik przy tasimce*. *Puntale di fodero della spada, skówa u dołu pochwy od szpady*. = *Puntale di fibbia, trzpień*.

PUNTALMENTE, av. *od deski do deski, od a do z*. = *ostrzem*. = *razem*.

PUNTAMENTO, s. m. *Mar.* *oznaczenie na karcie morskiej miejsca w którym okręt znajduje się na morzu*. = *Artigl. celowanie dział*.

PUNTARE, v. a. *punktować*. = *wytknąć na karcie morskiej miejsce gdzie się okręt znajduje*. = *Puntare i cannoni, wycelowac dział*. = *wbić ostrze*. = *usiłowac, starać się*.

PUNTATAMENTE, v. PUNTUALMENTE.

PUNTATO, PUNTEGGIATO, —TA, p. ad. *punktowany*. = *cełkowany, nakrapiany, kropkowany*. *E sulla groppa erano tutti punteggiati di quattordici punti. Red. Ins.*

PUNTATURA, —ZIONE, s. f. *PUNTEGGIAMENTO, s. m. punktowania*.

[*pala*. PUNTAZZA, s. f. *ostrzy koniec*

PUNTAZZO, s. m. *klin, przyładek*.

[*wac*. PUNTEGGIARE, v. a. *punktować, kropkować*.

PUNTEGGIATURA, s. f. *nakrapianie, kropkowanie*.

PUNTELLARE, v. a. *podpierać*. = *fig. wspierać*.

PUNTELLINO, s. m. *dim. podpórka*.

PUNTELLO, s. m. *podpora, wsparcie*.

PUNTERUOLO, s. m. *szydełko, szwajca, przetyczka*. = *czewo żytny, wolek*.

PUNTIGLIO, s. m. *sprzeczką o drobnostki*. = *punkt honoru*. = *dzika pretensya*. *Star sul —, niechcieć odstąpić od swych pretensyi, niechcieć ustąpić komu pierwszego kroku*.

PUNTIGLIOSO, —SA, ad. *nieodstępujący od swych pretensyi w materji honoru*.

PUNTINO, s. m. *dim. punkcik*. *Tutto a —, wszystko jak najlepiej, jak najdokładniej*.

PUNTISCRITTO, s. m. *znak na bieliźnie*.

PUNTO, s. m. *Geom. punkt*.

= *Punto (fermo), punkt, kropka*. — *ammirativo, interrogativo, znak wykrzyknienia, zapytania*. = *Far —, przestać, skończyć*. = *chwila, moment*. = *sęk, trudność, kwestya, pytanie*. *Questo è — legale, jestto kwestya prawna*. *Qui sta o consiste il —, w tem tu sęk*. = *artykuł, punkt, paragraf instrukcji i t. p.* = *stan, położenie*. *Essere in buon —, być w dobre zdrowiu*. *In buono o in mal —, szczęśliwie lub nieszczęśliwie*. = *ścieg w szyciu*. = *szew; haft; koronka*. = *punkt (w kartach)*. *Accusare il —, liczyć swe punkta*. = *Cogliere, corre al —, oszukać*. = *Mettere in —, uporządkować, przygotować*. *In —, na pogotowiu*. *Tenere in —, trzymać na pogotowiu*. = *Punto per punto, di punto in punto, od deski do deski, od a do z*. *E seguendo narrò di punto in punto ciò che per lui fatto Ruggier aveva, Ar. Orf. Fur.* = *Di punto in bianco, Artigl. rdzennie; fig. wręczyć bez ogródki*. *Dar nel — in bianco, trafić do celu rdzennie*. = *A un — presso, w sam czas*. *In un*

—, *razem*. *Col balenar tona in un —, Petr.*

PUNTO, —TA, p. ad. *kluty, ukłuty*.

PUNTO, av. *z przeczeniem, wcale nie, zgola nic*. = *niewco, trochę*. *Punto punto, choć trochę*. *Chi della pelle ha punto punto cura, L. Lip. Malm.* = *Punto punto, nè — nè poco, wcale nic*. *Non potendo prevalermi nè — nè poco della vista, è forza ch'io aspetti ec. Gal. Lett.*

PUNTONE, s. m. *gruby koniec*. = *ostrze*. = *av. ostrzem*.

PUNTAULE, ad. m. f. *punktualny*.

PUNTUALITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. *punktualność*.

PUNTUALMENTE, av. *punktualnie*.

PUNTURA, s. f. —ETTA, *dim. klucie, ukłucie*. = *Fig. dotkliwość, dolegliwość*. = *przytyk, przycinek*. [*czaty*].

PUNTUTO, —TA, ad. *koń-*

PUNZECCHIARE, v. a. kluć, ukłuć, kolangć. — *col gomito, szturchać, trącać lokciem*. = *kropkować, nakrapiać*. = *pobudzać, podniecać*.

PUNZECCHIATURA, s. f. *klucie, ukłucie*. = *kropkowanie, nakrapianie*.

PUNZELLAMENTO, s. m. *klucie, ukłucie*. = *fig. pobudzanie, podniecanie*. [*RE*].

PUNZELLARE, v. PUNZECCHIARE.

PUNZELLE, s. f. *klucie*.

PUNZONE, s. m. *szturchaniec*. = *patryca, litera na wywrót w stali wyryta, którą potem w miedzi wybijają i przez to matrycę lub macię formują*. = *v. TORSELLO*.

PUPAZZO, s. m. *dzieciuch, smerda, młokos*. *Ma a queste donne, che piace e che garba in que' lor mostaccini da pupazzi? Fort. Ricc.*

PUPILLA, s. f. *żrenica*. *Tener conto di chechessia, come della — degli occhi, strzedz czego jak żrenicy w oku*. = *v. PUPILLO*. [*ciński*].

PUPILLARE, ad. m. f. *sieropupille*.

PUPILLETTA, —LUZZA, s. f. *dim. żreniczka*.

PUPIELLO, —LA, s. *sierota pod opieką*.

PURAMENTE, av. *czysto, szczerze, po prostu*.

PURCHE, av. *byle tylko*.

PURE, partykuła zwana *RIPIENO*, *nie tłumaczy się zazwyczaj na polskie*. *Or pure avvenne un di, ec. owoż zdarzyło się pewnego dnia, i t. d.* *E glielo raccomandò pure assai, i bardzo mi go polecił*. = *av. e cong. także, też, tudzież*. = *tylko*. *E vidile guardar*

per maraviglia pur me, *D. Purg.* Pur ier mattina, *dopiero wczoraj rano.* Non pure... ma, *nie tylko... ale.* = *jednak, atoli, wszelako.* = Non... pure, *nawet nie.* Non sapere pure, *nawet nie wiedzieć.* = Se pure, *jeżeli nawet, chociaż nawet.* E se egli si pur confessa, i suoi peccati son tanti, ec. Pur troppo, *aż nadto, bardzo dobrze.* = *pewnie, niewątpliwie.* Conscienza fucsa, o della propria o dell' altrui vergogna pur sentirà la tua parola brusca, *D. Par.*

PURETTO, —TA, PURELLO, —LA, ad. czysty. Vino puretto, *wino czyste.*

PUREZZA, s. f. czystość.

PURGA, s. f. przeczyszczenie. = pl. v. PURGAGIONE.

PURGACAOPO, s. m. proszek na kichanie.

PURGAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. czyszczenie, oczyszczenie. — de' peccati, fig. oczyszczenie z grzechów. = Mestruali purgagioni, czyszczenia miesieczne.

PURGANTE, ad. e s. m. czyszczący, = lekarstwo na przeczyszczenie. = dusza pokutująca w czyscu.

PURGARE, v. a. e n. czyścić, chędożyć. = fig. oczyścić, uwolnić od winy. = Purgare gl' indizj, *oczyścić się z zarzut.* — il debito, *spłacić część długu.* = dać na przeczyszczenie. = v. r. przeczyszczyć się.

PURGATAMENTE, av. czysto, poprawnie.

PURGATIVO, —VA, ad. przeczyszczający.

PURGATO, —TA, p. ad. oczyszczony, przeczyszczony i t. d. = Fig. czysty, poprawny (o stylu). = Orecchie purgate, *delikatne uszy.*

PURGATORE, s. m. czyszciciel. = folusznik.

PURGATORIO, s. m. czyszciec. = fig. czyszciec, męka.

PURGATORIO, —RIA, ad. czyszczący. [sci.]

PURGATURA, s. f. nieczystość.

PURGAZIONE, s. f. przeczyszczenie. = oczyszczenie się z zarzut. = lekarstwo na przeczyszczenie. = pl. v. PURGAGIONE. [purgans.]

PURGHETTA, s. f. dim. lekki PURGO, s. m. folusz.

PURIFICARE, v. a. czyścić, oczyścić. = sprawdzić. = v. r. oczyścić się.

PURIFICATIOIO, s. m. chustka do wytarcia kielicha po komunii.

PURIFICAZIONE, s. f. oczyszczenie. = oczyszczenie N. Panny.

PURITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. czystość, niewinność. — di scrittura, *czystość stylu.*

PURITANO, s. m. purytan, surowy kalwin szkocki.

PURO, —RA, ad. czysty, szczery. = fig. czysty, niepokalany. = czysty, jasny.

PURPUREO, —REA, ad. purpurowy. = okryty purpurą.

PURULENTO, —TA, ad. ropiący się. [się.]

PURULENZA, s. f. ropienie

PUSIGNARE, v. n. jeść po wieczerzy. [bojaźliwie.]

PUSILLANIMAMENTE, av.

PUSILLANIMITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. słabość serca, zajęcze serce.

PUSILLANIMO, —MA, —ME, ad. małego serca, bojaźliwy, lekliwy. [lichosć.]

PUSILLITÀ, s. f. małość.

PUSILLO, —LA, ad. maluchny. = podły, lichy.

PUSTULA, —OLA, s. f. bąbel, pryszcz.

PUSTULETTA, —TINA, s. f. dim. bąbelek, pryszczki.

PUTATIVO, —VA, ad. domniemany (o ojcu).

PUDENTE, PUTOLENTE, PUTIDO, —DA, PUTIGLIOSO, —SA, † ad. śmierzdzący. [tor.]

PUTIDORÉ, s. m. smród, fetor.

PUTIRE, v. n. ir. śmierzdieć. Sarei mai io che putessi, che voi mi guardate così fiso? *Lasc. Nov.*

PUTREDINE, s. f. zgnilizna.

PUTREDINOSO, —SA, ad. gnijący. [v. n. gnić.]

PUTREFARE, v. a. gnoić. =

PUTREFATTEVOLE, —TIBILE, ad. m. f. ulegający zgniliznie.

PUTREFATTIVO, —VA, ad. gnójący (o maściach).

PUTREFAZIONE, PUTRESCENZA, † s. f. gnicie; zgnilizna.

PUTRIDAME, —DUME, s. m. zgnilizna. [zgnić.]

PUTRIDIRE, v. n. ir. gnić.

PUTRIDITÀ, v. PUTREDINE.

PUTRIDO, —DA, ad. zgniły.

PUTTA, s. f. † kurwa. Contr' a' tuoi fondatori alzi le corna, *putta sfacciata (Roma), Petr.* = córka, dziewczyna. Tre putte fanno un mercato, *prov. v. MERCATO.*

PUTTA, s. f. sroka gadająca. — scodata, fig. szczywany łs, chytry szpaczek.

PUTTANA, s. f. kurwa.

PUTTANACCIA, s. f. peg. kurwiszko.

PUTTANEGGIARE, v. n. przestawać z kurwami. = kurwić się. = † G. e M. Vill. nadsk-

kiwać, *przypochlebiać się.* = frymarzyć godnościami kościelnymi dla przypodobania się panom świeckim. Di voi pastor s' accorse il Vangelista, quando colei (la Chiesa) che siede sopra l'acque — co' regi a lui fu vista, *D. Inf. v. SIMONEGGIARE.*

PUTTANEGGIO, s. m. kurwostwo; latanie za kurwami.

PUTTANESCO, —CA, ad. kurwowski.

PUTTANIA, PUTTANERIA, s. f. PUTTANESIMO, —NISMO, s. m. kurwostwo. [wiarz.]

PUTTANIERE, s. m. kur-

PUTTELLA, PUTTINA, s. f. dziewczynka. [pic.]

PUTTO, PUTTINO, s. m. chłopot.

PUTTO, —TA, ad. Gli occhi putti, *D. Inf. oczy kurwowskie.*

PUZZA, s. f. ropa. = v. PUZZO.

PUZZARE, v. n. śmierzdieć.

PUZZO, s. m. smród, fetor.

PUZZOLA, s. f. rodzaj grzyba. = Zool. tchórz.

PUZZOLENTE, PUZZEVOLE, † ad. m. f. śmierzdzący. = plugawość, paskudny. [dzęcy.]

PUZZOSO, —SA, ad. śmierdzący.

PUZZURA, s. f. smród, fetor. = plugawość, paskudno.

Q

QUÀ, av. tu. Quà e là, *tu i tam; tędy i tamędy; to i ow.* Di quà, *z tej strony; na tym świecie; przed (co do czasu).* Più non si desta di quà dal suon dell' angelica tromba, *D. Inf.* Di quà del fiume, *z tej strony rzeki.* Al di quà e al di là, *z jednej i z drugiej strony.* Di quà, di là, di sù, di giù, *ze wszystkich stron.* In quà, *z tej strony; dotąd, do tej chwili.* Da indi in quà, *odtąd, od tego czasu, nadal.*

QUACCINO, s. m. podpalek, podplomyk. [tularz.]

QUADERNACCIO, s. m. rap-

QUADERNARIO, —NALE, s. m. czterowiersz.

QUADERNO, s. m. sextern, zeszyt. — di cassa, *księga kasowa.* = kwatern, *gdy obie kości rzucone odkryją po cztery punkta.* = kwaterna w ogrodzie. = libra papieru.

QUADRA, s. f. ćwiartka okręgu kola. = Dar la — drwić, żartować.

QUADRABILE, ad. m. f. kwadrujący z czem.

QUADRAGENARIO, —RIA, ad. czterdziestoletni. [MA.]

QUADRAGESIMA, v. QUARESIMA-
QUADRAGESIMALE, ad. m. f. wielkopostny.

QUADRAGESIMO, —MA, ad. czterdziesty. [TURA.]

QUADRAMENTO, v. QUADRANGOLARE, ad. m. f. czworokątny.

QUADRANGOLO, s. m. Geom. czworokąt, czworobok.

QUADRANTE, s. m. Geom. e Astr. kwadrans, ćwiartka okręgu kola podzielona na 90° = cyferblat.

QUADRARE, v. a. nadać formę kwadratową. = v. n. kwadrować, podobać się. Queste ragioni non quadrarono ad alcuno i, Davil. Stor. = przypadać do twarzy, dobrze leżeć. — a capello, leżeć jakby ular.

QUADRARO, s. m. handlujący obrazami.

QUADRATAMENTE, av. kwadratowo.

QUADRATINO, s. m. Stamp. kwadracik. [drat.]

QUADRATO, s. m. Geom. kwadrat.

QUADRATO, —TA, ad. kwadratowy. Arif. Numero quadrato, kwadrat, liczba powstająca z rozmnożenia samej przez się. Radice quadrata o quadrata, pierwiastek kwadratowy. = Aspetto quadrato, Astr. v. QUADRATURA. Nell'aspetto quadrato dell'emisfero lunare esposto agli occhi nostri ne è la metà illuminata, Gal. Lett. = Quadrati, cztery zęby przednie konia, dwa dolne i dwa górne.

QUADRATRICE, s. f. Geom. linia krzywa mająca służyć do kwadratury kola.

QUADRATURA, s. f. Geom. kwadratura kola. = Astr. kwadra, odległość jednego planety od drugiego na 90°, np. więzycaca od słońca.

QUADRELLARE, v. SAETTARE. QUADRELLO, pl. m. —LI, f.

—LA, s. m. strzala kuszna, grot, pocisk. = cegla, tafa kwadratowa, kafel. = płyt marmuru. = rodzaj sitowa.

QUADRERIA, s. f. zbiór obrazów.

QUADRETTINO, s. m. naczyńko szklane. = dim. obrazek.

QUADRETTO, s. m. dim. cegielka kwadratowa. = obrazek. [tecie.]

QUADRIENNIO, s. m. cztero-
QUADRIFORME, ad. m. f. podobny do kwadratu.

QUADRILATERO, —RA, ad. czworoboczny. = s. m. czworobok.

QUADRILUNGO, s. m. Geom. czworobok podłużny.

QUADRIMESTRE, s. m. przeciąg czterech miesięcy.

QUADRINOMIO, —MIA, ad. e s. Alg. formula algebraiczna ze czterech wyrazów.

QUADRIPARTIRE, v. a. podzielić na cztery części.

QUADRIPARTIZIONE, s. f. podzielenie na cztery części.

QUADRISILLABO, —BA, ad. czterozgłoskowy. [ze.]

QUADRIVIO, s. m. czworodro-
QUADRO, s. m. Geom. kwadrat.

A quadri, a quadretti, w kostki, w kratki. = Pitt. obraz. = Quadri, kwatery w ogrodzie. = dzwonka (w kartach). = † stół jadalny. Avendo fatto intorno al letto accomodare un quadro... cenò allegramente, Lasc. Nov. = ad. kwadratowy. Radice quadra, pierwiastek kwadratowy. = głupi. = A braccia quadre, fig. suto, obficie.

QUADRONE, s. m. accr. duży obraz. = gatunek grubego płótna. = pochodnia z białego wosku.

QUADRUCIO, s. m. cegła.

QUADRUPEDO, —DO, ad. e s. czworonożny, zwierzę czworonożne.

QUADRUPICARE, v. a. pomnożyć przez cztery, dać w czwórnasób. = v. n. pomnożyć się w czwórnasób.

QUADRUPLICATAMENTE, av. w czwórnasób.

QUADRUPLICAZIONE, s. f. pomnożenie przez cztery.

QUADRUPLICITÀ, s. f. powiększenie.

QUADRUPLO, —PLA, QUADRUPlice, ad. czterokrotny, powiększony.

QUAENTRO, av. tu wewnątrz.

QUAGGIÙ, QUAGGIUSO, av. tu na dole, tu na dół. = na tym świecie, na tym padole ptaczu. Ma la sua voce ancor quaggiù rimbomba, Petr.

QUAGLIA, s. f. przepiórka. Spennar la — senza farla strillare, prov. v. GAZZA.

QUAGLIAMENTO, s. m. —TURA, s. f. zsiadanie się mleka.

QUAGLIARE, v. n. zsiadać się, krzepnąć.

QUAGLIERE, —RI, s. m. wabik na przepiórki.

QUAGLIO, s. m. Ornit. chróściciel, derkacz. = słaz w cielęciu, podpuszczka (kwas zwierzęcy lub roślinny od którego się mleko zsiada).

QUAL, skróc. z QUALE.

QUALCHE, ad. pron. m. f. indecl. jakiś, niejaki, pewny. — cosa, coś. Dopo — tempo, po nie-

jakim czasie. — arcano qui si nasconde, jakaś tajemnica tu się ukrywa. = którykolwiek, jakikolwiek. — la cagione si sia, jakakolwiek tego przyczyna.

QUALCHEDUNO, QUALCUNO, —NA, ad. e s. ktoś, pewna osoba, jakiś, jakaś.

QUALCOSA, s. f. coś.

QUALE, pron. rel. m. f. który, jaki. Gli uomini i quali (che) voi amate, ludzie których kochasz. Il servo al quale (a cui) date la preferenza, sluga którego dajesz pierwszeństwo. Qual io fui tu sei, qual io son tu sarai, jakim ja byłem takim ty jesteś, jakim ja jestem takim ty będziesz. Non so qual idea mi viene in testa, nie wiem jaka myśl przychodzi mi do głowy. Egli è meglio tale quale, che senza nulla stare, prore, lepszy rydz jak nic. Qual rabbia! co za szaleństwo! Qual tumulto è questo? coto za zgiełk? Quale ampia materia al mio pennello! Pind. Ma con qual fasto il disse, con qual fieraża! Met. = kto, ktokolwiek. Folle è qual crede che per suoi consigli rimuover possa l'ordine del cielo, głupi kto mniema i t. d. = Quale... quale, jeden... drugi, ten... inny. Qual se n'andò in contado, qual qua e qual là, jeden odszedł na wieś, drugi tu, inny tam. Qual presso a fonte canta con dolce e diletto stilo; qual d'un arbore all'ombra, e qual d'un monte, o gioca, o danza, Ar. Orf. Fur. Qual torna a casa, e qual s'annida in selva, Petr. = s. m. jakość, przymiot, własność. E vidi l' buon accoglitore del quale, Dioscoride dico, (który pisał o własnościach roślin i t. p.), D. Inf.

QUALIFICARE, v. a. kwalifikować, znać, nazwać. = tytułować.

QUALIFICATO, —TA, p. ad. v. QUALIFICARE. = Persona qualificata, osoba znakomita.

QUALIFICATORE, s. m. kwalifikator, dawny urzędnik ś. inkwizycji w Hiszpanii.

QUALIFICAZIONE, s. f. kwalifikacja, uznanie, osądzenie rzeczy za taką a taką, nazwanie tak a tak. = tytuł.

QUALITÀ, —TÀDE, —TÀTE, s. f. jakość. = własność, przymiot, zaleta. = stan, tytuł, stopień osoby.

QUALITATIVO, —VA, ad. oznaczający przymiot.

QUALMENTE, av. jak, jakim sposobem.

QUALORA, av. gdy, ile razy.

QUALSISIA, QUALSIVOGLIA, ad. jakikolwiek, którykolwiek. Qual-

sivoglia cosa, *cokolwiek bądź*. Stimai più l'onor mio che qualsivoglia cosa del mondo, *Ver. N. R.*

QUALUNO, v. QUALUNQUE.

QUALUNQUE, ad. m. f. indecl. *ktokolwiek, którykolwiek, jakikolwiek, każdy*. Sappia — il mio nome dimanda, ch' io mi son Lia, *D. Purg.* Mandami in — tempo, in — luogo il tuo ritratto, *U. Fosc.* — animale alberga in terra... tempo da travagliare è quanto è il giorno, *Petr.* — altro, *ktokolwiek inny*. — sia, *ktokolwiek bądź*. — ora, volta, *ilerazy*.

QUALVOLTA, av. *ile razy*.

QUANDO, cong. e av. *gdy, kiedy*. — *czasem*. Quando a piè, e quando a cavallo, *czasem piechoto, a czasem konno*. Di quando in quando, *od czasu do czasu, kiedy niekiedy*. = Quando che sia, *kiedykolwiek bądź*.

QUANDOCHÈ, cong. *gdy, kiedy*, *zamiast że*.

QUANDUNQUE, av. *ile razy*.

QUANQUAM, s. m. lat. Fare il —, stare in sul —, *nadawać sobie jakieś znaczenie*.

QUANTITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *ilość, wielkość*. = *ilość, liczba*. = *mnóstwo, wiele czego*. = *iloczas*.

QUANTITATIVO, —VA, ad. *zawierający pewną ilość*.

QUANTO, —TA, ad. *jak wielki, jaki, ili*. = Z zapytaniem: *ile, jak dawno, jak daleko*. Quanto danaro, quanti libri, quante persone? *ile pieniędzy, i. l. d.*?

Quant' è che tu venisti? *D. Purg.* jak dawno przyszedłeś? Quanto c'è di qui a...? *jak daleko zjad do...?* = Tutti quanti, *wszyscy*. *ile ich tylko jest*. = s. m. *ile, ilość*. = Quanto, av. *ile, jak wiele, wszystko co*. — *occhio può veder, wszystko co może widzieć oko*. — può piacere allo sguardo, *wszystko co może podobać się oku*. Quanto... tanto, *ile... tyle*.

— i suoi trionfi lo innalzaron sopra ciascuno, tanto si compiacque discendere alla eguaglianza comune, *Ver. N. R.* — egli più l'ama... tant' ella odia più lui, *Ar. Orl. Fur.* = *tak długo jak*. = Quanto a me, *co do mnie, i. l. d.*

= Quanto prima, *jak najprędzej, jak najrychlej*.

QUANTOCHE, cong. *chociaż*. = v. QUANTO.

QUANTUNQUE, ad. m. f. indecl. *zamiast quanto, ile; i tylko, co tylko*. In te s' aduna — in creatura è di bontade. = *jakikolwiek*.

QUANTUNQUE, cong. *lubo, chociaż, aczkolwiek*. = av. *ile, jak wiele*. [*dziesięci*].

QUARANTA, s. num. *czter-*

QUARANTAMILA, s. num. *czterdzieści tysięcy*.

QUARANTANA, s. f. *przeciąg czterdziestu dni*.

QUARANTESIMO, —MA, ad. *czterdziesty*.

QUARANTINA, s. f. *czterdziestek*. = *kwarantana*. Far —, *odbywać kwarantane*.

QUARANTORE, s. f. pl. *czterdziestogodzinne nabożeństwo*.

QUARANTOTTO, s. num. *czterdzieści osm*.

QUARE, av. e s. lat. *dla czego, przyczyna*. Non sine —, *nie bez przyczyny, nie bez ale*.

QUARESIMA, s. f. *wielki post*.

QUARESIMALE, ad. m. f. *wielkopostny*. = s. m. *kazanie wielkopostne*.

QUARTA, s. f. *Astr. ćwiartka obwodu koła, czyli trzy znaki zodyaku*. = Farla di —, *wypłatać komu figła*.

QUARTANA, s. f. —NACCIA, peg. —ELLA, dim. *czwartaczka (febra)*.

QUARTANARIO, —RIA, ad. e s. *mający czwartaczkę*.

QUARTATO, —TA, ad. *szeroki w krzyżach*. = *ćwiertowany*.

QUARTERONE, s. m. *kwadra więzica*.

QUARTERUOLA, s. f. *ćwierć korca zwanego Stajo*. [*man.*]

QUARTERUOLO, s. m. *licz-*

QUARTEETTO, s. m. *Mus. kwartet*.

QUARTIATO, —TA, ad. *szlachcic mający zapełnione wszystkie cztery ćwiartki tarczy swego herbu, szlachcic z dzia- da przdiada*.

QUARTICELLO, s. m. *kwadransik*.

QUARTIERE, s. m. *ćwiartka, ćwierć*. = *kwartał, część miasta*. = *mieszkanie, pokoje*. = *kwatery wojskowe*. — d' estate, d' inverno, *leże letnie, zimowe*. Tener —, stare a —, *stać na kwaterek*. = *parдон*. Chiedere, dar —, *prosić o pardon, dać pardon*; *żądać kwatery, dać kwatere*.

QUARTIERMASTRO, s. m. *kwatiermistrz*. = *podoficer w marynarce*. [*papieru*].

QUARTINO, s. m. *ćwiartka*

QUARTO, s. m. *ćwiartka, ćwierć*. = *ćwierć korca, v.*

QUARTERUOLA. = *ćwiartka tarczy herbowej*. = *format ćwiartkowy, kwarto*. = *Quarto della casacca, pota sukni*. = *Quarto della luna, kwadra więzica*. = *Quarto d'ora, kwadrans*.

QUARTO, —TA, ad. *czwarty*.

QUARTODECIMO, —MA, ad. *czternasty*.

QUARTOGENITO, —TA, ad. *czwarty syn, czwarta córka*.

QUARTUCCIO, s. m. *1/64 część korca zwanego stajo*. = *miara wina, 1/4 flaszki*.

QUARZO, s. m. *Min. kwarce*.

QUASI, QUASIMENTE, av. *jakby, prawie, niby, naksztadt*.

QUASIMODO, s. m. *niedziela przewodnią*.

QUASSÙ, QUASSUSO, av. *tu na górze*.

QUATERNARIO, s. m. v. QUADERNARIO. = ad. *czworaki, pączworny*.

QUATERNITÀ, s. f. *całość złożona ze czterech części*.

QUATTAMENTE, av. *milczkiem, cichaczem*.

QUATTO, —TA, QUATTONE, ad. *przyczojony*. Quatto quatto, quaton quattone, *cichuteńko, dybkciem, chytkiem*.

QUATTORDECIMO, —DICESIMO, —MA, ad. *czternasty*.

QUATTORDICI, s. num. *czternaste*.

QUATTRIDUANO, —NA, ad. *czterodniowy, czterodzienny*. Simile alla luna quattriduana, *Gal. Létl.* = *zmarły i pogrzebany od czterech dni (Lazarz)*.

QUATTRINATA, s. f. to czego można dostać za kwatryna, v. QUATTRINO.

QUATRINO, s. m. *kwatryna, pieniążek miedziany, 1/5 krajcy, prawie grosz polski*. Non aver un —, un becco di —, *nie mieć grosza przy duszy*. Fino ad un —, *co do grosza*. — risparmiato due volte guadagnato, *prov. oszczędność lepsza od zysku*. pl. *Quattrini, grosze, pieniądże*.

QUATTRINUCCIO, —NELLO, s. m. dim. *szelążek*.

QUATTRO, s. num. *cztery*. = Andare in —, *chodzić na batyku, raczkować*. Far — passi, mangiar — bocconi, *ujść kilka kroków, przekąsić trochę*. Esser quattro e quattr' otto, *jak dwa a dwa cztery*. A —, av. *suto, obficie*. = *Quattro tempi, quattro tempora, suchedui*. = Non dir quattro se non l'hai nel sacco, *prov. nie mów hyc póki nie przeskoczysz, przed niewodem ryb nie trzeba łowić*.

QUATTROCENTO, s. num. *czterysta*. [*ry tyście*].

QUATTROMILA, s. num. *czte-*

QUEGLI, pron. dimost. *używa się tylko mówiąc o mężczyźnie, i stoi zawsze bez rzeczownika, ten, tamten*. Questi fa remi, e — volge sarte, *ten robi wiosła, a tamten zwiija liny*. — vuole una, e questi ne vuole un' altra, *tamten chce tego a ten czego innego*. Ed io altresì

son nata per madre di — da Vallecchio, *Bocc.* —, perplessio nel rimirarla, taceva, *Ver. N. R.*

QUEI, *skróc.* QUE', v. QUEGLI. Quei fu al mondo persona orgogliosa, *D. Inf.*

QUEL, *skróc.* z QUELLO, używa się przed wyrazami zaczynającymi się od spółgłoski wyjąwszy S, *ten.* Quand' era in parte altr' uomo da quel ch' i' sono, *Petr.* Quel che, *to co.* Quel ch' è peggio, *co gorsza.* Fa quel che vuoi, *rób co chcesz.* Non è bel quel che è bello, *ua quel che piace, nie to piękne co piękne, lecz co się podoba.* Il pazzo non si sa mai quel che vuole, *Fort. Ricc.* S' amor non è, che dunque è quel ch' io sento? *Petr.* = Per quel che, *o ile.* Così, per quel ch' io me ne sappia, *stimo...* *Ar. Orf. Fur.* = Quel che si sia, *Queichesisia, jakkolwiek bądź, cokolwiek.* = s. m. Quel d' altri, *cuđze.* = Quel, *ościenney kraj, pogranicze.* Questo trifoglio si trova oggi copioso nell' Elba, e in quel di Pietrasanta.

QUELLO, —LA, *pron. dimost. tament, tanta; ów, owa; ten, ta.* Uno di quelli libri, *jedna z tamtych książek.* Tutto quello che potrà fare, *wszystko to co będę mógł zrobić.* Quello di cui m' avete parlato, *to o czem mi mówiles.* Essa, udito quello che le diceva il fratello, proruppe in amarissimo pianto, *ona, uslyszawszy co jej mówił brat, zalała się gorzkiemi łzami.* La novità di quello spettacolo e la egregia maestosa natura di quelle immense selve, laghi e dirupi moltissimo mi trasportavano, *Alf. Vit.* = Z imionami osób lub w ich zastępstwo. Narrai a quel grande Italiano la storia della mia passione, *U. Fosc. Sire,* io sono stato quello che ho promosso tutto questo affare, *Car. Lett.* Quell' è Giasone, e quell' altra è Medea, *Petr.* = In quello, in quella, *av. tym czasie, gdy się to działo lub dzieje.* = Quelle, s. f. pl. Far —, *Buon. Fier.* *wyrabić figle; wykrzywić gębę.* Dari di —, *drwić, żartować.*

QUERCETO, s. m. *dąbrowa.* QUERCIA, s. f. *dąb.* Far —, *pop. stanąć na głowie, do góry nogami.* [*wy.*]

QUERCINO, —NA, *ad. dęb- QUERCIUOLA, s. f. —LO, —ETTO, s. m. dim. dąbek, dęb- czak.* Far querciuola, v. QUERCIA. Mandare alcuno a far querciuolo, *zabić kogo.* = Querciuola, v. CAMEDRIO.

QUERELA, s. f. *skarga, na-*

rzekanie, uzalenie, lament, jęki, płacz. = Porre, *dar* — ad alcuno, *zanieść na gogo skargę do sądu.*

QUERELANTE, *ad. m. f. QUERELATORE, —TRICE, s. skarżyciel, powód.*

QUERELARE, v. a. *skarżyć, obżalować.* = v. r. *skarżyć się, żalić się.*

QUERELATORIO, —RIA, *ad. tyżący się oskarżenia. [jacy. QUERENTE, ad. m. f. pyta- QUERIMONIA, s. f. żal, u- skarżanie się, narzekanie.*

QUERULO, —LA, *ad. żalośny, płacziwy.* = często się żalący, *utyskujący.*

QUERULOSO, QUERELOSO, —SA, *ad. żalośny, płacziwy. QUESITO, s. m. pytanie.*

QUESTI, *pron. dimost. m. u-*żywa się gdy jest mowa o mężczyźnie, i stoi zawsze bez rzeczownika, *ten, ten człowiek.* Chi è — che mostra il cammino? *D. Inf.* — cinge la toga, e quei la spada, *Cast. Nov.* — è colui, che va schermendo il di e la notte la mia persona; — è quegli il quale, *ec. Fir. As.* = Zastępuje czasem imiona zwierząt. Questi (leone) pareo che contra me venisse, *D. Inf.*

QUESTIONARE, *ec. v. QUISTIONARE, ec.*

QUESTO, —TA, *pron. dimost. ten, ta.* Questo garzoncello s' incominciò a dimesticare con questo Federigo, *Bocc.* Accogli questi miei versi, *przyjm te moje wiersze.* Vorrei vendere questa mia casa, *chciałbym sprzedać ten mój dom.* = Questo, *to.* Che vuol dir questo? *co to znaczy?* Può esser questo? *czy to być może?* = In questo, in questa, in questo mentre, in questo mezzo, in questo stante, *tym czasem, gdy się to dzieje.* = Con tutto questo, *z tem wszystkim.*

QUESTUAZIONE, s. f. *kwestowanie.* [*nie.*]

QUETAMENTE, *av. spokoj- QUETARE, v. a. zatrzymać, zastanowić.* = *uciszyć, uspokoić.* = v. QUITARE, = v. n. e r. *zatrzymać się, stanąć; odpocząć; uciszyć się, uspokoić się.*

QUETO, —TA, *ad. cichy, spokojny.* L'aria era queta, e di vapori sgombra, *Mont.* = *uspokojony.* Allor fu la paura un poco queta, *D. Inf.*

QUI, *av. tu.* Qui mi sto solo, *Petr.* Di qui, *stąd.* Qui e qua, *tu i tam.* Per qui, *tedy.* Fin qui, *dotąd.* Qui... qui, *tu... tam.* Qui cantò dolcemente, e qui s' assise, qui si rivolse, e qui rat- tenne il passo, *ec. Petr.* = Da

qui innanzi, odtąd, nadal, na- przyszłość. Da qui a otto di, *od dziś za osm dni.* Da qui a poco, *wkrótce, niebawimie.*

QUIA, *Stare al qua, uspo- koić się.* State contenti, *umana gente,* al qua, *D. Purg.* *po- wstrzymajcie się od badania przyczyn.* = *Ma venghiamo al qua, Red. Lett.* *ale przystąpmy do rzeczy.* [*wonątrz.*]

QUICENTRO, *av. tu we-*

QUICI, *av. tu oto.*

QUICIRITTA, v. QUIRITTA.

QUIDITA, —TADE, —TATE, s. f. (quid est), *istota rzeczy.* Fai come quei che la cosa per nome apprende ben; ma la sua quiditate veder non puote, *D. Par.*

QUIDITATIVO, —VA, *ad. sta- nowiący istotę rzeczy.*

QUIESCENTE, *ad. m. f. spc- czywający.*

QUIESCERE, v. n. lat. *spo- czywać.* [*nie.*]

QUIETAMENTE, *av. spokoj-*

QUIETANZA, v. QUITANZA.

QUIETARE, v. QUETARE.

QUIETATIVO, —VA, *ad. u- spokojający.* [*jenie.*]

QUIETAZIONE, s. f. *uspo- QUIETE, s. f. spoczynek.* = *pokój, spokojność, cisza.*

QUIETISMO, s. m. *kwietyzm, zupełna nieczynność ducha z zaniebdaniem uczynków.*

QUIETISTA, s. m. *eccl. kwie- tysta.*

QUIETO, —TA, *ad. cichy, spo- kojny.* Tempo, mare quieto, *czas spokojny, morze spokojne.* = *cichy, spokojny, nie burzący niczyjej spokojności.* = *av. ci- cho, spokojnie.* Star quieto, *za- chować się spokojnie.*

QUILIO, *av. Cantare in —, śpiewać piskliwym dyskan- tem.*

QUINAMONTE, *av. tam opo- dal na górze.*

QUINARIO, s. m. *skład pię- ciu rzeczy lub pięciu liczb.*

QUINAVALLE, *av. tam opo- dal na dole.*

QUINCI, *av. stąd.* — e quin- di, *stąd i zowąd.* L' un — il punge, e l' altro quindi afferra, *Ar. Orf. Fur.* = *tedy.* Quinci non passa mai anima buona, *D. Inf.* = *poczem, potem.* Quinci rivolse in ver lo ciel il viso, *D. Par.* = *dla tego, przeto.* = *Da quinci innanzi, odtąd, nadal, na przyszłość.* [*to.*]

QUINCIOLTRE, *av. tu naoko- QUINDECAGONO, s. m. Geom.* *piętnastobok, piętnastokąt.*

QUINDECIMO, QUINDICESIMO, —MA, *ad. piętnasty.*

QUINDI, *av. stamtąd.* Vengo da Napoli e — sono, *przyby-*

wam z Neapolu i z tamtąd jestem. = tamtędy. Alberto aperse una finestra.... e quindi si gettò nell' acqua, Bocc. = potem, poczem. Una sua sorella giovanetta gli diè per moglie, e — gli disse, Bocc. = stąd, przeto, dla tego. — parliamo e — ridiam noi, D. Purg. = odtąd, od tego czasu. — a pochi di, od owego czasu za kilka dni. Di — innanzi, odtąd, nadal, na przyszłość.

QUINDICI, s. num. piętnaście. Il di — del mese, piętnasty dzień miesiąca.

QUIND'OLTRE, QUINOLTRE, av. tam gdzieś, w tamtych stronach.

QUINGENTESIMO, —MA, ad. pięćsetny.

QUINQUAGENARIO, —RIA, ad. pięćdziesiątletni.

QUINQUAGESIMA, s. f. niedziela zapustna. = Zielone-świętki.

QUINQUAGESIMO, —MA, ad. pięćdziesiąty.

QUINQUENNALE, ad. m. f. pięćcioletni, trwający lat pięć, lub przypadający co lat pięć.

QUINQUENNIO, s. m. pięcioletnie.

QUINQUESILLABO, —BA, ad. pięćzłogłoskowy.

QUINTA, s. f. Mus. kwinta, przedział pięciu nót po sobie idących.

QUINTADECIMA, s. f. pełnia.

QUINTALE, s. m. celnar.

QUINTANA, s. f. osoba dremniana do której gonili ćwiczący się w konnych turniejach. Questa gente non era da giostrare alla —, Tasson. Secch.

QUINTAVOLO, s. m. pradziad pradziada.

QUINTERNO, s. m. —ETTO, dim. zeszyt z pięciu kartek.

QUINTESENZA, QUINTA ESSENZA, s. f. najczystszy ekstrakt. = sama istota, tresć. Cercar la — d' alcuna cosa, zgłębiać co.

QUINTETTO, s. m. Mus. kwintet.

QUINTO, —TA, ad. piąty. = s. m. piąta część. = av. popiąte.

QUINTODECIMO, —MA, ad. piętnasty.

QUINTUPPLICARE, v. a. w pięciornasób pomnożyć.

QUINTUPLO, —PLA, ad. piętny, pięciornaki.

QUI PRO QUO, s. m. omyłka, wzięcie jednego za drugie.

QUIRINALE, ad. e s. m. góra Kwirynalska, jedna z gór rzymskich, na której Romulus miał kościół, dziś Monte Cavallo z pałacem papieżkim.

QUIRITTA, av. tu właśnie.

QUISQUIGLIA, QUISQUILIA, s. f. śmiecie, gałgany które się wyrzucają na ulicę. = fig. pl. drobne rybki. [VOLE.]

QUISTIONALE, v. QUISTIONE-QUISTIONAMENTO, QUISTIONE-NEGGIAMENTO, s. m. sprzeczek.

QUISTIONARE, QUISTIONE-GIARE, v. n. sprzeczać się.

QUISTIONATORE, s. m. —TRICE, s. f. sprzecznik, kłótniarz.

QUISTIONCELLA, —CINA, s. f. dim. małe pytanie, mała sprzeczek.

QUISTIONE, s. f. sprzeczek, kłótnia, spór, zwada. Aver —, mieć zajście, zatargę, spór z kim. = pytanie, zapytanie. Far —, zadać pytanie. = wziępliwość. Mettere in —, podać w wziępliwość. = sprawa, proces. Essere in —, prawować się.

QUISTIONEVOLE, ad. m. f. sporny.

QUITANZA, s. f. cessya. = kwit.

QUITARE, v. a. kwitować.

QUIVI, av. tam.

QUOTA, s. f. kwota, ilość.

QUOTIDIANAMENTE, av. codzien.

QUOTIDIANEGGIARE, v. n. stać się codziennem.

QUOTIDIANO, —NA, ad. codzienny, powszedni.

QUOTO, s. m. v. ORDINE. = skrócić z COGITATO, myśl, pomysł. Non ti maravigliar, perch' io sorrida, mi disse, appresso 'l tuo peruil —, D. Par. [raz.]

QUOZIENTE, s. m. Arit. il-

R

RABACCHIO, —CHIOLO, s. m. —CHINO, dim. dzieciuch, dzieciuch.

RABBARBARO, —BERO, s. m. rabarbarum.

RABBALLINARE, v. a. upakować. Le candele ed ogni altra cosa rabballinarono, e portarono via, Lasc. Nor.

RABBARUFFARE, v. a. kudłać, pokudłać, rozczochrać, najeżyć. = pomijać, pozmiechać.

RABBASSAMENTO, s. m. zníženie.

RABBASSARE, v. a. znížić, zmniejszyć. — v. r. znížić się.

RABBATTERSI, v. r. znowu napotkać. = v. a. v. socchiudere.

RABBATTUTO, —TA, p. ad. v. RABBATTERE. = odbity.

RABBATUFFOLARE, v. a.

zwałić na kupe, zwinąć, zrobitć zawiniątko.

RABELLIERE, v. a. ir. znowu upięknąć. = v. n. er. wypięknąć.

RABBERCIARE, v. a. latać stare szmaty, szlukaować stare gałgany.

RABBERCIATIVO, —VA, ad. trudniący się samą tylko łataniną.

RARBIA, s. f. psia wściekliwość. = Fig. wściekłość, szal, szaleństwo. Aver la — in dosso, wściekać się ze złości. Morire di —, pękać ze złości. = żądza niepomamowana. = La — de' venti, rozchukanie wiatrów.

RABBINICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. rabiniczny.

RABBINISTA, s. m. rabinista.

RABBINO, s. m. rabin.

RABBIOSAMENTE, av. wściekle.

RABBIOSETTO, —TA, ad. nieco zajadły.

RABBIOSO, —SA, ad. wściekły. = fig. wściekły, szalony, zajadły. = niezmierny, ogromny. Fame rabbiosa, gwałtowny apetyt.

RABBOCCARE, v. a. chwycić znowu zębami. = Rabboccare fiaschi, ponalewać flaszki.

RABBONACCIARE, v. n. e. r. uspokoić się, uciszyć się (o morzu). = uspokoić się, udobruchać się. = pogodzić się.

RABBORDARE, v. a. znowu wskoczyć na statek nieprzyjacielski.

RABBRACCIARE, v. a. powtórnie uściskać.

RABBRENCIARE, v. a. naprawiać.

RABBREVIARE, v. a. jeszcze raz skrócić.

RABBREVIDIRE, v. n. ir. dostać dreszczu, wzdrzygać się. Far —, przejąć zgrozę, przerazić.

RABBROSCAMENTO, s. m. zachmurzenie.

RABBROSCARSI, v. r. zachmurzyć się, zasepić się.

RABBROSCATO, —TA, p. ad. zachmurzony, zasepiiony. = Fronte rabbroscata, fig. czoło zasepiione, zmarszczone.

RABBROZZARSI, —ZZOLARSI, v. r. zachmurzyć się, zaćmnić się.

RABBUFFAMENTO, s. m. rozczochranie włosów.

RABBUFFARE, v. a. rozczochrać, pokudłać, najeżyć. = grozić (o burzy). = v. r. rozczochrać się, najeżyć się. = zachmurzyć się, zaćmnić się. = wodzić się za lby, pójść w czubki. = dręczyć się. Perché l'umana razza si rabbuffa, D. Inf.

RABUFFO, s. m. sfukanie,

złajanie. Far un solenne — a qualcuno, zburzyć, wybużować kogo.

RABBUIARE, v. n. e. r. zmierzchnąć się, ściemnić się.

RABESCAME, s. m. mnóstwo arabsków.

RABESCARE, v. a. ozdobić arabskimi. = Farfalla rabescata, motyl czarno nakrapiany.

RABESCO, pl. — CHI, s. m. arabski, ozdoby w guście arabskim.

RABICANO, s. m. koń dreszowaty, deresz.

RABIDO, — DA, ad. wściekły, szalony.

RACCANTUCCIARE, v. n. e. r. schować się w kął.

RACCAPEZZARE, v. a. składać do kupy, zebrać. = pojąć, zrozumieć.

RACCAPITOLARE, v. a. zebrać i powtórzyć w krótkości.

RACCAPPELLARE, v. n. d. dołożyć oliwek lub winogron do łoczn. = fig. znówu zacząć. Vedendo poi eh' il flusso raccappella... comincia a gridar: guardia, la padella, L. Lipp. Malm.

RACCAPRICCIAMENI O, s. m. dreszcz, drzączka; zgroza, wzdrgnięcie się na co.

RACCAPRICCIARE, v. a. nabiawić dreszczu, przejąć zgrozq, przerazić. Lo cui rossore ancor mi raccapriccia, D. Inf. = v. n. e. r. dostać dreszczu ze strachu, wzdrgać się na co. Ho veduto i fanciulli — e nascondersi all' aspetto travisato delle loro nutrici, U. Fosc.

RACCAPRICCIO, s. m. drzączka, dreszcz, przestrach.

RACCATTARE, v. a. odzyskać. — la sanità, odzyskać zdrowie. = odkupić, wykupić. = zebrać, zgromadzić. = Essere il mal raccattato, być źle przjętym.

RACCENCIARE, v. a. latać, sztukować stare galgany. = v. r. ubrać się w swoje galgany. = fig. przyjąć do siebie, odzyskać dawną świeżość.

RACCENDERE, v. a. ir. znówu zapalić. = fig. zapalić, obudzić, wzniecić. = v. r. znówu się zapalić.

RACCENDIMENTO, s. m. powtórné zapalenie.

RACCENNARE, v. a. skinąć, wskazać.

RACCERCHIARE, v. a. znówu obić obręczami. = otoczyć, opasać.

RACCERTARE, v. a. zapewnić, upewnić, utwierdzić w pewności. = v. r. nabrać otuchy.

RACCESO, — SA, p. ad. znówu zapalony.

RACCETTARE, v. a. przyjąć do domu, dać mieszkanie.

RACCETTATORE, s. m. przyjmujący do domu. = Raccettator di vizj, e cacciator di virtù, człowiek mający wszystkie wady a żadnej cnoty.

RACCETTO, v. RICOVERO.

RACCHETARE, v. a. utulić w żalu, pocieszyć. = uciszyć, uśmierzyć, uspokoić. = v. r. uciszyć się, uspokoić się.

RACCHETTA, s. f. rakieto do grania w piłkę.

RACCHETTIERE, s. m. Artigl. rakielnik.

RACCHIUDERE, v. a. ir. znówu zamknąć. — il passo, zamknąć przejście. = zamykać, zawiierać w sobie.

RACCHIUSO, — SA, p. ad. v. RACCHIUDERE.

RACCIABATTARE, v. a. latać.

RACCOCCARE, v. a. jeszcze raz uderzyć, docierać.

RACCOGLIERE, v. a. ir. zbierać, zebrać, podnieść z ziemi. E qui raccolse le sue membra sparte, Fort. Ricc. = zbierać z pola, zbierać owoce. Per li campi, dove ancora le biade abbandonate erano, senza essere, non che raccolte, ma pur segate, Bocc. = Raccogliere il freno, le redine, sćiagnąć wędzido, zebrać, skrócić cugle. = zbierać, zebrać, zgromadzić. Fu rotto l' esercito raccolto da tutta la nobilità e d' uomini valorosi, Guicc. Stor. = przyjąć, schronić. Or, quale, o terra o mare, o loco altrove sarà che mi raccolga? Car. En. = przyjąć do siebie, mieścić w sobie, zawiierać, obejmować. E se l' infimo grado in sè raccoglie sì grande lume, D. Par. = zrozumieć, pojąć, pomiarkować, domyślić się. Il che udite queste parole raccolse bene la cagione del convito delle Galerie, Bocc. = zbierać glosy, wota, kreski. = Arit. zbierać, dodawać. = Raccogliere le vele, le sarte, zebrać, zwinąć żagle; fig. zakończyć swój zawód, dobiegłszy do mety. = Raccogliere lo spirito o l' alito, na nowo odetchnąć; fig. przyjąć do zdrowia. = Raccogliere il parto, odebrać płód. = Raccogliere la mente in Dio, zebrać ducha, wejść w siebie, obrócić myśl do Boga. = v. r. schronić się. = Raccogliersi insieme, zbierać się, zebrać się, zgromadzić się.

RACCOGLIMENTO, s. m. zbieranie zboża, owoców. = stos, kupa. = przyjęcie. = Raccogliamento di cuore, fig. zebranie ducha, myśli; wejście w siebie.

RACCOGLITICCIO, — CIA, ad. zbierany, pobierany z różnych stron, z różnych kawałków.

RACCOGLITORE, s. m. — TRICE, s. f. zbieracz, zbieraczka. = akuszer, akuszerka.

RACCOLTA, s. f. zebranie, podniesienie z ziemi. = zbiór różnych pism. = przyjęcie. = odwrót, rejterada. Sonare a —, dzwonić na kazanie; trąbić, na odwrót, do odwrótu. = Macinare a —, czekać z mliwem póki woda nie przybierze; fig. czekać póki się nie zbierze, żeby lepiej popęd płciowy zaspokoić.

RACCOLTO, — TA, p. ad. v. RACCOGLIERE.

RACCOLTORE, v. RACCOGLIERE. RACCOMANDAGIONE, s. f. — MENTO, s. m. rekomendacja, polecenie.

RACCOMANDARE, v. a. polecieć, poruczyć. — l' anima sua a Dio, polecieć duszę Bogu. — l' anima, polecieć duszę czyj Bogu, dysponować na śmierć. = przywiązać, zawiesić, przyczepić. E con due altri fill alla medesima scatola aveano (i bruchi) raccomandate le spalle, Red. Ins. = v. r. polecać się, poruczać się lasć czyjej.

RACCOMANDATIVO, — VA, — TORIO, — RIA, ad. polecający, rekomendacyjny.

RACCOMANDATORE, s. m. protektor, opiekun.

RACCOMANDAZIONE, s. f. polecenie, rekomendacja. Lettera di —, list rekomendacyjny. = Fare o mandare raccomandazioni, zasyłać ukłony.

RACCOMANDIGIA, s. f. list rekomendacyjny.

RACCOMODARE, ec. v. RACCONCIARE, ec.

RACCOMOPAGNARE, v. a. powtórnie komu towarzyszyć, odprowadzić.

RACCOMUNARE, v. ACCOMUNARE.

RACCONCIAMENTO, s. m. naprawa.

RACCONCIARE, v. a. naprawiać. — gli errori di uno, poprawić czyje błędy. = fig. pogodzić, pojednać. = v. r. wypogodzić się, wyjaśnić się. = Raccunciarsi il capo, ubrać głowę, utrefić włosy.

RACCONCIATORE, s. m. — TRICE, s. f. naprawiacz, naprawiaczka.

RACCONCIO, s. m. — CIATURA, s. f. naprawa, naprawka, reparacja.

RACCONCIO, — CIA, ad. naprawiony.

RACCONFERMARE, RACCONFORTARE, RACCONSEGNARE, RACCONSIGLIARE, v. RICONFERMARE, RICONFORTARE, ec.

RACCONSOLEARE, ec. v. CONSOLARE, ec.

RACCONTABILE, ad. m. f. *dający się opowiedzieć.*

RACCONTAMENTO, s. m. *opowiadanie.*

RACCONTARE, v. a. *opowiadać. = v. r. pogodzić się, pojednać się.* [wiadacz.]

RACCONTATORE, s. m. *opowiadanie, powieść. = ad. * opowiadany.* E dice queste e molte altre parole che non mi par bisogno esser racconto, *Art. Or. Fur.*

RACCOPIARE, v. ACCOPIARE.

RACCORCIAMENTO, s. m. *skrócenie.*

RACCORCIARE, v. a. *skrócić. = v. r. skrócić się.*

RACCORDIO, —CIA, ad. *skrócony.*

RACCORDARE, v. a. v. RICORDARE, ec. = *pogodzić. = v. r. pogodzić się.*

RACCORDERSI, v. r. *postrzedz swój błąd, postrzedz się.*

RACCORRE, v. RACCOGLIERE.

RACCORTARE, v. RACCORCIARE.

RACCOSCIARSI, v. r. *usiąść w kuczki, przycupnąć. = ścisnąć udami konia.* Ond' io tremando tutto mi raccoscio, *D. Inf.*

RACCOSTARE, v. ACCOSTARE.

RACCOZZAMENTO, s. m. *zebranie.*

RACCOZZARE, v. a. *zebrać, pozbiierać. — ricchezza e stato, Mach. łączyć bogactwa z władzq. E' non raccozzerebbe tre palottole in un bacino, fig. v. PALLOTTOLA.*

RACCRESCERE, ec. v. ACCRESCERE, ec.

RACCULARE, v. RINCULARE.

RACCUSARE, v. a. *powtórnie oskarżyć.*

RACEMIFERO, —RA, ad. *rodzący grona winne. = Bot. mający grona.* [misty.]

RACEMOSO, —SA, ad. *grobachytyczny.*

RACHITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *mający skrzywioną kość pachierzową.*

RACHITIDE, s. f. *Med. skrzywienie kości pachierzowej.*

RACIMOLARE, v. a. *zbierać pozostałe po winobranii winne grona. = fig. zbierać resztki.*

RACIMOLETTO, —LUZZO, s. m. *dim. winne gronko.*

RACIMOLO, s. m. *winne grono. = fig. reszta, ostatek.* Roma spaurita,.... chiedeva, che si

tagliasse la via a L. Vitello,...., e si troncasse questo — di guerra, *Tac. Stor. Davanz. Rzym bojaźliwy nalegal o uprzedzenie powracającego z wojskiem L. Vitelliusza, i zattumienie ostateków wojny.*

RACQUETARE, RACQUIETARE, v. ACCHETARE.

RACQUISTAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *odzyskanie.*

RACQUISTARE, v. a. *odzyskać.*

RACQUISTATORE, s. m. *ten który odzyskał co był stracił.*

RACQUISTO, s. m. *odzyskana strata.*

RADAMENTE, av. *rzadko.*

RADDENSARE, v. a. *znowu zgęścić. = v. r. znowu zgęścić.*

RADDIMANDARE, v. RADDOMANDARE.

RADDIRIZZAMENTO, s. m. *wyprostowanie.*

RADDIRIZZARE, v. a. *wyprostować, podnieść. = wyciągnąć w linii prostej. = fig. kształcić, krzesać, tresować.*

RADDOLCARE, v. n. *zelić, zwiolnić, ocieplić się (o czastie). = v. a. v. RADDOLCIRE.*

RADDOLCIMENTO, s. m. *złagodzenie ostrości humorów.*

RADDOLCIRE, v. a. ir. —CIARE, v. a. *ostudzić. = fig. łagodzić, uśmierzyć, ukoić, ostudzić.* Oh come la beatitudine d' essere amato raddolcisce qualunque dolore! *U. Fosco.*

RADDOMANDARE, v. a. *żądać zwrotu, upominać się.*

RADDOPPIAMENTO, s. m. *podwojenie.* [dwoić.]

RADDOPPIARE, v. a. *podwoić.*

RADDOPPIATAMENTE, av. *podwojnie.*

RADDORMENTARE, v. a. *na nowo usnąć. = v. r. znowu zasnąć.* [na plecy.]

RADDOSSARE, v. a. *wziąć*

RADDOSSATO, —TA, ad. *Soldati raddossati, żołnierze w ściśniętych szeregach.*

RADDOFTO, s. m. *grono osob. = reduta, miejsce zbrania.*

RADDRIZZARE, v. a. *prostować. — le gambe ai cani, fig. kusić się o rzeczy niepodobne.*

RADDURRE, v. RIDURRE.

RADERE, v. a. ir. *golić. — la barba, golić komu brodę i golić się. = golić, ciąć jak brzytwą.* Ma benchè il brando sia tagliente e rada, punto non nuoce al Conte, ch' è fatato, *Bern. Or.* = *fig. ogolić, oskubac kogo. = skrobić. = strychować zboże. = przechodzić wzdłuż ocierając się o co. = przytykać, dotykać.* Ma quindi e quindi l' alta pietra rade, *D. Purg.*

RADETTO, —TA, ad. *rzadki, obrzedny.*

RADEZZA, s. f. *rzadkość, niegęstość. = rzadkość, nieczęstość.*

RADIALE, ad. m. f. *tyczący się promieni. = promienisty. = Anat. piszczelowy, v. RADIO.*

RADIANTE, ad. m. f. *promienisty.*

RADIARE, v. RAGGIARE.

RADIARI, s. m. pl. *Zool. promieniaki.*

RADICA, s. f. *korzonek.*

RADICALE, ad. m. f. *korzeniowy. = fig. radykalny, korzenny, fundamentalny. = Gram. wyraz pierwotny. = Mat. e Alg. znak pierwiastkowy (✓). = Leg. Nullità. — nieważność aktu, niedająca się uprawnić. = s. m. radykalista.*

RADICALMENTE, av. *korzeniowo. = fig. radykalnie, gruntownie.*

RADICAMENTO, s. m. *korzenieństwo. = fig. grunt, ugruntowanie.*

RADICARE, v. n. e. r. *korzenieć się, rozkorzenieć się. = fig. ukorzenieć się. Odio radicato, ukorzeniona nienawisć.*

RADICAZIONE, s. f. *korzenieństwo. [korya.]*

RADICCHIO, s. m. *Bot. cyrulak.*

RADICE, s. f. *korzeń. Sveltere alcuna cosa dalla —, wyrywać co z korzeniem, wykorzenieć. = fig. źródło, początek. Questo fu del mio mal prima —, Car. En. = szczęść, rodzice. Qui fu innocente l' umana —, D. Purg. D' una — nacqui ed io ed ella, D. Purg. = rzodkiew. = Mat. Radice quadrata, cuba o cubica, pierwiastek kwadratowy, szescienney. = Radice delle parole, źródłosłów. = Radice di monti, stopa gór.*

RADICELLA, —ETTA, s. f. *dim. korzonek. [dzać.]*

RADIFICARE, v. a. *rozrzedzić.*

RADIMADIA, s. f. *skrobaczka piekarska.*

RADIO, s. m. *Ott. promień. = Anat. piszczel ręki, kość ramieniowa mniejsza.*

RADIOSO, —SA, ad. *promienisty.*

RADITURA, s. f. *skrobanie.*

RADO, —DA, ad. *rzadki, niegęsty. = rzadki, nieczęsty. = rzadki, niepospolity. = av. rzadko. Di rado, rzadko.*

RADUNAMENTO, s. m. *zebranie.*

RADUNARE, v. a. *zebrać, zgromadzić. = v. r. zebrać się.*

RADURA, s. f. *goliźnia w lesie.*

RAFANO, s. m. *chrzan.*

RAFFACCIARE, ec. v. RINFACCIARE, ec. [DELLARE.]
RAFFARELLARE, v. AFFARELLARE, v. AFFARE.
RAFFAZZONARE, v. a. ozdobić, ustroić. = Arch. Pitt. e Scult. naprawić, zreparować. = uczcić swą obecnością. = ustroić się.
RAFFERMA, —ZIONE, s. f. utwierdzenie.
RAFFERMARE, v. a. utwierdzić, potwierdzić; upewnić.
RAFFERMO, —MA, ad. Macchie rafferme, stare plamy. Pan raffermo, chleb czerstwy.
RAFFIBBIARE, v. a. podwoić, powtórzyć (ciężce, wyrazy).
RAFFIDARSI, v. r. ufać, zawierzać.
RAFFIGURABILE, ad. m. f. łatwy do poznania.
RAFFIGURAMENTO, s. m. poznanie po rysach twarzy.
RAFFIGURARE, v. a. poznać po rysach twarzy, i t. d. Raffigurato alle fattezze conte, Petr. Non — più una cosa, nie mógł już dojrzeć. Come aquila suole... sorvolando ir tanto presso al sole, che nulla vista più la raffigura, Tass. Ger. = porównywać.
RAFFILARE, v. a. ostrzyć. = obcinać, obrzynać.
RAFFILATURA, s. f. obrzynanie, obcinanie. = obrzynki, okrawki.
RAFFINAMENTO, s. m. —TURA, s. f. rafinowanie, oczyszczenie; wydoskonalenie.
RAFFINARE, v. a. rafinować, oczyszczać, wydoskonalić.
RAFFINATEZZA, s. f. wyrafinowanie, subtelność. — d'ingegno, subtelność umysłu.
RAFFINATO, —TA, p. ad. v. RAFFINARE. = Virtù raffinata, doskonała cnota. Uomo raffinato, człowiek wyrafinowany. Gusto raffinato, gust delikatny.
RAFFINATORE, s. m. —TRICE, s. f. rafinator, rafinatorka.
RAFFINERIA, s. f. rafineria cukru, saletry.
RAFFINIRE, v. n. ir. stać się delikatniejszym, subtelniejszym.
RAFFIO, s. m. bosak, hak żelazny. [jąc.]
RAFFITTARE, v. a. znowu naraffondare, v. a. głębiej kopać. [nić.]
RAFFORZARE, v. a. wzmocnić.
RAFFREDDAMENTO, s. m. oziębienie. = zaziębienie, przeziębienie się. = fig. oziębłość.
RAFFREDDARE, v. a. oziębić. = v. n. e. r. zaziębić się, przeziębnić, zakatarzyć się. = wystygnąć, oziębić się. = fig. ostygnąć, stać się oziębłym.

RAFFREDDATOIO, s. m. ochłodnik w kielichach szklanych.
RAFFREDDO, —DA, ad. oziębiony, wystygły.
RAFFREDDORE, s. m. przeziębienie się, katar.
RAFFRENAMENTO, s. m. powściągnięcie, pohamowanie.
RAFFRENARE, v. a. trzymać krótko uździeniec. = fig. powściągać, wstrzymywać, hamować, trzymać na wodzy, ukrócić, uskromić. = v. r. hamować się, powściągać się.
RAFFRENATORE, s. e ad. m. powściągacz, powściągający.
RAFFRESCAMENTO, s. m. ochłodzenie. [RE.]
RAFFRETTARE, v. AFFRETTARE.
RAFFRONTAMENTO, s. m. spotkanie.
RAFFRONTARE, v. a. znowu stawić czoło. = v. a. e. r. spotkać. = zgadzać się na jedno.
RAFFUSCATO, —TA, ad. zasępiiony, zaćmiony.
RAFFUSOLARE, v. a. naprawić. [lka.]
RAGANELLA, s. f. grzechotka.
RAGAZZA, s. f. dziewczyna.
RAGAZZACCIO, —CIA, s. peg. chłopczyko, dziewczynisko.
RAGAZZAGLIA, s. f. —ZAME, s. m. dziatwa. = Ragazzaglia, tłum proźniackich sług, kupcańskich żołnierzy.
RAGAZZATA, s. f. dzieciństwo, dziecięce postępek.
RAGAZZETTO, —TA, —ZINO, —NA, —ZUCCIO, s. dim. chłopczyk, chłopczyzna, dziewczynka.
RAGAZZO, s. m. chłopiec, pacholek. = chłopiec, młodzik.
RAGAZZONA, s. f. dziewczka.
RAGAZZONE, s. m. duży chłopak.
RAGAZZOTTO, s. m. dość duży chłopak.
RAGGAVIGNARSI, v. r. czeptać się rękami i nogami, gramolić się.
RAGGELARSI, v. CONGELARSI.
RAGGENTILIRE, v. a. ir. okrzesać, wykształcić, upięknąć.
RAGGIARE, v. n. ryczeć (o osle). [wić się.]
RAGGHIGNARE, v. n. skrzyżować.
RAGGHIO, s. m. ryk osła.
RAGGIANTE, ad. m. f. promienisty.
RAGGIARE, v. n. promienić, rzucić promienie. = fig. rzucić blask.
RAGGIO, s. m. promień światła. = Geom. promień koła.
RAGGIORNARE, v. n. dzień, świtać. Pensa che questo di mai non raggiorna, D. Purg. pomyśl że ten dzień nigdy nie zaświta.
RAGGIOSO, —SA, ad. promienisty.

RAGGIRAMENTO, s. m. krążenie, kołowanie.
RAGGIRARE, v. n. e. r. krążyć, kołować, kręcić się w kolo. I quattro pianeti Medicei, li quali in cerchi diversi si raggirano continuamente intorno alla stella di Giove, Gal. Lett. = v. a. toczyć, obracać w myśl. Ma nel suo cor maligno altri raggira pensieri acerbi, Fort. Ricc.
RAGGIRATORE, s. m. —TRICE, s. f. kręciel, matacz, mataczka.
RAGGIREVOLE, ad. m. f. obrotny, potoczysty.
RAGGIO, s. m. kręcieltwo, matactwo.
RAGGIUGNERE, RAGGIUNGERE, v. a. ir. dogonić, dopędzić, doścignąć. Ma già ti raggiungi io mentre fuggivi, Petr. = złączyć, spoić. = złączyć się z kim. = v. r. złączyć się.
RAGGIUNGIMENTO, s. m. połączenie, złączenie.
RAGGIUNTO, —TA, p. ad. v. RAGGIUGNERE. = tusty koło nerek. = wzdęty, nabrzmioty (z rzekach). [myk.]
RAGGIUOLO, s. m. dim. progięty.
RAGGIUSTARE, v. a. naprawić.
RAGGOMITOLARE, v. a. e. r. zwinąć na kłębek; zwinąć się w kłębek. = zawinąć, zrobić zawiniątko. [RE.]
RAGGRANDIRE, v. AGGRANDIRE.
RAGGRANELLARE, v. a. zbierać ziarko po ziarku. = zebrać, uciulać.
RAGGRAVARE, v. a. zrobić jeszcze cięższym.
RAGGRICHIAMENTO, s. m. skurczenie się, skulenie się.
RAGGRICHIARE, —CCIARE, v. a. skurczyć. = v. r. skurczyć się, skulić się od zimna, strachu. Stupì, si raggricciò, tremante e fioco divenne il Troian duce, Car. En.
RAGGRINZAMENTO, s. m. zmarszczenie, skurczenie.
RAGGRINZARE, v. a. marszczyć, kurczyć. — le labbra, skrzywić usta. = v. r. marszczyć się, kurczyć się. Altri (bruchi) non fanno bozzoli, ma si raggrinzano, e s'induriscono, e si trasformano in crisalidi, o aurelie, Red. Ins. = fig. tracić odwagę.
RAGGRINZATO, —ZITO, —TA, p. ad. zmarszczony. [TARE.]
RAGGROTTARE, v. AGGROTTARE.
RAGGRUPPARE, v. a. zawiązać węzeł lub co w węzełku, zwinąć, zawinąć. = v. r. zwinąć się w kłębek, skulić się; skurczyć się.
RAGGRUPPATO, —TA, p. ad.

v. RAGGRUPPARE. = fig. *zawikłany, zawity.*

RAGGRUPPO, s. m. *klęb, zwój, skręt.*

RAGGRUZZARE, v. n. e. r. *skulić się, skurczyć się, zwinąć się i przytulić się, przycupnąć.*

RAGGRUZZOLARE, v. a. *ciuć, uciąć.* = v. r. v. RAGGRUZZARE.

RAGGUAGLIAMENTO, s. m. *wyrównanie, zrównanie.*

RAGGUAGLIANZA, v. AGGUAGLIANZA.

RAGGUAGLIARE, v. a. *wyrównać, zrównać, ustawić równo.* = porównywać, porównać. = *zainformować, uwiadomić, donieść.* — per lettera, *listownie uwiadomić.* = Raguagliar le scritte, *porządnie utrzymywać księżki handlowe.* = Raguagliar le costure altrui, *pop. wyłoić, wygarbować komu skórę.*

RAGGUAGLIAMENTE, av. *jedno z drugiem, w przecięciu.* Un anno — coll' altro, *rok w rok, rok rocznie.*

RAGGUAGLIATORE, s. m. *uwiadomiciel.*

RAGGUAGLIO, s. m. *porównanie, wiadomość, zdanie sprawy, relacya, informacya.*

RAGGUARDARE, ec. v. RIGUARDARE, ec.

RAGIA, s. f. *żywica.* = fig. *zasadzka, podstęp, sidło, zdrada.* L' uccello... perchè non gli scoprisse la —, *presolo per il becco, mosse l'ali verso quel monte, ec. Fir. Disc.*

RAGIONALE, v. RAGIONEVOLE.

RAGIONAMENTO, s. m. *mowa, rozmowa.* = *rozumowanie.*

RAGIONARE, v. n. *mówić, rozmawiać.* = *rozumować, rozprawić.* = *wyrozumować.* = *obliczyć, obrachować.* = s. m. *mowa, rozmowa.* Seguito ne' suoi privati ragionari ancora di rifiutare simili adoramenti, *Dav. Tac. An.*

RAGIONATAMENTE, av. *śluszenie, sprawiedliwie.*

RAGIONATIVO, —VA, ad. *rozumny, obdarzony rozumem.* La potenza ragionativa, *władza rozumu.*

RAGIONATO, —TA, p. ad. *o czem się mówiło.* = *rozgłoszony.* = *rozumny.* = *oparty na rozumowaniu, wyrozumowny.*

RAGIONATORE, s. m. *rozprawiacz.*

RAGIONCELLA, —CINA, s. f. *dim. wąty dowód, słabe rozumowanie, blaha przyczyna.*

RAGIONE, s. f. *rozum.* Mettere alla —, *nauczyć rozumu.* = *powód, racya, przyczyna.* Non

ho — alcuna nè di pentirmi, nè d'arrossir, *Met.* Per saper la — delle cose e la cagion d'esse, *Bocc.* Udire le ragioni d'alcuno, *wysłuchać czyich pretensyi, dowodów.* = *ślusznosc, racya.* A, con —, *śluszenie, sprawiedliwie.* Senza —, *niesłuszenie, niesprawiedliwie.* = *prawo.* — nel nostro idioma suona anco legge e diritto, *Giob.* Aver — in alcuna cosa, *mieć prawo do czego.* Il re chiede al Cirasso, che — ha nel cavallo, *Ar. Orf. Fur.* — di stato, *interes państwa.* Ragion di stato, *che ragion non ode, premio il delitto, incoraggiò la frode, Cast. An. parl.* — di guerra, *prawo wojny.* — civile, *canonica, prawo cywilne, kanoniczne.* = *sprawiedliwość, sąd, trybunał.* Tener o rendere —, *wymierzać sprawiedliwość, sądzić sprawy.* Andersene alla —, *udać się do sądu.* = *zdanie sprawy.* Render — d'alcuna cosa, *zdać z czego sprawę.* Render —, *odpowiadać za co.* Quivi mi misi a far baratteria di che i' rendo — in questo caldo, *D. Inf.* = *stosunek.* Si vende a — di tanto, *przedaje się po tyle a tyle.* = *rachunek.* Libro delle ragioni, *księga rachunkowa.* = *firma handlowa.* = *mowa, rozmowa.* Ma tosto ruppe le dolci ragioni un alber che trovammo in mezza strada, *D. Purg.* = *rodzaj, gatunek.* E a tavola gli presentò di più ragioni vini, *Fior. Pecor.*

RAGIONEVOLE, ad. m. f. *rozumny, obdarzony rozumem.* = *śluszny, sprawiedliwy.* Come è —, *jak śluszna.* = *stosowny, umiarkowany.*

RAGIONEVOLEZZA, s. f. *ślusznosc, sprawiedliwość.*

RAGIONEVOLMENTE, av. *śluszenie, sprawiedliwie.* = *umiarkowanie.*

RAGIONIERE, s. m. *biegły rachmistrz.* = *kontroler.*

RAGIOSO, —SA, ad. *żywczy.*

RAGLIARE, v. RAGGIARE.

RAGLIO, s. m. *ryk osta.* — d'asino non arriva mai in cielo, *prov. v. ASINO.*

RAGNA, s. f. *sieć na ptaki.* = fig. *sidło, zasadzka, podstęp.* Dar nella —, *wpaść w sidło.* = *pająk.* = *pajeczyna.*

RAGNAIA, s. f. *miejsce gdzie się towią ptaki siałką.*

RAGNARE, v. a. *rozstawić sieć.* = fig. *porwać, ukraść.* = v. n. *latać na okolo siatki (o ptakach).* = *zachmurzyć się.* = *mszyć się (o materyach); wytrzeć się, wyszarzać się (o sukniach).*

RAGNATELA, s. f. *pajeczyna.* RAGNATELO, s. m. *pająk.* = *pajeczyna.* Inciampare ne' ragnateli, *fig. v. CIALDA.*

RAGNATELUCCIO, —ZZO, s. m. *dim. pajęczek.*

RAGNO, s. m. *pająk.* = *pajeczyna.* [pająk.]

RAGNOLO, RAGNUOLO, s. m.

RAGNAMENTO, —NANZA, RAGUNARE, v. RADUNAMENTO, ec.

RAGUNATA, s. f. *zbiór.*

RAGUNATICCIO, —CIA, ad. *zebrany na przedce.* Gente, *marmaglia, truppa, ec. ragunaticcia, zebrana na przedce chałstra.*

RAGUNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zbieracz.* [nie.]

RAGUNAZIONE, s. f. *zebranie.*

RAI, s. m. pl. *promienie.* = * *oczy, światło oczu.* Serenò allora i nubilos — *Armda, Tass. Ger.* In me movendo de' begli occhi i —, *Petr.* E all' uom dischiusi sul suo dritto i —, *Mont.*

RAIARE, † v. RAGGIARE.

RALLARGAMENTO, s. m. *rozszerzenie.*

RALLARGARE, v. a. *rozszerzyć, rozprzestrzenić.* = fig. *powiększyć, rozwinąć.* = v. r. *rozszerzyć się.* = fig. *zhojnieć.*

RALLARGATORE, s. m. *rozszerzyciel.*

RALLEGGIARE, v. a. *użyć ciężaru, sprawić ulgę.*

RALLEGRAMENTO, s. m.

RALLEGRANZA, RALLEGRATURA, s. f. *rozweselenie.*

RALLEGRARE, v. a. *rozweselać.* = v. r. *rozweselić się.* = fig. *wyjaśnić się, wypogodzić się.* = Rallegrarsi con alcuno di qualche felice avvenimento, *cieszyć się z kim z jakiego szczęśliwego wypadku, winszować mu tegoż.*

RALLEGRATIVO, —VA, ad. *rozweselający.*

RALLEGRATORE, s. m. —TRICE, s. f. *rozweselacz.*

RALLEGRO, Dare il mi —, *winszować komu.*

RALLENTAMENTO, s. m. *zwolnienie.*

RALLENTARE, v. a. *zwolnić, sfolgować, popuścić.* = fig. *dać wytchnienie.* — l' animo, *dać wypoczynek umysłowi.*

RALLEVARE, v. a. *wychowywać.* [RE.]

RALLIEVARE, v. RALLEGGIAR-

RALLIGNARE, v. n. *znowu się wkorzenić.*

RALLUMINARE, v. a. *oświecić.* = fig. *otworzyć komu oczy, wytknąć mu jego błędy.* = *przynurzyć wzrok.* = v. r. *odzyskać wzrok.* [żyć.]

RALLUNGARE, v. a. *przedłu-*

RAMA, s. f. † *gałąź*.
 RAMACCIA, v. RAMAZZA.
 RAMACE, ad. m. f. Uccello —, *młody sokół*.
 RAMAIUOLO, RAMAIUOLO, s. m. *warzcha*.
 RAMARRO, s. m. *zielona jaszczurka*. Aver l'occhio del —, *fig. mieć żywe, biegające oczy*. = *bedel*, *prowadzący processyą*.
 RAMATA, s. f. *łopata upleciona z łoziny, do przybijania ptaków, gdy się nań poluje ze światłem*. A —, *av. dużo, bez liku*. = *Ramatate*, v. a. *bić ptaki taką łopatą*. = *Ramatar* le borse, *fig. obrzynąć sakiewki*.
 RAMAZZA, s. f. *rodzaj sianek na których podróżni spuszczały się z gór*.
 RAMÉ, s. m. *miedz*. Intagliare in —, *rzuć na miedzi*. = *miedziaki*. Cosa che sa di —, *pop. rzecz droga*. = *rycina na miedzi*, *miedzioryt*.
 RAMERINO, s. m. *rozmaryn*.
 RAMETTO, RAMICELLO, s. m. *dim. gałązka*. = *Ramicelli d'acqua*, *odnogi wody*.
 RAMIERE, s. m. *kotlarz*.
 RAMIFICARE, v. n. e. r. *rozgałęzić się*.
 RAMIFICAZIONE, s. f. *rozgałęzienie*. [ny.
 RAMINA, s. f. *żużel miedziany*.
 RAMINGO, —GA, pl. —GHI, —GHE, *ad. przelatujący z gałęzi na gałąź (o młodych sokółkach)*. = *błądny, obłąkany, zabłąkany*. Andar —, *błąkać się, tulać się*. Star —, *tulać się po świecie*. [dziany.
 RAMINEO, s. m. *dzban miedziany*.
 RAMISCELLO, s. m. *dim. gałązka*.
 RAMMANTARE, v. a. *odziać płaszczem*. = *fig. osłaniać, wspierać*. = v. r. *siroić się*.
 RAMMANZO, s. m. —ZINA, s. f. *bura, wylajanie*.
 RAMMARCO, v. RAMMARICO.
 RAMMARGINARE, v. a. *zagoić ranę*. = *złutować*. = v. r. *zrość się, zagoić się*.
 RAMMARICAMENTO, s. m. *użalenie się*.
 RAMMARICARSI, v. r. *zalić się, użalać się, uskarżać się, utyskiwać*. — di gamba sana, *prov. v. GAMBA*. = *stękać, jęczeć*.
 RAMMARICATORE, s. m. *rozwozujący żalę*.
 RAMMARICAZIONE, s. f. —NCELLA, *dim. użalenie się*.
 RAMMARICHEVOLE, ad. m. f. *żałosny*. [jęki.
 RAMMARICHIO, s. m. *ciche*.
 RAMMARICO, pl. —CHI, s. m. *żał, skarga, narzekanie*.

RAMMARICOSO, —SA, ad. *użalający się, rozwozujący żalę*. [rac.
 RAMMASSARE, v. a. *nazbierać*.
 RAMMATTONARE, v. a. *dać znowu ceglana posadzkę*.
 RAMMEMORARE, v. a. *przypomnieć*.
 RAMMEMORATO, —TA, p. ad. *wspomniony*.
 RAMMEMORAZIONE, s. f. *przypomnienie*. [wić.
 RAMMENDARE, v. a. *naprawić*.
 RAMMENTAMENTO, s. m. —TANZA, s. f. *przypomnienie*.
 RAMMENTARE, v. a. *przypomnieć*. = v. r. *przypomnieć sobie, przypomnieć na co*. La gloria antica rammentatevi omai, *Met.*
 RAMMENTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *przypominacz*.
 RAMMENTIO, s. m. *ciągle przypominanie, ciągle o jednem klektanie*.
 RAMMEZZARE, v. a. *podzielić na połowę*.
 RAMMOLLARE, v. a. —LLIRE, v. a. *ir. rozmiękczyć*. = *fig. zmiękczyć*. = v. n. *rozmięknąć*. = *fig. zmięknąć*.
 RAMMONTARE, v. a. *nakłaść na kupę*.
 RAMMORBIDARE, v. a. —DIRE, v. a. *ir. skruszyć, rozmiękczyć*. = *fig. zmiękczyć*.
 RAMMORVIDARE, —DIRE, v. RAMMORBIDARE.
 RAMMUCCHIARE, v. a. *zwałić na kupę*. = v. r. *skupić się*.
 RAMO, s. m. *gałąź*. Avere un — di pazzo, o di pazzia, *nie mieć piątej kleпки w głowie*. = *ramię, odnogi rzeki*. = *oddział drogi*. = *Rami de' cervi, rogi, rozsochy jelenia*. = *gałąź familii*.
 RAMOGNA, s. f. † *podróż*. Così a se e a noi buona — quell'ombre orando, *andavan, ec. D. Purg.*
 RAMOLACCIO, s. m. *chrzan*.
 RAMORUTO, —TA, ad. *gałęzisty*. [lązka.
 RAMOSCELLO, s. m. *dim. gałązka*.
 RAMOSITÀ, s. f. *gałęzistość*.
 RAMOSO, —SA, ad. *gałęzisty*. = *rozsochaty (o rogu jeleniu)*.
 RAMPA, s. f. *pazur, szpona*.
 RAMPANTE, ad. m. f. *Arald. wspięty na zadnich nogach (o lwie w tarczy)*. Ed hanno ritrovato per cimiero un mezzo orso con le zampe riletate, e rampanti, *Fr. Sacch.* [pazurem.
 RAMPARE, v. a. *zadrasnąć*.
 RAMPICARE, v. n. e. r. *gramolić się, czepiać się, uczepić się za co*.
 RAMPICONE, s. m. *Mar. hak*. = v. RAMPONE.

RAMPINO, s. m. *hak, bosak*.
 RAMPO, s. m. *hak*. Fatto a —, *hakowaty*.
 RAMPOGNA, s. f. —MENTO, s. m. *gdyniarz, zrzedzenie, wyrzut*.
 RAMPOGNARE, v. a. *gdynacz, zrzedzić, łajać, robić wyrzuty*. = v. r. *narzekać, użalać się*.
 RAMPOGNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zrzedca, gdynacz, gdynaczka*. [zrzedny.
 RAMPOGNOSO, —SA, ad. *rampollamentony*.
 RAMPOLLAMENTO, s. m. *wytryskiwanie*.
 RAMPOLLARE, v. n. *trypskać, wytryskać*. = *fig. wschodzić, wyrastać, krzewić się*. = v. a. *zrodzić, wydać*.
 RAMPOLLO, s. m. *wytrysk*. = *latośół*. = *fig. potomek*.
 RAMPONE, s. m. *hak, bosak*. = *klamra, zwoira*.
 RAMUCCIO, —CELLO, —SCELLO, —SCOLO, s. m. *dim. gałązka, róższka*.
 RANA, s. f. *żaba*.
 RANCARE, RANCHETTARE, v. n. *kuleć, chromać, utykać*.
 RANCIATO, —TA, ad. *pomarańczowy*.
 RANCIDEZZA, —DITÀ, s. f. —DUME, s. m. *zgorzkniałość*.
 RANCIDO, —DA, ad. *zgorzkniały, przysmiardły, ośliży*. = *fig. stary (o osobie)*. = *wyszły z użycia, przestarzały (o wyrazach)*.
 RANCIO, —CIA, ad. v. RANCIDO. = *pomarańczowy*. = s. m. *Bot. v. FIORANCIO*.
 RANCIOSO, v. RANCIDO.
 RANCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *kuławy*.
 RANCORE, s. m. *ansa, chrapka, zawziętość*.
 RANCURA, s. f. † *troska, strapienie, frasunek*. = v. RANCORE.
 RANCURARSI, v. r. † *użalać się, narzekać*. E si vestito andando mi rancuro, *D. Inf.*
 RANDA, av. A randa a randa, *D. Inf. wzdłuż, brzegiem*.
 RANDAGINE, av. Andar —, *włóczyć się, waleśać się*.
 RANDAGIO, s. m. *włóczęga*.
 RANDELLARE, v. a. *okładać palką*. [wianie.
 RANDELLATA, s. f. *patko*.
 RANDELLO, s. m. *krepulec, knebel do krepowania*. = *palka, kij*. = *Randello della sella, lęk u siódła*.
 RANDIONE, s. m. *Ornit. raróg*.
 RANELLA, s. f. *żabka*. = *Anat. żaba, brodaweczki pod językiem*.
 RANGO, s. m. *ranga, stopień*.
 RANGOLA, s. f. *RANGOLO*, —CULO, s. m. † *troska, niespokojność; pospiech*.

RANGOLARE, —GULARE, v. a. † krzątać się, uwijać się, spieszyć się. = wrzeszczeć na całe gardło.

RANGOLOSO, —SA, ad. skrzętny, zwinny, skwapliwy.

RANINO, —NA, ad. żabi. = Appio ranino, Bot. jaskier wodny. = Vene ranine, Anat. żabi żyty, podjęzyczne.

RANNATA, s. f. ług.

RANNESTARE, v. a. na nowo zaszczyć. = fig. na nowo przywiązać, złączyć.

RANNICCHIARE, v. a. skurczyć, schylić, przygiąć. La grave condizione di lor tormento a terra gli rannicchia, D. Purg. = v. n. e. r. skurczyć się, skulić się, zwinąć się w kłębek i przylulić się, przycupnąć. E sbigottita (la belva) si rannicchia, e interna entro il covil della natia caverna, Cast. An. parl. Stassi a sedere tutta rannicchiata, Fort. Ricc.

RANNIERE, s. m. szaflik który się cedił ług z żołnika.

RANNO, s. m. Bot. szaklak.

RANNO, s. m. ług. Prov. Fuggire il — caldo, unikać kłopotów. Perdere, gettar via il — e il saponi, wyjść na czem jak Zablocki na mydle. Rovesciare il — in capo altrui, fig. oddać komu wet za wet, zemścić się.

RANNODAMENTO, s. m. związanie.

RANNODARE, v. a. na nowo związać. = złączyć, spoić. = fig. odnowić związki, odświeżyć znajomość, wrócić do tego co się zaniechało; pogodzić, pojednać. = zebrać rozproszonych żołnierzy. = v. r. zebrać się na nowo, sformować się.

RANNOSO, —SA, ad. ługowy.

RANNUVOLAMENTO, s. m. zachmurzenie.

RANNUVOLARE, —GOLARE, v. n. e. r. zachmurzyć się. = zasepić się.

RANOCCHIA, s. f. —CCHIO, s. m. żaba. Promettere carponi e dar ranocchie, prov. wiele obiecać a nic niedotrzymać.

RANOCCHIELLA, —ETTA, s. f. dim. —ETTO, m. żabka.

RANOCCHIONE, s. m. accr. duża żaba.

RANTO, RANTOLO, s. m. Med. charłok śmiertelny.

RANTOLOSO, RANTICOSO, —SA, ad. chrupliwy, ochrzypły.

RANULA, s. f. Med. v. RANELLA.

RANUNCOLACEE, ad. e. s. f. pl. Bot. jaskrowate.

RANUNCOLO, —CULO, s. m. Bot. jaskier.

RAPA, s. f. rzepa. Di — sangue non si può cavare, fig. z ho-

łyza nie można nic wykolatać.

RAPACCIONE, s. m. rzepak.

RAPACE, ad. m. f. drapieżny

RAPACEMENTE, av. drapieżnie.

RAPACITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. drapieżność, łupieżstwo, zdzierstwo.

RAPERÉ, v. a. difett. porywać, ciągnąć za sobą. Dunque costui che tutto quanto rape l'altro universo seco, ec. D. Par.

RAPERONZO, —ZOLO, s. m. Bot. rapunkul dziki, zerwa, rozponka.

RAPIDAMENTE, av. szybko.

RAPIDITÀ, —TADÉ, —TATE, —DEZZA, s. f. szybkość, chyżość.

RAPIDO, —DÁ, ad. szybki, chyży. = v. RAPACE.

RAPIMENTO, s. m. porwanie. = fig. uniesienie, zachwycenie.

RAPINA, s. f. drapieżstwo, łupieżstwo. = łup, zdobycz. Uccello di —, ptak drapieżny. = szybkość, chyżość. La bufera infernal... mena gli spiriti con la sua —, D. Inf. v. RAPIDITÀ.

RAPINOSO, —SA, ad. szybki, gwałtowny.

RAPIRE, v. a. ir. porwać, uchwylić. = wydrzeć. Non ho rapito il pane agli orfani ed alle vedove, U. Fosc. = ujmować, zachwycać. Essendo il suo aspetto, e la sua nascita di quelle cose, che subito rapiscono gli animi, Gal. Lett. Esser rapito in ispirito, być w zachwyceniu.

RAPITORE, s. m. porywca, porywacz.

RAPONTICO, s. m. Bot. rapontyk.

RAPPA, s. f. pęknięcie skóry na kolanie końskim. = fig. choroza. = Rappa di finocchio, balsadzek kopru.

RAPPACIARE, RAPPACIFICARE, v. PACIFICARE. = v. r. pogodzić się.

RAPPALLOTTOLARE, —ZZOLARE, v. a. związać na kłębek. = v. r. zwinąć się w kłębek, skulić się, skurczyć się. Sei de' sudetti bachi si raggrinzarono e si rappallottolarono e divennero come tant' uova appuntate e gobbe di color di ruggine, Red. Ins. = La lingua non gli si rappallottola in bocca, fig. język mu się nie zaplącze w gębę, ma wyprawy język.

RAPPARECCHIARE, v. a. znowu przygotować.

RAPPARIRE, v. n. ir. znowu się pokazać.

RAPPATTUMARE, v. a. pojednać, pogodzić. = v. r. pojednać się, pogodzić się.

RAPPELLARE, v. a. przywołać, odwołać. = v. n. odwołać

się do wyższego sądu, założyć apellacyę.

RAPPEZZAMENTO, s. m. —TURA, s. f. łatanina, sztukowanie. = fig. łatanina, zbieranina.

RAPPEZZARE, v. a. łatać, sztukować.

RAPPEZZATORE, s. m. —TRICE, s. f. łatacz. [wnac.]

RAPPIANARE, v. a. wyrobić. RAPPIASTRARE, v. a. złączyć, spoić na nowo. = v. r. fig. pogodzić się, pojednać się.

RAPPIATTARSI, v. APPIATTARSI.

RAPPICCARE, v. a. znowu przywiązać, przyczepić, przykleić, przykleić, zawiesić. = Fig. Rappiccare il sonno, znowu zasnąć. — la battaglia, na nowo rozpocząć bitwę. = v. r. Rappiccarsi il fuoco, znowu się zając. = szczeplić się, zewrzeć się z kim. Poi si riebbe, e con lui si rappicca, L. Pulc. Morg.

RAPPICCATURA, s. f. złączenie, spojenie.

RAPPICCINIRE, —COLIRE, —COLARE, v. a. zmniejszyć, scienczyć, uszczuplić.

RAPPIGLIAMENTO, s. m. zsiadanie się, krzepnięcie.

RAPPIGLIARE, v. a. sprawić zsiadłość. = oddać wet za wet, zatrzymać co komu. = v. r. zsiadać się, krzepnąć. = ochwacać się (o koniu). = znowu jąć się czego.

RAPPORTAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. raport, doniesienie.

RAPPORTARE, v. a. donieść; opowiadać. = sprawić, przywieść. = na nowo sprowadzić. = wyobrazić, nosić na sobie cechę. = przenieść. = v. r. Rapportarsi ad altrui, zdać się, spuścić się na kogo.

RAPPORTATORE, s. m. —TRICE, s. f. donosiciel, donosicielka.

RAPPORTO, s. m. raport, zdanie sprawy. = stosunek, wzgląd. Per —a, co się tyczy. RAPPNDERE, v. a. ir. na nowo wziąć. = odwetować. = v. RAPPIGLIARE.

RAPPRENDIMENTO, s. m. odnowienie, odświeżenie.

RAPPRESAGLIA, s. f. rzecz odebrana, odbita, odzyskana. = odwet, wet za wet.

RAPPRESAGLIARE, v. n. odwetować, samemu sobie wynagrodzić szkodę.

RAPPRESENTABILE, ad. m. f. dający się wyobrazić.

RAPPRESENTAMENTO, s. m. wyobrażenie, wizerunek, obraz. = przystawienie, przyłożenie.

RAPPRESENTANTE, s. e. ad. reprezentant.

RAPPRESENTANZA, v. RAPPRESENTAZIONE.

RAPPRESENTARE, v. a. okazać, przedstawić. = wyobrazić, wyrażać co. = kreślić, rysować figury wyobrażające co. = wyobrazać kogo, zastępować jego miejsce. = Rappresentare le commedie, grać komedye. = v. r. okazać się, przedstawić się. — in giudicio, stawić się przed sądem. = wyobrażać sobie.

RAPPRESENTATIVA, s. f. talent dobrego przedstawienia, wyobrażenia czego.

RAPPRESENTATIVO, —VA, ad. wyobrażający, przedstawiający (o rzeczach).

RAPPRESENTATORE, s. m. —TRICE, s. f. przedstawiciel.

RAPPRESENTAZIONCELLA, s. f. dim. krótka komedyjka.

RAPPRESENTAZIONE, s. f. wyobrażenie, wizerunek, obraz. = przedstawienie teatralne. = Leg. prawo dziedziczenia po kim.

RAPPRESENTIVOLE, ad. m. f. mogący przedstawiać.

RAPPRESO, —SA, p. ad. v. RAPPRENDERE, = zsiadły, skrzepły. = zdrewniały. = scierpły.

RAPPRESSARE, v. a. znowu zbliżyć. = v. r. zbliżyć się znowu. [żyć się.

RAPPROSSIMARSI, v. r. zbliżać się. [żyć się.

RAPPUNTARE, v. a. znowu zaostrzyć koniec.

RAPPURARE, v. APPURARE.

RAPSODIA, s. f. rapsodia, urywki z poematów Homera. = zbieranina, ramota.

RAPSODO, —DISTA, —DIATORE, s. m. rapsod, śpiewak publiczny swoich lub cudzych poezji u Greków. = wierszokleta.

RARAMENTE, av. rzadko.

RAREFARE, v. a. ir. rozrzadzić. = v. r. rozrzadzić się.

RAREFATTO, —TA, p. ad. rozrzadzony. = s. m. rozrzadzenie.

RAREFAZIONE, s. f. rozrzadzenie.

RAREZZA, v. RARITÀ.

RARIFICARE, v. RAREFARE.

RARIFICATIVO, —VA, ad. rozrzadzający.

RARITÀ, —TÀDE, —TÀTE, s. f. Fis. rzadkość. = rzadkość, osobliwość, rzecz rzadka. = rzadkość, brak, niedostatek.

RARO, —RA, ad. rzadki, nieczęsty. = maly. = szczypty. = wolny, powolny. E rivolsesi a me con passi rari, D. Inf. = rzadki, osobliwy, niepospolity. = av. rzadko.

RASCHIA, s. f. †szwierzb.

RASCHIARE, v. a. skrobać, drapać. = zadraskać. = v. n. krząkać, odkrzakać. Poi raschia e spurga, e con smorfie parecchie imitar le maniere e l'impostura dei reverendi arringatori procura, Cast. An. Parl.

RASCHIATOIO, v. RASTIATOIO.

RASCHIATURA, s. f. skrobawina. = oskrobiny.

RASCIA, s. f. rasa, materya welniana.

RASCIUGARE, —TTARE, v. a. obetrzeć, otrzeć, zetrzeć. = osuszyć, wysuszyć.

RASCIUTTO, —TA, ad. obtarty, obtarty. Non aver rasciutti gli occhi, prov. v. OCCHIO. = wyschły, suchy.

RASENARE, v. a. iść wzdłuż czego, ocierać się o co. = drasnąć, zadraskać. Gli rasentò la estremità delle dita, Fir. As.

RASENTE, av. wzdłuż, tuż obok czego. Tutti e due camminavano — il muro, Manz. P. S. — la terra, tuż przy ziemi, ponad samą ziemią.

RASIERA, s. f. strychulec. = skrobaczka.

RASO, —SA, p. ad. da RADERE, ogolony. = wyskrobany, zarty. = Fig. pozbawiony, ogolony. Le ciglia avea rase d'ogni baldanza, D. Inf. = wylaty, wyszarżany. = równy, wyrównany. Misura rasa, miara w strych, pod strych. = Fiumicello raso, spokojny strumyk.

RASO, s. m. atlas. = skrobawina.

RASOIACCIO, s. m. peg. iadaco brzytwa.

RASOIO, s. m. brzytwa. Chi affoga, s'attaccherebbe a' rasoi, prov. tonący brzytwy się chwytą.

RASPA, s. f. raszpla. = skrobaczka piekarska.

RASPANTE, ad. m. f. skrobący. = VINO —, wino drapiące po gardle.

RASPARE, v. a. skrobać nogą ziemię jak koń. = skrobać, gładzić raszplą. = fig. porwać, ćpać, zwałować.

RASPATO, —TINO, s. m. lura.

RASPATOIO, s. m. skrobaczka. [nie.]

RASPATURA, s. f. skrobawina.

RASPERELLA, s. f. Bot. v. EQUISETO.

RASPO, s. m. winne grono. = grono bez jagód. = v. RASPOLLO. = psia weszka.

RASPOLLARE, v. a. zbierać gronka pozostałe po winobranii.

RASPOLLO, s. m. gronko pozostałe po winobranii.

RASSAGGIARE, v. a. znowu pokoszować.

RASSALIRE, v. a. ir. znowu napisać, natrzeć.

RASSEGARE, v. n. krzepnąć.

RASSEGNA, s. f. rewia, przegląda.

RASSEGNARE, v. a. oddać, wręczyć, poruczyć. = oddać, złożyć. Le rassegno il mio ossequio, składam panu moje uszanowanie. = Rassegnare i soldati, lustrować żołnierzy; wywalać z szeregu każdego po imieniu. Il doge gli fece annoverare e — per li nomi loro, Fior. Pecor. = Rassegnare il preterito, przywozдить na pamięć przeszłość. = v. r. zdać się na wolę czyję. = stawać, stawić się.

RASSEGNETAMENTE, av. z rezygnacją.

RASSEGATORE, s. m. inspektor wojska.

RASSEGNAZIONE, s. f. zdanie się na wolę Boga.

RASSEMBRAMENTO, s. m. —BRANZA, s. f. podobieństwo.

RASSEMBRANTE, ad. m. f. podobny.

RASSEMBRARE, v. n. być podobnym. = v. a. zbierać, zgromadzać. = porównywać.

RASSERENAMENTO, s. m. wyjaśnienie, wypogodzenie.

RASSERENARE, v. a. prop. e fig. wyjaśnić, wypogodzić. — la fronte, wypogodzić czoło. = v. r. wyjaśnić się, wypogodzić się. Ridono i prati e 'l ciel si rasserenano, Petr. Quando io sto con lei, la mia fisionomia si va rasserenando, U. Fosco.

RASSETTAMENTO, v. ASSETTAMENTO.

RASSETTARE, v. a. poprawić co było w nieładzie, uszykować, uporządkować, ułożyć lub ustawić znowu na swoim miejscu. = zebrać, zgromadzić co się rozproszyło, co upadło na ziemię. Attendeva detto Duca — gente d'arme, Mach. Sta dietro a tutti e mostra lor le strade, per — se qualche cosa cade, Bern. Or. — le ulive, zbierać z ziemi opadłe oliwki. = v. r. ogarnąć się, poprawić nieład w ubraniu, ustroić się. = usiąść. E poi che con Astolfo rassetto, e prese il freno, ec. Ar. Or. Fur. = E non sa rassettarsi nella mente, come l'abbate fosse suo parente, L. Pulc. Morg. nie może mu się pomieścić w głowie, i t. d.

RASSETTATORE, s. m. naprawiacz. [wa.]

RASSETTATURA, s. f. naprawa.

RASSICURARE, v. a. dodać otuchy, odważyć. = v. r. nabrać otuchy, odważyć. [dzenie.]

RASSODAMENTO, s. m. stwar-

RASSODARE, v. a. *stwardzić, zęścić*. = fig. *utwierdzić, ustalić*.
 RASSODIA, v. RAPSODIA.
 RASSOMIGLIAMENTO, s. m. — ANZA, s. f. *porównanie; podobieństwo*. [podobny].
 RASSOMIGLIANTE, ad. m. f.
 RASSOMIGLIARE, v. n. *być podobnym*. [ad. podobny].
 RASSOMIGLIATIVO, —VA,
 RASSOTTIGLIARE, v. a. *znowu ścięczyć, uszczuplić*. = fig. *zrobić subtelniejszem*. = v. r. *zuszczuplić*.
 RASTA, RASTIA, s. f. *graca*.
 RASTELLO, s. m. *grabie*. = *Fort. ostrokół*. [wanie].
 RASTIAMENTO, s. m. *graco*.
 RASTIAPAVIMENTI, s. m. *chartak, szubrawiec*.
 RASTIARCHIVI, s. m. *Buon. Fier. ten co drabuje, przetrząsa archiwa*.
 RASTIARE, v. a. *skrobać, gracować*. = *pop. drapnąć, zemknąć*.
 RASTIATOIO, s. m. *żelazko zakrzywione do mieszania topiących się kruszców*. = *pilnik jubilerski*.
 RASTIATURA, v. RASCHIATURA.
 RASTRELLARE, v. a. *grabić*. = fig. *kraść*.
 RASTRELLATA, s. f. *ilość siana, zboża, którą można zająć grabiami*.
 RASTRELLIERA, s. f. *drabina w stajni lub w oborze*. = *półka w kuchni*. = *Mil. kolki na oparcie broni*.
 RASTRELLO, s. m. *grabie*. *Menare il —*, fig. *zagarnąć, złupić, grabieżyć*. = *Fort. ostrokół*. = *Mil. kolki na oparcie broni*. = *Arald. dodatki w herbie przybierane przez młodszych synów*.
 RASTRO, s. m. *grabie*. = *rastrum, narzędzie mosiężne do robienia linii do nót*.
 RASURA, s. f. *skrobanie*. = *skrobanina, skrobanka*. = *oskrobiny*. = *tonsura, pleszka wygolona na głowie księży*.
 RATA, s. f. *część na każdego przypadająca*.
 RATAFIA, s. f. *ratafia*.
 RATIFICAMENTO, s. m. — zione, s. f. *ratyfikacja, potwierdzenie*.
 RATIFICARE, v. a. *ratyfikować, potwierdzić*. = *stwierdzić dawniejsze zeznanie (w indy-gacjach kryminalnych)*.
 RATIO, av. *Andar —*, *szukać wzgardzie*.
 RÊTIRE, v. n. *ir. mieć char-kot śmiertelny*.
 RATO, —TA, ad. *Leg. potwierdzony*.

RATTACCAMENTO, s. m. *przywiązanie*.
 RATTACCARE, v. a. *na nowo przywiązać*. = *Rattaccare un trattato, un discorso, fig. odnowić przymierze, wejść na nowo w rozmowę*.
 RATTACCONAMENTO, s. m. *łatanie obuwia*. = *łachmany, galgany*.
 RATTACCONARE, v. a. *łatać obuwie*.
 RATTAMENTE, av. *szybko*.
 RATTEMPERARE, v. a. *umiarkować, pohamować, uskromić, uśmierzyć, ulagodzić*. = v. r. *umiarkować się*.
 RATTENERE, v. a. *ir. powstrzymać, zatrzymać*. = v. r. *zatrzymać się*.
 RATTENIMENTO, s. m. *powstrzymanie, zatrzymanie*.
 RATTENITIVA, s. f. *pamięć*.
 RATTENITIVO, s. m. *poręcz namoście, nad przepaścią, i. p.*
 RATTENUTA, s. f. v. RATTENIMENTO. = *palisada*. *Anticamante il fiume d'Arno aveva in più luogora rattenute e paduli, G. Vill.*
 RATTENUTO, —TA, p. ad. *zatrzymany*. = *baczny, roztropny, ostrożny, umiarkowany*. [złączyć].
 RATTESTARE, v. a. *spoić*.
 RATTEZZA, s. f. *prędkość, szybkość, chyżość, pośpiech*. *In quel mezzo il Sig. Sciarra Colonna partissi con gran — di Roma, Varch. Stor.* = v. ERTA, RIPI-DEZZA.
 RATTIEPIDARE, —DIRE, v. a. *prop. e fig. ostudzić, ochłodzić*.
 RATTIVO, —VA, ad. *porywający, drapieżny*.
 RATTIZZARE, v. a. *rozniecić, rozdmuchać ogień*. = fig. *rozniecić, rozdmuchać*.
 RATTO, —TA, ad. *prędki, szybki, chyży, rączy*. = *urwisły, stromy*. *Così s' allenta la ripa che cade quivi ben ratta dall' altro girone, D. Purg.* = *porwany, umiesiony*. *Quando fu ratto al sommo concistoro, D. Purg.* = av. *prędko, szybko*. *Perch'io mi mossi, ed a lui veni —, D. Inf. Amore a un cuor gentil — s' appiglia, Menz. Ratto ratto, prędnuchno, prędnutenko.* = *raptem, z nagła*.
 RATTO, s. m. *łupież*. = *porwanie*. *Il — d' Elena, d' una vergine, porwanie Heleny, panny*. = *woda płytka ale bystro płynąca*. = *umiesienie, zachwycenie*. = *szcur*. [łanie].
 RATTOPPAMENTO, s. m. *łatanie*.
 RATTOPPARE, v. a. *łatać*.
 RATTORCERE, v. a. *ir. okre- cać, skrećić, obwinąć*.

RATTORE, v. RAPITORE.
 RATTORNIARE, v. a. *prop. e fig. opasać, otoczyć, okrążyć*.
 RATTORTO, —TA, p. ad. *skrećony, kręty*.
 RATTRAIMENTO, v. RATTRAPPATURA.
 RATTRAPPARE, —PIIRE, v. n. *skurczyć się (o nerwach)*. = v. r. *skurczyć się, skulić się*.
 RATTRAPPATURA, s. f. *skurcz nerwów*.
 RATTRARRE, v. n. *ir. skurczyć się (o nerwach)*.
 RATTRATTO, —TA, p. ad. *skurczony*. = *iknięty paraliżem*.
 RATTRISTARE, v. a. *zasmucić*. = v. r. *zasmucić się*.
 RATTURA, s. f. *porwanie kobiety*.
 RAUCEDINE, s. f. *chrypka*.
 RAUCO, —CA, pl. —CI, —CHI, —CHE, ad. *chrypliwy*.
 RAUMLIARE, v. a. *ukorzyć, ukoić, ulagodzić*.
 RAUNARE, ec. v. RADUNARE, ec.
 RAUNCINATO, —TA, ad. *zagięty jak hak*.
 RAVAGLIONE, s. m. *wietrzna ospa, wietrznice*. [chrzan].
 RAVANO, RAVANELLO, s. m.
 RAVERUSTO, RAVIRUSTO, s. m. *dzika winorośl*.
 RAVIGGIUOLO, RAVEGGIUOLO, s. m. *ser kozł*.
 RAVIUOLI, s. m. pl. *pirogi włoskie*.
 RAVIZZONE, s. m. *rzepak*.
 RAVVALORARE, v. a. *dodać siły, mocy, odwagi*. = v. r. *nabrać sił, odwagi*.
 RAVVEDERE, v. n. e r. *ir. upamiętać się, postrzedz się*. *Far — uno, upamiętać kogo*.
 RAVVEDIMENTO, s. m. *upamiętanie*.
 RAVVEDUTO, —TA, p. ad. *upamiętany, ustatkowany*.
 RAVVIAMENTO, s. m. *naprowadzenie na dobrą drogę*.
 RAVVIARE, v. a. *naprowadzić znou na dobrą drogę*. = *poprawić nielad*. = *przywrocić dawną wziętość, sławę*. = v. r. *puścić się w dalszą drogę*.
 RAVVICINARE, v. a. *zbliżyć, przysunąć*. = v. r. *zbliżyć się*.
 RAVVILIRE, v. a. *ir. napełnić strach, odjąć odwagę*.
 RAVVILUPPARE, ec. v. AVVILUPPARE. [mięknąć].
 RAVVICIDIRE, v. n. *ir. roz-*
 RAVVINTO, —TA, ad. *skrepowany, związany*.
 RAVVISARE, v. a. *prze-strzedz, dać znać, donieść*. = *poznać po rysach twarzy*.
 RAVVISTO, —STA, v. RAVVEDUTO.

RAVVIVAMENTO, s. m. od-
życie, ożycie.

RAVVIVARE, v. a. ożywić. =
fig. ożywić, dodać życia, odwa-
gi. = v. r. nabrać życia, od-
wagi.

RAVVOLGERE, v. a. ir. za-
winąć, obwinąć, określić. =
kreślić, toczyć, obracać. —
un disegno in sè, obracać w gło-
wie projekt. = v. r. okryć się,
obwinąć się; fig. okryć się.
Mentre il mondo tutto.... nel
pianto ravvolgesi e nel lutto, *Cast.*
An. parl. = kreślić się, obra-
cać się. = kreślić się, błąkać
się. = fig. długo opowiadać.

RAVVOLGIMENTO, s. m. —
TURA, s. f. obwinienie, określe-
nie. = kręcenie się, płatanie
się, kołowanie. [RE.]

RAVVOLTARE, v. **RAVVOLGE-
RAVVOLTO**, —TA, p. ad. za-
winąć, obwinąć, określić.
= zwinąć w kłębek, skreco-
ny, splątany. = kręty, krzywy.
= koślawy. = fig. zawiłany,
zawiły.

RAZIOCINAMENTO, —NIO, s. m. —
ZIONE, s. f. rozumowanie.

RAZIOCINARE, v. n. rozwi-
mować.

RAZIONABILE, ec. v. **RAGIO-
NEVOLE**, ec. [ny.]

RAZIONALE, ad. m. f. rozum-
RAZIONALITÀ, s. f. rozum-
ność. [cy.]

RAZIONE, s. f. racja, por-
RAZZA [rà-ca], s. f. rasa, ple-
mień, ród. = rodzaj, gatunek. A
niuna parte d' Italia cedulo Tos-
cana che ne produce (di vini) di
inilte razze, *Salvin. Disc.* = Raza
di cavalli, stado koni.

RAZZA [rà-dza], s. f. Ict. raja.
= szprycha.

RAZZARE [dzà-re], **RAZZEG-
GIARE**, v. n. promienić.

RAZZARE [cà-re], v. n. grze-
bać, kopać nogą ziemię (o ko-
niu). [cy, o winie.]

RAZZENTE, ad. m. f. szczypią-
RAZZIMATO, —TA, ad. u-
strojony.

RAZZO, s. m. promień. =
szprycha. = raka, rakietka.

RAZZOLARE, v. a. grzebać (o
kurach). Prov. Cantar bene e —
male, dobrze mówić a źle ro-
bić. Chi di gallina nasce convien
ch' e' razzoli, v. **GALLINA**. = roz-
grzebać, poprzeruwać. = fig.
grzebać, szperać.

RAZZOLATA, s. f. —Lio, s. m.
grzebanie.

RAZZUFFARSI, v. r. znowu
się pobić.

RAZZUMAGLIA, v. **MARMAGLIA**.

RAZZUOLO, s. m. promyk. =
Razuoli delle ruote, szprychy.

RE, pl. **RE**, s. m. król. = król,

głowa, naczelnik. Quei (dice
Nepo) è il re degli usurai, *L. Lip.*
Malm. = król w szachach. =
Re di picche, di fiori, król win-
ny, żółędny. = Re quaglio o delle
quaglie, Ornit. chrusciel, der-
kacz.

REALDIRE, v. a. ir. sądzić
powtórnie sprawę.

REALE, ad. m. f. królewski.
Alla —, av. po królewsku; fig.
szczerze, otwarcie. = rzeczy-
wisty, rzetelny, istotny. = ot-
warty, szczerzy. = *Leg. rze-
czowoy, majtkowoy.* = e **REALI-
STA**, s. m. rojalista.

REALMENTE, av. po królew-
sku. = rzeczywiście, istotnie.
= szczerze, otwarcie.

REALTA, —TATE, —TATE, s. f.
rzeczywistość.

REAME, s. m. królestwo.

REAMENTE, av. niegodziwie,
występnie.

REASSUMERE, v. **RIASSUMERE**.

REATINO, s. m. Ornit. mysz
królik.

REATO, s. m. lat. wina, wy-
kroczenie, przestępstwo.

REAZIONE, s. f. reakcja, od-
działywanie.

REBBIO, s. m. ząb u widel-
lub widelca. [BELLO, ec.]

REBELLE, **REBELLIONE**, v. **RI-
RECADIA**, v. **RICADIA**.

RECALCITRANTE, ad. m. f.
odwierzgający, krnąbrny, u-
party.

RECAMENTO, s. m. przynie-
sienie, sprawienie. — di gioia,
sprawienie radości.

RECAPITARE, —TO, v. **RICAP-
PITARE**, ec.

RECAPITOLARE, —ZIONE, v.
RICAPITOLARE, ec.

RECARE, v. a. e. r. przynosić,
przyniesić. — soccorso, niesić,
przyniesić pomoc. — danno, przy-
nieść, sprawić szkodę. — fasti-
dio, sprawić nudę, nudzić. —
meraviglia, sprawić zadziwie-
nie. = przypisywać. — a colpa,
przypisywać winę. Dunque suso
a Macon recar mi giova il miracol
dell' opra, *Tass. Ger.* = przy-
wieść do czego, skłonić, nakło-
nić. = sprowadzić, zreduko-
wać. = przynieść wiadomości,
oznajmić. = Recare ad effetto,
przywieść do skutku. — a di-
struzione, a niente, zniszczyć,
w niewzeczność. — in uno, in
una, znieść do kupy, oddać do
spólnego użycia. — d' una lin-
gua in un' altra, przełożyć z je-
dnego języka na drugi. — a fine,
a perfezione, doprowadzić do
końca, do doskonałości. — a
luce, wydać na świat, ogłosić.
— in servitù, przywieść do nie-
woli. — in carta, przeniesić na

papier, napisać. = Recarsi, u-
dać się dokąd. — addosso, in
spalla, wziąć na plecy. — ad-
dosso alcuna cosa, podjąć się
czego. — in braccio, in mano,
wziąć na ręce, w ręce. — un'
ingiuria o recarsela, mieć się za
obrażonego. — a gloria, poczy-
tywać sobie za cwał. — a
mente, a memoria, przywodzić
sobie na pamięć. — a noia, za-
cząć się czem nudzić, brzydzić.
— le mani al petto, położyć ręce
na pierściach. — sopra di sè, stać
o swej mocy. — in sè stesso, wejść
w siebie, zebrać swe myśli, du-
cha. — una cosa in buona o in
cattiva parte, brać co za dobre,
za złe.

RECATA, s. f. przyniesienie.
— di piatti sulla mensa, danie na
stół. = Recate della morte, char-
kot śmiertelny.

RECATORE, s. m. —TRICE,
s. f. przynosiciel.

RECATURA, s. f. oplata za
przyniesienie, przywiezienie.

RECCHIATA, s. f. **RECCHIONE**,
s. m. v. **ORECCHIATA**.

RECEDERE, v. n. ustąpić
w tył, cofnąć się. = odstąpić od
czego, zaniechać pretensyi.

RECEDIMENTO, s. m. ustą-
pienie w tył, cofnięcie się.

RECENTE, ad. m. f. świeży,
nie dawny.

RECENTEMENTE, av. świe-
żo, niedawno.

RECERE, v. n. bluź, bluźić.

RECESSO, s. m. ustęp. = u-
stronie, zakątek, kryjówka. =
Recesso di febbre, *Med.* ustanie
febry. [COLO.]

RECCETACOLO, v. **RICETTA-
RETTIVO**, —VA, ad. od-
bierający, przyjmujący.

RECCETTO, —TA, ad. * przy-
jęty.

RECCETTORE, s. m. gospo-
darz przyjmujący w swym do-
mar. [= v. **RICETTA**.]

RECEZIONE, v. **RICEVIMENTO**.

RECIDERE, v. a. ir. odciąć. =
zgladzić, wytepić. Pria tu l'in-
degna stirpe recidi, *Filic.*

RECIDIVA, s. f. recydywa,
wypadnienie na nowo w choro-
bę, w grzech.

RECIDIVO, —VA, ad. ten co
dostał recydywy; wypadający
na nowo w grzech. [krąg.]

RECINTO, s. m. obwód, o-
RECIPÉ, s. m. recepty.

RECIPIENTE, s. m. *Chim. reg.*
cypiens, przyjemnik, naczynie
podstawione pod dziób alembi-
ka albo retorty, i służące do
odbierania płynu destylowa-
nego. = dzwón w machinie
pneumatycznej.

RECIPIENTÉ, ad. m. f. odbi-

rający. = fig. ujmujący, uprzejmy.

RECIPROCAMENTE, av. obopólnie, wzajemnie.

RECIPROCAZIONE, s. f. — MENTO, s. m. wzajemność. — del pendolo, v. VIBRAZIONE.

RECIPROCO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. wzajemny, obopólny. = Verbo reciproco, Gram. słowo zaimkowe.

RECISO, —SA, p. ad. odcięty, ucięty, podcięty. Capo reciso, odcięta głowa. E già morendo Eurialo cae... qual reciso dal vomero languisce purpureo fiore, Car. En. = przecięty. Come chi trova suo cammin reciso, D. Par. = fig. krótki, zwięzły. Con recisa risposta... se gli tolse dadosso, Bocc.

RECITA, s. f. granie sztuki na teatrze.

RECITABILE, ad. m. f. mogący być granym na teatrze.

RECITAMENTO, s. m. opowiadanie.

RECITARE, v. a. opowiadać. = recytować, wydawać lekcję. — una commedia, grać komedję. — l'offizio, odmawiać pacierz.

RECITATIVO, s. m. Mus. spiew z muzyką w którym się wyspiewują dobitniej wyrazy.

RECITATORE, s. m. mówiący z pamięci, aktor. = v. RELATORE.

RECITAZIONE, s. f. opowiadanie. = recytowanie, deklamowanie.

RECITICCIO, s. m. bluociny. = fig. paskudstwo.

RECLAMARE, v. n. krzyknąć na co, zwołać że się na to nie pozwala.

RECLAMO, s. m. —MAZIONE, s. f. reklamacya.

RECLINARE, v. a. oprzeć na czem. = v. r. oprzeć się na czem.

RECLINATORIO, s. m. miejscę odpoczynku.

RECLUTA, s. f. pobór rekrutów. = rekrut.

RECLUTARE, v. a. brać rekrutów. = fig. zastąpić, dopełnić. [ślac.]

RECOGITARE, v. n. rozmyślać.

RECOGNIZIONE, v. r. ROGNIZIONE. [godny.]

RECOLENDO, —DA, ad. czci.

RECONCILIARE, ec. v. RICONCILIARE, ec.

RECONDITO, —TA, ad. ukryty, tajemny, niedociekły, niezbadany. I reconditi secreti di natura, Gal. Lett.

RECREARE, RECRIARE, v. R. CREARE. [waka, zabawa.]

RECREAZIONE, s. f. rozry-

RECRIMINARE, v. a. Leg. nawzajem oskarżać oskarżyciela.

RECRIMINAZIONE, s. f. Leg. oskarżenie skarżącego, domaganie się aby oskarżyciel za potwarz był skazany.

RECUPERARE, v. a. znowu odzyskać, powetować szkodę.

RECUPERAZIONE, s. f. odzyskanie. = Recuperazione della salute, odzyskanie zdrowia, wyzdrowienie.

RECUSA, v. R. ICUSA.

RECUSABILE, ad. m. f. zastępujący na odrzucenie.

RECUSANTE, ad. m. f. odrzucający, nieprzyjmujący.

RECUSARE, v. R. ICUSARE.

RECUSAZIONE, s. f. odrzucenie, odmówienie, zaprzeczenie. [dziczka.]

REDA, s. m. f. dziedzic, dziedzic.

REDAGGIO, s. m. dziedzictwo.

REDARE, v. EREDITARE.

REDARGUIRE, v. a. ir. zbijać dowody, zaprzeczać. Nè manca chi redarguisca tutto quello che si dice di Costantino e di Silvestro, Guicc. Stor. = ganić, strofować, wyrzucać.

REDARGUZIONE, s. f. nagana, zgromienie. [czka.]

REDATRICE, s. f. dziedzic.

REDDIRE, v. n. ir. t powrócić. E se tu mai nel dolce mondo regge, dimmi! D. Inf. E nullo forse de' nemici rediva onde si mosse, Mont.

REDE, v. REDA.

REDENTO, —TA, p. ad. odkupiony.

REDENTORE, s. m. Zbawiciel, odkupiciel. [cielka.]

REDETRICE, s. f. odkupienie z niewoli, wykupno. = odkupienie, zbawienie. = ratunek. Quasi senza alcuna — tutti morivano, Bocc.

REDIFICARE, v. RIEDIFICARE.

REDIFICATORE, s. m. ten który co odbudował, do dawnego przywrócił stanu.

REDIFICAZIONE, s. f. odbudowanie.

REDIMERE, v. a. ir. odkupić, wykupić. = v. r. wykupić się, uwolnić się.

REDIMIBILE, ad. m. f. mogący być odkupionym.

REDIMIBILITÀ, s. f. możność odkupienia.

REDIMIRE, v. a. ir. uwieńczyć. Di seconda corona redimita fu per Onorio... la santa voglia d'esto archimandrita, D. Par.

REDINE, s. f. pl. lejce. = fig. wodza; hamulec.

REDINTEGRARE, —ZIONE, ec. v. REINTEGRARE, ec.

REDIRE, v. REDDIRE, ec.

REDITÀ, REDITAGGIO, v. RITAGGIO.

REDITURO, —RA, ad. mający powrócić.

REDIVIVO, —VA, ad. odżyły, smartwychwstały.

REDUCE, ad. m. f. powracający, przybyły skąd na swe dawne miejsce.

REDIFICARE, v. RIEDIFICARE.

REFATUOLO, s. m. nicarz.

REFE, s. m. nić kręcona. Cucire a — doppio, prov. jednego i drugiego wyprowadzić w pole.

REFERENDARIO, s. m. referendarz. = szpieg.

REFERIMENTO, s. m. odniesienie, zdanie sprawy. = Referimento di grazie, złożenie dzięków, dziękczynienie.

REFERIRE, v. RIFERIRE.

REFERTO, s. m. douiesienie, raport, relacya; opowiadanie, powieść. [ktarz.]

REFETTORIO, s. m. refe-

REFEZIONARE, v. n. jeść, posilać się.

REFEZIONE, s. f. naprawienie, nagrodzenie szkody. = posilenie się, posiłek, jadlo.

REFIZIARE, v. a. posilić, pokrzepić siły jedzeniem.

REFLESSIONE, v. a. Pitt. wyrzucić odbicie światła.

REFLESSATO, —TA, ad. odbity.

REFLESSIBILE, ad. m. f. odbijający się (o świetle).

REFLESSIBILITÀ, s. f. odbijanie się światła.

REFLESSIONE, s. f. odbicie światła. = fig. uwaga, reflexya.

REFLESSIVO, —VA, ad. odbijający.

REFLESSO, s. m. odbicie światła. = światło odbite. = p. ad. odbity. Iraggi riflessi, promienie odbite.

REFLETTERE, v. a. ir. odbijać światło. = Reflettere in altrui la colpa, zwałać na kogo winę. E facilmente ogni scusa s'ammette quando in amor la colpa si riflette, Ar. Or. Fur. = v. a. reg. rozważać, zastanawiać się, namyślać.

REFLUSSO, s. m. odplyw morza.

REFOCILLARE, v. a. posilić, pokrzepić. = v. r. posilić się, nabrać sił.

REFOLO, s. m. nagły wydmuch wiatru z brzegów morskich.

REFRANGERSI, v. r. ir. łamać się (o świetle).

REFRANGIBILE, ad. m. f. łamiący się.

REFRATTARIO, —RIA, ad. wyłamujący się z karności woj-

skowej, nieposłuszny, krnąbrny.

REFRATTO, —TA, p. ad. *złmany* (o promieniach światła).

REFRAZIONE, s. f. *tamanie swiatla*.

REFRIGERANTE, ad. m. f. *chłodzący*. = s. m. *ochłodnik przy alembiku*.

REFRIGERARE, v. a. *chłodzić*. = v. r. *ochłodzić się*.

REFRIGERATIVO, —VA, —TORIO, —RIA, ad. *chłodzący*.

REFRIGERAZIONE, s. f. *chłodzenie*.

REFRIGERIO, s. m. *ochłoda*.

REFUGGIO, —GIO, s. m. *ucieczka, schronienie, przytułek*.

REFULGERE, v. RIFULGERE.

REGALABLE, ad. m. f. *wart być ofiarowanym*.

REGALARE, v. a. *ofiarować, darować, podarować*. = Regalar le vivande, i piatti, *zaprawiać potrawy*.

REGALATO, —TA, p. ad. *ten któremu co padarowano*. = *zaprawiony*. Vivanda, cosa regalata, *przysmaczek*.

REGALE, ad. m. f. *królewski*. = Acqua —, v. REGIO. = s. m. *regal, pozytywka*.

REGALIA, s. f. *prawo służące dawniej królom pobierania dochodów z wakujących biskupstw, opactw i t. d.*

REGALISTA, s. m. *trzymający beneficjum duchowne z którego dochód należał do króla*. = *rojalista*.

REALMENTE, v. REALMENTE.

REGALO, s. m. *dar, podarunek*.

REGALUCIO, s. m. dim. *podarunczek*. [dziach.]

REGATA, s. f. *wyciągi na łodzi*.

REGATE, s. m. *król*.

REGENERARE, v. a. *odrodzić*.

REGENERAZIONE, s. f. *odrodzenie*.

REGGE, s. f. † *brama, drzwi*.

REGGENTE, s. m. f. *regent, regientka panstwa*. = *rektor szkoły*.

REGGENZA, s. f. *regencya*.

REGGERE, v. a. er. ir. *utrzymać, podierać, dzwigać, podeprzeć, oprzeć*. E con le mani si regge la faccia, *Fort. Ricc.* = *rządzić, władać*. Resse la terra dove l'acqua nasce, *D. Purg.* I' mi fido in colui che 'l mondo regge, *Petr.* = *wytrzymać, wytrzymać*. Ai colpi lor non reggerian le incudi, *Ar. Or. Fur.* — al tormento, *wytrzymać torturę*. — alle fatiche, *wytrzymać, znieść trudy*. Reggerbbero i miei vecchi genitori a tanta sventura? *Silv. Pel. M. P.* = *żywić się, utrzymać się*. Di

frutte colte or d'una or d'altra pianta, e d'acqua pura la sua vita resse, *Ar. Or. Fur.* Non tiran paga, reggonsi d'accato, *L. Lipp. Malm.* = *wycierpieć, znieść cierpliwie*. E poi io ho retto più d'un anno questa vedovanza. = *Reggere con alcuno, żyć z kim w zgodzie*. = *Reggere fra mano, wspierać, dopomagac*. = *Reggere al martello, rozciągać się pod młotem*. = *trwać, utrzymać się*. La podestà de' dieci non resse oltre a due anni, *władza dziesięciu nie trwała dłużej jak przez dwa lata*. = *Reggersi in piede, trzymać się na nogach, ustać na nogach*.

REGGIA, s. f. *pałac królewski*.

REGGIBILE, ad. m. f. *mogący wytrzymać co*.

REGGIMENTO, s. m. *rząd*. = *podpora, podstawa*. = *pulk*. = † *ruch, giest*. La divina luce più espeditamente raggia, cioè nel parlare e negli atti, che reggimenti e portamenti sogliono essere chiamati, *D. Conv.*

REGGITORE, s. m. —TRICE, s. f. *rządca, rzączyni*.

REGIAMENTE, av. *po królewsku*.

REGICIDA, s. m. *królóbójca*.

REGICIDIO, s. m. *królóbójstwo*.

REGINA, s. f. *królowa*. = *królowa w szachach*.

REGIO, —GIA, ad. *królewski*.

= *Acqua regia, Chim. woda królewska, kwas saletro-solny*.

REGIONE, s. f. *kraj, kraina*. = *strona nieba*. Nel detto anno... apparve in cielo la stella cometa... quasi nella — del segno del Tauro, *G. Vill.*

REGISTRARE, v. n. *zapisać w rejestr*.

REGISTRATURA, s. f. *rejestratura*.

REGISTRO, s. m. *rejestr*. = *rejestr w organach*. Mutar —, *odmienić zdanie, tryb życia; zmienić plan; odmienić rozmowę*.

REGNANTE, ad. m. f. *panujący*. = s. m. *król, monarcha*.

REGNARE, v. n. *królować, panować*. = *panować, (o wie- trze)*. = *fig. panować nad czem*. Regnano i sensi, e la ragione è morta, *zmysły panują a rozum jest bezwładny*.

REGNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *król, królowa*.

REGNICOLO, —LA, ad. e s. *obywatel królestwa*.

REGNO, s. m. *królestwo*. = *Regno celeste, królestwo niebieskie*. Dante nazywa *czyściec* il secondo regno. E canterò di

quel secondo regno, ove l'umano spirito si purga, *D. Purg.* = *Regno animale, vegetale, minerale, królestwo zwierząt, i t. d.* = *tyara*. Dirò come Papa Clemente, per salvare i regni con tutta la quantità della Camera Apostolica, mi fece chiamare, *Cell. Vit. v. TRIBEGNO*.

REGOLA, s. f. *regula, prawidło*. = *regula zakonna*. = *klasztor, zakon*. = *Arit. Regola aurea, la — del tre, regula złota, regula trzech*. = *dieta*. Stare a —, o sulla —, *być na diecie*. [lamin.]

REGOLAMENTO, s. m. *regulament*.

REGOLARE, v. a. *regulować*. = v. r. *prowadzić się, postępować*.

REGOLARE, ad. m. f. *regularny, foremny*. = *regularny, postępujący podług pewnych prawideł*. = *regularny, porządkny*. Truppa —, *wojsko regularne*. = *regularny, akuratywny, dokładny*. = *regularny, zakonny*.

REGOLARITÀ, —TADÉ, —TADÉ, s. f. *regularność*. = *regularność, foremność*. = *ściśle przestrzeganie prawideł*. = *zakon, życie zakonne*.

REGOLARMENTE, —TAMENTE, av. *regularnie*.

REGOLATORE, s. m. *regulator, dyrektor*. = *regulator, machina hydrauliczna, do mierzenia pędu wody w rzecze*. = *regulator, sztuka w machinach, zegarach, nadająca jednostajność ruchu*.

REGOLATRICE, s. f. *regulatorka*.

REGOLETTO, s. m. dim. *linijka*. = *Arch. listewka, obwódka*.

REGOLINA, s. f. *strogan w którym przedają w poście ryby smażone, i t. d.*

REGOLIZIA, s. f. *lukrecya*.

REGOLO, s. m. *królik*. = *potomek królów*. = *bazyliżek, wąż*. = *linia do liniowania*. Arch. obwódka, listewka. = *listwa w robotach stolarskich*.

REGRESSO, s. m. *powrót*. = *Leg. regres, prawo powrócenia do beneficjum którego się zrzekło*. Aver —, *mieć prawo do zwrótu czego, do dóbr czyich*.

REGURGITARE, v. n. *łać się przez wierzch, wylać, wezbrać*. [cony.]

REIETTO, —TA, ad. *odrzuć*.

REINA, s. f. *królowa*. = *karp*.

REINCIDENZA, v. RICADUTA.

REINTEGRARE, v. a. *przywrócić do dawnego stanu, do posiadania*.

REINTEGRAZIONE, s. f. przywrócenie do dawnego stanu, do dóbr.

REINVIARE, v. a. na nowo zaprosić.

REITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. karogodność = złość, grzech, przewinienie, wina.

REITERABILE, ad. m. f. mogący być powtórzonym.

REITERARE, v. a. powtórzać, ponawiać.

REITERATAMENTE, av. kilkakrotnie.

REITERAZIONE, s. f. —MEN-TO, s. m. powtórzenie.

RELASSAMENTO, s. m. rozwołnienie.

RELASSARE, v. a. rozwołnić, rozpuścić = odpuścić, przebaczyć, darować, v. RILASCIARE. = v. RISTORARE.

RELASSAZIONE, s. f. rozwołnienie = darowanie winy, zmniejszenie kary. = o-pieszalność.

RELASSO, s. m. Eccl. na nowo popadły w herezję.

RELATIVAMENTE, av. względnie. [względny]

RELATIVO, —VA, ad. Gram.

RELATORE, s. m. —TRICE, s. f. zdający sprawę, donoszący o czem.

RELAZIONCELLA, s. f. dim. krótka powieść.

RÉLAZIONE, s. f. relacja, raport, zdanie sprawy. = opowiadanie, powieść. = względ, stosunek.

RELEGARE, v. a. postać na wygnanie.

RELEGATORE, s. m. posyłający na wygnanie. [nie]

RELEGAZIONE, s. f. wygnanie

RELIGIONARIO, s. m. wyznający religię reformowaną.

RELIGIONE, s. f. religia, cześć oddawana Bogu. = religia, wyznanie, wiara. — dominante, religia panująca. = reguła, zakon. Entrare alla —, wstąpić do zakonu. [gijnie]

RELIGIOSAMENTE, av. religio-

RELIGIOSITÀ, s. f. religijność.

RELIGIOSO, —SA, ad. religijny. — s. m. zakonnik.

RÉLIQUA, RELIQUA, s. f. reszta, szczątek, ostatek. = Reliquie, pl. relikwie.

RELIGUIARIO, —QUIERE, s. m. relikwiarz.

RELUCERE, v. RILUCERE.

RELUTTANZA, s. f. opór, wstręt.

REMA, s. f. Med. katar.

REMAIO, s. m. ten co robi wiosła.

REMARE, v. a. płynąć za pomocą wiosel.

REMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. zakatarzony. = fig. dziwny. Parmi ben che il ciel predica un evento più rematico, Red. Bacc.

REMATISMO, v. REUMATISMO.

REMATORE, s. m. wioslarz.

REMEGGIO, s. m. wiosła u statku.

REMENSO, —SA, ad. zmierzony. = rozważony.

REMIGANTE, ad. REMIGATORE, s. m. wioslarz. [slem]

REMIGARE, v. n. robić wiosła

REMIGIO, v. REMEGGIO.

REMINISCENZA, —ZIA, s. f. przypominanie, wspomnienie.

REMINISCITIVA, s. f. władza przypominania.

REMISSIBILE, ad. m. f. odpustny.

REMISSIONE, s. f. odpuszczenie grzechów, darowanie wrry. = sfolgowanie, zwolnienie. = zwolnienie choroby.

REMITO, REMITORIO, † v. ROMITO, ec.

REMO, s. m. wiosło. = kara na galerach. Uom che al — è dannato, skazany na galery.

REMORA, s. f. Ict. trzymonau.

REMOTO, —TA, ad. odległy.

REMOZIONE, s. f. oddalenie.

REMUNERAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. wynagrodzenie, nagroda. [grodzie]

REMUNERARE, v. a. wynagrodzić.

REMUNERATORE, s. m. wynagrodziciel.

REMUNERATORIO, —RIA, ad. Leg. tyżący się wynagrodzenia.

RENA, s. f. piasek. Fondare, seminare in —, fig. budować na piasku.

RENACCIO, s. m. piaszczyna.

RENAIO, s. m. piaskownia.

RENAIOLO, —IOLO, s. m. przedający piasek.

RENALÉ, ad. m. f. nerkowy.

RENDERE, v. a. ir. oddać, zwrócić. — colpo per colpo, pan per focaccia, la pariglia, oddać wet za wet. = wydawać, przyznosić zysk (o gruntach, domach, summach, i t. p.) = oddać, poddać. — una città, una fortezza, poddać miasto, twierdzę. Z przymiotnikami znaczy: zrobić, uczynić — vano, uczynić próżnem, nadaremnm. — più chiaro, wyjaśnić. — avvisato, wiadomić. = wykładac, tłumaczyć. Alcuno la terra e 'l mare e 'l ciel misura, e render sa tutte le cose a pieno, ec. Ar. Or. Fur. = spuszczać (o piórze). = Render aria, przypominac kogo, być podobnym. — grazie, złożyć dzięki. — un

buon servizio, oddać usługę. — l'anima, lo spirito, oddać ducha. — l'onore, wrócić honor.

— lume, rzucac światło. — odore, wydawać woń. — partito, voto, dać głos, kreskę. — ragione, v. RAGIONE. — suono, wydawać głos (o instrumenciech).

— testimonianza, złożyć świadectwo, zeznac. — voce, risposta, odpowiedzieć = v. r. Renderisi, poddać się, uleż. — vinto, uznać się za zwyciężonego.

Renderiti vinto, e per tua gloria basti, che dir potrai che contra me pugnasti, Tass. Ger. = Renderisi in un luogo, udać się dokąd. = stać się, zostać. — monaco, zostać mnichem. [LE]

RENDEVOLE, v. ARRENDEVO-

RENDIMENTO, s. m. oddanie, zwrócenie. = Rendimento di grazie, złożenie dzięków, dziękczynienie. — di conti, zdanie rachunków, zdanie sprawy. [ta]

RENDITA, s. f. dochód, intra

RENDITORE, s. m. oddawca.

RENDITUZZA, s. f. dim. intratka.

RENDUTO, —TA, p. ad. oddany, v. RENDERE.

RENE, s. m. RENI, pl. m. e f. nerka, nerki. = Le reni, krzyżę, plecy. Ed andavam col sol nuovo alle reni, D. Purg. Dar le reni, fig. podać tył, uciec.

RENELLA, s. f. piaseczek. = Med. piasek z którego się kamień tworzy. Le renelle... appoco appoco si agglutinano insieme, e ne producono i calcoli, Red. Cons. med.

RENICCIO, s. m. piasek na brzegach rzek.

RENISCHIO, —CHIA, RENISTIO, —TIA, ad. piaszczysty. = s. m. piaszczyna.

RENITENTE, ad. m. f. uparty.

RENITENZA, s. f. uporczywość.

RENNA, s. f. Zool. renifer.

RENOSICCIÓN, —CIA, ad. piaszkowaty.

RENOSITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. piaszczystość. [sty]

RENOSO, —SA, ad. piaszczysty.

RENUNZIA, s. f. zrzeczenie się. [ziare, ec]

RENUNZIARE, ec. v. RINUNZIARE.

RENUZZA, s. f. piaseczek.

REO, REA, ad. obwiniony. = winny, występny. = zły, przewrotny, niegodziwy. Perché morte fura prima i migliori e lascia stare i rei? Petr. = nie-szczęśliwy. Interromper conveni questi anni rei, Petr. = szkodliwy. Gite con lor, ch' e' non saranno rei, D. Inf. idźcie z nimi, oni wam nic złego nie zrobią. = zły, lichy, nędzny.

Della novella etade e della vecchia scorrisi in pria gli scrittori o buoni o rei, *Menz. Art. poet.* = s. m. *wina, występkek.* = winowajca.
 REOBARBARO, s. m. rubarbarum.

REPARABILE, ad. m. f. dający się naprawić.

REPARARE, v. a. naprawić. = powetować stratę.

REPARATORE, s. m. —TRICE, s. f. wynagradzający, wetujący.

REPARAZIONE, s. f. naprawa, reparacja. = powrócenie krzywd, wynagrodzenie szkody. = środek, lekarstwo.

REPARTIRE, v. RIPARTIRE.

REPATRIARSI, v. r. powrócić do ojczyzny.

REPATRIAZIONE, s. f. powrót do ojczyzny.

REPELLERE, v. a. ir. odepchnąć, odeprzeć; odrzucić, usunąć.

REPENNARE, v. RIMPENNARE.

REPENTAGLIO, s. m. niebezpieczeństwo. Mettere a —, narazić na niebezpieczeństwo, na szwank, na uszczerbek.

REPENTE, ad. m. f. nagły, niespodziany. = przykry, urwisty, stromy. = av. nagle. Di —, z nagła.

REPENTEMENTE, av. nagle.

REPENTINO, —NA, ad. nagły, niespodziany.

REPÈRE, v. n. lat. pełzać, czolgać; ślać się po ziemi (o roślinach).

REPERIBILE, ad. m. f. mogący być znalezionym.

REPERIRE, v. RITROVARE.

REPERTO, —TA, p. ad. znaleziony. Fede ed innocenza son reperte solo ne' pargoletti, *D. Par.* [torium.

REPERTORIO, s. m. reper-

REPETERE, v. a. powtarzać.

REPETIO, REPITIO, s. m. † kłótnia, sprzeczka. = żal, smutek.

REPETITORE, s. m. powtarzacz. = repetytor. = krytyk.

REPETIZIONE, s. f. powtarzanie.

REPLETO, v. RIEMPIUTO.

REPLEZIONE, s. f. *Med.* przeładowanie żołądka. = zbytńia obfistość humorów.

REPLICA, s. f. —MENTO, s. m. powtórzenie. = replika, odpowiedź.

REPLICARE, v. a. wrócić do czego, powtórzyć. = v. n. odpowiedzieć, odrzec. = odpowiadać, rezonować, sprzeczać się.

REPLICATAMENTE, av. kilk-
 kę nawrotami.

REPLICAZIONE, s. f. powtarzanie, wracanie do czego. = odpowiadanie, odpowiedź.

REPOSITORIO, s. m. skład.

REPRENSIBILE, ad. m. f. naganny. [NE.

REPRESSIONE, v. RIPRENSIO.

REPENSORIO, —RIA, ad. tyzczący się nagany.

REPRESSO, —SA, REPRIMATO, —TA, p. ad. v. REPRIMERE.

REPIMENTO, s. m. przytłumienie, powściągnięcie, pohamowanie, uskromienie.

REPRIMERE, v. a. ir. przytłumić, powściągnąć, pohamować, uskromić, ukrocić.

REPROBABLE, ad. m. f. naganny.

REPROBO, —BA, ad. potępiony od Boga.

REPROMISSIONE, s. f. powtórne przyobiecanie.

REPROVARE, —BARE, v. a. potępiać, szkanić, zgromić. = potępić, skazać na potępienie wieczne.

REPROVAZIONE, —BAZIONE, s. f. zganienie, zgromienie, potępienie. = wieczne potępienie.

REPUBBLICA, s. f. rzeczpospolita.

REPUBBLICANO, —NA, ad. e s. republikanski, republikanin.

REPUBBLICANTE, ad. m. f. żyjący w rzeczpospolitej.

REPUBBLICONE, s. m. zapalony republikanin.

REPUDIARE, v. a. odrzucić, odepchnąć, nieprzyjąć. = odprawić żonę, rozwieść się.

REPUDIO, s. m. odprawienie żony.

REPUGNANTE, ad. m. f. odpychający, odrażający, sprzeciwny, przeciwny.

REPUGNANTEMENTE, av. ze wstrętem, z odrazą.

REPUGNANZA, —ZIONE, s. f. wstręt, odraża. = sprzeczność, niezgodność.

REPUGNARE, v. n. sprzeciwiać się, niezgadzać się. Questo repugna all'esperienza, *Gal. Dial.*

REPULSA, s. f. odmówienie.

REPULSARE, v. a. odpychać, odrzucać, odmawiać.

REPULSAZIONE, REPULSIONE, v. RIPULSIONE.

REPULSIVO, —VA, ad. odpychający, odstręczający, odrzucający. = odptierający, dający odpor.

REPULSO, —SA, ad. odepchnięty, odparty, odrzucony.

REPÙTARE, v. a. e n. sądzić, poczytywać, mniemać. Copernico reputa la terra esser un globo simile ad un pianeta, *Gal. Dial.*

REPUTAZIONE, —ANZA, s. f. sąd, zdanie, mniemanie. = dobre imię, wzięłość, reputacja.

Venire in —, nabyć dobrego imie-

nia, wzięłości. Stare in sulla —, dbać o swoą reputacyę.

REQUIARE, v. n. odpoczywać.

REQUIE, —IA, s. f. spoczynek. = wieczny odpoczynek. Messa da —, msza żałobna.

REQUISITO, —TA, ad. wymagany, żądany, potrzebny.

= s. m. potrzebne przymioty, usposobienie.

REQUISIZIONE, s. f. wymaganie, żądanie. [sta.

RESA, s. f. poddanie się miar-

RESCINDERE, v. a. ir. odciąć, uciąć. = fig. zmiesć, skasować, obalić.

RESCISSIONE, s. f. odcięcie, ucięcie. = fig. zniesienie, skasowanie, obalenie.

RESCISSO, —SA, p. ad. v. RESCINDERE.

RESCISSORIO, —RIA, ad. *Leg.* tyzczący się skasowania.

RESCRITTO, s. m. reskrypt, postanowienie. = p. ad. v. RESCRIVERE.

RESCRIVERE, v. a. ir. przepisać, przekopiewać. = odpisać, odpowiedzieć na piśmie na prozbie. [rzynac.

RESECCARE, v. a. odcinać, ob-

RESERVARE, v. R. RISERBARE.

RESERVAZIONE, s. f. *Leg.* zastrzeżenie sobie czego.

RESIDENTE, ad. m. f. mieszkający, osiadły. = s. m. rezydent przy obcym dworze.

RESIDENZA, —ZIA, s. f. mieszkanie, rezydencya. = *Med.* siedzisko choroby. = osad, f. us. = baldachim. = cahun, kir.

RESIDENZIALE, ad. m. f. rezydencyonalny.

RESIDUALE, ad. m. f. resztujący, pozostały.

RESIDUARE, v. a. e n. zostawić resztę.

RESIDUO, —DUA, ad. pozostały. = s. m. reszta, ostatek, szczatek.

RESILLENZA, s. f. odskok.

RESINA, v. RAGIA.

RESINIFERO, —RA, ad. wydający żywicę. [czyni.

RESINOSO, —SA, ad. żywi-

RESISPICENZA, s. f. postrze-

żenie się w błędsze, upamiętanie się. [pór.

RESISTENZA, s. f. opór, od-

RESISTERE, v. n. opierać się, stawiać opór, dać odpór. = wytrzymać co. — al taglio, być twardym do rąbania.

RESO, —SA, p. ad. v. RENDERE.

RESOLUTAMENTE, av. koniecznie. = rezolutnie, smialo.

RESOLUTIVO, —VA, ad. rozpyszczający, rozpędzający humory. = Metodo resolutivo, metoda analityczna, rozbiortowa.

RESOLUTO, —TA, p. ad. roz-

puszczony. = av. v. RESOLUTAMENTE.

RESOLUTORIO, —RIA, ad. Leg. rozwiązujący umowę.

RESOLUZIONE, s. f. rozpuszczenie, rozkład ciała. = rozwiązanie kwestyi, decyzja. = rezolucya, determinacja.

RESOLVERE, v. RISOLVERE. RESPETTIVAMENTE, av. względnie.

RESPETTIVO, —VA, ad. względny, odnoszący się do każdego w szczególności. = nieśmiały.

RESPIGNERE, —NGERE, v. a. ir. odepchnąć, odeprzeć.

RESPINTO, —TA, p. ad. odparty. Così fur quei che pria spingean, respinti, Cast. An. parl.

RESPIRABILE, ad. m. f. oddychalny. [dech.]

RESPIRAMENTO, s. m. od-
RESPIRARE, v. n. oddychać. = fig. żyć. = odetchnąć, wypocząć. = wyizwiać, wyparować. = D. Par. † przemówić do kogo. [wciążąco.]

RESPIRATIVO, —VA, ad. oży-
RESPIRAZIONE, s. f. oddychanie. = odetchnienie.

RESPIRO, s. m. dech, oddech. = wolność działania. = pauza, przestanek. = oczekiwanie wyplaty.

RESPITTO, v. RISPITTO.

RESPONSIONE, RESPONSO, v. RISPOSTA.

RESPONSIVO, —VA, ad. zawierający odpowiedź.

RESSA, s. f. naleganie, natrętna prośba. = tłum, ciżba. = v. RISSA.

RESTA, s. f. puzyra, waga, ość u kłosa. = ość ryby, pacjent od głowy do ogona. = wianek cebuli, czosnku. = tok. Mettere la lancia in —, włożyć kopię do tuku. E al terzo suon mette la lancia in —, Ar. Orł. Fur. = liżzaj na nogach końskich. = przestanek. Senza —, bez przestanku.

RESTANTE, s. m. reszta. = ad. m. f. reszujący, pozostający.

RESTARE, v. n. być, zostać. In quel castel non resta anima viva, Bern. Orł. = przestać, ustać. La bufera infernal che mai non resta, D. Inf. = zatrzymać się, stanąć. — in dietro, przystać się, zostać z tyłu. Non t'incasca — a parlar meco, D. Inf. = poprzestąć, zamiechać, dać pokój. Sono ancora molti che non sanno — di dire, Cas. Galat. = Restare ad avere, należec się jeszcze komu. — in piedi, prop. e fig. stać, trzymać się na nogach. — d' accordo, zgadzać się na co. — in asso v.

NASSO. — contento, morto, maravigliato, być rad, i t. d. = † zgodzić się, umówić się. E restati di quel che far dovevano, n' andarono alle faccende, Lasc. Nov. Avete voi mandato ad effetto quanto noi restammo? Lasc. Com. = v. r. zatrzymać się, stanąć.

RESTATA, s. f. reszta, koniec.
RESTAURAMENTO, s. m. restaurowanie.

RESTAURARE, v. a. restaurować, naprawić, odnowić. = odzyskać. = poprawić wadę, błęd. = wynagrodzić szkodę.

RESTAURATORE, s. m. —
TRICE, s. f. restaurator, odnowiciel.

RESTAUZIONE, s. f. restauracja, odnowienie, odbudowanie. = wynagrodzenie szkody. = fig. odkpienie, zbawienie.

RESTAURO, v. RISTORO.

RESTIAMENTE, av. upornie.

RESTICCIUOLO, s. m. dim. reszka.

RESTIO, —TIA, ad. narowisty (o koniach, mulach). = fig. krnąbrny, uparty, zacięty. Al mal fui pronto, al ben restio, Filic. = s. m. upor. [RUZIONE.]

RESTITUIMENTO, v. RESTITUIRE, v. a. ir. zwrócić, oddać. = przywrócić kogo do czego, przywrócić co do dawnego stanu. — la fama, la sanità, przywrócić komu sławę, zdrowie. = v. r. wrócić dokąd.

RESTITUTORE, s. m. ten co zwraca co wziętego. = przywrócićiel.

RESTITUZIONE, s. f. restytucya, zwrot, zwrócenie. = Asir. powrót planety do punktu z którego wyszedł.

RESTO, s. m. reszta, ostatek, szczątek. — di una pezza di panno, reszta postawu sukna. = Far del —, stawić resztkę na kartę; fig. gonić ostatekami. Avere il suo —, odebrać resztkę. = Dare il —, zupełnie skończyć. E' mi ha dato il mio —, da' mi się we znaki, stanął mi kością w gardle. = av. Del resto, z resztką, wreszcie.

RESTOSO, —SA, ad. ościsty (o kłosach).

RESTREMAZIONE, s. f. Arch. zwięźanie kolumny u góry.

RESTRIGNERE, RESTRINGERE, v. a. ir. sciesniać, sciskać.

RESTRITTIVO, —VA, ad. sciesniający.

RESTRIZIONE, s. f. sciesnienie, zwięźenie. = sciesnienie znaczenia. = Restrizione mentale, Teol. restrykcya, zastrzeżenie sobie w myśl czego.

RESUDARE, v. n. potnieć.

RESULTARE, ec. v. RISULTARE, ec.

RESUPINARE, —NA, ad. leżący do góry brzuchem.

RESURGERE, v. RISURGERE.

RESURRESSIONE, —ZIONE, s. f. zmartwychwstanie. Pasqua di —, wielkanoc.

RESUSCITARE, RISUSCITARE.

RETAGGIO, s. m. dziedzictwo, prawo dziedziczenia. = dziedzictwo, dobra dziedziczne.

RETARE, v. a. Pitt. kratkować papier, płótno, dla dokładniejszego przekopiowania rysunku.

RETATA, s. f. zarzucenie sieci.

RETATO, v. RETICOLATO.

RETE, s. f. sieć. = siatka na głowę. = krata dróciana. = fig. sieć, sidło. Esser preso o rimanere alle sue reti, wpaść we własne sidła, = Anat. v. EPIPLOO, OMENTO. = Pitt. kratki, v. RETARE.

RETENTIVA, s. f. władza zatrzymywania w pamięci.

RETENTIVO, —VA, ad. zatrzymujący.

RETICELLA, s. f. —LO, s. m. dim. siatka. = siatka na włosy. E' n' reticella d' oro il crin mi lega, Ar. Orł. Fur.

RETICENZA, s. f. zamieszkanie, przemielczenie. [czka.]

RETICINO, s. m. dim. siate-
RETICOLATO, —CULATO, —TA, ad. siatkowaty. = s. m. tkan-
ka siatkowa.

RETICOLO, s. m. czepec, drugi żołtyłek zwierząt przeżuwających.

RETINA, s. f. Anat. błonka siatkowa, plecionka otaczająca plyn szklisty w oku.

RETORE, s. m. krasomowca.

RETORICARE, v. n. pisać o retoryce.

RETORTA, s. f. Chim. retorta.

RETORARE, v. RITRARRE.

RETRIBUIRE, v. a. ir. nagrodzić, zapłacić.

RETRIBUITORE, —BUTORE, s. m. wynagrodziciel.

RETRIBUZIONE, s. f. RETRIBUIMENTO, s. m. nagroda, zapłata.

RETRIVO, —VA, ad. wsteczny.

RETRO, av. z tyłu. Pregando Stazio che venisse —, D. Purg.

RETROATTIVO, —VA, Leg. wsteczny, działający na przeszłość. [nie wsteczne.]

RETROAZIONE, s. f. działanie wsteczne.

RETROCEDERE, v. n. ir. wstecz się cofnąć. = v. a. napowrót co odstąpić.

RETROCEDIMENTO, s. m. —

SSIONE, s. f. odstąpienie. = Re-

trrocessione, odstąpienie czego napowrót.

RETROCESSO, —SA, p. ad. v. RETROCEDERE.

RETROGRADARE, v. n. wstecz się obracać (o planetach gdy się zdaje że odbywają swój obrot przeciw porządkowi znaków niebieskich).

RETROGRADAZIONE, s. f. Astr. wsteczność obrotu.

RETROGRADO, —DA, ad. Astr. wsteczny. = idący w tył, zostający w tyle.

RETROGUARDIA, s. f. —DO, s. m. tylna siraż.

RETROIGNERE, v. a. ir. po-phnąć w tył.

RETORSO, av. lat. w tył, wstecz. Veramente Giordan volto — più fu, e il mar fuggir, quando Dio volse, mirabile a veder, che qui il soccorso, D. Par. Salto il fiume che corse un di —, Mont. RETTA, s. f. trwanie. Far —, wstrzymać co. = Dare —, baczyc, zważać, pilnie słuchać; zezwolić.

RETTAMENTE, av. dobrze, porządnie; słusznie, mądrze.

RETTANGOLO, s. m. Geom. prostokąt, figura mająca cztery boki a kąty proste. = ad. prostokątny. [gac.]

RETTARE, v. n. pełzać, czol-

RETTEZZA, v. RETTITUDINE.

RETTIFICARE, v. a. prostować błędy. = oczyścić, łagodzić. Avicenna dice che la rosa rettifica il puzzo del sudore, Cresc. = Chim. rektyfikować plyn. = Rettificare linee curve, Mat. wyprostować linią krzywą, znaleźć linią prostą równą krzywej.

RETTIFICATORE, s. m. prostujący.

RETTIFICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. prostowanie. = Chim. rektyfikacja, powtórzona kilkakrotnie destylacja. = Mat. wyznalezienie linii prostej równej danej linii krzywej.

RETTILE, s. m. gad. I rettili, z gady.

RETTILINEO, —NEA, ad. Geom. prostokreślny.

RETTITUDINE, s. f. prostota = fig. prawy, sprawiedliwy. = Intestino retto, Anat. kiszka odchodowa.

RETTORATO, s. m. rząd.

RETTORE, s. m. rzadca, władca. = rektor.

RETTORIA, s. f. rektorstwo.

RETTORICA, s. f. retoryka, krasnomowstwo.

RETTORICAMENTE, av. retorycznie.

RETTORICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. retoryczny, krasnomowski. = s. m. retoryk, krasnomowca.

RETTORICUZZO, s. m. dim. liche krasnomowca.

RETRICE, s. f. rzadczyni.

RETUNDERE, v. RINTUZZARE.

REUMA, v. REMA.

REUMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. reumatyczny. = s. m. chory na reumatyzm.

REUMATISMO, s. m. reumatyzm.

REVELARE, v. a. odsłonić, objawić. [ciel.]

REVELATORE, s. m. objawiciel.

REVELAZIONE, s. f. objawienie, wyjawienie. = objawienie uczynione komu przez Boga; objawienie, religia objawiona.

REVELLENTE, ad. m. f. Med. odwracający.

REVELLERE, v. a. Med. odwrócić przyczynę choroby z części ciała będącej jej siedliskiem.

REVERBERARE, ec. v. RIVERBERARE, ec.

REVERENDISSIMO, —MA, ad. przewielebny. [nowy.]

REVERENDO, —DA, ad. szanowny.

REVERENTE, —ZIALE, ad. m. f. pełen szanowania.

REVERENTEMENTE, av. z szanowaniem.

REVERENZA, —ZIA, s. f. u szanowanie. Con —, za pozwoleniem, uczciwszy uszy. = uklon. = wielebność.

REVERIRE, v. a. ir. szanować, oddawać cześć, kłaniać się.

REVISIONE, s. f. rewizya, przegląd.

REVISORE, s. m. rewizor. = censor. [wzowlany.]

REVOCABILE, ad. m. f. odwołalny.

REVOCARE, —ZIONE, v. RIVOCARE, ec.

REVOLUZIONE, v. RIVOLUZIONE.

REVULSIONE, s. f. Med. odwrócenie przyczyny choroby z jakiej części ciała.

REVULSIVO, v. REVELLENTE.

REZZA, s. f. siatka do haftowania. = sieć na ryby. = Rezza di cipolle, główka cebuli.

REZZO, s. m. cien. Stare al —, stać w cieniu. Ed io tremava nell'eterno —, D. Inf. Ed era sparso il tenebroso —, Ar. Orl. Fur.

RIABBASSARE, RIABBATTERE, RIABELLIRE, v. RABBASARE, ec.

RIABILITARE, v. a. rehabilitować, przywrócić do dawnego stanu, do dawnych praw.

RIABILITAZIONE, s. f. Leg. rehabilitacja.

RIABITARE, v. a. e. n. na nowo zamieszkać. = zrobić znouwu zdatnym do mieszkania; na nowo zaludnić.

RIACCENDERE, RIACCETTARE, RIACCOCCARE, RIACCOMODARE, RIACCONCIARE, RIACCOSTARE, RIACCOZZARE, RIACCRESCERE, RIACQUISTARE, RIADDOMANDARE, RIADDORMENTARE, RIAFFERMARE, RIAGGRAVARE, v. RACCENDERE, ec.

RIADRIRASI, v. r. znouwu się rozgniewać.

RIADORNARE, v. a. na nowo przyzdobić. = v. r. na nowo się ustroić.

RIALLOGARE, v. a. znouwu umieścić. = Buon. Fier. znouwu wydać za mąż.

RIALTO, s. m. wzgórek, wyniosłość; wydajność, wypukłość. = Rialto, wyspa i most w Wenecyi. = ad. podniesiony, wzniesiony.

RIALZAMENTO, s. m. podniesienie, podwyższenie.

RIALZARE, v. a. podnieść, podwyższyć. = v. r. podnieść się, wstać, powstać.

RIAMANTE, ad. m. f. wzajemnie kochający. [jemnie.]

RIAMARE, v. a. kochać wzajemnie.

RIAMICARE, v. a. na nowo przypuszczać.

RIAMMALARE, v. n. er. znouwu zachorować.

RIAMMESSO, —SA, p. ad. na nowo przypuszczony.

RIAMMETTERE, v. a. ir. na nowo przypuścić, znouwu przyjąć. [wu ożenić.]

RIAMMOGLIARE, v. a. znouwu zamężnić.

RIAMMONIRE, v. a. ir. na nowo przestrzęść, upomnieć.

RIANDAMENTO, s. m. poszukiwanie, doświadczenie.

RIANDARE, v. n. ir. fig. przechodzić, przebiegać myślą.

RIANNESTARE, v. a. znouwu zaszczyć drzewo.

RIAPPARIRE, v. n. ir. znouwu się okazać.

RIAPPASSIRE, v. n. ir. znouwu zwiędnąć.

RIAPPENDERE, RIAPPICCARE, v. RAPPICCARE.

RIAPRIMENTO, s. m. RIAPRITURA, RIAPERTURA, s. f. powtórne otwarcie. = de'tribunali, otwarcie na nowo sądów.

RIAPRIRE, v. a. znouwu otworzyć.

RIARARE, v. a. na nowo orać.

RIARDARE, v. a. ir. znouwu spalić, wypalić, wysuszyć, spieć, zwarzyć (o upalac, mrozie, ostrosći humorów).

RIARDIMENTO, s. m. spalenie, spiczenie, zwarzenie roślin.

RIARGUTO, —TA, ad. zlązany, sfukany. [uzbroić.]

RIARMARE, v. a. na nowo uzbroić.

RIARRICCHIRE, v. a. ir. na nowo wzbogacić.

RIARSO, —SA, p. ad. *spalony, spieczony, zwarzony*. = Fig. Esser riarso da invidia, da collera, być pożerany, trawionym przez zawiść, paląc gniewem. Gentiluomini riarisi, zubożala szlachta.

RIASCIUGARE, —TTARE, v. a. na nowo osuszyć, obetrzeć.

RIASCOLTARE, v. a. na nowo słuchać. [RASSALIRE, ec.

RIASSALIRE, RIASSETTARE, v. RIASSICURARE, v. a. na nowo ubezpieczyć. = v. r. nabrać znowu otuchy, odwagi.

RIASSORBIRE, v. a. ir. znowu wciągnąć w siebie.

RIASSUMERE, v. a. ir. znowu odebrać. = zebrać w krótkości, reasumować.

RIASSUNTO, —TA, p. ad. v. RIASSUMERE.

RIATTACCARE, v. a. znowu przywiązać. — cavalli alla carrozza, buoi al carro, znowu zaprządź konie do karety, woły do wozu.

RIAVERE, v. a. ir. na nowo dostać, odzyskać, wydobyć, wydosłać. — i prigionii, G. Vill. odzyskać jeńców. Nè l'avea potuto anco riavere, Ar. Orl. Fur.

— il fiato, odetchnąć, przyjąć do siebie, ochłonąć z czego, uspokoić się. — le parole, na nowo zacząć mówić, dalej rzecz prowadzić; fig. odzyskać siły, wyzdrowieć. = v. r. przychodzić do siebie, wyzdrowieć. Cominciare a riaversi, zacząć przychodzić do zdrowia. = v. n. mieć znowu mieszkankę. [nie.

RIAVUTA, s. f. wyzdrowienie.

RIAVVICINARE, v. a. znowu zbliżyć.

RIBACCIARE, v. a. na nowo ucałować. — il barlotto, L. Pulc. Morg. znowu wziąć się do flaszki.

RIBADIRE, v. a. ir. nitować, zanitować. = D. Inf. okręcić się z drugiej strony (o węźle).

— Fig. ubić w pamięć. Troppo ho già inteso, e ribadito il chiodo, Buon. Fier. Essersi ribadito in capo un'opinione, whic co sobie w głowę. = potakiwać, basować, wtórować. = odfuknąć, odciąć się, odburknąć. = poprawić uderzenie, bić lub szarpać ze swojej strony. Più presto che non va strale a bersaglio, il can s'avventa anch'egli e ribadisce, L. Lipp. Malm.

RIBADITURA, s. f. —MENTO, s. m. nitowanie, zanitowanie.

RIBAGNARE, v. a. znowu zmoczyć, zwilżyć, zrosić.

RIBALDACCIO, s. m. pegłajdaczysko.

RIBALDAGLIA, s. f. zgraja łajdaków.

RIBALDEGGIARE, v. n. łajdaczyc się.

RIBALDELLO, —LA, s. dim. łajdaczek, łajdaczka.

RIBALDERIA, —DAGGINE, s. f. łajdakowo.

RIBALDO, s. m. † żołnierz z ruchawki. I ribaldi e ragazzi dell'oste nostro avrebbero vinto, G. Vill. = s. e ad. lotr, łajdak; lotrowski, łajdacki. = nędzny, lichy, ubogi.

RIBALDONACCIO, RIBALDONE, v. RIBALDACCIO.

RIBALLARE, v. n. znowu tańczyć.

RIBALTA, s. f. potrzask.

RIBALTARE, v. a. wywrócić (o powozie).

RIBALZAMENTO, s. m. odskoczenie. [wać.

RIBALZARE, v. n. odskakiwać.

RIBALZO, s. m. odskok.

RIBANDIMENTO, s. m. przywołanie z wygnania.

RIBANDIRE, v. a. ir. na nowo wygnąć z kraju. = † przywołać z wygnania.

RIBARBARE, v. n. znowu się korzenić. [ny.

RIBASSO, s. m. zníženie ceny.

RIBASTONARE, v. a. znowu obić kijem. = oddać komu kije za kije.

RIBATTERE, v. a. znowu zbić. = znowu pobić nieprzyjaciela. = stępić, osłabić. Il ghiaccio per sè solo non nuoce all'ambra; ma alterato con sale, ... ribatte di maniera la sua virtù, che, ec. Sagg. nat. esp. = odbić pocisk, pchnięcie. Ribatte il colpo e quindi e quindi gira, Ar. Orl. Fur. — le ragioni, fig. zbijając, zaprzeczając. = Ribatter la moneta, przebić na nowo pieniądże. = v. r. odbić się (o świetle). Chi mi domandasse quale è la cagione che il lume non riscalda, se non si ribatte e ripiega, Varch. Lez.

RIBATTEZZAMENTO, s. m. powtórne ochrzczenie.

RIBATTEZZARE, v. a. na nowo ochrzcić.

RIBATTIMENTO, s. m. odbicie uderzenia. = odbicie się.

RIBATTITURA, s. f. powtórne bicie. = klepanie, klektanie.

RIBATTUTAMENTE, av. dobitnie, dosadnie.

RIBEBA, RIBECA, s. f. † gitara.

RIBECARE, v. a. uszczygnąć nawzajem, odciąć się, przyćwiczyć nawzajem.

RIBELLAGIONE, —MENTO, v. RIBELLIONE.

RIBELLANTE, ad. m. f. buntowniczy.

RIBELLARE, v. a. buntować. = v. n. e r. buntować się. = przekabacić się.

RIBELLIONE, —LAZIONE, s. f. bunt. Cadere in —, zostać ogłoszonym za buntownika.

RIBELLO, s. m. buntownik.

RIBENEDIRE, v. a. zdjąć kłutwość. = darować winę. Inginnocchiatiomi, lo pregai che mi ribenedisse dell'omicidio, e d'altri ch'io avevo fatti in quel castello in servizio della Chiesa, Cell. Vit.

RIBENEDIZIONE, s. f. darowanie winy. = nowe pobjogostawienie.

RIBENEFICARE, v. a. odplacić dobrodzieństwo.

RIBERE, v. n. ir. znowu się napić.

RIBES, s. m. porzeczka.

RIBOBOLARE, v. n. gadać koncepta, facecyonować.

RIBOBOLETTO, s. m. dim. konceptik. [facecyo.

RIBOBOLO, s. m. koncept, RIBOCCARE, v. n. lać się przez wierzch. = oplotać w co, mieć czego do zbytku, znajdować się w wielkiej obfitości. — di ricchezze, oplotać w bogactwa.

RIBOCOCCO, s. m. lanie się przez wierzch. A —, av. do zbytku.

RIBOLLIMENTO, s. m. wrzenie, kipienie.

RIBOLLIRE, s. m. v. RIBOLLIMENTO. = gwar, zgiełk.

RIBOLLIRE, v. n. na nowo zaurzędzić, zakłócić. = zagrząć się, zaprzeczyć, zepsuć się. = fig. oburzyć się, obruszyć się, wrzec ze złości. Mi sento tutta drento —, Buon. Tanc.

RIBREZZARE, v. n. czuć dreszcz w ciele.

RIBREZZO, s. m. dreszcz. = fig. wstręt, odraza, wzdrygnięcie.

RIBURLARE, v. n. znowu zażartować, żartem na żart odpowiadać. [rzucenie.

RIBUTTAMENTO, s. m. odriбутtowanie.

RIBUTTARE, v. a. odrzucić, odeprzeć. — uno, odepchnąć, odrzucić kogo od siebie. = blwać.

RIBUTTO, s. m. bluwanie, wymioty.

RICACCIA, s. f. —MENTO, s. m. odpędzenie, odegnanie, powtórne wygnanie.

RICACCIARE, v. a. na nowo odpędzić. = wypchnąć, wytrącić. = v. r. zapędzić się znowu w głąb. Così dicendo, nella torta via dell'intricata selva si ricaccia, Ar. Orl. Fur. = Pitt. mocno zaciemniać obraz.

RICADENTE, ad. m. f. spadający. La Fiametta, li di cui

capelli erano crespi, lunghi, d'oro, e sopra li candidi e delicati omeri ricadenti, *Bocc.*

RICADERE, v. n. ir. *znovu upaść.* E così detto ricadde in terra, *Bocc.* = Fig. Ricadere nel peccato o in fallo, *popaść potwórníe w grzech, w błąd.* — nel male, *zapaść w chorobę.* — in alcuno pensiero, *wpaść znouu na tęż samę myśl.* = *Leg. spadać, spaść na kogo.* Il regno ricade alle donne in mancanza di maschi, *berlo spada na kobiety w braku linii męzkiej.* = *wydeż (o zbozu).*

RICADIA, s. f. *recydywa.* = *troska, przykróść, frasunek, zmartwienie.* Io vi priego per Dio che vi piaccia levarmi questa — e questa pena daddosso, *Fior. Pecor.*

RICADIMENTO, **RICAGGIMENTO**, s. m. **RICADUTA**, s. f. *recydywa, upadnienie znouu w chorobę lub w grzech.*

RICADIOSO, —SA, ad. *przykry, mdny, naprzykrzony.*

RICADUTO, —TA, p. ad. v. **RICADERE**. = *ostabiony, podupadły, wycieńczony, wychudły.* Ver è, che il mio caval, come ognun vede, è molto magro e stracco e ricaduto, *L. Pulc. Morg.*

RICAGNATO, v. **RINCAGNATO**. **RICALARE**, v. n. *znouu zejść na dół.* = *spuścić się i uściąć na pięści myśliuca (o sokole).* = v. r. *wracać, powracać.*

RICALCARE, v. a. *znouu deptać.* — l'istesse vestigia, *tę na powrót tym samym śladem.*

RICALCITRAMENTO, s. m. *wierzganie; opór, upor, krnąbrność.*

RICALCITRANTE, ad. m. f. *wierzgający; uporny, uparty, uporczywy, krnąbrny.*

RICALCITRARE, v. n. *wierzgać.* = fig. *wierzgać przeciw czemu, opierać się, być krnąbrnym, nieposłusznym.*

RICALZARSI, v. r. *znouu się obuć.* [wanie.]

RICAMAMENTO, s. m. *haftowanie.*

RICAMARE, v. a. *haftować.*

RICAMATO, —TA, p. ad. *haftowany.* = Il ciel di stelle ricamato, fig. *niebo utkane gwiazdami.*

RICAMATORE, s. m. —**TRICE**, s. f. *haftciarz, haftciarka.*

RICAMATURA, s. f. *haft.*

RICAMBIARE, v. a. *odwzajemnić się, wywzajemnić się.*

RICAMBIO, s. m. *zamiana.* = *wzajemność.* = Arme, funi e simili di —, *broń, liny i t. p. trzymanie w zapasie dla odmianny.*

RICAMETTO, s. m. dim. *haftcik,*

RICAMMINARE, v. n. *puścić się znouu w drogę.*

RICAMO, s. m. *haft.*

RICANCELLARE, v. a. *znouu zmaczać, przemazać, wymazać.*

RICANGIARE, v. r. **RICAMBIARE.**

RICANTARE, v. a. *znouu zapiewać.* = *odszczać, odwołać.* [kanie, odwołanie.]

RICANTAZIONE, s. f. *odszczenie.* **RICAPARE**, v. a. *wybrać co najlepszego.*

RICAPITARE, v. a. *przesłać, odstawić, oddać.* = *odebrać swą należytość.* = v. n. *dojść, dostać się do rąk (o liście).*

RICAPITO, s. m. *przesłanie, adres pod którym się przesyła.* — di lettera, *dostanie się do rąk listu.* = Ricapito di mercanzie, *odchód, odbył towarów.* = *zadosyć uczynienie, zadowolenie.* = Uomo di —, *człowiek zdalny, zdolny.* = Dar — a una persona, *przyjąć kogo do domu, pomieścić kogo u siebie.* Dar — a una faccenda, *skończyć, załatwić interes.*

RICAPITOLARE, v. a. *rekapitulować, powtórzyć, zebrać w krótkości.*

RICAPITOLAZIONE, s. f. *rekapitulacja.*

RICAPÖFFICARE, v. n. *Buon. Tanc. upaść drugi raz głową na dół.*

RICAPRUGGINARE, v. a. *porobić znouu wątory w klepkach beczki.*

RICARDARE, v. a. *na nowo gretłowac.*

RICARICARE, v. a. *znouu naładować.* = *znouu nabić strzelbę.* = *włożyć co jeszcze na co.*

RICARMINARE, v. a. v. **RICARDARE**. = fig. *machać, wywijać.*

RICASCANTE, ad. m. f. *spadający, wiszący.*

RICASCARE, v. n. *upaść drugi raz; zapaść drugi raz w chorobę.* In pochi giorni ricascò in istato peggiore, nel quale ancora mi ritrovò, *Gal. Lett.*

RICATTAMENTO, s. m. *powetowanie.*

RICATTARE, v. a. e r. v. **RICSCATTARE**. = *odzyskać.*

RICATTATORE, **RICATTO**, v. **RISCATTATORE**, ec. *Far bandiera di ricatto, powetować, zemścić się.*

RICAVALCARE, v. n. *znouu wstąpić na konia, jeszcze raz przejechać się na koniu.*

RICAVARE, v. a. *ciągnąć z czego korzyść, dobywać, dostawać co z czego.* = *przerysować, przekopiować.* = *ściągnąć ku sobie szpadę (w fechtowaniu).*

RICCACCIO, s. m. *ogromny bogacz.*

RICCAMENTE, av. *bogato.*

RICCHEZZA, s. f. *bogactwo.* Far ricchezze, *zbogacić się.*

RICCIACULA, s. f. *Red. Insett. mrówka z zadartym zadkiem.*

RICCIAIA, s. f. *skład na zerwane kasztany ażebý dojrzaly.* = *kedziory, włosy utrefione.*

RICCIO, s. m. *lupina kasztana.* = *kedziór, lok.* = j. — *marino, jeż morski.*

RICCIO, —CIA, ad. *kedzierzawy.* = Oro, argento riccio, *bajorek złoty, srebrny do haftowania.* = Velluto riccio, *axami strzyżony.* = s. m. *pieniądz srebrny toskański tak nazwany od kedzierzawego łowcy X. Alex. Medicusza.* v. **TESTONE.**

RICCIOLINO, s. m. *kedziorek.* **RICCIUTELLO**, —LA, —TINO, —NA, ad. *nieco kedzierzawy.*

RICCIUTTO, —TA, ad. *kedzierzawy.*

RICCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *bogaty.*

RICCONE, s. m. *wielki bogacz.* **RICERCA**, s. f. —**MENTO**, s. m. *poszukiwanie, badanie, śledzenie.*

RICERCARE, v. a. *szukać potwórníe, wyszukiwać.* = *obchodzić, odwiedzać.* — le sentinelle, *obchodzić strażę, wartę.* = *poszukiwać, badać, doctekac, dochodzić czego.* = *wypytywać się, dopytywać się.* = *przeniknąć, przemyć, przeszyć uskróś.* Per colmarni di doglia e di desire, e ricercarmi le midolle e gli ossi, *Petr.* = *potrzebować, wymagać, żądać.* Lo ricerco che facesse venire la nipote a Marsilia, *Guic. Stor.*

RICERCARE, s. m. *Mus. przegrawka, prelidium.*

RICERCATA, s. f. v. **RICERCARE.** = *poszukiwanie, dociekanie.*

RICERCATAMENTE, av. *umysłnie.*

RICERCATO, —TA, p. ad. v. **RICERCARE.** = *zapytany.* Madama Margherita, *ricercata se si contentava di prendere il re di Navarra per suo sposo, non proferi mai parola alcuna, Davil. Stor.* = *wyszukany, wysmiętny, wyborny.* = *wyszukany, wikwimny, wymuszony.*

RICERCATORE, s. m. —**TRICE**, s. f. *poszukiwacz, poszukiwaczka.* Poiché né sono stato marinaro, né anco ricercatore di luoghi remoti, *Gal. Lett.*

RICERCHIARE, v. a. *znouu obić obrczami.*

RICERCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *wyszukany.*

RICERNERE, v. a. *na nowo przesiedać.* = fig. *objaśnić.* Tu dubbi ed hai voler che si ricerua in

si aperta e e si distesa lingua lo dicer mio, ec. *D. Par.*

RICESELLARE, v. a. *znovu dluhovať.*

RICESSARE, v. n. *stanąć.*

RICETTA, s. f. *recepta.*

RICETTACOLO, —**CULO**, s. m. *schronienie, przytulek.*

RICETTAMENTO, s. m. *przyjęcie.* = v. **RICETTACOLO**.

RICETTARE, v. a. *przyjąć do domu, schronić.* = *napisać receptę.* = v. r. *schronić się.*

RICETTARIO, s. m. *formularz recept.*

RICETTATORE, s. m. —**TRICE**, s. f. *dający schronienie.*

RICETTIVO, —**VA**, ad. *możący przyjąć.*

RICETTO, s. m. *schronienie, przytulek.* = *przedpokój.* = ad. *schroniony, przyjęty.*

RICETTORE, v. **RICEVITORE**.

RICEVERE, v. a. *odebrać.* = *przyjąć.* — ad *albergo, przyjąć do gospody.* = *przyjmować, podejmować.* = *przyjąć do zgromadzenia, przybrać do grona.* [cy *przyjąć.*]

RICEVEVOLE, ad. m. f. *możący odebrać.*

RICEVIMENTO, s. m. *odebranie, pobieranie dochodu, dochód.* = *przyjęcie.* = *podejmowanie, traktowanie.*

RICEVITORE, s. m. —**TRICE**, s. f. *przyjmujący, przyjmująca.* = s. m. *poborca.*

RICEVUTA, s. f. *odebranie, zakwytowanie.* = *przyjęcie.*

RICEVUTO, —**TA**, p. ad. *odebrany.* = *przyjęty.*

RICEZIONE, s. f. *odebranie.* = *przyjęcie do grona.*

RICHIAMARE, v. a. *przywołać.* — *dall'esilio, przywołać z wygnania.* — *alla vita, przywołać do życia, przywrócić życie, ożywić, wskrzesić.* — *alla memoria, przywołać na pamięć.* = *odwołać z urzędu, z jakiego miejsca.* = *powołać przed sąd, zapozwać.* = v. r. *upominać się o co.* Io son venuto a richiamarmi di lui d'una valigia, *Bocc.*

RICHIAMATA, s. f. *przywołanie, odwołanie.*

RICHIAMATORE, s. m. —**TRICE**, s. f. *przywołujący, przywołująca.* = *odwracający, odwracająca od dobrego uczynku.*

RICHIAMO, s. m. *przywołanie, odwołanie.* = *fig. żer, nęć, przynęta dana ptakom.* — *del falcone, przywołanie ptaka łowczego do powrotu.* = *Leg. skarga o co, upominanie się o co.* Porre — a corte, *zanieść skargę do sądu.* = *skarga, narzekanie.*

RICHIEDERE, v. a. ir. *zażądać zwrotu czego, upominać się*

o co. A chi più è dato, più è richiesto. = *zapytać.* = *żądać, prosić o co.* I Perugini richiesero il soccorso de' Romani. = *żądać, wymagać.* Nulla cosa richiede Iddio così dal monaco giovane, ec. Lo richiede della fede data, *Mach. Belf.* *żądał od niego aby mu dotrzymał danego słowa.* Quanta prudenza si richiede negli uomini! = *Richiedere di battaglia, wyzwać do boju.* = *powołać do sądu, zapozwać.* E fu consigliato (il duca d'Atene) piuttosto li richiedesse, che pigliasse, *Mach. Stor.* = *głęboko orać ziemię.*

RICHIEDIMENTO, s. m. *żądanie.*

RICHIEDITORE, s. m. *żądający, wymagający, pytający.*

RICHIESTA, s. f. *żądanie, wymaganie, pytanie, prośba, wezwanie.* = *pozwanie, pozw.* = *Aver—, mieć odbył, pokup, być pokupnym (o towarach).*

RICHIESTO, —**TA**, p. ad. *żądany, wymagany, i. t. d.* = *zwołany (o radzie).* = *pozwany, stawiony przed sąd.* Io mai più non fui richiesto a corte alcuna per qualsiasi voglia minimo peccatuzzo, *Fir. As.*

RICHINARSI, v. r. *schylić się, sklonić się, unżyć się, spuścić głowę.*

RICHIUADERE, v. a. ir. *zamknąć znów, zamknąć drzwi za sobą.* Ed entrò dentro, e l'uscio richiuse, *Bocc.* = *zamknąć.* = *zagoić ranę.* La piaga che Maria richiuse ed unse, *D. Par.*

RICHIUAMENTO, s. m. *zamknięcie, zamknięcie.*

RICHIUOSO, —**SA**, p. ad. v. **RICHIUADERE**.

RICHISURA, s. f. *zagroda.*

RICIDERE, v. a. ir. *obcinać, obciąć, odciąć.* = *rozczepić, rozłupać.* = *Ricidere le parole, przerwać komu mowę, skrócić rozmowę.* = *puścić się najkrótszą drogą, iść na przelaj.* = v. r. *padać się, pękać (o materjach).*

RICIDIMENTO, s. m. *prop. e fig. obcięcie, odcięcie.*

RICIDITURA, s. f. *przecięcie, rozcięcie.* = *zgięcie, zagięcie, przegub.* La — tra la coscia e il corpo, *przegub między udem a brzuchem.*

RICIDIVO, v. **RECIDIVO**.

RICIGNERE, v. a. ir. *opasać, otoczyć.*

RICIMENTARE, v. a. *na nowo próbować, doświadczać.* = v. r. *jeszcze raz sił swoich doświadczać.*

RICINO, s. m. *Bot. kleszczowina.* = *Stor. nat. kleszcz.*

RICINTO, s. m. *obwód, opasanie, otoczenie.* = p. ad. *opasany, otoczony, obwieszony.*

RICIONCARE, v. n. *znovu się napić.*

RICIPIENTE, ad. m. f. v. **RICIPIENTE.** = *dostanni, żądający.* = *grzechy, uprzejmy.*

RICIRCOLARE, —**CULARE**, v. n. *krążyć, włóczyć się, wałęsać się.* = *powrócić po obieźniu.*

RICISA, s. f. *przecięcie, odcięcie.* = *najkrótsza droga, przelaj.* A, alla —, *na przelaj; fig. bez upamiętania.* = *wciąż, ciągle.* Cantare a —, *pop. spiewać bez ustanku.*

RICISAMENTE, av. *jednym cięciem.* = *ściśle, dokładnie.* = *najkrótszą drogą.*

RICISO, —**SA**, p. ad. *przecięty na dwoje.* = *przetarty na składzie (o suknie, i t. d.).* = *prędki, szybki, nagły.*

RICOGLIERE, **RICORRE**, v. a. ir. *zbierać, zgromadzać.* = *zbierać głosy, kreski, wota.* = *zbierać z pola zboże, owoce.* = *odebrać co się należy.* = *wykupić zastaw, fant.* = *pojąć, zrozumieć.* E per queste parole, se ricolte l'hai come dei, *D. Par.* = *Ricogliere il fiato, odetchnąć.* = *Ricogliere il parto, odebrać płód, dziecko.* = v. r. *schronić się.* = *Ricogliersi da alcuna cosa, uwolnić się, odzepszczyć się od czego.* = *odejść, oddać się.* Così mi disse ed indi si ricolse al suo collegio, *D. Par.*

= *Ricogliersi in cuore, wejść w siebie, zebrać swe myśli.* — in Dio, *zatopić się w rozmyślaniu o Bogu.*

RICOGLIMENTO, s. m. *zbierranie, zebranie.* = *zbiór.* = *Ricoglimento di cuore, zebranie ducha, myśli.*

RICOGLITORE, s. m. *zbierracz.* = *poborca.* = *kompilator.*

RICOGLITRICE, s. f. *zbierraczka.* = *akuszczka.*

RICOGNIZIONE, s. f. *poznanie.* La — dei falli è principio di ammenda, *Giob.* — di scrittura, *poznanie swego pisma, przyznanie się do swojej ręki.* = *na-groda, zapłata.* = *czynsz, dziesięcina.* = *Mil. rekonesans.*

RICOGNOSCIMENTO, **RICOGNOSCERE**, v. **RICOGNIZIONE**, **RICOGNOSCERE**.

RICOLARE, v. a. *znovu przedzić.*

RICOLLEGARSI, v. r. *wejść powtórnie w przymierze.*

RICOLLOCARE, v. a. *położyć na dawnym miejscu.*

RICOLMARE, v. a. *napętnić pod wierzch, zasypać.* = *fig. obsypać dobrodziejstw, obda-*

rzyć, udarować. — d' allegria, napelnić radością.

RICOLMO, —MA, ad. pelen, napelniony pod wierzch. = s. m. pl. grunta z których morze ustąpiło.

RICOLORIRE, —RARE, v. a. znowu kolorować.

RICOLTA, s. f. zbiór zboża, żniwo. = zboże zebrane. Fare la —, zebrać zboże, sprzątnąć z pola. = odwrót, rejterada. Suonare, battere a —, trąbić, bebnąć na odwrót.

RICOLTO, —TA, p. ad. zebrany. = s. m. v. RICOLTA.

RICOMBATTERE, v. a. znowu bić się. = sprzeciwiać się.

RICOMINCIAMENTO, s. m. —TURA, s. f. rozpoczęcie na nowo.

RICOMINCIARE, v. a. znowu zacząć.

RICOMMETTERE, v. a. ir. una colpa, znowu popelnić winę. = na nowo poruczyć.

RICOMPARIRE, v. n. ir. znowu się okazać.

RICOMPARSO, —SA, p. ad. v. RICOMPARE.

RICOMPENSA, —ZIONE, s. f. —MENTO, —SO, s. m. wynagrodzenie, nagroda. = fig. kara.

RICOMPENSARE, v. a. nagrodzić.

RICOMPERA, —GIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. odkupienie. = wykupienie, wykupno.

RICOMPERARE, v. a. odkupić co się sprzedato. = fig. przypłacić za co. = wykupić. = v. r. odkupić się, wykupić się.

RICOMPERATORE, s. m. odkupujący na powrót. = odkupiciel, zbawiciel. [odkupny]

RICOMPEREVOLE, ad. m. f. **RICOMPIERE**, v. a. dopełnić obowiązku. = wynagrodzić szkodę. [groda]

RICOMPIMENTO, s. m. **RICOMPORRE**, v. a. ir. na nowo złożyć. = znowu zebrać, złączyć, spoić. = umiarkować.

RICOMPOSTO, —STA, p. ad. v. **RICOMPORRE**. [ec]

RICOMPRA, ec. v. **RICOMPERA**, **RICOMUNICA**, —ZIONE, s. f. zdjęcie kłatwy.

RICOMUNICARE, v. a. zdjąć kłatwę, pojednać się.

RICONCEDERE, v. a. r. e ir. na nowo zezwolić, udzielić.

RICONCENTRAMENTO, s. m. sprowadzenie do środka, skupienie w jedno.

RICONCENTRARE, v. a. sprowadzić do środka, skupić w jedno. = v. r. zebrać się w środku. = fig. wejść w siebie, zastanowić się nad sobą.

RICONCEPIRE, v. n. ir. znowu zająć w ciężę.

RICONCIARE, v. a. naprawić, zreperować. = znowu zaprawić potrawę. = pogodzić, pojednać. = v. r. Riconciarsi il tempo, znowu się wy pogodzić.

RICONCILIARE, v. a. pojednać, pogodzić. = v. r. pojednać się, pogodzić się.

RICONCILIATORE, s. m. —TRICE, s. f. pojednawca.

RICONCILIAZIONE, —GIONE, s. f. —MENTO, s. m. pojednanie, pogodzenie.

RICONCIMARE, v. a. znowu wygnoić ziemię.

RICONCIO, —CIA, ad. zaprawiony, przyprawiony.

RICONDANNARE, v. a. znowu w potępić.

RICONDENSARE, v. a. znowu zgęścić.

RICONDIRE, v. a. ir. znowu zaprawić. = fig. ozdobić.

RICONDITO, —TA [di-to], p. ad. v. **RICONDIRE**. = [kòndi-to], ad. v. **RICONDITO**.

RICONDOTTA, s. f. odprowadzenie. = nowy zaciąg wojska. Faceva ogni diligenza per indurre l'Alviano alla —, Guicc. Stor.

RICONDOTTO, —TA, p. ad. odprowadzony. = znowu zaciągnięty na żołd. Ricondotto di nuovo il numero di 12000 cavalli, Morell. Cron.

RICONDURRE, —DUCERE, v. a. ir. odprowadzić, przyprowadzić. = znowu zaciągnąć na żołd. = Ricondurre un podere, wziąć znowu grunt w dzierżawę. = v. r. powrócić. Umana cosa è il deviar; celeste il ricondursi sul cammin diritto, Mont.

RICONFERMARE, v. a. znowu potwierdzić, utwierdzić.

RICONFERMAZIONE, **RICONFERMA**, s. f. potwierdzenie, potwierdzenie upewnienie.

RICONFESSARSI, v. r. znowu się wy powiadać.

RICONFICCARE, v. a. znowu wetknąć, wbić.

RICONFORMARE, v. a. e r. na nowo zastosować lub zastosować się.

RICONFORTARE, v. a. na nowo pokrzepić, posilić. = pocieszyć, ulżyć. = dodać otuchy, odważy.

RICONFORTATORE, s. m. —TRICE, s. f. pocieszyciel, pocieszycielka.

RICONFRONTARE, v. a. na nowo skonfrontować.

RICONGIUGNERE, **RICONGIUNGERE**, v. a. ir. (znowu) złączyć, spoić. = v. r. zrosnąć się (o ranie).

RICONGIUGNIMENTO, s. m. **RICONGIUNZIONE**, s. f. złączenie, spojenie.

RICONGIUNTO, —TA, p. ad. v. **RICONGIUGNERE**. [netę]

RICONIERE, v. a. przebić **RICONOSCENTE**, ad. m. f. wdzięczny.

RICONOSCENZA, s. f. rozpoznanie, poznanie. — del fallo, przyznanie się do winy. = wdzięczność. = zapłata, nagroda, odwet, wzajemność.

RICONOSCERE, v. a. ir. rozpoznać, poznać. = Riconoscere una cosa da alcuno, wyznać, zeznać że się co odebrało od kogo. = Riconoscere un errore, un peccato, przyznać się do błędu, grzechu. = Riconoscere alcuno, za wdzięczyć, wynagrodzić. = Riconoscere alcuno per signore, uznać kogo za pana. = Mil. wyjechać na rekonesans. = v. r. wejść w siebie, postrzedz swój błąd.

RICONOSCIBILE, ad. m. f. dający się poznać.

RICONOSCIMENTO, s. m. poznanie, rozpoznanie, rozpoznanie, = żal za co, upamiętanie się. — del peccato, dell' errore, przyznanie się do grzechu, do błędu. = wdzięczność, wzajemność.

RICONOSCITORE, s. m. wysłany na rekonesans.

RICONOSCIUTO, —TA, p. ad. v. **RICONOSCERE**. — per re, uznany za króla.

RICONQUISTA, s. f. odzyskanie zaborów; nowe zdobycie.

RICONQUISTARE, v. a. na nowo zdobyć; odzyskać zaborry. = na nowo pozyskać.

RICONSEGNARE, v. a. zwrócić to co u nas było złożonem.

RICONSIDERARE, v. a. na nowo rozważać.

RICONSIGLIARE, v. a. znowu radzić, poradzić. = v. r. postanowić, zdecydować się.

RICONSOLAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. pocieszenie, pociecha.

RICONSOLARE, v. a. znowu cieszyć.

RICONTARE, v. a. na nowo policzyć. = opowiadać.

RICONTO, s. m. zebrań w krótkości. = v. **EPILOGO**.

RICONVENIRE, v. n. ir. Leg. odpozwać.

RICONVENZIONE, s. f. przekonanie kogo jego własnemu wyrazami. = Leg. odpozew.

RICONVERTIRE, v. a. r. e ir. znowu na co obrócić, nawrócić.

RICONVITARE, v. a. znowu zaprosić. [wu nakryć]

RICOPERCHIARE, v. a. znor- **RICOPERTA**, s. f. przykrycie, nakrycie. = fig. pokrywką.

RICOPERTAMENTE, av. skrycie.

RICOPIARE, v. a. *przekopijować*. = *kopijować*, *naśladować*.

RICOPIATURA, s. f. *kopia*.

RICOPRIBILE, ad. m. f. *dający się ukryć*.

RICOPRIMENTO, s. m. *nakrycie*, *przykrycie*, *ukrycie*.

RICOPRIRE, v. a. ir. *nakrywać*, *przykrywać*, *nakryć*, *pokryć*, *skryć*. = fig. *pokryć*, *ukryć*. Con l'altrui colpa guatate di — i vostri falli, *Bocc*.

RICORCARE, v. a. *znowu położyć*. = *obsypanywać ziemią rośliny*, v. *PROPAGGINARE*. = v. r. *znowu się położyć*. = *zachodzić*, *zajść* (o słońcu).

RICORDAGIONE, **RICORDANZA**, s. f. — **MENTO**, s. m. *przypomnienie*. = *Ricordanza*, *upominek*.

RICORDARE, v. a. *przypominać*. = *wspominać*, *wzmiankować*. = v. r. *przypominać sobie*. Nessun maggior dolore che ricordarsi del tempo felice nella miseria, *D. Inf.* E di chiamarmi a sé non le ricorda, *Petr*.

RICORDATORE, s. m. *ten który sobie co przypomina*.

RICORDAZIONE, s. f. *przypomnienie*.

RICORDEVOLE, ad. m. f. *pamiętny*, *godzien pamięci*. = *pomysł*, *pamiętny*.

RICORDINÒ, s. m. dim. *mały upominek*.

RICORDO, s. m. *pamiętka*. Far —, *wspominać*. = *upomnienie*, *przestroga*. = *upominek*.

RICORCARE, v. **RICORCARE**.

RICORRE, v. **RICOGLIERE**.

RICORREGGERE, v. a. ir. *znowu poprawić*, *wydoskonalić*.

RICORRERE, v. n. ir. *znowu pobić*. = *Ricorrere alla mente*, *przyjść na myśl*, *stanąć w umyśle*. = *odpływać*. = *u ciekać się*, *u cieć się do kogo*. Oppresso di stupore, alla mia guida mi volsi come parvol, che ricorre sempre colà dove più si confida, *D. Par.* = *Arch.* *ciągnąć się na okolo*, *otaczać* (o gzymsach i t. p.)

RICORRETTO, — **TA**, p. ad. *drugi raz poprawiony*.

RICORRIMENTO, s. m. *powtórne pobieżenie*. = *odpływanie*.

RICORSO, s. m. *odpływ*. = *ucieczka do kogo*. = *Leg. rekurs do innego sądu*.

RICORSO, — **SA**, p. ad. v. **RICORRERE**.

RICORSOIO, s. m. *Bollire a —*, *wrząć*, *kipić*.

RICOSTEGGIARE, v. n. *znowu płynąć wzdłuż brzegów*.

RICOSTITUIRE, v. a. ir. *znowu umieścić*, *położyć lub postawić*. [budować]

RICOSTRUIRE, v. a. ir. *od-*

RICOTONARE, v. a. *znowu kutnerować*.

RICOTONATURA, s. f. *powtórne kutnerowanie*.

RICOTTA, s. f. *powtórne przegotowanie*, *odgotowanie*. = *ser twardy*. La — altro non è che il fiore del siero rappsolo al fuoco, *Red. Inset*.

RICOTTO, — **TA**, p. ad. *da RUCOCERE*, *na nowo przegotowany*. = *Fig.* *wywarzony*, *wytrawiony*, *przetrawiony*. = *podeszły w latach*.

RICOVERAMENTO, s. m. *odzyskanie*. — *della sanità*, *wyzdrowienie*.

RICOVERARE, **RICOVERARE**, v. a. *odzyskać*. = *przywrócić do taski*. = *przywieść*, *sklonić do czego*. = *uwołnić*, *ocalić*, *wyratować*. = v. n. *udać się*, *ruszyć dokąd*. Lo re Pipino di Francia ricoverò al soccorso della Chiesa santa. = v. r. *schronić się*.

RICOVERATORE, s. m. *odzyskujący*.

RICOVERO, s. m. *odzyskanie*. = *schronienie*, *przytułek*. = *Ricovero del male*, *siedlisko choroby*. [NE.]

RICREAMENTO, v. **RICREAZIO-**

RICREARE, v. a. *orzeźwić*, *pokrzepić*, *posilić*. Con ottimo vino e soavissime vivande le ricroè, *Fir. As.* = *bawić*, *rozrywać*. = *stworzyć na nowo*. = v. r. *rozewać się*. = *pokrzepić się*, *posilić się*.

RICREATIVO, — **VA**, ad. *rozrywający*, *rozwesalający*.

RICREATORE, s. m. *orzeźwiający*. = *Zbawiciel*.

RICREATRICE, s. f. *orzeźwiająca*, *rozwesalająca*. *Bevanda —*, *napój orzeźwiający*.

RICREAZIONCELLA, s. f. dim. *mała rozrywka*. [wka.]

RICREAZIONE, s. f. *rozrywka*.

RICREDENTE, ad. m. f. *przekonany o błędzie*. Far —, *wywieść z błędu*.

RICREDERE, v. n. *przekonać się o błędzie*, *wyjść z błędu*, *otworzyć oczy*. = *Non potersi —*, *nie móż się dosyć wydziwić czemu*. = *Ricredersi con alcuno*, *wyłać się*, *wynurzyć się przed kim*; *przynależać do winy*.

RICREDUTO, — **TA**, p. ad. *wywieziony z błędu*, *z mylnej nadziei*. Poi si parti (gente), siccome riceduta, *D. Purg*.

RICRESCENTE, ad. m. f. *na nowo rosnący*, *podrastający*.

RICRESCENZA, s. f. *narosł na ciełe*.

RICRESCERE, v. a. ir. *naść wzrost*, *powiększyć*. = v. n. *wzrastać*, *rosnąć*, *powiększać się*, *wzmacniać się*.

RICRESCIMENTO, s. m. *wzrost*. [RICRESCERE.]

RICRESCIUTO, — **TA**, p. ad. v. **RICRIAMATO**, — **ARE**, — **AZIONE**, v. **RICREAZIONE**, ec.

RICROCIFISSO, — **SA**, ad. *powtórnie ukrzyżowany*.

RICUCIMENTO, s. m. **RICUCITURA**, s. f. *zszycie*, *latanie*.

RICUCIRE, v. a. ir. *zszyc*, *zaszyć dziurę*. = *fig.* *zagoić ranę*. Con tal cura conviene e con tai pasti che la piaga di sezzo si rucucia, *D. Purg*. [ty.]

RICUCITO, — **TA**, p. ad. **zszyc**. **RICUCITORE**, s. m. — **TRICE**, s. f. *latacz*, *lataczka*.

RICUCOCERE, v. a. ir. *przegotować*, *przewarzyć*. = *przetrawić*. = *Fig.* *przetrawić*, *rozważać*, *roztrząsać*. = *trawić*, *pożerać*.

RICUPERAMENTO, s. m. — **ZIONE**, s. f. *odzyskanie*.

RICUPERARE, v. a. *odzyskać*. — *la sanità*, *odzyskać zdrowie*. — *gli spiriti*, *przyjść do siebie*, *odzyskać przytomność*. = *odegrać*.

RICURVO, — **VA**, ad. *zagięty*, *zakrzywiony*. Ed hanno spade larghe e ricurve all' uno de' lati, *Tass. Ger*.

RICUSA, — **ZIONE**, s. f. *odmówienie*, *zaprzeczenie*. = *wykluczenie się*.

RICUSARE, v. a. *odmówić*, *zaprzeczyć*. = *odrzucić*, *wykluczyć sędziego lub świadków dla ważnych przyczyn*.

RIDAMARE, † v. **RIAMARE**.

RIDARE, v. a. *dać znowu*; *oddać*, *zwrócić*.

RIDDA, s. f. *obertas*.

RIDDARE, v. n. *tańcować obertasa*. = *obracać się*, *kręcić się*, *wirować*. Come fa l'onda là sovra Cariddi... così convien, che qui la gente riddi, *D. Inf*.

RIDDONE, s. m. *la RIDDA*. = *miejscę gdzie się tańczy obertasa*.

RIDENTE, ad. m. f. *śmiejący się*. La — *fortuna*, *fig.* *uśmiechające się szczęście*.

RIDERE, v. n. ir. *śmiać się*. Far —, *śmieszyć*, *rozśmiać*. Dar da —, *śmiech z siebie uczynić*, *na śmiech się wystawić*. — *ad alcuno*, *uśmiechać się do kogo*. — *di voglia*, *serdecznie się uśmieć*. = *Fig.* *uśmiechać się*. *Ridono i prati*, *e il ciel si rassercna*, *Petr*. *Rido-*

no or per le piagge erbette e fiori, *Petr.* = *cieszyć się, weselić się*. Lodata passa e vagheggiata Armida... nol mostra già, benchè in suo cor ne rida, e ne disegni alte vittorie e prede, *Tass. Ger.* = *uśmiechać się, sprzyjać*. = *pięknie się wydać*. Frate, diss' egli, più ridon le carte che pennelleggia Franco Bolognese, *D. Par.* = *Ridere agli angeli, śmiać się nie wiedząc z czego, sam do siebie*. = v. n. e. r. *śmiać się, naśmiewać się*. Quando il povero dona al ricco il diavolo se ne ride, *Cell.*

RIDESTARE, v. a. pro. ep. e fig. *znowu wzniesić, obudzić, wzbudzić*.

RIDESTO, —TA, *skróć. z RIDESTATO, ad. znowu obudzony, pobudzony*.

RIDETTO, —TA, p. ad. da RIDIRE, *powtarzany, powtórzony*. RIDEVOLE, ad. m. f. *śmieszny*. Motto —, *śmieszne słowo, żarcik*. [sznie.]

RIDEVOLMENTE, av. *śmiesznie*. RIDICIMENTO, s. m. *powtórzenie, klektanie*.

RIDICITORE, s. m. —TRICE, s. f. *plotka, papła*.

RIDICOLO, RIDICULO, —LA, ad. *śmieszny*. = s. m. *śmieszność*.

RIDICOLOSAGGINE, —SITÀ, s. f. *śmieszność, rzecz śmieszna*. [śmieźnie.]

RIDICOLOSAMENTE, av. RIDICOLOSO, —SA, ad. *śmieszny*. [dare.]

RIDIMANDARE, v. RIDOMANDARE, RIDIMINUITO, —TA, ad. *jeszcze raz zmniejszony*.

RIDIRE, v. a. ir. *powtarzać*. = *powiedzieć*. I non so ben ridir com' i' v' entrai, *D. Inf.* = *Trovare a — a checchessia, ganieć, przycinać, mieć co do powiedzenia, do zarzucenia*. = v. r. *zaprzeć się, cofnąć słowo, odwoływać co się powiedziało*.

RIDIRITTO, —TA, ad. *wyprostowany, sprostowany*.

RIDIRIZZARE, v. a. *wyprostować*. = fig. *sprostować, doprowadzić na dobrą drogę, przywrócić do dawnego stanu*.

RIDISCORRERE, v. a. ir. *znowu zacząć o czym mówić*. RIDISEGNARE, v. a. *znowu odryślować*.

RIDISPUTARE, v. a. e. n. *zacząć się znowu kłócić*.

RIDISTENDERE, v. a. ir. *znowu rozciągnąć*.

RIDISTINGUERE, v. a. ir. *znowu odróżnić, lepiej objaśnić*.

RIDITORE, s. m. *wyśmiewacz*.

RIDIVIDERE, v. a. ir. *znowu podzielić*. = *jeszcze raz podzielić części z podzielonej całości*. [COLARSI.]

RIDIVINCOLARSI, v. DIVINCOLANTE, RIDOLENTE, RIDOLERE, v. OLENTE, OLIRE.

RIDOLERSI, v. r. (znowu) *zalić się, uskarżać się*.

RIDOLO, s. m. *drabinki u wożu*.

RIDOMANDARE, v. a. *zaządać zwrotu, upominać się o co*.

RIDONARE, v. a. (znowu) *oddać*.

RIDONDAMENTO, s. m. RIDONDANZA, s. f. *przepelnienie, zbytnia obfitość*. = *tlum wyrazów*.

RIDONDANTE, ad. m. f. *przepelniony, zbyteczny*.

RIDONDARE, v. n. *być zbytecznym, niepotrzebnym*. Tronca ciò, che ridonda, e la chiara sia compagna a' tuoi scrittizi, *Menz. Art poet.* = *splywać, spadać na kogo*. — in onore, in pregiudizio d'alcuno, *wyjsć komu na dobre, na zle*. = *wynikać, następować*.

RIDONE, s. m. *Buon. Fier. śmieszek*.

RIDOSSO, av. *na wierzchu*. = *oklep*. Cavalcare a —, *jechać oklep*, v. BARDOSSO.

RIDOTTO, —TA, p. ad. v. RIDURRE. = s. m. *zakątek, przytułek, schronienie*. = *szulernia*. = *Fort. reduta*.

RIDRIZZARE, v. RIDIRIZZARE.

RIDUBITARE, v. n. *znowu powatpiewać*.

RIDUCIBILE, av. m. f. *dający się zredukować*.

RIDUCIMENTO, s. m. *redukcya, zmniejszenie*. = *obrócenie, przemienienie na co*. = *podbite, ujarzmienie*, v. RIDURRE.

RIDURRE, RIDUCERE, v. a. ir. *przywieść, sprowadzić, zgromadzić, zebrać*. Ma il Valentino annalato gravemente in Pálazzo, ridusse intorno a sè tutte le sue genti, *Guic. Stor.* Il ciel gli dè favor, e sotto ai santi segni ridusse i suoi compagni erranti, *Tass. Ger.* = *zmusić, zniewolić*. — all' ubbidienza, in potestà, *zmusić do posłuszeństwa, podbić pod swą władzę*. = *zredukować, zamienić, obrócić na co*. — in polvere, *zamienić, zetrzeć na próch*. — in tavole, *ułożyć w tablice, zrobić z czego tabelę*. = *Ridurre dal grande in piccolo, zmniejszyć*. = *przyprowadzić, przywieść*. Ogni luogo di poveri è fecondo, perchè i principi omai con le gabelle hanno ridotto a mendicar il mondo, *Salv. Ros. Sat.* — al

primo stato, *przywrócić do pierwszego stanu*. Benigna mi ridusse al primo stato, *Petr.* — in isperanza, *przywrócić nadzieję*. = v. r. *zgrupadzić się, zebrać się*. Riduconsi presso a Campidoglio, *M. Vill.* = *Ridursi a poco, podupaść, zubożeć*. = *przybyć, stanąć gdzie*. A Reggio si ridusse a salvamento, *Bern. Orl.* = *schronić się, szukać przytulku*. Non si volle altro che sotto le braccia del re Carlo ridurre, *G. Vill.* = *dochodzić*. Ne' maggiori stridori del nostro inverno si riduce a 17 e 16 gradi, *Sagg. nat. esp.* = *redukować się do czego, zawierać się w czem*. A questi due comandamenti si riduce tutto il Decalogo. = *Ridursi alla memoria, przywozić sobie na pamięć*. — alla sanità, *wrócić do zdrowia*.

RIDUZIONE, v. RIDUCIMENTO. RIEDERE, v. n. difett. *powracać*. Dice che l' alma alla sua stella riede, *D. Par.* [wać.]

RIEDIFICARE, v. a. *odbudować*. RIEDIFICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *odbudowanie*.

RIEMENDARE, v. a. *znowu poprawić*.

RIEMPIBILE, ad. m. f. *dający się napelnić*.

RIEMPIERE, RIEMPIRE, v. a. (znowu) *napelnić*. = *Riempiere le piazze, il popolo di checchessia, fig. rozgłosić co między ludźmi*. = *Riempiere la tela, tkąć płótno*. [nienie.]

RIEMPIMENTO, s. m. *napelniejący*. = *ad. dopelniający*. = *Particella riempitiva, Gram. v. RIPIENO*.

RIEMPITORE, s. m. *napelniacz*.

RIEMPITURA, s. f. *napelnienie*. = *latanina w wierszu dla miary lub rymu*.

RIEMPIUTO, —TA, p. ad. *napelniony*. [brzmieć.]

RIENFIARE, v. n. *znowu narientramento*, s. m. *powtórne wejście, powrót*.

RIENTRARE, v. n. *znowu wejść*. — *wrócić do domu*. = *Rientrare in sè stesso, dentro a sè, fig. wejść w siebie samego*. = *zejść się, zbiedz się, skurczyć się*. = *wrócić do swej dawnej karty*.

RIEPILOGARE, v. a. *zebrać w krótkości*.

RIEVACUATO, —TA, ad. *na nowo wypróżniony*.

RIFABBRICARE, v. a. *odbudować*.

RIFACIMENTO, s. m. *naprawienie*. [wzielić.]

RIFACITORE, s. m. *napra-*

RIFALLO, s. m. nowy błąd.
 RIFARE, v. a. ir. znowu co zrobić = przerobić, naprawić. — i letti, postać łóżka. — i danni, wynagrodzić szkody. E non glielo palesar mai, insinochè ei non fosse rifatto del danno, *Fir. Disc.* = Rifar sicuro, certo, na nowo upewnić, zaryzykować. = v. r. przychodzić do zdrowia, przyjść do siebie. = odzyskać stratę, powetować szkodę; poprawić swe interesy. Nella prima battaglia fu rotto, rifeosi e riprese il reame, *Dav. Tac. An. Tristo* a coloro, che si voglion — in sulla dote della lor moglie, *Cell.* = Rifarsi dritto, wyprostować się.
 RIFASCIARE, v. a. znowu odwinąć, obwiązać, przewiązać rany, przypowijając dziecko.
 RIFATTO, —TA, p. ad. v. RIFARE. = pokrzepiony, posilony, odrodzony. Io ritornai dalla santissim' onda rifatto sì, come piante novelle rinnovellate di novella fronda, *D. Purg.*
 RIFAVELLARE, v. a. znowu pomówić z kim.
 RIFAZIONE, s. f. v. RIFACIMENTO. — d' una città, odbudowanie miasta.
 RIFCONDARE, v. a. znowu zapłodnić.
 RIFEDIRE, v. a. ir. powtórnie zramić.
 RIFENDERE, v. a. ir. znowu rozłupać, rozkłóć. — le piaghe, otworzyć na nowo rany. — i campi, radlić rolę. = trzeć, pilować wzdłuż drzewo.
 RIFERENDARIO, v. REFERENDARIO.
 RIFERIRE, v. a. ir. opowiadać rzeczy widziane lub słyszane. = odnieść do kogo, przypisywać, przysznawać komu. = Riferire grazie, złożyć dzięki, podziękować. = v. r. odnieść się, stosować się, ściągąć się do czego. = odnieść się, odwołać się do kogo.
 RIFERMARE, RIFERMA, v. RIFERMARE, cc. [kuć].
 RIFERRARE, v. a. znowu o-riferto, v. REFERTO.
 RIFEZIONE, v. REFEZIONE.
 RIFFILO, s. m. brzydka, koczodan. [plonąć].
 RIFIAMEGGIARE, v. n. pałać.
 RIFIANCHEGGIARE, v. a. znowu wzmacnić, ukrzepić.
 RIFIATAMENTO, s. m. oddychanie.
 RIFIATARE, v. n. oddychać. = fig. odetchnąć, odpocząć.
 RIFICCARE, v. a. wulkanąć, wbić na nowo. = Rificare la mente, gli occhi a checcchia, fig. zwrócić na co myśl, oczy.

= bass. rozgadać, rozpowie-dzić, rozzaplać. [wierzać].
 RIFIDARE, v. n. e. r. ufać, zaru-
 RIFIEDERE, v. a. * na nowo zramić. = + godzić na co, zmie-rzać do czego, mieć co na wido-ku. Ma dimmi della gente, che procede, se tu ne vedi alcun degno di nota, che solo a ciò la mia mente rifeide, *D. Inf.* (w niektórych wydanach risiede).
 RIFIGGERE, v. a. ir. znowu wbić, wlokąć. Rifisse la civil furia l' acciaio nel sen fraterno, *Mont.*
 RIFIGLIARE, v. a. e n. przy-
 płodzić dzieci. = fig. odradzać się, krzwić się, pomazać się. = ropić się jeszcze po zagojeniu się (o ranach).
 RIFINARE, v. n. e. r. przestać, ustać, zaprzestać. Nè di pian-gere la sua ventura non rifinò, *Bocc. Coli.* gridando pure e scuotendosi, non rifinava di ripren-derlo e di garrirlo, *Lasc. Nov.*
 RIFINIMENTO, s. m. znuże-nie.
 RIFINIRE, v. n. ir. v. RIFINARE. = v. a. skończyć, ukończyć. = znekać, znużyć; w niwecz o-
 brócić, przywieść do nędznego stanu.
 RIFINITO, —TA, p. ad. skoń-
 czony. = znekany, znużony, zmęczony, zmordowany. = zgubiony, zrujnowany.
 RIFIORENTE, ad. m. f. na nowo kwitnący.
 RIFIORIMENTO, s. m. odkwi-tanie. = przyzodobienie.
 RIFIORIRE, v. n. ir. odkwi-tać. = fig. przyjść znowu do kwitnącego stanu. = potakiwać, v. RIBADIRE. = v. a. ukwiecić, ubarwić. = Pitt. odświeżyć o-
 braz.
 RIFISSO, —SA, p. ad. wbito, przybito. = fig. wlepiony, zwró-
 cony na co (o oczach, uwadze). Già eran gli occhi miei rifissi al volto della mia donna, *D. Par.*
 RIFIUTABILE, ad. m. f. mo-gący być odmówionym.
 RIFIUTAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. odmówienie. = zrzeczenie się.
 RIFIUTANZA, s. f. odmówie-nie. = odprawienie żony, roz-wód.
 RIFIUTARE, v. a. odmówić, odrzucić, nieprzyjąć, zrzec się. — il padre, wyrzec się ojca. — l' eredità, zrzec się spadku. Li-
 bertà va cercando, ch' è sì cara, come sa chi per lei vita rifiuta, *D. Purg.* In prima gli fece — la signoria, *G. Vill.*
 RIFIUTATORE, s. m. —TRI-
 CE, s. f. odmawiający, odma-wiająca.

RIFIUTO, s. m. odmowa, od-rzucenie. = wyrzutek, brak, śmiecie. = odprawienie żony, rozwód.
 RIFLESSAMENTE, av. przez odbicie.
 RIFLESSARE, v. a. Pitt. ozna-
 czyć odbicie światła w obrazie.
 RIFLESSIBILE, ad. m. f. od-bijający się (o świetle).
 RIFLESSIONE, s. f. odbicie światła. = fig. uwaga, reflexya. Far —, zastanawiać się, namyslać się. Fu mancamento di debita riflessione, *Segn. Pred.*
 RIFLESSIVO, —VA, ad. uwa-
 żny, baczny.
 RIFLESSO, s. m. odbicie świa-
 tła. = fig. uwaga, reflexya. = Pitt. odbicie światła w obrazie.
 RIFLESSO, —SA, p. ad. v. RIFLETTERE.
 RIFLETTERE, v. a. ir. odbi-
 jać światło. = v. n. zastanawiać się, zwracać uwagę, namyslać się. = v. r. odbijać się (o świetle).
 RIFLUIRE, v. n. ir. odpływać.
 RIFLUSSO, s. m. odpływ, od-
 lew morza.
 RIFOCILLAMENTO, s. m. po-
 krzepienie, posilenie.
 RIFOCILLARE, v. a. pokrze-
 pić, posilić, orzeźwić. Mentre la si stava rifocillando al fuoco, esso le preparava due pani bigi, *U. Fosc.*
 RIFONDARE, v. a. na nowo zalażyć. = znowu kopać. = wzmacnić fundamenta.
 RIFONDERE, v. a. ir. przelać, odlać. = znowu rozlać. = v. r. rozlać się, wylać się.
 RIFONDIMENTO, s. m. och-
 wot.
 RIFORBIRE, v. a. ir. odpole-
 rować. = v. r. ogarnąć się, u-
 stroić się.
 RIFORMA, s. f. reforma, po-
 prawca, przekształcenie na lepsze. = reforma polityczna. = reforma wojsku.
 RIFORMABILE, ad. m. f. da-
 jący się poprawić lub potrze-
 bujący poprawy.
 RIFORMAGIONE, s. f. —MEN-
 TO, s. m. zreformowanie, po-
 prawienie.
 RIFORMARE, v. a. przekształ-
 cić na lepsze, poprawić, spro-
 stować nadużycia, zaprowa-
 dzić lepszy porządek. — le leg-
 gi, zreformować prawa. = Riformar ie milizie, le spese, zmniejszyć liczbę wojska, ogra-
 niczyć wydatki. = v. r. przy-
 brać dawny kształt, wrócić do dawnego stanu. Ma poich' al po-
 co il viso riformossi, *D. Purg.*
 RIFORMATORE, s. m. TRI-
 CE, s. f. reformator, reforma-
 torka.

RIFORMAZIONE, v. RIFORMA.
RIFORMIRE, v. a. ir. *znowu dostarczyć, opatrzyć w co.* = v. r. *znowu się w co opatrzyć.*
RIFORTIFICARE, v. a. na *nowo wzmocnić.* [RE.
RIFRANCARE, v. RIFRANCA-
RIFRANGERE, RIFRANGERE, v. a. ir. *łamać promienie światła.*
RIFRANGIBILE, ad. m. f. *łamiący się (o świetle).*
RIFRANGIBILITÀ, s. f. *wła-
sność łamania się światła.*
RIFRATTIVO, —VA, ad. *łamiący.*
RIFRATTO, s. m. RIFRAZIONE, s. f. *łamanie się światła, refrakcja.*
RIFREDDAMENTO, RIFREDDARE, v. RAFREDDARE, ec.
RIFRENTAMENTO, RIFRENARE, —ZIONE, v. RAFFRENARE, ec.
RIFRIGERARE, RIFRIGERATIO-
VO, RIFRIGERATORIO, RIFRIGERIO, v. REFRIGERARE, ec. [życ.
RIFRIGGERE, v. a. ir. *odsma-
RIFRITTO, —TA, p. ad. od-
smażony.*
RIFRONDIRE, v. RIFRONZIRE.
RIFRUGARE, v. a. *znowu macać.*
RIFRUSTA, s. f. *szukanie, szperanie.*
RIFRUSTARE, v. a. *szukać, przewracać, szperać, myszko-
wać.* — il mare, paesi, *szukać po morzu, obiegać kraje.* = *wygrzmocić, okładać kijem.*
RIFRUSTO, s. m. v. CARPICCIO.
RIFUGGENTE, ad. m. f. *ucie-
kający się.*
RIFUGGIRE, v. n. e. r. *ucie-
kać się do kogo.* = *uniknąć, u-
mykać, uchodzić.* = *cofać się, wzdrygać się.* E nel pensarlo ancor l'alma rifugge, Monti.
RIFUGGITO, —TA, p. ad. *schroniony.*
RIFUGIO, s. m. *schronienie, przytułek.*
RIFULGENTE, ad. m. f. *ja-
śniejący, błyszczący.*
RIFULGERE, v. n. ir. *jaśnieć, błyszczeć, lśnić się.* [wody.
RIFUTARE, v. a. *zbijać do-
RIFUTAZIONE, s. f. zbijanie dowodów, zarzutów.*
RIGA, s. f. *linia, wiersz.* = *ryga, jedna z linii na których się piszą ноты muzyczne.* = *linia do liniowania papieru.* = *szereg żołnierzy.* = *pasek, prządek, smuga (na materjach, na skórze zwierząt).*
RIGAGLIA, s. f. *akcydens, obrypek.*
RIGAGNO, —GNOLO, s. m. *strumień.* = *rynsztok wzdłuż ulicy.* [ka.
RIGALIGO, s. m. Bot. *ostróż-
RIGAMO, s. m. Bot. lebiodka.*

RIGARE, v. a. *kropić, pole-
wać.* Elle (le vespe) rigavan lor di sangue il volto, D. Inf. = *liniować papier.* — diritto, v. ARARE. = *dawać prązki, paski.*
RIGATO, —TA, p. ad. v. RI-
GARE. = *Canna, archibuso rigato, luza strzelby w prązki, w paski.* Panno o drappo rigato, *materya w paski.* La Zebra per lo suo rigato manto asin ti sembra in abito di gala, Cast. An. parl.
RIGATTATO, —TA, ad. *ur-
wis, wisielec.* [ciarz.
RIGATTIERE, s. m. *tande-
RIGENERARE, v. a. odro-
dzic, odnowić.*
RIGENERATORE, s. m. —
TRICE, s. f. *odrodziciel, od-
nowiciel, onowicielka.*
RIGENERAZIONE, s. f. *od-
rodzenie.* [RE.
RIGENTILIRE, v. RINGENTILI-
RIGERMOGLIARE, v. n. *od-
rastać, puszczając nowe odrostki.*
RIGETTAMENTO, s. m. *od-
rzucenie.*
RIGETTARE, v. a. *odrzucić.* — la colpa sopra uno, *zwałać winę na kogo.* = *wyrzucać z siebie, bluwać, womitować.*
RIGETTATORE, s. m. —TRI-
CE, s. f. *odrzucający, odrzu-
cająca.*
RIGETTO, s. m. *odrzucenie na bok; wybiórki.*
RIGHETTA, s. f. dim. *linij-
ka, maty pasek, prządek.*
RIGIACERE, v. n. ir. *znowu się polożyć.* [surowo.
RIGIDAMENTE, av. *ostro,*
RIGIDETTO, —TA, ad. *przy-
ostry, przysurowy.*
RIGIDEZZA, s. f. *ostrosć, surowość.*
RIGIDITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *tegość, sztywność, wyteżenie, wyprężenie.* = *ostrosć, surowość.*
RIGIDO, —DA, ad. *twardy, tęgi, sztywny.* = *ostry, przy-
kry.* = *ostry, surowy, ścisły.* Giudice rigido, *surowy sędzia.*
RIGRAMENTO s. m. *kręcenie się, krążenie.*
RIGIRANTE, ad. m. f. *kręcący, oszukujący.*
RIGIRARE, v. a. *okrążać, obracać.* = *Rigirare altrui, fig. brać kogo w obroty, łudzić, w-
wodzić.* = *Rigirare danari, un negozio, obracać pieniędzmi, i t. d.* = v. n. e. r. *krążyć, kręcić się, obracać się koło czego.* Quale sov'esso il nido si rigira... la cicogna, D. Par.
RIGIRATORE, s. m. —TRICE, s. f. *kręciel, matacz.*
RIGIRAZIONE, s. f. *kręcenie się, krążenie, obracanie się.*

RIGIREVOLE, ad. m. f. *obro-
tny, wartki.*
RIGIRO, s. m. *krętanina, za-
kręt.* = *obrót, kręcielstwo, mata-
ctwo.* = *sprężyna, machina.* = *intryga miłośna, romans.* [nie.
RIGITTAMENTO, s. m. *blwa-
RIGITTARE, ec. v. RIGETTA-
RE, ec.*
RIGIUCARE, v. a. *znowu grać.*
RIGIUGNERE, ec. v. RAGGIU-
GNERE. [v. ANNITIRE.
RIGNARE, v. RINGHIARE. =
RIGNO, v. RINGHIO.
RIGO, pl. —GHI, s. m. v. RIGA. = *rowek do ścieku wody.*
RIGODERE, v. n. *znowu uży-
wać przyjemności.*
RIGOGLIO, s. m. *śmiałość, zuchwałość.* = *duma, pycha.* = *bujność roślin.* = *wilki na drzewie.* = *wysokość sklepie-
nia.* [mnie, pysznie.
RIGOGLIOSAMENTE, av. *du-
RIGOGLIOSO, —SA, ad. du-
mny, pyszny.* = *silny, mocny, krzepki, czerstwy, jedrny.* = *bujny.* Rigogliose erbette, *bujne trawki.*
RIGOGOLO, s. m. —LETTO, dim. *Ornił, wilga.* Il quale pareo uno — più tosto, che persona, Fr. Sacch.
RIGOLETTO, s. m. *obertas.* = v. RIGOGOLO.
RIGONFIAMENTO, s. m. *na-
brzmienie, wzdęcie, wezbra-
nie wod.* [dęć.
RIGONFIARE, v. a. *wydmęc, na-
RIGONFIO, —FIA, ad. wzdęty, nadęty, odęty, nabrzękły, nabrzmiaty.*
RIGORE, s. m. *twardość, tę-
gość.* = *rygor, ostrosć, suro-
wość prae.* = Il — della stagione, dell'inverno, *ostrosć pory roku, tegość zimy.* = *dreszcz w febrze.*
RIGORISMO, s. m. *Teol. ry-
goryzm.* [gorysta.
RIGORISTA, s. m. *Teol. ry-
RIGOROSAMENTE, av. ostro,
surowo.*
RIGOROSITÀ, —TADÉ —TATE, s. f. *tegość, twardość.* = *fig. o-
strosć, surowość, ścisłość.*
RIGOROSO, —SA, ad. *tęgi, silny.* Inverno rigoroso, *tęga zima.* = *ostry, surowy, ścisły.* Un rigoroso conto renderete, Bern. Orł. [ny, zroszony.
RIGOSO, —SA, ad. *skropio-
RIGOVERNARE, v. a. pomyć naczynia kuchenne.* = *pop. zjeść, pojeść.* = v. GOVERNARE.
RIGOVERNATURA, s. f. *po-
mywanie naczynia.* = *pomyje.*
RIGRIDARE, v. n. *znowu krzy-
czeć.* = v. a. *zawołać.*
RIGUADAGNARE, v. a. *odzy-
skać stratę.*

RIGUALCATORIO, s. m. Artigli. *wycior, wyszor.*

RIGUARDAMENTO, s. m. *patrzenie, wzrok.* = *przezorność, ostrożność.*

RIGUARDANTE, ad. m. f. *patrzący.* = *obrócony ku czemu.*

RIGUARDARE, v. a. *patrzeć.* — *indietro, patrzeć w tył, oglądać się.* = *fig. patrzeć w którą stronę, być obróconem ku czemu, wychodzić na co.* Posta la luna tra il sole, e la terra nulla vediamo dell' emisfero lunare illustrato dal sole, perchè ci è avverso, e solo riguarda verso noi l' altro emisfero lunare non tocca dallo splendor del sole, *Gal. Lett.* Verone che riguarda sopra ad un giardino, *ganek wychodzący na ogród.* = *mieć wzgląd, uszanowanie.* = *uwagać, postrzeć, mieć na względzie, na uwadze.* = *uwagać, pocztytywać za co, za kogo.* = *Riguardare ad alcuna cosa, zniechęcać do czego, tyczyć się czego.* = *Riguardare una cosa, szanować co, ochraniać, oszczędzać.* = v. r. *wystrzegać się, chronić się czego szkodliwego zdrowiu.* = *mieć się na ostrożności.* Brunel non avea mente a riguardarsi, *Ar. Or. Fur.*

RIGUARDATO, —TA, p. ad. v. *Riguardare.* = *schowany, zachowany.* = *przezorny, ostrożny.* = v. *RIGUARDEVOLTE.*

RIGUARDATORE, s. m. — TRICE, s. f. *patrzący, patrząca, widz, spektatorka.*

RIGUARDEVODE, ad. m. f. *godny uwagi, osobliwy.* = *zaczynny, szanowny.*

RIGUARDEVOLEZZA, s. f. *zачność, szanowność.*

RIGUARDEVOLMENTE, av. *ostrożnie.* = *z uszanowaniem.*

RIGUARDO, s. m. *wzrok, spojrzenie.* = *widok czego.* = *wzgląd, uszanowanie, szacunek.* Persona di —, *szanowna, znakomita osoba.* = *ostrożność, pilnowanie się.* Feciono scendere gente a cavallo e a piè a monte Carelli, ec. per dare diversi riguardi ai Fiorentini, *G. Vill.*... *aby zmusić mieszkańców Florencji do pilnowania się ze wszystkich stron.* Tenere in —, *doglądać, mieć oko na kogo.* E lo guardava come una fanciulla in casa, facendo intendere al padre, quanto fosse da tenerlo in — e non gli lasciar pigliar pratiche, *Lasc. Nov.* = *prze-stróża, ostrzeżenie, zakaz.* Quando venimmo a quella foce stretta ov' Ercole segnò li suoi riguardi, *D. Inf.* = *Stare a —, mieć się na ostrożności; wy-*

strzegać się rzeczy szkodliwych zdrowiu. [*strożnie.*]

RIGUARDOSAMENTE, av. o. *RIGUARDOSO,* —SA, ad. obaczny, ogledny, ostrożny.

RIGUARIRE, v. n. ir. *znouu się wylęczyć.*

RIGUIDERDONAMENTO, s. m. *wy nagrodzenie.*

RIGUIDERDONARE, v. a. *wy nagrodzić.*

RIGURGITARE, v. n. *wylać się, rozlać się, przelać się.* La quale (bile) di quando in quando rigurgita allo stomaco, *Red. Lett.*

RIGUSTARE, v. a. *znouu skosztować.*

RILASCIARE, v. a. *odpuścić, darować winę.* = *uwolnić od czego.* = *uwolnić z więzienia, wypuścić na wolność.*

RILASCIO, s. m. *darowanie, odpuszczenie, uwolnienie.*

RILASSAMENTO, s. m. *pofołgowanie sobie w pracy, przerwa, rozrywka.* = *rozwolnienie obyczajów.*

RILASANTE, ad. m. f. *Med. rozwalniający.*

RILASSARE, v. a. *rozwolnić, osłabić.* = *puścić, popuścić, wypuścić.* = v. r. *rozwolnić się, rozprządz się.* = *rozsyppywać się (o roli).*

RILASSATEZZA, RILASSAZIONE, s. f. *rozwolnienie, rozprężenie obyczajów, karności.*

RILASSO, —SA, ad. *rozlały, niegładny, leniwy.* = s. m. *stacya pocztowa.* Cavalli di —, *konie przemienione na stacy.*

RILAVARE, v. a. *znouu myć.*

RILAVORARE, v. a. *jeszcze raz porać, poradzić.*

RILEGAMENTO, s. m. *powtórne związanie.*

RILEGARE, v. a. *znouu związać.* = *odesłać na wygnanie.*

RILEGGERE, v. a. ir. *odczytywać.*

RILENTAMENTO, s. m. *zwolnienie, pofołgowanie.*

RILENTE, —to, av. *wolno, zwolna, powoli.* Andar, star a —, *powoli brać się do czego, marudzić, namyślać się, postępować ostrożnie.*

RILENTO, —TA, ad. *wolny, letni.* A forno rliento, *na wolnym ogniu.* [*czytany.*]

RILETTO, —TA, p. ad. od. *RILEVAMENTO,* s. m. *podniesienie, podwyższenie.*

RILEVANTE, ad. m. f. *podnoszący.* = *ważny, wielkiej wagi.*

RILEVARE, v. a. *podnieść, postawić na nogach.* = *podnieść, podwyższyć.* = *Fig. podnieść, podźwignąć.* = *potężyć, sprawić ulgę; pomagać,*

przydać się. Ma niente rilevava, *ale nie niepomagało.* Il sempre sospirar nulla rileva, *Petr.* = *zależać, być ważnem, wiele znać.* Poco rileva lo esporlo ora o dopo, *mało na tem zależy, czy to wam teraz czy później wyłożę.* Queste cose di amore si erano vanità e pazzie, le quali non rilevavano nulla, *Cell. Vit.* = *wyrozumić, dorozumić się, pomiarkować, pojąć, domyślić się.* = *składać głoski, wymawiać wyrazy po przesyłabizowaniu.* = *dotawać, odbywać działanie dotawiana.* = *wychowywać.* = *Rilevare uno, uwolnić kogo z kłopotu dawoszy za niego porękę.* = *Rilevar percosse, ingiurie, oberwać po skórze, odnieść zniewagę.* Che chi fra lor si mette al fin rileva da tutte due, *Bern. Or.* — *una ferita, odnieść ranę.* = v. r. *podnieść się, stanąć na nogach.* = *Fig. wziąć się do czego z większym zapalem.* = *powstać z grzechu.* = v. n. e. r. *wystawać, odstawać, być wydatnem.*

RILEVAMENTE, av. *wydatnie, wypukło.* = *wystawnie, wspaniale.*

RILEVATO, —TA, p. ad. *podniesiony, podźwigniony.* = *podźwigniony, wywyższony z niskiego stanu.* = *wyszywany, haftowany złotem, srebrzem.* = *wzniosły, wysoki; świetny, znakomity.* Dell' alto e rilevato stato della casa de' Visconti di Milano. = *podniesiony, odstający, wydatny, sterczący.* Con fronte crespata e rilevate ciglia, *Poliz. St.* = *tegi, porządny.* Una beffa rilevata, *tegi figiel, psikus.* = s. m. *wydatność, wypukłość.*

RILEVATORE, s. m. *podźwigający, przynoszący ulgę.* = *zbawca, zbawiciel.*

RILEVO, s. m. *ostatki schodzące ze stołu.* = v. *RILIEVO.*

RILIBERARE, v. a. *znouu uwolnić.*

RILIEVO, s. m. *wydatność, wypukłość.* = *Basso rilievo, płaskorzeźba.* Mezzo rilievo, *pół płaskorzeźbi.* = *Cosa di rilievo, rzecz ważna.* Dar rilievo, *podnieść, podwyższyć.* = *ostatki, okruszyny ze stołu.* Quando la crostata fu mangiata tutta, senza far — nemento de' topi, *Fr. Sacch.*

RILIMARE, v. a. *znouu pilować; fig. znouu gładzić, poprawiać.*

RILOGARE, v. a. *położyć, postawić znouu na swem miejscu.*

RILUCCICARE, v. *LUCCICARE.* RILUCENTE, ad. m. f. *lśniący, błyszczący.*

RILUCENTEZZA, s. f. *blask, jasność.*

RILUCERE, v. n. ir. *lśnić się, błyszczyć, połyskiwać, zablasytać, zajaśnieć.* = *jaśnieć, okazać się w całym blasku.* = *Rilucere il pelo, fig. nabrać ciała, porość w pierze, spanoszyć się.*

RILUSTRARE, v. a. *znowu wypolerować, wyglansować.* = *fig. dodać nowego blasku.*

RILUTARE, v. a. *znowu oblepić kitem.*

RILUTANTE, ad. m. f. *opierający się, sprzeciwiający się.*

RILUTANZA, s. f. *opór, sprzecznność, wstręt, odraza.*

RILUTTARE, v. n. *opierać się, wzbierać się.*

RIMA, s. f. *rym.* = *wiersze, poezya.* = *fig. śpiew, pienia.* = *Rispondere alle rime, fig. odcinać się.*

RIMACINARE, v. a. *znowu zemleć, utrzeć, zetrzeć.*

RIMANDARE, v. a. *odesłać.* = *odprawić, dać odprawkę.* = *zwracać, womitować.* = *odprawić żonę, rozwieść się.* = *Rimandarsela, potakiwać, basować komu.*

RIMANDO, s. m. *odbitcie piłki.* Di —, av. *na nowo, znowu.*

RIMANEGGIARE, v. a. *znowu co obracać w rękę.* = *macać, dotykać.* = *fig. poprawiać, wykończyć.*

RIMANENTE, ad. m. f. *zostający, pozostający.* = *s. m. reszta, ostatek.* Del —, *z resztą, naostatek.* Buon uomo del —, *z resztą dobrego człowieka.*

RIMANENZA, s. f. *pobyt, mieszkanie.* = *v. RIMASUGLIO.*

RIMANERE, v. n. ir. *resztować, zostawać, pozostawać.* = *zostać gdzie, pozostać się, zamieszkać.* Mandò il principe per sei capitani, offerse loro, se volevano con esso lui —, *Varch. Stor.* = *zostawać w czujnej mocy, zależeć od kogo.* Sa che sol per Rinaldo era rimasto d'averla cento volte e più nel letto, *Ar. Orl. Fur.* = *prześcić, ustać.* = *Rimanere al di sopra, wziąć górę, zwyciężyć, pobić.* — al di sotto, *być pobitym, pokonanym.* — bianco, *con un palmo, di naso, v. NASO.* — nelle secche, *sulle secche, v. SECCA.* = *umówić się, v. RESTARE.* = *v. r. zaprzestać, zaniechać, odzwycząć się.* Pregandovi che voi v'ingegniate del tutto di rimaner ve ne, *Cas. Galat. Rimanti adunque di più dolerti, Car. En. Rimanersi, rimanerci, assol. ośłupieć, stanąć jak wyryty, niewiedzieć co począć, co powiedzieć.*

RIMANGIARE, v. a. *znowu zacząć jeść.*

RIMANTE, s. m. *rymowator.*
RIMARCABILE, —CHEVOLE, ad. m. f. *godny uwagi, znaczny, znakomity.*

RIMARE, v. n. *rymować, pisać wiersze.* = *rymować, stanowić rym z drugim wyrazem.*

RIMARGINARE, v. RAMMARGINARE. [*rymów.*]

RIMARIO, s. m. *dykcyjonarz*

RIMARITARE, v. a. *wydać za mąż wdowę.* = *v. r. wyjść powtórnie za mąż.* = *fig. złączyć się.* L'anima sua nel ciel si rimarita, *L. Pulc. Morg.*

RIMASO, s. m. v. RIMASUGLIO. = *p. ad. v. RIMASTO.*

RIMASTICARE, v. a. *przeżuwać.* = *fig. przetrawiać, myśleć.*

RIMASTO, —TA, p. ad. v. RIMANERE. = *ocalony, wyratowany.* Tu noi rimasti al ferro, al fuoco, all'onde... accogli, *Car. En.*

RIMASUGLIO, s. m. *reszta, ostatek, szczątek.* [*ca.*]

RIMATORE, s. m. *rymowator.*

RIMATURA, s. f. *rymowanie.*

RIMBALDANZIRE, v. n. ir. *znowu się ośmielić.*

RIMBALDERA, s. f. *bass. grzechne ale wymuszone przyjęcie.*

RIMBALZARE, v. n. *podskakiwać.* = *odskakiwać, odbijać się od czego.* = *fig. spadać, sływać na kogo, wyjść na szkodę.* = *zaszapać, zaplątać się (o koniu).*

RIMBALZO, s. m. *podskok, odskok.* Di —, av. *przez odbicie, ukośnie, skielzem, na skielz; fig. mimochodem, z boku.* Udir una cosa di —, *słyść o czym z boku.* E tremando ciascuno a me si volse con altri, che l'udiron di —, *D. Inf.*

RIMBAMBIRE, v. n. ir. *zdziecinieć.*

RIMBARBOGITO, —TA, ad. *zdzieciniały.*

RIMBASTIRE, v. a. ir. *przyfastrygować.*

RIMBECCARE, v. a. *odbić piłkę; zostawać w sprzecznosci, stanowić sprzecznność.* E sappi che la colpa, che rimbecca... alcun peccato con esso insieme qui suo verde secca, *D. Purg.* = *dziobnąć, bronić się dziobem.* = *fig. odpędzić, odepruć.* = *v. r. fig. odburknąć, ofuknąć.* = *Rimbecarsela, potakiwać, basować komu.*

RIMBECCO, av. Di —, *z odburknieniem, ofuknięciem.*

RIMBELLIRE, v. n. ir. *wypięknąć.* = *v. a. upięknąć.*

RIMBERCIARE, v. RABBERCIARE.

RIMBERCIO, s. m. *mankiet.*

RIMBIANCARE, v. a. *znowu pobielić, wybielić.*

RIMBIONDIRE, v. a. *ufarbować na blond włosy.* = *v. n. zostać blondynem.*

RIMBOCCARE, v. a. *przewrócić naczynie otworem na dół.* = *złożyć brzeg, zwinąć, zatoczyć, wywrócić.* = *przewracać.* E poich'è seminata la terra, la rimboccano sopra i semi, o coll' aratro o colla zappa, *Cresc. Agr.* = *wzbrać, wylać; fig. przepelnić się.* Io rimbocco d'allegrezza; *jestem przewrotny radością.* = *zrzucić, stracić.*

RIMBOCCATURA, s. f. *brzeg przeszcieradła zagięty i założony na koldrę.*

RIMBOCCO, v. RIBOCCO.

RIMBOMBAMENTO, s. m. *rozleganie się głosu.*

RIMBOMBANTE, ad. m. f. *rozlegający się.*

RIMBOMBARE, v. n. *rozlegać się, brzmieć, zabrzmieć.* Treman le spaziose etre cavernne, e l'aer cieco a quel romor rimbomba, *Tass. Ger.* = *v. a. głośnić, rozgłosić.* E se quassù la fama l' ver rimbomba, *Poliz. Stanz.*

RIMBOMBEVOLE, ad. m. f. *rozlegający się, brzmący, huczny.*

RIMBOMBO, —BIO, s. m. *odgłos, echo.* = *huk, hałas.* = *fig. rozgłos, sława.* Favola alle genti quel sì chiaro rimbombo al fin diventi, *Tass. Ger.*

RIMBORSARE, v. a. *schować do worka.* = *zapłacić, zwrócić kosztą, wydatki.*

RIMBORSAZIONE, s. f. *RIMBORSAMENTO, RIMBORSO, s. m. zapłacenie długu, zwrócenie kosztów, wydatków.*

RIMBOSCARSÌ, v. r. *schować się w lesie.*

RIMBOTTARE, v. a. *wlać znowu do beczki.* = *wlać w siebie, wypić.* Mentre boccheggia tutto lo rimbotta, *L. Lipp. Matm.* = *Rimbottar sulla faccia, prov. v. RIMBOTTARE.*

RIMBROTTORE, v. a. *burczeć, buzować, lajać, zrzedzić, gderać, fukać.*

RIMBROTTORE, s. m. *zrzęda, gderacz.*

RIMBROTTEVOLE, RIMBROTTO, —SA, ad. *lubiący lajać, zrzędnąć, pelen wyrzutów.*

RIMBROTTO, —TROLO, s. m. *zrzędnienie, gderanie, wyrzuty.*

RIMBRUTTIRE, v. n. ir. *brzydnąć, zesępnieć.*

RIMBUCARE, v. n. *schować się w dziurę.*

RIMBUONO, av. Di —, *jedno z drugiem, w przecięciu.*
RIMBURCHIARE, RIMBURCHIO, v. RIMORCHIARE, ec.
RIMEDIABILE, ad. m. f. *dający się uleczyć.*
RIMEDIARE, v. n. *zapobiedz, zaradzić.*
RIMEDIATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *zapobiegający, zapobiegająca.*
RIMEDICARE, v. a. *na nowo leczyć.* = v. r. *na nowo się leczyć.*
RIMEDIO, s. m. *lekarstwo.* = *środek, ratunek.* Por — a una cosa, *zapobiedz, zaradzićczemu.*
RIMEDITARE, v. n. *znowu się namyślać, rozważać.*
RIMEGGIARE, v. n. *rymować, pisać wiersze.*
RIMEMBRANZA, s. f. *przypomnienie, wspomnienie, pamięłka.*
RIMEMBRARE, v. n. e. r. *przypominać sobie, wspominać, pamiętać.* = v. a. *przypominać komu.* [RARE].
RIMEMORARE, v. RANMEMORARE
RIMENARE, v. a. *przyprowadzić, sprowadzić z sobą.* Zeffro torna e 'l bel tempo rimena, Petr. = *odpowadzić, zabrać z sobą.* Pregandolo di nascosto che non mi rimenesse a Pisa, Cell. = *obracać w rękę, macać, dotykać.* [wiać].
RIMENDARE, v. a. *naprawiać.*
RIMENDATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *naprawiacz, naprawiaczka.*
RIMENDATURA, s. f. RIMENDO, s. m. *naprawka, reparać.*
RIMENIO, s. m. *trzęsienie.*
RIMENO, v. RITORNO.
RIMERITAMENTO, s. m. *na groda, zapłata.*
RIMERITARE, v. a. *nagrodzić, wynagrodzić.* Dio ve ne rimeriterà, Manz. P. S. Il cielo te ne rimeriti, U. Fosco.
RIMESCOLAMENTO, s. m. *zamieszka, zamieszanie, odmęt, zamęt.* = *przesławanie, zażyłość.* = *trwoğa, popłoch, przeleknięcie, przestach.*
RIMESCOLANZA, s. f. *mieszczmina.*
RIMESCOLARE, v. a. *znowu mieszać, zamieszać, pomieszać.* = Fig. *zagmatwać, powikłać.* = *poprawić, przejrzeć i przerobić dzieło.* = *odgrzebywać, odświeżać dawne rzeczy.* v. RIMESTARE. = v. r. *zamieszać się, pomieszać się z innymi osobami.* E prima ch' Agrican sia rimontato, s'era tra la gente sua rimescolato, Bern. Or. = *zmieszać się, struchleć, zastraszyć się, przelać się.* Egli,

calcati tempo e aspetti del pianeta, pria si rimescolò, poi atterri, Dav. Tac. An. = *wzburzyć się, zawrzcć, zakiepić (o krwi).* Ma il sangue allora mi si rimescolò, e stentai a non rompere in furore, Silv. Pel. M. P.
RIMESSA, s. f. *oddanie, wręczenie, odestanie.* = *przywołanie z wygnania.* = *odrośl, odrostek, wyrostek, wypustek, latośl.* = *Rimessa di danari, wypłata pewnej summy przez przesłany wexel.* = *Rimessa della palla, odbicie piłki.* = *wozownia.*
RIMESSAMENTE, av. *uniżenie, pokornie.*
RIMESSIBILE, ad. m. f. *odpustny.*
RIMESSIONE, s. f. *zdanie się na kogo.* = *odpuszczenie grzechu, darowanie winy, przebaczenie.* Bagnate tutte di pianto le gote, dimandava a Turpin —, L. Pulc. Morg.
RIMESSITICCIO, s. m. *wypustek, odrostek, młoda latośl.*
RIMESSO, —SA, p. ad. v. RIMETTERE. = *trwożliwy; słaby; uniżony, pokorny.* = *cichy (o głosie).* = *powolny, opieszaly.*
RIMESTA, s. f. *mieszczmina.* = v. RIMBROTTO.
RIMESTARE, v. a. *mieszać, wymieszać, zamieszać, pomieszać.* = fig. *odgrzebywać, odświeżać dawne rzeczy.* Non si rimesti più, nie mówmy już o tem, dajmy temu pokój.
RIMETTERE, v. a. ir. *znowu polożyć, włożyć, postawić.* = *znowu w co wtrącić, pogrzyżyć.* Se non fosse 'l gran prete, a cui mal prenda, che mi rimise nelle prime colpe, D. Inf. = *przyność do posiadania.* — in cervello, upamiętać. = *schować, sprzątnąć.* = *zmniejszyć, osłabić, uszczuplić.* = *odeprzeć, odpedzić.* Chi volesse contrastare, sia rimesso colle ferite, Fir. As. = *darować winę, odpuścić grzech, przebaczyć.* Ogni ingiuria ricevuta rimise, Bocc. = *wziąć się znowu do czego, na nowo rozpocząć.* = *Rimettere una cosa ad uno, poruczyć co komu, zdać się na czyj sąd.* = *Rimettere cocclij, cavalli, zatoczyć wozy do wozowni, zaprowadzić konie do stajni.* = *Rimettere conto, zdać liczbę, kalkulacyę.* = *Rimettere in taglio, wyostrzyć, wywecować.* — in sesto, *narządzić, naprawić.* — in miglior stato, *przywieść do lepszego stanu.* — su, *na nowo wprowadzić w zwyczaj, w modę.*

— i fossi o le fosse, *czyścić przewety.* — la palla, *odbić piłkę.* = *przesłać pieniądze przez wexel.* = v. n. *odmładzać się, puszczać nowe odrostki, nowe kły (o roślinach); odrastać (o włosach).* Mentre egli visse non gli rimessero (i capelli) già mai, Lasc. Nov. = *znowu powrócić (o febrze).* = v. r. *zdać się na czyj sąd, na czyje zdanie.* Poi del re si rimettono al parere, Ar. Or. Fur. Pure sempre mi rimetto ad ogni miglior consiglio, Red. Lett. = *Rimettersi in carne, nabrać znowu ciała.* — in forse, *nabrac znowu sił.* = *zwolnić, ochłonąć, ustawać w czem.* Non pur di tanto amor si fu rimesso, Ar. Or. Fur.
RIMETTIMENTO, s. m. RIMETTITURA, s. f. *odpuszczenie.*
RIMETTITICCIO, v. RIMESSITICCIO.
RIMIAGOLARE, v. n. *znowu zamruczeć, zamiauczeć.*
RIMIRARE, v. a. *przypatrywać się, przyglądać się, wpatrywać się.* = *patrzeć na co.*
RIMIRO, s. m. *wzrok, spojrzeńie.*
RIMISCHIARE, v. a. *znowu zmieszać.*
RIMISSIONE, v. RIMESSIONE.
RIMISURARE, v. a. *przemierzyć, odmierzyć.*
RIMMARGINARE, v. RANMARGINARE.
RIMMOLLARE, v. a. *znowu zmoczyć, zwiłżyć.*
RIMODERARE, v. a. *umoderować, umiarkować.*
RIMODERNARE, v. a. *przerobić, zastosować do nowej mody.*
RIMOLINARE, v. n. *kręcić się, wirować (o wietrze i wodzie).*
RIMONDAMENTO, s. m. — **TURA**, s. f. *oczyszczenie, ochłodzenie.*
RIMONDARE, v. a. *oczyścić studnię, i t. p.* = *krzesać, obcinać drzewa.* = fig. *oczyszczać się z grzechu.* F fui Serese, rispose, e con questi altri rimondo qui la vita ria, D. Purg.
RIMONDO, —DA, ad. czysty.
RIMONTARE, v. n. *znowu wstąpić na górę.* Noi ci partimmo e su per le scale rimontò il duca mio e trasse mee, D. Inf. = *podskoczyć, podmieść się (o cennie).* = v. a. *wsadzić znowu kogo na konia.* = *naprawić, przyrzadzić, przyszykować.*
RIMORCHIARE, v. a. Mar. *holować (o statku do którego inny jest przyczepiony).* = *popominać po przyjacielsku.* = *użalać się, czynić wyrzuty miłośne.*

RIMORCHIATORE, s. m. (statek) holownik.

RIMORCHIO, s. m. holowanie. = żale, skargi, narzekania.

RIMORDENTE, ad. m. f. czyniący wyrzuty. = sprawujący zgryzołę.

RIMORDERE, v. a. ir. znowu ugrzyźć. = Fig. gryźć (o sumieniu). Là dov'io onestamente viva, nè mi rimorda d'alcuna cosa la coscienza, parli chi vuole in contrario, Bocc. = czynić wyrzuty. = v. n. e. r. czuć zgryzołę sumienia.

RIMORDIMENTO, s. m. zgryzota sumienia, żal za grzechy.

RIMORIRE, v. n. ir. obumierać.

RIMORMORARE, v. n. znowu mruczeć, szemrać.

RIMORSO, s. m. zgryzota sumienia, żal za grzechy.

RIMORSO, —SA, p. ad. znowu ugrzyziony. = zgryziony, żałujący.

RIMORTO, —TA, p. ad. obumarły, wybladły. = jakby drugi raz umarły. E l'ombre che parean cose rimorte per le fosse degli occhi, D. Purg.

RIMOSO, —SA, ad. pęknięty, rozpadły.

RIMOSSO, —SA, p. ad. znowu poruszony, wzruszony. = usunięty, zdjęty, sprzątnięty. = oddalony, odsunięty, opodal stojący, leżący. Il luogo da fieno sia rimosso dalla villa, per tema del fuoco, sklad na siano niech będzie oddalony od folwarku, dla bojaźni ognia.

RIMOSTRANZA, s. f. przełożenie, przedstawienie.

RIMOSTRARE, v. a. przekładać, przedstawiać.

RIMOTAMENTE, av. daleko.

RIMOTO, —TA, ad. odległy, daleki, oddalony.

RIMOVIMENTO, s. m. RIMOZIONE, s. f. przeniesienie, usunięcie, oddalenie, uprzątnienie.

RIMOVITORE, s. m. oddalacz.

RIMPADRONIRSI, v. r. znowu opanować.

RIMPALMARE, v. a. oblewać smolą i dychtować okręty.

RIMPANNUCCIARSI, v. r. znowu sobie sprawić odzienię. = fig. znowu porość w pierze, znowu dorobić się majątku.

RIMPARARE, v. a. znowu się nauczyć.

RIMPASTARE, v. a. znowu przegnieść ciasto. = fig. przerobić, poprawić.

RIMPATRIARE, v. n. e. r. powrócić do ojczyzny.

RIMPAURARE, —RIRE, v. n. znowu się przestraszyć.

RIMPECIARE, v. RIMPALMARE.

RIMPEDULARE, v. a. dać nowe podeszwy u obuwia. = Avere, dare le cervella a —, v. CERVELLO.

RIMPENNARE, v. a. ubrać w nowe pióra. = v. r. znowu porość w pierze. = stawać dęba (o koniach).

RIMPETTITO, —TA, ad. pierzasty. = fig. pyszny, buńczuczny.

RIMPETTO, av. Di, a —, naprzeciwno.

RIMPIAGARE, v. a. znowu zranić.

RIMPIAGNERE, v. n. ir. uskarżać się, użalać się.

RIMPIASTRARE, v. a. znowu oblepić, zalepić, polepić, obmazać, pomazać, zagwazdać. = naprawić, naporzędzić.

RIMPIATTARE, v. a. skryć, ukryć, schować. = v. r. skryć się, przytulić się, skulić się.

RIMPIATTINO, s. m. chowanka.

RIMPIATTO, —TA, ad. skróć. z RIMPIATTATO, ukryty, schowany.

RIMPICCIOLIRE, —COLIRE, v. a. ir. zmniejszyć. = v. n. e. r. zmniejszyć się, zmaleć.

RIMPINGUARE, v. a. znowu utuczyc, ukarmić, upaść.

RIMPINZAMENTO, s. m. nappchanie, natkanie, opchanie się czem. [opchać.]

RIMPINZARE, v. a. nappać.

RIMPOLPARE, v. n. nabrać ciała, utyc. = odrastać. La piaga rimpolpa, cialo na ranie odrasta. = fig. nabrać siły, mocy. I generali non sono di alcun uso se non si rimpolpano di particolari, Giob.

RIMPOLPETTARE, v. n. potakiwać komu, v. RIBADIRE.

RIMPOLPARE, v. a. znowu zahudnić.

RIMPOSTEMIRE, v. n. ir. znowu zacząć się ropić.

RIMPOVERIRE, v. n. ir. znowu zubożeć.

RIMPOZZARE, v. n. gnić (o wodach). [DARE.]

RIMPREGNARE, v. RINGRAVIRE.

RIMPROCCIOLE, v. RIMPROVERABILE.

RIMPROCCIAMENTO, s. m. nagana, wyrzut.

RIMPROCCIARE, v. a. wyrzucać, wymawiać. = ganić.

RIMPROCCIO, s. m. wyrzut, nagana, zarzut. = v. DISPREGIO.

RIMPROCCIOSO, —SA, ad. wyrzucający co komu.

RIMPROMESSO, —SA, p. ad. znowu obiecany.

RIMPROMETTERE, v. a. ir. znowu obiecać.

RIMPROTTARE, —TTO, v. RIMPROCCIARE, ec.

RIMPROVERABILE, ad. m. . naganny.

RIMPROVERAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. wyrzut, nagana.

RIMPROVERARE, v. a. wyrzucać, wymawiać. = wytykać czyje wady, wykaląc oczy. = najgrawać się, uragać się.

RIMPROVERATORE, s. m. —TRICE, s. f. robiący, robiąca wyrzuty.

RIMPROVERIO, —RO, s. m. wyrzut, nagana.

RIMUGGHARE, v. n. znowu zaryczeć. = ryczeć, beczeć.

RIMUGINARE, v. a. szperać, przewracać, przetrząsać, myszkować.

RIMULTIPLICARE, v. a. znowu pomnożyć. [dzać.]

RIMUNERARE, v. a. nagarać.

RIMUNERATORE, s. m. —TRICE, s. f. nagrodziciel, nagrodzicielka.

RIMUNERAZIONE, —RANZA, s. f. —MENTO, s. m. nagroda, wynagrodzenie.

RIMUOVERE, v. a. ir. znowu wzruszać, przewracać, poruszać. — parole, fig. powtórzyć też same wyrazy. = wynieść, zdjąć, usunąć, sprzątnąć. Venuta la fine del desinare, le vivande e le tavole furon rimosse. = odwoździć, odradzać. Nandò verso Roma per — i Romani, G. Vill. = uprzątnąć, usunąć, uchylić przeszkody, trudności. = v. r. oddalić się, usunąć się, uchylić się. — dal suo proposito, odstąpić od zamiaru.

RIMURARE, v. a. znowu zacząć murować. = zamurować drzwi, okna.

RIMURCHIARE, RIMURCHIO, ec. v. RIMORCHIARE, ec.

RIMUTAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. odmiana, zmiana.

RIMUTARE, v. a. odmienić, zmienić, przemienić.

RIMUTEVOLE, ad. m. f. niestaly, zmienny.

RINA, s. f. anioł morski (ryba).

RINACERBIRE, v. a. ir. znowu rozjątrzyć.

RINARRARE, v. a. znowu opowiadać.

RINASCENTE, ad. m. f. odradzający się.

RINASCERE, v. n. ir. odradzać się. = odmładzać się, znowu wyrastać, odrastać.

RINASCIMENTO, s. m. —SCENZA, —SCITA, s. f. odrodzenie.

RINATO, —TA, p. ad. odrodzony.

RINAVIGARE, v. n. znowu żeglować.

RINACCARE, v. a. odpedzić.

RINACGNARSI, v. r. zmarzczyć się, skrzywić się.

RINCAGNATO, —TA, p. ad. zmarszczony, skrzywiony. = plaski (o nosie); mający plaski nos.

RINCALCIARE, v. RINCACCIA-RINCALCINARE, v. a. znowu pobielić wapnem.

RINCALORIRE, v. a. ir. znowu ogrzać, zagrać.

RINCALZAMENTO, s. m. —TURA, s. f. okopanie drzewa.

RINCALZARE, v. a. okopać drzewo. = Fig. wzmocnić, podprzeć, wesprzeć, ukrzepić. Or vogliono quinci e quindi chi rincalzi gli moderni pastori, e chi gli meni, tanto son gravi, D. Par. = opatrzyć, udarować, obdarzyć. Non gli hai tu dato ciò ch' e' vuole, ed hai pieno e rincalzato d' ogni bene lui, e la famiglia sua? = nalegać, nastawać, dokuczać. = odeprzeć, odpędzić. = Andare a — i cavoli, il pino, ec. bass. zadrzeć nogi, umrzeć. = v. r. wzmocnić się, nabrać sił. = zbogacić się.

RINCALZO, s. m. v. RINCALZAMENTO. = fig. wsparcie, pomoc, obrona. = podpora, podparcie. Allora si ruppe lo comun —, D. Inf. (mówi tu o dwóch osobach które się opierały jedna o drugą). = poparcie, potwierdzenie nowym dowodem.

RINCANNARE, v. INCANNUCIARE.

RINCANTARE, v. a. oddać znowu na licytację.

RINCANTUCCIARSI, v. r. zaleźć w kął, zwinąć się i przytulić się w kącie. Essendosi rincantucciati in un angolo della scatoła, s' addormentarono, Red. Ins.

RINCAPONIRE, v. n. ir. znowu uprzeć się, zaciąć się.

RINCAPPARE, v. n. znowu wpaść, popaść w co.

RINCAPPPELLARE, v. a. włożyć znowu kapelusza na głowę. = znowu słożyć na kupę. = nalać starego wina do kadzi zwinogronami. = zapaść w chorobę.

RINCAPPELLAZIONE, s. f. burra, wylajanie.

RINCARARE, —RIRE, v. a. podrożyć, podnieść cenę. = v. n. podrożec.

RINCARNARE, v. n. nabrać ciała, utyć.

RINCARTARE, v. a. okryć, powlec papierem. = dawać glans na materyi.

RINCATTIVIRE, v. n. ir. stać się gorszym.

RINCAVALLARE, v. a. wsadzić znowu na konia, dać nowego konia. = v. r. dostać nowego konia. = sprawić sobie sprzęty, odzienie.

RINCERCONIRE, v. n. ir. skwaśnieć (o winie).

RINCHINARE, v. a. znowu nagiąć, nachylić. = v. r. schylić się, uniać się.

RINCHIUDERE, v. RACCHIUDERINCHIUDIMENTO, s. m. zamknięcie, zamknięcie.

RINCHIUSO, s. m. zagroda.

RINCIAMPARE, v. n. znowu się potknąć.

RINCIGNERE, v. n. ir. znowu zająć w ciążę.

RINCIPRIGNIRE, v. n. e. r. ir. znowu się rozjątrzyć.

RINCOLLARE, v. a. znowu przykleić, przylepić.

RINCOMINCIAMENTO, s. m. nowe zaczęcie.

RINCOMINCIARE, v. RICOMINCIARE, [przeciwko.

RINCONTRA, av. Alla —, nar-

RINCONTRARE, v. a. spotkać, napotkać. = v. r. spotkać się.

RINCONTRO, s. m. spotkanie. = v. r. RIPROVA, RISCANTRO. = prep. naprzeciwko.

RINCORAMENTO, s. m. zachęcenie, dodanie odwagi.

RINCORARE, v. a. zachęcić, dodać odwagi. = v. r. nabrać odwagi.

RINCORDARE, v. a. znowu nawiązać stróny.

RINCORPORAMENTO, s. m. powrót duszy do ciała.

RINCORPORARE, v. a. znowu wcielić. = v. r. powrócić do ciała.

RINCORRERE, v. n. pobiedz. = v. a. fig. przebiegać w pamięci.

RINCORSA, s. f. rozbieg, odbiegnięcie w tył żeby lepiej przeskoczyć.

RINCRESCERE, v. n. e. r. ir. niepodobać sobie, doznawać przykrości. Mi rincresce, przykro mi, żal mi.

RINCRESCIVOLE, ad. m. f. przykry, nudny, nieprzyjemny.

RINCRESCIVOLMENTE, av. przykro, nudnie, nieprzyjemnie.

RINCRESCIMENTO, s. m. —SCEVOLEZZA, s. f. nuda, przykrość, nieprzyjemność, wstręt, odraza, żal, markotność.

RINCRESCIOSO, —SA, ad. nudzący się, pełen kwasów, nudów.

RINRESPARE, v. a. znowu zmarszczyć, kędzierzawić.

RINCRUDIRE, v. a. ir. znowu rozjątrzyć.

RINCOLAMENTO, s. m. —LATA, s. f. cofanie się w tył. = odskok dział.

RINCULARE, v. a. cofać się.

RINEGARE, v. a. zaprzeczyć się, wyprzeczyć się.

RINEGATO, s. m. renegat, zaprzaniec.

RINETTARE, v. a. odczyścić, odchędożyć.

RINETTATURA, s. f. —MENTO, s. m. czyszczenie, chędożenie.

RINETTO, —TA, ad. skróć. z RINETTATO, odczyszczony, odchędożony.

RINFACCIAMENTO, s. m. wyrzucenie, nagana.

RINFACCIARE, v. a. wyrzucić co komu.

RINFALCONARSI, v. r. rozochocić się, ucieżyć się.

RINFAMARE, v. a. przywrócić dobre imię. E chieggotti... ch' a' miei propinqui tu ben mi rinfami, D. Purg.

RINFANTOCCIARE, v. n. zdziecinieć. = v. a. odziać, oporzadzić.

RINFARCIARE, v. RIEMPIERE.

RINFERRAIOLARE, v. a. okryć płaszczem. = v. a. okryć się płaszczem.

RINFERRARE, v. a. znowu okuć. = fig. naprawić, zpreparować.

RINFERVORARE, v. a. dodać ognia, zapalu, gorliwości. = v. r. nabrać zapalu, gorliwości.

RINFIAMMAGIONE, s. f. powtórne zapalenie.

RINFIAMMARE, v. a. prop. e fig. zapalić, rozpalić.

RINFIANCAMENTO, s. m. podpora, podparcie.

RINFIANCARE, v. a. podeprzeć, wzmocnić.

RINFILARE, v. a. znowu nawlec, naniżać.

RINFIORARE, v. a. ozdobić kwiatami. = v. n. znowu zakwitnąć. = fig. odmlodnieć. Nè perché faccia indietro april ritorno, si rinfiora ella mai (la nostra vita) nè si rinverde, Tass. Ger.

RINFOCARE, v. a. rozognić, rozpalić.

RINFOCOLAMENTO, s. m. rozpalenie, zapalenie.

RINFOCOLARE, v. a. v. RINFOCARE. = fig. zagrać, zapalić, podniecić, rozniecić. = v. r. fig. zapalić się gniewem, wpaść w zapal.

RINFODERABILE, ad. m. f. dający się schować w pochwę.

RINFODERARE, v. a. dać nową podszewkę. — un busto, dać nowy przód do sukni. = v. r. zbiedz się, skurczyć się.

RINFONDERE, v. a. ir. dolać, dodać, przyczynić. = ochwacić konia.

RINFONDIMENTO, s. m. dolanie. = fig. nuda, zmartwienie, żal, smutek. = ochwał.

RINFORMARE, v. a. kształcić; nowy nadać kształt.

RINFORMAZIONE, s. f. *nowe uwiadomienie.*
 RINFORNARE, v. a. *wsadzić znowu w piec.*
 RINFORZAMENTO, s. m. *posilki, wzmacnienie sił.*
 RINFORZARE, —ZICARE, v. a. *wzmocnić, zasilić, pokrzepić.*
 RINFORZATA, RINFORZO, v. RINFORZAMENTO.
 RINFOSCARSÌ, v. r. *znowu się ściemnić.*
 RINFRANCAMENTO, v. RINVIGORIMENTO.
 RINFRANCARE, v. a. *umocować, przymocować, wzmacnić, pokrzepić, potwierdzić. I pensieri d' Ipcrate, e di Galeno vengono giornalmente rinfrancati dalla esperienza, Red. Cons. med. = v. r. powetować szkody.*
 RINFRANCESCARE, v. a. *potwarzać, ciągle jedno klektać.*
 RINFRANGERE, v. a. ir. *znowu stłuc, złamać, przerwać.*
 RINFRANTO, s. m. *deseń na bieliznie stołowej.*
 RINFRAPELLARSÌ, v. r. *pobratać się z kim, wejść w ścisłą przyjaźń.*
 RINFRENARE, v. a. *znowu ochelznać; fig. v. RAFFRENARE.*
 RINFREAZIONE, v. RAFFRENAMENTO.
 RINFRESCAMENTO, s. m. *ochłodzenie. = napój chłodzący. = nowe posiłki wojskowe. = wypoczynek maszerujących żołnierzy. = żywność, zapasy żywności.*
 RINFRESCARE, v. a. *ochłodzić. = odżywić, zasilić, pokrzepić. = odświeżyć, odnowić. Sospira e suda all' opera Vulcano, per — l'aspre saette a Giove, Petr. E la nova stagion che d' anno in anno mi rinfresca in quel di antiche plaghe, Petr. = v. r. posilić się, pożywić się, ochłodzić się. Con frutta e con confetti in coppe d' oro alla gentil donzella e al cavaliere da ricrearsi e rinfrescarsi diero, Bern. Or. = v. n. ochłodzić się, stać się chłodnym (o wietrze).*
 RINFRESCATA, s. f. *ochłodzenie powietrza, chłód, v. RINFRESCAMENTO.*
 RINFRESCATIVO, —VA, ad. *chłodzący.*
 RINFRESCATOIO, s. m. *naczynie w które się wstawia wino do ochłodzenia.*
 RINFRESCO, pl. —CHI, s. m. *napój ochładzający, lody, i t. p.*
 v. RINFRESCAMENTO.
 RINFRIGIDARSÌ, v. r. *oziębic się.* [zmarszczony]
 RINFRIGNATO, —TA, ad.
 RINFRONZARE, v. a. *naprawić, narządzić.*

RINFRONZIRE, v. n. *puszczać nowe liście. = v. r. fig. ustroić się, wystroić się.*
 RINFUSO, —SA, p. ad. *dolany. = napelniony z wierzchem, przepelniony. = pomieszany, zmieszany. Alla rinfusa, av. w nieladzie, nieporządknie. = ochwacony (o koniu).*
 RINGAGLIARDIRE, v. a. ir. *wzmocnić, orzeźwić, pokrzepić. = v. n. nabrać sił, pokrzepić się.*
 RINGALLUZZARE, v. r. RINGALLUZZOLARE, v. n. *kokoszyć się, bunczuczyć się.*
 RINGANGHERARE, v. a. *osadzić na czopach, przybić zawiasy. = fig. złaczyć, spoić.*
 RINGAVAGNARE, v. a. v. AGGAVIGNARE. — la speranza, fig. *nabrać nadziei. Lo vilanello a cui la roba manca... poi riede e la speranza ringavagna, D. Inf.*
 RINGENERARE, v. a. *odrodzić.*
 RINGENTILIRE, v. a. ir. *upięknic, przyozdobić.*
 RINGHIARE, v. n. *wyszczerzać zęby, warczeć. Stavi Minos orribilmente e ringhia, D. Inf.*
 RINGHIERA, s. f. *mownica. = kaszalnica, ambona.*
 RINGHIO, s. m. *wark, warczenie. Indi a morsi venir, di rabbia ardenti, con aspri ringhi e rabbuffati dossi, Ar. Or. Fur.*
 RINGHIOSO, —SA, ad. *warkliwy, warczący. Botoli trova poi venendo giuso ringhiosti, D. Purg.*
 RINGHIOTIRE, v. a. ir. *znowu polknąć, pochłonąć.*
 RINGIOIRE, v. n. ir. *znowu się rozweselić.*
 RINGIOVANIRE, —VENIRE, v. a. ir. *odmładzać. = v. n. odmłodnieć, odmładzać się. E quando 'l verno sparge le prúne, e quando poi ringiovanisce l' anno, Petr. [weselić się.]*
 RINGIOVIALIRE, v. n. ir. *rozringirare, v. RIGIRARE.*
 RINGOIARE, v. a. *znowu polknąć, pochłonąć.*
 RINGORGAMENTO, RINGORGO, s. m. *wezbranie, wylew, rozlew.*
 RINGORGARE, v. n. *wesbrać, wylać, rozlać.*
 RINGRANARE, v. a. *znowu zasiał pole ziarnem.*
 RINGRANDIRE, v. a. ir. *powiększać. — gli oggetti, powiększać przedmioty (o soczewkach).* [utyć]
 RINGRASSARE, v. n. *znowa*
 RINGRAVIDAMENTO, s. m. *nowa ciąża.*
 RINGRAVIDARE, v. n. *znowu zająć w ciążę.*

RINGRAZIAMENTO, s. m. *dzięki, dziękczynienie, podziękowanie.*
 RINGRAZIARE, v. a. *dziękować, podziękować. Sia ringraziato Iddio, Bogu dzięki.*
 RINGRAZIATORIO, —RIA, ad. *dziękczynny.* [czyć]
 RINGRINZIRE, v. a. ir. *marszringrossare, v. a. powiększać się. La gragnuola ringrossava come grossi limoni, Cell. Vit.*
 RINGUAINARE, v. a. *włożyć znowu do pochwy.*
 RINGUIGLIARE, v. a. *przyszyć obuwie, dać przyszywy.*
 RINMILLARE, v. n. D. Par. *rozmnóżić się tysiącami.*
 RINNAFFIARE, v. a. *znowu skropić, zrosić.*
 RINNALZAMENTO, s. m. *podwyższenie.*
 RINNALZARE, v. a. *podwyższyć, podnieść. = Pitt. podnieść koloryt obrazu. = v. n. podraścić, podrosnąć. = v. r. podnieść się, wznieść się.*
 RINNANORAMENTO, s. m. *powtórne zakochanie się.*
 RINNAMORARE, v. a. *znowu rozkochać. = v. r. znowu się zakochać.*
 RINNEGAMENTO, s. m. *zaparcie się, wyparcie się.*
 RINNEGARE, v. a. *zaprzecić się, wyprzec się, odstąpić od wiary. Rinnegò Cristo e la sua fede, Passav. = wyrzec się, zrzec się czego, porzucić co. E fatto un crocione alla bottega, ciascuno di lor il suo mestier rinnega, Mens. Sat.*
 RINNEGATO, s. m. —TACCIO, peg. *renegat, zaprzaniec. Can rinnegato, zdrajca, mickziemnik.*
 RINNESTAMENTO, s. m. *powtórne szczepienie.*
 RINNESTARE, v. a. (znowu) *szczepić drzewo. = fig. znowu złaczyć, spoić.*
 RINNOVABILE, ad. m. f. *dający się odnowić.*
 RINNOVAGIONE, RINNOVANZA, † RINNOVATA, RINNOVAZIONE, s. f. *RINNOVAMENTO, s. m. odnowienie.*
 RINNOVARE, RINNOVELLARE, v. a. *odnawiać, odnowić. — ferite, odnowić rany. — alcuna cosa nella mente, odnowić, odświeżyć pamięć czego. = v. r. odnawiać się.*
 RINNOVATORE, RINNOVELLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *odnowiciel, odnowicielka.*
 RINNOVILLAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *odnowienie.*
 RINOCERONTE, s. m. *Zool. nosorożec.* [ny, wstawiony]
 RINOMABILE, ad. m. f. *staw-*

RINOMANZA, RINOMINANZA, s. f. sława, słynność.

RINOMARE, RINOMINARE, v. a. sławić.

RINOMATO, RINOMINATO, —TA, p. ad. v. RINOMARE. = sławny, głośny.

RINOVARE, RINOVELLARE, ec. v. RINNOVARE, ec.

RINQUARTATO, —TA, ad. ćwierutowany. = podzielony na cztery części; poczwórny. = pełny, napełniony.

RINSACCAMENTO, s. m. trzęsienie się na koniu.

RINSACCARE, v. a. schować w worek. = v. n. e. r. trząść się, podskakiwać na koniu. Così correndo tutto si rinsacca, L. Lipp. Maim.

RINSALDAMENTO, s. m. uwięzienie, ustalenie.

RINSALVATICCHIRE, v. n. ir. znowu zdziżyć. = znowu zarosić cierniem, głogami.

RINSANGUINARE, —GUIGNARE, v. a. znowu zbroczyć krwią. = odnowić ranę, rozranić. = v. a. e. n. bass. opatrzyć w pieniądze; dostoczyć pieniędzy.

RINSANICARE, v. a. uzdrowić, wyleczyć. [wied.]

RINSANIRE, v. n. ir. wyszdro-

RINSAVIRE, v. n. ir. zmędrzeć, wrócić do rozumu, upamiętać się, poprawić się.

RINSEGNARE, v. a. znowu nauczyć. = rozpowiedzieć, objaśnić w czem.

RINSELVARI, v. r. zarosić znowu lasem. = wejść znowu do lasu. E minacciosa e lenta si rinselva, Ar. Orul. Fur.

RINSERRARE, v. a. zamknąć.

RINSIGNORIRSI, v. r. ir. znowu ópanować.

RINTANARSI, v. r. schować się, skryć się do jamy, do jaskini. = przycupnąć, schować się, ukryć się.

RINTASARE, v. a. zatknąć, zaszpuntować.

RINTEGRARE, v. a. spoić części, naprawić co było rozbitem, zburzonym. E là i Pagani le difese loro gian rinforzando tremule e cadenti, e reintegrando le già rotte mura, Tass. Ger. = Rintegrare in un posto, przywrócić na dawne miejsce.

RINTEGRAZIONE, s. f. odnowienie. = Leg. przywrócenie do dóbr.

RINTENDERE, v. n. znowu słyszeć.

RINTENERIRE, v. a. ir. znowu skrzążyć. = fig. znowu rozczulić, rozrzewnić. = v. r. rozczulić się, rozrzewnić się.

RINTERRAMENTO, RINTERRAMENTO, s. m. zasypanie ziemią,

= odsep, odsepisko, ziemia nanieciona przez wodę.

RINTERRARE, v. a. obsypać, zasypać ziemią.

RINTERRIGARE, v. a. znowu zapytać.

RINTERRARE, v. a. potroić.

RINTIEPIDARE, v. a. zletnieć. = v. n. znowu zletnieć.

RINTIEPIDIRE, v. a. ir. v. RINTIEPIDARE. = fig. ukoić, uśmierzyć, ulżyć.

RINTOCCARE, v. a. dzwonić uderzając sercem dzwonu w jedną tylko stronę.

RINTOCCO, pl. —CHI, s. m. odgłos dzwonu.

RINTONACARE, v. a. znowu potynkować.

RINTOPPAMENTO, s. m. spoktanie; v. RINTOPPO.

RINTOPPARE, v. a. spotkać, napotkać, natrafic, natknąć się na co, trafić o co. = D. Inf. latać, szukować.

RINTOPPO, s. m. przeszkoda, zawada, opór. Di — agli altri, D. Inf. obrew przeciw zdaniu innych.

RINTORNO, s. m. obwód, okrąg. [śledzenie.]

RINTRACCIAMENTO, s. m. RINTRACCIARE, v. a. tropić,

iść za śladem, wysledzić, wytropić. [dziciele.]

RINTRACCIATORE, s. m. śle-

RINTRONAMENTO, RINTRONO, s. m. zagłuszenie.

RINTRONARE, v. a. zagłuszyć. = v. n. huczeć, rozlegać się. Di fischì, e bussì tutto l' bosco il suono, del rimbombar de' corni ni ciel rintrona, Poliz. Stanz.

RINTUZZAMENTO, s. m. przytępienie, przytlumienie.

RINTUZZARE, v. a. stępić, zatepić, przytępić. Sol morte rintuzzar la punta può de' miei mali, Filic. — gli altrui detti,

fig. zamknąć komu gębę. = fig. polożyć tamę, powściągnąć, ukrócić, pohamować. E mille volte ad ogni incontro inmote l' ire de' venti han rintuzzate e dome, Tass. Ger. — l' orgoglio, ukrócić, poniżyć, upokorzyć dumę. Or ha l' orgoglio lor Dio rintuzzato, Tasson. Secch. = v. r. osłabnąć, zwęglęć. Si rintuzzarono le loro forze. = fig. zostać upokorzonym, poniżonym.

RINTUZZATO, —TA, p. ad. stępiiony, zatepiiony. = fig. tępy, przytępiiony, ograniczony.

RINUMIDIRE, v. a. ir. odwilżyć. [czenie się.]

RINUNZIA, —GIONE, s. f. zrzenie, RINUNZIAMENTO, s. m. v. RINUNZIA. = doniesienie, wiadomienie, opowiedzenie, zdanie sprawy.

RINUNZIARE, v. a. zrzec się, wyrzec się. = odmówić, zaprzeczyć. = donieść,awiadomić, opowiedzieć, obwieścić.

RINUNZIATORE, s. m. —TRICE, s. f. zrzekający się, zrzekająca się. = donosiciel, donosicielka.

RINUNZIAZIONE, v. RINUNZIA.

RINVALIDARE, v. a. naduć znowu ważność.

RINVENIBILE, ad. m. f. łatwy do wynalezienia.

RINVENIMENTO, s. m. wynalezienie.

RINVENIRE, v. a. ir. wynaleźć, znaleźć. = ocucić, otrzeźwić. E spogliatolo, per vedere di rinvenirlo, lo trovarono morto, Lasc. Nov. = v. n. przyjąć do siebie, ochłonąć ze strachu, odzyskać przytomność umysłu. E quando sarà rinvenuta badate bene di non farle paura, Manz. P. S. = napećnić (o czem suchem namoczonym w wodzie); fig. zmięknąć, uleść, sklonić się.

RINVENUTO, —TA, p. ad. v. RINVENIRE. [RARE.]

RINVERBERARE, v. RIVERBERARE.

RINVERDIMENTO, s. m. zazielenienie się.

RINVERDIRE, v. a. ir. zazielenić. = fig. odnowić, odświeżyć, ożywić. Che studio di ben far grazia rinverda, D. Purg. = v. n. zazielenić się. = fig. odmłodnieć, odmłodzić się. Nè, perchè faccia indietro april ritorno nè si rinverde, Tass. Ger.

RINVERGARE, v. a. szperać, myśzkować; odszukać, znaleźć. = v. RISCOSTRARE.

RINVERGATO, —TA, ad. paskowany, negocowany, v. VERGATO.

RINVERMIGLIARI, v. r. poczerwienieć.

RINVERTIRE, v. n. ir. zwrócić się w tył, cofnąć się. = sprawdzić się. = zamieniać.

RINVERZARE, v. a. wstawić kawałki drzewa dla załknienia szpar w popękaniem drzewie. [nić się.]

RINVERZICARE, v. n. zazielenić się. = v. a. odnowić, odświeżyć. [nić się.]

RINVERZIRE, v. n. zazielenić, RINVERSCARE, v. a. znowu pomazać lepem.

RINVESCIARDO, —DA, s. —DISA, s. f. dim. papla, plotkarz, plotkarka.

RINVESCIARE, v. n. bawić się plotkami, paplać.

RINVESTIMENTO, s. m. powtórną inwestytura.

RINVESTIRE, v. a. ir. znowu nadać inwestyturę. = Rinvestire

una cosa in un' altra, *zamienić co na co.* = włożyć w co pieniądze, umieścić na procent. = fig. mieniać, facyendować.

RINVIARE, v. a. odesłać, odprowadzić.

RINVIGORIMENTO, —RAMENTO, s. m. wzmacnienie, pokrzepienie.

RINVIGORIRE, —RARE, v. a. wzmacnić, pokrzepić. = v. n. pokrzepić się.

RINVILIARE, v. a. zniżać cenę. = v. n. spaść z ceny, stanąć.

RINVILIRE, v. AVVILIRE.

RINVILUPPARE, v. a. znówu obwinąć, zawinąć.

RINVITARE, v. a. znówu zaprosić. [szenie.]

RINVITO, s. m. nowe zaproszenie.

RINVIVIRSI, v. r. ir. odżyć, orzeźwić.

RINVOGLIARE, v. a. rczochocić, dodać ochoty.

RINVOLGERE, v. a. ir. obwinąć, zawinąć. [niątko.]

RINVOLGOLO, s. m. zawinięcie.

RINVOLTARE, v. RINVOLGERE.

RINVOLTO, —TA, p. ad. obwinięty, zawinięty. = s. m. zawinięcie.

RINVOLTURA, s. f. zawijanie, obwijanie; obwinienie, obwijka.

RINZAFFARE, v. a. zalepić szpary, poutykać, pozatykać. = dać pierwszy tynk na murze.

RINZAFFATURA, s. f. pierwszy tynk na murze.

RINZEPPARE, v. a. v. RINZAFFARE. = powbić kliny dla wzmacnienia czego.

RINZEPPATURA, s. f. utkanie klakami.

RIO, s. m. strumień. Un rio di pianto, fig. strumień łez. = * rzeka. E pronti sono al trappassar del rio, D. Inf. = staw. Poi vidi genti che di fuor del rio tenean la testa, D. Inf.

RIO, s. m. + grzech, wina, przewinienie. Io son Virgilio: e per null' altro rio, lo ciel perdei, che per non aver fè, D. Purg. v. REITA. = winowajca. Lo duca dunque: or di' degli altri rii, D. Inf.

RIO, RIA, ad. winny, występnny, niegodziwy. = zły, przeciwny, niepomyślny. Rìa fortuna, los srogi, olrutnny. Di rio in buono, av. jedno z drugiem, w przeciwnu. [RO.]

RIOBARBARO, v. REOBARBARO.

RIOBBLIGARE, v. a. znówu zobowiązać.

RIONE, s. m. jedna z 14 części na które Rzym jest podzielony.

RIORDINAMENTO, s. m. —

ZIONE, s. f. uporządkowanie, urządzenie, narządzenie.

RIORDINARE, v. a. uporządkować, urządzić, narządzić.

RIORDINATORE, s. m. urządziiciel.

RIOSSERVARE, v. a. znówu postrzegać.

RIOTTA, s. f. + klótnia, hałas, sprzeczka, rozruch. Prima con parole, grave e dura — incominciarono, Bocc.

RIOTTARE, v. n. + klócić się, sprzeczać się, halasować.

RIOTTOSAMENTE, av. + klótlliwość.

RIOTTOSO, —SA, ad. + klótlliwość, sprzeczny, uparty.

RIOZZOLO, s. m. strumyk.

RIPA, s. f. brzeg morski, brzeg rzeki. = grobla, tama. = urwisko, przepaść.

RIPARABILE, ad. m. f. dający się naprawić.

RIPARAMENTO, s. m. naprawa, naprawienie. = zapobieżenie, zarządzenie. = wal, mur.

RIPARARE, v. a. naprawić.

Perchè i Saracini romponesso le mura il dì, la notte eran riparate e stoppate, G. Vill. = zapobiegać, zarządzać. — al danno, zapobiedz szkodzie. = bronić, zastaniac, bronić, zastawiac się.

Rinaldo il colpo riparò col scudo, Bern. Orl. = schronić. Dopo varia burrasca alfin nel porto riparasti la nave a salvamento, Mont. = v. n. e. r. udać się dokąd, schronić się. = chodzić często dokąd, bywać gdzie.

RIPARATORE, s. m. —TRICE, s. f. zapobiegający, zapobiegająca.

RIPARAZIONE, —TURA, s. f. naprawienie. = fig. wynagrodzenie krzywdy, zadosyć uczynienie.

RIPARLARE, v. a. jeszcze raz mówić, pomówić z kim.

RIPARO, s. m. środek, lekarstwo, sposób na co, przeciw czemu. Chè scettro e regno contro gli anni non son — e schermo, Cast. An. parl. = schronienie, zastłona, tarca, przedmurze. Far —, bronić się, zastaniac się przeciw czemu. Tempo non mi pareo di far — contra colpi d' Amor, Petr. = grobla, tama. = wal, zaniec. Come quando si dà di fuor l' assalto ad un qualche — o bastione, Ar. Orl. Fur.

RIPARTIMENTO, s. m. —GIONE, —ZIONE, s. f. rozkład, podział, rozdzielenie na wielu.

RIPARTIRE, v. a. ir. rozdzielić, na wielu rozłożyć.

RIPARTITAMENTE, av. ściśle dzieląc, rozkładając na kazdego. [porodzić.]

RIPARTORIRE, v. n. znówu napasać, nakarmić. = fig. karmić duszę.

RIPASSARE, v. n. (znówu) przechodzić.

RIPASSATA, s. f. powrót tąż samą drogą. = Fig. Dare una —, przejrzeć co, przegladnąć.

Fare una — ad alcuno, wytrzeć komu kapitulę, natrzeć uszu.

RIPASSEGGIARE, v. n. znówu się przejsć.

RIPATIRE, v. n. ir. znówu cierpieć.

RIPATRIARE, v. n. e. r. powrócić do ojczyzny. = v. a. przywołać z wygnania. Avea in animo di — gli usciti, Mach. Stor. [zgrzeszyć.]

RIPECCARE, v. n. znówu

RIPENSAMENTO, s. m. przebieganie myśln.

RIPENSARE, v. n. przebiegać myśln, zastanawiac się, przypominac sobie, namyślac się.

RIPENTAGLIO, s. m. niebezpieczeństwo.

RIPENTIMENTO, s. m. ża za grzechy.

RIPENTIRSI, v. r. żalować. Che non ben si ripente dell' un mal, chi dell' altro s' apparecchia, Petr.

RIPENTITORE, s. m. —TRICE, s. f. żalujący, żalująca.

RIPENTUTO, —TA, p. ad. + żalujący, przejęty żalem. Quale i fanciulli... con gli occhi a terra, stannosi ascoltando... e ripentuti i tal mi stav' io, D. Purg.

RIPERCOSSA, s. f. odbicie dźwięku, i t. p.

RIPERCOSSO, —SA, p. ad. jeszcze raz uderzony. = odbity.

RIPERCUOTERE, v. a. ir. jeszcze raz uderzyć. = nawzajem uderzyć, oddać wet za wet, odbić uderzenie. = odbijac (promienie światła, dźwięk). Il disco lunare illuminato dal sole, è potente a — i raggi di quello, Gal. Lett. = Med. wpedzić wewnątrz ciała humory. = v. r. odbijac się (o świetle, glosie).

RIPERCUOTIMENTO, —COTIMENTO, s. m. odbicie uderzenia. — di raggi, odbicie promieni.

RIPERCUSSIONE, s. f. odbicie uderzenia. = Med. wpedzenie wewnątrz ciała humorów. = odbicie światła, dźwięku.

RIPERCUSSIVO, —VA, ad. Med. wpedzający wewnątrz ciała.

RIPERCUSSO, —SA, p. ad. v. RIPERCOSSO. [stracić.

RIPERDERE, v. a. znowu RIPERELLA, s. f. niżki brzeg. RIPESARE, v. a. znowu ważyć, przeważać. = fig. znowu rozważać.

RIPESCAMENTO, s. m. wyciągnięcie z wody. = fig. odzyskanie czego.

RIPESCARÈ, v. a. wyciągnąć z wody co w nią wpadło. = fig. odzyskać, wynaleźć, odzyskać. [tluc.

RIPETARE, v. a. znowu u-RIPETERE, v. a. powtarzać.

RIPETIMENTO, s. m. powtarzanie.

RIPETIO, s. m. † klótnia, sprzeczką, zwada. [tytor.

RIPETITORE, s. m. korreper-RIPETITURA, —ZIONE, s. f. powtarzanie. = zwrotka na końcu strofy. = Oriuolo a ripetizione, repeties.

RIFEZZAMENTO, s. m. —TURA, s. f. łatanie, sztukowanie.

RIFEZZARE, v. RAPPEZZARE.

RIFEZZATORE, s. m. —TRICE, s. f. łatacz, łataczka.

RIFIACERE, v. n. ir. znowu się podobać.

RIFIACIMENTO, s. m. nowe upodobanie, nowa przyjemność.

RIFIAGNERE, RIPIANGERE, v. n. ir. znowu zacząć płakać. = żalować, oplakiwać.

RIFIANTARE, v. a. znowu sadzić drzewa, i t. p. = znowu umieścić, postawić gdzie. — il campo, przenieść obóz na inne miejsce.

RIFIACHIARE, v. n. znowu zastukać. = fig. znowu rozpocząć, wrócić do czego.

RIFICCHIO, RIFICCO, pl. —CHI, s. m. oddicie uderzenia.

RIFIDEZZA, s. f. przykrość góry.

RIFIDO, —DA, ad. przykry, stromy, urwisty.

RIFIEGAMENTO, s. m. zagięcie, załamanie. — della luce, zmanie się światła.

RIFIEGARE, v. a. zwiąć, składać. — le insegne, zwinąć chorągwie; fig. zwinąć chorągiewkę; pop. zdrzec nogi. — uno, zabić (o doktorze). Fa sopr'all' inferno una bottega, e poi il più delle volte lo ripiega. L. Lipp. Malm. = v. r. cofać się, ustępować (o wojsku). = Ripiegarsi ne vizj usati, na nowo popaść w teź same wady. [to.

RIFIEGATURA, v. RIPIEGAMENTO, pl. —GHI, s. m. środek, sposób, lekarstwo, forteł, wybieg. = schronienie, przytułek.

RIPIENEZZA, s. f. pełność.

RIPIENO, s. m. to co służy tylko do zapelnienia miejsca, a bez czego się obejść można. = wyraz wtrącony do wiersza dla miary lub rymu. = wótek tkacki. = Arch. kamienie kładzone wewnątrz muru. = Gram. partykula dopełniająca. = ad. pełny, napelniony.

RIPIGLIAMENTO, s. m. rozpoczęcie na nowo, odnowienie, powtórzenie. = wyrzuty, zgryzota sumienia.

RIPIGLIARE, v. a. wziąć na nowo, odebrać, odzyskać. Ciascun ritroverà la trista tromba, ripigliarà sua carne e sua figura, D. Inf. = zacząć, powtórzyć od początku. Dico la bella storia ripigliando, Ar. Or. Fur. = zgnać, zgromić. = Ripigliare alcuno, znowu sobie ująć kogo. = v. r. znowu się z kim zewrzeć, zerzec. Anch'io con Mandrigardo mi ripiglio, Ar. Or. Fur. = v. n. odrzec, odpowiedzieć.

RIPIGLIO, v. RIPRENSIONE.

RIPIGNERE, RIPINGERE, v. a. ir. odepchnąć, odtrącić, odepnąć, odpedzić.

RIPILOGARE, v. RIEPILOGARE.

RIPINTO, —TA, p. ad. odparty, i t. d. = skryty, ukryty, schowany. Gli angelletti ripinti tra le foglie, ptaszka ukryte między liśćmi.

RIPIOVERE, v. n. imp. znowu padać (o deszczu). = fig. spadać w drobnych kroplach.

RIPISCIARE, v. n. znowu narzekać. Prese per miglior partito di gittar via quella (orina) e di ripisciarvi una altra volta, Lasc. Nov.

RIPLACARE, v. a. znowu przeblagać, ulagodzić. = v. r. dać się przeblagać.

RIPÓPOLARE, v. a. znowu załudzić.

RIPORGERE, v. a. ir. znowu podać, przedstawić.

RIPORRE, RIFONERE, v. a. ir. położyć na dawnym miejscu. = pokładać w czym co, zakładać co na czym. — la sua gloria in chechessia, zakładać swą sławę na czym. A che ripon più la speranza in lui? Petr. Tutta ripongo la mia speme in Dio, Fort. Ric. = schować. — il corpo, pochować ciało. Ed ella poichè riposto l'ebbe disse, Bocc. = schować, sprzątnąć, ukryć. = fig. oddubować. A Poggibonizi ripose il castello in sul poggio. = umieścić, policzyć w rzędzie. Se bene intendi perchè la ripose tra le sustanze, e poi tra gli argomenti, D. Inf. = Riporre in mano

altrui chechessia, oddać co w ręce czyje. = v. r. Riporsi a far chechessia, na nowo zasiąść do czego. E riposesi a sedere, Bocc. i znowu usiadła. = Andare a riporsi, schować się w kął, uznać się za zwyciężonego.

RIPORTAMENTO, s. m. doniesienie.

RIPORTARE, v. a. odnieść, zanieść na dawne miejsce. Tornò per la cassa sua, e colà la riportò ove levata l'avea, Bocc. = donieść, wiadomić. = odnieść, otrzymać korzyść, zwycięstwo. = odłożyć na inny czas. = Riportar grazie, złożyć dziękę.

RIPORTATORE, s. m. —TRICE, s. f. donosiiciel, donosiicielka.

RIPORTO, s. m. raport, doniesienie. = rodzaj haflu złotego lub srebrnego.

RIPOSAMENTO, s. m. odpocznienie.

RIPOSARE, v. n. e r. spoczywać, odpoczywać. Quante il villan che al poggio si riposa vede lucciole giù per la vallea, D. Inf. = przestawać, ustawać. Ma riposandosene già il ragionar delle donne, Bocc. = Riposare in un luogo, spoczywać gdzie na wieki. Qui riposa, qui giace, tu spoczywa, tu leży. = Fig. riposarsi sopra uno in alcuna cosa, polegać w czym na kim. — sulla fede d' un amico, polegać na wierności przyjaciela. = v. a. dać odpoczynek. = złożyć gdzie na nowo. [kójnie.

RIPOSATAMENTE, av. spokojny.

RIPOSATO, —TA, ad. spokojny. Lieta e riposata vita, wesole i spokojne życie.

RIPOSATORE, s. m. dający wypocząć. = odpoczywający.

RIPOSEVOLE, ad. m. f. spokojny.

RIPOSIZIONE, s. f. Chir. ustawienie zwichniętych kości.

RIPOSO, s. m. spoczynek, odpoczynek. Giorno di —, dzień odpoczyнку. Dar —, dać wypocząć. Dar il —, uwolnić kogo od służby z przyznaniem pensji dożywotnej. = miejsce odpoczyнку. = Gram. przestałek.

RIPOSTA, s. f. położenie czego na dawnym miejscu. = Mil. zapasy żywności. Far la —, opatrzyć się w żywność.

RIPOSTAMENTE, av. skrycie, pokryjomu.

RIPOSTIGLIO, —GNOLO, s. m. kryjówka.

RIPOSTO, —STA, p. ad. złożony na dawnym miejscu, i t. d. = schowany, ukryty. Luogo riposto, miejsce ukryte, uboczne. Come riposto lupo alla macchia il capriuolo attende, Ar. Or. Fur.

= Pianta riposta, roślina na nowo posadzona.

RIPREGARE, v. a. znowu prosić.

RIPREMERE, v. a. znowu cisnąć, tłoczyć. = fig. tłumić, przytłumić. Io stava come quei che'n sè ripreme la punta del disio, *D. Par.* = v. r. odstąpić od swego zamiaru, odmienić zdanie.

RIPRENDERE, v. a. znowu wziąć. Quando ebbe detto ciò, cogli occhi torti riprese il teschio misero co' denti, *D. Inf.* = odebrać na powrót, odzyskać. Saladino avea ripreso Gerusalemme, *G. Vill.* = ganić, zgromić, strofować. = v. r. poprawić się.

RIPRENDEVOLE, RIPRENSIBILE, ad. m. f. naganny.

RIPRENDEVOLMENTE, RIPRENSIBILMENTE, av. nagannie.

RIPRENDIMENTO, s. m. RIPRENSIONE, s. f. nagana.

RIPRENDITORE, RIPRENSORE, s. m. —TRICE, s. f. ganićiel, ganićielka.

RIPRESA, s. f. rozpoczęcie na nowo, powtórzenie. = bura, nagana. = pieniądze za sprzedane owoce, warzywo. = Mus. znak wskazujący powtórzenie kawałka. = Ripresa d'una città, odebranie na powrót wziętego miasta. [GLIA.]

RIPRESAGLIA, v. RAPPRESA-RIPRESENTARE, ec. v. RAPPRESENTARE, ec.

RIPRESO, —SA, p. ad. v. RIPRENDERE. [PREMERE.]

RIPRESSO, —SA, p. ad. v. RIPRENDERE, v. a. znowu komu lub od kogo pożyczyć.

RIPREZZO, s. m. dreszcz. = przetrach. Poscia vid'io mille visi cagnazzi fatti per freddo, onde mi vien —, *D. Inf.* v. RIBREZZO.

RIPRINCIPIARE, v. a. znowu zacząć.

RIPRISTINARE, v. a. przywrócić dawny porządek.

RIPRODURRE, v. a. ir. reprodukować.

RIPROFONDARE, v. n. e. r. znowu się pogrzążyć, zamurzyć.

RIPROMESSO, —SA, p. ad. znowu obiecany.

RIPROMETTERE, v. a. ir. znowu obiecać. = v. r. obiecywać sobie, spodziewać się.

RIPROMISSIONE, v. REPROMISSIONE. [zapropnować.]

RIPROPORRE, v. a. ir. znowu

RIPROVA, s. f. próba, doświadczenie, dowód. Stare alla —, poddać się pod próbę.

RIPROVARE, v. a. znowu dowieść. = zganić, zgromić, potępić, odrzucić. = zbijać dowody. = v. r. znowu próbować.

RIPROVAZIONE, —GIONE, s. f. zgromienie, nagana. = Teol. wieczne potępienie.

RIPROVEDERE, —VVEDERE, v. a. ir. znowu opatrzyć w co. = znowu przejrzeć, przegladnąć.

RIPROVEDUTO, —TA, p. ad. v. RIPROVEDERE.

RIPRUOVA, v. RIPROVA.

RIPUDIARE, v. a. *Leg.* nieprzyjąć spadku. = odprawić żonę, rozwieść się z żoną.

RIPUDIO, s. m. rozwód. = rozbrat, poróżnienie.

RIPUGNANTE, ad. m. f. przeciwny, sprzeczny, niezgodny.

RIPUGNANZA, RIPUGNAZIONE, s. f. przeciwność, sprzeczność, wstręt, odraza, obrzydzenie.

RIPUGNARE, v. a. e. n. sprzeciwić się czemu.

RIPUGNERE, v. a. ir. znowu ukłuć.

RIPULIMENTO, s. m. polerowanie; politura.

RIPULIRE, v. a. ir. odpolerować. = fig. poprawić, wygładzić dzieło. = przywołać wyżła żeby szukał w tyle pozostałej zwierzyny.

RIPULITURA, s. f. politura.

RIPULLULARE, v. n. znowu rozkrzewiać się.

RIPULSA, s. f. odepchnięcie, odmówienie, odrzucenie. Dar —, odmówić, odrzucić.

RIPULSARE, v. a. odepchnąć, odrzucić, odtrącić, odmówić, odeprzeć. [charie.]

RIPULSIONE, s. f. *Fis.* odpychający.

RIPULSIVO, —VA, ad. *Fis.* odpychający.

RIPURGA, s. f. powtórne oczyszczenie. [MENTO.]

RIPURGAMENTO, v. RIPULIRIPURGARE, v. a. znowu przeczyszczyć.

RIPURGATIVO, —VA, ad. dobry na przeczyszczenie.

RIPUTAMENTO, s. m. sąd, zdanie, mniemanie.

RIPUTARE, v. a. sądzić, mniemać, poczytywać. = przypisywać, przyznawać.

RIPUTATO, —TA, p. ad. uważany, poczytywany za co.

Per esser ragionevole sono stato riputato poco men che eretico, *Gal. Lett.* = sławny, znakomity. [NE.]

RIPUTAZIONE, v. REPUTAZIONE, ec.

RIRALLEGRARSI, v. r. znowu się rozweselić.

RISA, s. f. śmiech zbyteczny. = s. f. pl. di riso, śmiechy.

RISAETTARE, v. a. odpierać pociski pociskami.

RISAGALLO, v. RISIGALLO.

RISAIA, s. f. ryżowisko.

RISALDAMENTO, s. m. —TURA, s. f. złutowanie. = zasklepienie rany.

RISALDARE, v. a. znowu złutować. = zasklepić, zagoić ranę.

RISALIMENTO, s. m. nowe wstąpienie na górę.

RISALIRE, v. n. ir. znowu iść pod górę. = sięgać początku.

Questa dottrina risale a Socrate e a Platone, *Giob.*

RISALTARE, v. n. znowu skakać. = odskakiwać, odskoczyć. = Arch. wystawać, wyskakiwać, być wydatnem. = Far —, fig. podnieść, dodać blasku.

RISALTO, s. m. brzeż, listewka wystająca. = Arch. część wystająca budynku.

RISALUTARE, v. a. znowu powitać.

RISALUTAZIONE, s. f. wzajemne powitanie, odtkonienie się. [się uleczyc.]

RISANABILE, ad. m. f. dający

RISANAMENTO, s. m. uleczenie, wyleczenie.

RISANARE, v. a. uleczyć, wyleczyć, uzdrowić. = v. n. wyleczyć się, przyjść do zdrowia.

wyuzdrowić.

RISAPERE, v. n. ir. dowiedzieć się o czym. [plęć.]

RISARCHIARE, v. a. znowu

RISARCIMENTO, s. m. naprawienie, naprawka. = fig. wynagrodzenie szkody, krzywdy.

RISARCIRE, v. a. ir. naprawić. — un danno, fig. wynagrodzić szkodę.

RISATA, s. f. śmiech głośny. = pośmiech, pośmiewisko, urągowisko.

RISBADIGLIARE, v. n. znowu poziwają.

RISCAGLIARE, v. a. znowu cisnąć, rzucić.

RISCALDAMENTO, s. m. ogrzanie, rozgrzanie. — del sangue, rozgrzanie krwi. = fig. wpadnienie w zapal, w passję.

= wysypka pochodząca z rozgrzania krwi.

RISCALDANTE, ad. m. f. rozgrzewający.

RISCALDARE, v. a. ogrzewać, rozgrzewać. = Fig. Riscaldare gli orecchi a uno, natrzeć komu uszu. — uno, dogrzewać komu, nalegać na kogo, prosić usilnie. = v. n. zagrząć się, przeć (o zbożu). = v. r. grzać się, rozgrzać się, nagrzać się. = fig. rozgrzać się, wpaść w zapal.

RISCALDATIVO, —VA, ad. rozgrzewający.

RISCALDATO, —TA, p. ad. v. RISCALDARE. = spanoszonny, wzbogacony.

RISCALDAZIONE, s. f. ozgrzanie.

RISCAPPARE, v. n. znowu się wymknąć.

RISCAPPINARE, v. a. dać nowe podeszwy u bótów.

RISCATTARE, v. a. wykupić z niewoli. = v. r. Riscattarsi nel giuoco, odegrać się. = powetować, oddać wet za wet.

RISCATTATORE, s. m. wykupiciel, odkupiciel.

RISCATTO, s. m. wykupienie, odkupienie, wykupno. = pieniądze dane za wykupienie, wykupne. = odbicie, powetowanie. = zemsta.

RISCEGLIERE, RISCERRE, v. a. ir. znowu wybrać.

RISCEGLIMENTO, s. m. nowe wybranie, nowy wybór.

RISCHELTO, —TA, p. ad. znowu wybrany.

RISCHIARAMENTO, —RIMENTO, s. m. wyjaśnienie, objaśnienie. = fig. radość, wesołość, rozweselenie.

RISCHIARARE, —RIRE, v. a. uświetnić. = wyjaśnić, objaśnić. = v. u. e. r. wyjaśnić się. = stać się czystym, nabrać czystości (o głosie).

RISCHIEVOLE, RISCHIOSO, —SA, ad. ryzykowny.

RISCHIO, s. m. niebezpieczeństwo. = ryzyko, los szczęścia. Andare a —, puścić się na los szczęścia.

RISCIACQUARE, v. a. płókać, oplókać, wypłókać. — il bucato a uno, fig. zmyć komu głowę, dać burę, wybuchować.

RISCIACQUATA, s. f. zmycie komu głowy, zbużowanie.

RISCIACQUATOIO, s. m. upust przy młynie.

RISCOLO, v. s. soda.

RISCOMUNICARE, v. a. znowu wykląć.

RISCONTARE, v. a. odtrącić, odciągnąć, odjąć.

RISCONTRARE, v. a. napotkać, nadybać. = Riscontrare scritture, skfrontować pisma, porównywać kopię z oryginałem. = Riscontrare la moneta, znowu przeliczyć pieniądze. = porównywać jedno z drugim. = v. r. napotkać się, spókać się. = sprawdzić się, zgadzać się.

RISCONTRO, s. m. spotkanie. = skfrontowanie, porównanie. = przykład, dowód, odkrycie. = ślad, poślaka, poznała. Trovar —, znaleźć, odkryć. = Riscontro di stanze, szereg izb ze drzwiami w jednej linii. = galon, haft wyszywany na sukni. = rewizja kassy.

RISCORRERE, v. n. ir. zno-

wu przebiegać, przebieść. = kilka razy przebiegać pismo, odczytywać.

RISCORRIMENTO, s. m. bieganie.

RISCORTICARE, v. a. znowu obdrzeć ze skóry.

RISCOSSA, s. f. odebranie, odzyskanie. = odsiecz. Di stare alle riscosse han l'impresa, Bern. Orł. Ma in altra parte ond'è secreta uscita, sta preparato alle riscosse Argante, Tass. Ger. = Stare alle riscosse, stać na stronie z której pilkę odbijają; fig. odcinać się, odfrknąć.

RISCOSSIONE, s. f. —TIMENTO, s. m. odebranie pieniędzy.

RISCOSSO, —SA, p. ad. v. riscuotere. = oddity, uwolnienie (o jeńcu). E tutti fanno prove di gigante, perchè la bella donna sia riscossa, Bern. Orł.

RISCOTTORE, s. m. odbierający. = poborca.

RISCRITTO, v. RESCRITTO.

RISCRIVERE, v. a. ir. przepisać, przekopiować. = odpisać, dać odpowiedź na pismie. = odpowiadająca podane prozby.

RISCUOTERE, v. a. ir. odebrać zapłatę; fig. oberwać po plecach. = odbić więźnia, jeńca. = wykupić z zastawu; wydobyc, wydostać, uwolnić. E prima riscosse il suo poderetto, Lasc. Nov. v. RISCATTARE; fig. odkupić, zgładzić, zmyć. Costui riscosse la vergogna, e il fallo del suo figliuolo con tanta vittoria. = Fig. zjednać sobie, dostąpić, otrzymać. — l'assenso universale, l'approbazione, zjednać sobie powszechnie przyzwolenie, pochwałę. E ovunque grandi applausi avea riscossi, i wszędzie otrzymał wielkie oklaski. Perché il merito in corte, o presto o tardi, sempre riscuote i debiti riguardi, Cast. An. parl. = obudzic. = v. r. otrząsać się, otrząsnąć się. = Riscuotersi da un alto sonno, ocknąć się ze snu głębokiego. = odegrać się, powetować przegrany; odciąć się, oddać wet za wet. = uwolnić się od czego. = wzdrygnąć się, struchleć, drzeć ze strachu. Oh me dolente! come mi riscossi quando mi prese (il nero Cherubino), ec. D. Inf.

RISDALLERO, s. m. talar niemiecki.

RISDEGNARSI, v. r. znowu się rozniewać. [rąbać.

RISECARE, v. a. odciąć, odk-

RISECCARE, v. a. osuszyć, wysuszyć. = v. r. wyschnąć, oschnąć.

RISECCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. wyschły, suchy.

RISEDERE, v. n. rezydować. = Risedere bene, mieć piękną posiadłość. = usiąść na powrót. In piedi alzatosi, si stava, e poi tornava a —, Salvini. = osiadać, opadać. l'videa lei (la pece) che l' bollor levava, e gonfiar tutta, e riseder compressa, D. Inf. = fig. mieć w czem siedlisko, zawisnąć. La virtù e la scienza, nelle quali risiede il colmo del perfetto vivere civile, Giob. [SEDERE.

RISEDUTO, —TA, p. ad. v. RISEGA, s. f. Arch. zmniejszenie grubości muru na każdym pięttrze domu.

RISEGARE, v. a. odciąć, odrąbać. = obcinać, krząsać drzewa. = fig. oddalić, usunąć, uchylić od siebie. = v. r. zwaćzać się. Noi eravamo al sommo della scala, ove secondamente si risega lo monte, D. Purg.

RISEGATURA, s. f. odcięcie, odrąbanie, obcinanie.

RISEGNA, s. f. odstąpienie, cessya, zrzeczenie się.

RISEGNARE, v. a. odstąpić, zrzec się. = poświadczyć, podpisać.

RISEGNAZIONE, s. f. rezygnacja, zdanie się na wolę Boską.

RISEGUIRE, v. n. dalej ciągnąć, dalej rzecz prowadzić.

RISEMBRARE, v. a. być podobnym. [posiać.

RISEMINARE, v. a. znowu RISENSARE, v. n. e. r. † przyjąć znowu do siebie, odzyskać przytomność umysłu. E dopo molto appena risensando, mirommi, e così disse, Car. En.

RISENTIMENTO, s. m. uczucie urazy, gniew. = lekkie uczucie odnawiającego się bólu.

RISENTIRE, v. a. znowu usłyszeć. = * brzmieć, rozlegać się. Il cantar nuovo e l' pianger degli augelli in sul di fanno risentir le valli, Petr. = v. r. obudzić się, ocknąć się ze snu. La giovane, prima che alcun de' suoi, si risentì. Bocc. = Fig. rozwić się, rozkwitać. Al subito apparir del primo raggio si desta e si risente, Guar. Past. fid. = przychodzić do siebie, ochłonąć z zadziwienia lub przestachu, odzyskać przytomność, ocucić się. E dopo alquanto risentita levatasi... Bocc. Io era come quei che si risente di visione obblita, D. Par. = Risentirsi dell' ingiuria, uczuć urazę, rozniewać się. Gl' Icenì fur primi a risentirsene, Dav. Tac. Ann. = dać się uczuć, odezwąć się. Si risenti in Roma un morbo pestilenziale, Cell.

RISENTITAMENTE, av. zgniew-

RISENTITO, —TA, p. ad. v. RISENTIRE. = obudzony, ockniony. = mocny, tegi, wytraony (o winie). = srog, ostry, uszczypliwy, gniewliwy. = av. z gniewem.

RISERBA, RISERBAGIONE, RISERBANZA, RISERBAZIONE, s. f. zachowanie, schowanie.

RISERBARE, v. a. zachować na później. = odkładać na później. = zachować, ocalić. = mieć wzgląd na co, uważać.

RISERBATO, —TA, p. ad. v. RISERBARE. = ostrożny, baczny, przeczony.

RISERBO, s. m. v. RISERBA. = straż. = zastrzeżenie, wyjątek.

RISERRAMENTO, s. m. ściśnienie.

RISERRARE, v. a. schować, sprzątnąć, zamknąć. = ściśnąć, otoczyć, osaczyć, okrążyć. — una fortezza, un corpo di nemici, ściśnąć oblężeniem twierdzą, i t. d.

RISERVA, s. f. v. RISERBA. = zastrzeżenie sobie czego, zachowanie. = rezerwa, siły odwodowe. = wyłączenie, wyjątek.

RISERVARE, ec. v. RISERBARE.

RISERVIRE, v. a. odłużyć.

RISFORZO, s. m. nowe usiłowanie. [spojrzenie]

RISGUARDAMENTO, s. m. RISGUARDARE, v. a. patrzeć, spozierać, poglądać. = Non —, nie uważać, nie baczyc na co, nie mieć na co względu. Non — nè Domenica, nè Pasqua, nie obchodzić, nie świętować ani niedziel ani wielkanocy. = Risguardare alcuna cosa, ściągając się, odnosić się do czego. = patrzeć w którą stronę, być do niej obróconym. La superficie lunare che risguarda verso la terra è montuosa, e ineguale, Gal. Lett.

RISGUARDATORE, RISGUARDEVOLE, RISGUARDO, v. RISGUARDATORE, ec.

RISIBILE, ad. m. f. obdarzony możliwością śpiania się.

RISIBILITÀ, s. f. możność śmiania się.

RISICARE, v. a. odważyć, ryzykować. Chi non risica non rosica, prov. kto chce wygrać kaczora musi stawić gęsiara. = v. n. znajdować się w niebezpieczeństwie.

RISICO, v. RISCHIO.

RISICOSO, —SA, ad. ryzykowny.

RISIGALLO, s. m. realgar, siarczyk arseniku.

RISINO, s. m. słodki uśmiech.

RISIPOLA, s. f. Med. róża.

RISIPOLATO, —TA, ad. chory na różę.

RISISTERE, —TENZA, v. RESISTERE, ec.

RISMA, s. f. ryza papieru, 500 arkuszy. = D. Inf. gromada.

RISO, pl. m. —SI, f. —SA, s. m. śmiech, uśmiech. Far le risa grasse, śmiać się na cale gardło. Crepar, morir, sganasciarsi, smascellarsi delle risa, pękać, umierać, zanosić się od śmiechu, śmiać się do rozpuku. = * usta uśmiechające się. Quando leggemmo il disiato — esser baciato da cotanto amante, D. Inf.

RISO, s. m. ryż.

RISO, —SA, p. ad. v. RIDERE. = wysmiany, wyszydzony.

RISOFFIARE, v. a. znowu dać, dmuchać.

RISOGGETTARE, v. a. znowu podbić.

RISOGNARE, v. n. znowu śnić się.

RISOLARE, v. a. podzelać, dać nowe podeszwy.

RISOLATURA, s. f. podzelowanie.

RISOLINO, v. RISINO.

RISOLLETICARE, v. a. znowu taskotać, lechtac.

RISOLUBILE, ad. m. f. rozpuszczalny. = Mat. dający się rozwiązać.

RISOLUTAMENTE, av. rezolutnie, śmiało.

RISOLUTEZZA, s. f. rezolucya, śmiałość, odwaga.

RISOLUTIVO, —VA, ad. rozwiązarający, rozpuszczający. = Metodo risolutivo, metoda rozbirowa, analityczna.

RISOLUTO, —TA, p. ad. rozpuszczony, roztopiony. = znużony, znekany. Vedi le membra di guerrier robuste... ch' o risolute, e dal calore aduste giacciono, Tass. Ger. = rezolutny, śmiały, odważny.

RISOLUZIONE, s. f. rozpuszczenie, rozkład. = rozwiązanie pytania, trudności, wątpliwości. = rezolucya, śmiałość, odwaga.

RISOLVENTE, ad. es. m. Med. rozwiązarający, rozpuszczający.

RISOLVERE, v. a. ir. rozpuszczać. = rozpedzić (wrzód). = rozwiązać, rozstrzygnąć. = postanowić.

RISOLVIBILE, ad. m. f. dający się rozwiązać, i t. d.

RISOLVIMENTO, s. m. rozpuszczenie, rozwiązanie, rozkład na swe pierwiastki.

RISOMIGLIARE, v. RASSOMIGLIARE.

RISOMMETTERE, v. RISOTTO-METTERE.

RISONANTE, ad. m. f. rozlegający się.

RISONANZA, s. f. rozleganie się głosu, odgłos. = brzmienie wyrazu, znaczenie.

RISONARE, v. a. znowu dzwonić. = rozbrzmieć, rozgłosić, rozstawić. = Non risonar le parole, nie wyraźnie wymawiać wyrazy. = v. n. brzmieć, rozlegać się. Quivi sospiri e pianti e alti guai risonovan per l' aer senza stelle, D. Inf.

RISORBIRE, v. a. ir. znowu pochłonąć.

RISORGERE, v. RISURGERE. RISORGIMENTO, s. m. zmartwychwstanie.

RISORTO, s. m. + należyłość, opłata. = zwierzchność, władza, sądownictwo.

RISORTO, —TA, p. ad. zmartwychwstały. = odżyły, wskrzeszony. E la già spenta, e morta speme è per te risorta, Filic.

RISOSPIGNERE, —PIGNERE, v. a. ir. odepchnąć, odrzucić od siebie, odeprzeć, odrzucić.

RISOSPINTO, —TA, p. ad. v. RISOSPIGNERE.

RISOTTERRARE, v. a. znowu zakopać, pogrzebać.

RISOTTOMETTERE, v. a. ir. znowu podbić.

RISOVVENIRE, v. n. e. r. ir. znowu sobie przypomnieć. Far —, przypomnieć komu.

RISOVVENUTO, —TA, p. ad. v. RISOVVENIRE.

RISPARMIAMENTO, s. m. oszczędzanie, oszczędność.

RISPARMIANTE, ad. m. f. oszczędzający, oszczędny.

RISPARMIARE, v. a. oszczędzać kogo, mieć wzgląd na co, szanować. = v. n. być oszczędnym, oszczędzać. = v. r. oszczędzać się, szanować swoje zdrowie.

RISPARMIATORE, s. m. —TRICE, s. f. człowiek oszczędny, kobieta oszczędna.

RISPARMIO, s. m. oszczędność. [zamiatac]

RISPAZZARE, v. a. znowu

RISPEDIRE, v. a. ir. znowu wysłać, wyprawić.

RISPEGNERE, v. a. ir. znowu zgasić.

RISPENDERE, v. a. ir. nowe robić wydatki.

RISPENTO, —TA, p. ad. znowu zgazonny.

RISPERGERE, v. COSPERGERE.

RISPETTABILE, ad. m. f. szanowny.

RISPETTARE, v. a. szanować.

RISPETTIVO, ad. m. f. pełen uszanowania.

RISPETTIVAMENTE, av. względnie.

RISPETTIVO, —VA, ad. mający wzgląd. = względny.

RISPETTO, s. m. *wzgląd, uszanowanie*. = *Rispetti*, *pioseneczki które dawniej wieśniacy śpiewali pod oknami swych kochanków*. *Ove son ora i romanzi e i rispetti*, *L. Pulc. Morg.* = *A*, in, per —, av. *przez wzgląd, z powodu*. *Per buon —, dla ważnych przyczyn*.

RISPETTOSAMENTE, av. z uszanowaniem.

RISPETTOSO, —SA, ad. *pełen uszanowania*.

RISPIANARE, v. a. *znowu wyrównać, zrównać*. = *objasnić*.

RISPIANATO, —TA, p. ad. *wyrównany, zrównany*. = s. m. *miejsce wyrównane*.

RISPIARE, v. a. *wypatrywać, szpiegować*.

RISPIGNERE, *RISPINGERE*, v. a. *ir. odpychać, odierać*.

RISPICOLAMENTO, s. m. *potworne zbieranie kłosów*.

RISPIGOLARE, v. a. *znowu zbierać kłosy*.

RISPINTO, —TA, p. ad. *odepchnięty, odparty*.

RISPIRARE, —ZIONE, v. *RESPIRARE*, ec.

RISPITTO, s. m. *odetchnienie, odpoczynek*. = *† uszanowanie*. *Volsimi alla sinistra col —*, *D. Purg.*

RISPLENDENTE, —VOLE, ad. m. f. *jaśniejący, błyszczący, świecący*.

RISPLENDEMENTE, av. z blaskiem.

RISPLENDERE, v. n. *jaśnieć, błyszczyć, świecić się*. *Le stelle fisse risplendono di propria luce*, *Gal. Sag.* = *Fig. jaśnieć, kwitnąć, słynąć (cnotami, nauką)*. = *żyć świetnie, okazać*.

RISPLENIMENTO, s. m. —DENZA, s. f. *blask, świetność*.

RISPOGLIARE, v. a. *znowu rozebrać*.

RISPONDENTE, ad. m. f. *odpowiadający*. = *rozlegający się, brzmący głosem odbitym*. = *odpowiedny, stosowny*. *Fate dunque che alle vostre bellezze l'opere siano rispondenti*, *Bocc.*

RISPONDENZA, s. f. *odpowiedność, stosowność*.

RISPONDERE, v. a. *ir. odpowiadać, odpowiedzieć, dać odpowiedź ustną lub na piśmie*. = *odpowiadać, odpowiedzieć*. *A che risposer tutte le carole*, *D. Purg.* = *odpowiadać, być odpowiednim, stosownym*. = *Rispondere al pagamento, wypłacić rzetelnie na terminie*. = *Rispondere in un luogo, wychodzić na... (o drzewiach, oknach, drogach)*. *Una ricca camera, che sopra un bellissimo*

giardino rispondeva, *Lasc. Nov.* = *odegrać w kolor (w grze w karty)*. = *fig. usłuchać, być posłusznym*. = *odpowiadać sobie nawzajem, zgadzać się z sobą*. *Pare l'uomo essere bello, quando le sue membra debitamente rispondono*, *D. Conv.*

RISPONDEVOLE, ad. m. f. *odpowiedny, stosowny*.

RISPONDIERO, —RA, ad. *który odpowiada, niezmielczy*.

RISPONDITORE, s. m. *odpowiadacz*.

RISPONSABILE, ad. m. f. *odpowiedzialny*.

RISPONSABILITÀ, s. f. *odpowiedzialność*.

RISPONSIONE, s. f. *odpowiedź*. = *fig. reczytel, poręka*.

RISPONSIVO, v. *RESPONSIVO*.

RISPOSARE, v. a. *ponowić publicznie ślub tajemny*.

RISPOSTA, s. f. *odpowiedź*. *Dare, fare, rendere la —, dać odpowiedź*. [*RISPONDERE*].

RISPOSTO, —TA, p. ad. v. *RISPRANGARE*, v. a. *latać garnki, talerze drótem*. = *fig. naprawić, narządzić*.

RISPREMERE, v. a. *znowu wycisnąć*. [*spłunąć*].

RISPUTARE, v. a. *znowu RISQUITTO*, v. *RISPITTO*.

RISQUOTTIBILE, ad. m. f. *mogący się odzyskać*.

RISSA, s. f. *kłótnia, spór, zwada, swar*.

RISSANTE, ad. m. f. *kłótniwy, zwadliwy, swarliwy*.

RISSARE, v. n. e. r. *kłócić się, wadzić się*.

RISSOSO, —SA, ad. *kłótniwy, zwadliwy, swarliwy*.

RISTABILIMENTO, s. m. *przywroćenie do dawnego stanu*.

RISTABILIRE, v. a. *ir. przywrócić do dawnego stanu; naprawić, narządzić*.

RISTACCIARE, v. a. *znowu przesiewać*.

RISTAGNARE, v. a. *lutować*. = *zatrzymać, zatamować (płynienie, cieczenie)*. = v. n. e. r. *przestać płynąć, zatamować się*. *E si ristagna il sangue, e già i dolori fuggono dalla gamba e il vigor cresce*, *Tass. Ger.*

RISTAGNATIVO, —VA, ad. *mogący zatamować płynienie*.

RISTAGNO, s. m. *zatrzymanie, zatamowanie płynienia*. = *zastanowienie, przestaniek w biegu interesów*.

RISTAMPA, s. f. *przedruk*. = *nowe wydanie*.

RISTAMPARE, v. a. *przedrukować*.

RISTAMPATURA, s. f. *przedrukowanie*.

RISTANZA, s. f. † *przeszanie, ustanie*.

RISTARE, v. n. e. *ir. zatrzymać się, stanąć*. *Alquanto colle guardie de' gabellieri si ristettero*, *Bocc.* *Non ristettero che giunsero a Roma*, *Fior. Pecor.* *Vedendoci calar ciascun ristette*, *D. Inf.* = *przestać, ustać*.

RISTATA, s. f. *zatrzymanie się, przestaniek, odpoczynek*.

RISTAURARE, ec. v. *RESTAURARE*.

RISTAURATORE, s. m. *restaurator, odnowiciel*.

RISTAURO, s. m. *restauracja, przywrócenie do dawnego stanu*.

RISTFECCHIRE, v. n. *ir. schnąć, uschnąć, zeschnąć, schudnąć*.

RISTILLARE, v. a. *znowu przepędzić przez alembik*.

RISTIO, v. *RISCHIO*.

RISTITUIRE, v. *RESTITUIRE*.

RISTOPPARE, v. a. *utykać kłakami*.

RISTOPPIARE, v. a. *znowu zbierać kłosy*.

RISTORAMENTO, s. m. *wynagrodzenie krzywd, szkody*. = *przywrócenie do dawnego stanu*.

RISTORARE, v. a. *wynagrodzić krzywdę, szkodę*. = *przywrócić do dawnego stanu, odnowić, poprawić, posilić, zaspokoić, sprawić ulgę*. = v. r. *przyjść do siebie, nabrać sił, pokrzepić się, posilić się*. = *odrozdzić się*. *E poi le genti antiche... si ristorar di seme di formiche*, *D. Inf.*

RISTORATIVO, —VA, ad. *po-krzepiający, posilający*.

RISTORATORE, s. m. —TRICE, s. f. *restaurator, odnowiciel, odnowicielka*. = *lekarstwo wzmacniające*.

RISTORAZIONCELLA, s. f. *malenka ulga*.

RISTORAZIONE, s. f. *odnowienie, odbudowanie, restauracja*. = *ulga, ulżenie*.

RISTORO, s. m. *ulga, ulżenie, posilek*. *Dar —, ulżyć, sprawić ulgę*. *Silvestre cibo e duro letto porse quivi alle membra mie posa e —*, *Tass. Ger.* = *wynagrodzenie krzywdy, szkody*. *Dunque che render puossi per —?* *D. Par.*

RISTRETTAMENTE, av. *w skróceniu*.

RISTRETTIVO, —VA, ad. *ściśniający*.

RISTRETTO, s. m. *skrócenie, krótki zbiór*. = *ciasny kąt*,

zakątek. = kupka ludzi, grono osób. Giunto al ponte Sant'Angiolo, vidi un — di molti uomini, *Cell. VII.*

RISTRRETTO, —TA, p. ad. *ściśniętomy, ciasny. = zebrany, skupiony. = zatrzymany, zalamowany. = zredukowany, zmniejszony.* E le tre parti sue vidi ristrette ad una sola, *Petr. = obtulony, utulony, zasłoniomy, ostomony.* Raccolse gli occhi, andò nel vel ristretta...., *Tass. Ger. = zamknięty, zawarty. = Ristretto con alcuno, zostający z kim dla pomówienia, dla naradzenia się.*

RISTRIGNERE, RISTRINGERE, v. a. ir. *ściśnić, zacieśnić. = skupić, zebrać, zgromadzić.* E tutti in un drappello ristrinse i suoi, *Car. En. = zamknąć w szczuplejszym obrębie, określić, ograniczyć. = przmysić, zniewolić do czego. = ściśnić, zwięzić, zmniejszyć. = Ristrignere la briglia, przykrocić uęgłów koniowi, wstrzymać konia. = Ristringer il ventre, sprawić zatwardzenie żołądka. = v. r. Ristrignersi con alcuno, fig. zbliżyć się do kogo, odpowiadając kogo na osobne miejsce, zejść się z kim dla pomówienia, dla naradzenia się. Indi Orlando col duca si ristringere, ed in che stato era la guerra intese, *Ar. | Or. Fur. Ond' io commiato all' indovino re chiedendo, seco mi ristringi, e gli dissi, Car. En.; zebrać się, zgromadzić się.* E con quelli cittadini, i quali della patria e della libertà giudicavano amatori, si ristringero, *Mach. Stor. = Ristringersi a dire o a fare, ograniczyć się, poprześcić na powiedzeniu, na zrobieniu czego. = Ristrignersi nelle spalle, ścisnąć ramiona, ruszyć ramionami, podnieść ramiona (okazując wstręt, niechęć, przymus lub politowanie).* Tutti, per non s' intrigare, si ristringono nelle spalle, *Dav. Tac. Ann. = Ristrignersi nello spendere, ograniczać się w wydatkach.**

RISTRIGNIMETO, RISTRINGIMENTO, s. m. *ściśnienie, ściśkanie. = powściągnięcie, powstrzymanie, ukrocenie.*

RISTROPICCIARE, v. a. *znovu trzeć, nacierać.*

RISTUCCARE, v. a. *znovu pozatykać, pozalepić gipsem, wapnem. = v. a. e. n. opchać, okarmić do obrzydzenia, sprząść ekliwość, obrzydzić. = nudzić, znudzić, naprzykrzać się.*

RISTUCCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *opchany, nakarmiony do sytości.* Per Dio, tu mangeresti una balena; non è cotesta gola mai ristucca, *L. Pulc. Morg. = zmudzony, pełen obrzydzenia.*

RISTUDIARE, v. a. *znovu uczyć się.*

RISTUZZICARE, v. a. *znovu pobudzać, podniecać.*

RISUDAMENTO, s. m. *powtórne pocenie się. = v. GEMITIVO.*

RISUDARE, v. n. *znovu się pocić. = sączyć się, przeciekać, kapać.*

RISUGGELLARE, v. a. *znovu zapieczętować.*

RISULTAMENTO, s. m. *wypadek, wynikłość, rezultat.*

RISULTANTE, ad. m. f. *wypadający, wynikający.*

RISULTARE, v. n. *wynikać, pochodzić, wyplywać, wypadać. = Risultare in danno, vergogna, wyjść na szkodę, na hanbę. [rezultat.]*

RISULTATO, s. m. *wypadek, RISPUNO, —NA, ad. leżący na grzbiecie, do góry brzuchem.*

RISURGENTE, ad. m. f. *zmarłychwstający; na nowo powstający; przychodzący do dawnego stanu.*

RISURGERE, RESURGERE, RISORGERE, v. n. ir. *powstawać, powstać, podnosić się, podnieść się. = zmartwychwstać.* Questi risurgeranno del sepolcro col pugno chiuso, *D. Inf. = pochodzić, wynikać, wypływać.*

RISURGIMENTO, RISURRESSO, s. m. *RISURREZIONE, s. f. zmartwychwstanie.*

RISUSCITAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *wskrzeszenie.*

RISUSCITARE, v. a. *wskrzesić. = fig. wskrzesić, ożywić, przywrócić do dawnego stanu. = obudzić, ocucić. = v. n. zmartwychwstać, odżyć. = fig. przyjść do siebie, nabrać nowego życia, nowych sił.*

RISUSCITATORE, s. m. *wskrzesiciel.*

RISVEGLIAMENTO, s. m. *obudzenie, przebudzenie. = żywość, rzeźwość, hoźość.*

RISVEGLIARE, v. a. *obudzić, przebudzić. = fig. obudzić, pobudzić, wzniecić, podniecić. = v. r. obudzić się, przebudzić się, ocknąć się.*

RISVEGLIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *budziiciel, budziicielka.*

RISVIARE, v. a. *zwrócić z drogi, odwrócić od czego.*

RITACCARE, v. a. *znovu przywiązać.*

RITAGLIARE, v. a. *znovu obciąć. = obciąć, uciąć, odkroić. = fig. odjąć, porwać, unieść.*

RITAGLIATORE, s. m. *przedający sukno kawalkami.*

RITAGLIO, s. m. *kawalek odcięty, odkrawek.* Vendere a —, *przedawać kawalkami.* Quando uscivano dalla puerizia i fanciulli sacrificavano... i ritagli di loro chioma a qualche nome, *Salv. Disc.*

RITARDAMENTO, s. m. —DANZA, —DAZIONE, s. f. *opóźnienie, odwołka, zwłoka.*

RITARDARE, v. a. *opóźnić, spóźnić; odkładać, odłożyć, zwłoczać, zwłoczyć.*

RITARDATIVO, —VA, ad. *opóźniający.*

RITARDATORE, s. m. *opóźniający; odkładający, zwłoczkający. [zwłoka.]*

RITARDO, s. m. *opóźnienie.*

RITEGNO, s. m. *zatrzymanie, przeszkoda.* Giunse alla porta e con una verghetta l'aperse, che non v'ebbe alcun —, *D. Inf. = wosparcie, podpora. = umiarkowanie, skromność.* Senza —, *bez umiarkowania.* Ed il suo senza alcun — spendeva, *Bocc.*

RITEMENZA, s. f. *(nowa) bojaźń, obawa.*

RITEMERE, v. n. *(znovu) się lekać, obawiać.*

RITEMPERARE, v. a. *znovu umiarkować. = umiarkować, złagodzić.*

RITENDERE, v. a. ir. *znovu rozciągnąć. = rozciągnąć, rozszerzyć, rozpostrzec.*

RITENENZA, s. f. *zatrzymanie; dotrzymywanie sekretu.* E chi ti manifesta alcuna sua credenza, abbinne —, *Brun. Tesor. = ujęcie za co.*

RITENERE, v. a. ir. *zatrzymywać, zatrzymać, zatamować. = zatrzymać w więzieniu. = zatrzymać, przejąć. — i costumi d'alcuno, przejąć czyje zwyczaje. = zachować, zatrzymać co dla siebie. = zatrzymać w pamięci, zapamiętać. = Ritenerne alcuna cosa udita dire, zatrzymać sekret, dotrzymać sekretu. = przetrzymywać u siebie, dać schronienie, przytułek. Sempre riteneano i rubelli di Firenze, *G. Vill. = Ritenerne il dono, zatrzymać, przyjąć dar. = zatrzymać, zabawić. = rządzić, kierować. = v. r. zatrzymać się, przebywać, zostawać, mieszkąć.* Cento e cent'anni e più l'uccel di Dio nello stremo d'Europa si ritenne, *D. Par. = przechowywać się, przechować się, dochować się.**

Tale innocenza lagłłł si ritenne, *D. Par.* = powstrzymujac się, powściągac się, pohamowac się, posiadac się. Appena si ritenne il conte Orlando, *Bern. Orł.*

RITENEVOLE, ad. m. f. moggcy zatrzymac w pamieci.

RITENIMENTO, v. RITEGNO.

RITENITIVA, s. f. wladza zatrzymywania, pamieci.

RITENITOIO, s. m. grobla, tama, poręcz.

RITENITORE, s. m. — TRICE, s. f. zatrzymujacy, zatrzymujaca.

RITENTARE, v. a. znouu kusic sie o co, probowac czego.

RITENUTA, s. f. v. RITEGNO. = zatrzymanie miesieczki.

RITENUTAMENTE, av. z umiarkowaniem, ostroznie, roztropnie.

RITENUTEZZA, s. f. umiarkowanie, ostrozność, roztropność, skromność.

RITENUTO, —TA, p. ad. v. RITENERE. = zatrzymany w wiedzieniu, uwiezony. Nerone si ricordò di Epicari, ritenuto per indizio di Procolo, *Dav. Tac. Ann.* = Andar ritenuto in alcuna cosa, ostroznie w czem postępowac. = Battaglia ritenuta, porzadnie stoczona bitwa.

RITENZIONE, s. f. zatrzymanie, = zatrzymanie pewnej części zoldu. = Ritenzione d'urina, zatrzymanie uryny.

RITESSERE, v. a. znouutkać, utkać, splatać, przetykać. = fig. powtarzac.

RITIGNERE, RITIGNERE, v. a. ir. znouu ufarbowac.

RITINTO, —TA, p. ad. znouu ufarbowany.

RITIRAMENTO, s. m. skurczenie. = v. RITIRO.

RITIRARE, v. a. (znouu) ciagnac. = wciagnac w siebie. E gli orecchi ritira per la testa come face (fa) le corna la lunaccia, *D. Inf.* = sciagnac pieniadze, odebrac nalezytosć. = v. n. zbiedz się, skurczyc się. = v. r. schronic się, odejsc na ustronie. = cofnac się, ustapic. = Ritirarsi di qua e di là per lasciare il passo ad uno, rozstapic się przed kim. = skurczyc się (o nerwach). = odstapic od czego, porzucic, zaniechac.

RITIRATA, s. f. rejterada, cofanie się, odwrot. Batter la —, bębnic na odwrot; fig. odejsc, ustapic, wyniesć się, uniknac, usunac się. = zacisze, ustronie, schronienie. Ne altro senatore gli tenne compagnia nella — di Rodi, *Dav. Tac. Ann.* = fig. wybieg, wymowka. La — non mi par sufficiente, *Gal. Dial.*

RITIRAMENTE, av. na ustroniu, na ubocz.

RITIRATEZZA, s. f. odludność, oddalenie się od zytelku, upodobanie w zyciu samotnem.

RITIRATO, —TA, p. ad. v. RITIRARE. = bedacy na ustroniu dla pomowienia z kim. = Vita ritirata, zycie samotne, odludne. Umo ritirato, czlowiek zyjacy na ustroniu.

RITIRO, s. m. ustronie, zacisze, ubocze.

RITIMICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. rytmiczny. = s. m. poetu rytmiczny.

RITIMO, s. m. rytm. = wiersz.

RITO, s. m. obrzadek, zwyczej. Rito sacro, obrzadek religijny.

RITOCAMENTO, s. m. powolone dotykane. = podskoczenie ceny zboza. = poprawienie dzieła, pisma.

RITOCARE, v. a. znouu dotykać. = poprawiac plody umyslowne lub dzieła sztuki. Godo dappoi che V. S. mi dice, che costoto semplice discorso della vita mia piu vi soddisfa in costoto puro modo che essendo rilimato e ritocco da altri, *Cell.* = kilkakrotnie uderzyc. = nalegac, naprzykrzac się, dokuczac, zawracac glowe. = Ritoccare una corda, fig. ciggle o czem klektac. = v. n. pojśc w gore, podrozc (o zbozu). = na nowo dotknac, wrócic, powrócic (np. o zarazliwych chorobach). = v. r. wystroic się, wystafirowac się.

RITOCOCCO, pl. —CHI, s. m. natretność. = Ritocco d'un'opera, poprawka dzieła. = podskoczenie ceny, podrozenie.

RITOCOCCO, —CA, ad. skróc.

Z RITOCATO, v. RITOCARE.

RITOGLIERE, RITORRE, v. a. ir. odebrac, odjac. E perchè famei vedere e sentire la liberta e poi ritorcela per sempre? *U. Fosc.* = odwrócic, odwieśc, odprowadzić.

RITOGLEMENTO, s. m. odebranie. [raggy.]

RITOGGITORE, s. m. odbieranie.

RITOLTO, —TA, p. ad. odebrany, odjety. [glo.]

RITONDAMENTE, av. okragl.

RITONDARE, v. a. zaokraglic.

= rowno obciac.

RITONDETTO, —TA, ad. okraglutki, pulchny.

RITONDEZZA, —DITA, s. f. okraglosć, kulistosć.

RITONDO, —DA, ad. okragly.

= s. m. okraglosć.

RITORCERE, v. a. ir. zakrecic, skrecic, wykrecic, zakrzywóc, skrzywic. = odwrócic, zwrócic. — gli occhi verso un

luogo, zwrócic oczy w jaką stronę. — un argomento, odwrócic na samegoz przeciwnika jego zarzut, lub dowód. La donna francamente si difese, e le querele in lui tutte ritorse, *Tasson. Secch.* Qui... vuol — il mio medesimo argomento contro di me, *Gal. Sag.* = v. r. obrócic się, wykrecic się.

RITORCIMENTO, s. m. zakrzywienie, zakrecenie, skrecenie.

RITORCITURA, s. f. RITORCIMENTO. = czesć zakrzywiona.

RITORNAMENTO, s. m. powrot.

RITORNARE, v. n. wracac, wrócic, powrócic. Non ritorna mai la parola ch'è detta, siccome la saetta che va, e non ritorna, *Brun. Tesor.* = wrócic, powrócic do czego. Che lasciaste gli errori della fede giudaica, e ritornasse alla verita cristiana, aby porzucit błędy wiary żydowskiej, a powrócic do prawdy chrześcianskiej. = Ritornare sano e fresco, wyzdrowiec.

= Ritornare a sè, wejśc w siebie samego, upamiętac się; przyjsc do siebie, odzyskac zmysly. = Ritornare in capo, spasc, zwalic się na kogo. = v. a. powrócic, przywrócic. Pregheremo Dio che in questa vita il ritorni, *Bocc.*

RITORNATA, s. f. powrot.

Far —, powrócic.

RITORNATORE, s. m. bedacy z powrotem.

RITORNELLO, s. m. zwrotka przy koncu strofy.

RITORNEVOLE, ad. m. f. kórejdy można powrócic. = moggcy powrócic.

RITORNO, s. m. powrot. Far —, powrócic. = obejscie, objechanie w kole. = zysk na zmianie wezlów.

RITORRE, v. RITOGLIERE.

RITORTE, s. f. wiazadlo, wic skrecona do zwiazania czego. E di ritorte fu catenata la discordia, *Mont.* = wezel, wiazek. = liny idace w drabinkę od wierzechu maszlu. Dalla rabbia del vento, che si fende nelle ritorte escon orribil suoni, *Ar. Orł.*

Fur. = Chim. retorta.

RITORTIGLIO, s. m. skret nici, nic skrecona.

RITORTO, —TA, p. ad. skrecony, pokrecony, zagiety, zalamany, zakrzywiony, pokrzywiony. Promossi al grado fur di colonello l'orso robusto ed il capron barbuto, per le ritorte corna altero e bello, *Cast. An. parl.* = zwrócony, obrócony. Ch'io veggio, in rimembrare le

antiche offese, l' arco ch' io tesi, incontro a me ritorno, *Filic.*

RITORTOLA, s. f. *więć skrecona do związywania.* Aver più ritortole che fastella, *prov. mieć na wszystko środek na pogotowiu, umieć sobie zaradzić w każdym zdarzeniu.*

RITORTURA, v. RITORCIMENTO.
RITOSARE, v. a. *znovu obrzyczyć.*

RITRADURRE, v. a. *ir. drugi raz przetłumaczyć.*

RITRAIMENTO, s. m. *odciągnięcie, oddalenie, wstręt, od-rasa.* [lichwa.]

RITRANGOLA, s. f. —LO, s. m.
RITRANQUILLARE, v. a. *znovu uspokoić.* = v. r. *znovu się uspokoić.*

RITRARRE, v. a. *ir. wyciągać, wydobywać.* Dal suo dolce terren quanto più sanno, coll' onesto sudor ritraggon frutto, *Alam. Colt.* = *fig. zasięgnąć wiadomości, dowiedzieć się.* Come dal grido avemo e dalle spise fin qui ritratto, *Car. En.* = *wydobyć, uchylić, wyzwolnić, uwolnić.* Dunque ora è 'l tempo da — il collo dal giogo antico, *Petr.* = *malować, rysować portret.* Ivi la vide e la ritrasse in carte, *Petr.* = *fig. skreślić opisać; donieść.* Voi potete andarne, e — a color che vi mandaro, che 'l corpo di costui è vera carne, *D. Purg.* = *wyrazić, wyobrazić, przedstawić.* Non può specchio ritrar sì dolce imago, *Tass. Ger.* = *pociągnąć w tył, cofnąć.* Ecome vespa, che ritragge l' agò, *i jako osa która wciąga w siebie żądło.* — il piede, *cofnąć krok, ustąpić, odejść.* = *wciągnąć w co, nakłonić, namówić na co.* Con false lusinghe gli uomini gentili alle cose vili e scellerate —, *Bocc.* = *odciągnąć, odurócić.* Da mille atti inonesti l' ho ritratto, *odciągnęłam go od wielu niecných uczynków.* Io ritrassi le ville circonstanti dall' empio colto che 'l mondo sedusse, *D. Par.* = v. n. *Ritrar da alcuna cosa, zakrawać na co.* — della origine, *trącić początkiem.* = v. r. *cofnąć się, ustąpić.* — in dietro, *cofnąć się w tył.* Li Romani, ch' erano meno in numero che li nemici... e sarebbonsi ritratti, *Tit. Liv.* = *schronić się dokąd.* Temette del popolo di Roma, e ritrassesi in Puglia, *obawiał się ludu rzymskiego, i schronił się do Apulii.* = *odstąpić od czego, porzucić, zaniechać.* E ritrasi dalla impresa non pareo lor onore, *G. Vill.* = *odmienić zdanie, żałować.* = *uwolnić się od czego, pozbyć się czego, wycofać*

się z czego. = *odejść, odjechać, oddalić się.*

RITRASCORRERE, v. n. *ir. znovu przebiegać.*

RITRASPORRE, v. a. *ir. znovu przemieść.*

RITRATTAMENTO, s. m. — ZIONE, s. f. *odwołanie, cofnięcie swych słów.*

RITRATTARE, v. a. *znovu o czem traktować.* = *odciągnąć, odurócić, odradzić.* = v. r. *odwołać, cofnąć swe słowa.*

RITRATTINO, s. m. *dim. portretcik.* [portretów.]

RITRATTISTA, s. m. *malarz*

RITRATTIVO, —VA, ad. *wyobrazający.*

RITRATTO, s. m. *portret, wizerunek.* Far — ad alcuna cosa, *być podobnym do czego.* = *obraz, wyobrazenie, podobieństwo.* = *obraz, opis, opisanie.* = *cena za którą się co przedało, zwrot pieniędzy włożonych w handel.* Far —, *sprzedać co, odebrać za to pieniądze.* Comincio a vivere sotto la speranza dei ritratti che di Ponente e di Levante aspettava, *Mach. Belf.*

RITRATTO, —TA, p. ad. v. *RITRARRE.*

RITRECCINE, s. f. *sak, sieć na ryby.* Andar a —, *bass. skapcanieć.*

RITREMARE, v. n. *zadrzeć.*

RITREPPPIO, s. m. *fastryga.*

RITRIBUIRE, v. RETRIBUIRE.

RITRINCIARE, v. a. *znovu ciąć, krajać.* = *fig. odciąć, odjąć, znieść, skasować.*

RITRINCIERARSI, v. r. *znovu się okopać, oszańcować.*

RITRITARE, v. a. *znovu zatrzeć, utrzeć, potłuc, utłuc.*

RITROGRADARE, ec. v. RETROGRADARE, ec. [zatrąbić.]

RITROMBARE, v. a. *znovu RITROSA, s. f. wiecierz.*

Gabbia —, *wiecierz na ptaki.* = *wir wody.*

RITROSAMENTE, av. *krnąbrnie, niesforenie.*

RITROSELLO, —LA, RITROSETTO, —TA, ad. *nieczo wzdrągający się.*

RITROSLA, —SAGGINE, —SIFATA, s. f. *upór, uporczywość, krnąbrność, niesforeność.*

RITROSIRE, —SARE, v. II. *zaciąć się, uprzeć się, dziwaczyć, wymyślać.*

RITROSO, —SA, ad. *odwrotny, wsteczny.* = *uparty, sprzeczny, opaczny, niesforeny, na przekórę robiący.* Ritrosi sono coloro che vogliono ogni cosa al contrario degli altri, *Cas. Galat.* = *nieochoczy, wzdrągający się.* = *hardy.* Ed in don-

na amorosa ancor m' aggrada che 'n vista vada altera e disdegnosa, non superba e ritrosa, *Petr.* = *kręcący się, wirowaty (o wodzie).* = A ritroso, *av. wtył, wstecz, na wywrót, na odwrót, na wspak, na opak, opacznie.*

RITROSO, s. m. *otwór więcierza.* = *wir wody.*

RITROVABILE, ad. m. f. *dający się wynaleźć.*

RITROVAMENTO, s. m. *wynalezienie, znalezienie, odkrycie, wynalazek.*

RITROVARE, v. a. *odszukać, znaleźć zgubę, wynaleźć, odkryć.* = *na nowo kopać.* = Ritrovare un disegno, *ec. poprawić rysunek i t. p.* = v. r. *znaleźć się, uprzeć się gdzie.* Mi ritrovai per una selva oscura, *D. Inf.*

RITROVATA, s. f. —TO, s. m. *rzecz znaleziona; wynalazek; odkrycie.*

RITROVATORE, s. m. —TRICE, s. f. *wynalazca, wynalazczyni.*

RITROVIO, RITROVO, s. m. *gro-no osób, kompania.*

RITTAMENTE, av. *prosto.*

RITTO, s. m. *lice, dobra strona, prawa strona materii, sukna, i t. p.* Ogni — ha il suo rovescio, *fig. każda rzecz ma swą złą stronę.*

RITTO, —TA, ad. *prosto stojący.* Levari, *star ritto, podnieść się, stać prosto.* Ritto ritto, *wyprostowany, prościutlenki; av. prościutlenko.* Andrete ritto ritto in paradiso, *Bern. Rim.* = *prosty, nie krzywy.* = *prawy.* Allora il papa gli pose il piè ritto in sul collo, *G. Vill.*

RITTO, av. *prosto, wprost, naprost.*

RITTOROVESCIO, s. m. *na wywrót, na wspak, na opak.*

RITUALE, s. m. *Eccl. rytuał.*

RITUFFARE, v. a. *znovu zanurzyć.*

RITURAMENTO, s. m. *zatykanie, zatkanie.* = *zatykanie dziur, dychtowanie.*

RITURARE, v. a. *znovu zatkanąć, pozatykać.* = *zatykać dziury, dychtować.*

RITURBARE, v. a. *znovu zamęcić, zamieszać.*

RIUDIRE, v. a. *znovu u-słyszeć.* [upokorzyć.]

RIUMILIARE, v. a. *znovu RIUNGERE, v. a. ir. znovu namaścić, posmarować, pomazać, namazać.*

RIUNIONE, s. f. RIUNIMENTO, s. m. *złączenie, połączenie, związek.* = *Riunione d'amicizia, odnowienie przyjaźni, po-*

jednanie się. = Riunione delle piaghe, zagojenie, zrośnienie się ran.

RIUNIRE, v. a. złączyć, spoić, połączyć. = pojednać, pogodzić zwaśnionych. = sprawić zrośnienie się ran, zagoić.

RIURTARE, v. a. znowu stuknąć, uderzyć.

RIUSCIBILE, ad. m. f. mogący się udać. Essendo riferito.... non esser — quella impresa, Guicc. Stor.

RIUSCIMENTO, s. m. udanie się, skutek, powodzenie.

RIUSCIRE, v. n. ir. znowu wyjść. = Riuscire in un luogo, wychodzić na co (o oknach, drzewiach, drogach). = wyjść na co, zostać kim, czem. — un po' ladro, Alf. Vit. Egli non dubitava, ch'esso avesse a — un san Pannuzio novello, Fir. Disc. = zmierzać do czego, godzić na. Io attendo dove voi vogliate —, chciałbym wiedzieć do czego zmierzasz, co masz na celu. = udać się, udawać się, pójść dobrze, poszczęścić się, osiągnąć pomyślny skutek. — prospero, pójść pomyślnie, poszczęścić się. — in vano, spelnąć na niczem, pozostać bez skutku. Che se passabilmente io vi riesco, mi dican pur poeta animalesco, Cast. An. parl. I tentativi fatti da un mezzo secolo per risorgere erano riusciti vani, Giob. = dopełnić, dokonać czego, pozbyć się czego, uwolnić się od czego. Essendo ciascuno della brigata della sua novella riuscito, conobbe Dioneo, che a lui toccava il dover dire, Bocc. = wyniknąć, spłynąć na kogo. E per la gloria ed accrescimento d' onore che ne dee — a V. M. cristianissima, Cas. Lett. = okazać się, stać się, zostać, być. Questo particolare mi riesce nuovo, to jest dla mnie nowem, o tem dawniej niestyszałem, to mnie zadziwia. La di lui compagnia mi riusciva ad un tempo di sollievo e d' angustia, Alf. Vit. Quantunque io l'abbia più e più volte rabberciare (le terzine) d' un sonetto), rinfrozite, raffazzonate, contuttociò sempre mai mi son riuscite brutte, lerce e svenevoli, Red. Lett.

RIUSCITA, s. f. wyjście, wychód. Un vicol senza —, Buon. Fier. uliczka bez wychodu. Aver la — in alcun luogo, wychodzić na jakie miejsce. = wypadek (pomyślny), skutek.

RIUSCITO, —TA, p. ad. v. RIURIVA, s. f. brzeg. Riva riva,

av. wzdłuż brzegu. = fig. cel,

port, kres podróży, koniec życia. Allora saranno i miei pensieri a —, Petr. Venire a riva d' un desiderio, osiągnąć cel. = v. RIVO, RUSCELLO.

RIVAGGIO, v. RIVA.

RIVALE, s. m. rywal, współzwalotnik; współzawodnik.

RIVALERSI, v. a. ir. przychodzić do zdrowia, wyzdrowieć.

RIVALICARE, v. RIVARCARE.

RIVALITÀ, s. f. uciekanie się, spółzawodnictwo.

RIVANGARE, v. a. znowu kopać rydlem. = Fig. zgłębiać, dociekać. = odgrzebywać dawne rzeczy.

RIVARCARE, v. n. znowu przebyć, przeprowić się.

RIVEDERE, v. a. ir. powtórnie widzieć się z kim. A Dio riveggo, a babborigegoli, Bóg wie gdzie, na koncu świata, na drugim świecie. = przepatrywać, przezierać, przegłądać. — una scrittura, i conti, przezierać, przegłądać pismo, rachunki.

RIVEDIMENTO, s. m. przegłądanie, przepatrywanie, przegład wojska.

RIVEDITORE, s. m. rewizor, przegładcza.

RIVEDUTO, —TA, p. ad. powtórnie zobaczony. = przejrany, przepatrzone. Riveduta sua gente, zrobioszy przegład swego wojska.

RIVELABILE, ad. m. f. mogący być odsłonionym, objawionym.

RIVELAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. odsłonięcie, wyjawienie, objawienie.

RIVELARE, v. a. odsłonić, wyjawić, objawić.

RIVELATORE, s. m. —TRICE, s. f. objawiciel, objawicielka.

RIVELLINO, s. m. Fort. szaniec zewnętrzny zastaniający korytnę, most, i t. p. = Dare, toccare un —, dać komu kiję, dostać kije. Far un — ad alcuno, fig. zmyć komu głowę, natrzeć komu uszy.

RIVENDERE, v. a. odprzedać. — alcuno, fig. mieć od kogo więcej oleju w głowie, w pole kogo wprowadzić.

RIVENDERIA, v. BARATTERIA.

RIVENDIBILE, ad. m. f. mogący być odprzedanym.

RIVENDICARE, v. a. znowu pomścić, zemścić. = Leg. wydobyc co z czyich rąk, odzyskać. = v. r. zemścić się.

RIVENDITORE, s. m. —TRICE, —TORA, s. f. przekupnik, przekupka.

RIVENDUGLIOLO, s. m. —LA, s. f. v. RIVENDITORE.

RIVENIRE, v. n. ir. wracać, powrócić. = pochodzić, wynikać, wypływać. = przychodzić da siebie, odzyskać zmysły. Qual uom da cupo e grave sonno oppresso dopo vaneggiar lungo in sè riviene, Tass. Ger. v. RIVENIRE.

RIVERBERAMENTO, s. m. —ZIONE. = s. f. odbicie światła, ciepła. = odskok kul armatniej. Ne erano feriti e morti molti dall' artiglieria o per proprio colpo o per riverberazione, Guicc. Stor.

RIVERBERARE, v. a. odbijać światło, i t. p. = fig. przetrząść blaskiem, zaślepić.

RIVERBERO, s. m. odbicie światła. = lusterko metaliczne przy lampie odbijające światło.

RIVERDIRE, v. RINVERDIRE.

RIVERENDO, —DA, ad. szanowny.

RIVERENTEMENTE, av. z uszanowaniem.

RIVERENZA, s. f. uszanowanie, poważanie. Far —, kłaniać się, ukłonić się.

RIVERENZIALE, ad. m. f. pełen uszanowania.

RIVERIRE, v. a. ir. szanować, poważać. = złożyć uszanowanie, kłaniać się, ukłonić się. Da fare adesso altro non resta, se non ch'io riverisca gli ascoltanti, L. Lipp. Malm.

RIVERITISSIMO, —MA, ad. sup. wielce szanowny, czcigodny.

RIVERSARE, v. a. znowu naląć, wylać, rozlać. — la colpa in uno, — la broda addosso ad alcuno, zwałać na kogo winę. = wywrócić, obalić. Tu ben sette a fondarlo (il trono) anni pugnasti, io sette giorni a riversarlo, Mont. = v. r. rozlać się, wylać się. = na nowo uderzyć na nieprzjaciela. Come con infiniti colpi e fieri sopra Darete riversossi Entello, Car. En.

RIVERSIBILE, ad. m. f. Leg. powracający do pierwotnego pana, dziedzca.

RIVERSIBILITÀ, s. f. możliwość powrotu do pierwotnego posiadacza.

RIVERSO, s. m. co się rozlało. = obalenie się, zwalenie się. Ed in quel punto questa vecchia roccia, qui, ed altrove più, fece —, D. Inf. = medola, kłęska. = strona przeciwna. = uderzenie na odlew, tyłem dłoni. Di —, na odlew.

RIVERSO, —SA, p. ad. przewrócony. = wrocony do dawnego stanu. Già già le cose che di negro asperse, alle sem-

bianze prime eran riverse, *Fort. Ricc.* = Ordine reverse, porządek odwrotny.

RIVERTERE, v. a. ir. przewracać, wywracać. Faceva lui tener le labbra aperte, come l'etico fa, che per la sete, l'un verso l' mento e l'altro in su riverte, *D. Inf.*

RIVESCIARE, v. a. przewrócić, obalić, v. ROVESCIARE. = Rivesciare una cosa in alcuno, fig. poruczyć co czyjej pieczy. = v. r. upaść na twarz, na kolana.

RIVESTIRE, v. a. ir. znowu odziać, przydziać, oblec, przyoblec. — le membra, *przyoblec ciało, zmartwychwstać. Come la carne gloriosa e santa fia rivestita, *D. Par.* Dove mori, dove sepolto fue, dove poi rivesti le membra sue, *Tass. Ger.* = v. r. odziać się, przydziać się.

RIVIAGGIARE, v. n. puścić się w dalszą drogę.

RIVIERA, s. f. brzeg. Quando noi fermerem li nostri passi sulla trista — d'Acheronte, *D. Inf.* = pobrzeże, nadbrzeże. La — di Genova, okolice Genui. = rzeka. = kraj, kraina. = Un uomo da bosco e da —, człowiek i do tańca i do rożanica.

RIVILCIARE, v. a. rozstrząsać, dociekać.

RIVINCERE, v. a. ir. znowu zwyciężyć. = odegrać się.

RIVINCITA, s. f. odegrana.

RIVINTA, s. f. odegrana. = nowe zwycięstwo.

RIVISITA, s. f. oddanie wizyty, oddana wizyta.

RIVISITARE, v. a. oddać wizytę. = znowu odwiedzić.

RIVISTA, s. f. przegląd. = przegląd wojska, rewia.

RIVISTO, —TA, p. ad. v. RIVEDERE. [RAVVIVARE.

RIVIVARE, RIVIVIFICARE, v. RIVIVERE, v. n. ir. odżyć, ożyć. In cui riviva la sementa santa di quei Roman, *D. Inf.* [ka.

RIVO, s. m. strumień. = rze.

RIVOCABILE, ad. m. f. odwołalny.

RIVOCAGIONE, s. f. —MENTO, s. m. odwołanie. = v. RIVOCAZIONE.

RIVOCARE, v. a. nazad przywołać. Rivocando nel cor l'usato ardire, *Ar. Orf. Fur.* — alla mente, przywołać na pamięć. = Rivocare in forse, in dubbio, podać w wątpliwość. = odwołać, znieść, skasować, uchylić. La consulta il decreto ha rivocato, *L. Lipp. Malm.*

RIVOCATORIO, —RIA, ad. odwołujący.

RIVOCAZIONE, s. f. przywo-

łanie na powrót. = odwołanie. = zniesienie, skasowanie, uchylenie.

RIVOLARE, v. n. odlatywać.

RIVOLERE, v. n. ir. znowu chcieć.

RIVOLGERE, v. a. ir. obrócić. Poscia rivolsi alla mia donna il viso, *D. Par.* Perché ciascuno ha gli occhi in lei rivolti, *Fort. Ricc.* = przewrócić, zagiąć, zalamać, przewrócić na drugą stronę. = określić, obwinąć. = nawrócić, przeciągnąć, pociągnąć na swoją stronę. Alcibiade che si spesso Atena come fu suo piacer volse e rivolse, con dolce lingua è con fronte serena, *Petr.* = obrócić na co, przemienić. = obracać co w myśl. = odwrócić, odciągnąć. S'ingegnò di rivolgerla di proponimento sì fiero, *Bocc.* = Rivolgere tutto l'animo ad alcuno, zwrócić na kogo całą myśl. = v. r. obracać się, obrócić się. Io mi rivolgo in dietro a ciascun passo, *Petr.* Sappiano pertanto, come intorno al corpo di Giove vanno perpetuamente rivolgendosi quattro stelle minori, *Gal. Lett.* = obrócić się przeciw komu, odciąć się komu, stawić czoło, opór. = Rivolgersi ad alcuno, przewychylić się na czyję stronę, oświadczyć się za kim; zgłosić się, udać się do kogo po opiekę, i t. d. = odmienić zdanie. = skwaśnieć (o winie).

RIVOLGIMENTO, s. m. obrót, okrąg. = przewrócenie porządku, wzruszenie, rewolucya. = obrót, kolej, zmiana, peryod. Dopo tanti rivolgimenti d'è secoli, po upływie tylu wieków.

RIVOLTO, s. m. dim. strumyk.

RIVOLTA, s. f. obrót, zwrot. Ad una —, d'occhi, jednym rzutem oka. = wyloga, obszłoga. = zmiana, odmiana, kolej losu. = bunt.

RIVOLTAMENTO, s. m. przewrócenie. = obrót, okrąg.

RIVOLTARE, v. a. przewrócić na drugą stronę. = fig. przewrócić porządek, obalić, zawichrzyć. = przebież, obbież kawał kraju. = v. r. obracać się, obrócić się. I tre giovani sembianti si rivoltavano dolcemente a guardarmi, *Silv. Pel. M. P.* = Rivoltarsi ad alcuno, odciąć się komu. = stepić się, zatepić się.

RIVOLTATINA, s. f. przewrócenie szyku. = mała zmiana.

RIVOLTO, —TA, p. ad. v. RIVOLGERE. = upłyniony, zesły.

RIVOLTOLAMENTO, s. m. krążenie, obrót, okrąg.

RIVOLTOLARE, v. a. obracać, toczyć. = v. r. obracać się, kręcić się, krążyć. — nel fango, tarzacz się, walczyć w błocie.

RIVOLTUOSO, —SA, ad. buntowniczy.

RIVOLTURA, s. f. przewrócenie porządku, wzruszenie, obalenie rządu, rewolucya. = fald, zagięcie. = wykret, wybieg.

RIVOLUZIONE, s. f. rewolucya, wstrząśnienie polityczne. Le rivoluzioni di Francia del 1789, del 1830, del 1848. = bunt, wzburzenie, zamieszanie. = Astr. obrót ciał niebieskich około słońca.

RIVOLVERE, v. r. RIVOLGERE. = v. r. obracać się. Ma la bontà 'nfinita ha sì gran braccia, che prende ciò che si rivolva a lei, *D. Purg.*

RIVOMITARE, v. a. (znowu) womitować.

RIVOTARE, v. a. znowu wypróżnić.

RIVULSIONE, s. f. odwrócenie, oderwanie. [sienie.

RIZZAMENTO, s. m. podnie-

RIZZARE, v. a. podnieść, postawić prosto. = wyprostować. = Rizzar battega, założyć sklep. = Rizzar la cresta, fig. podnosić czuba, zadzierać głowę. = v. r. podnieść się. — in piè, podnieść się, wstać, stanąć na nogach. = najeżyć się (o włosach).

ROB, ROBO, s. m. rob, syrop apteczny.

ROBA, s. f. rzeczy, sprzęty, manatki; towary, ruchomości; majątek, dobra, własność. Un monte di —, mnóstwo czegośkolwiek. = suknia czerwonego koloru osób wyższego stanu i sędziów.

ROBACCIA, s. f. peg. rzecz plugawa, plugawstwo. = kłepa, wszetecznicza.

ROBBIA, s. f. Bot. marzana. Dar di —, farbować w marzanie.

ROBBICIA, s. f. drobnostki, drobiazgi.

ROBICCIUOLA, s. f. drobiazgi. = licha sukienka.

ROBONE, ROBBONE, s. m. † suknia osób wyższego stanu.

ROBUSTAMENTE, av. silnie, mocno, krzepko.

ROBUSTEZZA, s. f. siła, moc, tęgosc, krzepkość.

ROBUSTO, —TA, ad. silny, mocny, krzepki. = Stile robusto, styl jedyny.

ROCAGGINE, v. ROCHEZZA.

ROCCA, s. f. twierdza, ufortownia, zamek. = skała, opo-

ka. = kopalnia rubinów, *dymantów*. = Rocca del cammino, *komin nad dachem*.

ROCCA, s. f. *prześlica*. Mandare uno sull' asino con due rocche, *oprowadzać po ulicach dwużenica na osle z dwiema przęslicami za pasem (dawny zwyczaj w Florencyi)*.

ROCCATA, s. f. *welna lub przedziwo na przęslicy*.

ROCCETTO, v. ROCCHETTO.

ROCCHETTA, s. f. dim. *przędziczka*. = *zameczek, forteczka*.

ROCCHETTO, s. m. *cewka do zwijania nici*. = *rokieta, komża biskupia*.

ROCCIO, s. m. *kloc drzewa, kawał kamienia*. Certo io piangea poggiato ad un de' rocchi del duro scoglio, *D. Inf.* = *kawał kielbasy*. Far rocchi, *fig. posiekać, rozsiękać*.

ROCCIA, s. f. *skala*. = *nieczystości zbierające się na wierzchu czego, szumowiny*.

ROCCO, pl. —CHI, s. m. *pastorak*. = *wieża w sztachach*.

ROCHEZZA, s. f. *chryпка*.

ROCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *ochryply*. = *Roco mormorio dell' acque, fig. głuchy szmer wody*.

RODENTE, ad. m. f. *gryzący*.

RODERE, v. a. ir. *gryźć*. Che legno vecchio mai non rose tarlo, *Petr.* = *podmywać*. Rapido fiume che d' alpestra vena rodendo intorno... *Petr.* = *Rodere il freno o le mani, fig. tłumić gniew, niechęć*. = v. r. *gryźć się*. Fra lo sdegno Tancredi e la vergogna si rode, *Tass. Ger.*

RODIMENTO, s. m. *gryzienie*. = *fig. zgrzyzota*.

RODITORE, s. m. —TRICE, s. f. *gryzący, gryząca*.

RODITURA, s. f. *gryzienie*.

RODOMONTATA, —TERIA, s. f. *samochowalstwo, junakierya*.

RODOMONTE, s. m. *samochował, junak*.

RODOMONTESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *samochowałczy, junacki*. [mga]

ROFFIA, s. f. † *D. Par. gesta*.

ROGARE, v. a. *spisać akt przed notaryuszem*.

ROGATORE, s. m. *spisujący akt przed notaryuszem*.

ROGATORIO, —RIA, ad. *Leg. wzywający*. Commissione rogatoria, *wezwanie od sędziego do sędziego o przedsięwzięcie jakich kroków prawnych*.

ROGAZIONI, s. f. pl. *dni kryżowe*.

ROGGIO, —GIA, ad. † *D. Inf. e Purg. czerwonny, ognisty*. Che tempesta roggia par di vivi carboni e di fiammella, *Mont.*

ROGITO, s. m. *spisanie aktu przed notaryuszem*. = *akt spisany przed notaryuszem*.

ROGNA, s. f. *świerzb, krosta*.

Fig. Grattar la — ad alcuno, *drapać kogo kijem po plecach*. E lascia pur grattar dov' è la —, *D. Par. niech narzeka kto się poczuwa do winy*. = *fig. zająście, zwada, zatarg*. O cavalier, se cerchi —, *io te la gratterò se l' ti bisogna, Bern. Orl.*

ROGNACCIA, s. f. peg. *pastukudna krosta*.

ROGNETTA, s. f. dim. *krostka*.

ROGNOSO, —SA, ad. *krosta-woy*. La rognosa pecora, *parszywo owca*.

ROGO, pl. —GHI, s. m. *stos na którym palono ciała umarłych*.

ROGO, s. m. *Bot. jeżyzna*.

ROMA, s. f. *Rzym*. = *Prov. Roma e toma, obiecanka cacanka*. Colla bocca si va a Roma, *Rzym na końcu języka*.

ROMAGNUOLO, s. m. *grube sukno z uelny niefarbowanej*.

ROMAIUOLO, s. m. *warzęcha*.

ROMANAMENTE, av. *porzysmsku*.

ROMANO, s. m. *bezmian, przezmian*.

ROMANO, —NA, ad. *rzym-ski*. Numeri romani, *liczby rzymskie*. Beltà romana, *piękność rzymska*. La Chiesa cattolica, appostolica, romana, *kościół rzymsko katolicki*. Lattuga romana, *salata rzymska*.

ROMANTICISMO, s. m. *romantyczność*.

ROMANTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *romantyczny*.

ROMANZEGGIARE, v. n. *pi-sać romanse*.

ROMANZESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *romansowy, właściwy romansom lub bohaterom romansów*.

ROMANZIERE, ROMANZATORE, s. m. *pisarz romansów*.

ROMANZO, s. m. *romans*.

ROMBARE, v. n. *szumić, hu-czeć, burzyć, szeleścić*. — gli orecchi, *szumić w uszach*.

ROMBAZZO, s. m. *huk, szum, halas*.

ROMBICE, v. ROMICE.

ROMBO, s. m. *szelest leca-cego ptaka; brzęk owadu*. Ove s' udia l' rimbombo... simile a quel che l' arnie fanno —, *D. Inf.* = *odgłos, huk, halas, tentent kopyt konskich i t. d.* = *Geom. czworobok ukośny mający boki przeciwne równoległe ale kąty nieproste*. = *lct. skarp*.

ROMBOLA, ec. v. FROMBOLA.

ROMEAGGIO, s. m. † *piel-grzymka do Rzymu*.

ROMEO, —EA, s. *pielgrzym, pielgrzymka*.

ROMICE, s. m. *Bot. szczaw*.

ROMITACCIO, s. m. peg. *niegodziwy pustelnik*.

ROMITAGGIO, s. m. *domek pustelnicy*. = *życie pustelnicze*.

ROMITANO, s. m. *Augusty-anin bosy*. = ad. *odludny, dziki, prostakowaty*.

ROMITELLO, —LA, ad. *samo-tny*. = s. m. dim. *maty pustelnik*.

ROMITESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, romitico, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *pustelniczny*.

ROMITO, s. m. *pustelnik*. = ad. *samotny, odludny*. = *pu-sty; pustelnicy*.

ROMITORIO, s. m. *domek pustelnicy*.

ROMORE, s. m. *huk, szum, halas, wrzawa, zgiełk*. Metter —, *halasować*. Far — in capo o in testa d' alcuno, *zagłuszyć kogo halasem*. = *rozruch, zaburzenie*. Levarsi a —, *powstać, zrobić rozruch*. Sonare a —, *dzwonić na gwałt*. = *wieść, pogłoska, sława*. Far —, *wstawić się, narobić halasu*. Non è il mondan — altro ch' un fiato di vento, *P. Purg.*

ROMOREGGIAMENTO, s. m. *huczenie, halasowanie*.

ROMOREGGIANTE, ad. m. f. *huczny, szumny, głośny, ha-lasujący*.

ROMOREGGIARE, v. n. *hala-sować*. = *huczeć, szumieć, szeleścić*. = *zrobić zgiełk, rozruch*. Quando le legioni di Pannonia romoreggiarono, *Dav. Tac. Ann.*

ROMORIO, s. m. *ciągły ha-las, ciągła wrzawa*.

ROMOROSO, —SA, ad. *hu-czny, głośny, halasujący*. = *rozgłoszony*.

ROMPERE, v. a. ir. *łamać, złamać*. = *rwąć, zerwać, ur-wać, przerwać*. — i ceppi, *le catene, zerwać więzy, skruszyć kajdany*. Chi troppo tira, *la rompe*, *prov. kto zbyt dużo zamierza, nic nie osiągnie*. = *tluc, stłuc, zbić*. Rompere eserciti, *rozbić, przelamać wojsko nieprzyjacielskie*. Ei fu, che l' Tracio stuolo ruppe, *atterrò, disperse, Filic.* = *Romper le leggi, złamać prawo*. Ch' ei fu, *rompendo il gran divieto espresso, delle sventure suo fabro a se stesso, Menz.* — *la fede, złamać wia-ře*. — l' aere, *pruć powietrze*.

— *proponimento, odmienić za-miar*. — *la terra, pruć, orać ziemię*. — *il sonno, przerwać sen*. — *le parole, o la parola in*

bocca, *przerwać komu mowę*. — l'uovo in bocca, fig. v. uovo. — il silenzio, *przerwać milczenie*. — il ghiaccio, fig. *nadmienie o czym żeby wybadać kogo, spróbować czy się co uda*. — la testa o il capo altrui, *rozbić komu głowę*; fig. *klektać, zauracać komu głowę*. Che mi venite a — il capo con queste fandonie, *Manz. P. S.* — il collo, *skrećić kark*. Ma tanto fu della percossa il crollo, che la vita gli tolse e ruppe il collo, *Ar. Or. Fur.* — una lancia con alcuno, *kruszyc z kim kopię, potykać się z kim*. — la guerra, *wydać i rozpocząć wojnę*. Quando il re cattolico ruppe guerra a Francia, *Mach. Ritr. Alem.* = v. n. *rozbić się na morzu*. = v. r. *złamać się, urwać się, przerwać się; stłuc się, zbić się*. Un ne trova (di rami d'albero) che non si romperà certo alla prova, *Fort. Ricc.* Il mio deboletto sonno non potè sostenere, anzi si ruppe, e fui disvegliato, *D. Vit.* = *zanosić się na deszcz, na slotę*. In quello stante si ruppe appunto il tempo, e comincio a piovere rovinosamente, *Lasc. Nov.* = *Rompersi con uno, zerwać z kim, poróżnić się*. = *Rompersi il cervello, suszyć sobie mózg nad czym, łamać sobie nad czym głowę*. = *rozgniewać się*. = *Rompersi a ridere, zrywać boki od śmiechu*. ROMPEVOLE, ad. m. f. *łomki*. ROMPICAPO, s. m. *człowiek nudny, natrętny, zavrcający komu głowę*. = *rzecz trudna, mozolna*. = *ból głowy, zawrót głowy z huku, halasu*. ROMPICOLLO, s. m. *karkołom*. A —, av. *na złamanie karku, na łeb na szyję*. = *urwis, urwipoleć*. Tutti i ribaldi, ladri e rompicolli, *L. Lipp. Malm.* ROMPIMENTO, s. m. *łamanie, stłuczenie, zbitcie, urwanie, zerwanie, przerwanie*. = *Rompimento di capo, zavraccanie głowy, naprzykrzanie się*. — di fede, *złamanie wiary*. = *nieuwaga, rozlargnienie*. ROMPINOCIUOLE, ROMPINOCI, s. m. *dziadek do tłuczenia orzechów*. ROMPIATORE, s. m. — TRICE, s. f. *łomiciel*. — de' patti, *ugodolomca*. = fig. *przekroczyiciel, przecroczycielka*. ROMPITURA, s. f. v. ROMPI-MENTO.

RONCA, s. f. *włócznia zakrzywiona*. E chi lascia lo spiedo e chi la —, *Ar. Or. Fur.* = *nóż zakrzywiony ogrodniczy*. RONCARE, v. a. *wyrywać chwast*.

RONCHIONE, s. m. *pień, kłoda, kłoc*. RONCHIOSO, — SA, RONCHIUTO, — TA, ad. *chropowaty, sekwaty*. Su per lo scoglio prendemmo la via, ch'era ronchioso, *D. Inf.* RONCIGLIARE, v. a. *uchwyć hakiem, zahaczyć*. RONCIGLIO, s. m. *hak*. RONCIONE, v. RONZONE. RONCOLA, s. f. RONCO, RONCOLONE, RONCONE, s. m. *nóż zakrzywiony, sierp ogrodniczy*. RONDA, s. f. *Mil. ront, runt*. Andare in —, *chodzić dokola, krążyć, kółować*. RONDINE, RONDINELLA, s. f. *jaskółka*. Una rondine non fa primavera, *prov. jedna jaskółka nie stanowi wiosny*. RONDINETTA, s. f. dim. *jaskółeczka*. RONDININO, s. m. *jaskółczę*. = ad. *Fico* —, *rodzaj figi*. RONDONE, s. m. *Ornit. jeryk*. = *Ella va di —, pop. wszystko idzie jak z płatka, gładko jak po mydle*. RONFA, s. f. *pewna gra w karty*. = *Accusare, confessar la — giusta, fig. opowiedzieć dokładnie, nic nie dając ani ujmując*. RONFARE, v. RONCARE. RONFIARE, v. RUSSARE. RONZAMENTO, s. m. *brzęczenie lecącego owadu*. RONZARE, v. n. *brzęczeć, bzikać (o owadach)*. = *szeleścić, szumieć, szmer wydawać*. = *burczeć (o kręcącej się wartalce)*. = *włóczyć się, waleśać się, baki strzelać*. RONZINO, s. m. — NA, s. f. *podjezek*. RONZIO, — zo, s. m. *brzęczenie owadów*. = *szmer, gwar, wrzawa*. RONZONE, s. m. *koń*. = *ogier*. = *bak, muzyka*. RORANTE, ad. m. f. *roszący*. = *zroszony*. Luci roranti, *oczy łzami zroszone*. RORARE, v. a. *rosić, zrosić*. ROSA, s. f. *roza*. — canina, *psia róża, głóg*. Acqua di rose, *woda różana*. = Fig. *Cor la —, korzystać ze zrzeczności, z dogodnej pory*. *Cor la — e lasciar star la spina, wybrać co dobre, zostawić co złe*. S' ella è — fiorirà, s' ella è spina pugnerà, *prov. prawda z czasem wyjdzie na jaw*. = *miejsce zaczerwienione na ciele od pocałowania lub ukąszenia*. = *różyczka; karkarda*. = *Rosa d'oro, róża z listków złota którą papież rozsyłał monarchom w czwartą niedzielę wielkiego postu*. = *otwór w lutni, gitarze*. = *Rosa*

de' venti, *roza wiatrów, tablica na której oznaczone są 32 wiatry*.

ROSA, s. f. *miejsce podmyte przez nurt wody*. (wy.)

ROSACEO, — CEA, ad. *różo-* ROSAIO, s. m. *krzak róży*. = *rożaniec*.

ROSAIONE, s. m. *accr. duży krzak róży*.

ROSARIO, s. m. *rożaniec*.

ROSATO, — TA, ad. *różany, różowy*. Color rosato, *wolor różowy*. Acqua rosata, *woda różana*. Olio rosato, *olejek różany*. Pasqua rosata, *Zielonosiwiątki*. Labbra rosate, *fig. usta różowe, rumiane*. [RE.]

ROSECCHIARE, v. ROSICCHIA-

ROSELLIA, s. f. *kur, odra*.

ROSELLINA, s. f. *róża damascenska*. = *Dar roselina, fig. pochlebica*.

ROSEO, — SEA, ad. *różowy*.

ROSETO, s. m. *miejsce zasadzone różami*.

ROSETTA, s. f. *różyczka*. = *strug do obrzycania kopyt końskich*. = *piersień z dyamentami wysadzanymi w kształcie róży*. = *srebrne blaszki przy dyscyplinie którą się dawniej biczowano*. = *różyczka, fontaż w kształcie róży*.

ROSIGATURA, s. f. *gryzienie*.

ROSCICHIARE, ROSICARE, v. a. *głodać, gryźć, ogryzać*. Chi non risica non rosica, *prov. v. RISCARE*. = *fig. gryźć, pożerać, trawić*. E se natura le fe' brutte e rie, il dispetto le rosica ed incava, *Fort. Rim.*

ROSIGNUOLO, s. m. *słowik*.

ROSMARINO, s. m. *rozmaryn*.

ROSO, — SA, p. ad. v. ROBERE.

ROSOLACCIO, s. m. *Bot. mak polny*. = *Menz. Sat. kokarda*.

ROSOLARE, v. a. *przypekąć, przyrumienić*.

ROSOLIA, v. ROSELLIA.

ROSOLIO, — LINO, s. m. *likwor, wódka cukrowa*.

ROSONE, s. m. *duża róża*. = *Arch. róża*. = *Stamp. ozdoba na końcu książki dla zapamiętania próżnego miejsca*.

ROSPACCIO, s. m. *peg. ropuszyko*.

ROSPO, s. m. *ropucha*.

ROSSASTRO, — TRA, ROSSEGIANTE, ad. *czerwonawy*.

ROSSEGGIARE, v. n. *czerveniec się, wpadać w kolor czerwony*. = *czerveniec się*. Rosseggio della donna il bianco viso, *Fort. Ricc.* = s. m. *rumienienie się, zarumienienie*. E in quel suo rosseggiar diven più bella, *Fort. Ricc.*

ROSSETTO, — TA, ad. *ruda- wy*. = s. m. *rudy, ryży*.

ROSSEZZA, s. f. czerwoność.
ROSSICARE, v. n. czerwienieć.

ROSSICCIO, —CIA, ROSSIGNO, —GNA, ROSSICANTE, ad. czerwono-nawo.

ROSSISSIMO, —MA, ad. sup. czerwoniuteńki, czerwoniuteńki.

ROSSO, —SA, ad. czerwony. Diventar rosso, farsi rosso, *zaczzerwienić się*. Mar rosso, *morze czerwone*. = s. m. kolor czerwony. Rosso d' uovo, *żółtek*.

ROSSORE, s. m. czerwoność. = *rumieniec na twarzy*. Aver —, *rumienić się*, *zarumienić się*. Dar —, *zarumienić się*. = *plamy czerwone na skórze*.

ROSSORETTO, s. m. *plamka czerwona*.

ROSTA, s. f. *wachlarz; oganiczka much*. E sopra i corpi morti si cacciava addosso a vivi, e la — *menava*, *L. Pulc. Morg.* = *gałąź*. Ed ecco due... *fuggendo si forte che della selva rompieno ogni — D. Inf.* = *Far —, stanąć w kółko żeby niedopuszczyć lub zatrzymać kogo lub co*.

ROSTAIO, s. m. *fabrykant wachlarzów*.

ROSTICCI, s. m. pl. *żuźel, zędra*.

ROSTRALE, ad. m. f. *w kształcie dziobu okrętowego*. Colonna —, *kolumna rostralna u starożytnych Rzymian, z wizerunkiem dziobu okrętowego*.

ROSTRATO, —TA, ad. *dziobasty*.

ROSTRI, s. m. pl. *Stor. rom. rostra, mównica na placu publicznym w Rzymie, tak nazywana od dziobów okrętowych którym Rzymianie, zdobywszy okręty na Ancyatach roku od założenia miasta 416, to miejsce przyozdobili*.

ROSTRÓ, s. m. *dziób. = trąba słonia*.

ROSUME, s. m. *ogryzki*.

ROSURA, s. f. *gryzienie, ogryzanie. = ogryzki*. E' non fa —, *pop. on nie po sobie nie zostawia, wszystko zjada, pożera*.

ROTA, v. RUOTA.

ROTAIA, s. m. *kolej wozu*.

ROTAMENTO, s. m. *obracanie*.

ROTANTE, ad. m. f. *obracający się*.

ROTARE, v. a. *obracać, kręcić do kola. = łamać kołem. = v. n. e. r. obracać się, kręcić się. = fig. obracać się jak chorygiewka na dachu*.

ROTATORE, s. m. *kręcący, obracający*.

ROTATORIO, ad. es. m. *Anal.*

muszkuł uda. = muszkuł służący do obracania oka.

ROTAZIONE, s. f. *obrót*.

ROTEARE, v. n. *obracać się, kręcić się do kola*.

ROTEGGIARE, v. a. *obracać, kręcić do kola*.

ROTELLA, s. f. *tarcza okrągła. = kółko. = krążek, talerzyk okrągły. = plamka okrągła*. Entrò Marfisa su un destrier leardo, tutto sparso di macchie e di rotelle, *Ar. Ori. Fur.* = *Anat. czaszka gołeniowa*.

ROTELETTA, s. f. dim. *kółko. = krążeczek, talerzyk*.

ROTELLONE, s. m. *accr. duży puklerz*.

ROTOLARE, v. a. *toczyć co okrągłego po ziemi*. E prende de' gran sassi e giù li rotola, *Fort. Ricc.* = *v. n. e. r. toczyć się, obracać się, kręcić się*. E lascia un sasso andar fuor della fronda, che in sulla testa giungea rotolando, *L. Pulc. Morg.*

ROTOLO, s. m. *zwój, zwitek, miara wagi w Neapolu, przeszło dwa funty krakowskie. = walec do równania roli*.

ROTOLEONE, —NI, av. *tocząc się, kręcąc się*. [gl.].

ROTONDARE, v. a. *zaokrągać*.

ROTONDEGGIARE, v. n. *zaokrąglać się*.

ROTONDEZZA, —DITÀ, s. f. *okrągłość*.

ROTONDISSIMO, —MA, ad. sup. *okrągłuchny, okrągłutki*.

ROTONDO, —DA, ad. *okrągły. = s. m. okrągłość*.

ROTONE, s. m. *accr. duże koło*.

ROTTA, s. f. *złamanie, stłuczenie, zbitcie. = rozgrom, pogrom, rozbitcie wojska*. Mettere in —, *dar la —, rozgromić, pobić na głowę*. Fuggire in —, *uchodzić, pierzchać w rotę*. [p.].

= Esser in — *con alcuno, venire alle rotte, poróżnić się z kim*. Partirsi a —, *odejść poróżniewszy się z kim*. E lo faceva disperare, fingendo diadirarsi e di partirsi a —, *Lasc. Nov.*

ROTTAME, s. m. *ułamki, okruchy, szczątki. = cukier mialki, kassonada*.

ROTTAMENTE, av. *gwałtownie, niezmiernie*.

ROTTO, s. m. *złamanie, przerwa, wyrwa*. Passarsela pel — *della cuffia, prov. łatwo się z czego wywinąć, wykryć*. = *ROTTI, pl. Ar. ułamki*.

ROTTO, —TA, p. ad. *da rompere, złamany; stłuczony, zbity; przerwany*. Rotto dagli anni e dal cammino stanco, *Petr. Strade rotte, drogi poprzerywane, pełne wybajów*. Numero rotto, *liczba niecała, ułamek*.

Parole rotte, *przerywane słowa. = Rotto ad alcuna cosa, skłonny do czego, oddany czemu. = gniewliwy, porpoczy*. Uomo rotto, *passyonat. = mający rupturę. = rozbity, rozgromiony (o wojsku). = rozbity, zmęczony, skolatany (o osobie)*. = *Cielo rotto, niebo zamurzone. = Guerra rotta, otwarta wojna*.

ROTTORIO, s. m. + *kauterium, apertura*.

ROTTURA, s. f. *złamanie, stłuczenie, przerwanie, przerwa. = otwór*. E menommi al cespuglio, che piangea per le rotture sanguinenti, *D. Inf.* = *Mil. wyłom. = zerwanie przyjaźni, poróżnienie. = złamanie, naruszenie. = kila, ruptura*.

ROTULA, s. f. *czaszka gołeniowa*.

ROVAGLIONE, s. m. *ospa wietrzna, wietrznicze*.

ROVAIO, s. m. *wiatr północny*. Dar de' calci al —, *pop. dyndać na szubienicy*.

ROVAIONACCIO, ROVAIACCIO, s. m. *peg. ostry wiatr północny*.

ROVANO, —NA, ad. es. *dereszowaty, deresz*.

ROVELLO, s. m. —LA, s. f. *gniew, złość*. Di rovello, *z gniewem*. Come la —, *bass. dużo, mnóstwo*. Dove quel crudo balestrier d' amore tira frecciate, come la —, *L. Lipp. Malm.*

ROVENTARE, v. a. *rozpalić do czerwoności, rozżarzyć*.

ROVENTE, ad. m. f. *rozżarzany. = wrzący, gorący. = rozpalony, rozogniony, płonący*.

ROVENTEZZA, s. f. *rozpalenie, rozżarzenie*.

ROVERE, —ro, s. m. *gatunek dębu*.

ROVERETO, s. m. *miejsce zarostu dębina zwaną rovere*.

ROVESCIAMENTO, s. m. *wywrócenie, przewrócenie, obalenie*.

ROVESCIARE, v. a. *wywrócić, przewrócić, zwalić, obalić. = Rovesciar impreciazioni su alcuno, rzucić, miotać przekleństwa na kogo. = wywrócić na drugą stronę np. kieszenie*. — *un sacco, przewrócić worek, wysypać z worka*. E sopra un desco revesciato uno di quelli sacchetti, si accertò quegli essere tutti quanti fiorini d'oro, *Lasc. Nov.* = *rozbić, obalić*. Il suo squadrone fu con poca fatica disciolto e rovesciato, *Davil. Stor.* = *v. r. zwalić się*. La pena di questo amore fatale si rovesci sopra di me, *U. Fosc.*

ROVESCIO, s. m. *wywrót*

zła strona, lewa strona materji. A —, na wywrót; wtył, wstecz. A — per la coda gli trasse, *Car. En.* Andare a —, pójść na wspak, na opak, nieudać się. La cosa è proprio tutta al —, *Manz. P. S.* rzecz wcale się ma inaczej, jest zupełnie przeciwna. = odwrót na strona medalu. Gran — di fortuna, wielki upadek, klęska. = deszcz nawalny, ulewa. — di sassi, fig. grad kamieni. = burza, wyłajanie. Fare un —, zburzyć, wyłajać. = baja.

ROVESCIO, —IA, ad. odwrótny, przeciwny. = leżący brzuchem do góry. Dormir rovescio, spać na wznak.

ROVESSIONE, s. m. uderzenie na odlew. [wznak.]

ROVESSIONE, —NI, av. na roście jeżyna.

ROVIGLIAMENTO, s. m. przewracanie sprzętów, i t. p.

RIVIGLIARE, v. ROVISTARE.

ROVIGLIETO, s. m. szelost w krzakach cierniowych.

ROVINA, s. f. upadek, zwalenie się, obalenie się. = urwisko, przepaść. = gruzy, ruiny, zwaliska. = Fig. upadek, ruina, zguba, obalenie, zniszczenie, klęska. = przyczyna upadku, zguby. Il conte Orlando fu la sua —, *Bern. Orł.* = gwałtowna moc, gwałtowny pęd. Il fiume d'Arno scendendo con gran — sommerso, ec.

ROVINAMENTO, s. m. upadanie, upadek, spustoszenie, zniszczenie.

ROVINANTE, ad. m. f. gromzący upadkiem, bliski upadku. = spadający z gwałtownym pędem.

ROVINARE, v. a. strącić, zepchnąć na dół. E lega il Grasso e nel fosso il ruina, *Fort. Rice.* = zwalić, obalić, zrujnować. = przyprowadzić o zgubę, zniszczyć, zrujnować. Poco giovò al pubblico, e rovinò molti, *Dav. Tac. Ann.* = v. n. upaść, runąć, obalić się, zapasać się. = podupaść, zubożać, zrujnować się. = Rovinarsi di riputazione, podupaść na reputacji.

ROVINATICCIO, —CIA, ad. nieco zrujnowany.

ROVINATORE, s. m. —TRICE, s. f. burzyciel, pustoszciciel.

ROVINEVOLE, —VOLMENTE, v. ROVINOSO, ec.

ROVINIO, s. m. zgiełk, hałas, tartas. = urwisko, przepaść. = obalenie się, zwalenie się.

ROVINOSAMENTE, av. gwałtownie, z wielkim pędem, na-

walnie, ulewnie. Cominciò a piovere —, *Lasc. Nov.*

ROVINOSO, —SA, ad. gwałtowny, rozszukany. = porywczy, popędliwy.

ROVISTARE, ROVISTIARE, ROVISTOLARE, v. a. przewracać, przetrząsać. —dall'alto al basso, wszystko do góry nogami przewrócić. (gustr.)

ROVISTICO, s. m. Bot. li-ROVISTIO, s. m. przewracanie, przetrząsanie.

ROVO, s. m. Bot. jeżyna. —ideo, malina, v. LAMPONE. [ka.]

ROZZA, s. f. szkap, wyłoto-ROZZACCIA, s. f. peg. szkapsko.

ROZZAMENTE, av. grubo, po prostu. = niegrzecznie, po grubiańsku.

ROZZEZZA, ROZZITÀ, s. f. ROZZUME, s. m. nieokrzesanie, prostakowatość, grubiaństwo.

ROZZO, —ZA, ad. surowy, nieobrobiony, nieociosany (o drzewie, kamieniach, i t. p.). Tela rozza, płótno surowe, niebielone. = gruby, szorstki, chropowaty. Panno rozzo sukni grube. = fig. nieokrzesany, grubiański. = ciemny, nieoswiecony.

ROZZONE, s. m. accr. duża szkap.

RUBA, s. f. kradzież, złodziejstwo. = łupież, łupieżstwo, rabunek. Andare a —, pójść na łup. = Andar via a —, zostać rozchwyconem, rozkupionem.

RUBACCHIAMENTO, s. m. drobna kradzież.

RUBACCHIARE, v. a. kraść po trochu drobne rzeczy.

RUBACUORI, s. f. kobieta zalotna.

RUBALDA, s. f. hełm. RIBALDAGLIA, ec. v. RIBALDAGLIA, ec.

RUBAMENTO, s. m. RUBAGIONE, s. f. kradzenie, kradzież.

RUBARE, v. a. kraść, ukraść. = łupić, rabować. E rubavano la Chiesa e le sue possessioni, *G. Vill.* = rozbijać. = fig. przywłaszczyć sobie czyje myśli.

= Rubare il cuore, podbić czyje serce. = Rubare il tempo, zmitrzyć komu lub sobie czas.

RUBATORE, s. m. —TRICE, s. f. złodziej, złodziejka.

RUBBIO, s. m. miara zboża w Rzymie, przeszło 2 1/2 korca krakow.

RUBECCHIO, —CHIA, ad. czerwony.

RUBELLAGIONE, RUBELLAZIONE, RUBELLAMENTO, RUBELLARE, v. RUBELLIONE, RUBELLARE.

RUBELLO, s. m. buntownik. = nieprzyjaciel, przeenik.

RUBERIA, s. f. kradzież, złodziejstwo. = zdzierstwo, łupieżstwo, rabunek.

RUBESTO, —TA, ad. dziki, okrutny, straszny.

RUBICONDO, —DA, ad. czerwony, rumiany.

RUBIDO, v. RUVIDO.

RUBIFICANTE, RUBIFICATIVO, —VA, ad. czerwieniący, farbujący na czerwono. [uic.]

RUBIFICARE, v. a. czerwienić, RUBIGLIA, s. f. Bot. gęsia wyka, soczewica.

RUBINO, s. m. rubin.

RUBINOSO, —SA, ad. rubinowy. [dim. rubinek.]

RUBINUZZO, —ETTO, s. m.

RUBIZZO, —ZA, ad. czerwony, jedrny (o starcach). Benchè Bartolomeo fosse anzi che no vecchietto alquanto, era nondimeno rubizzo, *Lasc. Nov.*

RUBO, v. ROVO.

RUBRICA [—bri-ka], s. f. krótki zbiór, tresz rozdzielów dzieła, tytuł w księdze prawa. = Eccl. rubryca.

RUBRICA [rù-bri-ka], s. f. rubryka, lubryka, czerwona glinka ciesielska.

RUBRO, —BRA, ad. czerwony. v. s. m. kolor czerwony. v. ROVO.

RUCA, RUCETTA, s. f. Bot. rokielta (gatunek kapusty).

RUDE, v. ROZZO.

RUDIMENTO, s. m. początek nauki, pierwsze zasady.

RUERE, v. n. lat. † biedz, lecieć, pędzić. Non è fantin che si subito rua col volto verso il latte, *D. Par.*

RUFFA, s. f. zbiegowisko ludzi zebranych żeby co zarwać, między siebie rozchwycić. Fare a ruffa ruffa, o ruffola ruffola, łap cap, chwytaj, rwać, rozchwytywać. Quel che vien di ruffa in ruffa, se ne va di buffa in baffa, prov. zły nabytek nie idzie na pożytek.

RUFFIANA, s. f. rufianka, rajfurka.

RUFFIANARE, v. n. rajfurować, stręczyć kobiety.

RUFFIANESIMO, s. m. —NERIA, —NIA, † s. f. rufianstwo, rajfurostwo.

RUFFIANO, s. m. rufian, rajfur. = ad. rufiański, rajfurski.

RUFFOLA, v. RUFFA.

RUFFOLARE, RUFOLARE, v. n. jeść schytłowszy głowę jak bydle.

RUGA, s. m. marszczka. = † ulica. = gasienica. [cy.]

RUGGENTE, ad. m. f. ryczący. RUGGERE, v. n. ir. † ryczeć. = fig. skrzywić. Ruggeran si questi cerchi superni, ec. *D. Par.*

RUGGHIAMENTO, s. m. ry-
czenie. = burczenie w brzuchu.

RUGGHIANTE, ad. m. f. ry-
czący.

RUGGHIARE, v. n. ryczeć (o
lwie). = trzeszczeć, pękać (o
ogniu). Poscia ch'è 'l fuoco al-
quanto ebbe rugghiato, *D. Inf.*
= burczeć (o brzuchu). = szu-
mieć (o wietrze). [wiatru].

RUGGHIO, s. m. ryk. = szum

RUGGINE, s. f. rdza. =
fig. nienawiść, zawziętość. =
śniedź z zbożu.

RUGGINENTE, ad. m. f. rdze-
wiający. [wieść].

RUGGINIRE, v. n. ir. rdze-
RUGGINOSO, —SA, ad. za-
rdzewiały. = rdzawy.

RUGGINUZZA, s. f. dim. lek-
ka rdza. = fig. Bocc. gniew
prędko przemijający.

RUGGIRE, v. n. ir. ryczeć (o
lwie). Ruggirono i leon, mug-
ghiaro i tori, *Varch. Ercol.* =
krząkać (o dziku). = szumieć
(o wietrze); huczeć (o grzmo-
cie). Sotto il suo piè s'odono i
tuoni — profondamente, *Mont.*

= burczeć (o brzuchu). Se nel
ventre inferiore ruggisce, e bor-
botta, lo lasci borbottare, e —,
Red. Cons. med.

RUGGITO, s. m. ryk lwa. =
burczenie w brzuchu.

RUGHETTA, —TTINA, s. f.
dim. mala zmarszczka.

RUGIADA, s. f. rosa. = fig.
ulga, ochłoda. = tzy. Nè più
dagli occhi suoi cade —, *Fort.*
Ricc. = Pasqua rugiada, *Zielo-
nes-wiatki*. = Rugiada del sole,
Bot. rosiczka.

RUGIADOSO, —SA, ad. ro-
sisty, zroszony. = fig. zroszo-
ny łzami.

RUGIOLONE, s. m. uderze-
nie pięścią.

RUGLIONE, s. m. *Bot. gro-
szek, łądzwan.* —szczony.

RUGOSO, —SA, ad. zmar-
RUGUMANTE, ad. m. f. prze-
żuwający. = fig. zamysłający
o zemście. Ma l'ira dell'inghiot-
tita offesa in quell'animo — (di
Tiberio) ribollì, *Dav. Tac. Ann.*

RUGUMARE, v. RUMINARE.

RUINA, RUINARE, ec. v. ROVI-
NA, ec.

RUIRE, v. n. lat. †pędzić, le-
cieć. Perché gridavan tutti: dove
rui Anfirao? *D. Inf.*

RULLARE, v. n. puszczać fry-
ge, wartalkę. = kręcić się, obra-
cać się, kotłować się (o okręcie).

RULLIO, s. m. kotłowanie się
okrętu.

RULLO, s. m. RULLA, s. f. krę-
giel i gra w kręgle. = Dar ne'
rulli, wyskakiwać, podskaki-
wać; fig. wyrabiać głupstwa.

= walec do wyrównywania
ziemi. = drzewo na kółkach po
którym się toczą kamienie, i t. p.
= Stamp. Rulli, walce w prasie
drukarskiej.

RUM, s. m. rum.

RUMINANTE, ad. m. f. prze-
żuwający.

RUMINARE, v. a. przeżuwac
(o bydle, owcach i kozach).

= fig. przetrzącać w myśli
projekt, dumac, rozmyślać. Il
rimanente del giorno, me lo pas-
sava o dormicchiando, o rumi-
nando non saprei che, *Alf. Vit.*
Tutta questa notte sono andato
ruminando le cose di ieri, *Gal.*
Dial. [wianie].

RUMINAZIONE, s. f. przeżu-
RUMORE, RUMOREGGIARE, ec.
v. ROMORE, ec.

RUNCIGLIO, v. RONCIGLIO.

RUOLO, s. m. lista imienna,
spis, kontrola wojskowa.

RUOTA, s. f. kolo u wozu i
inne. Scricchiola sempre la più
trista —, la più cattiva — del car-
ro sempre cigola, *prov. najgorsze
kolo u wozu najwięcej skrzypi,*
*wiesz dla czego dzwon głośny,
dla tego że próżny.* = kolo, o-
krąg. Andare a —, far —, roz-
toczyć ogon (o pawiu); krążyć,
szybować po powietrzu w kół-
ko (o ptakach drapieżnych). E
disse: Gerion, muoviti omai: le
ruote larghe e lo scender sia po-
co, *D. Inf.* = Ballare a —, tan-
cować w kolo. Alla fiata quei,
che vanno a —, muovon la voce,
rallegnano gli occhi, *D. Par.* Alle
ruote, *D. Par. gorne kolowroty.*
= Ruota della Fortuna, kolo For-
tuny. Però giri Fortuna la sua —
come le piace, *D. Inf.* = kolo
klasztorne. = kolo do łamania
kości. = rota, juryzdykcyja ko-
ścielna w Rzymie, złożona z są-
dźdźywo.

RUOTOLO, RUOTARE, RUOTO-
LARE, ec. v. ROTOLO, ROTARE, ec.

RUPE, s. f. skala.

RUPINOSO, —SA, ad. skalisty.

RURALE, ad. m. f. wiejski.

RUSCELLETTO, LLINO, s. m.
dim. strumyk, strumyczek.

RUSCELLO, s. m. strumień.

RUSCO, s. m. RUSCHIA, s. f. *Bot.*
ostokrzew.

RUSIGNUOLO, s. m. słowik.

RUSPA, s. f. grzebanie kur.

RUSPARE, v. n. grzebać (o
kurach).

RUSPO, s. m. sekin, moneta
złota około 20 zł. pol. = ad. szor-
stki (o nowych pieniądzach).

RUSPONE, s. m. moneta zło-
ta tokańska, 3 zecchini, zł. 58,
groszy 23.

RUSSARE, v. n. chrapać.

RUSSO, s. m. chrapanie.

RUSTICAGGINE, v. RUSTI-
CHEZZA.

RUSTICALE, RUSTICANO, —NA,
—CHEVOLE, ad. wiejski, wie-
śniaczy.

RUSTICALMENTE, RUSTIGA-
MENTE, av. po wiejsku.

RUSTICARE, v. n. mieszkac
na wsi.

RUSTICHELLO, —LA, RUSTI-
CHETTO, —TA, ad. nieco wieśni-
aczy.

RUSTICHEZZA, —CITÀ, s. f.
wieśniactwo, nieokrzestanie,
grubiaństwo.

RUSTICO, —CA, pl. —CI, —
CHE, ad. wiejski, wieśniaczy,
nieokrzestany, grubiański. La
rozza voce e rustica in convene-
vole e cittadina ridusse, *Bocc.* =
Ordine rustico, *Arch. porządek
wiejski*.

RUTA, s. f. *Bot.* ruta.

RUTATO, —TA, ad. zapra-
wiony ruta.

RUTICARSI, v. r. z trudno-
ścią się ruszać.

RUTILANTE, ad. m. f. lśniący.

RUTILARE, v. n. błyszczeć,
lśnić się.

RUTTARE, v. n. odrzygać.

RUTTEGGIAMENTO, s. m.
częste odrzyganie.

RUTTEGGIARE, v. n. często
odrzygać.

RUTTO, s. m. odrzyganie.

RUVIDANTE, av. po pro-
stu, po grubiańsku.

RUVIDEZZA, s. f. prostactwo,
nieokrzestanie, grubiaństwo. —
di stile, fig. nieładność stylu.

RUVIDITÀ, s. f. szorstkość,
chropowatość.

RUVIDO, —DA, ad. szorstki,
chropowaty. = ostry, przykry,
cierpki. Vino ruvido, vino cier-
pkie. = fig. prostakowaty, gbu-
rowaty, nieokrzestany, gru-
biański.

RUVISTARE, v. ROVISTARE.

RUVISTICO, v. ROVISTICO.

RUZZAMENTO, s. m. gżenie
się, igranie.

RÜZZARE, v. n. gżić się, igrac,
bawić się, swawolić. Ruzzando
messer lo monaco troppo colla
donna, *Bocc.*

RÜZZO, s. m. gżenie się, igr-
szka, zabawka, swawola. Ca-
vare, levare il — (dal capo ad al-
cuno), wybić komu swawolę
z głowy. E così a tutti con suo
vanto, e fama, cavò di testa il —
della dama, *L. Lipp. Malin.* Uscire
il — del capo, odechcieć się swa-
woli, igraszek; fig. odechcieć
się, stracić ochotę do czego. Nè
in quei gran pensieri gli uscì del
capo il — degli amori, *Dav. Tac.*
Stor.

RUZZOLA, s. f. *bąk, fryga, cyga, wartalka*.
 RUZZOLANTE, ad. m. f. *war-*
 RUZZOLARE, v. a. *puszczać bąka*. = *zepchnąć okręt z warsztatu na wodę*. = v. n. *toczyć się, krecić się*.
 RUZZOLONI, av. *tocząc się*.
 Andar giù —, *stoczyć się*.

S

SABATO, s. m. *sabat, szabas, sobota*. — *santo, wielka sobota*.
 SABBIA, s. f. *piasek*. *Seminare in —*, fig. *siąć na piasku*.
 SABBIARE, v. a. *posypać piaskiem*.
 SABBIONE, SABBIONCELLO, s. m. *piaski*. *Cava di sabbione, kopalnia piasku*.
 SABBIONOSO, SABBIOSO, — SA, ad. *piaszczysty*.
 SABEISMO, s. m. *sabeizm, cześć ognia i ciat niebieskich*.
 SABIÑA, s. f. Bot. *sawina*.
 SABORDO, s. m. *Mar. strzelnica w burcie okrętowym*.
 SACCA, s. f. *sakwa*. = *wydecie*. [sko].
 SACCACCIO, s. m. *peg. sakwi-*
 SACCAGIA, s. f. *sakwa, torba*. = *Far —, nabrać, naciągnąć (o wrzodzie)*; fig. *chowac gniew w sercu*.
 SACCARDELLO, s. m. *charłak, szubrawiec*.
 SACCARDO, s. m. *ciura obozowy*. = *charłak*.
 SACCARELLO, s. m. *dim. woreczek*.
 SACCENTE, ad. m. f. *mądry, rozumny*. *Ma io non son — se non di quel, ch'è vuole, Brun. Tes.* = *chytry, przebiegły*. *Far il ser —, udawać biegłego w czem*.
 SACCENTEMENTE, av. *mądrze*. = *zarozumiale*. = *chytrze, przebiegłe*.
 SACCENTERIA, s. f. *medrkostwo*.
 SACCENTINO, — NA, SACCENTUZZO, — ZA, s. e. ad. *medrek*.
 SACCENTONE, s. m. *medral*.
 SACCHEGGIAMENTO, s. m. *lupienie, rabowanie; lupież, rabunek*.
 SACCHEGGIARE, v. a. *lupić, rabować, pustoszyć*.
 SACCHEGGIATORE, s. m. *lupieżca, pustoszytel*.
 SACHEGGIO, s. m. *rabunek*.
 SACCHETTA, — TTINA, s. f. *dim. — TTINO, — TTO*. s. m. *dim. sakiewka, woreczek*. *In una cassetta trovarono una sachettina,*

dov' erano dugento fiorini d'oro, Lasc. Nov. = *Sacchetto, ładunek do nabicia działa*. — *da mitraglia, puszka z kartaczami*. — *da trincea, wór szancony*.
 SACCHETTONE, s. m. *accr. dość spory worek*. [RIA].
 SACCIUTEZZA, v. SACCENTE-
 SACCIUTO, — TA, — ELLO, — LA, ad. e. s. *przemądrzały*.
 SACCO, s. m. *sak, wór, torba*. Fig. *Votare, scuotere il —, wygadać się ze wszystkiego*.
 Sciorre il —, *rozpuścić gębę, nagadać na kogo*. *Essere al fondo del —, gonić ostatkami*. *Traboccare il —, przepelnić się, przebrać miarę*. *La tua città, ch'è piena d'invidia si, che già trabocca il —, D. Inf.* *Colmare il —, dopełnić miary, przebrać miarę*, v. COLMARE. *Tenere il —, pomagać do złego, być pomocnikiem występku*. *Tornare colle trombe nel —, v. TROMBA*. *Essere due volpi in un —, być z kim jak pies z kotem, drzeć z kim koty, iść na udry*. *Mangiar col capo nel —, ophywać we wszystko, o nic się nie troszczyć*. *Mettere in —, bass.* *wsadzić kogo w kózki rozek, pokonać w dyspacie, przedysputować, przegadać*. *Non dir quattro se non l'hai nel —, prov. v. QUATTRO*. = *miara zboża, prawie korzec krak. = brzech, kaldun, wałuch*. = *plótno na worki*. = *łup, lupież, rabunek*. *Dare il —, porze a —, wydać na łup, złupić, zrabować*.
 SACCOCCIA, s. f. *kieszka*. = *torba, sakwa*. [czek].
 SACCOLO, s. m. *dim. wore-*
 SACCOMANNARE, SACCOMETTERE, v. SACHEGGIARE.
 SACCOMANNO, s. m. *rabunek*. *Mettere a —, rabować*. = *rabuś*. = *ciura obozowy*.
 SACCONACCIO, s. m. *peg. sienniczko*.
 SACCONCELLO, — CINO, s. m. *dim. sienniczek*. = *woreczek*.
 SACCONE, s. m. *siennik*. = *wór*.
 SACCUCCIO, SACCULO, s. m. *dim. woreczek*.
 SACERDOTALE, ad. m. f. *kapłanski*.
 SACERDOTALMENTE, av. *po kapłańsku*.
 SACERDOTE, s. m. *kapłan*.
 SACERDOTESSA, s. f. *kapłanka*.
 SACERDOZIO, s. m. *kapłaństwo, stan duchowny*.
 SACRA, v. SAGRA.
 SACRAMENTALE, ad. m. f. *sakramentalny*. = *tajemniczy*.
 SACRAMENTALMENTE, av. *sakramentalnie*.

SACRAMENTARE, v. a. *udzielać sakramentów*. = *przysięgać*. = v. r. *przyjmować sakramenta*.
 SACRAMENTARIO, s. m. *sakramentarz, heretyk zaprzeczający obecność ciała i krwi Chrystusa w eucharystyi*.
 SACRAMENTO, s. m. *sakrament*. = *przenajświętszy sakrament*. = *wzięcie welonu przez mniszkę*. = *przysięga*. *Fo — di non cinger spada finch' io non tolga Durindana al conte, Ar. Or. Fur.*
 SACRARE, v. a. lat. *poświęcić*. — *il corpo di G. C. konsekrować ciało i krew Chrystusa Pana*. = *wyświęcić na kapłana*.
 SACRARIO, s. m. *zakrystya*. *Lorenzo.. nel sacrario del tempio si rinchiuse, Mach. Stor.*
 SACRATO, — TA, ad. *poświęcony*. *Ostia sacrata, poświęcona hostia*. = s. m. *miejsce święte, ziemia święta*.
 SACRESTIA, v. SAGRESTIA.
 SACRIFICAMENTO, s. m. — ZIONE, s. f. *poświęcenie*.
 SACRIFICARE, v. a. *poświęcić*. = *odprawiać ofiarę świętą, mieć mszę świętą*. = *poświęcić ko komu, uczynić z czego ofiarę*. — *la fortuna, la vita per qualcuno, poświęcić swój majątek, swe życie dla kogo*. = *Sacrificare il suo tempo a qualche cosa, poświęcać swój czas na co, czemu*. = v. r. *poświęcać się, poświęcić się*.
 SACRIFICATORE, s. m. *ofiarnik, kapłan żydowski, pogański odprawiający ofiarę*.
 SACRIFICIO, — ZIO, s. m. *ofiara*. — *dell' altare, ofiara ołtarza, msza święta*. = *poświęcenie, ślub uroczysty*. *Fare un — di alcuna cosa, poświęcić co, zrzec się czego*.
 SACRILEGAMENTE, av. *świętokradzko*.
 SACRILEGO, — GA, pl. — GHI, — GHE, s. e. ad. *świętokradzca, świętokradzki*. = *bezbożny*.
 SACRISTIA, v. SAGRESTIA.
 SACRO, — CRA, ad. *poświęcony Bogu*. = *święty*. *Le sacre carte, pismo święte*. *Sacro collegio, collegium kardynałów*. = *przekleły*. *Perché non reggi tu, o sacra fame dell' oro, D. Purg.* = *Morbo sacro, kaduk, choroba Ś. Walentego*. = *Osso sacro, Anat. kość krzyżowa, ostatni krężek kolumny pancerzowej*.
 SACROSANTO, — TA, ad. *przenajświętszy, nienaruszony, nietykalny*.
 SAEPOLARE, v. SAETTOLOARE.
 SAEPPOLO, s. m. *łuk do strzelania*. = v. SAETTOLO.

SAETTA, s. f. strzala, *bett.* = piorun. = fig. promień światła. = puszczadlo, lancet do puszczania krwi koniom. = świecznik w którym się pali piętnaście świec w czasie nabożeństwa w Wielki tydzień. = skazówka, *index* na cyferblacie zegara. = *Bot.* strzałka. = *Astr.* Strzala, konstelacya. = Saetta! niech to piorun trzaśnie.

SAETTAME, —MENTO, s. m. mnóstwo strzał. = puszczanie strzał.

SAETTANTE, ad. m. f. miotający strzałę.

SAETTARE, v. a. zranic strzałę. = v. a. en. puszczac, miotać, ciskać. — la luce, i raggi, rzucac światło, i t. d. Con bombarde che saettavano pallottole di ferro, *G. Vill.* = miotać pioruny. Ma quando piove, tempesta e saetta, *Bern. Or.* = uderzyć. Lamenti saettaro me diversi, fig. różne jęki obity się o moje uszy.

SAETTATA, s. f. zranienie strzale. = dosięgłość strzaty.

SAETTATORE, SAETTIERE, s. m. łuczny strzelec.

SAETTATRICE, s. f. kobieta strzelająca z łuku. Chè non è degno un cor villano, o bella — che tuo colpo il tocchi, *Tass. Ger.*

SAETTIFORME, ad. m. f. Bot. strzałkowaty (o liściach).

SAETTOLO, s. m. gałazka przy samym pniu winnej macy.

SAETTONE, s. m. Zool. pstróżka (wałż).

SAETTUME, v. SAETTAME.

SAETTUZZA, s. f. dim. strzałka. = lancet. = ostrze świadra.

SAFFIRO, v. ZAFFIRO.

SAGA, s. f. czarownica.

SAGACE, ad. m. f. roztropny, sprytny, zmyślny, bystry.

SAGACEMENTE, av. sprytnie.

SAGACITA, —TADE, —TATE, s. f. bystrość, roztropność, rozgarnienie, sprytność.

SAGAPENO, s. m. *sagapenum*, guma pochodząca z rośliny ferula persica.

SAGENA, s. f. kłomia, kłomla.

SAGEZZA, v. SAVIEZZA.

SAGGIAMENTE, av. mądrze.

SAGGIARE, v. a. próbować czystości złota i t. d. = kosztować.

SAGGIATORE, s. m. próbierz. = ważka próbiercza.

SAGGINA, s. f. gryka, hreczka, tataraka. [gryki.

SAGGINALE, s. m. lodyga

SAGGINATO, —TA, ad. zmieszany z gryką. = nakrapiany, cętkowany. Il suo cavallo... era

tutto rossigno e sagginato, *Bern. Or.* = tuczny, utuczony.

SAGGIO, s. m. próba. *Fecene far* — e trovogli di finissimo oro, *G. Vill.* = próba, próbka. Dar per —, *dać na próbę, dać próbkę* czego. Ma qual Gherardo è quel, che tu, per — di' ch'è rimasto della gente spenta? *D. Purg.* = próba (tytuł pism). = E di pochi scaglion levammo i saggi, *D. Purg.* przebyliśmy kilka schodów.

SAGGIO, —GIA, ad. mądry. *Far —, uwiadomić.* = s. m. mędrzec. Aiutami da lei, famoso —, *D. Inf.*

SAGGIUOLO, s. m. buteleczka wina na próbę. = ważka, szalka.

SAGIRE, v. a. ir. † wprowadzić w posiadanie. E quando egli fu al tutto sagito del reame, *G. Vill.*

SAGITTALE, ad. m. f. strzałowy, strzałisty. *Sutura* —, *Anat.* szew strzałowy z przodu czaszki.

SAGITTARIO, s. m. kuszny strzelec. Sono gl' Inglesi sagittari, *Tass. Ger.* = *Astr.* Strzelec, dziewięty znak Zodiaku.

SAGITTATO, —TA, ad. Bot. strzałkowaty (o liściach).

SAGLIENTE, ad. m. f. wstępujący, idący na górę. = Angelo —, *Fort.* kąt wyskakujący, wydatny. = *Arald.* wspięty na tylnych nogach (o koźle w herbie).

SAGO, s. m. Bot. sagowina, mączna palma. = sago, mąka palmowa.

SAGOLA, s. f. Mar. ołowianka, sonda.

SAGOMA, s. f. ciężar przy bezmianie. = *Artigl.* wagomiar.

SAGRA, s. f. poświęcenie. = święto poświęcenia kościoła. = *sakra*, *namaszczenie* na króla. = † *smigownica*. Qual —, qual falcon, qual colubrina sento nomar, *Ar. Or. Fur.*

SAGRAMENTARE, v. SACRAMENTARE.

SAGRARE, v. SACRARE.

SAGRATINA, SAGRATONA, s. f. bass. wielki głód.

SAGRATO, s. m. miejsce poświęcone (kościół, klasztor) mające dawniej prawo dawania schronienia złoczyńcom. *Ritirarsi in, sul* —, *schronić się do takiego miejsca.* = ad. poświęcony.

SAGRAZIONE, v. SAGRA.

SAGRESTANO, —NA, s. z. zakrystyan, zakrystyanka.

SAGRESTIA, s. f. zakrystya.

SAGRIFICARE, ec. v. SACRIFICARE, ec.

SAGRO, s. m. sokół (*samica*). = † *smigownica*. Volsi certi pezzi di sagri e falconetti dove io vedevò il bisogno, e con essi ammazai di molti uomini de' nemici, *Cell. VII.*

SAGROSANTO, v. SACROSANTO.

SAIA, s. f. saja.

SAIETTA, s. f. saieta.

SAIETTO, s. m. dim. sajanik, kaftanik.

SAIME, s. m. † sadło.

SAIO, s. m. sajan, kaftan.

SAIONACCIO, s. m. peg. kaftanisko.

SAIONE, SAIOTTO, s. m. kaftan. = *plaszcz* żołnierski.

SAIORNA, s. f. długa suknia.

SALA, s. f. sala, izba. — d'udienza, izba posuchalna. — da mangiare, izba jadalna. = *Bot.* rogozja. = oś u wozu.

SALACE, ad. m. f. jurny, lubieżny.

SALAMANDRA, s. f. Zool. salamandra, płaz o którym w starożytności bajano że żyje w ogniu. Di mia morte me pasco e vivo in fiamme, stranio cibo e mirabil —, *Petr.*

SALAME, s. m. mięso solone. = *salceson*.

SALAMISTRA, s. f. kobieta mająca pretensje do uczonegości.

SALAMISTRARE, v. n. udawać uczonego.

SALAMISTRERIA, v. SACCENTERIA.

SALAMISTRO, s. m. człowiek udający uczonego.

SALAMOIA, s. f. słony sos, rosół w którym się marynuje ryba, grzyby i t. d.

SALAMONE, s. m. duży *salceson*. = *Ict.* losoś.

SALARE, v. a. solić.

SALARIARE, v. a. płacić za pracę, za służbę.

SALARIO, —RO, † s. m. pensja, zapłata.

SALASSO, s. m. † puszczanie krwi.

SALATO, —TA, p. ad. solony, słony. *Costar salato, być przesolonem, drogo kosztować.* = s. m. mięso solone.

SALCE, v. SALCIO.

SALCETO, s. m. wierzbina, lasek wierzbowy. = fig. taramata.

SALCIGNO, —GNA, ad. wierzbowy. = *łykowy* (o drzewie).

SALCIO, s. m. wierzba. — Davidico, di Babilonia, wierzba płacząca. — da legare, wierzba złota, złotowierzba, złotocha, złotak. *Far mazzo de' suoi salci, fig. myśleć o sobie, dbać o siebie.*

SALDA, s. f. *guma rozpuszczona, karuk rozpuszczony*. = *krochmal rozpuszczony w wodzie*. Dar la — alla biancheria, *krochmalic bieliznę*.

SALDAMENTE, av. *tego, mocno*.

SALDAMENTO, s. m. *lut, lutowanie*. = *obrachunek, obliczenie*.

SALDARE, v. a. *lutować*. = *krochmalic*. = *zagoić ranę*. = *dokonać, zakończyć*. = *Saldare ragioni o conti, obliczyć, obrachować, dopłacić co się należy po obliczeniu*.

SALDATO, —TA, p. ad. v. **SALDARE**. = *krochmalny, nakrochmalony*.

SALDATOIO, s. m. *żelazko do lutowania*.

SALDATURA, s. f. *lutowanie*. = *lut, metal roztopiony którym się co lutuje*. = *zlutowanie, miejsce gdzie zlutowano*. = *szew, rana zszyta i zagoniona*.

SALDEZZA, s. f. *moc, tęgosc*. = *fig. stałość, stateczność; gruntownosc*. La — d'una dotrina, *gruntownosc nauki*.

SALDO, s. m. *obliczenie, obrachunek, dopłata po obliczeniu się*. = *stałość*. = *powaga*. Sul —, *serio*. Recarsi in sul —, *przybrać poważną minę*.

SALDO, —DA, ad. *twardy, tęgi, stały (niepłynny)*. = *cały, nienaruszony, nietknięty*. = *dotykalny, materialny*. Trattando l'ombre come cosa salda, *D. Purg.* = *lity, masywny*. Vogliam per sempiterna tua memoria un simulacro farti d'oro saldo, *L. Pulc. Morg.* = *stały, niezachwiany, niewzruszony*. Ma così salda voglia è troppo rada, *D. Par.* Ed io già fermo, e saldo nel proposito mio, pensier non muto, *Car. En.* Star saldo, *trzymać się tego, nieustąpić kroku*. = *zdrow*. = *obrachowany, obliczony (o rachunkach)*. = *av. tego, mocno*.

SALE, s. m. *sól*. = *Chim. sól, związek kwasu z niedokwasem czyli z zasadą czy to alkaliczną, czy ziemną, czy metaliczną*. — *acido, acidulo o soprassale, nadsól, sól nadsyconna kwasem*. — *neutro, sól obojętna*. Sottosale, *przysól, sól niedosyconna kwasem*. — *composto, sól podwójna, potrójna*. = *Fig. ocean, morze*. Metter potete ben per l'altro — vostro navigio, *D. Par.* = *rozum, olej w głowie*. Aver — in zucca, *mieć olej w głowie*. = *sól attyka, dowcip, dowcipne słówko*. Perché ognuno è distinto in un

sonetto che 'l poeta ha ripien tutto di salli, *L. Lipp. Malm.* = *Saper di —, być stonem, gorzkim*. Tu proverai, siccome sa di — il pane altrui, *D. Par.* = *Manicarsi l'un l'altro col —, być jeden drugiemu solą w oku, kosić w gardle*. Accordiarla senza —, *ogadywać, zmyślać co na kogo*. Apporre al —, *ganić, przyganić*. Senza mettervi su nè sal nè olio, *w oka mgnieniu, natychmiast; bez zastanowienia, bez przygotowania*. In questo paese ci farebbe il —, *kraj bardzo żyzny*. Nè anche —, *Buon. Fier. ani odrobiny, ani na jotę*. Dolce di —, v. **DOLCE**.

SALEGGIARE, v. a. *posolić*.

SALENTE, v. **SAGLIENTE**.

SALETTA, s. f. dim. *salka*. = *zła sól*.

SALGEMMA, s. f. —MO, s. m. *sól lodowata, kopalna, rumowa, kamienna*.

SALIARE, ad. m. f. *wspaniały (o uczcie)*.

SALICA, ad. f. *Legge —, prawo salickie Franków, wylęczające pleć żeńską od dziedzictwa, później rozciągnięte do dziedzictwa tronu*.

SALICALE, s. m. *wierzbina, lasek wierzbowy*.

SALICASTRO, **SALIGARSTRO**, s. m. *iwca, wierzba palmowa*.

SALICE, **SALICETO**, v. **SALCIO**, **SALCETO**.

SALICINA, s. f. *Chim. salicycyn, gorzki pierwiastek z kory wierzbowej otrzymany, miejsce chinu w medycynie zastępujący*.

SALICONE, s. m. *wierzba pospolita*.

SALIERA, s. f. *solniczka*. = v. **SALINA**.

SALIFICABILE, ad. m. f. *Chim. tworzący sole z kwasami*. Basi salificabili, *zasady solne*.

SALIGNO, —GNA, ad. *solny, solny*.

SALIMBACCA, s. f. *pieczęć na worach soli, i t. p.* = *pieczęć wisząca przy przywilejach, dyplomach*. = *dżban*.

SALIMENTO, s. m. *ściepie pod górę*. — di superbia, *fig. wzbić się w dumę*.

SALINA, s. f. *solownia, warzelnia*. = *sól*.

SALINAROLO, —RUOLO, s. m. *solnik, warzelnik soli*.

SALIRE, v. a. e. n. ir. *ić pod górę, wstąpić na wyższe miejsce*. — sul trono, *wstąpić na tron*. Ella (la povertà) con Cristo salse (sali) in sù la croce, *D. Par.* È la via di — al ciel mi mostra, *Petr.* A questo regno non sali mai chi non credette in

Cristo, D. Par. = *wznosić się, podnosić się*. Ben mille braccia verso il ciel saliva (il muro), *Bern. Or.* — in maggior potenza, *wzbić się w potęgę, podnieść się, przysięść do większej władzy*. Per te cresce, e in maggior pregio sale la maestà regale, *Filic.* = *Salire giù, zstąpić, zleść, zeskoczyć*. Del palafreno il cacciator giù sale, *Ar. Or. Fur.* = *s. m. iście pod górę, i t. d.*

SALISCENDO, —DI, s. m. *klamka, zapadka, zasuwka*.

SALITA, s. f. *ścieżka pod górę*. = *ściepie pod górę, wstępowanie na górę, wzbić się w górę*. Far —, *wstąpić, wznieść się*.

SALITOIO, s. m. *drabina, schody*.

SALITORE, s. m. *wstępujący na c.*

SALIVA, s. f. *ślina*.

SALIVALE, **SALIVARE**, ad. m. f. *ślinowy*. Glandule salivari, *Anat. gruczołki ślinowe*.

SALIVARE, v. n. *ślinić się*.

SALIVATORIO, —RIA, ad. *sprawyjący ślinienie*.

SALIVAZIONE, s. f. *salinacya, ślinienie*.

SALMA, s. f. *ciężar*. = * *brzemień cielesne, ciało ludzkie, zwłoki*. = *łup, zdołujcz*.

SALMASTRO, —STRA, ad. *slonawy, slony*.

SALMEGGIAMENTO, s. m. *śpiewanie psalmów*.

SALMEGGIARE, v. a. *śpiewać psalmy*. = *fig. stawić, wychwalać*.

SALMEGGIATORE, s. m. —

TRICE, s. f. *śpiewającej, śpiewającej psalmy*.

SALMERIA, s. f. *bagaze, wozy, pociągi*.

SAL MI SIA, av. *uchwaj mnie Boże*.

SALMISTA, s. m. *autor psalmów, psalmista*. = *psalterz*. = *śpiewający psalmy*.

SALMO, s. m. *psalm*.

SALMODIA, s. f. *śpiewanie psalmów*.

SALNITRATO, —TA, ad. *saletrzysty, zawierający saletrę*.

SALNITRO, s. m. *Chim. saletra, saletran potażu*.

SALONE, s. m. *salon*.

SALOTTINO, **SALOTTO**, s. m. *salka*. Poi dal frate furono menati per la sua camera in un' anticameretta, ed indi d'uno scrittoio in un salottino, *Lasc. Nov.*

SALPARE, v. n. *podnieść konicę*.

SALPRUNELLA, s. f. *Chim.* salebran potażu.

SALSA, s. f. sos. = fig. męka. Ma chi ti mena a si pungenti salse? *D. Inf.*

SALSAMENTO, s. m. rodzaj sosu.

SALSAPARIGLIA, s. f. *Bot.* salsaparylla, roślina Indyi zachodnich.

SALSEDINE, **SALSEZZA**, s. f. słoność. [wy.]

SALSETTO, —TA, ad. słona.
SALSICCIA, s. f. kielbasa. Far — di chechessia, *posiekać, rozsiekać co.* [śnik.]

SALSICCIAIO, s. m. kielbasa.
SALSICCIONE, —OTTO, s. m. salceson.

SALSICCIUOLO, s. m. kawałek kielbasy.

SALSO, —SA, ad. słony. = fig. uszczyplący.

SALSUGGINE, v. **SALSEDINE**.
SALSUGGINOSO, —SA, ad. słonawy, słony.

SALSUME, s. m. solonka, mięso solone. = słoność.

SALTABECCARE, **SALTABELLARE**, v. n. podskakiwać, *haskać, płytać.* Questo Luigi andava ogni giorno a saltabeccare con questo cavallo. *Cell. Vit.*

SALTABECCHIO, s. m. podskok. [skakując.]

SALTACCHIONE, v. ad. podskok.
SALTAMARTINO, s. m. działo jednosuntowe. = fig. *wiercipięta.* = *śmieszna, niepoczesna figurka.* Parea un saltamartin proprio a vedere, *Tasson. Secch.*

SALTAMBARCO, s. m. odzienie wiesniackie bez rękawów, *kładzione przez głowę.*

SALTAMINDOSSO, s. m. scherz. *zbyt obciśta, opięta suknia.*

SALTANSECCIA, s. f. *Ornit.* gatunek pliszki. = fig. *człowiek zmiennego charakteru.*

SALTARE, v. n. *skakać, skoczyć, przeskoczyć.* = fig. *odbijać się (o promieniach).* = *przeskakiwać z czego do czego.* = *skakać, tańczyć.* = *przeskoczyć co, pominąć.* E così figurando il Paradiso, *convien saltar lo sagrato poema, D. Purg.* = *Salutare in collera, wpaść w gniew.* — di palo in frasca, v. **FRASCA**. — la granata, v. **GRANATA**. [podskok.]

SALTARELLO, s. m. *dim.*
SALTARIZZO, ad. m. *skakun (koń).* Egli al cavallo, *ch'era —, feo far tal salto, Fort. Ricc.*

SALTATIVO, —VA, ad. *lubiący skakać, skoczny.*

SALTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *skoczek.*

SALTAZIONE, s. f. *skakanie.*
SALTEGGIARE, **SAITELLARE**, v. n. *skakać, podskakiwać, wy-skakiwać.* [skok.]

SALTELLINO, s. m. *dim.* podskok.
SALTELLONE, —NI, av. *podskakując, wyskakując, skacząc, w susach.* = *przerzuwanym sposobem (o głosie).* Che tromba è quella, che si saltelloni suona come campana che rintocchi? *Buon. Fier.*

SALTERECCIO, —CIA, ad. *skoczny.* Ballo salterecio, *taniec skoczny.*

SALTERELLARE, v. n. *podskakiwać.*

SALTERELLO, s. m. *podskok.* = *szmermel.* = *klawisz.* = *taniec gminny w Rzymie, i Wenecyi.*

SALTERIO, —RO, s. m. *psalterz.* = *elementarz.* = *psalteryon, gęśli, cymbały.* = *welon zakonnic.* [RE.]

SALTICCHIARE, v. **SALTELLARE**.
SALTIMBANCO, s. m. *ku-glarz.*

SALTO, s. m. *skok.* — *mortale, skok karkolomny.* = *fig. pierwszy krok.* È gran tempo ch'io presi il primier —, *Petr.* = *szybkość, prędkość.* Onde *convien ch'armato viva la vita che trapassa a si gran salti, Petr.* = *taniec.* Che per salti fu tratto a martiro (S. Giov. Battista), *D. Par.* = *las.* Non si vanno i leoni o i tori in —, *Ar. Orf. Fur.*

SALUBRE, ad. m. f. *zdrowy (o powietrzu).*

SALUBRITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *zdrowość powietrza.*

SALUTARE, ad. m. f. *zdrowy, zdrowiu służący.* = *zba-wienny.*

SALUTARE, v. a. *witać, powitać, przywitać.* = *Salutare alcuno in re, powitać kogo królem, obwołać królem.* = *Mil. salutować.* — *col cannone, powitać przy odgłosie dział.*

SALUTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *witający, witająca.*

SALUTAZIONE, s. f. *pozdrowienie, witanie, powitanie.* — *angelica, pozdrowienie anielskie.*

SALUTE, s. f. *zdrowie.* = *całość, bezpieczeństwo.* = *zba-wienie.* — *eterna, wieczne zba-wienie.*

SALUTEVOLE, ad. m. f. *zdrowy.* = *zba-wienny.* = *witający.* *Volsersi a me con salutevol cenno, D. Inf.* [wiennie.]

SALUTEVOLMENTE, av. *zba-wiennie.*

SALUTIFERO, —RA, ad. *przynoszący zdrowie, zdrowy.*

SALUTO, s. m. *pozdrowienie, powitanie, ukłon.* *Render il —,*

pozdrowić, ukłonić się, odkłonić się. = *Eccl. błogosławienie ludu z wystawieniem przenajświętszego sakramentu.* = *Mil. salutowanie, oddawanie honorów wojskowych.*

SALVA, s. f. *salwa, bicie z dział na powitanie lub z powodu jakiej uroczystości.* = *fig. oklaski.* = *kosztowanie przed kim potraw.*

SALVADANAIO, s. m. *karbonka na pieniądze.*

SALVADORE, v. **SALVATORE**.
SALVAFIASCHI, s. m. *puzderko na likwory.*

SALVAGGINA, s. f. *zwierzyna żyjąca i zabita.*

SALVAGGIO, s. m. *nagroda za wydobyte z morza towary.*
SALVAGGIO, —GIA, ad. *dziki.*
SALVAGGIUME, s. m. *dziczyna, zwierzyna.*

SALVAGIONE, v. **SALVAZIONE**.
SALVAGUARDIA, s. f. *opieka, bezpieczeństwo, obrona, zabezpieczenie.*

SALVAMANO, av. A —, *bezpiecznie.*

SALVAMENTE, av. *bezpie-*

cznie.
SALVAMENTO, s. m. *całość, ocalenie.* A —, *av. w całości, bezpiecznie, w dobrym stanie, bez przypadku, szczęśliwie.* A Reggio si ridusse a —, *Bern. Orf.* Andare a —, *ocalić się, uratować się, uciec.*

SALVARE, v. a. *ocalić, ochronić, uratować, zbawić, wyba-wić, uwolnić.* — *la patria, ocalić, zbawić ojczyznę.* — *alcuno da periglio, uwolnić, wyratować kogo z niebezpieczeństwa.* Che diran poi... quando sapran, *che... per salvar l'altrui regno, il tuo lasciasti, Filic.* = *zbawić, wybarwić.* — *le anime, zbawić dusze.* = *Dio ti salvi, Boże dopomóż, daj Boże szczęście.* = *Salva salva, niech ucieka kto może.* = *v. r. schronić się, ocalić się, ratować się ucieczką.* = *pozyskać zbawienie wieczne.* = *Salvar la capra ed i cavoli, prov. v. CAPRA.*

SALVASTRELLA, s. f. *Bot.* *biedrzyeniec.* = *sowia strzala.*

SALVATICAMENTE, av. *dziko, w dzikim stanie.*

SALVATICHETTO, —TA, **SALVATICRINO**, —NA, ad. *nieczo dziki.*
SALVATICHEZZA, s. f. *dzikość, brak oglady, nieokrzesanie.*

SALVATICINA, v. **SALVAGGINA**.
SALVATICO, s. m. *dzika okolica, las, bór.* = *dziki człowiek.*
SALVATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *dziki.* *Bestia salvatica, dziki zwierz.* = *Via salva-*

tica, droga pełna wybojów, wertepa. = fig. dziki, nieokrzesany.

SALVATICONE, —NA, ad. bardzo dziki.

SALVATICOTTO, —TA, SALVATICUCCIO, —CIA, SALVATICUZZO, —ZA, ad. nieco dziki.

SALVATICUME, v. SALVATICBEZZA.

SALVATORE, s. m. zbawca, zbawiciel. = zbawiciel, Jezus Chrystus.

SALVATRICE, s. f. zbawicielka.

SALVAZIONE, s. f. ocalenie, zbawienie.

SALVEREGINA, s. f. Eccl. bądź pozdrowiona o królowo niebieska.

SALVEZZA, s. f. ocalenie, zbawienie. — dell' anima, zbawienie duszy.

SALVIA, s. f. Bot. szalwia.

SALVIATICO, —CA, SALVIATTO, —TA, ad. zaprawiony szalwią.

SALVIETTA, s. f. serweta.

SALVIGIA, s. f. miejsce schronienia (kościół, klasztor).

SALVO, s. m. umowa, ugoda. = miejsce bezpieczne, schronienie. Mettere, porre in —, schronić, sprzątnąć.

SALVO, —VA, ad. cały, nie naruszony, nietknięty, bezpieczny. Sano e salvo, w dobrym zdrowiu, któremu się nie złego nie stato. = Salvo il vero, jeżeli się nie myle.

SALVO, av. wyjawszy.

SALVOCONDOTTO, s. m. glej, list żelazny, list bezpieczestwa.

SAMBUCA, s. f. rodzaj piszczalki.

SAMBUCATO, —TA, ad. zaprawiony kwiatem bzuwym.

SAMBÚCHINO, —NA, ad. bzuwy.

SAMBUCO, s. m. Bot. bez.

SAMPOGNA, s. f. piszczalka, dudka, fujarka.

SAN, ad. m. skróć. z SANTO, święty. San Giovanni, święty Jan.

SANABILE, ad. m. f. dający się uleczyć.

SANAMENTE, av. zdrowo. Intendere —, zdrowo o rzeczach sądzić.

SANARE, v. a. uzdrowić, wyleczyć. = wyrznąć, kastrować samca. = v. n. uzdrowieć, wyleczyć się; zgoić się. Piaga, per allentar d' arco, non sana, Petr.

SANATIVO, —VA, SANATORIO, —RIA, ad. mogący uzdrowić.

SANATORE, s. m. lekarz.

SANAZIONE, s. f. wylecze-

nie, uzdrowienie, wyzdrowienie.

SANBENITO, s. m. (wyraz hiszp.), żółta suknia którą odziewano skazanych na stos przez ś. Inkwizycję.

SANCIRE, v. a. ir. uchwalić, postanowić.

SANCOLOMBANO, s. m. —NA, s. f. gatunek winnej macicy i winogron.

SANCTIO, s. m. wyraz utworzony dla przedróżnienia mieszkańców Sienny. Quando il bescio — udi questo, tutto svenne, Bocc.

SANDALO, s. m. sandał, sandałowe drzewo. = kupiecki okręt turecki. = sandał, pantofel biskupów.

SANDARACA, SANDRACCA, s. f. sandaraka, żywica sącząca się z drzewka thua articulata. = siarczyk arseniku.

SANEDRIM, s. m. sanhedrym, trybunał żydowski złożony z 72 sędziów.

SANGIOVANNITA, s. m. kawaler zakonu ś. Jana, kawaler maltański.

SANGUE, s. m. krew. Emissione o cavata del —, puszczanie krwi. Sparger —, torrente di —, rozlać krew, i t. d. Bruttarsi le mani nel — di alcuno, zbroczyć ręce w czyjej krwi. A — freddo, z zimną krwią. A — caldo, z gorącą krwią, porywczy. Far —, płynąć, cieć z nosa, i t. p. (o krwi); mieć prawo życia i śmierci. Uomo di —, człowiek krwawy. Agghiacciare il — nelle vene, ścinać krew w żyłach; v. r. zostać bez kropli krwi, paść trupem. Bollire il —, mieć krew wrzącą, gorącą. = Fig. Non rimaner — addosso, zbladnąć ze strachu. E per paura a chi non fu percosso non rimase in quel punto — addosso, L. Lipp. Malm. = Andare a —, przypadać do smaku, podobać się. Aver a —, mieć wzgląd na co, stać o co. = krew, ród, plemię. Gentilezza di sangue, Petr. szlachetność rodu. = Sangue di drago, krew smocza, krwawosok, guma czerwona otrzymywana z różnych roślin. = pl. miesiączka.

SANGUIFERO, —RA, ad. krwionośny. Vasi sanguiferi, Anat. naczyńnia krwiste.

SANGUIFICARE, v. n. zamieniać się w krew.

SANGUIFICAZIONE, s. f. Fisiol. wyrobienie krwi, przemiana limfy i chylu na krew żylną.

SANGUIGNO, —GNA, ad. krwawy. = krwisty. = krwawy, zbroczony krwią. = krwa-

woczerwony. Verdi panni, sanguigni, oscuri e persi, Petr. = Tigner di sanguigne il mondo, zbroczyć świat krwią. Che visitando vai per l' aer perso noi che tignemo il mondo di sanguigne, D. Inf.

SANGUINACCIO, s. m. kiszka nadziana krwią.

SANGUINANTE, ad. m. f. zbroczony krwią.

SANGUINARE, v. n. cieć, płynąć (o krwi). = v. a. skrwawić.

SANGUINARIA, s. f. Bot. bodziszek czerwony. = rdost ptasi. = proso krwawe.

SANGUINARIO, —RIA, ad. krwawy, krwiożerczy.

SANGUINE, s. m. Bot. świdwa, świdwina, v. CORNIOLO.

SANGUINELLA, s. f. Bot. bodziszek błotny.

SANGUINEO, —NEA, ad. lat. krwisty, krwawy. = krewny.

SANGUINITA, —TATE, —TATE, s. f. pokrewienstwo. = krew, temperament, kompleksja.

SANGUIOLENTE, ad. m. f. krwawy, krwiożerczy. = skrwawiony. = zmieszany z krwią. Urine sanguinolenti, Red. Lett.

SANGUIOLENTEMENTE, —NOSAMENTE, av. krwawo.

SANGUINOSO, —SA, ad. krwawy, skrwawiony, zbroczony krwią. Battaglia sanguinosa, krwawa bitwa. = zmieszany z krwią. Sputi sanguinosi, płociny zmieszane z krwią.

SANGUISORBA, s. f. Bot. krwiościg.

SANGUISUGA, s. f. pijawka.

SANCAMENTO, s. m. † leczenie.

SANICARE, SANIFICARE, v. a. † leczyć. = fig. ulepszyć. Uomini i quali colla coltura sanificano la terra, Mach. Stor.

SANICULA, s. f. Bot. zankiel.

SANIE, s. f. Med. otok, ropa.

SANIOSO, —SA, ad. ropisty.

SANISSIMO, —MA, ad. sup. zdrowiuchny, zdrowiusienki, zdrowiutenki.

SANITA, —TATE, —TATE, s. f. zdrowie. Dare in mala —, zapasć na zdrowiu, zachorować. Bere alla — di alcuno, pić czyje zdrowie.

SANITARIO, —RIA, ad. tyzczący się zdrowia. Cordone sanitario, kordon zdrowia. Regolamenti sanitarij, przepisy tyzczące się zdrowia.

SANNA, v. ZANNA.

SANNITRIO, v. SALNITRO.

SANNUOTO, —TA, ad. mający kły. = fig. zębaty.

SANO, —NA, ad. zdrów. Sta, state sano, bądź zdrów. = zdrowy (o powietrzu, klimacie i t. d.).

= *cały, nieuszkodzony*. = Fig. *zdrowy, zbawienny*. Tra' l' dubbio e 'l possibile, è da seguire il sano consiglio di S. Augustino. *Pass.* = *zdrowy (o rozsądku)*. Sano di mente, *zdrow na umyśle*. O voi che avete gl' intelletti sani, mirate la dottrina, *D. Inf.* = *Mandar sano altrui, dać komu krzyżyk na drogę, odprawić kogo*. Ond' ogni altro ne fu inandato sano, *L. Lipp. Malm.* = *Chi va piano va sano, a passo passo si va a Roma, prov. v. PASSO.*

SANOFIENO, s. m. *Bot. sparceta*.

SANSA, SANSENA, s. f. *miazga z wytloczonych pestek oliwnych*.

SANSUJO, v. MAIORANA.

SANTA, —TADÉ, —TATE, s. f. † *zdrowie*. Far santà, *pocłować w rękę (o dzieciach)*. = *dawać łapę (o pieskach)*. = *Farneticare a santà, gadać od rzeczy, postępować jak warzył będąc przy zdrowych zmysłach*.

SANTAGIO, —GIA, ad. pop. *marudny, nieglaźny, guzdral-ski*.

SANTAMARIA, s. f. *Bot. marmiętka, szatwia rzymska*. = *rodzaj ptaszka z zielonemi piórkami*.

SANTAMBARCO, v. SALTANBARCO.

SANTAMENTE, av. *święcie, świętobliwie*.

SANTERELLO, s. m. dim. *mały święty*.

SANTESE, s. m. † *dozorca kościoła*.

SANTESSA, s. f. *dewotka, bigotka*.

SANTIFICARE, v. a. *święcić, poświęcać*. = *uznać za świętego, kanonizować*. = v. n. e r. *zostać świętym*.

SANTIFICATORE, s. m. *poświęciciel*.

SANTIFICAZIONE, s. f. *poświęcenie*.

SANTIMONIA, s. f. *świętość, świętobliwość*. [szek.]

SANTINFIZZA, s. m. *świętosantino*, s. m. *obrazek*.

SANTITA, —TADÉ, —TATE, s. f. *świętość, świętobliwość*. = *świętobliwość, tytuł służący papieżowi*.

SANTO, s. m. *kościół*. Entrare, andare, menare in —, *iść do wywodu po połogu, prowadzić do wywodu*. = *obraz świętego*.

SANTO, —TA, ad. e s. *święty, błogostawiony*. = *święty, poświęcony, święcony*. Olio santo, *olej święty*. Acqua santa, *woda święcona*. Pila dell'acqua

santa, *kropielnica*. = *święty, świętobliwy, bogobojny*. = *Santo padre, cjeciec święty, papież*. = *Aver qualche santo in paradiso, mieć dobre plecy, silne wsparcie*. Avere una santa pazienza, *mieć świętą cierpliwość*. Battere d' una santa ragione, *porządnie wybić, wyokładać kijem*. = *Santa barbara, miejsce w okręcie na proch*. = *Scherza co' fanti e lascia stare i santi, prov. żartuj ze wszystkiego ale nie tykaj rzeczy świętych*.

SANTOCCHIERIA, s. f. *bigoterya*.

SANTOCCIO, s. m. *Bocc. czop, balwan*.

SANTOLINA, SANTOLMA, s. f. *Bot. bylica Boże-drzewko*.

SANTOLO, s. m. *ojciec chrzesny*.

SANTONICO, s. m. *Bot. sadzic, upatrek*.

SANTOREGGIA, s. f. *Bot. cząber*.

SANTUARIO, s. m. —RIA, s. f. *relikwia*. = *przybytek w kościele u żydów*. = *kościół lub miejsce gdzie są złożone zwoliki świętych*. [sna.]

SANTULA, s. f. *matka chrześcijańska*. SANZIONE, s. f. *Leg. sankcja, potwierdzenie*.

SAPA, s. f. *moszcz gotowawny, powidła winogrodowe*.

SAPERÉ, s. m. *wiedza, znajomość, wiadomość*. La diversità de' giudizi nasce dalla diversità de' saperi, *Varch. Ercol.*

SAPERÉ, v. a. e n. *umieć, znać*. Non saper l'abbici, *nie umieć ani be ani me*. Non saper quanto piedi s'entrino in uno stivale, *nie umieć trzech zliczyć, nie wiedzieć o bożym świecie*. Saper a mente, *umieć na pamięć*. — di libro, di geometria, grammatica, *posiadać wiadomości naukowe, umieć geometryę, i t. d.* = *wiedzieć, znać*.

Non ne so nulla, *nic o tem nie wiem*. — alcuna cosa di buono luogo, *wiedzieć co z dobrego źródła*. Non saper s' e' s' e' carne o pesce, v. PESCE. Non saper che si fare, *che si dire, nie wiedzieć co począć*. Saper dove il diavolo tien la coda, v. CODA, DIAVOLO. — fare, tanto fare, poltrafic, *dokazać, dopiąć czego*. — grado di checchia, *znać się do wdzięczności za co.* = Fa, se tu sai, fate pur, se sapete, *zrób co tylko można*.

SAPERÉ, v. n. *mieć smak, smakować*. — bene, *przyjadać do smaku, podobać się*. = *pachnąć*. Saper di rose, *pachnąć różą*. — di mille odori, *bardzo przyjemnie pachnąć*.

Non — di buono, *nie mieć przyjemnego zapachu*; fig. *zakrawać na co złego*. = *trącić, cuchnąć, śmierdzieć*. E sapeva di vin come un arlotto, *L. Pulc. Morg.* = *fig. trącić czem, zakrawać na co*. Saper troppo di povero, *zakrawać na charłaka*.

SAPEVOLE, ad. m. f. *znający, wiedzający*.

SAPIDEZZA, s. f. *Fis. smak*.

SAPIENTE, ad. e s. *uczony, mądry*.

SAPIEMENTENTE, av. *uczenie, mądrze*.

SAPIENZA, —ZIA, s. f. *nauka, mądrość*. Dente della —, *zęb mądrości*. = *fig. mądrość przedwieczna, Bóg*. = *księga mądrości, przypisywana Salomonowi*. = *La Sapienza, uniwersytet rzymski*.

SAPONACEO, —CEA, ad. *mydlasty*.

SAPONAIA, SAPONARIA, s. f. *Bot. mydelnica, mydelnik*.

SAPONAIO, s. m. *mydlarz*.

SAPONATA, s. f. *mydlenie, mydliny*.

SAPONE, s. m. *mydło*. Pigliare, avere il —, *fig. wziąć kubana, dać się przekupić*.

SAPONERIA, s. f. *mydlarnia*.

SAPONETTO, s. m. dim. *mydelko*.

SAPORARE, v. a. *smakować, kosztować*.

SAPORE, s. m. *smak*. Di mezo —, *ani kwaśny ani słodki*. = *fig. smak, gust*.

SAPORETTO, s. m. dim. *przyjemny smak*. = *sos*.

SAPORIFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *mający smak (o rzeczach)*.

SAPORITAMENTE, av. *smacznie*. = *przyjemnie*.

SAPORITO, —TA, ad. *smaczny*. = *fig. miły, przyjemny*.

Uomo saporito, *człowiek przyjemny, wesoly; chytry, przebiegły*.

SAPOROSAMENTE, av. *smacznie*. Rider —, *serdecznie się usmiać*. Bruto se ne rise —, *Vit. Plut.*

SAPOROSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *smaczność, smakowitość*.

SAPOROSO, —SA, ad. *smaczny, smakowity*. = *fig. miły, przyjemny*.

SAPPIENTE, ad. m. f. *szczypliwy język (o serze); zgorzkniały (o oliwie)*.

SAPUTA, s. f. *wiedza, wiadomość*. Di —, *za wiedzq*. Senza mia, tua, sua, —, *bez mojej, i t. d. wiedzy*.

SAPUTAMENTE, av. *dobrze wiedzq*.

SAPUTO, —TA, p. ad. v. SAPERE. La giovane saputo questo, *Bocc. dziewczyna dowiedziawszy się o tem. = roztropany, rozgarniony. Onde la scorta mia saputa e fida mi si accostò, D. Purg. = biegły, umiętny.*

SARACENICO, —CA, pl. —CI, —CHE, SARACENO, —NA, ad. saracenski. = tatarczany, gryczany.

SARACINARE, v. n. czernieć dojrzewając (o winogronach).

SARACINESCA, s. f. zamek na półtora spusta. = krata spusina w bramie fortecy.

SARACINESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. saracenski. Toppa saracinesca, zamek na półtora spusta.

SARACINO, s. m. v. QUINTANA. E come cavalier che al corra per carnovale, *L. Lipp. Malm. = czerniejące winogrona. = s. e ad. Saracen, nazwisko Arabów po zdobyciu przez nich Afryki i południowej Hiszpanii.*

SARCASMO, s. m. sarkazm, najgrawanie, szyderstwo.

SARCHIAGIONE, —TURA, s. f. —MENTO, s. m. pielienie.

SARCHIARE, v. a. e n. plec.

SARCHIATORE, s. m. pielacz, plewiacz, plewiarz.

SARCHIELLARE, v. a. z lekka plec, wyrzucić gdzieś chwasty.

SARCHIO, s. m. SARCHIELLA, s. f. dim. SARCHIELLINO, SARCHIELLO, SARCHIETTO, SARCHIOLINO, SARCHIONCELLO, s. m. dim. plewidło, pielidło, narzędzie do pielienia.

SARCOCELE, s. f. Chir. guz, rak na worku jądrowym.

SARCOCOLLA, s. f. sarkokolla, bieluga, łysy sok u Siennika, klej sączący się z krzewu afrykańskiego penaea sarcocolla vel mucronata.

SARCOEPIPLOCELE, s. f. Med. kila, ruptura.

SARCOFAGO, pl. —GI, s. m. sarkofag, grób w którym składano ciała umarłych których nie palono.

SARCOLOGIA, s. f. Anat. nauka o mięsie.

SARCOMA, s. m. Chir. narośl mięsna.

SARCOTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. sprawujący odrośnienie mięsa (o lekarstwach, maszczach).

SARDA, s. f. Min. sardyk.

SARDELLA, SARDINA, s. f. Ict. sardela.

SARDONIA, s. f. Bot. jaskier jadowny. [donik.]

SARDONICO, s. m. Min. sar-

SARDONICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. sardoniczny, szyderczy (uśmiech).

SARGANO, s. m. SARGINA, s. f. koc, dera.

SARGIA, s. f. płótno lub materia welniana na firanki i t. p.

SARMENTO, ec. v. SERMENTO, ec.

SARPARE, v. SALPARE.

SARROCCINO, s. m. (od SAN ROCCO), skórzany płaszczyk pielgrzymów.

SARTA, s. f. krawcowa.

SARTE, s. f. pl. Mar. karnaty, liny idące w drabinkę od wierzchu masztu. = żagle. Sciogliere le sarte, rozwinąć żagle.

SARTIAME, s. m. liny okrętu.

SARTO, SARTORE, s. m. krawiec.

SARTORA, s. f. szwaczka.

SARTORELLO, s. m. dim. krawczyk.

SASSAFRAS, SASSAFRASSO, s. m. Bot. sasafras.

SASSAIA, s. f. tama kamien na rzekach.

SASSAIUOLA, s. f. bitwa na kamieniu, grad kamieni.

SASSAIUOLO, s. m. Colombo —, goląb mieszkający w skalach. [mieniem.]

SASSATA, s. f. uderzenie kas.

SASSATELLO, SASSELLO, SASSETINO, SASSETTO, s. m. dim. kamyk, kamyzek. = Sassello, gatunek mniejszego kwiczoła.

SASSEFRICA, s. f. Bot. salsafia, koziobrod ogrodowy czyli porolisci.

SASSEO, —SEA, ad. kamienny; podobny do kamienia.

SASSIFICARE, v. a. zamienić w kamień.

SASSIFRAGA, —GIA, s. f. Bot. łomikamień.

SASSO, s. m. kamień. Fare a sassi, bić się kamieniami. = skata, opoka. = *grób kamienny. Dalla vita al — è un breve passo, prov. krótkie jest przejście z życia do grobu.

SASSOLINETTO, —LINO, s. m. dim. kamyk, kamyzek.

SASSOSO, —SA, ad. kamienisty. [m. szatan.]

SATAN, SATANA, SATANASSO, s. SATANICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. szatański.

SATELLITE, s. m. drabant, trabant, poplecznik, przybochnik. = Astr. satelita, więźny planety.

SATELLIZIO, s. m. funkcja poplecznika. = zgraja popleczników.

SATIRA, s. f. satyra.

SATIRACCIA, s. f. —CIO, s. m. peg. brzydka satyra.

SATIREGGIARE, v. a. wyśmiać, wyszydzić, napisać satyrę na kogo.

SATIRESCAMENTE, SATIRICAMENTE, av. satyrycznie.

SATIRESCO, v. SATIRICO.

SATIRIASI, s. f. Med. chorobliwa erekcja członka męskiego.

SATIRICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. satyryczny, uszczypliwy. = s. m. poeta satyryczny.

SATIRIO, SATIRIONE, s. m. Bot. storczyk. [RE.]

SATIRIZZARE, v. SATIREGGIARE.

SATIRO, s. m. Satyr, bożek leśny kozionogi. = fig. dzikosz, prostak. = poeta satyryczny.

SATISDAZIONE, s. f. lat. kaucya, poręka, rekamnia.

SATISFARE, ec. v. SODDISFARE, ec. [zaspakajający.]

SATISFATTORIO, —RIA, ad. SATIVO, —VA, ad. siany, sadzony. Campo sativo, pole gotowe do zasiania.

SATOLLA, s. f. tyle pokarmu ile potrzeba żeby się nasycić. Darsene, prenderne, torre una —, najeść się do sytu. = Dare ad alcuno una —, dać komu jedzenia do sytu; wybić kogo co wlezie. E il veloce destrier sprona e disserra, per venirtene a dare una —, *Lib. Son.*

SATOLLAMENTO, s. m. nasycenie, sytość. = przesylenie żółdka.

SATOLLANZA, s. f. † sytość.

SATOLLARE, v. a. nasycić. = v. r. nasycić się.

SATOLLO, —LA, ad. syty, nasycony, syty. Il satollo non crede al digiuno, prov. syty nie wierzy głodnemu. = fig. syt czego, mający czego do woli, znużony przez powtarzanie do uprzykrzenia. Quando egli fu satollo di piagnere. *Vit. Plut.*

SATURARE, v. a. Chim. nasycić.

SATURAZIONE, s. f. Chim. nasycenie, zobojętnienie.

SATUREIA, s. f. Bot. cząber.

SATURITA, v. SAZIETA.

SATURNALE, —LIZIO, —ZIA, ad. saturnowy, na cześć Saturna.

SATURNINO, —NA, ad. saturnowy. = ponury, posepny, tetryczny.

SATURNITÀ, s. f. ponurość, posepność, tetryczność.

SATURNO, s. m. Astr. Saturn, jeden z większych planet, 199 milionów mil geogr. odległy od słońca, a zatem blisko dwa razy dalszy od słońca niżeli Jowisz, a dziewięć przeszło razy niż ziemia, 1030 razy większy od ziemi, mający siedm satelitów i obracający się znie-

mi około słońca w przeciągu lat 29 i 4 miesięcy, a około swojej osi w przeciągu 10 godzin 30 minut. — *Chim. ocean ołowiu.*

SATURO, —RA, ad. lat. *syty*. Che qual saturo angel che non si cali ove il cibo mostrando altri l'invita, *Tass. Ger.*

SAURO, ad. m. *kasztanowaty* (o koniu). — *chiaro, jasno kasztanowaty.*

SAVERE, v. *SAPERE.*

SAVIA, av. *†teraz, zaraz*. Se posso sapere chi busa a questo modo, io lo farò — bussare per altro verso, *Fr. Sacch.*

SAVIAMENTE, av. *mądrze*. SAVIEZZA, s. f. *mądrość*. = *roztropność, ostrożność.*

SAVINA, v. *SABINA.*

SAVIO, —VIA, ad. *mądry*. = *roztropny, ostrożny, przeczorny*. = *biegły, doświadczony*. Egli era il più sofficiente capitano, e savio di guerra, *G. Vill.* = *s. m. mędrzec, = uczoney*. = *jurysta, prawnik.*

SAVONEA, s. f. *Med. napój na kaszel.*

SAVORE, s. m. *smak*, v. *SAPORE*. = *potrawka z orzechów, chleba i kwaśnych winogron*. Ho io appreso quel che s'io rido, e savio a molti fa savor di forte agrume, *D. Par.* = *scherz, napa w oczach, kaprawość*. Un par d'occhiacci orlati di —, *L. Lipp. Malm.*

SAVOROSO, —SA, *SAVOREVOLE*, ad. *smaczny*. Lo secol primo... fè savoroso con fame le ghiande, *D. Purg.*

SAVORRA, s. f. *Mar. balast*. SAVORRARE, v. a. *nakład balastu w okręt.*

SAZIABILE, ad. m. f. *dający się nasycić*. Non —, *nienasycony*. [nasycenia.]

SAZIABILITÀ, s. f. *możliwość SAZIABILMENTE*, av. *do sytości, do sytu.*

SAZIAMENTO, s. m. *nasycenie, sytość*. = *unudzenie, uprzykrzenie z sytości pochodzące.*

SAZIARE, v. a. *nasycić żółdek lub zmysty*. Lasciami saziar gli occhi di questo tuo viso dolce, *Bocc.* = v. r. *nasycić się.*

SAZIETA, —TADÉ, —TATE, s. f. *sytość.*

SAZIEVOLE, ad. m. f. *sytny*. Non —, *nienasycony*. = *fig. przykry, nudny, nieznośny, uprzykrzony.*

SAZIEVOLEZZA, s. f. *sytność*. = *fig. sytość, uprzykrzenie, unudzenie.*

SAZIEVOLMENTE, av. *do sytości, do uprzykrzenia.*

SAZIO, —ZIA, ad. *syty, syty, nasycony*. = *zadowolony, za-*

spokojony. Ed egli a me : avanti che la proda ti si lasci veder, tu sara' sazio, *D. Inf.*

SBACCANEGGIARE, v. n. *szumieć, hałasować.*

SBACCELLARE, v. a. *łuskać.*

SBACCHIARE, v. a. *objąć owoc żerdzią*. = *potłuc, rozłtuc*. In quanto a me, vorrei per gratitudine sbacchiarli il capo sopra d'un'incudine, *Fort. Ricc.*

SBADACCHIARE, v. n. *ziewać rozdziawivszy gębę.*

SBADATAGGINE, s. f. *nieuwaga, roztargnienie.*

SBADATAMENTE, av. *nieuważnie, niebacznie.*

SBADATELLO, —LA, ad. *nieco roztargniony.*

SBADATO, —TA, ad. *nieuważny, niebaczny, roztargniony.*

SBADIGLIACCIARE, v. n. *ciągle ziewać.*

SBADIGLIAMENTO, SBADIGLIO, s. m. *ziewanie.*

SBADIGLIARE, v. n. *ziewać.*

SBADIRE, v. a. *ir. odmitować.*

SBAGLIARE, v. n. *mylić się, omylić się, pomylić się.*

SBAGLIO, SBAGLIAMENTO, †s. m. *myłka, omyłka, błąd.*

SBAIRE, v. n. *ir. blakować.*

SBALDANZIRE, v. a. *ir. odjąć śmiałość*. = v. n. *stracić śmiałość.*

SBALDEGGIARE, v. n. *ośmielić się.*

SBALDORE, s. m. *śmiałość.*

SBALESTRAMENTO, s. m. *obalenie, wywroćenie.*

SBALESTRARE, v. a. *spudłować z łuku*. = *strzelać, rzucić pociski*. — *qua e là gli sguardi, fig. strzelać oczyma*. = *fig. łąć, strzelać bez prochu; bredzić, gadać od rzeczy.*

SBALESTRATAMENTE, av. *nierozważnie, bez zastanowienia.*

SBALESTRATO, —TA, p. ad. v. *SBALESTRARE*. = *Monarchi che sbalestrati dalla fortuna al trono, Salvini. Disc. monarchowie losem wyniesieni na tron. Sba-lestrato dalla fortuna, skotatany losem*. = *Occhi sbalestrati, oczy obłąkane*. = *roztrzępany, nierozważny.*

SBALLARE, v. a. *rozpakować*. = *pop. rozgadać się, pleść niestworzone rzeczy, łąć*. Così sballando simil ciance e fole si tira dietro un nugol di persone, *L. Lipp. Malm.*

SBALORDIMENTO, s. m. *odurzenie, oszłomienie.*

SBALORDIRE, v. a. *ir. odurzyć, oszłomić*. = v. n. *stracić przytomność, zmieszać się, ośłupieć.*

SBALORDITO, —TA, p. ad. *odurzony, oglupiały, oszłomiony.*

SBALZARE, v. a. *strącić, zrzucić; cisnąć, wyrzucić w górę, podrzucić*. = v. DAR LO SBALZO. = *zeskokczyć*. — *in piedi, zeskokczyć na nogi, na ziemię.*

SBALZO, s. m. *strącenie, obalenie*. = *skok, podskok*. Dar lo —, *wysadzić zkąd, wyrzucić, wypędzić, wykurzyć, wyrugować.*

SBANDARE, v. a. *rozproszyc, rozpedzić*. = *Mil. odkomenderować*. Faceva altrettante fronti quante schiere sbandavano i nemici, *Davil. Stor.* = v. n. e. r. *rozproszyc się, rozejść się*. Nè Cesare combattè gli assediati, perchè al grido del suo venire sbandarono, *Dav. Tac. Ann.*

SBANDATAMENTE, av. *w rozsy-pce, w nieładzie.*

SBANDEGGIAMENTO, SBANDIMENTO, s. m. *SBANDIGIONE*, s. f. *wywolanie z kraju.*

SBANDIRE, SBANDEGGIARE, v. a. *wywołać z kraju*. = *Sbandire l'ozio, ec. odpędzić od siebie próżnowanie, i t. d.* = *przywołać z wygnania.*

SBANDITA, s. f. *wolne polowanie*. [lic.]

SBANDITO, s. m. *wywolań-bando*, s. m. *rozpuszczenie wojska.*

SBARAGLIARE, v. a. *rozpedzić, rozproszyc pobivszy na głowę*. = v. r. *rozproszyc się.*

SBARAGLINO, s. m. *gra w tryktraku.*

SBARAGLIO, s. m. *rozproszenie, rozsyпка*. Volgersi in —, *pójść w rozsypkę*. Mettere, mandare a —, *narazić na widoczną zgubę*. = *gra podobna do tryktraka.*

SBARATTA, s. f. *porażka, rozsyпка, nieład, zamieszanie.*

SBARATTARE, v. a. *porazić, rozgromić, rozproszyc.*

SBARAZZARE, v. a. *uprzętnąć.*

SBARBARE, v. a. *wyrwać z korzeniem, wykorzenić*. = *Fig. oderwać, wyrwać*. = *wydrzeć gwałtem*. = *obalić, wywrócić*. = *otrzymać podstępem, dopięć, dokazać.*

SBARBATO, s. m. —TELLO, s. m. *dim. młokos, chłystek.*

SBARBAZZARE, v. a. *zrywać konia*. — *fig. łąjąc, złąjąc, sfukać, zburzczyć, wy-buzować.*

SBARBAZZATA, s. f. *zrywanie konia*. = *Dare o fare una —, fig. v. SBARBAZZARE*. *Datemi autorità ch'io gliene possa dare una — a mio modo, Cell.*

SBARBAZZATO, av. *zuchwa-
le*. I Greci potevan parlar non
pur libero, ma —, *Dav. Tac. Ann.*

SBARBICARE, v. a. *wyrwać
z korzeniem, wykorzenieć*. =
fig. *wylepić, wygubić*. Che vi
sbarbichi Apollo e che vi sfronzi-
ti questa brutta fazione, *Fir. As.*
SBARCARE, v. a. *wysadzić
na ląd*. = v. n. *wylądować*.
= *przybyć*.

SBARCATOIO, s. m. *miejsce
do wylądowania*.

SBARCO, s. m. *wylądowanie*.
SBARDELLARE, v. n. *uje-
żdżać źrebce*. = fig. *przewra-
cać, przetrząsać*. = *rozgłosić*.

SBARDELLATAMENTE, av.
bass. *niezmiernie, strasznie*.

SBARDELLATO, —TA, p. ad.
v. SBARDELLARE. = bass. *nie-
zmierny, straszny, ogromny*.
Allora il governatore mi disse e fe-
ce molte sbardellate braverie,
Cell. Voglia sbardellata, *nie-
zmierna ochota*. E gli messe
una voglia — di far battaglia, *L.
Lipp. Malm.*

SBARRA, s. f. *rogatka, ba-
riera*. = fig. *tama, przeszkoda*.
= *knebel*. = *Sbarra d'un
carro, luźnia*.

SBARRARE, v. a. *zaprzeć,
zatarasować*. — la strada, *za-
grodzić drogę*. Vede d'abisso
le potenze impure sbarrargli il
passo, *Mont.* Attendea a — e
fortificare le bocche delle vie,
Guic. Stor. = *otwrczyć*. — gli
occhi, *wytrzeszczyć oczy*. =
rozdziawić. Sbarrava le mascel-
le, e digrignando mostrava i
denti, *Car. En.* = v. r. *Sbarrar-
si nelle braccia, sbarrar le bracia*,
*rozłożyć, rozczepierzyć
ramiona*.

SBARRATO, —TA, p. ad. v.
SBARRARE. = *rozbity, rozgro-
miczny, rozproszony*.

SBARRO, v. SBARRA.

SBASOFFIARE, v. n. bass.
źreć. Che vuol ch'ognor si trin-
chi e si sbasoffi, *L. Lipp. Malm.*

SBASSARE, v. a. *zniżyć*. =
poniżyć, upodlić. Nè le persua-
sioni di Filippo gl'indussero mai
ad essergli amici senza sbassarlo,
Mach. Princ.

SBASTARE, v. a. *zdjąć siódło
z osła*.

SBATACCHIARE, v. a. *zgru-
chotać*. Chiappole per le code,
le sbatocchio per quegli scogli,
e sbatacchiate scortico, *Buon.
Fier.* = fig. *drepczyć, dokuczać*. =
Sbatacchiare un campanel-
lo, *dzwonić*. Un fratacchion
che stia a sbatacchiare un cam-
panel di bronzo, *Menz. Sat.*

SBATTAGLIARE, v. n. *dzwo-
nić*. Quelle (le campane) si sa-
ch'ogni po' po' di festa durano a
sbattagliare tre settimane, *Sacch.
Rim.*

SBATTERE, v. a. *bić, kola-
tać, stukać, gruchotać*. Il na-
viglio sbattuto tra gli scogli per
la forza dei venti, *okręt skota-
tany o skaty siłą wiatrów*. —
uova, *bić jaja na pianę*. = *ru-
szać, trząść, potrząsać*. — il
dente, *kłapać zębami, ruszać
szczęką*. = *odbić, odtrącić*.
Altri (dardi) furon da Venere
sbattuti, *Car. En.* = *odtrącić
od sumy*. = *zbijać zarzuty,
dowody; ując od tego co kto
w mowie przesadził*. = fig.
zmarłoić, zasmucić. = v. r.
*rzucac się, przewracać się,
szamotać się*. = fig. *gryźć się,
trąpić się, drepczyć się*.

SBATTEZZARE, v. a. od-
chrzczyć, *przymusić do zrze-
czenia się chrztu*. E sbattezzar
vuol tutti i battezzati, *L. Pulc.
Morg.* = v. n. *wyrzec się chrztu,
zburzmanić się*. = v. r. *prze-
chrzczyć się, odmienić nazwisko*.

SBATTIMENTO, s. m. *wstrzą-
śnienie, wzruszenie*. = *Pitt.
rzut cienia*.

SBATTITO, s. m. v. SBATTI-
MENTO. = fig. *pomieszenie, nie-
spokojność, wzruszenie*.

SBATTUTO, —TA, p. ad. v.
SBATTERE. = *Occhi sbattuti, fig.
oczy podbite, omdlałe*. La difo-
rme pallidezza degli occhi sbat-
tuti, le ginocchia stracche, ec.
febbrosa la mostravano in ogni
effetto, *Fir. As.* = *pomieszany,
zatrwożony, przerażony, za-
straszony*. = *Nave sbattuta,
okręt burzą skolatany*.

SBAVAGLIARE, v. a. *zdjąć
maskę lub kapuzę*. [nie.]

SBAVAMENTO, s. m. *ślinie-*
SBAVATURA, s. f. *ślina, pia-
na tocząca się z pyska*. = *śląd
zostawiony przez ślimaka*. =
*puch na orzechu jedwabnym
z którego się robi gruby jed-
wab*. Fece il suo bozzolo tutto
di seta bianca, con molta — di
seta all' interno del bozzolo,
Red. Ins.

SBAVIGLIARE, ec. v. SBADI-
GLIARE, ec.

SBEFFAMENTO, SBEFFEGGIA-
MENTO, s. m. *drwinki, szyder-
stwo*.

SBEFFARE, SBEFFEGGIARE, v.
a. *drwić, szydzić*.

SBEFFEGGIATORE, s. m.
drwinkarz, szyderca.

SBELLICARE, v. n. e. r. *roz-
wiązać się, urwać się, (o pę-
pku)*. Sbellicarsi dalle risa, *pop-
pkać ze śmiechu*.

SBENDARE, v. a. *zdjąć ob-
wiązkę, bandaż*. = v. r. *roz-
wiązać się*.

SBERCIA, s. m. *fryc, nowi-
cyusz*. Poi saravi uno —, che
tenere non saprà in man la me-
stola, *Fag. Rim.*

SBERICARE, v. n. *spudłować*.
SBERLEFFARE, v. a. *ciąć,
platać, rozkierzować, zro-
bić szramę na twarzy*. = v. n.
przederżniać.

SBERLEFFE, —FO, s. m.
szrama, kresa. = *przeder-
żnianie*. Dietro gli fa sberleffi a
bocca piena, *Coppet. Rim. burl.*
SBERLINGACCIARE, v. n.
zapustować.

SBERNIA, s. f. † *salopa*. Chi
è l' giudeo che t' ha dato a pigio-
ne codesta —? *Buon. Fier.*

SBERRETTARE, v. n. e. r. *u-
chylić czapkę, czapkować*. Al
quale i' fo l' inchino e mi sber-
retto, *Alleg.*

SBERRETTATA, s. f. *czapko-
wanie*. [drwić.]

SBERTARE, v. a. *szydzić*,
SBEVAZZAMENTO, s. m. *upi-
janie się*.

SBEVAZZARE, v. n. *upijać
się, napijać się, tykać*.

SBEVERE, v. a. ir. *żłopać,
chłać, zalewać się trunkiem*.
SBEZZICARE, v. a. *dziobać,
kluć dziobem*.

SBIADATO, —TA, SBIADATEL-
LO, —LA, ad. *płowy, bład*.
Queste (farfalle), erano di color
capellino sbiadato, *Red. Ins.*

SBIANCARE, v. n. *zbieleć,
zblakować*.

SBIECAMENTE, av. *ukośnie,
skielzem*.

SBIECARE, v. n. *iść z ukosa,
pójsć skielzem*. = *patrzyć ze-
zem*.

SBIECO, —CA, pl. —CHI, —
CHE, ad. *krzywy, ukośny, sko-
śny*. A sbieco, in sbieco, av. *krzy-
wo, ukośnie, z ukosa, skielzem*.
Guardare a sbieco, *zezem pa-
trzeć, krzywym okiem poglą-
dać*.

SBIETOLARE, v. n. bass. *pla-
kać, rozczulić się*.

SBIETTARE, v. a. *wyjąć klin*.
= v. n. *zwingać chorągiewkę,
wymieść się cichaczem, dra-
pnąć, zemknąć*. Sprona il caval-
lo... e sbietta, *L. Lipp. Malm.*

SBIGOTTIMENTO, s. m. *prze-
strach, trwoga, przerażenie,
struchlałość*.

SBIGOTTIRE, v. a. ir. *prze-
straszyc, zatrwożyć, przera-
zić*. = v. n. e. r. *przestraszyć
się, zatrwożyć się, przerazić
się, struchleć*.

SBIGOTTITAMENTE, av.
drząc ze strachu.

SBIGOTTITUCCIO, —CIA, ad. *niesco przelękniony*. A madonna... pareva già essere nelle mani di Malebranchè, e stava mezza sbigottituccia, *Lasc. Nov.*

SBILANCIMENTO, s. m. *stracenie równowagi, naruszenie równowagi*.

SBILANCIARE, v. a. *przechylić wagę, naruszyć równowagę*.

SBILENCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *krzywy, koślawy*.

SBIRBATO, —TA, ad. *wywieziony w pole, oszukany*.

SBIRBONARE, v. *SBIRBONEGGIARE*.

SBIRCIARE, v. a. e n. *przyglądać się przymrużony oczy (o osobach krótkiego wzroku)*. Sbircia di qua di là per le cittadi, nè altre guerre... discernere che battaglie di giuoco a carte, e a dadi, *L. Lipp. Malm.*

SBIRCIO, —CIA, ad. *mający krótki wzrok*. = *zezowaty*.

SBIRRAGLIA, **SBIRRERIA**, s. f. *zgraja zbirów*.

SBIRRO, s. m. *zbir, siepacz*.

SBISACCIARE, v. a. *wyjść z sakwy*.

SBIZZARRIRE, v. *SCAPRICCIRE*.

SBOCCAMENTO, s. m. *wylew, rozlew*. = *wyjście z wozu i t. p. na otwarte pole*. = *ujście rzeki*. = *zatkanie się jednej ulicy z drugą*.

SBOCCARE, v. n. *uchodzić, wpadać (orzekach)*. = *wylać, rozlać (orzekach)*. L' Arno sbocò al fosso arnonico, *G. Vill.* = *wyjść z wozu lub z lasu na otwarte pole, z ulicy na plac*. Vol-tate a man manca, sboccate poi a man destra, *Ambr. Furt.* = *fig. blazgonić*. = v. a. *Sboccare i vasi, nadlać, ulać cokolwiek płynu z naczynia*. = *utłuc szyjkę butelki*. = *Sboccar la trincea*, *Mil.* *zrobić wyłom w szanec*. Essendosi battuto quasi tutto il giorno, fece sboccar la trincea, *Guicc. Stor.*

SBOCCATAMENTE, av. *Parlare*, —, *blazgonić*.

SBOCCATO, —TA, p. ad. v. *SBOCCARE*. = *twardy w pysku (o koniu)*. = *fig. plugawomówny*.

SBOCCATURA, s. f. *ujście rzeki*. = *napoczek butelki*. Essere alla quarta —, *napocząć czwartą butelkę*.

SBOCCIARE, v. n. *rozkwitnąć, rozwinąć się (o pączku)*.

SBOCCO, s. m. *ujście rzeki*.

= *Mil. punkt przez który się wychodzi na przestrzeń, z którego wojsko robi wycieczkę lub wkracza w kraj nieprzyjacielski*. Andassero all' assalto di San Gregorio, perchè quello era il

principale — degli Austriaci alla campagna, *Bott. Stor.*

SBOCCONCELLARE, v. n. *przekąsić przed jedzeniem*.

SBOGLIENTARE, v. a. *fig. burzyć, wicherzyć*. = *burzyć (o żołdaku)*. = v. r. *wręczyć ze złości*.

SBOZZONARE, v. a. *druzgotać mury taranem*. = *strzelać z łuku, puszczać strzały, zranić strzałą*. Cupido Amor, che tanti ha sbolzonato, berzaglio qui si giace della morte, *L. Lipp. Malm.* = *zetrzeć stępel monety*.

SBOBARDARE, v. a. *bombardować*. = *fig. pierdzić*.

SBOMBETTARE, v. a. *wychylać kielichy, spełniać puahy, wytrząsać kufle*.

SBO NTADIATO, —TA, ad. † *nie już nie wart, na nic już niezdatny*.

SBO NZOLARE, v. n. *zwisnąć, obwisnąć*. = *dostać kily*. = *najeść się po same dziurki*. = *zawałić się (o murze)*. = v. a. *nabawić kogo kily, przyprawić o kile*. Ed egli artatamente lasciòtegli cadere addosso, fu quasi per isbolzonarlo, *Lasc. Nov.*

SBO RCHIARE, v. a. *zdjąć, odciąć guzy, galki z czego*.

SBO RDELLAMENTO, s. m. *rozpuszczenie, rozwiązłość*.

SBO RDELLARE, v. n. *chodzić do domów nierządu*. = *hala-sować, harmiderować*.

SBO RRARE, v. a. e n. *wykręcić flejtuch*. = *wygadać się ze wszystkiego, wypiewać wszystko*.

SBO RSARE, v. a. e n. *wypłacić, zapłacić*.

SBO RSO, **SBO RSAMENTO**, s. m. *SBO RSATURA*, s. f. *wypłata, zapłata*.

SBO TTONARE, v. a. *rozpiąć guziki*. = v. n. *fig. drwić, szydzić*.

SBO TTONEGGIARE, v. a. e n. *przyjąć komu łatkę*.

SBO ZZACCHIRE, v. n. *ir. wschodzić, przyjmować się, krzewić się (o roślinach)*. = *rosnąć (o zwierzętach)*.

SBO ZZIMARE, v. a. *odkrochmalic, wymyć z krochmalu, ze szlichty tkackiej*.

SBO ZZO, v. *ABBOZZO*.

SBO ZZOLARE, v. a. e n. *odebrać miarkę za miewo*. = *po-zdejmować z gałęzi orzechy jedwabne*. = *fig. ogadywać kogo*.

SBRACARE, v. n. e r. *spuścić spodnie*. = *fig. silić się, usiłować*. Che nel dir mal d' ognun si sbraca e sfoggia, *Alleg.*

SBRACATAMENTE, av. *nie troszczyć się, nie dbać o nic*. Federigo sta bene e si gode della vita —, *Car. Lett.*

SBRACATO, —TA, p. ad. bez

portek. = *fig. bogaty, wspaniały, kosztowny*. = *ogromny, niezmierny*. = *Vita sbracata, życie wolne od troski*.

SBRACCIARE, v. a. *zdjąć z ramienia*. = v. r. *zatoczyć rękawy*. E sbracciatiasi infin sopra al gomito, si sciolse una certa fascia, *Fir. As.* = *fig. pop. brać się na wszystkie sposoby, usiłować czego dokazać, rozbi-jać się o co, czynić zabiegi*. A fabbricare elogj ognun si sbraccia, *Salv. Ros. Sat.*

SBRACIA, s. m. *chelpliwiec, samochwał*.

SBRACIARE, v. a. *rozgarnąć żar*. = *Fig. hojnie szafować*. = a *uscita, roztrwoić, zmarnować*. = *chelścić się*.

SBRACIATA, s. f. *rozgarnienie żaru*. = *fig. chelpliwieść, samochwałstwo*.

SBRACIO, v. *SBRACIATA*.

SBRACULATO, —TA, ad. *bez portek*.

SBRAMARE, v. a. *zaspokoić żądze, zadowolić, nasycić*. E per — tua voglia iniqua e fella io vo' morir, *Ar. Or. Fur.* = v. r. *spędzić ochotę, zaspokoić się*.

SBRANARE, v. a. *rozodrzać, rozłatać*. E molto men male esser dagli uomini straziata, che sbranata per li boschi dalle fiere, *Bocc.* = *oderwać, odedrzeć*.

SBRANATORE, s. m. *rozdzieracz*.

SBRANCAMENTO, s. m. *odłączenie od trzody*.

SBRANCARE, v. a. *odłączyć, oddzielić od trzody*. = *Sbrancare una congiura*, *fig. rozproszyc spiskowych*. E sbrancò la congiura in sul cominciare, *Dav. Tac. Ann.* = *obciąć gałęzie*. = v. n. e r. *odłączyć się od trzody*. = *rozpierzchnąć się*. Gli alabardieri sbrancarono, *Dav. Tac. Stor.*

SBRANCATI, s. m. pl. *Mil. żołnierze samopas walęsający się opodal od armii*. Vigilantissimi... nell' arrestar i messi, nell' opprimere gli sbrancati, *Bott. Stor.*

SBRANDELLARE, v. a. *odciąć kawalek, odedrzeć szmatę*. = v. n. e r. *rozłecić się w kawalki*. = *fig. brać się na wszystkie sposoby, dokładać wszelkiego usiłowania*.

SBRANO, s. m. *rozdarcie*.

SBRATTARE, v. a. *wypróżnić, wyprzątnąć*. = *fig. uprzętnąć przeszkody, uwolnić*. = *Sbrattare il paese*, *wynieść się, zabrać manatki i drapnąć*. Dice ch' ormai sbrattar vuol la campagna, *L. Lipp. Malm.* = v. r. *odczepić się, uwolnić się*.

SBRAVAZIONE, s. m. *funak, zawadyak.*

SBRICCONEGGIARE, v. n. *hultaić się, tajdaczyć się, lotrować.*

SBRICIO, —CIA, ad. bass. *nędzny, lichy, mizerny, podły.*
SBRICCIOLARE, v. a. *tluc, potluc, utluc, roztluc, rozetrzeć. = kruszyć chleb. = fig. uprawić w młodości, zawrócić głowę, odurzyć. Credeva il mio fantoccio con un guardo di sbricciar tutto il femmineo sesso, L. Lipp. Malm.*

SBRIGAMENTO, s. m. *pospiech, skwapliwość.*

SBRIGARE, v. a. *przyspieszać, naglić. — ogni cosa, utawić wszystko. = v. r. spieszyć się, kwapić się. = Sbrigarsi da uno, odczepić się, odkaraskać się od kogo.*

SBRIGATAMENTE, av. *prędko, spieszenie.*

SBRIGATIVO, —VA, ad. *prędki, spieszny.*

SBRIGATO, —TA, p. ad. v. SBRIGARE. = *La più sbrigata via, najkrótsza droga. = Ell' è sbrigata, już po wszystkim, wszystko przepadło. Ma a cui Dio vuol male, ell' è sbrigata, G. Vill. kto nie ma łaski u Boga ten przepadł na zawiesz.*

SBRIGLIARE, v. a. *rozkiełznać, wyuzdać. = v. sciogliere.*

SBRIGLIATA, s. f. *zrywianie konia upełczką. = fig. ztąjanie, zbuzowanie.*

SBRIGLIATO, —TA, p. ad. v. SBRIGLIARE. = *Fig. rozkiełznany, wyuzdany. = ogromny, niezmierny, niepomahowany, gwałtowny.* [TA.]

SBRIGLIATURA, v. SBRIGLIASBRIZZARE, v. a. *potamać na drobne kawatki. = z lekka opryskać, v. sprizzare.*

SBRIOBIARE, v. SMACCARE. SBRIOCCARE, v. a. *ogryzać liście. = fig. gadać co ślina do gęby przynieście.*

SBRIOCCO, v. SPROCCO.

SBRIOGLIARE, v. a. *rozplątać. = v. r. wyplątać się, uwołnić się.* [czować.]

SBRONCONARE, v. a. *kar-SBRUCARE, v. a. osmykać liście z gałęzi. = fig. oberwać, urwać. Dettegli un pugno e sbrucogli l' orecchio, L. Pulc. Morg.*

SBRUFFARE, v. a. *pryskać, prysnąć. = paraskać (o koniach). Con due corsier che... vampa e fuoco sbruffavan per le nari, Car. En.*

SBRUFFO, s. m. *pryskanie, prysnienie. = odbijanie się trunków. Sbruffi fetenti scariando e ruttii, L. Lipp. Malm.*

SBRUTTARE, v. a. *oczyszczyć, ochłodzić, obmyć. = v. r. oczyszczyć się.*

SBUCCARE, v. n. *wyłężeć z dziury. Ecco di non so donde un lupo sbuca, Tass. Am. = wyłężeć z łóżka. Ma non fa sì, che la sorella sbuchi, L. Lipp. Malm. = v. a. wyjąć, wydobywać z jamy (zakopane zboże). = Sbuccare la volpe dalla tana, wypędzić lisa z jamy. = wyciągnąć z dziury. Ognun con carità lo sbuchi fuore, L. Pulc. Morg.*

SBUCCIARE, SBUCCIARE, v. a. *łuskać, obłupać, zdjąć skórę, łupinę. = v. n. łuskać się, łuszczyć się. = obleźć, wypadnąć (o włosach).*

SBUCCIATO, —TA, p. ad. v. SBUCCIARE. = *oblazły. Enel guarrire restò tutto sbucciato e mondo, e non gli rimase addosso nè un capello, nè un pelo, Lasc. Nov. SBUDELLAMENTO, s. m. wy-patroszenie.* [trościć.]

SBUDELLARE, v. a. *wypa-SBUFFARE, v. n. paraskać (o koniach). = sapać z gniewu, fukać. Di sdegno acceso soffiando e sbuffando, Bern. Or. Così Marte, che vede l' armi a un chiodo tutt' appiccate malamente sbuffa, L. Lipp. Malm. = mówić z gniewem. Fatto cuore, rientra in senato, e trova rinforzate l' accuse, i Padri —, Dav. Tac. Ann. = v. a. wywierać gniew. Pel campo se ne gia sbuffando orrori, Tasson. Secch.*

SBUFFO, s. m. *parsk.*
SBUGIARDARE, v. a. *przeko-nąć o kłamstwie.*

SBULETTARE, v. n. *pękać i opadać (o tynku).*

SBUSARE, v. a. *ograć kogo.*
SCABIA, s. f. *krosia, świerzob, parch.*

SCABBIARE, v. a. *wyleczyć z krosty. = fig. wyglądzić, wyrównać.* [rzbnica, dryakiew.]

SCABBIOSA, s. f. *Bot. świe-SCABBIOSO, —SA, ad. krostawy, parszywy. = v. SCABRO.*

SCABINO, s. m. *ławnik.*

SCABRO, —BRA, ad. *szorstki, chropowaty.*

SCABROSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *szorstkość, chropowatość.*

SCABROSO, —SA, ad. *szorstki, chropowaty. La superficie di questo nostro globo non è tutta scabrosa ed aspra, Gal. Dial. = fig. trudny, niebezpieczny.*

SCACAZZAMENTO, SCACAZZIO, s. m. *sraczka.*

SCACAZZARE, v. a. e r. *mieć sraczkę. = fig. przeszastać, wyszeptać się z grosza.*

SCACCATO, —TA, ad. *w szachownicę, w kratki.*

SCACCHI, s. m. pl. *szachy. Giuocare a —, grać w szachy. A —, av. w szachownicy, w kratki.*

SCACCHIARE, v. n. bass. u-SCACCHIERE, —RO, s. m. *szachownica. = cien rzucony od kraty w więzieniu. A —, av. w szachownicy.*

SCACCIAMENTO, s. m. SCACCIAGIONE, s. f. *wypędzenie, wygnanie.*

SCACCIAMOSCHE, s. f. *oganiaczka od much.*

SCACCIARE, v. a. *wypędzić, wyгнаć; odpędzić, odeгнаć. Scacciando dell' oscuro e grave corè colla fronte serena i pensier tristi, Petr.*

SCACCIATA, s. f. *wypędzenie, wygnanie. Dare una —, wypędzić; fig. przebieść, przejrzyć powierzchnownie, rzucić na co okiem; zrobić co byle zbyć.*

SCACCIATORE, s. m. *wypędzający, wygnający.*

SCACCO, pl. —CHI, s. m. *kratka na szachownicy. A scacchi, w kratki, w kostki. = szach. — matto, szach mat. = Avere, ricevere, dare scacco, scaccomatto, fig. odebrać, zadać cios. = Vedere il sole a scacchi, fig. siedzieć w więzieniu. Operando in maniera ch' egli insacchi in luogo ove si vede il sole a scacchi, L. Lipp. Malm.*

SCACIATO, —TA, ad. *Rimannere —, odejść z nosem, zostać zawieszonym w swych nadziejach.*

SCADENTE, ad. m. f. *upadający. = nadchodzący, zbliżający się (o terminie).*

SCADENZA, s. f. *podupadanie. = termin wyplaty.*

SCADERE, v. n. tr. *podupa-dać, chylić się do upadku. = przypaść, zdarzyć się, przytrafić się. = spaść, przypaść na kogo, dostać się komu w spadku.*

Di tutto ciò, che a lui per eredità scaduto era, il fece signore, Bocc. = *nie być ważnym. Questa moneta scade, ten pieniądz nie ważny. = upłynąć, przeminąć. = wychodzić, przypadać (o terminie).*

SCADIMENTO, s. m. *podupadanie, upadek.*

SCADUTO, —TA, p. ad. v. SCADERE.

SCAFFALE, s. m. *szafa otwarta z półkami na książki.*

SCAGIONARE, v. a. *usprawić, dliwić, uniewinnić.*

SCAGLIA, s. f. *łuska, v. squama. = odłupek, odłam marmuru, kamienia. = proca. Archi e balestro quello, e quello ha sca-*

glie, *Buon. Fier.* = Scaglia de' metalli, *zedra*.

SCAGLIAMENTO, s. m. *ciskanie, rzucanie, miotanie*.

SCAGLIARE, v. a. *ciskać, rzucać, miotać*. — sassi, *ciskać kamienie*. — un colpo, *ugodzić, uderzyć*. = Scagliar una nave, *spuścić w wodę statek osiadły na mieliznie*. = Scagliar via, *odrzucić, rzucić*. = *sprawiwać rybę*. = fig. *chelić się, łącać*. = Scagliar le parole al vento, *gadać co ślina do ust przyniesie*. = v. r. *rzucać się, miotać się*. Scagliarsi addosso ad alcuno, *rzucić się obcas na kogo*. Orlando allora se gli scagliava addosso, *L. Pulc. Morg.*

SCAGLIATORE, s. m. *pronik*. Silla stava dalla man destra colla cavalleria, Aulo Manilio dalla sinistra con gli scagliatori, *Caran. Sallust.*

SCAGLIONE, s. m. *schod, schodek, stopień schodów*. = fig. *szezebel*. = *Mil. szewron, gaton na ramieniu*. = *Arald. krokiew w tarczy herbowej*. = *kiel koński*.

SCAGLIOSO, —SA, ad. *tuskowaty, łuszczyasty*. = *ułożony w łuske*.

SCAGLIUOLA, s. f. —LO, s. m. dim. *łuszczka*. = *Min. kamień szklisty*. = *Bot. mysi ber, kanarkowa trawa*.

SCAGNARDO, —DA, ad. *brzydki, szpetny, szkaradny*.

SCALA, s. f. *schody*. — portatile o a piuoli, *drabina*. — a chiocciola, *schody kręcone*. — di corde, *drabina ze sznurów*. = *Mat. e Geogr. skala, podziałka*. *Mus. skala, następstwo tonów w muzyce*. = fig. *szezebel, stopień*. = *miasto portowe na Wschodzie*. Fare —, *zawinąć do portu*; fig. *prowadzić stopniami, uślać drogę do czego*.

SCALABRONE, s. m. *Entom. szerszeń*.

SCALACCIA, s. f. *peg. zła schody, zła drabina*.

SCALAMENTO, s. m. *wdarcie się na mur po drabinie*.

SCALAPPIARE, v. n. prop. e fig. *wypłatać się z siateł*.

SCALARE, v. a. *wleźć po drabinie*.

SCALCAGNARE, v. a. *wydeptać pięty obuwia*.

SCALCARE, v. CALCARE.

SCALCHEGGIARE, SCALCIARE, v. n. *wierzczać*. = fig. *wierzczać przeciw czemu, opierać się, sprzeciwiać się*.

SCALCHERIA, s. f. *marszałkostwo dworu*.

SCALCINARE, v. a. *odderżec tynk muru*.

SCALCO, pl. —CHI, s. m. *marszałek dworu, krajezy*.

SCALDALETTO, s. m. *szkan-dela do wygrzewania pościeli*.

SCALDAMANE, s. m. *rodzaj gry dziecięcej*.

SCALDAMENTO, s. m. *grzanie, ogrzewanie*.

SCALDARE, v. a. *grzać, ogrzewać, rozgrzewać, przygrzewać*. — il letto, *wygrzewać łóżko*. = fig. *zagrzać, rozgrzać, zapalić*. = v. r. *grzać się*.

SCALDATOIO, s. m. *izba do grzania się w klasztorze*.

SCALDATORE, s. m. *grzejący, ogrzewający*. = *utrzymujący ogień pod machiną parową*.

SCALDAVIVANDE, s. m. *naczyntwo z żarem do ogrzewania potraw*.

SCALDEGGIARE, v. a. *zagrzać, podniecić*.

SCALEA, s. f. *schody przed kościołem lub inną budową*.

SCALELLA, s. f. *siedło na górze*.

SCALENO, ad. m. *Geom. różnobożny, Triangolo —, trójką różnobożny*.

SCALEO, s. m. † *drabina*.

SCALERA, s. f. † *schody*. Subito costui mi prese... e portommi in sul detto rialto delle scalere di San Pietro, *Cell. Vit.*

SCALETTA, s. f. dim. *schodki*. = *rodzaj płaskiego pilnika*.

SCALFIRE, v. a. ir. *zadraśnięć skórę*. Vitellio scalfittosi leggermente la vena mori d' angoscia, *Dav. Tac. An.*

SCALFITTO, s. m. SCALFITURA, s. f. *zadraśnięcie*.

SCALINA, s. f. dim. *schodki*.

SCALINATA, v. SCALEA.

SCALINO, s. m. *stopień, gradus*.

SCALMANARE, v. n. e. r. *zaziębić się po rozgrzaniu się*. Chi ama di durar fatica in questo mondo, e di scalmanarsi a vanvera, *corre rischio di perder la sanità, Red. Lett.*

SCALOGNO, s. m. *Bot. szalotka*. = *gatunek figi*.

SCALPELLETTO, s. m. dim. *dłotko*.

SCALPELLO, s. m. *dłoto snycerskie*. = *Chir. e Anat. skalpel, nóż do dyssekcji anatomicznych*.

SCALPICCIAMENTO, s. m. *tupanie*. = *zdeptanie, podeptanie; rozgniecenie nogami*.

SCALPICCIARE, v. a. *tupać*. = *zdeptać, podeptać*.

SCALPICCIO, s. m. *tentent, odgłos kroków*. = *stąpanie, tupanie*.

SCALPITAMENTO, s. m. *tupanie*. = *zdeptanie, podeptanie*.

SCALPITARE, v. a. *tupać*. = *zdeptać, podeptać*. = s. m. *zdeptanie, podeptanie*. La piantarella nata si vuol guardare dallo scarpitar delle bestie, *Pallad.*

SCALPORE, s. m. *żale, skargi*.

SCALPRO, v. SCARPELLO.

SCALTERIMENTO, ec. v. SCALTRIMENTO, ec.

SCALTREZZA, s. f. SCALTRIMENTO, s. m. *chytryść, przebiegłość*.

SCALTRIRE, v. a. ir. *okrzeszać, dodać sprytu, zrobić rozzagnionym*. = *nauczyć, oświecić, dać do poznania*. Il parer di quel re vo' che mi scaltri, *Ar. Orf. Fur.* = v. r. *stać się sprytnym*. = *Scaltrito in guerra, biegly w wojnie*.

SCALTRO, —TRA, ad. *chytry, przebiegly*.

SCALZACANE, SCALZAGATTÒ, s. m. *kapcan, galgan*.

SCALZAMENTO, s. m. *rozżucie*. = *wykopanie dżewa z korzeniem*.

SCALZARE, v. a. *rozżuć*. = *wykopać drzewo z korzeniem; fig. podkopać co*. = Non esser atto a — *chicchessia, fig. ani się umyć do kogo, być bardzo niższym od kogo*. = fig. *wyciągnąć na słowko, wybadac co od kogo*. = v. r. *rozżuć się*. = fig. *zostać mnichem*. Scalzasi Egidio, e scalzasi Silvestro, *D. Par.*

SCALZATOIO, s. m. *Chir. narzędzie do obnażania zęba z dziąsła przed wyrwaniem*.

SCALZATORE, s. m. *rozżuwający*. = fig. *umiejący zgrabnie wyciągnąć kogo na słowko, wybadac co z kogo*. Scalzator di negozi e di segreti, *Buon. Fier.*

SCALZATURA, s. f. *rozżucie*. = *jama pozostała po wykopaniu drzewa*.

SCALZO, —ZA, ad. *bosy*. Dal calzato allo scalzo le fortune migrar fur viste, *Mont. Andar* —, *chodzić bosy*; fig. *ostrożnie postępować*. O vacci scalzo, *Menz. Sat.* = fig. *nagi, оголоzony, bezbronny*. Rinaldo vide un bel colpo da fare, e che scoperta avea la mano e scalza, *L. Pulc. Morg.* = *bosak, charkak*.

SCAMARE, v. a. *wiać zboże*.

SCAMATARE, v. a. *trzepać wełnę, suknie*.

SCAMBIA, s. f. pop. *slonecznik, v. GIRASOLE*.

SCAMBIAMENTO, s. m. *zamiana, odmiana, przemiana*. — di pena, *zmienienie kary*.

SCAMBIARE, v. a. *odmienić*,

zamienić, pomieniać się na co. = Scambiar la pena, zamienić karę na inną. = Scambiare 'alcuno, nastąpić na czynie miejscu, zastąpić kogo.

SCAMBIETTARE, v. a. często odmieniać, facyendować. = podskakiwać, dawać susy.

SCAMBIETTO, s. m. częsta zamiana. = skok, podskok, sus w tańcu. Il Genovese fa scambietti, lanciandosi in alto più destro che se fusse stato una lontra, Fr. Sacch.

SCAMBIEVOLE, ad. m. f. obopólny, wzajemny.

SCAMBIEVOLEZZA, s. f. obopólność, wzajemność.

SCAMBIEVOLMENTE, av. obopólnie, wzajemnie.

SCAMBIO, s. m. zamiana, facyenda. = rzecz dana w zamianę. = Mil. zastępca wojskowy. = In iscambio, av. zamiast. Pigliare in iscambio, wziąć jedno za drugie, pomylić się.

SCAMERITA, s. f. kawał wierzowiny od uda.

SCAMICIATO, —TA, ad. bez koszuli. = w jednej koszuli.

SCAMOIARE, v. n. + drapnąć, zemknąć.

SCAMONEA, s. f. Bot. socznica, wilec laxujący (convolvulus scammonia). = skamoneum, guma z soku korzeni tej rośliny rosnącej w Syrii.

SCAMOSCIARE, v. a. skórę na zamśz wyprawiać.

SCAMOSCIATORE, s. m. zamśzownik.

SCAMPAFORCA, s. m. urwis, szubienicznik, wisielec.

SCAMPAMENTO, s. m. ocalenie się, wyratowanie się.

SCAMPANARE, v. n. dzwonić w wiele dzwonów.

SCAMPANATA, s. f. SCAMPANIO, s. m. dzwonienie w wiele dzwonów. [dzwonić.

SCAMPANELLARE, v. a. e. n. SCAMPARE, v. a. ocalić, uratować, ochronić, uchronić, uwołnić, wybawić. Se dalle proprie mani questo n' avven, or chi fia che ne scampi? Petr. La madre per iscampare vergogna alla figliuola, trovoe una bella damigella povera, G. Vill. = v. n. uniknąć, ocalać, ocalić się, uratować się. Perch'io viva, di mille un non scampa, Petr. Scamparla, wybiegać się od czego, uchronić się. = s. m. v. SCAMPAMENTO. [ca, wybawiciel.

SCAMPATORE, s. m. wybawca.

SCAMPO, s. m. ocalenie, ratunek, wybawienie, uchronienie się, uniknienie. = wybieg, wykret.

SCAMPOLETTO, —LINO, s. m. dim. skrawek, okrawek. = fig. resztką pozostala od czego. Quello scampoletto del die ch' era in mezzo tra la luce e le tenebre, Guid.

SCAMPOLO, s. m. skrawek, okrawek. = kawalek. Mantello di cento scampoli, piaszcz pozszywany z kawalków. = fig. reszta, ostatek.

SCAMUZZOLO, s. m. pop. odrobina, kawalek. Mettere insieme a —, składać po trochu, ciulać, uciulać.

SCANA, s. f. D. Inf. v. ZANNA.

SCANALARE, v. a. laskować, wyrzynać w rowki, w żłobki. = Scanalar una canna d' archibugio, drylować, wiercić łufę strzelby.

SCANALATURA, s. f. Arch. e Bot. rowek, żłobek, żłobkowanie, laskowanie.

SCANCELLAMENTO, s. m. zmazanie, wymazanie, przekreślenie, przekreślenie, wykreslenie. = zniszczenie, skasowanie.

SCANCELLARE, v. a. zmazać, wymazać, przemazać, przekreślić, wykreślić. = fig. wygluzować z pamięci, zatrzeć w pamięci.

SCANCELLATURA, —ZIONE, s. f. zmazanie, wymazanie.

SCANCELLO, s. m. szafa na papieru. [ny.

SCANCERIA, s. f. stół kuchenscanczia, s. f. półka, szafa na książki.

SCANCIO, v. SCHIANCIO.

SCANCIAGLIARE, v. a. Mar. mierzyć głębokość, gruntować. = fig. zgłębiać, dociekać.

SCANDAGLIO, s. m. Mar. ołowianka, sonda. Andare allo —, żeglować po niebezpiecznym morzu. = fig. zgłębianie, obliczanie. Far lo —, zgłębiać, roztrząsać.

SCANDALEZZARE, —LIZZARE, —LEGGIARE, v. a. zgorszyć. = v. r. zgorszyć się. = rozgniewać się. Acciocchè Cristo non si scandalezzi, L. Pulc. Morgo.

SCANDALIZZANTE, —LEZZANTE, ad. m. f. gorszący.

SCANDALIZZATORE, —LEZZATORE, s. m. gorszyciel.

SCANDALO, s. m. zgorszenie. Dar —, dawać zgorszenie. Prendere —, zgorszyć się. = swada, przeszkoda. = niesława, hanba. Avere un grande — tolto via, Bocc. = niezgoda, niesnaska, rozterka. Seminatore di — e di scisma, D. Inf.

SCANDALOSAMENTE, av. ze zgorszeniem.

SCANDALOSO, —SA, ad. gor-

zący. Fui allora accusato di scandaloso e temerario scrittore, Gal. Lett.

SCANDELLA, s. f. orkisz. = Scandelle, krople oliwy plywające po wodzie.

SCANDERE, v. a. leżać na górę. = skandować wiersze.

SCANDESCENZA, v. ESCANDESCENZA. [GLIARE.

SCANDIGLIARE, v. SCANDASCANDIRE, v. a. ir. skandować wiersze.

SCANDOLEZZARE, ec. v. SCANDALEZZARE.

SCANFARDO, —DA, ad. gałgan, charlak; gałganka, flądra. Sapendo come spesso si giacea con qualche scanfarda, Lasc. Nov.

SCANICARE, v. a. e. n. odlepić, obdrzeć tynk z muru; odlepić się, opadać (o tynku). = oberwać; urwać.

SCANNAFOSSO, s. m. Fort. galeria podziemna. Fortificando d' argini ogni sponda, con scanfassi e case matte, Ar. Or. Fur.

SCANNAMENTO, s. m. zarznięcie.

SCANNAMINESTRE, ad. m. f. darmojad, próżniak. = s. m. łotr, łajdak. E grida: ah feccia d' uomini codardi, si vilmente morir, scannaminestre! Tasson. Secch.

SCANNAPANE, SCANNAPIGNOTTE, s. m. indecl. łuszczobohenek, darmojad, zawalidroga. O —, se voi non vi levate di costi... io ho qui due falconetti parati co' quali io farò polvere di voi, Cell. Vit.

SCANNAPIDOCCHI, s. m. indecl. wszarż, charlak. SCANNARE, v. a. zarznąć, poderznąć gardło. = fig. nastąpić komu na gardło. = związać na cewkę.

SCANNATOIO, s. m. rzeźnia. = fig. stek rzeźmieszków.

SCANNATORE, s. m. —TRICE, s. f. zarzynający, zarzynającyca.

SCANNELLAMENTO, s. m. rowek, żłobek, żłobkowanie, laskowanie.

SCANNELLARE, v. a. związać z cewką. = laskować, wyrzynać w żłobki, v. SCANALARE. = v. n. wytrykskać.

SCANNELLO, —TTO, s. m. dim. zedelek. = Scannello, pulpit, biórko do pisania.

SCANNO, s. m. ławka, zedel. = mielizna, odmiał. = fig. tron, stolica niebieska.

SCANNONEZZARE, v. a. bić z dział.

SCANONIZZARE, v. a. ogłosić kanonizacyjną za nieważną.

SCANSAMENTO, s. m. *unikanie*.

SCANSARDO, —DA, ad. *unikający*. = *leniwy, opieszaty*.

SCANSARE, v. a. *usunąć, uchylić*. = *uniknąć, uniknąć, miąć, miąć, obmąć*. Comandò alla legione che tenesse il cammino per l'Alpi Graie, per iscarsar Vienna, *Dav. Tac. Stor.* = v. r. *uchylić się na bok, ustąpić z drogi, usunąć się, umknąć*.

SCANSATORE, s. m. *unikający niebezpieczeństwa*.

SCANSIA, s. f. *półka, szafa na książki*.

SCANSO, s. m. *uniknięcie*. A —, av. *dla uniknięcia*.

SCANTONARE, v. a. *odłamać róg, ścieszać kanty; otłuc, otrącić, utraćić rogi, kanty*. = fig. *omijać, unikać kogo*. Scantonandolo Cesare ogni di più, gli chiede uidenza, *Dav. Tac. An.* = v. n. e. r. *wynieść się cichaczem, wyjść chylkiem, oddać się, umknąć*. Io mi son testè con gran fatica scantonata da lui, *Bocc.*

SCANTONATURA, s. f. *odłamanie rogu, kantu*.

SCAPECCHIARE, v. a. *czesać len ze zgrzebnia*. [*chlica*].

SCAPECCHIATOIO, s. m. o-

SCAPESTRARE, v. a. *nawodzić do rozwiązania życia*. = v. n. *wyuzdać się na rozpusztę, prowadzić życie rozwiązłe*. = v. r. *rozuzdać się, zdjąć się z uzdźzienicy*. = fig. *uwolnić się od kłopotu, pozbyć się czego*.

SCAPESTRATAMENTE, av. *wyuzdanie, rozwiązłe, rozpusztnie*.

SCAPESTRATO, —TA, p. ad. *rozuzdany, zdjęty z uzdźzienicy*. = fig. *wyuzdany, rozwiązły, rozpusztny*.

SCAPEZZAMENTO, s. m. *ucieczka wierzchołka drzewa*.

SCAPEZZARE, v. a. *obcinać wierzchołki drzew*. = *odciąć główkę czego*. = *ściąć, uciąć główkę*.

SCAPEZZONE, s. m. *kuks w główce*. L'abate alzò la mano, e diegli un grande —, *Pecor*.

SCAPIGLIARE, v. a. *rozczochrać włosy*. = v. r. *rozczochrać się*; fig. *wylać się na rozpusztę, prowadzić rozwiązłe życie*.

SCAPIGLIATO, —TA, p. ad. *rozczochrany*. Apparvero a me certi visi di donne scapiagliate, che mi diceano: tu pur morrai, *D. Vit.* Sicchè la faccia ben con gli occhi attinghe di quella sozza scapiagliata fronte, *D. Inf.* = fig. *rozwiązły, rozpusztny*.

SCAPIGLIATURA, s. f. *rozczochranie*. = fig. *rozwiązłość*.

SCAPITAMENTO, s. m. *stracenie na czem*.

SCAPITARE, v. n. *stracić na czem, źle wyjść na czem*. = fig. *stracić dzielność, moc*.

SCAPITO, s. m. *strata*. — della sanità, *uszczerbek, nadwyrężenie zdrowia*. Dare —, *przyprawić o stratę; sprzedać ze stratą*.

SCAPOLARE, v. a. *obcinać wierzchołki drzew*.

SCAPOLARE, v. a. *uwolnić*. Scapolato adunque da quello affamato convito... ni missi a dormire, *Fir. As.* = v. n. e. r. *umknąć, zemknąć, wymknąć się, uciec*. Che tempo non vi fu da —, *Buon. Fier.*

SCAPOLARE, s. m. *kaptur mniszy*. = *pas sukna spadający z przodu i z tyłu po habicie niektórych zakonników*. = *szkapolez*.

SCAPOLO, ad. e. s. m. *wolny, samopas chodzący*. = *kawaler, nieżonaty*. = *koń lózny*.

SCAPONIRE, v. a. ir. *przelamać upor*.

SCAPPARE, v. n. *umknąć, uciec, wymknąć się, wylecieć*.

Da questa apertura scappò fuora una farfalla, *Red. Ins.* — dalle mani della giustizia, *wymknąć się z rąk sprawiedliwości*. — a dire, lasciarsi — di bocca una parola, *wymknąć się (o słówku)*, *wymówić się z czem*. Scappar la pazienza, la rabbia, *zniecierpliwic się, unieść się gniewem*. Ad essi, benchè usati a servire, scappa la pazienza, e l'assediano armati in palagio, *Dav. Tac. An.*

SCAPPATA, s. f. —TELLA, s. f. dim. *ucieczka*. = Fig. *wybrzyk, wyskok imaginacji*. — da giovanotto, *wybrzyk młodości*. = *wyrwanie się z czem niedorzecznem; nierozważny postępek*.

SCAPPATOIA, s. f. *wybieg, wymówka*.

SCAPPELLARE, v. a. *zdjąć kapelusze*. = *zdjąć kaptur z ptaka łowczego*. = v. n. e. r. *uchylić kapelusze, uklonić się*.

SCAPPELLATA, s. f. *uchylenie kapelusza*.

SCAPPELOTTO, s. m. *kuks w główce*. [cio].

SCAPPERUCCIO, v. a. *scapierować boby, trzewiki, porzochy*.

SCAPPINO, s. m. *podeszwa u ponczochy*.

SCAPPONATA, s. f. *uczta na której chłopci jedzą kapłony z okazji urodzin*.

SCAPPONEO, s. m. *pop. bura*.

SCAPPUCCIARE, v. n. *pop.*

usterknąć, pobłądzić. = v. r. *zdiąć kaptur*.

SCAPPUCCIO, s. m. *zdzięcie kaptura*. = *pop. usterk, błąd, omyłka*.

SCAPESTARE, ec. v. SCAPESTRARE, ec.

SCAPRICCIARE, v. a. —CARE, v. a. ir. *wypędzić komu kaprysy, fomry z głowy, muchy z nosa*. = *zaspokoić czyj kaprys*. = v. r. *zaspokoić swój kaprys, spędzić na czem ochotę*.

SCAPULA, s. f. *Anat. łopátka*.

SCAPULARE, v. SCAPOLOARE.

SCARABATTOLA, s. f. *szafka za kratą lub za szkłem*.

SCARABEO, SCARABONE, v. SCARAFAGGIO.

SCARABOCCHIARE, v. a. en. *gryzmolić, bazgrać*.

SCARABOCCHIATORE, SCARABOCCHINO, s. m. *gryzmoła, bazgracz*.

SCARABOCCHIO, s. m. *bazgranina, ramota*. Una certa unzione esala e spira fin dai scarstafacci e scarabocchi, *Cast. An.*

SCARACCHIARE, v. BEFFARE.

SCARAFAGGIO, s. m. *Entom. żuk; chrząszcz*.

SCARAFFARE, v. a. *rwąć, zaruwać, porwać*.

SCARAMAZZO, —ZA, ad. *chropowaty, nieokrągły (o perłach)*.

SCARAMUCCIA, s. f. —CIO, —GERO, s. m. *utarczka, harc*.

SCARAMUCCIARE, v. n. *ucierać się, harcować*. Alcune volte scaramucciavano, e sempre vincavano quelli di Cesare, *Vit. Flut.*

SCARAMUCCIATORE, s. m. *harcownik*.

SCARAVENTARE, v. a. *cisnąć, rzucić z całej siły*.

SCARBONCHIARE, v. a. *utrząść nos lampie, świecy*.

SCARCARE, v. SCARICARE.

SCARCERAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *wypuszczenie z więzienia*.

SCARCERARE, v. a. *wypuścić z więzienia*. [CAMENTO].

SCARCO, * v. SCARICO, SCARICARDASSARE, v. a. *gręplować wolnę*. = fig. *szarpać, ogadywać, czernić po za oczy*. = *Scardassare il pelo ad alcuno, wylatkować komu skórę*.

SCARDASSIERE, s. m. *gręplarz*.

SCARDASSO, s. m. *gręplia*.

SCARFERONE, s. m. *ciżma, półbóciak*.

SCARICA, s. f. *Mil. wystrzał z wielu broni palnych zarazem*. = *wyladowanie towarzysów z okrętu*.

SCARICAMENTO, s. m. v. SCARICA, = *osypanie się, zatawienie się ziemi*.

SCARICARE, v. a. zrzucić, zdjąć ciężar, wyładować. = Scaricar l'arco, la balestra, strzelać z łuku. — archibuso, artiglieria, strzelac z rusznicy, z dział. = Scaricar il ventre, wypróbnić żołądek. = Fig. Scaricare la coscienza, ulżyć swemu sumieniu. = Scaricar miracoli, opowiadać niestworzone rzeczy. = v. r. zdjąć, zrzucić z siebie ciężar. = wpadać (o rzekach).

SCARICATO, —TA, p. ad. v. SCARICARE. = Molla scaricata, o-stabion sprężyna.

SCARICATOIO, s. m. odehód, ściek, i t. d. = port handlowy, skład towarów. [MENTO.]

SCARICAZIONE, v. SCARICARE. SCARICO, s. m. zrzucenie ciężaru. = ciężar zrzucony, lub który sam runął. Così prendemmo via giù per lo scarco di quelle pietre, D. Inf. = wypróżnienie się, stolec. = fig. usprawiedliwienie, zeznanie na obronę oskarżonego. = Scarico di coscienza, ulżenie sumieniu. = Scarico di pioggia, ulewa.

SCARICO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. zdjęty, zrzucony, wyładowany. = fig. kontent, zadowolony, doznający ulgi. = jasny, pogodny (o niebie). = Scarico (di colore), jasny, czysty, przezroczysty (o płynach). = Scarico di collo, di gamba, mający wysmukłą szyję, nogę (o zwierzętach). = Fig. Scarico d'ogni vigor, Alam. Coll. wysylny, wycieńczony. = Occhio scarico, gole oko. Quanto l'occhio mio scarico poteva vedere intorno, Lasc. Nov. Scarico di pensieri, wolen trosk, spokojny, wesoly. = wystrzelony, nienabity (o broni palnej). Comandò a tutti i suoi, camminassero ordinati, cheti, cogli archibusi scarichi, Botta.

SCARIFICARE, v. a. skaryfikować, lekko ponacinać skórę puszczadłem.

SCARIFICATORE, s. m. Chir. skaryfikator.

SCARIFICAZIONE, s. f. skaryfikacja przed postawieniem baniek.

SCARLATTINA, s. f. Med. szkarlatyna, febra z wysypką.

SCARLATTINO, s. m. szkarlat, szarlat, materya szkarlatna.

SCARLATTO, —TA, ad. szkarlatny. = s. m. szkarlat, szarlat.

SCARMANA, s. f. Med. pleura.

SCARMANARE, v. n. e. r. do-gnąć pleury, zaziębić się. Si rimasero, l'uno all'osteria, e l'altro scarmanato allo spedale, Lipp.

SCARMIGLIARE, v. a. gępiłować welnę. = rozszochrać, potargać. = v. r. targać się, czubić się z kim.

SCARMIGLIATA, —TURA, s. f. rozszochrane włosy; suknie potargane.

SCARNAMENTO, s. m. lekkie nacięcie skóry.

SCARNARE, v. a. z lekka naciąć skórę. = obłupić z kory, zdjąć skórę. = v. r. spaseć z ciała.

SCARNASCIALARE, v. CARNASCIALARE. [cielisty.]

SCARNATINO, s. m. kolor

SCARNATO, —TA, p. ad. v.

SCARNARE. = chudy, wychudły. = cielisty. [rać mięso.]

SCARNIFICARE, v. a. obdzie-

SCARNIRE, v. a. ir. v. SCARNIFICARE. = fig. schudzić, wychudzić. [wychudły.]

SCARNO, —NA, ad. chudy,

SCARNOVALARE, v. CARNASCIALARE.

SCARPA, s. f. trzewik. = Arch. pochyłość muru przy ziemi. A —, av. spadzisto, pochyłość. = Fort. eskarpa.

SCARPACCIA, s. f. peg. stary trzewik.

SCARPELLARE, v. a. obra-biać dłotem kamień. = rznąć na kamieniu. = v. r. drapać się pazurami. [dłotem.]

SCARPELLATA, s. f. cięcie

SCARPELLATORE, SCARPELLINO, s. m. kamieniarz.

SCARPELLETTO, s. m. dim. dłotko.

SCARPELLO, s. m. dłoto. = samolówka na ptaki.

SCARPETTA, s. f. trzewik o jednej podeszwie.

SCARPETTACCIA, s. f. peg. stary trzewik.

SCARPETTINA, s. f. dim. trzewiczek. Vengono snelle e pronte in bianca, in gialla, in rossa —, Buon. Fier.

SCARPETTINO, SCARPINO, s. m. dim. trzewiczek.

SCARPETTONE, s. m. accr. duży trzewik.

SCARPICCIO, s. m. Aupotanie.

SCARRIERA, s. f. Gente di —, stek łotrów, urwisów. = Comprare o vendere per iscarriera, przedawać lub kupować przemycane towary.

SCARRUCOLAMENTO, s. m. windowanie.

SCARRUCOLANTE, ad. m. f. obracający się po krążku od windy. = fig. trzpiot, wietrzniak.

SCARRUCOLARE, v. n. obra-cać się pa krążku windy.

SCARSAMENTE, av. szczupło, skąpo.

SCARSEGGIARE, v. n. mieć

czego szczupio. Quanto altri più scarseggia d'idee, tanto suole abbondare nelle parole, Giob. = v. a. skąpić, kutwić, żałować.

SCARSELLA, s. f. kabza, kaleta. Avere il granchio alla —, prov. v. GRANCHIO. = dziurka odchodowa u raka.

SCARSELLINA, s. f. dim. —NO, s. m. dim. kaletka. = Scarsellino, ladownica.

SCARSELLONA, s. f. —NE, s. m. accr. duża kaleta.

SCARSETTO, —TA, ad. dim. szczupłuchny, szczupłutki.

SCARSEZZA, SCARSITÀ, —TATE, —TATE, s. f. skąpstwo. = brak, niedostatek, szczupłość.

SCARSO, —SA, ad. szczupły, mały, ciasny. Scarso di danari, cierpiący niedostatek pieniędzy. = skąpy. Non esser altrui scarso, fig. nieskąpic, nieżałować komu czego. Ma che Dio in te vuol che traluca tanta sua grazia, non ti sarò scarso, D. Purg. Ed io d'aita scarso non vi sarò, Car. En. = chciwy. Un sasso a trar più scarso carne che ferro, Petr. = Moneta scarsa, pieniądze nieważny. = Cogliere scarso, skielznąć się, pójść skielzem (o ciosie, pocisku). = ostrożny. Siate a' preghi ed a' pianti che vi fanno (i vostri amanti), per questo esempio, a credere più scarce, Ar. Or. Fur.

SCARTABELLARE, v. a. war-tować, przewracać książkę.

SCARTABELLO, SCARTAFACCIO, s. m. stare papiery, szpargaly. Una certa unzion esala e spira fin dai lor scartafacci e scarabocchi, Cast. An. parl.

SCARTAMENTO, s. m. odrzucanie, wyrzucanie; v. SCARTO.

SCARTARE, v. a. zrzucić zle kary. = odsunąć, odgarnąć, oddzielić, odłczyć. = odrzucić, wyrzucić między wybiórki. = fig. odrzucić, odmówić.

SCARTATA, s. f. to co się odsuwa, odkłada na bok. = v. SCARTO. Dare nelle scartate, fig. powtarzać rzeczy oklepane; wpaść w gniew.

SCARTO, s. m. karty zrzucone z ręki. = wybiórki, wyrzutki.

SCARZO, —ZA, ad. szczupły, wysmukły.

SCASARE, v. a. wyrugować z domu. [DEO.]

SCASIMODEO, v. SQUASIMODEO.

SCASSARE, v. a. wyjąć, wydobyc ze skrzyni, z paki. = rozbić, zdruzgotać, zgruchotać. = trzebić, karczować. = Scassare i fossi, zasypać rowy, szance.

SCASSINARE, v. a. polamać, pogruchotać, rozwalić, popsuć.

SCASSINATO, —TA, p. ad. *rozbity, rozwalony*. Pericoloso era l'assedio dentro mura vecchie e scassinate, *Dav. Tac. Stor.* = fig. *zachwiany, skolotany*. Druso acquisto non poca gloria col mettere tra Germanici discordia, e far Marobodu, ann. scassinato, cadere, *Dav. Tac. Ann.*

SCASSO, s. m. *grunt wykarzowany*.

SCATALUFFO, v. SCAPEZZONE. SCATARRARE, v. n. e r. *wykaszać się, sypać jak z rękawa sentencjami*.

SCATELLATO, —TA, ad. Rimaner —, *zostać wystrychniętym na dudka*.

SCATENAMENTO, s. m. *zdechcie łańcucha*.

SCATENARE, v. a. *zdjąć łańcuch*. = v. r. *zdjąć się z łańcucha*. = fig. *unieść się, wpaść w passyę*. = *rozhuścić się (o wiatrach)*. = *Diavolo scatenato*, fig. *diabeł spuszczone z łańcucha*.

SCATOLA, s. f. *skrzynka, pudło, pudełko*. — da tabacco, *tabakierka*. = *Dire a lettere di scatole*, di spziale, fig. *powiedzieć co wyraźnie, bez ogródek*. Cornelio Celso ne parla a lettere di —, *Red. Cons. med.*

SCATOLETTA, s. f. —LINO, s. m. dim. *pudeleczo*. — da tabacco, *tabakiereczka*.

SCATOLIERE, s. m. *fabrykant pudelek, tabakierka, wędziarz przedający one*.

SCATOLONA, s. f. —LONE, s. m. accr. *duże pudło*. — da tabacco, *tabakiera*.

SCATTARE, v. n. *zeskoczyć, spaść, zepsnąć się, wypsnąć się, v. SCOCCARE*. = *przeminać, upłynąć (o czasie)*. = *Scattare un pelo*, un mimico *bez, fig. na włos przekroczyć dany rozkaz*.

SCATTATOIO, s. m. *haczyk żelazny u kuszy*.

SCATTO, s. m. *spust*. = *rożni-ca, nierówność*.

SCATURIENTE, ad. m. f. *wytryskający*.

SCATURIGINE, s. f. *źródło*.

SCATURIMENTO, s. m. *wytryskanie*.

SCATURIRE, v. n. ir. *wytryskać*. = *saczyć się, płynąć (o łzach)*. = fig. *pochodzić ze źródła*. Nè già il nostro odio per la real podestà scaturì da chiara fonte, ma da impura, *Ver. N. R.*

SCAVALCARE, v. n. *zsiąć z konia*. = v. a. *zrzucić, zsuścić z konia*. = *zdemontować działo*. = *Scavalcare altrui*, fig. *wysadzić kłęk kogo, odsadzić od czego*.

SCAVALCATORE, s. m. *zsi-*

dający z konia. = fig. *odsadzający kogo od czego*.

SCAVALLARE, v. a. v. SCAVALCARE. = v. n. *oddać się rozpuścić, na nierząd się udać*.

SCAVAMENTO, s. m. SCAVAZIONE, SCAVATURA, s. f. *kopanie w glęb*.

SCAVARE, v. a. *kopać*.

SCAVATORE, s. m. *kopacz*.

SCAVEZZACOLLO, s. m. *spadnienie na leb*. A —, av. *na leb na szyję, na oślep*. = fig. *kłopot, niebezpieczeństwo*. = *urwis, rozpustnik*.

SCAVEZZARE, v. a. *łamać, obłamywać, obcinać*. Cotala Orlando attraversa, scavezza, urta, getta sossopra, strugge, uccide, *Bern. Or.* Erano tutti gli alberi mondi e scavezzati, *Cell. Scavezzava allegramente i rami ancora verdi*, *U. Fosc.* = v. r. *łamać sobie kark*. Va che tu crepi e che tu rompa il collo e quel ti si scavezzi, *Buon. Fier.* E chi troppo assottiglia si scavezza, *Petr.* [st. SCAVIGLIARSI, v. SCAPESTRAR-

SCAVO, s. m. *dół, jama, wydrążenie*.

SCAZZELLARE, v. n. pop. *gzić się, igrać*.

SCEDA, s. f. *minuta, oryginalne pisma*. = *żart, facejca*. Ora si va con motti e con iscede a predicare, *D. Par.*

SCEDONE, s. m. Arch. *śmieśna figura podpierająca balkę*.

SCEGLIERE, SCERRE, v. a. ir. *wybierać, wybrać*. = s. m. *wybranie, wybór*. Allo scegliere del campo e del sito si vuole porre mente, *Pallad.*

SCEGLIMENTO, s. m. *wybie-ranie, wybór*. [biórki.

SCEGLITICCIO, s. m. *wy-sceglitore*, s. m. —TRICE,

s. f. *wybijający, wybierający*.

SCELLERAGGINE, — TEZZA, s. f. *niegodziwość, nieuczciwość*.

SCELLERATAMENTE, av. *niegodziwie*.

SCELLERATO, —TA, ad. *niegodziwy, nieuczciwy, występny*.

SCELLERITA, —TADE, —TA-TE, v. SCELLERAGGINE.

SCELLINO, s. m. *szeląg, moneta srebrna angielska wartująca zupełnie dwa złote pol.*

SCELTA, s. f. *wyбір*. Far —, *wybierać, wybrać*. = *wyбір, dobór*. La — e l' fior d' ogni guerriero, *Ar. Or. Fur.*

SCELTEZZA, s. f. *wyбір, dobór*.

SCELTO, —TA, p. ad. *wybrany, dobrany, doborny*.

SCELTUME, s. m. *wybiórki*.

SCEMAMENTO, s. m. *zmniejszenie, uszczuplenie, ubywa-*

nie, ubytek, schylek. — di luna, *ubywanie księżyc*.

SCEMANTE, ad. m. f. *zmniejszający się, ubywający*. Luna —, *księżyc ubywający*.

SCEMARE, v. a. *zmniejszyć, uszczuplić*. = *upuścić krwi*. = v. n. e r. *zmniejszyć się, ubywać, ubyć*. = *wygotować się*.

SCEMATO, —TA, p. ad. v. SCEMARE. = *nadwyreżony, uszkodzony*. Sentendo che il navilio del re di Francia era assai scemato, *G. Vill.*

SCEMATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zmniejszający, i t. d.*

SCEMO, —MA, ad. *zmniejszony, znizony*. Quand' io m' accorsi che l' monte era scemo, *D. Purg.* = *wygotowany, zmniejszony przez wygotowanie*. = *pozbawiony, ogolony*. Far scemo del capo, *odciąć głowę*. Festi del capo scemo il più ardito garzon, *Ar. Orl.* Enea al vacillar del suo legno s' accorse, che di guida era scemo, e di timone, *Car. En.* Il sacro busto del grande Impero agosto pareo tronco giacer del capo scemo, *Filic.* Per farla rimaner d' effetto scema, *Ar. Orl. Fur.* = *pozbawiony, opuszczony*. Ma Virgilio n' avea lasciati scemi di sé, *D. Purg. lecz Wirgiliusz zniknął i zostawił nas samych*. = *Luna scema, księżyc ubywający*. = *Scemo di senno, fig. mający nie spełna rozumu, obrany z rozumu*. Sentire, aver dello scemo, *nie mieć oleju, pigłej kleпки w głowie*. = *Far chiechchia scemo di alcun desiderio, * zaspokoić czyje życzenie*. = s. m. *brak, niedostatek*. Ed enne dolce costi fatto —, *D. Par.*

SCEMPIAGGINE, SCOMPIETÀ, SCOMPIAGGINE, SCOMPIATEZZA, SCOMPIAZZA, s. f. *glupstwo, głupota*.

SCEMPIARE, v. a. *rozjść, otworzyć, rozłożyć*. = *uprościć, wyjaśnić, wytłumaczyć*. = *drezczyć, męczyć, katować*.

SCOMPIATAMENTE, av. *glupio*.

SCOMPIATO, —TA, p. ad. *rozwinęty, rozłożony*. = *glupi, głupowaty*.

SCOMPIO, s. m. *rzeź, zagłada, wyciępienie*. Sulle teste rubelle del rinnovella o tu l' antico —, *Filic.* Far —, *zamordować; rozszarpać; pastwić się nad zabitym*. = *męka, udreczenie, kalusze*. In terra, in aria, in mar sola son io, che patisco da te si crudo —, *Ar. Orl. Fur.*

SCOMPIO, —PIA, ad. *prosty, niezłożony*. Prima era scempio e ora è fatto doppio, *D. Purg.* = *Dita scempie, D. Purg. palce u*

ręki rozczepierzone. = Gote scempie, *D. Inf. lica gładkie.* = *glupi.*

SCENA, s. f. scena (na teatrze). = sztuka teatralna. = scena, część aktu. = dekoracje teatralne. = scena, miejsce gdzie się co dzieje. = Fig. Mutarsi la —, odmień się. Venire, comparire in iscena, pokazać się na scenie.

SCENARIO, s. m. spis aktorów grających w jakiej sztuce, tudzież wyszczególnienie kiedy wychodzić mają na scenę. = Scenarj, dekoracje, kulisy.

SCENDENTE, ad. m. f. zstępnyjący. = s. m. pochodzenie. Io mi glorio d'aver lo — mio da uomini valorosi, *Cell. VII.*

SCENDERE, v. a. e. n. ir. zejść nadół, zstąpić, zleźć. — da cavallo, zsiąść z konia. = zniżać się. Che l'una costa surge e l'altra scende, *D. Inf.* = spadać (o sukni, włosach i t. p.) Scendere (per) un fiume, spuścić się rzeką. = Scender sopra, napaść, uderzyć. = pochodzić (od przodków). = spaść, zniżyć się (o cenie). = fig. zezwoić, raczyć. Ad averne pietà non però scende, *Ar. Orf. Fur.*

SCENDIBILE, ad. m. f. po którym łatwo zejść, spuścić się.

SCENDIMENTO, s. m. zejście na dół, zstąpienie.

SCENEGGIAMENTO, s. m. deklamacja teatralna.

SCENEGGIARE, v. n. deklamować na teatrze. [cznie]

SCENICAMENTE, av. scenicznie.

SCENICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. sceniczny.

SCENOGRAFIA, s. f. wystawa widoków w perspektywie.

SCERNERE, v. a. postrzedz, zobaczyć. Onde, siccome entro uno spoglio, ei scerse ciò che lassu è veramente in elle, *Tass. Ger.* Chè in atto scerse d'assalitore, il cavaliere latino, *Tass. Ger.* = odróżnić pokazując palcem. Questi ch'io ti scerno col dito... fù miglior fabbro del parlar materno, *D. Purg.* = wybiierać, wybrać. Lo — in questo caso pochi per avergli migliori, *Mach. Art. guer.*

SCERNIMENTO, s. m. rozpoznanie, rozpoznanie.

SCERPARE, v. a. szarpać, targać, rozdzierać. = v. r. rozdzierać się, rozdrzeć się.

SCERPELLATO, —TA, SCERPELLINO, —NA, ad. Oculio scerpellato, *oke z wywróconą do góry powieką.* E perciocchè essi erano avevzi a star tra il fumo, avevano quegli occhi scerpellini, *Fir. As.*

SCERPELLONE, s. m. *bak, błq.* Dire scerpelloni, v. FALLONE.

SCERRE, v. SCEGLIERE.

SCERVELLATO, —TA, ad. niemający [spetna rozumu, pušta głowa].

SCESA, s. f. droga z góry na dół, pochylność, spadzistość. = v. SCENDIMENTO. = opadnienie kataru na piersi. = Prendere checchessa a — di testa, fig. usadzić się, zawziąć się na co.

SCESO, —SA, p. ad. v. SCENDERE. = pochodzący od kogo. Sceso è 'Gernando da' gran re norvegi, *Tass. Ger.*

SCETTICISMO, s. m. sceptycyzm.

SCETTICO, pl. —CI, ad. e. s. m. sceptyczny, powątpiewający o wszystkim, sceptyk.

SCETRATO, —TA, ad. trzymający berło. E all'avara del Tebro meretrice dai scetratti suoi drudi abbandonata cadean... le tre corone, *Mont.*

SCETTRIPOTENTE, ad. m. f. berłouładny.

SCETTRO, s. m. berło. = fig. władza królewska.

SCEVERAMENTO, s. m. SCEVERATA, s. f. odłączenie, oddzielenie.

SCEVERARE, SCEVRARE, v. a. odłączyć, oddzielić. = v. r. odłączyć się.

SCEVERATAMENTE, av. oddzielnie, odrębnie, osobno.

SCEVERO, SCEVRO, —RA, ad. odłączony, oddzielony, oddalony. Onde Beatrice ch'era un poco scevra, ridendo... tossia, *D. Par.* = wolny, woleń. E mori nondimeno scevro di taccia e di colpa, *U. Fosc.*

SCHEDA, s. f. —DULA, s. f. dim. cedula, karta, kartka.

SCHEGGIA, s. f. drzazga, trzaska, wiór. La — ritrae dal ceppo, *syn wdaje się w ojca.* Balzano i pezzi di piastra e di maglia come le scheggie d'intorno a cni taglia, *L. Pulc. Morg.* = *pień. Così di quella — usciva insieme parole e sangue, *D. Inf.* = drzazga zaszła w ciało. = odłamek kości. = urwista skała, grzbiet skały. E volti a destra sopra la sua —, da quelle cerchie eterne ci partimmo, *D. Inf.*

SCHEGGIALE, s. m. pas rzeźmienny ze sprzążką.

SCHEGGIARE, v. a. lupać, szczepać drzewo. = v. n. er. rozłupać się, pęknać. = być urwistem.

SCHEGGIO, s. m. SCHEGGIONE, s. m. accr. urwista skała.

SCHEGGIOSO, —SA, ad. porąbany, rozbity na drzazgi. = Sassi scheggiosi, kamienie spiczaste.

SCHEGGIUOLA, —UZZA, s. f. dim. drzazeczka, wiórek.

SCHELETRIZZATO, —TA, ad. suchy jak szkielet.

SCHELETRO, s. m. szkielet, kościotrup.

SCHERANO, s. m. zbójca, rozbójnik, hajdamaka. = ad. łotrowski, hultajski, łajdacki. Che s'è fatto signor, di condottiero di gente disperata, empia e scherana, *Tasson. Secch.*

SCHERANZIA, v. SQUINANZIA.

SCHERETRO, v. SCHELETRO.

SCHERICATO, —TA, ad. z którego zdjęto święcenie (o księżach). = z obciętym wierzchołkiem (o drzewach).

SCHERMA, s. f. sztuka fechtowania. Maestro di —, fecht mistrz. = Perder la —, uscir di —, fig. stracić głowę, zbić się z tropu. Cavare altrui di —, fig. zbić kogo z tropu, zmieszać.

SCHERMAGLIA, s. f. bójka, ubijatyka.

SCHERMARE, v. SCHERMIRE.

SCHERMIDORE, —TORE, s. m. fecht mistrz.

SCHERMIGLIARE, v. a. v. SCARMIGLIARE. = v. n. bić się, czubić się. Considerato con quanti diversi modi la mia crudel fortuna mi straziava, mi risolsi di — con essa al mio solito, *Cell.*

SCHERMIGLIATO, —TA, ad. rozczochrany.

SCHERMIRE, v. n. ir. fechtować się, robić bronią, odbić pchnięcie. = v. r. bronić się, opędzać się, odcinać się, zastawiać się.

SCHERMO, s. m. obrona, zasłona, tarcza. Ben provide Natura al nostro stato quando dell'Alpi — pose fra noi e la tedesca rabbia, *Petr.* = opór. Securo già da tutti i vostri schermi, *D. Inf.*

SCHERNEVOLE, ad. m. f. zelżywy, urągłiwy. = godzien pogardy.

SCHERNEVOLMENTE, av. obelżywie, pogardliwie, urągłiwie.

SCHERNIMENTO, v. SCHERNO.

SCHERNIRE, v. n. ir. szydzić, naśmiewać się, najgrać się, uragać się. = gardzić, pogardzać.

SCHERNITORE, s. m. —TRICE, s. f. szyderca.

SCHERNO, s. m. szyderstwo, pośmiewisko, urągowisko. Avere a —, szydzić, uragać się. = wzgarda, pogarda. Avere a —, gardzić, mieć w pogardzie.

SCHERZAMENTO, s. m. żartowanie.

SCHERZARE, v. n. igrać, swawolić. Che sempre a guisa di fanciullo scherza, *D. Purg.* = żartować. = Scherzare in briglia, skarżyć się na niedostatek ophywając we wszystko.

SCHERZATORE, s. m. —TRICE, s. f. żartownik, żartowiczka. [żarcik]

SCHERZETTO, s. m. dim.

SCHERZEVOLÉ, ad. m. f. puśty, swawolny, żartobliwy.

SCHERZEVOLMENTE, av. żartem.

SCHERZO, s. m. żart, figiel, psikus, psota. Da —, av. żartem, przez żart. [tobliwie]

SCHERZOSAMENTE, av. żarscherzoso, —SA, ad. puśty, swawolny, żartobliwy.

SCHIACCIA, s. f. potapka, samolówka. Fig. Giugnere alla —, zlapać, ulowić. Rimanere alla —, wpaść w potapkę. = *Chir. drewniana noga.*

SCHIACCIAMENTO, s. m. splaszczanie, rozgnięcie.

SCHIACCIARE, v. a. splaszczyc. = rozgnieść. = trzaskać, kłaskać. = fig. tłumić, przytłumić. = pop. tłumić swój gniew.

SCHIACCIATA, s. f. placek.

SCHIACCIATO, —TA, p. ad. v. SCHIACCIARE. = płaski, płaskaty (o nosie). Con denti rari, e con naso schiacciato, *Bern. Or.*

SCHIACCIATURA, v. SCHIACCIAMENTO. [liczkować]

SCHIAFFEGGIARE, v. a. poschiaffo, s. m. policzek, uderzenie w twarz. Dare uno —, dać w policzek.

SCHIAMAZZARE, v. n. gdać (o kurze). La gallina che schiamazza è quella che ha fatto l'uovo, *prov. kto się bardzo usprawiedliwia jest częstokroć winny.* = fig. wrzeszczeć, wykrzykiwać, hałasować. = v. r. dać nurka z pluskiem (o ptakach wodnych).

SCHIAMAZZATORE, s. m. wrzaskun, krzykała.

SCHIAMAZZO, —zzio, s. m. wrzask, krzyk, hałas, harmider. = wab, wabik (ptak). = powab.

SCHIANCERÍA, s. f. brud, plugawstwo. Come una — son netto e mondo, *L. Pulc. Morg.*

SCHIANCIANA, s. f. Geom. przekątnia.

SCHIANCIO, s. m. ukos, poprzek, poprzeczce. Di, per ischiancio, av. ukosnie, poprzecznie, w poprzek, skielzem.

SCHIANCIRE, v. n. ir. skielząc się, pójść skielzem.

SCHIANTAMENTO, s. m. wyrwanie z korzeniem.

SCHIANTARE, v. a. wyrwać z korzeniem, wykorzenieć. = spuszczać drzewo, wycinać, ściąć; lupać, szczepać, rozłupać, rozdrzeć. = porywać, chwytać. Ahi, morte ria, come a schiantar se' presta, *Petr.* = obrywać, oderwać, zerwać, urwać. Sicché buon frutto rado se ne schianta, *D. Purg.* = fig. rozmyjać się, rozminąć się, oddalić się. Se la memoria mia dal ver non ischianta, *Dittam.* = v. r. rozłupać się, pękać.

SCHIANTO, s. m. rozłupanie, pęknięcie, rysa, szpara. = hałas, trzask, łoskot, łomot. = fig. ból serca, żal, smutek.

SCHIENZA, s. f. łuska, skorupka z przyschłej rany, liszaja, krosty. Dal capo ai piè di schianze maculati, *D. Inf.*

SCHIAPPARE, v. a. lupać, szczepać drzewo. = Egli è grasso ch'egli schiappa, fig. omalnie pęknie od tłustości.

SCHIARARE, v. a. oświecać. Nel tempo che colui, che'l mondo schiara la faccia sua a noi tien meno ascosa, *D. Inf.* = fig. oświecić, objaśnić, rozjaśnić. Ma Febo non mi schiara lo 'ntelletto, *Fort. Ricc.* = v. n. e. r. rozwidnić się, rozjaśnić się. Schiarando il giorno, la gente cominciò ad andare al Prato, *G. Vill.* = fig. objaśnić się w czem.

SCHIARATORE, s. m. —TRICE, s. f. oświeciciel, oświecicielka.

SCHIARIMENTO, s. f. wyklarowanie się. = objaśnienie, wyjaśnienie.

SCHIARIRE, v. n. e. r. wyklarować się, wyczyścić się. = wyjaśnić się. = przerzedzić się. Il re Carlo veggendo — e aprir la schiera degli Spagnuoli, *G. Vill.* = v. a. fig. wyjaśnić, objaśnić.

SCHIATTA, s. f. ród, plemię, pokolenie; urodzenie, familia; rodzina, potomstwo. = rodzaj, gatunek roślin, owoców.

SCHIATTARE, v. n. pękać, pęknąć.

SCHIATTIRE, v. SQUITTIRE.

SCHIATTONA, s. f. pyzata kobieta.

SCHIAVA, s. f. niewolnica.

SCHIAVARE, SCHIAVELLARE, v. SCHIODARE.

SCHIAVESCO, —SCA, pl. —CHI, —CHE, ad. niewolniczy.

SCHIAVINA, s. f. suknia niewolnika i pielgrzyma. = grubka koldra wełniana.

SCHIAVITÙ, —TUDINE, s. f.

niewola. = * więzy, pęta niłości.

SCHIAVO, s. m. niewolnik. = * amant, kochanek. = poddany.

SCHIAZZAMAGLIA, s. f. motloch, halastra.

SCHICHERAMENTO, s. m. SCHICHERATURA, s. f. bazgranie, gryzmolenie.

SCHICHERARE, v. a. bazgrać, gryzmolić. [rożen.]

SCHIDIONE, —DONE, s. m. SCHIENA, s. f. grzbiet, krzyż, plecy. Fil della —, kość pancerzowa. = Schiena d' un monte, fig. grzbiet góry.

SCHIENALE, s. m. krzyżekonia, bydłęcia. = krzyżówka, polewdica.

SCHIENANZIA, v. SQUINANZIA.

SCHIENCIRE, v. SCHIANCIRE.

SCHIENELLA, s. f. nabrzmiałość na przednich nogach koniskich. = ból, dolegliwość.

SCHIENUTO, —TA, ad. grzbiecisty, szeroki w krzyżach, pleczysty.

SCHIERA, s. f. hufiec, zastęp. = fig. orszak, grono, towarzystwo; tłum, gmin. Che non soccorri, che t' amò tanto, ch'uscio per te della volgare —! *D. Inf.* = gromada, mnóstwo. Bestie, serpenti e fiere, e pesci a grandi schiere, *Brun. Tesor.* L' innumerabile — di tutti i celestii corpi, *Gal. Dial.* = Schiere d' alberi, rzędy drzew.

SCHIERAMENTO, s. m. szykowanie.

SCHIERARE, v. a. szykować, sprawiać wojsko do boju. = v. r. szykować się, stawać do boju. [rze.]

SCHIETTAMENTE, av. szczeschieciettezza, s. f. szczerość.

SCHIETTO, —TA, ad. czysty, szczery. Oro schietto, szczere złoto. = równy, gładki. Non rami schietti, ma nodosi e' nvoli, *D. Inf.* = zwinny, obrotny, lekki, wysmukły. Di persona era grande, magro e schietto, *Bern. Or.* = fig. szczery, otwarty. Per dirla schietta, żeby szczerze powiedzieć.

SCHIFA 'L POCO, ad. przesadzonej i wymuszonej skromności (o kobiecie).

SCHIFAMENTE, av. brudno, plugawie. = skromnie.

SCHIFAMENTO, s. m. unikanie, wystrzeganie się czego. = obrzydzenie. [żniak.]

SCHIFANOIA, s. m. len, próschifante, ad. m. f. mający wstręt, obrzydzenie od czego.

SCHIFARE, v. n. e. a. unikać.

La giovane senza schifar punto

il colpo, lui similmente cominciò ad amare, *Bocc.* = *nie chcieć, odmówić*. Se di prendergli a questo officio non iscliferemo, *Bocc.* = *gardzić*. Quel poco che m'avanza fia ch'io nol schifi, *Petr.* = *brzydzić się*. Non ischifano nè 'l lebbroso, nè 'l peccatore, *Calvalc. Frutt. ling.*

SCHIFATORE, s. m. —TRICE, s. f. *unikający; brzydzący się*.

SCHIFETTO, s. m. dim. *łódka*. SCHIFEVOLE, ad. m. f. *brzydzący się*. Delle sue lodi —, volea, seguitando, alle prime proposte ritornare, *Bemb. Asol.* = *obrzydły, ohydny, plugawy*. Appena siam nati, che egli (Cristo) ci appresta un bagno, entro cui lavarci dalla lebbra — del peccato, *Segner. Crist. instr.*

SCHIFEZZA, s. f. *brud, plugastwo.* = *ekliwość, obrzydliwość*. Egli avea sete, e non voleva bere, per ischifezza di quel lebbroso, *Vit. SS. PP.* = *wybrydnosc, wymyślność*. La fame richiede piccolo costo; la — e la ghiottonia lo richiede grande, *Sen. Pist.*

SCHIFILTA, s. f. *skromność.* = *wybrydnosc, fomry, fochy*. Ma io non la lodo già, che innanzi che ella ne sia voluta ire a letto, ell'abbia fatto tante —, *Mach. Mandr.* = v. *SCHIFEZZA*.

SCHIFILTOSO, —SA, ad. *wybrydny, wymyślny, wzdragający się*. Quanto più il re sollecitava, tanto più contegnosa e schifiltosa gli si mostrava, *Dav. Scism.*

SCHIFO, s. m. *łódź.* = *Arch. sklepienie łódkowate*.

SCHIFO, s. m. *ekliwość, obrzydzenie*. Avere a —, *mieć w obrzydzeniu, brzydzić się*. Venire a — *obrzydnąć, zmierzić sobie co*. Mettere —, *sprawić obrzydzenie*.

SCHIFO, —FA, ad. *brzydki, obrzydły, ohydny, plugawy*. Non sono da fare in presenza degli uomini le cose laide, o fetide, o schife, *Cas. Galat.* = *brzydzący się, obrzydliwy, wybrydny, wymyślny*. Era molto schifo d'udire o di vedere brutture, *Fr. Sach.* = *stroniący, unikający*. Poi come grue, ch'alle montagne Rife volasser parte, e parte inver l'arene, queste del giel, quelle del sole schife, *D. Purg.* = *stroniący od złego, unikający cienia nieprzyzwoitości*. E Laura mia con suoi santi atti schifi sedersi in parte, e cantar dolcemente, *Petr.*

SCHIFOSO, —SA, ad. *brzydki, plugawy, ohydny*. Si beve

il sangue d'una fetida capra, sangue non meno pestifero che schifoso, *Segn. Pred.*

SCHIMBECIO, —CIA, SCHIMBESCIO, —SCIA, ad. *krzywonogi, koślawy*. A schimbecio, a schimbeci, ec. av. *wpoprzek, nawskos, na ukos, ukosnie*. E per non m'infangar i' vo'a schimbeci, *Burch. Son.*

SCHINANZIA, v. *SQUINANZIA*. SCHINIERA, s. f. —RE, s. m. *blacha na uda*.

SCHIODACRISTI, s. m. *lizio-brazek, świętoszek*.

SCHIODARE, v. a. *oderwać ćwieki*. = fig. *wygadac się ze wszystkiego, wszystko wyspiwać*. [nie ćwieków.]

SCHIODATURA, s. f. *oderwa-SCHIOMARE, v. a. rozczochrać włosy*. [strzelac.]

SCHIOPPETARE, v. a. *roz-SCHIOPPETIERE, s. m. fizylier.* = *rusznikarz, puszkarz*.

SCHIOPPETTO, s. m. dim. *fu-zujka; karabinek*.

SCHIOPPO, s. m. *strzelba*. —a due botte, da caccia, da munizione, *dubeltówka, strzelba do polowania, karabin*. Spianar lo —, *przyłożyć się, złożyć się, przymierzyć się, wziąć na cel*.

SCHISA, av. A —, *krzywo*.

SCHISARE, v. a. *Arit. upro-*

ścić ułamek.

SCHISTO, s. m. *Min. szyst, łupkowy kamień*.

SCHIUDERE, v. a. *ir. otworzyć, odemknąć.* = *wyłączyć, wykłuzzyć.* = v. r. *wymknąć się z zamknięcia*. Che mordendo correvan di quel modo che 'l porco quando del porcil si schiude, *D. Inf.* = *otworzyć się, rozkwitnąć*.

SCHIUMA, s. f. *piana.* = *piana, ślina tocząca się z gęby*. Venir la — alla bocca, *toczyć pianę, pienić się*. = *Schiuma di metalli, piana na roztopionych kruszczach.* = *Fig. plama, skaza*. Se tosto grazia risolve le schiume di vostra coscienza, *D. Purg.* = *wyrzutek*. Io era il capo degli scagurati, anzi la — di tutti i ribaldi, *L. Pulc. Morg.*

SCHIUMARE, v. a. *szumować, odszumować, zebrać pianę.* = *zebrać śmietankę.* = v. n. e. r. *pienić się*.

SCHIUMAROLA, s. f. —TOIO, s. m. *warzącha do szumowania*.

SCHIUMATO, —TA, p. ad. v. *SCHIUMARE.* = fig. *oczyszczony z wad, z błędów*.

SCHIUMOSO, —SA, ad. *pienisty, zapieniony*.

SCHIUSO, —SA, p. ad. v. *SCHIUDERE.*

SCHIVARE, v. a. *unikac, uniknąć.* = *ochronić, zachować, ustrzedz od czego*. Se da grandine il ciel sempre te schivi, *Ar. Orl. Fur.* = *oddalić co od kogo, wybawić od czego*. L'anel che le schivò più d'un disagio, *Ar. Orl. Fur.* = *umknąć, zemknąć*.

SCHIVEZZA, s. f. *brud, plugastwo.* = *wstret, odraza*.

SCHIVO, —VA, ad. *mudny, przykry*. E ben la vita sua sdegnosa e schiva, spezzando a forza il suo ritegno frale... *Tass. Ger.* = *mający wstret, wybrydny, wzdragający się*. E di calcar nessun si mostra schivo, *D. Purg.* = *unikający, wolny od czego*. Eran schivi di crudeltade, e degli altri atti villi, *Ar. Orl. Fur.* Schivo d'ogni pensier basso e servile, *Menz. Art. poet.* = *skromny, ostrożny*. Giovine schiva e vergognosa in atto, *Petr.* = *smutny, przykry, nieprzyjemny*. Quasi senza governo, e senz antenna legno in mar, pien di pensier gravi e schivi, *Petr.* = *oczyszczony*. Schivi di pantano e lotto, *Ar. Orl. Fur.* *obmyci z brudów ziemskich, z nieczystości tego świata.* = s. m. v. *SCHIFO*.

SCHIZZARE, v. n. *tryskać, wytryskać, sikać, pryskać, bryzgać*. La vipera crudel tosto si rizza, e fuoco e toscu per bocca gli schizza, *L. Pulc. Morg.* Al fiero colpo s'aperse il teschio, si schiacciarono l'ossa, schizzò 'l cervello, *Car. En.* = *prysnąć, skoczyć, wyskoczyć, wymknąć się*. E'mi schizzò una sverza d'acciaio... in l'occhio dritto, *Cell. Mughgia*, urla per dolor, e alfin dall'epa gli schizzan fuori le budella e crepa, *Cast. An. parl.* Il topo schizza fuori, il gatto schizza fuori, *Fr. Sacch.* = v. a. *Schizzar il fango addosso ad alcuno, obryzgać kogo blotem.* = *Pitt. szkicować*.

SCHIZZATA, s. f. *wytrysk.* = *obryzgame.* = *uderzenie*.

SCHIZZATOIA, s. f. *rura w piecu szmelcerskim do odlewania roztopionego kruszcu*.

SCHIZZATOIO, s. m. *sikawka, szpryca.* — a vento, *dmuchawka do nadymania balonów.* = *syryngka, kanka*.

SCHIZZETTARE, v. a. *szprycować, nasikać, napryskać*.

SCHIZZETTINO, s. m. dim. *Chir. sikaweczka, szprycka*.

SCHIZZETTO, s. m. *szprycowanie, napryskanie.* = *szpryca.* = *karabinek*.

SCHIZZINOSAMENTE, av. *wybrydnie*.

SCHIZZINOSO, —SA, ad. *wybrydny*.

SCCHIZZO, s. m. *wytrysk.* = obryzg. = *krzta, okruszyna.* = Pitt. *szkic.* = fig. *próbna.*

SCIA, s. f. *ślad który statek za sobą zostawia.*

SCIABICA, s. f. *rodzaj sieci rybackiej.* E le sciabiche tendere e le ragne, *Buon. Fier.* = fig. *krótkie kazanie.* [bla.]

SCIABLA, SCIABOLA, s. f. *szaszki.*

SCIACORA, s. f. *Ornit. bekas.*

SCIACQUADENTI, s. m. *pop. przekąska.* A lei fece quivi portar un po di —, o volete chiamarla colazione, *L. Lipp. Malm.*

SCIACQUARE, v. a. *plókać.*

SCIACQUATURA, s. f. *pomyje.*

SCIAGUATTAMENTO, s. m. *klócenie, beltanie.*

SCIAGUATTARE, v. a. *klócić, beltac.* = *przełać, przelewać.* = *splókać, oplókać.*

SCIAGURA, s. f. *bieda, niedola.*

SCIAGURATAGGINE, —TEZZA, s. f. *ohydny postepok, szkara, niegodziwość, nieuczciwość, nikczemność.*

SCIAGURATAMENTE, av. *nie-szczęśliwie.* = *podle, nikczemnie.*

SCIAGURATO, —TA, ad. e s. *sciagurato.*

SCIAGURATELLO, —LA, dim. *biedny, nieszczęśliwy.* = *nedźny, podły, nikczemny.*

SCIAGURATONE, s. m. *accr. nedźnik, nikczemnik.*

SCIAGUOSO, —SA, ad. *nie-szczęśliwy.*

SCIACQUAMENTO, s. m. *roztrwonienie, zmarnowanie.*

SCIACQUAMENTO della lingua, fig. *rozpuszczenie języka.*

SCIACQUARE, v. a. *trwonić, roztrwonić, zmarnować, zmarnotrwać.* = v. r. fig. *zlewać się (o wodach, rzekach).*

SCIACQUATAMENTE, av. *rozrzutnie.* = fig. *do zbytku.*

SCIACQUATO, —TA, p. ad. *roztrwoniony.* = *marnotrówny.* Alla sciacquata, *marnotrównie.* = *zbyteczny.*

SCIACQUATORE, s. m. —TRICE, s. f. *SCIACQUATORACCIO, s. m. peg. marnotrównca, marnotrównczyna.*

SCIACQUATURA, s. f. *SCIACQUO, —QUO, s. m. marnotrównstwo, rozrzutność.*

SCIALAMENTO, s. m. *wyżew.*

SCIALAPPA, s. f. *Bot. jalapa.*

SCIALARE, v. a. e n. *wyziwać, wyzionąć.* = v. r. *sprawić ulgę sercu, wyłać się z czem.*

SCIALBARE, v. a. † *pobielić mur, ścianę.* = v. r. fig. *okryć się pięknym pozorem, płaszczykiem prawdy, religii.*

SCIALBO, —BA, ad. † *pobielony.* = fig. *blady, wyblady.* Mi venne in sogno una femmina bal-

ba... colle man monche e di colore scialba, *D. Purg.*

SCIALO, v. *SCIALAMENTO.*

SCIALUPPA, s. f. *Mar. szq-lupa.*

SCIAMANNATO, —TA, ad. *nieschludny.* Alla sciamannata, av. *nieschludnie.*

SCIAMARE, v. n. *roić się.*

SCIAME, —MO, s. m. *roj czego.*

SCIAMITO, s. m. *axamit.* = *amarant (kwiat).*

SCIANCATO, —TA, ad. *rozbity, mający rozbite biodra, kulawy.* = *z wybitą nogą (o psach).* = fig. *niezupelný, niecały.* [trzeci.]

SCIAPIDIRE, v. n. *wywieścić.*

SCIAPIDO, v. *scipido.*

SCIARAPPA, s. f. *Bot. jalapa.*

SCIARPA, s. f. *szarfa.*

SCIARPELLARE, —PARE, v. a. *wywracać powiekę do góry, wytrzeszczać oczy.*

SCIARPELLERIA, v. *SCIOCHEZZA.*

SCIARPELLINO, s. e ad. m. *mający wywróconą do góry powiekę.*

SCIARRA, SCIARRATA, s. f. *bójka, ubijatyka.*

SCIARRAMENTO, s. m. *rozproszenie, rozsyпка.* Lo — de' Giudei, *rozproszenie Żydów.*

SCIARRARE, v. a. *rozpedzić, rozproszyć.*

SCIATERICO, pl. —CI, s. m. *zegar słoneczny.*

SCIATICA, s. f. *Med. scyatyka, ból kulszowy.*

SCIATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *scyatyczny, kulszowy; cierpiący ból kulszowy, chory na scyatykę.*

SCIATTAGGINE, SCIATTAGGINE, SCIATTEZZA, s. f. *nieschludność.* = *niezgrabność.*

SCIATTARE, v. a. *zepsuć, popsuć, spaskudzić, wnieucz obrócić.* Il Marucelli si ritrova qui malato.... e questi medici mascalchi lo sciattano a drittura, *Magal. Lett.* Che direm se un cerusico castrone storpia un braccio, una gamba, o sciatta un occhio, *Sacch. Rim.*

SCIATTERIA, s. f. *osoby i rzeczy nieschludne.*

SCIATTO, —TA, ad. *nieschludny.* Donna sciatta, *flądra.* Acciocch' ei non la vegga sconcia e sciatta, manda giù la impannata, e si rimpia, *L. Lipp. Malm.* Se ne van per le strade unti e bisunti, sudici, e barbuti, *Salv. Ros. Sat.*

SCIAURA, ec. v. *SCIAGURA, ec.*

SCIBILE, ad. e s. lat. *co można umieć.* Questo è un modo di contener tutti gli scibilli, *Gal. Dial.*

SCIENEMENTE, av. *z wiedzy.* [miejetnie.]

SCIENIFICAMENTE, av. *u-scientifico.* —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *umiejetny.*

SCIENZA, —ZIA, s. f. *nauka, umiejetność.* = *znajomość, wiadomość.*

SCIENZIATO, —TA, s. e ad. *uczony.*

SCIGNERE, v. a. ir. *odpasac.*

SCIGRIGNATA, s. f. † *kresa, szrama.*

SCILECCA, s. f. *psikw, figiel.* Volta, faccia vi gliacca, ch' io t'uccida, e ch' io t'insegni farmi le scilecche, *L. Lipp. Malm.*

SCILINGUAGNOLO, s. m. *Anat. wiązadło pod językiem.* Fig. Romper lo —, *przemówić, odezwać się.* Aver rotto o sciolto lo —, *rozpuścić język, gębę.*

SCILINGUARE, v. n. *jąkać się, szeplenić.*

SCILINGUATO, —TA, s. e ad. *jąkato, jąkliwy.*

SCILLA, s. f. *Bot. cebula morska.*

SCIOCCO, s. m. *strona południowo-wschodnia.* = *stroko, wiatr południowy na morzu srodziemem.*

SCIOLO, s. m. *rozwekła mowa, czeza gadanina.*

SCIOLOPO, v. *sciroppo.*

SCIOPPARE, v. a. *dość syropu.* = fig. *słodzić, pieścić.* Però il venne co' baci scilopando, *L. Pulc. Morg.*

SCIMIA, s. f. *malpa.* Far la —, *malpować.* Dir l' orazione della —, fig. v. *BERTUCCIA.*

SCIMIATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, *scimiesco.* —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *malpi, malpiarski.*

SCIMIERIA, s. f. *malpowanie, malpiarstwo.*

SCIMIETTA, s. f. dim. *malpezka.*

SCIMIO, s. m. *malpa.* Avendo il lupo accusato la volpe di furto dinanzi allo — ec. *Esop. Fav.*

SCIMOTTO, SCIMOTTO s. m. *mloda malpa.*

SCIMITARRA, s. f. *bułat.*

SCIMIONE, s. m. *accr. duża malpa.* = *Bocc. glupiec.*

SCIMUNITAGGINE, s. f. *glupota, glupstwo.* [pio.]

SCIMUNITAMENTE, av. *glupstwo.*

SCIMUNITO, —TA, ad. e s. *scimunitello.* —LA, dim. *mający nie spełna rozum, glupowaty; rura, duda, mazgaj, cymbal.*

SCINDERE, v. a. ir. *rozciąć, rozłupać; oddzielić, odłączyć.* Quanto dal vero onor, fortuna, scindi! *Petr.*

SCINGERE, v. a. ir. *odpasac.*

= v. r. *wywinąć się, wymknąć się*. Tre volte il cavalier la donna stringe colle robuste braccia, ed altrettante da quei nodi tenaci ella si scinge, *Tass. Ger.*

SCINTILLA, s. f. *iskra*.

SCINTILLAMENTO, SCINTILLARE, s. m. *iskwienie się*. Lo — delle stelle, *iskwienie się, miganie się gwiazd*.

SCINTILLARE, v. n. *iskrzyć się, błyszczyć*.

SCINTILLAZIONE, s. f. *iskwienie się, miganie się światła*.

SCINTILLETTA, —LUZZA, s. f. dim. *iskierka*. = *iskierka, światelko*.

SCINTO, —TA, p. ad. *odpany*. Veggendo quella spada scinta, *Petr. = rozpany*. E scinto e nudo un piè... *Tass. Ger.*

SCIOCCAGGINE, v. scioCCHEZZA.

SCIOCCAMENTE, av. *glupio, po głupemu*.

SCIOCCHEGGIARE, v. n. *glupio gadać, postępować*.

SCIOCCHERELLO, —LA, scioCCCHINO, —NA, ad. e s. dim. *glupek, głupka*.

SCIOCCHEZZA, —CHERIA, s. f. *glupstwo = szaleństwo, warjacja*.

SCIOCCHISSIMAMENTE, av. sup. *glupiuchno, głupiusienko, głupiućko*.

SCIOCCHISSIMO, —MA, ad. sup. *glupiuchny, głupiusienki, głupiutki, głupiutenki*.

SCIOCCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *bez smaku, niesmaczny*. Tornato il marito a desinare, e assaggiando la sciocca vivanda, *Sacch. Nov. = glupi*.

SCIOCCONACCIO, scioCCONE, s. m. accr. *gluptas*.

SCIOGLIERE, sciorRE, v. a. ir. *rozwiązać*. — i cani, *rozsfować psy, spuścić psy z uwięzi*. = *odemknąć, otworzyć*. Chiedi umilmente che 'l serrame scioglia, *D. Purg.* = Fig. *rozwolnić*. — il ventre, *rozwolnić żołądek, trztać, trznąć*. = *rozwiązać, uwolnić, rozgrzeszyć*. Chiunque voi isciogliere sopra terra, sarà sciolto in cielo, *kogokolwiek rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązany w niebie*. = Sciogliere la vergogna, *wyżuć ze wstydu*. Esso mi fè donna vagante, ed esso spronò l' ardire, e la vergogna sciolse, *Tass. Ger.* = Sciogliere la lingua, *przemówić; rozwiązać język, osmielić do mówienia*. Amor che 'n prima la mia lingua sciolse, *Petr.* = Sciogliere il voto, *dopełnić ślubu*. E qui l' armi sospende, e qui devoto il gran sepolcro adora e scioglie il voto, *Tass. Ger.* = *podnieść*

kotwicę, odplynąć. Enea, per riposar, pria che sciogliesse, s'era a dormir sopra la poppa agiato, *Car. En.* Quindi si parte il senator romano il di medesimo che Bireno scioglie, *Ar. Orl. Fur.* Dal lido sciogli, sciogli dal lido, o piccioletta barca, *Menz. Art. poet.* = Sciogliere le vele, *rozwinąć żagle*. — le vele al dolore, fig. *oddać się żalowi, smutkowi*. Indi sciogliendo al gran dolor le vele, il ciel... ingiusto chiama, *Ar. Orl. Fur.* = Sciogliere l'assedio, *odstąpić od obleżenia; uwolnić od obleżenia*. Ecco spoglie e handiere a un tempo toglie, e l' duro assedio sciogli, *Filic.* = Sciogliere i dubbi, *rozwiązać, usunąć wątpliwość*. — il nodo, fig. *rozwiązać trudność*. = Sciogliere la briglia ad alcuno, *popuścić komu cugłów*. = v. r. *rozwiązać się, rozpuścić się, rozprzadź się, rozproszyć się*. Fermò le piante in terra ed in un punto saltò, e dal proposto lor si sciolse, *D. Inf.* — dall' obbligo, *uwolnić się od obowiązku*.

SCIOGLIMENTO, s. m. *rozwiązanie = rozpuszczenie, rozтворzenie*. — del ventre, *rozwołnienie żołądka*. [stuo.

SCIOLEZZA, s. f. *mędrko-*

SCIOLO, —LA, ad. e. s. *mędre*.

SCIOLTAMENTE, av. *lekkio, zwinnie*. Parlar —, *mówić płynnie*.

SCIOLTEZZA, s. f. *lekkosć, zwinność*. = Scioltrezza di ventre, *wolność żołądka*.

SCIOLO, —TA, p. ad. *rozwiązany = rozpuszczony, rozтворzony*. = fig. *wolny*. D' ogni obbligo sciolto, *uwolniony od wszelkiego zobowiązania*. Perchè ad uno consueto a vivere sciolto ogni catena pesa, ed ogni legame lo stringe, *Mach. Stor.* Il giogo, e le catene, e i ceppi eran più dolci che l' andare sciolto, *Petr.* = *rozpuszczony, rozwity*. Le belle treccie sopra 'l collo sciolte, *Petr.* A briglia sciolta, *popuściwszy cugli*. Sciolto di membra, *ruchawy, lekki, zwinny*. = Parole sciolte, *parlare sciolto, mowa niewiązana, proza*. Verso sciolto, *wiersz nierymowy*. = Libro sciolto, *książka nieoprawna*. = Sciolto nel sonno, *pogrążony we śnie*.

SCIONATA, s. f. scione, s. m. *wicher kręcący się w kółko*.

SCIOPERAGGINE, scioPERATAGGINE, —TEZZA, s. f. *próżnowanie, próżniactwo*.

SCIOPERARE, scioPRARE, v. a. *odrywać kogo od pracy. Avete*

con questo vostro romore scioperati quanti uomini ha in questo paese, *Fr. Sacch.* = v. n. e. r. *odrywać się od pracy, porzucać robotę, próżnować*. Or io per non parere di —, mi son provato di scrivere i casi di Laurretta, *U. Fosc.*

SCIOPERATAMENTE, av. *w próżnowaniu*.

SCIOPERATO, —TA, scioPERATIVO, —VA, ad. *próżniący, próżniacki*.

SCIOPERATONACCIO, s. m. *peg. próżniaczysko*.

SCIOPERATONE, s. m. accr. *ogromny próżniak*.

SCIOPERIO, s. m. *próżniactwo*.

SCIOPERONE, s. m. *próżniak = cymbal, balwan, rura, duda, tyła*.

SCIORINAMENTO, s. m. *rozestanie, rozwieszenie, wywieszenie dla przewietrzenia*.

SCIORINARE, v. a. *rozesłać, rozwiesić, wywiesić dla przewietrzenia lub wysuszenia*. = *rozwinąć na wiatr*. E fece un suo standardo —, *L. Pulc. Morg.*

= Sciorinar libri, *przewracać kartki w książkach, wartować książki*. = fig. *rozwłosić*. = *machać, wywojać*. E cominciò a — il battaglio, *L. Pulc. Morg.*

= Sciorinare figliuoli, *plodzić dzieci*. = *wydać na widok publiczny*. Dirà che alla mia musa sia venuta la diarrea, mentre ogni settimana sciorina un sonetto, *Magal. Lett.* = v. r. *rozpiąć się, rozmachać się*. = fig. *popolgować sobie, wyoczyć, wytchnąć*. P' mando verso là di questi miei a riguardar se alcun se ne sciorina, *D. Inf.*

SCIORRE, v. scioGLIERE.

SCIPA, s. m. *Bocc. rura, duda, tyła*.

SCIPARE, v. a. *marnować, zepsuć, popsuć, uszkodzić, podrzeć, sponiewierać, pozmiechać, i t. d.* = v. n. *poronić*.

SCIPATORE, s. m. —TRICE, s. f. *marnotrawca, marnotrawczyni*.

SCIPAZIONE, s. f. *marnotrawstwo*.

SCIPIDEZZA, scipITEZZA, scipITAGGINE, s. f. *brak smaku*. = fig. *niedorzeczność, glupstwo*.

SCIPIDO, —DA, scipITO, —TA, ad. *nie mający smaku*. = fig. *niesmaczny, glupi, niedorzeczny*.

SCIPIRE, scipIDIRE, v. n. ir. *stracić smak, zwietrzeć, wywietrzeć*.

SCIPITAMENTE, av. *bez smaku*. = fig. *niesmacznie, glupio*.

SCIRIGNATA, v. scigrIGNATA.

SCIRINGA, s. f. *Chir. sonda*. = *syrynga*.
 SCIRINGARE, v. a. *wprowadzić sondę do pecherza*.
 SCIROCCO, v. *sciocco*.
 SCIROPPPO, s. m. *syrop*.
 SCIRRO, s. m. *Chir. skir*.
 SCIROSO, —SA, ad. *skirowany*.
 SCISMA, s. m. *schizma, odszczepieństwo*. = *rozterka, niesnaska*.
 SCISMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. e s. *schizmatyczny, schizmatyk*. = *klótlivy*.
 SCISSILE, ad. m. f. *łupki*.
 SCISSIONE, s. f. *rozdwójnienie, rozterka*.
 SCISSO, —SA, p. ad. da *SCINDERE, rozcięty, rozłupany, rozdart*.
 SCISSURA, s. f. *szpara, szczelina*. = *fig. rozdwójnienie, rozterka*. = *Anat. rowek, żłobek, szpara*.
 SCIUGARE, v. a. *obetrzeć, osuszyć, wysuszyć*.
 SCIUGATOIO, s. m. *ręcznik*.
 SCIUPARE, SCIUPINARE, v. SCIPARE.
 SCIUPIO, SCIUPINIO, s. m. *marnotrawstwo*. = *popsucie, zepsucie; szkoda, sponiewieranie, dezolacja*.
 SCIVOLARE, v. n. *syczeć (o węźu)*. = *ześliznąć się, pośliznąć się, popsnać się*.
 SCIVOLATA, s. f. *ześliznienie się, pospnienie się*.
 SCLAMARE, v. n. *zawołać, wykrzyknąć*.
 SCLAMAZIONE, s. f. *wykrzyknienie*.
 SCLEROFTALMIA, s. f. *Med. oftalmia z czerwonością, bólem i nieruchomością oka*.
 SCLEROTICA, s. f. *Anat. błona oka rogowa, nieprzezroczysta czyli białkowa*.
 SCOCCA 'L FUSO, ad. f. *Monna* —, *próżniaczka*.
 SCOCCARE, v. n. *zeskoczyć, spaść, zepsnąć się, wypsnąć się, zatrzasnąć (o łuku, polapie)*. *Guarda se a tempo la trappola scocca, L. Pulc. Morg.* = *wyskoczyć, wybiedz, wypaść, wylecieć*. *Vennero a scoccar di quaggiù tutt' e due, Lasc. Gelos.* = *zabłytnąć, zajaśnieć*. *Già comincia apparire avanti il sole la bella aurora che da' monti scocca, Bern. Orl.* = *wybicić, uderzyć (o godzinie)*. *Io era appunto alla porta quando scoccarono le ventun' ore, Salv. Spin.* *Ma poi scoccato l'orivolo... si ritornò a dormire, Lasc. Nov.* *gdy wybiła godzina, i t. d.* = *fig. wyjść na jaw, objawić się*. *Molti han giustizia in cor, ma*

tardi scocca, D. Purg. = *fig. okazać się, objawić się*. *Taccia Lucano... ed attenda ad udir quel ch' or si scocca, D. Inf.* = *v. a. Scoccar l' arco, strzelać z łuku, wypuścić strzałę*. *Memmo vien dopo, e pon la mira, e scocca, Car. En.* = *miotać grotty, pioruny*. *Fulmine par che l' cielo ardendo scocca, Ar. Orl. Fur.* = *fig. wyrzec, objawić, wynurzyć*. *Scocca l' arco del dir, ch' n'fno il ferro hai tratto, D. Purg.* *powiedz śmiało co masz na końcu języka*.
 SCOCCATOIO, v. SCATTATOIO.
 SCOCCATORE, s. m. *puszczaćcy strzały*.
 SCOCCO, pl. —CHI, s. m. *wypuszczenie strzały*. = *fig. bicie godzin*. *Fino allo — delle due ore, a' dopoki nie wybiję druga godzina. Allo — delle tre ore, o trzeciej.* [No].
 SCOCCOBRIÑO, v. SCONCOBRI.
 SCOCCOLARE, v. a. *zbierać jagody jatowcu, bluszczu, i t. p.* = *Scoccolare barbarismi, fig. popętnić mnóstwo błędów grammatycznych*.
 SCOCCOLATO, —TA, p. ad. v. *SCOCCOLAE*, = *fig. okragły, z okładem*. *E dipoi la faute andatasene a letto, v' aspettai io tre ore grosse e scoccolate, Lasc. Nov.*
 SCOCCOVEGGIARE, v. n. *u- mizgać się*. = *v. a. szydzić, drwić*. [i uszy].
 SCODARE, v. a. *uciąć ogon*.
 SCODATO, —TA, p. ad. *kusy, kurta*. *Putta scodata, v. PUTTA*.
 SCODELLA, s. f. *misa, miška*. = *pełna misa*.
 SCODELLARE, v. a. *nalać w misę*. = *fig. obalić, wywrócić*.
 SCODELLETTA, —LLINA, —LLUCCIA, s. f. dim. *miseczka*.
 SCODELLINO, s. m. dim. *miseczka*. = *panewka u strzelby*.
 SCODINZOLARE, v. n. *kręcić ognem*. [szczyć].
 SCOFACCIARE, v. a. *spłasić*.
 SCOGLIA, s. f. *wylina*. = *odzienie, odzież*. = *v. SCOGLIO*.
 SCOGLIATO, ad. m. *wyrznięty, wytrzebiony, wykastrowany*. [skaty].
 SCOGLIERA, s. f. *skaliska*.
 SCOGLIETTA, s. f. dim. *wylina z malego węża*. = *łuszcza*.
 SCOGLIETTO, —UZZO, s. m. dim. *niewielka skala*.
 SCOGLIO, s. m. *skala, szkopol, rafa*. *Scogli pericolosi a fior d'acqua, szkopyły morskie równo z wodą*. = *łupina orzecha laskowego; fig. zastona, opona*. *Correte al monte a spo-*

gliarvi lo — ch'esser non lascia a voi Dio manifesto, D. Purg. = *wylina*. [listy].
 SCOGLIOSO, —SA, ad. *skagłosy*.
 SCOGNOSCENZA, v. SCOGNOSCENZA.
 SCOIARE, v. a. *oblupić*.
 SCOIATTOLO, SCOIATTO, s. m. *Zool. wewiórka*.
 SCOLAGIONE, v. SCOLAZIONE.
 SCOLAMENTO, s. m. *ociekanie, ściekanie*.
 SCOLARE, v. n. *ociekać, ściekać, kapać*. = *v. a. dać ociec, odcedzić*.
 SCOLARE, SCOLARO, SCOLAIO, s. m. *uczeń, student*. = *uczeń, chłopak na terminie*.
 SCOLAREGGIARE, v. n. *postępować jak żak szkolny*.
 SCOLARELLO, —ETTO, —RINO, s. m. dim. *studencie, żaczek*.
 SCOLARESCO, —CA, ad. *studentcki, szkolny, żakowski*. = *s. f. gromada studentów*.
 SCOLARMENTE, av. *po studentku*.
 SCOLASTICA, s. f. *scholastyka, filozofia, teologia scholastyczna*.
 SCOLASTICAMENTE, av. *scholastycznie*.
 SCOLASTICO, —CA, ad. *scholastyczny*. = *s. m. scholastyk*. = *Alla scolastica, av. po szkolnemu, po studentku*.
 SCOLATIVO, —VA, ad. *sprawyjący cieczenie*.
 SCOLATOIO, s. m. *ściek*. = *durszłak*.
 SCOLATURA, s. f. *fus pozostały po ocieczeniu*.
 SCOLAZIONE, s. f. *Med. tryper*. [ka].
 SCOLETTA, s. f. dim. *skółka*.
 SCOLIASTE, s. m. *scholiasta, autor objaśnienia, przypisków do autorów starożytnych*.
 SCOLIO, s. m. *scolia, s. f. scholia, przypisek, objaśnienie*. = *Geom. scholia, uwaga nad poprzedzającym jednym lub kilku twierdzeniami, dająca poznać ich między sobą związek, rozciągłość i użytek*.
 SCOLLACCIATO, —TA, ad. *rozrzmamany, wygorsowany*.
 SCOLLARE, v. a. *odkleić, odlepić*. = *odkryć szyję, wygorsować*. [s. m. gors].
 SCOLLATURA, s. f. *SCOLLATO, SCOLLEGAMENTO, s. m. rozwiązanie, rozłączenie*.
 SCOLLEGARE, v. a. *rozwiązać, rozłączyć, rozdzielić*.
 SCOLLINARE, v. a. *przejść pagórki*.
 SCOLMARE, v. a. *strychować czubek miary*.
 SCOLO, s. m. *ściek, spływ*.

Dare —, dać ściek, ułatwić ściekanie. = wyciekanie wina z beczki.

SCOLOPENDRA, s. f. Entom. wilgotnik, stonóg.

SCOLOPII, s. m. pl. Pijarowie włoscy, założeni przez Józefa Kalasantego Aragończyka w 1617.

SCOLORAMENTO, SCOLORIMENTO, s. m. zblakowanie, zblednienie.

SCOLORARE, v. a. odjąć kolor. Per più fiate gli occhi ci sospinse quella lettura, e scolorocci il viso, *D. Inf.* = v. r. zblakować, spłowieć, spelznąć, zbladnąć. Era l' giorno, ch' al sol si scoloraro per la pietà del suo fattore i rai, *Petr.*

SCOLORIRE, v. n. ir. zblakować, spelznąć, zbladnąć.

SCOLPAMENTO, s. m. uniewinnienie.

SCOLPARE, v. a. uniewinniać. = v. r. uniewinniać się, oczyścić się z winy, z grzechu. Que' che più ha colpa, vegg' io a coda d' una bestia tratto verso la valle ove mai non si scolpa, *D. Purg.*

SCOLPIMENTO, s. m. rżnięcie, wyrzynanie, dltowanie.

SCOLPIRE, v. a. ir. wyrzywać, wyrabiać dltem z drzewa, kcmienia lub marmuru. = rycić na kamieniu lub metalu. = fig. wyrycić, urazić. — nel core, wyrzyc w sercu. = wymawiać dobitnie, wyrażać. = poznać. Ma Lionetto, com' e' l' ha scolpito, inverso la città si ritornava, *L. Pulc. Morg.*

SCOLPITAMENTE, av. dobitnie, wyraźnie.

SCOLPITURA, s. f. v. SCULTURA. = wizerunek, obraz.

SCOLTA, s. f. żołnierz na podsluchach, wedeta.

SCOLTARE, v. ASCOLTARE.

SCOLTARESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. rzeźbiarski.

SCOMBAVARE, v. a. zaślubić.

SCOMBICHERARE, v. a. bazgrać, gryzmolić, zabazgrać, zagryzmolić papier. Di star tuttavia accigliati per non far altro che — fogli, *Car. Lett.* — le muraglie di fantocci, *Mauz. P. S.* = s. m. bazgranie, gryzmolenie. Vi dico il vero, che questo tanto — m'è venuto a noia, *Car. Lett.* [RE.]

SCOMBINARE, v. SCOMPIGLIARE.

SCOMBINAZIONE, v. SCOMPIGLIO.

SCOMBRO, s. m. Ict. wrzeciennica. [PIGLIO.]

SCOMBUIAMENTO, v. SCOMBUIARE, v. a. rozproszyć, rozpedzić.

SCOMBUIATO, —TA, p. ad. rozsproszony. = przestraszony. = zamięiony. [BUIARE.]

SCOMBUSSOLARE, v. SCOMSCOMMESSA, s. f. zakład.

Fare una —, złożyć się.

SCOMMESSO, —SA, p. ad. v. SCOMMETTERE.

SCOMMETTERE, v. a. ir. rozłożyć, rozebrać, rozbić deski, tarcice które były spojone. = fig. rozdzielić, różnić, poróżnić, siać niezgodę. Il fosso, in che si paga il fio a quei che scommettendo acquistano carico, *D. Inf.* = v. n. zakładać się, złożyć się.

SCOMMETTITORE, s. m. idący w zakład. = rozsiewacz niezgody, wicherzyciel.

SCOMMEZZARE, v. a. rozdzielić na dwie połowy.

SCOMMIATARE, v. a. odprawić, odpuszczyć. = v. r. odprawić się, pożegnać się.

SCOMMIATA, s. f. odprawa, pożeganie.

SCOMMOVERE, SCOMMUOVERE, v. a. ir. poruszyć, wzruszyć.

SCOMMOVIMENTO, s. m. SCOMMOVIZIONE, SCOMMOZIONE, s. f. poruszenie, zaburzenie, rozruch.

SCOMODARE, v. a. robić subiekcyj, trudzić, niepokoić, naprzykrzać się, dolegać. = v. r. czynić sobie subiekcyj.

SCOMODEZZA, —DITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. subiekcja, niedogodność, strata, szkoda.

SCOMODO, —DA, ad. niewygodny, niedogodny; trudzący, mordujący; zawadzający, nieznośny, przykry. = s. m. v. SCOMODEZZA.

SCOMPAGNAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. naruszenie symetrii, porządku.

SCOMPAGINARE, v. a. naruszyć symetryę, porządek. = odłutować, rozzerwać co było spojone. = v. r. zepsuć się, rozchwiać się, rezlecieć się.

SCOMPAGNAMENTO, s. m. rozłączenie, rozdzielenie.

SCOMPAGNARE, v. a. rozwieść parę, rozłączyć, rozdzielić, rozzerwać jedność. E così vada chiunque amor legitimo scompagna, *Petr.*

SCOMPARE, v. n. ir. nikać w porównaniu z czem. Vedete ora come il sonetto, che a prima vista faceva qualche comparsa, è scomparto, e quasi ridotto al niente, *Salvin.* = zniknąć.

SCOMPARTIMENTO, s. m. przedział, podział. Nello — de' campi si riempia il fondo di sassi ammontati in colmo, *Soder. Coll.*

SCOMPARTIRE, v. a. ir. rozkładać, rozdzielać, podzielić

na części, podzielić między wielu. = v. r. podzielić się z kim, między sobą. Il restante si scompartirono i figliuoli, *Cell.* SCOMPIGLIAMENTO, s. m. przewrócenie porządku, nieład, zamieszanie, nieporządek.

SCOMPIGLIARE, v. a. poplątać, zaplątać. Infin che tu non guasti, e non fornisci di — tutta questa matassa, *Salv. Granch.* S' intriga a foggia d' una scompigliata matassa di refe aggroviagliato, *Red. Oss. an.* = przewrócić porządek, pomieszać, poprzewracać. Co' heri denti e con le bocche impure ghemir la preda, e ne lasciar di nuovo vote le mense e scompigliate e sozze, *Car. En.* = rozproszyć. Tutta la gente sbaraglia e scompiglia, *Bern. Or.* = Scompigliar la fantasia, fig. zamęcić umysł.

SCOMPIGLIATAMENTE, av. w nieporządku, w nieładzie.

SCOMPIGLIATO, —TA, p. ad. v. SCOMPIGLIARE. Alla scompigliata, av. w nieporządku.

SCOMPIGLIO, s. m. nieporządek, nieład, zamieszanie. Subito il campo è tutto in iscompiglio, *L. Pulc. Morg.*

SCOMPIGLIUME, s. m. nieład, zamęt, odmęt. Tante zizzanie e tanti scompigliumi, *Buon.*

SCOMPISCIARE, v. a. poszczać, oszczać. E scompisciò l' ubriaco con più orina che non avea bevuto malvagia, *Fr. Sacch.* = v. r. uszczać się. E per paura v' è chi si scompiscia, *Ciriff. Calv.* = niezmiernie chcieć szczać. — delle risa, bass. pękać ze śmiechu.

SCOMPISCIONE, s. m. bass. grubý błąd.

SCOMPIMENTO, s. m. nieład, nieporządek.

SCOMPORRE, v. a. ir. rozłożyć, rozebrać, zepsuć, popsuć, pomieszać. = v. r. Scomporsi nel volto, fig. mienić się na twarzy, zmieszać się.

SCOMPONIMENTO, s. f. v. SCOMPONIMENTO. = pomieszenie.

SCOMPONENTE, av. nieporządnie; nieprzystojnie.

SCOMPONTEZZA, s. f. nieskromność, nieprzystojność.

SCOMPONTO, —STA, p. ad. v. SCOMPORRE.

SCOMPUIZZARE, v. a. zosmrodzić. Co' loro fetidi aliti di parole maldicenti scompuzzano ogni assemblea, *Fr. Giord. Pred.*

SCOMUNICA, —GIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *Eccl. kłatwa.*

SCOMUNICARE, v. a. wykląć. SCOMUNICATO, —TA, p. ad. e s. wyklęty. = przeklęty.

SCOMUNICATORE, s. m. *wy-klinajacy*.

SCOMUZZOLO, s. m. e av. *ani słowa, ani be ani me*.

SCONCACADO, —DA, ad. *zafajdany*. Tu l' hai fatto cavalier sconeacado, *Fr. Sacch.*

SCONCACARE, v. a. *zafajdać*. E di paura afflitti e sconcacati vanno mirando, *Tasson. Secch.* = v. r. *zafajdać się*.

SCONCACATORE, —DORE, s. m. *ten co kogo zafajdat*. Da poichè mi convien vestire lo sconcacatore e gli sconcacadi, *Sacch.*

SCONCERTAMENTO, v. SCONCERTO.

SCONCERTARE, v. a. *zepsuć harmonię*. = fig. *pomieszać komu szyki, przetrzącić komu zamiany*. = v. r. *zmieszać się*.

SCONCERTATAMENTE, av. *nieporządnie*.

SCONCERTO, s. m. *zepsucie harmonii*. = *nieład, nieporządek, zamieszanie*.

SCONCEZZA, s. f. *nieschłudność, nieszykowność, zaniedbanie w stroju*. Né desiderate sconcezze, nè composte adornezze si convengono a uomo cristiano, *Amm. Ant.*

SCONCIAMENTE, av. *nie-składnie, nieszykownie, brzyd-ko*. = *haniebnie*. I Fiamminghi ch' erano a oste sopra Tornai, se ne partirono —, *G. Vill.* = *niezmiernie, ogromnie, strasznie*. Perchè, accostata con la sfera in mano — di dietro lo batteva, *Bern. Or.* = *złe, nieporządnie*. I cavalieri trapassano quella sera il meglio possono con frutte salvatiche e erbe — condite, *Tav.*

SCONCIAMENTO, s. m. *nieład, nieporządek*.

SCONCIARE, v. a. *zepsuć, uszkodzić*. Non finò di piovere quasi del continuo, onde molto sconciò le ricolte, e gustò molto grano, *G. Vill.* = *uszczerbić, zaszkodzić sobie lub komu*. Rispose la donna che non voleva venderne punto, però che quel podere era la dote sua, e non la voleva scemare, nè — sè per accionciare altri, *Fior. Pecor.* = v. r. *zepsuć się*. = *szkaleczyć się*. — una gamba, *wywichnąć sobie nogę*. = *poronić*. La detta sua donna si sconciò di due figliuoli maschi, *Cell. Vit.*

SCONCIATAMENTE, v. SCONCIAMENTO.

SCONCIATURA, s. f. *poronienie*. E se pure s' avvedesse alcuno ch' ella avesse partorito, dire ch' ella sia stata una —, *Varch. Succ.* = fig. *niedojrzały płód umysłowy*. = *krzywulec, kuc.*

SCONCIO, s. m. *szkoda, ujma,*

uszczerbek. Le cirimonie sono di grande — alle faccende, e di molto tedio, *Cas. Galat.* Avere — di alcuna cosa, *mieć niedostatek, potrzebować czego*.

SCONCIO, —CIA, ad. *złe ubrany, zaniedbany w stroju, nieschłudny*. Quando agli uomini vi mostrate, fate d' esser sempre pance, benchè certe son più grate, quando altri le vede sconce, *Lor. Med. canz.* = *brzydki, szpetny, szkaradny*. Di corpo sconcio, e di viso sì fiero, ch' aria smarrito ogni anima sicura, *Bern. Or.* = *szkaradny, haniebny, sromotny*. Fu in Parigi uno scolaio, il quale per gli sconci e gravi peccati ch' avea, si vergognava di venire alla confessione, *Passav.* = *niezmierny, zbyteczny, nieumiarkowany*. Avendo dimenticato a qual partito gli avesse lo sconcio spendere altra volta recati, *Bocc.* = *brzydki, niecny, nieprzystojny, nieprzyzwoity, grubiański*. Se ne cominciò forte a turbare, e ad averne col marito di sconce parole, *Bocc.* = *chropowaty*. Quivi soavemente spose il carco soave per lo scoglio sconcio ed erto, *D. Inf.* = *wywichnięty, złamany*. Come dunque sarebbe stolto chi volesse innanzi sempre tenere il braccio sconcio? *Cavalc. Disc. spir.* = *obrzydły, ohydny, odrażający*. La vostra sconcia e fastidiosa pena, *D. Inf.* = *niegodziwy, bezbożny*. Piangerà Feltro ancora la diffalta dell' empio suo pastor che sarà sconcio, *D. Par.* = *zgnity, odkryty wrzodami, i t. d.* Cercando lui tra questa gente sconcia, che è in questa bolgia, *D. Inf.* = *dziwny, niezwyuczajny*. All' uscita di giugno fece fare una sconcia giustizia, *G. Vill.*

SCONCLUDERE, v. a. ir. *zerwać umowę, negocjacyę*.

SCONCOBRINO, s. m. *kuglarz*.

SCONCORDANZA, s. f. *Gram. składnia nieregularna*.

SCONCORDIA, v. DISCORDIA.

SCONDITO, —TA, ad. *nieprzyprawny*. = fig. *niesmaczny, niedorzeczny, głupi*.

SCONFERMARE, ec. v. CONFIRMARE.

SCONFESSARE, v. a. *wyprzeć się, odwołać wyznanie*.

SCONFICCARE, v. a. *wyrwać goździk, co było przybite ćwiekami, odbić drzwi, zamki, i t. d.* La mattina, Michele dopo aver bussato e chiamato un pezzo alla porta, sconficò il chiavistello, *U. Fos.* Quasi sconficcar la tesoreria, *Dav. Tac. An.*

SCONFICCATO, —TA, p. ad.

odbity, oderwany. I chiavistelli sconficati, *Manz. P. S.*

SCONFIDANZA, s. f. *niewność*.

SCONFIDARE, v. n. *niewać, niedowierzać*.

SCONFIGGERE, v. a. ir. *odbić zamek, drzwi*. Questo è quel ladro, che mi sconfinse e rubò la mia bottega, *Cell. Vit.* = *pobić na głowę, nieprzyjaciela, rozbić, rozgromić, pogromić*. Fu nella battaglia niorto e il suo esercito sconfitto, *Bocc.* = fig. *przerazić, zmieszać*.

SCONFIGGIMENTO, v. SCONFITTA.

SCONFITTA, s. f. *pobicie na głowę, rozbić*. Dare o fare —, *pobić na głowę*.

SCONFITTO, —TA, p. ad. *odbity, oderwany*. = *na głowę pobity*.

SCONFONDERE, v. a. ir. *zmieszać, zawstydzić, okryć hanbą*. Per mille volte lo dio Macometto ti sconfondi, *L. Pulc. Morg.* = v. r. *zmieszać się*.

SCONFORTAMENTO, s. m. *odstręczenie, zmiechęcanie, odradzenie*.

SCONFORTARE, v. a. *odstręczać, zmiechęcać, odjąć odwagę*. Forse che l' odio ch' a Rinaldo porta, a stare in sua presenza lo sconforta, *Bern. Or.* = *odradzać*. = v. r. *stracić odwagę, oddać się smutkowi, żalowi*. Onde si sbigottisce e si sconforta mia vita, *Petr.* = *niewać, niedowierzać*. Già del vostro valor non mi sconforta, *Fort. Rice.*

SCONFORTO, s. m. *smutek*.

SCONGIUNIMENTO, s. m. *rozłączenie*.

SCONGIURAMENTO, s. m. *zaklinanie, wypędzanie szatana*. = *zaklinanie, wywoływanie duchów*. = *zaklinanie, błaganie*.

SCONGIURARE, v. a. *zaklinac, wypędzać szatana z opętanego*. = *zaklinac, wywoływać duchy*. = *zaklinac, błagać*. L' una (ombra) mi fa tacer, l' altra scongiura ch' io dica, *D. Par.* [cysta.]

SCONGIURATORE, s. m. *exorc.*

SCONGIURAZIONE, s. f. *wypędzanie szatana z opętanego*. = *przekleństwo, przeklinanie*.

SCONGIURO, s. m. *wypędzanie szatana*. = *zaklinanie na imię Boga*. = *zaklinanie, błaganie*. = *przysięga*.

SCONSESSIONE, s. f. *brak spójności*.

SCONNESSO, —SA, p. ad. *bez związku, oderwany, urywkowy*.

SCONNETTERE, v. a. ir. *ro-*

zerwać, rozłączyć. = pisać lub mówić bez związku, bez sensu.

SCONOCCHIARE, v. a. wyprząść kądziel. = zjeść, zmięść wszystko ze stołu.

SCONOCCHIATURA, s. f. rezta kądzieli.

SCONOSCENTE, ad. m. f. niewdzięczny. = grubiański, nieokrzesany. = nieznaný, niskiego urodzenia.

SCONOSCENTEMENTE, av. przez niewiadomość.

SCONOSCENZA, s. f. sCONOSCIMENTO, s. m. niewdzięczność.

SCONOSCERE, v. n. e. r. ir. nie znać się do wdzięczności.

SCONOSCIUTAMENTE, av. skrycie, pokryjomu.

SCONOSCIUTO, —TA, p. ad. v. sCONOSCERE. = nieznaný, niskiego stanu.

SCONQUASSATORE, s. m. burzyciel.

SCONQUASSO, s. m. zburzenie.

SCONSENTIMENTO, —RE, v. DISCONSENTIMENTO, ec.

SCONSIDERATAMENTE, av. nierozważnie, nieroztropnie.

SCONSIDERATO, —TA, ad. nierozważny, nieroztropny. = av. nierozważnie.

SCONSIDERAZIONE, sCONSIDERATEZZA, sCONSIDERANZA, s. f. nieuwaga, niebaczność, nieroztropność.

SCONSIGLIARE, v. a. odradzać.

SCONSIGLIATAMENTE, av. niebacznie, nierozważnie.

SCONSIGLIATEZZA, s. f. nieuwaga, niebaczność.

SCONSIGLIATO, —TA, p. ad. v. sCONSIGLIARE. = nieważny, niebaczny, nierozmyślny.

SCONSOLARE, v. a. zasmucić.

SCONSOLATAMENTE, av. nie do pocieszenia.

SCONSOLATO, —TA, ad. strapiony, stroskany. Vedova consolata in veste negra, Petr.

SCONSOLAZIONE, s. f. strapienie.

SCONTARE, v. a. spłacić, zapłacić. = odpłacić, odpokutować. Con lo digiuno le mie colpe sconto, Fort. Ricc. = dyskontować, zapłacić wexel przed terminem. = v. r. pomylić się w rachubie. Così s'io non mi sconto, eran venti per cento queste donne reali, Brun. Tesor.

SCONTENTAMENTO, s. m. nieukontentowanie.

SCONTENTARE, v. a. sprawić nieukontentowanie.

SCONTENTEZZA, s. f. sCONTENTO, s. m. nieukontentowanie.

SCONTENTO, —TA, ad. nieukontentowany, markotny.

SCONTO, s. m. sptacenie części długu. = dyskonto, potrą-

cenie, odrachowanie procentów od wexlu przed upłynieniem terminu wypłaty.

SCONTORCERE, v. a. ir. kręcić, skręcać, wykręcać, przekręcać. — il viso, il grifo, krzywić nos, krzywić się, zżymać się. = v. r. wykrzywiać się.

SCONTORCIMENTO, —CIO, s. m. wykrzywanie. O che distender d'ossa e scontorcio di membra bieco e strano, Buon.

SCONTORTO, —TA, p. ad. v. sCONTORCERE. = skrzywiony, wykrzywiony, krzywonogi, kosiławy.

SCONTRAFFATTO, —TA, ad. brzydki, szpetny.

SCONTRAMENTO, ś. m. spotkanie, starcie się.

SCONTRARE, v. a. spotkać, napotkać. = sprawdzać rachunki. = zetrzeć się z nieprzyjacielem. = Scontrar male, trafić na co złego. = v. r. spotkać się.

SCONTRATA, s. f. spotkanie.

SCONTRAZZO, s. m. † polityczka. = szczęśliwe spotkanie.

SCONTRO, s. m. sCONTRINELLO, dim. spotkanie. = przecionik.

SCONTURBARE, v. sCONTURBARE.

SCONVENENZA, s. f. nieprzystołość, nieprzystojność. = niedogodność. = nierówność, dysproporcya.

SCONVENEVOLE, ad. m. f. nieprzystojny, nieprzystwoity. = niestosowny, zbyteczny. Prezzo —, cena zbyteczna.

SCONVENEVOLEZZA, s. f. nieprzystwoitość, nieprzystojność.

SCONVENEVOLMENTE, sCONVENEIENTEMENTE, av. nieprzystwoicie, nieprzystojnie.

SCONVENIENTE, ad. m. f. nieprzystwoity, nieprzystojny. = nie na swoim miejscu, nie w swoim czasie. [NENZA.]

SCONVENIENZA, v. sCONVENEVIRE, v. n. ir. nie być stosownem, przystojnem, przystwoilem.

SCONVOLGERE, v. a. ir. wykrzywiać, wywracać. Dino sconvolge il suo gorgozzule, Fr. Sacch. = przewrócić porządek, zburzyć. = fig. odradzać, odwozдить od czego. = v. r. przewracać się, wzburzyć się, zburzyć się. Quella bella Greca... fu cagione, per la sua bellezza, che l'Asia e l'Europa si sconvol-gessero, Salvin. Disc.

SCONVOLGIMENTO, s. m. przewrócenie, zaburzenie, wstrząśnienie.

SCONVOLGITORE, s. m. burzyciel, wichrzyciel.

SCONVOLTO, —TA, p. ad. przewrócony. = zaburzony, zawichrzony. = wyruszony ze stauu, zwichnięty. = kręty, pokręcony, krzywý.

SCOPA, s. f. Bot. wrzosa. = miotła. = chłostanie winowajców miotłami.

SCOPAMESTIERI, s. m. człowiek odmieniający często rzemiosła.

SCOPAPOLLAI, s. m. charłak, kapcan.

SCOPARE, v. a. zamiatać. = ćwiczyć. = Fig. zawstydzić. = obiedz wiele kraju; szukać, przetrząsać. Scopato tutto avea quasi il Levante, Bern. Or. Viene l'usurario e 'l mercatante e scopa tutto 'l mondo, Fr. Giord. Egli ha scopato piú d'un cero, nie z jednego pieca chleb jadł, nie da się wywieść w pole.

SCOPARIA, s. f. Bot. miotła, miotlicha, żarnowiec miotłowy.

SCOPATORE, s. m. —TRICE, s. f. zamiatacz, i. t. d. = Scopatori, Eccl. rodzaj biczowników.

SCOPATURA, s. f. śmiecie, wymięciny. = ćwiczenie miotłą. = bura. Dare una —, dać burę.

Toccare una —, oberwać burę.

SCOPAZZONE, † v. SCAPEZZONE.

SCOPERCHIARE, v. a. zdjąć nakrywą, odkryć. Con forte viso la coppa prese, e quella avendo scoperchiata, Bocc.

SCOPERTA, s. f. odkrycie. Alla —, av. jaśnie, otwarcie. = odkrycie, rzecz odkryta. = Mil. zwiady. Marciaua con diligenti scoperte, Davil. Stor.

SCOPERTAMENTE, av. otwarcie, jaśnie.

SCOPERTO, —TA, p. ad. odkryty. Le cose belle, preziose e care... scoperte in man non si debbon portare, Bern. Or. = fig. otwarty, jawny. A fronte scoperta, z otwartem czołem. Guerra scoperta, otwarta wojna. = s. m. miejsce odkryte.

SCOPERTURA, s. f. miejsce odkryte. = odkrycie.

SCOPETO, SCOPETINO, s. m. wrzosowina.

SCOPETTA, s. f. miotelka.

SCOPETTARE, v. a. chędożyć miotłką. [zamiar.]

SCOPO, s. m. cel. = fig. cel, szkopuł, skala.

SCOPETTIERE, s. m. karabimier. Appresentatis adunque gli scopettieri alle due porte, Guicc. Stor.

SCOPPETTO, s. m. karabin.

SCOPPIABILE, ad. m. f. mogący wybuchnąć, pęknąć.

SCOPPIAMENTO, s. m. *wybuchnienie, pękanie, trzaskanie*.

SCOPPIARE, v. n. *pękać, rozpęknąć, roztrzaskać się*. Le artiglierie del ponte superiore due ore erano scoppiate, *Bot.* = Fig. *pękać z niecierpliwości, z żądzy*. Ma io scoppio dentro a un dubbio, s'io non me ne spiego, *D. Purg.* = *nie mógł wytrzymać*. Si scoppia' io sott' esso grave carco, fuori sgorgando lagrime e sospiri, *D. Purg.* = *wybuchać (o ogniu)*. Non altrimenti che nelle sotterranee e profonde mine il rabbioso fuoco scoppia con empito, *Sagg. nat. esp.* = *wybuchnąć (o powstaniu, rewolucji)*. La ribellione scoppio nella capitale, *powstanie wybuchnęło w stolicy*, = *wydzierać się, wymykać się*. Non so come ho potuto soffocare queste parole che mi scoppiavano dalle labbra, *U. Fosc.* = *szczyć się, wytryśnić*. Per gli occhi fuori scoppiava lor duolo, *D. Inf.* = *trzaskać, klaskać*. E senza sproni al piede ha sferza nella man, che scoppia e fiede, *Chiabr.* = *wynikać, wyplwać*. E come un pensier dall' altro scoppia, *D. Inf.* = *wystrzelić (o broni palnej)*. = *grzmieć, huczeć (o grzmocie)*. = fig. *pękać*. Scoppiare dalle risa, *pękać ze śmiechu*. Avevano sì gran voglia di ridere, che quasi scoppiavano, *Bocc.* — di rabbia, d' invidia, *pękać ze złości, z zazdrości*. Gan per invidia scoppia, *L. Pulc. Morg.* — il cuore, *pękać, krajac się (o sercu)*. = v. a. *rozerwać parę*.

SCOPPIATA, s. f. *trzask, huk, puk*.

SCOPPIATO, —TA, p. ad. *pęknięty, roztrzaskany*. = *pęknięty, rozłupany, porysowany, rozpadły*. Labbra scoppiate, e risa di bertuccia, *Burch. Son.* = *umieszony gniewem*. = *rozerwany z pary*.

SCOPPIATURA, s. f. *pękanie, trzeszenie*. = *rysa, szpara, rozpadlina, szczelina*.

SCOPPIETTARE, v. n. *pękać, trzeszczęć*.

SCOPPIETTATA, s. f. *pękanie, trzeskanie*. = *strzał, wystrzał*.

SCOPPIETTERIA, s. f. *ogień karabinowy*. = *oddział karabinierów*.

SCOPPIETTERIE, s. m. *karabinier*.

SCOPPIETTIO, s. m. *pękanie, trzeszenie, palenie się z trzaskiem*.

SCOPPIETTO, s. m. *puk, trzask cichy*. = *pukawka z bzu*.

= *karabin*. A che aggiugnerei lo —, instrumento nuovo, *Mach. Art. guer.* = *kusza*. Colui chi è drento assetta lo —; trasse uno strale a Rinaldo nel petto, *L. Pulc. Morg.*

SCOPPIO, s. m. *trzask, puk, huk*. = *odgłos*. Infino a Roma n' udirai lo —, *Petr.* = *strzał, wystrzał*. = *wybuch, wybuchnienie*. = Un violento — di pianto, *rozplakanie się, zalanie się łzami*. = Fare —, *pękać z hukiem*; fig. *zadziwić blaskiem, świetnością, odgłosem sławy*. Il medesimo pensiero e discorso, uscendo più d' una bocca che d' un' altra fa più — ed ha maggior forza e valore, *Salvin. Pros. Tosc.* Far lo — e' l baleno ad un' tratto (*zagrmieć i błysnąć zarazem*), *zadziwić niespodziewanem dopięciem, pokazaniem czego*. = *karabin*.

SCOPRIMENTO, s. m. *odkrycie*.

SCOPRIRE, v. a. ir. *odkryć, rozkryć*. Tutta la donna, la quale fisamente dormiva, scoprese, *Bocc.* = *Scoprir paese o terra, odkryć kraj*; fig. *wybadać, dowiedzieć się*. = *Scoprir le difese, le artiglierie, odkryć, odsłonić baterie*. = *postrzedz, zobaczyć*. = *odkryć, dowiedzieć się*. = fig. *odkryć, objawić, wyjawić, odsłonić*. La tua gravidezza scoprirà il nostro fallo, *Bocc.* Le sue parole e l' ragionare antico scoperson quel che 'l viso mi celava, *Petr.* = *Scoprire un altare per ricoprirne un altro, prov. pożyczyć od jednego żeby oddać drugiemu*. = *Scoprir gli altari, un embrice, fig. odkryć, wyjawić czyje fortele, tajemnice*. E quel ch' è peggio, io so — gli altari, *Menz. Sat.* = Uno scopre la lepre, ed altro se la piglia, fig. v. LEPRE. = v. r. *odkryć się*. Si ricuopro non tutte (le viti) di terra smossa, scoprendosi poi nella stagione temperata, *Soder. Coll.* = *Scoprirsi la testa, odkryć głowę*. = *Scoprirsi ad alcuno, fig. odkryć się przed kim*.

SCOPRITORE, s. m. *odkrywacz*. Fu il primo — ed osservatore delle macchie solari, *Gal. Dial.*

SCOPRITURA, s. f. *odkrycie*. SCOPULO, v. SCOPULO. [sty. SCOPULOSO, —SA, ad. *skali*.

SCORAGGIAMENTO, SCORAMENTO, s. m. *zniechęcenie, odstępzenie*.

SCORAGGIARE, SCORARE, v. a. *odstępzczyć, zniechęcić, zrazić*. = v. r. *odstępzczyć się, zniechęcić się, zrazić się*.

SCORBACCHIAMENTO, s. m. *rozglaszanie cudzych wad*.

SCORBACCHIARE, v. a. *rozglaszać czyje wady, osławiać, ogadywać*.

SCORBACCHIATO, —TA, p. ad. *osławiony, okryty haibą, zawstydzony*. E tutto scorbacchiato il pover uomo, *Mach. Cliz.*

SCORBIARE, v. a. *zwalac atramentem*.

SCORBIATO, —TA, ad. *zwalany atramentem*. = *nabazgrany, nagryzmozony*. Quand' anche producessero privileg amplissimi, etiam scorbati dalla mano del Monsulmano, *Magal. Lett.*

SCORBIO, s. m. *kleks, żyd na papierze*. Fate pur che le carte sian ben nette e da macchie e da scorbj, *Buon. Fier.*

SCORBUTICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *szkorbutyczny*.

SCORBUTO, s. m. *szkorbut*.

SCORCARE, v. n. e. r. *uścić z łóżka*. Quando il mattino vien, convien ch' i scorchj, *Burch. Son.*

SCORCIAMENTO, s. m. *skrócenie*.

SCORCIARE, v. a. *skrócić, przykrócić*. Che fin all' ombilico ha lor le gonne scorciate non so chi poco cortese, *Ar. Or. Fur.* = *skrócić droge*. E con la man la strada lor dimostra, perchè — possano la via, *Fort. Ricc.* = v. r. *skrócić, uciąć co sobie*. Fu di scorciasi stretta i lunghi crini se sanar volse d' una piaga ria, *Ar. Or. Fur.*

SCORCIATOIA, s. f. *najkrót-sza droga, przelaj*. Entraron in viaggio per la — più facile, *Fr. Giord. Pred.* Sai tu perchè i consigli si dicono vie scorciate toie di andare al cielo? *Segner. Mann. Marz.*

SCORCIO, s. m. *schylek, koniec, ostatek, reszta*. — del giorno, della fiera, *schylek dnia, koniec jarmarku*. Il fiume, nello — dell' autunno, d' assai piogge ingrossato, *Dav. Tac. Stor.* = *wykrzywianie twarzy, żymanie się*. E fa scordi di bocca e voci strane, *L. Lip. Malm.* = *skrócenie, krótki zbiór*. = *Pitt. zachowanie perspektywne tak aby przedmiot widziany wprost zdawał się krótszym jak jest w istocie*. Tra tutte le figure, sola la sfera non si vede mai in iscorcio, *Gal. Dial.*

SCORCIO, —CIA, ad. *skróć. ze SCORCIATO, skrócony, obcięty, podcięty*. Fu di scorciasi stretta i lunghi crini... e così scorciora errò per la foresta, *Ar. Or. Fur.* [pommienie.

SCORDAMENTO, s. m. *za-*

SCORDANTE, ad. m. f. niezgadujący się, niezgodny. Ivi, senza nullo —, lessero a re de' Romani Arrigo, G. Vill.

SCORDANZA, s. f. niezgoda, różnica zdań.

SCORDARE, v. a. rozstrzoić instrument. = v. n. niezgadzać się. Il liuto scorda col violino, lutnia nie zgadza się ze skrzypcami. = fig. niezgadzać się, różnić się w zdaniu. = v. r. zapominać, zapomnieć.

SCORDEO, s. m. Bot. gorczyznik, czosnaczek.

SCORDEVOLE, ad. m. f. niepamiętny, łatwo zapomniący. = łatwo zapomniany. Elle mi minacciano d'uno non iscordevole odio, Fir. Lett. = niezgadujący się, niezgodny.

SCOREGGIA, s. f. bal, karczuk, harapnik. = pas rzeźmienny.

SCOREGGIARE, v. a. chłostać harapnikiem. = pierdzić.

SCOREGGIATA, s. f. chłostanie harapnikiem. = harapnik.

SCOREGGIATO, s. m. cep.

SCORGERE, v. a. ir. postrzedz, dostrzedz, zobaczyć, ujrzyć.

Dirò dell'altre cose ch'io v'ho scorte, D. Inf. = Scorgere la voce, rozpoznać, poznać czyj głos. Senza favellare in guisa, che iscorger si potesse la voce, Bocc. = Farsi scorgere un balordo, ignorante, tristo, być uznany za głupca, i. t. d. = Farsi scorgere, wystawić się na pośmiewisko. Per non farsi tra que' forestieri — la rimisero nelloi statichi, Dav. Tac. An. = eskortować, prowadzić. Da lei vien l'animoso leggiadria ch' al ciel ti scorge, Petr. È Beatrice quella che si scorge, D. Purg.

SCORGIMENTO, s. m. rozgarnienie, przezorność, roztropność.

SCORGITORE, s. m. postrzegacz, dostrzegacz. = przewodnik.

SCORIA, s. f. fus, szumowina na metalu stopionym.

SCORIAZIONE, s. f. obrócenie metalu w pianę.

SCORIFICATIO, s. m. miedzka do zbierania szumowin z topionego metalu.

SCORNACCHIAMENTO, s. m. —CHIATA, s. f. krakanie wrony. = pośmiewisko, szyderstwo, uragowisko. Ancora seguitava di fare quella scornacchiata, Cell. Vit.

SCORNACCHIARE, v. n. krakać. = paplać. Eh egli ha sentito quelle donne e — quella vecchia maladetta, Fag. Com. = v. SCORBACCHIARE. = nasmie-

wać się, szydzić, uragać się.

SCORNARE, v. a. uciąć, odłamać rogi. = fig. przytrzeć rogów, okryć hańbą. Tornaroni tristi e scornati a Prato, G. Vill. Onde tutto scornato si tornò indietro, Fr. Sacch. Rimaner scornato, dostać sinfę, zostać wyśmianym, zawstydzonym. Quando chicchessia ha vinto la puova, cioè sgarato un altro, e fattolo rimanere o con danno o con vergogna, dicono a Firenze: il tale è rimaso beffato, scornato, o scornacchiato, Varch. Ercol. = v. r. zawstydzić się; okryć się hańbą. Si, ch' avendo le reti indarno tese, il mio duro avversario se ne scorni, Petr.

SCORNATURA, s. f. odłamanie rogów.

SCORNAGGIARE, v. a. ubośdzić rogami. = v. n. grać na rogu.

SCORNICIARE, v. a. Arch. porobić gzymisy.

SCORNO, s. m. wstyd, hańba, zniewaga, sromota. Ardere di —, żywo czuć zniewagę. Recarsi a —, wstydzić się. Avere a —, gardzić, pogardzać.

SCORONARE, v. a. obciążyć cholek drzewa [CIATA.

SCORPACCIATA, v. CORPAC-SCORPARE, v. n. wypchać kaldun, obeżreć się.

SCORPIOIDE, s. m. Bot. pacieryzka.

SCORPIONCINO, s. m. dim. mały niedźwiadek. Partori, non undici scorpioncini... ma bensì trentotto, Red. Ins.

SCORPIONE, SCORPIO, s. m. Zool. niedźwiadek. = Astr. Niedźwiadek, ósmy znak zodiaku.

SCORPIONISTA, s. m. człowiek lubiący chwalić drugich w oczy a nasmiewać się po za oczy.

SCORPORARE, v. a. odłączyć co było wcielone. = oddzielić część z masy spadku, z kapitału.

SCORPORO, s. m. summa wzięta z kapitału. = Non si tratta di — di borsa, nie idzie tu o wydatek. Bramar dice una grazia, e che in essa non si tratta di — di borsa, L. Lipp. Malm.

SCORRAZZARE, v. n. biegać tu i owdzie, nieposiadać na miejscu. Quando, arrendo la sua casa, la notte scorrazzava qua e là senza guardia, Dav. Tac. An. = najeżdzać, napadać, zapuszczać zagony.

SCORREGGERE, v. a. ir. źle poprawić. = rozpuścić, zepsuć.

SCORRENZA, s. f. biegunka.

SCORRERE, v. n. ir. cięć, pty-

nać. Un regio sangue scorre in queste vene, krew królewska płynie w tych żyłach. = obracać się (o kotach). = ściekać, spływać. = osuwać się, osypywać się (o ziemi). Ne' poggi ove la terra scorre, Soder. Coll. = zapuszczać zagony, zapędzić się w głąb kraju. Guasti i Tartari quelli paesi, scorsero infino in Alamagna, G. Vill. = zbiedz, zbiegać; fig. zejść, zstąpić. Benigne stelle, che compagne fersi al fortunato fianco quando l' bel parto giù nel mondo scorse, Petr. = Scorrere il ventre ad alcuno, mieć biegunkę. = najeżdzać, napadać, plondrować po kraju. = Fig. Scorrer col cervello, waryować. = unieść się. Lasciarsi — in parole ingiuriose, unieść się aż do miotania obelg. = ubiegać, uchodzić, przemijać, upływać. = zabraknąć. Lasso! così m'è scorso lo mio dolce soccorso, Petr. = przebiegać myślą. Vien scorrendo ov' egli abiti, ov' egli usi, Ar. Orl. Fur. = v. a. przebiegać, przebieżać. Sé di saper ch' io sia ti cal cotanto, che tu abbi però la ripa scorsa, D. Inf. = przebieżać książkę, szybko przeczytać. = Scorrer la cavallina o il paese, bujać po świecie, chodzić samopas.

SCORRERIA, s. f. wycieczka, najazd,AGON. Tumultuando già tutto il paese di Roma per le scorriere che i Colonnese facevano, Guicc. Stor.

SCORRETTACCIO, ad. e s. m. peg. bardzo niepoprawny. = pustak, rozpustnik.

SCORRETTAMENTE, av. niepoprawnie. = Vivere —, żyć rozwiązle.

SCORRETTIVO, —VA, ad. psujący. Senza mescolanza veruna di quelli ingredienti che da' medici son chiamati correttivi, ma da me con proprio vocabolo scorrettivi son appellati, Red. Lett.

SCORRETTO, —TA, ad. niepoprawny, pelenbłądów. = fig. rozpustny, rozwiązły.

SCORREVOLE, ad. m. f. ciękawy, plynący. = upływający, przemijający.

SCORREZIONE, s. f. niepoprawność pisma, błąd piśmienny. SCORRIBANDA, —DOLA, s. f. kurs, przejażdżka na koniu. Dare o fare una —, przejechać się. = wycieczka konniczy. Era per tutto gualdane, giramenti, scorribande di cavalieri, Car. En. E mai non era di, che non facessero co' loro cavalli alcuna scorribandola, Varch. Stor.

SCORRIDORE, s. m. *żołnierz wysłany na zwiady.*

SCORRIMENTO, s. m. *cieczenie, płymienie. = wycieczka, zagon.*

SCORRITOIO, v. SCORSOIO.

SCORRUBBIARSI, v. r. *roz-złościć się, wpaść w passyżę.*

SCORRUBBIOSO, —SA, ad. *gniewliwy, porywczy.*

SCORSA, s. f. v. SCORRIMENTO. = Dare una — a un libro, a una scrittura *przebieść, przejrzeć książkę, pismo.* — di penna, *ustęp, zboczenie w piśmie, v. scorsio.*

SCORSERELLA, s. f. dim. *maty kurs, mala wycieczka.* Dare una —, *pobieść, skoczyć dokąd blisko.*

SCORSIVO, —VA, ad. *sprawyjący biegunkę.*

SCORSO, s. m. *usterk, błąd.* — di lingua, *usterk języka.* — di penna, *usterk pióra.*

SCORSO, —SA, p. ad. v. SCORRERE. = *zepsuty. = upłyniony, przeszły. = złupiony, splondrowany.*

SCORSOIO, ad. m. *Nodo —, pętlica, petelka.*

SCORTA, s. f. *eskorta.* Far la —, *eskortować, konwojować, prowadzić.* Ne rimandò gli ambasciatori con iscorta di cavalli stranieri, *Dav. Tac. An. = przewodnik, przewodniczka.* Sicchè la mia — mi disse; *ancor se' tu degli altri sciochi? D. Inf. Amor, ch' a ciò m' invoglia, sia la mia —, e 'nsegnimi il cammino, Petr. = żywność, i t. d. prowadzona pod eskortę. = Scorta di danari, grosz oszczędzony, zapas pieniędzy. = zapomoga dana przez właściciela gruntu siewni dzierżawcy.*

SCORTAMENTE, av. *przezornie, roztropnie, mądrze.*

SCORTAMENTO, s. m. *skrócenie.*

SCORTARE, v. a. *skrócić, przykrócić.* = v. r. *skrócić się.*

SCORTARE, v. a. *eskortować, konwojować, prowadzić.*

SCORTECCIAMENTO, s. m. *obdarcie z kory, z łupiny.*

SCORTECCIARE, v. a. *obdrzeć kory, obłupić z kory.*

SCORTESE, ad. m. f. *niegrzeczny.*

SCORTESEMENTE, av. *niegrzecznie.*

SCORTESIA, s. f. *niegrzeczność. Usare, fare scortesie, niegrzecznie z kim postąpić.*

SCORTICAMENTO, s. m. *oblupienie ze skóry.*

SCORTICAPIDOCCHI, s. m. *kutwa, żminda, liczykrupa, smazywiehec.*

SCORTICARE, v. a. *łupić, obłupić ze skóry.* — vivo, *żywcem obłupić ze skóry. = obdrzeć z łupiny, zdjąć łupinę. = Fig. oskubać, podskubać kogo. = zdzierać, obdzierać, z ostatniej skóry zdzierać.* Scortica chi governa i governati, *scortica i compratori il mercadante... gl' imbelli il forte ed i 'bbelli lo scaltro, e in somma ognun che può scortica l' altro, Cast. An. parl. = Scorticare il palato, drzeć, drapać podniebienie. = Scorticare il pidocchio, v. PIDOCCHIO. = Prov. La coda è la più difficile a —, koniec najtrudniejszy. Tanto ne va a chi tiene, quanto a chi scortica, i ten wiwinien kto źle robi, i ten kto mu dopomaga.*

SCORTICARIA, s. f. *włok, niewód.*

SCORTICASANTI, s. m. pl. *Tak Tassoni (Secch. rap.) nazywa Bononczyków, że podług bajecznego podania mieli obłupić żywcem Ś. Bartłomieja, który umarł w Indyi.*

SCORTICATIVO, —VA, ad. *zdzierający skórę. = drapiący, sprawujący rżnięcie w żółtku.*

SCORTICATOIO, s. m. *nóż do łupienia skóry. = miejsce gdzie lupią skóry ze zwierząt. = zdarcie skóry, obdarcie, zadraśnięcie. = ad. ogromny, opętany. Venimmo l' altro di a Pontecorro che sono quarantaquattro miglia scorticoate, Car. Lett... czterdzieści cztery mil z ogonem.*

SCORTICATORE, s. m. *łupiskóra. = fig. derus, zdzierca.* Ovunque il guardo osservator tu giri, *scorticatori e scorticiati miri, Cast. An. parl. [wód.]*

SCORTICATORIA, s. f. *nie-scorticatoria, s. f. starcie; zdarcie skóry, zadraśnięcie. = nacięcie skóry. = zdarta, oblupiona skóra.*

SCORTICAVILLANI, s. m. *zdzierca wieśniaków.*

SCORTICAZIONE, v. SCORTICAMENTO.

SCORTICHINO, s. m. *nóż do łupienia skóry. = pop. zdzierca.*

SCORTINARE, v. a. *Mil. zburzyć kortynę.*

SCORTO, s. m. *Pitt. v. scorcio. = ad. skrócony.*

SCORTO, —TA, p. ad. a SCORGERE, *postrzeżony, dostrzeżony, odkryty. = eskortowany, prowadzony. = prowadzony, kierowany.* Intanto Erminia infra l' ombrose piante d' antica selva dal cavallo è scorta, *Tass. Ger. = przeczorny,*

ostrożny, roztropny, biegły. Fu cominciare e maestro in digrossare i Fiorentini, e farli scorti in ben parlare, *G. Vill. Elessono cento cavalieri... con alquanti masnadieri scorti e destri, M. Vill. = Lingua scorta, mowa zrowniała.* Così lo sguardo mio le faceva scorta la lingua, *D. Purg.*

SCORZA, s. f. *kora, łub. = skóra, łupina. = * zwłoki.* Lasciando in terra la terrena —, *Petr. = fig. powierzchowność, zewnętrzną postać.* E così qui non vi fermate in queste scorze di fuor, *ma passate più innanzi, Bern. Orł. Sotto — di religione, Pallav. pod pokrywkę religii.*

SCORZARE, v. a. *obdrzeć kory, obłupić z kory, ze skórki. = fig. obdrzeć, ogolocić.* Deh, perchè me del mio mortal non scorza l' ultimo di? *Petr. = v. r. zrzucić z siebie skórę, wylenić (o wężu). = fig. zrzucić z siebie odzienie grzechu.* S. Paolo disse: *scorzatevi del vecchio peccato, e vestitevi di Gesucristo, Gr. S. Gir.*

SCORZATURA, s. f. *miejsce na drzewie z którego zdarto kory.*

SCORZONA, s. f. *klepa. Lieta e gentil, non burbera e scorzona, Fort. Ricc.*

SCORZONE, s. m. *czarny wąż włoski niezmiernie jadowity. = tegi chłop, tega dziewka.*

SCORZONERA, s. f. *Bot. wężymord. = salsefia.*

SCORZUTO, —TA, ad. *korzysty.*

SCOSCENDERE, v. a. *ir. spuszczać drzewo, obcinać gałęzie. = fig. obalić, zwalić.* Stese Troilo, stese Ettore, e lo scoscese, quasi infocato tuon pianta silvestra, *Chiabr. Rim. = v. n. e. r. rozłupać się, pęknąć, rozpaść się.* A torre che rovina e si scoscende non ha poter sussidio d' architetto, *Buon. Fier.*

SCOSCENDIMENTO, s. m. *rozpadlina; urwisło.*

SCOSCESO, —SA, p. ad. v. SCOSCENDERE. = *stromy, urwisty.* Fra l' aspre spine e le rocche scoscese calvado, *Bern. Orł. = rozwalony.* Città disfatte, villaggi scosciosi, *Buon. Fier.*

SCOSCIARE, v. a. *wyrzucić ze stawów udo, biodro. = v. r. rozkrzączyć się.*

SCOSCIENTIATO, —TA, ad. *niesunienny.*

SCOSCIO, s. m. *urwisło przepełnione.* Allor fu' io più timido allo —, *D. Inf.*

SCOSSA, s. f. *trzęsienie, wstrząśnienie.* Dare una — ad

un' albero da farne cadere qualche frutta, *trząść, otrząść owoce z drzewa.* = *trzęsienie powozu.* = *Scossa elettrica, wstrząśnienie elektryczne.* = *Andare, volare a scosse, iść nierównym chodem, lecieć nierównym lotem.* Il picchio v'era, e va volando a scosse, *L. Pulc. Morg.* = *ulewa.* = *zrywanie koma uszczętką.*

SCOSSETTA, s. f. dim. *lekkie wstrząśnienie.*

SCOSSO, —SA, p. ad. *wstrząśnięty, i t. d. v. scuotere.* = *ogotoczony, wyczuły z czego.* Trovano a piè ferito (un cavaliere) e d'arme scosso, *Alam. Gir.*

SCOSTAMENTO, s. m. *odsuniecie, uchylenie, oddalenie.*

SCOSTARE, v. a. *odsunąć, odgarnąć, uchylić, usunąć, oddalić.* = *fig. odstręczyć od kogo stronników, przyjąć.* = *v. r. odsunąć się, uchylić się, oddalić się.* — *dalla verità, dal costume, fig. oddalić się od prawdy, i t. d.*

SCOSTUMATAMENTE, av. *nieobyyczajnie.*

SCOSTUMATEZZA, SCOSTUMATAGGINE, s. f. *scostume, s. m. nieobyyczajność.*

SCOSTUMATO, —TA, ad. *nieobyyczajny.* Chi di piacere, o di dispiacere altrui non si dà alcuno pensiero, è zotico e scostumato e disavvenente, *Cas. Galat.*

SCOTANO, s. m. *Bot. perukowaty sumak, drzewo rosnaące w Alpach.*

SCOTENNARE, v. a. *zetrzeć skórę, obłupić ze skóry.* E quello svena e quell'altro scotenna, *Bern. Orl.*

SCOTENNATO, s. m. *stonina.*

SCOTIMENTO, s. m. *trzęsienie, wstrząśnienie.*

SCOTITOIO, s. m. *kosz w którym się otrząsa z wody salata.*

SCOTITORE, s. m. —TRICE, s. f. *wstrząsający, wstrząsającyca.*

SCOTOLA, s. f. *bijanka, bijak, kijanka.* Con iscotole la modificazione (del lino) si compie, *Cresc.*

SCOTOLARE, v. a. *otrząsać len z paździerzcy.* Sono i capelli della Fancia mia morbidi come un lino scotolato, *Buon. Tanc.* = *Scotolare i capelli a uno, wytargać kogo za włosy.* E col coltel da Pedrolin di legno su pel capo gli scotola i capelli, *L. Lipp.*

SCOTOMATICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *cierpiący zamknięcie oczu.*

SCOTOMIA, SCOTOMA, s. f. *Med. zamknięcie wzroku.*

SCOTTA, s. f. *serwatka.*

SCOTTAMENTO, s. m. *oparzenie, oparzelizna; wypalenie gorącym żelazem.*

SCOTTARE, v. a. *wypalić gorącym żelazem.* — *con acqua bollente, sparzyć, oparzyć ukropem.* = *fig. dokuczać, dolegać.* Alleggerì le riscossioni de' grani, ec. tolto via quelle che più scottavano, *Dav. Tac. Agr.* = *La soglia scotta, fig. mówiło się dawniej o tych którzy nie śmieli przestąpić progę domów przytulku lub kociołów, bojąc się być pojmanymi za długi lub popełnione przestępstwo.* Da sette volte in su s'è già condotta fin alla soglia, ma quel sasso scotta, *L. Lipp. Malm.* = *v. r. oparzyć się, sparzyć się; fig. sparzyć się na czem.* = *Chi è scottato una volta l'altra vi sofia, prov. kto się na gorącym sparzy to i na zimne dmucha.*

SCOTTATURA, v. SCOTTAMENTO.

SCOTTO, s. m. *jedzenie w oberży.* In tutte le terre passate non guadagnò soldi venti, che gli scotti gli erano costati più di centonovanta, *Fr. Sach.* = *zapłata za jedzenie w oberży.* Pagar lo —, *zapłacić za jedzenie w oberży; fig. przytłaczyć za coś.*

SCOVACCIARE, v. n. *wyleźć z jamy, z nory.*

SCOVARE, v. a. *wypędzić z jamy, z nory, z legowiska.* — *la lepre, ruszyć zajca.* = *Scovare gli andamenti, i fatti d'alcuno, fig. śledzić czyje kroki, postęпки.* Io nulla cerco d'intendere da te... nè scovo i fatti tuoi, *Salvin. Iliad.* [CHIARE.]

SCOVERCCHIARE, v. SCOPER-

SCOVIGLIA, s. f. *wymieciny.*

SCOVOLATORE, SCOVOLO, s. m. *Artigl. wycior, wyszor.*

SCOVIRE, ec. v. SCOPRIE, ec.

SCOZZARE, v. a. *tasować karty.*

SCOZZONARE, v. a. *ujeżdżać konie.* = *fig. przetrzeć, okrzesać, wykrzesać, wytresować.* Era il Soldano uom molto scozzonato, *L. Pulc. Morg.*

SCOZZONATORE, SCOZZONE, s. m. *ujeżdżacz koni.*

SCRANNA, s. f. *ławka.* = *fig. krzesło sędziowskie.* Or tu chi se', che vuoi sedere a —, per giudicar da lunge mille miglia con la veduta corta d'una spanna? *D. Par.*

SCREATO, v. SCRATIO.

SCREDEnte, ad. m. f. *niewierzący, niewierny.* = *krnąbrny, neposłuszny.* I soldati... scredenti... cominciarono a levare il capo, *Dav. Tac. An.*

SCREDERE, v. n. *niewierzyć.*

SCREDITARE, v. a. *dyskredytować, ostawić.*

SCREDITEVOLE, ad. m. f. *ostawiony.*

SCREDITO, s. m. *dyskredyt, stracenie wiary, wiary, znaczenia.* [MENTO, ec.]

SCREMENTO, ec. v. ESCRE-

SCREMANZIA, v. SCUINANZIA.

SCREPAZZARE, v. SCOPPIARE, CREPARE.

SCREPOLARE, SCREPARE, v. n. *padać się, popadac się.* Che la terra ha perduto ogni alimento, e screpolati son sino a pantani, *Buon. Tanc.* I marzolini, prima che bacinno, in molti luoghi screpolano e si fendono, *Red. Ins.* = *pierzchnąć, opierznąć.*

SCREPOLATURA, s. f. SCRE-

POLO, s. m. *rysa, szpara.*

SCRESCERE, v. n. ir. *zmniejszać się, ubywać.*

SCREZIARE, v. a. *pstrzyć, upstrzyć.*

SCREZIATO, —TA, p. ad. *pstry, upstrzony.* [Zna.]

SCREZIATURA, s. f. *pstroci-*

SCREZIO, s. m. v. SCREZIATURA. = *niezgodą, rozterka.* Mettere —, *poróżnić.* Metti — infra frate e fratello, *Dittam.* = *Venire a —, poróżnić się.* La Belcore venne in iscrezio col sere, *Bocc.* = *Bot. pasek, prążek.*

SCRATIO, —TA, ad. *SCRIA-*

TELLO, —LA, dim. *chudy, szczupły, niedzny, mizerny.*

SCRIBA, s. m. *kancelista, kopysta.* = *doktor prawa u Żydów.*

SCRIBACCHINO, s. m. *gryzmola, bazgrala.*

SCRICCHOLARE, SCRICCHIARE, v. n. *skrzypieć.* E la gravosa terra scricchiò squassata dalla punta di Nettuno a tre denti, *Salvin. Trif.* Il gigantesco rettile lo stringe, e infrante sotto a lui scricchiolan l'ossa, *Cast. An. parl.* = *La più cattiva ruota del carro sempre scricchiola, prov. v. RUOTA.* [pienie.]

SCRICCHOLATA, s. f. *skrzy-*

SCRICCIO, SCRICCIOLLO, s. m. *Ornit. mysz królik, wolute oczko.* = *È uno scricciolo, fig. to jeszcze chlystek, młokos.* Vedendo percosso esser da quel che non prezzava un picciolo, perocchè allato gli pare uno scricciolo, *Ciriff. Calv.*

SCRIGNO, s. m. —ETTO, dim. *garb.* = *skrzynka, szkatulka.*

SCRIGNUTO, —TA, ad. *garbaty.* Col naso scrignuto, *Fr. Sach. garbonosy.*

SCRIMA, v. SCHERMA.

SCRIMAGLIA, v. SCHERMAGLIA.

SCRIMINATURA, s. f. *prze-*

dział we włosach.

SCRINARE, v. a. rozpuścić włosy; przedzielić włosy na wierzchu głowy.

SCRITTA, s. f. pismo. = napis. = umowa na piśmie, kontrakt. = intercyza ślubna.

SCRITTACCIO, s. m. peg. szpargal.

SCRITTARELLO, s. m. dim. Głob. pisemko.

SCRITTO, s. m. pismo. In, per iscritto, na piśmie. Mettere in iscritto, napisać, ułożyć na piśmie.

SCRITTO, —TA, p. ad. napisany. = w paski, w prążki.

SCRITTOIO, s. m. kancelaryja. Ora che debbo io dire di quelli che escono dello — fra la gente colla penna nell' orecchio? Cas. Galat. = bióro dopisanica.

SCRITTORE, s. m. pisarz, autor. = kancelista, kopista. = Scrittore in vetro, malarz na szkło.

SCRITTORELLO, —RETTO, s. m. dim. lichy pisarz.

SRITTORIO, —RIA, ad. piarski.

SCRITTURA, s. f. pismo. Mettere, recare in scrittura, ułożyć na piśmie, napisać. = Pismo S., Biblia. = artykuł zapisany w księdze kupieckiej. Ragguagliar le scritture, przeniść artykuł z dziennika do wielkiej księgi.

SCRITTURALE, s. m. pisarz, kancelista, buchalter. = oczystany w Pismie S. = ad. piarski.

SCRIVACCHIARE, v. a. e. n. basgrać, gryzmolić.

SCRIVANERIA, SCRITTORIA, s. f. buchalterstwo.

SCRIVANO, s. m. pisarz, kancelista. = buchalter. = pisarz na statku. = pisarz piszący listy dla niepiśmiennych.

SCRIVERE, v. a. ir. pisać, napisać. = pisać, ukladać dzieło. = wpisać, zapisać, zaciągnąć do księgi. = przypisywać, przyszuwać.

SCRIZIONE, s. f. pisanie.

SCROBA, s. f. dół, jama.

SCROBICOLATO, —TA, ad. Bot. opatrzony znakiem złobkowatym (o ziarnach).

SCROBICOLO, s. m. Anat. janka, dołek. — ñe. cuore, komórka serca.

SCROCCARE, v. a. wydrwić, wykpić co od kogo. — un pranzo, wykpić obi ad od kogo.

SCROCCATORE, SCROCCHINO, s. m. darmojad, scroczeniarsz.

SCROCCHIETTO, s. m. dim. obrywka, chapanka.

SCROCCIO, s. m. rodzaj spekulacji zależącej na tem, że aby dostać pieniądze kupu-

je się coś na kredyt drogo, a przedaje się za gotówkę za bezcen. Pigliar lo —, zostać oszukanym przez lichwiarza; fig. wyjść jak Zabłoci na mydło; omylić się. E tal che nel vender quello scompiglio, i' ho ben preso, dice, qui lo —, L. Lipp. Malm. Dar lo —, lichwić, okpiwać. Un servizio ad alcun non fece mai, se non col pegno, e dandogli lo —, L. Lipp. Malm. In dar scrochi egli ha malizia tanta, Menz. Sat.

SCROCCIONE, s. m. lichwiarsz.

SCROCCO, pl. —CHI, s. m. oszustwo. = szubrawiec. Avea dugento scroochi in sua schiera, mangiati dalla fame, e pidocchiosi, Tasson. Secch.

SCROCCONE, s. m. pieczeniarsz, darmojad, pasorzyt.

SCROFA, s. f. —ACCIA, s. f. peg. maciora, świnią. = nalożnica.

SCROFOLA, —FULA, s. f. skrofula.

SCROFOLARE, SCROFOLOSO, —SA, ad. skrofuliczny.

SCROFOLARIA, s. f. Bot. trędownik. [pać, chrustać.]

SCROGLIOLARE, v. n. chruszcłowanie. = di testa, trzęsienie, kiwanie głową.

SCROLLARE, v. a. trząść, wstrząsać, potrząsać, chwiać. — il capo, trząść, kiwać głową. = fig. zachwiać, wzruszyć.

SCROLLO, s. m. wstrząsanie. = v. VIBRAZIONE.

SCROPOLO, v. SCRUPOLO.

SCROPULOSO, —SA, ad. chropowaty.

SCROSCIARE, v. n. chrupać, zgrzytać w zębach. Io mi sentivo — la vivanda sotto i denti, Cell. Vit. = pluszczyć (o deszczu). = glegotać, klekotać kipiąć. = chrobotać, chrzęścić. Tremarono le tombe, scrosciaron in suono secco le ossa dentro quelle, Ver. N. R. zadrzały groby, i w nich glucho zachrzęsty koście.

SCROSCIATA, s. f. chrupanie.

SCROSCIO, s. m. glegotanie, klekotanie wrzącej wody. Era quel bisbiglio simile a — d' acqua bollente, Ver. N. R. = plusk ulewnego deszczu. Poi nacque rumor d' ali e di piè che di molt' acque pareo lo —, Mont. = Lo scroscio d' un torrente, szmer strumyka. = Lo scrosciar delle secche foglie, szelest suchych liści. = stuk, łoskot, chrzęst. = Scroscio di risa, parsknienie od śmiechu.

SCROSTAMENTO, s. m. zdjęcie lub opadanie skorupy.

SCROSTARE, v. a. zdjąć skorupę. [jadrowy.]

SCROTO, s. m. Anat. worek

SCRUNARE, v. a. odłamać uszko igły.

SCRUPOLEGGIARE, —LIZZARE, v. n. skrupulizować.

SCRUPOLETUCCIACCIO, s. m. dim. e peg. próżny skrupuł.

SCRUPOLO, s. m. skrupuł, zbyteczna sumienność, drobiazgowość dokładność. = skrupuł, 1/24 uncji, czyli 24 granów.

SCRUPOLOSAMENTE, av. skrupulatnie.

SCRUPOLOSITÀ, s. f. skrupulatność. = zbyteczna dokładność.

SCRUPOLOSO, —SA, ad. skrupulatny. = za nadto dokładny.

SCRUPULO, ec. v. SCRUPOLO, ec.

SCRUTABLE, ad. m. f. dający się zbadać, dociec. I cuori umani sono sempre scrutabili all' occhio del grande Dio. Fr. Giord.

SCRUTATORE, SCRUTINATORE, s. m. badacz. Iddio, scrutator de' cuori degli uomini, Guic.

SCRUTINARE, SCRUTARE, v. a. badać, śledzić, zglębiać, dociekać. = v. SQUITTINARE.

SCRUTINIO, s. m. badanie, śledzenie, dociekanie. Potremo passare allo — delle cose che sono in pro e contro al movimento annuo, Gal. Dial. = glosowanie, wotowanie.

SCUCCHIARARE, v. n. bass. brzękać łyżkami i widelcami. Ma sento — le forcine, segno che a cena il cuocinier c' invita, Fort.

SCUCIRE, v. a. ir. rozszyc, rozpruć. [puklerzów.]

SCUDAIO, s. m. m. fabrykant

SCUDALE, ad. m. f. puklerzowy, tarczowy.

SCUDARE, v. a. † zasłonić puklerzem. = zasłaniać. Su per lo monte mi trasse alla cima, che da Levante Ierusalem scuda, Dittam.

SCUDATO, ad. e s. m. uzbrojony puklerzem. L' armi gravi sieno trecento scudi con le spade, e chiaminsi scudati, Mach. Art. guer.

SCUDERESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. należąco do giermka, koniuszego.

SCUDERIA, s. f. masztalnia królewska.

SCUDETTO, s. m. dim. mala tarcza. = oczko do okulizowania. = blacha zamkowa.

SCUDICCIUOLO, s. m. mala tarcza. = szlarki z białego płótna które dawniej kobiety nosiły przy sukni żalobnej. = guz po każdej stronie musztuka. = oczko do okulizowania.

SCUDIÈRE, s. m. *giernek*. I pietosi scudier già sono intorno con varj uffici al cavalier giacente, *Tass. Ger.* = *masztalarz, koniuszy*. = *sluga*.

SCUDIFORME, ad. m. f. *Anat. tarczowaty*.

SCUDIÈRE, v. a. *skropić, wytrzeć, uderzyć, ugodzić*. *Sull'elmo si gran colpo gli scudiscia*, che il brando gli levò netta una striscia, *Ciriff.*

SCUDIÈRIATA, s. f. *skropienie pretem*.

SCUDISCIÒ, s. m. *pręt*.

SCUDO, s. m. *tarcza, puklerz*. = *tarcza herbowa, herb*. = *fig. tarcza, zasłona, obrona*. = *skorupa żółwia*. = *szkud, moneta złota i srebrna, różnej w różnych krajach i czasach wartości; dziś szkud toskański wart zł. 8 gr. 10*.

SCUDONÈ, s. m. accr. *duża tarcza*.

SCUFFIA, s. f. *czepiek, kornet*. — della notte, *szlafmyca*. = *siatka żelazna którą noszono na głowie pod hełmem*. E scudo ed elmo e — e carne ed osso gli ruppe, *Ciriff. Calv.*

SCUFFIARA, s. f. *korneciarka*.

SCUFFIARE, v. n. bass. *żreć, pożerać*. Or mentre ch'ella scuffia a due palmenti, *L. Lipp. Malm.*

SCUFFINA, s. f. *piłnik snydercki, raszpla*. Col detto scarpello si conduce la statua sino alla lima, la quale si domanda lima raspa, o —, *Cell. Oref.*

SCUFFINARE, v. a. *gładzić pilnikiem*.

SCUFFIONE, s. m. accr. *duży czepiek*.

SCUFFIOTTO, s. m. *czapka, kaszkiat*.

SCULACCIARE, v. a. *wytrzeć po zadku, dać plagi, dać w skórę*.

SCULACCIATA, s. f. —CIONE, s. m. *plagi, chłosta*.

SCULÈTARE, v. n. *wiercić zadkiem*. = bass. *drapnąć, zemknąć*. Tosto che mi senti dire questa possente parola, vescicatrii, sculetto fuori del letto ec. *Red. Cons. med.*

SCULMATO, s. m. *splecenie konia*. [PIRE.]

SCULTARE, SCULPERE, v. SCOL-SCULTO, —TA, ad. *rznięty, wyrzynany*. = s. m. *posąg*.

SCULTORE, s. m. *snyderz*.

SCULTORIO, —RIA, SCULTO-RESCO, —CA, ad. *snydercki*.

SCULTRICE, s. f. *snyderka*.

SCULTURA, s. f. *snyderstwo*. = *snyderka robota*.

SCUMAROLA, s. f. *warzęcha*.

SCUOIARE, v. a. *obedrzeć ze skóry, obłupić*.

SCUOLA, s. f. *szkółka*. Andare a —, *chodzić do szkół*. Mettere a —, *oddać do szkół*. = *uczniowie szkoły, cała szkoła*. = *szkółka żydowska, synagoga*. = *filozofia scholastyczna*. = *Ecol. bractwo*. = *szkółka malarstwa, muzyki*. = *Scuole pie, szkoły Pijarów, v. scolopi*. = *chleb z anyżem w kształcie iglicy tkackiej, pieczony we Florencji w czasie wielkiego postu*. Quanti ci son, che vestono armatura, dottor di scherne e ingoiator di scuole, *L. Lipp. Malm.*

SCUOTERE, v. a. ir. *trząść, wstrząsać, potrząsać, wzruszać*. Accomandalo ad un palo si che, venendo vento, non lo possa —, *Soder. Coll.* Scuote la face Discordia insana, *Cast. An. parl.* — la testa, *trząść głowę, nie zezwalać na co*. = *otrząsnąć się z czego, uwolnić się od czego*. — il giogo, *fig. otrząsnąć z siebie jarzmo, zrzucić z siebie jarzmo*. = *otrząsnąć się z wad, przesądów, z jarzma namiętności*. I vizj nostri perocché noi gli amiamo, ... e più tosto gli vogliamo scusare che —, *Amm. Ant.* = *wyżuć, ogolić*. Che quand'io sia di questa carne scosso, sappia il mondo che dolce è la mia morte, *Petr.* = *Tu puoi —, assol. naprzóno się siliż, mówisz, i t. d. nic z tego nie będzie*. Se alcuno chiama un altro, e il chiamato o non ode, o non vuole udire, ec. si dice al chiamante ec. tu puoi —, che è in su buon ramo, *Varch. Ercol.* = *Scuoter le busse, le bastonate, nie dbać, nie stać o sturchanie, o kije*. — la polvere ad uno, *fig. wytrzeć kogo*. = *v. r. zadrzeć ze strachu, wzdrygnąć się*.

SCUOTIMENTO, s. m. *wstrząśnienie*.

SCUOTITORE, s. m. *trząsący*.

SCURA, v. SCURE.

SCURAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *zaciemnienie, przyćmienie*.

SCURARE, v. a. *zaciemnić, przyćmić*. — la gloria, la reputazione, *zaciemnić chwale, sławę*. = *v. n. e r. zaciemnić się*. Poco dinanzi scurò la luna nel segno del Tauro, *G. Vill.* = *ćmić się w oczach*.

SCURE, s. f. *topór, stekiera*.

SCURETTA, s. f. *topór*. Gittare il manico dietro alla —, *nie stać o rzecz miejsczą straciwszy co droższego*. Darsi della — in sul piè, *sobie samemu zaszkodzić*.

SCURETTO, —TA, ad. dim. *przyciemny, ciemniawy*.

SCUREZZA, s. f. *ciemność, pomrok*.

SCURIADA, —TA, s. f. *bat, batóg, kańczug, harapnik*.

SCURICELLA, s. f. dim. *sciekierka*.

SCURISCIARE, v. a. *batożyć*. Si staffili e scurisci, si pettini e si lisci, *Buon. Fier.*

SCURISCIÒ, v. SCUDISCIÒ. SCURISCIÒ, s. m. accr. v. SCUDISCIÒ. = *fig. krzepki chłopak*. La diede per moglie a uno figliastro di un suo lavoratore... uno scuriscione, vi so dire, che le scosse la polvere, ec., *Lasc. Nov.*

SCURITÀ, —TADÈ, TATE, s. f. *ciemność*. = *bladłość*. = *ciemność, zawilość, niezrozumiałość*. = *kłeska, niezszczęście*. Dissesi per li astrologhi, che la detta scurazione annunziò ec. l'abbassamento e scuritade che ebbe la Chiesa di Roma da Fedorigo imperadore, *G. Vill.*

SCURO, —RA, ad. *ciemny*. = *czarnobrunatny*. = *blady, wyblady*. = *ciemny, posepny*. = *ciemny, zawily, niezrozumiany*. = *nieznany, niskiego stanu*. = *dziki, straszny, okrutny*. = s. m. *ciemność*. *Pitt; cien.* = *av. ciemno, niejasno*. Più non dirò; e scuro so che parlo, *D. Purg.*

SCURRILE, ad. m. f. *blazeński*.

SCURRILITÀ, —TADÈ, —TATE, s. f. *blaznowanie, blazeństwo*.

SCURRILMENTE, av. *po blazeńsku*.

SCUSA, s. f. *ekusa, wymówka*. Fare —, le scuse, *przepraszac za co, prosić o przebaczenie*. Pigliare —, *wymówić się czem, złożyć się czem*. = *wybieg, pozor*. Sotto — di... *pod pozorem czego*.

SCUSABILE, s. c. *scusevole*, ad. m. f. *dający się usprawiedliwić*.

SCUSABILMENTE, av. *do wytłumaczenia, do darowania*.

SCUSAMENTO, SCUSANZA, SCUSAZIONE, v. SCUSA.

SCUSARE, v. a. *wymówić kogo przed kim, wytłumaczyć z czego, usprawiedliwiać, uniewinniać*. = *wolnić od czego, wyręczyć w czem, zastąpić miejsce*. Se l'uova de' pavoni alle galline si pongano, scusa le madri dal covare, *Crese*. Ne altrimenti vi si suona a gloria, perchè non vi è campane, ... e co' talacimani il suono iscusano, *Ciriff. Calv.*

Scusò segretario il vescovo di Castellaneta, *Pallav. Ist. conc.* = *v. r. wymawiać się, tłumaczyć się, usprawiedliwiać się*.

SCUSATORE, s. m. *wymawiający, usprawiedliwiający*.

SCUSSO, —SA, ad. *ogolony, wyzuty, goly*. Sudici, scussi, brulli ed affamati, *Cant. carn.* = *Mangiare il pane scusso, jeść suchy chleb*.

SCUTICA, v. SFERZA.

SCUTO, s. m. *Mar. szkuta.*

SDARSI, v. r. *odwyknąć, za-
leźć pole.* Malvolentieri ormai
s'inducea a maneggiar scarpello,
dal quale s'era,... sdato affatto,
Bald.

SDEBITARSI, v. r. *wyjsć z dłu-
gów, zapłacić dług.* = uvolnić
się, uiszczyć się, dopełnić. E l'om-
bra che di ciò dimandata era si
sebito così, *D. Purg.*

SDEGNAMENTO, s. m. *gniew.*

SDEGNANTE, ad. m. f. *gar-
dzący, pogardliwy.*

SDEGNARE, v. a. *gardzić.*
Sdegnando la virtù del servil con-
dizione ec. si parti, *Bocc.* La Dea
sdegnava i voti miei, *Alf.* = po-
gniewać, poróżnić, rozgnie-
wać. Troverà a sdegnar gli altri
altro consiglio, *Ar. Orl. Fur.* Se tu
lo sdegni, non si partirà da
te ec. *Segner. Mann. Sett.* = v.
n. *usychać, niszczyć* (o rośni-
nach). = v. n. e. r. *gniewać się,
rozgniewać się.* Avvenne che il
marito se ne accorse e forte se ne
sdegnò, *Bocc.* Avegnachè si veg-
da da noi spregiare, non isdegnà,
Passav. = *mieć sobie za ujmę,
za ubliżenie.* Ciò fu causa, che
mio padre non si sdegnò di far
questa tal professione, *Cell. VII.*
Gli uomini rei più si sdegnano se
hanno quei mali, che se hanno la
mala vita, *S. Ag. C. D.*

SDEGNAMENTE, av. z *gniew-
wem.* [gniewany.

SDEGNATO, —TA, ad. roz-
SDEGNATORE, s. m. —TRICE,
s. f. *pogardziciel, pogar-
dzicielka.*

SDEGNO, s. m. *gniew, obu-
rzenie.* Muover a —, *oburzyć,
obruszyć, pobudzić do gniewu.*
Prendere — d'una cosa, *rozgnie-
wać się o co.* E che i peccati lor
giungano al segno, che l'eterna
bontà muovano a —, *Ar. Orl.
Fur.* = *pogarda, wzgarda.*
Avere, tenere a —, *gardzić, po-
gardzać.* Canterò com'io vissi
in libertate, mentre Amor nel
mio albergo a — s'ebbe, *Petr...*
*póki nie chciałem upuścić mi-
łości do mego serca.*

SDEGNOŚAGGINE, SDEGNOSI-
TÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *gniew.*

SDEGNOSAMENTE, av. z *gniew-
wem.*

SDEGNOSETTO, —TA, SDE-
GNOSELLO, —LA, ad. dim. *niewo za-
gniewany.* La qual, poichè l'uno
e l'altro un poco sdegnosetta
ebbe guatato, dirottamente com-
inciò a piangere, *Bocc.*

SDEGNOSO, —SA, ad. *roz-
gniewany.* Guardommi un poco,
e poi quasi sdegnoso mi dimandò,
D. Inf. = *gniewliwy.* = *szla-
chetnie dumny.* Baciommi 'l

volto e disse: alma sdegnosa, be-
nedetta colei, che n'te s'incinse,
D. Inf. = *czuly, dokładny.* Ter-
mometro sdegnoso, *dokładny
cieplomierz.*

SDEGNOZZO, s. m. dim. *mały
gniew.*

SDENTARE, v. a. *złamać, od-
łamać ząb jakiego narzędzia,
wyszczerbic.*

SDENTATO, —TA, p. ad. *wy-
szczerbiony.* = *szczerbaty.* =
bezzębny. Gli s'accostan le pe-
core e le lepri, e sdentate anche
il mordono, *Bion. Fier.*

SDIACCIARE, v. a. e n. *roz-
mrozić; rozmarznąć.*

SDICEVOLE, ad. m. f. *nie-
przystojny, nieprzyzwoity.*

SDILACCIARE, v. a. *rozsznu-
rować, rozwiązać.* = v. r. *roz-
sznurować się, rozpiąć się.*

SDILINQUIMENTO, s. m. *om-
dlenie, mdłość.*

SDILINQUIRE, v. n. ir. *topić
się, rozpuszczać się, mięknąć.*
= *mdlec, zemdleć.* Perchè tal
cirimonia ec. sdilinquir ti fa tutto,
e venir meno, *Matt. Franz.* =
v. a. *rozwołnić, osłabić.* Questi
si fatti brodi... gli sdilinquiranno
e dilaveranno lo stomaco, *Red.
Cons. Med.*

SDIMENTICANZA, s. f. *zapo-
minanie.*

SDIMENTICARE, v. a. n. e. r. *z-
apominać, zapomnieć.* Anche
la memoria ne sarebbe ita, se lo
— fosse in poter nostro come il
tacere, *Dav. Tac. Ann.*

SDIMENTICO, —CA, ad. *z-
apominający.*

SDIPIGNERE, v. a. ir. *zmasać
malowidło.*

SDIRE, v. DISDIRE.

SDIRICCIARE, v. a. *obierać
z lupiny, łuskać kasztany.*

SDISOCCHIARE, v. a. *scherz.
wyłupić oczy.*

SDIVEZZARE, v. DIVEZZARE.

SDOGANARE, v. a. *wyprowa-
dzić z komory celnej.*

SDOGLIARE, v. n. e. r. *prze-
stać cierpieć, ukoić się.*

SDOLCINATO, SDOLCIATO, —
TA, ad. *słodki ale bez mocy* (o
winie). = *delikatny, pieśczo-
tliwy* (o osobach).

SDOLERE, v. n. ir. *pozbyć się
żalu, przestać żalić się.* Come
fu sdoluto, portò i papperi al ma-
estro Gabbadeo, *Sacch. Nov.*

SDONDOLARE, v. DONDOLARE.

SDONNARE, v. a. *uwołnić,
wyzwolić.* = v. r. *uwołnić się.*

SDONNEARE, v. n. † *przestać
kochać kobietę.*

SDONNINO, ad. m. *gniady.*
Tra falago e — era in mantello,
L. Pulc. Morg.

SDONZELLARSI, v. r. *dreptać,*

*dryndać; marudzić, mitrzyć się
czas.*

SDOPPIARE, v. a. *rozwinąć,
rozłożyć.* = Sdoppiare le conso-
nanti, *podwajać spółgłoski.*

SDORMENTARE, v. a. *obu-
dzić.* = v. r. *obudzić się.*

SDOSSARE, v. a. *zdjąć z ple-
ców.* = v. r. *uwołnić się, pozbyć
się.*

SDOTTORARE, v. a. *odjąć
stopień doktora.*

SDOTTORATO, —TA, p. ad. *ma-
jący sobie odjęty stopień do-
ktora.* = fig. *pozbawiony pe-
wnych ozdób.*

SDRAIARSI, v. r. *rozciągnąć
się, rozwalić się, wyciągnąć się
jak długi.* Si sdraiaron sull'er-
betta tutti cotti come monne,
Red. Bucc.

SDRAIATA, SDRAIATINA, s. f.
Fare una —, *rozciągnąć się,
rozwalić się.*

SDRAIONE, av. *leżąc jak dłu-
gi.* Poi ritornando, t'ho vista —,
Buon. Tanc.

SDRISCIARE, v. a. e n. *smok-
tać, smoknąć na konia.*

SDRUCCEVOLE, ad. m. f. *ś-
lizki.*

SDRUCCIOLAMENTO, s. m. *po-
śliznięcie się.*

SDRUCCIOLANTE, ad. m. f. *ś-
lizki.* = fig. *znikomy, prze-
mijający.* = *gladki, płynny, po-
toczysty.* Quanti mai fece versi
interi e rottì, tutti son belli e
sdruciolanti e dotti, *Lasc. Rim.*

SDRUCCIOLARE, v. n. e. r. *ś-
lizgać się, posliznąć się.* — in
giù, *zesliznąć się.* = *wyśliznąć
się.* Ella (l'anguilla) m'è schizza-
ta di mano, che sapete com'elle
sdruciolano, *Sacch. Nov.* = *peł-
zać, czolgać się.* Per l'erba co-
me biscia sdruciolava, *Bern.
Orl.* = fig. *walić się, sypać się
z góry.* Già poteste sentir come
rimbombe l'alto rumore nelle
propinque ville... e con spontoni
ed archi, e spiedi e frombe veder
da' monti sdruciolane mille, *Ar.
Orl. Fur.* = fig. *posliznąć się,
potknąć się, usterknąć się, po-
błądzić.* Ma noi in questa vita
mortale potemo molte bene —,
Fr. Giord.

SDRUCCIOLENTE, v. SDRUC-
CIOLANTE.

SDRUCCIOLEVOLE, ad. m. f. *ś-
lizki.* = fig. *ślizki, niebezpie-
czny, łatwo mogący pobłądzić.*
Ed ora sosteneva la — adolescenza,
Fir. As. Or se tu così igno-
rante delle sdruciolevoli rivoltu-
re della fortuna? *Fir. As.*

SDRUCCIOLEVOLMENTE, av.
ślizko. = fig. *łatwo, gladko.*

SDRUCCIOLO, s. m. *ślizgaw-
ka.* Fare allo —, *ślizgać się na*

lodzie. = *pośliznienie się.* = *fig. usterk, potknięcie się.* = *Arch. węgiel ukośny.*

SDRUCCIOLA, —LA, ad. *ślizki.* = Parola, voce sdruciolà, wyraz w którym akcent przypada na trzecią od końca sylabę. Rime o versi sdruciolli, *wiersze włoskie dwunastozgłoskowe w których dwie ostatnie są krótkie.*

SDRUCCIOLONE, av. *ślizgając się; tocząc się.*

SDRUCCIOLOSO, —SA, ad. *ślizki, ślizgający się.* = *fig. ułotny, znikomy, przemijający.* = *lekki, niestaly.* = *Verso sdrucioloso, v. SDRUCCIOLA.*

SDRUCIO, s.m. *rozprócić.* = *roporek.* = *otwór, dziura, szpara; szrama, krysa.*

SDRUCIRE, v.a.ir. *próć, rozpróć.* = *rozciąć, rozplatać, rozłupać.* = *v.n er. rozpróć się.* = *rozpaść się, pęknąć.* Essendo essi non guarì sopra Maiolica sentirono la nave —, *Bocc.*

SDRUCITO, s. m. *rozporek.* = *fig. wargnienie.*

SDRUCITO, —TA, p. ad. *rozpróty, popróty.* Ma voglio anche cambiar teco il farsetto, perchè questo ch'io ho, tutto è sdrucito, *Bern. url.* = *pęknięty, rozpadły, rozłupany.* Sopra la sdrucita nave si gettarono i padroni, *Bocc.* Vedi, che a poggia, e ad orza del Turco imperio la sdrucita barca piega. *Filic.*

SDRUCITURA, s.f. *rozporek.* **SDUCARE**, v.a. *odebrać wadzę księciu.* Noi gli abbiamo sducati, e noi non avremo più duchi, *Cell. Vit.*

SE, cong. *jeżeli.* Se non andate a spasso, non v'andrò nemmeno io, *jeżeli nie idziecie na przechadzkę, i ja także niepójde.* Se non che, *jeżeli nie, tylko, jeno.* Non ho altro da dirvi, se non che la voglio così, *nie mam ci co innego do powiedzenia, tylko że tak chcę.* Io ho sempre sentito dire, che non trova se non chi cerca, e non ode se non chi ha orecchi, e non vede se non chi ha occhi, *Fir. Disc.* = *czy.* Come poss'io sapere s'ella mi ama, o se m'odia? *jak moge wiedzieć czy ona mnie kocha czy nienawidzi?* = *gdyby.* Se tu sapessi, *gdybyś wiedział.* = *gdyby nawet, choćby nawet.* Si dispare, se morir ne dovesse, di parlarle esso stesso, *Bocc.* = **SE** zamiast *coś, che, oby, bogdaj (sic, utinam), Dante* w wielu miejscach.

SE, pron. *się.* Quando la gelosia gli bisognava, del tutto sè la spogliò, *kiedy mu potrzeba było zazdrości, całkiem się z niej*

wyżul. = 2 przyp. di sè, *siebie.* Di sè, nascendo, a Roma non fe' grazia, *Petr.* w tymże przypadku przybiera przed sobą przyimki FUORI, VERSO, APPRESSO, SOPRA, CONTRO, *zewnątrz siebie, ku sobie, przy sobie, nad sobą, przeciw sobie.* In grande e onorevole stato appresso di sè il mentenne, *Bocc.* = 3 przyp. a sè, *sobie.* E a sè medesimo dispiacendo, *Bocc.* = 4 przyp. sè, *się, siebie.* E sè ad ogni suo servizio offerse, *Bocc.* w tymże przypadku kładnie się także z różnieniami przyimkami. Ma ciascuno per sè, e poi tutti insieme apertamente confessarono, *lecz każdy z osobna, a potem wszyscy razem jawnie wyznali.* Stare da sè, *mieszkać osobno; być dla siebie, być sobkiem.* Non fur ribelli, nè fur fedeli a Dio, me per sè foro, *D. Inf.* Si è ucciso da sè stesso, *sam się zabił.* Ma ciascuna per sè pareva ben degna di poema chiarissimo, e d'istoria, *Bocc.* *lecz każda przez się, i t. d.* = 6 przyp. da sè, *od siebie, przez siebie, i t. d.* Cominciò una sua novella, la quale nel vero da sè era bellissima, *Bocc.* A cui rivolgo il mio debole stile pigro da sè, *Petr.* Come da sè, *jak gdyby sam przez się, jak gdyby z własnego popędu.* Da sè a lui, *sam na sam, na cztery oczy.* Bindo v'andò, e da sè a lui aperto gli mostrò tutti i suoi errori, ... *i sam na sam wytknął mu wszystkie jego błędy.* In sè, in sè medesimo, *w sobie samym.* Ricciardo in sè medesimo godeva di queste parole, *Bocc.* Con sè, *z sobą samym, sam.* La passer pensiero e solitaria che sol con seco starsi si diletta, *L. Pulc. Morg.* Seco lui, seco loro, *z nim, z nim.* = **PRZED** NE, kładzie się zamiast si. Facendo vista di non averdesene, *udając zętegoniepostrzęgi.* Li tre giovani alle lor camere da quelle delle donne separate se ne andarono, *Bocc...* *poszli sobie, odeszli.* = Kładzie się przed zaimkami IL, LO, LI, GLI, LA, LE, i pisze się zazwyczaj se' L, a czasem SEL zamiast SE IL. Sel fece chiamare, e si gli disse, *Bocc.*

SEBBENE, SE BENE, cong. *choć, ciąż, lubo, aczkolwiek.*

SECANTE, s.f. *Geom. sieczna.*

SECARE, v.a. *siec, ciąć.*

SECCA, s.f. *hak, odmiął, mielizna w morzu.* Rimanere nelle (sulle) secche, *osiąść, utknąć na mieliźnie.* = *Gran secca, fig. zemia (et vocavit aridam terram, Genesi, Cap. I. v. 10).* E se' or sotto l'emisperio giunto, ched è opposto a quel che la gran secca

coperchia, D. Inf. = *fig.* Rimanere, trovarsi sulle secche (di Barbara), *osiąść na koszu, utknąć, wiożnąć.* Lasciare in sulle secche, in secco, *osadzić na koszu, obdiedz w niebezpieczeństwie.* Così tu, che intimasti la disfida, mi lasci a prima giunta in sulle secche, *L. Lipp. Malm.*

SECCABILE, ad. m. f. *dający się osuszyć.*

SECCAFISTOLE, s.m. *natręt, nudziarz.*

SECCAGGINE, s.f. *suchość, susza.* = *fig. natrętność, uprzykrzenie, naprzykrzenie.* Lasciami aprire, e entrare in casa, per liberarmi da questa —, *Lasc. Spir. Dare* —, *nudzić, naprzykrzać się.*

SECCAGGINOSO, —SA, ad. *usychający, uschły (o drzewach).*

SECCAGNA, s. f. v. **SECCA.**

SECCAMENTE, av. *sucho.*

SECCAMENTO, s. m. *suszenie; suchość.*

SECCARE, v.a. *suszyć, wysuszyć, osuszyć.* — una pescala, prov. *zagłuszyc wielomównością.* = *Fig. wyczerpać, wyceńczyć, wyssać.* O Scevola, tu se' tenace a tutti, e niuno a te, e secchi i beni altrui, e niuno secchi i tuoi, *Albert.* = *nudzić, naprzykrzać się.* Che se tutto descrivervi volessi, seccherei me e seccherei voi stessi, *Cast. An. parl.* Non vo'che voi diciate: tu ci secchi, *Bern. Rim.* = *v. r. schnąć, uschnąć.* Ed al sol vengia in ira, talchè si secchi ogni sua foglia verde, *Petr.* = *uschnąć (o jakiej części ciała).*

SECCATICCIA, s. f. *suche drwa.*

SECCATICCIO, —CIA, ad. *przysuchy.*

SECCATIVO, —VA, ad. *suchący, osuszający.*

SECCATO, —TA, p. ad. *osuszony, wysuszony; zeschnięty, uschły, wyschły.* = *otarty, sobravenuti sudori, seccati con bianca benda, Bocc.*

SECCATOIO, s. m. —IA, s. f. *suszalnia, suszarnia.*

SECCATORE, s. m. *suszący.* = *fig. natręt, nudnik, nudziarz.* I complimentosi, che non la finiscono mai, si possono a buona equità chiamare seccatori, e i medesimi complimenti seccaggini, *Salvin.*

SECCATRICE, s.f. *susząca.* = *fig. sekutnica.*

SECCATURA, s. f. *nuda, nudota, naprzykrzenie, uprzykrzenie.*

SECCAIONE, v. **SECCAMENTO.**

SECCHERECCIO, s.m. *susza, posucha*. = *uschianie roślin*.

SECCHERIA, s. f. *kutwiarstwo, zmindactwo*. Oh questa è la più secca — ch' i sentissi giammai, *Cecch. Esalt Cr*.

SECCHERICCIO, —CIA, *SECCHERECCIO*, —CIA, ad. *napół suchy, prawie suchy*. = s. m. *uschle drzewo, suche gałęzie*. Da tre anni in là non si tocchi col pennato, ma con le mani si dibrucci e levi li —, *Dav. Coll.*

SECCHENZA, s. f. *suchość, susza, posucha, posusza*. = fig. *suchość, oschłość w piśmiennictwie i pięknych sztukach*. = *Secchezza di spirito, Teol. oschłość ducha*.

SECCHIA, s. f. *wiadro, węborek*. Fig. e prov. *Piover a —, lac jak z cebra, jak z konwi (o deszczu)*. Far come le secchie, *ciggle się kręcić, szastać, nie posiedzieć na miejscu*. E vanno in giù e'n su come le secchie, *Ciriff. Calv*. Che tante volte al pozzo va la secchia, ch' ella vi lascia il manico o l'orecchia, *L. Lipp. Malm. dopóty dzban wodę nosi, póki się ucho nie urwie*.

SECCHIATA, s. f. *pełne wiadro*. = fig. *wielka ilość, bez liku czego*. Oh che — di cose per aria! *Buon. Fier.*

SECCHIELLO, s. m. dim. *SECCHIATINA, SECCHIOLINA*, s. f. dim. *wiadanko*. [pek.]

SECCHIO, s. m. *dojnica, skowiacz*. SECCHIONE, s. m. *accr. duże wiadro*.

SECCHISSIMO, —MA, ad. sup. *suchusienki, suchutenki*.

SECCHITA, —TATE, —TATE, s. f. † *suchość, susza, posucha*.

SECCHIA, s. f. *ścierń, ściernisko, rżysko, v. STOPPIA*.

SECCO, s. m. *suchość, brak wilgoci*. = *suchość, susza, posusza, posucha*. In Puglia fu sì gran — che più di otto mesi stette, che non vi piove, *G. Vill.* = *uschle drzewo, suche gałęzie*. A secco, av. *sucho; nie nie piwosz; fig. prosto, po prostu, bez ogródk*. = *Mettere in —, wyciągnąć statek na suche miejsce*. Muro a —, *mur z samych kamieni, bez wapna*. Murare a —, *murować bez wapna; fig. budować na piasku*. E i' murei la mia fabbrica a —, *Buon. Tanc.*; *scherz. jeść nic nie pijąc*. Rimanere in —, *oschnąć, osiąść, uknąć na mieliznie; fig. osiąść na koszu, zostać opuszczonym w złym razie*. Alla qual nuova corse a Maria ognuno, ed egli rimase in —, *Dav. Scism.*; *zaciąć się w mo-*

wie, urwać, ustać. = *Saper di —, trącić beczką (o winie)*. = *Fig. Anfanare a —, napróżno pracować, bicz z piasku kręcić*. Annestare in sul —, *dire di secco in secco, coraz z innej beczki dyskurs zaczynać, bredzić*.

SECCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *suchy, zeschnięty, wyschły*. = *suchy, chudy, chuderlawy*. = *fig. wyschły, oschły, wyczerpany*. Secca è la vena dell' usato ingegno, *Petr.* = *suchy, oschły (o stylu i dziełach sztuki)*. = *Danari secchi, leżące pieniądze*. Il quale... secondo la pubblica fama, pensava essere ricchissimo, e sopra tutto di danari secchi, *Lasc. Nov.* = *Secca selva, suche drzewo, trumna*. Ma io sarò sotterra in secca selva... prima ch' a si dolce alba arrivi il sole, *Petr.*

SECCOMORO, s. m. *sykomor, figa adamowa*.

SECCORE, s. m. † *suchość*.

SECCUME, s. m. *suche gałęzie*. = *suszone owoce*.

SECEDERE, v. n. ir. *ustąpić, usnąć się*.

SECENTISTA, s. m. *pisarz włoski XVII wieku*.

SECENTO, s. num. *sześciet*. = *fig. osoba zarozumiata*. Parere il —, *nadymać się, napuścić się*.

SECESSO, s. m. *ustąpienie, oddalenie się, odejście*. = *ustronie, ubocze*. = *Evacuare, ributare per —, wypróżnić się przez stolec*.

SECO, zrostek *zaimka sè* z przymkiem *con, z sobą, z nim, z nią, z nimi*. Seco lui, *seco lei, z nim, z nią*. Kładzie się czasem z *MEDESIMO, i STESSO*, i znaczy *z sobą samym, z nim samym*. Czasem go poprzedza przymek *con: Con seco, z sobą*. In Susa *con seco la menò, Bocc.*

SECOLACCIO, s. m. *peg. zły, zepsuty wiek*. Quanti Tigelli conterebbe Orazio in questo —? *Salv. Ros. Sat.*

SECOLARE, ad. m. f. *światowy*. = *świecki, nie duchowny, świecki, niezakonny*. Se egli è chierico —, non può il vescovo dispensare con lui senza comando del papa, *Maestruz.* = *stoletni, wracający co lat sto, wiekowy*. Feste secolari, *święta obchodzone przez Rzymian co lat sto od założenia Rzymu*. Giuochi secolari, *igrzyska stoletnie*. Anno —, *rok stoletni*. = s. m. *osoba świecka*.

SECOLARESCAMENTE, av. *po świecku*.

SECOLARESCO, —CA, pl. —CHI, —CHE, ad. *świecki, nieduchowny*. = *światowy*.

SECOLARITA, s. f. *Leg. jurydykcy świecka, sąd świecki*.

SECOLARIZZARE, v. a. *Eccl. sekularyzować, pozwolić wyjść z zakonu*.

SECOLARIZZAZIONE, s. f. *sekularyzacja*.

SECOLO, s. m. *wiek, stulecie*. = *świat, życie doczesne*. La tua mirabil donna è partita di questo —, *D. Vit.* Uscir di questo —, *zejść z tego świata*. = *Uscir fuor del —, esser fuor del —, fig. dostać pomieszania zmysłów, zwaryować, oszaleć*. Cavar del —, *fig. obracć z rozumem, przywieść do szalenstwa*. = *świat, życie świeckie, światowe*. La mala vita, ec. e le sollicitudini del — *impediscono le nostre orazioni*, *Cavalc. Frutt.* = *bardzo długi przeciąg czasu*, È un — che non v'abbiam veduto, è un — che v'aspettiamo, *kopa lat jakesmy cię nie widzieli, od dawna cię oczekiwaliśmy*. = * *wiek*. — d'oro, d'argento, di ferro, *wiek złoty, i t. d.* Il — futuro, *immortale, życie przyszłe, wieczne, wieczność*. Ne' secoli de' secoli, *na wieki wieków*.

SECONDA, s. f. *pomoc, wsparcie*. Andare a — de' fiumi, *plynąć z wodą*. Andare a — ad alcuno, *fig. starać się przypodobać komu, trafiać w humor*. = *Anat. miejsce, czepiec*.

SECONDAMENTE, av. *powtórę*.

SECONDAMENTECHÉ, av. *po dług tego jak*.

SECONDANI, s. m. pl. *żołnierze drugiej legii rzymskiej*.

SECONDARE, v. a. *iść za kim*. Ed un gran vecchio il secondava appresso, *Petr.* Secondan quei che, *posti inver l'aurora, nella costa asiatica albergano*, *Tass. Ger.* = *fig. stosować się do woli, trafiać w humor, wtorować, potakiwać, dogadzać, ulegać*. Egli è troppo manifesto quantoi popoli... volentieri imitino i fatti e secondino le voglie de' signori, *Borg.* = *iść, postępować za kim w myśli i mowie*. Maraviglia udirai, se mi secondi, *D. Purg.*

SECONDARIAMENTE, av. *powtórę*.

SECONDARIO, —RIA, ad. *drugiego rzędu, podrzędny*. = av. *powtórę*. [SECONDA.]

SECONDINA, s. f. *Anat. v.*

SECONDINO, s. m. *pomoćnik stróża więzienia*.

SECONDO, —DA, ad. *drugi, wtóry*. = *Non aver secondo, uie*

miec sobie równego. Che non ebbe secondo lo ben che nella quinta luce è chiuso, *D. Par. A* null'altro secondo, *nikomu nie ustępujący pierwszego miejsca, równy każdemu.* = *przychylny, sprzyjający.* = s. m. *sekunda.*

SECONDO, prep. *podług, według, stosownie do.* — la sentenza di Platone, *D. Par.* = *o ile, jak na.* Buono uomo era, — laico, *G. Vill.* = *po.* Ravenna... era la maggiore città che fosse in Italia, e la più famosa — Roma, *G. Vill.* = *av. powtóre.* Quell'onorata man, che — amo. *Petr.* = *podług tego jak, jak.* Per gioco in somma qui facean — fan gli nimici capitali, *Ar. Orf. Fur.*

SECONDOCHE, av. *podług tego jak.*

SECONDOGENITO, —TA, ad. *młodszy.*

SECRETAMENTE, av. *sekretnie, tajemnie.*

SECRETARIO, s. m. *sekretarz.* = *sekretny, dotrzymujący sekretu.* Lo re Carlo manifestò lo suo secreto a uno de' suoi medici lo più — e confidente che egli avesse, *But. D. Purg.*

SECRETO, v. SEGRETO.

SECRETORIO, —RIA, ad. *Fisiol. sekrecyjny, przybytowy.*

SECREZIONE, s. f. *Fisiol. sekrecya, wyrabianie soków zwierzęcych.*

SECULARE, SECULO, v. SECOLARE, ec.

SECURAMENTE, SECURARE, SECURO, v. SICURAMENTE, ec.

SECURE, v. SCURE.

SECURITA, —TATE, —TATE, s. f. *bezpieczeństwo, spokojność, ufność.*

SED, zamiast SE, przed następującą samogłoską, *jeżeli.* Sed egli è vero, *jeżeli jest prawdą.*

SEDANO, s. m. *Bot. seler.*

SEDARE, v. a. *uspokoić, usmierzyć, ukoić, ulagodzić.*

SEDATAMENTE, av. *spokojnie.*

SEDATIVO, —VA, ad. *Med. łagodzący.* = s. m. *srodek łagodzący.*

SEDE, s. f. *siedzenie, ławka, stół, krzesło.* = La santa —, *stolica apostolska.* = *Fig. siedlisko.* — del male, *siedlisko choroby, czego złego.*

SEDECIMO, —MA, ad. *szesnasty.*

SEDENTARIO, —RIA, ad. *sedentarny, za wiele siedzący.* De' quali (uomini di lettere) la testa è affaticata, e lo stomaco debole in riguardo della loro vita sedentaria e meditativa, *Salvin. Disc.* Far vita sedentaria, *za wie-*

le siedzieć, bawić się sedentaryą.

SEDENTE, ad. m. f. *siedzący.*

SEDERE, v. n. *siedzieć.* — a mensa, *siedzieć u stołu.* Porsi a —, *usiść; fig. osiąść, uspokoić się.* = *być położonem, leżeć, stać, znajdować się.* In mezzo 'l mar siede un paese guasto, *D. Inf.* Siede Parigi in una gran pianura, *Ar. Orf. Fur.* = *zasiadać, piastować urząd.* Tiberio pregò i Padri, che facessero Nerone... abile alla questura, senza esser seduto de' venti, *Dav. Tac. Ann.* — a banco, — giudice, — pro tribunali, *zasiadać w sądzie.* — a scranna, v. SCRANNA. = *fig. siedzieć na stolicy, panować.* Arigo... con volontà e mandato di Clemente papa Quinto, il quale allora siede a, fu eletto re de' Romani, *Bocc. Vit. D.* = s. m. *siedzenie, stół, i t. p. = siedzenie, zadek.* Avea un ciccione nel —, *Fr. Sacch. Nov.*

SEDIA, s. f. *stół, krzesło.* = *tron, stolica.* — apostolica, *stolica apostolska.* Era stata vacante la — apostolica dieci mesi, *G. Vill.* Ma i cavalieri non nascono a cavallo, nè i maestri in cattedra, nè i re in —, *Fr. Giord.*

— Sedia curule, *krzesło senatorskie.* = *siedziba, siedlisko.* Onde i mobili popoli, pochi rimasi, pensano di nuove sedie, *Bocc.* = *miejsce w niebie.* Poeta innanzi lei andarne a veder preparar sua — in cielo, *Petr.*

SEDIADORO, ad. m. f. * *siedzący w złotem krześle (o jutrzence).* E risplende l'Aurora —, *Salvin. Odiss.*

SEDESIMO, —MA, ad. *szesnasty.*

SEDICI, s. num. *szesnaście.*

SEDCIANGOLARE, ad. m. f. *szesnastokątny.* Voi sapete, signor, come la piazza è di figura —, *Buon. Fier.*

SEDILE, s. m. *stół, ławka, zedel.* = *Sedili, legary, kętnary.*

SEDIMENTO, s. m. *fus, grzyby, męty, osad.* = *Chim. osad.*

SEDIMENTOSO, —SA, ad. *mętny.* Orine grosse e sedimentose, *Red. Cons.*

SEDO, v. SEDE, SEDIA.

SEDITORE, s. m. *siedzący wraz z innymi osobami u stołu.* E così... donava a' seditori agiate sedie, *Guid. G.*

SEDIZIONE, s. f. *bunt, rokosz.* = *fig. zaburzenie w ciełe ludzkim.*

SEDIZIOSO, —SA, ad. *buntowniczy.*

SEDO, s. m. *Bot. rozchodnik.* — *fabaria, wronie masło.*

SEDOTTO, —TA, p. ad. *zwiedziony, uwiedziony.*

SEDUCTENTE, ad. m. f. *zwozdzący, łudzacy.*

SEDUCTIMENTO, s. m. *zwiedzenie, uwiedzenie.*

SEDUCTITORE, s. m. —TRICE, s. f. *zwozdziiciel, zwozdzielka.*

SEDURRE, v. a. *ir. zwozdzić, uwodzić, podnawiać, namawiać na co złego.*

SEDUTO, —TA, p. ad. v. SEDERE.

SEDUTTORE, s. m. —TRICE, s. f. *zwozdziiciel, zwozdzielka.*

SEDUTTORIO, —RIA, ad. *zwozdzący, łudzacy.*

SEDUZIONE, s. f. *zwozdenie, uwodzenie, namowa na zło.* — è inducemento del prossimo a malfare, *But. D. Inf.*

SEGA, s. f. *pita.* = *G. e M. Vill. pogłowne.*

SEGABILE, ad. m. f. *dający się pilować.* Legname —, *drzewo do pilowania.* = *mogący przepilować, przeciąć.*

SEGALE, s. f. *żyto.*

SEGALIGNO, —NA, ad. *żytni.* = *fig. śniady, ciemny; suchy, chuderlawy.* Il segaligno e fredoloso Redi, *Red. Bacc.*

SEGALONE, s. m. *Ornit. tracz.*

SEGAMENTO, s. m. *pilowanie.* = *Punto del —, Geom. punkt przecięcia.*

SEGANTE, ad. m. f. *pilujący.* = s. f. *Geom. sieczna.*

SEGARE, v. a. *pilować.* = *przeciąć, rozciąć, przerznąć, odciąć.* Dormendo il padre, una notte gli segò le veni, *Puss.* Tu hai dallato quel di Beccheria di cui segò Fiorenza la gorgiera, *D. Inf.* = *siec, żąć, kosić.* Il buon villano... segando i prati all'alto sole ardente, *Alam. Gir.* Le biade abbandonate erano, senza essere, non che raccolte, ma pur segate, *Bocc.* = *pruć morze (o okręcić).* Tosto che 'l duca ed io nel legno fui, segando se ne va l'antica prora, *D. Inf.* = *przecinać (o liniać).*

SEGATICCIO, —CIA, ad. *dobry do pilowania (o drzewie).*

SEGATORE, s. m. *pilarz, tracz.* = *kosarz, żeniec, żniwiarz.*

SEGATURA, s. f. *pilowanie.* = *trociny.* = *przecięcia pily, miejsce przez które pila przeszła.* = *Segatura delle biade, żęcie, żniwo.* — del fieno, *koszenie, kośba, kosowica.*

SEGA VENE, s. m. *zdzierca, lupieżca, derus.*

SEGGENTE, ad. m. f. *siedzący.*

SEGGETTA, s. f. *SEGGETTINA,* dim. *lekyka.* = *stolec.*

SEGGETTIERE, s. m. *lekykarz.*

SEGGIA, s. f. *siedzenie, stółek, krzesło*, v. SEDIA. Far lunga —, † *lungo dostadywać*.

SEGGIO, s. m. v. SEDIA, SEDE. = *grunt*. Brama il — *trovar* profondo e grasso, schiva il sabbioso, Alam. Coll.

SEGGIOLACCIA, s. f. —INA, s. f. dim. —INO, s. m. dim. *krzesło oplecione słomą, i t. p.* = *lektyka*. = Seggiola, Arch. *podpora krokwi*.

SEGGIOLACCIA, s. f. *peg. krzeslisko, stolczykso*.

SEGGIOLO, s. m. *stolek*.

SEGGIOLONE, s. m. *accr. duże krzesło z poręczami*.

SEGHETTA, s. f. dim. *pilka, pileczka, pilniczka*, = *dawna fryzura kobiet*.

SEGHETTATO, —TA, ad. Bot. *pillkowany*.

SEGMENTO, s. m. *odcinek*.

SEGNACASO, s. m. Gram. *przyimek A, DI, DA, wskazujący przypadki*.

SEGNACCENTO, s. m. Gram. *kreska*.

SEGNACOLO, s. m. *znak, znamia, cecha, piętno*. = *wstążeczka w książce*. [nie.]

SEGNALANZA, s. f. † *znacze*.

SEGNALARE, v. a. *odznaczyć*. = v. r. *odznaczyć się, wstawić się*.

SEGNALATAMENTE, av. *głównie, szczególnie, mianowicie*.

SEGNALATO, —TA, p. ad. *znaczący, znakomity, znamienity*.

SEGNALE, s. m. *znak, oznaka, cecha, znamie*. Niuno — *da potere rapportare le vide, fuori che uno ch'ella n'avea sotto la sinistra poppa*, Bocc. — d' affetto, *znak, dowód miłości*. = *znak, wróżba*. = *Milit. znak, sygnał*. = *uryna chorego do pokazania doktorowi*. = *Astr. znak zodiaku*. Dio onnipotente fece sette pianete... e dodici segnali, Brun. Tesor. = *sygnal telegraficzny, żeglarski, tudzież na drodze żelaznej*.

SEGNALETTO, SEGNALUZZO, s. m. dim. *znaczek*.

SEGNARE, v. a. *znaczyć, naznaczyć, położyć lub postawić co na znak*. Quando venimmo in quella foce stretta, ov' Ercole segnò li suoi riguardi, D. Inf. — le biancherie, *znaczyć bieliznę*. = *oznaczyć nazwiskiem, nazwać*. Della quale appellazione gli segna non solamente Nonno ma a. cora altri poeti, Salvin. = *podpisac*. = *oznaczać czas (o latach)*. Quaí fur gli anni che si segnarò in vostra puerizia? D. Par. = *znaczyć miary, wagi na znak że są sprawydlitwe*. =

upatrzeć miejsc w które się ma ugodzić, celować. Giunselo appunto ove l'avea segnato, sotto al ginocchio, Bern. Orł. = *żegnać, błogosławić*. = *puścić krew*. Per guardare la sanità del cavallo, si dee quattro volte — della vena usata, Cresc. = v. r. *przeżegnać się*. = *fig. żegnać się*. Aspetta pur, che se tu gli vedrai, ti segnerai con più di cento croci, Ciriff. Calv.

SEGNATAMENTE, av. *mianowicie, głównie, zwłaszcza*. = *wyraznie*. = *umyślnie*.

SEGNATO, —TA, p. ad. *naznaczony, oznaczony krzyżem*. Lasciare, mandare uno segnato e benedetto, *dać komu krzyż na drogę*. = *napiętnowany, nacechowany*. = *podpisany*. = *jawny, wyraźny*. = *naznaczony, przeznaczony (dzień)*. = *wyrażony, wyryty, odlany, wyróżniony (posąg)*. O Niobe con che occhi dolenti vedev' io te segnata in sulla strada! D. Purg. = *Strada segnata, uitorowana, ubita droga*. E sia presto a tentar tutte le strade non segnate d' altrui, Alam. Coll. Ch' ogni segnato calle provo contrario alla tranquilla vita, Petr. = *oznaczony, opisany, wskazany, przyloczony*. = s. m. *cecha, piętno*.

SEGNATORE, s. m. —TRICE, s. f. *znaczący, znacząca*.

SEGNATURA, s. f. *znak, cecha*. = *podpis*. = *trybunał duchowny w Rzymie, złożony z siedmiu praelatów i kardynała*. [czek.]

SEGNETTO, s. m. dim. *znacze*. SEGNO, s. m. *znak, oznaka, cecha*. = *rysopis, opis rysów twarzy*. Del quale tutti i segni le disse, Bocc. = *pieczęć, piętno, odcisk*. Ma non ciasun — è buono ancorclè buona sia la cera, D. Purg. = *wizerunek, posąg*. O Roboam, già non par che minacci quivi il tuo —, D. Purg. Fermava il piè ciasun di questi segni sopra due belle immagini, Ar. Orł. Fur. Di cotai segni varlato o sculto era il metallo delle regie porte, Tass. Ger. = *znak na niebie, zjawisko, cud*. Far segni, *czynić znaki, cuda*. = *Bianco* —, *blankiet z czym podpisem*. = * *sztan-dard, chorągiew*. Poichè tu veggi con quanta ragione si muove contro l' sacrosanto —, D. Par. = *ślad*. Or con si chiara luce e con tai segni errar non dessi in quel breve viaggio, Petr. = *cel*. Amor m' ha posto come — a strale, Petr. Io per me nacqui un — ad ogni stral delle sventure umane,

Bemb. Dare o trar nel —, *prop. e fig. trafić do celu*. Trar nel —, *fig. natrafić na kogo zdolnego do czego, upatrzeć go do czego*. = *znak na ciełe od zbiaia, shtuczénia, siniak*. Ma ponete mente, se io ho — alcuno per tutta la persona di battitura, Bocc. = *Segno della croce, znak krzyża świętego*. = *znak, sygnał, hasło*. Già hanno mosso il campo, ordinato le squadre, dato il —, Fir. As. = *Fare stare a —, tenere a —, trzymać w ryzie, w klubach*. Ridurre al —, *nagić, przywieść do posłuszeństwa*. Stare al —, *być posłusznym, uległym, pełnym uszanowania*. Tornare a —, *wrócić do posłuszeństwa*. = *Astr. Segni celesti, znaki zodiaku*. = *A segno, doskonale*. A, in — che, *tak iż*. A questo —, *do tego stopnia, do tego punktu, tak dalece*. Chi avrebbe creduto che le cose potessero arrivare a questo —? Manz. P. S. = *Per filo e per segno, segno per segno, av. ze wszystkimi szczegółami, dokładnie, akuratnie, od a aż do z*. = *uryna z której lekarz poznaje chorobę pacjenta*. Io credo che bisogna, che voi veggiate il —, Mach. Mandr. Acciocchè la domenica stesse riposato, e poi il lunedì portasse il —, Fr. Sacch.

SEGNORE, —RAGGIO, —RIA, v. *SIGNORE*, ec.

SEGNUZZO, s. m. dim. *znaczek*. Senza un — di barba, Fir. As.

SEGO, s. m. *łój*, v. SEVO.

SEGOLA, v. SEGALE.

SEGOLO, s. m. *siekierka do obcinania drzew*.

SEGONE, s. m. *accr. duża pila*. = v. SEGOLO. [odłączać.]

SEGREGARE, v. a. *oddzielać*.

SEGRENA, s. m. f. *bass. chuchraczek, chuchraczka, chudaczek, chudaczka*. Fingon la Fama sollazzante, vergine, ec. e l' Avarizia una —, Alleg.

SEGRENUCCIACCIA, s. f. dim. *peg. kobieta chuda jak szczepa a złośliwa jak jedza*.

SEGRETA, s. f. *ściśle więzienie*. Trovati in questo tempo nelle segrete, Varch. Stor. = *cicha modlitwa prz. mszy*. = *siatka żelazna na głowę*.

SEGRETAMENTE, av. *skrycie, tajemnie*.

SEGRETARIA, s. f. *powiernica*. = *kobieta dotrzymująca sekretu*.

SEGRETARIATO, s. m. *sekretarstwo*.

SEGRETARIESCO, —CA, s. g. GRETARIZIO, —ZIA, ad. *sekretarski*.

SEGRETARIO, s. m. *sekretarz*. — di Stato, *sekretarz sta-*

nu, minister. = powiernik, człowiek dotrzymujący sekretu.

SEGRETIARIONE, s. m. accr. poufaly powiernik.

SEGRETARIO, v. SEGRETARIO.

SEGRETERIA, s. f. sekretaryat. = osoby należące do sekretaryatu. = biurko.

SEGRETEZZA, s. f. sekretność, tajemniczość.

SEGRETIERE, s. m. † sekretarz. = człowiek dobry do sekretu.

SEGRETO, s. m. sekret, tajemnica. Tenere il —, dotrzymać sekretu. Al, di, in —, sekretnie, potajemnie. = sekret, lekarstwo sekretne. = powiernik. = fig. serce, głab serca.

SEGRETO, —TA, ad. tajemny, tajny, skryty, ukryty, sekretny. = oddzielony, odrębny, opodal będący. Vide per avventura in una parte assai segreta di quella, il muro ec. Bocc. = av. skrycie, sekretnie.

SEGUACE, ad. e s. idący za kim, następnik. = zwolennik, stronnik. O Simon mago, o miseri seguaci, D. Inf. Per la superbia cadde il primo Angelo, e rovino di cielo con tutti i suoi seguaci, Pass. = następujący. O nel mese dinanzi o nel —, Ar. Or. Fur.

SEGUOLA, v. SEQUOLA.

SEGUENTE, ad. m. f. następujący, następny. Di —, av. następnie. Per —, av. a zatem.

SEGUENTEMENTE, av. potem. = zatem, przeto, więc.

SEGUENZA, s. f. dalszy ciąg. = kupa, gromada, zgraja. — d' uccelli, di topi, ec. stado ptaków, gromada szczurów.

SEGUGIO, s. m. gatunek psa gończygo.

SEGUIMENTO, v. SEGUIMENTUM.

SEGUIRE, v. a. iść, postępować za kim lub za czem. Cominciarono a fuggire, e costoro a seguirgli, Bocc. — una strada, iść drogą, trzymać się drogi.

— la via della virtù, iść drogą cnoty. — un certo modo di vivere, prowadzić pewien tryb życia. = dalej ciągnąć, dalej rzecz prowadzić, dalej opowiadać, nie ustawać. — il viaggio, puscir się w dalszą drogę.

— il suo dire, dalej mówić, dalej rzecz ciągnąć. Mi conviene dire l' origine e la cagione, perchè Fiesole fu disfatta, e poi — la edificazione di Firenze, Fior. Pecor. Quella che cominciata avea, e mal seguita, senza finita, lasciò stare, Bocc. = iść za czyją wola, być powolnym czyjej woli, życzeniu. Disposta sono in ciò di — il piacer vostro, Bocc.

= zdarzyć się, nastąpić. Oltre a questo ne seguio la morte di molti, Bocc. La battaglia seguì non molto lontano dalle mura della città, Bent.

SEGUITA, s. f. dalszy ciąg.

SEGUITABILE, ad. m. f. gozdzien naśladowania. [pnie.]

SEGUITAMENTE, av. następowanie za czem, trzymanie się czego. Che cosa è ragione? — della natura, Sen. Pist.

SEGUITANTE, ad. e s. naslednik, stronnik, zwolennik.

SEGUITARE, v. a. iść, postępować za kim. — le pedate d' alcuno, wstępować w czyje ślady. = oddawać się czemu — la gola, oddawać się brzuchowi. = dalej ciągnąć, prowadzić, v. SEGUIRE. = dostąpić.

= scigać, przesładować. = v. n. następować po czem, nastąpić.

= nastąpić, wyniknąć z czego. = kontynuować, dalej co robić, o-

optwadać i t. d. Seguitarono... gli altri Pontefici di batterla (quella moneta), Borg. La reina impose il — a Fiammetta, Bocc. = nastąpić, zdarzyć się.

SEGUITATORE, s. m. — TRICE, s. f. naslednik, stronnik, zwolennik.

SEGUITO [sé-gui-to], s. m. poczet, orszak, towarzysztwo. = następstwo, skutek.

SEGUITO, —TA [-gui-to], p. ad. v. SEGUIRE. = przytrafiony, zdarzony, zaszyty. Durò poscia a scrivere fino alla sua morte, seguito nel mese di ec. Red. Och.

= mający wziętość, poważany, szanowany. = s. m. co się zdarzyło, co się działo, co nastąpiło, wypadek, zdarzenie, skutek. Non doveva alla fine venir pubblicamente alla luce ec. il —? Fag. Com.

SEI, s. num. sześć.

SEICENTO, v. SECENTO.

SEIMILA, s. num. 6 tysięcy.

SEINO, s. m. dwie szóstki w grze w kości.

SELCE, s. f. Min. krzemień. = kamień.

SELCIARE, v. a. wykladać, brukować kamykami.

SELCIATA, s. f. droga, ulica brukowana.

SELCIOSO, —SA, ad. krzemienisty.

SELLA, s. f. siodło. Montare in —, wsiąść na konia; fig. przyjsz do władzy, do znaczenia. Perchè Silio, montato in sella, non la spregiasse, Dav. Tac. An. Votar la —, wylecieć z siodła, zlecieć z konia (bijąc się konno). Stare in —, siedzieć na siodle; fig. być w dobrym sta-

nie. = Rimaner in —, fig. otzymać górę, wyzszować. Vinca il ver dunque e si mantenga in —, Petr. = stolica, tron. Ahi, gente, che dovresti esser divota e lasciar seder Cesar nella —, D. Purg. = stolec. Andare a —, iść na stolec.

SELLAIO, s. m. siodlarz.

SELLARE, v. a. siodlać, kul-

baczyć. [ska.]

SELLARIA, s. f. ulica siodlar-

SELLATO, —TA, p. ad. osiodlany. = mający wklesły grzbieł (o koniu). = gotów. Orlando disse: io son sempre sellato, L. Pulc.

SELLETTA, s. f. SELLINO, s. m. dim. siodelko.

SELVA, s. f. las. = Fig. kopie, dzidy, maszty okrętów gesto wznoszące się nakształt lasu.

Da strana circondate e fiera — d' aste e di spade, Ar. Or. Fur. = gromda. La — dico, di spiriti spessi, D. Inf. = zbiór wyciągów z dzieł.

SALVAGGIO, s. f. peg. gęsty, ciemny las. = v. SELVA. In una —, che aveva fatto, di luoghi d' autori ec. non ci aveva questi due. Magal. Lett. [ko.]

SALVAGGIAMENTE, av. dzi-

SALVAGGINA, v. SALVAGGINA.

SALVAGGIO, —GIA, ad. dziki, leśny. = dziko rosnący. = dziki, pusty. ...se vuoi campar d' esto luogo selvaggio, D. Inf. = dziki, nieokrzesany. = nieświadomy, obcy. La turba che rimase lì, selvaggia parea del loco, rimirando intorno, D. Purg. = dziki, nieoswojony, nieobeznany. Egli e sua gente Catalana erano ancora con loro selvaggi, G. Vill. [lesny.]

SALVARECCIO, —CIA, ad.

SALVAVETTA, s. f. dim. lasek.

SALVOSO, —SA, ad. lesisty.

SEM, w wielu miejscach u

Danta zamiast SIAMO, jesteśmy.

SEMBIANTE, s. m. twarz, oblicze, wejrzenie. Fare strano —, przyjąc z kwaśną twarzą.

Con — turbato un di le disse, Bocc. = obraz duszy, myśl. Perchè l' ombra si tacque e riguardommi negli occhi ove l' — più si ficca, D. Purg. = pozór, podobienstwo. Fare, mostrar —, udawać co. Con falsi sembianti mostrava amore a' cittadini, G. Vill. In, per —, na pozór. = ad. podobny. Di beltate e di lumi si sembianti, Petr.

SEMBIANZA, s. f. twarz, ob-

licze. = znak, skinienie, oznaka. Poi mi volsi a Beatrice e quella pronte sembiance femmi, D. Purg. = pozór, podobienstwo. Una verità, ec. che ha di menzogna —, Bocc. Serene avea-

no sembiance di femmine dal capo infino alla coscia, e dalle cosce in giù avevano — di pesce, *Brun.*
SEMBRAGLIA, *SEMBLEA*, s. f. †
 oddział jazdy, zbiegowisko.

SEMBRARE, **SEMBIARE**, † **SEMBLARE**, † v. n. *zdawać się.*

SEME, s. m. *nasienie, ziarno.*
 Ogni erba si conosce per lo —, fig. *D. Purg.* = *nasienie wierzęce*, v. *SPERMO*. Pinca da —, bass. *czop, bahoa*. = fig. *ród, plemię, rodzaj ludzki.* Bestemiavano Iddio, e i lor parenti, l'umana spezie, il luogo, il tempo e l' — di lor semenza, *D. Inf.* = *nasienie, potomstwo, plemię.* Ma de' Saluri bisognava spegnere il —, *Dav. Tac. An.* = *nasienie, przyczyna, początek.* Ma se le mie parole esser den — che frutti infamia al traditor ch'io rodo, *D. Inf.* = *masz w kartach.*

SEMENTA, s. f. *nasienie, ziarno.* = fig. *nasienie, początek, źródło.* Quindi comprender puoi ch'esser conviene amor — in voi d'ogni virtute, *D. Purg.* = fig. *plemię, potomstwo, v. SEME.* — *siew, zasiew.* Al tempo della — furono superchie piove, sicché corrupono la —, *G. Vill.* = *siew.*

SEMENTARE, v. a. *siac.*

SEMENTATORE, s. m. *siewacz, siewiarz.*

SEMENTINE, s. f. *Antiq. rom.* *obsiewki.*

SEMENZA, s. f. *nasienie.* = *zasiew, zasiewy.* L'acqua soferchio il terreno, e guasto ogni semenza, *G. Vill.* = *plemię, potomstwo.* = *przyczyna, początek, źródło.*

SEMENTAIO, s. m. *nasiennik,* skąd się przesadzają rośliny. = *szkółka drzew.*

SEMENZETTA, s. f. dim. *nasionko.*

SEMENZIRE, v. n. ir. *wysypywać się, kłosić się.* Colgonsi le rape del mese d'Ottobre, e... si piantano, acciocché semenziscano la state seguente, *Cresc.*

SEMESTRALE, ad. m. f. *półroczny.*

SEMESTRE, s. m. *półrocze.* = *komorne za pół roku.*

SEMICANUTO, —TA, ad. n. *pół siwy, szpakowaty.*

SEMICERCHIO, **SEMICIRCOLO**, s. m. *półkole.*

SEMICIRCOLARE, —CULARE, ad. m. f. *w kształcie półkola, półkoiny.* [dnik.]

SEMICOLON, s. m. *Gram.* *średniczek.*

SEMICROMA, s. f. *Mus.* *półogonki.* [pępek.]

SEMICRUCIO, s. m. *kąpiel po średnicy.*

SEMEDIO, s. m. *półbożek.*

SEMIADIOMETRO, s. m. *Geom.* *pół średnicy, promień.*

SEMI DOTTO, —TA, ad. *półuczony.* [brzytny.]

SEMIGIGANTE, s. m. *pół olseignorante*, ad. m. f. *niedouczony.*

SEMIGNUDO, —DA, ad. *półnagi.* [cy.]

SEMILA, s. num. *sześć tysięcy.*

SEMILUNARE, ad. m. f. *półksiężycowy.*

SEMIMETALLO, s. m. *Chim.* *półkruszec.* [zyka.]

SEMIMUSICO, s. m. *półmuzykant.*

SEMIMUTOLO, —LA, ad. *półniemy.*

SEMINAIO, s. m. *nasiennik, jajecznik, v. OVAIA.*

SEMINALE, ad. m. f. *nasienney.* Liqueur —, *plyn nasienny.* = *Bot. siewny.* Ne' boschi più spessi e ne' seminali campi più radi si pongoano, *Cresc.*

SEMINAMENTO, s. m. *sianie, posianie, zasianie.* = *Seminamento di scandalo, fig. rozsiewanie niezgody.*

SEMINARE, v. a. *siac, posiac, zasiac.* = fig. *siac, rozsiewać, zasiewać.* Seminasti di stelle i firmamenti, *Mont.* Su' campi tuoi più culti semina stragi, e morti barbaro ferro, *Filic.* — la discordia o la zizania, *rozsiewać niezgode.* = *rozsiewać pogłoskę, rozgłaszać.* — *falsa dotryna, rozsiewać fałszywą naukę, błędy.* = *Seminare in sabbia, fig. siac na piasku, napróżno pracować.* = *Altri semina, altri poi raccoglie, prov. kto inny sieje, kto inny zbiera.*

SEMINARIO, s. m. *szkółka drzewek.* = fig. *szkółka.* Francia è — di soldati, *Francia jest szkołą żołnierzy.* = *seminarium.*

SEMINARIO, —RIA, ad. *nasienney, nasieniowy.*

SEMINATAMENTE, av. *tu i owdzie.* [narzysta.]

SEMINARISTA, s. m. *seminarista.*

SEMINATO, s. m. *pole zasiane, zasiewy.* = *zboże na pniu.* In Terra di Lavoro nodi di venti abatterono ville e arbori e seminati, *Dav. Tac. An.* = *Fig. Uscir del —, gadać od rzeczy, jak z gorączki, bredzić, pleść kosszalki opalki; stracić rozum, zwaryjować.* Cavare, trar dal —, *obrać z rozum, przywieść do szalenstwa; zbić z tropu.* = *Tornare a bottega o sul —, prov. ciagle do swego powracać, ciagle o jednem klektać.* = *p. ad. posiany; fig. rozsiany, zasiany, uślany, utkany, przetykany.* Essendo già le tavole messe, e ogni cosa d'erbuce odorose e di bei fiori seminata, ec. *Bocc.*

Prese due grosse lance, con duo

pennoncelli d'oro lavorati, e seminati di vermiglie rose, *Bocc.*

SEMINATORE, s. m. *siewacz, siewiarz.* = *Seminator di scandalo, e di scisma, fig. D. Inf. rozsiewacz fałszywych wieści, niezgody.* = *machina do siania.*

SEMINATRICE, s. f. *siejąca.* = fig. *początek, źródło, przyczyna.*

SEMINATURA, —ZIONE, s. f. *sianie, zasianie.*

SEMPARABOLA, s. f. *Geom.* *pół parabola.*

SEMIPOETA, s. m. *tuzinkowy poeta.*

SEMIROTONDO, —DA, ad. *pół okrągły.*

SEMISVOLTO, —TA, ad. *na pół rozwinięty.* [żyna.]

SEMITA, s. f. *ścieszka, drodze.*

SEMITERETE, ad. m. f. *Bot.* *półalcowaty.*

SEMITUONO, s. m. *pół tonu.*

SEMIUOMO, s. m. *człczek.*

SEMIVESTITO, —TA, ad. *na pół ubrany.*

SEMIVIRTÙ, s. f. *pół cnoty.*

SEMI VIVO, —VA, ad. *pół żywy.*

SEMMENTO, s. m. *Geom.* *odcinek kota.*

SEMOLA, s. f. *otręby.* [ny.]

SEMOLAIO, —IA, ad. *otrębiar.*

SEMOLELLA, s. f. *kaszka drobna.*

SEMOLINO, s. m. dim. *nasionko.* = *v. SEMOLELLA.*

SEMOLOSO, —SA, ad. *otrębiasty.*

SEMOVENTE, ad. m. f. *samoruchy, samoruszny.* Beni semoventi, *Leg. dobra ruchome.*

SEMPITERNALMENTE, —NAMENTE, av. *wiecznie, na wieki.*

SEMPITERNARE, v. a. *wiecznić.* [ność.]

SEMPITERNITÀ, s. f. *wieczność.*

SEMPITERNO, —NA, **SEMPITERNALE**, ad. *wieczny.* In sempiterno, av. *na wieki.*

SEMPlice, ad. m. f. *prosty, pojedynczy, niezłożony.* = *goty.* — *promissione, — parola, gola obietnica, gole słowa.* = *prosty, szczery.* = *dobroduszny, łatwowny.* = *I semplici, ziola lekarskie.*

SEMPlicELLO, —LA, —TTO, —TA, ad. dim. *niewo prosty, łatwowny, niewinny.*

SEMPlicEMENTE, av. *prosto, poprostu.* = *jedyne, tylko.*

SEMPlicETTA, v. **SEMPlicITÀ.**

SEMPlicACCIO, —CIA, ad. es. *peg. bardzo prosty, bardzo łatwowny, prawie głupi.*

SEMPlicIARIO, s. m. *książka o ziołach.*

SEMPlicIONE, **SEMPlicIOTTO**, ad. e s. m. *accr. głupiec.*

SEMPLICISSIMO, —MA, ad. sup. *bardzo prosty*. = *bardzo prosty, łatwocwierny*. = *Semplicissimi errori, grube błędy*.

SEMPLICISTA, s. m. *znający się na ziołach*, = *ogród zielny*.

SEMPLICITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. *prostota, pojedynczość*. = *nieroztropność, nierozgarnienie, głupota*. Della sua — sovente gran festa prendevano, *Bocc.* = *szczerzość, dobroduszość*. Era uomo d' una buona —, *Fr. Giord.* = *szczerota, prosiota, naturalność*.

SEMPRE, av. *zawsze, zawsze, wszędy*. Sempre che, *ile razy; dopokąd, dopóki*. = *Sempre mai, mai sempre*. * *zawszy, ustawicznie*. Per —, *na zawsze*.

SEMPREVIVA, s. f. *Bot. rojnik, skoczek, rozchodnik większy*.

SENA, s. f. *Bot. kasya sene-sowa, senes*.

SENAPA, —PE, s. f. *Bot. gorczyca*.

SENAPISMO, s. m. *synapizma*. SENARIO, —RIA, ad. *złożony z sześciu*.

SENATO, s. m. *senat*. Tenere il —, *zgromadzić senat*.

SENATOCONSULTO, s. m. *uchwała senatu (rzymskiego)*.

SENATORE, s. m. *senator*.

SENATORESSA, —TRICE, s. f. *senatorka*. [stwo.]

SENATORIA, s. f. *senator-senatorio*, —RIA, ad. *senatorski*.

SENAZIONE, s. f. *Bot. rze-rzucha, v. CRESCIONE*.

SENE, s. m. *starzec*.

SENEGIO, s. m. *Bot. marzylodek, starzec*.

SENETTA, SENETTÙ, —ÙDE, —UTE, s. f. *starość*.

SENICI, s. f. *Med. nabrzmiłość gruczołów w gardle*.

SENILE, ad. m. f. *stary, zgrzybiały*.

SENIO, s. m. *zgrzybiałość*.

SENNINO, s. m. *osoba stateczna*.

SENNO, s. m. *sąd, rozsądek, rozum, mądrość, roztropność*. Qui dimora Prudenza, cui la gente in volgare suole — chiamare, *Brun. Tesor.* Fece col — assai, e con la spada, *D. Inf.* Molto egli oprò col — e colla mano, *Tass. Ger.* Privo, munto di —, *obrany z rozumu*. Cresciuto innanzi al —, *urósł duży a głupi*. Esser in buon —, *być przy zdrowym rozumie*. Uscir di —, *esser fuori di —, stracić rozum, zwaryować, oszaleć*. Tu se fuori del —, *o Paolo, e parmi che la molta lettura ti fa uscire del —, Cavalc. Atl. Apost.* Del — di poi, *nie son*

ripiene le fosse, *prov. mądry Polak po szkodzie*. = *zmysł*. = *sens, zdnczenie, myśl*. = *rada*. = *zdanie, mniemanie*. Fare a — di alcuno, *zrobić coś podług czyjego zdania, za czyją radą*. Se io debbo dire interamente il mio —, *Cas. Let.* = *wola, upodobanie*. = *chytrość, przebiegłość*. = *A senno, per senno, podług upodobania, do woli*. Lasciali lagrimare pure a lor —, *D. Inf.* = *Da senno, da buon senno, doprawdy, serio*. In senno, *przy zdrowych zmysłach*. Essere in buon —, *być przy rozumie, przy zdrowych zmysłach*.

SENNUCCIO, v. SENNINO.

SENO, s. m. *łono, od szyi do pępka*. = *pazucha, zanadrze*. Mettere in —, *schować, włożyć w zanadrze*. Trarre di —, *wyciągnąć z zanadru*. = *piersi kobiece, gors*. = *tono, żywot, macica*. = *kraj ojczysty, miasto rodzinne*. Recati a mente il nostro avaro —, *D. Inf.* = *Senò d' Abramo, Eccl. łono Abrahama, gdzie były dusze wybranych przed przyjściem Chrystusa*. = *odnoga morska, zatoka*. Il mare detto — Adriatico chiamato oggi golfo di Vinigia, *G. Vill.* = *Anat. zatoka kostna*. = *zagięcie sukni, fald, pola złożona we dwoje*. O sprezzator delle più dubbie imprese, e guerra e pace in questo sen t' apporto, *Tass. Ger.*

SE NON, *partic. eccet. wyjąwszy, oprócz*. D' ogni cosa ec. fornito s'era — d' un palafreno, *Bocc.* = *Se non che, se non fosse che, gdyby nie*. = *jeżeli nie, inaczej*. Ditel costinci, —, l' arco tiro. *D. Inf.* = *Se non se, chyba że, wyjąwszy*.

SENSALE, s. m. *faktor, barasnik*. = *s. f. faktorka, rajfurka, stręczycielka*.

SENSATAMENTE, av. *za pomocą zmysłów*. = *mądrze, rozsądnie, roztropnie*.

SENSATISSIMO, —MA, ad. sup. *bardzo rozsądny, bardzo mądry*. = *bardzo widoczny*. Questa sensatissima verità, *Gal. Dial.*

SENSATO, —TA, ad. *podpadający pod zmysły, widoczny*. = *mądry, rozumny*.

SENSAZIONE, s. f. *czucie, uczucie, wrażenie które umysł odbiera od przedmiotów przez zmysły*.

SENSERIA, s. f. *faktorne, baraszniwo*. = *faktorstwo, baraszniwo*.

SENSIBILE, ad. m. f. *dający się czuć, uczuć, czyniący wraże-*

nie na zmysłach. Il mondo —, *świat zmysłowy*. — *differenza, znaczna różnica*. Dolore —, *ból dotkliwy, dojmujący*. = *czujący, czuły, odbierający wrażenia przez zmysły*. = *czuły, tkliwy*. = *s. m. co się daje czuć*.

SENSIBILITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. *czulość, władza czucia*. = *czulość, tkliwość*.

SENSIBILMENTE, av. *zmysłowo, za pomocą zmysłów*. = *osobliwie, cieleśnie*. Ad immortale secolo andò, e fu —, *D. Inf.*

SENSITIVA, s. f. *władza czucia*. = *Bot. czulek*.

SENSITIVAMENTE, av. *przez czucie sprawione na zmysłach*.

SENSITIVO, —VA, ad. *czujący, obdarzony czuciem*. = *czuły, drażliwy*.

SENSO, s. m. *czucie, zmysł czucia, i sam zmysł czyli narządzie czucia*. = *czulość, doskonałość narządzi fizycznych*. S'averà un termometro, ec. dun — così squisito, ec. *Sagg. Nat. esp.* = *zmysłowość*. Regnano i sensi e la ragione è morta, *Petr.* = *rozumienie, znaczenie, sens, wyraz, myśl*. Queste parole di colore oscuro vid'io scritte al sommo d' una porta, perch' io, maestro, il — lor m'è duro, *D. Inf.* = *rozum, pojęcie*. Vergine d' alti sensi, *Petr.* Senso comune, *pospolitly rozsądek*. Il buon — c'era, ma se ne stava nascosto, per paura del — comune, *Manz.*

SENSORIO, s. m. *narządzie czucia*. = *część mózgu w której jest siedlisko uczuć*.

SENSUALE, ad. m. f. *zmysłowy, cielesny*.

SENSUALITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. *zmysłowość*. = *pojęcie za pomocą zmysłów*.

SENSUALMENTE, av. *zmysłowo*.

SENTACCHIO, —CHIA, † —CHIOSO, —SA, † ad. *mający delikatny wdech*. Molto sentacchio pareva il cinghiale, *L. Pulc.*

SENTENTE, ad. m. f. *czujący, słyszający*. = *fig. przeczuwający*.

SENTENZA, —ZIA, s. f. *wyrok sądowy*. Dare — finale, *wydać wyrok ostateczny, bez odwołania do wyższego sądu*. — in contumacia, *wyrok zaoczny*. È meglio un magro accordo che una grassa —, *prov. lepiej pogodzić się aniżeli wygrać sprawę*. = *wyrok potępiający, skazanie, potępienie*. = *zdanie, mniemanie, opinia*. Tanti capi tante sentenze, *ile głów tyle zdań*. Nulla rispondea Tullio, ma con atteggiamento cortese indicava non opporsi alle mie sentenze, *Ver.*

Not. rom. = zdanie moralne, sentencya, maxyma. Spatar sentenze, sadić się na sentencye. Voi mi parete una dottoressa: oh voi! sputate tanze sentenze! Lasc. Streg. = In —, av. słowem.

SENTENZIALE, s. m. zbiór sentencyj.

SENTENZIALMENTE, av. sentencyonalnie.

SENTENZIARE, v. a. wyrokować, osądzić. = skazać wyrokiem.

SENTENZIATO, —TA, p. ad. osądzony. = skazany wyrokiem.

SENTENZIATORE, s. m. sędzia wydający wyrok.

SENTENZIEVOLMENTE, av. za wyrokiem.

SENTENZIOSAMENTE, av. zwięźle.

SENTENZIOSO, —SA, ad. zwięźły, sentencyonalny.

SENTIERO, —RE, s. m. ścieżka, drożyna. = fig. droga.

SENTIERUOLO, —RUZZO, s. m. dim. ścieżeczka, drożynka.

SENTIME, s. m. Med. ból dawny kiedy niekiedy czuć się dający.

SENTIMENTO, s. m. czucie, zmysłowe. = zmysł, czucie. La qual (luce vermiglia) mi vinse ciascum —, D. Inf. Uscir del —, esser fuor del —, odchodzić od zmysłów, szaleć, waryować. = pilność, staranie. Con più — cercando, trovò costei per certo non esser morta, Bocc. = rozum, mądrość. Fu di tanto — nelle leggi, che da molti valenti uomini uno armario di ragione civile fu riputato, Bocc. = zdanie, mniemanie, opinia. Alcuni erano di più crudel —, Bocc. I miei sentimenti circa il moto della terra, Gal. Lett. = znaczenie, sens.

SENTIMENTOSO, —SA, ad. Stile sentimentoso, v. SENTENZIOSO.

SENTINA, s. f. sam spód okrętu. = ściek, rynsztok. = fig. stek. La — di tutte le immondizie, Gal. Dial. O d'ogni vizio fetido —, dorini, Italia imbricata, ec. Ar. Orł. Fur.

SENTINELLA, s. f. żołnierz na warcie. Stare in —, fare la —, stać na warcie. Mettere, posar, disporre le sentinelle, rozprowadzić, rozstawić warty. — morta, perduta, żołnierz poślany na zgubną mię.

SENTIRE, v. a. e n. czuć, u-czuć, poczuć. La donna sentiva si fatto dolore, che quasi n'era per impazzare, Bocc. Mi sento scorrere il gelido sangue in ogni vena, Met. = gratitudine, czuć wdzięczność. = slyszec, posty-

szec, uslyszec. Senti amico, stuchaj przyjaciela. Ella sentì un gran calpestio di gente andare, Bocc. Farsi —, dać się slyszec; dać się uczuć (o zimnie, upale). = czuć smród lub zapach. Io sento il maggior puzzo, che mai mi paresse —, Bocc. = czuć smak, kosztować. = poczuć co przez dotykane. = widzieć, postrzedz. = mieć jaki smak. Il vino vecchio sente d'amaro, stare wino ma gorzki smak. = Sentire molto avanti in alcuna cosa, zglębiać co, przenikać. = sędzić, mniemać, poczytywać. Non ti sento di sì grosso ingegno, che, ec. Bocc. = zgodzić się, zezwolić. Confessarono che sentirono il trattato, G. Vill. = Egli sente della testa, brakuje mu piątej klepki w głowie. = Sentire bene alcuna cosa, lubić co, mieć w czem upodobanie. = v. r. ocknąć się, obudzić się. = Sentirsi bene, czuć się w dobrem zdrowiu, być zdrowym. Come vi sentite? jak się czujesz na zdrowiu? Sentendosi bene della persona, ec. deliberrò d'andare a starsi alquanto con lei, Bocc. Sentirsi al braccio, ec. czuć ból w ręku, i t. d. Io me ne sentiro alla borsa parecchie settimane, fig. Cecch. Assiuol. — di mala voglia, niedomagając, cierpieć fizycznie lub moralnie. = Sentirsi d'alcuna cosa, popamiętać co. E sentironsi tanto di questa rotta, che lungamente stettero a casa, Stor. Eur. = Sentirsi o sentir di sè, czuć się, mieć czucie swego bytu.

SENTITA, s. f. † czucie. = znajomość, biegłość.

SENTITAMENTE, av. ostrożnie, przezornie.

SENTITO, —TA, p. ad. v. SENTIRE. = mądry, rozumny, ostrożny. = poznany. Tale era io, e tale era sentito e da Beatrice, ec. D. Par. = dowcipny (o wyrazach, i t. p.).

SENTORE, s. m. czucie. = woń, zapach. Aver — di un progetto, fig. przewagając co. Avendo il marchese, ec. avuto prima —, e poi certezza che, ec. Varch. Stor. = Stare in —, wyglądać, oczekiwać czego. = zgielić, hałas. I vini vi furono ottimi e preziosi, e l'ordine bello e laudevole molto senza alcun — e senza noia, Bocc.

SENZA, prep. bez. = bez, oprócz. Avevano de' florini più di millanta nove, — quelli che egli aveva a dare altrui, Bocc. = Senz'altro, av. pewnie, niezawodnie. = Senza più, av. wnet, niebawem, bez zwłoki; tylko

sam, bez nikogo, bez innych. = Senza che, av. oprócz tego że; gdy nie, gdy ani. Senza che alcuno, o marinaio, o altri se ne accorgesse, una galea di corsari sopravvenne, Bocc.

SENZIENTE, ad. m. f. czujący, obdarzony czuciem.

SEPARABILE, ad. m. f. dający się odłączyć.

SEPARAMENTO, s. m. SEPARANZA, † s. f. odłączenie, oddzielenie.

SEPARARE, v. a. odłączyć, rozłączyć, oddzielić. = v. r. rozstać się, rozłączyć się.

SEPARATAMENTE, av. oddzielnie, odrębnie, osobno.

SEPARATIVO, —VA, SEPARATORIO, —RIA, ad. odłączający, oddzielający. Fegato, ec. come glandula separatoria della bile, Red. Cons.

SEPARAZIONE, v. SEPARAMENTO. [bowy]

SEPOLCRALE, ad. m. f. grob. SEPOLCRO, s. m. grób. = grób Chrystusa. Li quali tornati erano dal —, Bocc.

SEPOLTO, —TA, p. ad. pogrzebany, pochowany. Fig. Sepolto in obbligo, zagrzebany w niepamięci. — in vino, nella libidine, pograżony w winie, i t. d. — in un alto sonno, pograżony w głębokim śnie.

SEPOLTURA, s. f. grób. = grzebanie umarłych, pogrzebanie, pogrzeb. Dar —, grześć, grzebać, pogrzebać, pochować. Portar l'arme alla —, v. PORTARE.

SEPPELLIMENTO, s. m. grzebanie umarłych.

SEPPELLIRE, v. a. ir. grześć, grzebać, pogrzebać umarłego. = fig. zagrzebać się, zakopać. = v. r. zagrzebać się. In così profondo sonno si seppelli, che, ec. Fir. As. [pogrzebane]

SEPPELLITO, —TA, p. ad.

SEPPIA, s. f. Stor. nat. sepia, gatunek mięczaka.

SEPULCRO, ec. v. SEPOLCRO, ec. SEQUELA, s. f. dalszy ciąg, następstwo. = skutek. = nastędnictwo.

SEQUENTE, ad. m. f. następujący, następny.

SEQUENZA, s. f. sekwens w kartach. = Eccl. hymn spiewany po graduale przed ewangelią.

SEQUESTRAMENTO, s. m. sekwestr. = fig. odłączenie.

SEQUESTRARE, v. a. sekwestrować. = oddzielić, odłączyć. Conosco di essermi alquanto sequestrato dalle stradite e popolari, Gal. Dial. — alcuno, zamknąć kogo na osobności.

SEQUESTRAZIONE, v. SEQUESTRAMENTO.

SEQUESTRO, s.m. *sekwestr*, *zajęcie dóbr sądowe*.

SER, s.m. *skróć*. z SERE, kładzie się przed niektórymi imionami na znak pośmiewiska. Questi tali, ec. si chiamano ser saccenti, ser sciaccuti, ser contrappoñi, ser vinguerra, *Varch. Ercol.*

SERA, s.f. *wieczór*. Sopra sera, *nad wieczór*. Dare altrui la buona —, *powiedzieć komu dobrego wieczór*. = noc. = Ultima sera, *fig. śmierć*. Questi non vide mai l'ultima —, *D. Purg.*

SERACINESCA, v. SARACINESCA.

SERAFICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *seraficzny*. = z *zakonu Ś. Franciszka*.

SERAFINO, SERAFO, s.m. *serafin*, *anioł pierwszego rzędu*.

SERATA, s.f. *cały wieczór*. Far —, *przeżyć wieczór*.

SERBABLE, ad. m. f. *dający się zachować*.

SERBANZA, s.f. *schowanie, zachowanie, przechowanie*. E chi ti dà in prestanza sua cosa, o in —, *rendiła si a punto*, ec. *Brun. Tesor.*

SERBARE, v.a. *chowac, zachowac, przechowac, na potem schowac*. = *strzedz, zachowywac*. — in memoria, *zachowac w pamieci*. = *Serbarla ad uno, pamietac co komu*. E disse: va pur là che te la serbo, *L. Pulc. Morg.* = *dochowac, dotrzymac slowa, wiary*. A canaglia si pèr-fida e superba che mal fe non serbò, fe non si serba, *Cast. An. parl.* = *Serbari a checchessia, zachowac się na co, żeby się czego doczekać*. O durate, magnanimi, e voi stessi serbate, prego, ai prosperi successi, *Tass. Ger.*

SERBATOIO, s.m. *schowanie na co*. — *del fieno, siennica*. — *del ghiaccio, ec. lodownia, i t. d.* = *Anat. Serbatoio della bile, del chilo, delle lagrime, pecherz żółciowy, i t. d.* = *ad. dający się łatwo przechowac, konserwować*.

SERBATORE, s.m. —TRICE, s.f. *ten, ta co chowa*.

SERBEVOLE, ad. m.f. *dający się konserwować*.

SERBO, s.m. *straż czego*. Dar checchessia a, in —, *dać co komu do schowania, na sklad*. Tenere o avere in —, *strzedz czego, miec co sobie oddane na sklad*. = *pensya, klasztor pa-nien*.

SERE, s.m. *pan*. Risposi: siete voi qui, ser Brunetto? *D. Inf.* = *Używa się mówiąc o księżach lub do nich, tudzież o notaryuszach*.

SERENA, s.f. *syrena, istota bajeczna, pół kobiety pół ryby*. Io son, cantava, io son dolce — che i marinari in mezzo 'l mar disuago, *D. Purg.*

SERENARE, v.a. *wyjaśnić, wypogodzić*. = *fig. uspokoić, uśmierzyć*. La quale era possente, ec. di — la tempestosa mente, *Petr.* = v.n. *obozować pod golem niebem*. Il generale Bagdellone, dopo d'aver serenato due giorni sulle nevi delle più alte cime de' monti, ec. *Botta.* = v.r. *wyjaśnić się, wypogodzić się*.

SERENATA, s.f. *jasność powietrza*. = *serenada*.

SERENISSIMO, —MA, ad. sup. *bardzo jasny*. = *fig. bardzo spokojny*. = *najjaśniejszy, tytuł dawany dawniej dożom weneckiemu i genueskiemu, dziś używajątem młodszego linii z daniem Altezza*.

SERENITA, —TADÉ, —TATE, s.f. *jasność nieba*. = *fig. cisza, spokojność, pokój duszy, sumienia*. = *tytuł, v. SERENISSIMO*.

SERENO, s.m. *jasność nieba, powietrza*. Ne' lucidi sereni sono le stelle ornamento del cielo, *Bocc.* = *para zimna powstająca po zachodzie słońca, rosa wieczorna, chłód wieczorny*. Giacere al —, *spac pod golem niebem*. Non aveva dove porsi a sedere nè dove fuggire il —, *Bocc.* = *fig. jasność, blask*. Lume non è se non vien dal —, *D. Par.* (tu *znaczy jasność oblicza Boga*). = *Seren di verno, nugolo di state, e vecchia prosperitate duran poco, prov. dni jasne w zimie, pochmurne w lecie i pomyślność nie trwają długo*.

SERENO, —NA, ad. *jasny, pogodny*. = *fig. wesoły*. = *Gotta serena, Med. jasna ślepotą*. = *ślękitny*. Occhio sopra 'l corso sereno, *Petr.* *Pietra serena, kamień ślękitnawy znajdujący się w górach Toskanii, a mianowicie około Fiesole*.

SEREZZANA, v. SERENO. [ski. SERFACCENDA, s.m. *wścib*. SERFERDOCCO, s.m. *jolop*, *tyła*. Facendo 'l babbione e' l —, *far vista d'aver pensato che ec. Salvo. Granch.*

SERGEANTE, s.m. *sluga policyjny*. = *pieszy żołnierz*. Fecce armare i suoi cavalieri e sergenti, *G. Vill.* = *sierżant, podoficer*. = *maggiore, feldfel-bel*. = *kleszcze stolarskie*.

SERCONCELLO, v. CERCONCELLO.

SERGOZZONE, s.m. *kuks pod brodę*. [żartu.

SERIAMENTE, av. *serio, bez SERICO, —CA, ad. jedwabny*.

SERIE, s.f. *szereg, pasmo, rząd, następstwo*. = *Mat. postęp rosnący lub ubywający*.

SERIETA, —TADÉ, —TATE, s.f. *mina poważna, mina serio*.

SERIO, —RIA, ad. *bez żartów, poważny*. = s.m. v. *SERIETA*. In sul —, *av. serio, bez żartów, do prawdy*.

SERIOGIOCOSO, —SA, ad. *poważno-żartobliwy*.

SERIOSAMENTE, av. *serio*.

SERIOSO, v. SERIO.

SERMENTO, s.m. *sucha winna galatzka*. = v. *TRALCIO*.

SERMENTOSO, —SA, ad. *mający suche galatzki (o winnej macy)*. = *gałęzisty*.

SERMESTOLA, s.m. *jolop*, *tyła, rura, duda*.

SERMOLLINO, s.m. *Bot. mocierzanka*.

SERMONARE, v.a. *mieć kazanie; miec mówę; perorę*.

SERMONATORE, s.m. *mówca*.

SERMONCELLO, —CINO, s.m. dim. *krótka mowa*.

SERMONE, s.m. *kazanie*. = *mowa, rozmowa*. Passo passo andavam senza —, *D. Inf.* = *mowa, język, narzecze*. Tra lo stil de' moderni e 'l sermon prisco, *Petr.* = *Ict. v. SALAMONE*.

SEROSITÀ, s. *Fisiol. wodnistość krwi*.

SEROSO, —SA, ad. *wodnisty*.

SEROTINAMENTE, av. *późno*.

SEROTINE, SEROTINO, —NA, ad. *wieczorny*. Noi andavam ec. contra i raggi serotini e lucenti, *D. Purg.* = *pożny (o owocach)*. = *fig. powolny, ociągający się*.

SERPAUO, s.m. *miejsce gdzie jest dużo węzów*.

SERPATA, s.f. *uderzenie wężem*. Mi dettero forse cento serpate, *Lasc. Nov.*

SERPATO, —TA, ad. *centkowany, nakrapiany*.

SERPE, s.f. *wąż*. Allevarsi la — in seno, *fig. węża w zanadrzu chowac*. Prov. Ogni — ha il suo veleno, *każdy ma trochę złości*. Al tempo delle serpi le lucertole fanno paura, *któ się na gorącym sparzy ten i na zimne dmucha*. = *wężownica*.

SERPEGGIAMENTO, s.m. *wężykowość*. — *di vasi sanguigni, Red. Oss. an. wężykowość naczyń krwistych*. = *Mil. podkowy wężykowate*.

SERPEGGIARE, v.n. *wić się, kręcić się wężykiem*.

SERPEGGIATO, —TA, p. ad. v. *SERPEGGIARE*. = *fig. pręgowany wężykowato*. Era sua gona di cerulee sete serpeggiata d'argento, *Chiabr.*

SERPENTACCIO, s.m. *peg. wężysko*.

SERPENTARE, v. a. *naprzykrzać się, dokuczać.*

SERPENTARIA, s. f. *Bot. kakt, opuncya. = wężownik.*

SERPENTARIO, s. m. *Astr. wężownik, konstellacja północna wyobrażana przez człowieka z wężem w ręku.*

SERPENTE, s. m. *Zool. wąż. = Serpente cappelluto, okularnik (gał).* [wężyk.

SERPENTELLO, s. m. *dim. SERPENTIFERO, —RA, ad. wężorodny.*

SERPENTIFORME, ad. m. f. *wężykowaty.* [żowy.

SERPENTILE, ad. m. f. *węserpentino, s. m. marmur czarny w zielone centki. = Chim. wężowica, wężowca rura w alembiku. = raca wylatująca wężykowato.*

SERPENTINO, —NA, ad. *wężowy, węży. Fig. Lingua serpentina, język jadowity. Ochio serpentino, czarujące oko. = Pietra serpentina, porfir, wężownik.*

SERPENTOSO, —SA, ad. *pe-len wężów. = fig. opryskliwy.*

SERPERE, v. n. v. *SERPEGGIARE.*

SERPETTA, SERPICELLA, s. f. *SERPICINO, s. m. dim. wężyk.*

SERPICULATO, —TA, ad. *wężykowaty (o rurze alembikowej).*

SERPIGINE, s. f. *Med. liszaj.*

SERPIGINOSO, —SA, ad. *liszajowaty.*

SERPIGNO, —GNA, ad. *wężowy, węży.*

SERPILLO, SERPOLLO, s. m. *Bot. macierzanka.*

SERPOSO, v. *SERPENTOSO.*

SERQUA, s. f. *SERQUETTINA, dim. tuzin jaj, gruszek.*

SERRA, s. f. *pila w. sega. = wqwoz. Così passando noi di serra in serra giungemmo nel paese de' Bisanzi, Dittam. = podmurowanie obsypującej się ziemi; grobla, tuma. = nawał, natarczywość uderzenia. Vedendo i Vitelliani non poter reggere a tanta — ec. diedono al manganone la pinta, Dav. Tac. Stor. = thum, stłok, natlok, ciżba. Intorno all'uscio mio era si grande la — ec. Varch. Suoc. = nastawianie, naleganie, natrętność. Far —, nastawać, nalegać, spieszyć, naglić. = Far leva leva, serra serra, rozpierzchnąć się, rozproszyć się. Che vedesti, più presto ch'io nol dico, un leva leva a un tratto, un serra serra, L. Lipp. Malm. = zdejmuj i chowaj. Fu subitamente gridato: armi armi, leva leva, serra serra, Varch. Stor. = Serra serra, hura. Gl' Italiani si spinse-*

ro innanzi, e gridando serra serra, a viva forza, ec. pigliarono ancora la chiesa, Varch. Stor.

SERRAFILA, s. f. *Mil. oficer lub podoficer stojący za trzecim szeregiem.*

SERRAGLIA, s. f. *zapora, przedmurze. Da levante le serraglie delle Alpi dipartono gli Elvezji dagl' Italiani, Petr. Uom. Ill.*

SERRAGLIO, s. m. *zapora, zasiek. Quivi s' afforzarono con barre e con serragli, G. Vill. = klatka na dzikie zwierzęta. = każde zamknięte miejsce. Che quel — è con mirabil uso sempre all' entrare aperto, all' uscir chiuso, Tass. Ger. = seraj, harem. = zastąpienie drogi pannie młodej po ślubie. Penso subito, ee. di farle un —, Fir. Nov. = Arch. klucz sklepienia.*

SERRAME, s. m. *zamek u drzwi. — di cintura, klamra u pasa. = zamknięte miejsce.*

SERRAMENTO, s. m. *zamykanie, zamknięcie.*

SERRARE, v. a. *zamykać, zamknąć, zawrzeć, zaprzeć. — una borsa, un libro, zamknąć worek, it. d. — l'uscio sulle calcagna, zamknąć komu drzwi przed nosem. — gli occhi, zamknąć oczy, zawrzeć powieki, uwrzć. E tornatosi dentro, serò la finestra, Bocc. = fig. zatrzymać (o pamięci). = kryć, ukrywać. Ma non si che tra gli occhi suoi e miei non dichiarasse ciò che pria serrava, D. Purg. = zamykać, kończyć. Nè posso il giorno che la vita serra antiveder per lo corporeo velo, Petr. = nacierać, nastawać, nalegać. Sai che la morte ne molesta e serra, L. Lipp. Malm. = ścisnąć, — la mano, ścisnąć rękę; fig. odmówić jałmużny. — una città, una fortezza, ścisnąć obleżeniem miasto. — le righe, ścisnąć szeregi. — il basto, o i panni addosso altrui, fig. przycisnąć kogo, nalegać, zmusić do czego. — alla vita, ścisnąć w stanie, obcisnąć (o sukniach). = Serrar calci, wierząc. Senza che Carlo lo governi o guide, volta la groppa (il cavallo) e un par di calci serra, Bern. Or. = v. r. ścisnąć się. Lo stagno, e l' argento, e l' oro stesso si serrano maggiormente in tutta la sostanza loro, Sagg. nat. esp. = Serrarsi addosso ad uno, o attorno a checchessia, rzucić się, ścisnąć się obces na kogo, na co.*

SERRATAMENTE, av. *ciasno. Dormir —, fig. twardo spać. = ściśle, zwięźle.*

SERRATESTE, s. m. *chustka do związywania głowy.*

SERRATO, —TA, p. ad. v. *SERRARE. = szczerlinie przystający, obcisły. = Serrato di ghiaccio, ścięty lodem, zamarzły. = gesty, dychtowny. Panno serrato, geste płótno, sukno. = scisty, zwięzły. = osobny. Vedutoci la madre a questi serrati ragionamenti, si accostò a noi, Cell. Vit.*

SERRATOLA, s. f. *Bot. sierpik.*

SERRATURA, s. f. *zamek. — fig. zamknięcie, zakończenie.*

SERSACCENTE, s. m. *człowiek zarozumiały.*

SERTO, s. m. *wieniec.*

SERTULA CAMPANA, s. f. *nostrzyk zwyczajny, melilot.*

SERVA, s. f. *stuga.*

SERVABILE, ad. m. f. *dający się przechować.*

SERVACCIO, —CIA, s. *peg. ladaco służący, i t. d.*

SERVAGGIO, s. m. *niewola. Meglio amavono di morire alla battaglia, che vivere in —, G. Vill.*

SERVAMENTO, s. m. *zachowanie, dochowanie.*

SERVARE, v. a. *chować, zachować, przechować, docho-*

wać. Forse ancor ti serva Amore ad un tempo migliore, Petr. = strzedz, zachowywać, pilnować, bronić. Lo quale ha servata la mia virginità infino ad ora, Vit. S. Marg. = dotrzymać, docho-

wać czego. — i patti, docho-

wać warunków umowy. — la fede, dotrzymać wiarę, dane

słowo, przyrzeczenie. Il re moito bene servò alla giovane il con-

venente, Bacc. Non servammo umana legge, D. Purg.

SERVATORE, s. m. *zachowawca; przestrzegacz.*

SERVENTE, ad. m. f. *służący, postuszny. Al ventre serventi, a*

guisa d' animali bruti. Bocc. =

usuźny. — s. m. sluga. = amant, kochanek. = Mil. kanonier.

SERVENTESE, s. m. *poezya liryczna, z strof trzywierszowych złożona.*

SERVETTA, SERVICCIUOLA, SERVICELLA, SERVICINA, s. f. *dim. młoda służąca.* [sług.

SERVIDORAME, s. m. *roj*

SERVIDORE, s. m. sluga.

SERVIGIALE, s. f. *sluga. = (dziś) sluga szpitalny, braci-*

szek lub siostra klasztorna do

posług.

SERVIGIO, —ZIO, s. m. *służba.*

Prender —, *przyjąć służbę u ko-*

go, przystać do pana na służbę.

Partirsi dal —, *wyjść ze służby,*

porzucić służbę. — divino, służba Pańska, nabożnistwo. Fa-

re un viaggio, e due servigi, prov. za jednym zachodem dwa

interesa zalaćwić. = służba,

szludy. = czyn, uczynek. = przysługa, usługa, posługa. Far — ad alcuno, *zrobić komu przysługę*. Offerirsi, esibirsi al — altrui, *ofiarować komu swe usługi*. = użytek, potrzeba. Comperò un legnetto sottile da corseggiare, e quello d'ogni cosa opportuna al servizio armò e guerni, *Bocc. = serwis, sprzęty stolowe*. = *ewekwie, nabożnictwo pogrzebne*.

SERVIGUZZO, s. m. dim. *mała przysługa*.

SERVILE, ad. m. f. *szluzebny, szluzebniczy, niewolniczy*.

SERVILEMENTE, —LENTE, av. *szluzalczo, niewolniczo*.

SERVILITA, s. f. *szluzalstwo, szluzebnictwo*.

SERVIMENTO, s. m. *szluzenie, szluzba*.

SERVIRE, v. a. *szluzić komu, u kogo*. = *uszluzić, wygościć, pozyczyc komu*. Io non vi potrei — di mille, ma di cinquecento florini d'oro si bene, *Bocc. = uszluziwać kolo czego, szluzić*.

Servir le tavole, *szluzić do stołu*. = *szluzić w wojsku lub marynarce*. = *być czym niewolnikiem*. Che vendendosi giunta in forza altrui, morire innanzi, che —, *sostenne, Petr. = zaszluzić na co, sciagnąć co na siebie*. I nostri sudditi, che contro a noi hanno servita morte, *domandan patii, G. Vill. = odpłacić, wynagrodzić*. = *zle się komu przyszluzić, wyrzadzić psotę*. Quel furfante asino m'ha servito, *Cecch. Dot. = Servir di coppa e di coltello, być czym podczaszam i krajczym; fig. pilnie, starannie komu szluzić*. = v. n.

szluzić do czego, na jaki użytek. Il fuoco serve a scaldare, *ogień szluzi do ogrzewania*. = v. r.

Servirsi d'alcuna cosa, *poszluziwać się czem, używać czego*.

SERVITO, s. m. *szluzba*. = *danie na stół*. = p. ad. v. SERVIRE.

SERVITORACCIO, s. m. *pegzły sluga*.

SERVITORE, s. m. —TRICE, s. f. *sluga, szluzący*.

SERVITORELLO, —RINO, s. m. dim. *chłopak, pachotek*.

SERVITU, —TUDÉ, —TUTE, —TUDINE, s. f. *niewola, poddaństwo*. = *fig. mus, przymus, niewola*. = *szluzba, czeladź szluzebna*. = *zazyłość, poufalsłość z wyższemi*. = *Leg. szluzebność*.

SERVIZIALE, s. m. *enema, lewatyna*. = † *sluga*. Żny.

SERVIZIATO, —TA, ad. *uszluziwany, v. SERVIZIO*.

SERVIZUCCIO, s. m. dim. *mała przysługa*.

SERVO, s. m. *sluga*. A tal si-

gnore tal —, *prov. jaki pan taki kram*.

SERVO, —VA, ad. *szluzebny, niewolniczy*. Signor che nella serva Italia è nato! *Tass. Ger.*

SESAMO, s. m. *Bot. łogowa, sezamowe ziele*.

SESAMOIDE, s. f. *Anat. korszka stawowa*.

SESELI, SESELIO, s. m. *Bot. kopronnik*.

SESQUIALTERO, —RA, ad. *Mat. półtoraczny*.

SEQUIPEDALE, ad. m. f. *półtorastopny*. = *fig. niezmiernie długi*.

SESSAGENARIO, —RIA, ad. *sześdziesiątletni*.

SESSAGESIMA, s. f. *Eccl. niedziela mięsopustna*.

SESSAGONO, SESSANGOLO, s. m. *Geom. sześciobok, sześciokąt*.

SESSANGOLARE, ad. m. f. *sześciokątny*. [dziesiąt]

SESSANTA, s. num. *sześćdziesiąt*.

SESSANTAMILA, s. num. *sześdziesiąt tysięcy*.

SESSANTAQUATTRESIMO, —MA, ad. *60ty czwarty*.

SESSANTESIMO, SESSAGESIMO, —MA, ad. *sześdziesiąty*.

SESSANTINA, s. f. *sześdziesiątka, kopa*. = *sześdziesiąt lat*.

SESENNIO, s. m. *sześćciolecie*.

SESSILE, ad. m. f. *Bot. bezszypułkowy, bestrzoneczkowy*.

SESSIONE, s. f. *posiedzenie*.

SESSITURA, s. f. *zakładka u dołu sukni*. Aver poca —, *fig. mieć mało oleju w głowie*.

SESSO, s. m. *pleć*. = *części pociwoe*. = *Bot. pleć*.

SESSUALE, ad. m. f. *Stor. nat. pociwoy*.

SESTA, s. f. *najczęściej w licz. mn. SESTE, cyrkiel*. = *Fig. A sesta, colle seste, av. z uwagą, z umiarkowaniem*. Parlar colle seste, *mówić ostrożnie*. Menar le seste, *zbierać nogami*.

SESTA, s. f. *Eccl. szesta, szósta godzina po wschodzie słońca czyli 12ta*.

SESTANTE, s. m. *Astr. sextans, narzędzie astronomiczne zawierające szóstą część obwodu kola czyli 60°*.

SESTARE, v. a. *przystawić, przymierzyć, przyszluziwać*.

SESTERZIO, s. m. *srebrny pieniądz rzymski, wartujący naprzód 2 1/2 assa, później różnej wartości*.

SESTIERE, —ro, s. m. *pewna miara wina*. = *1/6 część miasta*. Chè divisa in sestieri è questa terra, *Buon. Fier.*

SESTILE, ad. e. s. m. f. *Astr. szósta część obwodu kola, czyli 60°, mówiąc że dwie gwia-*

zdy są od siebie o tę odległość, czyli o dwa znaki zodiaku. = *Guardar di —, fig. z ukosa patrzeć*. = s. m. *mięsiąc Sierpień u Rzymian, przed Augustem*.

SESTINA, s. f. *pioseneczka sześciostrofowa*.

SESTO, s. m. *szyk, ład, porządek*. Dar —, *mettere in —, ustawić, uszluziwać, ułożyć, uporządkować*. Rimetter in —, *przywiesić do dawnego ładu*. Trovar — ad alcuna cosa, *znaleźć na co sposób, zaradzić czemu*. = *Arch. oblak, kablak arkady, sklepienia*. = *szósta część dawnej Florencyi*. Gli antichi miei ed io nacqui nel loco dove si trova pria l'ultimo seato, *D. Par. = szósta część*. = *format książki*. = *cyrkiel*.

SESTO, —TA, ad. *szósty*. = *poszóstny, złożony z sześciu*. La sesta compagnia in duo si scema, *D. Inf.*

SESTODECIMO, SESTADECIMA, ad. *szesnasty*. [ściokrrotny]

SESTUPLÓ, —PLA, ad. *szęsta*, s. f. *jedwab*. = *materya jedwabna, blawat*. = *Bot. jedwab na roślinach*.

SETACEO, —CEA, ad. *jedwabisty*. = *Bot. szczeciński*.

SETAIUOLO, s. m. *blawatnik*.

SETE, s. f. *pragnienie*. Affogar, morir di —, *umiierać z pragnienia*. Spegnera la —, *ugasić pragnienie*. Levare la — a' fiori, all' erbe, *polewać kwiaty, ziola*. = *fig. żądz, pragnienie*.

SETERIA, s. f. *jedwabie, blawaty*.

SETOLA, s. f. *szczecina, włosien*. = *pedzel*. = *szczotka*. = *Chir. pierzchnienie ust, rąk, mianowicie padanie się skóry na brodawkach cyckowych*. = *padanie się skóry na nogach konskich*. = *Bot. szczecina*. [ba szczecina]

SETOLACCIA, s. f. *peg. gruszczołką*.

SETOLARE, v. a. *chędożyć szczołką*.

SETOLATO, —TA, p. ad. v. SETOLARE. = *mający przyprawioną szczecinę*. Spago abbian perfetto e buono da due capi setolato, *Cant. Carn.*

SETOLETTA, —LINA, s. f. dim. *szczecinka*. [karcz.]

SETOLINAIO, s. m. *szczoł-*

SETOLONE, s. m. *Bot. skrzyżp.*

SETOLOSO, —SA, SETOLUTO, —TA, ad. *okryty szczeciną*. = *szczeciński*. Ciglia ispidè e setolose, *Buon. Fier.* = *Bot. szczeciński*.

SETONE, s. m. *Chir. zawłoka*.

SETOSO, —SA, ad. *szczeciński*. = *spragniony*. = *Bot. jedwabisty*.

SETTA, s. f. sekta, osoby składające sektę. = fakcja, spisek, partya. = zgromadzenie. Dal mondo, per seguirli ec. fuggimmi ec. e promisi la via della sua —, *D. Par.*

SETTAGONO, SETTANGOLO, s. m. *Geom.* siedmiokąt.

SETTANGOLARE, SETTANGOLO, —LA, ad. siedmiokątny.

SETTANTA, s. num. siedmdziesiąt. = Versione di —, *septuaginta*, przekład starego testamentu z hebrajskiego na grecki język, wykonany w Egipcie przez 72 tłumaczy, z rozkazu Ptolomeusza Filadelfa.

SETTANTESIMO, —MA, ad. siedmdziesiąty.

SETTARIO, s. m. sektarz.

SETTATORE, s. m. zwolennik, stronnik.

SETTE, s. num. siedm. = Sette suo, sette vostro, *bass.* tym gorzej dla niego, dla ciebie. Segnar — e tagliar uno, *prov.* dużo się namyslać przed wykonaniem czego.

SETTEGGIANTE, ad. m. f. fakcyonista.

SETTEGGIARE, v. n. założyć sektę, należeć do sekty.

SETTEMBRE, s. m. wrzesień.

SETTEMBRECCIA, SETTEMBRESCA, s. f. jesień.

SETTEMBRINO, —NA, ad. wrzesniowy = słaby (owinie).

SETTEMILA, s. num. siedm tysięcy.

SETTENARIO, —RIA, ad. złożony z siedmiu.

SETTENNALE, ad. m. f. siedmioletni, trwający lat siedm, przypadający co lat siedm.

SETTENNIO, s. m. siedmioletcie. [północny]

SETTENTRIONALE, ad. m. f. SETTENTRIONE, s. m. północ, strona nieba.

SETTILE, ad. m. f. Bot. przegródzony, mający przegródki, jak np. główka maku.

SETTIMANA, s. f. tydzień. —santa, wielki tydzień. = + przeciąg lat siedmiu. Il quale (l'anno del giubileo) era ogni sette settimane, *Com. D. Inf.*.... co lat 49. [dmy]

SETTIMANO, —NA, ad. siódmy.

SETTIMO, —MA, ad. siódmy.

SETTINA, s. f. siódemka. = + siedmiu urzędników skarbowych we Florencji.

SETTO, —TA, ad. lat. przecięty, odcięty, rozcięty; oddzielony, odłączony. Ogni forma sustanzial che setta è da materia, ec. *D. Purg.* = s. m. Anat. błona podpiersiowa.

SETTORE, s. m. *Geom.* wyciętek koła. = *Astr.* sektor, na-

rzędzie astronomiczne. = ad. m. dyssektor.

SETTOTRASVERSO, s. m. Anat. błona podpiersiowa.

SETTUAGENARIO, —RIA, ad. siedmdziesiątletni.

SETTUAGESIMA, s. f. niezdziała starozapustna, trzecia przed wstępną.

SETTUPOLO, —PLA, ad. siedemkrotny. = s. m. siedemnasób. Pagare il —, *zaplacić siedemnasób.* [ostro]

SEVERAMENTE, av. surowo.

SEVERARE, v. a. + oddzielić.

SEVERITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. surowość, ostrość.

SEVERO, —RA, ad. surowy.

SEVIZIA, s. f. surowość, srogosć, dzikość.

SEVO, s. m. łój.

SEVRO, —VRA, ad. odłączony, oddzielony, odrębny.

SEZIONE, s. f. *Geom.* sekcja, przecięcie bryły. Sezioni coniche, *przecięcia ostrokątowe.* = rozdział dzieła. È famoso il parere di Aristotele alla — trentesima, *Salv. Disc.* = Anat. dissekcja trupów. = *Milit.* sekcja, poddział plutonu.

SEZZO, —ZA, SEZZAIO, —IA, ad. + ostatni. Che 'l ballo è giunto già alla sezza danza, *Bern. Or.* Da sezzo, al da sezzo, av. naostattek, nakoniec.

SFACCENDATO, —TA, ad. niezajęty, niezatrudniony, próżniak. Queste cose dicevano e credevano gli sfaccendati, *Dav. Tuc. Ann.*

SFACCIATACCIO, —CIA, ad. *peg.* obrzydliwie bezczelny.

SFACCIATAGGINE, —TEZZA, s. f. SFACCIAMENTO, + s. m. bezczelność.

SFACCIATAMENTE, av. bezczelnie.

SFACCIATO, —TA, ad. —TELLO, —LA, ad. *dim.* bezczelny. Cavallo sfacciato, *koń tysi.*

SFACIMENTO, s. m. rozwalenie, zburzenie, zniszczenie. SFALDABILITÀ, s. f. *Fis.* lupkość.

SFALDARE, v. a. v. SFALDELARE. = v. r. łupać się, łuszczyć się.

SFALDATURA, s. f. łupanie się, łuszczenie się. = placki, listki odstające od siebie.

SFALDELLARE, v. a. *wyskubac, rozplatać, wystrzępic, wysmukać.* = *potluc, rozetrzec.* = v. r. v. SFALDARSI.

SFALLENTE, ad. m. f. chybający, mylący się.

SFALLIRE, SFALLARE, v. a. e n. chybić, uchybić, mylić się, błędzić. — dal segno, *chybić celu.* Nè dal segno sfallii punto,

nè troppa punto fatica durai a tender l'arco, *Salvin. Odiss.* — la strada, *zmylić drogę.*

SFALSARE, v. n. *zasłonić się od pchnięcia, uknąć się, uchylić się (w fechtowaniu).*

SFAMARE, v. a. *zaspokoić głód, nasycić.* = *fig.* nasycić żądze. = v. n. r. *nasycić się.* E pasciuta moi non sfama, *Bon.*

SFANFANARE, v. a. e n. + trawić, niszczyć. Io mi sento — d'amore, *Buon. Tanc.*

SFANGARE, v. a. *wyciągnąć z błota.* = *oczyścić z błota.* = v. n. *chodzić po błocie.* = v. r. *wybrnąć z błota, oczyścić się z błota; fig. wybrnąć z biedy.*

SFARE, v. *DISFARE.*

SFARFALLARE, v. n. *przekłuć orzech i wylecieć w kształcie motyla.* = *fig.* *prawić duby smalona.*

SFARFALLONE, s. m. *bąk, błą.* Dire uno —, *wystrzelić bąka.* Non ho detto nè uno — nè uno sproposito, *Red. Lett.*

SFARINACCIOLLO, —LA, ad. *mączysty, mialki, sypki.* E da scegliere il campo grasso e sfarinacciolo, *che richiede poca fatica, Pallad.*

SFARINAMENTO, s. m. *roztartarcie na mąkę, na proch.*

SFARINARE, v. a. *rozetrzeć na mąkę, na drobny proszek.* = v. n. e r. *rozszypać się.*

SFARINATO, —TA, p. ad. v. SFARINARE. = *mączasty, sypki jak kasza (o ziemi i owocach).*

SFARZO, s. m. *pompa, wystawa, okazalność.*

SFARZOSAMENTE, av. *prompatycznie, wystawnie, okazaty.*

SFARZOSO, —SA, ad. *prompatyczny, wystawny, okazaty.*

SFASCIARE, v. a. *rozpowijać, rozwinąć z pieluch; rozwinać ranę.* = *wybić drzwi, rozwalić mur, zburzyć.* Con la nocca questa porta t'avrem presto sfasciata, *Fort. Ricc.* = *zdjąć oprawę.* Mi commesse ch'io le (le gioie) dovessi — tutte dell'oro in che ell' erano legate, *Cell.*

SFASCIATURA, s. f. *pilowanie drzewa.* = *trociny, opitki.*

SFASCIUME, s. m. *rum, gruz, rozwaliny.*

SFASTIDIARE, v. a. *wolnić od nudów, od przykrości.* = v. r. *nabrać smaku.*

SFATAMENTO, v. *DISPREGIO.*

SFATARE, v. n. *gardzić, uposledzać, pomiać, nasmiewać się.* Astiano e sfatano i sapienti col nome di dottrinali, *Giob.*

SFATATO, —TA, p. ad. v. SFATARE. = *ogromny, potężny, tegi.* Alla vendetta vien con una

mazza di ferro ec. ed una danne si sfatata e pazza sul capo di Rinaldo, *Fort. Ricc.*

SFATATORE, s. m. —TRICE, s. f. *gardziciel, gardzicielka.*

SFATTO, —TA, ad. *obalony, zburzony, zniszczony; stopiony. = wygasły (o rodzie). = mizerny, wycieńczony, zbie-dzony.*

SFAVILLAMENTO, s. m. *iskrzenie się, blask.*

SFAVILLANTE, ad. m. f. *iskrzący się, błyszczący, jasny.*

SFAVILLARE, v. n. *iskrzyć się, błyszczeć, lśnić się. = fig. iskrzyć się, plonąć gniewem, młotocią.* Marte, che di ciò s'acorse, sfavillando corse in quella parte, *Bocc.* Ond'io sovente arrosso e disfavillo, *D. Par.* Che non bolle la polver d'Etiopia sotto 'l più ardente sol com'io sfavillo, *Petr.* Dagli occhi l'ira le sfavilla, *Ar. Or. Fur.*

SFAVORIRE, v. a. ir. *prze-stać sprzyjać, zaszkodzić komu, źle się przysłużyć.*

SFEDERARE, v. a. *zdzjąć pod-szewkę z poduszki.*

SFENDERE, v. a. ir. *rozłupać, rozplatać.* Alla sua stirpe il cavalier non mente, che l're Grifaldo insino al petto ha sfesso, *Bern. Or.* [nie.]

SFENDITURA, s. f. *rozłupanie*
SFENISCO, s. m. *Ornit. ple-tuonur.*

SFENOIDE, s. m. *Anat. kość kliniasta w czaszce.*

SFERA, s. f. *Geom. kula (utworzona przez obrót półkola około swej średnicy). = Astr. sfera, nauka o ruchu ciał niebieskich.*

SFERALE, ad. m. f. *kulisty, sferyczny.*

SFERETTA, s. f. *dim. kulka.*

SFERICAMENE, av. *kulisto, sferycznie.*

SFERICITÀ, s. f. *kulistość, sferyczność.*

SFERICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *kulisty, sferyczny.*

SFEROIDE, s. f. *Geom. sferoida (bryła owalna której jedna oś jest większa od drugiej).*

SFERRA, s. f. *podkowa oderwana od kopyta koniego. = darmojad, zawałodroga. = Sferre, pl. starzyzna, stare graty.*

SFERRARE, v. a. *oderwać okucie. = rozkuć konia. = rozkuć kajdany. = rozwiązać.*

Brandimarte tornò dov'era Orlando, e lo sferrò dal laccio incontanente, *Bern. Or.* = Sferare l'anima ad alcuno, fig. *wyrzucić komu duszę.* Si lo strigne, lo batte e lo tempesta, che quasi il fiato e l'anima gli sferra, *Bern.*

Orl. = wyciągnąć żelazo z rany. = v. r. rozkuć się, zgubić podkowę (o koniu). = fig. rozłączyć się z ciałem (o duszy). Dico in quel punto che l'alma si sferra, *L. Pulc. Morg.* = *zdzjąć się z więzi, rozluźnić się.* Una furia infernal, quando si sferra, sembra Marfisa, *Ar. Orl.*

SFERRATURA, s. f. *rozkućcie się, zgubienie podkowy.*

SFERVORATO, —TA, ad. *wyrwały, wykipiały; ostudzony, ochłodzony. = fig. ostygły.*

SFERZA, s. f. *bicz, bat. = Sferza del caldo, fig. skwar, upał.*

SFERZARE, v. a. *chłostać, smagać, ćwiczyć. = Fig. karać.* Questo cinghio sferza la colpa della nvidia, *D. Purg.* = *podbudzać, podniecać, dodawać bodźca.* Ma'l vostro sangue piove più largamente ch' altr' ira vi sferza, *Petr.* = *bić, uderzać, dogrzewać (o słońcu).*

SFERZATA, s. f. *zacięcie biczem; wysmaganie. = fig. chłosta, plaga, kara. = krytyka.*

SFERZATORE, s. m. —TRICE, s. f. *chłostać.*

SFESSATURA, s. f. *rozłupanie, rozpadlina, szpara.*

SFESSO, —SA, p. ad. *rozłupany, rozkłóty.*

SFETTEGGIARE, v. a. *krajać w platki, w talerzyki.*

SFIANCARE, v. n. e. r. *peknąć z boku.*

SFIANCATA, s. f. *ugodzenie w bok. = fig. silny bodziec.*

SFIANCATO, —TA, ad. *peknięty po bokach. = poderwany, znużony. = zapadły po bokach, poderwany (o koniu).*

SFIATAMENTO, s. m. *wyziewanie, parowanie.*

SFIATARE, v. n. *wyziewać, parować. = v. r. ochrypnąć z krzyku.*

SFIATATO, —TA, p. ad. *zadywany, znużony. = który wyzionął ducha.*

SFIATATOIO, **SFIATO**, s. m. *łuft, otwór w formie, przez który powietrze wychodzi gdy się w nią kruszec leje. = Sfiatatoio, Zool. pryskawka wielorybów.*

SFIBBIARE, v. a. *rozpiąć sprzążkę. — i bottoni, rozpiąć guziki. = zacząć rozwolekle opowiadać.*

SFIBBIATO, —TA, p. ad. *rozpięty. = fig. bez związku.* Ma rannodando il mio ragionamento sfibbiato, *Alleg.*

SFIBRATO, —TA, ad. *osłabiony, wycieńczony.*

SFIDAMENTO, s. m. **SFIDA**, s. f. *wyzwanie do boju, na pojedynkę. Che tu sfidi però, se ciò*

t'aggrada, alcun guerrier nemico, io non ricuso, *Tass. Ger.* = *wzbudzić nieufność.* Quanto mi sfidano queste cose da una parte, tanto m'assicura dall'altra il sapere, ec. *Varch. Lez.* = *Sfidare alcuno, osadzić chorego za nieuleczonego.* I medici l'hanno sfidato, *lekarze go odstąpili. = v. r. niedowierzać, nieufać.* Di questo non vi sfidate, che sicuro e gagliardo son io troppo, *Bocc.*

SFIDATORE, s. m. *wyzrywający do boju.*

SFIDUCCIATO, —TA, ad. *niedowierzający, nieufny.*

SFIGURARE, v. a. *oszczędzić.*

SFIGURATO, **SFIGURITO**, —TA, ad. *oszczędzony, wyblady.*

SFIACCIARE, v. a. *strzępić. = v. n. e. r. strzępić się.*

SFILARE, v. n. *maszerować jeden za drugim, defilować. = przesuwac się, snuć się.* Mi sfilavano dinanzi alla mente tutte le mie sventure e tutte le mie speranze, *U. Fosc.* = *v. r. opuścić szeregi, rozejść się, pójść w rozsypek, rozproszyc się.* Per la qual cosa gli usciti Guelfi, ec. si cominciarono a —, *M. Vill.*

= *Fare Marco sfla, drapnąć, zemknąć, uciec.* E chi per lo timor fa Marco sfla, *Fort. Ricc.*

SFILARE, v. a. *wysmykać nicoi, wystrzępić. = v. r. przelamać sobie krzyże, poderwać się.*

SFILATA, s. f. *szereg, rząd.*

Alla —, *jeden za drugim.* E tutti alla — giunser ne' boschi taciturni e neri, *Fort. Ricc.*

SFILATAMENTE, av. *jeden za drugim.* I soldati ec. cominciarono da se stessi — a sbandarsi *Davil. Stor.*

SFILATO, s. m. *tryper.*

SFINGARDAGGINE, v. **INFIN-**

GARDAGGINE.

SFINGE, s. f. *sfinx, istota bajeczna z głową i piersiami kobiety, ciałem psa lub lwa. Skrzydłami orla. = zagadka.*

SFINIMENTO, s. m. *znużenie, omdlenie, mdłość.*

SFINIRE, v. a. ir. *ukończyć, rozstrzygnąć.*

SFINITO, —TA, ad. *dokończony. = zemdlaty, omdlaty, znużony, osłabiony.*

SFINITERE, s. m. *Anat. muskuł obrączkowy zamykający otwory w ciele. — della vescica, ec. muskuł obrączkowy pecherza, i t. d.*

SFIOCCARE, v. a. *wysmykać jedwab z matery.*

SFIOCCATO, —TA, ad. *wysmykany, wystrzępiony. = mający fioki, czuby, kutasy.*

SFIOCCARE, v. a. *abrać ze skórki winne grona.*

SFIONDARE, v. a. *ciskać z procy*. = v. n. fig. *łąć, strzelać bez prochu*. Non è bravo oggidì se non chi brava, e come diciam noi, chi sa —, *Tasson*.

SFIONDATURA, s. f. *ciskanie z procy*. = fig. *wierutnie łgarstwo*.

SFIORARE, v. a. *osmyknąć, oberwać kwiaty*. Grandine e pioggia abbate e sfronda e sfiora l'erbe, *Bern. Orl.* Questa certo dell'anno è la vecchiezza, che sfiora ogni beltà, *Menz.* = fig. *zhańbić, splamicić*. Mori fuggendo ed isforando il giglio, *D. Purg.*

SFIORIMENTO, s. m. — *TURA*, s. f. *okwitanie, przekwitnienie, kwiat opadły*.

SFIORIRE, v. n. ir. *okwitać, okwitnąć, przekwitnąć*. = *zwiądnąć, stracić kwiat, piękność*. Io non ti posi nome Rosa, perché tu andassi si sfiorita, e spicciolata d'ogni gentilezza, *Buon. Fier.* La fatal ruina dell'età fresca, che a sfiorir cammina, *Filic.*

SFITONARE, v. a. e n. *karzycować*. [LARE.]

SFLAGELLARE, v. s. *sfracać*

SFOCATO, —TA, ad. prop. e fig. *ostudzony*.

SFOCONATO, —TA, ad. *mający wychlastany zapal (o brońi palnej)*.

SFOCONATOIO, s. m. *przeżytko do zapatu działa*.

SFODERAMENTO, s. m. *wydobycie z pochwy*.

SFODERARE, v. a. *odpruć podszeukę*. = *wydobyc z pochwy*. Sfoderò il detto pugnale, *Dav. Tac. Ann.* = fig. *wypalić dowę, komplement*. Arringa sfoderò faconda tanto che Tullio non potea fare altrettanto, *Cast.*

SFOGAMENTO, s. m. *wylanie, wywarcie, wywurzenie; sprawienie ulgi, ulżenie*. Pare che sia alcuno — di dolore a' miseri il ricordar ec. le preterite prosperità, *Bocc.*

SFOGARE, v. n. e r. *wybuchać, wyziewać*. = *ciec, plynąć (o ranach, roślinach)*. = v. a. *Sfogar lo sdegno, il dolor, wyzionąć, wyrzucić gniew, wyrzucić żal, sprawić sobie ulgę*. Levatemi dal viso i duri veli, si ch' i' sfoghi il dolor che 'l cor m'impregna, *D. Inf.* Ed in sospiri e'n rime sfogo il mio incresco, *Petr.*

SFOGATO, —TA, p. ad. *wywarty, ulżony*. = *wystawiony na przewiew wiatru, otwarty*. = *Stanza sfogata, pokój wysoki*.

SFOGATOIO, s. m. *łuft, otwór*. *Mil. przecio podkop*.

SFOGGIARE, v. n. *stroić się okazale*. *Mirate costui, il quale*

ora qui sfoggia con tanto lusso, *Segn. Pred.* = fig. *przebierać miarę*. Che nel dir mal d'ognun si sbraca e sfoggia, *Alleg.*

SFOGGIATAMENTE, av. *nad miarę, zbytecznie*.

SFOGGIATO, —TA, p. ad. *wystrojony; okazały, pyszny, przepyszny*. = *niezmierny, ogromny*. = av. *zbytecznie*. = s. f. *bogata szata*.

SFOGGIO, s. m. *zbytek, pompa, okazałość, wystawa*. = *Non v'è sfoggi, to nie wielka sztuka*. Ma per andare innanzi non v'è sfoggi, *Sacch. Rim.*

SFOGLIA, s. f. *listek, platek, blaszka*. = *Ict. język, v. SOGLIA*. **SFOGLIARE**, v. a. *osmyknąć liście*. = *polupać w blaszki, w płatki*. = fig. *obrać z ciała, wychudzić*. Però mi di' per Dio, che si vi sfoglia? *D. Purg.* = v. n. e r. *łupać się w płatki, łuszczyć się*. [STKI.]

SFOGLIATA, s. f. *ciasto w li-sfogliato*, —TA, p. ad. *osmukany, odarty z liści*.

SFOGLIAZIONE, s. f. *Chir. łuskanie się, odpadanie łuszczynek z kosci nadgńilej*.

SFOGLIETTA, s. f. dim. *listeczek, plateczek, blaszeczka*.

SFOGNARE, v. n. *wybrnąć z rynsztoku*. = fig. *bass. urodzić się, przyjść na świat*. Lo mostra il primo che sfognasse d'Eva, *Menz. Sat.*

SFOGO, s. m. *ujście, odchód, wyziew*. Avendo l'aria il suo — dal beccuccio aperto, *Sagg. nat. esp.* = fig. *ulga*. — d'ira, di dolore, *wywarcie gniewu, wynurzenie żalu, ulga*. = *Arch. wysokość sklepienia*. [SKAUCIE.]

SFOLGORAMENTO, s. m. *by-sfolgorante*, ad. m. f. *raźący blaskiem, jasny*.

SFOLGORARE, v. n. *razić blaskiem, błyszczeć, jaśnieć, świecić się*. = fig. *zabłyśnąć, zajaśnieć*. = v. a. *piorunem co zrobić*. = *rozproszyc, rozgromić*.

SFOLGORATAMENTE, av. *z blaskiem, w blasku*. = fig. *siarczyćście, niezmiernie, ogromnie*. — *ricco, niezmiernie bogaty*.

SFOLGORATO, —TA, p. ad. v. *SFOLGORARE*. = *niezmierny, ogromny*. = *nagły, szybki jak piorun*. = *pozbawiony dawnego blasku, nędzny, biedny*.

SFOLGOREGGIARE, v. *SFOLGORARE*.

SFOLGORIO, s. m. *błyśkanie*. = fig. *skok, płas, sus*.

SFONDAMENTO, s. m. *wybićie dna*. = *wyrznięcie, wybicie*.

SFONDANTE, ad. m. f. *grzęzki*.

SFONDARE, v. a. *wybić dno*. = *przebić, przeszyć na wyłot np. zbroję, puklerz*. Adunque il spuntone ha sfondato il giaco, *Cell. Vit.* = *ciskać z procy*. = v. n. *zagrzęznąć, zatonąć*.

SFONDATO, —TA, p. ad. v. *SFONDARE*. = *nienasycony*. Gola sfondata, *gardło nienasycone*. = *Sfondati camini, drogi wyboste*. = *Ricco sfondato, niezmierny bogacz*. = s. m. v. *SFONDO*.

SFONDATOIO, s. m. *przeżytko u działa*.

SFONDO, s. m. *miejsce próżne zastawione na sklepieniu, suficie, na malowidło*.

SFONDOLARE, v. a. *wybić dno*. = *przebić, przeszyć na wyłot*. Vorrei potergli sfondolar la pancia, *M. Bin. rim.* = v. r. *rzucić się z góry na dół*.

SFONDOLATO, —TA, p. ad. v. *SFONDOLARE*. = *nienasycony*. = *ogromny*. *Ricco sfondolato, strasznie bogaty*. *Sapere sfondolato, Alleg. niezgruntowana mądrość*.

SFORACCHIARE, v. a. *przedziurawić, podziurawić*. Tutto strambellato da morsi e sforacchiato dalle ferite, *Fir. As.*

SFORMARE, v. a. *przekształcić, oszpecić*.

SFORMATAMENTE, av. *niezmiernie, ogromnie*.

SFORMATO, —TA, p. ad. *niekształtny, szpetny, brzydki*. = *niezmierny, ogromny*. = *dziwny, nadzwyczajny*.

SFORMAZIONE, s. f. *niekształtność, brzydkość*.

SFORNARE, v. a. *wyjąć z pieca*. = *Sfornare il parto, fig. wydać płód*. Ma v'è più d'una putta sciaurata che sforna il parto, e quello iniqua ancide, *Menz.*

SFORNIMENTO, s. m. *obdarcie, ogolocenie*.

SFORNIRE, v. a. *obrać z czego, ogolocić*.

SFORNITO, —TA, p. ad. *pozbawiony, ogolocoony*. La città di Lucca era sfornita di gente d'armi, *G. Vill.* = *Mil. nieobsadzony, niewarowny*.

SFORTUNAMENTO, s. m. *nieszczęście*.

SFORTUNARE, v. a. *zrobić nieszczęśliwym*.

SFORTUNATISSIMO, —MA, ad. sup. *bardzo nieszczęśliwy*.

SFORTUNATO, —TA, *SFORTUNEOLE*, ad. *nieszczęśliwy*.

SFORZAMENTO, s. m. *gwałt, przymus*.

SFORZARE, v. a. *zmusić, przy-musić*. = *opanować gwałtem*. Con intendimento de' principali forzó la città reale e la cittadella accanto, *Dav. Tac. An.* = *zgwalt*

cić kobietę. Le nostre donne cominciò a —, *L. Pulc. Morg.* = *pozbawić sił, osłabić*. Perocchè Amor mi sforza, e di saver mi spoglia, *Petr.* = v. n. e r. *silić się, usilować*.

SFORZATAMENTE, av. *z wielką siłą, silnie, gwałtem.* = *po nimowolnie*.

SFORZATO, —TA, p. ad. *przymuszony, zniewolony, przynaglony.* = *wysilony, osłabiony.* = *wymuszony, niesprawiedliwy.* E faccia criare e crescere nuove e sforzate gabelle, *G. Vill.* = *nadzwyyczajny, niezmierny.* = *gwałtowny.* Morte sforzata, śmierć gwałtowna. = *wymuszony, naciągany.* = *wystrojony.* = *Rime sforzate, rymy zadane poecie do których ma dorobić wiersze.*

SFORZATORE, s. m. *gwałciiciel.*

SFORZEVOLE, ad. m. f. *używający gwałtu.* [nie.]

SFORZEVOLMENTE, av. *sil-*
SFORZO, s. m. *wysilek, usiłowanie.* = *poderwanie się, ruptura z poderwania.*

SFOSSARE, v. a. *wyjąć z jamy zboże.*

SFOSSATO, —TA, p. ad. v. *sfozsare.* = *poprzerzynany rowami.* = *Occhi sfossati, oczy zakłesłe, zapadłe.*

SFRACASSARE, v. FRACASSARE.

SFRACASSATO, —TA, p. ad. *zgruchotały.* = *porąbany, posiekany.*

SFRACELLARE, SFRAGELLARE, v. a. *druzgotać, zgruchotać.* = *fig. zniszczyć, zrujnować, zgubić.* Se Marcellò cadeva, sfragellava un mondo di rei, *Dav. Tac. Stor.* = v. r. *rozbić się, rozłuczyć się na drobne kawalki.* Cadendo ella sfracellasi, e in più parti schizzan le membra infrante e i pezzi sparti, *Cast. An. parl.*

SFRANGIARE, v. a. *strzępić.*
SFRANGIATURA, s. f. *wystrzępienie.*

SFRASCARE, v. n. *szeleścić (o gałęziach).* = v. a. *pozdęjmować z gałęzi orzechy jedwabne.* Allo — si vede quello che hanno fatto i bigatti, *prov. konicz działo chwali.* = *Sfrascare i capelli, rozczesać włosy.* E me' che sa i suoi capelli sfrasca, *Fort. Ricc.*

SFRATARE, v. a. *wymniszyć mnicha.* = v. r. *wymniszyć się, wywleć się, zrzucić habit.* Concedete a' frati non sacerdoti la moglie, a' minori di 24 anni lo sfratarsi, *Dav. Scism.*

SFRATTARE, v. a. *wygnąć, wyrugować, wypędzić.* = v. n.

zwingać manatki i wynieść się, zwingać chorągiewkę.

SFRATTO, s. m. *ucieczka.* = *Dar altrui lo —, wygnać, wypędzić kogo.*

SFREGACCIOLARE, v. a. *z lekka nacierać.*

SFREGACCIOLATA, s. f. *lekkie nacieranie.* = *fig. mała poprawka.*

SFREGACCIOLO, s. m. *kawalek flaneli do nacierania.*

SFREGAMENTO, s. m. *ścieranie, nacieranie.* [cierać.]

SFREGARE, v. a. *trzeć, nadsfregiare, v. a. obnażyć z ozdób.* = *pokiereszować, zrobić szramę na twarzy, plątnąć przez twarz.* = v. r. *stracić ozdoby, zaleść.* Vostra gente omrata non si sfregia del pregio della borsa e della spada, *D. Purg.*

SFREGIO, s. m. *cięcie, szrama, kresa na twarzy, blizna.* Ha il gozzo, e da due sfregi il viso guasto, *L. Lip. Malm.* = *fig. plama, zakata, hauba.* Fare uno — in sul viso, *zrobić komu afront.*

SFRENAMENTO, s. m. *wyuzdanie, rozkielznanie.*

SFRENARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFRENATAMENTE, av. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFRENATEZZA, SFRENATAGGINE, s. f. *wyuzdanie, rozwiązłość.*
SFRENATO, —TA, p. ad. *rozkielznany.* = *fig. wyuzdany, niepohamowany.* Alla sfrenata, av. *niepohamowanie.* = *niezmierny, ogromny.* Il numero sfrenato, *bez liku.*

SFRENELLARE, v. n. *pluskać wiosłami odplywając.*

SFRIGGOLARE, v. n. *syczeć skwarząc się na patelni.*

SFRINGUELLARE, v. n. *świegotać (o ziębie).* = *fig. paplać, szczebiotać o kim.*

SFROMBOLARE, v. a. *cisnąć z procy.* = *fig. rozrzucić, rozsypywać, hojnie szafować.* E sfromboli zecchini e doppie snoccioli, *Buon. Pier.*

SFRONDAMENTO, s. m. *obrywanie liści.* = *Bot. opadanie liści.*

SFRONDARE, v. a. *obrywać liście.* = v. n. *tracić liście.*

SFRONDATORE, s. m. *obrywający liście.*

SFRONTARSI, v. r. *nabrać czola.* [czelnie.]

SFRONTATAMENTE, av. *bezsfrontatezza, sfrontagine, s. f. bezczelność.*

SFRONTATO, —TA, ad. *bezczelny.*

SFRONZARE, v. SFRONDARE.

SFRUTTARE, v. a. *wycieńczyć grunt.* = v. r. *wyrodzić się, wysilić się, przestać rodzić.*

SFUCINATA, s. f. *bass. mnóstwo.*

SFUGGEVOLE, ad. m. f. *ułotny, znikomy, przemijający.* = *szliki.*

SFUGGEVOLEZZA, s. f. *szybkość, ułotność.*

SFUGGIASCO, —CA, ad. *zbiegły, tulający się.* = *Alla sfuggiasca, av. ukradkiem, pokryjomo.* [nie.]

SFUGGIMENTO, s. m. *unikanie, wybieganie przed czem.* = v. n. *uchodzić, ująć uwagi, wyminąć się.* A un cor dolente sfuggon parole, a cui badar non vuoi, *Alf. esp.* = *fig. pójść z dymem, zniknąć, zatrzeć się.* Finché sfumi la memoria di questo vostro accidente, *Car. Lett.* = *Pitt. mieszać delikatnie kolory.*

SFUGGITO, —TA, p. ad. v. *sfuggire.* = *zbiegły.* = *Alla sfuggita, av. ukradkiem, zlekka.*

SFUMARE, v. n. e a. *wyziwiać, parować; buchać czem.* E sfuma un poco il vin per la visiera, *Ciriff. Calv.* Quell' alito ec. che sfuma nel tagliar la buccia d' un cedrato acerbo, *Sagg. nat.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMAMENTO, s. m. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMATAMENTE, av. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMATEZZA, SFUMATAGGINE, s. f. *wyuzdanie, rozwiązłość.*

SFUMATO, —TA, p. ad. *rozkielznany.* = *fig. wyuzdany, niepohamowany.* Alla sfumata, av. *niepohamowanie.* = *niezmierny, ogromny.* Il numero sfumato, *bez liku.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMAMENTO, s. m. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMATAMENTE, av. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMATEZZA, SFUMATAGGINE, s. f. *wyuzdanie, rozwiązłość.*

SFUMATO, —TA, p. ad. *rozkielznany.* = *fig. wyuzdany, niepohamowany.* Alla sfumata, av. *niepohamowanie.* = *niezmierny, ogromny.* Il numero sfumato, *bez liku.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMAMENTO, s. m. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMATAMENTE, av. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMATEZZA, SFUMATAGGINE, s. f. *wyuzdanie, rozwiązłość.*

SFUMATO, —TA, p. ad. *rozkielznany.* = *fig. wyuzdany, niepohamowany.* Alla sfumata, av. *niepohamowanie.* = *niezmierny, ogromny.* Il numero sfumato, *bez liku.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMAMENTO, s. m. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMARE, v. a. *wyuzdać, rozkielznać.* = *Sfrenar la lingua, fig. rozpuścić język.* = v. r. *zdjąć się z uździennicy, rozkielznać się.* = *fig. wyuzdać się.*

SFUMATAMENTE, av. *wyuzdanie, niepohamowanie.*

SFUMATEZZA, SFUMATAGGINE, s. f. *wyuzdanie, rozwiązłość.*

rać nogami. E misesi a — colle sue magre e lunghe pertiche si piacevolmente, che scoppiai dalle risa, *Silv. Pel. M. P.* = fig. *siedzieć z założonemi rękami, próżnować.*

SGAMBETTATA, s. f. **SGAMBETTO**, s. m. *podstawienie komu nogi żeby upadł, v. GAMBETTO.* = Dare degli sgambetti, *dawać o statnie podrygi.* = Dar lo sgambetto ad alcuno, fig. *wykłuc z kąd kogo, wyrugować, odsadzić kogo od czego.* [bosy.]

SGAMBUCCIATO, —TA, ad. **SGANASCIARE**, v. a. *wyruszyć szcękę ze stawu.* = Sganasciar dalle risa, *śmiać się do rozpuku, zrywać boki od śmiechu.*

SGANGASCIAMENTO, s. m. *zrywanie boków ze śmiechu.*

SGANGASCIARE, v. n. *śmiać się do rozpuku.*

SGANGHERAMENTO, s. m. *wyruszenie z zawiasów.* = fig. *rozprężenie.*

SGANGHERARE, v. a. *wyruszyć z zawiasów.* — la scarsella, *wypuczyć z worka.* = wyruszyć, *rozchlećca, zepsuć, wyłamać.*

SGANGHERATAGGINE, s. f. *niegłażność.*

SGANGHERATAMENTE, av. *niegłażnie.*

SGANGHERATO, —TA, p. ad. *wyruszone z zawiasów.* = fig. *niegłażny, niezgrabny.* A confusion de' moderni poetacci *sgangherati, Alleg.*

SGANNARE, v. a. *wyprowadzić z błędu.* = v. r. *wyjsć z błędu.*

SGARARE, v. a. *otrzymać górę, pokonać, przewyższyć.*

SGARBATAMENTE, av. *niegrzecznie.*

SGARBATEZZA, **SGARBATAGGINE**, s. f. **SGARBO**, s. m. *niegrzeczność.*

SGARBATO, —TA, ad. *niegrzeczny, nieobyczajny, grubiański.*

SGARGARIZZARE, v. **GARGARIZZARE.**

SGARIRE, v. a. v. **SGARARE.** = Sgarire un ragazzo, *uspokoić chłopca płaczącego za cłem.*

SGARRARE, v. n. *zmylić drogę, błądzić.*

SGARRETTARE, v. a. *podciąć żyłkę pod kolanem.* A l' uno il petto aperse, *sgherrettò l' altro, Car. En.*

SGARRO, v. **SBAGLIO.**

SGARZA, s. f. *Ornit. czapla.*

SGATAIOLARE, v. n. *wymknąć się, wykręcić się z czego.*

SGATTIGLIARE, v. a. *scherz.* *Car. Lett. wypuczyć z worka.*

SGAVAZZARE, v. n. *hulać, bankietować.*

SGEMMARE, v. a. *obedrzyć z klejnotów.*

SGHEMBO, s. m. *ukos.* A —, *ukośnie, skielzem.* Se non che a — la lancia lo prese, *L. Pulc. Morg. Sull' elmo a — giunse il colpo crudo, Bern. Or.* = fig. *glupstwo.*

SGHEMBO, —BA, ad. *krzywy, kręty, ukośny.* = *koślawić.*

SGHERMIRE, v. a. en. *puścić, rozjść.*

SGHERMITORE, s. m. *Lo caldo sghermitore subito fue, D. Inf. wrzęca smola wnet rozjęła błąjących się czartów.*

SGHERONATO, —TA, ad. *ukrojony ukośnie (o płótnie, suknie).* [TARE.]

SGHERRETTARE, v. **SGARRETTARE.**

SGHERRO, s. m. **SGHERACCIO**, *peg. junak, zawadyak.* = *zbojca, siepacz, oprawca.* = ad. *zbojecki.* Alla sgherra, *av. po zbojecku.*

SGHIACCIARE, v. a. e n. *roz-mrozić; rozmarznąć.*

SGHIGNAPPOLE, ad. e s. *chychot, chychotka.*

SGHIGNARE, v. a. e n. *śmiać się z kogo; uśmiechać się.*

SGHIGNAZZAMENTO, s. m. **SGHIGNATA**, **SGHIGNAZZATA**, s. f. *chychy, śmiechy.* Io ho sentito per casa certi *sghignazzamenti, Mach. Cliz.* [Iac się.]

SGHIGNAZZARE, v. n. *chychoczyć.*

SGHIGNAZZIO, s. m. *ciągłe chychy.* Che — fu quel ch' allor s' udi, *Sacc. Rim.*

SGHIGNUZZO, s. m. dim. *lekki uśmiech.* Non si potette tanto contenere, che rivoltoseli con uno — adiraticcio, non li dicesse, *Lasc. Nov.*

SGHIGNESCIO, v. **SCHIMBESCIO.**

SGOBBARE, v. a. e n. *dzwigać na plecach.*

SGOCCIOLARE, v. a. *wylać do kropli.* Fig. — le parole, *cedzić wyrazy przez zęby, mówić półgębkiem.* — il barletto, v. **BARLETTO**, **ORCIUOLO.** = v. n. *kapać, spadać kroplami.*

SGOCCIOLATOIO, s. m. *ryna.*

SGOCCIOLATURA, s. f. **SGOCCIOLO**, s. m. *zlanie kroplami.* = *Ridursi, giugnere alla sgocciolatura, pop. wyszeptać się, wycienczyć się, gonić ostatkami.*

SGOLATO, —TA, ad. *bez gardła.* = *wygorowany, rozmarany.* = fig. *papla, plotka.*

SGOMBERAMENTO, **SGOMBERARE**, ec. **SGOMBRAMENTO**, ec.

SGOMBINARE, v. **SGOMINARE.**

SGOMBRAMENTO, s. m. *wyprzgnięcie, wypróżnienie.*

SGOMBRARE, v. a. *wyprzą-*

tnąć, wypróżnić, wynieść sprząty z domu. = *Sgombrare il paese, wynieść się z kraju.* A tutti fu comandato che sotto pena ec. doversero — *Luca, G. Vill.* = *odsunąć, uchylić, odgarnąć.* —

— i capelli dalla fronte, *odgarnąć włosy z czola.* = *porwać, unieść, zagarnąć.* Vidi 'l vittorioso e gran Camillo *sgombrar l' oro,* e menar la spada a cerco, *Petr.* = fig. *odpedzić, rozpedzić, uwolnić.* Di serenar la tempestosa mente, e *sgombrar d'ogni nebbia oscura e vile, Petr.* = *odpedzić od siebie, oddalić.* Queste' altra è quell' ombra per cui scosse dianzi ogni pendice lo vostro regno, che da sè lo *sgombra, D. Purg.* — la paura, *oddalić bojazn.* Sgombra il timore dal tuo petto, *Fort. Ricc.* E con parole e con alpestri note ogni gravezza del suo petto *sgombra, Petr.* Latin sangue gentile, *sgombra da te queste dannose some, Petr.* = v. n. *wynieść się, wyprowadzić się, wyjść, oddalić się.*

SGOMBRATORE, s. m. *wyprzgniający, wypróżniający.*

SGOMBRO, s. m. *wyprzgnięcie, wypróżnienie.* = *wyprzedzenie.* = *lct. wrzeciennica.*

SGOMBRO, —BRA, ad. *wypróżniony, uprzgniiony, próżny.* = fig. *wolny od ciężaru.* Poichè se' sgombro dalla maggior salma, l'altre puoi giusto agevolmente porre, *Petr.*

SGOMENTAMENTO, s. m. *przestraszenie, przelknięcie.*

SGOMENTARE, v. a. *przestraszyć, przerazić, przelknąć, zmieszać.* Cacciator di quei lupi in su la riva del fiero fiume, e tutti gli *sgomenta, D. Purg.* = v. n. e r. *przestraszyć się, zmieszać się, struchleć.* Calandrino, io non voglio che tu ti sgomenti, *Bocc.*

SGOMENTEVOLE, ad. m. f. *przelękły, struchłaty.*

SGOMENTO, s. m. *przestrach.*

SGOMINARE, v. a. *przewrócić do góry nogami, porozrzucić.* Pare a te una favola avere a — tutta la casa, *Mach. Mandr.*

SGOMINIO, **SGOMINAMENTO**, s. m. *mielad, nieporządek, zamieszanie.*

SGOMINO, s. m. v. **SGOMINIO.** = *poróżnienie, zalarga.* Tancia, accorda tra lor questo —, *Buon. Tanc.* [Inac kłebek.]

SGOMITOLARE, v. a. *rozwi-*

SGONFIAMENTO, s. m. *stęchnienie puchliny.*

SGONFIARE, v. a. *rozpedzić puchlinę.* = fig. *uniżyć, upokorzyć.* Io non avrò satirico flagello, che la vostra superbia oppri-

ma e sgonfi, *Menz. Sat.* = bass. *zdmuchnąć kogo ze świata.* Io ti farò — dal mondo, *Cell. Vit.* = v. r. *stęchnąć.*

SGONFIO, — FIA, ad. *otęchły.* = s. m. *wydetosć, buchastość.*

SGONNELLARE, v. a. *zdzjąć spódnice.* = *zmiatać z przed siebie jadlo.*

SGORBIA, s. f. *diłto.*

SGORBIARE, v. a. *powalać atramentem.* = *nakrapiać, centkować.*

SGORBIO, s. m. *kleks, żyd.*

SGORGAMENTO, s. m. *rozlew, wylew.*

SGORGANTE, ad. m. f. *wytryskujący, plynący.* [fście.]

SGORGAMENTE, av. ob.

SGORGARE, v. n. e. r. *rozlać się, wylać się, wytryskać, lać się.* = *upadać (o rzekach).* Da

ove Tronto e Verde in mare sgorga, *D. Par.* = *plynąć, ciec (o rzekach).* Alfin sgorgando in lacrimoso rivo, *Tass. Ger.* = *wypłacać, wygadać co.* = fig. *rozlać się, rozsypanie się po kraju.* = v. a. *wylewać, rozlewać.* Fuori

sgorgando lagrime e sospiri, *D. Purg.* Si scoppiai io sott'esso grave carco, fuori sgorgando lagrime e sospiri, *Petr.*

SGORGO, pl. — GHI, s. m. *otwór, odchód, ujście.* = A sgorgo, av. *obficie.*

SGOVERNATO, — TA, ad. *zle rządzone, źle traktowane.* = *niedbany, nieporządny.*

SGOZZARE, v. a. *poderznąć gardło, zarznąć.* = *wypróżnić wole kury.* = fig. *przenieść na siebie zniewagę, urazę.*

SGRADEVOLE, ad. m. f. *nieprzyjemny, odrażający.*

SGRADIRE, v. n. ir. *niepodobać się, sprawić odrazę.*

SGRAFFIARE, v. a. *drapać, podrapać, drasnąć, zadrasnąć.* = fig. *chaptosować, grypsnąć.* = *Pitt. v. SGRAFFIO.*

SGRAFFIARE, v. a. bass. *grypsnąć, chaptosować.* Se il monello ha le man fatte a oncinio per gire a sgraffignar pel vicinato, *L. Lipp. Malm.*

SGRAFFIO, s. m. *udrapnienie, podrapanie.* = *Pitt. malowidło al fresco białe na czarnej dnie.*

SGRAFFIONE, s. m. *accr. duża szrama z podrapania.*

SGRAFFITO, *Pitt. v. SGRAFFIO.*

SGRAMATICARE, v. n. *mówić lub pisać przeciwko regułom grammatyki.* = *szcherz. tłumaczyć grammatycznie.*

SGRAMUFFARE, v. n. *mówić po łacinie grammatycznie.*

SGRANARE, v. a. *wytrzeć ziarno z kłosów, wyluskać ze*

strączka. = v. r. *rozsypanie się (o ziemi).*

SGRANCHIARE, v. a. e. n. *wyleźć z dziury jak rak.* = fig. *otrząsnąć się z lenistwa.* Sgranchia e non esser lento, *Buon. Fier.*

SGRANELLARE, v. a. *obrywać jagody z grona.* = fig. *opowiadać jedno po drugim.*

SGRANOCCHIARE, v. a. *schrupać co w zębach.* Come la gatta quando ha preso il topo etc. te lo sgranocchia come un beccafico, *L. Lipp. Malm.* [dobać się.]

SGRATARE, v. a. e. n. *niepogrążyć.*

SGRAVAMENTO, s. m. *zdjęcie ciężaru, ulżenie, ulga.*

SGRAVARE, v. a. *zjąć ciężar, sprawić ulgę, ulżyć.* = v. r. *zrzucić z siebie ciężar, uwolnić się od ciężaru.* = *złedz, porodzić.*

SGRAVIDANZA, s. f. *złężenie.*

SGRAVIDARE, v. n. *złęgnąć.*

SGRAVIO, s. m. *ulżenie, ulga.* — di coscienza, *ulga sumienia.*

SGRAZIATAGGINE, s. f. *niezgrabność.*

SGRAZIATAMENTE, av. *niezgrabnie.* = *nieszczęśliwie.*

SGRAZIATELLO, — LA, ad. *niedo niezgrabny.*

SGRAZIATO, — TA, ad. *niezgrabny, brzydki.* = *przykry, nieprzyjemny.* = *nieszczęśliwy.*

SGRETOLARE, v. a. *łamać, druzgotać, gruchotać.*

SGRETOLIÒ, s. m. *druzgotanie.* = *burzenie się.*

SGRETOLOSO, — SA, ad. *krucho, sycki (o chlebie).*

SGRICCHIOLARE, v. SGRI GIOLARE.

SGRIDAMENTO, s. m. *łajanie.*

SGRIDARE, v. a. *halasować na kogo, łajać, buzować.*

SGRIDATORE, s. m. — TRICE, s. f. *łajacy, łajaca.*

SGRIDÒ, v. SGRIDAMENTO.

SGRIGIATO, — TA, ad. *siwy, popielaty, szary.*

SGRIGIOLARE, v. n. *chrzęścić, szczełkać, brzęczeć.* = s. m. *Lo sgrigliolar dell' armi, szczełk oręża.*

SGRIGNARE, v. n. *drwić, kpić, naśmiewać się.* = *wyszczerczać zęby.* E come una belluccia sgrigna, alza il muso, *Lall. En. trav.*

SGRIGNUTO, — TA, ad. *garbaty.* Uno che pare sgrignuto, zoppo, *Mach. Mandr.*

SGROPARE, v. a. *przelać krzyżę, wypłeczyc.*

SGROSSAMENTO, s. m. *ociosanie, okrzeseanie.*

SGROSSARE, v. a. *ociosać, okrzesać.*

SGRUGNARE, v. a. *chlaskać po pysk.* = v. r. *chlaskać się po*

pyskach. Dove si sgrugnavao Rinaldo e il frate e i menti si pelavano, *Fort. Ricc.*

SGRUGNATA, s. f. *SGRUGNO, SGRUGNONE,* s. m. *uderzenie pięścią w pysk.* Orlando volle darle uno sgrugnone, quando la Fata a legarlo si mise, *Fort. Ricc.*

Fare agli sgrugnioni, *trzepać się po pyskach.* Però fa seco adesso agli sgrugnioni, *L. Lipp. Malm.*

SGRUPPARE, v. a. *rozwiązać.* [wność, różnica.]

SGUAGLIO, s. m. *nierósguaiataggine,* s. f. *niezgrabność, niegłazność.*

SGUAIATAMENTE, av. *niezgrabnie, niegłaznie.*

SGUAIATO, — TA, ad. *przykry, nudny.* O vanne, vanne, sguaiato, ch'è ci hai fracido, *Salv. Granch.* = *niezgrabny, niegłazny.*

SGUAINARE, v. a. *wydobyć z pochwy palasz.* = fig. *wydobyć, wyłknąć; wydać, wyzrec.* E nel medesimo tempo seppe che il senato gli sguainava terribil sentenza, *Dav. Tac. Ann.*

SGUALCIRE, v. a. *ir. miąć, źmiechać.*

SGUALDRINA, s. f. — ELLA, dim. v. *LANDRA.*

SGUANCARE, v. a. *rozciąć pysk.* [śnie.]

SGUANCIO, av. A —, *uko-*

SGUARDAMENTO, SGUARDATA, v. *SGUARDO.*

SGUARDARE, v. a. *patrzeć na co.* = *mieć wzgląd na co.*

SGUARDATORE, s. m. *patrzacy.*

SGUARDATURA, s. f. *wzrok, spojrzzenie.* Ed ella gli girava intanto tarde, bieche e tremende sguardature, *Lall.*

SGUARDEVOLE, v. *RIGUARDEVOLE.*

SGUARDO, s. m. *wzrok, spojrzzenie, wejrzenie.*

SGUARNITO, — TA, ad. *odkryty, odsłoniiony, ogołocony.*

SGUAZZARE, v. n. *brnąć, brodzić.* = *hulać, bankietować, biesiadować.* E credi tu venire a — qua, dove non è convenevole fare altro che piangere e lamentarsi? *Fir. As.* = v. a. *trwonić, marnować, marnotrwić.* E si il salario sguazzar briconeggiando? *Buon. Fier.*

SGUAZZATORE, s. m. *hulaka.*

SGUERCIATURA, s. f. *wzrok krzywy, ukośny.*

SGUERCIO, v. *GUERCIO.*

SGUERNIRE, v. a. *ir. odkryć, odsłonić, ogłocić.* = *odkryć miejsce warowne, wyprowadzić załogę z twierdzy.* Truovano le tende de' Galli sguernite e senza guardia da tutte parti, *Liv.*

SGUFARE, SGUFONARE, v. a. *drwić sobie z kogo.*

SGUIGGIARE, v. a. *odedrzeć przyszwę obuwia.*

SGUINZAGLIARE, v. a. *rozsfarować, spuścić ze smyczy. = fig. poszczyć kogo, wypuścić kogo na kogo. Io gli sguinzagherò i giganti addosso, Ciriff.*

SGUINZAGLIATO, —TA, p. ad. *rozsfarowany, spuszczone ze smyczy. = fig. wyszły z karbów posłuszeństwa.*

SGUIZZARE, SGUISCIARE, v. n.

v. GUIZZARE. = *wymknąć się, wypsnąć się, wysłiznąć się.*

— dalle mani, *wysłiznąć się z rąk.* Fugge e sguizza il pagano, *Bern. Orł.* = v. a. Sguizzar la spada, *wymknąć szpadę z pochwy.* Orlando fuor la spada non isguizza, che conosciuto non sia da' baroni, *L. Pulc. Morg.*

= Sguizzar lanci, *skakać, dąć susa.* Se si scuote un po' la briglia, prestamente in piè si rizza, e così due lanci sguizza, *Canf.*

SGUSCIARE, v. a. *luskąć, wyluskąć.* Quelle fave che son grosse, chetamente le sgusciate, *Lor. Med.* = v. n. fig. *wymknąć się, umykać.* E come anguille serpeggiando sgusciano, *Fag. R.*

SGUSTARE, v. DISGUSTARE.

SI, pron. się, siebie, sobie.

Gran festa insieme si fecero, *Bocc.* = Często nie tłumaczy się na polskie. Si divorò tutto sin le ossa, *pożartł wszystko z kośćcami.* Non sapevano più dove si fossero, nè quello che si dicessero, *nie wiedzieli już gdzie byli, ani co mówili.* = Jako zaimek nieciosbisty rozmaicie się na polskie tłumaczy. Si ballò, si cantò, si rise, si giuocò, *tańcowano, śpiewano, śmiano się, grano.* Si considerano, si vedono gli oggetti, *uważają się, widzą się przedmioty.* Mi si domanda, *pytają mnie, żądają odemnie.* Si ha del pane per mangiare, *ma się chleb do jedzenia.* Si hanno servitori per servire, *mamy sługi na to żeby nam służyli.* Si parla, *mówi się, mówią.* Si sa, *wie się, wiemy, wiedzq.* = Kładzie się po wszystkich innych zaimkach: MI, TI, CI, VI, IL, LO, LE, LI, GLI, LA. Quelli teneramente prese e al petto gli si pose, *Bocc.*

SI, av. tak, tak jest. Adunque disse la donna, debbo io rimaner vedova? Si, rispose l' abate, *Bocc.* Dir di si, dare il si, *potaknoać. = tak, tak dalece, tak bardzo, do tego stopnia.* Egli è stato sì malvagio uomo, che egli non si vorrà confessare, *Bocc.* = Si... si, *równie... tudzież,*

oraz; tak... jakoteż. Questo re Ruperto fu il più savio re che fosse tra Cristiani ec. si di senno naurale, si di scienza, *G. Vill.* Che si nell' uno che nell' altro sesso, si negli antichi che ne' nostri tempi, libertinaggio e bacchettoneria stanno perfettamente in compagnia, *Cast. An. parl.* = *aż póki, aż dopóki.* Non si ritenne di correre, si fu a castel Guiglielmo, *Bocc.* = Si (bene), *wprawdzie.* Il cibo corporale ec. appaga si bene ma non satolla, *Segn. Man.* Bizzarro si, ma buono, *działak wprawdzie ale dobry.* = s. m. Cecha języka włoskiego odróżniająca go od prowankiego (oc), i francuzkiego (oi). Ahi Pisa, vituperio delle genti del bel paese là, dove l' si suona, *D. Inf.*

SIBILANTE, ad. m. f. *świszczący, syczący.*

SIBILARE, SIBILLARE, v. n. *świstać, syczeć. = namawiać, skłaniać, podmówić.* O! se Cecco sapesse ciarlar tanto, ch' e' mi potesse costei sibillare, *Buon. Tanc. v. SOBILLARE.*

SIBILATORE, s. m. *świszczący. = fig. v. BEFFATORE.*

SIBILIO, s. m. *świstanie.*

SIBILO, s. m. *świst, gwizd.*

SIBILOSO, —SA, ad. *świszczący (o głoskach).* [jęty]

SICARIO, s. m. *zbojca naszczę, av. tak iż. = dla tego, przeto. = gdyż, ponieważ. = aż póki, dopóki.*

SICCITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *suchość, susza, posucha. = fig. suchość, oschłość.*

SICCOME, av. jak, jako. = *jak tylko, co tylko, skoro tylko.* = Siccome se, *jak gdyby.* = *tak aby. = jakoto. = Siccome... così, jak... tak.* Siccome il sol co' suoi possenti rai fa subito sparir ogni altra stella, così ec. *Petr.* [demuncyator.

SICOFANTE, s. m. *deltator,*

SICOMORO, s. m. *Bot. syk, figa morwowa.*

SICUMERA, s. f. *bass. fanaberja, korowody, ceregiele.* Boriosità, *ciurma e —, Cell. Vit.*

SICURAMENTE, av. *bezpiecznie. = pewnie, niezawodnie.*

SICURANZA, s. f. *ufność, bezpieczeństwo. = zaufanie w sobie, zarozumiałość.* Chè troppa — fa contra buona usanza, *Brun. Tesor.*

SICURARE, v. ASSICURARE.

SICUREZZA, s. f. *pcwność. = zabezpieczenie. = ufność.*

SICURITÀ, —TADÉ, TATE, v. SICUREZZA.

SICURO, s. m. *pcwność. = Mettere, porre in —, położyć,*

umieścić w bezpiecznym miejscu. Stare in, al —, *znajdować się w bezpieczeństwie.* Andar sul —, *postępować bezpiecznie, bez obawy. = av. pewnie, niezawodnie.*

SICURO, —RA, ad. *pcwny, bezpieczny, zabezpieczony. = pcwny siebie, ufny w sobie, śmiały. = biegły. = pcwny, niezawodny.*

SICURTA, —TADÉ, —TATE, s. f. *pcwność, bezpieczeństwo. = ufność, otucha, śmiałość.* Pigliare, prendere —, *nabrać śmiałości. = zapewnienie, zabezpieczenie. = poręka, zaręczenie.* Entrare, fare, stare —, *rzęczyć, dąć porękę.*

SIDERALE, ad. m. f. *Astr. gwiazdowy.* Anno —, *przeciąg czasu w którym ziemia w obrocie rocznym około słońca powraca do punktu z którego wyszła.* Mese siderale, *przeciąg czasu w którym więzyc w obrocie swoim powraca do tej samej gwiazdy stałej.*

SIDERE, v. n. difet. *istnieć, mieć byt samoistny.* O luce eterna che sola in te sidi, sola t' intendi, *D. Par.*

SIDEREO, —REA, ad. *gwiazdowy, niebieski.*

SIDO, s. m. *tegi mróz.*

SIDRO, s. m. *jabłecznik.* Beva il — d' Inghilterra chi vuol gir presto sotterra, *Red. Bacc.*

SIEPAGLIA, s. f. *gęsty plot samorodny.*

SIEPARE, v. a. *otoczyć samorodnym plotem.*

SIEPE, s. f. *plot samorodny.* Dei più selvaggi prun, dei più spinosi, pungentissima, folta e larga —, *Alam. Colt.* = *fig. tamma.* Muovansi la Capraia e la Gorgona, e faccian — ad Arno in su la foce, *D. Inf.* = Tenere alcuno a —, *fig. trzymać kogo w rzyzie, w klubach.*

SIERO, —RE, s. m. *serwatka.*

Siero di latte, *kwaśne mleko.*

= Siero, *Med. części wodniste krwi.*

SIEROSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *serwatczaność, wodnistość.*

SIEROSO, —SA, ad. *serwatczany, wodnisty.*

SI FATTO, —TA, ad. *taki.*

SIFILIDE, s. f. *Med. choroba weneryczna.*

SIFILITICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. *weneryczny.*

SIFONCINO, s. m. dim. *ručeczka.*

SIFONE, s. m. *ručka zagięta.*

SIGILLARE, v. a. *pieczętować. = fig. utwierdzić, potwierdzić. = nakryć, zatkać szczelnie.*

SIGILLATAMENTE, av. wyraźnie, dobitnie.

SIGILLO, s. m. pieczęć, pieczętka. = fig. pieczęć, potwierdzenie. E da lui ebbe primo — a sua religione, *D. Par.* Porre il —, fig. przyłożyć pieczęć, uwienczyć. = Sigillare col — d' Ermete, zamknąć hermetycznie, to jest zalać szkłem roztopionem otwór w naczyniu szklannem. = Sigillo verginale, zamek panienski, prawniczenstwo. = Sigillo di Salomone, Bot. kokoryczka, babi-krówka.

SIGNIFERO, s. m. chorąży. = ad. zawierający znaki zodiaku. Per la torrezza del sopradetto signifero cerchio del zodiaco, *Guid.* [czenie.

SIGNIFICAMENTO, s. m. znaczenie, wyrażenie, ad. m. f. znaczący, oznaczający. [nie.

SIGNIFICANZA, s. f. znaczenie, wyrażenie, v. a. znaczyć, oznaczać, wyrażać. = oświadczyć. Per quel modo, che miglior ti parrà, il mio amor gli signifierai, *Bocc.*

SIGNIFICATAMENTE, SIGNIFICATIVAMENTE, av. wyraźnie, dobitnie.

SIGNIFICATIVO, —VA, ad. (wiele) znaczący.

SIGNIFICATO, s. m. znaczenie wyrazu. [czenie.

SIGNIFICAZIONE, s. f. znaczenie, wyrażenie.

SIGNORA, s. f. pani.

SIGNORACCIO, —ZZO, s. m. wielki pan.

SIGNORAGGIO, s. m. posiadłość, włóści. [panowanie.

SIGNORATO, s. m. państwo.

SIGNORANZA, v. SIGNORIA.

SIGNORE, s. m. pan, władca. = pan (przed imionami osób).

= Il Signore, *Pan Bog.* = Seder de' Signori, *Mach. Stor.* zasiadać w najwyższej radzie.

SIGNOREGGEVOLE, ad. m. f. panujący, nakazujący.

SIGNOREGGIAMENTO, s. m. panowanie.

SIGNOREGGIANTE, ad. m. f. panujący, władający.

SIGNOREGGIARE, v. a. e. n. panować, władać. = wznosić się, górować, panować nad czem. Siede sul lago e signoreggia intorno i monti e i mari il bel palagio adorno, *Tass. Ger.*

= przewyższać. Bruno era di maggiore statura di Tristano, e al cavallo lo signoreggiava assai d' altezza, *Tav. Rit.*

SIGNOREGGIATORE, s. m. pan, władca.

SIGNORELLO, SIGNORETTO, s. m. dim. panek. [ski.

SIGNORESCO, —CA, ad. pan-

SIGNOREVOLE, SIGNOREVILE, ad. m. f. pański, nakazujący. = miły, luby.

SIGNOREVOLMENTE, av. po pańsku, wspaniale.

SIGNORIA, s. f. zwierzchność, władza, rząd, panowanie. Pigiari —, objąć panowanie, opanować władzę. Tener la —, sprawować władzę. Recare in — sua, podbić pod swą władzę. Dare —, nadać władzę. = rząd Rzeczypospolitych włoskich. = Vostra Signoria (V. S.), tytuł dawany wyższemu osobom, Wielmożny Pan.

SIGNORILE, ad. m. f. pański, wspaniały. Quel che 'n si signorile e si superba vista vien prima, è Cesar, *Petr.*

SIGNORILITÀ, s. f. pańskość.

SIGNORILMENTE, av. po pańsku, wspaniale.

SIGNORINA, s. f. młoda pani.

SIGNORINO, s. m. paniczek.

SIGNOROTTO, s. m. dim. panek. [RE.

SIGNOZZARE, v. SINGHOZZASILENTE, ad. m. f. milczący.

Luna —, międzymiesięczek, więzy niewidziany, v. INTERLUNIO.

SILENZIO, s. m. milczenie.

Far —, stare in —, milczeć. Impor —, nakazać milczenie. Passar sotto —, pominąć milczeniem, przemilczeć. = miejsce ciche.

SILENZIOSO, —SA, ad. milczący, mało mówiący.

SILERE, v. TACERE.

SILICE, s. f. terra silicea, *Min.* krzemionka. = krzemień.

SILICULA, SILIQUETTA, s. f. Bot. łuszczynka.

SILICULOSO, —SA, ad. Bot. łuszczynkowy.

SILIO, s. m. Bot. trzmielina, montwa. = plesznik. = rdest pchlany.

SILIQUA, s. f. Bot. łuszczynka. = Siliqua dolce, słodkie strącze, v. CARRUBO.

SILIUOSO, —SA, ad. Bot. łuszczynowy. [ska.

SILLABA, s. f. syllaba, zgłosyllABARE, SILLABICARE, v. a. syllabizować, zgłoszkować.

SILLOGISMO, s. m. Filos. syllogizm, dowodzenie złożone z trzech części: major, minor i wniośku. [logizmowy.

SILLOGISTICO, —CA, ad. syl-

SILLOGIZZARE, v. a. e. n. argumentować, syllogizować.

SILUETTA, s. f. sylwetka.

SILVANO, —NA, ad. leśny. = fig. obcy. = s. m. pl. bożkowie leśni, jako to: faunowie, satyry, sileni.

SILVESTRE, SILVESTRO, —TRA, ad. leśny. Fere silvestre, leśne

zwierzęta. Pianta silvestre, różliny leśne. Silvestre cibo e duro letto porse quivi alle membra mie posa e ristoro, *Tass. Ger.*

SILVOSO, v. SELVOSO.

SIMBOLEGGIAMENTO, s. m. wystawienie pod postacią.

SIMBOLEGGIARE, v. a. e. n. wyobrazić pod postacią, pod podobieństwem, pod godłem.

SIMBOLICA, s. f. symbolika, nauka trudniąca się tłumaczeniem symbolów, jako to: herbów, hieroglify i t. p.

SIMBOLICAMENTE, av. symbolicznie.

SIMBOLICO, —CA, ad. symboliczny, wyrażony przez godło.

SIMBOLITA, —LEITA, s. f. podobieństwo alegoryczne.

SIMBOLIZZARE, v. SIMBOLEGGIARE.

SIMBOLO, s. m. symbol, godło. = Simbolo degli apostoli, skład wiary apostołskiej (przyjęty na soborach w Nicei, Efezie, Kalcodonii i innych).

SIMETRIA, SIMMETRIA, s. f. symetrya, ład, porządek.

SIMETRIATO, —TA, ad. ułożony symetrycznie.

SIMETRICO, —CA, ad. symetryczny.

SIMIGLIANTE, ad. m. f. podobny. = av. podobnie. = s. m. toż samo.

SIMIGLIANTEMENTE, av. podobnie. = również, jak.

SIMIGLIANZA, s. f. podobieństwo. A —, podobnie. Per —, przez podobieństwo. = podobieństwo, porównanie.

SIMIGLIARE, v. a. być podobnym. Maravigliosi forte Tedaldo, che alcuno in tanto il simigliasse, che fosse creduto lui, *Bocc.* = porównywać. Ella puote esser simigliata ad adornato arbore fronzuto e fiorito, *G. Vill.* = zdawać się. = v. r. stać się podobnym. [dobny.

SIMIGLIEVOLE, ad. m. f. podobny, niezłożony.

SIMILARE, ad. m. f. Filos. prosty, niezłożony.

SIMILE, s. m. podobny. Ogni — ama il suo —, prov. podobny podobnego szuka, jakim kto jest z takim rad przestaje. = ad. podobny. = podobny, taki, takiż. = av. podobnie.

SIMILISSIMO, —MA, ad. sup. podobniutki, podobniusiutki.

SIMILITUDINARIAMENTE, av. podobieństwem.

SIMILITUDINARIO, —RIA, ad. zasadzony na podobieństwie.

SIMILITUDINE, s. f. podobieństwo, porównanie.

SIMILMENTE, SIMILEMENTE, av. podobnie, równie.

SIMILORO, s. m. *mosiądz*.
 SIMITÀ, s. f. *plaskość nasa*.
 SIMO, —MA, ad. *plaskosny*.
 SIMONEGGIARE, v. n. *frymarczyć świętościami, przedawać lub kupować świętości kościelne*.
 SIMONIA, s. f. *świętokupstwo* (od Szymona Maga Samarytana, który chciał kupić od Apostołów dar czynienia cudów).
 SIMONICAMENTE, av. przez *świętokupstwo*.
 SIMONIACO, —CA, ad. e s. *świętokupca*.
 SIMONIZZARE, —ZATORE, v. SIMONEGGIARE, SIMONIACO.
 SIMPATIA, s. f. *sympatya, spółczucie; sprzyjanie komu, skłonność do kogo*. = *Fisiol. spółczucie między organami lub członkami ciała*. = *Mus. e Pitt. zgoda, harmonia*.
 SIMPATICO, —CA, ad. *sympatyczny*.
 SIMPATIZZARE, v. n. *sympatyzować, mieć sympatyję do kogo*.
 SIMPLICE, ec. v. SEMPLICE, ec.
 SIMPLIFICARE, v. a. *uproszczyć*. = v. r. *uproszczyć się*.
 SIMPLIFICAZIONE, s. f. *uproszczenie*.
 SIMULACRO, s. m. *wizerunek, posąg*. = *widmo, mara, cien*. *Perchè repente, appena tocco, sparve quel —, Tass. Ger.*
 SIMULAMENTO, v. SIMULAZIONE.
 SIMULARE, v. n. a. e r. *zmyślać, udawać*.
 SIMULATAMENTE, av. *udany sposobem*.
 SIMULATIVO, —VA, ad. *udający; udany*.
 SIMULATORE, s. m. TRICE, s. f. *zmyślacz, udawacz*.
 SIMULATORIO, —RIA, ad. *udający, zmyślający, obłudny*.
 SIMULAZIONE, s. f. *zmyślanie, udawanie, obłuda*. — *è finger vero quello che non è vero; dissimulazione è negar quello che è vero, But. Inf.* [lantia].
 SIMULTA, s. f. *łączność dzia-*
 SIMULTANEO, —NEA, ad. *razem z czem działający*.
 SINAGOGA, s. f. *synagoga, zgromadzenie Żydów*. = *bożnica*. = *zakon żydowski; Żydzi*. = *halaś jak w szkole żydowskiej*.
 SINALEFFE, —LIFE, s. f. *Gram. zlewek dwóch wyrazów w jeden, przez wyrzutnię końcowej samogłoski poprzedzającego, np. zamiast TALE UNO, TALUNO*.
 SINALLAGMATICO, —CA, ad. *Leg. zobopólny, obustronny (o kontraktach)*. [rze].
 SINCERAMENTE, av. *szczer-*

SINCERARE, v. a. dowieść, objaśnić; usprawiedliwić. = v. r. *objaśnić się, upewnić się; usprawiedliwić się*.
 SINCERITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *szczerześć, otwartość*.
 SINCERO, —RA, ad. *szczerzy, otwarty*. = *szczerzy, czysty, nie zmieszany*. = *Sincero da, wolny, wyjęty od czego*.
 SINCIPITALE, ad. m. f. *Anat. należący do przodka głowy*.
 SINCIPITE, s. m. *Anat. przód głowy*.
 SINCOPARE, v. a. *wyrzucić literę lub sylabę z wyrazu*.
 SINCOPATAMENTE, av. przez *wyrzutnię*.
 SINCOPE, —PA, s. f. *Med. młodości*. = *Gram. wyrzutnia*.
 SINCOPIZZANTE, ad. m. f. *młający*.
 SINCOPIZZARE, v. n. *mdleć*.
 SINCRETISMO, s. m. *Eccl. pogodzenie różnych sekt*.
 SINCRONISMO, s. m. *spółczesność*.
 SINCRONO, —NA, ad. *spółczesny*.
 SINDACAMENTO, s. m. SINDACATURA, s. f. *zдание rachunków*.
 SINDACARE, v. a. *przejrzeć czyje rachunki, słuchać kalkulacji*. = *ganić*.
 SINDACATO, s. m. *zдание rachunków*. *Tenere a —, chiamare a —, zawezwać do zdania rachunków*. *Stare a —, zdawać rachunki, liczyć się z czego*. = *rozkaż*.
 SINDACO, s. m. *kontrolor*. = *syndyk, plenipotent rzeczypolitej lub panującego*.
 SINDERESI, s. f. *zgrzyzota sumienia*. [RE, ec].
 SINDICARE, ec. v. SINDACAZIONE.
 SINDONE, s. f. *prześcieradło w które obleczono ciało Jezusa Chrystusa*. *Il corpo del nostro signore Gesù Cristo in — di lino fu nel sepolcro rivolto, Petr. Uom. III*.
 SINNERESI, s. f. *Gram. wyrzutnia samogłoski*.
 SINEUROSÌ, SINFISI, s. f. *Anat. zrośnienie się dwóch kości*.
 SINFONIA, s. f. *symfonia*.
 SINGHIOZZARE, —ZIRE, —TIRE, v. n. *mieć czkawkę*. = *łkać, szlochać*.
 SINGHIOZZATO, —TA, p. ad. v. SINGHIOZZARE. = *przerwany łkaniem*. *Con rauca e singhiozzata voce chiedeva mercede, Fr. Giord.*
 SINGHIOZZO, s. m. *czkawka*. = *łkanie, szlochy*.
 SINGHIOZZOSO, —SA, ad. *przerwany łkaniem*.
 SINGOLARE, ad. m. f. *pojedynczy*. *Numero —, Gram. li-*

czba pojedyncza. *Giostra —, pojedynok*. = *szczególny, osobliwy*. = *bellezza, szczególna piękność*. = *wybory, dobory (o konnicy rzymskiej)*. *Entrarono in Gallia insieme, con cavalli singolari da Vitellio già chiamati, Dav. Tac. Stor.*
 SINGOLAREGGIARE, —RIZZARE, v. a. *wyszczególnić*. = v. n. *er. odszczególnić się, odróżnić się*. *Siccome tra le nazioni europee singolareggia l'inglese, così il siculo tra i popoli italici, Giob.*
 SINGOLARITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *szczegół*. = *szczegółność, osobliwość*. = *próżność, chęć odróżnienia się*.
 SINGOLARMENTE, av. *szczególnie*. = *osobno, pojedynczo*.
 SINGOLO, —LA, ad. *każdy w szczególności*. [RE].
 SINGÓZZARE, v. SINGHIOZZARE.
 SINGOLARE, ec. v. SINGOLARE, ec.
 SINGULTO, v. SINGHIOZZO.
 SINISCALCATO, s. m. *urząd seneszala*. = *jurydykcyja seneszala*.
 SINISCALCO, s. m. *marszałek dworu*. = *seneszał, rzadca prowincyi*. = *seneszał, naczelnny wódz*. = *podskarbi*.
 SINISTRA, s. f. *lewa ręka*. A —, *na lewo*.
 SINISTRAMENTE, av. *strasznie, okropnie*. *Tanto — gli batteva che spesso a terra chinar gli faceva, Bern. Or.* = *źle*. *Interpretare —, tłumaczyć na złą stronę*.
 SINISTRARE, v. n. *szaleć, hulasować, wyrabiąć braweryje*. = *potknąć się, utknąć*. *E l' caval di Rinaldo non resse; i piè dinanzi sinistrarono, L. Pulc. Morg.* = v. a. *opacznie tłumaczyć*. *E sinistrando il caro pegno amato, Tasson. Secch.* = v. r. *zrobić sobie subjekcyję*. *Vostra signoria ha pur voluto fare a suo modo in sinistrarsi e disaggiarsi ella, per adagiare ec. me, Bemb. Lett.*
 SINISTRO, s. m. *kłeska, nie-szczęście, przypadek*. = *niedogodność, niewygoda*.
 SINISTRO, —TRA, ad. *lewy*. = *szkodliwy, zębny*. = *obelżywy*. [= zatoka].
 SINO, s. m. *Geom. wstawa*.
 SINO, prep. *aż, aż do, aż po*. — *alla tomba, aż do grobu*. = *navet, aż*. *Io mi difesi con piedi e con mano, ed adoperai sin a l' ugne e il morso, Ar. Or. Fur.* = *Sin che, sin tanto che, sino a tanto che, aż póki, aż dopóki*.
 SINODALE, ad. m. f. *synodowy, synodalny*.

SINODALMENTE, av. *synodalnie*.

SINODICO, —CA, ad. *synodowy*, od *synodu* pisany do *biskupów nieobecnych*. = Tempo *synodico*, *Astr.* *przeciąg czasu dobieżny*, od *nowiu do nowiu*.

SINODO, s. m. *Eccl.* *synod*, *zбір*, *sobór*.

SINONIMIA, s. f. *różne nazwanie dane jednemu zwierzęciu lub roślinie*. = *Rett. figura retoryczna zależąca na użyciu wyrazów jednoznacznych*.

SINONIMIZZARE, v. n. *używać wyrazów jednoznacznych*.

SINONIMO, ad. e s. m. *wyraz jednoznaczny*.

SINOPIA, s. f. *rubryka*, *glinika czerwona w najlepszym gatunku ze Synopy*, *miasta w Paflagonii*. *Andare pel filo della* — fig. *iść prostą drogą*. *Da quattro canti era tagliato*, e tale che pare dritto al fil della — *Ar. Orl.*

SINOPSI, *sinossi*, s. f. *skrócenie*, *tablica synoptyczna*.

SINOTTICO, —CA, ad. *synoptyczny*, *przedstawiający wiele rzeczy w skróceniu*.

SINOVIA, s. f. *Anat.* *sok stawowy*, *plyn stawowy*.

SINTASSI, s. f. *Gram.* *składnia*.

SINTESI, s. f. *synteza*, *postępowanie zbiorowe od szczegółów do ogółu*. = *Chim.* *złożenie napowrót części oddzielonych przez rozbiór chemiczny*.

SINTETICO, —CA, ad. *syntetyczny*, *zbiorowy*, *oparty na syntezie*.

SINTOMATICO, —CA, ad. *sympmatyczny*, *będący znakiem choroby*.

SINTOMO, s. m. —MA, s. f. *Med.* *sympmat*.

SINUOSITA, —TATE, —TATE, s. f. *krętość*, *zakręt*.

SINUOSO, —SA, ad. *kręty*, *zalomisty*.

SIONE, s. m. *wicher*.

SIPARIO, s. m. *kortyna*, *zasłona w teatrze*.

SIRE, s. m. *pan*. = *najjaśniejszy pan* (*tytuł królów*).

SIRENA, s. f. *syrena*, *istota bajeczna pół kobiety pół ryby*.

SIRIO, s. m. *Astr.* *Syrius*, *konstellacja wielkiego psa*.

SIROCCHIA, s. f. *siostra*.

SIROCCHIEVOLE, ad. m. f. *siostrzeński*, *siostrzyn*.

SIROCCHIEVOLMENTE, av. *po siostrzeńsku*.

SIROCCO, s. m. *siroko*, *wiatr południowo-wschodni na morzu śródziemnym*.

SIROPO, s. m. —ETTO, dim. *wyrop*, *syropok*.

SIRTE, s. f. *mielizna w morzu*.

SISIMBRIO, s. m. *Bot.* *rulikiew*. = *Sisimbrio* (*nasturzio*), *rzerzucha wodna*.

SISSIZIO, s. m. *grono biesiadników*.

SISTEMA, s. m. *system*.

SISTEMARE, v. a. *ułożyć w pewien system*.

SISTEMATICALMENTE, av. *systematycznie*.

SISTEMATICO, —CA, ad. *systematyczny*. = *Polso sistematico*, *puls nieregularny*.

SISTEMATIZZARE, v. SISTEMARE.

SISTILO, s. m. *Arch.* *budowa w której kolumny są rozstawione w odstępie dwóch średnic*.

SISTOLE, s. f. *Fisiol.* *zwiążanie się serca*.

SISTRO, s. m. *lat.* *cymbały* *których używali kapłani Izidy podczas ofiar*, *i które zastępowały miejsce trąby u Egipcjan*.

SITAVA, qual *Isi* *la regina* *in mezzo col patrio* —, *Car. En.*

SITARE, v. *PUZZARE*.

SITIBONDO, —DA, ad. *spragniony*. = *fig.* *chciwy*.

SITIRE, v. a. e n. *difett.* *lat.* *pragnąć*. *Sangue sitisti*, *ed io di sangue t'empio*, *D. Purg.* = *fig.* *gorąco pragnąć*, *pożądać*.

SITO, s. m. *miejsce*, *położenie*. = *mieszkanie*, *dom*. = *smród*. *Un — che da lungi ammorbava*, *Salv. Ros. Sat.*

SITTA, s. f. *Ornit.* *kowalik*.

SITUAGIONE, SITUAMENTO, v. SITUAZIONE.

SITUARE, v. a. *umieścić*, *położyć*.

SITUAZIONE, s. f. *położenie*.

SI VERAMENTE, av. *z marunkiem aby*, *byle tylko*. = *tak jest*.

SIZIENTE, v. SITIBONDO.

SIZIGIE, s. f. *Astr.* *linia łączna*, *przechodząca przez środek słońca*, *wieżyca i ziemi*, *i na której wieżyca znajduje się w nowiu i pełni*.

SLACCIARE, v. a. *rozsznurować*, *rozwiązać*, *rozpiąć*. = *fig.* *rozwiązać*, *uwolnić*.

SLANCIARE, v. a. *ciskać*, *rzucić*, *miotać*. = *v. r.* *cisnąć się*, *rzucić się*.

SLANCIO, s. m. *rzut*, *popęd*. = *Slancio dell'anima*, *akt strzelisty*, *wzniesienie ducha do Boga*.

SLANDRA, v. BALDRACCA.

SLARGARE, v. a. *rozszerzyć*. = *v. r.* *rozszerzyć się*.

SLATINARE, v. SGRAMUFFARE.

SLATTAMENTO, s. m. *odłaczenie od piersi*.

SLATTARE, v. a. *odłączyć od piersi*. = *v. r.* *odzwyczaić się*.

SLAZZERARE, v. a. *bass.* *wy dobyć pieniędzy z worka* (*jak*

Christus Lazarza z grobu). *fatto un guazzabuglio nella sporta*, *le quattro lire slazzera*, *e si spaccia*, *L. Lipp. Malm.*

SLEALE, ad. m. f. *niewierny*, *wiarołomny*.

SLEALTA, s. f. *wiarołomność*.

SLEGAMENTO, s. m. *odwiązanie*.

SLEGARE, v. a. *odwizać*, *rozwizać*. = *v. r.* *odwizać się*. = *fig.* *odczepić się*, *uwolnić się*. *Vedesti come l'uom da lei si slega?* *D. Purg.* = *Slegarsi dal sonno*, *fig.* *ocknąć się*, *obudzić się*. *Lo duca mio*, *che mi potea vedere far si com'uom che dal sonno si slega*, *disse*, *D. Purg.*

SLITTA, s. f. *sanie*, *sanki*.

SLITTARE, v. n. *jechać sankami*.

SLOGAMENTO, s. m. SLOGATURA, s. f. *wywichnienie*.

SLOGARE, v. a. *zwichnąć*.

SLOGGIAMENTO, s. m. *wyprowadzenie się z domu*.

SLOGGIARE, v. a. e n. *wyprowadzić się*, *wynieść się z domu*. = *Sloggiare il nemico*, *wyparować nieprzyjaciela z pozycji*. = *Sloggiare dal mondo*, *fig.* *wynieść się z tego świata*.

SLOMBARE, v. a. *złamać łądzwie*.

SLONTANAMENTO, s. m. *oddalenie*.

SLONTANARE, v. a. *oddalić*. = *v. r.* *oddalić się*.

SLUNGARE, v. a. *przedłużyć*. = *oddalić*. *E come fu da noi tanto slungato*, *ch'agli occhi più d'alcun non apparia*, *ec. Bern.*

Orl. = *v. r.* *przedłużyć się*.

SLUTARE, v. a. e r. *odkitować*, *odkitować się*.

SMACCARE, v. n. *zgnieść się*, *splaszczyc się*. = *v. a.* *Smaccare alcuna cosa*, *poniżać*, *upośledzać*. = *Smaccare altrui*, *wykłóć komu czem oczy*, *zawstydzić kogo wytykając mu jego wady*.

SMACCATO, —TA, p. ad. *zgnieciony*, *splaszczony*. = *młdy*, *slaby*, *slodzkowaty* (*o winie*). = *Rimanere smaccato*, *dośćać finę*, *spuścić nos na kwintę*. = *s. m.* *fig.* *plaskość*, *ptyłkość*. *Purché all'oscurità mentre t'involi*, *non dia nello smaccato*, *Menz. Art. poet.*

SMACCHIARE, v. n. *wyleźć z krzaku*. = *fig.* *drapnąć*.

SMACCO, s. m. *afront*, *obelga*, *hańba*, *zniewaga*.

SMAGARE, v. a. *obląkać*. *Quasi com'uom cui troppa voglia smaga*, *D. Par.* = *v. r.* *zbończyć*, *wybończyć*, *oddalić się*. *Tosto fu vostro*, *e mai non s'è smagato*, *D. Son.* *Non vo' però*, *lettore*, *che tu ti smaghi di buon*

proponimento, *D. Purg.* Ma nta suora Rachel mai non si smaga dal suo miraglio, *D. Purg.* = *zmieszać się, stracić odwagę.* La schiera grossa rinculò buon pezzo del campo, ma però non si smagarono, nè ruppero, *G. Vill.* Turno da tante orribili novelle sopraggiunte... si smagò, *Car. En.*

SMAGLIARE, v. a. *rozciąć oczka kolczugi.* Scudi ferrati, usberghi, e piastra, e maglia sferza, spezza, scavezza, squarta e sinaglia, *Bern. Orl.* = *zgruchotać, zdrzgotać.* Fende l'elmo, la scuffia e la visiera, arriva al teschio e tutto l'osso smaglia, *Alam. Gir.* = Smagliare il cuore ad alcuno, *odjąć odwagę.* Nè l'aver visto alle gravi percosse, che gli altri sian caduti, il cor gli smaglia, *Ar. Orl. Fur.* = Color, vino che smaglia, *jaskrawy kolor, iskrzące się wino.* Egli è un seren che smaglia, *noc jasna, jaskrawa.* = *rozpakować.* = *wyierać ryby z sieci.*

SMAGRAMENTO, **SMAGRIMENTO**, s. m. **SMAGRATURA**, s. f. *chudnienie, chudość, wychudłość.*

SMAGRARE, **SMAGRIRE**, v. n. *chudnąć, schudnąć.*

SMALIZIATO, —TA, ad. *chyttry, figlarny.*

SMALLARE, v. a. *łuskać orzechy, migdały.*

SMALTARE, v. a. *szmelcować.* = *tynkować.* = *fig. pokryć, powlec.* E' l'ghiaccio i fiumi smalta, *Petr. lud ścina rzeki.*

SMALTATURA, s. f. *szmelc, emalia.*

SMALTAMENTO, s. m. *trawienie.* = *odbyt na towary.*

SMALTIRE, v. a. *ir. trawić.* — il vino, *wytrzeźwić się.* = *strawić, znieść, przenieść na sobie.* = *przedawać, pozbywać towar.* = *spuścić wodę rowem.* = *Smaltire gli umori, pozbyć się szkodliwych humorów.* = *Smaltire alcuno o checchessia, odczepić się, odkaraskać się od kogo, pozbyć się kogo, czego.*

SMALTITO, —TA, p. ad. v. **SMALTIRE.** = *fig. skończony, upłyniony.* Smaltito il rigido veno, ec. *Soder.* = *jasny, latwy.* Questa disputa dell'origine de' nervi non è mica così smaltita e decisa, ec. *Gal. Dial.* = *Letame smaltito, nawóz dobrze przegnitły.*

SMALTITOIO, s. m. *ściek, odchód, rynsztok.*

SMALTITORE, **SMALTISTA**, s. m. *szmelcownik.*

SMALTO, s. m. *wapno z piaskiem.* = *szmelc, emalia.* = *fig. kamień.* Cuor di —, *serce kamienne.* Madonna ha l' cor di

—, *Petr.* = *Verde —, * zielona ląka.* = *Sommo smalto, * niebo.* Insino al sommo —, *D. Purg.*

SMAMMARSI, v. r. *zanosić się od śmiechu.* Ciaschedun brillala, gongola, si smamma, *Fag. Rim.*

SMANCERIA, s. f. *przysada, pieszczerliwość.*

SMANCEROSO, —SA, ad. *przysadny, pieszczolliwy, grymasny.*

SMANIA, s. f. *mania, szal, uniesienie, raptus.* Entrare in —, *wpaść w złość, w passję.* Dare in ismanie, nelle smanie, *odchodzić od zwysłów, szaleć, wariować.* = *Smania di ridere, niepohamowana chęć do śmiechu.* [SMANIA.]

SMANIAMENTO, —TURA, v.

SMANIARE, v. n. *dostać manii, szaleć.* Uno smania per l'amore, uno attende alla gola, *Varch. Ben. Sen.* E sebben, com' Orlando, ognun non smania, ec. *Ar. Orl. Fur.*

SMANIEROSO, v. *LEZIOSO.*

SMANIGLIA, s. f. **SMANIGLIO**, s. m. *bransoletka.*

SMANIOSO, —SA, ad. *szalony.* = *fig. v. SMANCEROSO.*

SMANTELLAMENTO, s. m. *zburzenie, obalenie.*

SMANTELLARE, v. a. *zburzyć mury fortecy.* Corbulone altresì smautellò quanto oltre Eufrate avea fortificato, *Dav. Tac. Ann.*

SMANZERSO, v. **SMANCEROSO.**

SMANZIEROSO, —SA, ad. *umizgalski, zalotny.*

SMARGIASSARE, v. n. *junaczyć.*

SMARGIASSATA, —SERIA, s. f. *junakiergia, samochwalstwo.* **SMARGIASSO**, s. m. *junak, samochwał.*

SMARRIMENTO, s. m. — **GIONE**, s. f. *zguba, strata.* E tutta s'affliggea per lo — del suo Figliuolo, *Vil. Cr.* = *przestrach, przeleknięcie.* Mi giunse un si forte — che io chiusi gli occhi, *D. Vil.* = *błąd.* Con pena mi ritenni, che un'altra volta in simile — non cadessi, *Bocc.*

SMARRIRE, v. a. *ir. stracić, zgubić.* — il cammino di virtù, *Met. zbłądzić z drogi cnoty.* Che la dritta via era smarrita, *D. Inf.* Chi smarrir' ha la strada torni indietro, *Petr.* = *fig. zmieszać, przestraszyć.* Di corpo sconcio, e di viso sì fiero, ch'aria smarrito ogni anima sicura, *Bern. Orl.* = v. n. *er. zbłądzić z drogi, obłąkać się.* Siccome cieco va dietro a sua guida per non smarrirsi, *D. Purg.* Una smarrita pecorella, *zabłąkana owca.* = *ginąć, zaginąć.* Per la lon-

tananza grande le lettere facilmente si smarriscono, *Gal. Lett.* = *zblądnić.* E smarrisce il bel volto in un colore, *Tass. Ger.* = *struchleć, przeleknąć się, zmieszać się.* Ma non si smarrì già quel cavaliere, *Ber. Orl.* = *olśnąć per l'acume ch'io soffersi del vivo raggio, ch'io sarei smarrito, D. Par.*

SMARRITAMENTE, av. *w pomieszaniu, z przestachem.*

SMASCELLAMENTO, s. m. *wyruszenie szczęki ze stawu.* = *smianie się do rozpuku.*

SMASCELLARE, v. n. *wyruszyć szczękę ze stawu.* = *Smascellare delle risa, smiać się do rozpuku, pękać ze śmiechu.* E del ballo scompone l'ordine in guisa, che tutti si smascellan delle risa, *Cast. An. parl.*

SMASCHERARE, v. a. e. r. *zdjąć maskę.*

SMATTONARE, v. a. *wyrzucić cegły z posiadki.*

SMELARE, v. a. *podbierać miód.* [nie miodu.]

SMELATURA, s. f. *podbieranie.*

SMEMBRAMENTO, s. m. *rozbiór, podział.*

SMEMBRARE, v. a. *rozczłonkować, ćwiertować.* = *rozbiierać drób przy stole.* = *fig. rozdzielić, rozebrać na części.* = v. r. *dzielić się.* Pareami aver qui tutto l'ben raccolto che fra imortali in più parti si smembra, *Ar. Orl. Fur.*

SMEMORABILE, ad. m. f. *niegodzien pamięci.*

SMEMORAGGINE, s. f. *zapomnienie, zapomnienie.* = *głupstwo, nierozsądek.*

SMEMORAMENTO, v. **SBALORDIMENTO.**

SMEMORARE, v. a. *odjąć pamięć, pozbawić rozumu.* = v. n. *er. stracić pamięć; zgłupieć.* = *odchodzić od pamięci.* Quanto più vi penso tanto più mi smemoro, *Fr. Sacch.*

SMEMORATACCIO, —CIA, ad. *zapominalski.*

SMEMORATAGGINE, v. **SMEMORAGGINE.**

SMEMORATELLO, —LA, **SMEMORATINO**, —NA, ad. dim. *zapominający się, roztrągniony, roztrzępany.*

SMEMORATO, —TA, p. ad. *pozbawiony pamięci, niepamiętny, ogłupiały, odurzony, nierozgaraiowy, głupi.*

SMENOMARE, v. a. *zmniejszyć.* = v. r. *zmniejszyć się.*

SMENTICANZA, **SMENTICARE**, v. **DMENTICANZA**, ec.

SMENTIRE, v. a. *ir. zadać kłamstwo.*

SMENTITA, s. f. *zadanie kłamstwa.*

SMERALDINO, —NA, ad. *szmaragdowy.* [ragd.]

SMERALDO, s. m. *Min. szmaragdowy.*

SMERCIO, s. m. *odbyt towarów.*

SMERDARE, v. a. *bass. za-gównić, zafajdac.*

SMERGO, s. m. *Ornit. tracz.*

SMERIGLIARE, v. a. *polerować szmergielem.*

SMERIGLIO, s. m. *Min. szmergiel, mineral podobny do rudy żelaza, który rozarty, służy do polerowania stali i t. d.*

SMERIGLIONE, s. m. *Ornit. sokoł drzemlik.*

SMERLO, s. m. *Ornit. sokolik kobuz.*

SMETTERE, v. a. *ir. przestać, porzucić, zaniechać.*

SMEZZAMENTO, s. m. *podzielenie na dwoje, na połowę.*

SMIDOLLARE, v. a. *wyjąć szpik. = wyciągnąć treść. I quali (libri) smidollò tutti, Salvini. Pros.* [CIARE.]

SMIGLIACCIARE, v. g. *miglać.*

SMILLANTA, —TATORE, s. m. *samochwał, chelpliwiec.*

SMILLANTARE, v. n. *chelpić się, chwalić się.*

SMILZO, —ZA, ad. *chudy, wychudy. Avean pel digiun la faccia oscura, e così vota e si smilza la pancia, e brutti si, che facevan paura, Fort. Ricc.*

SMINCHIONARE, v. MINCHIONARE.

SMINUIRE, ec. v. DIMINUISMINUZZAMENTO, s. m. *drobienie, rozdrobienie. = fig. wyszczególnienie, wyluszczenie.*

SMINUZZARE, v. a. *drobić, podrobić, rozdrobić, posiekać na drobne kawałki. Le tenerelle membra sminuzzai, Bern. Or.*

SMINUZZOLARE, v. a. v. SMINUZZARE. = *fig. wyszczególnić, wyluszczyć.* [zmierny.]

SMISURABILE, ad. m. f. *nie-smisuratamente, av. niezmiernie. Perseverando adunque il giovane, e nell' amare, e nello spendere —, Bocc.*

SMISURATEZZA, SMISURANZA, s. f. *niezmierność, ogromność.*

SMISURATO, —TA, ad. *niezmierny, ogromny. Io vorrei, che dello smisurato Briareo, esperienza avesser gli occhi miei, D. Inf. = av. niezmiernie.*

SMOCCICAMENTO, s. m. *u-smarowanie się.* [kac się.]

SMOCCICARE, v. n. *u-smarować się.*

SMOCCOLARE, v. a. *utrząć nos świecy, objaśnić świecę. = fig. scherz. ściąć głowę. Di netto il capo smoccola a Saltella, L.*

Lipp. Malm. = zgasić. Purchè tardi gli accenda (i moccoli) e presto smoccoli, Fag. Rim.

SMOCCOLATOIO, s. m. *szczypce.*

SMOCCOLATURA, s. m. *knót świecy ucięty.*

SMODARSI, v. r. *wyjść z granic umiarkowania. Ismodansi gli animi spesse volte nelle cose prospere, Amm. ant.*

SMODERATAMENTE, SMODERATEMENTE, av. *bez umiarkowania.*

SMODERATEZZA, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *nieumiarkowanie.*

SMODERATO, SMODATO, —TA, ad. *nieumiarkowany.*

SMOGLIATO, ad. m. *bezzemny, nieżonaty.*

SMONTARE, v. n. *zstąpić, zejść, zleźć. — da cavallo, zsiąść z konia. Fu da loro sopraggiunto, e preso, e fatto dal roznino —, Bocc. = zajechać do gospody.*

E all' albergo, dove il frate smontato era, sen' andarono, Bocc. = Smontare di colore, zblakować, spetznąć. = v. a. *zsadzić z konia. = Smontare le artiglierie, zdemontować działą.*

SMORBARE, v. a. *oczyszczyć ze smrodu. = wyleczyć.*

SMORFIA, s. f. *wykrzywianie gęby, zżymanie się, grymasy. Fare una — colla bocca, wykrzywić gębę, skrzywić się. = kaprys, fomyry, fochy.*

SMORFIOSETTO, —TA, ad. *nieco grymasny, nieco kapryśny.* [zblaknąć.]

SMORIRE, SMORTIRE, v. n. *ir. SMORSARE, v. a. wykielznać, rozkielznać. = wykić z gęby. Nè però smorso i dolci inescati ami, Petr.*

SMORTO, —TA, ad. *zbladły, wybladły, blade. = popielaty. = zwiędły.*

SMORTORE, s. m. † *bladłość.*

SMORZAMENTO, s. m. *gąszenie.*

SMORZARE, v. a. *gasić.*

SMOZZA, s. f. *poruszenie, wzruszenie. = Smozza di corpo, biegunka.* [VERE.]

SMOSSO, —SA, p. ad. v. SMUOSMOTTA, s. f. *osypisko.*

SMOTTARE, v. n. *osypać się, zaroulić się.*

SMOVITURA, s. f. *poruszenie.*

SMOZZATURA, s. f. *ucięcie, odcięcie. = droga na przelaj.*

SMOZZICARE, v. a. *odciąć, uciąć, skaleczyć przez odcięcie członka. De' quali venticinque ne furono impiccati, ec. gli altri smozziati, M. Vill. = Smozzicare le parole, bąkać.*

SMOZZICATURA, s. f. *ucięcie, odcięcie.*

SMOZZO, —ZA, ad. *bąkający.*

SMUCCIARE, v. n. *ześliznąć się, zepsnąć się, popsnąć się.*

Scendendo meno avvedutamente, smucciandole il piè, cadde della scala in terra, Bocc.

SMUGNERE, v. a. *ir. doić, fig. doić, wyczerpać, wycieńczyć. Con nuove imposte esaurir lo stato, e — doi sudditi le horse, Cast. = v. r. wyschnąć; fig. wyszeptać się, wycieńczyć się.*

SMUGNIMENTO, s. m. *wydofjenie.*

SMUGNITORE, s. m. *ten co doi. Smugnitori delle provincie, fig. zdziery kraj.*

SMUNTO, —TA, p. ad. v. SMUGNERE. = *chudy, wychudy. L' altra con membra nere, nude, e smorte, orrida, smunta, e scura, Sacch. Rim. = Smunta il volto e con torvo occhio rubello v' è l' Invidia, Mont. = fig. wyczerpany, wycieńczony.*

SMUOVERE, v. a. *ir. poruszać, wzruszać. — la terra, wzruszać ziemię. — il corpo, rozwoolnić żołądek. = Fig. wzruszyć, zmiektoczyć. Non è sì duro cuor, che lagrimando, pregando, amando, talor non si smuova, Petr. = poruszyć, sklonić. Mandò di novembre in detto anno a — il legato a lasciare trovare modo alla concordia, M. Vill. = odurčić, odwieść. E quasi per la detta cagione era smosso tutto di non fare la 'mpresa, ch'avea promessa, G. Vill.*

SMURARE, v. a. *zwalic mur.*

SMUSSARE, v. a. *uciąć, otłuc, utrać róg, rogi, kanty.*

SMUSSO, s. m. *odłamek rogu, kantu.*

SMUSSO, —SA, ad. *odlamany, ucięty, utracony. = ukośny. = fig. obcięty, ucięty, skaleczony.*

SNAMORARE, v. a. *wybic z głowy miłość, uleczyć z miłości. = v. r. uleczyć się z miłości.*

SNASATO, —TA, ad. *beznosy.*

SNATURALE, SNATURATO, —TA, ad. *nienaturalny.*

SNATURARE, v. DISNATURARE.

SNELLAMENTE, av. *szybko, zwinnie, żywawo.*

SNELLETO, —TA, ad. *dość szybki. Con un vasello snelletto, e leggiero, D. Purg.*

SNELLITÀ, —TADÉ, —TATE, SNELLEZZA, s. f. *szybkość, zwinność, żywawość, lekkość.*

SNELLO, —LA, ad. *szybki, zwinny, żywawy, lekki. Corda non pinsa mai da sè saetta, che si corresse via per l' aer snella, D. Inf. Nè per campagne cavallieri armati, nè per bei boschi allegre fere, e snelle, Petr. [bienie.]*

SNERVAMENTO, s. m. *ostla-*

SNERVARE, v. a. wyciąć nerwy. = fig. osłabić, zwłgłić.

SNERVATELLO, —LA, ad. dim. mdły, omdlaty.

SNERVATEZZA, s. f. osłabienie, zwłglenie, bezsilność.

SNERVATO, —TA, p. ad. v. SNERVARE. = osłabiony, wycieniony, zwłgłony.

SNIDIARE, SNIDARE, v. a. wyjąć z gniazda. = fig. wyrugować nieprzyjaciela. = v. n. er. wylecieć z gniazda. = fig. wymieść się, pójść precz. L'una ha da star, l'altra convien che snide, *Ar. Ori. Fur.*

SNIGHTIRE, v. n. er. ir. otrzęsnąć się z lenistwa.

SNOCCIOLARE, v. a. wyjąć pestki. = wypuczyć gotówkę, zapłacić gotowizną. = wyłuszczyć, wyjaśnić.

SNOCCIOLATAMENTE, av. jasno, zrozumiale.

SNODAMENTO, s. m. rozwiązanie.

SNODARE, v. a. rozwiązać. E strinse 'l cor d'un laccio si possente, che morte sola fia, che ne lo snodi, *Petr.* = Snodar la lingua, fig. zacząć gadać. Come fanciul che appena volge la lingua, e snoda, che dir non sa, *Petr.* Non disdegnar, che anch'io palustre angel dell'Arno alle tue lodi l'audace lingua snodi, *Filic.* = v. r. rozwiązać się, uwolnić się z więzów. = rozwijać się. E dietro lor s'aggira immensa coda, che quasi sferza si ripiega e snoda, *Tass. Ger.* = opuszczać szereg, rozchodzić się. Che la gente del duca non si snodava, e la schiera del re al continuo mancava, *M. Vill.*

SNODATURA, s. f. przegub.

SNOVIZZARE, v. a. wyprwadzić z nowicyatu. = fig. wykrzeszać, przetrzeć, ogładzić.

SNUDARE, v. a. la spada, wyjąć z pochwy szpadę.

SOATTO, v. SOVATTO.

SOAVE, ad. m. f. stodki, miły, przyjemny (o głosie, dźwięku). = lekki. Quivi soavemente spose il carco — per lo scoglio sconcio ed erto, *D. Inf.* = cichy, spokojny, łagodny. Quando l'uomo gli vuole incariare, egli si coricano in terra, e stanno cheti, e soavi, *Brun. Tesor.* = powolny, umiarkowany. Con soave passo, ec. in comin si misero, *Bocc.* — av. v. SOAVEMENTE.

SOAVEMENTE, av. stodko, przyjemnie, = cicho, spokojnie, z lekka. Giunto all'uscio, e non apprendo — come soleva far la donna, *Bocc.* = z wolna, powoli. = stodko, grzecznie, łagodnie. = cierpliwie. E portate

— ogni avversitate, *Cavalc. Specch.*

SOAVITÀ, —TADÉ, —TATE, SOAVEZZA, s. f. stodkość, stodycz, przyjemność. = przyjemność z zapachów. = stodycz, łagodność charakteru.

SOBBARCARE, v. n. er. zgjąć się dla wzięcia ciężaru na plecy; fig. podjąć się urzędu. Ma 'l popol tuo sollecito risponde... e grida, io mi sobbarco, *D. Purg.*

SOBBISSARE, v. SUBBISSARE.

SOBOLLIMENTO, s. m. powolne gotowanie się.

SOBOLLIRE, v. n. ir. powoli gotować się.

SOBOLLITO, —TA, p. ad. v. SOBOLLIRE. = fig. długo ukrywany. Da quel nugoloso petto, scoppierebbe la sobbollita ira, *Dav. Tac.* [ście.

SOBBORGO, s. m. przedmie-

SOBILLAMENTO, s. m. namowa.

SOBILLARE, v. a. podmówić, odmówić, nabechtać. Mi venne voglia di cambiar maestro, per esser sobollato da un certo Milanese, *Cell. Vit.*

SOBRIAMENTE, av. skromnie, wstrzemięźliwie.

SOBRIETÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. skromność w jedzeniu, w picciu.

SOBRIO, —IA, ad. skromny w jedzeniu, w picciu.

SOCCENERICCIO, —CIA, ad. pieczony pod popiołem.

SOCCHIAMARE, v. a. cicho zawołać.

SOCCHIUDERE, v. a. ir. przy-
mknąć.

SOCCHIUSO, —SA, p. ad. przyrzmknięty; przyrzmrużony. Noi simigliantemente di ciò ci dobbiamo in fingere con occhi socchiusi, *Guid.*

SOCCIO, s. m. pacht na bydło. Dare a —, oddać bydło na pacht. = bydło oddane na pacht. = pachciarz.

SOCÇO, s. m. lekkie obuwie aktorów komedyi u starożytnych. Materia da coturni e non da socchi, *Petr.* [ka.

SOCCORRENZA, s. f. biegun-

SOCORRERE, v. a. ir. pomagać, dopomagać. Chi può — a chi è in pericolo di morte, e non lo soccorre, si può dire, che l'abbia morto, *Cavalc. Frut. ling.* E non solamente dava limosine a chi le demandava, ma molte volte al bisogno de' poveri senza esser domandato soccorreva, *Mach. Stor.* = v. n. przyjsić na pamięć.

SOCCORREVOLE, ad. m. f. pomocniczy. [moc.

SOCCORRIMENTO, s. m. pomoc.

d'armi, wojsko posilkowe. Il — di Pisa, prov. pomoc po niewczasie. [CORRERE.

SOCORSO, —SA, p. ad. v. soc-

SOCCRESCERE, v. n. ir. podraszać. [rzycki.

SOCIABILE, ad. m. f. towarzysz.

SOCIABILMENTE, av. po towarzysku.

SOCIALE, ad. m. f. towarzyski, społeczny.

SOCIALISMO, s. m. Neol. socyjalizm, szukanie sposobów polepszenia stanu społecznego.

SOCIALITÀ, s. f. towarzyskość.

SOCIETÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. towarzystwo, społeczeństwo, społeczność. = spółka handlowa.

SOCINIANISMO, s. m. Eccl. socynianizm, nauka Socyna zaprzeczająca bóstwa Chrystusa.

SOCINIANO, s. m. socynianin.

SOCIO, s. m. spółnik. = prenumeratorem. = v. sozio.

SODA, s. f. Bot. sodnik, solanka.

SODALE, s. m. towarzyszy.

SODALIZIO, s. m. towarzystwo.

SODAMENTE, av. mocno, tego.

SODAMENTO, s. m. utrwalenie, ustalenie. Ordni dodici littori, e compose nuove leggi, solo a fermezza del popolo, e — di pace, e di concordia, *Petr. Uom. ill.* = hipoteka (posagu).

SODARE, v. a. umocować, wzmocnić, utwierdzić. = zobowiązać się, zareczyć.

SODDIACONATO, s. m. Eccl. subdyakonat.

SODDIACONO, s. m. Eccl. subdyakon.

SODDISFACENTE, ad. m. f. zadosyć czyniący.

SODDISFACENTEMENTE, av. zadosyć czyniąc.

SODDISFACIMENTO, s. m. zadosyć uczynienie.

SODDISFARE, v. a. ir. zadosyć uczynić, zaspokoić. Ogni suo stato liberamente gli aperse, e soddisface alla sua domanda, *Bocc.* = zaspokoić, zapłacić. Il Giudeo liberamente d'ogni quantità, che il Saladino richiese il servi, e 'l Saladino poi interamente il soddisface, *Bocc.*

SODDISFATTO, —TA, p. ad. v. SODDISFARE. = zadowolony, kontent, rad.

SODDISFAZIONE, s. f. zadosyć uczynienie, satysfakcja. = zadowolenie, ukontentowanie.

SODDOMA, s. m. SODDOMIA, s. f. sodomia, grzech przeciw naturze.

SODDOMITARE, v. n. popelniać sodomiją.

SODDOMITICO, —CA, ad. SODDOMITO, s. m. *popelniający sodomig.*

SODDUCERE, ec. v. SEDURRE. **SODEZZA**, s. f. *twardosc, tęgosc.* Per la — sua ritiene più il natural calore, *Cresc.* = fig. *stalosc, trwalosc, moc.*

SODIO, s. m. *Chim. sod, metal szlący za zasadę alkali sodą sżwanemu.*

SODISFARE, ec. v. SODDISFARE, ec.

SODO, s. m. *rękojmia.* = Arch. *grunt staly, fundament.* Posare sul —, *być opartym na stalym fundamencie.* = Fig. *Dir.*, *favelare in sul —, mówić serio.* Porre in —, *ustalić, utrwalić.* Stare sul —, *być statecznym, unikać płochych zabaw.* = *odług.*

SODO, —DA, ad. *twardy, tęgi.* Poi toccandole il petto, e trovandolo sodo é tondo, *Bocc.* = *nieruchomy.* Non avendo bene alcuno nè sodo nè mobile, del guadagno del padre vivevano, *Lasc. Nov.* = fig. *staly, trwaly, stateczny.* = *staly, niewrzuşzony.* = *mocny, tęgi, dzielny.* Star sodo, *nie ruszać się.* Se qualcuno il piè ti pesta, ec. sta pur sodo, *Lor. Med.* = *Star sodo, być serio, nieśmiać się; dotrzymać kroku.* = *Rimaner sode, niezatrzymać, niezachycić (o klaczach, owcach i t. d.)* = *av. mocno, tego.*

SODOMIA, ec. v. SODDOMIA.

SOFA, s. m. *sofa.*

SOFFERENTE, ad. m. f. *cierpiący; cierpliw.*

SOFFERENZA, s. f. *SOFFERIMENTO*, s. m. *cierpliwosc.* La — é virtude, che porta egualmente gl' impeti delle ingiurie, e d'ogni avversitate, *Albert.* Ma sofferenza é nel dolor conforto, *Petr.*

SOFFERIRE, v. a. e n. r. *cierpieć, znośić.* = *utrzymywać, dzwigac, podpierac.* E l' un sofferia l' altro colla spalla e tutti dalla ripa eran sofferti, *D. Purg.* *czekać cierpliwie.* Poco sofferse, poi disse : che pense ? *D. Purg.* = *zezwoić, chcieć, raczyć.* E priego sol, ch' a udir mi sofferiate, *D. Son.* = *Sofferire l' animo o l' cuore, mieć dosyć odwagi, zdobyć się na co.* Poicchè a me non sofferia il cuore di darmi la morte, *Bocc.* = v. r. *puścić się.* Dicendo, che per Dio si sofferisse alquanto, se volesse la vittoria, *G. Vill.*

SOFFERITORE, —DORE, v. SOFFERENTE.

SOFFERMARE, v. a. *zatrzymać nieco.* = v. r. *zatrzymać się nieco.* [manie.]

SOFFERMATA, s. f. *zatrzy-*

SOFFERTO, —TA, p. ad. v. SOFFERIRE.

SOFFIAMENTO, s. m. *dmuchanie, chuchanie.* = *wianie wiatru.* = fig. *obmowa.*

SOFFIARE, v. n. *dmuchać, chuchać, sapać.* Chi é scottato una volta, l' altra vi soffia, *prov. kto się raz sparzył, drugi raz dmucha.* = *wiać, dąć (o wietrze).* Sta come torre ferma che non crolla giammai la cima per soffiare de' venti, *D. Purg.* = *dychać, dyszeć, zadyszeć się.* = fig. *sapać, fukać z gniewu.* Postaglisi presso a sedere, altro non facea che —, *Bocc.* = *bass. szpiegować.* Soffiano, son di calca e borsaiuoli, *L. Lipp. Malm.* = v. a. *wyddać, nadąć.* = fig. *nabechtac, podniecać, poduszczac.* = *Soffiare, soffiarsi il naso, wysiąkać nos.* = *Soffiar parole negli orecchi altrui, soffiare negli orecchi ad alcuno, szeptać komu do ucha, namawiać do czego.* = *Aprir la bocca e —, bass. bredzić, pleść koszałki opalki.*

SOFFICCARE, v. a. *wetknąć, schować.*

SOFFICE, ad. m. f. *miękki (materac, ziemia).*

SOFFICEMENTE, av. *miętko.*

SOFFICIENTE, ad. m. f. *wystarczający, dostateczny.*

SOFFICIENTEMENTE, av. *dostatecznie.*

SOFFICIENZA, —ZIA, s. f. *dostateczna ilość.* A —, av. *dostatecznie.* [syc miękki.]

SOFFICIOCCIO, —CIA, ad. do-

SOFFIETTO, s. m. *mieszek do decia.* — da fabbri, *miech kowalski.*

SOFFIO, s. m. *dmuch, dmuchnienie.* — di vento, *dmuch wiatru.* In un —, av. *duchem, w mgnieniu oka.* = *dech, oddech.*

SOFFIONE, s. m. *mieszek do ognia.* = *pop. zausznik, plockar.* = *człowiek nałęty.*

SOFFIONERIA, s. f. *nałętosć.*

SOFFITTA, s. f. *strych, izba na strychu.* = v. SOFFITTO.

SOFFITTARE, v. a. *dać sufit.*

SOFFITTO, s. m. *sufit, pulap, strop.*

SOFFITTO, —TA, ad. *schowany, ukryty, skryty, tajny.*

SOFFOGAMENTO, s. m. *SOFFOGAZIONE, SOFFOCAZIONE, s. f. duszenie, zaduszenie.*

SOFFOGARE, *SOFFOCARE*, v. a. *dusić, zadusić.* = fig. *przytumić.* Proprio ufficio, e sommo studio é del nemico, di — il seme della divina ispirazione, *Cavalc. Pung.*

SOFFOGIATA, s. f. *pakiet nie-*

siony ukradkiem pod pachą.

SOFFOLCERE, *SOFFOLGERE*, v. a. ir. *† podpierac.* = v. r. *spoczywać, zawierac się.* Oh quanta é l' ubertà che si soffre in quell' arche ricchissime ! *D. Par.* = *tkwić, utkwic, zatrzymać się.* Che pur guati ? Perché la vista tua pur si soffre laggiu tra l' ombre triste smozzicate ? *D. Inf.*

SOFFOLTO, —TA, p. ad. *podparty, oparty.* La qual, soffolta dall' antico piede d' un frassinio silvestre, si dolea, *Ar. Or. Fur.*

SOFFRATTA, s. f. *† brak, niedostatek.* Con gran disagio e soffratta di vettovaglie, *G. Vill.*

SOFFREDDO, —DA, ad. *nieczo zimny.*

SOFFREGAMENTO, s. m. *SOFFREGAZIONE, s. f. lekkie nacieranie.*

SOFFREGARE, v. a. *z lekka nacierac.* = *qualem co komu ntykać, napraszac się o przyjęcie.* = v. r. *otrzeć się o kogo z prośbą.*

SOFFRENTE, *SOFFIRE*, ec. v. SOFFERENTE, ec.

SOFFRIBILE, ad. m. f. *znośny.*

SOFFRIGGERE, v. a. ir. *lekko przysmażyć.*

SOFFRITTO, —TA, p. ad. v.

SOFFRIGGERE. = s. m. *potrawka.*

SOFFUMICARE, ec. v. *SUFFUMIGARE, ec.*

SOFISMA, *SOFISMO*, s. m. *sofizmat, dowód oparty na fałszu.*

SOFISTA, s. m. *sofista.*

SOFISTICA, s. f. *sofistyka, trzecia część logiki w filozofii scholastycznej.*

SOFISTICAMENTE, av. *sofistycznie, fałszywie.*

SOFISTICARE, v. n. *używać sofizmatów, pozornych lub subtelnych rozumowań.* = v. a. *flg. fałszować lekarstwa, napoje, metale.*

SOFISTICHERIA, *SOFISTERIA*, s. f. *subtelne rozumowanie, fałszywe dowodzenie.*

SOFISTICO, —CA, ad. *sofistyczny, oparty na sofizmatach.* = s. m. v. *SOFISTA.*

SOGA, s. f. *† pas rzemienny.* Cercati al collo e troverai la — che l' tien legato, *D. Inf.*

SOGGETTAMENTO, s. m. *podbicie, podleglosć.*

SOGGETTARE, v. a. *podbic, zmusić do czego.*

SOGGETTIVUDINE, s. f. *subjekcja, niedogodnosć.* Deliberarono inmanzi tratto di voler cacciar via il pedante ec. e liberare i fratelli da così fatta —, *Lasc. Nov.*

SOGGETTO, s. m. *przedmiot, materya.* = *poddany* = *subjekt, osoba.*

SOGGETTO, —TA, ad. *podbity.* = *poddany czemu, ule-*

gly. = *podległy, zależny*. Stare *sogetto, zależec od kogo, być u podległości*.

SOGGEZIONE, s. f. *poddaństwo*. = *podległość*. Abbraccia-va i parvoli, e ponevagli in esem-pio d' umiltà di —, *Passav.*

SOGGHIGNARE, v. n. *uśmiechać się*. Apena del ridere potenos-asi astenerne, *sogghignando*, quella ascoltarono, *Bocc.*

SOGGHIGNO, s. m. *uśmiech*. **SOGGIACENTE**, ad. m. f. *podległy*.

SOGGIACERE, v. n. ir. *podlegać, ulegać*.

SOGGIACIMENTO, s. m. *podległość, zależność*.

SOGGIOGAIÀ, s. f. *podgardło u wolu; strum, wole u ludzi*.

SOGGIAGAMENTO, s. m. u. *podległy*.

SOGGIAGARE, v. a. *podbić pod jarzmo, ujarzmić*. = *wznosić się nad czem, pano-wać, górować*. Ove siede la chiesa che soggioga la ben guida-ta sopra Rubaconte, *D. Purg.*

Sotto la protezione del grande scudo, in che soggiace il leone e soggioga, *D. Par. pod opieką króla Kastylji mającego w herbie dwie wieże, z których jedna ma lwa pod sobą, a druga nad sobą*.

SOGGIAGATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *ujarzmiciel, ujarz-micielka*. [jarzmienie.

SOGGIOGAZIONE, s. f. u. **SOGGIOGO**, v. **SOGGIOGAIÀ**.

SOGGIORNAMENTO, s. m. *przebywanie, pobyt*.

SOGGIORNARE, v. n. *przeby-wać, przemieszczać czas niejaki*. = v. a. *paść, tuczyć bydło*. Lo rinchiuso, e lo tenne soggiornato, perch' ei facesse un po miglior cotenna, *L. Lipp. Malm.*

SOGGIORNO, s. m. *pobyt, mieszkanie*. = *zwłoka, omieszkanie*. E poi senza — ripresi mio ritorno, *Brun. Tes.*

SOGGIUGNERE, **SOGGIUNGE-RE**, v. a. ir. *dotychczas, dodać do tego co się powiedziało*. = *dodać, przydać*.

SOGGIUNZIMENTO, s. m. **SOGGIUNZIONE**, s. f. *dotychczas, dodanie, przydanie*.

SOGGIUNTIVO, s. m. *Gram. tryb łączący*.

SOGGIUNTO, —TA, p. ad. *dotychczas, dodany*.

SOGGOLO, s. m. *chusta biała pod szyją zakonnice*. = *podbródek, podgardle u uzdzeni-cy*. = v. **SOGGIOGAIÀ**.

SOGGUARDARE, **SOGGUATA-RE**, v. a. *podglądać, podzie-rać, nieznacznie spojrzeć*.

SOGLIA, s. f. **SOGLIARE**, s. m. *próg*. Cavare, mettere il piè fuor di —, *przestąpić próg, wychy-lić się, wyjść z domu*. La porta lo cui sogliare a nessuno è nego-to, *D. Inf.* Il passo più duro è quel della —, prov. *piercuszy krok najtrudniejszy*. = *Essere in sulla — d' un' età, fig. docho-dzić do pewnego wieku*. Si to-sto come in sulla — fui di mia seconda etade, *D. Purg.* = *Ict. język*.

SOGLIO, s. m. *tron*. = *próg*. **SOGLIOLA**, s. f. *Ict. język*.

SOGNARE, v. a. n. er. *mieć sen, śnić, snić się*. Così, come so-vente avviene a chi sogna, ec. così a me sognante parve che avvenisse, *Bocc.* Spesso si sogna ciò che si desia, *Cast.* Sogna il guerrier le schiere, il cacciato-re le selve, *Met.* = *Prov.* Chi mal ti vuole, mal ti sogna, *Bocc.* *kto cię nie kocha, nie myśli o tobie*. L' orso sogna pere, v. or-so. = *marzyć, roić sobie*. E altri stupori di veduta, o sognati in quelle paure, *Dav. Tac. Ann.*

SOGNATORE, s. m. *marzy-ciel*.

SOGNO, s. m. *sen*. Or tristi auguri, e sogni, e pensier negri mi danno assalto, *Petr.* Come per un —, *jak przez sen*. Le-varsi in —, *chodźć przez sen*. Vivere di sogni, mangiare de' sogni, *żyć psim swędem, u-mierać z głodu*. Perchè per me tu mangerai de' sogni, *L. Lipp. Malm.* = *sen, marzenie, przy-widzenie, urojenie*. Taccia Ar-go i Mini e taccia Artù que' suoi erranti che di sogni empion le carte, *Tass. Ger.*

SOIÀ, s. f. *filuterne pochleb-stwo*. Dar la —, *świecić bakę, basować*. Ad ognun date la —, ad ognun fate piacere, *Lor. Med.*

SOIARE, v. a. *lizać się, ba-sować, świecić bakę*.

SOLAIO, s. m. *podłoga*. Si il misero in una prigione sotto 'l — della casa, e legarlovi entro, *Vit. Cr.* = *pulap, sufite*. = *izba pod strychem*.

SOLAMENTE, av. *tylko*. Non solamente... ma, ma anche, ma eziandio, *nie tylko... lecz*. = *Solamente che, byle tylko*.

SOLANO, **SOLATRO**, s. m. *Bot. psianka*.

SOLARE, ad. m. f. *słoneczny*. Raggi solari, *promienie słoneczne*.

SOLARE, —RO, v. **SOLAIO**.

SOLARIO, s. m. *kompas, zegar słoneczny*.

SOLATA, s. f. *przepalenie głowy z upału*.

SOLATIO, —TIA, ad. *wysta-*

wiony na słońce. = s. m. *miejsce wystawione na słońce, po-ludnie*. A —, av. *na południe*.

SOLATO, —TA, ad. *podzelo-wany*.

SOLCAMENTO, s. m. *śląd statku prującego wodę*. = *szyb-kość jego biegu*.

SOLCARE, v. a. *brózdzić, orać*. Questi, cotall campi si deono — per traverso, *Cresc.* = *Solcare il mare, pruć morze*. E quei, che 'l Tana-i solca, e quei che rade le Sar-matiche biade, *Filic.* = *Solcare l'aria, pruć powietrze, lecieć po powietrzu*. = *popruć, po-orać ziemię kulami armatnie-mi*. Un campo trincerato esposto ad essere solcato dalle artiglierie nemiche, *Botta.*

SOLCO, s. m. **SOLCELLO**, **SOL-CHETTO**, dim. *brózda*. E, tua mercè, l' insanguinato solco senza tema, o periglio ara il bifol-co, *Filic.* = *droga, ścieżka*. Uscir del —, *zбочyć z prostej drogi, obłąkać się*. Andar pel —, *postępować prostą drogą*. = *śląd płynącego statku*. = *fig. marszczka*.

SOLDANA, s. f. *sultanka*.

SOLDANATO, **SOLDANATICO**, s. m. *sultaństwo, godność sultana*. = *panowanie sultana*.

SOLDANIA, s. f. *państwo sultana*.

SOLDANIERE, s. m. *żołdak*.

SOLDANO, s. m. *sultan*.

SOLDARE, v. a. *zaciągnąć na żold, trzymać na żoldzie*.

SOLDATA, s. m. *żołnierka*.

SOLDATACCIO, s. m. *peg. żołnierzysko*. [sko.

SOLDATAGLIA, s. f. *zle woj-*

SOLDATELLO, —TINO, s. m. dim. *żołnierzuk*.

SOLDATERIA, **SOLDATESCA**, s. f. *żołnierzstwo, żołdactwo*.

Si prometteva ogni cosa dalla sua soldatesca provetta e veterana, *Davil.* [żolniersku.

SOLDATESCAMENTE, av. *po*

SOLDATESCO, —CA, ad. *żol-nierski*. Alla soldatesca, av. *po żołniersku*.

SOLDATESSA, s. f. *żolnierka*.

SOLDATO, s. m. *żolnierz*. Le-var, scriver soldati, *robić popis*.

SOLDATUCCIO, —zzo, s. m. dim. *peg. nędzny żołnierzuk*.

SOLDO, s. m. *sold, wartu-jący 3 quattrini, czyli 2 gr. pol.*

Cascar nella pena de' cinque soldi, *zostać zganionym za oddalenie się od przedmiotu*.

Ma perchè i cinque soldi da pa-gare, che tu leggi, non ho, ec. *Ar. Sat.* = *żold*. Vi venne mol-ta buona gente a cavallo ed a piede al — della Chiesa, *G. Vill.*

= *wojaczka, wojna*. E viva

amore, e muoia —, e tutta la brigata, *Bocc.* = służba wojskowa. Chiedevano riposo per mercé, e di non morire in quelle fatiche, ma finire con un poco da vivere si duro soldo, *Dav. Tac. Ann.* = zapłata, pensya.

SOLE, s. m. słońce, planeta okolo którego wszystkie inne krążą, 1.488,000 razy większe od ziemi, obraca się okolo swej osi w przeciągu dni 25, 12 godzin. = fig. dzień. = rok. Infra tre soli, *D. Inf.* w przeciągu trzech lat. = Sommo Sole, * *Bóg.* Coronata di stelle al sommo Sole piacięsi si, che 'n te la sua luce ascose, *Petr.* = * kobieta cudownej piękności, kochanka. Cosi mi disse il sol (Beatrice) degli occhi miei, *D. Par.* Ed or di picciol borgo un Sol n' ha dato, *Petr.* (mówiąc o Laurze). = osoba sławna. Di quella costa, là dov' ella frange più sua rattezza, nacque al mondo un Sole, *D. Par.* (mówiąc o Ś. Franciszku d' Assisi).

SOLECCHIO, s. m. parasol. = baldachim.

SOLECISMO, s. m. solecyzm, błąd przeciw składni.

SOLECIZZARE, v. n. popelnić solecyzmy.

SOLEGGIAMENTO, s. m. wystawienie na słońce, suszenie na słońcu.

SOLEGGIANTE, ad. m. f. jasno blondyn.

SOLEGGIARE, v. a. wystawić na słońce, suszyć na słońcu.

SOLENNE, ad. m. f. solenny, uroczysty. Voti solenni, śluby uroczyste. = sławny, wyborny, zwolany. Di più — convinto non gli poteva onorare, *Bocc.* Giucatore e mettitor di malvagi dadi era —, *Bocc. Colpo* —, tęgie cięcie, uderzenie. — bevitore, tęgi, solenny pijak.

SOLENNEMENTE, av. solennie, uroczyście.

SOLENNITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. uroczystość; święto uroczyste. = uroczystość, uroczyność. = Leg. formalność aktu.

SOLENNIZZAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. uroczyste święcenie, obchodzenie uroczyste święta.

SOLENNIZZARE, SOLENNEGGIARE, v. a. święcić, uroczyście obchodzić.

SOLERE, v. n. ir. zwyknąć, mieć zwyczaj. = s. m. zwyczaj. [u bota.]

SOLERETTA, s. f. podkownika
SOLERTE, ad. m. f. pilny, baczny, czujny.

SOLERZIA, s. f. lat. pilność, baczność, staranność.

SOLETTA, s. f. podeszwa.

SOLETTO, —TA, ad. samiuśienki, samiuśienki. Dove vai così soletta? *Guar.*

SOLFA, s. f. *Mus. solfa.*

SOLFAIA, SOLFANARIA, s. f. kopalnia siarki. [czek.]

SOLFANELLO, s. m. siarni-

SOLFARE, v. a. siarkować.

SOLFATO, s. m. *Chim.* siarczan, sól powstająca z połączenia tak nazwanych zasad solnych z kwasem siarczanym. — d' ammoniaca, siarczan amoniaku. — di barite, siarczan baryty. — di magnesia, siarczan magnezyi. — di ferro, siarczan żelaza czyli witryol. — di potassa, siarczan potażu. — di soda, siarczan sody czyli sól Glaubera.

SOLFITO, s. m. *Chim.* nadsiarczan.

SOLFO, s. m. siarka, ciało proste niemetaliczne.

SOLFORARE, v. SOLFARE.

SOLFORATO, —TA, ad. nasycony siarką.

SOLFOREGGIARE, v. n. wydawać zapach siarki.

SOLFORICO, —CA, ad. *Chim.* siarczany. Acido solforico, kwas siarczany.

SOLFOROSO, —SA, ad. siarczasty.

SOLFURO, s. m. *Chim.* siarczyk, związek siarki z innymi ciałami prostymi. — di ferro, siarczyk żelaza. Sopra — di ferro, nadsiarczyk żelaza czyli piryt żelazny.

SOLIDAMENTE, av. mocno, tego, trwale.

SOLIDARE, v. a. nadać tęgość, utrwalić, ustalić.

SOLIDARIO, —RIA, ad. odpowiadający jeden za drugiego, wzajemnie odpowiedzialny.
SOLIDEZZA, s. f. twardość, tęgość.

SOLIDITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. stan stały. = fig. moc, trwałość, stałość, gruntowność.

SOLIDO, s. m. ciało stałe. = *Geom.* bryła. = In solido, av. *Leg.* solidarnie, wszyscy razem i każdy z osobna za wszystkich.

SOLIDO, —DA, ad. stały (niepłynny). Corpi solidi, ciała stałe. = mocny, stały, trwały, tęgi, twardy.

SOLILÓQUIO, s. m. monolog.
SOLIMATO, s. m. żywe srebro sublimowane z solą i wianem potażu.

SOLINGO, —GA, ad. sam, samotny. = dziki, pusty, odludny. Luogo molto solingo e fuor di mano, *Bocc.*

SOLIO, s. m. tron.

SOLIPEDA, ad. m. f. e s. m. *Zool.* jednokopytkowy.

SOLITARIAMENTE, av. samotnie. = sam na sam. Poi trasse in disparte Massinissa, essendo — con lui parlò ec. *Petr. Um. ill.*

SOLITARIO, —RIA, ad. samotny, odludny (o osobie i miejscu). = Verme solitario, soliter, tasiemiec. = s. m. samotnik.

SOLITO, s. m. zwyczaj. Al —, av. zwykle, zwyczajnie, jak zazwyczaj. Per suo —, według swego zwyczaju.

SOLITO, —TA, ad. zwykły, zwyczajny.

SOLITUDINE, s. f. samotność, odludność; miejsce samotne, odludne.

SOLIVAGO, —GA, ad. samopas chodzący. [nieco.]

SOLLALZARE, v. a. podnieść
SOLLAZZAMENTO, v. SOLLAZZO.

SOLLAZZARE, v. a. bawić, rozrywać. = v. n. e r. bawić się, rozrywać się, igrać, weselić się. Chi piagne, e chi sollazza, *Brun. Tesor.* = obcować cieleśnie. Infino alla mezza notte, col suo amante sollazzatasi, gli disse. *Bocc.*

SOLLAZZATORE, s. m. —TRICE, s. f. bawiący, bawiąca.

SOLLAZZEVOLE, ad. m. f. zabawny, wesoly (o osobach i rzeczach).

SOLLAZZEVOLMENTE, av. zabawnie, wesolo.

SOLLAZZO, s. m. zabawa, rozrywka, igraшка. Andare a —, pojsć na przechadzkę. Prendersi —, stare a —, bawić się, rozrywać się, weselić się, radować się. = ulga, pociecha. Dateci almeno il — della vendetta, *Fir. As.*

SOLLECITAMENTE, av. spiesznie, skwapliwie; pilnie, starannie, troskliwie.

SOLLECITAMENTO, s. m. usilna proźba, naleganie.

SOLLECITARE, v. a. spieszyć, przyspieszać; nalegać, nastawać, naglić. La cominciò a — a quello che di lei desiderava, *Bocc.* = v. n. spieszyć się.

SOLLECITATIVO, —VA, ad. nalegający, naglący.

SOLLECITATORE, s. m. —TRICE, s. f. pobudziciel.

SOLLECITATURA, s. f. staranność, troskliwość.

SOLLECITAZIONE, s. f. usilna proźba, naleganie, pobudzanie.

SOLLECITO, —TA, ad. skory, skwapliwy, skrętny. Acciocchè solleciti fossero a' fatti

suoi, *Bocc.* = *staranny, troskliwy, pilny*. Queste cose diceva meco Laura assai sollicita della mia salute, *Fir. As.*

SOLLECITUDINE, s. f. *skorość, pośpiech, skwapliwość.* = *troska, frasunek, niespokojność*. Dove i suoi compagni, e l'albergatore trovò tutta la notte stati in — de' fatti suoi, *Bocc.* = *staranie, piecza, troskliwość*. Non avendo Cesare abbondanza di fornimento, del quale egli aveva dato — a cc. *Petr. Uom. ill.*

SOLLETICAMENTO, s. m. *lechtnie, laskotanie*.

SOLLETICARE, v. a. *lechtać, laskotać*. = *Solleticar* gli orecchi, fig. *lechtać uszy, pochlebiać; skropić po uszach*.

SOLLETICO, s. m. *laskotka*. = fig. *zabawka, igraszka*.

SOLLEVAMENTO, s. m. *podniesienie*. = *Sollewamento* dell'onde, *wzdęcie morza*. = *Sollewamento* di cuore, *ekstiość, nudność*. = *bunt, powstanie*. = fig. *użlenie; ulga*.

SOLLEVARE, v. a. *podnieść*. La bocca sollevò dal fiero pasto quel peccator, *D. Inf.* E sollevato alquanto il capo disse, *Bocc.* = *podnieść, wynieść*. Sollevato all'impero, al trono, *wyniesiony na cesarstwo, na tron*. = *podburzyć, podnieć do powstania, do buntu*. = *wzruszyć, nabrać niespokojności*. = v. r. *podnosić się*. Sollevarsi sulle punta de' piedi, *wspinać się na palcach*. = *powstać, zbuntować się*. I Britanni, per questa discordia e tanti rumori di guerra civile, si sollevarono, *Dav. Tac. Stor.* = *rozerwać się*.

SOLLEVATEZZA, s. f. *podniosłość, wzniosłość*.

SOLLEVATORE, s. m. *podźwizgacz do buntu*.

SOLLEVAZIONE, s. f. *podniesienie*. = *bunt, powstanie*.

SOLLIEVO, s. m. *ulga, folga*.

SOLLIONE, s. m. *kanikula*.

SOLLO, —LA, ad. *miękkii*. = *pulchny, syпки (o ziemi, o roli)*. = fig. *zmiękczoney*. Così la mia durezza fatta solla, mi volsi al savio duca, *D. Purg.*

SOLLUCHERAMENTO, s. m. *lechtnie, laskotanie*. = fig. *chętka, swierzbączka*.

SOLLUCHERARE, v. a. *rozczulić*. = v. r. *rozczulić się, cieszyć się w duchu*.

SOLLUCHERONE, s. m. *lubieżnik*.

SOLO, —LA, ad. *sam*. Torna tu là, ch'io d'esser sol m'appago, *Petr.* Sole in tanta affilione 'n hanno lasciate, *Bocc.* = *jedyny, niemający równego*. Solo eri in

terra, or se' nel ciel felice, *Petr.* = A solo a solo, da solo a solo, solo con solo, av. *sam na sam z kim*. = Solo, av. *tylko, jeno*. Solo una donna veggio e l' suo bel viso, *Petr.* = Solo che, *byłe tylko*. Questo farò io volentieri, sol che voi mi prometiate, ec. *Bocc.*

SOLSTIZIALE, **SOLSTIZIARIO**, —RIA, ad. *należący do przesilenia dnia z nocą*.

SOLSTIZIO, s. m. *Astr. nawrót słońca, punkt drogi ziemi, w którym ekliptyka jest najdalsza od równika, i w którym przypada przesilenie dnia z nocą dwa razy do roku, w czerwcu i grudniu*.

SOLTANTO, av. *tylko*. — che, *byłe tylko*.

SOLUBILE, ad. m. f. *rozpuszczalny*. = *dający się rozwiązać (o pytanii, wątpliwości)*. = *syпки, mialki (o ziemi)*.

SOLUBILITÀ, s. f. *rozpuszczalność*.

SOLUTIVO, —VA, ad. *rozpuszczający, roztwarzający*. = s. m. *środek rozwalniający*.

SOLUTO, —TA, p. ad. da *SOLVERE, rozwiązany, rozpuszczony*. = *rozwiązany, odgadniony*. = *rozwiązany (o małżeństwie)*. = *rozpuszczony (o włosach)*. = *wolny*. Non che le solute persone, ma ancora le racchiuse in monasteri, ec. *Bocc.*

SOLUZIONE, s. f. *rozwiązanie trudności, i. t. d.* = *Mat. rozwiązanie zagadnienia*. = *Chim. solucya, rozpuszczenie*. = *rozwolewanie*. Aiutar la — del ventre, *pomagać do rozwolewnia żołądka*.

SOLVENTE, ad. m. f. *rozpuszczający*. = *będący w stanie zaplacić*.

SOLVENZA, v. *SOLVIBILITÀ*.

SOLVERE, v. a. *ir. rozwiązać*. Solvetemi quel nodo, *D. Inf.* = *Solvere* il matrimonio, *rozwiązać małżeństwo*. = *rozpuścić, roztworzyć*. — il ventre, *rozwolenić żołądek*. = *objaśnić, rozwiązać*. Molto meglio si solvono li dubbj, e le quistioni, per le sante orazioni, che per sottile disputazione, *Cavalc. Frut.* = *Solvere* il digiuno, *przestać poscić; zaspokoić żądę, chęć*. Solvetemi spirando il gran digiuno che lungamente m'ha tenuto in fame, *D. Par.* = *odłaczyć, oderwać*. Qual gran sasso talor che o la vecchiezza solve d'un monte, ec. *Tass. Ger.* = v. r. *zerwać się (o wietrze)*. Solvetosi subitamente nell' aere un gruppo di vento, *Bocc.* = fig. *okazać się*

bez zastony, objawić się. Quando nell' aere aperto ti solvesti, *D. Purg.* = *wolnić się*. Da questa tema acciocchè tu ti solvesti, dirotti, perch' i' venni, *D. Inf.*

SOLVIBILE, ad. m. f. *będący w stanie zaplacić*.

SOLVIBILITÀ, s. f. *możność zaplacenja*. [To.]

SOLVIMENTO, v. *SCIOGLIMENTO*.

SOMA, s. f. *tadunek, pakunek na juki*. Vieni e aiutami a rilevare l' asino che è caduto colla —, *Vit. SS. PP.* Per le vie s'acconcia le some, prov. (w drodze poprawią się juki), *pracując pokonają się trudności*. = *ciężar, brzemie*. Si gravemente è oppressa (Italia) e di tal —, *Petr.*

= La terrena soma, *ciało ludzkie, zwłoki śmiertelne*. Volando al ciel con la terrena soma, *Petr.* = fig. *ciężar, ucisk*. Latin sanguē gentile, sgombra da te queste dannose some, *Petr.*

SOMAIO, —IA, ad. *pod juki, juczny*. [ślisko.]

SOMARACCIO, s. m. *peg, o*

SOMARO, s. m. *osioł*.

SOMBUGLIO, v. *SUBUGLIO*.

SOMEGLIARE, v. n. *nieść juki*.

SOMERIA, s. f. *ciężar, juki*.

SOMIERE, s. m. *osioł, muł lub koń juczny*.

SOMIGLIANTE, ad. m. f. *podobny*. Il che nondimeno è o virtù, o cosa molto a virtù —, *Cas. Galat.*

SOMIGLIAMENTE, av. *podobnie*.

SOMIGLIANZA, s. f. *podobienstwo*. = *portret*.

SOMIGLIARE, v. n. *być podobnym*. = *zdawać się*. = v. a. *porównywać*. [dobny.]

SOMIGLIEVOLE, ad. m. f. *po-*

SOMMA, s. f. *summa, zbiór*. *Levar* le somme, *dodawac, summować*. = *krótki zbiór, treść; koniec, konkluzya*. — d'alcun affare, *najważniejszy punkt jakiej sprawy*. In —, *av. jednem słowem, zgola*. In somma delle somme, *koniec konców*.

SOMMACCO, s. m. *Bot. sumak, jeleni róg*. = *skóra wyprawna zieleń garbarskiem (rhus coriaria)*.

SOMMAMENTE, av. *w najwyższym stopniu, bardzo, nader, wiele*.

SOMMARE, v. a. *summować, dodawać*. = v. n. *tworzyć pewną sumę, wynosić tyle a tyle*.

SOMMARIA, s. f. *izba skarbowa we Florencji za krótkich rządów księcia Aten*.

SOMMARIAMENTE, av. *krótko, treściwie*. = *dorywczo*. *Spedire* — *oszczędzić dorywczo*.

SOMMARIO, —RIA, ad. *dorywczuy, dorażny, bez prawnych formalności*. Ragione sommaria, *sąd dorywczuy*. Tegnendo ragion sommaria di ruberia, e forze, *G. Vill.* = s. m. *summaryusz, krótki zbiór*.

SOMMATAMENTE, v. **SOMMARIMENTE**. [ma.]

SOMMATO, s. m. *zbiór, summa*.
SOMMERGERE, v. a. ir. *zatonąć, zanurzyć*. Acciocché i torrenti, ec. non sommergano i semi, *Cresc.* Abbracciommi la testa, e mi sommerse, *D. Purg.* = fig. *pogrążyć*. Quaggiù m'hanno sommerso le lusinghe, ond' io non ebbi mai la lingua stucca, *D. Inf.* = *uprzętnąć, usunąć*. Questi, scacciato, il dubitar sommerse in Cesare, *D. Inf.* = v. r. *zatonąć: pogrążyć się*.

SOMMERGITORE, s. m. —TRICE, s. f. *pogrążyćciel, pogrążyćcielka*.

SOMMERSIONE, **SOMMERGITURA**, s. f. **SOMMERGIMENTO**, s. m. *zatonienie, zalanie*.

SOMMERSO, —SA, p. ad. *zatoniony, zanurzony, zalany*. = Fig. Sommerso nel sonno, *pogrążony we śnie*. — nella falsità, *pogrążony w fałszu*. Ed ella: certo assai vedrai sommerso nel falso il ver, *D. Par.*

SOMMESSAMENTE, av. *cicho, po cichu*. [głóść, uległość.]

SOMMESSIONE, s. f. *podlesommessione*, —VA, *sommessione*, av. *uległy*.

SOMMESSO, s. m. *dlugość piędźi z wielkim palcem wyciągnięty*. Si piantino l' una dall' altra un —, o vero per una spanna, di lungi, *Cresc.*

SOMMESSO, —SA, p. ad. *podłożony, podstawiony*. = Voce *sommessa, cichy głos*. = *pokorny, uniżony*. Sommesse preghiere, *uniżone prosby*. = *Sommesso, av. cicho, po cichu*. Parlare —, *mówić po cichu*.

SOMMETTERE, v. a. ir. *poddać*. Sommettiamo alla determinazione della Chiesa, ec. *G. Vill.* I peccator carnali, che la ragion sommettono al talento, *D. Inf.*

SOMMINISTRARE, v. a. *dostarczyć, opatrzyć w co, dać, nadać, dodać*. — coraggio, *dodawać odwagi, ochoty*. — una prova, *dać dowód*.

SOMMINISTRATORE, s. m. *dostarczyciel*.

SOMMINISTRAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *dostarczenie, opatrzenie w co*. = *Mil. liwerunek, dostawa*. [NE.]

SOMMISSIONE, v. **SOMMISSIONE**.
SOMMISTA, s. m. *Eccl. kompilator traktatów teologicznych*.

SOMMITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *szczyt, wierzchołek, wierzch*. = fig. *najwyższy stopień, szczyt, szczebel*.

SOMMO, s. m. v. **SOMMITÀ**. = ad. *najwyższy, największy*. Festa si fece grandissima, con sommo piacere di tutti i cittadini, *Bocc.* Niuno diventa subitamente sommo, ma comincia a poco a poco, e poi cresce, *Cavalc. specc.*

SOMMOLO, s. m. *koniec skrzydła*. [brodę.]

SOMMOMMO, s. m. *kuks pod*.
SOMMOSCIARE, v. n. *uschnąć, zwiędnąć*. = *zmięknąć*.

SOMMOSCIO, —CIA, ad. *nadwiedły*.

SOMMOSSA, s. f. *podnieta, poduszczenie*. A — di, *za czyją podnieta*. = *rozruch*.

SOMMOSSO, —SA, p. ad. v. **SOMMUOVERE**.

SOMMOVIMENTO, s. m. *rozruch, zaburzenie*. = *podniecenie, poduszczenie*.

SOMMOVITORE, s. m. *poduszczyciel*. Mandò per le Gallie sommovitori alla guerra, *Dav. Tac. Stor.* [MENTO.]

SOMMOZIONE, v. **SOMMUOVERE**, v. a. ir. *podniecać, wzruszać, poduszczać*. = *odurócić, odciągnąć*.

SONAGLIERA, s. f. *obróz z dzwonekami okrągłemi*.

SONAGLIO, s. m. *dzwonek okrągły*. Appiccar sonagli ad alcuno, fig. *przypiąć komu łatkę*. Ogni gatta vuole il — prov. *konia kiją a żaba nogę nadstawia*. = *banka na wodzie*. = *bulka w szkłe*. = *ciuciubabka*. Come alla mosca giucasse, e a —, tanto stima i suoi colpi quel perverso, *Bern. Orl.*

SONAGLIUOLO, **SONAGLINO**, **SONAGLIUZZO**, s. m. dim. *dzwoneczek*. [nie. = *dzwięk*.]

SONAMENTO, s. m. *dzwonię*.
SONANTE, ad. m. f. *dzwoniący*. = *brzęczący, brzmiający*.

SONARE, **SUONARE**, v. a. e n. *dzwonić*. — le campane, *dzwonić*. — a predica, a messa, *dzwonić na kazanie, na mszę*. — a morto, *dzwonić pokim, na czyj pogrzeb*. — a stormo, a martello, *dzwonić na gwałt*. — a gloria, a festa, *dzwonić z okazji jakiej uroczystości publicznej*. = *brzęczeć, szczebrać*. La catene suonavano, *kajdany brzęczały*. = *brzmieć, rozlegać się*. O mio Lorenzo, mi suonano queste parole sempre nel cuore, *U. Fosc.* = *szumieć*. Non fuoro iti due miglia, che — odon la selva che li cinge intorno, *Ar. Orl. Fur.* = *grać na jakim instrumencie*. — il piano forte, *grać na fortepianie*. — l'arpa,

grać na arfie. = *Sonare a rac colta, a ritirata, trąbić na zbór, na odwrót*. = fig. *rozlegać się, brzmieć, stynąć*. Ed agli a me: l' onrata noninanza che di lor suona su nella tua vita, grazia acquista nel ciel, *D. Inf.* = *dać się słyszeć*. Ma com' è che si gran romor non suone par altri messi, *Petr.* = *brzmieć, znańczyć*. E però se Caron di te si lagna: ben puoi saper omai, che l' suo dirsuona, *D. Inf.* = *głosić, sławić*. Colui che del cammino si poco piglia dinanzi a te, Toscana sonò tutta, *D. Purg.* = fig. *bić co wlezie, grzmocić*. Addosso a quel d' Amon suona a martello, *Bern. Orl.* = *Sonarà a uno, fig. wyplatać komu figla*. = s. m. *granie, i t. d.* Il sonar d'organo non s' impara da quelli, che sanno far organi, ma da chi gli sa —, *Gal. Dial.*

SONATA, s. f. *sonata*. = *Prov. E' non ne vuol —, nie chce nawet ani słyszeć o tem*. Tal —, tal ballata, *jakie pytanie taka odpowiedź*.

SONATORE, s. m. —TRICE, s. f. *grający, grająca na instrumencie*. [czygga.]

SONCO, s. m. *Bot. mleczy, łoszcząca sonety*. [nety.]

SONETTARE, v. n. *pisząc sonet*.
SONETTATORE, **SONETTIERE**, —RI, s. m. *autor sonetów*.

SONETTESSA, s. f. *gen. dziny sonet*.

SONETTO, s. m. **SONETTERELLO**, **SONETTINO**, **SONETTUZZO**, **SONETTUCIO**, dim. *sonet*.

SONETTUCCIACCIO, s. m. *li chy sonet*. La settimana passata le trasmisi quattro altri de' miei sonettucciacci, *Red. Lett.* [cy.]

SONEVOLE, ad. m. f. *brzmiający*.
SONNACCIHARE, v. **SONNECCHIARE**.

SONNACCHIONI, **SONNACCHIOSAMENTE**, av. *drzymiać*.

SONNACCHIOSO, —SA, ad. *rozespany, rozmarzony snem, senny*. = *Animo sonnacchioso, mente sonnacchiosa, umysł ciężki, tepy, ociężały*.

SONNAMBOLISMO, s. m. *chodzenie przez sen*.

SONNAMBOLO, —LA, ad. e s. *chodzący przez sen*.

SONNECCHIARE, **SONNIFERARE**, **SONNEGGIARE**, v. II. *drzymać*.
SONNELINO, **SONNERELLO**, **SONNETTO**, s. m. dim. *senek, krótki sen*. La lasciò poi dormire un sonnellino, *Lasc. Nov.* Tuttavia la lepre traccio, quando ella fa' l' sonnellino, *Lor. Med.*

SONNIFERO, ad. *sprawujący sen*. = s. m. *lekarstwo na sen*.

SONNIFEROSO, SONNIGLIOSO, v. SONNACCHIOSO.

SONNILOQUO, —QUA, ad. gadający przez sen.

SONNO, s. m. sen. Morir, cascar di —, być niezmiernie zmorzony snem. Dove essendo stanco, e di — morendosi, sopra 'l letto si gittò a dormire, *Bocc.* Ho addosso un gran —, *sen* *mnie* *morzy*. Guastare il — ad alcuno, rompere il —, *przerwać* *sen*. Schiacciare un —, scherz. *tego* *się* *wypać*. Tra quei, che fanno, un — ebbsi schiacciato, *Palaff.* In —, av. *we* *śnie*, *przez* *sen*.

SONNOCCHIOSO, SONNOGLIOSO, v. SONNACCHIOSO.

SONNOLENTE, SONNOLENTO, —TA, ad. *senny*, *zasypiający*. = *sprawiający* *sen*, *usypiający*.

SONNOLENZA, —ZIA, s. f. *spiaczka*. — continua, *ciągła* *spiaczka*, *letarg.* = fig. *ospalość*, *ospalstwo*.

SONNOTTARE, v. n. przenocować pod gotem niebem.

SONORAMENTE, av. *dzwięcznie*.

SONORITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *śladki* *dzwięk*.

SONORO, —RA, ad. *śladkobrzmiący*. = *wydający* *dzwięk*, *dzwięczny*. = *huczny*, *głośny*. Il convito, che tacito principio avuto avea, ebbe sonoro fine, *Bocc.*

SONTICO, —CA, ad. *ociężaly* *przez* *chorobę*.

SONTUOSAMENTE, av. *wystawnie*, *okazale*.

SONTUOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *wystawność*, *okazalność*, *przepych*.

SONTUOSO, —SA, ad. *wystawny*, *okazaly*, *przepyszny*.

SOPERCHEMIANTE, av. *zbytecznie*, *nad* *miarę*.

SOPERCHEMIAMENTO, s. m. *zbytek*, *nadmiar*.

SOPERCHEMIARE, ad. m. f. *zbyteczny*. = *zbytkujący* *nad* *kim*, *krzywdujący* *śladczych*.

SOPERCHEMIANZA, s. f. *zbytek*, *nadmiar*. = v. *SOPERCHEMIA*.

SOPERCHEMIARE, v. a. *przewyższać*. D'avarizia, e di miseria, ogni altro avaro, che al mondo fosse, *sopercchiava*, *Bocc.* = *znajdować* *się* *do* *zbytku*. = *pocierać*, *pomiatac* *kim*, *wynosić* *się* *nad* *innych*, *uposiędzac*, *pomiazac*, *zniewazac*. Gli ambasciadori di Firenze furono alla prima *sopercchiati*, e *villaneggiati* delle persone. *G. Vill.* = *podejść*, *oszukiac*.

SOPERCHEMIATORE, s. m. *człowiek* *przemozny*, *dumny*, *wynosly*.

SOPERCHEMIARIA, s. f. *pocieranie*, *pomiatanie* *niższemi*.

Dispiace poi sopra ogni villania, ec. quella, ch'è fatta con —, *Bern. Or.* = *podstęp*, *podejście*.

SOPERCHEVIOLE, ad. m. f. *zbyteczny*, *zbytni*. = *pocierający*, *pomiatający*; *obelżywy*, *pogardliwy*.

SOPERCHEVOLMENTE, av. *nad* *miarę*.

SOPERCCHIO, s. m. *zbytek*, *nadmiar*. Il — rompe il *copercchio*, *prov.* *przez* *zbytek* *peka* *nabytek*. = *nadużycie* *władzy*. = *obelga*, *zniewaga*. L'Avvogaro di Trevigi per *sopercchi* ricevuti, si ribellò da messer Mastino, *G. Vill.* = *podejście*, *podstęp*.

SOPERCCHIO, —CHIA, ad. *zbytni*, *zbyteczny*. *Sopercchio* *riso*, *sopercchia* *letizia*, *zbytni* *śmiech*, i. l. d. A —, *do* *zbytku*, *zbytecznie*.

SOPIRE, v. a. *ir.* *uspić*. = *fig.* *ukoić*, *uśmierzyć*.

SOPORE, s. m. *głęboki* *sen*.

SOPORIFERO, —RA, ad. *sprawiający* *sen*.

SOPPALCO, s. m. *sufit*.

SOPANNARE, v. a. *podszyc* *suknię*, *dać* *podszewkę*. = *okryć*.

SOPANNO, s. m. *podszewka*. = av. *pod* *suknię*.

SOPASSARE, v. n. *nadwiednać*.

SOPASSO, —SA, ad. *nadwiedly*.

SOPPESTARE, v. a. *potluc*.

SOPPESTO, —TA, ad. *potluczony*, *utluczony*.

SOPPIANO, av. Di —, *z* *cicha*.

SOPPIANTARE, v. a. *podbić* *komu* *nogę*, *obalić* *podstawiszysy* *nogę*. = *fig.* *podejść*, *oszukiac*.

SOPPIATTARE, v. a. *skryć*, *ukryć*, *schowac*.

SOPPIATTO, —TA, ad. *skryty*, *ukryty*. = Di *soppiatto*, av. *skrycie*, *ukradkiem*, *pokryjomu*, *cichaczem*, *milczkiem*.

SOPPIATTORE, s. m. —ACCIO, *peg.* *człowiek* *skryty*.

SOPPIDIANO, s. m. † *skryżnia* *w* *sympialnym* *pokoju*.

SOPPIEGARE, v. a. *nadgiąć*, *podgiąć*.

SOPPORRE, v. a. *ir.* *podłożyć*. San Domenico veniva dall'altra parte, e sopponendo l'omero, lo riteneva, *Passav.* = *podbić* *pod* *władzę*. = *Sopporre* il *parto*, *udać* *czyje* *dziecko* *za* *swoje*.

SOPPORTABILE, ad. *znośny*. SOPPORTAMENTO, s. m. *cierpliwe* *znoszenie*.

SOPPORTARE, v. a. *znosić* *cierpliwie*. E come vuole essere sopportato egli ne' suoi difetti, così dee egli — i difetti altrui, *Passav.* = *dzwigac* *na* *sobie*,

utrzymywać. = *Sopportare* la *spesa*, *być* *wartem* *kosztów*, *zachodu*.

SOPPORTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *znoszący*, *znosząca* *cierpliwie*.

SOPPORTAZIONE, s. f. *znoszenie* *cierpliwie*.

SOPPORTEVOLE, ad. m. f. *znośny*.

SOPPORTEVOLMENTE, av. *znośnie*.

SOPPORTO, s. m. *pobłażanie*. Fece benedire per mille volte la pace, la quale per tracuranza o — de' governatori passati spaventava più che la guerra, *Dav. Tac. VII. Agr.*

SOPPOSITORIO, SOPPOSTA, v. SUPPOSITORIO.

SOPPOZZATO, —TA, ad. *utopiony*, *zalany*. Perchè non cercarono i Boi di fuggire, morirono poco meno tutti soppozati nel proprio sangue, *Petr. Uom. ill.* = *fig.* *pograżony*.

SOPPRESSA, s. f. *prasa* *z* *dwóch* *deszczek*. = *Essere*, *stare* *in* —, *być* *w* *ciężbie*.

SOPPRESSARE, v. a. *odcisnąć* *ser*. E *soppresso* che fia (il siero) si lievi via la *soppressa*, *Cresc.* = *fig.* *ucisnąć*, *uciemięzać*.

SOPPRESSO, —SA, ad. *ucisnięty*, *uciemięzony*. E chi per esser suo vicini *soppresso* spera eccellenza, *D. Purg.* = *zniestony*, *skasowany*.

SOPPRIMERE, v. a. *ir.* *cisnąć*, *tloczyć*, *deptać*, *gnięść*, *ucisnąć*. Che fu da piè di Caton già *soppressa*, *D. Inf.* = *zgnięść*, *przytłumić*. La qual semenza pestifera fu per allora *soppressa*, ma rinverziva non pure in Giudea, *Dav. Tac. Ann.* Di rado accade, che la verità si lasci — dalla bugia, *Gal. Sag.* = *znięść*, *skasować*.

SOPRA, prep. *na*. *Presala*, — la *barca* *la* *misero*, e *andar* *via*, *Bocc.* = *więcej* *niż*, *nad*. La quale un giovanetto, ec. amava — la *vita* *sua*, ed *ella* *lui*, *Bocc.* = *po* *za*, *dalej*. Ben cento miglia — Tunisi *la* *portò*, *Bocc.* = *na*, *przeciw*. Ordinarono un grandissimo esercito per andare — i *nemici*, *Bocc.* = *nad*, *blizko*, *tuż* *przy*. Marsilia ec. è in Provenza — la *marina* *posta*, *Bocc.* = *na*. Ti prometto — la *mia* *fe*, *Bocc.* = *o*. Scrivere — *chechessia*, *pisac* *o* *czem*. Non impegnate la vostra parola a niuna persona — di ciò, *Car. Lett.* = *nad*. Ordinare uno — qualche ufficio, *przełożyć* *kogo* *nad* *czem*. E — i *suoi* *fatti* *il* *fece* *maggiore*, *Bocc.* = *na*. *Venga*, —

di me il giudizio, non — la non colpevole donna, *Bocc.* = *nad, okolo.* — sera, *nad wieczorem.* La notte di domenica — il lunedì, *w nocy z niedzieli na poniedziałek.* = Fare o lavorare — di sè, *robić, pracować na swoje konto.* Pigliar — di sè, *wziąć na siebie, podjąć się czego.* Andar — sè, *chodzić prosto.* Star — sè, *stać o swojej mocy, nieopierać się.* Star — sè (pensoso), *zastanawić się, zamyslić się.* La donna, udendo questo, alquanto — sè stette, *Bocc.* Al quale, il filosofo, dopo essere stato alquanto — di sè, *rispose, Gal. Dial.* = av. *wyżej, powyżej.* Come di — si è detto, *jak się wyżej rzekło.*

SOPRABOLLIRE, v. n. ir. *przegotować się.*

SOPRABONDANTE, **SOPRABONDEVOLE**, ad. m. f. *zbytnie obfity.*

SOPRABONDANTEMENTE, **SOPRABONDEVOLMENTE**, av. *zbyt obficie.*

SOPRABONDANZA, — **DEVOLEZZA**, s. f. *zbytnia obfitość.*

SOPRABBOLLIRE, v. n. ir. *znajdować się w zbytniej obfitości.*

SOPRABUONO, — **NA**, ad. *przedobry, wysmienity, wyborny.*

SOPRACCADUTO, — **TA**, ad. *zdarzony, przytrafiony.*

SOPRACCAPO, s. m. *nadzorca, dozorca.* = *głębia, ton.* Quanto più sè dimenava, tanto più la corsia lo guidava nel —, *Lasc. Nov.*; fig. *głębokosc.* Non me ne accorgendo, con una fante entrava nel — della filosofia, *Mach.* = av. *Essere, stare* —, *stać, wisieć komu nad karkiem.* Il duca de' nemici coll' oste c'è —, e voi indugiate, *Sall. Catil.*

SOPRACCARICARE, v. a. *przeładować, przeciążyć.*

SOPRACCARICO, s. m. *dozorca* *do ładunku.* = *dozorca* *stalku i towarów na nim znajdujących się.* = fig. *nadmciar.*

SOPRACCARTA, s. f. *koperta.*

SOPRACCLESTE, **SOPRACCELESTIALE**, ad. m. f. *nadniebieski.*

SOPRACCENNARE, v. a. *wyżej nadmienić.*

SOPRACCHILARO, — **RA**, ad. *przejasnny, bardzo oczwisty.*

SOPRACCHIEDERE, v. a. ir. *za nadto żądać, przeceniać towar.*

SOPRACCHIUSA, s. f. *nakrywa, przykrycie.*

SOPRACCIELO, s. m. *pawilon iółka.* = *sklepienie.*

SOPRACCINGLIO, s. m. *brew.*

SOPRACCINGHIA, s. f. *popręg, ryngort.*

SOPRACCINTO, — **TA**, ad. *przepasany przez wierzch.*

SOPRACCIO, s. m. *dozorca naczelny.* = av. *nadto.*

SOPRACCITARE, v. a. *wyżej przytoczyć.*

SOPRACCOMITO, s. m. *dowódzca stalku.*

SOPRACCOMPERARE, v. a. *przeplacić.*

SOPRACCOPERTA, s. f. *zwierzchnia koldra.* = *koperta.*

SOPRACCORRERE, v. n. ir. *rzucić się obces na kogo.* = *rozlać, wezbrać.* La Brenta parimente le ripe in più luoghi sopraccorsa, *Bemb. Stor.*

SOPRACCUOCO, s. m. *kuchmistrz.*

SOPRACRESCERE, v. n. ir. *nadrastać, nadrosnąć.*

SOPRACUTO, — **TA**, ad. *przeostry, zbyt ostry.*

SOPRADDENTE, s. m. *ząb na zębie.*

SOPRADDETTO, — **TA**, ad. *wyż rzeczony.*

SOPRADDIRE, v. a. ir. *dodać do tego co się powiedziało.*

SOPRADDOTA, — **TE**, s. f. *Leg. majątek wniesiony przez żonę mężowi prócz posagu.*

SOPRADDOTALE, ad. m. f. *nadposagowy.*

SOPRADDOTARE, v. a. *dodać do posagu.* = *wyposażyć.*

SOPRADDOTTO, — **TA**, ad. *przeuczony, przemądry.*

SOPRADETTO, v. **SOPRADETTO**.

SOPRAESALTATO, — **TA**, ad. *przechwalony.*

SOPRAESALTAZIONE, s. f. *zbytnia pochwała.* [CIE.]

SOPRAFFACCIA, v. **SUPERFI-**

SOPRAFFARE, v. a. ir. *przeceniać towar.* = *gnębić, uciskać, ciemiężyć.* = *pognębić, pokonać, potłuc, przytluc, pobić.* Con sassi, e ciò che altro veniva loro alle mani si sforzavan di sopraffarlo, *Fir. As.*

SOPRAFFATTO, — **TA**, p. ad. v. **SOPRAFFARE.** = *pokonany.*

Sopraffatta la ragione dall' ira, messi mano alla spada, *Cell. Vit.* = *za nadto dojrzały, przestający (o owocach).*

SOPRAFFINAMENTO, s. m. *doskonale wykoniczenie.*

SOPRAFFINE, **SOPRAFFINO**, — **NA**, ad. *przedni, w najlepszym gatunku.*

SOPRAGGITTO, s. m. *wzmocnienie szwu.*

SOPRAGGIUDICARE, v. a. *↑ wznosić się, górować.* Prendi la più alta parte del campo, acciò che andando verso lui, prima il sopraggiudichi, chu tu sii da lui sopraggiudicato, *Bocc.*

SOPRAGGIUGNERE, **SOPRAGGIUGNERE**, v. n. ir. *nadejsz, zejść niespodzianie.* E pensando di lei, mi sopraggiunse un soave sonno, *D. Vit.* Nè prima si partì la mischia, che i sergenti del capitano della terra vi sopraggiunsero, *Bocc.* = *nadejsz, przybyć.* = v. a. *dośćgnąć, dogonić.* Fu da loro sopraggiunto, e preso, e fatto del ronzin smontare, *Bocc.* = *dodać, dotaczyć.*

SOPRAGGIUNTO, — **TA**, p. ad. v. **SOPRAGGIUGNERE.** — da paura, *zdjęty strachem.* = Ciglia sopraggiunte, *brwi złazzone.* Ella aveva le gotte rosate, e li capelli biondi, con le ciglia sopraggiunte, *Guid.*

SOPRAGRANDE, ad. m. f. *bardzo wielki.*

SOPRAGGRAVARE, v. a. *przeciążyć, przeładować.*

SOPRAGGRAVE, ad. m. f. *przecieżki.*

SOPRAGGUARDIA, s. f. *Mil. ront wizytujący warty.*

SOPRAGRIDARE, v. a. *przekrzywić kogo.* — *ciascuna s' affatica, D. Purg.*

SOPRALODATO, **SOPRALLEGATO**, — **TA**, ad. *wyżej wymieniony, przytoczony, wspomniany.*

SOPRANNO, av. *z podniesioną ręką.* Con una lancia — gli uscì addosso, gridando, *Bocc.* = ad. e av. *nadzwyczajny, wyborny; bardzo dobrze, wysmienicie.* Farai un vino — con queste diligenze, *Dav. Coll.* = s. m. *cięcie z góry na dół.* In sulla testa un — gli appicca, ch' in due parti divelsa di netto, *L. Lipp. Malm.* = fig. *ucisk, uciemiężenie.*

SOPRAMMENTOVATO, — **TA**, ad. *wyżej wspomniany, wzmiankowany.*

SOPRAMMO, av. *nadto, nadmiare, bardzo.*

SOPRAMMONTARE, v. n. *przechodzić, przewyższać.*

SOPRANIMO, av. *z gniewem.*

SOPRANARRATO, — **TA**, ad. *wyżej opowiedziany.*

SOPRANNATURALE, ad. m. f. *nadnaturalny.*

SOPRANNATURALMENTE, av. *nadnaturalnie.*

SOPRANNOMARE, **SOPRANNOMINARE**, v. a. *przezwac.*

SOPRANNOME, s. m. *przezwisko, przydomek; drugie imię, np. Alighieri, imię praprababki Danta, przyjęte przez jego przodków.*

SOPRANNOMINATO, — **TA**, ad. *przezwany, nazwany.* = *wyżej wymieniony.*

SOPRANNOTARE, v. a. *ptywać po wierzchu wody.*

SOPRANUMERARIO, —
RIA, ad. *nadliczbowy*.

SOPRANO, —NA, ad. *wyższy*. = s.m. *Mus. dyszkaant, alt.*

SOPRANSEGNA, s. f. *Mil. † znak, oznaka, znamię*.

SOPRANTENDENTE, SOPRANTENDITORE, s. m. *naczelny dozorca*.

SOPRANTENDENZA, s. f. *naczelny dozór*.

SOPRANTENDERE, v. n. ir. *przewyższać innymi rozumem*. = *być naczelnym dozorcą*.

SOPRAPAGARE, v. a. *zapłacić, płacić hojnie*.

SOPRAPPESSO, s. m. *dodatek do ciężaru*.

SOPRAPPETTO, s. m. *kaftan watowany który noszono pod panczem*. Gli passò la corazza e l' —, *Ar. Orł. Fur.*

SOPRAPPIGLIARE, v. a. *zabrać, uprzedzić w zabranii*.

SOPRAPPIU, s. m. *nadmiar, przewyżka*. = *av. nadło, oprócz tego*.

SOPRAPPORRE, v. a. ir. *położyć na czem, postawić na czem*. Balzo a terra, prendo il tavolino, lo metto sul letto, vi soprappongo una sedia, *Silv. Pel. M. P.* = *dodać, dotożyć*. = *przełożyć nad czem, nad kim*. Ancora fummo soprapposti a tutti gli animali, e cose di questo mondo, *Fr. Sacch.*

SOPRAPPOSTA, s. f. *rozpadlina w kopycie końskiem*.

SOPRAPPRENDERE, ec. v. *SOPRENDERE, ec.*

SOPRASCRIITA, s. f. *napis; napis grobowy*. = *adres na liście*. Avere buona —, *fig. pop. dobrze wyglądac*.

SOPRASCRIITTO, —TA, p. ad. *wyżej napisany*.

SOPRASCRIVERE, v. a. ir. *napiścić adres na liście*.

SOPRASCRIZIONE, s. f. *napis, tytuł*. [RATO.]

SOPRASMISURATO, v. *SMSUSO*

SOPRASSALARE, v. a. e. n. *przesolić*.

SOPRASSALE, s. m. *Chim. nad-sól, sól nadsyconą kwasem*.

SOPRASSALIRE, v. a. ir. *uderzyć, rzucić się na kogo niespodzianie*.

SOPRASSALTO, s. m. *część odstająca, wydatna*. = *niespodziany atak*.

SOPRASSANTO, —TA, ad. *przenajświętszy*. La Soprassanta, *Przenajświętsza Panna*.

SOPRASSAPÈRE, v. *STRASAPÈRE*. [żenie.]

SOPRASSEDENZA, s. f. *odtożycie*

SOPRASSEDERE, v. a. ir. *odtożycie na późniejszy czas*.

SOPRASSEGNALE, SOPRASSE-

GNO, s. m. *znak, znamię, cecha, piętno*.

SOPRASSEGNARE, v. a. *znaczyć, nacechować*. = *v. r. nosić na sobie znak*.

SOPRASSELLO, s. m. *dodatek do ciężaru*. Egli mi saltava in groppa: piccolo — davvero a tanto peso, *Fr. As.*

SOPRASSEMINARE, v. a. *siać na polu już zasianem*. Il seme che sarà vituperato, e disonorato, son le zizzanie, cioè le malerbe soprasseminate dal diavolo, *Esp. Vang.* [rozumu.]

SOPRASSENNO, s. m. *zbytek*

SOPRASSETTE, s. f. *niezmiernie pragnienie*.

SOPRASSOMA, v. *SOPRASSELLO*.

SOPRASSUSTANZIALE, ad. m. f. *mający wyższą substancję (o najświętszym Sakramencie)*

SOPRASTANTE, s. m. *stojący nad czem, dostawa, przystawa*. = *ad. m. f. wyżej stojący, wyższy*. = *wiszący nad karkiem, grożący, blizki*. Colla sua sagacità fuggi il pericolo —, *Bocc.* = *chwileżyć się, wahający się*. = *przemóżny, wyższy*.

SOPRASTANTEMENTE, av. *wydatnie*. = *szczególnie, osobliwie*.

SOPRASTARE, v. a. e. n. ir. *uczynić się nad czem, górować*. Cesare si pose a campo in sul monte che soprastava la città, *G. Vill.* = *Fig. wisieć nad karkiem, grozić, zagrażać*. Soprastando la guerra e travagliando la carestia, *Varch. Stor.* = *panować, przewodzić*. Ed in quelli di li Viniziani aveano forte soprastato a' Genovesi, *Fr. Sacch.* L' uomo superbo vuol — a tutti, e a niuno esser sottomesso, *Passav.* = *zwyćiężyć, pokonać*. Come io so altrui vincere, così similmente so a me medesimo —, *Bocc.* = *zatrzymać się, stanąć*. Martuccio, veggendo la giovane, alquanto maravigliandosi soprastette, *Bocc.* = *odkładać, odwlekać*. Che, delle sette volte le sei, soprastanno, ec. a maritarle, *Bocc.* = *zatrzymać się, zabawić*. Mi domandarono quanto io volevo — in Venezia, *Cell. Vit.*

SOPRASTEVOLE, ad. m. f. *odkładający, zwlekający*.

SOPRATTENERE, v. a. ir. *przetrzymać, odkładać*. Soprattenedola il padre a maritare, s' innamorò per avventura di Pietro, *Bocc.*

SOPRATTIENI, s. m. *prze-dłużenie terminu wypłaty*. Fare un —, *odtożyć, przedłużyć termin*. = *powstrzymanie złych skutków*. Il senato volle che s'

aspettasse lo imperadore, unico — agli urgenti mali, *Dav. Tac. Ann.* = *Stare, reggersi a —, utrzymywać się do czasu, żyć z dnia na dzień*.

SOPRATTUTTO, av. *nadewszystko*.

SOPRAVVANZANTE, ad. m. f. *wystający, wydatny*.

SOPRAVVANZARE, v. a. *przewyższać*. = *v. n. wznosić się, sterczeć, wystawać*. Con tutto il capo a tutta la battaglia sopravvanzando (Turno), *Car. En.* = *pozostawać, zbywać*.

SOPRAVVANZO, —ZAMENTO, s. m. *reszta pozostała*.

SOPRAVVEDUTO, —TA, ad. *bacznny, przeczorny*.

SOPRAVVEGNENTE, SOPRAVVENENTE, SOPRAVVENIENTE, ad. m. f. *nadchodzący*.

SOPRAVVENDERE, v. a. *prze- dać za drogo*.

SOPRAVVENIMENTO, s. m. *SOPRAVVENENZA, SOPRAVVENUTA, s. f. niespodziewane nadejście, zdarzenie*.

SOPRAVVENIRE, v. n. ir. *nadejść, przybyć niespodzianie*. Ed ecco intanto ec. mesti sopravvenir gli ambasciatori, *Car. En.* = *nadejść, przyjść*. In cotai guisa dormendo, senza svegliarsi, sopravvenne il giorno, *Bocc.*

SOPRAVVENTO, s. m. *Mur. hys, wiatr z tyłu okrętu*. Essere, stare —, avere il —, *pod hyssem płynąć*. = *Venir —, zejść niespodzianie, zaskoczyć, podejść, oszukać*.

SOPRAVVESTA, —STE, s. f. *plaszcz żołnierza konnego*. = *zwierzchnia suknia*.

SOPRAVVISSUTO, —TA, p. ad. v. *SOPRAVVIVERE*.

SOPRAVVIVENTE, ad. m. f. *pozostający przy życiu, dłużej od kogo żyjący*.

SOPRAVVIVENZA, s. f. *prawo objęcia czego po czyjjej śmierci*.

SOPRAVVIVERE, v. n. ir. *przeżyć, dłużej żyć od kogo*. Catone non volè — alla libertà della patria, *Met.* [VIVA.]

SOPRAVVIVOLO, v. *SEMPER-SOPROSSO, s. m. Anat. narodził na kości*. = *wydatność kości nosowej*. = *fig. dołgżywość*.

SOPROSSUTO, —TA, ad. *mający sterczące kości*. All' atto della schiena par delfino, con ampie nari, e molto soprassuto, *Burch.*

SOPRUMANO, —NA, ad. *nad-ludzki*. [wac.]

SOPRUSARE, v. a. *nadużyć*

SOPRUSO, s. m. *krzywda*.

SOQUADRARE, v. a. *prze-wrócić do góry nogami*.

SOQUADRO, s. m. *przewrócenie, nielad, zamieszanie*. Mettere a —, *przewrócić do góry nogami, pomieszać, poprzewracać*.

SORBA, s. f. *jarzębina (owoc)*.
SORBETTATO, —TA, ad. *ochłodzony lodem*.

SORBETTIERA, s. f. *naczynie walcowate w którym się ochładza sorbet*.

SORBETTIERE, s. m. *przejdający sorbet*.

SORBETTO, s. m. *sorbet*.

SORBIGNO, —GNA, SORBINO, —NA, ad. *cierniki jak jarzębina*.

SORBIRE, v. a. ir. *wciągnąć w siebie, pochłoniąć*.

SORBIZIONE, s. f. *smoktanie, wysysanie*.

SORBO, s. m. Bot. *jarzębina*.

SORBONE, s. m. *pilnik którego niestychać w robocie*. = fig. *człowiek z cicha pęk*.

SORCE, sorcio, sorco, s. m. *szczur, mysz*.

SORCINO, ad. m. *myszaty (o koniach)*.

SORCOLO, s. m. —ETTO, dim. *zraz, gałązka do szczepienia*.

SORDACCHIONE, s. m. *gluch, głuszec*. = *ten co udaje głuchego*.

SORDAGGINE, sordezza, s. f. *sordamento, s. m. gluchota*.

SORDAMENTE, av. *glucho*. = *cichaczem, pocichu*.

SORDASTRO, —TRA, ad. *przygluchy*.

SORDIDAMENTE, av. *plugawie, brzydko*.

SORDIDEZZA, s. f. *plugawość*. = *brzydkie skąpstwo*.

SORDIDO, —DA, ad. *brzydki, plugawy*. = *brudny skąpiec*.

SORDINA, s. f. *sztuczka kładziona w instrument dla przytłumienia dźwięku*. = *Suonare la —, fig. udawać głuchego*.

SORDITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *gluchota*.

SORDIZIA, v. SORDIDEZZA.

SORDO, —DA, ad. *gluchy*. = *Prov. Fare il sordo, udawać głuchego*. Egli è il mal sordo quel che non vuole udire, *nie masz gorszych głuchów jak ci którzy słyszeć nie chcą*. = *Lima sorda, pilnik którego nie stychać w robocie*. Lavorare colla lima sorda, fig. *cichaczem działać*. = *Fig. Ricco sordo, człowiek bogaty, ale który się kryje ze swemi bogactwami*. Celfata sorda, *łgwie uderzenie pięścią w pysk*. = *Quantità sorde, Mat. ilości niewymierne*.

SORDOMUTO, —TA, ad. *gluchoniemy*.

SORELLA, s. f. *siostra*. = *siostra, mniszka*.

SORELLETTA, —LINA, s. f. dim. *siostrzyczka*.

SORGENTE, s. f. *źródło*. = *fig. źródło, początek, przyczyna*.

SORGERE, v. n. ir. *wytryskać*. Chiara fontana in quel medesimo bosco surgea d' un sasso, *Petr.* = *wstać, podnieść się*. = *wznosić się*. Sorge non lunge alle cristiane tende tra solitarie valli alta foresta, *Tass. Ger.* = *przybić do brzegu*. Sopra la Scozia ultimamente forse, *Ar. Or. Fur.* = *wypływać, pochodzić, wynikać*. = *podnieść się, postąpić na wyższy stopień*. = *Sorgere in ira, wpaść w gniew*.

SORGOZZONE, s. m. *belka wystająca z muru*. = *szturchaniec, kuks pod brode*.

SORMONTARE, v. a. *podnieść się, wstać na co*. = *wznosić się*. E quanto ei già sormonta, aquila tanto — non suole, *Menz.* = *przewyższać*. Odorare sormonta il gustare, ec. *altresi udire sormonta l' odorare, ec. ma lo vedere sormonta tutti gli altri, Brun. Tes.* = *pognać, pokonać*. Guarentire il povero contro al ricco, il fievole contra 'l forte, perchè 'l forte non lo sormonta, *Nov. ant.*

SORNACCHIARE, v. n. *charkać krztusić się*. = *s. m. krztuszenie się, charkanie*. Il vostro — non m' ha lasciato sta notte dormire, *Bern. Or.*

SORNACCHIO, s. m. *plwocina, smarkiel*.

SORO, —RA, ad. *młody sokol który się jeszcze nie pierzył*. = *fig. fryc, nowicyusz*. = *kasztonowaty*.

SORPASSARE, v. a. *przewyższać, celować*.

SORPRENDENTE, ad. m. f. *zadziwiający, dziwny*.

SORPRENDERE, v. a. ir. *zaskoczyć, zachwycić, napaść, najść niespodzianie*. Per la qual cosa i nemici temendo d'esser sorpresi, *G. Vill.* = *zadziwić*. = *podejść, oszukać*.

SORPRESA, s. f. *napad niespodziany, zarwanie, pochwylenie*. = *zadziwienie*. = *podstęp, podejście*.

SORPRESO, —SA, p. ad. v. *SORPRENDERE*.

SORRA, s. f. *brzech marynowany tunetka*. = *wąwóz*.

SORREGGERE, v. a. ir. *podpierać*. = *v. r. powstrzymać się*.

SORRIDENTE, ad. m. f. *uśmiechający się*.

SORRIDERE, v. n. ir. *uśmiechać się*. Volto agli ambasciatori sorridendo disse, *Bocc.* = *La fortuna mi sorride, fortuna mi się uśmiecha*.

SORRISO, s. m. *uśmiech*.
SORRISO, —SA, p. ad. v. *SORRIDERE*.

SORRODERE, v. a. ir. *nadgryzać, ogryzać*.

SORSO, s. m. SORSATA, s. f. SORSETTINO, sorsetto, s. m. dim. *lyk, haust*. Bere ad un sorso, a sorsi, a sorso a sorso, *popijać po trochu*. = *Bere alcuno ad un sorso, in un sorso, fig. polknąć kogo od razu*. Contra 'l Potta sen va, come sel creda here in un sorso, *Tasson.* = *fig. pociecha, ulga*. Piglia dunque questo sorso, dal quale ricriato possi più oltre nelle cose che seguitano, più gagliardo procedere e camminare, *Varch. Boez.*

SORTA, s. f. *gatunek*. = *kapitał*. L' usura sta nel riscuotere più che la vera —, *Fr. Sacch.* = *kształt, sposób*.

SORTE, s. f. *los, przeznaczenie*. Sorte avversa, mala sorte, *los przeciwny, nieszcześnie, niedola*. Trarre a sorte o per sorte, *ciągnąć losy, losować*. Toccare in sorte, venire in sorte, *dostać się komu losem*. Mettere alla sorte, gettare le sorti, *rzucić o co losy*. Gran sorte ella è che, *to wielkie szczęście że*. Per mala sorte, *nieszczęśliwie, nieszczęściem*. A, per sorte, *trafem, przypadkiem, losem*. = *los, stan*. Io mi vivea di mia sorte contento, *Pert.*

SORTEGGIARE, v. n. *wróżyć z czego*. = *v. a. udzielić, dać w udziale*.

SORTILEGIO, s. m. *czary, gusła*.

SORTILEGO, —GA, ad. *czarodziejski*. = *s. m. czarodziej*.

SORTIRE, v. a. *ciągnąć losy, losować*. = *wybrać*. Quando a colui, ch' a tanto ben sortillo, piacque, ec. *D. Par.* Perché a si alto grado il ciel sortillo, *Petr.* = *podzielić, rozdzielić*. Il quale (bestiame) sortido fra i predatori, ec. *M. Vill.* = *otrzymać, dostać losem*. — il natale, *wroździć się; brać początek*. Se Roma non sorti la prima fortuna, sorti la seconda, *Mach. Disc.* Costui sorti una delle più belle, gentili e costumate giovani che si trovassino in quelli tempi, *Lasc. Nov.* Certo quindi sortinne i suoi natali la Satira pungente, *Menz. Art. poet.* = *Sortire l' intento osiagnąć cel*. E se de' consigli, che io ho fedelmente datili, qualcuno non ha così a pieno sortito il desiderato fine, ec. *Fir. Disc.* = *v. USCIRE*. = *Mil. zrobić wycieczkę z twierdzy*.
SORTITA, s. f. *wybór, dobór*. = *Mil. wycieczka*.

SORTO, —TA, p. ad. v. **SORGERE**. = *dobrej myśli, wesoly*. Ruggier, che come lui non era immerso si nel dolor, ma si sentia più sorto, *Ar. Or. Fur.* = Star sorto, *stac, nocno*. Tosto s' estingue in lui, non pur si scema quella virtù su che soleva star sorto, *Ar. Or. Fur.*

SORVENIRE, v. **SOPRAVVENIRE**.
SORVIVERE, v. **SOPRAVIVERE**.
SOSCRITTO, —TA, p. ad. *podpisany*.

SOSCRITTORE, s. m. *podpisujący*.

SOSCRIVERE, v. a. ir. *podpisać*.
SOSCRIZIONE, s. f. *podpis*.

SOSPECCARE, **SOSPECCIONE**, † v. **SOSPETTARE**, ec. **SOSPECCIOSO**, —SA, ad. † v. **SOSPETTOSO**. L' esercito di Cristo... dietro all' insegna si movea tardo, *sospeccioso e raro, D. Par.*

SOSPENDERE, v. a. ir. *zawiesić, powiesić*. Molti ne fece — Giov. de' Medici per punizione d' essersi prima fuggiti da lui, *Guicc. Stor.* = *podnieść*. Poiché l' un piè per girsene sospese, Macometto mi disse, *D. Inf.* = *fig. trzymać w zawieszaniu*. = *zawiesić, odłożyć na inny czas*.

SOSPENSIONE, s. f. **SOSPENSAMENTO**, s. m. *zawieszenie, powieszenie*. = *zawieszenie, niepewność*. Per tenere in più — i capitani imperiali, *Guicc. Stor.* = *Eccl. suspensa*. = *zawieszenie, odłożenie*. = *Sospensione d' armi, zawieszenie broni*.

SOSPENSIVAMENTE, av. *w zawieszaniu*.

SOSPENSIVO, —VA, ad. *zawieszający, wstrzymujący dalsze postępowanie*. = *niepewny, wątpliwy*.

SOSPENSORIO, s. m. *Chir. suspensorium*.

SOSPESO, —SA, p. ad. v. **SOSPENDERE**.

SOSPETTAMENTE, av. *podjejraniem*.
SOSPETTARE, v. a. *podjeżdżać*.
SOSPETTARE, v. n. *mieć podejrzenie*.

SOSPETTICCIO, s. m. dim. *lekkie podejrzenie, lekka obawa*. Era allora in Firenze — di peste, *Lasc. Nov.*

SOSPETTO, s. m. *podjeżnienie*. Dar, metter, indur —, *podac, uprawić w podejrzenie*. Stare in —, *mieć podejrzenie*. Chi è in difetto, è in —, *prov. v. DIFETTO*. = *obawa*. Per —, *z obawy*. È naturale che dietro al — viene l' odio, *Guicc. Stor.*

SOSPETTO, —TA, ad. *podjeżrzany*.

SOSPETTOSAMENTE, av. *podjeżrzanie*.
SOSPETTOSO, —SA, ad. *podjeżrzliwy*.

SOSPEZIONE, s. f. *podjeżrz-*

SOSPICARE, v. **SOSPETTARE**.

SOSPIGNERE, **SOSPINGERE**, v. a. ir. *popychać, popchnąć*. = *fig. popchnąć, skłonić*. L' ira Tideo a tal rabbia sospinse, *Petr.* = *nałożyć, popędzać*. Andiam, che la via lunga ne sospigne, *D. Inf.* = *zapuszczyć wzrok*. Gli occhi infra l' mare sospinse e vide la galea, *Bocc.* Per più fiate gli occhi ci sospinse quella lettura, e scolorocci il viso, *D. Inf.* = *odeprzeć nieprzyjaciela*.

SOSPIGNIMENTO, s. m. **SOSPINTA**, **SOSPINZIONE**, s. f. *popchnięcie, potrącenie*. = *wytrącenie, wypędzenie*. Con sospignimento di loro possenti vicini grandi, *G. Vill.* = *fig. popęd, podnieć*. Il savio, nè per sospinta, nè per alcuna cagione, non si muove, *Sen. Pist.*

SOSPINTO, —TA, p. ad. v. **SOSPIGNERE**. = A ogni piè sospinto, av. *prov. za lada okazę*.

SOSPIRANTE, ad. m. f. *wzdychający*.

SOSPIRARE, v. a. e. n. *wzdychać*. = *wzdychać do czego, tęsknić*. A voi devotamente ora sospira l' anima mia, *D. Par.* Ho sospirato e sospiro ardentemente l' indipendenza dell' Italia, *Mont.* Givansi per via, e sospirando il regno di Soria, *Petr.* = *optakiwać*. L' altro la lor miseria sospirava, *Bern. Or.*

SOSPIRATO, —TA, ad. *pożądany, upragniony*. Ed ecco in segno di stellata veste cinta gli appar la sospirata amica, *Tass.*

SOSPIRATORE, s. m. —TRICE, s. f. *wzdychający, i t. d.*

SOSPIRETTO, s. m. dim. *lekkie westchnienie*.

SOSPIREVOLE, ad. m. f. *jęczący, żalony*. E con — voce, rotta da dolenti singhiozzi, *rispose, Bocc.*

SOSPIRO, s. m. *westchnienie*.
SOSPIROSO, —SA, ad. *wzdychający, jęczący*.

SOSPIZIONE, v. **SOSPEZIONE**.

SOSSOPRA, av. *do góry nogami, na wywrót*. Mettere —, *przewrócić do góry nogami*.

SOSTA, s. f. *pauza, ustanek, przestanek*. Per veder meglio a' passi diedi —, *D. Purg.* Pigliar —, *wypocząć, odelchnąć*. Che mai non mi lascia pigliar —, *Buon. Tanc.* = *odłożenie na potem, rozejm*. E l' capo a questo, e quell' altro spiccava di que' pagan, che volevan far —, *L. Pulc. Morg.* = *chęć, żądza*. E in brieve in tanta — entrò dello spesso veder costei, che ec. *Bocc.*

SOSTANTIVAMENTE, av. *rzeczownikowo*.

SOSTANTIVO, s. m. *Gram. rzeczownik*.

SOSTANZA, —ZIA, s. f. *substancja, materya*. = *istota*. = *majątek*. Genti straniere oggi in possesso stanno d' ogni nostra —, *Menz.*

SOSTANZIALE, ad. m. f. *pożywny*. = *istotny*.

SOSTANZIALMENTE, **SOSTANZIOSAMENTE**, av. *istotnie*.

SOSTARE, v. a. *zatrzymać, zastanowić*. — la via, *zatrzymać się*. Pregai per cortesia, che sostasser la via, *Brun. Tesor.* = v. r. *zatrzymać się, stanąć*. Ciascuno gridava, sostati tu, *D. Inf.*

SOSTEGNO, s. m. *podpora*. = *fig. podpora, wsparcie*. O usato di mia vita —! *Petr.* Lui ne vedeva andare, che suo — e ritengo era lungamente stato, *Bocc.* = *zastawa, służa*.

SOSTENENZA, **SOSTEGNENZA**, s. f. *wytrzymanie, znoszenie, cierpienie, utrzymanie*.

I quali andavano cercando di loro — per cotale maniera, *Liv. M.*

SOSTENERE, v. a. ir. *utrzymać, podpierać, dźwigać*. Tirano via il puntello che il coferchio dell' arca sosteneva, *Bocc.* = *fig. wytrzymywać, cierpieć, znosić*. Ed essa tanto più impazientemente sosteneva questa noia quanto meno si sentiva nocente, *Bocc.* = *wytrzymać*.

— la carica, *wytrzymać uderzenie, natarcie nieprzyjaciela*. = *pozwolić*. Volle far la debita reverenza, ma ella nol sostenne, *Bocc.* = *trzymać, dotrzymać, dopilnować*. E dice che sostenga tanto vivo il prigion, ch' egli ne venga, *Ciriffi. Calv.* = *bronieć, popierać, wspierać*. E rimase in bando, ec. con tutto che fosse sostenuta sua parte in Firenze, per suoi amici, *G. Vill.* E voi, sommo splendor de i franchi regi, sostenete il mio dir, *Alam. Colt.* = *utrzymać życie*. Quello che bisogna gli era, per la vita —, *Nov. ant.* = *przytrzymać (bez uwzięcia)*. Fatto adunque — ec. una notte Folco, *Bocc.* = *odkładać, odłożyć*.

= *Sostener la porta, zostawić drzwi przyknięte*. Vattene innanzi, e di' a' gabellieri sostengano un poco la porta, *Fr. Sacch.* = v. n. *wytrzymać*. Essendo da infinito niar combattuti, due di sostennero, *Bocc.* = v. r. *utrzymać się gdzie, ostac się*. Perché non si sono sostenuti in Capua? *Ver. Not. rom.* = *wstrzymać się, powściągać się*. Ma fa che la tua lingua si sostenga, *D. Inf.* Ma pur sostenutasi, aspet-

tò, dopo 'l pianto, la risposta di Federigo, *Bocc.*

SOSTENIMENTO, s. m. *podpora*. = *wytrzymanie*, *zniesienie*. = *ulga*.

SOSTENITORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *opiekun*, *obronca*. Dante Alighieri, e altri cari cittadini, e Guelfi caporali, e sostenitori di quel popolo, *G. Vill.* = *wytrzymujący*, *znoszący*, *cierpiący*.

SOSTENTAMENTO, s. m. *urzymywanie życia*, *zdrowia*.

SOSTENTARE, v. a. *urzymywać*. Per — la vita sua, con una cavalla cominciò a portar mercanzia in qua e in là, *Bocc.* = *urzymywać*, *podpierać*, *dźwigać*. Come per — soloio o tetto, per mensola talvolta una figura si vede giugner le ginocchia al petto, *D. Purg.* = *bronić*, *urzymywać*. = v. r. *urzymywać się*, *zarabiac* na życie. = *urzymywać się*, *bronić się*.

SOSTENTATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *podpora*, *opiekun*.

SOSTENTAZIONE, s. f. *urzymywanie życia*.

SOSTENUTO, — **TA**, p. ad. v. **SOSTENERE**. = *zaległy*. Pagando le masnade de' loro gaggi sostenuti, *G. Vill.* = *przytrzymany*. Trasse Druso di palagio dove era sostenuto, *Dav. Tac. Ann.*

SOSTITUIRE, v. a. ir. *podstawić*, *podłożyć*. = *postawić kogo na czyje miejsce*, *wyznaczyć* na zastępstwo. = *Leg. naznaczyć* innego *dziedzica*.

SOSTITUTO, s. m. *zastępca*. = ad. *Leg. wyznaczony* na *miejsce* *dziedzica*.

SOSTITUZIONE, s. f. *podstawienie*, *wyznaczenie* na *zastępstwo*. = *Leg. substytucya*.

SOTTAFFITTARE, v. a. *subarendować*.

SOTTAFFITTATORE, s. m. *poddzierżawca*.

SOTTAFFITTO, s. m. *poddzierżawa*.

SOTTANA, s. f. *spodnia sukna* *kobieta*. = *sutana*.

SOTTANO, — **NA**, ad. *niższy*, *niższego* *stanu*. La morte ec. agguaglia i sottani a sovrani, *Amm. ant.*

SOTTECCHI, **SOTTECCO**, av. *z pod oka*. Guardare di —, *pa-trzecz z pod oka*.

SOTTERRAMENTO, s. m. *podzięcie* *pod* *co*.

SOTTENTRARE, v. n. *po-dejść* *zby*, *wziąć* *co* *na* *plecy*. = *fig. wejść* *nieznaczniew* *zwy-czaj*. = *dać*. Perché io, sottentrandò a questi ragionamenti, dissi, *Fir. As.* = *nastąpić* *po*

kim, *zając* *miejsce* *czego*. E per contrario in luogo dell' odio contro 'gli Aragonesi, era sottentrata la compassione di Ferdinando, *Guic. Stor. Essendogli* in luogo dell' ira sottentrata la vergogna, *Varch. Sen. Ben.* = *upaść* *w* *co*. Colui che è troppo sicuro, per ragione sottentra nelle reti, *Esop. Fav.*

SOTTERRA, av. *pod ziemią*. Metter —, *pogrzebać*. Andar —, *fig. umrzeć*.

SOTTERRAMENTO, s. m. *po-grzebanie*.

SOTTERRANEO, — **NEA**, **SOTTERRANO**, — **NA**, ad. *podziemny*.

SOTTERRARE, v. a. *pogrzebać*, *pochować*.

SOTTESSO, prep. *pod*.

SOTTIGLIAMENTO, s. m. *scienczenie*.

SOTTIGLIANZA, s. f. v. **SOTTIGLIAMENTO**. = *fig. subtelność* *umysłu*, *subtelny* *zart*.

SOTTIGLIARE, v. a. *ścięnczyć*. = *zaostrzyć*. = v. n. *subtelnie* *rozumować*. I savii Saracini cominciarono a —, *Nov. ant.* = v. r. *schudnąć*. Cade virtù nell' acqua, e nella pianta rimasa addietro ond'io si mi sottiglio, *D. Purg.*

SOTTIGLIATIVO, — **VA**, ad. *wycienczający*.

SOTTIGLIEZZA, s. f. *cieno-kość*, *subtelność*. = *fig. subtelność*, *bystrość* *umysłu*. = *chudactwo*, *chude* *pacholstwo*.

SOTTILE, ad. m. f. *drobny*, *cienki*. — *frazione*, *drobny* *ułamek*. Panno —, *sukno* *cienkie*. Recaron le schiave due lenzuoli bianchissimi e sottili, *Bocc. Foglia* —, *Bot. cienki* *listek*. Comperò un legno — da corseggiare, *Bocc. ... lekki* *statek*. = *fig. subtelny*, *delikatny*, *bystry*. Avendo l'udir — ec. *Bocc. Uomo* di grande intelletto, e di — ingegno, *Bocc.* = *szczupły*, *chudy*, *chudopacholski*. Vennero a — mensa, e poveri cibi, e per questo guarirono, *Amm. ant.* = *Terra* —, *chuda* *ziemia*. Fiume — d'acque, *rzeka* *plytka*. Finita la fiera, la città rimase — di gente, ... *ubyló* *ludzi* *w* *mieście*. = *lekki*, *slaby* (*o* *winie*). = *lekki*, *strawny*. Cibo —, *pokarm* *lekki*.

SOTTILE, s. m. *część* *subtelna*; *co* *najlepszego*. Cavare, trarre il sottile del sottile, *wy-ciągnać* *samę* *essencyę*. = *wycienczenie*. E recolli si al — che fecer pace, *G. Vil.* = *Guardarla* *nel* —, *fig. subtylizować*, *wymyślać*, *wybrydzać*.

SOTTILE, av. *subtelnie*, *de-likatnie*. = *subtelnie*, *zby*

mańrze. E come Nillo parlava —, *L. Pulc. Morg.*

SOTTILETTO, — **TA**, **SOTTILINO**, — **NA**, ad. *szczuplutki*, *ciennutki*.

SOTTILITÀ, — **TADE**, — **TATE**, s. f. *cieność*, *subtelność*. = *fig. bystrość* *umysłu*; *subtelność* *dowodów*. = *doskonalość*.

SOTTILIZZARE, v. a. *subtylizować*, *rafinować*. Pensa e ripensa, e va sottilizzando, ec. *L. Pulc.*

SOTTILMENTE, av. *cienko*, *subtelnie*. = *lieho*, *nedźnie*, *szczuplo*, *skąpo*. Vivere —, *żyć* *szczuplo*. Assai — la lor vita reggevano, *Bocc.* = *chyttrze*, *subtelnie*. = *pilnie*, *ważnie*. Poiché la tempra e la ricchezza e 'l fregio — da lui mirati foro, *Tass.*

SOTTINTENDERE, v. a. ir. *dorozumiewać się*, *domyślać się*.

SOTTINTESO, — **SA**, p. ad. *dorozumiany*, *domyślny*.

SOTTO, prep. *pod*. Sotto un poco di tetto, che ancora rimaso v'era, si ristrinsono amendue, *Bocc.* = *pod* *rzędem*, *pod* *władzą*. Sotto il governo d' un sol galettò, *D. Inf.* = *pod* *zagro-żeniem* *czego*. Sotto pena, *pod* *karą*. Sotto pena della vita, *pod* *karą* *śmierci*. = *pod* *zarecze-niem*. Sotto la fede, la pace, ec. *pod* *słowem* *honoru*. = Tenere, avere sotto di sè, *mieć* *kogo* *pod* *sobą*, *pod* *swą* *władzą*. Tenere sotto, *trzymać* *w* *poddaństwie*, *w* *podległości*, *gnębić*, *uciskać*.

Entrare o cacciarsi sotto ad uno, *rzucić się* *obes* *na* *kogo*. = av. *podspód*, *podspodem*, *na* *dno*, *na* *dnie*. Dar sotto, *uderzyć* *z* *podspodu*, *z* *dołu*; *żwawo* *wziąć* *się* *do* *czego*. Andar sotto, *zajść* (*o* *stołcu*); *utonąć*, *zatonąć*. Non potendo tanti reggere, il palischermo andato sotto, tutti perirono, *Bocc.* Di sotto, *z* *podspodu*, *z* *pod*. Essere al di sotto, *być* *pod* *spodem*, *fig. być* *niższym*, *znajdować* *się* *w* *złym* *stanie*. = s. m. *spód*. In una spera overo palla non v'è nè il di sotto, nè il di sopra, *Varch. Sen.*

SOTTOBECCO, s. m. *kuks*, *cięcie* *pod* *brodę*. Manfredi a Pasqualin di Pcoincntesa tagliò d' un — il mento e 'l naso, *Tasson.*

SOTTOCCARE, v. a. *zlekką* *dotknąć*, *trącić*.

SOTTOGODA, s. f. *podogonie*.

SOTTOGOPPA, s. f. *miscezka*, *tacka*. [charz.]

SOTTOCUOCO, s. m. *podku-*

SOTTOCUTANEO, — **NEA**, ad. *podskórny*.

SOTTODIVIDERE, v. a. ir. *podzielić*. [dział.]

SOTTODIVISIONE, s. f. *pod-*

SOTTOLINGUALE, ad. m. f. *Anat. podjęzyczny, podjęzykowy.*

SOTTOMANO, s. m. *uderzenie z podspodu. = sekretny подарunek, kubań. = av. z podspodu; fig. skryć, pokryjomu.*

SOTTOMESSIONE, s. f. *podbiec pod władzę. = podległość.*

SOTTOMETERE, v. a. ir. *podbić.* Domaro, e sottomisero all'imperio di Roma tutte le nazioni del Mondo, *G. Vill.* = v. r. *poddać się, uleść.* — al giudizio di alcuno, *poddać się pod czyj sąd.* Se tu vuoi vincere tutto 'l Mondo, sottomettiti alla ragione, *Brun. Tes.*

SOTTOPIEDE, s. m. *stopień przy koźle. = strzemiączko u spodni.* [podbiec.]

SOTTOPONIMENTO, s. m. **SOTTOPORRE**, v. a. ir. *podłożyć, podstawić, poddać. = podbić, ujarzmić.*

SOTTOPOSTO, —TA, p. ad. *podłożony, podstawiony. = niżej leżący, niżej położony.* E così noi perdemmo lo spettacolo bellissimo delle circostanti colline e della sottoposta città, *Silv. Pell.* = *podbić, ujarzmić. = poddany, uległy.* Io son giovane, e la giovinezza è tutta sottoposta all'amorose leggi, *Bocc.*

SOTTORIDERE, v. n. ir. *uśmiechać się. = fig. zakwitnąć, zablysnąć.* Ne' cui tempi sottorise la tranquillità della pace, *G. Vill.*

SOTTOSALE, s. m. *Chim. przy-sól, sól niedosycona kwasem.*

SOTTOSCAPOLARE, s. m. *Anat. muszkuł kości łopatkowej. = ad. podtopatkowy.*

SOTTOSCRITTA, s. f. *podpis.* **SOTTOSCRITTO**, —TA, p. ad. *podpisany.*

SOTTOSCRIVERE, v. a. ir. *podpisać. = v. r. pisać się na co, zgodzić się na co.* A questa opinione di Democrito si sottoscrisse l'amico suo Ipcrate, *Red. Cons. med.*

SOTTOSOPRA, av. *do góry nogami.* Porre, mettere —, *przewrócić, zaburzyć, zawichrzyć.* Onde uscir gran tempeste, e fune il Mondo — volto, *Petr.* Cotali uscir dalla tartarea porta sogliano, e — il mondo porre, *Tuss.*

SOTTOSQUADRO, s. m. *rowek, wklęsłość.* Ne' miei acciaro lo intagliai molto profondamente a —, *Cell. Vit.*

SOTTOSTARE, v. n. ir. *stać pod kim; być podległym.*

SOTTOUFFIZIALE, s. m. *podoficer.*

SOTTOVENTO, av. *Mar. pod*

wiatr. Essere a —, *płynąć pod wiatr.*

SOTTOVESTA, —STE, s. f. *kamizelka. = spodnica.*

SOTTOVOCE, sotto voce, av. *z cicha, po cichu.*

SOTTRAMENTO, s. m. *odtrącenie, potrącenie.*

SOTTRARRE, v. a. ir. *wyulec z pod spodu. = Sottrarre la fama, fig. wvlać z stawie. = Fig. odjąć, uchylić.* Iddio sottrae spesse volte la grazia sua nella fine a molti, i quali la rifiutarono, quando erano vivi e sani, *Pass.* = *odjąć, ująć.* Ma piuttosto e da — alcuna cosa de' suoi meriti, *Cas. Galat.* — *uwolnić; wydobyć.* Piacendogli, potrebbe la sirochia dal fuoco —, *Bocc.* Il dolce mansueto riso... mi sottrage al foco de' martiri, *Petr.* E lo sottrasse amando dalla volgare e sconosciuta gente, *Menz.* = *skryć, ukryć.* Mi dipartii da Circe, che sottrasse me più d'un anno la presso a Gaeta, *D. Inf.* = *ucieść, oszukać.* Il re di Spagna per maestria di guerra e per — i Saracini, si levò dall'assedio, *G. Vill.* = *Arit. odciągać, odej-mować. = v. r. skryć się. = uwolnić się, ująć, unikać.* — alla vista di chechessia, *unikać widoku czego.* — alla morte colla fuga, *unikać śmierci wciezka.*

SOTTRATTO, —TA, p. ad. v. **SOTTRARRE**. = s. m. *potąg, podstep.*

SOTTRATTORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *podstepca, zwodziciel.* **SOTTRAZIONE**, s. f. *Arit. odciąganie, odej-mowanie. = ujmowanie, ujęcie.*

SOVATTO, SOVATTOLO, s. m. *pas rzemienny. = batóg, kańczuk.* [częsty.]

SOVENTE, av. *często. = ad. SOVERCHIAMENTE, av. *na-**

zbyt, zbytecznie. **SOVERCHIANTE**, ad. m. f. *zbytni, zbyteczny.*

SOVERCHIANZA, v. **SOPERCHIANZA.**

SOVERCHIARE, v. n. *zwalić się.* Per diversi tremuoti, certe montagne si dipartirono, e per ruina nelle valli soverchiarono, *G. Vill.* = *zbywać, być zbytecznym.* A chi nulla desia, soverchia il poco, *Salv. Ros. Sat.* = v. a. *przewyższać. = przejsić, przebyć.* E brigavam di — la strada, *D. Purg.* E vedral' alpi soverchiarsi invano, *Menz.* = *przewodzić, panować nad kim, v. SOPERCHIARE.*

SOVERCHIATORE, ec. v. **SOPERCHIATORE**, ec.

SOVERCHIEVOLE, ad. m. f. *zbytni, zbyteczny.*

SOVERCHIO, s. m. *zbytek, nadmiar, przewyżka. = Far —, wylknąć głowę.* Se tu non vuoi de' nostri graffi, non far sopra la pegola —, *D. Inf.*

SOVERCHIO, — **CHIA**, ad. *zbyt-ni, zbyteczny. = av. zbyt-ni, do zbytku.* [kove.]

SOVERO, s. m. *drzewo kor-*

SOVERSCIO, SOVESCIO, s. m. *rośliny które się koszą i zostawiają na polu dla ugnojenia ziemi.*

SOVRA, prep. *na*, v. **SOPRA.** Incontrai uno scoloia sov' un muletto baio, *Brun. Tes.*

SOVRABBONDANTE, ec. v. **SOPRABBONDANTE.**

SOVRANAMENTE, av. *do wysokiego stopnia.*

SOVRANITA, — **TADE**, — **TATE**, s. f. *wszehwładztwo.* La — del popolo, della ragione, *wszehwładztwo ludu, rozumu.*

SOVRANO, s. m. *stojący wyżej.* Così 'l — li denti all'altro pose, *D. Inf.* = *pan, monarcha, król.* Quando ciò fu rapportato al re Filippo di Francia suo — *G. Vill.* = *Mus. dyskant.* L' un faceva —, l' altro zenore, *Bern.*

SOVRANO, — **NA**, ad. *wyższy, górny. = wyższy, celniejszy, przedniejszy.* Par ch' abbiate la lingua del buon Tullio romano, che fu in dir sovrano, *Brun. Tes.* Quegli è Omero poeta sovrano, *D. Inf.* = *najwyższy.* Imperio sovrano, *najwyższa władza.*

SOVRANZARE, **SOVRANEGGIARE**, v. a. *przewyższać, celować. = panować.*

SOVRASTARE, v. n. ir. *v. soprastare. = pozostawać gdzie dłużej.* Ma il sovrastar nella prigione terrestre cagion m'è, lasso, d' infiniti mali, *Petr.*

SOVRESSO, prep. † *nad, na.* **SOVROFFESA**, s. f. *krwawa obraza.* [ludzki.]

SOVRUMANO, — **NA**, ad. **nad-**

SOVVALLO, s. m. *jedzenie lub picie bezpłatne.* Tutto il vino che si beveva fra loro e da lui provveduto, voleva che fosse di — ed a sue spese, *Lasc. Nov.*

SOVVENEVOLE, ad. m. f. *uczynny.*

SOVVENIMENTO, s. m. *sovvendenza, s. f. pomoc, wsparcie, ulga, dopomożenie.*

SOVVENIRE, v. a. ir. *wspomagać, wspierać.* Come l' uomo vuole, ec. esser sovvento ne' suoi bisogni, così dee — a' bisogni del prossimo, *Pass.* Alle avversità degli uomini sovvenga, *Mach. Stor.* = *pomagać, służyć (o potrawach i t. p. chor-nych).* = v. r. *przyjść na myśl, przypominać sobie.* Non ti sov-

vien di quell' ultima sera? *Petr.* Non mi sovviene il nome, *nie przychodzi mi na myśl nazwisko.*

SOVVENTITORE, s. m. — *TRICE*, s. f. *uspomoczyćciel.*

SOVVENUTO, — *TA*, p. ad. v. *SOVVERTIRE.*

SOVVENZIONE, s. f. *pomoc, usparcie.* Assignarono a molti di loro uffizj e —, *Mach. Stor.*

SOVVERSIONE, s. f. *SOVVERTIMENTO*, s. m. *wywroczenie, obalenie.* Questo modo di filosofare tende alla — di tutta la filosofia naturale, *Gal. Dial.* = *Sovversione, ekliwosć, nudności, womity.*

SOVVERSO, — *SA*, p. ad. v. *SOVVERTERE.*

SOVVERSORE, *SOVVERTITORE*, s. m. *burżyciel.*

SOVVERTERE, *SOVVERTIRE*, v. a. *ir. wywrócić, obalić, szburzyć.*

SOZIO, s. m. *towarzysz.*

SOZZAMENTE, *av. brudno.* = *brzydko, ohydnie.*

SOZZARE, v. a. *brudzić, powalać, splamić.* = *fig. plamić, kalać.* La fornicazione sozza il corpo, e l' anima infama, *Com. D. Inf.* = v. r. *plamić się.*

SOZZEZZA, s. f. *prop. e fig. brud, plugastwo.*

SOZZO, — *ZA*, ad. *prop. e fig. brudny, plugawy.*

SOZZOPRA, v. *SOTTOSOPRA.*

SOZZORE, *sozzume*, s. m. *sozzura*, s. f. *prop. e fig. brud, plugastwo.*

SPACCAMENTO, s. m. *szczępanie, łupanie.*

SPACCAMONTAGNE, *SPACCAMONTI*, s. m. *junak, zawadnyk.*

SPACCARE, v. a. *szczępać, łupać.* — la testa, *rozcinać głowę.* = v. r. *łupać się.*

SPACCATURA, s. f. *szpara.*

SPACCIBILE, ad. m. f. *odbytny, pokupny.*

SPACCIARE, v. a. *zbywać, sprzedawać tovary, zbyć, pozbyć się czego.* Se spacciar volle le cose sue, gliele convenne gitar via, *Bocc.* Perché donna ed animale d' uopo è —, o ti capitano male, *Fort. Ricc.* = *wysłać, wyprawić.* Spacciato subito uno a posta al marito suo, *Fir. As.* = *zalatwić, odbyć interes.* Ogni suo fatto in Rodi avendo spacciato, *Bocc.* = *wyprawić na tamten świat.* Cominciò ora uno per ladro, ora due micidiali a — e mandare all' altro mondo, *Fr. Sacch. Nov.* = *Spacciare un luogo, ustąpić skąd.* Il signore, tenendo il furore del popolo, ubbidi, e spacciò la città della sua persona, *M. Vill.* = *Spacciare il terreno, dążyć szybkim krokiem.* Cecina ec. ebbe ordine

di — il terreno per Pontilunghi, *Dav. Tac. Ann.* = *popisywać się z czem.* Volendo — pur quella sua grandezza a credenza, *Car. Lett.* = *udarac kogo za kogo.*

Egli spaccia il suo figliuolo per Esculapio, *udaje swiego syna za Eskulapa.* = *Spacciar pel generale, zbywać ogólnikami.* Rendute lor le debite grazie, gli spacciava pel generale, *Fir. Disc.* = v. r. *spieszyc się.* = *rozplatać się, wywiklać się.* = *udarac kogo, mienić się kim.* I Fiorentini si spacciavano per Pisani in Tunisi, *G. Vill.* [*sznie.*]

SPACCIATAMENTE, *av. spie-*
SPACCIATIVO, — *VA*, ad. *skor-*
ry, czynny.

SPACCIATO, — *TA*, p. ad. v. *SPACCIARE.* — per morto, *miany za umarłego.* Io son spacciato, *już po mnie, zginąłem.* Mi pareva certo di essere spacciato e morto, *Cell. Vit.* Ch' un par suo vecchio imprudente e insensato, che pigli moglie giovane, è spacciato, *Bern. Orl.*

SPACCIO, s. m. *przedaż, odbyć.* = *zalatwienie interesu.* = *list, depesza.*

SPACCONE, s. m. *łgarz, samochwał.*

SPADA, s. f. *szpada.* Mandare, mettere, passare la gente a fil di —, *wyciąć w pień.* Cingere o cingersi la —, *przyasać szpadę.* Cinger altrui la —, *pasować kogo na rycerza.* Rotar la — a cerchio, *młynkiem się bronić.* Tirar la mano alla —, *ściagnąć rękę do szpady.* Tirar, trarre fuori la —, *dobyć szpadę.* = *Fig. Buona —, dobry wojownik, wódz.* Sempre in peccato chiama vendetta, ma la — di Dio non taglia in fretta, *Ciriff. Calv.* Venire a mezza —, *docierać sprawy, od razu przystąpić do rzeczy.* A — tratta, *av. otwarcie.* Essere a — tratta, essere a — e coltello, *być z kim w otwartej nieprzyjaźni, rad kogo w łyżce wody utopić.* = *Ict. ostropysk.* = *jedna z czterech maści kart zwanych Tarocchi.*

SPADACCIATA, *SPADATA*, s. f. *pchnięcie szpadą.*

SPADACCINO, s. m. *scherz. rębacz, wysiekacz.*

SPADACCIUOLA, s. f. *Bot. mieczyk.* [*szpad.*]

SPADAIO, s. m. *fabrykant*
SPADETTA, *SPADINA*, *SPADUC-*
CIA, s. f. dim. *szpadka.* = *kordelas.* = *Spadina, iglica od wlosów.*

SPADONE, s. m. *koncierz.*

SPADULARE, v. a. *osuszać bagno.*

SPAGATO, — *TA*, ad. † *nie-*

kontent, marketny. Cosi s' acquetò la città, e i grandi rimasero di ciò molto spagati, *G. Vill.*

SPAGHETTO, s. m. dim. *szpagacik.* [*slomy.*]

SPAGLIARE, v. a. *oczyszczyć ze*

SPAGNOLETTA, s. f. *rodzaj menueta.* = *pręt żelazny z rączką do zamykania okna.*

SPAGO, s. m. *szpagat.* — *ae calzola, dratwa.*

SPAIAMENTO, s. m. *rozłączenie pary.* [*re.*]

SPALARE, v. a. *rozłączyć pa-*

SPALANCARE, v. a. la porta, *na rozcięciu drzwi otworzyć.* = *Spalancar gli occhi, wytrze-*

szczyć oczy. = *fig. powiedzieć bez ogródki, wzręcz.*

SPALANCATAMENTE, *av. ot-*

twarcie, jaunie.

SPALARE, v. a. *wyjąć tyczki*

podpierające drzewa owocowe.

= *wiać zboże łopatą.*

SPALCARE, v. a. *wyjąć po-*

dogę.

SPALDO, s. m. *Fort. blanki*

muru. = *mur.* Passammo tra i

martiri, e gli alti spaldi, *D. Inf.*

SPALLA, s. f. *barki, ramiona.*

Stringersi, ristrignersi nelle

spalle, v. *RISTRIGNERSI.* Spalle d'

un colle, d' una montagna, *fig.*

grzbień góry. Guardai in alto e

vidi le sue spalle vestite già de'

raggi del pianeta, *D. Inf.* = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

raggi del pianeta, D. Inf. = *ple-*

SPALLIERA, s. f. grzbień krzesła. = szpaler wzdłuż murów ogrodu.

SPALLINO, s. m. półplaszczyk. = szlifa, epoleta.

SPALLUCCIA, s. f. dim. ramioko. = Fare —, podnosić ramiom dla wzbudzenia litości, lub udając że się czegoś nie wie.

SPALLUTO, —TA, ad. pleczysty, barczysty.

SPALMARE, v. a. smarować dziegiem okręt.

SPALMATA, s. f. uderzenie ręką w dłoń.

SPAMPANARE, v. a. obrywać liście winne. = fig. chęłpic się. = zagrzmieć. Or vengia di bale ni un centinaio, si spampanano i tuoni a dieci a dieci, *Buon. Tanc.*

SPAMPANATA, s. f. obrywanie liści winnych. = fig. przechwałki. Perché voi fate troppa —, *Buon. Tanc.* Non occorre a far qui l'anima fiera con spampanate per mostrar bravura, *Tasson. Secch.*

SPAMPANAZIONE, s. f. obrywanie liści winnych.

SPANCIATA, s. f. upadnięcie brzuchem na ziemię. = nala-dowanie kalduna.

SPANDERE, v. a. ir. wylewać, rozlewać. — le lagrime, wylewać łzy. — il sangue, rozlewać krew. Or se tu quel Virgilio, e quella fonte, che spande di parlar sì largo fiume? fig. *D. Inf.* = rozpościerać, rozciągać. Quanto più desioso l'ali spando verso di voi, *Petr.* = rozgłaszać. Se fai cosa valente, la spande fra la gente, e 'l tuo pregio raddoppia, *Brun. Tesor.* = v. r. rozlać się. = rozciągać się. S'indi la terra e 'l mar che intorno spande discerner vuoi, *Ar. Or.*

Fur. = rozlegać się, być głośnym. E per lo 'nferno il tuo nome si spande, *D. Par.* [nie. SPANDIMENTO, s. m. wyla. SPANDITORE, s. m. rozlewuca. SPANIARE, v. a. zdjąć lep. = v. r. wydobyć się z lepu; fig. wyplatać się, wywikłać się. SPANIATO, —TA, p. ad. v. SPANIARE. = Dare in, nello spaniato, przybyć po niewczasie. SPANNA, s. f. piędź. = reka. E 'l duca mio distese le sue spanne, *ec. D. Inf.*

SPANOCCHIARE, v. a. podcinać wiechy prosa, i t. p.

SPANTANARE, v. a. wyciągać z błota. = v. r. wybrnąć z błota.

SPANTARE, v. n. e. r. bass. niezmiernie się zadziwić.

SPANTO, —TA, p. ad. rozlany. = fig. wspaniały, okazaly.

SPAPOLARSI, v. r. bass. rozsy-pać się, rozlecieć się.

SPARABICCO, av. Andar a —, strzelać baki, bikować się.

SPARAGIAIA, s. f. szparagarnia.

SPARAGNARE, v. a. oszczędzać. = przebaczyć. [dnosc.

SPARAGNO, s. m. oszczędz.

SPARAGO, s. m. szparag.

SPARALEMBO, s. m. [artuch rzemieślnicz.

SPARAMENTO, s. m. strze-sparapanane, s. m. pop. darmojad.

SPARARE, v. a. rozpruć brzuch. = rozplatać. L'avria sparato fin sopra la sella, *Ar. Or. Fur.* = zapomnieć co się umiało. = obnażyć, ogolocić z ozdób. = strzelać. — la pistola, wystrzelić z pistoletu. — a vuoto, a mitraglia, strzelać na wiatr, strzelać kartaczami. — un complimento, fig. wypalić komplement. Estemporaneamente un complimento sparogli in versi, *Cast.* = Sparare calci, wierząc. = v. r. Spararsi per alcuno, rozbijac się dla kogo.

SPARATA, s. f. piękne obietnice, złote góry. = chępliwosc. = wystrzał.

SPARATO, s. m. rozpórek z przodu koszuli, sukni.

SPARATORE, s. m. strzelec.

SPARECCHIARE, v. a. sprzątać ze stołu. = bass. zmiatać ze stołu, zrec.

SPARECCHIATORE, s. m. —

TRICE, s. f. sprzątający ze stołu. = żarłok, żarłoczka.

SPARECCHIO, s. m. sprzątanie ze stołu.

SPAREGGIO, s. m. nierównosc, różnica.

SPARGERE, v. a. ir. rozlać, wylać. L'acqua nel viso con la man mi sparse, *Petr.* — il proprio sangue, przelać własną krew. — le lagrime, wylewać łzy. = Spargere rime, fig. pisać wiersze. Quanti versi ho già sparti al mio tempo, *Petr.* = rozwijać. Le quali (chiome) ella spargea sì dolcemente, *Petr.* = rozpościerać, rozszerzać. — lo spavento, roznosić postrach. = rozproszyć, rozpedzić. = rozgłaszać, rozsiewać pogłoskę. = rozsypany, ziarny. — il suol di fiori, ustlać ziemię kwiatami. = rozerwać, rozstrągnąć myśl. = v. r. rozlać się, rozsy-pać się. = rozproszyć się, pojsć w rozsypkę. I Fiesolani, *ec.* nella disfazione di Fiesole molto si sparsero, e chi n'andò in una parte, e chi in un'altra, *G. Vill.* = Spargersi in drappelli, *Mil.* podzielić się na male oddzia-

ly. = Spargersi il fiere ad alcuno, wylać się (o żołci).

SPARGIMENTO, s. m. rozlanie. — di fiere, wylanie żołci. = rozstrzelenie myśli.

SPARGITORE, s. m. rozle-wacz. = rozrzutnik.

SPARGOLA, ad. f. Saggina —, gryka.

SPARIRE, v. n. ir. niknąć. — via, zniknąć od razu. = niknąć, przemijać. Su questa terra appaiono e spariscono le generazioni come ombre fugaci, *Ver. Not.* = Far sparire, zacić, przyćmić. La mia dama fa — ogni altra, *przy mojej damie niknie piękność każdej innej.*

SPARIZIONE, s. f. SPARIMENTO, s. m. zniknięcie.

SPARLAMENTO, s. m. obmowa.

SPARLARE, v. n. contro, ad uno, d'uno, obmawiać.

SPARLATO, —TA, p. ad. ogadany. = s. m. obmowa. Dello sparlato d'Augusto volle si condannasse, *Dav. Tac. Ann.*

SPARLATORE, s. m. —TRICE, s. f. obmowca, obmowczyni.

SPARNAZZAMENTO, s. m. marnotrawstwo.

SPARNAZZARE, v. a. rozgrzebać (o kurach). = Fig. rozrzucić. Mezza la barba gli taglia e sparnazza, *Bern. Or.* = roztrwonić. Cinquantacinque million d'oro avea Nerone sparnazzato in donare, *Dav. Tac. Stor.*

SPARNAZZATORE, s. m. marnotrawca.

SPARNICCIAMENTO, SPARNICCIO, SPARNICCIARE, v. SPARPAGLIAMENTO, *ec.* [strzał.

SPARO, s. m. strzał, wy-

SPARPAGLIAMENTO, s. m. rozsypanie, rozproszenie.

SPARPAGLIARE, v. a. rozrzucić, rozsypanie, rozproszenie. = rozsypanie, rozproszenie. = rozsypany, rozproszone. = roztrwonić. = v. r. rozsy-pać się, rozproszyć się.

SPARPAGLIAMENTE, av. w rozsypanie, w nieladzie.

SPARSAMENTE, av. tu i owdzie.

SPARSIONE, s. f. rozlanie.

SPARSO, —SA, p. ad. a SPARGERE, rozsypany, rozszany, rozrzucony, rozproszone. G' idoli suoi saranno in terra sparsi, *Petr.* Voi che ascoltate in rime sparse il suono, *Petr.* = rozprzechły, rozrzucony. = rozpuszczony, rozwiany. Erano i capei d'oro all'aura sparsi, *Petr.* — fig. rozgłoszony. = obłany, skropiony. Visto m'avresti di

livore sparso, *D. Purg.* = *znikły*. = *Vasi sparsi, naczynia z szerokim otworem, wywiniętym na zewnątrz*.

SPARTAMENTE, *av. oddzielnie, odrębnie, osobno*.

SPARTATAMENTE, *av. v. SPARTAMENTE. = długo, rozwiekle*.

SPARTATO, *TA, ad. oddzielony. = rozcięty*.

SPARTIBILE, *ad. m. f. podzielny*.

SPARTIMENTO, *s. m. SPARTIGIONE, s. f. dzielenie, podział, oddział. = grzęda na warzywo. = przegródka w szufładzie. = oddalenie się*.

SPARTIRE, *v. a. ir. dzielić, podzielić, rozdzielić. = rozdzielić między wielu. Ho spartito il mio pane con l'indigente, U. Fosc. = odłączyć, rozłączyć; rozwieść, rozbronić bijących się. Porta qua dell'arme, una spada tosto, o qualcosa da spartirgli, Lasc. Com. = v. r. dzielić się, rozdzielić się; odłączyć się, rozłączyć się*.

SPARTIMENTE, *av. oddzielnie, odrębnie, osobno*.

SPARTIZIONE, *s. f. podział, rozdziel*.

SPARTO, —*TA, p. ad. da SPARGERE, rozlany. = rozsiany, rozrzucony, rozsypany*.

SPARUTELLO, —*LA, SPARUTINO, —NA, ad. chudorlawy, wysmukły, wyblady*.

SPARUTEZZA, *s. f. chudość, bladeść*.

SPARUTO, —*TA, ad. chudy, blade, mizerny*.

SPARVIATORE, *s. m. sokolnik*.

SPARVIERE, —*RO, s. m. Ornit. krogulec*.

SPASIMA, *s. f. spazmy, kurcz nerwów*.

SPASIMARE, *v. n. mieć spazmy. — fig. trudzić się, mazać się. = szaleć, przepadać za kim. Il crudel sa che per lui spasmo e moro, A. Or. l. Fur. = gorąco pragnąć. Questa superba, ec. spasimava di regnare, Dav. Tac. Ann. = Spasimar di sete, unierac z pragnienia. Oltre agli altri suoi dolori, credette di sete —, Bocc. = Spasimar la roba, ec. pop. przeszać majątek*.

SPASIMATAMENTE, *av. w spazmach. = fig. gorąco, z zapalem*.

SPASIMATO, —*TA, p. ad. cierpiący spazmy. = szalenie zakochany. Fare lo —, udawać szalenie zakochanego. Un vecchio decrepito vorrà fare lo —, Salv. Granch.*

SPASIMO, SPASMO, *s. m. spazmy, kurcz nerwów. Gli spasimi della tortura, Beccar. D. e P. katusze, męki na torturze*.

SPASMODICO, —*CA, ad. kurczowy, spazmowy. = dobry na spazmy*.

SPASSAMENTO, *s. m. † zabawa, rozrywka*.

SPASSAPENSIERO, *s. m. drumla*.

SPASSARE, *v. n. e. r. bawić się, rozrywać się. = przechadzać się*.

SPASSEGGIAMENTO, SPASSEGGIO, *s. m. SPASSEGGIATA, s. f. przechadzka*.

SPASSEGGIARE, *v. n. przechadzać się*.

SPASSEVOLE, *ad. m. f. zabawny, ucieśzny*.

SPASSIONARSI, *v. r. wyzuć się z namiętności. = sprawić sobie ulgę*.

SPASSIONATAMENTE, *av. bez passyi, bez uprzedzenia*.

SPASSIONATEZZA, *s. f. nieczulość*.

SPASSIONATO, —*TA, ad. nieczuły, obojętny*.

SPASSO, *s. m. zabawa, rozrywka. = Pigliare — d'una cosa, żartować z czego. = Andare, menare a —, iść, prowadzić na przechadzkę. Mandare a —, fig. kazać komu precz odejść*.

SPASTARE, *v. a. odlepić, odkleić. = fig. odjąć, oczyścić*.

SPASTOIARE, *v. a. rozpętać. = v. r. fig. wyplątać się*.

SPATO, *s. m. Min. szpat*.

SPATOLA, *s. f. łopatka, kopytka aptekarska*.

SPATOLATO, —*TA, ad. Bot. łopatkowaty*.

SPATRIARE, *v. a. pozbawić ojczyzny. = v. n. zapomnieć zwyczajów ojczystego kraju. = v. r. wyjść z ojczyzny*.

SPAURACCHIO, *s. m. strasznyldo na plaki. = strasznyldo, koczłokodan. = strach, widmo. = strach, przestach*.

SPAURARE, *v. a. straszyć, nastraszyć, przestraszyć*.

SPAUREVOLE, *ad. m. f. straszny. [przestach]*

SPAURIMENTO, *s. m. strach, SPAURIRE, v. a. ir. v. SPAURARE. = v. r. nastraszyć się*.

SPAVALDERIA, *s. f. śmiałkostwo*.

SPAVALDO, —*DA, ad. śmiały, zuchwały. Vedrala poi far lo — più che tu non vuoi, L. Lipp. Malm.*

SPAVENIO, *s. m. włogaczina*.

SPAVENTACCHIO, *s. m. v. SPAURACCHIO. Fare uno — a uno, straszyć kogo*.

SPAVENTAMENTO, *s. m. SPA-*

VENTAGGINE, SPAVENTAZIONE, *s. f. przestach, przelęknienie*.

SPAVENTARE, *v. a. straszyć, nastraszyć, przestraszyć. = bać się. — la mal aria, bać się złego powietrza. = v. n. e. r. nastraszyć się, przestraszyć się*.

SPAVENTATICCIO, —*GIA, ad. trochę przestraszony*.

SPAVENTATO, —*TA, ad. przestraszony, przelękniiony*.

SPAVENTATORE, *s. m. straszyciel*.

SPAVENTEVOLE, *ad. m. f. straszny. = fig. strasznie wielki, ogromny. = strasznie szpetny*.

SPAVENTEVOLENTE, *av. strasznie. = strasznie, niezmiernie. [przestach]*

SPAVENTO, *s. m. strach, SPAVENTOSAMENTE, av. strasznie*.

SPAVENTOSO, —*SA, ad. straszny, okropny. = lekniący, bojaźliwy*.

SPAZIARE, *v. n. e. r. rozciągać się, rozlegać się, rozposcierać się. Per mezza Toscana si spazia un fumicel che nasce in Falterona, D. Purg. = bujać po polu. Qual lodoletta che in aere si spazia, D. Par. Ama la imaginazione di — fra i secoli, U. Fosc. = rozszerzać się, rozciągać się, rozwdzić się. A me ec. gioverà, d'andare alquanto spaziandomi col mio novellare, Bocc.*

SPAZIEGGIARE, *v. a. Stamp. porobić odstępy, rozsadzać wiersze*.

SPAZIENTARSI, *v. n. zmniejszyć się*.

SPAZIO, *s. m. przestrzeń. = przeciąg czasu. Pria che passin mill'anni, ch'è più corto — all'eterno, che un muover di ciglia, D. Purg. = pole, okazya. = Stamp. odstęp*.

SPAZIOSITÀ, —*TADE, —TATE, s. f. obszerność, rozległość; przestronność*.

SPAZIOSO, —*SA, SPAZIEVOLE, ad. obszerny, rozległy, przestronny. [miniaryz]*

SPAZZACAMMINO, *s. m. kowółczęga, obieżykraj*.

SPAZZAFORNO, *s. m. pomiota. [tanie]*

SPAZZAMENTO, *s. m. zamiazanie*.

SPAZZARE, *v. a. zamiazać. — via, odmieść, wymieść. — il cammino, il forno, wytrzeć komin, wymieść piec. = rozwalić. Combattè questo esercito con tanto ardore che innanzi la terza parte del giorno le mura furo spazzate, Dav. Tac. Ann. = wytrzeć skórę*.

SPAZZATOIO, s. m. *pomiotto*.
 SPAZZATURA, s. f. *śmiecie*.
 = *brak, wybiórki*. Gli venne occasione di venire in Firenze a vendere certe spazzature d'oro e d'argento, *Cell. Vit.*

SPAZZAVENTO, s. m. *hys, wydmuch wiatru*.

SPAZZINO, s. m. *zamiatacz*.

SPAZZO, s. m. *miejscę*. Poi mi tornai laggioso a un altro palazzo, e vidi in bello — scritto, ec. *Brun. Tesor.* = *obszar, przestrzeń*. Lo — era una rena arida e spessa, *D. Inf.* = *podloga*. Se la coperta di letto non mi teneva, io mi sbalzavo in mezzo dello —, *Mach. Cliz.* Sono migliori le stalle ec. che hanno lo — lastricato e ammattonato, *Cresc.*

SPAZZOLA, s. f. *miotelka*. = *gąłżka palmowa*.

SPAZZOLARE, v. a. *chędożyć miotelką*.

SPAZZOLETTA, s. f. dim. *mioleteczka*.

SPECCHIAIO, s. m. *zwierciadnik*.

SPECCHIARE, v. n. e r. *przeглядać się w zwierciadle*. Donna specchiante poco filante, *prov.* *kobieta lubiąca siedzieć w lustrze, zła gospodyni*. = *Specchiarsi in alcuno, fig. zapatrywać się na kogo, brać kogo za wzór*. = *fig. upatrywać się w kogo*. Disse, perché cotanto in noi ti specchi? *D. Inf.*

SPECCHIATO, —TA, p. ad. v. *SPECCHIARE*, = *doskonały (o rzeczach)*. = *jasny*.

SPECCHIETTO, s. m. *lusterko*. = *krótki rys, treść*. Quando egli fece venire e leggere uno — di tutto lo stato pubblico. *Dav. Tac. Ann.* = *A specchietti, w jabka (o koniu)*.

SPECCHIO, s. m. *zwierciadło*. = *fig. zwierciadło, wzór*. Che — eran di vera leggiadria, *Petr.* = *rejestr długów*. Molti si veggon far grandezze e sfoggi, e che sono a — poi col rigattare, *L. Lipp. Maln.* = *księga podatków we Florencyj*. Stare a, allo —, *zalegać w podatkach*.

SPECIALE, ec. v. *SPEZIALE*.

SPECIE, s. f. *Stor. nat. gatunek*. = *ksztalt, postać*. Lo Spirito Santo discese sopra di lui in specie di colombo, *Caval. Frutt.* = *rodzaj, gatunek*. Uguàlmente grave in specie, *równiej ciężkości gatunkowej*. = *Fare —, dziwić, zastanawiać*. Mi fa —, *dziwi, zastanawia mnie*. = *Eccl. postaci chleba i wina w eucharystji*.

SPECIFICAMENTE, SPECIFICATAMENTE, av. *szczegółowo, w szczególności*.

SPECIFICARE, v. a. *wyszczególnić, wymienić w szczególności*.

SPECIFICAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *wyszczególnienie*.

SPECIFICO, —ÇA, ad. *gatunkowy*. Gravità specifica, *ciężkość gatunkowa*. = *Medicamento, rimedio specifico, specyfik, lekarstwo szczególnie skuteczne*.

SPECO, s. m. *pieczara, jaskinia*.

SPECOLARE, ec. v. *SPECULARE*, v. n. *bass. beczer.*

SPECULARE, v. n. *zastanawiać się, zaciekać się w myślach*. = v. a. *przepatrywać, wypatrywać* — il paese, *przejrzeć kraj, wyjechać na zwjady*.

SPECULATAMENTE, av. *rozmyślnie*.

SPECULATIVA, s. f. *władza myślenia, refleksja*.

SPECULATIVAMENTE, av. *spekulacyjnie*.

SPECULATIVO, —VA, ad. *spekulacyjny*. Intelletto speculativo, *umysł spekulacyjny*. = *teoryczny*.

SPECULATORE, s. m. *spekulator, filozof*. = *żołnierz wysłany na zwjady*.

SPECULAZIONE, s. f. *spekulacja, zaciekanie się myślą*. — dell' intelletto, *zaciekanie się rozumem*. = *myśl, pomysł*.

SPECULO, v. *SPECCHIO*.

SPEDALE, s. m. *szpital*.

SPEDALIERE, s. m. *zakonnik szpitala Jerolimskiego, później kawaler Maltański*.

SPEDALINGO, s. m. *dozorca szpitalu*.

SPEDATO, —TA, ad. *podbity, podupadły na nogi*.

SPEDATURA, s. f. *podbicie się*.

SPEDIENTE, s. m. *sposób, środek*. = *ad. m. f. potrzebny, stosowny*. Egli è —, *potrzeba, jest rzecz stosowną*.

SPEDIREI, v. a. ir. *wyspieszyć, złatwić*. = *wysłać, wyprowadzić*. = v. r. *spieszyć się*. Al negromante disse che si spedisse, *Bocc.* = *wywinąć się, ruszać się*. Lo piè senza la man non si spedia, *D. Inf.*

SPEDITAMENTE, av. *spiesznie, prędko, szybko*. = *płynnie, expedyte*. Leggere —, *płynnie czytać*.

SPEDITEZZA, s. f. *pospiech, prędkość, szybkość*. — di mano, *lekkość*.

SPEDITO, —TA, p. ad. *wyspieszony, złatwiony*. = *lekki, zwinny*. = *lekki, lekko uzbrojony*. = *prędko, skory, szybki*. = *wolny, otwarty, równy*. *Mosimi, e 'l duca mio si mosse per li luoghi spediti, D. Inf.* = *Regni*

Britannico, o regni Nerone, spedito sono, *Dav. Tac. Ann.*... *zginąłem, przepadłem*. = av. *prędko, szybko*.

SPEZIONE, s. f. *depeza, expedyca*. = *wyprawa wojenna*. = *pośpiech, szybkość*.

SPEZIONIERE, s. m. *urzędnik kancelaryj papieżkiej trudniący się expedycją bui*.

SPEGLIO, s. m. * *zwierciadło*. Ella del vetro a sè fa specchio, ed egli gli occhi di lei sereni, a sè fa speglij, *Tass. Ger.*

SPEGNARE, v. a. *wykupić zastaw*.

SPEGNERE, v. a. ir. *gasić*. — il lume, il fuoco, *zgasić światło, ogień*. Io però mi dolgo di aver spenta questa face della nostra eloquenza, *fig. Ver. Not.* = *Spegner la sete, ugasić pragnienie*. = *zgasić, przytłumić*. = *wykorzenie, wytepić; zgladzić, zagladzić, zgasnąć, sprzątnąć ze świata*. F. Obizzo da Esti, il quale per vero, fu spento dal figliastro su nel mondo, *D. Inf.* = *zmaszać, wymazać*. = v. r. *gasnąć, zgasnąć, wygasnąć (o rodzinie, familli)*.

SPEGNIMENTO, s. m. *zagaśzenie, wygasnienie*. = *zagładzenie, wykorzenie*.

SPEGNITOIO, s. m. *nakrywka do gaszenia świecy*.

SPEGNITORE, s. m. *gasciel*.

SPELACCHIAIO, —TA, ad. *oblatz z włosów*. = *fig. goly, holysz*. Rinaldo, che fu sempre spelacchiato, e non ebbe due soldi al suo comando, ec. *Fort.*

SPELARE, v. a. *wyskubać włosy*. = v. n. *oblec z włosów, wylenić*.

SPELATO, —TA, p. ad. *oblatzły*. = *fig. wytarty, obszarpany*.

SPELAZZARE, v. a. *skubać wełnę*. = *wyskubać włosy*.

SPELLA, SPELTA, s. f. *orkisz*.

SPELLARE, v. a. *rozczdrzeć skórę*.

SPELLICCIARE, v. n. e r. *tarzać się (o psach)*.

SPELLICCIATURA, s. f. *spelling*. = *s. f. kąsanie się, zajadanie się psów*. = *fig. bura*.

SPELONCA, s. f. *pieczara, jaskinia*.

SPEME, s. f. * *nadzieja*.

SPENDERE, v. a. ir. *wydawać*. Faceva feste, donava, e ii suo senza alcun ritengo spendeva, *Bocc.* — a borsa sciolta, *hojnie szafować*. Ristringersi nello —, *ograniczać się w wydatkach*. = *łodzić, obracać czas na co. I niun' altra cosa il suo tempo spendeva che in ucellare, ec. Bocc.*

SPENDERECCIO, —CIA, ad. na wydatki. = rozrzutny.
 SPENDIMENTO, s. m. wydatkanie.
 SPENDIO, s. m. wydatek.
 SPENDITORE, s. m. szafarz. = rozrzutnik.
 SPENE, v. SPEME.
 SPENNACCHIARE, v. a. skubać, oskubać. E quelle micidiali gli spennacchiavan l'ali, *Menz.*
 SPENNACCHIATO, —TA, p. ad. oskubany. = fig. obdarty, obszarpany. = zmieszany. Rimase Orlando tutto spennacchiato, quando e' senti quel che'l cugino ha detto, *L. Pulc.*
 SPENNACCHIETTO, s. m. dim. kitezca. Queste (farfalle) erano di color capellino sbiadato, tutto rabescato di nero, con due larghi spennacchietti neri in testa, *Red.*
 SPENNACCHIO, s. m. kita.
 SPENNARE, v. a. skubać, oskubać. = fig. obmawiać. = v. r. tracić pióra, wypadac (o piórach). Nè quando Icaro misero le reni senti spennar per la scaldata cera, *D. Inf.* = pierzyć się.
 SPENNAZZATA, s. f. skubanie ptactwa.
 SPENSARIA, s. f. wielki wydatek.
 SPENSIERATAGGINE, s. f. o-wieszalność.
 SPENSIERATAMENTE, av. opieszale. = przez rozstargnienie.
 SPENSIERATO, —TA, ad. opieszaly. = niepamiętny, rozstargniony. = niedbający, niestojący o nic.
 SPENTO, —TA, p. ad. zgaszony. = wygasty. = zgladzony, zabity. = fig. wycienczony, wychudły.
 SPENZOLARE, v. n. wisieć, dyndać, obwisnąć. Spenzolato, zwisły, obwisły.
 SPENZOLONE, —NI, ad. wiszący, zwieszony, obwisły.
 SPERA, s. f. v. SFERA. = ciężar przywiązany w tyle statku dla zwolnienia jego biegu. Subito messon per poppa due spere, e'l mar pur sempre di sopra su passa, *L. Pulc. Morg.* Rimedio a questo il buon nocchier ritrova, che comanda gettar per poppa spere, *Ar. Ori Fur.*
 SPERABILE, ad. m. f. spodziewany. [kulisty].
 SPERALE, ad. m. f. sferyczny.
 SPERANZA, s. f. nadzieja. Dare —, dać nadzieję. Aver —, mieć nadzieję. Fondar —, zakładać nadzieję. Viver di —, żyć nadzieją. Mancar di —, stracić nadzieję. Esser di perduta —, być człowiekiem od którego nic dobrego spodzie-

wać się nie można. = *Teol. nadzieja.*
 SPERANZETTA, —ZINA, s. f. dim. mała nadzieja.
 SPERARE, v. n. mieć nadzieję, spodziewać się. La bella donna, che cotanto amavi, subitamente s'è da noi partita, e per quel ch'io ne spero, al ciel salita, *Petr.*
 SPERARE, v. a. gli uovi, próbować jaj do światła.
 SPERDERE, v. a. ir. stracić, zgubić. = Sperdere la creatura, poronic. = v. n. er. rozproszyc się, zniknąć.
 SPERDIMENTO, s. m. poronienie. [TORE].
 SPERDITORE, v. DISPERDITO.
 SPERDUTO, —TA, p. ad. v. SPERDERE. = rozbiegły, rozproszony, błakający się, błędny.
 SPERETTA, s. f. dim. kulka.
 SPERGERE, v. a. ir. rozproszyc, rozrzuć, rozszypać. L'abbattute genti ecco spergi e calpesti, *Filic.*
 SPERGIURAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. krzywooprzysięstwo.
 SPERGIURARE, v. a. er. popelnic krzywooprzysięstwo. = kłac, przeklinać.
 SPERGIURATORE, s. m. —TRICE, s. f. krzywooprzysięzca.
 SPERGIURO, s. m. krzywooprzysięstwo. = krzywooprzysięzca, wiarotomca.
 SPERICO, —CA, ad. sferyczny.
 SPERIENZA, —ZIA, s. f. doświadczenie.
 SPERIMENTALE, ad. m. f. o party na doświadczeniu.
 SPERIMENTARE, v. a. doświadczać.
 SPERIMENTATO, —TA, p. ad. doświadczony.
 SPERIMENTO, s. m. doświadczenie. [ny].
 SPERMA, s. f. plyn nasien.
 SPERMACETI, s. m. olbrot.
 SPERMATICO, —CA, ad. nasienny.
 SPERNERE, v. a. lat. pogardzić, odrzuć.
 SPERPERAMENTO, SPERPERO, s. m. rozproszenie, rozrzucenie.
 SPERPERARE, v. a. rozproszyc, rozrzuć, spustoszyć.
 SPERPERATORE, s. m. rozrzutnik, marnotrawca.
 SPERTICARE, v. n. wybuchac (o drzewie).
 SPERTICATO, —TA, p. ad. v. SPERTICARE. = sążnisty, jak drag. Sperticato nasaccio, *Car. Leit.* Donna sperticata, kobieta wysoka jak tyczka.
 SPERTO, —TA, ad. doświadczony.

SPERULA, s. f. dim. kulka.
 SPESA, s. f. wydatek, nakład, koszt. Minute spese, drobne wydatki. Spese ferme, stałe wydatki. Gettar via la —, stracić nakład. Portar, francar, sopportar la —, mieć zurocone koszta. Rifare le spese, zuroć komu koszta. A (alle) sue spese, własnym kosztem. Imparare alle proprie spese, alle altrui spese, fig. nauczyć się własnym, cudzym kosztem. Conven ch' altri impari alle sue spese, *Petr.* = Spese, utrzymywanie. Dare le spese, dawać komu na utrzymanie. Farsi le spese, utrzymywać się. Vivere alle proprie spese, żyć ze swego dochodu. Stare per le spese, służyć za wikt. = Buona spesa, chytry, szczwany lis.
 SPESACCIA, s. f. peg. duże koszta.
 SPESARE, v. a. lożyć na czyje utrzymanie.
 SPESARIA, s. f. + koszta.
 SPESERELLA, SPESETTA, s. f. dim. drobne wydatki.
 SPESO, —SA, p. ad. da SPENDERE, wydany, wyłożony. = przepędzony, strawiony. I mal spesi anni, że przepędzone lata.
 SPESAMENTE, av. często.
 SPESAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. zgęszczenie, zgęstnienie.
 SPESARE, v. a. zgęścić. = v. n. er. gęstnieć.
 SPESSEGGIAMENTO, s. m. zgęszczenie się, namnozenie się. Il segnale della sanità (delle api) è lo — nello sciamie, *Cresc.* = częste powtarzanie.
 SPESSEGGIARE, v. n. e a. zagęścić się; często się zdarzać. Cominciarono a — le malattie, *Manz. P. S.* = często powtarzać.
 SPESSEZZA, s. f. gęstość. = mnóstwo.
 SPESSIRE, SPESSITÀ, —TATE, —TATE, SPESSTUDINE, v. SPESARE, ec. [grubość].
 SPESPO, s. m. + miąższyć.
 SPESPO, —SA, ad. gęsty. Una gragnuola spessa cominciò a venire, *Bocc.* Bollia laggioso una pegola spessa, *D. Inf.* = częsty. Ogni cosa, che è spessa, diventa vile, *Ann. Ant.* Spesse volte, av. często. = av. często. Spesso spesso, bardzo często.
 SPETEZZAMENTO, s. m. częste pierdzenie.
 SPETEZZARE, v. n. często pierdzić.
 SPETRARE, v. a. fig. zmiękczyć. In vista che — potea le rupi, *Mont.* = uwołnić. = v. r. zmięknąć. Duro mio cor, chę

non ti spetri o frangi? *Tass. Ger.* = *woolnić się*. Quanto poso-
mo mi spetro, e sol mi sto, *Petr.*

SPETTABILE, ad. m. f. *znakomity*.

SPETTACOLO, s. m. *widowisko*. = *przedmiot, widowok*.

SPETTARE, v. n. *należeć; ściągąć się, tyczyć się*.

SPETTATORE, s. m. — TRICE, s. f. *widz*.

SPETTORARSI, SPETTOREZ-
ZARSI, v. r. *rozkryć piersi, roz-
mamać się*.

SPETTRO, s. m. *widmo, ma-
ra, upior, strach*.

SPEZIALE, s. m. *aptekarz*.
Dire a lettere di —, v. SCATOLA.

SPEZIALE, ad. m. f. *szczegól-
ny*.

SPEZIALITÀ, SPEZIALTÀ, —
TADÉ, —TATE, s. f. *szczegól.*

In spezialità, av. *w szczególności*.

SPEZIALMENTE, av. *szczegól-
nie, osobliwie*.

SPEZIE, s. f. v. SPECIE. = *po-
zór*. Per gelosia della medesima
(Ottavia) lo mandò sotto — di
governo in Portogallo, *Dav. Tac.*

SPEZIF, s. f. pl. *korzenie a-
romatyczne*.

SPEZIERIA, s. f. *apteka*. =
Spezierie, pl. *korzenie aroma-
tyczne*.

SPEZIOSAMENTE, av. *poz-
ornie, na oko*.

SPEZIOSITÀ, s. f. † *szczegól-
na piękność*.

SPEZIOSO, —SA, ad. *piękny*.
= *pozorny*.

SPEZZAMENTO, s. m. *zbiec,*
stłuczenie.

SPEZZARE, v. a. *łamać, zbić,*
stłuc, potłuc. — la testa ad al-
cuno, *rozbić komu głowę*; fig.
zawracać komu głowę. — delle
legna, *piłować drwa*. — i cep-
pi, le catene, *skruszyć kajda-
ny*. — il cuore, *zranić czyje
serce*. — le corna ad alcuno, fig.
przytrzeć komu rogów. = *roz-
pędzić*. Ond' ei repente spezzerà
la nebbia, si ch' ogni Bianco ne
sarà feruto, *D. Inf.* = v. r. *zła-
macć się, zbić się, stłuc się, pękać*.
Mi si spezza il core, *Alf. serce
mi się kraje*. Le dolea sì forte la
testa, che pareo che le si spez-
zasse, *Bocc.*

SPEZZATAMENTE, av. *po
kawalku*.

SPEZZATO, s. m. *siekanka*.

SPEZZATO, —TA, p. ad. v.

SPEZZARE, = *Moneta spezzata,*
drobna moneta. = *Alla spezza-
ta, av. po kawalku*.

SPEZZATURA, s. f. *złama-
nie, zbiec, stłuczenie*. = *zap-
łata za popitowanie drzewa*.

SPIA, s. f. e. m. *szpieg*. Far la
—, *szpiegować*. = *wiadomość*.

Avere — d' una cosa, *mieć o czem
wiadomość*. Nè le trovò, nè potè
avere —, *Ar. Or. Fur. Darne*
—, *donieść, dać znać*.

SPIACENZA, SPIACIMENTO, v.
DISPIACERE.

SPIACERE, v. n. ir. *niepodo-
bać się*. Me ne spiace, *przykro
mi, żałuję tego*.

SPIACEVOLE, SPIACENTE, ad.
m. f. *nieprzyjemny, przykry*.

SPIACEVOLEZZA, s. f. *nie-
przyjemność, przykrość*. = *nie-
przyjemny humor*.

SPIACEVOLMENTE, av. *nie-
przyjemnie*.

SPIACIUTO, —TA, p. ad. v.
SPIACERE.

SPIAGGIA, s. f. *brzeg mor-
ski płaski i otwarty*.

SPIAGIONE, s. f. SPIAMENTO,
s. m. *szpiegowanie, szpiego-
stwo*.

SPIANAMENTO, s. m. *wyró-
wnanie, zrównanie*. = *zró-
wnanie z ziemią, zburzenie*.
= *fig. objaśnienie*.

SPIANARE, v. a. *zrównać,*
wyrównać. = *zrównać z zie-
mią, zburzyć z kretešem*. =
fig. *objaśnić, wytłumaczyć*. —
le difficoltà, *uchylić trudności*. —
Spianare il pane, *wyrabić
chleb*. — i mattoni, *wyrabić
cegły*. — in terra, fig. *obalić na
ziemię*. I saracin, come i mattoni
spiana, *L. Pulc. Morg.*

SPIANATA, s. f. *Fort. espina-
nada*. = *równina*.

SPIANATOIO, s. m. *walek
do ciasta*.

SPIANATORE, s. f. *stolnica*.

SPIANATORE, s. m. *pionier*. =
drożnik. [to.]

SPIANAZIONE, v. SPIANAMEN-
TO, SPIANAMENTO, s. m. *zró-
wnanie z ziemią*.

SPIANTARE, v. a. *wyrwać
z korzeniem*. = *zrównać z zie-
mią*. L' esercito, oltre alla natu-
rale agonia della preda, la voleva
— per gli odj antichi, *Dav. Tac.*

Stor. = fig. *zgubić, zagładzić,*
zniszczyć. = v. r. *zrujnować
się*. Tu se' senza cervello a lascia-
re costui per un spiantato, che ec.
in tasea non ha forse un ducato,
Fort. Ricc.

SPIARE, v. a. *szpiegować*. =
*wypatrywać, upatrywać, prze-
patrywać*. Chi spiasse... quel
ch' i' fo, tu puoi dir, ec. *Petr.*

SPIATORE, s. m. — TRICE,
s. f. *szpieg*.

SPIATELLARE, v. a. *pop.
powidzieć bez ogródki, nie ob-
wijać w bawelnę*.

SPIATELLATAMENTE, av.
wręcz, bez ogródki.

SPIATELLATO, —TA, p. ad.
jak na talerzu, oczywisty. Alla

spiattellata, av. *pop. wręcz, bez
ogrodki*.

SPICA, s. f. * *kłos, v. SPIGA*.

SPICCAMENTO, s. m. *zdję-
cie czego powieszzonego, obry-
wanie, i t. d.*

SPICCARE, v. a. *zdjąć*. — da
un chiodo, *zdjąć z kolka, z ćwieka*.
— l' impiccato, *prov. wy-
świadczyć dobrodziejstwo nie-
wdzięcznemu*. = *zrywać, obry-
ywać*. — frutti dagli alberi,
rywac owoce z drzewa. Un ven-
ticello d' autunno, *spicando dai
rami le foglie appassite del gelsò*,
le portava a cadere a qualche pas-
so dell' albero, *Manz. P. S.* =
odciąć, odgrywać. Con un coltel-
lo, il meglio che potè, gli spiccò
dallo 'mbusto la testa, *Bocc.* =
*Spiccare una canzone, zaspie-
wać piosneckę*. — le parole,
wymawiać dobitnie wyrazy. =
Spiccare un salto, dać susa. =
v. n. *Pitt. odbijać się od ła*.
Qual maggior lode si può dare ad
una bella pittura, se non dir ch'
ella spicchi in tal modo, ch' ella
paia di rilievo, *Cell. Oref.* = *Far
spiccare, okazać widocznie*. Ad
altro non servono che ec. a fare
— superbanamente la sua ignoran-
za, *Salvin. Disc.* = v. r. *Spiccarsi*
da una persona, da un luogo,
*rozstać się z kim, odstrzchnąć
się od kogo, oddalić się*. Non ti
sia fatica a dir chi è, pria che di
qui si spicchi, *D. Inf.* Pur che da
tua amicizia non si spicchi, *Bru-
nello* e gli altri ladri tutti impic-
chi, *Ar. Or. Fur.* Ammazavano
tutti quelli che si spicavano dal
combattere alle mura, *Cell. Vit.*
= *odstawać od pestki*.

SPICCANTEMENTE, av. *wy-
stawnie*.

SPICCATO, —TA, p. ad. v.

SPICCARE, = av. *Mus. wybitnie*.

SPICCHIETTINO, —ETTO, s. m.

dim. *ząbcezek czosnku i t. p.*

SPICCIO, s. m. d' aglio, *zą-
bek czosnku*. = *kawalek ja-
błka, gruszki i t. p. w dłuż u-
krojony*. = *Spicchio di petto,*
mostek cielęcy, barani. = fig.
kawalek, cząstka. Dell' imperio
datogli intero renderle questo —,
Dav. Tac. Ann. A spicchi, av.
kawalkami. = *Vedere per ispic-
chio, widzieć przez dziurkę*.

SPICCHIUTO, —TA, ad. *ząb-
czasty*.

SPICCIARE, v. n. *wytryskać*.
Come sangue che fuor di vena spic-
cia, *D. Purg.* Presso ai monti onde
il gran Nilo spiccìa, *Ar. Or. Fur.*
= fig. *zmykać*. Una rana rimane,
e l' altra spiccìa, *D. Inf.* = *pękać,
strzępić się*. = *odbiwać się, wy-
rażnie się okazywać*. v. SPICCA-
RE. Tali punte luminose si fanno

visibili nelle parti di mezzo (della luna), perchè quivi sono circondate intorno da un campo oscuro, e tenebroso, che le fa —, *Gal. Lett.* = v. a. fig. *wymawiać wyrazy.* = *spieszyc, naglic.* = *zalatwić interes.* Come fu desto, mi pregò perchè io spicciassi alcune sue faccende, *U. Fosc.* v. SPACCIARE. = *oderwać, odłamać.* E co' denti un pezzuolo di legno spicciò, *Cell. Vit.* = v. r. *spieszyc się.*

SPICCIANARE, v. a. *osmykać liście.*

SPICCIOLARE, v. a. *urwać ogonek owocowi, zerwać owoc.* = *obrywać jagody winogronu.* = *Spicciolare i fiori, obrywać listki kwiatów.* = *wystać żołnierzy po jednemu lub w małych oddziałach.*

SPICCIOLATAMENTE, av. *oddzielnie, z osobna; po jednemu: powoli, stopniami.*

SPICCIOLATO, —TA, p. ad. v. SPICCIOLARE. = *w małych oddziałach, pojedynczo.* Mentre combattono spicciolati sono vinti tutti. *Dav. Tac. Agr.* Alla spicciolata, av. *częstkowo, po jednemu, z osobna.*

SPICCIOLA, ad. f. Moneta —, *zduwkowa moneta.* La letteratura —, *Giob.* *tuzinkowa literatura.*

SPICCO, s. m. *wystawa, blask, świetność.*

SPICILEGIO, s. m. *pokłosie.* = *wypisy, wyjątki z autorów.*

SPIDOCCHIARE, v. a. *iskać wosy.*

SPIEDO, SPIEDE, s. m. SPIEDONE, accr. *rožen.* = *oszczep.*

SPIEGABILE, ad. m. f. *dający się wytłumaczyć.*

SPIEGAMENTO, s. m. *rozwińnięcie.* = fig. *wytłumaczenie.*

SPIEGARE, v. a. *rozwinąć, rozłożyć.* — *le vele, rozwinąć żagle.* — *l'ali, rozpostrzeć skrzydła.* = *Mil. rozwinąć wojsko.* E perchè nella stretta pianura non potevano — le ordinanze, *Guic. Stor.* = fig. *wytłumaczyć.* Che n'gego umano non può — in carte, *Petr.* = v. r. *rozwinąć się.* = *wytłumaczyć się.* = *uwolnić się, wydobyć się.* Io scoppio dentro da un dubbio, s' i' non me ne spiego, *D. Purg.*

SPIEGATAMENTE, av. *jasno, wyraźnie.*

SPIEGATORE, s. m. *tłumacz, wykładacz.*

SPIEGATURA, SPIEGAZIONE, v. SPIEGAMENTO.

SPIEGAZZARE, v. a. *miąć, miętoszyć.*

SPIEGGIARE, v. a. *często szpiegować.*

SPIETATAMENTE, av. *nielitosciwie.* [ściwość.]

SPIETATEZZA, s. f. *nielitosciwy, okrutny, nieludzki.*

SPIGA, s. f. *kłos.*

SPIGANARDI, —do, s. m. *Bot. spikanarda.*

SPIGARE, v. n. *kłosić się.*

SPIGATURA, s. f. *kłoszenie się.* = *czas w którym się zboże kłosi.* [sek.]

SPIGHETTA, s. f. dim. *kłos.*

SPIGIONARE, v. n. *wyprowadzić się z najętego domu.* = *Egli ha spigionato il pian di sopra, fig. brakuje mu piątej klepki w głowie.*

SPIGIONATO, —TA, p. ad. v. SPIGIONARE. = *nienajęty.* = *Donna spigionata, kobieta nie mająca kochanki.*

SPIGLIAMENTE, SPIGLIATEZZA, SPIGLIATO, † v. SPEDITAMENTE, ec.

SPIGNERE, SPINGERE, v. a. ir. *pchać, pchnąć.* = *Spingere la guerra con vigore, żywaro popierać wojnę.* = *odpedzić, odprzec.* = *pobudzić, skłonić.* = *zmazać malowidło.*

SPIGNIMENTO, s. m. *popchnięcie.*

SPIGNITORE, s. m. —TRICE, s. f. *pobudziciel.*

SPIGO, s. m. *Bot. narduszek.*

SPIGOLAMENTO, s. m. —TURA, s. f. *zbieranie kłosów.*

SPIGOLARE, v. a. *zbierać kłosy.*

SPIGOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *kłosarz, kłosarka.*

SPIGOLISTRA, s. f. *dewotka.* La quale è una vecchia picchiapetto —, *Bocc.*

SPIGOLISTRO, s. m. *devot, świętoszek.* Così in luogo delli santi profeti d' Iddio, sono oggi alquanti spigolistri, e i pocriti, ec. *Cavalc. Frutt.* Libelli e giornali spigolistri, *Giob.*

SPIGOLO, s. m. *kant, krąg, węzeł.* = *trzcian żelazny na którym się osadza świeca przed obrazem świętego.*

SPIGOSO, —SA, ad. *kłosisty.*

SPILLACCHERARE, v. a. *skubać, wybierać wełnę.*

SPILLARE, v. a. *napocząć bezkę wina przewierciwszy w niej dziurkę.* = *szpiegować.* — *i concetti o disegni del principe* — *ne le cito è, nè sicuro, nè può riuscire,* *Dav. Tac. Ann.* = v. n. *ciec.* *Empirà interamente il vaso tutto, facendola — per l'orifizio,* *Sagg. Nat. Esp.*

SPILLATURA, s. f. *napoczącie bezki.* [karz.]

SPILLETTO, s. m. *szpilka.*

SPILLETTO, s. m. *szpilka.*

SPILLETTONE, s. m. *accr. duża szpilka.*

SPILLO, s. m. *szpilka.* = fig. *bodziec.* = *świderek do przewiercenia dziurki w beczce.* = *dziurka.* *Esce col sangue il vin per uno —, Ar. Orf. Fur.*

SPILLUZZICAMENTO, s. m. *częste napoczymianie, kosztowanie.*

SPILLUZZICARE, v. a. *nadebrać trochę, napocząć, nadejść i porzucić.* = *Chi spilluzzica non digiuna, kto zje choć odrobinę nie jest już z postem; najmniejsze przekroczenie narusza całe prawo.*

SPILLUZZICO, s. m. *krzta, odrobina.* A —, av. *częstkowo, kapanina.* *Pagare a —, płacić kapanina.* I soldati erano così a stento e così a — pagati, *Varch. Stor.* = *powoli, rozlaźle, słamazarnie.* *Fare o dire checchesia a —, robić co słamazarnie, cedzić przez zęby, bakać.*

SPILORCERIA, s. f. *sknerstwo.*

SPILORCIO, —CIA, ad. *sknera, kutwa, smażywiech.*

SPILUNGONE, ad. *dług, długosz.* [ciare.]

SPIMACCIARE, v. SPIMUMAC-

SPINA, s. f. *Bot. kolec, ciern.*

Cogliete le rose, e lasciate le spine stare, *Bocc.* = *Spina alba, głóg.* = *cerwiua, szaklak.* — *giudaica, bodzieniec, drzewo guzikowe.* *Uva —, agrest.* = *Fig. Esser sulle spine, siedzieć jak na szpilkach, niecierpliw się.* *Cavare delle spine, uwolnić z kłopotu.* = *żądło pszczoł.* = *Anat. kość paciarczowa.* = *ość rybia.* *Non aver nè —, nè osso, prov. być z kościami poczciwym.* = *ćwiek do wybicia dziury w rozpalonym żelazie.* = *haft w ziarna.* = *trzcian, przetyczka, i t. d.* = *Spina fecciaia, rurka do wytozczenia fusów, lagru.* = *otwór przez który się wylewa z pieca kruszec roztopiony.*

SPINACE, s. m. *szpinak.* = *Mangiar spinaci, bass. szpiegować.*

SPINALE, ad. m. f. *pacierzowy, grzbietowy.* — *midolla, Anat. mlecz pacierzowy.*

SPINARE, v. a. *ukłóć cierniem.*

SPINELLA, s. f. *nabrzątkość pod kolanem konia podobna do włogaczny.* = *rodzaj rubinu.*

SPINELLO, s. m. *lci. drapieżka.* [nisiko, cierniowisko.]

SPINETO, SPINAIO, s. m. *ciern.*

SPINETTA, s. f. *frędzla jedwabna.* = *spineta, gatunek kwikordu.*

SPINGARDA, s. f. *machina do łamania murów*. = *armata wyszła teraz z użycia*.

SPINGARE, v. n. *dreptać nogami, podrygiwać, wierzcąc*. Forte spingava con ambe le piote, *D. Inf.*

SPINERE, ec. v. SPIGNERE, ec. SPINIFERO, —RA, ad. *cierniorodny; cierniasty*.

SPINO, v. SPINA.

SPINOLA, SPINUZZA, s. f. dim. *maty cierni*.

SPINOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *ciernistość*. = fig. *sęk*.

SPINOSO, —SA, ad. *cierniasty, kolczysty*. = fig. *trudny, przykry*. = s. m. *jeż*. Come disse lo — alla serpe, chi non ci può star se ne vada, *prov. komu się dobrze dzieje, ten nie dba o innych*.

SPINTA, s. f. *pchnięcie*. Andare a spinte, *być popychanym, nagłonym*. Lavorare a spinta, *pracować z przynuką*.

SPINTO, —TA, p. ad. v. SPIGNERE.

SPINTONE, s. m. *pchnięcie, szturchaniec*.

SPINZAGO, s. m. *Ornit. szabłodziob*.

SPIOMBARE, v. a. *oderwać plombowanie*. = *przewrócić, rozwalić*. = v. n. *dużo ważyć*.

SPIONE, s. m. SPIONACCIO, *peg. szpieg*.

SPIOVERE, v. n. *ir. przestać padać (o deszczu)*.

SPIOVIMENTO, s. m. *ustanie deszczu*.

SPIOVUTO, —TA, p. ad. v. SPIOVERE. = *gładko spadający (o włosach)*. Il volto squallido, i capelli folti e spiovuti, le barbe arruffate e ondegianti, *Glob*.

SPIPPOLARE, v. a. *pop. śpiewać, nócić*. = *powiedzieć bez ogródek*. [ca.]

SPIRA, s. f. *śruba, węzowni-SPIRABILE, ad. m. f. oddychalny*. L'aere —, *powietrze oddychalne*.

SPIRAGLIO, s. m. *przeddech*. = *otwór w murze do ścieku*. = fig. *skazówka, poszlaka*. = *Spiraglio di speranza, fig. promyk nadziei*.

SPIRALE, ad. m. f. *spiralny*. = s. f. *linia spiralna*.

SPIRAMENTE, av. *spiralnie*.

SPIRAMENTO, s. m. *dech, technienie wiatru*.

SPIRARE, v. a. e n. *wiać, powiewać (o wietrze)*. = *wy-ziewać; wybuchać*. Questo palude che gran puzzo spira, *D. Inf.* Egli spira dagli occhi fiamme orrende, *Mont.* = *oddychać*. Tu che spirando vai, vegendo i morti, *D. Inf.* = *wy-*

zionąc ducha. Rinaldo, e gli altri stavan come suole, chi padre, o madre, riguarda che spiri, *L. Pulc. Morg.* = fig. *odechnąć, odpoznać*. = fig. *oddychać czem, np. zemstą*. Onde nel petto al nuovo Carlo spira vendetta, *Petr.* = *natchnąć*. Per modo, che Iddio spirò in lui la sua grazia, *G. Vill.* = *przeczuć, przewo-*

chac. = *upłynąć (o termine)*.

SPIRATORE, s. m. *dający natchnienie*.

SPIRAZIONE, s. f. *natchnienie*. = *poszlaka, wiadomość*.

SPIRALE, ad. m. f. *duchowy*. = *nabożny*. Mi sarei confessata da lei, si spirital mi pareva, *Bocc.* [wo.]

SPIRITALMENTE, av. *duchowo*. SPIRITAMENTO, s. m. *opętanie przez czarta*.

SPIRITARE, v. n. *być opętanym przez czarta*. = *prze-straszyc się*. A che aver provocato con parole e minacce i Vitelliani, se ora spiritassono delle lor mani, e occhi? *Dav. Tac. Stor.* = *odejść od rozumu*.

SPIRITACCIO, —CIA, ad. *nieczo szalony*.

SPIRITATO, —TA, ad. *opętany*. = *szalony*. = *przelekniony*. = *mający przywidzenia*. Favellare come gli spiritati, *putwarzać za panią matką pacierz*.

SPIRITO, s. m. *duch*. — *santo, Duch S.* = *duch (anioł, diabeł)*. = *duch, cienie zmarłych*. = *duch, dech*. Non poteva raccogliere lo —, *Bocc.* = *duch, dusza*. Dare lo — a Dio, *rendere lo —, oddać, wyzionąć ducha*. = *umysł*. Soffrire di corpo e di —, *cierpieć na ciele i na umyśle*. Savio fu di scienza e d'uno aguto —, *G. Vill.* = *sila życiowa, zmysły*. Riavere, ricuperare gli spiriti, *odzyskać zmysły*. = *kompleksya, konstytucya ciata*. Siccome colui chi' era magro, secco e di poco —, *Bocc.* = *duch, umysł*. Tolga Iddio che in romano — tanta vità albergar possa giammai, *Bocc.* = *głowa, duch (osoba)*. — *malizioso, inquieto, duch złośliwy, niespokojny*. = *duch czego*. — *di gelosia, di contraddizione, duch zazdrości, sprzecznosci*. = *życie duchowe, nabożne*. Darsi allo —, *oddać się życiu nabożnemu*. = *Esser rapito in ispirito, być w zachwyceciu*. = *Chim. spirytus, wy-skok*.

SPIRITOSAMENTE, av. *żywo, żywawo*.

SPIRITOSO, —SA, ad. *mo-cny, tegi*. = *dowcipny*.

SPIRITUALE, ad. m. f. *duchowy, duchowny*. Da ogni corporale e spiritual bruttura rimotta, *Bocc.* = *Figliuolo —, chrześ-sny syn*. = *nabożny*. Provoconmi ancora l'affettuosio prego di molte persone spirituali e devote, *Pass.* = s. m. *sprawy duchowne, jurysdykcya duchowna*.

SPIRITUALITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *duchowość*. = *po-bożność*.

SPIRITUALMENTE, av. *duchownie, drogą duchowną*. = *duchowo, w duchu*.

SPIRO, s. m. * *duch, dech*. = *duch, dusza*. Vedi oltre fiammeggiar l'ardente — d'Isidoro, *D. Par.*

SPIRTALE, ad. v. SPIRITUALE. = *mający władzę nad duchami*. Avendo la spirital femmina seco, *Ar. Orl. Fur.*

SPIRTO, * v. SPIRITO.

SPISSIPARE, v. n. *świegotać, szczebiotać*. Come una rondinella, ec. allorchè i figliuolini sempre all'erta stan spissando colla bocca aperta, *Lall. En.*

SPIUMACCIARE, v. a. *prze-bijać pierzynę, i t. p.*

SPIUMACCIATA, s. f. *kłaps*. SPIUMARE, v. a. *skubać*. = v. SPIUMACCIARE.

SPIZZECA, *pop. v. SPILORCIO*. SPIZZICARE, v. a. *szczypać*. = *Spizzicare la chitarra, brzdkać na gitarze*.

SPIZZICO, A —, av. *po odrobinie, po trochu, kapaniug*. Far checcossa a —, *rozlaże co robić*. Favellare a —, *cedzić przez zęby*.

SPIZZICONE, v. SPIZZICO.

SPLANCONOLOGIA, s. f. *anatomiya trzewów*.

SPLENALGIA, s. f. *Med. ból śledziony*.

SPLENALGICO, —CA, ad. *śledzionowy*. [cy.]

SPLLENDETE, ad. *blyszczący*. SPLENDEMENTEMENTE, av. *z blaskiem*.

SPLLENDERE, v. n. *blyszczec, jasnieć, świecić*.

SPLLENIDAMENTE, av. *przepysznie, wspaniale*.

SPLLENIDIZZA, SPLLENIDITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *blask, świetność, przepych*.

SPLLENIDO, —DA, ad. *blyszczący, jasny*. = *światny, wspaniały*. [dore.]

SPLLENIMENTO, v. SPLLEN-SPLLENORE, s. m. *blask*. = fig. *blask, świetność*. — *di bellezza, blask piękności*. È lo — del suo secolo, *jest światłem, pochodnią swego wieku*.

SPLLENETICO, —CA, ad. *cho-*

ry na sledge. = dobry na ból sledgejony.

SPLENICO, —CA, ad. sledgejony.

SPLENIO, s. m. Anat. nazwisko dwóch muszkułów głowy.

SPODESTARSI, v. r. złożyć władzę; wyzuc się z czego.

SPODESTATO, —TA, p. ad. bezwładny, bezsilny. = fig. gwałtowny. A' di 14 del detto mese cominciò un vento austro spodestato, *M. Vill.*

SPODIO, s. m. Chim. ciało spalone na węgiel.

SPOETARSI, v. r. przestać być poetą. Torna il conto, o fratelli, a —, *Salv. Ros. Sat.*

SPOETIZZARE, v. a. odjąć urok poezji. — il cuore, oziębienie serca. Ma avvilita, spregevole (donna), mi perturba, m' affligge, mi spoetizza il cuore, *Silv. Pel.*

SPOGLIA, s. f. zwłoka, zrzucona lub odarta skóra zwierzęta. = wyłina, skóra węża. Gettar la —, zrzucić skórę, wylenić. Qual serpe fier che 'n nove spoglie avvolto d' oro fiammeggi, *Tass. Ger.* = zwłoki. Lasciando a terra la sua bella —, *Petr.* = liście opadłe. Come d' autunno si lievan le foglie l' una appresso dell' altra, infin che 'l ramo vede alla terra tutte le sue spoglie, *D. Inf.* = łup, zdobycze. Avran di me poco onorata —, *Petr.* = Le spoglie, resztki, szczątki. Le muraglie che in Roma furon fatte di spoglie antiche, *Vasar.*

SPOGLIAMENTO, s. m. — GIO-NE, s. f. ogolocenie, obnażenie, oddarcie. = ogolocenie, niedostatek.

SPOGLIARE, v. a. rozebrać, zdjąć odzież. — in camicia, rozebrać do koszuli. = wybierać z dzieła, robić wyciągi, wypisywać. = obdzierać. — alla strada, obdzierać po drogach. = fig. wyzuc z czego, pozbawić, ogolocić. Hanno cercato spogliarsi di quella gloria, ch' è pur mia, *Gal. Sag.* Alla fine fu egli spogliato dalla sua dignitate per sentenza di papa Innocenzo IV, *Brun. Tes.* = v. r. rozebrać się. Spogliarsi nudo, rozebrać się do naga. = fig. wyzuc się, ogolocić się. [roba.]

SPOGLIATOIO, s. m. garde-spoegliatore, s. m. obdzierający po drogach, rabuś.

SPOGLIATURA, —ZIONE, v. SPOGLIAMENTO.

SPOGLIAZZA, s. f. chłosta w gólkę. Toccare una —, dostać w gólkę. = Dare la — a una casa o a checchessia, fig. wyprzątnąć dom, obrąć, okrążyć ze wszystkiego.

SPOGLIAZZATO, —TA, ad. napół nagi.

SPOGLIO, s. m. sprzęty, suknie. = wyciąg z autorów. = Fare lo — d' un libro, wypisać wyciątki z książki. = v. SPOGLIA.

SPOLA, s. f. czółnek, iglica tkacka. = Trar la — al co', fig. *D. Par. v. co.*

SPOLETTO, s. m. trzpień w iglicy tkackiej.

SPOLPAMENTO, s. m. obdzieranie mięsa.

SPOLPARE, v. a. obdzierać mięso od kości. = fig. wyzuc, ogolocić. = wycienzyć grunt. = v. r. spaść z ciała; fig. wyzuc się, ogolocić się. Perocchè il luogo u' fui a viver posto, di giorno in giorno più di ben si spolpa, *D. Purg.*

SPOLPATO, —TA, p. ad. v. SPOLPARE. La terra ec. spolpata affatto da tiranni, *Salv. Ros. Sat.* = Matto spolpato, istny wariat.

SPOLO, —PA, ad. odarty z mięsa. = niezmiernie chudy. = fig. szalenie zakochany.

SPOLTRARSI, SPOLTRIRSI, SPOLTRONIRSI, v. r. otrząść się z lenistwa. Omai convien, che tu costi ti spoltrè, disse il maestro, *D. Inf.*

SPOLVERAMURA, s. m. *Buon. Fier.* charlak, obdartus.

SPOLVERARE, v. a. otrząpać z pyłu; pościerać prochy. = wzruszać rolę. = fig. drabować archiwa. Spolvera archivi e leggi annali e cronache, *Buon. Fier.* = v. n. rozsytać się w proch.

SPOLVÈREZZARE, SPOLVERIZZARE, v. a. utrzeć, utłuc na proch. = posypać, poprzążyć, potrząść prochem.

SPOLVÈREZZO, SPOLVERIZZO, s. m. woreczek z rzadkiego płótna z węglem utartym na proch, używany do wycierania czego. = rysunek zrobiony za pomocą pocierania woreczkiem z węglem.

SPOLVERINA, s. f. chałat.

SPOLVERINO, s. m. nazwisko mgły bardzo wilgotnej z morza powstającej w Liwornie.

SPONDA, s. f. poręcz mostu, studni. = brzeg rzeki. = brzeg, krawędź łóżka i t. p.

SPOŃDILO, s. m. Anat. pacierz, krzątek kości pacierzowej.

SPOŃGIOSO, —SA, ad. gąbkowaty, gąbczasty.

SPOŃGITE, s. f. kamień gąbkowaty.

SPOŃNIMENTO, s. m. wykład, tłumaczenie.

SPOŃNITORE, s. m. wykładacz, tłumacz.

SPOŃSALIZIO, s. m. —ZIE, s. f. pl. żaręczyzny.

SPONTANEAMENTE, SPONTANAMENTE, av. dobrowolnie.

SPONTANEITÀ, s. f. dobrowolność.

SPONTANEO, —NEA, ad. dobrowolny. Moto spontaneo, ruch dobrowolny. = Piante spontanee, Bot. rośliny dziko rosnące.

SPONTONE, s. m. dzida, pika.

SPOPOLARE, v. a. wyłudnić. = v. r. wyłudnić się.

SPOPOLAZIONE, s. f. wyłudnienie.

SPOPPAMENTO, s. m. odłączenie dziecka.

SPOPPARE, v. a. odłączyć od piersi.

SPORCAMENTE, av. brudno. SPORCARE, v. a. zbrudzić, powalać, splamnić.

SPORCHERIA, SPORCHEZZA, SPORCIZIA, s. f. swinstwo, brudy, plugawstwo.

SPORCO, —CA, ad. brudny, plugawy, nieochędźny. = fig. sprośny.

SPORGERE, v. n. ir. wysta- wać, sterczeć, wyskakować, być wydatnem. = Spurger la super- na parte, *D. Par.* siegać do nieba. = v. a. wyciągnąć, wytknąć. Ed egli sporgendo il braccio fuori de ferri col berretto in mano, faceami ancor cenno, *Silv. Pel. M. P.* Rinovata la zuffa, le mani sporgevano agli assediati, *Dav. Tac. Stor.*

SPORGIMENTO, s. m. v. POR- GIMENTO. = część wystająca budynku.

SPORRÈ, v. a. ir. wykladać, tłumaczyć, opowiadać. — un' ambasciata, opowiadać poselstwo. = złożyć. Quivi soavemente sposse il carco soave, *D. Inf.* = zrzucić. Potentemente lo sposse da cavallo, *Guid.* = zdjąć. = v. ESPORRE.

SPORTA, s. f. koszalka do noszenia jarzyn, owoców. = koszalka mnichów kwestujących.

SPORTARE, v. n. sterczeć, wystawać. Gli facevano con maz- zocchi grossi, perchè sportassero in fuora assai, *Gell. Capr.*

SPORETTELLA, SPORTELLETTA, SPORTELLINA, SPORTELLA, SPORTELLINO, s. f. dim. koszaleczka. SPORTELLARE, v. a. otworzyć furtkę. — alcuno, przepuścić kogo przez furtkę.

SPORETTELLETTO, SPORTELLINO, s. m. dim. drzewiczki, furteczka.

SPORETTELLO, s. m. furtka w bramie. = drzwi do sklepu. Stare a —, mieć przymknięte drzwi w sklepie w dzień świąteczny. Non si tennero le botteghe aperte, nè a — ma chiu-

se affatto, *Varch. Stor.*; fig. *niedowidzieć*. Perch' ei da un occhio sta a —, *L. Lipp. Malm.* = *drzewiczki szafy*. — d' una finestra, *okiennica*. — d' una carrozza, *drzewiczki w powozie*.
SPORTO, —TA, p. ad. v. SPORGERE. = *wyciągnięty*. Quivi pregava colle mani sporte, *D. Purg.* = s. m. *wystawa, ganek*. Sotto il quale — *deliberò d' andarsi a stare infino al giorno, Bocc.*

SPOSA, s. f. *mloda mężatka*. = Sposa di Dio, *kościół katolicki*. Nell' ora che la — di Dio surge, *D. Par. E*, com' è detto, a s. f. *sposarse, D. Par.* Così soccorre alla sua amata —, *Petr.*
SPOSALIZIO, s. m. —ZIA, s. f. SPOSAMENTO, s. m. *poślubienie, ślub*.

SPOSARE, v. a. *poślubić, pojąć za żonę*. Aggiugnendo, che con sua licenzia intendeva, ec. di sposarla, *Bocc.* = *wydać za mąż*. Io ho una sola, e unica figliuola vergine, la quale io vi voglio — se v' è in piacere, *Pass.* = * *łączyć*. Ma che dirò del sì profondo e grave cantor profeta che all' etrusche corde sposa l'arpa divina? *Filic.* = v. r. *pobrać się*. Pietro lietissimo e l' Angiollella più, quivi si sposarono, *Bocc.* = * *złączyć się*. Quai nasceran trionfi or che al guerriero trionfator Danubio tuo si sposa la formidabil Vistula famosa? *Filic.*

SPOSERECIO, —CIA, SPOSERESCO, —CA, ad. *małżeński*. = *ślubny, weselny*.

SPOSINA, s. f. dim. *panna mloda, mężateczka*. = † v. MONACANDA.

SPOSITIVO, —VA, ad. *stujący do wykładu*.

SPOSITORE, v. SPONITORE.
SPOSIZIONE, s. m. *wyklad, tłumaczenie*. = *opowiadanie, wyluszczenie*.

SPOSO, s. m. *mąż, małżonek*. Novello —, *pan młody*. I promessi sposi, *zaręczona para, państwo młodzi*.

SPOSSARE, v. a. *osłabić, zwątlić*. = v. r. *osłabić się*.

SPOSSATAMENTE, av. *bezsilnie*. [*ność, osłabienie*].

SPOSSATEZZA, s. f. *bezsilność*.
SPOSSATO, —TA, p. ad. *osłabiony, wycieńczony*.

SPOSTARE, v. a. *ruszyć z miejsca; wyrugować, wyparować ze stanowiska*. = v. r. *ruszyć się z miejsca*.

SPRACCHE, s. m. *cmoknienie gębą napływający czego mocnego*. Con quel liquor che mi fa fare —, *Sacch. Rim.*

SPRANGA, s. f. *szpaga, klamra*. — d' uscio, *zasuwa u drzwi*. = *klamra u pasa*.

SPRANGARE, v. a. *spoić klamrą*. = *Sprangar usci, zasunąć drzwi*. = *chlasnąć*. — *calci, wierząc*.

SPRANGHE, s. f. pl. *sztaby żelaza z których się składa droga żelazna*.

SPRANGHETTA, s. f. dim. *sztabka, klamerka*. = fig. *ból głowy po upiciu się*. Ella ch' ancor del vin ha la —, *L. Lipp. Malm.* E per lui mai non molestata la — nella testa, *Red. Bacc.*

SPRAZZARE, spruzzo, v. SPRUZZARE, SPRUZZO.

SPRECAMENTO, s. m. *trwonienie, marnowanie*.

SPRECARÉ, v. a. *trwonić, marnować*. Non è egli vero, che in generale sprechiamo la gioventù in vanità? *Silv. Pel.* = Sprecare il fiato invano, *na próżno gadać, groch na ścianę rzucać*. Dunque perchè spreca il fiato invano? *Cast.*

SPRECATORE, s. m. —TRICE, s. f. *marnotrawca, i t. d.*

SPRECATURE, SPREGO, v. SPRECAMENTO.

SPREGEVOLE, SPREGIEVOLE, ad. m. f. *godzien pogardy*.

SPREGEVOLMENTE, av. *pogardliwie*. [*dzienie*].

SPREGIAMENTO, s. m. *gardzienie*.
SPREGIANTE, ad. m. f. *gardzycy*.

SPREGIARE, v. a. *gardzić*.
SPREGIATORE, s. m. —

TRICE, s. f. *gardziciel, i t. d.*

SPREGIO, s. m. *pogarda*.
SPREGNARE, v. n. *zledz, porodzić, powić*. = *ożrebić się, i t. d.*

SPREMERÉ, v. a. *wyciskać, wytłaczać*. = fig. *wyluszczać, wyrażać*.

SPREMIMENTO, s. m. SPREMITURA, s. f. *wyciskanie, wytłaczanie*.

SPRESSAMENTE, SPRESSIONE, v. SPRESSAMENTE, ec.

SPRESSO, —SA, p. ad. v. SPREMERÉ. = *wyraźny*.

SPRETARSI, v. r. *zając sutanę, wywlec się*.

SPREZZABILE, SPREZZAMENTO, SPREZZARE, ec. v. SPREGEVCOLE, ec.

SPRIGIONAMENTO, s. m. *wypuszczenie z więzienia*.

SPRIGIONARE, v. a. *wypuścić z więzienia*.

SPRILLARE, v. a. *wyciskać sok*. Benedetto quel claretto, che si sprilla in Avignone, *Red.*

SPRIMACCIARE, SPRIMACCIATA, v. SPIUMACCIARE, ec.¹

SPRIZZARE, v. SPRUZZARE.

SPRIZZATO, —TA, p. ad. *opryskany*. = *nakrapiany*.

SPROCCATURA, v. INCHIODATURA.

SPROCCHETTO, s. m. dim. *gałzka*.

SPROCCO, s. m. *latorośl, wypustek*. = *wit skrócona do związania drzewa*. = *polano*.
SPROFONDAMENTO, s. m. *zawalenie się*.

SPROFONDARE, v. n. *zawalić się, zapasać się*. = fig. *zginąć, przepaść*. = v. a. *obalić, zwałić, zburzyć z kretesem, zgładzić, wytepić*. = v. r. *rozstać się, zapasać się (o ziemi)*.

SPROFONDATO, —TA, p. ad. v. SPROFONDARE. = *bezdenne*. Profondo sprofondato, *głębia, przepaść, topiel bezdenna*.

SPROMETTERE, v. a. ir. *odwołać obietnicę*.

SPRONAIA, s. f. *rana od ostrogi*.

SPRONAIO, s. m. *ostrogarz*.

SPRONARE, v. a. *spiąć, ściśnąć, ułożyć ostrogą*. = fig. *do dawać bodźca, podniecać, pobudzać*. Varie (nazioni) di lingue, d' arme, e delle gonne, all' alta impresa caritate sprona, *Petr.* = *Spronar le scarpe, scherz. iść piechoto*. Ripone il libro e sprona pol le scarpe, *L. Lipp.*

SPRONATA, s. f. *spięcie, ułożyć ostrogą*. = fig. *bodziec, podnieta*.

SPRONATO, —TA, p. ad. v. SPRONARE. = *przy ostrogach*.

Canespronato, *pies z ostrogami*.

SPRONE, s. m. *ostroga*. Dar di —, *spiąć ostrogą*. A sron battuto, av. *w czwał*. Venire, andare a sron battuti, *pedzić co tchu na koniu*. E così salito a cavallo n' andò a sron battuti al Palazzo de' Signori, *Fr. Sacch.*

Nè stette molto ch' il secondo ne viene a sron battuti, *L. Lipp.*

Malm. = fig. *bodziec, podnieta*. = Sproni, *wypustki na pniu drzewa*. = *pazur koguta, psa*. = *Bot. ostroga*.

SPRONELLA, s. f. *kółko lub gwiazdeczka u ostrogi*.

SPROPIARE, v. a. *wywałaszczyc, wyrzuc, pozbawić*. = v. r. *wyrzuc się*.

SPROPIAZIONE, s. f. *wywałaszczczenie*.

SPROPORZIONALE, ad. m. f. *nieproporcjonalny*.

SPROPORZIONALITÀ, s. f. *nieproporcjonalność*.

SPROPORZIONARE, v. a. *zrobić nieproporcjonalnem*.

SPROPORZIONATAMENTE, av. *nieproporcjonalnie*.

SPROPORZIONE, s. f. *dysproporcya*.

SPROPOSITACCIO, s. m. *peg. gruby błąd.* [POSITO.]

SPROPOSITAGGINE, v. SPRO-
SPROPOSITARE, v. n. *wy-
strzelić baka, bredzić, gadać
od rzeczy.*

SPROPOSITAMENTE, av.
niedorzecznie.

SPROPOSITATO, —TA, p.
ad. v. SPROPOSITARE. = *niedo-
recznie.*

SPROPOSITO, s. m. *brednia,
niedorzeczność.* A —, av. *niedo-
recznie.*

SPROPOSITONE, s. m. *accr.
gruby błąd.* [RE, ec.]

SPROPRIARE, ec. v. SPROPIA-
SPROVEDERE, v. a. r. *obrać
z czego, ogolić.*

SPROVEDUTAMENTE, av.
*niespodzianie, znienacka. =
nieostrożnie, niebacznie.*

SPROVEDUTO, —TA, SPROV-
VISTO, —TA, p. ad. *nieopatrzony,
ogolony, znienacka zasko-
czony.* La stoltizia di quelli, che
si promettono lunga vita, e c.
e poi la morte gli truova sprovve-
duti, *Cavalc. Frutt.* = Alla
sprovveduta, alla sprovvista, av.
niespodzianie.

SPRUFFARE, v. SPRUZZARE.

SPRUNARE, v. a. *wycinać
ciernie.*

SPRUNEGGIO, SPRUNEGGIOLO,
s. m. *Bot. ostokrzew.*

SPRUZZAGLIA, s. f. *mor-
szczyna.* [skanie.]

SPRUZZAMENTO, s. m. *pry-
spruzzare, v. a. pryskać.*

Lo stesso Corineo, ec. spruzzando
di chiar' onda i suoi compagni, li
purgò tutti, *Car. En.* = *napró-
szyć, posypać.* Di quante ama-
rezze è spruzzata la dolcezza del-
la umana felicità! fig. *Varch.
Boez.* = *nakrapiać.* Poi de' col-
lor più vaghi, ec. l'ale spruzzasti
al vagabondo insetto, *Mont.*

SPRUZZATO, —TA, p. ad. v.
SPRUZZARE. = Spruzzato di lette-
re, fig. *który trochę tylko liźnął
jakiej nauki.*

SPRUZZO, s. m. *plusk wody.*
Di bere e di mangiar n'accende
cura l'odor ch' esce del pomo e
dello sprazzo, *D. Purg.* = *prysk.*
Scuoter l'acqua volendo ond'
eran molli, lo — ne spandean su
i circostanti, *Cast.*

SPRUZZOLARE, v. n. *pokra-
piać, prószyć, mżyć.*

SPRUZZOLATO, —TA, p. ad.
v. SPRUZZOLARE. = *nakrapiany,
centkowany.* Era verde, e spruz-
zolato per tutto di macchiette
gialle, rosse, e turchine, *Red. Ins.*

SPRUZZOLO, s. m. *prysk.*

SPUGNA, s. f. *gąbka.* Dar di
—, *pociągnać gąbką.* = *kamień
gąbkowaty, pumex.*

SPUGNOSITÀ, —TADÉ, —TA-
TE, s. f. *gąbkowatość, gąbca-
stość.*

SPUGNOSO, SPUGNITOSO, —SA,
ad. *gąbkowaty, gąbceasty.*

SPULARE, v. a. *wiać, opalać.*

SPULCELLARE, SPULZELLARE,
v. a. *rozprawiczyć.*

SPULCIALETTI, s. m. f. *stuga
wypędzająca pchły z łóżka. =
chariak, kapcan.*

SPULCIARE, v. a. e r. *wypę-
dzać pchły.*

SPULEZZARE, SPULEGGIARE,
v. n. *drapać, czmychać.*

SPULEZZO, s. m. *czmychanie.*

SPUMA, s. f. *piana.*

SPUMANTE, SPUMEGGIANTE, ad.
m. f. *pieniący się, zapieniony.*

SPUMARE, SPUMEGGIARE, v. n.
pienić się.

SPUMOSO, —SA, SPUMIFERO,
—RA, ad. *spieniony, zapieniony.*

SPUNTARE, v. a. *stąpić ostrze.*

L'arco a ferire intento amor mi
tolse, e mi spuntò gli strali, *Filic.*
= fig. *zatrzymać.* Fatto ha d'
orgoglio al petto schermo tale,
ch' ogni saetta li spunta suo cor-
so, *D. Rim.* = *wymazać z księ-
gi dług zapłacony.* = Spuntare
alcuna cosa, fig. *przezwyciężyć
trudność.* Egli è stato il primo
dopo gli antichi, che ha trovato
il modo di — colla tempera de'
suoi ferri il perfidioso porfido,

Cell. Oref. = *dopiąć, dokazać,
dokonać.* S'ella piglia un impe-
gno, riesce poi anche a spuntar-
lo, *Manz.* = v. n. *dnieć, świtać.*

Allo spuntar dell' alba, o *swicie.*

Spunta un raggio di giorno, *U.*

Orl. Fur. Spuntava in ciel la mattu-
tina stella, *Fort. Ricc.* = *rozwi-
jać się (o kwiatach).* Ed era bella
e fresca come rosa che spunti al-
lora allora fuor della boccia, *Ar.*

Orl. Fur. Or qui surga il villan,
nè tempo aspetti di veder già —
le frondi e i fiori, *Alam. Colt.* =

*wytknąć głowę, okazać się, po-
jawić się.* Poi vedendo — il ser-
gente, ci pregavano di tacere fin-
chè questi fosse partito, *Silv.*

Pel. = Spuntar la barba, le cor-
na, *wysypywać się, wyrastać*
(o *brodzie, rogach*). Dalla testa
spuntavano due lunghissime an-
tennette aguzze, composte di
molti, e molti nodi, *Red. Ins.*

= v. r. *stąpić się.* Quando l' col-
po mortal laggiù discese ove solea
spuntarsi ogni saetta, *Petr.*

SPUNTATURA, s. f. *odcięcie
ostrza, końca.* = *ostrze odcięte.*

SPUNTELLARE, v. a. *odjąć,
usunąć podpory.*

SPUNTO, s. m. *deficit w kas-
sie.* = *kwaśne wino.*

SPUNTO, —TA, ad. *blady,
wyblady.*

SPUNTONATA, s. f. *pchnięcie
piką.* = fig. *obmowa.*

SPUNTONÉ, s. m. SPUNTONCI-
NO, SPUNTONCELLO, dim. *pika,
dzida.* = Spuntoncello della ve-
spa, *ządło osy.*

SPUNZECCHIARE, v. a. *ukłóć
żądlem.*

SPURGAMENTO, s. m. *czy-
szczenie.* = *brudy, plugawstwo.*

SPURGARE, v. n. *krząkać,
odkrząkać, spluwać.* = v. a.
czyścić, chędożyć. = v. r. *oczy-
ścić się z zarzutów.*

SPURGAZIONE, s. f. *oczy-
szczenie.*

SPURGO, s. m. *plucie.* = *plwo-
cina.*

SPUTACCHIARE, v. n. e r.
spluwać. = v. a. *plunąć na kogo.*

SPUTACCHIERA, s. f. *splu-
waczka.*

SPUTACCHIO, SPUTAGLIO, s. m.
pluocina.

SPUTARE, v. a. *pluć.* — san-
gue, *pluć krwią.* = *rzucić.* I
mangani e balestre disordinavano
i Barbari, sputando sassi, *Dav.*

Tac. Ann. = *pop. Sputar tondo,
dąć, dodawać sobie znaczenia.*

— sentenze, *sadzić sentencya-
mi.* — parole, *sadzić się na
piękne wyrażenia.* — senno,
popisywać się z rozumem. —
bottoni, *ogadywać, szkalować.*

SPUTAROLA, s. f. *spluwa-
czka.*

SPUTASENNO, s. m. *człowiek
popisujący się z rozumem.*

SPUTATO, —TA, p. ad. v.
SPUTARE. = *wykapany.* Egli par
suo padre pretto, e sputato, *to
wykapany ojciec.*

SPUTATONDO, s. m. *odmi-
gęba.*

SPUTO, s. m. *pluocina.*

SQUACCHERA, s. f. *rzadkie
gówno.* Pranzare a —, *bass. wy-
pchnąć kaldun cudzym obiadem.*

SQUACCHERARE, v. n. *trzącać.*
= fig. *winać się.*

SQUACCHERATAMENTE, av.
Ridere —, chychotać się.

SQUACCHERATO, —TA, ad.
rozmiękły. Uve squaccherate,
miękkie, przestale winogrona.

Stilesquaccherato, *stylrozlazły.*
= *Riso squaccherato, chych.*

SQUADERNARE, v. a. *prze-
wracać karty, wartować księ-
gi.* = *pokazać, wyciąć.* E per
tentargli nella pazienza, le chiap-
pe squaderne, con riverenza, *L.*

Pulc. = *wytrzeszczyć.* Un par
d'occhiacci orlati di sapore così
addosso a un tratto gli squader-
na, *L. Lipp.* = *rozwinąć.* La
camicia da piè frigiata e nera ec.
squaderna fuori, e tagliane un
buon brano, *L. Lipp.* = fig. *zmię-
rzyć wzrokiem.* — *dalla pianta*

del piè sino a' capelli, *zmiierzyc wzrokiem od stóp do głów.* = v. r. Nel suo profondo vidi, che s' interna, legato con amore in un volume ciò che per l'universo si squaderna, *D. Par... co się objawia w całym świecie.*

SQUADRA, s. f. *węgielnica.* A —, *pod kątem prostym.* Fuor di —, *pochyto, ukośnie.* = Fig. Esser fuor di —, *uscir di —, zepsuć się, wyjść z regularności i t. d.* = *Mil. oddział wojska, hufiec.* Affermava esser poco meno che cento squadre d' uomini d' arme, *Guic. = grono osób.* Di filosofi altrove e di poeti si vede in mezzo un' onorata —, *Ar. Orl. Fur.*

SQUADRARE, v. a. *ustawić za pomocą węgielnicy, pod kątem prostym.* = *obciąć pod kątem prostym.* = Fig. *zmiierzyc kogo oczyma.* Incontrai per una strada il duca Pierluigi, il quale mi squadro e mi conobbe, *Cell. Vit.* Ben ben lo squadra e dice : egli è pur desso, *L. Lipp.* = *mierzyć, opisywać.* Qual gli dipinge il corso de' pianeti, questi la terra, quello il ciel gli squadra, *Ar. Orl. Fur.* = *cuwertować; skruszyć, rozedrzeć.* Chi verrà mai che squadre questo mio cor di smalto, *Petr.* = *wytknąć, pokazać.* Le mani alzò con amendo le fiche, dicendo tolli Dio, ch' a te le squadro, *D. Inf.*

SQUADRO, s. m. *mierzenie węgielnicy.*

SQUADRONARE, v. a. *uszykować w szwadrony.* = v. r. *uszykować się w szwadrony.*

SQUADRONE, s. m. *SQUADRONCELLO, SQUADRONCINO, dim. szwadron. = batalion.*

SQUAGLIAMENTO, s. m. *topienie.*

SQUAGLIARE, v. a. *topić, rozpuszczać.* = fig. *trawić, niszczyć.*

SQUALLEDEZZA, s. f. *bladosc.*

SQUALLIDO, —DA, ad. *chudy, blady.* Il volto aveva squallido e macilente, *Lasc. Nov.* = *spelszy, wypłowiaty.* = fig. *ciemny.*

SQUALLORE, s. m. *bladosc.*

SQUAMA, s. f. *luska rybia.* = *Bot. luszcza.*

SQUAMOSO, —SA, ad. *luszczasty.* = *huskowaty.*

SQUARCETTO, s. m. dim. *male*

rozdarcie. = *kawatek oddarty.* **SQUARCIAMENTO**, s. m. *darcie.*

SQUARCIARE, v. a. *drzeć, podrzeć.* Dunque ora è 'l tempo ec. da squarciare il velo ch' è stato avvolto intorno agli occhi nostri, *Petr.* Tante (carte) ne

squarcio, Petr. Che del futuro mi squarcio 'l velame, fig. *D. Inf.* **SQUARCIASACCO**, av. *Guardare a —, krzywem okiem patrzeć.* E se la matrigna l' avea prima guardato in cagnesco, ora lo guato a —, *Fr. Sacch.*

SQUARCIATA, s. f. *rozdarcie.*

SQUARCIATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *rozdzierający, i t. d.*

SQUARCIATURA, s. f. *podarcie.* [delas.]

SQUARCINA, s. f. scherz. *kor-*

SQUARCIO, s. m. *rozdarcie.* = *szrama, krysa.* = *kawatek.* A squarci, *po kawalku.* = *Squarcio d' un libro, wyciąg, wyjętek z książki.*

SQUARQUOIO, —IA, ad. *niechlujny, plugawy (o starych).*

SQUARTAMENTO, s. m. *cuwertowanie.*

SQUARTAPICCIOLI, s. m. *smażywiecheć.*

SQUARTARE, v. a. *cuwertować.* = *Squartare lo zero, fig. skłpić, liczyć krupy.* = fig. *grozić, odgrażać się, przechwalać się.*

SQUARTATA, s. f. *cuwertowanie.* Fare una —, fig. v. **SQUARTARE.**

SQUARTATOIO, s. m. *topor rzeźniczy.*

SQUARTATORE, s. m. *cuwertujący.* = *junak.*

SQUASIMODEO, s. m. *cymbał, bawoan, jolop.* = *inter. d. libóg.* = *naprzykład.*

SQUASSAFORCHE, s. m. *urwis, wistelec.*

SQUASSAMENTO, s. m. *trzęsienie.*

SQUASSARE, v. a. *trząść.*

SQUASSO, s. m. *wstrząśnienie.*

SQUILLA, s. f. *dzwonek.* = *Bot. morska cebula.*

SQUILLANTE, ad. m. f. *dzwięczący, głośny.*

SQUILLARE, v. n. *dzwięczeć.* = fig. *rozlegać się, słynąć.* Onde avverrà, che dopo mille e mille anni altamente, e 'n prose, e 'n rime, e 'n carmi dall' altrui bocca or l' una or l' altro squille, *Varch. Son. past.* = *lecieć szybko*

lotem. E lo smeriglio si vede — di cielo in terra, e la rondine ha innanzi, *L. Pulc.* = v. a. *głosić, rozgłaszać.* Tromba ne va per la città squillando della battaglia il sanguinoso accento, *Car. En.*

SQUILLETTO, s. m. dim. *świderek.*

SQUILLO, s. m. *głos dzwonnika.* = *świder, v. spillo.*

SQUINANZIA, s. f. *ślinogorz, zapalenie gardła.*

SQUISITAMENTE, av. *wybor-*

ność, wykwintność gustu. = *uysmienitosć.*

SQUISITO, —TA, ad. *wybórny, wysmienity.*

SQUITINARE, v. a. *głosować, kreskować.*

SQUITINATORE, s. m. *głosujący, kreskujący.*

SQUITTINO, s. m. *głosowanie, kreskowanie, wotowanie.* = *zgrupowanie głosujące na co.*

SQUITTIRE, v. n. ir. *gonić glosem; skowyczeć, skomleć.* = *kwiczeć, piszczeć.*

SRADICAMENTO, s. m. *wykorzenie.*

SRADICARE, v. a. *wykorzenieć.*

SREGOLATAMENTE, av. *nieregularnie.*

SREGOLATEZZA, s. f. *nieregularność.*

SREGOLATO, —TA, ad. *nieregularny, nieporządnny, nieregularny.*

SREVERENTE, **SREVERENTEMENTE**, **SREVERENZA**, v. **IRREVERENTE**, ec.

SRUGGINIRE, v. a. ir. *odchędożyć ze rdzy.*

STA, pron. f. *zaniasat QUESTA.* Sta notte, sta sera, *tej nocy, tego wieczora.*

STABBIARE, v. n. *hurtować owce.* = v. **CONCIMARE.**

STABBIATURA, s. f. *hurtowanie owiec.* = *gnojenie pola.*

STABGIO, s. m. *gnój.* = *hurty, lasy na owce.*

STABILE, ad. m. f. *stały, trwały.* = *Beni stabili, dobra nieruchome.*

STABILIMENTO, s. m. *ustanowienie.* = *ustalenie, ugruntowanie.* = *zakład naukowy lub inny.*

STABILIRE, v. a. ir. *utwierdzić, ustalić.* — in soglio, *ustalić na tronie.* = *ustanowić, postanowić.* — un principio, *ustanowić zasadę.* — per legge, *postanowić prawem.* — la monarchia, *la forma di governo, certe regole, ustanowić monarchię, i t. d.*

STABILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *stałość, trwałość.*

STABILITORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *ustanowiciel, i t. d.*

STABILIMENTE, av. *stałe.*

STACCA, s. f. *kółko żelazne w murze do wetknięcia chorągwi.*

STACCAMENTO, s. m. *odwiazanie.* = *rozłączenie się.*

STACCARE, v. a. *odwizywać; oderwać.* = *zdyć co powieszzonego.* = *rozłączyć.* Staccare i cavalli dalla carrozza, *wyprząść konie.* = *Staccare l'occhio da checchessia, oderwać wzrok od*

czego. = v. r. rozłączyć się, rozstać się z kim. A me conviene tanto aspettar ch'ei da color si stacchi, *Buon. Fier.*

STACCATO, —TA, p. ad. odwiązany, i t. d. = *Mus. wybitny.*

STACCIATO, s. m. stitarz.

STACCIARE, v. a. przesiewać.

STACCIATA, s. f. ilość mąki od razu wziętej na sito. = rozdaj placka. [wanie]

STACCIATURA, s. f. przesiewanie
STACCIATO, s. m. sito. Fare lo —, o il pentolino, gusłować za pomocą sita w celu odzyskania rzeczy zgubionych, i t. p.

STADERA, s. f. STADERONE, s. m. accr. STADERINA, s. f. dim. bezmian, przemian. = scherz. wyrażenie. Cinsimi la stadera, *Buon.*

STADICO, v. STATICO.

STAFFA, s. f. strzemień. = Essere col piede in istaffa, mieć jedną nogę w strzemieniu, być na usiadanem. Perder le staffe, zgubić strzemiona, wypuścić nogi ze strzemion; fig. zważywać, oszaleć. Tirare alla —, zezwolić na co niechętnie. Tener il piede in due staffe, prov. nosić płaszcz na obu ramionach, na dwóch sztukach siedzieć. = *Anal.* strzemień. = brzękadło. = forma złotnicza.

STAFFARE, STAFFEGGIARE, v. n. wypuścić nogi ze strzemion. Rinaldo staffeggiò dal piè sinistro, *L. Pulc.*

STAFFETTA, s. f. dim. strzemionko. = sztafeta. A —, sztafeta. Ungiardo un suo scudier spaccia a —, *Ar. Orf. Fur.*

STAFFIERE, s. m. koniuszy. = lokaj, pacholek.

STAFFILAMENTO, s. m. smaganie pułstkiem.

STAFFILARE, v. a. smagać pułstkiem.

STAFFILATA, s. f. v. STAFFILAMENTO. = fig. szyderstwo.

STAFFILATORE, s. m. zadający chłostę pułstkiem.

STAFFILATURA, v. STAFFILAMENTO. [bat.]

STAFFILE, s. m. pułstko. = STAGGIMENTO, s. m. STAGGINA, s. f. Leg. zajęcie, zatrudnianie dóbr. = Staggina, depozyt.

STAGGIO, s. m. tyczka do podparcia rozwieszanej sieci. = v. OSTAGGIO.

STAGGIRE, v. a. ir. zająć, zatrudniać, zagrabieć dobra. = Staggire in prigione alcuno, przytrzymać kogo w więzieniu. = Staggire il tempo, wyznaczyć czas.

STAGGITORE, s. m. komornik zajmujący dobra na rzecz wierzyciela. = fig. uskromiciel.

STAGIONACCIA, s. f. peg. brzydka pora roku.

STAGIONAMENTO, s. m. — TURA, s. f. doprowadzenie do dojrzałości, dojrzałość.

STAGIONARE, v. a. doprowadzić do dojrzałości. = v. r. ugotować się.

STAGIONATO, —TA, p. ad. dojrzały, wystąpił.

STAGIONE, s. f. pora roku. = czas, pora.

STAGLIARE, v. a. ociesać z grubszego. = *Com.* obrachować hurtem.

STAGLIATO, —TA, p. ad. v. STAGLIARE. = Andare alla stagliata, iść na przelaj. = av. Parlare stagliato, mówić wyraźnie.

STAGLIO, s. m. *Com.* rachunek hurtowy.

STAGNAIO, s. m. konwisarz. STAGNAMENTO, s. m. zata-mowanie.

STAGNARE, v. a. rozlać się jak staw; stać, gnić, niemieć odchodu. Dell'acqua che nel dettolo stagna, *D. Inf.* = v. a. zata-mować. Il suo sugo stagna il sangue del naso, *Cresc.* = wy-czerpać, osuszyć. L'uno bee più e l'altro meno, senza stagnar la fontana, *Brun. Tes.* = v. a. zala-kać, zatopić. Il fiume d'Arno stagna tutto questo piano, *Bocc.*

STAGNARE, v. a. pobielać cyną. [olej, ocet.]

STAGNATA, s. f. naczynie na STAGNATURA, s. f. pobiela-nie cyną.

STAGNEO, —EA, ad. cynowy.

STAGNO, s. m. staw.

STAGNO, s. m. cyna. = cy-nowe naczynie.

STAGNONE, s. m. accr. stawi-sko. = duże cynowe naczynie.

STAGNUOLO, s. m. cynowe naczynie. = listek cyny. = Sta-gnuoli, pop. fałszywe pieniądze.

STAIIO, s. m. miara rzeczy sypkich, różnej wielkości.

STAIORO, pl. f. STAIORA, s. m. tyle gruntu ile zasiał można miarą zwaną STAIIO.

STALATTITE, s. f. *Min.* stalaktyt, kamień wiszący w kształcie sopła w grotach.

STALLA, s. f. di cavalli, staj-nia. — di buoi, obora. — di pecore, owczarnia. = Serrar la — perduti i buoi, prov. zamykać stajnię kiedy konia ukradziono, mądry Polak po szkodziu.

STALLAGGIO, s. m. stajenne. STALLARE, v. n. stać w stajni. = paskudzić (o zwierzętach).

STALLATICO, s. m. gnój by-dący. [ka.]

STALLETTA, s. f. dim. stajen-stalliere, s. m. chłopak stajenny.

STALLIO, ad. m. Cavallo —, koń stojący długo w stajni.

STALLO, s. m. pobyt, mieszkanie. Nè sia sì grave —, che tu li faccia fallo, *Brun. Tesor.* Qui è buono —, faciamoci tre tabernacoli, *Cavalc.*

STALLONE, s. m. ogier. = chłopak stajenny.

STAMANE, STAMANI, STAMATINA, av. dziś rano.

STAMBECCO, v. CAMOZZA.

STAME, s. m. najcieńsze włó-kno wełny. = Lo stame della vita, fig. nic życia. = *Bot.* precik. STAMIGNA, s. f. płótno z szer-ści koziej.

STAMINEO, —NEA, STAMINIFERO, —RA, ad. *Bot.* precikowy.

STAMPA, s. f. druk, drukowanie. Dare alla —, dać do druku. Andare alla —, pójść do druku. = drukarnia. = sztzyk, ry-cina. Stampe in rame, tablice rzniete na miedzi, sztzyki, ry-ciny. = Stampa delle monete, stępel menniczny. = fig. rodzaj, gatunek. Perché l'opere sue di quella — vedere aspetta il popolo ed agogna, *Ar. Orf. Fur.*

STAMPABILE, ad. m. f. mogący być drukowanym.

STAMPANARE, v. a. roze-drzeć, rozszarpać.

STAMPARE, v. a. drukować. = wycisnąć, odciskać. E gli occhi porto per fuggire intenti dove vestigio uman la rena stampi, *Petr.* = *Fig.* Stampar nell'animo, wrazić, wpoić w umysł. — fanciulli, płodzić dzieci.

STAMPATORE, s. m. drukarz. = Stampatore di zecca, mincarz.

STAMPELLA, s. f. kula. Andare con le stampelle, chodzić na kulach.

STAMPERIA, s. f. drukarnia.

STAMPITA, s. f. muzyka, śpiew. Con una sua viola suonò alcuna —, *Bocc.* = długa i nudna mowa. = halas, wrzask. In quel che costui fa questa — l'armata finalmente è comparita, *L. Lipp.* [LA.]

STANCACAVALLO, v. GRAZIO-STANCAMENTO, s. m. zmuczenie, strudzenie.

STANCARE, v. a. zmęczyć, strudzić, znuzić, zmordować. = v. r. zmęczyć się. = v. n. podupać na siłach, ustać, ostatebnąć. Perché impossibile veggio che la natura in quel ch'è uopo stanchi, *D. Par.*

STANCHETTO, —TA, ad. nie-co zmęczony. [żący.]

STANCHEVOLE, ad. m. f. nu-STANCHEZZA, s. f. zmuczenie.

STANCO, —CA, ad. zmęczony, strudzony, zmęczony, zmordo-

wany. = Mano stanca, lewa ręka. Volgemo e discendermo a mano stanca, *D. Inf.*

STANGA, s. f. *drąg, kolek, tyczka*. = szaragi do wieszania sukien. I panni rifanno le stanghe, prov. *suknia z dobi człowięka*. = Stanghe d'una carretta, *holoble*.

STANGARE, v. n. *zaprzecć drągiem*.

STANGATA, s. f. *uderzenie drągiem*. STANGHEGGIARE, v. a. *ostro z kim postępować*.

STANGHETTA, s. f. dim. *drążek*. = *rygiel*. = *tortura na nogi*. Ma né corda, né dado, né — ec. nol poteron mai far mutar d'opinione, *Fir. As.*

STANGONATA, s. f. *uderzenie drągiem*.

STANGONE, s. m. accr. *duży STANOTTE*, av. *tej nocy*.

STANTE, s. m. *chwila, moment*. In uno —, *natychmiast*. In questo —, *w tej chwili, teraz*.

STANTE, ad. m. f. *stojący, będący, zostający*. — la detta oste a Genova, *G. Vill.* = Stante in piede, *stojący nu nogach*. = Bene, male —, *dobrze, źle się mający*. = *bieżący (o miesiącach)*. La vostra de' cinque —, *list twój z dnia piątego bieżącego miesiąca*. = Stante tal cosa, *gdy tak się rzecz ma*. = av. Non molto —, *niedługo potem*. Non molto — partori un bel figliuolo maschio, *Bocc.* = Stanteche, *gdy, z powodu, ponieważ*.

STANTEMENTE, av. *usilnie*.

STANTIO, —TIA, ad. *stechły, zły, zwietrzały, zgnyły*.

Uovo stantio, *zasmairdle jajo*.

STANTUFFO, s. m. *stepel w pompach*.

STANZA, s. f. *stancja, pokój, izba*. = *mieszkanie, pobyt*. Piacendogli la —, *ła con ogni sua cosa si tornò*, *Bocc.* = *kwatery wojskowa, leże*. = *stroja*. = *pieśń kościelna*.

STANZA, —ZIA, s. f. *usilna prośba, naleganie*. A — d'uno, *na czyje prośbę*.

STANZA, s. f. *moment, chwila*. In questa —, *tymczasem*. Con grande —, *natychmiast*.

STANZACCIA, s. f. *peg. brzydka stancja*.

STANZETTA, STANZIOLINA, STANZIUOLA, s. f. dim. STANZIBOLO, STANZINO, STANZINUCCIO, s. m. dim. *stancjyka, izdebka*.

STANZIALE, ad. m. f. *staly, ciągły, nieustający*. = *staly, regularny (o wojsku); stojący garnizonem, będący na zalogach*. Le truppe del governatore non erano di gran momento; avea due centinaia di stanzioli, *Botta*.

STANZIAMENTO, s. m. *przebieg, rozporządzenie*.

STANZIARE, v. n. *mieszkać, osiść*. = *stać po kwaterych, na leżach zimowych*. Si mettesse in ordine un esercito di diecimila soldati, il quale stanziando nelle provincie di mezzo ec. *Botta*. = † *uchwalić, postanowić*. Stanziò che si pagasse annualmente dalla camera del comune, *M. Vill.* = *sądzić, mniemać*. Ma il fatto è d'altra forma che non stanzi, *D. Purg.* = v. a. *postawić*. In questo spazio è stanziato un ponte, *G. Vill.*

STANZIONE, s. m. accr. *duża stancja*.

STARE, v. n. *stać*. — in piedi, *stać na nogach*. Sta su, *wstań*. Chè chi possendo star, cadde tra via, degno è che mal suo grado a terra giaccia, *Petr.* = *stańdć, zatrzymać się*. Pregava lo re e i capitani che stessero, e tenessero la gente a schiera, *G. Vill.* = *stać, zostawać, znajdować się*.

— a campo, *stać w obozie*. — a guardia, *alla vedetta, stać na warcie, na wedecie*. — in casa, *być w domu, nie wychodzić z domu*. Non fa per te di star fra gente allegra, *Menz. Art. poet.* = *zatrzymać się, zamieszkać*.

Stettimi in un de' più dilettevoli luoghi, che fosse mai, *Bocc.* = *mieszkać*. — di casa, *mieszkać gdzie*. Dove sta di casa il S. N. ? *Deliberò di andare a starsi alquanto con lei, Bocc.* — a pigione, *mieszkać w najetym domu*. = *leżeć*. Liona sta tra la Sona ed il Rodano, *Lyon leży między Soną i Rodanem*. = *zostawać, pozostawać*. Perciò statti pianamente insino alla mia tornata, *Bocc.* = *poprzestać, powstrzymać się od czego*. Gianotto non istette per questo, che egli, passati alquanti di, non gli rimovesse simiglianti parole, *Bocc.* = *Stare alla sentenza di alcuno, poprzestać na czym zdaniu, wyrok*.

— (o czasie). Stando pochi giorni, *po kilku dniach*. Levate le mense, poco si stette che venne l'ora del passeggio, *Manz. P. S.* Po zdjęciu stółow niezadługo nadeszła godzina przechadzki. = *kosztować*. Venticinque mila scudi e davantaggio mi sta, *Cell. Vit.* = *reczęć*. Sta di grazia cheto, ch'io ti sto io che non puoi perdere nulla, *proszę cię bądź spokojny, bo ja cię reczę że nie stracić nie możesz*. = *przystawać, być do twarzy*. Benvenuto è giovane, e molto meglio gli sta la spada accanto che la veste da frate, *Cell. Vit.* Questo vi sta be-

ne, *to ci do twarzy, dobrze leży na tobie*. = *Ben gli sta, dobrze mu tak, zasłużył na to*. Ben mi sta, *dobrze mi tak, mam za swoje*. = *mieć się (o zdrowiu)*. Come state? *jak się masz?* Come sta di salute? *jak się ma?* = (o interesach). Come stanno le faccende? *jak idą, w jakim są stanie interesa?* Se così sta, *jeżeli tak się rzecz ma, jeżeli tak jest*. = *należać*. A voi, Maddonna, sta omai il comandare, *Bocc.* = *tudzież o kolejnym działaniu*. A te sta il giuocare, *na ciebie kolej grać*. = *Lasciare*.

—, *zostawić, nie tykać*. Perchè morte fura prima i migliori, e lascia — i rei, *Petr.* = *Lasciare* —, *niezaczepiać, dać pokój*. Lasciami —, *daj mi pokój*. Lasciamo —, *dajmy temu pokój, nie mówmy o tem*. = *zależać na czem*. Nel male parlare, e nel male operare sta il peccato, *Pass.*

— Stare a cuore; stare a denti asciutti; stare in forse; stare a patti di checchessia; stare a disagio; stare sopra pensiero; stare a galla; stare a dovere; stare a segno; stare fresco; stare colle mani alla cintola, *star sopra se, ec.*

v. CUORE, DENTE, FORSE, ec. = *Stare bene a cavallo, dobrze siedzieć na koniu*. = *Star sul grande, in sul grave, in sul'onorevole, przybierać minę poważną, ton wyższy nad swój stan, wystrzegać swej godności*. = *Stare z następnym przymiotnikiem tłumaczy się przez być*. = *pensoso, allegro, attento, zitto, ec.*

być zamysłony, *wesołomy, i. t. d.* = *mając po sobie tryb bezokoliczny z przymkiem a, nietłumaczy się na polskie*. — ad ascoltare, a sentire, *sluchać*. Sto ad ascoltare, a sentire, *slucham*. — a sedere, *siedzieć*. State a sedere, *proszę siedzieć*. — a vedere, *czekać końca*. Sta a vedere, *zobaczymy (na czem się skończy)*. Non mi state a dire, *nie mów mi tego*. Che mi state a dire? *co mi mówisz? co też mi prawisz?* = *Mając po sobie tryb bezokoliczny z przymkiem per* znaczy: *zabierać się do czego, mieć co zrobić, dokończyć*. Sto per correre, *per tor moglie, mam pobiedz, mam się ożenić*. — per morire, *być blizkim śmierci*. È morta? no; ma sta per morire, *Guar. P. F.* — per cadere, *omal że nie paść*. L'ora della partenza sta per suonare, *U. Fosc.* — in sul comprar gli, *mieć zakupić zboże* — in sulla caccia, *lubić polowanie*. = *Z następnymi imiesłowami bezwzględnie (gerundia), służy do oznaczenia*

ciągłej a niedokonanej czynności, i nie tłumaczy się na polskie. — studiando, scrivendo, leggendo, *uczyc się, pisać, czytać*. La città sta edificandosi, *miasto buduje się*, v. ANDARE.

STARE, s. m. *stanie, zostanie, pozostanie, mieszkanie*. Nel suo arbitrio rimise l'andare e lo —, *Bocc. dal mu do woli, i t. d.*

STARNA, s. f. *kuropatwa*. Seguir la —, *fig. śledzić, zbliżać za czem postępować*.

STARNAZZARE, v. n. *brać się w piasku (o kuropatwach i kurach)*. = v. a. *Star-nazzare l'ali, trzepotać skrzydłami*. La buona quaglia starnazzando l'ali per la gabbia, *ec. fece tanto rumore, che l'padrone senti, Fir. Disc. = rozrzucac*.

STARNONCINO, STARNONE, STARNOTTO, s. m. *młoda kuropatwa*.

STARNUARE, STARNUTIRE, v. n. *kichać, kichnąć*.

STARNUATORIO, s. m. *prozsek na kichanie*.

STARNUAZIONE, s. f. STARNUTAMENTO, STARNUTO, s. m. *kichanie, kichnienie*.

STASARE, v. a. *odetknąć*. STASERA, *av. tego wieczora, dziś w wieczór*.

STATE, s. f. *lato*. Di —, *w lecie, latem*. A mezza —, *w środku lata*. [letni.]

STATERECCIO, —CIA, ad. † STATICO, s. m. *zakłanik*.

STATO, s. m. *stan, stopień*. Bonifacio Papa, appo il quale messer Geri Spina fu in grandissimo —, *Bocc. = stan, położenie*. — dell'aria, *stan powietrza*. Al quale Alessandro ogni suo — liberamente aperse, *Bocc. = della febbre, stan febrzy*. — naturale di alcuna cosa, *stan naturalny jakiej rzeczy*. = *całość, bezpieczeństwo*. Ben provide natura al nostro —, *quando dell'Alpi schermo pose fra noi e la tedesca rabbia, Petr. = potęga*. La città montò molto in istato, e in ricchezza, e signoria, *G. Vill. = państwo, kraj*. Prendere lo —, *objąć rząd*. Dar lo —, *na-dać prawo obywatelstwa*. Stati Uniti, *Stany Zjednoczone*. Stati Romani, Pontificj, della Chiesa, *Państwo papieżkie, kościelne*. Ragione di —, *powody walne, obchodzące interes państwa*. Caso di —, *zbrodnia stanu*. Prigione di —, *więzień stanu*. = *Stato maggiore, Mil. główny sztab*.

STATUA, s. f. *statua, posąg*. STATUALE, ad. m. f. *uży-wający prawa obywatelstwa*.

STATUARE, v. n. † *robić posągi*. Allora era veramente da militare e non da —, *Cell. Vit.*

STATUARIA, s. f. *sztuka posagowa*.

STATUARIO, s. m. *snycerz, i odlewający posągi z brązu*.

STATUETTA, STATUETTINA, s. f. *dim. posązek*. [wici.]

STATUIRE, v. a. *ir. postano-* STATURA, s. f. *wzrost, postawa*. = *wysokość*. Arbore di mezzana —, *Pallad.*

STATUTARIO, s. m. *układacz statutu*.

STATUTO, s. m. *statut, prawo miejscowe*. = *prawo, przepis*. L'oscurazione del sole non si legge, che mai avvenisse contra gli naturali statuti, *Guid.*

STAVERNARE, v. n. *bass. wyjść z karczmy*.

STAZIONARIO, —RIA, ad. *stojący na miejscu, zatrzymany w ruchu*.

STAZIONE, s. f. *stacya, stanowisko*. = *Eccl. stacya, kościół w którym się modlą dla dostąpienia odpustu*. = *Mil. stanowisko, poczta*. = *stacya pocztowa, tudzież po drogach żelaznych*.

STAZZONARE, v. a. *miąć, gnieść, miętosić*. Ed è mirabil cosa, che — si dica toccar la gola, e il petto dell'amica, *Alleg.*

STAZZONE, † v. STAZIONE.

STEARINA, s. f. *Fisiol. pier-wiastek tłuszczowy*.

STEATOMA, s. m. *Med. guz łojowaty*.

STECÇA, s. f. *patyk, deszczulka, polano, szczapa*. = *Stecche, Chir. łubki, leszczoliki*. = *drzewienko szewskie do glansowania obuwia*. = *klinek służący do rozbijania obuwia na podbiciu*. = *nóż drewniany do składania papieru, lub rozcinania go*. = *pręt rogu wielorybiego w gorsetach*. = *Stecchie di ventaglio, pręty w wachlarzu*.

STECCADENTE, —TI, s. m. *piórko lub słomka do wykalania zębów*.

STECÇAIA, s. f. *palisada w rzece dla nawrócenia wody do młyn*.

STECÇARE, STECCARE, v. a. *otoczyć palami, ostrokolem*. S'imprese a guernire, e steccar la sua oste in un monte il più prossmano, *Liv. M.*

STECÇATA, s. f. *palisada, ostrokól*.

STECÇATO, s. m. *palisada, sztachety, ostrokól*. = *miejsce otoczone ostrokolem*. Cesare co' pretoriani suoi fu primo a pigliare lo —, *Dav. Tac. Ann. =*

szranki. Gliele voleva provare coll'armi in mano in isteccato a campo aperto, *Varch. Stor.*

STECCHETTO, s. m. *dim. ostry patyczek*. = *Stare a —, skąpić, żalować sobie*. Fare stare, tenere a —, *morzyć głodem, niedawać dosyć pieniędzy, ująć komu obroku*. Sdegnato, *ec. ch' il duca per la sua spilorceria ognor vie più tenevalo a —, L. Lipp. Malm.*

STECCHIRE, v. n. *ir. wyschnąć jak szczepa*.

STECÇO, s. m. *cierni, koclec*. Non ponni v'eran, ma stecchi con toso, *D. Inf.* E del mio campo mieta lappole, e stecchi colla face adunca, *Petr. = zdźbło ostre; paździerz*. La camicia (era) di tal di stoppa piena di pungenti stecchi, un vero cilicio, *Silv. Pel. = Stecco nell'occhio, fig. kość w gardle, sól w oku*. La fortezza era — nell'occhio del Pisano, *G. Vill. = piórko lub słomka do wykalania zębów*. Nè in levandosi da tavola portar lo — in bocca a guisa d'uccello, *ec. è gentil costume, Cas. Galat. = ostry patyczek*.

STECCONATO, v. STECCATO.

STECÇONE, s. m. *pal, kól*.

STEFANO, s. m. *bass. kaldun, wantuch*. Riempir lo —, *nata-dować kaldun*.

STELLA, s. f. *gwiazda*. Stelle fisse, *gwiazdy stałe*. — polare, *gwiazda biegunowa*. Stelle nebulose, *mgławicidła*. Stelle erranti, *gwiazdy błędne, planety*. — cadente e disorrente, *gwiazda spadająca*. = *Fig. gwiazda, los*. Tal fu mia — e tal mia cruda sorte, *Petr. = * oko*. Ov'è l'bel ciglio e l'una e l'altra —, *ch'al corso del mio viver lume danno? Petr. = gwiazdka w ostrodze*. = *gwiazdka na głowie końskiej*.

STELLANTE, ad. m. f. *gwiazdzisty*. = *fig. błyszczący jak gwiazda*. [wy.]

STELLARE, ad. m. f. *gwiazdzo-* STELLARIA, ad. f. *Madrepora*. = *gwiazdeczka, rodzaj zwierzkorzewu*. = s. f. *Bot. przyurotnik, gwiazdosz*. = *gwiazdownica, muchotrzew*.

STELLARSI, v. r. *okryć się gwiazdami*.

STELLATA, s. f. *rodzaj lekarstwa dla koni*.

STELLATO, —TA, ad. *gwiazdzisty, zasiany gwiazdami*. = *Fort. w kształcie gwiazdy*. In cima al poggio ov'era una piccola pianura, costrussero un forte stellato, *Botta*. = *Cavallo stellato, koń z gwiazdą na głowie*. = s. m. *noc gwiazdzista*.

Egli era uno — che faceva un chiarore grandissimo, *Cell. Vit.*

STELLEGGIARE, v. a. *haftować gwiazdy*. Si scopre stelleggiato un ampio altare, *Chiabr. Poem.* = v. n. *blysnąć*. Quando colà su vedrai fuor di costume stelleggiar fiammelle, *Chiabr.*

STELLETTA, STELUZZA, s. f. dim. *gwiazdka, gwiazdeczka*. = Stelletta, *Gram. gwiazdka, odsylacz*.

STELLIFERO, —RA, ad. *gwiazdzisty, gwiazdolyty*.

STELLIONATO, s. m. *Leg. podstęp, oszukaństwo*.

STELLIONE, s. m. *Zool. kolocogon (gatunek jaszczurki)*.

STELO, s. m. *Bot. lodyga*. = os. Dove le stelle son più tarde, si come ruota più presso allo —, *D. Purg.*

STEMMA, s. m. *herb*.

STEMPERAMENTO, s. m. —TEZZA, —TURA, s. f. *rozpuszczenie, rozwołnienie*. = *niewstrzemięźliwość*. = *rozruch*.

STEMPERANZA, s. f. *niewstrzemięźliwość*. = *Stemperanza dell'aria, niepogoda*.

STEMPERARE, v. a. *rozpuścić, rozwieść, rozczynić*. = *odhartować*. = *odmienić naturę, temperament*. L'ira, ec. al tutto stempera l'uomo, e recalo in tanta servitù, e debolezza, ec. *Cavalc. Med. cuor.* = v. r. *rozpuścić się, zepsuć się*. Se l' corpo fosse d' uno elemento senza più, egli non potrebbe stemperarsi mai, *Brun. Tes.*

STEMPERATAMENTE, av. *niewstrzemięźliwie*. = *bez miary, niezmiernie*.

STEMPERATO, —TA, p. ad. *rozpuszczony, rozwiedziony*. = *zmiennony, zepsuty*. = *niewstrzemięźliwy, rozpastny, rozwiązły*. Molto era stemperato nella concupiscenza delle femmine, *M. Vill.* = *nieumiarkowany*. = *odpuszczony, rozwołniony*. = *niezdrowy (o powietrzu)*. = *odhartowany*.

STEMPIARE, v. a. † *odkryć skromie*.

STEMPIATO, —TA, p. ad. v. *STEMPIARE*. = fig. *śmieszny, niedorzeczny*.

STEMPRARE, ec. v. *STEMPERARE*, ec.

STENDALE, † v. *STENDARDO*.

STENDARDO, s. m. *szandar, chorągiew*. Alzare lo —, fig. *podnieść szandar, ogłosić się naczelnikiem partyi*. = *chorągiew kościelna*. [mioty]

STENDARE, v. n. *zwinąć ną*. STENDERE, v. a. ir. *wyciągnąć*. — la mano, *wyciągnąć rękę*. Allora stese al legno an-

be le mani, *D. Inf.* = *rozciągać*. Gli Apostoli rendevano il vedere a' ciechi, ec. stendevano gli contratti, *Com. Par.* = *rozciągać, rozesłać*. — al sole, *rozciącać na słońcu*. — morto, — per terra, *położyć trupem*. E col solo tuo grido a terra stendi chi sul' Assiria arena pensò trarci in catena, *Menz.* = *rozciągać, rozszerzać*. Non incorre in escumunizzazione, imperocchè le pene non si debbono — ma restringere, *Maestrus.* = *rozszerzać, rozgłaszać*. = *Stender l'ingegno, natężać umysł*. = *ulożyć na pismie, zredagować*. = *odpuścić, popuścić*. — l'arco, *odpuścić luk*. = *zdyć co było rozwieszonym*. — le reti, il bucatto, *zdyć rozwieszone sieci, chusty*. = v. r. *rozciągać się, sięgać aż do, aż po*. = *rozciągać się, sięgać, dochodzić, stać kogo na co*. La cui scienza non si stendeva forse più oltre, che il medicare i fanciulli del latte, *Bocc. Quest'è* quanto io mi posso —, *Cell. Vit.* = *rozchodzić się*. Stendendosi la novella in Firenze, i Fiorentini la maggior parte ne furon contenti, *G. Vill.* = *Stendersi sopra una materia, fig. rozszerzać się, rozwodzić się nad czem*. = *zatapiać się*. Alla piaciuta giovane cominciò a pensare, tanto più accendendosi, quanto più nel pensier si stendeva, *Bocc.*

STENDIMENTO, s. m. *wyciąganie, rozciąganie*.

STENDITOIO, s. m. *miejsce do rozwieszenia, rozścielenia*.

STENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *rozciągacz*.

STENEBRARE, v. a. *rozpedzić ciemność*. Qual sole, o quai candele ti stenebraron si, che tu drizzasti poscia dietro al pescator le vele? *D. Purg.*

STENOGRAFIA, s. f. *stenoграфия, skoropismo*.

STENOGRAFICO, —CA, ad. *stenograficzny*.

STENOGRAFO, s. m. *steno- graf, skoropis*. [nie]

STENSIONE, s. f. *rozszerze-*

STENSIVO, —VA, ad. *rozciągalny*.

STENTACCHIARE, v. n. *mizerować, klepać biedę*.

STENTAMENTO, v. *STENTO*.

STENTARE, v. n. *cierpieć niedostatek*. Chi sguazza per le feste, stenta il di di lavorare, *Gell. Sport.* — a vivere, *nie mieć z czego żyć*. — ad avere chechessia, *z trudnością zdobyć się na co, nie stać na co*. Quei poveretti che stentano ad aver pane di vecchia e polenta di saggina, *Manz.*

= *Stentare a far qualche cosa, trudzić się, mozolić się*. Che a guadagnar onor si stenta, e suda, *Bern. Or.* = *męczyc się, biedować*. E a tal modo il suocero (si) stenta in questa fossa, *D. Inf.* = *z trudnością co dokazać, zaledwie być zdolnym co zrobić*. Mi tremavano le gambe, e stentava a trarre fiato, *Silv. Pel.* Le guardie stentavano a disappare la folla che ne circondava, *Silv. Pel.* = *znużyć, zmordować długą odwołką, długiem uwodzeniem*. Costei m' a fatto molto —, prima ch' abbia acconsentito al mio volere. *Fr. Sacch. Rim.* = v. a. *nuzyc, męczyc, mordować*.

STENTAMENTE, av. *powoli, z trudnością*.

STENTATO, —TA, p. ad. v. *STENTARE*. Vita stentata, *życie ciężkie, przykre, lice*. = *Stentato e scriato, chudy, miserny, nędzny, lichy*. = *zbyt wypracowany, ciężki, wymuszony*. Stile stentato, *styl wymuszony*.

STENTERELLO, s. m. *śmieszek, błazen w gminnej komedii włoskiej*.

STENTO, s. m. *trud, cierpienie, bieda, nędza, niedostatek*. E mori in grande — e miseria, *G. Vill.* = *przykrość, nieprzyjemność*. A vederla ballare è grande —, *Fr. Sacch. Rim.* = *wymus, niaturalność w dziełach sztuki i w pismach*. = *A stento, av. trudno, z trudnością, z ciężkością*. Ma chi vive a speranza, muore a —, *Ciriff. A malo —, zaledwie*. Crescere, venire a —, *powoli rosnąć*.

STENUARE, ec. v. *ESTENUARE*, ec.

STERILE, ad. m. f. *niepłodny, niurodzajny*. = fig. *plonny, napróżny, nadaremny*.

STERILIRE, v. a. ir. *zrobić niepłodnym*. = v. n. *stać się niepłodnym*.

STERILITÀ, —TADÉ, —TATÉ, *STERILEZZA*, s. f. *niepłodność, niurodzajność*.

STERILMENTE, av. *niepłodnie, niurodzajnie*. = fig. *napróżno, nadaremnie*.

STERMINAMENTO, s. m. *wytopienie*.

STERMINARE, v. a. *wytopić, wyniszczyć, wygładzić*.

STERMINATAMENTE, av. *niezmiernie, ogromnie*.

STERMINATEZZA, s. f. *niezmierność*.

STERMINATO, —TA, ad. *niezmierny, ogromny*. E fattimi molti sterminati favori, disse, *Cell. Vit.*

STERMINATORE, s. m. —

TRICE, s. f. *wytopiciel, wytopicielka*. Guerra sterminatrice, *wojna wytopienia*.

STERMINAZIONE, s. f. STERMINIO, s. m. *wytopienie, zagłada, rzeź*.

STERNA, s. f. Ornit. *rybitwa*. STERNATO, —TA, ad. *rozciągnięty na ziemi*.

STERNERE, v. a. ir. *rozciągnąć na ziemi*. = fig. *rozwinąć, wytłumaczyć*. Sternal (lo sterne) la voce del verace autore, *D. Par.*

STERNO, s. m. Anat. *mostek*.

STERNUTO, v. STARNUTO.

STERPAME, s. m. *krzaki, ciernie, zarośle*.

STERPAMENTO, s. m. *wykorzenie, wykarczowanie*.

STERPARE, v. a. *wykorzenie, wykarczować, wytrzebić, wypłenić*. Quella gentil donna (Roma) che l' ha chiamato acciò che di lei sterpi le mal piante che fiorir non sanno. *Petr.* = fig. *wyrwać, wydrzeć*. Io sterperolli il core, *Tass. Ger.*

STERPIGNO, —GNA, STERPAGNOLO, —LA, ad. *ciernisty*. LUOGO sterpigno, *ciernie, krzaki, zarośle*. = s. m. v. STERPO.

STERPO, s. m. *latorośl odmiatająca się z odziomka drzewa uschłego lub spróchniałego*. = *karcz, pień*. Uomini fummo e or sem fatti sterpi, *D. Inf.* = fig. *blędy kacerskie*. E negli sterpi eretici percosse l'impeto suo, *D. Par.*

STERPONE, s. m. *accr. v.*

STERPO. = fig. *M. Vill. bekart*.

STERPOSIO, —SA, ad. *zarosły cierniami*.

STERQUILINIO, —NO, s. m. *gnojowisko*.

STERRAMENTO, s. m. *skopywanie ziemi*. [ziemię.]

STERRARE, v. a. *skopywać*

STERRATO, —TA, p. ad. v.

STERRARE. = s. m. *dół, jama*. = *droga, ulica niebrukowana*.

STERRO, v. STERRAMENTO.

STERZARE, v. a. *podzielić na trzy części*.

STESAMENTE, av. *obszernie*.

STESAO, —SA, p. ad. a STENDERE, *rozciągnięty*. Questi (animali) con piatto steso corpo enorme spazzan strisciando col petto la polve, *Boez. Varch.* = *ulożony na piśmie, spisany*.

STESAZI, s. m. *obszerny, rozwlekły*. = *zatoniony, zajęty*. Era sì steso per audacia di quella sua scienza in cose proibite, *G. Vill.* = *Rami stesi, galiezie rozłożyste*. = av. *obszernie*.

STESSAMENTE, av. *tak samo*.

STESSERE, v. a. *rozsznuć tkaninę*. Come fu all' antica Pene-

lope agevole lo — la poco innanzi tessuta tela, *Bemb. Asol.*

STESSISSIMO, —MA, ad. sup. *zupełnie ten sam*.

STESSO, —SA, ad. *ten sam, taki sam, tenże, taż, toż*.

STIA, s. f. *kojec, kuczka*. = *klatka na zwierza*.

STIACCIA, v. SCHIACCIA.

STIACCIARE, v. a. v. SCHIACCIARE. = v. n. *złościć się*. Io detti un canto in pagamento, e l' ho lasciato in chiusa, che stiaccia come un picchio, *Cecch. Esalt.*

STIACCIATA, STIAFFO, STIANCIO, ec. v. SCHIACCIATA, ec.

STIARE, v. a. *tuczyć drób w kojcu*. [na rożnie.]

STIDIONATA, s. f. *pieczeni*

STIDIONE, s. m. *rożen*.

STIDIONIERO, —RA, ad. *uzbrojony rożnem*.

STIETTEZZA, s. f. v. SCHIETTEZZA. = fig. *subtelność, bystrość*.

STIETTO, v. SCHIETTO.

STIGARE, v. a. *poduszczać*.

Lo stìgo il diavolo a spogliare i conventi, *Dav. Scism.*

STIGNERE, v. a. ir. *odfarbować. = obmyć, oczyścić*. E fa ec. che gli lavi il viso sì ch' avessi sudume quindi stinga, *D. Purg.* = fig. *przycmiec*. Gloriantomi in aver dato qualche onorato principio alla casa mia, che se ec. colle mendaci qualità io l' avessi macchiata e stinta, *Cell. Vit.* = v. r. *plowieć, pelznąć, blakować*. = fig. *zgasnąć*. Appoco appoco il mio veder si stinse, *D. Par.*

STILE, s. m. *olówek. = szpikulek żelazny. = skazówka zegaru słonecznego. = tyczka. = rekojeść stekiery, kosy*.

STILE, s. m. styl, *żelazko do pisania na tabliczkach woskowanych u starożytnych. = styl, sposób pisania lub wykonania w sztukach pięknych. —puro, corretto, conciso, cattivo, triviale, styl czysty, poprawny, zwięzły, zły, płaski. — del Tiziano, del Buonarroti, di Raffaello, styl Ticiano, Michala Aniolo, Rafaela.*

STILETTARE, v. a. *pchnąć sztyletem*.

STILETTATA, s. f. *pchnięcie sztyletem*.

STILETTO, s. m. *sztylet. = olówek. = grafska sztycharska*.

STILLA, s. f. *kropła*. A stilla a stilla, *kropłami, po kropli. — di pianto, kropła lzy, tza. = fig. odrobina*.

STILLAMENTO, s. m. *kapanie. = destylowanie*.

STILLARE, v. a. *destylować*. Fattesi venire erbe, e radici ve-

lenose, ec. quelle stillò, *Bocc. = lać kropłami, sączyć*. Gli arbuscelli grato stillarò dalle cortece il pianto, *Mont.* Le sue mani stillavano sangue, *Ver. Not. rom.* = v. n. *kapać*. Il mosto che di quelle stilla ec. *Cresc.* = *mżyc*. Il terzo di cominciò a — minuto, e poco, ed il quarto a piovere abbondantemente, *M. Vill.* = *Stilarsi il cervello, suszyć mózg*.

STILLATO, s. m. *bulion*. = *Esser ridotto allo —, dogorywać, gonić ostatkami*.

STILLATORE, s. m. *destylator*. [cya.]

STILLAZIONE, s. f. *destylacja*.

STILLERIA, s. f. *destylarnia*.

STILLICIDIO, s. m. *Med. strumień wody puszczonej na chorą część ciała*.

STILO, s. m. v. STILE. = *sztylet. = pręt żelazny bezmiann.* = *Bot. słupek*.

STIMA, s. f. *szacunek, oszacowanie*. Per la morte del padre di lui, ec. senza — rimaso ricchissimo, *Bocc.* = *szacunek, poważanie*. Tenere, aver in istima, fare stima di, *szacować, poważać*. = *Far stima, sądzić, mniemac*.

STIMABILE, ad. m. f. *szacowny, szanowny*. [ność.]

STIMABILITÀ, s. f. *szacowstwo*.

STIMAMENTO, s. m. *szacowanie*.

STIMARE, v. n. *mniemac, sądzić*. Questa giovane forse, come molti stimano, non è da Cremona, nè da Pavia, anzi è Faentina, *Bocc.* = v. a. *oceniać, szacować*. Siccome quei che stima le biade in campo, pria che sien mature, *D. Par.* = *cenić, szacować, poważać*. Non istimare un fico, *lekceważyć, gardzić*. = *zważać, mieć co na względzie*. E quanto a quei pericoli, ne quali per questo poteva incorrere, non gli stimava, *Mach. Stor.*

STIMATISSIMO, —MA, ad. sup. *wielce szacowny, bardzo szanowny*. [braźnia.]

STIMATIVA, s. f. *śąd, wyostimatore, s. m. szacownik*.

STIMAZIONE, s. f. *szacunek, poważanie*. Il marchese era sdegnato per poca — ch' avea fatto di lui il vicerè, *Guicc. Stor.* = *śąd, zdanie, mniemanie*.

STIMITE, STIMATE, s. f. *rany Jezusa Chrystusa. = rany, blizny*. = *Far le stimate, bass. podnieść ręce do góry na znak zadziwienia*.

STIMOLARE, v. a. *ktuć, boć ościeniem. = kłuć, kąsać*. Erano ignudi, e stimolati molto da mosconi, e da vespe, *D. Inf.* = *fig. dodawać bodźca, podnie-*

cać, pobudzać. Per i molti pensieri che lo stimolavano ec. non s'era potuto addormentare, *Bocc.*

STIMOLATIVO, —VA, ad. pobudzający, podniecający.

STIMOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. pobudziciel, pobudzicielka.

STIMOLAZIONE, s. f. pobudzanie, podniecanie, podniecia.

STIMOLO, s. m. ościen. = fig. bodziec, podniecia. Se di bisogno — il trafigge, *D. Purg.* Lo — della carne, *chuc, pożądliwość ciała.* = fig. przykróść, uciążliwość, dokuczanie. Parendo questo — troppo grave, e troppo noioso alla donna, si pensò di volerlosi levar daddosso, *Bocc.* = fig. dokuczanie, utrapianie. E così durò la signoria de' Gotti in Italia 125 anni con grande — d' Italiani, ec. *G. Vill.*

STIMOLOSO, —SA, ad. dokuczliwy, dolegający.

STINCA, s. f. † szczyt góry.

STINCAIUOLO, s. m. więzien.

STINCATA, s. f. uderzenie w gołeni. = fig. odsadzenie od czego.

STINCHE, s. f. pl. nazwisko więźnia we Florencji. Mentre alla piazza si combatteva, Corso e messer Amerigo Donati con parte del popolo ruppero le —, *Mach. Stor.*

STINCO, s. m. Anat. gołeni.

STINGERE, v. STIGNERE.

STINGUERE, v. ESTINGUERE, SPEGNERE.

STINIERE, v. SCHINIERE.

STINTO, —TA, p. ad. da STINGERE, speszły, zblakowany. = p. ad. da STINGUERE, zgasty. Nè la lussuria d' Appio non è niente stinta, *Liv. M.* = zmazany.

STIO, ad. m. Lino stio, gatunek lnu który się sieje w marcu.

STIOPPO, v. SCHIOPPO.

STIPA, s. f. chróst porqbaný, drewna na komin. = stłok, kupa. E vidivi entro terribile — di serpenti, *D. Inf.*

STIPARE, v. a. obłożyć chróstem. = fig. zgaścić, zagaścić. Lo sguardo a poco a poco raffigura ciò che cela il vapor che l'aere stipa, *D. Inf.* = zebrać, spisać. Abi giustizia di Dio, tante chi stipa nuove travaglie e penne quante i' viddi, *D. Inf.* = Stipare i boschi, rąbać chróst.

STIPENDIARE, v. a. płacić zóld, trzymać na zóldzie.

STIPENDIARIO, s. m. płatny, pobierający zóld. [sya.]

STIPENDIO, s. m. zóld, pensja.

STIPITE, s. m. karcz, pień drzewa. = kół, pal. = odzwierok. = szczep, ojciec całej rodziny.

STIPI, s. m. STIPETTO, dim. pudelko na drogie rzeczy.

STIPULA, s. f. słoma na pníu, ściern. = Bot. trzonek, przysadka liściowa.

STIPULARE, v. a. układać się, umawiać się, zawrzeć umowę. [ugoda.]

STIPULAZIONE, s. f. umowa, STIRACCHIAMENTO, s. m.

STIRACCHIATURA, —TEZZA, s. f. naciąganie słów.

STIRACCHIARE, v. a. naciągać, nakręcać słowa, używać wykrętów. Si diede in senato a — le parole de' Padri, *Dav. Tac. Ann.* = Stiracchiare il prezzo, targować się do upadłego. = Stiracchiare le milze, fig. klepać biedę.

STIRACCHIATAMENTE, av. naciągany sposobem.

STIRACCHIATO, —TA, p. ad. naciągany, nakręcony.

STIRARE, v. a. rozciągać. = prasować białinę. = v. r. wyciągać się. Si stira ed isbadiglia alcuna fiata, *Fort. Ricc.*

STIRATRICE, s. f. kobieta prasująca białinę.

STIRATURA, s. f. stiramonto, s. m. rozciąganie, wyciąganie. = naciąganie słów. = prasowanie białiny.

STIRPAME, s. m. krzaki, zarosłe.

STIRPARE, ec. v. STERPARE, ec. STIRPE, s. f. ród, plemię.

STITICAGGINE, STITICHERIA, STITICHEZZA, s. f. zatwardzenie żółdka. = fig. zrzędnóść, tearyczność, cierpki humor.

STITICITA, —TADÉ, —TATE, s. f. zatwardzenie żółdka. = cierpkóść np. cebuli.

STITICO, —CA, ad. mający zatwardzony żółdek. = ścisłkający, zatwardzający. L'agre (more) son fredde e secche, e hanno potenzia, e virtù stitica, *Cresc.* = fig. zrzędný, cierpki, tryteczny, kapryśny, chimeryczny. = oschły, suchy (styl, pismo).

STITICUZZO, —ZA, ad. nieco cierpki, nieco zrzędný, nieco kapryśny. Non vedi tu com' ella è stiticuza, *Buon. Tanc.*

STIVA, s. f. kłęk, czepiga u pluga. = Mar. balast. = Trovar la —, znaleźć sposób na co. Potessimo noi almen favellare al Ciullo, che per i consigli suoi, non dubito punto, che noi non trovassimo qualche —, *Lasc. Gel.*

STIVALACCIO, s. m. peg. bó-cisko. = fig. głupi jak bóć.

STIVALATO, —TA, p. ad. obóty.

STIVALE, s. m. bóć. Porsi, cavarsi gli stivali, obuć, wzuć

bóty, zuć bóty. = fig. głupi jak bóć. = Ugnere gli stivali, fig. lizac się, przypochlebiac się. = Non saper quanti piedi entrino in uno stivale, prov. nie umieć trzech zliczyć, nie wiedzieć o bożym świecie.

STIVALETTO, s. m. dim. bóćik.

STIVALONE, s. m. accr. duży bóć.

STIVAMENTO, s. m. ciżba, stłok, natłok, kupa, gromada.

STIVARE, v. a. napchać, natłoczyć, napakować. — una nave, ładować okręt. = v. r. ciśnąć się, tłoczyć się.

STIVATO, —TA, p. ad. natładowany. = naphany, natłoczony, natkany. Eranvi si stivati, che uscire non ne potieno, *Fr. Sacch.* Nè vi era tetto o luogo alcuno, che non fosse stivato da gente, *Fir. As.*

STIZZA, s. f. złość, gniew. Montar, venir la —, gniewać się, dąsać się. Cavarsi la —, spędzić gniew. = weszka, choroba psów i wilków.

STIZZARE, v. n. e. r. złościć się, gniewać się.

STIZZIRE, v. a. ir. wprawić w złość, dopiekać, dokuczać. = v. n. e. r. złościć się.

STIZZO, STIZZONE, s. m. gło-wnia. Come d' un stizzo verde, che arso sia dall' un de' capi, che dall' altro geme, e cigola, per vanto che va via, *D. Inf.*

STIZZOSAMENTE, av. z gniewem, ze złością.

STIZZOSO, —SA, ad. gniewliwy, złośliwy. = pies lub wilk mający weszke.

STOCCATA, s. f. raz kłóty. Il tribuno la trapassò di —, *Dav. Tac. Ann.* Dare una — al cuore, fig. zranic serce. = Stare sulle stoccate, mieć się na ostrożności.

STOCHEGGIARE, v. a. ranić ostrzem. = bronić się ostrzem. = fig. mieć się na ostrożności.

STOCCO, s. m. cienka szpada czworogramiasta. = ród, potomstwo. = żerdź stercząca z kupy słomy. = Avere stocco, mieć olej w głowie; mieć szacunek u ludzi. [cku]

STOICAMENTE, av. po stoicyzmie.

STOICISMO, s. m. stoicyzm, filozofia Zenona. = stalóść niezachwiana, surowość obyczajów właściwa Stoikom.

STOICO, —CA, pl. —CI, —CHE, ad. stoicki. = s. m. stoik.

STOLA, s. f. stula. = † suknia.

STOLIDAMENTE, STOLIDAMENTE, av. głupio.

STOLIDIZIA, STOLIDITÀ, STOLTEZZA, STOLTEZZA, s. f. głupstwo.

STOLIDO, —DA, stolto, —TA, ad. *głupi*.

STOLTO, —TA, p. ad. da STOGLIERE, STORRE, *odjęty, odwrócony*. Li Turchi veggendo, che loro impresa veniva stolta, con loro vergogna si partirono, *M. Vill.*

STOMACAGGINE, —ZIONE, s. f. *chliwość, nudności*.

STOMACALE, ad. m. f. *dobry na żółdek*.

STOMACARE, v. n. *mieć chliwość, zbierać się na womity*. = v. a. fig. *gniewać, jętrzyć*. Stomacavi co' suoi modi diversi dagli antichi, *Dav. Tac. Ann.* = *brzydzisz się*. Stomacando si abietta servitù colui, che non voleva la pubblica libertà, *Dav. Tac. Ann.*

STOMACHEVOLE, ad. m. f. prop. e fig. *chliwy, nudny, obrzydliwy*.

STOMACHICO, —CA, ad. *dobry na żółdek*.

STOMACO, s. m. *żółdek*. Avere dolore di —, *patire di —, mieć ból żółdka, cierpieć na żółdek*. A — digiuno, *na czczo*. = fig. *gniew, oburzenie*. Onde i veri Padri con grande — ricorrono al senato, *Dav. Tac. Ann.* = *Fare —, venire a —, oburzać, odrażać, sprawić, obrzydzić*. Non si lesse il testamento, perchè al popolo non facesse — l'ingiuria, e l'odio dell'aver anteposto al figliuolo il figliastro, *Dav. Tac. Ann.* Contra —, *po-mimowoli, niechętnie*. = *Portar sopra lo —, fig. niemódsz strawić, znieść czego*. = *Buono —, żarłok; fig. strawny żółdek*.

STOMACOSO, —SA, ad. *obrzydliwy*.

STONARE, v. a. *zmylić nótę*.

STOPPA, s. f. *klaki, zgrzebie*. Tela di —, *zgrzebne płótno*. = *Far la barba di — ad alcuno, fig. wyplatać komu figla*. Quanti ne giunge, riscontra, o rintoppa, faceva a tutti la barba di —, *L. Pulc.*

STOPPACCIO, STOPPACCIOLA, s. m. *flejtuch, przybitka*.

STOPPARE, v. a. *zatykać dziury (kłakami)*. = *Stoppare alcuno, fig. gardzić kim*.

STOPPIA, s. f. *ścierni; ściernisko*.

STOPPINARE, v. a. *zapalić gorejącym knotem*.

STOPPINO, s. m. *knot*. = *lont*. = *Filare stoppini, fig. odejść prosto*.

STOPPIONE, s. m. *Bot. ostrożeń*. = *ścierni*.

STOPPOSO, —SA, ad. *klaczysty*.

STORACE, s. f. *Bot. styrak*. = *guma z tegoż drzewa*.

STORCERE, v. a. ir. *przekreścać, wykrzywiać, skrzywić*. — la bocca, gli occhi, il viso, *wykrzywiać gębę, twarz*. Storcersi un piede, un braccio, *wykręcić, wywinąć sobie nogę, ramię*. = fig. *zwrócić, skierować*. E fuggo ancor così debole e zoppo dall' un de' lati, ove l' desio m' ha storto, *Petr.* = fig. *przekreścać, opacznie tłumaczyć*. = *odkręcić, rozkręcić*. = v. r. *wić się, kręcić się*. Vedi come si storce, e non fa motto, *D. Inf.* = fig. *opierać się, sprzeciwiać się*.

STORCILEGGI, s. m. *Dav. Tac. avvocat znający kruczki prawne*.

STORCIMENTO, s. m. *przekręcenie, wykrzywienie*. = *Storcimento di parole, wykrety*.

STORDIGIONE, s. f. STORDIMENTO, s. m. *zagłuszenie, odurzenie, oszolomienie*.

STORDIRE, v. a. ir. *zagłuszyć, odurzyć*. = v. n. e. r. *odurzeć, ospuć*. Io stordisco a questo romore, *ten halas mnie zagłusza*. Udendo costui parlare, il quale ella teneva mutolo, tutta stordi, *Bocc.*

STORDITAMENTE, av. w *odurzeniu*. [*głuszający*].

STORDITIVO, —VA, ad. *za-*

STORDITO, —TA, p. ad. v. STORDIRE. = *ścierniaty, zdretywiał*. E n' ha insieme la gambra si stordita, che muover non si può, *Ar. Or. Fur.*

STORIA, s. f. *historia, opowiadanie dziejów*. — *antica e moderna, historia starożytna i nowożytna*. = *historia, powieść*. = *obraz historyczny*. = fig. *korowody*. Far molte storie, *wiele robić korowodów*.

STORIALE, ad. m. f. *historyczny*. = s. m. † *historyk*.

STORIARE, v. a. *pisać historyę*. = *malować obrazy historyczne*. Quiv' era storiata l' alta gloria del Roman prince, *D. Purg.* = *nastreczyć przedmiot historyczny*. = v. n. *nudzić się długo czekając*. Fanno — altrui, innanzichè gli dianò, *Varch. Sen. Ben.*

STORICAMENTE, STORIALMENTE av. *historycznie*.

STORICO, pl. —CI, s. m. *historyk, dziejopis*. = ad. *historyczny*.

STORIELLA, STORIELTA, STORRIETTA, STORIUZZA, s. f. dim. *historyjka*.

STORIOGRAFO, s. m. *historyograf, dziejopis*.

STORIONE, s. m. *jesiotr*.

STORMEGGIARE, v. n. *thumnie się zgrupować*. = *dzwonić na gwalt*.

STORMEGGIATA, s. f. *zgiełk, halas*.

STORMIRE, v. n. ir. *huczeć, szeleścić*. Ch' ode le bestie e le frasche —, *D. Inf.* Non stormiva una fronda alla foresta, *Mont.*

STORMO, s. m. *oddział zbrojnego ludu*. Sonare a —, *dzwonić na gwalt*. = *gromada, stando ptaków, psów*. A —, *gromadnie, hurmem*. = *szürm, bitwa*. Avendo perduta Creusa sua moglie allo — de' Greci, *G. Vill.*

STORNARE, v. a. *zwrócić nadzad*. = *odwrócić od czego*. — uno dal compire il suo dovere, *odwrócić kogo od pełnienia obowiązku*. = v. n. e. r. *zwrócić się w bok, w tył*.

STORNELLETO, s. m. dim. *szpaczek*.

STORNELLO, STORNO, s. m. *Ornit. szpak*. E come gli stornei ne portan l' all nel freddo tempo, *D. Inf.* = *bak, wartalka*. = ad. m. *szpakowaty (o koniu)*.

STORNO, s. m. *zervanie umowy*. = *odwrócenie, zwrócenie*. [*leczenie*].

STORPIAMENTO, s. m. oka-

STORPIARE, v. a. *okaleczyć*. = *przeszkodzić*. = *przerwać komu mowę*. = *kaleczyć, przekrecać wyrazy*.

STORPIATO, —TA, p. ad. v. STORPIARE. = s. m. *kaleka*.

STORPIATURA, s. f. *okaleczenie*. = *przekreścanie wyrazów*.

STORPIO, s. m. † *przeszkoda, opóźnienie*. Ora era onde l' salir non voleva —, *D. Purg.* Dare —, *przeszkadzać*. Davano quanto — poteano alla redificazione di Firenze, *G. Vill.* S' amore o morte non dà qualche stroppio alla tela novella ch' ora ordisco, *Petr.*

STORRE, STOGLIERE, v. a. ir. *odwrócić, oddalić, uchylić*. Così i dappochi, come quegli di mala natura, non fanno altro, che storre gli uomini dagli studj, *Gell. Capr. Bott.*

STORSIONE, s. f. *wydarcie, zdzierstwo*. = *rznięcie w żółdku*. = *tortura, katuśka*.

STORTA, s. f. *skręcenie*. = *Chir. wykrecenie muszkułow*. = *kindzał*. = *instrument dęty, używany w muzyce kościelnej*. = *Chim. retorta*. = *zakręt, załom rzeki*. Ma quando il fiume andasse, come si dice, serpeggiando e che le storte fossero in arco, ec. *Gal. Lett.*

STORTAMENTE, av. *kręto, krzywo*.

STORTETTA, s. f. dim. *maty kindzał*.

STORTIGLIATO, STORTILATO, s. m. STORTILATURA, s. f. *zwichnięcie nogi u konia.*

STORTO, —TA, p. ad. *krzywy, koślawy. Cervello storto, fig. skrzywiona głowa. = fig. oddalony, odwrócony. = przeurotny.*

STOVIGLI, s. m. pl. STOVIGLIE, s. f. pl. *naczynia kuchenne. Dar nelle stoviglie, bass. rozzłoście się. [carz.]*

STOVIGLIAIO, s. m. garn. STRABALZARE, v. a. *odsylać, przerzucać z miejsca na miejsce.*

STRABATTERE, v. a. *dręczyć niezmiernie.*

STRABERE, v. a. ir. *pić niezmiernie.*

STRABILIARE, STRABILIRE, v. n. *niezmiernie się zdziwić, odchodzić od siebie z zadziwienia. Un cameriere strabili vendommi, ed accorgendosi ch'io era nelle mani della forza, Silv. Pel. [nagły upadek.]*

STRABOCCAMENTO, s. m. STRABOCCANTE, ad. m. f. *lejący się przez wierzch; zbytni, niezmierny.*

STRABOCCARE, v. n. *łać się przez wierzch; znajdować się w zbytecznej obfitości. = upaść, runąć. = fig. pograć się, zatopić się.*

STRABOCCATAMENTE, av. *niezmiernie. = nagle, gwałtownie.*

STRABOCCATO, —TA, p. ad. v. STRABOCCARE. = *zbytni, zbyteczny. = nagły, gwałtowny, nierozważny, rozrulkany.*

STRABOCCHEVELE, ad. m. f. *niezmierny, zbyteczny. = przykry, urwisty, stromy. = gwałtowny, popędliwy.*

STRABOCCHEVOLMENTE, av. *niezmiernie, zbytecznie, niepomiarkowanie.*

STRABOCCO, s. m. *rumięcie, gwałtowny upadek.*

STRABOCCO, —CA, ad. v. STRABOCCANTE, STRABOCCATO. = *zanadto ważny (o złotych pieniądzech).*

STRABONDANZA, s. f. *zbyttnia obfitość.*

STRABUONO, —NA, ad. *bardzo dobry, wymienity.*

STRABÜZZARE, v. a. *zawracać oczy, tytać oczyma. Deh pon mente come la spirita guarda altrui a traverso, e come ella strabuzza quegli occhi di struzzolo, Gell. Sport.*

STRACANTARE, v. a. *bardzo przyjemnie śpiewać.*

STRACARO, —RA, ad. *bardzo drogi.*

STRACCA, s. f. *znużenie,*

zmordowanie. A —, av. ze znużeniem.

STRACCAGGINE, s. f. *znużenie, znużenie. [nie.]*

STRACCALE, s. m. *podogostaccamento, s. m. znużenie, zmordowanie.*

STRACCARE, v. a. *znużyć, strudzić, zmęczyć, zmordować. = fig. znużyć. = v. n. e r. znużyć się.*

STRACCATIVO, —VA, ad. *mużący, mordujący.*

STRACCHEZZA, s. f. *znużenie, zmordowanie. = znużenie się czem. A questo termine son venuto per istracchezza della corte, Car. Lett.*

STRACCHICCIO, —CIA, ad. *nico znużony. Se ne andò nella camera terrena, dove la moglie stracchiccia lo aspettava, Lasc. Nov. [dyolański.]*

STRACCHINO, s. m. *ser mestracciafoglio, s. m. Comm. brulion, raptularz.*

STRACCIAIUOLO, s. m. *rozczesujący orzechy jedwabne.*

STRACCIAMENTO, s. m. *rozdarcie, podarcie. = fig. spuszczenie.*

STRACCIARE, v. a. *drzeć, podrzeć; rozszarpać; rwac, largać, potargać. Nè sazi di stracciarli con il ferro, con le mani, e con i denti li laceravano, Mach. Stor. Si straccia i crini, e il petto si percuote, Ar. Or. Fur. = fig. rozczepić, rozzerwać, rozlargać. La città n'era in diverse parti stracciata e divisa, M. Vill. = Non si fare istracciare i panni, fig. nie dać się za rękaw ciągnąć, nie dać się prosić.*

STRACCIATO, —TA, p. ad. *podarty; poszarpany; obszarpany. Lei, che tutta era stracciata, d'alcuna delle sue robe rivestisse, Bocc. = fig. rozbity, skolatany. Essendo già la stracciata nave da paesani veduta, Bocc. = rozwalony. = rozszarpany, rozdarty. L' Italia non solo al suo solito disunita e stracciata da' suoi, ma da questo Imperatore spesso combattuta, Borgh. Vesc. Fior.*

STRACCIATORE, s. m. *rozdzieracz. [darcie.]*

STRACCIATURA, s. f. *rozstracciowanie, s. m. galgan, lachman. Io vorrei innanzi andar con gli stracci indosso, e scaliza, Bocc. = szmata, plachta. Piglisi uno — di panno lino, Cell. Oref. = rozdarcie, dziura z rozdarciem. = Fatto a —, fig. dziecko doryweże, bękart. Si mutò di mille colori, come colui, che si sentiva essere fatto a*

—, Fr. Sacch. = nic zgola. Credeva il pover uomo di saper fare quell' esercizio, e non ne sapea —, Bern. Or. = wyciąg z dzieła, wyimek, wyjętek. Io però ne ho letto degli stracci in qua e in là, Red. Lett. v. squarcio. = Stracci, pl. surowy jedwab.

STRACCIONE, ad. e s. m. *obdartus, obszarpaniec.*

STRACCO, —CA, ad. *zmęczony, zmordowany. = znekany, wycieńczony. = znużony. = wycieńczony, wysiłony. Terreno stracco, grunt wycieńczony. = Carne stracca, zdechlizna. = p. ad. zamiast straccato. Egli aveva stracco tutti i suoi servitori, Cell. Vit. = s. m. v. STRACCHEZZA.*

STRACCURARE, STRACCURATAGGINE, ec. v. TRASCURARE, ec. STRACORRERE, v. n. ir. *biedzą, pominąć biegnąc.*

STRACCORREVOLE, ad. m. f. *szybko przemijający.*

STRACOTTO, —TA, p. ad. *przegotowany.*

STRADA, s. f. *ulica. = droga. — maestra, trakt, gości-niec. — battuta, bita droga. — ferrata, droga żelazna. Mettersi nella —, puścić się w drogę. Seguire una —, iść drogą; fig. postępować jaką drogą. Pigliare altra —, wziąć inną drogę; fig. inaczej zacząć postępować. Rompersi la —, otworzyć sobie drogę przebojem. Tagliar la —, przeciąć drogę nieprzejazdowi. Uscire, menare fuor della buona —, fig. zejść, sprowadzić z dobrej drogi. — del Cielo, fig. droga do nieba. Che la — del cielo hanno smarrita, Petr. Gettarsi alla —, andare alla —, rozbić po drogach. Gettarsi alla —, fig. zagarnąć cò cudzego. = E' si va per più strade a Roma, prov. każda droga prowadzi do Rzymu. [drogę.]*

STRADARE, v. a. *pokazać*

STRADETTA, STRADICCIOLA, STRADUZZA, s. f. *dim. drożynna. = uliczka.*

STRADIERE, s. m. *strażnik komory celnej.*

STRADONE, s. m. *szeroka droga.*

STRAFALCIARE, v. n. *zostawić trawę kosząc. = Fig. iść sążnistym krokiem. = zaniechać. = v. SBALISTRARE.*

STRAFALCIONE, s. m. *biał popielniomy przez niedbalstwo. Dire strafalcioni, i gać w żywe oczy. Dire farfalloni, scerpelloni, strafalcioni, si dice di coloro, che lanciano, raccontando, bu-*

gie, e falsità manifeste, *Varch. Ercol.* Scrivere a strafalcioni, *pisuć bez sensu, ni w pięć ni w dziewięć.* [bić.]

STRAFARE, v. n. ir. nadro-
STRAFATTO, —TA, p. ad. v.
STRAFARE. = *przejrzali, prze-
stali.* [tać.]

STRAFFICARE, v. a. rozplą-
STRAFFIZZECA, s. f. *Bot.*
sokola greka, *wsze nasienie.* =
fig. *coś bardzo dziwnego.*

STRAFIGURATO, —TA, ad.
oszepony, *szpelnny.* Egli era si
— e si brutto, che egli avrebbe
fatto paura a chi l'avesse guar-
dato, *Lasc. Nov.*

STRAFORARE, v. a. prze-
wiercić; *przeszyć, przebić na
wylot.*

STRAFORMARE, ec. v. TRA-
SFORMARE, ec.

STRAFORO, s. m. *dziurko-
wa robota stali, i t. d.* Lavorar
di —, *pracować nad taką ro-
botą; fig. działać z cicha pęk.*
= Lavorar alcuno di —, *fig.*
nicować, ogadywać kogo. =
Passare, operare per —, *fig.*
należeć do czego po kryjomu.

STRAFUGARE, v. TRAFUGARE.

STRAGE, s. f. *rzeź.* Fare —,
wyciąć w pień.

STRAINARE, v. a. *wyprządz.*
STRALCIARE, v. a. *obcinać
gałęzie winnej macy.* = *ciąć,
pociąć.* = *fig. rozplątać, wy-
wikłać, zatławić.* = *Leg. po-
godzić strony.*

STRALCIO, s. m. *obcinanie
winnej macy.* = *Leg. kom-
promis.*

STRALE, s. m. *strzała.*

STRALETTO, s. m. *dim.*
strzałka.

STRALIGNARE, ec. v. TRA-
LIGNARE, ec.

STRALUCENTE, ad. m. f. *nie-
zmiernie jasny.*

STRALUNAMENTO, s. m. *ty-
panie oczami.*

STRALUNARE, v. n. *zawra-
cać oczy, typać oczami.*

STRALUNATO, —TA, p. ad.
v. STRALUNARE. = *zezowaty.*

STRALUNGO, —GA, ad. *nie-
zmiernie długi.*

STRAMALVAGIO, —GIA, ad.
niezmiernie zły, niegodziwy.

STRAMAZZARE, v. a. *zwalic
na ziemię.* = v. n. *brzdęknać o
ziemię, paść bez zmysłóv.* In
quel tremendo urto il cavallo stramaz-
zò balzandomi di sella più
passi, *U. Fosco.*

STRAMAZZATA, s. f. *brzdę-
knienie.*

STRAMAZZO, s. m. *materac,
v. STRAPUNTO.* Ancor la notte non
era al mezzo, che del suo — surse
il buon Palinuro, *Car. En.*

STRAMAZZONE, s. m. v. STRA-
MAZZATA. = *cięcie z góry na dół.*
STRAMBA, s. f. *sznur uple-
ciony z trawy.* [BASCIARE.]

STRAMBASCIARE, v. TRAM-
STRAMBELLARE, v. a. *drzeć
po kawalku, rozszarpać.* Tutto
strambellato da' morsi, sforac-
chiato dalle ferite, ec. *Fir. As.*

STRAMBELLO, s. m. *szmata,
galgan.* = pl. *lachmany, galgan-
ny.*

STRAMBO, —BA, ad. *krzy-
wonogi, koślawy.* = Cervello
strambo, *mózg przewrócony.* =
s. m. v. STRAMBA.

STRAMBOTTO, STRAMBOTTO-
LO, s. m. + *pioseneczka miłośna
ośmiowierszowa.* Indi allo stre-
pito di flauti e nacchere trespando
intuonino strambotti e frottole,
Red. Bacc.

STRAME, s. m. *barłog, pod-
ściół pod bydło.* = *furaż dla
koní, sucha pasza dla bydła.*
Patisce l'uno e l'altro campo di
— e vettovaglie, *Mach.* = *fig.*
żywność. Ma se due di del con-
sueto — i poveracci mai riman-
gon privi, *L. Lipp.* [się.]

STRAMEGGIARE, v. n. *paść*
STRAMENARE, v. a. *przewo-
dzić nad kim, dokuczać, obra-
cać kim.* Ma la mi vuole a suo
mo' (modo) —, *Buon. Tanc.*

STRAMEZZARE, v. TRAMEZZA-
RE. [zmiernie obrodzić.]

STRAMOGGIARE, v. n. *nie-
STRAMONIO, s. m. STRAMONEA,*
s. f. *Bot. bielun, dendera.* [RE.]

STRAMORTIRE, v. TRAMORTI-
STRAMPALATO, —TA, ad.
bass. dziwny, niedorzeczny.

STRANAMENTE, av. *dziwnie,
dziwacznie.* = *bardzo, nie-
zmiernie.* = *twardo, ostro.*
STRANARE, v. a. *odstręcać,
odrażać.* = *ostro traktować.*
Perchè se io la stranassi, ec. ella
si adirerebbe, ec. *Gell. Sport.* =
v. r. *odstrzychnąć się; stronić,
unikać.* Non mi ricorda, ch'io
stranassi me giammai da voi,
D. Purg.

STRANATURARE, v. a. *od-
mienić naturę.*

STRANEZZA, s. f. *ucisk, ucie-
mienie.* = *rzecz dziwna, o-
sobliwość.*

STRANGOLARE, v. a. *zadu-
sić.* = *nasycić.* = v. r. *zadusić
się.* E dell' infame nodo il collo
s' avvinse e strangolossi, *Car. En.*
= *drzeć się, wrzeszczeć na ca-
łe gardło.* E così gridando e
strangolandosi ec. corse giù per
la spiaggia in verso il mare, *Fr.*
Sacch.

STRANGOLATO, —TA, p. ad.
zaduszony. = *ciasny, wązki.* E
quei gozzi strangolati son arnesi

da ammalati, *Red. Bacc.* = *Voce
strangolata, glos przeraźliwy.*
STRANGOLATORE, s. m. *du
siciel.* [nie.]

STRANGOLO, s. m. *udusze-
STRANGOSCIARE, v. TRAM-
BASCIARE.*

STRANGOSCIATO, —TA, p.
ad. znękany, znużony.

STRANGUOLIONE, s. m. *Med.*
*ślinogorz, zapalenie gruczołóv
ślinnych.* = *ślinogorz koński.*

STRANGURIA, s. f. *Med. stran-
guria, rzeżączka.*

STRANGURIARE, v. n. *cho-
rować na strangurię.*

STRANIARE, v. STRANARE.
STRANIERE, —RO, s. m. *cu-
dzoziemiec.*

STRANIERE, STRANIERO, —RA,
ad. *cudzoziemski, obcy.* = *Farsi
straniero di alcuna cosa, udawać
zadziwienie.*

STRANIO, —NIA, ad. *obcy,
cudzoziemski.* = *dziwny, nad-
zwyczajny, osobliwszy.*

STRANO, —NA, ad. e s. *obcy,
cudzy.* = *cudzoziemski.* = *dzi-
wny, osobliwszy, nadzwyczaj-
ny.* = *ostry, cierpki, szorstki
w pożytcu.* Non si vuol essere nè
rustico, nè strano, ma piacevole,
e domestico, *Cas. Galat.* = *dale-
ki, oddalony; odstręcony.*
Fison va più lontano, ed è da noi
si strano, ec. *Brun. Tesor.* =
chudy, wybladły. = av. *surowo,
ostro.* Cato non rispose nulla,
ma guardalo strano, e con fiero
viso, *Vit. Pul.*

STRAORDINARIAMENTE, av.
nadzwyczajnie.

STRAORDINARIO, s. m. *ku-
ryer nadzwyczajny.* = *woźny,
komornik.* = *professor nadzw-
yczajny.* = ad. *nadzwyczajny.*
STRAPAGARE, v. a. *prze-
placić.*

STRAPARLARE, v. a. *dużo
gadać, ogadywać, obmarwiać.*

STRAPAZZARE, v. a. *złe tra-
kować.* — di parole, *lżyć, ta-
jać, znieważać.* = *pomiatać,
stryać, poniewierać, lekcewa-
żyć.* = *Strapazzare un cavallo,
zmęczyć konia.* = *Strapazzare
il mestiero, fig. zrobić co byle
zbyć.*

STRAPAZZATAMENTE, av.
byle zbyć, niedbale.

STRAPAZZO, s. m. *złe obcho-
dzenie się.* = *nieszanowanie
własnego zdrowia.* = *Cosa da
—, rzecz której się nie ochra-
nia.* [zo stracić.]

STRAPERDERE, v. n. ir. *du-
STRAPIOVERE, v. n. lać jak
z cebra (o deszczu).*

STRAPORTARE, v. a. *prze-
nieść.* = *fig. unieść, uprawić
w uniesieniu.*

STRAPOTENTE, ad. m. f. przemożny.

STRAPPARE, v. a. szarpać, targać; wyrwać, wydrzeć. — gli occhi dalla testa, wydrzeć oczy. — il velo dagli occhi, zedrzyć zasłonę z oczu. — da' mariti le moglie, da' figliuoli le madri, wyrwać żony mężom, matki dzieciom. Se questo cuore non vorrà più sentire; io me lo strapperò dal petto con le mie mani, *U. Fosc.* = zbić, stłuc. = v. r. wyrwać się, wydrzeć się. Mi strappai nondimeno tosto dalle sue braccia, per prendere la penna, e scrivere a mio padre, *Silv. Pel.*

STRAPPATA, s. f. szarpanie, targanie. = rodzaj tortury.

STRAPPATELLA, s. f. dim. lekkie szarpięcie. — di fune, v. CORDA.

STRAPPATO, —TA, p. ad. wyrwany, wydarty. = wydarty, przemocą otrzymany. La confessione strappata fra i tormenti, *Beccar. D. e P.*

STRAPPUNTO, s. m. materac. STRARICCO, —CA, ad. przebogaty.

STRARIPEVOLE, ad. m. f. + niezmiernie urwisty.

STRASAPERE, v. n. ir. przemądrzeć.

STRASAVIO, —VIA, STRASAPUTO, —TA, ad. przemądry.

STRASCICARE, v. a. ciągnąć, wlec za sobą. = v. n. wlec się po ziemi. = czolgać, pełzać. Quegli animali, che vanno strascicando il corpo per terra, *Gell. Circ.*

STRASCICO, s. m. ciągnięcie, wleczenie za sobą. Far lo — alla volpe, włożyć mięso uwiązane na sznurku dla zwabienia lisa. = Strascico d'una veste, ogon sukni wlecący się po ziemi. = Favellar collo —, fig. przewlekać wyrazy. = fig. reszłka, dodatek.

STRASCICONI, av. wlekać się.

STRASCINAMENTO, s. m. —TURA, s. f. wleczenie.

STRASCINARE, v. a. wlec, ciągnąć za sobą. E lo piglia pe' piedi, e lo strascina, *Bern. Ort.* = v. r. wlec się, zawlec się.

STRASCINIO, s. m. wleczenie. = ogon sukni.

STRASCINO, s. m. powłok, rozjazd na przepiórki. = włok na ryby.

STRASCINO, s. m. rzeźnik sprzedający mięso po ulicach. = ad. założony, obdarty, obszarpany. [LARE.]

STRASECOLARE, v. TRASECOSTRATAGEMMA, s. m. podstęp, fortel. [jak brzytwa.]

STRATAGLIARE, v. a. ciąć

STRATO, s. m. podłoga. = kobierzec. = pokład, warstwa.

STRATTO, s. m. krótki ciąg, krótki rys; krótka historia.

STRATTO, —TA, ad. dziwny, dziwaczny. = pochodzący od kogo. Pistolesi sono stati, e sono gente di guerra fieri, ec. essendo stratti del sangue di Catellina, *G. Vill.* = wyciągnięty, wyjęty. = oddzielony. = skłonny.

STRAVAGANTE, ad. m. f. dziwaczny, niedorzeczny.

STRAVAGANTEMENTE, av. niedorzecznie.

STRAVAGANZA, s. f. niedorzeczność.

STRAVEDERE, v. a. ir. + wglądać w każdy szczegół, w każdy kął. Vogliono — tutto quello, che si fa in casa, *Varch. Suoc.* = (dziś), niedojrzeć, prześlepić.

STRAVERO, —RA, ad. bardzo prawdziwy.

STRAVESTIRSI, v. r. przebrać się.

STRAVISATO, v. TRAVISATO.

STRAVIZIARE, v. n. hulac, biesiadować.

STRAVIZZO, s. m. hulanka, biesiada, uczta.

STRAVOLERE, v. n. ir. zanadto chcieć.

STRAVOLGERE, v. a. ir. wykryć, przekrecać. — il significato di checchessia, fig. przekrecić znaczenie czego. = fig. odwrócić. = v. r. przewrócić się.

STRAVOLGIMENTO, s. m. STRAVOLTURA, s. f. przewrócenie. — di cervello, przewrócenie mózgu. Stravolgimenti di bocca, wykrywanie gęby.

STRAVOLTAMENTE, av. na wywrot, opacznie.

STRAVOLTARE, v. a. v. STRAVOLGERE. = fig. przewrócić porządek, opowiadać bez związku.

STRAVOLTO, —TA, p. ad. da STRAVOLGERE, prop. e fig. przewrócony; przewrócony.

STRAZIARE, v. a. rozdziierać, szarpać, targać, rozierać. È molto men male essere dagli uomini straziata, che sbrannata per li boschi dalle fiere, *Bocc.* Questi pensieri mi straziavano l' anima, *Silv. Pel.* = dokucać, szydzić, żartować. Sempremai noi straziamo le povere persone, *Gell. Sport.* = poniewiać, trwonić, marnować.

Veggendo, che ec. a uno ne avanza tanto, che lo strazi, *Gell. Circ.*

STRAZIATORE, s. m. dręczyciel; szyderca.

STRAZIEGGIARE, v. n. przedrzeźniać.

STRAZIEVOLE, ad. m. f. obelżywy.

STRAZIO, s. m. męka, katusza. Priegoti, Signor, per quello — che morendo per me soffristi in croce, *Filic. Far.* —, rozszarpać. = szyderstwo, urągowisko, pośmiewisko. Peggio è lo —, al mio parer, che 'l danno, *Petr.*

STREBBIARE, v. a. e. r. glądzić twarz, blanszować się.

STREBBIATRICE, s. f. kobieta blanszująca się.

STRECCIARE, v. a. e. r. rozpleść, rozpleść się.

STREGÀ, s. f. czarownica. = Darsi alle streghe, niecierpliwie się rozpaczć.

STREGACCIA, s. f. peg. widma. STREGARE, v. a. czarować.

= fig. złopać. Strega le botti di lor sangue ingordo, *L. Lipp.*

STREGGHIA, STREGLIA, s. f. zgrzeblo. = Avere, o dare una buona mano di stregghia, fig. dostać, dać burę.

STREGGIARE, STREGLIARE, v. n. chędożyć zgrzeblem. = drapać.

STREGGIATURA, s. f. chędożenie zgrzeblem. = fig. bura.

STREGHERIA, s. f. zbiegowisko czarownic.

STREGONE, s. m. STREGONA, s. f. czarownik, czarownica.

STREGONERIA, s. f. STREGONECCIO, + s. m. czary, gusia.

STREGUA, s. f. część na każdego przypadająca do zaplacenienia. = rowny dział, równia. Le persone della Chiesa ec. debbono andare alla medesima — ec. degli altri, *Varch. Stor.*

STREMARE, v. a. zmniejszyć.

STREMENZIRE, v. a. ir. przeskadzać wzrostowi.

STREMITA, STREMO, v. ESTREMITÀ, ec.

STRENNÀ, s. f. lat. kołęda. E mai non furon strenne, che fosser di piacere a queste iguali, *D. Purg.*

STRENUAMENTE, av. tego, dzielnie.

STRENUO, —NUA, ad. lat. dzielny, mężny.

STREPERE, v. n. ir. lat. szumieć, huczeć.

STREPIDIRE, v. n. ir. + ogłuchnąć od huków.

STREPIRE, v. a. ir. + napętnić hukiem. = v. n. szeleścić.

STREPITARE, v. n. huczeć, szumieć, halasować. — di checchessia głośno o czem mówić.

STREPITO, s. m. huk, stuk, hałas, trzask, turkot, łoskot, zgiełk. Lo — dell' armi, szezęk oręża.

STREPITOSAMENTE, av. z hukiem, z halasem.

STREPITOSO, —SA, ad. huczny, głośny.

STRETTA, s. f. *ściśnienie*. = Stretta di neve, *duża ilość śniegu*. = *ścisk, ciężba*. = Stretta di vettoaglia, *brak żywności*. = *wąwóz*. Ma Maratona, e le mortali strette, che difese il Leon con poca gente, *Petr.* = Essere alle strette, *docierać interesu*. = Essere, mettersi alle strette, aver la —, *zostać przyściśniętym, nabawić się kłopotu, być w obrotach*. = Dare la stretta, *dociśnąć, nastąpić na gardło, przywieść do ostateczności*.

STRETTAMENTE, av. *ciasno*. = *lichy, skąpo; niedużo*. = *meno, usilnie*. Piacque molto al re il consiglio di Carpigna, e lo pregò — che gli desse esecuzione, *Fir. Disc.* = *ściśle, surowo*. = *ściśle, zwięzłe*. Che qui si è ora così — accennato, *Borg.*

STRETTEZZA, s. f. *ciasność*. = *Fig. ucisk*. = *brak, niedostatek*. — di danari, *niedostatek pieniędzy*. = *zbyteczna oszczędność, skąpstwo*. Ma io che m'era accorto della sua —, negava di volere andare, *Fir. As.* = *Strettezza di cuore, ucisk serca*. = *Strettezza di petto, ciężkość oddychania*. = *ściśłość, ścisła przyjaźń*. — di sangue, *ściśłe pokrewieństwo*.

STRETTO, s. m. *ciasny kąt*. Che mi giunga il boia, s' ora non ti raggiungo a questo —, *Buon. Tanc.* = *Stretto di mare, ciasni-na morska*. = *fig. ucisk, kłopot*. Trovosi in molti grandi stretti e pericoli, *Vit. Plul.* Cogliere allo —, *przydybać kogo, przyciśnąć w ciasnym kątku*.

STRETTO, —TA, p. ad. v. *STRIGNERE*. = *ciasny, wązki*. Per una via assai stretta entrarono, *Bocc.* = *ciasno związany, stulony, przytulony*. In onorare altrui teneva la borsa stretta, *Bocc.* E vidi due sì stretti, che l' pel del capo aveano insieme misto, *D. Inf.* Ed essi delle madri al fianco stretti ti cercheran col guardo, *Mont.* = *skupiony, w ściśniętych szeregach*. Stretti stretti in un tratto assaltarono la camera, *Fir. As.* = *ścisty*. Preserci di grandi e di strette amisti ad alcuni, *Bocc.* = *tajemny*. Io trovi colla donna mia in casa una femmina a stretto consiglio, *Bocc.* = *ostrożny*. E voi, mortali, tenetevi stretti a giudicar, *D. Par.* = *szczupły, chudopacholski*. Voi dovete esser contento d' aver piuttosto stretta e scarsa fortuna, ec. che molto larga, *Bocc.* = *ostatni, gwałtowny, nagły (o potrzebie)*. = *ścisty, dokładny*. = *bliski*. Stretta vicinità, *blizkie sąsiedztwo*. Parente stretto, *bli-*

zki krewony. = *ostry, surowy, ścisły (sędzia)*. = av. *ciasno*. = *fig. szczupło, skąpo*.

STRETTOIO, s. m. —INO, dim. *prasa do wyciskania soku*. = *Chr. bandaż*.

STRETTURA, s. f. *ściśkanie, ściśnięcie, ciasnota, ciasne miejsce, ciasna dziura*.

STRIA, s. f. *Arch. żłobek, przęga, rowek na słupach*.

STRiato, —TA, ad. *żłobkowany, przegowany*.

STRIBBIARE, ec. v. *STREBBIARE*, ec.

STRIBUIRE, STRIBUZIONE, v. *DISTRIBUIRE*, ec.

STRIDENTE, ad. m. f. *skrzypiący*. Stridenti rote, *Tass. Ger.* = *swiszczący, piskliwy, kwikliwy*. Voce —, *Fir. As.* Stridenti ale, *Cresc.* — pianto, *Guid.* = *Stridente algore, mróz trzaskący*.

STRIDERE, v. n. *skrzypieć*. Le porte qui d' effigiato argento su' cardini stridean di lucid' oro, *Tass. Ger.* Allor sonare accette e — carri per tutto udissi, *Car. En.* = *piszczeć, kwiczeć*. Strideva qualche volta così sordamente come fanno i pipistrelli, *Cell. Vit.* E da essa (crisalide) nacque un grandissimo farfallone, che stuzicato ed irritato strideva, come se fosse un pipistrello, *Red. Ins.*

STRIDEVOLE, ad. m. f. *skrzypiący, swiszczący, piszczyący*.

STRIDO, pl. m. —DI, f. —DA, s. m. *wrzask, krzyk*. Alzare uno strido, *krzyknąć*. Gettare, mettere strida, *krzyczeć, wrzeszczeć*.

STRIDORE, s. m. *krzyk, wrzask; skrzyp; szum; świst*.

— di catene, *brzęk kajdan*. = *Stridor di denti, zgrzytanie zębów*. Ivi sarà pianto, e stridor di denti, *tam będzie płacz, i zgrzytanie zębów*. = *Stridore del verno, trzaskący mróz*. Tu hai poca discrezione a menarlo sì male in punto a questi stridori, *Lasc. Com.*

STRIDULO, —LA, ad. *wrzaskliwy, przeraźliwy, piskliwy, kwikliwy*. = *brzęczący (o owadach)*.

STRIGARE, v. a. *rozplątać*. = *fig. rozwikłać, wywikłać*.

STRIGNERE, STRINGERE, v. a. ir. *ściśkać, ścisnąć*. — i denti, le labbra, *ściśnąć zęby, usta*. — legami di matrimonio, *zawrzeć śluby małżeńskie*. — amicizia con alcuno, *zawrzeć przyjaźń, zaprzyjaźnić się z kim*. — alleanza, *zawrzeć przymierze*. = *przyśnić*. — al seno, *przyciśnąć do łona*. = *łączyć ściśle, kojarzyć*. Fin dalla cuna tenero,

amor ci stringe, *Met.* = *ściśnąc, ująć*. E nulla stringo e tutto 'l mondo abbraccio, *Petr.* = *ściśnąc obłężeniem*. Venne allo assedio di Roma per distruggerla, e aveala molto stretta, *G. Vill.* = *Strigner fra l' uscio e l' muro, fig. przyciśnąc, przyprzeć kogo*. = *fig. dotknąć, wzruszyć*. Tanto l' affezion del figliuolo lo strinse, *Bocc.* = *przyciśkać, dociskać, dokuczać*. Il conte si scusò, che non potea, ch' era forte stretto dalle gotti, *M. Vill.* = *fig. przyciśkać, przymuszać, nalegać, znaglać*. — i panni addosso ad alcuno, *zmuszać kogo*. Il tempo stringeva, *czas naciskał, nalegał*. Voi mi strignete a quello, che io del tutto avea disposto di non far mai, *Bocc.* Il negromante mi strigneva che io dovessi attendere a quella impresa, *Cell. Vit.* = *Strigner il sangue, zatamować krew*. = *Strigner la spada, porwać się do korda, chwycić za oręż*. Chi vuol salva la patria, stringa il ferro e mi segua, *Met.* = *trzymać w rękę, piastować co*. Con qual crudele compiacenza non rimiravi quella destra che avea stretto lo stile nelle veglie notturne contro gl' infami tuoi costumi! *Ver. Not. rom.* = v. r. *Stringersi ad uno, garnąć się, tulić się, gromadzić się do kogo*. Gridavan sì alto ch' i' mi strinsi al poeta per sospetto, *D. Inf.* Ben son di quelle, che temono 'l danno, e stringonsi al pastor, *D. Par.* = *Stringersi nelle spalle, ściśnąc, wzruszać ramiona*. = *skupić, zebrać myśli*. Seco si stringe e dice a ciascuno passo: deh fosse or qui, *Petr.* = *ograniczać się w wydatkach, oszczędzać, skąpić*.

STRIGNIMENTO, s. m. *STRIGNITURA*, s. f. *ściśnienie; ściśnienie*.

STRIGOLO, s. m. *saddo*.

STRILLARE, v. n. *wrzeszczeć*.

STRILLO, s. m. *wrzask*.

STRILLOZZO, s. m. *Ornit. poswierka*.

STRIMPELLAMENTO, s. m. *STRIMPELLATA*, s. f. *brzdąkanie, rzempoleme*. [kać.

STRIMPELLARE, v. a. *brzdą-stringa*, s. f. *tasiemka; rzymyk; pas u spodni*.

STRINGARE, v. *RISTRIGNERE*. STRINGATO, —TA, ad. *ścisty, zwięzły*. = *szczupły, wysmukły*.

STRINGERE, v. *STRIGNERE*.

STRIPPARE, v. n. *bass. wy-pchać kaddun*.

STRISCIA, s. f. *pasek sukna*,

matery, papieru, i t. d. Io piglio due strisce di carta, una nera e l'altra bianca, *Gal. Dial. pasek, prążka, smuga.* Son però minori, e men fieri, pelosi, e solamente listati tutti di strisce trasversali nerissime, *Red. Ins.* Il suo capo raso, salvo la picciola — di capelli che lo cingeva al mezzo come una corona, *Manz.* = *wąż.* Tra l'erba e i fior venia la mala —, *D. Purg.* = *ślad pozostały na piasku po którym wąż przepelznął.* Lunga dietro di sè lasciando —, che segnata di lei la polve serba, *Varch. Rim. past.* = *szpada.* Ma Calagrillo altiero, pien di stizza colla sua — fa colpi crudeli, *L. Lipp.*

STRISCIARE, v. n. *pelszać, czolgać się.* Qual nomade pastor che vedut' abbia fuggir strisciando l'orrido serpente, *Ar. Orf. Fur.* = *blysknąć wężykiem.* Rughiano i tuoni, e strisciano i baleni, *Mont.* = v. a. e n. *strychować.* L'artiglieria piantata di là del Tesino strisciava tutti i loro ripari, *Guicc. Stor.*

STRISCIO, s. m. *łyżwa do ślizgania się.* Come soglion là vicino al polo, ec. correr sul Reno le villanelle a stuolo con lunghi strisci e sdruciolor sicure, *Tass. Ger.* = Fare un buono —, *podjeść czego dobrze.* I giovani, fatto un buono — a tartufi, ec. chi volle restò con Fileno, *Lasc. Nov.*

STRISCIOLO, **STRISCETTA**, s. f. dim. *paseczek.*

STRISCIONE, —NI, av. *pełzając, czolgając się.* Camminar striscione, *wlec się.*

STRITOLABILE, ad. m. f. *kruchy, syпки.*

STRITOLAMENTO, s. m. — TURA, s. f. *rozartcie.*

STRITOLARE, v. a. *trzeć, utrzeć, rozetrzeć, tłuć, utłuc, potłuc, skruszyć.* = v. r. fig. *usychać, omdlewać.*

STROFA, **STROFE**, s. f. *strofa.*

STROFINACCIO, **STROFINACCIOLO**, s. m. *ścierka, kwacz, wiecheć.* = fig. *szurgot, flądra.* Tu se' imbrattato e vituperato co' tuoi strofinacci, va strofinati con essi quanto tu vogli, *Fr. Sacch.*

STROFINAMENTO, s. m. **STROFINATA**, s. f. *tarcie.*

STROFINARE, v. a. *trzeć, wycierać, szorować.* = v. r. *trzeć się, obcierać się, wycierać się.* — gli occhi, *przecierać sobie oczy.*

STROFINATINA, s. f. *lekkie nacieranie.*

STROFINATORE, s. m. *froter.*

STROFINIO, s. m. *ciągłe tarcie.*

STROLAGARE, **STROLOGARE**, v. n. *trudnić się astrologią.* = fig. *suszyć sobie głowę, roić, marzyć.* = v. a. *przepowiadać.* Furio e Scriboniano, quasi avesse strolagato la morte del principe, fu mandato in esilio, *Dav. Tac. Ann.*

STROMBAZZARE, **STROMBETTARE**, v. a. *otrąbić, wytrąbić.*

STROMBAZZATA, **STROMBETTATA**, s. f. *odgłos trąby.*

STROMBETTIERE, s. m. *trębacz.*

STROMBETTIO, s. m. *trąbie.*

STRONZARE, v. a. *obciąć, okroić, oberznąć.*

STRONZO, **STRONZOLO**, s. m. **STRONZOLETTA**, **STRONZOLINO**, dim. *gówno, łajno.* E un stronzolo animato, un vil mancipio... starebbe a tu per tu con Mario e Scipio, *Salv. Ros. Sat.*

STRONZO, —ZA, ad. *obciążony, oberzniony.* Monete stronze, *pieniądze oberzniete.*

STROPICCIAGIONE, s. f. *nacieranie.* [tarcie.]

STROPICCIAMENTO, s. m.

STROPICCIARE, v. a. *trzeć, nacierać, wycierać, szorować, rozcierać.* Tutto lavò Salabaetto, e appresso sè fece e lavare e — alle schiave, *Bocc.* Infragnerò dunque e stropiccerò l'istesso scorpione sopra le ferite, *Gal. Sag.* — un cavallo, *chędożyć konia.* — le costole ad alcuno, *wytoić komu skórę.* = fig. *nudzić.* Non è oggimai bisogno, che in questo io vi stropicci con molti sermoni, *Guid.* = Stropicciarsi gli occhi, *przecierać sobie oczy.*

STROPICCIATELLA, s. f. dim. *lekkie nacieranie.* [cie.]

STROPICCIATURA, s. f. *lar-*

STROPICCIO [—pi-czio], s. m. *tarcie.* = fig. *frasunek, kłopot.*

STROPICCIO [—czl-o], s. m. *tarcie.* = Stropiccio delle armi, *chrzest oręża.* — di piedi, *szorowanie nogami.*

STROPICCIONE, s. m. *świętoszek.* [re, ec.]

STROPPIARE, ec. v. **STORPIA-**

STROSCIA, s. f. *smuga rozlanej wody.*

STROSCIARE, **STROSCIO**, v. **SCROSCIARE**, ec.

STROZZA, s. f. *gardziel.*

STROZZAMENTO, s. m. *du-szenie.*

STROZZARE, v. a. *zadusić.*

STROZZATO, —TA, p. ad. *zaduszony.* = Vaso strozzato, *naczynie z wązką szyjką.* = *Veste strozzata, suknia obcisła, opięta.*

STROZZATOIO, —IA, ad.

dławiący, duszący. Fune strozzatoia, *stryczek do zaduszenia.* = *Susine strozzatoie, tarnosił-wki.* = Vaso col collo strozzatoio, *naczynie z wązką szyjką, a szerokim otworem.*

STROZZATURA, s. f. *zaduszenie, zadławienie.* = *zwięzienie szyjki naczynia.*

STROZZIERE, s. m. *sokolnik.*

STROZZULE, s. m. v. **STROZZA.**

STRUGGERE, v. a. ir. *topić, roztopić.* = fig. *trawić, niszczyć, pożerać.* Si begli occhi... che mi struggon così come 'l sol neve, *Petr.* Costui mi fa proprio —, *Gell. Sport.* Di tue giuste vendite ai caldi rar struggasi 'l popol rio, *Filic.* = *zburzyć, obalić, zgładzić, wyplenić, wytepić, wygubić.* Vattene, passa il mar, pugna, travaglia, struggi la fede nostra, *Tass. Ger.* = A tanto supplizio s'aggiungeano le zanzare in tal moltitudine, che per quanto io m'agitassi e ne struggessi, io n'era coperto, *Silv. Pel.* = v. r. *topić się, roztopić się.* = fig. *tesknnić, usychać z tęsknoty, żądzy.* Egli si struggea tanto d'andarla ad abbracciare, *Bocc.* Ardomi e struggo ancor, com'io solia, *Petr.*

STRUGGIMENTO, s. m. *topienie, roztopienie.* = *zburzenie, ruina, zguba.* = Fig. *te-sknnota.* = *nuda, nudota.* = *gorąca żądza, palająca namiętność.*

STRUGGITORE, s. m. *zburzyciel, niszczyciel.*

STRUIRE, v. **INSTRUIRE.**

STRUMA, s. f. *Chir. skrofuly.*

STRUMENTALE, **STRUMENTO**, v. **INSTRUMENTALE**, ec.

STRUMOSO, —SA, ad. *skrofuliczny.*

STRUPARE, **STRUPO**, v. **STUPARE**, **STUPRO.**

STRUPO, s. m. *bunt aniołów przeciw Bogu.* Dove Michele fe' la vendetta del superbo —, *D. Inf.* [topione.]

STRUTTO, s. m. *sadło roz-*

STRUTTO, —TA, p. ad. da **STRUGGERE**, *roztopiony.* = *zburzony, zniszczony, spustoszo-*

ny. Ristorava quelle provincie strutte per loro discordie e nostre angherie, *Dav. Tac. Ann.* = fig. *mizerny, nędzny.* = *wychudły.*

STRUTTURA, s. f. *budowanie, budowa.* = *struktura, porządek architektoniczny.*

STRUZZO, **STRUZZOLO**, s. m. *Ornit. struś.*

STUCCARE, v. a. *zatykać, oblepiać stukiem.* = *nasyścić aż do obrzydzenia.* La carne soverchio grassa stucca, *Gas. Gal.* = fig. *sprawić ckliwość, znużyć, u-*

przykrzyć się. Ogni po' basta, il troppo stucca poi, *Lor. Med.* = v. r. rużować się, blanszować się. E tanto s' invernicia, impiastra, e stucca, ch' ella par proprio un cagliolin di Lucca, *L. Lipp.*
STUCCATORE, s. m. sztuka-
 tor.

STUCCHEVOLE, ad. m. f. cklivny, nudny, przykry, uprzykrzony.

STUCCHEVOLEZZA, **STUCCHEVOLAGGINE**, s. f. cklivność, nudność.

STUCCHEVOLMENTE, av. mudnie, do uprzykrzenia.

STUCCO, s. m. stuk, kit.

STUCCO, —CA, ad. syt, nasycony. Quaggiù m' hanno sommerso le lusinghe, ond' io non ebbi mai la lingua stucca, *D. Inf.* Di promesse io son già stucco, *Lor. Med.* = znudzony.

STUDENTE, **STUDIANTE**, s. m. uczeń, student. = ad. m. f. uczący się czego.

STUDIARE, v. n. uczyć się. Avendo lungamente studiato a Parigi, ec. *Bocc.* Egli studiò in medicina, *Bocc.* = starać się, dokładać starania, usilować. S' a dire hai altro, studia d'esser breve, *Petr.* Studiati dunque, figliuolo, d' imparare il loro linguaggio copioso, *Cas. Lett.* Studiis ognun giovare altrui, *Ar. Orf. Fur.* = v. a. Studiare il passo, przyspieszyć kroku. Non v'arrestate, ma studiate il passo, *D. Purg.* = fig. uprawiać. Si come il campo, ec. se non è ben studiato, non puote esser fruttuoso, così l' animo senza dottrina, *Amm. Ant.*

STUDIATO, —TA, p. ad. v. studiare. = fig. pielęgnowany. = wyszukany.

STUDIATORE, s. m. —TRICE, s. f. uczeń, uczennica.

STUDIEVOLMENTE, av. u-myślnie.

STUDIO, s. m. uczenie się, nauka. Stare a —, uczyć się, chodzić do szkół. = nauka, piękne sztuki. Il quale ne' liberali studii ammaestrato sommanente i valorosi uomini onorava, *Bocc. Vil. Dant.* = pilność, staranie, troskliwość, pieczołowitość, usilność. Conosceva che ella con tutto il suo — s' ingegnava di piacer gli, *Bocc.* = Studio soverchio, przysada, wymuszenie, wymus. = szkola. = gabinet do czytania i pisanja. = gabinet adwokata, lekarza, i t. d. = A studio, a bello studio, av. u-myślnie.

STUDIOLO, s. m. dim. gabinecik do nauki. = biurko.

STUDIOSAMENTE, av. u-myślnie. = pilnie, starannie. = prędko, szybko.

STUDIOSO, —SA, ad. pilnie przykładający się, uczący się czego. Virgilio ec. del quale egli era stato studiosissimo, *But. Dant. Inf.* = pilny, staranny. = prędko, skory, szybki. Con cagne magre, studiose e conte, *D. Inf.*

STUELLO, s. m. Chir. flejtuszek do rany.

STUFA, s. f. łaźnia. = piec izebny, piec destylacyjny. = trepauz, oranżerya. = kurzenie, nakadzenie.

STUFAIUOLO, **STUFAIOLO**, s. m. łaźienik.

STUFARE, v. a. usługiwać w łaźni. = dusić w naczyniu na ogniu. = fig. nudzić, uprzykrzać się. = v. r. kąpać się w łaźni.

STUFATO, s. m. szufata.

STUFO, —FA, ad. znudzony.

STUMIA, **STUMMIA**, s. f. v. SCHUMMA. = Stmia di ribaldi, wierutny lotr.

STUOIA, **STOIA**, s. f. mata, rogóżka.

STUOLO, s. m. hufiec. = kupa, gromada.

STUONARE, v. n. wyjść z tonu, zmylić nótę.

STUPEFARE, v. a. zadziwić. = odrętwić, uprawić w osłupiałość. = v. r. ostupić z zadziwienia.

STUPEFATTIVO, —VA, ad. odrętwiający.

STUPEFATTO, —TA, p. ad. zdumiony, osłupiały.

STUPEFAZIONE, s. f. osłupienie, odrętwiałość.

STUPENDAMENTE, av. na podziw.

STUPENDO, —DA, ad. dziwny, zadziwiający.

STUPIDEZZA, **STUPIDITÀ**, s. f. głupota.

STUPIDIRE, v. n. ir. v. STUPIRE. = zgłupieć. Nelle gran faccende chi si risveglia, chi stupidisce, *Dav. Tac. Ann.*

STUPIDO, —DA, ad. głupi. = zdumiały, osłupiały. Ben s' avvide il poeta che io stava stupido tutto al carro della luce, *D. Par.* = zdrętwiały.

STUPIRE, v. n. ir. dziwić się.

STUPORE, s. m. zadziwienie, podziwienie, zdumienie. = odrętwienie.

STUPRARE, v. a. odebrać panieństwo.

STUPRATORE, s. m. gwałciciel panien.

STUPRO, s. m. odebranie panieństwa. = cudzołóstwo. Accusò Beatrice di —, *Mach. Stor.*

STURARE, v. a. odetknąć. Sturarsi gli orecchi, odetkać sobie uszy.

STURATO, —TA, p. ad. odetkany. = fig. bystry, rozgar-niony.

STURBAMENTO, s. m. STURBANZA, STURBAZIONE, s. f. STURBO, s. m. nieporządek, nielad, zamieszanie, zawichrzenie. = Dare sturbo, przeskadzać komu, robić subiekcyj. = Mettere sturbo, pomieszać komu szyki. Grande sturbo avea messo nella sua impresa, *G. Vill.*

STURBARE, v. a. przeskodzić, przerwać, pomieszać szyki, przetrącić zamiary.

STUTARE, v. ATTURARE.
STUZIO, s. m. Bot. kapusta polna.

STUZZICADENTI, s. m. słomka lub piórko do wykalania zębów.

STUZZICARE, v. a. kłóc, wykalać, dlucać. — i denti, gli orecchi, wykalać zęby, uszy. = kłóc, bość, zgać. = drażnić, jętrzyć. Che va tu dunque... stuzzicando la belluosa gente! *Car. En.* = fig. pobudzać, podniecać, zostrzać. — l' appetito, la voglia, la curiosità, zostrzać apetyt, i t. d. = Stuzzicare i ferruzzi, brać się na pazury, na wszystkie sposoby. = Stuzzicare il can che dorme, il vespaio, il formicaio, le peccie, il naso dell' orso quando fuma, prov. wywoływać wilka z lasu.

STUZZICATOIO, s. m. bodziec, szpikulec.

STUZZICATORE, s. m. podżegacz.

STUZZICORECCHI, s. m. łopateczka do wudylbywania gnoju z uszu.

SU, prep. na. Il re dopo questa (canzone) sull' erba, e 'n sui fiori, avendo fatti molti doppiieri accendere, ne fece più altre cantare, *Bocc.* = Su per, po. Su per quell' erto moverete il piede, *Tass. Ger.* Gli uccelli su per li verdi rami cantando piacevoli versi, *Bocc.* = blisko, okolo, nad, pod. Sul far della notte, zmrokami, pod noc. E torno sul far della notte alla mia casa, *U. Fosc.* In sul far del giorno, nadedniem, o swicie. In sul mezzo giorno, in sulla mezza notte, okolo poludnia, okolo północy. Sul tramontare del sole, nad zachodem słońca. = o. Le riflessioni che mi fece sulla giustizia di Dio, sull' ingiustizia degli uomini, sul dovere del perdono, sulla vanità di tutte le cose del mondo, non erano trivialità, *Silo. Pel.*

SU, av. na górze, w górę, pod górę, na górę; powietrzu,

pod wierzch, na wierzch. Va su e guarda fuor del muro, *Bocc.* Per non essere dalle fiere divorato la notte, su vi montò, *Bocc.* Andò sotto l'onde, e ritornò su notando, *Bocc.* = Levare, levarsi su, *powstać, wstać, podnieść się.* = Venir su, *wschodzić, rosnąć*; fig. *wzniesić się, podnieść się.* = Il di su, s. m. część zwierzchnia, *wierzch.* O qual che se' che 'l di su tien di sotto... se puoi, fa motto, *D. Inf.* SU, interl. nu, nuże, *dalej.* Su tosto, donna, *lievati, Bocc.* SUADIVOLE, SUSASIVO, —VA, ad. *przekonywający.*

SUASIONE, s. f. *przekonywanie.* SUBALBIDO, —DA, ad. *biały.* SUBALPINO, —NA, ad. *podalpejski.*

SUBALTERNARE, v. a. *poddać pod władzę; podciągnąć pod co.*

SUBALTERNATIVO, —VA, ad. *dający się podciągnąć pod co.*

SUBALTERNO, —NA, ad. *podwładny, podrzędny.* = s. m. *niższej rangi oficer.*

SUBBIA, s. f. *SUBBIETTA*, dim. *dluto suycerskie.*

SUBBIARE, v. a. *obrabiać kamień z grubszego.*

SUBBILIOSO, —SA, ad. *nieco zóciowy.*

SUBBIO, s. m. *nawój tkacki, utok.*

SUBBISSAMENTO, s. m. *po-grażenie.*

SUBBISSARE, v. a. *pograżać.* = v. r. *zapaść się.*

SUBBISSO, s. m. *ruina, upadek.* = *cud, dziw, podzwo.* Son tanti che è un —, *jest ich bez liku, aż strach.* Faceva tanta orazione, e tante carità, ch'era un —, *L. Lipp.*

SUBITAMENTE, av. *natychmiast, zaraz.* [gle.]

SUBITANAMENTE, av. *natychmiast, zaraz.* SUBITANEO, —NEA, ad. *nagły, niespodziany.*

SUBITEZZA, SUBITANZA, s. f. *prędkość, nagłość.*

SUBITO, —TA, ad. *nagły, niespodziany.* = *prędko, szybko.* = *porywczy, popędliwy.* = *av. zaraz, natychmiast.*

SUBIUNTIVO, s. m. *Gram. tryb łączący.*

SUBLIMARE, v. a. *podnieść, podwyższyć.* = *Chim. sublimować.* = v. r. *podnieść się, wzniesić się.* Raro è quei, che sè da basso loco alza e sublima, *Menz. Art. poet.*

SUBLIMATO, s. m. *Chim. sublimat.* — *corrosivo, sublimat merkuryusza.*

SUBLIMAZIONE, s. f. *pod-*

niesienie, wywyższenie = *Chim. sublimacja.*

SUBLIME, ad. m. f. *wzniosły, szczytny, górny (o stylu).* = *wyższy (o miejscu).* = *wyższy w godności.* Si che Raimondo e Guelfo i più sublimi chiama Goffredo per lor duce, *Tass. Ger.* = *wzniosły (o umyśle).*

SUBLIMEMENTE, av. *wzniosło, górnio, szczytnie.*

SUBLIMITA, —TATE, —TATE, s. f. *wzniosłość, górnność, szczytność.* = *tytuł dawany niektórym wyższym urzędnikom.*

SUBLINGUALE, ad. m. f. *Anat. podjęzykowy.*

SUBODORARE, v. a. *przewąchać, przeczuc.*

SUBORDINAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *podległość, zależność.*

SUBORDINARE, v. a. *poddać pod władzę; poddać, podciągnąć pod co.*

SUBORNARE, v. a. *namawiać, podmawiać na złe.*

SUBUGLIO, s. m. † *rozruch.*

SUBVENTANEO, ad. m. *Uovo subventaneo, jajo próżne.*

SUCCEDANEO, —NEA, ad. *zastępczy.* = s. m. *lekarstwo zastępujące miejsce innego.*

SUCCEDERE, v. n. *ir. nastąpić po kim, po czem.* Ella è Semiramis, di cui si legge, che succedette a Nino, *D. Inf.* = *brać spadek, dziedziczyć po kim.* Morendo la donna, ec. il marito succede alla moglie, *Maestr.* = *zdarzyć się, nastąpić, przytrafić się, dziać się, stać się.* Narrato v'ho come il fatto successe, *Ar. Orf. Fur.* SUCCEDEVOLLE, ad. m. f. *następny.* [stepnie.]

SUCCEDEVOLMENTE, av. *natychmiast.* SUCCEDIMENTO, s. m. *(po myśle) zdarzenie.*

SUCCEditORE, s. m. —TRICE, s. f. *następca.*

SUCCEDUTO, —TA, p. ad. v. *SUCCEDERE.* = s. m. *co się zdarzyło, co nastąpiło.* Vespasiano ebbe in Egitto avviso del — a Cremona, *Dav. Tac. Stor.* SUCCESSIONE, s. f. *następstwo.* = *Leg. sukcesya.*

SUCCESSIVAMENTE, av. *następnie.*

SUCCESSIVO, —VA, ad. *następny.* = av. *następnie.*

SUCCESSO, s. m. *następstwo, wypadek, zdarzenie.* = *Successo di tempo, postęp czasu.*

SUCCESSORE, s. m. *następca.* = *sukcessor, dziedzic.*

SUCCHIA, ad. f. *Carta —, bibula.* [v. *SUCCIARE, ec.*

SUCCHIARE, *SUCCHIAMENTO, SUCCHIARE, v. a. swidrować.*

SUCCHIPELLAMENTO, s. m. *swidrowanie.* = fig. *zglębianie.*

SUCCHIPELLARE, v. a. v. *SUCCHIARE.* = fig. *zglębiać, zaciekać się, przenikać.*

SUCCHIPELLINO, s. m. *fabrykant swidereków.*

SUCCHIELLO, s. m. —ETTO, —INO, dim. *swiderek.*

SUCCHIO, s. m. *swider.* = *sok roślin, drzew, owoców.* Essere, andare, venire in —, *soczyć się;* fig. *bass. czuć popęd płciowy.*

SUCCIABEONE, s. m. *bibosz, moczywąg, opój.*

SUCCIAMELE, v. *OROBANCHE.*

SUCCIAMENTO, s. m. *ssanie.*

SUCCIARE, v. a. e. r. *ssać; wysysać.* = *pochłonać.* Dicono che si succeranno quella Francia come un uovo, *Car. Lett.* = *wciągać w siebie dech dla ulżenia bólu.* Talché Morgante dimolte uova succia per le ferite, e com'orso si cruccia, *L. Pulc.* = *znieść, scierpieć.* La donna, benchè sentasi far male, ec. in burla se la succia, *L. Lipp.*

SUCCIATORE, s. m. *ssący.*

SUCCIDERE, v. a. *ir. podciąć.* = fig. *wypieć.*

SUCCIGNERE, SUCcingERE, v. a. *ir. podpasac, podkasać.* = *Succingere i lombi della carne, fig. powościągac chuci cienesne.*

SUCCINO, s. m. *bursztyń.*

SUCCINTAMENTE, av. *wkrótkości, zwięzle.*

SUCCINTO, —TA, p. ad. *podpasany, podkasany.* = *krótki, kusy.* In abito succinto era Marfisa, *Ar. Orf. Fur.* = *krótki, zwięzły, treściwy.*

SUCCIO, s. m. *łyk, haust.* In un —, av. *jedynym haustem, duszkiem;* fig. *duchem, w mgnieniu oka.* = *plamka na ciełe z pocatowania lub ssania.*

SUCCIOLA, s. f. *gotowany kasztan.* = *Uomo da succiolo, pop. ciapa, munia, niunia.* Medico da —, *tuzinkowy doktor.*

SUCCISO, —SA, p. ad. *podcięty.*

SUCCO, s. m. *sok.* Succhi amari ingannato egli beve, e dall'inganno vita riceve, *Tass. Ger.*

SUCCOSO, —SA, SUCCELLENTO, —TA, ad. *soczysty.*

SUCCOMBERE, v. *SOGGIACERE.*

SUCIDO, —DA, SUDICIO, —CIA, ad. *brudny.* Biancheria sudicia, *brudna bielizna, brudy.* Uomo sudido, *brudas, niechuj.* = fig. *brudny, sprośny, plugawy.* Parole suicide, *sprośne wyrazy.* = *Sudice mazzate, łegie palki.*

SUCIDUME, SUDICIUME, s. m. *brud, plugastwo.*

SUCO, SUCOSITÀ, v. SUGO, ec.
SUD, s. m. *południe, strona nieba.*

SUDACCHIARE, v. n. *lekko się pocić.*

SUDARE, v. n. *pocić się, potnieć.* Suda all' opera Vulcano, Petr. Non gli parrà, come gli altri Rinaldo, e lo farà sudar senza aver caldo, Bern. Or. = *potnieć, wilgotnieć.*

SUDARIO, s. m. *tuwalnia Chrystusa Pana.*

SUDATICCIO, —CIA, ad. *niec spotniały.*

SUDATO, —TA, p. ad. *spotniały, spocony.* = fig. *zrobiony w pocie czoła.*

SUDDITO, —TA, ad. *podległy, poddany.* = s. m. *poddany.*

SUDDIVIDERE, v. a. ir. *podzielić.* [dział.]

SUDDIVISIONE, s. f. *podsudicicchio.* —CIA, sudicetto, —TA, ad. *niec brudny.*

SUDICIO, sudiciume, v. SUCIDO, ec.

SUDICIONE, —NA, sudiciotto, —TA, ad. e. s. *brudas, komoluch.*

SUDORE, s. m. *pot.* = fig. *praca.* [pot.]

SUDORETTO, s. m. *dim. lekki*

SUDORIFICO, —CA, ad. *sprawiający poty.*

SUFFICIENTE, ec. v. SOFFICIENTE, ec. [RE, ec.]

SUFFOCARE, ec. v. SOFFOGASUFFRAGANEO, SUFFRAGANO, s. m. *Eccl. sufragan.*

SUFFRAGARE, v. a. *głosować.* = *pomagać.* = *uniawinić, usprawiedliwiać.*

SUFFRAGIO, s. m. *głos, kreska, wot.* — *universale, powszechne wotowanie.* = *pomoc, wsparcie.*

SUFFUMICAMENTO, s. m. — *zione, s. f. podkadzanie, nakadzanie.*

SUFFUMICARE, SUFFUMIGARE, v. a. *podkadzać, podkurzać, nakadzać.*

SUFFUMIGIO, s. m. *podkadzanie, nakadzanie.* = *czary, gusta przez kadzenie.* Tolga Dio ch' usi note e suffumigi per isforzar Cocito, o Flegetonte, Tass. Ger.

SUFFUSIONE, s. f. *Med. katarakta.*

SUFFUSO, —SA, ad. *oblany, zalany.* Suffusi di lagrime avea gli occhi rossi e mesti, Ar. Or. Fur.

SUFOLAMENTO, s. m. *świśtanie.* = fig. *szmer, sarkanie.*

SUFOLARE, v. n. *świszczać, gwiżdżać.* = *Sufolare negli orecchi, szepać do ucha; zabić koma klin w głowę.*

SUGANTE, ad. m. f. *śsący.*
SUGARE, v. a. *ssać.* = v. n. *zalewać, przebijać (o papierze).*

SUGGELLARE, SUGGELLO, v. SIGILLARE, SIGILLO.

SUGGELLATURA, s. f. *pieczętowanie.* = *pieczęć.* Gli porse la lettera, la quale non aveva né soprascritta né —, Lasc. Nov.

SUGGERIRE, v. a. ir. *podać, nastreczyć myśl.*

SUGGESTIONE, s. f. SUGGERIMENTO, s. m. *podmowa, namowa, podbechtanie.* — *diabolica, namowa szatańska.*

SUGGESTIVAMENTE, av. *namownie.*

SUGGESTIVO, —VA, ad. *namowujący, napomykający.* Interrogazioni suggestive, Beccar. D. e P. *pytania podstępne, składające oskarżonego do przyznania się do winy.*

SUGGETTARE, ec. v. SOGGETTARE, ec. *

SUGHERATO, —TA, ad. *korkowy.* Nè si vergogna di portar calzari e pianelle sugherate, Esop. Fav.

SUGHERO, s. m. SUGHERA, s. f. *Bot. korek, drzewo korkowe.* = *kora korkowa.* = *Sughera, karafka korkowa.*

SUGLIARDO, —DA, ad. *niechlujny.*

SUGNA, s. f. *sadło.*

SAGNACCIA, s. f. *sadlisko.*

SUGNACCIO, s. m. *tuśłość naokolo cynader.* = *sadło.*

SUGNOSO, —SA, ad. *łusty.*

SUGO, s. m. *sok roślinny.* = fig. *treść.* = *Sugo gastrico, Fisiol. sok żółdkowy.* — *nerveo, sok, płyn nerwowy.* Sugo della pentola, scherz. *rosol.* = *gnój.*

SUGOSITÀ, s. f. *soczystość.*

SUGOSO, —SA, ad. *soczysty.*

SUICIDA, s. m. *samobójca.*

SUICIDIO, s. m. *samobójstwo.*

SUL, SULLA, SULLO, v. SU.

SULFUREITÀ, s. f. *siarczystość.*

SULFUREO, —REA, ad. *siarczany.*

SULLUNARE, ad. m. f. *podzięzycowy, ziemski.*

SULTANA, s. f. *sultanka.*

SULTANO, s. m. *sultan.*

† SUNTO, s. m. *królki zbiór, treść.* Perchè abbiate qualche conoscenza di me, vi darò un — della mia storia, Silv. Pel.

SUO, s. m. *swoje, swój majątek.* Il suo senz' alcun ritengo spendeva Bocc. = *La sua, swe zdanie.* E ciascuno diceva la sua, i każdy powiadał swe zdanie. = *Gli è toccata la sua, gli è venuta la sua, przyszła kryska na Matyska.* = *Stare in sulle*

sue, *mieć się na ostrożności.* = *Aver le sue, toccar le sue, dostać, oberwać za swoje.* Se ella non istarà cheta, ella potrà aver delle sue, Bocc. = *Far suo, przy-swoić sobie.* = *Suoi, krewm, rodzice, przyjacioty, i t. d.*

SUO, SUA, pl. suoi, sue, pron. poss. *swój, swoja, swoje, jego, jej.*

SUOCERA, s. f. *świekra.*
SUOCERO, s. m. *świekier, teść.*

SUOLO, s. m. *grunt, ziemia.* = *plaszczyna morską, morze.* Tal ei ne vien sovra l' instabil —, Tass. Ger. = *suolo, pl. f. suola, podszawa u nogi i u obuwia.* = *kopyto; racica.* = *pokład, warstwa.* A suolo a suolo, warstwami.

SUONARE, v. SONARE.

SUONO, s. m. *dźwięk, głos, odgłos.* — *dell' argento, dell' oro, dźwięk, brzęk srebra, złota.* — *delle trombe, de' tamburi, odgłos trąb, bębnow.* — *degli orecchi, szum, dzwonięcie w uszach.* Dare, render —, *wydawać dźwięk, brzęczyć.* Ghirigoro, che m' ha cacciato di casa a suon di bastonate, fig. *Gell. Sport.* = *instrument.* Più danze si fecero, e sonarono diversi suoni, Bocc. = *pioseneczka, arya.* Cominciò si dolcemente sonando a cantar questo —, Bocc. = *muzyka.* Di canto divenne maestro e di —, Bocc. = *wieść, pogłoska.* Mostrando di scender l' Alpi, e di venire alla città di Firenze, dando — che gli doveva esser data la terra, G. Vill.

SUORA, s. f. *siostra (mni-szka).*

SUPERAMENTO, s. m. *przezwyciężenie.*

SUPERARE, v. a. *przezwyciężyć; przewyższyć.*

SUPERATORE, s. m. *zwy-cięzca.*

SUPERBAMENTE, av. *dumnie, pysznie.* Si — dalla mosca esser villaneggiata, Fav. Esop. = *pysznie, okazale.*

SUPERBETTO, —TA, ad. *dim. nieco pyszny.*

SUPERBIA, s. f. *pycha, duma.* Levarsi in —, *wzbić się w dumę.*

SUPERBIENTE, ad. m. f. *wy-noszący się, pyszniący się.* = fig. *zbyteczny.*

SUPERBIRE, v. n. ir. *pysznić się.*

SUPERBO, —BA, ad. *pyszny, hardy.* = *pyszny, wspaniały.*

SUPERBONE, ad. m. f. *accr. bardzo pyszny.*

SUPERBUZZACCIO, —CIA, SUPERBUZZO, —ZA, ad. *dim. nieco pyszny.* ●

SUPEREROGAZIONE, s. f. *uczynek nadobowiązkowy.*

SUPERFETAZIONE, s. f. *Fi-siol. przepłodnienie. = Leg. procent od procentu.*

SUPERFICIALE, ad. m. f. *powierzchnowy, zwierzcchni. = fig. powierzchowny, płytki, niegruntowny. — tintura, idea, powierzchowna znajomość czego. = Mat. płaski.*

SUPERFICIALITÀ, s. f. *powierzchnowość.*

SUPERFICIALMENTE, av. *po wierzchu; powierzchownie.*

SUPERFICIE, s. f. *powierzchnia. = Geom. powierzchnia, płaszczyzna.*

SUPERFLUAMENTE, av. *zbytecznie, niepotrzebnie.*

SUPERFLUITÀ, —TADE, —TATE, s. f. *zbyteczność.*

SUPERFLUO, —A, ad. *zbyteczny, nadpotrzebny.*

SUPERIORE, ad. m. f. *wyższy, górny. = wyższy stopnień, godność. Uffiziali superiori, wyżsi oficerowie, starszyzna. = s. m. zwierzchnik, naczelnik, przełożony.*

SUPERIORITÀ, —TADE, —TATE, s. f. *wyższość.*

SUPERLATIVAMENTE, av. *w najwyższym stopniu.*

SUPERLATIVO, —VA, ad. *najwyższy. = s. m. Gram. stopień najwyższy.*

SUPERLAZIONE, s. f. *przesada.*

SUPERNALE, ad. m. f. *wyższy.*

SUPERNALEMENTE, av. *nadludzkiem sposobem.*

SUPERNO, —NA, ad. *wyższy, niebieski.*

SUPERPURGAZIONE, s. f. *Med. zbyt gwałtowne przeczyszczenie.* [bon.]

SUPERSTIZIONE, s. f. *zabobonstwo.*

SUPERSTIZIOSAMENTE, av. *zabobonnie.*

SUPERSTIZIOSITÀ, —TADE, —TATE, s. f. *zabobonność.*

SUPERSTIZIOSO, —SA, ad. *zabobonny.*

SUPERVACANO, —NA, —NEO, —NEA, ad. *zbyteczny, niepotrzebny.*

SUPERINAMENTE, av. *do góry brzuchem, na wznak.*

SUPINARI, v. r. † *położyć się do góry brzuchem.*

SUPINO, —NA, ad. *na wznak leżący. = fig. niedbały, opie-szały. = av. na wznak.*

SUPPA, s. f. *zupa.*

SUPPALIDO, —DA, ad. *bladawy.*

SUPPELLETILE, s. f. *sprzet.*

SUPPLICA, s. f. *pokorna prośba, suplika. Porgere le suppli-che, podawać prośby, petycje.*

SUPPLICARE, v. a. *prosić, upraszać, błagać.*

SUPPLICATORIO, —RIA, ad. *blagający.*

SUPPLICAZIONE, s. f. *pokorna prośba, błaganie. = v. SUPPLICA.*

SUPPLICE, ad. m. f. *pokornie blagający.*

SUPPLICHEVOLE, ad. m. f. *blagający. = blagalny. Ordinarono i Padri che supplichevoli procezioni si facessero, Bem. Stor.*

SUPPLICHEVOLMENTE, SUPPLICAMENTE, SUPPLIMENTE, av. *pokornie blagając.*

SUPPLIMENTO, s. m. *do-datek. — d' un libro, d' un autore, d' un giornale, dodatek do książki, i. t. d. = Supplimento d' un angolo, Geom. dopełnienie kąta.*

SUPPLIRE, v. a. e. n. ir. *al difetto, dopełnić czego niedostaje.*

SUPPLIZIO, SUPPLICIO, s. m. *kara.*

SUPPORRE, v. a. e. n. ir. *podłożyć, podsadzić. = podsta-wić na czyje miejsce. = przy-puszczać.*

SUPPOSITIVO, —VA, *podstawiony; przypuszczony.*

SUPPOSITIVAMENTE, av. *przez podstawienie.*

SUPPOSITIZIO, —ZIA, SUPPOSITO —TA, ad. *podstawiony, podrzucony (o dziecku).*

SUPPOSITORIO, s. m. SUPPOSTA, s. f. *Med. czopek.*

SUPPOSIZIONE, s. f. *przypuszczenie, domniemanie.*

SUPPOSTO, —TA, p. ad. v. *SUPPORRE. = s. m. przypuszczenie.* [nie.]

SUPPRESSIONE, s. f. *zataje-*

SUPPRIMERE, v. a. ir. *zataić, ukryć, zamilczeć. = znieść, skasować.*

SUPPURAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *ropienie się. Venire a suppurazione, ropić się.*

SUPPURARE, v. n. *ropić się.*

SUPPURATIVO, —VA, ad. *ropiący.*

SUPPUTARE, v. a. *rachować, obliczać.*

SUPPUTAZIONE, s. f. *obra-chunek, obliczenie.*

SUPREMACENTE, av. *w naj-wyższym stopniu.*

SUPREMAZIA, s. f. *wyższość, przewaga, panowanie.*

SUPREMO, —MA, ad. *naj-wyższy. Le parti supreme erano avvolte d' una nebbia oscura, Petr. = Ente supremo, Istota najwyższa.*

SUR, prep. *zamiast su przed samogłoską, na. Vidi uno scolaio sur un muletto baio, Brun. Tes.*

SURGERE, v. n. ir. *wstać, powstać, podnieść się.*

E surge già dalla tempesta cominciata la terza notte, ec. sentirono la nave sdruire, Bocc. = *wznosić się.* Si leva un colle, e non surge molt' alto, D. Par. = *wytryskać.* Chiara fontana in quel medesimo bosco surgea d' un sasso, Petr. = *powstać, nastąpić, nastać.* = Fornita la detta lezio-ne, surse un altro ufficio di maggior lieva, G. Vill. = *dopy-nąć do brzegu, zawinać do portu.* E perchè sa notar come una lontra, entra nel fiume, e surge all' altra riva, Ar. Or. Fur. E come dentro al porto surti sono, Rinaldo dal padron fa dipar-tita, L. Pulc.

SURRESSIONE, SURREZIONE, s. f. *zmartwychwstanie. Pasqua di —, święto wielkanocne.*

SURRETTIZIAMENTE, av. *podchwytynie, podstępnie.*

SURRETTIZIO, —ZIA, ad. *Leg. podchwytcony, otrzymany podstępnie.*

SURROGAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. *podstawienie, wyznaczenie na zastępstwo.*

SURROGARE, v. a. *podsta-wić, wyznaczyć na czyje miej-sce. Borbone surrogato anco in caso della sua morte veniva a succedere, Guic.*

SURTO, —TA, p. ad. *da SURGERE, który wyszedł, powstał. Che Cristo apparve a' due, ch'erano in via, già surto fuor della sepulcral buca, D. Purg. = Star surto, stać prosto, jak wryty. Io stava sovra 'l ponte a veder surto, D. Inf. = Cavallo surto di collo, koń z wysmukłą szyją.*

SUSCETTIBILE, SUSCETTIVO, —VA, ad. *zdolny przyjąć co. = Suscettibile, obrażliwy.*

SUSCETTIBILITÀ, s. f. *zdo-lność przyjęcia. = obrażliwość.*

SUSCEZIONE, s. f. *przyjęcie.*

SUSCITAMENTO, s. m. *wskrzeszenie. = fig. podnie-cenie.*

SUSCITARE, v. a. *wskrzesić. = podniecać, wzniecać, pobu-dzać, wzbudzać. = v. n. e. r. odżyć, obudzić się. L' amor di lui divenne maggiore, e la morta speranza suscitò, Bocc.*

SUSCITATORE, s. m. —TRICE, s. f. *wskrzesiciel. = fig. wznieciiciel.*

SUSINA, s. f. *śliwka. [wo].*

SUSINO, s. m. *śliwka (drze-suso), av. v. su.*

SUSORNIONE, ad. e. s. m. *człowiek skryty.*

SUSORNO, s. m. † *nakadzanie. = kuks w głowę.*

SUSPENSIONE, ec. v. SOSPENSIONE, ec.

SUSPICARE, v. SOSPETTARE.

SUSPIZIONE, s. f. podejrzanie.

SUSSECUTIVO, —VA, susseguente, susseguente, ad. następujący, następny.

SUSSEGUENTEMENTE, susseguentemente, av. następnie.

SUSSEGUENZA, s. f. następstwo.

SUSSIDARIO, s. f. osad.

SUSSIDIARIO, —RIA, ad. pomocniczy, posiłkowy. = służący na poparcie czego.

SUSSIDIATORE, s. m. pomocnik.

SUSSIDIO, s. m. posilek. Il maggiore — che avessono, era l'agresto, e le frutta non mature, M. Vill. = pomoc, usparcie, posilek, ratunek. A coloro, ec. che infermavano, niun altro — rimase, che o la carità degli amici, ec. o l'avarizia de' serventi.

Bocc. = pomoc pieniężna. Gli levò tutto il — delle decime di cristianità a lui concedute, G. Vill. = poduszczczenie. Incontante per — diabolico preso di lei, la promise, ed isposò a moglie, G. Vill.

SUSSIEGO, s. m. godność, powaga.

SUSSISTENZA, s. f. byt, istnienie. = istota. Parvemi li novelle sussistenze cominciare a vedere, D. Par. = żywność. = utrzymanie, wyżywienie.

SUSSISTERE, v. n. mieć byt, istnieć. = być opartym na pewnych zasadach.

SUSSOLANO, s. m. wiatr wschodni.

SUSTA, s. f. powrót do związywania bagażów w juki. = lina do windowania ciężarów. Essere, mettere in —, fig. być w ruchu, nadać ruch.

SUSTANZA, ec. v. SOSTANZA, ec.

SUSTITUIRE, ec. v. SOSTITUIRE, ec.

SUSURRARE, v. n. mruczeć, szemrać. = all' orecchio, szeptać do ucha. = szeleścić, szemrać, brzęczeć, bzikać. = obcawiać, ogadywać. = s. m. mruczenie, szemranie, brzęczenie owadów, i t. d. Porge diletto il — soave dell' api industri per fiorita sponda, Menz.

SUSURRATORE, s. m. mruk, zrzęda. = obmowca. San Paolo dice: susurratori e detrattori sono odiosi a Dio, Cavalc. Med. ruor.

SUSURRAZIONE, s. f. mruczenie, szemranie, szepłanie, i t. d. = obmawianie, obmowa.

SUSURRÒ, s. m. ciagle mruczenie, szepłanie.

SUSURRO, s. m. szmer, szeleść, gwar. = Susurro di orecchi, szum w uszach.

SUSURRONE, s. m. mruk, gdyracz, zrzęda. = obmowca. Guardati, che non sii chiamato —, cioè occulto detrattore, Cavalc. Pung. = rozsiewacz niezgody. Susurroni sono detti coloro, che tra gli amici seminano discordia, Maestr.

SUTO, —TA, p. ad. † zamiast STATO, —TA. Felice se senza occhi io fossi suto, Ar. Or. Fur.

SUTTERFUGIO, s. m. wykręt, wybieg.

SUTTESA, SUBTESA, s. f. Geom. cieciewa luku.

SUTURA, s. f. Chir. e Anat. szew. [ro, ec.]

SUVERO, SUVERATO, v. SUGHE-SUVERTIRE, SUVERSIONE, v. SOVERTERE, ec.

SUZZACCHERA, s. f. napój z octu i cukru. = fig. frasunek, zmartwienie. O questa è la sua —! Lasc. Gelos. [nie.]

SUZZAMENTO, s. m. osuszczenie.

SUZZARE, v. a. osuszyć, otrzeć.

SUZZO, —ZA, ad. suchy. = fig. oschły, jałowy.

SVAGAMENTO, s. m. rozzerwanie, rozstargnienie.

SVAGARE, v. a. oderwać od czego, rozstargnąć, rozzerwać. = v. r. rozzerwać się, zabawić się.

SVAGATO, —TA, p. ad. v. SVAGARE. = chodzący samopas, bujający.

SVALGIARE, v. a. wydobyć z walizy. = rozbić, obdzierać, zrabować. Non era ancor l'anno, ch' egli avea svalgiato le chiese, Dav. Scism.

SVAMPARE, v. n. wybuchać.

SVANIMENTO, v. SVENIMENTO.

SVANIRE, v. n. ir. ulotnić się, wywietrzeć. = zniknąć. = spelnąć na niczem, wieść się. Ebbero concetto scacciarne il duca, ma svani l'effetto, L. Lipp.

SVANTAGGIO, s. m. strata, szkoda, uszczerbek.

SVANTAGGIOSO, —SA, ad. niekorzystny.

SVAPORARE, v. a. wyparować. = v. n. ulotnić się.

SVAPORATISSIMO, —MA, ad. sup. niezmiernie lotny. = fig. bardzo płochy, lekkomyślny.

SVAPORAZIONE, s. f. SVAPORAMENTO, SVAPORE, s. m. parowanie, ulotnienie.

SVARIAMENTO, s. m. rozmałość. = szal, szalenstwo.

SVARIARE, v. n. zmieniać się. = różnić się.

SVARIAMENTE, av. różnie, rozmaicie. = osobno.

SVARIATO, —TA, p. ad. różny, rozmaity. = pstry.

SVARIO, —RIA, ad. v. SVARIATO. = s. m. różnica, błąd. = rozmałość. E v'è di caccie sì copioso — che, ec. si può far gran preda, Fort. Ric.

SVARIONE, s. m. ogromna niedorzeczność, głupia mowa.

SVEGCHIARE, v. a. odnowić.

SVEGGHIAMENTO, SVEGGHIARE, v. SVEGLIAMENTO, ec.

SVEGLIA, s. f. dęty instrument dziś zarzucony. = rodzaj tortury. = zegar budzący. = Mil. pobudka. [nie.]

SVEGLIAMENTO, s. m. budzenie, SVEGLIARE, v. a. budzić, obudzić. = fig. budzić, obudzać, pobudzać. = v. r. obudzić się. = fig. ocknąć się z uspienia.

SVEGLIATEZZA, s. f. rzeźkość, bystrość dowcipu.

SVEGLIATO, —TA, p. ad. obudzony. = fig. rzeźki, żywy, bystry, czynny.

SVEGLIATOIO, s. m. zegar budzący.

SVEGLIERE, SVELLERE, SVERRE, v. a. ir. wyrwać. — dalla radice, wyrwać z korzeniem. — l'erbe sterili e nocive, wyrwać chwasty, zielska. — il cor dal petto, wyrwać serce z pierśsi. Si crederon quegli empi con ruinoso turbine di guerra abbatte torri e tempi, e sver da sua radice il sacro Impero, Filic. = wyrwać, odlamać, wylamać. Così credeasi, ed abitante alcuno dal fore bosco mai ramo non svelse, Fass. Ger. = v. r. wyrwać się, wydobywać się. D' intorno al fosso vanno a mille a mille, saettando quale anima si svelle del sangue più, ec. D. Inf.

SVEGLIERINO, s. m. zegar budzący.

SVEGLIEVOLE, ad. m. f. czutki. — sonno, czutki sen.

SVEGLIONE, s. m. v. SVEGLIA. E cornamuse, e pifferi e sveglioni, Red. Bacc. [nienie.]

SVELAMENTO, s. m. odstosowanie, SVELARE, v. a. odstosować, objąć. = v. r. odkryć się przed kim. [cie.]

SVELATAMENTE, av. otwarcie, SVELARE, v. a. odjąć truciznę. = v. r. wyrzucić jad, złość. La donna rispondeva a ritroso, e colui colle battiture si svelenava tanto, che 'l romore andava per la contrada, Sacch.

SVELENIRE, v. a. ir. ukoić.

SVELLIMENTO, s. m. wyrwanie z korzeniem.

SVELTEZZA, s. f. wysmukłość, lekkość, zwinność.
 SVELTO, —TA, p. ad. wykorzeniony, wyrwany. = ad. wysmukły, zwinny, lekki.
 SVENARE, v. a. rozciąć żyłę, zabić. Lei gradante mercè, e aiuto svenarono, *Bocc.* = v. SPILLARE.
 SVENEVOLE, ad. m. f. nieokrzesany, niezgrabny.
 SVENEVOLEZZA, s. f. niekształtność, niezgrabność.
 SVENIMENTO, s. m. mdłości. = † zaciemnienie.
 SVENIRE, v. n. e. r. mdleć.
 SVENTAMENTO, s. m. przewietrzanie.
 SVENTARE, v. a. wiać, przewietrzać. — il grano, wiać zboże. = Sventar la vena, *Chir.* otworzyć żyłę, puścić krew. = Sventar salvadanai, fig. wypróżnić komu worek. = zburzyć podkop nieprzyjacielski, fig. zniweczyć czyje zamiary. = v. r. przewietrzyć się.
 SVENTATO, —TA, p. ad. v. SVENTARE. = szalapat, sówi-zdrzał. [wiew].
 SVENTOLAMENTO, s. m. pow-sventolante, ad. m. f. powiewający.
 SVENTOLARE, v. a. wiać, przewiewać. = kolysać. L'aura sventolava le bandiere, *Bern. Orł.* = v. n. kolysać się w powietrzu, powiewać. Fare — il faz-zoletto, machać chustką.
 SVENTRARE, v. a. rozpróc brzuch, wypatroszyć. = v. n. fig. jeść do rozpuku. = v. r. przesyć sobie brzuch, zabić się. Rimaso al buio oggimai della morte, con due colpi si sventra, *Dav. Tac. Ann.*
 SVENTURA, s. f. nieszczęście.
 SVENTURATAMENTE, av. nieszczęśliwie.
 SVENTURATO, —TA, SVENTURATO, —SA, ad. nieszczęśliwy.
 SVENUTO, —TA, p. ad. zemdlały. = fig. wychudły, znedźmiaty, mizerny.
 SVERGEGGIARE, v. a. chłostać różgą.
 SVERGINAMENTO, s. m. pozabawienie panieństwa.
 SVERGINARE, v. a. pozabawić panieństwa. = fig. użyć czego poraz pierwszy.
 SVERGOGNA, s. f. wstyd, hanba, afront.
 SVERGOGNAMENTO, s. m. bezwstyd, bezczelność.
 SVERGOGNARE, v. a. zawstydzić, nabawić wstydu. = zgwałcić kobietę. Che se' venuto qua, ec. a svergnar le donne addornate, *Bern. Orł.* = v. n. zawstydzić się. Allora il cavallo tutto svergnò, *Fav. Esop.*

SVERGOGNATAMENTE, av. bezwstydnie.
 SVERGOGNATEZZA, s. f. bezwstyd.
 SVERGOGNATO, —TA, ad. bezwstydny.
 SVERNAMENTO, s. m. zimowanie. = Svernamento d'uccelli, święgotanie ptaków na wiosnę.
 SVERNARE, v. n. zimować. Dipoi ch'ebbe ordinata la Gallia, venne a — a Padova, *Vit. Plut.* = skończyć zimę. = święgotać na początku wiosny. = v. a. zimować, trzymać na leżach zimowych. Tornando per nave da rivedere il campo che si faceva a Novesio e Bonna per isvernarvi le legioni, *Dav. Tac. Stor.*
 SVERRER, v. SVEGLIERE.
 SVERTARE, v. a. wywrócić matnię. = fig. wygadać, wyśpiewać, rozprowadzić. Ed è possibile, che tu abbi però così svertata ogni cosa? *Salv. Granch.*
 SVERZA, s. f. trzaska, okrucieństwo. E' mi schizzò una — d'accliao sottilissimo in l'occhio dritto, *Cell. Vit.* = gatunek wina białego. = gatunek kapusty.
 SVERZARE, v. a. pozatykać trzaskami. = v. r. popękać.
 SVESTIRE, v. a. zdjąć suknię. = v. r. rozebrać się.
 SVETTARE, v. a. ściąć wierzcholek; fig. ogolocić, wyzuć. La democrazia svettata dall'ingegno ec. in demagogia traligna, *Giob.* = v. n. chwiać się.
 SVEZZARE, v. a. odłączyć od piersi. = odzwyczaić. = v. r. odzwyczaić się.
 SVIAMENTO, s. m. zboczenie z drogi. = fig. obłąkanie.
 SVIARE, v. a. sprowadzić z drogi. = fig. odprowadzić, odwrócić. Tre sono le cose, che ci sviano dal servire a Dio, ec. *Fr. Sacch.* = Sviar la bottega, odmówić kupującym w jakim sklepie. = v. r. zabłądzić. = fig. obłąkać się.
 SVIATO, —TA, p. ad. idący złą drogą, obłąkany. Tutti sviati dietro al mal esempio, *D. Par.* Il figliuolo sviato fu ricevuto a misericordia, e abbracciato dal padre, *Pass.*
 SVIATORE, s. m. sprowadzający z dobrej drogi, namawiający na złe.
 SVIGNARE, v. n. Mar. odplynąć. = bass. drapnąć, zemknąć. Oh non credere, ch'egli svignino, *Cecch. Incant.*
 SVILIMENTO, s. m. upodlenie.
 SVILIRE, v. a. upodlić, upodśledzać.
 SVILLANEGGIAMENTO, s. m. lżenie, szkalowanie.
 SVILLANEGGIARE, v. a. lżyć,

szkalować. = v. r. lżyć się, szkalować się. [lżyciel].
 SVILLANEGGIATORE, s. m. SVILUPPARE, v. a. rozplątać. = rozwinąć. = fig. rozwinąć, wytłumaczyć. = v. r. uwołnić się, wyrwać się. Acciocchè io consolata morendo, mi sviluppi da queste pene, *Bocc. Signori cavalieri, soccorretemi, e svilupposi dalle mani de' littori, Liv. M.*
 SVILUPPO, SVILUPPAMENTO, s. m. rozwiniecie, rozwój.
 SVINARE, v. a. wylać moszcz z kadzi. [prętem].
 SVINCIGLIARE, v. a. trzepać SVINCOLARE, v. a. rozwinąć, rozplątać. = v. r. odwinąć się. = wydrzeć się, wyrwać się. Io tosto mi svincolai dalle sue braccia, *Silo. Pel.*
 SVISARE, v. a. podrapać twarz. Io non so, com'io mi sia tenuta, ch'io non l'abbia svisata, *Lasc. Pinz.*
 SVISCERARE, v. a. wyunętrzyć, wypuścić wnętrzości.
 SVISCERATAMENTE, av. serdecznie. [czność].
 SVISCERATEZZA, s. f. serdeczności.
 SVISCERATO, —TA, p. ad. wyunętrzony. = ad. fig. uylany, przywiązany. = serdeczny. Lo sviscerato amore, serdeczna miłość. = s. m. serdeczny przyjaciel. [omyłka].
 SVISTA, s. f. przesłepienie, SVITARE, v. a. odprosić, odwołać zaproszenie. = odrubować. [cić, rozplątać].
 SVITICCHIARE, v. a. odkreślić.
 SVIVAGNATO, —TA, ad. bezszlaku. = fig. niezgrabny, nieglaźny. = Bocca svivagnata, niezmiernie szeroka gęba. [dy].
 SVIZIARE, v. a. poprawić.
 SVOGLIARE, v. a. odjąć ochotę, zniechęcić. = v. r. stracić do czego ochotę.
 SVOGLIATELLO, —LA, ad. dim. nieco wybrzdny.
 SVOGLIATEZZA, SVOGLIATAGINE, SVOGLIATURA, s. f. wstąpienie, odraza.
 SVOGLIATO, —TA, p. ad. brzydzący się. Solo il riguardarle avea forza d'invogliar l'appetito in qualunque più fosse stato svogliato, *Bocc.* = wybrzdny, wymyślny. Far lo —, wzdragać się, wybrzdzać, wymyślać. Son bevande da svogliati e da femmine leziose, *Red. Bacc.*
 SVOLAMENTO, s. m. latanie, SVOLARE, v. n. latać.
 SVOLAZZAMENTO, s. m. latanie tu i owdzie.
 SVOLAZZARE, v. n. latać tu i owdzie, polatać i usiąć. Una moltitudine prodigiosa di colombi, amoreggiava, svolazzava, ni-

dificava su quel tetto di piombo, *Silv. Pel.* = *trzepać skrzydła mi.* E quelle (ale) svolazzava sì che tre venti si movean da elle, *D. Inf.* = *fig. błąkać się, bujać.* = *powiewać.*

SVOLAZZO, s. m. SVOLAZZETTO, dim. *co powiewa gwoli wiatru.*

SVOLERE, v. a. ir. *niechcieć, odechcieć.* In un'ora vogliono, e isvolgono una medesima cosa, *Bocc.*

SVOLGERE, v. a. ir. *odurócić, odkręcić.* = *rozwinąć.* = *fig. odwieść, odurócić.* Supplicò, minacciò, ma non mi svolse dal mio proposto, *Mont.* = *fig. rozwinąć, wytlumaczyć.* = *Svolgersi un piede, wwinąć nogę.*

SVOLTA, s. f. *zakręt, zalom, zawróć.* Alla — del canto appunto ti venni a riscontrare, *Lasc. Parent.*

SVOLTARE, v. a. *rozwinąć.* = *zawrócić kolo czego.* Nello svoltar d' un canto danno d' urto, *Buon. Fier.* = *Svoltare altrui, nawrócić, skłonić kogo.*

SVOLTO, —TA, p. ad. da SVOLGERE, *rozwity, rozwinęty.* = *odkręcony.* = *fig. odwiedziony.* La ragazza fu svolta da una sua zia a favore d' altro giovinotto signore, *Alf. Vit.* = *wykręcony, zwinięty.*

SVOLTURA, SVOLTATURA, s. f. *odkręcenie, wykręcenie.* = *Chir. zwinięcie.*

SVOLVERE, v. SVOLGERE. = *v. r. wywinąć się, uwolnić się.* E s'io mi svolvo dal tenace visco... io farò forse, ec. *Petr.*

T

TABACCAIO, TABACCHINO, s. m. *tabacznik, sprzedający tabakę i tytuń.*

TABACCATO, —TA, ad. *zatabaczony.* = *tabaczkowy.*

TABACCHIERA, s. f. *tabakierka.* [czarz.

TABACCHISTA, s. m. *tabakista.*

TABACCO, s. m. *tytuń, tabaka.*

TABALLO, v. TIMBALLO.

TABANA, ad. f. *Lingua —, zjadliwy, uszczypliwy język.*

TABARRACCIO, s. m. *peg. plaszczysko.*

TABARRO, s. m. *plaszcz.*

TABARRONE, s. m. *accr. duży plaszcz.*

TABEFATTO, —TA, ad. *lat. zgniły, zepsuły.*

TABELLA, s. f. *grzechotka.* = *fig. papla, plotka.* = *Sonar le tabelle dietro ad alcuno, obmawiać; żartować z kogo.*

TABERNACOLO, s. m. *namiot gdzie spoczywała arka przymierza w Israele.* = *namiot Izraelitów na pustyni.* Festa de' tabernacoli, *święto namiotów, kuczki żydowskie.* = *kapliczkę; oltarzyk.* = *cyboryum.*

TABI, s. m. *gatunek kitajki.*

TACCA, s. f. *naciecie.* = *karb, kij do karbowania.* = *szczerb.* = *centka, plama.* = *fig. skaza, wada, przywara, zakata.* = *wzrost, uroda.* Bella tacca d' uomo, di cavallo, *piękny wzrost człowieka, i t. d.* Com'io capito alla Corona, v' aocchial una giovane della mia —, *Ambr. Cof. Esser d' una —, fig. być z kim na jedno kopyto.* È suo amico, ed è pur seco adesso Salvo Rosata un uom della sua —, *L. Lipp.* = *Avere alcuno nella — del zoccolo, mieć kogo w piętach, pod podeszwą.*

TACCAGNO, —GNA, ad. TACCAGNONE, s. m. *accr. sknera, kultura.* Avere del taccagno, *być chciwym.* A cui, quel che aveva del —, rispose, *Fir. Disc.*

TACCATO, —TA, ad. *nakrapiany, centkowany.* = *Aver la coda taccata di mal pelo, chować urazę, być mściwym.* Lo scolare, che di mal pelo avea taccata la coda, disse, *Bocc.*

TACCHERELLA, s. f. *dim. v. TACCA.* = *fig. mala wada.*

TACCIA, s. f. *plama, wada, przywara.* Uomo di mala —, *człowiek mający złą reputację.*

TACCIARE, v. a. *pomawiać, posadzać o co, przypisywać co komu.* Oziosi tacciano subito il prossimo di questo loro vizio, *Fr. Giord.* Così odo i ricchi — di colpa la povertà, per la sola ragione che non è ricca, *U. Fosc.* Fu sparso ancor che il conte Babuino ec. il Lioncello tacciato avea d' inetto e pazzarello, *Cast.*

TACCIO, s. m. *hurt.* Fare un —, *hurtem się zgodzić.*

TACCO, s. m. *obcas.*

TACCOLA, s. f. *Ornit. kawka.* = *fig. papla.* = *zabawa, igraszka.* Questa — durò quasi per insino a giorno chiaro, *Lasc. Spir.*

TACCOLARE, v. n. *szczebiotać, paplać.* = *igrać, barszkować.* = *kłócić się.*

TACCOLATA, s. f. *paplanie, szczebiotanie.*

TACCOLINO, s. m. † *rodzaj grubego sukna.* Fece fare una roba di — alla moglie, *Fior. Pecor.* = *papla, gadatywus.*

TACCOLO, s. m. *zabawa,*

igraszka. = *kłopot, tarapat.*

TACCONE, TACCONCINO, s. m. *przyszczepek, latka na obowiu.* Battere il —, *fig. drapać, zmykać.* Ma quando presso al di l'ora trascorse, fu di mestieri battere il —, *L. Lipp.* = *kawalek.*

TACCUINO, s. m. *alendarz.*

TACERE, v. n. ir. *milczec, umilknąć.* = *fig. milczec, uciszyć się.* Or che 'l cielo, e la terra e 'l vento tace, *Petr.* = *v. a. zamilczec.* = *s. m. milczenie.*

TACIBILE, ad. m. f. *mający być zamilczanym.*

TACIMENTO, s. m. *milczenie.*

TACITAMENTE, av. *cicho, milczkiem.* = *domyslnie, niewyraźnie.*

TACITO, —TA, ad. *milczący, cichy.* Il convito, che tacito principio avuto avea, ebbe sonoro fine, *Bocc.* = *domyslny, niewyraźny.*

TACITURNITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *milkiwość, małomówność.*

TACITURNO, —NA, ad. *rad milczący, mało mówny.* = *cichy.* Quando alfin sente dopo induge tante, che il taciturno chivistel si muova, *Ar. Or. Fur.*

TAFANO, s. m. *Entom. bęk.* All' alba de' tafani, *późno, o południu.* [wniana.

TAFFERIA, s. f. *misa dre.*

TAFFERUGIA, s. f. TAFFERUGLIO, s. m. *burda.* Nerone ec. faceva tafferugi s' sconosciuto, che ne toccava anch' egli, e ne portò il viso segnato, *Tac. Dav. An.* = *rueites.* E' si vedeva cader tante cervella, che le cornacchie farail tafferugia, *L. Pulc.*

TAFFETA, s. f. *kitajka.* = *plaster angielski.*

TAGLIA, s. f. *rzeź, rozlew krwi.* Grande uccisione, e grande — ne farei, *Liv. M.* = *podatek.* = *wykup, okup.* Pochi restar prigioni, che pochi a farsi — erano buoni, *Ar. Or. Fur.* = *zapłata za zabitego lub schwytanego złoczyńcę.* Vossignoria illustrissima sa bene di quelle poche taglie ch' io ho addosso, *Manz.* = *związek, przymierze.* = *kontyngens pieniężny każdego sprzymierzenia.* = *libberya, krój.* = *wola, moc.* Quando tu vuoi morire, questo è in tua —, *Sen. Pist.* = *karb.* = *wzrost.* Di mezza taglia, *średniego wzrostu;* *fig. średniego stanu.* Le cammeriere convengono a' nobili, e non a noi, che siam di mezza —, *Cech. Stiar.* = *kluba.*

TAGLIABORSE, s. m. *rzezi-mieszek.*

TAGLIACANTONI, s. m. *ju-nak, samochwał.*

TAGLIAMENTO, s. m. *rąba-
nie, krajanie, cięcie, rozcięcie.*
= rzeź. Nella quale ebbe gran
— di Romani, G. Vill.

TAGLIARE, v. a. *rąbać, kra-
jać, ciąć, siekać, rznąć.* — un
abito, *ukroić suknię.* — secondo
il panno, *fig. krajać tak jak su-
kna wystarczy, mierzyć się
piędszą.* — la testa, *uciąć glo-
wę, ściąć.* — a pezzi, *pociąć, i. t. d.*
na drobne kawatki. — un pon-
te, *zrzucić most.* — la strada, i
passi, le comunicazioni, i viveri
al nemico, *przeciąć odwrót i. t. d.*
nieprzyjacielowi. — il ragiona-
mento, le parole in bocca, *prze-
rwać komu mowę.* — le capriole,
dawać susy, brykać. = Fig. Tag-
liar le calze, o 'l giubbone, *szar-
pać cudzą sławę.* Che quel, che
me' di voi le calze taglia, ec. que-
gli è miglior soldato, *Bern. Orl.*
— le legne addosso di chiechessa,
*przypiąć komu łatkę, ob-
mawiać.* Un di coloro fu, ch' alla
pancaccia taglian le legne addosso
alle persone, *L. Lipp.* = od-
ciąć, odłączyć. Se il reo minist-
stro è tagliato dalla Chiesa, ec.
Maestr. = rozciąć, (o ply-
nach) = *nalożyć okup.*

TAGLIATA, s. f. *rąbante, cię-
cie, krajanie.* = *wyrąb.* = *rzeź,*
rozlew krwi. = Fare una —,
odgrzązać się, przechwalać się.

TAGLIATELLI, s. m. pl. *ma-
karan plasko krajany.*

TAGLIATO, —TA, p. ad. v.
TAGLIARE. = Ben tagliato, *jak
ulany, pięknie zbudowany.*

TAGLIATORE, s. m. *rąbacz.*
TAGLIATURA, s. f. *odcięcie,
ucięcie; nacięcie.*

TAGLIEGGIARE, v. a. e n. *na-
łożyć kontrybucyę, lub opłatę
za wykup niewolników, lub ce-
nę na czyję głowę.*

TAGLIENTE, ad. m. f. *tnący,*
krający, ostry. = Lingua tagli-
ente, *fig. język ostry, uszczy-
pliwý.*

TAGLIEMENTE, av. o-
strzem.

TAGLIERE, s. m. *talerz dre-
wniany.* Stare a — con alcuno,
jadać z kim. Esser due ghiotti a
un —, *jednę kość z kim ogra-
zać, ubiegać się z kim o co.*

TAGLIERETTO, TAGLIERUZZO,
s. m. dim. *talerzyk.*

TAGLIO, s. m. *ostrze, brzu-
szec.* Ferir di —, *zranić cię-
ciem.* Mettere al — della spada,
wyciąć w pień. — *cięcie, nacię-
cie.* = rana od cięcia. = *krój.*
— d' abito, *krój sukni.* = *po-
rąb, wyrąb.* — de' boschi, *po-
rąb lasow.* Dare, o vendere a
—, *przedawać cząstkami.* =
dogodna pora, okazya. Quando

mi capita il —, *gdy mi się zda-
rzy okazya.* Dove più gli viene
il —, *gdzie mu najzręczniejsz,*
najdogodniejsz. Di che, e come il
confessore debba domandare, di-
remo nel luogo suo più oltre, do-
ve meglio ci cadrà in —, *Pass.*
= Essere — in chechessia, *okro-
ić się komu, potrafić, zdolać.*
Si che per nessun modo in questo
panno non ci conosco il —, *Ciriff.*
Calv. = *fig. wzrost.* Di mezzo
—, *średniego wzrostu.*

TAGLIONE, s. m. *odwet, pra-
wo odwetu.* = *podatek.*

TAGLIUOLA, s. f. *żelazko na
wilki.* = *polapka.*

TAGLIUOLO, s. m. *talerzyk,
platek, zraz.* [*kantie.*]

TAGLIUZZAMENTO, s. m. *sie-
TAGLIUZZARE, v. a. siekać,
szatkować.*

TALABALACCO, s. m. *instru-
ment muzyczny u Maurów.*

TALACIMANNO, s. m. *muezin
wołający Muzulmanów do mo-
dlitwy.*

TALAMO, s. m. lat. *łoże mał-
żeńskie.*

TALARI, s. m. pl. *skrzydełka
u nóg bożka Merkuryusza.*

TALE, ad. m. f. *taki.* — *quale,
jaki taki.* = Un tale, *kłós, ja-
kiś.* = Condursi, *giugnere a —,
dójsz do tak złego stanu.* = Tal
sia d' alcuno, *tym gorzej dla
niego.* = Tale che, *talché, av.
tak iż.*

TALEA, s. f. *latorośl do sa-
dzenia.*

TALENTARE, v. n. *podobać
się.* Siccome più gli talenta, *Mont.*

TALENTO, s. m. *chęć, ochota.*
Primasso, il quale avea — di
mangiare, ec. si trasse di seno
l' un d' tre pani, *Bocc.* Come —
avesse di veder s' altri era meco,
D. Inf. = *wola, upodobanie.*
Esso dispose il mondo, e io po-
scia secondo il suo ordinamento
lo guido al suo —, *Brun. Tesor.*
Più non t' è uopo aprirmi il tuo
—, *D. Inf.* = *Mal talento, nie-
chęć, gniew, zawziętość, awsa,
chrapka.* Mal — d' alcuno, *nie-
chętnie, pomimowoli.* = *talent,
dar natura, zdolność urodzo-
na.*

TALLIRE, v. n. *ir. wysypy-
wać się (o zbożu); puszczać
gałzki sienne (o sata-
cie, i t. p.).* Certe lattugacce tal-
lite, che era come mangiare scope,
Fir. As.

TALLO, s. m. *gałzka na-
sienna.* Vogliansi vellere i talli
ancora mezzì seclli od seme, e
poi al sole seccargli, *Pallad.* =
*latorośl do szczepienia, wy-
sadka do przesadzenia.* = *Fig.*
Mettere o rimettere il tallo, *pod-*

nieść głowę, nabruc sił. Non-
dimeno l' adulazione rimise il
tallo, *Dav. Tac. Ann.* Perché il
vizio rifiglia, e mette il tallo, *L.*
Lipp. Rimettere il tallo sul vec-
chio, *odmłodnić.* Voi, ec. avete,
secondo mi pare, messo un tallo
sul vecchio, *Mach. Mandr.*

TALLONE, s. m. *pięta.*
TALMENTE, av. *tak. — che,
tak iż.*

TALORA, TALOTTA, TALVOLTA,
av. *czasem, niekiedy.*

TALPA, s. f. *kret.*

TALUNO, pron. m. *kto.* Se —
vedesse il mio cuore. *U. Fosc.* =
TALUNO, —NA, *kiłka, niektóre.* Ne
serbo taluna (lettera) e molte ne
brucio. *U. Fosc.*

TAMANTO, —TA, ad. + *tak
wielki, tyli, taki.*

TAMARINDO, s. m. *Bot. ta-
maryndowe drzewo.*

TAMARISCO, s. m. *Bot. v. TA-
MERICE.*

TAMBASCIA, s. m. *zabawka,
rozrytka.*

TAMBELLONE, s. m. *cegła
którą się wyklada piec piekar-
ski.* = *fig. cymbał, balwan.*

TAMBURACCIO, s. m. *peg.
bębnisko.* = *kocioł, narzędzie
muzyczne Maurów.*

TAMBURAGIONE, s. f. *de-
nuncyacya.*

TAMBURARE, v. a. *denuncyo-
wać, donieść do władzy.* = *bę-
bnić w skórę.*

TAMBURELLO, —ETTO, s. m.
*bębenek o jednym dnie z dzwon-
kami do kola.*

TAMBURINO, s. m. *dobosz.*
= *bębenek.* Sonare il — colle di-
ta, *bębnić palcami po stole.* =
fig. cztowiek chytry.

TAMBURO, s. m. *bęben.* So-
nare il —, *bębnić.* Battute del —,
bębnienie. = *kufier obity skórą.*
= + *karbonka po kościolach do
składania denuncyacyi.* = *bę-
benek w zegarku.* = *Ict. samo-
głów.*

TAMBURONE, s. m. *tolombas.*
TAMBUSSARE, v. a. *sztur-
chać, kuksać, grzmocić.*

TAMERICE, s. m. *TAMERIGE,*
*TAMERIGIA, s. f. Bot. wresznia,
tamaryszek.*

TAMPOCO, av. *ani, ani na-
wet.* Or — una pietra ne rimase
nella quale segga il peregrino
penseroso, *Ver. Nott. rom.*

TANA, s. f. *nóra, jama, lego-
wisko.* Le volpi nelle tane loro si
prendono in questo modo, *Cresc.*
= *dół, jama.* = Tana degli oc-
chi, *dolek oczny.*

TANACETO, s. m. *Bot. wro-
tycz.*

TANAGLIA, s. f. *kleszcze, ob-
cegi.* = *Levare, o cavare alcuna*

cosa colle tanaglie, fig. wydrzeć, otrzymać co gwałtem.

TANAGLIETTA, s. f. dim. kle-szczyki. [ty.]

TANĖ, s. m. kolor ciemnożół-tanfanaRE, v. tartassare.

TANFO, s. m. smród rzeczy spleśniałych. = pleśń, stęchła-na, stęchłość. Pigliar di —, sple-snieć. [czna.]

TANGENTE, s. f. Geom. sty-TANGERE, v. a. lat. *dotykać. La vostra miseria non mi tange, D. Inf.

TANGHERO, —RA, ad. TAN-gherello, —LA, dim. gburski, chłopski, grubiański.

TANGIBILE, ad. m. f. doty-kalny.

TANGOCIO, s. m. grubał, cymbał, basalyk.

TANTAFERA, TANTAferata, s. f. długa litania, czcza gadani-na. Questa tantafera non mi piace punto, e non mi posso immaginare, ove diavolo ella sia per bat-tere, Salv. Spin.

TANTINO, TANTINOLO, TANTI-netto, TANTOLINO, s. m. cokol-wiek, nieco, trochę, odrobina. Un tantino di giudizio, iskierka rozumu. = chwilka.

TANTINO, —NA, ad. tylki, tylusienki.

TANTO, —TA, ad. tyle. Tanti soldati, tylu żołnierzy. Darne o toccarne tante (busse), bić co wle-zie, zostać obitym. = s. m. tyle. Comperare o vendere tanto, kupić lub sprzedać za tyle a tyle. = tak długo. = tyle, tak wiele. Tanto di piacevolezza gli dimo-straste, che ec. Bocc. = to (wszyst-ko). E il mio maestro sorrise di tanto, D. Inf.

TANTO, av. tyle, tak wiele, tak dalece, tak długo. = Tanto che, tyle że, tak dalece że, tak iż. — pregò e — scongiurò, che ella vinta con lui si pacificò, Bocc. = Tanto... quanto, tak... jako też; tyle... ile. Tant'è a Dio più cara e più diletta la vedovella mia ec. quanto in bene operare è più soletta, D. Purg. = Tanto o quanto, choć trochę, nieco. = A tanto, do tego stopnia, do tego punktu, tak dalece. Era la cosa pervenuta a tanto che, ec. Bocc. = Esser da tanto, być zdolnym do czego, potrafić co. Fu da tanto e tanto seppe fare, che egli pacificò il figliuolo col padre, Bocc. = tyle, tak długo. Se — viver può ben colto lauro, Petr. = Non tanto, nie tylko. = Di tanto in tanto, od czasu do czasu, niekiedy. = In tanto, tym czasem. = Per tanto, jednak, v. PER. Non per tanto, nieprzeto jednak, wszelako. = Tant'è,

słowem, zgola. Tant'è io me ne voglio andare alle mie faccende, Gell. Sport. = zamiast INFANTA-TOCHE, aż póki.

TANTOSTO, av. natychmiast, zaraz. — che, skoro tylko. = s. m. † goniec, kuryer.

TAPINARE, v. n. biedować. Andare per il mondo tapinando, tulać się po świecie. = v. r. bass. frasować się, martwić się, gryźć się.

TAPINELLO, —LA, ad. dim. biedaczek, nieboraczek, niebo-żętko.

TAPINITÀ, s. f. lichota.

TAPINO, —NA, ad. e s. bie-dak, nieborak. = nędzny, lichy.

TAPIRO, s. m. Zool. tapir.

TAPPA, s. f. port składowy, składowe miasto.

TAPPEFO, s. m. dywan, ko-bierzec. = Fig. Metter sul —, wytoczyć rzecz. Levare, o le-varsi da —, odstąpić, zamiechać przedsięwzięcia. Pagar sul —, zapłacić za wyrokiem sądo-wym.

TAPPEZZARE, v. a. obić dy-wanami. = dać obicie. = snuć pajęczynę. Diedi parimente retta ad un bel ragno che tappezzava una delle mie pareti, Silv. Pel.

TAPPEZZERIA, s. f. obicie z kobierców.

TAPPEZZIERE, s. m. obiciarz.

TARA, s. f. defalka, odtrące-nie z rachunku. Far la — a quel che vien detto, nie wierzyć wszystkiemu co kto mówi. Cose che patiscono le lor tare, rzeczy ulegające pewnym wyjątkom.

TARABUSO, s. m. Őrnit. bąk.

TARANTELO, s. m. kawałek gorszy darmo dodany do cze-goś kupionego na jadlo.

TARANTOLA, s. f. tarantula, pająk jadowity w Apulii tak nazwany od miasta Taranto w okolicach którego znajduje się.

TARANTOLATO, —TA, ad. ukąszony od tarantuli.

TARARE, v. a. potracić z ra-chunku. = zredukować co mówi łgarz lub samochwał.

TARCHIATO, —TA, ad. kre-psy, przysadkowaty. = TARCHIA-TELLO, —LA, ad. dim. pulchniutki, tłuszciny. = nieco przysad-kowaty.

TARDAMENTE, TARDAMENTE-TE, av. powoli. [nienie.]

TARDAMENTO, s. m. opó-z-TARDANZA, s. f. powolność.

TARDARE, v. n. e r. spóźnić się, ociągać się, odulekać. Ricordati che la morte ha da vene-re, e non tarda, Pass. = zacząć być późno. Già si cominciava a — il giorno, M. Vill. = niecier-

pliwić się, chcieć co prędzej, pilno być komu. Allora mi volsi come l'uom cui tarda di veder quel che gli convien fuggire, D. Inf. O quanto tarda a me, ch'altri qui giunga, D. Inf. = v. a. opazniać. Ma tardavagi il carco, e la via stretta, D. Inf.

TARDETTO, —TA, ad. dim. nieco późny. = av. nieco póź-no. Tornando ier sera un poco taretto da cenare fuori di casa, Fir. As.

TARDEZZA, v. TARDANZA.

TARDI, av. późno. Al —, sul —, późno, nad zmrokiem. Far-si —, być już późno. = Farsi, essere, sembrare —, chcieć co prędzej, co rychlej, pilno być komu.

TARDITÀ, —TADE, —TATE, s. f. powolność.

TARDIVO, —VA, ad. późny.

TARDO, —DA, ad. późny. La giovane veggendo che l'ora era tarda, ce disse, Bocc. = powol-ny. Lo nostro scender conviene esser tardo, D. Inf. = poważny, surowy. Genti v'eran con occhi tardi e gravi, D. Inf. = av. późno.

TARGA, s. f. TARGETTA, dim. TARGONE, s. m. accr. tarca, puklerz. [uek.]

TARGONE, s. m. Bot. draga-TARIFFA, s. f. taryfa.

TARLATO, —TA, ad. roba-czliwy, stoczony od robactwa. = fig. skolatany wiekiem.

TARLO, s. m. czerw drzew-ny. = trociny które czerw wyrzuca toccząc drzewo. = Avere il — con alcuno, mieć z kim na pienkę, mieć anse do kogo. = Tarlo dell'invidia, del rimorso, fig. jad zazdrości, ro-bak sumiewia. L'ozio è'l — che le ricchezze, il cor rude e l'onore, Alam. Colt. I Gesuiti sono il — o il flagello degli Stati che li ricettano, Giob.

TARMA, s. f. v. TARLO.

TARMATO, —TA, ad. sto-czony od robaków. [sie.]

TAROC CARE, v. n. złościć

TAROCCHI, s. m. pl. karty do grania których jest 96, z ktor-nych 56 zowią się cartace, 40 tarocchi, a jedna il Matto. = Essere come il matto fra' —, fig. być potrzebny jak Pilat w kre-do, jak dziura w moście.

TARPARE, v. a. obciąć skrzy-dła. = fig. uciąć skrzydła, os-łabić, zwątlić. Ei sol tarpò del Franco ardir le penne, Mont.

TARPIGNA, TARPINA, s. f. Bot. kanianka, wyłup tymowy.

TARZIA, s. f. sztukateria. = bass. kutwa, sknera.

TARSO, s. m. Anat. przy-szwa, podbicie. = Min. biały

marmur tokański z gór Verucola i Seravezza, z którego się wyrabia doskonały kryształ. [się, szepłenić.]

TARTAGLIARE, v. n. jzkać
TARTAGLIONE, s. m. jkłada.
TARTARA, s. f. gatunek tortu.

TARTAREO, — REA, ad. piekielny. = winianowcy.
TARTARO, s. m. winian potażu, wajsztyn. = piekło u starożytnych.

TARTARUGA, s. f. żółw. = szylkret.

TARTASSARE, v. a. tarmosić, grzmocić, poszturchać, porubować.

TARTUFO, s. m. Bot. trufla.

TARUOLO, s. m. Chir. szankier.

TASCA, s. f. kieszeń. = worek, sakwa, torba. — de' cacciatori, torba myśliwiska. — di cartocci de' soldati, ładownica, patronasz. Aver in —, fig. bass. mieć kogo za nic.

TASCATA, s. f. pełna kieszeń czego. [reczek.]

TASCHETTA, s. f. dim. wot.
TASCHINO, s. m. kieszonka na zegarek.

TASCONE, s. m. accr. duży worek.

TASO, v. TARTARO.

TASSA, s. f. taxa, podatek.

TASSARE, v. a. taxować, łożyc podatek. — alcuno, otawować kogo, oznaczyć co ma zapłacić. = oskarżać, obwiniać. Si trova tassato Mario da gravi scrittori come ambizioso e sedizioso, Borg.

TASSAZIONE, TASSAGIONE, s. f. taxowanie, podatkiwanie.

TASSELLARE, v. a. wysadzać drzewem lub marmurem.
TASSELLO, s. m. kawalek drzewa lub marmuru dla założenia dziury w statkach, lub do wysadzanej roboty.

TASSELTO, s. m. TASSELLETO, TASSELLINO, s. m. dim. kowadło złotnicze.

TASSIA, s. f. Bot. koprzywo.

TASSO, s. m. Bot. cis.

TASSO, s. m. Zool. borsuk, jazwiec. [dziewanna.]

TASSO BARBASSO, s. m. Bot.

TASTA, s. f. flejuszek do rany. = fig. przykrość, dolegliwość.

TASTAME, s. m. klawisze.

TASTAMENTO, s. m. macanie, dotykanie.

TASTARE, v. a. macać, dotykać. — il polso, macać puls. = fig. macać, starać się wymacać.

TASTATORE, s. m. macający.

TASTATURA, s. f. klawisze.

TASTEGGIAMENTO, TASTEGGIARE, v. TASTAMENTO, ec.

TASTETTA, TASTOLINA, s. f. dim. v. TASTA.

TASTO, s. m. macanie, dotykanie. Andare al —, col —, isc, chodzić po macaku. = klawisz. = Fig. Toccare un —, z lekka dotknąć, starać się wymacać. Toccare il — buono, trafić komu do smaku, do przekonania.

TASTONE, TASTONI, av. omackiem, po macaku. Andar (a) tstone, prop. e fig. isc pomacku.

TATA, TATO, s. (wyraz dziecienny), braciszek, siostrzyczka; tata, tato.

TATTAMELLA, ad. e s. papla, gaduła.

TATTAMELLARE, v. n. paplać, gawędzić.

TATTERA, s. f. plama, skaza. = fraszka, bzdurstwo. = Med. szyszka, brodawka.

TATTICA, s. f. taktyka.

TATTICO, — CA, ad. taktyczny.

TATTO, s. m. dotykanie.

TATUSA, s. f. Zool. pancernik.

TAURO, s. m. byk, v. TORO. = Astr. Byk, drugi znak zodiaku.

TAVERNA, s. f. karczma.

TAVERNAIO, — IA, s. karczmarz, karczmarka. = † rzemieślnik. = karczennik.

TAVERNESCO, — CA, ad. karczenny.

TAVERNIERE, s. m. karczmarz. = karczennik.

TAVOLA, s. f. stół. Mettere, levare la —, nakryć stół, sprzątnąć ze stołu. Portare in —, dawać na stół. Stare a —, siedzieć u stołu. Uscir da —, wstać od stołu. Prov. Ragionar de' morti a —, ricordare i morti a —, mówić o czym nie w swoim miejscu. La — è una mezza colla, przy stole łatwo się z czem wygadać. = deska, tarcica, tafla drewniana. = † stół wezlarza. = obraz w oltarzu. = tryktrak. Quando giuocava a scacchi, e quando a tavole, Sacch. Giuoco di poche tavole, krotki interes. = Tavola Ritonda, stół okrągły, rycerze okrągłego stołu Artura. = tabela, kadastr. = Tavole delle leggi, tablice praw spisanych w Rzymie za decemwirów. Tavole di Mosè, tablice Mojżesza. = tablica przy księżce. = tablica.

Tavole astronomiche, genealogiche, tablice astronomiczne, it. d. = spis, rejestr, treść rodzizłowo. = elementarz. = Gioie in —, dyamenty płasko rzniete.

TAVOLACCIA, s. f. peg. stolisko.

TAVOLACCIAIO, s. m. fabrykant drewnianych puklerzów.

TAVOLACCINO, s. m. woźny, komornik.

TAVOLACCIO, s. m. puklerz drewniany. Far —, fig. robić wielkie przygotowania.

TAVOLARE, v. n. wyłożyć deskami, taflować. = v. INSTAVOLARE.

TAVOLATA, s. f. osoby jedzące przy jednym stole w oberży.

TAVOLATO, s. m. przepierzenie. = podłoga. = poddasze.

TAVOLELLA, s. f. drewniako które się rzuca w tryktraku. = tabliczka napiszona woskiem na której starożytni pisali.

TAVOLELLO, s. m. stolik wezlarzski. Essere, stare sul —, fig. znajdować się w niebezpieczeństwie. = warsztat złotniczy.

TAVOLETTA, s. f. dim. deszczulka. = stolik do jedzenia. = maty obraz. = paleta malarska. = tabliczka do pisania. = stolik muerniczny.

TAVOLIÈRE, — RI, s. m. szufłada do tryktraka. = Avere tutto il suo in sul —, fig. odważyć, ryzykować wszystko. = Esser sul —, fig. agitować się (o sprawie, interesie). = Tavoliere, † bankier, wezlarz.

TAVOLINO, TAVOLINETTO, s. m. dim. stolik, stoliczek.

TAVOLONE, s. m. accr. dyl.

TAVOLOTTO, s. m. accr. dość duży stolik.

TAVOLOZZA, s. f. paleta malarska. = krucyfiks drewniany dawany do pocatowania skazanemu na śmierć.

TAZZA, s. f. kubek, czara, puhar. = filiżanka. = marmurowa miednica przyfontanach.

TAZZONE, s. m. accr. duży puhar. Dà a questo nostro novello parassito un — di vin greco del miglior che sia in cantina, Fir. As.

TÈ, s. m. Bot. herbata.

TE, pron. pers. ciebie, tobie, ci. Tu mi ami, come io te, kochasz mnie jak ja ciebie. Klądnie się przed zaimkami : IL, LO, LI, GLI, LA, LE, NE. Te lo mangerai, zjesz to sobie. Io non me ne maraviglio, nè te ne so ripigliare, Bocc. Non piangere, che non te gli darò, Bocc.

TÈ, skrót. z TIENI, weź, na, nac, naści. Tenne un' altra, Bocc. = Te te, głaszcząc psy. = rozdaj gry dzieciennie.

TEATRALE, TEATRICO, — CA, ad. teatralny.

TEATRO, s. m. teatr.

TECCA, s. f. *plamka, mala wada*.

TECCOLA, TECCOLINA, s. f. dim. *plamka, mala skaza*. Si confessi in maniera, che non rimanga una menoma teccolina di peccato da dire, *Fr. Giord.*

TECNICO, —CA, ad. *techniczny*.

TECNOLOGIA, s. f. *technologia*.
TECO, zamiast CON TEC, z *toba*. *Mówi się także: con teco, z toba*. Spero d' avere ancora assai di buon tempo con teco, *Bocc.*

TECOMECO, s. in. *obmowca, co w oczy chwali, po za oczy czerni*.

TEDA, s. f. *rodzaj drzewa wydającego żywicę jak sosna*. = *huczyno, pochodnia*.

TEDESCO, —CA, ad. e s. *niemiecki, Niemiec, Niemka*.

TEDIARE, v. a. *nudzić*.

TEDIO, s. m. *nuda*. Tenere a —, *nudzić*. Stare a —, *nudzić się*.

TEDIOSO, —SA, ad. *nudny*.

TEGAMATA, s. f. *pełna rynka czego*. = *uderzenie rynki*.

TEGAME, s. m. *rynka, tygiel*.

TEGAMINO, s. m. dim. *tygiel*.

TEGGHIA, TEGLIA, s. f. *naczynie miedziane wewnątrz pobielane do pieczenia tortów*. = *nakrywka*.

TEGNENTE, ad. m. f. *klejki, lipki*. = *skąpy*. = *posiadający*.
TEGNENZA, s. f. *klejkość, lipkość*.

TEGOLA, s. f. TEGOLO, s. m. TEOLETTA, TEOLETTO, TEGOLINO, dim. *dachówka*.

TEGOLAIO, s. m. *dachowkarz*.

TELA, s. f. *plótno*. = *obraz olejny*. = *fig. sidła*. Giano fuggi, come si dice, la tela, ec. *Varch. Stor.* = *wątek, dzieto*. S' amore o morte non dà qualche stropio alla tela novella ch' ora ordisco, *Petr.*

TELAIO, s. m. *warsztat tkacki*. = *rama malarska*. = *Stamp. rama*. = *krosienka*.

TELEGRAFICO, —CA, ad. *telegraficzny*.

TELEGRAFO, s. m. *telegraf*.

TELERIA, s. f. *plótna, magazyn płócien*.

TELESCOPIO, s. m. *teleskop, którego pierwszym wynalazcą był Galileo Galilei z Florencyi na początku XVII wieku*.

TELETTA, s. f. dim. *płócienko*. = *materya przetykana złotem lub srebrem*.

TELO, s. m. *bryt plótna, materyi*.

TELO, s. m. lat. *pocisk, grot*. Vedeva Briareo, fitto dal telo celestial, *D. Purg.* = *fig. broń pal-*

na. Che 'l nemico empio dell' umana natura, il qual del telo fu l' inventore, ec. *Ar. Orl.*

TEMA, [tè-ma], s. f. *bojaźń, obawa*. Ben ha la vita dura che così si bilanza tra —, e disianza, *Brun. Tes.*

TEMA, [tè-ma], s. m. *temat, przedmiot, materya*. = *† przyklad*. Ma perch' avea dinanzi agli occhi il tema di suo fratel, ec. *Ar. Orl.* = *figura astrologiczna okazująca w jakim punkcie znajdują się planety w danym czasie*.

TEMENTE, ad. m. f. *bojaźliwy, lekliwy*.

TEMENZA, s. f. *bojaźń, obawa*. Non fia si duro core, che per la mia — non t' aggia in reverenza, *Brun. Tesor.*

TEMERARIAMENTE, av. *nierozmyslnie*.

TEMERARIO, —RIA, ad. *nierozmyslny, suchwały*.

TEMERE, v. a. *bać się*. — il freddo, il caldo, *bać się zimna, gorąca*. = *ucierpieć, przycierpieć*. Quell' arbore, ha temuto, *Cresc.*

TEMERITA, —TATE, —TATE, s. f. *nierozmyslność*.

TEMIO, s. m. † *rudel*. = *dysszel*. E già le quattro ancelle eran del giorno rimase addietro, e la quinta era al —, *D. Purg.*

TEMPACCIO, s. m. *slot*.

TEMPPELLAMENTO, s. m. † *kotyśanie*. = *fig. wahanie się*.

TEMPELLARE, v. a. † *kolyśać, chwiać*. = *fig. utrzymywać w zawieszaniu*. = v. n. *wahać się*.

TEMPELLO, s. m. TEMPELLATA, s. f. *odgłos ustający dzwońów lub instrumentów muzycznych*.

TEMPELLONE, s. m. *ciemiegi, maruda*.

TEMPERA, TEMpra, s. f. *hart żelaza*. = *rodzaj, gatunek*. E fumi, e selve sappian di che tempre sia la mia vita, *Petr.* = *pienia, spiew*. Nè mai in si dolci, o si soavi tempre risonar seppi gli amorosi guai, *Petr.* = *humor*. Io non son oggi in tempera da far quistione, *Cecch. Dot.* = *klej lub bialek w którym się farba rozrabia, bez przymieszania oleju*. Dipignere, lavorare a tempera, *malować taką farbą*.

TEMPERAMENTO, s. m. *umiarkowanie, złagodzenie*. = *kierunek*. = *miana, umiarkowanie*. = *środek*, sposób. = *przymieszanie*. = *temperament*.

TEMPERANTE, ad. m. f. *łagodzący, miarkujący*. = s. m. *człowiek wstrzemięzliwy*. = *środek łagodzący*.

TEMPERANZA, TEMPERATEZZA, s. f. *umiarkowanie, wstrzemięzliwość*. = *umiarkowana mieszanina*. = *skromność*. = *umiarkowanie*.

TEMPERARE, v. a. *hartować żelazo*. = *fig. zrobić, utworzyć, ukształcić*. Come 'l bue Ciciano, che mughhiò prima col piante di colui ec. che l' avea temperato con sua lima, *D. Inf.* = *umówić się, uzgodzić się*. = *umiarkować, złagodzić*. = *potwocić, hamować*. Raffrena il concupiscibile appetito, tempera i disideri non sani, *Bocc.* = *nastroić*. Ti prego, che tu temperi la lira, *L. Pulc.* = *mieszać*. Togli ec. libbre di mele ottimo, e ogni cosa insieme tempera, *Pallad.* = *regulować zegar*. = *Temperare la penna, temperować pióro*.

TEMPERATAMENTE, av. *umiarkowanie*.

TEMPERATIVO, —VA, ad. *miarkujący, łagodzący*.

TEMPERATORE, s. m. —TRICE, s. f. *miarkujący, miarkująca*.

TEMPERATURA, s. f. *hart*. = *umiarkowanie*. = *temperament*. = *temperatura*.

TEMPERINATA, s. f. *skaleczenie scyzorykiem*.

TEMPERINO, TEMPERATOIO, s. m. *scyzoryk*.

TEMPESTA, s. f. *burza morską*. = *Fig. gwałtowność, natarczywość*. Con quel furore, e con quella —, ch' escon i cani addosso al poverello, *D. Inf.* = *wzburzenie umysłu*. = *burza*.

TEMPESTANTE, ad. m. f. *skolataný burzą*.

TEMPESTARE, v. n. *burzyć się*. = *fig. kłopotać się, frasaować się*. = *szumieć, hałasować, szaleć*. A — per la città si diede, *Car. En.* = v. a. *fig. burzyć, przewracać*. I porci andarono in cucina, ed in quella tempestarono ciò che v' era, *Sacch. Nov.* = *stukać, kłotać, grzmocić, gruchotać*. Chi tempesta questa porta? *Ambr. Furl.* Lo scudo ruppe solo, e sull' elmetto tempestò si, che Dudon cadde in terra, *Ar. Orl. Fur.* = *nepokoić, kłopotać, zawracać głowę, dokuczać, naprzykrzać się*. La disleza femmina pungea, e attizzava il marito, e non finava di tempearlo, *Liv. dec. 1.*

TEMPESTATO, —TA, p. ad. *kolatany burzą*. = *fig. niepokoiony, dręczony*. = *wyszybywany, haftowany, wysadzany, nakrapiany*. Tempestatò di gioie, wysadzany drogiemi kamieniami. Tempestatà da gli ar la l' armatura, e un levriere d' argento ha sul cimiero, *Tasson.*

Appariva (questo serpentello) di color chiaro di ruggine, tutto tempestato vagamente di macchie nere, *Red. Oss.*

TEMPESTIVO, —VA, ad. lat. *stosowny do czasu, w porę.*

TEMPESTOSAMENTE, av. burzliwie. = *gwałtownie, natarczywie.*

TEMPESTOSO, —SA, ad. prop. e fig. *wzbudzony.*

TEMPIA, s. f. *skronie.*

TEMPIERE, s. m. *templaryusz.*

TEMPIERELLO, TEMPIETTO, s. m. dim. *kościółek.*

TEMPIO, TEMPO, s. m. *kościół, świątynia.*

TEMPIONE, s. m. *uderzenie ręką w skronie.* = *balwan, głupiec.*

TEMPO, s. m. *czas.* Tempo presente, passato, futuro, *czas leraźniejszy, przeszły, przyszły.* Adoprire il tempo, metter tempo in una cosa, *tożyć, obracać na co czas.* Aspettare il tempo, *czekać pory.* Corre il tempo, *upatrzeć porę.* Dare il tempo, *dać czas.* Dar tempo, *zwlekać, odkładać.* Dar tempo al tempo, *czekać póki nie nadejdzie pora.* Dare a tempo, *dać w czas.* Dare a tempo, a tempi, *dać do czasu, na pewien czas.* Dare, vendere pe' tempi, *dać, sprzedawać na wyplacie.* Egli è buon tempo, *dawno, oddawna.* Metter tempo in mezzo, *odwlekać, odkładać.* Passar tempo, *zprzedzać czas.* Pigliar, tor tempo, *czekać, wyczekiwać.* = av. A tempo, a tempi, *wczas, w porę; do pewnego czasu.* Al suo tempo, *za jego czasu, za dni jego.* A miglior tempo, *wcześniej.*

Di gran tempo, *oddawna.* Di notte tempo, *nocną porą, w nocy.* D'ogni tempo, *zawsze.* Già tempo, tempo fa, *niegdyś, kiedyś, przedtem.* Gran tempo, *długo.* Per tempo, *wcześniej, rychło.* Poco tempo appresso, *wkrótce potem.* Tempo per tempo, di tempo in tempo, *od czasu do czasu.* Un tempo, *niegdyś, przed czasy, przedtem.* Ad un tempo, *zarazem.* Tutto in un tempo, *od razu.* = Avere, darsi buon tempo, fare buon tempo, prendersi buon tempo, *bonować, hulać, żyć wesolo.* = Fa buon tempo, cattivo tempo, *pogoda, słota.* Rassetarsi il tempo, *wyposażać się.* = *wiek.* Medio tempo, *średnie wieki.* = *wiek, starość.* = *miesiączka.* = *Mus.* takt. Andare a tempo, *ić w takt.* = *Mil.* poruszenie. Caricare in tre tempi, *nabijając na trzy poruszenia.* = *pora roku.* Primo,

giovane tempo, *wiosna.* Basso tempo, *zima.* Essendo ogni cosa piena di quei fiori che concedeva il tempo, *Bocc.*

TEMPONE, s. m. accr. fig. *wesoly czas, zabawa, hulanka.* Darsi; far —, *bawić się, hulać, wesełić się.*

TEMPORALACCIO, s. m. *peg. slota.*

TEMPORALE, s. m. *burza, nawalnica.* = *†pora roku.* = *†czas.*

TEMPORALE, ad. m. f. *doczesny, światowy.* = *świecki.* = *skroniowy.* Vena —, *żyła skroniowa.*

TEMPORALITÀ, —TATE, —TATE, s. f. *doczesność.* = *światowość.*

TEMPORALMENTE, av. *doczesnie.* = *światowo.*

TEMPORANE, —NEA, TEMPORARIO, —RIA, ad. *czasowy, doczesny.*

TEMPOREGGIAMENTO, s. m. *odkładanie na inny czas.*

TEMPOREGGIARE, v. a. n. e. r. *stosować się do czasu.* = *odkładać, zwlekać, czekać dogodniejszej pory.* Si fermò a Monte Fuscoli, per temporeggiarsi, senza tentar la fortuna, *Guicc. Stor.*

TEMPRA, TEMPRARE, ec. v. *TEMPERA,* ec. [*wiany.*]

TEMUTO, —TA, p. ad. oba-

TENACE, ad. m. f. *lipki, klejki.* Là dove bolle la — pece, *D. Inf.* E s'io mi svolgo dal — visco, *Petr.* = *fig. długo zatrzymujący (o pamięci).* Molto è più — la memoria di quelle cose, che s'apparano nella primaticcia età, *Amm. ant.* = *staly, wytrwały.* = *skąpy.*

TENACEMENTE, av. *stale, mocno.*

TENACITÀ, —TATE, —TATE, s. f. *lipkość, klejkość.* = *fig. skąpstwo.*

TENCIONAMENTO, TENCIONARE, ec. v. *TENZONAMENTO,* ec.

TENDA, s. f. *namiot.* Levare le tende, *zdjąć namioty;* fig. *zwinąć chorągiewkę;* *zakonczyć.* Al levar delle tende, *przy końcu, u kresu, u mety.* Non mi lasciar perir presso alla foce, poichè noi siamo al levar delle tende, *Ł. Pulc.* = *zasłona, korytna.*

TENDENZA, s. f. *dążność.*

TENDERE, v. a. ir. *rozciągać, rozpinąć, rozścielać.* Il padre fece — un ricco padiglione, *Nov. ant.* — reti, lacci, ec. prop. e fig. *zastawiać sidła.* = *natężyć, wyteżyć, napiąć.* — l'arco, *napiąć łuk.* — l'arco dell'intelletto, *fig. natężyć umysł.* — gli orecchi, *glę occhi, natężyć uszy, oczy.* = *v. n. dążyć, zmierzać, mieć na*

celu. Questi modi, ec. che tendono ad impedir la voglia, e l'appetito altrui ec. sono spiacevoli, *Cas. Galat.* = *zbliżać się, być podobnym do czego.*

TENDETTA, s. f. dim. *namio-cik.* = *baldachin.*

TENDINE [-di-ne], s. f. pl. *firanki.*

TENDINE [tèn-di-ne], s. m. *Anal. ścięgnó.*

TENDINEO, —NEA, ad. *ścięgnowy.* [i]gnowaty.

TENDINOSO, —SA, ad. *ścięgnodituro,* —s. m. *zastawiający sidła.*

TENEBRA, s. f. *ciemność.* = *fig. ciemność, ciemnota.*

TENEBRATO, —TA, ad. *zaciemniany.*

TENEBROSITÀ, —TATE, —TATE, s. f. *ciemność.* = *zaciemnienie*

wzroku lub umysłu.

TENEBROSO, —SA, ad. *ciemny.* = *fig. ciemny.* O menti cieche, e tenebrosi intelletti, *Bocc. Vit. Dante.*

TENENTE, s. m. *porucznik.* = ad. m. f. *trzymający.*

TENERAMENTE, av. *czule, tkliwie, rzewnie.* = *stabo.*

TENERE, s. m. *ujęcie, rączka.* — della spada, *rokojęć szpady.* = *dzierżenie, posiadanie.*

TENERE, v. a. ir. *trzymać, dzierżyć, posiadać.* Voi mi potete torre quant'io tengo, e donarmi, ec. a chi vi piace, *Bocc.* = *zajmować, mieszkac.* Erà in una delle camere terrene, la quale la donna teneva, *Bocc.* = *trzymać, przytrzymać.* Maso dall'un lato, e Ribì dall'altro pur tenendolo, *Bocc.* = *zajgć.* Venimmo e tenevamo il colmo quando ristemmo, *D. Inf.* = *wziąść.* Rendete il danaio mio, e tenete la medaglia vostra, *Nov. ant.* = *używać, zachowywać, przestrzegać, dopełniać.* Poichè questo comandamento è così unico, perchè nol tiene dunque tutto il mondo? *Vit. Barl.* = *dotrzymać.* — il patto, *dotrzymać umowy.* = *Tener il piede, zatrzymać krok.* Di dietro a me griddò: tenete i piedi, voi che correte, si per l'aria fosca, *D. Inf.* = *zajmować miejsce, rozciągać się.* La qual bastita teneva più di sei miglia nel piano, *G. Vill.* = *sądzić, poczytywać.* Chi è reo, e buono è tenuto, può fare il male e non è creduto, *Bocc.* = *utrzymywać.* Non avendo moglie, si pensò di sempre tenerli costei, *Bocc.* = *Tenere a bada, tenere a battesimo, tenere a dozzina, tenere a freno, tener broncio (favella), tenere il fiato co' denti, tenere il piede in due staffe,* ec. v. *BADA,* ec. = *v. II.*

trzymać z kim, za kim. Vuol dunque far credere ch' ella tenga dai Navarresi, *Manz.* = *dążyć*. Uscio di Firenze, e tenne verso Bologna, *Fr. Sacch.* — dietro ad uno, *iść, postępować za kim.* Allora si mosse, ed io gli tenni dietro, *D. Inf.* = *obowiązywać*. Non vede, che quel obbligo sol tiene, ch' è fatto a buon effetto, e per far bene. *Bern.* = *trącić czem, zakrawać na co.* E tiene ancor del monte, e del macigno, *D. Inf.* Perciocchè tenendo egli del semplice, era molto spesso fatto capitano ec. *Bocc.* = *v. r. trzymać się.* — sulle gambe, *trzymać się na nogach.* = *utrzymywać się, stać.* I quali (Apostoli) dovevano essere come dodici pietre fondamentali, su cui si tenesse la Chiesa, *Segn.* = *trzymać się, nie-poddawać się.* I Gaetani si tennero francamente, e mandaro per soccorso al re Carlo, *G. Vill.* = *utrzymywać się, zachowywać się.* I regni non si tengono per parole, ma per prodezza, *Nov. ant.* = *powstrzymywać się, hamować się.* Avevano si gran voglia di ridere, che scoppiavano ec. ma pur se ne tenevano, *Bocc.* = *zatrzymać się, stanąć.* Di Firenze usciti, non si tennero, sì che furono in Inghilterra, *Bocc.* = *zatrzymać się, zamieszkać.* Si ritirò nella fedelissima sua Verona, con animo di tenersi dentro di quella, ec. *Stor. Eur.* = *czepić się, łączyć.* Se lo (il zucchero) toccherai col dito, e che pendente si tenga alla mestola, sarà cotto, *Cresc.* = *odbywać się.* Venne dunque in senato, che si tenne in palagio, con quattro figliuoli alla porta, *Dav. Tac. Ann.* = *mieć się, wazać się.* — savio, bello, *mieć się za mądrego, i. l. d.*

TENERELLO, —LA, **TENERETTO**, —TA, ad. dim. *młodziuchny*.

TENEREZZA, s. f. *miękkosc, delikatnosc.* = Fig. *młodosć.* = *czulość, kłiwość.* = *pieczolowitość, troskliwość.*

TENERINO, —NA, ad. dim. *delikatny*.

TENERITUDINE, **TENERITÀ**, s. f. *miękkosc, delikatnosc.*

TENERO, —RA, ad. *miękki; delikatny.* = Fig. *młody, młodociany.* = *slaby, delikatny.* = *czuly, kłiwy.* = *gorliwy, troskliwy.* Santo e tenero amatore della cristiana fede, *Bocc.* = *drażliwy, opryskliwy.* = *ślizki, delikatny.* = *nieustalony, nieutwierdzony.* = Tenero di calcagna, *latwowierny, łatwo dający się woiść.* = Tenero di checchessia, *nowicyusz, niedoświadczony.*

TENERUME, s. m. *chrząstka.* = *młoda galęzka.*

TENESMO, s. m. *Med.* *zachciwianie się na stolec polqczone z bolem.* [ter.]

TENIA, s. m. *tasieniec, solit.*

TENIMENTO, s. m. **TENITURA**, s. f. *podpora.* = *obowiązek.* = *dobra, wlości.*

TENITOIO, s. m. *dzierżak.*

TENITORE, s. m. *trzymajacy, dzierżacy.*

TENITORIO, —RO, † v. **TENITORIO**.

TENORE, s. m. *brzmienie pisma, treść, osnowa.* = *postać, kształt.* = *harmonia.* Fare il —, *zgadzać się; fig. wórować, basować komu.* = *Altus tenor; tenor, śpiewający tenorem.*

TENOREGGIARE, v. n. *śpiewać tenorem.*

TENORISTA, s. m. *tenor, tenorzysta.* [galny.]

TENSILE, ad. m. f. *rozciąg.*

TENSIONE, s. f. *natężenie, wyteżenie, (nerwów).* — dell' animo, *natężenie umysłu.*

TENTA, s. f. *Chir.* *sonda* = v. **TENTATIVO**.

TENTABILE, ad. m. f. *dająca się próbować.*

TENTACOLO, s. m. *Stor. nat.* *macka, glaszczka ślimaków, skorupiaków.*

TENTARE, v. a. *macać, dotykać.* Tento la punta di questo pugnale, *U. Fosc.* = *próbować, doświadczać, kusić się o co.* Tentò più volte e col capo e colle spalle, se alzare potesse il coperchio, *Bocc.* = *trącić z lekka łokciem.* Quando 'l mio duca mi tentò di costa, dicendo: parla tu, *D. Inf.* = *gmerać, babrać.* Con un gran ramo d'albero ritondo tenta il fiume, *Ar. Ort. Fur.* = *sondować.* = *kusić, namawiać na złe.* Il diavolo lascia di — coloro i quali egli pacificamente possiede, *Pass.* = *odmawiać, podmawiać.* Floro, ec. tentò una banda di cavalli Treviri, ec. pochi ne corrippe, gli altri stettero in fede, *Dav. Tac. Ann.*

TENTATIVO, s. m. *próba, doświadczenie, kuszenie się o co, usiłowanie.*

TENTATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *kusiciel, kusicielka.* = Il tentatore, *kusiciel, szatan.*

TENTAZIONCELLA, s. f. dim. *pokuska, chętką.*

TENTAZIONE, s. f. **TENTAMENTO**, s. m. *próba, doświadczenie.* = *pokusa, pokuszenie.* E con ci indurre in —, *i nie wódz nas na pokuszenie.*

TENTELLARE, † v. **TINTINNIRE**.

TENTENNA, av. Stare in tentenne, *kolysać się, chwiać się.* Il letto, che, ec. stava in tentenne, ec. casò per terra, *Fir. As.*

TENTENNAMENTO, s. m. *chwiwanie się, kolysanie się.*

TENTENNARE, v. n. *kolysać się, kiwać się, chwiać się.* = *chwiać się, wahać się.* = v. a. *wzruszać, trząść, kiwać.* Rabbioso il capo verso il ciel tentenna, *L. Lipp. Malm.*

TENTENNATA, s. f. v. **TENTENNAMENTO.** = *uderzenie, stuknienie.* Diede ad Orlando una gran —, *L. Pulc.*

TENTENNINO, zamiast **TENTATORE**, s. m. *kusiciel, szatan.*

TENTENNIO, s. m. *kiwanie się, kolysanie się.*

TENTENNO, av. Andare a —, *polować na skowronki z łatanią i siecią.*

TENTENNONAGGINE, s. f. *marudność.*

TENTENNONE, s. m. **TENTENNONACCIO**, *peg. maruda, ciemięga, kwasigroch.*

TENTONE, **TENTONI**, av. *omackiem, pomaćku.* Andare tentone, a tentone, *chodzić pomaćku.* Entra pian piano e va tenton col piede, *Ar. Ort. Fur.* = *fig. ostrożnie.* Sospettando che quella roba non fosse serpe, che 'l mordesse, a tentone la ricevette, *Fr. Sacch.*

TENUE, ad. m. f. *cienki.* = *drobny, szczupły.* Tutti i principj dell' arti grandi, e nobili sono stati tenui, *Gal. Lett.*

TENUEMENTE, av. *cienko, drobno.*

TENUTÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *cienkosc, szczuplosć.* La — della fortuna, *szczuplosć majątku.*

TENUTÀ, s. f. *dzierżenie.* Entrare in —, *wejść w posiadanie.* Mettere in —, *wprowadzić w posiadanie.* = *posiadłość, dzierżawa, włość, dobra, folwark.* = *objętość.*

TENUTARIO, s. m. *Leg.* *posiadacz.*

TENUTELLA, s. f. dim. *folwarczek, zaścianek.*

TENUTO, —TA, p. ad. v. **TENERE.**

TENZA, s. f. † *spór.* Ancora imprese — col re Carlo, *G. Vill.*

TENZONARE, **TENZIONARE**, v. n. † *toczyć spór; walczyć.*

TENZONE, **TENZIONE**, s. f. **TENZONAMENTO**, s. m. *spór, kłótnia, walka.* Dopo lunga tenzone verranno al sangue, *D. Inf.* Singolar tenzone, *pojedynek.*

TEOCRATICO, —CA, ad. *teokratyczny.*

TEOCRAZIA, s. f. *teokracja, rząd w imieniu Boga.*

TEODIA, s. f. *hymn do Boga*.
TEOGONIA, s. f. *teogonia*,
ród bogów.

TEOLOGALE, ad. m. f. *teologiczny*. *Wirtu teologali, cnoty teologiczne*. [log.]

TEOLOGANTE, ad. e. s. m. *teologogastro*, s. m. *lichy teolog*.

TEOLOGIA, s. f. *teologia*.
TEOLOGICAMENTE, av. *teologicznie*. [logiczny.]

TEOLOGICO, —CA, ad. *teologogastro*, v. n. *pisać, rozprawiać o teologii*.

TEOLOGO, pl. —GI, s. m. *teolog*. [twierdzenie.]

TEOREMA, s. m. *Geom.*
TEORETICO, v. TEORICO.

TEORICA, TEORIA, s. f. *teorya*, *same prawidła jakiej nauki*. [tycznie.]

TEORICAMENTE, av. *teoretyczny*. —CA, ad. *teoryczny*. = s. m. *teoryk*.

TEPEFARE, TEPEFICARE, v. a. *lecić, ogrzać*.

TEPERE, v. n. lat. *być leniem, nieco ograniczonym*.

TEPEDEZZA, ec. v. TIEPEDEZZA, ec.

TERAPEUTICA, s. f. *terapeutyka*, *część medycyny o samem leczeniu chorób*.

TERAPEUTICO, —CA, ad. *terapeutyczny*.

TERCHIO, —CHIA, ad. e. s. † *chłopski, chłop*. [tyna.]

TEREBENTINA, s. f. *terpentynowe drzewo*.

TERETE, ad. m. f. *Bot. walcowaty*.

TERGERE, v. a. ir. *czyścić, chędożyć, ocierać, osuszyć*.

TERGIVERSARE, v. n. *wykręcać się*.

TERGIVERSAZIONE, s. f. *wykręt, wybieg*. [krętny.]

TERGIVERSO, —SA, ad. *wytergo*, s. m. lat. *ad. wyplecy*. = A, da —, av. *z tyłu*.

TERIACA, s. f. *teryak*, *konfekt apteczny, dziś wyszły z użycia*. [kowy.]

TERIACALE, ad. m. f. *teryaltermale*, ad. m. f. *gorący*.

Acque termali, *wody mineralne gorące*. = *łazienkowy*.

TERME, s. f. pl. *łaźnie, łaźienki, kąpiele uspaniale, gmachy starożytnych Rzymian*.

TERMINABILE, ad. m. f. *mający koniec*.

TERMINALE, ad. m. f. *graniczny*. *Pali terminali, słupy graniczne*. = *Bot. wierzchołkowy*.

TERMINARE, v. a. *bić słupy graniczne, sypać kopce*. = *kończyć, ukonczyć*. = v. DETERMI-

NARE. = v. n. *kończyć się*. *La ove terminava quella valle, D. Inf.* = *postanowić*. *Poi si parti portato dal furore, e terminò passare in Paganìa, L. Pulc.* = *skonczyć życie*.

TERMINATAMENTE, av. *w oznaczony sposób*.

TERMINATEZZA, s. f. *ograniczenie*.

TERMINATIVO, —VA, ad. *ograniczający, określający*.

TERMINATORE, s. m. *bijący słupy graniczne, sypiący kopce*. = *ukonczyciel*.

TERMINAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *ukonczenie, dokończenie*. = *Terminazione de' campi, rozgraniczenie gruntów*. = *Gram. zakonczenie*.

TERMINE, s. m. *słup graniczny, kopiec*. = *granica, krańiec, kończyzna*. *Che Italia chiude e i suoi termini bagna, D. Inf.* = *koniec, kres*. *E di tua vita il — non sai, Petr.* *Porre —, polożyć koniec*. = *obręb, zakres, granica*. *Troppo fuori de' termini posti loro si lasciano andare, Bocc.* *Passare i termini, uscir de' termini, przekroczyć granice, wyjść z granic*. = *przeciągnąć czasu*. *Se pur son così fatti i parentadi di Sicilia, che in si picciol — si dimentichino, Bocc.* = *termin*. *Dare —, dać termin*. *Appressandosi il — delle future nozze, Bocc.* = *Termine perentorio, Leg. rok zawity*. = *stan, położenie*. *Mentre le cose erano in questi termini, ec. Bocc.* *Venire, condursi a mal —, przyjść do złego stanu*. = *Termini, wyrazy techniczne jakiej nauki, sztuki, rzemiosła*. = *wyraz*. = *Mitol. bóg granic*. = *Termini, Arch. statuy popiersiowe służące za filary*.

TERMINOLOGIA, s. f. *terminologia*.

TERMOMETRO, s. m. *ciepłomierz, termometr*.

TERNARIO, —RIA, TERNARO, —RA, ad. *troisty*. *Numero ternario celebre appresso i Pittagorici, Gal. Dial.* = s. m. v. *TERZETTO, TERZINA*.

TERNO, s. m. *dwie trójki w grze kości*. = *terno w loteryi*.

TERRA, s. f. *ziemia, planeta na którym mieszkamy, obraca się około słońca w przeciągu dni 365, godzin 6, a około swej osi w 23 godzinach, 56 minutach, na 21 milionów mil geogr. odległy od słońca*. = *ład*. — *ferma, staty ład*. *Smontare in —, wysiąść na ład*. *Dare in —, uderzyć o brzeg, ułknąć na brzegu; przybić do brzegu, wylądować*. *Andar per*

—, *iść, jechać ładem*. *Veggen-do la nave in terra percossa, Bocc.* = *ziemia, kraj*. — *promessa, di Canaan, ziemia obiecana, Palestyna*. = *kraj, prowincya, kraj, ziemia*. *Il re Nino tenne in sua signoria tutta la — d'Asia, e parte d'India, Brun. Tes.* = *fig. wszyscy mieszkańcy kraju*. *Fu richiesto di pace, la quale, raunato le terre, ec. G. Vill.* = *zamek, gród, twierdza, miasto*. *Napoli non era — da andarvi per entro di notte, Bocc.* = *ziemia, grunt*. = *ziemia*. *Fu quasi per gittarsi dalla torre in —, Bocc.* *A qualunque animale alberga in —, ec. Petr.* = *Terra terra, av. przy ziemi, po nad samą ziemią*.

A —, av. *ku ziemi, na ziemi, na dół*. *Spandere per —, upaść na ziemię; czolgać, pełzać po ziemi; fig. umrzeć*. *Andare in — upaść na ziemię; fig. spodlić się, podpaść*. *Baciar la —, bass. pić z garnka*. *Cadere a —, fig. zginąć, przepaść*. *E vinta a terra caggia la bugia, Petr.* *Dare a —, upaść na ziemię*. *Dare come in —, bić jak w bęben*. *Dare del culo in —, bass. brzdęknać o ziemię; fig. zbankrutować*. *Gettare a —, zrzucić na ziemię*. *Levar di —, fig. sprzątnąć, zgladzić ze świata*. *Mandare a —, obalić, zwałić*. *Spargere a —, rozsypać po ziemi*. *Starsene terra terra, neodłazić od ziemi, być przy ziemi, nierosnąć; fig. prowadzić życie poziome, nie piąć się nad swój stan*. = *Terra cotta, glina wypalana w piecu na różne naczyńia*. *Vaso di terra cotta, naczynie gliniane*.

TERRACCIA, s. f. *peg. ziemsko*. = *zaczysko, grodzisko*. *Sono stato assediato in quella — dodici giorni, Car. Lett.*

TERRAGLIA, s. f. *naczyńia gliniane*.

TERRAGLIO, v. TERRAZZO, = v. TERRAPIENO.

TERRAGNO, —GNA, ad. *leżący na ziemi*. *Mulino terragno, młynek wodny, niedźwiadek*.

TERRAGNOLO, —LA, ad. *ścielący się po ziemi (o roślinach)*. = *Casa terragnola, dom o jednym piętrze*.

TERRAPIENARE, v. a. *Fort. usypać z ziemi wał, szaniec*.

TERRAPIENO, s. m. *wał, szaniec*.

TERRAQUEO, —QUA, ad. *złożony z ładu i morza (o kuli ziemskiej)*. [gruntowy.]

TERRATICO, s. m. *czynsz*

TERRAZZANO, s. m. *grodzianin*. = *rodak, spółziomek*.

TERRAZZO, s. m. TERRAZZINO, dim. *ganek, balkon, altana, belvedere* (solarium). Terrazzo, parte più alta della casa, fatta a foglia di torre, quasi torrazzo, Buddin. = wal.

TERREMOTO, TERREMUOTO, s. m. trzęsienie ziemi.

TERRENAMENTE, av. po ziemsku.

TERRENELLO, s. m. dim. mała włość, folwarczek.

TERRENO, s. m. grunt, ziemia. — magro, arido, grunt chudy, suchy. — lieto, grasso, grunt tłusty. — morto, sterile, grunt czczy, jałowy. Mancare il —, nie mieć dosyć gruntu (o roślinach); fig. bąć się aby nie zabrakło środków do życia (o skąpcach). = dobra ziemskie. Che vi fa ir superbi, oro, e —, Petr. = pole bitwy. Cedere il —, ustąpić z placu. = powiat, obwód. = pokój na dole. = sien.

TERRENO, —NA, ad. ziemski. Volando al ciel colla terrena soma, Petr. = Stanza terrena, pokój dolny.

TERREO, —REA, ad. ziemny.

TERRESTRE, TERRESTRO, —TRA, ad. ziemski. Frutti terrestri, owoce ziemskie. Paradiso terrestre, raj ziemski.

TERRESTREITA, TERRESTRITA, s. f. części ziemne.

TERRETTA, s. f. dim. zameczek, forteczka. = glinka z której się robią talerze; zmieszana z węglem służy do malowania chiaro-scuro.

TERRIBILE, ad. m. f. straszny.

TERRIBILITÀ, —TADĒ, —TATE, s. f. straszliwość.

TERRIBILMENTE, av. strasznie. [ślina.

TERRICCIA, s. f. ziemia ro-TERRICCIO, s. m. gnój przemieszany z ziemią.

TERRICCIUOLA, s. f. dim. zameczek, miasteczko. È Pescarenico una — sulla riva sinistra dell' Adda, Manz. = grunta.

TERRIFICO, —CA, ad. straszny.

TERRIGENO, —NA, ad. ziemnorodny.

TERRIGNO, —GNA, ad. ziemny, podziemny.

TERRITORIALE, ad. m. f. ziemski.

TERRITORIO, —RO, s. m. ziemia, okrąg, obwód. = diecezya.

TERRORĒ, s. m. strach, postrach. Mettere, porre —, nieść, roznosić postrach.

TERRORISMO, s. m. terroryzm polityczny.

TERROSO, —SA, ad. ziemny. = pomieszany z ziemią.

TERSAMENTE, av. czysto.

TERSEZZA, s. f. czystość, elegancya.

TERSO, —SA, p. ad. v. TERGERE. = czysty, jasny. Quali per vetri trasparenti e tersi ec. D. Par. = fig. Stile terso, styl czysty, gładki.

TERZA, s. f. Ecol. tercya, trzecia godzina po wschodzie słońca.

TERZAMENTE, av. potrzenie. TERZANA, s. f. Med. febra tercyana. [poraz trzeci.

TERZARE, v. a. e. n. radlić TERZAVO, TERZAVOLO s. m. prapradziad.

TERZERUOLA, v. TERZINO.

TERZERUOLO, s. m. Mar. mniejszy żagiel. = Mil. sztuciec.

TERZETTA, s. f. króćca.

TERZETTO, s. m. poezya złożona ze strof trzywierszowych. = strofa trzywierszowa. = Mus. trio.

TERZIAMENTE, av. potrzenie. TERZINA, v. TERZETTO.

TERZINO, s. m. miarka wi-na, trzecia część flaszki.

TERZO, s. m. trzecia część. = † pulk. Mena il suo —, L. Lipp. = Il terzo e il quarto, lada kto, ktokolwiek. = ad. trzeci. Tenere una terza parte, być neutralnym. [trzynasty.

TERZODECIMO, —MA, ad.

TERZONE, s. m. zgrzebne płótno do obwijania pak towarów.

TERZUOLO, s. m. sokół (samiec). = v. TERZERUOLO.

TESA, s. f. natężenie. = miejsce do zastawiania sieci. = skrzydło kapelusza. [giare.

TESAURIZZARE, v. TESOREG-

TESCHIO, s. m. Anat. czaszka. = trupia głowa. Fulvia ec. pose nel suo grembo il teschio (di Cicerone), lo vilipese, lo scherni, ne trasse la lingua, la puse con un ago delle sue trecce, Ver. Not. rom.

TESI, s. f. Log. twierdzenie do dowodzenia podane.

TESO, —SA, p. ad. da TENDERE, napięty, wyleżony, natężony. Arco teso, łuk napięty. Star coll' arco teso, fig. pilnie uważać, stać w pogotowiu; mieć się na ostrożności, nie dać się podejść. Stare coll' orecchio teso, nadstawiać ucho. Stare coll' occhio teso, wyleżyć wzrok.

TESOREGGIARE, TESORIZZARE, v. a. e. n. skarbić, gromadzić skarby.

TESORERIA, s. f. skarbiec. = urząd skarbu, skarbnikostwo.

TESORETTO, s. m. dim. skarbek. [podskarbi.

TESORIERE, s. m. skarbnik,

TESORO, s. m. skarb. = fig. skarb, klejnot.

TESSERE, v. a. tkąć płótno, sukno. — oro, o argento con seta, przetykać jedwab złotem lub srebrem. = pleść, splatać. Lavorava tessendo sportelle, Vit. SS. PP. Intanto tessiamo a' nostri eroi nobil ghirlanda, Manz. = fig. snuć, układać. — tradimenti, knuć zdradę.

TESSITORE, s. m. —TRICE, s. f. tkacz, tkaczka.

TESSITURA, s. f. TESSIMENTO, s. m. tkanie. = tkanka. = Tessitura d' un discorso, fig. osnowa mowy.

TESSUTO, s. m. tkanka, tkanina. = Anat. tkanka. — mucoso, celluloso, nervoso, ec. tkanka klejowata, nerwkowa, i t. d. = p. ad. v. TESSERE.

TESTA, s. f. głowa. Dolor di —, ból głowy. Tagliar la —, ścinać, uciąć głowę. Dare in —, romper la — ad alcuno, uderzyć w głowę, rozbić komu głowę. Darsi su per la —, czubić się. = Testa di ponte, szaniec przedmostowy. — d' un esercizio, d' una colonna, czolo wojska, kolumny. = Fig. głowa, osoba, dusza. Nè ne scampò —, Bocc. ani noga z nich nie uszła. — corinata, głowa ukoronowana, monarcha. = głowa, rozum. Uomo riputato asuto e di buona —, M. Vill. = Di sua —, uparty; po swojemu, swoim strojem. Far —, stawić czolo. Ficcarsi in — zaciąć się, uprzeć się, uwiązić się. Andar colla — alta, zadzierać głowę. Torre, rompere la — altrui, zatracić komu głowę. Non aver più —, non saper dove un s' abbia la —, stracić głowę. Saltare in — pensieri, grilli, ubrać sobie co. Una — dura s' abbattè in una altra della stessa tempra, prov. trafila kosa na kamien. = lat. naczynie gliniane. = czerep.

TESTABILE, ad. m. f. mogący być zapisany testamentem.

TESTACCIA, s. f. peg. glowisko.

TESTACCIO, s. m. robota z poklepanych czerepów.

TESTACEO, —CEA, ad. e. s. Zool. skorupiasty; skorupiak.

TESTAMENTARIO, —RIA, ad. testamentowy.

TESTAMENTO, s. m. testament. Far —, zrobić testament. Ritocco del —, podrobiony do- datek do testamentu. = Il Vecchio e 'l Nuovo Testamento, stary i nowy Testament.

TESTARDO, —DA, TESTEREC-

TESTARE, v. n. zrobić testa

ment, rozporządzić testamentem.

TESTATA, s. f. *wierzchołek. = uderzenie głowy. = przedszaniec.*

TESTATICO, s. m. *poglówne.*
TESTATORE, s. m. — TRICE, s. f. *testator, testatorka.*

TESTE, TESTESO, † av. *dotychczas, tylko co.* Perché la faccia tua testoso un lampeggiar d'un riso dimostrommi? *D. Purg. = wkrótce, niezadługo.* E c'è la più bella novella che voi udiste mai: che 'l tale passerà testè qui, ec. *Fr. Sacch.* Ma io farò, che avanti che ci vada molto, anzi testè, che egli si pentirà, *Fr. As.*

TESTICCIUOLA, s. f. dim. *główna jagnięcia, koziołka.*

TESTICOLARE, ad. m. f. *jędrowy.* [derko.]

TESTICOLINO, s. m. dim. *jędrze.*
TESTICOLO, s. m. *Anat. jędro. = Bot. storczyk.*

TESTIERA, s. f. *nagłówek w uzdźzieniu. = rodzaj czepka. = głowy łózka.*

TESTIFICARE, v. a. *świadczyc.*

TESTIFICATIVO, —VA, ad. *świadczący.*

TESTIFICATORE, s. m. — TRICE, s. f. *zaświadczyciel.*

TESTIFICAZIONE, TESTIFICANZA, s. f. *świadczanie, świadectwo.*

TESTIMONIALE, ad. m. f. *śluzący do świadectwa.*

TESTIMONIANZA, s. f. *świadectwo w sądzie.* Dare, fare, render —, *świadczyc, złożyć świadectwo.*

TESTIMONIARE, v. a. e n. *przysięgać, świadczyc. = zeznać pod przysięgą.*

TESTIMONIO, s. m. *świadek.* Chiamare per —, *powołać na świadka.* Ricusare un —, *odrzucić świadka.* Far —, *śluzyc za świadka. = świadectwo.*

TESTINA, s. f. TESTINO, s. m. dim. *głównka, główeczka. = Testino, Stamp. drobny druk, a jest ich dwa maggiore i minore, drobniejszy jeszcze od tego ostatniego jest Nonpariglia, a większy od pierwszego nazywa się Garamoncino.*

TESTO, s. m. lat. *wazon na kwiaty. = nakrywa od garnka. = blat gliniany od pieczeni.*

TESTO, s. m. *text. = Testo di lingua, testo a penna, rękopism włoskiego dawnego lub klasycznego autora. = Stamp. większy druk, środkujący między il Parangone a il Silvio. — d'Aldo, druk drobniejszy od Parangone.*

TESTO, —TA, p. ad. * da TESSERE, *tkany, utkany.* Avea in

dosso si candida gonna, si testa, ch'oro e neve pareva insieme, *Petr.*

TESTOLINA, s. f. dim. *głównka.*

TESTONE, s. m. *accr. duża głowa, teb. = e TESTONCINO, dawny pieniądz florencki i rzymski, 3 paoli czyli 2 liry.*

TESTORE, s. m. *tkacz. = fig. twórca, pisarz, autor.* E tutti voi ch'amor laudate in rima, al buon testor degli aniorosi detti rendete onor. *Petr.*

TESTUALE, ad. m. f. *zgodny z tekstem, należący do tekstu.*
TESTUDINEO, —NEA, ad. *żółwi.*

TESTUGGINE, TESTUDINE, s. f. *żółw. = Mil. Ant. rom. machina wojenna dla zastony żołnierzy, pod którą dobywali miast; tudzież sklepienie z puklerzów trzymany nad głową, pod którem postępowali do ataku. = Arch. sklepienie oblaczyste. = Astr. konstelacja półkuli północnej, Lira.*

TESTURA, s. f. *tkanka, tkanina. = fig. osnowa.*

TETRAEDRO, s. m. *Geom. czworoscian, bryła zawarta między ścianami trójkątnymi.*

TETRAGGINE, v. TETRIGITÀ.

TETRAGONO, s. m. *czworobok. = ad. fig. silny, niewzruszony, niezachwiany.* Avvegna ch'io mi senta ben — ai colpi di ventura, *D. Par. = Bot. czworograniasty.*

TETRIGITÀ s. f. *ponurość, tetryczność.*

TETRICO, —CA, ad. *ponury, tetryczny. = kwasny, cierpki.*

TETRO, —TRA, ad. *ciemny. = cuchny, smierdzący.*

TETTA, s. f. *cycka.*

TETTARE, v. n. *ssać.*

TETTARELLO, s. m. dim. *daszek.*

TETTO, s. m. *dach.* A —, *pod dachem.* Stanza a —, *stancja pod dachem.*

TETTOIA, s. f. *szopa, poddasze.*

TETTOLA, s. f. dim. *cyceczka. = dzwonek wiszący pod szyją koza, kozy.*

TEUTONICO, —CÀ, ad. *teutoński, niemiecki.* Ordine teutonico, *zakon krzyżacki.*

TI, pron. pers. *ciebie, tobie, ci.* Io ti menerò in casa d'una buonissima donna saracena. *Bocc. = Łączy się ze słowami w osobach akcentowanych, i podwaja literę t.* Dirotti, *powiem ci. = Poprzedza partykuły: si, ci.* Infino a tanto che, ec. te n'avrò fatto quello onore che ti si conviene, *Bocc. = Następuje po:*

MI, SI, VI, *tudzież po: IL, LO, LI, GLI, LA, LE.* Salabaetto mio dolce, ec. io mi ti raccomando, *Bocc.* Dio il ti perdoni, *Bocc.*

TIARA, s. f. *czapka królów perskich, i kapłanów u niektórych narodów starożytnych. = tiara, troista korona papieżka.*

TIBIA, s. f. *flet u starożytnych. = Anat. piszczel większy goleniowy.*

TIBIALE, ad. m. f. *Anat. piszczelowy.*

TIBURTINO, s. m. *kamień wapienny z okolic Tiwoli (dawnego Tibur).*

TICCHIO, s. m. *Entom. psia mucha. = bass. kaprys, widzi mi się. = Med. drganie szczęki dolnej.* [monaw.]

TIENINAVE, s. f. *let. trzy-*

TIENTAMMENTE, s. m. *pop. kuku dany dla przypomnienia.*

TIEPIDAMENTE, av. *letnio. = fig. oziębłość, obojętność, powoli.*

TIEPIDARE, v. n. *zletnieć.*

TIEPIDAZZA, TIEPIDITÀ, s. f. *letniość. = fig. oziębłość, obojętność. = bojaźliwość.*

TIEPIDO, —DA, ad. *letni, ciepły. = fig. oziębły, obojętny, leniwy.*

TIFFE, TIFFE TAFFE, *lap, cap.*
TIFO, s. m. *Med. tyfus, zgnięła gorączka.*

TIFOLO, s. m. *bass. urzask.*

TIFONE, s. m. *wicher.*

TIGLIA, TIGLIATA, s. f. *kasztan gotowany.*

TIGLIO, s. m. *lipa. = włókno drzewa, konopi. = Ferro senza —, żelazo kruche.*

TIGLIOSO, —SA, ad. *lyczasty, lykowaty. = Carne tigliosa, mięso lykowate.*

TIGNA, s. f. *Med. parch. = fig. kłopot, trud, mozol. = gniew. = Grattar la —, grzmocić. = bass. sknera, kutwa.*

TIGNAMICA, s. f. *Bot. radostka, stomiany kwiat. = fig. sknera.*

TIGNERE, TINGERE, v. a. *ir. farbować. — in grana, farbować czerwono; fig. usilować. = Tignere la guancia, zarumienić lice. Si che mi tinse l'una e l'altra guancia, *D. Inf.**

TIGNONE, s. m. *warkocz, kosa.*

TIGNOSO, —SA, ad. *TIGNOSUZZO, —ZA, dim. parszywy. = fig. parszywy, nędzny.* Dunque cento scudi tignosi hanno a esser cagione ec. *Varch. Suoc. = La madre pietosa fa il figliuolo tignoso, prov. pieszczoty psują dzieci.*

TIGNUOLA, TIGNOLA, s. f. *mól. = robak zbożowy.*

TIGRANE, ad. m. f. Colombo —, *golgb' tarantowaty*.
 TIGRATO, — TA, ad. tarantowaty.
 TIGRE, s. m. f. *tygrys, tygryca*.
 TIMBALLO, s. m. *kotły, rodzaj bębna*.
 TIMBRA, s. f. TIMBRO, s. m. *Bot. ożyca*.
 TIMELEA, s. f. *Bot. wilczy pieprz*.
 TIMIAMA, s. m. *Bot. kora drzewa kadzidłowego, Boswellia serrata; u Pliniusza, Arbor thurifera. = kadzido*.
 TIMIDAMENTE, av. *bojaźliwie*.
 TIMIDETTO, — TA, ad. dim. *nieco lekliwy*.
 TIMIDEZZA, TIMIDITÀ, —TATE, —TATE, s. f. *bojaźliwość*.
 TIMIDO, — DA, ad. *bojaźliwy, lekliwy. = przeleknięty. = + straszny*.
 TIMO, s. m. *tymian, tymianek. — serpillo, macierzanka*.
 TIMONE, s. m. *Mar. ster, rudel. = fig. przewodnik. Morir vogli poichè perduto ho quella che fu del viver mio — e stella, Alam. Gir. = Il — dello Stato, fig. ster rządu. Porsi al —, stanąć u steru. = dyszel*.
 TIMONEGGIARE, v. n. e. a. *sterować. = fig. sterować, kierować, rządzić*.
 TIMONIERE, TIMONISTA, s. m. *sternik*.
 TIMORATO, — TA, ad. (di Dio), *bogobojny*.
 TIMORE, s. m. *bojaźń, obawa. — di Dio, bojaźń Boga. Aver —, stare in —, bać się, obawiać się, lekąć się*.
 TIMOROSAMENTE, av. *bojaźliwie*.
 TIMOROSITÀ, v. TIMIDEZZA.
 TIMOROSO, — SA, ad. *bojaźliwy, lekliwy. — di Dio, bogobojny*.
 TIMORUCCIO, s. m. dim. *leka obawa*.
 TIMPANEGGIARE, v. n. *bębnić*.
 TIMPANELLO, s. m. *Stamp. karta pergaminowa, dekiel*.
 TIMPANITE, TIMPANTIDE, s. f. *Med. wietrzna puchlina*.
 TIMPANITICO, — CA, ad. *chory na wietrzną puchlinę*.
 TIMPANO, s. m. *kotły, rodzaj bębna. = Anal. bębenek w uchu. = koło do ciągnięcia wody. = Arch. górna część fasady w kształcie trójkąta. = Stamp. część prasy drukarskiej na której się kładną arkusze do odbicia*.
 TINA, s. f. *kadź, v. TINO*.
 TINAIÀ, s. f. *loch z kadziami*.

TINCA s. f. *Ict. lin.*
 TINCHETTA, TINCOLINA, s. f. dim. *TINCOLINO, s. m. dim. linek*.
 TINCONE, s. m. *Chir. dymionica weneryczna*.
 TINELLA, s. f. dim. *TINELLETO*.
 TINELLINO, s. m. dim. *kadka, wanienska*.
 TINELLO, s. m. v. TINELLA. = *izba jadalna dla dworskich, stół marszałkowski*.
 TINGERE, v. TIGNERE.
 TINO, pl. m. *TINI, f. TINA, + TINORA, s. m. kadź winna. = wanna. = beczka. = kadź farbierska*.
 TINOZZA, s. f. TINOZZO, s. m. v. TINO.
 TINTA, s. f. *farba. = v. TINTORIA*.
 TINTILANO, s. m. *farbierz sukienny*.
 TINTILLANO, s. m. *sukno farbowane w wełnie*.
 TINTIN, s. m. *dźwięk dzwonka*.
 TINTINNABOLO, s. m. *lat. dzwonek*.
 TINTINNANTE, ad. m. f. *dźwięczący*.
 TINTINNARE, TINTINNIRE, v. n. *dźwięczeć, dzwonić, brzęczeć*.
 TINTINNIO, TINTINNO, TINTINAMENTO, s. m. *brzęk, dźwięk*.
 Un lontano tintinnio d'arpa, *U. Fosc. = Tintinnio d' organ, dzwonienie w uszach*.
 TINTO, — TA, p. ad. *farbowany. — di sangue, o nel sangue, zbroczony krwią. = Tinto (d' ira), fig. zaperzony, mieniący się od gniewu. Tutta infuriata, tutta tinta, tutta in collera se n' uscì fuori, Fir. As. = Un poco tinto nello studio, mający powierzoną czegó wiadomość. = s. m. farba*.
 TINTORE, s. m. *farbierz*.
 TINTORIA, s. f. *farbiernia. = farbierstwo*.
 TINTORIO, —RIA, ad. *farbierski*.
 TINTURA, s. f. *farba w której się farbuje sukno, i t. d. tudzież kolor po ufarbowaniu. = fig. powierzchowną znajomość. = Chim. tynktura*.
 TIORBA, s. f. *torban, teorbán*.
 TIORBISTA, s. m. *grający na torbanie*.
 TIPICO, —CA, ad. *Eccl. symboliczny, alegoryczny*.
 TIPO, s. m. *typ, wzór*.
 TIPOGRAFIA, s. f. *typografia, drukarstwo*.
 TIPOGRAFICO, —CA, ad. *typograficzny, drukarski*.
 TIPOGRAFO, s. m. *typograf, drukarz*.
 TIPORE, s. m. *letniość, ciepłość. Non aver sapore nè —,*

bass. ani śmierdzić ani pachnąć. = moc, jedność. = rodzaj, gatunek.
 TIPPE TAPPE, s. m. *stuk, puk*.
 S'udian far cigolando un — nel cupo ventre suo l'armi celate, *Lall. En.*
 TIRA, s. f. *szarpanina, targanina, rwetes. Fare a tira tira, rwać co łapczywie, rozrywać pomiędzy siebie. = zachodzenie się dzieci od placzu*.
 TIRACULO, s. m. *bass. suknia zbyt opieta*.
 TIRAMENTO, s. m. *ciągnięcie. = naciąganie, przekręcanie sensu. [tnica]*.
 TIRANNA, s. e ad. f. * *okrutny*.
 TIRANNEGGIARE, TIRANNIZZARE, v. a. e n. *gnębić, ciemiężyć, uciskać, panować po tyrańsku. = fig. dręczyć*.
 TIRANNELLO, TIRANNETTO, s. m. dim. *tyranek*.
 TIRANNIA, s. f. *tyrania, tyranstwo. = okrucieństwo*.
 TIRANNICAMENTE, TIRANNESCAMENTE, av. *po tyrańsku*.
 TIRANNICIDA, s. m. *tyranobójca*.
 TIRANNICO, TIRANNESCO, —CA, ad. *tyrański, okrutny*.
 TIRANNIDE, s. f. *rząd tyrański*.
 TIRANNO, s. m. *tyran, król, monarcha. = przywłaszczyciel, wdzierca. = panek włoski w średnich wiekach. Questo Castruccio fu un valoroso e magnanimo —, G. Vill. = tyran, okrutnik*.
 TIRANTE, ad. m. f. *ciągnący, wlekący. = Carne —, mięso tykwalowe. = dążący, zmierzający*.
 TIRARE, v. a. *ciągnąć. — una linea, pociągnąć linię. — gli orecchi, ciągnąć za uszy. — a sè la porta, pociągnąć za sobą drzwi. — da parte, wzięść kogo na bok, na stronę. — dalla sua, przeciagnąć kogo na swą stronę. La moglie tirò a sè la mano, Bocc. = Tirare fuori, wyciągnąć. — fuori la spada, il coltello, wyciągnąć, wydobyć szpadę, nóż. — Tirar giù, ściągnąć, zwleć; przeklinać, kląć. — giù un lavoro, zrobić po partacku, zepsuć robotę. = Tirar su, wyciągnąć na wyższ; fig. wyciągnąć na słowo; wysmiać, wyszydzić; wykierować kogo, postawić na nogach, podnieść na wyższ stopień. = Tirar via, odciągnąć, oddalić; porwać, uprowadzić gwałtem. Lei, gridando aiuto, si sforzava di tirar via, Bocc. = przyciągnąć. La calamita tira il ferro, magnes przyciąga żelazo. = fig. ciągnąć, pociągnąć. La natura ci tira sem-*

pre alla virtù, *natura ciagnie nas zausze do cnoty.* = Tirare in lungo, *przeciągać, przewlekać.* = rzucać, ciskać, miotać. — l' arco, *strzelać z łuku.* Ditel costinci e se non l' arco tiro, *D. Inf.* E ferro e fuoco e sassi di gran pondo tirar con tanta e si fiera tempesta, *ec. Ar. Orf. Fur.* = Tirare i dadi, *wierząc.* — de' calci al vento, *pop. dyndać na szubienicy.* = Tirare sangue, *u-puścić krwi.* = Tirare il collo agli uccelli, ai polli, *skrećić szuj-tek ptakom, i t. d. = klarować wino.* = Stamp. odbijać, tłoczyć. = Tirar l' aiuolo, *fig. przy-nęcać, uwodzić; ciągnąć ko-rzysć ze wszystkiego;* *bass. um-rzędć.* Far tirar l' aiuolo, *zabić, zamordować.* E gli facean tirar presto l' aiuolo, e col ferirlo, e col tirarlo abbasso, *L. Lipp.* = Tirare danari, *tirar la paga, ode-brać pieniądze, pobierać zółd.* = v. n. *isć, dążyć, zmierzać, po-stępować.* La sera vegnete dormi a Badia di S. Maccario, e la mattina tirò verso la città di Parigi, *Stor. Ajolf.* — via, *odejść.* — innanzi, *dalej co ciągnąc, nieprzesta-wać, kontynuować.* = *zmierzać do czego, mieć na celu, na wi-doku.* E tutti quasi ad un fine ti-ravano assai crudele, *Bocc.* — al buono, al cattivo, *mieć skłon-ność do dobrego, do złego.* = *dąć, wiać.* Siamo all' Ambrogiana, dove tira e tirerà in eterno il solito vento, *Red. Lett.* = *strze-lać.* — a segno, *strzelać do ce-lu.* — a suoi colombi, *fig. sobie samemu szkodzić.* — a pochi, *przestawać na matem.* = *wy-zionąć ducha.* Chi ha l' core in-uamorato, venga a far lamento di quel bel giglio, ch' è spento, della Nencia, c' ha tirato, *Lor. Med.* = Tirare in arcata, *fig. gadać plon-ne rzeczy, bredzić; pytać na-stręczając odpowiedzi.* — di pratica, *pop. wyrokować o wszy-stkiem, nie mając o niczem wy-obrażenia.* = Tirare a sorte, *ciągnąc losy, losować.* = Tirare al peggio, *na złe tłumaczyć.* = Tirare a un colore, *wpadać w ja-ki kolor.* = Tirare da uno, *być podobnym do kogo.* = Tirare d' una parte e d' altra, *fig. różnie o czym mówić.* La novella di Dioneo era finita, e assai le don-ne, chi d' una parte e chi d' altra tirando *ec. n' avean favellato,* *Bocc.* = *Com. wystawić węzeł.* = v. r. *zbliżyć się.* O figliuol,

disse, *infin quivi ti tira, D. Purg.* = *oddalić się.* La donna tiratasi verso la camera, *ec. rispose, Bocc.* = Tirarsi innanzi, *wystąpić na-przód.* = Tirarsi dietro alcuna cosa, *ściągnąć co, sprowadzić co, zrządzić co.* = Tirarsi in-dietro, *cofnąć się.* Tirarsene in-dietro, *fig. wzdragać się.* = Tirarsi addosso, *ściągnąć co ztego na siebie.*

TIRASTIVALI, s. m. *zsuwa-dło.* = *kruczki do bótów.*

TIRATA, s. f. *ciągnięcie.* = *ciąg, pasmo.* Intorno alle macchie sono grandissime tirate di montagne, *Gal. Dial.* = *dobry kawat.* Era la strada una buona —, un miglio e più, sin ch' al petron s' arriva, *Bern. Orf.* = *tyk, haust.* E fatte due tirate da Tedesco, la tazza butta via subito in terra, *L. Lipp.*

TIRATELLA, TIRATINA, s. f. *dim. lekkie pociągnięcie.*

TIRATEZZA, s. f. *wyciągnięcie, wytężenie.*

TIRATOIO, s. m. *ramy do rozciągania sukna po folowan-niu, i miejsce w którym się to robi.*

TIRATORE, s. m. *ten co cią-gnie.* = *presser w drukarni.* = *strzelec celny.*

TIRATURA, s. f. *ciągnięcie.*

TIRELLA, s. f. *szeleja, pas rzemieńny.*

TIRITERA, s. f. *bass. długa litania, długie androny.*

TIRO, s. m. *strzał.* Armi da tiro, *broń palna.* = *donosność, dosięgłość strzału, strzał.* Al tiro, a tiro, *na strzał.* A mezzo tiro, *na pół strzału.* Essere, ac-costarsi, *giungere al tiro, być, zbliżyć się na strzał.* Essere a tiro, *fig. docierać sprawy.* Tiro di punto in bianco, *strzał rdzen-ny.* Tiro di rimbalzo, *strzał od-skokowy.* = Tiro a due, a quattro a sei, *para koni, czwórka, szo-stka.* = *psota, figiel, psikus.* E se questa l' ha fatto un tiro infame, tu pure avrai ciò fatto a molte dame, *Fort. Ricc.* = *rzut ko-ści, pociągnięcie, pojechanie w szachach.* = *gatunek węża.* Da muovere a pietade aspidi o tiri, *Ar. Orf. Fur.*

TIRO, s. m. *† purpura.* E sono in quello giro balsamo, e ambr, e tiro, *Brun. Tesor.*

TIROCINIO, s. m. *szkółka re-kruta.* = *pierwsze początki nauki.*

TIROIDE, ad. m. *Anat. Carti-lagine —, chrząstka tarczowa krtani, v. POMO D'ADAMO.*

TIROIDEO, —DEA, ad. *Anat. tarczowy.*

TIRONÈ, s. m. *lat. rekrut*

w dawnym wojsku rzymskiem. = *uczeń, nowicusz.*

TIRSO, s. m. *laska Bachusa okrzęcona bluszczem i winnem liściem.*

TISANA, s. f. *tyzanna.*

TISICHEZZA, s. f. *Med. su-choty.*

TISICO, —CA, ad. *suchotny, suchotnik, suchotnica.* = *fig. chudy, nędzny, mizerny.* = s. m. *suchoty.* Dare nel, in tisisco, *wpaść w suchoty, dostać suchot.*

TISICUCCIO, —CIA, TISICUZZO, —ZA, ad. *skłonny do suchot.* = *fig. chudorlawy.*

TISICURO, s. m. *Med. sucho-ty.* = *fig. chudactwo.*

TITILLAMENTO, —TA, p. ad. *ma-jący tytuł.* = s. m. *tytułarz.*

TITILLARE, v. a. *techtac, ła-skotać.*

TITIMAGLIO, TITIMALO, s. m. *Bot. romaneł.*

TITOLARE, v. a. *tytułować, nazywać.* [ny.]

TITOLARE, ad. m. f. *tytułar-*

TITOLATO, —TA, p. ad. *ma-jący tytuł.* = s. m. *tytułarz.*

TITOLEGGIARE, v. a. *dawać komu tytuł.*

TITOLO, s. m. *tytuł.* = *na-zwisko.* = *tytuł dzieła.* = *na-pis.* = *dedykacya.* = *nazwisko, przydomek.* = *wziętość, sława.* Poi vien colci c' ha titol d' esser bella, *Petr.* = *pozór, pretext.* Entrarono in Fiesole sotto — di vedere la detta festa, *G. Vill.* = *Leg. tytuł, prawo do czego.* Questa donna meritamente è mia, nè alcuno con giusto — me la può raddomandare, *Bocc.* = *Gram. kropka nad literą i.* = *tyła, znak wyrzuczonej litery.* = *stopa pieniędzy.*

TITUBARE, v. n. *chwiać się, wahać się, kotysać się.* = *fig. wahać się.*

TITUBAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *chwieianie się, wahanie się.*

TIZZONCELLO, TIZZONCINO, s. m. *dim. glowienka.*

TIZZONE, rizzo, s. m. *glownia.*

TLASPI, s. m. *Bot. tobotki, tasznik.*

TOCCA, s. f. *gaza przetykana złotem lub srebrem.* = *kry-mka, jarmulka.*

TOCCABILE, ad. m. f. *doty-kałny.*

TOCCALAPIS, s. m. *sztuć-czyk na otówek.*

TOCCAMENTO, s. m. *doty-kanie, dotknięcie.*

TOCCANTE, ad. m. f. *dotyka-jący.* = *fig. wzruszający, roz-czulający.* = *tyczący się.*

TOCCARE, v. a. *macać, doty-kać.* Postagli la mano sopra il petto, lo 'ncomincio a —, *Bocc.*

— di sproni, *dotknąć, ścisnąć ostrogami*. — il polso, *dotykać pulsu*. — la mano, *ścisnąć za rękę*. — con mano, *dotknąć ręką; fig. namacać*. Ma che vo io argomentando di cosa che si tocca con mano? *Bemb. Asol.* Far — con mano una cosa, *wyłożyć co jak na dłoni*. — il fondo d'alcuna cosa, *zglebić co*. — lo stipendio, il salario, le rendite, *po-bierać żołd, płacę, dochód*. — la meta, *dobiedz do mety*. — *grac na lutni, gitarze*. — il tamburo, la cassa, *bębnić; zaciągają żołnierzy*. — *dochodzić lat, dorastać*. La fanciulletta che non tocca ancora gli otto, o nov'anni al fusarel s'adatta, *Rim. Burl.* = *obcować z kobietą*. Da — la propria tua moglie ti convien astenere, *Bocc.* = *zapowiedzieć dłużnikowi termin ostateczny zapłaty*. = *popędzać, poganiać*. E come disperato il caval tocca, *Bern. Orł.* Avean prese le loro cavalcature, e toccavan con esse forte assai, *Fort Ricc.* — il cocchio, *jechać spiesznie, pospieszają*. Oh via, diss' ella, tocca innanzi il cocchio, *L. Lipp.* = *bić, grzmocić*. E chiamandoli ladri ec. e toccando lor tuttavia di buone pugna, dicevano che traessero, *Fir. As.* = Toccare (delle busse), *dotkać, oberwać po grzbiecie, po skórze*. Una percossa toccò si villana ec. *L. Pulc.* Gran punizione mi toccò, *Alf. Vit.* Quando mi fosse toccata una schiopettata nella schiena, l'arcivescovo me la torrebbe egli via? *Manz.* — una spogliazza, *dotkać w gótkę*. = Toccare una cosa ad uno, *dotkać się komu*. In parte ti toccherà il valore di troppo più che perduto non hai, *Bocc.* Dopo la morte di loro padre, la casa di Via Chiara ec. toccò a uno de' detti figliuoli, *Cell. Vit.* Vedi quel che mi tocca pel tuo non saper parlare, *Manz.* — in sorte, *dotkać się komu losem; zdarzyć się komu losem*. Quello che sino alla nostra età è stato occulto è toccato a me in sorte di scoprire, *Gal. Lett.* Toccò la sorte a me, a lui, *los padł na mnie, na niego*. D'ire in Bretagna gli toccò per sorte, *Ar. Orł. Fur.* Che giorno felice c'è ancora toccato di vedere! *Sibv. Pell.* = Toccare una perdita, *ponieść stratę*. Far — una rotta al nemico, *zadać klęskę nieprzyjacielowi*. = *tyczyć się, nuleżeć*. Le leggi deono esser comuni e fatte con consentimento di coloro a cui toccano, *Bocc.* Ogni governo deve al cancelliatore

dare la pena che toccherebbe all'accusato, *Beccar.* Egli tocca di ridere a chi ode, e non a chi dice, *Cas. Galat.* Tocca a me, a te, a voi, *na mnie, na ciebie, na was kolej*. Questa ultima novella ec. la quale a me tocca di dover dire, *Bocc.* = *dotknąć, obrazić*. — sul vivo, nel vivo, *dotknąć do żywego*. = *fig. dotknąć, wzruszyć, rozczulić*. Questo ragionamento con gran piacere toccò l'animo dell'abate, *Bocc.* = *dotknąć czego z lekka, nadmienić, napomknąć*. Questa fortuna, di che tu mi tocche, che è? *D. Inf.* La badessa tiratala in disparte, le toccò un motto oscura d'un gran collera del principe, *Manz.* = *tykać, ruszać, zabierać*. Non avendo di che pascersi, cominciò a — de' polli del villano, *Fav. Esop.* = Toccar bomba, *bass. spaść dokąd niespodzianie, i zaraz zniknąć*. Florian nella cittade entrò per rinfrescarsi e — bomba, *L. Lipp.* = Toccar le scritture, *podskrobać, sfalszować akt*. = Toccar l'ugola, *v. UGOLA*. = Non toccare il cul la camicia, *bass. v. CULO*.

TOCCATA, s. f. TOCCATINA, dim. *dotkanie, dotknięcie*. = *Mus. preludium*.

TOCCATIVO, — VA, ad. *dotykający*.

TOCCATORE, s. m. *dotykający*. = † *we Florency komornik, executor wyroków sądowych w sprawach cywilnych, który nosił ponczochoy różnego koloru, a gdy przechodził przez ulicę, chłopaki krzyczeli: guarda la gamba, aby dłużnicy skryć się mogli*. = *muzykant*.

TOCCHEGGIARE, v. a. *często dotykać*.

TOCCHETTO, s. m. dim. *kawaleczek*. = *potrawka z kawalków ryby, mięsa*. = *Mil. furazerka*.

TOCCO, s. m. *dotknięcie*. = *uderzenie w bęben, w trąbę, w dzwon*. Al primo tocco del tamburo, *na pierwsze zabębnienie*. Dare un tocco, *uderzyć w dzwon*; *fig. nadmienić, napomknąć o czem*. = Fare, giuocare al tocco, *ciągnąć losy, węzłki*. Giucaro al tocco, e sopra Galeotto cadde la sorte, *Tasson.* = *skazówka dziecinna*. = *we Florency formalność sądowa zależąca na przypomnieniu dłużnikowi ostatecznego terminu wypłaty, przed wzięciem onegoż*.

TOCCO, s. m. *kawalek sera, chleba*. = *czapka używana dawniej we Florency*. Le ber-

rette, o vero tocchi di colore rosso, *Varch. Stor.*

TOCCO, —CA, ad. *zamiaść*. TOCCATO, *tknięty, dotknięty*. Quanto più trista non sarà la tua vita, quando il soffio della morte m'avrà tocco! *Sibv. Pel.* Tocco da divina spirazione, *M. Vill.* = *odebrany, zadany*. La Dacia rinomate, e tocche sconfitte, *Dav. Tac. Stor.* = *należący*. Questa lode certo è tocca alla terza età, *Vasar. Vit.*

TOELETTA, v. TOLETTA.

TOGA, s. f. *toga rzymska, suknia adwokatów, profesorów, sędziów*.

TOGATO, —TA, ad. *noszący toge*.

TOGLIERE, TORRE, v. à. ir. *brać, wziąć*. Togli, noi la ti diamo qual noi possiamo, *Bocc.* = *Togliere, tor (via), odjąć, odebrać, zabrać*. Questo duca non toglieva ad alcuno, ma pur d'l suo proprio donava larghissimamente, *Nov. ant.* = *wolnić*. Toglieva gli animai, che sono in terra dalle fatiche lor, *D. Inf.* — d'impaccio, *wolnić z kłopotu*. = *odwieść, odwrócić*. Li nomi delle quali io in propria forma racconterei, se giusta cagione da dirlo non mi togliesse, *Bocc.*

Studia la gente mia da questo intento tormi, *Ar. Orł. Fur.* = *przedsięwziąć*. Questo sciocco dello Stavilla ha tolto a voler vincere d'astuzia le volpi, *Cech. Dissim.* = *przyjąć*. Ed il padre di lei in casa il tolse, *Ar. Orł. Fur.* = *Tolga Iddio, nie daj Boże, broń Boże, uchowaj Boże*. = *Togliere moglie o donna (togliere per moglie, per donna), pojąć za żonę*. = *Togliere cavalli a vettura, najać konie z powozem*. Tolti una sera al tardi due ronzi a vettura ec. di Firenze uscirono, *Bocc.* = *Togliere a credenza, brać na kredyt*. — a fitto, a nolo, a pigione, *najać od kogo*. = *Togliere dal mondo sprzątnąć, zgladzić ze świata*. Fu tolto dal mondo l'anno di Cristo ec. *Guicc.* = *Togliere altrui dal capo checchessia, wybić co komu z głowy*. — (la parola) di bocca, *wyjąć co komu z ust; cytować czyje wyrazy*. Ne crediate questi essere termini miei, gli ho tolti di bocca ad un San G. Crisostomo, *Segn. Pred.* — di mano, *wyjąć z ręki, wydrzeć*. Questa a nie tolse di mano e lacerò per rabbia e la penna e il pennel, *Salv. Ros.* = *Togliere di mira v. MIRA*. = *Togliere di vita, odjąć życie*. Oltre a centomila creature umane si crede per certo ec. essere stati di vita tolti,

Bocc. = Togliere commiato, *pożegnać się*. = Togliere gli occhi, *zasłaniać oczy*. Questo (fummo) ne tolse gli occhi e l' aer puro, *D. Purg.* — gli orecchi, *zagłuszyć*. Io la vo pur lodando alla sicura, nè m' accorgo ch' io v' ho tolto le orecchia ec. *Matt. Franz.* — il capo o la testa a chichessia, *zawracając komu głowę*. — il cervello, *obrać z rozumu*. Ed un certo proverbio così fatto dice che l' danno toglie anche il cervello, *Bern. Orł.* = Togliere infino al ciel con lodę, *wynosić pod niebiosa, wychudlać*. Era già stato messer Gentile con somme lode tolto infino al cielo, *Bocc.* = Torre in pace, *spokojnie znosić*. — in motteggio, *żartować, drwić sobie z czego*. = *wyjść*. Togliendo via cotesto tuo pochetto di viso, ec. *Bocc.* = v. r. Togliersi d' addosso alcuno, *pozbyc z karku, odczepić się od kogo*. Con recisa risposta ec. se gli tolse d' addosso, *Bocc.* = Togliersi da un luogo, da una persona, *oddalić się*. — dall' altrui parere, *oddalić się od czyjzego zdania*. So ben che dal parer dei più mi tolgo, *Ar. Sat.* = Torsi dinanzi ad altrui, *zejść, ustąpić komu z oczu*. Così detto dinanzi se gli tolse, *Bern. Orł.* = Togliersi innanzi, *pedzić przed sobą*. Che lasciar le campagne a un pastor vede che s' avea la sua greggia innanzi tolta, *Ar. Orł. Fur.* = Togliersi di colpa, *uniewinniać się*. E perchè tor di colpa si vorrebbe, giura per lume, che dà lume al sole, *Ar. Orł. Fur.* = Torsi giù da chechessia, *odstąpić od czego, zarzucić, zaniechać, zaprzestąć*. Vitello dall' impresa non riuscibile si tolse giù per vergogna, *Dav. Tac. Stor.*

TOGLIMENTO, s. m. *wzięcie, odjęcie, porwanie, uniesienie*.

TOGLITORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *odbiierca, zaborca*.

TOLETTA, s. f. *toaleta, gotownia*. [syn.]

TOLLERABILE, ad. m. f. *znótollerabilmente*, av. *znótłownie*.

TOLLERANZA, s. f. *znótłownie, cierpliwość*.

TOLLERARE, v. a. *znótłownie, cierpliwie*.

TOLLERATORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *znótłownie, cierpliwie*.

TOLLERE, v. *TOGLIERE*.

TOLLETTA, **TOLLETTO**, s. + *zabór, grabież*. Di mal tolletto vuoi far buon lavoro, *D. Par.*

Ruine, incendi, e tollette danno-
se, D. Inf.

TOLTA, s. f. *zabór, grabież*.

= Buona, mala tolta, *dobrze, źle kupno*. = Esser tolta di alcuno, *być przyciacielem, stronnikiem*. Si ricordò che Silia, donna conosciuta come moglie d' un senatore, e sua tolta in ogni sporcizia, era tutta di Petronio, *Dav. Tac. Ann.* = *rekwizycya nalożona na kraj zdobyty*. [GLIERE.]

TOLTO, — **TA**, p. ad. v. **TO-**

TOMA, s. f. *Prometter Roma e Toma, złote góry obiecywać*.

TOMAIO, s. m. *przodek trze-*

TOMARE, v. n. *upaść głową na dół*. = *zejść, zstąpić*. Ma fino al centro pria conven ch' io tomi, *D. Inf.*

TOMBA, s. f. *grób*. = *jama na zboże*.

TOMBACCO, s. m. *tombak*.

TOMBOLA, s. f. *loterya z 15 numerów wziętych z 90*.

TOMBOLARE, v. n. *wywrócić koziołka, przewrócić się do góry nogami*. Far —, *strącić, zepchnąć*. = v. a. *strącić, zepchnąć, obaćić*.

TOMBOLATA, s. f. *koziolatek*.

= *zakonczenie dawnego tańca tokańskiego*.

TOMBOLO, s. m. *koziolatek*.

= *klocek do robienia koronek*.

TOMO [tò-mo], s. m. *koziolatek*. Fare un tomo, *wywrócić koziołka, upaść do góry nogami*; fig. *przeskoczyć, przejść raptem*. Dalla letizia al pianto fece un tomo, *Ar. Orł. Fur.*

TOMO [tò-mo], s. m. *tom*.

TOMOLO, s. m. *miara rzeczy sypkich w Neapolu, blisko 14 garncy*.

TONACA, s. f. *tunika, suknia spodnia u starożytnych*. = *habit*. = *powłoka gliniana formy woskowej przed ulaniem posagu*.

TONACELLA, s. f. dim. **TONACELLO**, **TONACHINO**, s. m. dim. *mala tunika*.

TONAMENTO, s. m. *grzmienie*. = *Tonamento delle orecchie, szum w uszach*. — di vento, *szum wiatru*. [cy.]

TONANTE; ad. m. f. *grzmiący*.

TONARE, v. n. *grzmiąć*. = *pekać z trzaskiem*.

TONCHIARE, v. **INTONCHIARE**.

TONCHIO, s. m. *Stor. nat. wolek, robak toczący zboże*.

TONCHIOSO, — **SA**; ad. pe-

ten wolków. = *brudny; pluga-*

TONDAMENTO, s. m. *zao-*

kradlenie. = *strzyżenie*.

TONDARE, v. a. *zao-*

strzyżać. = *obcinać drzewa*.

TONDATURA, s. f. *strzyżenie*. = *włosy ostrzyżone, i, p.*

TONDEGGIARE, v. n. *mieć*

kształt okrągły. = v. a. *zao-*

okrąglic.

TONDERE, v. a. *strzyżać*.

TONDERELLO, — **LA**, **TON-**

DELLINO, — **NA**, **TONDETTO**, — **TA**, ad. dim. *okrągłuchny*.

TONDETTO, s. m. dim. *kul-*

ka, galka.

TONDEZZA, s. f. *okrągłość*.

TONDINO, s. m. *talerz*. =

Arch. obrączka u góry kolum-

ny. = *Pitt. okrągły obrazek*

na drzewie.

TONDITURA, s. f. *strzyżenie*.

= *okrawanie, obcinanie*.

= *ostrzyżyny, okrawki*.

TONDO, s. m. *kula, krąg*. =

kolo, okrąg. A tondo a tondo, *do-*

kolusienko. Quanto gira la terra

a tondo a tondo, *luogo alcun non*

v' è che di schiamazzi e di solfe

non sia pieno, Salv. Ros. Sat.

= *talerz*. = *taca cynowa*. =

cięcie młyncem. E trasse un ton-

do di maestro vecchio, che l' ca-

po portò via sopra l' orecchio,

L. Pulc.

TONDO, — **DA**, ad. *okrągły*,

kulisty. = *obrączkowy, ważny*

(o pieniądzech). = *Numero ton-*

do, liczba okrągła, bez ulom-

ków. = *fig. Tondo di pelo, du-*

ren, głupi, tępy, ławowierny.

Marietto fu uomo di si grossa

posta, e così tondo di pelo, che

in quattr' anni di scuola non po-

tette imparare l' abbcia, *Lasc.*

Nov. = *Sputar tondo, fig. v.*

SPUTARE. [strzyżony]

TONDUTO, — **TA**, p. ad. o-

TONELLATA, **TONELLATA**, s. f. *Mar. becza, dwa tysiące*

funtoów.

TONFACCHIOTTO, — **TA**, ad. *łusty i gruby*.

TONFANO, s. m. *głębizna*.

= *kufel, puhar*.

TONFO, s. m. *upadek z los-*

skotem.

TONFOLARE, v. n. *upaść*

z loskotem.

TONICA, s. f. *tunika, v. ton-*

naca. = *habit*. = *fig. pokry-*

wa, zasłona. = *Anat. v. tuni-*

ca. = *Bot. plewka nasienna*.

TONICO, — **CA**, ad. *Med. po-*

łączony z ciągłym kurczem (o

spazmach). = *toniczny, wzma-*

cniający.

TONNARA, s. f. *miejsce gdzie*

się polawiają tunetki, i gdzie

wieszają sieci służące do ich

polowu.

TONNINA, s. f. *grzbiet solo-*

nego tunetka.

TONNO, s. m. *lct. tunetek*.

TONSILLA, s. f. *Anat. mi-*

gdal, gruczoł w gardle pod ję-

zyczkiem.

TONSURA, s. f. *strzyżenie*. =

Eccl. tonsura, golenie laika. =

tonsura, pleszka na głowie księży.

TONSURARE, v. a. dać tonsurę duchowną.

TONTINA, s. f. tontyna, stowarzyszenie złotego członkowie pobierają dochód w miarę wymiarania innych członków, założone naprzód w Paryżu 1653, przez Neapolitańczyka Wawrzyńca Tonti.

TOPAIA, **TOPINAIA**, s. f. gniazdo szczerów. = ruderka, pusłka, stare domisko.

TOPAZIO, s. m. Min. topaz, drogi kamień złotego koloru.

TOPICO, —CA, ad. Med. zewnętrzny. Rimedio topico, lekarstwo zewnętrzne, przykladane na część chorą. = miejscowy (o chorobie).

TOPINO, —NA, ad. myszaty.

TOPO, s. m. Zool. szczur, mysz.

TOPO RAGNO, ślepuszonka.

TOPOGRAFIA, s. f. topografia, opisanie miejsca.

TOPOGRAFICO, —CA, ad. topograficzny. [rek.]

TÓPOLINO, s. m. dim. szcztu.

TOPPA, s. f. zamek. = tala na sukni. = wiór. = fartuszek u spodni.

TOPPALLACCHIAVE, s. m. zamkarz.

TOPPO, s. m. kłoda.

TORACE, s. m. Anab. komora piersiowa, kadłub piersiowy. [siowy.]

TORACICO, —CA, ad. piersi.

TORBA, s. f. torf.

TORBIDA, s. f. prąd mętnej rzeki.

TORBIDAMENTE, av. mętnie. = fig. w odmiecie, w pomieszaniu.

TORBIDARE, v. a. mącić.

TORBIDETTO, —TA, ad. dim. nieco mętny.

TORBIDEZZA, s. f. mętność. = fig. zamęcenie. = Torbidez d'animo, fig. odraza, wstętność.

TORBIDICIO, —CIA, ad. dim. nieco mętny. = szarawy. = fig. mieniący się od gniewu, bojaźni.

TORBIDO, —DA, ad. mętny. = fig. posepny. Poi con ciglio men torbido e men fosco disse, Petr. = burzliwy. Tempi torbidi, czasy burzliwe. = s. m. męty, mętna woda. Pescare nel —, fig. w mętnej wodzie ryby łapać.

TORBO, ad. e s. v. **TORBIDO**.

TORCERE, v. a. ir. kręcić.

Nel vano tutta sua coda guizzava, torcendo in sù la venenosa forca, D. Inf. — la seta, kręcić jedwab. = kręcić, obracać. Che pur nove anni son queste ruote intorno di lui torte, D. Par. = zwró-

cić, skierować. Giunto mi vidi ove mirabil cosa mi torse il viso a sè, D. Par. Mai voi torcete alla religione tal, che fu nato a cingersi la spada, D. Par. = Torcere dal cammino diritto, odwrócić z prostej drogi. = Torcere il passo, i passi, zwrócić, obrócić kroki. — il piede da alcun luogo, cofnąć się, oddalić się z kąd. Così in voci interrotte irata freme, e torse il piè dalla deserta riva, Tass. Ger. Dal vlogo torco veloce i passi e mi dillego, Salv. Ros. = Torcere il grifo, il muso, il viso, wykrzywiać głowę, krzywić się na co. = Torcere un pelo a chichessia, zakrzywić palec na kogo. Io ec. non posso soffrire ch' a donna sia pur torto un sol capello, Bern. Orf. Non le si torca un capello, Manz. niech jej włos z głowy nie spadnie. = Torcere il collo, zakrzywiać głowę (o świętoszkach). = Torcere le scritture, przekreślać sens pisma. = v. r. kręcić się, wic się. = Torcersi un piede, wykręcić sobie nogę. = obrócić się. Desideroso, ec. si torse a man sinistra, Bocc. = odwrócić się, zбочыць. E se mai dalla via dritta mi torsti, ec. Petr.

TORCHIO, s. m. **TORCHIETTO**, s. m. dim. pochódnia.

TORCHIO, s. m. prasa. Torchio (tipografico), prasa drukarska. Mettere in torchio, drukować. Essere, o stare sotto i torchi, być pod prasą, w druk. = prasa introhigatorska. = prasa do wyciskania wina.

TORCIA, s. f. pochódnia.

TORCICOLLARE, v. n. chodzić z zakrzywioną główką (o świętoszkach).

TORCICOLLO, s. m. Ornit. krętogłów. = fig. nabożnis, świętoszek. = Med. skrzywienie szyi.

TORCIFECCIO, **TORCIFECCIOLLO**, s. m. cedziworek.

TORCIGLIARE, v. a. kręcić, skrecać.

TORCIMANNO, v. **TURCIMANNO**.

TORCIMENTO, s. m. kręcenie. = krętość, zatam.

TORCITOIO, s. m. kręcidło, kolowrotek. = prasa.

TORCITORE, s. m. —TRICE, s. f. kręciciel, kręcicielka.

TORCITURA, s. f. kręcenie. = wykrzywienie. Con cento smorfie e torciture orrende, Salv. Ros. Sat.

TORCOLETTO, s. m. dim. mała prasa. = prasa introhigatorska.

TORCOLIERE, s. m. presser drukarski.

TORCOLO, **TORCOLARE**, † s. m. prasa winna, tłocznia, tlokarnia. = prasa drukarska.

TORDAIO, s. m. klatka na kwiczoły. = ten co tapie kwiczoły.

TORDELLA, s. f. kwiczoł (samica).

TORDILIO, s. m. Bot. trzebucha, wszawiec, jeleni ogon.

TORDO, s. m. Ornit. kwiczoł. Noi conosciamo i tordi dagli stornelli, fig. znamy się na farbowanych lisach. = fig. ciapa, munią, nunią.

TORELLO, **TORELLINO**, s. m. dim. byczek, ciolek.

TORICCIA, s. f. kózka.

TORLO, s. m. środek, głab. = żółtek.

TORMA, s. f. tłuszcza, gromada, zgraja. = trzoda, stado. = oddział jazdy.

TORMENTAGIONE, s. f. † —MENTO, s. m. † dręczenie.

TORMENTARE, v. a. dręczyć, męczyć, katować. = dręczyć, trapić, dokuczać, naprzykrzać się. Infino alla mezza notte non rifinò la donna di tormentarlo, Bocc. = niepokoić, najęźdzać. Tormentava le strade e cammini, e tutto il paese d'intorno, M. Vill. = v. n. e r. dręczyć się, trapić się.

TORMENTATORE, s. m. —TRICE, s. f. dręczyciel, dręczycielka.

TORMENTILLA, s. f. Bot. kurze ziele, drzewianka.

TORMENTO, s. m. męka, katusza, tortura. Dare, mettere al —, brać na torturę. Reggere al —, wycierpieć torturę. Intesi che a così fatto — eran dannati i peccator carnali, D. Inf. = fig. strapienienie, udrczenie. = kolec, ostrze. = dawna machina wojenna do rzucania kamieni i innych pocisków. E di tormenti bellici ha fornite le rocche sue questa novella Dite, Tass. Ger.

TORMENTOSAMENTE, av. z udrczeniem, bolesnie.

TORMENTOSO, —SA, ad. dręczący, męczący. = udrczony.

TORMINI, s. m. pl. Med. ból w podbrzuszu.

TORNAGUSTO, s. m. przy-smaczek.

TORNAIO, s. m. tokarz.

TORNAMENTO, s. m. powrót.

TORNARE, v. n. wracać, powracać. — a casa, wrócić do domu. = wracać do czego, powtarzać. Ma tornando a ciò che cominciato avea ec. dico, Bocc. Vi torno a dire, jeszcze ci raz mówię, powtarzam. = obrócić się w co, zamienić się na co.

Noi ci allegrammo; e tosto (l'allegrezza) tornò in pianto, *D. Inf.* La moglie di Lotto, che tornò in istatua di sale, *Vit. SS. PP.* = *zostać, stać się czym znowu.* Ravvediti oggimai, e torna uomo, come tu esser solevi, *Bocc.* Egli era tornato mansueto, come un agnellino, *Lusc. Nov.* = *wyjść komu na co.* — a gloria, a onore, przynosić sławę, czynić zaszczyt. — danno, wyjść na szkodę, przynieść szkodę, zaszkodzić. A me non torna danno niuno vostro patimento, *Cavalc.* *Fruitt.* Esporre a Tremerello il mio timore, che da quel carteggio potesse a lui tornar danno, *Silv. Pell.* = *wracać, odbijać się od czego.* Così come color torna per vetro, lo qual diretto a sè pionbio nasconde, *D. Par.* = *zajechać do kogo, zajechać do gospody.* In sul vespro la mandò all' albergo, dove Andreuccio tornava. *Bocc.* = *wrócić do lennowawcy (o dobrach lennych).* La duchea d'Albania, ch' al re tornava ec. *Ar. Or.* = *zgadzać się (o rachunkach, miarach); zredukować się, zmniejszyć się.* La fante truova le sei staja di grano esser tornate quattro di farina, *Sacch. Nov.* = *odmładzać się, odrastać.* Come suole tornar dalla radice arbor che tronco è quattro volte e sei, così ec. *Ar. Or.* = *Tornare a bomba, a proposito, wrócić do rzeczy, do materyi.* = *Tornare alla memoria, alla mente, przychodzić na myśl, przypominąć sobie.* Per lo quale atto al Saladino tornò alla mente messer Torello, *Bocc.* = *Tornare alle medesime, wracać do swych nalogów.* = *Tornare al medesimo, na jedno wychodzić, toż samo znaczyć.* = *Tornare al proposito, dobrze się zdarzyć, trafić.* = *Tornare a (al) niente, w niwecz się obrócić.* Per la concordia le piccole cose crescono, e per la discordia le grandi tornano a niente, *Cavalc. Med. cuor.* = *Tornare a sè, in sè, przyjść do siebie, odzyskać przytomność; upamiętać się.* = *Tornare (bene), tornar conto, wyjść na dobre, być dogodnie, korzystnie.* Coloro i quali sono grati, perchè torna loro bene così, non son grati se non quando e quanto torna bene loro, *Varch. Sen. Ben.* Torna il conto, o fratelli, a poetarsi, *Salv. Ros.* = *Tornare con le trombe nel sacco, v. tromba.* = *Tornare in cervello, przyjść do rozumu, upamiętać się.* = *Tornare indietro, wrócić nazad; nie nabrać, nie naciągnąć (o wrzo-*

dzie). = *Tornare in grazia d'alcuno, con alcuno, wrócić do czyjej łaski.* = *Tornare sopra alcuno, in capo ad alcuno, zwałić się, spaść na kogo.* = *Tornare sopra ad alcuno, rzucić się znowu na kogo.* = *Torna tutt' uno, to na jedno wychodzi.* = *v. a. wrócić, przywrócić.* Ogni danno ristora, tornandogli in buono stato, *Bocc.* = *zamenić, przemienić.* Tornò il pianto in riso, *Ar. Or.* = *Tornare alla memoria, przywieść na pamięć, przypomnieć.* Le pietre da Landolfo trovate, ec. m' hanno alla memoria tornata una novella, *Bocc.*

TORNASOLE, s. m. Bot. słonecznik. = *Chim. lakmus.*

TORNATA, s. f. powrót. Esser di buona —, *prędko powrócić.* = *zwrotka, ostatnia strofa lub wiersz piosnecki.* = *posiedzenie senatu, akademii, i t. p.*

TORNATO, —TA, p. ad. v. **TORNARE**. = *Dare il ben tornato, witać kogo z podróży.* Tusii il ben —, *witam cię.*

TORNEAMENTO, s. m. † *turniej.* = *okrążenie, opasanie.*

TORNEARE, v. n. *odbywać turnieje.* = *kręcić się, obracać się.* = *v. a. okrążyć, otoczyć.*

TORNEO, s. m. *turniej.* = *obróć, okrąg.* [karz.]

TORNIAIO, **TORNIERO**, s. m. **TORNIAAMENTO**, s. m. *turniej.* = *obróć, okrąg.*

TORNIARE, **TORNEGGIARE**, v. a. *toczyć na toczydło.* = *otoczyć.*

TORNIO, s. m. *toczydło towarzyskie.* A tornio, av. *na toczydło, wytoczony.* Cervello fatto a tornio, fig. *sowizdrzał, szalapat.*

TORNIRE, v. a. *ir. toczyć na toczydło.* = *mruzczyć (o kotach).*

= *Ben tornito, fig. dobrze wytoczony, ulany, zgrabny (o wierszach).*

TORNITORE, s. m. *tokarz.*

TORNO, s. m. *toczydło towarzyskie.* = *prasa.* = *kolek u kuszcy.* = *kolowort farbierza.* = *obróć, okrąg.* = *av. zamiast intorno, okolo, blisko.* Trovarsi nel tornio di tremila cavalieri, *G. Vill.* *Torno tomo, wkoło, do kola.*

TORO s. m. *byk, buhaj.* = *Astr. Byk, drugi znak zodiaku.*

TORÒ s. m. *łóżko.* = *geniale, łóżko małżeńskie.*

TOROSO, —SA, ad. *tęgi, krępy.*

TORPEDINE, **TORPIGLIA**, s. f. *Ict. drętwa.* = *fig. Torpedine, odrętwiałość, gnuśność.*

TORPERE, v. n. *difett. drętwieć.* Di che pensando ancor m'agghiaccio e torpo, *Petr.* = *gnuśnieć.* Nè soffrir ch' egli torpa in vil riposo, *Tass. Ger.*

TORPIDO, —DA, ad. *odrętwiały.* = *fig. gnuśny, leniwy.*

TORPORE, s. m. **TORPIDENZA**, s. f. *odrętwienie.* = *fig. odrętwiałość.*

TORRACCHIONE, s. m. **TORRACIA**, **TORRAZZA**, s. f. **TORRAZZO**, s. m. *wieżyczko.*

TORRAIUOLO, s. e ad. m. *golańb wieżowy.*

TORRE, [tór-re], s. f. *wieża.*

TORRE, [tór-re], v. a. v. **TOLIERE**.

TORREFFARE, v. a. *difett. prażyć na rozpalonym blacie.*

TORREFAZIONE, s. f. *prażenie.*

TORREGGIARE, v. n. *wznosić się jak wieża.* Torreggiavan di mezza la persona gli orribili giganti, *D. Inf.*

TORRELLA, **TORRETTA**, **TORRICELLA**, **TORRICIUOLA**, s. f. *dim. wieżyczka.*

TORRENTACCIO, s. m. *peg. mętny potok.*

TORRENTE, s. m. *potok.* = *Torrente di sangue, potok krwi.* = *prąd, nurt morski.* Ed è con lui si rapido il — dell'agitato mar ec. *Ar. Or.*

TORRENTELO, s. m. *dim. mały potok.*

TORRIARE, v. a. *otoczyć wieżami.*

TORRICELLACCIA, s. f. *dim. peg. stara wieżyczka.*

TORRICELLATO, —TA, ad. *Arald. z wieżyczkami.*

TORRIDO, —DA, ad. *skwarany, spiekły.*

TORRIERE, s. m. *mieszkaniec wieży.*

TORRIGIANO, s. m. *strażnik wieży.*

TORRIONARE, v. a. *Fort. otoczyć wieżami.*

TORRIONCELLO, **TORRIONCINO**, s. m. *dim. wieżyczka.*

TORRIONE, s. m. *accr. duża wieża okrągła, baszta.*

TORRONE, s. m. *rodzaj placzka z migałów i orzechów smażonych w cukrze.*

TORRUCCIACCIA, s. f. *peg. dim. licha wieżyczka.*

TORSELO, s. m. *zawiniątko.* = *poduszka na igły i szpilki.* = *wierzchnia część stępla mienicznego.*

TORSIONE, s. f. *rznięcie w żółtku.*

TORSO, **TORSOLO**, s. m. *łodyga kapusty i t. p.* = *ośrodek owocu.* = *kadłub, tułów.* Un occhio avea nel petto a mezzo il torso, *L. Pulc.* = *statua bez głowy, ręk i nóg.*

TORSOLATA, s. f. *uderzenie ośrodkiem ogryzionego owocu.*

TORTA, s. f. **TORTELLA**, **TOR-**

TELLETTA, TORTELLINA, s. f. dim. TORTINO, s. m. dim. *tort.* = Mangiar la torta in capo d'alcuno, bass. być słusznijszym od kogo; pomiać, powiewać kim. Lasciarşi mangiar la torta in capo, pozwolić sobie kolki na głowie ciesząc, dać sobie w kaszę napluc.

TORTAMENTE, av. krzywo, kręto. = fig. krzywo, opacznie.

TORTEZZA, s. f. krzywość, krętość.

TORTIGLIONE, s. m. krzywolec. = av. krzywo, kręto.

TORTIGLIOSO, —SA, ad. krzywo, kręty.

TORTIRE, v. n. ir. iść krzywo. = bass. srać.

TORTITUDINE, s. f. krzywość, krętość. = fig. krzywość, krzywe postępowanie.

TORTO, s. m. krzywda, niesprawiedliwość. Far torto, skrzywdzić. = niesusznosc, wina. Avere il torto, być winnym, nie mieć za sobą słusznosci. Dare il torto, uznać kogo za winnego, za niemającego słusznosci. = wina, grzech. Ove piangiamo il nostro e l'altrui torto, Petr.

TORTO, —TA, p. ad. da TORCERE, krzywo, pokrzywiony, kręty, zagięty, skrzywiony, pokręcony. Collo torto, fig. krzywogłówek, świętoszek. = fig. niesusznosc, niesprawiedliwy. Parola torta, obelżywe słowo. = av. krzywo, niesprawiedliwie. Guardare torto, krzywo patrzeć.

TORTOLA, TORTORA, s. f. turkawka.

TORTORE, s. m. kat, biogry na torturę.

TORTORELLA, TORTORETTA,

TORTOLETTA, s. f. dim. turkaweczka.

TORTORO, s. m. wiecheć.

TORTUOSAMENTE, av. kręto.

TORTUOSITÀ, —TÀDE, —TÀTE, s. f. krętość.

TORTUOSO, —SA, ad. kręty.

TORTURA, s. f. + zakręt, zalom. = Leg. tortura.

TORTURARE, v. a. wziąć na torturę. = fig. męczyć.

TORVAMENTE, av. krzywo, krzywem okiem.

TORVITÀ, s. f. krzywość spojżenia.

TORVO, —VA, ad. krzywo (o wzroku).

TORZIONE, s. f. v. TORSIONE. = v. ESTORSIONE.

TORZONE, s. m. laik, palka.

TOSA, s. f. (w. lomb.) dziewczyna.

TOSARE, v. a. strzyż. = okrawać, obrzywać, obcinać. = obcinać drzewa.

TOSATORE, s. m. —TRICE, s. f. strzyżący; obrzywiający pniędzy.

TOSATURA, s. f. TOSAMENTO, s. m. strzyżenie. = ostrzyżki. = Tosatura degli alberi, obcinanie drzew.

TOSCANO, —NA, ad. tokański. Lingua toscana in bocca romana, prov. Toskańczykwowie mówią czysto po włosku, ale Rzymianie lepiej wymawiają. = Ordine toscano, Arch. porządek tokański.

TOSCO, —CA, ad. skrót. z TOSCANO, tokański. Chi ha da far con Tosco, non vuol esser losco, prov. kto ma do czynienia z Toskańczykwami, powinien być w ciemni bity. = s. m. *truczny.

TOSETTA, s. f. dim. dzieuczynka.

TOSO, —SA, ad. skrót. z TOSATO, ostrzyżony.

TOSONE, s. m. runo, wlna. = Ordine del Tosone d'oro, order złotego runa, ustanowiony przez Filipa x. Burgundy, 1430 r. = ostrzyżona palka. = młodziak.

TOSSE, TOSSA, s. f. TOSSERELLA, dim. kaszel.

TOSSICARE, v. a. otruć.

TOSSICAZIONE, s. f. otrucie.

TOSSICO, s. m. trucizna. = fig. jad. — dell' invidia, jad zazdrości.

TOSSICOLOGIA, s. f. toksykologia, nauka o truciznach.

TOSSICOSO, —SA, ad. mający w sobie truciznę; jadowity.

TOSSIMENTO, s. m. kaszlanie.

TOSSIRE, v. n. kaszlać. = s. m. kaszlanie, kaszel.

TOSSOLOSO, —SA, ad. kaszlący.

TOSTAMENTE, TOSTANAMENTE, av. rychło, prędko.

TOSTARE, v. a. palić, prażyć kawę.

TOSTO, —TA, TOSTANO, —NA, + ad. prędki, skory. = krótki. Quella (l'anima di Sordello) ne 'nsegnerà la via più tosta, D. Purg. = skrót. z TOSTATO, sprażony, spalony. Caffè tosto, kawo palona. Uova toste, pieczone jajka. = fig. uparty, bezczelny. Far faccia tosta, bezczelnie się stawiać, nadrabiać miną.

TOSTO, av. prędko, szybko, skoro. Tosto tosto, jak najprędzej. Tosto che, tosto come, skoro tylko, jak tylko. Più tosto, prędzej, raczej. Più tosto che, prędzej niż. Più tosto, prędzej, rychlej. Non così tosto, non si tosto, skoro tylko, zaledwie.

TOTABONA, s. f. Bot. mączyniec.

TOTALE, ad. m. f. całkowity, cały. = s. m. ogół. [calosc.]

TOTALITÀ, s. f. całkowitość,

TOTALIZZARE, v. a. zebrać w jednę calosc.

TOTALMENTE, av. całkowicie, calkiem, zupełnie.

TOTANO, v. LOLLIGINE.

TOTTO, av. Non far nè motto nè tutto, ani się ruszyć, ani słówka nie pisać, ani mrumru.

TOVAGLIA, s. f. obrus. = Eccl. tuwalnia.

TOVAGLIOLA, TOVAGLIUOLA, s. f. dim. TOVAGLIUOLO, TOVAGLIUOLINO, s. m. dim. obrusek, serweta.

TOZZETTO, s. m. dim. kawaleczek. = ćwieczek.

TOZZO, s. m. kawalek. = Tozzo di pane, kromka chleba.

TOZZO, —ZA, ad. pękaty.

TOZZOLARE, v. n. zebrać po kawalku.

TOZZOTTO, —TA, ad. nieco pękaty, przysadkowaty.

TRA, prep. między. Esser tra l'incudine e il martello, być między młotem a kowadłem. = między, pomiędzy, pośród. Io era tra color che son sospesi, D. Inf. = v. Aver alcuna cosa tra le mani, mieć co w ręku. = po części, częścią, jużto, tak jak. Tra morti e feriti, tak w zabitych jak w rannych. Tra per l'omicidio e per lo furto furo amendue sentenziati al fuoco, Pass. E tra col suo senno e valore e l'ajulo del suocero, egli conquistò poi la Scozia, Bocc. = Tra una volta e altra, tra più volte, po kilka razy, kilka nawrotami, kilkakrotnie. Da lei tra una volta e altra aveva avuto quello che voleva ben trenta fiorin d'oro, Bocc. = który z dwóch, jaki, czy. Quale è maggiore obbligazione tra l'voto o' l'giuramento, Maestr. = Tra queste cose, tra questo, tymczasem, gdy się to dzieje. Il re Carlo tra questo essendo in Aste, ec. Bamb. Stor. = Tra me, tra se, w sobie samym, w duchu. = Tra via, w drodze, na drodze. I tempo forte di mancar tra via, e di cader in man del mio nemico, Petr.

TRABACCA, s. f. TRABACCHETTA, dim. namiot, szalasz, будa.

TRABALLARE, v. n. chwiać się, kołysać się, zataczać się. = chwiać się, trząść się. Mentre in quell'assemblea ferve la rissa, trahalla il suolo, e sorge a tra tempesta, Cast. = v. a. chwiać, kołysać.

TRABALZARE, v. a. przerywać z miejsca na miejsce. = v. n. podskoczyć, odskoczyć upadłszy.

TRABALZO, s. m. *lichwa*.

TRABATTERE, v. a. *uderzać jednym o drugie*. = v. n. *biedz, pędzić, lecieć*. E trovi quattro fanti, ch' andavan trabattendo, *Brun. Tesor.*

TRABOCCAMENTO, s. m. *przepelnienie, wylanie się*. = fig. *zguba, ruina*.

TRABOCCANTE, ad. m. f. *lejący się przez wierzch, przepelniony*. = *zbyt ważny, przeważający*. Quattro sacchetti pieni di ducati d'oro traboccanti, *Lasc. Nov.* = Bastonate traboccanti, *tegie kije*.

TRABOCCANTEMENTE, av. *na łeb na szyję*.

TRABOCCARE, v. a. *miotac pociski*. E trabocavano nella città fuoco con zolfo, *Tav. Rit.* = *wylewać, rozlewać*. Onde convien ch' eterne lagrime per la piaga il cor trabocchi, *Petr.* = *zalać, zatopić*. Sopravenne la grandissima inondazione, la quale trabocò d'acqua tutta Roma, *Cell. Vit.* = *zrzucić, stracić, porażyc*. Ma la terra m'ingoi, e'l ciel mi fulmini, e nell'abisso mi trabocchi in prima, ch'io ti violi mai pudico amore, *Car. En.* = v. n. *upaść (na twarz), runąć*. Egli trabocò con un drappello de'suoi nel fiume, *Bemb. Stor.* Per lo piacer si sviene, e al suol trabocca, *Fort.* = *łać się, sypać się przez wierzch*. = *wiezbrac, rozlać, wylać*. Annunziavami quando dovea — il Nilo, *Vit. SS. PP.* Corro spesso e rientro colà donde più largo il duol trabocca, fig. *Petr.* = *wybuchnąć*. A proposta si fatta, l' indignazione del frate compressa a stento fino allora trabocò, *Manz.* = *przeważać, spadać na dół*. Cigolandò allora traboccar le bilance ponderose, *Mont.* = Traboccare il sacco, v. *SACCO*.

TRABOCCHELLO, TRABOCCHETTO, s. m. *polapka, samotówka (dół, jama)*. È cadde Bosolino nel fondo del trabocchello, *Stor. Ajolf.* = fig. *sidla, zasadzka*. Tendendo trabocchetti a più chiari, *Dav. Tac.* = *machina do rzucania pocisków*. Fece drizzare due trabocchetti da gittar pietre, *Stor. Ajolf.*

TRABOCCHEVOLE, ad. m. f. *niezmierny, ogromny*. = *przeciezny, nieszcześliwy*.

TRABOCCHEVOLMENTE, av. *nagle, raptownie*. = *niezmiernie*.

TRABOCCO, s. m. *popchnięcie, potrącenie*. = *przesać, zguba*. Allora parve bene a Psiche ch' ei fosse venuto l'ultimo — delle sue rovine, *Fir. As.* = *dół,*

jama. Non possiamo uscir fuori che non diamo ec. In certi trabocchi, *Car. Lett.* = Trabocco di malattia, *Gal. Lett.* *zapadanie w cięższą chorobę*. = *machina do rzucania pocisków*. Al primo colpo d'un trabocco vasto fu arandelato un asino col basto, *Tasson.*

TRABOCCONE, av. *glową na dół, twarzą do ziemi*. Perché sperava gettarlo a grand'agio in terra — a capo chino, *Bern. Or.*

TRACANNARE, v. n. e a. *chłać, tykać*. Morgante, tu non bei, anzi tracanni, *L. Pulc.* = *wychylić, polknąć*. E porse al figliuolo (la tazza), il quale, come giovane, la tracannò, *Dav. Tac. Ann.* [kajlo].

TRACANNATORE, s. m. *ty-tracapeppo*, s. m. *Bot. wyłup tymowy*.

TRACHEGGIARE, v. n. *bass. marudzić, zwlekać*.

TRACCIA, s. f. *śląd, trop*. Andar in —, *iść za tropem, tropić, śledzić*. Entrare sulla —, *upaść na trop*. Perder la —, *stracić trop*. = *śląd, znak*. Egli medesimo vide le fresche tracce del danno, *Liv. M.* = Traccia della polvere, *posypka prochu w minach*. = *orszak osób idących jedna za drugą*. Dal vecchio ponte guardavam la — che venia verso noi dall'altra banda, *D. Inf.* = *negocjacya*. Partitosi il re Giovanni di corte, se n'andò in Francia, per seguire la —, *G. Vill.*

TRACCIAMENTO, s. m. *tropienie zwierza*. = *knowanie*.

TRACCIARE, v. a. *iść za tropem, tropić*. = fig. *knować*.

TRACCIATORE, s. m. *myśliwy polujący za tropem*.

TRACHEA, s. f. *Anat. kanał oddechowy, rurka oddechowa*.

TRACOLLA, s. f. *Mil. pas skórzany przez ramie*. = *wstęga orderu*. [COLLO].

TRACOLLAMENTO, v. TRA-

TRACOLLARE, v. n. *chwiać się, kiwać głową*. Tracollando i cavalli per lo peso degli uomini d'arme, *Dav. Tac. Stor.* = *upaść*. = *upaść głową na dół ze smu*.

TRACOLLO, s. m. *kiwnienie głową przed upadnięciem*. = *ruina, zguba*. = Dare un tracollo, *kiwnąć głową przed upadnięciem lub zasnięciem*. = Dare il tracollo ad uno, *zbić z nóg, obalić kogo*. Sol di Sempronie le città son piene, che con maniere infami, e vergognose danno il — agli uomini dabbene, *Salv. Ros. Sat.* = Dare il tracollo alla bilancia, *przechylić wagę*.

TRACOLPIRE, v. n. *bić się, uderzać się nawzajem*.

TRACOTANTE, TRACOTATO, — TA, ad. *zarozumiały*.

TRACOTANZA, TRACOTAGGINE, s. f. *zarozumiałość, zuchwałość, hardość*.

TRACOTTO, v. STRACOTTO. TRADIMENTO, s. m. *zdrada*. = Mangiare il pane a —, *darmo jeść chleb*.

TRADIRE, v. a. ir. *zdradzić*. TRADITORE, s. m. — TRICE, s. f. *zdrajca, zdrajczyń*.

TRADITORELLO, ad. e s. m. *diu. mały zdrajca*.

TRADITORESCAMENTE, av. *zdradziecko*.

TRADITORESCO, — CA, TRADITORIO, — RIA, ad. *zdradziecki*.

TRADIZIONE, s. f. *podanie, tradycja*. — orale, *ustne podanie*. — scritta, *pismienne podanie*.

TRADOTTO, — TA, p. ad. *przeprowadzony*. = *tłumaczony*.

TRADURRE, v. a. ir. *przeprowadzić*. E così l' esercito nel Parmigiano tradusse, *Bemb. Stor.* = *tłumaczyć*.

TRADUTTORE, s. m. — TRICE, s. f. *tłumacz, tłumaczka*.

TRADUZIONE, s. f. *tłumaczenie*. = *dział przetłumaczone*.

TRAENTE, ad. m. f. *ciągnący*. = *dmący, wiejący*. = s. m. *wystawiający wexel*.

TRAEARE, v. TRARE.

TRAFALLARE, TRAFALSARE, † v. TRASGREDIRE.

TRAFELAMENTO, s. m. *znużenie, omdlenie*.

TRAFELARE, v. n. *omdlewać z upału lub trudu*. Sono tutto trafelato, che mai simile fatica non durai, *Fr. Sacch.*

TRAFESSO, — SA, ad. *rozłupany*.

TRAFFICANTE, ad. m. f. *handlujący, kupujący*. = s. m. *handlarz, kupiec*.

TRAFFICARE, v. n. *hadlować, kupczyć*. = v. a. *zaciadawać*. = *macać, dotykać*.

TRAFFICATORE, s. m. *handlarz, kupiec*.

TRAFFICO, s. m. *handel*.

TRAFIGGERE, v. a. ir. *przebić, przesyć na wylot*. — il seno, *przeszyć łono*. = fig. *urazić, dotknąć, przyciąć*. = *zmarłwić*.

TRAFIGGITURA, s. f. — MENTO, s. m. *przebicie, przesyćcie, ukąszenie*.

TRAFILA, s. f. *kawatka stali z dziurkami do ciągnięcia metali w dróty*.

TRAFILARE, v. a. *ciągnąć metal w dróty*.

TRAFITTA, s. f. † rana z przeszycia, ukąszenia. = fig. boleść, zmartwienie.

TRAFITTO, —VA, ad. mogący przebić. = fig. przesywający, dojmujący.

TRAFITTO, —TA, p. ad. przebity, przesyty. = fig. dołknięty. Il re di Cipro, da una donna di Gascogna trafitto, da cattivo, valoroso divenne, *Bocc.*

TRAFITTURA, v. TRAFIGGI-TURA.

TRAFUOLIOSO, —SA, ad. pełen koniczyny. = trawisty.

TRAFORARE, v. a. przewiercić. = przenknąć się, przeciągnąć się przez co.

TRAFORO, s. m. dziura przewiercona. = dziurkowana robota tak jedwabna, wełniana, i t. d. jako też metaliczna. = fig. dziura, kryjówka.

TRAFUGAMENTO, s. m. porwanie, uprowadzenie.

TRAFUGARE, v. a. uprowadzić cichaczem, porwać ukradkiem. Quando la madre di Chirone a Schiro trafugò lui (Achille) dormendo, *D. Purg.* = v. r. umknąć. Si ch'io trovai la via, ond'io mi trafugai, *Brun. Tesor.* Visto poi salire un palco a trafugarsi tra la calca, *Buon. Fier.*

TRAFURELLERIA, s. f. oszustwo.

TRAFURELLO, s. m. TRAFURELLINO, dim. oszust, filut.

TRAFUSOLA, s. f. motek jedwabiu.

TRAFUSOLA, s. m. Anat. piszczel gołeniovoy. = v. TRAFUSOLA.

TRAGACANTA, s. f. Bot. tragant, dragant.

TRAGEDIA, s. f. tragedia. = fig. smutny wypadek.

TRAGEDIANTE, TRAGEDO, s. m. autor tragedii.

TRAGEDIZZARE, TRAGEDIARE, v. n. pisać tragedie.

TRAGETTARE, v. a. przetrzącać, rozrzucić, podrzucać. = przeprowadzić na drugą stronę. = v. n. v. TRAGHETTARE.

TRAGETTO, TRAGHETTO, s. m. droga poprzeczna. = ciasnina morska. = przejście, przechód.

TRAGGERE, v. TRARRE, TRARRE.

TRAGHETTARE, TRAGHITARE, v. a. e. n. przejść, przebyć. = przenieść, przeprowadzić.

TRAGICAMENTE, av. tragicznie.

TRAGICO, —CA, ad. tragiczny, smutny. = s. m. autor tragiczny. = aktor tragiczny.

TRAGICOMEDIA, s. f. tragicomedya.

TRAGICOMICO, —CA, ad. tragicomiczny.

TRAGITTARE, v. a. e. n. przewracać, v. TRAGETTARE. Ma i puritani ec. vollero tragittar l'Italia dall'estremo del servaggio al collo del vivere cittadino, *Giob.*

TRAGITTORE, s. m. ciskający strzały, pociski.

TRAGITTO, s. m. przejście. Come in sì poc'orà da sera a mane ha fatto il sol — ? *D. Inf.*

TRAGUARDARE, v. n. patrzeć przez celownicę. = daleko sięgać wzrokiem. = fig. przewidywać, przenikać. = przeglądać, wyglądać, podglądać.

TRAGUARDO, s. m. celownica, przezziernik.

TRAJETTORIA, TRAGITTORIA, Mil. linia po której bieży pocisk wyrzucony z działa.

TRAIMENTO, s. m. ciągnięcie. [wlec.]

TRAINARE, v. a. ciągnąć, TRAIINO, s. m. ciężar który dwa konie lub dwa woły uciągnąć mogą. = v. TREGGIA. = pociągi, cug furgonów, bagażów, powozów. Ed egliano con tutto quel traino ec. si messero di subito in cammino, *L. Lipp.* = tratwa. = kuregalop.

TRALASCIAMENTO, s. m. opuszczenie, zaniechanie.

TRALASCIARE, v. a. opuścić, porzucić, zaniechać.

TRALCIO, TRALCE, s. m. TRALCERELLO, TRALCETTO, TEALCIUZZO, dim. galzka winna. = TRALCIO, szmerek pepkowy.

TRALICCIO, s. m. drelich. = rąbek.

TRALIGNAMENTO, s. m. odrodzenie się, spodlenie.

TRALIGNARE, v. n. wyrodzić się. = ginąć, usychać (o roślinach).

TRALUCENTE, ad. m. f. przezroczysty. = bardzo jasny.

TRALUCERE, v. n. ir. przepuszczać światło, przechodzić przez ciała przezroczyście.

Perchè vostro vedere in me risplende, comme raggio di sol traluca in vetro, *Petr.* = świecić, błyszczyć. = wybłysnąć, przebijać się, przeświecać. Per tema non traluca lo mio pensiero di fuor, sicchè si scopra, *D. Rim.* Assai ben chiara in mezzo al dolor tuo traluca l'onta, *Alf.*

TRALUNARE, v. n. przewracać oczy, typać oczyma. = ostupieć z zadziwienia. = trudnić się astrologią.

TRAMA, s. f. wątek. = fig. spisek, zмова, kabała.

TRAMAGLIO, s. m. rodzaj sieci na ryby i ptaki.

TRAMANDARE, v. a. przelać, przekazać.

TRAMARE, v. a. przetykać wątkiem osnowę. = fig. knuć, knować spiski, zdradę.

TRAMAZZO, s. m. v. TRAMBUSTO. = v. TRAMA.

TRAMBASCIAMENTO, s. m. teskność, utrapienie.

TRAMBASCIARE, v. n. trapić się. — di desiderio di chetnessia, usychać z tesknoty za czym.

TRAMBASCIATO, —TA, ad. niezający tchu w sobie, zadywany. In questo l'altro compagno giunse alla piazza trambasciato gridando, *Sacch. Nov.*

TRAMBUSTARE, v. a. przewracać, pomieszać.

TRAMBUSTO, TRAMBUSTIO, s. m. rozruch, nieład, zamieszka, zawichrzenie.

TRAMENARE, v. a. macać, dotykać. = prowadzić interes.

TRAMENDUE, ec. v. AMEN-DUE, ec.

TRAMESCOLARE, TRAMESTARE, TRAMISCHIARE, v. FRAMMESCOLARE.

TRAMESSA, s. f. włożenie, ustawienie. = ustep, epizod.

TRAMESSO, s. m. potrawa między jednym daniem a drugim.

TRAMESTIO, s. m. zamieszanie. = szeszel, szmer.

TRAMETTERE, v. FRAMMETTERE.

TRAMEZZAMENTO, s. m. ustawienie, włożenie. Tramezzamento di tempo, przeciąg czasu.

TRAMEZZARE, v. a. wsta-wić, wtrącić. = przeciąć na dwieje. — il nemico, przeciąć na dwieje siły nieprzyjacielskie. = v. n. środkować. = przestać na jakiś czas. = v. r. pośredniczyć.

TRAMEZZATORE, s. m. — TRICE, s. f. pośrednik, pośredniczka.

TRAMEZZO, s. m. TRAMEZZA, s. f. przegrodc, przepierzenie. = odwołka. = podpodeszwie.

Bot. e Anat. przegrodka.

TRAMITE, s. m. lat.* TRAMITELLO, dim. sieżka.

TRAMOGGIA, s. f. sypień, kosz mlyński.

TRAMONTAMENTO, s. m. zachód słońca.

TRAMONTANA, s. f. wiatr północny. = strona północna, północ. = gwiazda północna. = Perder la —, fig. stracić głowę.

TRAMONTANO v. OLTRAMONTANO.

TRAMONTARE, v. n. zachodzić, zająć (o słońcu, gwiazdach). = s. m. zachód. In sul tramontar del sole, uad zachodem, około zachodu.

TRAMORTIMENTO, s. m. *mdłości*. [mdlec.]

TRAMORTIRE, v. n. ir. zetrampoli, trampali, s. m. pl. *szczudła*. [pnie ryczeń.]

TRAMUGGHARE, v. n. okrottramutare, tramutamento, tramutanza, tramutazione, v. tramutare, ec.

TRANARE, v. a. *ciągnąć, wlec*. = Trana, nuż, dalej, prędzej.

TRANELLARE, v. a. *podejsić, oszukać, zwieść, złudzić*.

TRANELLERIA, s. f. tranello, s. n. *podejsicie, oszukaństwo, fiuterstwo*.

TRANGHIOTTIMENTO, tranugiamento, s. m. *polknienie, pochlonienie*.

TRANGHIOTTIRE, tranugiare, v. a. *polknąć, pochłongć*. = Tranghiottire la pena, fig. *cierpliwie znosić ból*. [chlon.]

TRANGUGIATORE, s. m. *po-tranne*, prep. *oprócz, okron*.

TRANQUILLAMENTE, av. *ci-cho, spokojnie*.

TRANQUILLAMENTO, s. m. *uspokojenie, ucieszenie*.

TRANQUILLARE, v. a. *uspokoić, usiszzyć, ukoić*. = fig. *zabawiać, uwodzić*. = v. n. e. r. *uspokoić się; odpoczywać*.

TRANQUILLITÀ, —tade, —tate, s. f. *spokojność*. = *cisza morską*.

TRANQUILLO, —la, ad. prop. e fig. *cichy, spokojny*. = s. m. *cisza, spokojność*. = Tenere in —, fig. *bawić, uwodzić*. Dava e togliava parole, e teneva in —, *M. Vill.*

TRANSALPINO, —na, ad. *zaalpejski*.

TRANSATARE, v. transigere. TRANSATTO, s. m. *porzucenie własności*. = *układ, umowa*.

TRANSAZIONE, s. f. *Rett. przejście z jednego przedmiotu do drugiego*. = *Leg. układ, umowa, tranzakcja*.

TRANSCENDERE, transferrere, transfiguramento, ec. TRANSFONDERE, transformare, ec. TRANSGRESSIONE, ec. v. trascendere, trasferire, ec.

TRANSIGERE, v. n. lat. *układać się, unawiać się*.

TRANSIRE, v. n. difett. *przechodzić, przejść*. Pietà gridammo: ma pietà non transe al cor de Cinque, *Mont.* = *zejść z tego świata*.

TRANSITARE, v. n. *przechodzić przez jakie miejsce*.

TRANSITIVO, ad. m. *Gram. przechodni, czynny (o słowach)*.

TRANSITO, s. m. *przejście*. = *zgon, śmierć*. Stare, essere in —, *konać*.

TRANSITORIAMENTE, av. *przechodzący, mimochodem*.

TRANSITORIO, —ria, ad. *przechodzący, przemijający, znikomy*.

TRANSIZIONE, s. f. *przechodzenie, przejście*. = *Rett. e Mus. przejście od jednego przedmiotu (tonu) do drugiego*.

TRANSLATARE, ec. trasportare, ec. v. traslatare, ec.

TRANSUNTO, s. m. *wyciąg, wyjętek z mowy, z pisma*.

TRANSUSTANZIARE, v. a. *Teol. przenieść, przemienić istotę*. = v. r. *przenieść się*.

TRANSUSTANZIAZIONE, s. f. —mento, s. m. *Teol. przenieście chleba i wina w ciało i krew Chrystusową*.

TRANVEDERE, trasversale, ec. v. travedere, trasversale, ec.

TRAPANARE, v. a. *przewiercić czaszkę trepanem*. = *świ-drować, wiercić*.

TRAPANAZIONE, s. f. *przewiercenie czaszki trepanem*.

TRAPANO, trapanatolo, s. m. *Chir. trepan*. = *swider do wiercenia kamieni, dział*.

TRAPASSABILE, ad. m. f. *przemijający, znikomy*.

TRAPASSAMENTO, s. m. *przejście, przemienienie*. = *zgon, śmierć*. = *przekroczenie, naruszenie*.

TRAPASSARE, v. n. *przechodzić, przejść, przeprowadzić*. Prestamente trapassò in Inghilterra, *Bocc.* = *przechodzić od jednego do drugiego*. D' una cosa in altra, come ne' ragionamenti avviene, trapassando, ec. *Bocc.* = *zejść ze świata*. Il quale non isette guari che trapassò, *Bocc.* = *przeuknąć*. Non potendo l'acume dell'occhio mortale nel segreto della divina mente — in alcun modo, *Bocc.* = *przeminać, ustać*. Quando il diluvio fu trapassato, ec. allora cominciò la seconda età del secolo, *Brun. Tes.* = v. a. *przejść, przewyższyć*. Di gran lunga trapassava la ricchezza d'ogni altro richissimo cittadino, *Bocc.* Mi disse, che di gran lunga io avevo trapassato la promessa fatale, *Cell. Vit.* = *przekroczyć, naruszyć*. Ma quando la legge sarà fatta, chi la trapasserà, convenevole cosa sarà ch' e' sia punito, *Vit. Plut.* = *wychodzić z granic*. L'umanità, con che mi s' offerisce, mi pare che trapassi i termini, *Car. Lett.* = *pominąć, opuścić*. Onde più cose nella mente scritte vo

trap. do, *Petr.* = *Trapassare il tempo, il giorno, przepędzić czas, dzień*. = *przebić, przeszyć*. — il seno, *przeszyć tono*. Il Tribuno la trapassò di stocciata, *Dav. Tac. Ann.* = s. m. *przekroczenie*.

TRAPASSATO, —ta, p. ad. *przeszły, upłyniony*. = *zmarty*.

TRAPASSATORE, s. m. *przechodzeń*. = *przekroczyiciel*.

TRAPASSEVOLE, ad. m. f. *przeszywający, przenikający*. = *przemijający, znikomy*.

TRAPASSO, s. m. *przejście, przechód*. = *Rett. zboczenie, ustep*. = *kroczyć, chód konia*.

TRAPELARE, v. n. *przebiekać, sączyć się*. = *Fig. przezierać, wyglądać, wyniknąć*. Oltra che ne' libri ancora si sarebbe ella, come che sia, trapezata, e passata infino a noi, *Bemb. Pros.* Trapelava di quando in quando un raggio di sole, *U. Fosc.* = *wyjść na wierzch, wydać się*.

TRAPELO, s. m. *sznur z hakiem do ciągnięcia ciężarów*. = *koń do przyprzegu*.

TRAPEZIO, trapezzo, s. m. *Geom. równoległobok niezupełny*. = *Anat. kość drugiego rzędu śródreża*. = *muszkuł parzysty w tyle głowy*.

TRAPIANTAGIONE, trapiantare, ec. v. trapiantare, ec. TRAPORRE, v. frapporre, traportamento, traportare, v. trasportare, ec.

TRAPPOLA, s. f. *TRAPPOLETTA*, dim. *potapka na myszy*. = *fig. sidła, zasadzka*. Dare nella —, *wpaść w sidła*. Far trappole, *zastawiać sidła*. Mangiare il cacio nella —, *zbroić co tam skąd uciale nie można*.

TRAPPOLARE, v. a. *łowić potapkę; fig. zwodzić, łudzić*. = *Trapollar danaro, wyłudzić pieniądze*.

TRAPPOLATORE, trappolierre, s. m. *oszust*.

TRAPPOLERIA, s. f. *oszukaństwo*.

TRAPPOLINO, s. m. *arlekin*. TRAPUNTARE, v. a. *haftować, wyszywać*. [haftu.]

TRAPUNTO, s. m. *rodzaj TRAPUNTO*, —ta, ad. *haftowany*. Ch' avea di fiori il bel vestir trapunto, *Ar. Or.* = *fig. przetykany, ubarwiony*. Quel discorso era trapunto di finissima eloquenza, *Salvin. Disc.* = *złoblaty, zgęzdniony*.

TRARICCO, v. straricco.

TRARRE, v. a. difett. *ciągnąć wlec*, v. tirare. Trar molto debil fianco oltra non puote *Tass. Ger.* = *wyciągnąć*,

dobyć, otrzymać. Non potendo trarne altra risposta, alla madre il dissero, *Bocc.* — profitto, utilità, piacere, conforto, *ciągnąc z czego korzyść, mieć z czego przyjemność, pociechę.* = *wydstać, wydobyc.* Trasseci l'ombra del primo parente, *ec. D. Inf.* = *wyciągnąc, wyruwać.* O se essi mi cacciassero gli occhi, o mi traessero i denti, *ec. a che sare' io?* *Bocc.* = *ściagnąc.* Io voglio che noi gli traiamo quelle brache, *Bocc.* = *wyciągnąc, wyrozumieć.* Tutto in sè medesimo si rodea, non potendo dalle parole dette dal barattiere cosa del mondo trarre, *Bocc.* = *po-ciagnąc, przyciągnąc.* Questi cotali mercatanti s'ingegnano d'aescare e di trarre nel loro amore, e già molti ve n' hanno tratti, *Bocc.* = *odciagnąc.* Acciocchè esse da così fatto servizio nol traessero, *Bocc.* = *uwolnić.* Il senno di grandissimi pericoli trae il savio, *Bocc.* = *podnieść na wyższy stopień.* E già erano tratti alle curule Sizii e Arringucci, *D. Par.* = *wywodzić ród.* Fiero per gli avi suoi, ch' egli traeva da' denti del dragone già sacro a Marte, *Bent. Teb.* = *ciskać, rzucac, miotać.* Ricolto di terra un buon sasso, *ec.* il trasse nel destrò braccio del terzo giovane, *Fir. As.* = *Trarre a capo alcuna cosa, doprowadzić co do końca.* — ad effetto, *uskućcznić.* = *Trarre a sorte, per sorte, ciągnąc losy, losować.* = *Trarre calci, wierzgać.* = *Trarre costrutto, ciągnąc korzyść.* = *Trarre d' ale, sięgac (o wzroku).* E quanto l'occhio mio potea trar d'ale, *ec.* questa cornice mi parea cotale, *D. Purg.* = *Trarre del capo, wybić co komu z głowy.* = *Trarre del mondo, fig. sprzątnąc ze świata.* = *Trarre del seminato, zbić z tropu.* — di senno, di cervello, *obrać z rozumu, obłąkać.* — d' impaccio, *uwolnić z kłopotu.* — d' inganno, *wywieść z błędu.* = *Trarre di vita, wycuzć z życia.* = *Trarre fuori, wyciągnąc, wydobyc, dostać.* — fuori la spada, il coltello, *dobyć szpady, noża.* = *Trar guai, sospiri, jęczec, wzdychać.* — un sospiro, *westchnąć.* = *Trarre i dadi, rzucac kości.* Il dado è tratto, *v. DADO.* = *Trarre il piede d'alcun luogo, cofnąć się z kąd.* = *Trarre la fame, la sete, zaspokoić głód, i t. d.* = *Trarre la vita, prowadzić życie.* — le notti, i giorni, *przepędzac nocy, dni.* Così agli amici boschi tornando, ho tratto i

di felici, *Tass. Ger.* = *Trarre sangue, puszczać krew.* = *v. n. iść, pójść, biedz, pobiedz, przybiedz.* Conoscendo gli Giudei di Tessalonica, che Paolo avea predicato in Berroem la parola di Dio, trassono là, *ec. Calvalc. Att. Apost.* = *ciągnąc się, zbiegac się, kupić się.* E come a messaggeri che porta olivo, tragge la gente, per udir novelle, *ec. D. Purg.* = *dążyć, zmierzac.* Non è vero amore quello il quale trae solo al proprio suo utile, *V. SS. PP.* = *wpadać (o kolorach).* Lasciandosi dietro un vapor cenerognolo, traendo allo stagneo, *M. Vill.* = *wierzgać.* Il mulo trasse, e diègli un calcio nel capo, *ec. Nov. ant.* = *wystawić wexel na kogo.* = *dac, wiać.* = *Trarre da uno, być podobnym.* = *Trarre nel segno, prop. e fig. trafić do celu.* — di punto, di taglio, *klóć, ciąć, rąbać.* = *v. r. zbliżyć się.* Trassimi a que' tre spiriti, che ristretti erano per seguire altro cammino, *Petr.* = *schodzić się, zbiegać się.* Gli uomini tutti a riguardar la giovane si traevano, *Bocc.* = *mieć pociąg do czego.* E perchè egli alla nobiltà del padre, e non alla mercatanzia si traesse, non l'aveva il padre voluto mettere ad alcuno fondaco, *Bocc.* = *powściągnąć się.* Fino al fume di parlar mi trassi, *D. Inf.* = *cofnąć się.* Sordel si trasse, e disse: voi chi sete, *D. Purg.* = *ściagnąc z siebie.* Si spogliò in farsetto, e trassesi i panni di gamba, *Bocc.* — le brache, *spuścić spodnie.* = *Trarsi avanti, wystąpić na przód.* — addietro, *cofnąć się.* = *Trarsi del capo alcuna cosa, wybić co sobie z głowy.* = *Trarsi di testa o di capo, uchylić czapkę, kapelus.* E trattosi di testa, fece riverenza, *Lasc. Nov.* = *Trarsi la voglia, le voglie, v. CAVARSI.*

TRARUPATO, —TA, ad. † urwisty. [kiwać.]

TRASALTARE, v. n. wyskakać
TRASAMARE, v. a. kochać
namiętnie.

TRASANDAMENTO, s. m. —
TURA, s. f. zaniechanie, opie-
szczość.

TRASANDARE, v. n. przejść
za daleko, zapędzić się, zbro-
czyć z drogi, fig. wystąpić
z granic, przekroczyć granice.
Quantunque *ec.* siccome i giova-
ni amanti molto spesso fanno,
trasandasse, *Bocc.* = *v. a. przejść,
przewyższyc.* = *pominać, o-
puścić, zaniechać.* Avendo mol-
te cose trasandate cominciò, *Dav.
Tac. An.*

TRASATTARSI, v. r. † przy-
właszczyc, opanować.

TRASCANNARE, v. a. prze-
motać, przewinac nici, i t. d.

TRASCGLIERE, v. a. ir. wy-
bierać, przebierać.

TRASCGLIMENTO, s. m. TRA-
SCELTA, s. f. wybieranie, wybó-
ra
TRASCETTO, —TA, p. ad.
wybrany starannie.

TRASCENDENTALE, ad. m. f.
Filos. transcendentálny, ogólny.

TRASCENDENTE, ad. m. f.
wyższy, przewyższający. =
Geometria —, geometrya tran-
scendentálna, używająca ilo-
ści nieskończenie wielkich lub
matych.

TRASCENDENZA, s. f. TRAS-
CENDIMENTO, s. m. znaczna
wyższosc.

TRASCENDERE, v. a. e. n. prze-
wyższac, wznozić się, przecho-
dzić. Colui, lo cui saver tutto
trascende, *D. Par.*

TRASCERRE, v. TRASCGLIERE.

TRASCINARE, v. TRASCINARU.

TRASCOLORARE, v. n. e. r.

† mienić się, bladnąć.

TRASCORRENTE, ad. m. f.
przebiegający. = przemijający.

TRASCORRENTEMENTE, v.

TRASCORREVOLMENTE.

TRASCORRERE, v. n. ir. za-
biedz, zajść. Ma d'un ragiona-
mento in un altro dove siamo noi
trascorsi? *Gal. Dial.* E se guardi
al principio di ciascuno (conven-
to), poscia riguardi là dove è tra-
scorso tu vederai dal bianco fatto
bruno, *D. Par.* = *zadaleko się
zapędzić, posunąć, wyjść z gra-
nic umiarkawania.* Essendo le
donne di Firenze molto trascorre
in soperchi ornamenti *ec.* fue so-
pra ciò provveduto, *G. Vill.* E
tanto ognun trascorre, d'una pa-
rola in un'altra villania, che Ul-
vieri il pugno innanzi porse, *L.
Pulc.* — ad atti crudeli, *posu-
nąc się do czynów okrutnych.*
= *v. a. przebiegac.* — un paese,
un libro, *przebiegac kraj, i t. d.*
Già, s' i trascorro il ciel di cer-
chio in cerchio nessun pianeta a
pianger mi condanna, *Petr.* =
przepędzac czas. Io non trascorsi
la puerile età oziosa, *Bocc.* Egli
nel seno d' un'altra giovane lieto
trascorre il fuggevole tempo,
Bocc. = *pominać.* E trascorren-
do di dire come Giove fu bisavo-
lo *ec. Ovid. Pist.* = *dotknąć
czego z lekka, napomknąć o
czem.*

TRASCORREVOLE, ad. m. f.
przemijający.

TRASCORREVOLMENTE, o
TRASCORSIVAMENTE, av. pobieżnie
napomykając o czem.

TRASCORRIMENTO, s. m.

przebieganie. = Trascorrimen-
to di tempo, bieg, upływ czasu.

TRASCORSO, s. m. pomija-
nie. = błęd. omyłka.

TRASCORSO, —SA, p. ad. v.
TRASCORRERE.

TRASCritto, —TA, p. ad.
przepisany.

TRASCRIVERE, v. a. ir. prze-
pisywać.

TRASCURAGGINE, TRASCU-
RANZA, TRASCURATAGGINE, TRASCURATEZZA, s. f. niedbalstwo, opie-
szczość, zaniedbanie.

TRASCURANTE, ad. m. f. nie-
dbaly, opieczęty.

TRASCURARE, v. a. zanie-
dbać, zaniedbać; nie dbać, nie
stać o co.

TRASCURATACCIO, —CIA,
ad. peg. nieznośny niedbalec.

TRASCURATAMENTE, av.
niedbale, opieczęcie.

TRASCURATO, —TA, ad. nie-
dbaly, opieczęty, niepamiętny.

= nierozważny. = p. ad. v.
TRASCURARE.

TRASCURATORE, s. m. —TRICE,
s. f. niedbalec.

TRASECOLARE, v. n. e. r.
odchodzić od siebie z zadzi-
wienia. [słyszec się.

TRASENTIRE, v. a. e. n. prze-
TRANSFERIBILE, ad. m. f. da-
jący się przeniesić.

TRASFERIMENTO, s. m. prze-
niesienie.

TRASFERIRE, v. a. ir. prze-
nosić. = v. r. przeniesić się.

TRASFIGURARE, v. a. prze-
mienić, przeobrazić. = v. r. prze-
mienić się. Il diavolo si trasfigurò
in abito e in figura d'una femmina
giovane, Pass.

TRASFIGURAZIONE, s. f. —
MENTO, s. m. przekształcenie,
przemienienie. — di G. C. prze-
mienienie Pańskie.

TRASFONDERE, v. a. ir. prze-
łać. = fig. przelać, przeniesić
na kogo.

TRASFONDIBILE, ad. m. f.
dający się przelać.

TRASFORMABILE, ad. m. f.
dający się przekształcić

TRASFORMARE, v. a. prze-
kształcić. = v. r. przekształcić
się.

TRASFORMATORE, s. m. —
TRICE, s. f. przekształciiciel.

TRASFORMAZIONE, s. f. —
MENTO, s. m. przekształcenie.

TRASFUSIONE, s. f. przela-
nie. [lany.

TRASFUSO, —SA, p. ad. prze-
TRASGREDIRI, v. a. ir. prze-
kroczyć, przestąpić.

TRASGRESSIONE, s. f. TRA-
SGREDIMENTO, s. m. przekrocze-
nie, wykroczenie. = ustęp, zbro-
czenie.

TRASGRESSORE, TRASGRE-
DITORE, s. m. przekroczyiciel.

TRASLATARE, v. a. prze-
nieść. Il cantor dello Spirito san-
to che l'Arca traslatò di villa in
villa, D. Par. = przemienić. =

przełożyć, przetłumaczyć. =

v. r. przeniesić się. Lo imperio
de' Romani si traslatò di Roma in
Grecia per Costantino, G. Vill.

TRASLATIVAMENTE, TRA-
SLATAMENTE, av. przenośnie.

TRASLATIVO, —VA, ad. prze-
nośny.

TRASLATO, —TA, ad. prze-
niesiony. = przenośny. = s. m.
przenośnia.

TRASLATORE, TRASLATATORE,
s. m. tłumacz.

TRASLAZIONE, TRASLATAZIO-
NE, s. f. TRASLATAMENTO, s. m.
przeniesienie. = Eccl. prze-
niesienie biskupa do innej dy-
cezyi. — delle reliquie de' santi
przeniesienie relikwii święte-
go. = przenośnia. = przekład,
tłumaczenie.

TRASMARINO, —NA, ad. za-
morski. [słać.

TRASMETTERE, v. a. ir. prze-
TRASMETTITORE, s. m. prze-
syłacz.

TRASMIGRARE, v. n. prze-
siedlić się, wywedrować. = v. r.
zamienić się.

TRASMIGRAZIONE, s. f. —
MENTO, s. m. przesiedlenie. =
Trasmigrazione dell'anime, Fil-
los. przechodzenie dusz.

TRASMISIBILE, ad. m. f. da-
jący się przelać. [słanie.

TRASMISSIONE, s. f. prze-
TRASMODAMENTO, s. m. TRA-
SMODANZA, s. f. przebranie miary.

TRASMODARE, v. n. e. r. prze-
bierać miarę.

TRASMUTABILE, ad. m. f. da-
jący się odmienić.

TRASMUTARE, v. a. prze-
mienić, zmienić, odmienić. =
przeniesić. Fu trasmutato d'Ar-
no in Bacchiglione, D. Inf. = v. r.
odmienić się. Il giudizio eter-
no non si trasmuta, D. Par. =
przeniesić się. A Vinegia, d'ogni
bruttura ricevitrice, si trasmutò
Bocc.

TRASMUTAZIONE, s. f. —
MENTO, s. m. przemienienie.

TRASOGNAMENTO, s. m. ma-
rzenie.

TRASOGNARE, v. n. marzyć,
roić sobie.

TRASOGNATO, —TA, ad.
rozmarzony, odurzony.

TRASONERIA, s. f. chępli-
wość, samochwalstwo (od Tra-
sona chępliwego żołnierza
w Eunuchi Terencyusza).

TRASORDINARE, v. n. prze-
brać miarę.

TRASORDINAMENTE, av.
bez miary, niezmiernie.

TRASORDINE, s. m. nieu-
miarkowanie, zbytek.

TRASPARENTE, ad. m. f. prze-
zroczysty. [przezroczyście.

TRASPARENZA, —ZIA, s. f.
TRASPARERE, TRASPARIRE, v.
n. ir. przezierać, przeglądać
przez co przezroczyściego. E
trasparean, come festuca in ve-
tro, D. Inf. Le sue vesti mi lascia-
vano trasparire i contorni di que-
lle angeliche forme, U. Fosc.

TRASPIANTAMENTO, s. m.
przesadzanie.

TRASPIANTARE, v. a. e. n.
przesadzać. = fig. przeniesić,
przesiedlić.

TRASPIRABILE, ad. m. f.
wychodzący na wierzch przez
przedek czyli przez poty.

TRASPIRARE, v. n. wyzie-
wać, potnieć. = fig. wychodzić
na wierzch, przebijając się, wy-
glądać. Dal volto della maggior
parte degli uomini traspira qual-
che volta, loro malgrado, la ve-
rità, Beccar. D. e P. Le sue leg-
giadre forme traspiravano dal vo-
lo che le scendeva a' piedi, Ver.
Nott. rom.

TRASPIRAZIONE, s. f. Fisiol.
przedek czyli wyziew skóry,
potnienie.

TRASPONERE, TRASPORRE, v.
a. ir. przesadzać. = fig. unieść,
wprawić w uniesienie. = prze-
kładać. [sizione.

TRASPONIMENTO, v. TRASPO-
SPORTABILE, ad. m. f.
dający się przeniesić.

TRASPORTAMENTO, s. m.
przeniesienie, przewożenie. =
przełożenie wyrazów.

TRASPORTARE, v. a. prze-
nosić. — con carro o carretta,
przewozić. = unosić, prowa-
dzić. Io mi rimango in signo-
ria di lui (dell'amore), che mal
mio grado, a morte mi trasporta,
Petr. Turno ec. trasportato da'
suoi cavalli, ec. in sè confuso e
klubbio se ne stava, Car. En. =
fig. unieść, wyprowadzić z gra-
nic. Tu ti lasci agl' impeti dell'
ira —, Bocc. Trasportato dallo
sdegno, uniesiony gniewem. =
przekładać, tłumaczyć. = Tra-
sportare le ragioni, i dritti, fig.
przeniesić na kogo swe prawa.
= v. r. przeniesić się.

TRASPORTATORE, s. m. —
TRICE, s. f. przenosiiciel.

TRASPORTAZIONE, s. f. prze-
niesienie. = Gram. przekładnia.

TRASPOTO, s. m. przenie-
sienie. = fig. ustąpienie praw.
= uniesienie radości, gniewu.
= przewóz, transport. Basti-
mento di —, statek przewozowy.

TRASPOSIZIONE, s. f. przełożenie.

TRASPOSTO, —TA, p. ad. v. TRASPONERE.

TRASRICCHIRE, v. a. ir. niezmiernie wzbogacić.

TRASSALTARE, v. r. napaść, uderzać na siebie. Si Trojani ed Achivi trassaltandosi, batteansi, *Salvin. Iliad.*

TRASSINARE, v. a. macać, dotykać. = fig. źle traktować.

TRASTULLA, ad. f. erba—, v. ERBA.

TRASTULLARE, v. a. bawić. Al — i fanciulli intendea, *Bocc.* = v. r. bawić się, igrać. E dopo la cena al modo usato cantando e ballando si trastullarono, *Bocc.* Fortuna co' mortali si trastulla, *Fort. Ricc.* = bawić się z kobietą. Per lungo spazio con lei si trastullò, *Bocc.*

TRASTULLEVOLE, ad. m. f. zabawny, ucieśny.

TRASTULLO, s. m. zabawa, rozrywka, igraшка. Trastulli puerili, zabawy, igraшки dzieciinne. = fig. igraшко. Lungamente — della fortuna era stata, *Bocc.*

TRASUDAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. przeciekanie, sączenie się.

TRASUDARE, v. n. pocić się mocno. = fig. sączyć się.

TRASUMANARE, v. n. Teol. stać się z człowieka Bogiem. —, significar per verba non si poria (potrebbe), *D. Par.*

TRASVERSALE, ad. m. f. poprzeczny, ukośny.

TRASVERSALMENTE, av. poprzecznie.

TRASVERSO, —SA, ad. poprzeczny, ukośny.

TRASVIARE, v. TRAVIARE.

TRAVOLARE, v. n. szybko lecieć. = fig. wzlecieć do Boga. = przelecieć.

TRAVOLGERE, v. STRAVOLGERE.

TRATTA, s. f. pociągnięcie, szarpnięcie. Fermasi di tutta sua forza, e dà si gran tratta, che ruppe tutti i legami, *Tav. Rit.* = dosięgłość pocisku, strzału. = transport zboża, towarów. — de' Negri, handel Negrami. = ciągnięcie losów. Aver la tratta, być wyciągnięty losem. = rzut sieci, ton. = chyłność, podstęp. = ciąq, cug, pismo, tłum. E dietro le venia si lunga tratta di gente, che ec., *D. Inf.* = Tratta di corda, di fune, di colla, v. CORDA. = wexel. = wystrzał.

TRATTABILE, ad. m. f. giętki w dotknięciu. = fig. łagodny, powolny.

TRATTABILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. giętkość. = fig. łagodność, powolność.

TRATTABILMENTE, av. dotykalnie.

TRATTAMENTO, s. m. mowa, rzecz. = traktowanie, negocjacja. = spisek, knowanie. = traktament, obejście się, przyjęcie.

TRATTARE, v. a. macać, dotykać, obracać w rękę, władać czem. — il brando, władać orężem. Tenera ancor con pargoletta destra trattò l'asta e la spada, *Tass. Ger.* Ben marinari hai tu che sarte e vele sanno —, *Mont.* = wzruszać, poruszać. Trattando l'aere coll'eterne penne, *D. Purg.* = traktować (mówić, pisać) o czem. Che de' color non può — il cieco, *Salv. Ros. Sat.* = traktować, negocjować, godzić, jednać. Soleva essere il loro mestiere, e consumarsi la lor fatica in trattar paci ec. o trattar matrimonj, parentadi e amista, *Bocc.* = traktować, częstować. I Toscani mugnai legislatori gli trattano da porci colla crusca, *Salv. Ros.* = Trattare alcuno bene o male, dobrze lub źle kogo traktować. = Si tratta, mówi się o czem, idzie, chodzi o co. Del mio destino si tratta, idzie tu o mój los. L'affare di cui fra noi si tratta, interes o którym jest mowa między nami.

TRATTATELLO, TRATTATINO, s. m. dim. krótki traktat, krótka rozprawa. Ho scritto nel medesimo idioma (il volgare) questo ultimo mio —, *Gal. Lett.*

TRATTATO, s. m. traktat, umowa, ugoda. Dopo lungo — de' miei parenti e di quei di Sofronia, essa è divenuta mia sposa, *Bocc.* = traktat, dzieło. = spiszek, knowanie. = Il re Piero di Raona per — di messer Gian di Procida l'isola di Sicilia ribellò, *Bocc.*

TRATTATORE, s. m. negocjator, pośrednik. = knujący spiski. = tłumacz, wykładacz.

TRATTAZIONE, v. TRATTAMENTO.

TRATTEGGIAMENTO, s. m. strychowanie piórem.

TRATTEGGIARE, v. n. robić strychy. = żartować.

TRATTEGGIO, s. m. TRATTEGGINO, dim. linie pociągnięte wpoprzek przez inne.

TRATTENERE, v. a. ir. bawić, zabawiać. = wstrzymywać się od śmiechu. — le lagrime, wstrzymywać łzy. = v. r. bawić się. = zatrzymać się, ba-

wić się gdzie, przemieszkwać, przebywać.

TRATTENIMENTO, s. m. zabawa, rozrywka. = zatrzymanie, opóźnienie. = utrzymanie.

TRATTENITORE, s. m. zabawiający. = osoba mająca staranie o gościach po diorach. [v. TRATTENERE.]

TRATTENUTO, —TA, p. ad. TRATTEVOLE, v. TRATTABILE.

TRATTO, s. m. ciąq, pociąg. — di corda, v. CORDA; fig. męka, przykrość. — della bilancia, przechylenie szali. = strych piórem lub pędzlem. = ślad zostawiony na piasku przez węża. Vedemmo per la rena le vestigie del tratto d'un dragone, *V. SS. PP.* = przeciąq, przestrzeżeni. E lungo tratto di lontan scopriiva i larghi campi e le diverse strade, *Ar. url.* = figiel, sztuczka, psikus. Questo è Malagigi, e de' suoi tratti, *L. Pulc.* = dogodna pora, zręczność. Egli è meglio perdere un anico, che un bel tratto, *Cecch. Dot.* = maniera, ułożenie. Persona di bel tratto, osoba pięknie ułożona. = żart, dowcip, concept. Certo che gli Spagnuoli han di bei tratti, *Bern. Orł.* = Dare, fare, tirare i tratti, robić ostalnie podrygi, konać. Dar l'ultimo tratto, skonać. = Dare il tratto, sklonić się, zdecydować się. Dare il tratto alla bilancia, przechylić szalę; fig. sklonić, zdecydować wahającego się. = Fare un bel tratto, pięknie się popisać. = Vincerla del tratto, uprzedzić kogo. = av. In un medesimo tratto, jednym ciągiem, zarazem. Dirò d'Orlando in un medesimo tratto cosa non detta in prosa mai, nè in rima, *Ar. Orł.* Ad un tratto, in un tratto, tutto a un tratto, od razu, zagle, raptem, zarazem. Troppi danari ad un tratto hai spesi in doicitudine, *Bocc.* Come falcon ec. di cielo in un tratto a terra scende, *Bern. rim.* Nè duo mariti ella può avere a un tratto, *Ar. Orł.* Al (di) primo tratto, zrazu, z początku. Innanzi tratto, przed czasem, uprzędno, naprzód. Ma innanzi tratto gli levò la strada, che non potè fuggir verso il castello, *L. Orł.* Tratto tratto, a ogni tratto, od czasu do czasu, kiedy niekiedy, razz po razz, co chwila. Tratto tratto si fermava a tender l'orecchio, a tragnardare per le fessure delle imposte sdruccite, *Manz.* M'interrompo a ogni tratto, *U. Fosc.*

TRATTO, —TA, p. ad. v. TRARRE. — a sorte, wyciągnięty

losem. = *wyjety, wzięty*. Grineo soprannome d' Apollo tratto dal luogo, nel quale era adorato, *Salvin*.

TRATTORE, s. m. *ciągnący*. Trattor d' arco, di frecce, *strzelec biczny*. = *traktyernik*.

TRATTORIA [—tò-ri-a], s. f. v. TRAJETTORIA. = [ri-a], *traktyernia*.

TRATTOSO, —SA, ad. *grze-czny, uprzejmy*.

TRATTUZZO, s. m. dim. *kre-ska, znaczek*.

TRAUCCIDERSI, v. r. *zabijać się nawzajem*.

TRAUDIRE, v. n. ir. *przesły-szczyć się*. Quivi abitan le maghe, che incantando fan traveder e tradir ciascuno, *Tass. Amint*.

TRAVAGLIA, s. f. †. TRAVAGLIAMENTO, s. m. *męka, katusza*.

TRAVAGLIANTE, ad. m. f. *pracowity*.

TRAVAGLIARE, v. a. *męczyć, dręczyć, trapić, nękać, dokuczać*. I guerrier di Baldon son mal disposti, perchè la fame in campo gli travaglia, *L. Lipp.* = v. n. *pracować, trudzić się*.

Tempo da —, quanto è il giorno, *Petr.* = *trapić się, dręczyć się, mozolić się, biedować*. O voi che travagliate, ec. venite a me, *Petr.* = v. r. *wtrącać się, wdawać się*. Poco si travagliò ne' fatti d' Italia, *G. Vill.* = *starac się, ustłować*. Invano spesamente si travagliavano i Fiorentini di conquistarla, *G. Vill.* = *suszyć sobie głowę, mozolić się*.

Si travagliavano il cervello in trovar l' oro nel loto, *Salvin.* = *Travagliar la zuffa, bicz się, walczyć*. Talchè nel travagliar la zuffa, l' esercito de' Volsci ec. si trovò ad un tratto rinchiuso tra gli steccati, *Mach. Disc.* = *toczyć się*. Mentre che questa guerra con il Duca si travagliava, fu fatto gonfaloniere ec. *Mach. Stor.*

TRAVAGLIATAMENTE, av. *pracowicie, mozolnie*.

TRAVAGLIATORE, s. m. *trapiiciel, dręczyciel.* = † *kuglarz*.

TRAVAGLIO, s. m. *klatka na konie chimeryczne*. Ch' io so domar la bestie nel —, *L. Pulc.* = *praca mozolna*. Omai serra gli ordinghi e le ciabatte chiunque lavora e vive in sul —, *L. Lipp.* = *trud, fatyga*. Il dispiacer ch' io piglio del non profittevo — che voi prendete per accender questo fuoco ec. *Fir. Disc.* = *ucisk, utrapienie, udrczenie, cierpienie*. Sofferendo tanto di pena e di —, che egli non aspettava se non la morte, pensò ec. *Nov. ant.* = *ból*. Grandissimi travagli nello stamaco, *Red. Cons.*

TRAVAGLIOSAMENTE, av. *boleśnie, dolegliwie*.

TRAVAGLIOSO, —SA, ad. *bolesny, dolegliwy*. [ból]

TRAVAGLIUCCIO, s. m. *lekki*

TRAVALICAMENTO, s. m. del tempo, *uplyw czasu*. = fig. *przekroczenie*.

TRAVALICARE, v. a. *przebyć, przejść, przepawić się*. = fig. *przeskoczyć, pominąć*. = fig. *przekroczyć, przestąpić*. = v. n. *przechodzić*. D' un ragionamento in altro travalicando, pervennero a dire delle lor donne, *Bocc.*

TRAVASAMENTO, s. m. *przelanie*.

TRAVASARE, v. a. e n. *prze-lać z naczynia do naczynia*. = fig. *odmienić*.

TRAVATA, s. f. *machina wojenna pod zasłoną której postępowano do szturmu*. Accostatosi con gatti e travate al fosso e alla muraglia della fortezza, *Guicc. Stor.*

TRAVATURA, s. f. *belkowanie*.

TRAVE, s. f. *belka, tram*. Veder la festuca nell' occhio altrui e non la trave nel proprio, *prov. żdźbło w oku bliźniego widzieć, a w swoim nie widzieć belki*.

TRAVEDERE, v. n. ir. *pomylić się w widzeniu, przesłepić*.

TRAVEDIMENTO, s. m. *prześlepienie*.

TRAVEDUTO, —TA, p. ad. v. TRAVEDERE.

TRAVEGGOLE, s. f. pl. *kurza ślepota*. Aver le —, *mieć kurzą ślepotę, niedowidzieć*. = *Far venire le —, omamicić, osłepić*.

TRAVERSA, s. f. *deska i t. d. poprzeczna, krzyżownica*. = *droga poprzeczna*. = av. Alla —, *wpoprzek*; fig. *naopak*; *na-przekołą*. = fig. *przeciwność*.

TRAVERSALE, ec. v. TRASVERSALE, ec.

TRAVERSAMENTO, s. m. *przebycie, przejście*. = *przepierzenie*.

TRAVERSARE, v. a. *przebyć, przejść*. Limosinando traversò l' isola, *Bocc.* = *wyciągnąć wpoprzek*. = *Traversare la via ad alcuno, zagrozić, zastąpić komu drogę*. = v. n. *iść, biedz, płynąć wpoprzek*.

TRAVERSARIA, s. f. *niewód*. I pesci si pigliano con reti di diverse generazioni, cioè con iscorcticaria in mare, e con — ne' luoghi di fiumi, *Cresc.*

TRAVERSATO, —TA, p. ad. v. TRAVERSARE. = ad. *w paski, w prążki*. Ma una calza sola dimezzata e traversata di tre o

quattro colori, *Fr. Sacch.* = *Calvallo hen traversato, koń grubopłaski*.

TRAVERSA, s. f. *wiatr przeszkadzający okrętom wypłynąć z portu lub z rzeki*. = fig. *przeciwność*.

TRAVERSO, s. m. *poprzek*. = *uderzenie, ciecie wpoprzek*.

TRAVERSO, —SA, ad. *poprzeczny, ukośny*. = *w paski, w prążki*. = fig. *przeciwny, niepomyślny*. = *przykry, nieznośny*. = av. A, in, per, da traverso, *wpoprzek, ukośnie*. Dare a traverso, *zaprzeczać temu co kto mówi*. Guardare a —, *krzywo na kogo patrzeć*.

TRAVESTIMENTO, s. m. *przebranie, maskarada*.

TRAVESTIRE, v. a. ir. *przebrać*. = v. r. *przebrać się*. = fig. *ukrywać się, maskować się*.

TRAVIAMENTO, s. m. *zobczenie z drogi, zbłądzenie*.

TRAVIARE, v. a. *sprowadzić z drogi, obłąkać*. = v. n. *blądzić, zabłądzić*. Chi giù, chi sù, chi qua, chi là travia, *Ar. Orl.* = fig. *pleść, bredzić*.

TRAVIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *sprowadzający i t. d. z drogi*.

TRAVICELLO, TRAVICELLETTO, s. m. dim. *żerdź, beleczka*. = *lata na krokwiach*.

TRAVISAMENTO, s. m. *zamaskowanie*.

TRAVISARE, v. a. *przebrać, zamaskować*. = fig. *podejść, oszukać*. = v. r. *przebrać się*.

TRAVISO, s. m. *maska*.

TRAVOLARE, v. n. *przelecieć na wylot*.

TRAVOLGERE, v. a. ir. *przewrócić do góry nogami, lub na drugą stronę*. Mirabilmente apparve esser travolto ciascuno dal mento al principio del casso, *D. Inf.* = *Travolgere gli occhi, wywracać, zauracać oczy*. Ebbro di stizza, e cieco di furore, travolge gli occhi, *Bern. Orl.* = *obrócić w co*. Quella scellerata, che travolto gli avea in mirto silvestre il viso umano, *Ar. Orl. Fur.*

TRAVOLGIMENTO, s. m. *przewrócenie*.

TRAVOLTARE, TRAVOLVERE, v. TRAVOLGERE.

TRAVOLTO, —TA, p. ad. v. TRAVOLGERE.

TRAVONE, s. m. *accr. duża belka*. [GOLE]

TRAVEGGOLE, v. TRAVEG-TRE, s. num. *trzy*. A tre a tre, *po trzech*. Tre tanti, o tre cotanti, *trzy razy tyle, trojnásób*.

TREBBIA, s. f. *cep*. = fig. *bicz, plaga*.

TREBBIANO, s. m. *wino słodkie toskańskie.*

TREBBIARE, v. a. *młócić.* = fig. *chłostać, karać.* = *ciąć, pociąć.*

TREBBIATURA, s. f. *młóćba.* = fig. *chłosta.* = *kije.*

TREBBIO, s. m. v. TRIVIO. = *rozrywka, zabawa.* Stare a —, *bawić się na wsi.* Dove fosse alcun — di donne, *Fir. Disc.* Volere il —, *żartować.*

TRECCA, s. f. *przekupka.*

TRECCARE, v. n. *przedawać owoce, leguminy, i t. p.* = fig. *oszukiwać.*

TRECCHERIA, s. f. *przekup.* = Fig. *oszukiństwo, szalbierstwo.* = *spisek, kabala.*

TRECCHIERO, —RA, ad. *na-leżący do przekupnia, przekupki.* = fig. *oszustowski, szalbierski.*

TRECCIA, s. f. *warkocz, kosa.* = fig. *winna galazka.*

TRECCIARE, v. a. *pleść, splatać.*

TRECCIERA, s. f. *wstążka wpleciona w warkocz.*

TRECCOLA, v. TRECCA.

TRECCONE, s. m. *przekupień wiktualów.*

TRECENTESIMO, —MA, ad. *trzechsetny.*

TRECENTISTA, s. m. *pisarz włoski XIV wieku.*

TRECENTO, s. num. *trzysta.* Autori del —, *pisarze włoscy XIV wieku: Dante, Boccaccio, Petrarca.*

TREDICESIMO, —MA, ad. *trzynasty.*

TREDICI, s. num. *trzydzieści.* TREGENDA, s. f. *wesele czarownic, upiory, strachy nocne.* = *zgraja, gromada.* Perché quaggiù nel piano è la —, *che viene alla volta del castello, L. Lipp.*

TREGGIA, s. f. *ciukierki, konfekt.*

TREGGIA, s. f. *wózek bez kół naksztalt sani do wleczenia słomy, siana.* = *szcherz, kareta.*

TREGGIATORE, s. m. *ten co wlecze co na sankach.*

TREGUA, s. f. *rozejm, zawieszenie broni.* Conchiudere, far —, *zawrzeć rozejm.* Disdire la —, *wypowiedzieć rozejm.* Romper la —, *zerwać rozejm.* = *odpocząnek.* Dar —, *dać pokój, popołgować (o chorobach).* È un male che non dà mai —, *Red. Cons.* = *przerwa.* Le sue permutazioni non han triegue, *D. Inf.* = *Tregua di Dio, przerwa ubijatyk feudalnych średnich wieków w czasie adwentu i wielkiego postu.*

TREMACUORE, s. m. *drzenie serca.*

TREMAMENTO, s. m. *drzenie.*

TREMARE, v. n. *drzeć.* — di paura, *drzeć ze strachu.* — come una verga o foglia, *drzeć jak listek.* Finito questo la buia campagna tremò si forte, *ec. D. Inf.* = *drzeć ze strachu.*

TREMARELLA, s. f. *trwooga, poploch.* Aver la —, *bać się, lekkać się.* [drzący]

TREMEBONDO, —DA, ad. *strasznie.*

TREMENDAMENTE, av. *strasznie.*

TREMENDO, —DA, ad. *strasznie.*

TREMENTINA, s. f. *Bot. terpenylinowe drzewo.*

TREMILA, TREMLIA, s. num. *trzy tysiące.* [drzączka]

TREMITO, s. m. *dreszcz.*

TREMOLA, v. TORPEDINE, TORPIGLIA.

TREMOLARE, v. n. *drgać.* = *drzeć, drgać, migać się (o świetle).* = *drzeć, drgać (o glosie).* = *zachwiać się.* = s. m. *kołysanie się wody, fali.* Di lontano conobbi il — della marina, *D. Purg.* [czka]

TREMOLINA, s. f. *Bot. drząca.*

TREMOLIO, s. m. *drzenie.*

— di suono, di voce, *drżanie glosu.*

TREMOLO, —LA, * TREMOLOSO, —SA, † ad. *drzący.*

TREMORE, s. m. *drzenie.*

= *Med.* *tremor di cuore, drżanie serca.* — *frigorifico, dreszcz.*

= *drżanie glosu.* = *drzenie z bojaźni.* [cy]

TREMOROSO, —SA, ad. *drzący.*

TREMULA, s. f. *osika, osiczyna.* [TREMOLARE, ec.]

TREMULARE, TREMULO, v.

TREMUOTO, TREMOTO, s. m. *trzęsienie ziemi.*

TRENO, s. m. v. TRAINO. = *pociąg, zaprzęgi, i t. d.* — dell' artiglieria, *pociągi artylerji.*

= *Treno di batelli, statki przywiązane jeden za drugim i ciągnięte pod wodę.* = *Treni, treny, wiersze śpiewane przez płaczków na pogrzebach starożytnych.* Treni di Geremia, *treny Jeremiasza.* [sci]

TRENTA, s. num. *trzydzieści.*

TRENTACINQUESIMO, —MA, ad. *trzydzieści piąty.*

TRENTADUE, s. num. *trzydzieści dwa.*

TRENTAMILA, s. num. *trzydzieści tysięcy.* = e TRENTACANNA, TRENTAVECCHIA, s. f. *dziwośląg którym nianki dzieci straszę.*

TRENTAQUATTRESIMO, —MA, ad. *trzydzieści czwarty.*

TRENTATRESIMO, —MA, ad. *trzydzieści trzeci.*

TRENTESIMO, —MA, ad. *trzydziesty.* = s. m. *nabożeństwo żalobne trzydziestego dnia po śmierci.* [stka]

TRENTINA, s. f. *trzydziemy.*

TRENTUNO, —NA, s. num. *trzydzieści jeden.* Trentuno libro, *trentuna lettera albo libri trentuno, lettere trentuna, 31 książek, i t. d.* = *Dare nel trentuno, bass. popaść w tarapatę.*

TREPIDARE, v. n. *lat. drzeć ze strachu.*

TREPIDAZIONE, TREPIDEZZA, TREPIDITA, s. f. *drżenie ze strachu.*

TREPIDO, —DA, ad. *drzący ze strachu.* = *drżący.*

TREPIÈ, TREPIEDE, s. m. *trójnóg, dynarek.*

TRESCA, s. f. *dawny tamiec z klaskaniem.* = *ruch nieustanny ręk.* Senza riposo mai era la tresca delle misere mani, *D. Inf.* = fig. *grono bawiących się osób, wesola kompania.* Si trovava, benchè vecchio, a tafferugli, in giuochi e tresche con giovani, *Varch. Stor.* = *kłopot.* = *frasza, drobnostka.*

TRESCARE, v. n. *hasać, płaścić.* E precedeva al benedetto vaso trescando alzato, l'umile Salmista, *D. Purg.* = *bawić się, gzić się, swawolić.* Per le camere tue fanciulle e vecchi vanno trescando, *Petr.* = *krzytać się.* E senza sapere bene spesso quello che e' si treschino, si travagliano molto in tutte le bisogno de' secolari, *Varch. Stor.*

TRESCATA, s. f. *czcza gadanina.*

TRESCHERELLA, s. f. *dim. frasza, drobnostka.* Il re dell' infernal diavoleria con queste trescherelle a te m'invia, *L. Lipp.*

TRESCONE, s. m. v. TRESCA.

TREPOLO, TRESPIDO, s. m. *kozły, kobylica.* = fig. *podpora.*

TRIACA, s. f. *dryakiew, lekarstwo.* = *Esser triaca d'alcuno, być czym przeciwnikiem.* Fai combattere insieme due cristiani, che la triaca son di pagania, *Bern. Orl.*

TRIANDRIA, s. f. *Bot. gromada trzypęcikowa.*

TRIANGOLARE, ad. m. f. *trójkatny.* [katność]

TRIANGOLARITÀ, s. f. *trójkatny.*

TRIANGOLO, s. m. *Geom. trójkat.* — *equilatero, trójkat równoboczny.* — *isoscele o equicrure, trójkat równoramienny.* — *scaleno, trójkat różnobo-*

czny. — *rettangolo, trójkat prostokątny.* — *ottusangolo, trójkat rozwartokątny.* — *acuziangolo, trójkat ostrokątny.*

TRIARE, v. a. † *wybiierać,*

oddzielać, odróżniać. E chi sa giudicare, e per certo triare lo falso dal diritto, ragione è l' nome ditto, *Brun. Tes.*

TRIBBIARE, v. a. *tluc*, *gruchotać*, *kruszyć*. = zamiast TREBBIARE, *mlócić*. Questa è la messe che quaggiù si tribbia? *Menz. Sat.*

TRIBOLARE, v. a. *trapić*, *drepczyć*, *dokuczać*.

TRIBOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *drepczyciel*, *drepczycielka*.

TRIBOLAZIONE, s. f. *strapienie*, *smartwienie*, *frasunek*.

TRIBOLO, s. m. *Bot.* *buzdyganek*. — *acquatico*, *kotewka*. = *ciernie*, *glogi*. = fig. v. TRIBOLAZIONE. = *placz* na pogrzebie. = *kotewki* żelazne które dawniej rzucano dla zatrzymania jazydiny nieprzyjacielskiej.

TRIBOLOSO, —SA, ad. *dolegliwy*, *bolesny*.

TRIBÙ, s. f. *pokolenie*, na które się dawniej dzieliły niektóre narody. = *Zool.* e *Bot.* *pokrewieństwo*.

TRIBUNA, s. f. *mownica*, v. RINGHIERA.

TRIBUNALE, s. m. *trybunał*, *krzesło sędziego*. = *trybunał*, *sąd*. = Fig. II — *di Dio*, *trybunał Boga*. II — *della penitenza*, *trybunał pokuty*. = ad. m. f. *trybunałski*, *sądowy*.

TRIBUNALMENTE, av. na *trybunale*.

TRIBUNATO, s. m. *trybunał*, *urząd trybuna ludu w Rzymie*. = *trybunał*, *ciało prawodawcze we Francji 1800 — 1807*.

TRIBUNESCO, —CA, TRIBUNIZIO, —ZIA, ad. *trybunski*.

TRIBUNO, s. m. *trybun w Rzymie*, *obronca praw ludu*, *ustanowiony 494 r. przed Chrystusem*.

TRIBUTARE, v. a. fig. *oddać* *hold*.

TRIBUTARIO, —RIA, ad. *daniczny*, *placący daninę*. = fig. *holdowniczy*.

TRIBUTO, s. m. *dań*, *dani-na*. Fig. (o rzekach wpadających). *Qual rapido torrente a cui più rivi portan —, Bent. Teb.* = *hold*.

TRICOLORE, ad. m. f. *trójkolorowy*.

TRICORDE, ad. m. f. *mający trzy ciężki*. *Come d'arco tricolore te sacette, ec. D. Par.*

TRICUSPIDE, —DALE, —DATO, ad. *trójkoniczaty*.

TRIDENTATO, TRIDENTIERE, —RO, ad. m. *uzbrojony trójzębem*.

TRIDENTE, s. m. *widła trójzębne*. = *trójząb Neptuna*.

TRIEGUA, v. TREGUA.

TRIEMNATE, v. TREMITO.

TRIENNALE, TRIENNE, ad. m. f. *trzyletni*.

TRIENNIO, s. m. *trzylicie*.

TRIFAUCE, ad. m. f. lat. *trój-paszczy*.

TRIFIDO, —DA, ad. *trójdzielny*.

TRIFILLO, —LA, ad. *Bot.* *trójlistny*. = s. m. v. TRIFOGLIO.

TRIFOGLIATO, —TA, ad. *mający trzy listki jak koniczyna*.

TRIFOGLIO, s. m. *Bot.* *koniczyna*. — *prataiuto*, *miodunka*. = *Trifoglio acquatico*, *trogjan*.

TRIFORCATO, —TA, TRIFORCUTO, —TA, ad. *trójrozsochaty*.

TRIFORME, ad. m. f. *trójkształtny*.

TRIGAMIA, s. f. *Leg.* *trójżeństwo*.

TRIGAMO, s. m. *trójżeniec*.

TRIGESIMO, v. TRENTESIMO.

TRIGINI, ad. m. pl. *Bot.* *Fiori trigini*, *kwiaty trzysłupkowe*.

TRIGINIA, s. f. *rzęd trzysłupkowy*.

TRIGLIA, s. f. *lct.* *barwena* (*mullus*). = *kurek* (*trigla*).

TRIGLIFO, s. m. *Arch.* *tryglif*, *ozdoba architektoniczna w porządku doryckim*.

TRIGONOMETRIA, s. f. *trygonometria*, *część Geometrii* podająca sposoby wynalezienia z trzech znanych trzech innych części trójkąta. — *piana e sferica*, *trygonometria płaska i kulista*.

TRIGONOMETRICAMENTE, av. *trygonometrycznie*.

TRIGONOMETRICO, —CA, ad. *trygonometryczny*.

TRILATERO, —RA, ad. *Geom.* *mający trzy boki*.

TRILLARE, v. n. *trelować*, *wywozić trele*.

TRILLO, s. m. TRILETTINO, dim. *trel*. [stoletni.

TRILUSTRE, ad. m. f. *piętna-trimestre*. s. m. *ćwierćroczce*, *kwartał*.

TRIMPELLARE, v. n. *brzdąkać* na gitarze. = fig. *marudzić*, *odkładać*. *Ma quègli, al quale non piace tal'faccenda, se la trimpella, L. Lipp. Malm.*

TRIMPELLIO, s. m. *brzdąkanie*.

TRINA, s. f. *koronka*; *galon złoty*.

TRINCARE, v. n. *pić trunki*.

TRINCATO, —TA, p. ad. v. TRINCARE. = ad. *chytry*.

TRINCATORE, s. m. *opój*.

TRINGEA, TRINCERA, s. f. *Mil.* *okop*, *szaniec usypany przez oblegających*.

TRINCERAMENTO, s. m. *Mil.* *szaniec polowy*.

TRINCERARE, v. a. *sypać szaniec*, *okopy*. = v. r. *okopać się*. = fig. *zabezpieczyć się*.

TRINCETTO, s. m. *gnyp*.

TRINCIANTE, s. m. *krójący*. = fig. *junak*, *zuch*. *Fare il —, udawać zucha*. *Oh Paladin, che fate si il —, venite un poco innanzi ora a bravare, Bern. Orl.* = ad. m. f. *tnący*, *krójący*. *Coltello —, nóż ostrzy*. *Lingua —, fig. język uszczypliwy*.

TRINCIARE, v. a. *krajać mięso u stołu*. = *krajać co innego*; *krajać suknie*. = *Trinciarle*, *trinciar capitole*, *wycinać hołubca*, *hasać*, *pląsać*. = *Trinciar benedizioni*, *scherz. blogosławić ręką*.

TRINGONE, s. m. *pijak*, *opój*.

TRINIPOTE, s. m. *praprawunuk*.

TRINITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *trójca*.

TRINITARI, —RIE, s. pl. *trynitarze*, *trynitarzki*.

TRINO, —NA, ad. *troisty*, *trojaki*. *Trina dimensione*, *trojaki wymiar*, *wzdłuż*, *wszereż i wgląd*. = *Teol.* *jeden we trzech osobach*. = *Astrol.* *oddalony jeden od drugiego o trzecią część zodiaku*.

TRINOMIO, s. m. *wielkość algebriczna złożona z trzech wyrazów*.

TRIO, s. m. *Muż.* *trio*.

TRIOCCA, s. f. *triocco*, s. m. *huczna zabawa*, *lulanka*.

TRIONFALE, ad. m. f. *tryumfalny*. *Carro —, wóz tryumfalny*. *Corona —, wieniec tryumfalny*.

TRIONFALMENTE, av. *tryumfalnie*.

TRIONFANTE, ad. m. f. *tryumfujący*. = *Chiesa —*; *i trionfanti*, *kościół tryumfujący*, *blagosławieni święci*.

TRIONFARE, v. n. *tryumfować*, *odbyć tryumf*. = *cieszyć się*, *wesełić się*. *La mia sorella, ec. trionfa lieta nell' alto Olimpo già di sua corona, D. Purg.* = *odnieść tryumf*. = *biesiadować*, *hulać*. *Il bere e il godere si nominano per beffa il —, Cas. Galat.* = *grać kozere*. = v. a. *przyznac tryumf*. = *wienczyć laurem*. *Si rade volte, padre, se ne coglie, per — o Cesare, o poeta, D. Par.* = fig. *panować*. *I Malatesti ec. trionfavano non solamente la città di Rimini, ma quasi tutta la Romagna, G. Vill.*

TRIONFATORE, s. m. —TRICE, s. f. *tryumfator*.

TRIONFO, s. m. *tryumf*. = *kozera*.

TRIPARTITO, —TÀ, ad. *trzydzielny*.

TRIPETALO, —LA, ad. Bot. *trzyplatkowy*.
 TRIPPLICARE, v. a. *potrójć*. = v. n. *potrójć się*.
 TRIPPLICAMENTE, av. *potrójnie*.
 TRIPLICE, ad. m. f. *potrójny, troisty*.
 TRIPLICEMENTE, av. *potrójnie*.
 TRIPPLICITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *potrójność, troistość*.
 TRIPLO, —PLA, ad. *trójnasobny*. Ragione tripla, Mat. *stosunek trójmnożny*.
 TRIPODE, s. m. *trójnog Apollina*.
 TRIPOLI, TRIPOLO, s. m. *Min. trypel*.
 TRIPPA, s. f. TRIPPACCIA, accf. *flaki, kuldun*. [ka.
 TRIPPAIUOLA, s. f. *flaczar*.
 TRIPUDIAMENTO, s. m. *skakanie, tancowanie*.
 TRIPUDIARE, v. n. *skakać, tancować*.
 TRIPUDIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *tanecznik, tanecznicza*.
 TRIPUDIO, s. m. *taniec*.
 TRIREGNO, s. m. *tiara, korona papieżka*.
 TRISAVOLO, s. m. *praprzędziad*.
 TRISEZIONE, s. f. *Geom. podział na trzy równe części*.
 TRISILLABO, —BA, ad. *trójzgłoskowy*.
 TRISTA, ad. e s. f. *kurwa*.
 TRISTACCIO, ad. e s. m. accf. *lotr, łajdak, nikczemnik*.
 TRISTAGGINE, † v. TRISTIZIA.
 TRISTAMENTE, av. *smutnie, nędznie*.
 TRISTANZUOLO, —LA, ad. *chudorlacy, mizerny*.
 TRISTARELLO, TRISTERELLO, —LA, TRISTERELLINO, —NA, ad. *mały złośnik, mała złośnicza*.
 TRISTIZIA, TRISTEZZA, s. f. *smutek*. Darsi tristizia, *smućć się*. = *złość, niegodziwość, przewrotność, nikczemność*.
 TRISTO, —TA, ad. *smutny*. = *nędzny, biedny, nieszczęśliwy*. Questo misero modo tengon l'anime triste di coloro che visser senza infamia e senza lodo, D. Inf. = *zły, lichy, ladaco*. Maggiore errore è mettere il vino in triste botti, Dav. Coll. = *Tristo fiato, D. Inf. smród, fetor*. = *zły, niegodziwy, nikczemny*. Non vi fu mai cittadino più tristo di te, nè tiranno migliore, Ver. N. R. = *interi, biada*. Tristo a chi in mezzo lor si fosse messo, Bern. Orl. = s. m. *niegodziwiec*. Quel tristo seppe sedurla, Bemb. Lett.
 TRISTUZZO, —ZA, ad. dim. *nieweso smutny*. = *trochę ladaco*.

TRITAMENTE, av. *drobno*. = *fig. w najdrobniejszych szczegółach, dokładnie*.
 TRITAMENTO, s. m. *tarcie, rozcieranie, kruszenie*.
 TRITARE, v. a. *trzeć, rozcierać, drobić, kruszyć*. = *fig. trutymować, roztrzasać*. = *Aver trito un sentiero, udeptać drogę*. Si tenne Ferrai più presso al monte dove il sentiero Angelica avea trito, Ar. Orl. Fur.
 TRITATURA, s. f. *kawalki rozłarte, pokruszone*.
 TRITELLO, s. m. *mąka gruba z drugiego przesiania otrębów*.
 TRITO, —TA, ad. *rozłarty, utarty, podrobiony*. La terra oppressa e trita da cavalli, da rote e da pedoni, Mont. = *fig. drobny*. Il destrier, ch'avea andar trito e soave, Ar. Orl. Fur. = *utarty, utorowany*. Pigliar cogli altri due la via più trita, Ar. Orl. Fur. = *wytarty (o sukni)*. = *oklepany, oklekany*. = *utarty, często używany (o wyrazach)*.
 TRITOLARE, v. n. *dreptać, kręcić się, wiercić się*.
 TRITOLE, s. m. *odrobina, okruszyna*.
 TRITONE, s. m. *Mit. tryton, bożek morski*. = *obszarpaniec, charlak, szubrawiec*. Marciar si vede un grosso reggimento ch'egli ha d' innumerabili tritoni, L. Lipp. = *Zool. tryton, plaz jaszczurkowy*.
 TRITONGO, s. m. *trójgłoska*.
 TRITUME, s. m. *trójna, okruszyny*. = *drobnośka*.
 TRITURA, s. f. *tarcie*. = *kawalki rozłarte*. = *fig. strapienie*.
 TRITURABILE, ad. m. f. *kruchy jak np. siarka*.
 TRITURARE, v. a. *trzeć, rozcierać (o żołądku trawiącym pokarmy)*.
 TRITURAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. *tarcie, rozcieranie*.
 TRIUMVIRALE, TRIUNVIRALE, ad. m. f. *tryumwiralny*.
 TRIUMVIRATO, TRIUNVIRATO, s. m. *tryumwiral, pierwszy zawarty między Juliuszem Cezarem, Krassem i Pompeuszem, 60 r., drugi między Oktawianem, Lepidem i Antoniuszem, 43 r. przed Chrystusem*.
 TRIUMVIRO, TRIUNVIRO, s. m. *tryumwir*. [wac.
 TRIVELLARE, v. a. *świdrować*.
 TRIVELLO, s. m. TRIVELLA, s. f. *świderek*.
 TRIVIALE, ad. m. f. *brukowy, pospolity, gminny, ordynarny*.
 TRIVIALITÀ, s. f. *pospoliczość*.

TRIVIALMENTE, av. *gminnie, ordynarny*.
 TRIVIO, s. m. *trójdroże*.
 TROFEO, s. m. *pomnik przez zwyciężcę wystawiony na cześć bogów tam gdzie nieprzyjaciół pokonał*. = *pomnik, pamiątka*. = *Arch. Trofeje, ozdoby z wiązek broni, puklerzów, i t. d.*
 TROGLIARE, v. n. *szepelić*.
 TROGLIO, —GLIA, ad. *szepeliący*.
 TROGOLO, v. TRUOGOLO.
 TROJA, s. f. TRIACCIA, peg. *maciora*. = *fig. wszeźniczka*.
 TROJANO, ad. m. *długouchy, klapouchy (o koniach)*.
 TROMBA, s. f. *trąba*. Sonar le trombe, dar nelle trombe, *zatrąbić, trąbić*. Venire colle trombe nel sacco, *fig. wrócić z niczem, nie nie wskórać*. Orsù, ripigliem ec. con le trombe nel sacco oggi il cammino, Tasson. — *chiarina, klarynet*. Pigliar la —, *fig. roztrąbić, rozgłosić*. = *Zool. trąba stonia; nosok komara, muchy*. = *Tromba da cavar acqua, pompa hydrauliczna*. = *trąbka uszna, której używają osoby tegoż słuchu*. = *Tromba di mare, trąba powietrzna*. = *Trombe Falloppiane, Anat. trąbki Fallopa (maciczne) v. TUBA*. = *Tromba da vino o da barile, lewarek*.
 TROMBADORE, —TORE, s. m. *trębacz*.
 TROMBARE, TROMBEGGIARE, TROMBETTARE, v. n. *trąbić*. = *fig. roztrąbić, rozgłosić*.
 TROMBATA, s. f. *trąbienie*.
 TROMBETTA, s. f. dim. *trąbka*. = s. m. *trębacz*. = *fig. papla*. [trębacz.
 TROMBETTATORE, s. m. *trębacz*.
 TROMBETTIERE, s. m. *trębacz*. = *fig. papla*.
 TROMBETTO, s. m. dim. *trąbka*. = *trębacz*.
 TROMBONE, s. m. *trąba*. = *Trombone d'utile o snodato, trombon*. = *grający na trombonie*. = *murka do dmuchania ognia*. = *Bot. gatunek tulipanu*. = *Tromboni, duże bity kuryerskie*.
 TRONCABILE, TRONCHEVOLE, ad. m. f. *dający się uciąć, skrócić (o wyrachach)*.
 TRONCAMENTO, s. m. TRONCATURA, s. f. *odcięcie, ucięcie*. = *Gram. wyrzutnia*.
 TRONCARE, v. a. *odciąć, uciąć*. = * *zabić*. Costui, così nemico e così fiero, abbiamo di troncar preso consiglio, Chiabr. = *grzyźć, odgrzyźć, ugryźć*. Troncandosi co' denti a brano a brano, D. Inf.

TRONCATAMENTE, TRONCAMENTE, av. *urywkowo*.

TRONCATO, —TA, p. ad. *ucięty, obcięty*. Colonna troncata, *kolumna ścięta*. Cono troncato, *ostrosłup ścięty*. = fig. *niedokończony*.

TRONCATORE, s. m. *ucinacz*.

TRONCO, s. m. *pień*. = fig. *szczep, głowa rodziny*. = fig. *pień, kłoda, bawoń*. = Anat. *kadłub, tułów; pień arteryj, żyły*. = *posąg bez rąk i nóg*.

TRONCO, —CA, ad. skrót. z TRONCATO, *obcięty, ucięty, odcięty*. = Gram. *skrótcony* (o wyrazie). = Parole tronche, *wyrazy przerywane*. Perch'io traeva la parola tronca, *D. Inf.* = fig. *przerwany, nieskończony*. Aver tronche le gambe, *fig. mieć podcięte nogi ze strachu*.

TRONCONCELLO, s. m. dim. *pieńek*.

TRONCONE, s. m. accr. *gruby pień*. = *kadłub, tułów*. = *okrucz, odłamek*. La lancia al cielo andò rotta in tronconi, *Bern. Orł.*

TRONFIARE, v. n. bass. *dać, nadymać się*.

TRONFIO, —FIA, ad. *naędzy, napuszony*. Come galli tronfi, *colla cresta levata, pettoruti procedono*, *Bocc.* = *wzdęty*. = *zapezrony*.

TRONO, s. m. *tron*. = *Teol. trony, chóry aniołów*.

TROPICO, s. m. Geog. e Astr. *zwrotnik, kolo mniejsze przechodzące przez punkta stanowisk słońca na półkuli ziemskiej i niebieskiej, północnej i południowej, równoległe od równika i na 23° 28' od niego oddalone*. — del Cancro, *zwrotnik Raka*. — del Capricorno, *zwrotnik Koziorożca* = ad. *zwrotnikowy*.

TROPO, s. m. *Rett. przenosińca*.

TROPOLOGICO, —CA, ad. *przenosińcy*.

TROPPO, s. m. *nadmiar, zbyt*.

TROPPO, —PA, ad. *zbytni*. Troppi danari, *zanadto pieniędzy*. Troppa gente, *za dużo ludzi*.

TROPPO, av. *nadto, zawiele, do zbytku*. Troppo più, *daleko więcej*. Vi trovo tanto oro e tanto argento strutto, *che valse troppo più che tutta la spesa*, *Bocc.* = *bardzo, nader*. Ne fece uno manicaretto troppo buono, *Bocc.*

TROTA, s. f. Ict. *pstrąg*.

TROTTARE, v. n. *klusować*. = *biedz truchtem*. E come l' uom che di trattare è lasso, lascia andar li compagni, *D. Purg.* = *Bisognino, o la necessità fa trot-*

tar la vecchia, prov. ma chleb rogi a nędza nogi; wilka nogi karmią.

TROTTATORE, s. m. *klusak*.

TROTTO, s. m. *klus*. Andare al trotto, *di trotto, jechać klusem*. Trotto d' asino dura poco, *prov. wielki zapal prędko ostyga*. = *kawał drogi*. Di qui a Santa Croce è un buon trotto, *Lasc. Spir.*

TROTTOLO, s. f. *bąk, wartalka*. Cervello a —, *umysł zmienny*.

TROTTOLARE, v. n. *kręcić się jak wartalka*.

TROTTONE, av. *khusem*.

TROVABILE, ad. m. f. *dający się znaleźć*.

TROVAMENTO, s. m. *znalezienie, wynalazek*.

TROVARE, v. a. *znaleźć*. Non potendo quello, che io andava cercando, trovare, *Bocc.* = *spotkać, nadybać*. Trovata una grandissima quercia, smontato dal ronzino a quella il legò, *Bocc.* = *zejść, zdybać*. Ricciardo Monardi è trovato da messer Lizio da Valbona colla figliuola, *Bocc.* = *† pisać wiersze*. = *wynaleźć, wymyślić*. Di pervenire infino al corpo santo troverò io ben modo, *Bocc.* = *znaleźć, przekonać się, poczuc*. Toccandolo, il trovò, *come ghiaccio, freddo*, *Bocc.* = *znaleźć, otrzy-*

mac. Spero trovar pietà non che perdono, *Petr.* = v. r. *znajdować się*. In sul paese ch' Adige e Po riga, soleva valore e cortesia trovarsi, *D. Purg.* Trovandomi io in Firenze, *Cas. Lett.* = *znajdować się w jakim położeniu*. = *mieć, posiadać*. Non mi trovando al mondo se non questa casa e una vignuola, *Ambr. Furt.* = *mieć tyle a tyle lat*. Per vedere quanto tempo io mi trovava, *Fir. As.*

TROVATELLO, s. m. *znajdek, znalezione dziecko*. = *mały wynalazek*.

TROVATO, s. m. *wynalazek*.

Un bel trovato, *zmyślenie, fikcja*.

TROVATO, —TA, p. ad. *znaleziony*. Venire trovato, *znaleźć, napotkać przypadkiem*. Gli venne trovato un buon uomo, *assai più ricco di denari, che di senno*, *Bocc.* = *Dare il ben trovato, przywitać spotkawszy*. Tu sii il ben trovato, *ciessz się żem cię spotkał*.

TROVATORE, s. m. *nalezca, wynalazca*. = *trubadur włoski i prowancki*.

TROVATRICE, s. f. *wynalazczyni*.

TRUCE, ad. m. f. *srogi, o-*

TRUCIDAMENTO, s. m. *zabicie*.

TRUCIDARE, v. a. *zabić, zamordować*.

TRUCIDATORE, s. m. *zabójca, morderca*.

TRUCIOLARE, v. a. *heblować*.

TRUCIOLO, s. m. *heblowina, wiór*.

TRUCULENTE, TRUCULENTO, —TA, ad. *srogi, dziki, okrutny*. = *rozhlukany, burzliwy* (o morzu).

TRUFFA, s. f. *oszukaństwo, szalbierstwo*. = *kuglarstwo*. = *furda, fraszka*.

TRUFFARE, v. a. e n. *oszukiwać*. = v. r. *† żartować z kogo*.

TRUFFARELLO, TRUFFARUOLO, s. m. *lotrzyk, filut*.

TRUFFATIVO, —VA, ad. *mający żyłkę oszustowską*.

TRUFFATORE, s. m. —TRICE, s. f. *oszust, oszusta*.

TRUFFERIA, s. f. *oszukiwanie*.

TRUFFIERE, s. m. *oszukiwacz, oszust z profesji*.

TRUGIOLARE, v. TRUCIOLARE.

TRULLARE, v. n. *pierdzić*. Rotto dal mento infm dove si trulla, *D. Inf.*

TRULLO, s. m. *piard*.

TRUOGO, TRUOGOLO, s. m. *ko-ryto*.

TRUPPA, s. f. *banda, zgraja, gromada*. = *oddział żołnierzy; kilka plutonów jazdy*. = pl. *Truppe, wojsko*.

TRUTILARE, v. ZIRLARE.

TU, pron. pers. ty. Stare a tu per tu, *ocinać się; być z kim za panie bracie*. Dar del tu ad alcuno, *tykać kogo*.

TUBA, s. f. * *trąba*. Poi si rivolse ec. dove sentia la Pompeiana tuba, *D. Par.* = *Tube Fallopiane, Anat. trąbki Fallopa, jajowód, v. ovidutto*. = *Tuba o Tromba dell' Eustachio, trąbka Eustachego idąca od ucha do gardła*.

TUBARE, v. n. *trąbić*. = *gruchać, jęczać jak turkawka*.

TUBERCOLATO, —TA, ad. *Bot. brodawkowaty* (o nasionach).

TUBERCOLETTO, s. m. dim. *pryszczyk, bąbelek, pęcherzyk*.

TUBERCOLO, s. m. *Anat. e Med. pryszcz, bąbel, pęcherz*. = *Bot. brodawka, narośl na korzeniach niektórych roślin*.

TUBERCOLUTO, —TA, ad. *popryszczony, pryszczowaty*.

TUBERO, s. m. *Bot. v. LAZZERUOLO*. = *trufta*. = *bulwka korzeniowa*.

TUBEROSITA, —TATE, —TATE, s. f. *wypukłość*. — delle ossa,

Anat. *wypukłość kości*. = Bot. v. TUBERCOLO. [roza.

TUBEROSO, s. m. Bot. *tuberoso*, —SA, ad. *chropowaty, guzowaty*. = Bot. Radici *tuberosae, korzenie chropowate, pomarszczone*.

TUBO, s. m. *rura*.

TUBOLETTO, TUBOLO, TUBULO, s. m. dim. *rukka, rureczka*.

TUBULARE, TUBULATO, —TA, TUBULOSO, —SA, ad. *Stor. nat. rurkowaty*.

TUCANO, s. m. *Ornit. tukan, pieprzodaj*.

TUFATO, —TA, ad. *parny (o miejscu gdzie jest zaduch)*.

TUFFAMENTO, s. m. *zanurzenie*.

TUFFARE, v. a. *nurzać, zanurzyć*. = *maczać, umaczać*. = fig. *zanurzyć, pogrążyć*. Ed essi ogni pensier che il di conduce, tuffato aveano in dolce oblio profondo, *Tass. Ger.* = v. r. *zanurzyć się*. = fig. *zatopić się, zanurzyć się, pogrążyć się*. Tuffarsi nell'ozio, *pogrążyć się w próżnowaniu*. — nel sonno, *esser tuffato nel sonno, pogrążyć się we śnie*. = Tuffarsi nel vino, *żłopać wino*.

TUFFATORE, s. m. *nurek*.

TUFFETE, s. *pif, paf, puk*.

TUFFETTO, TUFFETTONE, TUFFOLO, TUFFOLINO, s. m. *Ornit. nurek*.

TUFFO, s. m. *zanurzenie*. Dare un tuffo, *zanurzyć, umoczyć sukno lub materią w rozpuszczenie farbierskim*. Dare il tuffo, *dać nurka*; fig. *wyjscie na kpa*. Dare un tuffo nello scimunito, fig. *zblaznić się, wyjść na kpa*. = fig. *ruina, zguba*. Dare il tuffo ad alcuno, *zgubić kogo*.

TUFO, s. m. *Min. tuf*.

TUGURETTO, s. m. dim. *chata*. [pianka.

TUGURIO, s. m. *chata, le-tulipano*, s. m. Bot. *drzewo tulipanowe*.

TUMEFATTO, —TA, ad. *nadęty, wzdęty, nabrzękły*.

TUMEFAZIONE, s. f. *obrzęknienie*.

TUMIDEGGIARE, v. n. *nadymac się, wpaść w nadętość*.

TUMIDETTO, —TA, ad. dim. *necio wzdęty, odstający*.

TUMIDEZZA, s. f. *nabrzęknienie, nabrzęknienie, obrzęknienie*. Ha qualche poca di — nelle gambe, *Red. Cons.*

TUMIDO, —DA, ad. *wzdęty, nabrzękły, nabrzękły, obrzękły*. = fig. *nadęty*.

TUMORE, s. m. *Chir. nabrzęknienie, nabrzęknienie, wrzód*. = fig. *nadętość*.

TUMORETTO, s. m. dim. *malenka nabrzęknienie, wrzódzik*.

TUMOROSITA, s. f. *nabrzęknienie*.

TUMOROSO, —SA, ad. *obrzękły, nabrzękły*.

TUMULO, s. m. *mogila, pagórek*. = *grób, mogilka*.

TUMULTO, s. m. TUMULTUAZIONE, s. f. *tumult, rozruch, zgiełk, zaburzenie, zamieszanie*.

TUMULTUARE, v. n. *wszczyznać rozruchy, burzyć się*.

TUMULTUARIAMENTE, TUMULTUOSAMENTE, av. *hurmem, tłumnie*. = *napredce*.

TUMULTUARIO, —RIA, TUMULTUOSO, —SA, ad. *burzliwy*. = *dorywczy, na predce zebrany*. E con tumultuario e poca gente a un esercito instrutto si va a opporre, *Ar. Orł.*

TUNICA, s. f. TUNICHETTA, TUNICHINA, dim. *tunika*. = Anat. *blona, pliwka*.

TUO, TUA, pl. TUOI, TUE, pron. poss. *twój, twoja, twoi, twoje*.

TUONARE, v. n. prop. e fig. *grzmieć*. E già l'ultimo di nel cuor mi tuona, *Petr.* Tuonavano tuttavia gli Alemanni coll'artiglieria, *Botta*.

TUONO, s. m. *grzmot*. Tuono secco, *grzmot bez deszczu*. = fig. *wieść, pogłoska*. = *grzmot dziać*. = *halas, łoskot*. Nè io lo intesi, si mi vinse il tuono, *D. Par.* = *Mus. ton, glos*. Uscir di tuono *zmylić nóg*; fig. *stracić wątek rozmowy*. = *Fisiol. stan zdrowy*. Rimettere in tuono lo stomaco, *wzmocnić żołądek*.

TUORLO, s. m. *biel na drzewie*. = *żółtek*.

TUPPETE, s. *pif, paf, puf*. S'è fatto, *dichiamo noi, un tuppette tappete, cioè colpi, e tiri ci sono intervenuti, Salvini. Annot. F. B.*

TURA, s. f. *tama*. Com' a' fanciulli, quando per la via fan la tura al rigagnol con la mota, *L. Lipp.*

TURACCIO, TURACCIOLLO, s. m. *zatyczka, szpunt, czop*.

TURACCIOLETTO, —LINO, s. m. dim. *koreczek*.

TURAMENTO, s. m. *zatkanie*.

TURARE, v. a. *zatykać, zatkanąć*. — le orecchie, *zatkanąć uszy*; fig. *udawać głuchego*. — altrui la bocca prop. e fig. *zatkanąć, zamknąć komu gębę*. = v. r. *zakryć się*. Turiamoci, e ritiriamoci in qua, *ch'è non ci vegghino, Cecch. Ass.*

TURBA, s. f. *tłum, zgraja, gromada, rzęsa*. Infinita è la turba degli sciocchi, *Gal. Sag.* =

tluszcza, gawędź, motloch, pospółstwo. Povera e nuda val, *filosofia, dice la turba al vil guadagno intesa, Petr.*

TURBABILE, ad. m. f. *dający się mieszać*.

TURBAMENTO, s. m. *rozruch, zaburzenie*. In Cipri ed in Rodi furono i rumori e turbamenti grandi, *Bocc.* = *pomieszanie, turbacja, frasunek*. O s' avesti allegrezza dell' altrui —, *Brun. Tesor.* [zawój.

TURBANTE, s. m. *turban*.

TURBARE, v. a. *męcić, zamącić, zmącić*. = *zaburzyć, zakłócić, zawichrzyć*. — il riposo, *zakłócić spokość*. = *turbować, przeszkadzać, robić subjękcyę*. Per questa volta io non vi voglio turbare, *Bocc.* = *Turbare il possesso, Leg. niepokoić w posiadaniu*. = v. r. *obruszyć się, rozgniewać się*. = *Turbarsi di colore, di volto, mienić się na twarzy*. = *Turbarsi il cielo, zasępić się, zachmurzyć się*. = *trudzić się*.

TURBATAMENTE, av. *z pomieszaniem*.

TURBATETTO, —TA, ad. dim. *necio mieszanym*.

TURBATIVA, s. f. *Leg. skarga zanieciona przed sąd o rugowanie z posiadania*.

TURBATORE, s. m. —TRICE, s. f. *wichrzyciel, wichrzycielka*.

TURBAZIONE, s. f. TURBAZIONCELLA, s. f. dim. *nielad, zawichrzyenie, zamieszanie*. Tutta la casa dell' oste fu in turbazione, *Bocc.* = *zmieszanie, pomieszanie*.

TURBINE, TURBINIO, s. m. *wicher w kółko kręcący się*.

TURBINOSO, —SA, ad. *wichrowaty, burzliwy*.

TURBO, s. m. v. TURBINE. = * *ciemność*. = ad. *ciemny*.

TURBOLENTEMENTE, av. *burzliwie*.

TURBOLENTO, TURBULENTO, —TA, ad. *burzliwy*.

TURBOLENZA, —ZIA, s. f. *burzliwość*. = *mętność, męty*.

TURCASSO, s. m. *sajdak, kotezan*. [eki.

TURCHESCO, —CA, ad. *tureturchetto*, s. m. *golaq szary*.

TURCHIA, s. f. *Turcyja*.

TURCHINA, TURCHESE, s. f. *Min. turkus*.

TURCHINICCIO, —CIA, ad. *blekitnawy*. [tny.

TURCHINO, —NA, ad. *blekitnawy*.

TURCIMANNO, s. m. *tłumacz, drogman na Wschodzie*.

TURCO, —CA, ad. *turecki*. = s. m. *Turek*. Gran Turco, *sultán turecki*. = *Gran turco, kukuruza*.

TURGENZA, s. f. lat. *nabrękłość, nabrzmałość*.

TURGERE, v. n. **nabrzmieć*. = fig. *rosnąć, wzmacniać się, napędnąć się*. Che 'l ben disposto spirito d' amor (d' Iddio) turge, *D. Par.*

TURGIDEZZA, s. f. *nabrzmałość*. = fig. *nadętość*. — di stile, *nadętość stylu*.

TURGIDO, —DA, ad. *nabrzękły, nabrzmały*. = fig. *nadęty, pyszny*.

TURIBILE, **TURIBOLO**, s. m. *trybularz, kadzielnica*.

TURIFERARIO, s. m. *ksiądz kadzacy trybularzem*.

TURMA, s. f. *rzesza, tłum, zgraja, gromada*. = *trzoda*. = *stado ptaków*. Volare a turme, *latać stadami*. = *pluton jazdy*.

TURPE, ad. m. f. fig. *szeptny, szkaradny, brzydki, haniebny*.

TURPEMENTE, av. *szeptnie*.

TURPEZZA, **TURPITÀ**, —TATE, —TATE, **TURPITUDE**, s. f. *szeptność, brzydkość, szkaradziństwo*. Volendo la turpitudine del viso di messer Forese mostrare, *Bocc.* = *haniebność, nieczność*.

TUSSILAGGINE, s. f. *Bot. podbiał*.

TUTELA, s. f. *Leg. opieka*. = *opieka, obrona*.

TUTELARE, ad. m. f. *opiekunczy*.

TUTELATO, —TA, ad. *zostający pod opieką*.

TUTORE, s. m. **TUTRICE**, s. f. *opiekun, opiekunka*. = *pal lub kół do którego się przywiązują drzewko*. [opieka.]

TUTORERIA, **TUTORIA**, s. f. **TUTORERIA**, **TUTAFIATA**, av.

ciągłe, ustawicznie, zawsze, zawsze. Io priego Iddio, che vi dea il buono anno e le buone calendi oggi e tuttavia, *Bocc.* = *jednak, wszakże, wszelako, atoli*. Ma tuttavia ti vogliam ricordare, che per queste contrade, ec. vando di male brigate assai, *Bocc.* = *Tuttavia, oprócz tego, a do tego*. E con lui dieci cavalier ci sono, e di miglior di Francia tuttavia, *Ar. Orł. Fur.*

TUTTAVOLTA, av. *ciągłe, nieustannie, bez przestanku*. Astolfo il corno tuttavolta suona, *Ar. Orł. Fur.* = *jednak, wszelako*. = *Tutta volta che, ile razy, każdego razu, kiedy tylko*. = *Tutte le più volte, często, prawie zawsze*.

TUTTO, s. m. *wszystko*. = *całość, ogół*.

TUTTO, —TA, ad. *wszystek*. Tutti sopra la verde erba si posero in cerchio a sedere, *Bocc.* Gli Svizzeri da tutte le parti ricevono danari, a tutti si vendono, *Bent.*

= *cały*. Tutte le notti si lamenta e piagne, *Petr.* Ma ben veggio or si come al popol tutto favola fui gran tempo, *Petr.* = *Tutt' ora, tuttora, a tutte le ore, ciągle, ustawicznie, nieustannie, zawsze*. = *Esser tutto d'alcuno, być zupełnie komu oddanym*. = *każdy, wszelki*. Tutt' uomo, *każdy człowiek*. = *Tutto quanto, wszystek, cały*. Ben lo sai tu, che la sai tutta quanta (l' Eneide), *D. Inf.* Tutti quanti, *wszyscy ile ich tylko jest, wszyscy a wszyscy*. = *Tutti e due, tutti e tre, oba, wszyscy trzej*. Che andate voi cercando a questa ora tutti e tre? *Bocc.* = *Tutt' altro, całkiem inny*. Tutto altrimenti, *całkiem inaczej*.

TUTTO, av. *całkiem, zupełnie; wcale, koniecznie*. = *Tutto che, con tutto che, chociaż, lubo*. Il medico udendo costei, con tutto che ira avesse, motteggiando rispose, *Bocc.* = *Con tutto ciò, z tem wszystkim, jednak, wszelako*. = *Per tutto, wszędzie*. = *Tutto a (in) un tempo, od razu, zarazem, z nagła, zniemaku*. Tutto in un tempo il duca di Glocesta a Matalista fa votar l'arcione, *Ar. Orł. Fur.* [to.]

TUTTOCHÈ, **TUTTURA**, v. **TUT-**

TUTTUTTO, —TA, ad. *skróć. z tutto tutto, wszystek, całusiński*. Gli uomini e le donne cominciarono a riprendere tutti tutti Tofano, *Bocc.*

TUZIA, s. f. *Chim. tucya, niedokwas cynku osiadający na ścianach pieca przy topieniu tego kruszcu*.

U

U' * *zamiast dove, av. gdzie*. U' sono i versi, u' son giunte le rime? *Petr.*

UBBIA, s. f. **UBBIACCIA**, *peg. gusła, zabobon, bojaźń zabobonna*.

UBBIDENTE, **UBBIDENTE**, ad. m. f. *posuszny*.

UBBIDENTEMENTE, av. *posusznie*.

UBBIDIENZA, s. f. *posuszeństwo*. Avere o tenere in ubbidienza, *utrzymać w posuszeństwie*. Mettersi all' —, *poddać się pod posuszeństwo*. Ritornare all' —, *wrócić do posuszeństwa*. = *Eccl. rozkaz dany przez przełożonego zakonnikowi udania się dokąd*.

UBBIDIRE, v. n. e. a. ir. *być posuszny, słuchać, usłuchać*. = s. m. *posuszeństwo*.

UBBIDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *posuszny, posuszny*.

UBBIOSO, —SA, ad. *zabobonny, przesądny; bojaźliwy, lekliwy*. Perche questo Ugolotto era ubbioso di temer la morte, *Fr. Sacch.*

UBBRIACACCIO, —CIA, ad. e. s. *peg. pijaczysko*.

UBBRIACARE, v. a. *spoić, upoić*. = v. r. *upić się*.

UBBRIACHELLO, —LA, ad. e. s. *dim. nieco pijany*.

UBBRIACHEZZA, s. f. **UBBRIACAMENTO**, s. m. *pijanstwo*.

UBBRIACO, —CA, ad. e. s. *pijany, pijak*.

UBBRIACONE, s. m. *accr. ogromny pijak*.

UBBERIFERO, —RA, ad. lat. *mający cycki*. = fig. *plenny, obfity*.

UBERO, pl. f. **UBERA**, s. m. lat. *cycka, piersi*.

UBERO, ad. m. *szpakowaty*. Maneggiando un cavallo in Tracia nato, da tre piedi balzan, di pelo ubero, *Tasson.*

UBERTA, —TATE, —TATE, s. f. *żyźność, plennosc, urodzajność, obfitość*.

UBERTOSO, —SA, ad. *żyźny, plenny, urodzajny, obfity*.

UBI, s. m. lat. *miejsce*. Ove s' appunta ogni ubi e ogni quando, *D. Par.* [za, ec.]

UBIDIENZA, ec. v. **UBIDIEN-**

UBINO, s. m. *gatunek konia arabskiego*.

UBIQUISTI, **UBIQUITARI**, s. m. pl. *Eccl. ubikwitaryusze, jedna z sekt luterskich utrzymująca przytomność ciała Chrystusa w eucharystyi dla tego że Chrystus jest wszędzie*.

UBIQUITA, s. f. *wszędzbytność ciała Chrystusa*.

UBRIACACCIO, ec. v. **UBRIACACCIO**, ec. [ka.]

UCCELLA, s. f. *samica, samica*.

UCCELLABILE, ad. m. f. *dający się wystrychnąć na dudka*.

UCCELLACCIO, s. m. *peg. ptaszysko, ptak drapieżny*. = fig. *kiep, dudek*.

UCCELLAGIONE, s. f. *pora polowania na ptaki*. = *polowanie na ptaki*. = *ptaki upolowane*. = fig. *kpienie, drwienie*.

UCCELLAIA, s. f. *miejsce do łowienia ptaków na lep*.

UCCELLAME, s. m. *ptactwo zabite*.

UCCELLAMENTO, s. m. *kpinki, drwinki*.

UCCELLARE, v. n. *polować na ptaki, łowić ptaki*. In niuna

altra cosa il suo tempo spendeva che in — e in cacciare, *Bocc.* = fig. *drućić, kpicć, sztydźić, namśmiewać się*. Pajoti io fanciullo da dovere essere uccellato? *Bocc.* = Uccellare ad alcuna cosa, fig. *potować na co, upedzać się, uganiać się za czym.* — a marito, *gonić za mężem, chcieć dostać męża.* = Uccellare per grassezza, *skarżyć się na niedostatek optywając we wszystko.* = s. m. v. *UCCELLAIA.*

UCCELLATOIO, s. m. *miejscę do łowienia ptaków.* Se n'era andato a spasso in fino all'—, che vi erano tre miglia di casa sua, *Lasc. Nov.* Mandare all'—, fig. *kpicć z kogo.*

UCCELLATORE, s. m. — **TRICCE**, s. f. *ptasznik.* = *ubiegający się.* S'io fossi andato a Roma, dirà alcuno, a farmi uccellator di beneficii, presso alla rete n'avrei già più d'uno, *Ar. Sat.* = fig. *sztyderna.*

UCCELLATURA, s. f. *pora łowienia ptaków.* = *łowieństwo ptaków.*

UCCELLETTINO, **UCCELLETTINO**, s. m. dim. *ptaszyna, ptaszek.*

UCCELLIERA, s. f. *ptaszarka.*

UCCELLINO, s. m. dim. *ptaszek.* = *Pigliare gli uccellini, fig. gapić się, gawronić się.* Canzona o favola dell'uccellino, *prov. ciągle pytania o toż samo.*

UCCELLINUZZACCIO, s. m. *peg. brzydki ptaszek.*

UCCELLINUZZO, **UCCELLUZZO**, s. m. dim. *ptaszek.*

UCCELLO, s. m. *ptak.* — *di passo, ptak przelotny.* Meglio — *di campagna* che di gabbia, *prov. lepsza wolność od niewoli.* = fig. *kiep, dudek, duren.*

UCCELLACCIO, s. m. *peg. ptaszysko.*

UCCELLONE, s. m. *accr. duży ptak.* = fig. *ogromny głupiec, całą gębą duren.*

UCCHIELLO, s. m. *dziurka na guzik.*

UCCIDERE, v. a. ir. *zabić.* = v. r. *zabić się.*

UCCIDITORE, **UCCISORE**, s. m. *ucciditrice, s. f. zabójca, morderca.*

UCCISIONE, s. f. *uccidimento, s. m. zabójstwo, morderstwo.* = *rzeź.* Mettere ad —, *wyciąć w pień, wymordować.* Grande —, *wielka rzeź.*

UCCISO, — **SA**, p. ad. *zabity.*

UDENTE, **UDIENTE**, ad. m. f. *sluchający, słyszycy.*

UDIBILE, ad. m. f. *dający się słyszeć.*

UDIENZA, — **ZIA**, s. f. *słyszanie, słuchanie.* E questo dis-

se in — *del Conte, Nov. ant.* Dare —, *sluchać, przysłuchiwać się.* = *posłuchanie, audyencya.* Dare —, *dać posłuchanie.* Chiedere, avere —, *żądać posłuchania, mieć posłuchanie.* = *miejscę posłuchania, sala audyencyonalna.* = *osoby znajdujące się na audyencyi.* = *sluchacz.*

UDIMENTO, s. m. *sluchanie.*

UDIRE, v. a. ir. *sluchać.* — *messa, sluchać mszy.* = *słyszec.* — *una cosa di (per) bocca di alcuno, słyszeć co z czyich ust.* Non voler — *novella, parola di checchessia, niechcieć o czym słyszeć.* = *wyrozumieć, pomiarkować.* Li fratelli udeno l'animo di lei, *Bocc.* = *Odi il vangelo e poi ti segna, prov. wysłuchaj naprzód a potem sądz.* = s. m. *slyszzenie, sluch.*

UDITA, s. f. *sluch, co się słyszało.* Per udita, *ze sluchu.* E n'ebbe per udita anche *novella, Ar. Ori. Fur.* [uy.]

UDITIVO, — **VA**, ad. *sluchow.* **UDITO**, s. m. *sluch, zmysł sluchu.* — *sottile, bystry sluch.*

UDITO, — **TA**, p. ad. v. **UDIRE.**

UDITORATO, s. m. *audytorat.*

UDITORE, s. m. *sluchacz.* Non dee l'uomo essere uditore dimentichevole, *Amm. Ant.* = *sluchacz, uczeń.* = *audytor.* — *di rota, audytor roty.*

UDITORIO, s. m. *sluchacz.*

UDITORIO, — **RIA**, ad. *sluchow.* Condotti i nervi uditorj, *Anat. kanaly, nerwy sluchowe.*

UDIZIONE, s. f. *sluchanie, słyszanie.*

UDOMETRO, s. m. *Fis. udometr, narzędzie służące do mierzenia ilości wody z atmosfery w deszczach na ziemię wylanych.*

UFFICETTO, **UFFICIALE**, ec. v. **UFICETTO**, ec.

UFICETTO, s. m. *funkcyjka.*

UFFICIALE, s. m. *oficialista.* = *Mil. oficer.* Basso (sotto) ufficiale, *podoficer.* = ad. m. f. *sprawyjący funkcję, obowiąz.* = *urzędowy.*

UFFICIARE, v. n. *odprawiać nabożeństwo.*

UFFICIATORE, s. m. *odprawiający nabożeństwo.*

UFFICIATURA, s. f. — **MENTO**, s. m. *nabożeństwo kościelne.*

UFICIO, s. m. *powinność, obowiąz.* = *przysługa, usługa.* Rendere gli ultimi uficy, *oddać ostatnią posługę, odprowadzić do grobu.* = *funkcyja, urząd.* Tenere l'ufficio, *piastować urząd.* = *nabożeństwo, służba boża.* = *książka z modlitwami, godzin-*

ki. Recitare l'ufficio, odmawiać modlitwy. = *Santo Ufficio, s. Inkwizycyjna rzymyska.* = *więzienie tejsze Inkwizycyji około Kościola S. Piotra.*

UFFICIOSE, — **SA**, ad. *usłużny.* **UFFICIUOLO**, s. m. dim. *funkcyjka.* = *małenka przysługa.* = *książka z godzinkami do najświętszej Panny.*

UFFIZIALE, ec. v. **UFFICIALE**, ec. **UFO**, a **UFO**, av. *darmo, bezpłatnie.* Dare a ufo, *dać darmo.*

UGGIA, s. f. *cien.* = *smutek.* = *nienawiść.* Avere in (a) uggia, *mieć w nienawiści.*

UGGIOLARE, v. n. *wyć.*

UGGIOSO, — **SA**, ad. *zacieniony, cienisty.* = *podejrzliwy, nieufny.*

UGIOLI E BARUGIOLI, bass. av. *Tra —, jedno z drugim.*

UGNA, s. f. *paźnokcie, pazur, v. UNGHIA.* Fig. *Aver nell'ugna, mieć co w swej mocy.* Esser divenuto carne e ugna con alcuno, *pobrać się z kim.* = fig. *krzta, drobina.* [rim.]

UGNACCIA, s. f. *peg. pazur.*

UGNATA, s. f. *rowek na scyzoryku i t. p. dla łatwiejszego otworzenia.* = *drapnięcie pazurem.*

UGNERE, **UNGERE**, v. a. ir. *mazac, maścić, smarować.* = Fig. *Ugnere le mani, le carrucole, posmarować komu łapę.* — *gli stivali, płaścić się, lizać się.* — *il grifo, o il dente, zajadać smaczenie co dobrogo.* = *Ugnere un re, namaszczyć króla.* = fig. *zagoić, uleczyć.* La piaga che Maria rinchiuse ed unse, *D. Par.* = *Aver che —, fig. mieć wiele zachodu, kłopotu, przykrości.*

UGNIMENTO, s. m. *smarowanie.*

UGNITORE, s. m. — **TRICE**, s. f. *smarujący, smarująca.*

UGNONE, s. m. *accr. duży pazur, szpona.*

UGOLA, s. f. *Anat. języczek, chrząstka nadkraniowa.* = Fig. *Toccar l'ugola, zaostrzyć apetyt, uzbudzić ciekawość.* Voi m'avete toccato l'ugola: *deh se ne sapete più, raccontateme degli altri, Varch. Ercol.* Toccar l'ugola, *przypaść do smaku, podobać się.* E quei fegetelli caldi m'hanno tocco l'ugola, *Lasc. Pinz.* Non toccare l'ugola, *nie mieć na jeden kąsek, liżnąć tylko czego.* Sentendo che quel lor bere a zinzini non toccava lor l'ugola, *ec. vollon mutar verso, Salv. Granch.* Far venir l'acqua sull'ugola, *sprawić oskomę.*

UGONOTTO, s. m. *hugonot, kabinista francuzki w XVI wieku.*

UGUAGLIAMENTO, s. m. porównanie, zrównanie.
 UGUAGLIANZA, s. f. równość.
 UGUAGLIARE, v. a. porównać, zrównać.
 UGUAGLIATORE, s. m. zaprowadzający równość.
 UGUALE, ad. m. f. równy.
 UGUALITÀ, —TADE, —TATE, s. f. równość.
 UGUALMENTE, av. równie, zároveň.
 UGUANNOTTO, s. m. rybka, drobiazg.
 ULANO, s. m. ulan polski.
 ULCERA, s. f. ULCERE, ULCERO, s. m. Chir. wrzód.
 ULCERAGIONE, —ZIONE, s. f. —MENTO, s. m. formowanie się wrzodu.
 ULCERARE, v. a. jątrzyć. = zranić, rozranić. = fig. zranić, rozranić, rozjątrzyć. = v. n. wrzodowacieć, zamienić się na wrzód.
 ULCERATIVO, —VA, ad. jątrzący.
 ULCERETTA, ULCERUCCIA, s. f. dim. wrzodek.
 ULCERO, —RE, v. ULCERA.
 ULCEROSO, —SA, ad. wrzodziasty, wrzodowaty. = odkryty wrzodami.
 ULIGINE, s. f. wilgoć przyrodzona ziemi.
 ULIGINOSO, —SA, ad. wilgotny.
 ULIVA, s. f. oliwka.
 ULIVAGGINE, s. f. dzikie oliwne drzewo.
 ULIVALE, ULIVARE, ad. m. f. podobny do oliwki.
 ULIVASTRO, —TRA, ad. oliwkowy. = s. m. dzikie drzewo oliwne.
 ULIVELLA, s. f. narzędzie żelazne do windowania kamieni.
 ULIVELLO, s. m. dim. oliwne drzewko.
 ULIVETO, s. m. ogród oliwny. = góra oliwna, ogrójec przy Jeruzalem.
 ULIVIGNO, —GNA, ad. oliwkowy. = oliwny.
 ULIVO, s. m. drzewo oliwne. Ramo d'ulivo, gałązka oliwna. Portare ulivo, przyjść z gałązką oliwną, zwiastować pokój. Domenica dell'ulivo, wierzbnia niedziela.
 ULIVUZZO, ULIVINO, s. m. dim. drzewko oliwne.
 ULNA, s. f. Anat. kość łokciowa, od zgięcia łokcia do dłoni.
 ULTERIORE, ad. m. f. dalszy.
 ULTERIORMENTE, av. dalej, następnie.
 ULTIMAMENTE, ULTIMATAMENTE, av. w końcu, naostatek, nakoniec. = niedawno.

ULTIMARE, v. a. skonczyć, dokonać. Ultimo rischio, ad — prescrito tutti i nostri altri perigliosi affanni, Car. En.
 ULTIMATO, s. m. ultimatum, ostateczne i stanowcze oświadczenie.
 ULTIMAZIONE, s. f. dokonczenie, dokonanie.
 ULTIMO, —MA, ad. ostatni, ostateczny. Ultim'ora, ostatnia godzina, śmierć. Ultima vecchiazza, późna starość, zgrzybiałość. Ultima giustizia, sąd ostateczny. Dar l'ultimo tratto, l'ultimo crollo, far l'ultimo passo, skonąć, umrzeć. = ostatni, bardzo daleki. Questi dall'alte selve irsuti inanda, la divisa del mondo ultima Irlanda. Tass. Ger. = ostatni. Ultima necessità, ostateczna potrzeba. = ostatni, najgorszy. = All'ultimo, av. nakoniec, naostatek. [ny.
 ULTO, —TA, ad. * zemszczyłtore, s. m. —TRICE, s. f. mściciel, mścicielka.
 ULULARE, v. n. wycić.
 ULULATO, s. m. wycie. Ululati di lupi, wycie wilków. = jęki, płacz, lament.
 ULVA, s. f. Bot. wotka.
 UMANAMENTE, av. poludzku. = ludzko, z ludzkością.
 UMANARE, v. n. e. r. Teol. stać się człowiekiem.
 UMANISTA, s. m. humanista, biegły w literaturze łacińskiej.
 UMANITÀ, —TADE, —TATE, s. f. człowieczeństwo, natura ludzka. = ludzkość. Questa umanità del re fu comandata assai, Bocc. = nauki dawane w klasach wyższych prócz filozofii.
 UMANO, —NA, ad. człowieczy, ludzki. L'umana specie, rodzaj ludzki. = który się stał człowiekiem. E la cristiana fede lor narra, dicendo come Dio si fece umano, Bern. Orł. = ludzki, tagodny, litościwy.
 UMBÈ, av. nuż, tedy.
 UMBELLA, s. f. Bot. baldaszek.
 UMBELLIFERO, —RA, ad. Bot. baldaszkowy.
 UMBILICALE, ad. m. f. Anat. pępkowy.
 UMBILICATO, —TA, ad. podobny do pępka. = Bot. pępkowaty.
 UMBILICO, s. m. Anat. pępek. = środek. Siede Parigi in una gran pianura, nell'umbilico a Francia anzi nel cuore, Ar. Orł. Fur. = Umbilico di Venere, Bot. rzęsa wietrzna.
 UMERALE, ad. m. f. Anat. barkowy.
 UMETTABILE, ad. m. f. dający się odwilżyć.

UMETTARE, UMIDIRE, v. a. odwilżyć.
 UMETTATIVO, —VA, ad. odwilżający.
 UMETTAZIONE, s. f. odwilżenie.
 UMIDETTO, —TA, UMIDICCIO, —CIA, ad. dim. nieco wilgotny.
 UMIDITÀ, —TADE, —TATE, UMIDEZZA, s. f. wilgoć.
 UMIDO, —DA, ad. wilgotny, mokry. = s. m. wilgoć. — radicale, pierwiastek wilgotny w cieple ludzkim.
 UMILE, ad. m. f. niski, poziomy. = pokorny, uniżony. = niski, podły, nikczemny.
 UMILIACO, s. m. Bot. morela. UMILIACA, s. f. morela (owoc).
 UMILIARE, v. a. uniżyć, upokorzyć. = v. r. upokorzyć się.
 UMILIATIVO, —VA, ad. upokorzący.
 UMILIAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. uniżenie, upokorzenie.
 UMILISSIMO, —MA, ad. sup. bardzo pokorny, najniższy, uniżony. Sono disposto ad esser vostro umilissimo servidore, Bocc.
 UMILMENTE, av. poziomo, po nad ziemią. Terra terra sen van tra rive e scogli — volando, Car. En. = pokornie, uniżenie. = w niskim stanie. Due giovani che ai gesti ed al vestire non eran da stimar nati —, Ar. Orł. Fur. = cicho, pocichu. — parlando ad Andreuccio dissero, Bocc.
 UMLTÀ, —TADE, —TATE, s. f. pokora.
 UMORACCIO, UMORAZZO, s. m. peg. zły humor.
 UMORE, s. m. wilgoć. = sok zwierzęcy, roślinny. = humor, temperament. Umore flemmatico, sanguinoso, temperament flegmatyczny, krowisty. = humor, usposobienie umysłu. Buon umore, cattivo umore, dobry, zły humor. Bell'umore, jednostajnie wesoly humor. Dar nell'umore ad alcuno, trafiac komu w humor. Toccare umore, przyjąć do głowy. = Bell'umore, facecyonat, trefnić. Fare il bell'umore, mieć pretensyą do żartów. = Umore acqueo, Anat. płyn wodnisty w oku.
 UMORISTA, s. m. dziwak.
 UMOROSITÀ, —TADE, —TATE, s. f. wilgotność.
 UMOROSO, —SA, ad. wilgotny.
 UNANIMAMENTE, av. jedno-myślnie.
 UNANIME, ad. m. f. jedno-myślny.
 UNANIMITÀ, —TADE, —TATE, s. f. jednomyślność, jednozgodność.

UNCINARE, v. a. *zaczepić hakiem, zahaczyć.* = fig. *zahaczyć, porwać.*

UNCINATO, —TA, p. ad. v. UNCINARE. = ad. *haczykowy.*
UNCINELLO, UNCINETTO, s. m. dim. *haczyk.*

UNCINO, s. m. *hak, kruk.* = fig. *Mani a uncini, długie ręce, złodziejskie.* Aver gli uncini lunghi, *mieć długie ręce.* — da cor fichi, *członek męski.* Attaccar l'uncino, *znaleźć kruczek, pretext, przyczepić się do kogo; spółkować z kobietą.* Prestare a uncino, *pożyczać na lichwę.*

UNCINUTO, —TA, ad. *haczykowy.*

UNDECIMO, UNDICESIMO, —MA, ad. *jedenasty.*

UNDICI, s. num. *jedenaste.*

UNGHERÉ, v. UGNERE.

UNGHERESCA, UNGARESCHETTA, s. f. *węgrzynka, węgierka (suknia).*

UNGHERIA, s. f. *Węgry.*

UNGHERO, UNGARO, —RA, ad. *węgierski.* All'unghera, av. *po węgiersku.*

UNGHIA, s. f. *paznokiec, pazur, szpona.* = *kopyto, racica.* = fig. *Dar nelle unghie, wpaść w czyje szpony.* Avere nell'unghie, *mieć co w swych szponach.* Uscir dell'unghie, *wyrwać się z czyich szponów.* Mettersi tra carne e unghia, *wtrącać się w nie swoje rzeczy.* Tra carne e unghia nessun vi pugna, *prov. nie należy wtrącać się do zajęć małżeńskich, familijnych.* = *krzta, odrobina, kęs.* = *Unghia cavallina, Bot. podbiał.* = *Chir. v. UNGOLA.*

UNGHIACCIA, s. f. *peg. pazurzyśko.*

UNGHIATA, s. f. *zadrażnienie pazurem.*

UNGHIATO, —TA, ad. *mający paznokcie, pazury.*

UNGHIELLA, s. f. *zajście zimna za paznokcie, szpary.*

UNGHIONE, s. m. *accr. pazur, szpona.* = *(niewłaściwie) kopyto.*

UNGHIUTO, —TA, ad. *mający długie, ostre pazury.*

UNGOLA, UNGULA, s. f. *Chir. skalka na oku.*

UNGUENTARE, v. a. *smarować mascią, balsamem, olejkiem.*

UNGUENTARIO, UNGUENTARIO, s. m. *perfumiarz.*

UNGUENTO, s. m. *masć; wonny olejek; balsam.* Aver unguento a ogni piaga, *prov. mieć masę na każdą ranę.*

UNIBILE, ad. m. f. *dający się złaczyć.*

UNICAMENTE, av. *jedynie.*

UNICITÀ, s. f. *jedyność.*

UNICO, —CA, ad. *jedyny.*

UNICORNO, s. m. *jednoróżec.*

UNICORNUTO, —TA, ad. *jednorogi.*

UNIFICARE, v. a. *zjednoczyć.* = v. r. *zjednoczyć się.*

UNIFLORO, —RA, ad. *Bot. jednokwiatowy.*

UNIFORME, ad. m. f. *jednostajny.*

UNIFORMEMENTE, av. *jednostajnie.*

UNIFORMITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *jednostajność.* L'— del moto, *jednostajność ruchu.*

UNIGENITO, —TA, ad. e. s. *jedynak, jedynaczka.* = *Teol. syn jednorodzony.*

UNIOCOLARE, ad. m. f. *Bot. jednokomórkowy.*

UNIMENTO, s. m. *zjednoczenie.*

UNIONE, s. f. *zjednoczenie, związek.* = fig. *jedność, zgoda.*

UNIPETALO, —LA, ad. *Bot. jednopłatkowy.*

UNIRE, v. a. ir. *jednoczyć, łączyć, spajać.* = v. r. *łączyć się, spoić się.*

UNISESSUALE, ad. m. f. *Bot. jednopłciowy.*

UNISONO, s. m. *Mus. jedność tonów.* Io domando, onde avevga, che le canne dell'organo non suonan tutte all'—? *Gal. Sag.*

UNISSIMO, —MA, ad. *sam jeden, jedyny.*

UNITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *jedność, jednostka.* = fig. *jedność, zgoda.*

UNITAMENTE, av. *łącznie, razem.*

UNITARII, s. m. pl. *Eccl. unitaryusze, nazwisko Socynianów uznających jedną tylko osobę w Bogu.*

UNITIVO, —VA, ad. *jednozący.*

UNITO, —TA, p. ad. *zjednoczony, złączony.* = *równy; gładki.*

UNITORE, s. m. —TRICE, s. f. *jednoczyciel, jednoczycielka.*

UNIVALVO, —VA, ad. *Zool. jednoskorupny.*

UNIVERSALE, ad. m. f. *powszeczny, ogólny, powszechność.* = s. m. *ogół, powszechność.* = *ogół, wszyscy mieszkańcy.* Era in tutto l'—, *una tacita mestizia e scontentezza.* *Vurch. Stor.*

UNIVERSALITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *powszeczność, ogół.*

UNIVERSALIZZARE, v. a. u. *powszecznić, uogólnić.*

UNIVERSALMENTE, UNIVERSAMENTE, av. *powszecznie, ogólnie, w ogólności.*

UNIVERSITÀ, —TADÉ, —TADÉ, s. f. *powszeczność, ogół.* — della natura, *cala natura.* = *wszyscy mieszkańcy miastu.* = *unicersytet.*

UNIVERSO, s. m. *świat powszechny, cały świat.* = *cala della ziemia, cala natura.* = *ogół mieszkańców.*

UNIVERSO, —SA, ad. *powszeczny.* Universo mondo, *świat powszechny.* = *caly, wszystkie.* Tutto l'universo popolo, *wszystek lud, caly lud.*

UNO, UNICA, ad. *jeden, jedna.*

Un mio amico, *jeden z moich przyjaciół.* L'uno de' due fratelli, *jeden z dwóch braci.* L'un per l'altro, *jeden za drugiego, jedno za drugie.* A un per uno, *a uno a uno, pojedyncu.* Ad una voce, *jednogłośnie.* A un dipresso, *blisko, mniej więcej, prawie tyle.* = *jedyny.* Ma non si fida tanto in cosa alcuna, quanto in quella beltà ch' al mondo è una. *Bern. Orl.* = *każdy.* Senz'aver quattro cappe per uno, *Bocc.* = *jeden i ten sam.* Ad un'ora aveva piacere e noia nell'animo, *Bocc.* A un tempo, *zarazem.*

Un volere, *un amore ci ha sempre tenuti legati e congiunti, ed un medesimo giorno ci diede al mondo ec.* *Bocc.* = *kto, ktoś, pewien, perna, jakiś.* Uno direbbe, *rzekłby kto.* Gli venne a memoria un ser Ciapperello da Prato, *Bocc.* = *człowiek.* Sono alla sedia sua perle attaccate, che sbigottiscono un, *sol a vedere, Bern. Orl.*

UNQUA, UNQUE, av. lat. *Kiedy.*

Pon mente se di là mi vedeste unque, *D. Purg.* = *z przeczeniem nigdy.* Ma unque a Dio non piaccia, *Bocc.* Basta, ch' unqua di poi non la rividi, *Car. En.*

UNQUANCHE, —CO, av. *kiedy.* Quanta dolcezza unquanco fu in cor d'avventurosi amanti ec. a quel ch'io sento è nulla, *Petr.* = *z przeczeniem: nigdy.* Ben sai che si bel piede non toccò terra unquanco, *Petr.* Verdi panni, sanguigni, o scuri o persi non vesti donna unquanco ec. si bella, *Petr.*

UNTARE, v. UGNERE.

UNTATA, UNTATURA, s. f. *smarowanie, namaszczenie.* = fig. *pochełbstwo.* [zajający.]

UNTATORE, s. m. *namaszczający.*

UNTICCIO, —CIA, ad. *nieco zalluszczony.*

UNTO, —TA, p. ad. *posmarowany, pomazany, namaszczony.* = *Unto del Signore, pomazaniec boski.* = *zalluszczony.* Unto e bisunto, *bardzo brudny.* = s. m. *łlusłość; po-*

mada; maść; jedzenie mięsne.

UNTORIO, —RIA, ad. służący do smarowania. Grasso untorio, medicamento untorio, tłustość, maść do smarowania.

UNTUME, s. m. tłuszcz; brud tłusty; pomada.

UNTUOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. tłustość, smolność.

UNTUOSO, —SA, ad. tłusty, mastki.

UNZIONCELLA, s. f. lekkie posmarowanie maścią.

UNZIONE, s. f. smarowanie; maść. = namaszczenie, pomazanie. — d' un re, namaszczenie króla. Unzioni sacre del prete, del vescovo, namaszczenie księży, biskupów. = Estrema unzione, ostatnie olejem świętym pomazanie.

UOMACCINO, UOMETTO, UOMICCIUOLO, s. m. dim. człeczek, człeczyna.

UOMACCIO, s. m. peg. brzydki człowiek.

UOMACCIONE, s. m. accr. UOMACCIOTTO, dim. legi człowieka. = lega głowa.

UOMICCIATTO, UOMICCIATTOLO, s. m. dim. człeczyna.

UOMINACCIO, s. m. peg. zły człowiek.

UOMO, pl. UOMINI, s. m. człowiek. — dabbene, di garbo, d' onore, di riputazione, człowiek zany, uczciny. — della sua parola, człowiek słowny. — di (alto) grande affare, człowiek wysokiego stanu. — del mondo, człowiek światowy. — di testa, człowiek uparty. — rotto, człowiek porywoczy, passywnat. Non esser uomo da ucellar a fave, człowiek nie w ciemię bity. = Uomo d' arme, żołnierz. — a cavallo, a piedi, żołnierz jezdny, pieszy. Scriver uomini, zaciągac do wojska. = osoba, głowa, każdy. Mille fiorini per —, tyśiac złotych na każdego. = poddany. Il marchese di Saluzzo, da' preghi de'suoi uomini costretto di pigliar moglie, Bocc. = Uomo nato, żywa dusza. Non v'è uomo nato, niemasz żywej duszy. = mąż. Io trovai l'uom tuo, che andava a città, Bocc.

UOVO, s. m. potrzeba. È d' uovo, fa d' uovo, potrzeba, trzeba. = korzyść, pożytek. Oh! che bene a mio uovo potrebbe esser questo! Boc. [czery.]

UOSA, s. f. kamazę, czech-UOVAROLO, s. m. kubek na jajo ugotowane.

UOVICINO, s. m. dim. jajo.

UOVO, pl. UOVA, s. m. jajo. Rosso d' uovo, żółtek. Uova da bere, jajo na mętko. Uovo fresco, jajo świeże. Far l' uovo,

zniesić jajo. Covar l' uova, siedzieć na jajach. = Fig. Accocciar l' uova nel panieruzzolo, dobrze kierować swe interesami. Rompere l' uovo in bocca, podchwycić kogo, powiedzieć co kto miał już w ustach. Rompere a uno l' uova nel paniere, pomieszać komu szyki. Bersi una cosa come un uovo fresco, wywinąć co jak z płatka, przedkosić z czem uwinąć. Vedere il pel nell' uovo, wglądać w każdy szczegół, w każdą drobnostkę. È meglio oggì l' uovo che la gallina domani, prov. lepsze dzisiaj jajo niż jutro kokosz. = Pasqua d' uovo, Wielkanoc. = rodzaj tortury.

UOVOLO, s. m. Bot. podsadka, posadka. = galzka trzciny lub oliwna w ziemię wsadzona. = Arch. ozdoba jajkowa. = Anat. osada kości.

UPUPA, s. f. lat. Ornit. dudek.

URACANO, URAGANO, s. m. burza.

URANO, s. m. Astr. Uranus, planeta odległy od słońca 398 milionów mil geogr. a zatem 19 razy odleglejszy od słońca niż ziemia, 83 razy większy od ziemi, mający 6 satelitów, i wraz z niemi odbywający swój obrót około niego w przeciągu przeszło 84 lat.

URANOGRAFIA, s. f. uranografia, opisanie nieba.

URANOSCOPO, s. m. astronom. = lct. gwiazdozrót, ryba morska mająca oczy na grzbiecie.

URATO, s. m. Chim. uran, sól powstająca z kwasu urynowego i niedokwasów.

URBANAMENTE, av. grzecznie.

URBANITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. polor miejski, grzeczność.

URBANO, —NA, ad. polorowy, grzeczny. = miejski.

URÉA, s. f. Chim. uryń, pierwiastek urynowy.

URENTE, ad. m. f. palący.

URETERE, s. m. Anat. moczotok, od nerek do pęcherza urynowego.

URETRA, s. f. Anat. kanal moczowy od pęcherza na zewnątrz.

URGENTE, ad. m. f. nagły.

URGENTEMENTE, av. z naleganiami. [ba.]

URGENZA, s. f. nagła potrzeba. URGENTE, v. a. naglic, nalegać.

URIA, s. f. zła wróżba. = Ornit. nużyk. [v.]

URICO, ad. m. Chim. uryno-

URINARE, URINA, ec. v. URINARE, ec.

URINARIO, —RIA, ad. Anat. e Med. urynowy.

URINATIVO, —VA, ad. pędzący urynę.

URLAMENTO, s. m. wycie.

URLARE], v. n. wyć. = s. m. wycie.

URLATORE, s. m. wyjący.

URLIO, s. m. gwar, halas.

URLO, pl. m. URLI, f. URLA, s. m. wycie. Gettar, metter urli, urla, wyć, zawyc. = krzyk, jęki, narzekanie.

URNA, s. f. urna. = urna na popioły zmarłych. = urna z której losy ciągną.

URO, s. m. Żool. żubr.

UROCELE, s. f. Chir. przeciekanie uryny do worka jądrowego.

URTA, s. f. ansa, chrapka. Prendere in urta alcuno, mieć do kogo anse, zawziąć się na kogo.

URTAMENTO, s. m. uderzenie, tłuczenie.

URTARE, v. a. uderzyć, stuknąć, trącić, potrącać. = fig. sprzeciwiać się. Entrato figliastro in casa Augusto, l' urtarono molti e molti, Dav. Tac. An. = Fig. Urtare col muro, iść w zawody z mocniejszym. — il capo al muro, rozbijać się o co, ruszać ostatnich sił. = v. n. e r. fig. scierac się, ucierać się z sobą. Ne' magistrati e ne' consigli si urtarono, Mach. Stor. = Mil. uderzyć z wielką natarczywością.

URTATA, s. f. uderzenie, potrącenie, stuknięcie.

URTO, s. m. uderzenie, potrącenie, pchnięcie. = starcie się z sobą, uderzenie na siebie. Torsi, torre, o prender in urto alcuno, v. URTA.

URTO, —TA, ad. * zamiast URTATO, pchnięty. Caduto sarei giù senza esser urto, D. Inf.

URTONE, s. m. accr. pchnięcie, szturchaniec. Fare agli urtoni, popychać się, szturchać się, tłuc jedno o drugie.

USA, s. f. † obcowanie cieleśne.

USAGGIO, † v. uso.

USAMENTO, s. m. używanie; przestawanie, obcowanie.

USANTE, ad. m. f. używający. = s. m. przestający, obcuający. = Leg. mający użycie czego.

USANZA, s. f. zwyczaj, obyczaj. Che troppa sicuranza fa contra buona usanza, Brun. Tes. = robota. Poi il di ritrovandosi a loro usanze, Fr. Sacch. Nov. = przestawanie, obcowanie. Poich' e' l' ebbe ammaestrata, che fuggisse l' usanza e la compagnia

delle donne secolaresche e vane, *Pass.* = *moda*. Che ciascuna per fare usanza prima, non possa mai nè dorme, *Sacch. Canz.* Stare sull' usanze, *trzymać się mody*. Essere indietro un' usanza, *nie trzymać się mody*; *fig. nie wiedzieć o co rzecz idzie*.

USARE, v. n. *mieć zwyczaj, zwyknąć*. Noi siamo molto usate di far da cena quando tu non ci se', *Bocc.* = *bywać gdzie*. Ora avvenne che Spinelloccio, usando molto in casa del Zeppa ec. con la moglie del Zeppa si dimesticò, *Bocc.* A chiesa non usava giammai, *Bocc.* = *bywać u kogo, przestawać, obcować*. Quanto più uso con voi, più mi parete savio, *Bocc.* = *przebywać, schodzić się gdzie*. Vennesene dove usavano gli altri mercatanti, *Bocc.* Vedrai scopetini e gine-streti dove usano le lepri in quantità grande, *Morel. Cron.* = *obcować cielesnie*. E così stando con lei volle usare, *Bern. Or.* = v. a. *używać*. Non si dee intendere che l' uomo debba ogni cosa usare a gola e a lussuria. *Cavalc.* Io soleva usare una riposata pace, *Fav. Esop.* = Usar bugia, *kłamać*. E in qual che parte sia tu non usar bugia, *Brun. Tes.* = crudeltà in alcuno, *okrutnie z kim postąpić*. Io non so qual maggior crudeltà si fosse potuta usare in un traditore, *Bocc.* = misericordia ad alcuno, *okazać komu litość, użalić się nad kim*. — i riguardi dovuti ad alcuno, *okazywać komu należne względy*. — diligenza, *dokładac pilności, starania*. Nel che io non mancherò di usare ogni fatica e diligenza, come son debitore di fare, *Cas. Lett.* = Usar fraude a sè medesimo, *łudzić się, zwo-dzić siebie samego*. Poco gli giova usar fraude a sè stesso, *Ar. Or.* = *bywać gdzie*. Le taverne e gli altri dionesti luoghi, visitava volentieri, e usavagli, *Bocc.* = v. r. *używać się*.

USATA, s. f. † *zwyczaj*. Ond' io a visitarli presi usata, *D. Purg.* USATAMENTE, av. *zwyczajnie*.

USATIVO, —VA, ad. *szukający do użycia*.

USATO, —TA, p. ad. *zwy-czajny, zwykły*. Deposta avea l' usata leggiadria, *Petr.* = *na-wykły, przyzwyczajony*. = *u-żywany*. Un presente le fa d' un panzeron che, ancorchè usato, ripara i colpi ec. *L. Lipp.* = *bywa-jący gdzie*. Se la persona fosse savia e letterata, usata alla chiesa, e alla predica dee avere udito e letto come ec. *Pass.* = *uczęszczany,*

odwiedzany. Per una vietta non troppo usata ec. prese il cammino, *Bocc.* = s. m. *zwyczaj*.

USATORE, s. m. —TRICE, s. f. *używający*.

USATTI, s. m. pl. *bóty do jazdy konnej*. Graffiare gli usatti, *fig. uszyć komu bóty*.

USBERGO, s. m. *pancerz, kirys*. = *fig. tarcza, obrona, zastona*.

USCENTE, ad. m. f. *wychodzący*. = *zakończony (o wy-razach)*. = *kończący się (o miesiącu, roku)*.

USCETTO, s. m. dim. *drzwi-czki*. [próg]

USCIALE, s. m. *parawan*. = USCIERE, s. m. USCIERA, s. f. *odźwierny, odźwierna*. = s. m. *stalek przewozowy*. Fece fare da dugento uscieri da portare cavalli, *G. Vill.*

USCIMENTO, s. m. *wychodzenie, wyjście*. = Uscimento di sangue, *plinyienie krwi*. = *fig. koniec, wypadek, skutek*. Mostrandogli quanto erano varii e non sicuri gli uscimenti delle battaglie, *G. Vill.* — di vita, *zejście ze świata*.

USCIO, s. m. *drzwi*. Infino all' uscio del suo albergo corsi, *Petr.* = *fig. otwór*. Che di lagrime son fatti uscio e varco, *Petr.* = Attaccare il maio ad ogni uscio, v. MAIO. = Cadere o cascare il presente in sull' uscio, *plynąć u na brzegu utonąć*. Ecco che egli mi sarà appunto cascato il presente sull' uscio, *Salv. Granch.* = Chiudere, tener l' uscio ad alcuno, *zamknąć drzwi przed kim, zakazać bywać w domu*. = Entrar per l' uscio nell' ovile, *fig. chodzić prostą drogą*. Chi non mostra quel ch' è, va con inganni, e non entra per l' uscio nell' ovile, *Bern. Or.* = Picchiar l' uscio, *stukac do drzwi*. Picchiar l' uscio col piè, *fig. v. PICCHIARE*. Serrare, strignere alcuno fra l' uscio e l' muro, *fig. v. STRIGNERE*. = Serrare l' uscio o la stalla quando son perduti i buoi, v. STALLA. = Chi vien dietro serri l' uscio, *fig. kto po mnie przyjdzie niech sam dba o siebie*.

E' son ben spesi talor cento scudi per cavarsi una voglia, e poi chi dietro viene, serri l' uscio, *Cecch. Diss.* = Serrar l' uscio sulle calcagna ad alcuno, *wypchnąć kogo za drzwi*. = Stare all' uscio, *stać we drzwiach*; *fig. nie być przypuszczonym do czego*. = Trovarsi tra l' uscio e l' muro, *prov. być między młotem a kowadłem*. Sicchè io mi trovava, come si dice, frall' uscio e l' muro, *Fig. As.*

USCIOLETTO, USCIOLINO, s. m. dim. *drzwiczki*.

USCIRE, v. n. ir. *wychodzić, wyjść*. Poichè voi ben vi sentite, tempo è d' uscire d' infermeria, *Bocc.* = *ciec, plynąć*. A chiunque usciva il sangue del naso, era manifesto segno d' inevitabile morte, *Bocc.* = *wychodzić na co*. Con lei verso una porta, che sopra il mare usciva, solo se n' andò, *Bocc.* = *wychodzić, wznosić się*. Un' isoletta, ch' alpestra ed alta esce dell' onde, *Car. En.* = *pochodzić, urodzić się z kogo*. Da te uscir veggio le pudiche donne, *Ar. Or.* = *nastąpić, wyniknąć*. Proponendole il ben che n' usciria, *Ar. Or.* = *wynikać, pochodzić*. Di questo esce che il fine e la perfezione della fede sta in quattro cose, *Fr. Giord.* = *udać się, v. RIUSCIRE*. = *zmierzać do czego, skończyć na czem*. Malagigi ad udirla stava attento, e pensa pur dove ella voglia uscire, *Bern. Or.* v. RIUSCIRE. = Uscire colla vita, *ujść z życiem, ocalić życie*. = *w-schodźcie*. Tutti i fiori ch' escon fuori a primavera aveva ivi dipinto la natura, *Bern. Or.* = *ujść z druku*. Uscirà fuora subito un libro col seguente titolo, *Ited. Lett.* = Uscire addosso ad alcuno, *rzucić się na kogo; przywitać kogo czem niespodzianem*. Perchè ella m' uscì con un gran rabuffo addosso, dicendo : ec. *Cecch. Ass.* = Uscire del cervello, *uscir del seminato, uscir di senno, uscire il ruzzo del capoc ec. v. CERVELLO, ec.*

USCITA, s. f. *wyjście, wychód*. = *skutek, wypadek*. = *wyjście z czego*. Trovare l' uscita in alcuna cosa, *trafić w czem do końca, przyjść z czem do ładu*. = *komiec*. Nel detto anno 1323, all' uscita d' Agosto ec. fu un vento ec. *G. Vill.* = *rozchód*. Il libro dell' entrata e dell' uscita, *książka dochodu i rozchodu*. Mettere a uscita, al libro dell' uscita, *zapisać do rozchodu*; *fig. mieć za stracone*. = *Gram. zakończenie*. = *biegunka*. = *odchód, łajno*.

USCITO, —TA, p. ad. v. USCIRE. = s. m. *wychodeń, wygnaniec*. = † *łajno*.

USCITURA, s. f. *wyjście, wychód*. = † *odchód, łajno*. [czki]

USCIUOLO, s. m. dim. *drzwi-USIGNUOLO, s. m. słowik*.

USITAMENTE, av. *zwykłe*. USITATO, —TA, ad. *zwy-czajny, zwykły*.

USO, s. m. *zwyczaj, obyczaj*. = *używanie*, *praktyka*. Di questo t' ammonisco, che arte

senz' uso non giova molto, *Amm. Ant.* = używanie; zażywanie. Porre in uso, mettere in uso, moderarsi nell' uso, wprowadzić w używanie, miarkować się w używaniu. = obcować. Avendone per tanto privati la fortuna dell' uso d' un tanto amico, mi pare, *ec. Mach. Art. guer.* = obcowanie cielesne. = zwyczaj, moda. Nè era in que' tempi ancora venuto l' uso delle argenterie nelle tavole, *Borgh.* = Avere in uso, używać. Non ebbe in uso altro ariente, fino all' ultimo di sua vita, che due bicchieri, *Borgh.* = Avere in uso, mieć zwyczaj. = Far uso, zrobić użytek, używać. Far buono o cattivo uso d' alcuna cosa, zrobić z czego dobry lub zły użytek. = Recare in uso, wprowadzić we zwyczaj. = Prov. Uso fa legge, zwyczaj stanowi prawo. Uso si converte in natura, zwyczaj zamienia się w naturę. = Leg. używanie, v. USUFRUTTO.

USO, USA, ad. przywykły, przyzwyczajony. Siccome colui che d' andare a piè non era uso, *Bocc.* = zwyczajny; używany.

USOLIERE, s. m. sznurek, tasiemka do spodni.

USARRO, USSERO, s. m. huzar.

USTA, s. f. *Cacc.* odor zostawiony przez zwierza.

USTIONE, s. f. *Chir.* wypalanie ciała kamieniem piekielnym. = *Chim.* spalenie na popiół.

USTOLARE, v. n. polykac ślinkę, czekać jedzenia (o psach).

USTORIO, ad. m. *Fis.* Specchio —, zwierciadło palące.

USUALITÀ, s. f. zwyczajność.

USUCAPIONE, s. f. lat. *Leg.* nabycie własności przez przedawnienie.

USUCAPIRE, v. n. difett. nabyć prawa własności przez przedawnienie.

USUCATTO, —TA, p. ad. nabyty przez przedawnienie.

USUFRUTTO, s. m. *Leg.* prawo używania jakiej rzeczy której kto inny jest właścicielem.

USUFRUTTUARE, USUFRUTTARE, v. n. *Leg.* używać czego, ciągnąć użytek.

USUFRUTTUARIO, —RIA, ad. e s. *Leg.* który ma używanie rzeczy jakiej, nie będąc jej właścicielem.

USURA, s. f. lichwa. Dare, prestare a usura, dawać, pożyczając na lichwę. Pigliare a usura, pożyczać od lichwiarza, płacić lichwę. = Pagare con —, fig. oddać, wrócić z lichwą.

USURAIIO, s. m. USURAIÀ, s. f. lichwiarz, lichwiarka.

USURARIO, —RIA, ad. lichwiarski. = s. m. lichwiarz.

USUREGGIAMENTO, s. m. lichwienie, lichwiarstwo.

USUREGGIARE, v. n. lichwić.

USURIERE, s. m. USURIERA, s. f. lichwiarz, lichwiarka.

USURPARE, v. a. przywłaszczyć sobie.

USURPATIVAMENTE, av. przez przywłaszczenie.

USURPATORE, s. m. —TRICE, s. f. przywłaszczyciel, przywłaszczycielka.

USURPAZIONCELLA, —CINA, s. f. dim. małe przywłaszczenie.

USURPAZIONE, s. f. —MENTO, s. m. przywłaszczenie.

UTELLO, s. m. naczynie gliniane na oliwę, na ocet.

UTENSILI, s. m. pl. naczynia kuchenne, sprzęty gospodarskie.

UTERINO, —NA, ad. *Anat.* maciczny. Malattia uterina, choroba maciczna. = *Leg.* przyrodni, z jednej matki, ale nie z jednego ojca.

UTERINO, —NA, ad. *bukłakowy. Astolfo lor nell' uterino clastro a portar diede il fiero e turbido austro, *Ar. Or. Fur.*

UTERO, s. m. *Anat.* macica.

UTILE, ad. m. f. użyteczny, pożyteczny, korzystny. = s. m. użytek, pożytek, korzyść. Dare utile, przynosić użytek. Cavare utile, ciągnąć użytek. = procent, prowizya, lichwa. Dare a utile, dawać na lichwę.

UTILITÀ, —TÀDE, —TÀTE, s. f. pożytek, użytek, korzyść, użyteczność. Esser di utilità ad alcuno, być pomocnym komu, przydać się na co. Fare, portare —, przynosić korzyść.

UTILIZZARE, UTILITARE, v. n. korzystać z czego.

UTILMENTE, av. użytecznie, korzystnie.

UTOPIA, s. f. utopia, państwo urojone, wymyślone na wzór Platona przez kanclerza angielskiego Tomasza More, w dziele pod takim tytułem.

UTRE, v. OTRE.

UVA, s. f. winogrona. Uva passa, passera, rodzynki. = *Bot.* Uva de' frati, porzeczka. Uva spina, *agrest.* = Uva di volpe, czworolist, jedna jagoda, wilczy pieprz. = Uva orsina, niedźwiedzie grono, niedźwiedziżyna.

UVEA, s. f. *Anat.* błona naczyniowa.

UVEO, —VEA, ad. winogronowy. = Tunica uvea, v. UVEA.

UVIZZOLO, s. m. dzikie winogrona.

UVOLA, v. UGOLA.

UVOSO, —SA, ad. odkryty winogronem.

UZZATO, —TA, ad. pękaty (o becze).

UZZO, s. m. pękatość beczi.

UZZOLO, s. m. bass. chętką.

V

VACABILE, s. m. oblig publiczny w Rzymie, przynoszący procent, oparty na dochodach kancelaryi papieżkiej. = ad. m. f. mogący zawakować.

VACANTE, ad. m. f. wakujący, niezajęty. Sede — del papa, wakująca stolica apostolska. Regno —, bezkrólewie. = niezajęty, próżny. Letto — in uno spedale, łóżko próżne w szpitalu. Casa —, dom próżny.

VACANZA, —ZIA, s. f. wakans. = ferye sądów. = wakacje.

VACARE, v. n. wakować. Che sempre che la vostra Chiesa vaca, si fanno grassi stando a concistoro, *D. Par.* = zabraknąć, ustac, ubyć. Era durato 54 anni poichè vacarono i Franceschi, *G. Vill.* = trudnić się czem, zajmować się czem, oddawać się czemu. Oppresso da lunga e grave infermità, non vacava più ai negozi, *Guicc. Stor.* = odpoczywać.

VACAZIONE, s. f. wakans. = odpoczynek, wakacje. = + ubycie, ustąpienie. Appresso la — de' Franceschi, *G. Vill.*

VACCA, s. f. krowa. = Fig. La vacca è nostra, nasza wygrana. Comprare la vacca e il vitello, wziąć dziewczynę z przychowkiem. = fig. kurwa. = Vacche, jedwabniki przed zasklepieniem się. Somigliavano a que' vermi di seta, che ammalandosi e quasi marcendo prima di condursi a fare il bozzolo, son chiamati volgarmente vacche, *Red. Ins.* = plamy na udach u kobiet od garnka z żarem pod spodnicą.

VACCARELLA, VACCHERELLA, s. f. dim. krowka.

VACCARO, s. m. —RA, s. f. krowiarz, krowiarka.

VACCHETTA, s. f. dim. krowka. = skóra krowia, jucht. = książka wydatków.

VACCINA, s. f. krowina, krowie mięso. = krowiak. = Med.

krowia ospa, *kłórej zaszczenie uwalnia od ospy ludzkiej*.

VACCINARE, v. a. *szczępić* [ospe].
VACCINATORE, s. m. *wakcynator*.

VACCINAZIONE, s. f. *wakcynacja*, *szczępienie ospy*.

VACCINO, s. m. *krowia ospa*.

VACCINO, —NA, ad. *krowi*.

—Pianta vaccina, Bot. *czernica*.

VACCUCCIA, s. f. dim. *krówka*. = *kurewka*.

VACILLAMENTO, s. m. VACILLANZA, VACILLAZIONE, s. f. *kotyśnianie się*, *chwieianie się*. = fig. *wahanie*, *niepewność*.

VACILLARE, v. n. *kiwać się*, *kołysać się*, *chwiać się*. = fig. *wahać się*. = *gadać od rzeczy*, *bajać*, *bdzurzyć*. Questo ser Mazzeo, venendo nel tempo della vecchezza, cominciò alquanto a —, *Sacch. nov.*

VACQUATTU, s. scherz. *nikt*.

VACUARE, ec. v. EVACUARE, ec.

VACUITA, —TATE, —TATE, s. f. *czczość*, *próżnia*. — di stomaco, *czczość żołądka*. — d' affetti, di passioni, fig. *bezczyłosc*.

VACUO, —CUA, ad. lat. *czczy*, *próżny*, *pusły*. = *próżny*, *nie-napelniony*. L' erario vacuo di moneta, *skarb próżny*. Uomini vacui al tutto di dottrina e di lettere, *Guicc. Stor.* = *wyjęty*, *wolny*. Non erano l' altre parti d' Italia vacue di sospetti, *Guicc. Stor.* = *nieopatrzony*, *ogółony*. = s. m. *czczość*, *próżnia*. Non si può dare nella natura il vacuo, *Gell. Capr. Bott.*

VADA, s. f. *stawka*, *płatka*.

VADIMONIO, s. m. lat. *Leg. rękopis stawienia się przed sądem*.

VAGABONDARE, v. n. *włóczyć się*, *walęsać się*. = fig. *marzyć*, *roić sobie*, *myśleć o niebieskich migdałach*.

VAGABONDITÀ, —TATE, —TATE, s. f. *walęsanie się*.

VAGABONDO, VAGABUNDO, —DA, ad. *włóczęga*, *walęsający się*. Andar vagabondo, *włóczyć się*, *walęsać się*. Quasi della fortuna disperato, vagabondo andando, pervenne in Lunigiana, *Bocc.* = *oblakany*, *roztargniony*. Tre cose sono le quali fanno stare saldo la mente vagabonda; cioè leggere, veggiare e orare, *Vil. SS. PP.* = s. m. *włóczęga*.

VAGAMENTE, av. *ładnie*.

VAGAMENTO, s. m. *blakanie się*. — de' pensieri, *bujanie*, *roztargnienie myśli*.

VAGANTE, ad. m. f. *blakający się*, *blędny*. Or tien pudica il guardo in sè raccolto, ora il ri-

volge cupido e vagante, *Tass. Ger.* = *Dolor vagante*, *Med. ból przenoszący się z miejsca na miejsce*. = *Animali vaganti*, *zwierzęta domowe samopas chodzące*.

VAGARE, v. n. *blękać się*, *walęsać się*, *bujać po świecie*. Ed il pietoso Enea sbandito cominciò per lo mare a vagare, *Bocc.* = *bujać myślą*. Perchè a bell' agio poterono gli spiriti andar vagando dove lor piacque, *Bocc.* = fig. *zboczyć od przedmiotu*. Da ritornare è, perciocchè assai vagati siamo ec. là onde ci dipartimmo, *Bocc.*

VAGATORE, s. m. *włóczęga*.

VAGAZIONE, s. f. v. VAGAMENTO. = *roztargnienie myśli*.

VAGELLAIO, s. m. *farbierz*. = *garncarz*.

VAGELLARE, † v. VACILLARE.

VAGELLO, s. m. *kociot farbierski*. = † *duży kocioł*. = † *naczynie*. = fig. *zbiór*, *stek*.

VAGHEGGIAMENTO, s. m. *miłośne spojzenie*, *umizgi*, *załoty*.

VAGHEGGIARE, v. a. *miłośnie poglądać na kogo*, *umizgać się*, *przymilać się*. Essendo avveduta ch' un giovane ec. la vagheggiava, discretamente con lui s' incominciò ad intendere, *Bocc.* Era costei da molti giovani nobili e ricchi guatata e vagheggiata, *Lasc. Nov.* = *przypatrywać się z rozkoszą*. Ei, che vagheggia sotto alle lenzuola il gentil volto ele dorate chiome, *L. Lipp.* = v. r. *przyglądać się z upodobaniem*, *wpatrywać się w siebie samego z przyjemnością*. — nello specchio, *przełglądać się*, *przeziierać się z upodobaniem w lustrze*. Ma più ne 'ncolpo i micidiali specchi, che 'n vagheggiar voi stessa avete stanchi, *Petr.* Allorchè fuggirai le fonti, ov' ora spesso ti specchi e forse ti vagheggi, *Tass. Am.*

VAGHEGGIATO, —TA, p. ad. *widziany*, *ogładany z rozkoszą*. Lodata passa e vagheggiata Armida fra le cupide turbe, e se n' avvede, *Tass. Ger.*

VAGHEGGIATORE, s. m. *wielbiciel*, *załotnik*.

VAGHEGGINO, s. m. *umizgalski*.

VAGHETTO, —TA, ad. *śliczniuchny*, *ładniutki*. Canzoni vaghette e liete cominciarono a cantare, *Bocc.*

VAGHEZZA, s. f. *chęć*, *ochota*, *żądza*, *pragnienie*. — di sapere, *chęć dowiedzenia się*, *żądza wiadomości*, *ciekawość*. — di fama, *żądza*, *miłoś sławy*. Qual vaghezza di lauro? qual di

mirto Petr. = *rozkosz*, *upodobanie*. Il giovane prendendo vaghezza di vedere pescare, follemente si mise in una barca, *G. Vill.* = *piękność zwracająca wszystkich oczy*. = *Pitt. lekkość*, *delikatność kolorytu*.

VAGINA, s. f. *pochwa*. = *skóra*. Siccome quando Marsia traesti dalla vagina delle membra sue, *D. Par.* = *Vagina uterina*, *Anat. pochwa maciczna*. = Bot. *pochewka*.

VAGINALE, ad. m. f. *Anat. pochwowy*.

VAGIRE, v. n. ir. *kwiłić* (o *dzieciach w kolebce*).

VAGITO, VAGIMENTO, s. m. *kwiłenie dzieci w kolebce*.

VAGLIA, s. f. *dzielność*, *męztwo*, *zaleta*. Cirisso sempre, com' uom di gran vaglia, davanti a tutti veniva ec. *Ciriff. Calv.*

VAGLIAIO, s. m. *przetakarz*.

VAGLIARE, v. a. *przesiewać*, *przetakiem*. = *wybierać*, *przebierać*. = *odrzucać*, *brakować*. = v. r. *rzucać się*, *szarpać się*, *szamotać się*. Si vede un nudo, che si vaglia e duole, *L. Lipp.*

VAGLIATORE, s. m. *przesiewacz*.

VAGLIATURA, s. f. *poślad*.
VAGLIETTO, s. m. dim. *przetaczek*.

VAGLIO, s. m. *przetak*. = *Prov. Pisciar nel vaglio, wodę czerpać przetakiem*. Dar de' calci al vaglio dopo aver mangiato la biada, *odplacić się niewdzięcznością*.

VAGO, s. m. *amant*, *kochanek*.

VAGO, —GA, ad. *blakający się*, *bujający*, *blędny*, *oblakany*. Riduci i pensier vaghi a miglior luogo, *Petr.* Io trassi Ulisse del suo cammin vago al canto mio, *D. Purg.* = *blędny* (o *gwiazdach*). = *nieoznaczony*, *nieokreślony*, *niepewny*. = *lekki*, *uolny*. Qual leve sogno, od aer vago, *Tass. Ger.* = *śliczny*, *ładny*, *piękny* (o *osobach i rzeczach*). = Vago di chechessia, *lubiący co*; *pragnący*, *żądzący*, *ciekawy*. Esser vago della bellezza, *lubić piękność*. La fante ch' era vaga del danaio, *seglitolse*, *Fior. Pecor.* Ed io, maestro: molto sarei vago di vederlo attuffare in questa broda, *D. Inf.* = *Paio vago*, *Anat. nerv błędny czyli dziesiątej pary*, *poznaczający się z górnego sznurka szpłku przedzłoznego*.

VAGOLARE, v. VAGARE.

VAGUCCIO, —CIA, ad. *ładniuchny*, *śliczniutki*.

VAIATO, s. m. *ten co wyprawia i przedaje skórki popielicze*.

VAIANO, s. m. *gatunek słodkich winogron czarnych.*

VAIARE, VAIOLARE, v. n. *czernieć (o dojrzewających oliwkach).*

VAIATO, —TA, ad. *popielaty. = mający oczy różnego koloru. = mający oko otoczone białą obwódką (o koniu).*

VAIEZZA, s. f. *ciemna popielatość.*

VAINIGLIA, s. f. *Bot. wanilia.*

VAIO, s. m. *Zool. popielica. = skórka popielicy; futro z popielicy.*

VAIO, —IA, ad. *czarniawy, ciemno purpurawy (o owocach).* = *nakrapiany. = Roba vaia, popielice.*

VAIOLATO, —TA, ad. *czarniawy. Potansi e colgonsi l'olive quando cominciano ad essere vaiolate, Pallad. = ospowaty, dziobaty.*

VAIOLO, VAIUOLO, s. m. *ośpa. = choroba rzucająca się na oczy gołębi.*

VALANGA, s. f. *lodozwał.*

VALCARE, * v. VALICARE.

VALCO, s. m. † * *krok. Tal si partì da noi con maggior valchi, ed io rimasi in via. D. Purg.*

VALDESI, s. m. pl. *Eccl. Waldensy, kacerze Prowancy XIII wieku, tak nazwani od Piotra Valdo, kupca lugduńskiego który chciał zwrócić ludzi do ubóstwa i prostoty ewangelicznej, później Albigiensami od miasta Albi zwani.*

VALEGGIO, s. m. *moc, siła.*

VALENTE, ad. m. f. *biegły, uprawy, zręczny, zdalny, zdolny. Io trovai più vicino un medico, Bocc. = mężny, silny, mocny, odważny, v. VALOROSO. = mądry, roztropny.*

VALENTAMENTE, av. *mocno, silnie. = wesóło. = otwarcie.*

VALENTERIA, VALENTIA, s. f. *męstwo, odwaga, dzielność.*

VALENTUOMO, VALENT' UOMO, s. m. *człowiek zacny, zdolny, mądry, pelen zalet.*

VALERE, v. n. ir. *wartować. Potevan valere un cinquecento fiorin d'oro, Bocc. Non valere un lupino, nie być wartym funta kłaków. Egli era ricco di molto tesoro, che senza quel non val senno un lupino, Bern. Orł. Non valere il pregio, nie być wartym trudu, zachodu. = mieć wartość, zaletę. Se io mai alcuna cosa valse, per lo vostro valore, e per l'amore che portato v'ho, m'avvenne, Bocc. = być wart, zasługiwac. Che io ami, questo non dee esser maraviglia ad alcun savio, e specialmente voi, perocché voi il vaiete, Bocc. = módz,*

zdołać. Nè a ciò, quantunque elle sien grandi, resistere varrebbero le forze vostre, Bocc. = pomagać, zdać się, przydać się. Nè l'un mi varrebbe, nè l'altro voglio che mi vaglia, Bocc. Il pianger dopo il fatto a nulla vale, Fort. Ben sapev'io che natural consiglio, Amor, contra di te giammai non valse, Petr. Ma numero che val contra virtude? Mont. = przynosić korzyść, użytek. Se ciò avesse fatto, avrebbe fatto il testamento, che gli sarebbe valuto assai, Sacch. nov. = znaczyć. Vale a dire, to jest. = Far valere una cosa, umieć z czego korzystać. Farsi valere, umieć utrzymać swą godność. = Valer di meglio, poprawić swój stan. = Varrà meglio, będzie lepiej. O vi si piantino, e varrà meglio, salci odolmi, Cresc. = v. r. używać kogo, czego, korzystać z kogo, z czego. Udata la tua fama, gli è entrato gran desiderio di conoscerti, e valersi di te, Fir. Disc. = Vaglia a perdonare, proszę mi przebaczyć. = Non mi si vaglia (w komedjach), tym gorzej dla mnie. = s. m. wartość. = moc, dzielność.

VALERIANA, s. f. *Bot. kozłek, bieldrzan. — minore, officinale, silvestre, kozłek lekarski. — ortense, fun pentico, dryawnik.*

VALETUDINARIO, —RIA, ad. *chorowity, słabowity.*

VALETUDINE, s. f. *lat. zdrowie.*

VALEVOLE, ad. m. f. *pożyteczny, korzystny, przydatny. = silny, mocny. [silnie.*

VALEVOLMENTE, av. *mocno.*

VALICABILE, ad. m. f. *przechodni, dający się przebyć. Le piramidi, come montagne condotte al cielo, ec. e sparse per le appena valicabili arene, Dav. Tac. Ann.*

VALICARE, v. a. *przebyć, przejść, przeprowić się na drugą stronę. Di là dal castel Guglielmo al — d'un fiume ec. il rubarone, ec. e valicato il fiume andaron via. Bocc. = uchozić, przemijać, upływać. Egli è già valicata mezza notte, już po północy. Non valica nè di nè ora, che continuamente nol lodino, Fr. Giord. = fig. przechodzić, przewyższać. Perocchè il suo senno sottile, ec. vallicava il consiglio degli altri, M. Vill. = przekroczyć. = pominać.*

VALICATORE, s. m. *przechodzący, przebywający. = przekroczyiciel.*

VALICO, s. m. *przejście, przechód. Al valico della riviera dell'*

Ombro gli assaliro vigorosamente, G. Vill. = *kolowrotek. = p. ad. zamiaść VALICATO. E così durò la cosa fino all'ora valica di desinare, Fir. As. = Andare al —, isć na przeciąg ptaków, przesmyk zwierząt.*

VALIGONE, s. m. *scherz. ka watek, urywek, wyjątek. Domandato un contadino da un padre domenicano s'ei sapeva il Credo, rispose ch'ei ne sapeva dove un — e dove un altro, Pros. Fior.*

VALIDAMENTE, av. *mocno, skutecznie.*

VALIDARE, v. a. *wzmocnić. = fig. nadać ważność, potwierdzić.*

VALIDITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *mocność, siłność. = fig. ważność aktu, dowodów.*

VALIDO, —DA, ad. *silny, mocny, czerstwý. = ważny, dowodny. Argomento valido, dowód ważny, stanowczy. Scusa valida, wymówka ważna.*

VALIGIA, s. f. *łumok, waliza. = Essere o entrare in valigia, baza. złożyć się.*

VALIGIAIO, s. m. *fabrykant łumoków. = bass. passyonat.*

VALIGINO, s. m. dim. VALIGETTA, s. f. dim. *łumoczek.*

VALIGIOTTO, VALIGIONE, s. m. *spory łumoczek.*

VALLAME, s. m. *przestrzeń między dolinami.*

VALLARE, v. a. *lat. okopać, otoczyć walem. = otoczyć, opasać. Noi pur giugnemmo dentro all'alte fosse, che vallan quella terra sconsolata, D. Inf.*

VALLATA, s. f. *dolina wzdłuż. = okop, szaniec.*

VALLE, s. f. *dolina. Per monti e per valli, po górach i dolinach, wszędy. A valle, z góry na dół. E non restò di ruinar a valle, fino a Mimos, D. Inf. = Valle di Giosafat, Józefata dolina. Valle di lagrime, di pianto, fig. padół placzu.*

VALLEA, s. f. * *dolina.*

VALLETTA, VALLETTINA, s. f. dim. *dolinka. = dotek między brwiami.*

VALLETTO, s. m. *pacholek, paż. = Valletto d'arme, giermek. [linka.*

VALLICEŃLA, s. f. dim. *dolina. = fig. przechodzić, przewyższać. Perocchè il suo senno sottile, ec. vallicava il consiglio degli altri, M. Vill. = przekroczyć. = pominać.*

VALLIGOSO, —SA, ad. *leżący na dolinie.*

VALLIGIANO, s. a. *mieszkaniec doliny.*

VALLO, s. m. *lat. okop, szaniec z ostrokolem. I Romani facevano forte il luogo, co' fossi, col vallo, e cogli argini, Mach. Art. guerr. = obóz oszańcowany. Stanchi restan nel vallo,*

e sbigottiti i Franchi, *Tass. Ger.* Qui diran, l'invitto re Polono acampossi, là ruppe il vallo, e qua le schiere aperse, vinse, e abbattè, disperse, *Filic.*

VALLONATA, s. f. *dolina* wzduż.

VALLONCELLO, s. m. dim. *dolinka*. [dolina]

VALLONE, s. m. accr. *duża*
VALONEA, s. f. *galas turecki* zwany od miasta Valona w Albanii.

VALORE, s. m. *walor, cena, wartość*. = *meżtwo, waleczność*. Era il marchese di Monferrato uomo d'alto valore, *Bocc.* = *sila, moc, poęga*. Si che degli occhi tuoi vinco il valore, *D. Par.* = Lo primo ed ineffabile valore, *D. Par. moc Ojca* przedwiecznego.

VALORIA, s. f. † *meżtwo*.

VALOROSAMENTE, av. *monco, silnie, meżnie*.

VALOROSO, —SA, ad. *meżny, waleczny*. = *dzielny, skuteczny*. = *zacny, szanowany*. In casa una non meno valorosa e nobile che ricca e bella donna, *Lasc. Nov.*

VALSENTE, s. m. *walor, wartość*. = *kapitał, majątek*.

VALSO, —SA, VALSUTO, VALUTO, —TA, p. ad. v. VALERE.

VALUTA, s. f. *walor, waluta, wartość*.

VALUTABILE, ad. m. f. *dażyć się oszacować*.

VALUTARE, v. a. *szacować*.

VALUTAZIONE, s. f. *szacowanie*.

VALVA, s. f. *Zool. skorupa muszli*. = *Bot. plewa*. = *ściana torebki, połówka nasienia*.

VALVASSORO, s. m. *wassal* zależący od czyjego wassala.

VALVOLA, VALVULA, s. f. *Anat. kłapa*. *Valvole semilunari, kłapy pótciężycowe* przy otworach arteryalnych. = *Bot. plewka kielichowa, koronowa*. = *kłapa w pompach, i t. p.*

VAMPA, s. f. *par, gorączóść* buchająca z płomienia. = *prop. e fig. płomeń*.

VAMPEGGIARE, v. n. *plomień się, gorzeć*.

VAMPIRO, s. m. *upior*.

VAMPO, s. m. *prop. e fig. płomeń*. = *dyśkawitca*. = *Menar vampo, złościć się, wpaść w pasyę*. Re B.. par che meni vampo, si la caduta del figliuol l'offende, *Bern. Orl.* = *Menar vampo, pysnić się*. [chluba]

VANAGLORIA, s. f. *próżna*
VANAGLORIARSI, v. r. *chlubić się, pysnić się*.

VANAGLORIOSAMENTE, av. *z próżnością*.

VANAGLORIOSO, —SA, ad. *próżny, chępliwý*.

VANAMENTE, av. *próżno, z próżnością*. Non vogliate vestire e calzare tanto — e vanagloriosamente, *Esp. Vang.* = *próżno, nadaremnie*.

VANARE, v. n. † *roić, marzyć*. Stava come uom che sonolento vana, *D. Purg.*

VANEGGIAMENTO, s. m. *szal, marzenie, przywidzenie, gadanie jak z gorączki*.

VANEGGIARE, v. n. *próżnować, stać otworem*. Nel dritto mezzo del campo maligno vaneggia un pozzo, *D. Inf.* = *bajać, pleść koszałki opalki, prawić duby smalone, gadać z gorączki, majaczyć*. Quelli che dicono cose vane, o da fanciulli, hanno i lor verbi proprii, vaneggiare, o come disse Dante, vanare, *Varch. Ercol.* = *igrać*. Nelle spelonche sue zefiro tace, e in tutto è fermo il vaneggiar dell'aure, *Tass. Ger.* (może lepiej vaneggiar od vanni, skrzydła). = *roić, marzyć*. Ciò vaneggiando infuriavo, *Car. En.* = v. r. *bawić się marnosciami*.

Da ben s'impingua, se non si vaneggia, *D. Par.* = *Med. gadać z gorączki*. [rzyciel]
VANEGGIATORE, s. m. *madzianerello*, —LA, ad. dim. *nico próżny*.

VANGA, s. f. *rydel*. Andare a vanga, *znaleźć grunt łatwy* od kopania; *fig. iść gładko jak po mydle*. [mła]

VANGAIUOLE, s. f. pl. *kłopoty*.

VANGARE, v. a. *kopać rydlem*.

VANGATA, s. f. *kopanie rydlem*. = *ziemia skopana rydlem*.

VANGATO, —TA, p. ad. *skopany rydlem*. = s. m. *ziemia skopana rydlem*. Di Gennaio semina legumi e agrumi, fave in sul vangato, *Cresc.*

VANGATORE, s. m. —TRICE, s. f. *kopacz, kopaczka*.

VANGATURA, s. f. *kopanie*.

VANGELICO, —CA, ad. *ewangeliczny*. [głielista]

VANGELISTA, s. m. *ewangelizator*.

VANGELIZZARE, v. n. *opowiadać ewangelię*. = *kazać*.

VANGELO, s. m. *ewangelię*.

VANGHETTO, s. m. dim. *rydelek*.

VANGILE, s. m. *żelazko na rydło* od oparcia nogi.

VANGUARDIA, s. f. *przednia straż, awangarda*.

VANILOQUENZA, s. f. *vaniloquio*, s. m. *próżnowońóść*.

VANIRE, v. n. *ir. zniknąć*.

VANITA, —TADÉ, —TATE, s. f. *czczość, próżnia*. E ponevam

le piante sopra lor vanità che par persona, *D. Inf.* = *próżność, marność, znikomość*. Il mondo è vanità di vanitati, e ogni cosa è vanità, *Pass.* = *próżność, przesadzona miłość własna*.

VANITOSO, —SA, ad. *próżny, pyszny, chępliwý*.

VANNI, s. m. pl. *pióra mniejsze skrzydel*. = * *skrzydła*.

VANO, s. m. *próżnia, czczość, próżne miejsce*. = *Arch. otwór w murze na drzwi lub okno*. = *próżne, niepotrzebne rzeczy*. D'entro alle leggi trassi il troppo e 'l vano, *D. Par.*

VANO, —NA, ad. *próżny, pusty, czczy*. = *Fig. próżny*. Vani sono gli uomini che desiderano d' avere la vanagloria, *Pass.* Or fu giammai gente si vana come la Sanese? *D. Inf.* = *próżny, zwoodniczy, bezskuteczny, nadaremny*. Le vane speranze, *próżne nadzieje*. In vano, *na-próżno*. Dire in vano, *mówić na-próżno*. Uscire in vano, *nie udać się*. = *próżny, marny, znikomy*. Ordinò general ministro e duce che permutasse a tempo li ben vani di gente in gente, *D. Inf.* = *Corpo vano, D. Inf. zwłoki, trup*.

VANTAGGELLO, VANTAGGINO, VANTAGGIUZZO, s. m. dim. *malenka korzyść*.

VANTAGGIARE, v. a. *celować, przewyższać*. = *Vantaggiare alcuno, dać komu korzyść*. = v. n. er. *korzystać, mieć korzyść*. [korzystnie]

VANTAGGIATAMENTE, av. *doskonale, wyborny, wysmienity*. = *Vestimento vantaggiato, suknia przestronna*.

VANTAGGIO, s. m. *korzyść, pożytek, użytek*. Trar —, *ciągnąć korzyść*. = *wyższość, przewaga*. = *szcześnie*. Certo — ne fu, ch'ella non fu la primiera, *Bocc.* = *dokładka, przyczynienie*. Da —, *więcej*. = *Giucator di —, oszust, szachraj w grze*.

VANTAGGIOSAMENTE, av. *korzystnie*.

VANTAGGIOSO, —SA, ad. *korzystny, zyskowy*. = *szukający własnej korzyści*. È tanto vantaggioso, che non truova ortolano o beccajo che gli voglia vendere, *Gell. Sport.*

VANTAMENTO, s. m. *chępliwóść*.

VANTARE, v. a. *chwalić, wychwalać, zachwalać*. = v. r. *chwalić się, chęplić się*.

VANTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *chępiciel, chępicielka*.

VANTERIA, s. f. *chelpliwość*.
VANTEVOLE, ad. m. f. *chelpliwy*.

VANTO, s. m. *chelpliwość*, *przechwanka*. Menar vanto, darsi vanto, *chelpić się*. Ed all' audace rammentò i suoi vantì, *Tass. Ger.* = *obietnica*. Veramente sarebbe da reputar valoroso chi tal vanto adempiesse, *Bocc.* = *stawa*, *chwala*. Dare vanto, *przynnać chwałę*. = *wyższość*. Non vedi tu la morte che 'l combatte sulla fiumana, ove 'l mar non ha vanto? *D. Inf.*

VANVERA, A —, av. na *chybil trafil*, na *domysl*. Favellare a —, *mówić na chybil trafil*, na *domysl*. [trwały]

VAPIDO, —DA, ad. *zwięwapORABLE*, *VAPOREVOLE*, ad. m. f. *ułatwiający się, lotny*.

VAPORABILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *lotność*.

VAPORACCIO, s. m. *peg, gęsta para*.

VAPORALE, ad. m. f. *parovAPORARE*, v. a. *napelnić parą*, *dymem*. = v. r. *parować, wyziewać parę*.

VAPORATIVO, —VA, ad. *parujący*. [wanię]

VAPORAZIONE, s. f. *parovAPORE*, s. m. *para*. = *statek parowy*. = *Vapori*, *Med. wapory w cielę*.

VAPOROSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *lotność pary*.

VAPOROSO, —SA, ad. *parny*.
VAPULAZIONE, s. f. lat. *palowanie*. = *fig. kara*.

VARARE, v. a. *Mar.* *zephnąć okręt na wodę*. = v. n. *przynić do ładę*.

VARCARE, v. a. *przeprowadzić, przewieść na drugą stronę*. Imperochè egli con piccola barchetta varca tutti i passeggeri, *Fis. As.* = *przebyć, przejść na drugą stronę*. E già varcato ho più di mezzo il natural cammino, *Filic.* = v. n. *dostać się*.

VARCAMI, Na narrami, ec. come tu abbi fatto a varcare dell' isola di Cipri, *Fir. As.* = *upłynąć, przeminąć*. Ma il primo lustro appena era varcato, *Tass. Ger.*

VARCO, s. m. *przechód*, *przejście*, *przesmyk*, *droga*.

VARIABILE, ad. m. f. *zmienny*.

VARIABILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *zmiennosc*.

VARIABILMENTE, av. *różnie, rozmaicie*.

VARIAMENTO, s. m. *VARIANZA*, s. f. *zmiana, odmiana*.

VARIANTE, ad. m. f. *zmienny*. = *różny, odmienny*. = *Varianti*, s. f. pl. *warianty*, *różne czytania textu*.

VARIARE, v. a. *odmienić, u-*

rozmaicić. = v. n. *różnić się*. Le femmine, quantunque in vestimenti e in onori alquanto dall' altre variino, tutte perciò son fatte qui, come altrove, *Bocc.* = v. r. *odmieniać się, przebierać się*. Variavansi tre volte al di le vestimenta, *Salvin. Pros. tosc.*

VARIATAMENTE, av. *różnie, w różnych miejscach*.

VARIATO, —TA, p. ad. v. *VARIARE*. = ad. *różny, rozmaity, różnofarbny*. = *zmienny*. Variata e sempre mutevole cosa è femmina, *Amm. Ant.*

VARIAZIONE, s. f. *różność, rozmaitość, odmiennosc*. = *odmiana, zmiana*. = *Variatione magnetica*, o dell' ago magnetico, *Fis. zbaczanie igły magnesowej*. = *Variazioni*, *Mus. waryacje*.

VARICE, s. f. *Chir.* *nabrzmiennosc żyły*.

VARICELLA, s. f. *Med.* *ospa wietrzna*.

VARICOCELE, s. m. *Med.* *nabrzmiennosc żył worka jądrowego*.

VARICOSO, —SA, ad. *Vena varicosa, żyła nabrzmiąta*.

VARIEGATO, —TA, ad. *Stor. nat.* *centkowany, nakrapiany, pstry*.

VARIEGGIARE, v. *VARIARE*.

VARIETÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *różność, rozmaitość*. = *odmiana*. = *różnica*. = *Stor. Nat.* *odmiana w gatunku, podgatunek*.

VARIFORME, ad. m. f. *różnokształtny*.

VARIO, —RIA, ad. *różny, rozmaity*. = *różny, przeciwny*. = *zmienny, niestaty*. = *pstry*. Le bianche (ocche) son meglio che le varie, e le varie meglio che le nere, *Pallad.*

VASAIIO, VASARO, VASELLAIO, VASELLIERE, s. m. *garncarz*.

VASCA, s. f. *czasza u fontany*.

VASCCELLETTO, s. m. dim. *okręciak*.

VASCCELLO, s. m. *okręt*. — da guerra, *okręt wojenny*. — di linea, *okręt liniowy*.

VASCOLARE, VASCOLOSO, —SA, VASCULARE, ad. *Anat.* *naczyniowy, naczynkowaty, złożony z naczyń*.

VASELLAME, s. m. *naczynia*.

VASELLETTIERA, s. f. *puddelko na drobne naczynia*.

VASELLETTINO, VASELLETTO, VASELLINO, VASETTO, s. m. dim. *naczynko*.

VASELLO, s. m. *naczynie*. = *zbiór, stek*. Fu frate Gomita, quel di Gallura, vasel d' ogni froda, *D. Inf.* = *okręt, statek*.

Gittati suran fuor di lor vasello,

e mazerati presso alla Cattolica, *D. Inf.*

VASO, s. m. *naczynie*. = *Vaso d' elezione*, fig. *naczynie wybrane* (o *S. Pawle*). Andovi poi lo Vas d' elezione, *D. Inf.* = *Anat. naczynie*. Vasi linfatici, *naczynia limfatyczne*. Vasi sanguigni, *naczynia krwiste*. = *Bot. naczynie*. = *Vasi, Stamp.* *ozdoby na końcu rozdziału lub książki*.

VASOTTO, s. m. *accr. doś spore naczynie*.

VASSALLAGGIO, s. m. *stan wassala, lennictwo, maństwo, holdownictwo*.

VASSALLO, s. m. *wassal, holdownik*. = *stuga, kucha*. Non altrimenti i cuochi a lor vassalli fanno attuffare, ec. la carne, *D. Inf.*

VASSOIO, s. m. *blat drewniany do noszenia czego*. = *szaflik z wapnem rozrobionem*. = *opakka do czyszczenia zboża*. = *taca*.

VASTAMENTE, av. *szeroko*.

VASTITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *obszerność, rozległość*.

VASTO, —TA, ad. *szeroki, obszerny, ogromny, rozległy*. = s. m. * *ocean*.

VATE, s. m. lat. *wieszczek*. = *poeta*.

VATICINARE, v. n. *wieszczyć*.

VATICINIO, s. m. *VATICINAZIONE*, s. f. *wrózba, wieszczba, przepowiednia*.

VE, pron. pers. *zamiast vi, was, wam*, ile razy zbiega się z zaimkami i IL, LO, LI, GLI, LA, LE, NE, przed kłótrami się kładzie. Io ancora con un' altra assai brievete ve lo intendo dimostrare, *Bocc.*

E che io dica il vero, questa prova ve ne posso dare, *Bocc.*

VE', skrót. z *VEDI, patrz*. Ve' che non m' ingannava, *Varch.*

VECCHIA, s. f. *starucha, baba*.

VECCHIACCIO, —CIA, s. *peg. brzydki starzec, brzydka baba, babsko*.

VECCHIAIA, s. f. *starosc*. *Bastone della —, podpora starosci*. = *staroswieczyzna w dziełach sztuki*.

VECCHIERO, —DA, ad. e s. *niepoczciwy dziad, niepoczciwa baba*.

VECCHICCIO, VECCHIERICCIO, —CIA, ad. *podstarzaly*.

VECCHIERELLA, VECCHIERELLA, s. f. dim. *staruszka*.

VECCHIERELLO, VECCHIERELLO, s. m. dim. *staruszek*.

VECCHIETTA, s. f. dim. *staruszka*.

VECCHIETTO, s. m. dim. *staruszek*. = *żwawy, rzeczki staruszek*.

VECCHIEZZA, s. f. *starosc*. =

dawność, starość. Presi ec. due cappelli tutti rosi dalla —, *Bocc.*

VECCHINO, s. m. *staruszek.*

VECCIO, s. m. *starzec.* = Vecchio marino, *Zool. Joka.*

VECCIO, —CHIA, ad. *stary.* Vecchio cavallo, uomo vecchio, *stary koń, i t. d.* = *stary, dawny.* Vecchio amico, *stary przyjaciel.* = scherz. *wielki, ogromny.* E fece a tutti una vecchia paura, *L. Pulc.* = Testamento Vecchio, *stary Testament.*

VECCIONE, s. m. *szanowny starzec.* = Vecchioni, *suche kaształy, gotowane w winie z lupiną.*

VECCHIOTTO, —TA, ad. e s. *duży, czerstwy starzec, i t. d.*

VECCHIUCCIO, —CIA, s. dim. *peg. nędzny staruszek.*

VECCHIME, s. m. *starzyzna.* = *stare graty, stara osoba.* Sicché ec. rimarrete ricca a doppio e senza altro — dintorno, *Fag. Com.* = *staroświecczyzna w sztukach.*

VECCIA, s. f. *Bot. wyka.*

VECCIATO, —TA, ad. *zmieszany z wyką.*

VECCIOSO, —SA, ad. *mający w sobie wykę.* Pan veccioso, *chleb z wyką.*

VECE, s. f. *zastępstwo.* Fare, *adempire, ec. le vecl d'alcuno, zastępować czyje miejsce.* Mutar le vecl, *luzować się, odmieniać się kolejnie.* In mia, in sua, in loro vece, *na mojem, na jego, na ich miejscu.* = *obowiązek.* Divisar le vecl, *wyznaczyć co kto ma robić.* = In vece, *av. zamiast.*

VEDERE, s. m. *widzenie, wzrok.* Riavere il vedere, *odzyskać wzrok.* Se gli uomini avessono lo vedere del lupo cerviere, *ec. Amm. Ant.* = Fare un veder bello, brutto, pięknie, *brzydtko wyglądać.*

VEDERÈ, v. a. ir. *widzieć, zobaczyć.* Veder chiaro, *widzieć jasno, mieć dobry wzrok; fig. jasno widzieć, pojmować.* = *przeoglądać, zbadać.* Io voglio che per amor nostro voi veggliate di trovar Fazio e vedere l'animo suo, *Cecch. Dot.* = *pojąć, zrozumieć.* Io veggio che tu credi queste cose perch'io le dico, ma non vedi come, *D. Par.* = *patrzyć, uważać.* Vedi, donna, tu hai fatto male, *Bocc.* = *mieć widok na co, być obroconym ku czemu.* Questo luogo circonda il castello attorno attorno e vede inverso Roma, *Cell. Vit.* = Vedere con buon occhio, con (di) mal occhio, *patrzyć dobrze, złem okiem.* — con questi occhi, con gli occhi proprii, *widzieć na*

własne oczy. = Vedere di là da' monti, *fig. przewidywać.*

= Vedere il bello, *upatrzyć porę.* = Vedere le lucciole o le stelle, v. *LUCCIOLA.* Entra uno stecco al villanel nel piede, che le stelle di dî gli fa vedere, *Bern. rim.* = Veder via, *upatrzyć sposob.* Ad un suo nigromente, ec. impose che egli vedesse via, come ec. *Bocc.* = Veder volentieri, *przyjąć mile, polubić.* Far carezze, il che diciamo ancora, far vezzi, e vedere alcuno volentieri, *Varch. Ercol.* = A (dal vedere e non vedere, v. *mgnieńiu oka.* Dal vedere e non vedere io mi trovo manco le pezze, e lui non riveggo, *Ambr. Furt.* = Non veder più avanti, più lungi, non veder oltre, *nie widzieć nikogo nad przedmiot miłości, być zaślepionym.* Sì forte di lei s'innamorò, che più avanti di lei non vedeva, *Bocc.* Più lungi non vedea del giovinetto la donna, *Ar. Or.* = Non veder l'ora di fare alcuna cosa, v. *ora.* Vello vello, vella vella, *skróć, z vedilo, vedilia, patrz, patrz (wytykając palem).* Ognun lo burla, e dice: vello vello, *L. Lipp.* Ma non per questo maltrattar si dee, nè farle lima lima e vella vella, *Fort. Ricc.* = Esser ben veduto, mal veduto, *być dobrze, źle widzianym.* = Far vedere, *pokazać.* = Far la vista di non vedere, *udawać że się czego nie widzi, przeskazywać.*

VEDETTA, s. f. *strażnica.* = *Mil. vedeta.* = Stare alle vedette, *stać na vedecie; fig. czatować, czyhać.*

VEDIMENTO, s. m. *widzenie.* L'agnello spaventato per lo — del lupo, *Esop. Fav.*

VEDITORE, s. m. *widz.* O Iddio, *veditore de' nostri cuori.* *Bocc.* = *rewizor na komorze celnej.*

VEDOVA, s. f. *wdowa.* = *fig. owdowiały, osierocony.* Viene a veder la tua Roma che piange, *vedova, sola, ec. D. Purg.* Non fa per te lo star fra gente allegra, *vedova sconsolata in veste negra, Petr.* = *osierocona.* Ora di te (della figliuola) son vedova, *Vit. SS. PP.* = *Orni, wdówka.*

VEDOVACCIA, s. f. *peg. wdowisko.*

VEDOVANZA, VEDOVEZZA, VEDOVITÀ, † s. f. *VEDOVAGGIO, † VEDOVATICO, † s. m. wdówstwo, wdowienstwo.*

VEDOVARE, v. a. *owdowić, zrobić wdowcem lub wdową.* = *fig. osierocić.*

VEDOVATO, —TA, p. ad. *owdowiały, owdowiała.* = *fig.*

osierocony, ogołocony, pozba- wiony.

VEDOVELLA, VEDOVETTA, VEDOVINA, s. f. dim. *wdówka, biedna wdowa.*

VEDOVILE, ad. m. f. *wdowi, wdowiński.* = s. m. *oprawa posagu wdowiego, wiano.* = *żałoba po mężu.* Uscire de' panni vedovili, *zdjąć żalobę.*

VEDOVO, s. m. *wdowiec.*

VEDOVO, —VA, ad. *wdowi.* E di nuovo la fede detti a questo, sempre in abito star vedovo onesto, *Ciriff. Calv.* = *fig. sam jeden, samotny.* O sententrional, vedovo sito, *D. Purg.* = *osierocony, ogołocony.* Che per esser io restato vedovo di un tanto padrone, *ec. Car. Lett.*

VEDOVONA, s. f. *stara wdowa.*

VEDOVOTTA, s. f. *mloda wdowa.*

VEDUTA, s. f. *wzrok.* — debile, chiara, *ec. wzrok słaby, jasny, i t. d.* = *widok.* — licita, *spiaczowe, widok wesoly, nieprzyjemny.* Avere in — alcuna cosa, *mieć co na widoku.* Conoscere di, per —, *znać z widzenia.* Far —, *udawać.* Far la —, *rewidować towary na komorze celnej.* Metter in —, *wystawić, wyłożyć na widok.* Perder di — alcuna cosa, *stracić co z oka.* Testimonio di —, *świadek naoczny.* = A veduta, a vista, *Comm. za okazaniem (wexlu).*

VEDUTO, —TA, p. ad. *widziany.* = Far veduto, *udawać, zmyślać.*

VEEMENTE, ad. m. f. *gwaltownie; bardzo.*

VEEMENTEMENTE, av. *gwaltownie; bardzo.*

VEEMENZA, —ZIA, s. f. *gwaltowność.*

VEGETABILE, ad. m. f. *roślinny.*

VEGETALE, ad. m. f. *roślinny.* Terra —, *ziemia roślinna.* Sale —, *wianie potażu.* = s. m. *roślina.*

VEGETANTE, ad. m. f. *rosnący (o roślinach).*

VEGETARE, v. n. *rosnąć (o roślinach).*

VEGETATIVO, —VA, VEGE-TEVOLE, ad. *mogący rosnąć.*

VEGETAZIONE, s. f. *rosnienie, wegetacya, życie roślinne.*

VEGETO, —TA, ad. *czerstwy, rzeski, jedrny.*

VEGENTE, ad. m. f. *widzący.* — tutto 'l popolo, *v. obliczy całego ludu.* A occhi veggenti, a veggente occhio, *av. w czyich oczach, w obliczu.*

VEGGHIA, s. f. *czuwanie w nocy, niespanie.* = *wieczornica.* Cose da dire a —, *prov. powieść o wijku żelaznym, androny, banialuki, duby sma-*

lane. = † szylidwach, warta. Owe le veggie guardavano radamente, Liv. M.

VEGGHIAMENTO, s. m. czuwanie.

VEGGHIANTE, ad. m. f. czuwający, czujny.

VEGGHIARE, v. n. czuwać, nie spać w nocy. Vegghiate e state sempre apparecchiati che voi non sapete il di nè l'ora, Pass. = przepędzić część nocy na pracy lub na rozmowie. = trwać, istnieć. La tregua intra le parti vegghiava, Mach. Stor.

VEGGHIATORE, s. m. czuwający.

VEGGHIEVOLE, VEGHIEVOLE, ad. m. f. czujny, czutki. = fig. czujny, baczny.

VEGGHIEVOLMENTE, VEGHIEVOLMENTE, av. czujnie, bacznie. [no. = fura.]

VEGGIA, s. f. beczka na wino.

VEGGIOLO, s. m. Bot. wyka.

VEGLIA, s. f. czuwanie, nieśpanie w nocy. = wieczornica. Andare a veglia, iść na wieczornicę. Venite qualche sera a veglia con noi, U. Fosc. = zaba-wa nočna, tańce nočne. In cambio di andare girizzando alle veglie ec. io me ne sto ritirato in casa, Red. Veglia bandita, bal publiczny. = rodzaj poezji.

VEGLIANTE, ad. m. f. czuwający, czujny. = Leggi veglianti, prawa istniejące, mające moc obowiązującą.

VEGLIARDO, s. m. † starzec.

VEGLIARE, v. n. czuwać, nie spać w nocy. = przepędzać część nocy na pracy, zabawie, rozmowie. = istnieć, utrzymywać się. Onde si vede, che anche allora vegliava quell'altra opinione, Borg. = v. a. czuwać nad kim, nad czem, pilnować kogo.

VEGLIATORE, s. m. —TRICE, s. f. czuwający, czuwająca.

VEGLIO, s. m. * starzec. = v. VELLO.

VEGLIO, —GLIA, ad. * stary.

VEGLIUCCIA, s. f. dim. VEGLIETTINO, s. m. dim. v. VEGLIA.

VEGNENTE, VENENTE, ad. m. f. przyszły. = sporo rosnący, bujny.

VEGNENTOCIO, —CIA, ad. accr. dość przystojny. E perché ella aveva assai buona dotte, ed era anche vegenocchia ec. ebbe di molti mariti, Lasc. Nov.

VEICOLO, VEICULO, s. m. lat. wóz, powóz. = fig. przewodnik co służy do przeprowadzenia innej rzeczy. La nautica, che fa della marina un — universale, Giob.

VELA, s. f. żagiel. Dare, com-

mettere le vele al vento, rozpuścić żagle na wiatr. Far vela, plynąć, odpłynąć. Calar la vela, spuścić żagiel. Andare a vela, plynąć o żaglach. A vele gonfie, z rozdelemi żaglami. Andare a vela e remo, plynąć o żaglach i wiosłach; fig. pospieszać. = określ, statek.

VELABILE, ad. m. f. dający się zaslonić.

VELAME, s. m. zasłona, opona. = fig. zasłona. Mirate la dottrina, che si asconde sotto il velame degli versi strani, D. Inf.

VELAMENTO, s. m. zasłona, opona. = fig. pokrywka. = Eccl. v. VELAZIONE.

VELARE, v. a. zaslonić, osłonić, zakrywać, zasłaniać. E'l ciel qual è, se nulla nube li vela, Petr. Velar l'occhio, zamrużyć oko, zasnąć. = v. n. zamarzać (o plynąć). = v. r. wziąć welon, zostać mniszką. = Velarsi gli occhi, cmić się w oczach. E velati gli occhi, ec. di questa dolente vita si diparti, Bocc.

VELATAMENTE, av. pod zasłoną.

VELATO, —TA, p. ad. v. VELARE. = Velata, s. f. zakonnica.

VELATORE, s. m. —TRICE, s. f. zasłaniający.

VELAZIONE, s. f. zaslonienie. = wzięcie welonu zakonnego.

VELEGGIAMENTO, VELEGGIO, s. m. żeglowanie, żegluga.

VELEGGIARE, v. n. żeglować. Intanto Enea spinto dal vento in alto veleggiava a dilungo, Car. En. = latać (o ptakach). = v. a. opatrzyć okręt żaglami. [glarz.]

VELEGGIATORE, s. m. żeglarz.

VELENATO, —TA, ad. otruty. = fig. zatruty.

VELENIFERO, —RA, ad. jadujący.

VELENO, s. m. trucizna. Dare il veleno, zadać truciznę, otruc. = jad, złość. Spandere il suo veleno, wylać, wywrzeć swój jad. = plomień, miłość. E ch' a segni ben noti omai s' avesse (Armida), che sparso è il suo velen per ogni vena, Tass. Ger. = smród, fetor. Questo è veleno, e ben di quel profondo: sentite voi ch' egli avvelena il mondo, L. Lipp. = Il veleno sta nella coda, prov. na końcu sek.

VELENOSAMENTE, av. z trucizną. = fig. jadowniczo, złośliwie.

VELENOSETTO, —TA, ad. dim. fig. nieco złośliwy.

VELENOSITA, —TATE, —TATE, s. f. jadowitość. = fig. jadowitość, złośliwość.

VELENOSO, —SA, ad. pełen jadu, trucizny. = fig. jadowity, złośliwy. Lingua velenosa, parole velenose, język jadowity.

VELETTA, s. f. strażnica. Stare alla veletta, stać na straży. Era Miseno in alto alla veletta asceto, Car. En. = strażnik, vedeta.

VELETTAIO, s. f. fabrykant żagłów.

VELETTARE, v. n. stać na straży. Egli (il Piemonte) par destinato a — da suoi monti e ec. schiacciare tra le sue forre ogni estranio aggressore, Giob.

VELINA, ad. f. Carta —, papier welinowy.

VELITE, s. m. żołnierz rzymski lekko uzbrojony. = dziś: strzelec pieszy.

VELLEITÀ, s. f. chętko.

VELLICAMENTO, s. m. —ZIONE, s. f. swędzenie, kłócie, szczypanie po ciełe.

VELLICARE, v. a. kłócić, szczypanąć.

VELLO, s. m. lat. runo, welna. Vello d'oro, Mitol. runo złote. = długa sierść zwierząt. Vello del leone, grzywka lwa. = wlos. Pettinando al suo vecchio i bianchi velli, Petr.

VELLOSO, —SA, ad. kosmaty, kudłaty.

VELLUTATO, —TA ad. podobny do axamitu, czarnego koloru. = Bot. omszony (o liściach).

VELLUTO, s. m. axamit. —liscio, axamit strzyżony. —riccio, plusz. = ad. kosmaty, kudłaty.

VELO, s. m. gaza, krepa. = welon, kwes. = welon zakonny; fig. stan zakonny. Che l'affezion del vel Gostanza tenne, D. Par. = fig. zasłona, opona. Ma'nnanzi agli occhi m'era posto un velo, Petr. = * cialo ludzkie. Dal di ch'ella spogliosi il mortal velo, Tass. Ger. = pliwka na zamarżającej wodzie. Levatemi dal viso i duri velli, D. Inf. = Anat. Velo palatino, żagielek podniebieniowy.

VELOCE, ad. m. f. szybki, rączy, chyży.

VELOCEMENTE, av. szybko.

VELOCIPEDE, ad. m. f. szybkonogi.

VELOCITÀ, —TATE, —TATE, s. f. szybkość, chyżość.

VELOCITARE, v. a. powiększyć szybkość.

VELTRO, s. m. VELTRA, s. f. chart, charcica.

VENA, s. f. Anat. żyła. Vena cava, żyła czarna. Vena porta, żyła wrotna. Vena mediana, żyła środkowa naramienna.

Vena cefalica, *żyła boczna prawa ramienna*. Vena basilica, *żyła boczna lewa ramienna*. Vene jugulari, *żyły szyjowe*. Vene capillari, *żyły włosowe*. Vena coronaria, *żyła wieńcowa serca*. = Vena d'acqua, *żyła wody*, *źródło podziemne*. = *żyła kruszczu w kopalni*. Vene, *stół, flader, żyłki w drzewie lub na kamieniu*. = *fig. wena, skłonność, popęd, ochota*. Vena poetica, *talenti do poezji*. = *Avere una vena di pazzo, nie mieć spelnia rozumu*. = *źródło*. Secca è la vena dell'usato ingegno, *Petr.* = *Bot. owies*.

VENAGIONE s. f. lat. polowania. = *ubita zwierzęcina*.

VENALE, ad. m. f. na sprzedaż. = *przedajny*.

VENALITÀ, s. f. *przedajność*. VENATO, —TA, ad. *ładrowaty, słojuwały*.

VENATORIO, —RIA, ad. *myśliwski*.

VENDEMMIA, s. f. *winobranie*. = *grabież, łupież*. Parendo a' miei padroni il tempo accomodato di fare la lor —, *Fir. As.*

VENDEMMIAMENTO, s. m. *zbieranie winogron*.

VENDEMMIARE, v. a. *zbierać winogrona*.

VENDEMMIATORE, s. m. —TRICE, s. f. *winobraniec*.

VENDERE, v. a. *przedawać*. — all'asta, *sotto l'asta*, *alla tromba, sprzedawać przez licytację*. — *in digrosso, hurtem sprzedawać*. — *a minuto, a ritaglio, sprzedawać cząstkowo, po kawalku*. — *pe' contanti, pe' tempi, sprzedać za gotowe pieniądze, na poczekanie*. — *caro, a gran prezzo, drogo sprzedawać*. = *Fig. Vendere altrui checchessia, wyprowadzić kogo w pole*. *Aver da — di checchessia, mieć czego do zbycia*. — *gatta in sacco, prov. v. GATTA*.

VENDERECCIO, —CIA, ad. *na sprzedaż*. = *przedajny*.

VENDETTA, s. f. *zemsta*. Far (la) vendetta, *le vendette, mścić się, zemścić się*.

VENDETTACCIA, s. f. *peg. brzydka zemsta*.

VENDETTUCCIA, s. f. *dim. malenka zemsta*.

VENDEVOLE, VENDIBILE, ad. m. f. *na sprzedaż*.

VENDICABILMENTE, av. *przez zemstę*.

VENDICAMENTO, s. m. *zemszczenie się*.

VENDICARE, v. a. *zemszczyć, pomścić*. = *przyplacić*. Ragion è che vendichi il superbo stato con tanta miseria, *Fav. Esop.* = *v. r. zemścić się*. Perciocchè s'io

vendicar mi volessi ec. la tua vita non mi basterebbe, *Bocc.* = *Vendicarsi alcuna cosa, lat. przywłaszczyć co sobie*. = *Vendicarsi in libertà, lat. zyskać wolność za wyrokiem sądu*. = *Vendicarsi nome, credito, nabyć imienia, wzięłości*. Aveva (il Savonarola) ec. vendicatosi nome e credito di profeta, *Guicc. Stor.*

VENDICATIVO, —VA, VENDICHEVOLE, ad. *mściwy*.

VENDICATORE, s. m. —TRICE, s. f. *mściciel, mścicielka*.

VENDIMENTO, s. m. *przedawanie*.

VENDITA, s. f. *przedać*. *Aver buona vendita, dobrze się sprzedawać, być pokupnem*.

VENDITORE, s. m. —TRICE, s. f. *przedawacz, sprzedawaczka*.

VENDUTO, —TA, p. ad. *przedany*.

VENEFICIO, s. m. lat. *czary*. VENEFICO, —CA, ad. es. *czarodziej, czarownica*. = *zadający truciznę*.

VENELLA, s. f. *dim. żyłka*.

VENENIFERO, VENENOSO, lat. v. *VELENIFERO*.

VENENIO, s. m. *trucizna*.

VENENTE, ad. m. f. *przychodzący, przyszedły*.

VENERABILE, ad. m. f. *czcigodny*.

VENERABILITÀ, s. f. *czcigodność*.

VENERANDO, —DA, ad. *czcigodny*.

VENERARE, v. a. *czcić, szanować*.

VENERATORE, s. m. —TRICE, s. f. *czciciel, czcicielka*.

VENERAZIONE, s. f. *część, głębokie uszanowanie*.

VENERDI, s. m. *piątek*.

VENERE, s. f. *Astr. Venus, planeta mniejszy od ziemi, 15 milionów mil geogr. odległy od słońca, obracający się około słońca w przeciagu dni 224, 17 godzin, a około swej osi w godzinach 23, min. 21.* = *Mitol. Wenera, bogini piękności*. = *miedź u Alchemików*.

VENEREAMENTE, av. *lubieżnie*.

VENERELLA, s. f. *dim. żyłka*.

VENEREO, —REA, ad. *lubieżny*. = *Morbo venereo, choroba weneryczna*.

VENEREVOLE, ad. m. f. *czcigodny*. [czcią.]

VENEREVOLMENTE, av. *ze wenią*, s. f. lat. *przebacznie, odpuszczenie*.

VENIALE, ad. m. f. *powszedni (grzech)*.

VENIALMENTE, av. *Peccar —, popelnić grzech powszedni*.

VENIMENTO, s. m. *przyjście*.

VENIRE, v. n. ir. *przyjść*. Non vedendol venire, *si maravigliò forte, Bocc.* = *chodzić piechoto*. Venne Cecchias, e venne il gran vasello dello Spirito santo, *magri e scaldi, D. Par.* = *odepść się, odpaść*. Vollimi toccare gli orecchi, ed egli se ne vennero, *Fir. As.* = *przystąpić, zacząć*. Ma vegniamo alla novella, *Bocc.* = *pochodzić*. Lo mio fermo desir vien dalle stelle, *Petr.* = *wpaść, popaść*. Venne in tanto dolore, che quasi fu per gittarsi della torre in terra, *Bocc.* = *być, zostać*. E re il Leone proclamato viene, *Cast. Nesson fuor del Pavone*, *retille*, *amfibio ed animal da penne*, *alle feste di corte ammesso venne, Cast.* = *skrócić*. z AVVENIRE, *zdarzyć się, trafić się*. Tu hai molto a lodare Iddio, che quel caso ti venne, *Bocc.* = *skrócić*. z DIVENIRE, *stać się, zostać*. Desiderosi vennero d'andare a vedere, *Bocc.* = *skrócić*. z Pervenire, *należać*. Monsignor Giustiniano ec. non mi vuol dare quel che mi si viene, *Car. Lett.* Quelli savii riprendevano molto il tavernaio, dicendo, che gli si verrebbe gran punizione, *Sacch. nov.* = *przyjąć się, rosnąć*. Quella (pianta) che mezzanamente si bagna, alligna e viene, *Cresc.* = *W wyrażeniach: venir detto, venir guardato, venir trovato, venir veduto, nie tłumaczy się na polskie, a położony przy niem imiesłów zamienia się na czas przeszły*. Al quale era venuto detto un di ad una sua brigata, sè avere un vino buono, che ne berrebbe Cristo, *Bocc. który pewnego dnia powiedział swym gościom i t. d.* Venutogli guardato là dove questo messer Niccola sedeva ec. tutto il venne considerando, *Bocc. gdy spojrzal i t. d.* Per avventura gli venne trovato un buon uomo, *Bocc. znalazł, napotkał i t. d.* Mi venne veduto intorno all'uscio tre grandi e grossi uomini, *Fir. As. zobaczyłem i t. d.* = *Venir fatto, udać się, potrafić, zdołać*. Infino a tanto che fatto mi verrà di potere sicuramente mandare a Roma, *Bocc. Io dubito che ella non ci verrà fatta, Ambr. Furt.* = *Venire a battaglia, pobić się*. Venner dalle parole alle contese, ai gridi, alle minacce, alla battaglia, *Ar. Orl.* — *all'arme, rozprawić się orężem*. — *a oste, uderzyć na nieprzyjaciela*. = *Venire a concordia, — a pace, pogodzić się*. = *Venire addosso, nadejść, zejść, spaść niespodzianie*. = *Venire a dire, zna-*

czyć. Quel che voi dite non viene a dir nulla, to co mówisz nic nie znaczący. = Venire a galla, wypłynąć na wierzch. = Venire a grado, podobać się. = Venire al niente, wniciec się obrócić. = Venire al punto, przystąpić do rzeczy. = Venire a noia, v. NOIA. = Venire a' sassi, pobić się kamieniami. = Venire fuori, — alla luce, wyjść na widok (o dziełach). = Venire in bellezza, wypięknąć. — in collera, wpaść w gniew. — in furore, wpaść we wściekłość. — in grado, polepszyć swój stan; przyszyć do łaski. — in istato, postąpić na wyższą godność. — in povertà, przyszyć do ubóstwa. — in ricchezza, przyszyć do bogactwa. — in superbia, przyszyć do pychy, spyszczyć. = Venire incontro, wyjść na spotkanie. = Venire innanzi, wystąpić naprzód; przyszyć na myśl; rosnąć (o roślinach). = Venir meno, — manco, v. MENO, MANCO. = Venir sopra uno, napaść na kogo. = Venir su, v. su.

VENOSO, —SA, ad. żyłowaty, żyłasty, żylny.

VENTACCIO, s. m. peg. wiatrzyśko.

VENTAGLIA, s. f. blacha ruchoma helmu okrywająca podbródek.

VENTAGLIAIO, —RO, s. m. fabrykant wachlarzów.

VENTAGLIO, s. m. wachlarz.

VENTARE, v. n. wiać, dąć (o wietrze). = sprawić wiatr. Ruota e discende, ma non me n' accorgo se non ch' al viso e di sotto mi venta, D. Inf.

VENTAROLA, VENTARUOLA, s. f. chorągiewka na dachu. = wachlarz.

VENTAVOLO, s. m. † wiatr północny.

VENTEGGIARE, v. VENTARE.

VENTESIMO, —MA, ad. dwudziesty.

VENTI, s. num. dwadzieścia.

VENTICELLO, VENTERELLO, s. m. dim. wietrzyk, zejfir.

VENTICINQUE, s. num. dwadzieścia pięć.

VENTICINQUESIMO, —MA, ad. dwudziesty piąty.

VENTIDUE, s. num. dwadzieścia dwa.

VENTIERA, s. f. izba na dachu we wschodnich krajach dla przewietrzenia się. = Mil. zaślona w strzelnicach.

VENTILABRO, s. m. lopata do wiania zboża. = klapa w organach.

VENTILAMENTO, s. m. wianie zboża.

VENTILANTE, ad. m. f. po-

wiewający, unoszący się gwoli wiatru.

VENTILARE, v. a. rozwinąć na wiatr; przewietrzać. = fig. roztrzaskać. Essendosi ventilata questa materia in molte consulte, fu finalmente determinato, ec. Guicc. Stor.

VENTILATORE, s. m. wentylator, wiatraczek do napuszczania świeżego powietrza.

VENTILAZIONE, s. f. wianie; przewietrzanie. [sięcy.

VENTIMILA, s. num. 20 ty-

VENTINA, s. f. dwadziestka.

VENTINOVE, s. num. dwadzieścia dziewięć.

VENTINOVESIMO, —MA, ad. dwudziesty dziewiąty.

VENTIQUATTRESIMO, —MA, ad. dwudziesty czwarty.

VENTIQUATTRO, s. num. dwadzieścia cztery.

VENTISEI, s. num. dwadzieścia sześć.

VENTISETTE, s. num. dwadzieścia siedem.

VENTO, s. m. wiatr. Far, tirar vento, wiać, dąć. = Fig. Avere le mani piene di vento, nic nie wskórać, zostać zawieszonym w nadziei. Dare, trarre de' calci al vento, v. TRARRE. Far vento a una cosa, bass. porwać, zacapić, zagarnąć. Ed ei vistevi drento robe manesche, a tutte fece vento, L. Lipp. Parlare al vento, mówić na wiatr, groch na ścianę rzucić. Pigiare vento, zatknąć się, nie płynąć dla braku przystępu powietrza; fig. zaciąć się w mowie, urwać; pójść na cztery wiatry, przepaść. Pascar di vento, karmić próżnemi obietnicami. Volgersi ad ogni vento, obracać się za każdym wiatrem. = fig. nadętość, próżność. Esser pieno di vento, być nadętym. = marność, próżność. Ma se 'l Latino e l' Greco parlan di me dopo la morte, è un vento, Petr. = Fisiol. wiatr, piard.

VENTOLA, s. f. wachlarz. = lopata do wiania zboża. = lichlarz przymocowany do ścian. = umbrella na oczy.

VENTOLANA, s. f. Bot. stokłosa polna.

VENTOLARE, v. a. przewietrzać, przewiewać. = v. n. powiewać. Sparse al vento ondeggiando ir le bandiere, e ventolar su i gran cimier le penne, Tass. Ger. [trzyk.

VENTOLINO, s. m. dim. wie-

VENTOSA, s. f. Chir. banka.

VENTOSAMENTE, av. nadęcie.

VENTOSARE, v. a. e. n. Chir. stawić banki.

VENTOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. wiatry w ciełe, odcęcie.

VENTOSO, —SA, ad. wietrzny. = sprawujący wiatry, odymający. = cierpiący wiatry, odcęty. = fig. nadęty, napszony.

VENTOTESIMO, —MA, ad. dwudziesty ósmy.

VENTOTTO, s. num. dwadzieścia ósm. [szysko.

VENTRACCIO, s. m. peg. brzuch.

VENTRAIA, s. f. brzuch, kaldun. [ka.

VENTRAIUOLA, s. f. flaczar-

VENTRATA, s. f. uderzenie w brzuch. = brzemię żywota.

VENTRE, s. m. brzuch. = żywot. Frutto del ventre, owoc żywota. [przowe.

VENTRESCA, s. f. sadło wie-

VENTRICELLO, VENTRICINO, s. m. dim. brzuszek. = Ventrucino, Anat. śluz, trawieniec.

VENTRICOLARE, ad. m. f. Anat. żółdkowy, i t. d.

VENTRICOLO, s. m. Anat. żółdek. = komórka. Ventricoli del cuore, komórki serca.

= pęcherz wieprzowy.

VENTRIGLIO, VENTRICCHIO, s. m. żółdek właściwy ptaków, trawieniec czyli pępuszek.

VENTRILOQUO, s. e ad. m. brzuchołowca.

VENTUCCIO, s. m. dim. wietrzyk.

VENTUNESIMO, —MA, ad. dwudziesty pierwszy.

VENTUNO, s. num. dwadzieścia jeden.

VENTURA, s. f. los, dola. Sua ventura ha ciascun dal di che nasce, Petr. Far la ventura, uróżyć. La ventura le fa sopr' alla mano, L. Lipp. Buona ventura, mala ventura, szczęście, i t. d. Alla ventura, na los szczęścia, na chybił traf. = traf, przypadek. A, per ventura, trafem, przypadkiem.

= Schiera di ventura, wojsko złożone z ochotników. Quegli è Dudone, ed è da lui guidata questa schiera che schiera è di ventura, Tass. Ger. = członek mężski. [tnik.

VENTURIERE, s. m. ocho-

VENTURO, —RA, ad. przyszy.

VENTUROSO, —SA, ad. szczę-

VENTUSTA, —TADÉ, —TATE, s. f. lat. piękność.

VENTUSTO, —TA, ad. piękny.

VENTUTA, s. f. przybycie, przyście. = droga.

VENTUTO, —TA, p. ad. v. VENTURE. = Ben venuto, pożądany, komu kto rad.

VENTUZZA, s. f. dim. żyłka.

36

VEPRAIO, s. m. *tarnina*, *ciernisko*.

VEPRE, s. f. *tarn*, *ciernie*.

VER, prep. skrót. z *verso*, *ku*.

VERACE, ad. m. f. *prawdziwy*, *zgodny z prawdą*. = *prawdomowny*.

VERACEMENTE, av. *prawdziwie*.

VERACITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *prawdomówność*.

VERAMENTE, av. *prawdziwie*. = *ale jednak*.

VERATRO, s. m. Bot. *ciemnierzyc*.

VERBALE, ad. m. f. *ustny*, *slowny*. = *Gram. słowowy*.

VERBALMENTE, av. *słownie*, *ustnie*. [wanna]

VERBASCO, s. m. Bot. *dziewerbena*, s. f. Bot. *koszysko*.

VERBIGRAZIA, av. *naprzykład*.

VERBO, s. m. *słowo*, *wyraz*. Verbo a verbo, *słowo w słowo*, *dostawa*. = *Teol. Verbo divino*, o di Dio, *słowo boże*, *słowo wcielone*, *Jeżus Chrystus*. = *Gram. słowo*.

VERBOSITÀ, s. f. *gadanina*, *wielomówność*.

VERBOSO, —SA, ad. *roz-wlekły*, *gadaliwy*, *wielomowny*. [mnożony]

VERDACCIO, —CIA, ad. *ciemnastro*, —STRA, ad. *zielonkawaty*.

VERDAZZURRO, s. e ad. *seledny*, *kolor seledynowy*, *modry*.

VERDE, s. m. *trawa zielona*, *murawa*. Chi non ha albergo positi in sul verde, *Petr.* = *zieloność*; fig. *świeżość*, *moc*, *sila*. Mentre che la speranza ha fior del verde, *D. Inf.* = *Esser condotto al verde*, *essere al verde*, fig. *dogorywać*, *konać*, *gonić ostalkami*. Quando mia speme già condotta al verde giunse nel cor, *Petr.* Talchè a' soldati Malmantile è al verde, *L. Lipp.* La candelà è al verde, *prov.* *spieszny się*, *nie mamy czasu do stracenia*.

VERDE, ad. m. f. *zielony*. = *świeży*, *nieuszony*. = *młody*, *mlodociany*. Vi prego per mia verde etade, *Ar. Orł.* = fig. *zielony*, *niedojrzały*, *kwaśny* (o owocach i winie). = *świeży*, *żywy*, *pełen nadziei*. Per far sempremai verdi i miei desiri, *Petr.* = *Verde come un aglio*, *czerstwy*, *jary*.

VERDEA, s. f. *rodzaj winorośli*, *winogron i wina*.

VERDEBRUNO, ad. e s. *ciemnozielony*.

VERDECHIARO, VERDEGAIO, ad. e s. *jasnozielony*, *papuży*.

VERDEGGIAMENTO, s. m. *zielenienie się*, *zieloność*.

VERDEGGIARE, v. n. *zielenieć*.

VERDEGGIALLO, ad. e s. *zielono żółty*.

VERDEGIGLIO, s. m. *kolor fiolełowy*.

VERDEMEZZO, —ZA, ad. *napół suchy* (o zbożu i serze). = *Carne verdemezza*, *mięso na pół ugotowane*.

VERDEPORRO, ad. e s. *zielony jak malakiti* (węglan miedzi).

VERDERAME, s. m. *gryzpan*, *niedokwas miedzi*.

VERDESCURO, —RA, ad. *ciemnozielony*.

VERDESECCO, —GA, ad. *nadwiędy*.

VERDETTO, —TA, ad. dim. *zielonawy*. = *kwaskowaty*.

VERDEZZA, s. f. *zieloność*.

VERDICCIO, —CIA, VERDIGNO, —GNA, VERDOGNOLLO, VERDOGNOLLO, —LA, † ad. *zielonawy*.

VERDONE, s. m. *Ornit. czyż*. = ad. *ciemnozielony*.

VERDUCATO, —TA, ad. *graniasty i ostry na wszystkie strony*. [szpada]

VERDUCCO, s. m. *graniasta*

VERDUME, s. m. *zieloność*.

VERDURA, s. f. *zieloność*. = *zielenina*.

VERECONDIA, s. f. lat. *wstyd*, *skromność*.

VERECONDO, —DA, ad. *wstydlivy*, *skromny*.

VERGA, s. f. *różga*. Ch' i fuggo lei, come fanciul la verga, *Petr.* *Battere a verghe*, *ćwiczyć różgami*. *Tremare come una verga*, *drzeć jak listek*. = *Verga magica*, *róższka czarodziejska*. = *pręt mierniczy*. = fig. *różga*, *kara*. = *berło*. Poiché se' giunto ad onorata verga, *Petr.* = *Verga d' oro*, *d' argento*, *di ferro*, *sztaba złota*, *srebro*, *żelaza*. = *pasek*, *prążek w materyach*. = *Anat. członek męzki*. = *Verga del pastore*, *Bot. szczeć lesna*.

VERGARE, v. a. *paskować*, *dawać paski na matery*. = *Vergare le carte*, *kreślić na papierze*, *pisac*. *Alma gentil eul tante carte vergo*, *Petr.* *Sicché gli uomini doti...* *possano vergare le carte con questa storia*, *Vir. As.* *Per util comune i fogli vergo*, *Salv. Ros. Sat.* [ski]

VERGATAMENTE, av. *v. paskowaty*, s. m. *materya w paski*. = fig. *pstroczna*.

VERGATO, —TA, p. ad. *paskowaty*. = *pstry*, *srokaty*, *nakrapiany*, *centkowały*. = *zapisany* (o papierze).

VERGELLA, s. f. dim. *róższka*. = *członek męzki*.

VERGELLO, s. m. *kij z galzkami lepowymi*. — *Essere sul —*, fig. *znajdować się w niebezpieczeństwie*.

VERGHEGGIARE, v. a. *ćwiczyć różgą*. = *trzezać prętem*.

VERGHEGGIATO, —TA, p. ad. *ćwiczony różgą*. = ad. *paskowany*.

VERGHETTA, s. f. dim. *róższka*.

VERGINALE, ad. m. f. *panieński*, *dziewiczy*.

VERGINE, s. f. *panna*, *dziewica*. = *Najświętsza Panna*. = *Astr. Panna*, *szósty znak zodiaku*. = ad. m. f. *dziewiczy*, *panieński*, *nieskulany*, *czysty*. Io son così vergine come uscii dal corpo della mamma mia, *Bocc.*

VERGINELLA, —ETTA, s. f. dim. *panienka*, *dziewczynka*. = ad. fig. *Si vedevano molte verginelle rose tutte piene di rugiada*, *Vir. As.*

VERGINEO, —NEA, ad. *panieński*.

VERGINITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *panienstwo*, *dziewictwo*.

VERGOGNA, s. f. *wstyd*. *Far —*, *zawstydzic*; fig. *przewyższać*, *zakasować*. = *wstyd*, *skromność*. = *rumieniec wstydlivy*. = *wstyd*, *hańba*. *Tornare a —*, *wyjść na hańbę*. = *Vergogna o vergogne*, *części wstydlive*.

VERGOGNACCIA, s. f. *peg. hańba*, *sromota*.

VERGOGNARE, v. a. *zawstydzic*. = v. n. e. r. *wstydzic się*.

VERGOGNOSA, s. f. Bot. *czulek*.

VERGOGNOSAMENTE, VERGOGNEVOLMENTE, av. *wstydlivie*, *skromnie*.

VERGOGNOSETTO, —TA, ad. dim. *niewco wstydlivy*.

VERGOGNOSO, —SA, ad. *wstydlivy*. = *haniebny*, *sromotny*. = *Parti vergognose*, *części wstydlive*.

VERGOLA, s. f. dim. *róższka*.

VERGOLAMENTO, s. m. *paski*, *prążki*.

VERGOLARE, v. n. *kreślić linie*, *podkreślić*.

VERGOLATO, —TA, p. ad. v. *VERGOLARE*. = ad. *paskowany*, *pregowany*.

VERGONE, s. m. v. *VERGELLO*.

VERIDICAMENTE, av. *prawdomownie*.

VERIDICITÀ, s. f. *prawdomówność*.

VERIDICO, —CA, ad. *prawdomowny*.

VERIFICABILE, ad. m. f. *da-
jacy się sprawdzić.*

VERIFICARE, v. a. *spraw-
dzać. = porównać jedno pi-
smo z drugim, sprawdzić. =
v. r. sprawdzać się, ziszcć się.*

VERIFICATORE, s. m. *wery-
fikator.*

VERIFICAZIONE, s. f. —MEN-
TO, s. m. *sprawdzanie.*

VERISIMIGLIANZA, s. f. *pra-
wopodobieństwo.*

VERISIMILE, s. m. *prawdo-
podobieństwo. = e VERISIMIGLIAN-
TE, ad. m. f. prawdopodobny.*
Egli non è verisimile, *nie jest
rzeczą podobną do prawdy.*

VERISIMILTUDINE, s. f. *pra-
wopodobieństwo.*

VERISIMILMENTE, av. *po-
dług wszelkiego podobieństwa
do prawdy.*

VERITÀ, —TADE, —TATE, s. f. *pra-
wda. In, di, per verità, av. za
prawdę, prawdziwie. =
Prov. La verità sta sempre a gal-
la, prawda wychodzi zawsze
jak oliwa na wierzch. La verità
partorisce odio, prawda w oczy
kole. Ogni verità non è da dire,
ską prawdę których mówić nie
należy.*

VERITABILMENTE, VERITIE-
RAMENTE, av. *prawdziwie, rze-
telnie, istotnie.*

VERITIERE, VERITIERO, —RA,
ad. *prawdomówny.*

VERIVOLA, s. f. *Bot. szklen-
nicznik.*

VERME, s. m. *robak. = Ver-
me infernal, Ar. Orł. robak pie-
kielny, czart. = fig. troska,
szczyzota. Mentre che 'l cor da-
gli amorosi vermi fu consumato,
Petr. = Avere il verme d' alcu-
no, fig. zakochać się w kim.*

VERMENA, s. f. *VERMENELLA,
dim. pręt, łoża, galzka.*

VERMETTO, VERMICCIUOLO,
VERMICCIUOLUZZO, s. m. dim. *ro-
baczek. = Vermicciuolo, fig. ro-
bacz, nędzny człowiek.*

VERMICELLAIO, s. m. *fabry-
kant makaronu.*

VERMICELLO, s. m. dim. *ro-
baczek. = Fig. robak, nędzny
człowiek. = Vermicelli, s. pl.
makaron.*

VERMICOLARE, ad. m. f. *Fisioł.
robaczkowy (o ruchu
żółtąka i kiszki). = Med. słaby
(o pulsie).*

VERMICOLOSO, —SA, ad. *ro-
baczliwy. [baczkowaty.*

VERMIFORME, ad. m. f. *ro-
VERMIFUGO, ad. e s. m. wy-
pedzający robaki, lekarstwo
na robaki.*

VERMIGLIA, s. f. *Min. rubin.*

VERMIGLIARE, v. a. *rumie-
nić.*

VERMIGLIETTO, —TA, VER-
MIGLIUZZO, —ZA, ad. dim. *rumie-
niuchny, rumieniutki. [ność.*

VERMIGLIEZZA, s. f. *rumia-
ni.*

VERMIGLIO, —GLIA, ad. *ru-
miany. = s. m. kolor rumiany.
= Stor. nat. czerwiec męzy-
kański, koszenilla.*

VERMINACA, v. VERBENA.

VERMINARA, ad. f. *Lucerto-
la, jaszczurka tarantowata.*

VERMINE, s. m. *robak.*

VERMINETTO, VERMINUZZO,
s. m. dim. *robaczek.*

VERMINOSO, —SA, ad. *ro-
baczliwy.*

VERMIVORO, —RA, ad. *Zool.
robakożerny.*

VERMO, s. m. *robak. = *
Lucyfer, Cerber! Quando ci
scorse Cerbero il gran verme,
D. Inf. = potwór. E conosco,
che questo crudel verme l' offen-
dea troppo col fiato e col caldo,
L. Pulc. = Vermo muro, vermo
volatio, choroba skórna koni-
ska.*

VERMOCANE, s. m. *robak
łęgnący się w psim mózgu. Mo
ti nasca il —, Fr. Sacch. niech
cię robaki stoczą.*

VERNACCIA, s. f. *gatunek
wina białego i winogron.*

VERNACCIO, s. m. *tega zima.*

VERNACOLA, ad. f. *Lingua
—, język krajowy.*

VERNALE, ad. m. f. *zimowy.
= lat. wiosenny.*

VERNARE, v. n. *zimować.*
Come gli augeli, che vernan ver-
so il Nilo, *D. Purg. = ziębnąć,
marznąć. E forse pare ancor lo
corpo suso dell' ombra, che di
qua dietro mi verna, D. Inf. =
być zima. Un fuoco quando verna,
Petr. = być w wiosnie. Al sol
che sempre verna, D. Par. = za-
burzyć się. Vernò in quel punto,
ed annottò, Tass. Ger.*

VERNATA, s. f. *zima.*

VERNERÈCCIO, VERNARECCIO,
—CIA, ad. *zimowy. = dobry
na zimę.*

VERNICARE, VERNICIARE, v.
a. *lakierować, pokostować.*

VERNICATO, —TA, p. ad. *la-
kierowany. = Vernicato d'
oro, pozłacany.*

VERNICE, s. f. *lakier, pokost.*

VERNINO, —NA, ad. *zimowy.*

VERNO, ad. m. *Lino —, len
siany na zimę.*

VERNO, s. m. *zima. Di verno,
av. w zimie. Nel pieno verno,
di fitto verno, w środku zimy.
= * burza.*

VERO, s. m. *prawda. Dire il
vero, mówić prawdę. In, da ve-
ro, av. do prawdy, prawdzi-
wie. Vero è, è ben vero che,
wprawdzie, jednak, wszelako.*

VERO, —RA, ad. *prawdzi-
wy, rzetelny, istotny.*

VERONE, s. m. *VERONCELLO,
dim. ganek, balkon.*

VERONICA, s. f. *Bot. prze-
tacznik.*

VERETTA, s. f. *VERRETTONE,
s. m. accr. grót, spisa.*

VERRICELLO, s. m. *widna
do ciężarów.*

VERRINA, s. f. *świderek.*

VERRINARE, v. a. *świdro-
wać.*

VERO, s. m. *kiernoz.*

VERRUCA, s. f. *bradawka.*

VERRUCARIA, s. f. *Bot. bro-
daunica.*

VERSABILITÀ, v. VERSATI-
LITÀ.

VERSACCIO, s. m. *peg. wier-
szydło.*

VERSAMENTO, s. m. *lanie.
= uylanie się.*

VERSARE, v. a. *lać, wylać,
rozlać, nalać. — lagrime, wy-
lewać łzy. = sypać, wysypać,
rozsypanie. Tutte le noci fece ve-
sare per la sala, Nov. ant. =
trząść, mieszać, trząść. E
dentro un' urna quelli hanno rin-
chiusi, versati molto e sozzopra
confusi, Ar. Orł. = Versare al-
cuno da cavallo, zrzucić kogo
z konia. = lat. odmienić. = lat.
kręcić, obracać. Nè disperarsi
per fortuna avversa, che sempre
la sua rota in giro versa, Ar. Orł.
= fig. trwonąć, roztrwonąć. =
Versar la broda addosso ad uno,
v. broda. Non si debbe versare
la colpa tutta addosso a questi
nostri scrittori, Borg. = v. n. lać
się przez wierzch. = lat. mie-
szkać, obracać się gdzie. =
cieć (o naczygniach). = v. r.
wpaść w złość. = fig. splywać,
zlewać się. = zależeć. E qui si
versa il caso mio, ch' errai a la-
sciar d' arme l' Africa sformita,
Ar. Orł.*

VERSATILE, ad. m. f. *zmien-
ny, niestaty.*

VERSATILITÀ, s. f. *zmien-
ność, niestalość.*

VERSATO, —TA, p. ad. v. *ve-
rsare. = ad. biegły. — ne'
libri, oczytany.*

VERSATORE, s. m. *Astr. Wo-
dnik, jedenasty znak zodiaku,
v. ACQUARIO.*

VERSEGGIARE, v. n. *wier-
szować.*

VERSEGGIATORE, s. m. *wier-
szopis.*

VERSEGGIATURA, s. f. *wier-
szowanie.*

VERSETTO, VERSICCIULO, s.
m. dim. *wierszyk. = Versetto,
wiersz w Biblii.*

VERSCOLORATO, —TA, ad. *róż-
nofarbny.*

VERSIERA, *v.* diabolica. Darsi alla —, rozpaczac, desperować. = *mieszczęście*.

VERSIFICARE, VERSIFICATORE, *v.* VERSEGGIARE, *ec.*

VERSIFICAZIONE, *s. f.* wierszowanie.

VERSIONE, *s. f.* obrót. = *tlumaczenie, przekład*.

VERSO, *s. m.* wiersz. Far versi, *pisac wiersze*. = *spiew ptaków*. E gli augelletti incominciar lor versi, *Petr.* = *wiersz w pismie lub druku*.

VERSO, *s. m.* sposób, *środek*. Trovare il verso, *znalezć sposób*. Non c'è verso, *niema środka, sposobu*. Fare una cosa pel verso, *piagliarla pel suo verso*, *zacyć z dobrej strony, umieć się wziąć do czego*. Chi la sa pigliare pel suo verso, *le fa fare ciò che vuole, Mauz.* Andare a' versi ad alcuno, *trafiac na humor komu, starać mi się przypodobac, nadskakiwać, dogadzac, ulegac*. Mutar verso, *odmienić sposób postępowania, i t. d.* Se tu non muti verso, *io ti farò bruciar viva viva, Fir. As.* = *strona*. Di larghezza per ogni verso dieci piedi, *Bemb. Stor.*

VERSO, *prep. ku*. In povero abito se n'andò verso Londra, *Bocc.* = *ku, w zględem*. Figliuol mio, *perchè hai tu così verso noi fatto?* *D. Purg.* = *ku, okolo, blisko*. Verso la sera, *ku wieczorowi, pod wieczor.* = *w porównaniu.* = *obok, w porównaniu*. A quel dinanzi il mordere era nulla verso 'l graffiar, *D. Inf.*

VERSUTO, —TA, *ad. lat.* chytry.

VERSUZIA, *s. f.* chytrość.

VERTA, *s. f.* matka.

VERTEBRA, *s. f.* Stor. *nat.* pacierz, krzątek stosu pacierzowego.

VERTEBRALE, *ad. m. f.* pacierzowy. Colonna —, *stos pacierzowy*. Midolla —, *szpik pacierzowy*.

VERTEBRATO, —TA, *ad. m. f.* mający kość pacierzową. Animali vertebrati, *Zool. grzbietne*.

VERTENTE, *ad. m. f.* Anno —, *rok bieżący*. Lite —, *sprawa tocząca się przed sądem*.

VERTICALE, *ad. m. f.* wierzchołkowy. Punto —, *Astr. punkt wierzchołkowy, zenit.* = *s. f. linia prostopadła*.

VERTICALITÀ, *s. f.* prostopadłość.

VERTICE, *s. m.* wierzchołek. = *Astr. punkt wierzchołkowy, zenit.* = *Geom. wierzchołek, punkt najdalszy od podstawy.* = *Anat. ciemię*.

VERTICILLATO, —TA, *ad.*

Bot. ułożony w okrążki (o liściach).

VERTICILLO, *s. m.* Bot. okrążek liściowy.

VERTIGINE, *s. f.* kręcenie się, obrót. = *Med. zawrót głowy*.

VERTIGINOSO, —SA, *ad.* zawrotowy. = *cierpiący zawrót głowy*.

VERUNO, —NA, *ad.* żaden. In veruno modo, *żadnym sposobem.* = *s. m. nikt*. Senza torre in aiuto suo veruno, *Ar. Or.* Non voglio più oltraggi nè favori da veruno degli uomini possenti, *U. Fosc.* = *kto*. Vedi se veruno mi chiama, *zobacz czy mnie kto nie wola*.

VERZICARE, *v. n.* zielenieć. = *fig. kwitnąć*.

VERZICOLA, *s. f.* sekvens w kartach.

VERZIERE, *s. m.* † ogród warzyny; *sad.* = *rynek warzyny*.

VERZURA, *s. f.* zieloność, liście, rośliny zielone. = *zieloność, kolor zielony*.

VESCIA, *s. f.* Bot. purchawka. = *bzdu, bzdżina.* = *fig. paplanie o kim.* = *staby strzał*. Fare una vescia, *fig. rze osiągnąć swego celu, spudować*. Al fin non hai fatto altro ch'una vescia mentr' il tutto è seguito alla rovescia, *L. Lipp. Malm.*

VESCIATA, *s. f.* papla, plotka.

VESCICA, *s. f.* Anat. pęcherz. Vescica urinaria, *pęcherz urynowy*. Vescica del fiele, *pęcherzyk żółciowy.* = *pęcherz rybi.* = *banka na wodzie.* = *nadętość, czcza gadanina, androny, duby smaloue*. Quand'io aperti veggio gli armadioni dell'umano saper, *sai quel ch'io veggio?* *galleria di vesciche e di palloni, Menz. sat.* Vender vesciche, *dare vesciche per lanterne, pokazywać gruszki na wierzbie, dudki na kosciele.* = *Chir. pęcherzyk na skórze.* = *Chim. alembik*.

VESCICARIA, *s. f.* Bot. wiśnia w pęcherzach, miechówka.

VESCICATORIO, VESCATORIO, *s. m.* wezykatorya.

VESCICHETTA, *s. f.* dim. pęcherzyk. = *Vescichette seminali, pęcherzyki nasienne*.

VESCICOLARE, *ad. m. f.* pęcherzowy. [*zy pęcherz*].

VESCICONE, *s. m.* *accr.* du-
VESCICOSO, —SA, *ad.* pęcherzowy.

VESCOVADO, *s. m.* biskupstwo, godność biskupa. = *biskupstwo, mieszkanie biskupa.* = *biskupstwo, dycecyza biskupa.* = *sąd biskupi*.

VESCOVALE, VESCOVILE, *ad.* *m. f.* biskupi.

VESCOVO, *s. m.* biskup. = † *kaplan żydowski*. Quivi vedeva una tavola d'oro, e vescovi, e Giudei con bianche veste, *Dittam.* = *kaplan pogański*. La quale Crescida era figliuola del — di Troia, *Pist. Ovid.*

VESPA, *s. f.* Entom. osa.

VESPAIO, *s. m.* gniazdo os. Destare un —, *stuzciare il —, podrażnić osy; fig. rozdrażnić wiele osób, ściągnać na siebie ich nieprzyjaźń*.

VESPAIOSO, —SA, *ad.* dziurkowany, gąbczasty.

VESPERTINO, —NA, *ad.* wieczorny. [*osa*].

VESPONE, *s. m.* *accr.* duża
VESPROMO, VESPERO, *s. m.* wieczor. = *mieszpory.* = *Cantare il vespro, o la solfa a uno, fig. wytrzeć komu kapitulę.* = *Vespro siciliano, Stor. mieszpory sycylijskie, wyrznięcie Francuzów w Sycylii w dzień wielkono-cny, 1282.*

VESSARE, *v. a.* trapić, *napastować, dokuczac, naprzykrzac się*.

VESSAZIONE, *s. f.* VESSAMENTO, *s. m.* dokuczanie, przesławanie, gnębienie, ucimie-żenie.

VESSICA, VESSICATORIO, *ec.* *v.* VESICA, *ec.*

VESSILLO, *s. m.* chorągiew. = *Bot. chorągiewka, żagielek, górny płatek w groszkowatych albo strączkowych*.

VESTA, *s. f.* suknia.

VESTACCIA, *s. f.* *peg.* brzydka suknia.

VESTALE, *s. f.* Stor. *rom.* Westalka, *dziewica poświęcona bogini Wescie, dla strzeżenia wiecznego ognia.* = *kobietacnotliwa*.

VESTE, *s. f.* suknia. = *Prov.* Far la veste secondo il panno, *tak krawiec kraje, jak materiyi staje*. La veste non fa il monaco, *habit nie czyni mnicha.* = *fig. cialo, zwłoki*. In Utica, *ec.* ove lasciasti la vesta che al gran di sarà si chiara, *D. Purg.*

VESTETTA, VESTICCIOLA, *s. f.* dim. sukienka.

VESTIARIO, *s. m.* szatnia po klasztorach. = *wydatek na odzienie klasztorne*.

VESTIBOLO, VESTIBULO, *s. m.* przedsiónek. = *Anat. Vestibolo dell' orecchio, przedsiónek ucha*.

VESTIGIO, *s. m.* ślad, *trop.* = *fig. ślad, pamiątka*. Cotal vestigio in terra di sè lascia qual fumo in aria ed in acqua la schiuma, *D. Inf.* = *ślad, szczątek*.

VESTIMENTO, *s. m.* odzie-

nie, odzież, ubior, suknia. = Eccl. oblotczyzny.

VESTIRE, v. a. ubierać, odziewać. = v. n. nosić się, ubierać się. Vestire a bruno, nosić żalobę, chodzić w żalobie. = v. r. ubierać się, odziać się. = fig. przyodziasz się, przyoblec się w co. Che i vizii spoglia, e virtù veste e onore, Petr. = s. m. odzienie, odzież.

VESTITO, s. m. ubior, suknia. = wydatek na odzienie. Vitto e vestito, stół i odzienie.

VESTITO, —TA, p. ad. ubrać, odziać. = Nascere, esser nato vestito, fig. w czepku się urodzić.

VESTITUCCIO, s. m. dim. li-che odzienie.

VESTITURA, s. f. sposób ubierania się. = odzież.

VESTIZIONE, s. f. oblotczyzny.

VESTONE, s. m. accr. okoli-sta suknia.

VETERANO, —NA, ad. wy-służony, stary. = s. m. weteran.

VETERINARIA, s. f. wetery-naryja, nauka o leczeniu cho-rób bydła i koni.

VETERINARIO, —RIA, ad. weterynarski. = s. m. wete-rynarz.

VETRAIA, s. f. huta szklana. VETRAIO, s. m. fabrykant szkła. = szklarz.

VETRAMI, s. m. drobne szkiełka.

VETRARIO, —RIA, ad. szkla-ny. Arte vetraria, sztuka ro-bienia szkła. [knie.]

VETRATA, s. f. szyby w o-VETRIATO, v. INVETRIATO.

VETRICE, s. f. Bot. wierzba długoliciowa czyli obrezkowa.

VETRICIAIO, s. m. miejsce zarosle taką wierzba.

VETRIFICABILE, ad. m. f. mogący się zamienić na szkło.

VETRIFICARE, v. a. zamie-nić na szkło. = v. n. zamienić się na szkło.

VETRIFICAZIONE, s. f. zamienienie na szkło.

VETRINA, s. f. polewa na-czyn glinianych. = Chim. pier-wszy niedokwas otowiu.

VETRINO, ad. m. Ferro —, krusze żelazo.

VETRIOLO, VETRIOLICO, ec. v. VITRIUOLO, ec.

VETRIUOLA, s. f. Bot. pomur-ne ziele. = Soffiare nella —, bass. trąbić w butelkę.

VETRO, s. m. szkło. = szklan-ka. Chi non ha l'auro o 'l perde, spenga la sete sua con un bel vetro, Petr. E per chi s' invecchia, e langue prepariam vetri maiu-scoli, Red. Bacc.

VETTA, s. f. szczyt, wierzcho-

łek. = galązka. = bijak u ce-pa. Sotto la vetta, w czasie młocby. = tyczka do objaniu owoców.

VETTAIUOLO, —LA, ad. ro-snący na końcu galązki. = fig. tuzinkowy.

VETTE, s. m. lat. drag, dźwi-gnia.

VETTICCIUOLA, s. f. dim. ga-lązka.

VETTICO, —CA, ad. należą-cy do dźwigni.

VETTINA, s. f. dzban na oli-wę, wino.

VETSTONE, s. m. galąż.

VETTOVAGLIA, s. f. żywność, proviant. Levare, rompere le proviantie, odciąć żywność nie-przyjacielowi.

VETTOVAGLIAMENTO, s. m. zaopatrzenie w żywność.

VETTOVAGLIARE, v. a. opa-trzyć w żywność twierdzą, wojsko.

VETTOVAGLIERE, s. m. mar-kietan.

VETTUCCIA, s. f. dim. koniec galęzi drzew.

VETTURA, s. f. wóz, fura. = najęcie koni do wozu. Dare a vettura, togliere cavalli a vettura, nająć komu, nająć od kogo konie do powozu. = zapłata za ich najęcie. Andare a vettura, naj-mować się do pracy, iść na za-robek. = Dare, prestare, man-dare a vettura, najmować komu kobiety.

VETTURALE, s. m. furman towarowy.

VETTUREGGIARE, v. a. wo-zić, przewozić towary, zboże, amunicyj i t. p.

VETTURINO, s. m. furman najęty.

VETUSTÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. dawność, starożytność.

VETUSTO, —TA, ad. lat. da-wny, starożytny. = * stary.

VEZZATAMENTE, av. † ładnie, mile, przyjemnie, uprzej-mie.

VEZZEGGIAMENTO, s. m. pie-szczenie, cackanie.

VEZZEGGIARE, v. a. pieścić, cackać. = v. r. pieścić się, cackać się.

VEZZEGGIATIVO, —VA, ad. pieszczolliwy, zdrobniały.

VEZZO, s. m. wdzięk, lubość, powab. = rozkosz, uciecha, pie-szczola. = pieszczolliwie wy-rażenie. = Vezzi, pieszczoli. Far vezzi, pieścić, cackać. Cascante di vezzi, co się pieści, co stroi minki. Al quale ella tutta cascante di vezzi rispose, Bocc.

VEZZO, s. m. nawyknięcie, natóg. Mutar vezzo, odmienić

tryb życia. Il senato il cacciò in Candia dove avendo cielo e non vezzo mutato, invecchiò, ec. Dav. Tac. Ann. Il lupo cangia il pelo, ma non il vezzo, prov. natura ciagnie wilka do lasu.

VEZZO, s. m. sznurek perel, koral; łańcuszek na szyję.

VEZZOSAMENTE, av. ładnie, ślicznie, powabnie, mile, przy-jemnie. = pieszczolliwie.

VEZZOSETTO, —TA, VEZZO-SINO, —NA, ad. dim. miłuchny, ładniutki, śliczniutki. Fancul-letta vezzosina, miłuchna dzie-wczynka.

VEZZOSO, —SA, ad. miły, śliczny, ładny. Far del vezzoso, przymilać się, wdzięczyć się. = delikatny, wykuintny, wy-brydny. Ora io non t' ho detto ec. quanto ella nel farsi servire sia imperiosa, noiosa, vezzosa, sto-macosa, Bocc. = przykry, nie-znośny. E siccome vezzosa era, e mal usa, ec. Ar. Orł.

VI, pron. pers. was, wam. Se io v' amassi, come già amai, ec. Bocc. = Przyczepia się do trybu bezokolicznego, i zrasta się z nim w jeden wyraz. Io non avrei ardire di dirvi cosa che io credessi che noiar vi dovesse, Bocc. = Czasem jest tylko ripieno i nie tłumaczy się na polskie. Voi non sapete ciò che voi vi dite, Bocc. = Kładnie się przed ti, si, Ci, tudzież przed SEL, SE LO, SE LI, SE GLI, SE LA, SE LE, SE NE. Io vi ti porrò chetamente una coltriccata, e dormiviti, Bocc. = Następuje zań po IL, LO, LI, GLI, LA, LE. Ma se elle vi piacciono, io le vi donerò volentieri, Bocc.

VI, av. tam. Ne vi potrei dire quanta sia la cera che vi si arde, Bocc. = Po słowach ESSERE I AVE-RE podwaja głoskę v. Evvi la fi-glia di Tiresia e Teti, D. Purg.

VIA, s. f. ulica. Prese casa nella via la quale noi loggi chiamiamo la via del Cocomero, Bocc. = droga, trakt, gościniec. Aprire o aprirsi la via, otworzyć sobie drogę. Chieder la via, pytać o drogę. Mettersi in via, puscir się w drogę. Mettersi la via tra piedi, tra le gambe, wziąć nogi za pas. Tagliar la via, przeciąć drogę. A mezza via, na pół dro-gi. In via, tra via, per la via, w drodze, na drodze. Chi lascia la via vecchia per la nova, sem-pre malanni trova, prov. dla ście-żki nieopuszczaj gościńca. Andar per la mala via, fig. pójść złą drogą, przepaść, zgubić się. = droga, podróż. Andare via lun-ga, odbywać daleką podróż. = fig. droga, sposób, środek. Dar via, mettere in via, wskazać

drogę. Trovar via, znaleźć śródek. = Via di salute, di Dio, *droga zbawienia.* Raddirizzate la via del Signore, *prostujecie drogę pańską.* = Via lattea, *Astr. droga mleczna.*

VIA, s. f. *raz.* Tre via tre, nove, *trzy razy trzy, dziewięć.*

VIA, av. Kładnie się przed stopniem wyższym, *daleko.* Via più forte, *daleko mocniejszy.* Via maggiore, *daleko większy.* Via meno, *daleko mniej.* = *nuż, dalej.* Or via, non aver paura alcuna, io ti porrò in casa tua sano e salvo, *Bocc.* = *precz.* Dicendo: via costà con gli altri cani, *D. Inf.* = Via là, *na schyłku, na skonaniu.* = Via via, *prędko, szybko.*

VIA, partykuła kładziona po słowach i znacząca oddalenie, porwanie, uniesienie, uprowadzenie i t. d. Andar via, *odejść, oddalić się, zniknąć.* Cacciar via, *odpedzić.* Condur via, *odprowadzić.* Dar via, *rozdać, rozdarować.* Fuggir via, *ucieć, zemknąć.* Gettar via, *odrzucić, wyrzucić; sprzedać za bescen.* Mandar via, *odestać, odprawiać.* Portar via, *uprowadzić, unieść, porwać.* Passar, tirar via, *przejsć, minąć.* Passar via, *przeminać, zniknąć.* Tor via, *porwać, zabrać z sobą.*

VIAGGETTO, s. m. dim. *krótka podróż.*

VIAGGIANTE, ad. e s. *podróżny.*

VIAGGIARE, v. n. *podróżować.*

VIAGGIATORE, s. m. *podróżnik.*

VIAGGIO, s. m. *podróż.* Dare il buon —, *życzyć szczęśliwej podróży.* Entrare in —, *puścić się w podróż.* Fare un —, *odbywać podróż.* Prendere cattivo —, fig. *przyjsć na zły koniec.* Far un — e due servizi, *prov. za jedną drogą dwie roboty zrobić.*

VIALE, s. m. *drożyna.* = *chodnik w ogrodzie, w parku.*

VIALE, ad. m. f. *naddrożny, przydrożny.*

VIANDANTE, ad. e s. m. *podróżny.*

VIARECCIO, —CIA, ad. *stążący do drogi, do podróży.*

VIATICO, s. m. *żywność na drogę.* = fig. *obrok duchowny.* = *wiatyk, ostatnie olejem świętym namaszczenie.*

VIATORE, s. m. *podróżny.* = fig. *podróżny na tym świecie.*

VIATORIO, —RIA, v. VIARECCIO. = fig. *przemijający.*

VIBRARE, v. a. *wstrząsać czem.* Vibrando il dardo, *con forte braccio quel lancib.* *Bocc.* =

miotac, ciskac. Siccome quando i primi raggi vibra ec. si stava il sole, *D. Purg.* = *miotac pociński.* Ora col vibrar delle picche, or col fulminar de' moschetti ec. *Bent.*

VIBRATEZZA, s. f. *drGANIE.* — di stile, fig. *jednóść stylu.*

VIBRAZIONE, s. f. *ciskanie, miotanie.* = *drGANIE rzuconego pocisku.* = *drGANIE* delle corde, *drGANIE strón.* — di voce, *drGANIE głosu.* — de' pendoli, *Fis. wahanie się wahadel.*

VIBURNO, s. m. *Bot. kalina.* — *lantana, hordowina, ordo-wina.*

VICARIA, s. f. *wikaryuszostwo, wikaryat.*

VICARIATO, s. m. *namiestnicztwo.* = *obwód, powiat zostający pod rządem urzędnika zwanego Vicario.*

VICARIO, s. m. *namiestnik.* — di Cristo, *namiestnik Chrystusa, papież.* = *komisarz obwodowy.* = *Eccl. wikaryusz.*

VICE, s. f. v. VECE. = *kolej.* È vostra vice, *na ciebie kolej.* = *raz.* Poco sarebbe a fornir questa vice, *D. Par.* = *przeciąg czasu.* Per più lunga vice, *przez dłuższy czas.*

VICEAMMIRAGLIO, s. m. *wiceadmirał.*

VICEANCELLIERE, s. m. *wicekanclerz.*

VICECONSOLO, s. m. *prokonsul.*

VICEREGENTE, s. m. *wicegerens, zastępca.*

VICELEGATO, s. m. *wicelegat.*

VIGENDA, s. f. *odwet.* Render un, *oddać wet zawet, odwetować.* = *kolej.* A, per —, *kolejnie, na przemiany.* = *kolej, zmiana, kolej losu.*

VIGENDEVOLE, ad. m. f. *wzajemny, obopólny.*

VIGENDEVOLEZZA, s. f. *ko-lejność.*

VIGENDEVOLMENTE, av. *ko-lejnie.* = *wzajemnie, obopólnie.*

VIGENOME, s. m. *Gram. zaimek.*

VIGERE, s. m. *wicekról.*

VICEREALE, ad. m. f. *wicekrólewski.*

VICEREGGENTE, s. m. *wice-rgent.*

VICERETTORE, s. m. *wice-rector.*

VICISEGRETARIO, s. m. *wice-sekretarz.*

VICEVERSA, av. *naodwrot.*

VICINALE, ad. m. f. *śsiedni.* Strada —, *droga od wsi do wsi.*

VICINAMENTE, av. *zblzka.*

VICINANZA, s. f. *śsiedztwo, blzkość.* = *śsiedztwo, śsiedzi.*

VICINARE, v. n. *śsiodawać, graniczyc.*

VICINATO, s. m. *śsiedztwo.* Avere un culo che pare un —, *bass. mieć ogromny zadek.*

VICINITA, —TADÉ, —TATE, s. f. *blzkość, śsiedztwo.*

VICINO, —NA, s. *śsiasd, śsiasadka.* = *blzni.* E chi per esser suo vicin soppresso, spera eccellenza, *D. Purg.* = *rodak, spółziomek.* Pianga Pistola, e i cittadini perversi, che perdut' hanno sì dolce vicino, *Petr.* = *ad. blzki, śsiedni.* Ischia è una isola assai vicina a Napoli, *Bocc.* = *Vicino, prep. blzko, okolo.* Assai vicino stava alla torricella, *Bocc.* Quindi vicin di terza levatosi ec. se ne salì in casa sua, *Bocc.* = *av. blzko.* Vicino vicino, *blzjutko.* Qui vicino, quivi vicino, ivi vicino, *tuż przy, tuż obok.* Esser vicino a fare una cosa, *zabierac się do czego.*

VICISSITUDINE, s. f. *zmiana, odmiana.*

VICO, s. m. *miasteczko.* Affine ch'è da' nemici soccorso mandar non si potesse a quelli che nel vico e nella rocca (di Livorno) erano, *Bemb. Stor.* = *uliczka, zaulek.* Che, leggendo nel vico degli strami, sillogizzò invidiosi veri, *D. Par.*

VICOLO, VICOLETTO, s. m. dim. *uliczka.*

VIE, av. *ze stopniem wyższym, daleko, nierównie.* Vie più, *vie meno, daleko więcej, daleko mniej.* La tua presenza ce lo farà ancor parere vie più allegro, *Fir. As.* La strada diventa viepiù scabrosa e difficile, ed il coraggio vie men grande di quel che avevamo prima, *Mur.*

VIETABILE, ad. m. f. *godzien zakazania.*

VIETAMENTO, s. m. *zakaz.*

VIETARE, v. a. *zakazać, zabronić.* — la porta, *zakazać komu wstępu do domu.* = *strzedz się, unikuć.* [kazujący.]

VIETATIVO, —VA, ad. *zawietatore, s. m.* —TRICE, s. f. *ten, ta co zakazuje.*

VIETO, —TA, ad. *dawny, stary.* Ora è deserta (la montagna), come cosa vieta, *D. Inf.* Vieta, grinzza e arsiccia, *Bern. rim.* = *stęchły, prześmiardły (o szynce, oliwie, sadle).*

VIETTA, s. f. dim. *drożyna.*

VIENTUME, s. m. *stęchlizna.*

VIEVIA, av. *zaraz, natychmiast.*

VIGERE, v. n. *difett. trwać, istnieć.* O donna in cui la mia speranza vige, *D. Par.*

VIGESIMO, —MA, ad. *dwudziesty.*

VIGILANTE, ad. m. f. *czujny*.
VIGILANTEMENTE, av. *czujnie, troskliwie*.

VIGILANZA, s. f. *czujność*.

VIGILARE, v. n. *czuwać, nie spać*. = v. a. *czuwać nad czem, nad kim*. = Esser vigilato da alcuno, *być przez koga szpiegowanym*.

VIGILE, ad. m. f. *czujny, czutki*.

VIGILIA, s. f. *czuwanie, nieśpanie*. = Vigilia de'sensi, *krótka chwila życia*. O frati ec. a quasta tanto picciola vigilia de' vostri sensi, ch'è del rimanente, non vogliate negar l'esperienza, *D. Inf.* = *warta nocna dawniej zwana od podziału nocy na cztery części: prima, seconda, ec, vigilia*. = *Eccl. wilia*. Far vigilia, *pościć w wilia*.

VIGLIACCAMENTE, av. *podle, निकземnie*.

VIGLIACCHERIA, s. f. *тчórzostwo*.

VIGLIACCO, —CA, ad. *тчórzliwy*.

VIGLIACCONE, s. m. accr. *огромny тчórz*.

VIGLIAMENTO, s. m. *zganianie ze zboża młóconego kłosów niewymłóconych*.

VIGLIARE, v. a. *zganiać, obmieniać ze zboża młóconego kłosy niewymłócone*. = fig. *wybierać*.

VIGLIATURA, s. f. v. VIGLIAMENTO. = v. VIGLIUOLO.

VIGLIETTO, s. m. *biłet*.

VIGLIUOLO, s. m. *zgoniny*.

VIGNA, s. f. *winnica*. = *wi-norośl*. = Prov. *Porre*, o piantare una vigna, *nie uważać co kto mówi, myśleć o niebieskich migdałach*. Quando io penso che tu badi a me, e tu piantì una vigna, *Sub. Granch*. E' non è terren da porci vigna, *nie można u niego nic wskórac; nie można spuszczać się na niego*. Il mio non è terren da piantar vigna, *Fort. Ricc*. *nie wolno polować na moim gruncie*. Casa fatta e vigna posta, nesson sa quant' ella costa, *gospodarstwo kłopotarstwo*.

VIGNAIO, VIGNAIUOLO, s. m. *uprawiający winnicę, dozorca winnicy*.

VIGNARE, v. a. *szczepić, uprawiać winnicę*.

VIGNATO, —TA, p. ad. v. VIGNARE. = ad. *zasadzony winoroślą*.

VIGNETO, VIGNAZZO, s. m. *winnica*.

VIGNUOLA, VIGNETTA, s. f. dim. *mała winnica*. = Vignuola, *bass. hulanka*. È finita la vignuola, *minęły te wesole czasy*.

VIGNUOLO, v. VITICCIO.

VIGOGNA, s. f. *Zool. wigun*.

VIGORARE, v. a. *wzmocnić*.

VIGORE, s. m. *moc, siła, jędrność*. = Per vigore di alcuna cosa, *na mocy czego*.

VIGOREGGIARE, v. a. *dać mocy, odwagi*.

VIGORIA, VIGOREZZA, † v. VIGORE.

VIGOROSAMENTE, av. *silnie, mocno*.

VIGOROSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *siłność*.

VIGOROSO, —SA, ad. *silny, jędrny, krzepki, dzielny*.

VILE, ad. m. f. *podły, निकземny*. = *bojaźliwy, tchórzliwy*.

= A prezzo vile, *av. za bezcen, za upół darmo*. = *Avere, tenere, riputare a vile, gardzić, upośledzać*. = av. v. VILMENTE.

VILIA, s. f. † *wilia*, = *czuwanie*.

VILIPENDERE, VILIFICARE †, v. a. *lekceważyć, gardzić, upośledzać*.

VILIPENDIO, s. m. VILIPENSIONE, s. f. *pogarda, upośledzenie, lekceważenie*.

VILIPENDIOSO, —SA, ad. *zastępujący na wzgardę*.

VILIPESO, —SA, p. ad. v. VILIPENDERE. = ad. *podły, निकземny*.

VILLA, s. f. *folwark z gruntami, dom wiejski w okolicach miasta, willa*. = *wieś*. = † *miasto*.

VILLAGGETTO, s. m. dim. *wioska*.

VILLAGGIO, s. m. *wieś*. = † *miasto*.

VILLANA, s. f. *wieśniaczka*.

VILLANACCIO, —CIA, ad. e s. *peg. gburzysko*.

VILLANAMENTE, av. *brzydko, haniebnie, nieobyczajnie*. = *okrutnie, nielitosciwie, srode*. E vengonsi a ferir —, *Bern. Orł*.

VILLANEGGIARE, v. a. *znieważać, bezczęścić, lżyć, szkalować*. [lżyciel.

VILLANEGGIATORE, s. m.

VILLANELLA, s. f. *młoda wieśniaczka*.

VILLANELLO, VILLANETTO, s. m. *chłopek, kmiotek*.

VILLANESCAMENTE, av. *po chłopsku, po grubiansku*.

VILLANESCO, —CA, ad. *chłopski, kmiecy, wieśniaczy, wiejski*.

VILLANIA, s. f. *hanba, znieważa, obraza*. Dir villania, *lżyć, szkalować, znieważać*. = *niegrzeczność*. Gran villania sarebbe la mia, *se ec. Bocc*.

VILLANO, s. m. *chłop, wieśniak, kmieć*. = *koń rasy hisz-*

panskiej. Un destrier baio ec. ed era nato di frisa madre, e d' un villan di Spagna. *Ar. Orł*.

VILLANO, —NA, ad. *chłopski, wieśniaczy, grubiański, niegrzeczny*. = *srogi, okrutny, nielitosciwy*. Il popolo minuto fu sconfitto, e molti morti, e presi, e giustiziati di villana morte, *G. Vill*.

VILLANOTTO, s. m. accr. *krępy, rzezki chłop*.

VILLANZONE, s. m. *chłopski*.

VILLATICO, —CA, ad. *wiejski*. VILLEGGIARE, v. n. *mieszkać na wsi, bawić na wsi*.

VILLEGGIATURA, s. f. VILLEGGIO, s. m. * *mieszkanie, bawienie na wsi*.

VILLERECCIO, VILLARECCIO, —CIA, VILLERESCO, VILLESICO, —CA, ad. *wiejski*.

VILLETTA, VILLINA, VILLUCIA, VILICCIUOLA, s. f. dim. *domek wiejski, folwarczek*.

VILLICO, s. m. *włodarz, ekonom*.

VILLOSO, —SA, ad. *kosmaty, kudłaty*.

VILMENTE, av. *podle, haniebnie*.

VILPISTRELLO, † v. PIPISTRELLO.

VILTÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *bojaźń, obawa, tchórzliwość*. L' anima tua è da viltade offesa, *D. Inf.* = *podłość, hanba*. Recarsi a viltà checchessia, *poczytywać co sobie za hanbę*. = *nedzny stan*. = *nizka cena, bezcen*.

VILUCCHIO, s. m. *Bot. powój, wilec, v. VITICCHIO*.

VILUPPO, s. m. *zwój, zwiitek, skręt z włosów, welny, i t. d.* = *zawiniatko, pakiet*. = *zgraja, stek*. Che viluppo di bestie e di persone, *Buon. Fier.* = *Viluppi di polvere, kłęby, tuman kurzawy*. = fig. *zgamtowanie, płątmina, intryga*. Mescolandosi nelle cose del secolo e ne' viluppi, *M. Vill*.

VIMINALE, s. m. *jeden z siedmiu pagórków rzymskich tak nazwany od witowego gaju*.

VIMINE, VIME, s. m. *pręt witowowy, czyli wierzby witowej, v. VINCO*.

VIMINEO, —NEA, ad. *witowowy*.

VINACCIA, s. f. *wytłoczony winogron*. Va giù la vinaccia, *prov. trzeba się spieszyć, bo inaczej będzie strata, coś się złego stanie*.

VINACCIO, s. m. *kiepskie wino, lura, wińsko*.

VINACCIUOLO, s. m. *ziarko, nasienie winogronowe*.

VINAIO, VINATTIERE, s. m. winiarz.

VINARIO, —RIA, ad. winny, na wino. Cella vinaria, loch winny.

VINATO, —TA, ad. winny, koloru wina czerwonego.

VINCAIA, v. VINGHETO.

VINCAPERVINCA, s. f. Bot. barwinek.

VINCASTRO, s. m. pręt, kij pasterski.

VINCERE, v. a. ir. zwyciężyć, pokonać. = wygrać. — la battaglia, wygrać bitwę. — danari al giuoco, wygrać pieniądze w grze. — la scomessa, wygrać zakład. — liti, wygrać proces. = pokonać, zwyciężyć. — la corrente, przebyć wplaw rzekę. — la gara, la prova, otrzymać górę, pokonać spółzawodników, dopić, dokazać swego.

— il partito, v. PARTITO. — le tenebre, rozpedzić ciemność nocy, świecić w nocy. Colla bianchezza del suo corpo vincere le tenebre della notte, Bocc. — il verno, przetrwać przez zimę (o roslinach). Lasciarsi — all'ira, poddać się gniewowi, nie umieć pohamować swego gniewu. — della mano, uprzędzić, ubiedz w czem. — del tratto, uprzędzić kogo, wyjąć co komu z ust. — di cortesia, przewyższyc w grzeczności. = wykorzeń. Il giunco, la gramigna, e la felce si vincono coll'arare spesso, Cresc.

VINCETOSSICO, s. m. Bot. zwyciężyjad, ciemiężyk.

VINCEVOLE, VINCIBILE, ad. m. f. łatwy do pokonania.

VINCHETO, s. m. miejsce zarosłe witiwą.

VINCIBOSCO, s. m. Bot. przewiercień, kozki powój.

VINCIDO, —DA, ad. rozmiękły, rozlazły.

VINCIGLIO, s. m. wić, wiązadło.

VINCIGUERRA, s. m. człowiek chcący zawsze mieć racycg. Potrebbsi chiamar la —, Bern.

VINCIMENTO, s. m. zwyciężenie, zwycięstwo.

VINCIPERDI, s. m. indecl. gra w której kto wygrywa ten przegrzywa.

VINCITA, s. f. wygrana. = pieniądze wygrane.

VINCITORE, s. m. zwycięzca. — Alessandro l'ira vinse, Petr. = zwycięzca al giuoco, wygrywający w grze.

VINCITRICE, s. f. zwyciężająca. La spada — non ripongasi ancor, Filic. = wygrywająca.

VINCO, s. m. Bot. witiwa,

witiwina, wierzba długoliscio-wa. Vinco giallo, zlotowierzba, zlotocha, zlotak. Vinco stroncatoio, tozina. = wić do wiązania. = fig. węzeł. Che 'nfino a li non fu alcuna cosa che mi legasse con si dolci vinci, D. Par.

VINCOLARE, v. a. wiązać. VINGOLO, s. m. wiązadło. = fig. związek, węzeł. — d'amicizia, dell'amore, del sangue, węzeł przyjaźni, i t. d.

VINDICE, ad. m. f. mszczycy się.

VINELLO, s. m. lura, wino otrzymane z wytłoczyn nalanych wodg.

VINETICO, —CA, ad. winny, koloru wina czerwonego.

VINETTO, VINETTINO, s. m. dim. winko.

VINO, s. m. wino.

VIOLENTO, —TA, ad. lubiący wino.

VIOLENZA, —ZIA, s. f. zbyłne pisanie wina.

VINOSO, —SA, ad. winny. = lubiący wino. = opojony winem. = soczysty (o winogronach).

VINTO, —TA, p. ad. zwyciężony, pokonany. — da pietà, da collera, zdjęty litością, gniewem. Dar vinto, darsi vinto, dać za wygranę, poddać się; znać się za pokonanego. Darla vinta, zgodzić się na czyje zdanie, uleść, ustąpić. Io te la do per vinta, Fr. Sacch. Darle vinte, trařiac w humor, pochlebiać.

VINUCCIO, VINUCOLO, s. m. dim. słabe winko.

VIOLA, s. f. a gamba, wiołonzela o sześciu lub siedmiu stronach. Viola d'amore, duże skrzypce o sześciu lub siedmiu stronach. = Suonare una fuga a viola a gamba, fig. drapnąć, zemknąć.

VIOLA, s. f. Bot. fiołek. — mammola, fiołek pachnący.

VIOLABILE, ad. m. f. mogący być zgwałconym, naruszonym. [letowy].

VIOLACEO, —CEA, ad. fiołocny.

VIOLAMENTO, s. m. zgwałcenie, gwałt.

VIOLARE, v. a. gwałcić. Le gentili donne e le fanciulle nelle loro case, ec. fur in ogni luogo violate, Bemb. Stor. = gwałcić, naruszyć. — la fede, le leggi, i patti, l'amicizia, l'ospitalità, il rispetto, la pace, il giuramento, złamać wiarę, zgwałcić prawa, i t. d. [cony].

VIOLATO, —TA, p. ad. zgwałcony.

VIOLATO, —TA, ad. v. VIOLACEO. = fiołocny, otrzymany z fiołków.

VIOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. gwałciciel, gwałcicielka. VIOLAZIONE, s. f. zgwałcenie, naruszenie praw, przysięgi, i t. p. = gwałt, zgwałcenie kobiety.

VIOLENTAMENTO, s. m. przymus. [szac].

VIOLENTARE, v. a. przymusić.

VIOLENTATORE, s. m. —TRICE, s. f. przymuszający, przymuszająca. [townie].

VIOLENTEMENTE, av. gwałtownie.

VIOLENTO, —TA, VIOLENTE, ad. gwałtowny. = przymuszony.

VIOLENZA, s. f. gwałt, gwałtowność. Far —, gwałcić.

VIOLETTA, s. f. Bot. fiołek pachnący. = rodzaj brzoskwiń fiołkowej. [towy].

VIOLETTO, —TA, ad. fiołocny.

VIOLINISTA, s. m. skrzypek.

VIOLINO, s. m. skrzypce. Suonare il —, grać na skrzypcach. [czela].

VIOLONCELLO, s. m. wiołocello.

VIOLONE, s. m. Basso di viola, duże skrzypce pośrednie między wiołonzelą a basetlą.

VIOTTOLA, s. f. —LO, s. m. dim. drożyna.

VIPERA, s. f. Zool. żmija.

VIPERATO, —TA, ad. karmiony żmijami. Comincio S. E. ad usare i brodi e le carni di polli viperati, Red. cons.

VIPEREO, —REA, ad. żmijowaty.

VIPERINO, —NA, ad. żmijowaty, pochodzący od żmii. Veleno viperino, jad żmijowy. Vino viperino, viperato, wino nalane na męgo żmii. = s. m. żmijka. = s. f. Bot. żmijowiec, żmijowa główka.

VIPISTRELLO, s. m. niedoperz.

VIRAGINE, VIRAGO, * s. f. dziewczka, dziewczka.

VIRENTE, ad. m. f. lat. zieleniejący. [TA, ec].

VIRGINITA, ec. v. VERGINITA.

VIRGO, s. f. * panna. = Astr. Panna, szósty znak zodiaku.

VIRGOLA, s. f. Gram. przecinek, koma.

VIRGOLARE, v. a. dawać przecinki.

VIRGOLETTA, s. f. dim. kreska, cudzysłów.

VIRGULTO, s. m. róższeczka, gałazka.

VIRIDITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. zieloność.

VIRILE, ad. m. f. męzki. Età virile, wiek męzki. Membro virile, członek męzki. = fig. męzki, silny, dzielny, jedrny.

VIRILITÀ, —TADÉ, —TATÉ, s. f. męzkość, wiek męzki. =

fig. *mężkość, siła, dzielność, jedność.* [mężnie.]

VIRILMENTE, av. *mężko, wira*, s. m. lat. * *mąż, mężczyzna, człowiek.*

VIRTU, —TUDE, —TUTE, s. f. *cnota. = przymiot, własność. = bieglność w jakiej sztuce. = moc, władza, potęga. Amor, tu vedi ben che questa donna la tua virtù non cura, D. Rim. In virtù, na mocy czego, w skutek czego.* [istotny.]

VIRTUALE, ad. m. f. *Filos.*

VIRTUALITÀ, s. f. *istotność.*

VIRTUALMENTE, av. *istotnie.*

VIRTUOSAMENTE, av. *cnocliwie. = dzielnie, mężnie. = biegle.*

VIRTUOSO, —SA, ad. *cnotliwy. = mający pewien przymiot, pewną własność przyrodzoną. Fu da Calandrino domandato, dove queste pietre così virtuose si trovassero, Bocc. = tegi, dzielny. Cavallo virtuoso, che corre forte e molto; una spada virtuosa, che ben taglia le dure cose, D. Conv. = biegly. Virtuosi in lettere, in armi, biegly w naukach, i t. d. = s. muzyk, wirtuoz.*

VIRULENTO, —TA, ad. *jadowity, zawierający w sobie jad.*

VIRULENZA, s. f. *jad, jadowitość.*

VISACCIO, s. m. *peg. twarzysko. Fare i visacci, wykrzywiać gębe.*

VISCERA, s. f. *wnętrznosci, trzewy, jelita. = Le viscere della terra, fig. wnętrznosci ziemi. = fig. głab serca, skrytosci, tajniki serca.*

VISCERALE, ad. m. f. *trzewowy. Cavità —, jama trzewowa.*

VISCHIO, VISCO, s. m. *Bot. jemiola. = lep otrzymany z jagod jemioly. = fig. sidła, zagadzka. Che in questa chiusa valle è più d'un vischio, Alam. Gir.*

VISCHIOSO, —SA, VISCIDO, —DA, ad. *klejki, lipki.*

VISCIDITÀ, s. f. *lipkość, klejkość.*

VISCIOLA, s. f. *trześnia, czereśnia (owoc).*

VISCILOLO, ad. e s. *Bot. Cirioglio —, trześnia, czereśnia (drzewo).*

VISCO, v. VISCHIO.

VISCONTADO, s. m. *VICONTEA, VISCONTERIA, s. f. wicehrabstwo.*

VISCONTE, s. m. *wicehrabia.*

VISCONTESSA, s. f. *wicehrabina.*

VISCOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *lipkość, klejkość.*

VISCOSO, —SA, ad. *lipki, klejki.*

VISETTO VISETTINO, VISETTUCIO, s. m. *dim. twarzyczka.*

VISIBILE, *ad. m. f. *widzialny, widoczny.*

VISIBILIO, Andare in —, *bass. wpaść w zachwycenie. Me ne strasecolo, me ne strabilio, e fatto estetico vo in —, Red. Bac.*

VISIBILITÀ, s. f. *widzialność, widoczność.*

VISIBILMENTE, av. *widzialnie, widocznie.*

VISIERA, s. f. *blacha rucho-ma helmu podnosząca się i opadająca. = Mandar giù la —, fig. stracił wstyd, psu oczy zaprzędać.*

VISIONARIO, —RIA, s. e. ad. *mający przywidzenia.*

VISIONE, s. f. *widzenie. = przywidzenie, widzenie we śnie. La giovane destatasi, e dando fede alla visione, amaramente pianse, Bocc. = zjawisko nocne, widmo. = Visione beatifica, intuitiva, Teol. widzenie Boga przez błogosławionych.*

VISITA, s. f. *wizyta, odwiedziny. Fare visita, odwiedzić, oddać wizytę. = Eccl. wizyta diecezji. Andare in visita nella diocesi, objeżdżać diecezję.*

VISITAMENTO, s. m. *odwiedzanie.*

VISITARE, v. a. *odwiedzać, nawiedzać. = zwiędzać, oglądać. — le chiese, obchodzić kościoły. = Dio visita gli uomini, Bóg nawiedza ludzi w gniewie lub miłosierdziu swoim. Credo mi sarebbe venuto fatto, se Iddio non mi avesse così visitato, Bocc.*

VISITATORE, s. m. *odwiedzający, gość. = wizytor.*

VISITAZIONE, s. f. *odwiedzenie, wizyta. Per modo di — se n' andò a casa della donna, Bocc. = Nawiedzenie najświętszej Panny (święta). = L' ordine della —, zakon wizytek założony we Francji przez s. Franciszka Salezjusza 1610.*

VISIVAMENTE, av. *za pomocą zmysłu widzenia.*

VISIVO, —VA, ad. *oczny, wzrokowy. Si trova che 'l visivo senso degli uomini vi prese errore, Bocc. v. VISIBILE.*

VISO, s. m. *wejrzenie, spoj-rzenie, mina. Buon viso, mal viso, viso arcigno, uprzejma, kwaśna mina. = twarz, oblicze. Tutta nel viso divenuta per vergogna vermiglia, Bocc. = * postać. Vo' che muti il parlare e i vestimenti e sotto viso altrui te le appresenti, Ar. Orl. = Aver viso di fare o dire checchessia, miec czolo, ośmielić się na co. Far il viso brusco, arcigno, fare il viso*

dell' arme, skrzywić się na kogo, kwaśno przyjąć kogo. Far buon viso, przyjąć uprzejmie. Far viso, mostrare il viso, stawić czolo, stawić opór, ostro się komu stawić, powiedzieć co komu wręcz. Alzare il viso, podnosić, zadzierać głowę. Dar nel viso, stawiać się bezczelnie. Gettar sul viso, wyrzucać co komu na oczy. Stare col viso basso, stać ze spuszczeniemi oczyma. Stare col viso duro, nie ustępować. A viso scoperto, aperto, śmiało, otwarcie. Con aperto viso, wręcz, bez ogródki. A viso innanzi, śmiało, naprzód. A viso a viso, sul viso, in sul viso, w żywe oczy. Tu sarai sempre povero, perchè tu di' il vero sul viso, Cecch. Una mano lava l'altra, ambedue lavano il viso, prov. v. LAVARE.

VISORIO, —RIA ad. *wzrokowy. Nervo visorio, Anat. uerw wzrokowy.*

VISPEZZA, s. f. *żywość, żywawość, rzeźkość.*

VISPISTRELLO, v. PIPISTRELLO.

VISPO, —PA, ad. *żywy, żywawy, rzeźki, hoży.*

VISSO, —SA*, VISSUTO, —TA, p. ad. v. *VIVERE.*

VISTA, s. f. *widzenie, wzrok. Vista breve o corta, krótki wzrok. = pozór, powierzchowność. Giunsero alla casa sua, la quale era di non gran vista, Nov. ant. = postać. E hai creduto, ch'io sia spirito, ch'abbia per inganno presa questa vista, Vit. SS. PP. = widok. A me pur giova di sperare ancora la dolce vista del bel viso adorno, Peltr. = znak, oznaka. Avendola veduta a sedere, e cucire, e senza alcuna vista nel viso d'essere stata battuta, Bocc. = twarz, oblicze. Si che ogni vista fe' più serena, D. Par. = ślad, szczątek. Io fui della città che nel Battista cambiò il primo padrone (Marte) e se non fosse che 'n sul passo d'Arno rimane ancor di lui alcuna vista ec. D. Inf. (mówi o szczątku posągu Marsawa we Florencji dawnego jej Boga opiekuńczego). = A vista, na oko. A vista di alcuno, w czyich oczach. Alla vista, na widok, z widoku. A (di) prima vista, na pierwszy rzut oka; and razu; na wstępie. In vista, z pozoru, na pozór. In vista tutti pieni di pietà, Bocc. = Aver vista, być podobnym. = Bastar la vista, śmieć, odważyć się na co. Etti bastato la vista attribuirti il nome d'altri? Ambr. Furt. = Dar vista, okazywać, oblicywać. Da-*

vano vista di volervi andare, *Vit. SS. PP.* = Dare una vista, *rzucić okiem*. = Fare vista, far (le) viste, *okazywać, udawać*. Vista facendo d'andarsi a letto la fante ne mandò a dormire, *Bocc.* = Giudicare a vista, *sądzić na oko, z pierwszego wzrzenia*. = Perdere di vista, *stracić z oka*. = Vincere la vista, *być poza dosięgłością wzroku, nie móc być dojrzanym*. Lo sommo era alto che vincea la vista, *D. Purg.*

VISIO, —TA, p. ad. da VEDE-RE, *widziany*.

VISTOSAMENTE, av. *pięknie na oko*.

VISTOSITÀ, s. f. *pokaźność*.

VISTOSO, —SA, ad. *piękny na oko, pokaźny*.

VISUALE, ad. m. f. *oczny, wzrokowy*. Il raggio —, *promień oczny*.

VISUALMENTE, av. *oczyma, za pomocą wzroku*.

VISUCCIO, s. m. dim. *twarczyska*.

VITA, s. f. *życie*. La vita è breve, fragile, caduca, dolce, felice, lunga, laboriosa, penosa, misera, *życie jest krótkie, znikome, i t. d.* Alla vita mia, tua, sua, *za życia mego, twego, jego, jej*. Allungare la vita, *przedłużyć życie; zostać powieszonym*. Andarne la vita *chodzić, iść o życie*. Dare, donare o prestar vita o la vita, *darować komu życie*. Dar la vita, *położyć za kogo życie, głowę*. Essere in vita, *menar vita, być przy życiu, prowadzić życie*. In vita, durante la vita, *podczas życia, za życia*. Passar, uscir di vita, *rozstać się z życiem*. Richiamare alla vita, *recare a vita, przywołać do życia, ocucić, ożywić*. Spegner di vita alcuno, *zglądzić ze świata*. Torre la vita, *trądić, odjąć życie, pozbawić życia*. Vita mia, *moje życie, moja duszka*. = *dusza*. Io son la vita di Bonaventura, *D. Par.* = *ślawka, dobre imię*. Es'io al ver son timido amico, *temo di perder la vita tra coloro che questo tempo chiameranno antico, D. Par.* = *życie, żywot*. Incominai la vita di san Paolo primo eremita, *Vit. SS. PP.* = *sposób życia, tor życia*. Vita sedentaria, *życie sedentaryjne*. Vita disonesta, *niecne życie*. Uomo di scellerata vita, *Bocc.* = *życie, utrzymanie*. Far buona, magna vita, *dobrze się żywić, dobrze jeść*. Far mala, stretta vita, *żyć lichy, nędznie*. Guadagnar la vita, *zarabiać na życie*. Procurar la vita, *starać się na życie*. Regger la vita, *utrzymywać życie*. = *ży-*

wność, pożywienie. I suoi pulcini nascono sì grandi che incontanente procacciano lor vita, *Brun. Tes.* = *osoba, ciało*. Innanzi a tutti va lo 'mperadore, armato bravamente in sulla vita, *Bern. Or.* Sentiva una debolezza universale per tutta quanta la vita, *Red.* Stare altrui ben la vita, *być urodziwym, przystojnym*. Standogli ben la vita, *avvenne che una di queste barbiere ec. gli pose l'occhio addosso, Bocc.* Andare o venire alla vita, *natrzec z bliska, rzucić się na kogo*. = *kibic, talia*. Vita fina, gentile, svelta, *Magal. Lett.*

VITACCIA, s. f. *peg. brzydkie życie*.

VITALBA, s. f. *Bot. powojnik wiciowaty*.

VITALE, ad. m. f. *żywny, = żyjący*.

VITALITÀ, s. f. *żywność, siła żywotna*.

VITALIZIO, —ZIA, ad. *Leg. dożywni*. = s. m. *dożywicie*.

VITALMENTE, ad. *żywnie*.

VITAME, s. m. *winne szczepy*.

VITARE, v. *EVITARE*.

VITE, s. f. *winorośl, wic winna*. Acqua di vite, *acquavite, wyskok winny, wódka, gorzalka*.

VITE, s. f. *śruba*.

VITELLINO, VITELLETTO, s. m. dim. *cielątko*. = *VITellino, —NA, ad. cielęcy*.

VITELLO, s. m. *cielę*. = *cielęcina*. = *skóra cielęca*. = *Vitello d'oro, cielec złoty, któremu się klaniali Żydzi na górze Sinai, jak Egipcjanie wolu Apis*. = *Vitello marino, Zool. foka*.

VITEVOLE, ad. m. f. *żywny*.

VITICCHIO, s. m. *Bot. powoj, wilce, powójka*.

VITICCIO, s. m. *Bot. wqs, galąz przez którą roślina czepia się i wspina się do góry, lub ściela się po ziemi*. = *lichtarz cienny*.

VITIGNO, s. m. *gatunek winorośli*.

VITILIGINE, s. f. *Med. strup parchaty, biały lub czarny*.

VITINA, s. f. dim. *talijka*.

VITREO, —EA, ad. *szklany*. = *szklisty, przezroczysty jak szkło*. = *umor vitreo, Anat. plyn szklisty oka*.

VITRIFICARSI, v. r. *zamienić się na szkło*.

VITRIOLATO, —TA, ad. *zawierający witryol*.

VITRIOLICO, —CA, ad. *witryoliczny*.

VITRIOLO, VITRIUOLO, s. m. *Chim. witryol, siarczan, koperwas*. = *bianco, di zinco, koperwas biały, siarczan cynku*. —

azzurro, di Cipro, di rame, di Venere, koperwas błękitny, siarczan miedzi przekwaszony. — *di ferro, verde, koperwas zielony, siarczan żelaza prosty*.

VITTIMA, s. f. *ofiara, bydle zabite na ofiarę*. = *Vittima dell'altare, ofiara ołtarza, hostya*. = *ofiara, osoba poświęcająca się za co, za kogo, lub poświęcona za kogo*.

VITTO, s. m. *wikt, żywność, strawa*. = *sposób życia, dyeto*.

VITTO, VITTORE * v. VINTO, VINCITORE.

VITTORIA, s. f. *zwycięstwo*. Avere, *acquistarsi la* —, *conseguire, ottenere, riportare la* —, *odnieść, otrzymać zwycięstwo*. Strappar la — *ad uno, wydrzewać z rąk komu zwycięstwo*.

VITTORIARE, v. n. † *zwyciężyć*.

VITTORIOSAMENTE, av. *zwycięsko*. [ciężki]

VITTORIOSO, —SA, ad. *zwycięszy*.

VITUPERABILE, ad. m. f. *haniebny*.

VITUPERARE, v. a. *hanbić, krzywdzić, sromocić, bezczęścić*. Il medico cominciò a chieder perdono, e a pregargli per Dio, *che nol doversero —, Bocc.* = *plamić, walać*. Tu vituperi ciò che tu tocchi colle tue mani, *Fav. Esop.* = *ganić, przyganiać, wyrzucać*.

VITUPERATIVO, —VA, ad. *ganiący*.

VITUPERATO, —TA, p. ad. *bezecny, haniebny*. Cominciò a dire: *sozzo can vituperato, Bocc.* = *fig. brzydki, szkaradny*. Fecegli una vituperata piaga, *Tav. Rit.*

VITUPERATORE, s. m. —TRICE, s. f. *hanbiiciel, ganiiciel, i t. d.*

VITUPERAZIONE, s. f. *hanieba, nagana*.

VITUPEREVOLE, ad. m. f. *naganny, haniebny*. La quae la santità, l'onestà e la buona fama del munistero colle sue sconci e vituperevoli opere contaminate avea, *Bocc.* = *brzydki, szkaradny*. Non avendo dimenticato la crudele e — morte ec. *G. Vill.*

VITUPEREVOLMENTE, av. *haniebnie, sromotwie*. Furono sconfitti e rotti, abbandonando il campo a' nemici —, *M. Vill.*

VITUPERIO, —RO, s. m. *hanieba, sromota, zakala*. Ahi Pisa, vituperio delle genti del bel paese, *D. Inf. Recarsi —, sciagnąć na siebie hanie*. = *haniebny postępek*. = *plugastwo, parchy, wszy*.

VITUPEROSAMENTE, av. *haniebnie, sromotnie.*

VITUPEROSO, —SA, ad. *haniebny, sromotny.* Vituperose opere, vituperosa morte, *haniebne czyny, i t. d.* = *hanibiący.*

VIUZZA, s. f. viuzzo, s. m. dim. *drożyna.*

VIVA, exclam. *wiwat, niech żyje.* = *Chi viva? Mil. kto idzie?*

VIVACHIARE, v. n. *nędżne życie prowadzić.*

VIVACE, ad. m. f. *żywy, pełen życia i ruchu.* D. *Purg.* = *bujny (o roślinach).* Luce vivace, *żywe, jasne światło.*

VIVACEMENTE, av. *żywo, żwawo.*

VIVACITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *żywość, żwawość, rzeźkość.*

VIVAGNO, s. m. *brzeg, krańcówdzi.* Si accostati all' un de' due vivagni, *passammo, D. Purg.* = *szlak sukna, krajka, szlak płótna.* = *suknia.* E solo a' decretali si studia si, *che pare a lor vivagni, D. Par.*

VIVAIO, s. m. *sadzawka, sadz rybny.*

VIVAMENTE, av. *żywo, żwawo.* = *jasno, wyraźnie.*

VIVANDA, s. f. *żywność, strawa, potrawa.*

VIVANDARE, v. n. e r. *żywić się, jeść.*

VIVANDETTA, VIVANDUZZA, s. f. dim. *potrawka.*

VIVANDIERA, s. f. —RE, s. m. *markietanka, markietan.*

VIVENTE, ad. m. f. *żyjący.* Anima —, *żywa dusza.* E non vi si trovò anima —, *Salvin.* Pros. = s. m. *istota żyjąca, człowiek.* Costei essere la più bella cosa che giammai per alcuno — veduta fosse, *Bocc.* = *życie.* In, al, a —, av. *za życia, w życiu.* Maggior allegrezza non ebbe in suo —, *Bocc.*

VIVERE, s. m. *życie.* = *życie, wyżywienie, utrzymanie.* Lo scaltro villanello in tempo di messura colla sua falciuola si proccaccia il vivere, *Fr. Giord.* = *Viveri, Mil. żywność, prowiant.* Tagliare i viveri, v. TAGLIARE.

VIVERE, v. n. ir. *żyć.* — bene, onestamente, *żyć dobrze, uczciwie.* — in vita ritirata, *żyć w ustroniu, w zaciszu.* = *żyć czem, z czego.* — di per di, *żyć z dnia na dzień.* — d' accatto, del suo, di ratto, *żyć z żebraniy, ze swego, z rabunku.* E se tu fai così, di che vivrem noi? *Bocc.* — delle sue braccia, *żyć z pracy rąk swoich.* — di sogni, *żyć psim swedem.* — a (di) speranza, *fig. żyć, karmić*

się nadzieją. Vissi di speme, or vivo pur di pianto, *Petr.* = *być, zostawać.* Ma di questo vivi sicuro, *che io non sarò mai lieta, ec.* *Bocc.* — sopra di uno, *polegąc na kim.* — tra due, *wahać się.* — vita, *pedzić życie.* Questa vita, *che noi viviamo, di fatiche innumerabili è piena, Bemb.* *Asol.* Per arte e per inganno si vive mezzo l'anno, *per inganno e per arte si vive l'altra parte, prov. z oszukaństwa nie można się długo utrzymać.*

VIVEVOLE, v. VIVACE.

VIVEZZA, s. f. *żywość, rzeźkość, rzeźwość.* = *bystrość dowcipu, żywy dowcip.*

VIVIDO, —DA, ad. *żywy, rzeźki, rzeźwy, hoży.*

VIVIFICANTE, VIVIFICATIVO, —VA, ad. *ożywiający.*

VIVIFICARE, v. a. *ożywiać, wlać życie, dodać życia.*

VIVIFICATORE, s. m. —TRICE, s. f. *ożywiciel, ożywicielka.*

VIVIFICAZIONE, s. f. *ożywienie.*

VIVIFICO, —CA, ad. *ożywia.*

VIVIPARO, —RA, ad. e s. Zool. *żyworodny, zwierzę żyworodne.*

VIVO, s. m. *żywe, część żywa, żywe mięso.* = *Fig.* Dar nel vivo, *toccar nel vivo, dotknąć, dojąc do żywego.* Esser punto nel, o sul vivo, *być tkniętym do żywego.* Sono sospinto, molestato, e infino nel vivo trafitto, *Bocc.* = *Al vivo, av. w naturalnej wielkości.* Dipingere al vivo, *malować w naturalnej wielkości.*

VIVO, —VA, ad. *żyty.* Vivo vivo, *życucem.* Se tu non muti verso, io ti farò bruciar viva viva, *Fir. As.* Non rimaner né morto, né vivo, *odejść od siebie ze strachu, i t. p.* Calandrino, vedendo venir la moglie, non rimane né morto, né vivo, *Bocc.* = *fig. głośny, sławny.* Questi sciaurati che mai non fur vivi, *D. Inf.* = *fig. żywy, żwawy, rzeźki.* Il ragazzin, benchè e' sia un po' vivo, non credo ch'egli abbia in sè malizia alcuna, *Lasc. Gel.* Viva speme, *żywa nadzieja.* = *konieczny, ostatni.* E così per viva necessità convenne lor star sotto un tetto fuori della città, *Vit. Crist.* Viva fame, *wielki głód.* = *Aequa viva, woda źródłana.* = *Angolivo, kant, kął wyskakujący.* = *Anima viva, żywa dusza.* In quel castel non resta anima viva, *Bern. Orł.* = *Argento vivo, żywe srebro.* = *Calcina viva, wapno niegaszone.* = *Carboni vivi, żar.* = *Danaro*

vivo, pieniądze przynoszące korzyść. = *Pietra o selce viva, żywa skala.* = *Viva vena, zdroj niewyczerpany.* = *Vivo e vero, podobniutki, wykapany.* = *A (per) viva forza, gwałtem, przemocą.* Di viva voce, *ustnie.*

VIVOLA, Mus. e Bot. v. VIOLA.

VIVOLE, s. f. pl. *gwizdź, nabrzmiałość gruczołów końskich w gardle.*

VIVUOLO, s. m. Bot. *fiolek.* VIVUTO, —TA, p. ad. v. VIVERE.

VIZIARE, v. a. *zepsuć, skażić.* = *skażić obyczaje.* = *pozbawić panieństwa.*

VIZIATAMENTE, av. v. VIZIOSAMENTE. = *chytrze, podstępnie.*

VIZIATELLO, —LA, ad. e s. dim. *lotrzyk, niecnota, ladaco.*

VIZIATO, —TA, p. ad. *zepsuty, skażony.* = *splamiony, skalany.* = *chytry, przedbiegły.* = *szalberski, zwodniczy.*

VIZIO, s. m. *wada, przywara.* Le virtù sono medicine de' vizii, i quali sono infermità dell' animo, *Pass.* = *wada, ułomność.* Vizii corporali, *wady, ułomności ciała.* = *nalóg, narów.* Questo tuo vizio del levarti in sogno, *Bocc.* Il cavallo che lieva la coda in sù ed in giù, è di mal vizio, *Cresc.* = *chętka, zachciewanie czego.* = *Med. defekt.*

VIZIOSAMENTE, av. *źle, zepsucie.* L' uomo che adopera male, e — vive, *merita tormento e pena, Pass.* = *chytrze, podstępnie.*

VIZIOSITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *zepsulość, zepsuta natura.*

VIZIOSO, —SA, ad. *zepsuty, skażony.* Fu uno cavaliere in Inghilterra prode dell' arme, ma de' costumi vizioso, *Pass.* = *mający jaką wadę, błędny, naganany.* [norośli.]

VIZZATO, s. m. *gatinęk wi-*

VIZZO, —ZA, ad. *rozmiętkły, słakowaty.* = *fig. luły.* Ciò che par duro ti parrebbe vizzo, *D. Purg.* = *zwiędły; zmarszczony, skurczony; zeschły.*

VO', * *skróć z voglio, chcę.*

VOCABOLARIO, s. m. *słownik.*

VOCABOLARISTA, VOCABOLISTARIO, † s. m. *słownikarz.*

VOCABOLO, s. m. *imię, wyraz.* = *imię, nazwisko.* Perché nascose questi 'l vocabolo di quella riviera (l' Arno)? *D. Purg.* = *imię gruntu, uroczyisko.*

VOCALE, ad. m. f. *oddany glosem, wyrażony glosem.* Questo s' intende delle segrete

orazioni, e non delle vocali, *Ca- valc. Frutt. Musica* —, *muzyka wokaltu.* = *wydający glos.* Dove la vocal tomba di Merlino era nascosa in loco alpestre e fiero, *Ar. Orl.* = *śluzący do wydania glosu.* Organo —, *organ glosu.* = s. f. *Gram. samogloska.* [justnie.

VOCALMENTE, av. *glosem*, **VOCATIVO**, s. m. *Gram. przypadek wołający.*

VOCAZIONE, s. f. *powołanie.*

VOCE, s. f. *glos.* Voce debole, forte, rauca, dolce, soave, squillante, stridula, *glos słaby, i t. d.* — bassa, sommessata, *glos cichy.* Alzar la voce, *podnieść glos.* Aver buona, cattiva voce, *mieć dobry, zły glos.* Coprire altrui la voce, *zagłuszyć czyj glos.* Tener la voce, *milczec.* Ad alta voce, *głośno.* Ad una voce, *jednogłośnie.* A mezza voce, *z cicha.* Dare sulla voce, *przerwać komu mowę.* Voce del popolo voce di Dio, *prov. glos ludu jest glosem Boga.* = *wyraz.* = *glos, kreska.* Voce attiva e passiva, *prawo wybierania i bycia wybranym.* Aver voce in capitolo, *mieć prawo głosowania w jakim zgromadzeniu.* = *fig. imię, sława, reputacja.* Aver buona, cattiva voce, *mieć dobre, złe imię.* Aver voce, *być posądzonym.* Che se il conte Ugolino aveva voce d'aver tradita te, *ec. D. Inf.* = *wieść, pogłoska.* Corriere voce di chechessia, *rozchodzić się (o wieści).* Non gli può alcun resistere, ed è voce, che l'uom gli cerca invan la vita torre, *Ar. Orl.*

VOCERELLA, **VOCERELLINA**, **VOCINA**, **VOCIOLINA**, s. f. dim. *glosek.* Certe sue manuzze di ragnatelo, con una vocerellina di zanara, *Cell. Vit.*

VOCIACCIA, s. f. *peg. brzydki glos.*

VOCIFERARE, v. a. *głosić, rozgłaszać.* [gloska.

VOCIFERAZIONE, s. f. **POVOCIONE**, s. m. *accr. grubiy glos.*

VOCITARE, v. n. *lat. wołać po imieniu.*

VOGA, s. f. *ped statku pędzonego wiatranu.* = *fig. pęd, lot.* Tu che dietro a Lucilio e a Giovenale prendi arrabbiata e irrefrenabil voga, *Menz. Sat.* = *Essere in voga, być głośnem, być wze zuyeczaju, w modzie.*

VOGARE, v. n. *robić wiosłem.*

VOGATORE, s. m. *wioslarz.*

VOGLIA, s. f. *wola, chęć, ochota.* Aver voglia, *chcieć, mieć ochotę, żądać.* Cavarsi le

voglie, *zaspokoić ochotę, spędzić ochotę.* Dar voglia, far venir voglia, *wzbudzić ochotę.* Esser di buona voglia, *mieć dobrą wolę, mieć ochotę do czego.* Morirsi di voglia, *umierać z chęci, żądz.* Rider di buona voglia, *serdecznie śmiać się.* Gliene andò via la voglia, *odpadła go ochota, odechciało mu się tego.* Di (buona) voglia, *chętnie, ochoczo, z ochotą.* Contro voglia, *pomimowolnie.* = Buona, cattiva voglia, *dobry, zły stan zdrowia, umysłu.* Star di mala voglia, *sentirsi di mala voglia, cierpieć na zdrowiu, niedomagac, być markotnym.* = *Fisiol. znak z którym się rodzi dziecko w skutku, jak mówią, wrażeń doznanych przez matkę w czasie brzemienności.*

VOGLIETTA, **VOGLIOLINA**, **VOGLIENZA**, s. f. dim. *chętką.*

VOGLIEVOLE, ad. m. f. *pożądlivy, pragnący.*

VOGLIOSAMENTE, av. *pożądliwie.* = *ochoczo.*

VOGLIOSO, —SA, ad. *chętny, ochoczy.* Far voglioso, *wzbudzić chęć, ochotę.* [uy.

VOI, pl. m. f. del pron. **TU**,

VOLAMENTO, s. m. *latanie.*

VOLANTE, ad. m. f. *lecący, latający.* = *Mil. Squadrone —, oddziałkownicy do służby polowej i podjazdów.* = *Med. Vaiuolo —, wietrznice, wietrzna ospa.* = s. m. *wolant do gry.* = *ptak.*

VOLARE, v. n. *latać, lecieć.* = *lecieć, biedz, pędzić.* = *uplywać szybko.* Ma perchè vola il tempo, e fugon gli anni, *Petr.* Aver il cervel che voli, *fig. być plochym, niestatym.*

VOLATA, s. f. *lot.* = *Mar. wystrzał z wielu działrazem.* = *Tirare di —, strzelać nadając działu wielkie podniesienie.*

VOLATICA, s. f. *Med. luszaj świerzbigcy.*

VOLATILE, ad. m. f. *latający.* Animale —, *ptak, owad.* = *fig. ulotny, lekki, niestaly.* = *Chim. lotny, w stanie lotnym.* Sal —, *sól lotna.* = *I volatili, s. m. pl. ptactwo.*

VOLATILITÀ, —TADÉ, —TATE, s. f. *Chim. lotność, stan lotny.* **VOLATILIZZARE**, v. a. *Chim. ulotnić.* = v. n. *ulotnić się.*

VOLATILIZZAZIONE, s. f. *Chim. ulotnienie, ulotnienie się.*

VOLATO, s. m. *lot.* = *fig. polot umysłu.*

VOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *latawiec.*

VOLCANO, s. m. *wulkan.*

VOLEGGIARE, v. n. *wzlatywać, podlatywać.*

VOLENTE, ad. m. f. *chęcący.* **VOLENTIERI**, **VOLENTIERMENTE**, **VOLENTOSAMENTE**, av. *chętnie, ochoczo.*

VOLENTEROSO, **VOLENTEROSO**, —SA, ad. *chętny, ochoczy.*

VOLERE, s. m. *wola.* Fare il volere di alcuno, *stosować się do czyjej woli.* Esser [nel volere di alcuno, *zależeć od czyjej woli.* Di mio, di suo volere, *dobrowolnie.* = *chęć, żądza.* Di buon volere, *chętnie, ochoczo.*

VOLERE, v. n. *ir. chcieć.* Sen-nuccio io vo' che sappi in qual maniera trattato sono, *Petr.* = *chcieć, żądać, wymagać.* Nullo da te soccorso volli, o dell' arte tua. *Car. En.* = *chcieć, lubić.* Quale (pianta) vuol profondo il terren, qual vuol gli scogli, chi vuol vicino il mar, *Alam. Colt.* = *utrzymywać, mniemać, sądzić.* Plato e altri vollero che esse procedessero dalle stelle ec. Pitagora volle che tutte fossero d' una nobilità, *D. Conv.* = *tlumaczy się przez: należy, potrzeba, być powinien.* Chi ha a far con Tosco non vuol esser losco, *Bocc.* Ecetto il bossolo, e 'l ginepro e l' ulivo, che non vogliono esser tagliati, *Dav. Colt.* Ad aver questa rassegnazione ci vuole lo Spirito Santo, perchè ci vuole un altissimo amor divino. *Segn. Man.* = *Tudzież przez: omal, niemal, o malo co że nie.* Credo che a voi sia manifesto che io oggi sono stato in vostra presenzia voluto avvelenare, *Bocc.* Astrea amata da Jove, volendo essere sforzata da lui, fuggi, *But. Purg.* Vuol piovere, *zanosi się na deszcz.* = *Voler bene, volere il meglio del mondo ad alcuno, kochać kogo, sprzyjać komu.* Chi mi vuol ben, mi segua, *L. Lipp.* Dove non era niuno grande, nè piccolo, nè dottore, nè scolare, che non mi volesse il meglio del mondo, *Bocc.* Non so perchè, tutti i fanciulli mi vogliono bene, *U. Fosc.* = *Voler dire, znaczyć.* Che vuol dir Giuedra? *Bocc.* Vuol dire, *to jest.* = *Voler dire, chcieć powiedzieć, mieć do powiedzenia.* Tutti piangevano ed attendevano che voleva dir Appio, *Fior. Pecor.* Dica chi vuole, chi vuol dir dica, *niech kto co chce mówi (nie dbam o to).* = *Voler la baia, la berta, la burla, ec. chcieć pożartować, poblaznować.* = *Voler la parte sua fino al finocchio, v. FINOCCHIO.* = *Voler male ad uno, nie cierpieć, nienawidzić.* = *Volerla con alcuno, czepiać się do kogo, nagabać kogo, mieć do kogo pretensyq.* = *Voglia Dio, Dio voles-*

se, *datby Bóg*. = A volere (*chcąc*) aby. A volere che il nutritivo umore circoli per la pianta, ci vuole un governo che a prima vista sembra ruvido, *Salvin. Disc.* = Czesem tłumaczy się przez: albo, czyli. Autori che scrissero delle condizioni d'ei terreni, o vogliamo dire poderi, *Borg.*

VOLGARE, ad. m. f. *gminny*, *pospolity*. = *znaczny*, *głosny*. = Idioma, lingua volgare, *język krajowy* (*nie łaciński*). = Uomo volgare, *człowiek ciemny*, *nieoświecony*. = s. m. *język krajowy* (*nie łaciński*). Glorioso sopra ogni altro fece il volgar nostro, *Bocc. Vit. Danl.* = *zdanie powszechnie przyjęte*. Un povero gentiluomo secondo il volgare falso del mondo, *Sacch. Nov.*

VOLGARESIMO, s. m. *zwy*, *czaj gminny*; *spósob mówienia gminny*.

VOLGARITÀ, s. f. *gminność*, *pospolitość*. = *język gminu*.

VOLGARIZZAMENTO, s. m. *przekład, tłumaczenie z łacińskiego lub obcego na język krajowy*.

VOLGARIZZARE, v. a. *przetłumaczyć na język ojczysty*. = *upowszechnić, jasno wyłożyć, wyjaśnić, objaśnić*.

VOLGARIZZATORE, s. m. *tłumacz*.

VOLGARIZANTE, av. *gminnie*. = *w języku krajowym*.

VOLGATA, v. *VULGATA*.

VOLGATO, -TA, ad. *rozgłoszony*. = *pospolity, powszechny*.

VOLGERE, v. a. ir. *obracać*. Con grandissima forza e con non piccola utilità del signore due mulini volgea, *Bocc.* = *obrócić, skierować*. E, come seppe, verso una selva grandissima volse il suo ronzo, *Bocc.* = *obracać, przewracać*. Volgere e rivolgere, *przewracać, wartować* (*książki*). Tu ch'hai volte l'antiche e le moderne carte, *Petr.* = *toczyć*. Altri fiumi che volgeano, di schiume e sangue misti, elmi, corazze, scudi e tronchi corpi, *Rucc. Orest.* = *okrążyć, otaczać*. Luogo è in inferno, detto Malebolge, tutto di pietra e di color ferrigno, come la cerchia che d'intorno il volge, *D. Inf.* = *nawrócić, skłonić, poruszyć*. Ostinato in sulla sua credenza, volger non si lasciava, *Bocc.* = *obrócić, zamienić*. Volgere in riso il pianto, *zamienić płacz na śmiech*. Si che la tema si volge in disio, *D. Inf.* Tutto il dolor volgevasi in diletto, *Fort. Ricc.* = *związać*. Ed altri volge sarte, *D. Inf.* = Volgere o volgersi al-

cuna cosa per lo petto, per l' animo, *obracać co w głowie, dumać, rozmyślać*. Al quale nuove cose si volgono per lo petto, *Bocc.* = Volgere gli occhi, *obrócić oczy*. Spirito gentile, che si dolcemente volgi quegli occhi più chiari che 'l sole, *Petr.* — gli occhi ad alcuna cosa, *obrócić na co oczy, upatrywać co dla siebie*. = Volgere il passo, i passi, *obrócić, skierować dokąd swe kroki*. = Volgere in fuga, *przymusić do uciezki, rozproszyć*.

Volgersi in fuga, *pierzchać, uciekać*. = Volgere le spalle, *obrócić się tyłem*; *podać tył, uciec*. = Volgere sottosopra, *przewrócić, zburzyć*. Per cui fu il regno sottosopra volto, *Ar. Orl.* = Volgere tra sé, *obracać w sobie, w myśli*. Volge tra sé Goffredo a cui commetta la dubbia impresa, *Tass. Ger.* = v. n. *obrócić się, zwrócić się*. Volgemmo e discendemmo a mano stanca, *D. Inf.* = *uplywać*. Or volge l'undecimo anno ch' i' fui sommessato al dispietato giogo, *Petr.* Già il sesto anno volgea ch' in Oriente passò il campo cristiano, *Tass. Ger.*

Volsero alcuni giorni, ed io era nel medesimo stato, *Silv. Pell.* = *upadać* (*kolorach*). Il ribes è una pianta che ha il gambo roseggiante, che volge al verde, *Ricett. Fior.* = Volgere largo a canti, v. *VOLTARE*. = v. r. Volgersi ad alcuno, *obrócić się do kogo*; fig. *garnąć się, chylić się, skłaniać się do kogo*. Pozzuolo era tutto volto a Vespasiano, *Dav. Tac. Stor.* = *obracać się, kręcić się*. E, stringendo ambedue, volgeasi attorno, *Petr.* = *kręcić się, płątać się*. Per ogni fuscello di paglia che vi si volge tra' piedi, bestemmiate Iddio, *Bocc.* = *obracać się, odmieniać się*. I venti meridionali si volgono a freddura, *Cresc.* = *stoczyć się, potoczyć się*. Laggiù il buttò, e per lo scoglio duro si volse, *D. Inf.* = *spasć, zwalić się, obrócić się na kogo*. Temeva forte non sopra lei l'ira si volgesse de' parenti, *Bocc.* = *skwaśnić* (*o winie*). In che modo si può provvedere che 'l vino non si volge, *Cresc.*

VOLGEVOLE, VOLGIBILE, ad. m. f. *obrotny, potoczysty*.

VOLGIARROSTI, s. m. v. *GIRARROSTO*.

VOLGIMENTO, s. m. *obracanie*. = fig. *zmiana, odmiana, kolej losu*.

VOLGITOIO, s. m. *okrećenie, obwiecie*.

VOLGITORE, s. m. —TRICE, s. f. *obracający, obracająca*.

VOLGO, s. m. *gmin*, *pospółstwo*.

VOLGOLO, s. m. *skręt, spłot*.

VOLITARE, v. n. *podlatywać*.

VOLITIVO, —VA, ad. *odnoszący się do woli*.

VOLITORE, s. m. —TRICE, s. f. *chcący, chcąca*. [nie.]

VOLIZIONE, v. n. *wola, chęć*.

VOLO, s. m. lot. Fare un volo, *polecieć*. Levarsi a volo, *wzlecieć, podnieść się na skrzydłach*; fig. *działać bez zastanowienia*. Andare a volo, *latać, lecieć*; fig. *w lot co zrobić*. A volo, *w lot*. A volo d'uccello, *w prostej linii*. Di volo, *w lot, wmgnienui oka*. Tornare a volo, *w lot, wnet powrócić*. La novella al soldan n'andò di volo, *L. Pulc.* = *lot, szybki pęd*. E saltò Rubicon, fu di tal volo (Cesare) che nol seguiteria lingua, *nè penna, D. Par.* = *fig. wzlot, polot*. E presta a' miei pensier si largo volo, *Petr.* = *kradzież*. Ma sempre in sagrestia fa il primo volo, *L. Pulc.*

VOLONTÀ, —TATE, —TATE, s. f. *wola*. Sia fatta la tua volontà, come nel cielo così anche in terra, *bażć wola twoja i t. d.* Di volontà, di spontanea volontà, *dobrowolnie*. A volontà, *podług woli, do woli*. = Buona volontà, *dobra wola, dobre chęci, miłość*. E ancora tra' Medici e gli Ubaldini non fu mai nè pace, nè buona volontà, *Sacch. Nov.* = Ultima volontà, *ostatnia wola, testament*. = *chęć, ochota, żądza*. La persona che si confessa non solamente dee dire i peccati, ma eziandio le male volontà, *Pass.*

VOLONTARIAMENTE, av. *dobrowolnie, z własnej ochoty*.

VOLONTARIO, —RIA, ad. *dobrowolny, od woli zależący*. = *dobrowolny*. = *chętny, ochoczy*. Quale di voi è pronto, e volontario di accompagnare questi frati ec? *Vit. SS. PP.* = s. m. *ochotnik*.

VOLONTEROSAMENTE, av. *ochoczo*.

VOLONTEROSO, VOLONTARIO, —SA, ad. *ochoczy, skwapliwy*. = *chcący, żądający, pragnący, chciwy*. Di vendicarsi ognun volonteroso, *Bern. Orl.* Volonterosi di guadagnare assai, e di spender poco, *Bocc.*

VOLONTIERI, v. *VOLENTIERI*. = *VOLONTIERO*, v. *VOLONTARIO*.

VOLPACCIA, s. f. *peg. lisisko*. = *Volpaccia vecchia*, fig. *stary, szczywany lis*.

VOLPAIA, s. f. *lisia jama*. = *fig. pustka*. Questo ch'era ca-

stello, ora è volpaia, *Car. Matt.*

VOLPATO, —TA, ad. *lisi.* = Grano volpato, *zboże śnieciste.*

VOLPE, s. f. *lis.* = fig. *lis, chytry człowiek.* = Prov. Consiglio di volpi, tribolo di galline, *strach kolo kur kiedy lisy rządzą.* A rivederci come le volpi in pellicceria, v. **PELLICCERIA.** = *Med. wypadanie włosów, łysienie.* = *śnieżyć, rdza rzucająca się na zboże.*

VOLPEGGIARE, v. n. *używać podstępów, fortelów.* Cola volpe convien —, prov. z *chytremiti* potrzeba być *chytrym.*

VOLPETTA, **VOLPICELLA**, **VOLPICINA**, s. f. dim. **VOLPICINO**, s. m. dim. *lisek, lisiątko, lisie.* = fig. *chytrek.*

VOLPIGNO, —GNA, ad. *lisi.* = fig. *chytry, przbiegły.*

VOLPINO, s. m. dim. *lisiątko, lisie.* L' aquila avendo tolto i suoi volpini alla volpe, aveva gli messo nel nido, ec. *Fav. Esop.* = ad. *lisi.* = fig. *chytry.*

VOLPONE, s. m. acer. *duży, stary lis.* = *młody lisek.* = fig. *chytry człowiek.*

VOLTA, s. f. *obrót.* = *rzut kości w grze zwanej zara.* Quando si parte il giuoco della zara, colui che perde si riman dolente, ripetendo le volte, e tristo impara, *D. Purg.* = Andare o girare in volta, *obracac się, krążyć, kolować.* Dare (la) volta, *obrócić się.* Dare volta ad alcuno, *obrócić się do kogo tyłem.* = Dar volta, *zwrócić nadzad, cofnąć w tył.* Non mi vale spronarło e darli volta, *Petr.* Dar volta, *obrócić się, zwrócić się.* S' a voi piace montare in su, qui si convien dar volta, *D. Purg.* Dar (di) volta, dar la volta indietro, *cofnąć się, powrócić nadzad.* Affannata per doppio dolore, diede la volta addietro, *Fir. As.* Letta che io avrò e risposto a quelle lettere, darò volta indietro, *Lasc. Gelos.* = Dare volta, *uciekać.* = Dar la volta agli anni, *umrzeć.* Voi lo vedrete dar la volta agli anni e grave rovinarvi nelle braccia, *Buon. Fier.* = Dar la volta (al canto), *zwarywać, oszaleć.* Si ch' egli ha dato la volta affatto, *Lasc. Pinz.* = Dar la volta a un vaso, *przewrócić naczynie.* Dar la volta ad alcuno, *przewrócić kogo.* O Pisa, o Pisa, e tu non hai nochiero che dia a costor per Arno un di la volta, *Menz. Sat.* = Dare una volta fino ad un luogo, *pobiedz, skoczyć dokąd.* Dare una volta, *przejść się.* Orsù, i' vo' dare una volta, e ingegnerommi di riscontrarlo,

Gell. Sport. = Essere in volta, *piierzchać, uciekać.* Mettere in volta, *zmusić do uciezki.* Cola gran lancia in resta veggio che già gli atterri, e metti in volta, *Filic.* = Far le volte del liono, *przechodzić się wzdluz i wszerz.* Facendo le volte del liono, maladiceva la qualità del tempo, *Bocc.* = Prendere, pigliare una volta, *okrążać, kolować, zjechać lub zejść w bok z drogi.* Presa una lor volta, sopra 'l pian di Mugnone cavalcando poveruero, *Bocc.*

VOLTA, s. f. *strona, kierunek.* Alla volta d'alcuno, d'alcun luogo, *ku komu, ku czemu.* Vedutolo appena, corse alla sua volta, e lo ferì nel capo, *Guicc. Stor.* E gli mostra la spada, di cui volta avea l'aguzza punta alla sua volta, *Ar. Orl.* Volando Antonio, ec. con parte de' cavalli alla volta d'Italia, gli fu compagno Arrio Varo, *Dav. Tac. Stor.*

VOLTA, s. f. *kolej.* Pigliar la volta, *zabiac kolej.* Poiché il re Peleo pose fine alle sue parole, primo tra gli altri, pigliando la volta di dire, Ercole così rispose, *Guid.* Toccare o venire la volta ad alcuno, *przypadać na kogo z kolei.* Dioneo, che sapeva, che a lui toccasse la volta, disse, *Bocc.* Togliere la volta, *uprzędzić kogo.*

VOLTA, s. f. *raz.* Il quale una volta ed altra veggendo la giovane, di lei fieramente s' innamorò, *Bocc.* = Alla volta, *razem, zarazem.* = Alle volte, *czasem, niekiedy.* E così in un' ora mille alle volte se ne prendono, *Cresc.* = Altra volta, altre volte, *inną razą.* Calandrino, che altre volte la brigata avea fatta ridere, similmente questa volta la fece, *Bocc.* = Alla volta alla volta, *jeden na raz, po jednemu.* = Le più (delle) volte, assai volte, per le più volte, *najczęściej, po największej części.* Nota, lettore, che le più volte, ma quasi sempre, avviene a chi si fa signore o caporale di popoli, d'aver sì fatta uscita, *G. Vill.* = Ogni volta che, *ile tylko razy, ilekroć razy.* = Una volta, alcuna volta, *nakonie, nareszcie, naostatek.* Muti una volta quel suo antico stile, *Petr.* Priegoti ch' io possa ritrovare la mia donna alcuna volta, *Vit. SS. PP.* = Una cosa per volta, *jedno na raz.* Non potemo pensare nè intendere se non una cosa per volta, *Fr. Giord.* = Dopo volta, *po nie-wczasie.* Ma dopo volta si rav-

vidono con lor danno e struggimento, *G. Vill.* = Volta per volta, *raz wraz, wielekroć.* Qui è messer Achille, ec. e 'l reverendo monsignor Valerio, che domanda di voi volta per volta, *Bern. rim.*

VOLTA, s. f. *sklepienie, arkada.* = *loch, sklep, pwnica.*

VOLTABILE, **VOLTATILE**, ad. m. f. *obrotny, pokrętny, potoczysty.* = fig. *zmienny, niestały.* Troppo è voltabile la donna, *Ambr.*

VOLTAFACCIA, s. m. *indecl.* *zwrót w tył.* Fare un —, *zwrócić się w tył (o koniu); fig. dać kominka, niedotrzymać słowa.* = *człowiek niesłowny.*

VOLTAMENTO, s. m. *obracanie, toczenie, przewracanie.*

VOLTARE, v. a. *obracać.* = *toczyć po ziemi.* Qui vid'io gente, più che altrove, troppa, ec. voltando pesi per forza di poppa, *D. Inf.* = *obrocic, zamienić.* Ma l' aspra fortuna, ec. voltommi tosto in amaro la dolcezza di quella fuga, *Fir. As.* = *okrążać, mijać.* Volta Sicilia, e per lo mar tirreno costeggia dell' Italia il lito ameno, *Ar. Orl.* = Voltar bandiera, voltar casacca, voltar mantello, *zwinąć chorągiewkę, przekabucić się, porzucić swą partyę.* = Voltar faccia, *odwrócić się w ustępie* *na nieprzyjaciela.* = Voltar le calcagna, v. **CALCAGNO.** = Voltar le spalle, v. **VLGERE.** = Voltare un passo, un componimento, ec. da una lingua in un' altra, *prze-wieść, przelożyć co z jednego języka na drugi.* = v. n. *ciągnąć się do kota.* E trenta miglia di spazio voltava (il muro), *Bern. Orl.* = Voltar largo, *obmijać z daleka wozm żeby niezaczepić o węgiel.* Voltar largo a' canti, fig. *omijać, unikać, mieć się na ostrożności.* = Voltar la luna, *ubywać (o więźyca po pelni).* = Voltare in una osteria, *zawrócić, zjechać do gospody.* = v. r. *obrócić się.* Voltatosi addietro, serrò la camera d'entro, *Bocc.* = *obrócić się, udać się do kogo.* Mi è parso necessario voltarmi alla bontà di V. E. *Cas. Lett.* = *udać się, wziąć się do czego.* Io mi son volto a passare il tempo leggendo, *Cas. Lett.*

VOLTAZIONE, **VOLTATA**, s. f. *obracanie, toczenie, obrót, przewracanie się.* Il liono, ec. è agile nella voltata della parte destra, *Salvin.* Le spesse voltazioni or su uno, or sull' altro fianco, sono segni incerti e dubbiosi, *Fir. As.*

VOLTEGGIAMENTO, s. m. *krećenie się, obracanie się.*

VOLTEGGIARE, v. n. *krećić się, obracać się, zwracać się na prawo, na lewo.* Or si ferma, or volteggia, or si ritira, *Ar. Orl.* = fig. *wykręcać się, szukać wybiegów.* Erasmo Roterodamo astuto al solito volteggio, *Dav. Scism.* = v. a. *okrężać.* Ecceoti a vista giunto d'Italia; a questa il corso indirizza, ma fa mestier di volteggiarla ancora con lungo giro, *Car. En.*

VOLTEGGIATORE, s. m. *Mil. woltżer.*

VOLTICCIUOLA, s. f. dim. *male sklepienie.*

VOLTICELLA, s. f. dim. *krótka przechadzka.* Date una d'una mezza ora, e tornate di qua, *Gell. Err.*

VOLTO, s. m. *twarz.* = *twarz, mina, spojrzenie.* = fig. *powierzchnia, np. ziemi.* = *Avere o non avere il volto di comparire, śmieć lub nieśmieć pokazać się.* = *Dare nel volto, uderzyć w twarz.* = *Gettare al (in) volto, wyrzucać na oczy.* = *Mostrare il volto, stawić czoło, ostro się postawić.* *Murtarsi di volto, mienić się na twarzy.*

VOLTO, —TA, p. ad. da *VOLGERE*, *obrócić, i t. d.* Anzi impediva tanto il mio cammino, ch' i fui per ritornare più volte volto, *D. Inf.* Altri, ec. volti i volti indietro, tener le faci, *Car. En.* inni obróćwazy się w tył twarzami, *i t. d.* La reina ridendo volta a Dioneo, disse, *Bocc.* = *Volto a checchessia, fig. mający pociąg, gust do czego.* = *Color rosso volto, kolor ciemno czerwony.* = *Vino volto, wino kwasniałe.*

VOLTO, s. m. *sklepienie, v. VOLTA.*

VOLTOIO, s. m. *kółko u zdeczki, do którego się przypinają cugle.*

VOLTOLAMENTO, s. m. *toczenie się.*

VOLTOLARE, v. a. *krećić, obracać, toczyć,* = v. r. *tać, tać się, tarzać się.* Per le fresche erbe, aspettando la morte, mi voltolava, *Bocc.*

VOLTOLONE, —NI, av. *tocząc się, przewracając się.*

VOLTONE, s. m. *accr. wysokie sklepienie.*

VOLTURA, s. f. † *zaburzenie.* = *przekazanie należącej się od kogo summy na rzecz osoby której się winno.* = *przekład, tłumaczenie.*

VOLUBILE, ad. m. f. *obrotny, potoczysty, wartki.* Detto questo, alla sua volubil ruota

si volse, *Petr.* = fig. *zmuenny, plochy, niestaly.* Ma costei più — che foglia, *ec. Ar. Orl.* = *plynny, potoczysty.* Così correa volubili e veloci dalla sua bocca le canore voci, *Tass. Ger.* = *Bot. wijący się, czepiający się.* [plotowy]

VOLUBILE, s. f. *Bot. powoj*

VOLUBILITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. *obrotność, potoczystość.* = fig. *zmiennosc, niestalość.*

VOLUBILMENTE, av. *potoczysto, wartko.* = fig. *niestale.*

VOLUME, s. m. *objętość, grubość, mięzskość.* = *tom, wolumin.* = fig. † *nielad, nieporządek.* = * *obrót.* Quattromila trecento e due volumi di Sol (to jest lat) desideral questo concilio, *D. Par.* [mik.]

VOLUMETTO, s. m. dim. *to.* **VOLUMINOSO**, —SA, ad. *znacznej wielkości, gruby.* = *gesty, długi.*

VOLUNTA, **VOLUNTARIAMENTE**, **VOLUNTARIO**, ec. † v. *VOLONTÀ*, ec.

VOLUTA, s. f. *Arch. woluta, ozdoba architektoniczna kaptelu w porządku jonskim i złożonym, wyobrażająca korę drzewa zwiniętą w kształcie śruby.*

VOLUTTÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. *rozkosz, uciecha; rozkosz zmysłowa.*

VOLUTTUARIO, —RIA, ad. *oddany rozkoszom zmysłowym.*

VOLUTTUOSAMENTE, av. *rozkosznie.*

VOLUTTUOSO, —SA, ad. *rozkoszny.* = v. *VOLUTTUARIO.* = *Leg. zbytkowy.*

VOLVERE, v. a. n. e. r. *obrać, v. VOLGERE.* Gli sproni e 'l fren ond' e' mi punge e volve com' a lui piace, *Petr.* Di Dio la bontà, ec. ha si larghe braccia, che tutto prende ciò che a lei si volve, *Mont.* In me sol tutto si volva l'alto tuo sdegno, e 'l popolo tuo s' assolve, *Filic.*

VOLVITORE, s. m. —TRICE, s. f. *obracający, i t. d.* La fortuna, subita volitrice delle cose umane, *Bocc.* [rere.]

VOLVOLO, s. m. *Med. mize-*

VOMERE, **VOMERO**, s. m. *lemiesz.* = *nos pióra do pisania.* Vomer di penna con sospir del fianco, *Petr.* = *Anat. kość nieparzysta między dwiema dziurkami nosa.*

VOMICA, s. f. *Med. ropa pęklego wrzodu w płucach oddana przez wymioty.* = *lekarstwo na wymioty.* = *Noce vomica, Bot. wronie oko.*

VOMITAMENTO, s. m. *VOMITAZIONE*, s. f. *wymioty, womity.*

VOMITARE, v. a. *womito-wać.* = *wyrzucać z siebie, buchać, wybuchać (z wulkanach).* = *Vomitar ingiurie, bestemmie, fig. miotać, wyziewać obelgi, bluźnierstwa.* = *fig. odrzucić, odpechnąć.*

VOMITATORIO, s. m. *lekarstwo na womity.*

VOMITIVO, —VA, ad. *sprawyjący womity.* = s. m. *lekarstwo na womity.*

VOMITO, s. m. *womity, wymioty.* = *bluźnienie.*

VOMIZIONE, v. *VOMITAMENTO.*

VORACE, ad. m. f. *żarłoczny.* = fig. *pasorzytny (o roślinach).* = *pożerający (ogni).*

VORACEMENTE, av. *żarłocznie.*

VORACITÀ, —TÀDE, —TATE, s. f. *żarłoczność.*

VORAGINE, **VORAGO**, * s. f. *otchłań, przepaść; bezdenna głębia, topiel, wir.* = fig. *przepaść.* Ne il sussidio pecuniario era tale, che potesse supplire a una minima parte della voragine della guerra, *Guic. Stor.*

VORTICE, s. m. *tuman, kłęb kurzu kręcący się w kółko.* = *wir wody.* = fig. *wir.* = *Sistema de' vortici immaginato da Cartesio, Filos. wiry Kartezjusza.*

VORTICOSAMENTE, av. *wirowato.*

VORTICOSO, —SA, ad. *wirowaty.*

VOSCO, skróc. z łacińskiego *VOBISCUM, z wami.*

VOSIGNORIA, **VOSSIGNORIA**, **V. S.** skróc. z *VOSTRA SIGNORIA*, *Waszmość, Pan, Wielmożny Pan.*

VOSTRO, —TRA, pron. poss. *wasz, wasza.* Przed imionami krewnych i godności nie przybiera przednika. *Vostro padre, wasz ojciec.* *Vostra Eccellenza, Jaśnie wielmożny Pan.* = pl. *I vostri, wasi (rodzice, krewni, słudzy, i t. d.).*

VOTABORSE, ad. e s. indecl. *wypróżniający worek, kosztowny.*

VOTACASE, ad. e s. indecl. *wypróżniający dom.* In fatto queste monache sono votacase, *Cech. Servig.*

VOTACESSO, s. m. *czyszczący przewety.*

VOTAGIONE, s. f. † *VOTAMENTO*, s. m. *wypróżnienie.*

VOTAPOZZO, s. m. *czyszczący studnie.*

VOTARE, v. a. *wypróżniać.* — *il sacco, la casa, ec. wypróżnić worek, dom.* = *czyszczyć, chędożyć, szlamawać.* — *pozzi, czyszczyć studnie.* = *Votare la ter-*

ra, il paese, *wyjsc z kraju*. E chi vinto riman, voti la stanza, *Ar. Orl.* = *przewrócić, wywrócić*. Ombrando nel passar tra le carogne, il voto in Arno, *Buon. Fier.* — la sella, *spasć z konia*. Far votar l'arcione, *wyrzucić z siodła, zrzucić z konia*. = *patroszyć drób*.

VOTARE, v. a. *ślubować, poświęcić, pośubić komu* c. Per paura della morte a Diana votai eterna virginità, *Bocc.*

VOTARE, v. n. *wotować*.

VOTATORE, s. m. —TRICE, s. f. *wypróżniający, i t. d.* = *ślubujący, i t. d.* = *wotujący*.
VOTATURA, s. f. *wypróżnienie*.

VOTAZIONE, s. f. *wotowanie, glosowanie*.

VOTEZZA, s. f. *próżnia, czczość*.

VOTIVO, —VA, ad. *ofiarowany, dany jako wotum*. = *Messavotiva, Eccl. wotywa*.

VOTO [wó-to], s. m. *próżnia, czczość*. Far voto, *wypróżnić*. Sparare a voto, *na wiatr strzelać*. Favellare a voto, *czcze rzeczy gadać, bredzić*.

VOTO [wó-to], s. m. *ślub uroczysty, przyrzeczenie Bogu lub świętym*. Non prendano i mortali il voto a ciancia, *D. Par.* Adempiere, sciogliere i voti, *dopełnić ślubów*. Far voto, *uczynić ślub, ślubować, zrobić wotum*. = *wotum, dar uczyniony i zawieszony na oltarzu na intencją jaką*. Pendono intorno in lungo ordine i voti che vi portaro i creduli devoti, *Tass. Ger.* = *Voti, pl. prośba, życzenie, żądanie*. Così il ciel sia propizio a' voti miei, *Bern. Orl.* = *Eccl.* Voto solenne, *ślub uroczysty*. Voti semplici, *ślub prosty, nieobowiązujący zakonnika pozostać w klasztorze na zawsze*.

VOTO, s. m. *wotum, glos, kreska*. Voto consultivo, *decisivo, glos doradczy, stanowczy*. Dar voto, *render voto, wotować, glosować, dać kreskę*. Raccogliere i voti, *zbierać głosy*.

VOTO, —TA [wó-to], ad. *próżny, czczy, pusty*. Quanti nobili abituri rimasero voti, *Bocc.* Corpo voto, *próżny, czczy żołdek*. Arroge a tanto mal, che a corpo voto ed essi e i lor cavalli eran rimasi, *Ar. Orl.* Mani vote, *próżne ręce, z próżnemi rękami*. = *Bestia vota, koń, muł lub osioł nieobciążony*. Maravigliavasi ciascuno della mia gagliardezza, e che carico essendo, l'andare de'voti cavalli agguagliassi, *Fir. As.* = *próżny, nadaremny*.

A voto, in voto, *na próżno, nadaremnie*. Andare a voto, *pozostać bez skutku, nie udać się*. = *fig. niemający czego, obrany z czego, wyzuty*. Voto di colpa, *wolny od winy, niewinny*. Voto di danari, *niemający pieniędzy, holysz*. Voto di sapere, *niewk, ciemny, nieoświecony*. Voto d'ogni valor, *pien d'ogni orgoglio*, *Petr.* = *p.* ad. skróc. z VOTATO. Quando prese rubata l'avea con la sua gente rubata e voto d'ogni sustanza, *G. Vill.*

VUI. * v. voi.

VULCANICO, —CA, ad. *wulkaniczny*.

VULCANO, s. m. *wulkan*. Vulcani estinti, *wulkany wypalone, zgaste*. = *Mitol.* Wulkan, *bożek ognia i kowalów*.

VULGARE, ec. v. VOLGARE, ec.

VULGARE, v. a. lat. *rozgłosić*.

VULGATA, s. f. *wulgata, Biblia przelożona z hebrajskiego na łaciński język przez s. Hieronima, i przyjęta przez kościół na soborze trydenckim*.

VULGATO, —TA, p. ad. *rozgłoszony*. = *ad. powszechnie znany*.

VULGO, s. m. lat. *gmin, popółstwo*. = *kupa, gromada*. Le donne lagrimose, e l' vulgo inerme della tenera etate, *Petr.*

VULNERARE, v. a. lat. *zranić*. = *fig. obrazić*. [nica]

VULNERARIA, s. f. *Bot. wel-*

VULNERARIO, —RIA, ad. *gający rany*.

VULPARIA, s. f. *Bot. pełnik*.

VULTURNO, s. m. *wiatr północno-wschodni*.

VULVA, s. f. *Anat. uście maciczne*. Labbra della vulva, *wargi płciowe*. [loboda]

VULVARIA, s. f. *Bot. psia*

VUOTARE, v. a. *wypróżnić, v. VOTARE*. [voto]

VUOTO, —TA, ad. *próżny, v.*

ZACCHEROSO, —SA, ad. *obryzany błotem*.

ZACCONATO, wyraz którego zagięło znaczenie: Che andate voi zacconato per questo caldo? *Bocc. v. zozzo, v. zazzzare*.

ZAFFAMENTO, s. m. *zatkanie czopem*.

ZAFFARDATA, s. f. *uderzenie kwaczem, ścierką, i t. p.*

ZAFFARDOSO, —SA, ad. *powalany, zapaskudzony*.

ZAFFARE, v. a. *zatknąć czopem, zaszpuntować*.

ZAFFATA, s. f. ZAFFACCIA, s. f. *peg. chludnienie, oblanie przez płyn wytryskujący z odszpuntowanej beczki, lub z odleknętego naczyńca*. Tutta l'orina gli andò sul cappuccio, e nel viso, ed alcune zaffate in bocca, *Sacch. nov.* = *buchanie, wybuchanie smrodu, pary, wyziewów*. Pervenne una zaffata a Sua Eccellenza, che fu per farlo quasi che svenire, *L. Lipp.* = *przycinek, uszczypliwie słówko*. Dare zaffate, o una zaffata, *przyciąć komu*. Un di innanzi a molti gli diede una zaffata, *Sacch. nov.*

ZAFFATURA, v. ZAFFAMENTO.

ZAFFERA, s. f. *niedokwas kobaltu, służący do malowania szkła na niebiesko*.

ZAFFERANO, s. m. *Bot. szafrań*. — *saracinesco, krokos*. — *falso, bastardo, salvatico, bąchory, zimostrawki*.

ZAFFETICA, s. f. *czarcie łajno, guma, assa foetida*.

ZAFFIRINO, —NA, ad. *szafirowy*.

ZAFFIRO, s. m. *Min. szafir*.

ZAFFO, s. m. *szpunt, czop*. = *zatkadło, zatyczka pieca szmelcerskiego*. = *stepel w pompie*. = *zbir, policjant*.

ZAFFRONE, s. m. *Bot. krokos*.

ZAGAGLIA, s. f. ZAGAGLIETTA, s. f. *dim. rohatyńca*.

ZAINO, s. m. ZAINETTO, s. m. *dim. torba pastusza i myśliwska*. = *tornierz*. I zaini soliti a portarsi dai soldati, *Botta*.

ZAINO, ad. *jednomości, bez żadnej odmiany (o koniu)*.

ZAMBERLUCCO, s. m. *z turckiego JAGHMURLYK, kaflan turecki z kapturem*. Nè mai nel più gran ghiado m' imbaucco nel —, *Red. Bacc.*

ZAMBRA, s. f. + v. CAMERA. = *przewet, tranzet*.

ZAMBRACCA, s. f. ZAMBRACCACCIA, s. f. *peg. kurwa, kurwiszko*.

ZAMBRACCARE, v. n. *chodzić do domów nierządnic*.

ZAMBUCCO, v. SAMBUCCO.

ZAMPA, s. f. *łapa*. = *Tanto*

Z

ZACCAGNA, s. f. *skóra na przedzie głowy*. Tirar la —, *obdzierać włosy ze skóry*.

ZACCHERA, s. f. ZACCHERELLA, ZACCHERETTA, ZACCHERUZZA, s. f. *dim. obryzanie się błotem, zaszarganie się*. = *łajno przy-schle z tyłu do wetny owiec, kóz*. = *kłopot*. = *fraszka*. = *nić, zero*. = *Zaccharella, kawałek wstążki*.

và la gatta al lardo che vi lascia la zampa, prov. v. GATTA.

ZAMPARE, v. n. uderzyć łapą.

ZAMPATA; s. f. uderzenie łapą.

ZAMPEGGIARE, v. n. kopać, grzebać nogą (o koniu).

ZAMPETTA, s. f. ZAMPETTO, s. m. dim. łapka.

ZAMPETTARE, v. n. zączać ruszać łapami; zączać chodzić (o dzieciach).

ZAMPILLAMENTO, s. m. wytryskanie.

ZAMPILLARE, v. n. wytryskać.

ZAMPILLETTO, s. m. dim. maty wytrysk wody. = dzbanuszek szklany do picia. Carrafini, buffoncini, zampilletti e borbottini son trastulli da bambini, Red. Bacc.

ZAMPILLIO, s. m. wytryskanie. [trysk.]

ZAMPILLO, s. m. pónik, wy-

ZAMPINO, s. m. dim. łapka, łapeczka. = Tanto va la gatta al lardo che vi lascia il zampino, prov. v. GATTA. = Bot. swierk.

ZAMPOGNA, s. f. ZAMPOGNETA, s. f. dim. ZAMPOGNINO, s. m. dim. dudka, fujara, fujarka, piszczalka.

ZAMPOGNARE, v. n. grać na piszczalce. = fig. wrzeszczeć, piewać.

ZAMPOGNATORE, s. m. piszczek.

ZANA, s. f. kosz owalny. = kosz służący za kotyskę. = dól, jama. = oszukanstwo. Appicar zane, przypiąć komu łatkę. = Arch. framuga na statue. = s. m. v. ZANAIUOLO.

ZANAIUOLO, s. m. noszący co w koszu na plecach.

ZANATA, s. f. pełen kosz czego.

ZANCA, s. f. noga. Volse la testa ov' egli avea le zanche, D. Inf. = nożyce raka. = Zanche, szczudła.

ZANCATO, —TA, ad. żagięty.

ZANCO, —CA, ad. lewy.

ZANGOLA, s. f. masłnica.

ZANNA, s. f. kiel dzika, wieprza, psa. Dar di zanna, pole- rować zębem; fig. jeść.

ZANNARE, v. a. gładzić, pole- rować zębem (o dających po- złotę na drzewie).

ZANNATA, s. f. błażństwo.

ZANNI, s. m. ZANNETTO, dim. skróc. z GIOVANNI, głupi Jas. = błazen w komedyi, arlekin.

ZANNICHELLIA, s. f. Bot. zamętnica, trawnica, jezerni- ca (po serbsku).

ZANNUTO, —TA, ad. zębaty, mający długie kły.

ZANSIO, s. m. Bot. rzepień. — strumario, rzepień pospolity czyli rzepikowy.

ZANZARA, s. f. komar. = Mettere una — nella testa, fig. zabić komu sęk, klin w głowę, v. PULCE.

ZANZARIERE, s. m. zastona z gazy od komarów.

ZANZAVERATA; s. f. sos, podlewa.

ZAPPA, s. f. motyka. = Lavori della zappa, Mil. roboty obłężnicze, kopanie szanćów przy obłężeniu. Condurre la zappa, prowadzić roboty obłężnicze.

ZAPPADORE, v. ZAPPATORE.

ZAPPARE, v. a. e n. kopać motyką. = Mil. podkopywać się pod mury twierdzy. = fig. podkopać, obalić. = kopać, grzebać nogą ziemię (o koniu, wole).

Muggiando turco, e zappando alla battaglia, e ferro, e fuoco con la fronte squassa, Bern. Orł. = Zappare in rena, in acqua, fig. budować na piasku. = brzdąkać na instrumentcie. Nannaccio intanto sopra la spinetta s'era messo a zappar la spagnoletta, L. Lipp.

ZAPPATA, s. f. uderzenie motyką. = kopanie motyką.

ZAPPATORE, s. m. kopiający motyką. = Mil. saper.

ZAPPATURA, s. f. czas kopańia.

ZAPPETTA, ZAPPETTINA, s. f. dim. motyczka.

ZAPPETTARE, ZAPPONARE, v. a. kopać motyką.

ZAPPONE, s. m. acér. duża motyka.

ZARA, s. f. gra w kości. = Zara a chi tocca, zara all' avanzo, prov. tym gorzej dla tego który się do tego poczuwa, do którego się to stosuje. = hazard, ryzyko. Mettere a zara alcuna cosa, narazić co, puścić na los szczęścia. Ned ei mettesse a zara la sua gloria in tanti anni conquistata, Dav. Tac. Ann.

ZAROSO, —SA, ad. hazardowy.

ZAITA, s. f. melon broda- wkwowaty. = v. ZATTERA.

ZATTERA, s. f. tratwa.

ZAVARDARSI, v. r. obłępić się.

ZAVORRA, s. f. Mar. balast. = piaszczysta piaszczysta, piaski. Così vid' io la settima zavorra, D. Inf.

ZAVORRARE, v. a. ładować okręt balastem.

ZAZZEARE, v. n. † słowo którego znaczenie zaginęło. Alcuni altri hanno zazzeato da quel medesimo verbo, e alcuni zaccannato; la qual voce io non so quel-

lo si voglia significare, Varch. Ercol. Andar zazzeato, włóczyć się, walczyć się. Andando il prete di fitto meriggio per la contrada or qua or là zazzeato, scontrò, ec. Docc.

ZAZZERA, s. f. ZAZZERAGGIA, s. f. peg. ZAZZERETTA, ZAZZERINA, s. f. dim. długie włosy spadające u męszczyzn na ramiona. E se tutta la tua città avrà tonduť i capelli, non si vuol portar la zazzera, Cas. Galat.

ZAZZERINO, s. m. dim. v. ZAZZERA. = elegancik muskający siwe włosy.

ZAZZERONE, s. m. accr. długie włosy. = noszący długie włosy. = trzymający się staroświeckiej mody.

ZAZZERUTO, —TA, ad. długowłosy.

ZEA, s. f. Bot. kukurydza, v. GRAN TURCO. = orkisz.

ZEBBA, s. f. * koza.

ZEBRO, s. m. Zool. zebra.

ZECCA, s. f. mennica. = Nuovo di zecca, tylko co wyszły z mennicy; nowy, niesłyszany dotąd. Questo affè che mi giunge nuovo, e nuovo, come si dice, di zecca, Salvim. Pros.

ZECCA, s. f. Entom. kleszcz. Argo cane giacea pieno di zecche, Salvim. Odiss. = fig. osoba naprzykrzona.

ZECCATORE, s. m. mincarz.

ZECCHIERE, —RO, s. m. dyrektor mennicy.

ZECCHINO, s. m. cekin, sekin, moneta złota w Toskanii i Wenecyi 12 lir.

ZEDOARIA, s. f. Bot. cyttwar, v. ZETTOVARIO.

ZEFFIRO, ZEFIRO, s. m. zefir, wietrzyk zachodni.

ZELAMINA, s. f. Min. galma- ja, galman, ruda cynkowa.

ZELANTE, ZELOSO, —SA, ad. gorliwy, żarliwy.

ZELANTEMENTE, ZELOSAMENTE, av. gorliwie, żarliwie.

ZELARE, v. n. być gorliwym o co.

ZELATORE, s. m. —TRICE, s. f. żarliwy stronnik.

ZELO, s. m. gorliwość, żarliwość.

ZENDADO, s. m. gatunek kija- tki. Fece fare l' apparecchio grande, e coprire tutte le strade di zendado, Fior. Pecor. = suk- nia damska. Venne avvolta in un leggier zendado, Ar. Orł. = torba, worek.

ZENIT, s. m. Astr. zenit, punkt wierzchołkowy, nadgłownik, punkt w którym łnia wierzchołkowa przecięgnia w górę nad ziemię, przecina kulę niebieską.

ZENZARA, ec. v. ZANZARA, ec.
ZENZERO, ZENZAVERO, ZENZ-
ZEVERO, ZENZAVERO, s. m. Bot.
imbier, v. GENGIOVO.
ZENZOVERATA, s. f. miatura
z różnych ingrediencyjów medy-
cynicznych. = fig. gmatwanina,
mieszanina.

ZEO, s. m. Ict. paszczak.

ZEPPA, s. f. klin. = Fig. Met-
tere zeppa, różnić ludzi, siac
niezgodę. Essere una mala zep-
pa, lubić siac niezgodę.

ZEPPAMENTO, s. m. —TURA,
s. f. napchanie, natkanie, na-
tloczenie.

ZEPPE, v. a. napchać,
natkać, natłoczyć.

ZEPPA, —PA, ad. napchany,
natłoczony. Pieno z'ppo, pinzo
e zeppo, pełniasienki, pełni-
tenki.

ZERBINERIA, s. f. wyszuka-
na strojność, strój wykwinny,
wymuskanie, wysztafrowanie.
= stek strojniów.

ZERBINO, s. m. strojniś, ele-
gantek, miszys, umizgalski.

ZERO, s. m. zero. = Squar-
tare, spaccare lo zero, fig. liczyć
krupy, kuwić, skąpić. = Aver
nel zero, fig. bass. mieć kogo
gdzies. Fa male i conti, e colla
sua aritmetica nel zero l'ho fra
l'una e l'altra natica, L. Lipp.

ZETA, s. f. litera z. Dall' a
alla zeta, od a aż do z, od deski
do deski. [twar.]

ZETTIVOARIO, s. m. Bot. cy-
ZEUGMA, s. f. Gram. zrostek.
ZEZZO, v. sezzo.

ZFZZOLO, s. m. v. CAPEZZOLO.

ZIA, s. f. ciotka.

ZIBALDONE, s. m. ZIBALDO-
NACCIO, s. m. peg. mieszanina,
zbior rozmaitych wyciągów
z dzieł.

ZIBELLINO, s. m. Zool. so-
bol. = futro sobolowe, sobole.

ZIBELLINO, —NA, ad. sobo-
lowy.

ZIBETTO, s. m. Zool. zybet,
wiwera. = piżmo z tegoż zwie-
rzęcia.

ZIBIBBO, s. m. rozniki da-
maszkowe, korynckie i sycylijskie.
= winogrona podługowa-
te białe lub czarne.

ZIGOFILLO, s. m. Bot. paro-
list.

ZIGRINO, s. m. skóra rybia,
jaszczur.

ZIMARRA, s. f. ZIMARRACCIA,
s. f. peg. ZIMARRONE, s. m. accr.
dawna długa suknia tak męz-
ka jak kobieca z wiszącymi
rękawami.

ZIMBELLARE, v. a. wabić
ptaki. = fig. ludzić, pochle-
biać. = uderzyć woreczkiem
wypchany welną, v. ZIMBELLO.

ZIMBELLATA, s. f. wabienie
ptaków. = uderzenie wore-
czkiem wypchany welną, v.
ZIMBELLO.

ZIMBELLATORE, s. m. wa-
bnik.

ZIMBELLATURA, s. f. wa-
bienie ptaków.

ZIMBELLO, s. m. wab, ptak
wabiący inne. = fig. przyłuda,
przynęta. = Essere, servir di
zimbello, służyć za igraszkę,
za igrzysko, być czym dud-
kiem. Oh Dio, io son pur nato
per essere il zimbello della for-
tuna io! Cecch. Diss. A tutti qui-
vi serve per zimbello, L. Lipp.

ZIMBELLO, s. m. woreczek
wypchany welną lub napelnio-
ny popiołem, otrębami albo o-
pilkami, którym rzucano na
przechodzących w czasie kar-
nawalu. = worek. Ed è poi fla-
gellato per ristoro con un zim-
bello pien discudi d'oro, L. Lipp.

ZIMINO, s. m. ryba gotowa-
na w wodzie z octem, solą i
masłem.

ZINALE, s. m. fartuch.

ZINALINO, s. m. dim. fartu-
szek.

ZINCO, s. m. Min. cynk, cynk.

ZINGANESCO, ZINGARESCO, —
CA, ad. cygański.

ZINGANO, —NA, ZINGARO, —
RA, ad. e s. cygan, cyganka, cy-
gański.

ZINGARELLA, —LO, s. dim.
cyganczka, cyganek.

ZINGARESCA, s. f. piosne-
czka cygańska, lub naksztalt
cygańskiej spiewana na ma-
skaradach.

ZINGHINAIA, s. f. cherlanie,
kawęczenie.

ZINNA, s. f. cycka. = La zin-
na del fiasco, della tazza, szy-
ka u butelki.

ZINNALE, s. m. fartuch.

ZINNARE, v. a. ssac.

ZINZIBO, s. m. imbir.

ZINZINARE, ZINZINARE, v. n.
smoktać, popijać.

ZINZINATORE, ZINZINATORE,
s. m. lubiący popijać.

ZINZINO, s. m. trochę wina
lub innego trunku na dnie
szkianki. Bere a zinzi, pić po
trochu, popijać. = nieco, tro-
chę, odrobina. Perciò confesserò
che su tal punto in quell'età pri-
miera sempre un qualche zinzi
d'arbitrio v'era, Cast. An. part.
ZIO, s. m. wuj, stryj. = Cade-
re in grembo al zio, prov. dostać
się w dobre ręce, ophywać we
wszystko, mieć wszystkiego do
woli. = Mandare al zio, pop.
zastawić fant.

ZIPOPALARE, v. a. zakręcić
smoczek, kruczek u beczki.

ZIPOLO, s. m. kurek do za-
kręcenia smoczka u beczki.

ZIRBO, s. m. Anat. błona
łuszczykowa, v. OMENTO, EPIPLOO.

ZIRLAMENTO, s. m. śwista-
nie kwiczola.

ZIRLARE, v. n. świstać jak
kwiczol.

ZIRLO, s. m. świst kwiczola.
= wabić na kwiczoly.

ZISICA, zisiga, s. f. rodzaj
winogron, i winnej macicy.

ZITELLA, s. f. dziewczyna.

ZITELLO, zito, s. m. chłopiec.

ZITTO, s. m. zittino, dim.
cyl, szu. Con avvertir, che nè
cenni, nè zitti, nè atti brutti si
facessero, Varch. Stor. = Non si
sente un zitto, cicho, glucho
wszędzie. Niun fiata perciò, non
sente un zitto, L. Lipp. = Stare,
starsi zitto, milczeć, ani słówka
nie pisać. Alcun forse dirà ch'
io non so cica, ch'io farei 'l me-
glio a starmi zitto, L. Lipp.

ZITTO, —TA, ad. cichy, spo-
kojny. Ch'io lo farò al fin con-
tento e zitto, L. Pulc. Zitti, zitti
un po', ch'elle dormono, Buon.
Fier.

ZIZZA, s. f. + cyca.

ZIZZANIA, s. f. Bot. kękol.
= fig. waśń, niezgoda. Semi-
nare zizzania, rozsiewać nie-
zgodę. Discioli esiliar, mormora-
tori porre io vorrei in dileguo ec.
spargitori di zizzanie, Buon.Fier.

ZIZZANIOSO, —SA, ad. wa-
śniący.

ZIZZIBO, ZIZZIFO, s. m. ZIZOLA,
s. f. Bot. jujuba, v. GIUGGIOLA.

= ZIZZIBA, ZIZZIFA, s. f. jujuba
(owoc).

ZIZZOLARE, bass. v. SBEVAZ-
ZARE.

ZOCCO, s. m. podstawa po-
sągu, i t. d. In detto zocco di
legno avevo commesso quattro
pallottole pure di legno, Cell. Vit.

ZOCCOLAIO, s. m. fabrykant
trepek.

ZOCCOLANTE, ad. e s. m.
noszący treпки; zakonnik re-
guly s. Franciszka, observant.
Tre padri del venerabile Ordine
di san Francesco, volgarmente
detti Zoccolanti, Red. Esp. nat.

ZOCCOLARE, v. n. stukać
trepkami.

ZOCCOLATA, s. f. uderzenie
trepką.

ZOCCOLO, s. m. treпка, trze-
wik z drewnianą podszwoq.
Che piacere hai tu nel fare
zoccoli, o botti, o cose simill?
Gell. Capr. Bott. = bass. czop,
cymbal, kiej, duren. Non lo
dice uno zoccolo, lo dice Pla-
tone, Savin. Pros. tosc. = Frit-
tata con gli (ju) zoccoli, jaje-
cznica z szynką. = Avere alcu-

no nella tacca del zoccolo, *miec kogo w pięcie*. = Ballare, andarvi le gatte in zoccoli, *będa tam tańce, huczne zabawy*. In questa casa hanno a ir stasera le gatte in zoccoli, *Cecch. Donz.* = Arch. tablica kwadratowa na podstawku filarowym. = bryła ziemi. = Zoccoli! tam do kata!

ZODIACALE, ad. m. f. zodyakalny.

ZODIACO, s. m. Astr. zodyak, zwierzyńiec niebieski.

ZOLFA, s. f. Mus. gamma, szereg siedmiu głównych tonów. = Cantare a uno la zolla, wytrzeć komu kapitulę, złać, wybuszować. = Zolla degli Ermini, śpiew kościelny Ormiańców; fig. rzecz niezrozumiała, niemieckie kazanie.

ZOLFANELLO, **ZOLFERINO**, **ZOLFINO**, s. m. siarniczek, zapalka. = Divenire un zolfanello, wyschnąć, wychudnąć jak szczepa.

ZOLFATA, **ZOLFATARA**, **ZOLFIERA**, s. f. siarkownia, kopalnia siarki. = siarkownia, gdzie się topi i oczyszcza siarka.

ZOLFATO, —TA, ad. siarczany, zmieszany z siarką.

ZOLFATURA, s. f. dym siarki.

ZOLFINO, s. m. siarniczek.

ZOLFINO, —NA, ad. siarkowy. = żółty jak siarka. = Erba zolfina, Bot. przylulia żółta.

ZOLFO, s. m. siarka.

ZOLFONARIA, s. f. siarkownia, kopalnia siarki.

ZOLFORATO, —TA, ad. siarkowany.

ZOLLA, s. f. ZOLLETTA, ZOLLETTINA, s. f. dim. bryła ziemi, skiba, gruda. = Zolle pl. fig. dobra ziemskie, grunta, włóści. Donando a ciascheduno entrate e zolle, L. Lipp.

ZOLLATA, s. f. uderzenie bryły ziemi.

ZOLLOSO, —SA, ad. grudzisty, grudowaty.

ZOMBAMENTO, s. m. ZOMBATURA, s. f. grzmocenie.

ZOMBARE, v. a. grzmocić, walcować, okładać kijem.

ZOMBATORE, s. m. —TRICE, s. f. bijący, bijąca.

ZOMBOLAMENTO, **ZOMBOLARE**, ec. v. ZOMBAMENTO, ec.

ZONA, s. f. pas u Greków i Rzymian. = Geogr. pas ziemi, których jest pięć: jeden gorący między zwrotnikami, zona torrida; dwa umiarkowane, jeden północny między zwrotnikiem Raka i kołem biegunowym północnym; drugi umiarkowany południowy między zwrotnikiem Koziorożca i kołem biegunowym południowym, zone tem-

perate; i dwa zimne od kół biegunowych do biegunów, zone fredde.

ZONZO, av. Andare a zonzo, *bikować się, strzelać baki, włóczyć się, wałęsać się*. Andare, o mandare il cervello a zonzo, fig. *szaleć, waryować, dostać bzika*.

ZOOFITO, s. m. Stor. nat. zwierzkorzew (gąbka, koral).

ZOOFORICA, s. e ad. f. Arch. kolumna na której jest jakie zwierzę.

ZOOGRAFIA, s. f. zwierzętopismo.

ZOOLITO, s. m. Stor. nat. zwierz skałeniasty.

ZOOLOGIA, s. f. zoologia, nauka o zwierzętach.

ZOOLOGICO, —CA, ad. zoologiczny.

ZOOLOGISTA, **ZOOLOGO**, s. m. zoolog.

ZOONOMIA, s. f. zoonomia, fizyologii zwierzęca.

ZOONOMICO, —CA, ad. zoonomiczny.

ZOOTOMIA, s. f. anatomia zwierzęca.

ZOPPACCIO, —CIA, ad. e. s. accr. kulawy na obie nogi.

ZOPPEGGIARE, v. ZOPPICARE.

ZOPPETTINO, —NA, **ZOPPETTO**, —TA, ad. dim. nalegający nieco na jedną nogę.

ZOPPICAMENTO, s. m. chromanie, kulanie.

ZOPPICANTE, ad. m. f. chromający, kulający. = fig. koszlawy, ulomny.

ZOPPICARE, v. n. chromać, kuleć. = fig. mieć jaką wadę, ulomność. = Conoscere da qual piè zoppichi alcuno, fig. *znać czyje słabą stronę*. = Verso che zoppica, *wiersz koszlawy*.

ZOPPICATURA, s. f. okulenie konia ze złego okucia.

ZOPPICONE, —NI, av. kulejąc, utykając.

ZOPPINA, s. f. rana między rąkami tylnych nóg u bydł.

ZOPPO, —PA, ad. chromy, kulawy. = fig. ulomny, niedołyżny, słaby, niedoskonały, niedostateczny. L'animo è pronto ma il potere è zoppo, *Ar. Or. Fur.* Le cui voglie al ben far mai non fur zoppe, *Ar. Or. Fur.* = *nieistający prosto, mający jedną krótszą nogę (o sprzętach)*.

Due panche, le quali pajon trespolti zoppi tolti all'oste, *Alleg.* = Bugia zoppa, *niezgrabne kłamstwo, które łatwo odkryć można*. Tu ne fai troppe, e non sai ben che le bugie son zoppe, *L. Pulc.* Verso zoppo, *wiersz koszlawy*. A piè zoppo, *kulejąc; fig. powoli, żółtym krokiem*.

Tornar zoppo, fig. *wrócić z niczem, z próżnymi rękami*. Lo tesoriere si tornò zoppo, e giunse al Cardinale, che aspettava con la borsa aperta, *Sacch. nov.* Aspettare lo zoppo, *czekać, wyglądając potwierdzenia wiadomości*. = Prov. Chi pratica col zoppo impara a zoppicare, z jakim kto przestaje takim się sam staje, *kto ze psy lege ten ze pchlami wstaje*. Bisogna zoppicar co' zoppi, *wlazlszy między wrony trzeba krakać jak i ony*. Andare a caccia col bue zoppo, *porwać się z motyką na słońce*.

ZOTICAMENTE, av. prostakowato.

ZOTICHEZZA, **ZOTICAGGINE**, s. f. prostakowatość, grubiaństwo, gburstwo.

ZOTICO, —CA, ad. ZOTACCIO, **ZOTICONACCIO**, ad. peg. ZOTICONE, ad. accr. ZOTICHETTO, ad. dim. szorstki, chropowaty. = grubijanski, niekrzesany, prostakowaty, niegrzeczny.

ZUCCA, s. f. Bot. dynia, arbut, bania. = Zucca da pescare, *zucca da pesci, tykwa*. = Zucca da notare, *tykwa próżna służąca do pływania*. = fig. *leb, głowizna, mozgownica*. Al primo, che trovò, la zucca taglia, *L. Pulc.* In zucca, *z gotą głową*. Zucca al vento, *zucca vota, pusta głowa, pusty leb*. = Prov. Aver sale in zucca, *mieć olej w głowie*. Non aver sale o poco sale in zucca, *nie mieć oleju w głowie*. Si come quella che aveva poco sale in zucca, *Bocc.* = Zucche marine, *zucche fritte, bajki, baśnie*.

ZUCCAIA, s. f. rodzaj winogron i winnej macicy.

ZUCCAIO, s. m. miejsce zasadzone dyniami.

ZUCCAUIOLA, s. f. Zool. świerszcz ziemny. [nik.]

ZUCCHERARIO, s. m. cukier-zuccherato, —TA, ad. cukrowany.

ZUCCHERIERA, s. f. cukierniczka.

ZUCCHERINO, —NA, ad. cukrowy. Pere zucherine, *gruszkowe*. = s. m. ciasteczko cukrowe.

ZUCCHERO, s. m. cukier. — di canna, *di barbabietola*, *cukier z trzciny, cukier burakowy*. — bianco, rosso, *cukier biały, cukier surowy*. — candi, o candido, *cukier lodowaty*. — in caramella, *karmelek*. — rottame, *cukier w mące, nierafinowany*. — d' orzo, *cukier jęczmienny*. — rosato, *violato*, *róża, fialki smażone w cu-*

krze. — In pani, *cukier w glowach*. Un pezzo di —, *kawałek cukru*. Piselli collo —, *grozdek z cukrem*. Grattare lo —, *utrzec cukru*. Romperé lo —, *tluc cukier*. Raffinare, purgare, chiarire lo —, *rafinować cukier*. = Fig. Avere il cuor nel —, *niepociadać się z radości*. Piovere lo — sulle fragole, *isć jak z płatka*, *dobrze się powodzić*. Voi siete nata vestita; avete tre pan per coppia; vi casca il cacio su' maccheroni; vi piove lo zucchero sulle fragole, *Fag*. Essere una pasta di —, *być dobrym z kociami*. Sputa —, *słodziuchny, słodziutenki, słodkomowny*. Parere un — (di tre cotte), *zdawać się wybornym, wysmienitym*. Di —, *słodki, miły, luby*. ZUCCHEROSO, —SA, ad. *cukrowy*. Acero zuccheroso, o zucchero, *klon cukrowy amerykański*. = fig. *słodki, przyjemny*.

ZUCCHETTA, ZUCCHETTINA, s. f. dim. *mała dynia*. = co ma kształt dyni. = *przyłbica*.

ZUCCOLO, s. m. + *ciemień głowy*, v. *cucuzolo*. = *szczyt, wierzchołek*. Giuno mosse e lassò d' Olimpo il zuccolo, *Salvin. Iliad.*

ZUCCONAMENTO, s. m. ZUCCONATURA, s. f. *strzyżenie głowy*.

ZUCCONARE, v. a. *strzyż, golić głowę*.

ZUCCONÈ, s. m. *ostrzyżona patka*. = *statua Donatella w Florencyi w dzwonnicy katedralnej, przedstawiająca tysego*.

ZUCCHOTTO, s. m. *przyłbica*. ZUFFA, s. f. *bójka, bitwa*. Zuffa campale, *walna bitwa*. Appicare la zuffa, *rozpocząć bitwę*. Ristorar la zuffa, *odnowić, porzec bitwę*. Fare zuffa, *stoczyć walkę*. Venire a zuffa, *pobić się*.

ZUFFETTA, ZUFFETTINA, s. f. dim. *utarczka, potyczka*.

ZUFOLAMENTO, s. m. *świśtanie*. — d' orecchi, *szum w uszach*.

ZUFOLARE, v. n. *grać na pieszczalcę, na flecie*. = *świśtać, gwiźdać*. Il serpente zufolando ingannò Eva, e cacciolla di Paradiso, *Vit. SS. PP.* = *brzęczeć, bzikać*. Tal zenzaretta fiera zuffola intorno e vola, *Tass. rim.* = Tu puoi zufolare, *na próżno mówisz, nie zrobię tego, nie przystanę na to*. Tu puo' zufolare, *ch' a me non preme*, *Fag. Com.* = Zufolare gli orecchi ad uno, *dzwonić w uszach*. = Zufolar negli orecchi, *szeptać do ucha, kłaść do ucha*. — dietro a uno, *szeptać o kim, oskarżać, donosić*. = fig. *bass. trąbić z butelki*.

ZUFOLATORE, s. m. —TRICE, s. f. *zausznik, zausznica*.

ZUFOLETTO, ZUFOLINO, s. m. dim. *piszczalczka, flecik*. = *świśtawka*.

ZUFOLO, s. m. *flet, piszczalka, fujarka*. = *Mar. świśtawka*. = *świśt*. Mettere in zufolo, *wyświśtać, wyśmiać kogo*. = fig. *kiep*. Si che tu resteral zufolo zufolo, *Cecch. Inc.*

ZUGO, s. m. *członek mężki*. = fig. *kiep, safandula, ciemię-*

ga, kulson, niumia. Rimanere un zugo, *wyjsć na kpa, zostać wysmianym*. E ora m' hanno qui posto, *come uno zugo, a piuolo*, *Mach. Mandr.* = *pączek smażony w oliwie, a czasem smażony miódem, i taki zowie się zugo melato*.

ZUGOLINO, s. m. dim. *kiepek*.

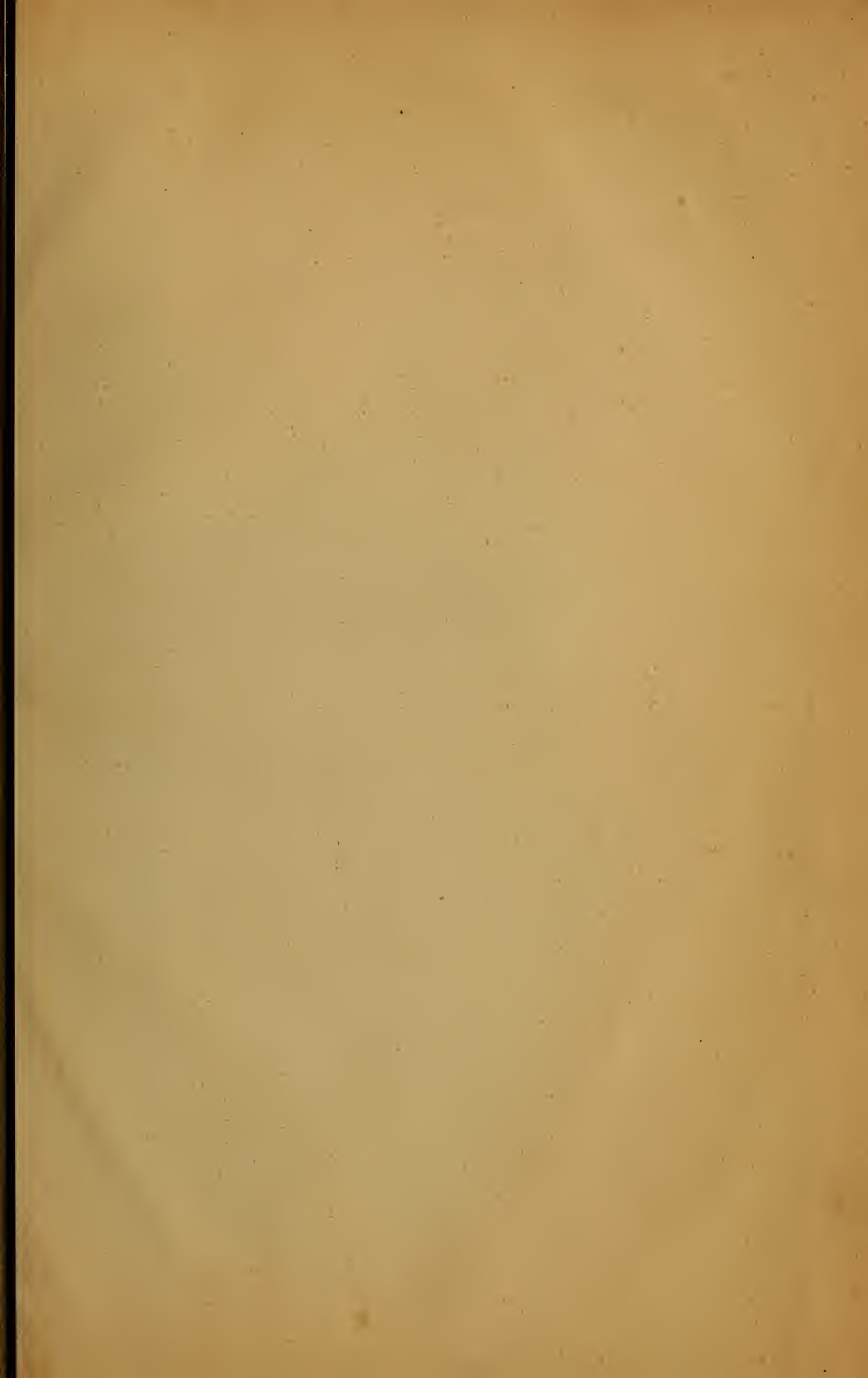
ZUPPA, s. f. ZUPPETTA, s. f. dim. ZUPPONE, s. m. *accr. polewka winna z chlebem*. = *zupa*. = fig. *mieszanina*. Ne' conviti de' filosofi vi era una zuppà di serio, di giocoso, ec. *Salvin. Pros.* = Fig. Far la zuppà nel paniere, *przetakiem wodę czterpać, kręcić bież z piasku*. Chi fa l' altrui mestiere, *fa la zuppa nel paniere*, *prov. kto się porywa do tego na czem się nie zna, ten nic dobrego nie zrobi*. Mangiar la zuppa co' ciechi, *mieć do czynienia z kpami*. Guardate quel che voi fate; non pensate avere a mangiar la zuppa con ciechi, *Lasc. Parent.* Essere una zuppa e un pan molle, *znąć się jak tyse konie*.

ZUPPO, —PA, ad. *umoczyć*. = *Zuppo d' allegrezza, fig. pelen weselości*.

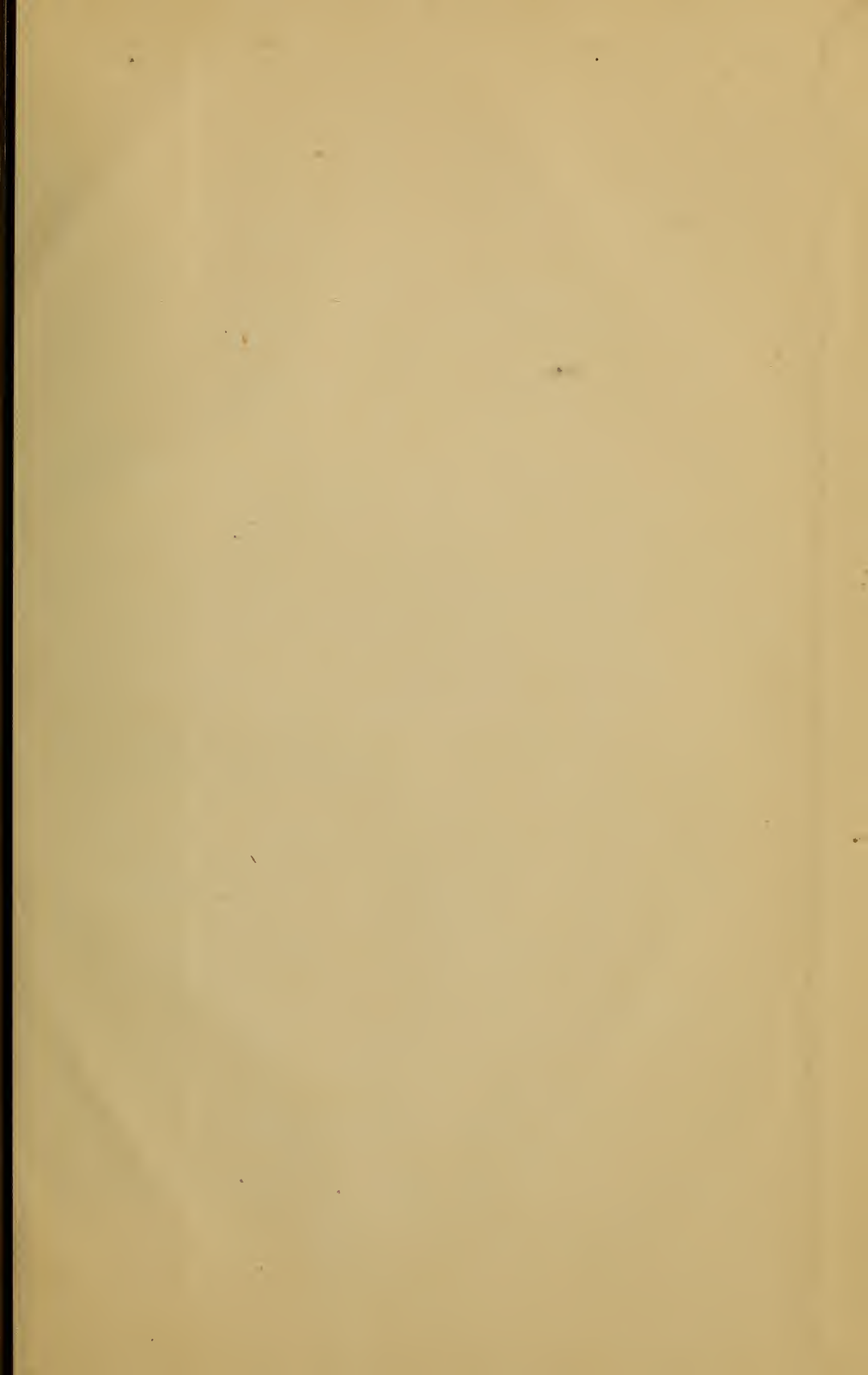
ZURLARE, v. n. *swawolić, igrać, pustować*.

ZURLO, s. m. v. ZURRO. Essere, stare, andare in zurlo, *rozi-grać się, rozswawolić się, rozochocić się*. Mettere in zurlo, *rozochocić*.

ZURRO, s. m. *swawola, igraszka, zabawka*. Cavare il zurro di capo a uno, *wybić komu z głowy swawolę*, v. *ruzzo*.

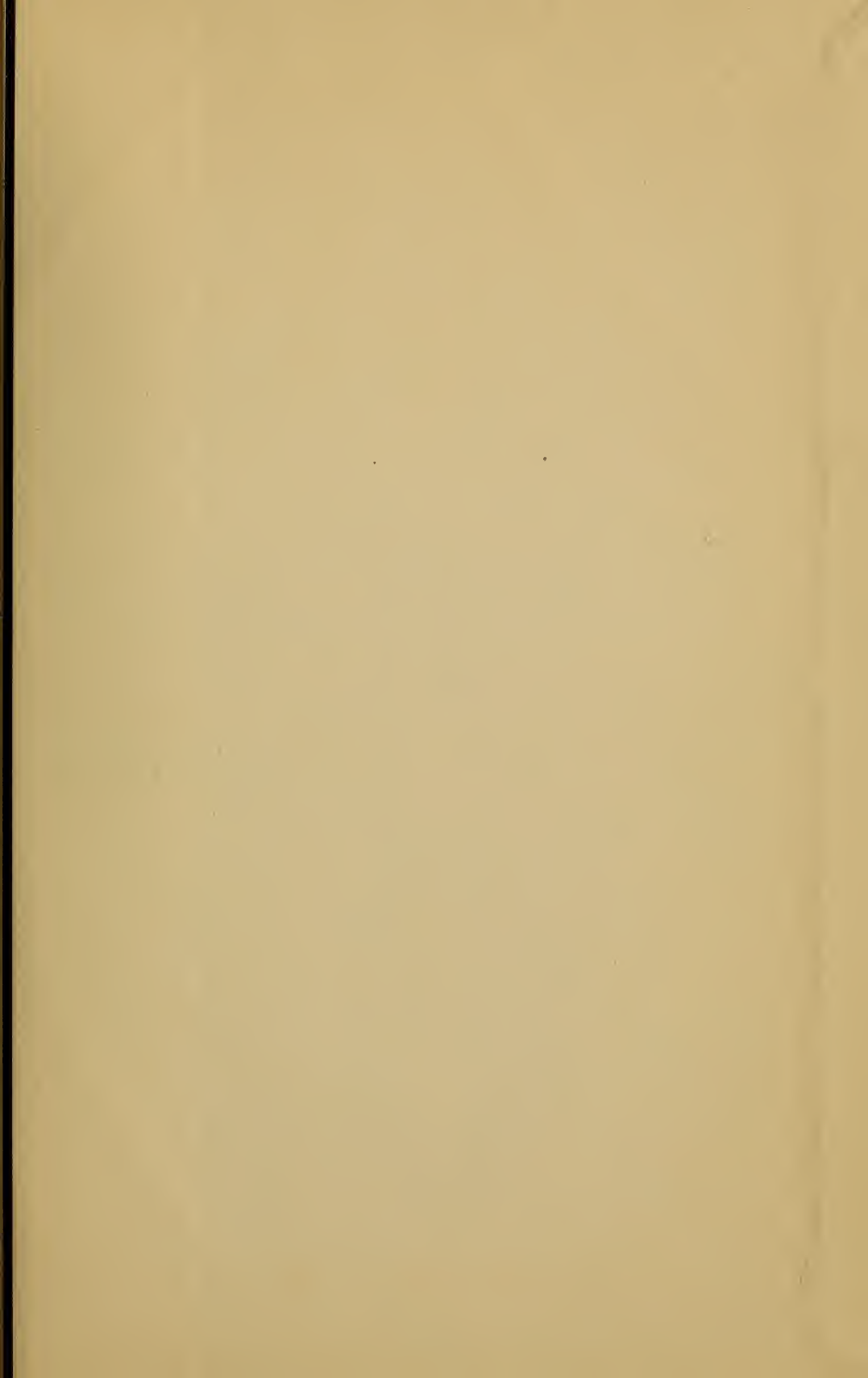
1946

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: March 2007

PreservationTechnologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

LIBRARY OF CONGRESS

00027049588